

CURSUS
SCRIPTURAE SACRAE
AUCTORIBUS

R. CORNELY, I. KNABENBAUER, FR. DE HUMMELAUER
aliisque Soc. Iesu presbyteris

S. P. PIUS X

UT SANCTITATI SUAE OPUS HOC DEDICARETUR BENIGNE CONCESSIT

PARS PRIOR
LIBRI INTRODUCTORII
VII
NOVI TESTAMENTI
LEXICON GRAECUM

PARISIIS

SUMPTIBUS P. LETHIELLEUX, EDITORIS
10, VIA DICTA „CASSETTE“, 10

NOVI TESTAMENTI LEXICON GRAECUM

AUCTORE

FRANCISCO ZORELL, S. J.

Cum approbatione Superiorum

PARISIIS

SUMPTIBUS P. LETHIELLEUX, EDITORIS
10, VIA DICTA „CASSETTE“, 10

1911

Omnia iura vindicabuntur

Typis W. Drugulin, Lipsiae.

PIO X PONTIFICI MAXIMO

COMMENTARIOS ISAGOGICOS ET . EXEGETICOS
IN OMNES VETERIS NOVIQVE TESTAMENTI SCRIPTVRAS
AD SANCTORVM PATRVM
ET VETVSTIORVM SCHOLAE DOCTORVM
IVNIORVMQVE INTERPRETVM
NORMAM EXACTOS
ADHIBITIS VBI OPVS FVERIT
RECENTIORVM SCIENTIARVM SVBSIDIIS
AVCTORES OBSEQVENTISSIONI
SVMMO ATQVE INERRANTI DIVINAE VERITATIS INTERPRETI
QVI SINGVLARI DIGNATIONE BENIGNITATIS
ID QVIDQVID EST OPERIS
NOMINI SVO INSCRIBI PERMISIT
PIETATIS ET IMMOBILIS FIDEI PIGNUS EXHIBENT
SEQVE AC SVA STVDIA OMNIA
ADDICVNT DEVOVENT
SEDIS APOSTOLICAE DOCTRINAЕ AD SERENDAE
SACRARVM LITERARVM AVCTORITATI
PRO VIRIBVS PROPVGNANDAE

NOVI TESTAMENTI LEXICON GRAECUM
AUCTORE
P. FRANCISCO ZORELL S. J.

Imprimatur.

Exaten, die 24. Decembris 1909.

E. THILL S. J.

Praep. Provinciae Germ. S. J.

Imprimatur.

Parisiis, die 28. Martii 1910.

H. ODELIN

V. G.

Praefatio.

In lucem prodit cum reliquis Cursūs Scripturae Sacrae voluminibus, in numero librorum introductoriorum, Novi Testamenti Lexicon Graecum. Hoc ita conscriptum est ut sit interpretando textui editionum NTⁱ, quas Tischendorf, Westcott et Hort, Hetzenauer, Brandscheid evulgaverunt, atque textui recepto quem vocant adaptatum; qua ratione plerorumque, arbitror, desiderio satisfactum erit. Textūs recepti tamen non in omnibus ac singulis locis citatis rationem me habuisse nec in varias lectiones omnes Hetzenauero aut Brandscheidio proprias investigasse hic commemorare velim, sed iis tantum locis me hoc fecisse ubi alii editores critici textum receptum deseruerant. Horum lectionis proprietates mihi in unum collectos praebebant praecipue hi duo libri: «Novum Testamentum textūs Stephanici A. D. 1550 cum variis lectionibus etc. curante F. H. A. Scrivener. Cantabrigiae et Londini M. DCCC. XCI.» et «A Concordance of various readings occurring in the Greek New Testament, London (sine anno)». Quia hoc volumen Cursus Scripturae Sacrae pars futura erat, alias hujus operis libros et auctores imprimis in auxilium vocavi et citavi. In vocabulis et sententiis significationis ambiguæ saepe, ubi poteram, etiam veterum NTⁱ versionum interpretationem consului ac proposui. Cum in ratione scribendorum vocabulorum editiones criticae et a textu recepto et inter se multum discrepant et ab eorum scriptione ego ipse aliquotiens, partim aliorum lexicographorum exemplum vel pracepta grammaticorum secutus, partim aliis rationibus inductus, recesserim, de orthographia breviter praefandum videtur, non ut in ea causa ultimam sententiam feram, sed ut, quae res in quaestione versentur et quae sint varietatum scriptoris rationes, omnibus proponam. Id quod capite separato faciam.

Ceterum, quoniam ex ipso hoc libro, quid praestare studuerim, satis patet, non habeo hic amplius quod praemittam. Id igitur solum grati officii mihi restat praestandum, ut eorum qui me in hoc volumine adornando sive consilio sive opera juverunt, unicuique maximas agam gratias, nominatim vero «Cursūs» editori, D^o P. Lethielleux, et typographo Lipsiensi, D^o W. Drugulin-Baensch, ejusque imprimis linguarum orientalium correctori et directori officinae, D^o Drⁱ Chamizer, qui in Lexico quam optime emendatissimeque typis mandando indefessam curam atque operam impendit. Denique Deum Opt. Max. precor, ut hoc opus ad intellegendos sacros libros nonnihil conferat.

Valkenburgo, pr. Kal. Aug. MCMXI.

Franciscus Zorell, S. J.

De orthographia NTⁱ prooemium.

Orthographia, cum in solis litteris et apicibus singulorum vocabulorum recte scribendis versetur et ad recte intellegendos sacros libros raro nos juvet aut impedit, peregrinum quidem in exegesi momentum habet. Nihilominus, quoniam velut ad ornamentum editionum NTⁱ pertinet recte ordinata scribendi ratio, non omnino videtur esse neglegenda. Breviter tamen in ea versabimur, iis solum rebus summatim ex ordine propositis, quae saepissime in variis editionibus NTⁱ lectorem offendunt, ac primum quidem de litteris agemus ab ipsis auctoribus librorum eorumve amanuensibus exaratis, dein de apicibus a grammaticis posterioribus additis, i. e. de spiritu leni et aspero ac de accentibus.

I. De litteris consonantibus et vocalibus.

Sunt quibus placeat omnia vocabula, quocumque demum modo in vetustis codicibus scripta sint, ad eas leges orthographiae communis revocari, quibus etiam auctorum classicorum libros subjicimus (cfr. Blass, Grammatik § 3 ss.). Alii vero codices vetustos tam presso vestigio sequuntur, ut etiam in graecis vocabulis communem scribendi modum deserere et signa ἴσογράφωνα inter se commutare non vereantur (v. infra exempla). Mediā viā fortasse rectissime ibimus, ita ut eas veterum codicum scribendi proprietates admittamus quas ex titulis et papyris primi saeculi scimus apud scribas illius aetatis, apostolorum aequales, in usu fere communī fuisse et jus quodammodo legitimae consuetudinis obtinuisse, — eas vero vocabulorum scripturas rejiciamus quae et regulis grammaticis adversantur nec in communem ac constantem scribarum illius saeculi consuetudinem abierant. Sic enim consequemur ut NT habeamus ita exaratum quemadmodum probabile est bonos scribas seu amanuenses primi saeculi scripturos fuisse.

Ita retineri possunt in NTⁱ editionibus haec:

1. Ut in papyris primi saeculi ν ἐφελκυστικόν, quod vocatur, ante consonantes saepius ponitur quam omittitur, contra ante vocales frequentius abjicitur quam additur, ita liberum esse debet editori ν secundum veterum codicum exemplum simili ratione ponere.

2. Non semper quidem, sed frequentissime scribae ν finale praefixorum εν-, συν-, παν- sequenti litterae labiali (β, π, φ, ψ, μ) vel palatali (γ, ρ, χ, ξ) non assimilabant scribebantque ἐνγράφω, συνπεφωνημένος etc. Quoniam igitur in NTⁱ codicibus uncialibus idem observatur, non est cur huic scribendi mori adoptando refragemur. In hoc tamen lexico, aliorum lexicographorum exemplum secutus, commoditatis lectorum causa omnia haec vocabula ad communem scribendi rationem revocavi.

3. ρ non duplicatum in vocabulis compositis, ut ἀπορίψαντες, ἄραφος etc. retineri item merito potest.

4. Quoniam aetate NTⁱ prorsus ισόφωνα fuerunt ει et ι, ita ut a bonis quoque scribis nonnunquam, a ceteris vero saepissime inter se perperam permutarentur ac praesertim in nominibus peregrinis frequenter ει pro ι usurparetur (Λογγεῖνος, Πρεῖμα), ει in vocabulis saltem peregrinis pro legitimo signo vocalis ι haberi potest et editionum criticarum exemplo scribi: Ἀδδεί, Ἀδμείν, Ἀρνεί, Ἀχείμ, Βενιαμείν, Γεθσημανεί, Δαυείδ, Ἐλιακείμ, Ἐσλεί, ἡλεί, Ἡλεί, Κείς, Λευεί(ς), Μελχεί, Νεφθαλείμ, Νηρεί, ράββεί, ραββουνεί, Σαλείμ, Σεμεείν, χερουβείν, Χοραζείν, Ἡλείας, Ιωσείας, Οὐρείας, Ιάσιρος, Ελεισάβετ, Ιερειγώ, σαβακθάνει etc. Hoc tamen prorsus eā lege dictum velim ut hoc ει a nobis ut ι pronuntietur et diphthongum ei pronuntiare nefas sit. Quamquam in his quoque nominibus plerumque utraque scriptio invenitur, ut Νεφθαλείμ et -λίμ, Λευεί et Λευί, Οὐρείας et Οζείας etc.; unde scriptio per solum ι non est minus legitima. In atonis syllabis ει item occurrit, Ελεισάβετ, ταλειθά, sed pronuntiatio brevior et scriptio i praevalet, Δανήλ, Μιχαήλ etc.

Etiam in graecis vocabulis ει et ι saepe commutata sunt, ut in cod. A γεινώσκω, ἐκκλείνω, κάμεινος et ex contrario καταλίψω, σημῖον, δίζω, πιράζομαι, quin etiam (pro ι brevi) ἐκάθεισεν, ἀδικεία; item in cod. B χρείσω, χείλιοι, ἔξειλάσεται, ρέψων ac vicissim δυνάμι, ἀπολίψω, γίτων, τελιόω, ἀνατίλαι etc. Editores NTⁱ generatim merito veriti non sunt haec graeca vocabula, normae generalis orthographiae subjicere. Nam quamvis probabile sit jam in ipsis primis archetypis librorum NTⁱ tales scripturas infuisse, tamen codicum 4ⁱ et 5ⁱ saeculi testimonium (antiquiores enim non habemus) nos de singulorum vocabulorum in primis exemplaribus scriptione nimis incertos relinquunt, nec unquam hae scripturae, generali orthographiae contrariae, fuerant aut legitimae aut in usu prorsus communi. Ut catalogus longus infra positus docet, haud raro editores critici indulgentiores fuere, quam par erat, in recipiendis his formis illegitimis. Videmus enim in eorum editionibus scriptum:

a) ι pro ει: α) in nominibus actionis a verbis in εύω derivatis: ἀλαζονία, ἀρεσκία, δουλία, ἐριθία, ἐρμηνία, θρησκία, ιερατία, κολακία, κυβία, λογία, μαγία, μεθοδία, φαρμακία, πραγματία, — β) in nominibus abstractis ab adjectivo in ής derivatis: ἀγαδία (pro ἀναδεια), ἀπειδία, ειλικρινία, ἐπιεικία, κακοηθία, κακοπαθία, πραϋπαθία, sim. ωφελία, — γ) in nominibus ιυρίου a nomine principis derivatis: Ατταλία (pro Αττάλεια), Καισαρία, Λαοδικία, Σελευκία, Φιλαδελφία, et sim. Σαμαρία, — δ) in aliis nonnullis vocabulis: αἴγιος, Ἄριος, δανίζω, δάνιον, δανιστής, Επικούριος, λίμμα et ὑπόλιμμα, δρινός, πανδοχίον Tdf., σκοτινός, φωτινός, χρεοφιλέτης, ἔξαλιφθῆναι, ἵδον (= εἶδον), sec. Blass etiam in μίγνυμι, μίγμα, τίσω.

b) ει pro ι: α) in terminatione ιτης: Αρεοπαγείτης, Ελαμείτης, Ιεροσολυμείτης, Ισραηλείτης, Λευείτης (λευειτικός), Νινευείτης, Σαμαρείτης, τραπεζείτης, — β) in aliis quibusdam vocabulis Αβειληνή, Αντείπας, ἐπιπόθεια, Εύνείκη t. r., τάχειον, prob. in ἔθελοθρησκεία t. r. Br., εἰδωλολατρεία, δφθαλμοδουλεία, sec. Blass etiam in οἰκτείρω.

Itidem ισόφωνα erant scribis illius aetatis αι et ε: in editione WH. NTⁱ relicturnum est ε pro αι in ἐφνίδιος, ἔξέφνης, χρεπάλη, Λασέα, — eidem huic isophoniae signorum αι et ε debetur ambiguitas quorundam vocabulorum: καινοφωνία an κενοφωνία 1 T. 6,20, προσέπεσαν an προσέπαισαν Mt. 7,25?

Tertiae isophoniae, οι = υ, in papyris frequenti, vetus in NT vestigium est v. l. J. 19,34 ἤνοιξεν vulg. ‘aperuit’ pro ἔνυξεν ‘perfodit’.

Omnia haec vocabula fuerunt, saltem in lexico, ut patet, ad legitimam et communem orthographiam revocanda.

II. De apicibus.

1. De spiritu aspero et leni.

Consuetudo singulis vocabulis a vocali incipientibus superscribendi spiritum non est saeculo 8° vel 7° antiquior. Generatim enim codices sine ullo tali signo

X

exarabantur, ac doctissimi solum quidam scribae nonnunquam vocem aliquam ambiguam, ne perverse intellegeretur, spiritu aspero distinguebant (ut οὐ, ἐνι, ὥρων, αλλ δ, προς ούς), cfr. pOx. 223, 852 etc. Jam si quaeritur, in NT editione secundum recentiorem morem cum aspirationum signis imprimenda quomodo haec signa ponenda sint, graeca quidem vocabula planum est omnia esse secundum leges grammaticorum scribenda et hoc solum merito considerari possit, quoniam quaedam vocabula ex ipsis manuscriptis graecis et ex transcriptionibus copticis, latinis, hebraicis, syriacis constat illa aetate cum aspiratione vocalis initialis pronuntiata esse, nonne praestet hujus pronunciationis ratione habitâ scribere ex. gr. ἐλπίς, ἐλπίζω, ἔδιος, ἔδιώτης, ἔθνος, ἔθνικός, οὐχ δλίγος etc. (cfr. Bl. § 4, 3): sic enim probabile est scribas diligentissimos scripturos fuisse, si apices posuissent.

Salebrosa vero hic quaestio editores NTⁱ graeci divexat, de aspiratione, inquam, nominum hebraicorum. Si enim consentaneum esse supponitur, ut pro Ι et γ initio vocabuli pronuntietur spiritus lenis (לְאַחֲרֵי, לְעַלְיָהָא), pro Η et Η ה spiritus asper (לְאַלְלָהָא אֶלְלָהָוֹתָא, חַנְנָה "Αννα) et pro Ι Ι, — ea quae in textu recepto et in editione critica Tischendorfii scripta est horum nominum aspiratio a genuina pronunciatione totiens discrepat, ut difficile sit dicere, quomodo illa orta sit et quo jure tolerari queat: nec mirum est, quod Swete in edenda versione LXX et eum imitantes editores LXX Oxonienses et NTⁱ editores Westcott-Hort et Hetzenauer, neglectis testimoniis codicum graecorum, omnes voces semiticæ normæ aspirationis modo commemoratae subjecerunt: imprimi enim jusserunt in NT "Αβελ, 'Αγάρ, 'Αχελδαμάχ, ἀλληλούϊα, 'Αλφαῖος, "Ανανίας, "Αννας (WH. etiam 'Αρέτας = Ἀρέτη; immerito, 'Αρέτας est enim nomen graecum), 'Εζεκίας, 'Ελισσαῖος, ἐλωΐ, 'Εμμώρ, 'Ενώχ, 'Εσρώμ, Εῦα, ἡλεί, 'Ηλεί, 'Ηλείας, 'Ησαΐας, 'Ησαῦ, 'Ιερεμίας, 'Ιερειχώ, 'Ιερουσαλήμ (immerito etiam 'Ιεροσόλυμα, haec enim evidenter est forma graecissans nominis sacrae urbis = 'Ιερο-Σόλυμα, cfr. 'Ιερο-Καισάρεια), 'Ωσῆ; cuius aspirationis singularum nominum rationem vide in hoc lexico (addi potuit "Αγαθος, cfr. בְּחִזְקִיָּה). Haec scribendi ratio cum videatur primitivâ atque genuinâ horum nominum pronunciatione niti et aptam ad uniformem orthographiam viam sternat, mihi quoque ita arrisit, ut eam in Lexicon susceperim.

Nihilominus ex altera parte hoc quoque considerari debet. Haec eadem nomina, quia sunt peregrina et quia usque ad 7um vel 8um saeculum sine spiritu aspero aut leni scribebantur (ΑΒΕΛ, ΑΝΝΑ, ΗΛΕΙ, ΙΕΡΕΙΧΩ etc.), ab initio quoddam jus habebant, ut a Graecis (qui genuinam pronunciationem scire non poterant, nisi quis hebraice didicerat) graece, sine ullo formae hebraicae respectu, proferrentur; ac fortasse jam inde a tempore versionis LXX Judæi et proselyti graece loquentes tali pronunciationi assueverant, ita ut jam apostoli, cum graece scribebant aut dictabant, eam noscent ac supponerent. Itaque etiam textūs recepti aspiratio suum habet jus et fundamentum; nec est plane arbitraria aut exlex. Nam si nomina propria hebraica in graeco textu bene considerantur, videmus ea a Graecis, velut naturâ duce, assimilata esse vocibus graecis ab iisdem litteris incipientibus: dicebant enim "Αβελ (ut ἀβέλτερος), "Αγαρ (ἀγαν), 'Αχελδαμάχ (ἀκέλευστος) vel 'Αχελδαμάχ ('Αχελῶος), ἀλληλούϊα (ἀλλήλους), 'Αλφαῖος (ἄλφα), 'Ανανίας (ἀνανεύω), "Αννα-ς ("Αννιος), 'Αρμαγεδών (ἄρμα), 'Ελισσαῖος (ἐλίσσω), 'Εζεκίας (ἔζεκα, pf. verbi ζέω), ἐλωΐ (ἐλών), 'Εμμώρ, 'Ενώχ, 'Ενώχ (ἐμ-, ἐν-), 'Εσρώμ (ἐσ-ρέω), Εῦα (εὐάρεστος), ἡλί, 'Ηλί, 'Ηλίας (ἡλίος), 'Ησαΐας, 'Ησαῦ ('Ησίοδος), 'Ιερεμίας, 'Ιεριχώ, 'Ιερουσαλήμ ('Ιέρων, 'Ιεράπολις), ώσαννά (ώσάν = ως ἄν), 'Ωσῆ (ῶση, cij. ao. verbi ωθέω), in LXX "Αβραμ (Ἄβρα), Αίμαν (αἷμα), 'Ελκανά (ἐλκύω) ets. — Ex veterum versionibus syriacae et aethiopica retinent litteram gutturalem initialem formae hebraicae; boheirica, georgica, slavonica nusquam aspirationem indicant (ne in graecis quidem nominibus, ut 'Ηρώδης = Ηρωδης, οκτώρ, Ηρωδ); aspirationi textūs recepti plerumque suffragantur versio latina (sec. veteres codices): *alleluja, Helisaeus, Heli, Helias, Hiericho, Hieru-*

salem etc., et sahidica: **շհլիած, շիերիչա, աւել** etc., minus saepe armenica, quae legit
Հաբել, Հագար, Երիքով, Եղջիկ, Եղիսէ etc.

Fortasse distinctio fieri potest, ita ut voces hebraicae indeclinables spiritum primitivum semiticum retinere sinantur, declinabilia vero nomina, sicut terminationes graecas et accentum graecum receperunt, etiam spiritum a forma hebraica independentem accipiant, ergo **Ἄλφαῖος, Ἀναγίας, Ἄννα, Ἄννας, Ἐλισσαῖος, Ἔδω, Ἡλίας, Ἰερεμίας, sed Ἀβελ, Ἡλεί, Ἰερειχώ, Ἰερουσαλήμ** etc.

De interaspiratione. — Etiam in mediis vocabulis a Graecis spiritus asper proferebatur (cfr. Kühner³ I § 23; Athen. 397 e), praesertim in vocabulis compositis: id quod testantur etiam vocabula graeca in linguas latinam, copticam, syriacam, hebraicam, armenicam transumpta (lat. *anhydros, exhaeresimus, enhydris, Panhormus, parhippus*; copt. **አጋጥልጥ**, **ርጥነስጥ**, **ርጥነዱልጥ**, **ርጥነዱልጥ**, **ጥጥል**; syr. **መልካም**, **መልካም** = πάραλος, **ቤት፡ዕስ**, hebr. יְרֵנֶם, arm. **սիւնհողոս** etc.) et vocabula graeca a scribis exactissime apicibus notata (pOx. 223 et 852: προῖει, ἀέκοντας, ἔξάμα[ρτών], εὐάμερος etc.). Si quis igitur rationem pronuntiandi veterum et exactissimam scribarum doctiorum consuetudinem imitari satagit, in NT^o quoque debet dicere aut etiam scribere ἄρθρας, συνέδριον, Εὔδοία etc.

In hebraicis quoque nominibus, ut patet, haec interaspiratio, quamdiu recte pronuntiabant, audiebatur. Scriptio quidem unanimis earum veterum versionum quae aspirationem litterâ indicabat, in notissimis nonnullis vocabulis tali pronunciationi suffragatur: nam codicum graecorum ΑΒΡΑΔΑΜ et ΙΩΔΑΝΗC suis litteris transcripterunt versio lat. (secundum codices veteres) et goth. *Abraham, Iohannes*, sahid. **አብራክام, ካውንኬኬር**, arm. **Աբրահամ, Յովհաննես**; lat. *Nahum*, goth. *Bethlaíháim, Mahath*, lat. et arm. *gehenna, գեհեն*: quae scriptiones, cum scientiam linguae hebraicae in scribis supponere non possimus et a Graecis spiritus asper non scriberetur, explicari nequeunt nisi ex perulgata apud Graecos pronunciatione **Ἄβραሂም, Ἰѡናናኝ, Νaoም, በηልዥሬም, ሙዳኤል, γέέኽና**. Qui semel statuit vocabulis hebraicis aspirationem suam initiale servare (**Ἄβελ, ፈሉለሳዥዎች**), non video quomodo non debeat eodem jure interaspirationem illis convenientem tribuere et saltem pronuntiare **አብቴብድ, ይሉዥ, ክፍያናዥም** etc.

2. *De accentibus vocabulorum hebraicorum.*

Ante saeculum 7um p. Chr. n. mos singulis librorum vocabulis accentū superscribendi non exstitit. Quomodo singula graeca verba intonarentur, usus cotidianus docebat, ut etiam nos Germanos, Anglos, Italos. Ex hebraicis vocabulis ea quae per terminationes declinables quodammodo graeca evaserant, accentum quoque ab hebraica forma independentem et nominibus graecis ejusdem terminationis similem nacti sunt: **Ἄγαβος, Ἰάειρος, Ἰάχωβος, Λάζαρος** — **Ιωνᾶς, Βαραββᾶς** (cfr. *Zηνᾶς*), — **Ἄννας, Βαρνάβας, Ιούδας (Λεωνίδας)**, — **Μωυτῆς (Ἐρμῆς), Ἰωά(v)νης (Κλεοφάνης)**, — **Βαραχίας, Εζεκίας, Ζαχαρίας** etc. (*Κτησίας*), — **Ἡλείας, Ἰωσείας, Οζείας, Ούρείας (Αἰνείας)**, — **Ιησοῦς (χρυσοῦς)**. Qui accentū merito retinentur. Nomina vero quae, retentâ formâ hebraicâ, indeclinabilia manebant, universim in ultima vocali accentum recipiebant, Δαυείδ, Σαούλ, Ἰσραήλ etc., etiam nomina in lingua hebraica paroxytona, Βαάλ, Βηθλεέμ, Ἐβέρ, Ἐφραΐμ, Ζαρά, Θαρά (WH.), Ἰαρέδ, Λαμέχ, Μελχισεδέχ, Μολόχ, σαβαχθανεί, Σαλά, Φαλέχ, Φαρές, Χαναάν, Ωσηέ. Secundum accentum vocum graecarum δάμαρ, ἄνερ, κέρας, ἄγαν etc. multa (non omnia) nomina in ρ vel λ, ο vel ζ, ν vel μ desinentia, quorum ultimae duae vocales sunt specie breves (α, ε, ι), accentum in paenultimam rejiciebant, non solum origine paroxytona, ut **Ἄβελ, Ἐλιέζερ, Ἐβερ WH., Ἰεζάብελ t. cr., Κάϊν**, sed etiam hebraice oxytona, **Ἀβιάθαρ, Ἀγαρ, Ἀχας** vel **Ἄχας, Βελίαρ, Ζωροβάβελ, Θάμαρ, Ἰσσάχαρ Tdf. Ἰωάθαμ** etc., in LXX etiam **Ἄβραμ, Νάβαλ, Νάθαν, Θίρας** etc.

Haec accentuum ponendorum ratio rursum ab aliis censemur linguae Graecorum (nempe idiomatis hebraici ignariorum) consentanea et in editionibus SScr^{ae} retinenda. Alii contra, quoniam solā ignorantia formae genuinae horum nominum nimitur, quoniam formam veram et saepe significationem horum nominum obliterat, quoniam est in variis codicibus et editionibus tam varia et in nominibus ejusdem formae vel terminationis tam diversa (cfr. "Αβελ, Ἰαρέδ — Ιούδα, Ἐλισά — Ἀδάμ, Ἀβραμ, Ζεμβρᾶμ — Ἰωάς, Θίρας, Ναᾶς — Νῶε, Ωσηέ), eam abrogandam judicant, ut Swete et auctores editionis LXX recentis Oxoniensis: quorum exemplum in hoc lexico secutus sum. Itaque secundum formas hebraicas in ultima vocali accentu instruxi, spreto codicum et editionum testimonio, Ἀβιαθάρ, Ἄγαρ, Ἄγάζ, Βελιάλ, Ζοροβαβέλ, Θαμάρ, Ἰσσαχάρ, Ἰωαθάμ, ex contrario in paenultima Βάαλ, Βηθλέεμ, Βόος vel Βόες, Ἔβερ, Ζάρα, Θάρα, Ἐφράιμ, Ἰάρεδ, Λάμεχ, Μελχισέδεκ, Μόλοχ, σαβακάναι, Σάλα, Φάλεκ, Φάρες, Χανάαν, Ωσηέ.

De accentu nominum hebraicorum praeter graecos codices post saec. 7um scriptos non testantur nisi versio latina (haec partim directe in quibusdam veteribus editionibus accentuatis, ut in editione Veneta 1511, et intonatione finali in cantu choralis, partim indirecte per formas horum nominum italicas, hispanicas et lusitanas) et slavonica. Ex quibus consideratis ac comparatis cognoscimus, etiam in linguis latina et slavonica generatim servatum esse accentum nominum graecorum declinabilem, ut *Jesús*, *Mosés*, *Zacharías*, *María*, *Éva* etc., indeclinabilia vero fuisse, ut videntur, omnia oxytona, ut *Adám*, *Abrahám*, *Jerusalém*, *Jerichó*, *Bethléem* etc., etiam ea quae in codicibus graecis habent accentum in paenultimam vocalem retractum, ut *Abél*, *Thamár*, *Eleazár*, *Acház*, *Ebér*, *Zorobabél* etc.

Elenchus abbreviationum.

Sigla quibus indicantur libri Novi Testamenti:

Mt. Mr. L. J. A. — R. 1C. 2C. G. E. Ph. C. 1Th. 2Th. 1T. 2T. T.
Phm. H. — Ja. 1P. 2P. 1J. 2J. 3J. Ju. — Ap.

Sigla additicia in citandis locis Novi Testamenti:

Br. = Brandscheid, N.T. graece et latine, ed. 3a: Friburgi Brisgoviae 1906-07.
He. = Hetzenauer, Ἡ καινὴ διαθήκη ἐλληνιστί, N.T. vulgatae editionis: Oeniponte 1896-98.
Tdf. = Tischendorf, N.T. graece, ed. octava critica major: Lipsiae.
WH. = Westcott-Hort, The New Testament in the original Greek: Cambridge-London 1887.
cr., t. cr. = textus criticus seu: ita habent editiones criticae modo enumeratae unanimiter.
r., t. r. = textus receptus (secundum editionem Scriveneri 1891 et 1906).
v., v. l. = varia lectio, seu: ita legitur in una vel compluribus ex editionibus criticis.
cr. (nTdf.) = ita in editionibus criticis, non tamen apud Tischendorf.
cA, cB = ita habet codex Sinaiticus, Alexandrinus, Vaticanus.

Si quod vocabulum in uno versu pluries occurrit, per additas litteras a, b, c indicatur, de quo exemplo agatur, ut ἐλάχιστος Mt. 5,19 b.

Exempla: Mt. 5,28 r. = Matth. 5,28 secundum textum receptum. — L. 10,41 cr. = Luc. 10,41 secundum editiones criticas (supra citatas) omnes. — Ap. 17,8 WH. = Apocalypsis 17,8 secundum Westcott-Hort.

In citandis Psalmis, quia ut plurimum de graeco textu agitur, sequor numerationem editionis LXXviralis et Vulgatae.

Sigla aeth. (versio aethiopica), arm. (armenica), copt. (coptica dialecti boheiricae), goth. (gothica), sl. slav. (slavonica), syr. (syriaca), vg. vulg. (Vulgata latina) remittunt lectorem ad harum versionum varias alicujus vocabuli vel enuntiati interpretationes.

Alia signa arbitraria:

Praefixa vocabulis graecis eorumque interpretamentis latinis signa *, ×, †, ‡, *† significant: „hoc vocabulum graecum aut haec vocabuli graeci significatio primum occurrit in LXX (*), primum occurrit apud scriptores aetatis hellenisticae (×), primum occurrit in Novo Testamento (†), non occurrit nisi in NT (‡), non occurrit nisi in LXX et NT (*†).“

In fine articulorum suspensum¹ indicat illud vocabulum semel solum in NT occurrere; additum ibidem * significat omnes locos NTⁱ citatos esse in quibus hoc vocabulum inveniatur.

Sagittis indicavi vocabulum etymologice derivari a vocabulo proxime praecedente (↑) aut subsequente (↓).

«...» Vulgatae scripturam indicat.

Sigla auctorum graecorum frequentissima:

act. Thom. = Acta Apostolorum apocrypha, ed. Lipsius-Bonnet: acta Thomae.
Ael. = Aelianus.
Aesch. = Aeschylus.
Anth. = Anthologia poëtarum Palatina.
App. = Appianus.
Aq. = Aquila.
Arr. = Arrianus.
Ath., Athen. = Athenaeus.

CIGr. = Corpus inscriptionum graecarum.
DCass. = Dio Cassius.
DChrys. = Dio Chrysostomus.
DHal. = Dionysius Halicarnassensis.
DLaërt. = Diogenes Laërtiades.
DOen. = Diogenes Oenoandensis.
DSic. = Diodorus Siculus.
Dem. = Demosthenes.
Epict. = Epicteti dissertationes.

Eur. = Euripides.	Oec. = Oecumenius.
FlJ. = Flavius Josephus (si nihil additur, citatur locus ex Antiquitatibus judaicis).	Pind. = Pindarus.
Hdn. = Herodianus.	Pl., Plat. = Plato.
Hdt. = Herodotus.	Plut. = Plutarchus.
Herm. = Hermae pastor.	Poll. = Pollux.
hHom. = hymni Homerici.	Soph. = Sophocles.
Hippocr. = Hippocrates.	Stob. = Stobaeus.
Hsd. = Hesiodus.	Strab. = Strabo.
Inscr. or. gr. = Dittenberger, <i>Inscriptiones Orientis graecae</i> .	Syll. = Dittenberger, <i>sylloge inscriptionum</i> .
JChrys. = Johannes Chrysostomus.	Symm. = Symmachus.
Len. = Lucianus.	Theocr. = Theocritus.
Lys. = Lysias.	Theophr. = Theophrastus.
M = Migne, PP. Graeci.	Thdtn. = Theodotion.
	X., Xen. = Xenophon.

Sigla editionum papyrorum:

pBer. = papyri Berolinenses (Berlin 1895 ss.).	pOx. = papyri Oxyrhynchenses (The Oxyrhynchus papyri, London 1898 ss.).
pFay. = papyri Fayumenses (Fayûm towns and their papyri, London 1900).	pPar. = papyri Parisienses (Les papyrus grecs du musée du Louvre etc., Paris 1866).
pHib. = papyri Hibenses (The Hibeh papyri, London 1906).	pRain. = papyri Raineri (Corpus papyrorum Raineri, archiducis Austriae, Wien 1894).
pLeemans, pLugd. = papyri musei Lugduni Batav., ed. Leemans 1843.	pTaur. = papyri Taurinenses.
pLips. = papyri Lipsienses (Griechische Ur- kunden der Papyrussammlung zu Leipzig, Lpz. 1906).	pTebt. = papyri Tebtynenses (The Tebtunis papyri, London 1902 ss.).
pLond., pMus. Brit. = Greek papyri in the British Museum, III 1907.	Ostr. = Wilcken, <i>Griechische Ostraca. II.</i> Leipzig-Berlin 1899.

Libri in citationibus saepe per solum auctoris nomen indicati:

Blass, Bl. (Grammatik des Neutestamentlichen Griechisch ² , Göttingen 1902).	Kühner ³ (Ausführliche Grammatik der griechischen Sprache, Hannover; I et II: Kühner-Blass, Elementar und Formenlehre, 1890-92; III et IV, Kühner-Gerth, Satzlehre, 1898-1904).
Bulletin (Bulletin de correspondance helléni- que).	Krüger (Griechische Sprachlehre für Schulen ⁴ , Berlin 1861).
Curtius (Griechische Schulgrammatik ²² , Wien 1894).	Levy (Neuliebr. u. chald. Wörterbuch, Leipzig 1876-89; aut: Chaldäisches Wörterbuch, Leipzig 1881).
Dalman (Grammatik des jüdisch-palästinischen Aramäisch ² , Leipzig 1905).	Mayser (Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit, 1906).
Deissmann (B. = Bibelstudien, Marburg 1895; nB. = neue Bibelstudien, ib. 1897; LvO. = Licht von Osten ¹).	Schmidt (Synonymik der griechischen Sprache, 4 voll., Leipzig 1876-86).
Edersheim (the life and times of Jesus ⁵).	Schürer (Geschichte des jüdischen Volkes im Zeitalter Jesu Christi, Leipzig ² 1886-90, ³ 1901-09).
Fonck (Streifzüge durch die biblische Flora, Freiburg i. Br. 1900).	
Gesenius-Kautzsch (Hebräische Grammatik ²⁷ , Leipzig 1902).	
Hagen (Lexicon biblicum, Parisiis 1905-11).	
Helbing (Grammatik der Septuaginta, Göt- tingen 1907).	

Lexica graeca:

Bailly (Dictionnaire grec-français², Paris 1897).
 Liddell-Scott (A Greek-English Lexicon, Oxford 1883).

Pape (Griechisch-deutsches Handwörterbuch², Braunschweig 1849).
 Passow (Handwörterbuch der griechischen Sprache, neubearbeitet von Rost u. Palm, Leipzig 1841-57).

Vocabula latina frequentissima ita abbreviantur:

abs. = absolute.	ex. gr. = exempli gratia.	praes. = praesens.
acc. = accusativus.	exc. = excepto.	prob. = probabiliter.
acc. c. inf. = accusativus cum infinitivo.	f. = filius.	pron. = pronomen.
add. = additur, addito.	ft. = futurum.	ptc. = participium.
adj. = adjективum.	gen., genet. = genetivus (gen. qual., gen. obj., gen. poss.).	q. v. = quod videas.
adv. = adverbium.	h. l. = hoc loco, hunc locum.	qu. = quaestio.
al. = alii, alibi.	hell. = hellenisticus.	s. = sequens (versus), sive, sacer.
alqs., alcs., alci., alqm., alqd. = aliquis, alicujus, alicui, ali quem, aliquid.	i. p. = in pausa.	sc., scil. = scilicet.
ao., aor. = aoristus.	ind. = indicativus.	sec. = secundum.
ap. = apud.	indir. = indirectus.	sent. = sententia.
art. = articulus.	inf. = infinitivus (fin. = finalis).	seq. = sequitur, sequente.
c. = cum.	M. = medium.	SpS. = Spiritus Sanctus.
cf., cfr. = confer.	max. = maxime.	ss. = sequentes (versus vel scriptores).
cl. = apud scriptores classicos.	n. pr. = nomen proprium.	SScr. = Sacra Scriptura.
coll. = collato, collatis.	NT = Novum Testamentum.	superl. = superlativus.
comp. = comparativus.	obj. = objectum (int. = inter num).	v. = vide, vel.
conj. = conjunctivus.	om. = omittitur.	τ. Θ. = τοῦ Θεοῦ.
dat. = dativus.	or. dir. = oratio directa.	_____
dat. comm. = dativus commodi.	P. (positum post ao., ft., pf.) = passivum.	χαρός 3. = χαρός, adjективum trium terminationum.
dic. = dicitur.	pf. = perfectum.	ἄχαρος 2. = ἄχαρος, adjективum duarum terminationum.
dir. = directus.	plsq. = plusquamperfectum.	
ets. = et similia.	pers. = persona, personalis.	

A

A, τό v. art. ἀλφα.

Ααρών, δ (אַרְנָן) *Aaron*, frater Mosis natu major, primus Israëlitarum ex ordine Levitico sacerdos, L. 1,5. A. 7,40. H. 5,4; 7,11; 9,4.*

Αβαδδών, δ (אַבְדָּן) a. 'interitus' Job 31,12; b. 'locus interitus, Orcus' Job 26,6 al. LXX ἀπώλεια) Ap. 9,11 nomen proprium angeli abyssi, quod ibidem nomine graeco Απολλύων et in Vulgata nomine latino *Exterminans* explicatur.¹

×ἀ-βαρῆς 2. (βάρος) 1) *sine onere, levis* [Aristot. sensu physico]; 2) + *qui non est oneri, non molestus* [p. Berol. 248, 26 ἐάν σοι ἀβαρὲς ἦ]

2 C. 11,9. 1

ἀββᾶ, WH. ἀ (אַבָּא) status emphat. vocis aram. בָּא 'pater' = δ πατήρ vel invocative 'pater!'; constanter etiam adhibetur pro 'pater meus, mi pater!' Dalman p. 157) *abba*; in NT^o non occurrit nisi forma invocativa ἀββᾶ δ πατήρ Mr. 14,36 'abba pater!', ubi δ πατήρ est vocativus (cfr Mr. 15,34 al. δ Θεός) et interpretamentum a Marco additum; idem cum suo interpretamento graeco tam intellectus quam affectus causa retento evasit formula precandi christianis, ut videtur, familiaris, R. 8,15. G. 4,6.*

Αβελ, WH. He., alii 'Αβελ δ (לֵבָה) *Abel*, filius Adami a Cain occisus Mt. 23,35. L. 11,51. H. 11,4; 12,24.*

Αβιά, δ (אַבִּיא, אַבְּיָה) *Abias*; 1) rex Juda, filius Roboam Mt. 1,7. — 2) caput familiae sacerdotalis, a quo sec. 1 Chr. 24,10 octava e 24 «vicibus» seu classibus sacerdotum nomen traxit; haec quidem ab exilio reversa non est (Esdr. 2,36 ss.), sed eae 4 classes quae redierant iterum sunt in 24 distributae pristinisque nominibus appellatae: L. 1,5 (cfr. FlJ. ant. 7, 14, 7).¹

Αβιαθάρ, δ (alii -άθαρ אַבִּיתָחָר) *Abijathar*, filius Achimelech sacerdotis summi illius qui Davidi panes propositionis gladiumque Goliathi dedit et ipse eodem munere insignitus est, Mr. 2,26, v. Knabenb. in h. l. et cfr 1 Sam. 21 et 22,20 ss.: — ἐπὶ Αβιαθάρ τοῦ ἀρχιερέως aut = 'tempore (circiter) A. pontificis', aut (ut Mr. 12,26, cfr ἐπὶ I 1 a in fine) = in illa parte s. Scripturae (*haftara*) qua de A. pontifice narratur (v. 25 ἀνέγνωτε;).¹

Αβιληνή, ἡ, ἡ sc. χώρα L. 3,1 *Abilene*, regio Coeles Syiae, cuius caput erat urbs τὰ Αβιλα, inter Damascum Heliopolinque sita.¹

Αβιούδ, δ (אַבְיָהוּד) *Abiud*, f. Zorobabeli Mt. 1,13.*

Αβραάμ, δ אַבְרָהָם 'pater multitudinis' sc. posteriorum, cfr Gen. 17,5 et arab. *rūhām* ('ingens numerus') *Abraham*, utpote gentis Israëliticae auctor, pater a Judaeis nominatur Mt. 3,9. L. 3,8 al.; ob fidem suam celebratur R. 4,1 ss.; amplior sublimiorque, quam Judaeorum erat, notio 'filiorum Abrahæ' statuitur Mt. 3,9. L. 3,8. J. 8,39. R. 4,12. G. 3,7,29. H. 2,16 al., in eo max. sita, quod ille est progenitor Christi (Mt. 1,1 al.), 'in quo est salus, vita et resurrectio nostra'.

ἄβυσσος, ου, ὅ (ap. profanos plerumque adj. ἀ-βυσσος 'fundo carens, profundissimus', ap. LXX subst. 'vorago', profundum maris vel terrae = דֶּתֶת) «abyssus», i. e. vel generatim *Orcus*, habitatio mortuorum R. 10,7, vel in specie *Tartarus*, domicilium daemonum hominumque damnatorum L. 8,31. Ap. 9,1 s. 11; 11,7; 17,8; 20,1,3.*

Ἀγαθός, ου, δ *Agabus*, propheta Christianus ex Judaea, A. 11,28; 21,10; sitne utrobius idem Agabus, propter τις 21,10 aliquomodo dubium est.*

† ἀγαθοεργέω (ἀγαθοεργός Hdt. 1, 67) 1 T. 6,18 vel † ἀγαθουργέω (ἀγαθουργός) A. 14,17 cr. pro r. ἀγαθοποιέω *bene ago, beneficus sum.**

* † ἀγαθοποιέω (ἀγαθοποιός) 1) *recte, honeste ago* (vg. *benefacio*) 1 P. 2,15,20; 3,6,17. 3 J. 11. — 2) *beneficia tribuo*, «*benefacio*», abs. A. 14,17 r.; τινά L. 6,33,35. Utro Mr. 3,4 (ubi Tdf. ἀγαθὸν ποιῆσαι). L. 6,9 trahas, nil interest (cf. Mt. 12,12).*

† ἀγαθοποιία, ας, ἡ ↓ *recte agendi studium* 1 P. 4,19; plur. *opera recte facta*, vg. *benefacta* ibid. l. v.1

* ὄγαθοποιός 2. *qui bene seu recte agit, «bonus»* 1 P. 2,14 [Sir. Plut.].¹

ἀγαθός 3. (cfr. ἄγα-μαι ‘admiror’, μέγας ‘magnus’) «*bonus*», *rectus*, *idoneus*, *excellens*. Dicitur 1) *de personis*: a) *in sua natura, indole, munere, operibus bonus, idoneus, excellens*: δοῦλος Mt. 25,21,23; L. 23,50. A. 11,24. T. 2,5. — b) *moribus bonis, probus, justus*: ἔλεγον δτι ἀγαθός ἐστιν J. 7,12; Mt. 12,35 a; substantive ἀγαθόλ Mt. 5,45; 22,10, δ ἀγαθός ‘homo bonus’ R. 5,7. — c) *erga alios bonus, benignus, benevolus*, ut saepe Κατ: Mt. 20,15. Mr. 10,17. L. 18,18. 1 P. 2,18. In Mt. 19,17 b. Mr. 10,18 b. L. 18,19 b de Deo sensu perfectissimo et universalis. — 2) *de rebus*: a) *physice bonus* i. e. talis qualem ex natura propria esse convenit, pro rerum varietate: δένδρον Mt. 7,17 s., ἔργον ‘excellens’ Ph. 1,6, ἐλπίς ‘laeta, fausta’ 2 Th. 2,16, πίστις ‘fidelitas perfecta’ T. 2,10, ἡμέραι ‘beati dies’ 1 P. 3,10; L. 8,8. A. 23,1. — b) *alci. bonus vel etiam ad alqd. bonus, utilis, proficuus*. δόματα Mt. 7,11; L. 10,42. Ja. 1,17; πρός τι E. 4,29. — c) *moraliter bonus, legi voluntatique Dei conformis, justus*: ἐντολή R. 7,12; Mt. 19,16. R. 9,11. 1 P. 3,16 b; ἔργον ἀγαθόν ‘opus bonum, salutare, virtuti consentaneum’ R. 2,7; 13,3. 2 C. 9,8 al., max. ‘opus beneficentiae’ A. 9,36; inde dominantur συνέδησις ἀγαθή conscientia recte factorum A. 23,1. 1 T 1,5, χαρδία mens proba L. 8,15, θησαυρός thesaurus recti animi Mt. 12,35. L. 6,45. — Substantive dic. 1) **τὸ ἀγαθόν**: *commodum, utilitas*: εἰς (τὸ) ἀγαθόν R. 8,28; 13,4; 15,2; ita vocatur libertas christianorum (in ciborum delectu) 14,16; *id quod est honestum ac sanctum* Mt. 19,17 a. R. 7,13; 9,11, 1 Th. 5,15. — 2) **τὰ ἀγαθά**: *bona fortunae, possessiones* L. 12,18 s.; 16,25. G.

6,6; *bona ordinis superioris* R. 3,8; 10,15; *honestae actiones* J. 5,29.

ἀγαθουργέω ν. ἀγαθοεργέω.

* † ἀγαθωσύνη, ης, ἡ «*bonitas*», *probitas animi vitaeque* R. 15,4; E. 5,9 cum δικαιοσύνη et ἀλήθεια; de 2 Th. 1,11 cfr. εὐδοκία 4. — G. 5,22 *fructus Spiritus S.*, *prob. benignitas* ut Neh. 9,25 vel *probitas* ut Ps. 51,5.*

* † ἀγαλλίασις, εως, ἡ *exsultatio*, *gaudium vehemens, praesertim quod gestu, voce, cantu proditur* L. 1,44. A. 2,46. Ju. 24; cum χαρά L. 1,14; ἔλαιον ἀγαλλιάσεως ‘oleum (symbolum) exsultationis’ H. 1,9 e Ps. 44,8, hīc symbolum caelestis gloriae Christi; veteres enim in laetis occasionibus, ut conviviis, oleo utebantur.*

† ἀγαλλιάω, solum L. 1,47. 1 P. 1,8 v. Ap. 19,7 cr., et ἀγαλλιάομαι, ao. ἡγαλλιασάμην et -ιάθην, J. 5,35 r. -ιάσθην (ἀγάλλω ‘jactor, delector re’; ιάω designat vel desiderium vel, ut hīc, vehementissimam animi affectionem: v. Kühner³ II § 328, 8): *exsulto, valde gaudeo*; et dicitur potissimum de gaudio voce ac gestibus manifestato; copulatur c. χαίρω Mt. 5,12. 1 P. 4,13. Ap. 19,4; add. ratio gaudii: ἐπὶ τινι L. 1,47, ἐν φῷ ‘qua de re’ fort. 1 P. 1,6 (vel ἐν φῷ ‘quo tempore’ ut 1 P. 4,13 ‘tempore revelationis’ et J. 5,35 ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ ‘illo splendente’), seq. particip. A. 16,34; ἡγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ . . . ‘gavisus est simul et desideravit ut videret . . .’ (germ. ‘er freute sich darauf, . . . zu sehen’) J. 8,56; add. dat. modi 1 P 1,8 (Kühner³ III § 410, 2 Anm. 4); (ἐν) τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ ‘impellente (ἐν III 3 a) Spiritu S.’ L. 10,21; de lingua A. 2,26 (LXX Ps. 15,9).

ἄγαμος 2. *qui est extra statum conjugalem*, sive eum non iniit sive vinculum matrimonii contracti morte conjugis aliove legitimo modo solutum est, «*innuptus*»; dic. de utroque sexu 1 C. 7,8 τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις innuptis omnibus ac praesertim viduis; ib. 11,34 de mulieribus, 32 de viris (class. raro de viris).*

ἀγανακτέω *indignor, aegre fero* Mt. 21,15; 26,8. Mr. 10,14; ratio indignationis additur: περὶ τινος Mt. 20,24. Mr. 10,41; δτι L. 13,14; ησαν ἀγανακτοῦντες πρὸς ἐκυτοὺς c. or. dir. ‘indignabundi inter se dicebant’ Mr. 14,4 v.*

ἀγανάκτησις, εως, ἡ ↑ *indignatio* 2 C. 7,11.
[Thuc.]¹

ἀγαπάω, ft. ἀγαπήσω, ao. ἡγάπησα, pf. ἡγάπηκα, pf. P. ἡγάπημαι, ft. P. ἀγαπηθήσομαι: (affinia sunt vocabula ἄγα-μαι, μ[έ]γας, fortasse = ‘magni facio, veneror’): apud profanos = *amorem confero in alqm. vel alqd. libere ac deliberate ex bona quadam personae reive aestimatione, alqm. vel alqd. ut objectum (praecipui) amoris eligo*, lat. *diligo* (v. Schmidt, *Synonymik* 136,9; φιλέω = ‘complector alqm. amore tenero affectivo, fere ultiro in animo meo inde suborto, quod personam mihi jucundam esse sentio’, lat. = ‘amo’). Aptissimum igitur vocabulum fuit, quod a s. librorum auctoribus ad exprimendum eum amorem adhiberetur solā nobis revelatione notum, quo Deus amat et quo homines rationibus fide apprehensis et Deum et sese et mutuo inter se complecti jubentur. In LXX ἀγαπάω = בְּקַנֵּ, φιλέω raro. — In NT 1) *de dilectione personarum*; ἀγαπᾶν *diligere enim dicitur: Deus homines* J. 14,21; 17,23. R. 9,25. E. 2,4 al. (aoristus ἡγάπησεν J. 3,16. 2 Th. 2,16 al. dicitur vel de singulari quodam divini amoris documento vel de aeterno amore quo nos Deus praevénit); *Deus Christum* J. 3,35; 5,20 cD; 10,17 al.; *Christus Deum Patrem* J. 14,31 et *homines* J. 13,34; 14,21. R. 8,37. G. 2,20 al., *Ecclesiam* E. 5,25, et *quosdam speciali prae aliis amore* J. 11,5; 13,1 al. Ap. 3,9; — ἀγαπᾶν *dicuntur aut jubentur homines Deum* Mt. 22,37. R. 8,28. Ja. 1,12. 1 J. 4,10 al. (Dt. 6,5), *Christum* J. 8,42; 14,15 al.; porro *homines inter se* Mt. 5,43; 19,19. J. 13,34. 1 J. 2,10 al., *viri uxores* E. 5,25. C. 3,19; *universi etiam inimicos* Mt 5,44. L. 6,27; — *de externo dilectionis signo* Mr. 10,21; *figura etymol.* ἀγαπᾶν τινα ἀγάπην J. 17,26. E. 2,4; ptc. pf. P. ἡγαπημένος *dilectus* R. 9,25. E. 1,6. Ap. 20,9 al. — 2) *de amore, studio vel desiderio rei bonae* 2 T. 4,8. H. 1,9. 1 P. 3,10; *magni aestimo aliquid* L. 11,43. J. 3,19. Ap. 12,11 al.

***ἀγάπη**, ης, ἡ ↑ [LXX = בְּקַנֵּ; Ps. Sal. 18,4. pPar. 49,1; semel ap. Philonem Cur Deus immut. 14] *dilectio, caritas*: 1) *dilectio personarum*: *Dei in homines* R. 5,5; 8,39. 2 C. 13,13, εἰς ἡμᾶς ‘erga nos’ R. 5,8, ἐν ἡμῖν 1 J. 4,4 ‘in nobis’ vel ‘apud nos’ (J. 1,14) manifestata; Deus est Θεὸς τῆς ἡ-

2 C 13,11; δ Θεὸς ἀγάπη ἔστιν ipsa Dei natura est *dilectio* 1 J. 4,8; *Dei in Christum* J. 15,10; 17,26; Qui est υἱὸς τῆς ἡ. αὐτοῦ = Filius ab eo *dilectus* C. 1,13; *Christi erga homines*: τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἡ. τοῦ Χριστοῦ (genet. subj.) R. 8,35; ἡ ἡ. τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς ‘Christi (erga nos) *dilectio* urget nos’ 2 C. 5,14 cfr. 15; E. 3,19. J. 15,9 s.; *hominum a) in Deum*: ἡ. τοῦ Θεοῦ (gen. obj.) L. 11,42. J. 5,42. 2 Th. 5,5, 1 J. 2,5 (cfr. J. 14,21); 3,17; 5,3, τοῦ Πατρός 1 J. 2,15. — b) *inter se*: J. 15,13. R. 13,10. 1 C. 16,14. H. 10,24 al.; φίλημα ἀγάπης utpote caritatis signum 1 P. 5,14; ἡ ἡ. (ἡ) εἰς τινα erga alqm. E. 1,15. 1 Th. 3,12. 2 Th. 1,3; ἡ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἡ. 2 C 8,7 plus dicit quam ‘vestra ergo nos *dilectio*’, e vestris animis profecta, in nobis quasi sedem figens; ἔχειν ἀγάπην εἰς τινα 2 C. 2,4. C. 1,4. 1 P. 4,8 a, ἐν ἀλλήλοις J. 13,35; ἔχειν τὴν αὐτὴν ἀγάπην ‘uno inter se amore diligere’ Ph. 2,2; ἐνδείκνυσθαι ἀγάπην εἰς opere demonstrare 2 C. 8,24. — c) Quoniam sec. Mt. 22,39 *praeceptum diligendi proximi ac sui est praecepto diligendi Dei par et sec.* 1 J. 4,20 *dilectio Dei et proximi arctissimo inter se vinculo conexa sunt, ἀγάπη permultis locis ambas dilectiones simul exprimit*, nempe et in Deum et in proximum ac seipsum, ita ut modo utraque aperte dicatur, modo alterutra propter contextum *praeponderet*, modo incertum maneat utra dicatur: Mt. 24,12. R. 12,9. 1 C. 8,1; 13,1—13; 14,1. 2 C. 6,6. G. 5,6,13,22. E. 1,4; 3,18; 4,15 s.; 6,23, C. 1,8; 2,2; 3,14. 1 Th. 3,6; 5,8. Phm. 9,2 P 1,7. Ap. 2,4; haec virtus ut 1 C. 13,13 cum fide ac spe componitur, ita cum iisdem vel aliis virtutibus enumeratur 1 T. 1,5,14; 2,15; 4,12; 6,11. 2 T. 1,7,13; 2,22; 3,10. T. 2,2. Phm. 5. Ap. 2,19; παραμύθιον ἀγάπης exhortatio cum caritate facta Ph. 2,1; χόπος τῆς ἀγάπης labor quam caritas subit 1 Th. 1,3. — 2) *amor seu studium rei*: ἀγάπη τῆς ἀληθείας ‘amor veritatis’ 2 Th. 2,10. — 3) αἱ ἀγάπαι Ju. 12. 2 P 2,13 v. *agapae* (*Liebesmahl*), convivia a Christians ante cenam dominicam in mutuae caritatis signum celebrari solita.

ἀγαπητός 3. (ἀγαπάω) *dilectus, carus*; 1) *adjective*: 1 Th. 2,8. Phm. 16; R. 11,28 opp. ἔχθρος; cum substantivis υἱός Mt. 3,17; 17,5 [LXX haud raro ἀγαπητός = דִּין]

‘(filius) unicus, unigenitus’, item fort. ll. cc.]. Mr. 12,16. L. 20,13, τέκνον 1 C. 4,14, ἀδελφός 1 C. 15,38, σύνδουλος C. 1,7 etc. [Hom. Dem. al.]. — 2) substantive: cum genitivo personae cui alqs. carus est: δ ἀγαπητός μου Mt. 12,18; ἀγαπητοί Θεοῦ R. 1,7; Christiani inter se appellant ἀγαπητοί A. 15,25. R. 16,5, fem. ita R. 16,12. Phm. 2r; compellatio epistularis ἀγαπητέ 3 J. 2, ἀγαπητοί R. 12,19 al. [Τρύφων ἀγαπητέ p. 135,2].

Ἄγαρ, ἡ (al. Ἄγαρ ḥāgar) *Agar*, Aegyptia, serva Sarae, quacum Abraham Ismaëlem genuit: G. 4,24 Agar statuitur ut typus legis Mosis, utpote quae in terra Arabum posteriorum Agaris (Bar. 3,23) lata sit et sicut Agar Abrahamo sobolem perpererit, sed eam in servili condicione constitutam (v. Cornely in h. l.). — NB. G. 4,25 cum et critice dubia sit lectio (t. r. WH.) τὸ δὲ Ἅγαρ Σινᾶ nec constet montem Sinai appellatum esse ḥāgar (= arab. *haqar* ‘rupis’) et ne hoc quidem nomen cum nomine servae ḥāgar cohaereat, melius ibi legitur τὸ γὰρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ.

Ἄγγαρεύω, ft. ἀγγαρεύσω, ao. ἡγγάρευσα: (ἀγγαροι lat. ‘angarii’ vocabantur, voce persica, nuntii cursores per imperium Persicum distributi, per quos mandata regis citissime ad loca destinata perfabantur: v. Hdt. 8,98, Xen. Cyr. 8, 6, 17; jus eis erat cogendi, ubi opus foret, alias ad servitia, εἰς φορτηγίαν καὶ τοιαύτην τινὰ ὑπηρεσίαν Suid.; imitati sunt Persas Romani et ipsam vocem adoptaverunt) *angario utor* alqo, “*angario*” alqm, i. e. *adigo ad comitandum*, sive ut viam monstret sive ut onus ferat, Mt. 5,41 (cum acc. mensurae); ad onus portandum Mt. 27,32. Mr. 15,21 (cum ἵνα). — Habetur, ut in papp., v. l. ἐγγαρεύω. [pPetr. II 20, 5.]*

Ἄγγειον, ου, τό *vas* (ap. LXX = ‘vas’ latissimo sensu: lecythus, cisterna, canistrum, saccus, uter: cf. Schleusner I 16) Mt. 13,48r.; 25,4.*

Ἄγγελία, ας, ἡ (ἄγγελος) *nuntius* = «annuntiatio», *res nuntianda*; cum δτι, ubi enuntiatur veritas J. 1,5 (v. l. ἐπαγγελία), cum ἵνα, ubi nuntiatur *mandatum* ib. 3,11.*

Ἄγγελλω † *nuntio* J. 20,18 cr. (nBr.).¹

Ἄγγελος, ου, δ 1) *nuntius* alqo. missus, *legatus* L. 7,24; 9,52. Ja. 2,25; max. *legatus divinitus ad homines missus* (Vg. ‘angelus’):

Mt. 11,10. Mr. 1,2, L. 7,27; δ ποιῶν τοὺς ἄγγέλους αὐτοῦ πνεύματα ‘qui ventos (obj.) facit suos legatos’ (praed.: e Ps. 103,4 cum artº, ut in versu 3 δ τιθεὶς νέφη [obj.] τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ [praed.]) H. 1,7: sensus loci in contextu epistulae est: dignitas ‘nuntiorum Dei’, quam nomen angelorum innuit, est — si comparetur cum dignitate Filii — tam humilis, ut SScria etiam ventis et igni eam attribuat.* — 2) * ut hebr. **Ἄγλ** ‘nuntius’ = «*angelus*»; saepe enim angeli quaedam jussu Dei vel hominibus nuntiant, ut Mt. 1,20; 2,13; 28,5. L. 1,11, vel agunt, ut Mt. 13,39; 28,2; a) *de bonis angelis* Mt. 4,11; 26,53 et passim; add. genitivus ejus a quo mittuntur cuique servi subsunt: ἄγγελος Κυρίου Mt. 1,20; 2,13 al. (אֶלְעָגָלָן יְהוָה in VT saepe = angelus ipsius Dei loco ac nomine loquens ipsamque quodammodo personam Dei gerens: ita A. 7,30; cf. 7,53. G. 3,19. H. 2,2), ἄγγελος τοῦ Θεοῦ (vel αὐτοῦ, μου) Mt. 22,30. L. 12,9. Ap. 22,6, vocantur angelii Christi Mt. 13,41; 16,27. 2 Th. 1,7. Ap. 1,1 al.; Michaël dux angelorum Ap. 12,7; add. gen. personarum rerumve eorum tutelae commissarum Mt. 18,10. A. 12,15. Ap. 16,5; alia nomina: ἄγιοι ἄγγελοι L. 9,26. A. 10,22, ἐκλεκτοί 1 T. 5,21, ἄ. φωτός 2 C. 11,14, τῶν οὐρανῶν Mt. 24,36 (= ἐν τοῖς οὐρανοῖς Mr. 12,25, ἐν οὐρανῷ Mr. 13,32); sunt sua natura spiritus A. 23,8 s. H. 1,14 (unde iis similes sunt ii qui commercio conjugali non utuntur Mt. 22,30. Mr. 12,25), tamen apparent hominibus vel vigilibus L. 1,11; 22,43 vel dormientibus Mt. 1,20, specie humana hospitio recipiuntur H. 13,2; 1 C. 11,10 mulieres jubentur ἔξουσίαν (q. v.) in capite gestare διὰ τοὺς ἄγγέλους propter reverentiam Angelis invisibiliter inter sacra mysteria praesentibus debitam (Chrys. Cyr. Aug.); de 1 C. 13,1 v. γλῶσσα; J. 1,51 ab aliis ad litteram intellegitur, ab aliis sumitur pro symbolo commercii inter Deum et homines redemptos, cujus internuntii sunt angeli. — 1 T. 3,16 (cfr. nr 3); b) *de malis angelis*, qui et ipsi e statu bono exciderunt et alios tentant: R. 8,38. 2 P. 2,4. Ju. 6; habent caput, cujus vocantur angeli: Mt. 25,41. Ap. 12,7; permittente Deo homines varie vexant, itaque morbus ab iis infictus metonymice dic. ἄγγελος σατανᾶ (t. r. σατᾶν) 2 C. 12,7 (probabiliter; v. Cor-

nely in h. l.). — Quibusdam locis boni et mali angeli simul comprehenduntur, 1 C. 4,9; aliis incertum est, utri dicantur. — 3) *angeli septem ecclesiarum Asiae* Ap. 1,20; 2,1 etc. sunt earum praesules, quippe quorum ceu angelorum tutelae fideles commissi sint; similiter 1 T. 3,16 ὥφη ἀγγέλοις a quibusdam ad apostolos vel ministros evangelii relatum est.

ἄγγος, οὐς, τό *vas* Mt. 13,48 cr. (t. r. ἀγγεῖον).¹

ἄγε imper. verbi ἄγω, interjectionis loco = *age, agedum!* vox exhortantis ad alqd. agendum vel considerandum: Ja. 4,13; 5,1, ubi Jac. plures hac forma singulari alloquitur.*

ἀγέλη, ης, ἡ (ἄγω) *grex* pecudum Mt. 8,30—32. Mr. 5,11,13. L. 8,32s. (ἀ. dic. de quolibet grege, ποίμνη, ποιμνίον max. de ovibus et sensu metaph.: Schmidt 200).*

τὸ αγενεαλόγητος 2. (γενεαλογέω ‘genus ales. describo’) «*sine genealogia*», cuius genus descriptum non est; H. 7,3 haec vox complecti et explicare videtur ea quae praecedunt, ἀπάτωρ, ἀμήτωρ: Syrus vertit ‘cujus pater et mater scripti non sunt in generationibus’, sc. s. librorum, ubi ejus genus plane tacetur et tamen agnoscitur sacerdos veri Dei. Nempe Melchisedech fuit veri Dei sacerdos, sed non de Levitico sacerdotio, ideoque suum apud verum Deum sacerdotium non debuit, ut sacerdotes Israelitici, exhibitâ suâ genealogiâ probare, et eo est similis Christo sacerdoti. — Nota: ex quo innotuerunt ‘epistulae Tell-Amarnenses’ quas dicunt, quas Abd-Khiba, rex Hierosolymae, ad Pharaonem dedit, talis vel similis fuisse videtur titulus regum Hierosolymitanorum, quo suum regnum non tam a majoribus quam a numine repeterent. Scribit e. gr.: ‘Ecce haec dicio Hierosolymitana — non pater meus, non mater mea mihi eam dederunt sed brachium Regis Potentis’, et rursum: ‘Ecce ego — non pater meus nec mater mea me in hoc loco constituerunt, sed brachio Regis Potentis debeo, quod in domum patris mei ingressus sum’: Regis Potentis nomine numen appellare videtur; illa saltem signa scripturae cuneiformis etiam ‘Deum Excelsum’ (יְהוָה לְאֵלֹהִים) significant (v. Hommel, altisr. Überlieferung p. 157s.; Dornstetter, Abraham, bibl. Stu-

dien VII 1—3, p. 182ss.). Ergo S. Paulus fortasse docere voluit tali titulo βασιλεὺς Σαλὴμ ἀπάτωρ ἀμήτωρ ἀγενεαλόγητος regnum Christi Domini divinitus datum adumbrari.¹

ἀ-γενῆς 2. (γένος) ‘qui genus non habet’ = *ignobili loco ortus*; 1 C. 1,28 τὰ ἀγενῆ qui ignobiles sunt vel videntur et ut tales ab hominibus contemnuntur (ipsum genus neutrum hunc contemptum innuere videatur); quales notae τοῖς ἀγενέσιν apud veteres inhaeserint, ex adjectivis elucet quibuscum passim apud scriptores profanos copulatur: ἀνελεύθερος, βάναυσος, φαῦλος, μαλθακός, κακοῦργος (v. Pape s. v.).¹

***†ἀγιάσω**, ao. ἡγίασσα, pf. P. ἡγίασμαι, ao. ἡγιάσθην (ἄγιος) [LXX = שָׁנַת ‘consecro, emundo, sancte colo’; שִׁינְקָה ‘rem Deo consecro; alqm. ad sacram munus eligo; sancte trago rem; alqd. sanctum (esse) demonstro, glorifico’] *sanctifico*; 1) *rem per se profanam sacram facio*: δ ναὸς δ ἀγιάσσας τὸν χρυσόν (sc. aurum in sanctuario depositum eo ipso fit sacrum) Mt. 23,17; ib. 19; *creaturae, in specie cibus, ἀγιάζεται διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως per verbum Dei* (quo eas nobis permisit Gen. 1,29; 9,3) *ut res sacrae, Deo propriae declarantur et per preces ante et post comedionem ut tales a nobis agnoscantur*, 1 T. 4,5; ἡγιασμένος R. 15,16. 2 T. 2,21. — 2) *hominem sacram seu sanctum reddo*, i. e. a) *ad sacram munus consecro atque initio* [Jer. 1,5]: J. 10,36 Christum hominem Pater ἡγιασεν ad munus Servatoris elegit et unione hypostatica sanctificavit; de ss. apostolis suo munere veritatis praedicandae, ἐν ἀληθείᾳ, consecrandis J. 17,17,19. — b) *Christiani ad fidem servitiumque Dei electi*, ut ἄγιοι, ita ἡγιασμένοι vocantur A. 20,32; 26,18 (cfr. E. 1,18); Christus et Christiani sunt δ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιάζομενοι H. 2,11; 10,14; per additamenta sanctificatio describitur R. 15,16. 1 C. 1,2. H. 10,10. Ju. 1; c. accus. praedicati: ἀγιάσαι διοτελεῖς sanctificet vos reddatque perfectos 1 Th. 5,23; sanctificatio sita est in peccatis expiatum et justitia acquisita 1 C. 6,11. E. 5,26; ἀγιασθηναι ‘se sanctificare’ Ap. 22,11; cfr. ἀγνίζω NB. — c) *de emundatione legali* per ritus quosdam H. 9,13 [Ex. 19,22]. — d) *vel gentiles* contracto cum Christiano matrimonio qua-

damtenus sanctitatis fiunt participes 1 C. 7,14, — 3) *sancte colo, veneror, glorifico*: χύριον τὸν Χριστὸν (t. r. τὸν Θεὸν) ἀγιάσατε 1 P. 3,15 (cf. Is. 8,13); ἄγιασθήτω τὸ δνομά σου ‘sancte colatur, glorificetur nomen tuum!’ Mt. 6,9. L. 11,2 [Dt. 32,51. Num. 20,12 al]. — 4) *victimam Deo destino*: ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἄγιάζω ἐμαυτόν ‘pro iis ego me ipse victimam destino seu dedo’ J. 17,19 [cf. Ex 13,2. Dt. 15,19].*

*†**ἄγιασμός**, οῦ, δ (ἄγιάζω 2b) *sanctificatio* i. e. ea operatio qua homo efficitur *sanctus*, *purus*, *perfectus*, ex parte hominis *studium sanctitatis*: ad eam vocati sumus R. 6,19 (opp. ἀνομία), 22. 1 Th. 4,3. H. 12,14; *praecipuum quoddam ejus elementum est integritas a vitiis carnis* 1 Th. 4,4,7 (opp. ἀκαθαρσία) 1 T. 2,15; attribuitur auctori Spiritui S. 2 Th. 2,13. 1 P. 1,2; Christus nobis factus est ἄγιασμός i. e. *sanctificationis auctor* 1 C. 1,30.*

ἄγιος 3. *Scriptores profani* ἄγιον vocabant id quod suā naturā sacrum quandam horrorem animis injicit reverentiamque ne numen laedatur, exigit (ut δρχον, Ἱερόν fanum ubi numen adesse putabatur, σῶμα cadaver hominis occisi etc.), rem igitur *sacrosanctam*, *dis* *devotam*, *arcanam* (Schmidt 181; cfr. Ἱερός, ἀγνός, ὅσιος). — In LXX ἄγιος = שִׁירָה: res Deo consecrata hincque reverenda; persona Deo consecrata, in sacro munere constituta, a Deo ad alqd. electa; homo qualis esse debet Deo devotus, i. e. peccatis profanisque rebus alienus, pius; ubi de ipso Deo praedicatur, concurrunt hae notiones: reverentia cultuque maxime dignus, a peccato remotissimus, amator justorum, punitior peccatorum.

In NT ἄγιος dicitur 1) *de rebus*: a) epitheti honorifici instar *attributive* copulatur cum nominibus = *sacer*: i. e. a Deo electus, factus, datus, Deo consecratus etc.: ἡ ἄγια πόλις Jerusalem Mt. 4,5; 27,53. Ap. 11,2, caelestis J. Ap. 21,2,10; 22,19; ἄγιος τόπος templum Mt. 24,15. A. 6,13; 21,28; ἄγια γῆ locus rubi ardantis A. 7,33 (Ex. 3,5); τὸ δρός τὸ ἄγιον mons transfigurationis 2 P. 1,18; διαθήκη L. 1,72; γραφαὶ R. 1,2; denique ut Christiani vocantur ἄγιοι (v. infra) ita *res Christianorum propriae* hoc idem epitheton habent: φίλημα ἄγιον osculum quo inter se salutant R. 16,16;

κλῆσις ἄγια vocatio ad fidem Christianam 2 T. 1,9. 2 P. 2,21. Ju. 20. — b) ubi *praedictive* de rebus enuntiatur, designatur res *Deo digna, pura, honesta, in suo genere integra ac perfecta*: δ νόμος ἄγιος sc. ἐστίν καὶ ἡ ἐντολὴ ἄγια καὶ δικαία καὶ ἀγαθὴ R. 7,12; θυσία R. 12,1; ἀναστροφαὶ variae ‘sanctae vivendi rationes’ 2 P. 3,11; *res nobis sancte colenda, inviolabilis*: δ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἄγιος ἐστιν 1 C. 3,17. E. 2,21; *res Deo accepta seu grata ἀπαρχή*, φύραμα, βίζα, κλάδοι R. 11,16. — 2) *de personis* (creatis): a) *attributive*, epitheti honorifici instar — *sanctus, venerandus*: ἄγγελος A. 10,22. Mr. 8,38. L. 9,26 al., προφῆται L. 1,70. A. 3,21. 2 P. 3,2, ἀπόστολοι E. 3,5. 1 P. 3,5. 2 P. 1,21; Christiani dicuntur utpote *Deo per baptismum consecrati ἐκλεκτοὶ ἄγιοι* C. 3,12, ἀδελφοὶ ἄγιοι 1 Th. 5,27 v. H. 3,1; Ἱεράτευμα ἄγιον 1 P. 2,5, ἔθνος ἄγιον 1 P. 2,9. — b) *praedictive* designat eam moralem munditatem ac perfectionem quae homines Deo consecratos decet: «sanctus, justus, immaculatus»: ἄνδρα δίκαιον καὶ ἄγιον Mr. 6,20; ἵνα ἡ (virgo) ἄγια καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι 1 C. 7,34; C. 1,22. 1 P. 1,15 s. E. 5,27; de externa quadam sanctitate liberorum, qui saltem alterutrum parentem Christianum habent, licet nondum baptizati sint, propter intimam cum parente Christiano conjunctionem 1 C. 7,14; sensu maxime proprio = *Deo proprius, Deo consecratus* L. 2,23. — 3) *de Deo plenissimo* illo sensu quem supra diximus: πάτερ ἄγιε J. 17,11, δ δεσπότης δ ἄγιος Ap. 6,10; ἄγιος ἄγιος ἄγιος Κύριος δ Θεός Ap. 4,8 (Is. 6,2); ἄγιον τὸ δνομα αὐτοῦ ‘venerabile est nomen ejus’ L. 1,49 (Is. 57,15); 1 P. 1,16; — de Christo: τὸν ἄγιον παῖδα σου A. 4,27,30; — de Spiritu S.: Πνεῦμα ἄγιον v. πνεῦμα 4 c, d.

Substantive in NT dicitur 1) τὸ ἄγιον: a) generatim *res sacra*, non profananda: μὴ δῶτε τὸ ἄγιον τοῖς κυσίν Mt. 7,6; b) τὸ γεννώμενον (ἐκ σοῦ add. multi Patres) ἄγιον *divinus infans* utero virgineo gestatus L. 1,35; c) *sanctuarium, templum* H. 9,1. — 2) τὰ ἄγια: *sanctuarium, templum* (ita ap. LXX v. g. Lev. 19,30. Ps. 150,1) H. 9,12,24, Christus sacerdos dicitur τῶν ἀγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς ‘templi tabernaculique veri sacerdos’ (cf. Philo, leg. alleg. III 46 δ θεραπευτὴς καὶ

λειτουργὸς τῶν ἀγίων = sacerdos) H. 8,2; de primo Israēlitarum tabernaculo foederis: ἥτις λέγεται Ἀγια H. 9,2. — Ἀγια ἀγίων (LXX τὰ ἄγια τῶν ἀγίων v. g. Num. 4,19 = מִשְׁׁקָדֶן שְׁנָךְ) ‘sancta sanctorum’, templi pars sacratissima H. 9,3, quae etiam simpl. Ἀγια dicitur H. 9,25; 10,19; 13,11. — 3) ὁ ἄγιος vocatur 1 P. 1,15 Deus, sec. illud Lev. 11,44; 1 J. 2,20; Christus dicitur ὁ ἄγιος Ap. 3,7, ὁ ἄγιος καὶ δίκαιος A. 3,14, ὁ ἄγιος τοῦ Θεοῦ Mr. 1,24. L. 4,34. J. 6,69 cr. (cf. LXX Ps. 105,16 Ἀαρὼν τὸν ἄγιον Κυρίου). — 4) οἱ ἄγιοι ut plurimum sunt Christiani utpote Deo consecrati baptismo v. g. A. 9,13,32. 1 C. 6,1 etc.; κλητοὶ ἄγιοι ‘ad statum sanctorum vocati’ R. 1,7. 1 C. 1,2; ἀξίως τῶν ἀγίων R. 16,2 = καθὼς πρέπει ἄγιοις E. 5,3; ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἀγίων ‘ecclesiis Christianorum’ 1 C. 14,33; Judaeo-Christianiani praecipue intelleguntur E. 2,19; homines eximia pietate conspicui Mt. 27,52. Ap. 11,8; 16,16; 18,20,24.

†ἀγιότης, ητος, ἡ ↑ sanctitas morum: εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ (sc. Dei) ‘ut participes fiamus sanctitatis ejus’ H. 12,10; ἐν ἀγιότητι ἀνεστράφημεν ‘sancte nos gessimus’ 2 C. 1,12cr. [2 Mach. 15,2].

†ἀγιωσύνη, ης, ἡ (ἄγιος) sanctitas moralis: ἐπιτελεῖν ἀγιωσύνην sanctitatem puritatemque animi ad summum gradum adducere 2 C. 7,1. 1 Th. 3,13; πνεῦμα ἀγιωσύνης R. 1,4 optime dicitur esse natura Christi divina (opp. σάρξ): secundum naturam divinam i. e. prout decuit naturam ejus divinam, constitutus est filius David Filius Dei. (cfr. Cornely in h. l.)

ἀγνάλη, ης, ἡ ulna, L. 2,28.¹

ἀγμόστρον, ου, τό hamus piscarius Mt. 17,27.¹

ἀγνύρα, ης, ἡ ancora; φίπτειν ἀγκύρας jacere ancoras A. 27,29; ἀγκύρας ἔκτείνειν ‘extendere a.’, i. e. funes ancorarum jaciendarum in scapha, quantum fieri potest, a prora navis procedendo distendere, antequam in mare demittantur A. 27,30; ἀγκύρας περιατρεῖν ‘tollere a.: die Anker lichten’ A. 27,40; de spe: ἦν ὡς ἀγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς H. 6,19 [item Soph. Eur.].*

ἀγναφος 2. (γνάφος ‘carduus’ quo fullores pannos pectunt) carduos fullonis nondum expertus, nondum a fullone curatus ac politus, impexus, «rudis»: de panno Mt.

9,16. Mr. 2,21: nempe cum is madefactus per se contrahatur, frustum ejus vesti jam detritae assutum huic scissuras contracione inducit.*

ἀγνεία, ας, ἡ (ἀγνεύω ‘pure casteque vivo’) puritas, castitas vitae 1 T. 4,12; 5,2. [Soph. Plat.]*

ἀγνίζω ao. ἥγνισα, pf. ἥγνικα, pf. P. ἥγνισμα (ἀγνός): purifico, lustro, in NT 1) ex LXX sensu rituali, a) lustro, ritibus religiosis praescriptis legitime mundum reddo: ίνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς J. 11,55 (Num. 8,21 ἥγνίσαντο); b) pass. ex voto nasiraeatum servo, fio nasiraeus (= רַיְנָה Num. 6,3,5) A. 21,24,26; 24,18. — 2) sensu morali: purgo: ἀγνίζειν Ja. 4,8; ἑαυτόν 1 J. 3,3; τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἥγνικότες . εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόχριτον ‘vestros animos purgate (ab omnibus quae caritati obsunt, quo perveniat) ad sinceram caritatem fraternalm’ 1 P. 1,22. (Nota: καθαρίζω generatim sordium remotionem significat, ἀγνίζω magis effert illum subjectivum et personalem conatum ac laborem, quo quis ad puritatem assequendam adnititur; ἀγιάζω magis indicat positivam partem sanctificationis, ἀγνίζω magis negativam, i. e. purgationem; cfr. Schmidt 181).*

*ἀγνισμός, οῦ, ὁ ↑ «purificatio», in specie observatio castimoniae nasiraeatus A. 21,26 (ut Num. 6,5).¹

ἀγνοέω (ἀ priv., rad. ΓΝΟ) ignorō, nescio; 1) aliquem a) non novi A. 13,27; 17,23; ἀγνοούμενος ignotus 2 C. 6,9, add. τῷ προσώπῳ ‘de facie non notus’ G. 1,22; — b) ignorare me fingo, sperno (ignorieren): εἴ τις ἀγνοεῖ sc. Dominum ejusque mandata, ἀγνοεῖται 1 C. 14,38 (t. r. ἀγνοεῖτω = habeat sibi! ignoret!). — 2) aliquid nescio: a) universim: οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν ‘nolo vos nescire...’ [pap.] R. 1,13; 11,25. 1 C. 10,1. 2 C. 1,8 al.; ἢ ἀγνοεῖτε; ‘an nescitis?’ R. 6,3; 7,1 (ὅτι); οὐκ ἀγνοεῖν τι ‘bene nosse alqd.’ 2 C. 2,11 [Sap. 12,10]; ἀγνοεῖν ἐν τινι ‘ignarum esse rei’ 2 P. 2,12 [Sir. 5,18]. — b) alqd. non satis intellego Mr. 9,32. L. 9,45. — c) ex graecitate vulg. = *pecco (nempe ita ut propter ignorantiam, licet non inculpabilem, aliquomodo excuser) H. 5,2 [LXX = מִשְׁׁא ‘delinquo’, לִנְזֵנָה ets. ‘stulte ago’; pTebt. 43, 25, 118^a, st. τὰ προ-γνοημένα priora peccata, ib. 23, 12].*

ἀγνόημα, ματος, τό ↑ erratum; 1) defectus

ex ignorantia commissus; 2) jam ap. LXX magis generatim peccatum (1 Mach. 13,39. Tob. 3,3) H. 9,7, vulg. 'ignorantia' [pTebt. 5, 3, 118^a enumerantur ἀγνοήματα, ἀμαρτήματα, ἐγκλήματα, αἰτίαι].¹

ἀγνοία, ας, ἡ (ἀγνοέω) *ignorantia*: κατὰ ἀγνοιαν [Polyb. pBerol. 619, 4] πράσσειν τι 'per ignorantiam alqd. facere' A. 3,17; max. de inscitia Dei rerumque religiosarum propria gentilium E. 4,18. 1P. 1,14; quare tempora ante annuntiatum iis evangelium vocantur χρόνοι τῆς ἡ. A. 17,30.*

ἀγνός 3. (rad. ἄγ, ἄξω 'vereor' cf. initium art. ἄγιος) ap. profanos = *moribus integer*, praesertim vir religiose a caede abstinent, femina ab impudicitia abhorrens, virgo casta (Schmidt 181): 1) universim *integer a vitiis, innocens*: 1J. 3,3 (ἐκεῖνος = Christus), 1T. 5,22; de rebus Ph. 4,8. Ja. 3,17. 1P. 3,2; cum dat. rei in qua quis se integrum praebet (t. r. ἐν) 2C. 7,11. — 2) speciatim *castus, pudicus*: παρθένος 2C. 11,2 [εὶ παρθένος εἴη καὶ ἀγνή Hdn. 1, 11, 12]; de uxore T. 2,5.*

† **ἀγνότης**, ητος, ἡ (ἀγνός) *animi puritas, sanctitas* 2C. 6,6; 11,3 cB.*

ἀγνῶς adv. *integre, sincere* Ph. 1,17.¹

ἀγνωσία, ας, ἡ ↓ *ignorantia* 1P. 2,15; c. gen. obj. ἡ. Θεοῦ 'ignoratio Dei' 1C. 15,34 (it. Sap. 13,1).*

ἀγνωστος 2. (γνῶναι) *ignotus* A. 17,23. [Pind. Len. etiam active 'ignarus'].¹

ἀγορά, ας, ἡ (ἀγείρω 'congrego') 1) *forūm ubi jus dicitur* A. 16,19, merces veneunt: ἀπ' ἀγορᾶς 'a foro reversi' Mr. 7,4, operarii conducuntur Mt. 20,3; — 2) generatim *locus publicus ac spatiōsus quo multi convenire solent* Mt. 11,16; 23,7. Mr. 6,56; 12,38. L. 7,32; 11,43; 20,46. A. 17,17. — 3) *res in foro venales, maxime cibaria* [Xen. al. Plut. DHal.]: ita fort. Mr. 7,4 'de cibariis in foro emptis . . .'.*

ἀγοράζω ao. ἡγόρασα, pf. P. ἡγόρασμαι, ao. P. ἡγοράσθη: (ἀγορά) prpr. 'in foro versor'; *emo* 1) sensu proprio: τι Mt. 13,44; 14,15. Mr. 16,1 al.; ὅν χρείαν ἔχομεν J. 13,29; τι φάγωσιν Mr. 6,36; pretium exprimitur genetivo Mr. 6,37; seq. ἐξ c. genet. pecuniae, cfr. ἐξ IV 2 c: Mt. 27,7 [Bar. 6,24]; τι παρά τινος Ap. 3,18; absolute Mt. 21,12; 25,9,10. Mr. 11,15. L. 17,28; 19,45 r. 1C. 7,30; — 2) sensu metaphorico: Christus dicitur homines *emisse* eo quod

sanguine fuso velut pretio dato nos e potestate diaboli erectos suos fecit sicque novo titulo dominus noster factus est: ἡγοράσθητε τιμῆς 'pretio empti estis' 1C. 6,20; 7,23. 2P. 2,1. Ap. 5,9 (t. r. He. Br. ἡμᾶς, Tdf. WH. ἐκ 'aliquos ex . . .' scil. electos, cfr. ἐκ Vb); add. ἀπὸ τῆς γῆς 'a terra' ita ut non jam sint in terra Ap. 14,3, it. 14,4.

ἀγοραῖος 2., rarius 3. (ἀγορά) *forensis*; hinc 1) οἱ ἀγοραῖοι A. 17,5 sunt *subrostrani, circumforanei*, turba forensis, vile ac turbulentum hominum genus in foro versari solitum, germ. *Pflastertreter, Marktgessindel* [Aristoph. ran. 1015; Plut.]; — 2) ἀγοραῖοι (sc. σύνοδοι) ἄγονται locutio latinizans *conventus forenses aguntur, jus dicitur* A. 19,38.*

ἄγρα, ας, ἡ (ἄγω?) *captura, venatio*; 1) act. *captura*; εἰς ἄγραν ad piscandum L. 5,4; item 5,9 si cum WH. legis ὅν συνέλαβον; — 2) pass. *praeda capta* L. 5,9, si legis ἦ (= ἦν) συνέλαβον.*

ἀγράμματος 2. (τὰ γράμματα) 1) *litterarum ignarus, illitteratus* [Plat. ss.]. — 2) in specie: *artis scribendi ac legendi ignarus* [Xen., saepe in pap.]. — Sine dubio priore sensu A. 4,13.¹

ἀγραυλέω (ποιμένες ἄγραυλοι Il. 18, 162) *sub diu pernocto* L. 2,8.1

ἀγρεύω, ao. ἡγρευσα (ἄγρα) *venor, capio feras*; metaph. τινὰ λόγῳ Mr. 12,13 = Mt. 22,15 παγιδεύω τινὰ ἐν λόγῳ 'capto, irretio aliquem responso' quod interrogans ab eo elicio [sim. σαγηνεύω Lucian. Tim. 25].¹

I. **ἀγρι-έλαιος**, ου, ἡ *oleaster, olea agrestis*, etiam ἀγρι-ελαία dicta, sterilis ita ut dicerent ἀκαρπότερος ἀγριελαίου 'oleastro sterilior' [Zenobius] R. 11,24; opp. ibid. καλλιέλαιος [vox occurrit in Theophr. et Theocr.; cf. Fonck 43: similia vocabula ἀγρι-άμπελος, -μέλισσα etc. vide in lexicis].¹

II. **ἀγρι-έλαιος** 2. adj. *ad oleastrum, pertinens, oleastrinus* R. 11,17 σὺ δὲ ἀγριέλαιος (suppleri potest κλάδος) ὅν 'tu cum esses (ramus) in oleastro natus': cfr. Fonck 43 s. [σκυτάλη ἡ. Anth. 9, 237].¹

ἀγριος 3. vel 2. (ἀγρός) 1) *agrestis, silvester*; dicitur de plantis sponte in silvis agrisque crescentibus et de animalibus feris ac silvaticis; μέλι ἀγριον Mt. 3,4. Mr. 1,6 'mel silvestre' praestat explicare non de melle apum silvestrium (ἀγριμέ-

λισσα; cfr. 1 Sam. 14,25), sed de melle quodam ex arboribus manante [DSic. 19,94: φύεται παρ' αὐτοῖς, ap. Arabes, μέλι πολὺ τὸ καλούμενον ἄγριον ϕ χρῶνται ποτῷ μεθ' ὅδατος]; namque mel apum semper inter delicias computatur (cf. Fonck 13 s.). — 2) metaph. *ferus, procellosus, κύματα* Ju. 13.*

'Αγρίππας, α (Bl. § 7,2), δ Herodes *Agrippa minor* (v. Ήρῳδης 4). A. 25 et 26.

ἄγρος, οῦ, ὁ 1) *campus, arvum, ager* quem alqs. possidet Mt. 13,24; 19,29. Mr. 10,29. A. 4,37 al. — 2) *generalius arva, prata, campi: τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ* Mt. 6,28; ib. 6,30. L. 12,28. — 3) *rus* (δ ἔξω τῆς πόλεως χῶρος Etym. M.): ἀπ' ἄγροῦ rure (in urbem) Mr. 15,21. L. 23,26; ἐν ἄγρῳ ruri L. 15,25; εἰς ἄγρον *rus* (ex urbe) Mr. 16,12. — 4) ap. *synopticos* οἱ ἄγροι sunt *praedia, villae, viculi: εἰς τὰς κύκλῳ κύμας καὶ [τοὺς ῥ.] ἄγρούς* L. 9,12; Mr. 5,14; 6,36,56. L. 8,34.

ἄγρυπνέω (ἄγρο-υπνος 'insomnis' proprie sec. alios 'somnum [nequicquam] captans', sec. alios 'in agro s. sub divo dormiens') *vigilo*; in NT metaph. (ut ap. Graecos ἐγρήγορα) = *attentus sum, caute circum-specteque ago* Mr. 13,33. L. 21,36; εἰς τι 'in alqd. intentus sum' E. 6,18; ὑπέρ τινος *alci. invigilo* (ut pastor gregi) H. 13,17 (cf. γρηγορέω).*

ἄγρυπνία, ας, ἡ *insomnia, vigilia*; plur. [ut Isocr.] 2C. 6,5; 11,27.*

ἄγω, ft. ἔξω, ao. ἤγαγον (in compositis etiam ἤξα), pf. P. ἤγμαι, ao. P. ἤχθην, ft. P. ἀχθήσομαι 1) transitive a) *ago, duco, e contextu saepe = ab-, ad-, e-, per-duco* ets.; animal, sive vinctum vel frenatum ὅνον Mt. 21,7 al., sive non vinctum, oves J. 10,16 (in parabola); hominem, — sive cum majore minoreve vi, ut reum, captivum ets.: διὰ τί οὐκ ἤγάγετε αὐτόν; 'cur eum non (captum) adduxistis?' J. 7,45. Mt. 10,18. Mr. 13,11. L. 4,29; 19,27. J. 8,3. A. 5,21; 8,32 al. — sive sine ulla vi liberum aliquo duco, ut aegrotum, caecum, peregrinum ets.: L. 4,40; 10,34. J. 1,43. A. 9,27. 1 Th. 4,14. 2 T. 4,11 al.; δ Θεὸς ἤγαγεν τῷ Ισραὴλ σωτῆρα Ιησοῦν 'adduxit', ut veniret effecit A. 13,23. — b) *algm. adduco ad alqd., i. e. impello, adigo, incito, dirigo: τινὰ εἰς μετάνοιαν* R. 2,4, εἰς δόξαν H. 2,10; passive: *regor, feror, ducor: ὡς ἀν ἤγεσθε 'prout*

(caeco impetu) ferebamini' 1 C. 12,2; πνεύματι (dat. quasi instrum.) G. 5,18, Πνεύματι Θεοῦ R. 8,14; ἐπιθυμίας 2 T. 3,6. — c) diem, festum ets. *ago, celebro: γενεσίων ἀγομένων 'cum natalis celebraretur'* Mt. 14,6 r.; ἀγοραῖοι ἄγονται A. 19,38; constructio impers. τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ' οὗ 'tertius dies agitur ex quo ...' L. 24,21. — 2) intransitive: *eo; occurrit solum ἄγωμεν 'eamus!'* Mt. 26,46. Mr. 14,42. J. 11,16; cum indicatione loci Mr. 1,38. J. 11,7,15; 14,31; cfr. art. ἄγε.

ἄγωγή, ἡς, ἡ (ἄγω) *ductio; educatio; dein: vivendi ratio* 2 T. 3,10 [Esth. 2,20; Clem. Ro.].¹

ἄγων, ὁνος, δ *primitus conventus praesertim aurigarum et pugilum ad ludos publicos; hinc certamen, etiam metaphorice: ἄγων λόγων, τῆς ψυχῆς etc.* — In epistulis Pauli: *servorum Christi inter aerumnas, obstacula, contradictiones ad consequendum seu efficiendum id quod debent labor ac contentio: ἐν πολλῷ ἄγωνι* 1 Th. 2,2 (cfr. A. 17,5 ss.); *ἔχειν ἄγωνα* Ph. 1,30, περὶ ὑμῶν C. 2,1; *ἀγωνίζεσθαι ἄγωνα* 2 T. 4,7, add. τῆς πίστεως 1 T. 6,12; *τρέχειν ἄγωνα* [Hdt. 8, 102] 'cursus certamen obire' H. 12,1, ubi vulg. 'currere ad certamen'.*

ἄγωνία, ης, ἡ ↑ *certamen; in specie: animi angor, trepidatio, horror [φόβος καὶ ἀ. Dem. 18,33; 2 Mach. 3,14,16. Epict. 2, 13,10. pTebt. 423,13 εἰς ἀ. γενέσθαι]: ἐν ἄγωνίᾳ γενέσθαι* L. 22,44.¹

ἄγωνίζομαι, pf. ἤγωνισμαι (ἀγών): 1) *certamen ludorum publicorum ineo* 1 C. 9,25. — 2) *certo, pugno* J. 18,36. — 3) metaph.: *inter obstacula et adversarios propositum mihi finem persecutor, contendeo, certo* [Epict.]: C. 1,29; *τὸν καλὸν ἄγωνα* 1 T. 6,12. 2 T. 4,7 [Syll. inscr. 214, 10], κοπιᾶν καὶ ἀγωνίζεσθαι εἰς τι 'alcs. rei gratia laborare et contendere' 1 T. 4,10 Tdf. WH.; *ἀγωνιζόμενος* ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς ferventissimis pro vobis precibus Deum velut vincere studens (cfr. R. 15,30) C. 4,12; — c. inf. *studeo, operam do* [Thuc. 4, 87, 6] L. 13,24.*

Άδάμ, δ (Μᾶν[η] 'homo') *Adam*, primus homo, parens universi generis humani, idem auctor peccati et mortis L. 3,38. R. 5,14. 1 C. 15,22. 1 T. 2,13 s. Ju. 14; huic 1 C. 15,45 comparatur ac componitur δέσχατος Άδάμ (47 δεύτερος ἀνθρωπος),

Christus, quippe qui exstiterit alter atque ultimus hominibus vitae (supernaturalis redintegratae) auctor.*

ἀ-δάπανος 2. (δαπάνη) *sine sumptibus, parabilis, gratuitus*: ἀδάπανον θεῖναι τὸ εὐαγγέλιον 1 C. 9,18.¹

’Αδδεί (t. r. ’Αδδί), δ *Addi*, progenitor Christi L. 3,28.¹

ἀδελφή, ης, ἡ ↓ *soror*; 1) sensu proprio: a) sensu stricto = *soror, germana* L. 10,39 s. J. 11,1,3 ss. A. 23,16. — b) sensu latiore, more loquendi Hebraeorum: *consobrina, propinquia, cognata* [Gen. 24,59 s. Job 42,11]: Mt. 13,56. Mr. 3,32 v. 6,3. J. 19,25. 1 T. 5,2; ἀδελφή μού ἔστιν Mr. 3,35. Mt. 12,50 est mihi tam carus quam fratri soror. — 2) sensu translato: *fidei socia, christiana*: 1 C. 7,15. Phm. 2 cr. Ja. 2,15; ἀδελφὴ γυνὴ christiana mulier 1 C. 9,5 (v. γυνὴ 1 et Cornely in h. l.); una ecclesia alterius ἀδελφὴ dicitur prob. 2 J. 13.

ἀδελφός, οῦ, δ (ejusdem δελφύος seu uteri) *frater*; 1) sensu stricto: *ejusdem parentis vel eorundem parentum proles* Mt. 1,2; 4,18; 14,3. L. 15,27. J. 11,2 al. — 2) sensu latiore, more Hebraeorum: *consanguineus et cognatus quilibet*, max. *patruelis, consobrinus* (v. Gesenius, thes. p. 63 et cf. Gen. 13,8; 14,14; 24,48; 29,12. Lev. 10,4. 1 Chr. 9,6): ita accipiendi sunt «fratres Domini» Mt. 12,46. Mr. 3,31. L. 8,19. J. 2,12; 7,3. A. 1,14. 1 C. 9,5 et nominatim Mt. 13,55. Mr. 6,3. G. 1,19, cf. Cornely, *Introductio III* p. 595 ss.; Epiph. haer. 78, 6; Hier. adv. *Helvidium*. — 3) sec. loquendi morem Judaeorum **is, cui cum aliis est idem pater populi, popularis*, inclusis alicubi e contextu proselytis [Ex. 2,11. 3 Reg. 12,24. 2 Mach. 1,1 al.]: R. 9,3. H. 7,5. A. 3,22 (Dt. 18,15); 7,23,25 s.; 22,5; ἀδελφέ A. 9,17; 22,13, ἀδελφοί A. 3,17; 23,5, magis Graece ἄνδρες ἀδελφοί A. 2,29,37 al. — 4) † similiter sec. loquendi morem Christianorum a) *fidei christiana socius, Christianus*: A. 1,15 cr.; 9,30; 10,23; 11,29 al. R. 14,10,13; 16,23. 1 C. 5,11; 7,12,14 cr. s.; 8,11; 15,6; 16,11. Ja. 1,9; 2,15. Ap. 1,9 al.; ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ 1 C. 6,5 elliptice = ‘inter fratrem et fratrem’; 1 C. 1,10 et passim per epistulas; c. epithēto ἀγαπητοί 1 C. 15,58. Ja. 1,16, ἡγαπημένοι κτλ. 1 Th. 1,4. 2 Th. 2,13; ratio hujus appellationis apparent R. 8,29. C. 1,2 (ἐν

Xριστῷ). H. 2,11 s., cf. infra NB. b) *in fide Christiana alcs. muneric socius, adjutor, collega*: ita Petrus et Paulus operarios apostolicos designabant: 1 P. 5,12. 1 C. 1,1; 16,12. 2 C. 1,1 al., cf. Ap. 22,9, ipsi inter se Apostoli 2 P. 3,15 cf. L. 22,32. — 5) sensu latissimo: *is quem quacunque ratione, ut propinquum, ut popularem, fidei socium, collegam, habeas fratrem*: Mt. 5,22 ss. 47; quin etiam sensu christiano (ex Mt. 25,40. H. 2,11 s.) *quivis homo, proximus* 1 J. 2,9 ss. et passim ibi, fort. etiam Mt. 7,3; 18,15,21. L. 6,41; 17,3; ἔκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ = ἀλλήλους (hebr. יְחִי־תְּנָא שֵׁנָא) H. 8,11 (Jer. 31, gr. 38,34), ἔκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ = ἀλλήλοις Mt. 18,35. — NB. *Fratres Christi* in N. T. a) *propinqui*, v. supra n. 2. b) *omnes redempti* qui aut re aut destinatione Dei filii adoptivi evaserunt Mt. 23,8 (ubi aequalitas fratrum indicatur); 25,40. H. 2,11 s. 17. R. 8,29. c) *apostoli*: Mt. 28,10. ·J. 20,17. d) Mt. 12,48 ss. Mr. 3,33 ss. L. 8,21 ἀδελφός = fratris loco, Christo tam carus quam frater.

***ἀδελφότης**, ητος, ή ↓ «fraternitas» i. e. coetus fratrum seu christianorum 1 P. 2,17; 5,9. [1 Mach. 12,10,17 ‘conjunctio fraterna’].*

ἄ-δηλος 2. *non manifestus, ignotus, occultus, incertus*; μνημεῖα L. 11,44 sepulchra quae ut talia non cognoscuntur, sed communem terrae superficiem ostentant; φωνή 1 C. 14,8 sonus (tubae) confusus, quo quid annuntietur nescitur. [Soph. al.; Epict.]*

ἀδηλότης, ητος, ή *incertitudo* [Pol. Philo al.]; 1 T. 6,17 πλούτου ἀδηλότης = divitiae incertae [τὸ ἀδηλον τῆς δδοιπορίας iter parum tutum pOx. 118, 5].¹

ἀδήλως adv. (ἀδηλος) *incerto, occulto* [Thuc. 1, 92]; ἀδήλως τρέχειν 1 C. 9,26 e contextu = currere in incertum, currere ignorantem versus quam metu currendum sit.¹

ἀδημονέω (vox incertae derivationis) *animo angor, paveo*; cum λυπεῖσθαι Mt. 26,37, cum ἔκθαμβεῖσθαι Mr. 14,33; seq. διότι Ph. 2,26. [Plat. Xen., pOx. 298, 45 in epistula λίαν ἀδημονοῦμεν χάριν τῆς θρεπτῆς Σαραποῦτος].*

ἄδης, ου, δ, dat. η, acc. ην, voc. η (1 C. 15,55 r.). Graecis “Αἰδης” fuit nomen vel inferorum dei (unde dicebant εἰς “Αἰδους sc. οἴκον ets.) vel habitaculi inferorum = orcus. LXX hoc nomen substituebant hebraico נַיְשׁ = orcus, domicilium manium,

in poësi est fere mortis synonymum. — In NT ἄδης est 1) generale domicilium animorum vitâ defunctorum ante Christi resurrectionem, *orcus, inferna, «infernus»*: εἰς ἄδην A. 2,27,31 = Ps. 15,10 e contextu = ‘in Orco’ (cfr. Gesenius Handwörterbuch 13 art. Λ B 1; t. r. εἰς “Αἰδουν”), ἐν τῷ ἄδῃ L. 16,23; cum orcus cogitetur caelo oppositus, profundissimus (Job 11,8), καταβῆναι vel καταβιβάζεσθαι ἔως ἄδου Mt. 11,23. L. 10,15 est i. q. deturbari in infimam ignominiam, oblivionem, miseriam; hujus loci Christus dicit se claves habere Ap. 1,18 (cfr. 1 C. 15,55. Ap. 20,13), utpote qui mortem devicerit mortuosque resuscitaturus sit; sunt qui Mt. 16,18 huc trahant et explicit: ‘portis orci’, i. e. (sine imagine) potestate mortis atque interitûs cui omnia humana subjacent, nihil novimus fortius: atqui ecclesia iis erit validior, i. e. erit prorsus invicta et immortalis [cfr. πύλαι ἄδου Is. 38,10. Ps. 9,14 = domus mortuorum]. — 2) Secundum alios Mt. 16,18 ἄδης est potestas quaedam regno Dei infesta cum eoque pugnans, πύλαι ἄδου sunt civitas potestatis infernalnis Deo adversae, i. e. diaboli: est diabolus cum suis asseclis (v. Knabenb. in h. l.); item Ap. 6,8, unde Ap. 20,14 in lacum ignis dejicitur.*

*ἄδιάκριτος 2. (διαχρίνω, -νομαι q. v.) = μὴ διαχρινόμενος varie: 1) ap. profanos, sensu derivato a passivo verbi: *indistinctus, mixtus, non decisus; quod discerni i. e. clare intellegi non potest.* [Pol. Epict. Lcn.] — 2) sensu derivato a medio verbi: *non judicans, non dubitans, non litigans;* Ja. 3,17 sapientia superna ἄδιάκριτος varie accipitur: syr. ‘sine ambiguitate aut dissensione’, copt. vulg. «*non judicans*», arm. ‘sine conscientiae remorsu, sine scrupulo’ (v. διαχρίνω II 3 b), i. e. firmum certumque habens conscientiae judicium; quia opponitur sapientiae terrestri quam zelus et contentio sequantur, potest intellegi *quae non litigat, a litigando abhorrens* (v. ib. II 1). Activus sensus non habet difficultatem; cfr. ἀβλαπτος ‘non nocens’, ἀγέλαστος ‘non ridens’ ἀγνωστος ‘non sciens’ etc.¹

ἀδιάλειπτος (δια-λείπω) *non intermissus, assiduus* R. 9,2. 2 T. 1,3.*

*ἀδιαλείπτως ↑ adv. *sine intermissione, assidue* R. 1,9. 1 Th. 1,3; 2,13; 5,17.*

+ ἄδιαφθορία, ας, ἡ (ἀδιάφθορος ‘incorruptus’) *iucorrupta mens, virtus quā quis se corrumpi non sinit* T. 2,7 r.¹

ἀδικέω, ao. ἥδικησα, ao. P. ἥδικήθην: 1) intrans.: ἀ-δικος sum i. e. a) *injustus, improbus sum, injuste ago* Ap. 22,11. C. 3,25 a et b (ubi ὁ est acc. obji inti = ‘poena quam injuste agens meruit’; cf. Krüger 46, 6, 3). — b) *reus sum improbi facinoris* A. 25,11. — 2) trans. a) *injuste trago, injuriā afficio; τινά* Mt. 20,13 (defraudando). A. 7,26 s. (verberando); 1 C. 6,8. 2 C. 7,12 a; τινά τι A. 25,10. G. 4,12; pass. A. 7,24. 2 C. 7,12 b, idem = *injuriam mihi inferri sino* 1 C. 6,7. — b) *damno afficio, laedo, noceo; τινά vel τι [στήλην pMagd.]* L. 10,19. Ap. 6,6; 7,2 s.; 9,4,10; 11,5; reticetur acc. Ap. 9,19; τινά τι Phm. 18, pass. *damnū subeo* Ap. 2,11, ἐκ ‘ex parte . . .’; ἀδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας (nempe id *damnū* quod patiuntur, per acc. obji inti adjicitur) fere = ‘poenae loco accipientes id quod est justa retributio improbitatis’ 2 P. 2,12 WH.*

ἀδίκημα, ματος, τό ↑ *scelus, crimen* A. 18,14; 24,20. Ap. 18,5.

ἀδικία, ας, ἡ (ἀ-δικος) *injustitia, iniqitas* (genetivus qualitatis [τῆς ἀδικίας]) = ‘injustus, iniquus’ passim, quem hīc siglo g. q. adnotamus); 1) quatenus opponitur justitiae distributivae: R. 9,14 (in distribuenda gratia). L. 18,6 g. q. — 2) quatenus opponitur justitiae commutativae: L. 16,8 g. q.; 2 C. 12,13, ubi apostolus ironice fingit, a Corinthiis eam agendi rationem, quā ab iis gravandis abstinerat, velut injuriam ab apostolo iis illatam considerari, et veniam rogat. — 3) quatenus opponitur justitiae in genere seu probitati = *improbitas*; a) *vitium seu habitus improbitatis μαρωνᾶς τῆς ἀδ.* g. q. L. 16,9 (cf. ἀδικος 3); A. 8,23. R. 1,18,29; 2,8; 3,5; ὅπλα ἀδικίας arma quibus causa impia defenditur R. 6,13; ἀπάτη τῆς ἀδ. fraus qua impietas fit seu promovetur 2 Th. 2,10; interdum magis opponitur veritati seu veracitati J. 7,18. 1 C. 13,6 a. 2 Th. 2,12 (opp. ἀλήθεια) 2 T. 2,19. — b) *improbe factum; ἐργάται τῆς ἀδ.* L. 13,27 = נִזְבֵּן Ps. 6,9 ‘qui improba agitis’; A. 1,18. 2 P. 2,13,15. 1 J. 5,17; κόσμος τῆς ἀδ. ‘complexus quidam peccatorum (loquendo committi solitorum)’ Ja. 3,6; plur. H. 8,12 ‘improbe facta, peccata’; 1 J. 1,9

de reatu culpae operis pravi ut macula animae inhaerente.*

ἀ-δικος 2. (*δίκη*) *injustus, iniquus; 1) qui violat justitiam distributivam, in remunerando* H. 6,10 *vel puniendo* R. 3,5. — 2) *qui violat justitiam commutativam, infidus, fraudulentus* L. 18,11; 16,10 (*opp. πιστός*). 1 C. 6,9. — 3) *generatim iniquus, improbus* Mt. 5,45. A. 24,15. 1 P. 3,18 (*opp. δίκαιος*). 2 P. 2,9 (*opp. εὐσεβής*); ita vocantur gentiles 1 C. 6,1; μαμωνᾶς L. 16,11 *davitiae in quibus acquirendis, possidendis, expendendis multa improbe fieri solent.**

ἀδίκως adv. *injuste;* 1 P. 2,19 *ex adjunctis = immerito* [it. Soph. El. 113].¹

Ἀδμείν, δ L. 3,33 Tdf. WH. unus e progenitoribus Christi (*τοῦ Ἀ.* τοῦ Ἀρνεί legunt pro τοῦ Ἀράμ.)¹

ἀ-δόκιμος 2. ‘non acceptabilis’, hinc *improbatus, reprobus* (primario de metallis, nummis etc.), *ineptus, inutilis*: γῆ ‘sterilis’ H. 6,8; transl. νοῦς mens Deo non probata, seu ad recte judicandum de bonitate maliave agendorum inepta R. 1,28; 1 C. 9,27 quasi de pugile victo, coronâ indigno; εἰ μήτι ἀδόκιμοι ἔστε ‘nisi forte estis [Christiani] non genuini’ 2 C. 13,5; ήμεῖς οὐκ ἔσμεν ἀδόκιμοι ‘non sumus [ad fungendum ministerio apostolico] inepti’, ib. 13,6; ως ἀδόκιμοι ‘quasi inepti’, utpote occasione destituti auctoritatem atque austeritatem ostendendi, ib. 13,7; ἀδ. περὶ τὴν πίστιν ‘in fide non probatus’ 2 T. 3,8; ἀδ. πρὸς τι ‘ad aliquid inutilis’ T. 1,16.*

ἀδολος 2. (*δόλος*) *doli expers* (sermo, foedus etc.); hell. de rebus = *non adulteratus, merus, purus*: γάλα ἀδολον ‘lac purum’, quod addito λογικόν ad sensum metaphoricum trahitur 1 P. 2,2 [saepe, jam saec. III a, in pap., ut πυρὸν νέον ḥ. pBerol. 1005].¹

Ἀδραμυττηνός (v. l. -υντηνός) 3. adj. ad **Ἀδραμύτ(τ)τ(ε)ιν** (ap. Thuc. **Ἀτραμύτιον**, lat. *Adramyttēum, -ttion*), quae fuit urbs Mysiae s. Aeolidis ad radices Idae montis sita: *Adramytenus* (Cic.; vulg. ‘Adrumetinus’ quasi pertineat ad Adrumetum, coloniam Africanam) A. 27,2.¹

Ἀδρίας vel **Ἀδρίας**, οὐ, δ *Hadria, mare Hadriaticum* A. 27,27 et ap. *alios* (Strab.) totum illum maris tractum designat qui inter Italianam, Graeciam litusque Africanum extenditur.¹

ἀδρότης, ητος, ἡ (*ἀδρός* ‘maturus, magnus, copiosus’) *copia, abundantia*; 2 C. 8,20 = (abstr. pro concr.) *copiosa largitio* [ut ἀδροσύνη Hsd. op. 471, de larga messe].¹

ἀδννατέω ↓ 1) de pers.: *incapax sum, non valeo* (class., LXX pap.); — 2) * de rebus: *res fieri non potest, est impossibilis*: is cui aliquid sit impossibile, designatur addito τινὶ Mt. 17,20 (Job 42,2), παρά τινι L. 1,37 r. Br. (Gen. 18,14), παρά τινος ‘ex parte alcs.’ L. 1,37 Tdf. WH. He.*

ἀ-δύνατος 2. (*δυνατός* a. potens, b. possibilis) 1) *impotens, invalidus, debilis* a) corpore: τοῖς ποσίν A. 14,8; b) animo: *imbecillis*; R. 15,1 οἱ ἀδύνατοι sunt fide i. e. conscientiâ imbecilles, homines arctioris erroneaeque conscientiae (cf. R. 14,1). — 2) «*impossibilis*», *qui quae quod fieri nequit; ἀδύνατον sc. ἔστιν* ‘fieri non potest’, seq. inf. H. 6,4 (hic hyperbole subest, v. ἀνακαινίζειν); 11,6, acc. c. inf. H. 6,18; 10,4; indicatur persona: παρά τινι Mt. 19,26. Mr. 10,27. L. 1827; τὸ ἀδύνατον τοῦ νόμου ‘id quod Legi [Mosaicae] fuerat impossibile’ (casus abs. ellipt., supple: id Deus effecit; cf. Xen. Hell. 1, 4, 13 ἀπὸ τοῦ τῆς πόλεως δυνατοῦ) R. 8,3.*

ἄδω (contr. ex ἀείδω) *cano, canto*: 1) proprie: φῶνη καινήν Ap. 5,9; 14,3. — 2) improprie, de affectu animi pii gratique: ἐν τῇ χάριτι ἄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ Θεῷ ‘impulsu gratiae canite Deo . . .’ C. 3,16; E. 5,19.*

ἀεί adv. *semper*: 1) *assidue, sine intermissione*: ἀεὶ χαίροντες ‘semper gaudentes’ 2 C. 6,10; ἀεὶ . . . εἰς θάνατον παραδιδόμεθα ‘semper ad mortem tradimur’ i. e. periculis mortis expositi sumus 2 C. 4,11; sic *semper* fieri dicitur id quod alqs. facere consuevit quoties occasio se offert: οὐμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ ἀγίῳ ἀντιπίπτετε ‘vos semper Spiritui S. obsistitis’ A. 7,51; H. 3,10. T. 1,12. — 2) *constanter, quoties occasio fertur vel adjuncta id exigunt* (jedesmal, chaque fois): καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς ‘sicut quovis anno faciebat iis’ Mr. 15,8; 1 P. 3,15 (quoties interrogamini). 2 P. 1,12 (quoties scribam ad vos).*

ἀετός, οῦ, δ aquila (quo nomine veteres etiam vulturum falconumque nonnullas species designabant, v. Steph. thes. I 774; Gesenius, thesaurus: שְׁנֵי) Ap. 4,7; 8,13 cr.; 12,14; per modum proverbii ὅπου ἔὰν ἦ

τὸ πτῶμα, ἔκει συναχθήσονται οἱ ἀετοί ‘ubi jacet cadaver, eo convenient aquilae’, i. e. ex contextu: die judicii justi celerime Christum judicem advenisse percipient et ubi sit cognoscent et velut impetu rapidissimo ad eum convolabunt Mt. 24,28. L. 17,37 (quoniam constat aquilas quoque, etiam citra famem, carne morticina vesci easque complures congregatas, necessarium non est his locis aquilae sufficere vultarem perenopterum, Aasgeier, vel vulturem barbatum, Goldgeier, qui Mich. 1,16 γένος dicitur: cf. Knabenb. in Mt. 24,28; Herb. Lucas in The Month 1891 p. 256—67; Brehm, Tierleben 2 IV 609 s.).*

ἀζυμος 2. (ζύμη fermentum) fermento carens, non fermentatus, «azymus»: ἄρτους ἀζύμους, λάγανα (placentas) ἀζυμα Ex. 29,2 vel universim ἀζυμα Ex. 23,15 Israëlitae propter memoriam exitus ex Aegypto quotannis comedere jussi sunt a die 15. usque ad 21. m. Nisan; quare 1) ii dies vocabuntur αἱ ἡμέραι τῶν ἀζύμων A. 12,3; 20,6, vel breviter τὰ ἀζυμα (plur. festorum ut τὰ Διονυσιακά, τὰ ἐγκαίνια) Mr. 14,1; vulgo festa paschae (pridie azymorum, 14. Nisan) et azymorum uno verbo nuncupantur ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζ. (ut Fl. Jos. ant. 14,2,1: κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς, ἥν πάσχα λέγομεν) L. 22,1; maxime sollemnis debebat esse dies azymorum primus sec. Lev. 23,7: Mr. 14,12. Mt. 26,17, qui L. 22,7 simpl. dicitur ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων et pridie vespere incipiebat (ἥλιθεν). — 2) Ut hebdomade paschali Judaeis nihil panis domi habere licebat nisi azymi, ita per metaphoram Christiani «sancti» Paulo sunt ἀζυμοι 1 C. 5,7, et is animi affectus, qui eos praesertim tempore paschali deceat, ἀζυμα εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας ib. 5,8 (qui loquendi modus erat Judaeis notus, v. Cornely in l. c., not. marg.). [Semel ante LXX, Pl. Tim. 74 d: κρᾶσις ἀζυμος].*

Ἄξωρ, δι unus e progenitoribus Christi Mt. 1,13 s.*

Ἀξωτος, ου, ἡ (ΑΞΩΤΗ) Azotus, Philistinorum olim celebris civitas, a Machabaeis eversa (1 Mach. 5,68; 10,84), a Pompejo liberata a Gabinioque restaurata, ab Herode rege Salomae sorori testamento legata (FlJ. ant. 14, 4, 4 et 5, 4; 18, 8, 1): A. 8,40.¹

ἀήρ, ἔρος, δ (ἄημι ‘flo’) aér, aëris spatum: κονιορτὸν βάλλειν εἰς τὸν ἀέρα pulverem jacere in aëra A. 22,23; ἀρπάζεσθαι εἰς ἀέρα sublimem rapi 1 Th. 4,17; Ap. 9,2; 16,17; δ ἄρχων τῆς ἔξουσίας τοῦ ἀέρος (diabolus), princeps regni aëris, in quo daemones commorantur E. 2,2 (cf. 6,12). — ἀέρα δέρειν dic. de pugile cuius ictus dearrant: ‘auras diverberare’ (Virg. Aen. 6, 294), andabatarum more pugnare (Hier.) 1 C. 9,26; εἰς ἀέρα λαλεῖν ‘verba in ventos dare’ (Ovid.) = nequiqam loqui, nempe sic ut qui audiunt non intellegant 1 C. 14,9.*

ἀθανασία, ας, ἡ (ἀ-θάνατος) immortalis: ἔχειν ἀθανασίαν 1 T. 6,16; ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν immortalem fieri 1 C. 15,53 s., ut videtur, de iis qui fine mundi sine morte immutabuntur.*

ἀ-θέμιτος 2. (θεμιτός) 3. id quod est secundum θέμιν, fas, legem divinam aeternam hominum animis inscriptam, licitum seu honestum) nefarius, illicitus, improbus: ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις ‘nefasto simulacrorum cultu’ 1 P. 4,3; ἀθέμιτον sc. ἔστι c. dat. subj. et infin. = ‘nefas est, non licet’ alci. alqd. facere A. 10,28 [class. ut plurimum οὐ θεμιτόν].*

ἀ-θεος 2. deo carens, ap. Graecos = ‘deorum contemptor vel qui deos suae civitatis non agnoscebat’; a S. Paulo Ephesii dicuntur fuisse ἀθεοι ἐν τῷ κόσμῳ, quippe qui sine Deo in mundo vixerint, verum Deum non cognoverint neque ad ejus populum pertinuerint E. 2,12.¹

×**ἀ-θεσμος** 2. (θεσμός [a τίθημι] ‘statutum, lex’) exlex, legibus non subjectus, effrenatus: 2 P. 2,7; 3,17 (vulg. ‘nefandus, insipiens’). [Plut. DSic.; 3 Mach. 5,12; 6,26.*]

***ἀθετέω**, ft. ἀθετήσω, ao. ἡθέτησα (ἀ-θετος [τίθημι] ‘non statutus, irritus’): proprie = ‘efficio ut id quod erat statutum, fiat non-statutum s. irritum’, i. e. 1) abrogo, rescindo, tollo: διαθήκην G. 3,15. (Ps. 88,35. 2 Mach. 14,28 al.). — 2) statutum aliquod factis irrito, i. e. transgredior, sperno: ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ violatis mandatum Dei’ Mr. 7,9; H. 10,28; τὴν πρώτην πίστιν ἡθέτησαν ‘fidem prius datam feffellerunt’ 1 T. 5,12; 1 Th. 4,8 a abs., tacito obj. «haec monita». — 3) irritum reddo, efficacia sua privo alqd.: τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἡθέτησαν εἰς ἑαυτούς

'consilium Dei frustrarunt pro se et in se' L. 7,30; 1 C. 1,19. — 4) *me gero erga alqd. quasi sit irritum nulliusque valoris, sperno*: οὐχ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ mea vitae ratio non est contemptus gratiae Dei G. 2,21; *κυριότητα ἀθετοῦσιν 'dominatum supra se nullum agnoscant'* Ju. 8. — 5) hinc ἀθετῶ τινα est a) alicujus auctoritatem vel mandata non agnosco, eum *repudio, sperno, rejicio*: δὸς ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· δὸς δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με L. 10,16; J. 12,48. 1 Th. 4,8b; — b) *precantem s. roganter avensor*: οὐχ ἡθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι Mr. 6,26.*

***ἀθέτησις**, εως, ἡ † *abrogatio*: ἀθέτησις γίνεται προαγούσης ἐντολῆς 'abrogatio prioris mandati fit' H. 7,18; εἰς ἀθέτησιν ἀμαρτίας 'ad peccatum abrogandum', sua vi efficaciaque privandum, penitus tollendum (vulg. 'ad destitutionem peccati') H. 9,26. [Cic. ad Att. 6, 9. DLaërt. 3. 39, 66; pOx. 492, 9 al. et ap. grammaticos].*

Ἀθῆναι, ḥn, αἱ *Athenae* urbs, caput Graeciae, A. 17,15s.; 18,1. 1 Th. 3,1.*

Ἀθηναῖος 3. † adj. *Atheniensis*: substantive A. 17,21s.*

ἀθλέω (ἀθλος 'labor, certamen') *labores subeo* [Hom. ss.], et max. *certamen in eo ludorum publicorum in civitatibus Graecis haberi solitorum, athletam ago, concerto (lucta, cursu, disco, caestu etc.)* 2 T. 2,5 [Plat].*

***ἀθλησις**, εως, ἡ † *certatio athletarum*: πολλὴν ἀ. ὑπεμείνατε παθημάτων 'frequens certamen calamitatum (gen. epexeg.) sustinuitis' H. 10,32. [Polyb. sqq.]¹

ἀθροίζω (ἀθρόος 3. 'confertus, congregatus') *congrego*; pass. *congregor, in unum convenio*: εὑρον ἡθροισμένους τοὺς τα' 'invenerunt XI congregatos' L. 24,33 cr. 1

ἀθυμέω (ἄ-θυμος 'cui non est θυμός i. e. fortis animus [Mut, courage], 'ignavus') *nullius animi sum, fracto sum animo* C. 3,21.¹

ἀ-θῶος 2. (Archiloch. θωή = θωή 'multa, poena') *non punitus, impunis, addi potest* genet. aut poenae non inflictæ [ἀ. πληγῶν Aristoph.] aut criminis non puniti [ἀ. ἀδικημάτων Lycurg. 79; DSic. 14, 76] (in LXX seq. ἀπό c. gen.); *non puniendus, innocens*: ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου 'istius ego caedis insons sum' Mt. 27,24 (v. 2 Reg. 3,28); αἷμα ἀθῶον = יְהִי מְכֹן

est aut 'sanguis innocentis' (Ps. 105,38) aut ipse 'homo innocens' qui occiditur Mt. 27,4 (Ps. 103,21. 1 Reg. 19,5).*

αἴγειος 3. (αἴξ) *caprinus*: ἐν αἰγείοις δέρμασιν 'in pellibus caprimis' H. 11,37.¹ **αἴγιαλός**, οὖ, δὸς *ora maritima, litus*: ἐπὶ τὸν αἴγιαλὸν εἰστήκει 'in litore stabat' Mt. 13,2; 13,48. J. 21,4. A. 21,5; 27,40; speciatim *litus planum, apertum, nec rupibus obssessum*: κόλπον τινὰ κατενόουν ἔχοντα αἴγιαλόν 'sinum conspiciebant litus apertum habentem' A. 27,39.*

Αἴγυπτιος 3. adj. (Αἴγυπτος) *Aegyptius*: substantive A. 7,22,24,28; 21,38. H. 11,29.*

Αἴγυπτος, οὐ, ἡ *Aegyptus* 1) regio Africæ celeberrima: Mt. 2,13 ss. A. 2,10 et passim; dicitur τὴν γῆν Αἰγύπτου (sec. hebr. מִצְרַיִם גְּרָאָה et Od. 8, 301 Λήμνου γαῖαν, genet. appos.) A. 7,11r., ἐν γῇ Αἰγύπτῳ A. 7,36r. Tdf. [v. l. ἐν τῇ Αἰγύπτῳ], 13,17 r. Tdf. [v. l. ἐν γῇ Αἰγύπτου], ἐκ γῆς Αἰγύπτου A. 7,40. H. 8,9. Ju. 5 (de omissio articulo Blass § 46,9). — 2) nomen mysticum urbis Jerusalem tempore belli bestiae apocalypticæ contra duos testes Dei Ap. 11,8, forte propter persecutionem populi Dei, qua Aegyptiis veteribus similis erit.

ἀΐδιος 2, (ἀεὶ) *aeternus, sempiternus*, aut et initio et fine aut alterutro carens: ἡ ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης 'aeterna ejus (numinis) virtus et divinitas' R. 1,20; δεσμοὶ ἀΐδιοι 'vincula sempiterna' Ju. 6.*

αἰδώς, οὖς, ἡ (αἰδέομαι) *verecundia, pudor, reverentia*, max. quam habere decet coram iis qui sunt uteunque potiores vel superiores: μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης 'cum verecundia (qualis orantes Deum decet) et (conjuncta ei suapte natura, quia αἰδώς σωφροσύνης πλεῖστον μετέχει, ait Thuc. I 84, 3) modestia', verecunde et modeste 1 T. 2,9; μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας 'cum verecundia ac reverentia' H. 12,28r.*

Αἰθίοψ, οπος, δὸς *Aethiops*, incola Aethiopie, regionis Africæ Aegypto ab austro vicinae, hodie Abessyniae sive Habeš, ab Hebraeis שֵׁב dictae: A. 8,27.*

αἷμα, ματος, τό *sanguis*; 1) universim: στρέφειν (τὰ ὄδατα) εἰς αἷμα Ap. 11,6; ib. 8,7 al.; de solo colore sanguineo A. 2,20. Ap. 6,12. — 2) *sanguis beluarum*: ut cibus primis Christianis prohibitus A. 15,20,29; 21,25; πρύσχυσις τοῦ αἵματος 'adspersio

sanguinis' ad 'postes H. 11,28; — prae-
sertim *sanguis sacrificalis*: τὸ αἷμα τράγων
καὶ ταύρων H. 9,13; ib. 9,7—22 passim,
10,4al.; ἐν αἷματι ἀλλοτρίῳ 'cum sanguinē
alieno', non suo H. 9,25; τὸ αἷμα τῆς
διαθήκης 'sanguis foederis' nempe quo
asperso foedus icitur H. 9,20 (Ex. 24,8).
— 3) *sanguis humanus*: a) *generatim*:
ῥύσις τοῦ αἷματος 'sanguinis profluvium',
morbus Mr. 5,25,29. L. 8,43s. — b) *sanguis*
conceptus quodammodo ut elementum gene-
rationis (v. Cornely in Sap. 7,2; etiam
graece ἐξ τῶν πατρώων αἵματων Aesch.
choëph. 284 et alibi, lat. 'sanguine con-
juncti'; de plur. Kühner 3 III § 348, 2):
ἐξ αἵματων γεννηθῆναι J. 1,13; A. 17,26r.
— c) *sanguis conceptus ut vitae sedes ac*
condicio: αἷμα ἀγίων . . . ἔξεχεαν = sanctos
occiderunt Ap. 16,6; L. 11,50. A. 22,20.
R. 3,15; τὸ αἷμά τινος *alicuius sanguis*
effusus, alcs. caedes: 'non essemus eorum
complices ἐν τῷ αἷματι τῶν προφητῶν in
caede prophetarum' Mt. 23,30: ib. 35. L.
11,51. Ap. 6,10; τιμὴ αἷματος pecunia
caede parta Mt. 27,6: ib. 8. A. 1,19; ad
L. 13,1 cfr. μείγνυμι; οὕπω μέχρις αἷματος
ἀντικατέστητε H. 12,4 prob. = hucusque
vobis martyrium cruentum subeundum
nondum fuit [Hdn. 2, 6, 22 μέχρις αἷματος;
'usque ad caedem' (active)]; — hinc me-
tonymice = *culpa aut poena caedis*: *sanguis*
alcs. i. e. punitio caedis ejus venire di-
citur super alqm. Mt. 23,35; 27,25. L. 11,50;
sensu latiore *culpa s. poena cuiusvis delicti*: τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν!
(cfr. 2 Reg. 1,16. 3 Reg. 2,32) = poena pec-
cati vestri (si quam Deus infligat) vobis
ipsis luenda erit A. 18,6; καθαρός εἴμι
ἀπὸ τοῦ αἷματος πάντων A. 20,26 = si quis-
quam (adhuc infidelis manet ideoque)
poenam luet, non meā id culpā fiet. —
d) quia Hebraeis *sanguis* sedes vitae,
effusus *sanguis* erat mors, locutione σὰρξ
καὶ αἷμα (in NT bis ordine inverso; hebr.
מְלָאכָה שֶׁבֶת) designabatur *natura humana*
mortalis seu *homo naturā imbecillis ac*
fragilis [Sir. 14,19 γενεὰ σαρκὸς καὶ αἷματος;
'generatio mortalium'; in midrašim רַבִּים
מְלָאכָה שֶׁבֶת rex humanus]: ἐπεὶ τὰ παιδία
κεχοινώνηκεν αἷματος καὶ σαρκός 'quia (Dei)
filii participes sunt naturae humanae (mortalis)' H. 2,14; E. 6,12 opp. *natura angelica*,
Mt. 16,17. G. 1,16 effertur *natura hominis*

impotens res divinas cognoscendi judi-
candiique; σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ
κληρονομῆσαι οὐ δύναται homo qualis nunc
est, vitam caelestem adire non potest
(sed antea in statum immortalitatis im-
mutandus est) 1 C. 15,50. — 4) in parti-
culari: *Christi sanguis*: a) θρόμβοι (q. v.)
αἷματος L. 22,44; J. 19,34. Ap. 19,13. —
b) *caedes Christi* a Judaeis commissa ac
poenis luenda (cfr. nr. 3c) Mt. 27,24s. A.
5,28. — c) *sanguis Christi morte profusus*,
i. e. mors totaque passio Christi, habet ratio-
nen sacramentii ab ipso Christo sacerdote Deo
Patri pro nobis oblati estque *sanguis sacri-
ficalis* NTⁱ: δν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστή-
ριον . ἐν τῷ αἷματι αὐτοῦ 'quem Deus in
sanguine suo (sanguine suo tinctum) in pro-
patulo proposuit tanquam victimam pia-
cularem' R. 3,25; quo Christi sanguine a
peccatis exsolvimur ac mundamur H. 9,14.
1 J. 1,7. Ap. 1,5; 7,14, pacem nanciscimur C.
1,20, justificamur R. 5,9 etc.: A. 20,28. E.
1,7; 2,13. C. 1,14r. H. 10,19; 13,12. 1 P.
1,19. Ap. 5,9; hic *sanguis* vocatur τὸ
αἷμα τῆς διαθήκης H. 10,29, διαθήκης
αἰωνίου 13,20, ραντισμοῦ 12,24 (*sanguis*
enim *sacrificialis* VTⁱ aspergebatur in
emundandos Ex. 29,21 vel ad altare aut
velamen Lev. 4,17; 8,11al.; cfr. Is. 52,15
hebr.); διὰ τοῦ Ἰδίου αἷματος εἰσῆλθεν εἰς
τὰ ἄγια 'merito sui *sanguinis* . . .' H. 9,12;
de 1 J. 5,6 cfr. ἔρχομαι 3b. — d) *sanguis*
Christi ut potus verus sacramentalis fidelibus
promittitur J. 6,53—56 (ἀληθής πόσις 55),
primum porrigitur et in perpetuum insti-
tuitur Mt. 26,28. Mr. 14,24. L. 22,20. 1 C.
11,25; unde calix cenae dominicae est
κοινωνία τοῦ αἷματος τοῦ Χρ. 1 C. 10,16,
qui que illud indigne biberit, ἔνοχος
ἔσται . . . τοῦ αἷματος τοῦ Κυρίου reus
erit criminis in *sanguinem Domini com-
missi*, 1 C. 11,27.

+ **αἵματ-εγχυσία**, ας, ἡ (αἷμα ἔχχέω)
sanguinis sacrificialis effusio, quae duobus
constat, separatione *sanguinis* a corpore
victimæ et effusione ejus super altare per
sacerdotem, H. 9,22. 1

αἵμορροέω sum αἱμόρροος (αἷμα, ῥέω),
sanguinis profluvio labore, γυνὴ αἱμορροοῦσα
Mt. 9,20 [Lev. 15,33. Hippocr. Galen.].¹

Αἰνέας, ου, ὁ *Aeneas*, vir Lyddae a
Petro sanatus A. 9,33,34.

***αἵνεσις**, εως, ἡ ↓ *laus, praeconium*, ap.

LXX = **תְּהִלָּה** *gratiarum actio*; θυσία αἰνέσεως ‘sacrificium laudis s. gratiarum actionis’ (= **תְּהִלָּה תְּבִרֵי** Lev. 7,12) H. 13,15, hīc improprie, ut ex additis patet (genet. epexeg.).¹

αἰνέω *laudo, laudibus effero*, in S.Scr. max. de carmine religioso et publica gratiarum actione, ap. LXX = **תְּהִלָּה** c. acc. vel dat.; τινά L. 2,13; 24,53 r. Tdf. He. Br. A. 2,47; 3,8,9. R. 15,11. Ap. 19,5 r., add. ἐπὶ τινι L. 2,20 vel περὶ τινος L. 19,37 de alqua re; *c. dat. personae [1 Par. 16,36] Ap. 19,5 cr.*

αἴνιγμα, ματος, τό (αἰνίσσομαι τι ‘obscure alqd. dico, innuo’) *obscure dictum, aenigma*; jam Num. 12,8 LXX est = *obscure visum et opponuntur ἐν εἶδει et δι’ αἰνιγμάτων* «in clara visione» et «per visiones obscuras, aenigmáticas»: ita 1 C. 13,12 dicimur nunc (Deum) videre δι’ ἐσόπτρου ἐν αἰνιγματι ‘per speculum (non ipsum *immediate*) in aenigmatica cognitione (obscure, ut creaturae eum adumbrant, non clare, uti in sese est)’: ipsae creaturae ex quibus Deum esse cognoscimus sunt αἴνιγμα *in* (ἐν) *quo* aspiciendo versamur.¹

αἴνος ου, δ (poët. = ἔπαινος) *laus, laudatio: κατηρτίσω αἴνον* ‘comparasti tibi laudem’ Mt. 21,16 (Ps. 8,3: hebr. **וְעַמְפּוֹן**; **וְעַ** recte verti αἴνον v. Ps. 29,1; 96,7; 68,35, cf. art. *καταρτίζω* 2); L. 18,43.*

Αἴνων, ἡ n. pr. *Aenon*, «*Aennon*», pagus vel fontis locus prope Salim J. 3,23 [prob. = **גְּנוּנִים**, denom. ab **גְּנוּן** fons; cfr. **גְּנוּנִים צָרֶן** Ez. 47,17].¹

αἱρεσίς, εως, ἡ (αἱρέω med.) *electio, electa vitae doctrinae ratio, secta* (i. e. grex hominum in certam doctrinam consentientium: Cic. fam. 15, 16): ἡ αἱρεσίς τῶν Σαδδουκαίων A. 5,17 (itidem Fl. Jos. ant. 20, 9, 1): 15,5; 24,5,14; de ipsa vita et doctrina κατὰ τὴν ἀχριβεστάτην αἱρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ‘secundum severissimam nostrae religionis disciplinam’ A. 26,5; alterutro sensu 28,22; — porro *de sectis inter Christianos exortis* quatenus verae doctrinae adversantur et pertinaciter sua placita retinent: δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι ‘necesse enim est etiam sectas inter vos esse’ 1 C. 11,19; vocantur αἱρέσεις ἀπωλείας ‘sectae perniciose’ 2 P. 2,1. G. 5,20 (climax!).*

αἱρετίξω, αο. ἡρέτισα (αἱρετὸς electus) *eligo* Mt. 12,18 [Ctesias, Hippocr., LXX; ceterum Is. 42,1 legitur **בְּקַמְתָּךְ** ‘teneo eum’, LXX ἀντιλήμψομαι αὐτοῦ ‘opitulabor ei’].¹

αἱρετικός 3. ↓ (vox rara) *electivus*, u. i. d.; in NT^o et script. eccl. **+ sectarius, haereticus** qui aliquam αἱρεσιν sequitur: T. 3,10.¹

αἱρέω, in NT solum med. αἱρέομαι, ft. αἱρήσομαι, ao. 2. hell. εἰλάμην vel class. -όμην (Bl. § 21, 1) *eligo*: τί αἱρήσομαι, οὐ γνωρίζω et fort. melius τί αἱρήσομαι; οὐ γνωρίζω ‘utrum eligam? ignoro’ Ph. 1,22 (Bl. § 65 1); εἴλατο (t. r. εἴλετο) ὑμᾶς δ Θεός elegit vos Deus 2 Th. 2,13; μᾶλλον ἐλέσθαι... ἦ (class.) cum inf. *malle* H. 11,25.*

αἴρω (ex ἀείρω), ft. ἀρῶ, ao. 1. **ἥρα**, cij. ἄρω, impt. ἄρον, pf. **ἥρκα**, pass. **ἥρματι**, ao. 1. pass. **ἥρθην**, ft. 1. pass. **ἀρθήσομαι**, generatim = *tollo*: *heben*: *lever, enlever*; LXX plerunque = **אֲשַׁׁנָּה** id. — In NT est = 1) *tollo, elevo: a solo manu tollo*: ὅφεις serpentes Mr. 16,18; J. 8,59. Ap. 18,21; **ἥρθην νεκρός** ‘sublatus est exanimis’ A. 20,9; — *in altum tollo*: τὴν χεῖρα Ap. 10,5; **ἥρε τοὺς δοφθαλμούς** ἀνω ‘oculos ad caelum erexit’ J. 11,41; **ἥραν φωνήν** i. e. clamaverunt L. 17,13. A. 4,24; metaphrice: **ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἱρεῖς** = ‘quousque nos in incerto relinquis?’ J. 10,24; *sursum traho*: **ἰχθύν** Mt. 17,27, **σκάφην** lintrem (funibus) A. 27,17; huc refertur A. 27,13 **ἄραντες** navem solverunt (abfahren, partir), ubi supplendum aut τὰς ἀγκύρας aut τὴν ναῦν ἀπὸ τῆς γῆς [Thuc. 1, 52, 5]. — 2) *tollo sublatumque porto*; τινά ἐπὶ χειρῶν Mt. 4,6. L. 4,11 (Ps. 90,12): Mr. 2,3; τὸν σταυρόν Mt. 27,32. Mr. 15,21; metaph. **ἄρατε τὸν ζυγόν μου** ἐφ’ ὑμᾶς ‘jugum meum vestris umeris subite’, libenter suscipite Mt. 11,29, it. τὸν σταυρόν Mt. 16,24. Mr. 8,34; 10,21 r. L. 9,23; — *abiens tecum fero*: **ἄρον σου τὴν κλίνην** Mt. 9,6; Mr. 2,9,11 s. L. 5,24 s. J. 5,8—12; **ἄρον τὸ σόν** ‘tolle quod tuum est’ Mt. 20,14; Mr. 15,24; *ad usum tecum fero*: **ἄραι τὰ (r. τι) ἐκ τῆς οἰκίας** res domesticas accipere secum ferendas Mt. 24,17; 24,18. Mr. 6,8; 13,15 s. L. 9,3; 17,31; 22,36; — *certum in locum reponendum fero*: τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων quod frustorum panis supererat Mt. 14,20; 15,37. Mr. 6,43;

8,8.19s. L. 9,17; τὸ σῶμα corpus mortui (sepeliendum) Mt. 14,12. Mr. 6,29. J. 20,2, 13,15; — *furtim, injuste demo s. aufero*: ἄρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως ‘abstulistis clavem sacrae scientiae’ L. 11,52: Mr. 4,15. L. 8,12; proverb. αἴρεις δὲ οὐκ ἔθηκας ‘tollis quod non posuisti’ i. e. aliena tibi injuste vindicas L. 19,21s.; — *aliquid ab aliquo aufero, alqm. re spolio, quacumque ratione id fit*: τὶ L. 6,29s.; 11,22. A. 21,11; τὶ ἀπό τινος: ἄρατε ἀπὸ αὐτοῦ τὸ τάλαντον ‘adimite ei talentum’ Mr. 25,28. L. 19,24; pass. ἀρθήσεται ἀφ’ ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ Mt. 21,43: 13,12; 25,29. Mr. 4,25. L. 8,18; 19,26. J. 10,18; 16,22. — 3) *tollo a suoqvis loco amoveo, removeo*: a) *rem*; max. *rem alteri rei adhaerentem solvendo, avellendo seu abscidendo tollo*: corpora cruci affixa J. 19,31,38; palmitem J. 15,2; αἴρει τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἴματίου supplementum ejus (subj., scil. id quo vestis suppletur seu resarcitur) tollit seu avellit (aliquid) a veste Mt. 9,16. Mr. 2,21; ἔρθητι ‘avellere!’ (mons! a solo cui inhaeres) Mt. 21,21. Mr. 11,23; τὴ μέλη τοῦ Χριστοῦ membra Christi (a corpore Christi absindam?) 1 C. 6,15; — *rem quae impedimento est vel qua adesse non debet, amoveo*: βλέπει τὸν λίθον ἡρμένον ἐκ τοῦ μνημείου ‘videt lapidem esse remotum a monumento’ J. 20,1: 11,39,41; ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν ‘removete ista hinc’ J. 2,16; metaph. βλασφημία ἀρθήτω ἀφ’ ὑμῶν ‘bl. amoveatur a vobis’, vitetur a vobis E. 4,31; αἴρειν τι ἐκ τοῦ μέσου alqd. e medio tollere, abolere: τὸ χειρόγραφον chirographum (ut nullius jam valoris sit) C. 2,14 [ita Diog. Laërt. συνθήκας ἄρασθαι foedera rescindere]; δὲ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ δὲ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου ‘agnus Dei qui aufert sive delet pecc. mundi’ J. 1,29; 1 J. 3,5; — *destruo*: οἱ ‘Ρωμαῖοι ἀροῦσιν ὑμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος ‘Romani nostrum et locum (templum) et populum destruent, delebunt’ J. 11,48; αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ ἀντοῦ = e vivis tollitur A. 8,33; — b) *hominem; ab uno loco in alium amoveo*; τινὰ ἐκ μέσου τινῶν alqm. ab aliquorum societate excludere 1 C. 5,2 cr.: J. 17,15; e vivis tollo Mt. 22,13r.; diluvium ἥρεν ἀπαντας ‘absumpsit omnes’ Mt. 24,39; ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν ‘tolle, tolle, cruci affige eum’ J. 19,15: L. 23,18. A. 21,36;

22,22. — NB. A. 8,33 (Is. 53,8 LXX) ἐν τῇ ταπεινώσει (αὐτοῦ τ. r.) ἡ κρίσις αὐτοῦ ἥρθη fort. sic intellegendum sit: in humiliatione (cum humiliaretur Christus, in passione) judicium ejus (judicialis causae ejus inquisitio) sublatum est (injustitiā accusatorum et judicum deletum); Hier. «significat quomodo judex omnium judicii non repererit veritatem sed absque ulla culpa damnatus sit». Alii: cum (usque ad mortem) humiliatus esset, (per resurrectionem) judicium ejus (i. e. sententia capitalis secundum quam morte affectus erat) rescissum est (ut novus jam status gloriae inciperet); hebr. «de oppressione et judicio (per mortem) demptus est».*

αισθάνομαι, ao. 2. ἥρθόμην *sentio*, 1) *sensu percipio*, 2) transl. *mente percipio, animadverto, intellego* [Xen. Cyr. 1, 5, 4 al]: c. acc. L. 9,45.¹

αισθησίς, εως, ἡ ↑ «*sensus*», *perceptio quae aut sensibus aut mente fit*, LXX = ηὔη scientia, πάθη sapientia: Ph. 1,9 *intellegentia et judicium in rebus moralibus*, ut ex contextu patet.¹

αισθητήριον, ου, τό (-τήριον = instrumentum indicat) **facultas sentiendi atque intelligendi*: αἰσθητήρια γεγυμνασμένα πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ ‘facultates expeditae ad discernendum bonum et malum’ H. 5,14.¹

αισχρονερδής 2. (αἰσχρός, κέρδος) *sordidum lucrum faciens seu appetens*, «turpilucricupidus» (Plaut.) 1 T. 3,3r.; 3,8. T. 1,7.*

† **αισχρονερδῶς** adv. ↑ eo modo quo agit homo sordidi lucri avidus 1 P. 5,2.¹

αισχρολογία, ας, ἡ (αἰσχρο-λόγος qui turpia dicit) 1) *verborum obscoenitas* [Clem. Al. paed. 2, 6: αἰσχρολογία εἰκότως ἀν καλοῖτο ἡ περὶ τῶν τῆς κακίας ἔργων λογοπούια, οἷον τὸ περὶ μοιχείας διαλέγεσθαι ἡ παιδεραστίας. Aristot. Plat. Xen. etc.]; 2) *maledicentia* qua quis aliis convicia facere solet [Pol. 8,13]. Alterutro sensu C. 3,8.¹

αισχρός 3. (αἰσχος, τό foeditas, dedecus) *foedus, turpis; cuius rei aliquem pudet*: αἰσχρόν ἔστι c. inf. ‘dedecet’ 1 C. 11,6; 14,35. E. 5,12; αἰσχρὸν κέρδος ‘sordidus quaestus’ T. 1,11.*

αισχρότης, ητος, ἡ ↑ *turpitudo, in honestas, obscoenitas* E. 5,4 (Pl. Gorg. 525 a).¹

αισχύνη, ης, ἡ 1) *pudor, animi affectio*

ejus quem pudet alqd. facere aut fecisse: μετὰ αἰσχύνης ‘cum pudore’ L. 14,9; τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης pudoris seu timiditatis occultae agendi rationes 2 C. 4,2. — 2) *res quae pudori est*: (ῶν) ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν quorum gloria[tio] versatur in re cuius eos pudere debet Ph. 3,19; ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου (gen. epexeg.) Ap. 3,18; plur. Ju. 13 in metaphora = doctrinae, s. cupiditates turpes. — 3) *ignominia*: αἰσχύνης καταφρονήσας ‘ignominiam (mortis in cruce) contempsit’ H. 12,2.*

αἰσχύνω *pudefacio*; pass. **αἰσχύνομαι**, ao. **ἡσχύνθην**, ft. **αἰσχυνθήσομαι**: 1) sensu pass.: *pudefio*, ut spe frustrata, labore irrito, precibus non exauditis ets. [ita in LXX = שׁב]: ἐν οὐδενὶ in nulla re Ph. 1,20; ἵνα μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ’ αὐτοῦ ‘ne pudefacti rejiciamur ab eo’ 1 J. 2,28: 2 C. 10,8. — 2) sensu med.: *pudet me*; 1 P. 4,16; c. inf. ἐπαιτεῖν αἱ. ‘mendicare verecundor’ L. 16,3.*

αἰτέω, ft. **αἰτήσω**, ao. **ἥτησα**, pf. **ἥτηκα** et med.: *rogo*, *peto*, *postulo*; in SScr. etiam *precor Deum*; a) activum; absolute Mt. 7,7. 1 J. 5,16 al.; τινά Mt. 5,42; 7,11. J. 4,10, τὶ Mt. 7,10. L. 1,63. A. 16,29 al.; τινά τι: τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον ‘ei qui a vobis rationem poscit’ 1 P. 3,15: Mr. 6,22. L. 11,11 al.; τὶ ἀπὸ τινος 1 J. 5,15 Tdf. Br., παρ’ αὐτοῦ t. r. He. al.; αἰτεῖν παρά τινος π(ι)εῖν J. 4,9. — b) medium: *mihi, proprii commodi gratia postulo*; eaedem recurrent constructiones; absolute J. 16,26. Ja. 4,2; τὶ Mt 14,7; 27,58. A. 12,20 (οὗ Mt. 18,19, ὃν E. 3,20 propter attractionem); τινά τι J. 11,22, τὶ παρά τινος A. 9,2; seq. acc. c. inf. L. 23,23 (αὐτὸν σταυρωθῆναι ut ille crucifigeretur). A. 3,14; 13,28; seq. solus inf., si idem subjectum A. 7,46.

αἰτημα, **ματος**, **τό** *id quod petitur vel petitum est*: ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἢ ἥτηκαμεν ἀπ’ αὐτοῦ ‘habemus postulata quae ab eo petivimus’ 1 J. 5,15: L. 23,24; *id quod precando Deo commendatur*, germ. *Anliegen*; ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ . . . τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν Θεόν ‘in omniprecatione . . . necessitates vestrae innotescant apud Deum’ Ph. 4,6.*

αἰτία, **ας**, **ἡ** 1) *causa, ratio*: τίς ἡ αἰτία δι’ ἣν . . .; ‘quae est ratio propter quam . . .?’ A. 10,21: 28,20; ἵνα ἐπιγνῶ, δι’ ἣν αἰτίαν κτλ. (= τὴν αἰτίαν δι’ ἣν A. 23,28) ‘ut

cognosceret quam ob causam’ A. 22,24: L. 8,47; δι’ ἣν αἰτίαν ut Lat. ‘quamobrem’ inducit in lingua hell. sententias coordinatas 2 T. 1,6,12. T. 1,13. H. 2,11 (2 Mach. 4,28; Philo, de opif. m. 28; DSic. 1,18); — κατὰ πᾶσαν αἰτίαν ‘ob quamlibet causam, sub quovis praetextu’ Mt. 19,3; εἰ οὖτως ἔστιν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός ‘si sic se habet ratio hominis cum uxore’ (nempe ratio dimittendae uxoris de qua ibi agitur) Mt. 19,10 (alii: αἰτία hīc valet causa, condicio, Sachlage). — 2) *causa forensis*, i. e. a) *accusatio (Beschuldigung)*: οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ὃν ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν ‘nullam accusationem afferebant de iis malis quae ego suspicabar’ A. 25,18,27; — b) *culpa, crimen (Schuld)*: οὐδεμίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν ‘nullam reperio in eo culpam’ J. 18,38; ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ‘inscriptio criminis ejus’ Mr. 15,26; αἰτία θανάτου ‘crimen mortis poenâ dignum’ A. 13,28; 28,18: Mt. 27,37. J. 19,4,6.*

αἰτίαμα, **ματος**, **τό** (αἰτιάματα) *accusatio* A. 25,7 r. (cfr. αἰτίωμα).¹

ταῖτιον, **ου**, **τό** ↓ = αἰτία *ratio, culpa, crimen*: οὐδὲν εὑρίσκω αἰτίον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ‘nullam reperio culpam in homine’ L. 23,4,14; αἰτίον θανάτου ‘crimen capitale’ 23,22; μηδενὸς αἰτίου δόντος A. 19,40 potest verti: ‘cum nulla adsit ratio (nempe istius tumultus)’ cf. αἴτιος.*

αἴτιος 3. *qui auctor seu causa est aliqui rei sive bonae sive malae; ἐγένετο αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου ‘factus est auctor salutis aeternae’ H. 5,9; in malam partem sec. Vulg. A. 19,40 μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος τῆς συστροφῆς ταύτης ‘cum nemo causa sit concursus istius’ (cf. αἴτιον).**

ταῖτιώμα, **ματος**, **τό** = αἰτίαμα *accusatio*: βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες ‘graves querelas deferentes’ A. 25,7 cr. [vox nusquam alibi invenitur].¹

αἴφνιδιος 2. (αἴφνης ‘subito’ Eurip.) *repentinus, improvisus* L. 21,34. 1 Th. 5,3 (cl. pap.).*

***αἰχμαλωσία**, **ας**, **ἡ** (αἰχμάλωτος) *captivitas*, germ. *Kriegsgefangenschaft*: εἰς αἱ. ὑπάγειν Ap. 13,10 b et t. cr. etiam a; abstr. pro coner. = *captivi* E. 4,8 ‘abduxit captivos’ et in t. r. Ap. 13,10 a εἰς τις αἰχμαλωσίαν συνάγει. [LXX = שְׁבִי, הַלְׁזֹג; DSic. 17,80.]*

***αἰγμαλωτεύω**, αο. ἡγμαλώτευσα (αἰχμάλωτος): *captivum facio*; 2 T. 3,6 r. metaph., cf. αἰχμαλωτίζω; *captivum abduco* E. 4,8 (Ps. 67,19).*

***αἰγμαλωτίζω**, ft. P. αἰχμαλωτισθήσομαι ↓ *captivum facio seu abduco*; seq. εἰς loci L. 21,24; transl. *capto animum alcis, mihi devincio*: γυναικάρια 2 T. 3,6 (Jdth. 16,9); *subjicio, subdo*: τινά τινι R. 7,23 r., ubi t. cr. ἐν τῷ νόμῳ (ἐν loc., νόμος velut carcer, in quo captivus tenetur); αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόμα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ ‘subjectum facientes omnem intellectum [redigentesque] in statum oboedientiae Christo debitae’ 2 C. 10,5.*

αἴγμα-άλωτος 2. (αἰχμή ‘cuspis’; ἀλίσκομαι ‘capior’) *qui in bello capitur, captivus* L. 4,19 (Is. 61,1 = יְבָשָׁה).¹

αἰών, ὄνος, ὁ (cf. αἰεῖ ‘semper’; lat. ‘aevum’; goth. aivs ‘tempus’) Graecis est *tempus cuius initium vel finis non cogitatur*, sive illud est re ipsa infinitum sive ejus initii finisque terminum certum assignare aut nequimus aut nolumus; ap. poëtas est *spatium vitae* (quippe cuius initium subconsciousiam non cadat et finis sit incertus) *vitaque ipsa*. — Apud LXX αἰών est = מִלְעָד (ab rad. מִלְעָד occultare), prpr. *tempus occultum*, i. e. *nullis aut remotis incertisque terminis circumscriptum*: adhibetur 1) de tempore diu praeterito, antiquissimo, (Prov. 8,23) praemundano; 2) de tempore futuro, ita quidem ut terminus ad quem ex rei natura aut aliqui supponatur aut nullus: a) de aetate hominis (1 Reg. 1,22), b) de tempore quo aliqui populus s. familia perdurat (1 Reg. 13,13; διαθήκη αἰώνιος Lev. 24,8), c) de tempore quo terra resque naturales manent (Ps. 103,5), d) de rebus post mortem futuris (ὕπνος αἰώνιος Jer. 28 [h. 51]39), e) de aeternitate stricte dicta (Ps. 89,2); — forma pluralis item tempora remotissima aut praeterita aut futura, designat. Fortasse jam Eccle. 3,11 habetur notio thalmudica vocis = *mundus, res hujus mundi* (V. Schmidt, *Synonymik* 44; Gesenius, *thesaurus* II 1035).

In NT^o αἰών est 1) *spatium temporis*; a) *spatium universum praeteriti temporis*, nempe quamdiu homo, gens, genus huma-num, mundus fuit: τῶν ἀγίων ἀπ' αἰώνος προφητῶν αὐτοῦ ‘sanctorum, qui inde a

toto retro tempore (populi Israël) existi-terunt, prophetarum ejus’ L. 1,70. A. 3,21 (ut τῶν ἀπὸ τοῦ αἰώνος ‘Ρωμαίων DCass. 63,20); ἐκ τοῦ αἰώνος οὐκ ἡκούσθη ‘ab aeterno (ex quo homines sunt) auditum non est’ J. 9,32; — *ad ipsam aeternitatem transitum facit locutio: πρὸ παντὸς τοῦ αἰώνος*: ‘ante totum aevum’ = ab aeterno Ju. 25 cr.; et cum ipsa immensa aeternitatis spatia αἰώνες vocentur, fortius etiam dicuntur πρὸ τῶν αἰώνων ‘ante omnia saecula’ = ab aeterno 1 C. 2,7, ἀπὸ τῶν αἰώνων ‘inde ab aeternis temporibus’ C. 1,26. E. 3,9 [ἔξ αἰώνος ab aeterno, DSic. 1,6].

b) *spatium universum futuri temporis*, idque a) *finitum*, scil. quamdiu homo, res, mundus exsistet: ὁ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰώνα. ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰώνα ‘servus non manet in domo totâ vitâ; filius manet totâ vitâ’ J. 8,35 (germ. sein Lebtag); οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰώνα ‘nullis amplius, quamdiu vivam, carnibus vescar’ 1 C. 8,13: Mt. 21,9. Mr. 11,14. J. 4,14; 13,8. 2 C. 9,9; τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰώνα ‘Abrahae posterisque ejus in aeternum’, i. e. omnibus usque ad finem mundi L. 1,55 (cod. C. ἔως αἰώνος); ἵνα η̄ μεθ’ ὄμῶν εἰς τὸν αἰώνα ‘ut sit vobiscum in perpetuum’, i. e. quamdiu mundus erit J. 14,16, et, diviso hoc uno aevo in plura saecula, ἐν τοῖς αἰώσι τοῖς ἐπερχομένοις ‘saeculis futuris’ E. 2,7 [in inscr. Gr. optatur principibus αἰώνιος βασιλεία, διαμονή etc.]. — β) *infinitum*, cum res, de qua agitur, vel natura sua vel voluntate Dei finem vel transitum ad statum alium nunquam sit habitura; negative: θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰώνα ‘mortem non videbit in aeternum’ = in aeternum vivet J. 8,51: Mr. 3,29. J. 8,52; 10,28; 11,26; positive: ζῆν εἰς τὸν αἰώνα J. 6,51,58; μένειν εἰς τὸν αἰώνα in vita, munere, valore ‘sine fine permanere’ J. 12,34. H. 7,24. 1 P. 1,23 r. 25. 1 J. 2,17, cf. 2 J. 2; σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰώνα ‘tu es sacerdos in aeternum’ H. 5,6; 6,20; 7,17,21; 7,28; semel εἰς αἰώνα Ju 13 (= 2 P. 2,17 r.); — frequen-tius autem *ipsa infinita aeternitas* indicatur his formulis: εἰς τοὺς αἰώνας H. 13,8. L. 1,33; αὐτῷ η̄ δόξα εἰς τοὺς αἰώνας ipsi sit gloria in aeternum! R. 11,36, et sic in doxologiis R. 1,25; 9,5; 16,27. 2 C. 11,31;

εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας Ju. 25; εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, sic in doxologiis G. 1,5. Ph 4,20. 1 T. 1,17. 2 T. 4,18al.; porro de vita Dei Ap. 4,9,10; 5,14r.; 10,6; 15,7; de vita gloriaque Christi Ap. 1,18; 11,15; de regno Sanctorum 22,5; de poenis inferorum Ap. 19,3; 20,10; 14,11 (h. l. εἰς αἰῶνας αἰώνων); εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος H. 1,8; εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων E. 3,21; εἰς ἡμέραν αἰῶνος ‘usque ad eum diem (inclusive) qui est aeternitas’ 2 P. 3,18.

c) Ut ex libris rabbinicis elucet, per familiares Judaeis erant dictiones מִזְמָרַת הַעֲלֹתָה et נְבָאַת הַעֲלֹתָה, in libris aramaicis הַדֵּין אֶלְמָלָעַ et אֶתְנָתָר אֶלְמָלָעַ i. e. ‘saeculum hoc’ et ‘saeculum venturum’, quorum illud est nostrum tempus ac rerum status qui tum finietur cum incipiet ‘saeculum venturum’, tempus remunerationis, felicitatis, gloriae sempiternae; has locutiones adoptarunt Christus et apostoli (v. Cornely in 1 C. 1,20), et periodus temporis parusiam Christi judicis praecedens ab iis appellata est δὲ αἰών οὗτος, δὲ νῦν vel δὲ ἐνεστώς αἰών vel simpl. δὲ αἰών, contra aeterna futura felicitas δὲ αἰών ἔχεινος, δὲ αἰών δὲ μέλλων vel δὲ ἐρχόμενος: οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰώνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι Mt. 12,32, positive E. 1,21; ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ — ἐν τῷ αἰώνι τῷ ἐρχομένῳ Mr. 10,30. L. 18,30; οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου (quicunque his in terris vivunt) — οἱ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἔχείνου τυχεῖν (qui felici illo futuri aevi statu digni habiti erunt) L. 20,34s.: T. 2,12; ipsum judicium vocatur συντέλεια τοῦ αἰῶνος [τούτου] Mt. 13,40. ib. 39,49; 24,3; 28,20 et, quatenus is αἰών e pluribus saeculis constat, συντέλεια τῶν αἰώνων H. 9,26; ‘saeculum hoc’ est status imperfectus, in quo principem fere locum obtinent res temporales: ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος [τούτου] ‘cura hujus saeculi propria’, i. e. cura divitiarum etc. Mt. 13,22. Mr. 4,19; porro ‘hoc saeculum’ est status in quo nondum omnes et omnia subjecta sunt Christo et Deo, adhuc regnum Satanae stat, qui est quodammodo δὲ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου 2 C. 4,4; G. 1,1; hinc addito genet. τοῦ αἰῶνος τούτου passim aliquid ut spiritui Christi oppositum notatur: οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου (opp. τοῦ φωτός) ‘homines

hujus perversi aevi spiritu imbuti’ L. 16,8, item 1 C. 2,6(bis); 1,10. E. 6,12r., et adj. σοφός male notatur itidem ἐν τῷ νῦν αἰώνι 1 C. 3,18.

2) Metonymice **a)** sing. αἰών: **a)** δὲ νῦν αἰών (cf. 1 c) negotia, res, divitiae quibus ‘hōc saeculo’ tanta cura impenditur: ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰώνα ‘cum res saeculares adamaverit’ 2 T. 4, 10; τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰώνι ‘ii qui divites sunt copiā rerum hujus saeculi’ (fortunarum) 1 T. 6,17; **β)** δὲ αἰών οὗτος ipsi homines quales «hōc saeculo» fere esse solent, mundani, a Deo alieni: μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰώνι τούτῳ ‘nolite vos conformare huic saeculo’ R. 12,2, et sic forte in aliquibus locis supra (1 c) citatis; **γ)** αἰών = indoles, spiritus ‘hujus saeculi’ Deo infensi: κατὰ τὸν αἰώνα τοῦ κόσμου τούτου secundum indolem «saecularem» hujus mundi E. 2,2. — **b)** αἰώνες = mundus, res creatae: δι’ οὖν καὶ ἐποίησε τοὺς αἰῶνας per quem etiam fecit mundum H. 1,2: 11,3. 1 T. 1,17 [ita αἰών de mundo astronomico DSic. 1,1].

αἰώνιος 2. vel 3., fem. -ία 2 Th. 2,16 et H. 9,12 † aeternus; **1)** quod est ab aeterno, initii expers: μυστήριον χρόνοις αἰώνιοις σεσιγημένον ‘mysterium temporibus aeternis (= ab aeterno) tacitum’ R. 16,25; πρὸ χρόνων αἰώνιων ‘ante aeterna tempora’ 2 T. 1,9. T. 1,2 (nihil obstat quin h. l. [ut in LXX Ps. 76,6 ἔτη αἰώνια = anni antiqui] αἰώνιος sit = antiquus, priscus, si quidem promissio ab aeterno decreta demum in tempore factu est); εὐαγγέλιον αἰώνιον H. 14,6 est evg. ab aeterno jam a Deo decretum et praeparatum. — **2)** quod est in aeternum, finis expers: τὰ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια ‘ea quae videntur (res terrestres) sunt caduca, ea vero quae non videntur (res caelestes) sunt aeterna’ 2 C. 4,18; τιμὴ καὶ κράτος (in doxologia) 1 T. 6,16; βασιλεία 2 P. 1,11; διαθήκη de NT H. 13,20; maxime de gloria caelesti in aeternum duratura, quae dicitur ζωὴ αἰώνιος Mt. 19,16; 25,46. Mr. 10,17,30 etc. (cum 1 T. 6,19r. 44ies in NT, cf. art. ζωὴ), κληρονομία αἰώνιος H. 9,15, σωτηρία αἱ. H. 5,9, δόξα αἱ. 2 T. 2,10, αἰώνιον βάρος δόξης 2 C. 4,17; inde οἰκία αἰώνιος ἐν τοῖς οὐρανοῖς 2 C. 5,1, αἰώνιοι σκηναὶ L. 16,9; hinc λύτρωσις αἰωνία ‘redemptio aeterna’, cuius

effectus sunt aeterni H. 9,12; ἀπέχειν τινὰ αἰώνιον ‘recipere alqm. aeternum’, scil. aeternae vitae heredem Phm. 15; παράκλησις αἰώνια ‘solatum sempiternum’, utpote haustum e certa spe vitae aeternae 2 Th. 2,16; — ex altera parte de poenis aeternis: ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον ‘abibunt hi ad supplicium aeternum, justi vero ad vitam aeternam’ Mt. 25,46 (cf. Just. M. apol. 8: αἰωνίαν κόλασιν, ἀλλ’ οὐχὶ χιλιονταετῆ περίοδον); πῦρ Mt. 18,8; 25,41. Ju. 7, ὄλεθρος 2 Th. 1,9, κρίμα H. 6,2, κρίσις Mr. 3,29r., ubi melius t. cr. ἀμάρτημα ‘peccatum sempiternum’, cum Deus illud nunquam condonaturus sit. — 3) stricto sensu *aeternus, sine initio et fine*, de Deo: τοῦ αἰώνιου Θεοῦ R. 16,26; διὰ Πνεύματος αἰώνιου H. 9,14: 1 P. 5,10.

ἀκαθαρσία, ας, ἡ (ἀ-κάθαρτος) *immunditia, spurcita*; 1) *physica*, qualis est in putredine Mt. 23,27; — 2) *moralis, a)* *qualis est in modo agendi non sincero, doloso s. lucri cupidō*: ἡ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας ‘exhortatio nostra profecta non est ex errore neque ex animo minus sincero’ 1 Th. 2,3 [sim. Dem. p. 553, 12; pBer. 393, 16 alqs. spondet se rem traditurum ἀνευ ἀκ.]; b) *qualis est in vitio impudicitiae, = spurcita, impudicitia*: ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ‘de spurcita et fornicatione et libidine’ 2 C. 12,21; πᾶσα ἀκαθαρσία omnis impudicitia (i. e. omnia ejus genera) E. 5,3: 4,19. R. 1,24; 6,19. G. 5,19. C. 3,5. 1 Th. 4,7.*

†**ἀκαθάρτης, ητος, ἡ** *immunditia* Ap. 17,4r. (pro t. r. ἀκαθάρτητος πορνείας edd. cr. legunt τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας).¹

ἀ-κάθαρτος 2. (*καθάρω*) *impurus* [ap. Gr. etiam *impudicus, vitiosus*; LXX pro Ἀράθ ‘legaliter immundus’, i. e. interdictus, prohibitus]; 1) sensu morali: *impudicus, spurcus*: πᾶς πόρνος ἡ ἀκάθαρτος ‘omnis qui est scortator aut impurus’ E. 5,5; τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας ‘sordes fornicationis’ Ap. 17,4cr. (neglecta constructione gramm. τὰ ἀκ. pertinet ad γέμον, progenet.). — 2) sensu legali: *lege interdictus, levitice impurus*: a) de rebus quarum vel tactus vel usus lege prohibitus erat: ἀκάθαρτον μὴ ἀπτεσθε ‘ne quid immundi

tetigeritis!’ 2 C. 6,17 (Is. 52,11); copulatur cum synonymo *κοινός* A. 10,14; 11,8; inde = a quo homines abhorrent Ap. 18,2. — b) de hominibus interdictis, a sacris religiosis exclusis: κάμοι δ Θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον ‘mihi quoque Deus indicavit ne quem hominem profanum aut interdictum esse dicerem’ A. 10,28: 1 C. 7,14. — 3) utroque sensu conjuncto in dictione: *πνεῦμα ἀκάθαρτον spiritus immundus* = daemon malignus, utpote qui labet peccati inquinatus sicut homines levitice immundi a Dei sede arcetur et reprobatur, Mt. 10,1; 12,43. Mr. 1,23. L. 4,36. A. 5,16 etc.; semel πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου L. 4,33.

ἀκαιρέομαι (ἄ-καιρος qui opportunum tempus non habet) ἡκαιρεῖσθε ‘opportunitate (vestri in me studii monstrandi) destituebamini’ Ph. 4,10 (act. ἀκαιρέω DSic.; opp. εὐκαιρέω).¹

ἀκαίρως adv. (ἄ-καιρος ‘quod opportuno tempore non fit’) *intempestive, importune*: ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως ‘accede (ad homines admonendos) sive opportunum est illis sive non est’ 2 T. 4,2.¹

ἄ-κανος 2. *minime malus, praesertim is qui prae simplicitate scientiam mali non habet, innocens* R. 16,18, et *qui doli est expers, sincerus* H. 7,26 [Aesch. Dem].*

ἄκανθα, ης, ἡ (rad. ἀκ cf. acuo) *aculeus, spina*; dein *planta spinifera, vepres, sentis*, plur. οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα ‘nec enim e vepribus colligunt ficus’ L. 6,44: Mt. 7,16; 13,7,22. Mr. 4,7,18. L. 8,7,14 (Fonck 128); de ramis vel caulibus talis plantae Mt. 27,29. J. 19,2 (v. Fonck 51. 99); ἄκανθαι καὶ τρίβολοι (ΓΡΑΝΙ ΨΡ Gen. 3,18) «spinae et tribuli», *vepres et dumi* H. 6,8.*

ἄκανθως 3. ↑ *spineus: στέφανος* Mr. 15,17. J. 19,5.*

ἄ-καρπος 2. (*καρπός*) *fructu carens, sterilis*: 1) propriæ: δένδρα Ju. 12. — 2) transl. λόγος verbum Dei, semini comparatum, Mt. 13,22. Mr. 4,19; homo, fructu boni operis carens T. 3,14. 2 P. 1,18; ἄκαρπα ἔργα τοῦ σκότους nempe eum lucis fructum non ferentia de quo v. 9: E. 5,11; δ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν ‘mens mea est sterilis’, aliis inutilis, utp. fructum aedificationis non praebens 1 C. 14,14.*

***ἀ-κατάγνωστος** 2. (*κατα-γινώσκω*) *non*

reprehendendus, non condemnandus: λόγος T. 2,8 [2 Mach. 4,47].¹

*ἀ-κατακάλυπτος 2. (κατα-καλύπτω) *non obtectus, non velatus* 1 C. 11,5,13 [Lev. 13,45 cA γιρά ‘passis crinibus’; Pol. XV 27,2].*

†ἀ-κατάκριτος 2. (κατα-χρίνω) A. 16,37; 22,25 *indennatus*; quo sensu Graeci dicebant ἀκριτος, i. e. *non judicatus*, in quem nulla sententia judicialis lata est.*

*ἀ-κατάλυτος 2. (καταλύω) *indissolubilis, indelebilis, sempiternus*: ζωή H. 7,16. [4 Mach. 10,11 βάσανος ἀ. poena aeterna; DHal. 10, 31].¹

†ἀ-κατάπαστος 2. (καταπατέομαι verbum inusitatum; sed cfr. ἀπαστος Od. 4, 788 ‘impastus, jejonus’ τινός, α πατέομαι, pf. πέπασμαι pascor) *impastus*, inde fort. *famelicus, (cibi) avidus*; δφθαλμοὺς ἀκαταπάστους ἀμαρτίας ‘oculos peccati avidos’ 2 P. 2,14 WH. (Sic probabiliter; nam supposita derivatione α καταπάσσω ‘conspengo’, aptus sensus l. c. non gignitur).¹

*ἀ-κατάπανστος 2. (κατα-παύω) *non cessans, assiduus*; c. genet. rei a qua non cessatur (Kühner³ § 421, 3, Anm. 5) 2 P. 2,14 r. cr. (nWH) ‘oculos a peccato, sc. ab aspectibus adulterinis, non cessantes’. [Polyb. al.].¹

*ἀκαταστασία, ας, ἡ ↓ *instabilitas, tumultus*: haec vox inter continua post Alexandrum M. rerum publicarum perturbationes evaserat synonymon vocis πόλεμος = *seditio, ordo publicus turbatus*: πολέμους καὶ ἀκαταστασίας bella seditionesque L. 21,9; ἐν ἀκαταστασίαις ‘in rerum publicarum ordine turbato’ 2 C. 6,5; 1 C. 14,33 opp. εἰρήνη; Ja. 3,16 [inde a Polyb.; Prov. 26,28 = πῆγμα *offensio*].*

ἀ-κατάστατος 2. (καθ-ίστημι) *instabilis, turbulentus* Ja. 1,8; 3,8 cr. [Dem. 19, 136 πνεῦμα ventus; Pol. etc.].*

*ἀ-κατάσχετος 2. (κατ-έχω) *qui retineri seu coērceri non potest* Ja. 3,8r. [LXX Job 31,11. 3 Mach. 6,17: DSic. Plut.].¹

‘Ακελδαμάχ sec. cB (WH. Br.). ‘Ακελδαμάχ sec. cA (Tdf. He.), Ακελδαμά sec. cC (t. r.) *Haceldama*, A. 1,19, nomen aramaicum = אַכְלָדָמָה ‘ager sanguinis’ i. e. homicidii (χ finale est nota nominis indeclinabilis, ut in Σειράχ, ’Ιωσήχ Αἴρη, Ιψίοι),¹

ἀκέραιος 2. [κερά-γνυμι] 1) *non mixtus,*

2) *nulla mixtione depravatus (vinum e. g.), integer, salvus (urbs, navis).* — 2) de moribus: *innocens, simplex, doli expers* (cf. ἄπειρος καὶ ἀκέραιος κακῶν ἡθῶν Plat. rep. 3, 409 a): ἀμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι ‘irreprehensi ac simplices’ Ph. 2,15; ἀκέραιοι ως αἱ περιστεραὶ ‘simplices ut columbae’ Mt. 10,16; ἀκέραιοι εἰς τὸ κακόν ‘ad malum (faciendum) simplices’, i. e. mali plane expertes R. 16,19.*

ἀκλινής 2. (χλίνω) *non inclinatus, immobiles, firmus* H. 10,23 [Plat. Anth.].¹

ἀκμάζω ao. ἥκμασα (ἀκ-μή *acies*; dein vigor, flos) *in summo flore seu vigore sum, plerumque metaphorice; permaturesco* Ap. 14,18.¹

ἀκμήν adv. 1) *modo, nunc* (class.); 2) *adhuc, etiamnum* (ab Atticistis improbatum cf. Lob. ad Phryn. p. 123) Mt. 15,16 [prpr. est acc. vocis ἀκμή = aptum tempus, discrimen].¹

ἀκοή, ἡς, ἡ (ἀκούω) *auditio, auditus*; 1) *id quo auditur*: a) *facultas audiendi*: forte 1 C. 12,17 (cf. c); — b) *actus audiendi*: a) *proprie*: βλέμματι καὶ ἀκοῇ ‘aspectu et auditu’ 2 P. 2,8; huc referri potest ἀκοῇ ἀκούσετε Mt. 13,14. A. 28,26 (= γένεσις Is. 6,9 hört nur immerzu!); β) *metaphorice* ἀκοῇ πίστεως = ὑπακοὴ π. (R. 1,5) *oboedientia praestita fidei praedicatae* G. 3,2,5 [itidem 1 Reg 15,22. Ps. 17,45]; — c) *membrum quo auditur, auris*: ἡ νοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαὶ ‘apertae (i. e. a surditate sanatae) sunt aures ejus’ Mr. 7,35. H. 5,11; κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν cum iis auris pruriat = cum in dies nova jucundaque, licet minus vera, audire cupiant 2 T. 4,3, ib. 4; εἰς τὰς ἀκοάς τινος = ‘Εγενέκεν ad alqm. audientem L. 7,1; εἰσφέρειν τι εἰς τὰς ἀκοάς τινος A. 17,20 [cf. Soph. Aj. 147 εἰς ὅτα φέρει πάντων Οδυσσεύς]; hinc nil obstat quominus 1 C. 12,17 idem sensus supponatur, cum δφθαλμός praecedat et δσφρησις etiam nasum significet [Xen. Mem. 1, 4, 6 al.]. — 2) *id quod auditur*; a) *nuntius, fama, rumor*: ἀπῆλθεν ἡ ἀκοή αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν ‘fama ejus totā Syriā percrebruit’ Mt. 4,24. Mr. 1,28: μελλήσετε ἀκούειν . . . ἀκοὰς πολέμων . . . rumores bellorum’ Mt. 24,6: ib. 14,1. Mr. 13,7. [ita Dem. Thuc. al.] — b) *† evangelii praedicatio, institutio* [cfr. *auditio* = Lehrvortrag, leçon: Plaut. Gell.]: τίς ἐπί-

στευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; J. 12,38. R. 10,16 ex. Is. 53,1 (hebr. פָּנָמָשׁ, cfr. Knabenb. in h. 1.); λόγος ἀκοῆς ‘verbum institutionis’ 1 Th. 2,13. H. 4,2; R. 10,17, fort. etiam G. 3,2,5 ἀκοή πίστεως.*

ἀκολουθέω, ft. ἡσω, ao. ἡκολούθησα, pf. ἡκολούθηκα (ἀκόλουθος ‘comes [ἀ-copul.] itineris viae [χέλευθος]’) *sequor, sector, comitor*; 1) *proprie*: a) *subsequor* praeuentem vel ducentem: οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες Mt. 21,9. Mr. 11,9; ἡκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ J. 1,37; Πέτρος ἡκολούθει αὐτῷ ‘P. eum (captivum abductum) subsequebatur’ Mt. 26,58 al.; Mr. 14,13. L. 22,10. J. 10,4s. A. 12,8; ἄλλος ἄγγελος ἡκολούθησεν ‘alius angelus (post priorem) venit’ Ap. 14,8s. — b) *sequor seu comitor* euntem, *socius itineris exsisto alci*: ἡκολούθησαν αὐτῷ ὅχλοι πολλοί Mt. 4,25; 8,1 al.; Mt. 8,10. L. 23,27. J. 6,2. 1 C. 10,4. — c) *quia in Oriente discipuli solebant esse assidui fere magistrorum comites, oritur significatio haec: sector alqm. magistrum, in alcs. disciplinam me trado: ἀκολούθει μοι. καὶ ἡκολούθησεν αὐτῷ* Mt. 9,9; ἡκολούθηκαμέν σοι (pf.!) ‘exstitimus sumusque tui discipuli’ Mr. 10,28 cr.: Mt. 8,19; 19,21 al. — 2) *impropri*: a) *vitam moresque alcs. imitans eum sequor, totus alci. adhaereo*: ἐάν ἐμοὶ τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω ‘si quis mihi servit, me imitetur!’ J. 12,26; Mt. 10,38; 16,24. — b) *res alqm. sequi dicitur*, ut bona opera, quorum praemium accepturus est Ap. 14,13; e contrario peccata Ap. 18,5r. — In NT *construitur verbum* c. dativo; sed etiam ἀκολουθεῖν μετά τινος Ap. 6,8; 14,13. L. 9,49 [Isochr. 299c al.], δπίσω τινός Mt. 10,38. Mr. 8,34 Tdf. Br. [χατόπιν τινός Aristoph.].

ἀκούω, ft. class. ἀκούσομαι et hell. ἀκούσω (Mt. 12,19. R. 10,14 al.), ao. ἡκουσα, pf. ἀκήκοα, ao. P. ἡκούσθην: *audio*.

1) *audio alqd.*: a) mere passive ac receptive: (*forte*) *auribus percipio*, *alqd. auribus insonat*; τινός: ἀκούσουσιν τῇ φωνῇς τοῦ υἱοῦ τ. Θ. *auribus eorum insonabit vox f. D.* J. 5,25,28; ἀκούσας Γαλιλαίαν audito nomine G. L. 23,6r. He. Br. (A. 17,32); Mt. 2,18 (pass.). L. 15,25; 18,36. A. 9,7; seq. accusativus prae-*sertim quando quaeritur percepit necne auris sonum*: τὴν φωνὴν οὐκ ἡκουσαν A. 22,9; Mt. 12,19. J. 3,8; 5,37; *objecto sub-*

ditur participium A. 11,7. 2 P. 1,18. —

b) *verba loquentis audio (anhören) mente-que percipio*; seq. acc.: δστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους Mt. 7,24: A. 7,54. 2 C. 12,4. H. 2,1 (pass.); — *attento docilique animo audio, ausculo*: ἀκούσατε τοὺς λόγους μου A. 2,22: 13,7; 22,1. — c) *audiendo cognosco, comperio, disco* alqd.: ἀξιοῦμεν ἀκοῦσαι ἢ φρονεῖς ‘cupimus cognoscere quid sentias’ A. 28,22; οὐδ’ εἰ Πνεῦμα ἄγιον ἔστιν, ἡκούσαμεν ‘ne id quidem, sitne Spir. S., didicimus’ A. 19,2: 10,33; 22,2 al.; — *per rumores, sermones, nuntios com-perio* alqd.: ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ Mt. 11,2: Mr. 5,27. L. 9,7. A. 5,11; seq. accus. c. inf. 1 C. 11,18, accus. c. ptc. L. 4,23. A. 7,12. 3 J. 4; seq. δτι Mt. 2,22. L. 1,58 al.; *de algo*. alqd. audire περὶ τινος L. 7,3, sed R. 10,14 οὐ οὐκ ἡκουσαν ‘in eum de quo nil audierunt’; — a quo alqs. alqd. audit, indicat ἐξ J. 9,40, παρά τινος 8,26, (hebr.) ἀπὸ τοῦ στόματός τινος L. 22,71; *videre et audire* = ipsum per se experiri vel cognoscere A. 4,20; 19,26. Ph. 4,9.

2) *audio aliquem τινός*: a) *generatim*: *verba alicujus loquentis percipio*: οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν ‘au-dito rege abierunt’ Mt. 2,9: A. 26,29; addito ad genet. participio alicujus verbi dicendi, interdum induit sensum ‘ipse praesens eum audivi haec dixisse’: ἡκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος δτι ‘audivimus eum dicentem’ etc. Mr. 14,58: 12,28. J. 1,37; 7,32. A. 2,6 al. — b) *docili vel saltem attento animo aliquem (e. c. docentem) audio, aures ei praeebo*: ἀκούσατέ μου πάντες ‘omnes me audite!’ Mr. 7,14; ἡκουεν αὐτοῦ ἥδεως Mr. 12,37; παρά τινος J. 7,51: L. 2,46s; 6,17. J. 10,20. A. 22,22; 24,4. 1 T. 4,16. 1 J. 4,5s; add. partic. A. 14,9; 15,12; c) *audio dicentique obsecundo*, a) *roganti = «exaudio», precibus annuo*: δ Θεὸς ἀμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, ἀλλ’ . . . τούτου ἀκούει ‘Deus peccatores non exaudit (precantes), sed . . . tales exaudit’ J. 9,31: 11,41s, 1 J. 5,14s; β) *docenti, mandanti = credo, oboe-dio, obsequor*: εἰ δίκαιον ἔστιν δμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε ‘justumne sit vobis potius oboedire quam Deo, judi-cate’ A. 4,19; ἐάν σου ἀκούσῃ ‘si tibi ob-temperaverit’ Mt. 18,15: 17,5. Mr. 6,11. L. 10,16; eandem vim habet circumlocutio

hebr. ἀκούειν τῆς φωνῆς τινος ὑδρά ψηφίζει
'D J. 10,3,16,27; 18,37. H. 3,7.

3) *audio* (absolute, nullo objecto addito):
a) *habeo sensum auditus expeditum, surdus non sum*: κωφοὶ ἀκούουσιν Mt. 11,5; βαρέως ἤκουσαν ‘surdastri fuerunt’ (metaph.) A. 28,27; δὲ ἔχων ὅτα ἀκούειν L. 8,8, contra ὅτα τοῦ μὴ ἀκούειν ‘aures non (aptae) ad audiendum’ R. 11,8. — **b)** *audio = auditu utor, ausculto, attentus sum*: ὅτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε Mr. 8,18; ἀκούετε καὶ συνίετε ‘attendite et intellegite’ Mt. 15,10: L. 8,8,18. A. 7,2. Ja. 2,5. — **c)** *doceor, (audiendo) disco*: πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας Ap. 3,3: Ja. 1,19; J. 6,45 (παρά τινος). — **d)** (*dicta*) *intellego*, eorum quae audio *sensum mente assequor*: glossolalus non hominibus sed Deo loquitur, οὐδεὶς γὰρ ἀκούει ‘nemo enim (quae ille dicit) intellegit’ 1 C. 14,2: Mr. 4,33; *oxymoron*: ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν audient sed audita non intellegunt Mt. 13,13 [cfr. κλύοντες οὐκ ἤκουον] Aesch. Prom. 448; Gen. 11,7; 42,23 al.]. — **e)** *audita credendo accepto, obsequor*: αὐτοὶ καὶ ἀκούονται A. 28,28: Mt. 18,16. J. 9,27.

ἀκρασία, ας, ἡ (= ἀκράτεια) ↓ *incontinentia, praesertim in rebus venereis*, 1 C. 7,5; de immoderato appetitu rei alienae Mt. 23,25 cr.*

ἀ-κρατής 2. (*κράτος*) *impotens suarum libidinum coercendarum, incontinentis* 2 T. 3,3.*

ἀ-κρατος 2. (*κεράννυμι*) *non mistus, merus*, dicitur max. de vino quod non est aquā dilutum vel temperatum: ἐξ τοῦ οὖν . . . τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ . . . *de vino . . . quod infusum est merum in poculo* (vom Wein, der unvermischt eingeschenkt ist . . .) Ap. 14,10, h. l. tropice de vindicta non mitigata. [cfr. ἀκρατος τῶν νόμων ἀποτομίᾳ pOx. VII 40].¹

ἀκρίβεια, ας, ἡ ↓ *accuratio, diligentia et cura*: πεπαθευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρώου νόμου ‘educatus secundum accuratam normam patriae legis’ A. 22,3 (cf. 26,5). Blass ibi sic legi vult: ‘educatus cum diligentia, patriae legis zelator . . .’ omittit τοῦ Θεοῦ. [cl. pap.]¹

ἀκριβής 2. *exactus, accuratus*; superl.: κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν ‘secundum exactissimam (in Lege traditionibusque

interpretandis atque observandis) sectam’ A. 26,5.¹

ἀκριβῶς, ao. ἡκρίβωσα ↑: *accurate nosco, diligenter investigo*: τὶ παρά τινος Mt. 2,7, 16. [Isocr. 21e; Xen. Plat. Epict.]¹

ἀκριβῶς adv. *diligenter, accurate*: ἀκριβῶς ἔξετάσατε Mt. 2,8. L. 1,3. A. 18,25. 1 Th. 5,2; ἀ. περιπατεῖν ‘religiose vivere’ E. 5,15r. He. Br. (v. l. βλέπετε ἀ. πῶς περιπατεῖτε); — compar. ἀκριβέστερον A. 18,26; 23,15,20; *sensu elativi* (Bl. § 44, 3) *accuratissime* A. 24,22.*

ἀκρίς, ίδος, ἡ *locusta*; quâ vesci solitos esse in Oriente et etiamnum vesci pauperes constat, post abscisas alas sale conditâ atque assatâ vel coctâ (Lev. 11,21s; Aristoph. Ach. 1116; DSic. 3,28; Plin. 6,35): Mt. 3,4. Mr. 1,6; hoc nomine Ap. 9,3,7 hostilis exercitus terribilis ac numerosus describi videtur.*

τὸ ἀκροατήριον, οὐ, τό (ἀκροάμαι *ausculto*) *locus ad audiendas recitationes destinatus, auditorium*: A. 25,23, fortasse philosophis vel sophistis destinatum, nam de *φέρο* judiciali ibi non agitur. [Plut.]¹

ἀκροατής, οῦ, δ (ἀκροάμαι) *auscultator, auditor*: οἱ ἀκροαταὶ νόμου ‘auditores Legis (singulis sabbatis in synagoga praelectae)’ R. 2,13; ἀκροατής λόγου *auditor verbi*, i. e. *evangelii* Ja. 1,22s. 25; utrobique *auditori* opponitur *ποιητής* qui non solum audit sed observat legem.*

***ἀκροβυστία**, ας, ἡ (*ἀκρό-βυστος ‘praeputium habens, non circumcisus’) 1) *status seu condicio ejus qui habet praeputium vel qui circumcisionem non subiit, praeputiatio* (Tert.), Unbeschnittenheit: ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ισχύει οὔτε ἀκροβυστία ‘in iis qui cum Christo uniti sunt neque circumcisione aliquid valet neque absentia circumcisionis’, i. e. non interest sintne circumcisioni necne G. 5,6; ἐν ἀκροβυστίᾳ εἰναι R. 4,10; τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ ‘fidei quam habuerat cum nondum esset circumcisus’, τῶν πιστεύοντων δι’ ἀκροβυστίας ‘credentium in statu retenti praeputii’ i. e. eorum, qui credunt non subentes circumcisionem R. 4,11 (διά I 2); R. 2,26b; 4,12. 1 C. 7,18s. G. 6,15. — 2) transl. a) *praeputium* (LXX = πλευρά): ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας A. 11,3; — b) i. q. οἱ ἀκρόβυστοι, *praeputiati, non circumcisi, gentiles*: οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία

'qui vocamini praeputiati' E. 2,11; κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία σέ 'judicabunt ii qui sua origine sunt incircumcisi (= gentiles), te' R. 2,27; εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας 'munus annuntiandi evangelii gentilibus' G. 2,7: R. 2,26 a; 3,30; 4,9. C. 3,11. — c) cum praeputium Judaeis esset signum immunditiae et alienationis a Deo: *absent a ejus dispositionis animi quam circumcisio significabat, immunditia: νεκροὺς δόντας* (ἐν r.) *τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ύμῶν* 'cum mortui essetis delictis et praeputiatione cordis vestri' C. 2,13 (cf. Deut. 10,16): R. 2,25.*

***†ἀπρο-γωνιαῖος** 3. (ἀκρος, γωνία) *in extremo angulo positus;* dic. de lapide praecipuo qui duos parietes inter se connectit conjunctosque tenet ideoque firmissimus est ac firmitatem aedificio tribuit; λίθος 1 P. 2,6 (Is. 28,16. Job 38,6 γωνιαῖος παράγων; alibi παράγων κεφαλὴ γωνίας Ps. 117,22. Mt. 21,42) ita vocatur Christus; E. 2,20.*

ἀπροθίνιον, οὐ, τό (ἀκρος, θίς θινός: 'summum in acervo') 1) *primitiae frugum* [Plat. al.]. — 2) *optima pars praedae* [Hdt. 1, 86; Thuc. 1, 132,2 al.] H. 7,4.¹

ἄπρον, οὐ, τό (ἀκρος 3. 'acutus; summus, extremus') *summitas vel extremitas rei:* τοῦ δακτύλου L. 16,24; ἐπὶ τῷ ἄκρῳ τῆς βάθδου αὐτοῦ ('inclinans se) super summam partem baculi sui' H. 11,21 (= LXX Gen. 47,31, v. βάθδος); plur. ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἔως ἄκρων αὐτῶν 'ab una extremitate caeli («horizonte, finitore» Sen.) usque ad alteram' Mt. 24,31 (Dt. 4,32): Mr. 13,27.*

Ἄνιλας, α [pBerol. I, 79], δ *Aquila*, Judaeus genere Ponticus, maritus Priscae seu Priscillae, σκηνοποιός, de quo A. 18,2. 18,26. R. 16,3. 1 C. 16,19. 2 T. 4,19.*

×ἀνυρόω, αο. ἡκύρωσα (ἀ-κυρος 2. 'sine auctoritate [τῷ κυρος], invalidus') *invalidum, irritum reddo, rescindo:* διαθήκην G. 3,17: Mt. 15,3. Mr. 7,13. [DSic. DHal.; pBer. 944, 11; saepe in pap. ἀκύρωσις].*

ἀ-κωλύτως, adv. (κωλύω) *nullo impedimento obstante, libere* A. 28,31 [Plat. pap.].¹

ἄκων (gen. οντος), ουσα, ον (ἀ priv., ἔκών 'sua sponte') *non sponte, invitum;* tamen 1 C. 9,17 non de 'invito', sed dumtaxat de eo qui *non ultro aut sua sponte agit, sed imperatam rem exsequitur.*¹

†ἄλα, τό Mr. 9,50 Tdf. bis = ἄλας, q. v. **ἀλάβαστρος**, ου, δ vel ἡ (Mr. 14,3 τόν cN*DE, τήν cNc BC, τό -ον cGM t. r. ut Theocr. 15, 114) *alabaster, vasculum unguentarium,* primitus tale quod ex alabastrite lapide (Plin. n. h. 13, 3; 36, 12) confectum est, formae teretis, obsignatum: ἀλάβαστρος μύρου (ita Hdt, 3, 20] Mt. 26,7. Mr. 14,3. L. 7,37.*

ἀλαζονεία (Tdf. WH. minus recte -νία: v. Kühner³ II p. 275), ας, ἡ (ἀλαζονεύομαι 'jactor, vane gloriō') 1) *superbia oris: vaniloquentia, inanis jactantia, venditatio.* [Plat.] — 2) *superbia mentis: insolentia, ferocia.* [Plat. c. Βρις, 2 Mach. 9,8. Symm.] — 3) *superbia in vivendi agendique ratione, max. ea quā quis pecuniā fortunisque confidit ac divina spernit: ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου 1 J. 2,16 (cf. πλοῦτος μετὰ ἀλαζονείας Sap. 5,8; ἀλαζονεύομαι χρήματα luxuriā dilapido pecuniam' Hdn. 2, 7, 3); plur. Ja. 4,16 singulatam superbe facta.**

ἀλαζών, ὄνος, δ *ostentator, venditator, gloriosus,* nempe qui insolentius se suaque jactare loquens solet et exaggerare; haud improb. etiam *superbiens in vivendi agendique ratione* (cfr. ἀλαζονεία 3): R. 1,30. 2 T. 3,2; utrobique juxta ὑπερήφανος q. v.*

ἀλαλάζω 1) *clamito ἀλαλά ut milites pugnaturi* (Jos. 6,20), *clamorem laetum tollo* (Ps. 46,2); 2) *dein contra: voces lugubres ac flebiles edo:* κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά 'multum plorantes atque ejulantēs' Mr. 5,38 (Eur. El. 483; Jer. 32,20 [= hebr. 25,34]); — 3) *persōno, perstrepo:* κύμβαλον ἀλαλάζον 'cymbalum crepitans' 1 C. 13,1 (cf. ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ Ps. 150,5; Aesch. frg. 54.).*

×ἀ-λάλητος 2. (λαλέω) 1) *quod non pronuntiatur, tacitus, secretus* [τὰ ἀ. 'secreta' Philodem.]; *στεναγμοῖς ἀλαλήτοις* 'tacitis suspiriis: mit stillen Seufzern' Armenus vertit R. 8,26. — 2) *inenarrabilis:* 'gemitibus i.' Vulg. l. c., i. e. quorum argumentum, utpote humano intellectui imperium, enarrari nequit.¹

ἄ-λαλος 2. (λαλέω) *mutus:* ποιεῖ ἀλάλους λαλεῖν 'mutos facit loqui' Mr. 7,37; cum vitia energumenorum de ipsis quoque praedicarentur daemonibus, dicitur πνεῦμα ἄλαλον 'spiritus mutus' Mr. 9,17,25 [itidem Plut. de orac. def. p. 438 b: κατέβη μὲν

τὸ μαντεῖον (ἡ Πυθιάς), ἀλάλου καὶ κακοῦ πνεύματος οὖσα πλήρης].*

ἄλας, ατος, τό = †ἄλα, -, τό = ἄλα, ἀλός, δ sal quo cibi, ut fiant sapidi atque a corruptione serventur, et victimaε VTⁱ (Lev. 2,13) conduntur: καλὸν τὸ ἄλα[ς]. ἐὰν δὲ τὸ ἄλα[ς] ἀγαλον γένηται κτλ. Mr. 9,50: Mt. 5,13(b). L. 14,34; de Mr. 9,49 cACD, v. sub ἀλίζω; — improprie: ὑμεῖς ἔστε τὸ ἄλα[ς] τῆς γῆς vos estis terrae, i. e. hominibus, sal, nempe vestrum est homines malos ad bonam frugem revocare, ut sal cibos fatuos reddit sapidos, et bonos conservare, ut sal conservat res corruptibles Mt. 5,13a; ἔχετε ἐν ἔχυτοῖς ἄλα habete in vobis saporem acrimoniamque salis i. e. id quo possitis alios gratam Deo hostiam efficere et a corruptione servare Mr. 9,50c; δ λόγος ὑμῶν (sc. ἔστω) ἄλατι ἡρτυμένος ‘sermo vester sit quodammodo sale conditus’, ut et placeat neu corruptioni sit obnoxius C. 4,6. — NB.: Nom. ἄλας, Tdf. ἄλα; dat. C. 4,6 ἄλατι, Mr. 9,49 ἄλι; acc. 9,50 ἄλα (ab ἄλα an ἄλι;) t. cr., ἄλας t. r. — Tam in papyris (Mayser p. 286) quam in LXX (Helbing 49) occurrit et δ ἄλις, ἀλός et τὸ ἄλας, ἄλατος.

†ἄλεεῖς plur. hell. vocis ἀλιεύς, q. v.

ἀλείφω, ao. ἥλειψα: ungo, constr. cum acc. obj. et dat. instr. unguenti: Mr. 6,13; 16,1. L. 7,38,46. J. 11,2; 12,3. Ja. 5,14; — med. proprii corporis membrum ungo Mt. 6,17.*

*ἄλεπτορο-φωνία, ας, ἡ (ἀλέκτωρ, φωνέω) gallicinium, tempus quo galli canere incipiunt [Aesop. fab. 79 vel 44; Strabo]; sic vocatur Mr. 13,35 tertia pars noctis more Romano in 4 vigiliis distributae.¹

ἀλέπτωρ, ορος, δ gallus gallinaceus Mt. 26,34,74s. Mr. 14,30,68,72. L. 22,34,60s. J. 13,38; 18,27. [poët.; pFay. 119, 29 al.]*

'Αλεξανδρεύς, ἐως, δ Alexandrinus, Alexandriae, in celebri urbe Aegypti, natus vel habitans A. 6,9; 18,24. Ibi fere duae quintae partes incolarum, ad 100 milia, Judaei erant.*

'Αλεξανδρῖνος 3. Alexandrinus, πλοῖον A. 27,6; 28 11 (de accentu cf. Kühner³ II p. 296).*

'Αλεξανδρος, ου, δ Alexander 1) filius Simonis Cyrenensis Mr. 15,21. — 2) vir ex genere summi sacerdotis, ceteroquin

ignotus A. 4,6. — 3) Judaeus quidam Ephesius A. 19,33 (de quo cfr. etiam Knabenb. in Mr. 15,21). — 4) haereticus quidam Ephesinus 1 T. 1,20. — denique 5) faber aerarius Ephesinus, inimicus S. Pauli, 2 T. 4,14, qui num sit idem atque ille haereticus, prorsus non constat.*

ἄλευρον, ου, τὸ (ἀλέω molo) farina, max. triticea Mt. 13,33. L. 13,21.*

ἀλήθεια, ας, ἡ (ἀλήθης) 1) usu communis: a) veritas, quae est congruentia verbi (vel cognitionis) cum re ipsa: ἀληθείας ῥήματα (genet. qual.) ‘verba vera’ A. 26,25; τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας (hendiadyoin) ‘verae cognitionis’ R. 2,20. — b) verum, i. e. veritas objectiva, illud reale et actuale in re cui cognitio vera conformis sit oportet: εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν (germ. den ganzen Hergang, Sachverhalt) ‘dixit ei integre quid reapse fecisset’ Mr. 5,33; χρίμα κατὰ ἀλήθειαν ‘secundum rei veritatem’ i. e. justum R. 2,2, opp. κατὰ τῆς ἀληθείας ‘contra rei veritatem’, mendaciter Ja. 3,14: J. 5,33. 3 J. 12. — c) verum verbis expressum, sermo verus s. verax: ἡ καύχησις ἡμῶν ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη ‘nostra apud Titum (de vobis) gloriatio veritas fuit’ = veritati consonare eventu apparuit 2 C. 7,14: J. 17,17; (τὴν) ἀλήθειαν λέγειν verum dicere J. 8,40,45s; 16,7. R. 9,1. 2 C. 12,6. E. 4,25. 1 T. 2,7. — d) huc pertinent duae locutiones adverbiales, a) ἐν ἀληθείᾳ veraciter, sine mendacio Mt. 22,16. 2 C. 7,14a, recte, sine errore C. 1,6, modo genuino, sincere, perfecte J. 17,19. 2 J. 1a. 3 J. 1; ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ 1 J. 3,18. — β) ἐπ’ ἀληθείας: veraciter Mr. 12,14. L. 4,25; 20,21, recte = καλῶς Mr. 12,32, revera L. 22,59. A. 4,27; 10,34. — 2) In libris NTⁱ (exceptis synopticis) ἀλήθεια passim est veritas religiosa, christianorum propria, quae a Deo profecta, a Christo nobis allata ac per apostolos promulgata ab hominibus fide suscipitur et Christianorum agendi sentiendique normam constituit: a) veritas in Deo; Deus est ipsa veritas, auctor veritatis, verus ac verax: τὸ Πνεῦμα τῆς ἀ. veritatis auctor J. 14,17; 15,26. 1 J. 4,6 al.; ἐγώ εἰμι . . . ἡ ἀλήθεια J. 14,6; attribuitur Deo (Christo) veritas ac fidelitas: ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ fidelitatis divinae gratia R. 15,8: 2 C. 11,10. — b) veri-

*tas religiosa, cum cognitio rerum divinarum universim, tum illa perfectior, quam Christus attulit, atque abundantior Dei ejusque consiliorum et operum cognitio, i. e. religio Christiana, evangelium: μαρτυρεῖν τῇ ἀ. J. 18,37; εἰναι ἐκ τῆς ἀ. ‘esse veritatis studiosum’ ib.; 1 J. 2,21; εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν 1 T. 2,4; ἡ δόξα τῆς ἀ. vocatur religio Christiana 2 P. 2,2; περιπατεῖν ἐν τῇ ἀ. vitam agere veritate Christiana imbutum et impulsum 3 J. 4; adorabunt Patrem ἐν Πνεύματι καὶ ἀ. in Spiritu, imbuti pleniore Dei cognitione J. 4,23; ipse Christus dicitur πλήρης χάριτος καὶ ἀ. plenus gratiae et illius Dei cognitionis quam nobiscum communicavit J. 1,14: ib. 17; 8,32; 16,13. R. 1,18. 1 C. 13,6. 2 C. 4,2. E. 1,13. C. 1,5. 2 Th. 2,10. Ja. 1,18 al.; e contextu saepe intellegitur *veritas Christiana praedicata seu ipsa praedicatio evangelii*: ἀπειθεῖν τῇ ἀ. ‘obedientiam detrectare veritati’ R. 2,8, sim. 2 T. 3,8; 4,4; opp. πιστεύειν τῇ ἀ. ets. 2 Th. 2,12. G. 3,1r; 5,7. 2 Th. 2,13. 1 P. 1,22; porro J. 17,17 (ἀγιάζω 2a). 3 J. 8; quibusdam locis intellegitur *doctrina Christiana perfecta ab omnique haeretici erroris labe pura*: ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς ‘ut vera doctrina evangelii apud vos maneret’ G. 2,5: ib. 2,14. 2 T. 2,25; 3,7; est denique *illa vera doctrina quatenus ea hominem fidelem imbuīt principiumque vitae religiosae constituit*: ὁ λέγων ὅτι ἔγνωκα αὐτὸν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, φεύστης ἐστὶν καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐχ ἐστιν ‘in tali homine veritas (ἡ ἀλ.) non est’ tanquam principium actionum, licet eam norit 1 J. 2,4: 1,8. J. 8,44. — c) Huic veritati fide susceptae ac possessae correspondet in homine christiano *veritas mentis et actionis*, i. e. *fidelitas in fide, sincerus modus procedendi secundum normam veritatis, animi sententia et agendi ratio normae veritatis consona*: ἀλήθεια καὶ ἀγάπη 2 J. 3; εἰλικρινία καὶ ἀλήθεια 1 C. 5,8. E. 4,24; 5,9; 6,14. Ph. 1,18. 1 T. 6,5. 3 J. 3a; ποιεῖν τὴν ἀλήθειαν ‘facere veritatem’, i. e. opera veritati conformia, ea quae veritas postulat J. 3,21. 1 J. 1,6; οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ‘non habemus potestatem contra veritatem (impediendi quominus fides quam praedicamus*

opere exerceatur), sed solum pro veritate (promovendi exercitium fidei), 2 C. 13,8: cfr Cornely in h. 1.

ἀληθεύω ↓ *verax sum*, a) in loquendo: *vera dico s. doceo*, ἀληθεύων ὑμῖν G. 4,16. — b) in agendo: *sincere secundum veritatis normam ago*: ἀληθεύοντες (vulg. ‘veritatem facientes’) ἐν ἀγάπῃ E. 4,15 [cfr. Prov. 21,3].*

ἀληθής 2. (ἀ. priv., λήθω lateo) *verus*; 1) de re: *verus*, i. e. non fictus aut somniatus: ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον A. 12,9; ἀ. χάρις non ementita 1 P. 5,12; ἀληθής βρῶσις, ἀληθής πόσις J. 6,55 (nBr.) cibus potusque non imaginarius aut improprie dictus sed qui vere manducatur et bibitur; cogitate ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ Ph. 4,8. — 2) de sermone: *verus*, non mendax, sed rerum veritati consonus: ὅσα εἶπεν ἀληθῆ ἦν J. 10,41; ἀ. παροιμία 2 P. 2,22: J. 4,18; 19,35; 21,24 al. — e contextu = *erroris mendacii que suspicione carens (unverdächtig)*, *fide dignus*: ‘si de me ego ipse testor, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἐστιν ἀληθής testimonium meum apud vos non censem fide esse dignum’ J. 5,31: 8,13s,17. — 3) de persona: *verax, veri amans*: ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν J. 3,33: Mt. 22,16. J. 8,26. R. 3,4. 2 C. 6,8; *fide dignus* J. 7,18.

ἀληθινός 3. ↓ 1) *verus, genuinus (echt)*, nempe talis qualis persona vel res esse debet secundum naturam indolemque propriam (opponitur τὸ ἀ. ei quod est fictum, imperfectum, mancum, imaginarium): οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταί J. 4,23; τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν nempe cui vere competit quae nomine «panis de caelo» innuuntur J. 6,32; ἡ ἀμπελος ἡ ἀ. J. 15,1 et τὸ φῶς τὸ ἀ. J. 1,9. 1 J. 2,8 in quo perfectius ea insunt quae nomine vitis ac lucis indicantur; Θεῷ ζῶντι καὶ ἀ. non fabulose ficto, sed revera existenti 1 Th. 1,9: J. 7,28; 17,3. 1 J. 5,20; ἡ σκηνὴ ἡ ἀ. ‘tabernaculum verum illud’, cuius VTⁱ tabernaculum erat dumtaxat figura et typus H. 8,2; ibid. 9,24; τὸ ἀληθινόν L. 16,11 vera bona, verae divitiae supernaturales (opp. bona terrestria manca, caduca). — 2) ut ἀληθής 2 et 3: *verax, fide dignus*: ὁ πιστὸς καὶ ἀ. Ap. 3,14; 19,11; λόγοι ἀ. Ap. 19,9; 21,5s: 3,7; 6,10; 16,7; 19,2.

ἀλήθω = att. ἀλέω *molo*; abs. *molam circumago* Mt. 24,41. L. 17,35.*

ἀληθῶς adv. (ἀληθής) *vere*: 1) *vere, genuine*: si in doctrina mea manetis, ἀ. μαθηταὶ μού ἔστε J. 8,31; ἵδε ἀ. 'Ισραὴλίτης 'en vere (= genuinus) Israëlite' J. 1,48: 6,55 r. Br. [ἔκεινός ἔστιν δὲ ἀληθῶς οὐρανός Plat. Phaed. 109e]. — 2) *vere, sine errore*: γνῶναι ἀ. J. 17,8; οἶδα ἀ. A. 12,11. — 3) *reapce, re vera*: *in der Tat: en effet*: μή ποτε ἀ. ἔγνωσαν οἱ ἀρχοντες ὅτι οὗτος ἔστιν (ἀληθῶς t. r.) δὲ Χριστός; 'num forte revera magistratus intellecterunt, hunc esse (revera) Messiam?' J. 7,26: 1 Th. 2,13. — 4) *profecto, nae, certe*: *particula asseverationis cum quis dicit aliquid magni, paradoxi vel quod alias forte negaturus sit; ea sententiae*

a) *praefigitur*: ἀ. Θεοῦ υἱὸς εἰ Mt. 14,33: 26,73; 27,54. Mr. 14,70; 15,39. 1 J. 2,5; ἀ. λέγω ὑμῖν L. 12,44; 21,3; **b)** *inseritur: οὗτος ἔστιν ἀ. δὲ προφήτης* J. 6,14: 4,42; 7,40. L. 9,27.*

ἀλιεύς, ἐώς, δ (ἀλ-ς 'mare'), plur. nom. et acc. hell. in multis codd. **ἀλεεῖς** (i. e. pronuntiabant 'halēis' pro ἀλιεῖς 'haliis': v. Bl. § 6, 3) *piscator* Mt. 4,18s. Mr. 1,16s. L. 5,2.*

ἀλιεύω ↑ *piscor* J. 21,3.¹

ἀλίσω (ἀλεῖ) *salio, sale condio*: ἐν τίνι ἀλισθήσεται (sc. τὸ ἄλας); 'quia re (sal corruptus) salietur' et sapidus reddetur? Mt. 5,13; πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλισθήσεται καὶ πᾶσα θυσία ἀλὶ ἀλισθήσεται Mr. 9,49 r. He. Br. ex cAC, sensus esse videtur: quemlibet (qui vult evadere gehennam 47) necesse est igne (nempe igne suī abnegationis vel aerumnarum toleratarum, abscissis, si necesse sit, propriis membris 43—47) saliri Deoque dignus redi, ut (καὶ) in V. T. omnes victimae jussae sunt sale condiri (Lev. 2,13): ut ignem inextinguibilem evitet, alio eum igne oportet penetrari, nempe eo quo malae animi affectiones et concupiscentiae purgantur; cfr. Knabenbauer, Schanz, Crampon ad l.c.*

†**ἀλισγῆμα**, ματος, τό (*ἀλισγέω Mal. 1,7,12. Sir. 40,29. Dan. LXX 1,8 ΛΥΞΑ polluo) *pollutio, contaminatio*, prob. i. q. *res cuius usu aliquis contaminatur*; τὰ ἀλισγήματα τῶν εἰδώλων A. 15,20 sunt τὰ εἰδώλοθυτα (v. 29).¹

ἀλλά, ante vocales in NT^o fere 215ies ἀλλ', 130ies ἀλλά: *particula adversativa*

(etymol. = ἄλλα: ad alia, diversa, opposita sermo convertitur) *sed, at, vero*. — Usus vocabuli ad haec capita fere revocari potest: *particula ἀλλά 1) positivas et negativas sententias sententiarumque partes inter se oppositas conectit*: οὐκ ἔστιν ὡδε, ἀλλ' ἡγέρθη L. 24,6; μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραβᾶτα! J. 18,40; πάντα ἔζεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει 1 C. 10,23 (it. ἀλλ' οὐ Mt. 24,6. Mr. 10,27. L. 17,8. R. 10,2. 2 C. 4,8); Mt. 4,4; 5,15; 6,18; 9,17 et persaepe; rhetorice bis ἀλλά ponitur 2 C. 2,17; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ιστάνομεν 'nequaquam! immo vero ..' R. 3,31; *animadverte*: **a)** saepe inde a voce ἀλλά in novam constructionem transiri, ut Mt. 5,39; 20,26. Mr. 1,45. R. 15,3. Ph. 2,3, **b)** aliquando partem negativam aut prorsus mente esse supplendam aut alio modo, v. g. enuntiato positivo vel quaestione rhetorica, expressam, ut Mt. 11,8s. = L. 7,25s. J. 7,27. R. 8,37. 1 C. 10,20. 2 C. 1,9 a (desperabam de vita = non putabam me superstitem fore). **c)** saepe sensum constructionis οὐ-ἀλλά non eum esse ut una pars plane negetur altera affirmetur, sed dumtaxat ut secundum membrum efferatur fortiusque affirmetur = lat. *non tam quam, non solum — sed potissimum*: οὐκ ἀπέστειλέν με δὲ Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίσασθαι praedicatio, non baptismi collatio, est potissimum meum munus, 1 C. 1,17: Mt. 10,20 ('non tam vos estis qui loquimini, quam Spiritus'). 1 C. 15,10 ('non tam ego [non ego solus, meis viribus] quam ...'); cfr. Mr. 5,39. L. 10,20. J. 6,26. A. 5,4. E. 6,12 al. et Cornely in 1 C. 1,17. — **2) post concessivas similesque sententias ea inducit quibus illae restringuntur = tamen, nihilominus, at ets.: εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἔγω 'etiamsi omnes sc., sed non ego' Mr. 14,29: 2 C. 13,4 a in t. r. He. Br., καὶ εἴπερ — ἀλλά 1 C. 8,5, εἰ καὶ — ἀλλά 'si vel (etiamsi) — attamen' 2 C. 4,16; 5,16; 11,6. C. 2,5, ἐὰν — ἀλλ' οὐ 'etsi — at certe non' 1 C. 4,15, ἔστω — ἀλλά 'esto — sed' 2 C. 12,16, addito γε emphasis causa: εἰ οὐ —, ἀλλά γε 'si non —, at certe' 1 C. 9,2; item μὲν — ἀλλά 'quidem — sed' R. 14,20. 1 C. 14,17; nullâ particula praemissâ: —, ἀλλά 'quidem — sed' J. 1,31,33; 11,42; 16,12,33. 1 J. 2,19. 2 C. 13,4 al.; *ponitur ἀλλά, ubi***

alia enuntiata adjectis rebus oppositis restringuntur: Mr. 14,36 (restr. petitio praemissa). J. 12,42; 13,10 b. 1 C. 7,7; 10,23. 1 P. 3,15; — huc refertur usus dictionis ἀλλ' ἦ, qua enuntiatum negativum vel quae-stio rhet. restringitur (Kühner³ IV p. 284, 6): οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὅμιν ἄλλ' ἦ ἢ ἀναγινώσκετε ‘non enim alia vobis scribi-mus quam ea quae legitis’ 2 C. 1,13; οὐχὶ ... ἀλλ' ἦ διαμερισμόν (= οὐκ ἄλλο ἦ δ., Bl. § 77, 13) ‘nihil (aliud) nisi discidium’ L. 12,51; τί... ἀλλ' ἦ (= τί ἄλλο ἦ) ‘quid aliud quam; quid nisi?’ 1 C. 3,5 r.; — iti-dem οὐκ — ἀλλά = οὐκ — εἰ μὴ non — nisi: οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι ἀλλ' οῖς ἡτοίμασται ‘penes me non est hoc dare nisi iis ...’ Mt. 20,23, it. Mr. 10,40 [μὴ ἄλλην ἀλλὰ Ἀπολλωνίαν pTebt. 104; 92 a]. — 3) gene-ratim ea inducit quae sunt modo dictis vel iis quae in modo dictis implicite continentur contraria, opposita, diversa; quae oppositio est modo sat clara, modo subobscura: ‘adsunt quinque panes et duo pisces’, ἀλλὰ ταῦτα τί ἔστιν εἰς τασούτους; J. 6,9; ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ἡναγκάσθη περιτμῆθαι = tan-tum abest ut nequicquam me laborasse judicarent, ut ne T. quidem ad circum-cisionem subeundam adigeretur G. 2,3: J. 7,44. G. 3,22. Ph. 2,27. H. 10,3 et passimi; itidem inducitur objectio vel responsum 1 C. 15,35. G. 1,8. H. 3,16 (ἀλλ' — οὐ πάν-teς . .; ‘sed — ecquid interrogas? — nonne omnes .?’); ad res ‘alias’ transitus fit Mr. 13,24, abrumpitur sermo audienti forte ingratus ut gratiora dicantur Mr. 14,28. J. 4,23. — 4) cum emphasi petitiones co-hortationesque inducit: Mt. 9,18. Mr. 9,22. J. 11,15; 14,31. A. 10,20; 26,16. [cl.; Pape s. v. 4 a] — 5) nova ac forte majora afferuntur locutione οὐ μόνον — ἀλλὰ καὶ non solum — sed etiam Mt. 21,21. J. 5,18; 11,52 al.; si ambo membra inter se partim inclidunt, οὐ μόνον — ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον Ph. 2,12; priore membro (οὐ μόνον —) ellip-tice omisso, ἀλλὰ καὶ est = insuper, quin etiam, atque adeo: L. 16,21; 24,22. Ph. 1,18; 3,8, item ἀλλά = quin etiam J. 16,2. 1 C. 7,21. 2 C. 7,11 (emphatice 6 ies); itidem negative ἀλλ' οὐδέ (= ἀλλὰ καὶ οὐ) quin etiam ne — quidem, immo ne — quidem L. 23,15. A. 19,2. 1 C. 3,2, 4,3; constructione solutiōre εἰ —, ἀλλὰ καὶ (mixta ex εἰ —,

καὶ et οὐ μόνον —, ἀλλὰ καὶ) R. 6,5. — 6) ἀλλ' ἵνα Mr. 14,49. J. 1,8; 9,3; 13,18; 15,25. 1 J. 2,19 est locutio elliptica = ‘sed hoc fit vel factum est (J. 1,8 ‘ad hoc destinatus est’) ad hunc finem, ut ...’ (non ita J. 14,31 ubi interpretare: ἀλλ' ἵνα γνῶ δ κόσμος = ἀλλὰ γνώτω δ κ ... [er hat zwar auf mich kein Recht;] aber die Welt soll erkennen — 7) ἀλλά γε (class. semper interjecto vocabulo ἀλλὰ — γε) = at certe, at — quidem 1 C. 9,2, cf. super n. 2; at (ita ut enuntiatum sequens cum emphasi proferatur) L. 24,21.

ἀλλάσσω, ao. 1. ἥλλαξα, ft. pass. 2. ἀλλα-γήσομαι (ἄλλος) alium facio, muto: 1) im-muto, i. e. in alium statum et condicionem redigo: πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα ‘immutabimur’, in statum gloriae et immortalitatis transibimus 1 C. 15,51 (nBr. Lachm., cN C), 52; ἥθελον ... ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου vellem ‘immutare vocem meam’, alloquium epistulare mutare in vocem praesentis, ipse praesens vos alloqui G. 4,20. — 2) commuto, i. e. rem sepono vel aboleo ut aliam substituam [tragg.]: τὶ aboleo A. 6,14; τὶ ἐν τινι permuto rem cum re R. 1,23 [Soph. Ant. 936]; H. 1,12.*

ἀλλαγόθεν ↓ adv. = ἀλλοθεν aliunde, ex alia parte J. 10,1.¹

ἀλλαγοῦ adv. alibi; † alio, aliquis Mr. 1,38 Tdf. WH.¹

*ἀλληγορέω (ἄλλο ἀγορεύω: Hesych. ἀλληγορία· ἄλλο τι παρὰ τὸ ἀκούόμενον ὑπο-δεικνύοντα ‘allegoria, quae aliud quiddam praeter id quod auditur subindicat’; Philo, de opif. mundi 56: ἔστι δὲ ταῦτα οὐ μύθου πλάσματα, οῖς τὸ ποιητικὸν καὶ σοφιστικὸν χαίρει γένος, ἀλλὰ δείγματα τύπων ἐπ’ ἀλλη-γορίαν παραχαλοῦντα κατὰ τὰς δι’ ὑπονοιῶν ἀποδόσεις ‘hae non sunt fabularum fictiones, quibus poëtarum et sophistarum genus delectatur, sed exemplarium demonstrationes ad allegoriam provocantes, nempe ad explicationes per latentes sensus’) alle-gorice dico, i. e. ita dico ut praeter sensum obvium aliis sensus in verbis lateat: ἀτινά ἔστιν ἀλληγορούμενα ‘haec allegorice di-cuntur’ = haec praeter sensum historicum continent alterum, typicum G. 4,24 [Philo, FlJ., grammatici].¹

*†ἀλληλούϊα (WH. He.; in codd. re-centioribus et editionibus ἀλληλούϊα) vox

hebr. הַלְלוּ יְהוָה «alleluja!» hallelu-Jah! ‘laudate Jahven! Ap. 19,1,3 s.6.*

[ἄλληλος]: occurrit solum in casibus obliquis plur.: genet. ἀλλήλων, dat. ἀλλήλοις, αῖς, acc. ἀλλήλους, αῖς, ἄλληλα (etymologice = ἄλλοι ἄλλους etc.): pronomen reciprocum *inter se, mutuo, vulg. «in vicem, alterutrum, alter alterum»: einander: l'un l'autre, les uns les autres: ἀλλήλους παραδώσουσιν Mt. 24,10; ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων 25,32; Mr. 4,41; 8,16. L. 2,15, 1 J. 4,7 et passim; de duobus L. 23,12; 24,14,17,32. A. 7,26; ratio reciprocationis nonnusquam minus exacta est, ut E. 5,21 (ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις). Ja. 5,16 (sani pro aegroto orient! sim. in priore membro). — Synonyma NTⁱ ἔαυτούς (1 C. 6,7), ἄλλος ἄλλον (A. 2,12), εἰς τὸν ἔνα (1. C. 4,6).*

*†ἄλλογενῆς 2. (ἄλλος, γένος) *diversi generis; subst. δ ἄλλογενῆς alienigena L. 17,18.*¹

ἄλλομαι, ao. 1. ἡλάμην, ao. 2. ἡλόμην *salio, exsilio: de homine A. 3,8; 14,10; †de aquâ fontis alte saliente (cf. lat. *salientes* = ‘Springbrunnen, fontaine jaillissante’) J. 4,14 in parabola.**

ἄλλος, η, ο *alius, et hell. alter, tum substantive tum adjective;* 1) *alius: δι' ἄλλης δόοῦ 'aliâ viâ' Mt. 2,12; ἄλλους ἔσωσεν 'alios servavit' Mr. 15,31; ἄλλος τις, ἄλλοι τινές L. 22,59. 1 C. 1,16. Ph. 3,4. A. 15,2; ἄλλοι ἄλλο τι ἔχραζον 'alii aliud vociferabantur' A. 19,32; 21,34; †ἄλλος πρὸς ἄλλον = πρὸς ἀλλήλους A. 2,12; post οὐκ ἄλλος sequitur pro lat. *ac, quam, nisi* πλήν Mr. 12,32, εἰ μή J. 6,22, παρά c. acc. 1 C. 3,11, ἀλλ' ἦ 2 C. 1,13; οἱ ἄλλοι reliqui 1 C. 14,29; ἄλλη συνείδησις 1 C. 10,29 'alterius hominis (= aliena) conscientia'. — 2) *alter: ἀπεκατεστάθη ὅγιὴς ώς ἡ ἄλλη 'restituta est (manus) sana ut altera' Mt. 12,13: 5,39. J. 19,32 etc. [ἄλλος et ἔτερος plane idem significare, patet 1 C. 12,8—10. H. 11,35s.] — 3) alius = *diversus, diversae naturae, germ. anders beschaffen: ἄλλη μὲν [σὰρξ] ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν κτλ. 'alia est caro hominum, alia caro pecorum etc., i. e. differunt inter se carnes hominum et pecorum 1 C. 15,39—41; ἄλλον 'Ιησοῦν 2 C. 11,4.***

†ἄλλοτρο-επίσκοπος, ου, δ 1 P. 4,15 (vulg. ‘alienorum appetitor’) etymologice = τὰ ἀλλότρια ἐπισκεπτόμενος *alienorum inspector, videtur esse is qui sibi munus*

arripit alienas res curandi et corrigendi, qui se in aliorum negotia imprudenter ingerit, unde odia rixaeque oriuntur (copt. ‘inspector in res non suas’, arm. ‘i. alienorum’, syr. om.). [Ps.-Dion. Areop. ep. 8, M. 3, 1089c, ita appellat Oziam et Saulem qui alienum munus sibi usurparerint 2 Chr. 26,16ss. 1 Sam. 13,9ss]¹.

ἄλλότριος 3. *alienus, non suus, non proprius: πάροικος ἐν γῇ ἀ. (= Gen. 15,13 LXX οὐκ ἴδις, h. מְנֻלָּא נְגֻלָּה 'in terra non sua') A. 7,6: H. 11,9; δ χρίνων ἀλλότριον οἰκέτην 'qui judicas eum qui est famulus non tuus (sed alterius heri)' R. 14,4: 15,20. 2 C. 10,15s. 1 T. 5,22. H. 9,25. — substantive δ ἀλλότριος *alienus, extraneus, alienigena: J. 10,5 (opp. proprius ovium pastor), Mt. 17,25s. (opp. ii qui sunt de familia regia), H. 11,34 (opp. propria gens); τὸ ἀλλότριον *alienum, res alci. non propriae (opp. τὸ ὑμέτερον id quod est vestri proprium) L. 16,12.***

ἀλλόφυλος 2. (ἄλλος, φῦλον genus, stirps) *alienigenus; subst. δ. ἄλλ. alienigena, in Judaeorum scriptis = gentilis: A. 10,28. [LXX = Philisthiim]*¹

ἄλλως (ἄλλος) adv. *aliter; ἄλλως ἔχειν 'aliter se habere', diversum, contrarium esse 1 T. 5,25.*¹

ἀλοάω (cf. ἀλωά ‘area, Tenne’) *frumentum extero, trituro 1 C. 9,9s. 1 T. 5,18 (Dt. 25,4). [Xen. al.]*¹

ἄλογος 2. (λόγος) *sine ratione; 1) rationis expers: ἄ. ζῷα 'animalia bruta' 2 P. 2,12. Ju. 10 [Xen. Hier. 7, 3]. — 2) rationi contrarius, absurdus, e contextu *injustus* A. 25,27 [= ‘injustus’ pBerol. 22, 14; 467, 8].*¹

†ἄλονη, ης, ή *aloë, lignum odoriferum aromaticum quo ad thymiamata conficienda polligendaque cadavera utebantur J. 19,39 (cf. Prov. 7,17. Cant. 4,14). [hebr. תִּלְחָא, מִלְחָא; nomen ind. aghil, aguru; cfr. Fonck in Lexico bibl. I 196ss].*¹

ἄλσις, ἄλος, δ v. ἄλας.

ἄλυπος 3. † *salsus (sapore): οὔτε ἀλυκὸν (sc. δύναται) γλυκὺ ποιῆσαι ὅδωρ nec aquae salsa fons potest dulcem egerere aquam Ja. 3,12 cr.*¹

ἄλυπος 2. (λύπη) *tristitia expers, securus; compar. Ph. 2,28.*¹

ἄλυσις, εως, ή 1) *catena, vincula Mr. 5,3. Ap. 20,1. — 2) speciatim manica:*

ἀλύσεσι καὶ πέδαις ‘manicis et compedibus’ L. 8,29: Mr. 5,4. A. 12,6 s. (ubi notandum: Romano more ‘eadem catena et custodiam [vinctum] et militem copulabat’ sec. Sen. epist. 5, 7; Petrus igitur utrimque cum milite catenā conjunctus erat, et hinc nescio an etiam Paulus A. 21,33); — metaph. = captivitas: τὴν ἄλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη = me captivo familiariter uti eum non puduit 2 T. 1,16; ἐν ἀλύσει captivus E. 6,20.*

ἀ-λυσιτελής 2. (λυσι-τελής) est ea res quae factas expensas solvit, compensat, i. e. utilis, gall. profitable) *inutilis*, et per litot. *damnosus*, H. 13,17.¹

ἄλφα, τό *alpha*, sic vocatur prima littera graeca (Α), ut ω ultima littera (Ω); inde: ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω (t. r. τὸ Α καὶ τὸ Ω) Ap. 1,8,11 r.; 21,6; 22,13; sensus hujus enuntiati explicatur 21,6 addito ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, 22,13 insuper δ πρῶτος καὶ δ ἔσχατος: Deus est auctor et consummator omnium, est aeternus, omnium dominus, praeterita ac futura pariter certo scit. Cf. similem locutionem Is. 41,4; 44,6; 48,12 et adagium Judaicum ‘implere legem ab Η usque ad Λ’ i. e. totam, in Echa r. 52 a. Ap. 22,13 ipse Jesus (cfr. 16) his verbis utens divinam naturam sibi attribuit (cfr. 16; Jesus dic. δ πρῶτος καὶ δ ἔσχατος 1,17; 2,8).*

• **Ἄλφαῖος**, οὐ, δ *Alphaeus*; 1) pater Levi, i. e. Matthaei Mr. 2,14. — 2) pater Jacobi Minoris (et Josephi, Simonis Iudeaque Thaddaei, cfr. Cornely, introd. III² p. 18 et 592 ss., compendium⁵ p. 599) Mt. 10,3. Mr. 3,18. L. 6,15. A. 1,13. — Si est revera = Ἐλῆ (Syr., ev. Hierosol.), scribendum ‘Αλφαῖος cum WH.

Ἄλων, ωνος, ἡ = ἄλως, ω *area*, locus rotundus in campo ubi frumentum tritubatur; metonymice ipse *acervus frumenti in area congestus* Mt. 3,12. L. 3,17 (it. Ruth 3,2. Job 39,12) [Aristot. ss. pap.]*

ἀλώπηξ, εκος, ἡ *vulpes* Mt. 8,20. L. 9,58; transl. de homine callido, vafro, astuto L. 13,32 [jam Il. 3, 65; Hor. ars poët. 437: Plut. Sol. 30; ita **לְעֵז** Pirqê Abôth c. 4].*

ἄλωσις, εως, ἡ (ἀλίσκομαι) *captura* active vel passive; εἰς ἄλωσιν 2 P. 2,12 ‘ad hunc finem ut capiantur’.¹

ἄμα 1) adv. a) *simul*, *insuper*, *praeterea*

(actio actioni adjungitur): A. 27,40. 1 T. 5,13. Phm. 22; ἄμα καὶ *simul* etiam, c. partic. A. 24,26. C. 4,3. b) *una*, *conjunctionem* (persona personae adjungitur): ἄμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ‘una sublimes rapiemur cum iis’ 1 Th. 4,17; 5,10 (ἄμα est cum verbo conjungendum); ἄμα ἡχρεώθησαν ‘ad unum omnes (= ηγῆ) inutiles evaserunt’ R. 3,12. — 2) instar praepositionis c. dat. *simul cum*: ἄμα αὐτοῖς Mt. 13,29; c. adv. + ἄμα πρω̄ = class. ἄμα ἐφ ‘primo mane’ Mt. 20,1.*

ἄμαθής 2. (μαθ-εῖν) *qui nihil vel parum didicit*, «*indocitus*» 2 P. 3,16.¹

+ **ἄμαράντινος** 3. (δ ἀμάραντος ↓ flos quidam, amaranthus: Tausendschön: immortelle) *amarantinus*; στέφανος ἀμαράντινος ‘corona ex amarantis contexta’, floribus semper virentibus, quae est imago aeternae gloriae 1 P. 5,4; vulg. «*immarcescibilis*», quod in eundem sensum recidit. [στέφ. ἄμ. item. Philostr. her. 19 p. 741 et per conjecturam ap. Boeckh CIG 155, 39].¹

***ἀ-μάραντος** 2. (μαραίνω contabefacio) *non marcescens, semper vigens, perennis*: 1 P. 1,4 copulatur cum ἀφθαρτος et ἀμάραντος. [Sap. 6,12 σοφία: Len.].¹

ἀμαρτάνω, ft. hell. ἀμαρτήσω, ao. class. ἤμαρτον, ao. hell. ἤμάρτησα Mt. 18,15. R. 5,14,16. H. 3,17. 2 P. 2,4), pf. ἤμαρτηκα: proprie = ‘a scopo aberro’, hinc: ‘pecco, erro, delinquo’; ap. LXX = ΑΜΗ ‘a meta aberro’, sed fere semper sensu ethico = ‘a virtutis legisque divinae tramite aberro, pecco’. — In NT^o ubique valet *a virtute ac lege Dei aberro, praevaricor, pecco*: δ θέλει, ποιείτω· οὐχ ἀμαρτάνει ‘quod ei lubet, faciat: non peccat’ 1 C. 7,36; ἐφ’ ὃ πάντες ἤμαρτον ‘eo quod omnes in peccatum lapsi sunt’ R. 5,12; Mt. 27,4. L. 17,3 cr. J. 9,2 s. al.; fig. etymol. ἀμαρτάνειν ἀμαρτίαν 1 J. 5,16; ἀ. εἰς τινα (τι) ‘pecco in alqm. (alqd.)’ Mt. 18,15 r. Br. He. 21. L. 15,18,21; 17,3r.,4. A. 25,8. 1 C. 6,18; 8,12 [Plat. al.]; ἀ. ἐνώπιόν τινος L. 15,18 [1 Reg. 7,6; 20,1. Tob. 3,3 al., cfr. ἐμπροσθεν 2 c]. — Notandum est: a) ut νοσῆσαι = ‘aegrotum fieri, in morbum incidere’, νοσεῖν ‘aegrotum esse’, ita nonnusquam interesse videtur inter ἀμαρτεῖν ‘in peccatum incidere, peccatum committere’ et ἀμαρτάνειν ‘in peccato (i. e. in statu

peccati seu consuetudine peccandi) esse, extra viam justitiae versari, max. in 1 J.; — b) alicubi e contextu significatio verbi restringitur ad peccatum mortale, ut 1 J. 5,18; — c) T. 3,11. H. 10,26 dicitur de eo errore ac peccato quo quis a veritate christiana deficit.

άμαρτημα, ματος, τό ↑ peccatum, malfac'um Mr. 3,28s.; 4,12r. R. 3,25; 5,16 cDE. 1 C. 6,18. 2 P. 1,9 Tdf. [Soph. Lys. al. pap].*

άμαρτία, ας, ἡ (άμαρτάνω) ap. profanos = a) 'peccatum, facinus' tragg. ss.; b) 'aberratio a vero in dicendo vel cogitando, falsitas' Plat. opp. δρθότης. — LXX = Αθῆ, πΑθῆ, πΑθῆ, ιψ etc. 'peccatum, delictum'; alibi = πΑθῆ 'sacrificium piaculare' Lev. 4,21 et v. l. 5,9,12, pro quo plerumque dic. (τὸ, τὰ) περὶ ἀμαρτίας Lev. 9,7; 10,19; 14,13. Bar. 1,10 al. — In NT. 1) *peccatum commissum* violatā per cognitionem, verbum, opus, omissionem lege divinā, quod postquam commissum est, tanquam culpa seu reatus exsistere permet, donec a Deo condonetur: τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἀμαρτίας; J. 8,46; J. 15,22 b. A. 7,60. R. 5,13 (sing. de actuali peccato in genere). E. 2,1. 1 T. 5,22,24 al.; ἀμαρτίαν ἀμαρτάνειν 1 J. 5,16, ποιεῖν 2 C. 11,7. 1 P. 2,22 al.; ita saepe ubi agitur de peccatis confitendis, condonandis, expiandis, imputandis etc.: τὰς ἀμαρτίας δμολογεῖν 1 J. 1,9, ἔξομολογεῖσθαι Mt. 3,6. Mr. 1,5. Ja. 5,16, ἀφιέναι Mt. 9,6. Mr. 2,7. J. 20,23 al., ἀπολούεσθαι A. 22,16, καλύπτειν Ja. 5,20. 1 P. 4,8, ἐπικαλύπτειν R. 4,7, λογίζεσθαι R. 4,8, ἀφαιρεῖσθαι R. 11,27, περιαιρεῖν H. 10,11, ἐξαλείφειν (pass.) A. 3,19; ἀφεσις ἀμαρτίων Mr. 1,4, A. 2,38 al.; ad *reatum peccati* commissi in animo manentem animadvertisit in dictionibus hujusmodi: ἀμαρτίαν ἔχειν J. 9,41; 15,22,24; 19,11. 1 J. 1,8, ἀποθνήσκειν ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ J. 8,21 vel ἐν ταῖς ἀμαρτίαις J. 8,24, γεννηθῆναι ἐν ἀμαρτίαις 'natum esse in peccatis', nimirum sive ab ipso puero ante nativitatem sive a genitoribus commissis J. 9,34; inde ἀμαρτία fere *status ejus qui commisit peccata, qui est peccator*: ὑφ' ἀμαρτίαν εἶναι 'peccato subjectum esse' = peccato reum esse nec se liberare ab hoc reatu posse R. 3,9, sim. G. 3,22. J. 16,8s.; de peccato quatenus poenam divinam pro-

vocat: ἀναπληροῦν τὰς ἑαυτοῦ ἀμαρτίας v. ἀναπληρόω 1, sim. Ap. 18,4s.; ὑπὲρ ἀμαρτιῶν ad expianda peccata H. 5,1; 10,12; 7,27, it. περὶ ἀμαρτιῶν 10,26; προσφορὰ περὶ ἀμαρτίας sacrificium expiandi peccati causa oblatum H. 10,18; eodem sensu, ex more loquendi LXX, dicitur substantivi indeclinabilis instar (τὸ) περὶ ἀμαρτίας: δλοκαυτώματα καὶ π. ἀ. 'holocausta et sacrificia expiatoria' H. 10,6,8 (LXX Ps. 40,7 singular.); 13,11; προσφέρειν περὶ ἀμαρτιῶν 'offerre s. exp.' 5,3; — locutiones speciales: ποιεῖν τὴν ἀμαρτίαν 'peccatum committere' J. 8,34 al., τὰ παθήματα τῶν ἀμαρτιῶν affectus ad peccata irritantes R. 7,5; ἐπίγνωσις ἀμαρτίας cognitio quid sit a Deo prohibitum R. 3,20; de peccato interno (postea actione externa completo) Ja. 1,15; δ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας 2 Th. 2,3 r. He. Br., antichristus; — ὁ νόμος ἀμαρτία; 'estne lex (Mos.) res Dei voluntati ac sanctitati contraria?' R. 7,7; ἵνα φανῆ ἀ. 'ut (concupiscentia prava) apparet ut peccaminosa' 7,13; — id quod alci in peccatum imputatur R. 14,23. Ja. 4,17. — 2) S. Paulo, maxime R. 5—8, (ἡ) ἀμαρτία, quam saepe in personam sistit, est *quaedam quasi potentia in omnibus singulis que hominibus dominans*; est fere a) i. q. *peccatum originale*, quo Adae posteri per ipsam suam originem infecti sunt: R. 5,12,21; 8,10 (v. Cornely in l. c.); b) saepe vero, maxime R. 5,20; 6,1—8,3 b (exceptis 6,7,10; 7,5,7a,13b) *peccatum originale* ita dicitur, ut fere unice consideretur ejus pars materialis, quae etiam remisso ceteroqui per justificationem peccato originali in homine remanet, nempe *concupiscentia, qua homo ad peccandum instigatur*; quae exhibetur a S. Paulo personae instar: dicitur enim mortua esse et vivescere R. 7,8s., consideratur ut domina cui peccator serviat (J. 8,34b) R. 6,6,12,14,17,20; 7,14, ut belli dux R. 6,13. H. 12,4, ut legislatrix R. 7,23,25; 8,2 (nisi supponis h. l. genetivum epexeg.: νόμος ἀμαρτίας regula agendi, quae est concupiscentia), ut hominis deceptrix H. 3,13; τὸ σῶμα τῆς ἀμαρτίας (fere genet. possess.) = corpus dominio concupiscentiae subjectum eique facile oboediens R. 6,6; natura humana dic. σὰρξ ἀμαρτίας utpote peccato (utique non in Christo) infecta (cfr. δμοίωμα) R.

8,3. — 3) ubi agitur aut de liberatione generis humani a peccato vel peccatis per Christum, aut de immunitate Christi a peccatis, vox omnino generali sensu dicitur tam de originali, quam de actuali peccato, R. 8,3 b (περὶ ἀμαρτίας ‘propter peccatum’ sc. delendum). 1 C. 15,3,17. 2 C. 5,21 a. G. 1,4. C. 1,14. H. 1,3; 2,17; 4,15; 9,26,28. 1 P. 2,24; 3,18. 1 J. 2,2; 3,5; 4,10. Ap. 1,5; δὲ αἱρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου ‘qui aufert peccatum mundi’, i. e. quidquid peccati est in toto genere humano J. 1,29.

ἀ-μάρτυρος 2. *testibus* i. e. *testimonio carens, nullo testimonio confirmatus eoque incognitus, intestatus* A. 14,17 [cf. Thuc. 2, 41, 4; Hdn. 1, 1, 3; inscr. Ariassi 58, 8, Bulletin 1892].*

ἀμαρτωλός 2. (**ἀμαρτ-άνω**) adj. et subst. (cf. Mt. 26,45 et L. 24,7) «*peccator, peccatrix*»; *commissi peccati vel complurium peccatorum reus, peccatorum commissorum sibi conscius*: ἡδονήτι μοι τῷ ἀμαρτωλῷ (τῷ = insigni, maximo) L. 18,13; L. 5,8; 13,2. R. 3,7; 5,19. H. 7,26. Ja. 4,8; *speciatim: multis vel magnis peccatis committendis as- suetus, vitae sceleratae ac vitiosae deditus: ἀσεβέσι καὶ ἀμαρτωλοῖς* 1 T. 1,9: Mr. 14,41. L. 15,7,10. R. 5,8. 1 P. 4,18; *peculiariter vitae lascive impudiceque actae reus: γυνή, ήτις ἦν τῇ πόλει ἀμαρτωλός* L. 7,37; 7,39; porro Judaeis erat peccator *is qui a lege Mosaica alienus erat, nempe qui, cum esset Judaeus, legem neglebat vel neglegere censebatur: τελῶναι καὶ ἀμαρτωλοί* Mt. 9,10 al., et ipsi portatores L. 19,7; propterea ipse Jesus ita nuncupabatur a Phariseis J. 9,16,24; R. 7,13 ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἀμαρτωλὸς ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς ‘ut per mandatum (quod violabat) concupiscentia summopere peccatrix (i. e. peccaminosa) fieret (i. e. agnosceretur)’, van Ess: in ihrer ganzen Verwerflichkeit sollte die Sünde erkennbar werden durch das Verbot. Nota: Certum non est ullo NTⁱ loco gentiles hoc vocabulo velut termino proprio designatos esse; nam Mt. 26,45. Mr. 14,41. L. 24,7. H. 12,3 non minus pontifices Judaeorum et synhedri dicuntur, et L. 6,32—34 οἱ ἀμαρτωλοί possunt alii quilibet ‘peccatores’ esse (in l. parall. Mt. 5,46 s. τελῶναι, ἐθνικοί), G. 2,15 quidem in oppositione ad sanctum Dei

populum ita vocantur (item stilo poët. 1 Mach. 2,44), sed appellatio constans non habetur. — [Praeter Aristot. eth. Nic. 49 et Plut. moral. p. 25 c ap. profanos vox non occurrit, sed saepe in LXX.]

ἀ-μαχός 2. (**μάχη**) † *qui a rixa abstinet, non litigiosus*, 1 T. 3,3. T. 3,2 [plerumque = *invictus, insuperabilis*, aliquotiens *qui pugnam non committit* Xen. Cyr. 4, 1, 16, Hell. 4, 4, 9].*

ἀμάω, ao. ἥμησα: *meto* Ja. 5,4.¹

***ἀμέθυστος**, οὐ, ἡ (sc. λίθος) *amethystus*, gemma violacei vel purpurei coloris Ap. 21,20 (Plut. Ath.; ἀμέθυστα erant pharmaca ebrietatem, τὸ μεθύειν, arcentia, inter quae putabatur haec gemma esse; inde nomen. Plura ap. Hagen, lex. bibl. I 213).¹

ἀμελέω (**ἀ-μελής** = ὡς οὐ μέλει) *neglego, nil curo*: c. gen. 1 T. 4,14. H. 2,3; 8,9 (= LXX) Jer. 38,32, h. 31,32 בְּנֵי נָפָלָה ‘dominatus sum eorum’ vel sec. aliam verbi נָפָלָה significationem ‘fastidivi eos’ cf. Ges. thes. I 223); c. inf. *omitto* [Hdt. Xen. al.] 2 P. 1,12 r.; abs., ubi obj. facillime mente suppletur, Mt. 22,5.*

ἀ-μεμπτος 2. (**μέμφομαι**) *irreprehensus, in quo nihil est quod reprehendatur, integer*: L. 1,6. Ph. 2,15; 3,6. 1 Th. 3,13; διαθήκη, ‘perfectus et absolutus’ H. 8,7.*

ἀμέμπτως adv. † *eo modo qui reprehendi non queat, perfecte, integre: γενηθῆναι ἀμ. inculpet se gerere* 1 Th. 2,10: 5,23.*

ἀ-μέριμνος 2. (**μέριμνα**) *curae expers; securus* Mt. 28,14; *ab aerumnis sollicitudinisbusque vacuis* 1 C. 7,32 [Hdn., pap.].*

***ἀ-μετάθετος** 2. (**μετα-τίθημι** ‘transpono, commuto’) *qui transponi s. commutari non potest, incommutabilis, firmus* H. 6,18; neutr. subst. *firma* H. 6,17 [3 Mach. 5,1; Polyb. DSic. Plut.].*

ἀ-μετανίητος 2. (**μετα-χινέω**) *qui loco dimoveri non potest, immobilis, constans* 1 C. 15,58 [Plato ep. 7, 343 a; DHal., Fl. J.].¹

ἀ-μεταμέλητος 2. (**μετα-μέλομαι**) *cuius aliquem non paenitet, stabilis, irrevocabili:ς: ἀμεταμέλητα γὰρ (sc. ἔστι) τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ Deum non paenitet illa charisma dedisse, irrevocabiliter sunt collata, data manent R. 11,29; μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον* 2 C. 7,10 ‘paenitentiam [quae dicit] ad salutem stabilem’ (vulg. copt. goth.; Syrus conjungit μετάνοιαν ἀμεταμέλητον).*

***ἀμετανόητος** 2. (μετα-νοέω) *quem non paenitet*, «impaenitens» R. 2,5 [pRain. 216, 5 al., Philo, Lcn. = ἀμεταμέλητος ‘irrevocabilis’].¹

ἀ-μετρος 2. (μέτρον) *mensurâ (justâ) carens, immensus, nimius; εἰς τὰ ἀμετρα adverbialiter: ‘immodice’* 2 C. 10,13,15.*

*†**ἀμήν** vox hebr. יְהָנָן ‘amen’, proprio adj. verb. radicis יְהָן firmitatem ac certitudinem denotantis, usurpata maxime pro particula qua sollemini modo exprimeretur *consensus cum aliorum dictis*, «ita est! ita fiat!» cf. Jer. 28,6. Dt. 27,15 ss. Neh. 5,13. Num. 5,22, ac potissimum usitata ubi unus loquitur seu preces fundit nomine multitudinis quae dein hoc vocabulo dicta confirmat (LXX ἀληθῶς, γένοιτο, Aq. πεπιστευμένως): ita in NT Ap. 5,14; 7,12; 19,4; 22,20; mos ita praeeuntibus preces respondendi etiam in liturgiam Christianam transiit, unde 1 C. 14,16 τὸ ἀμήν notum illud responsorium *amen*; ὅσαι ἐπαγγείλαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναι· διὸ καὶ δι’ αὐτοῦ τὸ ἀμήν τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι’ ἡμῶν ‘promissiones divinae quotquot [patriarchis de redemptore factae] sunt, in ipso Iesu est earum *Ita* (ihr Ja: leur oui, i. e. earum impletio ac comprobatio); ideo etiam (a nobis) per Jesum Deo ad gloriam *amen* (acclamatur), i. e. per Jesum habemus illam implendarum omnium promissionum Dei et exaudiendarum precum certitudinem, quam exprimimus responsorio liturgico «amen» 2 C. 1,20; et Christus ipse dicitur δὲ Ἀμήν Ap. 3,14 (cf. Is. 65,16 יְהָנָן יְהָלָן LXX τὸν Θεὸν τὸν ἀληθινόν); *in confirmationem sollemnem propriorum dictorum*, max. doxologiarum et eulogiarum, adjicitur; δέ ἔστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν R. 1,25; δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν R. 15,33 et passim (multis locis lectio est critice dubia aut spuria); ναι ἀμήν Ap. 1,7; pro sollemni conclusione libri adscriptum est ἀμήν L. 24,53 [codd. ABC² etc.] et alibi. — *Propria est Domini nostri formula loquendi sancteque quae est dicturus asseverandi*: ἀμήν λέγω ὑμῖν (vel σοι) ‘profecto dico vobis’, ita ap. synopticos, ἀμήν ἀμήν λέγω ὑμῖν (vel σοι), ita ap. Johannem (Mt. 10,42 ἀμήν λέγω ὑμῖν = L. 12,44 ἀληθῶς λ. δ.). ipsum enuntiatum adnec titur aut immediate Mt. 5,18. Mr. 10,15.

L. 18,17. J. 1,52, aut per conj. ὅτι Mt. 13,17. Mr. 3,28. L. 4,24. J. 3,11 (Mr. 8,12 εἰ = ‘non’, ν. εἰ I adnot. 2 c).

ἀ-μήτωρ, ορος, δ, ἡ (μήτηρ) *matre carens, ap. profanos* = qui sine matre ortus est (Plat. symp. 180 d de dea), *matre orbatus, natus matre ignobili* (‘matre nulla’: ait Liv.), matris nomine indigna; in N. T. de Melchisedech *de cuius matre nobis nihil innuit* H. 7,3, v. ἀπάτωρ, ἀγενεαλόγητος.¹

ἀ-μίαντος 2. (μιαίνω) *impollutus, incontaminatus*, i. e. *sine ullo vito aut imperfectione*: ἀρχιερεύς H. 7,26; θρησκεία Ja 1,27; κληρονομία 1 P. 1,4; κοίτη ab adulterio immunis H. 13,4 [ita speciatim de pudicitiae integritate Sap. 3,13; 4,2].*

Ἀμιναδάβ et rectius in textu pap. Oxyrh. (2 1 9 s.) **Ἀμιναδάβ**, δ (בָּנֵי מֹעֲד) Amminadab, unus ex majoribus Christi, Mt. 1,4. L. 3,33.*

ἄμμος, ου, ἡ *arena*, Mt. 7,26 (opp. πέτρα); permagnus numerus describitur more dicendi hebraico ως ἡ ἄμμος [ἡ παρὰ τὸ χεῖλος] τῆς θαλάσσης R. 9,27. [H. 11,12.] Ap. 20,8 (Gen. 22,17. Judic. 7,12 al.); ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης = ‘litus’, ut «arena» ap. Ovid. et Verg., Ap. 12,18.*

ἀμνός, οῦ, δ *agnus* A. 8,32 (= Is. 53,7, ubi hebr. לְבָן ‘ovis mater’); Christus agno sacrificali comparatur 1 P. 1,19 et ipse dicitur δὲ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ [δὲ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου] J. 1,[29],36, ‘agnus’ quia ipse victimae instar ad delenda hominum peccata mortem sacrificalem obiturus erat, ‘Dei’ (genet. subj.), nempe quem Deus designavit, misit, sibi ad expiationem mundi elegit.*

ἀμοιβή, ης, ἡ (ἀμείβω, med. = ‘par pari reffero’) *retributio*, germ. *Wiedervergeltung* in bonam et malam partem, *remuneratio*: ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις progenitoribus (pro acceptis olim beneficiis) vicem reddere, parem referre gratiam 1T5,4.¹

ἀμπελος, ου, ἡ *vitis*, germ. *Weinstock* Mt. 26,29. Mr. 14,25. L. 22,18. J. 15,4. Ja. 3,12; metaph. J. 15,1,5 de Christo, qui est ubertate ac suavitate fructuum et intima cum fidelibus unione viti similis; aliter ἡ ἀμπελος τῆς γῆς Ap. 14,18 s., ubi mali uvis vitis ad abscedendum et calcandum maturis comparantur. (v. Fonck 116 ss.)*

ἀμπελουργός, οῦ, δ (†, ΕΡΓΩ) *vinator*, «cultor vineae» L. 13,7.¹

* ἀμπελών, ὁνος, ὁ (ἄμπελος) *vinea* Mt. 20,1ss.; 21,28ss. Mr. 12,1ss. L. 13,6; 20,9ss. 1 C. 9,7 [DSic. Plut. pap. Aeg.; v. Fonck 120ss.].*

Ἀμπλιάς, ἡ, ὁ R. 16,8r. forma hypocoristica nominis proprii **Ἀμπλιάτος**, ου, ὁ [corp. inscr. 286] R. 16,8 cr. «*Ampliatus*». (Minus bene scribunt **Ἀμπλίας** et **Ἀμπλιάτος**).¹

ἀμύνω, αο. M. ἡμυνάμην: 1) act. **a**) *arceo*, *defendo* (τὶ); — **b**) *opitulor* (τινί). [Hom. ss.] — 2) med. **a**) *a me arceo* (τὶ vel τινά) [Hom. Hdt. Plat.]; — **b**) *me ab alqo. vindico*, *in alqm. vindico*, τινά [Xen.]: ita fort. A. 7,24 ἰδών τινα ἀδικούμενον ἡμύνατο (sc. τὸν ἀδικοῦντα: syr., vg. ‘vindicavit illum’); — **c**) absolute: *resisto*, *defensionis causa pugno* [Hdt. Thuc. Plat. Epict.]: ita optime explicabis l. c. ‘[aggressor] obstitit’ quia de vindicta sequentibus demum vocibus agitur (arm. ‘indignatus est’).¹

*† **ἀμφιάξω** (ἄμφιον ‘indumentum’ Soph. DHal.) *vestio*, *induo* L. 12,28 WH. [Job 29,14; 31,19 al.; ἀμφίασις Job 22,6 al. ‘indumentum’].¹

ἀγρι-βάλλω 1) *circumjicio* alqd. alci., *vestiendi* [στολὴν κάρῃ Eur.] vel *capiendi ac tenendi causa* [ζυγόν τινι Aesch., χεῖρας γούνας Hom.]: inde ἀμφιβάλλειν ἀμφιβληστρον (t. r. He. Br.) vel τὰ δίκτυα (cD) ἐν τῇ θαλάσσῃ sc. τοῖς ἵχθυσιν ‘circumjicere rete jaculum (piscibus) in mari’ = *piscari* Mr. 1,16. — 2) *circumplector* [τινὰ χερσὶν Eur.], *capiro*, *capto* [ἄγραν Eur.; φῦλον ὄρνιθων Soph. Ant. 342]: inde absolute ἀμφιβάλλοντας ‘piscantes’ Mr. 1,16 Tdf. WH.¹

ἀμφίβληστρον, ου, τό ↑ *res quae alicui circumjicitur*, max. *rete piscatorium*, et quidem, ut videtur, illa species, quae latine *rete jaculum seu funda nuncupatur* (germ. *Wurfnetz*), nempe quod e litore vel e nave manu in aquam projectum plumbeisque libramentis raptim depresso pisces circumpletebatur Mt. 4,18. Mr. 1,16r. He.Br. [cf. εἶχε δὲ χερσὶν | ἵχθυσιν ἀμφίβληστρον, ἀποβρίφοντι ἑοικώς ‘manibus tenebat rete jaculum piscibus (capiendis), projecturo similis’ Hes. sc. 215; ‘fundâ verberare aquam’, Verg. Georg. 1, 141; cf. δίκτυον, σαγήνη].*

*† **ἀμφιένω** (verbum, ut videtur, a verbi

ἀμφιέννυμι aoristo ἡμφίεσα per analogiam [πιέζω, ἐπίεσσα] efformatum) *vestio* L. 12,28 Tdf. Trg. [in cod. B. 4 Reg. 17,9 al.].¹

ἀμφιέννυμι, pf. P. ἡμφίεσμαι *vestio*, *induo* Mt. 6,30. L. 12,28r. He. Br.; cum ἐν vestimenti Mt. 11,8. L. 7,25.*

Ἀμφίπολις, εως, ἡ *Amphipolis*, Atheniensium in Macedonia colonia, antea Ἐννέα ὄδοι dicta, ita appellata quod utrumque eam Strymon fluvius ambibat (Thuc. 4, 102, 4): A. 17,1.¹

ἄμφοδον, ου, τό (ἀμφί, ὄδος) *via circumlocum*, ut circa villas vel contiguas domos ducens, atque universim *via urbis* vel vici Mr. 11,4 [saepe in papyris].¹

ἄμφότεροι 3. 1) *ambo*, *uterque*, *utrique unā* Mt. 9,17; 13,30; 15,14. L. 1,6s.; 5,7,38r. He. Br.; 6,39; 7,42. A. 8,36; οἱ ἀ. ‘ambo’ E. 2,16,18: A. 23,8. E. 2,14 (cfr. Bl. § 47,9).

— 2) de pluribus = † *omnes simul* [pGenev. 69 (saec. IV) de quattuor; pMus. brit. 336 (saec. II p. Chr.), quinque viris deinceps nominatim enumeratis additur: ἀμφότεροι ἱερεῖς, it. Porphyr. (saec. III)]: A. 19,16 (syr. ‘eos’, copt. ‘eos simul’; vulg. arm. ‘ambos’).*

ἀ-μάνητος 2. (μωμάομαι) *irreprehensus* Ph. 2,15r. 2 P. 3,14. [Hom. Pind.].*

ἄμωμον, ου, τό *anomum* (Plin. h. n. 12, 13; Verg.), planta quaedam aromatica quae sec. antiquorum testimonia in India, Media, Armenia, Assyria crescebat, cuius ex fructibus pretiosum unguentum conficiebatur; sec. Sprengel (ad Theophr. 9,7) est *cissus vitiginea* L., germ. *weinartige Klimme*: Ap. 18,13cr. (nBr.).¹

ἄ-μωμος 2. (μῶμος) *vituperio carens, vitiis vacuus, integer*: in LXX (v. g. Lev. 1,10; 3,6) = **מִמְנַת** de corporali integritate victimarum, quae corporalis integritas typus fuit ethicæ integritatis ac sanctitatis Christi: ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου 1 P. 1,19. H. 9,14; — ap. LXX. passim de ethica integritate atque innocentia: τέκνα Θεοῦ ἀμωμα Ph. 2,15 cr. Ju. 24. Ap. 14,5; ἄγιος καὶ ἀμωμος E. 1,4; 5,27: ἀμωμος καὶ ἀνέγκλητος C. 1,22.*

Ἀμών, ὁ (Ἄμων) *Amon*, rex Juda, Mt. 1,10r.*

Ἀμώς, ὁ 1) = ’Αμών q. v. «*Amon*» Mt. 1,10cr.; jam 4 Reg. 21,18—45cB ’Αμώς = **מִמְנַת**. — 2) «*Amos*», alias e progenitoribus Christi L. 3,25 (**מִמְנַת** an = **מִמְנַעַת**?).*

ἄν I. particula modalis linguae graecae propria, cuius vis ea fere est, ut quae-dam (i. e. ea quae illâ sententiâ enuntiantur, in qua ᄂν occurrit) *forte*, *in quibus-dam rerum adjunctis*, *si quaedam alia eveniант*, esse vel fuisse vel fore asserat, ut germ. *wohl, eventuell, allenfalls*. Usus hujus particulae in NTº est hic: 1) ᄂν *cum opt.* in sententiis principalibus aliquid modestius enuntiat (Modus potentialis): εὐξαί-μην ᄂν τῷ Θεῷ ‘ich möchte wohl Gott bitten, je voudrais bien prier Dieu’ A. 26,29 (locus unicus NTⁱ); item in quae-stionibus directis et indirectis (quae di-rectam quaestionem ejusdem formae sup-ponunt, Bl. 66, 3) modestius interrogat: πῶς γὰρ ᄂν δυναίμην; A. 8,31. A. 17,18; ‘innuebant patri’ τὸ τι ᄂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό (dir. τι ᄂν θέλοις κτλ.); L. 1,62; διε-λάλουν πρὸς ἀλλήλους τι ᄂν ποιήσαιεν τῷ ’Ιησοῦ (dir. τι ᄂν ποιήσαιμεν;) L. 6,11: 9,46 (15,26; 18,36 r.) J. 13,24r. A. 2,12r.; 5,24; 10,17; 17,20r.; 21,33r. — 2) ᄂν *cum indicativo temporis historici*: a) ut classici in sententiis principalibus ᄂν c. indic. temp. hist. ponunt *de actione quae identidem, pro rerum adjunctis vel prout fors ferebat, eveniebat* (ἄν iterativum) = *identidem acci-debat ut . . .*, germ. *wohl manchmal*, ex. gr. ἀναλαμβάνων τὰ ποιήματα διηρώτων ᄂν αὐτοὺς τι λέγοιεν ‘ich fragte sie wohl manchmal’, ita in NTº habentur aliquot ejus formae sententiae secundariae (ubi class. ponendus erat opt. sine ᄂν): ὅπου ᄂν εἰσεπορεύετο Mr. 6,56; καθότι ᄂν τις χρείαν εἶχεν ‘prout (identidem forte) ali-quis indigebat’ A. 2,45; 4,35: 1 C. 12,2. — b) *in apodosi periodorum condicionalium irrealium*, quas vocant, ᄂν *cum indic. temp. hist.* indicat id, quod *nunc esset* (imperf. [vel plusqu.] c. ᄂν) seu *olim fuisse* (aor. c. ᄂν), si qua condicio aut nunc veri-ficaretur (εἰ c. imperf. [vel plusqu.]) aut pridem verificata fuisse, quod tamen re-vera, condicione non impleta, nequaquam est vel fuit. (Irrealer Fall.) Hae fere formae periodorum condicionalium occur-runt: a) «εἰ + *imperf.* [*plusq.*], *imperf.* [*plusqu.*] + ᄂν»; εἰ ἔτι ᄂνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ᄂν ἥμην ‘si etiamnum hominibus placerem, Christi servus non essem’ G. 1,10; εἰ ἐγνώκειτε με, καὶ τὸν πατέρα μου ᄂν ἤδειτε ‘si nossetis (cogni-

tum haberetis) me, patrem quoque meum sciretis’ J. 14,7; L. 7,39; 17,6r. J. 5,46; 8,19,42; 9,41; 15,19; 18,36. 1C. 11,31. H. 8,4,7. — β) «εἰ + *imperf.*, *aor.* + ᄂν»: εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν, οὐκ ᄂν σοι παρεδώκα-μεν αὐτόν ‘si iste non esset maleficus, tibi eum non tradidissemus’ J. 18,30: 14,28. L. 17,6(b)r. — γ) «εἰ + *aor.* *imperf.* [*plusqu.*] + ᄂν»: εἰ αὐτοὺς Ἰ. κατέπαυσεν, οὐκ ᄂν περὶ ἀλλῆς ἐλάλει ἡμέρας ‘si eis J. quietem praestitisset, non de alio die loque-retur’ H. 4,8; G. 3,21. (Pro εἰ + *aor.*, si aoristus deest vel minus usitatus est, dic. εἰ + *impf.* [*plusqu.*]: εἰ ἦς ὁδε, δὲ ἀδελφός μου οὐκ ᄂν ἐτεθνήκει ‘si hīc fuisses, frater meus [nunc] non esset mortuus [inter mortuos]’ J. 11,21r.; Mt. 23,30. 1 J. 2,19). — δ) «εἰ + *aor.*, *aor.* + ᄂν»: εἰ ἐν T. καὶ Σ. ἐγένοντο αἱ δυνά-μεις . . ., πάλαι ᄂν μετενόησαν ‘si Tyri et Sidone miracula patrata essent, pridem resipuisserent’ Mt. 11,21. L. 10,13; R. 9,29. 1 C. 2,8 (et pro deficiente aoristo hīc quoque ponitur *imperf.* [*plusqu.*]; εἰ ἤδει, ἐγρηγόρησεν ‘si scivisset, vigilasset’ Mt. 24,43. L. 12,39: J. 4,10; 11,32); Mt. 24,22. Mr. 13,20 de re futura, sed praeterito tempore a Deo praescita ac provisa. Interdum protasis condicionalis omittitur ac mente supplenda est: καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἔκομισάμην ᄂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ ‘et — si hoc fecisses — ego redux cum fenore mea receperissem’ Mt. 25,27. L. 19,23; ἐπεὶ οὐκ ᄂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι . . . ‘etenim nonne desitae essent offerri — si perfecte mundarent —?’ H. 10,2; aut protasis mu-tilata est: εἰ δε μή = ‘si non ita res haberet, sin minus’ J. 14,2; εἰ δυνατόν sc. fuisse G. 4,15. — 3) ᄂν *cum conjunctivo praesentis vel aoristi* per se locum habet in iis sententiis secundariis (hypotheticis, temporalibus etc.), in quibus ipsa *even-tualis et conditionalis conexio inter duas res* exprimenda atque efferenda est e. gr. δν ᄂν φιλήσω, αὐτός ἔστιν (ἄν hic denotat nexum conditionalis inter osculum et cognitionem captivi comprehendendi) = ‘si quem osculatus ero, ille est’ Mt. 26,48; J. 1,33. Differentia inter conj. praes. et aor. hic est in eo, ut ᄂν *cum aor.* signi-ficet aliquem *actum* esse conditionem alterius eventus, et si vel *quoties* ille actus fiat, etiam eventum sequi: δς ᄂν εἴπη τῷ

ἀδελφῷ αὐτοῦ δικῆ, ἔνοχος ἔσται κτλ. (τὸ εἰπεῖν, pronuntiatio vocis raca est condicio, ut sequatur eventus «reus erit») Mt. 5,22; contra ἀν̄ *cum praes.* innuit, aliquem *statum, habitum, actionem perdurantem vel frequentem vel actionem, dum fit,* considerari ut condicionem eventū: δις ἀν̄ ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ (τὸ ἔχειν est condicio) Mr. 4,25r.; ὅσοι ἀν̄ μὴ δέχωνται ὑμᾶς ‘qui vos non suscipiunt, hospites domi retinent’ L. 9,5cr.; πᾶν δ.τι ἀν̄ ποιήτε angl. ‘whatsoever you may be doing’ C. 3,17.

Est haec forma sententiarum aptissima et usitatissima ad sententias generales enunciandas, et tum ἀν̄ fere correspondet latino «cunque». Item de *quacunque* re futura (quia *generatim* res futurae solent a multis condicionibus pendere) ita loqui amant, licet omnino certo eventura esse dicatur: cf. Mt. 2,13; 5,18a.; 12,20; 16,28; 22,44; 23,39; 24,34. Accedit igitur sic ἀν̄ a) *ad particulam* εἰ et cum ea commixta fit ἔάν vel ἀν̄, q. v.; — b) *ad pronomina relativa* δις, δστις, δσοι ita ut sensus sit *quicunque, quotquot*: Mt. 5,19; 10,11; 12,50; 21,22 et saepe: — c) *ad conjunctiones temporales et locales*: δταν q. v., ήνίκα ἀν̄ quando(-cunque) 2 C. 3,15s., δσάκις ἀν̄ ‘quotienscunque’ 1 C. 11,25s., ώς ἀν̄ ‘quum (id quod a variis adjunctis pendere potest)’ ... R. 15,24. 1 C. 11,34. Ph. 2,23 (1 Th. 2,7 ώς ἀν̄ aut = ώς ἔάν ‘ut si’ aut = ώς ἀν̄ ‘quomodo’), ἀφ' οὖ ἀν̄ ‘ex quo, postquam’ L. 13,25, ἀχρις οὖ ἀν̄ ‘donec (bis: jusqu'à ce que)’ 1 C. 11,26r.; 15,25r. Ap. 2,25, ἔως ἀν̄ ‘donec’ Mt. 2,13; 5,18, δπου ἀν̄ ‘ubi, quo(-cunque)’ Mr. 9,18; 14, 9,14. L. 9,57. Ja. 3,4. Ap. 14,4; — d) *ad conjunctionem finalem, particulam quondam relativam*; δπως, quia ipse finis intentus est res cuius assecutio ab adjunctis pendet: δπως ἀν̄ φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις Mt. 6,5r.; L. 2,35. A. 3,20; 15,17. R. 3,4 [ita Hdn. 2, 7, 10; 11, 14 ώς ἀν̄]. — 4) Restant adhuc locutiones ellipticae εἰ μὴ τι ἀν̄ nisi forte (supple verbum praecedens: ‘nisi forte ita agatis’) 1 C. 7,5, et ώς ἀν̄ (ut class. ὥσπερ ἀν̄) *tanquam, velut, quodammodo*, germ. *gleichsam* 2 C. 10,9 (quo addito dura vox ἔκφοβεῖν mitigatur). — *Notandum est* in lingua vulgari in casibus 3b) et c) pro ἀν̄ scribi potuisse ἔάν, et multis locis NTⁱ lectiones varias inveniri:

cf. ἔάν II. Collocari consuevit ἀν̄ post pronomen relativum vel conjunctionem, si qua initio enuntiati adest; secus post negationem οὐκ vel adverbium vel verbum aliamve vocem sententiae insignem.

ἀν̄ II. (a) particula conditionalis per contractionem ex ἔάν orta, cuius tamen usus e lingua hell. fere evanuit: *si, quotiens;* in NT^o tantum his locis in editiōnibus apparet, nusquam sine v. l.: L. 4,7. J. 5,19; 12,32; 13,20; 16,23; 20,23. Cfr. ἔάν I.

ἀνά praepositio in NT^o occurrentis rariſſimo nec nisi cum accusativo. Proprie denotat motum *sursum directum* (ἀνὰ τὰ ὅρη ‘in montes’, ἀνὰ τὸν ποταμόν ‘adverso flumine’), dein motum *procurren tem per regionem* ab ea parte quae inferior esse cogitatur uersus superiorem, et *generatim significat ἐρ* (ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν ‘per totam terram’). Inde 1) hell. ἀνὰ μέσον vel ἀναμέσον [LXX = יְנִבָּא בְּנֵי] a) *per medium*: ἀνὰ μέσον τῶν δρίων Δεκαπόλεως ‘per medios fines D.’ = per agrum Decapolitanum Mr. 7,31; b) *inter* = μεταξύ: ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου Mt. 13,25; etiam sensu non locali 1 C. 6,5: διαχρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ elliptice = inter fratrem et fratrem; τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου Ap. 7,17 agnus qui stat inter thronum, supple: inter thr. quatuorque animalia et seniores (cf. 5,6), ergo = ante thronum (in der Mitte vor dem Thron); — ἀνὰ μέρος ‘successive per partes’, i. e. alternis vicibus, ordine, germ. ‘nacheinander’, gall. ‘tour-à-tour’ 1 C. 14,27 [Eur. Ph. 478; κατὰ μέρος Thuc. 3, 49, 3]. — 2) *Cum numerorum et mensurarum vocabulis usurpatur distributive*: ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν ‘binas tunicas habere’ L. 9,3 (ἀνὰ ἔκατὸν ἀνδρας Xen. an. 3, 4, 21); ἔχων ἀνὰ πτέρυγας ἔξ ‘habens (unusquisque) alas senas’ Ap. 4,8; ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον ‘acceperunt singulos denarios’ Mt. 20,9,10r., 10cr. τὸ ἀνὰ δ. ‘mercedem singulorum denariorum’; Mr. 6,40r. L. 9,14; 10,1. J. 2,6; quo factum est ut ἀνά (aeque ac κατά) fere pro adverbio haberetur quod vel nominativum antecedere posset: ἀνὰ εἰς ἔκαστος τῶν πυλώνων singulae quaeque portarum Ap. 21,21.*

ἀνα- praefixum verborum; significat 1) *versus locum superiorem, sursum: ἀνα-βαί-*

νω, -βλέπω 1, ἀν-άγω; minus proprie ἀναστενάζω ut lat. ‘su-spiro’, ἀνα-φωνέω ‘vocem tollo’. — 2) *per aliquam seriem, secundum ordinem, per-*: ἀναθεωρέω, ἀνατάσσω; *huc illuc*: ἀναστρέφομαι. — 3) *retro, re-, rursum*: ἀναστρέψω 1, ἀναγγέλλω, ἀνακλίνω; *rursum*: ἀναβλέπω, ἀναγεννάω, ἀναγινώσκω. — 4) Adhibetur in verbis a) *e quiete excitandi*, ut ἀναζάω 1, ἀναπείθω, ἀνασείω, ἀνασκευάζω, vel b) *re-tegendi, manifestandi* (cf. germ. *auf-* = offen), ut ἀναδεικνύω, ἀνακαλύπτω, ἀνοιγύω, ἀναφάίνω.

ἀναβαθμός, οῦ, ḥ *ascensio, gradus*: A. 21,35,40 de gradibus quibus a templi area in arcem ascendebant [Hdt, 2, 125; inscr. att. -σμός].*

ἀναβαίνω, ft. -βήσομαι, ao. ἀνέβην, imper. ἀνάβα (-βηθι Ap. 4,1 v.), pl. ἀνάβατε (-βητε t. r. He. Br.) Ap. 11,12, pf. -βέβηκα; ‘sursum eo’ = *ascendo*: 1) *confero me e loco humiliore in locum altiore*; de aqua in ripam Mt. 3,16. Mr. 1,10. A. 8,39; in navem Mt. 14,32 cr. Mr. 6,51; in montem Mt. 5,1. L. 18,10. J. 7,14. A. 3,1 ets.; e contextu terminus-ad-quem supplendus: Mr. 15,8 (ad locum ante palatium Pilati), J. 10,1 (in septum caularum ad ingrediendum furtim ovile), A. 8,31 (in currum), A. 18,22 (de portu in oppidum); de ascensi in caelum J. 1,52; 3,13; 6,62; 20,17. A. 2,34. R. 10,6. E. 4,10. Ap. 11,12; dein ‘ascendere’ dicebantur qui Hierosolyma proficiscebantur Mt. 20,18. Mr. 10,32 et saepe; de pisce emergente Mt. 17,27; de bestiis apocalypticis Ap. 11,7; 13,11; 17,8. — 2) sensu latiore = *exsurgo, sublimis feror* etc.: ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι ‘succrescebant’ Mt. 13,7: Mr. 4,7 s., 32. Ap. 8,4 al.; more Hebraeorum cogitationes ac consilia suborientia ‘in cor ascendere’ dicuntur [4 Reg. 12,4. Jer. 3,16]: διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ L. 24,38, ἐπὶ (τὴν) καρδίαν A. 7,23. 1 C. 2,9; de precibus ad Deum fusis A. 10,4.

ἀναβάλλω; med., aor. ἀνεβαλόμην: *rejicio in tempus posterius, procrastino*, med. ‘in propria causa’: τινά *amplio* alqm. (Cic. Verr. 1, 29), i. e. ejus causam, cum nondum liqueat, in aliam diem judicandam rejicio, dicendo *AMPLIUS* (inquirendum est) A. 24,22. [Hdt. Dem. al.]¹

ἀναβιβάζω, ao. ἀνεβιβασσα: *ascendere facio*; (σαγήνην) Mt. 13,48 *sursum traho*.¹

ἀναβλέπω, ao. ἀνέβλεψα: *sursum vel rursum video*: 1) *sursum specto, oculos attollo* (quod facere etiam is dicitur qui non in locum editorem oculos dirigit, sed e. c. in circumstantes, cum antea oculos dejectos habuerit) Mr. 8,24; 16,4. L. 19,5; 21,1. A. 22,13; εἰς τὸν οὐρανὸν Mt. 14,19. Mr. 6,41; 7,34. L. 9,16. — 2) *visum recipio*, postquam caecus fui: τυφλοὶ ἀναβλέπουσι Mt. 11,5. L. 7,22: Mt. 20,34. Mr. 8,25r.; 10,51s. L. 18,41—43 etc. [primum ita Hdt. 2, 111]. Etiam homo caecus natus ἀναβλέψαι dicitur J. 9,11,15,18 [ut Paus. 4, 12, 7 (10): συνέβη τὸν Ὁφιονέα . τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸν ἀναβλέψαι], ubi fort. subest notio ἀνα- 4 b, q. v.

***ἀνάβλεψις**, εως, ḥ ↑ *visus recuperatio* L. 4,18 (LXX Is. 61,1).¹

ἀναβοάω, ao. ἀνεβόησα: *clamorem tollo, exclamo* Mr. 15,8r. L. 9,38r.; φωνῇ μεγάλῃ Mt. 27,46 (nWH).*

ἀναβολή, ᷂ς, ḥ (ἀναβάλλομαι) *dilatio, ampliatio*; ἀναβολὴν ποιεῖσθαι ‘moram interponere’ A. 25,17 [Thuc. 2, 42, 2].¹

+**ἀνάγαιον** (t. cr.), **ἀνώγεον**, ου, τό *pars domus superior, cenaculum* ibi situm Mr. 14,15. L. 22,12 [horreum ibi situm ἀνώγεων, Xen. an. 5, 4, 29].¹

ἀναγγέλλω, ελῶ, ao. ἀνήγγειλα, ao. P. ἀνηγγέλην: *renuntio*, i. e. *reversus nuntio*, in t. r. Mr. 5,14,19. J. 5,15. A. 16,38, max. de legatis domum reversis A. 14,27; 15,4. 2 C. 7,7; — sensu latiore: *nuntio, doceo, patefacio* alqd. eosque ignoti aut secreti (ἀνα- 4 b): A. 19,18; sic de Christo et Spiritu S. nos edocentibus J. 4,25; 16, 13—15,25r. (τινὶ περὶ τινος); de docenda fide christiana A. 20,20,27. R. 15,21. 1 P. 1,12. 1 J. 1,5.*

ἀναγεννάω, ao. ἀνεγέννησα, pf. P. ἀναγεννημα: *re-gigno* [Lucr.], *iterum nasci facio*; de regeneratione hominis in Christo per justificationem totumque opus redemptionis 1 P. 1,3 (ubi v. Hundhausen). 23 (cfr. J. 1,13; 3,3. 2 C. 5,17. G. 6,15. E. 4,24. C. 3,10. T. 3,5. 1 J. 2,29; 3,9; 5,1,18).*

ἀναγινώσκω, ao. ἀνέγνων, ao. P. ἀνεγνώσθη: 1) *re-cognosco, agnosco, dignosco*.

— 2) plerumque, in NT solummodo, *e scriptis nosco*, i. e. *lego: lesen: lire*; a) generatim: *lego*: seq. acc. Mt. 22,31. Mr. 12,10al., *quaestio indir.* Mt. 12,3al., δτι

Mt. 12,5, ὡς Mr. 12,26 r., oratio dir. Mt. 21,42, item praemisso ὅτι ib. 16; obj. facile suppletur A. 23,34. E. 3,4 (supple: legentes quae supra scripsi); δ ἀναγινώσκων ‘qui (Danielis, de quo agitur, vaticinium) legit’ Mt. 24,15. Mr. 13,14; πῶς ἀναγινώσκεις; ‘quomodo legis?’ L. 10,26 (formula rabbinica jubentis recitare textum **תַּאֲרָקְמָאִי**); — *alta voce lego* A. 8,28—32 (τὸν προφήτην sc. ejus librum). — **b)** *aliis audientibus lego (vor-lesen)*: in synagoga A. 13,27; 15,21. 2 C. 3,15, absolute L. 4,16; in coetu Christianorum A. 15,31. 1 Th. 5,27. [Dem.; Ex. 24,7 al.]

ἀναγκάζω, ao. ἡνάγκασσα, ao. P. ἡναγκάσθην: *cogo, adigo, compello*, varie: vi, minis, imperio, sollicitatione, meo exemplo adigo alqm. ad faciendum quod invitus facit: αὐτὸν ἡνάγκαζον βλασphemēn ‘eos cogebam [imperf. conatūs an frequentiae?] ad blasphemandum’ A. 26,11 (v. 22,19); jussu Mt. 14,22. Mr. 6,45. G. 2,3; vehementi invitatione L. 14,23; exemplo G. 2,14; — A. 28,19. 2 C. 12,11. G. 6,12. [pFay. 110, 4 seq. acc. c. inf. pass.]*

ἀναγκαῖος 3. (ἀνάγκη) *necessarius*; 1) *id quo quis carere non potest: εἰς τὰς ἀ. χρείας* ‘ad necessarios usus’ T. 3,14, 1 C. 12,22; porro *id quod ex natura rei rerumve adjunctis exigitur: ἀναγκαῖον* (sc. ἐστί) c. inf. H. 8,3, ἀναγκαῖον ἥγοῦμαι c. inf. *necesse esse arbitror* 2 C. 9,5. Ph. 2,25; compar. ἀναγκαιότερον Ph. 1,24; *id quod propter voluntatem Dei necesse est fieri: οὗτον ἀναγκαῖον*, seq. acc. c. inf. A. 13,46. — 2) *consanguinitate, affinitate, amicitia, aliave «necessitudine» conjunctus: τοὺς ἀναγκαῖους φίλους* A. 10,24. [ita Plat.]*

ἀναγκαστῶς adv. (ab adj. verbi ἀναγκάζω) *coacte*, i. e. *invitus*, opp. *έκουσιώς*, 1 P. 5,2 [solum praeterea Plat. Axioch. p. 366 a].¹

ἀνάγκη, ης, ἡ 1) *necessitas* aut strictior aut latior diversique generis, prout illa natura rerum, officio, utilitate etc. nititur; ἀνάγκη ἐστίν seq. (acc. c.) inf.: ἀνάγκη (ἐστιν r. Tdf.) ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα ‘[quae est hominum perversitas,] ut scandala veniant, non accidere non potest’ Mt. 18,7; ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι ‘oportet oboedire’ R. 13,5; H. 9,16,23; ἔχω ἀνάγκην c. inf.: L. 14,18; 23,17r. H. 7,27. Ju. 3; omissa inf.: μὴ ἔχων ἀνάγκην scil. ex parte filiae

non habens necessitatem eam nuptui trādendi seu aliter agendi atque ipsimet patri maxime placet 1 C. 7,37 (cf. Cornely in h. l.); ἀνάγκη μοι ἐπίκειται ‘obligatio mihi imposita est’, per mandatum Christi 1 C. 9,16; ἐξ ἀνάγκης invitus ac quasi superiorum imperio aut fratrum pudore rerumque adjunctis coactus 2 C. 9,7, sed H. 7,12 ‘necessario’, ex rerum natura; εἶναι ὡς κατὰ ἀνάγκην ‘esse quasi ex coac-tione’, esse tale ut videatur (ώς) ex coac-tione fieri (opp. κατὰ ἔκούσιον) Phm. 14. — 2) *res adversae, miseria, tribulatio*: ἀνάγκη μεγάλη L. 21,23; synon. στενοχωρία, θλῖψις: 2 C. 6,4; 12,10. 1 Th. 3,7; διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην ‘propter praesentem miseriam’, i. e. propter praesentis vitae aerumnas ac molestias, quas homines matrimonio juncti magis experiri solent 1 C. 7,26 [ita LXX = **קְצֹם, הַרְצָץ**, Fl. Jos., semel DSc.].*

ἀναγνωρίζω, ao. P. ἀνεγνωρίσθην: *re-cognosco, noscito* alqm., germ. *wiedererkennen* A. 7,13 e Gen. 45,1 LXX [Plat.].¹

ἀνάγνωσις, εως, ἡ (ἀνα-γινώσκω) 1) *ag-nitio*, 2) *lectio*, max. publ. lectio s. libro-rum A. 13,15. 2 C. 3,14 (ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει ‘tempore lectionis’, cum legitur = 15 ἡνίκα ἀν ἀναγινώσκηται); itidem 1 T. 4,13.*

ἀνάγω, ao. ἀνήγαγον, ao. P. ἀνήγθην: *sursum duco e loco humiliore*; Mt. 4,1 (a ripa Jordanis). Hierosolyma L. 2,22; εἰς ὅρος ὑψηλόν (t. r.) L. 4,5, e carcere L. 22,66 r. A. 12,4; 16,34; ex Orco R. 10,7. H. 13,20; in cenaculum A. 9,39; ἀνάγω θυσίαν τινί ‘sacrifico alci. (deo) victimam’, nempe in aram sublatam A. 7,41 [Hdt. 6, 111]. — pass. ἀνάγομαι (class. med. vel act.) *in altum mare enavigo* [Hdt. al.]: abs., vel add. ἀπό, εἰς, ἐπί c. acc. (= *versus*): A. 13,13; 16,11; 18,21; 20,3,13; 21,1s.; 27, 2,4,12,21; 28,10s.*

ἀναδείκνυμι, ao. ἀνέδειξα: *proprie: sursum (tenendo) monstrō, germ. auf-zeigen*; 1) *clare ostendo, s. ob oculos pono, patefacio*: ἀνάδειξον δν ἐξελέξω ‘ostende eum quem elegisti’ A. 1,24 (2 Mach. 2,8 ἀναδείξει ταῦτα haec abscondita patefaciet). — 2) **designo, declaro, renuntio* alqm. muneri *praepositum, muneri praeficio* alqm.: ἀνέδειξεν δ κύριος καὶ ἐτέρους ο’ L. 10,1; fortasse etiam A. 1,24 huc referri possit: «per sortitionem eum proclama quem ap. animum tuum elegisti»: (de instituendo rege suc-

cessore 2 Mach. 9,23,25, de praefecto 10,11, de eunicho Dan. 1,11 LXX; Polyb. DSic. Plut.).*

***ἀνάδειξις**, εως, ἡ ↑ ap. Plut. *renuntiatio* alcs. ad certum munus electi: ἔως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσρ. usque ad tempus quo a Deo designatus (L. 3,2) munere suo coram Isr. publice fungi coepit, L. 1,80.¹

ἀνα-δέγμοι, ao. ἀνεδεξάμην: plerumque alqd. *in me suscipio*, *polliceor*, *subeo*, ap. Pol. *alqm. exspecto*; in NT 1) *alqm. hospitem recipio* A. 28,7 (syr. vulg. copt.; arm. ‘leistete für uns Bürgschaft’). — 2) alqd. *cum fide suscipio*: ἐπαγγελίας H. 11,17.*

ἀνα-δίδωμι, ao. ἀνέδωκα: 1) *sursum do*, *e-do*, de terra plantisve fructus proferentibus, de monte ignem evomente etc. 2) *red-do*, *trado*, *porrigo* A. 23,33. [pFay. 130, 15 al.]¹

+**ἀνα-ζάω**, ao. ἀνέζησα 1) *revivisco*, *rursus vivo* (ἀνα- 3): a) sensu proprio R. 14,9r. Ap. 20,5r. — b) metaphorice: de eo qui e morte spirituali (cf. Mt. 4,16; 8,22. E. 5,14. 1 T. 5,6) vitae flagitosae resurgit L. 15,24,32r. He. Br. — 2) *vivesco*, germ. *aufleben* (ἀνα- 4): ἐλθούσῃς τῇς ἐντολῇς ἡ ἀμαρτία ἀνέζησεν ‘cum venisset (= cum mihi usum rationis adepto innovisset) mandatum, concupiscentia vivere incepit viresque suas exserere’ R. 7,9 (nec enim bene dixeris *revixit*, cum antea nondum vixerit; cfr. ἀνα-βλέπω 2).*

ἀνα-ζητέω, ao. ἀνεζήτησα: *anquiro*, *re-quiro* alqm. (ἀνα- vel *per* aliquam seriem rerum procedens quaero id quod volo, vel *re-quito*) L. 2,44s. A. 11,25.*

***ἀνα-ζάννυμι**, aor. M. ἀνεζωσάμην: *succingo* (vestes longas *sursum tractas cingo*, ne euntem vel laborantem impedian); med. *mihi succingo*: ἀναζωσάμενοι τὰς δσφύας ‘succinctis lumbis’ 1 P. 1,13: etiam labori vel peregrinationi comparatur vita christiana, ad quam parati esse debent. [LXX Judic. 18,16 cod. B, Prov. 31,17; DChrys.]¹

ἀνα-ζωπυρέω (τὸ ζώπυρον reliquiae ignis sopiti cineribusque obruti; id quo ignis sopitus suscitatur) *rursum inflammo*, *suscito*, *ad pristinum vigorem revoco*: τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ 2 T. 1,6 [ita plerumque tropice: vires animi et corporis, cupiditates, ideas etc. Xen. Plat.; Gen. 45,27. 1 Mach.

13,7 et ap. Plut. intransitive: ‘revivisco, reviresco’].¹

***ἀνα-θάλλω**, ao. 2. ἀνέθαλον (ἀνα- 1 vel 3) 1) *effloresco*, *refloresco*, etiam trop. (Ps. 27,7. Sap. 4,4, Ael.). — 2) in VT etiam transitive: *reflorescere vel germinare facio* (Eccli. 50,11 καρπός, Ez. 17,24 ἔλον ‘arborem’, trop. Eccli. 11,22). — Ph. 4,10 ἥδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν vel active: ‘tandem vestrum in me studium efflorescere fecistis’, vel intransitive: ‘tandem effloruistis, quod attinet vestrum in me studium’ (τό c. inf. Krüger § 55, 1, 7), quin etiam sec. alios ita: ‘tandem effloruistis (ἀνεθάλετε) ut cogitetis (φρονεῖν) id quod e mea utilitate est (τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ)’.¹

***ἀνάθεμα**, ατος, τό forma hell. pro ἀνάθημα (Blass § 27, 2) 1) τὸ ἀνατεθειμένον *res supra* (in loco conspicuo) *posita*, quales erant res numini dicari in templisque appendi vel collocari solitae, *dona-rium*: ἀναθέματι κεκόσμηται ‘(templum) donariis exornatum est’ L. 21,5 [Tdf. sec. codd. ΚΑΔΧ] (cf. 2 Mach. 2,13; Fl. Jos. ant. 15, 11, 3; 17, 6, 3). — 2) ap. LXX ἀνάθεμα = **מַגְדָּל**, qua voce designatur modo res vel persona a Deo vel propter Deum interitui devota, modo ipse actus talis devotionis; in NT quoque est a) *aliquid perniciei seu divinae maledictioni devotum*: οὐδεὶς . . . λέγει· ἀνάθεμα Ἰησοῦς ‘nemo . . . dicit: maledictus (sit, vel: est) Jesus’ 1 C. 12,3 cr., vel t. r. λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν ‘dicit maledictum (esse) J.’; ηὐχόμην ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ‘vellem (si fieri posset et expediret) exitio devotus esse (separatusque) a Christo’ R. 9,3; ξτω ἀ.: 1 C. 16,22 vel ἀ. ἔστω G. 1,8s. ‘esto exitio devotus!’ — b) *actus aliquem exitio devo-veni*: ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἔαυτούς maledicto nos ipsi obstrinximus A. 23,14. [corp. inscr. att., append. XIII.]*

***ἀναθεματίζω**, ao. (ac si esset verbum compos.) ἀναθεμάτισα, v. Kühner 3 II § 204, 3 Anm. 1 ↑ ap. LXX = **הַקְרִים** ‘ali- quid vel aliquem facio **חֲלָם**’, i. e. *exitio*, *Dei causâ*, *devoveo*; in NT^o a) ἀναθεμα- τίζειν *έαυτόν se ipsum declarare anathema*, *dira sibi precari*, nempe si quis certum aliquid non praestiterit A. 23,12, cum inf. obligationis susceptae A. 23,14,21. — b) *ἀναθεματίζειν* absolute: *imprecationes* (contra sese) *proferre* vel *cum impreca-*

tionibus asseverare Mr. 14,71 [verbum occurrit in inscr. I vel II^P; v. corp. inscr. att.. app. XIII].*

×ἀνα-θεωρέω res quasi *per aliquam seriem* (ἀνα- 2) *occurrentes aspicio, perlustro*: διερχόμενος καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα A. 17,23; ὃν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς ‘quorum contemplamini exitum vitae’ nisi hic malis supponere ἀνα- 3 ‘rursus, iterum iterumque’ H. 13,7 [DSic. Lucian. Plut.].*

ἀνάθημα, ματος, τό (ἀνα-τίθημι, cfr. ἀνάθεμα) *donarium templo devotum* L. 21,5r. WH. He. Br.¹

ἀναίδεια (Tdf. WH. He. haud falso -δία v. Kühner³ II p. 276n.). ας, ή (ἀν-αιδ-ής) *impudentia*; L. 11,8 *importunitas* ejus qui non veretur assiduo atque instanter alqd. flagitare.¹

ἀναίρεσις, εως, ή ↓ *sublatio*, i. e. *deletio, interfactio, caedes* A. 8,1; 22,20r. [Xen. Hell. 6, 3, 5; LXX; Fl. Jos. Plut.].*

ἀν-αιρέω, ft. ἀνελῶ 2 Th. 2,8 [Jdth. 7,13; DHal. 11, 8], ao. ἀνεῖλον et (t. cr.) ἀνεῖλα A. 2,23; 7,21; 10,39, ao. P. ἀνηρέθην: 1) (*sursum*) *tollo, aufero*; med. *michi tollo*, v. g. infantem *tollo* eoque meum *agnosco, adopto* A. 7,21 [ita Isocr. Plut. Aristoph.]. — 2) *e medio tollo*: a) *aboleo, abrogo* instituta, leges etc.: ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ ‘abrogat primum (sacrificia inefficacia VT.), ut secundum (sacrificium oboedientiae Christi, sacrif. crucis) instituat’ H. 10,9; — b) *eneco, interficio*, quo cunque modo id fiat: Mt. 2,16. L. 22,2; 23,32. A. 2,23; 5,33,36; 7,28; 9,23s.,29; 10,39; 12,2; 13,28; 22,20; 23,15,21,27; 25,3; 26,10. 2 Th. 2,8; ἀναιρεῖν ἔαυτόν ‘sibi mortem consciscere’ A. 16,27.*

ἀν-αίτιος 2. (αἴτια 2b) *culpā vacuus, innocens* Mt. 12,5,7.*

ἀνα-παθίζω, ao. ἀγεκάθισα: (postquam jacui,) *me erigo, ut sedeam* L. 7,15. A. 9,40.*

ἀνα-παινίζω (καινός) *renovo, instauro* v. g. *bellum, inimicitias, aedificium*. . . : H. 6,6 ἀνακαινίζειν τινὰ εἰς μετάνοιαν ‘restaurare (ut aedem ruinosam) alqm. ad hoc ut resipiscat, ut poenitentiam agat’; quam restorationem Apostolus ibi dicit impossibilem, non quod fieri nequaquam possit, sed quia qui in tam aperta contra veritatem evidenter cognitam rebellione versantur, paene non possunt rationabi-

liter sperare tantum gratiae miraculum, quantum ad eos convertendos necessarium est. [Isocr. Plut.]¹

†ἀνα-παινίζω (καινός) *renovo, redintegro*: δ ἔσω ήμῶν (ἀνθρωπος) ἀνακαινοῦται ήμέρᾳ καὶ ήμέρᾳ ‘(inter tribulationes) interior homo noster, i. e. anima, cotidie renovatur’, i. e. ad deponendam peccati vetustatem confortatur novas in dies vires acquirens, cum mercedem tribulationum prospiciat 2 C. 4,16; ἐνδυσάμενοι τὸν νέον (ἀνθρωπον) τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν ‘postquam induistis (baptizati evangelicâque doctrinâ imbuti) novum hominem, qui redintegratur ad statum rectae cognitionis (Dei, officiorum moralium etc.)’ C. 3,10, ad constr. cf. H. 6,6.*

†ἀνακαίνωσις, εως, ή ↑ *renovatio, redintegratio*: ἀνακαίνωσις τοῦ νοός ‘r. mentis’, i. e. rationis practicae de bonitate malitiave agendorum judicantis, per peccatum depravatae et obscuratae R. 12,2; ἀνακαίνωσις (διὰ cDE) Πνεύματος ἀγίου ‘r. a Spiritu S. effecta’ T. 3,5.*

ἀνα-παλίπτω (ἀνα- 4b) *velum removens detego, revelo*: κάλυμμα . . . μὴ ἀνακαλυπτόμενον ‘velum . . . quod non removetur’ 2 C. 3,14 trop. de obstaculo rectae intelligentiae S. Script.; quo qui carent, ib. 3,18 ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ ‘revelata facie’ gloriam Domini videre dicuntur.*

ἀνα-πάμπτω, ft. ἀνακάμψω, ao. ἀνέκαμψα: *re-flecto*; etiam *intrans. reflecto iter, revertor* Mt. 2,12. A. 18,21. H. 11,15 [Hdt. Plat. LXX]; tropo hebr. dicta quae effectu carent ‘reverti’ dicuntur (Is. 45,23; 55,11) L. 10,6.*

ἀνά-πειματι (cl. = ἀνατέθειμαι ‘superpositus sum’): 1) *supra aliquid* (ut lectum, lectulum tricliniare) *jaceo*: Mr. 5,40 r. He. Br.; 2) *in specie saepe*: *mensae accumbo* Mt. 9,10; 26,7,20. Mr. 14,18; 16,14. L. 7,37r.; 22,27. J. 12,2; 13,28; ἀνακείμενοι convivae Mt. 22,10s.; J. 6,11 de iis qui in herba ad comedendum decumbunt; ἦν ἀνακείμενος ἐν τῷ κόλπῳ Ἰ. ita mensae accubabat ut caput in sinum J. inniteretur J. 13,23. (Ad mensam accumbere veteres solebant ita, ut superiore parte corporis in cubitum sinistrum reclinata, inferiore in longum porrecta, capite leviter erecto in lectulo prope mensam posito jacerent).*
×ἀνα-περαλαιόματι dep. med.: *repetens*

(ἀνα-) breviter rei summam ac caput (χεφάλαιον) dico, ad caput omnia quae dixi revoco, sub unum caput omnia redigo [Aristot. v. l. pro simplici χεφαλαιόματι, pro quo Thuc. active χεφαλαιόω — subst. ἀνακεφαλαίωσις 'dictorum brevis repetitio' DHal.]; passive R. 13,9 = ceterorum mandatorum Dei summa ac caput dicitur in hoc mandato: Diliges etc.; ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν Χριστῷ κτλ. E. 1,10: ut orator ἀνακεφαλαιούμενος τὰ πάντα alqd. omnium rerum, quas protulit, caput designat, ita l. c. Deus dicitur voluisse omnia caelestia et terrestria ad Christum tanquam caput ordinare, Christo tamquam capiti subjicere (Chrys. μίαν χεφαλὴν ἅπασιν ἐπέθηκε τὸν Χριστόν, καὶ ἀνθρώποις καὶ ἀγγέλοις) — vel, ut orator omnia ad unitatem revocat, ita Deus dicitur totum mundum per peccatum turbatum ac discessum iterum ad unitatem atque ordinem redigere per Christum, cui omnia subjiciuntur; vg. «instaurare omnia in Christo», syr. 'renovare', copt. goth. arm. fere 'completere, consummare'. (Cum etiam orator et scriptor, qui non tam sibi quam auditoribus summam rerum proponit, nec ea iterum colligit, quae olim jam erant unita, dicitur ἀνακεφαλαιοῦσθαι, in explicatione non multum momenti ponendum videtur in forma mediali et praefixo ἀνα-.)*

ἀνα-πλίνω, ao. ἀνέκλινα, ao. P. ἀνεκλίθην: *reclino, reclinem facio, recubare facio*: ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ L. 2,7 [Od. 18, 103]; — hell. *aliquem (ad cenandum) discubere facio seu jubeo*: Mr. 6,39. L. 9,15r.; 12,37 [Pol. 31, 4]: — pass. †*discumbo* ad epulas: Mt. 14,19. L. 7,36r.; allegorice de gloria regni caelestis Mt. 8,11. L. 13,29 (eadem comparatio Mt. 22,1. L. 14,16. Ap. 19,9).*

ἀνα-πόπτω, ao. ἀνέκοψα: *re-pello, retundo*; porro hell. *inhībeo* agentem s. currentem G. 5,7 r. (cr. ἐνέκοψεν) [FlJos. Plut. Luc.].¹

ἀνα-πράξω, ao. ἀνέκραγον L. 23,18 cr. et hell. ἀνέκραξα; *vocem tollo* (ἀνα- 1) *ad clamandum, exclamo, clamito*: Mr. 1,23; 6,49. L. 4,33; 8,28; 23,18.*

ἀνα-πρίνω, ao. ἀνέχρινα, ao. pass. ἀνεχρίθην; *proprie alicujus causae rationum seriem percurro* (ἀνα- 2) *ad discernendum et judicandum* (χρίνω), i. e. *rem examino*,

ad examen judiciumque revoco τὶ vel τινά; modo examinis, modo judicii idea praevalet: ἀ. τὰς γραφάς 'perscrutantes s. libros' A. 17,11; μηδὲν ἀγαχρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν 'nullo ad sedandam conscientiam examine instituto' (sc. undenam sint cibi appositi (μηδέν acc. objecti interni Kr. § 46, 5, 9; ἀνακρ. abs.) 1 C. 10, 25,27; (τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ) πνευματικῶς ἀναχρίνεται argumenta et mysteria a Spir. Dei revelata 'spiritualiter examinantur et dijudicantur' 1 C. 2,14; ib. 2,15; 4,3s.; 9,3; 14,24; — evasit terminus techn. *examinis causae forensis (verhören, untersuchen)*, interrogo: τινά A. 12,19; 28,18; pass. A. 4,9; abs. *quaestionem habeo* L. 23,14. A. 24,8.*

ἀνάκρισις, εως, ἡ † *examen, inquisitio*; Atticis etiam erat ea *quaestio judicialis reorumque interrogatio quae ipsam judicii constitutionem praecedebant*, germ. *Voruntersuchung, Vorverhör*, gall. *enquête préalable* [Xen. conviv. 5,2; Isocr. p. 318a; Plat. leg. p. 766 d. al.; 3 Mach. 7,5]; simili modo, licet non arctissimo sensu judiciali, A. 25,26.¹

***ἀνα-πυλί(νδ)ω**, pf. P. ἀνακεκύλισμαι: 1) *sursum volvo* [Sisyphus lapidem, DHal.]. — 2) *retro volvo, volvendo removeo*: Mt. 16,4 Tdf. WH.¹

ἀνα-πύπτω, ao. ἀνέκυψα: *caput superiore remque corporis partem erigo, me erigo* (opp. *κατα-, συγ-κύπτω*): L. 13,11. J. 8,7,10; — metaph. *animum erigo* ad spem ac laetitiam L. 21,28 [ut Hdt. 5, 91; X. Oec. 11, 5; FlJ. bell. 6, 8, 5 ἀ. ἐξ τοῦ δέους].*

ἀνα-λαμβάνω, ao. ἀνέλαβον, ao. P. ἀνελήμφην t. cr., ἀνελήφθην t. r.: 1) *sursum assumo, s. suscipio*: εἰς τὸν οὐρανὸν Mr. 16,19. A. 1,11; abs. A. 1,2. 1 T. 3,16 al. [4 Reg. 2,9 al.]; in navim A. 20,13s. [Pol.]; — universim: *suscipio alqm. socium itineris* ets. A. 23,31; 2 T. 4,11 [Xen. Thuc.]. — 3) *aliquid a terra suscipio* portandum, induendum, ac saepe i. q. *porto, gesto, induo*: *tabernaculum porto* A. 7,43 [Am. 5,26 Αὐλή]; *arma accipio* atque *induo* E. 6,13,16. [Hdt. 3, 78; 9, 53; Xen. Thuc.]

ἀνάλημψις (t. cr.), **ἀνάληψις** (t. r.), εως, ἡ † *susceptio, «assumptio»*: τὰς ἡμέρας τῆς ἀ. αὐτοῦ 'tempus assumptionis ejus (in caelum)' L. 9,51 (syr. arm. 'ascensionis ejus').¹

ἀναλίσκω (cl. LXX) vel ἀναλόω (Thuc.; ep. Jer. 9, Bel et draco 13), ft. ἀναλώσω, ao. 1. att. ἀνήλωσα, hell. ἀνάλωσα, ao. pass. ἀνηλώθην (Kühner 3 II § 343); 1) *insumo, impendo* v. g. pecuniam, 2) *consumo, absumo, perdo*: L. 9,54. 2 Th. 2,8 r. (et WH. marg. ἀναλοῖ); metaph. cum ironia: βλέπετε μὴ δπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε 'videte ne a vobis mutuo consumamini' G. 5,15 = ne mutuis dissidiis maximum detrimentum patiamini.*

ἀναλογία, ας, ἡ (ab ἀνάλογος 2. = ἀνάλογον 'rationi consentaneus, proportione respondens') *proportio, ratio*: (ἔχοντες) εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως (sc. προφητεύετε!) 'si quidem prophetiae donum habetis, utimini eo secundum proportionem (s. mensuram cf. v. 3) hujus charismatis', i. e. doni accepti limites nolite ex naturali impulsu transgredi R. 12,6 (v. Cornely in h. l.).¹

ἀνα-λογίζομαι, ao. ἀνελογισάμην: *re-puto, recogito, recoło alqd.*; c. acc. pers. H. 12,3.¹

ἄν-αλος 2. (ἄλς) *sale carens, insulsus, insipidus*; Mr. 9,50 de ipso sale corrupto [conferri possit μήτηρ ἀμήτωρ, πόλις ἄπολις; ergo: 'sal quod nomen salis prae corruptione non jam meretur'].¹

ἀνάλυσις, εως, ἡ ↓ 1) *resolutio; solutio*. — 2) *discessus* [FlJos. Ant. 19, 4, 1], *decessus e vita, mors* 2 T. 4,6 [Philo in Flacc. § 21: ή ἐκ τοῦ βίου τελευταία ἀνάλυσις] cf. Ph. 1,23.¹

ἀνα-λύω, ft. ἀναλύω, ao. ἀνέλυσα: 1) *trans.: re-solvo, dissolvo*. — 2) *intr. a) discedo ac revertor*: ἀ. ἐκ τῶν γάμων L. 12,36 [saepē ap. Polyb. Tob. 2,9. 2 Mach. 9,1]; — b) † *e vita excedo, morior* Ph. 1,23 τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἰναι [ita ἀναλύειν ἐκ τοῦ ζῆν inscr. Oenoand. 58 I 11 (saec. 2. p. C.), Bull. 1897; ἀνέλυσεν ἐν Κυρίῳ Matth. 31].*

ἄν-αμάρτητος 2. (ἀμαρτάνω) *qui non peccavit*: ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν 'is inter vos qui non peccavit' J. 8,7 (ita Hdt. 1, 155; 5, 39 al.); *interdum* = 'qui peccare non potest', v. g. Plat. rep. I p. 339 b; Xen. Hell. 6, 3, 10].¹

Ἔ ἀνα-μένω (*per aliquantum tempus maneo*) *maneo** alqm. vel alqd., *exspecto* cum patientia ac fiducia: 1 Th. 1,10, ἐκ τῶν οὐρανῶν *praegn.*: venturum de caelo (LXX Job. 7,2. Is. 59,11. Jer. 13,16 = ηγῆ).¹

ἀναμέσον v. ἀνά.

ἀνα-μιμησκω (de η cfr. Bl. § 3, 3), ft. ἀναμηνήσω, ao. P. ἀνεμηνήσθην: *reminisci facio, in memoriam reduco, τινά τι* 1 C. 4,17; ἀναμιμησκω σε ἀναζωπυρεῖν κτλ. 'commonefacio te, ut resuscites etc.' (non mere = *exhortor* te, sed *moneo* te tui officii) 2 T. 1,6. — pass. *reminiscor, recordor*: abs. Mr. 11,21; τινός Mr. 14,72 r.; τὶ Mr. 14,72 cr., *memoria recolo, perpendo*: 2 C. 7,15. H. 10,32.*

ἀνάμνησις, εως, ἡ, † *recordatio, memoria*: εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν 'in meam memoriam' L 22,19. 1 C. 11,24 s (cf. 26 et Cornely ad h. l.; Sap. 16,6 εἰς ἀνάμνησιν ἐντολῆς νόμου σου: Lev. 24,7. Ps. 37,1; 69,1); ἐν αὐταῖς (sc. sacrificiis VTⁱ, max. anno die expiationis oblatis) ἀνάμνησις ἀμαρτιῶν κατ ἐνιαυτόν (sc. ἔστι vel γίνεται) 'in iis fit recordatio peccatorum quotannis', nempe quae in memoriam et conscientiam ita revocantur ut ea nondum fuisse prioribus sacrificiis plane expiata appareat H. 10,3 (sensus vix differret, si quis acciperet ἀνάμν. = *commemoratio, mentio*: in qua notione *vox* occurrit Polyb. 1, 5, 4).*

ἀνα-νεόω (νέος) alqm. vel alqd. *ad eum (bonum) statum reduco, in quo erat cum esset νέος*, resp. νέον, i. e. *recens* (corpus, foedus, amicitiam etc.), *redintegro, renovo*; ut S. Paulus C. 3,10 hominem ad vitam christianam baptismō renatum dicit νέον, ita E. 4,23 monet: ἀγαγεοῦσθαι τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν 'ut in dies (inf. praes.!) novitatem (supernat.) spiritus mentis redintegretis' (τῷ πν. dat. specificationis). [ἀνανέωσις pTebt. 5, 186 al.]¹

× ἀνα-νήφω, ao. ἀνένηψα: *rursus sobrius fio post crapulam* (ἐκ μέθης DHal.); metaph. *ad mentis sobrietatem redeo* post animi perturbationem vel obcaecationem, *resipisco*: ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος 2 T. 2,26 (miscentur 2 metaphorae, crapulae et laquei). [DHal., Plut., Philo, FlJos. al.]¹

Ἀνανίας, minus bene Ἀνανίας, οὐ, δ (Ανανίας) n. pr. Ananias; 1) vir ille christianus, Sapphirae maritus, subita morte extinctus A. 5,1,3,5. — 2) christianus Damascenus, a Deo ad Saulum missus A. 9,10,12 s. 17; 22,12: — 3) pontifex maximus Iudeorum cc. 47—59 p.C. Nebedaei f., A.

23,2; 24,1, de quo Fl.Jos. Ant. 20, 5, 2, Schürer II 170.*

χάρ-αντι(ρ)ρητος 2. (ἀντι-λέγω: WH. ρ, alii ρρ) sensu passivo: (res) cui non contradicitur, *indubius* A. 19,36. [Pol. Plut.]¹

χάρ-αντι(ρ)ρήτως ↑ adv., sensu activo: *sine oblocutione* i. e. *animo libenti* A. 10,29 [Pol. DSic.].¹

ἀν-άξιος 2. *indignus*; c. gen. rei 1 C. 6,2.¹

ἀν-αξίως ↑ adv. *indigne* 1 C. 11,27,29r.

He. Br. (v. Cornely in 11,27).*

ἀνάπαυσις. εως, ή ↓ 1) *intermissio* (v. g. laboris): οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν Ap. 14,11 (sc. tormentorum), 4,8 λέγοντες ‘non desinunt dicere’. — 2) *requies, recreatio, refectio*: Mt. 11,29 (= Jer. 6,16 hebr.). — 3) **quietis locus, tranquillus ad quiescendum et habitandum locus*: Mt. 12,43. L. 11,24 (cf. Gen. 8,9. Ruth 3,1. Num. 10,33. Ps. 131,8 etc.).*

ἀνα-παίω, ft. ἀναπαύσω, ao. ἀνέπαυσσα, pf. P. ἀναπέπαυμαι: 1) *cessare facio vel sino alqm. v. g. a labore s. itinere, max. ad vires recreandas (ἀνα-), recreo, reficio, ut cum novo vigore laborem s. iter continuare queat; in NT de refiendo animo: τινά Mt. 11,28; τὸ πνεῦμα τινος 1 C. 16,18; τὰ σπλάγχνα τινός Phm. 20; pass. Phm. 7; ἀπὸ πάντων ὑμῶν 2 C. 7,13 ‘ex vestra omnium parte’, intuitu omn. vestrum. — 2) med. **ἀναπαίνομαι**, ft. M. ἀναπαύσομαι vel ft. P. ἀναπαήσομαι Ap. 14,13 cr. (nHe), ao. M. ἀνεπαυσάμην: *intrans. a) cesso, desisto, recreo me, quiesco: de quiete post labores Mr. 6,31. L. 12,19 (otiare!); de quiete somnum capientis Mt. 26,45. Mr. 14,41; de quiete in Domino mortuorum: Ap. 14,13 ἐκ τῶν κόπων [Plat. Crit. init. ἐκ μακρᾶς δόδοι]; — b) +quiete *exspecto* Ap. 6,11; — c) **consido* super alqm.: τὸ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται 1 P. 4,14 (cfr. Is. 11,2: ὅ γεν).*.**

ἀνα-πείθω, ao. P. ἀνεπείσθην: *persuadeo alci, sollicito, concito alqm., τινά c. inf. σέβεσθαι ‘ut colant’ A. 18,13 [in malam partem accipitur a loquentibus = seduco, ut X. Cyr. 1, 5, 3; Jer. 36 (29), 8].¹*

ἀνάπειρος (Tdf. WH. He.) et **ἀνάπηρος** (t. r. Br.) 2. (*πηρός* mutilus, membro captus) *mutilus, debilis: Krüppel: estropié* L. 14, 13,21 [Phryнич. Bekk. p. 9, 22].*

ἀνα-πέιπω, ft. ἀναπέμψω, ao. ἀνέπεμψα:

1) *sursum mitto*, i. e. ad locum altiore, vel ad superiores, magistratus etc. *mitto: τινὰ πρός τινα* L. 23,7,15. A. 25,21 cr. [Thuc. 2, 67, 1; Isocr. al.] — 2) *re-mitto: L. 23,11. Phm. 11 τινά τινι.**

ἀνα-πηδάω, ao. ἀνεπήδησα: *sursum salio, exsilio* (praesertim: exsilio cum quodam impetu e vehementi aliquo animi affectu, Schmidt 31, 5) Mr. 10,50 cr.¹

ἀνά-πηρος scriptio emendatior pro ἀνά-πειρος q. v.

ἀνα-πίπτω, ao. ἀνέπεσον vel hell. ἀνέπεσα: *recido; a) decumbo, recumbo* Mt. 15,35. Mr. 6,40; 8,6. J. 6,10 [Epict. 2, 18, 3]. — b) **mensae accumbo* [Alexis, Lcn. DSic.]: L. 11,37; 14,10; 17,7; 22,14. J. 13,12. — c) *me (cubans) reclino super alqd.: ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰ.* J. 13,25 WH.; 21,20.*

ἀνα-πληρώω, ao. ἀνεπλήρωσα: *proprie sursum usque ad labrum vasis impleo: 1) impleo, compleo numerum vel mensuram; metaph. ἀναπληροῦν τὰς ἔαυτοῦ ἀμαρτίας: peccata peccatis adjicere ita ut ille numerus peccatorum attingatur, quo completo Deus poenas apparentes infligere statuit 1 Th. 2,16 (sim. Gen. 15,16. Mt. 23, 32,35); cum necessarium vaticinii complementum sit eventus, ἀναπληροῦται ἡ προφητεία = eventu comprobatur Mt. 13,14 [sim. ἀποπληρώω Hdn. 2, 7, 2]. — 2) suppleo, compenso aliquem defectum: ἀ. τὸ ὑστέρημά τινος ‘alicujus defectum i. e. absentiam supplere’, alicujus absentis loco venire 1 C. 16,17. Ph. 2,30; ἀναπληροῦν τὸν νόμον ‘id praestare quod in observatione (πληροῦν G. 5,14) legis adhuc deficit’ G. 6,2; — 1 C. 14,16 δ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου ‘is qui implet locum idiotae’, is qui (dum precatur glossolalus) idiotam agit’ (idiotae erat illi precenti respondere Amen; hunc ‘locum idiotae implere’ poterant etiam glossolali alii nunc suo munere non fungentes: inde haec circumlocutio).**

ἀν-απολόγητος 2. (ἀπολογέομαι) *qui defendi s. excusari non potest, «inexcusabilis» R. 1,20; 2,1 [Pol. Plut].**

ἀνα-πτύσσω, ao. ἀνέπτυξα (ἀνα- 3 vel 4 b) *convoluta re-volvo*, i. e. *evolvo, explico: τὸ βιβλίον* L. 4,17r. Tdf. Br.; nimirum veterum codices non constabant foliis distinctis compactis, sed erant tereti baculo circumvoluti in formam cylindri,

ita ut essent legenti evolvendi. [Hdt. 1, 48. 125.]¹

ἀν-άπτω, ao. ἀνῆψα, ao. P. ἀνήφθην *incendo, accendo*: A. 28,2r. Ja. 3,5; τί θέλω εἰ ήδη ἀνήφθη! quantopere cupio jam accensum esse (ignem de quo h. l.), ad literam: ‘quantum cupio: o si jam accensus esset!’ L. 12,49.*

ἀν-αριθμητος 2. (ἀριθμέω) *innumerabilis* H. 11,12.¹

ἀνα-σείω, ao. ἀνέσεισα: *succutio*, metaph. *suscito, exagito* animos, Mr. 15,11. L. 23,5 [sic ap. DHal., DSic].*

ἀνα-σκευάζω 1) germ. *wieder aufpacken*, i. e. *vasa colligo, supellectilem loco moveo* (term. milit.), *demigro*, 2) bona aliorum *diripio, destruo* [Thuc. 4, 116]; metaph. *perturbo, τὰς ψυχὰς ὑμῶν* A. 15,24 (opp. οἰκοδομέω A. 9,31, cf. Ps. 27,5).¹

ἀνα-σπάω, ft. ἀνασπάσω, ao. P. ἀνεσπάσθην: *sursum traho vel re-traho* L. 14,5. A. 11,10.*

ἀνάστασις, εως, ἡ prout vel a transit. ἀνίστημι vel ab intrans. ἀνίσταμαι repetitur, est aut *erectio, suscitatio*, v. g. muri, statuae (etiam *expulsio, deletio*) aut *resurrectio* (dormientis, etiam mortui: Aesch. Eum. 618); in NT^o dicitur potissimum 1) *reditus mortuorum ad vitam, «resurrectio»* vel, ut quibusdam locis non minus apte active diceretur, *resuscitatio*: a) *Christi resurrectio*: A. 1,22; 2,31; 4,33. 1 P. 3,21. (cf. R. 4,25); add. ἐξ νεκρῶν 1 P. 1,3; eadem, quatenus per eam Christus vitam beatam ac gloriosam adeptus est, R. 6,5. Ph. 3,10. — b) *mortuorum resurrectio* seu *resuscitatio*, a) singulorum quorundam hominum: ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκρούς αὐτῶν ‘recepérunt mulieres per resuscitationem (3 Reg. 17,21s. 4 Reg. 4,34s.) mortuos suos’ H. 11,35; β) communis omnium hominum in fine mundi: ἀνάστασις [τῶν] νεκρῶν, ἐκ [τῶν] νεκρῶν vel simpl. (ἡ) ἀνάστασις; generatim: λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν ‘negantes esse resurr.’ Mt. 22,23; Mr. 12,18. L. 20,27; J. 11,24. A. 4,2; 17, 18,32; 23,6,8; 24,15,21. 1 C. 15,12s., 21. 2 T. 2,18. H. 6,2; justis erit ἀνάστασις ζωῆς (χρείττων H. 11,35), improbis ἀνάστασις κρίσεως ‘r. ad vitam, ad condemnationem’ J. 5,29 (de genet. v. Bl. § 35, 5); *resurrectio gloriosa justorum interdum maxime vel unice consideratur*: Mt. 22,28,30s. Mr.

12,23. L. 14,14; 20,33,35s. 1 C. 15,42 (cf. J. 6,39s., 44,54); — ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν ‘e resurrectione mortuorum’, quatenus ipsius Christi resurr. est illius initium, praecipua pars ac pignus R. 1,4; — c) metonymice: ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις = resurrectionis auctor J. 11,25; πρώτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν primus inter resuscitatos ex mortuis A. 26,23; — d) commemoratur ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη Ap. 20,5s., de qua Chr. Pesch (prael. dogm. IX, n. 697): «resurrectio prima est vita animalium justarum in caelo; resurrectio secunda est, qua animae cum corporibus rursum conjungentur». — 2) *surrectio a lapsu*; trop. *transitus a statu miseriae mortisque spir. ad veram beatamque vitam*, rursusque id metonymice: *causa hujus transitūs: οὗτος κεῖται εἰς ἀνάστασιν πολλῶν ἐν Ἰσρ. L. 2,34.**¹

ἀναστατώω, ao. ἀνεστάτωσα (= ἀνάστατον [ab ἀνίστημι aut ἀνίσταμαι] ποιῶ): 1) *excito, perturbo, doctrinis quibusdam exagito* aliquos: A. 17,6. G. 5,12. — 2) *rebelles facio, ad rebellionem concito* aliquos A. 21,38 [Aq. Symm., pOx. 119, 10 ad iram concito; ἐξ-αναστατώ pBer. 1079, 20].*

ἀνα-σταυρόω, (ἀνα- 1) *sursum in crucem* (σταυρός) *ago, cruci affigo, vox meliorum autorum* [Hdt. 6, 30; 7, 194. 238; Xen. anab. 3, 1, 17; Thuc. 1, 110, 3 al.] loco simplicis σταυρόω, quo autores deterioris aetatis cum eodem sensu utebantur: unde H. 6,6 ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ‘cruci affigentes sibi (dat. incommodi) f. D.’; nempe abjectā fide, negatā missione divinā Jesu, id faciunt (moraliter) quod ii qui Christum in crucem egerant illisque consentire videntur. — (ἀνα-σταυρόω = *iterum cruci affigo* (ἀνα- 3) ap. nullum quidem scriptorem occurrit et ex natura rei vix occurrere potest. Sed cum hic nomen ‘iteratae crucifixionis’ in rem quodammodo quadret et ἀνα- (re-) facile verbis praefigatur, nihil obstat quin cum veteribus versionibus (syr., copt., vulg., arm.) et Graecis Patribus explicemus: ‘rursum crucifigentes’).¹

ἀνα-στενάζω, ao. ἀνεστέναξα *sursum* i. e. *ab imo pectore edo suspiria, ingemisco* Mr. 8,12.¹

ἀνα-στρέφω, ao. ἀνέστρεψα, ao. pass. *ἀνεστράφη*: *invertō, revertō, verso*; 1) act.

a) trans. *subverto*: τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν J. 2,15 [Il. 23, 436]; — b) intrans. *revertor*: A. 5,22; 15,66 (ubi supple: ‘ad populum quem dereliqui’). — 2) pass. *huc illuc versor*: a) sensu loc.: *versor*, *commotor* alicubi: ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ Mt. 17,22 r. [Plat. rep. VIII p. 558 a: μένειν καὶ ἀ. ἐν]; — b) sensu eth. de vitae ratione et conversatione: *me gero, vivo*: πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέψεσθαι 1 T. 3,15; 2 C. 1,12; ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν ‘vitam egimus olim inter cupiditates nostras carnales’ E. 2,3; 1 P. 1,17 (c. acc. temp.). 2 P. 2,18 [ἀ. ἐν μέσαις εὐφροσύναις Xen. Ages. 9, 4 al.]; cum solo adv.: καλῶς H. 13,18 [Pol. θρασέως, ἀσεβῶς]. — H. 10,33 κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες ‘socii facti eorum qui sic vivunt’, i. e. qui tales vitam (inter ignominias et aerumnas) agunt [οὐ ἀπὸ τοῦ βελτίστου ἀναστρεφόμενος ‘haud optime se gerens’ pFay. 12, 6; passim in inscr.].*

ἀναστροφή, ἡ, ἥ (↑ 2 b)* *vivendi ratio* quatenus est factis moribusque conspicua, «conversatio»: G. 1,13. E. 4,22. 1 T. 4,12. Ja. 3,13. 1 P. 1,15,18; 2,12; 3,1s.,16. 2 P. 2,7; 3,11; etiam H. 13,7: ὃν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔχβασιν τῆς ἀναστροφῆς ‘contemplamini exitum (gloriosum, sc. palmam martyrii) quem sortita est eorum (sancta) vitae ratio’ [Tob. 4,14. 2 Mach. 5,8. Polyb., inscr. maris Aeg. 1032,6 Hicks 200,24 al.].*

ἀνα-τάσσω (*rursus*) *ex ordine colloco, digero*; med. ἀνατάσσομαι significare videatur i. q. *e memoria repeto seu restituo*: πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν . . . πραγμάτων καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ αὐτόπται . . . γενόμενοι τοῦ λόγου ‘multi instituerunt narrationem eorum, quae apud nos gesta sunt, sic *e memoria* (scriptim) restituere, ut ii illa tradiderant qui ipsi testes et ministri verbi fuerunt’ L. 1,1; verterunt syr. copt. goth. ‘scribere’, vulg. evgl. Hier. ‘ordinare’, arm. ‘rursus ordinare’ [cf. Blass, Philology of the Gospels, p. 14 ss.]. NB. Extra NT in libris veterum tantum bis ἀνατάσσομαι occurrit: a) Plut. mor. 968c de elephante satis stolido, sed discendi cupidissimo: ὁ φθη νυκτὸς πρὸς τὴν σελήνην ἀνατατόμενος τὰ μαθήματα καὶ μελετῶν cernebatur nocte lunâ lucente *e memoria repetens* et exercens ea

quae edoctus erat; b) Iren. 3, 21, 2 de Esdra *e memoria restituente* sacros libros combustos: τοὺς τῶν προγεγονότων προφητῶν πάντας ἀνατάξασθαι λόγους.

ἀνα-τέλλω, ao. ἀνέτειλα, pf. ἀνατέταλκα: 1) transit. *exoriri facio*: τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει Mt. 5,45 [plantas Il. 5, 777; Gen. 3,18; fons aquas Pind. I 5, 72 al.]. — 2) intrans. *orior*, max. de plantis et sideribus: sol Mt. 13,6. Mr. 4,6; 16,2. Ja. 1,11; lumen Mt. 4,16; φωσφόρος 2 P. 1,19; nubes L. 12,54; — de ortu posteritatis: ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν δὲ κύριος H. 7,14 [Apoll. Rhod. 1, 810; cf. Pind. I 6,5 transit. Διόνυσον ἀνέτειλας: Jer. 23,5 ἀναστήσω τῷ Δαυεὶδ ἀνατολὴν δικαίαν, קִדְצַת פָּמֶן ‘germen justum’: itaque non tam soli orienti quam plantae nascenti proles comparatur].*

ἀνα-τίθημι, ao. med. ἀνεθέμην: med. hell. = *propono* rem alci., *communico* rem cum alqo., de ea consulturus, τί τινι A. 25,14. G. 2,2 [2 Mach. 3,9. Plut. mor. 772 d al.].*

ἀνατολή, ἡ, ἥ (ἀνατέλλω) 1) *ortus* siderum; ita sec. multos Mt. 2,2,9 ‘in ortu’. — 2) *regio caeli vel terrae orientalis, oriens*, sing. vel plur. [Plut. Epict. LXX ss.]: ἀπὸ ἀνατολῶν Mt. 2,1 (ubi cfr. Num. 23,7, ubi in sticho parallelo ἐξ Μεσοποταμίας). 8,11; 24,27. L. 13,29. Ap. 21,13 v. (add. ἡλίου Ap. 16,12 r.), ἀπὸ ἀνατολῆς Ap. 21,13 v. (add. ἡλίου 7,2; 16,12 cr.); ἡ ἀνατολή de certa quadam regione Mt. 2,2,9 (v. supra et ad 2,1). — 3) metonymice: **sidus oriens* [Is. 60,3 = ΠΡΑΞΙ], i. e. Salvator L. 1,78 (ex add. ἐξ ὅψους, ἐπιφᾶναι, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν constat, hīc ἀνατολή non posse accipi, ut Jer. 23,5. Zach. 3,8; 6,18 = ΠΜΝ ‘germen.’).*

ἀνα-τρέπω *subverto, evertō, destruo*; metaph. bonum rei statum *perverto*: πίστιν 2 T. 2,18, οἴκους ‘familias’ T. 1,11.*

ἀνα-τρέψω, ao. ἀνέθρεψα, pf. P. ἀνατέραμψαι, ao. P. ἀνετράφη: prpr. aliquem *ut crescat* (ἀνα- 1) *nutrio, enutrio*; dein *edūco* [Hdn. Epict.]: L. 4,16 Tdf. A. 7,20s.; 22,3.*

ἀνα-φαίνω, ao. hell. ἀνέφανα, ao. P. ἀνεφάνη: *elucere facio, palam ostendo*: L. 19,11 pass.; ἀναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον A. 21,3 Elz. He. Br. tolerari non potest; Tdf. WH cum ΝΒ³ ἀναφάναντες δὲ τὴν K. ‘cum Cyprum (appropinquando) appa-

rere fecissemus = in conspectum Cypri venissemus (quod potest fuisse terminus techn. nautarum: cfr. opp. ἀποκρύπτειν γῆν ‘recedere navi a terra ita ut evanescat’, Pl. Protag. 338a, Lucian. V. H. 2, 38; lat. *abscondere arces* Aen. 3, 291).*

ἀνα-θέρω, ao. ἀνήνεγχον et hell. ἀνήνεγκα: *sursum fero*; 1) alqm. *sursum fero, duco*: ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὅρος Mt. 17,1; Mr. 9,2; pass. ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν L. 24,51. — 2) **victimam in aram effero, offero*: θυσίας ἀ. H. 7,27; 13,15. 1 P. 2,5; τινά H. 7,27b. Ja. 2,21 (LXX: Gen. 8,20. 2 Chr. 19,31 al.). — 3) ad Is. 53,12 αὐτὸς ἀμαρτίας πολλῶν ἀνήνεγκεν (**ἌΝΨ**) in se sustulit vicariāque satisfactione delevit) alluditur H. 9,28 ἀπαξ προσενεγχεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἀμαρτίας ‘semel oblatus ut multorum ferret (ferendoque deleret) peccata’, et 1 P. 2,24 τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ξύλον ‘n. pecc. in suo corpore in crucem (ascendens) tulit’, vel (cf. C. 2,14) ea ‘in crucem sustulit’ ut ibi delerentur.*

ἀνα-φωνέω, ao. ἀνεφώνησα: sublata voce *exclamo* L. 1,42 [Aristot. LXX al.].¹

ἀνάγγυσις, εως, ἡ (ἀνα-χέω, diffundo; pass.: exundo) *diffusio, exundatio* [ποταμῶν Ael., ’Ψκεανοῦ Prisc.]: metaphorice de vitio τῆς ἀσωτίας, q. v.: † *effusio hominis in vita ac voluptates* 1 P. 4,4 (vulg. haud bene ‘confusio’, arm. ‘evagatio’; sunt qui, quia Straboni ἀναχύσεις sunt loca in quibus remansit aqua exundationis, explicit ‘paludem, sentinam’).¹

ἀνα-χωρέω, ao. ἀνεχώρησα: *re-cedo, revertor* Mt. 2,12s.; 9,24; 27,5. — in specie: *recipio me in locum tutiorem, quietiorem, occultum, a tumultu turbaque remotum, secedo*: Mt. 2,14,22; 4,12; 12,15; 14,13; 15,21. Mr. 3,7. J. 6,15. A. 23,19 (χατ’ ἰδίαν); 26,31 [*emigro εἰς τὴν ἔνην pOx.* 251, 10; 252, 9].*

***ἀνάψυξις**, εως, ἡ ↓ *refrigeratio* ab aestu; latius: *quaevis relaxatio miseriae* (Ez. 8,15), *consolatio*; *χαιροὶ ἀναψύξεως* de tempore post alterum Christi adventum A. 3,20 [Philo, Strab. LXX; cl. ἀναψυχή].¹

ἀνα-ψύχω, ao. ἀνέψυξα: proprie: *refrigero*; dein sensu latiore: *reficio, recreo, consolor* alqm. sive corpore sine animo 2 T. 1,16 [Hom. Eur.].¹

ἀνδραποδιστής, οῦ, δ (ἀνδραποδίζω aliquem *mancipium facio*, ἀνδράποδον *mancipium abjectissimae condicionis*; sec. Brugmann τὰ ἀνδράποδα est vocab. ad similitudinem vocis τὰ τετράποδα efformatum [cf. Il. 7, 475 ἀνδραπόδεσσι], et ab hoc plurali singularis heteroclitus derivatus) «*plagiarius*» i. e. qui *variis artibus hominem liberum collectum furatur aliisque servum vendit, interdum etiam = is qui alterius domini servum furatur et vendit* 1 T. 1,10 [similiter tales inter scelestissimos enumerantur Plat. rep. 1. p. 344b, Dem. 4, 47 al.].¹

Ἀνδρέας, οὐ, δ n. pr. graecum; *Andreas*, Bethsaidensis, fr. Petri, discipulus primus Johannis Bapt., postea Jesu, apostolus creatus: Mt. 4,18; 10,2. Mr. 1,16,29; 3,18; 13,3. L. 6,14. J. 1,41,45; 6,8: 12,22. A. 1,13.*

ἀνδρίζω (ἀνήρ) *virilem reddo, laboribus induro*; med. *virum me praesto, ut decet virum me gero, animosus sum et intrepidus: ἀνδρίζεσθε!* ‘virilem habete animum’ 1 C. 16,13 [Xen. an. 4, 3, 34; 5, 8, 15 opp. βλαχεύω ignavus sum; LXX].¹

Ἀνδρόνικος, οὐ, δ *Andronīcus* R. 16,7.¹

ἀνδροφόνος, οὐ, δ (ἀνήρ, ΦΕΝΩ = φονεύω) *homicida* 1 T. 1,9 [Hom. Plat. Dem., 2 Mach. 9,28].¹

ἀν-έγκλητος 2. (ἐγ-καλέω) *quem criminari non possis, inculpatus* 1 C. 1,8. 1 T. 3,10. T. 1,6 s.; copulatur cum ἄγιος, ἄμωμος C. 1,22 [cl., pap.].*

†ἀν-εκδιήγητος 2. (ἐκ-δι-ηγέομαι) *ineNarrabilis*, i. e. ad quem digne laudandum, describendum, explicandum verba non sufficiunt 2 C. 9,15 [ser. eccl.].¹

†ἀν-εκλάλητος 2. (ἐκ-λαλέω) *ineffabilis* 1 P. 1,8 [Heliod.].¹

ἀν-έκλειπτος 2. (ἐκ-λείπω ‘deficio’) *qui non deficit, inexhaustus; θησαυρός* L. 12,33, cf. Sap. 7,14 [DSic. Plut.].¹

ἀνεκτός 3. (ἀν-έχομαι) *tolerabilis; compar. ἀνεκτότερος* 2.; constr. impers. ἀνεκτότερον ἔσται τινί = tolerabilius erit condicio ejus, minus gravis poena ei infligetur Mt. 10,15; 11,22,24. Mr. 6,11r. L. 10,12,14 [Hom. ss.].¹

***ἀν-ελεήμων**, ονος, δ, ἡ *immisericors, crudelis* R. 1,31 [LXX; adv. -όνως ap. Antiphonem 1, 25].¹

†ἀν-έλεος 2. (ό ἔλεος) *sine misericordia; κρίσις* Ja. 2,13 cr.¹

† ἀνεμίζω ↓, pass. ἀνεμίζομαι *ventis agitor* Ja. 1,6 [schol. ad Od. 12, 336; Jo. Mosch. ita active ἀνεμίζοντος τοῦ πλοίου].¹

ἀνεμος, ου, ὁ 1) *ventus* Mt. 11,7. L. 7,24. Ju. 12; max. *ventus vehementior ac procellosus* Mt. 7,25,27; 8,26s. Mr. 4,39. A. 27,7,15; dic. ἀνεμος μέγας J. 6,18. Ap. 6,13, ἵσχυρός Mt. 14,30 r., σκληρός Ja. 3,4, τυφωνικός A. 27,14, ἐναντίος Mt. 14,24. Mr. 6,48. A. 27,4, λαῖλαψ ἀνέμου Mr. 4,37. L. 8,23; — οἱ δὲ ἀνεμοι τῆς γῆς quattuor venti cardinales Ap. 7,1 (Jer. 49,36 [LXX 25,35]. Dan. 7,2). — Inde 2) *plaga caeli*: ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων a 4 plagi i. e. ex omnibus terrae partibus et locis (Ez. 37,9 al. — eadem formula, sed non hoc sensu universali, occurrit pRain. 115,6 [γείτο]νες ἐκ τεσσάρων ἀνέμων). — 3) metaph. *res inconstans, inanis, vana*: ἀνεμος τῆς διδασκαλίας E. 4,14 [cfr. ἀνεμιαῖος, ἀνεμώλιος = *ventosus, inanis*].*

† ἀν-ἐνδεκτος 2. (ἐν-δέχεται = 'fieri potest' Dem. Isocr. Arist. etc.) *res quae fieri non potest, «impossibilis»*: ἀνένδεκτον ἔστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν 'impossibile est ut scandala non veniant' L. 17,1; genet. inf., quia subest voci notio 'impediendi', Bl. § 71, 3. [Artemidor. (160 p. C.) oneirocritica 2, 70; DLaërt. 7, 50 al.].¹

† ἀν-εξεραύνητος [Tdf. WH. scriptio alexandrina, v. Bl. § 6, 1] = ἀν-εξερεύνητος 2. (εξ-ερευνάω) *qui indagari seu investigari non potest, «incomprehensibilis»* R. 11,33 [Symm. Prov. 25,3. Jer. 17,9. DCass. 69,14].¹

† ἀνεξή-κανος 2. (ἀν-έχομαι, κακόν) *malorum tolerans*, i. e. qui aequo animo calamitates, illatas sibi injurias, aliorum errores vitiaque perfert, *patiens* 2 T. 2,24 [Justin. M. apol. 1, 16; Lucian.; Sap. 2,19 ἀνεξικακία].¹

* † ἀν-εξιγνίαστος 2. (*εξ-ιχνιάζω) *qui per vestigari (i. e. mente comprehendere) non potest, «investigabilis»* R. 11,33. E. 3,8 (Job 5,9; 9,10; or. Manass. 6).¹

† ἀν-επαίσχυντος 2. (ἐπ-αἰσχύνομαι) *qui non erubescit, qui omnem pudorem exuit, sed id in bonam partem = qui strenue et sine falso pudore agit quae sui officii sunt* ('inconfusibilis'); 2 T. 2,15 ἐργάτης (cf. ib. 1,8,12,16).¹

ἀν-επίλημπτος hell. = ἀν-επίλημπτος 2.

(ἐπι-λαμβάνομαι = 'reprehendo' Pl. Phaedr. 236 b; Xen. Hell. 2, 1, 32 al.) *irreprehensus, inculpatus* 1 T. 3,2; 5,7; 6,14 [Xen. Cyr. 1, 2, 15; Thuc. Plat. al.].*

ἀν-έρχομαι, ao. ἀνήλθον: *ascendo* J. 6,3; — in locum altius situm *proficiscor* G. 1,17,18.*

ἀνεσις, εως, ἡ (ἀν-ίημι) *remissio, relaxatio, mitigatio*: ἔχειν ἀνεσιν = in liberiore esse custodia A. 24,23 (tamen vinctum 27) [cf. Fl. Jos. ant. 18, 6, 10]; *mitigatio sollicitudinum, tranquillitas* 2 C. 2,12; 7,5; inopiae mitigatio 2 C. 8,13; de perfecta relaxatione seu potius cessatione persecutionum quae in beatudine aeterna habetur 2 Th. 1,7.*

* † ἀν-ετάξω *perquiro, examino, sciscitor* (Judic. 6,29 A; hist. Sus. 14); — sensu forensi: *quaestionem habeo de algo, germ. verhören; εἴπας μάστιξιν ἀνετάξεσθαι αὐτόν* 'jussit, ut in eum flagris inquireretur' A. 22,24; ib. 29 [nusquam praeterea].*

ἀνευ *praepon.* quam sequitur genet.: 1) *sine* 1 P. 3,1; 4,9. — 2) ἀνευ *τινός* = *sine alicuius interventu, inscio vel invito aliquo* Mt. 10,29 [ita ἀνευ θεοῦ Od. 2, 372; 15, 531; μηθὲν ἀνευ σοῦ ποιεῖν pTebt. 20,7].*

ἀν-εύθετος 2. *non bene positus, non opportuno loco situs, non idoneus, πρός τι* A. 27,12.¹

ἀν-ευρίσκω, ao. ἀνεῦρον (t. r. He. Br.) et ἀνεῦρα (Tdf. WH.): *reperio eum quem quaesivi*, L. 2,16. A. 21,4.*

ἀν-έχομαι, impf. hell. ἀνειχόμην = cl. ἡνειχόμην (t. r.), ft. ἀνέξομαι, ao. hell. ἀνεσχόμην = cl. ἡνεσχόμην (t. r. He. Br.): «me erectum teneo» = *sustineo, patienter tolero*, seq. genet. personae vel rei toleratae: ἔως πότε ἀνέξομαι δύμῶν; Mt. 17,17. Mr. 9,19. L. 9,41; 2 C. 11,1,19. E. 4,2. C. 3,13; ad eum usum (class.), qui huic verbo acc. obj. adnectit, referre licet: ἐν ταῖς θλίψειν αἷς (= ἄς) ἀνέχεσθε 2 Th. 1,4, et ὅφελον ἀνείχεσθε μου μικρόν τι ἀφορούντης 'utinam sustineretis ex mea parte nonnihil insipientiae!' 2 C. 11,1; — abs., *aequo animo sum* 1 C. 4,12. 2 C. 11,4 (ironice), 20; — e contextu = *patienter audio*: aliquem A. 18,14, aliquid 2 T. 4,3. H. 13,22.*

ἀνεψιός, οῦ, ὁ (= ἀ-νεπτ-ιός 'con-nepotius', nempe qui per alterutrum parentum est ejusdem avi aviaeque *nepos*) *conso-*

brinus lato sensu, i. e. patrui seu amitae seu avunculi seu materterae filius, germ. Geschwisterkind, Vetter, gall. cousin (cfr. Pollux 3, 28) C. 4,10.¹

ἄνηθον, οὐ, τό *anēthum*, planta aromatica, germ. *der Dill*, gall. *aneth*, *anethum graveolens L.* Mt. 23,23 (cave confundas cum alia planta, quae est ‘*anīsum*’, an. *Pimpinella L.*, germ. gall. ‘*Anis*’).¹

ἀν-ήνω ad aliquid summum (ἀνα-) *pervenio, pertingo*; dein ἀνήκει τι πρός τινα aliquid ad aliquem *pertinet, attinet, ei debetur* (germ. *zukommen*) [pap.]; in N. T. ethice: ~~convenit, decet, oportet~~: τὸ ἀνῆκον ‘id quod officii tui est’ Phm. 8; τὰ οὐκ ἀνήκοντα ‘quae dedecent’ E. 5,4r. Br.; alii δὲ οὐκ ἀνήκεν: *imperf. dedecentiam retrorsum extendit usque ad tempus ex quo Christiani facti sint, et fort. leviter innuit non semper ita omnino factum esse ut decebat*; itidem C. 3,18 [τὰ ἀνήκοντα τῇ πόλει τῶν Μαγνήτων, inscr. Magn. 53, 65, III^a].*

ἀν-ήμερος 2. (ἡμερος 2.) *non mansuetus, «immitis», inhumanus* 2 T. 3,3 [Aesch. etc.].¹

ἀνήρ, ἀνδρός, ὁ *vir*: 1) sensu stricto: *mas adultus*; a) ita ut magis aetatis ratio habeatur: ὅτε γέγονα ἀνήρ 1 C. 13,11: ἀνήρ τέλειος E. 4,13 (trop.) [cf. Xen. symp. 4. 17: παῖδες, ἔφηβοι, τέλειοι ἄνδρες, γεράτεροι]. — b) sexūs ratio habetur A. 17,12; 22,4. 1 C. 11,3 al. — c) mulieribus ac parvulis oppon. Mt. 14,21; 15,38. Mr. 6,44. L. 9,14. J. 6,10. — 2) sensu arctiore: a) *vir matrimonio junctus, maritus*: ἐὰν αὐτὴ ἀπολύτασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον, μοιχᾶται ‘si dimisso suo conjuge alii nupserit, moechatur’ Mr. 10,12: Mt. 1,16,19. Mr. 10,2. L. 1,34; 2,36. J. 1,13; 4,16. A. 5,9. R. 7,2 s. 1 C. 7; 14,35. E. 5. 1 T. 3,2 al.; de marito futuro, sponso Ap. 21,2; metaph. de Christo, sponso Ecclesiae 2 C. 11,2. — b) *vir nobilis, opibus praestans*: Ja. 2,2 (opp. πτωχός: cf. Eccli. 10,23(26) ἀτιμάσαι πτωχὸν συνετόν, opp. δοξάσαι ἄνδρα ἀμαρτωλόν); — inde est nomen honorificum quo quis alios alloquens appellat, sive simpliciter ἄνδρες! A. 7,26; 14,15; 19,25; 27,10,21,25, sive addito nomine gentilicio vel muneris vel alio titulo convenienti: ἄνδρες Γαλιλαῖοι A. 1,11, ἀδελφοί A. 1,16, συντεχνῖται A.

19,25 cD. — 3) sensu latiore: a) ita ut vix plus dicat quam nomen *homo* vel pronomen *quidam, aliquis*, vel *is* vel linguarum recentium nomina *individu, sujet, germ. Individualum*, ut saltem aetatis vix ratio habeatur, licet ut plurimum reapse de *viro* dicatur: ἄνδρες εὐλαβεῖς ‘pii quidam homines’ A. 8,2; ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ‘submiserunt quosdam qui dicerent’ A. 6,11; L. 5,18; 7,20; 9,38; 22,63. J. 1,30. A. 1,21; 9,38 al.; ἄνηρ τις L. 8,27. A. 10,1; ἄνηρ δὲ ‘is qui’ R. 4,8. Ja. 1,12; sic ut sequenti adjectivo deficientem huic vim substantivi suppleat: ἄνηρ φρόνιμος, μωρός Mt. 7,24,26, L. 17,12; 19,7; ita saepe cum describendorum morum causa appositive adjicitur: Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως A. 6,5: 10,22; 13,7; etiam substantivis praeponitur: ἄνηρ προφήτης ‘vir prophetae dignitatis’ L. 24,19; ἄνηρ φονεύς ‘vir (tam perditus ut fuerit) homicida’ A. 3,14: 13,6 cr.; itidem nominibus gentiliciis: ἄνηρ Αἰθίοψ ‘homo natione Aethiops’ A. 8,27; Mt. 12,41. A. 10,28; 11,20 al. — b) ἄνδρες = *homines*, ita ut viri tamquam pars potior nominentur: L. 11,31; — c) *quidam (angelus) speciem hominis vel viri pree se ferens*: L. 24,4. A. 1,10; 10,30.

ἀνθ-ίστημι, *oppono*; intr. med. ἀνθίσταμαι, ao. ἀντ-έστην, pf. ἀνθ-έστηκα; *oppono me, obsisto, resisto, obnitor*, i. e. *aliquo modo studeo efficere, ne alias id quod vult, obtineat seu assequatur, factis vel verbis, in bonam vel malam partem*: Mt. 5,39. L. 21,15. A. 6,10; 13,8 al.; pf. *obsto* R. 9,19; 13,2.

. ἀνθ-ομολογέομαι (ἀντι- = ‘vicissim’, ad referendam ex mea parte gratiam; δμολογέομαι, ut LXX ἔξομολογέομαι = ‘laudibus celebro’) *grato animo impulsus laudibus effero, celebro alqm. τινί L. 2,38 [Ps. 78,13 πτῶτη, 3 Mach. 6,33; class.: ‘inter se pacisci, profiteri, assentire’].¹

ἄνθος, οὐς, τό *flos* Ja. 1,10 s. 1 P. 1,24 (cf. Ps. 102,15. Is. 40,6 s.).*

ἀνθρακία, ἄς, ἡ ↓ *strues prunarum (Kohlenfeuer)* J. 18,18; 21,9 [Il. 9,213 al.].*

ἀνθραξ, χος, ὁ *carbo vel pruna* i. e. c. *ardens*: ἄνθρακας πυρὸς σωρεύει ἐπὶ τὴν κεφαλήν τινος R. 12,20 (Prov. 25,22) est metaphorā hebr. qua significatur, inimicum esse beneficiis collatis ad illatarum

injuriarum dolorem et ruborem (*pudorem*) commovendum.¹

* ἀνθρωπάρεσκος 2. (ἀνθρωπος, ἄρεσκος ‘blandus, aliorum gratiam aucupans’, ab ἀρέσκω ‘placeo’) *hominum favorem captans, qui hominibus placere studet* E. 6,6. C. 3,22 (Ps. 52,6; Ps. Sal. 4,8,10,21; ἀνθρωπαρεσκία Justin. M. apol. 2).*

ἀνθρώπινος 3. (ἀνθρωπος) *humanus*: 1) generatim: *ad homines pertinens*: χεῖρες ἀ. A. 17,25 cr. = χ. ἀνθρώπων t. r.; η φύσις ή ἀ. Ja. 3,7; ἀ. κτίσις ‘institutum hu.’ (vel = ab hominibus factum, vel = quod ab hominum natura sociali exigitur) 1 P. 2,13. — 2) *humanus* eo sensu ut conotetur *humanae naturae fragilitas vel vitiositas, quatenus humanum opponitur divino*: ἀ. σοφία 1 C. 2,4 r.,13; ἀ. ήμέρα ‘consensus judicum humanorum’ (sicut contra judicium Domini universale est η ήμέρα τοῦ Κυρίου) 1 C. 4,3. — 3) *quod humanae illi fragilitati atque imbecillitati adaptatur*: πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος tentatio vos non apprehendit nisi ad humanam imbecillitatem accommodata, i. e. viribus vestris non major [Pollux 3, 27, 131: δούκεις τις ὑπομείνειν ‘intolerabilis’, huic oppositum esse κοῦφον, εὔφορον, διστόν, ἀνθρώπινον, ἀνεκτόν] 1 C. 10,13; ἀνθρώπινον λέγω ‘alqd. humani dico’ i. e. praeceptum vobis do seu propono, huminarum virium modum haud superans, R. 6,19.*

ἀνθρωπο-κτόνος, ου, δ (¶, κτείνω) *homicida* 1 J. 3,15 b; ita J. 8,44 diabolus vocatur, utpote auctor moralis tam primi peccati lataeque in genus humanum sententiae mortis quam homicidiorum omnium; qui fratrem suum odio habet, ἀ. ἐστιν ‘est homicidae instar’, habet in se vera quaedam initia et germina ejus malitiae cuius extremum fastigium ac facinus est homicidium, 1 J. 3,15 a. [Eur].*

ἀνθρωπος, ου, δ *homo*; 1) ita ut humanae naturae ratio habeatur vel homo aliis opponatur; a) generatim: καγώ αὐτὸς ἀνθρωπός εἰμι A. 10,26; 1 C. 2,11; 15,21. Ph. 2,7. H. 2,6; opp. Deus Mt. 19,26; 21,25. A. 5,4. G. 1,1,10, angeli 1 C. 4,9; 13,1, beluae Mt. 4,19; 12,12. 1 C. 15,39; μέτρον ἀνθρώπου ‘quali homines uti solent’ Ap. 21,17, ἀριθμὸς ἀνθρώπου numerus [litteris, ex quibus componitur] hominem designans

Ap. 13,18; κατὰ ἀνθρώπους ‘secundum hominum morem’ = eo modo quo homines communiter morti succumbunt 1 P. 4,6; huc pertinet circumlocutio ex lingua hebr. et aram. petita υἱὸς ἀνθρώπου, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, de qua plura in art. υἱὸς I 3 b, II 3. — b) οἱ ἀνθρωποι passim sunt *homines inter quos alq. vivit, cum quibus agit, qui praesentes adsunt, vulgus, germ. die Leute, gall. les gens, vel proximi, germ. die Mitmenschen*: Mt. 5,16; 8,27; 16,13; 23,4. Mr. 8,27. L. 1,25; 6,31; 12,8. J. 4,28; 6,10,14. A. 18,13. Ja. 3,9 al. — c) ita ut consideretur homo mere naturalis cum suis judiciis, cupiditatibus, indeole etc. (opp. homo in altiore gratiae ordine constitutus, revelatione edoctus etc.): κατὰ ἀνθρώπον λέγω ets. ‘secundum hominum morem sic dico’ R. 3,5, exemplo e vita humana petito utor G. 3,15, solo rationis judicio doctus sic loquor? (opp. ex revelatione scio) 1 C. 9,8; κατὰ ἀνθρώπον ἔθηριομάχησα ‘ut merus homo [qui tantum humana, terrena, caduca cogitat] pugnavi’ (opp. ut Christianus) 1 C. 15,32; alibi conotatur naturae humanae fragilitas, vitiositas, perversitas: κατὰ ἀνθρώπον περιπατεῖτε, ἀνθρωποί ἐστε ‘humano modo vivitis, homines estis’ 1 C. 3,3 s.; διδασκαλίαι τῶν ἀνθρώπων C. 2,22; Mt. 15,9; 16,23. Mr. 7,7 s.; 8,33. 1 C. 2,5. E. 4,14. 1 P. 4,2. — d) dictiones quaedam singulares: δ πρῶτος ἀ. sc. Adam 1 C. 15,45,47, cui opponitur δ δεύτερος ἀ. alterum humani generis caput, Christus 1 C. 15,47: ἀ. (τοῦ) Θεοῦ homo Deo serviens 1 T. 6,11. 2 T. 3,17, a Deo missus 2 P. 1,21; δ ἡς ἀμαρτίας, vel ἀνομίας homo peccati servitus totus mancipatus 2 Th. 2,3. — e) metonymice = homo in hoc illove statu seu condicione positus vel haec illave pars hominis: dist. δ παλαιὸς ἀ. et δ καινὸς ἀ. R. 6,6. E. 4,22,24. C. 3,9 homo in statu servitutis peccati, nondum gratiā regeneratus, et homo in statu libertatis gratiae; dist. δ ἔσω et. δ ἔξω ἀ. ille est ipsa mens hominis (sive non regenerati R. 7,22 = νοῦς 23, sive regenerati 2 C. 4,16. E. 3,16), hic est corpus; δ χρυπτὸς τῆς καρδίας ἀ. homo qualis est ex parte ejus invisibili (χρυπτός), i. e. ex parte mentis (καρδία) 1 P. 3,4. — 2) conotatur hominis sexus masculinus = *mas*, *vir* Mt.

19,5. 1 C. 7,1 et saepe. — 3) sensu generaliore: *individuum aliquod generis humani, aliquis, ille*: a) δ ἄνθρωπος is de quo agitur Mt. 12,13; 26,72. Mr. 3,5; 5,8. L. 23,6. J. 4,50 al., οὗτος vel ἔκεινος δ ἄνθρωπος Mr. 15,39. L. 14,30. Ja. 1,7 al.; b) saepe poni videtur ne pronomina, adjectiva etc. nomine careant [Epict.]: τίς ἄνθρωπος; 'quis?' Mt. 7,9. L. 15,4, πᾶς ἄνθρωπος 'unusquisque' J. 2,10. Ja. 1,19, πάντες ἄνθρωποι 'omnes' A. 22,15. 1 C. 7,7, εῖς ἄνθρωπος 'unus' J. 11,50, δός δ ἄνθρωποι L. 18,10, δ ἄνθρωπος ὅς 'is qui' R. 4,6, οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες 'ii qui ambulant' L. 11,44, similiter J. 5,12. R. 14,20 (2,3 voc. ὁ ἄνθρωπε δ χρίνων 'tu qui judicas'); cum adj^o Mt. 12,35; 25,24 al., cum ptc^o 'alqs qui . .' Mt. 8,9; τίς ἄνθρωπος Mt. 18,12. 1 T. 5,24; c) ipsis substantivis ita praeponitur quibus status vel condicio alcs. designatur: ἄνθρωπος ἀμαρτωλός 'alqs. qui est peccator', nostrum 'ein Sünder' J. 9,16, ἄνθρωπος βασιλεύς Mt. 18,23 (att. ita contemptim, alioquin ἀνὴρ βασιλεύς, v. Pape s. v.); Mt. 13,45,52; 18,23; cum nomine gentilicio: ἡ. Κυρηναῖος Mt. 27,32; A. 21,39; 22,25; ἄνθρωπος pronominis indefiniti instar 'aliquis, certus, quidam' Mt. 12,10; 17,14. Mr. 3,1. J. 1,6; ἄνθρωπος sensu indefinito atque universalis = 'quilibet, aliquis', saepe = germ. 'man', gall. 'l'on': οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος 'man soll uns so ansehen' 1 C. 4,1; Mt. 16,26. Mr. 4,26; 7,11. J. 3,4. R. 3,28. 1 C. 7,26; 11,28. G. 2,16. Ja. 2,24; cum articulo generico δ ἄνθρωπος 'quilibet: man: on' Mt. 15,11 ss. Mr. 7,15. J. 2,25; 7,51. R. 7,1; — d) quem non alloqueris nomine suo proprio, compellatur ἄνθρωπε L. 5,20; 12,14; 22,58,60 [Epict.]; — genetivus partitivus ἀνθρώπων accedit ut complementum ad οὐδείς Mr. 11,2. L. 19,30 al., μηδείς A. 4,17, τίς A. 19,35 cr. 1 C. 2,11.

ἀνθυπατεύω ↓ *proconsul sum*, seq. genet. provinciae τῆς' Αχαΐας A. 18,12 t. r., Blass (cf. ἡγεμονεύειν L. 2,2; 3,1, τετραπρχεῖν L. 3,1 c. genet.) [Plut. Hdn.].¹

ἀνθύπατος, οὐ, δ (ἀντί = 'pro, vice'; ὄπατος = 'consul') *proconsul*, ex Augusti instituto *is qui praeest provinciae senatoriae* (Suet. Aug. 36, 47; Marquardt, röm. Staatsverwaltung I) A. 13,7 s., 12; 18,12 cr.; 19,38 [Pol. ss.].*

ἀν-ίημι, ao. ἀνήκα (conj. ἀνῶ, ptc. ἀνείς, ἐντος), ao. P. sine augmento ἀνέθην: *remitto* = *relaxo, solvo*; 1) proprie: τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων 'vincula gubernaculorum' A. 27,40; πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη A. 16,26 (v. l. ἀνελύθη). — 2) metaph. *mitigo* rem, vel ab ea plane *cesso*: ἀπειλήν E. 6,9 [ἀ. τὴν ἔχθραν τινός, τὸν πόλεμον etc. Thuc.]. — 3) aliquem *liberum dimitto* v. g. e vinculis vel quavis conjunctione etiam valde optata, aliquem (*sibi*) *relinquo, deserō*: οὐ μή σε ἀνῶ (parall. ἐγκαταλίπω) 'non te relinquam, deseram' H. 13,5 (Dt. 31,6) [ἐμὲ δὲ γλυκὺς ὅπνος ἀνῆκεν Il. 2, 71; Od. 7, 289 al.].*

†† **ἀν-ίλεως**, ως, ων, gen. ω adj. *indecens, durus* Ja. 2,13 r.¹

ἄνυπτος 2. (νίπτω) *illotus* Mt. 15,20. Mr. 7,2,5 r. [Hom. Hes.].*

ἀν-ίστημι, ft. ἀναστήσω, ao. ἀνέστησα, ad med. ἀν-ίσταμαι ft. ἀναστήσομαι, .ao. ἀνέστην: 1) act. *surgere facio, erigo*: a) proprie: jacentem A. 9,41; b) improprie a) «resuscito», *ad vitam revoco mortuum* J. 6,39 s., 44,54. A. 2,32; 13,34; 17,31 [Il. 24, 551 al.]; J. 6,39 s., 44,54 in specie de resuscitatione justorum ad vitam beatam. β) *existere*, i. e. *publice prodire facio*, germ. *aufreten lassen*: προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει δ Θεός A. 3,22; 7,37; A. 3,26; 13,33 [ἀναστήσασθαι τινα μάρτυρα Plut.]; — γ) *excistere*, i. e. *nasci facio*: ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ Mt. 22,24 (Gen. 38,8). — 2) med. *surgo*; a) proprie: a terra Mr. 9,27. L. 22,45. A. 9,6; a sede Mt. 26,62. L. 10,25. A. 14,10; e lectulo s. somno Mr. 1,35. L. 11,7, de aegrotis sanatis mortuisque ad vitam revocatis qui sani vivique a lecto surgunt L. 4,39; 5,25. A. 9,34. Mr. 5,42. L. 8,55. A. 9,40; non supervacaneum est, sed stilo hebr. (Dalman, Worte Jesu 18 s.) ipsique rei gestae sub aspectum subjiciendae servit, cum ii qui locuturi, alio abituri similiave facturi sunt, 'surrexisse' perhibentur: Mr. 14,57. J. 11,31. A. 1,15; 5,34 al.; addito termino-a-quo, nempe unde alqs. abit, Mr. 7,24. L. 4,38. — b) improprie: a) *seditionem facio, exsurgo contra alqm. ἐπί τινα* Mr. 3,26; — β) *existeo, dic.* de regibus, sacerdotibus, rebelium ducibus ets., qui suo quisque tempore velut in scenam prodeunt, A. 5,36; 7,18; 20,30. R. 15,12. H. 7,11,15; — γ) a

mortuis redivivus surgo; ἐκ νεκρῶν Mr. 9,9. L. 16,31. A. 10,41. E. 5,14 (metaph.); abs. Mt. 12,41. Mr. 8,31; 9,31; 12,23 v.; 16,9. L. 9,8. J. 11,23. 1 Th. 4,14,16 [Il. 21, 56; Hdt. 3, 62].

"**Ἄννα**, WH. He.; minus bene Tdf. Br. **Ἀννα**, ας (Bl. § 7, 2), ἡ (πᾶτη 1 Reg. 1,2) *Anna*, prophetissa L. 2,36.¹

"**Ἄννας** (WH. He.) melius quam "**Ἄννας**, ἡ, δ (πᾶτη, πᾶτη? FlJ. "Αναν-ος) *Annas*, pontifex maximus Judaeorum annis 6—15 p. C.; cui per Valerium Gratum procuratorem munere privato successere Ismaël (15—16), Eleazar (16—17), Simon (17—18), Joseph Cajaphas (18—36); amoto a munere cum sine dubio maneret nomen pontificis magnaqua apud plebem ac Cajapham generum auctoritas, ac per jus, quamdiu viveret, officium durabat, non falso dicitur L. 3,2 ἐπὶ ἀρχιερέως "Αννα καὶ Καιάφα, cf. A. 4,6; J. 18,13,24.*

ἀνόητος 2. (νοέω) 1) passive: *inintelligibilis, mirus* [h. Hom. Plat.] — 2) active (Kühner³ II p. 289): *insipiens, vecors*: L. 24,25. G. 3,1,3. T. 3,3; opp. *σοφός* R. 1,14; ἐπιθυμίαι a stulta mente profectae 1 T. 6,9 [Plat., pFay. 19, 19 -ως].*

ἄνοια, ας, ἡ (ἄνοις ‘amens’) *amentia, vecordia*; ea qua quis perverso usus iudicio veritati ac justitiae adversatur L. 6,11. 2 T. 3,9.*

ἀνοίγω, ft. ἀνοίζω, ao. ἤνοιξα et ἀνέψα, pf. 2. ἀνέψα, pt. pf. pass. ἀν- vel ἥνεψημένος, ao. pass. 1. ἀν- vel ἥνεψημένην, ao. pass. 2. (hell.) ἤνοιγην, ft. pass. 1. ἀνοιχθήσομαι, 2. ἀνοιγήσομαι (codd. valde discrepant; cf. Bl. § 24). 1) transitive: *aperio, patefacio*, e. g. a) *portam* A. 5,19. Ap. 4,1 et mtph. 3,20; de alia metaphora A. 14,27. 1 C. 16,9. 2 C. 2,12. C. 4,3. Ap. 3,8 cf. θύρα d; objectum ‘portae’ intellegitur ubi verbum absolute ponitur: A. 5,23; 12,16, ἀνοίξαι τινί L. 12,36. J. 10,3, rursus mtph. = flagitanti alqd. obsequi Mt. 7,7 s. L. 11,9 s., aliter in parabola = admittere alqm. ad gloriam caelestem Mt. 25,11. L. 13,25 vel ad quaevis divina beneficia Ap. 3,7; — b) *locum aliquem utcumque patefacio ita ut prospectus in eum pateat vel etiam aditus et exitus*, ut: puteum abyssi Ap. 9,2, penetralia templi caelestis Ap. 11,19; 15,5; caelum Mt. 3,16. L. 3,21. A. 7,56 r.; 10,11. Ap. 19,11; sepulcra Mt.

27,52. R. 3,13; — c) *res clausas*: loculos Mt. 2,11; sigillum Ap. 5,9; 6,1,3,5,7,9,12; 8,1; librum evolvendo L. 4,17 v. Ap. 5,2-5; 10,2,8; 20,12; — d) **membra corporis* [LXX = πτη] Num. 22, 28. Is. 50, 5 al.] et quidem a) morbo impedita in integrum restituo; oculos caecorum: Mt. 9,30; 20,33. J. 9 passim, 10,21; 11,37, de mentis quasi oculis A. 26,18; aures surdas Mr. 7,35; os muti et linguam L. 1,64; — β) membra modo clausa, ut iis utar, aperio: oculos, palpebris diductis A. 9,8,40; os piscis Mt. 17,27; os proprium, ad vorandum alqd., mtph. de terra Ap. 12,16 (Gen. 4,11); os meum aperio (hebraismus = dicere exordior) praesertim de verbis gravibus ac consideratione dignis: Mt. 5,2. A. 8,32,35; 10,34; 18,14, add. ἐν παραβολαῖς Mt. 13,35, εἰς βλασφημίας Ap. 13,6. — 2) solum pf. 2. ἀνέψα adhibetur sensu intransit. = *apertus sum, pateo*: de caelo (v. 1 b) J. 1,52; τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέψατο πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι = aperto liberoque sermone erga nos utor, quo inter se utuntur amici, nihil inter se reticentes aut dissimulantes 2 C. 6,11.*

ἀνοιδομέω, ft, ἡσω: *reaedifico, restituo domum dirutam* A. 15,16 bis [Xen. Hell. 4, 4, 19 al.].*

ἀνοιξις, εως, ἡ (ἀνοίγω) *apertio*; **ἀνοιξις** τοῦ στόματος *apertio oris*; si compares eandem expressionem Ez. 16,68; 29,21 (πτη γνπτη) et 2 C. 6,11, vid. esse hebraismus pro παρρησίᾳ *libertas loquendi* et non tantum ‘sermo’ E. 6,19 [Thuc. 4, 67, 3; ἀχειλῶν Plut. mor. 738 c].¹

ἀνομία, ας, ἡ ↓ *condicio ejus qui est sine lege*; sed jam ap. Graecos = *contemptus ac violatio legum, improbitas*: Mt. 23,28; 24,12. 2 Th. 2,7. T. 2,14. H. 1,9 (opp. δικαιοσύνη ut Hdt. 1, 96; Xen. mem. 1, 2, 24): ἀνομίαι sunt improbe et contra legem facta R. 4,7. H. 8,12 r.; 10,17; ποιεῖν τὴν ἀνομίαν Mt. 13,41, ἐργάζεσθαι τὴν ἀνομίαν Mt. 7,23 = in opus deducere improbitatem, improbe agere; vehementer effertur hac voce conceptus **contemptus ac repudiationis legis divinae* 1 J. 3,4; δ ἀνθρωπος τῆς ἀνομίας ille homo, in quo ipsa improbitas ad suum fastigium deducta esse videtur 2 Th. 2,3 v. (v. ἀνθρωπος 1 d); e contextu R. 6,19^a ἀνομία est concupiscentia ad improba opera sollicitans, 6,19^b vita scelerata

opp. ἀγιασμός; 2 C. 6,14 ethnicismus ἀνομία, religio christiana δικαιοσύνη.*

ἄνομος 2. (νόμος) 1) *qui caret lege* [Plat.]; **qui caret lege Mosaica*, i. e. *genitilis*: τοῖς ἀνόμοις (έγενόμην) ως ἄνομος κτλ. 1 C. 9,21; quia adjectivis ab ἡ priv. incipientibus subjungi potest genetivus quo accuratius indicatur qua re alqs. careat [ἄτιμος τοῦ συμβουλεύειν, ἀτελῆς τῶν τριηραρχῶν Krüger § 47, 26, 10. 11], ibidem t. cr. ἄνομος Θεοῦ est i. q. sine Lege ideoque sine Deo, opp. ἔννομος Χριστοῦ (cfr. Bl. § 36, 11). [Esth. 4,17 add. l. 42 ed. Tdf.] — 2) *legis contemptor ac violator, improbus, maleficus*: μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη ‘in numero improborum habitus est’ L. 22,37. Mr. 15,28 v.; A. 2,23. 1 T. 1,9 (cum ἀνυπότακτος); ἔργα ἄνομα ‘opera legi contraria’ 2 P. 2,8; δ ἄνομος per eminentiam: Antichristus 2 Th. 2,8 [Hdt. etc. et pap. de personis et rebus].*

ἀνόμως adv. *eo modo qui congruit homini carenti lege vel non subiecto legi* scil. Mosaicae: ὅσοι ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται quicunque, cum lege Mosaica non obligarentur, peccaverunt, sic etiam interibunt ut convenit hominibus extra illam legem constitutis, i. e. ita ut Deus poenam non Mosaicâ lege metiat, quae ad illos non pertinebat, sed lege solâ naturali R. 2,12 [ἀ. ζῆν ‘ex legem vivere’ Isocr. 4, 39; alibi ἀνόμως = ‘improbe’].*

ἀν-ορθόω, ao. pass. ἀνωρθώθην vel sine augmento, ἀνωρθώθην, v. Bl. § 15, 4 (όρθος ‘rectus’) id quod est collapsum vel incurvatum, *subrigo*, *rursus erigo rectumque reddo*: παραχρῆμα ἀνωρθώθη (mulier) L. 13,13; H. 12,12; de aedificio collapso A. 15,16 [utroque sensu ap. class.].*

ἀν-όστιος 2. *impius*, qui timorem numinis pium abjecit ideoque etiam in parentes, benefactores, alios impius est: 1 T. 1,9. 2 T. 3,2.*

ἀνοχή, ḡς, ḡ (ἀν-έχομαι) +*tolerantia, patientia* R. 2,4; 3,26 [cl. = ‘dilatio, mora, industiae’ ab ἀν-έχω; 1 Mach. 12,25 = ‘spatium temporis’ ad alqd. concessum].*

ἀντ-αγωνίζομαι *contra* alqm. vel alqd. *pugno, certo*: πρός τι H. 12,4 [cl. τινί].¹

ἀντάλλαγμα, ματος, τό (ἀντ-αλλάσσω ‘permuto’) *id quod alterius rei loco*, i. e. ad eam adipiscendam seu servandam, *datur*,

pretium rei redimendae aequivalens: τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; quid homo dare potest (Christo judici), quo redimat amissam animam seu felicitatem aeternam? Mt. 16,26; Mr. 8,37 [Eur.; cf. Job 28,15; Eccli. 6,15 al.].*

ἀντ-ανα-πληρόω *vicissim, ex mea parte* (ἀντι-) *suppleo*: ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ‘id quod deest tribulationum Christi ego suppleo’ C. 1,24. *Nota*: ἀναπληρόω dumtaxat respicit aliquem defectum qui supplendo tollitur; ἀντ-αναπληρόω duos comparat qui conjunctim, altero id faciente quod alter aut non facit aut facere nequit, aliquid praestare debent, ut Dem. 14, 16. 17. Itaque Christus et Paulus (et ceteri qui cuncte sunt Christi membra) debent quasi conjunctim passionem subire, suas quisque vices praestantes.¹

ἀντ-απο-δίδωμι, ft. ἀνταποδώσω, inf. ao. ἀνταποδοῦναι, ft. P. ἀνταποδοθήσομαι: *vicissim reddo, retribuo*; a) in bonam partem: εὐχαριστίαν 1 Th. 3,9; abs. [Aristot.] L. 14,14. R. 11,35. — b) in malam partem, puniendo, ulciscendo: τινὶ θλῖψιν 2 Th. 1,6; abs. R. 12,19. H. 10,30 [Dt. 32,35].*

***†ἀνταπόδομα**, ματος, τό ↑ *id quod alci. retribuitur*: a) in bonam partem L. 14,12; — b) in malam R. 11,9 [LXX = λιμὸν ad a) Eccle. 12,21 ad b) Ps. 27,4 al.].*

ἀνταπόδοσις, εως, ḡ 1) *retributio*. — 2) per metonymiam *id quod retribuitur, praemium*: C. 3,24 c. genet. epexeg.¹

***ἀντ-απο-κρίνομαι**, ao. ἀνταπεκρίθην: *contra respondeo, respondens alci. contradico* L. 14,6; R. 9,20 ‘qui tuo responso (sc. verbis τί ἔτι μέμφεται; quibus Paulo responsum est) Deum impugnas’. [Job 16,8] (Apud mathematicos valet *inter se correspondere, sich entsprechen*).*

ἀντ-έγω *ex adverso teneo*; intrans.: *ob sisto* ets. In NT solum med. **ἀντ-έχομαι**, ft. ἀνθέξομαι: propriæ valet *rei manuprehensae innitor*; hinc a) *firmiter innitor s. adhaereo*; personæ: τινός Mt. 6,24. L. 16,13 (opp. καταφρονεῖν); *rei*: τοῦ λόγου T. 1,9 [cl. pOx. 281, 30 al.]; — b) *ut ἀντιλαμβάνομαι* τινος = †alcs. *curam ago, sustento* 1 Th. 5,14.*

ἀντί (in NT i non eliditur nisi in ἀνθ' ḡν) *prae pos.* cum genitivo copulanda: 1) *e regione, ante* [Hom.] — 2) *compar*

alci., ejusdem pretiis ac . . ., alcs. instar, tamquam: mulieri coma data est ἀντὶ περιβολαίου 1 C. 11,15 [Od. 8, 546 al.]; hinc a) in emptione et commutatione: *pro, ad emendum . . ., ad redimendum*. . ., *ab obtinendum . . . δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀντὶ πολλῶν ad redimendos multos Mt. 20,28; Mr. 10,45. H. 12,2,16.* — b) *ad reddendam vicem sive remunerando sive puniendo, pro: κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιόναι R. 12,17; Mt. 5,38. 1 Th. 5,15. 1 P. 3,9; ἀνθ' ὅν (= ἀνθ' οὖς = ἀντὶ τούτου ὅτι) pro eo quod, ad puniendum alqm. quia . . .: zur Strafe dafür, daß: ἔσῃ σιωπῶν . . . ἀνθ' ὅν οὐκ ἐπίστευσας L. 1,20: 19,44. A. 12,23. 2 Th. 2,10. — c) *propter: ἀντὶ τούτου 'propterea'* E. 5,31 = ἔνεκεν τούτου Gen. 2,24; ἀνθ' ὅν 'quapropter' L. 12,3 (ubi vulg. 'quoniam'). — 3) *loco alcs., pro: a) pro, loco . . . in successione, permutatione, electione: ἀντὶ ἵχθύος ὅφιν L. 11,11; H. 12,2(?)*; ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς 'anstatt zu sagen: au lieu de dire' = cum potius sic debeat is dicere Ja 4,15; de successione regis Mt. 2,22; de continua serie rerum: χάριν ἀντὶ χάριτος 'gratiam gratiae succedentem' = continuam gratiarum seriem J. 1,16 (cfr. γῆν πρὸ γῆς 'a regione in regionem' Kühner³ III p.455); — b) *pro, nomine alcs.: Mt. 17,27.***

ἀντι-, ante vocales **ἀντ-**, **ἀνθ-**: prae-fixum significans 1) *e regione, ex adverso, coram: ἀντί-δικος, ἀντί-τυπος, ἀντί-παρέρχομαι.* — 2) *vicissim, vice, pro: ἀντί-χαλέω, ἀντί-λυτρον, ἀντί-μισθία.* — 3) *adversus, ob-, contra-: ἀντί-λέγω, ἀντί-στρατεύομαι, ἀντί-χριστος.* — 4) *ultra citroque, germ. hin und her: ἀντί-βάλλω [ἀντί-σπασθαι Epict.].*

ἀντι-βάλλω 1) *objicio.* [Thuc. Pol.] — 2) *†ultra citroque jacio: λόγους 'sermones conferre' L. 24,17.¹*

***ἀντι-δια-τίθημι** *ex adverso dispono;* med. *me, i. e. adversor, 2 T. 2,25 de haereticis [Epict. 3, 24, 24; ap. prof. act.: vicissim afficio].*¹

ἀντιδίκος 2. (ἀντι-, δίκη) 1) *qui in lite s. judicio ex adverso stat, adversarius Mt. 5,25. L. 12,58; 18,3 [cl.]. — 2) universim: adversarius, inimicus 1 P. 5,8 [Aesch. Ag. 41; 1 Reg. 2,10].**

ἀντίθεσις, εως, ἡ (ἀντι-τίθημι) *oppositio;* 1 T. 6,20 *doctrina quae alteri doctrinae opponitur, plur. propositiones oppositae.*¹

ἀντι-καθ-ίστημι *oppono;* med., ao. ἀντι-κατέστην *obsisto* H. 12,4 [Xen. al.].¹

ἀντι-καλέω, ao. ἀντεκάλεσα: *vicissim voco, i. e. eum qui me invitaverat, ad vicem rependendam invito L. 14,12 [ita Xen. conv. 1, 15].*¹

ἀντι-κειμαι 1) *ex adverso jaceo [geogr.], oppositus sum. — 2) adversarius sum, adversor; ptc. adversarius, inimicus [LXX Ex. 23,22. Job 13,25 al.] L. 13,17; 21,15. 1 C. 16,9. Ph. 1,28; in specie ita vocatur antichristus 2 Th. 2,4, diabolus, ut videtur (Chrys.), 1 T. 5,14. — 3) de rebus: adversor, contrarius sum, repugno: τινί G. 5,17. 1 T. 1,10 [Plat.].**

†ἀντικρύς recte Br. (cfr. Bl. § 5, 4; Kühner³ I p. 298 d x; falso alii ἀντικρυς), **ἀντικρύ** t. r., adv. *e regione, ex adverso;* cum genet. A. 20,15 [Paus. Plut.; apud veteres ἀντικρύ = e regione, ἀντικρυς = rectâ].¹

ἀντι-λαμβάνω *vicissim accipio;* — med., ao. ἀντελαμβόμην: 1) *alqd. (alqm.) velut mihi e regione positum (ἀντι-) accipio* (cfr. entgegennehmen) i. e. *potior, teneo* [c. genet., Plat. al.]; *οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι* 1 T. 6,2 sec. *alios = '(servi,) qui beneficio [nempe tam benigni dominii] fruuntur' aut '(heri,) qui beneficio [fidei christiana] fruuntur' (vulg. goth. 'participes sunt'). — 2) *in alqd. obtainendum aut faciendum incumbō* [σωτηρίας, Thuc. pap.]: inde 1 T. 6,2 sec. *alios: '(heri) qui beneficiae studiosi sunt'.* — 3) **alcs. curam suscipio, opitulor, germ. sich eines annehmen: L. 1,54 (cfr. Is. 42,1 = ἤθη teneo). A. 20,35. [Ps. 88,44 al. DSic. 11, 13; cfr. ἀντίλημψις.]***

ἀντι-λέγω, ao. ἀντεῖπον: *contradicō:* 1) *verbis; absol. A. 13,45 b; 28,19. T. 1,9; τινί L. 21,15. A. 13,45 a; οὐδέν A. 4,14; seq. acc. c. inf. L. 20,27 Tdf. Br. [ut Thuc. 3, 41; X. anab. 2, 5, 29 al.]. — 2) *etiam factis, i. e. adversor, oboedientiam detrecto alci.; abs. R. 10,21 (c. ἀπειθέω). T. 2,9; τινί J. 19,12; pass. constr. pers. (Bl. § 54, 3) ἀντιλέγεται τι alci rei contradicitur, adversantur L. 2,34. A. 28,22.***

ἀντίλημψις hell. = **ἀντίληψις**, εως, ἡ (ἀντιλαμβάνω, -ομαι, q. v.) 1) *mutua acceptio, perceptio sensuum etc.* — 2) *jam ap. LXX, ut Ps. 21,20 [= פָּרַעֲשׂ]. Sir. 11,12. 2 Mach. 15,7 = auxilium, it. in papyris*

inde a tempore Ptol. [pTaurin. 5, 24]: 1 C. 12,28 charisma quoddam datum ad curam infirmorum pauperumque agendum; pluralis de variis ejus modis ac gradibus.¹

ἀντιλογία, ας, ἡ (ἀντίλογος, ab ἀντι-λέγω) *contradictio, oblocutio*: χωρὶς πάσης ἀ. = *procul dubio, certe* H. 7,7; *lis* H. 6,16; *contradictio* etiam per actiones H. 12,3; *seditio* Ju. 11.*

†**ἀντι-λοιδορέω** *vicissim convicior, male-dicta regero* 1 P. 2,23 [Plut. Lcn.].¹

†**ἀντι-λυτρον**, ου, τό *quod pro redi-mendo alio (ἀντι) pretium datur* (vulg. ‘redemption’). 1 T. 2,6. [Orph. lithica 587 ‘remedium’].¹

†**ἀντι-μετρέω**, ft. P. *ἀντιμετρηθήσομαι: vicissim metior, rependo* Mt. 7,2 r. L. 6,38. [Lcn. am. 19.]*

†**ἀντιμεσθία**, ας, ἡ (ἀντίμεσθος) *quod vicissim pro mercede datur, retributio*: R. 1,27; τὴν ἀντὴν ἀ. (accus. objⁱ int.) πλα-tύνθητε καὶ ὑμεῖς ‘eandem vicem mihi re-pendite eo quod vos quoque dilatamini’ 2 C. 6,13. [Clem. Rom., ClAlex. al.].*

Ἀντιόχεια, ας, ἡ *Antiochia urbs; 1) Syriae olim caput, ubi primum christia-num nomen effloruit: A. 11,19 s., 22,25—27; 13,1; 14,26; 15,22—35; 18,22. G. 2,11. — 2) ’A. τῆς Πισιδίας A. 13,14 t. r. Bl. He. Br., ’A. ἡ Πισιδία Tdf. WH., apud Stra-bonem ’A. ἡ πρὸς τῇ Πισιδίᾳ, nam civitas fuerat in Phrygia prope Pisidiae confinia-sita, sed a Romanis est Pisidiae attributa (Plin. hist. nat. 5,24) A. 14,19,21. 2 T. 3,11.*

Ἀντιοχεύς, ἐως, δ [†]*Antiocenus*, A. 6,5 (de Antiochia Syriae agitur).¹

***ἀντι-παρ-έργομαι**, ao. -ῆλθον: *exad-versum praetereo* L. 10,31 s.: verbum videtur circuitum describere quem, viso vulnerato, fecerint. [Anth. 12, 8; — Sap. 16,10 ‘sub-venio’: quā significatione verbi comparatā habetur L. l. c. eximum oxymoron.].*

Ἀντίπας, ἄ, δ *Antipas*, martyr Christia-nus, Ap. 2,13: historice de eo nihil certo traditum est; episcopum Pergamenum fuisse et Domitiano imperatore in bovem aheneum inclusum esse tradiderunt [deriv. ab ’Αντίπατρος].¹

Ἀντιπατρίς, ἴδος, ἡ *Antipatris*, civitas inter Hierosolyma et Caesaream Palaest. sita, sec. FlJ. antiq. 16, 5, 1 ab Herode M. in planicie Καφαρσαβᾶ, sec. 13, 15, 1 ipso loco vici Χαβερσαβᾶ aedificata, quem

vicum cum suo nomine etiamnum mansisse censem (*Kefr-Saba*), aliis existimantibus Antipatridem fuisse loco pagi *Râs-al-'Ain*, qui a Kefr-Saba 50 fere minutis distat: A. 23,31.¹

×**ἀντιπέρα** [Bl. § 3, 3; Kühner 3 II p. 306 α] melius quam -ρα, -ραν, alii etiam **ἀντίπερα** adv. *e regione, in opposito litore*; c. gen. praepositionis instar: ἀ. τῆς Γαλι-λαίας ‘in litore G. opposito’ L. 8,26. [Polyb. etc.].¹

***ἀντι-πίπτω** *obviam, contra cado* [Aristot.] seu *irruo* [Polyb.]; dein *adver-sor, obnitor* c. dat. A. 7,51 [pLugd. Lee-mansD 21 = *impedio, temp. Ptol.*].¹

ἀντι-στρατεύομαι *contra alqm. bellum gero: τινί; trop. R. 7,23. [Xen. al.]*¹

ἀντι-τάσσω *oppono, max. milites hosti-bus; med. me oppono alci. τινί; dein ge-neratim ×obsisto, obnitor alci.: abs. A. 18,6; c. dat. R. 13,2. Ja. 4,6; 5,6 (subj. om. δίκαιος). 1 P. 5,5 [Prov. 3,34. Polyb. al.].*¹

ἀντι-τυπος 2. I. (ab ἀντι-τύπτω) 1) ac-tive: *repercutiens, resistens, durus, hostilis* etc.; 2) passive: *repercussus, resonans*. [Hdt. ss.] — — II. ×(a τύπος, q. v.) corre-spondens similitudine alicui *typo seu exem-plari*: 1) ad τύπος 4 a: *ad normam ac similitudinem alcs. rei, quae est exemplar, factus; einem Urbild oder Muster nach-gebildet*: sanctuarium Israëlitarum, factum κατὰ τὸν τύπον κτλ. (Ex. 25,40) dic. H. 9,24 ἄγια .. ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν sc. ἄγιων ‘sanctuarium, veri sanctuarii (cae-lestis) imago atque adumbratio’. [Pol. 6, 31, 8 milites simili ordine, quo alii, dis-positi dicuntur eorum ἀντίτυποι.] — 2) ad τύπος 4 c: + *alicui typo VTⁱ correspondens; cuius alqa. VTⁱ res typus fuit; algā. re VTⁱ praesignificatus: δι' ὅδατος, δ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σψ̄ει βάπτισμα ‘per aquam, quae antitypica (fere = cuius antitypus) etiam vos nunc servat, sc. baptismus’ 1 P. 3,21.**

ἀντι-χριστος 2. (cfr. ἀντι-θεος ‘Deo contrarius’ ap. Phil. al.) *Christo contrarius, Christo adversarius* 1 J. 2,18 b; quidam in-signis Christi adversarius, «*Antichristus*», qui inde a prima ecclesiae aetate crede-batur ante secundum Christi adventum fore ut exsisteret (cf. 2 Th. 2,3 ss.): 1 J. 2,18 a; 4,3 (τὸ τοῦ ἀ. sc. πνεῦμα); sensu latiore vox 1 J. 2,22. 2 J. 7 eos omnes

designat qui sunt Antichristi velut praecursores ac satellites.*

ἀντλέω, ao. ἡντλησα, pf. ἡντληκα: 1) *sentinam* (ἄντλος) *exhaurio*. [Theogn. al.] — 2) *universim: haurio* [Plat. al.]: J. 2,8s.; 4,7,15.*

***ἄντλημα**, ατος, τό ↑ 1) *id quod hauritur, haustus* [Dioscorides 4, 64]; — 2) *id quo hauritur, urna, situla* J. 4,11 [Plut. mor. p. 974 e].¹

***ἀντοφθαλμέω** *proprie: adversis oculis intueor; metaph. obluctor, obnitor c. dat.* A. 27,15 [item 6,11D τῇ ἀληθείᾳ: Sap. 12,14. Polyb.].¹

ἄνυδρος 2. (ἀ- pr., ὕδωρ) *aqua carens; tópoi loca arida deserti* Mt. 12,43. L. 11,24 [ἡ ἄνυδρος ‘desertum’ Hdt. 3, 4; Is. 44,3 al.]; *πηγαὶ* 2 P. 2,17 et *νεφέλαι* Ju. 12, quae suā naturā aquam promittunt, sed fallunt.*

***ἀνυπόκριτος** 2. (ύποχρίνομαι) *a simulatione alienus, minime fucatus: ἀγάπη* R. 12,9. 2 C. 6,6; 1 T. 1,5. 2 T. 1,5. 1 P. 1,22. Ja. 3,17 [Sap. 5,19; 18,16].*

***ἀνυπότακτος** 2. (ύποτάσσω) 1) *non subjectus, qui sui juris est*, H. 2,6 [Epict. diss. 4, 1, 161]. — 2) *qui se non subjicit, inobediens*: 1 T. 1,9 (c. ἄνομος). T. 1,6,10 [Philo, Epict., Polyb. = ‘vagus, confusus’].*

ἄνω adv. 1) *sursum: J. 11,41. H. 12,15; supra: ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω* A. 2,19. Ap. 5,3v.; ἔως ἄνω ‘usque ad labrum’ J. 2,7. — 2) δ, ή, τὸ ἄνω *adjectivi instar: supernus et in specie τοῖς caelitis: ή ἄνω Ἰερουσαλήμ* ‘J. superna’, caelesti indole, fine, origine = ecclesia temporis Messiani G. 4,26; κλῆσις Ph. 3,14 vocatio caelitus data et ad caelum nos invitans; τὰ ἄνω *caelitia, bona regni caelorum* C. 3,1s., *caelum: ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί* J. 8,23.*

ἀνώγαιον, ἀνώγεον, ἀνώγεων v. ἀνάγαιον.

ἀνωθεν adv. 1) *desuper: ἀπὸ ἀνωθεν* Mt. 27,51. Mr. 15,38; *ἐκ τῶν ἄνωθεν inde a superioribus partibus* J. 19,23: quibus in locis -θεν fere abundat. — 2) *caelitus* (cf. ἄνω), *divinitus: J. 3,31* (opp. ἐκ τῆς γῆς); 19,11. Ja. 1,17; 3,15,17 (Philo; in Talmude πληγὴν). — 3) *fere = ‘ab initio’* L. 1,3; A. 26,5 ‘a superiore tempore’ [Demosth.; pTebt. 59,7 ἦν ἔχετε πρὸς ἡμᾶς ἡ πατρικὴν φιλίαν]. — 4) **iterum* J. 3,3 (cfr. 4,7; pleonast. πάλιν ἄνωθεν G. 4,9 [it. Sap. 19,6].*

ἀνωτεριός 3. ↓ *superior, editior; + de locis a mari magis remotis* A. 19,1 [alio sensu Hippocr. Gal.].¹

***ἀνώτερον** = att. ἀνωτέρω (ἄνω): 1) *in altiore locum* L. 14,10 [Lev. 11,21 ‘supra’]. — 2) *in altiore loco; i. q. in superiore (priore) libri parte* [τρίτη ἡ. βίβλῳ Pol. 3, 1, 1]: ἀ. λέγων . . ., τότε εἰρηκεν ‘cum prius dicat . . ., postea dixit’ H. 10,8.*

ἀνωφελής 2. (ὄφελος, de ω cfr. Kühner³ II p. 335, 2) *inutilis* T. 3,9 (c. μάταιος); substantive τὸ ἀ. *inutilitas* H. 7,18 (c. τὸ ἀσθενές. cfr. ὁ IV 1 d).*

ἀξίνη, ης, ἡ *ascia, dolabra, «securis»* Mt. 3,10. L. 3,9.*

ἀξιός 3. (ἄγ-σιος lancem pondere suo agens: Curtius) 1) *primitus: ponderosus, (saltem) aequi ponderis cum altera re quae comparatur, πρός τι; litotes: οὐκ ἄξια τὰ παθήματα πρὸς τὴν δόξαν* R. 8,18 (vg. «condignus») [cl. βοὸς ἡ. aequi ponderis cum bove, ἡ. δέκα μνῶν: sim. Prov. 3,15; 8,11]. — 2) *dignus alq. re, meritus alqd., praemium aut poenam: a) in bonam partem: ἡ. δ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ* Mt. 10,10. L. 10,7; A. 13,46. 1 T. 1,15; 4,9 al.; seq. inf. κληθῆναι υἱός L. 15,19,21; A. 13,25. Ap. 4,11 al., pro inf. Ίνα J. 1,27; seq. sent. rel. (constructio lat.) L. 7,4; res, e contextu nota, reticetur Mt. 10,11,13; 22,8. Ap. 3,4. — b) *in malam partem: ἄξια πληγῶν* (‘facinora) plagis digna’ L. 12,48: 23,15. A. 23,29. R. 1,32 al.; abs. Ap. 16,6.

— 3) *dignus aliquo* = *dignus qui alcs. consortio ac beneficiis fruatur: οὐκ ἔστιν μου* ἡ. Mt. 10,37s. (cfr. L. 14,26); H. 11,38. — 4) *vicissim poena dic. facinore digna, ei conveniens; ἄξια ὥν ἐπράξαμεν* L. 23,41; ac generatim res rei dicitur *conveniens: καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας fructum (= opus) qualem seria mentis mutatio exigit* Mt. 3,8. L. 3,8. A. 26,20; *ἄξιόν ἔστιν ‘convenit, decet’* 2 Th. 1,3, seq. τοῦ c. inf. ‘convenit ut, operaē pretium est ut’ 1 C. 16,4.

ἀξιώ, ao. ἡξίωσα. pf. P. ἡξίωμαι, ft. P. ἡξιωθήσομαι: 1) alqm. *dignum* seu alqd. *conveniens judico*, c. inf. Παῦλος ἡξίου . . . μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον ‘P. conveniens esse judicavit, ut . . . eum secum non duceret’ A. 15,38; L. 7,7. — 2) *inde: a) alqm., utpote dignum, aliqua re afficio seu dono, τινά τινος: Ίνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς*

κλήσεως δ Θεός 2 Th. 1,11; 1 T. 5,17. H. 3,3; in malam partem H. 10,29. — b) *ali- quid, utpote conveniens, cupio ac postulo*: c. inf. A. 28,22 [saepe pap.].*

ἀξίως (*ἀξιος*) adv. *modo convenienti*, seq. gen. aut rei: *ἀξίως τῆς κλήσεως* ‘eo modo qui tali vocationi conveniens sit’ E. 4,1; Ph. 1,27; — aut pers. [ita in inserr. *ἀξίως τοῦ θεοῦ* etc.] *ἀξίως τοῦ Κυρίου* C. 1,10; R. 16,2. 1 Th. 2,12. 3 J. 6.*

ἀόρατος 2. (*δράω*) *qui oculis cerni non potest*, «*invisibilis*»: *τὰ ἀόρατα = spiritus puri creati* C. 1,16; *τὰ ἀόρατα αὐτοῦ (Dei)* ‘*invisibilia ejus attributa seu natura*’ R. 1,20; *Dei max. est attributum*: C. 1,15. 1 T. 1,17, etiam H. 11,27 *τὸν ἀόρατον ώς δρῶν* ‘*quasi Invisibilem oculis cerneret*’. [Xen. Plat. al.].*

ἀπ-αγγέλλω, ft. *ἀπαγγελῶ*, ao. *ἀπήγ- γειλα*, ao. P. *ἀπηγγέλην*: 1) *nuntio, re-nuntio* (vis praefixi *ἀπ-*, quo primitus in-nuitur nuntium alicunde esse profectum, aut missum, saepe evanuit): *τὶ Mt. 8,33; 12,18. H. 2,12; περὶ τινος L. 7,18. J. 16,25, seq. quaest. indir. 1 Th. 1,9; seq. or. dir. L. 8,20, praemitto vel ὅτι J. 20,18, vel λέγων A. 22,26 ets.; seq. acc. c. inf. A. 12,14; seq. *ἴνα ubi mandatum perfertur* Mt. 28,10, vel inf. A. 26,20; — seq. *τινί* Mt. 28,8 et passim, *πρός τινα* A. 16,36, εἰς τὴν πόλιν L. 8,34. — 2) apud Lucam uni-versim: *refero, alqd. (ignotum) coram narro: δι' ᾧ αἰτίαν (= τὴν αἰτίαν δι' ᾧ) ἤψατο αὐτοῦ* L. 8,47; ib. 8,36; 9,36; 18,37. A. 11,13; *quod cogito, palam dico* 1 C. 14,25. [Hdt. 1, 210].*

ἀπ-άγγω (*ἀπο- 1c*) *strangulo*; med., ao. *ἀπηγάμην*: *me strangulo, me suspendo* Mt. 27,5 [Hdt. Thuc.].¹

ἀπ-άγω, ao. *ἀπήγαγον*, ao. P. *ἀπήχθην*: *abduco* L. 13,15; A. 23,17 al.; saepe *reum abduco* ad tribunal, carcerem, mortem (*ab-führen*) Mt. 26,57; 27,2,31. Mr. 14,44,53; 15,16. L. 23,26. J. 18,18r. He. Br. A. 12,19 [Dem. LXX Epict.]; — metaphorice: *ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσσα εἰς . . .* Mt. 7,13s.; *ἀπά- γεσθαι* (a vero Deo) *πρὸς τὰ εἰδωλα* 1 C. 12,2.

ἀ-παίδευτος 2. (*παιδεύω*) *institutionis expers, rufus, stultus*; ἀ. *ζητήσεις* 2 T. 2,23.¹

ἀπ-αίρω, ao. *ἀπήρθην*: *tollo (αἴρω) atque amoveo* (*ἀπ-*); pass. *tollor, subtrahor*: *ἀπό* τινος Mt. 9,15. Mr. 2,20. L. 5,35.*

ἀπ-απτέω *reposco, repeto rem debitam* (*ἀπο- 4*): *τὴν ψυχήν animam, i. e. vitam* L. 12,20 (nWH; cfr. Sap. 15, 8, Epict. 4, 1, 172); L. 6,30.*

ἀπ-αλγέω *de-dο'eo, doloris (et omnem)* *sensum amitto, mente hebesco*: *ἀπηλγηκότες* ‘*hebetes facti*’ E. 4,19 (Hesych. explicat: *ἀναίσθητοι γενόμενοι, μηκέτι θέλοντες πο- νεῖν*: ita copt.; vulg. «*desperantes*», itidem syr. goth. arm., sive ex v. l. *ἀπηλ- πικότες* sive ex alia verbi significatione: Pol. 9, 4 *ἀπαλγεῖν ταῖς ἐλπίσιν, unde for- tasse universim sine animo esse*).¹

ἀπ-αλλάσσω, ao. *ἀπήλλαξα*, pf. P. *ἀπήλ- λαγμα* (ita muto ut amoveatur) alqm. *libero, solvo ab incommodo*, H. 2,15; alqd. *amoveo*: *ἄστε ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ'* αὐτῶν *τὰς νόσους* A. 19,12 [it. Pl. Eryx. 401c; pass. ‘*abire*’ pFay. 12, 19]; med. *ἀπηλλάχθαι* ἀπό τινος ab adversario se, ei satisfaciendo, liberasse L. 12,58 [Xen. mem. 2, 9, 6 τινός].*

ἀπ-αλλοτριώ, pf. P. -ηλλοτρίωμαι: *aba- lieno, alienum reddo*: *τινά τινος*; part. pf. P. *alienus, semotus, exclusus τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραήλ* E. 2,12, *τῆς ζωῆς* 4,18; abs., supple ‘*a Deo*’ C. 1,21. [Plat. Dem. al.].*

ἀπαλός 3. *tactu mollis, tener* (de cor-poris membris, maturis fructibus ets.); de ramulo recentis suci pleno Mt. 24,32. Mr. 13,28.*

ἀπ-αντάω, ft. -*αντήσω* (att. ομαι), ao. -ήντησα: *obviam eo, o. fio; τινί* Mt. 28,9v. Mr. 5,2v.; 14,13. L. 17,12v. J. 4,51v. A. 16,16v. (ubique v. l. ὑπ-); sensu hostili [class.] L. 14,31v.*

×ἀπάντησις, εως, ἡ † *obviam itio, oc- cursus* [Pol. DSic. pap.]; *εἰς ἀπάντησιν ‘*obviam*’ Mt. 25,6 [pTebt. 43, 7]; εἰς ἀ. τινος ‘*alci. obviam*’ Mt. 25,1,6v. 1 Th. 4,17 [LXX = **תְּאַגְּרֵל**] 1 Reg. 30,21 al.], . . . τινί A. 28,15 [1 Reg. 13,10].*

ἄπαξ adv. *semel*; 1) *semel, una vice*: ἡ *ἐλιθάσθην* 2 C. 11,25; H. 9,26—28. 1 P. 3,20r.; ἡ. τοῦ ἐνιαυτοῦ [cl.] ‘*semel in anno*’ H. 9,7; ἔτι ἡ. H. 12,26s.; emphatice *καὶ* ἡ. *καὶ δίς* ‘*semel atque iterum*’ Ph. 4,16. 1 Th. 2,18 [cfr. *καὶ δίς καὶ τρίς* Hdt. 2, 121; Plat. Phaed. p. 63d]. — 2) ut latine *semel* = *semel idque ita ut perpetuo valeat nec iterum fieri necesse sit: einmal für immer*: *ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἡ. παρα- δοθείσῃ πίστει* ‘*ut strenue defendatis*

fidem semel [idque in perpetuum] traditam' Ju. 3; H. 6,4; 10,2. 1 P. 3,18. Ju 5. [Eur. Iph. T. 528, Cycl. 600 al.] Cfr. ἐφάπαξ.*

†ἀ-παράβατος 2. (παραβάνω) 1) quem transgredi (violare) non possis, inviolabilis: lex ets. [Epict. Plut.] — 2) active: qui non praeterit: a) †permanens, perpetuus: ιερωσύνη H. 7,24. — b) qui (legem) transgressus non est (FlJ. ant. 18, 8, 2].¹

ἀ-πάρασκευάστος 2. (παρασκευάζω) imparatus 2 C. 9,4 [Xen. al.]¹

ἀπ-αρνέομαι dep. med. (sed ft. 1 pass. sensu passivo L. 12,9): ab-nego, negando a me repello: 1) aliquid nego [Epict.]: seq. inf. ἔως τρίς με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι 'donec ter neges, te me nosse' L. 22,34; ad inf. accedere potest μή iterans negationem jam ipso verbo expressam: ἔως τρίς ἀπαρνήσῃ μή εἰδέναι με ib. t. r. Tdf. — 2) *τινά = alcs partes deserо; a) de Petro Jesum negante: nego me nosse alqm. cum eoque quidquam commercii habere: τρίς ἀπαρνήσῃ με Mt. 26,34; 26,35,75. Mr. 14,30s.,72. L. 22,61. J. 13,38r. — b) de Christo aliquos non agnoscente ut suos: ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων L. 12,9. — c) de suī abnegatione: ἀπαρνησάσθω ἔαυτόν «abneget semetipsum» Mt. 16,24. Mr. 8,34. L. 9,23r.: «est autem se abnegare i. q. se ipsum, sua commoda et utilitatem non spectare, sui oblivisci et praeprimis resistere pravis cupiditatibus et ea omnia sibi negare, ad quae natura peccato lapsa vitiōse inclinat» Knabenb. in Hagen lex. bibl. I 43. [Is. 31,7 = δῆμ sperno].*

†ἀπ-άρτι vel ἀπ' ἄρτι [Bl. § 4, 1; Schm. § 5, 7f.] adv. «amodo», ab hoc ipso tempore; v. ἄρτι.

✗ἀπαρτισμός, οῦ, δ (ἀπ-αρτίζω = ἀποτελέω 'perficio, ad finem usque exsequor') perfectio, exsecutio L. 14,28 [tantum DHal. de comp. verb. c. 24; Apoll. Dysc. de adv. p. 532, 7].¹

ἀπαρχή, ḡς, ḡ (ἀπ-άρχομαι a. sacrificium 'incipio', v. Pape, b. 'primitias offero') primitiae; 1) proprie: primae fruges ex agro desumptae ut per earum oblationem tota messis Deo consecretur; sunt igitur primitiae reliquis fructibus et tempore priores (nempe prius demessae) et honore potiores (utpote prae reliquis Deo oblatae) et habent conexum cum reliquis fructibus quorum sunt in oblatione Deo facta vi-

cariae ac pignora; etiam primitiae farinae subactae e quibus conficiebantur panes sacri R. 11,16 (cfr. Num. 15,19). — 2) transl.: a) persona aliquomodo Deo sacra aliis personis itidem consecratis aut consecrandis tempore prior ideoque honore potior: Epaenetus fuit ἀ. τῆς Ἀσίας εἰς Χριστόν i. e. Asianorum primus qui fidem christianam amplecteretur R. 16,5; 1 C. 16,15. 2 Th. 2,13 v.; Christus est ἀ. τῶν κεχοιμημένων i. e. ex agro justorum mortuorum primitiae per resurrectionem jam decerpiae Deoque oblatae, pignus resurrectionis futurae ceterorum 1 C. 15,20, rursumque est Χριστὸς ἀπαρχή tempore ac dignitate ceteris redivivis potior, ib. 23; Judaeos ad fidem Christi conversos S. Jac. dicit ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων utp. ante gentiles et prae gentilibus ad fidem vocatos Ja. 1,18; item 144000 virgines sunt ἀ. τῷ Θεῷ prae ceteris sanctis Ap. 14,4; — b) τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος R. 8,23 intellege vel 'donorum spir. (genet. partit.) partem priorem' in hac vita nobis datam, vel (genet. epexeg.) 'ipsum Spiritum S. nobis nunc datum ut arrham' futurae gloriae.*

ἄπας, ἄπασα, ἄπαν, gen. ἄπαντος etc. omnis, universus; nomini per articulum determinato aut praeponitur aut postponitur: ἄπαντα τὰ γενόμενα 'omnia quae acciderant' Mt. 28,11; L. 3,21; εἰς τὸν κόσμον ἄπαντα Mr. 16,15; L. 4,6; idem pronominibus: τούτων (n.) ἄπάντων Mt. 6,32; ἄπαντες γὰρ ὑμεῖς G. 3,28 v.; ἄπαντες et ἄπαντα saepe absol. usurpantur = omnes, omnia: Mt. 24,39. Mr. 11,32. L. 3,16; 5,28r. A. 2,44. J. 4,25 cr. — Primitiva vis vocis (= ἄμα πᾶς) adhuc cernitur multis in locis, ubi aut variae res ante enumeratae eā comprehenduntur Mt. 6,32. A. 10,8 aut multitudo hominum rerumve ad unitatem quandam arcte conectitur L. 4,6 (regna ostensa); 19,37,48; 23,1. A. 2,44; 4,32 aut emphatice dicitur 'omnes nullo excepto' Mt. 24,39. A. 16,28. Est vocabulum stilo politiori, Lucae Pauloque fere propria.

†ἀπ-ασπάζομαι in discessu saluto, vale dico τινά: A. 21,6 cr. (nBr.) [Himerius saec. IV p. C.]¹

ἀπατάω, ao. P. ἡπατήθην ↓ fallo, decipio: E. 5,6. 1 T. 2,14; ἀπατῶν καρδίαν ἔαυτοῦ 'suum ipse animum decipiens'

Ja. 1,26 (ἀπατάω = ad falsam persuasio-nem, in errorem induco; πλανάω magis: ad falsam agendi rationem induco).*

ἀπάτη, ης, ἡ *fraus, deceptio, fallacia*: ἡ ἀ. τοῦ πλούτου ‘fraus quam exercent divitiae’ (gen. subj.) Mt. 13,22. Mr. 4,19; it. H. 3,13; 2 Th. 2,10 (v. ἀδικία); τῆς ἀπάτης gen. qual. = *fallax* E. 4,22; διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης ‘per «philosophiam» et (ut vero nomine ap-pellem) inanem deceptionem’ C. 2,8; — plur. *fraudulenta opera vel machinationes* 2 P. 2,13v.*

ἀπάτωρ, ορος, δ, ἡ adj. (ἀ- pr., πατήρ) *patre carens, alibi* = qui sine patre ortus est [Pollux. 3, 26], qui patre orbatus vel a patre abdicatus cujusve pater ignotus est: H. 7,3 de Melchisedech, *cujus patris in VT nulla mentio facta est* (cf. ἀγενε-λόγητος, quo ἀπάτωρ et ἀμήτωρ comprehenduntur) [in documentis papyraceis magistratum Aegyptiorum passim ἀ. is vocatur cuius pater ignoratur, ut pFay. 39, 5; pTebt. 379, 11].¹

* **ἀπαύγασμα**, ατος, τό (ἀπ-αυγάζω ‘re-splendeo’ = splendorem reddo vel edo: dic. de corpore lucem e se emitte, objectum verbi est id quod per splendorem emissum videtur vel repreäsentatur, ut: λίθους πάντα ἀπαύγαζούσας χρώματα Philostr., λίθοι τὰ τῶν φυλάρχων δνόματα ἀπαύγα-ζοντες Aristeas, ἀ. τὴν πολύχρωμον αὐγήν GrNyss.: germ. ‘ausstrahlen’) germ. *Aus-strahl, Abstrahl, imago splendida*; etenim duas ideas vox continet, a) ut τὸ ἀπ. fiat *per splendorem emissum*, b) ut sit *imago*, id quod ex aliis locis patet, ut Sap. 7,26 ubi cum ἔσοπτρον (Spiegelbild) et εἰκὼν componitur, Philo opif. m. 51, ubi cum ἀπόσπασμα et ἐκμαγεῖον = (*imago cerae impressa*), id. plant. Noë 12 ubi explic. ἀπαύγασμα, μίμημα ἀρχετύπου: itaque H. 1,3 ἀπαύγασμα τῆς δόξης . αὐτοῦ ‘ra-diatio imagoque gloriae ejus’. (cf. orac. in Steph. thes. l. Gr. Ib 1225: υἱὸς ἀπαύγασμὸς νοεροῦ πατρός, εἰς ἄμα πατρί: vo-cabula similia sunt ἀποσκίασμα ‘Schattenbild’, ἀπείκασμα. ἀπήγημα).¹

ἀπείθεια, ας, ἡ (ἀπειθής) *inobedientia*, in NT spec. adversus Deum, *status ejus qui est Deo ἀπειθής*: R. 11,30,32. H. 4,6,11; per hebraismum υἱὸς τῆς ἀπειθείας = οἱ ἀπειθεῖς (v. υἱός I 3 d) E. 2,2; 5,6. C. 3,6.*

ἀπειθέω, ao. ἡπείθησα ↓ *inoboediens seu contumax sum, non pareo, abs. vel cum dat. pers. vel rei: in NT max. de ea contumacia qua quis Deo fidem jubenti non oboedit, ita ut sit fere term. techn. pro fidem detrecto: c. dat. pers. τῷ Θεῷ R. 11,30; τῷ Υἱῷ J. 3,36; c. dat. rei: τῷ εὐαγγελίῳ 1 P. 4,17: R. 2,8. 1 P. 2,8; 3,1; abs. de contumacibus in mandata Dei sub VT R. 10,21. H. 3,18; 11,31 (de Hierichun-tinis). 1 P. 3,20; de respuentibus fidem christianam (praedicatam): A. 14,2; 17,5r.; R. 11,31; 15,31. 1 P. 2,7r.**

ἀπειθής 2. (ἀ- priv., πείθομαι ‘obedio’) *qui non oboedit, contumax*; c. dat.: γονεῦσιν ἀπειθεῖς R. 1,30. 2 T. 3,2; spec. adversus Dei mandata: A. 26,19; abs. L. 1,17. T. 1,16; 3,3.*

ἀπειλέω et +**ἀπειλέομαι** (ut att. δι-απειλέομαι) *minor, comminor*: abs. πάσχων οὐκ ἡπείλει ‘cum pateretur, non minabatur (vindictam)’ 1 P. 2,23; (ἀπειλῆ v. l.) ἀπει-λησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ‘cum minis vetemus eos amplius loqui’ A. 4,17 [att. ttm. c. inf. mali quod mineris. Med. ap. Polyaen.].*

ἀπειλή, ης, ἡ *minae, comminatio*: plur. A. 4,29, sing. 4,17r.; A. 9,1. E. 6,9 valet fere = ‘animus in poenas infligendas intentus’.*

ἀπ-ειμι (εἰμί sum) *absum*, pt. ἀπών *absens*: 2 C. 10,1,11; 13,2,10. Ph. 1,27; add. τῷ σώματι 1 C. 5,3, τῇ σαρκὶ C. 2,5 (opp. παρὼν τῷ πν., τῷ πν. σὺν ὑμῖν εἰμι).*

ἀπ-ειμι (ab εἰμι, q. v.), impf. 3. pl. (signif. aor.) -ήσαν: *abeo, me confero; seq. εἰς* A. 17,10.¹

ἀ-πείραστος 2. (πειράζω) *passive: qui non tentatur vel qui tentari non potest*: ὁ Θεὸς ἀ. ἐστιν κακῶν (genetivus ut in ἀγύμναστος ἀγώνων, τερπνῶν ἀγευστος Krüger § 47, 26, 10) ‘Deus ad malas res sollici-tari non potest’ Ja. 1,13 [Ign. ad Phil. τί πειράζεις τὸν ἀ.]; — **Nota:** activa signifi-catio, quam versiones lat. aeth. copt. exprimunt («intentator malorum»), propter tautologiam, quae oritur, minus probabilis est.¹

ἀ-πεῖρος 2. (πεῖρα experientia) *inex-pertus, ignarus τινός* H. 5,13.¹

+ἀπ-ει-δέχομαι (cfr. ab-warten) *assidue exspecto; absolute* 1 P. 3,20 cr. ‘Dei patien-tia exspectabat’; de exspectatione rerum

eschatologicarum R. 8,19,23,25. 1 C. 1,7. G. 5,5; alqm. Ph. 3,20. H. 9,28.*

† ἀπ-επ-δύομαι, ptc. ao. ἀπεκδυσάμενος: 1) vestem meam *exuo ac removeo* (ἀπ-innuit vestem exui et removeri nunquam iterum induendam): ‘veterem hominem’ C. 3,9; absolute: *me exuo* (cfr. ἐκδύτας 2 C. 5,4): C. 2,15 ‘se exuit’ sec. versiones syr. goth. ‘corpus suum exuit’. [FlJ.] — 2) alqm. meis viribus ac conatibus *plane exuo, spolio* (medium dynamicum, Krüger § 52, 8): C. 2,15 τὰς ἀρχάς.*

† ἀπένδυσις, εως, ἡ ↑ *actus exuendi ac removendi* vestem: c. gen. obj. C. 2,11.¹

ἀπ-ελαίνω, ao. ἀπήλασα: *abigo, exturbo* (vulg. *mino*) A. 18,16.¹

ἀπελεγμός, οῦ, δ (ἀπ-ελέγχω redarguendo aboleo, fere ‘hinwegdisputieren’) *abolitio per redargutionem*: εἰς ἀ. ἐλθεῖν = ἀπελεγχθῆναι ‘per redargutiones (Pauli) aboliri’ A. 19,27.¹

ἀπ-ελεύθερος, οῦ, δ, ἡ *libertus*, ex servitute dimissus ac libertate donatus: ἀ. Κυρίου a Domino liberatus e servitute peccati 1 C. 7,22. [ἀ. Καίσαρος inscr.]¹

’Απελλῆς, [οῦ, ᾧ,] ᾧ, δ *Apelles*, Christianus R. 16,10.¹

ἀπ-ελπίζω (Lachm. ἀφ-ελπίζω, cfr. ἐλπίς) 1) *despero* [Pol. DSic. LXX]: μηδὲν ἀπελπίζοντες L. 6,35 (nTdf.) ‘nihil desperantes’ Itala, i. e. spem tenentes Deum vos remuneraturum esse. — 2) causative: *in desperationem conjicio* alqm., spem alcs. *frustro* [Anthol. 11, 114 τινά]: μηδένα ἀπελπίζοντες ib. Tdf. ‘nullius (vos rogantis) spem fallentes’ (syr., evgl. Hierosol.). — 3) †*re-spero, redditum iri spero* (ἀπο- 4): lectio consueta l. c. apte vertitur (cum vulg. arm. goth. slav.): ‘nihil resperantes’, cfr. v. 34.¹

ἀπ-έναντι adv. et praepos. cum genetivo copulanda: 1) *ex adverso: vis-à-vis* Mt. 27,61. [Pol.] — 2) *in conspectu, coram:* ἀ. ὑπῶν A. 3,16: Mt. 21,2r.; 27,24r. Tdf. R. 3,18. [LXX] — 3) *contra [ita adverbialiter Eccli. 37,4]:* ἀ. τῶν δογμάτων A. 17,7.*

ἀ-πέραντος 2. (περαίνω ‘ad finem perduco’) *infinitus*; hyperbole: γενεαλογίαι ἀ. longissime productae 1 T. 1,4.¹

×ἀπερισπάστως (cfr. περι-σπάω) *non distracte*, i. e. ita ut *animus vanis curis non distrahat*; 1 C. 7,35 eo adverbio determinatur adjективum εὐπάρεδρος arti-

culo ad dignitatem substantivi evectum: τὸ εὐπάρεδρον τῷ Κυρίῳ ἀ. ‘assiduitas (conversationis) cum Domina sine distractione’. [Epict. 1, 29, 59; — adj. ἀπερίσπαστος LXX. Pol. pOx.; Epict. 3, 22, 69 ἀ. εἶναι δεῖ πρὸς τῇ διακονίᾳ τοῦ Θεοῦ.]¹

* ἀ-περίτυπτος 2. (περι-τέμνω) «incircumcisus» [LXX]; — metaphorice: ἀ. καρδίαις καὶ τοῖς ωσίν A. 7,51 ex Jer. 9,25; 6,10 = quod mentem atque oboedientiam spectat, gentilibus haud meliores.¹

ἀπ-έρχομαι, ft. ἀπελεύσομαι, ao. ἀπῆλθον et -θα, pf. ἀπελήλυθα: 1) propri: a) e loco *abeo, discedo*; abs. Mt. 16,4; 19,22. L. 10,30; seq. ἀπό c. gen. loci vel personae Mr. 5,17. L. 1,38al. — b) plerumque ita ut terminus-ad-quem potissimum consideretur = *me aliquo confero*: ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν ‘illuc ire veritus est’ Mt. 2,22; additur quo eatur Mr. 1,35; 8,13; 14,10. J. 11,46al.; — saepe inservit describenda fusius actioni, praesertim participium: ἀπελθόντες συλλέξωμεν Mt. 13,28, ἀπελθών ἀπήγαπο 27,5; — ἀπελθεῖν δπίσω τινός = *sequi* alqm. Mr. 1,20. J. 12,19 (sector alqm. ex impura libidine Ju. 7); — ἀπελθεῖν *ad eundum cogi, mitti* Mt. 5,30 cr.; — 2) de rebus, impropri: a) *cesso, praetereo*; ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ ἡ λέπρα lepra ejus cessavit Mr. 1,42. L. 5,13; Ap. 9,12; 11,14; 21,1,4; — b) ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς Συρίαν in Syriam perlata est Mt. 4,24.

ἀπ-έγω 1) *abstineo* alqm. a re; med. ἀπέχομαι *abstineo (me) alga. re: τινός* A. 15,29. 1 T. 4,3. 1 P. 2,11 vel ἀπό τινος [LXX] A. 15,20. 1 Th. 4,3; 5,22. — 2) = ἀπείληφα, *habeo id quod debite mihi datum est, recepi quod recipere debui* (ἀπο- 4); ἀπέχω est terminus technicus tabellarum quibus se quis accepisse pecuniam debitam nec jam sibi jus esse quidquam postulandi testatur [ut Grenfell-Hunt pap. XXII 8, XXIV 4 al.; testabantur se ἀπέχειν καὶ μὴ ἐπικαλεῖν, ib. XXVI]: ἀπέχω πάντα ‘accepi omnia’ Ph. 4,18; ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν (nihil amplius exigere aut sperare possunt) Mt. 6,2,5,16; it. L. 6,24; τινά Phm. 15; — impersonaliter ἀπέχει *satis est*, Mr. 14,41, prob. post somnum aliquamdiu permissum = jam satis quietivitis, v. Knabenb. in h. l., syr. arm. slav. vertunt ‘advenit finis’ [Anacr. od. 28, 33]. — 3) intransitive: *absum, disto*: c. accus.

mensurae et ἀπό L. 24,13; μακράν longe L. 7,6; 15,20; πόρρω Mt. 15,8. Mr. 7,6.*

ἀπιστέω, ao. ἡπίστησα (ἀπιστος): 1) *perfidus sum, fidem frango* 2 T. 2,13. — 2) *non credo, fidem denego* [Hom. ss.] narrationi Mr. 16,11. L. 24,11 (αὐταῖς), 41, evangelio praedicato Mr. 16,16 (opp. πιστεύω). A. 28,24. R. 3,3 (de rejecto a plurimis Iudeis Messia evangelioque).*

ἀπιστία, ας, ἡ ↓ *vitium ejus qui ἀπιστεῖ*: 1) *defectus fidei habendae testi veraci fideque digno* Mr. 16,14. — 2) *defectus fidei tribuendae Deo, evangelio etc.*: a) *fides Messiae et evangelio denegata* Mt. 13,58. Mr. 6,6. R. 3,3; 11,20,23. 1 T. 1,13. H. 3,12. — b) *defectus fidei quae Deo tribuenda est alqd. promittenti, mandanti . . .*: οὐ διεκρίθη τῇ ἀ. notā illā ac communi (τῇ) propensione ad non credenda difficultia ac miraculosa in dubitationem inductus non est R. 4,20; H. 3,19. — c) *defectus fidei in oratione ets. necessaria vel hujus fidei minor quidam et ad efficaciam precum insufficiens gradus*, Mt. 17,20r. Br. Mr. 9,24. [class. *infidelitas; incredulitas*.]*

ἀ-πιστος 2. (πιστός *credens, fidens; fide dignus, fidelis*) 1) active: *non credens, non fidens* [ita jam Od. 14, 150; Dem. al.]; a) *fide carens quam Deus exigit, incredulus*: μὴ γίνου ἀ. noli esse incredulus' J. 20,27; qui christianam fidem non habet 1 C. 6,6; 7,12 ss.; 10,27; 14,22 ss. 2 C. 4,4; 6,14 s. 1 T. 5,8. T. 1,15. — b) ad ἀπιστία 2c: *in fide, qualis in precando ets. exigitur, tardus atque hebes* Mt. 17,17. Mr. 9,19. L. 9,41. — 2) passive: a) *cui fidi non potest, infidelis, perfidus, qui fidem datam fallit*: prob. L. 12,46. Ap. 21,8 [Hom. ss.]. — b) de re: *quod credi non potest, incredibilis* A. 26,8 [Pind. tragg. ss.].

ἀπλότης, ητος, ἡ ↓ *simplicitas*; sensu transl. 1) *sinceritas, candor animi sine dolo* [Plat. Aesch.]: ἐν ἀ. (τῇ) καρδίᾳ ‘animo sincero’ E. 6,5. C. 3,22 [1 Chr. 29,17. Sap. 1,1]; add. ἡ εἰς τὸν Χριστὸν ‘sincera erga Chr. fides’ 2 C. 11,3; ib. 1,12 r. Br. — 2) quia ab idea ‘candide cum aliis communicandi quae sciam’, quae in sinceritate continetur (v. ἀπλῶς 2) facilis est transitus ad ideam ‘libenter ideoque large communicandi cum aliis quae habeam’, oritur nova significatio: † *virtus qua quis facile, libenter, large suas opes cum aliis commu-*

*nicat; liberalitas, largitas: ὁ μεταδιδόντς (sc. μεταδιδότω) ἐν ἀπλότητι R. 12,8, vulg. ‘in simplicitate’, arm. ‘laete’; 2 C. 8,2; 9,11,13 evidenter eadem idea vocabulo inest.**

ἀπλοῦς, ḥ, οὐν *simplex*; hinc a) *non permixtus, purus* [Aristot.]; huc apte refertur Mt. 6,22. L. 11,34 *oculus purus, mundus* (evang. Hierosol., slav.), qui pulvere malisve humoribus non impeditur quominus videat, ergo *sanus*; — b) *sine dolo, sincerus, verax* [Xen. Plat. al.].*

ἀπλῶς adv. (ἀπλοῦς) *simpliciter*; — sensu transl. 1) *sine dolo, sine clausulis et exceptionibus* [Plat. al.]; — 2) *sine difficultatibus, sine mora* [Sap. 16,27]; cum verbo donandi: *facile, libenter, large* Ja. 1,5, ubi vulg. arm. ‘affluenter’. [cfr. Epict. 4, 13, 1 de suis rebus loqui ἀπλῶς ‘aperte’, nihil reticere].¹

ἀπό, ante vocales in NT sat raro ἀπ', ἀφ' nec fere nisi ante pronomina vel in usitatioribus dictionibus ἀπ' αἰώνος, ἀπ' ἀρχῆς: praepositio cum genetivo copulanda = a, ab, de. *Illa cum suo genetivo indicat plerumque terminum-a-quo alicujus motus, et quidem*

1) *usurpatur cum nominibus verbisque quae ideam aliquam separandi ac discedendi continent; ponitur enim a) post verba abscedendi, demigrandi, desistendi, transeundi ad alium locum vel statum etc.: μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας Mt. 19,1; ἵνα παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα Mr. 14,35; item post ἀνάγομαι, διέστην ‘abscessi’, στέλλομαι ‘me subduco’, φεύγω etc.; huc revoca: ἐγερθῆναι ἀπὸ τοῦ ὅπνου Mt. 1,24, φοβεῖσθαι ἀπό τινος (Ἰη Ναζ. prae timore refugio) Mt. 10,28, ἀποθνήσκω morte (quadam) me separo C. 2,20, μετανοῶ ἀπὸ τῆς κακίας ‘a malitia desisto paenitentiamque ago’ A. 8,22. — b) post verba amovendi, demendi, separandi etc., ut ἀφορίζω Mt. 25,32, βάλλω ‘abjicio’ 5,29, κόπτω ‘abcido’ 21,8, παραφέρω ‘asporto, demo’ Mr. 14,36, σχίζω ‘abscindo’ etc.; post verba sanandi, eripiendi, purgandi, redimendi etc.: θεραπεύω L. 7,21, λάουμαι 6,17, καθαρίζω 1 J. 1,7, λούω Ap. 1,5 r. He., βαντίζω H. 10,22, σώζω Mt. 1,21 etc.; — ad nr. a et b pertinent pleraque verba quae habent praefixum ἀπο- vel ἐκ-, ut ἀπαιτῶ, ἀπο-χυλίω, -πίπτω, ἐξαλείφω, ἐκκλίνω etc. — c) post substantiva, adjetiva, dictiones quibus inest*

similis idea: μετάνοια ἀπὸ νεκρῶν ἔργων H. 6,1, ἀφαντος γίνομαι L. 24,31 etc. — **d)** per constructionem praegnantem quam dicunt, alia vocabula huc trahuntur: ἀνάθεμά εἰμι R. 9,3, φθείρεσθαι ἀπὸ τῆς ἀπλότητος 'corrumphi abducique a simplicitate' 2 C. 11,3; item δυναμοῦσθαι H. 11,34, δεδικαιώσθαι R. 6,7, σαλευθῆναι 2 Th. 2,2, ὑγιής ἀπό Mr. 5,34.

2) usurpatur cum verbis nominibusque oriendi et accipiendi atque auctorem causam eventū indicat, brevi: indicat unde aliquid veniat seu eveniat; itaque ponitur

a) post verba accipiendi, petendi, discendi etc.: alqd. ab alqo. (ἀπό τινος) δέχομαι A. 28,21, λαμβάνω Mt. 17,25, ἔχω 1 J. 2,20, γινώσκω Mr. 15,45, ἀκούω L. 22,71, δανείζομαι Mt. 5,42, αἴτεω L. 12,20 v. etc.; — **b)** post verba originem indicantibus: γεννηθῆναι ἀπό τινος H. 11,12; quae verba saepe mente supplenda sunt: 'Ιησοῦς δ ἀπὸ Ναζαρέθ 'J. a. Nazareth (ortus)' Mt. 21,11; Mr. 15,43. A. 6,9 al.; μία (διαθήκη) ἀπὸ ὄρους Σινᾶ 'unum in monte S. ortum' G. 4,24; — **c)** post varia nomina vel verba ad indicandum eventū auctorem aut causam, **a) auctorem:** ἀπό τινος πλουτῆσαι 'ditescere' Ap. 18,15, παθεῖν Mt. 16,21, σημεῖον ἰδεῖν Mt. 12,38 et passim cum verbis passivis: ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι 'a Deo venit mihi tentatio' Ja. 1,13: Mr. 8,31 r. L. 6,18 cr.; 7,35. A. 2,22. Ap. 12,6 al. (G. 2,6, verbo omissio); ἀφ' ἑαυτοῦ (von selbst) 'ultra, sponte' pro vario contextu = 'ab alio non edoctus, monitus, jussus, adjutus, missus' L. 12,57; 21,30. J. 5,19,30; 7,17 s., 28; 8,28,42; 10,18; 11,51; 14,10 (de re 15,4) al. — **β) causam:** κατενεγχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὅπνου A. 20,9: Ju. 23. Ap. 9,18 cr.; imprimis de causa impellente = propter: ἀπὸ τῆς χαρᾶς ὑπάγει 'gaudio impulsus vadit' Mt. 13,44: 14,26; 28,4. L. 24,41. H. 5,7 (cfr. εὐλάβεια); de causa impediente = prae: οὐκ ἤδύνατο ἀπὸ τοῦ ὅχλου L. 19,3: J. 21,6. A. 12,14; 22,11. — **d) ἀπό c. gen. indicat plagam caeli ex qua alqd. conspicitur seu ubi alqd. est: ἀπὸ ἀνατολῶν πυλῶντες τρεῖς κτλ. Ap. 21,13: ib. 7,2 al.** — **Nota:** saepe verbum cui praepositio adnectatur mente supplendum est: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ sc. obtingat R. 1,7. 1 C. 1,3 al.; ἀπόστολος οὐκ ἀπὸ ἀνθρώπων sc. constitutus G. 1,1.

3) dicitur alqs. (alqd.) ἀπό τινος distare, liber, immunis esse: a) de distantia, absentia: ἀπό τινος ἀπέχειν Mt. 15,8, μακρὰν ὑπάρχειν ets. Mt. 8,30. J. 21,8. A. 17,27 etc.; mire etiam mensura distantiae in lingua hell. sic indicatur (Bl. 34, 8; DSic. Plut. Herm.): 'aberant a littore ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων J. 21,8: 11,18. Ap. 14,20; huc referri potest ἀπὸ μακρόθεν 'procul, eminus' Mt. 27,55. L. 16,23 al.; ἀπὸ προσώπου τινός 'procul a conspectu . . .' Ap. 12,14. — b) de libertate seu immunitate: ita cum ἐλεύθερος R. 7,3, ἀθῷος Mt. 27,24, ὑγιής Mr. 5,34 etc.; huc referri possunt verba arcendi, praeservandi, abscondendi etc.: ἀπέχεσθαι 1 Th. 4,3, κρύπτω Mt. 11,25 cr. (nBr.), φυλάσσω 2 Th. 3,3; etiam ἀπό τινος προσέχειν Mt. 7,15; 10,17, βλέπειν Mr. 8,15; 12,38 'cavere'.

4) ἀπό τινος indicat illud primum, a quo in numerando, metiendo, ordinando proceditur = inde ab: von . . an: depuis, dès: ἐβδόμος ἀπὸ Ἀδάμ Ju. 14; ἀπὸ βρέφους 'inde ab infantia' 2 T. 3,15; ἀφ' οὗ 'ex quo' L. 13,7 cr.; 24,21; ἀφ' ἡς (add. ἡμέρας C. 1,6) 2 P. 3,4 'ex quo die', L. 7,45 'ex qua hora'; cum adv.: ἀπὸ τότε Mt. 4,17, ἀπὸ πέρυσι 2 C. 8,10 etc.; — ἀπὸ . . . μέχρι A. 10,30, ἀπὸ . . . ἕχρι Ph. 1,5, ἀπὸ . . . ἔως Mt. 1,17, ἀρξάμενος ἀπὸ . . . ἔως Mt. 20,8. L. 23,5. A. 1,22. — Nota: a) hi loquendi modi nonnunquam in alium sensum transferuntur: per hebraismum ἀπὸ . . . ἔως = 'et . . . et' A. 8,10. H. 8,11 [Gen. 19,11 al.]; ἐσώθη ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας 'statim ipsa illa hora' Mt. 9,22: 15,28; 17,18 (cfr. dès la première séance, la Convention abolit la royauté); ἀπ' ἀρχῆς = 'initio, primo tempore' Mt. 19,4. L. 1,2 al. — b) ut mensura distantiae (supra 3a), ita spatium temporis elapsum indicatur per ἀπό: L. 8,43. R. 15,23. E. 3,9. C. 1,26.

5) ἀπό c. genet. indicat illud totum cuius alqd. est pars seu id ad quod alqd. (alqs.) pertinet: ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων 'e numero hominum' Ap. 14,4: Mt 27,21. L. 9,38; — ἀπό = 'aliquid de ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς A. 5,2; ita saepe post verba dandi, accipiendi, comedendi etc. Mt. 15,27. Mr. 6,43; 7,28; 12,2. L. 22,18 al.; — οἱ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας 'membra ecclesiae' (ut nunc dicimus) A. 12,1 [οἱ

ἀπὸ τῆς Ἀκαδημείας cl.]: A. 15,5; 27,44 ('alios vero super nonnullos de nautis').

6) dictiones adverbiales: ἀπὸ μιᾶς L. 14,18 cfr. εἰς 4f; ἀπὸ μέρους cfr. μέρος 1.

Nota. a) Post ἀπό superflue suffigitur -θεν: ἀπὸ ἄγωθεν, ἀπὸ μακρόθεν. — b) Ap. 1,4 ἀπὸ δ ὁν κτλ., aut de industria nomen divinum non declinatur (t. r. ἀπὸ τοῦ δ ὁν . . .), aut constructio debita neglegitur [ut pPar. 51, 33 ἀπὸ βορρᾶ μου καὶ ἀπ' ἀπηλιότης sic].

ἀπο-, ante vocales **ἀπ-**, **ἀφ-** praeфикс significans: 1) separationem, sejunctionem (ἀπό 1); ἀπο-βάλλω, ἀπο-δίδωμι 1, ἀφαιρέω al., hinc a) liberationem, purgationem etc.: ἀπολούω, ἀπολύω, ἀπολυτρόμαι, ἀπονίπτω al.; b) rei perfectionem ac consummationem (cf. germ. 'ab-machen'): ἀπαρτίζω, ἀποκαραδοκέω, ἀποτελέω al.; c) amotionem seu consummationem per mortem atque interitum: ἀποθνήσκω, ἀποκτείνω, ἀποθλίβω, ἀποπνίγω; d) re-: ἀποδίδωμι 2, ἀποκαθίστημι, ἀποκαταλάσσω, ἀπελπίζω. e) rei in separatum ac securum locum sepositionem: ἀποθησαυρίζω, ἀπόκειμαι. — 2) distantiam (= ἀπό 2): ἀπόδημος. — 3) alicunde (= ἀπό 3): ἀποδέχομαι, ἀπογράφω. — 4) in nonnullis verbis innuit rei debita traditionem vel acceptancem: ἀπέχω, ἀποδίδωμι 2, ἀπολαμβάνω 1, ἀποτίνω.

ἀπο-βαίνω, ft. -βήσομαι, ao. ἀπέβην: 1) abeo, ut descendens e navi L. 5,2. J. 21,9 [sic Hdt. Xen.]. — 2) in statum quendam abeo, evado, cedo in. ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον 'haec tandem cedent in vestram commendationem' L. 21,13: Ph. 1,19 [ἐις ἀλαθινὸν ἄνδρ' ἀποβαίη 'bonus vir evadat' Theocr. 13, 15].*

ἀπο-βάλλω, ao. ἀπέβαλον: abjicio: vestem Mr. 10,50 [Il. 2, 183]; transl. amitto: τὴν παρρησίαν H. 10,35.*

ἀπο-βλέπω quasi alio avertens oculos (ἀπο-) aspicio, contueor εἰς τι H. 11,26. [cl. Epict.].¹

ἀπόρθητος 2. (ἀποβάλλω) abjectus, spennendus 1 T. 4,4 [Hom. Plut.].¹

ἀποβολή, ḡs, ḡ (item) abjectio, amissio, ψυχῆς vitae, τοῦ πλοίου navis A. 27,22; reprobatio R. 11,15 (opp. πρόσλημψις).*

ἀπο-γίνομαι, ao. ἀπεγενόμην: 1) absum, abscedo, abstineo [τῶν ἀμαρτημάτων ἡ 'peccata vito' Thuc. 1,39,3]. — 2) decedo, morior [Hdt. 2, 136; Thuc. pap.]; ταῖς ἀμαρτίαις ἡ.

'peccatis mori' i. q. a peccando prorsus desistere 1 P. 2,24 (syr. copt. vulg.; arm. aeth. ad nr. 1 referunt).¹

ἀπογραφή, ḡs, ḡ ↓ 1) *descriptio exemplaris*. — 2) *perscriptio* quaevis in tabulas publicas; potissimum *census* [cl.; pap.] L. 2,2. A. 5,37; v. *commentatores* in ll. cc., Hagen, lex. bibl. I 484, 1034. [pap. Mus. Brit. 904, 18 ss. C. Vibius Maximus, Aegypti procurator, τῆς κατ' οἰκίαν ἀπογραφῆς ἐνεστώσης jubet eos qui ex quavis causa peregre absint, ἐπανελθεῖν εἰς τὰ ἔαυτῶν ἐφέστια ἵνα καὶ τὴν συνήθη οἰκονομίαν (Urkunde) τῆς ἀπογραφῆς πληρώσωσιν . . .: Deißmann, LvO. 194.]*

ἀπο-γράφω 1) *describo* ab exemplari: *abschreiben*. — 2) *perscribo* in tabulas publicas, ut censūs causa fortunas, redditus etc.: pass. L. 2,1; med. *me, meas res ita perscribendas curo* L. 2,3,5 [saepe in pap., ut pOx. 249, 5; 250, 1]; H. 12,23 pass. de nominibus albo caelesti (cfr. L. 10,20. Ph. 4,3. Ap. 20,15) inscriptis more civitatum terrestrium.*

ἀπο-δείνυμι, ptc. ḡs, ao. ἀπέδειξα, pf. P. ἀποδέδειγμαι: 1) *demonstro, argumentis probo* alqd. A. 25,7; ἔαυτὸν (accus. prolept.) ὅτι ἔστιν θεός 2 Th. 2,4; pass. absol.: *comprobō* A. 2,22. — 2) *facio* alqm. alqd. [ἀ. παῖδας βελτίους Xen. Cyr. 1, 2, 5; cfr. 1, 6, 18; Hdt. 3, 63; pap.]: 1 C. 4,9 ἡμᾶς ἔσχάτους ἀπέδειξεν 'nos abjectissimos fecit' (arm.; syr. 'posuit').*

ἀπόδειξις, εως, ḡ ↑ *demonstratio* rei ut verae per argumenta [Dem. al.]: ἐν ἡ. Πνεύματος καὶ δυνάμεως in demonstratione cuius auctor est Spiritus S. virtusque (divina) 2 C. 2,4.¹

†**ἀπο-δεκατεύω** Tdf. WH. L. 18,12 et *†**ἀπο-δεκατώ**, inf. recentis formae -τοῖν H. 7,5 cr. (v. Bl. § 22, 3): 1) *decimas* (δεκάτη) solvo rei τι Mt. 23,23. L. 11,42; 18,12 [Gen. 28,22 al.]. — 2) †*decimas exigo* seu *accipio* ab alqo. τινά H. 7,5 [1 R. 8,15 τι rei *decimas exigo*].*

✗**ἀπόδεκτος** 2. ↓ *acceptus, gratus* 1 T. 2,3; 5,4. [Diosc. Plut.].¹

ἀπο-δέχομαι, ao. ἀπεδεξάμην, passive ἀπεδέχθην A. 15,4r. *suscipio*: 1) aliquem: L. 9,11. A. 28,30; *honorifice, libens suscipio* L. 8,40. A. 15,4r.; 18,27; 21,17. [Pol.] — 2) aliquid: *animo suscipio, cum plausu excipio* [Hdt. Plat.] A. 24,3; *credo* A. 2,41.*

ἀποδημέω, ao. ἀπεδήμησα ↓ *peregre absum, inchoative peregre proficiscor* Mt. 21,33; 25,14s. Mr. 12,1. L. 15,13; 20,9. [cl. pap.]*

ἀπό-δημος 2. procul a popularibus (δῆμος), *peregre proficiscens* [Pind. Plut.] Mr. 13,34.¹

ἀπο-δίδωμι etc. (formae anomalae: ἀπεδίδουν 3. pl. imperf. A. 4,33, ἀποδώῃ 3. sg. opt. ao. 2 T. 4,14r., ἀποδοῖ 3. sg. conj. aor. 1 Th. 5,15 Tdf., ἀπέδετο pro ἀπέδοτο 3. sg. ao. M. H. 12,16 WH.): *de-dō, trado, reddo; 1) do, trado: hergeben*: Mt. 27,58; med. *proprii commodi causa do, venumdo* A. 5,8 cum genet. pretii; 7,9 τινὰ εἰς Αἴγυπτον, H. 12,16 τὶ ἀντί τινος. — 2) *do quod alteri debeo, reddo* (ἀπο- 4): τί τινι Mt. 5,26; 18,26. L. 12,59al.; hinc = *exsolvo: ausbezahlen: payer* Mt. 18,25a. L. 7,42; 10,35; tributa et ejusmodi Mt. 22,21. Mr. 12,17. R. 13,7; *quod me daturum juravi* Mt. 5,33; *debitum maritale* 1 C. 7,8; ἀμοιβάς ‘pares vices’ 1 T. 5,4; hinc *alci. tribuo quod ei praemii vel poenae loco debetur, τινὶ* Mt. 6,4; 16,27. 2 T. 4,14al., *vices reddo τὶ ἀντί τινος* R. 12,17. 1 Th. 5,15. 1 P. 3,9; ἀ. τινὶ λόγον περὶ τινος ‘alci. rationem reddo alcs. rei’ Mt. 12,36. A. 19,40 al., τινός L. 16,2; ἀ. τὸ μαρτύριον τινος ‘debitum rei testimonium reddo’ A. 4,33; ἀ. καρπόν de arbore Ap. 22,2, metaphor. H. 12,11. — 3) *reddo, restituo* L. 4,20; 9,42; 19,8.

ἀπο-δι-ορίζω *limite* (ὅρος) *disjungo* (δια-) ac *separo* (ἀπο-) [Aristot.]; οἱ ἀποδιορίζοντες Ju. 19cr. qui separationem ac dissidia faciunt, vulg. ‘qui segregant’ (in opt. codd. deest ‘semetipsos’).¹

ἀπο-δοκιμάζω, ao. ἀπεδοκίμασα, pf. P. ἀποδεδοκίμασμαι, ao. P. ἀπεδοκιμάσθην: *probans abjicio, reprobo, repudio*: λίθον [inscr.] Mt. 21,42. Mr. 12,10. L. 20,17. 1 P. 2,4,7 (Ps. 117,22); τινά: pass. Mr. 8,31. L. 9,22; 17,25. H. 12,17.*

ἀποδογή, ἡς, ἡ (ἀποδέχομαι) *receptio, approbatio*: ἀποδοχῆς ἀξιος fide dignus 1 T. 1,15; 4,9 [Pol. 1, 5, 5].*

ἀπόθεσις, εως, ἡ (ἀποτίθημι) *depositio, amotio*: δύπου 1 P. 3,21; τοῦ σκηνώματος i. e. corporis 2 P. 1,14.*

ἀποθήη, ἡς, ἡ (ἀποτίθημι) *repositorium, horreum* ets. Mr. 3,12; 6,26; 13,30. L. 3,17; 12,18,24. [Thuc. ss.]*

*ἀπο-θησαυρίζω *in thesauro recondo,*

*asservandum repono; trop. 1 T. 6,19. [DSic. Lcn.]*¹

ἀπο-θλίβω 1) *exprimo. — 2) compri-*

mendo neco: erdrücken (ἀπο- 1c) L. 8,45.¹

ἀπο-θυήσω (de η v. Bl. § 3, 3), ft. ἀποθανοῦμαι, ao. ἀπέθανον: *moriōr*; 1) *proprie: a) de homine: a) de morte naturali: Mt. 9,24; 22,24. R. 6,7. Ph. 1,21al.; — ἀποθνήσκειν (ut distinguitur ab ἀποθανεῖν) dicitur qui in eo est ut moriatur, animam agit, morti est proximus L. 8,42. J. 4,47. H. 11,21; e contextu ἀποθνήσκειν = morti obnoxium esse, mortalem esse H. 7,8. 1 C. 15,22, vel inter pericula mortis versari: καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω 1 C. 15,31, cfr. 2 C. 6,9. — β) morte afficiar, necor: ἀθετήσας τις νόμον ἀποθνήσκει H. 10,28; Mt. 26,52. J. 8,21,24 (captis Hierosolymis). 11,50; 18,14; 19,7. — γ) de morte Christi: J. 12,33; 18,32. R. 8,34al.; ὑπέρ τινων J. 11,51. R. 5,6. 1 P. 3,18al., διά τινα 1 C. 8,11; δ ἀπέθανεν, τῇ ἀμαρτίᾳ ἀπέθανεν ‘quam mortem obiit, eam obiit peccati (destruendi) causa’ R. 6,10. — b) de bestiis et plantis: Mt. 8,32. Ju. 12; minus proprie de semine quod in humo mori videtur J. 12,24, cfr. 1 C. 15,36. — 2) *sensu translato: a) mori* dicitur qui vitam aeternam amittit: εἰ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν R. 8,13; J. 6,50; 11,26, qui innocentiam peccato commisso amittit R. 7,10, is cuius fides elanguit Ap. 3,2 (neutrūm pro masc., Bl. § 32, 1). — b) *de mystica morte quam obeunt qui baptizantur: ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ* R. 6,8; 2 C. 5,14. C. 3,3. — c) ἀποθανεῖν cum dat. rei fere valet i. q. *desinere vivere isti rei obnoxium seu in ea re: τῇ ἀμαρτίᾳ* R. 6,2; ἀποθανόντες (sc. τούτῳ) ἐν φ κατειχόμεθα R. 7,6; eodem sensu ἀ. ἀπό τινος C. 2,20.*

ἀπο-καθ-ιστάνω = ἀποκαθίστημι, ft. ἀποκαταστήσω, cum 2 augmentis ao. intrans. ἀπεκατέστην, ao. P. ἀπεκατεστάθην [pTebt. 413, 4 ἀπεκατέστησα; it. in inserr.]: *restituo; 1) in integrum statum restituo, sano: ἀπεκατεστάθη υγιής* Mt. 12,13: Mr. 3,5. L. 6,10 [Hippocr.]; ἀπεκατέστη intrans. *convaluit* Mr. 8,25cr. (Lachm. pass.); *redintegro regnum eversum* A. 1,6, ordinem turbatum Mt. 17,11. Mr. 9,12 (ubi t. r. ἀποκαθιστᾷ). — 2) *reddo: de restituendo* Paulo iis e quorum medio ereptus erat H. 13,19 [pOx. 38,12].*

ἀποκαλύπτω, ft. ύψω, ao. ἀπεκάλυψα, ao. P. ἀπεκαλύφθην, ft. P. ἀποκαλυφθήσομαι: *detego, revelo; in NT potissimum res latentes patefacio: 1) universim; pass. innotesco, manifestor* Mt. 10,26. L. 2,35. R. 1,18. 1 C. 3,13. — 2) in specie de rebus quae Deus manifestat, praesertim modo supernaturali, lumine gratiae ets.: *revelo; objecta talis revelationis sunt Pater et Filius* Mt. 11,25,27; 16,17. L. 10,21. G. 1,16, opera Dei potenter facta J. 12,38 ex Is. 53,1, *justitia Dei* R. 1,17, mysterium Christi E. 3,5, status conscientiae Ph. 3,15, objecta fidei G. 3,23 etc.; ἐὰν δὲ λόγῳ ἀποκαλυφθῇ ‘si cui alii revelatio datur’ 1 C. 14,30. — 3) res eschatologicae nos maxime latent, suo tempore Deo providente ab omnibus clare cognoscentur ideoque *revelari* dicuntur: Christus in secundo adventu L. 17,30. 1 Th. 2,6, etiam antichristus 2 Th. 2,3,8; σωτηρία 1 P. 1,5, δόξα 1 P. 5,1. R. 8,18.

***ἀποκάλυψις**, εως, ή ↑ *detectio* [1 Reg. 20,30], *revelatio* rerum latentium [Sir. 11,29; Plut. mor. 70f]; in NT 1) *veritatis manifestatio* ex. gr. per lumen gratiae: c. gen. obj. R. 16,25; πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως E. 1,17; φῶς εἰς ἡ. ἐθνῶν (de genet. cfr. Bl. § 35, 5) lumen destinatum ad revelationem dandam gentilibus L. 2,32. — 2) *extraordinaria revelatio per visiones* ets.: ἡ. Ἰησοῦς Χριστοῦ (gen. auctoris) Ap. 1,1. G. 1,12; κατὰ ἀποκάλυψιν revelatione edoctus G. 2,2, ‘per revelationem’ (κατά II 6 d) E. 3,3; pertinet ad charisma prophetiae 1 C. 14,6,26: 2 C. 12,1,7. — 3) *manifestatio eschatologica* Christi etc.: R. 2,5; 8,19 (justi completam gloriam adepti omnibus ut filii Dei manifesti fient). 1 C. 1,7. 2 Th. 1,7. 1 P. 1,7,13; 4,13.

†**ἀποκαραδοκία**, ας, ή (ἀποκαραδοκέω ‘avide exspecto’ Pol. Aq.) *avida exspectatio*; ή ἡ. τῆς κτίσεως (genet. subj.) R. 8,19; cum ἐλπίς Ph. 1,20.*

ἀποκαταλλάσσω, ao. -ήλλαξα: *reconcilio, ad pristinam pacem amicitiamque reduco*: τινὰ τῷ Θεῷ E. 2,16: C. 1,21; ἡ. τὰ πάντα εἰς αὐτόν vel αὐτόν ut (Deus) universa reconciliaret sibique devinciret E. 1,20.*

ἀποκατάστασις, εως, ή (ἀποκαθίστημι) *restitutio*, sive est rei ablatae redditio sive depravatae redintegratio [Pol. DSic.]: ὅχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ‘usque ad tempus quo omnia in integrum

restaurabantur’ A. 3,21 (cfr. Is. 65 et 66, Mt. 19,28 παλινγενεσία).¹

ἀπόκειμαι pro ἀποτέθειμαι: *depositus jaceo seu asservor; proprie* L. 19,20; — trop. de rebus futuris nobis velut reservatis ut suo tempore eorum compotes fiamus: ἐλπίς (bonum speratum) C. 1,5: 2 T. 4,8. H. 9,27 [ἀπόκειται παρὰ θ(εοῦ) μῆνις τοῖς . . pPar. 63 IX 47].*

***ἀποκεφαλίζω**, ao. ἀπεκεφάλισα: *caput abscindo, decollo; τινά* Mt. 14,10. Mr. 6,16,28. L. 9,9. [LXX Ps. 151,7; Epict.]*

ἀποκλείω, ao. ἀπέκλεισα: 1) *secludo, claudendo separo* [cl.]. — 2) **occludo* portam: *ab-schließen* L. 13,25 [Gen. 19,10. 2 Reg. 13,17; pTebt. 39, 18; Arrian.].¹

ἀποκόπτω, ft. ψω, ao. ἀπέκοψα: *abscido membrum* Mr. 9,43,45. J. 18,10,26; funes A. 27,32; — med. **me ipse mutilo, me castro* [Dt. 23,1; Epict. 2, 20, 19; Philo al.]: ὅφελον καὶ ἀποκόψονται ‘se ipsi mutilent!’ Paulis ironice, non serio G. 5,12.¹

***ἀπόκριμα**, ματος, τό ↓ *responsum*, potissimum magistratus, judicis [Polyb. inscr.]: τὸ ἡ. τοῦ θανάτου ‘sententia capitalis’ 2 C. 1,9: Pauli condicio ea erat ut certo sibi moriendum judicaret.¹

ἀποκρίνομαι, ao. ἀπεκρινάμην et ***ἀπεκρίθην** (proprie: ‘judicium meum reddo alicui’, i. e.) *respondeo*. Triplex est usus hujus verbi in NT^o. Significat enim 1) *interroganti responsum do*, germ. *antworten*: Mr. 11,29 s. J. 1,21; 21,5 et passim. — 2) *ad dicta, preces, mandata, sententias, incriminationes . . . alic. respondeo*, germ. *erwidern*: Mt. 25,9. Mr. 12,34. L. 4,4; 6,3. J. 1,49 et passim. — 3) **ex usu biblico ἀποκρίνεσθαι etiam is dicitur qui, etiamsi eum aliis antea allocutus non est, dicere incipit quae hominibus praesentibus rerumque adjunctis congruant*: Mt. 11,25; 12,38; 15,15. Mr. 9,5; 10,24. A. 3,12; 5,8; 8, 34. Ap. 7,13 al. [LXX = πάγιος Gen. 31,36. Num. 11,28. 1 Reg. 14,28. 1 Mach. 2,17 al.]. — *De verbi constructione*: ἡ. τινί Mr. 12,28 vel πρός τινα L. 4,4 cr. A. 3,12; ‘ad alqd.’ πρός τι Mt. 27,14; quid respondeatur, indicat accus. c. inf. A. 25,4, inf. L. 20,7, or. dir. Mr. 9,17. J. 1,21, praemisso δτι Mr. 8,4 al.; — non solum dicitur ἀποκρίθεις εἶπεν (= ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν Bl. § 58, 4; 74, 2) recte, sed etiam, formulae immutabilis instar, ἀποκριθεὶς λέγει Mr. 11,33. L. 17,37,

ἔλεγεν Mr. 12,35. L. 3,11 cr., εἰπη L. 11,7, quin etiam ἔρει Mt. 25,40. L. 13,25.

ἀπόκρισις, εως, ἡ † *responsio*, *responsum* L. 2,47; 20,26; δίδωμι τινι ἀπόκρισιν J. 1,22; 19,9.*

ἀποκρύπτω, ao. ἀπέκρυψα: 1) *abscondo* alqd. ne videatur Mt. 25,18 r. — 2) *celo* jalqm. alqd., ita ut nesciatur: τὶ ἀπό τινος Mt. 11,25 r. Br. L. 10,21 [cl. ἀποκρύπτομαι τινά τι]; ἀποκεκρυμένος *occultus*; *quod suā naturā cognosci non potest nisi Deus revelat* 1 C. 2,7. E. 3,9. C. 1,26.*

ἀπόκρυφος 2. † *occultus* [Xen. al.] Mr. 4,22. L. 8,17; de rebus pretiosis [Dan. 11,43. 1 Mach. 1,28]: *reconditus*; ἐν φ (sc. mysterio, quod est Christus) εἰσιν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας ἀπόκρυφοι ‘in quo insunt reconditi omnes thesauri sapientiae’ C. 2,3.*

ἀποκτείνω (Mr. 12,5 -κτέννω Tdf. He. Br., -κτέννυμι WH.; item alibi variant), ft. -κτενῶ, ao. ἀπέκτεινα, ao. P. ἀπεκτάνθην: *interficio*, *neco*; 1) proprie: Mt. 14,5; 16,21 al.; turri corruente, calamitate alqs. necatur L. 13,4. Ap. 9,18; Mr. 3,4. L. 6,9 v. ἀποκτεῖναι absolute aut ἀ. ψυχήν [Eur. Tro. 1214 ψυχὴν σέθεν ἔκτεινεν τε necavit]. — 2) impropprie: *morte spirituali afficio* R. 7,11; huc refer etiam ἀ. τὴν ψυχὴν Mt. 10,28; τὸ γράμμα ἀποκτέννει Vetus Lex scripta multis occasionem praebet mortis spir. 2 C. 3,6 (v. Cornely); ἀ. τὴν ἔχθραν *finem imponere dissidio* E. 2,16.

***ἀποκυνέω**, ao. ἀπεκύνησα: *partum edo*, *pario*; metaphor. ἡ ἀμαρτία ἀποκυνεῖ θάνατον Ja. 1,15 (cfr. R. 6,23); de regeneratione supernaturali Ja. 1,18. [pBer. 665 II 19; DHal. al.; ἀποκύω (Ja. 1,15 Tdf. He. Br. Weiß) nusquam occurrit].*

***ἀποκυνίω**, ft. ἵσω, ao. ἀπεκύλισα, pf. P. ἀποκεκύλισμαι: *de-volvo*, *volvendo amo-veo* Mt. 28,2. Mr. 16,3 s. L. 24,2. [LXX Apollodor.]*

ἀπολαμβάνω, ft. -λή(μ)φομαι, ao. ἀπέλαβον: *recipio*; 1) *accipio quod alter dare debet* (ἀπο- 4), *quod merui* [cl. pap.]: mercudem R. 1,27. C. 3,24. 2 J. 8. L. 18,30 v., poenam L. 23,41, aliquid a Deo promisum G. 4,5; ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου L. 16,25, nempe quorum jus quoddam habere tibi videbaris, fere = ἀπέχεις. — 2) *recipio*, *recupero* L. 6,34; 15,27. — 3) *hospitio recipio* 3 J. 8 r. — 4) *seorsum duco*: bei-

seite nehmen [Hdt. 1, 209; 2 Mach. 6,21]; med. *mecum seorsum duco* τινά Mr. 7,33.

ἀπόλανσις, εως, ἡ (ἀπολαύω fruor re) *fructus* i. e. *fruitio*; εἰς ἀ. ad fruendum 1 T. 6,17; ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλανσιν habere peccati commissi *fructum* s. *emolumentum* H. 11,25.*

ἀπολέγω *pronuntio*; *interdico*, *abnuo* [Hom. ss.]; — med., aor. 1. ἀπειπάμην [ion. hell.]: *velut mihi alqā. re interdico* (sich etwas versagen), *renuntio*, *abstineo* τὶ 2 C. 4,2. [Plut.]¹

ἀπολέπω, ao. ἀπέλιπον: 1) *relinquo* alqm. alqd. alicubi 2 T. 4,13,20. T. 1,5 cr. — 2) *relinquo locum*, *excedo* Ju. 6. — 3) ἀπολείπεται *relinquitur*, *superest*, *futurum est*, dicitur δὲ eo quod et futurum esse praedictum est et impletum nondum est, cuius igitur impletio adhuc exspectatur: ἀ. σαββατισμός H. 4,9; acc. c. inf. ἀ. τινὰς εἰσελθεῖν ‘ut aliqui ingrediantur, adhuc futurum est’ H. 4,6; οὐκέτι ἀ. θυσία, φοβερὰ δέ τις ἔκδοχὴ κρίσεως H. 10,26. [ἀ. λέγειν superest ut dicamus, DLaërt. 7, 85.]*

***ἀπολέγω** *delambo*, *delingo* L. 16,21 r.¹

ἀπόλλυμι et ***ἀπολλύω**, ft. -ολέσω et -ολῶ, ao. -ώλεσα; med. -όλλυμαι, ft. -ολοῦμαι, ao. -ωλόμην, pro pf. usurpatur -όλωλα; I. activum: 1) *amitto*: δραχμήν L. 15,8; L. 15,4; *non adipiscor id quod merui* 2 J. 8. Mt. 10,42. Mr. 9,41 [pap.]. — 2) *pessumdo*, *perdo*, sensu proprio: universim: Ja. 4,12; *aliquem in perniciem ago*, *e medio tollo*: κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς Mt. 21,41; ib. 22,7. L. 20,16; *interficio* Mt. 2,13. L. 17,27,29 al.; ψυχὴν ἀπολέσαι ‘alcs. vitam destruere: ein Menschenleben zu Grunde richten’ L. 6,9; 9,56 r. Br. [Aesch. Ag. 1432]; alqd. *destruo* suā efficaciā privans: τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν 1 C. 1,19. — 3) *amitto* aut *perdo*, sensu translato: *interitui aeterno addico*: ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ Mt. 10,28; *in aeternam perniciem ago* alqm. scandalizans R. 14,15; έαυτόν L. 9,25; de dictione τὴν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπολέσαι Mt. 10,39 al. cfr. ψυχή 1 c; *amitto* alqm. ex meis qui in aeternam perniciem ruit J. 6,39; 18,9.

— II. medium c. pf. ἀπόλωλα: 1) *amittor* L. 15,24 (opp. *invenior*); de ove aberrante L. 15,4,6; talis ovis ductu parentis et summis periculis expositae nomine designatur Israël Mt. 10,6; 15,24 (ut Is.

53,6 al.); de crinibus qui excidunt L. 21,18. A. 27,34 cr.; ἀπόλλυται τι ἀπό τινος [יְמֵד בָּאֵן Ez. 7,26 al.] Ap. 18,14 cr. — 2) *pessum dor, pereo*, sensu proprio, de rebus quae putrefiendo vel aliter intereunt seu inutiles evadunt, ut utres Mt. 9,17; J. 6,12. H. 1,11. Ja. 1,11; ἀπολλύμενος ‘interitui obnoxius’ J. 6,27. 1 P. 1,7; *pereo* morte violenta seu misera Mt. 8,25. L. 11,51. J. 11,50. A. 5,37. 2 C. 4,9, δπό τινος 1 C. 10,9 s. — 3) sensu ethico ac dogmatico: *in aeternam perniciem ruo* J. 3,16; 10,28. R. 2,12. 1 C. 8,11; 15,18 (a damnatione per Christum redempti non sunt). 2 P. 3,9; οἱ ἀπολλύμενοι ‘ii qui sunt in via ad aeternam perniciem’ 1 C. 1,18. 2 C. 2,15; 4,3. 2 Th. 2,10; Christus venit σῶσαι τὸ ἀπολωλός Mt. 18,11. L. 19,10.

Απολλύων, οντος, δ [†] *Apollyon*, nomen Graecum angeli abyssi Abaddon Ap. 9,11.¹

Απολλωνία, ας, ἡ *Apollonia*, civitas Macedoniae ad Bolben lacum sita, unius diei iter ab Amphipoli distans (Liv. 45, 28), hodie Polina A. 17,1.

Απολλῶς, gen. ω̄, acc. ω̄ et ω̄ν, δ (forma hypocoristica = 'Απολλώνιος A. 18,24 D vel = 'Απολλόδωρος ets.) *Apollo(s)*, Alexandrinus, Pauli in propagando evangelio adjutor A. 18,24; 19,1. 1 C. 1,12; 3,4—6,22; 4,6; 16,12. T. 3,13.*

ἀπολογέομαι, ao. ἀπελογησάμην et sensu refl. ἀπελογήθην L. 21,14: (etymol. fere = germ. ‘ich rede mich heraus’): 1) intransit. a) *me defendo, in propria causa defendenda verba facio* [cl.]: abs. L. 21,14; ἐπί τινος A. 26,2 vel [×]τινί A. 19,33. 2 C. 12,19 = ‘apud alqm.’; b) *alterius defensionem ago, defendo*, R. 2,15 [Hdt. Eur.]. — 2) transit. *ad me defendendum dico vel profero alqd.*: seq. or. dir. A. 26,1, δτι A. 25,8, acc. obj. L. 12,11. A. 24,10; 26,24. [Thuc. 3, 62; Xen. Plat.]*

ἀπολογία, ας, ἡ [†] *defensio, verba defensionis causa facta*: 1) *defensio sui* 2 C. 7,11. 2 T. 4,16; c. dat. ejus qui audit defensionem 1 C. 9,3. 1 P. 3,15, it. πρός τινα A. 22,1; περί τινος de alqa re A. 25,16. — 2) *defensio rei*: τοῦ εὐαγγελίου Ph. 1,7,16.*

ἀπο-λούω ab-luo; in NT med. **ἀπο-λούομαι**, ao. ἀπελουσάμην a) intrans. *me abluo; ἀπελούσασθε* (non passive!) ‘vos ipsos abluendos curavistis’, germ. ‘ihr liebet euch abwaschen’ 1 C. 6,11; — b) transit. *mihi abluo*, i. e. *abluendo a me removeo*:

ἀπόλουσαι τὰς ἀμαρτίας σου A. 22,16. Utrobius de baptismo, cuius hoc verbo et ritus exprimitur et effectus; nam abluendo maculae removentur (non solum teguntur vel oblinuntur, et priore loco add. ήγιασθητε, ἐδικαιωθητε).*

ἀπολύτρωσις, εως, ἡ (ἀπο-λυτρόω) 1) *liberatio quae fit pretio soluto, redemptio* [Fl. Plut.]: οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀ. ‘non acceptarunt (oblatam sibi) redemptionem’ H. 11,35. — 2) In NT *redemptio* i. e. *liberatio generis humani a peccato ejusque effectibus ac poenis per Christum, soluto sui sanguinis pretio, facta*: διὰ τῆς ἀ. τῆς ἐν X. I. (ἐν III 3 c) R. 3,24, seq. gen. rei a qua quis liberatur H. 9,15; — e contextu a) *status ejus qui redemptus est*: in Christo ἔχομεν τὴν ἀ. E. 1,7. C. 1,14; — b) metonymice Christus dicitur esse nostra ἀπολύτρωσις i. e. redemptor 1 C. 1,30; — c) *integra per Christum ab omni malo liberatio* quae fiet per gloriosam resurrectionem totiusque creaturae glorificationem: ἐγγίζει ἡ ἀ. ὑμῶν L. 21,28; R. 8,23. E. 1,14; 4,30.*

ἀπολύω, ft. -λύσω, ao. ἀπέλυσα, pf. P. ἀπολέμψαι, ao. P. ἀπελύθην: *absolvo, libero*: 1) *libero alqm. a malo: ἀπολέλυσαι* (ἀπὸ Tdf. He. Br.) τῆς ἀσθενείας σου L. 13,12. — 2) *liberum dimitto*: a) *uxorem facto divortio dimitto* Mt. 1,19; 5,31 s.; 19,3. Mr. 10,2, *maritum* Mr. 10,12 (cfr. 1 C. 7,10); — b) *reum aut captivum liberum dimitto* sive *criminis absolutum sive venia data* Mt. 27,15. L. 23,16. J. 19,10. A. 3,13 al.; ἀπολύετε καὶ ἀπολυθήσεσθε ‘impunes dimittite (= ignoscite), et impunes dimittemini’ L. 6,37 (opp. καταδικάζω); — c) *liberum a servitio vel labore dimitto* *servum* L. 2,29 (cfr. ἀπολύμαι ‘morior’ Num. 20,29. Tob. 3,6; Soph. Ant. 1268 ἔθανες, ἀπελύθης). — 3) *a me dimitto, abire vel redire sino vel jubeo alqm.*: Mt. 14,15,22 s.; 15,23,32. Mr. 6,36. L. 9,12; 14,4. A. 19,41; ἀπελύόντο *discedebant* A. 28,25 [Ex. 33,11; Polyb.]; iter aggredientem *honoriſce dimitto* A. 13,3, pass. 15,30,33.

ἀπο-μάσσω abstergeo; med. *a me absterendo removeo* L. 10,11, ὑμῖν = vobisque *relinquimus* [Callim.].¹

ἀπο-νέμω (ἀπο- 4) *tribuo alqd. debitum alci.*: τιμήν 1 P. 3,7. [cl. pap.]¹

ἀπο-νίπτω abluo; med., ao. ἀπενιψάμην:

me, vel (cum accus.) mihi abluo: τὰς χεῖρας
Mt. 27,24. [Plut.; cl. -νίζω.]¹

ἀπο-πίπτω, ao. ἀπέπεσον t. r. vel
(hell.) ἀπέπεσα: *decido* A. 9,18.¹

ἀπο-πλανάω, ao. P. ἀπεπλανήθην: *aber-*
rare facio; metaph. in errorem abduco Mr.
13,22; pass. *aberro* 1 T. 6,10 seq. ἀπό.
[Epict.]*

ἀπο-πλέω, ao. ἀπέπλευσα: *nave discedo*
ἐκεῖθεν A. 20,15, εἰς 13,4; 14,26; 27,1
[Thuc.].*

ἀπο-πλύνω, ao. ἀπέπλυνα: *abluo* L. 5,2r.
[Epict.]¹

ἀπο-πνίγω, ao. ἀπέπνιξα, ao. P. ἀπεπνίγην
(ἀπο- 1c): *suffoco* Mt. 13,7. L. 8,7; pass.
aquis mersus pereo: ertrinken: se noyer
[Dem. 32, 6; Epict. 2, 5, 12] L. 8,33.*

ἀπορέω (ἀ-πορος 1. invius; 2. qui quo
eat nescit) *quo me vertam nescio, dubius*
animi sum: πολλὰ ἡπόρει multas habebat
dubitaciones, de multis erat anxius Mr.
6,20 Tdf. WH.; — med. *mihi, in meis*
rebus dubius animi sum 2 C. 4,8, c. quaest.
indir. J. 13,22, περὶ τινος L. 24,4 (nBr.),
ἐν ὑμῖν in vestra re G. 4,20; seq. acc.
rei [cfr. Hdt. 3, 4] A. 25,20 cr. (t. r. εἰς).*

ἀπορία, ας, ἡ ↑ *condicio ejus qui quid*
agat ac quomodo sibi consulat nescit; c. gen.
obj. rei ἀ. ἥχους θαλάσσης L. 21,25 [Hdn.
4, 14 ἀ. τοῦ πρακτέου ‘haesitatio, quid sit
agendum’; inscr. pap. = ‘paupertas’].¹

ἀπο-ρρίπτω vel (scriptio hell.) **ἀπο-**
ρίπτω, ao. -έ(ρ)ριψα *ab-jicio, dejicio;*
†intrans. *me dejicio* A. 27,43 [sic Lucian.
ver. hist. 1, 30].¹

ἀπο-ορφανίζω, ao. P. -ωρφανίσθην: *pa-*
rentibus privo [Aesch. Cho. 247]; in NT
pass. metaphorice: †*ab aliquo sejunctus*
(ἀπο-) *eius societate ac consortio privor,*
ἀπό τινος 1 Th. 2,17.¹

ἀπο-σκευάζω (ἀπο-, σκεῦος) *vasa aufero;*
med. ao. ἀπεσκευασάμην *mea vasa, im-*
pedimenta, res mihi vel mecum aufero
[Hdn. 9, 23] *vel auferendas curo:* A.
21,15 r.¹

†**ἀποσκίασμα**, ματος, τό (ἀποσκιάζω
umbram jacio, Plat.; umbrā obscurō,
Longin.; -ιασμός umbrae diffusio). *obumbr-*
ratio, obscuratio per umbram; τροπῆς ἀ.
‘obumbratio per conversionem (Umdrehung,
v. τροπή) effecta’, qualis sideribus accidit,
in Deo, patre luminum, negatur Ja. 1,17
[Basil. I 17 c ‘imago, adumbratio’].¹

ἀπο-σπάω, ao. ἀπέσπασα, ao. P. ἀπε-
σπάσθην: *abs-traho: 1) proprie: μάχαιραν*
'extraho' Mt. 26,51. — 2) transl. *alqm.*
abstraho s. abduco: ὅπισω ἔαυτοῦ ad se
sectandum A. 20,30. [pap.] — 3) *pass.
ἀπό τινος: *ab aliquo (qui mihi carus est)*
discedo, quasi ex ejus amplexu avulsus L.
22,41. A. 21,1 [abeo 2 Mach. 12,10; act.
disjungo Jos. 8,6. Jer. 12,14].*

***ἀποστασία**, ας, ἡ (ἀποστατέω = ἀφί-
σταμαι deficio, descisco) *defectio, secessio*
a vera doctrina, religione: ἀπὸ Μωϋσέως
A. 21,21; ἡ ἀποστασία ‘illa (vobis nota
per meam doctrinam, v. 5) defectio’ 2 Th.
2,3 [LXX Jos. 22,22. 2 Ch. 29,19 al.; class.
ἀπόστασις].*

ἀποστάσιον, ου, τό (ἀφίστημι, ἀπόστα-
σις: forma ut συμπόσιον, γυμνάσιον) *de-*
fectio, v. g. libertini a patrono [Dem.]; in
NT^o *divortium, repudium: βιβλίον ἀποστα-*
σίου, sec. Dt. 24,1. Is. 50,1. Jer. 3,8 = **סְפִירַת הַיּוֹם** ‘libellus rescissionis (conjugii)’,
libellus repudii Mt. 19,7. Mr. 10,4; ipse hic
libellus vocatur ἀποστάσιον Mt. 5,31. [p.
Berol. 1002 relictio proprietatis venditae].*

ἀπο-στεγάζω +*de-tego*; τὴν στέγην tec-
tum Mr. 2,4 [ap. Theophr. = *obtego*]; ad
tectum planum extra domum scalâ ascendi
poterat.¹

ἀπο-στέλλω, ft. ἀποστελῶ, ao. ἀπέστειλα,
pf. ἀπέσταλκα, pf. P. ἀπέσταλμαι, ao. P.
ἀπεστάλην: *mitto: ab-schicken: (vis praefixi*
ἀπο- fere omnino evanuit, ut dicerent
εἰσαποστέλλω immitto, ἐξαποστέλλω emitto):

1) *mitto rem: δρέπανον* Mr. 4,29: A. 10,36;
11,30 (sc. pecuniam); Mt. 21,3. Mr. 11,3
aut: herus animal sumi sinet, aut: Jesus
illud statim post usum remittet. — 2) *mitto*
personam; a) universim: *aliquo ire jubeo*
Mt. 8,31 cr.; 20,2; *abduci jubeo* J. 18,24;
abeundi copiam facio alci: τινὰ ἐν ἀφέσει
(collocatum in statu libertatis) L. 4,19; —
b) *cum certis mandatis vel nuntiis mitto:*
τινά Mr. 6,27. L. 14,32; absolute: *mitto*
qui nuntient, interrogent ets.: ἀπεστάλκατε
πρὸς Ἰωάννην J. 5,33: Mt. 14,35. A. 11,13;
16,36; item = *mittō alqm. qui dicat, ju-*
beat . . .: ich lasse sagen: seq. acc. c. inf.
ἀχθῆναι αὐτούς A. 5,21; ἀπέστειλεν λέγουσα
(τὸν ἄλλον). μηδέν σοι κτλ. = *misit alqm. qui*
suo nomine ita diceret: Nihil tibi . . . Mt.
27,19: J. 11,3. A. 13,15 (alibi vero λέγων
ea verba inducit quibus legati quid faciant

docentur, Mt. 21,1; 22,4. L. 22,8); — hinc ἀποστείλας ἐποίησεν = *per alium fecit, facere jussit: tun lassen: faire faire*, ut ἀποστείλας ἀνεῖλεν τοὺς παῖδας = missis quibusdam occidit pueros, occidi jussit (ließ töten: fit tuer) Mt. 2,16; Mr. 6,17. [ita πέμψας Hdn. 1, 9]; pleonastice dicitur ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ Ap. 1,1 ‘significari jussit (ἐσ. ἀπ.) per suum angelum’.

Deus dicitur mittere: angelos Mt. 13,41; 24,31. Mr. 13,27. L. 1,19,26. H. 1,14; prophetas aliosque legatos Mt. 11,10. L. 4,18a; 13,34. J. 1,6; 3,28. R. 10,15; Filium suum Mt. 10,40. Mr. 9,37. L. 9,48. J. 3,34; 5,36. A. 3,20 al., εἰς τὸν κόσμον J. 3,17; 10,36; 17,18. 1 J. 4,9, addito nomine praedicati loco: ἀπέστειλεν τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἵλασμόν ‘... qui esset placamen’ 1 J. 4,10, ib. 14; Spiritum S. 1 P. 1,12. — *Christus dicitur mittere: legatos suos apostolos, prophetas, discipulos* Mt. 10,5; 23,34. L. 9,2; 11,49. J. 17,18; Spiritum S. L. 24,49.

ἀπο-στερέω, ao. ἀπεστέρησα, pf. P. ἀπεστέρημαι: *despolio, privo* (cl. τινά τινος, τινά τι, τινός τι): absolute Mr. 10,19; τινά 1 C. 6,8, pass. *spoliari me patior* 6,7; ἀπεστερημένος τινός alq. re carens eâ privatus 1 T. 6,5; δ μισθὸς δ ἀπεστερημένος ἀφ' (= ὑφ') δμῶν ‘merces a vobis subtracta’ Ja. 5,4r. He. Br.; euphemistice de denegato inter conjuges debito maritali: μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους 1 C. 7,5. [cl. pap.]*

ἀποστολή, ḥις, ḥ (ἀποστέλλω) *missio, legatio* [tragg. hist.]; in NT *munus legati Christi, «apostolatus»* A. 1,25. R. 1,5. 1 C. 9,2; ḥ. τῆς περιτομῆς munus apostoli exercendum apud circumcisos G. 2,8.*

ἀπόστολος, ου, δ (ἀποστέλλω) *missus, legatus* [Hdt.]; — in NT 1) universim: *legatus* J. 13,16. 2 C. 8,23. Ph. 2,25. — 2) *legatus divinitus missus*: *Christus* H. 3,1. — 3) *Christi legatus, «apostolus»* (cfr. L. 6,13 = aram. חִילָשׁ); dicitur imprimis de duodecim quos Christus hoc nomine insignivit, Mt. 10,2. Mr. 6,30. L. 9,10; 17,5 al. A. 1,2,26; 2,37. R. 16,7 (ἐν III 2c ‘apud’). G. 1,17 al.; Paulus quoque, utpote ab ipso Christo evangelium praedicare jussus, apostolus fuit G. 1,1; ḥ. Ἰησοῦς Χριστοῦ (gen. auctoris) 1 C. 1,1. 2 C. 1,1 al., ἐθνῶν ḥ. ad gentiles missus R. 11,13; praeterea ii quoque ἀπόστολοι dicuntur qui ab

apostolis missi evangelium propagant novasque ecclesias fundant (fere nostrum *missionarius*): A. 14,4,14 (Barnabas). 1 C. 12,28s. 1 Th. 2,7; — falso quidam sibi apostolorum nomen munusquē arrogabant Ap. 2,2 (cfr. ψευδαπόστολος); ejusmodi prorsus fuisse videntur οἱ ὑπερλίαν ḥ. (ironice, fere ‘Erzapostel’) 2 C. 11,5, ubi v. Cornely — veteres de primariis apostolis Petro, Johanne, Jacobo Min. explicabant.

ἀποστοματίζω (ἀπὸ στόματος, opp. a libro) 1) *memoriter recito* [Themist. or. 20; Athen. Plut.]. — 2) †*memoriter recitare jubeo* discipulos: *abfragen* [sec. Suid.]; universim *interrogando alqm. exploro s. tento: ausfragen* L. 11,53.¹

ἀπο-στρέφω, ft. -ψω, ao. -έστρεψα, ao. P. -εστράφην: 1) *averto: ἀπὸ τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν* 2 T. 4,4; *removeo: ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ* R. 11,26 (Is. 59,20); ad avertendum se, i. e. *ad defectionem exhortor* alqm. τὸν λαόν L. 23,14. — 2) *refero, reddo* (= בִּשְׁלַח) alqd.: Mt. 26,52; 27,3r. He. Br. — 3) *intrans. me aверто, revertor: ἀπὸ τῶν πονηριῶν* A. 3,26, cfr. ἐπιστρέψω ib. 19 [cl. raro ita, Gen. 18,33. Eccli. 8,5 al.]. — 4) med. c. aor. pass. *aversor* alqm. vel alqd., *repudio, sperno: ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπὸ οὐρανῶν* (sc. χρηματίζοντα) *ἀποστρεφόμενοι* H. 12,25; Mt. 5,42. 2 T. 1,15 (‘me deseruerunt’). T. 1,14 [class.].*

ἀπο-στυγέω (τὸ στύγος = ‘horror’ quem res visa in animo excitat quique odium atque abominationem rei gignit: Schmidt, 137, 3) *propter horrorem ex aspectu rei excitatum eam odio habeo, evito ac declino, abhorreo: ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν* R. 12,9.¹

†ἀπο-συνάγωγος 2. (συναγωγή: forma ut ἀποικίας) *a synagoga remotus, cui a sacris interdictum est: J. 9,22; 12,42; 16,2* (cf. Esr. 10,8. Sec. Thalmudem 2 genera interdicti erant: נָגַד expulsio per 1—3 menses a quibusdam sacris arcebat et ad vestem lugubrem obligabat, מְנַחָּה a sacris omnibus omniisque cum Israëlitis commercio excludebat; num tempore Christi ambo in usu fuerint, nescimus).*

ἀπο-τάσσω *secerno; dep. med. †ἀποτάσσομαι*, ao. -εταξάμην: *me secerno, abdicō, valedico: τινὶ* Mr. 6,46. L. 9,61. A. 18,18,21. 2 C. 2,13 [FlJ. ant. 8, 13, 7; pOx. 298, 31; pBer. 884 II 12]; trop. *rei valedico,*

i. e. *renuntio* L. 14,33 [sic FlJ. ant. 11, 6, 8 τροφῆ; Philo leg. all. 3, 48].*

ἀπο-τελέω *ad finem perduco, perficio*: ίάσεις L. 13,32 cr.; ἡ ἀμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ‘peccatum (mortale) ubi consummatum est’, i. e. exsecutioni mandatum — sec. alios: perfecte (etsi solum actu interno) commissum —, Ja. 1,15. [ἀ. τὰ προσταχθέντα Pl. leg. 823 d].*

ἀπο-τίθημι *depono*; med., ao. ἀπεθέμην: a) *a me depono, exuo τὰ ἱμάτια* A. 7,58; — metaph.: *rei renuntio, a re cesso; τὸ ψεῦδος* E. 4,25; R. 13,12. E. 4,22. C. 3,8. H. 12,1. Ja. 1,21. 1 P. 2,1 [Il. 5, 492 ἐνιπήν increpationem; Dem. 8, 46 δαθυμίαν; Epict. 1, 26, 7]. — b) ἀ. τινα ἐν φυλαχῇ *conjicio* alqm. in carcerem Mt. 14,3v. [τινὰ εἰς τὴν φ. pap.].*

ἀπο-τινάσσω, ao. ἀπετίναξα: *excutio, quatiendo amoveo* L. 9,5. A. 28,5. [Eur. LXX].*

ἀπο-τίνω, ft. -τείσω (sec. Bl. § 3, 5, Mayser p. 91; edd. omnes -τίσω; ἀπο- 4): *exsolvo* quod debeo: *bezahlen* Phm. 19. [cl. pap.].¹

ἀπο-τολμάω *magni alqd. audeo* [Thuc. Plat. al.]: ἀποτολμᾶ καὶ λέγει non veretur dicere, clare dicit R. 10,20.¹

×ἀποτομία, ας, ἡ (ἀπότομος abscisus; praeceps; inexorabilis) *severitas* R. 11,22 bis, opp. *χρηστότης* [DSic. DHal. Plut. pOx. 237 VII 40].*

ἀποτόμως adv. *abrupte; hinc *severe, dure*: ἐλέγχειν τινά T. 1,13; ἀ. *χρῆσθαι* (sc. τινί) ‘severe agere’ in alqm. 2 C. 13,10 [Sap. 5,23; Cic. Att. 12, 6].*

ἀπο-τρέπω *averto*; med. *a me avertō, devito* τινά 2 T. 3,5 [tragg. Plut.].¹

ἀπουσία, ας, ἡ (ἀπ-ών absens) *absentia* Ph. 2,12.¹

ἀπο-φέρω, ao. ἀπήνεγκα, ao. P. ἀπηνέχθην: *aufero*; 1) *portans abduco* alqm. aliquo L. 16,22. Ap. 17,3; 21,10; †*per vim abduco* captivum Mr. 15,1 [mAndr. 10; aPhil. 15 al.]. — 2) *defero*, a loco in locum alqd. *affero* A. 19,12 cr. 1 C. 16,3.*

ἀπο-φεύγω, ao. ἀπέφυγον: *aufugio, fugiens evado, evito*: τοὺς δλίγως ἀποφεύγοντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους ‘eos qui vixdum abstinent (= vix coeperunt abstinere) ab iis qui in errore degunt’ 2 P. 2,18; ib. 20; c. gen. rei 2 P. 1,4 [cl. seq. accus. vel ἐκ].*

ἀπο-φθέγγομαι, ao. ἀπεφθεγξάμην: verbum gravius ac sollemnis ut lat. *effari*, quod adhibetur de oraculorum sapientumve dictis [Lcn. Plut. al.], in VT de hymnis 1 Par. 25,1; *pronuntio, eloquor*; φήματα A. 26,25; seq. dat. et or. dir. A. 2,14; abs. 2,4.*
×**ἀπο-φορτίζομαι** (φορτίζω onero) *me exonero*; A. 21,3 c. acc. rei [Philo, FlJ. Ath.].¹

×ἀπόκηροησις, εως, ἡ (ἀποκράομαι) *abusus* i. e. talis usus ut res consumatur, *consumptio per usum* (*Verbrauch*): ἡ ἐστιν πάντα εἰς φθορὰν τῆς ἀ. ‘quae omnia ad hoc destinata sunt, ut abusu pereant’ C. 2,22 [DHal. Plut.; verbum pHib. 52, 7].¹
ἀπο-γωρέω, ao. ἀπεχώρησα: *abeo, discedo, ἀπό τινος* Mt 7,23. L. 9,39. A. 13,13. [pap.].*

ἀπο-γωρίζω *separo, sejungo*; in NT *removeo* alqd.; δούραντος ἀπεχωρίσθη Ap. 6,14; pass. refl. *me ab alqo sejungo, discedo, ἀπ’ ἀλλήλων* A. 15,39.*

ἀπο-ψύχω (ψύχω *spiro*) 1) *exspiro*; 2) *patior animi deliquium*: ita L. 21,26, seq. ἀπό caus. [sic Od. 24, 347].¹

Ἀππίου φόρον, οὐ, τό *Appii forum*, oppidum ad viam Appiam, 43 milia passuum a Roma distans, A. 28,15; de quo Hor. sat. 1, 5, 3: ‘inde Forum Appī differtum nautis, cauponibus atque malignis.’

×ἀ-πρόσιτος 2. (πρόσις-ειμι) *ad quem accedi non potest, inaccessus*: φῶς ἀ. 1 T. 6,16 [Pol. Plut. al.].¹

***ἀ-πρόσκοπος** 2. (προσκοπή) *sine offensione*; 1) transitive: *qui alias malo exemplo non scandalizat* 1 C. 10,32 [δδὸς ἀ. Sir. 32,26]. — 2) intransitive: †*qui procedens (pedem) non offendit, qui non peccavit*: ἀ. συνείδησις A. 24,16; Ph. 1,10.*

†**ἀπροσωπολήμπτως** t. cr., -λήπτως t. r., adv. (cfr. πρόσωπον 1c) *sine partium studio, nemini injuste favens*; ἀ. *χρίνειν* 1 P. 1,17 [Barn. 4, 12].¹

ἀ-πταιστος 2. (πταίω) *non lapsans seu non lapsus* [Xen.]; ethice: †*qui non peccat* Ju. 24 [MAnt.].¹

ἄπτω 1) active, ao. ἥψα: *accendo; πυράν* A. 28,2: L. 8,16; 11,33; 15,8; 22,55 r. Br. — 2) med. (ab ἄπτω ‘necto’) *tango, apprehendo*, seq. gen.: ἥψατο αὐτοῦ Mt. 8,3: Mt. 8,15, 9,20 al.; μή μου ἄπτου ‘desine me tangere’ J. 20,17 (μή I 1); γυναικὸς μή

ἀπτεσθαι a commercio maritali abstinere
1 C. 7,1; universim μὴ ἀπτεσθαι abstinere
2 C. 6,17. C. 2,21; in specie: *nocendi causa*
alci. manum infero 1 J. 5,18 [Ps. 104,15];
— cfr. θιγγάνω.

'Απφία, ας, ἡ «*Appia*» Phm. 2, fort.
Philemonis uxoris.¹

ἀπ-ωθέω, ao. M. -ωσάμην (att. -εωσά-
μην): med. *a me repello*, *repudio* alqm.
A. 7,27,39. R. 11,1s., alqd. A. 13,46. 1 T.
1,19.*

ἀπώλεια, ας, ἡ (ἀπόλλυμι) 1) active:
perditio rei, *dispendium*: εἰς τί ἡ ἀ. αὕτη;
Mt. 26,8: Mr. 14,4 [pTebt. 276, 34]. — 2)
intransitive: *pernicies*, *interitus* A. 8,20; in
specie *pernicies aeterna*, *damnatio*: υἱὸς
τῆς ἀ. periturus J. 17,12. 2 Th. 2,3, cfr.
Mt. 26,24 (υἱός I 3 d); εἰς ἀ. δπάγειν Ap.
17,8,11; εἰς ὅλεθρον καὶ ἀ. 1 T. 6,9: Mt.
7,13. R. 9,22. Ph. 1,28; 3,19. H. 10,39.
2 P. 2,1 (gen. qual. indicans quo haereses
ducant), 3,7,16.*

ἄρα, particula consecutiva postpositiva,
in NT aliquotiens primo loco posita: *igitur*,
ergo; in NT sic solum usurpatur ut conclusio ex ante dictis designetur; *usuvenit*
1) *in enuntiatis primariis assertoriis*: εὑρί-
σκω ἄρα τὸν νόμον ‘invenio igitur hanc
regulam’ R. 7,21: R. 8,1. G. 3,7; vim ma-
jorem habet, si vel primo loco ponitur
L. 11,48 cr. 2 C. 5,14. H. 4,9 al., vel dicitur
ἄρα γε Mt. 7,20; 17,26 vel ἄρα οὖν R. 5,18;
7,3. E. 2,19 al.; *in cohortatione* ἄρα οὖν R.
14,19. G. 6,10. 1 Th. 5,6. 2 Th. 2,15. — 2)
in apodosi periodi hypotheticae, quo illa
innuatur esse legitima conclusio: εἰ
Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κή-
ρυγμα ἡμῶν ‘si Christus non resurrexit, ne-
cessario sequitur inanem esse praedicatio-
nen n.’ 1 C. 15,14: Mt. 12,28. L. 11,20.
1 C. 15,18. G. 2,21; 3,29; 5,11 (ubi mente
repeti potest: ‘si adhuc . . .’). H. 12,8. —
3) *in sententia interrogativa*, si vel ipsa
interrogatio vel id quod quaeritur est
legitima ex dictis vel factis conclusio:
τίς ἄρα (nempe si res ita se habet ut tu
doces) δύναται σωθῆναι; Mt. 19,25: ib. 27.
Mr. 4,41. L. 1,66; 22,23 (subest idea: ‘ergo
unus eum tradet; quis?’) al.; *cum εἰ con-*
natus: εἰ ἄρα Mr. 11,13, εἰ ἄρα γε A. 17,27
(conatus est practica conclusio ex cogni-
tione praevia). — 4) *etiam aliis enuntiatis*
contineri potest conclusio haecque particulâ

ἄρα *notari*: εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται
‘si — ut quidam ex quibusdam rationibus
inferunt — mortui non resurgunt’ 1 C. 15,15;
ἐπεὶ ἄρα ‘alioquin — ita recte conclu-
deremus — . . .’ 1 C. 5,10; 7,14.

ἄρα (ex ἦ ἄρα) particula interrogativa,
negativum ut plurimum responsum innuens
(Krüger § 69, 9): *num?* ἄρα εύρήσει τὴν
πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς; L. 18,8; G. 2,17; —
ipsa vis interrogandi eliciendique responsi
augetur addito γε A. 8,30. [ἄρα γε Xen.
mem. 1, 5, 4 al.]*

ἄρα, ἄς, ἡ 1) *precatio*; — plerumque
2) *imprecatio*, *maledictio* R. 3,14. [Hom. ss.]¹

'Αραβία, ας, ἡ *Arabia*, a veteribus in
Felicem, Petraeam, Desertam distributa
G. 1,17; 4,25.*

ἄραβών: v. ἀρραβών.

'Αράμ, ὁ (¤) *Aram*, unus ex progeni-
toribus Christi Mt. 1,3 s. L. 3,33 r. H. Br.*

†ἄραφος (t. cr.), ἄρραφος (t. r.) 2. *sine*
sutura (φαφή), *inconsutus* J. 19,23.¹

'Αραψ, βος, ὁ *Arabs* A. 2,11.¹

ἀργέω ↓ *a labore vaco*, *otiosus sum* [cl.
pap.]; οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ qui-
bus sententia damnatoria jamdudum haud
otiatur, sed ad exsecutionem parata instat
2 P. 2,3.¹

ἀργός 3. (olim 2.; = ἀ-εργος ‘sine opere’)
qui non operatur, *otiosus*, *piger*; 1) de ho-
mine [Plat. al.]: Mt. 20,3,6. 1 T. 5,13. T.
1,12; qui nullum (bonum) opus fecit 2 P.
1,8. — 2) de re, quae otiatur, i. e. quae
est *inefficax*, *infructuosa*, *sterilis*, *inutilis*
[v. gr. *ager incultus*, *pecunia ex qua
nullus fructus precipitur*, *navis ad navi-
gationem inepta*], Plat. Dem. al.]: de fide
sine operibus Ja. 2,20 Tdf. WH.; φῆμα
ἀργόν Mt. 12,36 ‘verbum otiosum’ videtur
esse sermo quali homines otiosi utuntur
vel sine ratione aut utilitate prolatus.*

ἀργύρεος 3., semper contrahitur in -οῦς,
ἄ, οὖν (ἄργυρος) *argenteus* A. 19,24. 2 T.
2,20. Ap. 9,20.*

ἀργύριον, ου, τό 1) *argentum* A. 3,6;
20,33. 1 P. 1,18 (ubique juxta χρυσίον ut
species pecuniae). — 2) *pecunia* Mt. 25,18.
Mr. 14,11. L. 9,3; 19,15,23; 22,5. A. 8,20;
τιμῆς ἀργυρίου ‘pretio pecuniae (für
Geldeswert)’ A. 7,16; plur. Mt. 25,27 v.;
28,12,15. — 3) *nummus argenteus certi
valoris*; a) ap. Judaeos *siclus* (סְכַן Gen.
20,16 al. = 'בְּלֹקֶשׁ), et quidem in NT

siclus sacer, fere = 2,50 Mk. = 3,12 francs (Hagen III 557) Mt. 26,15; 27,3,5,6,9. — b) Ephesi prob. i. q. drachma attica = 0,70 Mk. = 96 centimes. A. 19,19 (Hagen l. c.).*

* ἀργυροπόπος, οὐ, δ (χόπτω) *faber argentarius* A. 19,24 [LXX pap].¹

ἀργυρος, οὐ, δ *argentum*, et quidem per se metallum rude ex quo nummi ets. fiunt (ἀργύριον res argentea) 1 C. 3,12v. Ap. 18,12; — de nummis ac statuis Mt. 10,9. A. 17,29. Ja. 5,3.*

Ἀρειος 2. vel 3. adj. *ad Arem pertinens*, deum belli ap. Graecos cultum, *Martialis*; Ἀρειος πάγος «collis Martialis» *Areopagus*, n. pr. loci editi vacui urbis Athenarum juxta forum vetus e regione arcis siti: A. 17,19,22. (Tdf. minus recte scribit Ἀριος).*

Ἀρεοπαγίτης, οὐ, δ ↑ *Areopagita*, membrum tribunalis illius judicum qui in causis criminum capitalium agendis in Areopagum antiquitus conveniebant; ipsi huic collegio judicum nomen erat *Areopagus*; e viris archontum dignitate defunctis constabat: A. 17,34.¹

ἀρεσκεία (ἀρεσκεύομαι ‘placere studeo, blandior’) vel ἀρεσκία (ἀρεσκος ‘placendi cupidus’), ας, ἡ *placandi studium, ratio agendi qua quis placeat alci: εἰς πᾶσαν ἀ.* ‘ut omnino (Deo) placeatis’ C. 1,10 [class. plerumque de vitio adulationis; de placendo Deo Philo opif. 50 εἰς ἀρεσκείαν τοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως. pOx. 729, 24 πρὸς ἀ. τοῦ Σαραπίωνος.]¹

ἀρέσκω, ft. ἀρέσω, ao. ἥρεσα: 1) *placeo alci, gratus sum vel probor alci: c. dat. Mt. 14,6. Mr. 6,22. R. 8,8. 1 C. 7,32—34. 2 T. 2,4; ἐνώπιον τινος [1 Reg. 3,10] A. 6,5; litotes μὴ ἀρέσκειν = ‘dispicere’ 1 Th. 2,15. — 2) *placere studeo*, i. e. ita ago ut alci. prober seu placeam, meis commodis posthabitis ad aliorum opiniones ac voluntates me accommodo ut eis gratus acceptusque exsistam: εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἥρεσκον G. 1,10; ἔαυτῷ ἀρέσκειν propria solum commoda in agendo spectare R. 15,1,3; R. 15,2. 1 C. 10,33 (πάντα acc. adverbialis vel objecti int.). G. 1,10a. 1 Th. 2,4; 4,1.**

ἀρεστός 3. ↑ *qui, quod placet alci., placitus, gratus: c. dat. J. 8,29. A. 12,3; ἐνώπιον τινος 1 J. 3,22; οὐκ ἀρεστόν ἔστιν sq. acc. c. inf. A. 6,2. [Hdt. Xen.]*¹

’Αρέτας, α, δ *Arētas*, nomen complurium regum Arabiae Nabataeae; 2 C. 11,32 de Areta IV, cuius ethnarcha Damascum custodivit, ut Paulum comprehendenderet; v. Cornely in 2 C. 11,32 notam et Knabenb. in A. 9,24.

ἀρετή, ἡς, ἡ (ἀρέ-σκω: ergo ‘id quo alqs. placet’) ap. Graecos a) ‘quaevis rei vel hominis excellentia’, ut currus firmitas, equi robur, corporis valetudo, viri fortitudo, b) ap. philosophos ‘virtus, mentis morumque probitas’, c) ‘laus, approbatio’ [ἀρετὴ καὶ κῦδος Hsd., δόξα καὶ ἀ. Plut.]. — Ap. LXX = הָזֵד ‘gloria, honor’, הַלְּהָתָה ‘laus’; Sap. 4,1; 5,14 ‘probitas’. — In NT 1) *probitas, bene operandi studium*, vg. «virtus» 2 P. 1,5. — 2) *gloria, honor: ἴδια δόξη καὶ ἀ.* ‘propria gloria et honore’ i. e. ita (nos vocavit) ut gloria et honor plane sint ex Dei parte 2 P. 1,3; — 3) *laus, praedicatio*: Ph. 4,8 cum ἔπαινος, sed metonymice = ‘opus seu factum laude dignum’; τὰς ἀ. τινος ἐξαγγέλλειν 1 P. 2,9, cfr. Is. 43,21. — [In inscr. significatur nonnusquam *vis numinis mirabiliter hominibus laborantibus salutem afferens*, ut Dittenberger Syll. 784; 806, 10; 807, 10 (plur.)]*

ἀρήν (hic nomin. occurrit in inscr.), ἀρνός, δ, acc. pl. ἄρνας: *ovis, agnus* L. 10,3. [cl.; pap., ut pHib. 32, 11.]¹

ἀριθμέω, ao. ἡρίθμησα, pf. P. ἡρίθμημαι: ↓ numero Mt. 10,30. L. 12,7. Ap. 7,9.*

ἀριθμός, οῦ, δ *numerus*; 1) *nomen seu signum numerale*, germ. *Zahl*: ἀ. τοῦ δνόματος αὐτοῦ *numerus qui continetur litteris nominis sec. valorem arithmeticum computatis ac conumeratis*, Ap. 13,17; 15,2; sim. 13,18. — 2) *nummerus in aliqua rerum personarum multitudine exsistens*, germ. *Anzahl*: ἦν δ ἀ. αὐτῶν μυριάδες μυριάδων Ap. 5,11; τὸν ἀ. ως πεντακισχίλιοι ‘numero fere 5000’ J. 6,10; A. 4,4; 5,36; 6,7; R. 9,27; hinc: *coetus certum capitum numerum complectens*: ἐκ τοῦ ἀ. τῶν δώδεκα L. 22,3.

Ἀριμαθαία, ας, ἡ *Arimathaea*, urbs patria Josephi decurionis Mt. 27,57. Mr. 15,43. L. 23,51. J. 19,38; de cuius situ adhuc sub judice lis est (Hagen I 392).*

Ἀρίσταρχος, οὐ, δ *Aristarchus*, Macedo, Pauli socius itineris et captivitatis, A. 19,29; 20,4; 27,2. C. 4,10. Phm. 24.*

ἀριστάω, ao. ἡρίστησα (*ἄριστον*, q. v.) 1) *jentaculum sumo, jento* J. 21,12,15. —

2) **prandeo*, gall. *dîner* L. 11,37 (ita Gen. 43,24. Ael. v. h. 9, 19).*

ἀριστερός 3. *sinister, laevus*; ἡ ἀ. sc. χείρ 'laeva (manus)' Mt. 6,3; δύλα ἀ. arma sinistrâ manu gerenda sc. ad se tegendum, ut scutum, trop. 2 C. 6,7; plur. τὰ ἀ. 'latus sinistrum' (LXX), hinc ἐξ ἀριστερῶν 'a sinistra parte' L. 23,33 [pBer. 86, 27 al.].*

'Αριστόβουλος, οὐ, ὁ *Aristobulus*, Christianus R. 16,10.¹

ἀριστον *οὐ, τό* (etymol. ἄερι [= ἥρι] + ἐδ-τόν 'mane comedestum') 1) *jentaculum, refectio matutina*. [Hom. ss.] — 2) **prandium, refectio lautior meridiana* (Athen.: δεῖπνον μεσημβρινόν) Mt. 22,4. L. 11,38; 14,12,15 v.*

ἀρκετός 3. ↓ *sufficiens* [cl., pap.]; ἀρκετὸν (Bl. § 31, 2) τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς sensus: unusquisque dies per se satis nobis affert molestiae, ergo ne insuper addamus curas timoresque rerum futurarum Mt. 6,34; Mt. 10,25 (ἴνα II 2a); inconcinne 1 P. 4,3 ἀρκετὸς δ παρεληλυθώς χρόνος, ... κατειργάσθαι suffit, praeterito tempore ... (vos) exsecutos esse.*

ἀρκέω, ao. ἡρκεσα, ft. P. ἀρκεσθήσομαι: 1) act. a) *arceo*. [Hom.] — b) *assisto peri-clitanti alci*: τινί [Il. 15, 529; Soph. Aj. 824 al.]; ita fort. 2 C. 12,9. — c) *satis viribus polleo*, hinc: *sufficio, satis sum*; constr. pers. Mt. 25,9 (sc. τὸ ἔλαιον). J. 6,7. 2 C. 12,9 (cf. b); impers. J. 14,8. [tragg. ss.; p. MBrit. III 212, 13]. — 2) pass. ἀρκοῦμαι: *contentus reddor vel sum alqā. re: τινί* L. 3,14. 1 T. 6,8 (fut. exhortativum, Krüger § 53, 7, 2). H. 13,5; 3 J. 10 lege aut: μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, ... 'his (vitiis) non contentus, ...' aut: μὴ ἀρκούμενος, ἐπὶ τούτοις '(his vitiis) non contentus, insuper [it. in pap., ut pPar. 22, 20].*

*ἀρκος, οὐ, ὁ vel ἡ (ἀρκτος t. r.): *ursus, ursa* Ap. 13,2cr. [Jdc. 1,35. Thr. 3,10al.; Ael., CIG III 6131 b].¹

ἀρμα, ματος, τό *currus* A. 8,28s.,38; de curru bellico Ap. 9,9. [cl. pap.]*

Ἀρμαγεδών (t. r. -δδών, WH. "Αρ Μαγεδών: prob. = Ἰδαὶ μὲν Ρῆ") «Armagedon», Ap. 16,16, nomen apocalypticum loci quo reges Christo adversarii congregabuntur; nomen, ab urbe Mageddo, per cladem Chananaeorum famosa, ut ajunt, petitum cladem illorum regum portendere videtur.¹

ἀρμόζω *adapto, necto, in specie: matrimonio jungo puellam* [Hdt. 9, 108]; — med., ao. ἡρμοσάμην: a) reflexive: *mecum matrimonio jungo, uxorem duco puellam* [Hdt. 5, 32]; — b) ut medium dynamicum (Krüger § 52, 8): *id ago ut puellam cum viro matrimonio jungam, tamquam parnymphus* [Philo]: 2 C. 11,2 ἡρμοσάμην ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρί 'uni vos (i. e. ecclesiam Cor.) viro despōnsavi', seq. inf. fin.¹

ἀρμός, οὐ, ὁ *junctura, compages*, prae-sertim ea qua membrum membro adnectitur [Xen.], idque tropice, ut videtur, de animo H. 4,12, cfr. μερισμός.¹

ἀρνας, v. ἀρήν.

'Αρνεῖ, ὁ *Arni*, L. 3,33 Tdf. WH.¹

ἀρνέομαι, ft. ἀρνήσομαι, ao. ἡρνησάμην [ion. hell.] et ἡρνήθην: *nego*; 1) absolute = *dico alqd. non ita se habere*: Mt. 26,70. Mr. 14,70. J. 1,20; seq. ὅτι, negatione quae jam hoc verbo continetur rursus sententiae dependenti inserta Mt. 26,72 in or. dir., 1 J. 2,22 in or. indir. [Dem. 9, 54]. — 2) † *aliquem nego*: a) *alqm. mihi esse notum seu ad me pertinere nego*: eum deserō Mt. 10,33. L. 12,9; 22,57v. J. 13,38cr.; repudio, non agnosco A. 3,13s.; 7,35; Deum vel Christum eo nego quod falsas de eo doctrinas statuo, 1 J. 2,22s. 2 P. 2,1. Ju. 4, itidem οὐχ ἡρνήσω τὸ ὄνομά μου Ap. 3,8. — b) *me ipse nego seu deserō*: a) propria commoda repudio nihilque curo L. 9,23cr. (nBr.); β) a me ipse descisco; quod semel statui vel promisi, retracto 2 T. 2,13. — 3) *aliquid nego* [cl. = *alqd. petitum abnuo* Od. 1, 249; Dem.], *sperno, me a re abdico* 1 T. 5,8. 2 T. 3,5. T. 2,12. Ap. 2,13; res cui alqs. renuntiat, infinitivo indicatur H. 11,24.

ἀρνίον, οὐ, τό (ἀρήν) *agnellus, agnus*; Ap. 13,11 (cfr. ὄμοιος); Christus, ut alibi ἀμνός, sic in Ap. saepe τὸ ἀρνίον vocatur, Ap. 5,6,8al.; Christus fideles suos vocat τὰ ἀρνία μου J. 21,15. [Lys.; pap.]

ἀροτριάω ↓ *aro* [Theophr. Lcn.] L. 17,7. 1 C. 9,10.*

ἀροτρον, οὐ, τό (ἀρόω *aro*) *aratrum* L. 9,62.¹

ἀρπαγή, ᷂ς, ἡ (ἀρπάζω) 1) *ereptio, raptus* H. 10,34. [Hdt. al.] — 2) *rapina, res ereptae* Mt. 23,25. [tragg.] — 3) *rapacitas, animus rebus alienis inhians*: ὁ. καὶ πονηρία L. 11,39. [Xen. Cyr. 5, 2, 17.]*

†ἀρπαγμός, οῦ, δ (ἀρπάζω a. injuste seu per vim rapio; b. avide rem mihi percaram arripio, cfr. art. seq.; — -μός terminatio plerumque actum, sed nonnunquam etiam rem concretam significat ac potissimum instrumentum, *adminiculum*, ut: πορισμός Erwerbsmittel, ἀναβαθμός gradus scalae): 1) *actus rapiendi, raptus* [Plut. mor. p. 12a]. — 2) praeterea potest hoc vocabulo significari: a) *res (injuste) rapta, rapina* [= ἄρπαγμα]. — b) *res avide arripienda, utpote percara vel pretiosa* [ita certe ἄρπαγμὸν ποιεῖσθαι τι valet 'rem (oblatam) avide arripere': S. Petrus ἄρπαγμὸν τὸν διὰ σταυροῦ δάνατον ἐποιεῖτο Euseb. VI 537c; item Cyr. Al. I 172c; eodem sensu ἄρπαγμα ποιεῖσθαι τι Euseb. II 1009a]: ita οὐχ ἄρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ ... significaret 'non avide arripiendum censuit'. — c) *adminiculum ad sibi arripiendum seu avide captandum alqd.; ἡγεῖσθαι τι ἀ. 'rem habere pro adminiculo . . . , re uti tamquam adminiculu ad sibi arripienda alia'.*

Ergo Ph. 2,6 οὐχ ἄρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι Ἰσα Θεῷ explicari potest 1) ex nr. 1 et 2a: 'Christus suam cum Deo (per naturam divinam) aequalitatem non habuit pro rapina', pro actu injusto aut re injuste possessa (ita communiter Patres explicaverunt locum); — 2) ex nr. 2c: 'Christus sua cum Deo aequalite usus non est tanquam adminiculu seu titulo juris ad sibi avide captandum (honores aliaque bona terrestria)'; — 3) ex nr. 2b: 'Christus non avide sibi arripiendam censuit aequalitatem cum Deo (nempe externam gloriam Deo aequalem, vitam externâ gloriâ divinâ conspicuam)'. De hac quaestione cfr. Zeitschrift für kath. Theologie 1896 p. 449 ss.; 1897 p. 276; 1899 p. 75 ss.¹

ἀρπάζω, ft. ἄρπάσω, ao. ἡρπασα, ao. P. ἡρπάσθην et ἡρπάγην, ft. P. ἄρπαγήσομαι: *rapio*: 1) *aliena per vim aripiō* Mt. 13,19. J. 10,12,28s.; huc revoca Mt. 11,12 βιαστὰί ἄρπάζουσιν αὐτήν sc. regnum Dei: 'homines violenti (qui r. D. opprimunt) illud eripiunt (iis qui ingredi illud cupiunt'; cfr. Knabenb. in l. c.). — 2) *aliquem rapio*: a) *per vim correptum abduco* J. 6,15. — b) *sublimem per aëra transfero*: πνεῦμα Κυρίου ἡρπασεν τὸν Φ. A. 8,39; 1 Th. 4,17. Ap. 12,5 [cf. Hdn. 1, 11, 5]; similiter ἄρπαγῆναι

2 C. 12,2,4 dic. Paulus ἔως τρίτου οὐρανοῦ, εἰς τὸν παράδεισον, si non corpore, saltem visione intellectuali vel sec. substantiam animi (v. Cornely in h. l.). — c) *e malis periculisque eripio*: ἐξ μέσου τινῶν A. 23,10; ἐξ τοῦ πυρός Ju. 23 tropice de eripiendo e praesenti periculo damnationis. — 3) *celeriter seu avide arripio* [arma, X. an. 6, 1, 8; puer nuces oblatas, Epict. 4, 7, 22]: sec. quosdam Mt. 11,12 de iis qui avide bona regni Messiani sibi oblatā arripiunt.*

ἄρπαξ, γος: 1) adj. δ, ἡ, τό: *rapax*; λύκοι Mt. 7,15. — 2) subst. δ: *raptor, latro*; L. 18,11. 1 C. 5,10s.; 6,10.*

ἀρ(ρ)αβών, ὄνος, δ (vox semit., h. **אַרְבָּה**) *arra, arrabo* i. e. pecunia quae in emptionibus eo consilio solvit ut totius pretii postea persolvendi fides fiat (vg. minus accurate 'pignus'); Spir. S. fidelibus datus est ἀ. τῆς χληρονομίας ἡμῶν sc. gloriae caelestis postea concedendae arra, quia, in justificatione constituimur filii Dei gloriaeque caelestis jus accipimus E. 1,14; ἀ. τοῦ Πνεύματος (gen. epexeg.) 2 C. 5,5, ita 2 C. 1,22 appellantur charismata apostolorum, quae sunt arra majoris doni interni iis concessi, i. e. unctionis qua Spiritus S. eos in tradenda doctrina ab errore praeservat; v. Cornely in h. l. [Is. Arist. LXX]. — NB. Tam in codd. NTⁱ quam in papyris fere ex aequo scriptum est ἀρρ- et ἀρ-.*

ἄρραφος, v. ἄραφος.

ἄρρην, v. ἄρσην.

ἄρρητος 2. (cfr. δηθῆναι, δῆμα) *quod dicere non licet, arcanus* [Hdt. tragg.] vel *quod verbis exprimi non potest, ineffabilis* [Plat. tragg.]: 2 C. 12,4.¹

ἄρρωστος 2. (ρώννυμι) *infirmus, tenui valetudine, aegrotus* (Phrynicho teste ἀ. est corpore imbecillo ac fere perpetuo adversa valetudine utitur; sed in S. Scr. non semper ita, cfr. 2 Reg. 12,15. 3 Reg. 14,5; Schmidt 149, 6): Mt. 14,14. Mr. 6,5,13; 16,18. 1 C. 11,30. [Xen. al. inscr.]*

*ἄρσενονοίτης, ου, δ (ἄρσην, κοίτη) *mas qui cum mare concubit, cinaedus* 1 C. 6,9. 1 T. 1,10. [DLaërt., anthol.]*

ἄρσην et (R. 1,27 Tdf., Ap. 12,5r. He. Br.; 12,13r. He.) *ἄρρην, εν, ενος* adjective et substantive *mas, masculus* Mt. 19,4. Mr. 10,6. IL 2,23. R. 1,27. G. 3,28. Ap. 12,5 (ubi Tdf. WH. υἱόν, ἄρσεν). 12,13. [formā

in ρσ utuntur LXX, ep. Arist., pap.; v. Mayser p. 220.]

'Αρτεμᾶς, ἄ, δ Artemas, vir christianus T. 3,12.¹

"Αρτεμις, ιδος, ἡ Artemis, «Diana», dea totâ Asiâ Minore ac potissimum Ephesi summo cultu celebrata et etiam in inscr. μέγαλη, μεγίστη θεά, μεγάλη" A., 'Εφέσου ἀνασσα dicta, a Graecorum Artemide diversa: A. 19,24—35.

†ἀρτέμων, ωνος (t. r. ονος), δ artemo(n), i. e. malus velumque in prora (Blaß); suppārum: Bramsegel: voile de perroquet A. 27,40 [lexicogr].*

ἀρτι adv. temp. 1) de tempore paulo ante elapso: modo, commodum: soeben: tout à l'heure: ἡ θυγάτηρ μου ἀρτι ἐτελεύτησεν Mt. 9,18. — 2) de tempore praesenti modo arctius modo latius circumscripto [class., ut Plat. Lys. 215 c; pBer. 830, 16; pMus. Brit. III 213, 10 al.] nunc: ἄχρι τῆς ἀρτι ώρας 1 C. 4,11; ἄ. πάλιν λέγω G. 1,9; J. 9,19,25. G. 4,20. 2 Th. 2,7 al.; arctius = *hac ipsa hora, sine mora statim* Mt. 3,15; 26,53. J. 13,37. — Cum praepos.: a) ἀπ' ἀρτι (ἀπάρτι): 'ab hinc in posterum', «amodo» Mt. 23,39; 26,29; de tempore tam prope instante ut fere pro praesenti haberi possit Mt. 26,64 (inde ab resurr.); 'jam nunc', germ. 'schon jetzt': ἀπ' ἀρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι J. 13,19; 14,7. — b) ἔως ἀρτι «usque adhuc, usque nunc»: Mt. 11,12. J. 2,10; 16,24; 'etiamnunc', (cum oppos. tac. 'nondum desiit' . . .): ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἔως ἀρτι 1 J. 2,9; J. 5,17. 1 C. 4,13; 8,7; 15,6.

†ἀρτι-γέννητος 2. (↑, adj. vb. γεννάω) modo natus, recens a partu 1 P. 2,2 [Lucian].¹

ἀρτιος 3. 1) aptus [Hom.]. 2) integer, perfectus: 2 T. 3,17, explic. per ἐξηρτισμένος. [Eur.]¹

ἀρτος, ου, δ panis; 1) sensu stricto: a) universim: Mt. 7,9. L. 4,4 etc.; saepe de singulis panibus, germ. *Brotlaib*, max. ubi numerantur: λαβών τοὺς ε' ἀρτους Mt. 14,19: Mt. 4,3. Mr. 8,14. L. 15,17; Mr. 6,52 ἐπὶ τοῖς ἀρτοῖς 'in panibus', sc. multiplicatis, bei der Brotvermehrung (cfr. συνίημι 2); cum apud Judaeos panes fuerint placentae orbiculares majores, franguntur Mt. 26,26. L. 24,30; οἱ ἄ. τῆς προθέσεως Mt. 12,4. Mr. 2,26. L. 6,4 i. q.

ἡ πρόθεσις τῶν ἄ. H. 9,2 'panes propositionis' duodecim (de quibus Ex. 25,30. Lev. 24,5 ss.); metaphorice fideles intime per Christum uniti dicuntur εἰς ἄρτος, velut multa grana in unum panem compacta 1 C. 10,17a; manna dicitur ἄρτος J. 6,31 (LXX Ps. 78,24. Sap. 16,20). — 2) *panis* dicitur *cujusvis cibi loco*, quia est alimentum potissimum: ἐσθίειν ἄρτον 'cibum capere, mensae accumbere' Mt. 15,2. Mr. 3,20. L. 14,1; ἄρτον φαγεῖν παρά τινος 'ab alqo. cibos accipere' 2 Th. 3,8 (cfr. ἐσθίειν); 3,12; μὴ ἐσθων ἄρτον 'cibo (nempe consueto) abstinen' L. 7,33; Mt. 15,26. J. 13,18. — 3) *panis ceneae eucharisticae*, a Christo etiam in posterum celebrari in suam memoriam jussae: de quo secundum promissionem (J. 6,51) dixit τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου Mt. 26,26. Mr. 14,22. L. 22,19. 1 C. 11,24), qui igitur est κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ (1 C. 10,16), quo qui indigne vescitur, reus erit corporis Domini (indigne tractati): 1 C. 10,17b; 11,26—28; sollemnis formula qua indicatur celebratio hujus ceneae, est ἡ κλάσις τοῦ ἄρτου A. 2,42 (ubi syr. 'in fractione eucharistiae'), κλᾶν (τὸν) ἄρτον A. 2,46; 20,7,11. 1 C. 10,16; sunt qui L. 24,35. A. 27,35 quoque huc referant. — 4) *Christus* qui, ut manna, caelitus nobis datus est ac nos nutrit, potissimum per eucharistiam, dicit: ἐγώ εἰμι δ ἄ. τῆς ζωῆς vitam tribuens J. 6,35,48; δ ἄ. τοῦ Θεοῦ quem Deus dat J. 6,33; 6,41,50s.

ἀρτώ, ft. ἀρτύσω, ft. P. ἀρτυθήσομαι: 1) apparo rem, ut convivium. — 2) condio cibos [Hippocr. Aristot. pTebt. 375, 27]: Mr. 9,50. L. 14,34; in metaphora C. 4,6.*

'Αρφαξάδ, δ (Ἄρφαξάδ) Arphaxad, filius Sem L. 3,36.¹

ἀρχ-άγγελος, ου, δ archangelus, i. e. angelorum princeps, 1 Th. 4,16. Ju. 9 [Dan. 12,1].

ἀρχαῖος 3. (ἀρχή) qui ab initio est vel fuit, vetus, priscus: ἄ. μαθητής qui ab initio rei christiana adhaesit A. 21,16 [in inscr. Magn. 215 b ἀρχαῖος μύστης novicio opponitur]; δ φις δ ἄ. Ap. 12,9; 20,2 (cf. Gen. 3); προφήτης (τις) τῶν ἄ. L. 9,8,19; οἱ ἀρχαῖοι veteres Israëlitae qui tempore legislationis Mosaicae vivebant Mt. 5,21,27,33; τὰ ἀρχαῖα vetus rerum condicio per Christum abrogata 2 C. 5,17 [ἐπὶ

τὸ ἀ. ἀπεκατεστάθη παρ.]; A. 15,7,21.
2 P. 2,5.*

'Αρχέλαος, οὐ, δ *Archelaus*, Herodis M. filius; patre mortuo ethnarcha constitutus est Iudeae, Samariae, Idumaeae (FlJ. ant. 17, 11, 4): Mt. 2,22.¹

ἀρχή, ἡ, ἡ (ἄρχω, ἀρχομαι) 1) *initium*, *principium* (ἄρχομαι: opp. id quod sequitur), a) *temporis initium*: ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἔως τοῦ νῦν Mt. 24,21: Mr. 10,6; 13,19. 2 P. 3,4. Ph. 4,15. H. 7,3; — dictiones adverbiales: a) absolute de inicio primo mundi creati: κατ' ἀρχὰς H. 1,10 [Ps. 101,26; cfr. Hdt. 3, 153]; ἐν ἀρχῇ J. 1,1 [Gen. 1,1 **נִישָׁרְבֵּה**] vel ἀπ' ἀρχῆς 'jam in principio' (v. ἀπό 4, nota a) 1 J. 1,1; 2,13. 2 Th. 2,13: 'initio fuisse' dicitur etiam id quod ab aeterno est; β) de inicio cuiusdam spatii temporis quod menti loquentis obversatur: ἀπ' ἀρχῆς initio humani generis Mt. 19,4,8. J. 8,44, ab inicio publici ministerii Jesu L. 1,2; J. 15,27, ab inicio vitae A. 26,4, ex quo coepistis Christiani esse 1 J. 2,7,24; 3, 11. 2 J. 6; ἐξ ἀρχῆς ex quo Christus coepit discipulos instituere J. 16,4 (6,64); ἐν ἀρχῇ quando Spiritus S. primum datus est A. 11,15. — b) *rei initium, inchoatio*: Mr. 1,1. J. 2,11; ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι 'copta annuntiari' H. 2,3. — c) ea (*perfecta aut imperfecta*) *condicio quam res initio habet*: ἀ. τῆς ὑποστάσεως fiducia qualem initio habuimus H. 3,14; ἀ. ὠδίνων 'dolorum quoddam initium' cui deteriora succedent Mt. 24,8. Mr. 13,9; *στοιχεῖα τῆς ἀ.* 'prima rudimenta' H. 5,12, λόγος τῆς ἀ. doctrina elementaris (de Christo) H. 6,1. — d) **initium i. q. extrema pars rei* A. 10,11; 11,5 [LXX]. — e) metonymice: *is qui incipit*; universim *primus in serie complurium* [cfr. Gen. 49,3 ἀ. τέκνων μου primogenitus]: ἀρχή, (i. e.) πρωτότοχος ἐκ τῶν νεκρῶν C. 1,18; *qui est auctor rei*: Christus est ἡ ἀ. τῆς κτίσεως τ. Θ. Ap. 3,14 (cod. Κ* explicat: τῆς ἐκκλησίας) et simpliciter ἡ ἀρχή 21,6; 22,13. — f) **τὴν ἀρχὴν** adv. *prorsus, omnino: überhaupt, von vornherein* [Hdt. ss.], *initio* [Plat.]: J. 8,25 varie legitur et exponitur: τὴν ἀρχὴν δ.τι (vel δ.τι) καὶ λαλῶ ὑμῖν; vel ὑμῖν. aut 'quid (= cur) omnino vobis loquor?' indigni estis quibus loquar [Theophyl. Chrys. Cyr. Euthym.], aut ita ut respondeatur quaestioni

(σὺ τίς εἰ): '[sum] omnino id quod etiam loquor vobis' vel '[sum] id quod ab initio loquor vobis'; cfr. interpretes in l. c. —

2) *principatus dignitatis aut potestatis, magistratus* (ἄρχω): Ju. 6 'non servarunt suam dignitatem (aut ex 1c 'primum statum'); in concreto = *magistratus* L. 12,11; 20,20. C. 2,10. T. 3,1; hoc nomine vocantur quidam angeli: *principatus, potestates* E. 1,21; 3,10, C. 1,16, etiam lapsi R. 8,38 (an 'magistratus') 1 C. 15,24. E. 6,12. C. 2,15.

ἀρχηγός 2. i. q. αἵτιος. — Substantive: δ *ἀρχηγός* 1) *auctor primus rei, fundator*: τῆς ζωῆς A. 3,15: H. 2,10; 12,2 (cfr. ἀρχή 1e). [Plat. al.] — 2) *primus dux, princeps* A. 5,31 [Aeschyl. al. LXX]; quidam huc referunt ll. nrⁱ 1, interpretantes 'dux ad vitam, salutem, fidem'.*

ἀρχ(i)- praefixum inseparabile nominum quandam super aliquid (ἀρχι-συνάγωγος, -τρίκλινος) vel aliquos (ἀρχ-ιερεύς, ἀρχι-τελώνης) praefecturam dignitatisve excellentiam indicantium. Ante tempus hell. raro talia nomina occurruunt; jam in LXX et deinde in libris Alexandrinorum, inscriptionibus, papyris sunt frequentia. Mayser p. 81.

†**ἀρχιερατικός** 3. (ἀρχιεράομαι = ἀρχιερεύς sum FlJ.). *ad summum sacerdotem pertinens, pontificius* A. 4,6 [FlJ. ant. 4, 4, 7 al.; CIG 4363; pTebt. 293, 13. 17 *ἱερατικοῦ γένους*].¹

ἀρχ-ιερεύς, εως, δ *princeps sacerdotum*; 1) ap. Israëlitas δ *ἀρχιερεύς* «*princeps sacerdotum, summus sacerdos, pontifex*», is qui noto illo munere a Deo instituto fungebatur, e legis Mosaicae praecepto per se ad vitae tempus et sec. certam successionem, sed circa Christi tempus saepe ad arbitrium regum et imperatorum: Mt. 26,3. Mr. 14,47. L. 3,2 (cfr. "Αννας"); 22,50. J. 11,49. A. 4,6. H. 4,15 al. — 2) in NT οἱ ἀρχιερεῖς, «*pontifices, summi sacerdotes, principes sacerdotum*», vocantur et is qui pontificis munere tunc ipsum fungitur et ii qui hoc munere antea functi erant, qui circa tempus Christi semper aliquot aderant; ex Flavio Josepho colligunt filios earum familiarum, ex quibus aliqui hoc munere functi erant vel ex quibus pontifices seligi solebant, item appellatos esse (FlJ. bell. 6, 2, 2; cfr. Schürer § 23 IV); sunt qui etiam

principes familiarum vel ordinum 24 sacerdotalium censeant eodem nomine honoratos esse: Mt. 2,4, sunt illi praecipua pars synhedrii; soli nominantur Mt. 26,14. Mr. 14,10. L. 23,4 al.; conjunguntur ἀρχιερεῖς, γραμματεῖς Mt. 2,4. L. 19,47 al., ἀ., πρεσβύτεροι Mt. 21,23 al., ἀ., πρεσβύτεροι, γραμματεῖς Mt. 16,21. Mr. 8,31 al., ἀ., Φαρισαῖοι Mt. 21,45. J. 7,32 al., ἀ., συνέδριον Mt. 26,59 al., ἀ., στρατηγοί L. 22,4, ἀ., στρατηγοί, πρεσβύτεροι L. 22,52, ἀ., ἀρχοντες L. 23,13. — 3) In ep. ad Hebraeos Christus dicitur ἀρχιερεύς, quippe qui a Deo nominatus sacerdos seipsum victimam obtulerit ac caeleste sanctuarium ingressus pro nobis intercedat: H. 4,15; 8,1 al.; dic. πιστὸς ἀ. τὰ πρὸς Θεόν ‘summus sacerdos fidelis in rebus ad Deum pertinentibus’ H. 2,17 (πρός III 3 b); ἀ. τῆς δμολογίας ἡμῶν ‘s. s. nostrae confessionis (= christiana religionis)’, sec. alios = ‘quem nos sacerdotem confitemur’ H. 3,1; ἀ. κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ εἰς τὸν αἰώνα (e Ps. 109,4) ‘s. s. secundum ordinem M. in aeternum’ H. 6,20; ἀ. τῶν μελλόντων ἀγαθῶν nempe bonorum caelestium auctor, utpote quae suo sacrificio meruerit, paraverit nobisque applicet.

†ἀρχι-ποιῶν, ενος, ὁ *summus pastor*, is cui omnes oves ipsique alii pastores subsunt; de Christo 1 P. 5,4 [test. XII patr. Jud. c. 8; in inscr. lignea, Deißmann LvO 64].¹

“**Ἄρχιππος**, ου. ὁ *Archippus*, qui Colossis munere eccl. (presbyteri?) fungebatur C. 4,17. Phm. 2.*

†ἀρχι-συνάγωγος, ου, ὁ *praefectus synagogue*, is qui precibus, praelectionibus, exhortationibus in synagoga peragendis moderabatur; ubi plures nominantur, ejus adjutores quoque nomine comprehenduntur, nisi forte alicubi plures synagogae fuerunt: Mr. 5,22,35 s., 38. L. 8,49; 13,14. A. 13,15; 18,8,17 [inscr.; h. תָּמִיכָה שָׁנָה].*

ἀρχι-τέκτων, ονος, ὁ *faborum praeses, architectus* 1 C. 3,10.¹

†ἀρχι-τελώνης, ου, ὁ *portitorum praeses* L. 19,2.¹

†ἀρχι-τρίκλινος, ου, ὁ (τρίκλινον) *triclinii praefectus, tricliniarches*, cuius erat convivia praeparare, cenaculum instruere, vinum praegustare etc. J. 2,8 s. Alii ἡγούμενον cogitant, de quo Sir. 32,1, i. e.

eum convivam qui praeses convivii eligitur.*

ἀρχων 1) *primus rem aggredior, inchoo*; ita nusquam in NT. — 2) *primus, princeps sum, impero, c. gen.* Mr. 10,42. R. 15,12 (LXX Is. 11,10). — Med. ἀρχομαι, ft. ἀρξομαι, ao. ἡρξάμην; *incipio*, seq. inf. praes.: ἀρχόμεθα πάλιν ἔαυτοὺς συνιστάνειν; 2 C. 3,1; in Mt. Mr. L. A. verbum ἀρχεσθαι saepe otiali videatur, ut ἡρξαντο ἀγανακτεῖν sit = ἡγανάκτουν, aliquid tamen sensus peculiaris inesse vocabulo solet: nam aut actio ‘incepta esse’ dicitur, quae dum fit, vel ab aliis interrumpitur vel occasionem praebet quorundam dictorum vel factorum quae postea narrantur: Mt. 12,1 (Pharisei interrumpunt); 14,30 (Jesus impedit ne mergatur); 16,22; 18,24 (occasio eorum quae sequuntur); 26,22 (dum adhuc loquuntur, Jesus eos interrumpit); J. 13,5 al.; — descriptive ponitur ‘initium’ actionis diutius continuatae vel saepius repetitae: Mt. 11,7; 26,37,74. Mr. 14,65. L. 15,14; 19,45; et qui serio monet, ut aliquid ne fiat, vetat illud vel ‘incipi’: L. 3,8. — Facile suppletur obj.: (διδάσκειν) L. 3,23 ἡν ’Ι. ἀρχόμενος ὥστε ἐτῶν λ’ ‘erat J., cum (docere publice) inciperet anno rum fere XXX’, (γίνεσθαι) 1 P. 4,17; ut apud classicos [Hdt. Plat.], ἀρξάμενος ἀπὸ ... denotat terminum-a-quod, cui terminus-ad quem plerumque sine novo participio sub jungitur: ἀρξάμενος ἀπὸ (= inde a) τοῦ βαπτ. ’Ιω. ἔως τῆς ἡμέρας ... A. 1,22 [Lcn. somn. 15: ἀπὸ τῆς ἔω ἀρξάμενος ἄχρι πρὸς ἐσπέραν]; Mt. 20,8. L. 23,5. J. 8,9; a subjecto ideali menti ejus qui loquitur obversato pendent nominativi absoluti ἀρξάμενοι ἀπὸ Ιερουσαλήμ (apostoli) L. 24,46 cr., ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας (Jesus) A. 10,37 cr.: utrobique t. r. habet casum abs. neutr. ἀρξάμενον ἀπὸ . [ut Hdt. 3, 91].

ἀρχων, οντος, ὁ (ἀρχων 2) *praeses, princeps, dux*; dicitur de variis gradibus dignitatis seu potestatis [Hdt. Pol. Plut.]: a) *princeps* Mt. 20,25. A. 4,26. Ap. 1,5. — b) *magistratus, max. judex* L. 12,58. A. 7,27; 16,19; 23,5. R. 13,3. — c) *praefectus synagogue* Mt. 9,18 (cfr. Mr. 5,22). L. 8,41. — d) *assessor synhedrii* aliave dignitate pollens L. 23,13,35; 24,20. J. 3,1; 7,26. A. 3,17 al. — e) *daemones* habent principem:

Mt. 9,34; 12,24. Mr. 3,22. L. 11,15; qui quia quadamtenus homines idololatria peccatisque suae tyrannidi subjicit, est δὲ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου J. 12,31; 16,11: ib. 14,30. E. 2,2 (v. ἀήρ); 1 C. 2,6,8 quoque daemones excludendi non sunt.

ἄρωμα, ματος, τό aroma, odoramentum: plur. Mr. 16,1. L. 23,56; 24,1. J. 19,40.*

Ἄσά, δέ (Ἄσα) codd. et versiones ant. scribunt Ἀσάφ, fort. quod illud ‘Asa’ habebant pro forma hypocoristica nominis ‘Asaph’, ut ‘Jose’ fuit nominis ‘Joseph’ «Asa», rex Juda pius, idololatriæ infestus: Mt. 1,7 s. in t. r.*

ἀ-σάλευτος 2. (σαλεύω) inconcussus, firmus A. 27,41; metaph. de regno caelesti H. 12,28. [Eur. Plat. al.]*

Ἀσάφ, δέ (Ἄσα) Asaph; ita Mt. 1,7 s. in t. cr. = Ἀσά, q. v.; vulg. «Asa».*

ἀ-σβεστος 2. (σβέννυμι) inexstinctus, «inextinguibilis»; πῦρ Mt. 3,12. Mr. 9,43,45. L. 3,17. [φλὸς ἀ. flamma tam vehementer ardens ut nemo eam extinguere valeat, Il. 16, 123; 17, 89; χλέος ‘immortalis, aeternus’ Od. 4, 584; πῦρ ἀ. de igne perpetuo ardente, qui extinguui nunquam sinitur DHal. I 579, 17; Strab. 15, 3, 15; Philo de vict. 5; Plut. Num. 9.]*

ἀσέβεια, ας, ή (ἀσεβής) impietas, qua quis numen non verens peccat R. 1,18. 2 T. 2,16. T. 2,12. Ju. 15; plur. impie sensa aucta R. 11,26. Ju. 18.*

ἀσεβέω, ao. ἡσέβησα: impius sum, impius vivo 2 P. 2,6; c. acc. impie patro Ju. 15 [Lys. 6, 5 τὰ ἡσεβημένα αὐτῷ].*

ἀσεβής 2. (σέβομαι) qui numen non revertitur, impius, irreligiosus sive mente sive opere R. 4,5; 5,6. 1 T. 1,9. 1 P. 4,18. 2 P. 2,5; 3,7. Ju. 4,15.*

ἀσέλγεια, ας, ή (ἀσελγής) impudens, petulans, lascivus) petulantia, lascivia, effrenis luxuria Mr. 7,22. 2 P. 2,7. Ju. 4, cum aliis vitiis carnis 2 C. 12,21. G. 5,19. E. 4,19 [Sap. 14,26]; plur. lascive peracta R. 13,13. 1 P. 4,3. 2 P. 2,2 (innuitur illas haereses, promissa «libertate», v. 19, lasciviae ansam daturas), 18 (dat. instr.). [Plat. Pol.]*

ἀ-σημος 2. (σῆμα) non insignis, ignobilis: litotes οὐκ ἀ. [Eur. Ion 8; Hippocr.] A. 21,39.¹

Ἀσήρ, δέ (Ἄσηρ) Aser, f. Jacobi patriarchæ L. 2,36. A. 7,6.

ἀσθένεια, ας, ή (ἀσθενής) defectus

virium, debilitas; 1) debilitas seu imbecillitas corporis: a) innata naturae hum. imbecillitas: 1 C. 15,43 (opp. δύναμις corporis resuscitati). 2 C. 13,4 (propter imbecill. assumpta naturae). — b) infirmitas, morbus: L. 13,11s. J. 5,5; 11,4. H. 11,34; plur. Mt. 8,17 (hebr. ὥπη). L. 5,15; 8,2. A. 28,9. 1 T. 5,23. — 2) imbecillitas humana animal quoque afficiens, a) hominem variis modis debilitans atque impediens: in aggrediendis operibus difficultioribus R. 6,19, in bene precando R. 8,26, in laboribus et adversis subeundis 1 C. 2,3 (cf. 2 C. 10,10; 11,6; 12,10). 2 C. 12,9a, et αἱ ἀσθένειαι vel τὰ τῆς ἀ. μου Paulo sunt illius imbecillitatis varii modi et occasiones 2 C. 11,30; 12,5,9s.; δι' ἀσθένειαν G. 4,13 inter persecutiones (sec. Cornely; διά II 2). — b) hominem ad peccatum inclinans H. 5,2; 7,28, plur. 4,15. — 3) egestas (ἀ. βίου Hdt.; ἀσθενέω 2 a).*

ἀσθενέω, ao. ἡσθένησα, pf. ἡσθένηκα (ἀσθενής) infirmus s. imbecillus sum; 1) corpore; aegroto (νοσέω in NT fere exolevit): Mt. 10,8. Mr. 6,56. A. 9,37; 19,12. Ph. 2,26. Ja. 5,14 al. [Plat.] — 2) transl.: a) egenus sum [pHib. 113, 17 et al.]; ἀσθενής Eur. Hdt. Pl.] A. 20,35 e contextu. — b) imbecillus sum, imperfectus sum: τὴ πίστει R. 4,19, de iis qui conscientia (πίστις I 3) imbecilli partimque erronea laborant R. 14,1s., 21r. He. Br. 1 C. 8,9r., 11s.; ἀσθενεῖ dicuntur is cui non est magna in alios potestas 2 C. 13,3 aut occasio ejus exercendae 13,9 (11,21 ad vos in servitatem redigendos... ἡμεῖς ἡσθενήκαμεν, i. e. ab hoc ego abstinui, ut adversarii putant, ex imbecillitate); de imbecillitate quam experitur homo inter res adversas 2 C. 12,10; 13,4 (ἐν Χριστῷ propter Christum multa adversa patientes); τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ; = aliorum infirmitatem, qualiscunque est, commiserans ut meam persentio 2 C. 11,29, cfr. 1 C. 9,22; Lex ἡσθένει διὰ τῆς σαρκός per imbecillitatem corruptae naturae humanae fiebat ut Lex suam virtutem non exsereret R. 8,3.

ἀσθένημα, ματος, τό † imbecillitas [sensu phys. Aristot.]; plur. ea quibus se infirmitas conscientiae (R. 14,1s.) manifestat R. 15,1.¹

ἀσθενής 2. (σθένος), compar. -έστερος: infirmus, imbecillus: 1) corpore imbecilli,

mulier 1 P. 3,7, membrum 1 C. 12,22; *aegrotus* Mt. 25,39. L. 10,9. 1 C. 11,30 al. — 2) sensu translato: *egenus, inops*, prob. 1 Th. 5,14 (cfr. A. 20,35; ita Eur. suppl. 433. 435, opp. *πλούσιος*: Plat. rep. II 364a al.); propriis viribus alienoque auxilio destitutus R. 5,6; persecutionibus sine auxilio expositus 1 C. 4,10; τὰ ἀσθενῆ (Bl. § 32, 1) τοῦ κόσμου qui in mundo nullam habent auctoritatem 1 C. 1,27: 2 C. 10,10 (= dum praesens est, auctoritatis nihil ostendit); *qui est conscientiā infirmā, erroneā*, ut facile scandalizetur 1 C. 8,7,9 cr. 10; 9,22 (i. e. me his infirmis accommodavi); de lege inefficaci H. 7,18; de ritibus V. L. vi sanctifiandi parentibus G. 4,9; de natura humana ad magna ac difficilia exsequenda imbecilliore Mt. 26,41; Mr. 14,38; τό ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ‘imbecillitas Dei’ i. e. ea imbecillitas quae naturali homini in consiliis et operibus Dei videtur inesse 1 C. 1,25.*

'Ασία, ας, ἡ *Asia*; in NT hoc nomine *provincia Romana consularis Asiae* designatur, ad quam 1. saec. insulae oraeque Ioniae, Aeolidis, Doridis ac regiones Mysia, Lydia, Caria pertinebant: A. 2,9; 6,9; 16,6 al. R. 16,5 cr. 1 C. 16,19. 2 C. 1,8. 2 T. 1,15. 1 P. 1,1. Ap. 1,4,11 r. (ita Plinius, hist. nat. l. 5 c. 28; etiam Phrygiam Asiae accensent Strab. Cic. Ptol.).

'Ασιανός, οῦ, δ *↑ Asianus, e provincia Asiae oriundus* A. 20,4.¹

'Ασιάρχης, ου, δ *Asiarcha*, titulus illius primi sacerdotis qui in *Asiae consularis civitatibus templo Caesari dedicato praeerat* ludosque publicos quosdam edebat, quem titulum munere defunctus retinebat (cf. Mommsen, röm. Gesch. V 318; Hagen I 441) A. 19,31 [Strab., inscr.].¹

ἀστιτία, ας, ἡ ↓ *abstinentia a cibo*; A. 27,21 abstinentia partim ut fit in tempestate, partim ex animorum dejectione [Eur. Hdt.].*

ἀ-σιτος 2. (*σῖτος*) *cibo abstinentis, jejunus*; cum quadam hyperbole A. 27,33 [Hom. Plat. Xen.].¹

ἀσκέω 1) *elaboro*; 2) *colo*; 3) *exerceo*, et c. inf. seq. = *studeo, operam do* A. 24,16. [ita Xen. Cyr. 5, 5, 12 al.].¹

ἀσκός, οῦ, δ *uter e corio factus, in quo vim asservatur* Mt. 9,17. Mr. 2,22. L. 5,37 s.*

ἀσμένως adv. (*ἄσμενος* ‘libens’) *libenter, cum gaudio* A. 2,41 r.; 21,17.*

ἀ-σοφος 2. (*σοφός*) *insipiens, stultus* E. 5,15.¹

ἀσπάζομαι, ao. ἡσπασάμην: *saluto*; 1) *ave alci. dico: τινά* Mt. 5,47; 10,12. L. 1,40. A. 21,19; *vale dico proficiscens* A. 20,1; 21,6 r. Br. [Xen. Cyr. 1, 3, 2]; quia salutatio occurrentis in itinere amici facile diu protrahitur, is qui iter strenue facere debet, salutare vetatur [4 Reg. 4,29] L. 10,4; — in stilo epistulari passim [ut in papyris, cfr. Deißmann, Bibelstudien p. 214 ss.] *salutare* dicitur is qui scribit R. 16,22, alii qui per eum salutant R. 16,21. 1 C. 16,19, et ii ad quos litterae dantur alios salutare jubentur. R. 16,3; — metaphorice: *laete exspecto rem futuram: willkommen heißen* H. 11,13. — 2) *salutandi causa convenio* A. 18,22; 21,7; 25,13 [pBer. 347 I 3, II 2; 248, 12]; huc referri potest L. 10,4.

ἀσπασμός, οῦ, δ *salutatio* Mt. 23,7. Mr. 12,38. L. 1,29,41,44; 11,43; 20,46; in formula epistulari: δ ἀ. τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου 1 C. 16,21. C. 4,18. 2 Th. 3,17.*

†ἀσπιλος, 2. (*σπιλος*) *sine macula*: ἀμνός 1 P. 1,19 [Hdn. Ἰππος]; — *innocens, inculpatus* 2 P. 3,14. Ja. 1,27 [Symm. Job 15,15]; — *ab erroris macula immunis* 1 T. 6,14 (ἐντολή doctrina chr.).*

ἀσπίς, ίδος, ἡ «aspis»; *genus quoddam serpentis venenosí* [Hdt. 4, 191 al. LXX]; Ps. 139,4 = בְּשִׁבְעַל, qua voce in Mischna araneae venenosae species designatur: hic locus citatur R. 3,13.¹

ἀ-σπονδος 2. (*σπονδαί* foedus, praesertim tale quo bellum finitur) 1) *sine foedere inito* [Thuc. 3, 111. 113]; 2) *foedus (pacis) nullum faciens, implacabilis* [bellum, Dem. 18, 262; Cic. ad Att. 9, 10, 5. al.; hostis, FlJ. ant. 4, 8, 24]; 2 T. 3,3. R. 1,31 r. Br.*

ἀσσάριον, ου, τό (neutrūm adj. ἀσσάριος, supple νόμισμα) *nummus assarius, as*; is nummus Romanus cupreus aequabat (olim decimam) inde a bello Punico secundo sextam decimam partem denarii = 4,4 Pfennige germ. = 5,5 centimes: Mt. 10,29. L. 12,6 (Hagen III 557).*

ἀσσον adv., compar. ad ἄγχι ‘prope’: *propius* [Hom., poët.; FlJ. ant. 1, 20, 1 al.]; A. 27,13 superlative (Bl. § 11, 3; 44, 3) *proxime: ganz nahe* (vulg. «de Asson»).¹

Ἀσσος, ου, ἡ *Assus, urbs Mysiae*

maritima e regione Lesbi sita A. 20,13 s. (falso 27,13 Steph. Br.).¹

†ἀστατέω (ἀστατος) *instabilis sum* [Anth. app. 39]; ἀστατοῦμεν sc. persecutionibus circumacti 1 C. 4,11.¹

ἀστεῖος 3. vel 2. (ἀστυ) 1) *urbanus, politus.* — 2) *x elegans, formosus* (sec. Aristot. eth. Nic. 4, 7 ‘pulcher in parvulo corpore’, ergo ‘nett, niedlich’) H. 11,23; ἀ. τῷ Θεῷ A. 7,20 prob. circumlocutio hebraizans [Jon. 3,3] pro elativo: ‘ipsi Deo’ debebat videri pulcher, cfr. LXX Ex. 2,2 et art. θεός 2 NB. d.*

ἀστήρ, ἔρος, δ *stella* Mt. 24,29. Mr. 13,25. 1 C. 15,41. Ap. 6,13; 8,12; *stella* vocatur Christus Ap. 22,16; stellarum symbolo describuntur episcopi Ap. 1,16,20; 2,1; 3,1, angeli lapsi (an alicubi apostatae?) Ap. 8,10 s.; 9,1; 12,4 (cfr. Is. 14,12), aliae res 2,28; 12,1; ἀστέρες πλανῆται prob. = ‘cometae’ dicuntur doctores haeretici Ju. 13; — fueritne *stella* magorum Mt. 2 (2,2 ‘stella ejus’ i. e. ejus ortum indicans) vera *stella* an aliasmodi phaenomenon lucidum, pendebit ex parte ab interpretatione vocabulorum προηγεν, ἐλθών, ἐστάθη.

†ἀ-στήρικτος 2. (στηρίζω) *non firmatus;* qui ad firmitatem ac stabilitatem fidei nondum pervenit 2 P. 2,14; 3,16 [Anth. 6, 203, 11].*

ἀστοργός 2. (στοργή ‘amor’, max. inter parentes et liberos, v. Schmidt 136, 10) *amoris erga necessarios expers,* ap. profanos de parentibus inhumanis et animilibus in suos fetus neglegentibus; R. 1,31. 2 T. 3,3. [Aeschin. Theocr. Ath.]*

x ἀστοχέω, ao. ἡστοχησα (ἀ-στοχος metam [στόχος] non attingens) *aberro:* τινός 1 T. 1,6 [ἀ. τοῦ καλῶς ἔχοντος pPar. 35, 26]; περὶ τινός 1 T. 6,21. 2 T. 2,18. [Sir. 7,19; 8,9; Pol. Plut. pBer. 531.]*

ἀστραπή, ἥς, ἥ ↓ 1) *fulgur* Mt. 24,27; 28,3. L. 10,18; 17,24; plur. Ap. 4,5 al. — 2) *lampadis fulgor* [Aeschyl. fr. 336] L. 11,36.

ἀστράπτω 1) *fulgura mitto;* impers. *fulgurat.* [Hom. ss.] — 2) *mico, corusco* L. 17,24; 24,4 [Xen. Pl.].*

ἀστρον, ου, τό *sidus;* 1) plerumque *sidus e pluribus stellis constans:* *Gestirn:* plur. L. 21,25. A. 27,20. H. 11,12 [Hom. ss.]. — 2) raro: *stella:* *Stern* [Plat. Tim. 42 b;

X. cyn. 4, 6]; de simulacro stellae A. 7,43 [Am. 5,26].*

Ασύγριτος, ου, δ *Asyncritus* R. 16,14. ἀ-σύμφωνος 2. *non consonans, v. gr. chorda;* — metaph. *dissentiens* [Pl. Gorg. 482 c] πρός τινα A. 28,25.¹

ἀ-σύνετος 2. (συνίημι intellego) *insipiens, sine intelligentia, stultus* [Hdt. al.]; in SScri. de eo qui veritates religiosas et morales non capit Mt. 15,16. Mr. 7,18. R. 1,21 (χαρδία intelligendi facultas). 31; 10,19, cfr. hebr. לְבַגֵּן.*

ἀ-σύνθετος 2. (συντίθημι compono; med.: pacisco) 1) *non compositus, simplex.* [Pl.] — 2) *ut videtur, is quocum foedus pangi non potest,* utpote qui promissis non stet [Suid. Hesych. explicant: μὴ ἐμμένων ταῖς συνθήκαις. Dem. 19, 136 cum synonymo ἀστάθμητος ‘instabilis’. LXX = בָּגֵד ‘perfidus’ Jer. 3,8; qui etiam usurpant ἀσυνθετέω, ἀσυνθεσία], *perfidus, foedifragus* R. 1,31 (arm.; vulg. ‘incompositus’).¹

ἀσφάλεια, ας, ἥ ↓ 1) *qualitas qua aliquid est tutum* A. 5,23 ἐν πάσῃ ἀ. ‘cautissime’; *securitas* 1 Th. 5,3 (εἰρήνη καὶ ἀ.). — 2) *inconcussa firmitas, indubitata certitudo rei* L. 1,4 [Xen. mem. 4, 6, 15: ἀ. λόγου tuta (ab errandi periculo) ratio disserendi’; Thuc. 2, 11, 3: εἰ (δοκεῖ) ἀ. πολλὴ εἶναι μὴ ἀν ἐλθεῖν τοὺς ἐναγτίους . .].*

ἀσφαλής 2. (σφάλλομαι labor) 1) *a lapsu tutus, solidus, et universim firmus* [fundamentum, currus etc.]: ancora H. 6,19. — 2) *indubius, certo verus:* τὸ ἀ. A. 21,34; 22,30. — 3) *ut sanum dicimus id quod sanitati prodest, ita ἀσφαλές* vocatur *id quod tutos ac securos reddit* [φεύγειν αὐτοῖς ἀ. Xen. an. 3, 2, 19]; τὰ αὐτὰ ύμῖν γράφειν . . ύμῖν ἀ. vobis majorem securitatem praestat Ph. 3,1.*

x ἀσφαλίζω ↑, in NT solum med., ao. ἡσφαλισάμην, ao. P. ἡσφαλίσθην: *tutum reddo, munio* [Pol. ss. pap.]; in specie *securitatis causa clando vel includo* [pTebt. 283, 19 τινά; neohell. σφαλίζω ‘claudio’]: τοὺς πόδας τινὸς εἰς τὸ ξύλον A. 16,24 (30c D τοὺς λοιπούς); de custodiendo ac claudendo sepulchro Mt. 27,64 ss.*

ἀσφαλῶς adv. (-λής) 1) *tuto, caute* Mr. 14,44. A. 16,23; 2) *certo* 2,36. [cl.]*

ἀσχημονέω (ἀσχήμων deformis; turpis) 1) *turpiter, insolenter s. impudenter ago*

[Xen. al. pTebt. 44, 17] 1 C. 13,5, vg. «non est ambitiosa»; ἐπί τινα erga alqm. [εἰς τινα Dhal.] 1 C. 7,36 sec. quosdam. — 2) *in ignominia sum, ignominiam patior, coram aliis pudatio [Epict. 3, 22, 52 de pugile victo; LXX = ‘pudatio, erubesco’ Dt. 25,3; Symm. Ps. 68,7; 39,15]: ἐπί τινα ‘quod attinet ad alqm.’ 1 C. 7,36.*

ἀσχημοσύνη, ης, ἡ ↓ turpido; coner. a) turpe facinus R. 1,27 [Aesch. Plat.]. — b) *pars pudenda Ap. 16,15 [LXX].*

ἀσχήμων 2. (α priv., σχῆμα) deformis, turpis; τὰ ἀσχήμονα partes pudendae corporis 1 C. 12,23.¹

ἀσωτία, ας, ἡ (ἀ-σω-τος a. passive ‘qui servari non potest, desperatā salute’; b. active ‘qui non servat’, α. ‘non salubris’ Aesch., β. ‘qui pecuniam non servat, sed insane dilapidat, max. ut indulgeat voluptatibus venereis’ Aristot., v. Bonitz s. v., v. gr. τοὺς ἀκρατεῖς καὶ εἰς ἀκολασίαν δαπανηροὺς ἀσώτους καλοῦμεν ‘eos qui incontinentes sunt et ad insolentiam sumptuosi, ἀσώτους nominamus’ eth. Nic. 4, 1; δ ἀ. πρὸς ἄπασαν δαπάνην ὑπερβάλλων eth. Eud. 2, 3; cfr. etiam rhet. 2, 14; Plat. rep. 560e; Plut. mor. 56c; Hdn. 2, 4, 2 ἀ. καὶ κραιπάλαι militum; pFay. 12, 24: — ergo primario = germ. ‘verschwenderisch’, sed facile admixta notione ‘liederlich’) vita vel vitium ejus qui est ἀσωτος, effusa in voluptates ac libidines prodigalitas, vulg. ‘luxuria’: E.5,18. T. 1,6. 1 P. 4,4.*

ἀσώτως adv. (ἀ-σω-τος, de quo cfr. art. praeced.) prodige, «luxuriouse» L. 15,13 (cfr. 30). [Dem. 40, 58; DCass.]¹

ἀτακτέω, ao. ἡτάκτησα ↓ 1) sine ordine incedo, ordinem deserco. [Xen., de militibus]. — 2) legum ordinem non servo, dissolute vivo. [Xen. Cyr. 8, 1, 22]; praesertim ἀτακτεῖν is dicebatur qui laborem debitum subterfugiebat: faulenzen: fainéanter [pOx. 275, 25; 725, 40]: ita 2 Th. 3,7, ut e verbis adjectis patet.¹

ἀ-τακτος 2. (τάσσω) inordinatus, indisciplinatus [Hdt. Xen.], qui pugnae se subtrahit [Lycurg. 152, 42]; νουθετεῖτε τοὺς ἀ. ‘commonete indisciplinatos’, vulg. ‘inquietos’ (an: ‘pigros’? cfr. art. praeced. et seq.) 1 Th. 5,14.¹

ἀτάκτως adv. ↓ indisciplinate [ἀ. ζῆν Isocr. 2, 31]; ἀ. περιπατεῖν 2 Th. 3,6,11 (add. μηδὲν

ἐργαζομένους, cfr. ἀτακτέω 2), ergo fort. pigre.¹

ἄ-τενος 2. (τέκνον) prole carens L. 20,28–30.*

***ἀτενίζω**, ao. ἡτένισα (ἀτενής attentus) attente intueor; εἰς A. 1,10; 3,4; 6,15; 7,55; 11,6; 13,9. 2 C. 3,7,13; τινί L. 4,20; 22,56. A. 3,12; 10,4; 14,9; 23,1. [Polyb. Epict.]*

ἄτερ praep. poët. et hell., c. genet.: sine, absque: ἄ. δχλου non praesente vulgo L. 22,6 (opp. μετὰ δχλου A. 24,18); 22,35 [poët.; 2 Mach. 12,15. Dhal. Plut.].*

ἀτιμάζω, ao. ἡτίμασα, ao. P. ἡτιμάσθην (ἀτιμος) contumelia afficio, contemno: Mr. 12,4 Tdf. WH. He. Br. L. 20,11. J. 8,49. R. 2,23. Ja. 2,6; pass. A. 5,41; R. 1,24: τοῦ ἀτιμάζεσθαι (= ὁστε ἀ.) τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἔαυτοῖς aut med.: ‘ut ipsi sibi dehonestarent’ etc. (ita [syr. Chrys. al.]) aut pass.: ‘ut dehonestarentur’ etc.*

ἀτιμάω = ἀτιμάζω q. v.: ἡτίμησαν Mr. 12,4 v. pro ἡτίμασαν.¹

ἀτιμία, ας, ἡ ↓ ignominia, dedecus: 1 C. 11,14; 15,43. 2 C. 6,8 (opp. δόξα); κατὰ ἀτιμίαν λέγω ‘cum mea ignominia dico’, germ. ‘zu meiner Schande muß ich gestehen’ (iron., e mente adversariorum) 2 C. 11,21; πάθη ἀτιμίας ‘affectus probrosum’ R. 1,26; (σκεῦος) εἰς ἀ. ad usum sordidum destinatum R. 9,21. 2 T. 2,20.*

ἀτιμος 2. (τιμή) honore carens Mt. 13,57. Mr. 6,4. 1 C. 4,10; ignobilis, vilius, compar. ἀτιμότερος 1 C. 12,23.*

ἀτιμόω ↑ i. q. ἀτιμάζω Mr. 12,4 r. [cl.]¹

ἀτμίς, ἴδος, ἡ 1) vapor (ἡ ἐξ ὕδατος ἀναθυμίασις Arist.) Ja. 4,14. — 2) fumus A. 2,19 ex Joël 3,3 [Hdt. 4, 75; Gen. 19,28, cfr. Sir. 22,30].*

ἀτομος 2. (τομή sectio) inseparabilis, individuus; de tempore: momentaneus, et subst. τὸ ἀτομον momentum temporis: ἐν ἀτόμῳ [Aristot. phys. aud. 7, 5] 1 C. 15,52 ‘momento, subito’.¹

ἄ-τοπος 2. non suo loco positus, hinc: insolitus, mirus; in Paulo μηδὲν ἄ. ‘nihil insoliti’, nihil mali accidit A. 28,6; in ordine ethico, stultus, pravus: de actione L. 23,41. A. 25,5 [Job 27,6; pBer. 757]; de homine 2 Th. 3,2.*

Ἄττάλεια (minus bene Tdf. WH. He. Br. -λία), ας, ἡ Attalia, urbs maritima Pamphyliae, ab Attalo Philadelpho, Per-gami rege, condita A. 14,25.

αὐγάζω ↓ 1) *illustro*. — 2) *intrans.*
 **splendeo*; εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι (αὐτοῖς t. r.)
 τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου ‘ne (iis)
splenderet’ etc. 2 C. 4,4. [Lev. 13,24; ap.
profanos δι-, κατ-αυγάζω ‘splendeo’]. —
 3) *cerno, video* [Soph. Eur., al. poët.; ita
 med. Hom. Hsd. al.]; ita sec. quodam
 recentiores 2 C. 4,4 cr.: ‘ne viderent lucem
evangelii'.¹

αὐγή, ἡς, ἡ *splendor*, max. solis; hinc
aurora (ut neohell.) A. 20,11. [Is. 59,9].¹

Αὔγουστος, οὐ, δ *Augustus*, cognomen
 Julii Caesaris Octaviani, primi Impera-
 toris, L. 2,1.

αὐθάδης 2. (αὐτός; ἀδ, ἀνδάνω *placeo*)
qui sibi ipse tantum placet; sec. Theophr.
 charact. 15, ubi talis homo ad vivum
 describitur, est homo *superbus, stomachosus,*
irritabilis, pertinax, qui suos semper ineptos
 animi impetus ingeniique motus sequitur,
 nunquam contentus iis quae ab aliis fiunt
 vel dicuntur etc.: T. 1,7. 2 P. 2,10.*

αὐθ-αίρετος 2. (αὐτός, αἴρεω) 1) pas-
 sive: *ab ipso (sese) electus, spontaneus*. [v. g.
 θάνατος X. Hell. 6, 2, 36] — 2) raro ac-
 tive: *ipse eligens, sponte, ultro*: 2 C. 8,3,17.
 [στρατηγός X. an. 5, 7, 29.]*

†**αὐθεντέω** (αὐθέντης poët. hell. = ‘do-
 minus cuius arbitrio geruntur omnia’,
 germ. ‘unumschränkter Herr’) *dominium*
gero vel mihi usurpo; c. gen. 1 T. 2,12 [vox
 vulg. quam Moeris et Thomas mag. re-
 probant].¹

αὐλέω, ao. ηὔλησα (αὐλός) *tibiā cano*
 Mt. 11,17. L. 7,32; pass. τὸ αὐλούμενον
 ‘melodia quae tibia canitur’ 1 C. 14,7.*

αὐλή, ἡς, ἡ (ἄργυρι *flo*), *aula domus*
aperta subdialis: *Hof*: *cour*; 1) *caulae*
septae, «ovile» J. 10,1,16 [Il. 4, 433]; *vesti-*
bulum templi extra sanctuarium: Ap. 11,2
 [Ex. 27,9 al.]. — 2) *aula interior domus*
nobilioris quae primum portam ingressos
excipit; impluvium: Mt. 26,69. Mr. 14,66;
 15,16. L. 22,55. J. 18,15. Utrum Mt. 26,
 3,58. Mr. 14,54. L. 11,21 itidem *aulam*
dicas an domum, palatium [sic ap. Polyb.
 Epict. Hdn.], vix quidquam interest.”

αὐλητής, οῦ, δ (αὐλέω) *tibicen* Mt. 9,23.
 Ap. 18,22.*

αὐλίζομαι, ao. ηὐλίσθην: *in αὐλῇ sub-*
*diu pernocto, et generatim *pernocto* [Tob.
 4,14; 6,11; 9,5. Judic. 19,4]: Mt. 21,17. L.
 21,37 (εἰς I 5).*

αὐλός, οῦ, δ (ἄργυρι *flo*) *tibia* 1 C. 14,7.¹
αὐξάνω vel **αὔξω**, ft. *αὔξησω*, ao. ηὔξησα,
 ao. pass. ηὔξηθην: 1) trans.: *augeo, crescere*
facio 1 C. 3,6s. 2 C. 9,10, utrobique de
 spirituali augmento; — pass. *αὔξανομαι*
cresco: Mt. 13,32. Mr. 4,8 cr., metaph. 2 C.
 10,15. C. 1,6. — 2) intrans. *cresco* [Aristot.
 Pol. DSic.]: Mt. 6,28. Mr. 4,8r. L. 1,80;
 2,40; 12,27; *numero cresco* A. 7,17; δ λόγος
 τ. Θ. ηὔξανεν ratione numeri fidelium 6,7;
 12,24; 19,20; auctoritate, fama, successu
cresco J. 3,30. *Nota has constructiones:*
 αὔξει εἰς ναόν ita crescit ut fiat templum
 E. 2,21, cfr. L. 13,19; ἵνα ἐν αὐτῷ (per hoc
 lac) αὔξηθητε εἰς σωτηρίαν (sicque salutis
 compotes sitis) 1 P. 2,2; cum dat. respectū
 C. 1,10, eodem sensu ἐν τινι 2 P. 3,18, τὰ
 πάντα ‘in omnibus’ (εἰς αὐτὸν ad majorem
 in dies unionem c. Chr.) E. 4,15.*

αὔξησις, εως ἡ ↓ *incrementum*; πᾶν τὸ σῶ-
 μα...τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος (anacoluthon
 = τὴν ἑαυτοῦ αὔξ.). ποιεῖται ‘totum corpus
 ... incrementum capit’ = crescit E. 4,16;
 figura etymol. αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ
 (genet. auctoris, cf. 1 C. 3,6s.) ‘crescit in-
 cremento, quod Deus dat’ C. 2,19. [Xen.
 Plat. Hippocr.]*

αὔριον adv. 1) *cras* A. 23,15v.,20; 25,22.
 Ja. 4,13. — 2) *latius*: *die insequenti, post-*
ridie [Pol. 1, 60 al.]: ἡ αὔριον (sc. ήμέρα)
 ‘dies proximus’ Mt. 6,34a. Ja. 4,14; εἰς τὴν
 αὔριον ‘ad diem proximum’ A. 4,3. Mt.
 6,34a; ἐπὶ τὴν αὔριον = αὔριον ‘postero
 die’ L. 10,35. A. 4,5. — 3) *etiam latius*
 in locutionibus proverbialibus: *mox, post*
breve tempus: αὔριον ἀποθνήσκομεν 1 C.
 15,32; *σήμερον* — αὔριον ‘uno quidem tem-
 pore — brevi deinde’ Mt. 6,30. L. 12,28;
 — L. 13,32s. *σήμερον*, αὔριον, τῇ τρίτῃ
 probabilius non ad litteram vocum expli-
 candum est, sed de longioribus temporis
 spatiis voluntate Dei Patris determinatis.*

αὔστηρός 3. «*austerus*»; *primitus de*
sapore: acer, acerbus; *metaph. de homine:*
severus, tetricus L. 19,21s. [Plat. Pol.]*

αὐτάρκεια, ας, ἡ ↓ 1) *objective: talis*
condicio hominis ut sit αὐτάρκης, i. e. *suffi-*
cients copia rerum necessiarum, 2 C. 9,8.
 [Plat. Aristot.] — 2) †*subjective: animus*
sua sorte ac fortuna contentus: *Genügsamkeit*
 [DLAërt. 10, 130] 1 T. 6,6.*

αὐτ-άρης 2. (αὐτός, ἀρχέω) *ipse sibi*
sufficiens nempe per suas opes, vires ets.

[opp. προσδεής ἄλλων Pl. Tim. 33d]; 1) objective: *sufficienter rebus necessariis instructus* [Pl. republ. 387e]; de rebus: *in sufficienti copia praesens* [Sir. 5,1; 11,24].

— 2) subjective: ex virtute sibi sufficiens, sua sorte utut tenui contentus nec aliorum auxilium implorans: *genügsam* Ph. 4,11 [Aristot. DHal].¹

αὐτο-κατάκριτος 2. (αὐτός, κατακρίνω) *ipse per se, i. e. suopte judicio condemnatus* T. 3,11: ipsa sua eum conscientia peccati maximi reum esse declarat neque ulteriore monitione opus est.¹

αὐτό-ματος (rad. μα, μέμα) *proprio impulsu, sponte, ultiro;* dicitur de homine, de plantis ultiro crescentibus et universim de eventis quorum causa nulla cernitur; in NT Mr. 4,28. A. 12,10 [Sap. 17,6].*

αὐτόπτης, ου, ὁ (αὐτός: rad. δπ, δψις) *qui ipse vidit eventum, testis oculatus* L. 1,2.¹

αὐτός, η, ὁ (ex αὐ τόν ‘rursus eum’) pronomen, de cuius usu haec adnotasse sufficit: 1) cum articulo attributive positum = *idem*; indicatur a) *identitas*, sive una persona vel res iterum commemoratur Mr. 10,10. L. 2,8. 1 C. 12,8, sive actio repetitur H. 10,1,11. Mt. 26,44. — b) *unitas* = *unus idemque* (opp. plures diversi): ὁ αὐτός (sc. ἔστιν) κύριος πάντων R. 10,12; R. 9,21. 1 C. 12,4–6. 2 C. 12,18. Ja. 3,10s.; adverbialiter *ἐπὶ τὸ αὐτό [FlJ. LXX pap.; in pap. in additionibus = ‘in summa’] *uno eodemque loco* L. 17,35. A. 1,15; 2,1, *in unum eundem locum* Mt. 22,34. A. 4,26. 1 C. 11,20, ad eundem coetum fidelium A. 2,47, euphemistice = ad thalamum usumque matrimonii 1 C. 7,5; explicatius τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα 1 C. 12,11. — c) *concordia*: τὸ αὐτὸ λέγειν 1 C. 1,10, φρονεῖν 2 C. 13,11. Ph. 2,2; 1 C. 12,25. Ph. 3,16. — d) *aequalitas et congruentia* = ejusdem generis, qualitatis vel quantitatis, *par, aequus etc.*: τὰ αὐτὰ ἐπάθετε ‘ejusdemmodi calamitates passi estis’ 1 Th. 2,14; τὴν αὐτὴν σπουδὴν ‘tantundem studii’ 2 C. 8,16; Mt. 5,46. L. 6,38; 23,40. R. 2,1. 1 C. 15,39. 2 C. 3,18 (assimilati Christo); 4,13 (tale quale verbis ἐπίστευσα exprimitur). E. 6,9. Ph. 1,30. H. 6,11; κατὰ τὰ αὐτά L. 6,23,26 Tdf. WH. = ωσαύτως; de Deo et Christo ὁ αὐτός *idem manens, sibi constans, immu-*

tabilis H. 1,12; 13,8. — 2) *praedictative* (nempe *si substantivum apponitur*) vel solum positum = *ipse: selbst: même*; qua voce varia exprimuntur: v. gr.: a) *oppositio ad alios*: αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἔκωλύσατε ‘vos ipsi .., alios ..’ L. 11,52; L. 6,42; 11,46. J. 9,21. A. 25,25. H. 9,23; *opponitur personae res (opus)* J. 7,4. 1 C. 3,15; *gradatio = vel, sogar* 2 Th. 1,4; b) *attentio audientis in unum alqm. (alqd.) defigitur, aliis exclusis = ille ipse: αὐτὰ τὰ ἔργα ἀ ποιῶ ‘ipsa haec quae facio opera’* J. 5,36; ἐν αὐτῷ τῷ κατερῷ ‘ipso illo tempore’ L. 13,1; αὐτὸ τοῦτο ‘hoc ipsum’ R. 13,6. G. 2,10, adverbii instar ‘ea ipsa de causa’ 2 C. 2,3. 2 P. 1,5 (Krüger § 46, 3, 4); C. 4,8; c) *ipse per me, in propria persona: ‘Ιησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν* J. 4,2 (opp. per discipulos): A. 24,8; αὐτὸς ‘I. ἐμαρτύρησεν ‘ipse expertus’ J. 4,44; αὐτός ‘ipse’ (non aliquod personae phantasma) L. 24,15,36,39; d) *ipse = sponte, ultiro, ab aliis non aut adjutus aut rogatus, edoctus ets.: A. 17,25 (propria sua potentia). J. 2,25 (ab aliis non edoctus); 6,6 (sim.); 16,27 (etiam non rogatus). L. 7,5 (propriis sumptibus, ultiro). 1 C. 11,14 (ipsa per se natura sine ulteriori doctrina); — e) *ipse = ipse solus, germ. ‘auf mich selbst angewiesen’*: αὐτὸς ἐγώ ‘ego mihi meisque viribus naturalibus relictus’ R. 7,25: Mr. 6,31 (‘vos soli’). R. 9,3 (‘ego solus’, non illi). 1 C. 9,20 (sc. si me solum specto et non aliorum rationem habeo); — f) καὶ αὐτός *ipse quoque, et ipse:* Mt. 27,57. Mr. 1,19; 15,43. L. 1,36 al. — 3) solum positum vicem gerit pronominis personalis tertiae personae = *is, ea, id: er, sie, es: il, elle*, sive cum quadam emphasi dicitur Mt. 1,21 (αὐτός = ‘c'est lui qui ...’). L. 3,23 (quant à lui); 4,15 al., sive minus; a) in sententia relativa bimembri pronomini relativo post primum membrum substituitur αὐτός ut: ἐφ' οὓς ἐπεσεν δ πύργος καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς L. 13,4; L. 8,41; 17,31. J. 1,33. 1 C. 8,6. 2 P. 2,3. Ap. 17,2; b) saepe claritatis causa, ubi omitti potuit vel debuit, ponitur: τῷ θέλοντι ... ἀφες αὐτῷ Mt. 5,40: Mt. 4,16; 8,23. Ja. 4,17. Ap. 2,7 al. — c) *post pronominis relativi casus obliquos supervacanee ponuntur iidem casus pronominis αὐτός* (v. II δς 10). — 4) *in sermone vulgari NTi*, ut ἐμοῦ, μου*

έμοί, μοι, σοῦ etc. pro class. ἐμαυτοῦ, -ῷ, σεαυτοῦ etc. usurpatur, ita (id quod elucet ex optimorum codicum scriptione, ex. gr. εχουσιν επ αυτων βασιλεα Ap. 9,11, ex positione praedicativa genetivi αὐτοῦ, αὐτῆς . . . fere 600ies in NT obvia) *merito cum spiritu leni αὐτοῦ, αὐτῷ etc. scribimus, ubi vis reflexiva pronominis facile mente suppletur, praesertim a)* in genetivo adjuncto nominibus qui praeter subjectum in enuntiato exstant: ἔβαλεν δὲ τὸν βίον αὐτῆς Mr. 12,44: Mt. 1,21,24; 2,11. Mr. 6,24. J. 4,28 etc., b) in casu quovis qui pendet a praepositione vel a participio (non ad subjectum referendo) vel infinitivo: ἀπέστησεν λαὸν δπίσω αὐτοῦ A. 5,37: Mt. 23,37. Mr. 3,34; 5,30 (ἐξ αὐτοῦ). 10,32c. J. 1,47a. A. 9,4; 10,7b. H. 13,21. 1 J. 3,15 al., c) in sententia dependente, ut Mr. 7,26 (ἴνα). J. 6,5 (ὅτι); v. art. seq.

αὐτοῦ, **ης**, **οῦ** i. q. ἐαυτοῦ, pronomē reflex. *sui sibi se*. In scriptura veterum a pronomine αὐτοῦ, ης, οῦ distingui non poterat; hinc editorum NTⁱ et interpretum est videre, rectene scribae posteriores atque editores spiritum lenem aut asperum scripserint necne: Griesbach amplius 700ies αὐτοῦ etc. scripsit, Tischendorf plane eliminavit (prolegomena in ed. 8., p. 126), cui Blass consentit jubetque aut αὐτοῦ aut ἐαυτοῦ scribi. Nihilominus saepe lectio αὐτου est critice tam probabilis ut rejici nequeat, et scriptio αὐτοῦ in contextu perincommoda, ut cum simul de alia persona agitur ad quam pronomē referri possit (J. 13,32 δ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν αὐτῷ recte WH., αὐτῷ Tdf.), cum aequivalet pronomini ἀλλήλων (Mr. 9,16 τι συνζητεῖτε πρὸς αὐτούς; recte Elz. sec. vulg. ‘quid inter vos conqueritis?’, εἰρηνεύετε ἐν αὐτοῖς 1 Th. 5,13 prob. sec. arm.), vel cum pronomē a verbo ad cuius subjectum refertur directe pendet (ἐπάγοντες αὐτοῖς ἀπώλειαν 2 P. 2,1cB). Singulos discussere locos non est lexici; plura v. apud Winer-Schmiedel Gramm. § 22, 16.

αὐτοῦ adv. loci; *ipso eo loco: ibi, illuc* A. 15,34v.; 21,4; *hīc* Mt. 26,36. A. 18,19.*

αὐτός-φωρος 2. (αὐτός, φωρά furtum) *ipse furtum executus, in ipso furto et generalius in ipso scelere deprehensus*, germ. *auf frischer Tat ertappt* [Thuc. 6, 38, 4al.]; ipsum quoque crimen manifesto detectum

dic. αὐτόφωρον [αὐ. ἀμπλακήματα Soph. Ant. 51; πρᾶξις αὐ. DSic. 2, 28]: hinc κατείληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ (sc. τῷ κακουργήματι) μοιχευομένη ‘in ipso manifesto scelere, nempe adulterans, deprehensa est’ J. 8,4 [it. Xen. conv. 3, 13].¹

αὐτό-χειρ, ρος adj. *propria manu alqd. faciens* A. 27,19 [Pl. leg. 7 p. 824a, poët. Dem.].¹

αὐγέω *superbio, gloriō; ή γλῶσσα . . . μεγάλα αὐχεῖ lingua vere magna habet de quibus glorietur Ja. 3,5cr.* (cf. μεγαλαυχέω). [tragg.].¹

αὐχμηρός 3. (αὐχμός siccitas; squalor) 1) *siccus*; 2) *squalidus*, de coloribus = *nigricans* (opp. λαμπρός, στιλβός); hinc: *caliginosus*, τόπος 2 P. 1,19.¹

ἀφ-αιρέω, ft. *ἀφελῶ, ao. ἀφεῖλον, ft. pass. ἀφαιρεθήσομαι: *adimo, aufero* L. 1,25; τὶ ἀπό τινος (cl. τι τινος) L. 10,42. Ap. 22,19; **abscindo* Mt. 26,51. Mr. 14,47. L. 22,50 (LXX 1 Reg. 5,4; 17,51al.); ἀ. ἀμαρτίας *tollere* i. e. *expiare peccata* H. 10,4 (Jer. 11,15). — Med. *mihi tollo, tecum aufero*, sed ita ut vis reflexiva vix sentiatur: τὶ ἀπό τινος L. 16,3; τὰς ἀμαρτίας (quorum apud me rei sunt) R. 11,27 (Is. 27,9). — NB. Ap. 22,19 r. ft. cl. ἀφαιρήσω.*

ἀ-φανῆς 2. (φαίνομαι) *non apparens, absconditus* H. 4,13 (opp. ἐμφανής, φανερός).¹

ἀφανίζω, ao. P. ἡφανίσθην † 1) *e conspectu tollo*, pass. *evanesco* Ja. 4,14 (opp. φαίνομαι); 2) *perdo, deleo* Mt. 6,19s. [ἀ. ’Αθήνας Xen. an. 3, 2, 11; LXX]; pass. *pereo* A. 13,41 (prae stupore). — Mt. 6,16 ἀφανίζουσιν τὰ πρόσωπα αὐτῶν facies suas asperso cinere, neglecto cultu lotionis et unctionis (cfr. pOx. 294, 15; 22 p. Chr. n.), capite velato (cf. 2 Reg. 15,30. Esth. 6,12) *e conspectu tollunt, occultant* («exterminant»), vel: *pessumdat* i. e. deturpant.*

ἀφανισμός, οῦ, δ † 1) *rei e conspectu subductio* [σελήνης Plat.]. — 2) *perditio, pernicies* H. 8,13 [ita LXX Polyb. al.].¹

ἀ-φαντος 2. (φαίνομαι) *qui evanuit, clam se subduxit*: ἀφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν ‘ab eorum conspectu se subduxit’ L. 24,31.¹

†ἀφεδρών, ὥνος, δ (*ἡ ἀφεδρος sc. κάθαρσις purgatio menstrua; Theod. 2 Reg. 11,4 purgatio ventris) *latrina, cloaca, «cessus»* Mt. 15,17. Mr. 7,19.*

ἀφειδία, ας, ή (ἀφειδέω non parco)

ratio agendi quae non parcit; ἀ. σώματος severitas quae corpori non parcit C. 2,23; cfr. ἐθελοθρησκία NB. b. [Plat. def. 412d = liberalitas pecuniam non parce ex-pendens.]¹

†ἀφελότης, ητος, ἡ i. q. att. ἀφέλεια (ἀφελής 'planus' sine saxo φελός, tum 'simplex in victu cultuque', ἀ. δίαιτα Epict.) *simplicitas* a luxu ac fastu abhorrens, *modestia*: ἀ. χαρδίας A. 2,46.¹

ἀφεσις, εως, ἡ (ἀφίημι) *dmissio*; 1) *dmissio captivi* L. 4,19. — 2) *remissio s. condonatio* peccati Mr. 3,29. H. 9,22; c. gen. obj. Mt. 26,28. L. 1,77. E. 1,7 al. [ἀ. φόνου Plat. leg. 869 d.]

ἀφῆναι, ἦν, ἡ (ἀπτω necto; med. tango) 1) *nexus, contactus*; hinc *junctura, commis-sura* [Aristot.]: ἀφαί καὶ σύνδεσμοι C. 2,19; E. 4,16: cfr. art. ἐπιχορηγέω, -γία. — 2) *sensus tactūs* [id].*

ἀφθαρσία, ας, ἡ ↓ *integritas a corrup-tione*; 1) *beata immortalitas* R. 2,7. 1 C. 15,42,50,53 s. 2 T. 1,10; ἀγαπᾶν τινα ἐν ἀ. incorrupto i. e. *perpetuo amore alqm.* prosequi E. 6,24. [Epicur.; Sap. 2,23]. — 2) †*integritas a vitiō* T. 2,7r.; fort. E. 6,24 ἐν ἀ. 'integre, sincere'.*

ἀφθαρτος 2. (φθείρω) *corruptioni non obnoxius, immortalis*; dic. de Deo R. 1,23. 1 T. 1,17, de hominibus ad vitam immor-talem resuscitatis 1 C. 15,52, de gloria aeterna 1 C. 9,25. 1 P. 1,4; de supernat. generatione filiorum Dei 1 P. 1,23; — τὸ ἄφθαρτον = ἡ ἀφθαρσία (δ IV 1d) 1 P. 3,4. [Aristot. ss.]*

†ἀφθορία, ας, ἡ (ἄφθορος LXX DSic.) *inte-gritas sine corruptione* T. 2,7 cr. [Gr. Nyss. al.]¹

ἀφέντη, ft. ἀφήσω, ao. ἀφῆκα, ao. P. ἀφέθην, ft. P. ἀφεθήσομαι; formae abnor-mes: praes. 2. sg. ἀφεῖς (sc. *aphīs* pro ἀφίεις *aphīs*), 3. pl. ἀφίουσιν, imperf. 3. sg. ἤφιεν, ao. 2. sg. ἀφῆκες, pf. Pl. 3. pl. ἀφέψανται (a pf. dorico ἔωκα, ἔωμαι). — 1) *dimitto, emitto*: a) *aliquem dimitto* Mt. 13,36 (?) cfr. nr. 3a [cl.]; conjugem per di-vortium 1 C. 7,11 ss. [Hdt. 5, 39]. — b) *aliquid emitto, mitto*: a) *alqd. a me emitto*: φωνήν Mr. 15,37 [Epict.; φθογγήν ets. tragg.], τὸ πνεῦμα Mt. 27,50 [ψυχήν Eur. Or. 1171]; — β) *alqd. in me non conservo*: ἀγάπην Ap. 2,4 [δργήν Aeschyl. Prom. 315]; — γ) *missum facio, praetereo* H. 6,1 [Hdt. 3, 95]; *neglego, non observo*: ἐντολήν

Mr. 7,8; Mt. 23,23. R. 1,27 [τὰ θεῖα Soph. Oed. C. 1537]. — δ) *condono alci. debitum*: τὸ δάνειόν τινι Mt. 18,27: ib. 32 [τινὶ χι-λίας δραχμάς Dem.]. — ε) *condono alci. culpam s. offensam*: τινὶ τι Mt. 6,12,14 s. Mr. 11,25 s. L. 5,20 s. J. 20,23 (opp. κρα-τεῖν). A. 8,22 [ὑμῖν τὰς ἀμαρτάδας Hdt. 8, 140, 2; 6, 30]; absolute: ἀφίημι τινι *veniam do alci.* Mt. 18,35 (12,32; 18,21).

— 2) *permitto, sino* (= ἔτεν): seq. accus. et inf. ἀφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με L. 18,16 [Hdt. 3, 25 al.]; Mt. 13,30. Mr. 1,34. L. 8,51. Ap. 11,9; supprimitur infinitivus e contextu supplendus (aequivalet fere germ. *einen machen lassen*) Mt. 3,15 b. Mr. 5,19; 11,6; 14,6. J. 12,7; 11,48. A. 5,38 cr. Ap. 2,20, suppresso simul accus. Mt. 3,15 a; accusativo c. infin. substituitur ὅντα c. conj. (Bl. § 69): οὐκ ἤφιεν ὅντα τις διενέγκη σκεῦος Mr. 11,16 [Epict. 4, 13, 19]; imperativus copulatur cum conjunc-tivo cohortativo: ἀφες ἐκβάλω τὸ κάρ-φος 'sine me extrahere ..' Mt. 7,4. L. 6,42; Mt. 27,49. Mr. 15,36 [ἀφες σκέψωμαι Epict. 4, 1, 132; inde mesohell. ἀφε .. neohell. ἀς παίζωμεν! ἀς παίζωσι! 'luda-mus! ludant!']; seq. duo accus.: οὐκ ἀμάρ-τυρον ἔαυτὸν ἀφῆκεν 'non savit se esse in-testatum' A. 14,17. [ἀ. τινὰ ἀτιμον Soph. OC. 1279] — 3) *relinquo* alqm. vel alqd., nempe ipse abiens: a) *ab aliquo discedo*: ἀφείς αὐτούς Mr. 8,13 (parall. Mt. 16,4 καταλιπών: usus participii ἀφείς cum verbo abeundi in Mt. et Mr. frequentior, est aramaismus: Dalman 17). — b) alqm. *vexare desino* Mt. 4,11; de febri Mt. 8,15. Mr. 1,31. L. 4,39. J. 4,52. — c) *a persona propinquā, a re propria discedo, eam sibi relinquens*: ἀφήκαμεν πάντα Mr. 10,28; Mt. 4,20,22; 18,12; 19,29. L. 5,11; ἀφίεται ὑμῖν (dat. incomm.) δοίκος ὑμῶν L. 13,35 cr. (nBr.) *subtrahitur vobis protectio divina*. — d) *in malam partem: desero*: ἀφίσιν τὰ πρόβατα J. 10,12: Mt. 26,56. — e) *re-linquo alqm. alicubi, tecum comitem non abduco* (opp. παραλαμβάνω) Mt. 24,40 s. L. 17,34 s.; τινὰ ἡμιθανῆ L. 10,30; item alqd. *suo loco relinquuo (stehen oder liegen lassen)*: ἀφες ἔκει τὸ δῶρόν σου Mt. 5,24: J. 4,28. L. 13,8; pass. Mt. 24,2. Mr. 13,2. L. 21,6. — f) *moriens alqm. relinquuo superstitem* Mt. 22,25. Mr. 12,20,22 (σπέρμα 'posteros'); ὑμᾶς δρφανούς J. 14,18.

ἀφ-ινέομαι, ao. ἀφικόμην: *pervenio* aliquo, *advenio*; de rei fama R. 16,19 [Eccli. 47,17].¹

†ἀ-φιλ-άγαθος 2. *bonum bonosve non amans* 2 T. 3,3.¹

×ἀ-φιλ-άργυρος 2. *pecuniam non amans, non avidus pecuniae* 1 T. 3,3. H. 13,5 [inscr. Athen. al.; Polycarp. 5; didache 15, 1; pOx. 33 II 11].*

ἄφιξις, εως, ἡ (ἀφικνέομαι) *adventus*; verum A. 20,29 **†abitus**, *discessus* (syr. arm. vulg.), nisi forte explices *adventus domum* (*Heimkehr*).¹

ἀφ-ίστημι, ao. ἀπέστησα: *absistere i. e. desciscere facio, ad defectionem incito*: per hebraismum δπίσω ἔαυτοῦ (ad se sectandum) A. 5,37. — Med. **ἀφίσταμαι**, ft. ἀποστήσομαι, ao. ἀπέστην: *ab-, de-sisto, ἀπό τινος*: 1) *discedo* L. 13,27. A. 12,10; 15,38; 19,9. 1 T. 6,5r.; hyperbole: οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ L. 2,37. — 2) *ab algo. vexando desisto*: L. 4,13. A. 5,38; 22,29. 2 C. 12,8 [a re desisto, Epict.]. — 3) *descisco, deficio* L. 8,13. 1 T. 4,1. H. 3,12. [Hdt. Xen.] — 4) *evito* alqd. 2 T. 2,19.*

ἀφρω repente A. 2,2; 16,26; 28,6.*

ἀφρόβως adv. (ἀφοβος) 1) *sine timore, secure* L. 1,74. 1 C. 16,10. Ph. 1,14. [tragg. Xen.] — 2) *absque verecundia, impudenter* Ju. 12.*

ἀφ-ομοιόω proprie: *alqd. ita demuto (ἀπο-), ut fiat simile (ὅμοιον) alteri, etiam: comparo; pf. P. similis sum: ἀφωμοιωμένος τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ* H. 7,3.¹

ἀφ-οράω, ao. ἀπ-εῖδον, ej. ἀπ-ίδω vel hell. ἀφ-ίδω (Bl. § 4, 3): *ab eo loco vel statu in quo sum (ἀπο-) video, animum adverto εἰς τινα [εἰς τι Epict.]* H. 12,2; *eminus rem longe remotam conspicio* [Hdt. 8, 37], transl. *rem futuram cognosco*: ὡς ἀν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμέ ‘cum res meas [quales futurae sint] intellexero’ Ph. 2,23.*

ἀφ-ορίζω, ft. ἀφορίσω (Mt. 25,32 Tdf. WH.) et att. -ιῶ, ao. ἀφώρισα, pf. P. ἀφώρισμαι, ao. P. ἀφωρίσθην: *limitibus (ὅρος) descriptis alqm. separo*: 1) *alqm. ab aliis separo*: A. 19,9; *τινὰ ἀπό τινων* Mt. 25,32; *τινὰς ἐκ μέσου τινῶν* Mt. 13,49; *ἔαυτόν*, sc. ab aliis G. 2,12; *alqm. in poenam omni aliorum commercio excludo* L. 6,22; *pass. sensu reflex.* 2 C. 6,17. — 2) *aliquem e multorum numero certum in finem seligo, destino ad alqd.*: *τινὰ εἰς τι*

A. 13,2. R. 1,1; G. 1,15. [Aristot. Pol. 6, 8, 20 πρός τι; LXX Lev. 20,26 al.]*

ἀφορμή, ἡς, ἡ (ἀφ-ορμάω) *locus unde fit expeditio*; transl. *ansa, occasio, incitamentum*; ἀφορμὴν λαβοῦσσα ἡ ἀμαρτία ‘(per mandatum non concupiscentia) concupiscentia incitamentum (se manifestandi) nacta...’ R. 7,8,11, sim. G. 5,13; ἀφορμὴν διδόναι καυχήματος ‘occasionem gloriandi praebere’ 2 C. 5,12; ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀ. τῶν θελόντων ἀφορμὴν ἵνα . . . ‘ut amputem (τὴν) occasionem [de accepta sustentatione tamquam de privilegio apostolico gloriandi] iis qui [aliquam] occasionem quaerunt (= qui eo tendunt) ut . . .’ 2 C. 11,12, cf. Cornely in l. c.; μηδεμίαν ἀ. διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ ‘adversario (= diabolo) nullam dare occasionem [sc. eas seducendi]’ 1 T. 5,14 [Dem. Pol. al.].*

ἀφρίξω ↓ *spumo* Mr. 9,18,20.*

ἀφρός, οῦ, ὁ *spuma* L. 9,39.¹

ἀφροσύνη, ης, ἡ ↓ 1) *insipientia, stultitia* 2 C. 11,1,21; ἐν ἀ. ‘stulte’ (cfr. ώς III 3)

2 C. 11,17. — 2) *ex modo loquendi VTⁱ:*

**pessima malitia* Mr. 7,22. [2 Reg. 13,12. Jdc. 20,6,10cA. Dt. 22,21; item ‘stultus’ i. q. sceleratus Ps. 13,1. Is. 32,6 al.].*

ἀ-φρων, ον, ονος (φρήν) *amens, stultus, qui nihil intellegit vel temere agit*; R. 2,20. E. 5,17. 1 P. 2,15; qui de se gloriatur, speciem habere videtur hominis stulti 2 C. 11,16,19; 12,6,11; correctionibus et vituperiis praemittitur voc. **ἀφρων** (t. r. -ον)! L. 12,20. 1 C. 15,36, **ἀφρονες!** L. 11,40.*

ἀφ-υπνώω, ao. ἀφύπνωσα (quasi ‘in somnum abeo’) **†indormisco** L. 8,23. [Herm. vis. 1, 1; aAndr. Mt. c. 16; = ‘expergiscor e somno’ Anth. Pal. 9, 517.]¹

***ἀφ-υστερέω** 1) intransitive: a) *sero venio* [Pol.]. — b) *quia sero veni, a re absum eāque careo*: *ἀπό τινος* [Sir. 14,14]. — 2) transitive: **retineo, subtraho, defraudo* alqd.: δ μισθὸς . . . δ ἀφυστερημένος Ja. 5,4 Tdf. WH., ubi ἀφ' ὑμῶν ‘ex vestra parte’ = ὑφ' ὑμῶν ‘per vos’. [Neh. 9,20 τὸ μάννα σου οὐκ ἀφυστέρησας ἀπὸ στόματος αὐτῶν.]¹

ἀ-φωνος 2. (φωνή) *sine voce*; 1) *carens facultate loquendi, mutus* 2 P. 2,16; *de idolis* 1 C. 12,2 cf. Ps. 113,13. — 2) *voce abstinentis, tacens* A. 8,32 cf. Is. 53,7. Sap. 4,19. — 3) **†in sententia ubi φωνή = ‘lingua, Sprache’**: *eo carens quod linguae*

essentiam constituit eamque intelligibilem reddit (cf. μήτηρ ἀμήτωρ ‘mater quae eo caret quod velut essentiam matris constituit, pietate et amore’): τοσαῦτα γένη φωνῶν εἰσιν . . . καὶ οὐδὲν ἄφωνον tam multa genera linguarum sunt, et nullum earum non est aptum instrumentum commercii hominum 1 C. 14,10 (v. Cornely).*

Ἄχαζ, ὁ (Tdf. He. Br. **Ἄχαζ**, WH. **Ἄχαζ**: Ἀχάζ) *Achaz*, rex Judae, Mt. 1,9.

Ἄχαία, αἱ, ἡ *Achaja*; 1) regio septentrionalis Peloponnesi; 2) provincia imperii Romani ab a. 146 a. Chr. n., totam Graeciam complectens [Pol. Cic. Plin.]: A. 18,12,27. (R. 16,5r. certo falso, ut patet ex 1 C. 16,15). 1 C. 16,15. 2 C. 1,1; 9,2; 11,10; cum Macedonia provincia A. 19,21. R. 15,26. 1 Th. 1,7s.

Ἄχαικός, οῦ, δ *Achaicus*, vir ecclesiae Corinthiae 1 C. 16,17.

ἀγάριστος 2. (*χαρίζομαι*; sed significatio = ἄχαρις) *ingratus* = 1) *injucundus* [Hom. Xen.]. — 2) *beneficiorum immemor*: L. 6,35. 2 T. 3,2. [Hdt. 1, 90; X. Cyr. 1, 2, 7.]*

Ἄχειμ, ὁ *Achim*, unus e majoribus Christi, Mt. 1,14. [**Ἄχειμ** 1 Chr. 11,35 cB. = **Αχιάμ** (sed cA **Ἄχιάμ**: genuina scriptura fuerit **Ιχίμ** i. e. **Ιχίαμ**)].

ἀγειροποίητος 2. (*χειρο-ποιέω*) *non manu factus, non ab homine factus*, i. e. sublimioris naturae quam sunt vilia opera hominum: Mr. 14,58. 2 C. 5,1. C. 2,11.*

Ἀχελδαμάχ: v. **Ἄκελδαμάχ**.

ἀγλύς, ὕος, ἡ *caligo*, max. de obducto oculis impedimento ne videant; ἀ. καὶ σκότος A. 13,11. [poët., Pol. Symm.]¹

ἀγρεῖος 2. (*χρεῖος* 2. ‘utilis’; hoc pro χρεῖος a χρείᾳ: ideo in composito accentus in paenultima manet) *inutilis*; ex pigritia Mt. 25,30; e defectu virium qui servum ultra id quod debet laborare non sinit L. 17,10. [cl. de invalidis, senibus; ἄχρι δούλους pPar. 68 B 54.]*

***ἀγρειών** vel, eliso ἵ, **ἀγρεόν**, ao. P. ἡχρε(ι)ώθην ↑ *inutilem reddo, pessumdo* [LXX, Pol.]; pass. *inutilis evado* R. 3,12 e Ps. 13,3 = **ῆλλας** ‘moribus corrumpt’.¹

ἄγρηστος 2. (*χράομαι*) *inutilis* Phm. 11 cum opp. *εὐχρηστος*.¹

ἄχρι et **ἄχρις** (v. notam in fine; etymol. = μχρι, μέχρι): 1) praepositio c. genet.: *usque ad, tenuis*; a) de loco:

ἄχρι Πάφου A. 13,6: A. 20,4; 28,15. Ap. 14,20; 18,5; c. genet. pers. ἄχρι (t. r. -ις) ἐμοῦ A. 11,5, ἄχρι καὶ ὑμῶν ‘usque ad vos quoque’ 2 C. 10,13s. — b) de tempore: ἄχρι καιροῦ ‘usque ad opportunum [redeundi] tempus’ L. 4,13, ‘usque ad statum tempus [quo te Deus sanabit]’ A. 13,11; ἄχρι Νόμου (inde ab Adamo) usque ad Legislationem Mosaicam R. 5,13; ἄχρι τοῦ νῦν R. 8,22. Ph. 1,5 = ἀ. τοῦ δεῦρο R. 1,13; minus concinne ἥλθομεν εἰς τὴν Τρ. ζ. ἡμερῶν εἴ ‘venimus Tr. [navigantes] usque ad dies 5’ = die 5 to A. 20,6; ἀ. ἡς ἡμέρας (II δς 8, ba) Mt. 24,38. L. 17,27. A. 1,2, seq. conj. sine ἀν (ut cl. post μέχρι οὗ et ἔως Krüger 54, 17, 3) L. 1,20; ἄχρι(ς) οὗ (= ἄχρι τοῦ χρόνου ϕ) conjunctionis instar a) *dum, donec: bis: jusqu'à ce que*, de praeteritis c. indic. aor. A. 7,18, de futuris c. conj. addito ἀν 1 C. 11,26r.; 15,25r. Ap. 2,25 vel omissa ἀν L. 21,24cr. R. 11,25. 1 C. 11,26cr.; 15,25cr. G. 3,19; 4,19r. Ap. 7,3r. β) *dum, quamdiu: während, so lange: tant que, tandis que* H. 3,13. A. 27,33. — c) de gradu modove actionis: ἀ. θανάτου ‘usque ad mortem [intentandam]’ A. 22,4 vel [patienter subeundam] Ap. 2,10; 12,11; ἀ. μερισμοῦ κτλ. H. 4,12 (v. μερισμός). — 2) conjunctio temp.: *dum, donec: bis: jusqu'à ce que*; seq. ft. indic. Ap. 17,17cr., seq. conj. sine ἀν L. 21,24r. Ap. 7,3cr.; 15,8; 17,17r.; 20,3. [ita Bion, Plut.] — NB. In NT etiam ante vocales dic. ἄχρι; solet dici ἄχρις οὗ, sed non constanter.*

ἄγυρον, οὐ, τό *palea*, i. e. totus culmus cuius grana excussa sunt; singularis collective (cl. plerumque plur.) Mt. 3,12. L. 3,17; de comburenda palea v. etiam X. Oec. 18.*

ἀψευδῆς 2. (*ψεῦδος*) *mendacii expers, verax* T. 1,2. [Hsd. Hdt. ss.]¹

ἄψινθος, οὐ, ἡ (alibi plerumque ἀψίνθιον) *absinthium*, de quo v. Fonck 102; γενέσθαι εἰς ἀ. amarissimum fieri Ap. 8,11 (cfr. γίνομαι III 1).¹

Ἄψινθος, οὐ, δ *Absinthius*, vg. *Absinthium*, tamquam n. pr. stellae i. e. angeli lapsi Ap. 8,11, cf. 9,1. Is. 14,12 (ideo generis masc., ut *Λεγιών* q. v.).¹

ἄψυχος 2. (*ψυχή*) *sine anima, vita carens; τὰ ἀ.* 1 C. 14,7 sunt instrumenta musica. [Aesch. Plat. al.]¹

B

Βάαλ (edd. Βαάλ, v. praeamb.), ἡ *Baal* R. 11,4. *Nota*: est nomen primarii Chanaanitarum dei, hebr. בָּאֵל 'dominus', LXX plerumque δέ Βάαλ, FlJ. δέ Βάαλ, Βελίας, Βῆλος. Cur R. 11,4 et Jdc. 2,13 cA. 1 Reg. 7,4 (τὰς Βααλίμ). Soph. 1,4 al. dicatur ἡ Βάαλ, in comperto non est: aut ἡ Βάαλ dicebatur pro ἡ εἰκὼν τοῦ Β. (ut δέ Ζεύς = δέ ναὸς τοῦ Διός); aut (cfr. Hagen I 512) — cum Judaei vitandi istius nefandi nominis causa saepe dicerent בָּאֵל, graece ἡ Αἰσχύνη (v. gr. hebr. Jer. 3,24; LXX. 3 Reg. 18,25) — per art. fem. lector monebatur, ut hoc nomen in legendo substitueret.¹

Βαβυλών, ὄνος, ἡ (בָּבֶל) *Babel, Babylon, Babylonia*; 1) nomen notissimae urbis et in LXX regionis (= cl. Βαβυλωνία) Eu-phrati fl. adjacentis: ἐπέχεινα Βαβυλῶνος 'trans urbem B.' A. 7,43 (cD ἐπὶ τὰ μέρη B. 'ad regionem Babyloniae'; ex Am. 5,26 'trans Damascum'); ἡ μετοικεσία Βαβυλῶνος 'deportatio [Judaeorum] in Babyloniam' Mt. 1,11 s., 17 (Bl. § 35, 5). — 2) Ap. 14,8; 16,19; 17,5; 18,2,10,21 *urbs Roma*, persecutrix Ecclesiae, idolorum cultrix ita vocatur sec. multos; 1 P. 5,13 itidem Roma designatur, sec. traditionem inde a Papia usque ad saec. 16. constantem; Babylonis enim ecclesiae ne vestigium quidem in historia exstat, et periculum persecutionis Neronianae nomen typicum usurpatum satis explicat; v. Cornely, introd. III² p. 619 ss.; Compend. ⁵ p. 605; Hundhausen in 1 P. pg. 82 ss.*

βαθυός, οῦ, ὁ (βαίνω) *gradus*, nempe scalae vel pedis (= passus); β. καλός 1 T. 3,13 de gradu honoris atque praemii caelestis. [gr. audaciae, FlJ. bell. 4, 3, 10.]¹

βάθος, οὐς, τό *profunditas, altitudo*; Ε. 3,18 (opp. ὄψις); R. 8,39 (opp. ὄψιμα) 'res profunda'; β. γῆς 'humus profunda' quae supra semen jacet Mt. 13,5. Mr. 4,5 (Fonck 128); i. q. *altum (mare)* L. 5,4; — metaphorice: β. πλούτου [Soph. Aj. 130] ingentes divitiae, R. 11,33; ἡ κατὰ βάθος πτωχεία 'ingens paupertas' 2 C. 8,2; τὰ

βάθη τοῦ Θεοῦ recondita ac velut in profundo sita Dei mysteria et consilia 1 C. 2,10; τὰ βάθη τοῦ σατανᾶ Ap. 2,24 r.*

βαθύνω, αο. ἐβάθυνα ↓ *profundum facio, profunde excavo* [Il. 23, 421] L. 6,48.¹

βαθύς 3. (L. 24,1 cr. gen. masc. -έως pro -έος e lingua vulg. Bl. § 8, 5) *profundus*; a) proprie: φρέαρ J. 4,11. — b) transl.: ὅπνος A. 20,9 [Len.]; ὅρθρος L. 24,1 [Plat.]; τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ A. 2,24 cr., v. βάθος.*

***βαῖον**, ου, τό (vox aegypt., copt. βα, βαι) *ramus palmae* J. 12,13. [1 Mach. 13,51; pap. 1. et 2. saec. p. Chr.]¹

Βαλαάμ, ὁ (בָּלָע) *Balaam*, vates quem Balac rex mercede conducebat, ut Israëlitis malediceret. Is, jam a Deo iis maledicere vetitus (Num. 22,12), iterum majore mercede sibi oblatâ, avidus igitur pecuniae, rursus e Deo quaerere vult, num sibi maledicere liceat (ib. 22,17); cui cum Deus permisisset ut cum legatis iret, ea tamen lege ut nihil faceret, nisi quod Deus eum jussurus esset, mane proficietur (ib. 20 s.). Mentem suam tamen interim in pejus mutarat, et, pecuniae acquirendae cupidine, Israëlitis maledicere in animum induxit, ut ex Dt. 23,6. Neh. 13,2. Num. 22,22 targ. Hierosol. patet, et angelus Domini proficiscentem tamdiu impedit donec Balaam, se peccasse confessus (Num. 22,34) est et iterum ei sancte inculcata itineris condicio (ib. 35); tum secundum Dei mandatum ter Israëlitis benedicit — bis observatis sacrificiorum omnibus —. Statim postea Moabitidas scandalo diabolico ad peccandum cum Israëlitis pellicit (Num. 25,2; 31,16), fortasse amissae sua mercedis dolore impulsus. In NT proponitur ut exemplum hominis pecuniae avidi et fidelium seductoris; 2 P. 2,15. Ju. 11. Ap. 2,14. (Cfr. Hundhausen in 2 P. l. c.)*

Βαλάκ, ὁ (בָּלָק) *Balac*, rex Moabitarum, Ap. 2,14.¹

βαλλάντιον (t. r. βαλ-), ου, τό *marsupium, crumena, sacculus* L. 10,4; 12,33; 22,35 s. [Plat. Xen.]*

βάλλω, ft. βάλω, ao. ἔβαλον, pf. βέβληκα, pf. P. βέβλημαι, ao. P. ἔβλήθην: *jacio, mitto*; 1) βάλλω τι *alqd. jacio, mitto*; a) proprie: aut *cum quadam vi, data opera alqd. projicio (werfen)* aut *sine vi alqd. suo pondere e manibus elabi et deorsum cadere sino (fallen lassen)*: lapidem Ap. 8,5; 18,21. J. 8,7,59, pulverem in aëra A. 22,23, rete in mare Mt. 4,18; 13,47, hamum Mt. 17,27, semen in terram Mr. 4,26. L. 13,19, pecuniam in marsupium J. 12,6. Mr. 12,41, sortem J. 19,24; pabulum animali projicio Mt. 15,26. Mr. 7,27, sim. Mt. 7,6; *inutilia abjicio*: add. ἔξω Mt. 5,13; 13,48. L. 14,35. 1 J. 4,18 (metaph.); add. ἀπὸ σου Mt. 5,29 s.; 18,8s.; *comburendum abjicio* Mt. 3,10; 6,30 al.; b) *liquorem ef-, infundo* [Epict. 4, 13, 12 al.] Mt. 9,17; 26,12. Mr. 2,22 (βλητέον i. q. δεῖ βάλλειν c. acc. obj., Curtius § 231). J. 13,5; de liquore cum impetu projecto Ap. 12,15 s. — c) minus proprie = *jacere facio i. e. pono, depono, appono*: gladium in vaginam J. 18,11, frena in os Ja. 3,3, pecuniam ap. nummularios Mt. 25,27, digitos alicubi pono Mr. 7,33. J. 20,25, onus alicui impono Ap. 2,24, pacem, bellum afferro Mt. 10,34; metaph. εἰς χαρδίαν β. ἵνα ‘alci. consilium suggero ut’ J. 13,2 [β. ἐν θυμῷ Od. 1, 200]; Ap. 2,14; 4,10. — 2) βάλλω τινά a) *alqm. cum aliqua vi vel invitum dejicio, pro-, e-jicio ets. Mr. 9,22,42. Ap. 12,9,13, ἐαυτόν Mt. 4,6. J. 21,7, τινὰ ἔξω J. 15,6, in gehennam Mt. 13,42,50. Mr. 9,45. Ap. 19,20; — b) i. q. jacere cogo, ut aegrotum in lecto τινὰ εἰς κλίνην Ap. 2,22; plerumque pf. P. βέβλημαι *aegrotus jaceo* Mt. 8,6,14; 9,2. Mr. 7,30. L. 16,20; aegrotum in balneum *depono* J. 5,7; alqm. in carcerem conjicio Mt. 5,25; 18,30. A. 16,23 [Epict.]. — c) i. q. germ. *bewerfen; peto*: βάλλω τινὰ ῥαπίσματιν alqm. alapis, ceu jaculis, peto Mt. 14,65 r. Br. Construitur βάλλω cum. *praepp.* et *advv. loci*: εἰς, ἐπί c. acc., ἐμπροσθεν s. ἐνώπιον c. gen., κάτω, ἔξω, ἐπί c. gen. Mt. 26,12; cum dat. ejus cui alqd. apponitur Mt. 15,26; 25,27. — 3) semel intransitive *ruo* A. 27,14 [de flumine Hom., de equo Aesch., de homine Epict.].*

βαπτίζω, ft. βαπτίσω, ao. ἔβαπτισα, pf. P. βεβάπτισμαι, ao. P. ἔβαπτισθην, ft. P. βαπτισθήσομαι: verbum frequentativum ad βάπτω (cfr. στεναχίζω, διπτάζω) *iterum*

*iterumque mergo; 1) merso, tingo; *med. vel pass. me lavo Mr. 7,4. L. 11,38 [2 Reg 5,14]. — 2) metaphorice pass. a) rebus adversis etc. *immergor, obruor* [pPar. 47, 13 (cc. 153 a); δφλήμασι βεβ. ‘aere alieno obrutus’ Plut. Galb. 21; δ ἔβάπτισεν τὴν πόλιν FlJ. bell. 4, 3, 3]: δύνασθε τὸ βάπτισμα δ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; valetisne tot tantaque subire mala, quot quantisque ego obruendus sum? Mr. 10,38s.: Mt. 20,22s. t. r. L. 12,50. — b) in NT etiam de larga collatione boni: τινὰ (ἐν) Πνεύματι ἄγιῳ ‘alqm. Spiritu S. large collato quasi perfundere’ Mr. 1,8 (cfr. Is. 43,3. Joël 2,28 ‘effundam Sp. m.’), add. καὶ πυρὶ ‘caelesti ardore’ Mt. 3,11. L. 3,16; J. 1,33. A. 1,5; 11,16. — 3) dicitur potissimum de ritu sacrae lotionis s. tincctionis quem Johannes praecursor a Deo jussus (J. 1,33) adhibuit ad excitandam in hominibus paenitentiam, qua ad accipiendo peccatorum remissionem disponerentur; quem ritum postea Jesus quoque adhibuit, ad sacramenti sua virtute animos preparatos a peccatis expurgantis dignitatem evexit ac necessariam condicionem intrandi in regnum caelorum constituit: «*baptizo*»: a) de Johannis baptismo Mt. 3,6,13s., 16. Mr. 1,5,8s. L. 3,7,16 al.; εἰς μετάνοιαν ad excitandam paenitentiam Mt. 3,11; βαπτίζομαι τὸ βάπτισμά τινος ritum baptismi ab alqo. administratum subeo L. 7,29, inconcinne εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα A. 19,3 propter quaestionem εἰς. τί (= εἰς τίνος ὄνομα) ἔβαπτισθε; absolute βαπτίζω *baptismum administro*: τί (cur?) οὖν βαπτίζεις; J. 1,25; Mr. 1,4. J. 1,28; add. ὅδατι A. 1,5; 11,16, ἐν ὅδατι J. 1,26,31,33; δ βαπτίζων ‘baptista’ Mr. 1,4 Tdf. WH.; 6,14; β. βάπτισμα μετανοίας ‘administro b. p.’ A. 19,4. — b) *de Christi baptismo*: fueritne ille baptismus a Christo per apostolos administratus, de quo J. 3,22,26; 4,1,2, sacramentalis, v. Murillo et e contrario Knabenbauer in J. 3,22; de sacramento christiano A. 2,41; 8,12s.; 22,16. 1 C. 1, 14—17 al.; βαπτίζω τινά εἰς τὸ ὄνομα Τίνος = alqm. Alicui (Deo, Christo) per baptismum consecro (cfr. ὄνομα II 1 a, 2 a) Mt. 28,19. A. 8,16; 19,5 (1 C. 1,13,15), itidem ἐν (A. 2,38 r. ἐπὶ) τῷ ὄνοματί Τίνος A. 2,38 cr.; 10,48; breviter βαπτισθῆναι εἰς Χριστόν R. 6,3. G. 3,27 (cfr. A. 19,3 a);*

βαπτισθῆναι εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ (Christi) i. q. per baptismum Christo morienti inseri, ita ut cum Christo (mystice, sec. veterem hominem) moriamur R. 6,3; εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν per baptismum omnes, Christo inserti, unum corpus (unius corporis membra) evasimus 1 C. 12,13; — οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν ‘baptismum subeuntes pro mortuis’ fuerint tales neophyti qui, tolerante ad tempus ejusmodi usum Ecclesia, pro catechumeno ante baptismum praemature mortuo baptismum subibant, quo illum in fide Christi defunctum fideliumque suffragiis dignum esse symbolice testarentur (v. Cornely) 1 C. 15,29. — d) typice Israëlitae dicuntur per Maris rubri transitum in Mosen (ut Christiani in Christum) baptizati esse (ἐβαπτίσθησαν cNACD) vel baptismum subiisse (ἐβαπτίσαντο cBKL) 1 C. 10,2, ubi cfr. commentarios.

†**βάπτισμα**, ματος, τό ↑ *immersio*, «*baptismus*»; 1) metaph. *illud quasi balneum quod is subit qui multis magnisque malis obruitur* (v. βαπτίζω 2 a): Mr. 20,22 s. (t. r.). Mr. 10,38 s. L. 12,50. — 2) de ritu sacro baptismi: a) *baptismus Johannis praecursoris*: Mt. 3,7; 21,25 al.; β. μετανοίας b. susceptus vel suscipiens ut signum animi paenitentis Mr. 1,4. L. 3,3. A. 13,24. — b) *baptismus sacramentalis a Christo institutus*: διὰ τοῦ βαπτίσματος (supple: τοῦ) εἰς τὸν θάνατον (sc. Χριστοῦ) R. 6,4; E. 4,5 (*unum b.*, sc. in Christum, cf. 1 C. 1,13 ss.). C. 2,12. 1 P. 3,21 (ubi β. est apposito et explicatio verborum δ... ἀντίτυπον, v. ἀντίτυπος).

†**βαπτισμός**, οῦ, δ *lavatio*, *baptismus*, plur. de lustratione saepe et vario modo facienda: βαπτισμοὶ ποτηρίων κτλ. Mr. 7,4,8 r. He. Br.: H. 9,10; βαπτισμῶν διδαχή H. 6,2 videtur esse ‘institutio (catechumenorum) de baptismis’, i. e. de baptismo Christianorum, ejusque ad Judaeorum baptimos relatione aut differentia. [FlJ. ant. 18, 5, 2 de Johannis baptismo].*

†**βαπτιστής**, οῦ, δ *baptizator*, ‘*Baptista*’, ita vocatur S. Johannes praecursor Mt. 3,1; 11,11 s.; 14,2,8; 16,14; 17,13. Mr. 6,24 s.; 8,28. L. 7,20,28 v., 33; 9,19 [et FlJ. ant. 18, 5, 2].*

βάπτω 1) *immergo, intingo*; c. acc. J. 13,26; add. ζδατος ‘in aquam’ L. 16,24

[ita Arat. 750 ποταμοῖο ἐβάψατο, ut Hom. λούεσθαι τινος: est genet. similis ei qui sequitur verba participandi et tangendi]. — 2) *re coloratā tingo*, germ. *färben*: ιράτιον βεβαμένον αἴματι Ap. 19,13 v.*

Βαρ-αββᾶς, ἄ, δ (אַבְּבָא ‘filius Abbae’; utrumque nomen in Thalmude occurrit) *Barabbas*, latro Mt. 27,16 s., 20 s., 26. Mr. 15, 7,11,15. L. 23,18. J. 18,40.*

Βαράκ, δ (בָּרָק) *Barac*, qui hortatu Debborae exstitit dux Israëlitarum, Judic. 4: H. 11,32.¹

Βαραχίας, οὐ, δ (בָּרָכִיה ‘Barachias’ Mt. 23,35. Cum hīc de eo Zacharia dici videatur, de quo 2 Chr. 24,20 ss., probabiliiter voces υἱοῦ B. ab aliquo, qui de propheta agi putavit, aut interpolatae sunt (ut vid., sec. FlJ. bell. 4, 4 ubi zelotae Zachariam quendam, f. τοῦ Βαρεῖς vel Βαρισκαίου vel Βαρούχου in templo occidisse narrantur) aut e genuina lectione ‘filii Jojadae’, quam in evangelio Hebreorum infuisse S. Hier. testatur, demutata.⁴

βάρβαρος, οὐ, δ (cfr. sanscr. *barbara-s* ‘balbutiens; vilis’, arm. *barbar* ‘lingua, idioma’) 1) *qui ignotam linguam loquitur nec loquens intellegitur nec nos loquentes intellegit* [Hdt. 2, 158; Ovid. trist. 5, 10, 37; LXX Ps. 113,1]: ἔσομαι τῷ λαλοῦντι (sc. ei qui loquitur linguam mihi ignotam) βάρβαρος καὶ δ λαλῶν ἐν ἐμοὶ (‘apud me, in meo judicio’ erit) βάρβαρος 1 C. 14,11; de incolis Melitae insulae (Punice loquentibus) A. 28,2,4. — 2) Graeco modo loquendi *omnes qui Graeca lingua, cultu, moribus non utuntur*, βάρβαροι vocantur (etiam Romani, antequam apud eos litterae Graecae increbrescerent): “Ελλησίν τε καὶ βαρβάροις sec. sensum = ‘gentibus cultis (Graecis Romanisque) et incultis (reliquis)’ R. 1,11; C. 3,11 (Justin. apol. I 46: ἐν “Ελλησι μὲν Σωκράτης ἐν βαρβάροις δὲ Ἀβραάμ . . .).”*

βαρέω, pf. P. βεβάρημαι, ao. P. ἐβαρήθην (verbum ap. class. praeter ptc. pf. pass. βεβαρημένος [Pl. sympos. p. 203 b] vix usitatum) *gravo, premo*; pass. *gravor, premor*, v. g. somno Mt. 26,43. Mr. 14,40 r. L. 9,32 [Epict.]; rebus adversis 2 C. 1,8; *imminentis mortis cogitatione* 2 C. 5,4; de animo hebetato nimiis delectationibus aut [curis] L. 21,34 cr. (seq. ἐν); *impensis faciendis onerari ab aliis* 1 T. 5,16.*

βαρέως adv. (βαρύς) *graviter, aegre; difficulter;* β. ἀκούω ‘aurum gravitate laboro’ Mt. 13,15. A. 28,27 [LXX Is. 6,10, ut Hippocr. βαρυ-ήκοος ‘surdaster’; Xen. An. 2, 1, 9 β. ἀκούω = ‘moleste fero id quod audio’].*

Βαρ-θολομαῖος, οὐ, δ (cfr. Μᾶλτη, LXX Θολομαῖ, FlJ. Θολομαῖος) *Bartholomaeus*, apostolus, prob. idem qui Nathanaël (v. Knabenb. in Mt. 10,3. J. 1,45) Mt. 10,3. Mr. 3,18. L. 6,14. A. 1,13.*

Βαρ-ιησοῦς (Tdf. Br. οῦ), οῦ, δ (ברִיּוֹשׁ) *Barjesu, magus* A. 13,6.¹

Βαρ-ιωνᾶς, ᾧ, δ (ברִיּוֹנָה) *Barjonas*, cognomen Petri, Mt. 16,17.¹

Βαρ-νάβας (rectius, opinor, scriberemus -ᾶς), α, δ *Barnabas*, cognomen ab Apostolis Josepho seu Joseti inditum; fuit ille Le-vita, Cyprius, egregius doctrinae christianaæ magister: A. 4,36; 9,27; 11—15 pas-sim. 1 C. 9,6. G. 2,1,9,13. C. 4,10. Ejus cognominis, cum sec. A. 4,36 sit i. q. υἱὸς παραχλήσεως, aramaica forma fuerit בר נְמַתָּן; נְמַתָּן vero et est ‘consolatio’ et potest esse forma hypocoristica nominis נְחֵמָה ‘Nehemias’; in graecum ἱδιόμα transiens μ, propter vicinum ν, evasit β, sicut in דְרָמָן Neþrōd (cfr. Kühner³ I 155; Dalman, aram. Gr. 2 p. 142, n. 1).

βάρος, οὐς, τό (βαρύς) 1) *gravitas, pondus.* — 2) metaphorice aut metonymice varie: τὸ β. τῆς ἡμέρας *durus totius diei labor* Mt. 20,12; de obligatione molesta ac difficiili: ἐπιτίθημι τινι β. A. 15,28 = βάλλω ἐπὶ τινα β. Ap. 2,24 [τὸ β. τῶν ἐπιταγμάτων Pol. 1, 31, 5]; de defectu aliquius molesto qui et ejus conscientiae et aliorum patientiae oneri est, G. 6,2; *abundans rei copia, ingens moles*: β. δόξης 2 C. 4,17 [β. πλούτου Eur. El. 1287]; *potentia, auctoritas* [Pol. DSic.]: ἐν β. εἶναι 1 Th. 2,6.*

Βαρ-σαβ(β)ᾶς, ᾧ, δ (β t. r., ββ t. cr.) *Barsabas*: 1) *Joseph seu Joses B.*, cum Mathia propositus candidatus apostolatus, A. 1,23; — 2) *Judas B.*, vir christianus A. 15,22.

Βαρ-τιμαῖος Tdf. Br. vel **Βαρ-τίμαιος** t. r. WH. He., οὐ, δ (Μαΐτη; cfr. Τιμαῖος) *Bartimaeus*, f. *Timaei*, vir caecus a Christo sanatus Mr. 10,46.¹

βαρύνω, αο. P. ἐβαρύνθην ↓: *gravo, premo* L. 21,34r. = βαρέω, q. v.¹

βαρύς 3., compar. -ύτερος: *gravis: 1) ponderosus, φορτία* β. Mt. 23,4 (opp. Mt. 11,30). — 2) transl. a) *severus, durus*; ἐντολή 1 J. 5,3 (cf. Mt. 11,30); ἐπιστολή 2 C. 10,10. — b) *crudelis, violentus, «rapax»*: λύκος A. 20,29 [*βαρέας χειράς τινι ἐπιφέρειν* ‘violentas manus inferre’ Il. 1, 89; Xen. Ag. 11, 12 ἀνταγωνιστὴς β.]. — c) *gravis, magni momenti*: τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου ‘res in lege Mosaica maximi momenti’ Mt. 23,23; αἰτιώματα ‘graves accusations’ A. 25,7.*

βαρύτιμος 2. (↑, τιμή) ×*pretiosus*; μύρον Mt. 26,7r. WH. Br. [Strab. 17 p. 798; ap. Aesch. = *in magno honore habendus*.]¹

βασανίζω, αο. ἐβασάνισα, αο. P. ἐβασάνισθην, ft. P. βασανισθήσομαι (βάσανος) 1) *tempo, probo*; 2) *tormentis algm. exploro et fateri verum cogo* [Thuc. 8, 92, 2 al.]; hinc generatim 3) *tormentis crucio alqm.*: ἥλθες βασανίσαι ἡμᾶς; Mt. 8,29; Mr. 5,7. L. 8,28. Ap. 11,10 (cf. 5 s.); pass. Ap. 9,5; 14,10; 20,10; de doloribus morbi Mt. 8,6, partūs Ap. 12,2; transl. de agitatis pro-cellâ Mr. 6,48, de ipsa navi Mt. 14,24; ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν (Lot, cum sua sponte inter peccatores com-moraretur, sc. ad eos convertendos), visis operibus nefandis illorum, suam animam justam cruciabat 2 P. 2,8 [2 Mach. 7,13 al.].*

βασανισμός, οῦ, δ ↑*cruciatus, tormentum*: a) active: *cruciatus quo alqs. alium torquet*: δ βασανισμὸς αὐτῶν (locustarum, gen. subj.) ως β. σκορπίου Ap. 9,5. — b) passive: *tormenta quae quis subire cogitur*: β. καὶ πένθος Ap. 18,7: ib. 14,11; 18,10,15 [Alexis ap. Ath. 1, 56].*

βασανιστής, οῦ, δ (βασανίζω) *tortor* Mt. 18,34. [Dem.]¹

βάσανος, οὐ, ἡ 1) *lapis Lydius, basanites* (*Probierstein*), quo aurum et argen-tum explorabant. — 2) *inquisitio* [Hdt. 8, 110], max. *per tormenta* [Is. 8,12]; — hinc 3) ×*cruciatus, tormentum, dolor vehemens*: ὑπάρχειν ἐν βασάνοις L. 16,23; gehenna est δ τόπος τῆς β. L. 16,28 (cfr. Sap. 3,1); de morbis cum dolore conjunctis Mt. 4,24 [1 Mach. 9,56].*

βασιλεία, ας, ἡ [(βασιλεύω) 1) *regnum* i. e. *dominium regis, regia potestas* [Hdt. ss.]: λαβεῖν βασιλείαν L. 19,12,15. Ap. 17,12; δοῦναι τινι τὴν β. Ap. 17,17, ἔχειν βασιλείαν ἐπὶ τινων 17,18. — 2) metonymice:

a) *ii qui et ea quae dominio regis subsunt, terra seu populus cui rex praeest: κατηγωνίσαντο βασιλείας ‘debellaverunt regna’ H. 11,33; Mt. 4,8; 12,25s.; 24,7. Mr. 3,24; 6,23. L. 4,5 al. [Esth. 5,3 al.] — b) *regia majestas = persona regis, ipse rex [τὸ σπέρμα τῆς β. = filii regis 4 Reg. 11,1 η̄בְּנֵי מֶלֶךְ יְהוָה]; cfr. adnot. post nr. 3. — 3) In NT passim mentio fit *regni theocratici Messiani* a prophetis praedicti, ab Iudeis exspectati, a praecursore, Christo apostolisque annuntiati (cfr. Knabenbauer, Schanz al. in NT), cuius rex ac conditor est Deus vel Christus, Deus-homo, filius David, unde vocatur β. τοῦ Θεοῦ Mt. 6,33; 12,28 et saepe apud Mr. L. J. A. Paul. (ut Mr. 1,15; 4,11. L. 4,43. J. 3,3,5. A. 1,3; 8,12. 1 C. 6,9), β. τῶν οὐρανῶν praesertim apud Mt. 3,2; 4,17; 5,3 etc. ‘regnum caeli’ i. e. Dei (cfr. οὐρανός 3), in qua dictione vox β. saepe non tam sensu locali (Reich: royaume) sumenda est quam aequivalet nostro ‘Herrschaft: régime: dominium’, est sive mundi sive singulorum hominum ille status in quo Deus in eis plene regnat; vocatur regnum Christi Mt. 13,41. L. 22,30. C. 1,13, Christi et Dei E. 5,5, Davidis Mr. 11,10 (Ez. 34,23s.; de regia potestate Jesu Messiae L. 1,33; 22,29. J. 18,36. H. 1,8, qui olim veniet ἐν τῇ β. αὐτοῦ sua regia dignitate quasi indutus Mt. 16,28. L. 23,42). Est autem hoc regnum Dei in eo positum, ut per Christum redemptorem ejusque Ecclesiam homines vitam aeternam gloriae caelestis consequantur atque ut Christus gloriosus caelitus reversus eos qui digni fuerint, illius gloriae regiaeque dignitatis (Mt. 25,34. R. 5,17. Ap. 1,6; 3,21; 22,5 al.) participes reddat. Sicut autem in usu communi vox regni varie accipi potest pro regia potestate, gubernio, territorio, populo regi subjecto etc., ita etiam in dictione β. τοῦ Θεοῦ vel τῶν οὐρανῶν pro contextu modo hoc modo illud elementum complexae illius ideae supra descriptae praevalet: de gloria caelesti agitur, cum dicitur ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ κτλ. ἐν τῇ β. τ. οὐρ. Mt. 8,11, porro 5,3,10; 25,34. A. 14,22. 2 Th. 1,5 al. (v. infra), — de glorioso reditu Christi ad judicium (Mt. 16,28. Mr. 9,1?) L. 21,31, coll. Mr. 13,29, — de ecclesia Mt. 13,52; 16,19. C. 1,13, probabiliter etiam Mt. 16,28.*

Mr. 9,1 (= videbunt regnum Messianum firmiter in orbe terrarum constitutum), — de civibus hujus regni Ap. 1,6 ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἵερεῖς (cfr. Ex. 19,6), 1 C. 15,24 (Christus justos tradet Patri); — quatenus hoc regnum Dei est objectum praedicationis evangelicae, dic. τὴν β. τῶν οὐρ. vel τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεσθαι L. 4,43, κηρύσσειν 9,2, διαγγέλλειν 9,60, διαμαρτύρεσθαι A. 28,23; homo dicitur regnum Dei δέχεσθαι Mr. 10,15. L. 18,17, κληρονομεῖν Mt. 25,34: 1 C. 6,9. G. 5,21, ζητεῖν Mt. 6,33. L. 12,31, regnum Dei αἱρεται ἀπό τινος Mt. 21,43, δίδοται τινι L. 12,32, ἔστιν τινος Mt. 5,3,10; 19,14. Mr. 10,14; regnum Dei consideratur ut veniens ad homines: ἥγγικεν Mt. 3,2; 4,17, ἐγγύς ἔστιν L. 21,31, ἔρχεται Mt. 6,10 al., φθάνει Mt. 12,28. L. 11,20, hinc homo illud exspectat Mr. 15,43. L. 23,51; ubi dicitur εἰσελθεῖν εἰς τὴν β. τ. οὐρ. Mt. 5,20; 7,21 al., προάγειν τινὰ εἰς κτλ. 21,31, κλείειν τὴν β. τ. οὐρ. 23,14, οὐ μακρὰν εἶναι ἀπὸ τῆς β. Mr. 12,34, subesse videtur idea domūs vel civitatis in quam intratur; R. 14,17 sensus est fere hic: in christiana religione non interest, nos hoc vel illud comedere ac bibere, sed multum interest servari justitiam, pacem etc., libenter igitur abstинete cibo, si frater scandalizetur. — *Nota.* Num ipse Deus alicubi in NT per circumlocutionem metonymicam vocatur βασιλεία τ. οὐρ. *majestas caelestis* seu β. τοῦ Θεοῦ *majestas Dei*, ut a nobis reges appellantur Sua Majestas vel Regis Majestas? (In targumīm subinde talia occurunt; v. Dalman, die Worte Jesu I 81 ss.; fortasse Sap. 10,10 ἔδειξεν αὐτῷ τὴν β. τ. Θ. = fecit ut viderit Dei majestatem i. e. Deum, coll. Gen. 28,13.) Certe sic explicari posse videntur hi loci: Mt. 13,24; 18,23; 20,1; 22,2. L. 18,29 (coll. Mt. 19,29. Mr. 10,29); 21,31 (coll. Mt. 24,33); cfr. λόγος τῆς β. Mt. 13,19 et λ. τοῦ Θεοῦ L. 8,11. Plura de hac re v. Zeitschrift f. kath. Theol. 1903 p. 581 ss.

βασίλειος 2. vel 3. ↑ *regius, regalis*; β. ιεράτευμα 1 P. 2,9 (Ex. 19,6; hebr. תְּכִילָתָם בְּנֵי־הָעֵדָה ‘regnum sacerdotum’ ‘collegium sacerdotum regiae dignitatis’; Christiani enim ut membra mystica Christi quodammodo regiae ejus dignitatis consortes sunt et cum Christo regnabunt; cfr. ιερά-

τευμα, et Hundhausen in h. l.; — τὸ βασίλειον [Xen. Cyr. 2, 4, 3] vel plur. τὰ βασίλεια [Hdt. 1, 30 al.] *domus regia* L. 7,25 (cfr. Mt. 11,8).*

βασιλεύς, ἔως, δ acc. plur. εῖς (Mayser § 62, 5 e) *rex*; in NT: 1) *rex*, princeps cui hic ipse titulus βασιλεύς competit aut a vulgo dari solet, ut Pharao A. 7,10, Melchisedech H. 7,1, David Mt. 1,6, Herodes M. Mt. 2,1 (FlJ. ant. 14, 14, 4), Herodes Antipas tetrarcha Mr. 6,14 (sec. FlJ. ant. 17, 8, 1 non erat proprie rex; Cic. Verr. 4, 27 etiam regis filios ‘reges’ vocat), Herodes Agrippa I A. 12,1 (FlJ. ant. 18, 6, 10), Herodes Agrippa II A. 25,13 (FlJ. bell. 2, 12, 1), Imperator 1 P. 2,13,17 [ita FlJ. bell. 5, 13, 6; Hdn. 2, 4, 8; pOx. 33 II 6, 35 verso 1 al.]; universim Mt. 10,18; 11,8; 17,25. 1 T. 2,2. Ap. 9,11 al. — 2) *rex* dicitur a) Deus Mt. 5,35 [ex Ps. 47,3]. 1 T. 1,17 (cfr. αἱών 2 b). Ap. 15,3; β. τῶν βασιλεύοντων 1 T. 6, 15; — b) Christus Mt. 21,5 [Zach. 9,9]; 25,34,40. J. 18,37; β. βασιλέων Ap. 17,14; 19,16. — c) Sancti (cfr. βασίλειος) Ap. 1,6 r.; 5,10 r.

βασιλεύω, ft. εύσω, ao. ἐβασίλευσα ↑ *rex sum, regno*; 1) universim de principibus L. 19,14,27. 1 T. 6,15; Mt. 2,22 dic. de Archeleao tetrarcha, qui utique regis nomen a Romanis non obtinuit sed affectavit, ab Herode testamento rex destinatus et a militibus rex salutatus a vulgoque certe initio pro rege habitus est (FlJ. 17, 8, 1 ss.; 17, 11, 4). — 2) sensu eminentiore a) de Deo: Ap. 11,17; 19,6. — b) de Christo: L. 1,33. 1 C. 15,25. — c) de Christianis ac Sanctis Christi regni consortibus: jam hic in terris R. 5,17. Ap. 5,10 (si legitur βασιλεύουσιν); gloriosius regnabunt justi cum Christo mille annis Ap. 20,6 (5,10 v. βασιλεύουσιν Tdf. He); denique in aeternum regnabunt Ap. 22,5; 1 C. 4,8 sensus est hic: ‘utinam verum esset, vos ad beatitudinem regni caelestis jam pervenisse!’ — 3) metaphorice *regnare* dicitur mors R. 5,14,17, peccatum R. 5,21, concupiscentia 6,12, gratia 5,21. — Nota: 1) *de constructione verbi*: seq. genet. [cl.] Mt. 2,22 cr., ἐπί c. genet. ibid. t. r., *ἐπί c. acc. L. 1,33; 19,14,27. — 2) *aoristus inchoativus* βασιλεῦσαι ‘regem fieri’ L. 19, 14,27, indic. ‘regnum obtinui’ 1 C. 4,8. Ap. 11,17; 19,6. [Hdt. 1, 130; Thuc. 2, 99.]*

βασιλικός 3. (βασιλεύς) 1) *ad regem pertinens, regius*; ἐσθής A. 12,21 (desribitur FlJ. 18, 8, 2), χώρα dicio regis A. 12,20 [β. γῆ pap.]; — substantive δ βασιλικός *minister regis, aulicus*: J. 4,46,49 ex aula Herodis Antipae [= ‘scriba regius’ pFay. 117, 4; pTebt. 420, 8 al.; οἱ β. ‘aulici’ Pol. Plut.]. — 2) *regiae dignitatis*: metaphorice νόμος β. ea lex quae sec. Mt. 22,38 est omnium legum regina i. e. prima J. 2,8 [Epict. 4, 6, 20 βασιλικόν (ἐστι) πράττειν μὲν εὖ, κακῶς δ’ ἀκούειν].*

βασιλισσα, ης, ἡ *regina* Mt. 12,42. L. 11,31. A. 8,27. Ap. 18,7. [X. Oec. 9, 15; Pol. pap.]*

βάσις, εως, ἡ (βαίνω) 1) *gressus*. — 2) *pes* [Pl. Tim. 92 a; Philo opif. m. 40; FlJ.; DOen. 65 III 6] A. 3,7.¹

βασιλίων, ao. hell. ἐβάσκανα: *fascino* alqm. malis artibus, *incanto* [Aristot. probl. 20, 34; Theocr. 6, 39; LXX]; e vulgari loquendi modo: *seduco*; velut a recta sentiendi agendique ratione nescio quibus occultis artibus abstraho: τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν; G. 3,1, ubi in t. r. Br. sequitur infinitivus (sine ὥστε, Bl. § 69, 3).¹

βαστάζω, ao. ἐβάστασα: *apprehensum aliquid manu vel umeris tollo portandum vel aliquomodo adhibendum* (Schmidt 105, 8); 1) proprie: a) *tollo a terra*: λίθους J. 10,31; b) *manibus umerisve porto*: Mt. 3,11. Mr. 14,13. L. 7,14; 22,10. J. 19,17. A. 3,2; 21,35. Ap. 17,7. [Epict. 2, 8, 7]; c) *aufero, abripio, demo* [ventus vehemens turres βαστάζει, Pol. 1, 48, 2; dux prae-dam, 32, 25, 4], *furtim s. dolose aufero mihi que sepono* [FlJ. ant. 1, 19, 9; DLært. 4, 59 de servis clam de penu surripientibus; pFay. 108, 16; pOx. 69, 4; pBerol. 361 III 10; 46, 10; 157, 8]: J. 12,6; 20,15; d) *de ventre fetum gestante* L. 11,27; e) *mecum, porto, gesto*: βαλλάντιον L. 10,4; τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ G. 6,17 (cfr. στίγμα). — 2) in locutionibus metaphoricas: *umeris subeo, in me suscipio* alqd.: τὸν σταυρὸν L. 14,27; τὰς νόσους (sc. nostras, quas nos meruimus) ἐβάστασεν Mt. 8,17; quod grave, durum, molestum est, *perfero*: abs. Ap. 2,3, c. obj. Mt. 20,12. A. 15,10; *aequo animo fero*: R. 15,1. G. 6,2. Ap. 2,2 [4 Reg. 18,14]; alqd. *ut onus grave impositum habeo*: τὸ ἕδιον φορτίον (proprios defectus) G. 6,5; alqd. *ut*

onus subire debeo: χρίμα G. 5,10; οὐ δύνασθε βαστάζειν iis ferendis (= intellegendis, cum fructu audiendis), quae adhuc dicenda essent, pares non estis J. 16,12; *affero, perfero*: A. 9,15; *radix ramum portat* (metaph.) R. 11,18 [verbum in meliore prosa rarum].*

βάτος, οὐ, ἡ et δ *rubus, sentis* L. 6,44. A. 7,30,35 (Fonck 97); ἐπὶ τοῦ (vel τῆς) β. ‘apud rubum’, i. e. in ea parte libri Exodi, in qua de rubo narratur Mr. 12,26. L. 20,37 (item verbis ἐν Ἡλείᾳ R. 11,2 lector ad 3 Reg. 19,10, ἐν φόδῃ τῇ μείζονι Philo de plant. 14 ad Dt. 32,7 rejicitur).*

†βάτος, οὐ, δ *batus, vulg. cadus* L. 16,6; mensura liquorum Hebraeis usitata (תַּבָּת); sec. FlJ. 1 βάτος = 72 ξέσται seu sextarii, ergo fere 40 litra.¹

βάτραχος, οὐ, δ *rana* Ap. 16,13.¹

†βατταλογέω t. cr. (nBr.) vel **βαττολογέω** t. r. Br., inf. ao. -ησαι, ubi occurrit Mt. 6,7 [Orig. 1, 441b; Simplic. enchirid. 30] ex adjunctis valet *vane et insipienter semper eadem repeto, blatero, garrio.* (De origine verbi minus constat; veteres explicant: ‘loquor ut Battus rex’ qui erat balbus; — melius: βατταρίω ‘garrio’, ergo βάτταρος ‘garrulus’, hinc βαττα[ρο]λογέω seu βαττ[αρο]λογέω ‘garriens loquor’. Displacet derivatio a נְבָב ‘otiari’).¹

***βδέλνυγμα**, ματος, τό (βδελύσσομαι) *res abominanda*; 1) universim L. 16,15. — 2) *res actione pessima* Ap. 17,4 s.; 21,27 [LXX de idolis actionibusque cum idololatria conexis 1 Reg. 11,5. Dt. 29,17. Sap. 12,2 al.]; de rebus levitice immundis Lev. 7,11; 11,10]; — τὸ βδ. τῆς ἐρημώσεως (gen. explic.) Mt. 24,15. Mr. 13,14 sunt prob. abominabilia illa flagitia atque homicidia quae in vastanda sacra urbe zelotae in templo perpetratur erant (FlJ. bell. 4, 3, 10 et 4, 5, 1); Mr. 1. c. si legis ἐστηκότα, habetur constructio ad sensum et designatur homo vel hominis effigies, v. Schanz in l. c.*

***βδελνυτός** 3. ↓ *quem alii abominantur* [2 Mach. 1,27]; *abominatione dignus* [Prov. 17,15] T. 1,16.¹

βδελύσσομαι *abominor* alqd. (primitus *ab. propter fetorem*) R. 2,22. — In VT occurrit act. ***βδελύσσω** = *fetidum facio* (Ex. 5,21), *peccato inquino* (Lev. 11,43. 1 Mach. 1,48), unde ἐβδελυγμένος = *pec-*

cato inquinatus, immundus (Job 15,16 cum ἀκάθαρτος) Ap. 21,8. [poët. hell.]*

βέβαιος 3., compar. -ότερος: *firmus, stabilis*: ἄγχυρα H. 6,19; transl. ad res immateriales: *stabilis, certus, fide dignus*: ἐπαγγελία R. 4,16; ἐλπίς 2 C. 1,7; H. 2,2; 3,6,14; 9,17. 2 P. 1,10,19 [etiam cl. ita: φιλία, εὐτυχία etc.].*

βεβαιόω, ft. ωσω, ao. ἐβεβαιώσα, ao. P. ἐβεβαιωθην ↑: *firmum facio*; a) *aliquid confirmo, comprobo, ratum facio*: τὸν λόγον sc. eum verum esse ostendo Mr. 16,20 [Epict. 2, 18, 32]; it. 1 C. 1,6. H. 2,3 (v. εἰς III 7); τὰς ἐπαγγελίας eventu et impletione veras fuisse monstro R. 15,8. — b) *aliquem confirmo*, i. e. *constantem stabilemque reddo*: c. acc. praedic. βεβαιώσει ὑμᾶς ἀνεγκλήτους ‘inculpatos vos conservabit’ 1 C. 1,8; δ βεβαιῶν ὑμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστόν is qui et nos et vos corroborat ut semper in Christum tendamus eique inhaereamus 2 C. 1,21; C. 2,7. H. 13,9.*

βεβαιώσις, εως, ἡ ↑ *confirmatio, demonstratio* rem esse veram: H. 6,16; c. genet. obj. Ph. 1,7 [Thuc. Plut.].*

βέβηλος 2. (rad. βα, βαίνω: ‘omnibus accessibilis’) *profanus*; primario dicitur de locis et rebus non sacris, quibus igitur omnes uti possunt (cf. Lev. 10,10. 1 Reg. 21,4), tum etiam de hominibus qui a mysteriis excluduntur nec initiantur; jam a Philone vit. Mos. 3, 18 vox ad mores transfertur (= ἀκάθαρτος cf. Ez. 22,26); ita in NT 1) de personis: *impius* 1 T. 1,9 (c. ἀνόσιος) H. 12,16. — 2) de rebus: *a sanctitate ac pietate abhorrens*: μῦθοι 1 T. 4,7; κενοφωνίαι 1 T. 6,20. 2 T. 2,16.*

***†βέβηλόω**, ao. ἐβεβήλωσα ↑ *profano, vetitis actionibus locum tempusve sacrum violo*: τὸ ιερόν A. 24,6; τὸ σάββατον Mt. 12,5 (sc. sec. mentem Phariseorum multiplicatae sabbatis actiones sacrificales — Num. 28,9 — videri debent profanare sabbatum).*

Βεελζεβούλ (ΝΒ Βεεζεβούλ), δ «Beelzebub», nomen principis daemoniorum: Mt. 10,25; 12,24,27. Mr. 3,22. L. 11,15,18s. [Si -βούβ, cui vulg. et syr. suffragantur, sit genuina lectio, in hunc daemonem transtulisse videntur nomen idoli Accaronitarum בֵּבָב לְעֵג ('dominus muscarum', LXX Βάαλ Μυῖα 4 Reg. 1,2, FlJ. ant. 9, 2, 1: τὴν Ἀκάρων θεὸν Μυῖαν: cf. Ζεὺς Ἀπό-μυιος,

deus Myiagros), forte quia est ἄρχων τῆς ἔξουσίας τοῦ ἀέρος (daemonum in aëre, muscarum instar volitantium), vel quia similitudo vocis aram. בָּבֶל 'inimicus' occasionem praebuit; — sin -βούλ sit genuinum, aut habetur nominis *Beelzebul* euphonica dissimilatio consonantium β vicinarum, aut euphemistica demutatio genuinae formae nominis satanae (a qua pronuntianda fortasse religiose abstinebant). De בְּלֵל domicilium aut בְּבִזְבַּל stercus vix est cogitandum.]*

Βελιάλ t. r. Lachm., **Βελιάρο**, δ «*Belial*», nomen satanae 2 C. 6,15. [Certo = בְּלִיאָל; in Βελιάρο rursus habetur (cfr. art. *prae-ced.*) aut euphonica dissimilatio duorum λ vicinorum formae Βελιάλ, aut euphemistica demutatio nominis genuini. De significatione vocis hebr. disceptant: בְּלִי יְעָל aut = 'inutilitas, perversitas' (a rad. יְעָל), aut — quia Ps. 18,5 copulatur cum מֹת mors — 'sine ascensione, locus unde ascendi retro non potest, Orcus' (a rad. עַל, ut יְעָל ab עַנְהָה). Ab utraque significatione facilis est transitus ad Satanam.]¹

βελόνη, ης, ἡ *acus* L. 18,25 cr.; cfr. φύσις. [Aristot. al.]¹

βέλος ους, τό (βάλλω) *jaculum, telum missile* E. 6,16.¹

βελτίων, ον, ονος *melior*; neutrum adverbialiter elative: *optime* 2 T. 1,18 (cfr. Bl. § 11, 3).¹

Βενιαμείν, t. r. -μίν, δ (בְּנִימִין) *Benjamin*, filius Jacobi natu minimus; φυλὴ B. A. 13,21. R. 11,1. Ph. 3,5. Ap. 7,8.*

Βερνίκη, ης, ἡ (forma maced. = Φερενίκη) *Bernice*, Herodis Agrippae Iⁱ filia, Agrippae IIⁱ soror natu maxima, quae primum Herodi patruo, deinde Polemoni, Ciliciae regi, nupta, tum ab hoc rursus separata est: A. 25,13,23; 26,30.*

Βέροια, ας, ἡ *Beroea*, urbs Macedoniae, a Thessalonica ad occidentem versus sita, A. 17,10,13.*

Βεροιαῖος, ου, δ *Beroeaeus* A. 20,4.¹

Βεώρ, δ (בְּעֹזֶר) *Beor*, Balaami vatis pater 2 P. 2,15 cB. WH.; ita prorsus ibi scribendum; cfr. Tischendorf in l. c.; Texte und Untersuchungen, VIII 3, 74.¹

Βηθ-αβαρά (dat. ᾧ), ἡ (בֵּית עֲבָרָה) *Tractum?* *Bethabara* J. 1,28 r.; cfr. art. seq. 2.¹

Βηθ-αρία, ιας, ἡ *Bethania*; 1) vicus in

orientali ascensu Montis olivarum situs, XV stadiis ab urbe sacra distans, hodie al-‘Azarije dictus, ut medio aevo *Lazarum* Mt. 21,17; 26,6. Mr. 11,1,11 s.; 14,3. L. 19,29; 24,50. J. 11,1,18; 12,1 [significatio nominis ac forma semitica incerta: in Thalmude בֵּית עֲנִיה 'domus dactylorum'; Orig. Hier. = 'domus oboedientiae' ab עַנְהָה 'obsequi'; alii aliter]. — 2) locus ubi Johannes Baptista suo munere fungebatur, trans Jordanem situs, J. 1,28 cr.; qui locus cum ab Origene non reperiatur, inveniretur vero ibi Bethabara, inde factum est, ut ab ipso et Chrysostomo aliisque praeferreretur lectio Βηθαβαρά.*

Βηθ-εσδά, ἡ *Bethesda*, i. e. 'domus misericordiae'; J. 5,2 r. sec. lectionem, ut videtur, praferendam est nomen piscinae illius aedificiis cinctae ad portam oviariam sitae (v. l. Βηθ-ζαθά, Βηθ-σαιδά, v. Tdf. in l. c.).¹

Βηθ-ζαθά, ἡ J. 5,2 Tdf. WH. ex cNLal. pro Βηθ-εσδά q. v., fort. corruptum ex Βηθ-ζαιθά (בֵּית זִיתָא 'domus oleae'), unde facile oriri potuit Βηθ-ζαθά, Βηθ-σαιδά, *Beth-zetha* in codd. lat.

Βηθ-λέεμ, ἡ (בֵּית לְחֵם 'domus panis') *Bethlehem*, vicus 7 km ab Hierosolymis ad meridiem versus distans; vocatur B. τῆς Ιουδαίας «*Bethlehem Iudeae*» (Itala; codd. Am. Fuld. al.) Mt. 2,1,5 (1 Reg. 17,12. Ruth 1,1 B. τῆς Ιουδᾶς, unde vulg. 'B. Juda[e]', i. e. B. tribus Juda), quo distinguatur a B. Galilaeae, tribus Zabulon; Mt. 2,6,8,16. L. 2,4 (πόλις Δαυείδ). 15. J. 7,42 (χώμη ὅπου ἦν Δ.).

Βηθ-σαιδά, aliquotiens accus. et voc. ἄν, ἡ (αι diphthongum ai designat; ai pronuntiabatur ut ε; בֵּית צִידָא 'domus piscationis') *Bethsaida*; 1) patria Petri et Andreae, oppidum (J. 1,45) vel vicus (Mr. 8,23) in litore occid. lacus Gennesareth situs: Mt. 11,21. Mr. 6,45; 8,22. L. 10,13. J. 12,21 (B. τῆς Γαλιλαίας). — 2) vicus Gaulanitidis, in orientali ejusdem lacus litore situs, a Philippo tetrarcha auctus, et in honorem filiae Augusti Imperatoris *Julias* appellatus L. 9,10 (FlJ. ant. 18, 2, 1; de distinctione hujus vici a priore v. Knabenbauer in loc. cit.). — 3) sec. cod. B, vulg. sah. copt. aeth. etiam piscina illa, de qua J. 5,2 Br. He., ita vocabatur.

Βηθ-φαγή, ἡ *Bethphage*, viculus ad

montem olivarum prope Bethaniam situs; Mt. 21,1. Mr. 11,1. L. 19,29 (syr. בֵּית פָנִי 'domus grossorum' [= "Ολυνθός"]; in Talm. mentio fit vici בֵּית פָנִי; v. Dalman 2 § 38, 4).*

βῆμα, ματος, τό (βαίνω) 1) *gressus*: οὐδὲ βῆμα ποδός ne tantillum quidem quantum planta pedis tegit A. 7,5. — 2) *locus editus ad quem escenditur (Tribüne), suggestus*, max. oratorum et judicium; de suggestu regi in theatro parato (sec. FlJ. ant. 19, 8, 2) A. 12,21; de tribunalis Mt. 27,19. J. 19,13. A. 18,12,16 s.; 25,6,10,17; metaph. Deo quoque et Christo judicii βῆμα attribuitur R. 14,10. 2 C. 5,10.*

***βήρυλλος**, ου, δ, ἡ *beryllus*, gemma subviridem maris colorem imitans Ap. 21,20 [Tob. 13,17; Ex. 28,20 βηρύλλιον = חַמְלָא]; cf. Plin. 37, 20; 38, 5.¹

βία, ας, ἡ *vis* (etiam = *robur*), *violentia*; μετὰ βίας *vi adhibita* A. 5,26; 24,7; *impetus* A. 21,35; 27,41.*

βιάζω † *vim alci facio, vi alqm. opprimo*, [Od. 12, 297 με; Esth. 7,8 γυναῖκα]; plurumque med. **βιάζουμαι**, αο. ἐβιασάμην: 1) transitive, eodem sensu [Xen. mem. 2, 6, 24 ἀνθρώπους β., Pl. Phaedr. ἔαυτὸν β. 'sibi mortem consiscere'; al. 'cogo, sollicito']; passive dic. βιάζομαι, αο. ἐβιάσθην *vis mihi infertur, violenter opprimor* [Thuc. 1, 77, 4]: ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται «*regnum caelorum vim patitur*» i. e. *vi supprimitur* Mt. 11,12 (cf. Knabenb. in h. l.). — 2) intransitive: *vim adhibeo, violenter ago* [v. g. inscr. Olymp., Bulletin 1892: οὐδενὶ ἐξέσται κηδεῦσαι τινα (cadaver hīc ponere), ἡ δ βιασάμενος (qui id per vim nihilominus fecerit) ἐκτείσει τῷ δῆμῳ *φ' (= 500 denarios)] — et cum add. εἰσω, πρὸς τὸν λόφον etc. = *impetu facto irrumpo, prorumpo* [ut Xen. Cyr. 3, 3, 69; Thuc. 7, 83 al.], ubique sensu hostili: πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται (sc. in regnum Dei) «*omnis in illud vim facit*» i. e. *adversus illud violenter procedit* L. 16,16. — ADNOTATIO: 1) Multi his locis β. non de *vi hostili* regno Dei illata accipiunt, sed de pio quodam impetu sive regni Dei se hominibus offerentis sive hominum illud sibi acquirentium. At enim: a) fuitne revera hominum tantum regni Dei studium? cf. in eodem cap. Mt. 11,16,21; b) possuntne hoc bono sensu βιασταὶ dici Mt. 11,13?

c) ut concedamus, vehemens quoddam regni Dei acquirendi studium per audacem metaphoram potuisse dici βιάζεσθαι, et Christum potuisse dicere «*regnum Dei sacrâ quâdam violentiâ expugnari oportet* (βιάζεσθαι χρή)' — at hoc non dixit, sed: βιάζεται, ἀρπάζουσιν: ita fere Knabenb. in ll. cc. — 2) Veteres versiones in Mt. 11,12 omnes hostilem sensum exprimunt. In L. 16,16 variant: vulg. 'omnis in illud vim facit', arm. 'omnis illud vi opprimit', goth. 'quivis in illud compellitur (nauthjada)', aeth. 'quivis opprimitur propter illud', syr. 'omnis ad illud perrumpit ut introëat'.*

βίαιος 3. (βία) *violentus, vehemens* A. 2,2.¹

✗**βιαστής**, οῦ, δ (βιάζομαι) *qui alci. vim infert, violentus* Mt. 11,12 (v. ἀρπάζω 1) [Philo, agric. 19 sensu hostili; nusquam alibi, nisi ubi l. c. allegatur].¹

†**βιβλαρίδιον**, ου, τό (deminutivum ad βιβλάριον, hoc ad βιβλος) *libellus* Ap. 10, 2,8–10. [Herm. vis. II 1, 3; 4, 3.]*

βιβλίον, ου, τό (↓: notio deminutiva evanuit) *libellus, liber, scriptum, sive est unicum folium sive majus volumen*: L. 4,17. J. 20,30; 21,15. G. 3,10. 2 T. 4,13 (libri partim papyracei partim membranacei) al.; τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς 'liber vitae', album continens nomina eorum quos Deus praescivit vitam aeternam esse assecuturos civesque futuros caelestis Jerusalem Ap. 17,8; 20,12: Ap. 13,8; 21,27 add. τοῦ ἀρνίου (gen. poss.) cf. Dan. 12,1; β. ἀποστάσιον 'libellus repudii' (v. ἀποστάσιον) Mt. 19,7. Mr. 10,4.

βιβλος, ου, ἡ (βύβλος papyrus, e cuius «libro» (Bast) charta conficiebatur) *liber*; hoc vocabulum fere desitum est usurpari ac solum retinebat significationem *prisci vel sacri libri* [pPar. 19, 1]: de s. Scripturis Mr. 12,26. L. 3,4; 20,42. A. 1,20; 7,42. Ap. 22,19r., de libro vitae (cfr. βιβλίον) Ph. 4,3. Ap. 3,5; 13,8r., de catalogo progenitorum Christi Mt. 1,1; denique *liber magicus* A. 19,19.*

βιθρώσιω, pf. βέβρωκα (vox poët. et hell.) *comedo* J. 6,13.¹

Βιθυνία, ας, ἡ *Bithynia*, regio Asiae minoris, provincia Romana A. 16,7. 1 P.1,1.*

βίος, ου, δ *vita* (a ζωή ita differt, ut ζ. exprimat 'vivum esse' et morti opponatur, β. vero 'modum et rationem vivendi et

agendi' denotet, tum vero etiam 'id quo vivitur', i. e. victum, opes: Schmidt 155) 1) *ratio vivendi* i. e. *hoc vel illo modo vitam agendi, vita (Lebensart)*: ήδοναὶ τοῦ β. L. 8,14: 1 T. 2,2. 1 P. 4,3r. 1 J. 2,16. — 2) *victus (Lebensunterhalt), opes, facultates (Vermögen)*: πάντα δσα εἰχεν ἔβαλεν, δλον τὸν β. αὐτῆς Mr. 12,44; ταῖς τοῦ β. πραγματείαις negotiis quae victūs parandi vel quaestūs faciendi causa fiunt 2 T. 2,4: L. 8,43; 15,12,30; 21,4. 1 J. 3,17 [τὸν β. καὶ τὸν πλοῦτον κτᾶσθαι Eur. suppl. 450; Cant. 8,7].*

βιόω, ao. ἐβίωσα [Xen. Oec. 5, 18; ap. Atticos plerumque ἐβίων] ↑ *vivo, sic vel aliter vitam ago* (ζῶ = 'vivus sum, non mortuus'): cum dat. finis et acc. temporis 1 P. 4,2.¹

***βίωσις, εως, ἡ** ↑ *vitae ratio: Lebenswandel* A. 26,4 [prolog. Eccli].¹

βιωτικός 3. (βιόω) *ad vitam (sustentandam) vel victimum (parandum) pertinens: μέριμναι* β. L. 21,34; *βιωτικά res ad victimum cultumque spectantes* 1 C. 6,3; β. *χριτήρια tribunalia apud quae de his rebus agitur*, ib. 4. [Aristot. hist. an. 10, 16 alio sensu; Pol. Philo, Epict. Plut.; pap., ut χρεῖαι β., σύμβολα β.].*

βλαβερός 3. ↓ *nocivus* 1 T. 6,9.¹

βλάπτω, ao. ἐβλαψα: *noceo; τινά* Mr. 16,18. L. 4,35 (μηδέν accus. objⁱ intⁱ).*

βλαστάνω et Mr. 4,27 cr. (nBr.) ***βλαστάω** [Eccle. 2,6; Herm. sim. 4, 1], ao. ἐβλάστησα: 1) *intrans.*: *germino, fruticor* Mt. 13,26. Mr. 4,27. H. 9,4. — 2) **trans.*: *produco καρπόν* Ja. 5,18 [Gen. 1,11 al.].*

Βλάστος, ου, δ *Blastus* A. 12,20 [inscr.].¹

βλασφημέω, ao. ἐβλασφήμησα (βλάσφημος, q. v.): *male dico alci., conviciis impeto, «blasphemo»: a) hominem: τινά* T. 3,2, pass. R. 3,8. 1 C. 4,13r. He. Br.; 10,30 (an hic est Medium reflex.: τί βλασφημοῦμαι [sc. ὑπὲρ τούτου] ὑπὲρ οὗ ἐγώ εὐχαριστῶ; 'curnam me ipse vitupero de eo [comendendo] pro quo gratias ago?' v. Cornely in h. l.); abs. A. 13,45; 18,6; deam 19,37. — b) Deum, Christum, Spiritum S.: a) Deum Ap. 16,11,21; abs. Mt. 9,3. Mr. 2,7 cr. al.; cum acc^o objⁱ int. δσα Mr. 3,28; β) Christum: Mt. 27,39. Mr. 15,29. L. 22,65; 23,39 al.; γ) Spiritum S.: εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον Mr. 3,29. L. 12,10; pass. 1 P. 4,14r.; δ) nomen Dei R. 2,24 (Is.

52,5). 1 T. 6,1 al., Christi Ja. 2,7. — c) angelos 2 P. 2,10. Ju. 8. — d) rem R. 14,16. (1 T. 6,1.) T. 2,5. 2 P. 2,2,12 (= ταῦτα ἐν οἷς). Ju. 10 (Ap. 13,6).

βλασφημία, ας, ἡ ↓ *propriæ: maledictia, indoles ejus qui est βλάσφημος: sic fort.* Mr. 7,22. C. 3,8; generatim ponitur pro nomine actionis verbi βλασφημέω = *maledictum, convictum, «blasphemia»*, plur. *convicia* etc.: de conviciis inter homines: E. 4,31. 1 T. 6,4 pl.; (σοῦ) τὴν βλ. sensu pass. = 'convictum tibi factum' (ἐκ τῶν 'ex parte eorum'..) Ap. 2,9; *χρίσις βλασφημίας* 'judicium contumeliam continens' (laedens verbis illam dignitatem quam diabolus olim inter angelos habuerat) Ju. 9; — «blasphemia» qua Deus contumelia afficitur, contumeliose dictum in Deum: Mt. 12,31; 26,65. Mr. 2,7r.; 3,28; 14,64. L. 5,21 (pl.). J. 10,33. Ap. 13,5 s.; ἡ τοῦ Πνεύματος βλ. (genet. obj.) Mt. 21,31; δνόματα βλασφημίας (genet. qual.) nomina contumelias in Deum prae se fermentia Ap. 13,1; 17,3; sensu generali Mt. 15,19.*

βλάσφημος 2. (sec. Kühner³ I p. 284, 10 = βλαψί-φημος) *contumeliose s. calumniose contra alqm. loquens, maledicus* [Dem. al.]; in SScr. fere solum **is qui de Deo vel personis rebusque sacris indebite, irreverenter, contumeliose loquitur, «blasphemus»* [Sap. 1,6. 2 Mach. 9,28] 2 T. 3,2, in Christum et nomen christianum 1 T. 1,13; — de ipsis verbis: *contumeliosus, blasphemus: δόματα βλ. A. 6,11,13 r.; λαλεῖν βλάσφημα* Ap. 13,5r.; βλ. *χρίσις* 2 P. 2,11 (vulg. «exsecrable» sensu act. = exsecratorius) = *χρ. βλασφημίας* Ju. 9, v. art. praeced.*

βλέμμα, -μματος, τό ↓ *aspectus* 2 P. 2,8 'videndo' [att. Epict.].¹

βλέπω, ft. βλέψω, ao. ἐβλεψα: *video; 1) oculis video: a) *magis passive ac receptive: conspicio quod oculis offertur (class. δράω, quod verbum in lingua vulgari exolescebat): εἰ τι βλέπεις; 'aliquidne vides?' Mr. 8,23: Mt. 13,17. Mr. 13,2 al.; Mt. 14,30; 15,31. Mr. 5,31 visui admiscetur aliarum facultatum cognitio; 'videre Dei faciem' Mt. 18,10 i. q. proxime thronum Dei stare [cfr. 4 Reg. 25,19]; de visione ecstatica A. 12,9. Ap. 1,11s.; 22,8; in metaphora de cognitione intellectuali 1 C. 13,12; τὰ βλεπόμενα quae sub visum*

cadunt, res naturales 2 C. 4,18. H. 11,3, opp. τὰ μὴ (οὐ) βλ. supernaturales 2 C. l. c. H. 11,1, τὰ μηδέπω βλ. futurae H. 11,7. — b) magis active: *aspicio, intueor*: γυναῖκα Mt. 5,28, βιβλίον Ap. 5,3 s., εἰς ἡμᾶς A. 3,4, εἰς τὰ δόσις 'retrorsum' L. 9,62; J. 13,22. A. 1,11; βλέπειν εἰς πρόσωπόν τινος metaphor. 'alcs. partibus injuste favere' Mt. 22,16. Mr. 12,14 (cfr. Dt. 1,17). — c) *expeditum habeo usum oculorum* (opp.: caecus sum): ἐνιψάμην καὶ βλέπω J. 9,15: Mt. 12,22; 15,31. L. 7,21. J. 9 passim. [Soph. OR. 302]. — 2) *mente video alqd.*: a) receptive: *cognosco, experior*: βλέπω ἔτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου R. 7,23: 2 C. 7,8 (ὅτι). C. 2,5. H. 2,9; 10,25 (seq. acc. et ptc.). Ja. 2,22. Ap. 17,8; ὑπὲρ δὲ βλέπει με sc. ὅντα 'supra id quod me esse cognoscit' 2 C. 12,6; *rei praesentis aspectu* (ac possessione) *fruor* (opp. absentem spero) R. 8,24 s., ἐλπὶς βλεπομένη bonum speratum quod praesens adest ac tenetur 24. — b) active: *animadverto, attendo, contemplor*; βλέπετε τὴν κλῆσιν ὑμῶν! 1 C. 1,26: Mt. 7,3. L. 6,41: 1 C. 10,18. 2 C. 10,7 (imper.) al.; βλέπετε ὑμεῖς ἔσωτούς 'vobis ipsis prospicite' Mr. 13,9 [pap.]; absolute: βλέπετε 'attendite' Mr. 13,23; — *quid prospiciendum vel cavendum sit, imperativo* βλέπε(τε) *subjungitur a)* per quaest. indir. 1 C. 3,10. E. 5,15, τί ἀκούετε 'quantum sit id quod auditis' Mr. 4,24, πῶς ἀκούετε 'quomodo (= num bene, recte) audiatis' L. 8,18; β) seq. ἵνα, μή, ἵνα μή: Mt. 24,4. Mr. 13,5. A. 13,40. 1 C. 8,9; 16,10. G. 5,15. C. 4,17 (anticipato obj. enuntiati dependentis). H. 3,12 (μήποτε); γ) per asyndeton seq. alter imperativus Mr. 13,33; δ) †seq. ἀπό c. gen. = *caveo ab* Mr. 8,15; 12,38 [βλέπε σα(υ)τὸν ἀπὸ τῶν 'Ιουδαίων pBer. 1079]. — 3) Sensu geographico locus *spectat* eam caeli plagam, versus quam situs est [βλ. πρὸς μεσημβρίαν X. mem. 3, 8, 9; κατὰ ἀνατολάς 'versus orientem' Ez. 43,1; 46,12]: A. 27,12 cum portus Phoenix (si quidem revera est ille qui nunc vocatur Porto Lutro) orientem versus situs sit et tamen κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον spectare dicatur, Lucas censendus est aut loqui e mente vectorum portui appropinquantium eumque versus Occidentem conspicientium, aut dicere portum spectare in illam partem

(κατά II 1d), versus quam ventus fiat (v. Knabenb. in l. c.; Smith, dictionary of the Bible II 830 b).

†**βλητέος** 3. (βάλλω) *jaciendus*; Mr. 2,22 r. He. Br. et L. 5,38 βλητέον sc. ἔστιν i. q. δεῖ βάλλειν, seq. accus. obji (Curtius § 231) *oportet infundere* (cfr. βάλλω 1b). Hoc est unicum NTⁱ adjективum verbale in -τέος.*

Βοανεργές (t. r.), **Βοανηργές** (t. cr.), — sec. arm. fort. melius Βανηρεγές, cod. 700 Βανηρεγέζ: *Boanerges*, cognomen a Christo filiis Zebedaei inditum, a Marco in σίοι βροντῆς 'filii tonitruī' versum, Mr. 3,17. — Nota: 1) Hodie in Syria verbum *rağasa* I et VIII et *rağaza* V valet 'tonare' (Hava, arabic-english dictionary p. 234), syriace שְׁגַּשׁ 'fragor', unde ad tonitrum facile transitur: unde sive supponis שְׁגַּשׁ רָגַּז, sive (Dalman) בָּנִי רָגַּז, non est cur Marci interpretatio addubitetur.

— 2) In dialecto aram. *juxta בְּ מְ* etc. saepe exsistit vocalis obscura, per ՚ scripta, etiam pro ՚ vel šwa mobili (cfr. Dalman, aram. Gr. § 14, 2), cuius sonum fortasse Marcus sat recte transcripsit (Μασαδά Strab. 16, 2, 44 אֲצַמְּ; aliter Dalman p. 144). — 3) Inditum fuerit apostolis hoc nomen propter fervorem spiritūs et eloquentiae; alii גָּרָן *iram* cogitant; cfr. L. 9,54.¹

βοάω, ao. ἐβόησα: *clamo, vociferor*, passim add. φωνῇ μεγάλῃ: abs. A. 8,7. G. 4,27 (h. l. *prae gaudio*); c. dat. personae invocatae L. 18,7 cr. (t. r. πρὸς τινα); c. acc. obj. ἄλλο τι A. 21,34 r.; seq. oratio dir. Mt. 3,3; 27,46 v. Mr. 1,3; 15,34. L. 3,4. J. 1,23, *praemisso λέγων* L. 9,38; 18,38, *praemisso ὅτι* A. 17,6; seq. acc. c. inf. A. 25,24.*

Βόες vel **Βόος** vel **Βόος**, δέ *Booz*, progenitor Christi, Mt. 1,5. L. 3,32 [*וֹזֶב*].*

βοή, ḥēz, ḥē *clamor* Ja. 5,4.¹

βοήθεια, ας, ḥē ↓ *auxilium* H. 4,16; plur. *adminicula* i. e. instrumenta ad firmandam navem adhibita, ut funes (fulcra) A. 27,17 [Philo de Jos. § 7].*

βοηθέω (βοή, θέω: ad clamorem accorro) *opem fero, auxiliar*: c. dat. Mt. 15,25. Mr. 9,22. A. 16,9. 2 C. 6,2. H. 2,18. Ap. 12,16; βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ (= mihi incredulo, supplens benignus meae fidei defectum, opem fer) Mr. 9,24; abs. A. 21,28.*

βοηθός 2. (†; ex βοη-θός) *auxilio* *veniens*; subst. *auxiliator* H. 13,6 [Xen. Cyr. 5, 3, 19; Ps. 117,6 al.].¹

βόδυνος, ου, δ *fovea* Mt. 12,11; 15,14. L. 6,39 [Solon. Xen. Theophr.].*

βολή, ης, ἡ (βάλλω) *jactus*; λίθου β. «*jactus lapidis*», i. e. tanta distantia quam tam lapis totis viribus projectus emetitur L. 22,41 [Thuc. 5, 65, 2: μέχρι λίθου καὶ ἀκοντίου βολῆς ἔχωρησαν. Gen. 21,16 ὥσει τόξου βολήν].¹

†βολίζω, ao. ἐβόλισα ↓ *bolidem*, i. e. *perpendiculum nauticum* (*Senklei*) *demitto*, *bolide metior aequoris altitudinem* A. 27,28 bis.*

***βολίς**, ίδος, ἡ (βάλλω) *jaculum* H. 12,20 r. [LXX Plut.].¹

Βόος, **Βόος** v. **Βόες**.

βόρβορος, ου, δ *lутum, caenum* 2 P. 2,22 [ἐν β. κυλίεσθαι Epict. 4, 11, 29].¹

βορρᾶς, ῶ (= βορέας, έου), δ 1) *boreas, aquilo*, i. e. *ventus borealis*; 2) *plaga septentrionalis* L. 13,29. Ap. 21,13.*

βόσκω *pasco*; 1) act. *pasco gregem*; Mt. 8,30. Mr. 5,14. L. 15,15; δ *βόσκων pastor* Mt. 8,33. L. 8,34; *βόσκε τὰ ἀρνία* (*προβάτια*) *μου* metaph. de regendis subditis J. 21,15(17) [cf. LXX 3 Reg. 12,16 νῦν βόσκε τὸν οἰκόν σου, Δανείδ]. — 2) pass. de grege: *pascor* Mt. 8,30. Mr. 5,11. L. 8,32. — [βόσκω et ποιμαίνω utrumque quidem totum pastoris officium comprehendit: sed illud magis est ‘nutrire, pabulo prospicere’, hoc ‘curam agere gregis, ducere in pascua, providere’: Schmidt 200, 6. 7].*

Βοσόρ, δ *Bosor*, pater Balaami vatis, 2 P. 2,15, ubi tamen cum cod. B legendum Βεώρ, q. v. (cfr. Weiß, Texte und Untersuchungen VIII 3 p. 74); vulg. ‘ex Bosor’, ac si esset vatis patria.¹

βοτάνη, ης, ἡ (βόσκω) *herba pascua* et gener. *herba, gramen* H. 6,7.¹

βότρυς, υος, δ, acc. pl. -υας (att. -ος) *uva, botrus* Ap. 14,18.¹

βουλευτής, οῦ, δ ↓ *consiliarius*, «*decurio*» (is in municipiis et coloniis Rom. erat titulus, ut Romae *senator*); Mr. 15,43. L. 23,50 de synhedrii assessore.*

βουλεύω, in NT tantum **βουλεύομαι**, ao. ἐβουλευτάμην: dep. med. ↓ 1) *consiliator, delibero*: seq. *quaestio* *indir.* L. 14,31. — 2) *consilium capio, decerno*: seq. ἵνα J.

11,53; 12,10; seq. inf. A. 5,33; 15,37; 27,39 (hh. ll. in variis codd. βούλομαι); seq. acc. obji 2 C. 1,17.*

βουλή, ης, ἡ (βούλομαι) *voluntas*, et quidem non tam singularis aliqui actus quo aliquid volumus quam certa illa ac *constans in animi sententiā permansio quae, capto semel de re quapiam consilio, haberi solet*, hinc ipsum de re aliqua *consilium, decretum, Beschlüß, Ratschluß* (Schmidt 146, 8): L. 23,51. 1 C. 4,5; θέσθαι βουλήν ‘*consilium capere*’ c. inf A. 27,12 (LXX Ps. 12,3); *στρατιωτῶν* β. ἐγένετο, seq. ἵνα A. 27,42; saepe de divinis super aliqua re consiliis ac decretis: β. τοῦ Θεοῦ L. 7,30. A. 2,23; 4,28; 13,36; 20,27: H. 6,17; κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ‘secundum decretum voluntatis suae’ E. 1,11.*

βούλημα, ματος, τό ↓ *id quod quis facere vult seu decrevit, propositum, decretum, germ. Vorhaben*: A. 27,43. R. 9,19; τὸ β. τῶν ἐθνῶν ‘id quod gentiles (vos facere) volebant’, ad quod g. vos incitabant 1 P. 4,3cr. [cl. Epict. pTebt. 407, 9].*

βούλομαι (2. p. sg. βούλει, ut att.), ao. ἐβουλήθην (ἡβ. 2 J. 12r.) *volo*; hoc verbum non tam desiderium voluntatisque propensionem designat (ut θέλω), quam animi maturum consilium ac decretum, voluntatem igitur omnino practicam, in exsecutione versantem etc.: ἐβουλήθη ἀπολῦσαι αὐτήν ‘voluit (decrevit) eam dimittere’ Mt. 1,19 (ib. opp. θέλειν); βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς quia ipse libere sic decrevit, Ja. 1,18; A. 17,20; 18,27. 2 J. 12. Ju. 5; seq. acc. c. inf. 2 P. 3,9. Ph. 1,12; — *optione data inter complura, libere alqd. eligo seu volo seu malo*: εἰ βούλει L. 22,42; Mt. 11,27. J. 18,39. A. 25,20. 1 C. 12,11. Ja. 3,4; saepe verti potest: *eo tendo, id ago ut . . .* A. 5,28. 1 T. 6,9. Ja. 4,4; βουλόμενος cum infinitivo sententiam finalem circumscribit: β. τῷ ὅχλῳ τὸ ίκανὸν ποιῆσαι Mr. 15,15; A. 12,4; 22,30 al. H. 6,17; ἐβουλόμην (= βουλοίμην ἄν, Bl. § 63, 5; cfr. R. 9,3) τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι A. 25,22; nonnunquam in imperf. et ptc. praes. subest notio, alqm. *decrevisse* facere alqd., sed impeditum facere non potuisse: ἐβούλοντο ἀνελεῖν αὐτούς A. 5,33: A. 15,37; 19,30; 28,18. 2 C. 1,15,17. Phm. 13; βούλομαι sequente acc. c. inf. circumscribit

emphatice imperativum: 1 T. 2,8; 5,14. T. 3,8; οὐ βούλομαι ‘nolo’ A. 18,15 (firmius negat quam οὐχ ἐθέλω ‘non libet’).*

βουρός, οὐ, δ *collis* L. 3,5; 23,30 [Pol. Strab. pap. LXX].*

βοῦς, βοός, δ (et ἡ), acc. pl. βόας (att. βοῦς) *bos utriusvis sexus*: L. 13,15; 14,5,19. J. 2,14 s. 1 C. 9,9. 1 T. 5,18.*

βραβεῖον, οὐ, τό (βραβεύς ‘arbiter certaminis in ludis publ.’) *praemium quod βραβεύς victori certaminis dat*, «*bravium*» 1 C. 9,24; metaph. de praemio caelesti Ph. 3,14 [Lycophr. saec. 3. a. C.; Philo; Clem. Ro.; mart. Polyc.].*

βραβεύω sum βραβεύς i. e. *certaminis arbiter ac moderator*: hinc 1) *praemium victori tribuo* [Plut. mor. 960a], 2) *moderor, decerno alqd.* [Dem. 3, 27; Isocr. Areop. p. 144b]. — C. 3,15: ή εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν pax Christi regnet (ut moderatrix et remuneratrix) in c. v.’ (Vulg. goth. ‘exsultet’, syr. ‘gubernet corda v.’, copt. arm. ‘stabilietur in c. v.’)¹

βραδύνω (βραδύς) 1) trans. *tarde facio, retardo* alqd. — 2) intrans. «*tardo*», *cunctor*: abs. 1 T. 3,15; †c. gen. rei, in qua exsequenda aliquis cunctatur, 2 P. 3,9 (genet. fere ut in ὑστερεῖν τινος ‘tardius venio ad alqd.’).*

†**βραδυπλοέω** (βραδύς, πλοῦς) *tarde naviō* A. 27,7 [Artemid. 4, 30].¹

βραδύς 3. *tardus, latus, εἴς τι* Ja. 1,19; metaph. βρ. τῇ καρδίᾳ animo hebes, c. ἀνόητος L. 24,25 [βραδύνοιται DLäert.].*

βραδυτής, ητος, ή ↑ (de accentu v. Kühner³ I 489) *lentitudo, cunctatio* 2 P. 3,9, cfr. ήγέομαι 2.¹

βραχίων, ονος, δ *brachium*; ‘brachium Dei’ ex hebr. loquendi usu = *vis, potentia divina*: L. 1,51. J. 12,38 (ita v. g. Is. 51,5; 52,10; 53,1); μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ‘in brachio excelsa’ (LXX ex hebr.) i. e. brachio quasi ad protegendum ac defendendum levato A. 13,17.*

βραχύς 3. *brevis, etiam: paucus, paulus;* in NT tantum neutr. βραχύ *paulum*: 1) de loco: βραχὺ διαστήσαντες = βραχὺ διάστημα ποιήσαντες ‘brevi distantia facta’, paululum progressi A. 27,28 (vel de tempore: ‘brevi interstitio facto’). — 2) de tempore: *paululum*: μετὰ βραχύ ‘brevi post’ L. 22,58 [cl. ἐν βραχεῖ mox]; βραχύ adv.

paulisper A. 5,34. — 3) de copia vel mensura: βραχύ τι λαβεῖν ‘paululum accipere’ J. 6,7 [βραχύ τι τοῦ μέλιτος 1 Reg. 14,29]; διὰ βραχέων ‘paucis (verbis), breviter’ H. 13,22 [ita Pl. Gorg. 449a]; ἡλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ’ ἀγγέλους ‘fecisti eum angelis paulo inferiorem’ H. 2,7, it. 9 (quidam de tempore explicant: Crampon ‘pour un peu de temps’).*

βρέφος, ους, τό *infans; 1) infans nondum partus*: L. 1,41,44 [Hom. Il. 23, 266 de fetu animalis; Plut. rep. Stoic. 41]. — 2) *infans recens natus*: L. 2,12,16; 18,15. A. 7,19; ἀρτιγέννητα βρέφη 1 P. 2,2; ἀπὸ βρέφους ‘a prima aetate’ 2 T. 3,15 [ita ἐκ βρέφεος Anth. 9, 567].*

βρέχω, ao. ἔβρεξα: 1) *madefacio, irrigo* L. 7,38,44. [cl.] — 2) a) *pluviam madefacio* [Pol. 16, 12, 3; cfr. Pind. O. 7, 34]. — b) **pluviae instar caelitus mitto* alqd.: πῦρ καὶ θεῖον L. 17,29 [Gen. 19,24; Ps. 77,27 σάρκας]; — sine objecto: *pluviam mitto* Mt. 5,45 [Gen. 2,5]. — c) impersonaliter: βρέχει *pluit* [Teleclides (poëta com. saec. V a. Chr.) Bkk. 291; Epict. 1, 6, 26; neohell.] Ja. 5,17; *praemisso subjecto* θετός Ap. 11,6.*

βροντή, ης, ή *tonitru* Mr. 3,17. J. 12,29. Ap. 6,1; 14,2; plur. Ap. 4,5; 8,5; 11,19; 16,18; 19,6; metaph. *loquens voce tonitru simili* Ap. 10,3s.*

***βρογή**, ης, ή (βρέχω 2) *pluvia vehementior, imber* Mt. 7,25,27 [Ps. 67,10; 104,32 = Μώβ; pOx. 280,5 ‘inundatio’ Nili; neohell. ‘pluvia’].*

βρόχος, οὐ, δ *laqueus quo v. g. aves capiuntur* [Aristoph. av. 527; Plat. al.]; οὐχ ἵνα βρόχον ύμιν ἐπιβάλω ‘non ut laqueum vobis injiciam’, i. e. non quasi vos velim vestra in ea re libertate privare ac legis obligatione adstringere aut vos imprudenter illicere in statum virginalem qui suis propriis temptationibus potest alci fieri laqueus periculosus 1 C. 7,35 [περιβάλλω τινὶ βρ. FlJ. bell. 7, 7, 4 sensu proprio].⁴

***βρυγμός**, οῦ, δ (βρύχω) *crepitus dentium; δ βρ. τῶν δδόντων* Mt. 8,12; 13,42,50; 22,13; 24,51; 25,30. L. 13,28 «*stridor dentium*», qua locutione indicatur acerrimus dolor, furor, terror, desperatio hominum in aeternum damnatorum (art. δ *praemissus* βρυγμόν denotat qui ‘per eminen-

tiam' hoc nomen mereatur, utpote vehementissimus: Krüger § 50, 3, 1). [de fren-dore leonis Prov. 19,12, irascentis Eccli. 51,3.]^{*}

βρύχω *frendo*; ἔβρυχον τοὺς δδόντας (qui acc. omitti potuit) ἐπ' αὐτὸν A. 7,54 [Hippocr. 589, 44 al.].¹

βρύω 1) intrans.: *pullulo, scaturio* (de plantis, fontibus etc.). — 2) trans.: (*scaturiens*) *emitto* alqd.: Ja. 3,11 [Χάριτες ῥόδα βρύουσιν Anacr. 44, 2].¹

βρῶμα, ματος, τό (βιβρώσκω) *cibus* R. 14,15,20. 1 C. 8,8,13; plur. *cibi, cibaria* Mt. 14,15. Mr. 7,19. L. 3,11; 9,13. 1 T. 4,3. H. 13,9; τὰ βρῶματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρῶμασιν ‘cibi ventri’ satiando destinati sunt ‘et venter cibis’ concoquendis (ideo qui manducat, agit sec. finem cibis et ventri praestitutum a Deo, ergo licite agit) 1 C. 6,13; βρῶματα καὶ πόματα H. 9,10 [Pl. legg. 932a; Epict. enchir. 33,2] prob. de legibus Mosis ad cibos et potūs pertinentibus; 1 C. 3,2 βρ. (= στερεὰ τροφή H. 5,12) ‘cibus solidus’, opp. γάλα, metaph.; βρ. πνευματικόν c. supernaturalis, miraculosus (manna) 1 C. 10,3; metaph. ἐμὸν βρ. ἔστιν ήνα . . . méum animi oblectamentum in eo consistit ut . . . J. 4,34. Neohell. βρῶμα = ‘foetor, sordes, res immunda’, quā significatione in lingua vulgari temporis Christi suppositâ Mr. 7,19 bene explicatur, cfr. καθαρίζω.*

βρώσιμος 2. ↓ *ad vescendum aptus, esculentus* L. 24,41.¹

βρῶσις, εως, ἡ (βιβρώσκω) 1) *actio com-*

edendi, esus: βρ. τῶν εἰδωλοθύτων (gen. obj.) 1 C. 8,4; βρ. καὶ πόσις R. 14,17 (cf. βασιλεία 3); 2 C. 9,10; — transl. = *erosio, corruptio, tabes* Mt. 6,19s. (‘aerugo’, vet. lat. ‘comestura’). — 2) = βρῶμα *cibus* J. 4,32; 6,27,55. H. 12,16; βρ. καὶ πόσις C. 2,16 [cl.].*

βυθίζω ↓ *mergo*; ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά ‘ita ut naves jam jamque mergerentur’ (infinitivus imperfecti conatus) L. 5,7; metaph. β. τινά εἰς ὅλεθρον 1 T. 6,9. [Aristot. ss.].*

βυθός, οῦ, ὁ *profundum maris* [Aeschyl. Soph. Ex. 15,5]; *altum mare* [Anth. XI 248; Ps. 106,24]: 2 C. 11,25 ἐν τῷ βυθῷ ‘in alto mari’, nempe, ut videtur, nave dissoluta, huc illuc fluctibus agitatus.¹

βυρσεύς, ἑως, ὁ (βύρσα cutis detracta) *coriarius*: Gerber: *tanneur, corroyeur*, A. 9,43; 10,6,32 [Aesop. Artemid.; in Talm. בָּרְסִים].*

βύσσινος 3. ↓ *byssinus, e byso confectus*; subst. τὸ βύσσινον (sc. ἱμάτιον) *vestimentum byssinum, byssus* Ap. 18,12 cr.16; 19,8,14 [Hdt. Aeschyl. Eurip.].*

βύσσος, οῦ, ἡ *byssus* (hebr. בַּשׂ; cl. pap.; sec. Polluc. onomast. 7, c. 17. s. 75 species lini Indici tenuissimi ac pretiosissimi pannique ex eo confecti, de lino Achaico Pausan. 5, 5, 2): L. 16,19. Ap. 18,12 r.*

βωμός, οῦ, ὁ *suggestus in quo alqs. stat* [Od. 7, 100]; *basis currūs, statuae; imprimis altaria, ara altior ad quam per gradus ascenditur* [Hom. ss. LXXX]: A. 17,23.¹

Γ

Γαββαθά Gabbatha; nomen aramaicum ejus loci tribunalis procuratoris Iudeae, qui Graece appellabatur λιθόστρωτος J. 19,13 [אַתְּבָעֵן tergum; an אַתְּבָעֵן collis?].¹

Γαβριήλ, ὁ *Gabriel*, archangelus L. 1, 19,26 [Dan. 8,16; 9,21 לְאַנְגָּלֶל] prob. = vir (bellator) Dei’].*

γάγγραινα, ης, ἡ *gangraena*, «partis alcs. (humani corporis) mortificatio et extinctio, proveniens a magnitudine inflammationis quae neque digeri neque in pus mutari potuit sibique conjunctas

partes in affectionis consortium pertrahens et ne ab ossibus quidem abstinens, quae vitioso humore perfusa imbataque, quo caro circumposita madet, putrescunt emoriunturque» (Stephanus, thes. ling. Gr.). Est morbus cancro vehementior periculösiorque: 2 T. 2,17. [Hippocr. al.].¹

Γάδ, ὁ *Gad*, septimus filius Jacobi; φυλὴ Γ. Ap. 7,5 [גָּד].

Γαδαρηνός 3. (τὰ Γάδαρα metropolis Peraeae, urbs maximam partem ethnica, cfr. FlJ. ant. 17, 11, 4) *Gadarenus*; χώρα

τῶν Γ. Mt. 8,28 er. (nBr). Mr. 5,1 r. L. 8, 26,37 r., ad quam Gergesa pertinebat (cfr. Γερασηνοί, Γεργεσηνοί).*

γάζα, ης, ἡ (vox testibus Curtio 3, 13, 5 et Mela 1, 11 persica) *aerarium regium* A. 8,27. [Esth. 4,7; Pol. Cic.]¹

Γάζα, ης, ἡ (παζ) *Gaza*, urbs olim Philistaeae celebris, quae ab Augusto donata Herodi M. obtigit, eo vero mortuo ad Syriam pertinuit, A. 8,26 (ubi additum αὕτη ἐστὶν ἔρημος ad δδόν refertur).¹

*γαζοφυλάκιον, ου, τό *locus ubi gaza*, i. e. *thesaurus asservatur, gazophylacium*; Mr. 12,41,43. L. 21,1. J. 8,20 ille locus templi in atrio mulierum dicitur, ubi rabbini tradunt fuisse 12 arcas ad suscipiendos nummos qui offerrentur collatatas. [LXX. Strab. FlJ.]^{*}

Γάϊος, ου, ὁ n. pr. lat. *Gajus, Caius*; 1) Macedo quidam A. 19,29. — 2) vir Derbaeus A. 20,4. — 3) Corinthius a Paulo baptizatus, hospes Pauli et ecclesiae R. 16,23. 1 C. 1,14. — 4) is ad quem Johannes tertiam epistolam dedit 3 J. 1.*

γάλα, γάλαχτος, τό *lac* 1 C. 9,7; — metaphorice a) de institutione christiana sola fidei elementa proponente, quae ita sit captui imperfectorum adaptata, ut lac est cibus congruus infantium 1 C. 3,2. H. 5,12s.; — b) de omnibus quae ad animi vitam supernaturalem alendam ac perficiendam juvant, quod lac ἄδολον (non adulteratum, purum) esse oportet, 1 P. 2,2.*

Γαλάτης, ου, ὁ 1) *Gallus*. [Pol. Strab.] — 2) *Galata*; etenim ineunte saec. 3. ante Chr. n. quaedam Gallorum tribus in Asiam Minorem immigrantes eam Phrygiae partem occuparunt quae ab eis nomen Galatiae traxit. [Strab. Cic. Plin.] — 3) hinc, quoniam Romani toti provinciae ad quam illa Galatia pertinebat, nomen **GALATIAE** imposuerant, latiore sensu *Galata* est *incola provinciae Galatiae*, sive est de tribubus illis gallicis ipsaque regione Galatiae sive non est. Hoc sensu vox G. 3,1 accipienda videtur: v. Cornely, compendium introd. 6 de ep. ad Gal. nr. 684; comment. in ep. ad Gal. proleg. § 1 nr. 1; Weber, Zahn, Ramsay alii itidem judicant. Sunt tamen qui ipsam tribum Galicam dictam putant, ut Grimm, Wieseler etc.¹

Γαλατία, ας, ἡ regio τῶν Γαλατῶν, i. e.

1) *Gallia* [Plut., Steph. Byz.]; ita sec. quosdam 2 T. 4,10 cAD al., cfr. Γαλλία. — 2) *Galatia*, regio a Galatis occupata, inter fines Bithyniae, Paphlagoniae, Ponti, Cappadociae, Lycaoniae, Phrygiae sita, quae A. 16,6; 18,23 Γαλατικὴ χώρα dicitur [Str. FlJ.]. — 3) *Galatia*, provincia Romana (inde ab a. 24. ante Chr. n.), quae praeter ipsam Galatarum regionem Pisidiām, Pamphyliam partemque Lycaoniae completebatur; ita prob. 1 C. 16,1. G. 1,2 et verisimiliter 2 T. 4,10 (nTdf.). 1 P. 1,1; cfr. art. praeced.*

Γαλατικός 3. (Γαλάτης) *Galaticus* A. 16,6; 18,23; cfr. art. praeced.*

γαλήνη, ης, ἡ, *tranquillitas maris* Mt. 8,26. Mr. 4,39. L. 8,24. [Hom. Xen. al.]*

Γαλιλαία, ας, ἡ sc. χώρα *Galilaea*, regio Λιλῆν per eminentiam dicta, regio Palæstinae septentrionalis, quae ex territoriis fere tribuum Aser, Zabulon, Nephtali constabat, fertilis erat magnoque numero incolarum florebat (v. FlJ. vit. c. 45); tempore Christi, ab a. 4. ante Chr. n. ad 39 post Chr. n., ad Herodis Antipae tetrarchiam pertinebat (L. 3,1): passim commemoratur in Mt. Mr. L. J. et A. 9,31; 10,37; 13,31; ἡ περίχωρος τῆς Γ. (genet. expl.) ‘circumjacens regio, Galilaea’ Mr. 1,28; ἡ θάλασσα τῆς Γ. lacus Gennesareth Mt. 4,18. Mr. 1,16; Γ. τῶν ἔθνῶν Mt. 4,15 (ex Is. 8,23 לִילָן ‘circus seu regio gentilium’) de Galilaea a multis gentilibus habitata, cfr. 1 Mach. 5,15 Γ. ἀλλοφύλων.

Γαλιλαῖος 3. ad regionem, quae *Galil* vocabatur pertinens, *Galilaeus*, e *Galilaea* oriundus: Mt. 26,69. Mr. 14,70. L. 13,1s.; 22,59; 23,6. J. 4,45. A. 1,11; 2,7; 5,37.*

Γαλλία, ας, ἡ 2 T. 4,10 Tdf^s sec. ΣC vel a) = *Gallia*, ut censem Euseb. (hist. 3, 4, 8), Epiph., Theodoret., Theod. Mops., vel b) = *Galatia*, quae ab Appiano (b. civ. 2, 49) Γαλλία ἡ ἔως appellatur.¹

Γαλλίων, ωνος, ὁ *Gallio*, proconsul Achaja ab anno p. C. fere 50: A. 18,12, 14,17. Fuit is frater Seneca philosophi, domesticum ei nomen erat M. Annaeus Novatus; ab Junio Gallione rhetore adoptatus, vocatus est Junius Annaeus Gallio.*

Γαμαλιήλ, ὁ *Gamaliel*, celeberrimus legis

doctor Pharisaeus, magister S. Pauli: A. 5,34; 22,3 [לְאַלְמָנָה].*

γαμέω, ao. ἔγημα vel × ἔγάμησα, pf. γεγάμηκα, ao. pass. ἔγαμήθην (γάμος) — 1) de viro: *mulierem mihi matrimonio jungo*: a) c. acc. Mt. 5,32; 19,9. Mr. 6,17; 10,11. L. 14,20; 16,18; hinc pass. de muliere: *matrimonium ineo*, τινί c. alqo., Mr. 10,12r. 1 C. 7,39; — b) absol. Mt. 22,25,30; 24,38. Mr. 12,25. L. 17,27; 20,34s. 1 C. 7,28a,33. — 2) †de muliere: *nubo viro*: a) c. acc. Mr. 10,12 cr. [solum ironice ita Eur. Med. 606; sed mulieres dicebantur γαμεῖσθαι τινι]; b) absol. 1 C. 7,28b,34. 1 T. 5,11,14. — 3) †de utrovis sexu: *matrimonium ineo*: absol. Mt. 19,10. 1 C. 7,9s.,36. 1 T. 4,3 [οἱ γαμοῦντες p.Berol. 717, 16].

†**γαμίζω** *nuptum do filiam* 1 C. 7,38 cr.; pass. in t. cr. Mt. 22,30. Mr. 12,25. L. 17,27; 20,35 [Apollon. Dysc. de synt. p. 277].*

γαμίσκω *nuptum do filiam*; pass. Mr. 12,25 r. L. 20,34cr.,35 cB. [Aristot. Stob.]*

γάμος, οὐ, δ 1) *nuptiae*, in forma sing. vel plur. (pluralis nominum festorum, Bl. § 32, 5); a) sollemnia nuptiarum Mt. 22,2 (pl.). J. 2,1s. Ap. 19,7,9; b) epulæ nuptiales Mt. 22,8,10r. Br., plur. Mt. 22,3s.,9; 25,10. L. 12,36; 14,8; ἐνδύμα γάμου Mt. 22,11s. [Hom. ss.] — 2) *matrimonium*, *vita conjugalis* H. 13,4.*

γάρ (ex γ' ἀρ = γε ἄρα ‘quidem igitur’) particula postpositiva, quae aut aliquid ante dictum indicatā causā seu ratione fulciri, aut brevius obscuriusque dictum explicari innuit = *nam*, *enim*; de cuius usu in NT haec enotasse sufficerit. I. *Particula causalitatis*: 1) *post sententias assertivas* inducit earum probationem vel confirmationem: ἐν Βηθλέεμ (Christus nasceret) οὕτως γάρ γέγραπται... Mt. 2,5: ib. 2,6; 15,19; 16,2s. 2 P. 1,21. 1 J. 2,19; 4,20. Ju. 4 (necessere est ut scribam exhortationem vobis; nam...); — eventū vel actionis causae ac rationes indicantur: εἰδεν δύο ἀδελφοὺς βάλλοντας ἀμφίβληστρον· ἤσαν γάρ ἀλεεῖς Mt. 4,18: ib. 7,25,29; 9,16, 21; 14,4; 28,2. J. 4,44; — interdum γάρ refertur ad aliquid implicite in verbis praemissis contentum: οὐκ ἥδειν... γέγραπται γάρ κτλ. ‘nescivi [= si hoc scivissem, illud non dixissem]; nam scriptum

est’ A. 23,5. — 2) *post sententias quibus monitio, mandatum, prohibitio, cohortatio continetur* ea inducit quibus illae confirmantur et urgeantur: χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· δ λέγων γάρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ κτλ. 2 J. 11: Mt. 1,20; 2,13; 3,2; 5,12 (= ita existitis prophetarum imitatores). L. 1,30; 2,10. 2 C. 6,14. H. 2,2. 1 P. 3,5 al.; talis monitio potest latere in quaestione, reprehensione ets.: τί μέλλεις ποιεῖν; [= noli facere!] ὁ γάρ ἄνθρωπος οὗτος ‘Ρωμαῖός ἐστιν A. 22,26: R. 13,11. 1 C. 11,22 al. — 3) *post sententias interrogativas* aut ratio indicatur cur interrogatio fiat: ποῦ ἐστιν ..; εἴδομεν γάρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα Mt. 2,2: 22,28 al.; aut ratio redditur enuntiati in interrogatione latentis: Mt. 26,9s. (εἰς τί, τί = nequiqam, immerito). R. 4,2 (4,1 satis innuit doctrinam ‘Abraham per fidem justificatus est’); 9,19; 14,10 (τί κρίνεις; = μὴ κρίνε). H. 11,32 (τί ἔτι λέγω; = desino exempla afferre). Ja. 4,14 (ποία = res inanis est) al. — 4) *si nihil praecedit quod indicanda ratione fulciatur*, tum vel aliquis respondens alteri suae dissensionis quam enuntiaturus est rationes affert: οἱ δὲ ἔλεγον· Μή γάρ κτλ.; ‘alii dicebant: [Nequaquam!] num enim ...’ J. 7,41: 9,30. A. 4,20 (vobis *non obsequemur, neque enim possumus); 8,31 (non intellego; nam); — vel vult aliquis prius rationes propondere, conclusionem postea dicturus (id enim facere licet: ν. Pape γάρ 1a), et hanc, ut evidentem, dein tacere potest: A. 19,35. — II. *Particula explicativa = enim, etenim*: res brevius, obscurius, per transennam dicta fusius explicatur vel modi loquendi ratio redditur: Mt. 12,40,50 (explicatur σημεῖον Ἰωνᾶ, ἡ μῆτηρ μου κτλ.). 23,3; 24,38; 25,3v. R. 7,2. H. 2,8; 3,4. Ja. 1,11. 1 P. 4,15 (explicatur illud ἐν δνόματι Χριστοῦ 14). 2 P. 2,8. 3 J. 3v. (expl. εὐοδοῦται); — huc referri potest quod subinde assertum novis ejusdemmodi assertionibus explicatur ac fulcitur: Mt. 5, 18,20; 12,37; 13,17 al.; — quia interrogative rei obscurae explicatio elicetur, consuevit γάρ particulis interrogativis adnecti: τίς γάρ, τί γάρ, μὴ γάρ etc. (cfr. quisnam? wer denn?): H. 3,16. R. 3,3. Ph. 1,18 al. — Nota: 1) *Ipsa sententia*, cui γάρ inseritur, potest esse enuntiatum assertorium Mt. 1,20; 2,2, — imperativum,

praesertim ubi imperativo μνημονεύετε γάρ, βλέπετε γάρ ets. aliquis id cogitare jubetur quod rationis loco affertur: 1 C. 1,26. 1 Th. 2,9. H. 12,3. — interrogativum, praesertim quaestio rhetorica: τί γάρ (i. q. οὐδὲν γάρ) ὡφεληθῆσεται Mt. 16,26: L. 14,28; 22,27. 1 C. 7,16. H. 1,5. — 2) Complures deinceps sententiae particulâ γάρ notatae aut singulae aliquid seorsum demonstrant, ut H. 2,10s.; 4,2—4, aut omnes ad idem probandum convergunt (= ‘nam primum . . ., dein . . ., tum . . .’): ita accipi potest Mt. 6,32. 2 C. 12,11,13. 2 P. 1,8s. et 1,10s. — 3) καὶ γάρ a) nam etiam: καὶ γάρ δὲ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι Mr. 10,45: L. 6,32 al. — b) vi particulae καὶ debilitata: namque, etenim (Krüger § 69, 32, 21) Mr. 14,70. L. 1,66; 22,37.

γαστήρ, τρός, ἡ venter, alvus: Unterleib; per synecdochen 1) stomachus, ventriculus; sic metonymice vocatur homo ventris deliciis indulgens, helluo T. 1,12 ex Epi-menide aut Callimacho [item Hsd. theog. 26, latine ‘venter’ Lucil. sat. 5, 41]. — 2) uterus feminae: συλλαβεῖν ἐν γαστρὶ prolem concipere L. 1,31 [ἐν γ. λαβεῖν Aristot. hist. an. 9, 50]; ἐν γ. ἔχειν gravidam esse Mt. 1,18,23; 24,19. Mr. 13,17. L. 21,23. 1 Th. 5,3. Ap. 12,2 [Hdt. pMagd].*

γὲ particula postpositiva enclitica, in NT satis rara; ejus vis universim in eo est ut ea sententia sententiae pars in qua ponitur efferatur cum magna emphasi, cuius emphaseos sensus pro variis adjunctis diversis particulis redditur (*etiam, adeo, profecto, saepe saltem, quidem*) aut bene verti non potest; — 1) sola ponitur: εἰ καὶ οὖ... διὰ γε τὴν ἀναίδειαν... ‘etiam si non..., certe quidem (saltem) propter importunitatem...’ L. 11,8, item 18,5; ὃς γε τοῦ Ιδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο ‘qui quidem, quippe qui’ R. 8,32 (totum enuntiatum cum emphasi legendum innuitur). — 2) cum aliis particulis copulatur, ubi saepe eadem vis emphaseos ei competit, nonnunquam illa satis minuta videtur: a) ἀλλά γε at vero L. 24,21; post εἰ οὐ i. q. at certe, at saltem 1 C. 9,2. — b) ἄρα γε numne? A. 8,30 (vis eliciendi responsum augetur). — c) ἄρα γε ἕργο (cum emphasi conclusio infertur) Mt. 7,20; 17,26. A. 11,18; εἰ ἄρα γε num forte A. 17,27 (v. ἄρα 3). — d) εἰ γε saltem si,

si quidem, si tamen, fere = vorausgesetzt daß, supposé que, sive res supposita pro vera sumitur, ut E. 3,2 (= suppono enim vos audiisse . . .); 4,21, sive non, ut G. 3,4 (si quidem reapse nequidquam passi estis [id quod vix credere possum]), sive prorsus in ambiguo relinquitur, ut 2 C. 5,3; ut universim, ita potissimum pro NT melius negatur, particulis εἰ γε semper induci ‘rem quae jure sumatur’ (Herm. ad Viger. p. 834). — e) εἰ δὲ μήγε post sententias positivas valet sin minus L. 14,32; ponitur etiam post ἐάν L. 10,6; 13,9 (Curtius § 215 Anm. 1), εἰ δὲ μήγε enim evasit adverbium immutabile, quare etiam post sententias negativas ponni potest = cetero-quin: widrigenfalls: au cas contraire Mt. 6,1; 9,17. L. 5,36s. 2 C. 11,16. — f) καὶ γε (cl. potius καὶ . . . γε) et quidem L. 19,42 (nWH.), atque etiam A. 2,18. — g) καίτοι γε (cfr. καίτοι) quamquam J. 4,2. A. 14,17r. Br. 17,27r. — h) μενοῦν γε immo vero L. 11,28r. He. R. 9,20; 10,18. — i) μήτι γε nedum 1 C. 6,3. — k) ὅφελόν γε o utinam! 1 C. 4,8.*

Γεδεών, δ (גֵּדְעֹן) Gedeon, dux notus et liberator Israëlitarum H. 11,32, cfr. Jdc. 6—8.¹

γέεννα, ης, ἡ «gehenna», Orcus, locus ubi damnati in aeternum igne cruciantur Mr. 9,43,45. L. 12,5; εἰς γ. Mt. 5,29s., ἐν γ. 10,28; ἡ γ. τοῦ πυρός Mt. 5,22; 18,9. Mr. 9,47r. He. Br. (cfr. Mt. 18,8. Mr. 9,42); ἡ κρίσις τῆς γ. sententia judicialis condemnans ad gehennam Mt. 23,33; υἱὸς γεέννης gehennâ dignus Mt. 23,15 (ut υἱὸς θανάτου 2 Sam. 12,5 al.); gehenna, i. e. diabolus, ad peccandum homines lassedit Ja. 3,6. [aram. מְגַנְנָה; derivatur ab hebraico מְגַנְנָה נִיּוֹת ‘Vallis ejulationis’ Neh. 11,30, jam Jos. 18,16 cB. Γαίεννα; in illa valle, quae ab oriente et meridie Hierosolymorum protenditur, olim idolo Moloch sacrificia fiebant infantium in statuam dei aheneam igne succenso calefactam inclusorum 4 Reg. 23,10. Jer. 7,31s. al.; locus a Josia rege ab his sceleribus expiatus omnibus erat horrori et abominationi. Deinde a doctoribus Judaeis nomen usurpabatur pro Orco damnatorum: cf. F. Weber, System der altsynagogalen paläst. Theologie, locis in indice ad vocem *Gehinnom citatis.**]

Γεθ-σημανεί t. cr., -νῆ t. r. *Gethsemani*, praedium ad radices montis Olivarum situm, Mt. 26,36. Mr. 14,32. [τὸν (¤) γῆμα 'torcular oleorum'; de apocopando □ finali post Κ v. exempla ap. Gesen. 27 § 87f].*

γείτων, ονος, δ (ex γηῖτων 'Landsmann') *vicus* L. 14,12; 15,6. J. 9,8; ἡ *vicina* L. 15,9.*

γελάω, ft. -άσω (cl. -άσουμαι) *rideo*, metonym. = *beatus sum, deliciis fruor* L. 6,21,25.*

γέλως, ωτος, δ ↑ *risus* Ja. 4,9.¹

γεμίζω, αο. ἐγέμισα, αο. P. ἐγεμίσθην: *implete*; τί τινος alqd. alqa re: Mr. 15,36. J. 2,7a; 6,13, pass. Ap. 15,8; τὶ ἀπό τινος L. 15,16 Tdf. He. Br., τὶ ἔχ τινος A. 8,5 (ita magis effertur, alias rei *partem* sumi ad implendum); absol. J. 2,7b, pass. Mr. 4,37. L. 14,23 [Aesch. Xen. Dem. al. pap].*

γέμω (verb. def.: *praeter praes. et imperfect. nihil exstat*) *plenus vel refertus sum*: seq. τινός Mt. 23,25v.,27. L. 11,39. R. 3,14. Ap. 4,6,8; 5,8; 15,7; 21,9; ἔχ τινος rebus petitis *ex*. Mt. 23,25; per hebraismum constr. c. acc. ut Αλλ.: θηρίον γέμον (vel soloec. γέμοντα vel γέμον τὰ) δνόματα βλασφημίας Ap. 17,3v.; ib. 4 neglecta constructione cum genet. et acc.: γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα.*

γενέα, ἄς, ἡ (γενέσθαι oriri) 1) *ortus, nativitas* [Xen. an. 2, 6, 30]. — 2) metonym.: *ii qui orti sunt, genus: a) ii qui origine inter se succedunt, singula membra stemmatis*: Mt. 1,17. — b) collective: *ii qui communem ab eadem stirpe originem habent, gens, natio: οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη* (gens Jud.), ἔως ἂν πάντα ταῦτα γένηται Mt. 24,34: Mr. 13,30, L. 21,32 (v. Knabenb. in ll. cc.); it. fort. Mt. 23,36. L. 11,31s,50s.; 17,25. H. 3,10; — c) porro *ii qui communem aliquam notam (bonam: Ps. 13,5; 23,6, vel malam: Ps. 11,8. Dt. 32,5: quasi origine inditam) habent et per hanc notam ad idem hominum «genus» pertinent: γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλίς* Mt. 12,39; 16,4; ib. 17,17. L. 9,41; 11,29; 16,8 (= 'erga sui similes'). A. 2,40. Ph. 2,15. — d) *homines una aetate simul viventes: μακαριοῦν με πᾶσαι αἱ γενεαὶ* L. 1,48; fort. Mt. 12,41s.; τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; 'aequales ejus (tam pravos) quis describere poterit?' A. 8,33 (Is. 53,8). —

3) de tempore, ad indicandum quando vel quamdiu homo vivat: *aetas, aevum, saeculum* [Il. 1, 250; Hdt. 2, 142; 3, 122]; τῇ ἵδιᾳ γενεᾷ 'sua aetate' A. 13,36; plur. γενεαῖ: ἔτεραις γενεαῖς 'aliis i. e. prioribus saeculis' E. 3,5 = ἐν ταῖς παρωχημέναις γ. A. 14,16; ἐκ γενεῶν ἀρχαίων 'inde a prisco tempore' A. 15,21; ἀπὸ τῶν γενεῶν (parall. ἀπὸ τῶν αἰώνων) C. 1,26; εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων E. 3,21 ubi γενεαῖ sunt velut partes aeternitatis; εἰς γενεὰς καὶ γενεάς t. cr. (λέροι), εἰς γενεὰς γενεῶν (λέροι) t. r. L. 1,50.

γενεαλογέω (γενεά, λόγος) *alicujus genus seu originem recenseo, τινά;* pass. γενεαλογοῦμαι *genus meum repetitur ab . . ., originem duco a . . ., seq. ἐκ H. 7,6 [Hdt. Pl. Xen.].¹*

γενεαλογία, ας, ἡ ↑ *natalium per stemma descriptio, «genealogia»*; 1 T. 1,4. T. 3,9 de pseudognosticorum genealogiis angelicis, quibus angelorum, daemonum, aeonum series et ordines numero paene infinitos singillatim persequebantur (cf. v. gr. Texte u. Untersuchungen VIII fasc. 1/2 p. 384 ss. et passim).*

γενέσια, ων, τά plur. ttm. (γενέσιος 2. 'natalis' adj.) ↑ *dies festus natalis* v. g. principis, *natalicia* Mt. 14,6. Mr. 6,21 [DCass. al.; γενεσίοις τῶν θεῶν Σεβαστῶν 'natali divisorum Augustorum' pBer. 1, 9; pFay. 114, 20 al.].*

γένεσις, εως, ἡ (γενέσθαι) *origo; speciatim hominis a parentibus ac majoribus origo: nativitas, generatio* [Hdt. 2, 146; Aristot.; Gen. 31,13; 40,20] Mt. 1,18 cr. L. 1,14 cr.; βίβλος γενέσεως 'album originis' i. e. catalogus progenitorum Mt. 1,1; πρόσωπον τῆς γ. 'facies s. forma innata s. nativa' Ja. 1,23; δ τρόχος τῆς γ. «rota nativitatis» i. e. rota vitae inde a nativitate currens = vitae cursus Ja. 3,6.*

γενετή, ἥς, ἡ (γενέσθαι) *ortus, nativitas; tantum in dictione adv. ἐκ γενετῆς 'inde a nativitate'* J. 9,1 [Hom. Aristot. Pol.].¹

***γένημα**, ματος, τό (γενέσθαι: dic. de rebus, quae γίνονται, 'oriuntur', sed non γεννῶνται, 'pariuntur', — cf. γέννημα et Bl. § 3, 10) *quod ortum est ex planta, fructus*: γ. τῆς ἀμπέλου in t. cr. Mt. 26,29. Mr. 14,25. L. 22,18; τὰ γ. μου L. 12,18; metaph. γ. τῆς δικαιοσύνης 'fructus justitiae' 2 C. 9,10 [in cod. B Gen. 41,34.

Cant. 6,10 al.; in pap. aeg. inde a saec. 3. a. C.].*

γεννάω (γέννα poët.: genus, proles) *procreo, gigno*: 1) *proprius*: a) dic. *primitus de patre filios procreante* [δ γεννήσας πατήρ Soph. El. 1404]: οῦτως (Abraham) ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ A. 7,8; ib. 29; latius dic. *de procreatione posterorum* (*nepotum, pronepotum etc.*): H. 11,12; ita in *genealogia Mt. 1*, ubi *membra stemmatis omissa sunt, ut 1,8; add. ἐξ c. genet. matris 1,8,5 s.* — b) *de utrolibet parente* [Pl. republ. 538a; Aristot. Pol. 8, 16 τοῦ μὲν ἔτι δυναμένου γεννᾶν, τῆς δὲ μὴ δυναμένης], et in *matre quidem tam de conceptione dicitur quam de partu: τὸ ἐν αὐτῇ γεννηθέν ‘infans in ea generatus’ Mt. 1,20, cfr. L. 1,35 [τὸ γεννώμενον ἐξ αὐτῆς Hdt. 1, 108]; Elisabeth praegnanti impletum est tempus τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν ‘et peperit filium’ L. 1,57; J. 16,21; saepe passive *ortum habeo, nascor* Mt. 1,16; 2,1,4; 19,12; 26,24. J. 3,4; 9,2. A. 7,20. R. 9,11 al.; *metaphorice: μία* (sc. διαθήκη) εἰς δουλείαν γεννῶσα i. e. qui ad *Vetus foedus pertinebant, vi originis erant servi* G. 4,24. — 2) *γεννᾶσθαι* dic. *de supernaturali hominis generatione ex Deo*, qua filius Dei constituitur eique nova ac spiritualis superioris ordinis vita confertur: ἐκ Θεοῦ γεννᾶσθαι, γεννηθῆναι, γεγεννηθεῖν J. 1,13. 1 J. 2,29; 3,9; 4,7; 5,1,4,18; γ. ἐκ τοῦ Πνεύματος J. 3,6,8, ἐξ ὄδατος καὶ Πνεύματος (quia aqua baptismi est verum quoddam principium [*instrumentale*] generationis) J. 3,5; cum respectu ad generationem naturalem quae praecedit, dic. γεννηθῆναι ἀγνθεν ‘iterum’ J. 3,3,7. — 3) *de generatione Filii Dei ex Patre* H. 1,5 (‘cui unquam angelorum dixit . . .?’); 5,5. A. 13,33; quae aeterna generatio propter communicationem idiomatum de Christo Deo-homine ll. cc. dicitur). — 4) *metaphorice: Paulus, se dicit eos quos suis laboribus Christo lucrifecit, genuisse* 1 C. 4,15. Phm. 10; — *de causa quae effectum producit: stultae inquisitiones γεννῶσιν μάχας* 2 T. 2,23 [ita Plat.].*

γέννημα, ματος, τό ↑ 1) *id quod generatione productum est* (in animalibus et hominibus; cfr. γένημα), *suboles*: γεννήματα ἔχοντα ‘progenies viperarum’, *metaph.* = *pessima suboles malorum progenitorum*

Mt. 3,7; 12,34; 23,33. L. 3,7. — 2) *per abusum in codd. recent. scribebatur pro γενήματα q. v.; ita in t. r. Mt. 26,29. Mr. 14,25. L. 12,18; 22,18. 2 C. 9,10. [Soph. Plat. al.]**

Γεννησάρ [cod. D in Mt. Mr.], **Γεννησαρέθ, Γεννησαρέτ** «*Genesar, Genesareth*»: 1) *regio fertilissima lacui Galilaeo ab occidente adjacens*, a FlJ. bell. 3, 10, 8 *descripta: ἡλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρέτ* Mt. 14,34 cr. Mr. 6,53 cr. (t. r. εἰς, ἐπὶ τὴν γῆν Γ.). — 2) *eodem nomine* (FlJ. 1. c.) *vocabatur lacus Galilaeus: παρὰ τὴν λίμνην Γ. L. 5,1 [in scriptis Jud. poster. סְגִבֵּן, בְּנַרְתָּה יְמִינָה;* in V. T. *תַּהֲרָתִים, יְמִינָה* (LXX Χενέρεθ, Χενερώθ); 1 Mach. 11,67 τὸ ὄδωρ (τοῦ) Γεννησάρ, FlJ. Γεννησάρ].*

γέννησις, εως, ἡ (γεννάω) *generatio, nativitas* Mt. 1,18r. L. 1,14r. (t. r. γένεσις).*

γεννητός 3. (adj. verbi γεννάω) *genitus, natus* [Plato]; γεννητοὶ γυναικῶν *a mulieribus nati* = *homines* Mt. 11,11. L. 7,28 [dictio hebr. poët. Job 14,1 al.].*

γένος, ους, τό (γενέσθαι) *genus; 1) origo, germ. Abstammung: Κύριος τῷ γένει* (dat. respectus) A. 4,36; Mr. 7,26. A. 7,13; 18,2,24. — 2) *metonymice: ii qui de certa quadam stirpe orti sunt: a) proles, suboles, posteri: τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν* A. 17,28, it. 29 (h. l. sensu metaph.); de uno: Ap. 22,16. — b) *familia, gens: ἐκ γένους ἀρχερατικοῦ* A. 4,6; ib. 13,26. Ph. 3,5; τὸ γένος ήμῶν ‘populum nostrum’ A. 7,19; τὸ γένος = *populares, qui ad eandem nationem pertinent: 2 C. 11,26. G. 1,14.* — 3) *res quae sunt ejusdem naturae, genus, species (Gattung, Art): γένη γλωσσῶν 1 C. 12, 10,28; Mt. 13,47; 17,21r. He. Br. Mr. 9,29. 1 C. 14,10.**

Γερασηνοί, ὄν, οἱ Mt. 8,28 Br. Mr. 5,1cr. L. 8,26,37 cr. (nTdf.) *Geraseni*; *cum ap. FlJ. ita vocentur incolae urbis, cui nomen erat τὰ Γέρασα, in Galaaditide prope Jabboc flumen sitae, in NT procul dubio nomen spectat locum quendam ignotum in litore orientali lacus Galilaei positum, cuius ruinae dicuntur esse eae, quae hodie Gersa, Kursi dicuntur (cfr. Schumacher, der Dscholan, Leipz. 1886, p. 177; Knabenb. in Mt. 8,28); sed regione diligenter inquisita W. A. Neumann (Qurn Dscheradi, Freibg. 1894) jūdicat, nomen collis Qurn Dscheradi inter Wadi Semak*

et Wadi N'qēb esse vestigium loci *Geradi* vocati, a quo vicinia habuerit nomen χώρα τῶν Γεραδινῶν, cuius nominis ignari scribae facillime potuerint notiora nomina τῶν Γαδαρηνῶν vel Γερασηνῶν substituere, vel etiam, si id fieri non posse intellegarent, Γεργεσηνῶν.*

Γεργεσηνοί, ὄν, οἱ *Gergeseni*, v. l. Mt. 8,28 r. Mr. 5,1 v. L. 8,26,37 Tdf.: Origenes cum sibi persuaderet, nec Γαδαρηνῶν, nec Γερασηνῶν sat recte dici ll. cc., confugit ad lectionem Γεργεσηνῶν, nomine ab urbe aliqua Γέργεσα, cuius ceteroqui nullum usquam vestigium exstat, repetito; per eum maxime et versionem syr. late sparsa est haec v. l.*

γερουσία, ας, ἡ (nom. abstr. ad γέρων, sensu collect.) *senatus, concilium seniorum*; in VT dicitur de magistratu cuiusvis civitatis Dt. 19,12, de supremo populi Israëlitici senatu Ex. 3,16, speciatim de Hierosolymitano, qui dicebatur συνέδριον Jdth. 4,8. 1 Mach. 12,6. 2 Mach. 1,10 al.; it. FlJ. 13, 5, 8; — A. 5,21 τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γ. τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ: sec. alios *synhedrium* et *gerusia* sunt idem, καὶ πᾶσαν = 'et quidem totam g.'; sec. alios συνέδριον est pars concilii, i. e. sacerdotes et scribae, γερουσία vero totum concilium, i. e. sacerdotes, scribae, seniores; sec. alios denique praeter *synhedrium* in urbe aliud concilium fuit, ἡ γερουσία (Knabenb. in l. c.).¹

γέρων, οντος, δ *senex* J. 3,4.¹

γεύω *gustandum praebeo* alci. alqd. τινά τινος; in NT occurrit sol. med. γεύομαι, ft. γεύσομαι, ao. ἐγευσάμην: *gusto*; τινός (exc. J. 2,9): 1) *degusto, delibando gustum cibi potusve explorō*: Mt. 27,34 abs.; J. 2,9 c. acc. — 2) *re* (max. cibo ac potu) *fruor* seu *utor*: *cibo potuve utor*: μηδενὸς γεύσασθαι A. 23,14; abs. C. 2,21; abs. = *cibum capio* A. 10,10; 20,11; δείπνου, ceneae *particeps sum* L. 14,24. — 3) *rem valde jucundam aut amaram ipse in me experior*: τινός H. 6,4; τὶ ib. 5; δτὶ 1 P. 2,3; huc pertinet aramaismus γεύομαι θανάτου = 'morior' Mt. 16,28. Mr. 9,1. L. 9,27. J. 8,52 (Aristid. 15; in Targum. ΜΥΘ ΑΓΝΩ).*

γεωργέω (γεωργός sum) *agrum colo*, c. acc.; pass. H. 6,7.¹

*γεώργιον οὐ, τό ↓ *ager, arvum* 1 C. 3,9

[Gen. 26,14 al. Strabo; alibi = 'agricultura, fruges'].¹

γεωργός, οῦ, δ *agricola* (γῆ, ΕΡΓΩ) Mt. 21,33—41. Mr. 12,1—9. L. 20,9—16. 2 T. 2,6. Ja. 5,7; †*vitis cultor, vinitor* J. 15,1 [it. Ael. h. a. 7, 28].*

γῆ, γῆς, ἡ *terra*; 1) i. q. *tellus*, cui opp. *caelum*, quocum universitatem rerum efficit (Gen. 1,1): Mt. 5,18; 6,10. Mr. 13,31. 2 P. 3,5 al. — 2) *terra quatenus ab hominibus habitat*, *domicilium hominum in hac vita degentium*: ἐκ περάτων τῆς γῆς Mt. 12,42; αἱ φυλαὶ τῆς γῆς Mt. 24,30; ἐπὶ (τῆς) γῆς 'in terra' fere i. q. inter homines Mr. 2,10; 9,3. L. 2,14; 18,sal.; ἡ γῆ metonym. = homines Ap. 19,2; A. 1,8; 3,25. H. 11,13 al.

— 3) sensu magis restricto: a) *terra continens*, ubi opp. mare: Mr. 4,1; 6,47. L. 5,3. Ap. 12,12 al. — b) *regio* alc. *populi: Land*: *pays*: seq. genet. nominis proprii γῆ Αἰγύπτου A. 13,17 v., Γεννησαρέτ Mr. 6,53r. Br., vel *populi γῆ Χαλδαίων* A. 7,4, vel *urbis principalis γῆ Σοδόμων* Mt. 10,15 (Mt. 2,6 non Bethlehem vocatur 'terra Juda', sed γῆ 'Ιούδα est casus absolutus pro genetivo positus, cfr. Bl. § 33, 2); ἡ γῆ simpliciter *Judaeis* est *Palaestina* Mt. 27,45. L. 4,25. Ja. 5,17 al. — c) *superficies terrae, solum*, cui insistimus: ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν J. 8,8r. He. Br.; πεσῶν ἐπὶ τὴν γῆν A. 9,4; Mt. 10,29; 23,35; 27,51. Mr. 8,6 al. — d) *suprema pars corii terrae*, ubi plantae crescunt, *arvum, humus*: χόρτος τῆς γῆς Ap. 9,4; L. 13,7. H. 6,7 al.; *ipsa materia hujus humili*, considerata ejus bonitate aut copia Mt. 13,5,8,23. Mr. 4,5,8; quia Deus, cum hominem formaret, χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς sumpsit (Gen. 2,7), homo vocatur ἐκ γῆς χοῖχός 'de terra pulvereus' 1 C. 15,47.

γήρας, τό (attice gen. γήρως, dat. γήρᾳ, — in dialecto vulg. gen. γήρους 3 Reg. 15,23 cA, γήρει Gen. 15,15; 25,8 cA al., cfr. Helbing p. 42) *senectus*; ἐν γήρει αὐτῆς L. 1,36 cr., t. r. γήρᾳ.¹

γηράσκω ↑ (verb. inchoat. ad γηράω 'senex sum'), ao. ἐγήρασα: *senesco* J. 21,18; metaph. de re quae obsolescit, quae jam in eo est ut abrogetur H. 8,13.*

γίνομαι (ion. et hell. = att. γίγνομαι), ft. γενήσομαι, ao. ἐγενόμην et [LXX, inscr. Magn., pap. — v. Mayser p. 379] ἐγενήθην, pf. γέγονα et γεγένημαι: *flo*, et

accuratius γενέσθαι fieri, γίνεσθαι nunc fieri, identidem fieri ets. (et v. nr. II 2c), γεγονέναι factum esse = esse; accedit quod ex hoc verbo supplentur formae verbi εἰμί deficientes, minus usitatae atque exolescentes, nempe (pro ἵσθι, ἔστε, ὁ, ὄμεν, ὥν) γίνου, γίνεσθε, γίνωμαι, γινώμεθα, γινόμενος . . . , porro aor. ἐγενόμην = fui.

I. *Dicitur absolute sine praedicato γίνομαι fio;* 1) esse *incipio, exsisto* ets.; a) *creatione fio:* πάντα δὶ αὐτοῦ ἐγένετο J. 1,3; J. 1,10. H. 11,3. Ja. 3,9; — b) *orior, nascor, exsisto:* cum ἐξ originis R. 1,3. G. 4,4a — cfr. J. 8,58. Ap. 16,18d; — c) *in publicum prodeo, exsisto: aufreten: ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν* 1 J. 2,18; Mr. 1,4. J. 1,6. — 2) *res fit, vario modo et sensu: a) planta crescit* 1 C. 15,37; *res conficitur ab homine* A. 19,26; *leges statuuntur* Mr. 2,27. G. 3,17; alqd. *producitur hominibusque offertur: ή χάρις καὶ ή ἀλήθεια, add. διὰ auctoris, J. 1,17; b) actio, opus ab alqo. fit seu peragitur* (sic suppletur passivum verbi ποιεῖν): τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου A. 12,9; L. 9,7r. Br. (δύ' αὐτοῦ); 13,17; 23,8. 1 C. 14,26,40; 16,14. E. 5,12; id quod alqs. fore dixit aut fieri vult, *fit, exsecutioni mandatur: γέγονεν δὲ ἐπέταξας* L. 14,22; Mt. 6,10. L. 22,42; 23,24 ('id quod petebant'). A. 21,14. 1 C. 15,54 (γενήσεται 's'accomplira' sec. Crampon); cfr. nr. i; c) *quibusdam causis effectus producitur: χεῖρον σχίσμα γίνεται* Mr. 2,21; 1 T. 6,4 cum ἐξ causae; d) *festa aguntur, celebrantur* Mt. 14,6 cr.; 26,2. J. 2,1; 10,22; e) *tempus, dies, nox... incipit aut occurrit: δψίας γενομένης* Mt. 8,16; 14,15. Mr. 1,32 al., πρω̄τας γ. Mt. 27,1. J. 21,4; δψὲ ἐγένετο Mr. 11,10, νῦν A. 27,27, ή ὥρα L. 22,14; Mr. 6,2 al. (etiam nr. d. huc referri potest); f) *eventus naturae fiunt, oboriuntur: χάλαζα* Ap. 8,7, βροντὴ J. 12,29; Mt. 8,24,26; 28,2. Mr. 4,37; 9,7. L. 6,48; 23,44. J. 6,17. A. 2,2; 16,26. Ap. 11,13; g) *eventus in vita communi et commercio hominum, calamitates ets. fiunt, eveniunt, oriuntur: λιμός* L. 4,25; τάραχος A. 19,23, σχίσμα J. 7,43; Mr. 4,17. L. 22,24; 23,19. A. 6,1; 23,9 al. saepe; h) *affectus animi oriuntur: θάμβος* L. 4,36; 1,65; 15,10 al.; i) *multa nomina actionis cum verbo γ. copulantur ad faciendum*

Passivum periphrasticum: ἀθέτησις γίνεται ἐντολῆς lex abrogatur H. 7,18, οὐ γίνεται ἄφεσις (ἀμαρτιῶν) 9,22; Mr. 14,4. A. 8,1; 13,32 al.; saepe φωνὴ ἐγένετο i. q. ἐφωνήθη vox loquentis audita est Mr. 1,11; 9,7 al.; γενήσεται δὲ λόγος δὲ γεγρ. tunc dicetur (cantabitur) illud S.Scr^{ae} 1 C. 15,54; εὐδοκία ἐγένετο volitum est Mt. 11,26. L. 10,21; k) saepe cum pronomine neutro ets. de quibusvis eventibus seu rebus gestis: τοῦτο δὲ γέγονεν 'hoc totum evenit' Mt. 1,22 al.; τούτου γενομένου 'quo facto' A. 28,9; τὸ γεγονός L. 8,35. A. 4,21; Mt. 24,34. L. 12,54. A. 10,37. 1 C. 9,15 al.; v. nr. seq. — 3) Construitur impersonaliter: a) in formula graeca μὴ γένοιτο, qua quis aut malum deprecatur ne fiat L. 20,16 [εἰ δὲ μαλακισθείη Σωτήριχος — δὲ μὴ γένοιτο! — . . . inscr. Delph. saec. 2. a. C.], aut alqd. cum emphasi negat ac rejicit, *absit, minime!* R. 3,4,6 al. [Epict. I 1, 13; 2, 35 al.] — b) in formula ἐγένετο δέ [Luc. LXX] vel καὶ ἐγένετο = hebr. יְהִי, qua ab initio novae narrationis ejusve partis indicatio temporis aut adjunctorum induci solet, saepe in Mt. Mr. L.: pleonastice igitur haec formula ponitur ante ὅτε, ως ets.: καὶ ἐγένετο ως ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι = 'cum elapsi essent dies' L. 1,23: Mt. 7,28; 11,1; 26,1. L. 2,15; 19,29 al.; ante genetivum absol.: ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος 'egresso autem daemonio . . .' L. 11,14; Mt. 9,10; ante praepositiones temporales: καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις Mr. 1,9; L. 1,59; 2,46 al.; ante nominativum quandam absolutum temporis (Bl. § 33, 2) L. 9,28. A. 5,7; saepe ante ἐν τῷ cum (accus. et) inf^o: καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν 'cumque seminaret' Mr. 4,4; ἐγ. δὲ ἐν τῷ ιερατεύειν αὐτόν L. 1,8, L. 2,6; 5,1 al.; — post indicatum ita tempus sequitur verbum aut absolute: καὶ ἐγ. ὅτε . . . , εἰπεν 'cumque . . . , dixit' Mt. 26,1, 7,28; 11,1. L. 1,23 al., aut καὶ (ad instar hebraici י) praemissō: καὶ ἐγ. ἐν . . . , καὶ αὐτὸς ήν διδάσκων L. 5,17: 8,1; 9,28 al.; — alibi a verbo ἐγένετο accus. et inf. suspenditur: ἐγ. δὲ ἐν . . . ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν 'cum . . . , apertum est caelum' L. 3,21, A. 19,1; alicubi etiam ipsa indicatio temporis (sententia secundaria) itidem ab ἐγένετο suspenditur: καὶ ἐγ. αὐτὸν

παραπορεύεσθαι, . . . καὶ οἱ μαθηταὶ ἥρξαντο ‘cum . . . transiret, discipuli spicas vellere cooperunt’ Mr. 2,23; de his formulis cfr. Moulton, Expositor VI 9 p. 74. — **c)** Extra has constructiones occurrit ἐγένετο cum acc. c. inf. *accidit ut*. ἐγ. αὐτὸν ἐγγίζειν ‘contigit ut appropinquaret’ A. 9,3: 21,5; ἐγένετο cum dat^o personae cui contigit ut . . . (sequitur acc. c. inf.) A. 22,6,17; γίνεται cum dat. subjⁱ et inf^o praedicati: δπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ‘ne sibi contingere ut diutius tempus tereret’ A. 20,16, [έάν ποτέ σοι γένηται ἔξω στραφῆναι Epict. enchir. 23]; ἐμοὶ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι ‘utinam ne accidat ut ego glorier!’ G. 6,14 [LXX = Ὡς τῇ ηλίῃ Gen. 44,7. 3 Reg. 20,3; μὴ σοι γένοιτο . . . ἀπαγορεῦσαι Epict. 2, 2, 13 al.; X. Cyr. 6, 3, 11 λαβεῖν μοι γένοιτο τοὺς πολεμίους]. — **d)** εὗ γίνεται τινὶ ‘alci. bene (res) evenit, alqs. beatus est’ E. 6,3 ex Dt. 5,16 [Epict. 2, 5, 29].

II. Dicitur cum addito praedicato: 1) *praedicatum est substantivum: a) aliquis fit alqd.*, **a)** se facit, evadit, constituitur, nominatur ets.: ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο J. 1,14; ἐγένετο προδότης L. 6,16; Mr. 1,17. L. 23,12. J. 1,12; 9,27; 12,36, A. 1,22; 7,52. R. 4,18. H. 7,20; nota metaphoras κατάρα = male-dictus G. 3,13, παρηγορία auctores solacii C. 4,11, χαλκὸς ἡχῶν aeri sonanti similis 1 C. 13,1, Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία 1 C. 1,30 = Christus factus est noster, ejus sapientia nostra. — **b)** alqs. se opere praebet seu monstrat esse alqd.: ἵνα γένησθε ἐμοὶ μαθηταί J. 15,8; L. 10,36 (proximus). 1 C. 4,16. E. 5,1. 1 T. 4,12. H. 11,6 s. 3 J. 8 (v. notam post nr. II 2c). — **b)** *aliquid fit alqd.*: interna mutatione L. 4,3. J. 2,9. Ap. 16,3; metaph. J. 4,14; valore ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν ‘circumcisio tua evasit’ in aestimatione apud Deum ‘incircumcisio’ R. 2,25; ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις ‘alioquin gratia non amplius revera se praebet gratiam (i. e. gratis datum)’ R. 11,6. — **c)** hebraizat dictio τὶς γίνεται εἰς τι = *fit alqd.* = Ὡς πάπ: ἐγένηθη εἰς κεφαλὴν γωνίας Mt. 21,42 (Ps. 117,22); L. 13,19. J. 16,20. R. 11,9. 1 C. 15,45. Ap. 8,11; 16,19. 2 C. 8,14 (= fiat vestrae indigentiae supplementum); γ. εἰς οὐδέν ‘ad nihilum redigi’ A. 5,36, εἰς οὐδέν ‘ad irritum redigi’ 1 Th. 3,5. —

2) praedicatum est adjectivum: a) aliquis (aliquid) fit talis: περίλυπος γενόμενος Mr. 6,26; Mt. 12,45; 17,2. Mr. 4,19. J. 5,6; 8,33 al.; huc trahi potest dictio γίνομαι ὡς (ώσει) τις *fio alci. similis*: ως Σόδομα ἀν ἐγενήθμεν R. 9,29; Mt. 10,25. L. 22,26. 1 C. 9,20. G. 4,12; saepe γίνομαι cum adjectivo est emphatica circumscriptio verbi simplicis, ut γνωστὸν ἐγένετο ‘innovuit’ A. 1,19, ἀφαντὸς ἐγ. ‘evanuit’ L. 24,31; A. 22,9 al. — **b)** *in aestimatione aliorum fio talis*, i. e. cognoscor ut talis: γενέσθω δ Θεὺς ἀληθής R. 3,4: 7,13 c. 2 C. 7,14. — **c)** *moribus ac vita me praeebo talem*: πιστὸς ἐγένου L. 19,17; H. 11,34. Ja. 1,12 al. *Nota*, verbo γίνεσθαι suppleri formas verbi εἰναι deficientes aut exolescentes; saepe sic occurrit imper. γίνου et prohibitio μὴ γίνου, ut: γίνεσθε οἰκτίρμονες ‘estote misericordes’ L. 6,36; μὴ γίνεσθε ἀφρονες E. 5,17; Mt. 6,16; 10,16. J. 20,27. R. 12,16. 1 C. 4,16; 7,23; 14,20 al. — **3)** *praedicatum est genetivus vel dativus substantivi: a) genetivus possessivus*: ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία L. 20,14: 20,33. Ap. 11,15 b; 12,10; genetivus qualitatis δτε ἐγένετο ἐτῶν ιβ’ ‘cum evasisset duodennis’ L. 2,42; 1 T. 5,9. 2 P. 1,20 (v. ἐπίλυσις). — **b)** *dativus*: τι γίνεται τινὶ alqd. *alci. obtinet, alqs. rem obtinet, adipiscitur*: μὴ γένηται ἀνταπόδομά σοι L. 14,12; Mt. 18, 12,19. Mr. 4,11. L. 19,9. J. 15,7. A. 24,3. R. 7,3. 1 C. 4,5; eventus *alci. contingit, accidit*: θλῖψίς τινὶ γίνεται 2 C. 1,8; Mr. 5,33 cr.; 9,21. L. 1,38 (cfr. κατά II, 6, notam in fine). J. 5,14 al. — **4)** Ut verbi εἰναι, ita verbi γίνεσθαι *praedicatum esse potest praepositio localis cum suo nomine* (et primitus significat ‘fieri praesentem in . . .’ ets.), ubi verti potest *venio* aliquo, *versor* alicubi: **a)** εἰς: γενέσθαι εἰς ‘Ιεροσόλυμα ‘venire Hierosolyma’ A. 20,16; 21,17. L. 1,44. G. 3,14. — **b)** γ. ἐμπροσθέν τινὶ ‘ante alqm. (localiter) venio s. collocor’, et hoc dicitur metaphorice = ‘alci. anteponor, praesto’ J. 1,15,27 r. He. Br. 30. — **c)** ἐν: ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ‘cum domum venisset’ Mr. 9,33; A. 13,5. 1 Th. 1,5. 2 T. 1,17. Ap. 1,9 (‘fui in insula’ an ‘veni [deportatus] in insulam?’); γ. ἐν πνεύματι ‘in ecstasis abripi’ Ap. 1,10; 4,2; γ. ἐν ἑαυτῷ ‘ad se reverti’ = sui plene conscientum fieri A. 12,11 [X. anab. 1, 5, 17];

ἐν παραβάσει γέγονεν ‘in peccatum incidit’ 1 T. 2,14; L. 22,44. R. 16,7 (fieri Christianum). Ph. 2,7. — **d)** γίνου ἐπάνω ε' πόλεων ‘praeesto V urbibus’ L. 19,19. — **e)** γ. ἐπί ‘advenire’: seq. ἐπί c. gen. L. 22,40. J. 6,21; seq. ἐπί c. acc. L. 24,22. A. 21,35. — **f)** γ. κατά c. acc. loci: ‘advenire’ L. 10,32. A. 27,7; γ. κατὰ μόνας ‘se seorsim recipere’ Mr. 4,10. — **g)** ἐγένετο μετά τῶν ἐν Δ. μαθητῶν ‘fuit s. conversatus est cum . . .’ A. 9,19; Mr. 16,10. — **h)** γ. πρός τινα venire ad alqm., aut esse apud alqm. 1 C. 2,3; 16,10. 2 J. 12 cr. — **i)** γ. σύντινι alci. se associare L. 2,13. — **k)** ὑπὸ νόμου γενέσθαι ‘fieri legi subjectum’ G. 4,4. — **l)** ἐγγὺς τοῦ πλοίου γ. ‘prope accedere ad navem’ J. 6,19; — **5)** ut *praepositiones, ita adverbia loci subjunguntur*: πότε ὅδε γέγονας; ‘quando huc venisti?’ J. 6,25; ἐγγὺς γ. ‘prope venire’ E. 2,13; ἐξ μέσου γ. ‘e medio abire s. tolli’ 2 Th. 2,7.

III. γίνεσθαι cum adverbio = *se habere, se gerere sic: δσίως κτλ.* 1 Th. 2,10; πῶς A. 20,18; A. 15,25.

γινώσκω (att. γιγνώσκω), ft. γνώσομαι, ao. ἔγνων (conj. 3. ps. sg. γνῷ J. 7,51, hell. γνοῖ Mr. 5,43; 9,30. L. 9,15 in t. cr.), pf. ἔγνωκα, pf. P. ἔγνωσμαι, ao. P. ἔγνωσθην, ft. P. γνωσθήσομαι: I. inchoative: *notitiam alcs. acquirō, nosco* (ita potissimum aor. et fut. usurpantur): 1) *cognosco aliquid*, i. e. alqd. mihi notum, clarum, certum fit, quacunque ratione id evenit: ut observando, ratiocinando cognosco Mt. 21,45. L. 1,18; 16,4; 21,20. J. 4,53 al.; experiendo, videndo, audiendo, sentiendo percipio Mr. 5,29 (*τῷ σώματι*); 8,17. J. 13,28 al.; discendo nosco, edoceor Mt. 13,11. A. 1,7. Ja. 2,20 al.; audiens nosco, mihi nuntiatur Mt. 12,15. L. 9,11; 24,18 al.; quaerendo ex aliis nosco, mihi dici jubeo ets. Mr. 15,45. J. 7,51. 1 C. 4,19 al.; sensum dictorum perspicio Mr. 4,13. L. 18,34 al. — 2) *nosco aliquem*, cognosco quis ille sit L. 24,35; alqm. (Deum) exsistere intellego R. 1,21; perfectius cognosco qualis quantusque alqs. sit J. 1,10; 16,3; 17,25.

1 C. 1,21; ex adjunctis i. q. *aestimo, dijudico* 2 C. 5,16. 1 J. 4,6 b, vel *approbo, agnosco* Mt. 7,23. J. 10,14. 1 C. 8,3. G. 4,9 b. 2 T. 2,19. — II. non inchoative: *scio, novi* (ita praesertim praes. et perf.): 1) *novi aliquid* i. e. alqd. mihi notum, certum,

*clarum est: Mr. 15,10. L. 16,15. J. 2,25; 3,10. A. 20,34; saepe imperativus γινώσκετε etc. in monitione Mt. 24,33. A. 2,36 al.; — alcs. artis gnarus sum (ut ἐπίσταμαι), c. inf. Mt. 16,3; ‘Ελληνιστὶ γινώσκεις A. 21,37; τὸν μὴ γνόντα ἀμαρτίαν innocentem, impeccabilem 2 C. 5,21; intellego dictum A. 8,30; de charismate scientiae 1 C. 13,9. — 2) novi aliquem, alqs. mihi notus est: J. 1,49. A. 19,15; quis, quid, quantus alqs. sit novi J. 2,24; 8,55; 14,9; 17,3; cf. J. 10,14. — 3) sensu perfectiore verbum accipitur: de personarum divinarum inter se cognitione J. 10,15; 17,25; de salutari ac caritati conjuncta cognitione qua Deum vel Christum cognoscere dicimur, ubi ‘nosse Deum, Christum’ fere est i. q. ‘de ejus notis seu amicis esse, amicitia caritatis cum eo conjunctum esse’, ut 1 J. 2,3,4, 13,14; 3,1; 4,6, ac vicissim ‘a Deo cognosci’ i. q. ‘a Deo pro amico, pro genuino filio vel famulo haberī’, cfr. J. 10,14. 1 C. 8,3. G. 4,9 b. 2 T. 2,19, negative Mt. 7,23 [Sap. 4,1; 10,5 c⁸A^C: Sapientia ἔγνω τὸν δίκαιον, Abrahamum]. — III. Per euphemismum cognoscere dicitur vir mulierem Mt. 1,25 [Gen. 4,1 al. = γῆ], mulier virum L. 1,34 [Gen. 19,8], sc. per copulam maritalem (οὐκ ἔγινωσκεν, οὐ γινώσκω statum virginalem describit). — NB. *De constructione verbi haec sufficiunt: unde cognitio hauriatur, ita enuntiant: ab alqo ἀπό τινος Mr. 15,45; ex re: ἐκ τινος Mt. 12,33. 1 J. 4,6, κατά τι L. 1,18, ἐν τινι 1 J. 2,5; 3,24 (ἐν τούτῳ ὅτι 1 J. 3,16, . . . ἐὰν 2,3, . . . ὅταν 5,2), ὅθεν ‘inde’ 2,18.**

γλεῦκος, οὐς, τό ↓ 1) sec. veterum lexica proprie est *liquor ex uvis stillans antequam calcentur, mustum lixivum*. — 2) *mustum, vinum recens* [Aristot.; Job 32,19] A. 2,13: quia irrigores ibi modum agendi discipulorum carpunt, non est propter tempus Pentecostes (quo mustum non habetur) ad novam significationem configendum.¹

γλυκύς 3. *dulcis* Ap. 10,9 s.; de aqua potabili [Aristot.] Ja. 3,11 s.*

γλῶσσα, ης, ἡ *lingua*; 1) *lingua*, membrum corporis Mr. 7,33. L. 16,24. Ja. 3,5 s.8. Ap. 16,10; metonymice ponitur fere pro ipsa facultate loquendi Mr. 7,35. L. 1,64, pro loquela R. 3,13 (γλώσσαις ‘loquendo’). 1 J. 3,18 (‘verbis dumtaxat’),

pro ipso homine loquente A. 2,26. Ja. 1,26 (= non refrenans sese in loquendo). 1 P. 3,10, πᾶσα γλῶσσα R. 14,11. Ph. 2,11; — dic. de flammulis igneis A. 2,3. — 2) sermo alicujus populi proprius, ut lingua Latina, Graeca: *Sprache: idiome;* A. 2,11; per hebraismum γλῶσσαι adhibetur ut synonymum vocum ἔθνη, λαοί, δχλοι, φυλαί Ap. 5,9; 7,9; 10,11; 11,9; 13,7; 14,6; 17,15 [Is. 66,18. Dan. 3,4; 5,19. Jdth. 3,8]; λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις ‘linguis uti a propria diversis, peregrinis’ A. 2,4, καιναῖς ‘novis’ quas quis antea non norat nec didicerat Mr. 16,17. Ut duobus locis modo citatis, ita etiam A. 10,46; 19,6. 1 C. 12—14 glossolaliae charisma in usu alienarum linguarum consistebat (cf. 1 C. 14,21, ubi cit. Is. 28,11; γένη γλωσσῶν 1 C. 12,10,28, ut γένη φωνῶν 14,10 ‘variae linguae’; S. Iren. adv. haer. III 17, 2; V. 6, 1 ‘[Discipuli in Pentecoste] omnium gentium linguis conspirantes hymnum dicebant Deo.’ — ‘Multos audimus fratres in ecclesia universis linguis loquentes’). Est autem, consideratis omnibus locis NTⁱ, glossolalia ‘donum supernat. Spiritū S., quo fideles linguis alienis loquebantur, in oratione ecstatica precantes Deum ejusque laudes ita celebrantes, ut sine dono interpretationis neque auditores verba intellegenter, nisi quis linguam quā glossolalus loquebatur calleret, neque orantes verba sua aliis explicare possent; concedebatur hoc charisma ad hoc, ut et fideles ex eo aedificationem haberent et infideles signum irae indignationisque divinae’ (cfr. L. Fonck in ‘Lexico biblico’ I 848 sqq. et Cornely in 1 C. p. 411ss). De hoc charismate dicitur λαλεῖν γλώσσαις A. 10,46; 19,6. 1 C. 12,30; 14,2v., 4v., 5s., 18v., 23,39, λαλεῖν γλώσσῃ 1 C. 14,2,4,13,18v., 27; de variis generibus γένη γλωσσῶν 1 C. 12,10,28; ipsum charisma vel sermo charismaticus dic. γλῶσσαι 1 C. 13,8; 14,22 (hinc ἐρμηνεία γλωσσῶν 1 C. 12,10) vel γλῶσσα 1 C. 14,9,14,19,26; γλῶσσαι ἀγγέλων 1 C. 13,1 per quandam hyperboleū = summus gradus charismatis glossolaliae: ‘si tam praestanti dono ornatus sim, ut non tantum omnium gentium linguis, sed etiam mysterioso illo modo, quo angeli, Deum celebrare possim’ (Cornely).

*γλωσσόχομον (att. -χομεῖον), οὐ, τό

primitus *theca lingulis tibiarum reponendis destinatum* [Hero mathem.]; — dein quaevis *arcula* vel *capsula*, ut in qua res pretiosae, pecunia, vestes servantur [LXX. pap. Plut.]: J. 12,6; 13,29 *loculi pecuniarii: Kasse.**

γναφεύς, ἑως, δ (γνάπτω) *fullo* Mr. 9,3.¹

γνήσιος 3. (pro γεν-ήσιος) *legitime, honesto loco natus* (opp. ‘spurius’); tum a) epitheton ornans nominum γυνή, τέκνον, φίλος, πατρίς etc. [cfr. Expositor VII, 6, 382] *honestus, honorabilis:* Ph. 4,3 (cfr. σύζυγος). 1 T. 1,2. T. 1,4; — b) *sincerus, genuinus* (opp. ‘ficticius’ [Pind. γν. ἀρετά]; substantive τὸ γνήσιον *genuinitas* 2 C. 8,8 (cfr. δ IV 1d).*

γνησίως adv. *genuine, sincere* Ph. 2,20.¹

γνόφος, δ *caligo ingruens* quando v. gr. tempestas instat H. 12,18 [Aristot. LXX].¹

γνώμη, ης, ἡ (γνῶ-ναι) *mens; 1) facultas cognoscendi.* — 2) *animi sententia (Meinung: avis)*, quae prout consideratur solum in intellectu aut in voluntate ac prout proprias actiones aut alienas spectat, a nobis variis vocabulis appellatur: a) *judicium, opinio*: ἐν τῇ αὐτῇ γν. 1 C. 1,10; κατὰ τὴν ἐμὴν γν. 1 C. 7,40: Ap. 17,13. — b) *consilium rei faciendae, intentio (Absicht)*: ἐγένετο γνώμης ‘consilium cepit’, seq. τοῦ et inf. (Bl. § 71, 3) A. 20,3 [Thuc. 1, 113, 2 τῆς αὐτῆς γνώμης ἡσαν]; χωρὶς τῆς σῆς γνώμης ‘te nolente’ vel ‘tuā voluntate non cognita’ Phm. 14 [ἄνευ τῆς γνώμης τινός pTebt. 6, 37; 104, 28 al.]; Ap. 17,17. — c) *consilium alci. datum: Rat: conseil*: διδόναι γνώμην (hic opp. ἐπιταγή) 1 C. 7,25: 2 C. 8,10. [eaedem significaciones apud profanos].*

γνώριζω, ft. γνωρίσω et att. γνωρίω (C. 4,9r. Tdf.), ao. ἐγνώρισα, -ao. P. ἐγνωρίσθην (γνῶ-ναι): 1) *notum facio, manifesto; τί R. 9,22s. E. 6,19; τί τινι L. 2,15. J. 15,15; 17,26. A. 2,28. 1 C. 15,1 (de exponendo profundius novisque argumentis stabiliendo resurrectionis mysterio Corinthiis jam noto). 2 C. 8,1. G. 1,11. E. 1,9; 3,3r.; 6,21. C. 4,7,9. 2 P. 1,16; τινὶ δτι 1 C. 12,3; τινὶ c. quaest. indir. C. 1,27; pass. γνωρίζεται τι, seq. τινὶ E. 3,3,5,10, εἰς τὰ ἔθνη inter gentiles R. 16,26, πρὸς τὸν Θεόν Ph. 4,6; γνωρίζω περὶ τινος L. 2,17cr. de re palam loquor. — 2) *cognosco, novi:* a) aliquem: ἐγνωρίσθη τοῖς ἀδελφοῖς*

fratribus se agnoscendum dedit A. 7,13 WH. — **b)** aliquid: c. quaest. indir.: τί αἰρήσομαι, οὐ γνωρίζω Ph. 1,22. [Utroque sensu apud profanos.]*

γνῶσις, εως, ἡ (γινώσκω) *cognitio, scientia*; in NT 1) universim: γν. Θεοῦ (gen. subj.) R. 11,33; ὑπερβάλλων τῆς γνώσεως ‘cognitione superior’, i. e. major quam ut cognosci queat E. 3,19, τὸ ὑπερέχον τῆς γν. τοῦ Χρ. ‘perfectio Christi omni cognitione major’ (δ IV 1d) Ph. 3,8, cfr. ὑπερέχω. — 2) *cognitio (supernaturalis) Dei rerumque divinarum*; c. genet. obj.: γν. σωτηρίας L. 1,77; 2 C. 2,14; 4,6; 10,5. (Ph. 3,8? cfr. supra). 2 P. 3,18; absolute R. 15,14. 2 C. 8,7; 11,6 (opp. λόγος). C. 2,3. 2 P. 1,5s.; — 1 C. 1,5; 8,1a., 7,10s. de scientia religiosa in agendo ad recte formandum dictamen conscientiae sufficiente; quam qui sequitur, agit κατὰ γνῶσιν 1 P. 3,7; ἡ γν. φυσιῶν 1 C. 8,1b de eadem a caritate sejuncta, sibi soli relictā; γν. καὶ ἀλήθεια (hendiadyoin) R. 2,20; — hujus γνώσεως imprimis indigent viri apostolici 2 C. 6,6; κλεῖς τῆς γν. (cfr. κλείς) L. 11,52; verae gnosi opposita est ἡ φευδώνυμος γν. adversariorum 1 T. 6,20. — 3) *charisma perfectioris scientiae rerum religiosarum et quidem magis rerum scitu necessariarum*, cuius charismatis elementum ac complementum externum est λόγος γνώσεως 1 C. 12,8, λαλῆσαι ἐν γνώσει ib. 14,6; metonymice de hujus scientiae objecto 13,2.*

***γνῶστης**, ου, δ (γινώσκω) *gnarus* alc. rei, ac fere ut γνωστήρ [Xen. Cyr. 6, 2, 39] et Lat. *cognitor* [v. Georges, lex. lat.-germ.] = *testis ac defensor rei, quam quis novit*, A. 26,3 c. genet. rei. [LXX. Plut.]¹

γνωστός 3. (γινώσκω) 1) *qui cognosci potest* [Plat.]: τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ R. 1,19 id quod de Deo ab omnibus hominibus ex creaturis cognosci potest (aut ex nr. 2:

notum est), notitia Dei objective spectata. — 2) *cognitus, notus*: γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν πᾶσιν ‘miraculum ab eis est patratum, omnibus... notum’ A. 4,16; verbis γνωστὸν ἔστω ὑμῖν alqd. cum emphasi annuntiatur A. 2,14; 4,10; γνωστὸν γίνεται τί τινι alqd. *innotescit* alci. A. 1,19; 19,17; — de hominibus: *notus* alci. J. 18,15s.; οἱ γνωστοὶ L. 23,49 (αὐτοὺς t. r. He. Br., αὐτῷ Tdf. WH.); 2,44 *familiares*, «*noti*» [ita Aesch. LXX etc.].

***γογγύζω** 1) *gemo, minurrio* [Poll. 5, 89]. — 2) de homine: *querulus murmuro, mussito* [Ex. 16,6 al. Epict. 1, 29, 55] 1 C. 10,10; κατά τινος Mt. 20,11, περί τινος J. 6,41,61; is quocum colloquens alqs. murmurat, indicatur per πρός τινα L. 5,30, μετά τινος J. 6,43. — 3) *clandestinos sermones confero, mussito περί τινος* J. 7,32.*

γογγυσμός, οῦ, δ ↑ 1) *murmuratio hominis de re indignantis*: A. 6,1; χωρὶς γογγυσμῶν non murmurantes adversus Deum vel majorum praecepta Ph. 2,14; it. 1 P. 4,9. [Anaxandrides; LXX; Epict.] — 2) *mussitatio, sermones clandestini* J. 7,12.*

+**γογγυστής**, οῦ, δ (γογγύζω) «*murmurator*», *qui multum queritur*: Ju. 16 fort. qui contra Ecclesiae praepositos multum murmurant. [Theod. Synt.]¹

γόνης, ητος, δ (γοάω *lamentor*) 1) *lamentator*; 2) *praestigiator, magus*, qui quasi lamentabili voce suum carmen dicit; 3) *fraudator, deceptor*: 2 T. 3,13 [ita Plat. Dem].¹

Γολγοθά (Mr. 15,22 cr. acc. -ᾶν) *Golgotha*, nomen ejus loci ubi Jesus cruci affixus est, Mt. 27,33. Mr. 15,22. J. 19,17. Significat nomen aram. אֶחָדְלָגָן חֲרָנִים L. 23,33 i. q. *calvaria*: *Schädel*: *crâne*, est que prob. a forma loci petitum (cf. Knabenb. ad Mt. l. c.).*

Γόμορρα, ων, τά et ας, ἡ *Gomorrha*, urbs olim loco lacus asphaltitae (maris mortui) sita et cum Sodomis propter ci-vium impietatem a Deo eversa: Mt. 10,15, Mr. 6,11r. R. 9,29. 2 P. 2,6. Ju. 7 [*עַמְרָה*].*

γόμος, ου δ (γέμω) 1) *onus mercium navi impositum: cargaison: Fracht*: A. 21,3 [inde ab Hdt.]. — 2) **onus* v. g. *jumento impositum: Ex. 23,5* [cfr. pFay. 102 introd.]. — 3) †*generatim = merces*: Ap. 18,11s.*

γονεύς, έως, δ (a rad. γεν, cf. γένος, γεννάω) *genitor, parens; pl. οἱ γονεῖς parentes, pater et mater*: Mt. 10,21. Mr. 13,12 et saepe.

γόνυν, γόνατος, τό *genu*; τίθημι τὰ γόνατα ‘*genua flecto, genibus nitor*’: Mr. 15,19. L. 22,41. A. 7,60; κάμπτω τὰ γόνατα ‘*adorandi causa genua flecto*’: τινί R. 11,4, πρός τινα E. 3,14 genibus flexis preces fundo ad...; ἐμοὶ κάμψει (intr.) πᾶν γόνυ = omnes me adorent R. 14,11;

ἴνα ἐν τῷ δνόματι ὸησοῦ πᾶν γόνυ κάμψη Ph. 2,10; genua habebantur pro sede roboris [Il. 17, 569 al.], genua remissa seu trementia pro signo debilitatis [Il. 11, 578 al.]: hinc παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε metaphorice = omnem animi torporem seu ignaviam excutite H. 12,12 [Is. 35,3].*

γονυπετέω, ao. ἐγονυπέτησα (γονυ-πετής Eur. 'in genua procidens' a rad. ΠΕΤ verbi πί-πτ-ω) *in genua procido supplicans sive adorans*: ἔμπροσθέν τινος Mt. 27,29; τινί Mt. 17,14 r; τινά ib. t. cr. Mr. 1,40 v. 10,17. [Pol. 15, 29, 9 abs.].*

γράμμα, ματος, τό (γράφω) *scriptum*; 1) *litterae figura scripta*: *Buchstabe*: L. 23,38 r. He. Br.; πηλίκοις γράμμασιν 'quantis (quam magnis) litteris' G. 6,11 [pHib. 29,9 μεγάλοις γρ.]; ἐν γράμμασιν 'per litteras' 2 C. 3,7. — 2) *alqd. litteris exaratum, scriptum*: *Schreiben, Schriftstück*, plerumque plur. etiam de singulis scriptis: a) *chirographum, syngraphe*, vulg. 'cautio' L. 16,6 s. (t. r. Br. sing.); b) *epistula* A. 28,21; c) *liber*: de scriptis Mosis J. 5,47; τὰ ἱερὰ γρ. s. *Scriptura* 2 T. 3,15; d) a S. Paulo lex VTⁱ, utpote scriptim data ac tradita, potissimum quatenus Legi NTⁱ opponitur (quod *hujus* principium est Spiritus S., qui nos ad implendam legem adjuvat, *in illa* consideratur solum littera quae non adjuvabat et transgressoribus occasio culpae erat), R. 2,27 γράμμα vocatur: διαθήκη γράμματος 2 C. 3,6; παλαιότης γράμματος *vetus condicio sub Lege scripta* R. 7,6; ἐν πνεύματι, οὐ γράμματi R. 2,29. — 3) *litterae, scientia* τὰ γράμματα A. 26,24; e contextu de scientia quae versatur in SScri^a J. 7,15.*

γραμματεύς, ἑώς, δ, accus. pl. εἰς «scriba»; 1) *scriba publicus*, magistratus quidam alia in aliis Graecis civitatibus dignitate ac potestate insignitus: A. 19,35 [hīc, Ephesi, majore dignitate praestitisse videtur; nam in inscr. Hicks 205 (Ephes. a. 86 a. C.) bis nominatur inter τοὺς προέδρους et τοὺς στρατηγούς, cfr ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς inscr. Magn. 193, 10; 197, 11, ubi saepius unus idemque vocatur ἀρχιερεὺς καὶ γραμματεύς, saec. I. p. Chr.]. — 2) in NT [ut in libris Esdr. et Neh.] γραμματεῖς 'scribæ' appellantur *Judeorum legis doctores*, alias νομικοί,

νομοδιδάσκαλοι, a FlJ. ant. 17, 6, 2 ἐξηγηταὶ τῶν πατρίων νόμων dicti, quorum erat explicare sacram legem eamque ad singulos casus applicare, quique cum sacerdotibus et senioribus synhedrium constituebant; Mt. 2,4 cum summis sacerdotibus de re theologica sententiam ferunt; s. Scripturam explicant Mt. 17,10. Mr. 12,35; magna eorum pars erat ex partibus Pharisaorum A. 23,9. Mr. 2,16 Tdf. WH., pharisaica mente leges explicabant Mt. 23, observandisque legibus ac traditionibus invigilabant ac maxime rationi agendi Jesu et apostolorum Mt. 21,15. Mr. 2,6 al., unde saepissime cum Pharisaieis eorum mentio fit; ποῦ γραμματεύς; 1 C. 1,20 = in apostolorum numero nullus scribarum est. — 3) Christus dicit se delegare γραμματεῖς Mt. 23,34, i. e. eos qui habituri essent charisma sermonis scientiae (Kanbenb. in h. l.); Mt. 13,52 'magister, doctor'.

γραπτός 3. (γράφω) *scriptus* R. 2,15.¹

γραφή, ἡς, ἡ ↓ ap. prof. *scriptum, pictura*; ap. LXX *scriptum, scripta lex vel epistula vel genealogia etc.* In NT *scriptum, liber, γρ. θεόπνευστος* 2 T. 3,16; γραφαὶ ἄγιαι R. 1,2; αἱ γραφαὶ sine addito sunt *libri sacri*, s. *Scriptura* (aliis locis magis ad ipsos s. libros, aliis ad argumentum s. librorum attenditur): οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς . . .; Mt. 21,42; μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς Mt. 22,29. Mr. 12,24; L. 24,27,32,45. J. 5,39. A. 17,2,11; 18,24. R. 15,4; eodem sensu ἡ γραφή J. 10,35; 20,9. 1 P. 2,6. 2 P. 1,20; singularis ἡ γραφή iis max. locis adhibetur ubi certum aliquod effatum Scripturae vel verbotenus allegatur vel saltem mente respicitur, ut fere sit = *locus s. scripturae*: ἡ περιοχὴ (= 'argumentum, verba, Wortlaut') τῆς γραφῆς ἡν ἀνεγίνωσκεν A. 8,32; οὐδὲ τὴν γρ. ταύτην ἀνέγνωτε . . .; Mr. 12,10; saepe ita de vaticiniis: ἴνα ἡ γραφή πληρωθῆ . . . J. 13,18; 17,12 al.; etiam plur. ita: πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; 'quomodo impleantur effata s. Scripturae (quibus edicitur) ita debere fieri?' Mt. 26,54; Mr. 14,49. 1 C. 15,3 s.; per frequentem in NT figuram prosopopoeiae magna et absoluta auctoritas s. Scripturarum indicatur (tum semper in num. sing.): καθὼς εἰπεν ἡ γραφή J. 7,38; τί γὰρ ἡ γραφή λέγει; R. 4,3; J.

19,37. R. 9,17; 10,11; 11,2. G. 4,30. 1 T. 5,18. Ja. 4,5; ipsum Deum exhiberi ut s. Scripturae auctorem, ex iis locis patet, ubi τῇ γραφῇ ea attribuuntur quae soli Deo attribui possunt: προϊδοῦσα ἡ γραφή, ὅτι . . ., προευηγγείσατο τῷ Ἀ. G. 3,8; ib. 3,22. *Nota*, omnes et singulos s. canonis libros eodem modo dici ἡ γραφή; 1 T. 5,18 dictum VTⁱ cum effato NTⁱ eadem formula introduci; 2 P. 3,16 per ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς epistulas S. Pauli sacris scripturis aequiperari (Cornely, Introd. I² nr. 58).

γράφω, ft. ψω, ao. ἔγραψα, pf. γέγραφα, pf. P. γέγραμμαι, ao. P. ἔγράφην: *scribo*; 1) *usus verbi ex significatione primitiva*: a) *litteras pingo*: absolute 'I. ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν J. 8,6,8 r. He. Br.; οὕτως γράφω 2 Th. 3,17; G. 6,11. Phm. 19; — indicantur litterae seu vocabula scripta: ἔγραψεν λέγων (= רְמָאֵל 'in haec verba', ut 1 Mach. 8,31). 'Ιωάννης κτλ. L. 1,63; L. 10,20 r. Br.; 16,6 s. J. 19,21. Ap. 2,17 al.; γρ. τινά acls. nomen pass. Ap. 20,15; 21,27. — b) *in-scribo* i. q. *litteris impleo* (germ. *be-schreiben*): βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὅπισθεν Ap. 5,1. — c) *conscrivo* i. e. *scribendo conficio*: ἐπιτολὴν 2 P. 3,1. A. 23,25; Mr. 10,4. L. 23,38. J. 19,19 a; 21,25 b. — 2) *usus verbi cum respectu ad argumentum scribendi*: a) *litteris mando id quod vidi ets.*: δ βλέπεις γράψον Ap. 1,11; 10,4; 20,12; 21,5; — L. 1,3. J. 20,30 s.; 21,24 s. — b) *alqd. scripto cum alio comunico*: τι τινι A. 25,26. 1 J. 1,4; 2,7. 1 T. 3,14; ex adjunctis i. q. *per litteras interrogo*: περὶ ὃν ἔγράψατε 'de iis quae scriptim interrogastis (respondeo sic:)' 1 C. 7,1; = *per litteras moneo* A. 18,27 (c. inf.). Ph. 3,1. 1 Th. 4,9; et generatim: γράφω τινί *ad alqm. litteras do* 1 J. 2,12 ss. Phm. 21. R. 15,15 [saepe in pap.]. — 3) *usus verbi sollemnis ac sacer, nempe ubi in NT loci S. Scripturae tanquam divina effata demonstrationis vel argumentationis causa afferruntur*; a) ubi locus S. Scr^ae verbotenus affertur, occurunt hae formulae loquendi: γέγραπται c. or. dir. Mt. 4,4. 1 P. 1,16, praemisso δτ: L. 4,4,10 (sed 1 C. 9,10 ὅτι inducit or. indir., scil. *sensum* cuiusdam dicti Dt.: 'propter nos scriptum est debere in spe aratorem arare'); ad Mr. 12,19. L. 20,28 cfr. ἴνα II 3; — ὡς γέγραπται 'ut

scriptum est' Mr. 7,6, καθὼς γ. R. 3,10; τὸ γεγραμμένον τοῦτο L. 20,17; γεγραμμένον ἔστιν J. 2,17. — b) aliquem locum VTⁱ ad Christum vel alium referri, ex-primitur sic: γέγραπται περὶ τινος Mt. 11,10; 26,24. H. 10,7, γεγρ. ἐπὶ τινα Mr. 9,12 s., ἐπὶ τινι J. 12,16; τὰ γεγραμμένα τῷ Υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου 'quae Filio hominis (subeunda) scripta sunt' L. 18,31; item γράφω τινά = scribens alqm. (tamquam objectum) prae oculis habeo seu designo: δν ἔγραψεν Μωϋσῆς J. 1,45.

***γραώδης** 2. (γραῦς 'anus') *anilis* 1 T. 4,7 [Strab. Gal.].¹

γρηγορέω (e pf. ἔγρηγορα 'vigil sum' verbi ἔγείρω), ao. ἔγρηγόρησα: 1) *vigilo, a somno abstineo*: Mt. 24,43; 26,38 s., 40 s. Mr. 13,34; 14,34,37 s. L. 12,37,39. [Aristot. de plant. I 2, 2; LXX]. — 2) metaph. a) *vigilo = periculorum memor, cautus, sollers sum*: Mt. 24,42; 25,13. Mr. 13,35,37. 1 Th. 5,6. Ap. 3,3; 16,15; adverte discrimin inter γρηγορεῖτε 'este vigiles!' A. 20,31. 1 C. 16,13, γρηγορήσατε 'evigilate!' 1 P. 5,8, γίνου γρηγορῶν 'esto assiduo vigil' Ap. 3,2; γρ. ἐν τινι 'in alqa. re obeunda sollers, attentus sum' C. 4,2. — b) ut καθεύδω = 'mortuus sum', ita γρηγορῶ = *vivus sum*: εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν 'sive (tempore adventus Christi) inter vivos erimus sive inter mortuos' 1 Th. 5,10.*

γυμνάςω (γυμνός) propri: 'nudus certamen gymnicum instituo'; tum universim: *corpus vel animum exerceo, excolo*; H. 12,11; γ. τινὰ πρός τι alqm. *ad alqd. exercitio assuefacio* 1 T. 4,7. H. 5,14; γεγυμνασμένος adjectivorum 'plenus, gnarus' instar c. genet.: *rei gnarus, assuefactus* 2 P. 2,14 [θαλάττης οὕπω γεγ. Philostr. Her. 2,15 al.].*

γυμνασία, ας, ἡ ↑ *exercitium, praesertim gymnicum; ωματικὴ γ. 'corporis exercitatio gymnica'* 1 T. 4,8 [Pl. Epict.].¹

***γυμνητεύω** t. r. aut **γυμνιτεύω** t. cr. (γυμνήτης, ἴτης nudus; miles levis armaturae) «*nudus sum*» i. e. misere. vestitus, pauper 1 C. 4,11 [DChrys. Basil.].¹

γυμνός 3. *nudus*; 1) *nullis aut* (more loquendi veterum) *fere nullis vestibus indutus* Mr. 14,52. Ap. 3,17; 16,15; 17,16; ἐπὶ γυμνοῦ 'super nudum' sc. *corpus* Mr. 14,51; *pallio exutus* J. 21,7; *vestibus miseris seu laceris indutus* Mt. 25,36,38,43 s.

A. 19,16. Ja. 2,15 [γ. ἐν τῷ χιτωνίσκῳ Dem. 21, 216]; quasi veste corporis exutus, mortuus, 2 C. 5,3 [ψυχὴ γ. τοῦ σώματος Pl. Crat. 403 b]. — 2) translato sensu: a) *merus, solus*: γ. κόκκος ‘granum merum’ (non evoluta planta) 1 C. 15,37; b) *rerectus, manifestus* H. 4,13 [γυμνόν τι διηγεῖσθαι Len. Tox. 42].*

*γυμνότης, ητος, ἡ ↑ *nuditas* Ap. 3,18; *egestas* vestium R. 8,35. 2 C. 11,27 [Dt. 28,48].*

γυναικάριον, ου, τό (γυνή) *muliercula* 2 T. 3,6, vox justum quendam contemptum continet [Diocles, Epict.].¹

γυναικεῖος 3. ↓ *femineus, muliebris; τὸ γ. sc. σκεῦος uxoris* (v. σκεῦος 2) 1 P. 3,7, ubi habetur l. v. τῷ γυναικῶφ ‘uxorculae’.¹

γυνή, γυναικός, ἡ, voc. γύναι *mulier*; 1) *femina* adulta (sive *virgo* sive *uxor* sive *vidua*) Mt. 5,28; 9,20. L. 1,42 et passim; ex hebraismo poëtico γεννητοὶ γυναικῶν, homines Mt. 11,11. L. 7,28 [Job 14,1 sing.]; ἀδελφὴ γ. Christiana *mulier* (adulta, prob. *vidua*) 1 C. 9,5; (ὦ) γύναι prorsus honorifica cuiusvis *mulieris* appellatio Mt. 15,28. L. 13,12. J. 2,4; 19,26; 20,13,15. —

2) *uxor, conjunx, praesertim ubi genet. viri additur [class., pap. LXX]*: Mt. 1,20, 24; 5,31 s.; 14,3. L. 1,5. A. 5,1. 1 C. 7,1 ss. 1 T. 2,11 s. (ibi agitur de *uxoris vita domestica*) al.; γ. τοῦ πατρός noverca 1 C. 5,1; — e contextu *destinata alci. uxor, sponsa* Ap. 19,7; 21,9 [Gen. 29,21. Dt. 22,24].

Γώγ, δ *Gog*; Ez. 38,1,3 princeps terrae Magog contra Dei populum bellum initurus ac cladem accepturus; Ap. 20,8 populos ultimo tempore a Satana contra regnum Christi excitatos Johannes vocat τὸν Γὼγ καὶ τὸν Μαγώγ (cfr. Knabenb. in Ez. l. c.).¹

γωνία, ας, ἡ *angulus*; 1) propriæ: *extremitas parietum aut viarum convergentium*: Ecke: γ. τῶν πλατειῶν Mt. 6,5; κεφαλὴ γωνίας «caput anguli», lapis ille quo in angulo posito duo parietes connectuntur ac fulciuntur Mt. 21,42. Mr. 12,10. L. 20,17. A. 4,11. 1 P. 2,7 [Ps. 117,22]; αἱ τέσσαρες γ. τῆς γῆς quattuor plagarum mundi loca a medio orbe longissime remota Ap. 7,1; 20,8. — 2) *angulus, locus abditus*: Winkel: ἐν γωνίᾳ metaphor. ‘secreto’ [ita Pl. Gorg. 485d; Epict. 2, 12, 17].*

Δ

Δαβίδ in t. r. = Δαυείδ, q. v.

δαιμονίζομαι, αο. ἐδαιμονίσθην (δαιμωνίζω) a *daemone obsideor* (cfr. locos parall. Mt. 8,28. Mr. 5,2. L. 8,27) Mt. 4,24; 8,16,28,33; 9,32; 12,22; 15,22. Mr. 1,32; 5,15s.,18. L. 8,36. J. 10,21; cfr. Knabenbauer et Schanz ad Mt. 4,24 ['sub daemonis potestate sum' semel ap. Philemonem comicum; 'insanio' Plut.; attice δαιμονίάω id.].*

δαιμόνιον, ου, τό (δαιμόνιος 3. ad demonem pertinens; τὸ δ. ad δαιμῶν referatur ut τὸ θεῖον ‘numen divinum’ ad θεός) *habens naturam daemoniacam* i. e. *daemon, daemonium*; — 1) Graecis δαιμῶν erat *quivis deus, max. deus qui arcana ratione fortunam hominibus suam cuique assignat*, et saepe *deus homini infestus*; quibusdam locis *genius tutelaris*, dis inferior, — δαιμόνιον *numen divinum*, aut *genius tutelaris* qui ab hominibus colitur eosque in vita

dirigit (v. lexica Bailly, Pape, Passow): sic A. 17,18 e mente Atheniensium [cfr. X. mem. 1, 1, 1]. — 2) *sacris scriptoribus δαιμόνιον est malus genius, diabolus*; saepe de *daemone energumeni*: ἔχειν δαιμόνιον Mt. 11,18. L. 7,33; 8,27. J. 7,20; 8,48s.; εἰςῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς αὐτόν L. 8,30; ἔξέρχεται δ. L. 8,2,33; ἐκβάλλειν δ. Mt. 7,22. Mr. 1,34. L. 9,49 al.; quia *diabolus cum energumeno unum quodammodo corpus constituit*, dicitur δ. κωφόν L. 11,14, δαιμόνια κράζοντα L. 4,41. Mr. 9,26 (sing.) ets.; διδασκαλίαι δαιμονίων (gen. subj.) 1 T. 4,1; ad *daemones* refertur *idolatria* (ad eam enim illi homines incitant, atque eo quod id haud sine successu faciunt, quendam ex omnibus sacrificiis caerimonialisque gentilium honorem ipsi accipiunt, saepeque etiam *praestigiis* cultui deorum interveniunt) 1 C. 10,20s. Ap. 9,20; πνεῦμα

δαιμονίου (genet. appos.) L. 4,33, sim. Ap. 16,14 cr. [LXX = מְלִילִים 'idola', מַרְשׁ 'mali genii'; de malis geniis Sauli FlJ. ant. 6, 11, 2, de pravorum hominum manibus id. bell. 7, 6, 3].

†δαιμονιώδης 2. † *daemonicus*, «*diabolicus*», i. e. a diabolo profectus vel ejus indoli consentaneus Ja. 3,15 [Symm. Ps. 90,6].¹

δαίμων, ονος, δ 1) *deus, genius* (v. δαιμονίου 1); 2) † *malus genius, diabolus* Mt. 8,31. Mr. 5,12 r. Br. L. 8,29r. Ap. 16,14r.; 18,2r.*

δάνω *mordeo* [Hom. ss.]; metaph. de mutuis inimiciis G. 5,15 [= ‘irrito, lassesso’ Hab. 2,7. Hdt. 7, 16, 1; Xen. Cyr. 1, 4, 13 al.].¹

δάκρυον, ου, τό, dat. pl. δάκρυσιν *lacrima* L. 7,38,44. Ap. 7,17; 21,4; plur. *lacrimae, fletus*: 2 T. 1,4 (‘tui fletus’, nempe cum mihi vale diceres); μετὰ δακρύων Mr. 9,24r. Br. A. 20,19,31. H. 5,7; 12,17, διὰ πολλῶν δ. 2 C. 2,4 (v. διά I, 2).*

δακρύω, ao. ἐδάκρυσα † *lacrime, fleo*, nempe tacitus (opp. κλαίω ‘cum lamentis ploro’) J. 11,35.*

δακτύλιος, ου, δ ↓ *anulus* L. 15,22.¹

δάκτυλος, ου, δ *digitus* Mt. 23,4. Mr. 7,33. L. 11,46; 16,24. J. 8,6; 20,25,27; metaph. = *potentia* L. 11,20 (Ex. 8,19. Ps. 8,4; in loco parall. Mt. 12,28 ἐν Πνεύματι Θεοῦ, inde ‘*digitus paternae dexteræ*’).*

Δαλμανούθα *Dalmanutha*, locus incerti sitūs, prob. in orientali lacūs Gennesareth littore, Mr. 8,10. Secundum veterem opinionem est regio circa Magedan seu Magdala (ubi hodie Medjdel); secundum recentiorem conjecturam Δ. est hodie vicus el-Delhemîye, 7 km ab infimo lacu austrum versus.¹

Δαλματία, ας, ἡ *Dalmatia*, nota Illyrici regio, 2 T. 4,10.¹

δαμάζω, ao. ἐδάμασα, pf. P. δεδάμασμαι: *domo, coērceo* Mr. 5,4. Ja. 3,7s.*

δάμαλις, εως, ἡ *juvenca, vacca* H. 9,13 [poët.; LXX = παρθενός].¹

Δάμαρις, ιδος, ἡ *Damaris* A. 17,34.¹

Δαμασηνός 3.: *ad Damascum pertinens, Damascenus* 2 C. 11,32.¹

Δαμασκός, οῦ, ἡ (hebr. דָמָשֶׂק) *Damascus*, celebris Syriae urbs, in qua multi Judaei habitabant (FlJ. bell. 2, 20, 2): A. 9; 22; 26,12,20. 2 C. 11,32. G. 1,17.

δανείζω ↓, ao. ἐδάνεισα — minus recte δανίζω et ἐδάνεισα in t. cr. — *mutuo do pecuniam* L. 6,34s. (in 34a παρ' ὅν = iis a quibus; cfr. δς 3 c); medium (Kühner³ III p. 108, 7) *mihi mutuo dandum curo, mutuor: seq. ἀπό τινος* Mt. 5,42 [Pl. Tim. 42e], cfr. κίχρημι.*

δάνειον (δάνιον WH.), ου, τό (τὸ δάνος ‘datum’) *res mutuo data, imprimis pecunia* Mt. 18,27.¹

δανειστής (male δανιστής Tdf. WH. He. Br.), οῦ, δ (δανείζω) *is qui pecuniam mutuo dat, creditor, vulg. faenerator* L. 7,41 [Dem. LXX al.].¹

Δανιήλ, δ (דָנִיֵּל) *Daniel* propheta Mt. 24,15. Mr. 13,14 r.*

δαπανάω, ft. δαπανήσω, ao. ἐδαπάνησα: *sumptus facio*; abs. ὑπέρ τινων 2 C. 12,15, eodem sensu ἐπὶ τισιν (cD εἰς τινας) A. 21,24; c. acc.: *alqd. in sumptus impendo, expendo* Mr. 5,26, cum vituperio: *dilapido* L. 15,14. Ja. 4,3.*

δαπάνη, ης, ἡ *sumptus, pecunia impensa vel impendenda* L. 14,28.¹ ↗ δαρμόσθε

Δανείδ, δ (דָנִיֵּד) *David*, Israëltarum rex, vates, psaltes: Mt. 1,1; 12,3; 22,42 al.; υἱὸς Δ. a Davide oriundus Mt. 1,120; δ υἱὸς τοῦ Δ. de Messia (cfr. Jer. 23,5; 33,15. Ez. 34,23. Os. 3,5; Ps. Sal. 17,23 ὃδε Κύριε, καὶ ἀνάστησον αὐτοῖς τὸν βασιλέα αὐτῶν, υἱὸν Δ.) Mt. 12,23, de Jesu Mt. 9,27. Mr. 10,47s. L. 18,38s.; Bethlehem, Davidis patria, vocatur πόλις Δ. L. 2,4,11; κώμη ὅπου ἦν Δ. J. 7,42; ἐν Δανείδ ‘apud David’, in psalmis David H. 4,7 (ps. 94/95 a LXX, Syro, Vulgata Davidi attribuitur). — NB. Codices unciales scribere solent ΔΑΔ per compendium (v. Traube, nomina sacra), vel plene ΔΑΥΕΙΔ, ΔΑΥΙΔ; scribae posteriores illud siglum resloverunt in Δαβίδ (t. r.).

δέ, in NT fere solum ante ἄν scribitur δ’ (vix unquam ante alia vocabula, ut τὸ δ’ αὐτό Ph. 2,18 cACD); particula adversativa, distinctiva, continuativa Graecis usitatissima = *autem, vero*. De ejus usū in NT haec adnotasse sufficiet: 1) *aliquid rei dictae oppositum (non semper contrarium) inducit: πολλοὶ εἰσιν κλητοί, δλίγοι δὲ ἔκλεκτοι* Mt. 22,14; τὸν σῖτον συνάξει, τὸ δὲ ἄχυρον κατακάύσει Mt. 3,12: Mt. 5,19,22,28; 6,33. A. 3,6,15. R. 2,10 al.; raro usuvenit post membrum *negativum* (=

sonder): οὐκ ἤδει . . . , ἐδόκει δέ ‘non sciebat, sed opinabatur’ A. 12,9: Mt. 5,33; 10,6. A. 8,16; 12,14. H. 4,13; 6,12al.; clarius opponuntur inter se membra per μὲν—δέ: Mt. 3,11; 9,37; 16,14al. — 2) *res novas ejusdem generis inducens, membra discernit sicut clarius proponit*; ita per δέ copulantur membra enumerationis, genealogiae, soritae Mt. 1,2—16. R. 5,4s. 2 P. 1,5—7; partes narrationis Mt. 1,19s.,24; 2,3,5,9s.,21s. et passim; ita annexitur doctrinae doctrinæ Mt. 5,31; 6,16. R. 14,1. 1 C. 7,1; 8,1al., narratio narrationi Mt. 2,1, 13: 3,1; 4,12, 8,1. L. 1,26,39; 2,1al. (δέ metabaticum). — 3) *inducit sententias sentiarumve partes explicationis gratia propositas*, sive illae textui explicando subjunguntur, sive parenthetice inseruntur: μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ Ph. 2,8; ἦν δὲ σάββατον ἐν ἔκεινη τῇ ἡμέρᾳ J. 5,9: 6,10; 9,14; 11,5. A. 12,3. R. 3,22; 9,30. 1 C. 2,6. G. 2,2. E. 5,32; *interruptam per parentheses aut anacolutha cogitationem continuat*: θαρροῦμεν δέ 2 C. 5,8 (continuatur illud θαρροῦντες 5,6), δέομαι δέ 2 C. 10,2 (continuatur illud παρακαλῶ ὑμᾶς 1), δέ Θεός E. 2,4 (continuatur anacoluthice cogitatio versu 1 incepta), etc. — 4) *post protasin hypotheticam vel temporalem introducit apodosin*: εἰ . . . ἔδωκεν, ἐγὼ δὲ τίς ἥμην δυνατὸς κωλύσαι τὸν Θεόν; ‘si . . . dedit, ego quā potui Deum impedire?’ A. 11,17r. (class.: Kühner³ IV p. 276): 2 P. 1,5 (ad protasin 3s.), post participium tali protasi aequivalens C. 1,22. — 5) copulatur cum aliis particulis: a) . . . δὲ καὶ . . . vero etiam, porro etiam, porro vēl, ubi δέ sententiam adnectit, καὶ significat etiam, vel: ἀπέθανεν δὲ καὶ δὲ πλούσιος ‘obiit vero etiam dives’ L. 16,22; εἰ δὲ καὶ δὲ σατανᾶς ἐφ’ ἑαυτὸν διεμερίσθη ‘quodsi vel satanas . . .’ L. 11,18: Mt. 3,10; 10,30; 18,17. Mr. 14,31. A. 22,28al.; ἔτι δὲ καὶ atque insuper etiam L. 14,26. A. 2,26. — b) καὶ . . . δέ novam rem et adjungit et opponit: atque etiam, verum etiam, . . . quoque vicissim ets.: καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ . . . ‘atque etiam ad praesides’ Mt. 10,18; κἀγὼ δέ σοι λέγω ‘ego quoque vicissim tibi dico’ Mt. 16,18. A. 3,24; 22,29. R. 11,23. 1 T. 3,10. 2 T. 3,12. 1 J. 1,3. (Kühner³ IV p. 253); καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ ‘verum etiamsi judico ego’ J. 8,16.

δέησις, εως, ἡ (δέομαι) 1) *indigentia*. — 2) *petitio, preces* [Plat.]; in LXX et NT *preces ad Deum fusae* Ja. 5,16. 1 P. 3,12 al.; ποιεῖσθαι δέησιν L. 5,33. 1 T. 2,1; *preces pro alqo. ὑπέρ τινος* R. 10,1. 2 C. 1,11; 9,14, περὶ τινος E. 6,18.

δεῖ verbum impersonale, conj. δέη, inf. δεῖν, ptc. δέον: *necesse est, oportet*; variis sunt modi ac gradus necessitatis: 1) *alqd. necesse est ex condicione rerum in qua alqs. versatur*: καὶ δέη με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν Mt. 26,35. A. 21,22. 2 C. 11,30; *alqd. necesse est ut prudenter agam, ut desiderio meo satisfaciam* ets. L. 19,5. J. 4,4. A. 19,21; *considerata hominum natura instabili δεῖ αἱρέσεις εἶναι* (hoc evitari non potest) 1 C. 11,19, cfr. Mt. 18,7. — 2) *alqd. necesse est s. oportet quia Deus illud fore praevidit sive ut fieret providit ac per vates praedixit*: ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν L. 24,26; Mt. 16,21; 24,6; 26,54. Mr. 9,11. L. 4,43. J. 3,14. 2 C. 5,10. Ap. 1,1al. [Hdt. 5,33; 8,53]. — 3) *oportet alqd. propter legem, imperium, conscientiae dictamen, Dei beneplacitum* ets.: οὐδὲ καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου Mt. 18,33. L. 18,1 (πρός III 3d). J. 3,7; 4,20. A. 5,29. E. 6,20. H. 2,1al. — *De constructione verbi*: a) universim seq. acc. c. inf. (v. exempla allata), solus inf. si subjectum est universale (δεῖ πειθαρχεῖν ‘obedendum est’ A. 5,29, οὖτως δεῖ γενέσθαι ‘ita fieri [rem] oportet’ Mt. 26,54). — b) si dicitur oportere ut alqd. *non fiat*, ipsum verbum δεῖ negatur: οὐ δεῖ = *non licet*: A. 25,24. 2 T. 2,24. — c) *in sententiis relativis* acc. c. inf. tacetur, ubi ex adjunctis facile suppletur: ἔστηκότα ὅπου οὐ δεῖ (sc. αὐτὸν ἔστηκέναι) Mr. 13,14: R. 1,27; 8,26. — d) *imperfectum* ἔδει *adhibetur* a) *de rebus revera factis quae fieri necesse erat*: χαρῆναι ἔδει L. 15,32: ib. 22,7; 24,26. J. 4,4. A. 1,16; 17,3; β) *de rebus quae quamquam fieri debent aut debebant, tamen non fiunt aut non factae sunt* (ubi nos dicimus sollte, hätte sollen: *il faudrait, aurait fallu*): ἔδει μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης A. 27,21; οὖς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι ‘quos (nunc) adesse oportebat’ 24,19; Mt. 18,33; 23,23 (H. 9,26 ἔδει sine ἂν: Bl. § 63, 4). — e) *circumlocutio* δέον ἔστιν (ut att. χρεών ἔστι = χρή) A. 19,36. 1 P. 1,6; — τὰ μὴ δέοντα 1 T. 5,13 = ἀ οὐ δεῖ.

δεῖγμα, ματος, τό (δείκνυμι) *specimen, exemplum* quod ostenditur: urbes πρόχεινται δεῖγμα ‘ut exemplum propositae sunt’ Ju. 7 [Plat. Dem. al.]¹

†**δειγματίζω** † *exemplum facio, exempli instar spectandum propono: devictum spectandum propono* C. 2,15 (syr. arm. goth. ‘pudefecit’, vulg. ‘traduxit’); *alqm. publico, ejus facta propalo: μὴ θέλων αὐτὴν δειγματίσαι* Mt. 1,19 cr. (nBr.) [acta Pe. et Pau. 33; pBer. 246,5 κινδυνεύω ταῦτα ἀπολέσαι μετὰ καὶ δειγματισμοῦ ‘cum publica ignominia’].*

δείκνυμι (Mt. 4,8. J. 5,20. 1 C. 12,31) et **δεικνύω** (Ap. 22,8 [nTdf.]), ft. δείξω, ao. ἔδειξα, ao. P. ἔδειχθην: *ostendo, monstrō; 1) proprię: τί τινι* Mt. 4,8. Mr. 14,15. H. 8,5 al.; de visione apocalypticā Ap. 1,1; 4,1 al.; δείξον ἡμῖν τὸν Πατέρα fac ut (per theophaniam) Patrem videamus’ J. 14,8. — 2) *alqm. alqd. doceo: τινὶ δόδον vitae rationem* 1 C. 12,31; *τινὶ, seq. δτι* Mt. 16,21, seq. inf. A. 10,28; δ. τι ἔχ τινος alqd. ex aliqua re *probo seu demonstro* Ja. 2,18; 3,13. — 3) *alqd. facio quod spectetur, ut miraculum: σημεῖον* J. 2,18, ἔργα 10,32: 1 T. 6,15.

δειλία, ας, ἡ (δειλός) *timiditas* 2 T. 1,7.¹

***δειλιάω** ↓ (-ιάω vehementem ac fere morbidum affectum indicat) *timidus sum* J. 14,27 [LXX. DSic. 20, 78].¹

δειλός 3. (δείδω = δέδοικα) *meticulosus, timidus* Mt. 8,26. Mr. 4,40; Ap. 21,8 de iis qui metu adacti fidem Christo datam frangunt, cfr. L. 9,26.*

δεῖνα, δ, ἡ, τό, gen. δεῖνος, dat. δεῖνι, acc. δεῖνα: *quidam, nempe cuius nomen dicere aut non queo aut nolo: der und der, NN.: un tel* Mt. 26,18.¹

δεινῶς adv. (δεινός qui magnitudine vel vehementia metum [δείδω] injicit; gravis, vehemens) *terribiliter; vehementer* Mt. 8,6. L. 11,53.*

δειπνέω, ft. δειπνήσω, ao. ἔδειπνησα ↓ *ceno, cenam sumo; abs. L. 22,20. 1 C. 11,25; τὶ L. 17,8; metaph. de amicissima familiaritate commercii* Ap. 3,20.*

δεῖπνον, ου, τό (v. l. L. 14,16. Ap. 19,9, 17 δ **δεῖπνος**) *refectio principalis inter meridiem et ingruentem noctem, potissimum vero sub vesperum sumpta; cena* (v. Herrmann, Gesch. der griech. Altertümer, IV

128) et saepe generatim *epulum, convivium* (Passow): L. 14,12; 20,46. J. 13,4; 21,20. Ap. 19,9,17; ποιεῖν δ. Mr. 6,21; γνομένου δείπνου ‘inter cenandum’ J. 13,2 cr.; Κυριακὸν δ. «Dominica cena», ex agape et cena sacramentali eucharistica consistens 1 C. 11,20 (cf. Cornely in h. l.); metonym. *id quod cenando comeditur* ib. 21 (cfr. προλαμβάνω).

×**δεισιδαιμονία**, ας, ἡ ↓ vox anceps: aut reverentia numinis, pius *Dei (deorum) cultus* [Pol. 6, 56, 7; DSic. FlJ.], aut *superstitiosus* τῶν δαιμόνων *cultus* [Plut. Alex. 75; v. δαιμόνιον 1]; Festus coram Agrippa rege religionem Judaeorum δ. nuncupat, procul dubio priore sensu A. 25,19.¹

δεισι-δαιμων 2., compar. -μονέστερος (δείδω timeo, δαιμων) vox ambigua; 1) *Dei vel deorum pius cultor* [Xen. Cyr. 3, 3, 58]; 2) *qui superstitione numina timet* [Theophr. char. 16 (22); DSic. Plut.]. — A. 17,22 sensu priore, ut ex adjunctis patet; cfr. ώς III, 3.¹

δέκα *decem* Mt. 20,24; 25,1 al.; οἱ δέκα illi decem (omnes) L. 17,17. (In dialecto κοινῇ pergebant numerare δεκα-εῖς [tab. Heracl., ostr.], δεκα-δύο, -τρεῖς etc. LXX, pap. Ptol.).

***δεκα-δύο** *duodecim* A. 19,7 v.; ***δεκα-οντώ** *duodeviginti* L. 13,4; ***δεκα-πέντε** *quindecim* J. 11,18 al.

+**Δεκά-πολις**, εως, ἡ *Decapolis, regio Syriae provinciae, decem, ut videtur, saltem initio, urbes (foedere forte junctas) complectens; quae quod non eadem apud omnes (v. Knabenb. in Mt. 4,25) enumerauntur, eo videtur explicari posse, quod alio tempore aliae urbes ad foedus pertinuerint, quod oppidula regionis paulatim civitates evaserint etc.* Plinius (5, 16): ‘plurimi in eo numero observant Damascum, Philadelphia, Raphanam, Scythopolin, Gadara, Hippo, Dion, Pellam, Galasam, Canatham’; FlJ. (bell. 3, 9, 7) Damascum excludere videtur. — Mt. 4,25. Mr. 5,20; 7,31 [FlJ.].*

δεκα-τέσσαρες, ρα, ρων *quattuordecim* Mt. 1,17. 2 C. 12,2. G. 2,1.*

δεκάτη, ης, ἡ (sc. μοῖρα) *decima pars*, ut rerum quae tributi loco alii traditur, *decimae* (Zehnt: dîme): *decimae frugum et pecorum lege Mosaica praescriptae* H. 7,8 s. (plur. de variis *decimarum* generi-

bus); decima praedae bello partae H. 7,2, 4 [Hdt. Xen. al.; LXX].*

δένατος 3. (*δέκα*) *decimus* Ap. 21,20; ὥρα (fere h. 4. p. m.) J. 1,40; *τὸ δέχατον (sc. μέρος) *decima pars* Ap. 11,13.*

*†**δενατόω** ↑ *decimas ab algo exigo vel recipio, τινά* H. 7,6; pass. H. 7,9 «*decimor*» i. e. *decimas persolvo* [Neh. 10,37; ap. Gr. δεχατεύω τινά].*

***δεκτός** 3. (*δέχομαι*) *acceptus, gratus, de personis et rebus:* L. 4,24. Ph. 4,18; δ. τινί A. 10,35; καιρὸς δ. 2 C. 6,2 (Is. 49,8 ήζη τη tempus benevolentiae s. gratiae): sim. ἐνιαυτὸς Κυρίου δεκτός L. 4,19 (Is. 61,2) tempus quo ad ignoscendum et exaudiendum maxime paratus est. [LXX].

δελεάζω (*δέλεαρ esca capiendis piscibus*) *escā capio;* metaph. *dolo circumvenio ac seduco* Ja. 1,14. 2 P. 2,14,18 [Isocr. al.].*

δένδρον, ου, τό *arbor* Mt. 3,10; 12,33 al.; de majore frutice Mt. 13,32. L. 13,19.

†**δεξιολάβος**, ου, δ *militum genus* A. 23,23, vulg. *lancearius* (Suid. παραφύλακες: apud Johannem Lydum et Theophyl. Simocatten [saec. VI, VII] peditem levis armaturae significat; cA habet δεξιοβόλος).¹

δεξιός 3. *dexter* Mt. 5,29. L. 22,50; δπλα δ. quae dextrā gestari solent ut gladius 2 C. 6,7; — substantive: 1) ἡ δεξιά sc. χείρ a) *manus dextera* Mt. 6,3. Ap. 1,17 cr.: δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ κοινωνίας in signum confirmatae mutuae societatis G. 2,9 (cfr. 2 Mach. 11,26); metaph. *potentia* A. 2,33; 5,31. — b) *latus dexterum*; in quo latere sedere alci. honoris causa conceditur, unde Christus gloriose exaltatus dic. ἐν δεξιᾷ τ. Θ. ets. εἶναι R. 8,34. 1 P. 3,22, καθῆσθαι C. 3,1, καθίζειν H. 1,3 al. (transitive E. 1,20) e Ps. 109,1. — 2) τὰ δεξιά sc. μέρη (J. 21,6) *latus dextrum* Mt. 27,38. Mr. 16,5; ἐx δεξιῶν τινος Mt. 25,33. L. 1,11; ἐx δ. μού ἐστιν mihi auxilio est A. 2,25 e Ps. 15,8; Christus exaltatus dic. esse ἐx δ. Dei Mt. 22,44; 26,64. Mr. 14,62. L. 22,69. A. 7,55s.; καθίσαι ἐx δ. καὶ ἐξ εὐωνύμων τινός regi honore ac potestate proximos fieri Mt. 20,21. Mr. 10,37.

δέομαι, imperf. 3. sg. ἐδέετο (Helbing 110) vel ἐδεῖτο L. 8,38, ao. ἐδεήθη (medium verbi δεῖ: 'in mea causa opus habeo' re): 1) *indigeo.* — 2) *peto, rogo;* seq. τινός τι (quorum alterutrum facile omittitur): δεύμενοι ἡμῶν τὴν χάριν 'rogabant

nos ut sibi concederemus eam *gratiā*' 2 C. 8,4; objⁱ = loco τό c. inf.: δέομαι τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι rogo, facite ne debeam praesens audacem me ostendere, ib. 10,2; alibi solus inf., cuius subjectum est aut is qui petit L. 8,38 (= ut sibi liceret esse cum eo) aut qui rogatur L. 9,38. A. 26,3; pro inf^o ίνα (q. v. II 1b); loco objⁱ enuntiatum dependens (imper. vel quaestio) ponitur: δέομαι σου. ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι A. 21,39; δ. σ. περὶ τίνος λέγει τοῦτο; A. 8,34: L. 8,28. 2 C. 5,20. G. 4,12. — 3) in specie: **Deum precor (beten):* abs. A. 4,31. δ. τοῦ Θεοῦ 10,2, seq. ίνα L. 21,36; 22,32, εἰς τό c. inf. 1 Th. 3,10, δπως Mt. 9,38. L. 10,2; ut in verbis conandi seq. εἰ πως R. 1,10, εἰ ἄρα A. 8,22; δ. πρὸς τὸν Κύριον δπως A. 8,24; precari pro alqo. περὶ τίνος L. 22,32, ύπέρ τίνος A. 8,24.

δέος, ους, τό (cfr. δέδια) *metus, formido,* et quidem non momentanea, sed quae est perdurans animi status, saepe fere i. q. αἰδώς, αἰσχύνη (Schmidt 139; *crainte respectueuse* Baily s. v.): *verecundia, reverentia* H. 12,28 cr.¹

Δερβαῖος, ου, δ *Derbaeus, Derbe oriundus* A. 20,4.

Δέρβη, ης, ἡ *Derbe, oppidum Lycaoniae in latere Isauriae proxime adhaerens Cappadociae* (Strabo 12, 6, 3), A. 14,6,20; 16,1.*

δέρμα, ματος, τό (δέρω 1) *detracta pellis, corium* H. 11,37.*

δερμάτινος 3. ↑ *ex pelle s. corio factus, pellicius, coriaceus* Mt. 3,4. Mr. 1,6 [cl. LXX].*

δέρω, ao. ἐδειρα, ft. P. δαρήσομαι: 1) *corium detraho* [Pl. 1, 459 al.]; 2) *percutio, verbero* [Aristoph. Ran. 618], τινά: Mt. 21,35. Mr. 12,3,5. L. 20,10s.; 22,63. J. 18,23. A. 5,40; 16,37; 22,19; τινὰ εἰς πρόσωπον 2 C. 11,20 (metaphora hyperbolica proterviam innuens); pass. Mr. 13,9; δέρεσθαι πολλάς, δλίγας sc. πληγάς multis, paucis verberibus castigari L. 12,47s. [cf. παίειν τινὰ δλίγας Xen. anab. 5, 8, 12 al.]; ἀέρα δέρειν ictū deerrante auras diverberare, germ. 'Luftstreiche tun' (cf. ἀήρ) 1 C. 9,26.*

δεσμεύω (*δεσμός*) *vincio:* 1) *ligo alqm. vinculis* L. 8,29 cr. A. 22,4. [Pl. leg. 7 p. 808 d]. — 2) *in fascem colligo* [Hsd. Pol. LXX]: δεσμεύουσιν φορτία metaph. de

multis variisque praeceptis impositis Mt. 23,4.*

δεσμέω (δεσμός) *vincio, ligo* L. 8,29 r. [Aristot. al.].¹

δέσμη, ης vel **δεσμή**, ἡς, ἡ (δέω) *fascis rerum colligatarum, manipulus* Mt. 13,30 [Dem. Theophr. LXX]. De accentu non constat.¹

δέσμιος 2. vel 3. ↓ *vinctus, captivus* [tragg. DSic. pap.]; subst. δέσμιος *captivus* Mt. 27,15 s. Mr. 15,6. A. 16,25,27; 23,18 (in liberiore custodia militari relictus, cf. 22,29 β: καὶ παραχρῆμα ἔλυσεν αὐτόν); 25,14,27; 28,16 s. H. 10,34 cr.; 13,3; δέσμιος τοῦ Κυρίου in Christi causa captivus E. 4,1; δέσμιος τοῦ Χριστοῦ E. 3,1, sim. 2 T. 1,8. Phm. 1,9 vel = 'captivus propter Christum' (Buttm. p. 147) vel 'is quem Christus [qui suos suae passionis participes facit] captivum tenet' (Winer § 30, 2).*

δεσμός, οῦ, δ., (δέω) plur. δεσμοί Ph. 1,13 et δεσμά L. 8,29. A. 16,26; 20,23 (cf. Kühner 3 I p. 499) *vinculum*; plur. *vincula, catena*, de una vel pluribus: meton. = *captivitas, carcer* A. 20,23; 23,29 (de duriore custodia); 26,31. Ph. 1,7,13 s. 17. C. 4,18. 2 T. 2,9. Phm. 10. H. 10,34 r. Ju. 6; δεσμοί τοῦ εὐαγγελίου captivitas propter evangelium tolerata Phm. 13; δεσμοί καὶ φυλακή H. 11,36; metaph. de morbido obstraculo usus membrorum Mr. 7,35. L. 13,16 [in pap. saepe δέω = 'magicis artibus aegrotum reddo'; v. Expository Times XVIII 207; Wetst. in l. c.].*

***δεσμοφύλαξ**, κος, δ *carceris custos* A. 16,23,27,36 [pTebt 188; FlJ. Luc.; Gen. 39,21—23; 41,10 v. ἀρχι-δεσμοφύλαξ].*

δεσμωτήριον, ου, τό (δεσμόω) *carcer* Mt. 11,2. A. 5,21,23; 16,26 [Thuc. Pl. al.].*

δεσμώτης, ου, δ (δεσμός) *captivus* A. 27,1,42 [Hdt. sqq.].*

δεσπότης, ου, δ, voc. δεσποτα: *dominus* (in relatione ad servos), *herus* 1 T. 6,1 s. 2 T. 2,21. T. 2,9. 1 P. 2,18. Ut Graeci deos liberique Graeci solos deos δεσπότας appellabant [v. Xen. an. 3, 2, 13; Pl. Euthyd. 302d; Eur. Hipp. 88], ita in VT Deus δεσπότης vocatur Sap. 6,7. Sir. 36,1. 2 Mach. 15,22, δεσπότα Κύριε πῶτι γένεται Gen. 15,2, in NT L. 2,29. A. 4,24, utroque cum δοῦλος (A. 4,29); Ap. 6,10; de Christo 2 P. 2,1, δ. καὶ κύριος Ju. 4.*

δεῦρο 1) adv. loc. *huc*; *hic*. — 2) adv. temp. *adhuc*; ἄχρι τοῦ δ. 'usque adhuc' R. 1,13 [Plat.].¹

δεῦρο, plur. **δεῦτε**: dupliciter usuvenit: 1) ut particula exhortatoria: *age! agite! veni! venite!* [class.]; praemittitur imperativis: δεῦρο ἀκολούθει μοι Mt. 19,21. Mr. 10,21. L. 18,22: Mt. 28,6. J. 4,29; 21,12. Ap. 19,17, et conjunctivo cohort.: δεῦρο ἀποστεῖλω σε A. 7,34: Ap. 17,1; 21,9, δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν Mt. 21,38. Mr. 12,7. L. 20,14 r. [δ. σοι στέψω κάρα Eur. Bacch. 341; Gen. 31,44. Jon. 1,4]. — 2) loco imperativi verbi *veniendi*: *veni: venite!* [δεῦρο παρὰ Σωκράτη 'hic sede juxta S.' Pl. Theaet. 144d; δ. ἀπὸ Λιβάνου Cant. 4,8; Num. 10,29. 4 Reg. 8,8 al.]: δεῦτε πρός με Mt. 11,28: ib. 4,19; 22,4; 25,34. Mr. 1,17; 6,31 cr. J. 11,43. A. 7,3.*

δευτεραῖος 3. *secundo die*: δ. ξλθομεν A. 28,13 [X. Cyr. 5, 2, 2].¹

†**δευτερό-πρωτος** 2. *secundo primus* (*der zweiterste*); vox incertae significationis, probabiliter term. techn. calendarii iudaici: ἐν σαββάτῳ δ. L. 6,1 (nWH.); plurimi censem esse primum sabbatum post secundum paschatis diem (cfr. Lev. 23,15); v. varias opiniones ap. Knabenbauer in l. c.; Chwolson (Tübinger Quartalschrift 1896 p. 548, 1898 p. 230) vult esse primum sabbatum post 'magnum sabbatum (J. 19,31)', sc. post sabbatum hebdomadis paschalis [cfr. δευτερ-έσχατος zweitletzter].¹

δεύτερος 3. (δύο) *secundus* Mt. 22,26. L. 12,38 al.; — e duobus *alter* (cl. έτερος) Mt. 22,39. H. 8,7. 2 P. 3,1; δ. ἀνθρωπος Christus (cfr. Ἀδάμ) 1 C. 15,47; δ. δ. θάνατος Ap. 2,11; 20,6, explicatur 20,14; 21,8; δευτέραν χάριν σχεῖν iteratam gratiam (sc. adventūs apostoli) accipere 2 C. 1,15; — locutiones adverbiales: τὸ δεύτερον *secundo* (das zweitemal) Ju. 5, in 2º itinere 2 C. 13,2, eodem sensu ἐν τῷ δ. A. 7,13; δεύτερον (ein zweitesmal) *iterum* J. 3,4; 21,16. Ap. 19,3, eodem sensu ἐκ δ. Mr. 14,72. J. 9,24. A. 11,9. H. 9,28 [1 Mach. 9,1; Diosc. 5, 41] et πάλιν ἐκ δ. Mt. 26,42. A. 10,15; δεύτερον *secundo loco* (in enumerrando) 1 C. 12,28.

δέχομαι, aο. ἐδεξάμην, pf. δέδεγμαι: *recepio, suscipio*; 1) *manu prehendo: ποτήριον* L. 22,17; *galeam (induendam)* E. 6,17; L. 2,28; 16,6s. — 2) *alqd. ab alio datum*

vel missum accipio, germ. bekommen: A. 7,38; add. παρά τινυς A. 22,5. Ph. 4,18; ἀπό c. gen. loci A. 28,21; παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τ. Θ. δέξασθαι (part. praeteriti) ὅμᾶς ‘hortamur, ne frustra gratiam Dei acceperitis’ 2 C. 6,1. — 3) *rem mihi oblatam accepto, suscipio*, nempe quomodo illa suscipi potest, assensu mentis, fide etc., germ. *annehmen* (opp. repudio): τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ets. L. 8,13. A. 8,14. 1 Th. 1,6; 2,13. Ja. 1,21: τὴν βασιλείαν τ. Θ. Mr. 10,15. L. 18,17: Mt. 11,14. 1 C. 2,14. 2 C. 8,4r.,17; 11,4. 2 Th. 2,10. — 4) *aliquem suscipio*: *in domum admitto hospitem* Mt. 10,14. Mr. 6,11. L. 9,5; 10,8, 10. H. 11,31, *incolam* L. 16,4,9. A. 3,21; 7,59; *aliquem ad me admitto*, diverso gradu: *apud me esse patior, honorifice excipio, in familiaritatem admitto, omni honoris caritatisque obsequio prosequor*: Mt. 10,40s.; 18,5. Mr. 9,37. L. 9,11. J. 4,45. G. 4,14. C. 4,10al.; δέξασθέ με 2 C. 11,16 = pati- enter audite quae vobis dico.

δέω, ao. ἔδησα, pf. A. δέδεκα, pf. P. δέδεμαι, ao. P. ἔδέθη: *vincio, ligo*: τὶ εἰς δέσμας Mt. 13,30; animal certo loco *alligo* Mt. 21,2. Mr. 11,2. L. 19,30; corpus lin- teis *illigo* J. 19,40, δεδεμένος τοὺς πόδας .. κειρίας (= active ἔδησαν αὐτῷ τοὺς πόδας κειρίας, Bl. § 34, 6. Kühner³ III, p. 125, 8) J. 11,44; saepissime = *alqm. funibus, catenis etc. vincio*: τινὰ ἀλύσεσιν Mr. 5,3s. A. 12,6, τινὸς τὰς χεῖρας (πόδας) A. 21,11. Mt. 22,13; abs. δέω τινὰ Mt. 12,29; 27,2. Mr. 3,27; 15,1. J. 18,12al.; *alqm. in custodiam dandum vincio* Mr. 15,7. A. 9,2,14,21; 22,5; ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ ‘in carcerem vinctum conjecit’ Mr. 6,17; *vinciri* dicuntur angeli qui divina potentia certo loco manere coguntur Ap. 9,14; 20,2; — metaph.: δ λόγος τ. Θ. οὐ δέδεται *praedicatio evangelii libera est* 2 T. 2,9; *in morbo detineo alqm.* L. 13,16; δεδεμένος τῷ πνεύματι (πορεύομαι) tant- opere impulsus ut aliter agere non queám A. 20,22; δεδέσθαι τινὶ indissolubili vin- culo cum alqo. unitum esse R. 7,2. 1 C. 7,27,39.

Ad Mt. 16,19; 18,18 animadverte: Num. 30,3ss. ‘ligare ligamen (רֶשֶׁת רֶשֶׁת) super animam’ valet ‘sibi (voto) alqa. re inter- dicere’; in Mišna etc. passim רֶשֶׁת (liga- vit) = ‘prohibuit, prohibitum declaravit’,

רְשִׁת (ligatus) ‘vetitus’, opp. התוֹרַה (solvit) ‘permisit’, רְשִׁים ‘licitus’, ex. gr. ‘R. Juda stuppam lini tenuem ligat, orassam solvit’ = docet non licere adhiberi tenuem, licere orassam (tr. Sabb. 4, 1). Mt. 16,19 igitur *ligare et solvere* valet ‘homines obligati- onibus seu interdictis adstringere’ et ‘ab illis eximere seu liberare’ (vel .. ad- strictos aut liberatos declarare’, quod idem est, quandoquidem Deus ipse id ratum habere dicitur). — Mt. 18,18 e contextu accedit ut *ligare* sit i. q. peccata retinere poenasve infligere, *solvare* i. q. peccata et poenas condonare. Cfr. Knabenb. in ll. cc.

δέων, ον, οντος: ν. δεῖ.

δή particula postpositiva, cuius vis fere ea est ut eam ideam vel sententiam cui adnectitur exhibeat tanquam claram, per- spicuam, cui non sit refragandum. In NT *sane*, ut patet: 1) δς δή καρποφορεῖ ‘qui sane (quandoquidem nullum adest obstaculum) fructum fert’ Mt. 13,23: 2 C. 12,1r. 2) in cohortatione innuit *sane* ita agendum: L. 2,15. A. 6,3v.; 13,2; 15,36. 1 C. 6,20. — Cfr. δήποτε, δήπου.*

†**δηλαγῶς** adv. (δῆλος, αὐγή) *clare, dilucide* Mr. 8,25 Tdf.¹

δῆλος 3. *clarus, manifestus, notus* Mt. 26,73; — δῆλον sc. ἔστιν [class.] *mani- festum est*, seq. δτι 1 T. 6,7r. He. Br., prae- mittitur δτι G. 3,11 (alterum δτι hic valet: ‘etenim ...’); 1 C. 15,27 ellipsis ita supple: δῆλόν ἔστιν δτι πάντα αὐτῷ ὑποτέτακται ἐκτὸς τοῦ κτλ.*

δηλώω, ft. *ώσω*, ao. ἔδήλωσα, ao. P. ἔδηλώθην ↑ *manifesto*, 1 C. 3,13; τινὶ τι C. 1,8. 2 P. 1,14, add. περὶ τινος 1 C. 1,11; verbis signisque non ita perspicuis alqd. *declareo, innuo* H. 12,27. 1 P. 1,11 (τὰ .. παθήματα est objum utriusque verbi, ἔδή- λου et προμαρτυρόμενον); seq. acc. c. inf. H. 9,8.*

Δημᾶς, ἄ, δ (nomen formae hypocoristi- cae) *Demas*, Pauli socius C. 4,14. Phm. 24; Paulum postea reliquit 2 T. 4,10.*

δημηγορέω (δημ-ηγόρος ‘qui ad populum verba facit’, proprie qui pop. colligit, δῆμος, ἀγείρω) *ad multitudinem congrega- tam verba facio, πρός τινας* A. 12,21 [Ar. Xen. al.].¹

Δημήτριος, ου, δ *Demetrius*: 1) gentilis Ephesinus, A. 19,24,38. — 2) Christianus quidam, 3 J. 12.*

δημιουργός, οὐ, ὁ (δήμιος, ἔργον) *primitus: popularibus operibus occupatus*, ut *vates, medicus, faber etc.; postea generaliter = fabricator, opifex alcs. rei; τεχνίτης καὶ δ. c. gen. rei H. 11,10 [δ. ὑποδημάτων Pl. Gorg. 467d].*¹

δῆμος, οὐ, ὁ *populus, universitas incolarum urbis vel regionis; speciatim etiam 1) vulgus* [opp. *nobiles, princeps*: v. g. Il. 2, 188. 198; Thuc. 5, 4, 3] A. 12,22. — 2) *populus civitatis democraticae, max. populus rerum publicarum deliberandarum causa congregatus, contio (= ἐκκλησία): ita fere A. 17,5; 19,30,33, licet de contione legitima et ordinaria non agatur (cf. Blass ad A. 19,30,32; in inscr. Ephes. saepe sic: δεδόχθαι vel ἔδοξεν τῷ δῆμῳ, cf. Hicks n. 205, a. 86. a. C.). — 3) ut ap. Athenienses φυλαί in δήμους distributae erant, ita in LXX quoque Jos. 7,14,17 al.**

δημόσιος 3. *ad populum seu rem publicam pertinens, publicus (staatlich): τῆρησις δ. A. 5,18; — δημοσίᾳ adverbii instar: publice, i. e. a) publicis sumptibus, publica auctoritate; [Thuc. Xen.]; — b) palam, coram populo A. 16,37 (opp.: λάθρᾳ); 18,28; 20,20 (opp. κατ' οἴκους). [Epict. 3, 4, 1]**

† **δημάριον**, οὐ, τό *denarius, nummus Romanus, tempore Christi aequalis 16 assibus (circ. 70 Pf. germ., 78 centimes; Hagen III 557): Mt. 18,28; 20,2al.; ἀνά δ. Mt. 20,9,10r. (v. ἀνά 2); genetivus pretii Mt. 20,13. J. 12,5. Ap. 6,6 (supple πωλεῖται); σ' δημαρίων ἄρτοι tot panes quot 200 denariis emi possunt Mr. 6,37. J. 6,7 [pap. Mišna ניד].*

δήποτε, δή *ποτε olim, tandem; cum vocibus relativis valet cunque: ϕ (v. l. οἴω) δήποτε κατείχετο νόσῳ J. 5,4 [Hdt. Plat.].*¹

δήπον, δή *πον ad litteram certe alicubi; haec particula enuntiatum ita modeste mitigat, ut illud quasi ab audientis assensu suspendat: sane, opinor: doch wohl; sed si in re nota vel evidenti ita assensus legentis elicetur, assertio fit firmior: οὐ γὰρ δήπον ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται ‘neque enim, ut bene nostis, angelis optulatur’ H. 2,16.*¹

διά (in NT sat raro δι' ante vocales) *praepositio, quam aut genetivus aut accusativus sequitur.*

I. Cum genetivo: *per; 1) de motu, transitu, extensione per locum et spatium:*

*per; διὰ τρυπήματος ῥαφίδος ‘per foramen acus’ Mt. 19,24; ἐπορεύθη διὰ τῶν σπορίμων Mt. 12,1; σωθήσεται ὡς διὰ πυρός 1 C. 3,15 (ώς I a); δι' ἄλλης δόσου ἀνεχώρησαν ‘per aliam viam redierunt’ Mt. 2,12 (cfr. 8,28); δι' ὑμῶν per vestram urbem R. 15,28. 2 C. 1,16, διὰ πάντων A. 9,32; διὰ μέσου αὐτῶν per medios eos L. 4,30; Mt. 7,13. Mr. 7,31 cr.; 9,30; 11,16. L. 5,19; 13,24. J. 10,1. A. 9,25; 13,49 (nTdf). 2 C. 8,18. H. 9,11. Ap. 21,24 al.; δι' ὅλου adv. J. 19,23. — 2) de transitu per statum seu condicionem, de commoratione in statu per aliquod tempus = *inter, in: ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων ‘scripsi vobis inter multas lacrimas’ 2 C. 2,4; ambulamus διὰ πίστεως, οὐ διὰ εἰδους ‘in statu fidei, non in statu speciei’ 2 C. 5,7 (credimus, nondum spectamus res aeternas); διὰ προσκόμματος ἐσθίειν cum scandalo comedere R. 14,20; R. 2,27; 4,11. 2 C. 3,11; 6,8. — 3) de tempore: a) de duratione per aliquantum tempus: δι' ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες ‘per totam noctem laboravimus’ L. 5,5; H. 2,15; διὰ παντός adv. ‘semper’ [Hdt. 1, 122; Thuc. 1, 38 al.] Mt. 18,10. Mr. 5,5. L. 24,53. A. 2,25; 10,2; 24,16. R. 11,10. 2 Th. 3,16. H. 9,6 (‘quovis tempore’); 13,15. — b) de temporis spatio *inter quod semel aut pluries alqd. fit: angelus portas aperuit διὰ νυκτός ‘noctu’ A. 5,19; Christus redivivus apparuit δι' ἡμερῶν μ' ‘per dies XL (aliquotiens)’ A. 1,3; A. 16,9; 17,10; 23,31; possum templum aedicare διὰ τριῶν ἡμερῶν ‘intra tertium diem’ Mt. 26,61. Mr. 14,58. — c) de tempore *quo percurso* seu elapso alqd. fit = *post: ἔπειτα διὰ ιδ' ἐτῶν πάλιν ἀνέβην ‘dein post XIV annos rursum ascendi’ G. 2,1; δι' ἡμερῶν ‘post nonnullos dies’ Mr. 2,1; A. 24,17. [δι' ἐτέων εἴκοσι Hdt. 6, 118; Pl. Hipp. M. 281 a. al.]. — 4) *de instrumento, adminiculo, mediatore, causa per quam alqd. fit*, per haec enim velut transitur a statu priore ad posteriorem; sequitur a) *genetivus ejus rei cuius ope, usu, exercitio, efficaciā, merito alqd. fit*, ac διά τινος ferè aequivalet dativo instrumentalis [oculi auresque, δι' ὧν αἰσθάνονται ἔχαστα X. mem. 1, 4, 5]: ἐσωσεν ἡμᾶς διὰ λούτρου παλιγγενεσίας ‘salvavit nos per lavacrum regenerationis’ T. 3,5; διὰ ταύτης ‘hujus (hospitalitatis) merito ac exercitio’****

quidam angelos hospitio receperunt H. 13,2; Mr. 16,20. Phm. 22; ita persaepe ac varie, ut J. 11,4; 17,20. A. 8,18; 18,27 (gratiâ juvante); 24,2b. R. 1,12; 2,12 (cfr. Ja. 2,12); 3,20,22 ('per fidem', quae «est humanae salutis initium, fundamentum et radix omnis justificationis» Conc. Trid. s. 6 c. 8; aequivalet πίστει 3,28, ἐκ πίστεως 1,17al.); 3,24; 4,13; 5,12b; 6,4; 7,5 (διὰ νόμου occasione legis cognitae excitata); 8,3 (per imbecillem hominum naturam infirmabatur virtus Legis); 12,3 (vi muneris mei praecipio). 1 C. 1,1; 14,9; 15,2; 16,3 (epistulis commendaticiis approbatos). 2 C. 8,5 (voluntate Dei instigati). G. 1,12; 3,26; 5,13 (exercenda caritate). 2 Th. 2,2; 3,14 (doctrinae per epistulam expositae). H. 2,10b; 9,12 ('per sanguinem' offerendum pontifex habebat jus ingrediendi Sancta sanctorum). 1 P. 1,3 ('per resurrectionem' enim et opus redemptionis consummatum est et nos spem vivam habemus); 3,21. 2 P. 1,4; 3,5s. (cfr. ὅδωρ) et saepe; — hebraizant dictiones διὰ στόματός τινος 'per alqm. (a Deo loqui jussum)' L. 1,70. A. 1,16al., διὰ χειρός vel (τῶν) χειρῶν τινος 'per alqm., ab alqo.' Mr. 6,2. A. 2,23; 7,25al.; — rogare alqm. διὰ τινος alqâ. *re in memoriam revocatâ* R. 12,1. 1 C. 1,10. 2 C. 10,1; — διὰ τινος nonnunquam non tam instrumentum quam modum actionis designat: εἰπεν διὰ παραβολῆς L. 8,4; διὰ λόγου nos 'mündlich: de vive voix' A. 15,27; δι' ὑπομονῆς 'patienter, constanter' R. 8,25. H. 12,1; δι' δλίγων 1 P. 5,12, διὰ βραχέων H. 13,22 'breviter'; R. 14,20. 1 C. 13,12. G. 3,18. 2 J. 12. 3 J. 13 [class. διὰ σπουδῆς, διὰ μέθης, διὰ ταχέων ets.]. — b) sequitur genetivus ejus personae cuius operâ alqd. est aut fit; et quidem a) genetivus mediatoris, i. e. ejus per quem alqs. agit vel loquitur vel alqd. accipit: τὸ δηθὲν ὑπὸ Κυρίου διὰ προφήτου Mt. 1,22; 2,15; δ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη J. 1,17; ita de legatis Dei, prophetis, apostolis Mt. 2,5,17v.,23; 4,14al. J. 1,7. A. 28,25. R. 1,2; 15,18. 1 C. 3,5. 2 C. 1,20 (per nos apostolos); 2,14; 9,11. G. 1,1a. E. 3,10. 2 T. 4,17. H. 3,16 (Mose duce). 1 P. 1,12; de angelis G. 3,19. H. 2,2 (cfr. A. 7,53); de iis a quibus miracula patruntur virtute divinâ A. 2,43; 4,16; de iis qui ab alio homine missi s. jussi agunt:

δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; 'per eumne vos fraudavi?' 2 C. 12,17; pleonastice dicitur per hebraismum πέμψας διά τινων εἴπεν 'per aliquos dici jussit' Mt. 11,2cr. (nBr.), sim Ap. 1,1; 'quae a me audisti διὰ πολλῶν μαρτύρων multis testibus attestantibus' (sec. alios, Chrysost., vers. aeth. 'inter multos testes, praesentibus m. t.') 2 T. 2,2; — *persaepe de Christo, Dei hominumque mediatore*, per quem Deus nobis salutem salutisque adminicula tribuit et nos judicabit, per quem nos ad Deum accedimus, Deum laudamus: ή χάρις καὶ ή ἀλήθεια διὰ Ἰ. Χριστοῦ ἐγένετο J. 1,17; πεποίθησιν τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ 2 C. 3,4; δι' αὐτοῦ ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως τῷ Θεῷ H. 13,15; A. 2,22; 10,36. R. 1,5; 2,16; 5,1s.,9,11; 8,37 (ejus auxilio); 16,27. 1 C. 15,57. 2 C. 1,20; 3,4; 5,18. G. 1,1b. E. 1,5; 2,18. Ph. 1,11 (qui habetur per Christum). C. 3,17. 1 Th. 4,2 (auctoritate Christi); 4,14 (ubi conjunge διὰ τοῦ Ἰ. ἄξει). H. 2,3; 13,21. 1 P. 4,11. 1 J. 4,9 al.; ή πίστις ή δι' αὐτοῦ fides per eum effecta et donata A. 3,16; τοὺς δι' αὐτοῦ πιστοὺς εἰς Θεόν 'vos qui per eum obtinuistis fidem in Deum' 1 P. 1,21; — *similis est dictio, qua Deus per Filium (Verbum) et per Spiritum S. alqd. agere dicitur*, quamquam neuter pro mediatore aut instrumento Dei Patris haberri potest: *per Filium*: J. 1,3. 1 C. 8,6a (per Filium, cui sapientia appropriatur per quam Deus omnia operatur). C. 1,16. H. 1,2; *per Spiritum S.*: 1 C. 2,10: — Spiritus S. nostrum instrumentum dici non potest; nihilominus, quae alqs. *per ejus inspirationem, impulsum, gratiam, charisma adjutus agit, agere dicitur* διὰ τοῦ Πνεύματος ets.: Christus A. 1,2. H. 9,14, prophetae A. 11,28; 21,4, homo E. 3,16. 2 T. 1,14; aliquis fit velut mediator precis, si *propter eum* ejusque mentione factâ alqm. obsecro: R. 15,30a. 2 Th. 3,12r. — b) seq. *genetivus cause principalis, primi agentis = ab; a Deo: δι' αὐτοῦ τὰ πάντα omnia a Deo conservantur et gubernantur* R. 11,36; εἰ οὗτος, καὶ κληρονόμος διὰ Θεοῦ 'si filius es, es etiam heres per Deum', per Dei voluntatem G. 4,7; G. 1,1. H. 2,10; 7,21; a Spiritu S. 1 C. 12,8; penitur post verba passiva et similia pro ὑπό τινος = *alcs. operâ, culpâ, merito, jussu: δι' οὗ παραδί-*

δοται 'per quem (= a quo) traditur' Mt. 26,24. Mr. 14,21. L. 22,22; Mt. 18,7. L. 17,1. R. 5,12,16 s. 1 C. 15,21. 2 C. 1,19. 2 Th. 2,2. H. 13,11. 1 P. 2,14. — γ) *seq. genetivus causae velut formalis*: caritas Dei in cordibus nostris est διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν i. e. eo ipso quod SpS. nobis datus est, R. 5,5; δι' Ἀβραὰμ καὶ Λευεὶς δεδεκάτωται eo ipso quod A. decimas dedit, H. 7,9.

II. Cum accusativo: 1) de loco: *per* [poët.]; διὰ μέσον Σαμαρείας L. 17,11 Tdf. WH. — 2) de condicione in qua alq. versatur (cfr. I 2) *inter*: δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκός G. 4,13 (Blass § 42, 1 jubet scribi δι' ἀσθενείας). — 3) de ratione et causa et impedimento (= causa omissae actionis) et fine = *propter*; et quidem a) *de causa physica et principio*: ζῶ διὰ τὸν Πατέρα vivo quia Pater mihi vitam tribuit, ζήσεται δι' ἐμέ J. 6,57; non poterant eum afferre διὰ τὸν δχλον 'prae turba' Mr. 2,4: A. 21,34. R. 8,20 (quia Deus eam subjexit). 2 C. 3,7. Ph. 2,30. H. 5,14. 2 P. 3,12. Ap. 4,11; — b) *de causa morali* = *alcs. personae voluntate, merito, culpâ, exemplo* ets., *pro alcs. actionis praemio, poenâ*: διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὅπαγε quia sic (tam humiliter) loqueris, vade Mr. 7,29; διὰ στάσιν . . βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ 'propter seditionem' L. 23,19; δι' ὑμᾶς R. 2,24 vestrâ culpâ fit ut nomen Dei blasphemetur; διὰ Ἰησοῦν 'Jesu voluntate' 2 C. 4,5: Mt. 13,58; 17,20. J. 10,32. R. 6,19; 8,10. E. 4,18; 5,6. H. 3,19; 4,6. 1 J. 2,12; huc pertinet illa quasi causalitas qua res justissima impiis est ratio odii: ἔσεσθε μισούμενοι διὰ τὸ δνομά μου Mt. 10,22: Mt. 13,21. Mr. 4,17. Ap. 1,9. — c) *de causa psychologica* sive ratione quae ad agendum impellit aut ab agendo retrahit: διὰ τοὺς δρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους 'propter juramenta et conivas' Herodes filiae annuit Mt. 14,9. Mr. 6,26; διὰ φθόνον 'invidiâ impulsi' Mt. 27,18. Mr. 15,10. Ph. 1,15; δι' ὑμᾶς 'vestro amore impulsi' 1 Th. 3,9: Mt. 15,3. Mr. 3,9; 6,6. J. 4,39. A. 4,21; 28,2. R. 3,25 (v. πάρεσις); 13,5; 14,15. 1 C. 10,25,27s. 2 C. 9,14. G. 2,4. E. 2,4. Ph. 3,7s. 1 T. 5,23. 1 P. 2,19; i. q. *occasione arreptâ ex re*: ne diabolus vos tentet διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν 1 C. 7,5; — d) *de causa finali* = ἔνεκα [non ita class.; sed neohell. διὰ τινα 'pro aliquo', διὰ νὰ c. conj. = ἵνα 'ut']: *alcs. per-*

sonae vel rei causâ s. gratiâ, in alcs. com-modum ets.: τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο καὶ οὐχ δ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον Mr. 2,27; διὰ τοὺς ἐκλεκτούς — 'electorum gratiâ' Mt. 24,22. Mr. 13,20: J. 11,42. R. 4,25b; 11,28. 1 C. 4,6; 8,11; 9,10; 11,9. 2 C. 8,9. H. 1,14; 2,19; 6,7. 1 P. 1,20. 2 P. 3,9 cr. (nWH.) — 4) *Ad eadem causarum genera referri possunt hae dictiones*: a) διὰ τὸ cum (acc. et) inf. = *quia* . . διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη 'quia radice caruit, exaruit' Mt. 13,6; Mt. 24,12. Mr. 4,5; 5,4. L. 2,4; 8,6; 23,8. J. 3,24. A. 4,2al., nusquam de causa finali; β) διὰ τοῦτο *propterea* Mt. 6,25. Mr. 6,14 et saepe; διὰ τοῦτο — διὰ *propterea* — *quia* Mt. 13,13. J. 5,16, ordine inverso J. 15,19; διὰ τοῦτο — ἵνα *idcirco* — *ut* R. 4,16. 1 T. 1,16. Phm. 15, ordine inverso J. 1,31; — γ) διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν *hanc ob causam* A. 28,20; δι' ἦν αἰτίαν = *quam ob causam* L. 8,47. A. 22,24 (διὰ II 8 a), = *prop-terea* 2 T. 1,6,12. T. 1,13. H. 2,11 (διὰ II 13). — δ) διὰ τί (διατί); *cur?* Mt. 9,11,14. L. 20,5. R. 9,32al.

δια- praefixum verbale: 1) *per* aliquod loci temporisve spatium, ut διαπλέω, διαπορεύομαι; διάγω perago (tempus), διατελέω; trans.: διαβαίνω, διαπεράω. διέρχομαι: hinc successionem per seriem indicat: διαδέχομαι, et inservit emphasi: διαβεβαιόμαι assevero, διαγινώσκω, διακαθαρίζω. — 2) *dis-*, *huc illuc, ultro citroque*; de disjunctione: διαρρήγνυμι, διασπάω, — de distributione: διαδίδωμι, διαιρέω, διανέμω, — de colloquio mutuo, disputatione, divulgatione: διαβάλλω, διαγογγύζω; — de animo per dubitationem *huc illuc agitato*: διαπορέω, διαχρίνομαι.

δια-βάίνω, ao. διέβην: *permeo, trajicio*; δ. ποταμόν [X. anab. 1, 2, 6], διὰ ποταμοῦ [ib. 4, 8, 2], utraque constructione mixta H. 11,29; L. 16,26. A. 16,9.*

δια-βάλλω, ao. P. διεβλήθην: 1) *trajicio*, transitive, intransitive. — 2) *verbis traduco* alqm., *accuso*, sive *juste* sive *injuste*: τινά τινι [Pl. rep. VIII p. 566b]; pass. L. 16,1. NB. Verbum innuit accusationem efficacem (δια-), vulnus infligentem (βάλλω) honori: Schmidt 5, 6.1

δια-βεβαιόματι dep. med. *constanter affirmo, firmiter assevero*: περὶ τινος 1 T. 1,7; item T. 3,8 περὶ τούτων βούλομαι σε

διαβεβαιοῦσθαι *haec volo ut constanter doceas seu inculces* [Dem. 17,30; Polyb. ss. DSic. DHal. Plut].*

δια-βλέπω *per-spicio*; 1) *acrius intueor.* [Plat.] — 2) *acute, bene video;* inchoative ao. διέβλεψεν ‘clare videre coepit’ Mr. 8,25 cr.; item Mt. 7,5. L. 6,42: *educta trabe de tuo oculo τότε διαβλέψεις (supple ὥστε) ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος κτλ. ‘tum demum habebis aciem oculorum necessariam ad extrahendam festucam etc.’* [de excusso ab oculis somno Aristot. *somn.* 3].*

διάβολος, ου, ὁ (διαβάλλω) 1) adjective: *ad traducendos verbis alios, ad accusandum et detrectandum et calumniandum pronus, «criminator»* 1 T. 3,11. 2 T. 3,3. T. 2,3 [Aristoph. eq. 45 al.; διαβόλως Thuc. 6, 15, 2]. — 2) substantive: ὁ διάβολος *accusator, detrector* [Esth. 7,4; Athen. 11 p. 508 e]; ita in ss. libris graecis inde a Job 1,6. 1 Chr. 21,1 al. daemonum princeps appellatur, *diabolus*, quia homines apud Deum accusat et sollicitando ad peccatum habere studet de quo eos accuset (v. ll. cc.): Mt. 4,1 ss.; 13,39; 25,41. L. 4,2 ss.; 8,12. J. 13,2. A. 10,38. E. 4,27; 6,11. 1 T. 3,6 s. 2 T. 2,26. H. 2,14. Ja. 4,7. 1 P. 5,8. 1 J. 3,8. Ju. 9. Ap. 2,10; 12,9,12; 20,2,10; qui diaboli suggestionibus obtemperant vel similes illi sunt, vocantur τέκνα τοῦ δ. 1 J. 3,10, νιὸς διαβόλου A. 13,10, quin etiam διάβολος J. 6,70, dicuntur esse ἐκ τοῦ δ. J. 8,44. 1 J. 3,8 (cfr. Mt. 13,38).

δι-αγγέλλω, αο. P. διηγγέλην: 1) *nuntium perfero* alqd. vel *per nuntium notum facio* alqd. — 2) *nuntium divulgo, multis notum facio* alqd. [Plat. al.]: τὴν βασιλείαν τ. Θ. L. 9,60; A. 21,26 (aut pluribus sacerdotibus aut iis qui in templo aderant, nuntiabat). R. 9,17 ex Ex. 9,16.*

δια-γίνομαι, αο. διεγενόμην: 1) *perduro aliquamdiu, pergo.* — 2) *de ipso tempore quod ad finem pervenit, interjicitur, elabitur* [Dem. Isocr. 84, 14]: διαγενομένου τοῦ σαββάτου Mr. 16,1; A. 25,13; 27,9.*

δια-γινώσκω, ft. -γινώσκωμαι: 1) *dignosco, discerno.* — 2) in judicio: *accurate cognosco seu inquiero* alqd.; etiam *decerno, di-judico* [Lys. Plat. al.]: τὰ περὶ τινος A. 23,15, τὰ κατά τινα (κατά II 7) 24,22 alcs. causam.*

***δια-γνωρίζω**, αο. διεγνώρισα: *huc illuc notum facio, divulgo* L. 2,17 r. [Philo].¹

διάγρωσις, εως, ἡ (διαγινώσκω) 1) *distinctio.* — 2) *decisio causae forensis* [att.; inscr.] A. 25,21.¹

***δια-γογγίζω** *in mutuo colloquio (δια-) murmuro* L. 15,2; 19,7 [Ex. 15,24 al.].*

δια-γρηγορέω, αο. διεγρηγόρησα: 1) *per-vigilo, vigil permaneo* [Hdn. 3,4,8]: διαγρηγορήσαντες εἶδον L. 9,32 (Crampon: ‘s’étant tenus éveillés’). — 2) *plane vigil sum; aor. ingress. plane evigilo* [Niceph. Greg. hist. Byz. 8, 8]; ita L. 9,32 vertunt veteres ‘cum evigilassent, viderunt’.¹

δι-άγω 1) *perduco.* — 2) *tempus transigo, dego τὴν ἡμέραν ets.* — absolute: *dego, vivo: ἐν κακίᾳ T. 3,3 [ἐν φιλοσοφίᾳ Pl. Phaedr. 259 d]; ἡσύχιον βίον 1 T. 2,2 [Pl. ib. 256 b].*

δια-δέχομαι, αο. διεδεξάμην: *per successionem vel hereditatem accipio* alqd. A. 7,45, nempe a Mose et aequalibus ejus [Pol. ss.; Xen. al.].¹

διάδημα, ματος, τό (δια-δέω) *fascia tiarae regis Persarum* [X. Cyr. 8, 3, 13]; universim *diadema, insigne capitinis regium* Ap. 12,3; 13,1; 19,12 [Is. 62,3; Hdn. 1, 3, 7].*

δια-δίδωμι (imperf. P. διεδίδετο A. 4,35 cr.; Erasmi *commentum* ft. διαδιδώσουσιν Ap. 17,13 r.) 1) *distribuo* L. 11,22; 18,22. J. 6,11. A. 4,35 [Xen.] — 2) *successori trado* alqd. [Pl. rep. 328 a] Ap. 17,16 r.*

διάδοχος, ου, ὁ (διαδέχομαι) *successor* A. 24,27. [cl.]¹

δια-ζώννυμι vel -ύω, αο. διέζωσα, pf. P. διέζωσμαι: *cingo; ἔσυτόν J. 13,4; med. ἐπενδύτην διέζωσατο ‘sibi accinxit superindumentum’ J. 21,7; med. (si ω = ὁ per attractionem) vel pass. J. 13,5.**

διαθήη, ης, ἡ (διατίθεμαι) 1) *dispositio, potissimum testamentum* [Isocr. Plat. al.] H. 9,16 s.; etiam G. 3,15 *testamentum pro exemplo commemoratur.* — 2) *pactum, foedus* [ex profanis solum Aristoph. av. 439; LXX = בְּרִית pactum quo vel homines inter se 3 Reg. 20,34, vel iidem erga Deum 4 Reg. 23,3 vel Deus erga homines ad quaedam praestanda se obligant Gen. 6,18]: a) *commemorantur foedera quae Deus iniit cum Abraham, Isaac, Jacob, Mose omnique populo Israël: plur. R. 9,4. E. 2,12 (δ. τῆς ἐπαγγελίας ‘foedera cum promissione conjuncta’: cf. Sap. 12,21); sing. L. 1,72. A. 3,25. R. 11,27. G. 3,17. H. 8,9; δ. περιτομῆς foedus cuius signum*

esse debebat circumcisio A. 7,8; praecipua signa et monumenta illius Mosaici foederis vocantur κιβωτός, πλάκες, αἴμα τῆς δ. H. 9,4,20 cf. Ap. 11,19; ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ tempore VTⁱ H. 9,15; — per metonymiam 2 C. 3,14 ἡ παλαιὰ δ. vocantur libri VTⁱ. — b) novum ejusmodi foedus, olim promissum H. 8,8,10; 10,16, Deus cum hominibus per Jesum mediatorem H. 8,6 iniit, quod cum vetere foedere collatum est ἡ καινὴ διαθήκη Mt. 26,28. 2 C. 3,6 al., δ. νέα H. 12,24, κρείττων H. 7,22; 8,6, αἰώνιος H. 13,20; ejus foederis Christus est ἔγγυος H. 7,22, μεσίτης H. 8,6; 9,15; 12,24; Christi sanguis, quo effuso hoc foedus confirmatum est, dic. τὸ αἷμα τῆς δ. H. 10,29; 13,20; τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμα μου τῆς καινῆς δ. ‘hic est enim sanguis meus (inauguratus) novi foederis’ Mt. 26,28. Mr. 14,24; τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ δ. (ἐστὶν, supple: ἡ) ἐν τῷ ἐμῷ αἷματι ‘hic calix est novum foedus (quod inaugurator) in meo sanguine’ L. 22,20. 1 C. 11,25 (metonymia significati pro signo, ut si cui litteras dimissoriales tradentes dicimus ‘haec est tua dimissio’). — c) hinc de utroque foedere δύο διαθῆκαι G. 4,24. — NB. De quaestione utrum vertendum sit *foedus* an *testamentum*, cfr. Cornely in 1 C. 11,25. G. 3,15.

διαιρέσις, εως, ἡ (δι-αιρέω) 1) *divisio, distributio* [Xen. Pl.]; 2) logice: *distinctio, differentia* [Plat.]: διαιρέσεις χαρισμάτων εἰσὶν i. q. sunt varia charismata 1 C. 12,4; ib. 5s.*

δι-αιρέω, ao. -εῖλον: *dirimo, divido*; max. *distribuo*, τί τινι L. 15,12. 1 C. 12,11. [ita X. Hell. 3,2,10]*

δια-καθαίρω, ao. -εκάθαρα: *perpурgo, bene purgo*, L. 3,17 Tdf. WH. [Pl. Theophr.]¹

†δια-καθαίρω, ft. -ιῶ: *perpурgo, per-mundo* Mt. 3,12. L. 3,17r. He. Br.*

†δια-κατ-ελέγχομαι (δ.: κατελέγχω = διαλέγομαι: λέγω) *in colloquio cum algo-eum redarguo, refuto* τινί A. 18,28.¹

διακονέω, ft. ἡσω, ao. διηκόνησα, ao. P. διηκονήθην (attice ἐδιακόνησα etc.: διάκονος) *ministro* τινί, *administro, paro* τί τινι. [tragg. Hdt. Plat. ss.] — In NT 1) generatim: *ministri officio fungor, ministro*; τινί A. 19,22. Phm. 13, Christo J. 12,26; διακονοῦμαι (Bl. § 54,3) *mihi ministrari* sino aut jubeo Mt. 20,28. Mr. 10,45; L.

22,26. — 2) *mensae accumbenti ministro* Mt. 8,15. Mr. 1,31. L. 4,39; 17,8 al. [Anacr. 4, 50; Athen. 6, 46] — 3) de aliis ministeriis ac subsidiis praestandis: a) δ. τινι *alqm. meo ministerio juvo, quae opus sunt ei subministro* Mt. 4,11; 25,44; 27,55. Mr. 1,13. R. 15,25. H. 6,10; add. ἐξ (t. r. ἀπὸ) τῶν ὑπαρχούντων αὐταῖς L. 8,3; διαχονεῖν τραπέζαις A. 6,2 aut = mensis pauperum necessaria providere, iis alimenta subministrare, aut = mensis nummulariis assidere pecuniasque ibi a fidelibus depositas administrare ac distribuere (cfr. 4,35). — b) δ. τί τινι *alqd. in ales. commodum administro, paro etc.* 1 P. 1,12; εἰς ἑαυτούς (pro dat. ἀλλήλοις) 1 P. 4,10. — c) τί *alqd. tamquam minister praesto, exsequor etc.*: δσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν quae Ephesi servitia praestitit 2 T. 1,18; ἐν τῇ χάριτι (ἀδρότητι) τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν ‘in eleemosyna (larga) quae a nobis procuratur’ i. e. colligitur, affertur, traditur 2 C. 8,19s.; ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν ‘epistula Christi (velut ipso dictante) a nobis exarata’ 2 C. 3,3. — d) *diaconi officio fungor* 1 T. 3,10,13. — e) *utor charisme quod in aliquo ministerio situm est* (R. 12,7s. 1 C. 12,28) 1 P. 4,11 (opp. λαλεῖν charisma linguae).

διακονία, ας, ἡ ↓ *ministerium* [Plat. Thuc.], praesertim *officium ministrantis ad mensam* [Xen. oec. 7, 41], *vasa escaria* [1 Mach. 11,58; Athen. 5 p. 208a]. — In NT 1) generatim *ministerium* quo quis alii famulatur vel quibusvis officiis praestandis auxiliatur 2 T. 4,11. H. 1,14; — *ministerium ad mensam* L. 10,40. — 2) *sublevatio egestatis pauperum per eleemosynas* etc. A. 6,1; 11,29; 12,25. 1 C. 16,15. 2 C. 9,13. Ap. 2,19; ἡ δ. ἡ εἰς τοὺς ἀγίους (εἰς III 7) 2 C. 8,4; 9,1, δ. ἡ εἰς Ἱερουσαλήμ munus colligendi afferendique Hierosolymitanis eleemosynas R. 15,31. — 3) *administratio rei*: τοῦ λόγου verbi Dei annuntiatio A. 6,4; 2 C. 9,12. — 4) *ministerium s. officium munieris ecclesiastisi*: a) *apostoli*: A. 1,17,25; 20,24; 21,19. R. 11,13. 2 C. 4,1; 6,3. 1 T. 1,12; seq. gen. obj. personae 2 C. 11,8 (ut vobis ministrarem); seq. gen. rei in qua conferenda apostolicum munus versatur 2 C. 3,8s.; 5,18. — b) *episcopi* 2 T. 4,5, fort. *presbyteri* C. 4,17 (Estius). — c) *indetermini-*

*nate: εἴτε διακονίαν [ἔχει τις], ἐν τῇ δ. [ἔστω] R. 12,7; 1 C. 12,5. E. 4,12. — 1) muneri apostolorum munus Mosis opponitur tamquam δ. τοῦ θανάτου, utpote quod versetur in danda Lege quae occidit (v. 6) 2 C. 3,7; sim 3,9.**

διάκονος, οὐ, δ., ἡ I. ὁ διάκονος: *famulus, minister universim; in specie 1) minister in convivio Mt. 22,13. J. 2,5,9 [cl. pap.]. — 2) «diaconus, diacon» [διάκων pBer. 597, 4: 75 p.] Ph. 1,1. 1 T. 3,8,12. [CIG 1800 commemoratur collegium διακόνων Serapis, Isidis, Anubidis, quibus praeerat λερένς: Thieme, Inschr. v. Magnesia p. 17 s.] — 3) generatim qui humilibus servitiis alios juvat Mt. 20,20; 23,11. Mr. 9,35; 10,43; quidam vocantur satanae administri 2 C. 11,15; seq. gen. rei quam quis famulando promovet: δ. καινῆς διαθήκης 2 C. 3,6, ἀμαρτίας G. 2,17; 2 C. 11,15b. E. 3,7. C. 1,23,25. — II. ἡ διάκονος 1) ministra, famula [cl.]: potestas civilis est Θεοῦ δ. R. 13,4 bis. — 2) diaconissa, mulier ab Ecclesia electa ad servitium pauperum et aegrotorum R. 16,1 (cfr. Wetzer-Welte, Kirchenlexikon² III 1675).**

διακόσιοι 3. *ducenti* Mr. 6,37 al.

δι-απούω, ft. διακούσομαι (δια- primitus innuit ‘usque ad finem, diutius’ audiri) *audio τινός* A. 23,35 de judice [Xen. al.; LXX inscr.].¹

δια-κρίνω, αο. διέκρινα, αο. P. διεκρίθη: I. activum: 1) *discerno, dignosco* alqd. Mt. 16,3; δ. τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου (perpendere quale quantumque sit) 1 C. 11,29; δ. ἔσωτόν i. e. suae conscientiae statum inquirere ac cognoscere, ib. 31. — 2) *in agendo discrimen facio* personarum vel rerum, alias aliter tractans: μεταξύ τινων A. 15,9, abs. 11,12 cr.; fort. 1 C. 11,29; τίς γάρ σε διακρίνει; aut ‘quis te reddit aliis praestantium?’ aut ‘quis te ab aliis discernit (= q. videt in te alqd. quo aliis praestes?)’ 1 C. 4,7. — 3) *judicium instituo* de causa, ut judex vel arbiter: ἀνὰ μέσον τινῶν 1 C. 6,5 [Ez. 34,17]; abs. 1 C. 14,29. — II. medium c. ao. P. 1) *litigo, discepto*: πρός τινα A. 11,2 [Hdt. 9, 58]; τινί Ju. 9. — 2) **judicio contendō* cum alqo., *in judicium* *voco alqm.* [Joël 3,2 al.], fere i. q. *judico alqm.*: Ja. 2,4 ἐν ἔσωτοῖς (ἐν ἀλλήλοις). — 3) *†ultimo citroque* (δια- 2) *apud me* (med.) *judico* i. e. *dubito, haesito, anceps*

*haereo (ac distingue διακρίνεσθαι de statu dubitationis, διακριθῆναι de actu et initio dubitationis); a) ita ut opponatur firmo judicio fidei: ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε Mt. 21,21; Mr. 11,23. R. 4,20. Ja. 1,6 bis. — b) ita ut opponatur firmo judicio conscientiae practicae quo aliquid judicatur licere aut non licere: ὁ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέχοιται 'is qui dubius haeret [nempe, liceatne sibi eo cibo vesci necne], si [nihilominus, sic dubitans] manducat, condemnatus est' R. 14,23; πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος A. 10,20, it. 11,12r. cum versionibus; — οὓς μὲν ἐλέγχετε (vel ἐλεᾶτε) διακρινόμενους 'quosdam qui in fide vacillant, argumentis ad meliorem frugem reducite' Ju. 22 cr. (vulg. «hos arguite judicatos!» I 3 pass., t. r. διακρινόμενοι 'eorum miseremini, cum eos judicatis!' II 2).**

διάκρισις, εως, ἡ 1) *discretio, distinctio*: δ. καλοῦ τε καὶ κακοῦ H. 5,14; διακρίσεις πνευμάτων ‘discretio spirituum’, nempe illud charisma quo quis discernere potest, a quoniam spiritu, divino, humano an diabolico prophetiae profiscantur quae in medium proferuntur (plur. de pluribus modis ac rationibus discernendi), 1 C. 12,10. — 2) *dijudicatio, judicium latum* de re; R. 14,1 μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν i. e. ita ut abstineatis a *judicandis* cogitationibus ejus qui est infirmae conscientiae [Xen. Plat.].*

δια-κωλύω (δια- dis-): *impedio, obsisto*: διεκώλυεν αὐτόν (imperf. conatus) Mt. 3,14 [Soph. Thuc. Pl.].¹

***δια-λαλέω** (δια- 2) *colloquor* de re; πρὸς ἀλλήλους c. quaest. indir. L. 6,11; pass. *in colloquiis narrari* L. 1,65 [Pol. 1, 85].*

δια-λέγομαι, αο. διελέχθην: *colloquor, sermocinor*; etiam qui coram auditoribus (qui perparum aut nihil loquuntur) de re verba facit, ut magister [Xen. mem. 1, 6, 1; 2, 10, 1; Plat.] vel orator [Isocr. Phil. 109], διαλέγεσθαι dicitur = *dissero, verba facio*; ita in Act.: τινί A. 17,2 (ἀπὸ τῶν γραφῶν argumento sumpto ex SScr.); 18,19; 20,7 πρός τινα A. 24,12: 17,17; absolute A. 18,4; 19,8s; 20,9; 24,25; alloquinos dicitur s. Scriptura (Deus per s. Scr.) H. 12,5; — praevalet notio *disceptandi* seu altercandi Mr. 9,34. Ju. 9.*

δια-λείπω, αο. διέλιπον: 1) morā inter-

positâ *intermitto*. — 2) *desisto, desino*; seq. ptc. *praes.* L. 7,45 [cl.].¹

διάλεκτος, οὐ, ἡ (sc. γλῶσσα: a διαλέγομαι) 1) *colloquium, ratio disserendi, germ. Ton des Gesprächs* (Schmidt 1, 57). — 2) *lingua alicui populo propria, dialectus* A. 1,19; 2,6,8; 21,40; 22,2; 26,14 [Pol. ss.; κατὰ ταῦτα διαλέγονται σφισι 'eādem linguae utuntur' Hdt. 1, 142].*

δι-αλλάσσω, ao. P.-ηλλάγην: 1) *permuto: tauschen: échanger*. — 2) *immuto mentem alcs., reconcilio τινά τινι; pass. reconcilior alci., in gratiam cum alqo. redeo τινί Mt. 5,24* [Thuc. 8, 70 al.].¹

δια-λογίζομαι, ao. -ελογισάμην: *in varias partes* (δια- 2) *seu secundum varias rationes alqd. reputo, perpendo, considero*; 1) *solum mente ac tacite: add. ἐν ταῖς χαρδίαις αὐτῶν ets. Mr. 2,6,8. L. 3,15, ἐν ἑαυτῷ (-οῖς) Mr. 2,8, παρ' ἑαυτοῖς Mt. 21,25, πρὸς ἑαυτούς [Plat. soph. 231c] Mr. 11,31 cr.; — seq. accus. obj. Mr. 2,8b. L. 5,22, quae-stio indir. L. 1,29; 3,15, ὅτι cum or. indir. J. 11,50r., or. dir. *praemisso λέγων, λέγοντες (= מְרַאֲל quo nequaquam asseritur alqd. dictum esse)* Mt. 21,25. Mr. 11,31. L. 5,21; 12,17. — 2) *verbis ac colloquio = delibero, discepto, colloquor* [Xen. mem. 3, 5, 1]: τί ἐν τῇ ὁδῷ διελογίζεσθε; (seq. διελέχθησαν τίς μείζων) Mr. 9,33; add. πρὸς ἀλλήλους Mr. 8,16. L. 20,14cr. (seq. λέγοντες et or. dir.), eodem sensu πρὸς ἑαυτούς L. 20,14r. Mr. 9,33r., ἐν ἑαυτοῖς Mt. 16,7s.; — *animadverte* Mt. 16,7s. Mr. 8,16s. ὅτι esse i. q. 'quia'; supple «hoc dicit, quia ...».**

διαλογισμός, οῦ, δ \dagger apud profanos *computatio, consideratio* [Dem. Plat.], \times *collocutio* [Plut. mor. 180c]; in LXX = **הַבְשָׁרָם** *cogitatio, consilium initum, collocutio* Sir. 9,15; 27,5. — In NT 1) *cogitatio* Mt. 15,19. Mr. 7,21. L. 9,46, add. τῆς χαρδίας L. 9,47; *cogitatio dubitantis vel alqd. mali suspicantis (Bedenken)* L. 5,22; 6,8; 24,38, *cognitiones conscientiae infirmae (Gewissensbedenken)* R. 14,1; *cogitatio mentis ratiocinantis seu philosophantis* R. 1,21. 1 C. 3,20; διαλογισμοί L. 2,35 summa cognitionum quae in animo alcs. inesse cognoscuntur, cum is Christum aut agnoscit aut rejicit; Ph. 2,14. 1 T. 2,8 forte tales cognitiones quales γογγυσμοί et δργή supponunt; χριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν (gen. qual.) *judices*

qui perverse cogitant ac judicant Ja. 2,4.

— 2) *collocutio, disceptatio*; ita sec. quosdam L. 9,46s. (licet verbo εἰσέρχεσθαι et gene-tivo τῆς χαρδίας potius affectio animi in-nui videatur). 1 T. 2,8. Ph. 2,14 (hic Vulg. «haesitatio»).

δια-λύω, ao. P. διελύθην *dissolvo*; cater-vam hominum *dispergo* A. 5,36 [ita Hdt. 8, 11].¹

δια-μαρτύρομαι, ao. διεμαρτυράμην: 1) *deos hominesque eorum quae dico testes veritatis invoco* [Dem.]. — 2) *aliquid sancte affirmo ac testor* [Pl. Dem.], *attestor τινί A. 20,23. H. 2,6; δ. τὸ εὐαγγέλιον 'evan-gelio testimonium reddo'* A. 20,24, sim. 23,11: A. 8,25; 10,42; 18,5 (seq. acc. c. inf.); 28,23. 1 Th. 4,6. — 3) *aliquem obtestor at-que obsecro, graviter adhortor, moneo* [Xen. Pol.; Ex. 19,21 al.] c. dat. pers.; τινί τι hortari alqm. ad alqd. A. 20,21; seq. ἵνα 1 T. 5,21 (ἵνα II 1b), ἵνα μή L. 16,28, inf. neg. 2 T. 2,14; διαμαρτύρεσθαι χαὶ παρα-καλεῖν A. 2,40; nota, 1 T. 5,21. 2 T. 2,14; 4,1 moneri teste invocato Deo ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ κτλ.)*

δια-μάχομαι 1) *pugno*; 2) *firmiter asse-vero aliis contradictibus* [Plat.]; v. Bailly s. v.] A. 23,9.¹

δια-μένω, ao. διέμεινα, pf. διαμεμένηκα: *permaneo* (fortius quam μένω), *esse pergo*; abs. *in exsistentia perduro* H. 1,11 (opp. ἀπόλλυμα) Ps. 101,27; *in aliqua condicione sive statu perduro*: διέμενεν κωφός L. 1,22; c. adv. οὕτω 'sic, in hoc rerum statu' 2 P. 3,4; μετά τινος *constanter alqm. sequor* L. 22,28; διαμένει τι πρός τινα i. e. ab eo non aufertur G. 2,5 [Xen. Pl. al.].*

δια-μερίζω *dispertio*; 1) *in partes di-scindo* [Plat.]; metaphorice: διαμερίζομαι, pf. διαμεμέρισμαι, ao. διεμερίσθην: *discors sum, dissentio*, ἐπί τινα L. 11,17s.; 12,53, ἐπί τινι (Kühner³ IV, § 438 II 3f) L. 12,52s. 'contra alqm.' — 2) *rem inter plures partior, distribuo* L. 22,17. A. 2,45; *medium*, ao. διεμερίσαντο 'inter se distri-buerunt' Mt. 27,35: Mr. 15,24. L. 23,34, add. ἑαυτοῖς (e Ps. 21,19) J. 19,24. Mt. 27,35r.; pass. διαμερίζομεναι γλῶσσαι lin-gulae (igneae) quae huc illuc distribueban-tur A. 2,3.*

διαμερισμός, οῦ, δ \dagger *partitio* [Plat. DSic.]; metaphor. \dagger *discordia, discordium* L. 12,51.¹

δια-νέμω, ao. P. διενεμήθην: *distribuo*; — pass. †de fama rei: *divulgor* A. 4,17 εἰς τὸν λαόν.¹

***δια-νεύω** *annuo, nutibus significo*, τινί L. 1,22 [Ps. 34,19. Sir. 27,22; DSic. Lcn.].¹

διανόμω, ματος, τό (δια-νοέομαι) *id quod mente agitatur, cogitatum* L. 11,17. [Plat.].¹

διάνοια, ας, ἡ (cfr vocab. praecedens) *cogitatio, cogitandi facultas, mens, animi sententia* [Plat. Xen. al.]; ap. LXX = בְּנֵי et sic etiam in NT a) *animus in ordine ethico cogitans ac sentiens, mens: diliges Deum ἐν ὅλῃ τῇ δ. σου* Mt. 22,37. L. 10,27 Tdf. WH., ἐξ ὅλης τῆς δ. σου Mr. 12,30. L. 10,27r. He. Br. [Dt. 6,5; Epict. 2,2,13]; H. 8,10; 10,16. 1P. 1,13 (genet. epexeg.). 2P. 3,1; plur. de variis pravis animi cupiditatibus E. 2,3; — b) *animus verum cognoscens: ἐσκοτωμένοι τῇ δ.* E. 4,18: E. 1,18r. 1J. 5,20; — c) *ipse habitus animi verum bonumque diligentis aut refugientis, tota cogitandi sentiendique ratio:* διανοίᾳ καρδίᾳ αὐτῶν [1 Chr. 29,18. Bar. 1,22, cfr. Gen. 6,5 διανοεῖσθαι τῇ καρδίᾳ] ‘mente cordis ipsorum’ L. 1,51, qui est sec. plerosque dat. limitationis ad ὑπερηφάνους, sed fort. melius cum Fabro Stapulensi, Cajetano, Erasmo habetur pro dat. instr. ‘Deus superbos confundit ipsāmet eorum mente superbā’, cfr. 1C. 3,19.

δι-ανοίγω, ao. διήνοιξα, pf. P. διήνοιγμα, ao. P. διηνοίχθην [cl.]: *findendo vel diducendo* (δια-) *aperio, patefacio*: sec. Ex. 13,12 primogenitus vocatur ἄρσεν διανοίγον μήτραν L. 2,23; A. 7,56cr.; facultatem vel membrum *ad usum expeditum reddo*: διφθαλμούς L. 24,31; νοῦν τοῦ (= ὥστε Bl. § 71,3) συνιέναι τὰς γραφάς L. 24,45: Mr. 7,34,35r. Br. A. 16,14 [Gen. 3,5. 2 Mach. 1,4]; †*explico, interpretor*: τὰς γραφάς L. 24,32: A. 17,3.*

δια-νυκτερεύω. *noctem transigo, pernocto*, ἐν τῇ προσευχῇ L. 6,12 [Xen. act. τὴν νύκτα; intrans. Job 2,9; DSic. FlJ.].¹

δι-ανύω, ao. διήνυσα: *ad finem usque perficio, absolvō, πλοῦν* A. 21,7 [Hom. Xen. al.].¹

διαπαντός Tdf. subinde = διὰ παντός, v. διὰ I 3a.

†**διαπατριβή**, ἡς, ἡ (παρα-τρίβειν atterere, med.: inter se atterere, et transl. hostiliter inter se conflictare [Pol. 4, 47,

7 al.], παρατριβή *conflictatio, simultas, germ. Reiberei* [Pol. 2, 36, 5 al]) «*conflictatio*», *simultas mutua inter complures aut assidua* (δια-), plur. 1T. 6,5 cr. [nusquam alibi].¹

δια-περάω, ao. διεπέρασα: *transeo, traxio, abs.* Mr. 9,1; 14,34; add. terminus quo Mr. 5,21; 6,53. L. 16,26. A. 21,2 [Eur. Xen. al.].¹

δια-πλέω, ao. διέπλευσα: *pernavigo* τὶ A. 27,5.¹

δια-πονέω *intense labore; fatigo, labore exerceo*; — med. c. ao. P. διεπονήθην: 1) *me labore fatigo* [Plat. LXX]. — 2) *ab animo doleo, moleste fero*: A. 4,2; 16,18. [Aq. Gen. 6,6; pOx. 743, 22].¹

δια-πορεύομαι *per locum proficiscor, sive nulla ibi mora facta, sive aliquamdiu commorans*: L. 6,1; 18,36. R. 15,24; τὰς πόλεις A. 16,4; κατὰ πόλεις (κατά II 1 c) L. 13,22.*

δι-απορέω (δια- aut ‘per’ alqd. tempus aut ‘huc illuc’ cogitans) *dubius animi sum, consternor* A. 2,12r. He. Br. (cum ἔξιστασθαι); seq. διά τι L. 9,7, περὶ τινος cum quaest. indir. A. 5,24; ἐν ἐαυτῷ in animo suo A. 10,17; — med. *mihi, in animo meo dubius sum s. consternor* A. 2,12 Tdf. WH.; περὶ τινος L. 24,4r. Br. [act. et med. Plat.].¹

δια-πραγματεύομαι, dep. med.: *negotia pertracto* [DSic.], *rem pertracto, examino* [Plat.]; — †*negotior*: τίς τι διεπραγματεύσατο ‘quis quid (= cum quanto lucro) negotiatus esset’ L. 19,15.¹

δια-πρίω *serrā perseco vel disseco* [Plat.], τοὺς δδόντας dentibus frendo [Lcn.]; — med. †*velut dissecor* indignatione, *vehementer irascor* A. 5,33, add. ταῖς καρδίαις A. 7,54.*

δι-αρπάζω, ft. διαρπάσω, ao. διήρπασα: *diripio*; 1) *in partes discerpo*. — 2) *spolia huc illuc aufero, expilo* [Hdt. Thuc.] τὶ Mt. 12,29. Mr. 3,27.*

δια-(ρ)ρήγνυμι L. 5,6 r. et **δια-ρήσσω** ib. t. cr., ao. διέ(ρ)ρηξα: *rumpendo discindo, dirumpro*: δέσμα L. 8,29: 5,6 pass.; τὰ ιμάτια Mt. 26,65. A. 14,24: Mr. 14,63; de quo lugentium more cfr. Gen. 37,29al. [ρήξαμένη τὴν ἐσθῆτα Hdn. 1, 13, 7].¹

δια-σαφέω, ao. διεσάφησα (*σαφής*) *perspicuum reddo, explico* Mt. 13,36 WH. He.; *perspicue, minutim narro* Mt. 18,31 (A.

10,25 c.D.). [Pol. 1, 46, 4; pGrH. II 33, 11 al.].*

δια-σείω, αο. διέσεισα: *concutio*; metaph. *minis perterreo*, ac max. *vexationibus ab algo. pecuniam extorqueo*, «*concutio*» [term. techn. juris]: τινά L. 3,14 [ita pTaur. 5,7; 6,8; pOx. 240,5; 284,5: διεσείσθην ὅπο 'Α. γενομένου πράκτορος].¹

***δια-σκορπίζω**, αο. διεσκόρπισα, pf. P. διεσκόρπισμαι, αο. P. διεσκόρπισθην, ft. P. διασκορπισθήσομαι: *dispergo*, *dissipo* gregem: pass. Mt. 26,31. Mr. 14,27, agmen A. 5,37; 'filii Dei dispersi' J. 11,52 sunt homines, ut per orbem late sparsi, ita a cognitione veri Dei varie aberrantes; — metaph. δ. τινάς *aliquorum conatus ac consilia disturbo* L. 1,51 [Ps. 67,2; 91,10]; τὴν οὐσίαν + *dilapido* L. 15,13; 16,1; συνάγων δθεν οὐ διεσκόρπισας prob. = colligens grana ubi frumentum non ventilasti s. vannasti Mt. 25,24,26 [Ez. 5,2 = הַנִּיל, quod Ruth 3,2 valet 'vanno'].*

δια-σπάω, pf. P. διέσπασμαι, αο. P. διεσπάσθην: *distraho*: *dirumpo* catenam Mr. 5,4; hominem *discerpo* A. 23,10 [Hdt. 3, 13; Jdc. 14,6 cA.].*

δια-σπείρω *dispergo*; pass., αο. διεσπάρην i. q. *diffugere cogor* A. 8,1,4; 11,19 [Hdt. ss. LXX].*

***δια-σπορά**, ἄς, ἡ «*dispersio*», ap. LXX saepe *dispersio populi Israël* inter alias nationes, et metonym. *Israëlitae dispersi* 2 Mach. 1,29; εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων 'ad dispersos inter Graecos Judaeos' (de genet. v. Bl. § 35, 5) J. 7,35; meton. regio ubi dispersi habitant: Ja. 1,1 ταῖς Ἰβ' φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, ubi intelleguntur imprimis Judaei ad Christum conversi (cum gentilibus eorum coetui aggregatis); 1 P. 1,1.*

δια-στέλλω: act. *diduco*, *extendo*; *dirimo*, *distinguo*, *secerno*. — med. 1) *accurate definio* [Plat. Pol.]; 2) **moneo* [LXX = ἡρῆσθαι], *exigo*, *praecipio* [Plat. rep. 7 p. 535 b; pap.]: τινί Mr. 8,15. A. 15,24; add. ήνα Mt. 16,20. Mr. 5,43; 7,36; 9,9; pass.: τὸ διαστελλόμενον 'praeceptum' H. 12,20 [2 Mach. 14,28 τὰ διασταλέντα].*

διάστημα, ματος, τό (δι-ίστημι 'separatos pono') *intervallum loci aut temporis*; ἐγένετο ώς ώρῶν τριῶν δ. 'intercessit fere 3 horarum intervallum' A. 5,7; sec. Blass ibi est nominativus absol. (ut Mt. 15,32.

Mr. 8,2. L. 9,28): ἐγένετο, ώς ώ. τρ. διάστημα, καὶ κτλ. 'accidit ut, interlapsis 3 horis, mulier intraret' [Plat. Pol.].¹

***δια-στολή**, ἥς, ἡ (διαστέλλω) 1) *disjunctio*, *discrimen* [Ex. 8,23; Plut.] R. 3,22; 10,12; ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ διδῷ 'si (instrumenta musica) sonis discrimen non tribuant', ut auditor varios sonos distinguere nequeat, 1 C. 14,7. — 2) *distensio* [pulmonum, Aristot.]; *longior enarratio*. [Pol.] — 3) **praeceptum*, *edictum*. [Num. 19,2; pBerol. 472, II 15]*

δια-στρέψω, αο. -έστρεψα, pf. P. -έστραμμαι: *distorquo*; transl. *depravo*, *perverto*: δ. τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς εὐθείας recta Domini consilia contrariis machinationibus perturbare A. 13,10; hinc: *alqm. ad malum seduco*, τινά L. 23,2 [3 Reg. 18,17], add. ἀπό τινος A. 13,8 [Ex. 5,4]; διεστραμένος *depravatus*, *perversus*: Mt. 17,17. L. 9,41. A. 20,30. Ph. 2,15 [Dt. 32,5. Prov. 6,14].*

δια-σώζω, αο. -έσωσα, αο. P. -εσώθην (φ Bl. § 3, 3): *per (= inter) periculum servo incolumem, aegrotum sanum reddo* Mt. 14,36. L. 7,3; inter pericula vitae alqm. *a morte servo* A. 27,43; 28,1; εἰς ἦν . . . διεσώθησαν δι' ὑδατος 'in quam ingressi (εἰς I 5) servati sunt per aquam (= aquâ)' 1 P. 3,20; add. terminus-quo, sc. locus quo alqs. it aut ducitur ut periculum evadat: πρός τινα A. 23,24, ἐπὶ τὴν γῆν 27,44, it. terminus-a-quo: ἐξ τῆς θαλάσσης A. 28,4 [Hdt. al.].*

***διαταγή**, ἥς, ἡ (διατάσσω) *dispositio*, *mandatum*, *ordinatio*; R. 13,2; εἰς διαταγὰς ἀγγέλων (εἰς III 6) 'auf Verordnung von Engeln hin: mandantibus angelis' A. 7,53 [Esdr. 4,11; pap. inscr.].*

***διάταγμα**, ματος, τό (διατάσσω) *dispositio*, *edictum* H. 11,23 [Esdr. 7,11. Esth. 3,14; DSic. Philo].¹

δια-ταράσσω, αο. P. -εταράχθην: *perturbo*; pass. *animo perturbor*: L. 1,29 ἐπὶ τινι [Pl. Isocr.].¹

δια-τάσσω, ft. -τάξω, αο. -έταξα, pf. -τέταχα, pf. P. -τέταγμαι: *dispono*, *mando*, *praecipio*, *constituo*, saepe ita ut is qui διατάσσει non severe obliget alios, sed potius normam agendi edicat quam aliis commendet: τινί (sine objecto) alci. mandata do Mt. 11,1. 1 C. 16,1; objecti loco seq. inf. L. 8,55. 1 C. 9,14, acc. e. inf. A.

18,2; διατάσσεται τί τινι G. 3,19. L. 3,13 al. — Cum eadem significacione in NT^o usurpatur medium = *constituo, praecipio*: οὗτος διατεταγμένος ἵνα ‘ita constituerat’ A. 20,13; A. 7,44. 1 C. 7,17; 11,34. T. 1,5; c. acc. c. inf. pass. A. 24,23.*

δια-τελέω 1) transit. *ad finem usque perficio*; 2) intrans. *perduro, persevero* in alq. actione vel statu; constr. cum particípio (μαχόμενοι διετέλεσαν) vel cum solo adj. [Thuc. 1, 34, 3]: ἀσιτοι διατελεῖτε ‘in abstinentia cibi perseveratis’ A. 27,33.¹

δια-τηρέω 1) *continenter servo*: διατηρῶ τι ἐν τῇ καρδίᾳ μου alqd. mente reconditum servo L. 2,51 (Theod. Dan. 7,28 = aram. **תָּבִלְ בָּרְטָנָה**). [Pl. = *observo*] — 2) **continenter praeservo*: ἔαυτοὺς ἔχ τινος A. 15,29 (Ps. 11,8 τινὰ ἀπό τινος).*

διατί in t. r. Tdf. Br. = διὰ τί: cfr. διά II 4 d.

δια-τίθημι. *dispono*; med. δια-τίθεμαι, ft. -θήσομαι, ao. διεθέμην: 1) *de mea re dispono, τί τινι rem meam alci. possiden-dam assigno*: L. 22,29 bis [Is.]; abs. = *testamentum condo* H. 9,16 s. [Is. Aristot.]; — 2) δ. διαθήκην *foedus ineo* [Ar. Aves 439 τινῖ]: H. 8,10; πρός τινα A. 3,25. H. 10,16 [Ex. 24,8].*

δια-τρίβω, ao. -έτριψα: *contero*; spec. *tempus contero, transigo*; ιχανὸν χρόνον A. 14,3: ib. 14,28; 16,12; 20,6; 25,6,14; ut ll. cc. plerumque locus adnotatus est, ita abs. = *commoror alicubi*: J. 3,22; 11,54 Tdf. H. E. Br. A. 12,19; 15,35 [Hdt. al.].*

διατροφή, ἡ, ἥ (διατρέφω nutriendo sustento) *sustentatio per alimenta* [Xen. DSic. al.]; plur. *alimenta* 1 T. 6,8.¹

***δια-ανγάζω** *per-, interluceo*; ἡμέρα διαυγάζει [= imperson. διαυγάζει Pol. 3, 104, 5] illucescit 2 P. 1,19.¹

***διανγής** 2. (αὐγή) *perlucidus, unctionis* Ap. 21,21 cr.¹

διαφανής 2. (δια-φαίνω) *perlucidus* Ap. 21,21 r.¹

δια-φέρω, ao. -ήνεγκον: 1) transit.: a) *per-fero, per locum porto* alqd.: τὶ διὰ τοῦ ἱεροῦ Mr. 11,16 [γαῦς Ἰσθμόν Thuc. 8,8]. — b) *dif-fero*, i. e. *huc illuc fero*; pass. *procellâ huc illuc feror* A. 27,27 [Philo, Strab.], de rumore *divulgato* A. 13,49 [poët. Lcn.]. — 2) intrans.: a) *dif-fero, diversus sum*; ἀστὴρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ ‘stella a stella claritate differt’

1 C. 15,41; fort. R. 2,18. Ph. 1,10 δοκιμάζειν τὰ διαφέροντα ‘probare diversa’ = distinguere posse, quae sint bona, quae mala etc. [class.]. — b) speciatim: *in bonam partem ab aliis differo, praesto iis*: τινός Mt. 10,31; 12,12. L. 12,7. G. 4,1; pleonast. μᾶλλον διαφέρω Mt. 6,26. L. 12,24; fort. R. 2,18. Ph. 1,10 δοκιμάζειν τὰ δ. ‘comprobare ea quae sunt meliora’ [class.]. — c) impers. διαφέρει τινί *alcs. interest seu refert*; negative: οὐδέν μοι διαφέρει, cum quaest. indir. G. 2,6: *meā non interest*, i. e. in ea re de qua agitur, nullius mihi momenti est [Xen. Dem. al.].*

δια-φεύγω, ao. διέφυγον: *perfugio, effugio*; intrans. A. 27,42.¹

δια-φημίζω, ao. διεφήμισα, ao. P. διεφημίσθην [φήμη cf. dif-famo]: *famâ divulgo*: δ. λόγον = rem gestam divulgo Mr. 1,45, = fabulam, rumorem divulgo Mt. 28,15 (pass.); δ. τινά alcs. res gestas ac gloriam famâ divulgare Mt. 9,31 [Arat. DSic.].*

δια-φθείρω, ao. διέφθειρα, pf. P. διέφθαρμαι, ao. P. διεφθάρην: 1) *corrumpo, pessundo* (δια- ut res in partes discidat): tinea διαφθείρει vestes corrodit L. 12,33; exterior homo, i. e. corpus διαφθείρεται laboribus aerumnisque atteritur et ad mortem adducitur 2 C. 4,16; pass. de navi pereunte Ap. 8,9; alqm. aeterno interitui devoveo Ap. 11,18 a. — 2) *alicujus mores animumque corrumpo*: ἦτις ἔφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς Ap. 19,2; ib. 11,18 b; pass. διεφθαρμένος τὸν νοῦν (acc. limitationis) *mente corruptus, pravus* 1 T. 6,5 [Isocr. τὴν φρόνησιν διαφθαρέντες].*

διαφθορά, ἄσ, ἥ ↑ *corruptio, destructio, interitus* [Att.]; in contextu: *corruptio ca-daveris, putrefactio, putredo* A. 13,34; ίδεν διαφθοράν i. q. experiri putrefactionem (cfr. art. ὄράω III 1 d) A. 2,27,31; 13,35–37 e Ps. 15,10. NB. **תַּחַשׁ** nonnusquam quidem ‘foveam, sepulchrum’ designat (a rad. **תַּחַשׁ** ‘sich senken’), sed non semper nec Ps. h. 16,10. Nam est etiam vocabulum **תַּחַשׁ** ‘interitus, corruptio’ (a rad. **תַּחַשׁ** ‘interire’: v. Delitzsch, Prolegomena eines neuen hebr.-aram. WB. 118 sqq.); agnoscent haud semel hanc significationem LXX, Syrus, Aquila, Theodotion; postulat l. c. hanc significationem verbum **תַּחַשׁ** quod cum nonminibus statum indicantibus (videre vitam, mortem, famem) copulari solet, ac sensus

vaticinii; nam certe Christus mortuus vidit foveam sepulchri et Orci, sed corruptionem cadaveris expertus non est (cfr. Job 17,14 ubi membra parallela sunt **תְּחַשׁ** ‘corruptio’ et **נַּפְרָא** ‘vermes’).*

διάφορος 2. (διαφέρω) 1) *differens, varius* R. 12,6. H. 9,10. [Hdt. ss.) — 2) *praestans, excellens: compar.* H. 1,4; 8,6 [Plat. ss.].*

δια-φυλάσσω, ao. διεφύλαξα: *custodio assidue* L. 4,10.¹

δια-χειρίζω (διὰ χειρῶν) 1) *inter manus habeo, tracto rem.* [Plat. al.] — 2) med., ao. διεχειρισάμην: **×***manūs infero alci., occido* [Pol. 8, 23, 8] A. 5,30; 26,21.*

δια-χλευάζω *illudo, irrideo* A. 2,13 cr. [Dem. al.].¹

δια-χωρίζω *separo; dep. med. (ao. P.) me separo, discedo: ἀπό* L. 9,33 [Gen. 13,9].¹

×διδακτικός 3. (διδάσκω) *ad docendum idoneus ac promptus* 1 T. 3,2. 2 T. 2,24 (vulg. «docibilis», de qua forma cfr. Cornely in I. Sap. p. 66 nota). [Philo]*

διδακτός 3. (διδάσκω) 1) *quod docetur vel doceri potest* [Soph. El. 344; Plat.]: ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας (et Πνεύματος) λόγοις ‘per verba qualia humana sapientia (et: Spiritus S.) docet’ 1 C. 2,13. — 2) *qui docetur, discipulus: δ. Θεοῦ* J. 6,45 ex Is. 54,13 [δ. πολέμου 1 Mach. 4,7].*

διδασκαλία, ας, ἡ ↓ 1) *actus aut munus docendi, institutio: πρόσεχε τῇ δ.* 1 T. 4,13; εἰς τὴν ἡμετέραν δ. ‘ad nos docendos’ R. 15,4; R. 12,7. 1 T. 5,17. 2 T. 3,10,16. T. 2,7. — 2) *id quod docetur, doctrina considerata ut bona, mala, vera, falsa: διδασκαλία* δ. 1 T. 1,10. 2 T. 4,3. T. 1,9; 2,1: 1 T. 4,6; 6,3; plur., cum genet. auctoris vel qualitatis Mt. 15,9. Mr. 7,7. C. 2,22. 1 T. 4,1.

διδασκαλος, ου, δ ↓ *doctor, magister:* J. 3,2. Ja. 3,1; opp. μαθητής Mt. 10,24 s. L. 6,40; *legis doctor* L. 2,46; σὺ εἶ δ. δ. τοῦ Ἰσραὴλ ‘tu es celebris ille magister Isr.’ J. 3,10; c. gen. obj. R. 2,20. 1 T. 2,7. 2 T. 1,11; *in specie qui habet charisma docendi i. e. per sermonem scientiae doctrinas fidei explicandi* (v. Cornely in 1 C. 12,28) A. 13,1. 1 C. 12,28 s. E. 4,11; — tempore Christi magistri a Judaeis appellabantur **בָּנָי**, **בָּנָכָר**, cui titulo J. 1,39 διδασκαλος aequiperatur: δ. *vocatur Baptista* L. 3,12, Jesus tum a suis discipulis Mr. 4,38. L. 21,7. J. 13,13 al., tum ab aliis

Mt. 8,19; 12,38. Mr. 9,17 al.; ipse Jesus sibi praecipue hoc nomen convenire dicit Mt. 23,8. J. 13,13 s., seque ita vocari jubet Mt. 26,18. Mr. 14,14.

διδάσκω, ft. διδάξω, ao. ἐδίδαξα, ao. P. ἐδιδάχθη: *doceo; a) δ. τινά τι* Mr. 4,2. J. 14,26. H. 5,12 (‘ut alqs. vos elementa doceat’); *docendo incito alqm. ad alqd. A. 21,21; διδάσκομαι τι doceor alqd. G. 1,12. 2 Th. 2,15; pro acc^o rei ὅτι 1 C. 11,14, ὅτι recitativum Mr. 8,31. A. 15,1; — δ. τινά seq. inf.: δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι ‘doce nos orare’ L. 11,1: Mt. 28,20; † δ. τινί c. inf. Ap. 2,14 cr. [Plut. Marcell. 12, 4]. — b) διδάσκω τι alqd. *doceo* Mt. 15,9; 22,16. A. 18,11. T. 1,11 al. — c) διδάσκω τινά: universim Mr. 9,31. A. 11,26 al.; *apud aliquos docendi munere fungor: μέλλει διδάσκειν τοὺς Ἑλληνάς;* J. 7,35: 2 T. 2,2; *aliquos docens alloquor* Mt. 5,2. Mr. 2,13; 10,1. L. 5,3 al.; Deus Pater Filium ἐδίδαξεν J. 8,28. — d) absolute διδάσκω: *docendi muneri vaco, auditores docens alloquor* Mt. 4,23; 21,23. Mr. 1,21. J. 7,14. A. 5,21. 1 C. 4,17. 1 T. 2,12 al.; δ. ἐπὶ τῷ διδάσκειν τοῦ Ἰησοῦ A. 4,18; 5,28 (διδάσκειν II 2); δ διδάσκων R. 12,7 is qui habet charisma docendi; — alio verbo addito passim, de cuiusmodi agatur institutione, indicatur: δ. καὶ κηρύσσειν Mt. 11,1, καὶ εὐαγγελίζεσθαι A. 15,35, καὶ νουθετεῖν C. 3,16, καὶ παρακαλεῖν 1 T. 6,2; παραγγέλλειν καὶ δ. 1 T. 4,11.*

διδαχή, ἡς, ἡ ↓ *doctrina; 1) institutio, contio (Lehrvortrag): ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ δ. αὐτοῦ ‘dicebat iis in contione sua’ Mr. 4,2; 12,38; δ κατὰ τὴν διδαχὴν (cfr. κατά II 7) πιστὸς λόγος institutionis christianaæ certus exploratusque sermo T. 1,9; A. 2,42. R. 6,17 (cf. τύπος 4b); contio ejus qui habet charisma doctrinae, illud τῆς γνώσεως complementum, 1 C. 14,6,26. — 2) doctrina quae traditur, id quod docetur (Lehre): τὴν δ. ἥν ἐμάθετε R. 16,17; cum genet. auctoris Mt. 16,12. J. 18,19. Ap. 2,14 s.; Mr. 1,27. A. 5,28; 17,19. Ap. 2,24; cum genet. objecti, βαπτισμῶν δ. doctrina de variis baptismis H. 6,2. — 3) doctrina subjective, i. e. *scientia ac prudentia ejus qui docet: παρακάλεσον* ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ 2 T. 4,2. — Mt. 7,28; 22,33. Mr. 1,22; 11,18. L. 4,32. A. 13,12 vox vario sensu accipi potest.*

*διδραχμον, ου, τό sc. νόμισμα (δίς,

δραχμή) *nummus duas drachmas (atticas argenteas) aequans, didrachmum = dimidius stater* = fere 1, 56 marcae = fere 1, 95 francs (Hagen III 557): Mt. 17,24 bis. [adj. δίδραχμος Thuc.; subst. τὸ δ. Gen. 20,16 al. = δράχμη]*

Διδυμος, ου, δ. *Didymus*, nomen proprium Graecum [inscr. Ptol.; pBer.; Plut.], allegatur ut agnomen graecum Thomae (Αθηναῖος = δ. διδυμος 'gemellus') J. 11,16; 20,24; 21,2. (Ac si Johannes non nomen proprium Διδ. sed solum nomen appellativum διδ. scripsit, interpretantur versiones syr., arm., slav., ev. Hieros.)*

δίδωμι (Ap. 3,9 cr. [nHe.] διδῶ = ὀω, ut 3. pl. imperfect. ἔδιδουν), ft. δώσω (huc etiam pertinent formae δώσῃ, δώσωμεν: v. Bl. § 23,4 notam marg.), aor. ἔδωκα (conj.: δῶ, δῶς, δῷ vel δοῖ vel δῷη, opt. δῷη: Bl. § 23,4), pf. δέδωκα (plusqu. sine augm. Mr. 14,44. L. 19,15 cr. J. 11,57), pf. P. δέδομαι, ao. P. ἔδόθην, ft. P. δοθήσομαι: *do*, et pro contextu saepe verti potest *dono, largior, concedo, edo, trado, redbo*: τί τινι Mt. 4,9; 5,31. J. 1,12,22 et persaepe; omittitur saepe aut accus. Mt. 5,42. L. 11,7, aut dat. Mt. 19,7 aut uterque casus Mt. 10,8. A. 20,35; δ. τινὶ ἔχ τινος Mt. 25,8, τινὶ τινος (gen. part.) Ap. 2,17; δ. τινά J. 3,16; 14,16. Ap. 20,13 al.; dari dicuntur res maxime variae in ordine physico, ethico, juridico, supernaturali, divino etc.: ἄρτον Mt. 6,11, κῆπον 22,17, ὕδωρ L. 7,44, δεξιάς G. 2,9, φίλημα L. 7,45, ἀμπελῶνα Mr. 12,9, ὑπόδειγμα J. 13,15, λόγον (sermonem) 1C. 14,9, ἀπόχρισιν J. 19,9, δόξαν J. 9,24, ἔξουσίαν 1,12, εἰρήνην L. 12,51, γνῶσιν L. 1,77, ζωήν J. 6,33, χάριν 1C. 3,10 (pass.), ἀγάπην (dignum caritatis suae indicium) 1J. 3,1, χρίσιν J. 5,22, τὸ καθίσαι 'jus sedendi' Mr. 10,40, σημεῖον Mt. 26,48 et σύσσημον Mr. 14,44, σημεῖα καὶ τέρατα Mt. 24,24 (miracula 'edo, patro'), νόμον J. 1,17 (pass.), etc., quae amplius persequi non vacat; semen dat καρπόν Mr. 4,7s., luna φέγγος Mr. 13,24, caelum ὑετόν Ja. 5,18, sermo χάριν (emolumentum spir.) E. 4,29, instrumenta musica φωνήν 1C. 14,7. *Superest ut aliquot constructiones peculiaresque usus vocis in NT enotemus:* a) addito infō fin. dicitur: δ. τί τινι πιεῖν vel φαγεῖν (inf. fin.) Mt. 27,34. J. 6,52. Ap. 16,6; unde,

omisso obj°, δ. τινὶ φαγεῖν vel πιεῖν 'do alci. quod comedat, bibat' Mt. 25,35,42 Mr. 5,43; 6,37. L. 8,55 al.; pro infō ponitur ἵνα J. 5,36; 17,4; — b) seq. dat. pers. et (obji loco) infin. = do alci. facultatem (*jus, gratiam*) faciendi alqd., permitto ei ut faciat, efficio ut alqd. agat ets. pro varietate rerum: τοῦ δοῦναι ἡμῖν ἀφόβως . . . λατρεύειν αὐτῷ 'se nobis concessurum gratiam, sine timore sibi serviendi' L. 1,73; ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι 'permissum ei est ut daret spiritum vitalem simulacro' Ap. 13,15; Mr. 4,11. L. 8,10. J. 5,26. A. 4,29. R. 15,5. E. 3,16. 2T. 1,18. Ap. 3,21; 6,4al.; infō substituitur ἵνα et conjunctivus Ap. 9,5; 19,8; — c) sequitur accus. c. inf., itidem: *facio ut . . . aut permitto ut . . .* οὐ δώσεις τὸν δσιόν σου ιδεῖν διαφθοράν 'non permettes ut Sanctus tuus corruptionem videat' A. 2,27; A. 10,40; 13,35; 14,3; Ap. 3,9 (ubi ἐκ τῆς σ. 'aliquos ex s.', dein constructio abrumpitur, resumitur ποιήσω αὐτοὺς ἵνα); d) δ. τινά τι facio s. constituo alqm. alqd. (cfr. lat. *reddo, praesto*), sed manente 'dandi' significatione: E. 1,22; 4,11, ἔαυτὸν τύπον 'se praebere exemplum' 2Th. 3,9; — e) δ. ἔμαυτόν vel τὶ me, vel alqd. *trado* sc. in mortem (germ. *hingeben*): add. ὑπέρ τινος L. 22,19. T. 2,14, περὶ τινος G. 1,4; δ. τὴν ψυχὴν (vitam) αὐτοῦ λύτρον Mt. 20,28. Mr. 10,45; δ. ἔαυτὸν ἀντίλυτρον 1T. 2,6; f) indicatur locus ubi id quod datur deponitur, fere = *mitto, depono, effundo, indo* ets.: δ. τι εἰς τὸν κόλπον τινος L. 6,38; L. 7,44; 15,22; 19,23. H. 8,10; 10,16. Ap. 17,17; — sed δοῦναι ἔαυτὸν εἰς τὸ θέατρον 'se committere theatro: sich ins Theater wagen' [δ. ἔαυτὸν εἰς τόπους παραβόλους Pol. 5, 14, 9].

δι-εγείρω, ao. διήγειρα. ao. P. διηγέρθην: *expergefacio* Mr. 4,38: L. 8,24; pass. *expergiscor* Mt. 1,24r. Mr. 4,39; — metaph. *ex-stimulo cohortatione* 2P. 1,13; 3,1 [2 Mach. 15,10]; mare vento διεγ- [WH.; Bl. § 15, 4] vel διηγείρετο J. 6,18.*

†**δι-εν-θυμέομαι** assidue vel accurate animo perpendo: περὶ τινος A. 10,19 cr. [Euseb.]¹

διέξοδος, ου, δ. (nomen verbale ad δι-εξ-έρχομαι: διέκ 'durch und hinaus') *permeatus, transitus per alqd.* [Hdt. ss.]; **terminus, limes terrae* (ubi exitur in aliam

regionem); αἱ δ. τῶν δόθων Mt. 22,9 loca ubi viae inter se penetrant, *bivia, trivia*.¹

†διερμηνεία, αἱ, ἡ (διερμηνεύω) *interpretatio, explicatio* 1C. 12,10 Lachm.¹

†διερμηνευτής, οῦ, δ \downarrow *interpres*; 1C. 14,28 is qui habet charisma interpretationis [scr. eccl.].¹

\times δι-ερμηνεύω (forma διερμήνευ[σ]εν L. 24,27 cr. videtur esse mendum orthogr.: Bl. § 15, 4) *interpretor, explicō*; de expositione sensus verborum L. 24,27, et quidem per charisma interpretationis 1C. 12,30; 14,5,13,27; de versione vocis peregrinae in linguam propriam A. 9,36 [sic Pol. 3, 22, 3; 2Mach. 1,36; Philo].*

δι-έργομαι, ft. -ελεύσομαι, ao. -ῆλθον, pf. -ελήλυθα: 1) δια- = *per-*: *permeo, penetro, permigro, transeo* etc., seq. τὶ vel διά τινος: a) de rebus: διὰ τρυμαλίας ράφιδος Mr. 10,25. Mt. 19,24. L. 18,25 v.; σοῦ τὴν ψυχήν διελεύσεται ρομφαία L. 2,35. — b) de personis; ἔκεινης ἡμελλεν διέρχεσθαι ‘illā erat transiturus’ L. 19,4; seq. acc.: τοὺς οὐρανούς H. 4,14, omnia caelorum spatia emensus ad thronum Dei pervenit; τὴν Ἱερειχώ L. 19,1; A. 12,10; 13,6; 14,24; 15,3; seq. διά c. gen. loci: Mt. 12,43. L. 11,24. 1C. 10,1; διὰ μέσου αὐτῶν L. 4,30. J. 8,59r.; διὰ μέσον (t. r. He. Br. μέσου) Σαμαρίας L. 17,11; — in specie: *ad littus oppositum transnavigo*, seq. εἰς Mr. 4,35. L. 8,22. A. 18,27, ἔως ἡμῶν A. 9,38; et universim: *aliquo proficiscor, me confero*: seq. ἔως L. 2,15. A. 11,22r., δὶς δημῶν (per vestram urbem) εἰς Μακεδονίαν 2C. 1,16. — 2) δια- = *huc illuc: herum-, umher-*: hinc = a) *regionem peragro huc illuc obambulans, haec illave loca invisens: herumreisen*: absolute A. 8,4,40; 10,38; 17,23, ἐν τισιν inter aliquos A. 20,25. κατὰ τὰς κώμας ‘von Dorf zu Dorf’ L. 9,6. — b) *quaquaversus venio, divulgor, diffundor*: de fama alcs. L. 5,15; εἰς πάντας ἀνθρώπους διῆλθεν in universum genus humanum mors sese diffudit R. 5,12.

δι-ερωτάω, ao. διηρώτησα *perrogo* [Xen. al.]; *perrogans quaero*: οἴχιαν A. 10,17.¹

διετής 2. (δίς, ἔτος) *biennis, bimus*; — substantive τὸ διετές *aetas duorum annorum*: ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω ‘inde a bima aetate et deorsum’ Mt. 2,16 [ἀρξάμενος ἀπὸ διετοῦς ‘inde a bima aetate’ cervus quotannis cornua abjicit, Aristot.;

ἡβᾶν ἐπὶ διετές ‘pubertatis aetatem biennio supergredi’ Is. Dem.; cfr. 2Chr. 31,16].¹

\times διετία, αἱ, ἡ \uparrow *biennium* A. 24,27; 28,30 [Philo; pBerol. 180, 7, inscr. Perg., Phryg.].*

δι-ηγέομαι, ft. διηγήσομαι, ao. διηγησάμην: *enarro, expono, describo*; περὶ τινος H. 11,32; c. acc. obj. A. 8,33 (cfr. γενεά 2 d): Mr. 9,9. L. 8,39; 9,10 (ὅσα omnia quae); seq. quaest. indir. Mr. 5,16. A. 9,27; 12,17 [Ar. Thuc. Pl.].

διηγησις, εως, ἡ \uparrow *narratio sive pronuntiata sive scripta*; L. 1,1, seq. περὶ τινος [Plat. ss.].¹

διηρευής 2. *per magnum spatum continuo procurrens*, vel de tempore: *diuturnus, perpetuus* [Hom. ss.]; εἰς τὸ διηνεκές *in perpetuum, in aeternum* [Symm. Ps. 47,15 = ‘in saecula’; App. b. c. 1,4] H. 7,3; 10,1,12,14.*

\times διθάλασσος 2. (δίς, θάλασσα) plerumque = *bimaris, qui duobus maribus adluitur*; τόπος δ. ‘locus dithalassus’ A. 27,41 est locus qui ab utraque parte mare habet quique vel ex mari eminent vel sub ipsum aequor maris protenditur (germ. eine *ins Meer hinauslaufende Landzunge*) [DChrys. 5, p. 83].¹

δι-ιπνέομαι 1) *narrando percurro, narro* [Hom.]. — 2) *pervado, penetro* H. 4,12 [Thuc. Theophr.].¹

δι-ίστημι 1) act., ao. 1. διέστησα: *se-junctum pono, separo*; A. 27,28 abs. = διάστημα ποιῶ: βραχὺ διαστήσαντες postquam breve intervallum fecerunt, i. e. aut loc. = inde paululum progressi, aut temp. = post breve temporis intervallum (v. Bl. in l. c.). — 2) med., ao. διέστην: *me separo, discedo*, ἀπό τινος L. 24,51; \dagger de tempore, quod elabendo *discedit et interjicitur*: διαστάσης ώστε ὥρας μιᾶς ‘interjectâ fere unâ horâ’ L. 22,59.*

δι-ισχυρίζομαι 1) *nitor re.* — 2) *affirmo, assevero* L. 22,59; seq. acc. c. inf. A. 12,15 [Lys. Plat. al.].*

δικαιοικησία, αἱ, ἡ (χρίνειν τὸ δίκαιον) *justitia in judicando* R. 2,5 [incertus interpres Os. 6,5; Justin.; test. XII patr.; pOx. 71 I 4; δικαιοικήτης 2Mach. 12,41; orac. Sib. 3, 704].¹

δίκαιος 3. (δίκη, q. v.) *juris observans, juri consentaneus, justus*; dicitur I. *de personis*: *sensu universalis: is qui meretur dici*

«*justus*»; δ. ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δ. ἔστιν 1 J. 3,7; δ. παρὰ Θεῷ secundum judicium Dei j. R. 2,13; Mt. 23,28. L. 18,9 al.; — in specie: 1) *justus* = *probus*, *sanctus*, *qui legis divinae normam religiose sequitur et in vita ac moribus exprimit* [Od. 3, 52 al.; LXX passim = קִדְשׁ, ut Ps. 1,5s.]: R. 1,17 (= G. 3,11. H. 10,38 ex Hab. 2,4). Ja. 5,6, 16; opp. ἀδικος Mt. 5,45, ἀμαρτωλός Mt. 9,13. L. 15,7, ἀσεβῆς καὶ ἀμ. 1 P. 4,18, ποιῶν κακά 3,12; quidam nominatim ut *justi* laudantur ut S. Joseph Mt. 1,19: Mt. 23,35 (H. 11,4), Mr. 6,20. L. 1,6; 2,25. 2 P. 2,7; de iis qui sub VT *justitiā* emicuere Mt. 13,17; 23,29, aut in NT eminent 10,41, de utrisque H. 12,23; φρόνησις δικαιών ratio sentiendi qualem justi habent L. 1,17; erga alios *justus*, suum cuique tribuens fort. A. 10,22. T. 1,8. — 2) sensu dogmatico: *qui, a peccato purgatus, per inditam animo gratiam sanctificantem est justus, sanctus, Deo acceptus*: δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί R. 5,19; qui in iudicio extremo justi vitâque aeternâ digni invenientur Mt. 13,43,49; 25,37,46. A. 24,15; ἀνάστασις τῶν δ. L. 14,14. — 3) sensu eminentiore: a) de Christo Deo et homine: *prorsus sanctus* 1 J. 2,1; 3,7. 1 P. 3,18; appellatur δ. δίκαιος per eminentiam A. 7,52; 22,14, δ. δ. καὶ ἄγιος 3,14 (cfr. Mt. 27,19,24r. He. Br. L. 23,47), *justus* iudex 2 T. 4,8; b) de Deo; *ab omni peccato alienus, sanctus* J. 17,25. R. 3,26. 1 J. 2,29; πιστὸς καὶ δ. 1 J. 1,9; *in judicando justus* Ap. 16,5. — II. de rebus: *justus, rectus, normae justae consentaneus*: 1) physice [δ. βοῦς ets. Xen.; χοῖνιξ LXX]. — 2) in ordine ethico: ὑπὲρ δίκαιου (neutr.) ‘*pro causa justa*’ R. 5,7; a) *quod juri ac merito alcs. debetur, quod juste datur aut dandum est*: δ. ἐὰν η̄ δίκαιον, δώσω ὑμῖν Mt. 20,4,7r.: Ph. 1,7; 4,8. C. 4,1. 2 Th. 1,6. — b) *quod est justitiae consentaneum ac rerum veritate nititur, ut judicium*: J. 5,30; 7,24. 2 Th. 1,5. Ap. 15,3; 16,7; 19,2; κρίνειν τὸ δίκ. (v. κρίνω 4a) L. 12,57. — c) *quod faciendum est alci. propter officium vel legem Dei*: E. 6,1. 2 P. 1,13. — d) *Dei voluntati consentaneum ideoque Deo placens* A. 4,19. 1 J. 3,12 (opp. πονηρός). — e) *quod est sanctum, ab omni injustitia alienum* R. 7,12 (ἄγιος καὶ δ.). — f) ad nr. I 3 revocari possunt locutiones: ψυχὴ δίκαια ani-

mus qui bonum diligit, malum odit 2 P. 2,8; αἷμα δ. caedes hominum justorum Mt. 23,35.

δικαιοσύνη, η̄, ἡ ↑ *justitia* 1) sensu magis universalis = *virtus*, *qualitas s. condicio personae aut rei quae est normae honestatis, legi, voluntati Dei conformis*. Dicitur a) *de rebus et actibus*; per metonymiam η̄ δικαιοσύνη = τὸ δίκαιον, τὰ δίκαια id quod justum est, opera a Deo praecepta vel Deo grata: (τὴν) δικαιοσύνην ποιεῖν Mt. 6,1 cr. 1 J. 2,29; 3,7,10. Ap. 22,11 cr., ἐργάζεσθαι A. 10,35. H. 11,33, κατεργάζεσθαι Ja. 1,20 (si explicatur ‘quae sunt justa coram Deo’), πληρῶσαι Mt. 3,15; ἐχθρὲ πάσης δ. A. 13,10; τὴν δ. τὴν ἐκ νόμου ποιεῖν (= τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου) ‘eam justitiam exercere quam lex (Mos.) exigit’ R. 10,5. — b) *vita normae probitatis (voluntati Dei, legi) conformis, probitas, sanctitas, innocentia* [LXX = קִדְשׁ Ps. 7,9; 17,21, הַקְדָּשָׁה Job 27,6. Prov. 10,2al.]: Mt. 5,10,20. R. 6,18—20. 2 C. 9,9 s. (hic de beneficentia ut apud Hebraeos posteriores πάρα, Sir. 3,30; 7,10 al.). 1 T. 6,11. 2 T. 2,22 (an ad nr. 2?); 3,16; 4,8. T. 3,5. H. 7,2 (genet. qual.). 1 P. 3,14. 2 P. 3,13; cum synon. διστότης L. 1,75. E. 4,24; opp. ἀνομία 2 C. 6,14. H. 1,9, ἀμαρτίαι 1 P. 2,24; εἰς δ. ‘ad juste vivendum’ R. 6,16; κῆρυξ δικαιοσύνης qui alios exhortabatur ad j. 2 P. 2,5; ὅπλα δικαιοσύνης arma quibus pugnatur pro justitia (opp. δ. ἀδικίας) R. 6,13 vel quas justitia suppeditat 2 C. 6,7; καρπὸς δικαιοσύνης explica per genet. epexeg. ‘fructus, i. e. just.’ H. 12,11. Ja. 3,18, per genet. orig. ‘fructus ex j. proveniens’ Ph. 1,11; doctrina christiana, potissimum solidior ac sublimior, est λόγος δικαιοσύνης (gen. obj.) ‘doctrina de justitia’ H. 5,13; δόδος δικαιοσύνης ‘via ad j.’, institutio ad j. Mt. 21,32 (de Baptistae doctrina). 2 P. 2,21 (de religione christiana); — de Christi perfectione ac sanctitate J. 16,8,10. — c) *hominis status s. condicio talis quā Deo probatur, quam Deus hominibus inesse vult, quoaque obtenta est coram Deo justus*: ζητεῖτε . . . τὴν δ. αὐτοῦ ‘quaerite justitiam Dei’ Mt. 6,33; νόμος δικαιοσύνης ‘religio quae dat justitiam’ R. 9,31; Ph. 3,6,9; — sec. doctrinam S. Pauli justitia est donum illud divinum quo homo qui filius irae Dei nascitur in statum gratiae et adoptionis filiorum Dei

translatus ex injusto vere justus et ex inimico amicus Dei fit, ut sit heres secundum spem vitae aeternae (Cornely in R. 5,20): R. 5,17 (genet. explic.), 21; 8,10; vocatur δ. Θεοῦ (genet. auctoris, datoris) R. 1,17; 3,21s., δ. πίστεως R. 4,11,13 = ἡ ἐξ πίστεως δ. R. 9,30; 10,6 (ubi illa, personae instar loquens inducta, se facile posse ab hominibus obtineri dicit) = ἡ κατὰ πίστιν δ. (cfr. κατά II 7) H. 11,7 = δ. διὰ πίστεως R. 3,22, quia ‘fides est humanae salutis initium, fundamentum et radix justificationis’ (Conc. Trid. s. 6. c. 8.); ἡ ἐξ Θεοῦ δ. ἐπὶ τῇ πίστει ‘j. quae a Deo per fidem mihi contingit’ Ph. 3,9 (ἐπὶ II 2 g); Χριστὸς (δ ὁν) εἰς δ. παντὶ τῷ πιστεύοντι ‘Christus qui justitiam conciliat et confert omni credenti’ R. 10,4; καρδίᾳ πιστεύεται εἰς δ. internae fidei velut fructus respondet justificatio (εἰς III 2) R. 10,10; ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δ. R. 4,3,22. G. 3,6. Ja. 2,23 e Gen. 15,6 ‘reputatum est ei ad j.’ = quia Abraham Deo in re creditu difficillima fidem adhibuit, Deus gratuito eum effecit et agnovit virum sibi probatum, qui in eo statu esset in quo Deus homines esse vult, i. e. in statu gratiae; sim. R. 4,5s., 9,11; 2 C. 3,9; 11,15 (gen. obj. ‘conferendae hominibus justitiae’); — *per metonymiam* Christus dicitur nobis exstisset δικαιοσύνη = justitiae conciliator 1 C. 1,30 (cfr. Jer. 23,6 hebr.); itidem nos dicimus fieri δικαιοσύνη Θεοῦ coram Deo justi 2 C. 5,21; ἐλπὶς δικαιοσύνης ‘id quod justitia (= homo justus) sperat’ G. 5,5. — Animadvertendum est, nonnusquam significationes nr. b et c inter se permisceri et copulari nec esse disjungendas. — Quidam statuebant justitiam quam se suis propriis laboribus, si legis praecepta suis viribus observarent, obtainere opinabantur: δ. ἐξ νόμου Ph. 3,9 (ad R. 10,5 cfr. nr. a), ἐξ ἔργων R. 9,32. — d) *Dei justitia* nonnusquam est *Dei modus agendi secundum normam suaे sanctitatis et sec. consilium salutis quam hominibus largiri statuit*: R. 3,5,25s.; 9,28r. He. Br. 2 P. 1,1. — 2) Sensu restrictiore justitia est *virtus quae suum cuique tribuit*: in judice A. 17,31. Ap. 19,11; in eo qui aliis praeest A. 24,25, fort. 1 T. 6,11. 2 T. 2,22; in hominum quorumvis inter se commercio R. 14,17 (v. Cornely). E. 5,9; 6,14.

δικαιόω, ft. ώσω, ao. ἐδικαιώσα, pf. P. δεδικαιώμαι, ao. P. ἐδικαιώθην, ft. P. δικαιωθήσομαι (δίκαιος): 1) ut κακόω ‘malis afficio’, ita δικαιόω *dignis afficio alqm.*, aut poenis = *punio* [Hdt. Thuc. Plat.] aut praemiis = *remuneror* [3 Reg. 8,32; DCass.]. — 2) ut ἀξιόω ‘dignum duco, judico, cupio’ ets., ita δικαιόω = a) *aliquid justum existimo, et hinc decerno, exigo, cupio* [οὐ δικαιοῖς κλέψιν Soph. Tr. 1234; Hdt. Philo]; universim: *judico, censeo* [οὐκ δρθῶς δικαιοῖς Thuc. 5,26,2]; — b) *aliquem vel aliquid justum agnosco seu declaro; a) aliquem* [LXX potissimum sensu forensi = κίρια ‘libero, criminis absolvo’ Ex. 23,7. Dt. 25,1. Job 33,32. Is. 5,23]: ἐξ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ ‘justus declaraberis’ a Deo judice, Mt. 12,37 (opp. καταδικάζω); ἐδικαιώσαν τὸν Θεόν ‘Dei justitiam agnoverunt’ L. 7,29; ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ (ἐνώπιον αὐτοῦ) R. 3,20. G. 2,16 ‘ex operibus legis (ex eo quod op. l. habet) nemo a Deo justus declarabitur’; R. 3,4 (Ps. 50,6); Θεὸς δ δικαιῶν ‘Deus est qui nos justos esse declarat’ R. 8,33; δς (Logos caro factus) ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι ‘in spiritu justificatus est’, probabiliter i. q. approbatum est ejus de sua missione naturaque divina testimonium 1 T. 3,16 cr. — β) *aliquid*: ἐδικαιώθη ἡ σοφία sapiens Dei consilium agnitum, approbatum est, Mt. 11,19. L. 7,35. — 3) ut τυφλόω, ἐλευθερόω = ‘caecum facio, liberum reddo’ (v. Kühner³ II p. 260), ita δικαιόω certo potest significare *alqm. justum reddo, facio ut alqs. sit justus*; nec mirum si hōc sensu profani nunquam hoc verbum usurpant, nunquam enim iis est occasio narrandi, quomodo alqs. alium (injustum) reddiderit justum, quia hoc in ordine naturae fieri nequit (nisi forte alqm. corrigendo, ad vitam meliorem adgendo et assuefaciendo ets., cfr. nr. 1). — Ita in NT a) sensu stricto = *alqm. reddo justum, alci. donum justitiae confero*, nempe verā peccatorum remissione interiorisque hominis sanctificatione ac renovatione quā ex injusto fiat justus et ex inimico Dei amicus, ut sit heres sec. spem vitae aeternae (v. notam infra hunc articulum); ita praecipue ap. S. Paulum: δικαιοῦν τινα dicitur Deus R. 3,26,30; 4,5 (ἀσεβῆ); 8,30 (justos reddit ac servavit). G. 3,8; pass.

justificari, justum (coram Deo) fieri, justitiae donum consequi R. 3,24,28; 4,2; 5,1,9. 1 C. 6,11. G. 2,16 bis,17; 3,11,24; 5,4 (e contextu = ‘qui opinamini et cupitis vos justificari’). T. 3,7, itidem L. 18,14. Ja. 2,21,24 s.; δικαιωθῆναι ἀπό τινος justificatione a culpa liberari A. 13,39 [ita fere jam Is. 53,11 יְצִדְיק לַרְבִּים ‘justificabit multos’]; δ ἀποθανὼν δεδίκαιωται ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας (constructio praegnans) ‘homo mortuus a peccato (i. e. ab omni peccandi facultate et occasione) liberatus hōcque sensu justus factus est’, i. e.: homo mortuus peccare prorsus desinit: tu igitur mystice mortuus desine peccare R. 6,7. — b) alqm. *justum exhibeo* s. *demonstro*, sive vere: οὐκ ἐν τούτῳ δεδίκαιωμαι ‘eo non dum constat de mea justitia’ 1 C. 4,4; θέλων δικαιοῦν ἔαυτόν ‘volens se justificare’ i. e. monstrare se juste interrogasse, L. 10,29 [Gen. 44,16], — sive per simulationem L. 16,15 ἔαυτούς; — δικαιοῦμαι *me opere justum exhibeo* Ap. 22,11 r. [Sir. 18,22 ‘facio quod justum est’; ἐδίκαιωσα τὴν καρδίαν μου Ps. 72,13].*

Nota ad num. 3 a: Ii qui δικαιοῦνται, secundum S. Scripturam revera *justi* fiunt, nec eis solum Christi justitia imputatur. Id enim constat a) ex eo quod Deus veracissimus qui seipsum celare nihil potest, non potest ‘justos agnoscere aut declarare’ eos qui justi non sunt: cfr. R. 4,5. G. 3,8; — b) ex eo quod, sicut per Adam homines vere peccatores evasere, ita per Christum ‘justi constituentur’ R. 5,19; — c) ex eo quod Deus peccata hominum ‘aufert, tollit’ (אֲשֶׁר Ps. 32,5), ‘removet’ (הַעֲבִיר 2 Sam. 12,13), ‘longe removet’ (הַרְחִיק, et quidem non a se, sed a peccatore Ps. 103,12), ‘abstergit’ (הַמְּטִיב Ps. 51,3,11), peccatorem ‘lavat’ (מִכְּבָשֵׁר Ps. 51,4, 9, cfr. Mal. 3,2 s.), ‘mundat’ (רָקַע Ps. 51,4, cfr. 9,12); — d) ex eo quod ‘Christus dilexit ecclesiam et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquae in verbo vitae, ut exhiberet sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam, sed ut sit sancta et immaculata’ (E. 5,25).

δικαιώμα, ματος, τό (δικαιόω, q. v.)
1) *id quod alqs. pro justo aequoque habet et, utpote justum, decernit, exigit, statuit;* in specie: a) *legis, legislatoris judicisve*

statutum, mandatum, sententia [de poena lege statuta Plat. leg. 9 p. 864, e; de legibus DCass. hist. 36, 23; saepe LXX = *mandatum* חקָה, מְשֻׁפָּט פָּקוּדִים, ut Gen. 26,5. Lev. 25,18. Dt. 4,1. Ps. 118,5 al.]: ita plur. = *leges, mandata* L. 1,6, τοῦ νόμου R. 2,26, λατρείας (gen. obj.) H. 9,1, σαρκός (gen. obj.) quae referuntur ad corpus, ad munditiem exteriorem, H. 9,10; *judicia* Ap. 15,4; singul. collective: τὸ δ. τοῦ νόμου ‘id (totum) quod lex praecipit’ R. 8,4 [δικαιώμα χρίματος fere ‘norma juris’ Num. 35,29]; τὸ δ. τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, δτὶ κτλ. ‘cum decretum illud Dei cognovissent, quod . . .’ R. 1,32. — b) *id quod alqs. jure exigit, jus: Rechtsanspruch.* [Thuc. 1,41; 2 Sam. 19,28] — c) *alcs. viri docti placitum, sententia.* [Arist. de caelo 1, 10] — 2) *juste et sec. normam legis factum, actus quo id quod praecepsum est impletur* [Aristot. eth. Nic. 5, 10 exponit, id quod lege vetetur esse ἀδίκον, actum talem esse ἀδίκημα, e contrario id quod legi consenteum sit esse δίκαιον, ejusmodi actum δικαιώμα; rhet. 1, 3 et 13 opponit δικαιώμα et ἀδίκημα]: R. 5,18 opponitur παράπτωμα ‘delictum’ et δικαιώμα ‘mandati impletio’ (prox. versu δπακοή dicitur; ἐνός ibi ‘unius hominis’ sc. Christi); plur. τὰ δ. τῶν ἀγίων ‘juste facta sanctorum’ Ap. 19,8. [Bar. 2,19] — 3) × sec. Aristot. [eth. Nic. 5, 10] δικαιώμα dicitur ἐπανόρθωμα τοῦ ἀδίκηματος *actus quo delictum commisum corrigitur* s. *resarcitur* s. quo ordo justitiae restituitur. — 4) R. 5,16, ubi opp. κατάκριμα ‘damnatio’, δ. est *justificatio* (= δικαιώσις ζωῆς 18 = δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί 19), s. restitutio statūs praemiique justitiae pro genere humano. (Substantiva in -μα denotant ‘das Ergebnis der Handlung’: Kühner³ II p. 272).*

δικαιώσις adv. (δίκαιος) *juste, ut justum est; universim* 1 Th. 2,10. T. 2,12; κρίνειν δ. 1 P. 2,23; δ. scil. ἐν κρίματι ἐσμεν merito punimur L. 23,41; ἐκνήψατε δ. genuine, vere, 1 C. 15,34.*

δικαιώσις, εως, ἡ (δικαιόω, q. v.) ap. profanos: 1) *defensio forensis*; 2) *sententia judicis, etiam condemnatoria*; 3) *petitio rei quae alci. juste debetur etc.* (v. Passow); — in NT 4) *justificatio, actus sive opus justificandi hominis*; ἡγέρθη διὰ τὴν δικαιώσιν

ἥμῶν ‘surrexit nostri justificandi causa’, i. e. ut nobis fructum passionis suae applicans nos justos redderet, R. 4,25 (ubi v. ap. Cornely alias opiniones); Christi oboedientia cedit εἰς δ. ζωῆς ‘in justificationem quae vitam praestabit’ aeternam R. 5,18.*

δικαστής, οὐ, δ (δικάζω jus dico) *judex* (*sensu forensi*), qui *habet munus publicum jus dicendi* (cfr. *χριτής*) L. 12,14r. A. 7,27,35.*

δίκη, η, ἡ 1) *mos*. — 2) *jus, justitia*; a gentilibus etiam quoddam numen ἡ Δίκη *dea Justitia* quasi praeesse justitiae putabatur [Hsd. th. 902, tragic]: de qua A. 28,4. — 3) *actio forensis*. — 4) *sententia judicis, max. ea qua reus condemnatur*; A. 25,15r. — 5) *poena reo inflictā*: δίκην τίνειν ‘poenas luere’ [Soph. El. 298], seq. τὶ ‘alqd. poenae loco sustinere’ 2 Th. 1,9; δ. ὑπέχειν [Soph. O. R. 552] c. genet. explic. πυρὸς αἰωνίου Ju. 7.*

δίκτυον, οὐ, τό *rete quodlibet venatoris vel piscatoris* Mt. 4,20s. Mr. 1,18s. L. 5,2—6. J. 21,6,8,11 [Hom. ss.].*

†δίλογος 2. (δίς, λόγος) «*bilinguis*», *homo duplicitis sermonis, in cuius dictis nulla est constantia, insincere loquens* 1 T. 3,8 [Poll. II 118].¹

διό conjunctio causalis relativa paratactica (= δίς ὁ): *quamobrem, propterea*: Mt. 27,8. A. 15,19. R. 2,1 al.; haud raro dicunt διὸ καί L. 1,35. A. 10,29. R. 15,22 al., negative διὸ οὐδέ L. 7,7; ante imper. et conj. exhort. = *proinde* A. 20,31; 27,25. H. 6,1 al. [Pl. ss.].

***δι-οδεύω** ao. διώδευσα: *iter facio per regionem, peragro; transit.* A. 17,1 [Polyb.]; **intrans. κατὰ πόλιν καὶ κώμην* per singulas deinceps per ordinem civitates et pagos L. 8,1 [Bar. 4,2 al.].*

Διορύσιος, οὐ, δ *Dionysius Atheniensis areopagita* A. 17,34.¹

διόπτερον conjunctio rel. paratact. emphatica (cfr. πέρ) *quam ipsam ob causam* 1 C. 8,13; in exhortatione = *proinde* 1 C. 10,14; 14,13 r. [Thuc. ss.].*

διοπτεῖς 2. (Ζεύς, Διός et ΠΕΤ, radix verbi πίπτω) *a Jove i. e. caelitus delapsus; subst. τὸ διοπτέτες sc. ἄγαλμα simulacrum ligneum Dianae Ephesiae quod caelo olim delapsum opinabantur* A. 19,35; cfr. Hagen, lex. bibl. II 186; (vulg. «Jovisque

prolis») [Eur. I. T. 977. Hdn. — alii διπετής].¹

διόρθωμα, ματος, τό (δι-ορθόω emendo) *emendatio, mutatio rei in melius; plur. A. 24,3 cr.* [Hipp. Aristot.]¹

διόρθωσις, εως, ἡ (δι-ορθόω) *emendatio, correctio, recta alicujus rei ordinatio et institutio* [sic Pl. leg. 1 p. 642a]; καιρὸς διορθώσεως H. 9,10 vocatur tempus Messianum.¹

δι-ορύσσω, ao. P. διωρύχθην [t. cr.] vel ×διωρύγην [t. r.]: *perfodio; de furibus: dominum perfringo* [ut X. conv. 4, 30] Mt. 24,43. L. 12,39 (pass.); abs. Mt. 6,19 s.*

Διόσκουροι, ων, οἱ (= Διὸς κοῦροι ‘Jovis pueri’) *Dioscuridae, «Castores»* i. e. *Castor et Pollux*, qui inter astra collocati (nomen sideri est Gemini) praelucere nautis putabantur (cf. Hor. ep. 2, 1, 5); A. 28,11.¹

διότι conjunctio (= διὰ τοῦτο δτι) *properterea quod, quia* 1 C. 15,9. Ph. 2,26. H. 11,23. Ja. 4,3; sed vis particulae relativa atque hypotactica fere evanuit, ita ut plerumque melius vertatur *nam, etenim*: L. 1,13. R. 1,19. 1 Th. 4,6. 1 P. 1,16,24 al. (Nunquam διότι = διό *propterea*, ne 1 Th. 2,18 cr. quidem; recte vulg. ‘*quoniam*’) [Hdt. ss.].

Διοτρέψης, ους, δ *Diotrephes*, 3 J. 9.¹

διπλοῦς, ἡ, οὖν *duplex, bis tantus* 1 T. 5,17. Ap. 18,6b; διπλώσατε τὰ διπλᾶ = retrubuite duplum Ap. 18,6a. — A forma rara ×διπλός [Opp.] compar. †διπλότερος *duplo major cum genet. compar.*; Mt. 23,15 οὐδὲ γεένης διπλότερον ὑμῶν ‘filium geh. duplo majorem i. e. duplo pejorem vobis ipsis’ [σκεύη διπλότερα τούτων App. hist. praef. 10], vel adverbialiter: ‘*duplo magis quam ipsi estis*’ [διπλότερον ὑμῶν βλασφημοῦσιν Justin. M. Tryph. c. 122].*

διπλώ, ao. ἐδίπλωσα ↑ *duplico*: Ap. 18,6 [Xen. ss.].¹

δίς adv. num. *bis* Mr. 14,30,72; δίς τοῦ σαββάτου [cl.] ‘bis singulis hebdomadibus’ L. 18,12; καὶ ἀπαξ καὶ δίς Ph. 4,16. 1 Th. 2,18 (cf. ἀπαξ 1); δένδρα δίς ἀποθανόντα Ju. 12 explicant: ‘arbores prorsus emortuae’ (Bisp.) vel ‘bis emortuae’, nempe ‘corpore et animo’ (Justinian.), ‘quia per baptismum a morte resuscitati in eandem mortem per apostasiam relapsi sunt’ (Estius) vel ‘morti dupli, morti naturali et morti gehennae, (ni resipiscant) sub-

jecti' etc.; δίς μυριάδες μυριάδων Ap. 9,16 WH. (v. art. seq.).*

†δισμυριάς, ἀδος, ἡ (δισ-μύριοι) *numerus bis denorum milium*; δισμυριάδες μυριάδων (dicendum erat δισμυριάς μ.) Ap. 9,16 Tdf., sensu aequivalet δύο μυριάδες μυριάδων (t. r. Br.) *vicies milies dena milia*.¹

διστάξω (Prellwitz: δίς-στα 'anceps sto'), ao. ἐδίστασα: *ambigo, dubito*, Mt. 14,31; 28,17 [Plat. ss.].*

δίστομος 2. (δίς, στόμα) 1) *duo habens ora seu ostia vel exitus*, v. g. *flumen, specus, via*; 2) *cum στόμα dicatur de acie telorum: duas acies habens i. e. utrimque acutus, anceps*, H. 4,12. Ap. 1,16; 2,12; 19,15 v. [ita Eur. LXX].*

δισ-χίλιοι 3. *duo milia* Mr. 5,13.¹

δι-υλίζω (ab ὄλη 'faex vini') 1) *percōlo, per colum transfundens purum reddo liquorem* [Archytas; Am. 6,6 al.]. — 2) †«*ex-colo*», *percolando a liquore secerno*: δ. τὸν κώνωπα metaphorice = defectus quosdam minimos anxie vito (cfr. Buxtorf p. 1516).¹

διχάζω, ao. ἐδίχασα (δίχα bipartito) *bipartio* [Pl. polit. p. 264 d]; metaph.: †*facio alqm. cum alio discordem, τινὰ κατά τινος* Mt. 10,35, de discordiis orituris si ex. gr. filius familias fidem christianam amplexurus erat, pater repudiaturus.¹

διχοστασία, ας, ἡ (διχοστατέω 'dissideo, discordo') *discidium, discordia* R. 16,17. 1 C. 3,3r. G. 5,20 [Solon ap. Dem. 19, 255; Hdt. al.].*

διχοτομέω (διχότομος: a δίχα, τέμνω) *disseco in duas partes; τινά* Mt. 24,51. L. 12,46 sive *serra* sive *gladio* (cfr. 1 Reg. 15,33. 2 Reg. 12,31. H. 11,37). [Pl. Aristot. Ex. 29,17].*

διψάω (3. sg. hell. διψᾶ: Helbing 110), ft. διψήσω, ao. ἐδίψησα (δίψα sitis); *sitio*: Mt. 25,35,37,42,44. J. 4,13,15; 19,28. R. 12,20. 1 C. 4,11. Ap. 7,16; — metaph. a) penuriam patior bonorum spiritualium J. 4,14; 6,35; 7,37; b) avide cupio illa bona spiritualia, quibus egeo: abs. Ap. 21,6; 22,17; †c. acc. obj. Mt. 5,6 [δ. ἐλευθερίας Plat.].*

δίψος, ους, τό *sitis* 2 C. 11,27 [Xen. al.].¹

×**διψυχος** 2. (δίς, ψυχή) *homo duplicitis animi, qui inter duos animi sensūs vel*

motūs incertus atque inconstans vacillat [Philo, Clem. Al.], ut inter servitium Dei et amorem mundi Ja. 4,8, inter fidem precum exaudiendarum et metum ne non exaudiantur Ja. 1,8.*

διωγμός, οῦ, ὁ (διώκω) *persecutio* Mt. 13,21. Mr. 4,17. A. 8,1; 13,50. R. 8,35; plur. Mr. 10,30. 2 C. 12,10. 2 Th. 1,4. 2 T. 3,11 [Aesch. Eur. LXX. DSic.].*

†**διώντης**, οὐ, ὁ ↓ *persecutor* 1 T. 1,13 [Symm. Os. 6,8].¹

διώκω, ft. διώξω, ao. ἐδίωξα, pf. P. δεδίωγμαι, ft. P. διωχθήσομαι: 1) *rei*, v. g. *nave vel currui vel proprio pedi celerem motum indo* [Od. 13, 162; Aesch. Pers. 84, Eum. 403]. — 2) omissio objecto fit verb. intrans. = *celeriter versus alqm. locum moveor, festinanter vehor vel curro* [Il. 23, 344; Aesch. Sept. 91]: *κατὰ σκοπὸν διώκω* 'versus [κατά II 1 a] *metam curro*' Ph. 3,14; ib. 12. — 3) *expello, fugo alqm.*: Mt. 10,23 WH. b; 23,34 [Od. 18, 408; Hdt. 9, 77 c]. — 4) *hostiliter persecutor alqm.*, post fugientem currens: Ap. 12,13 [class.]. — 5) *actionibus forensibus alqm. persecutor, accusatione, judicio, poenâ*: L. 21,12. A. 9,4s.; 22,4,7s.; 26,11,14s. 1 C. 15,9. G. 1,13, 23. Ph. 3,6 [class. maxime de accusatore]. — 6) *alqm. variis modis vexo eique nocere et malis, quibus possum, eum afficere studio* Mt. 5,11s.,44; 10,23 a. J. 5,16; 15,20. A. 7,52. R. 12,14. G. 4,29, pass. Mt. 5,10 (animadverte ptc. perfecti!). 1 C. 4,12. 2 C. 4,9. G. 5,11. 2 T. 3,12; ήνα τῷ σταυρῷ τ. Χρ. μὴ διώκωνται ne cruce Christi, i. e. purā de Christo crucifijo doctrinā proferendā vexationes subeant G. 6,12 [LXX = γῆ]. — 7) *studiose sector alqm.* L. 17,23 [X. mem. 2, 8, 6]. — 8) *aliquid persecutor = assequi studioe: δικαιοσύνην* R. 9,30; ib. 31. 1 C. 14,1; *studium et curam pono in alqa. re obtinenda, promovenda, exercenda: φιλοξενίαν* R. 12,13; ib. 14,19. 1 Th. 5,15. 1 T. 6,11. 2 T. 2,22. H. 12,14. 1 P. 3,11 [δ. τιμάς Thuc. 2, 63; ἀλήθειαν Pl. Gorg. 482 e].*

δόγμα, ματος, τό (δοκέω) *id quod placet*; 1) *opinio, sententia* [Plat.; sententia philosophorum, Cic. Epict. Plut.]: num forte E. 2,15 de angustis placitis legis doctorum Judaeorum? — 2) *decretem, praeceptum auctoritatis publicae* [Xen. Plat. al.], *imperatoris* L. 2,1. A. 17,7, apostolo-

rum A. 16,4; de mandatis caerimonialibus VTⁱ: τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν Ἐ. 2,15, ubi δόγματα possunt esse mandatorum caerimonialium singulae particulae sive paragraphi (veteres explicabant δόγμ. de praeceptis Christi); itidem τὸ καθ' ήμῶν χειρόγραφον τοῖς δ. 'chirographum nobis per sua praecpta contrarium' C. 2,14.*

δογματίζω † *decretem facio aut promulgo* [DSic. 4, 83; Esth. 3,9. 2 Mach. 10,8; 15,16. Dan. 2,18]; *placita mea docens profero* [Justin. apol. 2, 4]; *pass. praecpta aut doctrinas mihi imponi sino* C. 2,20 (syr. arm.; vulg. 'decernitis').¹

δοιέω, ao. ἔδοξα: 1) *puto, existimo*, et quidem dic. de illa idea subjectiva, quam sibi quisque, sive veram sive falsam, de alq. re facit = *de alq. re ita cogito, mihi res ita esse videtur, opinor*, unde saepissime de erroneis opinionibus vel de judiciis propriis modeste pronuntiatis; constr. c. δτι vel c. acc. c. inf. (cum solo inf., si idem sit subj.): *δοκοῦσιν δτι . . . εἰσαχουσθήσονται* 'opinantur se exauditum iri' Mt. 6,7; ib. 26,53. Mr. 6,49 v. L. 12,51 al.; acc. c. inf.: *ἔδοξαν* (sc. id quod videbant) φάντασμα εἶναι Mr. 6,49 v.; ubi idem est subj., seq. solus inf.: *ἔδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν* L. 24,37; L. 8,18. J. 5,39; 16,2. 1 C. 7,40; 8,2; 14,37. G. 6,3 (ellipsis: η ὥρα οὐ δοκεῖτε sc. eum venturum Mt. 24,44, οὐ δοκῶ sc. δτι ἔχει χάριν L. 17,9 r. He. Br.); *ἔδοξα ἐμαυτῷ* [Ar. Vesp. 1265] δεῖν 'putavi oportere' A. 26,9; δοκῶ alteri sententiae absolute praeponitur: *δοκῶ γάρ, δ Θεὸς κτλ.* 1 C. 4,9 cr. (nBr.), interponitur H. 10,29; — *ex adjunctis = opinor mihi licere vel me oportere alqd. facere et hanc ideam sequor, in animum induco*: μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς Mt. 3,9; 1 C. 3,18; 11,16. Ph. 3,4. — 2) *videor: scheinen: sembler:* μὴ δόξω ως ἀν ἐκφοβεῖν ύμᾶς 'ne vos quodammodo terrere videar' 2 C. 10,9; L. 10,36. A. 17,18. 1 C. 12,22. H. 12,11, fort. Ja. 1,26; μὴ δοκῇ τις ὑστερηκέναι ne quis se videat salutis jacturam fecisse H. 4,1. — 3) *δοκεῖ μοι: a) mihi videtur = arbitror: τι ὑμῖν δοκεῖ;* Mt. 18,12: ib. 17,25; 22,42 (περὶ τινος). — b) *placet mihi, decerno: ἔδοξεν κἀμοί σοι γράψαι 'ego quoque tibi scribere decrevi'* L. 1,3; A. 15,22, 25,28 [cl.]; *κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς 'ad suum*

arbitrium' H. 12,10. — 4) *existimor, agnoscor: οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι apostoli qui ab omnibus christianis pro columnis habentur G. 2,9; οἱ δοκοῦντες εἶναι τι 'qui alqd. (magni) esse existimantur', qui in auctoritate sunt et agnoscantur G. 2,6 [Pl. Euth. 303 c, opp. οἱ δμοιοι]; eodem sensu brevius οἱ δοκοῦντες ibid.: h. l. per verba ἐμοὶ γάρ resumitur sententia, quae antea passive inchoata (ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων), sed interrupta fuit [et cfr. οἱ δοκοῦντες 'aestimati', opp. ἀδοκοῦντες 'contempti' Eur. Hec. 295, it. τὰ δοκοῦντα opp. τὰ μηδὲν δύντα Troad. 608]; Mr. 10,42. L. 22,24.*

δοκιμάζω, ft. *δοκιμάσω, αο. ἔδοκιμασα, pf. P. δεδοκιμασμαι (δόκιμος) 1) = δόκιμον facio (cfr. ἀγιάζω, ἀτιμάζω ets.), alqm. vel alqd. probum, genuinum, comprobatione dignum esse cognosco seu declaro, acceptum habeo, approbo [Xen. Pl.]: οὐδὲ ἐὰν δοκιμάσῃτε, τούτους πέμψω 'quos dignos judicaveritis, eos mittam' 1 C. 16,3; ἐν ϕ (= τούτῳ δ) δοκιμάζει in eo quod approbat, quod agendum eligit R. 14,22; δ. τινὰ σπουδαῖον δύντα experimento nosse alqm. esse industrium 2 C. 8,22; seq. inf.: οὐκ ἔδοκιμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει 'Deum dignum non censuerunt, quem accuratius cognoscerent' R. 1,28; δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τ. Θ. πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον 'a Deo digni habitu sumus quibus prædicatio evangeli committeretur' 1 Th. 2,4. — 2) *examino, explororo alqm. vel alqd. ut cognoscam ejus qualitatem: πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά sc. juga boum L. 14,19; aurum 1 P. 1,7 (pass.); ἔαυτόν suam conscientiam 1 C. 11,28; L. 12,56. 1 C. 3,13. 2 C. 8,8. G. 6,4. 1 Th. 5,21. 1 T. 3,10; explorando cognoscere studeo R. 12,2, add. quaest. indir. 2 C. 13,5. 1 J. 4,1. E. 5,10; Deus qui secretissima quaeque scit, metaph. 'examinare corda' dicitur 1 Th. 2,4 (Ps. 16,3 = בְּחִנָּה); spec. = *explorando tento seu tentando explororo alqm.* H. 3,9 r. He. Br. [Isocr. Xen.]; de R. 2,18. Ph. 1,10 cf. διαφέρω 2 a, b.***

δοκιμασία, ας, η † *exploratio, experimentum: ἐπείρασαν . . . ἐν δ. explorando tentaverunt sc. me H. 3,9 Tdf. WH. [Dem. Xen. al.]*¹

†**δοκιμή**, η, η (δόκιμος) 1) *qualitas ejus qui est δόκιμος (q. v.), probata ac spectata*

*virtus experimento cognita: τὴν δ. αὐτοῦ γινώσκετε Ph. 2,22; R. 5,4. 2 C. 2,9; c. gen. rei in qua ἡ δ. cernitur 2 C. 9,13. — 2) id quo alqs. exploratur ac probatur: ἐν πολλῇ δ. θλίψεως (gen. expl.) ‘in multa (virtutis) exploratione per aerumnas’ 2 C. 8,2; *experimentum, specimen quo alqd. probatur: ζητεῖτε δοκιμὴν τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ 2 C. 13,3. [Diosc. 4, 186].***

δοκίμιον, ου, τό Ja. 1,3. 1 P. 1,7; duplex interpretatio proponitur: I. **τὸ δοκίμιον** ac rectius [2 codd.; Bailly² s. v.] **δοκιμεῖον id quo alqs. exploratur: Prüfungs-mittel** [δ. στρατιωτῶν (έστι) χάματος Hdn. 2, 10, 12; DHal. rhet. 11, 1; Prov. 27,1; Pl. Tim. 65 c]: τὸ δ. ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονὴν ea (res adversae) quibus fides vestra exploratur efficit vos viros constantes Ja. 1,3; — II. ***δοκίμιος** 3. adj. = δόκιμος *probatus, genuinus: ge-diegen, echt, max. de metallis [eloquia Domini sunt ἀργύριον πεπυρωμένον δοκίμιον Ps. 11,7; χρυσίου δοκιμείου pBer. 717, 8; plura ap. Deißmann, neue Bibelst. 86 ss.]*; hinc 1 P. 1,7 τὸ δ. ὑμῶν τῆς πίστεως (cfr. δ IV 1 d) ‘genuinitas vestrae fidei’ seu ‘genuina vestra fides’; itidem exponi potest Ja. 1,3.*

δόκιμος 2. (δέχομαι = δέχομαι) *acceptus, comprobatae genuinitatis (metallum), probatus, spectatus* [Dem. al.]; — in NT 1) *exploratae ac comprobatae virtutis: δ. γενόμενος Ja. 1,12; δ. ἐν Χριστῷ ‘genuinus christianus’ R. 16,10; 1 C. 11,19. 2 C. 10,18. 2 T. 2,15; οὐχ ἵνα ἡμεῖς δ. φανῶμεν ‘non ut nos (occasionem nacti potestatis apost. exercendae) probati appareamus’ 2 C. 13,7.* — 2) *acceptus, gratus: τινί R. 14,18.**

δονός, οῦ, ἡ *tignum, trabs* Mt. 7,3—5. L. 6,41 s. [Hom. ss.].*

δόλιος, 3. (δόλος) *doli ac fraudis plenus, fraudulentus, «subdolus» 2 C. 11,13 [Hom. ss.].¹*

***†δολιών** ↑ 3. pl. impf. hell. ἐδολιοῦσαν (= ἐδολιόσαν Bl. § 21, 3; Helbing 66) *subdole ago; ταῖς γλώσσαις ἐδολιοῦσαν sub-dole loquebantur R. 3,13 (Ps. 5,10).¹*

δόλος, ου, δ (a δέλλω arcad. = βάλλω, ut στόλος a στέλλω) 1) *esca projecta pisibus [Od. 12, 252], machinatio quaevis qua quis dolose circumvenitur, ut equus Troj., muscipula ets. [ib. 8, 494 al.]. — 2) dolus, fraus, ex adjunctis vel animus*

*dolosus vel modus loquendi agendive do-losus: Mt. 26,4. Mr. 7,22; 14,1. J. 1,48. A. 13,10. R. 1,29. 2 C. 12,16. 1 Th. 2,3. 1 P. 2,1,22; 3,10. Ap. 14,5 r. [Hom. ss.].**

δολέω ↑ 1) *fraude circumvenio alqm. [Hdt. al.] — 2) subdole demuto vel deformo alqd. [Soph. Phil. 129], vitio v. g. vinum [Lucian]: ita 2 C. 4,2 τὸν λόγον τ. Θ. (1 C. 5,6 cD).¹*

δόμα, ματος, τό (δίδωμι) *donum* Mt. 7,11. L. 11,13. E. 4,8. Ph. 4,17. [Pl. defin. 415 b; LXX ss.].*

δόξα, ης, ἡ (δοκέω) class. = *opinio, ex-spectatio; species; bona fama, gloria; LXX = בְּבֹזֶה, זֹרֶה, רְגַדֶּה, תְּהִלָּתָה* al. *magnificentia, pulchra species, laus, honor.* — In NT 1) *bona fama, honor, laus, gloria: a) honor etc. quo homo fruitur ab aliisque afficitur: τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον κτλ. L. 14,10; λαμβάνειν δόξαν captare honorem J. 5,41, 44, it. ζητεῖν δ. J. 7,18 u; 8,50, ἐκ et ἀπό τινος 1 Th. 2,6; opp. ἀτιμία 1 C. 11,15. 2 C. 6,8. (διά I 2); de honore quo justi resuscitati a Deo afficiuntur 1 C. 15,43. 1 P. 1,7 (synon. ἔπαινος, τιμή), qui Christi est proprius H. 2,7,9; 3,3. 2 P. 1,17 a; J. 5,44; 8,54; 12,43. — b) honor etc. quo quis alium afficit, honoratio: ζητεῖν τὴν δ. τινός id agere ut alcs. honor promoteatur J. 7,18 b; imprimis de honore qui Deo tribuitur: a) actiones ac sortes humanae cedunt vel peraguntur ad gloriam Dei, ad glorificandum Deum: πάντα εἰς δ. Θεοῦ ποιεῖτε 1 C. 10,31; J. 11,4. R. 3,7; 15,7. 2 C. 1,20 (cf. ἀμήν); 4,15; 8,19. Ph. 1,11; 2,11 (‘et omnis lingua in gloriam Dei Patris confiteatur J. Christum esse Dominum’); de 2 P. 1,3 cf. ἀρετή. — β) verbis Deo honorificis, laude, gratiarum actione ets. homines dicuntur διδόναι δόξαν τῷ Θεῷ L. 17,18. J. 9,24. Ap. 4,9; 11,13; 14,7; 16,9; 19,7 (de agendi modo qui virtualiter talia verba contineat A. 12,23. R. 4,20); correl. λαβεῖν τὴν δόξαν (add. synonymis) Ap. 4,11; 5,12. — γ) hinc formulae doxologicae δόξα Θεῷ L. 2,14, αὐτῷ ἡ δ. εἰς τοὺς αἰῶνας R. 11,36 (sc. ἔστω vel εἴη: 1 P. 4,11 tamen additur ἔστιν, cum gaudio agnoscit Deum revera hoc honore frui); L. 19,38. R. 16,27. G. 1,5. E. 3,21. Ph. 4,20. 2 T. 4,18. H. 13,21. 2 P. 3,18; cum τιμή 1 T. 1,17, add. εὐλογία Ap. 5,13; alibi aliae quoque voces accedunt, βασιλεία,*

δύναμις, ἔξουσία, εὐχαριστία, ἰσχύς, κράτος, μεγαλοσύνη, σοφία, σωτηρία, quibus cum ex parte ea Deo acclamentur i. e. in eo agnoscantur, quae necessario ac per se sua sunt, etiam δόξα multis locis eo sensu accipi potest, quem nr. 4 a subjiciemus; Mt. 6,13 r. 1 P. 4,11; 5,11 r. He. Br. Ju. 25. Ap. 1,6; 7,12; 19,1. — c) metonymice *is quo vel id quo gloriōr, qui (quod) mihi est gloriae*: ὑμεῖς ἔστε δ. δ. ἡμῶν 1 Th. 2,20; ήτις (meae tribulationes) ἔστιν δ. ὑμῶν E. 3,13; L. 2,32. 2 C. 8,23. — 2) **magnificentia regia, opes magnificae, res pretiosae* (cfr. πλοῦτος καὶ δόξα Pro. 3,16; Eccle. 6,2): Mt. 4,8; 6,29. L. 4,6; 12,27. Ap. 21,24, 26. — 3) *†splendor luminis*: δ. τοῦ φωτός A. 22,11; 1 C. 15,40 s. 2 C. 3,7; de angelo Ap. 18,1; de Christo, Moyse, Elia in monte Thabor L. 9,31 s.; δ. Θεοῦ, Κυρίου dicitur splendor, qui est divinae praesentiae signum L. 2,9. A. 7,55; Ap. 21,23; id quod pulchritudine oculis placet, species venusta 1 P. 1,24 (Is. 40,6); 2 C. 3,8 ss, 18 b de splendore quodam spirituali; εἰκὼν καὶ δόξα splendida imago 1 C. 11,7. — 4) omnes significaciones *honor, gloria, magnificentia, splendor* quodammodo conjunguntur et in unum conflantur, ubi Deo rebusque divinis attribuitur δόξα = *majestas divina* (cf. **נָהָר יְהוָה בְּכָבֵד** de splendida apparitione Dei Ex. 16,7 al.): a) de ipso Deo (Patre): splendida quaedam praesentia Dei: R. 9,4. 2 P. 1,17 b (ὑπό c. gen. auctorem denotat). Ap. 15,8; 21,11,23; ipsa splendida plenaque majestatis essentia divina: ἀπαύγασμα τῆς δ. αὐτοῦ H. 1,3; R. 1,23. 2 C. 3,18 a; 4,6. Ju. 24; ita ut in contextu singulae quaedam perfectiones divinae contentur ut misericordia divina E. 3,16, potentia, sapientia etc. R. 6,4; πλοῦτος τῆς δ. dicuntur divitiae largitatis divinae ac misericordiae nobiscum sua bona communicantis R. 9,23 a. E. 1,18. C. 1,27; εἰς ἐπαινον (τῆς) δ. αὐτοῦ E. 1,12,14; Deus voc. Θεὸς δόξης = Deus cuius propria est gloria A. 7,2, δ. Πατὴρ τῆς δ. E. 1,17, Spir. S. τὸ τῆς δ. Πνεῦμα 1 P. 4,14; — b) de Christo, cuius personae propria est cuiusque naturae humanae communicata est *majestas divina, gloria qualis decet Deum* (nonnusquam verti possit *divinitas*, vel adjective *divinus*): J. 17,5,22; vocatur Κύριος τῆς δ. 1 C. 2,8 et fort. Ja. 2,1; de

dignitate «filii Dei», quam quo modo fieri potest nobiscum communicat J. 17,22; de gloria divinitatis ejus splendente in vita ac miraculis ejus: ἐθεασάμεθα τὴν δ. αὐτοῦ, δ. ως μονογενοῦς κτλ. J. 1,14, ἐφανέρωσεν τὴν δ. αὐτοῦ J. 2,11, cf. 11,40; de statu glorioso humanae naturae, quem Chrūs redivivus adeptus est: L. 24,26. Ph. 3,21 (gen. qual.), et in quem max. per ascensionem in caelum ingressus est: 1 T. 3,16. 1 P. 1,21; saepe de gloria ejus divinitatis et humanitatis splendente in secundo ejus adventu Mt. 24,30; 25,31. Mr. 13,26. T. 2,13. 1 P. 4,13 al.; gloria ejus caelestis aeterna 1 P. 5,1; δόξαι 1 P. 1,11 ea omnia comprehendit quibus Christus post mortem glorificatus est, resurrectio, ascensio, sessio ad dextram Patris, nominis exaltatio etc.; de regno ejus Messiano a prophetis praedicto: J. 12,41. Mr. 10,37; hinc genet. qual. θρόνος τῆς δ. Mt. 19,28; 25,31; C. 1,11; εὐαγγέλιον τῆς δ. τοῦ Χριστοῦ ‘ev. de gloria (divinitate) Christi’ 2 C. 4,4, 1 T. 1,11; Ja. 2,1 τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ’Ι. Χ. τῆς δόξης exponi potest: ‘fidem in Domini nostri J. Chr. divinitatem’. — c) de rebus et personis in quibus majestas divinitatis resplendet: δ. τῆς χάριτος E. 1,6; Χερουβεὶν δόξης H. 9,5. — 5) δόξα = *beatitudo caelestis*, praeium justorum: αἰώνιον βάρος δόξης 2 C. 4,17; ἐλπὶς τῆς δ. C. 1,27; add. genet. (auctoris) τοῦ Θεοῦ ets. R. 3,23; 5,2. 2 Th. 1,9; 2,14. 1 P. 5,10; R. 2,7,10; 8,18. 1 C. 2,7. Ph. 4,19. C. 3,4. H. 2,10 al. — 6) δόξαι 2 P. 2,10. Ju. 8 angeli nominantur et quidem, ut ex adjunctis probabile est, a angeli lapsi.

δοξάω, ft. δοξάσω, ao. ἐδόξασα, pf. P. δεδόξασμαι, ao. P. ἐδοξάσθην *† puto, existimō* [Plat.], *celebrem reddo, praedico*; — in NT *gloriā afficio*, i. e. 1) *verbis glorifico, laudibus celebro* Mt. 6,2. L. 4,15. A. 13,48; saepe de laudando Deo Mt. 5,16; 9,8. Mr. 2,12. L. 17,15; 23,47 al.; ratio laudis additur: ἐπὶ τινι L. 2,20. A. 4,21. 2 C. 9,18, ἐν τινι G. 1,24. 1 P. 4,16, ἐκ τινος 1 P. 2,12; δοξάζειν ἐαυτόν J. 8,54. Ap. 18,7. — 2) **honore afficio* [cfr. Esth. 6,6]: δ. τὸν Θεόν R. 1,21. 1 C. 6,20 (ἐν instrum.); J. 21,19. 1 C. 12,26; οὐχ ἐαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα non ipse sibi dignitatem sacerdotii sumpsit H. 5,5; τὴν δια-

χονίαν μου δ. 'magni facio' ac sedulo obeo R. 11,13; — Deum aliquo opere honoro, alqd. quod in ejus honorem cedit faciens aut subiens: σημαίνων ποίω θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν J. 21,19; J. 14,13; 15,8. 1 P. 4,11, 14r. — 3) gloriā celebrem reddo alqm. (vel alqd.), curans ut ejus dignitas cognoscatur et agnoscatur: δόξασόν σου τὸν Γιόν, ἵνα δὲ Γιός σου δοξάσῃ σε J. 17,1; J. 8,54; 11,4; 12,28; 16,14; 17,10. A. 3,13. 2 Th. 3,1 al. — 4) in vitam gloriosam induco alqm.: Ἰησοῦς οὕπω ἐδοξάσθη J. 7,39; J. 12,16; 17,5. R. 8,30 (aor. de re futura, ex parte Dei jam perfecta); quatenus passio est initium ac fundamentum gloriae Christi, ad eam refertur J. 12,23; 13,31s. — 5) †splendidum reddo (δόξα 3), pf. P. splendeo: καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἴνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης 'nam non splendet id quod splendet sub hoc respectu propter eminentem splendorem' 2 C. 3,10, i. e. Mosis ministerii splendor obscuratur, si cum apostolorum ministerio comparatur; χαρᾶ δεδοξασμένη 1 P. 1,8.

Δορκάς, ἀδος, ἡ Dorcas A. 9,36,39, nomen proprium graecum [Lcn. al.] simulque interpretamentum nominis aramaici Ταβιθά 'caprea, dammula'.*

δόσις, εως, ἡ (δίδωμι) 1) *datio*; δόσις καὶ λήμψις 'datio et acceptio', i. e. 'expensa et accepta', quae in rationes referunt mercatores [Sir. 41,24; 42,7]; unde S. Paulus facete scribit: οὐδεμίᾳ μοι ἔκκλησίᾳ ἔκοινώησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὅμεις 'nulla ecclesia mihi aliquid contulit [quod referrem] in librum datorum et acceptorum etc.', i. e. nulla mihi pecuniam donavit Ph. 4,15. — 2) *datum, donum*: Ja. 1,17 [Hom. ss.].*

*†**δότης**, ου, δὲ (δίδωμι) *dator, largitor* 2 C. 9,7 (e Prov. 22,9 ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ δότην: nusquam alibi).¹

✗**δούλαγωγέω** (cfr. παιδ-αγωγέω) *alqm. ut mancipium in servitutem abduco* [DSic. 12, 24]; 1 C. 9,27 δουλαγωγῶ τὸ σῶμά μου 'corpus mihi (rationi) subjectum reddo', vel, quia se S. Paulus cum pugile comparat, forte melius: 'corpus subjectum circumduco' sc. more pugilum, qui victum adversarium applaudentibus spectatoribus in arena velut servum sibi subjectum circumducebant.¹

δουλεία (minus bene Tdf. He. δουλία), ας, ἡ (δουλεύω) *condicio servi, servitus*: (οὐκ ἐλάβετε) πνεῦμα δουλείας donum divinum quale convenit statui servitutis R. 8,15; *subjectio sub lege Mosaica δουλεία vocatur* G. 4,24; 5,1 (cfr. A. 15,10); δ. φθορᾶς R. 8,21 *condicio servilis creaturarum quae per abusum hominum saepe peccato inservire coguntur*; H. 2,15 est ille timor servilis qui continuo mortis metu efficitur (genet. pendet ab ἔνοχοι — tamen nil impedit quominus δουλείας ab ἀπαλλάξῃ, φόβῳ ab ἔνοχοι dependere dicas —).*

δουλεύω (δοῦλος) 1) *proprie: servus sum, servio, servitum exhibeo*: abs. μᾶλλον δουλευέτωσαν magis, i. e. melius sua servitia obeant 1 T. 6,2; E. 6,7; τινί Mt. 6,24a. L. 16,13a. R. 9,12; de populo imperio alienigenarum subacto J. 8,33 (nam docuisse videntur pharisaei nullum alienigenarum in Judaeos imperium de jure subsistere ita ut oboedire deberent: FlJ. bell. 7, 8, 6). A. 7,7; δουλεύειν dicuntur subditi legis Mos. G. 4,25; de labore humili hominis liberi L. 15,29, it. Ph. 2,22 ubi constr. est mixta εκ ώς πατρὶ τέκνον (ἔμοι) ἐδούλευσεν et σὺν ἔμοι ἐδ. εἰς κτλ.

— 2) *sensu ethico et religioso partim in bonam partem partim in malam: Deo vel Christo servio* i. e. *Dei, Christi praecepta servo eumque religiose colo*, Mt. 6,24b. L. 16,13. A. 20,19. R. 12,11cr.; 14,18; 16,18. C. 3,24. 1 Th. 1,9, abs. R. 7,6; *oboedio, me accommodo, νόμῳ Θεοῦ* R. 7,25; *officia humilia caritatis praesto, δουλεύετε ἀλλήλοις* G. 5,13; δουλεύειν τῷ καιρῷ [Anth. IX 441] *tempori servire*, i. e. se diversis diversorum temporum rebus ac condicionibus accommodare R. 12,11r.; in malam partem [ἡδονᾶς Isocr., γαστρὶ Xen.]: *indulgeo, me dedo; μαμωνᾶ* Mt. 6,24. L. 16,13; R. 6,6 (16,18). G. 4,8s. T. 3,3.*

δούλη, ης, ἡ *serva, ancilla*; — 'Dei ancilla' = quae Deum colit Deoque se submittit, A. 2,18; ita Maria se appellat L. 1,38,48.*

δοῦλος, ου, δὲ *servus*; 1) *sensu proprio: a) qui in condicione servi est* Mt. 8,9; 26,51. L. 7,2 al.; opp. dominus Mt. 10,24; 13,27. 1 T. 6,1, liber 1 C. 12,13. Ap. 6,15; δοῦλοι vocantur etiam ministri digniores regum orientalium Mt. 18,23; 22,3 [1 Reg. 29,3. 4 Reg. 5,6]; ὑπὲρ δοῦλον supra con-

dicionem servilem evectum Phm. 16. — **b)** *qui alteri humilia servitia praestat* Mr. 10,44. 2 C. 4,5 al. (cfr. ὑπηρέτης). — 2) sensu ethico et religioso: **a)** in bonam partem; homo utpote Dei Domini servus: μωρφὴν δούλου λαβών Ph. 2,7; δοῦλος Χριστοῦ, Θεοῦ vocatur Christi, Dei pius cultor A. 2,18. E. 6,6. Ap. 1,1; 2,20 al.; Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἀν ἡμην genuinus Christi servus non essem G. 1,10; is qui in munere speciali Christo Deoque servit A. 16,17. R. 1,1. 2 T. 2,24. Ap. 10,7; Hebraei Deum regemve alloquentes pro ‘ego’ dicunt ‘servus tuus’ [1 Reg. 17,34. 2 Par. 6,19] L. 2,29. A. 4,29. — **b)** in malam partem: δοῦλοι ἀνθρώπων qui hominibus obsequuntur posthabitâ voluntate Dei 1 C. 7,23; δ. ἄμαρτίας R. 6,17,20. J. 8,34 (peccando vera libertas amittitur); δ. τῆς φθορᾶς rebus corruptibilibus servientes, ipsi obnoxii pernicieei 2 P. 2,19.

δοῦλος 3. adj. *serviens, subjectus*: τινά R. 6,19 bis [Soph. Oed. C. 921, Trach. 53. 301; τὸ δοῦλον ‘servitus’ Eur. Io. 556].*

δουλόω, ft. δουλώσω, ao. ἐδούλωσα, pf. P. δεδούλωμαι, ao. P. ἐδουλώθην: *servum facio, in servitutem redigo*; τινά A. 7,6; δεδούλωμαι τινι *alicujus mancipium (factus) sum* 2 P. 2,19; — metaph. δουλωθῆναι τινι *alicujus servum fieri, se addicere ac subdere alci*. R. 6,18,22; δουλῶσαι ἔαυτόν τινι *se alcs. servum facere, accommodando se illi iu rebus liberi arbitrii* 1 C. 9,19; οὖν πολλῷ δεδουλωμένος ‘vinolentiae deditus’ T. 2,3 (cf. δουλεύω 2); ὅπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἡμεν δεδουλωμένοι ‘elementis mundi (legi caerimoniali) eramus subjecti’ G. 4,3; οὐ δεδούλωται δ ἀδελφὸς . . . ἐν τοῖς τοιούτοις ‘non est (legis matrimonialis) servituti subjectus Christianus in talibus rerum adjunctis’ 1 C. 7,15 [Aesch. Hdt. ss.].*

δογῆ, ἥς, ἡ (δέχομαι) 1) *receptaculum, vas* [Eur. Pl.]. — 2) *susceptio hospitum ad epulas, convivium*; ποιεῖν δοχήν ‘instruere convivium’ L. 5,29; 14,13 [Gen. 21,8; 26,30. Esth. 1,3; Macho (280 a. C.) ap. Ath. 8 p. 348f.].*

δράκων, οντος, δ (δέρχομαι, ao. ἐδραχον: ab acri intuitu) 1) *draco, monstrum ac fabulosum quoddam animal*. [Hom. ss.] — 2) ex modo loquendi LXX: **serpens*; sic appellatur diabolus Ap. capp. 12, 13

passim, 16,13; 20,2 [Ex. 7,9,10,12 δράκων Ἰγν i. q. 15 δφις שְׁנָה; Dt. 32,33 al.; præterea LXX hoc nomine appellant *beluam marinam* Ps. 148,1, *crocodilum* Job 40,20 al.; v. Hagen II 114 s.].

δράσσομαι (δράξ, δραχός pugnus) 1) *pugnum seu manum aliqua re impleo*; 2) generatim: *alqd. vel alqm. manu prehendo, corripi, teneo, c. genet., raro acc.*; δ δρασσόμενος (LXX καταλαμβάνων = דָבַל capiens) τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν ‘qui sapientes ipsā eorum astutiā capit’, i. e. efficit ut astuta eorum consilia fallantur et ad exsequenda divina consilia inserviant 1 C. 3,19 ex Job 5,13. [Hom. ss.]¹

δραχμή, ἥς, ἡ *drachma*, nummus graecus; drachma attica argentea valebat tempore Christi fere 78 Pf. germ. = 97,5 centimes (Hagen III 557) L. 15,8s. in parabola.*

δρέπαρον, ου, τό (δρέπω carpo) *falx messorum vel vinitorum* Ap. 14,14—19; ἀποστέλλειν (Mr. 4,29) vel πέμπειν (Ap. 14,15,18) τὸ δρ. (ex hebr. לִגְמַד כַּלְשׂ Joël 4,13) ‘falcem messi admovere’.*

δρόμος, ου, δ (rad. δρεμ, ao. ἐδραμον) *cursus*; metaphorā S. Paulo familiari (G. 2,2) fidelis perseverantia servi Dei in suo munere usque ad mortem dicitur τὸν δρόμον πληροῦν A. 13,25, τελειῶσαι 20,24, τετελεχέναι 2 T. 4,7.*

Δρούσιλλα, ής, ἡ *Drusilla*, Agrippae I filia, IIⁱ soror, prius Azizi, Emisenorum regis, dein, illo deserto, Antonii Felicis, Judaeae procuratoris, uxor A. 24,24.¹

δύναμαι, 2. sg. δύνασαι vel δύνη, *imperf.* δ- vel ἐ-δυνάμην, ft. δυνήσομαι, ao. ἡδυνήθην vel (ep., ion.) ἡδυνάσθην: *possum, valeo, habeo expeditas vires vel potestatem alqd. faciendi*; 1) *in ordine physico possum* = mihi suppetunt vires expeditae et adminicula ad alqd. faciendum vel efficiendum; seq. inf.: οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν Mt. 5,36; ib. 6,27. Mr. 1,40. L. 1,20. 1 T. 6,16: possum alqd. utpote sufficienti scientia, experientia, exercitio instructus: τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν A. 27,43; Mt. 16,3; 22,46. L. 21,15. 1 C. 6,5. H. 4,15; 5,2. — 2) *in ordine juri-dico et morali*; a) *habeo jus et potestatem alqd. faciendi*: τίς δύναται ἀφίέναι ἄμαρτίας εἰ μὴ εἴς δ Θεός; Mr. 2,7; L. 5,21; 16,2. A. 25,11; 26,32 (‘posset suo jure liber

esse'). Ap. 14,3. — b) 'possum facere' = *mihi licet seu permissum est facere: οὐ δύναμεθα μὴ λαλεῖν 'non licet nobis non loqui'* A. 4,20; A. 17,19. 1 C. 14,31. 1 T. 6,7, sim. L. 14,26 s. — c) *impletis quibus-dam condicionibus fio alcis. effectus capax: ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἀνωθεν, οὐ δύναται λέειν τὴν β. τ. Θ. J. 3,3; Mr. 9,29. A. 15,1. 1 C. 15,50.* — 3) *in ordine psychologico* = ad rem arduam subeundam *habeo satis animi, me alqd. posse confisus facere paratus sum: δύναται πιεῖν τὸ ποτήριον . . .; 'potestisne bibere calicem . . .? Mt. 20,22. Mr. 10,38 s.; alqs. dicitur alqd. non posse, quia bona voluntas deficit seu quia ab re nimis abhorret ets.: οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἔμπον J. 8,43; J. 6,60; 12,39. 2 T. 3,7. Ap. 2,2.* — 4) res dicitur *posse* effectum producere (sive suā naturā sive Dei institutione) Mr. 7,15,18. G. 3,21. H. 10,11. Ja. 3,12. — *Ex communi hominum loquendi more saepe «non possum» dicitur minus stricto sensu:* a) alqd. facere nequeo, nempe sine damno vel incommodo: οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναι σοι L. 11,7; Mr. 1,45; 6,19. L. 6,39. 2 C. 3,7; b) non possum facere, nempe quia ita agere esset imprudens, inconveniens, indecens: μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος νηστεύειν κτλ.; Mr. 2,19; Mt. 9,15. L. 6,42; 14,20. 1 C. 3,1; 12,21; c) alqd. fieri non potest = est logice aut psychologicē impossibile ut fiat, certo numquam fiet ut . . .: δὲ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ . . . οὐ δύναται ἀμαρτάνειν (animadverte vim ptcⁱ pf. P. et infⁱ praes.!) 1 J. 3,9; ib. 4,20. Mr. 3,23. — *De constructione verbi:* a) sequitur infinitivus plerumque aoristi, rarius praesentis (A. 26,32 inf. pf. 'liber esse'). Quae constructiones eo differunt, quod inf. praes. statum permanentem, actuum iterationem, consuetudinem ets. connotat, — inf. aor. hac notā caret, ut μὴ δύνανται πενθεῖν; 'in luctu esse' Mt. 9,15; δύνασθε καθ' ἔνα προφητεύειν sc. quotiens occasio se praebet 1 C. 14,31; Mt. 6,24; 12,34. J. 15,5. 1 J. 3,9; 4,20; — infinitivus, ubi facile mente suppletur, omittitur Mt. 16,3. Mr. 6,19 al.; 1 C. 3,2 supple βρώματι χρῆσθαι; — b) de re quae fieri poterat, sed facta non est, dic. ἐδύνατο (sine ἄν: Bl. § 63, 4; nos dicimus 'man hätte können: on aurait pu') Mt. 26,9. A. 26,32. — c) cum pron. neutr.

εἰ τι δύνη Mr. 9,22; ὑπὲρ δ δύνασθε supra vires 1 C. 10,13; L. 12,26. 2 C. 13,8.

δύναμις, εως, ἡ ↑ *potentia, potestas*

1) *quarumvis personarum potestas, potentia, facultas, a) sita in propria uniuscujusque natura, indole, opibus etc.* Mt. 25,15. A. 3,12; 4,7. H. 11,11; κατὰ δύναμιν καὶ ὑπὲρ δύναμιν 'pro viribus, quin etiam supra vires' 2 C. 8,3, ὑπὲρ δ. supra humanarum virium mensuram 1,8. — b) *sita in robore* (opp. debilitas): *robur corporis gloriosi* 1 C. 15,43; *potentia divinitus homini data per gratiae auxilium aut per charisma ut zelus, robur animi, charisma miraculorum: ἐνδύσασθαι δύναμιν L. 24,49; A. 1,8; 4,33; 6,8. 1 C. 2,4; 4,19 s. E. 3,16. C. 1,11; quod robur dic. πνεῦμα δυνάμεως* 2 T. 1,7, δύναμις Θεοῦ (a Deo data) 2 T. 1,8. 1 P. 1,5 al., δ. τοῦ Χριστοῦ 2 C. 12,9, δ. Πνεύματος R. 15,13,19. L. 4,14; δ. Ἡλίου qualem Elias habuit L. 1,17; *vis seu potentia angeli* (etiam mali) L. 10,19. 2 P. 2,11. Ap. 13,2. — c) *potestas miraculorum patrandlerum, quae, dum fit miraculum, velut e corpore thaumaturgi egredi dicitur* Mr. 5,30. L. 6,19; 8,46; plur. Mt. 13,54; 14,2. Mr. 6,14. 1 C. 12(10?),28, 29 (accus.! sc. ἔχουσιν). H. 6,5. — 2) *speciatim Dei et Christi potestas, a) Dei omnipotentia, qua in ordine naturae et gratiae efficit ac mandat quidquid vult: Mt. 22,29. Mr. 12,24. L. 1,35; 5,17 (δ. Κυρίου in Christo operans). R. 1,20 al.; imperium Dei supremum Ap. 11,17 (cfr. infra 4 a).* — b) *Christi potestas ac divina potentia, quam habet ut Deus H. 1,3; potentia ejus cui subjacent daemones L. 4,36; potentia Christi exaltati 2 P. 1,16. 1 C. 5,4, judicis venturi Mt. 24,30. Mr. 13,26. L. 21,27. 2 Th. 1,7; Christus est sacerdos κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλότου, i. e. ita ut mensura durationis sacerdotii sit vis vitae ejus immortalis H. 7,16; υἱὸς Θεοῦ ἐν δυνάμει (ἐν IV d) 'Filius Dei praepotens' R. 1,4. — 3) *potentia seu potestas quae in rebus inest: a) i. q. potentia, efficacitas; [cl.] ἐν δ. 'potenter, efficaciter' Mr. 9,1. C. 1,29. 1 Th. 1,5. 2 Th. 1,11; δ. σημείων R. 15,19; — vehementia ignis, lucis ets.: H. 11,34. Ap. 1,16; δ. τοῦ στρήνους Ap. 18,3. — b) potestas, significatus verborum: Sinn, Inhalt [Plat. al.]: δ. τῆς φωνῆς 1 C. 14,11; vis, momentum rei: γνῶναι τὴν δ. τῆς ἀναστά-**

σεως αὐτοῦ (die Bedeutung des Geheimnisses der Auferstehung Christi) Ph. 3,10; ἡ δύναμις τῆς εὑσεβείας ipsa vis et essentia pietatis (cui opponitur μόρφωσις εὑσεβείας ‘pietatis quaedam species’) 2 T. 3,5. — 4) *per metonymiam persona vel res potens dicitur δύναμις*: a) Deus dicitur ἡ δύναμις Mt. 26,64. Mr. 14,62 (rabbi πάροβας: Dalman, d. Worte Jesu 165), ἡ δ. τοῦ Θεοῦ L. 22,69, δύναμις ‘Τύπος L. 1,35; 2 P. 1,3. — b) δυνάμεις angelorum quidam ordo (de quo v. Ps. Dion. Areop., Migne III, 238 ss) E. 1,21. 1 P. 3,22, etiam lapsi angeli R. 8,38. 1 C. 15,24; pro angelo potenti duxisse videntur Simonem magum A. 8,10 [ἐπικαλοῦμαί σε τὴν μεγίστην δ. τὴν ὑπὸ Κυρίου Θεοῦ τεταγμένην: pap. mag. Deißmann I 19]. — c) exercitus [Plat. Xen. LXX]; metaphorice sidera dicuntur αἱ δ. τῶν οὐρανῶν Mt. 24,29. L. 21,26, sim. Mr. 13,25 [Is. 34,4]. — d) *res qua alcs. potestas manifestatur vel exercetur*: evangelium δ. Θεοῦ ἔστιν R. 1,16; 1 C. 1,18; lex Mosaica vocatur δ. τῆς ἀμαρτίας, utpote suis praecepsis occasiones peccandi praebens et sic peccata augens 1 C. 15,56. — e) δυνάμεις † *opera potenter facta, miracula* L. 19,37; c. synonymis τέρατα, σημεῖα A. 2,22; 8,13. 2 C. 12,12. 2 Th. 2,9 (sing.). H. 2,4; γίνονται δυνάμεις Mt. 11,21. Mr. 6,2. L. 10,13; δυνάμεις ποιεῖν Mt. 7,22; 13,58. Mr. (sing.) 6,5; 9,39. A. 19,11, δ. ἐνεργεῖν G. 3,5, hinc ἐνεργήματα δυνάμεων (gen. expl.) 1 C. 12,10.

δυναμώ † corroboro; pass. C. 1,11 [Ps. 67,29 al.]; i. q. convalesco ἀπὸ ἀσθενείας H. 11,34 Tdf. WH.

δυνάστης, οὐ, δ (δύναμαι) *potens*: 1) *princeps* L. 1,52; Deus 1 T. 6,15 [Soph. Ant. 608 de Jove; Pol. de regulis Hispaniae etc.; LXX]. — 2) **aulicus, minister regius* A. 8,27 [Gen. 50,4].*

†**δυνατέω** † *potens sum*: Christus δυνατής ἐν ὑμῖν ‘apud vos potens est’ etiam ad vos puniendo (cfr. 1 C. 11,30) 2 C. 13,3; — seq. inf. *valeo, possum* R. 14,4 cr. 2 C. 9,8 cr.*

δυνατός 3. (δύναμαι) 1) active: *potens*; a) seq. inf. (cfr. notam in fine arti δύναμαι): δ ἐπήγγελται, δυνατός ἔστιν καὶ ποιῆσαι ‘quod promisit, id valet efficere’ R. 4,21; L. 14,31. A. 11,17. R. 11,23 al. — b) seq. praepositio: δυνατὸς ἐν τινι ‘in re

validus s. excellens’ L. 24,19. A. 7,22; 18,24 (in intellegendis et interpretandis sacris libris); πρός τι ad alqd. efficiendum 2 C. 10,4 (τῷ Θεῷ aut dat. commodi, aut circumscriptio elativi ‘wunderbar mächtig’, cfr. art. ἀστεῖος). — c) absolute: *potens, validus*; a) universim, opp. ‘debilis’ 2 C. 12,10; οἱ δυνατοί R. 15,1 firmae ac sanae conscientiae; δυνατοί 2 C. 13,9 christiani solidae fidei et virtutis (erga quos apostolus ἀσθενεῖ, non potest eos punire); δ δυνατός sc. Deus L. 1,49. — β) *auctoriitate pollens*: οἱ ἐν ὑμῖν δ. ‘ii inter vos qui auctoritate eminent’ A. 25,5; 1 C. 1,26. Ap. 6,15 r. — γ) τὸ δυνατόν (cfr. δ IV 1 d) *potentia* R. 9,22. — 2) passive: *qui, quod fieri potest, possibilis*; conotatur persona efficere valens: δ. τινί Mr. 9,23; 14,36. A. 20,16, παρὰ τινι Mt. 19,26. Mr. 10,27. L. 18,27; — δυνατόν ἔστιν seq. acc. c. inf. *fieri potest ut* A. 2,24; ‘si fieri potest’ εἰ δυνατόν ἔστιν Mt. 26,39. Mr. 14,35, εἰ δυνατόν Mt. 24,24. G. 4,15, add. τὸ ἔξ ὑμῶν ‘quatenus ex vobis pendet’ R. 12,18.

δύνω L. 4,40, ao. ***ἔδυνα** [ib. v. l.; LXX. Pol. al.] vel, formis a verbo δύω mutuatis, **ἔδυν** [cl.] Mr. 1,32 (nWH.) vel †**ἔδυσα** ib. WH., L. 4,40 cD: *ineo, subeo, mergor*; de sideribus occidentibus, in NT ll. cc. de sole.*

δύο (nom., gen., acc.), dat. δυσίν [Hippocr. Aristot. al.]: *duo*; conjungitur cum forma plurali nominum: δύο χιτῶνας Mt. 10,10, ἀσσαρίων δύο L. 12,6; οἱ δύο ‘ambō’ de duabus modo commemoratis Mt. 19,5. J. 20,4. E. 2,15; seq. ἐκ ‘e numero ...’ Mt. 18,19 cr. L. 24,13, vel solus gen. part. A. 10,7; 19,22 al.; ‘bini’ = ἀνά δύο L. 9,3; 10,1 (ἀνά 2) vel κατὰ δύο 1 C. 14,27 (κατά II 5) vel *δύο δύο Mr. 6,7 [Gen. 7,9 al. pOx. I 121 τρία τρία]; σχίζεσθαι εἰς δύο (sc. μέρη, quod addit cD) Mt. 27,51. Mr. 15,38.

δύσ- *male, difficulter, aegre*.

***δύσ-βάσταντος** 2. (βαστάζω) *paene importabilis* prae gravitate [Prov. 27,3; Philo] Mt. 23,4. L. 11,46.*

δυσεντερία, ας, ἡ t. r. [Hdt. al.] et †**δυσεντέριον**, οὐ, τό [Phryn. Moeris] t. cr. (δυσ-έντερος) *intestinorum tormina, dysenteria*: Ruhr A. 28,8.¹

δυσ-ερμήνευτος 2. (έρμηνεύω) *difficilis ad interpretandum seu explicandum, obscurus*

[Philo, DSic.]: λόγος δ. λέγειν ‘tractatio difficulter dicendo explicabilis’ H. 5,11 (inf. ut in δυσμαθής ἴδεται Eur. Med. 1196 ‘difficulter visu agnoscibilis’).¹

δύσ-κολος 2. (cui aegre κόλον cibum gratum invenias, «heikel»; v. Athen. 6 p. 262 a) 1) de homine: *stomachosus, morosus.* [Eur. Plat.] — 2) de re: *molestus, difficilis:* δύσκολόν ἔστιν ‘difficile est’ Mr. 10,24 [δ. μαθεῖν X. Oec. 15, 10].¹

δύσκολως adv. 1) *aegre, gravate.* [Pl. Isoer.] — 2) †*aegre = difficulter* Mt. 19,23. Mr. 10,23 (cfr. 24). L. 18,24.*

δύσμη, ḥζ, ḥ (δύνω) fere tantum plur. δυσμαί: 1) siderum ac max. solis *occasus;* 2) *regio solis occidentis, occidens;* ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν = ab omnibus terrae plagis Mt. 8,11. L. 13,29; ἀπὸ δυσμῶν = in parte occidentali (ἀπό 2 d) L. 12,54. Ap. 21,18; ἔως δυσμῶν Mt. 24,27 [Hdt. ss., add. vel om. ήλίου].*

δύσ-νόητος 2. (δυσ-, νοέω) *intellectu difficultis* 2 P. 3,16 [Aristot. ss.].¹

δύσφημέω (δύσ-φημος mali ominis; maledicus; qui male audit) 1) *mali ominis verbis utor* [Soph. Plut.]. — 2) *male dico, conviciis afficio, τινά:* pass. 1 C. 4,13 cr. (nBr.) [Aesch. Soph. Eur.].¹

δύσφημία, ας, ḥ ↑ 1) active: *maledictia, convicium* [Soph. DHal, al.]. — 2) passive: *mala fama, ignominia* 2 C. 6,8 [Soph. frg. Poll.].¹

δύνω cf. δύνω.

δώδεκα *duodecim;* δώδεκα ἔτη Mt. 9,20, ἔτῶν δώδεκα Mr. 5,42; οἱ δώδεκα per eminentiam sunt *duodecim Christi apostoli, apostolorum collegium* Mt. 26,14,20. Mr. 4,10. L. 9,12. J. 6,67, etiam numero immunito 1 C. 15,5 vel *Matthia suffecto* A. 6,2.

δωδέκατος 3. ↑ *duodecimus* Ap. 21,20.¹

†**δωδεκάρχυλον,** οὐ, τό (neutrūm adjī δωδεκά-φυλος ex 12 tribubus constans: λαὸς δ. orac. Sib.) *populus duodecim tribuum, pop. Israël,* A. 26,7. [Clem. 1 Cor. 55; Protev. Jac. c. 1; cf. τετράφυλος ets.].¹

δῶμα, ματος:, τό 1) *aedes, domus.* — 2) *cenaculum, conclave.* — 3) **tectum, max. illud tectum planum seu solarium domuum orientalium, ubi saepe morari solent* Mt. 24,17. L. 5,19; 17,31; pro diverso situ domūs est aut locus sat solitarius, precanti aptus: A. 10,9, aut omnium conspectui

patens: Mt. 10,27. L. 12,3 [Deut. 22,8; pTebt. 241].*

δωρεά, ḥς, ḥ (cf. δωρέω) *donum, max. donum gratis ex benevolentia datum* (Schmidt 106, 4); A. 11,17. H. 6,4. R. 5,15 (de iis omnibus beneficiis, quae Christus nobis promeruit et confert). 2 C. 9,15 (de eminenti gratia Corinthiis collata, quae se in toto collectarum negotio manifestavit); seq. genet. epexeg. A. 2,38; 10,45. R. 5,17. E. 3,7; seq. genet. datoris: J. 4,10. A. 8,20; κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ εἼ mensurâ, quâ Christus suum donum conferre voluit E. 4,7. [Aesch. Hdt. ss.].*

***δωρεάν** adv. (acc. vocis praecedentis; e phrasibus διδόναι, λαμβάνειν τι δωρεάν alqd. *dono seu gratis dare, accipere*) 1) *gratis, gratuito,* ita ut id quod datur non detur pro pretio vel mercedis loco aut propter meritum ejus qui accipit: Mt. 10,8. R. 3,24. 2 C. 11,7. Ap. 21,6; 22,17; οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, opp. sed laborando ipsi nobis victum meruimus 2 Th. 3,8. [Polyb. 18, 17, 7; LXX Gen. 29,15 pTebt. 118 al.]. — 2) *per oxymororum in s. libris (ut hebr. בְּנֵי) vox transfertur in malam partem: *immerito, sine justa causa:* ἐμίσησάν με δωρεάν J. 15,25 (Ps. 68,5); ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν ‘ergo Christus frustra mortuus est’, i. e. non habuit sufficientem rationem mortis subeundae G. 2,21.*

δωρέω, in NT solum med. **δωρέομαι,** aο. ἐδωρησάμην, pf. δεδώρημαι: *dono, largior,* τί τινι Mr. 15,45; ώς πάντα ἡμῖν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ (subj.) τὰ πρὸς ζωὴν . . . (obj.) δεδωρημένης ‘quoniam omnia nobis ejus divina potentia, quae ad vitam pertinent, largita est’ 2 P. 1,3; ib. 4.*

δώρημα, ματος:, τό ↑ *donum* Ja. 1,17; ita appellatur redemptio generis humani per Christum R. 5,16. [Xen. Aristot.].*

δῶρον, οὐ, τό *donum, munus honorificum,* ap. LXX etiam pro בְּנֵי מִצְרַיִם, נָבָרָה donarium, pecunia templo donata, sacrificium Deo oblatum. — In NT 1) *donum quodlibet* Ap. 11,10; Θεοῦ τὸ δῶρον (= Θεοῦ δῶρόν ἔστιν τὸ δῶρον) ‘Dei donum est id donum (de quo agimus)’ E. 2,8; προσφέρειν τινὶ δῶρα munera honorifica Mt. 2,11 [Gen. 43,25]; de pecunia templo donata L. 21,1,4 (t. r. He. Br. δ. τοῦ Θεοῦ δοναria Deo donata,

gen. poss., ut Lev. 21,6); de quibusvis donariis et sacrificiis Deo oblatis: προσφέρειν δῶρον Mt. 5,23,24 b; 8,4. H. 5,1; 8,3 s.; 9,9; Mt. 5,24 a; 23,18 s. H. 11,4. — 2) haec vox Mt. 15,5. Mr. 7,11 ponitur pro voce hebr. בְּנֵי eo speciali sensu quo Judaei

hoc vocabulo utebantur vel potius abutebantur ut sibi aliqua re aut actione interdicerent, de qua re v. art. κορβάν nr. 2.*
†δωροφορία, ας, ἡ (δωροφορέω) donorum perlatio R. 15,31 Lachm. Br. [Alciph. Poll.].¹

Ε

έάν interjectio mirantis aut indignantis aut cohortantis [tragg. Plat.]: fortasse Mr. 1,24 r. L. 4,34 (versiones veterum interpretantur ‘sine!’ ab έάω).*

έάν 1. (pro εἰ ἀν: cfr. art. ἀν I) **si**, particula condicionalis, de cuius in NT usu cfr. Blaß § 65, 4; 1) *universim* έάν *cum conjunctivo usurpatur, si condicio sola enuntiatur*, nec hanc verificatam esse aut positive innuitur aut negatur (εἰ I 1, 2); — ponitur **a)** *de re praesenti*: έάν θέλησι, δύνασαι με καθαρίσαι ‘si vis, potes me mundare’ Mt. 8,2; J. 21,22 s. (έάν prorsus incertum relinquit, velit necne). A. 5,38. 1 C. 4,15; *de re statim futura* Mt. 4,9; 9,21; 21,25. Mr. 8,3 al. — **b)** *saepe de re futura*: τότε έάν τις ύμην εἰπῃ . . ., μὴ πιστεύσητε ‘tunc si quis vobis dicet . . ., nolite credere’ Mt. 24,23; ib. 28,14. L. 10,6. J. 6,62. 2 C. 13,2 al. — **c)** *in NT semper etiam in sententiis pendentibus a tempore historico* (cl. tunc saepe εἰ et opt.) J. 9,22; 11,57. A. 9,2. — **d)** *in sententiis universalibus*: έάν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς; ύμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; ‘si salutatis fratres vestros tantum, quid eximii facitis?’ Mt. 5,47; ib. 5,13,23; 6,14. Mr. 3,24; 7,11; 9,43. L. 6,33. J. 12,26. 1 C. 14,14. 1 J. 1,6 ss. al. — 2) *sequitur a) conjunctivus praesens, si condicio est status, habitus, actio durans vel frequens*: έάν ἔχητε πίστιν ‘si habetis fidem’ Mt. 17,20; έάν νόμον πράσσης ‘si es observator legis’ R. 2,25; Mt. 6,22; 8,2. Mr. 9,47 (‘tibi scandalum est’). L. 6,33 (‘benefici estis erga’). 1 C. 11,14 s.; 13,1 (‘si habeo charisma linguae angelicae’). G. 5,2 (‘si retinetis praxin circumcisionis’) al. — **b)** *conjunctivus aor., si condicio est actio singularis aut ingressus in statum aut permanens in statu usque ad finem* (saepe verti potest in fut. exact.):

έάν τις ἐπιθῆ ‘si quis adjecerit’ Ap. 22,18; Mt. 4,9; 5,13; 6,14; 9,21. Mr. 3,24 et saepe; έάν μείνωσιν ώς κάγω 1 C. 7,8. — **c)** *indicativus futuri sigmatici* pro conjunctivo (ut in aliis enuntiatis secundariis) L. 19,40 cr. (nBr.); in codd. saepius, Bl. § 65, 5; — *indicativus praes. aut perf.* contra regulam communem: έάν οἴδαμεν ‘si scimus’ 1 J. 5,15; έάν ύμεῖς στήκετε 1 Th. 3,8 cr. — **3)** *copulatur έάν cum aliis particulis*: **a)** έάν μὴ *si non, nisi* Mt. 5,20; 6,15. L. 13,3 al.; si pendet a verbo negato, vertere possumus *ohne daß, ohne zu: sans que, sans c. inf.*: έάν μὴ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσιν ‘ils ne mangent pas, sans s’être lavé les mains’ (Crampon) Mr. 7,3: ib. 4; 10,30. Mt. 12,29; 26,42 (‘sans que je le boive’ Cr.); οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος έξ ἔργων νόμου (hīc mente repete: οὐ δικαιοῦται) έάν μὴ διὰ πίστεως G. 2,16 (cfr. εἰ μὴ Mt. 12,4. L. 4,26), item J. 5,19; οὐ — έάν μὴ (sine verbo ab έάν suspenso) Mr. 4,22 cr. (nBr.). — **b)** έάν περ vel έάν-περ *si* (cum emphasi efferendum), *tunc quidem si* H. 3,6 r. H.e.; 3,14; 6,3. — **c)** έάν καὶ *si etiam, si vel, licet* G. 6,1; έάν δὲ καὶ *quod si vel* 1 C. 7,11,28. — **d)** έάν τε — έάν τε *sive — sive* R. 14,8 bis [Kühner³ IV p. 300, 2 ab]. — **NB.** In codd. et edd. nonnusquam ἀν pro έάν ponitur.

***έάν II.** = ἀν I. (q. v.): *forte*; in lingua κοινῇ in sententiis secundariis relativis, temporalibus ets. mos invaluit ponendi έάν pro ἀν [exempla antiquissima enotata sunt ex papyris 3ⁱ et 2ⁱ saec. a. Chr. ap. Mayser p. 152, frequentissima sunt in papyris 1ⁱ et 2ⁱ saec. p. Chr., ut: δπότε έάν βούληται pRain. 24, 33; ἀρουρῶν πέντε ἦ δσων έάν ωσι 28,14; δπηνίκα έάν αἱρῆται 29,27]: in NT sic usurpatur pronomen δς έάν *qui* Mt. 18,19. A. 7,7. 1 C. 6,18 (sed

Mt. 7,9 r.; 21,24 δν ἐάν = 'quem si . . .'); substantive δς ἐάν, δ ἐάν *qui*, saepe = *quisquis, quidquid* Mt. 5,19; 16,19. Mr. 7,11; 13,11. A. 8,19. 1 C. 6,18 al.; — δσοι ἐάν *quotquot, omnes qui* Mt. 22,9 (nBr.). Ap. 3,19; ὅσα ἐάν *omnia quae* Mt. 18,18; — δπου ἐάν *ubi* Mt. 24,28, *quo* Mt. 8,19. Mr. 14,14 v.; οδ ἐάν *quo* 1 C. 16,6; — δσάκις ἐάν *quotiens* Ap. 11,6. — NB. 1) *Sententiae per ἐάν notatae sunt aut universales* = '-cunque': δπου ἐάν ἀπέρχη 'quocunque ibis' Mt. 8,19: Mt. 5,19; 11,27. Mr. 9,37. L. 7,23. C. 3,28 al.; — *aut de re, vel semel, futura*: δ ἐάν η δίκαιον 'quod justum erit' Mt. 20,4: Mt. 14,7. Mr. 10,35; 13,11; 14,14. A. 7,7. 1 C. 16,3,6. — 2) Semper sequitur conjunctivus verbi.

έαυτοῦ, ἡς, οῦ genet., dat. ω, η, ψ etc. 1) *pronomen reflexivum*, et quidem a) *pri-mario pron. refl. 3^{ae} personae: sui, sibi, se; παραλαμβάνει μεθ' έαυτοῦ ἐπτὰ ἔτερα πνεύματα πονηρότερα έαυτοῦ 'sumit secum 7 alios spiritus sese pejores'* Mt. 12,45; Mt. 14,15; 16,24 et saepe; genetivus loco *pron^{is}* poss.: τὸ έαυτοῦ σῶμα 'suum corpus' R. 4,19. L. 9,60; 11,21. 1 C. 7,2 al., in NT etiam praedictive collocatur: έαυτοῦ τοὺς πόδας 'suos pedes' A. 21,11, τὸ ἔργον έαυτοῦ 'suum opus' G. 6,4: L. 2,39 Br. et saepius ut v. l.; sine nomine τὰ έαυτῆς Mt. 6,34 r. 1 C. 13,5, τὰ έαυτῶν Ph. 2,4, τὸ έαυτοῦ 1 C. 10,24 'sua, suum'. — b) *usur-patur loco obsoleti pron^{is} refl. 1^{ae} et 2^{ae} pers. plur.* (Kühner³ III p. 571; Mayser p. 303): *καθαρίσωμεν έαυτούς 'purgemus nos'* 2 C. 7,1; *έφ' έαυτὰς κλαίετε 'vos ipsas deplorate'* L. 23,28; Mt. 3,9; 16,8; 23,31. Mr. 9,50; 14,7. L. 12,1; 16,9. H. 3,13; 10,25 al. [pTebt. 47, 31]; pro *σεαυτοῦ* occurrit J. 18,34 r. G. 5,14 r.; — c) *dictiones prae-positionales: ἀφ' έαυτοῦ, -ῶν 'sponte, ultro'* (cfr. ἀπό 2 c a) J. 7,18; 11,51 al.; propter divinarum personarum inter se relationem negatur *Filiū* J. 5,19 aut *Spiritu* S. J. 16,13 alqd. facere ἀφ' έαυτοῦ; 2 C. 3,5 per ἀφ' έαυτῶν proximus fons, per ἔξ έαυτῶν ultimus fons designatur idoneitatis; ἐν έαυτῷ 'apud animum suum' Mt. 3,9; 16,7. Mr. 2,8. A. 10,17 al.; ἐν έαυτῷ γενέσθαι suī plene conscientum fieri A. 12,11 [Xen. An. 1,5, 17]; εἰς έαυτὸν ἐλθεῖν [DSic. Epict.] 'ad se redire, resipiscere' L. 15,17; πρὸς έαυτόν 'apud se' = ap. animum suum

L. 18,11 [2 Mach. 11,13], 'ad se' = domum L. 24,12. J. 20,10; παρ' έαυτῷ 'apud se' = domi suae 1 C. 16,2 [Xen. mem. 3, 13, 3]; καθ' έαυτόν 'solus, seorsim' A. 28,16. Ja. 2,17 (fides sola sine operibus). — 2) *loco pron^{is} reciproci ἀλλήλων* [Hdt. Thuc. Xen. pap.; v. Mayser p. 304]: a) in 3^a persona: *inter se; διελογίζοντο ἐν έαυτοῖς* Mt. 16,7 (parall. Mr. 8,16 πρὸς ἀλλήλους) 'inter se colloquebantur'; it. Mt. 21,25,38. Mr. 9,10 (si conjungis πρὸς έαυτοὺς συγζητοῦντες); 10,26 (nWH.); 11,31; 12,7; 14,4; 16,3. L. 20,5,14 r. Br.; 22,23; 23,12. J. 7,35; 12,19. A. 28,29; fort. L. 7,49. R. 1,24; — b) in 1^a vel 2^a persona: *inter nos, vos; εἰρηνεύετε ἐν έαυτοῖς 'pacem inter vos habete'* 1 Th. 5,13; Mt. 16,8. Mr. 9,33 r. 1 C. 6,7. E. 4,32; 5,19. C. 3,13,16. 1 P. 4,8,10; fort. Ja. 2,4. — NB. Quoniam etiam sensu reflexivo dic. ἐν έαυτῷ λέγειν L. 7,39; 16,3, διαλογίζεσθαι L. 12,17, quibusdam locis de sensu ambigi potest; versiones syr. copt. arm. sensum refl. et recipr. distinguunt. Ad sensum reciprocum noli trahere Mr. 2,8 (statim explicatur per ἐν ταῖς καρδίαις δ.); 6,51. L. 3,8. R. 1,27. Ph. 2,3 (sensus 'alter alterum *sibi* praestare existimet'). H. 10,25.

έάω, *imperf. εἴων, ao. εἴασα: 1) sino, permitto; seq. acc. et inf.: οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν* L. 4,41; A. 14,16; 23,32; 27,32; 28,4, *inf. pass. Mt. 24,43. 1 C. 10,13; inf. facile suppletur A. 16,7; 19,30.* — 2) *missum facio, desisto a persona vel re, libere agere vel abire alqm. sino* [Hom. Soph.]: *έάσατε αὐτούς* A. 5,38 r.; Ap. 2,20 r.; *τὰς ἀγκύρας εἴων εἰς τὴν θάλασσαν 'ancoras in mare delabi sinebant'*, sec. Blass 'in mari relinquebant' A. 27,40; *absolute: έᾶτε! έώς τούτου! 'desinite! ne ultra!'* L. 22,51 (v. Knab.). — Cfr. art. έα.*

έβδομηντα septuaginta; A. 7,14; 23,23; de 70 discipulis L. 10,1,17, qui sec. cBD probabilius erant septuaginta duo.

έβδομηντάκις adv. *septuagies*; Mt. 18,22 (ut LXX Gen. 4,24) opponuntur ut numerus minor et permagnus ἐπτάκις 'septies' et **έβδομηκοντάκις** ἐπτά 'septuagies septena(s vices)'. — NB. Dictionem graecam recte ita verterunt syr. copt. goth. arm. slav.; **שְׁבֻעִים וְשְׁבֻעָה** Gen. 1. c. et «*sep-tuagies septies*» Vulgatae valet '77 ies'.¹

έβδομος 3. *septimus* J. 4,52 al.; ή **έβδομη** sc. **ἡμέρα** H. 4,4.

Ἐβερ, ὁ (Ἑβρ) *Eber* (codd. plur.), *Heber*, filius Sale L. 3,35.¹

Ἐβραιός 3. ↓ *hebraicus* L. 23,38 r. He. Br.¹

Ἐβραῖος, οὐ, ὁ (Ἑβρή, aram. עַבְרִי) *Hebraeus*, quo nomine (ab עַבְרֵי 'regio trans [flumen] sita') primum Gen. 14,13 Abraham, qui trans Jordanem in Palaestinam immigraverat, ac deinceps Israëlitae appellantur; est nomen quo haec natio ab aliis distinguitur, cum 'Israëlite' sit nomen patronymicum ac religiosum (Cornely, *Introductio*² I p. 252; Gesenius, hebr. *Handwörterbuch*³ 584 a): 2 C. 11,22. Ph. 3,5; distinguuntur A. 6,1 'Ἐλληνισταί' (q. v.) et 'Ἐβραῖοι' i. e. christiani origine Ju-daei in Palaestina degentes hebraicâque seu aramaicâ lingua utentes.*

† **Ἐβραῖος**, ἕδος, ἡ (fem. ad 'Ἐβραῖος' FlJ. ant. 2, 9, 5 et ad 'Ἐβραῖκός', v. Kühner³ II p. 274, 1) *Hebraea, Hebraica*; τῇ 'E. δια-léktῳ A. 21,40; 22,2; 26,14 'lingua hebraicâ', i. e. probabilissime ubique idiomate aramaico Palaestinensi; cf. art. seq.*

* **Ἐβραῖστι** (ἐβραῖζω 'lingua hebr. utor' FlJ. bell. 6, 2, 1) *hebraice, lingua hebraicâ*; 1) *lingua antiquorum Hebraeorum sacro-rumque librorum VTⁱ propriā*: Ap. 9,11; 16,16 (ita etiam Sir. prolog.; FlJ. ant. 10, 1, 2 et fere ubicunque τῇς 'Ἐβραῖων γλώττῃς' ets. mentionem facit). — 2) *lingua illâ aramaicâ, quâ Judaei Palaestinenses tempore Christi utebantur in commercio cotidiano*: J. 5,2; 19,13,17,20; 20,16 cr. (nBr.; ita ἐβραῖειν FlJ. bell. 6, 2, 1). — NB. Loquebantur igitur Judaei de his duobus idiomaticis vulgo non ut de linguis diversis, sed ut de duabus formis ejusdem linguae hebraicae. Cum quo dicendi more conferri potest, quod singulae tribus Germanorum, si suis dialectis vulgaribus utuntur, quantumcunque eae a lingua germanica in scholis ac libris usurpata et inter se discrepent, tamen se germanice loqui ajunt; item Graeci hodierni 'graece loqui' et 'graece scribere' dicuntur, quamquam haec sunt idiomata valde inter se diversa.*

✗ **ἐγγίζω**, ft. -ίσω et att. -ιῶ, ao. ἤγγισα, pf. ἤγγιξα (ἐγγύς) 1) trans.: *prope admoveo*. [Pol. LXX]. — 2) intrans.: *prope accedo, appropinquō*; perf. = *prope absum* [Pol. LXX ss.]; dic. a) de motu locali: abs.

πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν 'antequam ille prope accesserit' A. 23,15; c. dat. τῇ πύλῃ 'ad portam' L. 7,12; 15,1,25. A. 9,3 al.; seq. εἰς Mt. 21,1. Mr. 11,1. L. 18,35; 24,28, δπου 'quo' L. 12,33; — perf. = *prope sum* Mt. 26,46. Mr. 14,42. — b) de tempore: ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν Mt. 21,34; L. 21,28; 22,1. A. 7,17. H. 10,25; — perf. = *prope insto, mox futurus sum*: ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικεν Ja. 5,8; Mt. 3,2; 4,17; 26,45. Mr. 1,15. R. 13,12 al. — c) aliter: de Dei et hominum inter se accessione, c. dat. Mt. 15,8 r. (ex Is. 29,13). H. 7,19. Ja. 4,8; μέχρι θανάτου ἤγγισεν 'haud multum abfuit quin moreretur' Ph. 2,30 [εἰς θάνατον Job 33,22].

ἐγγράφω, pf. P. ἐγγέγραμμαι: *inscribo*; seq. ἐν τινι in alqa. re ceu tabula 2 C. 3,2s.; nomen in album refiero L. 10,20 cr. (nHe).*

ἐγγυός, οὐ, ὁ *sponsor, fidejussor, praes, germ. Bürge* [Xen. Aristot. Pol.]: Jesus est Novi Foederis ἐγγυός sponsor, H. 7,22, quia per eum mediatorem illud initum ac firmatum est.¹

ἐγγύς, adv., compar. **ἐγγύτερον**: *prope* [Hom. ss.]; 1) de loco: ἐγγὺς εἶναι 'prope abesse' J. 19,42; plerumque c. gen. termini: ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ J. 3,23: 6,19,23 al., c. dat. A. 9,38; 27,8, casus anceps L. 19,11. A. 1,12; huc refer metaphoras: ἐγγὺς εἶναι ἐπὶ θύραις = brevi venturum esse Mt. 24,33. Mr. 13,29, ἐγγὺς εἶναι eodem sensu Ph. 4,5. — 2) de tempore: ἐγγὺς εἶναι 'prope instare, mox futurum esse' Mt. 24,32; 26,18. Mr. 13,28. L. 21,30 s. J. 2,13; 6,4. Ap. 1,3; 22,10; vice versa etiam res ab exitu qui ei imminet dicitur *prope abesse* H. 6,8; 8,13; compar.: νῦν ἐγγύτερον ἡμῶν (sc. ἔστιν) ἡ σωτηρία 'nunc propior nobis est salus' R. 13,11. — 3) aliter: ἐγγύς σου τῷ ρῆμά ἔστιν 'verbum tibi prope adjacet', in tua potestate est positum R. 10,8; ἐγενήθητε ἐγγύς ad Deum, salutem, veram fidem prope accessistis (cf. μακράν) E. 2,13, hinc οἱ ἐγγύς E. 2,17, cfr. Ps. 148,14.

ἐγείρω, ft. ἐγερῶ, ao. ἤγειρα, pf. P. ἐγήγερμαι, ao. P. ἤγέρθην: generatim activum significat *excito, surgere facio, medium et passivum excitor, surgo, solus imper. act. ἐγειρε intransitive = surge*: [Eur.]; ἐγειραι in nonnullis codd. (t. r. Mt. 9,5 al.) est potius deterior scriptio ejusdem formae, at

= ε, Bl. § 3, 7. — Itaque 1) *dormientem excito, expergefacio*, a) proprie: [Hom.]: Mt. 8,25. A. 12,7; pass. *expergefio, evigilo* Mt. 2,13 s., 20 s.; add. ἀπὸ τοῦ ὅπνου Mt. 1,24 v., it. de somno socordiae ac tepiditatis R. 13,11, it. ἔγειρε! E. 5,14. — b) in NT saepe: alqm. a somno mortis *excito, mortuum ad vitam revoco* (cfr. Sir. 48,5. 4 Reg. 4,31); add. ἐκ νεκρῶν J. 12,1,9. A. 3,15. R. 4,24; abs. Mt. 10,8. J. 5,21. A. 5,30. 1 C. 6,14; pass. *ad vitam revocor, revivisco, resurgo*: add. ἀπὸ τῶν νεκρῶν quasi ‘a numero mortuorum eximor’ Mt. 14,2; 27,64; 28,7, ἐκ νεκρῶν Mt. 17,9 v. Mr. 6,14. J. 2,22. R. 6,4 al.; abs. Mt. 11,5; 16,21. Mr. 12,26; 14,28. L. 24,6. R. 4,25. 1 C. 15,13 ss. al.; ἔγειρε ‘revivisce!’ L. 8,54 WH. He., cfr. 7,14. — 2) **sedentem, cubantem, lapsus genibusve nixum surgere facio, erigo*: Mt. 12,11. Mr. 9,27. A. 3,7; 10,26; *sanum surgere facio aegrotum*: Mr. 1,31, prob. etiam Ja. 5,15; pass. ἔγειρομαι *me a cubitu, lapsu, sessione erigo, surgo*: dic. de eo qui mensae accubuit Mt. 9,19. L. 13,25. J. 13,4; 14,31, de eo qui sedit Mt. 17,7. 26,46. Mr. 14,42. J. 11,29, it. ἔγειρε Mr. 3,3, de eo qui dormivit Mt. 8,26; 25,7. Mr. 4,27. L. 8,24 v. (cf. Mt. 8,26); 11,8, de eo qui aegrotus jacuit Mt. 8,15; 9,6 s. Mr. 2,12, qui lapsus hūmi jacuit A. 9,8; ἔγειρε! ‘surge’ Mr. 3,8 (ubi additum εἰς explicatur ex om. καὶ στῆθι L. 6,8); 10,49. L. 6,8, e contextu ‘surge sanus’ Mt. 9,5 s. Mr. 2,9, 11. L. 5,23 s. J. 5,8. A. 3,6 r. He. Br., ‘surge viva’ Mr. 5,41. L. 8,54; *aedem dirutam restauro ναόν* J. 2,19. — 3) *facio ut alqs. seu alqd. surgat, i. e. appareat, oriatur, in publicum prodeat, manifestetur ets.* [LXX = קָרְבָּן, תְּהִרֵּם, ut Jdc. 2,18 ἔγειρεν κριτάς, 3,15 σωτῆρα, Prov. 10,12 νεῖκος etc.]: Mt. 3,9. L. 3,8. A. 13,22 s.; κέρας ‘crescere facio’ L. 1,69, θλῖψιν Ph. 1,17; pass. *exsisto, in publicum prodeo*: Mt. 11,11; 24,11,24. Mr. 13,22. L. 7,16. J. 7,52; *testis exsisto* Mt. 12,42. L. 11,31; *animo hostili surgo contra alqm.* Mt. 24,7. Mr. 13,8. L. 21,10.

ἔγερσις, εως, ἡ 1) ab ἔγειρω: *excitatio, erectio*. [Pl.] — 2) ab ἔγειρομαι: **surrectio, actus surgendi* Ps. 138,2; Mt. 27,53 = *resurrectio a mortuis*. [evigilatio Hippocr.]¹

ἔγναθετος, δ, ἡ (ἔγ-καθ-ίημι ‘immitto’) qui alqo. clam ac dolose mittitur, homo ad

alqd. *subornatus*, vg. *insidiator* L. 20,20 [Pl. Axioch. 368 e; Pol.; Job 19,12; 31,9].¹

*ἔγναίνια, ων, τά encaenia, festum illud sollempne quod Judas Machabaeus singulis annis inde a 25° die mensis Casleu (Nov.-Dec.) per octo dies agendum instituit in memoriam restituti cultūs veri Dei in templo Hierosolymitano ab Antiochi Epiphanis idololatriā purgato (1 Mach. 4,52; 2 Mach. 10,5; FlJ. ant. 12, 7; hebr. aram. חַנְכָּה): J. 10,22.¹

*ἔγ-πανίνω, ao. ἐνεκαίνισα, pf. P. ἔγκεκαίνισμαι: 1) *innovo, redintegro* [Ps. 50,12]. — 2) *itero* [Sir. 33,6]. — 3) *initio, dedico, sollemni ritu rem sacram suo usui trado* [3 Reg. 8,63 = חַנְכָּה] H. 9,18; 10,20 (= Christus hanc viam primus ingressus nobis patefecit).*

*ἔγ-πακέω (ἐν, κακός) proprie ‘in alqa. re malus sum seu male me gero’ [Pol. 4, 19, 10 *prave omitto alqd. facere*; Theod. Prov. 3,11, Symm. Gen. 27,46. Num. 21,5. Is. 7,16 = γένης pertaesus sum alcs. rei] *taedio alcs. rei vincor* ita ut ab ea cessem vel in ea neglegens evadam, *taedet, piget* me alcs. rei propter ejus inutilitatem aut difficultatem; abs. L. 18,1. 2 C. 4,1,16. E. 3,13; οὐκ ἔγκακω ποιῶν τι (ptc. ut in verbis desistendi et perseverandi, Curtius § 229 A. 2 b) ‘in alqa. re facienda non sum segnis’ G. 6,9. 2 Th. 3,13. NB. Syr., Arm. verterunt ‘taedet me’, vulg. ‘deficio’, goth. ‘fio segnis’; t.r. ubique habet ἔγκακέω.*

ἔγ-παλέω, ft. ἔγκαλέσω: proprie ‘in-clamo alci. quod ei objiciam vel ab eo exponcam’, *accuso*; class. seq. τινί τι vel περί τινος, in NT τινί A. 19,38; 23,28; in passivo constr. pers. ἔγκαλοῦμαι (Bl. § 54, 3): add. περί τινος de alqa. re A. 19,40 v.; 23,29; 26,7 [Isocr.], τινός A. 19,40 [DCass.]; ὃν A. 26,2 potest esse = ὃν aut per attractionem = ἂ vel = περὶ ὃν (v. ὅς 5 a, 9); — ἔγκαλεῖν κατά τινος ‘accusatorem exsistere contra alqm.’ R. 8,33.*

ἔγ-πατα-λείπω, ft. -λείψω, ao. -έλιπον, ao. P. -ελείφθην: *in alqo. loco seu alqa. rerum condicione relinqu*; hinc 1) *dere-linquo, deserco*; τινά Mt. 27,46. Mr. 15,34. 2 T. 4,10,16. H. 13,5 [LXX = עֲזֵבָן; Plat. Lyc. pOx. 281, 21 al.]; pass. 2 C. 4,9; τι H. 10,25 [*ἀποχοίαν negotium, pTebt. 27, 16*]. — 2) *alicubi relinqu* alqm.: εἰς ἄδην in Orcum delapsum ibi relinqu (εἰς I 5)

A. 2,27,31; *inter vivos relinquō, superstitem servō* R. 9,29 ex Is. 1,9.*

έγ-κατ-οικέω in alqo. loco. *habito*; ἐν αὐτοῖς ‘inter eos’ 2 P. 2,8 [Hdt. Eur].¹

***έγ-παυχάομαι** in alqa. re vel persona *glorior* [Ps. 51,1; 105,47 ἐν τινί]; 2 Th. 1,4 cr. (nHe), ubi ἐν ὑμῖν personam de qua —, ὑπὲρ τῆς etc. rationem ob quam —, ἐν ταῖς ἔκκλησίαις personas apud quas Paulus gloriatur, indicat. NB. Praefixum ἐν- vid. denotare ‘versari in re gloriantem’ [scr. eccl., Aesop. τινί].¹

έγ-πεντρίω, ao. ἐνεκέντρισα, ao. P. ἐνεκεντρίσθην, ft. P. ἐγκεντρισθήσομαι: 1) *stimulo immisso pungo* [Sap. 16,11]; cfr. κεντρίζω ‘stimulo adigo’. — 2) *surculum unius arboris in aliam puncturā incisam insero, inoculo: aufpfropfen: enter* [Aristot. Theophr.]; in locutione metaphorica R. 11,17, 19,23 s., ubi ethnici ad salutem Messianam Iudeis primario oblatam ac datam admissi surculis comparantur arbori insertis, Iudei apostatae ramis fractis qui rursus inseri possunt.*

έγκλημα, ματος, τό (έγ-καλέω) *id cuius alqs. accusatur seu propter quod in ius vocatur, crimen* A. 23,29; 25,16. [Soph. Thuc. al.]*

***έγ-κομβόμαι**, ao. ἐνεκομβωσάμην (χόμβος ‘nodus fasciae’, germ. ‘Schleife’) *nodo in fasciis facto mihi alligo vestem, induo* [Carystius; ἐ. τὴν ἐπωμίδα Apollod.]: τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε ‘humilitatem induite’ 1 P. 5,5, cfr. usum verbi ἐνδύσασθαι ap. S. Paulum; l. c. ἀλλήλοις est dat. commodi. NB. Sunt qui propter nomen έγκόμβωμα ‘praecinctorum servis proprium’ interpretantur ‘amicite vos indumento servi humilitatis’, aut propter etymologiam verbi ‘nodis factis, i. e. firmiter accingite vos humilitate’. Vulg. «insinuate» ex v. l. ἐγκολπώσασθε (Tdf. in l. c.) ‘sinu excipite, ampleximini’.¹

***έγκοπή**, ᷣς, ḥ ↓ *intercisio itineris, impedimentum* 1 C. 9,12 (nTdf.). [DSic. DHal.]¹

έγ-κόπτω, ao. ἐνέκοψα: 1) *impingo, figo* v. gr. *paxillum*. — 2) *intercido, impedio* [Hippocr. Pol. τινί]; *τινά* A. 24,4. G. 5,7 cr. 1 Th. 2,18; pass.: alqs. seu alqd. impeditur R. 15,22. 1 P. 3,7 cr.; a qua re alqs. impediatur, denotat μή c. infin. G. 5,7 (cf. μή I 4 c), τοῦ c. infin. R. 15,22. — 3) †*fatigo*; ita A. 24,4 recte, ut vid., interpretantur Syr. et Arm.; cfr. ἐγκοπος

‘fatigatus’ LXX. DLäert., ἐγκοπον ποιῶ LXX ‘fatigo’.*

έγκρατεια, ας, ḥ (έγκρατής) *continentia, virtus illa qua quis appetitum voluptatum carnalium moderatur*; A. 24,25. G. 5,23. 2 P. 1,6. [Plat. Xen. ss.]*

έγκρατεύομαι ↓ *continens sum*, ab Aristot. definitur πραττειν παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν κατὰ τὸν λογισμόν (eth. Eud. 2, 7): εἰ οὐκ ἐγκρατεύονται ‘si (innupti) incontinentes sunt’, i. e. si se dono continentiae carere sentiunt 1 C. 7,9; seq. acc^{us} graecus: πάντα ἐγκρατεύεται ‘in omnibus rebus (cibo, potu, venere, toto victu) continentiam servat’ 1 C. 9,25.*

έγκρατής 2. (= ἐν κράτει ὡν) 1) *robustus, validus*. — 2) *dominium nactus alcōrei* [Hdt. ss.]; *compos rei* [Sap. 8,21 sc. σοφίας]. — 3) *in specie: sui ipsius dominium habens max. in rebus venereis, continens* [add. genet. obj. ἐαυτοῦ, ἡδονῆς ets. Xen. Plat.; abs. Aristot. Sir.]: T. 1,8.¹

έγ-κρίνω, ao. ἐνέκρινα: *meo iudicio alqm. ponō in aliquorum ordine seu numero, accenseo, dignum qui inter aliquos recipiatur iudico* [Plat. Dem. al.]; ironice S. Paulus 2 C. 10,12: οὐ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἡ συγκρῖναι ἐαυτούς τισιν ‘non audemus nos quibusdam aequiparare aut comparare’.¹

έγ-κρύπτω, ao. ἐνέκρυψα: *impositum abscondo* [Hom.]; universim: *impono, indo(hincintun)*: τὶ εἰς τι Mt. 13,33. L. 13,21 r. He. Br.*

έγκυος 2. *vocabulum rarius = ἐγκύμων praegnans, gravidus* L. 2,5. [Aristot. LXX, pOx. 267, 20.]¹

έγ-χριώ, ao. ἐνέχρισα: *inungo* [τί τινι, τὶ εἰς τι LXX]: Ap. 3,18 WH. ‘[suadeo tibi ut emas collyrium,] ἐγχρισαι (inf. aor. act.) τοὺς δφθαλμούς ad inungendos oculos’; ib. χολλύριον ἐγχρισαι (imper. ao. M., Tdf. Trg. He. Br.) vel ἐγχρισον (t. r.) τοὺς δ. ‘collyrio unge oculos’, constructio minus probabilis, quam tamen supponunt versiones veterum.¹

έγώ, casus obliqui ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμέ, aut enclitice μου, μοι, με: *ego*; 1) *adhibetur a nominativus et casuum obliquorum formae longiores potissimum, ubi cum aliqua emphasi dicuntur*: ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ‘égo vos mitto: c'est moi qui vous envoie’ Mt. 10,16; ἐγώ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ‘ego tibi praecipio (ego Dominus), exi!’ Mr.

9,25; ἐμοὶ παραδέδοται L. 4,6; — *vel ubi persona loquens se aliis opponit*: ἔγώ Mt. 3,11,14; 12,27. J. 1,20, ἐμοῦ R. 1,12; 16,13 (pro genet. possess. tum dicitur ἐμός), ἐμοὶ Mt. 25,40. L. 15,29, ἐμέ Mt. 10,40; 26,11 al.; b) *post praepositiones quoque formae longiores*, ἐμοῦ etc., ponuntur: ἔνεκεν ἐμοῦ Mt. 5,11, ἀπ' ἐμοῦ 7,23, ἐν ἐμοὶ 10,32, ἐπ' ἐμοὶ 18,26, ὑπὲρ ἐμέ 10,37, εἰς ἐμέ 18,6 al. (excipe πρός με Mt. 3,14; 11,28 al.; v. Mayser p. 302); c) *formae breviores* μου etc. ponuntur *sine emphasi post nomina, verba, adverbia vel ante ea*, ex. gr.: ὁ οὗτος μου Mt. 3,17, δι τρώγων μου τὴν σάρκα 'qui carnem meam comedit' J. 6,54, μου ὑπὸ τὴν στέγην Mt. 8,8, δέδωκάς μοι J. 17,22, μοι δοχεῖ A. 25,27, με καθαρίσαι Mt. 8,2, κέλευσόν με Mt. 14,28; d) ἔγώ passim etiam sine emphasi ponitur, ubi hebraico נִכְנָא, vel aramaico נִכְנָא (subj^o enuntiati nominalis) respondet: Mt. 11,10. Mr. 12,26. J. 18,37 al. — 2) Nota dictiones: a) ἵδού ἔγώ = בָּנָה ecce adsum, *praesto sum* A. 9,10 [Gen. 22,1], simpl. ἔγώ Mt. 21,30; ἔγώ εἰμι (sine addito) = 'ego exsisto' J. 8,58, 'ego sum (is quem me esse dicitis vel suspicamini, is quem exspectant, Messias)' Mr. 13,6; 14,62. L. 21,8. J. 8,24,28; 9,9 al., 'ego sum: c'est moi' = Mr. 6,50. L. 24,39. J. 6,20. — b) τί ἐμοὶ καὶ σοί; Mr. 5,7. L. 8,28. J. 2,4: cfr. τίς I 2, καὶ I f.

ἐδαφίζω, ft. att. -ιῶ ↓: 1) *pavio, pavimento* [Aristot. Theophr.]. — 2) **solo aequo urbem seu aedificium* [Is. 3,26; scr. eccl.]. — 3) **ad terram allido* [Ps. 136,9. Os. 10,14; 14,1 al.]. — L. 19,44 per zeugma ad nr. 2 et 3 refertur.¹

ἐδαφος, οὐς, τό 1) *ima pars, fundus navis vel vasis, pavimentum domus* [Hom. ss.]. — 2) *solum, terra* [Thuc. Dem.]: ἔπεσα εἰς τὸ ἔ. A. 22,7.¹

ἐδραιος 3. (ἔδρα 'sedes') 1) *sedentarius*. [Xen.] — 2) *sedem non facile mutans* [Plat.] et hinc metaph. *immotus, stabilis, firmus* [Eurip. Plat. Symm.]: 1 C. 7,37; 15,58. C. 1,23.*

τεῖδραιώμα, ματος, τό (ἔδραιόω 'firmum reddo') *stabilimentum, fulcimentum*: ἐ. τῆς ἀληθείας 1 T. 3,15. [scr. eccl.]¹

Ἐζενίας, οὐ, δ (אֶצְבַּעַת) *Ezechias*, rex Juda Mt. 1,9 s.*

τεῖθελο-θρησκία (non -εία, Bl. § 28, 5),

ας, ἡ *cultus Dei arbitrarius, secundum proprium placitum excogitatus, ficticius* (vg. superstitio) C. 2,23. — NB. a) cfr. ἐθελάστειος 'simulatae urbanitatis, ἐθελο-καφέω 'simulo me esse surdum' ets. b) etiam ad sequentia duo nomina vis praefixi ἐθελο-sec. contextum pertinere censenda est, cfr. v. 18 θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ.¹

ἔθελω: v. θέλω.

ἐθίζω, pf. P. εἰθισμαι: *assuefacio*; — pass. *assuetio*, pf. *consuevi, soleo*; τὸ εἰθισμένον *solitum, consuetudo* L. 2,27. [Eur. ss.].¹

***ἐθνάρχης**, οὐ, δ *ethnarcha*, is qui a principe alicui genti seu provinciae *praepositus* est 2 C. 11,32. [1 Mach. FlJ.]¹

×**ἐθνικός** 3. (ἔθνος) 1) *popularis, nationalis* [Pol. ss.] — 2) *gentilis, ethnicus* (cfr. τὰ ἔθνη); substantive Mt. 5,47 cr.; 6,7; 18,17. 3 J. 7 cr.*

†**ἐθνικῶς** adv. *ethnice, more gentilium* G. 2,14. [*populariter* ets. DLaërt.]*

ἔθνος, οὐς, τό 1) *natio, gens* (Schmidt 199, 1): Mt. 21,43; 24,9. A. 2,5; 17,26. R. 4,17. 1 P. 2,9 al.; cum synonymis λαός, φυλή, γλῶσσα [cfr. Dan. 3,4,7] Ap. 5,9; 10,11 al.; de natione *Judeorum* J. 11,48,50. A. 24,3; τὸ ἔθνος τὸ σόν 'populares tui' J. 18,35: L. 7,5. J. 11,51s. A. 24,17 al.; e contrario οὐκ ἔθνος R. 10,19 (Dt. 32,21 מִנְגָּדָל) qui ad Dei electum *populum* non pertinent. — 2) τὰ ἔθνη (= מִינְגָּדָל) a) *populi non Judaei* A. 7,45. R. 1,13. G. 3,8 al. — b) 'nationis' significatione obliteratâ, retentâ solum differentiâ originis ac religionis: *gentiles, ethnici*; a) *homines ab unius veri Dei cultu alieni, polytheistae, idololatiae etc.*: ὅτε ἔθνη ἥτε 'quando ethnici eratis' 1 C. 12,2; ἐγένετο δρμὴ τῶν ἔθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων 'gentilium et *Judeorum*' A. 14,5: Mt. 4,15; 6,32; 10,5; 20,19. Mr. 10,33. L. 2,32; 12,30; 18,32. A. 4,27 (= milites Romani); 21,11. R. 2,14. 1 C. 1,23; 5,1. 2 C. 11,26. E. 2,11; 4,17. 1 Th. 4,5. 1 P. 2,12; 4,3. Ap. 16,19 al. — β) *omnes qui origine Judaei non sunt, etiam proselyti Dei veri cultores ac Christi asseclae* L. 21,24. A. 10,45; 11,1,18; 13,46 ss.; 15,12. R. 3,29; 15,16. G. 1,16 al.; e contextu = *ethnico-christiani* R. 11,13 a; 15,27; 16,4. G. 2,12,14. E. 3,1. — NB. Sic nomen in alias linguas transiit: copt. *ni-hethnos*, arm. *hethanoskh*, goth. fem. *haithnô* (Mr. 7,26), fort. etiam angl. *heathen*, germ. *Heiden*.

ἔθος, οὐς, τό *consuetudo, mos: κατὰ τὸ ἔθος* ‘more suo’ L. 22,39; *ἔθος ἐστίν τινι* ‘est alci. mos’ H. 10,25, seq. inf. J. 19,40. A. 25,16 (hic euphem. = hoc Romani facere nefas ducunt); in specie: *mos in rebus sacris observatus aut lege determinatus*: c. gen. obj. L. 1,9; 2,42; c. gen. auctoris A. 15,1, cfr. 6,14; hinc τὰ ἔθη cultus Dei religiosus quatenus in sacris quibusdam moribus observandis consistit A. 6,14; 16,21; 21,21; 26,3v.; 28,17.*

ἔθω, in NT solum pf. εἰώθα *consuevi, soleo*, plusq. εἰώθειν *solebam*: Mr. 10,1; seq. inf. praes. Mt. 27,15; — εἰώθως (scil. ποιεῖσθαι, γίνεσθαι) *solutus, frequens* [Plat.], hinc L. 4,16 *κατὰ τὸ εἰώθδος αὐτῷ* ‘secundum id quod ei frequens erat, sec. consuetudinem suam’; it. A. 17,2.*

εἰ I. particula protasis periodi condicionalis = *si*; quam sequuntur pro varietate periodorum varia tempora et modi.

1) *Sequitur indicativus quorumlibet temporum: a) emphatice enuntiatur certus nexus inter condicionem, si reapse verificetur, et condicionatum = ‘si A est verum, B est verum’, sed nullo modo innuitur sitne condicio verificata: εἰ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν. εἰ δὲ . . . θανατοῦτε, ζήσετε ‘si carnaliter vivitis, moriemini; sin . . . mortificatis, vivetis’ R. 8,13; 1 C. 7,15. G. 2,18; 6,3. 2 T. 2,12 s. Ja. 2,8 s. al.; verti saepe potest: si reapse . . ., si revera contigerit ut . — b) condicio ab eo qui loquitur ut verificata proponitur et supponitur = ‘si — id quod re vera obtinet, id quod dubium non est ets. — .’; sic fere pro ἐπεί positum est, ac saepe bene verti potest *cum, quoniam: da: comme: εἰ Δ. καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; ‘cum David eum dominum appellat, quomodo etc.?’ Mt. 22,45 (cfr. Mr. 12,37. L. 20,44): εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; J. 8,46; εἰ —, πόσῳ μᾶλλον —; ‘si —, quanto magis —?’ Mt. 6,30; 7,11; 10,25. L. 11,13,20; 12,26,28 al.; Mt. 19,17. L. 23,31. J. 3,12; 7,23; 8,46; 13,14,17; 15,18,20; 18,8. A. 4,9; 16,15. R. 3,3; 5,10,15. 1 C. 6,2; 15,12. H. 2,2; 7,15 al. (exemplis patet tum saepe εἰ poni, si ex re verâ et indubia ratiocinio conclusio inferatur). — c) innuitur condicionem ab aliis pro verificata haberi = ‘si — ut tu opinaris vel dicis — si revera, ut**

quidam putant — . . .’ ets.: εἰ Ἐβραῖοι ἔξ ἔργων ἐδικαιώθη ‘si (ut Judaei putant) A. ex operibus justificatus est’ R. 4,2; εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω ‘si (id quod calumniantur) circumcisionem etiamnum prædico’ G. 5,11; Mt. 4,3; 12,26 s. L. 11,19; 23,35,37. J. 8,39; 18,23 a. R. 4,14. 1 C. 15,19. G. 2,17,21. — d) *loquens innuit, se suspicari aut sperare aut jure supponere posse ets., condicionem esse verificatam = ‘si — ut spero, ut suppono, ut cupio etc. — . . .’: εἰ πνεύματι ἀγεσθε G. 5,18; Mt. 17,4; 19,21. L. 11,36. J. 20,15 (= ‘tu, opinor, eum abstulisti; dic igitur’) al.; cfr. A. 5,38 (ἔάν) et 39 (εἰ).*

2) *Sequitur indicativus temporum historiorum quae vocant, ad significandum, condicionem non esse verificatam; et quidem a) de tempore praesenti ponitur εἰ et imperfectum (vel plusqu.): εἰ ἦν προφήτης ‘si esset propheta’ L. 7,39; εἰ ἐγνώκειτε με ‘si me nossetis’ J. 14,7; L. 17,6 r. J. 5,46; 8,19,42. A. 18,14. G. 1,10 al.; b) de tempore praeterito ponitur εἰ et aoristus (aut imperf. vel plusqu. pro actione diutius durante seu repetita, vel si forma aor. deest): εἰ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν ‘si Josue iis requiem præstitisset’ H. 4,8; Mt. 11,21,23. L. 10,13. J. 15,24. G. 3,21 al.; imperf. vel plusqu.: εἰ ἤμεθα ‘si fuissimus’ Mt. 23,30; εἰ ἦδει . . ., ἐγρηγόρησεν ἄν ‘si scivisset, vigilasset’ Mt. 24,43. L. 12,39; J. 11,21,32.*

3) *Sequitur conjunctivus (ubi poni debbat ἔάν c. conj. vel εἰ c. indic. fut.) solum raro ut v. l., ut εἰ θερίσωμεν 1 C. 9,11 v.; Ap. 11,5. (Cfr. Kühner³ IV p. 474 Anm. 1; Thuc. 6, 21 εἰ ξυστῶσιν.) Praeterea in formulis εἰ μή, εἰ μήτι, εἴπως, εἴ τις, de quibus v. nr. III 5 seqq.*

4) *Sequitur optativus in condizione modeste aut dubie enuntiata = ‘si forte, si quando accidat ut . . .: wenn etwa’: εἰ θέλοι τὸ θέλημα τ. Θ. ‘si forte Deus velit’ 1 P. 3,17 cr.; ibid. 14. A. 24,19. (A. 20,16; 27,12,39 potius ad εἰ II 2 pertinet.)*

Adnotatio: a) Idem εἰ condionale cum indicativo sequitur verba quibus alqd. dicitur esse mirum, pulchrum, optabile, turpe etc. (Kühner³ IV p. 369, 8): ἔθαύμασεν εἰ ἥδη τέθνηκεν ‘miratus est quod jam mortuus esset’ Mr. 15,44; 1 J. 3,13; οὐ μέγα εἰ ‘non est magnum si’ 2 C. 11,15,

μέγα εἰ .; ‘magnumne est si’ 1 C. 9,11; ἀπιστον χρίνεται εἰ ‘incredibile est . . .’ A. 26,8; λυσιτελεῖ vel καλόν ἔστιν τινι εἰ Mt. 26,24. Mr. 9,42; 14,21. L. 17,2: τί θέλω εἰ ήδη ἀνήφθη ‘quantopere cupio jam accensum esse!’ L. 12,49. [Sir. 23,19 μήποτε . . . καὶ θελήσεις εἰ μὴ ἐγεννήθης ‘ne . . . cupias te natum non esse’; cfr. class. ἀγαπᾶν εἰ ‘contentum esse quod’] — b) *Constructiones ellipticae*: a) facile omittitur in protasi verbum εἶναι et si quod aliud forte e contextu facile suppletur: εἰ δὲ καλῶς sc. ἐλάλησα J. 18,23: 1 C. 9,17 b al.; εἰ διὰ νόμου δικαιοσύνη sc. ἔστιν G. 2,21: R. 8,10. 1 C. 12,17 al.; εἰ δυνατόν Mt. 24,24. G. 4,15 al., εἰ δέον 1 P. 1,6. — β) non-nusquam in oratione commota apodosis reticetur: εἰ βούλει παρενεγκεῖν L. 22,42 r. ‘si transferre vis . . .’ sc. peto ut transferas; L. 19,42. A. 23,9 cr. (‘quid si . . .’). R. 9,22. — γ) ab ejusmodi ellipsi Hebraeis usitatâ derivatur usus quo in sacra scriptura in sententiis quibus jusjurandum vel asseveratio pronuntiatur, ponitur εἰ ΔΝ = non (εἰ εἰσελεύσομαι ‘si introibo’, sc. mendax ero = ‘non introibo’ Ps. 131,3; praecedere solet jurandi verbum vel asseverandi formula, ut ‘juro, vivit Dns.’ al.: Ps. 88,36. 4 Reg. 2,2): ἀμὴν λέγω δμῖν, εἰ δοθήσεται . . . σημεῖον ‘amen d. v., non dabitur signum’ Mr. 8,12; H. 3,11; 4,3 al. (e Ps. 94,11). — c) *Particula negationis post εἰ in NT^o* a) sequente indicativo generatim (de quo supra 1 a—d) est οὐ: Mt. 26,42. Mr. 11,26. L. 16,11 al. (Bl. § 75,3; de tali usu profanorum Kühner³ IV p. 188); excipe 1 T. 6,3 et formulas εἰ μή ‘praeterquam, nisi’, εἰ δὲ μή, εἰ μήτι, ἐκτὸς εἰ μή III 3, 5, 6, 7. — β) in enuntianda condicione irreali (supra 2) ponitur μή: Mt. 24,22. J. 15,22; 18,30. A. 26,32 al.; excipe Mt. 26,24. Mr. 14,21 ‘wenn er ungeboren geblieben wäre’, v. Krüger § 67, 4, 1. — δ) εἰ τις, εἰ τι saepe idem valent quod δστις, δ, τι qui(cunque), quidquid: εἰ τις θέλει Mt. 16,24. L. 9,23 = Mr. 8,34 δστις θέλει ‘qui(cunque) vult’; Mr. 4,23; 7,16; 9,35. L. 14,26 al.; ἀπόδος εἰ τι δφείλεις Mt. 18,28 cr. = δ, τι δφείλεις t. r. ‘redde quod debes!'; Mr. 11,25.

II. particula interrogativa = -ne, num? Ponitur 1) in quaestione orationis indirectae [class.; jam Od. 13, 328]: Mt. 26,63; 27,49.

Mr. 15,36. L. 14,28 al. — 2) *post verba et sententias quae ideam conatus, tentaminis ets. continent cum conjunctivo vel indic. ft.: διώχω εἰ καὶ καταλάβω ‘cito curro, si forte etiam possim assequi’ Ph. 3,12; itidem εἰ πως ‘si quo modo’ A. 27,12 (opt. ex consec. temp.). R. 1,10; 11,14. Ph. 3,11, εἰ ἄρα(γε) Mr. 11,13. A. 17,27 (opt. ut supra). — 3) *† etiam in quaestione directa [LXX = hebr. η Gen. 44,19 al.]: εἰ Πνεῦμα ἄγιον ἐλάβετε; ‘num Spiritum S. accepistis?’ A. 19,2; Mt. 12,10 (itidem nos: ‘ob es wohl erlaubt ist?’); 19,3. L. 13,23; 22,49 (ft. indic. deliberationis, Bl. § 64, 6). A. 1,6; 7,1; 21,37; 22,25.*

III. εἰ cum aliis particulis copulatur: 1) εἰ ἄρα(γε) v. II 2; A. 7,1r. = ‘num igitur?’ — 2) εἰ γε: v. γέ. — 3) εἰ δὲ μή, per ellipsis omittitur verbum e praecedenti sententia repetendum: *quod si verum non est vel non fit* quod ibi dicitur aut mandatur, *sin minus, alioquin*: μετανόησον εἰ δὲ μή, ἔρχομαι σοι ‘resipisce; quod si non resipices, veniam tibi’ Ap. 2,16; J. 14,2,11. Ap. 2,5; εἰ δὲ μήγε L. 10,6; 13,9; 14,32; etiam post negativas sententias ponit potest (pro εἰ δέ: Xen. an. 4, 3, 6; 7, 1, 8 al.) = *alioquin* Mr. 2,21s. εἰ δὲ μήγε Mt. 6,1; 9,17. L. 5,36 s. 2 C. 11,16; correspondet praecedenti ἔάν L. 10,6; 13,9. — 4) εἰ καὶ si vel, etiamsi L. 11,8; 18,4. 2 C. 4,3; 7,8 al. (non huc pertinet 2 C. 11,15 ‘si ministri quoque ejus’, Ph. 3,12); — itidem καὶ εἰ etiamsi, et si Mr. 14,29 r. Br.; καὶ γὰρ εἰ nam et si 2 C. 13,4. — 5) εἰ μή, praecedente sent^a neg. (οὐ, οὐδείς, οὐδέν etc.) = *nisi, praeterquam*; a) plerumque sine verbo quod ab εἰ μή pendeat, adverbii instar: οὐχ ἔχομεν βασιλέα εἰ μή Καίσαρα ‘non habemus regem nisi Cæsarem’ J. 19,15: Mt. 5,13; 11,27. Mr. 2,7. R. 7,7; 13,1 al.; post quaestiones rhetoricas R. 11,15. 1 C. 2,11. 2 C. 2,2 al.; passim pleonastice additur μόνος, εἰς, vel adv. μόνον: τίς δύναται ἀμαρτίας ἀφεῖναι εἰ μή μόνος δ Θ.; L. 5,21; Mt. 21,19. L. 6,4. A. 11,19 al.; εἰ μή negationi praemittitur Mr. 8,14; — ubi significare videtur *sed solum*, habetur constructio inconcinna, elliptica: οὐδείς οὐδεν οὐδε οἱ ἄγγελοι οὐδὲ δ Γίδες εἰ μή δ Πατήρ ‘nemo (homo) novit neque angeli neque Filius (supple: nemo omnino igitur) praeter

Patrem' Mr. 13,32; Mt. 12,4; 24,36. 1 C. 8,4 r. — b) cum verbo, conjunctionis loco: δούκες ἔστιν ἄλλο εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς 'hoc (diversum evangeliū) nihil est aliud quam quod quidam existunt qui vos perturbant' G. 1,7; Mr. 6,5 (fere = 'sed solum'); 1 C. 7,17 εἰ μή . . . οὕτω περιπατείτω! 'ceterum (= πλήν Bl. § 65, 6) sic ambulato!'; cum hoc εἰ μή noli confundere aliud illud = *si non*, de quo I adnot. 1. — 6) εἰ μή τι vel εἰ μήτι *nisi forte*; 2 C. 13,5; seq. conjunctivus, de actione futura de qua deliberant L. 9,13; sine verbo: εἰ μήτι ἀν ἐξ συμφώνου 'nisi fortassis ex consensu' 1 C. 7,5. — 7) pleonastice ἐκτὸς εἰ μή (Bl. § 65, 6). a) = adv. εἰ μή (nr. 5 a): μή . . . ἐκτὸς εἰ μή 'ne. . . nisi: ne. . . que: nur' 1 T. 5,19; b) = conj. εἰ μή (nr. 5 b) = *nisi forte, praeterquam si* [Lucian.]: seq. indic. de re praeterita 1 C. 15,2, conjunctiv. de re quae semper valet (= ἀν μή, cfr. I 3): 1 C. 14,5. — 8) εἰ μήν: v. art. seq. — εἰπερ, de quo v. suo loco. — 9) εἰ πως vel εἰπως *num quo modo, si quo modo*: v. εἰ II 2. — 10) εἰτε *sive*, de quo v. suo loco.

**εἰ* (edd. *εἰ*) forma vulgaris = ȝ, usitata solum in jurandi formula εἰ μήν (= cl. ȝ μήν) *projecto, vere*: H. 6,14 cr. e Gen. 22,17. [εἰ μήν pTebt. 22, 13 (112^a); 282, 3 (II^a); δμνύο Καίσαραν θεοῦ υἱὸν αὐτοκράτορα εἰ μήν ἐμμενεῖν καὶ ποιήσειν πάντα pTebt. 382, 20 ss.; pBerol. 543, 3]¹

εἴγε vel εἴ γε: v. γέ 2.

εἰδέα, αἰ, ἡ scriptura optimorum codicium (N^aABCDE al.) pro ἰδέα (q. v.) Mt. 28,3 cr.: *aspectus rei, species* [ep. Jer. 62; forma poët.]¹

εἰδόν, aor. verbi δράω, q. v.

εἰδός, οὐς, τό ↑ *id quod videtur*; 1) *aspectus rei, species, facies*: σωματικὴ εἰδεῖ L. 3,22; L. 9,29. J. 5,37; hinc nos, qui in terra Christi gloriam credimus, non ipsum Christum intuemur, διὰ πίστεως περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἰδούς 'vivimus in regno (in statu: v. διά I 2) fidei, non in regno speciei' 2 C. 5,7 (*εἰδός* non est 'visio' ex parte subjecti). — 2) *species*, i. e. *genus rerum*: *Art: espèce* [Plat. al.; FlJ. 10, 3, 1 πᾶν εἰδός πονηρίας]; ἀπὸ παντὸς εἰδούς πονηροῦ 'ab omni genere malitia', vulg. 'ab omni specie mala', copt. syr. arm. goth.

'ab omni re mala' (noli vertere 'von allem Schein des Bösen') 1 Th. 5,22.*

**εἰδωλεῖον* t. r. nec minus recte (Bl. § 27, 4; Kühner³ II p. 276; c⁸A B) *εἰδώλιον* t. cr., οὐ, τό (εἰδωλον) *idolium, aedes falsis diis sacra* [LXX Dan. 1,2. 1 Mach. 1,50]; 1 C. 8,10 vox omnia talis templi aedificia lucumque sacrum comprehendit.¹

**εἰδωλό-θυτον*, οὐ, τό (θύω) *res idolo immolata, idolothytum*, res esculenta dis immolata, quae postea solebat sive intra septa templi (1 C. 8,10) sive domi (10,27 s.) ab ethnicis comedti aut in macello venumire (10,25): A. 15,29; 21,25. 1 C. 8,1,4,7,10; 10,19,28 r. Ap. 2,14,20. [4 Mach. 5,2]*

+εἰδωλολατρία WH., αἰ, ἡ (εἰδωλολατρέω 'idola colo'; minus recte scribitur -τρεῖα, Bl. § 28, 5) *idolatria, falsorum deorum cultus* [scr. eccl.]; plur.: ejus varii modi et actus 1 P. 4,3; de indirecto deorum cultu per participationem christianorum in epulis sacrificialibus aliasque superstitiones 1 C. 10,14. G. 5,20; avaritia, quae Dei loco mammonae servit, idolatria vocatur C. 3,5 (cfr. Mt. 6,24. L. 16,13), nisi forte explicas 'haec (omnia vitia enumerata) sunt ethnicismus', christianum dedecent.*

+εἰδωλολάτρης, οὐ, δ (λατρεύω) *idololatres, falsorum deorum cultor* 1 C. 5,10. Ap. 21,8; 22,15; christianus idolatriae indirectae reus 1 C. 5,11, v. gr. in epulis sacrificialibus gentilium 10,7, peccatis turpibus commissis cum scortis in fano Veneris Corinthiae 6,9; avarus idololatres dicitur E. 5,5 (nisi δ ad omnia vitia referas: 'qui talia agit, est ethnicus'; cfr. de C. 3,5 art. *praeced.*).*

εἰδῶλον, οὐ, τό (εἰδος) 1) *quaevi rei imago vel figura* [mortui umbra, imaginationis figuramentum, simulacrum: Hom. ss.]. — 2) **falsi dei simulacrum, idolum* [LXX]: A. 7,41; 15,20. R. 2,22. 1 C. 12,2. 2 C. 6,16. 1 Th. 1,9. 1 J. 5,21. Ap. 9,20; οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ 'idolum [subj.] in mundo nihil est [praed.]' 1 C. 8,4, quia ille falsus deus non existit, ejus simulacrum nullius valoris est, sed merum erroris figuramentum; sim. 10,19, ad 1 C. 8,7 cfr. artt. *συνείδησις, συνήθεια*.*

εἰνῆ (Bl. § 3, 3) 1) *temere, sine ratione ac consilio, sine ratione sufficienti* Mt. 5,22.

C. 2,18; οὐκ εἰκῆ gladium gestat, i. e. «non ut in vagina eum condat, sed ut stringat» (Fritzsche) R. 13,4. [Xen. ss.] — 2) *†frustra, nequidquam, sine fructu:* 1 C. 15,2. G. 3,4 (cf. γέ 2 d); 4,11.*

εῖκοσι (non -σιν, ut A. 1,15 r. (Bl. § 5, 3; Mayser p. 239 s.) *viginti* L. 14,31 al.

εἶκω I, ao. εἰξα: *cedo alci., roganti vel postulanti morem gero, meo ipsius sensu aut jure relicto: τινὶ G. 2,5.¹*

εἶκω II (praes. solum ap. Hom.); pf. ξοικα c. significatione praes. *similis sum; τινὶ Ja, 1,6,23.**

εἰκών, δόνος, ἡ ↓ 1) *imago, effigies, simulacrum* Mt. 22,20. Mr. 12,16. L. 20,24. Ap. 13,14 al. [Eur. Aesch. ss.]; δομοίωμα εἰκόνος *imago* consistens in iconē R. 1,23; metaphorice: *aliquis alicui similis*: Christus est εἰκὼν τοῦ Θεοῦ ‘*imago Dei*’ utpote Deo Patri per suam ex eo originem perfecte similis atque aequalis 2 C. 4,4. C. 1,15; vir est εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ utpote immediate ad imaginem Dei creatus 1 C. 11,7 [Sap. 2,23]. — 2) **id quo duae personae vel res inter se sunt similes, unum alterius exemplar, alterum illius imago et imitatio* [Gen. 1,26; 5,3], *similitudo, forma*: R. 8,29. 1 C. 15,49. 2 C. 3,18. C. 3,10; opponuntur H. 10,1 εἰκὼν et σκιά: namque caelestium bonorum VT habuit ‘adumbrationem’, NT ipsam ‘speciem atque imaginem’, VT illa sperabat, NT illa habet et dat et per signa sacramentalia re-praesentat.*

εἰλικρίνεια, ας, ἡ ↓ 1) *puritas v. gr. aëris, coloris*. [Aristot. ss.] — 2) *†candor animi, vitae ac morum sine fuso aut fraude, sinceritas* 1 C. 5,8. 2 C. 1,12 (Θεοῦ ‘a Deo data’). 2 C. 2,17.*

εἰλικρίνης 2. (εἴλη *splendor solis, χρίνω*: ergo ‘ad solis splendorem discretus, judicatus’) *purus, impermixtus* [ignis, mens, gaudium etc.: Plat. al.]; *moribus candidus, sincerus, nullo vizio corruptus* Ph. 1,10; διάνοια 2 P. 3,1.*

εἰλίσσω = έλίσσω q. v.: Ap. 6,14 r. [ion. poët.]¹

εἰμί (de formis consuetis et de accentu aut enclisi formarum praes. v. gramm.); in NT pro imper. ἔσθι (Mt. 2,13; 5,25. Mr. 5,34. L. 19,17. 1 T. 4,15), ἔστε substitui solet γίνου, γίνεσθε; imper. 3. sg. ἔστω et *ἡτω 1 C. 16,22. Ja. 5,12 [Ps.

103,31. 1 Mach. 10,31; pBerol. 419, 13], 3. pl. ἔστωσαν; imperfect. 2. ps. sg. elegantius ἔσθια Mt. 26,69 al., rarius ἔς Mt. 25,21,23. J. 11,21,32; 21,18. Ap. 3,15 cr.; *imperfect. formae med. 1. sg. ἔμην Mt. 25,35s.,43. Mr. 14,49. J. 11,15; 16,4; 17,12. A. 10,30; 11,5,11,17; 22,19s. 1 C. 13,11. G. 1,10,22 [pap. III^a; Job 29,16. Tob. 12,13], 1. pl. ἔμεθια Mt. 23,30 cr. A. 27,37 cr. G. 4,3 v. E. 2,3 [Bar. 1,19; pap. III^a]: *sum*.

Hoc verbum, 1) *ubi copulae inter subjectum et praedicatum vicem non praestat, significat: a) exsisto, exsto: ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἔσμεν A. 17,28; J. 1,1a; 8,58; 17,5; Deus dic. δ ὁν καὶ δ ἦν (pro ptc^o praeteriti) Ap. 11,17; 16,5, add. καὶ δ ἐρχόμενος (pro ptc. fut., ut hebr. אָבָה) 1,4,8; 4,8 (subesse videtur hebr. הַתִּיה וְאָבָה וְאַבָּה); de articulo ante praeteritum loco pron^{is} rel. posito cfr. Gesenius 27 § 138 g, i); τὰ (μὴ) δυτα ‘ea quae (non) existunt’ R. 4,17, 1 C. 1,28, metaphorice quae tam vilia sunt ut considerentur ac si non sint, et contra; — in specie: *reperior; es gibt: il y a: ἔστιν ἀμαρτία πρὸς θάνατον* 1 J. 5,16; Mt. 16,28. L. 5,17 d (‘praesto erat’); 16,19. J. 3,1; 5,2. R. 3,10 al.; — ἔστιν μοι τι est mihi alqd., *habeo alqd.*: λύπη μοί ἔστιν μεγάλη R. 9,2; L. 1,7; 2,7. J. 18,10. A. 8,21 al.; ἔσται τι τινὶ alqs. *alqd. accipiet, experietur, sortietur* L. 2,10; 14,10. Mt. 16,22; it. L. 1,45; b) *alicubi sum, adsum, commoror* ets. Mt. 2,13, 15; 8,30; 14,23s.; 26,71. Mr. 1,45; 5,21. L. 1,80 al.; subinde ἦν = *ibi erat, aderat* ets.: καὶ ἦν ὅχλος πολὺς τελωνῶν L. 5,29; Mt. 12,10 r. Mr. 15,40. L. 5,17 al.; οὕπω ἦν Πνεῦμα ἄγιον J. 7,39 v. ‘nondum aderat (datus erat, descenderat) Sp. S.’, sec. quos-dam itidem A. 19,2, sed cfr. Knabenb.; — c) *tempus, dies festus est, agitur; alqd. fit, evenit, peragitur* etc.: ὥρα ἦν ώσει ἔχτη J. 4,6; *χρίσις* ἔστιν τοῦ κόσμου τούτου J. 12,31: Mt. 24,3. Mr. 14,2; 15,42. L. 21,23. J. 4,23; 5,10 al. — d) *εἰμί = ivi, veni et nunc adsum alicubi*: seq. εἰς Mr. 2,1; 13,16 r. Br. L. 11,7 al.; *alicunde sum sc. ortus, datus, natus* etc.: ἐκ Πν. ἀγ. Mt. 1,20, ἐξ οὐρανοῦ, ἐξ ἀνθρώπων Mt. 21,25. Mr. 11,30; Mt. 5,37. J. 3,31; 4,22 al. — e) *impers. ἔστιν = ἔξεστιν, sequente info: fieri potest* [Hom. ss.]: περὶ ὃν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος ‘de quibus singulis*

nunc dicere non vacat' H. 9,5 (1 C. 11,20
ἔστιν est copula: id quod agitis 'non est
[digna] celebratio cenae Domini').

2) *plerumque copulae loco ponitur praedicatumque cum subjecto conectit sive nominato sive e contextu vel e formâ copulae noto: Θεὸς (praed.) ἦν δὲ Λόγος J. 1,1; ξένος ἥμην 'hospes eram' Mt. 25,35 et passim; in specie animadverte: a) εἰμί τινος: praedicatum est a) genet. qualitatis, aetatis etc. χαρᾶς, λύπης εἶναι esse cum gaudio, tristitiâ conjunctum H. 12,11; ib. 10,39 (1 C. 14,33 supple sic: οὐκ ἀκαταστασίας θεός ἔστιν δὲ θεός); ἦν, ἀρχόμενος, ὅσει ἐτῶν λέγεται 'erat, cum incoharet, annos natus 30' L. 3,23; Mr. 5,42 al.; β) genet. partitivus: ὃν ἔστιν 'Y. ex quorum numero est H.' 1 T. 1,20; 2 T. 1,15 γ) genet. possessoris ets.: αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν 'ipsorum est r. c.' Mt. 5,3, 10; ib. 19,14. Mr. 12,7. L. 4,7; 18,16. J. 19,24. 1 C. 3,21,23; homines dicuntur ejus esse cujus partes sequuntur aut cui serviantur: R. 8,9. 1 C. 1,12. 2 C. 10,7. 2 T. 2,19, etiam A. 9,2 ('pertinentes ad secundam christianorum'); οὐκ ἔστιν δύμῶν 'vobis non competit, convenit' A. 1,7. — b) εἰμί τινι cum praedicato: sum alci. alqd., me habet alqs. alqd., ut ἔσεσθε μοι μάρτυρες 'eritis mihi testes' A. 1,8; R. 4,12 ('ut sit pater ... iis qui'). A. 9,15. Ap. 21,7; alibi = existimor ab alqo. alqd.: δὲ λόγος δὲ τοῦ σταυροῦ τοῖς ἀπολλυμένοις μωρία ἔστιν '... ab iis qui pereunt, pro stultitia habetur' 1 C. 1,18: 2,14; 9,2 (si me alii, quod sibi non praedicaverim, pro apostolo non habent); vel: cedo alci. in alqd. (gereichen): ἀτιμία αὐτῷ ἔστιν etc. 'ei cedit in ignominiam' 1 C. 11,14 s.; ib. 9,16. — c) εἰμί cum participio, conjugatio periphrastica: a) cum ptc^o pf. class.; Kühner³ III p. 38 s.; Bl. § 62]; eâ periphrasi formae difficiliores verbi evitantur aut res explicatius proponitur: τί ἔστιν πεποιηκώς 'quid fecerit' A. 21,33: 1 C. 15,19 al.; πεπεισμένος ἔστιν 'persuasum ei est' L. 20,6: Mt. 10,30. L. 9,32. J. 3,24; 12,16 al. — β) cum ptc^o praesentis persaepe [propter similem constructionem hebr. (et multo frequentius neohebr.)]
לִזְהַהֵה et aram. **לִזְהַהֵה** 'ibat'; cfr. Dalman, Worte Jesu 28]: ἦν διδάσκων 'docebat' Mt. 7,29. L. 4,31 al.; ἥμην προσευχόμενος A. 10,30;*

L. 14,1; 15,1; 23,8. A. 1,10; 2,42 et saepe (huc trahenda non sunt ptc^a adjectivorum instar usurpata, ζῶν 'vivus' Ap. 1,18, τετελειωμένος 'perfectus' etc.; nec loci quibus describitur *qualis* alqs. vel alqd. fuerit: οὐκ ἔστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον non est res clam gesta A. 26,26: L. 23,19. 2 C. 9,12. G. 4,24. C. 1,21. Ja. 1,17; 3,15 al.; neque ii loci, ubi εἶναι = 'alicubi esse, exsistere' L. 6,43; 14,8. A. 4,12 al., — aut quorum ptc^{um} habet articulum: L. 20,2; 22,64. J. 5,15 al.) — d) *in explicatione parabolae, typi ets. aliqua res solet dici esse id quod illâ significabatur*: δὲ σπόρος ἔστιν δὲ λόγος τ. Θ. 'semen est verbum Dei' L. 8,11 ss.; Mt. 13,19,22,37 ss. G. 4,24. Ap. 17,15; huc pertinent explicationis formulae τοῦτο ἔστιν vel τουτέστιν *hoc est* Mt. 27,46. Mr. 7,2. A. 1,19; 19,4. R. 7,18. H. 2,14; 7,5 al., et ὁ ἔστιν *quod est* Mr. 3,17; 12,42. E. 6,17. C. 1,24. H. 7,2. Ap. 21,8,17, quae in mera adverbia abierunt nec ullo modo (in numero, tempore) mutantur (Bl. § 31,2); *res dicitur esse id quocum comparatur*: ή γὰρ σφραγίς μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἔστε = estis meo apostolatui id quod sigillum est litteris 1 C. 9,2; 2 C. 3,2 al. (Huc non pertinent verba consecrationis Mt. 26,26,28. Mr. 14,22,24. L. 22,19. 1 C. 11,24, quia ibi nec parabola aut typus explicatur, nec ullum est vestigium aut comparationis aut tropicae locutionis, nec verba sensu proprio et obvio explicata dicunt alqd. Christo impossibile; v. Cornely in 1 C. l. c., Chr. Pesch, praelectiones dogm. VI. prop. 62; verba τοῦτο τὸ ποτήριον ή καὶ νὴ διαθήκη [ἔστιν] ἐν τῷ ἐμῷ αἷματι L. 22,20. 1 C. 11,25 significant 'hic calix [= id quod est in calice] est NT in meo sanguine confirmatum [pro: est sanguis meus in quo NT confirmatur]'; ή πέτρα ἦν δὲ Χριστός 1 C. 10,4 sensus: is qui populo aquam praebebat, erat Christus.) — e) *Ellipses*: a) persaepe copula omittitur: ἐγγὺς τὸ θέρος 'prope est aestas' Mt. 24,32; ita praesertim in quibusdam formulis: τί ήμεν καὶ σοι; Mt. 8,29; τί πρὸς σέ; J. 21,22 s.; δῆλον (sc. ἔστιν) δτι 1 C. 15,27, ἀδύνατον H. 6,4 etc.; de quibus plura Bl. § 30, 3. — β) praedicatum nonnusquam e contextu mente supplendum; ἐγώ εἰμι varie: 'έγοις sum quem videtis' (ich bin's) Mt. 14,27. Mr.

6,50. J. 6,20; ‘ego sum’ sc. ille mendicus J. 9,9; εἰμὶ γάρ ‘sum enim’ magister etc. J. 13,13; L. 22,58. J. 1,21; 18,5 s., 8,25; ‘ego sum’ sc. Messias: Mr. 13,6; 14,62. L. 21,8. J. 4,26; 8,24,28; 13,19, cui formulae simile est illud Jahvis אָתָּה נִנְחַת Dt. 32,39. Is. 43,10 al. — **f)** pro nominativo praedicati dic. saepe εἰς, ubi idea *fiendi*, esse *incipiendi* exprimitur, ex hebr. לֹא הִנֵּה, ergo fere solum in ft.: ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν H. 8,10; Mt. 19,5. Mr. 10,8 al. (v. εἰς III 1). — **g)** praedicati loco ponuntur etiam adverbia comparationis (quia prae-fixum hebr. בְּ cum suo supplemento praedicati loco poni potest): καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν ‘qualis ille est’ 1 J. 4,17; οὐχ εἰμι ως οἱ λοιποί L. 18,11; οὕτως Mt. 19,10. Mr. 4,26. J. 3,8. R. 4,18 (tam numerosum) al.

εἶμι eo; sed indic. praes. in prosa att. et Hdt. solet indicare futurum (Kühner³ II § 292 Anm. 5): *ibo*; ὅπου εἴμι ἐγώ J. 7,34,36 forte melius (quam εἴμι ‘sum’) legitur; ita legerunt Syr. Curetoni, copt. memph., arm., quidam codices vulgatae, Nonnus (δδεύσω). — **NB.** Lucas in verbis compositis ἀπ-, εἰσ-, ἔξ-, σύν- εἰμι (q. v.) significationem praesentis tribuit praesenti H. 9,6 et significationem aoristi formis γει, γεσαν (= ἡλθον) et ιών (= ἐλθών); cfr. Bl. in A. 17,10 et gramm. § 23, 9.1

εἴνεκεν v. ἔνεκα.

εἴπερ vel εἴ περ conjunctio condicionalis: *si quidem*; affixum πέρ vim vocis emphatice auget; **1)** *si* (cum emphasi pronuntiatum), *si quidem*: εἴπερ Πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν R. 8,9; R. 8,17. 1 C. 15,15 (cfr. ἄρα 4). 2 C. 5,3 r. — **2)** ubi condicio reapse verificata innuitur (εἰ I 1 b-d), valet i. q. ἐπείπερ quandoquidem (v. Vigerum de hac particula): εἴπερ δίκαιον ‘quandoquidem justum est’ 2 Th. 1,6; R. 3,30 cr. 1 P. 2 3 r. He. Br.; — καὶ γὰρ εἴπερ nam etsi (emphatice) 1 C. 8,5.*

εἴπα, εἴπον aor. verbi λέγω, q. v.

εἴπως *si quo modo* v. εἰ II 2.

εἰρηνεύω ↓ in pace sum, pacifice vivo 2 C. 13,11; μετά τινος R. 12,18, ἐν ἀλλήλοις vel ἔσυτοις (αὐτοῖς) Mr. 9,50. 1 Th. 5,13. [Plat. Theaet. p. 180 b, LXX; med. ita Aristot. Pol.]*

εἰρήνη, ης, ἡ *pax* H. 7,2; **1)** *pax pub-*

lica, status rei publicae tranquillus A. 12,20; 24,3. Ap. 6,4; τὰ πρὸς εἰρήνην condiciones pacis L. 14,32; μετ’ εἰρήνης δέχομαι τινα (nihil hostile agens aut moliens) H. 11,31; *status tranquillus ecclesiae* A. 9,31. — **2)** *pax mutua hominum in vita privata* sine discordia, odio, rixa A. 7,26. R. 14,17. 1 C. 7,15; 14,33. G. 5,22. Ja. 3,18 al.; δδὸς εἰρήνης vita pacifica R. 3,17 (Is. 59,8); εἰρήνην ζητεῖν, διώχειν pacis habendae studiosum esse 2 T. 2,22. H. 12,14. 1 P. 3,11; εἰ. ποιεῖν facere ut pax sit Ja. 3,18; τὰ τῆς εἰ. ‘quae ad pacem conducunt’ R. 14,19; concordia inter Israëlitas et gentiles eidem Ecclesiae aggregatos E. 2,15 (et 2,14 metonymice ‘pacis auctor’). — **3)** *secundum vocabulum hebr. מַלְשׁ, aram. מַלְשׁ *condicio beata ac tranquilla hominum sine timore ac perturbatione, omnimoda prosperitas*: εἰ. καὶ ἀσφάλεια sc. ἐστίν 1 Th. 5,3: R. 2,10; εἰρήνην ἔχειν J. 16,33; — abeuntibus apprecantur πορεύεσθε ἐν εἰ. ‘proficisci mini prospere’ A. 16,36, ὑπαγε (Mr. 5,34) vel πορεύου εἰς εἰ. L. 7,50; 8,48 [1 Sam. 1,17 מַלְשׁ לְכִי]; hinc formulae ἀπολύειν L. 2,29 et προπέμπειν τινὰ ἐν εἰ. 1 C. 16,11: A. 15,33 (‘cum appreciatione pacis’); — salutant Christus et apostoli (certe sic ut significatio nr. 4 praevaleat): εἰρήνη ὑμῖν L. 24,36. J. 20,19: Mt. 10,12 Br. L. 10,5 [itidem Aramaei, Syri מַלְשׁ ets.: Syr., evgl. Hieros. Mt. 28,9. L. 1,28: Dalman § 57; veteres Hebraei his verbis timorem expellebant: Gen. 43,28 hebr., Jdc. 6,23 al.]; ἡ εἰρήνη ὑμῶν ‘vestra pacis apprecatio’ Mt. 10,13. L. 10,6; υἱὸς εἰρήνης ‘pace dignus’ L. 10,6 (υἱός I 3 d). — **4)** **pax ordinis supernaturalis, bonum regni Messiani proprium*, a prophetis praedictum, a Christo allatum; est idem ac summa bonorum Messianorum, reconciliatio cum Deo et beatitas: ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας ‘in terra (est) pax apud homines divini beneplaciti’ L. 2,14 (Knabenb.); εἰρήνη ἐν οὐρανῷ ‘pax est in caelo’ (quia Deus nobis jam non est infensus, Chrys. — sec. alios Deo pacem, i. e. optima quaeque apprecantur; Knabenb. ‘pacem concede in caelis!’) L. 19,38; J. 14,27. R. 2,10; 8,6; 15,13; ἐν εἰρήνη pace fruentes, 2 P. 3,14; εἰς δόδον εἰρήνης L. 1,79; εὐαγγέλιον τῆς εἰρήνης

(gen. obj.) E. 6,5, εὐαγγελίζεσθαι εἰρήνην A. 10,36. R. 10,15 r. He. Br. E. 2,17; τὰ πρὸς εἰρήνην (σου, σοι v. l.) ‘quae ad pacem conducunt’ L. 19,42; εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν in relatione ad Deum, sc. ei reconciliati R. 5,1; seq. genet. auctoris s. datoris Ph. 4,7. C. 3,15; hanc pacem apostoli Christianis apprecantur verbis χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη (sc. εἴη) ἀπὸ . R. 1,7. 1 C. 1,3. 2 C. 1,2. G. 1,3. E. 1,2. Ph. 1,2. C. 1,2. 1 Th. 1,1 (t. cr. om. ἀπό). 2 Th. 1,2. Phm. 2. Ap. 1,4, vel similibus G. 6,16. E. 6,23. 1 T. 1,2. 2 T. 1,2. T. 1,4. 1 P. 1,2; 5,14. 2 P. 1,2. 2 J. 3. 3 J. 15. Ju. 2; — Deus dicitur δός θεός τῆς εἰρήνης Deus, auctor s. largitor pacis R. 15,33; 16,20. 2 C. 13,11. Ph. 4,9. 1 Th. 5,23. H. 13,20, δός Κύριος τῆς εἰρήνης 2 Th. 3,16. — In multis locis variae vocabuli significaciones conjunguntur.

εἰρηνικός 3. † *ad pacem pertinens* [Xen. al.]; in specie: *pacem efficiens seu afferens* H. 12,11. Ja. 3,17.*

***εἰρηνοποιέω** † *pacem facio, restituo concordiam* C. 1,20 [Prov. 10,10; med. Hermias].¹

εἰρηνοποιός 2. (εἰρήνην ποιεῖν) *pacis conciliator, pacificator, pacificus* [Xen. al.]; sensu amplissimo Mt. 5,9.¹

εἰς (pro ἐν-ε-) praepositio quam sequitur accusativus = *in* cum accusativo. Dicitur

I. *de loco*: 1) sensu maxime proprio *de ingressu intro in locum, rem, personam*: εἰς τὴν οἰκίαν Mt. 2,11, ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους 8,32, εἰσπορευόμενον εἰς αὐτόν (in hominis corpus) Mr. 7,15, it. 9,25 et persaepe; ante nomen collectivum vel plurale subinde interpretandum est *inter, in medios*. .: εἰς τὸν λαόν A. 4,17; ἔπειτα εἰς τὰς ἀκάνθας ‘cecidit inter spinas’ Mr. 4,7; L. 10,36; 11,49. J. 21,23. A. 22,30; 23,15 cr.; 26,17; εἰς τινας ‘in aliquorum regionem, terram’ G. 2,9 (supple verbum eundi). A. 22,21 al. — 2) *in alcs. rei locive superficiem* = ἐπί c. accus.: εἰς τὸ ὅρος ‘in montem’ Mr. 3,13, εἰς τὰ ὅμματα 8,23, εἰς τὴν πρωτοκλισίαν L. 14,8 al. — 3) universim de re vel loco, qui est *terminus-ad quem* alcs. motūs = *ad, in*: ἀναβαίνειν εἰς ‘Ιεροσόλυμα L. 19,28, εἰς τὰ δεξιά ‘in partem dextram’ J. 21,6, εἰς τὸ μέσον L. 6,8 al., saepe in dictionibus metaphoricis etc., ut: via dicit εἰς τὴν ἀπώλειαν, εἰς

τὴν ζωήν Mt. 7,13 etc.; δῦνηγεῖν τινα εἰς ἀλήθειαν J. 16,13, εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν Mt. 26,41. L. 22,40 al. — 4) *de directione versus locum = versus*: ἐγγίζειν εἰς ’Ιεριχώ L. 18,35; convertere oculos in alqm. vel alqd. Mt. 6,26. Mr. 6,41; L. 6,20 al. — 5) *de loco ubi* alqd. fit, ubi alqs. est = ἐν (plerumque εἰς refertur ad suppressum silentio aliquod verbum motūs, quod menti scriptoris obversabatur): εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθηταὶ ἐπηρώτων αὐτόν ‘domi (= domum reversi) discipuli interrogabant eum’ Mr. 10,10 cr., δε εἰς τὸν ἀγρόν sc. egressus Mr. 13,16; ἦν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγάς sc. in synagogas intrabat ibique praedicabat L. 4,44; ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἰκόν μου = permitte ut ‘domum meam’ abeam ibique meis vale dicam L. 9,61 (de hac attractione v. Kühner³ III § 448; ἐς τὸ χρηστήριον τὸ ἐς Δέλφους [= ἐν Δ.] ἀπέπεμψαν Hdt. 7, 239); ἀποθανεῖν εἰς ’Ιερουσαλήμ ‘Hierosolyma profectus mori’ A. 21,13; Mr. 13,3,9. L. 11,7; 21,37. J. 1,18 (v. χόλπος). A. 2,27 (non relinquens animam meam εἰς ἄδην ‘in Orcum delatam’); 2,39 (εἰς μαχράν ‘weit fort’ = weit weg); 7,4; 8,23 (video te illapsum s. irretitum in...), 40 (inventus est Azotum translatus); 12,19; 18,21 r.; 20,14; 23,11 (H., R. proiectus); 25,4 (Caesaream ductum). 1 P. 5,12 al. [exempla ex profanis ap. Kühner³ III § 447 B]; — ut in idiomate neohell., ita jam in NT nonnusquam εἰς plane pro ἐν possum esse videtur: γενόμενα εἰς τὴν Καφαρναούμ L. 4,23; A. 9,28; 19,22 b (Bl. § 39, 3).

II. *de tempore*: 1) *de tempore quod est terminus-ad quem = usque ad*: οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τ. K. ‘superstites usque ad adventum Domini’ 1 Th. 4,15; 2 T. 1,12; — *de tempore quod est terminus s. finis qui in actione spectatur = pro, ad: für: pour; μεριμνᾶν εἰς τὴν αὔριον* Mt. 6,34; εἰς ad certum tempus alqs. vel alqd. paratur vel asservatur A. 4,3. E. 4,30. 2 P. 2,9; 3,7. 1 T. 6,19. Ap. 9,15; εἰς τίνα ἡ ποιῶν καιρόν ‘für welche oder was für eine Zeit’ 1 P. 1,11; — *versus, ad: Mt. 28,1* (v. ἐπιφώσκω). — 2) *de extensione ac duratione per temporis spatium* [εἰς ἐνιαυτόν ‘per annum’ Od. 4, 595; ἐς διδίον ‘in aeternum’ Thuc. 2, 64] *per, in:* εἰς τὸ διηνεκές, εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς γενεὰς καὶ γενεάς

ets., quae vide s. l. — 3) *de tempore futuro quo alqd. fiet* (scil. ‘ad quod’ per venerimus quando illud fiet: cfr. supra, I 5): εἰς τὸ μέλλον ‘tempore (anno) futuro’ L. 13,9; εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον ‘proximo sabbato’ A. 13,42; εἰς τὸ πάλιν ‘das nächste Mal’ 2 C. 13,2: Ph. 1,10; 2,16 [etiam amplius class.; v. Pape εἰς 5 c]; — de dictione εἰς τέλος v. art. τέλος.

III. varie εἰς praepositio usurpatur *ad designandum terminum-ad quem actionum, eventuum etc.:*

1) *post verba immutandi, fiendi, dissolvendi, conjungendi etc. indicatur quid tali mutatione oriatur s. exsistat: στρέφειν τι εἰς αἷμα ‘alqd. in sanguinem convertere’ Ap. 11,6; ita post μεταλλάσσειν R. 1,26, μεταστραφῆναι A. 2,20. Ja. 4,9; κτίσαι τοὺς δύο εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον ‘ambos in unum novum hominem creare (conjugere)’ E. 2,15; δησαὶ τι εἰς δεσμάς Mt. 13,30; σχίζεσθαι εἰς δύο Mt. 27,51. Mr. 15,38: 1 P. 2,5; — ad imitationem constructionis hebr. Λῆπις occurrit γίγνεσθαι εἰς τι ‘alqd. fieri’: granum sinapis ἐγένετο εἰς δένδρον L. 13,19; Mt. 21,42. Mr. 12,10. 1 C. 15,45, itidem ἔσεσθαι εἰς τι Mt. 19,5 al. (= Gen. 2,24); L. 3,5 (Is. 40,4). 2 C. 6,18. H. 1,5; 8,10. Ja. 5,3; — cfr. nr. 8.*

2) *eventus s. successus bonus aut malus nonnunquam indicatur per εἰς c. accus., cum connotatione interdum finis ut intenti saltem implicita: εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμήν ‘ad (vestram) laudem etc.’ (i. e., id quod cedet in vestram laudem) 1 P. 1,7; εἰς σωτηρίαν ‘ad salutem’ 1 P. 2,2; ut gratiam inveniamus εἰς εὔκαιρον βοήθειαν sicque opportunum auxilium inveniamus H. 4,16; ἡς τὸ τέλος εἰς καῦσιν ‘cujus (maledictionis) finis ad combustionem (vergit)’ H. 6,8; οὐκ ἔσμεν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν (id quod nobis cederet in perniciem), ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν (id quod nobis cedet in salutem) H. 10,39; κεφαλὴ ἐσφαγμένη εἰς θάνατον caput ita vulneratum ut mors sequatur aut timeatur Ap. 13,3; ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν ita luxistis ut resipisceretis 2 C. 7,9; εἰς κενόν adv. ‘in cassum, frustra, nequidquam’ 2 C. 6,1. G. 2,2. Ph. 2,16. 1 Th. 3,5; L. 2,34. J. 9,39. R. 1,16; 6,16; 8,15; 10,10; 13,4,14 (εἰς ἐπιθυμίας ita ut excitentur libidines); 15,7. 1 C. 11,34. 2 C. 2,16; 7,10.*

Ph. 1,25; 2,11,16a. C. 1,11. 1 T. 1,16. 2 T. 2,25; 3,15. H. 6,16; 9,28 b al.; εἰς τό c. inf. = ὥστε ita ut R. 1,20. 1 Th. 3,13. 2 Th. 2,10 s. H. 11,3 al.

3) *terminus in quem actio tendit indicatur per εἰς c. acc. in verbis vocandi,mittendi, servandi, destinandi, praeparandi etc.: καλέσαι τινὰ εἰς τοὺς γάμους alqm. ad nuptiale convivium vocare Mt. 22,3; εἰς τι καλεῖσθαι 1 C. 1,9 al., πέμπεσθαι 1 P. 2,14, ἀποστέλλεσθαι H. 1,14, ἐλθεῖν J. 1,7, προορίζειν E. 1,5, ἐτοιμάζεσθαι 2 T. 2,21, ἵκανοῦν C. 1,12, καθιστασθαι in munere collocari H. 8,3, τίθεσθαι 2 T. 1,11, κεῖσθαι ‘positum, destinatum esse’ 1 Th. 3,3, κτίζειν 1 T. 4,3, συγχλείεσθαι G. 3,23 etc.: R. 9,21. 2 T. 2,20 (v. σκεῦος 2). C. 2,22 (v. ἀπόχρησις).*

4) *indicatur terminus ad quem intentio agentis dirigitur, id quod in agendo spectatur (das Beabsichtigte): θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν . . . παραβάσεων ‘morte intercedente ad liberationem (= ad liberandos homines) a transgressionibus’ H. 9,15; Mt. 26,28. Mr. 1,4. R. 3,25 (‘ut suam justitiam monstraret’); 15,4. H. 9,26 al.; — εἰς τό c. inf. = ἵνα c. conj.: προσενέχθεις εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἀμαρτίας ‘oblatus ad hoc ut multorum tolleret peccata’ H. 9,28; Mr. 14,55. A. 7,19. R. 1,11; 3,26; 4,11. 1 Th. 3,5. H. 12,10. 1 P. 3,7 al. (post verba rogandi atque hortandi ponitur εἰς τό c. inf. 1 Th. 2,12; 3,10. 2 Th. 2,2); εἰς τοῦτο ἵνα ‘ad hoc ut . . .’ J. 18,37. A. 9,21. 1 J. 3,8; εἰς τοῦτο, seq. inf.: A. 26,16; εἰς τί; Mt. 26,8. Mr. 14,4; — in specie = ad alqd. acquirendum: ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως ‘... ad emendum agrum figuli’ Mt. 27,10; A. 2,38; 11,18; ad alqd. efficiendum, promovendum, excitandum etc.: εἰς ὑπακοὴν πίστεως ad efficiendum ut fidei oboediatur R. 1,5; 15,18; εἰς μαρτύριον τινὶ Mt. 8,4 al. (v. μαρτύριον 1).*

5) *indicatur terminus alcs. relationis = quod spectat . . ., quod attinet ad, ad, erga, contra; ita a) post verba: εἰς οὐδὲν ισχύει ‘ad nihil valet’ Mt. 5,13; εἰς Θεὸν πλουτεῖν ‘divitem esse quod ad Deum attinet’, divinis divitiis L. 12,21, πλουτεῖν εἰς τινὰ ‘erga alqm. divitem i. e. liberalem esse’ R. 10,12; Δανειδ λέγει εἰς αὐτόν ‘de eo’ A. 2,25; it. post verba ἀσθενεῖν 2 C. 13,3,*

θαρρεῖν 2 C. 10,1, εὐχαιρεῖν A. 17,21, πι-
στεύειν Mt. 18,6, πεποιθέναι G. 5,10, ἐλπί-
ζειν 2 C. 1,10, al.; εἰς τινα ‘contra alqm.’
ἀμαρτάνειν Mt. 18,21. L. 15,18, εἰπεῖν λό-
γον L. 12,10 (cfr. 22,65); A. 23,30. R. 8,7.
H. 12,3 al.; — b) cum adjectivis: εἰς τινα
φρόνιμος ‘prudens erga’ L. 16,8; εἰς τι
εὔχρηστος ‘utilis ad’ 2 T. 4,11; R. 12,10;
16,19. 2 C. 2,9. E. 4,32. Ja. 1,19 al.; —
c) cum substantivis: ή εἰς X. ’I. πίστις A.
24,24; ή εἰς τινα ἀγάπη 1 P. 4,8, δύναμις
E. 1,19; ἔχειν παρρησίαν εἰς τι ‘habere fi-
duciam de re obtinenda’ H. 10,19: R.
12,16. G. 6,4. E. 5,32 (‘ego id dico de
Christo et ecclesia’). 1 Th. 5,18. H. 7,14 al.

6) indicatur id ad quod in agendo respi-
citur tamquam ad causam impulsivam =
'ratione habita ales. rei, impulsus alqa. re'
(germ. auf . . . hin): μετενόσαν εἰς τὸ
κήρυγμα' Iωνᾶ 'paenitentiam egerunt auditā
praedicatione Jonae: auf die Predigt des
Jonas hin' Mt. 12,41. L. 11,32; διτι οὐ πεπί-
στευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν κτλ. 'weil er
nicht glaubt auf das Zeugnis hin usw.'
1 J. 5,10; A. 7,53 (mandantibus angelis).
R. 4,20, fort. 2 T. 2,26 (v. ζωγρέω); — δ
δειχόμενος προφήτην εἰς δνομα προφήτου
'respectu habitu nominis (muneris)
prophetae' Mt. 10,41; — huc refertur εἰς τί,
sicubi non de fine aut consilio inter-
rogatur: εἰς τί ἐδίστασας; 'cur (auf wel-
chen Grund hin) dubitasti?' Mt. 14,31;
Mr. 15,34.

7) εἰς τινα significat in ales. usum, com-
modum, honorem etc. [τοὺς ἴππους εἰς ἵπ-
πεας κατασκευάσωμεν 'in equitum usum,
equitibus' Xen. an. 3, 3, 19; διεκαρτέρουν
εἰς τὴν πατρίδα 'resistebant constanter pro
patria' Lycurg. 85; ἄδεις εἰς σαυτὸν ἐγκώ-
μιον 'in tuum honorem' Lys. 205 d] et
saepe a simplici dativo vix differt [in
lingua neohell. ita circumscribitur dativus,
ut ἐδωσα τὸ γράμμα εἰς τὸν ἀδελφόν]: δ
ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς 'quod feceris
in commodum fratrum' 3 J. 5; ἀγοράσωμεν
εἰς πάντα τὸν λαὸν (in usum plebis, plebi)
βρώματα L. 9,13; ή λογεία ή εἰς τοὺς ἀγί-
ους 'quae fit pro sanctis' 1 C. 16,1; τῆς
δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς 'in vestrum emol-
lumentum' E. 3,2; ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα
εἰς αὐτόν 'reconciliare omnia Ei (i. e. sibi,
Deo)' C. 1,20; Mr. 8,19 s. L. 22,17. A. 2,22;
26,6; 28,6. R. 15,26. 2 C. 8,6.23. E. 1,8.

H. 2,3. 1 P. 1,4 (= ὅμιν); τῆς εἰς ὑμᾶς
χάριτος 'gratiae vobis datae' 1 P. 1,10;
2 C. 1,11; — εἰς Χριστόν Phm. 6 prob. =
'in honorem Christi'; βαπτίζεσθαι εἰς Χρ.
'baptismo Christo consecrari' R. 6,3 al.

8) ubi poni poterant duo nominativi
(subj. et praedic.) aut duo accusativi (obj.
et praedic.), loco casūs praedicativi nonnus-
quam usurpatur εἰς c. accus. (εἰς = . . . lo-
co, ut: als: comme): οὐχ ή ἀκροβυστία
αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; 'nonne
incircumcisio ejus circumcisio loco ha-
bebitur?' R. 2,26; it. A. 19,27. R. 4,3,5;
9,8 (λογίζεται εἰς σπέρμα 'censemur veri
posteri') al.; εἶναι εἰς τι A. 13,47. 1 C.
4,3; 14,22; — τέθειχά σε εἰς φῶς ἐθνῶν
'posui (feci) te lumen gentilium' A. 13,47;
ἔγειρειν τινὰ εἰς βασιλέα 13,22; ἀναθρέψα-
σθαι τινα εἰς υἱὸν A. 7,21; δοῦναι τινι γῆν
εἰς κατάσχεσιν dare alci. terram possiden-
dam A. 7,5; λαμβάνειν τόπον εἰς κληρο-
νομίαν H. 11,8; εἰς (t. r. ώς) προφήτην
αὐτὸν εἰχον 'pro propheta eum habebant'
Mt. 2,46.

εἰσ- praefixum significat: 1) intro: εἰσ-
άγω, εἰσδέχομαι; 2) versus: εἰσακούω.

εἰς, μία, ἐν, genet. ἐνός, μιᾶς, ἐνός etc.,
num. card.: 1) unus; adhibetur et adjec-
tive, ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή 'unius viri uxor'
1 T. 5,9 (i. e. semel matrimonio junctus);
Mt. 6,27; 25,24. Mr. 14,37 al. — et sub-
stantive, ἐνός ἐστιν χρεία L. 10,42; ἐξ ὑμῶν
εἰς 'unus ex vobis' J. 6,70; L. 18,22 al. —
2) unicus, unus solus: εἰς ἐστιν ὑμῶν δ
διδάσκολος 'unus solus est magister vester'
Mt. 23,8; ib. 9,10. Mr. 8,14; 12,6,32. J.
6,22. R. 12,5. 1 C. 8,4,6; 9,24; 12,12 al.;
hinc εἰς δ Θεός (ut μόνος δ Θ.) 'solus
Deus' Mr. 2,7. L. 18,19; δ μεσίτης ἐνὸς
οὐκ ἔστιν, δ δὲ Θεὸς εἰς ἔστιν G. 3,20 sensus:
in lege Mos. adfuit mediator, ergo
duae partes contrahentes; in promissis
Mess. totum est opus unius Dei. — 3) ali-
bi = unus idemque: εἰς δ Θεὸς δς δικαιώσει
περιτομὴν . . . καὶ ἀκροβυστίαν . . . 'unus
idemque est Deus qui justificabit circum-
cisos et incircumcisos' R. 3,30; R. 9,10
(unius ejusdemque patris filii non eadem
est dignitas et gratia). 1 C. 10,17; 12,9,13.
— 4) loquendi modi peculiares: a) cum
negationis particula significat i. q. nullus:
οὐδὲ εἰς 'ne unus quidem, nemo' A. 4,32.
R. 3,10. 1 C. 6,5 r.; οὐδὲ ἐν 'ne una qui-

dem res, prorsus nihil' J. 1,3; Mt. 27,14 [Xen. conv. 3, 4 al.]; pro οὐδείς fortius dicunt οὐ . . . εἰς Mt. 5,36, saepius εἰς οὐ Mt. 5,18; 10,29. L. 11,46; 12,6 [Dem. 30, 33 μίαν ἡμέραν οὐκ ἔχηρευεν]; R. 3,12 v. ἔως II 1. — b) distributivo sensu (*singuli, unusquisque*) dicitur εἰς ἔκαστος; L. 4,40. A. 2,3 al. [Plat. al.], καθ' ἔνα, καθ' ἔν [Hdt. Plat.] J. 21,25. 1 C. 14,31; ὑμεῖς οἱ καθ' ἔνα 'vos singuli' E. 5,33; ad analogiam neutri ἐν καθ' ἐν 'unumquodque' Ap. 4,8 efformata est dictio εἰς καθ' (vel κατὰ) εἰς 'unusquisque, singuli deinceps' Mr. 14,19. J. 8,9; δικαθ' εἰς 'der einzelne' R. 12,5 r. [3 Mach. 5,34; Lcn. Sol. 9; τὸ καθένα pap.: Mayser 485]; ib. t. cr. τὸ δὲ καθ' εἰς (ἔσμεν) ἀλλήλων μέλη 'ex altera parte (τὸ δὲ) singuli sumus invicem membra'; sim. ἀνὰ εἰς ἔκαστος Ap. 21,21 (ἀνά 2). — c) in membris oppositis: *unus — alter*; δικαθ' εἰς — διέτερος (ἄλλος) Mt. 6,24. Ap. 17,10 al.; μία μὲν G. 4,24; εἰς — καὶ εἰς [2 Reg. 12,1] Mt. 24,40 cr.; 27,38. Mr. 4,8 r. Br.; — εἰς τὸν ἔνα [aram. רְאֵת] i. q. ἀλλήλους 1 Th. 5,11. — d) *articuli indefiniti instar* ponitur: εἰς γραμματέως 'ein Schriftgelehrter: un scribe' Mt. 8,19; ib. 26,19. Ap. 18,21; *pronominis indefiniti τὸς loco*: ἔνα τῶν προφητῶν 'aliquem ex prophetis' Mt. 16,14; Mt. 18,28; 22,35; 27,48. L. 15,15. — e) in enumerationibus = *primus* T. 3,10. Ap. 9,12 [DHal. comp. vb. p. 174]; μία (τῶν) σαββάτων (aram. רְאֵת אַתָּבָשׁ Dalman § 58) 'primus hebdomadis dies' Mt. 28,1. Mr. 16,2. L. 24,1. J. 20,1,19. A. 20,7; κατὰ μίαν σαββ. 'singulis diebus dominicis' 1 C. 16,2. — f) ἀπὸ μιᾶς L. 14,18 aut 'pariter, ex aequo' [cl. ἀπὸ τῆς ἴσης] aut 'statim' [= syr. أَنْتَ مِنْ]. — g) εἰς ἐν *in unum locum* [congregare, convenire: Eur. Thuc.]: συνάγειν τινὰς εἰς ἐν J. 11,52 metaph. = *in unum coetum sacram conjungere*. — h) saepe usurpatur *ad significandam unitatem moralēm, animorum concordiam* etc.: ita plures dicuntur ἐν εἶναι in fide et caritate, J. 17,11,21s.; discipuli Christi sint τετελειωμένοι εἰς ἐν, i. e. ad perfectam unitatem perveniant, 17,23; tres testes εἰς τὸ ἐν εἰσιν ad unum idemque testandum, sc. veram Christi humanitatem, conspirant, 1 J. 5,8; πάντες ὑμεῖς εἰς ἔστε ἐν X. 'I. vos omnes, Christo uniti, estis unum Christi corpus mysticum,

G. 3,28 (vulg. 'unum'); qui plantat et qui rigat, ἐν εἰσιν 'unum sunt' ratione ministerii, nec inter se opponendi, 1 C. 3,8; ἐγὼ καὶ δι Πατὴρ ἐν ἔσμεν J. 10,30 dicitur de unitate non solum concordiae, sed etiam potentiae et essentiae divinae.

εἰσ-άγω, ao. -ήγαγον: 1) *intro duco*; τινά J. 18,16; seq. εἰς loci L. 22,54. A. 9,8; 21,28 s., 37 (pass.); 22,24 cr. H. 1,6, ὥδε L. 14,21. — 2) *infero*: *hineinbringen* L. 2,27. A. 7,45 sc. in terram.*

εἰσ-ακούω, ft. -ακούσομαι, ao. P. -ηχούσθην, ft. P. -ακουσθήσομαι: ut lat. *obaudio, oboedio* 1) *monenti obsequor, oboedio* 1 C. 14,21 [Soph. Thuc.]. — 2) **precantem exaudio; exaudiri* dicitur vel is qui precatur Mt. 6,7. H. 5,7 (cf. ἀπό 2 c β), vel ipsa precatio L. 1,13. A. 10,31. [Ps. 4,1 s. Sir. 5,15]*

εἰσ-δέκομαι, ft. -δέξομαι: *intro suscipio* sc. in domum, terram ets.; 2 C. 6,17 velut 'in domum paternam recipio, admitto', cfr. Jer. 32,37 s. Ez. 20,34. [Soph. Hdt. ss.]¹

εἰσ-εἰμι (cfr. εἰμι NB), 3. pl. -ίασιν (signif. praes.), inf. -ιέναι, imperf. (signif. ao.) 3. sg. -ήει: *ingredior, intro* A. 3,3; 21,26. H. 9,6; πρός τινα A. 21,18.*

εἰσ-έρχομαι, ft. -ελεύσομαι, ao. -ῆλθον, -ῆλθα, pf. -ελήλυθα: *intro eo seu venio, intro*; 1) de personis vel animalibus: a) proprie: Mt. 2,21; 6,6. Mr. 1,21. H. 3,11 (cfr. infra b β) al.; εἰς εἰς τὸν κόσμον nascor, exsisto 2 J. 7 r., de Verbo incarnato H. 10,5; εἰς τινα in alcs. corpus Mr. 9,25. L. 8,30. J. 13,27, in alcs. domum A. 16,40 r. [ἀφικόμενος εἰς Πόπλιον DHal. a. 5, 7]; εἰς τινας ad alqos., inter eos A. 19,30; 20,29; πρός τινα Mr. 6,25. L. 1,28 al.; i. q. *domum revertor* L. 17,7 εἰσ. διά τινος per alqd. Mt. 19,24 Tdf. L. 18,25; in parabola J. 10,2 διὰ τῆς θύρας, 9 δι' ἐμοῦ de pastore ad oves rite intrante, εἰσ. καὶ ἔξελθεῖν ibid. — b) metaphorice: a) εἰσελθεῖν καὶ ἔξελθεῖν hebraismus *conversor, vitam ago*: ἐν ψευδήλθειν καὶ ἔξελθειν ἐφ' ἡμᾶς δι Χ. 'I. (ἐφ' ἡμᾶς 'apud nos', ἐπί III 3; an 'super nos, praesidens nobis' ἐπί III 2 b?) A. 1,21. — β) εἰσελθεῖν εἰς τι ad alqd. *possidendum seu frumentum admittor, particeps fio rei*: εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ L. 24,26, εἰς τὸν κόπον τινῶν J. 4,38 etc.: Mt. 5,20; 7,21; 18,3,8; 19,17, 23; 25,21,23. Mr. 9,47; 10,15,23 ss. L. 18,17,

24s. J. 3,5. A. 14,22; absolute εἰσελθεῖν in regnum Dei intrare, se ejus participem reddere Mt. 23,14. L. 11,52. R. 11,25, sim. Mt. 7,13. — γ) alqd. *ineo voluntatis assensu* [בְּרִית בָּזֵא, LXX εἰσ. ἐν διαθήκῃ Ez. 16,8]: ita prob. εἰσ. εἰς πειρασμόν Mt. 26,41. Mr. 14,38 He. Br. L. 22,40,46 (J. Heller in Zeitschr. f. kath. Theol. 1901 p. 85). — 2) de rebus: Ap. 11,11; εἰς τὸ στόμα manducari Mt. 15,11. A. 11,8; εἰς τὰ ὄτα τινος audiri Ja. 5,4; oriri L. 9,46, εἰσ. εἰς τὸν κόσμον R. 5,12; H. 6,19 subest idea ancorae in fundum maris penetrantis.

εἰσ-καλέω, ao. med. εἰσεκαλεσάμην: *intro voco alqm.*; med. *in meam domum invito* A. 10,23.¹

εἰσ-οδος, ου, ἡ (-οδος loco nominis verbalis ad -ιέναι vel -έρχεσθαι) 1) *introitus, ingressus, aditus*; seq. gen. obj. τῶν ἀγίων 'in sanctuarium' H. 10,19; dic. de adventu alcs. publice inter alqos. prodeuntis (cf. εἰσελθεῖν εἰς τινας A. 19,30; 20,29) A. 13,24. 1 Th. 1,9; 2,1; ἡ εἰσ. εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν κτλ. = accessus ad consortium gloriae caelestis 2 P. 1,11 (cfr. εἰσέρχομαι 1 b β) [pOx. 705, 39 jus intrandi].*

εἰσ-πηδάω, ao. εἰσεπήδησα: *insilio, cum impetu irruo* A. 14,14 r.; 16,29.*

εἰσ-πορεύομαι *intro, ingredior*; seq. εἰς loc. Mr. 1,21; 7,15 al.; πρός τινα in alcs. domum A. 28,30; ὅπου 'eo, ubi . . .' Mr. 5,40; οὐ 'quo' L. 22,10 r.; κατὰ τοὺς οἴκους 'in singulas domūs' (v. κατά II 1 c) A. 8,3; L. 8,16; 11,33; 19,30; — metaphorae: εἰσπ. εἰς τὸ στόμα 'comedi, bibi' Mt. 15,17; de curis rerum externarum in animum velut intrantibus Mr. 4,19; εἰσπορεύεσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι μετά τινος 'cum aliquo familiariter conversari' A. 9,28, seq. εἰς = t. r. ἐν loc. (cfr. 1 Sam. 29,6).*

εἰσ-τρέχω, ao. εἰσ-έδραμον: *intro curro* A. 12,14.¹

εἰσ-φέρω, ao. -ήνεγχον et -ήνεγκα: 1) *infero, intro porto*: τινά L. 5,18s.; 1 T. 6,7. H. 13,11; τὶ εἰς τὰς ἀκοάς alqd. in aures inferre = dicere, docere A. 17,20. — 2) causativum ad εἰσέρχομαι: *intrare facio vel jubeo, induco* [LXX = Νִבַּע 2 Chr. 36,10. Cant. 1,4]; ad tribunal duco alqm. L. 12,11 cr. ἐπί τι; — ad εἰσέρχομαι 1 b γ: μὴ εἰσενέγκῃς ήμᾶς εἰς πειρασμόν 'fac ut in tentationem (consentiendo illi) non intremus' Mt. 6,13. L. 11,4 (v. Zeitschr. f.

kath. Theol. 1901 p. 85 ss.; ad constr. confer 3 Reg. 2,6 οὐ κατάξεις ἐν εἰρήνῃ 'facies ut non descendat pacifice'); haud minus bene alii 'ne nos inducas in t.', praeserva nos a peccandi periculis.

εἴτα adv. temp. *tum, deinde, postea*; 'Αδὲν πρῶτος ἐπλάσθη, εἴτα Εὖτα 'postea Heva' 1 T. 2,13; Mr. 4,17; 8,25. L. 8,12. 1 C. 15,5,7,24. 1 T. 3,10. Ja. 1,15; seq. praesens hist. J. 13,5; 19,27; 20,27; πρῶτον — εἴτα — εἴτα Mr. 4,28v.; — temporis notione sepositâ ponitur in enumeratione membrorum *tum, deinde*; 1 C. 12,28 r.; item in argumentando, ubi nova ratio adnectitur: *porro, praeterea* H. 12,9.*

εἴτε (εὶ et τὲ) 1) particula hypoth. disjunctiva: εἴτε — εἴτε *sive — sive*; seq. verbum finitum: εἴτε ἔσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε 'sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis' 1 C. 10,31; semel seq. conj. 1 Th. 5,10 (intra sententiam fin., per assimilationem modorum); plerumque sequuntur membra sentæ disjunctivæ mutilatae, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς 1 C. 8,5, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος E. 6,8, 1 C. 14,7; 15,11. 2 C. 5,9 s. (12,2 s. si οὐκ οἶδα pro parenthesi habetur); Ph. 1,18, 20. 2 Th. 2,15; εἴτε — εἴτε nonnusquam aequivalet *et — et*: 'in unum corpus baptizati sumus, εἴτε Ιουδαῖοι εἴτε Ἐλληνες κτλ. et Judaei et gentiles etc.' 1 C. 12,13, 1 C. 3,22. C. 1,16,20; saepe unicuique membro sua apodosis statim adjungitur, sive ea est integrum enuntiatum: 1 C. 12,26; 13,8, sive est enuntiati pars R. 12,6-8. 2 C. 1,6; 5,13. 1 P. 2,13 s.; constructio inculta mutatur in 2° membro: εἴτε ὑπὲρ Τίτου, — εἴτε ἀδελφοὶ ήμῶν, — 'sive de Tito (sc. scribo), —; sive fratres nostri (sc. vobis commendantur), . . .' 2 C. 8,23; R. 12,6-8. Ph. 1,27; primo εἴτε, constructione omnino desertâ, nullum aliud succedit 1 C. 14,27. — 2) particula disjunctiva interrogativa: εἴτε — εἴτε (= πότερον — η) *utrum — an?* (v. Curtius § 207) ita fort. 2 C. 12,2 s.: εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα κτλ. 'utrum in corpore, nescio, an extra corpus, nescio . . .' [Thuc. 3, 111, 4 al.].*

εἴτεν forma ionica = εἴτα *tum, deinde* Mr. 4,28 bis Tdf. WH. [inscr. pap.; Mayser p. 14].*

εἴωθα, pf. verbi ἔθω, q. v.

έκ, ante vocales ἐξ, praepositio quam sequitur genetivus: *e, ex.*

I. ἐκ separationis; dicitur 1) *de loco ex quo* alqs. vel alqd. exit, abit, removetur, ex. gr. post verba exeundi, veniendi, ducenti, mittendi, removendi, vocandi, tollendi, promendi, eripiendi, salvandi, delendi etc.: ἐξ Αἰγύπτου Mt. 2,15, ἐκ τοῦ ἀγροῦ L. 17,7, ἐκ τῆς βίβλου deletur nomen Ap. 3,5, ἐκ τῶν δένδρων Mr. 11,8 v., ἐκ τῆς θυγατρός ε filia Mr. 7,26 etc.; it. ἀναλύειν ἐκ γάμων sc. ex loco ubi nuptiae erant L. 12,36: 11,6. J. 13,4; ἐκ (τῆς) χειρός τινος A. 12,11. L. 1,71. J. 10,28 metaph. 'ex alcs. potestate'; — πινειν ἐκ ex vase Mt. 26,27 al. — 2) *de coetu, numero, societate* complurium, a quibus alqs. abit, separatur etc.; post verba separandi, eligendi ets.: ἐκ τοῦ λαοῦ delere alqm. A. 3,23; ἐκ τοῦ κόσμου eligere alqm. J. 15,19; ἐκ μέσου τινῶν ex aliquibus (inter quos eousque erat) Mt. 13,49. A. 17,33 al.; ἐκ νεκρῶν ἀνιστάναι, ἐγείρειν, ἀνιστασθαι, ets. 'e mortuis excitare alqm., resurgere' J. 12,1. A. 10,41; 17,31 al.; hinc ἀνάστασις ἐκ νεκρῶν L. 20,35. — 3) *de condicione ac statu* e quibus alqs. exit, eripitur etc.: ἐξ ὅπνου evigilare R. 13,11; ἐκ θανάτου salvare alqm. H. 5,7. Ja. 5,20 (σώζειν ἐκ θ. dic. etiam = a morte prae-servare Od. 4, 753; sed ut alias plerumque, ita ll. cc. σώζειν ἐκ = eripere e malo cui alqs. jam succubuit); ζῶντες ἐκ νεκρῶν 'e morte erepti ac jam vivi' R. 6,13, ζωὴ ἐκ ν. 'vita ereptorum e morte' R. 11,15; R. 7,24. 2 C. 1,10. C. 1,13. 2 T. 3,11 al. — *NB.* νικᾶν ἐκ = 'vincere vincendo-que se liberare a' Ap. 15,2; 18,20; 19,2; μετανοεῖν ἐκ 'paenitentiam agere ac de-sistere a . . .' Ap. 2,21 [hebr. נִזְבַּש Ez. 3,19 al.]; ἀνανήφειν 2 T. 2,26, ἀναπάυεσθαι Ap. 14,13, (δια-) τηρεῖν A. 15,29. Ap. 3,10; ἐλεύθερος ἐκ 1 C. 9,19.

II. ἐκ directionis (Richtung); indicat, unde seu *ex qua parte* alqd. veniat, acci-piatur, audiatur, videatur ets.; a) *de loco:* φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ἐκ τῆς νεφέλης Mt. 3,17; 17,5; ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν 'vom Schiff aus' L. 5,3; L. 11,27. A. 2,2. Ap. 8,4; — b) *ad quaestionem 'ubi?' de parte seu latere in quo alqs. est (i. e. ex quo a me videtur):* ἐκ δεξιῶν, ἐξ εὐωνύμων καθίσαι 'a dextris, sinistris sedere' Mt.

20,21; Mt. 22,44; 25,33. Mr. 16,19 al.; ἐξ ἐναντίας τινός exadversus alqm. Mr. 15,39: T. 2,8.

III. ἐκ initii; indicat illum terminum a quo alqd. metimur: saepe de tempore = *inde a: ἐκ πολλῶν ἐτῶν* A. 24,10; ἐκ νεότητός μου Mr. 10,20. L. 18,21 al.; L. 23,8. J. 6,64; 9,1,32; 19,12. A. 9,33; 15,21 al.; ἐκ κοιλίας μητρός 'inde a nativitate' A. 3,2; 14,8, 'jam cum nascerer' aut 'ante-quam nascerer' G. 1,15, it. L. 1,15.

IV. ἐκ originis; indicat, unde alqd. ortum profectum sit; et quidem dicitur 1) *de personae origine, de stirpe, natalibus, patria etc.:* οἱ ἐξ Ἰσραὴλ 'posteri Israëlis' R. 9,6; ἐξ ἔθνων 'ex ethnicis parentibus' G. 2,15; ἐκ Πνεύματος ἀγίου Mt. 1,20; ἐκ Ναζαρέθ J. 1,47; ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμὶ caelum est mea patria J. 8,23; Mt. 1,16; 2,6. L. 2,36; 23,7. J. 1,13; 4,7; 7,41 s. A. 4,6. R. 11,1. Ph. 3,5. H. 7,14 al.; — in specie a) *de origine vitae supernaturalis:* ἐκ Θεοῦ J. 1,13, ἐξ ὅδατος καὶ Πνεύματος J. 3,5; ib. 6. 1 P. 1,23; b) *metaphorice ex Deo aut ex diabolo mundove (velut genuina ejus proles) esse dicitur is qui illius indolem prae se fert eique obsequitur:* J. 8,44,47; 15,19; 17,14. 1 J. 3,8,10,12. — 2) *de rei aut effectū origine, causā, ratione, fonte:* a) *de persona quae est rei causa, auctor, dator ets.:* post verba passiva ἐκ τινος est i. q. ὑπό τινος, ut: ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ 'qui a me (ex mea parte) con-tristatur' 2 C. 2,2; Mt. 15,5. A. 23,30 Tdf. Br. (ἔσεσθαι 'excitatum iri'). 2 C. 1,11; 7,9. E. 2,8; — post verba sumendi, acci-piendi, ets.: ἐκ τινός τι 'ab alqo. alqd.' λαβεῖν J. 18,3, ἔχειν R. 13,3. 1 C. 7,7, ζητεῖν 1 Th. 2,6, ἐκδικεῖν (poenas exigendo) Ap. 6,10 cr.; δίδοσθαι ἐκ J. 3,27; 6,65; — alibi: ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα (opp. jussus a Patre) J. 12,49; ἐκ τοῦ Πατρός 'jussus, missus a Patre' J. 10,32: 2 C. 3,5; 4,7; saepe ἐκ τοῦ Θεοῦ ets. R. 11,36. 1 C. 1,30; 8,6; 11,12. 2 C. 5,18. G. 5,8 al.; e Christo: E. 4,16. C. 2,19; ως ἐκ Θεοῦ 'ita ut [loqui debet is qui loquitur] jussu Dei' 2 C. 2,17; ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πν. ἀγ. Mt. 1,18; κίνδυνοι ἐκ τινος pericula ab alqo. exci-tata 2 C. 11,26; τῇ ἐξ ὅμιλων ἀγάπῃ 2 C. 8,7 (= vestra in nos caritate): 9,2 r. — b) *de re quae est alterius rei causa, ratio, fons:* ἐκ τινος εἶναι, γίνεσθαι a re oriri,

derivari ets. Mt. 5,37; 21,19. A. 19,25. R. 10,17. 1 T. 6,4; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ‘caelitus’ Mt. 21,25. 2 C. 5,2; ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίειν ε templo victum habere 1 C. 9,13r.; ἐκ πίστεως ζῆν ‘e fide (= merito fidei) vivere’ G. 3,11. R. 1,17; — **c)** *in specie de causa physica*, saepe fere pro dat. instr. κεκοπιακῶς ἐκ τῆς δδοιπορίας ‘itinere fessus’ J. 4,6; L. 16,9. A. 1,18. 2 C. 13,4. H. 11,35 (‘resuscitatione’). Ap. 8,11; post verba pass.: R. 2,18. Ph. 1,23. Ja. 2,22. Ap. 2,11; 18,1 b al.; γέμειν, πληροῦσθαι ἐκ τινος Mt. 23,25. J. 12,3 pro genet. plenitudinis; *de pretio* quo expenso aliquid emitur ets. Mt. 27,7. L. 8,3; 16,9 (cfr. Mt. 20,2); — **d)** *de re qua alqd. cognoscitur aut demonstratur*: ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται Mt. 12,33. L. 6,44a; R. 1,4 (ex resurrectione demonstratur Jesum esse f. D.). Ja. 2,18; 3,13. 1 J. 3,24; — **e)** *de norma judicii* ets. = ‘secundum’: ἐκριθησαν ἐκ τῶν γεγραμμένων ‘judicati sunt secundum ea quae scripta erant’ Ap. 20,12; Mt. 12,37. L. 19,22; R. 9,11 πρόθεσις οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ’ ἐκ τοῦ καλοῦντος ‘decreatum dependens non ex operibus, sed solum ex (Deo) vocante’; de norma seu mensura: ἐκ τοῦ ἔχειν ‘nach euerm Vermögen’ 2 C. 8,11; 1 P. 4,11 (?); τὸ ἐξ ὑμῶν ‘quantum a vobis pendet’ R. 12,18. — **f)** saepe *de principio justificationis*, de iis quae sunt justificationis acquirendae condiciones prae-requisitae: ἐκ πίστεως R. 1,17; 3,30. G. 2,16 al.; quo sensu homo ἐξ ἔργων aut justificetur Ja. 2,21 s., aut non justificetur R. 3,20; 4,2 al., consultantur commentarii. — **g)** *de re vel ratione impellente*: Deus salvavit nos οὐκ ἐξ ἔργων κτλ. ‘non impulsus operibus nostris bonis’ T. 3,5; 1 P. 2,12. Ap. 16,10 s., 21 b. — **h)** *de animi statu et affectionibus ac virtutibus* ets. *ex quibus actiones quasi nascuntur* seu cum quibus fiunt: ἐκ καρδίας R. 6,17; ἐκ καθαρᾶς κ. 1 T. 1,5. 2 T. 2,22. 1 P. 1,22; Mr. 12,30. L. 10,27. A. 8,37 r. Br. 2 C. 9,7. E. 6,6. Ph. 1,16 s. C. 3,23. 1 Th. 2,3; ἐκ πίστεως ‘ex fide’ G. 5,5, R. 14,23 (hic πίστις I 3); ἐκ πολλῆς θλίψεως ex animo valde contristato 2 C. 2,4. — **i)** *de materia ex qua alqd. fit*: singulae portae erant ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου Ap. 21,21; στέφανον ἐξ ἀκανθῶν Mt. 27,29; J. 2,15; 9,6. R. 9,21; figurete Mt. 3,9. L. 3,8.

V. ἐκ cum genet. indicat illud totum (*copiam, numerum . . .*), ex quo aliqua pars sumitur aut consideratur: πολλοὶ ἐκ τῶν μαθητῶν, π. ἐκ τοῦ ὄχλου J. 6,60; 7,31; τινὲς ἐξ αὐτῶν L. 11,15, J. 6,64; πᾶς ἐξ ὑμῶν δ; ‘quicunque ex vobis’ L. 14,33; πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως ‘primus ex redivivis’ A. 26,23; J. 7,19; 8,46; 9,40; 12,9; 17,6. A. 3,22. R. 16,10 s. H. 7,5 al.; — ἐκ c. genet. = **a)** *unus ex (numero)* . (=εἰς ἐκ . . .); *haec ellipsis vix sentitur nisi in casibus obliquis et plurali: accus.*: ἐκ καρποῦ τῆς δσφύος αὐτοῦ = quendam de posteris ejus A. 2,30 (Ps. 131,11); — **b)** = *aliqui ex . . .; nom. pl.*: εἰπον ἐκ τῶν μαθητῶν ‘aliqui ex d.’ J. 16,17, 7,40. Ap. 11,9 [2 Sam. 11,17]; *acc. pl.*: ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε ‘ex iis quosdam interficietis’ Mt. 23,34; L. 11,49; 21,16. 2 J. 4 al. [Ex. 17,5]; *dat.*: ἐγένετο ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν ’Ιω. μετὰ Ιουδαίου (-ων) J. 3,25 (cfr. A. 15,2) ‘nonnullis ex discipulis’ (syr. ‘uni ex d.’); — **c)** ἐκ c. genet. part. = *aliquid ex* sequitur verba edendi, bibendi, dandi, sumendi etc.: δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν ‘alqd. de oleo vestro’ Mt. 25,8; Mt. 26,29. Mr. 14,25. J. 1,16; 6,26,50. A. 1,24; 15,22. R. 9,24. 1 C. 10,17 (μετέχειν).

VI. *Usus quidam particulares:* **a)** locutiones adverbiales: ἐκ περισσοῦ ‘supra modum’ Mr. 6,51; 14,31; ἐκ μέτρου = μετρίως ‘modice, parce’ J. 3,34; ἐξ ισότητος ‘aequali ratione’ 2 C. 8,13; ἐκ μέρους ‘ex parte’ (stückweise) 1 C. 13,9 s., sed 12,27 vos estis Christi membra ἐκ μέρους ‘pro parte’, i. e. pro suo quisque loco, munere, charismate; ἐξ ἀνάγκης ‘necessario’ H. 7,12; ἐκ δευτέρου ‘secundo, iterum’ Mt. 26,42. Mr. 14,72 al., ἐκ τρίτου ‘tertio’ Mt. 26,44; ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ‘diem ex die: einen Tag um den andern’ 2 P. 2,8. — **b)** *per commixtionem quandam idearum Graecis usitatam nonnusquam* ἐκ pro ἐν possum videtur: ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας (= tollere ea quae ex domo tollenda sunt) Mt. 24,17; δ πατὴρ δ (sc. ἐν οὐρανῷ) ἐξ οὐρανοῦ δώσει L. 11,13; C. 4,16. — **c)** *ut nos per nomina in «-ista» desinentia brevissime solemus quasdam hominum classes, factiones, sectas, scholas designare* (ut: a systemate sociali socialistas, item methodistas, idealistas, pessimistas etc.), ita S. Paulus usurpat ad similem finem formulam

δ ἐκ ., οἱ ἐκ *cum genetivo ejus rei quae est character vel norma illorum hominum quos designare vult* (cfr. IV 1 b): δ ἐκ πίστεως Ἰησοῦ ‘qui habet (ceu regulam vitae) fidem in J.’ R. 3,26, οἱ ἐκ πίστεως G. 3,7,9 = οἱ πιστεύοντες; παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ omnibus Abrahae posteris, non solum Judaeis sub lege Mos. viventibus, sed etiam gentilibus fidei Abrahae consortibus R. 4,16; οἱ ἐκ νόμου R. 4,14 qui legem Mos. habent viribusque nat. implere student; οἱ ἐξ ἐριθείας = οἱ ἐριθευόμενοι R. 2,8; R. 4,12; ita etiam cum verbo *esse*: δοι εἴς ἔργων νόμου εἰσίν quicunque ex operibus legis (his solis confisi) justificari volunt, G. 3,10; cfr. 1 J. 3,19. J. 8,23.

Denique copulatur cum adverbii: ἐξαιφνής, ἐκπαλαι, quae v. suis locis.

ἐκ-, **ἐξ-** praeфиксum vocum compositarum; *ex-*, *foras*; *ἐξάγω*, *ἐξορύσσω*, *ἐκβάλλω*, *ἐκδημέω*; inde occurrit ex. gr. *cum verbis* a) *evagandi ἐξαχολουθέω*, *ἐξαπατάω*, *ἐξέλκομαι*, *ἐκταράσσω*, b) *exquirendi ἐξερευνάω*, *ἐξετάζω*, *ἐξαιτέω*, — c) *finiendi* (*ad exitum usque*) *ἐκπληρώω*, *ἐκτελέω*, — d) *palam exponendi* *ἐκτίθεμαι*, *ἐκδιηγοῦμαι* ets.

ἐκαστος 3. *quisque, unusquisque, singuli* (opp. *πᾶς* ‘quilibet, omnes’); a) adjective: *ἐκαστον δένδρον* L. 6,44; J. 19,23. H. 3,13. Ap. 22,2. — b) substantive: ἵνα ἐ. βραχύ τι λάβῃ ‘ut unusquisque paululum accipiat’ J. 6,7; A. 4,35. R. 2,6 al.; seq. genet. part. L. 13,15. A. 2,38. 1 C. 15,38; 16,2 al.; singularis additur nomini plurali: διδῶν ἐκάστῳ Ap. 2,23: ib. 5,8; 6,11; item formis plur. verbi [class.]: ὕρισαν ἐκαστος πέμψαι A. 11,29: J. 7,53; 16,32 al.; haud raro ponitur in ipso initio sentae rel.: *ἐκαστον ώς* κέκληκεν δ Θεός ‘ut quemque Deus vocavit’ 1 C. 7,17: 2 C. 9,7. 1 P. 4,10; *ἐκάστῳ ώς* δ Κύριος ἔδωκεν ‘prout Dominus unicuique attribuit’ sc. tales dumtaxat ac tanti sumus et non amplius 1 C. 3,5; plur. *ἐκαστοι singuli* Ph. 2,4 cr. Ap. 6,11 r.; saepe in eadem senta occurrit pron. refl. 1 C. 16,2. G. 6,4, vel ejus loco αὐτοῦ ets.: *ἐκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ secundum suum cuique opus*’ Mt. 16,27, R. 2,6 al., vel adj. poss. reflex. ἴδιος (= ἑαυτοῦ): 1 C. 11,21. G. 6,5 al.; *ἐκαστος τῷ ἀδελφῷ* (vel πλησίον) αὐτοῦ est circumlocutio hebrai-

zans pronis recipr. ἀλλήλοις, ‘einander, l'un à l'autre’: Mt. 18,35, sim. H. 8,11; — plenius dicunt εἰς ἐκαστος ‘unusquisque’ A. 2,3; 20,31. E. 4,16 al.; καθ' ἐν ἐκαστον ‘unumquodque, singula’ A. 21,19 [cl.], ἀνὰ εῖς ἐκαστος Ap. 21,21: de quibus cfr. εἰς 4 b.

ἐκάστοτε adv. temp. *quovis tempore*, sc. quotiens occasio fert seu necesse est (opp. πάντοτε toto tempore): 2 P. 1,15 [Hdt. ss.].¹

ἐκατόν *centum* Mt. 13,8. Mr. 4,8 al.; κατὰ (v. l. ἀνὰ) *ἐκατόν centeni* Mr. 6,40.

ἐκατοντα-έτης vel -*ετῆς* 2. (de accentu non constat †) *centum annorum* [Pind. LXX]; *100 annos natus* R. 4,19.¹

ἐκατονταπλασίων, ονος 2. *centuplex*, *centuplus* L. 8,8; neutr. plur. -*ονα* Mt. 19,29 r. He. Br. Mr. 10,30.*

ἐκατοντάρχης [Hdt. DHal.] et **ἐκατόνταρχος** [Xen. Cyr. 5, 3, 41; LXX] ou, δ *centurio*, praefectus centuriae militum (primitus 100 capitum, dein 60) Mt. 8,13. L. 23,47. A. 10,1,22; 21,32; 22,25 al. (Forma in -*αρχος* in t. r. *praevalet*; Tdf. eam habet solum A. 22,25, WH. He. Br. Mt. 8,5,8; 27,54. A. 22,25, He. Br. insuper L. 7,2, He. L. 7,6).

ἐκ-βαίνω, ao. *ἐξέβην*: *exeo* H. 11,15 cr., c. ἀπό. 1

ἐκ-βάλλω, ft. -*βαλῶ*, ao. *ἐξέβαλον*, plusqu. (sine augm., Bl. § 15, 1) -*βεβλήκειν*, ao. P. *ἐξεβλήθην*: 1) *ejicio* Mr. 12,8; med.: *in meum commodum ejicio*: τὶ εἰς τὴν θάλασσαν A. 27,38. — 2) *exturbo*, *expello alqm.* G. 4,30 (e Gen. 21,10); J. 12,31. 3 J. 10 [pOx. 104, 17 al.]. — 3) usurpatur eo sensu generali quo hebr. נִצְחָן, aram. **׃נִצְחָן** *exire facio*, gall. *faire sortir*, germ. *hinaustun, hinausschaffen*; et quidem a) *aliquem exire facio*, i. e. *exire jubeo*, *ad exēundum impello vel compello*, sive id fit cum aliqua violentia sive sine ulla vi [οὓς ἵκετεύοντες *ἐξέβαλον* ‘quos precibus ad proficiscendum urserant’ Sap. 19,3]: λάθρᾳ ἡμᾶς *ἐκβάλλουσιν* ‘clam nos abire jubent’ (sc. illis verbis: πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ) A. 16,37; *ἐργάτας* *ἐκβάλλω* εἰς τὸν θερισμὸν ‘operarios ad messem exire jubeo, mitto’ Mt. 9,38. L. 10,2; Mr. 1,12,43. J. 10,4 (oves educō). Ja. 2,25; *etiam nolentem ad exēundum adigo, dimitto, educo, expello*: *τοὺς πωλοῦντας* Mt. 21,12. Mr. 11,15. L. 19,45. J. 2,15; Mt. 22,13; 25,30.

Mr. 5,40. L. 4,29 al.; additur ἔξω J. 6,37; 9,34 s. al.; passim de expellendis daemonibus Mt. 7,22; 8,16,31; 10,1. Mr. 1,34; 16,9. L. 9,40 al., sim. J. 12,31. — b) *aliquid exire facio*, i. e. *extrahe* Mt. 7,4 s. Mr. 9,47. L. 6,42, vel *promo* Mt. 12,35; 13,52. L. 10,35, vel *emitto*, *egero* Mt. 15,17; porro *rem ad(bonum) exitum ac finem perduco* Mt. 12,20 (cfr. νῦνος); alqd. *divulgo*: τὸ δνομά τινος ὡς πονηρόν L. 6,22 (**אַיְצָה עַג מֹשֶׁ** Dt. 22,14); *eximo* i. e. *facio ut atrium sit extra spatiū metiendum* Ap. 11,2.

ἐκβασις, εως, ἡ (ἐκβαίνω) *exitus*, *rei eventus* [Eur. Menand.]; *evadendi facultas*, *prosper eventus* 1 C. 10,13; **exitus*, *finis*: ὃν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔ. τῆς ἀναστροφῆς contemplamini, qualem sanctae suae conversationis fineū (in morte, martyrio) sortiti sint H. 13,7 [= mors Sap. 2,17; *finis*, *eventus rerum* ib. 8,8].*

ἐκβολή, ῥις, ἡ (ἐκβάλλω) *ejectio* v. gr. *mercium e navi*; *ἐκβολὴν ἐποιοῦντο* ‘*jacaturam faciebant*’ A. 27,18 ut Jon. 1,5, imperf. *rem* denotat *inceptam* ac paulatim *peractam*. [Dem. Aristot.]¹

†ἐκ-γαμίζω (ἐκ = e domo) *in matrimonium filiam colloco*; abs. Mt. 24,38 v. 1 C. 7,38 r.; pass. *matrimonio jungor vel jungi me sino* Mt. 22,30 r. L. 17,27 r.*

†ἐκ-γαμίσω i. q. *ἐκγαμίζω* (q. v.) L. 20,34 s. in t. r.*

ἐγγονος 2. (ἐκ, γενέσθαι) *prognatus*, substantive: *proles*; 1) *suboles*, *progenies*; in specie = *filius*, *filia*. [Hom. ss.] — 2) ***ne-***pos* [DHal. Plut., inscr.], *rarius pronepos* etc.; itidem neohell. *ἔγγονος*, δ, ἡ *nepos*: 1 T. 5,4 *τέκνα* ἡ *ἔχγονα* vulg. et arm. ‘*filios aut nepotes*’, syr. copt. goth. ‘*filios aut filiorum filios*’.¹

***ἐκ-δαπανάω** *in sumptūs expendo atque absumo*; δαπανήσω καὶ *ἐκδαπανηθήσομαι* ‘*impendam* (quaecunque *habeo*) et ipse plane *integreque impendar*’ i. e. *vires vi-* tamque ipsam *absumam* 1 C. 12,15 [Polyb.].¹

ἐκ-δέχομαι 1) *excipio*, *suscipio* alqd. — 2) *exspecto*, *opperior*, *praestolor*; τινά A. 17,16. 1 C. 11,33; 16,11; τὶ J. 5,3 He. Br. H. 11,10. Ja. 5,7; abs. 1 P. 3,20 r., seq. ἔως c. conj. aor. H. 10,13. [τινά Soph. Dem., ἔως ἄν DHal.].*

ἐκ-δηλος 2. *palam manifestus*, *conspicuus* 1 T. 3,9. [Hom. al.].¹

ἐκδημέω (ἐκ-δημος ‘extra populum, per gre profectus’) a) *ἐκδημεῖν peregre absum, (procul) absum*; abs. 2 C. 5,9, ubi alii ἀπὸ τοῦ σώματος, alii ἀπὸ τοῦ Κυρίου, *supplent*; seq. ἀπὸ 2 C. 5,6. — b) *inchoative* *ἐκδημῆσαι proficiscor*, *abeo*: ἐκ τοῦ σώματος 2 C. 5,8. [Soph. Hdt. Pl.].*

ἐκ-δίδωμι *edo*, *e meis alqd. do*, *eloco*. — med., ao. *ἐξεδόμην*, 3. sg. -έδοτο, hell. etiam -έδετο Tdf. WH. cfr. Mayser § 26, ft. *ἐκδώσομαι*: 1) *filiā nuptum do* [Hdt. Plat. LXX]; 2) †(*in meum commodum*) *eloco*: *verpachten*: *louer* Mt. 21,33,41. Mr. 12,1. L. 20,9 [pOx. 275 al. ‘*filium alci. docendum trado*’].*

***ἐκ-δι-ηγέομαι** *copiose narro, expono* A. 13,41 (ex Hab. 1,5); 15,3. [LXX. FlJ.].*

***ἐκδικέω**, ao. *ἐξεδίκησα* (ἐκδικος q. v.) *vindex exsisto*; 1) τινά *alqm. defendo*, i. e. *alcs. jus defendō aut repeto*: L. 18,5; *έαυτόν R. 12,19* (ulciscendo); τινὰ ἀπὸ τινος ‘*alqm. ab alqo. vindico*’ L. 18,3. [Ps. 36,28 pass.; *τυχεῖν* ἐκδικίας pTebt. 304, 20]. — 2) τὶ *alqd. punio*, *ulciscor*, *alcs. delicti poenas exigo ab alqo.*: *πᾶσαν παραχοήν* 2 C. 10,6; τὶ ἀπὸ vel ἐκ τινος Ap. 6,10, τὶ ἐκ χειρός τινος Ap. 19,2 [*ἐκδικεῖν* τὸ αἷμα *caedem*, Joël 3,21 cA, syll. 816].*

***ἐκδίκησις**, εως, ἡ † 1) *vindicatio*, *defensio alcs. contra injurias*: *ποιεῖν* τὴν ἔ. τινος L. 18,7 s.; *ποιεῖν* ἔ. τινι A. 7,24. — 2) *vindicta*, *punitio*, *ultio* L. 21,22. R. 12,19. 2 C. 7,11. H. 10,30; *διδόναι* ἔ. τινι ‘*poenas alci. irrogare*’ 2 Th. 1,8: c. gen. obj. 1 P. 2,14. — [Pol. LXX].*

ἐκ-δικος 2. (δίκη) 1) *extra jus ac fas* i. e. *injustus*, *nefarius* [tragg.]. — 2) **qui jus justasque poenas exigit* i. e. *vindex*, *ultor*: *περὶ τινος* 1 Th. 4,6; R. 13,4: *Romanis ecdicus* [Cic. Plin.] erat ‘*cognitor civitatis*’ i. e. *is qui publice ac nomine reipublicae reos in jus vocabat*, germ. ‘*Staatsanwalt*’; *de quo fort. cogitari potest* R. 13,4. [Sap. 12,12. Sir. 30,6; Hdn. Plut.].*

ἐκ-διώκω, ft. *ἐκδιώξω*, ao. *ἐξεδίωξα*: 1) *expello*, *exire cogo*, *fugo* ets. L. 11,49. 1 Th. 2,15 (cf. A. 13,50 al.). [Thuc. Dem.; LXX]. — 2) *vehementer persecutor* [Ps. 118,157 **גִּרְעָם**; Sir. 30,18]: *ita fort.* 1 Th. 2,15.*

ἐκδοτος 2. (ἐκδίδωμι) *traditus* sc. *alcs. arbitrio seu potestati* [Hdt. Dem. al. *ἐκδοτον ποιεῖν*, *διδόναι* etc., pass. γίγνεσθαι]:

τοῦτον ἔκδοτον λαβόντες A. 2,23 r.; in t. cr. τοῦτον ἔ. (sc. γενόμενον) ἀνελατε.¹

ἔκδοχή, ἡς, ἡ (έκδέχομαι) 1) *susceptio, successio* ets. — 2) *+exspectatio*; c. gen. obj. H. 10,27. [Basil.]¹

ἔκ-δύω, ao. ἔξεδυσα: τινά *exuo vel exspolio alqm. vestibus* Mt. 27,28. L. 10,30; τινά τι Mt. 27,31. Mr. 15,20; — med. ἔκδύομαι *me exuo, vestem depono*: 2 C. 5,3 s. metaph. = morior.*

ἔκει adv. loci: 1) *illuc, ibi* Mt. 2,13,15; 5,24 et passim; οἱ ἔκει ‘ii qui ibi sunt, resp. erant’ Mt. 26,71; ὅπου —, ἔκει Mt. 6,21; 24,28. L. 12,34 al., οὗ — ἔκει Mt. 18,20. 2 C. 3,17 r. ‘ubi —, ibi’; sed Mr. 6,55 r. Ap. 12,6 cr.,14 ex ingenio constris semiticae οὗ . . . ἔκει = μὲν — γένεται = ‘ubi’ (cfr. δς II 10). — 2) i. q. ἔκεισε *illuc* [Hdt. Thuc. Soph.]: Mt. 2,22; 17,20. Mr. 6,33. J. 11,8; 18,3. R. 15,24.

ἔκειθεν adv. loci *illinc* Mr. 4,21; 5,26. L. 9,4 al.; L. 16,26 r. Tdf. Br. οἱ ἔκειθεν mente repete θέλοντες διαβῆναι.

ἔκεινος, η, ο pron. demonstr. aliquid magis remotum indicans: *ille*; 1) substantive: *ille, illa, illud*; de re vel persona modo commemorata L. 8,32 (in porcos). J. 5,19,38. A. 3,13 al., vel cuius idea ob oculos versatur cuiusque nomen vitatur J. 7,11; 9,12; 19,21; de persona minoris momenti ex duobus (Nebenperson): οὐκ ἦν ἔκεινος (Joh. Bapt.) τὸ φῶς J. 1,8: ib. 10,6; 11,13; 13,6 r. He. Br.; pronomine ἔκεινος designatur Deus (Pater) J. 5,19, 38; 6,29; 8,42 (fort. 2 T. 2,26 cfr. ζωγρέω, T. 3,7), *Spiritus* S. J. 16,8, *Christus* J. 2,21; 3,28,30 al. 2 T. 2,13. 2 P. 1,16. 1 J. 2,6; 3,3,5,7,16 ac prob. T. 3,7. 1 J. 4,17; seq. pron. rel. *is qui* Mr. 4,20 cr. J. 10,35. H. 6,7 al.; pleonastice per analepsin Mr. 7,15. J. 1,18 al., proleptice ἔκεινο γινώσκετε ὅτι Mt. 24,43; τοῦτο ἡ ἔκεινο ‘hoc illudve’ Ja. 4,15. — 2) adjective passim: dicitur vel ἐν ἔκεινη τῇ ὥρᾳ Mt. 10,19 vel ἐν τῇ ὥρᾳ ἔκεινη 8,13; — evangelistae subinde tam indeterminate dicunt ἐν ἔκ. τῷ καιρῷ, ἐν ἔκ. τῇ ἡμέρᾳ vel ταῖς ἡμέραις, ut vix plus dicere videantur quam ‘quodam tempore vel die’ (ac si dicant: ‘fuit — vel: erit — quidam dies: illo die dixit Jesus etc.’; cfr. illud Missalis Romani ‘In illo tempore’ et prophetarum בְּהִנְמִימִים): ita fort. Mt. 12,1; 13,1; 14,1;

18,1. Mr. 4,35 (= L. 8,22 ἐν μιᾷ τῶν ἡμέρων), alibi constat dici de die determinato, ut L. 17,31. J. 1,39; 5,9; ἔκεινη ἡ ἡμέρα per eminentiam, dies judicii Mt. 7,22. L. 10,12. 2 Th. 1,10. 2 T. 1,12,18; ὁ αἰών ἔκεινος L. 20,35 beatitudo caelestis (ν. αἰών 1 c); per ellipsis (δι’ t. r.) ἔκεινης sc. τῆς ὁδοῦ ‘illâ’ sc. viâ L. 19,4 (genet. loc.); Bl. § 36, 13).

ἔκεισε adv. loci 1) *illuc* A. 21,3. — 2) ion., hell. = *illuc* A. 22,5 [ita Hippocr., Hdn. I 6, 8. 14; 11, 3. II 9, 1; 11, 5 al.]; saepe in talibus locis elucet significatio *illuc missus, profectus, congregatus*: cfr. εἰς I 5].*

***ἔκ-ζητέω**, ao. ἔξεζήτησα, ft. P. ἔκζητηθήσομαι: *exquiero*; 1) *Deum quaero* i. e. Dei cultui ac servitio me addico; ejus voluntatis cognoscendae ac facienda vel gratiae recuperandae studiosus sum; me ad Deum converto ets. [Dt. 4,29. 2 Chr. 12,14 al.]: A. 15,17 ex Am. 9,12. R. 3,11 e Ps. 13,2. H. 11,6. — 2) *rem impetrare studeo, efflagito*: H. 12,17, v. μετάνοια. [Ps. 26,4]. — 3) *reposco, expostulo* [Dt. 23,21]; ex hebr.: ἔκζητεν τὸ αἷμά τινος ἀπό τινος ab alqo. expetere poenas pro caede alcis. L. 11,50 s. [Gen. 9,5; 42,22. 2 Reg. 4,11 al.] — 4) *alci. rei cognoscendae studeo, inquirō* [Dt. 17,4,9. Eccle. 1,13]: περὶ τινος, et copul. cum ἔξερευνάω 1 P. 1,10.*

†**ἔκζητησις**, εως, ἡ (cfr. ἔκζητέω 4) *inquisitio, disputatio* ets. 1 T. 1,4 Tdf. WH. pro ζήτησις t. r. He. Br. [scr. eccl.]¹

***ἔκ-θαυμάζω**, ao. P. ἔξεθαυμβήθην (ἔκ- extra quietum statum mentis): *in stuporem ac terrorem conjicio* [Sir. 30,9]; pass. *obstupefio, obstupefactus cohorteo* Mr. 14,33; 16,5 s.; item Mr. 9,15, ubi in adventu potentis expulsoris daemonum stupor quidam et horror facile intellegitur [Orph.]; cfr. θάυμβος.*

×**ἔκ-θαυμας** 2. *stupore (in aspectu rei novae atque inaudita) extra se raptus, attontus* A. 3,11 [Pol.; Thdtn. Dan. 7,7 ‘terrificus’].¹

***ἔκ-θαυμάζω** *velut extra me raptus* (ἔκ-) miror; ἐπὶ τινι Mr. 12,17 Tdf. WH. He. [Sir. DHal.]¹

ἔκθετος 2. (έκτιθημι) *expositus; ποιεῖν* ἔκθετα τὰ βρέφη A. 7,19 [Eur. Manetho].¹

ἔκ-καθαίρω, ao. ἔξεκάθαρα: *expurgo*; i. e. a) *plane mundum reddo*: ἔαυτὸν ἀπό

τινος 2 T. 2,21 [cl. τί τινος]; **b)** *purgandi causā foras mitto seu aufero alqd.: τὴν παλαιὰν ζύμην* 1 C. 5,7 [Aristot. al.; Dt. 26,13].*

ἐκ-καίω, ao. P. ἐξεκαύθην: *exuro* i. e. vel cautere intus uro vel accendo, etiam trop. de accendenda libidine, bello ets. [Plat. Pol. Plut.]; pass. **exardesco*, ut invidiā, irā, amore [LXX Plut. Alciph.]: impurā libidine R. 1,27,1

†ἐκ-καπέω, ao. ἐξεκάχησα: lectio textus recepti pro ἐγκακέω, q. v. [et Herm. M. IX 8]; praefixum ἐκ- a).

ἐκ-κεντέω, ao. ἐξεκέντησα (κεντέω ‘stimulo; vexo; perfodio’) **1)** *effodio*, ut oculos [Aristot.]. — **2)** *perfodio, transfodio, transfigo* [Pol. LXX]: J. 19,37 ex hebr. Zach. 12,10. Ap. 1,7.*

ἐκ-καλάω, ao. P. ἐξεκλάσθην: *effringo, defringo*; de ramis, in metaphora R. 11,17, 19,20. [Plat. Lev. 1,17]*

ἐκ-κλείω, ao. ἐξέκλεισα, ao. P. ἐξεκλείσθην: *excludo*; ἐκκλεῖσαι ύμᾶς θέλουσιν ‘excludere vos volunt’ sc. ab uniuscujusque doctoris, qui a suis ipsorum partibus non stet, societate G. 4,17; — transl. = *impossibile reddo* alqd.: pass. R. 3,27 [εἰρήνην Aesch., κρίσιν Ex. 23,2].*

ἐκκλησία, ας, ἡ (ἐκ-καλέω ‘evoco’) **1)** *contio populi, populus ad comitia vel comitorum instar congregatus*. [Thuc. Plat. al.] A. 19,32,39,41. — **2)** in LXX potissimum = **a)** *contio populi Israël, populus Israël ad res communes vel sacras tractandas congregatus* [Dt. 31,30. Jdc. 20,2. 1 Reg. 17,47. 3 Reg. 8,14]: ita contio populi Isr. circa montem Sinai ad audiendam legem Dei congregati A. 7,38 [ut Dt. 4,10; 9,10]; sim. H. 2,12; **b)** *universitas eorum qui ad coetum religiosum Israëlitarum pertinebant, societas religiosa* [Dt. 23,2 ss.]. — **3)** in Novo Foedere: *Ecclesia*, i. e. **a)** *coetus religiosus a Christo fundatus, universitas eorum qui ad societatem religiosam a Christo institutam pertinent*: ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν Mt. 16,18 (ad genet. μοῦ cfr. dictionem VTⁱ ἐκκλ. Κυρίου Dt. 23,2 ss. 1 Chr. 28,8 al.); A. 9,31 cr.; 20,28. R. 16,23 (Gajus quosvis Christianos, ex quacunque regione, suscipit). 1 C. 12,28. E. 1,22; 3,10,21; 5,23-32. Ph. 3,6. C. 1,18,24; ἡ τοῦ Θεοῦ A. 20,28 v. 1 C. 10,32; 15,9. G. 1,13, ἡ τοῦ Κυρίου A.

20,28 v.; ἡ πρωτοτόκων genet. epexeg. ‘ex primogenitis constans’ (v. πρωτότοκος b) H. 12,23. — **b)** *ecclesia aliqua particularis*, i. e. alicujus regionis vel civitatis Christi fideles suo episcopo subditi, fere = *dioecesis*: plur. αἱ ἐκκλησίαι A. 9,31 r.; 15,41; 16,5. 1 C. 7,17. 2 C. 8,18 s., 23 s.; 11,8,28; 12,13. Ap. 1,4,11 al., add. τοῦ Θεοῦ 1 C. 11,16. 1 Th. 2,14. 2 Th. 1,4, τοῦ Χριστοῦ R. 16,16; add. genet. regionis aut incolarum 1 C. 16,1,19. 2 C. 8,1. G. 1,2,22. 1 et 2 Th. 1,1; πᾶσα, οὐδεμία ἡ ‘omnis, nulla e.’ 1 C. 4,17. Ph. 4,15; χατ’ ἐκκλησίαν ‘in singulis ecclis’ A. 14,23 (v. χατά II 1 c); sing. ἡ ἐκκλησία A. 12,1,5; 13,1 (recte vg. ‘in eccl^a quae erat A^{ae}’); 15,3. R. 16,1. 1 C. 6,4. 1 T. 5,16. Ja. 5,14. 3 J. 9. Ap. 2,1 al., add. (τοῦ) Θεοῦ 1 C. 1,2; 11,22. 2 C. 1,1. 1 T. 3,5,15. — **c)** *ecclesiae particularis fideles in coetu sacro congregati, conventus fidelium*: ἐν ἐκκλησίᾳ (-αις) συνέρχεσθαι 1 C. 11,18, συναχθῆναι A. 11,26, λαλεῖν 1 C. 14,19,35, σιγᾶν 1 C. 14,28,34; A. 15,22. 1 C. 14,4 s., 12. 3 J. 6 al., fort. C. 4,16. 3 J. 10. — **d)** *ecclesiae particularis alicujus pars, quae in certa aliqua domo suos coetus sacros habebat*: ἡ χατ’ οἰκόν τινος ἡ eccl^a in alcs. domo congregari solita R. 16,5. 1 C. 16,19. C. 4,15. Phm. 2 (cf. Cornely in 1 C. 16,19; sunt qui explicent vel totam urbis eccl^a in ea domo congregari solitam, vel solam ejus domū familiam christianam). — Cum primo tempore 3 a et b coincidenter, ad utrumvis licebit referre A. 2,47 r.; 5,11 al.; item ex aliâ ratione Mt. 18,17. Apud LXX ἐκκλησία substitui solet hebraico נְדָבָה; sed in libris Gen., Ex., Lev., Num. ejus loco dicitur συναγωγή: unde hoc quoque vocabulum conferendum est.

ἐκ-κλίνω, ao. ἐξέκλινα: *declino, deflecto*; **1)** transitive: *declino* [Plat.]. — **2)** intransitive: **a)** *a via declino* [Mal. 2,8 ἐξ τῆς ὁδοῦ]; abs. = *a recto vitae ac virtutis trahite recedo*: R. 3,12 e Ps. 13,3; **b)** *me recipio, fugio, aversor*: seq. ἀπό τινος [Thuc. LXX] R. 16,17. 1 P. 3,11.*

ἐκ-κολυμβάω, ao. ἐξεκολύμβησα: *eno, enato, natando evado* A. 27,42. [Eur. DSic. DHal.]¹

ἐκ-κομέω *effero* [Thuc.]; de efferendo funere L. 7,12 [Pol. Plut.].¹

ἐκκοπή, ἡ, ἡ ↓ **1)** *excisio*. — **2)** †+im-

pedimentum (έκκοπτω 2) 1 C. 9,12 Tdf. pro έγκοπή¹.

έκ-ικόπτω, ao. ἔξ-έχοψα, ao. P. -εκόπην,, ft. P. έκκοπήσομαι: 1) *exscindo, excido; membrum corporis* Mt. 5,30; 18,8; *arborem, surculum* Mt. 3,10; 7,19. L. 3,9; 13,7,9, hinc in *metaphora* R. 11,22,24. — 2) transl.: *praecido, impedio* [ἱεροσυλίαν Isaeus, ἐλπίδα Job]: έκκόψαι τὴν ἀφορμήν ‘occasione praecidere, praecipere’ 2 C. 11,12 (v. ἀφορμή); pass. 1 P. 3,7 v., ubi alii έγκόπτεσθαι.*

έκ-ικρέμαμαι, 3. sg. impf. anomale έξεκρέμετο L. 19,48 Tdf. WH. pro -ατο (Bl. § 23,2; Mayser § 26) *pendo, dependeo ex* [Hippocr. Plat.]; transl.: *spe, desiderio, amore ets. animo suspensus sum* [τοῦ μέλλοντος, ἐλπίδος ets.], *avide sequor alqm., adhaereo alci.* [Ἄρεος Marti, militiae: Eur., τοῦ φορείου lecticae: Plut.; cf. Gen. 44,30 ἡ ψυχὴ αὐτοῦ έκκρέμαται ἐκ τῆς τούτου ψυχῆς = ille huic summo amore adhaeret]: δ λαὸς .. έξεκρέμετο αὐτοῦ ἀκούων ‘plebs eum audiens suspenso animo sequebatur’ (germ. ‘hing an seinem Munde’) L. 19,48.¹

έκ-ικλεώ, ao. έξελάλησα: *eloquor* i. e. *loquendo evulgo* A. 23,22. [Dem. al.]¹

έκ-ιλάμπω, ft. έκλάμψω: *effulgeo, eluceo* Mt. 13,43, ut Dan. 12,3 v.1

έκ-ικανθάνω *oblivisci facio*; — med., pf. έκλέησμαι *obliviscor*; τινός H. 12,5.*

έκ-ιέγω *eligo, seligo*; — in LXX et NT solum med.: έκ-ιέγομαι, ao. έξελεξάμην, pt. pf. P. έκλελεγμένος: (*mihi*) *eligo*; τὶ L. 10,42; 14,7; τινά Mr. 13,20. J. 6,70; 13,18; 15,16. A. 1,2; 6,5 al. 1 C. 1,27 s.; τινὰ ἀπό (έκ) τινων ex algorum. numero alqm. L. 6,13. A. 1,24; sed J. 15,19 ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου ‘vos de mundo electione mea segregavi’; έξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει κτλ. (accus. praed.) ‘... ad hoc ut sint in fide divites’ Ja. 2,5; post acc. obji sequitur inf. fin.: λαβεῖν ‘ad accipiendum . . . , ut accipiat . . . ’ A. 1,24: E. 1,4; Christus dicitur a Deo Patre δ Υἱός μου δ έκλελεγμένος L. 9,35 Tdf. WH., ut alibi δ έκλεκτός, q. v. suo loco; A. 15,7 ἐν ὑμῖν (t. r. Br. ἐν ἡμῖν) έξελέξατο δ Θεός ‘apud vos (nos) Deus hunc delectum fecit, ut . . . ’ seq. acc. c. inf. (an ἐν ἡμῖν = ‘nos’ = me? cfr. 1 Reg. 16,9 s. 3 Reg. 8,16 al. secundum hebr. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל).

έκ-ιείπω, ft. -λείψω, ao. -έλιπον: 1) transitive: a) *omitto, praetermitto*; b) *relinquo, deserco*. — 2) intransitive: *deficio, finior, desino* [tragg. Xen. al.]; τὰ ἔτη σου οὐκ έκλείψουσιν = tu vivere aut esse nunquam desines H. 1,12 e Ps. 101,28; *deficere* dicitur mamonas L. 16,9 cr., *fides* L. 22,32, ipse homo i. e. *mori* [Plat. legg. 9 p. 856 e. Isae. Xen. al.; LXX = מַתִּים, עֲמֹת mori]: δταν έκλ(ε)ίπητε ‘cum moriemini s. mortui eritis’ L. 16,9 r. Br.*

έκλεκτός 3. (έκλέγομαι) *electus* [Plat. Xen. LXX; ap. LXX plerumque substantive = רִיחַב homo a Deo electus et *praedilectus*]; — in NT 1) *a Deo electus* sc. ad certum munus, ad gratiam, gloriam etc.: a) *Christus*, utpote homo ad unionem hypostaticam munusque redemptoris a Deo electus, est δ τοῦ Θεοῦ ἐ. L. 23,35, cfr. Is. 42,1; 44,1, et per metaphoram λίθος ἐ. lapis electus ad hoc ut sit lapis angularis 1 P. 2,4,6 ex LXX Is. 28,16. — b) *omnes Christi fideles*, utpote ad gratiam fidei divinitus electi sunt έκλεκτοί, ἐ. τοῦ Θεοῦ C. 3,12. 2 T. 2,10. T. 1,1; adjective, epitheton christianorum 1 P. 1,1; 2,9 et ecclesiae particularis 2 J. 1,13; L. 18,7. Ap. 17,14 (?). — c) sensu arctiore: *electi ad obtinendam salutem aeternam*, i. e. ii qui a Deo tanquam salutis messianae et aeternae per gratias efficaces revera participes futuri praevisi praedestinatae sunt et divinâ providentiâ ad hunc beatum finem diriguntur: Mt. 24,22,24,31. Mr. 13,20,22,27; κατὰ έκλεκτῶν Θεοῦ (sine artº: ‘contra tales qui sunt a Deo electi’); R. 8,33 beati angeli 1 T. 5,21 (opp. angeli reprobi). — NB. Adagium universale πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, δλίγοι δὲ έκλεκτοί, pro vario contextu, Mt. 20,16 r. He. Br. explicandum videtur: ‘multi quidem a Deo gratiis ordinariis vocantur, quibus ex sua parte non pro viribus respondent; at pauci liberali Dei consilio eliguntur ad sublimes omnino gratias quibuscum egregie cooperatorantur’; — Mt. 22,14 vero sic: ‘multi quidem, immo omnes Israëlitae ad regnum meum messianum intrandum vocantur; sed, pro dolor! pauci huic vocationi parēbunt’. — 2) *lectus, exquisitus, egregius*: τὸν ἐ. ἐν Κυρίῳ egregium christianum R. 16,13 [θησαυροὶ ἐ. Ez. 27,24].*

έκλογή, ἡς, ἡ (έκ-ιέγω) 1) *electio, delectus*

[Plat. al.]; in NT de divina hominis ad munus, fidem, salutem ets. electione: σκευός ἔκλογῆς ‘instrumentum electum’ A. 9,15; ή κατ’ ἔκλογὴν πρόθεσις decretum factum secundum liberam Dei electionem R. 9,11; R. 11,5 (v. λεῖμμα), 28 (κατά II 6 d). 1 Th. 1,4. 2 P. 1,10 (ubi κλῆσις et ē. idem sunt, sed hoc segregationem e numero infidelium conotat). — 2) abstr. pro concr.: *delectus* = *pars quaedam selecta*, v. gr. e libro auctoris [Pol.], *pars quaedam lectissima et optima* [Pol.]: R. 11,7 = οἱ ἔκλεκτοι ‘solum electi’ id consecuti sunt.*

ἔν-λύω 1) *exsolvo, resolvo.* — 2) *resolvo* = *enervo, lassum torpidumque reddo* [Aristot. ss. LXX]; med. ἔκλύομαι, pf. ἔκλελυμαι, ao. ἔξελύθην: *lassor, defetiscor, debilis languidusque fio*; de corporum debilitate Mt. 15,32. Mr. 8,3, in descriptione metaphorica Mt. 9,36 r.; *animo langueo, animum despondeo*: μηδὲ ἔκλύου ὥπ’ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος (quando ab eo corrigeris) H. 12,5 (e Prov. 3,11, hebr. ‘ne te taedeat’); ib. 3 [τῇ ψυχῇ ἔκλύεσθαι Pol.]; θερίσομεν μὴ ἔκλυσθενοι G. 6,9 aut ‘metemus, si [nunc] non torpemus’, aut ‘metemus haud torpentes’ i. e. metere non pigebit, ergo nunc bonum facere ne pigeat!*

ἔν-μάσσω, ao. ἔξέμαξα: *extergeo*: τί τινι alqd. alqa. re L. 7,38,44. J. 11,2; 12,3; 13,5. [cl.]*

* **ἔν-μυντηρίζω** (cf. μυκτηρίζω) *corrugato naso derideo, subsanno*; τινά L. 16,14; abs. L. 23,35, αὐτόν add. cD. [Ps. 2,4; 21,8 al.]*

ἔν-νεύω, ao. ἔξένευσα: 1) *capite seorsum declinato nuo, nutu alqd. jubeo*. [Eur.] — 2) *declino, deflecto caput* [Xen. ven. 10, 12 de equo]: τὶ *declino, evito* alqd. [Xen., Orph.]. — 3) **secedo, revertor, deflecto* [χύριέ μου, ἔκνευσον πρός με, καὶ ἔξένευσεν πρὸς αὐτήν εἰς τὴν σκηνήν Jdc. 4,18 cA; it. 18,26 cA ἔξένευσεν]: ’Ιησοῦς ἔξένευσεν ‘J. declinavit, se subduxit’ J. 5,13.¹

ἔν-νήφω, ao. ἔξένηψα: 1) *proprie: ex crapula ad statum sobrietatis redeo*. [Lynceus; LXX Gen. 9,24 al.] — 2) *impropri: ad sobriam mentem redeo, resipisco*: ἔκνήψατε 1 C. 15,34 Corinthii monentur colloquiis adversariorum resurrectionis velut inebriati. [Plut. Dem. 20]¹

ἔνούσιος 2. et 3. (έχων) *voluntarius, spontaneus*; — substantive τὸ ἔ. *spontaneitas, libertas arbitrii* [Plat. al.]; εἶναι κατὰ

έκούσιον ‘esse (fieri) secundum liberum arbitrium (= sponte)’, opp. κατὰ ἀνάγκην, Phm. 14.¹

ἔνουσίως adv. ↑ *voluntarie, propriā sponte*; opp. ἀναγκαστῶς 1 P. 5,2; H. 10,26.*

* **ἔν-παλαι** adv. *jamdiu: seit langer Zeit: depuis longtemps* [Philo, Plut.]: ‘jamdiu’ paratum instat quibusdam *damnatio* 2 P. 2,3; ‘jamdiu’ tempore diluvii caelum et terra exstiterant, ergo diu erat dilatum diluvium, ergo diurna dilatio non est signum judicii non eventuri, 2 P. 3,5.*

* **ἔν-πειράζω**, ft. ἔκπειράσω: *velut: tentando excito ac provoco, pertento; ἔκπειράζων αὐτόν* sc. elicendo a Jesu responso L. 10,25; — de tentando Deo Mt. 4,7. L. 4,12 e Dt. 6,16 (= πάρα); de tentando Christo vel Deo per pusillanimitatem tediumque quoddam suscepti jugi fidei christiana 1 C. 10,9: explicat Knabenbauer (in Mt. 4,7): ‘Mensura et norma eorum quae a Deo sperare possumus et debemus, sunt divina promissa; qui mensuram hanc vel praesumptione et audaciâ excedit vel pusillanimitate et diffidentiâ non attingit, Deum tentare dicitur eumque ad iram provocare’. [cl. ἔκπειράμαι].*

ἔν-πέμπω, ao. ἔξέπεμψα, ao. P. ἔξεπέμψθην: *emitto* A. 13,4; 17,10.*

ἔν-περισσοῦ adv. in t. r. Br. 1 Th. 3,10; 5,13; v. ὑπερεχπερισσοῦ.*

† **ἔν-περισσῶς** adv. (ut vid., dictio adverbialis ἐξ περισσοῦ vi in formam adverbii demutata: Bl. § 28, 2; v. περισσός) hoc vocabulum indicat modum agendi qui justam necessitatis aut honestatis mensuram excedat, ergo fere = *omnem modum excedens, animosius, ferventius* Mr. 14,31 cr. [nusq. alibi]¹

ἔν-πετάννυμι, ao. ἔξεπέτασα: *expando rete, alas ets.; — pando, protendo manūs: τὰς χεῖρας πρός τινα* R. 10,21 ex Is. 65,2: est gestus alqm. revocantis et ad amplexum cum amore invitantis.¹

ἔν-πηδάω, ao. ἔξεπήδησα: *exsilio, prosilio* A. 14,14 cr. [cl. pap.]¹

ἔν-πίπτω, ao. ἔξ-έπεσον et, forma Alexandrina [LXX], -έπεσα A. 12,7. G. 5,4, pf. ἔκπέπτωκα: *excido, decido*, passim ponitur pro passivo verbi ἔκβάλλω; 1) *proprie: abs.* Mr. 13,25 r. Br. Ja. 1,11. 1 P. 1,24, et fort. A. 27,32 (‘in undas delabi’); seq. ἔξ τινος A. 12,7. — 2) *minus proprie,*

in re nauticâ: *ejicior* sc. a recto cursu, *ventis et undis eo feror quo non oportet*: μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν ‘ne in Syrtin deferrentur’ A. 27,17; ib. 26,29; εἴασαν (τὴν σκάφην) ἐκπεσεῖν syr. ‘eam errare (i. e. undis libere ferri et abigi) siverunt’ A. 27,32, cfr. supra nr. 1. [Od. 7, 283; Eur. Plat.] — 3) metaphorice: a) *ex aliquo statu seu ex possessione alicujus rei excido, alqd. amitto* [ἐξ τῆς δόξης Isocr. 5, 64; ἀπό τινος Thuc.; τινός pTebt. 50, 14 al., FlJ. ant. 7, 9, 2]: τῆς χάριτος ἐξεπέσατε ‘gratiam amisistis’ G. 5,4; 2 P. 3,17; πόθεν ἐκπέπτωκας quid amiseris, quantam jacturam feceris Ap. 2,5 r. — b) *cesso, evanesco*: 1 C. 13,8 r. He. Br., opp. permanere; *irritus fio*: de promissione Dei R. 9,6.*

ἐκ-πλέω, ao. ἐξέπλευσα (ἐκ- ε portu): *enavigo*, germ. *absegeln*: A. 15,39; 18,18 seq. εἰς, A. 20,6 seq. ἀπό.*

ἐκ-πληρώω, pf. ἐκπεπλήρωκα: *expleo*, *compleo* rem nondum perfectam; ἐπαγγελίαν ‘impleo promissum’ A. 13,33. [it. Pol. 1, 67, 1, pTebt. 10, 7; 48, 12]¹

***ἐκπλήρωσις**, εως, ἡ ↑ *expletio* [2 Mach. Epict. DHal.]; ἐ. τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ vel ‘finis dierum nasiraeatūs’ vel ‘expletio d. n.’ sc. per caerimonias finales, A. 21,26.¹

ἐκπλήσσω *excutio*, *expello*; *stupore aut terrore percello* alqm. [tragg. Plat. al.]; med. ἐκπλήσσομαι (Mt. 13,54 r. -ττομαι), ao. ἐξεπλάγη: 1) *stupore aut terrore percellor* [Hom. ss.]: Mt. 19,25. — 2) significatione verbi multum mitigatā, ac timore aut terrore fere excluso = *miror*, *suspicio* alqd., *prae admiratione vix mei composum*, germ. *außer sich sein vor Staunen*: abs. Mt. 13,54. Mr. 6,2; 7,37; 10,26. L. 2,48. A. 13,12 cA; seq. ἐπὶ τινι Mt. 7,28; 22,33. Mr. 1,22; 11,18. L. 4,32; 9,43. A. 13,12. [τὶ 2 Mach. 7,12; Hdn. 1, 15, 10 ἐκπλ. τὸ εὔστοχον τῆς χειρός ‘admirari manus in jaculando dexteritatem’].*

ἐκ-πνέω, ao. ἐξέπνευσα: *efflo*, *exspiro*; posito vel omisso obj^o βίον vel ψυχήν *exspiro*, *morior* [tragg. ss.]: ἐξέπνευσεν Mr. 15,37,39. L. 23,46.*

ἐκ-πορεύω *exire facio*, *evoco*; fere solum med. **ἐκ-πορεύομαι**, ft. -εύσομαι: *exeo*, *prodeo*, *egredior*; 1) de personis: *e domo*, *urbe* ets. *exeo*, *proficiscor*: Mt. 3,5; 20,29. Mr. 1,5; 6,11. L. 3,7. A. 25,4 al.; *e sepulchro* *exeo* *redivivus* J. 5,29; ἐπὶ τινα ad alqm.

Ap. 16,14; *ejicior*, *ut exeam cogor* Mt. 17,21 v. A. 19,12 cr.; de A. 9,28 cfr. εἰσπορεύομαι; — *Spiritus S. παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται* ex Patre habet originem J. 15,26 (παρά ut J. 1,14; 6,46). — 2) de rebus: *procedo*, *orior*: de fulgure, tonitru ets. Ap. 4,5; *promano*: de flumine, igne, fumo Ap. 9,17 s.; 11,5; 22,1; *ex corde hominis*, ex homine *prodire* dicuntur consilia, affectūs, dicta, facta ejus Mr. 7,15,20 s.,23; ἐκπορεύεσθαι ἐκ τοῦ στόματος ‘pronuntiari, dici’ Mt. 15,11,18. L. 4,22. E. 4,29 [Num. 32,24 de votis, cf. Jdc. 11,36], item διὰ στόματος Θεοῦ Mt. 4,4, de quo loco v. ῥῆμα 1; fama ἐκπορεύεται *evulgatur* L. 4,37 (cfr. ἐξέρχομαι 3 c), cibus *egeritur* ex ventre Mr. 7,19.

***ἐκ-πορνεύω**, ao. ἐξεπόρνευσα: *effuse scortor*, *illicitae veneri me dedo* Ju. 7. [LXX saepē = πᾶν ‘scortor’]¹

ἐκ-πτύω, ao. ἐξέπτυσα *expudio* [Hom.]; metaph. *trespus*, G. 4,14 sensus: me, cum vobis temptationi atque oneri essem, non cum indignatione expulistis [cl. ita metaphorice πτύω, δια-, κατα-, προσ-πτύω].¹

***ἐκ-ριζόω**, ao. ἐξερρίζωσα, ao. P. ἐξερρίζωθην, ft. P. ἐκριζωθήσομαι: *eradico*, *extirpo* Mt. 13,29; 15,13; pass. L. 17,6. Ju. 12. [LXX, Babrius]*

ἐκστασις, εως, ἡ (ἐξίστημι med.) 1) *rei transpositio*. [Aristot.] — 2) *mentis insanias*. [Hippocr.] — 3) *ecstasy*, status mentis a sensibus communique vitae commercio plane abalienatae et contemplandae speciei, sive imaginationi sive intellectui objectae, solum intentae: A. 10,10; 11,5; 22,17 (vg.: «excessus, stupor mentis»). [Philo, quis rer. div. her. § 53; Justin., Tryph. 115; cfr. LXX Gen. 2,21; 15,12] — 4) **stupor hominis terrore vel admiratione attoniti*: L. 5,26; τρόμος καὶ ἔ. Mr. 16,8; θάμβος καὶ ἔ. A. 3,10; ἐκστῆναι ἐκστάσει μεγάλῃ Mr. 5,42. [Gen. 27,33. 1 Sam. 11,7. Ez. 26,16 et saepē]*

ἐκ-στρέφω, pf. P. ἐξέστραμμαι: *e-vertō* i. e. 1) *ita alqd. invertō ut pars interior fiat exterior*, v. gr. *vestem*; aut *ut res e suo loco extrahatur*; *evollo arborem* [Hom. tr.]. — 2) metaph. *alqm. vel alqd. in pejus commuto*, *pervertō* [ἐκστρέψας τοὺς ἡμετέρους ἵπτεας κακὸς κακῶς Aristophan. nub. 554; τὶ εἰς τὶ Am. 6,12; ptc. pf. P. ‘perversus’ Dt. 32,20]: qui compluries monitus

non resipiscit, ἐξέστραπται ‘perversus est’ T. 3,11, ubi pf. P. statum desperatum contumaciae innuere videtur.¹

ἐκ-σώζω, ao. ἐξέσωσα: ex periculo educens servo seu servandi causa educo A. 27,39 WH.¹

ἐκ-ταράσσω e quieto statu excito (ἐκ-) ac perturbo A. 16,20 [Isocr. LXX].¹

ἐκ-τείνω, ft. ἐκτενῶ, ao. ἐξέτεινα: extendo, protendo, praesertim manum vel manus Mt. 8,3; 12,13. Mr. 1,41. L. 5,13 al.; ἐπὶ τινα ‘versus alqm.’ quem monstro Mt. 12,49, ‘contra alqm.’ ‘capiendum’ L. 22,53; add. εἰς λασιν A. 4,30 [insignis potentiae Dei manifestatio πνευματική ψιγή ‘brachium extitum’ vocari solet, Dt. 4,34; 5,15 al.]; ἐκτενεῖς τὰς χειράς σου crucifigeris J. 21,18 [ἐκτείνας σεαυτὸν ώς οἱ ἐσταυρωμένοι Epict. 3, 26, 22; Plaut. mil. gl. 2, 4, 6]; de gestu oratoris loqui incipientis [Apul. metam. 2, 21] A. 26,1; ἀγκύρας ἐκτείνειν A. 27,30 i. q. funes ancorarum in mare demittendarum extendere.

ἐκ-τελέω, ao. ἐξετέλεσα: perficio, usque ad finem exsequor [Hom. ss.], abs. L. 14,29 s.*

ἐκτενεία, ac, ἡ ↓ intentum rei studium, sedulitas ets.: ἐν ἐ. ‘sedulo’ A. 26,7. [LXX]; Cic. ad Att. 10, 17; pap.]¹

ἐκτενῆς 2. (ἐκτείνω) extentus, hinc intensus, vehemens, enixus etc.: ἀγάπη 1 P. 4,8 (vulg. ‘continuam’); A. 12,5 r. [Pol.] — NB. Oppositum hujus vocabuli et vicinorum non tam est ‘intermissus’ quam ‘remissus, exiguus’.*

ἐκτενῶς adv. ↑ intense, sedulo, fervide [Aristot.]; de precatione fervida [Joël 1,14; Jon. 3,8 al.] A. 12,5 cr., vulg. ‘sine intermissione’; — compar. ἐκτενέστερον L. 22,24 prob. sensu elativi (Bl. § 44, 3) intensissime (syr. ev. Hieros. arm. slav.; minus bene vulg. ‘prolixius’).*

ἐκ-τίθημι, ao. M. ἐξεθέμην, ao. P. ἐξετέθην: 1) proprie: expono, v. gr. infantem; pass. A. 7,21. — 2) med. **ἐκτενέστερον** A. 11,4; 18,26; 28,23. [DSic. FlJ. al.]*

ἐκ-τινάσσω, ao. ἐξετίναξα: excutio v. gr. pulverem Mt. 10,14. Mr. 6,11; med. a me excutio A. 13,51; paulo aliter 18,6 ἐκτ. τὰ ἱμάτια ‘suam vestem excutere’ sc. pulveris removendi causā. [poët. LXX. pap. Plut.]*

ἐκτός (cfr. ἐν-τός) 1) adv. extra, foris;

τὸ ἐ. substantive Mt. 23,26 ‘pars exterior’; — pleonastice: μὴ . . . ἐκτὸς εἰ μὴ ‘ne . . . nisi: ne . . . que: nur’ 1 T. 5,19, item conjunctio ἐκτὸς εἰ μὴ ‘nisi, praeterquam si’ 1 C. 14,5; 15,2. — 2) praepositionis instar, c. gen: a) extra: ἐ. τοῦ σώματος 2 C. 12,2, 3 r. He. (animā e corpore extractā, quamdiu durabat raptus). 1 C. 6,18 (nullum aliud peccatum ita intra corpus absolvitur: nam et peccati fomes et voluptas quae sita fornicationis est in corpore nec praeter corpus alia res instrumenti loco adhibetur). — b) praeter A. 26,22 (ubi ὅν = τούτων ἄ); praeter i. q. excepto alqo. 1 C. 15,27.*

ἐκτός 3. (ἔξ) sextus Mt. 20,5. Ap. 6,12 al.; cfr. art. ὥρα 3 b.

ἐκ-τρέπω, ao. P. ἐξετράπην, ft. P. ἐκτραπήσομαι: 1) act.: avertō, deflectō, detorqueo; ap. scriptores medicos pass. = luxor: verrenkt werden: être disloqué, luxé: ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ ‘ne membrum claudum luxetur’ (vulg. ‘erret’) H. 12,13 [Stephanus, thes. ling. Gr. III p. 607]. — 2) deponens med, raro pass.: a) avertō me, a rectā viā deflectō; seq. ἐπὶ τι 2 T. 4,4, εἰς τι 1 T. 1,6 ad alqd, δπίσω τινός sc. ad sequendum alqm. 1 T. 5,15 (v. δπίσω 2); sunt qui H. 12,13 huc referant [Hdt. ss.] — b) sequente accusativo: alicui ne obvius fiam, a via deflectō, devito, fugio; τι 1 T. 6,20. [τινά Dem. 19, 225; Pol. FlJ.]*

ἐκ-τρέψω 1) ad maturitatem usque enutrio et generatim enutrio [tragg. ss.]: E. 5,29. — 2) sensu latiore: filios edūco: τινά ἐν παιδείᾳ . . . Κυρίου E. 6,4. [Xen. Pol.; LXX 3 Reg. 11,20; 12,8,10]*

ἐκτρωμα, ματος, τό (ἐκτιτρώσκω ‘abortum facio vel patior’) fetus abortivus, abortum [Aristot. LXX]; 1 C. 15,8 Paulus se ita nominat, probabiliter ut se imperfectum suoque inter apostolos loco indignum praedicet, uti fetus abortivus imperfectus est ac vix dignus qui in hominum numero recenseatur; alias explicationes v. in Cornely ad l. c.¹

ἐκ-φέρω, ft. ἐξοίσω, ao. ἐξήνεγκα (Bl. § 21, 1) vel -γκον: 1) effero, exporto; τινά A. 5,15, praesertim sepeliendum [Hom. Hdt. ss.] A. 5,6,9 s.; τι L. 15,22. 1 T. 6,7. — 2) educo, produco alqm. alicunde Mr. 8,23 (nBr.). [1 Esdr. 10,19 ‘dimitto, exire

facio'] — 3) *profero, produco fructum: ἀκάνθας* H. 6,8. [Hdt. ss. LXX]*

ἐπ-φρεύγω, ft. ἐκφεύξομαι, ao. ἐξέφυγον, pf. ἐκπέφευγα: *effugio*; 1) proprie: *fugiendo meae saluti prouideo* A. 16,27; 19,16. — 2) transl.: *ex periculo vel infortunio elabor, ab illo praeservor, evito, effugio*; abs., e contextu = ‘poenam evado’ 1 Th. 5,3. H. 2,3; 12,25 cr. (nHe.); τι L. 21,36 (ut talia pericula, qualia Mt. 24,24. Mr. 13,22 describuntur, securi vitetis). R. 2,3. 2 C. 11,33. [Hom. ss.]*

ἐπ-φοβέω *exterreo, terrorem injicio*; τινά 2 C. 10,9 (cf. ἄν I 4).¹

ἐπ-φοβός 2. *exterritus, metu percussus* Mr. 9,6. H. 12,21 e Dt. 9,19. [Aristot.]*

ἐπ-φύω 1) transit. (aor. 1. -έφυσα): *excrescere facio, produco*; sec. quosdam Mt. 24,32. Mr. 13,28 ὅταν δὲ κλάδος . . . τὰ φύλλα (acc.) ἐκφύη ‘quando ramus folia producit’. — 2) intransit., aor. 2. ἐξέφυν vel ×ἐξεφύην, 3. sg. conj. aut ἐκφύη (Kühner³ II p. 567) aut ἐκφυῆ (Bl. § 19, 2): *excreso, progermino*: Mt. 24,32. Mr. 13,28 ὅταν τὰ φύλλα (nom.) ἐκφυῆ ‘quando folia excreverunt’ (ita syr. goth. arm. vulg.; copt. in Mt.).*

ἐπ-χέω (εε praes. et imperf. [non aor.] fit ει, ut: ἐκχεῖται), ft. *ἐκχεῶ, ἐκχεεῖς etc. [Ex. 4,9; 29,12; 30,18], ao. 1. ἐξέχεα (imp. pl. -χέατε Ap. 16,1 r. Br.; inf. -χέαι R. 3,15), ao. 2. ἐξέχεον (imper. pl. -χέετε Ap. 16,1 cr. [nBr.]; cfr. ἐκχεε Jdc. 6,20 cB al., ἐκχέετε Ps. 61,9 cB, συνέχεον A. 21,27, quibus locis aoristi postulari videntur), pf. ἐκκέχυκα, pf. P. ἐκκέχυμαι, ao. P. ἐξέχύθην, ft. P. ἐκχυθήσομαι: *pro praesenti nova forma ἐκχύνω* (vel -χύνω) exstitit Mt. 23,35; 26,28. Mr. 14,24. L. 11,50; 22,20: — 1) *effundo* Mt. 9,17. Mr. 2,21 r. L. 5,37; κέρμα J. 2,15; ἐξέχύθη τὰ σπλάγχνα A. 1,18; ἐκχεῖν τὸ αἷμά τινος ‘violentā caede alqm. interimere’ Mt. 23,35. L. 11,50. A. 22,20. R. 3,15. Ap. 16,6; de sanguine Christi sacrificialiter effuso: τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης τὸ ἐκχυν(ν)όμενον ὑπὲρ πολλῶν Mr. 14,24, sim. Mt. 26,28 (add. εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν). L. 22,20 (τὸ ποτήριον, continens pro contento). — 2) metaphor.: a) ut lat. *profundo* = *large do, largior*; Spiritum S. ejusque dona A. 2,17s.,33; 10,45. T. 3,6; ή ἀγάτη τ. Θ. ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ‘Dei (erga nos) caritas

large effusa adest in cordibus n.’ R. 5,5. [Ps. 44,3. Sir. 30,18] — b) med. vel pass., ut lat. *effundor*, valet i. q. *me in alqd. effundo, rei indulgeo, in vitium preecep ruo* [absolute, vel πρός τι, εἰς τι Pol. Lcn.]: seq. dat. Ju. 11 τὴν πλάνην κτλ. pro εἰς τὴν πλάνην (cf. πλάνη 2 b, μισθός).

†ἐπ-χύνω (ita sec. optimos codd.), aliunde melius ἐπ-χύνω [Heron, Phryn.] forma recentior pro ἐκ-χέω, q. v., efformata sec. analogiam ἐπλύθην: πλύνω = ἐχύθην: χύνω.

ἐπ-χωρέω *alicunde excedo, emigro* mei salvandi causa L. 21,21. [Num. 16,45. Am. 7,12]¹

ἐπ-ψύχω, ao. ἐξέψυξα, ut ἐκ-πνέω, *exspiro, morior* A. 5,5,10; 12,23. [Hippocr. LXX]*

ἐπών, οῦσα, ὅν, gen. ὄντος adj. *libens, meā sponte*; οὐχ ἐκοῦσα ‘non libens, invita’ R. 8,20; 1C. 9,17 ἐκών *ex adjunctis* = ‘ultra’, i. e. non quia jussus sum, sed proprio motu.*

ἐλαία, ας, ἡ 1) *olea, oliva arbor* R. 11,17,24. Ap. 11,4; τὸ Ὁρος τῶν ἐλαιῶν (Μιθιζή Ζαχ. 14,4) ‘Mons olivarum’ ab orientali parte Hierosolymorum Mt. 21,1; 24,3; 26,30. Mr. 11,1; 13,3; 14,26. L. 19,37; 22,39. J. 8,1; etiam prob. L. 19,29; 21,37 τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν ‘montem cui nomen erat Olivarum sc. mons’ (Bl. § 10, 5; cf. ἐλαιών). — 2) *×oleae fructus* Ja. 3,12 [Dioscor. Plut.]. Cfr. Fonck p. 39 ss.*

ἐλαιον, ου, τό *oleum*; L. 16,6. Ap. 6,6; 18,13; inservit accendendis lampadibus Mt. 25,3s.,8, ungendis corporibus aegrotorum L. 10,34 (sec. Fonck p. 152 aut *oliva* aut ‘balanites aegyptiaca Delile’, arab. *zaqqūm*), ut symbolum sanationis impertienda Mr. 6,13 (v. Knabenb.) et ut signum sacramentale Ja. 5,14, inungendis convivis L. 7,46 (cf. Am. 6,6. Sap. 2,7); de H. 1,9 v. ἀγαλλίασις.*

×ἐλαιών, ὄνος, δ (ἐλαία 1; -ών locum rei significat, ut φοινικών, καμηλών etc.) *hortus olearum, olivetum* [saepe in pap.]; ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου ἐλαιῶνος A. 1,12 ‘a monte cui nomen erat [Mons] oliveti (Ὁρος ἐλαιῶνος)’ vulg. syr. Quia in sera graecitate nonnunquam nominativus praedicti ponitur ubi alias casus exigetur (cfr. J. 13,13. Ap. 9,11; Deißmann

nB. 38), *potest* L. 19,29; 21,37 cum Lachm. Tdf. Trg. Br. scribi πρὸς, εἰς τὸ δρός τὸ καλούμενον 'Ελαιών 'in montem cui nomen erat Olivetum', et hinc A. 1,12 explicari 'a monte cui nomen erat Olivetum'.*

'Ελαμίτης, οὐ, ὁ (Bl. § 3, 3) «*Aelamites*», *Elymaeus*, incola regionis Elymaidis (Ἐλύμη, LXX 'Ελάμ vel Αἰλάμ), inter flumina Eulaeum et Oroaten sitae ad sinum Persicum: A. 2,9. 1

έλάσσων (J. R.) et forma att. **έλαττων** (1 T. H.), **έλαττον**, ονος, *minor*, *deterior*: *minor* aetate R. 9,12, *dignitate inferior* H. 7,7, *qualitate deterior* J. 2,10; — **έλαττον** adv. *minus*; μὴ **έλαττον** ἐτῶν ἔξήκοντα 'non minus LX annorum' 1 T. 5,9 [ἢ. ἵετη Plat.].*

***έλαττονέω**, ao. ἡλαττόνησα ↑ *minorem facio*, *minuo* [Ez. 30,15. Prov. 14,34 al., pass. Gen. 8,3 al.]; absolute: qui paulum mannae collegerat, οὐκ ἡλαττόνησεν 2 C. 8,15 ex Ex. 16,18 'non fecit minus' i. e. non parum collegit [pap.].¹

έλαττόω, ao. ἡλαττώσα, pf. P. ἡλάττωμαι (**έλαττων**) *minorem facio*, *minuo*, pass. *inferior sum*, *vincor* [Thuc. Plat.]; ἡλαττώσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους Ps. 8,6 'fecisti eum (hominem) angelis (hebr. Deo) paulo minorem', H. 2,7 fecisti eum (Filiū Dei incarnatum) paulisper angelis inferiorem', humanae naturae passionisque humilitate: H. 2,9; ἐμὲ δεῖ **έλαττοῦσθαι** 'me oportet fieri (Jesu) minorem' famâ, gloriâ, discipulorum frequentiâ J. 3,30.*

έλαύνω, pf. **έλήλαχα**: *impello*, *propello*; pass. Ja. 3,4. 2 P. 2,17, seq. εἰς L. 8,29; absolute **έλαύνω** *remigo*, *navigo* Mr. 6,48. J. 6,19 [Hom. ss.].*

***έλαφρία**, ας, ἡ ↓ 1) *ponderis levitas* [Aretaeus]. — 2) *animi levitas, inconstantia* 2 C. 1,17 (art. τῆς aut notum illud hominum vitium aut objectum Paulo ab adversariis vitium innuit).¹

έλαφρός 3. *pondere levis* Mt. 11,30; τὸ ἐ. τῆς θλίψεως (genet. epexeg.) ἡμῶν 'hoc leve pondus (hoc onusculum) tribulationis nostrae' 2 C. 4,17.*

έλαχιστος 3. (έλαχύς Hom. 'parvus') 1) superlative: *minimus*, *maxime exiguius* 1 C. 15,9. — 2) elative (lingua vulgaris superlativâ formâ fere carebat, Bl. § 11, 3): *pere exiguius*, *parvus*, *humilis* ets.: mensurâ Ja. 3,4; *exigui momenti*: ἐν **έλαχιστῳ**

πιστός vel ἀδικος in re *exiguâ fidelis, improbus'* L. 16,10; 19,17; *χριτήρια* ἐ. *tribunalia in quibus res exigui momenti tractantur* 1 C. 6,2, ἐντολαι ἐ. *exigui* (ut videtur) *momenti* Mt. 5,19; οὐδὲ **έλαχιστον** 'ne *exiguum quidem aliquid'* L. 12,26; ἐμοὶ εἰς ἐ. ἐστιν *τοῦ parum interest* (v. εἰς III 8) 1 C. 4,3; *dignitate exiguius* Mt. 2,6; 5,19 b; 25,40,45. — Ut se valde deprimeret, Paulus effinxit novum comparativum, +**έλαχιστότερος**, sibique nomen indidit τῷ ἐ. πάντων 'exiguiori omnibus' vel (Bl. § 44, 3) '*minimissimo omnium*' E. 3,8 ['*minimissimus*' Arnob. 5, 7. 14; ap. SEmp. **έλαχιστότατος** cfr. Kühner³ I § 157, 4; cfr. similem formam *μεγιστότατος* pLond. CXXX].*

'Ελεαζάρ ὁ (Ἐλαζάρ) Eleazar Mt. 1,15.*

***έλεάω**, praesens novum verbi **έλεέω** (a formis **έλεήσω** ets. per analogiam formatum) *misereor*: R. 9,16 cr. Ju. 22 WH. He. Br. [aliquotiens LXX cNAB; Polycarp. ad Phil. 2; Clem. Rom.]*

***έλεγμός**, οῦ, ὁ (έλέγχω) *actio arguendi* s. *convincendi* alqm. erroris, peccati ets., *reprehensio* 2 T. 3,16 cr. [LXX]¹

***έλεγξις**, εως, ἡ i. q. **έλεγμός**: 2 P. 2,16 **έλεγξιν** = **έλεγχθη** 'argutus, reprehensus est', seq. gen. rei. [LXX]¹

έλεγχος, οὐ, ὁ ↓ id quo alqd. arguitur, probatur: *actus arguendi*, *argumentum, demonstratio*: *fides est πραγμάτων* ἐ. οὐ βλεπομένων 'rerum invisibilium argumentum', *fide ea pro veris ac certis demonstrantur*, quae alioquin sensibus aut ratione cognosci nequeunt, H. 11,1; 2 T. 3,16 r. [tragg. ss.].*

έλέγχω, ft. **έλεγξω**, ao. **έλεγξα**, ao. P. **έλεγχθην**: *arguo*, *convinco moneoque alqm. erroris, peccati, vitii* (in 'docendo' est vis verbi, ex adjunctis subinde accedit notio 'reprehendendi, castigandi, pudefaciendi': Schmidt 4, 12): *τινά* Mt. 18,15. 1 T. 5,20. T. 1,9, pass. 1 C. 14,24. H. 12,5 al.; *περί τινος* L. 3,19. J. 8,46 al.; **έλεγχόμενοι** ώς *παραβάται* (= δτι **έστε π.**) Ja. 2,9; J. 16,8 ita intellege: *Spiritus S. mundum* (in his rebus turpiter errantem) docebit ac convincet, ex cujus parte sit peccatum (nempe: ex parte mundi increduli), *justitia* (ex parte Christi), cui instet damnatio (nempe diabolo asseclisque ejus); — **έλέγχειν** τι *alqd. demonstrare*

esse vitium, peccatum, poenâ dignum E. 5,11 (*supple αὐτά*), pass. J. 3,20. E. 5,13; abs. ἔλεγξον 2 T. 4,2, add. accus. obj̄ int. ταῦτα ἔλεγχε ‘has monitiones (vv. 2—10 descriptas) fac’ T. 2,15.

ἔλεεινός 3. (*ἔλεος*) *miser, miserabilis* Ap. 3,17; compar. -ότερος 1 C. 15,19.*

ἔλεέω, ft. ἔλεήσω, ao. ἡλέησα, pf. P. ἡλέημαι, ao. P. ἡλεήθην, ft. P. ἔλεηθήσομαι (*ἔλεος*): *misereor*, et quidem hoc verbum non tam animum commiserantem (= οἰκτίρω) aut verba commiserantis quam misericordiam opere ac beneficentiâ demonstratam indicat (Schmidt 143, 4), i. e. *me in alqm. misericordem praebeo, alci. misericordiâ permotus opitulor;* τινά Mt. 9,27; 15,22; 17,15; 18,33; 20,30 s. Mr. 10,47 s. L. 16,24; 17,13; 18,38 s. Ju. 22 r.; R. 12,8 δ ἔλεῶν, ἐν ἱλαρότητι ‘is qui operibus misericordiae vacat, hoc faciat cum hilaritate!'; speciali modo *misereri hominis dicitur Deus* qui immeritis veniam, gratiam, salutem, charismata largitur: τινά Mr. 5,19. R. 9,18; 11,32. Ph. 2,27, pass. *misericordiam Dei experior* Mt. 5,7. R. 11,30 s. 2 C. 4,1. 1 T. 1,13,16. 1 P. 2,10 (cfr. Os. 2,23 cAQ ἔλεήσω τὴν Οὐκ ἡλεημένην); ἔλεήσω δν ἀν ἔλεῶ ‘miserebor cuius mihi placet misereri' R. 9,15 ex Ex. 33,19 (similis constructio habetur 1 Reg. 23,13. 4 Reg. 8,1. Ex. 4,13 hebr. al.); abs. R. 9,16; 1 C. 7,25 ὡς ἡλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι ‘utpote hanc a Domini misericordia gratiam consecutus, ut (consiliarius) fide dignus sim’.*

✗**ἔλεημοσύνη,** ης, ᾧ ↓ 1) *misericordia*, et quidem (v. ἔλεέω) affectus animi in opera beneficentiae proni [Callimach.; Prov. 20,28; de Dei misericordia Sir. 17,29. Is. 28,17. Bar. 4,22]. — 2) *opus misericordiae, beneficium misericordi animo praestitum* [plur. Prov. 3,3; 14,22. Dan. 4,24; sing. Sir. 3,16,33; 29,11. Tob. 4,10; misericordia Dei hominibus exhibita Dt. 6,25. Ps. 23,5. Is. 38,18]; ποιεῖν (τὴν) ἔλεημοσύνην Mt. 6,1 r., 2 s., ἔλεημοσύνας A. 9,36; 10,2; 24,17 (ubi εἰς sec. Syr. ad παρεγενόμην pertinet); inter haec opera misericordiae praecipuum est *pauperum per stipem datam sublevatio, eleemosyna*: ἔλεημοσύνην αἴτεῖν A. 3,2, λαβεῖν A. 3,3, πρὸς τὴν ἐ. καθῆσθαι ‘stipis p̄tendae causâ sedere' A. 3,10; δοῦναί τι ἔλεημοσύνην ‘alqd.

eleemosynae loco dare' L. 11,41 (τὰ ἐνόντα ‘ea quae insunt’ in poculo et patinâ, potum ac cibum); 12,33 (sc. αὐτά); Mt. 6,4. A. 10,4, 31. [DLært. 5, 17: πονηρῷ ἀνθρώπῳ ἔλεημοσύνην ἔδωκεν.]*

ἔλεήμων, ον, gen. ονος (*ἔλεέω*, q. v.): *misericors*, et quidem *ad opera misericordiae pronus vel sedulus* Mt. 5,7. H. 2,17. [Hom. ss.]*

ἔλεος, ου, ὁ *misericordia, ad succurrendum miseris pronus animus* (Schmidt 143, 3 ss.): in t. r. Mt. 9,13; 12,7; 23,23. T. 3,5. H. 4,16. [Hom. ss.]*

***ἔλεος,** ους, τό [LXX. Pol. 1, 88, 2; cfr. Kühner³ I p. 515] *misericordia, ad succurrendum miseris pronus animus* (Schmidt 143, 3 ss.), *beneficentia erga miseros:* Ja. 2,13 (v. κατακαυχάματι); 3,17; ποιεῖν ἔλεος Ja. 2,13, seq. μετά τινος L. 10,37 (Gen. 24,12 בָּנָה נְשָׁמָה); Dei in homines misericordia R. 9,23 (v. σκεῦος 2); 11,31 ('occasione divinae misericordiae vobis exhibitae', i. e. eā ad aemulationem excitati: verba τῷ ώμ. ἐλ. jam pertinent ad sentā fin.); 15,9. E. 2,4. 1 P. 1,3; δοῦναι ἔλεός τινι 2 T. 1,16, εύρεῖν ἔλεος 2 T. 1,18; apprecauntur sacri auctores eam fidibus G. 6,16. 1 T. 1,2. 2 T. 1,2. T. 1,4. 2 J. 3. Ju. 2; — de Christi misericordia, per quam in judicio beatitudinem consequemur Ju. 21.*

ἔλευθερία, ας, ᾧ ↓ *libertas*, i. e. immunitas a servitute, ab obligatione, ab externa vel interna coactione [Pind. ss.]; — in NT: ἐ. τῆς δόξης τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ libertas ea quam gloria filiorum Dei secum creaturae afferet, i. e. immunitas a δουλείᾳ τῆς φθορᾶς (v. δουλεία) R. 8,21; libertas conscientiae in rebus adiaphoris 1 C. 10,29 (v. κρίνω 4 c); Novi Foederis a Christo instituti nota quaedam essentialis est *libertas*, libertatem dico a servitute peccati et concupiscentiae, a statu servitutis Veteris Legis, ab erroribus vitiisque ethnicis (cfr. J. 8,31 ss. R. 6,18 ss. G. 4. 1 P. 1,18 al.): haec christiana libertas respicitur 2 C. 3,17. G. 2,4; 5,1 (v. art. ἔλευθερόω), 13. 1 P. 2,16; ipsa nova Lex dic. νόμος (τῆς) ἔλευθερίας Ja. 1,25; 2,12 (v. νόμος 1); — falsam speciem libertatis perversi doctores suis asseclis pollicentur, libertatem ad peccandum, 2 P. 2,19.*

ἔλευθερος 3. vel 2. *liber*, i. e. a servi-

tute, obligatione, coactione, impedimento immunis; — in NT: immunis a censu Mt. 17,26, a certa alqâ. lege R. 7,3 (ἀπό τινος, ut Plat.), ἐκ πάντων (ἀνθρώπων supplet Euthym.) nulli homini subjectus 1 C. 9,19, it. 9,1 (opp. ea voluntaria servitus quâ P. ex caritate omnibus omnia fit); seq. inf.: έλευθέρα ἔστιν γαμηθῆναι ‘habet libera-ram potestatem nubendi’ 1 C. 7,39; — substantive: a) δέλευθερος *liber*, opp. δοῦλος ‘servus’: 1 C. 7,21s.; 12,13. G. 3,28. E. 6,8. C. 3,11. Ap. 6,15; 13,16; 19,18; certo sensu (de quo v. έλευθερία) Christiani, filii Dei sunt liberi J. 8,36. 1 P. 2,16; έλευθεροι ἡτε τῇ δικαιοσύνῃ sensus: justitiae non serviebatis, Euthym.: μὴ ὑποτεταγμένοι τῇ δ. R. 6,20; ex ore Christi prolatam vocem libertatis ad sensum immunitatis politicae ab imperio alienigenarum detorquent J. 8,33. — b) ή έλευθερα *libera*, opp. παιδίσκη ‘serva’: G. 4,22s., 26,30s.*

έλευθερόω, ft. -ώσω, ao. ήλευθέρωσα, ao. P. ήλευθερώθην, ft. P. έλευθερωθήσομαι ↑: *liberum reddo* alqm.; a servitute peccati J. 8,32,36; seq. ἀπό τινος [Plat.] R. 6,18,22; 8,2; ἀπὸ τῆς δουλείας .. εἰς τὴν έλευθερίαν ... R. 8,21; τῇ έλευθερίᾳ δὲ Χριστὸς ήμᾶς ήλευθέρωσεν ‘in statum libertatis, ad hoc ut liberi simus, Christus nos liberavit’ G. 5,1 (de dat. cfr. Kühner³ III p. 406 s.).*

×έλευσις, εως, ή (cfr. ft. έλεύσομαι) *adventus* A. 7,52. [DHal.; Iren.]¹

έλεφάντινος 3. (ἐλέφας *elephas*; ebur) *eburneus* Ap. 18,12.¹

Έλακείμ, (Μακάριος) δ *Eljacim*, *Eljakim*; duo de majoribus Christi Mt. 1,13. L. 3,30.*

έλιγμα, ματος, τό (έλισσω *volvo*) *ali- quid volutum, convolutum*, v. gr. *cincinnus* comae, lori *volutatio*; J. 19,39 cNB. WH. έ. σμύρνης καὶ ἀλόης, ubi έ. crediderim esse illud *involucrum, involumentum*, quo murra et aloë continebatur, germ. ‘Pack’, gall. ‘paquet, ballot’; vocab. rarum. Alii codd. habent μῆγμα (v. art. μεῖγμα).¹

Έλιεζερ, δ (אֵלִיעֶזֶר) *Eliezer* L. 3,29.¹

Έλιούδ, δ (אֵלִיָּהוּד) *Eliud* Mt. 1,14s.*

Έλεισάβετ WH., Έλισάβετ, ή (עֲלִישָׁבְתָּא) in pausa) *Elisabet*, *Zachariae sacerdotis uxoris* L. 1,5—57 passim.

Έλισαῖος, t. r. Έλισσαῖος, ου, δ (עַשְׁיָהָא) ‘Deus meus salvavit’) *Elisaeus* propheta L. 4,27.¹

έλισσω, ft. έλιξω: *volvo, convolvo* H. 1,12 r. WH. He. Ap. 6,14 cr.*

έλμος, ους, τό 1) *vulnus dolorosum aut periculosum* (Schmidt 114, 2). — 2) in specie: *ulcus* [scr. med.; LXX = יִתְּחַשֵּׁב]: L. 16,21. Ap. 16,2,11.*

έληνδω ↑ *vulnere aut ulcere afficio* [tragg. Hippocr.]; ptc. pf. P. ήλκωμένος t. r., Τείληκωμένος t. cr. L. 16,20 ‘ulcerum plenus’.¹

έληνω, impf. είλκον, ft. έλκυσω, ao. εῖλ- κυσα (v): *traho, protraho* J. 18,10; 21,6,11; τινά *per vim duco* alqm. A. 16,19; 21,30. Ja. 2,6; — metaph. *interno impulsu efficaciter allico* [Plat.] J. 6,44; 12,32.*

Έλλας, ἄδος, ή *Graecia* A. 20,2 (cfr. Αχαΐα).¹

Έλλην, ηνος, δ *Graecus*; 1) *homo nativus Graecae*. — 2) Έλληνες vocantur omnes ii qui *Graecorum linguam, mores, vicum cultumque aliqua saltem ex parte sua fecerunt* (Romani, Graeci, Asiani, Aegyptii): “Ελλησίν τε καὶ βαρβάροις R. 1,14 [Seneca de ira 3, 2 ‘tam inter Grajos quam barbaros’]. — 3) in oppositione ad nationem *Judeorum*, ipsa sua origine veri Dei cognitione imbutorum ejusque cultui addictorum, “Ελληνες vocantur *gentiles, ethnici* J. 7,35. A. 11,20 Tdf. Br.; 18,17 r. 1 C. 1,22 s.; 10,32 [cfr. έλληνισμός 2 Mach. 4,13, τὰ έλληνικά 6,9]; porro inter ipsos veri Dei cultores sive legis mosaicae sive Christi sectatores ii vocantur “Ελληνες qui non sunt de stirpe judaica, i. e. ii qui sunt, vel inter quos plurimi sunt proselyti vel ethnico-christiani J. 12,20 (fort. jam 7,35). A. 14,1 (fort. 16,1,3, cfr. G. 2,3); 17,4; 18,4; 19,10,17; 20,21; 21,28. R. 1,16; 2,9s.; 3,9; 10,12. 1 C. 1,24; 12,13. G. 2,3; 3,28. C. 3,11.

Έλληρικός 3. ↑ *Graecus* L. 23,38 r. He. Br.; ἐν τῇ Έλληνικῇ sc. γλώσσῃ Ap. 9,11.*

Έλληνίς, ίδος, ή adjective et substantive: *Graeca*; 1) ή ‘E. sc. γλῶσσα Ap. 9,11 c&. — 2) *mulier Graeca*: Mr. 7,26. A. 17,12 mulier non de natione *Judeorum*, quae tamen potuit esse proselyta (“Ελλην” 3).*

†Έλληριστής, οῦ, δ (έλληνίζω ‘graecor, graecisso’, *Graecis moribus, cultu, sermone utor*) *Hellenista*; ita in NT vocantur ii *Judaei vel (A. 6,1) Judaeochristiani*, qui *Graece loquebantur utpote ex*

regionibus exteris oriundi (v. A. 6,9 Hellenistarum synagogas): A. 6,1; 9,29; A. 11,20 r. He. WH. (ubi Ἐλληνας legendum videtur) gentiles designantur.*

Ἐλληνιστὶ (έλληνίς, v. supra) Graece J. 19,20. A. 21,37. [Xen.]*

ἐλλογάω R. 5,13 WH. Phm. 18 cr. = ἐλλογέω, q. v.*

×ἐλλογέω (λόγος ratio = Rechnung, Rechenschaft: compte) *in rationes refero, imputo*; τί τινι Phm. 18 r.; pass. ἐλλογεῖται vel cum εἴ melius ἐνελογεῖτο R. 5,13. [inscr. pap., ut pBer. 140, 32, pGH. 67, 18].*

Ἐλμαδάμ t. cr. Ἐλμωδάμ t. r., δ Elmadam L. 3,28.¹

ἐλπίζω, ft. att. ἐλπιῶ, -εῖς, ao. ἤλπισα, pf. ἤλπικα (ἐλπίς, q. v.): *spero*; a) subjungitur, quid speret; seq. acc.: δὲ βλέπει τις R. 8,24, δὲ οὐ βλέπομεν 8,25, πάντα 1 C. 13,7 ‘optima quaeque de proximo sperat’ (Euthym.: non desperat, sed quamquam malus sit amatus, tamen pergit corrigere, providere, curare), hinc pass. τὰ ἐλπιζόμενα ‘ea quae sperantur’ H. 11,1 (v. ὑπόστασις II); — seq. inf. aor. (cl. inf. fut., ut A. 26,7 cB): ἐλπίζω εὐθέως ἰδεῖν σε ‘spero me te brevi esse visurum’ 3 J. 14; L. 6,34; 23,8. A. 26,7. R. 15,24. 1 C. 16,7. Ph. 2,23. 1 T. 3,14. 2 J. 12; de re, quae speratur jam adesse, inf. pf.: ἐλπίζω πεφανερώσθαι ‘spero (confido) me manifestum esse’ 2 C. 5,11; — seq. δτι [raro ita cl.] c. indic. fut. A. 24,26. 2 C. 1,13; 13,6. Phm. 22, de re praesenti indic. praes. L. 24,21. — b) *subjungitur in qua persona vel re spes ponatur; sperat alqs.: ἐπὶ Θεῷ 1 T. 4,10, ἐπὶ τὸν Θεόν 1 T. 5,5. 1 P. 3,5 r., εἰς τὸν Θεόν 2 C. 1,10 (add. δτι). 1 P. 3,5 cr., porro ἐπ’ αὐτῷ (τῷ Χριστῷ) R. 15,12 ex Is. 11,10, ἐν Χριστῷ 1 C. 15,19, Ph. 2,19 (add. inf. aor.), εἰς ὄν sc. Μωϋσῆν J. 5,45, (ἐν t. r.) τῷ δνόματι τινος sc. Χριστοῦ Mt. 12,21 ex Is. 42,4 (cf. ὄνομα II 2); ἐπὶ τινι in alqā. re 1 T. 6,17, ἐπὶ τι in alqd. spem dirigere, quod promissum est et fundamentum spei et objectum 1 P. 1,13; inter has constructiones ἐπὶ τινι, ἐν τινι indicant, in quo s. in qua re spes posita sit, ἐπὶ τινα vel τι, εἰς τινα dicunt, in quem s. quid animus sperantis dirigatur, dativus (instrum.) τῷ δνόματι dicit, quā re impulsus alqs. spem

habeat [LXX it. ἐπὶ τινι, ἐπὶ τι, ἐν τινι, εἰς τινα, εἰς τι]; — absolute 2 C. 8,5. — NB. ἐλπίζειν est sperare, spem habere; pf. ἡλπικέναι spem concepisse ac tenere, spem suam positam habere in . . ., ergo aliquanto fortius enuntiat quam praesens: J. 5,45. 1 C. 15,19. 2 C. 1,10; 8,5 v. 1 T. 4,10; 5,5; 6,17; imper. aor. ἐλπίσατε 1 P. 1,13 vel inchoative ‘concipite spem!’ vel terminative ‘usque ad finem constanter sperate!’ (Bl. § 58, 2).*

ἐλπίς, ἵδος ἡ exspectatio rei, etiam rerum adversarum [Eur. Len.], sed in s. Script. solum rei bona, i. e. spes; — 1) *quaevi spes*: παρ’ ἐλπίδα praeter spem, omni spe naturali exclusâ R. 4,18; ἐπ’ ἐλπίδι spei innixus, cum spe 1 C. 9,10; seq. gen. obj. A. 16,19, genet. inf.: τοῦ σώζεσθαι A. 27,20, 1 C. 9,10 b. — 2) *spes supernaturalis*, quae nititur promissionibus Dei fide apprehensis et pro objectis habet bona gratiae et gloriae, quaeque auctorem habet Deum, mediatorem Christum: ἐπ’ ἐλπίδι ‘spe innixus, sperans’ A. 2,26 (Ps. 15,9 חַטָּבַל secure); 26,6. R. 4,18 (spei innixus credidit in illud, se fore . . ., v. πιστεύω 1 e); 8,20. T. 1,2; τῇ ἐλπίδι ἐσώθημεν ‘spe (= secundum spem, nondum re ipsa) salvati sumus’, R. 8,24; χληρονόμοι κατ’ ἐλπίδα ζωῆς αἰώνιου ‘secundum spem haeredes vitae aet.’ T. 3,7; de Israëlitarum spe messiana A. 23,6 (prob.); 26,6 s.; 28,20; de spe Christianorum R. 5,2 ss.; 12,12: 15,4,13. 1 C. 13,13. 2 Th. 2,16. H. 3,6; 6,11; 7,19; 10,23. 1 P. 1,3,21 (ubi verte: ‘ita ut fides vestra sit etiam spes in D.’); 3,15; seq. gen. obj. R. 5,2. C. 1,27. 1 Th. 1,3 (sperant in secundum Christi adventum); 5,8. T. 1,2; genetivus additus indicat fundamentum cui spes innititur A. 26,6. E. 1,18; 4,4. C. 1,23; δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος Deus, spei auctor R. 15,13; ἔχειν ἐλπίδα (= ἐλπίζειν, cl.) R. 15,4. 2 C. 3,12. E. 2,12. 1 Th. 4,13 (sc. spem resurrectionis vitaeque aet.), seq. ἐπὶ τινι habere spem ‘fundatam in alqo.’ 1 J. 3,3, εἰς vel πρὸς τὸν Θεόν A. 24,15; quid speretur, indicat inf. aor. 2 C. 10,15, acc. c. inf. ft. A. 24,15, δτι R. 8,20. Ph. 1,20 s. — 3) metonymice ἐλπίς dic. a) *is in quo est alcs. spes posita*, spei partim auctor partim objectum: 1 Th. 2,19; Christus est spes nostra 1 T. 1,1, est spes

gloriae C. 1,27. — b) *id quod speratur, bonum speratum*: ἐλπίς βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς res sperata quae jam coram conspicitur, non meretur nomen spei R. 8,24; ἐλπίδος μετέχειν 1 C. 9,10 r.; ἡ δικαιοσύνης (gen. subj.) id quod justi sperant G. 5,5; E. 1,18; 4,4. C. 1,5. T. 2,13. H. 6,18; it. A. 24,15 ἦν (sc. ἐλπίδα) προσδέχονται. — NB. De forma vulgari bene testata ἐλπίς, ἐλπίζειν [item coptice] cfr. Bl. § 4, 3.*

'Ελύμας (an. -μᾶς?), α, δ *Elymas*, alterum nomen Barjesu magi A. 13,8 [ap. DSic. nomen regis Libyum]. Dubito num sit i. q. arab. ‘alîm ‘doctus’; unde enim ε, υ, ας? Si l. c. μάγος est nominis interpretamentum (id quod evidens non est), estne fortasse **'Ελυμᾶς** forma hypocoristica = **'Ελυμαῖος** ‘Elymaeus’ hocque (ut ‘Chaldaeus’ astrologum) magum significat? assyriace *Elamū* = magi (Dalman gr.² 162).

ἐλωΐ *eloī* i. e. Deus meus Mt. 27,46 WH. Mr. 15,34 bis; est vox hebr. יְהוָה (cum suff. sing. pro consueto plur.) in prece aram. retenta, ut ἤλει.*

ἐμαυτοῦ, ω, ὅν pronomen reflex. 1^{ae} personae: *mei (ipsius)* etc., (Bl. § 48, 7): L. 7,7. J. 5,31; 8,14,54 al.; ἀπ' ἐμαυτοῦ ‘sponte, ultiro, ab alio non jussus aut missus’ (v. ἀπό 2 c α) J. 5,30; 7,17,28; 8,28, 42; 10,18; 14,10, item ἐξ ἐμαυτοῦ J. 12,49.

ἐμ-βαίνω, ao. ἐνέβην: *ingredior, inscendo*; in aquam J. 5,4; alibi semper de conscenda nave: ἐ. εἰς τὸ πλοῖον Mt. 8,23; 9,1. Mr. 4,1; 5,18. L. 5,3. J. 6,17. A. 21,6 WH. al. [Hom. ss.]

ἐμ-βάλλω, ao. ἐνέβαλον: *injicio* L. 12,5, seq. εἰς.¹

ἐμ-βάπτω, ao. ἐνέβαψα: *intingo, immerso*; τὶ J. 13,26 r.; τὶ ἐν τινὶ Mt. 26,23; — med. alqd. *mihi intingo* [Ath. ex Aristoph.] et absolute = *manum vel quod manu teneo intingo* [Ath. 6 p. 245 e]: Mr. 14,20 δ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον.*

ἐμ-βατεύω (**ἐμβάτης**) *intro, ingredior, seq. acc. vel genet. vel εἰς* [tragg.], *obambulo* regionem, *intro in possessionem rei, adeo, capesso* [Eur. Dem.; haereditatem, pBrit. III p. 159, 11 al.], *occupo, per vim* [1 Mach. 12,25; pBrit. II p. 14, 19], *mente intro in inquirendam rem* [2 Mach. 2,31; Philo], *scrutor* arcana [corda hominum: Chrys.], *secreta divina: Athan.*, Gr. Naz.;

regionem Jos. 19,51 sec. Arm.]. In NT solum C. 2,18 falsus doctor dicitur aut δὲ μὴ ἐώρακεν ἐμβατεύων t. r. He. Br.: vulg. «quae non vidit ambulans», i. e. in docendo se ingerit in res (de caelo et angelis disserens), quarum tamen nullam experientiam habet per genuinam visionem aut revelationem, — aut δὲ ἐώρακεν ἐμβατεύων Tdf. WH.: se ingerit in res quas scilicet vidisse sibi videtur.¹

ἐμ-βιβάζω, ao. ἐνεβίβασα: *inscendere facio alqm. in currum, navem ets.* [Plat. Thuc. al.]. A. 27,6.¹

ἐμ-βλέπω, ao. ἐνέπλεψα: 1) *aspectum defigo in alqm. s. alqd., adspicio; seq. dat.* Mr. 10,21,27; 14,67. L. 20,17; 22,61. J. 1,36,43; εἰς τι Mt. 6,26. A. 1,11 r. He. Br.; absolute Mt. 19,26 sc. αὐτοῖς [Plat. Xen. al.] — 2) *†videndi capax sum*; Saulus caecus factus ait: οὐκ ἐνέβλεπον ‘videndi eram incapax’ A. 22,11; seq. acc. obji: ἐνέβλεπεν (t. r. He. aor. inchoat. ἐνέβλεψεν) τηλαυγῶς ἄπαντα(s) ‘clare omnia videbat’ Mr. 8,25.*

ἐμ-βριμάομαι et **ἐμ-βριμέομαι** Mr. 14,5 Tdf. J. 11,38 Tdf. (Bl. § 22, 1), ao. ἐνεβριμησάμην et Mt. 9,30 Tdf. WH. ἐνεβριμήθην: 1) proprio *infremo: schnauben: s'ēbrouer* [de equis: Aesch. Sept. 461]. — 2) *transl., ut videtur, universim = *animi commoti signa edo, vocis sono animi indignationem vel commotionem vel mandati severitatem ostendo*; ἐνεβριμῶντο αὐτῇ ‘cum indignatione eam increpabant’ Mr. 14,5; Jesus ἐμβριμᾶσθαι dicitur, ubi valde serio aliquid vetat, seq. dat. Mt. 9,30. Mr. 1,43; porro in Lazari resuscitatione, ubi Mariam Judaeosque complorantes conspexit, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι ‘animo (sponte ad commiserationem permoto) infremuit’ J. 11,33, et rursum ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ in conspectum sepulcri amici sui venit 11,38. [de ira LXX Dan. 11,30 v.; Lucian. Necyomant. 20.]*

ἐμέω, ao. ἥμεσα: *vomo, evomo* [Hom. ss.]: metaph. τινὰ ἐκ τοῦ στόματος alqm. cum fastidio a me repello Ap. 3,16.¹

†ἐμ-μαίνομαι τινὶ = μαίνομαι εἰς τινὰ *furo, saevio in alqm.* A. 26,11. [FlJ. ant. 17, 6, 5.]¹

'Εμμανουήλ, δ **(ΛΑΙΟΝΘΑ** ‘nobiscum Deus’) *Emmanuel* Mt. 1,23 ex Is. 7,14 (8,8).¹

'Εμμαούς, *Emmaus*, nomen cujusdam

pagi L. 24,13; ex antiquissima traditione ac probabilissima sententia Emmaus fuit idem locus cui postea nomen fuit Nicopolis, hodie 'Amwâs — utique tum l. c. legendum est ἀπέχουσαν σταδίους ἔχατὸν ἔξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ: v. Tdf. et Knabenbauer in l. c.; Schiffers, Amwâs das Emmaus des hl. Lucas, Freibg. i. Br. 1890; Hagen II, 171.¹

έμ-μένω, ao. ἐν-έμεινα: *immaneo, maneo, in alqâ. re, fidelis permaneo in obligatione suscepta ets. seq.* ἐν A. 28,30 v. G. 3,10 r. Br. He. H. 8,9; seq. solus dat. A. 14,22. G. 3,10 Tdf. WH., ubi sicut Dt. 27,26 melius scribitur ft. έμμενεῖ (= מִקְיָאֵל). [tragg. ss.; pap. passim].*

Έμμώρ, WH. He., **Έμμώρ** Tdf. Br., **Έμμόρ** t. r., δ (רִזְמָה) *Hemor*, Sichemensis, princeps A. 7,16; cfr. Gen. 33,19; 34,2.¹

έμός 3. pron. poss. *meus* i. e. ad me pertinens, a me dictus vel factus, mihi constitutus ets. Mt. 18,20. Mr. 8,38. J. 3,29 et saepe, plerumque ita ut usui hujus vocis ex oppositione vel adjunctis aliqua insit emphasis; accedere potest genet. explic.: τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου 1 C. 16,21. C. 4,18. 2 Th 3,17; ponitur pro genet. obj. [cl.]: εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν ut de me recordemini L. 22,19. 1 C. 11,24 s.; substantive τὸ ἐμόν 'id quod meum est' Mt. 25,27. J 16,14 s. = *mea scientia*; τὰ ἐμά res mihi propriae Mt. 20,15. L. 15,31. J. 17,10; articulo caret, ubi ponitur praedictive: ἐμὸν βρῶμά ἔστιν ἵνα ποιῶ κτλ. (ἵνα II 2a) J. 4,34; J. 13,35; 15,8. 2 C. 8,23 (ubi supple: ille est ...), in casu obliquo itidem praedictive Ph. 3,9 ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου (v. ἔχω I 4 a).

†**έμπαγμονή**, ης, ἡ (έμπαίζω) *irrisio* 2 P. 3,3 cr. (cfr. έμπαίκτης: vulg. 'deception').¹

***έμπαγμός**, οῦ, δ † *irrisio, ludibrium* [Ez. 22,4]; H. 11,36, nisi ibi forte, ut 2 Mach. 7,7, de cruciatu ludibrioso dicitur.¹

έμ-παίζω, ft. έμπαίζω, ao: ἐνέπαιξα, ao. P. ἐνεπαίχθην, ft. P. έμπαιχθήσομαι: 1) = παίζω ἐν τινι *in alqâ. re vel alqo. loco ludo.* [tragg.] — 2) = *παίζω εἰς τινα *in alqm. pueriliter ago* i. e. *ludifico, proterve illudo, contumeliā afficio* alqm., germ. *sein Spiel, seinen Mutwillen mit einem treiben*; id quod fit verbis: τινί Mt. 27,29,41. Mr. 15,31. L. 14,29; 23,11, aliis injuriis, contumeliosâ vexatione [ut 2 Chr. 10,4; 36,16. Prov.

23,35. 2 Mach. 7,10, cfr. Ex. 10,2; Epict. 1,4,10] Mt. 20,19; 27,31. Mr. 10,34; 15,20. L. 22,63; 23,36; pass. (Bl. § 54, 3) Mt. 2,16 (hic fere i. q. *deceptus est*). L. 18,32.*

***έμπαίτης**, ου, δ † *illusor, derisor*; 2 P. 3,3. Ju. 18 qui fidem et legem Dei adeo nihil ducunt ut derideant. [Is. 3,4]*

***έμ-περι-πατέω**, ft. ήσω: *in aliquibus i. e. inter aliquos ambulo* 2 C. 6,16 e Lev. 26,12. [LXX. Lcn.]¹

έμ-πίπλησι (v. Bl. § 6, 8) et ×**έμ-πιπλάσιος** A. 14,17 [Hippocr. DCass. Plut.], ao. ἐνέπλησα, pf. P. έμπέπλησμα, ao. P. ἐνεπλήσθην: 1) *impleo, τινά τινος, τί τινος.* [Hom. ss.] — 2) transl. *esurientem saturō, τινά τινος* L. 1,53. A. 14,17 (cfr. εὐφροσύνη, καρδία 1a), pass. *saturor* J. 6,12, ptc. pf. P. *satur* L. 6,25 [Prov. 6,30. Eccli. 24,19 vel 26 al.; Theocr. τινὰ γάλακτος]; hinc novâ metaphorâ έμπλησθῆναι τινος 'aliquo saturari' = alicujus aspectu ac conversatione, quantum lubet, frui [Od. 11, 451] R. 15,24.*

έμ-πίπρησι, ao. ἐνέπρησα, praes. P. έμπίπραμαι: 1) primitus i. q. *inflo, tumefacio* (cfr. πίμπρημι); inf. P. έμπίπρασθαι † *tumefieri, intumescere* A. 28,6 Tdf. (ubi falso scripsit -ᾶσθαι, nam ×έμπιπράω solum active occurrit). — 2) *incendo* [Hom. ss.] Mt. 22,7.*

έμ-πίπτω, ft. έμπεσοῦμαι, ao. ἐνέπεσον: *incido, cado in . . . : seq. εἰς* Mt. 12,11. L. 6,39 cr. 14,5 r; — porro i. q. *in condicionem mihi perniciosa vel periculosam devenio*, germ. *hineingeraten*: εἰς τοὺς ληστάς L. 10,36. 1 T. 3,6 s; 6,9; εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντας 'in potestatem Dei vivi' H. 10,31 (ut 2 Reg. 24,14).*

έμ-πλέκω, ao. P. ἐνεπλάχην: *impleteo, impllico*; pass. *metaphorice* 2 T. 2,4. 2 P. 2,20 c. dat. rei. [Aesch. ss.]*

έμπλονή, ης, ἡ † *implexio*; ἐ. τριχῶν artificiosa crinium compositio 1 P. 3,3 [ἐ. κόμης Strab.].

έμ-πνέω 1) *inspiro, aspiro, afflo.* — 2) *spiritum intraho (einatmen)*, universim *spiritum traho, vivo* [ἔωσπερ ἀν έμπνέω 'quamdiu vivo' Plat.]; cum genetivo plenitudinis [πᾶν έμπνέον ζωῆς Jdc. 10,40; έμπνεῖν Ἀριβίης δόδμης Stob. flor. 85, 19] explicari solet A. 9,1 Σαῦλος ἔτι έμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου 'plenus minarum et caedis' (syr. copt. arm.; an melius explicatur

genetivus ut in verbis cupiendi? ‘inhiabat minis ac caedi’: teste Ael. et Hesych. Lacedaemonii dicebant έμπνεῖν τινος προποθεῖν τινα ‘alqm. cupere, amare’.)¹

έμπορεύομαι, ft. έμπορεύσομαι (έμπορος): 1) intrans.: *mercatorē ago, mercaturam facio* Ja. 4,13. [Thuc.] — 2) transit. a) *alqd. mercor, mercando mihi acquiro* [Plat., Prov. 3,14]; b) **alqd. vendendum importo* [Os. 12,1; γλαῦκας Lcn.]; c) *alqo. vel alqa. re ad quaestum faciendum utor vel*, in malam partem, *abutor* [έμπορεύσονται σε ‘tecum negotiantur’ Ez. 27,21; ένεπορεύετο τὴν λήθην τῶν δικαστῶν ‘judicūm oblivione ad suūm commōdūm utebatur’, germ. ‘ausnützen’ Philo in Flacc.]: falsi doctores ὑμᾶς έμπορεύσονται ‘vos quaestui habebunt’ (vulg. ‘de vobis negotiabuntur’) 2 P. 2,3.*

έμπορία, ας, ἡ (έμπορος) *mercatura*, vg. *negotiatio* Mt. 22,5. [Hes. Hdt. ss.]¹

έμπόριον, ου, τό ↓ *emporium, locus ubi mercatura exercetur* [Hdt. Xen. ss.]; οἶκος έμπορίου ‘domus emporii’, d. *mercatoria* J. 2,16.¹

έμπορος, ου, ὁ 1) ap. Homerum et tragicos = *vector*, qui alienā navi pro mercede vehitur, nostrum *Passagier*. — 2) ap. scriptrores ceteros = *mercator*, *potissimum is qui ad importandas exportandasque merces itinera maritima suscipit, negotiator magnarius: Großhändler: marchand en gros* (cui opp. κάπηλος propola) Mt. 13,45. Ap. 18,3, 11,15,23. [Plat. Xen. al.]*

έμπροσθεν 1) adv. a) *in parte anteriore*: Ap. 4,6, opp. ὅπισθεν; *προδραμών εἰς τὸ ἔ.* ‘procurrit ad locum magis ante situm’ L. 19,4. Tdf. WH.; τὰ ἔ. pars stadii ante cursorem sita, nondum percursa, vita nondum exacta, Ph. 3,13; b) *in partem anteriorem, prorsum, porro* L. 19,4 r. He. Br., 28. — 2) praepositionis instar cum genitivo: *ante*; a) *ante alqm. sive stantem sive sedentem aut euntem vel advenientem*: ἔ. τῶν ποδῶν αὐτοῦ Ap. 19,10; 22,8; Mt. 6,2; 7,6; 23,13; 27,29. L. 5,19. J. 10,4; *praeparabit viam* ἔ. σου tibi advenienti Mt. 11,10. Mr. 1,2 r. L. 7,27; missus sum ἔ. ἐκείνου ut ejus praecursor J. 3,28; ante rem seu ante locum alqm. Mt. 5,24. A. 18,17. — b) *coram alqo. i. e. alqo. praesente, teste, spectante, audiente ets.*: ἡρόντσατο ἔ. πάντων Mt. 26,70; ib. 5,16; 6,1; 10,32. Mr.

9,2. L. 14,2. J. 12,37. G. 2,14 al.; *coram algo. judice, ad tribunal alcs.* Mt. 25,32; 27,11. L. 21,36. 1 Th. 2,19; 3,13, cfr. 2 C. 5,10; *homo coram Deo*, i. e. Dei praesentis omniaque scientis memor, gaudet 1 Th. 3,9, precatur 1,3 (cfr. A. 10,4), conscientiae judicia fert 1 J. 3,19. — c) *quo reverentius de Deo loquerentur, Judaei posteriores dicebant ‘coram Deo’ ubi dicendum erat ‘Deo, a Deo, erga Deum’ ets.* (Dalman, die Worte Jesu p. 171 ss.; ut ‘coram me [= a me] auditum est’ targ. Ex. 6,5, ‘coram Domino beneplacitum est’ [placet Domino] targ. 1 Sam. 2,25): οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔ. σου = ita tibi placuit Mt. 11,26. L. 10,21, item negative Mt. 18,14. — d) *de gradu et excellentia [εἶναι ἔ. τινος ‘alqa. re potiorem esse’ Dem. 56,50; ποιεῖν τι ἔ. τινος ‘rem rei praeferre’ Pl. leg. 743 e]*: γέγονεν ἔ. μου J. 1,15,27 r. He. Br., 30 ‘est me major, dignior, excellentior’. — NB. In NT nusquam dicitur de priore tempore.

έμ-πτνώ, ft. έμπτνσω ao. ἐνέπτυσα, ft. P. έμπτυσθήσομαι: *inspuo, conspuo; τινὶ Mr. 10,34; 14,65; 15,19, pass. personale (Bl. § 54, 3) L. 18,32; ἔ. εἰς τινα, εἰς τι Mt. 26,67; 27,30.**

έμφανῆς 2. (έμ-φαίνομαι) *conspicuus*; ἔ. γίνομαι τινὶ ab alqo *conspicior* A. 10,40, cognoscor R. 10,20 ex. Is. 65,1 [βήματι ἔ. γ. ad tribunal me sisto pOx. 260,12].*

έμφανίω, ft. ίσω, ao. ἐνεφάνισα, ao. P. ἐνεφανίσθην ↑: 1) *conspicuum reddo, ostendo* τινά τινὶ J. 14,22, per altiore cognitionem ac demum per visionem beatificam, ib. 21 (cfr. Sap. 1,2); pass. έμφανισθηναι τινὶ ‘alci. apparere’ Mt. 27,53, ‘se alci. sistere, alqm. adire’ ὑπὲρ ήμῶν ad intercedendum pro nobis H. 9,24; *verbis alqd. indico, innuo*: seq. ὅτι H. 11,14; τιγὶ ὅπως ‘alci. indico (me cupere) ut’ A. 23,15. — 2) *in specie: ad magistratum, judicem ets. alqd. defero, accusator exsisto: τὶ πρός τινα A. 23,22; τινὶ κατά τινος A. 24,1; 25,2, περὶ τινος A. 25,15 [2 Mach. 3,7; pPar. 26,18 al.]; cf. έμφανισμός ‘delatio’ 2 Mach. 3,9; έμφανιστής ‘delator’ pTaur. I 8, 12, 32.]**

έμφοβος 2. (φόβος) *in metu, pavidus*; ἔ. γίνομαι L. 24,5,37. A. 10,4; 22,9 r.; 24,25. Ap. 11,13. [Theophr.; Sir. 19,21 ‘Deum timens’; — Soph. ‘metum injiciens’].*

έμ-φυσάω, ao. ἐνεφύσησα: *afflo* [τινὶ Job 4,21. 3 Reg. 17,21]; absolute J. 20,22:

symbolica actio indicat datum Spiritum S.¹

ἔμφυτος 2. (ἔμ-φύω ingenero, naturae indo; pass.: innascor) 1) *ingeneratus, naturae insitus; etiam haereditate naturali a parentibus in filios transfusus.* [Soph. Plat. al.] — 2) *a Deo seminis instar animo inditus, insitus [αὐτίκα ἔμφυτον μαντικὴν εἶχε ἄλλον ἀρτὸν vaticinandi inditam habuit]* Hdt. 9,94; cfr. Od. 22, 347 s.]: Ja. 1,21 δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον sc. verbum Dei, cf. Mt. 13,19 ss.¹

ἐν praepositio quam dativus sequitur = in cum ablativo;

I. ἐν *cum dat. loci* etc.; 1) *cum dat loci*: a) sensu maxime proprio = *intra* : *in* : *au dedans de*: ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήπου; Mt. 12,40; τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ Mt. 7,3; ἐν τῇ πόλει A. 4,27 etc. — b) ita ut sola superficies consideretur = *in, super, ad*: *auf, an: sur, à*: ἐν τῷ θρόνῳ Ap. 3,21, ἐν τῷ ὅρει 2 P. 1,18, ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ ‘a dextris Dei’ R. 8,34; in libro: ἐν τῷ νόμῳ Mt. 12,5: ib. 21,42. Mr. 12,26. J. 20,30 al. (huc pertinet: ἐν τῷ Ἡσαῖᾳ etc. Mr. 1,2. J. 6,45. A. 13,40. H. 4,7). — c) nonnunquam ἐν pro εἰς positum est: ἐν μέσῳ τινῶν ἀποστέλλειν τινά ‘in medios’. Mt 10,16. L. 10,3; subintravit cogitatio ἐν αὐτοῖς ‘in eos’, in eorum animos L. 9,46 (cfr. 47); J. 5,4 r. He. Br. — 2) *cum dat. status condicionis* in quibus alqs. versatur: ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ ‘in infirmitate sua’ J. 5,5; ἐν εἰρήνῃ L. 11,21: Mr. 5,25. L. 16,23 b; 22,28; 23,12 b. J. 8,21. R. 2,19; 3,19 (οἱ ἐν τῷ νόμῳ qui in statu legis Mosaicae vivunt); 4,10 s. H. 10,22. 1 P. 1,14; 4,2 (ἐν σαρκὶ) al.; — γενέσθαι ἐν ἑκστάσει A. 22,17: 1 T. 2,14. Ap. 1,10; 4,2; — *de virtute aut vitio* in quibus alqs. versatur: ἐν πραΰτητι Ja. 3,13. 1 P. 1,22; 4,19. 2 P. 2,3 al.

II. ἐν *cum dat. temporis*; et quidem 1) *cum dat. spatii temporiis intra quod alqd. fit = intra: binnen* [cl.]: ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτὸν ‘intra tres dies templum excitabo’ J. 2,19 s. Mt. 27,40. Mr. 15,29 r.; hinc ἐν φῷ ‘dum, quamdiu’: ἐν φῷ νυμφίος μετ’ αὐτῶν ἔστιν ‘dum sponsus cum iis est’ Mr. 2,19. L. 5,34. NB. ut synonyma ἄχρις, ἕως, ita ἐν φῷ usurpatur pro ‘donec: bis: jusqu'à ce que’: ἐν φῷ ἔρχομαι ‘donec veniam’ L. 19,13 cr. [cl. ἐς δό]; ἐν οἷς ‘interea’

L. 12,1. A. 24,18 v.; 26,12. — 2) *cum dat. temporis (anni, diei) quo alqd. fit, pro dat. temp.*: ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ‘die judicii’ Mt. 11,22; ἐν ἑκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ Mt 8,13; 10,19: Mt. 2,1; 3,1; 7,22. Mr. 1,9; 2,20. J. 7,23 et passim. — 3) *cum dat. rei gestae s. actionis cuius tempus indicatur*: ἐν τῇ δδῷ ‘in itinere’ A. 9,17. Mt. 15,32 al.; ἐν τῇ προσευχῇ ‘cum precamini’ Mt. 21,22; Mr. 4,2 b. 12,38 a; 15,7. J. 8,3 (dum adulterium committit); 11,24 al.; ἐν τῷ *cum solo info vel acc. c. inf.*: ἐν τῷ σπείρειν ‘inter seminandum’ Mr. 4,4; ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτούς ‘dum revertuntur’ L. 2,43: Mt. 13,4,25; 27,12. L. 1,8; 2,6; 3,21; 5,1. A. 2,1; 9,3; 19,1 al. (*interest inter inf. prae. et inf. aor.*: ἐν τῷ σπείρειν Mr. 4,4 ‘dum seminatur’, eodem tempore: L. 1,21; 2,6,43 al.; ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτόν ‘cum accubuissest, postquam accubuit’ L. 24,30: L. 2,27; 9,36; 11,37 (‘cum locutus esset’); 14,1; 19,15. A. 11,15; nihilominus inf. aor. de tempore simultaneo L. 3,21 ‘cum baptizaretur o. p.’, 9,34 ‘cum intrarent’). — 4) nonnusquam subest significatio condicionalis: ἐν τῷ περισσεύειν τινί ‘cum alqs. abundat’ L. 12,15; A. 3,26 (Syr.: ‘si convertimini’). R. 1,10 (si D. vult). J. 15,8 (ἐν τούτῳ ἵνα = ἐν τῷ c. infin.).

III. ἐν *cum dat. personae*: 1) *in alcs. persona, natura, animo, corpore* alqd. est, inest, fit, cognoscitur etc.; exempla: αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ Mt. 14,2; ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εύρισκω J. 19,4; ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι R. 1,27; ή οἰκοῦσσα ἐν ἐμοὶ ἀμαρτία R. 7,17; ἐν ἑαυτῷ λέγειν = cogitare Mt. 9,21. L. 7,39; 16,3 al., cfr. Mt. 13,21. Mr. 6,51. L. 12,17; ἐν ἑαυτῷ γενέσθαι ‘ad se redire’ sc. ex mentis stupore A. 12,11 [Xen. anab. 1,5,17 al.]; Mt. 17,12. L. 23,4,14. J. 1,47; 2,25. R. 1,12 b; 9,17. E. 1,9 (ἐν αὐτῷ in animo s.); 3,9; 4,6,21 b. Ph. 1,30; 2,5. C. 1,19. 1 T. 4,14 al.; in specie: ἐν τινι, ἐν τισιν *in alcs. (aliquorum) judicio seu aestimatione* R. 16,7 a. 1 C. 14,11 [εὔδοκιμεῖν, εὔδόκιμος ἐν τισιν Pl. Prot. 337 b, 343 c; Thuc. 2,64]. — 2) *si sequitur nomen plurale aut collectivum, saepe valet i. q. inter, apud, in numero*: ἐν ἡμῖν ‘apud nos’ L. 1,1; ἐν τῷ Ἰσραὴλ L. 7,9; ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Mt. 11,11 in numero mortalium; Mt. 4,23; 20,26. Mr. 8,38; 10,43 s.; 15,40. L. 1,25; 2,34,44. A. 1,17 cr.; 4,34; 5,12; 12,18 al.;

— in specie: a) *de complurium inter se relatione*: εἰρηγεύετε ἐν ἀλλήλοις ‘habete pacem inter vos’ Mr. 9,50; διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς Mt. 16,7 (=πρὸς ἀλλήλους Mr. 8,16); Mt. 21,38. J. 9,16; 13,35 al.; — b) *apud aliquos* = *in eorum regione vel civitate*; τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν ‘sepulchrum ejus est apud nos’ A. 2,29: A. 15,12. R. 1,5. C. 1,6 b al.; — c) *inter aliquos* = *circumdatuſ, stipatus alqā. multitudine, cum alqbs.*: ἐν δέκα χιλιάσιν ‘cum decem milibus’ L. 14,31: Ju. 14; ἐν ὑμῖν ‘in vestro coetu, ad vos verba faciens’ 1 C. 2,2 [Dem. Plat. al.; v. Pape ἐν 2 b]. — 3) ἐν c. dat. pers. *indicat auctorem et causam et mediatorem*: ἐν αὐτῷ ζῶμεν κτλ. ‘in Deo (= per Deum) vivimus’ A. 17,28; ἐν αὐτῷ ἔκτισθη τὰ πάντα C. 1,16 (cfr. J. 1,3. H. 1,2); J. 17,10. A. 4,9. R. 9,7 (per Isaac); — in specie observa: a) ἐν τινὶ *per alqm. = aliquo auxiliante et facultatem ac vires suppeditante* (ἐν = ‘intime junctus cum...’): cfr. nr. 4 b): ἐν Βεελζεβούλ ἔκβάλλει τὰ δαιμόνια L. 11,15, sim. Mt. 9,34. Mr. 3,22; πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Ph. 4,13; 1 Th. 2,2 b; — ἐν Πνεύματι (ἀγίῳ) *Spiritu S. operante, illustrante, impellente* etc.: Mt. 22,43. Mr. 12,36. L. 2,27; 4,1. R. 9,1; 14,17. 1 C. 6,11; 12,13. E. 2,22; 3,5; 6,18. C. 1,8 (‘vestram, quam Spiritu S. operante habetis, caritatem’). 1 P. 1,12 r. He. Ju. 20 al.; ἡγιασμένη ἐν Πν. ἁ. ‘sanctificata per SpS.’ R. 15,16; ἐν ἐνὶ Πν. ἐβαπτίσθημεν 1 C. 12,13. — b) ἐν τινὶ *per aliquem quo tamquam instrumento aut mediatore utor*: Deus λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν προφήταις ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Υἱῷ H. 1,1 s.; ἐν Χριστῷ (Ιησοῦ) ets. *per Christum mediatorem* saepe Deus nos sibi reconciliasse, gratias dare etc. dicitur, nos gratias accipere: δ Θεὸς ἐν Χρ. ἐχαρίσατο ὑμῖν E. 4,32; κατὰ πρόθεσιν... ἦν ἐποίησεν ἐν Χρ. ’I., ἐν ψ ἔχομεν τὴν παρρησίαν κτλ. ‘sec. propositum quod per Chr. J. exsecutus est, per quem habemus fiduciam etc.’ E. 3,11 s.; R. 6,23. 1 C. 1,2,4 s.; 15,31. 2 C. 2,14; 5,19. G. 5,10. E. 1,3 s. (ἐν αὐτῷ praevisis ejus meritis); hinc: ἡ σωτηρία ἡ ἐν Χρ. ’I. ‘salus quae in Chr. J. (mediatore nobis oblata, parata, merita) est’ 2 T. 2,10; prorsus similia habentur R. 3,24; 8,39. E. 2,7. 2 T. 1,1; 2,1; θέλημα τ. Θ. ἐν Χρ. ’I. εἰς ἡμᾶς haec est ‘Dei de vobis voluntas

per Christum manifestata’ 1 Th 5,18. — 4) ἐν c. dat. personae *indicat intimam cum ea persona conjunctionem, unionem, necessitudinem = ‘intime conjunctus cum’*; a) exempla ex S. Johanne vide in adnot. nr. e et f; ἐν τῷ Ἀδάμ, ἐν τῷ Χριστῷ per conexum cum Adamo, cum Christo 1 C. 15,22; S. Paulus tales dictiones solet nominibus, verbis integrisque sententiis adjicere: τῇ ἔκκλησίᾳ Θεσσ. ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ Κυρίῳ ’I. Χρ. ‘ecclesiae Thessalonicensium cum Deo Patre et Domino J. Chr. (per fidem et caritatem) unitae’ 1 Th. 1,1, sim. G. 1,22. 2 Th. 1,1. Ju. 1; — a) ἐν Χριστῷ (Ιησοῦ), ἐν Κυρίῳ *saepe dicitur de eo nexu quo membra corporis Christi mystici sunt cum suo capite conjuncta, quo sumus Christo intime uniti atque inserti* (saepe ponitur fere eodem sensu quo nos dicimus ‘christianus, christiane, in christiana religione’, quae voces tum nondum in usu erant): τοῖς ἐν Χριστῷ ‘iis qui cum Chr. uniti sunt’ R. 8,1. 1 P. 5,14; εἰναὶ, γεγονέναι ἐν Χριστῷ, ἐν Κυρίῳ R. 16,7,11. 1 C. 1,30. 2 C. 5,17 *christianum esse, factum esse*; ἐν Κυρίῳ κληθεὶς ad fidem christianam vocatus 1 C. 7,22; οἱ κοιμηθέντες (1 Th. 4,16 νεκροὶ) ἐν Χρ. christiani mortui 1 C. 15,18 cfr. Ap. 14,13; στήκειν ἐν Κ. 1 Th. 3,8; ἐν Χρ. ’I. ἡλευθέρωσέν σε te, quando Christo inserebaris, liberavit R. 8,2; item R. 9,1; 12,5; 16,2. 1 C. 4,15; 7,39 (probabiliter: ‘nubat viro christiano’). 2 C. 12,2 (novi quandam christianum). G. 2,4; 3,28; 5,6 (in christianis). E. 1,11 (ἐν ψ) al. — β) *nomina ac verba, addito ἐν Χριστῷ ets., a sensu suo communī et profano ad sensum altiorem, christianum, transferuntur*: συνεργός, τέκνον, δέσμιος, ἀδελφὸς ἐν Χρ. R. 16,3. 1 C. 4,17. E. 4,1. C. 1,2 in fide christiana cooperator ctc.; παράκλησις, ἀγάπη, ὑπομονὴ ἐν Χρ. ets. Ph. 2,1. 2 T. 1,13. Ap. 1,9 christiana exhortatio etc.; δόκιμος, νήπιος, τέλειος ἐν Χρ. in vita christiana probatus etc. R. 16,10. 1 C. 3,1. C. 1,28; χαίρετε ἐν Κυρίῳ Ph. 4,4; ἀσπάζεσθαι τινα ἐν Κ. R. 16,22 etc. — γ) Paulus apostolus ἐν Κυρίῳ etc., fere = *Christi loco et auctoritate, monet fideles etc.* 1 Th. 4,1. 2 Th. 3,12. Phm. 8, a *Christo edocitus* persuasum habet alqd. R. 14,14. — b) ἐν τινὶ *in potestate alc. positus*: ἀνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ Mr. 1,23; 5,2 a daemone obsensus (cfr. κείμαι

3 e). — 5) ἐν c. dat. personae ponitur post varia verba: ἐν τινι ἐλπίζειν, 1 C. 15,19, καυχᾶσθαι R. 2,17, εὐδοκεῖν Mt. 3,17, δημο-λογεῖν al.; item post talia nomina, ut πί-στις 1 T. 3,13. 2 T. 3,15.

IV. ἐν cum dat. rei dicitur vario sensu:
a) per brachylogiam pro ὀν σὲν, καθήμενος ἐν sedens, stans, vivens in quodam loco, statu, condicione ets.: rapiemur obviam Christo ἐν νεφέλαις 1 Th. 4,17 (Mr. 13,26); recessit inde ἐν πλοίῳ Mt. 14,13; dimittere alqos. ἐν ἀφέσει ‘in libertate positos’ L. 4,18 etc.; ἐν εἰρήνῃ ‘in pace viventes’ 2 P. 3,14. — **b)** i. q. *indutus alga. veste* (sumus enim in veste): vir accessit ad me ἐν ἐσθῆτι λαμπρῷ ‘indutus veste candida’ A. 10,30; Mt. 6,29; 7,15; 11,21. Mr. 12,38. L. 10,13. J. 20,12. Ap. 3,4 et saepe [Xen. mem. 3, 11, 4 al.]; male etiam cum verbis induendi Ap. 3,5; 4,4; huc referri potest ἐν σαρκὶ ‘carne indutus’, incarnatus 1 T. 3,16. 1 J. 4,2. 2 J. 7. — **c)** *circundatus, ornatus, cinctus alga. re:* μέλλει ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ ‘venturus est circumdatus gloriā Patris sui’ Mt. 16,27; Mt. 25,31. Mr. 8,38; 9,1. L. 1,17; 9,31 a; 23,42 (‘regiā majestate circumdatus’). — **d)** *aliquā re instructus s. munitus = cum . . . :* ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς; ‘cum virgâ-ne ad vos veniam?’ 1 C. 4,21; εἰσέρχεται ἐν αἵματι ‘cum sanguine (sanguinem secum ferens) intrat’ H. 9,25; H. 13,20. 1 J. 5, 6 [?]. [ἐν μαχαίραις παραγ-νεσθαι εἰς τὴν κώμην pTebt. 41, 5 (119 a); 45, 17; 46, 15 al.]; cfr. art. ἔρχομαι 1; festum celebremus μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, ἀλλ’ ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας ‘non cum fermento veteri, sed cum azymis sinceritatis’ 1 C. 5,8. — **e)** ἐν τινι saepe adhibetur pro solo dativo instrumenti [non est merus hebraismus: ἐν χερσὶ κοσμεῖν Soph., ἐν ὅψει διαγιγνώσκειν Plat., ἐν λόγοις ἐπαινεῖν Pind.; Bailly, ἐν. A. III 2—5]: **a)** ita ut simul significatio localis maneatur: ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι (in aqua stantes) Mt. 3,11; J. 1,26. H. 10,29 (ἐν φῷ cui immersus). Ap. 1,5; 7,14; 14,10 b al. — **β)** universim: ἐν αὐτῇ (τῇ γλώσσῃ) εὐλογοῦμεν τὸν Κύριον Ja. 3,9; ἐν τινι ἀλισθήσεται; ‘quā re salietur?’ Mt. 5,13; Mt. 7,2,6; 22,37. L. 1,51,77; 14,34; 21,19 (‘per patientiam’); 23,9. J. 20,31 (‘per nomen ejus’ sc. creditum, agnatum etc.). A. 1,3; 4,30. R. 5,9 s.; 10,9 a. 1 P.

1,5; 2,2. 2 P. 1,13 b. Ap. 2,23 al. — **γ)** huc refer ἐν pretii Ap. 5,9 et (μετ-)ἀλλάσσειν τι ἐν τινι R. 1,23,25 [1 Par. 21,24. Ps. 105,20]. — **δ)** ἐν τινι *adverbialiter indicat modum actionis s. eventūs*: ἐν τάχει ‘cum velocitate, velociter, mox’ Ap. 1,1 al., ἐν δόξῃ ‘glorioso’ 1 C. 15,43, ἐν δυνάμει ‘potenter’ Mr. 9,1, ἐν δόλῳ ‘per dolum, dolose’ 14,1; L.4,36. A. 2,46 b. R. 15,6. 1 P. 2,18. Ja. 1,6. Ap. 19,11 al. — **ε)** ἐν τινι = *quod attinet ad . . . pro lat. ablativo limit. vel accus. graec.*; post adjectiva: πλούσιος ἐν ἐλέει E. 2,4; T. 2,3. Ja. 1,8 al.; — **ζ)** cum verbis: καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ H. 13,21; ἐν μηδενὶ λειπόμενοι ‘in nulla re egentes’ Ja. 1,4; ἐν φῷ (sc. πνεύματι) . . . πορευθεὶς ἐκήρυξεν Christus secundum animam . . . profectus praedicavit 1 P. 3,19 al. — **η)** ἐν τινι = *propter alqd.*: ἐν τούτῳ ‘propterea’ (bei diesem Sachverhalt) J. 16,30. A. 24,16; ἐν φῷ (= ἐν τούτῳ ὅτι) ‘propterea quod, quia’ R. 8,3. H. 2,18. — **ι)** ἐν τινι = *alci. inhaerens, conjunctus cum re:* palmes manet ἐν τῇ ἀμπέλῳ J. 15,4; ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν ‘exhibete cum fide vestra (conjunction) virtutem’ 2 P. 1,5 ss.; — **κ)** multis verbis et nominibus actionis subditur ἐν τινι ad indicandum *in quo actio versetur*, ut ἐλπίζειν Mt. 12,21 r., εὐφραίνεσθαι A. 7,41, θαρρεῖν 2 C. 7,16, ξενίζεσθαι 1 P. 4,4, πιστεύειν Mr. 1,15; item post verba participandi, ut κλῆρος, μερίς A. 8,21, κληρονομία A. 20,32; 26,18, κοινωνός Mt. 23,30; — potissimum post verba a praefixo ἐν- incipientia: ἐν-άρχεσθαι Ph. 1,6, ἐν-δείχνεσθαι R. 9,17 al., ἐν-δοξάζεσθαι 2 Th. 1,10 etc. — **λ)** ἐν = *tamquam: als;* λαλοῦμεν Θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ ‘Dei sapientiam proponimus tamquam mysterium’ 1 C. 2,7 [λαβεῖν τι ἐν φέρνη dotis loco alqd. accipere, Pol.].

Nota. Juverit uno loco enotatas congerere quasdam dictiones S. Johanni familiares *):
1) *alqd. est in alqo.:* ἐν αὐτῷ ζωὴ ἡν 1,4 in Verbo velut in fonte inerat vita supernat. hominibus destinata; Jesus sciebat τι ἡν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ 2,25 qualis mens et animi dispositio in hom. esset; — *alqd. non est in alqo. = alqs. est rei plane ex-*

*) Hic 3,2 significat locum evangelii, I 3,2, II,9 locos epistularum indicat.

pers ab eaque alienus: οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ (diabolo) 8,44: 1,48; 7,18. — 2) *alqd.* *manet in homine*, homini inhaeret, in eo radices agit, est ejus principium vitae: ἐὰν τὰ φῆματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ 15,7: 5,38; 15,11. I 2,14,24,27a; 3,9,15,17. II 2. — 3) *alqs.* *habet alqd. in se* bonum proprium: ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ 5,26 bis; negative 5,42; 6,53. — 4) *alqs.* *est in algo.* = est intimo, vitali perpetuoque nexu cum illo conjunctus (qui nexus cuiusmodi sit, in singulis exemplis dispiciendum est): ἐν ἐμοὶ δὲ Πατὴρ κἀγώ ἐν τῷ Πατρὶ 10,38; ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κἀγώ ἐν ὑμῖν intima exsistit unio, ut inter Patrem et me, sic inter me et vos 14,20: 14,10 s.; 17,21,23,26. I 5,20; δὲ ἐν ὑμῖν I 4,4 Deus in vobis inhabitans vosque intus regens, cui opp. δὲ ἐν τῷ κόσμῳ diabolus, princeps hujus mundi (12,31); ἐν ἐμοὶ mecum uniti 16,13. — 5) *alqs.* *manet in algo.* eodem sensu: μείνατε ἐν ἐμοὶ κἀγώ ἐν ὑμῖν maneamus intime inter nos uniti 15,4: 6,56; 14,10; 15,4—7 (ubi per palmitem ἐν τῇ ἀμπέλῳ manentem vitalis nexus illustratur). I 2,6,27 b (probab.; an αὐτῷ neutrum?), 28; 3,6,24; 4,12—16; de κεῖσθαι ἐν τινι I 5,19 cfr. κεῖμαι 3 e. — 6) *alqs.* *est, manet, ambulat in re* tamquam in sua vitae sphaera, manet ei fidelis eaque regitur et agitur: ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ 8,31: 15,9 s. I 4,16. II 4,6,9. III 3; homo necessario vivit aut ‘in luce (veritate, sanctitate, cfr. I 1,7)’ aut ‘in tenebris’ I 1,6 s.; 2,9—11. — 7) ἐν σαρκὶ carne (naturā humanā) indutus, incarnatus I 4,2,3 r. II 7; ἐν ἀμαρτίαις in peccatis maculatus 8,21,24; 9,34. — 8) δεῖδοξάσθαι ἐν τινι: clarificatus est Pater in Filio (= per Filium clarificatum) 13,31 s.; 14,13, et clarificabit eum ἐν ἑαυτῷ in sinu suo, eum assumens in gloriae caelestis divinae consortium 13,32. — 9) ἐν = εἰς erga alqm. 13,35. I 4,9,16. — 10) constructionem ἐν τῷ cum accus. c. inf. Johannes circumscrivit per ἐν τούτῳ ἵνα c. conjunctivo (ἵνα II 2 d), ubi in genere loquitur ‘eo quod...’ 15,8. I 4,17, — per ἐν τούτῳ ὅτι, ubi de re facta agitur I 4,10.

ἐν- (ἐγ-, ἐμ-) praefixum verbale significat potissimum 1) *in personam, rem vel locum* (fere = εἰς-): ἐγκεντρίζω, ἐμπαίζω, ἐμφυσάω, ἐντυπώ; — 2) *in persona, re, loco:* ἐγ-

καυχάομαι, ἐμμένω, ἐντρέφομαι, ἐμπεριπατέω; porro ἐντιμος, ἐννομος ets. — 3) *de augmento* alcs. qualitatis (ut lat. invalesco, induresco); ἐνδυναμώ, ἐνισχύω.

ἐν-αγκαλίζομαι (ἀγκάλη) *in ulnas excipio*; τινά Mr. 9,36; 10,16. [Meleag. DSic.]*

ἐνάλιος 2. vel 3. (ἐν ἀλι ‘in mari’) *maritimus*; τὰ ἐνάλια ‘animalia maritima’ Ja. 3,7.¹

* ἐν-αντι in parte *adversâ, in conspectu, coram*; seq. gen. A. 7,10 Tdf.; 8,21; ἐ. τοῦ Θεοῦ ‘coram Deo’ i. e. in templo L. 1,8 r. [LXX; act. apocr.; inscr. syll. 300, 52; pOx. 495, 5.]*

ἐναντίον (neutrūm sequentis) adv. *ex adverso, contra, obviam*; c. genet. prae-positionis instar a) *e regione* alcs., *contra alqm.*; b) *coram* alqo., i. e. praesente, spectante, audiente alqo. [Soph. Thuc. Plat.]: Mr. 2,12 v. L. 20,26. A. 8,32; ἐ. τοῦ Θεοῦ in templo L. 1,8 cr.; ponitur, ubi subest notio ‘se alci. talem vel talem exhibendi’: δίκαιος ἐ. τοῦ Θεοῦ L. 1,6 cr.; 24,19. A. 7,10 (= fecit ut se sapientem Pharaoni exhiberet).*

ἐναντίος 3. (ἐν-αντι) 1) *adversus, oppositus*; ventus cursui navis *contrarius* Mt. 14,24. Mr. 6,48. A. 27,4; ἐξ ἐναντίας adv. *e regione*, c. genet. Mr. 15,39. — 2) sensu hostili: *adversarius*: τινί 1 Th. 2,15; ποιεῖν τι ἐναντίον τινι ‘facere alqd. quod alci. adversatur’ A. 28,17; ποιεῖν πολλὰ ἐναντία πρὸς τὸ δνομα ‘Ιησοῦ ‘multa facere contra cultum Jesu’ A. 26,9; δὲ ἐξ ἐναντίας ‘is qui ex adversa parte stat, adversarius (doctrinae verae)’ T. 2,8.*

ἐν-άρχομαι, ao. ἐνηρξάμην: *incipio, inchoo*; abs. G. 3,2 (πνεύματι dat. instrumenti vel modi); seq. acc. obj. Ph. 1,6. [Pol. Plut. τινός; pTebt.].*

ἐνατος 3. (t. r. ἐνν.) *nonus* Ap. 21,20; horae (ab ortu solis) nonae, secundum nos tertiae post meridiem, mentio fit Mt. 20,5; 27,45 s. Mr. 15,33 s. L. 23,44; ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς, τὴν ἐνάτην ‘ad horam orationis, sc. nonam’ A. 3,1; ib. 10,3,30.*

ἐνβ . . ., ἐνγ . . .: v. ἐμβ . . ., ἐγγ . . .

ἐνδεῆς 2. (ἐν-δέω, ἐν-δέομαι ‘egeo’) *indigens, egenus* A. 4,34 [Hdt. ss.].¹

ἐνδειγμα, ματος, τό ↓ id in quo alqd. monstratur seu apparel ac cognoscitur, documentum, indicium; 2 Th. 1,5 vel ipsi

Thessalonicenses vel eorum probatae virtutes dicuntur ἐ. τῆς δικαιίας κρίσεως τ. Θ. id in quo monstratur vel olim (die judicii) se manifestabit justum judicium Dei'. [Plat. Dem.]¹

ἐνδείκνυμι, in NT solum med. **ἐνδείκνυμαι**, ft. ἐνδείξομαι, a.o. ἐνεδείξαμην: 1) *in alqo.*, alqâ re vel agendi ratione ostendo alqd., factis comprobo alqd. [cl.; pOx. 705, 32 al.]: τὶ R. 9,22. T. 2,10; 3,2. H. 6,11; ἀγάπην εἰς τι ‘comprobare suum amorem erga..’ H. 6,10 (ubi ἡς per attr. = ἦν); ἐνδείκνυσθαι τὴν ἐνδείξιν τινος = ποιεῖσθαι τ. ἐ. τ. 2C. 8,24; seq. 2 acci: ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν κτλ. ‘comprobant opus legis tamquam inscriptum’ R. 2,15; in quo, in qua re alqd. ostendatur, dicit ἐν τινι: R. 9,17. E. 2,7 (ἐν χρηστότητι ἐφ' ὑμᾶς). 1T. 1,16. [Plat. Xen. al.] — 2) *opere exhibeo alci. alqd., afficio alqm. alqâ re, germ. erweisen; κακά τινι 2 T. 4,14. [Gen. 50,15. 2 Mach. 13,9.]*

ἐνδείξις, εως, ἡ † *ostensio, demonstratio*; εἰς (πρὸς τὴν) ἐνδείξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ‘ad ostendendam suam justitiam’ R. 3,25s.; Ph. 1,28 *vestra constantia est αὐτοῖς* ἐ. ἀπωλείας, ὑμῶν (= ὑμῖν) δὲ σωτηρίας ‘illis sui interitūs, vobis vestrae salutis indicium’, propter Mt. 5,11s.; *comprobatio a/cs. rei ut genuinae ac verae* 2C. 8,24, cfr. ἐνδείκνυμι.¹

ἐνδεκα indecl. *undecim*, Mt. 28,16. A. 1,26; οἱ ἐνδεκα apostolorum collegium post Judae proditoris mortem Mr. 16,14. L. 24,9,33; Mathiâ electo Πέτρος σὺν τοῖς (sc. λοιποῖς Bl. § 51, 6) ἐ. A. 2,14.*

ἐνδέκατος 3. † *undecimus* Ap. 21,20 al.

ἐνδέχομαι 1) *recipio, permitto*. — 2) impers. ἐνδέχεται ‘admittit’ i. e. *licet, fieri potest* [cl. pap.]; seq. acc. c. inf. L. 13,33.¹

ἐνδημέω, a.o. ἐνεδήμησα (ἐν-δημος) a) ἐνδημεῖν: *in patria versor, domi sum; in metaphora: 2C. 5,6* ἐνδ. ἐν τῷ σώματι in corpore velut domicilium habeo; ib. 5,9, ubi alii ἐν τῷ σώματi supplant, alii πρὸς τὸν Κύριον ‘apud Dominum’. — b) inchoative ἐνδημῆσαι eo proficiscor ubi est mea patria seu aeterna mansio: πρός τινα 2C. 5,8.*

***ἐνδιδύσκω** = ἐνδύω *induo*; τινά τι Mr. 15,17 cr.; — med. ἐνδιδύσκομαι *me induo* τὶ L. 8,27 r. He. Br.; 16,19. [LXX, inscr. Delph.]*

ἐνδικος 2. (δίκη) *juri consentaneus, justus* R. 3,8. H. 2,2. [Pind. ss.]*

† **ἐνδόμησις**, εως, ἡ (ἐν-δομέω Hippocr. FlJ. ‘construo alqd. in . . .’ = ἐν-δέμω Hdt.) *id quod inaedificatum est in alia re; Ap. 21, 18 r. Br. ἡ ἐ. τοῦ τείχους est vel ipse totus murus sc. 12 partes muri inter 12 portas constructi (vulg. syr. arm. ‘structura muri’), vel fortasse ornamenta quaedam in muro facta [FlJ. ant. 15, 9, 6 moles seu agger in mare instructus].*¹

***ἐνδοξάσομαι**, a.o. ἐνεδοξάσθην: *laudibus celebror in . . ., reddo me gloriosum in . . .; ἐν τινι 2 Th. 1,10,12.**

ἐνδοξος 2. (δόξα q. v.) 1) *famâ celebris, famosus, illustris* 1C. 4,10 (opp. ἀτιμος); de re: *gloriosus, insignis* L. 13,17. [Aesch. ss.] — 2) **splendens, nitidus*: *ματισμός* L. 7,25; trop. *sine peccati macula, virtutibus ac meritis insignis* E. 5,27. [Is. 22,17 στέφανος ἐ.]*

***ἐνδύμα**, ματος, τό (ἐνδύω) *indumentum* Mt. 3,4; 6,25,28; 28,3. L. 12,23; ἐ. γάμου vestis nuptialis Mt. 22,11 s.; ἐν ἐνδύμασιν προβάτων i. e. fingentes se esse oves Mt. 7,15. [LXX. FlJ.]*

***ἐνδυναμώω**, a.o. ἐνεδυνάμωσα, a.o. P. ἐνεδυναμώθην (verbum in NT Paulo proprium): *validum reddo, corroboro; τινά Ph. 4,13. 1 T. 1,12. 2 T. 4,17. [Jdc. 6,34]; — pass. ἐνδυναμοῦμαι validus fio, a) animo fortis evado: Σαῦλος μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο ‘Saulus animosior evadet’ A. 9,22; ἐν Κυρίῳ (ἐν III 3 a) E. 6,10, τῇ πίστει (dat. instrum.) R. 4,20; 2 T. 2,1; b) reconvalesco; ἀπὸ ἀσθενείας H. 11,34.**

ἐνδύω, *clam illabor, me algo. insinuo, germ. hineindringen, hineinschlüpfen; εἰς τὰς οἰκίας* 2 T. 3,6. [Hom. Arist.]¹

ἐνδύσις, εως, ἡ (ἐνδύω, ἐνδύω, q. v.) 1) *ingressus, penetratio*. [Plat.] — 2) † *actus induendi vestem*; c. gen. obj. ἐ. *ἱματίων* 1 P. 3,3 [etiam in concreto **vestimentum* Job 41,5; DCass. Athen.]¹

ἐνδύω, a.o. ἐνέδυσα: 1) *induo; τινά Mt. 27,28 r. L. 15,22; τινά τι [cl.]: Mt. 27,31. Mr. 15,17 r. 20. — 2) med. ἐνδύομαι, a.o. ἐνεδύσαμην, pf. ἐνδέδυμαι: a) *induo me veste, induo vestem; seq. acc^{us} vestis: ἐνδύσαμενος ἐσθῆτα βασιλικήν ‘veste regia se induit et...’ A. 12,21; Mt. 6,25. Mr. 6,9. L. 12,22; ἐνδέδυμένος ‘indutus’ Mt. 22,11. Mr. 1,6. Ap. 1,13; 15,6; 19,14; — b) meta-**

phorice aliquis non solum arma spiritu-
alia ac thoracem R. 13,12. E. 6,11,14. 1 Th.
5,8 *induere* dicitur, sed virtutem desuper
immissam L. 24,49, novum hominem E.
4,24. C. 3,10, varias virtutes C. 3,12, atque
adeo ipsum Christum sive per eam super-
naturalem transformationem ac naturae
divinae participationem quae per baptis-
mum confertur G. 3,27, sive per Christi
imitationem R. 13,14 [etiam graece Ταρ-
κύνιον ἐνδύεσθαι ‘Tarquinium imitari’ DHal.
11, 5]; corpus a morte suscitatum induet
ἀφθαρσίαν, corpus vero mortale eorum qui
sine morte immutabuntur, ἀθανασίαν 1 C.
15,53 s.; 2 C. 5,3 ἐνδυσάμενοι ‘quando in-
duemus (gloriam).’*

*ἐνδώμησις, εως, ἡ Ap. 21,18 cr. (nBr.)
= ἐνδόμησις q. v. (cfr. δωμάω aedifico).¹

ἐν-εδρα, ας, ἡ (cfr. ἐγ-κάθημαι ‘insidior’)
insidia A. 23,16; ἐνέδραν ποιεῖν [Thuc.
ποιεῖσθαι] A. 25,3.*

ἐνεδρεύω † *insidior* alci. τινά L. 11,54.
A. 23,21.*

*†ἐνεδρον, ου, τό = ἡ ἐνέδρα *insidia*
A. 23,16 r. [LXX. Sap. Sir. 1 Mach.]¹

ἐν-ειλέω, αο. ἐνείλησα: *implico, involvo;*
αὐτὸν τῇ σινδόνι ‘eum in sindonem’ Mr.
15,46. [Aristot. ss.; pTebt. 24, 62]¹

ἐν-ειμι, ptc. praes. ἐνών, ὄντος: *insum;*
τὰ ἐνόντα ‘quae insunt’ in patinis et po-
culis, i. e. cibum potumque L. 11,41 [τὸ
σφυρίδιον μετὰ τῶν ἐνόντων pTebt. 414,
19], ubi vulg. ‘quod superest’ (cf. ἐλεη-
μοσύνη).¹

ἐνενα A. 26,21, ἐνενεν passim, εἴνενεν
L. 4,18 cr.; 18,29 Tdf. WH. A. 28,20 Tdf.
WH. 2 C. 3,10 cr.; 7,12 r. (formae in -εν,
inde a saec. III. a. Chr. n. usitatae, et-
iam in papyris omnino praevalent) prae-
positio vel (apud profanos multo saepius,
in SScria multo rarius) postpositio cum
genetivo construi solita, qua maxime finis
et causa impellens indicatur: *ob, propter,*
— *causa, — gratia;* ἐνεκεν βρώματος ‘cibi
causa’ R. 14,20; τίνος ἔ. ‘cujus rei gratia,
quem in finem’ A. 19,32; ἐνεκεν δικαιο-
σύνης ita ut justitia sit causa impul-
siva improbis excitandae, Christianis con-
stanter subeundae persecutionis Mt. 5,10;
Mt. 5,11; 10,18,39; 16,25; 19,29. Mr. 8,35;
10,29; 13,9. L. 6,22; 9,24; 18,29; 21,12. A.
26,21; 28,20. R. 8,36. 2 C. 3,10; 7,12; ἔ. τού-
του ‘propterea’ Mt. 19,5. Mr. 10,7 e Gen.

2,24; ἐνεκεν τοῦ seq. acc. c. inf. ‘in hunc
finem, eo consilio ut’ 2 C. 7,12 c. [Am. 1,6
al.]; οὖ εἴνεκεν (= ἔ. τούτου δτι) ‘prop-
terea quod’ L. 4,18 ex Is. 61,1 Υἱος ‘quia’
(ut Gen. 22,16. Num. 10,31. 2 Reg. 18,20;
ita ap. Hom. οὕνεκα ‘quia’ Il. 1, 11; 13,
727 al.).*

ἐνενήκοντα (t. r. ἐννεν.) *nonaginta*; ἐ.
ἐννέα ‘nonaginta novem’ Mt. 18,12 s. L.
15,4,7.*

ἐνεός 3. *mutus* [Plat.]; de eo qui prae-
stupore loqui nequit A. 9,7 cr. [Eumath.;
cf. Dan. 4,16 ἀπ-ενεοῦμαι ‘obstupefio’]¹

ἐνέργεια, ας, ἡ (ἐνεργής, q. v.) fere (=
τὸ ἐνεργεῖν, τὸ ἐν ἔργῳ εἶναι *alicujus po-*
tentiae in actum opusque deductio, efficientia,
efficacitas; Aristoteles distinguit vel δύνα-
μιν et ἐνέργειαν ‘potentiam’ et ‘actum’,
vel ἔξιν et ἐνέργειαν ‘habitum’ et ‘actum’.
[Aristot.; Sap. 2 Mach.] — In NT ἐνέργεια
est *divinae* (duabus locis *diabolicae*) *potes-*
tatis efficientia, germ. *das Wirksamsein*
oder *Eingreifen einer göttlichen* (oder *dia-*
bolischen) *Kraft*, et max. per phrasin χα-
τὰ (τὴν) ἐνέργειαν τινος ‘tali re (co)ope-
rante seu influxum exerceente’ alicujus miri
effectūs ratio redditur; ut 2 Th. 2,9 ad-
ventus Iniqui erit cum variis prodigiis
conunctus χατ’ ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ‘ut-
pote cooperante satanâ’; χατὰ τὴν ἐ. τοῦ
δύνασθαι αὐτὸν κτλ. ‘quandoquidem opera-
bitur (= in opus deducetur) Dei potestas
subjiciendi Christo omnia’ Ph. 3,21; sim.
E. 1,19; 3,7; χατ’ ἐνέργειαν (ἐν μέτρῳ) ἐνὸς
ἐκάστου μέρους ‘cooperante (proportiona-
liter, ἐν μέτρῳ) unoquoque membro’ E.
4,16; — per facilem metaphoram alibi
designatur vel *ipsa potentia seu virtus in*
opere efficax: labore certoque χατὰ τὴν ἐ.
αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοί ‘pro ejus
virtute quae in me operatur’ C. 1,29;
‘mittet iis Deus ἐνέργειαν πλάνης’ 2 Th.
2,11; vel *ipse effectus atque opus talis po-*
testatis (fere = ἐνέργημα): ἐνεργεῖν ἐνέρ-
γειαν E. 1,19 s.; πίστις τῆς ἐ. τ. Θ. τοῦ
ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ‘fides in illud
mirabile Dei opus, quod Christum a mor-
tuis revocavit’ C. 2,12. — E ll. cc. appa-
ret, in NT semper agi de potestate effi-
caci in re supernaturali vel *praeternatu-*
rali, miraculosâ vel prodigiosâ.*

*ἐνεργέω, αο. ἐνήργησα, pf. ἐνήργηκα
E. 1,20 v., med. imperfect. ἐνηργούμην (ἐνερ-

γής) 1) intransitive, forma act. vel (R. 7,5. 2 C. 1,6; 4,12. G. 5,6. E. 3,20. C. 1,29. 1 Th. 2,13. 2 Th. 2,7. Ja. 5,16) med.: *in opere versor, efficax sum, vim meam ex-sero*, dicitur tam de persona G. 2,8. E. 2,2. Ph. 2,13 b (opp. θέλειν) quam de re 2 Th. 2,7; seq. ἐν τινι in alqo. Mt. 14,2. Mr. 6,14. 2 C. 4,12. E. 2,2; 3,20. C. 1,29. 1 Th. 2,13 (ubi syr. aeth. goth. ὅς pronomen ad λόγος referunt: ‘verbum Dei quod operatur’, vulg. ad Θεοῦ: ‘v. D. qui o.’); ἐν τινι in alqo. re R. 7,5. 2 C. 1,6; ἐνεργεῖν τινι (dat. comm.) εἰς operari in alcs. commodum quod spectat ad..., alqm. laborantem adjuvare qu. sp. ad, G. 2,8 [Prov. 31,12 mulier bona ἐνεργεῖ τῷ ἀνδρὶ εἰς ἀγαθόν]; πίστις δι’ ἀγάπης ἐνεργουμένη ‘fides per caritatem actuosa’, a caritate ad operandum impulsa G. 5,6; πολλὰ ἴ-σχυει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη ‘multum valet precatio justi, operans, suam vim exserens’ Ja. 5,16, an (sec. ἐνεργής 2 b) ‘precatio justi cum magna devotione fusa (vulg.: assidua)? [Aristot. ss.] — 2) transitive: *alqd. operor, efficio, produco* [πάντα, συμμαχίαν Pol.; LXX]: πάντα 1 C. 12,6 (add. ἐν τινι), 11. E. 1,11; δ ἐνεργῶν ἐν ύμῖν τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν qui efficit in vobis et voluntatem et exsecutionem Ph. 2,13; E. 1,20.*

^x **ἐνέργημα**, ματος, τό ↑ id quod alqs. operatur, actio [Pol. 4, 8, 7; DSic.], opus, effectus; διαιρέσεις ἐνεργημάτων ‘discrimina effectuum’ = variii effectus 1 C. 12,6; cum genet. epexeg. ib. 12,10.*

^x **ἐνεργής** 2. (ἐν ἔργῳ) *in opere versans, non otiosus*; 1) de personis: *strenuus* in laborando [Xen. Pol.]. — 2) de rebus: a) *suo fructu, effectu, lucro non carens, efficax, lucrosus* [ut pecunia fenori data, Dem. 27, 7; terra fructum ferens, X. Hell. 4, 4, 1; fodinae, metalla quae exercentur, X. vect. 4, 2]; θύρα μεγάλη καὶ ἡ. metaphor. = praeclara occasio evangelii praedicandi nec successu carens 1 C. 16,9; ζῶν καὶ ἐνεργής ‘vivus et efficax’ H. 4,12; ut fides tua ἐνεργής γένηται ‘actuosa fiat’ Phm. 6 (vulg. ‘evidens’ ἐναργής). — b) *haud segniter peractus, fervens, vehemens* etc. [ut iter, obsidio, Pol.; nostrum *energisch*].*

ένεστώς v. ἐνίστημι.

ἐν-ευλογέομαι passivum, ft. ἐνευλογηθή-σομαι: *in alqo. benedictionem consequor;*

ἐν τινι A. 3,25 (nWH.). G. 3,8 cr. ex Gen. 12,3.*

ἐν-ἔχω, imperf. ἐνεῖχον: 1) transitive: *habeo, teneo in alqo. re alqm.*; ἐνέχομαι τινι *in alqo. re teneor, alqo. re irretitus teneor*: ζυγῷ δουλείας G. 5,1 [cl. pap. δνείδει, προστίμῳ ets.]. — 2) intransitive: a) *inhaereo* [Xen.]; b) *sensu hostili*; **insto, urgeo, insector*, alqm. τινι Mr. 6,19 [Gen. 49,23]; abs. L. 11,53.*

ἐνθά-δε (cfr. ὅ-δε) adv. 1) *hīc* L. 24,41. A. 10,18; 16,28; 17,6; 25,24. — 2) *huc* J. 4,15 s. A. 25,17.*

ἐνθεν adv. *hinc, istinc* Mt. 17,20 cr. (nBr.). L. 16,26 cr.*

ἐν-θυμέομαι, ao. ἐνεθυμήθην (ἐν θυμῷ) *in animo verso, considero, perpendo, cogito*; a) transit. τὶ Mt. 1,20; add. ἐν ταῖς καρδίαις Mt. 9,4; b) intrans., seq. περὶ τινος [Isocr.] A. 10,19 r.*

ἐνθύμησις, εως, ἡ ↑ *actus versandi rem animo, perpensio, cogitatio* A. 17,29; plur. Mt. 9,4; 12,25. H. 4,12. [Eur. Hippocr. al.]*

ἐντι (significatione = ἐνεστιν, ut πάρα = πάρεστιν) 1) *inest, adest, exsistit* 1 C. 6,5 cr. G. 3,28. C. 3,11. Ja. 1,17, ubique prae-misso οὐκ. [Hom. ss.] — 2) *licet, fieri potest* [Xen. Dem.].*

ἐνιαυτός, οῦ, ὁ 1) *definitum temporis spatium certā lege recurrens, periodus* [ἕτος ἥλθε περιπλομένων ἐνιαυτῶν Od. 1, 16; Plat. Apollod. al.] — 2) *periodus unius anni, annus* [Hom. ss.]: κατ’ ἐνιαυτόν ‘quotannis’ H. 9,25; 10,1,3; ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ‘semel in anno’ H. 9,7; J. 11,49,51; 18,13. A. 11,26 al.; G. 4,10 ἐνιαυτοί sunt certi quidam anni a Judaeis speciali modo ac ritu observari soliti, ut annus sabbatinus et jubilaris i. e. 7us et 50us quisque annus; L. 4,19 ex Is. 61,2 ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν Christus appellat tempus salutis Messianae.

ἐν-ίστημι *colloco in . . .*; — med. **ἐν-ίσταμαι**, ft. ἐνστήσομαι, pf. ἐνέστηκα, ptc. pf. ἐνεστηκώς, ὅτος H. 9,9 vel ἐνεστώς, ὠτος, fem. ὠσα R. 8,38. 1 C. 3,22; 7,26. G. 1,4: perf. = 1) *sto in . . .; sum in . . .*; ptc. *praesens* (de tempore): ἐνεστῶτα, μέλλοντα ‘praesentia, futura’ R. 8,38. 1 C. 3,22; it. G. 1,4. H. 9,9. [Xen. Pol. pap.; grammaticis δ ἐνεστώς ‘tempus praesens’] — 2) *insto, ingruo, futurus sum*; 2 Th.

2,2. 2 T. 3,1 (fut. *instabunt*); ptc. *instans*, *imminens* 1 C. 7,26. [Hdt. Pol.]*

ἐν-ισχύω, ao. ἐνίσχυσα: 1) intrans.: *invalesco*, *validus fio* A. 9,19. [Aristot. LXX al.] — 2) trans.: *validum reddo*, *corroboro* [Hippocr. LXX]; *conforto*, *animos addo*; τινά L. 22,43.*

ἐν-κ . . . , ἐν-μ . . . : v. ἔγ-κ . . . , ἔμ-μ . . .

ἐννέα *novem*; in t. cr. Mt. 18,12 s. L. 15,4,7; οἱ ἐννέα εἰ contextu ‘reliqui novem’ (Bl. § 51, 6; 81, 1) L. 17,17.*

ἐννεός, in t. r. = ἐνεός.

ἐν-νεύω *innuo*, *nutu significo*; ἐνένευον τῷ πατρὶ τὸ τί ἀνθέλοι καλεῖσθαι αὐτό ‘innuebant patri quaestionem, quo nomine cuperet vocari infantem’ L. 1,62. [Aristoph. *semel*; LXX *Lcn.*]¹

ἐννοια, *ας*, *ἡ* (ἐν-νοέω) 1) *cogitatio*, *consideratio*; 2) *mentis de re judicium*, *animi de rebus cogitandi ac sentiendi ratio*, *mens*, *animus*, germ. *Gesinnung*: 1 P. 4,1; ἐννοιαὶ καρδίας H. 4,12. [τοιαύτην ἐννοιαν ἐμποιεῖν τινι Isocr. 5, 150; LXX]*

ἐν-νομος 2. (νόμος) 1) *legi consentaneus*, *legitimus* A. 19,39 [cl. pap.]. — 2) †au-dacter Paulus 1 C. 9,21 efformat opposita ἄνομος ‘carens lege’ et ἐννομος *habens legem*, *legi subjectus* (cfr. ἄδοξος, ἐνδοξος ets.), eisque per zeugma eosdem casūs subjicit: ἄνομος Θεοῦ ‘carens lege Dei’, ἐννομος Χριστοῦ ‘subjectus legi Christi’ (Bl. § 36, 11); in t. r. sequuntur dativi.*

ἐννυχος 2. (νύξ) *nocturnus* [poët.: Pind. ss.]; — adv. ἐννυχον Mr. 1,35 r. [Aesop. 110], †ἐννυχα ib. t. cr. *noctu.*¹

ἐν-οικέω, ft. ἐνοικήσω, ao. ἐνώκησα: *habitō in . . . , inhabito* [Eur. ss.]; — in NT de Deo rebusque spiritualibus in animis hominum sedem habentibus et effectūs salutares ibi producentibus, ubique sequente ἐν τινι: R. 8,11. 2 C. 6,16. C. 3,16. 2 T. 1,5,14; ἐν αὐτοῖς, ἐν δυῖν 2 C. 6,16. C. 3,16 fortasse ‘in eorum, in vestro coetu’; de prava concupiscentia: ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἑμοὶ ἀμαρτίᾳ R. 7,17 Tdf. WH.*

†ἐν-ορκίζω *adjuro*; ἐ. ὑμᾶς τὸν Κύριον ‘adjuro vos per Dominum’ 1 Th. 5,27 Tdf. WH. [med. ap. FlJ. et in inscr.]¹

ἐνότης, *ητος*, *ἡ* (εῖς) *unitas* [Aristot.]; ἐ. τοῦ πνεύματος, τῆς πίστεως is status in quo concors est omnium spiritus, fides E. 4,3,13.*

ἐν-ογλέω (δχλος *turba*, *molestia*) mo-

lestus sum, perturbo; seq. τινὶ vel τινὰ pass. L. 6,18 cr. (nBr.); abs. de plantae virulentae radice, quae bonarum plantarum incremento officit, quā metaphorā indicatur homo perversus ac seductor, H. 12,15 e Dt. 29,18 cA (ἐνοχλῆ), ubi cB rectius ex hebr. ἐν χολῇ.*

ἐνοχος 2. (ἐν-έχομαι τινι, cfr. ἐνέχω) *adstrictus*, *devinctus alci. rei*: *subjectus*, *obnoxius* [cl. νόμῳ, τιμωρίᾳς, ψόγῳ ets.]; seq. dat. rei cui alqs. *subjectus* seu *obnoxius* fit: τῇ χρίσει, τῷ συνεδρίῳ Mt. 5,21 s.; — sensu forensi: *reus*; seq. (ut in verbis accusandi ets.) *genet.*, qui indicat aut rem criminis violatam: ἐνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου 1 C. 11,27, πάντων Ja. 2,10, aut crimen Mr. 3,29 cr. [βιαίων Plat., λειποταξίου Lys.], aut poenam quā alqs. vel dignus vel affectus est Mt. 26,66. Mr. 3,29 r.; 14,64. H. 2,15; liberius Mt. 5,22 ἔ. ἔσται (sc. βληθῆναι) εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.*

ἐν-π . . . : v. ἔμ-π . . .

*†**ἐνταλμα**, *ματος*, *τό* (ἐντέλλω) *praeceptum* Mt. 15,9. Mr. 7,7. C. 2,22. [Is. 29,13]*

***ἐνταφιάζω**, ao. ἐνταφίασα (τὰ ἐντάφια ‘caerimoniae funebres’) proprio: *caerimoniis funebris alqm. mortuum honoro*; hinc *condio*, *pollingo* alqm. mortuum: *einbalsamieren*: *embaumēr*; Mt. 26,12. J. 19,40, ubi vulg. ‘sepelio’. [Gen. 50,2 s. = Σεπελί id.; Anthol. 11, 125; Plut.; in papp. occur- runt ἐνταφιασταὶ ‘pollinctorēs’]*

ἐνταφιασμός, *οῦ*, *δ* ↑ *actus pollīngēndi* seu *aromatibus condiēndi mortuum*, *pollīcta*: *Einbalsamierung*: *embaumement*; Mr. 14,8. J. 12,7, ut recte vertit copt.; vg. ‘sepultura’. [schol. ad Eur. et Aristoph.]*

ἐν-τέλλω, sed saepius et in NT semper med. **ἐν-τέλλομαι**, ft. ἐντελοῦμαι, ao. ἐν-ετειλάμην, pf. ἐντέταλμαι: *mando*, *praecipio*; abs. Mt. 15,4 v. Mr. 11,6 r.; seq. dat. pers. Mt. 4,6; 17,9. J. 14,31 v. A. 1,2; 13,47 al.; quid mandetur, indicat: inf. act. δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου Mt. 19,7, λιθάζειν J. 8,5 v., acc. c. inf. pass. (constructio latinizans, Bl. § 69, 8) τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι J. 8,5 r., — genetivus infi: τοῦ διαφυλάξαι σε ‘ut te custodiant’ L. 4,10 e Ps. 90,11, — ἵγα c. conj.: Mr. 13,34, *prae-misso proleptice ταῦτα* J. 15,17: *ταῦτα* ἐντέλλομαι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους ‘hoc

vobis mando ut inter vos diligatis' (similis pluralis pronis prolept. 3 J. 4); seq. τινί τι 'alci. alqd.' Mt. 28,20. Mr. 10,3. J. 15,14; de aliqua re περί τινος Mt. 4,6. L. 4,10. H. 11,22; τῆς διαδήκης ἡς (= ἡν) ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς δ Θεός H. 9,20 (Ex. 24,8) 'foederis quod Deus vobiscum fieri jussit' (pro hebr. 'vobiscum pepigit').*

ἐντεῦθεν adv. loc. *ex hoc loco, hinc;* Mt. 17,20 r. Br. L. 4,9; 13,31 al.; ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν (= hebr. נַחַת נַחַת) 'ab utraque parte' J. 19,18. Ap. 22,2 r.; — transl. de causa et ratione: οὐκ ἐγενέθη; 'nonne ex hac ratione?' Ja. 4,1.

ἐντευξίς, εως, ἡ (ἐντυγχάνω) 1) *congressus, occursus.* [Plat.] — 2) *colloquium.* [Isocr. DSic.] — 3) ^x*conventus rogandi causa, et universim petitio sive voce prolatia sive scripto libello expressa.* [pap.; ep. Arist.; Pol. 5, 61, 1; DSic. FlJ.] — 4) [†]*precatio ad Deum facta* 1 T. 4,5; plur. ib. 2,1 [Plut. Num. 14 ποιεῖσθαι τὰς πρὸς τὸ θεῖον ἐντευξίεις].*

ἐντιμος 2. (τιμή) *qui in pretio seu honore est; pretiosus:* λίθος 1 P. 2,4,6; de hominibus: *carus, quem magni facimus* L. 7,2, *compar.* ἐντιμότερος L. 14,8; ἐντιμον ἔχειν τινά 'alqm. in honore habere' Ph. 2,29.*

ἐντολή, ἡς, ἡ (ἐντέλλω) *mandatum, praeceptum;* dic. ἐντολὴν (-άς) *παραβαίνειν* 'violare', Mt. 15,3, ἀκυροῦν 'irritum facere' Mt. 15,6, τηρεῖν 'observare' Mt. 19,17. J. 15,10 al., ποιεῖν 'exsequi' 1 J. 5,2 cr. Ap. 22,14 r., διδόναι 'dare' J. 11,57; 12,49; 14,31 v., λαμβάνειν 'accipere' J. 10,18. 2 J. 4 (A. 17,15 add. πρὸς τὸν Σίλαν 'acceperrunt mandata quaedam ad S. preferenda'), ἔχειν J. 14,21. 2 J. 5, H. 7,5 seq. inf.; — *dicuntur in NT* ἐντολή, ἐντολαί: a) *quaevis superiorum ad subditos mandata:* patris L. 15,29, magistratum Judaeorum J. 11,57, apostolorum A. 17,15. C. 4,10; doctorum Judaicorum placita T. 1,14; b) *Dei in VT mandata:* Mt. 22,36,38,40. Mr. 12,28 ss. E. 2,15 al., imprimis *decalogi praecepta* Mt. 19,17. Mr. 10,19. L. 18,20. E. 6,2; c) *Christi Domini praecepta* J. 13,34; 14, 15,21; 15,10 a,12. 1 C. 14,37. 1 J. 2,3 al.; d) *Dei Patris praecepta Christo data* J. 10,18; 12,49,50 (ubi ea ipsa quae Christus jussu Patris docet, vocantur ἡ); 14,31; 15,10 b; e) *generatim Dei mandata* 1 C.

7,19. Ap. 12,17; 14,12; f) *tota religio christiana* vocatur ἡ ἐντολὴ 1 T. 6,14. 2 P. 2,21; 3,2 (ubi eadem dicitur apostolorum, i. e. ab apostolis traditum, mandatum Christi).

ἐντόπιος 2. (τόπος) *in algo. loco degens, alcs. loci proprius ets.; — subst. οἱ ἐντόπιοι 'ejus loci incolae'* A. 21,12. [Plat. DHal.]¹

ἐντός adv. *intra:* c. genet. praepositionis instar: *inter, intra:* τὸ ἐ. τοῦ ποτηρίου 'id quod in poculo est' Mt. 23,26; ἡ βασιλεία τ. Θ. ἐντὸς ὑμῶν ἔστιν 'r. D. inter vos, apud vos jam est' L. 17,21, ad quem locum nota: a) Christus regnum Dei eo probat non esse externâ pompâ ac gloriâ conspicuum, quod illud (sc. Christus et apostoli) jam nunc inter pharisaeos existat neque hi illud animadverterint; b) ἐντὸς τινῶν potest significare 'inter alqos., apud alqos.' [ὅσα ἐ. αὐτῶν χρήματα ... ἐγένοντο X. anab. 1, 10, 3; hell. 2, 3, 19]; *ἐντὸς τινος in LXX = 'in animo alcs.', ubique de singulis personis, nunquam de pluribus [Ps. 38,4; 102,1. Dan. Thdtn. 10,16 al.]; quamquam fieri potuisse censeo, ut dicerent ἐντὸς ὑμῶν 'in animis vestris'; c) sed L. 17,21, quia vix supponi potest Christum dixisse, regnum Dei esse in animis Phariseorum — nempe eos l. c. alloquitur —, merito nunc praeferunt interpretationem 'apud vos': cf. Knabenbauer et Schanz in l. c. Tantum sensu mitigato et condicionato altera versio sustineri potest, hōc modo: 'r. D. (nempe si illud ullo modo habetis) in animis vestris est'.*

ἐν-τρέπω 1) *activum: a) invertō.* — b) [†]*pudore suffundo, pudefacio:* οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα 'non ac si velim vos pudore afficere, haec scribo' 1 C. 4,14 [DLäert. Ael.], significatione fortasse petitā ex nr. 2 a (an est i. q. facere alqm. reverti in se seu resipiscere?). — 2) *pass.:* **ἐν-τρέπομαι.** ao. ἐνετράπην, ft. ἐντραπήσομαι: a) *ex signif. 1 b relata: *pudore afficiar, pudeficio, erubesco* (solent enim ii qui pudefiunt oculos deorsum vel faciem aliorum vertere): ἵνα ἐντραπῇ 'ut pudefiat' 2 Th. 3,14. T. 2,8. [Ps. 34,26. Is. 44,11; pPar. 47, 4] — b) ^{*}*vereor, revereor* alqm.: τινά, ut: ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου 'verebuntur filium meum' Mt. 21,37. Mr. 12,6;

L. 18,2,4; 20,13. H. 12,9. [Ex. 10,3. Sap. 2,10; 6,7; Pol. 9,30 al.; cl. ἐντρέπομαι τινος 'alqm. ebro, alcs. respectum habeo', ut germ. 'sich an einen oder etwas kehren']*

ἐν-τρέψω = τρέψω ἐν ... *nutrio in . . . innutrio* [tragg. ss.]; — pass. ἐντρέφομαι τινι *in alqa. re enutrior, educor* [Plat. νόμοις]; 1 T. 4,6 fort. potius reflexive *me nutrio (in) alqa. re, alqa. re tamquam nutrimento meo utor.**

***ἐντρόμος** 2. (τρόμος) *in metum conjectus, perterritus* A. 7,32; 16,29. H. 12,21. [LXX. Plut.]*

ἐντροπή, ḥς, ḥ 1) **actus τοῦ ἐντρέπειν τινά* i. e. *pudore afficiendi*; πρὸς ἐ. ὑμῖν λέγω, λαλῶ = pudori vobis est .. seu: pudeat vos, quod hoc dicere cogor, 1 C. 6,5; 15,34. [Ps. 34,26 al.] — 2) *actus τοῦ ἐντρέπεσθαι τινος*, 'cura, respectus, verecundia'.*

ἐν-τρυγράω *in alqa. re luxurior*, i. e. *alci. rei (plerumque malaे), qua maxime delector, multum indulgeo*; seq. *ἐν τινὶ 2 P. 2,13. [Is. 55,2 al. DCass.; τινὶ DSic.; absol. Xen.]¹

ἐν-τυγχάνω, ao. ἐνέτυχον: 1) *fortuito incido in alqm., obviam fio alci.* — 2) *alqm. convenio, adeo, cum algo. colloquor*, seq. τινί. — 3) **convenio alqm. negotii exponendi aut alcs. rei petenda causā, precor*; ἐνέτυχόν μοι 'cum precibus me adierunt' A. 25,24; sine dat. pers.: ἐ. ὑπέρ τινος 'deprecor pro algo., praebeo me deprecatorēm (apud Deum) pro algo.' R. 8,27,34. H. 7,25; [τῷ Κυρίῳ Sap. 8,21; 16,28; pap. Plut.]; ἐ. τῷ Θεῷ κατά τινος Deum adeo ut contra alqm. loquar = 'accuso alqm. apud Deum' R. 11,2 [1 Mach. 8,32; 11,25 sine dat. pers.].*

ἐν-τυλίσσω, ao. ἐνετύλιξα, pf. P. ἐντετύλιγμαι: *involvo*; J. 20,7 (ubi εἰς ἔνα τόπον pendet a notione 'sepositus', quae subest dictioni χωρὶς ἐντετυλιγμένον); σινδόνι 'in sindonem' Mt. 27,59. L. 23,53. [Aristoph. Plut.; pMus. br. I p. 110 (III p.)].*

ἐν-τυπόω, pf. P. ἐντετύπωμαι (τύπος): *caelo, incido, insculpo, scalpro inscribo*; ἐντετυπμένη (t. r. ἐν) λίθοις 'lapidibus insculpta (vg.: deformata)', add. ἐν γράμμασιν 'per litteras' 2 C. 3,7. [semel Aristot.; DCass. Plut.; ap. profanos de signis et

imaginibus nummis et lapidibus inscribendis]¹

ἐν-υβρίζω, ao. ἐνύβρισα: *insolenter, superbe, contumeliose me gero erga alqm.*; τινά H. 10,29. [tragg. pOx. 237 VI 17]*

ἐνυπνιάζω [Aristot.], saepius **ἐνυπνιάζομαι**, ft. ἐνυπνιασθήσομαι [Hippocr. LXX Plut.] ↓: *somnio*; ἐ. ἐνύπνια 'somnia habeo' A. 2,17 r. (ut Joël 3,1 cB), t. cr. ἐ. ἐνυπνίοις (Bl. § 38, 3) — intelleguntur l. c. somnia divinitus immissa, quibus Deus se homini *communicat*; — metaphorice Ju. 8 falsi doctores dicuntur ἐνυπνιαζόμενοι: ut enim homo somnians ipse quidem sibi vera videre, agere, loqui etc. videtur, cum illa sint falsa, stulta, perversa, ita pseudodidascali falsa pro veris habent.*

ἐνύπνιον, ou, τό (ἐν ὅπνῳ in somno visum) *somnium, insomnium*; A. 2,17 de somniis divinitus immissis.¹

***ἐνώπιον** adv. (neutrūm adjī ἐνώπιος = ἐν ωπὶ ὅν 'in conspectu positus'): *coram* [pTebt. 14, 13]; cum genetivo praepositionis instar: *ante, coram* [LXX]; 1) de loco: *ante, coram, in conspectu*: ἐζήτουν αὐτὸν θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ 'studebant posnere aegrotum ante Jesum' L. 5,18; ἐνώπιον τοῦ θρόνου Ap. 1,4; 4,5 al.; L. 1,19. A. 6,6; 10,30 al.; hinc a) vel proprie vel metaphorice in quibusdam dictionibus: ἐνώπιόν τινος 'ante alqm.' πεσεῖν, προσκυνεῖν 'prosterni, adorare' L. 4,7. Ap. 3,9; 5,8, λατρεύειν 'famulari' L. 1,75; ἐ. σοῦ 'tibi intrare volenti' (qui intrat, portam ante se habet) Ap. 3,8 (cfr. ἔμπροσθεν Mt. 23,13); b) ἐνώπιόν τινος quibusdam locis est 'ante alqm. venientem, ad praeparandum alcs. adventum': προελεύσεται ἐ. αὐτοῦ L. 1,17; item fort. Ap. 13,12,14; 19,20; c) ad quaestionem 'quo?' *ante alqm., in conspectum alcs., ad alqm.*: A. 9,15; 10,4. Ap. 8,4. — 2) *coram algo. = algo. praesente, vidente, audiente, teste* ets.: ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν 'surrexit, iis videntibus' L. 5,25; L. 23,14; 24,43. J. 20,30: A. 19,19; 27,35. R. 14,22. 1 T. 5,20; 6,12; bona opera fiunt 'coram Deo vel hominibus' R. 12,17. 2 C. 7,12; 8,21; quaedam fiunt 'coram aliis' = aliis audientibus: ἀπαγγέλλειν L. 8,47, μαρτυρεῖν 3 J. 6, διμολογεῖν Ap. 3,5, ἀρνεῖσθαι L. 12,9, καυχᾶσθαι 1 C. 1,29, καχολογεῖν A. 19,9; — hinc a) *coram*

Deo = Deo, qui omnia scit, teste invocato 1 T. 5,21; 6,13. 2 T. 2,14; 4,1; it. G. 1,20, ubi verbum ‘dico’ elliptice omittitur; b) *coram Deo vel alio = in oculis Dei, secundum judicium Dei* ets.: δίκαιον ἔστιν ἐ. τοῦ Θεοῦ A. 4,19; τὰ ἀρεστὰ ἐ. αὐτοῦ ea quae Deo placent 1 J. 3,22; L. 16,15; 24,11. A. 6,5; 8,21 r. R. 3,20. 1 T. 2,3; 5,4. H. 13,21. 1 P. 3,4. Ap. 3,2 [LXX = יְעַבֵּד]; c) *adversus alqm., in relatione ad alqm.:* ἀμαρτεῖν ἐ. τινος [1 Sam. 7,6; 20,1] L. 15,18,21; *ταπεινώθητε* ἐ. Κυρίου Ja. 4,10; — d) *coram Deo dic. pro ‘a Deo’, de quo usu v. ἔμπροσθεν 2 c: μνησθῆναι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ A. 10,31. Ap. 16,19, ἐπιλελησμένος L. 12,6; item pro dat.: γίνεται χαρὰ ἐ. τῶν ἀγγέλων ‘fit gaudium angelis’ L. 15,10.* NB. Mt. Mr. hoc vocabulo usi nunquam sunt, J. in evangelio semel.

Ἐνώς, ὁ (שׁוֹנָן) Enos, filius Seth L. 3,38.¹

***ἐν-ωτίζομαι**, ao. ἐνωτισάμην (οὗς) *in-aurio* [sic Itala Ps. 55,1], *ausculto, attente audio* τὶ A. 2,14. [LXX = נִזְחָה]¹

Ἐνώχ WH. He., **Ἐνώχ** reliqui, ὁ (פָּנָח) *Henoch*, L. 3,37. H. 11,5. Ju. 14 (cfr. lib. *Henoch* 1,9 in Swete LXX² vol. 3; Cornely, Introd. I² p. 221 s.).*

ἐξ v. **ἐκ**.

ἐξ sex Mt. 17,1. Mr. 9,2 al.

ἐξ-αγγέλλω, ao. ἐξήγγειλα: *foras nuntio, annuntio, evulgo* τὶ [tragg. Xen. LXX]; 1 P. 2,9 τὰς ἀρετὰς Dei.¹

ἐξ-αγοράζω, ao. ἐξηγόρασσα: *ex-imō* i. e. *emptione eripio, pretio soluto libero alqm.*; τινὰ ἐκ τινος G. 3,13; it. 4,5 sc. a male-dicto ac servitute Legis Mosaicae; — med. *in meum commodum, mihi emō alqd.*: *ἐξαγοράζεσθαι τὸν καιρὸν* E. 5,16. C. 4,5 ab Estio bene explicatur ‘quovis pretio dato, etiam temporalium rerum dispendio, tempus sibi liberum facere ad serviendum Deo’, aliis verbis: *omnia facere et pati, ne tempus saluti tam opportunum e manibus elabatur* (Dan. 2,8 *ἐξαγοράζειν καιρὸν* e contextu = *quaerere dilationem*).*

ἐξ-άγω, ao. ἐξήγαγον: *educo, foras duco, ut oves e stabulo* J. 10,3, *reum ad locum supplicii* Mr. 15,20; add. *locus unde, aut locus quo alqs. educitur*: *ἐκ* A. 12,17; 13,17. H. 8,9; εἰς A. 21,38; **ἐξω τῆς κώμης** ‘ad locum extra pagum situm’ Mr. 8,23; **ἐξω ἔως εἰς vel πρός** ‘foras usque

ad . . .’ L. 24,50; abs. A. 5,19 (e carcere), 7,36 (ex Aegypto); — e contextu = *ex-euntem comitor* A. 16,37,39.*

ἐξ-αἱρέω, ao. ἐξεῖλον, ao. M. ἐξειλόμην et hell. -άμην: 1) act.: *eximo (herausnehmen), tollo, extraho* ets.: *oculum* Mt. 5,29; 18,9. — 2) med. *eximo alqm. a malis vel periculis, eruo, libero*: *τινὰ ἐκ τινος* A. 7,10; 12,11; 26,17. G. 1,4; *τινά A. 7,34; 23,27**

ἐξ-ἀἴρω, ft. ἐξαρῶ, ao. ἐξῆρα, imper. 2. pl. ἐξάρατε, ao. P. ἐξήρθην: *tollo ex alqo. loco* [tragg. ss.]; *ἐκ τινων ‘ex algorum. numero seu coetu* 1 C. 5,13 (nbi t. r. habet futurum), e Dt. 24,7; *ἐκ μέσου τινῶν* 1 C. 5,2 r.*

ἐξ-αιτέω, ao. M. ἐξήτησα: *exposco, expostulo*; med. *mihi, i. e. ut mihi detur expostulo; praesertim: alqm. in meam protestatem tradi postulo* [Eur. Lys.]: **ὁ σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς** satanas vos in suam protestatem tradi postulavit L. 22,31; cfr. similem ejus postulationem Job 1,10 ss. (minus bene vulg. ‘expetivit’, quo merum desiderium indicari potest).¹

ἐξ-αἴρνης (WH. falso ἐξέφνης, v. Bl. § 3, 7) *subito, repente* Mr. 13,36. L. 2,13; 9,39. A. 9,3; 22,6. [Hom. ss.; αἴρνης Eur. al.]*

***ἐξ-ακολουθέω**, ft. -ήσω, ao. ἐξηκολούθησα: *ad litteram ‘ex-sequor’: sequor, sector, adhaereo personae vel rei, et quidem plerumque pravae (ἐκ- a): seq. dat. 2 P. 1,16; 2,2,15. [Job 31,9. Sir. 5,2. Is. 56,11 al.; Epict.; Test. 12 patr.; pTebt. 5 de poena sequente.]**

ἐξαπόστοι 3. *sescenti*; Ap. 13,18 WH. Br.; 14,20; cfr. χέε'.

ἐξ-αλείψω, ft. -ψω, ao. ἐξήλειψα, ao. P. ἐξηλείφθην: *extergo; lacrimas tergendo removeo* Ap. 7,17; 21,4; *scripturam deleo, expundo: aus-, durchstreichen* C. 2,14. Ap. 3,5 [Plat. Xen. inscr.]; εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἀμαρτίας ‘ut vestra peccata deleanter’ A. 3,19 (verbum hebr. נִגְרַת, cui Ps. 50,10 al. aequivalet, est ‘delere ita, ut id quod deletur non jam exsistat’, e. gr. Gen. 7,4,23; 9,15 al.).*

ἐξ-ἄλλομαι *exsilio, celerrimo saltu in pedes assurgo* A. 3,8. [Xen. Cyr. 7, 1, 27; alibi *foras salio*].¹

ἐξανάστασις, εως, ἡ 1) i. q. τὸ ἐξ-αναστῆσαι *actus quo alqm. suscito et exire*

jubeo, expulsio. [Pol. 21, 9; 35, 4]. — 2) i. q. τὸ ἔξ-αναστῆναι *actus surgendi atque exeundi*; in specie a) *aegrotorum e lecto surrectio* [Hippocr.]; — b) *emigratio* [Strab. 2, 102]; — c) *†mortuorum e sepulcris resurrectio*: Ph. 3, 11 intellegitur gloria justorum resurrectio (cfr. ἀνάστασις 1 b, ἀνίστημι 2 b γ).¹

***ἔξ-ανατέλλω**, ao. *ἔξανέτειλα*: 1) transit.: *progerminare facio*. [LXX, Apoll. Rhod.] — 2) intransit.: *progermino* Mt. 13,5. Mr. 4,5. [Mosch.; Ps. 111,4 de luce]*

ἔξ-ανιστημι, ao. -έστησα: *facio alqm. surgere* (ἀνίστημι) *et exire* (ἔξ-), i. e. a) *expello* [Soph.]; b) *e sepulcro excito mortuum* [Soph.] ets.; c) **prodire seu exsistere facio*: *σπέρμα ‘posteros’* Mr. 12,19. L. 20,28, ubi ἔξ- est idem atque ἔξ αὐτῆς [Gen. 19,32]. — med. **ἔξανισταμαι**, ao. *ἔξανέστην*: *exsurgo*, i. e. a) *surgo atque exeo, emigro* [Pind. Hdt.]; b) *ex sedili surgo* [Plat. LXX]: in coetu ad loquendum *surgo* A, 15,5.*

ἔξ-απατάω, ao. *ἔξηπάτησα*, ao. P. *ἔξηπατήθην*: *decipio alqm. ac decipiendo erecto tramite veritatis, virtutis, felicitatis aверto; fallo, seduco* R. 7,11; 16,18. 1 C. 3,18. 2 C. 11,3. 2 Th. 2,3. 1 T. 2,14 cr. [Hom. ss. pap.]*

***†ἔξ-άπινα** adv. *repente, inopinato* Mr. 9,8. [*ἔξαπινον Hippocr., ἔξαπίνης cl.*]¹

***ἔξ-απορέω**, in NT ***ἔξ-απορέομαι**, ao. *ἔξηπορήθην*: *prorsus consilii expers sum, omnino quo me vertam prae rerum angustia nescio, despero; ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἔξαπορούμενοι ‘prae rerum angustia quo nos vertamus nescimus, attamen non omnino desperamus’* 2 C. 4,8; ἐ. τοῦ ζῆν ‘de vita despero’ i. e. vix quidquam spei mihi est mortis evadendae 2 C. 1,8. [DHal. ἐ. ἀργυρίου ‘pecuniā careo’; LXX Ps. 87,16].*

ἔξ-αποστέλλω, ft. *ἔξαποστελῶ*, ao. *ἔξαπέστειλα*, ao. P. *ἔξαπεστάλην*: *foras mitto, emitto*: ἐ. τινὰ κενόν ‘vacuis manibus alqm. dimitto’ (ἔξ- e domo) L. 1,53; 20,10s.; ex una regione in aliam *mitto alqm.* A. 7,12; 9,30; 11,22; 17,14; 22,21, alqd. 13,26 cr.; *ex caelo in terram* [Sap. 9,10] A. 12,11. G. 4,4,6. [ep. Phil. in Dem. 18, 77, Pol. LXX ss.]*

ἔξ-αρτίζω, ao. *ἔξηρτισα*, pf. P. *ἔξηρτισμαι* (ἀρτίος *aptus*; *perfectus*) 1) *perficio, consummo* [libros pOx. 296, 7]; *expleo*

temporis spatium A. 21,5. — 2) *aptum reddo, rebus convenientibus instruo* [Len. Arr. ; κεραμεῖον ἔξηρτισμένον πᾶσι figlina omnibus rebus instructa pTebt. 342, 16]: ἔξηρτισμένος πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθόν ‘ad omne opus bonum instructus’ 2 T. 3,17.*

***ἔξ-αστράπτω** *ef-fulguro, velut fulgura lucis emitto* [Nah. 3,3 al.] L. 9,29.¹

ἔξ-αυτῆς (sc. τῆς ὥρας) *sine mora, protinus* Mr. 6,25 cr. A. 10,33; 11,11; 21,32; 23,30 v. Ph. 2,23. [Pol. al. pTebt. 289, 3]*

ἔξ-εγείρω, ft. *ἔξεγερῶ*, ao. *ἔξήγειρα*: *ex somno ets. suscito, excito* [Soph. al.] 1 C. 6,14; *ἔξήγειρά σε* R. 9,17 ‘te exsistere feci’ ex Ex. 9,16 (ubi hebr. ‘te stare feci’ seu a casu servavi, LXX διετηρήθης).*

ἔξ-ειμι I. (ab εἰμι): non occurrit in NT nisi **ἔξεστιν** et participium *ἔξδν*: *licet, liberum est sive ex parte legis divinae* (Mt. 12,10,12; 14,4) vel humanae (J. 18,31. A. 16,21 [cfr. Knabenbauer in l. c.]; 22, 25) alqd. permittentis; — seq. solus inf. Mt. 12,2,10. Mr. 3,4. A. 2,29; seq. dativus pers. et inf.: ἀ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι ‘quae suscipere nobis non licet’ A. 16,21: Mt. 19,3 r. He. Br. Mr. (2,24 supple ποιεῖν); 6,18. J. 5,10 al.; seq. acc. c. inf. [Plat. pol. 290 d al.]: *ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι; licetne nobis imperatori tributum solvere?* L. 20,22 cr. (nBr.): 6,4; in constructione personali: πάντα (μοι) *ἔξεστιν ‘omnia (sc. adiaphora) mihi licita sunt’* 1 C. 6,12; 10,23; — *ἔξδν sc. ἔστιν ‘licet’* A. 2,29. 2 C. 12,4; οὐκ *ἔξδν* ήν ‘non licebat’ Mt. 12,4.

ἔξειμι II. (ab εἰμι, ubi v. NB.) *exeо;* inf. A. 20,7; 27,43, ptc. 13,42; *ἔξήσσαν* (= *ἔξῆλθον*) A. 17,15.*

ἔξ-ελέγγω, ao. *ἔξήλεγξα*: *convinco, coarguo alqm. erroris, vitii etc.* [Plat. al.]: *τινὰ περὶ τινος Ju. 15 r.*¹

ἔξ-έλκω *extraho*; Ja. 1,14 homo a cupiditatibus *ἔξ-ελκόμενος* describitur, *ex statu innocentiae tractus ad peccandum.*¹

†ἔξέραμα, ματος, τό (ἔξ-εράω evomo) *id quod vomendo egestum est, vomitus* 2 P. 2,22 e Prov. 26,11, ubi LXX *ἔμετος*. [Dioscor.]¹

†ἔξ-εραυνάω, ao. *ἔξηραύνησα* = *ἔξερευνάω*: *exquo, diligenter explorō; περὶ τινος* 1 P. 1,10 Tdf. WH.; *quidnam exploravent, indicatur eo quod sequitur ἔρευνῶντες κτλ.* NB. Haec prophetarum investi-

gatio partim est ea qua ante revelationem divinitus acceptam haec futura mysteria pia mente scrutabantur, partim ea qua acceptarum revelationum sensum obscuriorum vestigabant. — Pro ρᾳ scribunt ρευ t. r. He. Br.; cfr. Mayser 113, Helbing 7.1

έξ-έρχομαι, ft. -ελεύσομαι, ao. -ῆλθον et hell. -ῆλθα, pf. -ελήλυθα, plsq. -εληλύθειν: *egredior, excedo, exeo; 1) de personis, sensu proprio: exeo, abeo; indicatur terminus-aquo: ἐκ τῶν μνημείων Mt. 8,28; 27,53, ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου 12,43 ets.; Mt. 13,1; 15,21 s.; 17,18. Mr. 1,25 s., 29; 5,8; 6,1. L. 4,35 al.; saepe terminus-aquo utpote notus reticetur Mt. 8,32 (ex subus), 34 (ex urbe). Mr. 6,24,34. L. 5,8 (e mea navi); 22,62 (e domo). J. 18,4 (ex horto) al. — ἐξελθεῖν dicitur qui se confert in locum foris (extra propriam domum, urbem, regionem) situm, ut in agrum Mt. 13,3. L. 8,5; 14,18, in desertum Mt. 11,7 ss. L. 7,24 ss., in aliam regionem J. 1,44. A. 7,7; 11,25; 12,17; 16,10. H. 11,8 al., peregre ad alios Mr. 6,12. 3 J. 7; εἰς τὸν κόσμον 1 J. 4,1. 2 J. 7 cr. (Ap. 20,8); — e contextu significat in specie: a) *exire sinor, liber dimittor*: οὐ μὴ ἐξέλθης ἐκεῖθεν ‘inde non dimitteris’ Mt. 5,26. L. 12,59; b) *cogor ut exeam, expellor* Mt. 17,18. Mr. 7,29 al.; c) *effugio, elabor* ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν J. 10,39. — 2) sensu improprio: a) *prodeo, originem habeo*: ἐκ τῆς δσφύος Ἀβραάμ H. 7,5; ex urbe Mt. 2,6; ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν ‘ex nobis prodierunt’ (olim ad nos pertinebant) 1 J. 2,19; — ubi Christus dicitur vel ipse se dicit ἐξελθεῖν (semper aor.!) ἀπὸ vel ἐκ vel παρὰ τοῦ Πατρός J. 8,42; 13,3; 16,27 s., 30; 17,8, indicatur ejus incarnatio (e sinu Patris progrediens venit in mundum); item prob. Mr. 1,38 εἰς τοῦτο ἐξῆλθον ideo e caelo in mundum veni (parallel. L. 4,43 ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην). — b) *me separo, secedo*: ita fort. 1 J. 2,19 ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον. — c) de dictione εἰσέρχεσθαι καὶ ἐξέρχεσθαι cfr. art. εἰσέρχομαι 1 b a. — 3) res dicitur ἐξέρχεσθαι: *procedo, effluo, profluo*: de liquore J. 19,34. Ap. 14,20; — sensu minus proprio: a) *prodeo ut effectus a causa: ex ore verba* Ja. 3,10, ex corde peccata Mt. 15,18 s.; b) *foras procedere* dicitur vis foris effectum producens: Mr. 5,30. L. 6,19; 8,46; c) *res exit i. e. evulgatur, foris inno-**

tescit s. auditur (herauskommen): ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν.. ἐξελήλυθεν ‘innoutuit’ 1 Th. 1,8; Mt. 9,26. Mr. 1,28. L. 4,14; 7,17. J. 21,23 (εἰς τινας). R. 10,18 e Ps. 18,5; ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος L. 2,1; ἢ ἀφ’ ὑμῶν δ λόγος τ. Θ. ἐξῆλθεν per vosne primos omnibus reliquis evangelium innoutuit? 1 C. 14,36; d) esse desino, evanesco (ausgehen): ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν A. 16,19 [de morbo qui desinit, Hippocr.].

έξ-ετάζω, ao. ἐξήτασα: *examino, explorō; investigo: περὶ τινος Mt. 2,8; seq. quaest. indir. Mt. 10,11 [Plat. al.]; explorandi causa interrogo τινά J. 21,12 [Hdt. Soph. al.]**

έξ-ηγέομαι, ao. ἐξηγησάμην: 1) *educo, foras duco*. — 2) *enarro, narrando explicō* (cf. germ. ‘ausführen’): L. 24,35. A. 10,8; 15,12,14,19; *praesertim: res obscuriores, quarum intellectus difficilior, ut poēmata, leges, oracula, libros magicos, res divinas explicō, interpretor, doceo* [Plat. Dem. Xen.]: J. 1,18.*

έξηνοντα sexaginta Mt. 13,8,23 al.

έξῆς (ion. ἐξείης) *deinceps, ex ordine; praemissio art^o adjective: qui proximus sequitur: ἐν τῇ ἐ. ἡμέρᾳ L. 9,37, brevius τῇ ἔξῆς L. 7,11 v. A. 21,1; 25,17; 27,18 ‘postridie’; ἐν τῷ ἔξῆς ‘deinceps’, sive hīc supples χρόνῳ, sive nominativum supponis τὸ ἔξῆς, L. 7,11 cr. (nTdf.)**

***έξ-ηχέω**, pf. P. ἐξήχημαι: 1) *intransit.: exsono, foras sono, sonum edo*. [Joël 3,14. Sir. 40,13] — 2) *transit.: per sonum enuntio, exsonare facio, cano* [ἐ. τὸ χύκνειον Pol. 30, 4, 7]; *evulgo, notum facio*: ἀφ’ ὑμῶν ἐξήχηται δ λόγος τ. K. a vestra urbe doctrina christiana evulgata est 1 Th. 1,8 [Euseb. hist. 2, 13].¹

έξις, εως, ἡ (ἔχω) *habitus* (sensu vocabuli philosophico), *assuetudo, facilitas agendi consuetudine comparata* [Aristot. Pol. DSic.]: ita H. 5,14 (vg. ‘consuetidine’).¹

έξ-ιστημι, hell. etiam **έξ-ιστάνω** A. 8,9 cr. et **έξ-ιστάω** A. 8,9 r. Br., ao. *έξιστησα* L. 24,22, pf. *έξισταχα* [Hyperides] A. 8,11: 1) *e statu quieto seu consueto excito, perturbo, obstupefacio, demento* ets.: L. 24,22. A. 8,9,11. [Xen. Aristol. al.] — 2) *sensu intransitivo med. έξισταμαι*, ao. *έξιστην*: a) **admiratione obstupefio*: Mt. 12,23. Mr. 2,12. L. 8,56. A. 8,13; 9,21; 12,16, copulatur cum θαυμάζειν

Mr. 6,51. A. 2,7, cum διαπορεῖσθαι A. 2,12; additur *datus* modi ἔκστάσει μεγάλη Mr. 5,42; add. ἐν ἑαυτοῖς i. e. in animo suo Mr. 6,51; add. ratio admirationis: ἐπὶ τινι L. 2,47, ὅτι A. 10,45. [Gen. 43,33. Job 26,11] — b) *mente alienor, insanio* Mr. 3,21; opp. *σωφρονεῖν* 2 C. 5,13: εἴτε ἔξεστημεν, Θεῷ sc. ἔξεστημεν ‘sive insanimus (i. e. cum tanto zelo laboramus aut tam sublimia docemus, ut quibusdam insanire videamur), Deo (i. e. ita agimus in gloriam Dei)’, cfr. Cornely in l. c. [Aristot. de gener. et corr. 1, 8; alii ἔκστῆναι φρεγῶν, τοῦ φρονεῖν ets.]*

*έξισχύω, ao. ἔξισχυσα (έξ- c): *plene valeo*; add. inf. *valeo, possum* E. 3,18. [Sir. 7,6; Strab. Diosc.]¹

έξοδος, οὐ, ἡ (nomen actionis ad ἔξ-έρχομαι) *exitus, emigratio* H. 11,22 [tragg. ss.]; in specie: **migratio e vita, decessus, mors* L. 9,31 (cfr. J. 13,1). 2 P. 1,15 [Sap. 3,2; ἐ. τοῦ ζῆν FlJ. ant. 4, 8, 2; ἔξελθεῖν de voluntaria morte Epict. 2, 15, 6].*

*έξιολεθρεύω et hell. έξιολοθρεύω (t. r.; neohell. ξιολοθρεύω), ft. P. -ευθήσομαι (όλεθρος): *perdo, extermino* A. 3,23. [LXX. FlJ.]¹

†έξιομολογέω, ao. ἔξωμολόγησα: *profiteor me alqd. facturum, spondeo* L. 22,6 (= cl. δμολογέω); dep. med. *έξιομολογέομαι, ft. -ήσομαι: *profiteor*, i. e. 1) **agnosco et eloquor coram alio culpam*: τι Mt. 3,6. Mr. 1,5. A. 19,18; τὰς ἀμαρτίας τινὶ Ja. 5,16. [Dan. 9,4; pTebtun. 183; Plut. Lcn.] — 2) †alqd. *honorifice agnosco, pronuntio, celebro*: τὸ δνομά τινος ἐνώπιόν τινων Ap. 3,5 r.; seq. ὅτι Ph. 2,11. — 3) absolute: c. dat. personae: **celebro; praedico alqm.* R. 14,11; 15,9 [ita saepe LXX = ἤ πάγια]; ὅτι Mt. 11,25. L. 10,21 indicat rationem laudis.*

έξιορκίζω 1) = ἔξιορκόω *ad jurandum adigo*. [Dem. al.] — 2) **adjuro, obtestor*: τινὰ κατὰ τοῦ Θεοῦ Mt. 26,63 [c. 2 accis Gen. 24,3].¹

†έξιορκιστής, οῦ, ὁ *exorcista, qui adjuratione daemones e corporibus expellit* A. 19,13. [Anthol. 11, 427; scr. eccl.; cfr. FlJ. ant. 8, 2, 5; Hagen II 12. 247]¹

έξιορύσσω, ao. ἔξώρυξα: *effodio*; ἐ. τοὺς δφθαλμούς ‘oculos effodere’ [Hdt.] G. 4,15 metaphorice valet i. q. pretiosissima quaeque alteri offerre nec ab ullius rei ob ejus

amorem jactura refugere; — Mr. 2,4 absolute = *facio foramen s. aperturam*.*

*έξιουδενέω, pf. P. ἔξιουδένημαι, ao. P. ἔξιουδενήθην, item

*έξιουδενόω, pf. P. ἔξιουδένωμαι, ao. P. ἔξιουδενώθην, item

*έξιουθενέω et *έξιουθενόω, cum iisdem formis, mutato δ in θ (ούδέν, hell. ούθέν): *nihili facio* alqm. vel alqd., sive solo animo sive contemptu etiam signis, verbis, factis expresso; a) *contemno, sperno*; τινά L. 18,9. R. 14,3,10. 1 C. 16,11; ἔξιουδενημένος ‘contemptus, vilis’ 1 C. 1,28; 6,4. 2 C. 10,10. — b) *contemptim rejicio, aversor*: *προφητείας* 1 Th. 5,20; A. 4,11; de Paulo, quamvis ἀσθενής veniret, a Galatis non repudiato G. 4,14 (v. Val. Weber in l. c.). — c) *cum contemptu trago* alqm. ἔξιουθενήσας αὐτὸν δ ‘Ηρώδης L. 23,11; Mr. 9,12. [LXX = ΗΒ, ηιβ ‘contemno’, ηΑΜ ‘rejicio’, ηעַ ‘irrido’]. — NB. Tam codices veteres quam editiones recentes in scripturis diversis multum variant.*

έξιουσία, ας, ἡ (έξών ‘licitus’) ad literam *licentia* i. e. id quo fit ut alci. libere agere liceat; 1) *libertas seu jus aliquid agendi seu adipiscendi*; jus agendi ac de re libere disponendi J. 10,18. A. 5,4. R. 9,21. 1 C. 7,37; 9,4—6. Ap. 13,5, rei libere administrandae Mr. 13,34; jus s. facultas re fruendi, rei adipiscendae vel exigendae J. 1,12. H. 13,10. Ap. 22,14, de jure apostolorum ad sustentationem 1 C. 9,12,18. 2 Th. 3,9 [Plat. Xen.]; e contextu: *usus suae libertatis suive juris* 1 C. 8,9 [*licentia, insolentia*] Dem. al.]. — 2) *collata (a Deo, a Christo) potestas ac jus agendi vel efficiendi alqd.*; *potestas*: potestas in daemones ets. Mt. 10,1. Mr. 6,7. L. 9,1; potestas miraculorum patrandorum Mr. 3,15. L. 10,19. A. 8,19. Ap. 11,6; potestas nocendi Ap. 9,3,10,19. — 3) *potestas auctoritatis, sc. principis vel magistratum*, quae versatur partim in ordine ethico ac juridico partim in ordine physico; huc etiam referimus illam talis auctoritatis speciem, quem habent maligni spiritus, injusti usurpatores ets.: a) *auctoritas humana in re publica, principis vel magistratus in subditos*: ὑπὸ ἔξιουσίαν (*τασσόμενος*) ‘subditus’ Mt. 8,9. L. 7,8; L. 19,17; 20,20. J. 19,10 s. A. 9,14; 26,10,12. R. 13,1 b. Ap. 17,12 s. [Plat. Thuc. al.] — b) *auctoritas s. potestas*

*divina vel divinitus collata: a) ipsius Dei summa potestas: L. 12,5. A. 1,7. Ju. 25. Ap. 16,9. β) auctoritas seu potestas a Deo Christo, angelis, hominibus collata, univer-*sim: ἐδόθη μοι πᾶσα ἔξουσία κτλ. Mt. 28,18, auctoritas doctoris divinitus missi Mt. 7,29. Mr. 1,22; auctoritas seu munus judicandi J. 5,27; item de Christo Mt. 21,23 s.,27. Mr. 11,28s.,33. L. 20,2,8. J. 17,2. Ap. 12,10; potestas angelorum Ap. 14,18; 18,1, Sanctorum Ap. 2,26; 6,8; auctoritas apostolorum 2 C. 10,8; 13,10; potestas peccata condonandi Mt. 9,6,8. Mr. 2,10. L. 5,24; γ) potestas diaboli qualem Deus permittit quamque is cum aliis communicat: Ap. 13,2,4,7,12; ή ἐ. τοῦ σκότους (gen. auctoris) ‘potestas a tenebris (a diabolo) vobis tributa’ vel (gen. subj.) ‘p. quam tenebrae (permissu Dei) habent’ L. 22,53. — 4) per metonymiam ἔξουσία dicitur a) aliquis in auctoritate constitutus, et quidem a) magistratus humani, principes, praefecti: plur. R. 13,1—3. T. 3,1 [DHal. pOx. 261,15]; Mt. 8,9. L. 7,8; 12,11 quoque huc referre licet; β) angelorum quidam ordo, Potestates: plur. E. 3,10. C. 1,16; 2,15. 1 P. 3,22; de lapsis angelis E. 6,12; γ) universim 1 C. 15,24 quisquis ac quidquid potestatem regno Christi adversam eousque exercuerit, daemones, homines eorum auxiliarii, mors. — b) alcs. potestatis velut territorium, dicio: ἐπιγνοὺς ὅτι ἔχ τῆς ἔξουσίας Ἡρῷδου ἐστίν L. 23,7; τὸν ἄρχοντα τῆς ἐ. τοῦ ἀέρος E. 2,2; L. 4,6. C. 1,13 (opp. βασιλεία τοῦ Γίοῦ), cfr. A. 26,18. [4 Reg. 20,13. Ps. 113,2] — c) potestatis magna vis et efficacia: ἐν ἐ. ἡν δ λόγος αὐτοῦ L. 4,32; ἐν ἔξουσίᾳ L. 4,36 = κατ' ἔξουσίαν Mr. 1,27 ‘potenter’; Ap. 20,6. — d) † 1 C. 11,10, ut interpretatio communis et vera habet, intellegitur velum mulieris utpote signum agnitae ab ea mariti super se potestatis (arm. ‘velum’; itidem copt. v. l.) — Ex constructionibus frequentioribus nota: ἔξουσίαν διδόναι τινί ‘alci. jus, facultatem ets. concedere’ Mt. 9,8; 10,1. J. 1,12 al., ἔξουσίαν ἔχειν ‘habere jus, potestatem’ ets., germ. ‘dürfen, können’; J. 10,18; 19,10 al.; persona vel res in quam alqs. jus et potestatem habet, indicatur genetivo ob-jectivo ἐ. πνευμάτων ἀκαθάρτων ‘potestatem in spiritūs immundos’ Mt. 10,1. Mr. 6,7. J. 17,2. 1 C. 9,12 (ύμῶν ‘in vos’, sc.

a vobis exigendi sustentationem; alias genetivus est plerumque subjectivus, E.2,2 ἐ. τοῦ ἀέρος gen. loci); loco genⁱ obj. ponitur ἐπὶ τινος Ap. 2,26; 11,6; 14,18; 20,6 ἐπὶ τι L. 9,1. Ap. 6,8; 16,9; 22,14, ἐπάνω τινός L. 19,17, περὶ τινος 1C. 7,37; paulo aliter κατά τινος ‘contra alqm.’ J. 19,11; seq. infin. ἔξουσίαν ἔχω σταυρῶσαι σε J. 19,10; Mt. 9,6. Mr. 3,15. J. 1,12 al.; seq. genetivus infⁱ L. 10,19. 1C. 9,6 r., seq. ἵνα A. 8,19.*

* **ἔξουσιάς ω**, ft. P. ἔξουσιασθήσομαι ↑: *habeo jus seu potestatem in alqm. vel alqd., dominus sum personae vel rei: τινός L. 22,25 [Aristot. LXX. al.]; τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἔξουσιάζει non habet jus de suo corpore ad libitum disponendi 1C. 7,4; ἔξουσιάζομαι (Bl. § 54, 3) arbitrio alcs. subjicior: 1C. 6,12 πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἔγω ἔξουσιασθήσομαι ὑπό τινος ‘omnia mihi permissa sunt, sed non ego servus siam ullius rei’, i. e. libertas christiana facit ut res (certo sensu) mihi subjectae sint, sed eadem exigit ut iis sic utar, ut meam libertatem perfecte servem nec siam, earum illecebris captus, aut rerum aut cupiditatum mancipium.**

* **ἔξοχή**, ης, ή (ἔξ-έχω emineo, promineo) 1) in concreto: *id quod prominet, prominentia*, ut in cute, in planicie ets. [LXX, Ath. Hdn.] — 2) in abstracto: *eminētia, excellētia, dignitas* ets.; οἱ κατ' ἔξοχήν ὄντες ‘proceres’ A. 25,23 [ap. gramm. saepe κατ' ἔξοχήν ‘praecipue’].¹

* **ἔξυπνίς ω**, ao. *ἔξύπνισα* ↓: *e somno excito, expergefacio* J. 11,11 [LXX, test. 12 patr. Plut.].¹

* **ἔξυπνος** 2. (ὕπνος) *exsommis, qui e somno evigilavit, vigil* A. 16,27. [FlJ. 11, 3, 2. MAnton.; — 1 Esdr. (apocr.) 3,3 ‘somno alto immersus’]¹

ἔξω (ἔξ, cfr. κάτ-ω, ἔσ-ω etc.) 1) adv. loc. a) *foris, extra*: ita cum verbis ἔσταναι Mt. 12,46 s. J. 18,16; 20,11 al., καθῆσθαι Mt. 26,69, εἶναι Mr. 1,45. L. 1,10; suppleendum tale verbum Ap. 22,15 ἔξω οἱ κύνες ‘foris sunt seu manent canes’; *cum articulo* a) substantive οἱ ἔξω *extranei*, i. e. ii qui ad coetum Christianorum non pertinent 1 C. 5,12 s. C. 4,5. 1 Th. 4,12, ii qui ad numerum perpetuorum Christi discipulorum non pertinent Mr. 4,11 (Judaeis **הָנִצְחָן** erant non-Judaei, doctoribus

Judeis ii qui de sua schola vel secta non erant: Levy, hebr.-chald. Wörterb. s. v.); β) adjective: *externus*; αἱ ἔξω πόλεις ‘civitates externae’, extra Palaestinam A. 26,11; δ ἡμῶν ἀνθρωπος ‘exterior noster homo’, corpus mortale 2 C. 4,16 r. (opp. δ ἔσωθεν animus t. r.; item versiones veterum). — b) *foras*: ἔξω ἔξελθεν Mt. 26,75, ποιεῖν τινα ‘educere’ [Xen.] A. 5,34; Mr. 14,68. J. 6,37; 11,43; 19,4 al. — 2) cum genetivo, praepositionis instar: *extra*; a) ‘ubi?’ ἔξω τῆς πύλης ἐπάθεν ‘extra portam passus est’ H. 13,12; L. 13,33. 2 C. 4,16 cr. (opp. δ ἔσω ἡμῶν). H. 13,11. Ap. 14,20; — b) ‘unde? quo?’ ἔξέβαλον αὐτὸν ἔ. τοῦ ἀμπελῶνος ‘e vinea eum ejecerunt’ Mr. 12,8; ἔξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς ‘exeamus ad eum extra castra’ i. e. ad locum extra castra situm H. 13,13; Mt. 10,14; 21,17,39. Mr. 5,10. A. 4,15 al. [it. Hom. ss.].

ἔξωθεν ↑ 1) adv. loc. *a foris, a parte exteriore* Mr. 7,18; ad quaestionem ‘ubi?’ *extra, foris* Mt. 23,27 s. 2 C. 7,5. Ap. 5,1 He., per soloecismum *foras* Ap. 11,2 cr. (nBr.); — cum art^o = *externus*: δ ἔξωθεν χόσμος ‘ornatus externus’ (add. genetivi explicativi) 1 P. 3,3; οἱ ἔξωθεν *extranei*, gentiles 1 T. 3,7, τὸ ἔ. *pars exterior* Mt. 23,25. L. 11,39,40 (hīc = res externae visibles). — 2) cum genetivo, praepositionis instar; ad quaest. ‘unde?’: ἔ. τοῦ ἀνθρώπου εἰςπορευόμενον εἰς αὐτὸν Mr. 7,15, cfr. 18; — ad quaest. ‘ubi?’ *extra* Ap. 11,2 a; 14,20 cr. [tragg. ss.]*

ἔξωθεν, ao. att. ἔξ-έωσα A. 7,45 Tdf., ao. hell. [Jer. 23,3] et ion. ἔξ-ῶσα, inf. ἔξωσαι: *expello* A. 7,45; 27,39 (nWH).*

*ἔξωτερος 3. (ἔξω) *exterior, qui foris est*; ejici e palatio regis splendide illuminato εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον ‘in caliginem quae foris est (extra palatium)’ Mt. 8,12; 22,13; 25,30, quibus locis adumbbratur sors damnatorum. [LXX. Strab.]*

ἔσινα, pf. verbi εἴκω II, q. v.

ἔσορτάξω ↓ *diem festum ago* [Hdt. ss.]; 1 C. 5,8 partim sensu litterali ‘festum paschae celebremus’ (hoc festum prope instabat), partim metaphorice = cum Christo agno paschali immolato totam christianorum vitam decet esse quoddam festum paschale (vulg. minus recte: «epulemur»), add. ἐν ἀζύμοις, cfr. ἐν IV d.¹

ἔσορτή, ḥs, ḥ *sollemnia, dies festus, tempus festum*; indeterminate J.5,1 (nTdf.) ἔσορτὴ τ. ’I. ‘quoddam festum Jud.’; C. 2,16; de quonam festo agatur ex additamentis patet L. 2,41; 22,1. J. 2,23; 6,4; 7,2; ubi absolute dicitur ḥ ἔσορτή, indicatur festum cuius antea mentio facta est, ut pascha L. 2,42; 4,45; 11,56; 12,12,20, festum tabernaculorum J. 7,8,10 s.,14,37 — aut festum loquenti notissimum cum illud prope instet, ut pascha Mt. 26,5. Mr. 14,2. J. 13,29; κατὰ ἔσορτήν quotannis hōc die festo paschae (cf. J. 18,39) Mt. 27,15. Mr. 15,6. L. 23,17 (κατά II 2 b); — J. 5,1 Tdf. ḥ ἔσορτὴ τ. ’I. quodnam festum indicetur dissentient: aliis enim placet pascha (Knabenbauer, Murillo), aliis pentecoste (Belser), aliis festum Purīm (Schanz), secundum Dalman Judeis festum per eminentiam (Ἄρτη) erat festum tabernaculorum. An Johannes primitus hīc, ut 6,4; 7,2, certum festum nominaverat, cujus vocabulum postea casu excidit?*

ἐπαγγελία, ας, ḥ ↓ 1) *annuntiatio* [Lycurg.]: 1 J. 1,5 r., ubi t. cr. ἀγγελία; 2 T. 1,1 titulum ‘apostolus JChristi’ explicat additamentum κατ’ ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ ’I. fere = ‘ad annuntiandam vitam . . .’ (κατά II 3). — 2) **promissio, pollicitatio* [Pol.]; in NT de Dei pollicitationibus: A. 2,39; 13,32; 26,6. R. 4,13 s.,16; 9,9 (ubi ad ἐπαγγελίας supple λόγος: ‘promissionis seu promissorius sermo est hic sermo’). G. 3,17 s.; 3,29; 4,23. H. 4,1; 11,9 b, prob. etiam 6,12,17; plur. R. 9,4 v. 2 C. 7,1. G. 3,16. H. 7,6; 8,6; 11,17; κατ’ ἐπαγγελίαν ut promiserat A. 13,23; εἰς τὴν ἔ. τοῦ Θεοῦ (v. εἰς III 6) ‘ad (= post accep-tam) Dei promissionem’, germ. ‘auf ... hin’ R. 4,20; seq. gen. promissoris 2 C. 1,20. G. 3,21 al.; seq. gen. rei promissae 1 T. 4,8; seq. gen. ejus cui alqd. promissum est R. 15,8; τῆς ἐπαγγελίας additur tanquam gen. qual., fere = ‘objectum promissionis’ i. e. ‘promissus’: γῆ τῆς ἔ. ‘terra proissa’ H. 11,9; R. 9,8. G. 4,28. E. 1,13; sec. quos-dam E. 2,12 διαθῆκαι τῆς ἔ. ‘foedera cum promissionibus inita’; ἐντολὴ πρώτη ἐν ἔ. ‘mandatum primum cum promissione datum’ E. 6,2 (cfr. ἐν IV c d i). — Solum A. 23,21 agitur de hominis promissione, et quidem praeter morem de promissione non spontanea sed precibus extorta. —

3) per metonymiam: *tid quod promissum est, bonum alci. promissum*; seq. gen. ερεχεγ.: τὴν ἐ. τοῦ ἀγίου Πνεύματος λαβών ‘promissum (i. e.) Spiritum S. accepit’ A. 2,33: G. 3,14. H. 9,15. 2 P. 3,4; seq. gen. promissoris L. 24,49. A. 1,4; τῆς ἐ. (gen. obj.) ἐλπίς E. 2,12, κληρονόμος H. 6,17, συμμέτοχος E. 3,6; ἐπαγγελίαν (vel -ίας) λαβεῖν ‘accipere’ A. 2,33. G. 3,14. H. 11,13, κομίσασθαι ‘nancisci’ H. 10,36; 11,39, κληρονομεῖν H. 6,12, δμολογεῖν ‘polliceri’ A. 7,17; ἐπαγγελίας vel. -ιῶν ἐπιτυχεῖν ‘consequi’ H. 6,15; 11,33; G. 3,22. 1 J. 2,25; χρόνος τῆς ἐ. tempus dandi boni promissi A. 7,17; βραδύνειν τῆς ἐ. ‘tardum esse in promisso dando’ 2 P. 3,9.*

ἐπ-αγγέλλω *nuntio; jubeo;* — in NT solum med. **ἐπ-αγγέλλομαι**, ao. ἐπηγγειλάμην, pf. ἐπήγγελμαι: 1) *promitto, pollicor;* seq. inf. ao. Mr. 14,11. A. 7,5; seq. acc. rei: R. 4,21. T. 1,2; τί τινι Ja. 1,12; 2,5. 2 P. 2,19. 1 J. 2,25; absolute: *promissionem facio, fidem do* H. 6,13; 10,23; 11,11; 12,26; passive (ut 2 Mach. 4,27) G. 3,19 ὃ ἐπήγγελται ‘cui missio facta est’, melius quam vg. ‘promiserat’. — 2) aliquam artem, virtutem ets. *profiteor; metalis disciplinae vel doctorem vel asseclam profiteor seu jacto;* θεοσέβειαν 1 T. 2,10, γνῶσιν 1 T. 6,21. [ἀρετὴν Xen. mem. 1, 2, 7; Plat. Aristot. al.; Sap. 2,13 c. inf.]*

ἐπάγγελμα, ματος, τό ↑ 1) *res promissa, bonum promissum* 2 P. 1,4; 3,13 cA (καὶ τὰ ἐ. αὐτοῦ). [Isocr.] — 2) *missio facta, effatum quo quis fidem suam obligavit;* 2 P. 3,13 κατὰ τὰ (t. r. WH. τὸ) ἐ. αὐτοῦ. [Isocr. Dem.]*

ἐπ-άγω, ao. ἐπήγαγον vel [Hippocr., inscr. Delph., papp.] **ἐπῆξα** (2 P. 2,5): *adduco; τί τινι ‘alqd. mali alci. immitto’* 2 P. 2,5; τί ἔαυτῷ sibi alqd. ut poenam adducere, mereri 2 P. 2,1; ἐπάγειν ἐπί τινα τὸ αἰμά τινος ‘caedem alcs. (caedis poenam), super alqm. inducere’ A. 5,28. [cfr. πῆμά τινι ἐπάγειν Hsd.; Jos. 23,15 al.]*

ἐπ-αγωνίζομαι τινι 1) *rursus cum algo. rugno* [τῷ Ἀννίβᾳ Plut.]. — 2) i. q. ἀγωνίζομαι ἐπί τινι: a) *alci. rei innixus certo* [ἐ. τεχμηρίοις Plut. Num. 8]: ἐπαγωνίζεσθαι τῇ πίστει Ju. 3 ‘ut fidei innitamini in certamine’; — b) *pro re conservanda certamen subeo, rem defendo:* ergo l. c. fort. ‘ut pro fide certetis’ [inscr. Hicks 204 quidam,

postquam de civitate bene meritus et honoribus auctus est, ἐπηγωνίσατο τῇ πρὸς τὴν πόλιν φιλίᾳ. Plut. Cim. 13 ἐπ. νίκαις: cfr. ἐπικάμνω τινὶ ‘pro re laboro’ etc.]¹

τέπ-αθροίζω, solum pass. **ἐπ-αθροίζομαι** (ἐπι - d): *insuper me congrego;* τῶν δχλων ἐπαθροίζομένων ‘dum vulgi catervae (sc. ad eos qui jam aderant) concurrunt’ L. 11,29. [it. Plut. Anton. 44]¹

Ἐπαίνετος, ου, δ *Epaenētus*, vir ex Asiae provinciae ethnicis primus ad Christum conversus R. 16,5.¹

ἐπ-αινέω, ao. ἐπήγεσα: *laudo; τινά* L. 16,8. R. 15,11. 1 C. 11,22 a (conjunctivus deliberativus: ‘laudemne vos?’); ἐν τούτῳ ‘in hac re’ ib. b; seq. δτι 1 C. 11,2,17.*

Ἐπαινος, ου, δ *laus* R. 2,29; 13,3. 1 C. 4,5. 2 C. 8,18 (sensus: ‘qui laudem habet ab evangelio praedicato’); εἰς ἐπαινόν τινος (gen. obj.) ‘ut laudetur...’ 1 P. 2,14: E. 1,6,12,14; εἰς δόξαν καὶ ἐ. Θεοῦ Ph. 1,11; εἰς ἐ. ‘ad obtinendam laudem’ 1 P. 1,7; — metonymice: *id quod laudatur vel laudem meretur*, ut virtus, bona actio ets.: εἴ τις ἐπαινος sc. ἐστιν ‘si quid laude dignum est’ Ph. 4,8 (cum ἀρετῇ).*

ἐπ-αίρω, ao. ἐπῆρα, inf. ἐπᾶραι, pf. ἐπῆρκα, ao. P. ἐπήρθην: *attollo, sursum tollo* A. 27,40; manus in precando et benedicendo L. 24,50. 1 T. 2,8; caput, metaphorice = bonam spem concipio, tristis esse desino L. 21,28; oculos Mt. 17,8. L. 6,20 al.; calcaneum, ‘recalcitro’ metaph. J. 13,18; vocem i. e. magnā voce incipio loqui L. 11,27. A. 2,14 al. [ita etiam Dem.]; — ἐπαίρομαι pass.: *sursum attollor, in aëra feror* A. 1,9; metaphorice: *fastu sublatus superbio, animo efferor, κατά τινος contra alqd.* 2 C. 10,5 (vulg. arm.): ib. 11,20 [Xen.; Pol. 1, 29, 4 al.]. — NB. Nusquam occurrit significatio ‘exstrogo (vallum, turrim)’, quam multi 2 C. 10,5 supponunt.

ἐπ-αισχύνομαι, ao. ἐπησχύνθην et 2 T. 1,16 cr., neglecto augmento, ἐπ-αισχύνθην, ft. ἐπαισχυνθήσομαι: *pudet me, erubesco;* ἐπί τινι R. 6,21 [τινὶ Hdt.]; cum acc. rei [Plat.] vel personae cuius alqm. pudet Mr. 8,38. L. 9,26. R. 1,16. 2 T. 1,8,16; οὐκ ἐπαισχύνομαι c. inf. ‘non vereor .’ H. 2,11 [Aesch. Plat.]; mixtâ constructione cum acc. pers. et inf. H. 11,16; absolute 2 T. 1,12.*

ἐπ-αιτέω (ἐπι-δίδωμι ‘manui porrectae imponens do’; ἐπ-αιτέω ‘manui porrectae imponi postulo’) *mendico* L. 16,3; 18,35 cr. (nBr.). [tragg. Athen. pap.]*

ἐπ-ανολούθεω, av. ἐπηχολούθησα: *precedentem sequor, subsequor* τινί [tragg. ss.]; — metaphorice: τοῖς ἔχνεσίν τινος αλογονθισιν sc. αἱ ἀμαρτίαι αὐτῶν 1T. 5,24 probabilissime = ‘quosdam sua peccata subsequuntur’ i. e. quorundam peccata latent et investigatione vitae factā demum innotescunt; ἐ. τινί ‘rem sector, rei studiosus sum’ 1T. 5,10; absolute Mr. 16,20 ‘per miracula (praedicationem evangeli) subsequentia’.*

ἐπ-ανούω, ao. ἐπήκουσα: 1) *praebeo aurrem, audio.* — 2) *exaudio, precanti obsequor, τινός* 2C. 6,2. [Aesch. Pol. LXX; pap.]¹

ἐπ-ανροάμαι *velut admotā aure* (ἐπι-) *ausculto τινός* A. 16,25. [Plat. in Bekk. anecd. p. 360; Lcn.]¹

ἐπάν (pro ἐπεὶ ἂν) conjunctio temp., seq. conjunctivus: *quando, cum;* de re universim subinde contingente L. 11,22,34, de singulari casu temporis futuri Mt. 2,8.*

ἐπάναγνες adv. (ἀνάγκη) *coacte, necessario* [Hdt. ss.]; cum artº adjective = *necessarius: πλὴν τούτων τῶν ἐ. ‘praeter haec necessaria’* A. 15,28.¹

ἐπ-αν-άγω, ao. ἐπανῆγαγον: 1) *sursum educo navem, hominem ets.* [Xen. Plat.]; intransitive: *enavigo* L. 5,3 s. — 2) *reduco; etiam intransitive: remeo, me recipio* Mt. 21,18. [Xen. Cyr. 4, 1, 3; Pol. al.]*

ἐπ-ανα-μιμνήσκω *remoneo, reminisci facio* τινά R. 15,15. [Plat. al.]¹

* **ἐπ-ανα-παύω** *super alqd.* (ἐπι-) *requiescere facio* [Jdc. 16,26 cA.]; — deponens **ἐπ-ανα-παύομαι**, ft. -παύσομαι et L. 10,6 Tdf. WH. -παήσομαι (v. Bl. § 20, 1): *super alqd. requiesco, innitor* [4 Reg. 5,18; 7,2 al.]; hinc: 1) *super alqm. venio in eoque sedem figo, ἐπὶ τινα* L. 10,6. [Num. 11,25. 4 Reg. 2,15] — 2) porro metaphorice: *personae vel rei securus innitor:* seq. dat. τῷ νόμῳ R. 2,17 [ἐπὶ τινα Mich. 3,11, τινὶ 1 Mach. 8,12].*

ἐπ-αν-έργομαι, ao. -ῆλθον: 1) *aliquo ascendo* [Xen.]. — 2) *revenio, revertor* L. 10,35; 19,15. [Thuc. Xen.]*

ἐπ-αν-ίστημι *excito ad consurgendum contra, ad seditionem concito* [Plut. App.];

— med. ἐπ-αν-ίσταμαι, ft. ἐπαναστήσομαι: *contra alqm. surgo* ἐπὶ τινα Mt. 10,21. Mr. 13,12. [τινὶ Hdt. Thuc.]*

ἐπανόρθωσις, εως, ἡ (ἐπ-αν-ορθόω ‘restauro, emendo’ alqd.; alqm. utcunque ‘in bonum statum restauro’ opitulando, edocendo, puniendo ets. Xen. Isocr.; ἐπιστρεφέστερον ὑμᾶς ἐπανορθώσω pGenev. 1, 15 ‘severissime vos corrigam’) *restauratio, emendatio, correctio* [Dem. al.]; Scriptura est utilis πρὸς ἐ. ad emendationem, ad emendandos homines 2T. 3,16.¹

ἐπ-άνω 1) adv. *supra*; de loco L. 11,44; de numero superato ἐ. πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ‘plus 500 fratribus’ 1C. 15,6; it. Mr. 14,5 ‘denariis plus trecentis’. — 2) cum genetivo, *praepositionis instar: supra*; a) de loco: Mt. 5,14; 28,2. L. 10,19 al.; ἐπιστὰς ἐ. αὐτῆς sc. stans super eam jacentem se inclinabat L. 4,39; ἐπάνω οὖν ‘supra [eum locum] ubi’ Mt. 2,9. — b) de dignitate et auctoritate: ἐπάνω πάντων ἔστιν ‘omnibus (dignitate, scientiā) superior est’ J. 3,31; L. 19,17,19. [Hdt. ss.]*

ἐπάρατος 2 (ἐπ-αράομαι τινὶ mala imprecō alci.) *exsecratione dignus, «maledictus»* J. 7,49 cr. (nBr.) [Plat. Thuc.]¹

ἐπ-αρνέω, ao. ἐπήρκεσα: proprie ‘ad, vel contra alqd. sufficio’; dein 1) *defendo alqd. ab alqo, defendō alqm.* [Hom. Soph.] — 2) *succurro, opitulor, assisto* alci. τινὶ 1T. 5,10,16 [Hdt. Lys.]; med. *ex meis propriis largiens alci. succurro* 1T. 5,16 a Tdf.*

ἐπαρχεία (scriptio emendatior, Bl. § 3, 5), **ἐπαρχία**, ας, ἡ *territorium eparchi, provincia* A. 23,34; 25,1 (nTdf). [Pol. ss.] — 2) *munus praefecti provinciae* [DSic. Epict.]: ita sec. quosdam A. 25,1 (arm.).*

+ **ἐπάρχειος** 2. (ἐπαρχος ‘provinciae praefectus’ Pol.) *ad eparchum pertinens;* ἡ ἐπάρχειος sc. χώρα ‘territorium eparchi, provincia’ A. 25,1 Tdf. [Euseb.; vide Blass ad l. c.]¹

* **ἐπαρχία** (t. r., partim He. Br.) = ἐπαρχεία q. v.

ἐπαυλίς, εως, ἡ 1) *castra*. [Plat. Pol.] — 2) * *villa rustica, caulae, universim pastorum sive nomadum habitatio* [LXX. DSic. pTebt. 120, 30]: A. 1,20 e. Ps. 68,26.¹

* **ἐπ-αύριον** *ad crastinum, cras* [Pol. LXX]: τῇ ἐπαύριον sc. ἡμέρᾳ postridie Mt. 27,62. Mr. 11,12. J. 1,29. A. 10,9 al.

έπαυτοφώρω, melius WH. He. ἐπ' αὐτοφώρῳ J. 8,4, de quo v. αὐτόφωρος.¹

'Επαφρᾶς, ἄνδρας *Epaphras*, vir de ecclesia Colossensi optime meritus C. 1,7; 4,12. Phm. 23.*

×έπ-αφρίζω (ἀφρός spuma) *sursum spumo*; transitive *spumando egero* Ju. 13. [Mosch. 5,5]¹

'Επαφρόδιτος, οὐ, ὁ *Epaphroditus*, vir ecclesiae Philippensis Ph. 2,25; 4,18.*

έπ-εγείρω, ao. ἐπήγειρα: *suscito, excito*: τὰς ψυχάς animos A. 14,2; διωγμόν 13,50. [Hom. ss.]*

έπει conjunctio temp. et caus. 1) de tempore: *quando, postquam*: in NT solum L. 7,1 r. Br., ubi alii ἐπειδή. — 2) de causa et ratione: *quia, quoniam, cum, vel in constructione magis paratacticā: nam, .. enim*; ἐπεὶ τὰ παιδία κεχοινώνχεν αἴματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς κτλ. ‘quia liberi ejusdem humanae naturae consortes sunt, ipse quoque etc.’ H. 2,14; οὐχ ἔξεστιν . . ., ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἔστιν ‘non licet . . ., nam pretium sanguinis est’ Mt. 27,6; Mt. 18,32; 21,46. Mr. 15,42. L. 1,34 al.; — nonnusquam idem valet ac *nam si non ita res se hab(er)et, (nam) alioquin ets.*, germ. (*denn*) *sonst, gall. (car)* autrement [class. Xen. Cyr. 2, 2, 31 al.]: ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; ‘alioquin (sc. si quae modo dixi vera non sunt) quid facient...?’ 1C. 15,29, sim. cum sententia interrogatoria R. 3,6. 1C. 14,16. H. 10,2 (‘alioquin, nonne offerri desiissent?’); cum enuntiato assertorio: ἐπεὶ καὶ σὺ ἔχοπήσῃ ‘nam alioquin (sc. si tu non permanebis,) tu quoque abscidēris’ R. 11,22; R. 11,6 (in t. r. bis). H. 9,17,26; de ἐπεὶ ἄρα alioquin: *sonst . . . ja* 1C. 5,10; 7,14 cfr. ἄρα 4.

έπει-δή conjunctio: 1) de tempore: *cum jam, postquam* L. 7,1 cr. (nBr). — 2) de causa et ratione: *quoniam, quia* Mt. 21,46 r.Br. A. 13,46. 14,12; 15,24. 1C. 1,21. Ph. 2,26; in sententiis magis paratacticis: *nam* L. 11,6. 1C. 1,22; 14,16; 15,21. 2C. 5,4 r.*

έπειδή-περ conj. *quandoquidem* (vulg. «*quoniam quidem*»); hac conjunctione paulo rariore ac sollemniore aliqua res *nota* (πέρ) ut ratio vel causa assignatur: L. 1,1.¹

έπ-εῖδον v., **έφ-οράω**.

έπ-ειμι (ad εἶμι ‘eo’) *accedo; de tempore: sequor, immineo, futurus sum; τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ‘posterā nocte’ A. 23,11, ήμέρᾳ A. 7,26; ellipt. [τῇ ἐπιούσῃ [Pol.; cfr. Prov. 27,1] ‘postridie’ A. 16,11; 20,15; 21,18.**

έπει-περ *quandoquidem* R. 3,30 r. He.¹

έπεισαγωγή, ἡς, ἡ (έπ-εισ-άγω) *rei novae, aut ad veterem aut loco veteris, induction: ἐ. χρείττονος ἐλπίδος ‘novae spei introductio’ loco veteris minus perfectae H. 7,19. [Thuc. ‘locus ubi intrare sinitur hostis’; FlJ. 11, 6, 2 ‘novae uxoris in locum repudiatae introductio’; Hippocr. DHal.]¹*

έπ-εισ-έργομαι, ft. *έπεισελεύσομαι: super alqm. intro, superveniens alci. intro, subito inopinato ingredior ad alqm.: ἐπὶ τινα L. 21,35 Tdf. WH. [τινί 1 Mach. 16,16; class. ‘insuper, vel in locum alterius intro]*¹

έπ-ειτα *postea, deinde, tum* Mr. 7,5 r. L. 16,7. G. 1,21. Ja. 4,14; *pleonastice* ἐ. μετὰ τοῦτο J. 11,7; ἐ. μετὰ ἐτη τρία G. 1,18, ἐ. διὰ (post) ιδ' ἐτῶν G. 2,1; — in enumeratione chronologica 1C. 15,6 s., 23, 46. 1 Th. 4,17. H. 7,27; *temporis ratione nulla habita* 1C. 12,28. H. 7,2. Ja. 3,17.*

έπ-έκεινα (opp. ἐπιτάδε cis) adv. *ultra*; c. gen. *trans* A. 7,43. [Xen. al.]¹

έπ-εκ-τείνω 1) *insuper, ultra extendo* [Aristot. Strab.]. — 2) *†έπ-εκτείνομαι τινι = ἐκτείνομαι ἐπὶ τι protendo me versus alqd., ut is qui in stadio currit, versus metas* Ph. 3,14.¹

έπενδύτης, οὐ, ὁ ↓ *superindumentum, vestis superior* J. 21,7. [Soph. fragm.; LXX]¹

έπ-εν-δύω *super alias vestes induo* [σάκχους ἐπενδύντες ταῖς στολαῖς FlJ. ant. 5, 1, 12]; — med., ao. *ἐπενδυσάμην: mihi super alias vestes induo alqd.* [Plut.]: τὶ 2C. 5,2, ubi corpus consideratur ut vestis nostra, gloria caelestis ut amictus quem quidam (ii qui sine morte gloriam adipiscuntur), suā veste non exutâ, superinduunt; absolute ib. 5,4.*

έπ-έργομαι, ft. -ελεύσομαι, ao. -ῆλθον: *supervenio; 1) de tempore, quod advenit vel imminent [Hom. Thuc.]; ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις ‘saeculis venturis, futuris’ E. 2,7. — 2) de adventu rerum et personarum max. inopinato, insperato, ingrato, hostili (class., v. Passow); de infortuniis*

et tempore judicii L. 21,26,35 r. He. Br. A. 8,24; 13,40. Ja. 5,1; de adventu adversariorum A. 14,19, inimici aggressoris L. 11,22. — 3) *desuper super aliquem venio*: de Spir. S. L. 1,35. A. 1,8, seq. ἐπί τινα.*

ἐπερωτάω, ft. -ερωτήσω, ao. -ηρώτησα, ao. P. -ηρωτήθην: 1) *adeo alqm.* (ἐπι-) *interrogans, interrogō alqm.*: τινά Mt. 22,46. Mr. 9,32; 12,34. L. 2,46; 23,9. J. 18,21 (τι 'cur'). 1 C. 14,35; indicatur res interrogata: τινά τι Mr. 7,17 cr.; 11,29. L. 20,40, τινὰ περὶ τινος Mr. 7,17 r.; 10,10. L. 9,45; τινά, sequente oratione dir. Mr. 5,9; 7,5; 9,28 al. (interjecto ptc^o λέγων Mt. 12,10; 17,10. L. 3,10 al.), sequente quaest. indir. Mr. 8,23; 10,2; 15,44. L. 6,9 v.; 17,20; 23,6. A. 23,34. Profanis ἐπερωτᾶν τὸν θεόν erat 'oraculum consulere' i. e. quaerere quid deus revelaverit aut jubeat [Hdt. ss.]; gentiles veri Dei revelationem, quae Judaeis praesto erat, non curabant, unde Deus dicit: manifestavi me τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν R. 10,20, nisi l. c. potius ex hebraismo parallelorum membrorum fere in eundem sensum accipiendum est atque ζητεῖν. — 2) + *rogo, oro*: ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐπιδεῖξαι 'rogaverunt eum, ut miraculum patraret' Mt. 16,1.

ἐπερώτημα, ματος, τό ↑ 1) *quaestio alci. proposita, interrogatio*. [Hdt. 6, 67; Thuc. 3, 53. 68] — 2) + *petitio*. [Thdtn. Dan. 4,14 = ΑΡΓΑΝΣ] — 3) × apud Byzantinos: *stipulatio, sponsio*. [Justinian.] — Ad 1P.3,21 solum quadrat secunda significatio: baptismus est non carnalium remotio soredium, sed συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν 'bonae conscientiae petitio ad Deum'. Sensus enim membrae positivi evidenter est, baptismus esse animi apud Deum purificationem seu justificationem. Hic vero sensus obtinetur solum, si ἐπί, rejectis aliis significationibus, explicatur 'petitio' (cfr. supra ἐπερωτάω 2), et quidem e contextu 'efficax petitio, per petitionem impetratio'; συνειδήσεως gen. obj.; εἰς θεόν conjungi potest aut cum ἐπί 'petitio ad Deum directa', aut cum σ. à. 'bonae in ordine ad Deum conscientiae'. Cfr. Hundhausen in h. l.; Chr. Pesch., praelectiones dogm. VI nr. 146.¹

ἐπερωτάω, ao. ἐπέσχον: 1) *adverto* [ἐ. τὴν διάνοιαν 'mentem adverto' Plat.]; per

ellipsis: *animum adverto, attendo τινί* A. 3,5. 1T. 4,16. [Od. 19, 71; ἐπί τινα ets. Hdt. Thuc.]; c. quaest. indir. L. 14,7. —

2) *inhibeo, impedio: aufhalten; intrans. moror: sich aufhalten* A. 19,22 (εἰς I 5). [Soph. Eur.; pTebt. 12, 8 al.] — 3) *firmiter teneo, occupo* [Xen. Thuc.]: λόγον ζωῆς ἐπέχοντες 'verbum vitae tenentes' Ph. 2,16. — 4) *ob-tendo, tenens alqd. alii monstrō seu offero: hin-halten* [Il. 22, 83; Paus. 1, 33, 7 al.]: sec. quosdam Ph. 2,16 christiani, ut luminaria in mundo, dicuntur aliis ostendere veritatem.*

ἐπηρεάζω *ex invidia ac malevolo animo alci. obsum* (Schmidt 177), *malevole vexo, diffamo, «calumnior»*: τινά Mr. 5,44 r. Br. L. 6,28 [Aristot.; τινί Xen.]; τὶ 1P. 3,16.*

ἐπί, ante vocales subinde (sed in NT fere solum ante pronomina) **ἐπί**', **ἐφ'**: praepositio quam sequitur aut genetivus aut dativus aut accusativus = *super, in: auf: sur*.

I. **ἐπί** c. genetivo: 1) *de loco, et quidem ad quaestionem 'ubi?' de loco super quem* alqs. vel alqd. est, stat, sedet, incedit etc.: ἐπὶ (τῆς) γῆς 'in terra' Mt. 6,10,19; 9,6 al. (saepe cum opp. 'in caelo'), 'in humo, solo' Mr. 8,6, 'in litore' Mr. 4,1; ἐπὶ τῆς κεφαλῆς 1C. 11,10; ἔρχεσθαι ἐπὶ τῶν νεφελῶν 'in nubibus (sedentem) venire' Mt. 24,30; 26,64; Mt. 9,2; 10,27; 19,28; 21,19; 23,2; 24,3. Mr. 11,4. L. 4,11. J. 19,13. A. 27,44 (super umeros nonnullorum de nautis) al.; dic. de re in qua alqd. suspenditur: χρεμάσαι τινὰ ἐπὶ ξύλου A. 5,30; 10,39; de re cui alqd. inscribitur: δοῦναι χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρός τινος 'in alcs. manu notam imprimere' Ap. 13,16; H. 8,10; 10,16 (v. l. χαρδίαν). Ap. 7,3; 9,4; 21,14 cr. al.; de loco libri Mr. 2,26? 12,26. L. 20,37; ἔχειν εὐχὴν ἐφ' ἑαυτοῦ 'super se habere, suscepisse votum' A. 21,23. — b) *ad quaestionem 'quo?' de loco super quem, in quem* alqs. vel alqd. venit, cadit, effunditur etc.: βαλεῖν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς Mr. 4,26; Mt. 26,12. Mr. 9,20; 14,35. L. 22,40. J. 6,21. A. 10,11. H. 6,7. Ja. 5,17. [class. fere solum = 'versus...'; Kühner³ III p. 496.] — 2) *de personis aut rebus quibus alqs. praeest*: βασιλεύειν ἐπί τινος Mt. 2,22 r. Ap. 5,10; hinc subjungitur ἐπί c. gen. vocibus βασιλεία Ap. 17,18, ἔξουσία Ap. 2,26, καταστῆσαι praeficere A. 6,3. Mt.

24,45; 25,21; εἰναι ἐπὶ τινος A. 8,27, δῶν
ἐπὶ πάντων Θεός ‘qui est Deus omnium
moderator’ R. 9,5; hinc δὲ ἐπὶ τινος sc. ὅν
‘qui praeest (-erat) alci. rei’ A. 12,20. E.
4,6. — 3) i. q. *apud, coram, 2 C. 7,14;*
coram judicibus, magistratibus: ἐπὶ Πον-
τίου Πιλάτου ‘coram P. Pilato’ 1 T. 6,13
(vulg. ‘sub’); Mt. 28,14. A. 23,30; 24,19 s;
25,9; 26,2. 1 C. 6,1,6; ἐπὶ τοῦ βήματός
τινος ‘coram alcs. tribunali’ A. 25,10; —
item *ad quaestionem ‘quo?’ i. q. ad: Mr.*
13,9. A. 25,26. — 4) de persona vel re
quae est objectum sermonis: *de, super G.*
3,16 [ζητεῖν, σκοπεῖν τι ἐπὶ τινος ‘de re
dissere’ Plat.]. — 5) *innexus alqā re aut*
personā: ἐπ’ ἀληθείας innexus veritate,
i. e. ‘vere’ Mr. 12,14,32. L. 4,25 al. [ἐπ’
ἀληθείας οὐδεμιᾶς εἰρημένα Dem. 18,17];
ἐπὶ στόματός τινων ‘nitendo dictis aliorum’
Mt. 18,16. 2 C. 13,1, v. Ἰστημι II 1 f; et
brevius: ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων 1 T.
5,19 ‘duobus tribusve testibus innixus’;
H. 7,11 cr. — 6) de tempore = *tempore,*
aetate alcs.: ἐπὶ Ἐλισαίου ‘tempore Elisaei’
L. 4,27; praesertim de tempore quo alqs.
munus gessit Mr. 2,26. L. 3,2. A. 11,28;
ἐπὶ τῆς μετοικεσίας B. ‘tempore exsilii B.’
Mt. 1,11; ἐπ’ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ‘quando
venit finis (ἐσχατον) dierum’ H. 1,2. 2 P.
3,3: 1 P. 1,20. Ju. 18 cr.; ἐπὶ τῶν προσ-
ευχῶν μου (ἡμῶν) ‘quo tempore preces
fundo’ R. 1,10. E. 1,16. 1 Th. 1,2. Phm. 4.

II. ἐπὶ c. dativo: 1) *de loco et spatio:*
a) *super, in; ἐπὶ πίνακι ‘in disco, catino’*
Mr. 6,25; ἐπὶ χόρτῳ Mr. 6,39; Mr. 13,2 r.
A. 27,44. E. 1,10. H. 11,38 v. Ap. 19,14;
ἐπ’ αὐτῷ ‘supra eum’ L. 23,38; — minus
concinne ad quaestionem ‘quo?’ J. 8,7 r.;
— b) i. q. *prope ad, juxta: ἐπὶ θύραις* Mt.
24,33. Mr. 13,29 (in metaphora); J. 4,6; 5,2;
11,38 (ad ostium sepulcri). A. 3,10; 5,9; ἐπ’
αὐτοῖς ‘apud eos’ A. 28,14 r. — 2) *sensu trans-*
lato: a) *de re cui alqs. praeficitur* Mt. 24,47.
L. 12,44. — b) *de rebus quibus alqd. super-*
additur, adjicitur = super, praeter: προσέ-
*θηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν ‘adjecit etiam
hoc super omnia’ L. 3,20; ἐπὶ τούτοις
‘insuper’ 3 J. 10; Mt. 25,20 r. Br. 2 C. 7,13
cr. E. 6,16 v. C. 3,14. H. 9,10 prob. — c) *de*
persona vel re quae est objectum indirec-
tum actionis: in, de; μακροθυμεῖν ἐπὶ τινι
Mt. 18,26,29. L. 18,7 (v. μακροθυμέω); ἐπ’
αὐτῷ γεγραμμένα ‘de eo scripta’ J. 12,16;*

H. 11,4. Ap. 10,11; cfr. infra nr. III 3 d. —
d) i. q. *contra alqm.: τρεῖς ἐπὶ δυσίν κτλ.*
‘tres contra duos’ etc. L. 12,52 s.; A. 11,19
(Pape s. v. II 1 b). — e) *de tempore: ἐπὶ*
τῇ πρώτῃ διαθήκῃ ‘tempore prioris testa-
*menti’ H. 9,15; ἐπὶ τούτῳ ὡς tempore,
dum haec loquuntur J. 4,27; Ph. 1,3. 1 C.
14,16. 2 C. 3,14. — f) *de rebus, statibus etc.*
in, inter (in, bei): κεφάλαιον ἐπὶ τοῖς
λεγομένοις ‘summa in his quae dicuntur’
H. 8,1; *παρεκλήθημεν ἐφ’ ὑμῖν* (infra, nr.
g) ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν ‘inter omnem
meam tribulationem’ 1 Th. 3,7. 2 C. 1,4;
7,4. Ph. 2,17. — g) *de eo quod alci. actioni,*
effectui ets. subest tanquam fundamentum
vel ratio (das, worauf etwas beruht); idque
varie: a) de ratione, causa, occasione eorum
quae fiunt = ‘propter’: ἀναχρινόμεθα ἐπὶ
εὐεργεσίᾳ ‘in jus vocamus propter bene-
ficiū’ A. 4,9; Mt. 19,9 v. L. 1,29. A. 5,35;
11,19 (‘à l’occasion d’Étienne’: Crampom);
26,6; ἐφ’ φ (= ἐπὶ τούτῳ δτι) *propterea*
quod, quia: in omnes homines mors transit,
ἐφ’ φ πάντες ἡμαρτον ‘quia omnes pecca-
verant’ R. 5,12 (syr. ; — ἐφ’ eo quod); 2 C.
5,4 (l. v. ἐπειδή). Ph. 3,12; 4,10 (cfr. nr. h).
[ἐφ’ φ ‘quia’ DSic. 19,38; ἐφ’ φ ἀντὶ τοῦ
διότι Thom. mag., Favorin.; Attici dicebant
ἐφ’ οἷς Dem. Plut.]; — ἐπὶ τινι *propter alqd.,*
pro alqa. re εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ 1 C. 1,4. Ph.
1,5 ets.: L. 2,20. A. 4,21; 8,2. 2 C. 9,15; —
saepe cum verbis animi affectum significan-
tibus jungitur: ἐπὶ τινι θαυμάζειν L. 2,33,
ἐκπλήσσεσθαι Mt. 7,28, ἔξιτασθαι L. 2,47,
διαταράσσεσθαι L. 1,29, χαίρειν Mt. 18,13,
δύνασθαι A. 20,38, ἐπαισχύνεσθαι R. 6,21,
δργίζεσθαι Ap. 12,17 etc.; ita R. 10,19 (Dt.
32,21) *cum verbis ejusmodi causativis*
παραγγέλω, παροργίζω. — β) cum verbis
credendi ac fidandi copulatum indicat per-
sonam vel rem cui fides spesve innititur:
πιστεύειν ἐπὶ τινι cum dat. pers. Mt.
27,42 v. R. 9,33; 10,11 al., *cum dat. rei*
L. 24,25; ἐπὶ τινι πεποιθέναι L. 11,22;
18,9, ἐλπίζειν R. 15,12. 1 T. 4,10, ἐλπίδα
ἔχειν 1 J. 3,3. — γ) *varii loci singulares:*
ζῆν ἐπ’ ἄρτῳ μόνῳ ‘solo pane vitam susten-
tare’ Mt. 4,4. L. 4,4 (cfr. germ. ‘bei Wasser
und Brot fasten’); ἐπὶ τῷ ρήματι σου
‘verbo tuo innexus, jussu tuo’ L. 5,5; παρ’
ἐλπίδα ἐπ’ ἐλπίδι ἐπίστευσεν ‘spe (nat.)
carens, spe (supernat.) fretus credidit’ R.
4,18; ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ δύναματος αὐτοῦ*

'propter, per fidem . . .', fide innitebatur miraculum A. 3,16; ἐπ' ἐλπίδι 'spe innixus, bonam habens spem' A. 2,26. R. 8,20 (creatura vanitati subjecta est, cum spe fore ut .). 1C. 9,10; de verificata condizione: διαθήκη ἐπὶ νεκροῖς βεβαία 'testamentum validum est in mortuis' (bei eingetretenem Tod) H. 9,17; ἐπὶ δυσὶν .. μάρτυσιν 'si duo testes adsint' H. 10,28; NT ἐπὶ χρείττοσιν ἐπαγγελίαις institutum est, i. e. ita ut melioribus promissis initatur H. 8,6, sim. 7,11 r.; de exemplo: καλεῖν τινα ἐπὶ τῷ δνόματι τινος 'secundum nomen ales.' L. 1,59: R. 5,14 (v. δμοίωμα). — **h)** *de consilio et fine*: ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε 'ad libertatem vocati estis' G. 5,13; Mt. 26,50 r. E. 2,10. 1 Th. 4,7, sec. quosdam etiam Ph. 3,12; 4,10 [οὐχ ἐπὶ τέχνῃ ἔμαθες, ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ] Plat. Prot. 312 b]; *de effectu qui actionem sequitur*: μὴ λογομαχεῖν... ἐπὶ καταστροφῆ τῶν ἀκούοντων 'ne ad perniciem auditorum verbis contendant' 2 T. 2,14; δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς 'eroga sumptus pro illis' A. 21,24 (v. l. ἐπ', εἰς αὐτούς).

N.B. *Formula* ἐπὶ τῷ δνόματι 'Ιησοῦ vario sensu dicitur: loqui, docere ἐπὶ ... = ita loqui, docere, ut nomen (persona, religio) Jesu sit basis, fere = de Jesu (ἐπὶ II 2 c) A. 4,17 s.; 5,28,40; praedicare paenitentiam et remissionem peccatorum ἐπὶ ... = quae nituntur meritis, promissis, doctrina Jesu, L. 24,47; baptizari ἐπὶ ... innixum nomine Jesu = cum fide in Jesum A. 2,38; miracula patrare ἐπὶ ... per fidem in nomen Jesu invocatum Mr. 9,39. L. 9,49; alqm. suscipere ἐπὶ ... ita ut ratio impellens sit persona Christi = propter Jesum Mt. 18,5. Mr. 9,37. L. 9,48 (ἐπὶ II 2 g α); pseudoprophetæ venient ἐπὶ ... innixi nomine Christi, cuius nomen et dignitatem sibi vindicabunt, Mr. 13,6.

III. ἐπὶ c. accusativo dicitur: 1) *de motu qui fit supra alqd.*, germ. *darüber hin*: κέλευσόν με ἐλθεῖν πρός σε ἐπὶ τὰ ὕδατα 'jube me venire ad te super aquas' Mt. 14,28; ib. 29; hinc *de extensione per regionem*: fames erit ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην A. 11,28; L. 23,44. A. 7,11. Ap. 21,16 He.; ἐπὶ πλεῖον 'latius' spargi A. 4,17; — hinc (v. Krüger § 60, 8 Anm. 2 et 3) ἐπὶ c. accus. usurpatur fere a) *pro solo accus. mensurae*, qui simul potest esse accus.

objecti: ἐφ' ὅσον (οὐχ) ἐποιήσατε 'quantum, i. e. quidquid (non) fecistis' Mt. 25,40,45 [ώς ἐπὶ τὸ πολύ 'plerumque'; ἐπὶ πλέον οὐχ ἀκήκοα 'plus non audivi' Plat. Phaedr. 261 b]; — b) *pro accus. durationis = per*: ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας 'per septem dies' H. 11,30; οὐχ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον 'per aliquantum tempus nollebat' L. 18,4; ἐφ' ὅσον 'quamdiu' Mt. 9,15. R. 11,13; ἐφ' ἵκανόν 'per longum tempus' A. 20,11; ἐπὶ πολύ id. A. 28,6; ἐπὶ πλεῖον 'diutius' A. 20,9; 24,4; ibid. 13,31; 16,18; 17,2. 1C. 7,39 al. — 2) *de motu cuius terminus finalis est supra alqm. vel alqd. = super, in c. accus. auf einen oder etwas: πέσετε ἐφ' ἡμᾶς 'cadite super nos' L. 23,30; ἄλλα ἐπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη 'super loca saxea' Mt. 13,5; Mt. 3,16; 4,5. L. 5,19. J. 1,33. A. 2,3; 9,4 al.; ἐπὶ τι(να) dicuntur fieri quaedam actiones, ut tangendi ets.: lutum linere linere ἐπὶ τοὺς δφθαλμούς J. 9,6; ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας ἐπὶ τινα 'manus injicere alici.' A. 5,18; ἀνέπεσεν ἐπὶ τὸ στῆθος 'Ιησοῦ ita mensae accubuit ut jaceret supra pectus Jesu J. 13,25; 21,20; Mr. 8,25. L. 5,36; τύπτειν τινὰ ἐπὶ τὴν σιαγόνα L. 6,29; πεσεῖν ἐπὶ τὸ πρόσωπον Mt. 17,6; — ἐπὶ τινα dicuntur res venire divinitus alici. immiscae (gratiae, mala, poena), affectiones animi alici. subito subortae: ἐγένετο φῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ιωάννην L. 3,2; ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ L. 19,43; ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἐκστασίας A. 10,10; Mt. 10,13; 12,28; 23,35 s. 27,25. L. 1,12,65; 4,36. A. 5,28; 8,24; 13,11. R. 2,2,9. E. 5,6 al.; ἐπὶ τινα dicuntur applicari exorcismi, preces, vis miraculosa: δ ἀνθρωπος ἐφ' ὅν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον A. 4,22; A. 19,13. Ja. 5,14 al.; — ab hoc usu praepositionis facile derivantur hi alii: a) *in NT saepe usurpatur ad quaestionem 'ubi?'*: κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται 2 C. 3,15; ita post verba εἶναι L. 2,25,40, ἔσταναι Mt. 13,2. Ap. 14,1 ets.; λίθος ἐπὶ λίθον (sc. κείμενος) Mt. 24,2. — b) *conjungitur cum vocibus praefecturam indicantibus*: διδόναι, ἔχειν ἥξουσταν ἐπὶ τι L. 9,1; 10,19. Ap. 6,8; 16,9, βασιλεύειν L. 1,33; A. 7,10. H. 2,7 r. He. Br.; 10,21; ἐφ' ἡμᾶς A. 1,21 fort. = 'nobis praesidens'. — c) *conjungitur* (ut ἐπὶ τινι) *cum verbis affectiū et confidentialē*: ἐπὶ τινα σπλαγχνίζεσθαι Mt. 15,32. Mr. 8,2, κλαίειν L. 23,28, κόπτεσθαι Ap. 1,7, πιστεύειν A. 9,42; 11,17.*

R. 4,24, πεποιθέναι Mt. 27,43. 2 C. 2,3, ἐλπίζειν 1 T. 5,5, πίστις ἐπὶ Θεόν H. 6,1. — d) alqd. dicitur addi, adjici ἐπὶ τι (quasi superimponi): ὥνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶνe dolori adderetur Ph. 2,27; Mt. 6,27. L. 12,25. Ap. 22,18 a. — 3) obliteratā ideā ‘super’, dicitur de sola directione ad terminum, sive hic attingitur sive minus; a) ad locum: ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα ‘advenerunt ad portam’ A. 10,17; ἐπὶ τόπον ‘ad locum’ Ap. 18,17 cr.; Mt. 3,13. Mr. 16,2. L. 24,1. J. 6,16. A. 8,36; 12,10; de ἐπὶ τὸ αὐτόν v. αὐτός 1 b; ad aliquem: συνήχθη δχλος πολὺς ἐπ’ αὐτόν Mr. 5,21; Mt. 27,27. J. 19,33; in metaphora L. 1,16. A. 9,35. 1 P. 2,25 al.; praesertim = ad magistratum: ώς ὑπάγεις ἐπ’ ἄρχοντα ‘ad praefectum’ L. 12,58; Mt. 10,18. L. 12,11; 21,12. A. 9,21 al.; (ad quaestionem ‘ubi?’ = ad, juxta, apud: καθῆσθαι ἐπὶ τὸ τελώνιον Mt. 9,9. Mr. 2,14; ἐφ’ ὑμᾶς ‘apud vos’ 2 Th. 1,10; A. 1,21 (cfr. III 2 b). Ap. 3,20). — b) = versus ἔκτείνας τὴν χεῖρα ἐπὶ τοὺς μαθητάς ‘versus discipulos’ Mt. 12,49; ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα H. 6,1; in specie = ad quaerendum vel capiendum alqm. (alqd.): ώς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε Mt. 26,55; L. 15,4. Ph. 3,14 r. Br. He.; — hinc ad alia transfertur: c) versus alqm. sensu hostili = contra: ὅρμησαν ἐπ’ αὐτόν A. 7,57; ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς Mt. 10,21; Mt. 12,26; 24,7. Mr. 3,24 s.; 13,8,12. L. 9,5 (in testimonium contra eos); 11,17 a. b (cfr. οἶκος 2); 14,31. J. 13,18. A. 4,27. 2 C. 10,2 al. — d) in relatione ad, quod attinet ad, in c. accus., erga: ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότης R. 11,22; cum adj. πιστός Mt. 25,21, χρήσιμος 2 T. 2,14, χρηστός L. 6,35; R. 9,23. 1 C. 7,36. E. 2,7; — i. q. περὶ τινος, de: ἐφ’ δν λέγεται ταῦτα ‘is de quo haec dicuntur’ H. 7,13; Mr. 9,12 s. R. 4,9. 1 T. 1,18; βάλλειν κλῆρον ἐπὶ τι ‘sortiri de re’ Mr. 15,24. J. 19,24. — e) de consilio et fine actionis = ad, .. causa: Deus nos castigat ἐπὶ τὸ συμφέρον ‘ad nostrum commodum’ H. 12,10; ἐπὶ σφαγὴν ἡχθη A. 8,32; Mt. 22,5 cr.; 26,50 a. L. 4,43 cr. — f) ad quaestione ‘quando?’, de tempore sequenti: ἐπὶ τὴν αὔριον ‘postridie’ L. 10,35. A. 4,5 (cfr. ἐπαύριον: ἐς αὔριον Il. 8, 538); Mr. 15,1 r.

IV. ἐπὶ cum adverbii conjugitur: ἐπὶ τρίς [cl. εἰς τρίς] ‘ter’ A. 10,16; 11,10; in unum vocabulum contracta sunt ἐπάνω, ἐπ-αύριον, ἐπ-ειτα, ἐφ-άπαξ, q. v.

ἐπι-, ἐπ-, ἐφ- praeфикс: a) sursum ἐπαίρω, ἐπαφρίζω, ἐπιβαίνω, ἐπαινέω (laudibus effero), — b) supra, super, in-: ἐπαναπαύομαι 1, ἐπίκειμαι, ἐπιτίθημι 1, ἐπιδίδωμι sc. super manum, ἐπαιτέω, — c) innixus re ἐπαναπαύομαι, ἐπαγωνίζομαι, — d) ultra, insuper, ad- ἐπαθροίζω, ἐπικαλέω I, ἐπιτίθημι 2. — e) dicitur de apparetente luce, re inventa ets. (cfr. aufleuchten, auffinden, etc.): ἐπιφαίνω, ἐπιφώσκω, ἐπιγινώσκω, ἐφευρίσκω, ἐπιζητέω, ἐπιλύω, — f) ad- (hin-), versus: ἐπάγω, ἐπιγίνομαι, ἐπιβλέπω, ἐπακούω, ἐπιθυμέω, — g) contra ἐπανίστημι, ἐπιβουλή, — h) retro: ἐπανέρχομαι, ἐπιστρέφω.

ἐπι-βαίνω, ao. ἐπέβην, pf. ἐπιβέβηκα: 1) super alqd. pedem fero i. e. in locum ingredior, germ. betreten; ×seq. εἰς loc. A. 20,18; 21,4 cr. (nBr.); c. dat. 25,1. [cl. cum genet.] — 2) ascendō, conscendo, ut navem, jumentum; εἰς τὸ πλοῖον A. 21,6 r. Br., πλοῖῳ 27,2, ἐπὶ ὅνον Mt. 21,5; abs. A. 21,2. [cl. plerumque c. genet.]*

ἐπι-βάλλω, ft. ἐπιβαλῶ, ao. ἐπέβαλον: 1) transitive: a) superjacio; βρόχον τινί ‘laqueum alci. injicio’ 1 C. 7,35. — b) superpono; ἐπιβλημα ἐπὶ τι L. 5,36, ἐπὶ τινὶ Mt. 9,16 laciniā vesti assuo; τί τινι alqd. super alqd. impono Mr. 11,7; ἐπιβάλλω τὰς χεῖρας ἐπ’ ἄροτρον ‘manum aratro (araturus) admoveo’ L. 9,62; ἐπέβαλεν τὰς χεῖρας (= ἐπεχείρησεν) κακῶσαι τινας ‘id egit ut quosdam affligeret’ A. 12,1 (Bl.; syr. ‘quibusdam manus injecit ut eos affligeret’); ἐ. τὰς χεῖρας (J. 7,30 τὴν χεῖρα) ἐπὶ τινα (Mr. 14,46 v. A. 4,3 τινί) ‘manus alci. injicio, infero’ Mt. 26,50. L. 20,19 al.; — 2) intransitive: a) superruo, irruo Mr. 4,37 [Plat. al.]; b) ×rei operam do, perpendo [ἐπιβάλλων τούτῳ ‘hoc perpendens’ MAnton. 10, 30]: ita fort. ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν ‘et hoc (verbum Jesu) perpendens plorabat’ Mr. 14,72; c) sequor [τινί Plut.]; ptc. aor. = deinde, tum [Pol. 1, 80, 1; 23, 1, 8; DSic. 13, 28 ἐπιβαλὼν ἔφη ‘tum, vel: statim dixit’]: ita Mr. 14,72 ‘tum, vel: statim flevit’, copt. vulg. syr. arm. goth. slav. ‘coepit flere’; d) ἐπιβάλλει μοί τι alqd. ad me attinet, mihi jure convenit: τὸ ἐπι-

βάλλον μέρος τῆς οὐσίας L. 15,12 [pRain. 5, 4; 11, 11 et saepe; ἀποδιδόναι τὰς ἐπιβαλλούσας τιμὰς τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν inscr. Del.: Bulletin 1892].

***ἐπι-βαρέω**, ao. ἐπεβάρησα: *degravō, onero*; metaphorice: *molesto* [τινὶ DHal. App.] τινά 1 Th. 2,9. 2 Th. 3,8; absolute: ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ ‘ne quid gravius dicam’, ne exaggerem 2 C. 2,5.*

ἐπι-βιβάζω, ao. ἐπεβίβασα: *verbum causativum ad ἐπιβαίνω* 2, q. v.: *ascendere facio alqm. v. gr. in navem* [Plat. Thuc.], in *jumentum* [LXX]: L. 10,34; 19,35. A. 23,24.*

ἐπι-βλέπω, ao. ἐπέβλεψα: *aspicio, intueor* [Plat. al.]: Ja. 2,3; ut saepe ap. LXX, *cum misericordia ac pietate in alqm. oculos conjicio* L. 1,48; 9,38 (t. r. imp. ἐπιβλέψον, t. cr. inf. ao. ἐπιβλέψαι — falso Tdf. Br. ἐπιβλεψαι); ubique seq. ἐπί τινα.*

***ἐπιβλῆμα**, ματος, τό (ἐπιβάλλω) *id quod superponitur*, ut operculum, stramentum ets. [Plut. Athen.], velum mulieris [Is. 3,20]; in NT Mt. 9,16. Mr. 2,21. L. 5,36 *assumentum*, lacinia scissurae vestis super-assuta. [Moëris]*

ἐπι-βοάω *acclamo* A. 25,24 r. Br. c. acc. c. inf. [Hom. Hdt. ss.]*

ἐπι-βουλή, ḥς, ḥ = βουλὴ ἐπί τινα *consilium contra alqm. initum, insidia* A. 9,24; 20,3,19; 23,30.*

***ἐπι-γαμβρεύω**, ft. -εύσω (*γαμβρός* ‘af-finis’, in specie ‘gener, socer, sororis maritus, conjugis frater’, quin etiam nonnusquam ‘sponsus’; v. Passow, Pape, Bailly) 1) *sum vel fio alicujus γαμβρός*, i. e. pro contextu, *gener vel socer* [Gen. 34,9. 1 Sam. 18,22. 1 Mach. 10,54 al.]. — 2) *cum fratribus defuncti uxore viduā matrimonium ineo*: γυναῖκα Mt. 22,24, ut Gen. 38,8 v. l.; cfr. Deut. 25,5.*

ἐπίγειος 2. (ἐπὶ γῆς) *in terra exsistens, terrester, terrenus*; οἱ ἐπίγειοι ‘terrae incolae’ Ph. 2,10; *σώματα ἐ.* (opp. ἐπουράνια, cfr. σῶμα 2) 1 C. 15,40; ḥ ἐ. ἡμῶν οἰκία sc. *corpus mortale* 2 C. 5,1; — *humana sapientia est ἐπίγειος*, quia ad supernatura, caelestia, divina non assurgit, Ja. 3,15; τὰ ἐ. φρονεῦν Ph. 3,19; J. 3,12 τὰ ἐπίγεια sunt ipsa illa mysteria regenerationis supernaturalis de quibus Jesus modo dixerat, utpote quae in terra in hac nostra vita mortali fiunt — opp. τὰ ἐπου-

ράνια, altiora mysteria Ss. Trinitatis, visionis beatificae ets. [Plat.]*

ἐπι-γίνομαι, ao. ἐπεγενόμην: 1) *insuper seu postea fio*. — 2) *tempestas, ventus* ets. *oboritur* A. 28,13 [ὑετός, πνεῦμα ets. Thuc.].*

ἐπι-γινώσκω, ft. -γινώσκαι, ao. -έγνων, pf. -έγγωνα, ao. -εγνώσθην: 1) *agnosco; alqm. vel alqd. cuius jam antea notitiam habui nunc ubi in conspectum cadit, memoria duce, agnosco*: τινά L. 24,16,31; τὶ A. 12,14; 27,39; τινὰ δτὶ A. 3,10; 4,13 (h. ll. ἦν, ἦσαν = ‘fuerat, fuerant’, Bl. § 57, 6); δτὶ A. 28,1. [Od. 24, 217; Gen. 37,33] — 2)

ita ut a verbo simplici parum differat: ἐπιγινώσκειν *scire, novisse, ἐπιγνῶναι cognoscere, intellegere, comperire* ets.; τινὰ ἀπό τινος Mt. 7,16,20; τὶ Mr. 5,30. L. 1,4; 5,22. A. 22,24; 23,28; 24,8,11. 2 C. 1,13. C. 1,6; δτὶ Mr. 2,8. L. 1,22; 7,37; 23,7. A. 19,34; 22,29; absolute A. 9,30; 25,10. [Xen. Pol.] — 3) in NT potissimum de cognitione ordinis ethicī, religiosi, supernaturalis revelationis, deque cognitione ipsius Dei, et censem praefixo ἐπι- exprimi *claram cognitionem: clare cognosco, perfecte cognosco*; τὸν Υἱόν, τὸν Πατέρα Mt. 11,27; τὶ R. 1,32. 1 C. 14,37. 1 T. 4,3. 2 P. 2,21; τινά qualis alqs. sit cognosco, honorifice agnosco 1 C. 16,18. 2 C. 6,9; τότε ἐπιγνώσκαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην ‘tum cognoscam eo modo quo ipse (a Deo) cognitus sum’ 1 C. 13,12, ubi opp. γινώσκειν ἐκ μέρους.

ἐπίγνωσις, εως, ḥ ↓ *cognitio*, et quidem ut censem, *cognitio accurrior ac profundior*; c. gen. obj. R. 3,20. Phm. 6 al.; in NT max. de ea cognitione qua Deum, Christum, veritates religionis christianaes ets. cognoscimus: Deum, Christum E. 1,17; 4,13. C. 1,10. 2 P. 1,2 s., 8, τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐ. R. 1,28, alia C. 1,9. 1 T. 2,4. 2 T. 2,25; 3,7. T. 1,1. H. 10,26; hinc ἐπίγνωσις est quaedam virtus qua Christiani ornati esse debent, R. 10,2. Ph. 1,9. C. 3,10. (Vulg. vertit ‘agnitio, cognitio, scientia, notitia’).*

ἐπιγραφή, ḥς, ḥ ↓ *superscriptio, inscriptione* Mt. 22,20. Mr. 12,16. L. 20,24; 23,38; c. gen. obj. ἐ. τῆς αἰτίας (v. αἰτία 2 b) Mr. 15,26.*

ἐπι-γράφω, ft. -γράψω, pf. P. -γέγραμμαι: *superscribo, inscribo*; proprie: Mr. 15,26. L. 23,38 He. A. 17,23. Ap. 21,12; transl.

de re menti alte infigenda H. 8,10; 10,16, | δι-ορθόμαι, ao. ἐπιδιώρθωσα, med. -σά-
cfr. Prov. 7,3.* μην: *insuper ordino seu corrigo*, nempe
quae adhuc ordinanda seu corrigenda sunt:
T. 1,5. [inserr., scr. eccl.]¹

ἐπι-δείκνυμι (ptc. -κνύς A. 18,28, ptc. M. -κνύμενος A. 9,39), ao. ἐπέδειξα: 1) *mon-
stro, ostendo*; τι τινι Mt. 22,19; 24,1. L. 17,14; 20,24 r.; 24,40 r.; ἐ. σημεῖον patro miraculum Mt. 16,1; med.: *aliquid meum vel in me ostendo; χιτῶνας* fort. quibus ipsae tunc ipsum indutae erant, A. 9,39.

— 2) transl.: *demonstro, rei veritatem ac certitudinem argumentis probo*; τι H. 6,17; seq. acc. c. inf. A. 18,28. — NB. Plerumque hoc verbo denotatur, rem monstrari considerandam, examinandam, approbadam ets.*

ἐπι-δέκμοι *insuper, ad alios jam receptos vel praesentes, recipio* [Hdt.], et generatim: *recipio* alqm. hospitio ets. [Pol.]; 3 J. 10 de fratribus in itinere hospitio recipiendis; probabiliter etiam versus 9, quia Johannes id quod Diotrepheus fratribus (ab apostolo illuc missis vel commendatis) non facit, tamquam sibi non factum considerans scribere potuit οὐχ ἐπιδέχεται ἡμᾶς ‘nos non recipit’; alii v. 9 explicant: ‘nos’ i. e. nostram epistulam nostraque mandata ‘non admittit’, repudiat.*

ἐπιδημέω (ἐπί-δημος) 1) *in patria dego*; opp. ἀποδημέω [Thuc. Xen. Plat.]; etiam: *per populum grassor, de morbis*. [Hippocr.] — 2) *alicubi peregrinus commoror* [Plat. Xen.]: A. 17,21; de Romanis qui per tempus festum Hierosolymis versabantur A. 2,10.*

τέπι-δια-τάσσομαι *insuper constituo, iis quae ante constituta sunt alqd. addo, constitutionem priorem additamentis demuto*; G. 3,15 absolute; integra phrasis esset: τῇ διαθήκῃ ἐ. τι ‘testamento adjicit alqd.’ [ἐ. τῷ τῇ καινῇ διαθήκῃ λόγῳ Aster. Urb., M 10, 145 a]¹

ἐπι-δίδωμι, ft. -δώσω, ao. -έδωκα, ao. P. -εδόθην: 1) *manui porrectae accipientis superponens* (ἐπι- b) *do, porrigo, trado*; τι A. 15,30; τι τινι Mr. 7,9 s. L. 4,17; 11,11 s.; 24,30,42. J. 13,26 r. He. Br. — 2) intransitive: *me trado, me dedo* [εἰς τρυφήν Athen. 525 e]: ἐπιδόντες ἐφερόμεθα ‘tradidimus nos (vento flanti) et ferebamur’, vulg. ‘datā nave flatibus f.’ A. 27,15 [cfr. ἐ. ἔαυτὸν τῇ πνεούσῃ Len. Herm. 28].*

† **ἐπι-δι-ορθόω** (Lachm.) et med. **ἐπι-**

δι-ορθόμαι, ao. ἐπιδιώρθωσα, med. -σά- μην: *insuper ordino seu corrigo*, nempe quae adhuc ordinanda seu corrigenda sunt: T. 1,5. [inserr., scr. eccl.]¹

ἐπι-δύω *super* alqm. vel alqd. *occido*; δ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ (τῷ) παροργισμῷ θυμῶν ‘sol super iram vestram ne occidat’, i. e. ira ne duret usque ad solis occasum E. 4,26. [Il. 2, 413; LXX.]¹

ἐπιείκεια (falso WH. -ία), ας, ἡ + ‘ea virtus quae, summo justitiae rigore seposito, id quod aequum est (δ ἔοικεν, τὸ εἰκός) prosequitur ac proin severitati opponitur’ (Cornely in 2 C. 10,1; cf. Aristot. eth. Nic. 5, 14; eth. m. 2, 1 al.): *clementia, aequitas* A. 24,4. 2 C. 10,1. [Thuc. Plat.]*

ἐπιεικής 2. *virtute ἐπιεικείας* (de qua cfr. art. *praeeditus*) *praeditus vel ei consenteus*: *clemens, aequus, ad indulgendum pronus*, ap. Arist. eth. m. 2, 1 definitur ἐλαττωτικὸς τῶν δικαίων τῶν κατὰ νόμον i. e. ‘mitigans justitiae rigorem in iis quae a lege exiguntur’; in NT occurrit cum synonymis ἄμαχος 1 T. 3,3. T. 3,2, ἀγαθός 1 P. 2,18, εἰρηνικός Ja. 3,17; substantive τὸ ἐπιεικές = ἡ ἐπιεικεία Ph. 4,5 (vulg. minus bene: «modestia»).*

ἐπι-δητέω, ao. ἐπεζήτησα; proprie: 1) *insuper quaero* [Hdt. ss.]. — 2) correl. ad ἐφ-ευρίσκω (ἐπι- e): *requiro, quaero* a) proprie: *aliquem quaero* L. 4,42 cr. A. 12,19. — b) *aliquid cupio, appeto, rei acquirendae operam do*: τι Mt. 6,32. L. 12,30. A. 19,39. R. 11,7. Ph. 4,17. H. 11,14; 13, 14; seq. inf. A. 13,7 [Pol. 3, 57, 7]. — c) alqd. *miki dari postulo*: *σημεῖον* Mt. 12,39; 16,4. Mr. 8,12 r. L. 11,29 r. [τὶ παρά τινος 1 Mach. 7,13. Theophr.]*

✗ **ἐπιθανάτιος** 2. (θάνατος) *ad mortem destinatus, capit is damnatus* 1 C. 4,9. [DHal. 7, 35]¹

ἐπιθεσις, εως, ἡ (ἐπιτίθημι) + *superpositio, impositio*; seq. gen. obj. (τῶν) *χειρῶν* 1 T. 4,14. 2 T. 1,6 de sacramento Ordinis, A. 8,18 et prob. H. 6,2 de sacramento Confirmationis. [Plut.; a med. ἐπιτίθεμαι ap. Plat. Xen. = ‘aggressio, incursio hostium’; ap. DSic. LXX = ‘conjuratio’].*

ἐπιθυμέω, ft. ἐπιθυμήσω, ao. ἐπεθύμησα (habeo τὸν θυμὸν directum ἐπὶ versus alqd.): *cupio, desidero, et quidem potissimum illa rei cupido designatur*

qualis ex ipsa hominis natura corporea oritur, ut cupiditas ventris ac veneris; unde saepe, sed non semper, objectum verbi est res prava (cfr. Schmidt 145, 3): de eo qui cupiditas famem explere L. 15,16; 16,21, libidini indulgere Mt. 5,28 (*πρὸς τό ‘adeo ut’*; v. πρός III 2 b), alia peccata committere R. 7,7; 13,9. 1 C. 10,6; de aliarum rerum, etiam bonarum, desiderio Mt. 13,17. L. 17,22. A. 20,33. G. 5,17 (= carnis et spiritus desideria inter se adversantur). 1 T. 3,1. H. 6,11. Ja. 4,2. 1 P. 1,12. Ap. 9,6; ἐπιθυμίᾳ (dat. modi, pro hebr. inf. abs.; v. Bl. § 38, 3) ἐπεθύμησα ‘valde cupivi’ L. 22,15. — Constructum est verbum c. gen. obj. Mt. 5,28 r. A. 20,33. 1 T. 3,1, parum recte c. acc. Mt. 5,28 He. Br., c. inf. Mt. 13,17. Ap. 9,6 al.*

ἐπιθυμητής, οῦ, ὁ [†]cupitor; c. gen. obj. 1 C. 10,6. [Hdt. al.]¹

ἐπιθυμία, ας, ἡ (ἐπιθυμέω, q. v.) *cupiditas*, *desiderium*, *praesertim cupiditas voluptatum corporearum et universim rerum pravarum*, i. e. libido; sed nonnusquam, ut e contextu patet, quodlibet etiam bonum *desiderium* (Schmidt 145, 3); de prava vel saltem ad vitium prona cupiditate R. 7,7 s. C. 3,5. 1 Th. 4,5. Ja. 1,14 s. 2 P. 1,4. 1 J. 2,17; plur. vel de repetitis vel de variis cupiditatibus Mr. 4,19. R. 6,12; 13,14 (εἰς ἐ. ‘ita ut cupiditates excitentur’). G. 5,24. 1 T. 6,9. 2 T. 2,22; 3,6; 4,3. T. 2,12; 3,3. 1 P. 1,14; 2,11; 4,3. 2 P. 3,3. Ju. 16,18; genetivus voci adjectus est aut subj.: 1 P. 4,2. Ap. 18,14, itidem ubi nominatur ea pars hominis quae est velut sedes pravarum cupiditatum: ἐ. τῶν καρδιῶν R. 1,24, (τῆς) σαρκός E. 2,3. 2 P. 2,18. 1 J. 2,16, τῶν δοφθαλμῶν 1 J. 2,16; aut est genet. obj. ἐ. μιασμοῦ 2 P. 2,10, aut gen. qual. ἐ. τῆς ἀπάτης E. 4,22; metonymice in ποιεῖν τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς δύων ‘facere ea quae cupiditer pater v.’ J. 8,44 et τελέσαι ἐπιθυμίαν σαρκός ‘perficere id quod cupiditer caro’ G. 5,16; — de bono desiderio 1 Th. 2,17; de L. 22,15 v. art. ἐπιθυμέω; τὴν ἐ. ἔχειν εἰς τὸ seq. inf. ‘desiderium suum habere directum versus alqd.’ Ph. 1,23.*

ἐπι-καθίζω, ao. ἐπεκάθισα: 1) *supra sedere facio* Mt. 21,7 Br. Bez. Elz. [Hippocr. 838 c; Ez. 32,4.] — 2) *supra sedeo, insideo* Mt. 21,7. [LXX. Pol. Plut.]¹

ἐπι-καλέω: I. verbum act. cum passivo ἐπικαλοῦμαι, pf. P. ἐπικέκλημαι, ao. P. ἐπεκλήθη: *alio insuper* (ἐπι- d) *nomine* *voco* alqm., i. e. *cognomino*, sive agitur de alio nomine proprio sive de agnomine honorifico aut contumelioso quod alci. inditur; seq. 2 accusⁱ: τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐπεκάλεσαν (cui dictioni satisfit, si supponitur eum appellatum esse cognomine ‘amicus Beelzebul’ vel simili; cf. infra ad A. 15,17. Ja. 2,7) Mt. 10,25; pass. Mt. 10,3 r. L. 22,3 r. A. 1,23; 4,36; 10,5, 18,32; 11,13; 12,12,25; 15,22 r. H. 11,16 (agitur de Jahvis cognomine Ex. 3,15 ‘Deus patrum vestrorum, Deus Abraham, D. Isaac et D. Jacob’); huc pertinet A. 15,17 ἐφ’ οὓς ἐπικέκληται τὸ δνομά μου ἐπ’ αὐτούς ‘(super quos =) quibus impositum est cognominis loco nomen meum’, sc. quia gentiles ad Deum conversi habent cognomen ‘populus Dei’; it. Ja. 2,7, quia iis ad quos apostolus scribit habent cognomen ‘Christiani’ vel ‘servi Christi’ (sim. Jer. 14,9. Am. 9,12. 2 Chr. 7,14). [Xen. Plat. pap.] — II. verbum med. ἐπικαλοῦμαι, ft. ἐπικαλέσομαι, ao. ἐπεκάλεσάμην, pf. ἐπικέκλημαι: *ad me* (ἐπι- f) *voco, in auxilium voco, invoco* etc.; 1) sensu forensi: *appello, provoco ad judicem superiorem*: τινά A. 25,11 s., 25; 26,32; 28,19; ad instar verborum postulandi jungitur A. 25,21 cum acc^o et infinitivo ‘cum appellasset (et petisset) ut servaretur’. [Plut.] — 2) *Deum ut mihi succurrat invoco* [Hdt. ss.]: abs. A. 7,59 sc. Jesum; τινά R. 10,12. 2 T. 2,22; ἐπιχ. τινὰ πατέρα ‘alqm. tanquam patrem invocare’ sc. dicendo: *Pater noster* etc. 1 P. 1,17 (hīc sunt qui explicent ‘alqm. sibi patrem [= suum patrem] cognominare seu appellare’); per circumlocutionem dic. ἐπικαλεῖσθαι τὸ δνομά τινος (cfr. δνομά II) ‘alqm. ut Deum invocare’ A. 2,21; 9,14,21; 22,16. R. 10,13,14 (εἰς δν = ‘eum, in quem’). 1 C. 1,2. Adverte in plerisque his locis ‘invocationis’ mentionem fieri ut actionis, quā quis eum quem invocat agnoscit esse Deum atque adorat, ita ut v. gr. 1 C. 1,2 bene explicari possit ‘cum omnibus qui dominum nostrum J. Christum ut Deum colunt’; — ἐπικαλοῦμαι τὸν Θεὸν μάρτυρα ‘Deum testem invoco’ 2 C. 1,23 [it. Plat.], seq. ἐπι‘contra’ [inscr. ἐπικαλοῦμαι τὸν Θεὸν

. . . ἐπὶ τοὺς φονεύσαντας etc.; LvO. 306].

***ἐπικάλυμμα**, μματος, τό ↓ *id quo alqd. supertegitur, tegumentum; metaphorice, cum genet. rei tectae: ἐ. τῆς κακίας ‘velamentum malitiae’, i. e. praetextus 1 P. 2,16. [Aristot., Menander]*¹

ἐπι-καλύπτω, ao. P. ἐπεκαλύφθην: *super-tego, obtego; metaphorice de condonato peccato R. 4,7 e Ps. 31,1. [Hsd. ss.]*¹

***ἐπικατάρατος** 2. (*ἐπι-κατ-αράομαι ‘exsecrator, maledico’) *exsecratus, vulg. maledictus, maledicto divino obnoxius J. 7,49 r. Br. G. 3,10,13. [LXX; CIGr. 2664]*¹

ἐπι-κειμαι 1) *superjaceo, superpositus sum J. 21,9, sc. super prunas; ἐπὶ τινὶ J. 11,38. — 2) metaphorice: a) de re quae alci. mandati atque obligationis loco *imposita est: ἀνάγκη μοι ἐπίκειται ‘obligatio (evangelii praedicandi) mihi imposta est’ 1 C. 9,16; H. 9,10. [de poenis lege impositis Hdt. al.] — b) *incumbo, insto, urgeo τινὶ: de hominum turba L. 5,1; de hominibus clamore, ut alqd. obtineant, urgentibus L. 23,23 [Hdt.]; de tempestate A. 27,20.***

ἐπι-κέλλω, ao. *†ἐπέκειλα [Od. 9, 148 ἐπέκελσα]: super arenam littoris pello navel, appello; A. 27,41 cr.*¹

Ἐπικούρειος, ου, δ (non -ριος! v. Bl. § 3,2) *Epicureus, Epicuri asseclla A. 17,18.*¹

ἐπικουρία, ας, ἡ (*ἐπικουρέω ‘auxiliōr’ auxilium A. 26,22.*¹)

ἐπι-κρίνω, ao. *ἐπέκρινα: adjudico, sententiam ultimam in causa fero; A. 23,24 seq. acc. c. inf. [Plat. Dem. al.]*¹

ἐπι-λαμβάνω *comprehendo, apprehendo* etc.; — med. **ἐπι-λαμβάνομαι**, ao. *ἐπελαβόμην: 1) manu apprehendo; seq. genet. ἐπελάβετο αὐτοῦ Mt. 14,31; L. 9,47; 23,26 r. A. 17,19; 21,30,33; seq. genet. et personae et partis apprehensae Mr. 8,23. A. 23,19. H. 8,9; seq. acc. L. 23,26 cr. (A. 9,27; 16,19; 18,17 accus. ad verbum finitum quod sequitur referri potest Bl. § 36, 2 nota; cfr. L. 14,4). — 2) metaphorice: a) *re potior, rem adipiscor [ξέουσίας, ἀτελείας etc. Plat. Dem.]: 1 T. 6,12,19. — b) ἐ. τινὸς λόγου, δήματος capto alqm. in sermone, effato, accusandi causa L. 20,20, 26. — c) *†opem fero alci.: sich eines annehmen: ita H. 2,16 sec. interpretationem communem [cfr. ἀντιλαμβάνομαι 3 et Jer.***

38(31),32. Mt. 14,31]. — d) *redarguo, reprehendo* [Xen. Plat. Isocr.]: *τοῦ δήματος L. 20,26 WH.**

ἐπι-λανθάνομαι, ao. *ἐπελαθόμην, pf. ἐπιλέλησμαι: 1) obliviscor; seq. quaest. indir. Ja. 1,24; seq. inf. Mt. 16,5. Mr. 8,14. — 2) impropre non curo, neglego τινός H. 6,10; 13,2,16, τὶ [rarius ita ap. profanos] Ph. 3,13; — ἐπιλελησμένος passive L. 12,6 [Is. 23,16; Kühner³ III p. 120].**

ἐπι-λέγω 1) *insuper dico. [Hdt.] — 2) alio nomine voco, cognomino [Plat. leg. 700 b]; J. 5,2 pass. fere = nominari, nomen habere, quia nomen est piscinae ita adventicium (ἐπι-) ut cognomen homini. — 3) adlego; med., aor. ἐπελεξάμην mihi (socium ets.) adlego, eligo A. 15,40. [Hdt. ss.]*¹

ἐπι-λείπω, ft. *·ψω: deficio, desum: ἐ. με δ χρόνος H. 11,32 [Isocr. 4 a].*¹

†ἐπι-λείγω (ἐπι- supra, in superficie) *lambo, lingo; τὶ L. 16,21 cr. [Longus]¹*

***ἐπιλησμονή**, ḥς, ἡ (*ἐπιλανθάνομαι*) *vitiūm ejus qui facile obliviscitur, obliviousitas ut ita dicam; ἀχροατὴς ἐπιλησμονῆς (gen. qual.) ‘auditor oblivious, neglegens’ Ja. 1,25. [Sir. 11,27]*¹

ἐπίλοιπος 2. vel 3. (*ἐπιλείπομαι ‘resto, reliquus sum’ qui superest vel restat, reliquus* 1 P. 4,2. [Hdt. Pind. ss.]¹

ἐπίλυσις, εως, ἡ ↓ *solutio; 1) i. q. liberatio. — 2) † i. q. rei obscurae dilucidatio, interpretatio [Aq. Gen. 40,8; SEMp.]; 2 P. 1,20 πᾶσα προφητεία γραφῆς (= omnis prophetia in SScr^a contenta) ἴδιας ἐπιλύσεως (gen. qual., de quo v. Winer⁷ § 30, 5 c) οὐ γίνεται = ‘non fit ita ut ea sit propria (i. e. ab ipso vate suopte ingenio excogitata) dilucidatio (sc. rerum futurarum)’; de aliis variis h. l. expositionibus v. Hundhausen.¹*

ἐπι-λύω, ft. P. *ἐπιλυθήσομαι: resolvo, germ. auf-lösen; — sensu transl.: **rem obscuram dilucido, interpretor* [Philo, Athen.] Mr. 4,34; rem difficilem enodo, extrico, expedio A. 19,39.*¹

ἐπι-μαρτυρέω *ad alqd. testimonium dico, attestor; seq. acc. c. inf. 1 P. 5,12. [Plat. al.]*¹

ἐπιμέλεια, ας, ἡ (*ἐπιμελής*) *cura personae vel rei [Xen. al.]; ἐπιμελείας τυχεῖν alcs., ut amicorum, ‘curâ frui, curari’, germ. ‘sich pflegen lassen’ A. 27,3.*¹

ἐπι-μελέομαι, ft. ἐπιμελήσομαι, aο. ἐπεμελήθην: *curo, curam gero*; seq. genet. L. 10,34 s. 1 T. 3,5.*

ἐπιμελῶς adv. (ἐπιμελής cui alqd. *cūrae est*) *studiose, diligenter* L. 15,8. [Plat.]¹

ἐπι-μένω, ft. -μενῶ, aο. -έμεινα: 1) *amplius s. diutius maneo* (ἐπι- d) et univer- sim: *maneo, permaneo*; a) *alicubi maneo*; seq. ἐν 1 C. 16,8, πρός τινα ‘apud alqm.’ 1 C. 16,7. G. 1,18, παρά τινι A. 28,14 cr. (t. r. ἐπί), αὐτοῦ ‘ibi’ A. 15,34; 21,4; abs. A. 21,10; add. accus. durationis A. 10,48; 28,12,14. 1 C. 16,7; ἐν τῇ σαρκὶ trop. = ‘inter vivos’ Ph. 1,24 r. He. Br. — b) *+persevero, pergo*; seq. ptc. praes.: ἐπέμενον ἔρωτῶντες αὐτόν ‘eum interrogare pergebant’ J. 8,7; A. 12,16. — 2) **ἐπι-μένω τινί** = μένω ἐπί τινι *in alga. re maneo, persevero*: τῇ ἀμαρτίᾳ ‘in peccato permanere’ i. e. pergere indulgere pravae concupiscentiae R. 6,1; A. 13,43 r. R. 11,22 (i. e. si ex tua parte facis ut Deus in te benignus esse perget), 23. Ph. 1,24 v. C. 1,23. 1 T. 4,16. [ταῖς σπουδαῖς Xen.]*

ἐπι-νεύω, aor. ἐπένευσα: *adnuo*, quod est signum assentientis; A. 18,20. [Hom. ss.]¹

ἐπίνοια, ας, ἡ (ἐπι-νοέω mentem, νοῦν, versus alqd. *dirigo, cogito*) *cogitatio* [Thuc. al.]; pro contextu i. q. *animi propositum, intentio* A. 8,22 [Pol. 1, 20, 12].¹

ἐπιορκέω, ft. ἡσω ↓ 1) *pejero, mendaciter juro* [Hom. ss. pap.]. — 2) *quod me facturum juravi non praesto, sacramentum dictum violo* [Chrysipp. ap. Stob. 196, 15; Hdn. 3, 6, 16; 1 Esdr. (apocr.) 1,48?]: — alterutro sensu Mt. 5,33.¹

ἐπιορκος 2. (ἐπί ‘contra’, δρκος) *perjurus*; a) de rebus: *falso jurejurando affirmatus, falsus* [Hom. ss.]. — b) de hominibus: *qui mendaciter juravit aut iurandum violavit, perjurus* 1 T. 1,10. [Hsd. ss.]¹

ἐπιοῦσα, ης, ἡ sc. ἡμέρα v. ἐπ-ειμι.

†**ἐπιούσιος** adj.: Mt. 6,11. L. 11,3 pre- cantes petere jubemur τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον vulg. «panem nostrum *super-substantiale* (Mt.), *cotidianum* (L.)»; de etymologia ac vi vocabuli non certo con- stat. — 1) Ad analogiam adjectivorum ἐφημέριος, ἐπιμήνιος, ἐπετήσιος ets. (‘ad diem, mensem, annum sufficiens; tamdiu durans’) explicari potest ἐπὶ τῇ ἰοῦσαν

sc. ἡμέραν *ad diem venientem s. incipientem pertinens aut sufficiens* [ἰέναι de tempore = modo instare, statim futurum esse: Od. 2, 89; Bailly εἶμι I 3]. — 2) Si vox derivatur a) ab ἡ ἐπιοῦσα sc. ἡμέρα, prout haec est aut ‘dies insequens, posterus, crastinus’ [exempla v. in ἐπ-ειμι] aut ‘dies modo nunc incipiens’ [Plat. Crito p. 44 a], aut petimus ‘panem *crastinum*’ i. e. ad diem *crastinum* pertinentem vel suffici- tem (*crastinum* panem petimus, ut securi vivamus neve ad inanes sollicitudines — Mt. 6,31 vetitas — delabatur; nec immodesta est petitio panis *crastini*: nam ut secundum Psalm. Salomonis 5,15 est signum parcitatis, si quis egeno solum ad diem posterum providet, ita est signum modestiae a largissimo ac ditissimo Deo non petere nisi panem *crastinum*: ita Zenner, Zeitschr. f. kath. Theol. 1893 p. 174) — aut petimus mane *panem eius diei quem incipimus s. hodiernum*; — b) sin derivatur ab τὸ ἐπιόν ‘tempus (proxime) instans’ [Eur. fr. 1058 = δ ἐπιών χρόνος Xen. Plat.; cfr. ἔκούσιος, ab ἔκών], petimus panem *temporis (proxime) instantis*. Fortasse dici potest, textui Matthei (δός, σήμερον) magis congruere explicationem 2 a, Lucae (δίδου, τὸ καθ’ ἡμέραν) magis 2 b. — 3) Minus bene explicatum est: ab ἐπί et οὐσίᾳ, aut a) *ad substantiam vel sustentationem pertinens aut b) supersubstantialis, supernaturalis* (elisio in praepositione vix potuit omitti). Cfr. Knabenbauer in Mt. l. c. — 4) *Interpretationes veterum versionum*: a) Syr. ‘panem necessitatis’ i. e. nobis necessarium; codex Cureton. et in. Mt. Lewisianus ‘panem perpetuum’ i. e. qui cotidie renovatur nec unquam deficit [est idem terminus quo alibi panes propositionis appellantur; 2 Mach. 1,8 pro solo ἄρτους tres codices Sergii habere dicuntur ἄρτους ἐπιούσιους — agitur de panibus propositionis]; evan- gel. Hieros. ‘panem divitiarum, opimum’. — b) Itala ‘cotidianum’. — c) Coptus ‘panem nostrum *crastinum*’ (L.) vel ‘futurum’ (L.). — d) Gothus Mt. ‘perpetuum’ (cfr. 4 a); itidem Armenus. — e) Aethiops ‘cibum cuiusque nostri diei’. — f) Slavo ‘p. n. *supersubstantiale*’. — g) evgl. Hebraeorum, teste Hieronymo, ‘p. n. *crastinum*’ (Ῥῆμα).*

ἐπι-πίπτω, ao. -έπεσον, hell. -έπεσα (R. 15,3 cr.), pf. -πέπτωκα: *supercado, irruo* [Hdt. Xen. al.]. In NT a) *cum quodam impetu ad alqm. accedo, irruo in alqm. τινὶ Mr. 3,10; similiter: ἐ. ἐπὶ τὸν τράχηλόν τινος L. 15,20. A. 20,37 (Gen. 45,14) de amplexantibus; — b) mensae accubans (cfr. ἀναπίπτω) *reclino me super alqd.*: ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰ. J. 13,25 (nWH.); *incumbo super alqm. τινὶ A. 20,10; — c) irruere in alqm. ἐπὶ τινα, invadere alqm.* dicuntur quidam mentis aut corporis statūs subito orientes, φόβος L. 1,12. A. 19,17; ib. 10, 10r.; 13,11r.; porro opprobria R. 15,3 e Ps. 68,10; — d) *Spiritus S. dicitur delabi in alqm. ἐπὶ τινα A. 10,44; 11,15; A. 8,16 οὐδέπω ἡν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός sc. τὸ ἄγιον Πνεῦμα, ubi adverte ptcō pf̄ enuntiari statum jam permanentem delapsi aliquando Sp. S., fere = 'nemodum eorum habebat Sp. S. super se delapsum'.**

ἐπι-πλήσσω, ao. ἐπέπληξα: 1) *verber infligo*. [Il. 10, 500] — 2) metaphorice: *invehor in alqm., dure increpo; τινὶ 1 T. 5,1. [Il. 12, 211; Plat.]¹*

ἐπι-ποθέω, ao. ἐπεπόθησα: *versus alqd. desiderio feror, desidero, cupio; τὶ 1 P. 2,2; τινά = habere aut videre alqm., cum alqo. esse vel, utcunque possum, cum alqo. absente commercium habere cupio* 2 C. 9,14. Ph. 1,8; 2,26; seq. inf. R. 1,11. 2 C. 5,2. Ph. 2,26 WH. He. 1 Th. 3,6. 2 T. 1,4; fort. absolute Ja. 4,5, cfr. art. φθόνος. — NB. Nusquam, ne Ps. 118,131 quidem, simpli- citer valet 'ardenter amo'. [Hdt. ss.]*

†ἐπιπόθησις, εως, ἡ ↑ *desiderium*; sc. apostolum Paulum apud se videndi 2 C. 7,7 (ὑμῶν genet. subj.), 11. [Aq., Clem. Alex.]¹

†ἐπιπόθητος 2. *desideratus, in quem animus meus desiderio (eum videndi, allo- quandi ets.) fertur* Ph. 4,1. [Clem. Rom. Barn.]¹

†ἐπιποθία, ας, ἡ (ἐπιποθέω) *desiderium*; seq. genet. inf. R. 15,28.¹

×ἐπι-πορεύομαι *proficiscor aliquo; πρός τινα* L. 8,4. [Pol.]¹

†ἐπι-ράπτω (t. cr.) *scriptio vulgaris*, cfr. Mayser p. 212 = **ἐπι-ρράπτω** (t. r.) *adsuo, insuo* Mr. 2,21.¹

ἐπι-ρίπτω (t. cr.) *scriptio vulgaris = ἐπι-ρρίπτω superjacio, superimpono; τὶ ἐπὶ τι L. 19,35 [Hom. ss.]; metaph. alqd. als.*

*curae ac providentiae committo: τὴν μέ- riμναν ύμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν sc. Θεόν 1 P. 5,7 e Ps. 54,23.**

ἐπίσημος 2. (σῆμα signum) 1) *insigni- tus, cui signum impressum vel inscriptum est, ut nummus, donarium votivum ets.* [Hdt. Thuc.] — 2) metaph. *insignis, cele- ber, idque in utramque partem: a) illu- stris, magni aestimatus; ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις R. 16,7 (ἐν III 1 in fine); b) famosus, infamis: δέσμιος ἐ. Mt. 27,16. [Hdt. tragg. Plut.]**

ἐπισιτισμός, οῦ, δ (ἐπι-σιτίζομαι 'provi- deo mihi frumentum') 1) *frumentatio, ali- mentorum advectio. — 2) transl.: ipsa ali- menta, cibaria* L. 9,12. [Xen. an. 7, 1, 9]¹

ἐπι-συέπτομαι, ao. ἐπεσκεψάμην: *inspi- cio, inviso homines vel res* [Xen. Plat. al.]; LXX maxime = γρψ 'oculis lustro; inspicio; aspicio aut cujus miserear (Ruth 1,6), aut quem puniam (Ps. 58,6), aut quem aliis praeficiendum eligam (Num. 27,16). — In NT 1) *alqm. inviso*, ut miseros solandi ac juvandi causa: Mt. 25,36, 43. Ja. 1,27; *inviso eos quorum mea in- terest* A. 7,23; 15,36. — 2) de Deo: *cum misericordia respicio quibus auxilier seu provideam; τινά L. 1,78; 7,16. H. 2,6 e Ps. 8,5; sic inservire potest, ut latine dignor, honorificae circumscriptio verbi simplicis: ἐπεσκέψατο λαβεῖν λαόν 'dignatus est sumere plebem' A. 15,14; ἐπ. καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν L. 1,68. — 3) *circumspicio quem eligam: τινά A. 6,3.***

ἐπι-σκευάζω *apparo, praeparo, nonnu- quam i. q. reparo* [Xen. Thuc.]; — med., ao. ἐπεσκευασάμην; a) *mihi apparo* alqd. [iidem]; b) *absolute: + me seu meas res apparo* A. 21,15 cr., sc. ad longius iter.¹

×ἐπι-σηηρώω, ao. ἐπεσκήνωσα: *tentorium alicubi figo; in specie: domos expugnatae urbis occupo* [ἐ. ἐπὶ τὰς οἰκίας Pol. 4, 18, 8; c. dat. 4, 72, 1]; de virtute Christi in animo sedem figente: ἐπ' ἐμέ 2 C. 12,9.¹

ἐπι-σκιάζω, ft. ἐπισκιάσω, ao. ἐπεσκίασα: 1) *umbrām facio seu obduco, obumbro, um- brā tego: τινὶ A. 5,15 de ipsa Petri um- bra [Theophr.]. — 2) desuper contego: de nube lucida montis Thabor: αὐτοῖς Mr. 9,7, αὐτοὺς Mt. 17,5. L. 9,34 [ἐπὶ τὴν σκη- νήν Ex. 40,33, universim = 'tego, protego' Ps. 90,4 al.; alis tego Hdt. 1, 209]; —*

ut Ex. 1. c. ἐπισκιάζειν, Num. 9,22 σκιάζειν (ἡμέρα) super locum quiescere dicitur nubes, Dei praesentis signum, ita L. 1,35 virtus Dei Altissimi dicitur Mariae virginis ἐπισκιάσειν obumbratura esse: quo verbo innuitur peculiaris illa Dei praesentia atque operatio, qua futurum erat ut virgo filium conciperet.*

ἐπι-σκοπέω 1) attente ac provide inspicio, lustro, inviso, max. ea quorum mihi interest vel quorum cura mihi commissa est [v. gr. rempublicam, aegrotos, milites: Plat. Xen. Dem.; etiam deus hominem dicitur ἐπισκοπεῖν: Aristoph.]: 1 P. 5,2 r. He. Br., ubi accus. τὸ ποιμένον ad utrumque verbum aequa pertinet. — 2) mente considero ac perpendo alqd. [Plat. Xen. Aristot.]; H. 12,15, sequente μή, *specto ut ne, provide caveo ne.**

***ἐπισκοπή**, ης, ἡ (ἐπισχέπτομαι, q. v.) ap. LXX a) ‘actus vel munus inspectio’ Ex. 3,16. Num. 4,16; b) Dei ‘providentia’ Job 10,12; ‘poena’ Lev. 19,20; c) ‘exhibita ac manifestata homini aut justitia Dei per poenas inflictas, Jer. 6,15, aut misericordia per latum auxilium’, Gen. 50,24. Job 6,14; 24,13. Sap. 2,20; — inter profanos solum ap. Lcn. dial. deor. 20, 6 ‘visitatio’. — In NT 1) *visitatio*, qua Deus hominem visitat; καὶ ρὸς τῆς ἐπισκοπῆς σου (gen. obj.) ‘tempus quo te Deus visitavit’ oblatâ gratiâ, salute, veritate L. 19,44; ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς e contextu 1 P. 2,12 prob. = tempore, quo gentiles per Dei gratiam fidem Christi suscepturi sunt (de aliis interpretationibus v. Hundhausen in h. l.); de tempore 2ⁱ adventū Christi ad dijudicandos homines 1 P. 5,6 He. Br. — 2) *munus inspectiendi*: a) A. 1,20 e Ps. 108,8 = παράσημον universim = *praefectura, munus*. — b) *munus ejus qui ecclesiae praestet, episcopatus* 1 T. 3,1, quo nomine hīc munus presbyterorum includi videtur (vulg. arm. copt. goth. ‘episcopatus’, syr. مَفْعُولٌ ‘vocabulo’ 1 T. 4,14 πρεσβυτέριον redditur et etymologicē dignitas senioris designatur).*

ἐπισκοπος, ου, ὁ (ἐπισχέπτομαι) *inspector, curator, praefectus* [Hom. ss.; max. de diis qui res humanas caelitus spectant ac curant; LXX = παράσημον ‘praefectus, inspector’, Sap. 1,6 Deus dicitur cordis ‘inspector’]: Christus dicitur ὁ ποιμὴν καὶ

ἐ. τῶν ψυχῶν ‘animarum pastor ac providus *curator*’ 1 P. 2,25 (syr. arm. ‘inspector’, vulg. copt. ‘episcopus’); — hoc nomine vocantur *praesules ecclesiarum* A. 20,28. Ph. 1,1. 1 T. 3,2. T. 1,7 et quidem ita ut e contextu pateat, tam episcopos quam presbyteros illo comprehendit. (Syrus vertit in A. ‘episcopus’, alibi مَفْعُولٌ ‘senior’, Armenus in A. ‘inspector’, alibi ‘episcopus’; Gothus in 1 T. et T., Copt. et Vulg. ubique ‘episcopus’).*

ἐπι-σπάω 1) *attraho*; med. *mihi attraho*, ad me *attraho*. [Hdt. tragg. ss.] — 2) *supertraho*, med. *mihi*, sc. in *meo corpore supertraho*; 1 C. 7,18 mente supplendum est τὴν ἀκροβυστίαν ‘praeputium’, et idem significatur quod 1 Mach. 1,15 dic. ποιεῖν ἔαυτῷ ἀκροβυστίαν; cfr. Cornely in l. c., FlJ. ant. 12, 5, 1.¹

ἐπι-σπείρω, ao. ἐπέσπειρα: 1) *consero, obsero agrum*. [Hdt.] — 2) *supersero; postquam jam aliud semen jactum est, insuper sero seu intersero* alqd. [Theophr.]: Mt. 13,25 cr.¹

ἐπίσταμαι, ptc. ἐπιστάμενος: 1) *scio, calleo* alqd., *peritus sum rei*, cui multo exercitio assuevi. — 2) *intellego* sensum eorum quae dicuntur aut docentur: Mr. 14,68 c. *quaest. indir.*, 1 T. 6,4 τί. — 3) *reliquis locis NTⁱ*, ut saepe ap. Atticos, = *scio, novi, perspectum habeo*; seq. *quaest. indir.* A. 20,18. H. 11,8, ὅτι A. 15,7; 19, 25; 22,19, ὡς A. 10,28; 20,20; seq. *accus. c. ptc^o*: ὅντα σε χριτήν .. ἐπιστάμενος ‘cum judicem te esse sciām’ A. 24,10 [Xen. Soph.]; seq. περὶ τινος ‘alcs. rei gnarus sum, cum opp. οὐ λανθάνει, A. 26,26 [περὶ θεῶν Plat.]; seq. τὶ A. 18,25. Ja. 4,14, Ju. 10 *cum opp. οὐκ οἶδα*; seq. τινά A. 19,15 [ita utcunque ‘alqm. novi’ Eur. Aristoph. Plut. ‘alqs. qualis sit perspectum habeo’ Hdt.]. — NB. ἐπίσταμαι scientiam potissimum *practicam* effert, i. e. vel exercitio atque experientiā acquisitam vel quae alqm. ad alqd. agendum idoneum reddit.*

ἐπίστασις, εως, ἡ (ἐφ-ίσταμαι) 1) *accessio, accursus* [Pol. DHal.]: ἐπίστασιν ὄχλου ποιεῖν ‘efficere ut vulgus accurrit’ A. 24,12 cr.; ἡ ἐπίστασις μοι ἡ καθ’ ἡμέραν ‘cotidianus (sc. fidelium me consulentiū ets.) ad me accursus’ 2 C. 11,28 (syr. arm.); de datō μοι [qui correspondet con-

structioni ἐφίστανται μοι] cfr. Krüger § 48, 12, 4, de substituto ei apud He. Br. gen° μου ibid. § 48, 12, 6; vulg. ‘instantia mea cotidiana’). — 2) *munus seu cura* τοῦ ἐπιστάτου i. e. *antistitis* [Xen.; v. Pape, Rost, Bailly s. v.]; huc revocari posset ἡ ἐ. μου 2 C. I. c. (goth. ‘labor meus’).*

ἐπιστάτης, ου, δ (ἐφίστημι *prae*ficio, hinc ἐφέστηκα *praesum*) *praeses*, *praefectus*, *antistes* [tragg. Xen.]; ap. Lucam 5,5; 8,24, 45; 9,33,49; 17,13 Jesum alloquuntur ἐπιστάτα! cui voci apud synopticos aequivalet διδάσκαλε, κύριε, φαββεῖ (q. v.).*

ἐπι-στέλλω, αο. ἐπέστειλα: *mitto ad* alqm., v. gr. *nuntium vel mandatum*; fere *semper = scriptim nuntio, epistulam scribo, per epistulam scribo vel mando alqd. alci.* [Hdt. ss. pap.]: abs. ἐπέστειλα ὑμῖν H. 13,22; περὶ τινος de re A. 21,25; quid mandetur, indicat additum τοῦ c. inf.: τοῦ ἀπέχεσθαι = ἵνα ἀπέχωνται ‘ut abstineant’ A. 15,20 (Bl. § 71, 3).*

ἐπιστῆμαν, ον, ονος (ἐπίσταμαι) *intelligens, rei peritus* Ja. 3,13, ubi vulg. haud male vertit *disciplinatus* (*geschult*).¹

×ἐπι-στηρίζω, αο. ἐπεστήριξα: *firmo alqd. super alqd. tī τινι, stabilio, fulcio;* med. *firmiter insisto, innitor, me acclino* ets. [Arist. LXX. App. al.]; — in ordine ethico: *stabilio, confirmo, corroboro* alqm. A. 14,22; 15,32,41; 18,23 r. Br. He.*

ἐπιστολή, ḥς, ἡ (ἐπι-στέλλω) 1) *missum alci. (per nuntium) mandatum, nuntius* ets. [tragg.] — 2) *epistula, litterae, et quidem etiam pluralis dici potest de una epistula* [tragg. ss., v. *lexica*]; A. 9,2; 15,30; 22,5; 23,25,33. R. 16,22. 1 C. 16,3 (cfr. πέμπω 1), al.; τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ‘sermone epistolari’ 2 C. 10,11, it: τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς = οἷς λέγομεν δ. τ. ἐ. ‘iis quae per (hanc) epistulam dicimus’, i. e. vel docemus vel edicimus, 2 Th. 3,14 (de omissio τῷ ante διὰ v. Buttmann, p. 80; Bl. § 47, 7); συστατικαὶ -αι ‘litterae commendaticiae’ 2 C. 3,1; ib. 3,2 s. ipsi Corinthii dicuntur ἐπιστολὴ Christotōu (Christus est auctor epistulae), ἐπιστολὴ ἡμῶν sc. Pauli ac sociorum, qui eam veluti dictante Christo scripserunt.

ἐπι-στομίζω (στόμα) × *os occludo, frenis jumentum coērceo* [Philostr.]; sed jam antiquitus metaphorice = alqm. *coērceo, ad*

silentium redigo [Aristoph. Plat. Dem.]: τινά T. 1,11.¹

ἐπι-στρέψω, ft. -ψω, aor. ἐπέστρεψα, ao. P. ἐπεστράφη: *formae activae hujus verbi itidem ac mediae et in aoristo passivae sensu intransitivo usurpantur* [tragg. Hdt. ss.]: 1) sensu activo: a) *verto, con-, ad-, invertō, caput, equum, mentem* ets. — b) * *reverti facio, reduco* [Jdc. 19,3 et alibi pro hebr. בִּשְׁלַח etiam in derivatis hujus verbi significationibus]; hinc metaph. *efficio ut alqs. redeat, reduco ad Deum, ad virtutem* ets.: τινά Ja. 5,19, add. ἐκ πλάνης δόδου αὐτοῦ ib. 20, ἐπὶ Κύριον L. 1,16; ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα (cfr. Mal. 3,24; secundum mentem vatis supplendum: καὶ καρδίας τέκνων ἐπὶ πατέρας) καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων ‘ut corda patrum ac filiorum reducat ad invicem (mutuā caritate ac pace conjugat) et Deo-rebelles ad rationem sentiendi qualem justi habent’ L. 1,17. — 2) intransitive: a) *me verto, oculos caput corpus aliquo verto, respicio* ets.; a) forma act.: ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα ‘vertit se versus mortuam’ A. 9,40; A. 16,18. Ap. 1,12. [Xen. al.; primitus max. duces ἐπιστρέφειν dicuntur sc. ‘vertere’ exercitum, navem] — β) forma pass.: ἐπιστραφεὶς ‘vertit se’ Mt. 9,22 r. Br. Mr. 5,30; 8,33. J. 21,20. [Hdt. Xen. al.] — b) *me verto ad redeundum* i. e. *redeo, revertor, revenio*; a) forma act.: εἰς τὸν οἰκόν μου ἐπιστρέψω Mt. 12,44; L. 2,20 r.; 8,55; 17,4. A. 15,36. 2 P. 2,22; add. (εἰς τὰ) δπίσω Mt. 24,18. Mr. 13,16. L. 17,31. — β) forma pass.: Mt. 10,13 in metaphora: ‘salutatio vestra ad vos revertetur’, i. e. inefficax erit apprecatio pacis [cfr. Is. 45,23; 55,11]. — c) metaphorice: * *ad alqm. me convertō seu revertor* i. e. *cum algo. me reconcilio a quo abalienatus eram* [ita passim LXX = בִּשְׁלַח]; a) forma act.; dic. passim de iis qui ab infidelitate et peccato ad Deum virtutemque redunt: add. ἐπὶ τὸν Κύριον ets. A. 9,35; 11,21 (his ll. de conversione ad Christum); 14,15; 15,19: 26,20. 2 C. 3,16. 1 P. 2,25; add. *insuper termino-a-quo*: A. 26,18. 1 Th. 1,9; absolute Mt. 13,15. Mr. 4,12. L. 22,32. A. 3,19; 28,27; de *redeuntibus* ad deteriora vel mala [ita Ez. 18,24 בִּשְׁלַח] G. 4,9. 2 P. 2,21. — β) forma pass.: J. 12,40 r.* **ἐπιστροφή**, ḥς, ἡ ↑ * *conversio gentilium*

ad Deum A. 15,3. [Sir. 18,21; ap. profanos ‘inversio, reditus, animadversio’ ets.]¹

×**ἐπι-συν-άγω**, ft. -άξω, ao. -ήγαγον et -ῆξα (Mayser 369), pf. P. -ῆγμαι, ao. P. -ήχθην: 1) *insuper congrego* [Pol.]. —

2) **ad certum quendam locum* (ἐπι-) *congrego*: τινά Mt. 23,37; 24,31. Mr. 13,27. L. 13,34; pass. *ad certum locum convenio* Mr. 1,33. L. 12,1. [LXX = ἤρξῃ, ληρᾷ al.]*

×**ἐπισυναγωγή**, ᷂ς, ḥ ↑ *multitudinis ad certum quendam locum congregatio, convenitus*; de christianorum sacris conventibus H. 10,25, ubi ἔστων ‘nostrum ipsorum’ coetum opponit alieno; ἐ. ἐπὶ Χριστόν ‘ad Christum’ sc. die judicii 2 Th. 2,1. [inscr. (cfr. LvO 67); 2 Mach. 2,7]¹

†**ἐπι-συν-τρέχω** *ad certum locum* (ἐπι-) *concurro* Mr. 9,25.¹

***ἐπισύντασις**, εως, ḥ (ἐπι-συν-ίστημι ‘alqm. adduco commendandum [συνίστημι]’ Ael. v. h. 4,9; — med. ‘congregor aliquo’ DCass., ‘simul consurgo contra alqm.’ Num. 26,9 al.) — 1) ἐ. ὅχλου A. 24,12 r. *concursus vulgi seditionis* ['rebelle' Num. 16,40; Beros. ap. FlJ. Ap. 1, 20]. — 2) ḥ ἐ. μου 2 C. 11,28 r. †*accursus hominum* (fort. addendum: se mihi commendantium) *ad me.**

ἐπισφαλής 2. (σφάλλω labefacto, med.: labor) 1) *ad cadendum pronus, instabilis* [Plat. al.]. — 2) *casum seu ruinam minans, periculosus* [morbus, Hippocr.; locus, tempus, Pol.] πλοῦς A. 27,9.¹

ἐπι-ισχύω 1) *validiorem reddo* [Xen.]. — 2) *invalesco* [Theophr. DSic.]. — 3) †*insto vel persto* alqd. dicens: ἐπίσχυντο λέγοντες L. 23,5 [ita ἐπι-ισχυρίζομαι Arr. an. 5, 25, 2].¹

†**ἐπι-σωρεύω**, ft. -εύσω: *coacervo*; διδασκάλους 2 T. 4,3 i. e. multos magistros sibi procurabunt et audient. [Plut. Ath. ‘addo’].¹

×**ἐπιταγή**, ᷂ς, ḥ ↓ *injunctio, jussio, mandatum* 1 C. 7,25; κατ’ ἐπιταγήν τινος ‘jussu alcs.’ R. 16,26 (pendet a γνωρισθέντος). 1 T. 1,1. T. 1,3; κατ’ ἐπιταγήν dictio adverbialis ‘ita ut imperem, ad modum imperii’, germ. ‘befehlsweise’ 1 C. 7,6. 2 C. 8,8 [DSic. Sap.; ap. Pol. ‘res injuncta’]; T. 2,15 designari videtur *praesulis serio imperantis auctoritas ac gravitas*: μετὰ πάσης ἐπιταγῆς.*

ἐπι-τάσσω, ao. ἐπέταξα: *injungo, mando*,

impero, τινί: objectum est accus. Phm. 8, inf. Mr. 6,27 cr. (nBr.), 39. L. 8,31. A. 23,2, acc. c. inf. pass. Mr. 6,27 r. Br.; seq. or. dir. Mr. 9,25; absolute ἐ. τινί Mr. 1,27. L. 4,36; 8,25.*

ἐπι-τελέω, ft. -τελέσω, ao. -ετέλεσα:

1) *ad finem perduco, perficio* alqd. antea coeptum, *finio, absolvo*: τὶ R. 15,28. 2 C. 8,6,11 a. Ph. 1,6; abs. 2 C. 8,11 b; — ἐπιτελεῖσθε G. 3,3 a Graecis passive exponitur ‘(a magistris judaizantibus) vos ad perfectionem duci patimini’, a modernis fere sensu mediali ‘finitis’ (med. ‘in vestra re’). — 2) *aliquid* (cujuς v. gr. consilium cepi) *opere perficio, exsequor, conficio*: ίάσεις L. 13,32 r. Br., λατρείας ‘actiones liturgicas oboeo’ H. 9,6 [cl. pap.]; 2 C. 7,1. H. 8,5; — med. *ea exsequor* i. e. *subeo, tolero* quae mihi accidentunt [τὰ τοῦ γήρως ‘aerumnas senectutis’ Xen., θάνατον id., χρίσιν ‘sententiam judiciale’ Plat.]: ita secundum quosdam 1 P. 5,9 εἰδότες τὰ αὐτὰ τῇ ὑπῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι ‘scitis enim, vos eadem ac vestros fratres tolerare’. — 3) ἐπιτελῶ τί τινι alicui alqd. (*boni aut mali*) *tribuo, praesto, irrogo* [promissa Thuc. 1, 138; poenam, Plat.; tributum, Hdt.]: ita, ut videtur, passive 1 P. 5,9 ‘scitis enim, eadem (quae vos patimini) vestris fratribus subeunda attribui’ sc. a Deo.*

ἐπιτήδειος 3. et 2. 1) *aptus, idoneus*.

— 2) *necessarius*: τὰ ἐ. ‘res ad victum necessariae’ [Hdt. 2, 174; Thuc. 2, 23 al.]: add. τοῦ σώματος Ja. 2,16.¹

ἐπι-τίθημι, ft. ἐπιθήσω, ao. ἐπέθηκα, ao. P. ἐπετέθην (impf. 3. pl. ἐπετίθουν Bl. § 23, 3) 1) *superpono, impono*, proprie vel cum facilis metaphora: τί τινι L. 23,26. J. 19,2, pass. A. 15,28; τὶ ἐπί τινος Mt. 21,7 cr. L. 8,16 r.; τὶ ἐπί τινα (τινα) Mt. 23,4. L. 15,5. J. 9,15. A. 15,10; 28,3. Ap. 1,17 r.; τὶ ἐπάνω τινός Mt. 21,7 r.; 27,37; de manuum impositione fieri solita, ubi conferatur aliqua gratia, dic. ἐπιτίθημι ἐπί τινα τὴν χεῖρα Mt. 9,18, τὰς χεῖρας Mr. 8,25 (nWH.); 16,18. A. 8,17; 9,17, ἐπιτ. τινὶ τὴν χεῖρα Mr. 7,32, reliquis locis τὰς χεῖρας, v. infra; ἐπιθεῖναι πληγάς τινι L. 10,30 ‘verbera infligere’, Ap. 22,18 b ‘poenas infligere’ [ζημίαν, δίκην τινί Plat.]; ἐπιθεῖναι δνομά τινι, sequente accusativo nominis, Mr. 3,16 s. — med. a) seq. τί τινι

ex meis aliquid alci. (secum ferendum) impono, trado, tribuo A. 28,10; cfr. Passow s. v. — b) alqm. aggredior, adorior τινὶ A. 18,10 [Hdt. Thuc.]. — 2) appono, adjicio, addo Ap. 22,18 a ἐ. ἐπὶ τι. [Il. 7, 364. Od. 22, 62] — NB. Manus imponuntur in aliquo ad vitam revocando Mt. 9,18, sanando Mr. 5,23; 6,5; 7,32; 8,23,25; 16,18. L. 4,40; 13,13. A. 9,12,17; 28,8, in conferendo Spiritu S. et sacro munere A. 6,6; 8,17; 13,3; 19,6. 1 T. 5,22, in benedicendo alci. Mt. 19,13,15.

ἐπιτιμάω, ao. ἐπετίμησα (τιμάω a. ‘taxo, aestimo’, b. ‘honoro’); I) *praeterea, amplius honoro*. — II) 1) *ultra taxo, pluris quam par est aestimo*, germ. *überschätzen*. [Dem. Ael.] — 2) *taxans adjudico*, v. gr. alci. poenam [Aesch.] — 3) *alci. ea quae agit taxo*, nempe ei dicens quid de ejus actione censem, *reprehendo, vitupero*: τι τινι, vel solum τινὶ [Thuc. Plat.]: absolute 2 T. 4,2 et aliquatenus Mr. 8,33. L. 9,55; 17,3; 19,39; 23,40, sc. quatenus hīc aut aliquid non recte factum prohibetur aut ipsis verbis prolati quaedam reprehensio continetur. — 4) *† verbis alqm. alqd. facere veto; dico alci. sive rogans sive monens sive imperans*: ‘*noli hoc facere! hoc facere desine!*’ *interdico* (id quod alqs. facere potest enuntiatio positivo, ut L. 4,35): seq. τινὶ ήνα (μὴ)... ‘*vetans dico alci., ut (ne)...*’ Mt. 12,16; 16,20; 20,31. Mr. 3,12; 8,30; 10,48. L. 18,39; seq. oratio dir. Mr. 1,25 v., praemissō λέγων ets. Mt. 16,22. Mr. 1,25 v.; 8,33 v.; 9,25. L. 4,35; 23,40 v.; absolute ἐπιτιμῶ τινι, re quam fieri vetem e contextu notā: Mt. 19,13. Mr. 10,13. L. 18,15 (= dicebant ‘nolite nunc pueros adducere’), Mr. 8,32 (verba v. Mt 16,22). Mt. 17,18 (ubi αὐτῷ proleptice = ‘daemoni’, cfr. Mr. L.; posset ad puerum referri = ‘dixit: noli agitari, desine clamare’ ets.). L. 9,21,42,55; 17,3; 19,39. Ju. 9 (cfr. Zach. 3,2 = ‘silere te jubeat’); dat. pers. omissio L. 4,41; etiam res inanimis ita desistere seu desinere jubentur; τινὶ Mt. 8,26. Mr. 4,39. L. 4,39; 8,24. — NB. Quominus omnes locos NTⁱ ad notionem ‘increpandi’ revocemus, his rationibus prohibemur: a) ubi verba τοῦ ἐπιτιμῶντος oratione sive dir. sive indir. adducuntur, iis non objurgatio sed mera prohibitio sive deprecatio continetur; b) constructio ήνα (μὴ), qualis ll. cc. adest,

supponit in verbo notionem monendi seu rogandi, non vero increpandi; c) res inanimis et actiones minime pravae vix tam saepe dicerentur ‘increpari’, nec Jesus totiens ‘increpare’; d) notio supra nr. 4 explicata omnibus locis citatis congruit et sufficit, altera saepe locis non est consentanea. (cfr. Gen. 37,10. Ruth 2,16.)*

ἐπιτιμία, ας, ἡ (ἐπιτιμάω 2) **poena alci. statuta* 2 C. 2,6: ita arm.; alii verterunt ‘objurgatio’. [Sap. 3,10; in pap. ἐπίτιμον ‘poena, mulcta’; — ἐπιτιμία class. = condicio civis ἐπιτίμου, qui omnibus civium honoribus ac juribus fruitur].¹

ἐπιτοαυτό in t. r. A. 1,15 al. = ἐπὶ τὸ αὐτό, de quo v. αὐτός 1 b.

ἐπιτρέπω, ao. ἐπέτρεψα, pf. P. ἐπιτέτραμμαι (1 C. 14,34 r.), ao. P. -ετράπην: 1) *committo, trado alci. alqd. — 2) concedo, permitto, veniam do alci. alqd. faciendi*: seq. dat. pers. et inf. aor. ἐπιτρεψόν μοι ἀπελθεῖν ‘permitte mihi ut eam’ Mt. 8,21; Mt. 8,31 r.; 19,8. Mr. 10,4. L. 8,32 a; 9,59,61. A. 21,39; 27,3, inf. praes. de permissione ad actionem diutius durantem aut de permissione generali A. 26,1; 28,16. 1 C. 14,34. 1 T. 2,12; omissio inf^o Mr. 5,13. L. 8,32 b, aut etiam dat^o J. 19,38. A. 21,40. 1 C. 16,7. H. 6,3. [tragg. Xen. al.]*

ἐπιτροπή, ἡ, ἣ [†] *permissio, concessa alci. potestas* alqd. faciendi: ἔξουσία καὶ ἐ. A. 26,12. [Plat. al.]¹

ἐπιτροπος, ου, ὁ (ἐπιτρέπω; pf. P. ἐπιτέτραμμαί τι ‘habeo alqd. meae curae commissum’ ut πόλιν, ἀρχήν ets. Hdt. Thuc. al.) *is cui alqd. commissum seu cuius curae alqd. traditum est*, ut qui pro patrefamilias rem domesticam administrat = *procuator, villicus* Mt. 20,8. L. 8,3 [Hdt. al.]; qui puerorum, quamdiu non sunt sui juris, curam habet = *tutor, curator* G. 4,2 [Hdt. 9, 10; Thuc. 2, 80, 6; pOx. 265, 28].*

ἐπιτυγχάνω, ao. ἐπέτυχον: 1) *casu incido in alqm., convenio alqm. ets. — 2) assequor, consequor, nanciscor alqd.* [Thuc. Xen. al.]; seq. τινός R. 11,7 r. H. 6,15; 11,33; τι [Hermas M. IX 5] R. 11,7 cr.; abs. Ja. 4,2.*

ἐπιφαίνω, ao. ἐπέφανα (Bl. § 16, 3), ao. P. ἐπεφάνην: 1) *forma act.: a) transitive: apparere facio, monstrare id quod antea latebat. — b) intransitive: appareo, educesco* [Pol. 5, 6, 6]: μήτε ήλίου μήτε

ἀστρων ἐπιφαινόντων ‘cum nec sol nec astra apparerent’ A. 27,20; in *metaphora* L. 1,79 (cf. ἀνατολή 3). — 2) *forma* pass.: *appareo*, *conspicuus* *fio*, *in conspectum venio* [apud profanos v. gr. de militum agmine, de navibus quae eminus conspicuae fiunt, de iis quae alii somnianti apparent, de iis qui se populo ostendunt seu in publicum prodeunt]: T. 2,11; 3,4 ‘apparuisse’ i. e. caelitus advenisse et in terra innotuisse dic. ή χάρις τ. Θ. et ή χρηστότης καὶ ή φιλανθρωπία τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ (Dei per Filium suum nos salvantis).*

ἐπιφάνεια, ας, ή ↓ 1) *ea qualitas quares est* ἐπιφανής *seu illustris, celebris ac conspicua; splendor, majestas*: τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ‘splendore (vulg.: illustratione) adventū sui’ 2 Th. 2,8. [Isoer. Plat.] — 2) *ut nomen actionis verbi praecedentis = τὸ ἐπιφαίνεσθαι: apparitio, emicatio; a) ortus lucis [Pol.]; b) adventus alci*, praesertim de manifestatione dei hominibus succurrentis [DSic. DHal. Plut., inscr.; de adventu principis ad urbem Hdn. 1, 7, 3, vel ad plebem 1, 11, 15; 2 Mach. 3,24; 14,15]: in NT^o de adventu Christi primo 2 T. 1,10, de secundo 1 T. 6,14. 2 T. 4,1,8. T. 2,13.*

ἐπιφανής 2. (ἐπι-φαίνω vel -ομαι, q. v.) 1) *conspicuus*. — 2) *illistris, insignis* [Hdt. Thuc. al.]; A. 2,20 e Joël 3,4, pro hebr. Ἀργυρός ‘terribilis’.¹

*ἐπι-φαύσιω, ft. -φαύσω: *luceo, illucesco* [de astris Job 25,5; 31,26; de die act. Thomae c. 34]; ἐπιφαύσει σοι δὲ Χριστός ‘lucebit tibi Christus’ ceu sol E. 5,14 (i. q. ἐπιφώσκω).¹

ἐπι-φέρω, ao. ἐπήνεγχον: *affero, infero*; a) *proprie*: A. 19,12 r., ubi significatio ‘afferendi et superponendi’ verbo subesse videtur; b) *dicens affero, profero alqd.*: αἰτίαν A. 25,18 r.; Ju. 9 [class.]; c) *infero, infligo poenam*: δργήν R. 3,5 [cfr. έ. τινὶ πόλεμον Hdt., δίκην Plat., πληγήν FlJ.]; d) *insuper affero, addo*: τι τινὶ Ph. 1,17 r.*

ἐπι-φωνέω *acclamo*: τινὶ A. 22,24; τι A. 21,34; seq. or. dir. L. 23,21. A. 12,22.*

*ἐπι-φώσιω *illucesco*; σάββατον ἐπέφωσκεν ‘sabbatum illucescebat’ i. e. vespere elucescentibus sideribus incipiebat L. 23,54; τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων sc. δρα ‘eā horā (matutinā) quae (vel lat.: quā) illucescebat in primum hebdomadis

diem’ Mt. 28,1. [cfr. ἐπιφαύσκω; poët. de vir. herb. 25 et Job 41,10 cA = ‘elucescere facio’]*

ἐπιγειρέω, ao. ἐπεχείρησα. (χείρ) 1) *manūs admoveo, injicio* alci. [Hdt. al.] — 2) *manum rei admoveo, rem aggredior, tempto* (sive res successum habet sive non); seq. dat. rei vel inf. [tragg. Hdt. ss.]: c. inf. L. 1,1. A. 9,29; 19,13.*

ἐπι-γέω *superinfundo* L. 10,34.¹

*ἐπι-χορηγέω, ao. ἐπεχορήγησα, ft. P. ἐπιχορηγηθήσομαι (cfr. art. χορηγέω) 1) *meis sumptibus alqd. apparo, ut spectacula ac ludos publicos* [DHal. 2 Mach. 4,9]; virtutem ἐπιχορηγεῖν 2 P. 1,5 est id agere ut haec virtus adsit, opere exerceatur, spectetur (vulg. ‘ministrate’). — 2) *alqd. alci. dandum apparo, praebeo, tribuo, largior*: τι τινὶ 2 C. 9,10. G. 3,5. 2 P. 1,11 pass.; — abs. τινὶ alci. *alimenta praesto, alqm. nutrio, sustento* [Sir. 25,22; pOx. 282, 6]; pass. τὸ σῶμα . . . ἐπιχορηγούμενον ‘nutritum, alimentis provisum’ (Bl. § 54, 3) C. 2,19 vel fort. latiore sensu ‘rebus necessariis instructum’ (goth. ‘crescens’, arm. ‘motum’, vg. ‘subministratum’).*

+ ἐπιχορηγία, ας, ή ↑ *suppeditatio, subministratio, largitio*; c. gen. subj.: διὰ τῆς έ. τοῦ Πνεύματος Ὡ. Χρ. Spiritu Christi mihi necessarias gratias subministrante Ph. 1,19; ἀφῇ τῆς έ. ‘junctura per quam fit (in humano corpore rerum necessariarum) subministratio’ vel fort. ‘. . . per quam fit nutritio’ (cfr. in art. praeced. Sir. 25,22. C. 2,19) E. 4,16. [scr. eccl.]*

ἐπι-χρίω, ao. ἐπέχρισα: *inungo, illino*; a) c. acc. rei quae ungitur: τοὺς δφθαλμούς J. 9,11 [Hom.]; b) × cum acc. ejus rei quae unguenti loco est: πηλὸν ἐπὶ τοὺς δφθ. J. 9,6 (nWH.) [Diosc. 3. 25].*

ἐπι-οικοδομέω, ao. ἐπωκοδόμησα, 1 C. 3,14 cr. neglecto augmento -οικοδόμησα (Bl. § 15, 4; Mayser p. 337), ao. P. -ωκοδομήθην: 1) *superaedifico, supra alqd. aedifico* [Xen. Thuc. al.]; in NT semper metaphorice de aedificatione ecclesiae et christianorum (cfr. οἰκοδομέω 2): ‘jacto fundamento porro aedifico’ 1C. 3,10,14; indicato fundamento super quod aedificatur: ἐπὶ τι 1C. 3,12, ἐπὶ τινὶ E. 2,20, τινὶ Ju. 20 (super fundamentum fidei domum vitae christiana exstruentes), ἐν Χριστῷ in intima unione cum Christo C. 2,7. — 2) *porro aedifico*,

*peraedifico, aedificare pergo, germ. weiter-ausbauen [Xen. Plat.]: huc revocari potest A. 20,32 r.; porro C. 2,7. Ju. 20 propter ptcia praesentis.**

έπ-ονέλλω, ao. -ώχειλα: *impingo seu elido navem in littus: stranden lassen: faire échouer: A. 27,41 r. [Hdt. 6, 16; 7, 182; Thuc.]¹*

έπ-ονομάζω 1) alqm. nomine suo *appellans alloquor* [Thuc. 7, 69]; 2) aliquem a certâ re vel personâ *petito nomine designo* [Thuc. 6, 2); 3) alqm. eo nomine *appello quo ab aliis distinguitur*, ut cognomine, agnominé, epitheto ornante (v. Schmidt 2, 3. 7): σὺ Ιουδαῖος ἐπονομάζῃ ‘tu Judaeus cognominaris’ (vulg.) R. 2,17, ubi ipso verbo nomen ‘Judei’ designatur aut tanquam a Juda patriarcha petitum (nr. 2), aut tanquam agnomen honorificum distinctivum (nr. 3; cfr. ‘Philo Judaeus’).¹

έπ-οπτεύω, ao. -ώπτευσα ↓ *attente observo seu specto* alqm. vel alqd. [Hom. Hsd. tragg. ss.]: τὶ 1 P. 3,2; abs. 1 P. 2,12.*

έπόπτης, ου, δ (έφοράω) *inspector, attentus observator, spectator* 2 P. 1,16. [Pind. Dem.; 2 Mach. 7,35]¹

έπος, ους, τό *verbum; ώς ἔπος εἰπεῖν* ‘ut ita dicam’, formula Graecis familiaris, H. 7,9, ubi dictio paradoxa (eum qui nondum erat, esse decimatum) illâ mitigatur.¹

έπουράνιος 2. (οὐρανός) *in caelo existens, caelestis* [Hom. ss.] et generatim *caelestis originis, destinationis, naturae*: 1) *ad sphaeram caeli aërii pertinens*: τὰ ἔπουράνια ‘caelum aëreum’ E. 6,12 (cf. 2,2); 2) *ad caelum sidereum pertinens*: σώματα ἐπ. stellae 1 C. 15,40; 3) *ad caelum, Dei Beatorumque sedem pertinens*, i. e. aut ibi existens aut inde veniens aut eo dicens ets.: δ πατήρ μου δ ἐπ. Mt. 18,35 r.; τὰ ἐπ. ‘regio caelestis, caelum’ E. 1,20; 2,6; 3,10, ‘res ordinis cael., gratiae supernaturales’ E. 1,3, mysteria caelestis ordinis (cfr. ἐπίγειος) J. 3,12; οἱ ἔπουράνιοι caelites Ph. 2,10. 1 C. 15,48 b (ii qui die resurrectionis participes futuri sunt gloriae caelestis); Christus dic. ἔπουράνιος 1 C. 15,48 s. (cfr. 47); Ιερουσαλὴμ ἐ. est Ecclesia Christi, utpote caelestis originis ac finis et quia tum suum caput tum multos suorum in caelis habet H. 12,22, unde vocatio ad eam est κλῆσις ἐ. H. 3,1; τὰ ἔπουράνια sunt res regni Messiani,

«regni caelorum», Novi Foederis, in oppos. ad Foedus Vetus H. 8,5; 9,23 (Chrys. Picconio, C. aLap. Schäfer al.; alii quidam ipsum caelum intellegunt); 2 T. 4,18. H. 6,4; 11,16.*

έπτα septem Mt. 12,45; 15,34 et passim; de Mt. 18,22 cfr. ἐβδομήκοντα; οἱ ἑπτά septemviri, 7 diaconi A. 21,8.

έπτάμις septies; ἐ. τῆς ἡμέρας ‘septies in die’ [cl.] L. 17,4; ἔως ἐ. ‘septies et non ultra’ Mt. 18,21 s.

έπταμισ-χίλιοι 3. *septem milia* R. 11,4.¹

Ἐραστος, ου, δ *Erastus*; 1) *comes et delegatus Pauli* A. 19,22. 2 T. 4,20. 2) *quaestor urbis Corinthi* R. 16,23.*

ἐραυνάω, ao. ἡραύνησα, forma recensior a Tdf. WH. Trg. Br. adoptata verbi ἐρευνάω q. v. [pOx. 294, 9 s.; Philo, FlJ.]; *indago, perscrutor, inquiero*; τὶ J. 5,39; abs. J. 7,52; seq. *quaest. indir.* 1 P. 1,11, ubi cfr. ἐξεραυνάω; *Hebraeorum more loquendi* (cfr. Ps. 7,10. Jer. 11,20. 1 Chr. 28,9 al.) hoc verbo Dei perfectissima omnium scientia indicatur = *novi, perspectum habeo* R. 8,27. 1 C. 2,10. Ap. 2,23.*

έργάζομαι, recte impf. ἡργαζόμην, ao. ἡργασάμην, pf. εἱργασμαι (inscr. Att. et Perg., pap.; Bl. § 15, 5, Mayser p. 332), minus correcte εἱργαζόμην, -σάμην Mt. 25,16; 26,10. Mr. 14,6. A. 18,3. H. 11,33. 2 J. 8 ut l. v. (ἔργον) 1) *intransitive: operor, labore* Mt. 21,28. L. 13,14. J. 9,4 b. A. 18,3. 1 C. 9,6. 1 Th. 2,9. 2 Th. 3,8,10 ss., add. ταῖς χερσὶν 1 C. 4,12. 1 Th. 4,11; *de negotio lucrativo* Mt. 25,16 seq. ἐν τινι [Dem.]; *de labore pro mercede justa* R. 4,4 s.; *de operatione Dei ejusque Filii die septimo* J. 5,17. [Hsd. Hdt. ss.] — 2) *transitive: a) cum acc. materiae vel rei quam quis suo labore subigit: subigo, colo, ascio* [ξύλα, ἀγρούς, χώραν Xen.]; *sicut agricola terram, ita nauta dicitur τὴν θάλασσαν ἐργάζεσθαι* i. e. *navigare* Ap. 18,17 [DHal. Plut.]. — b) *cum acc. operis vel effectū* [ἔργον, οἰκίαν, τὶ ἄδικον, κακά ets. Hom. ss.]: *facio, efficio; ἔργον καλόν* Mt. 26,10 seq. εἰς τινα, ut 3 J. 5; it. seq. ἐν τινι Mr. 14,6; κακόν τινι (class. τινά) R. 13,10 ‘injuriam alci. infero’; J. 3,21 (pass.); 6,28,30; 9,4 a. A. 13,41. R. 2,10. G. 6,10. C. 3,23; η κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν... ἐργάζεται ‘tristitia, qualem Deus vult esse, efficit resipiscentiam’ 2 C. 7,10 cr.

(nBr.). — **c)** cum acc^o rei labore acquisitae [ἀργύριον, βίον Hdt. al.]: *labore mihi paro, acquiro; ἔργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν κτλ.* ‘studete vobis acquirere non (tam) eum cibum...’ J. 6,27; E. 4,28. 2 J. 8. — **d)** cum acc^o artis quam quis exercet, vel virtutis quam quis excolit [μουσικήν, σωφροσύνην etc. Xen. Plat. Isocr.]: *exerceo, factito;* τὰ ιερά ‘sacris operor’ 1 C. 9,13, δικαιοσύνην A. 10,35. H. 11,33, δικ. Θεοῦ Ja. 1,20 cr.; τὸ ἔργον Κυρίου 1 C. 16,10; ἀμαρτίαν Ja. 2,9, ἀνομίαν Mt. 7,23.

ἔργασία, ας, ἡ † 1) *labor, opera*; ×δοῦναι ἔργασίαν ut latine ‘operam dare,’ L. 12,58 c. inf. [Dittenb. inscr. or. 441, 109; pOx. 742, 11 (saec. 1. a. Chr.)] — 2) *tractatio, exercitatio artis vel virtutis* [τεχνῶν, χρηστῶν Plat.]: ἐ. ἀκαθαρσίας, gen. obj. E. 4,19. — 3) *artificium, opificium* A. 19,25. — 4) *quaestus labore partus, lucrum* [Xen. Aristot.] A. 16,16,19; 19,24.*

ἔργάτης, ου, ὁ (ἔργον) 1) *operarius, praesertim is qui in alterius servitio laborat:* Mt. 10,10. L. 10,7. 1 T. 5,18; qui in agro vel vinea laborat Mt. 9,37 s.; 20,1 s.,8. L. 10,2. Ja. 5,4, vel in officina artificis A. 19,25; transfertur nomen ad eos qui labores apostolicos obeunt 2 C. 11,13. Ph. 3,2. 2 T. 2,15. [tragg. Xen. al.] — 2) *qui facit aut fecit* alqd. [ἐ. τῶν καλῶν Xen. mem. 2, 1, 27]: ἐ. τῆς ἀδικίας L. 13,27, cfr. 1 Mach. 3,6.*

ἔργον, ου, τό *opus*; dicitur vario sensu: 1) **a)** *labor, oppositur quieti* H. 4,3 s.,10; **b)** *actio, res gesta, quatenus opponitur verbo:* μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ 1 J. 3,18; λόγῳ καὶ ἔργῳ ‘verbo et opere’ R. 15,18; similia L. 24,19. A. 7,22. 2 C. 10,11. C. 3,17. T. 1,16; ποιητὴς ἔργου ‘operis (lege praescripti) exsecutor’ opponitur auditori oblivioso Ja. 1,25; opponuntur inter se πίστις fides operibus bonis carens et ἔργα, opera bona, fidei fructus et documenta Ja. 2,14-26; — **c)** *virtutis exercitatio per opera, ales. rei exsecutio (Betätigung, Ausführung):* τὸ ἔργον τῆς πίστεως 1 Th. 1,3. 2 Th. 1,11 (Crampon ‘activité’); E. 4,12; ἡ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἔχετω ‘patientia debet exercitium perfectum habere’ i. e. perfecte exerceri Ja. 1,4. [v. Pape, s. v., nr. 1-2] — **2)** *in specie = *opus magnum s. mirum, facinus, miraculum:* Mt. 11,2 (miracula

aliaque opera Christi). J. 5,20,36; 7,3,21; 9,3; 10,25,37 (τὰ ἔ. τοῦ Πατρός μου opera Patris mei propria = miracula); 10,38; 14,10—12; 15,24. A. 13,41. [LXX Jos. 24,31. Ps. 45,9; 65,5; 85,8 al.] — 3) *opus alicui exsequendum, alicui injunctum, labor in aliquo munere, officio, statu vitae praestandus (Werk, Aufgabe, Amtstätigkeit):* δοὺς ἐκάστῳ τὸ ἔ. αὐτοῦ ‘suum cuique opus tribuit’ Mr. 13,34; τὸ ἔ. τελειώσας δ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω ‘opus exsecutus quod mihi faciendum attribuisti’ J. 17,4; seq. genetivus ejus qui opus praecepit J. 4,34; 6,29. 1 C. 15,58; A. 13,2; 14,26; 15,38. 1 Th. 5,13. 1 T. 3,1; ἔ. εὐαγγελιστοῦ id quod evangelistam facere oportet 2 T. 4,5; χαρπὸς ἔργου ‘fructus operis’, i. e. labor fructuosus, Ph. 1,22; ἔ. τοῦ Χριστοῦ 1 C. 16,10. Ph. 2,30 = opus a Christo injunctum s. pro Christo susceptum. [cfr. ἔργον εἰχε σκοπεῖν ‘habebat munus s. officium dispiciendi’ Xen. mem. 2, 10, 6; ιερεῦ, σὸν ἔργον, θῦντοῖς θεοῖς! ‘sacerdos, tuum hoc est opus, immola diis!’ Aristoph. av. 862] — 4) *res alicujus operā ac labore producta* [Hom. ss.]: γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα (sc. opera hominum, aedificia etc.) 2 P. 3,10; ἔργα τῶν χειρῶν τινος res ab alqo. factae: Dei creaturae H. 1,10; 2,7 v., simulacra ab hominibus facta A. 7,41. Ap. 9,20, in locutione metaphor. 1 C. 3,13—15; porro: τὸ ἔ. τοῦτο i. e. nova secta ab his viris fundata A. 5,38; τὸ ἔ. τοῦ Θεοῦ R. 14,20 dicitur ipse frater Christianus, quem Deus Christianum, justum, filium Dei fecit; τὸ ἔ. μου ὑμεῖς ἔστε = ego vos feci id quod estis, sc. Christianos 1 C. 9,1; τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου quidquid mali diabolus in mundo effecit et machinatur 1 J. 3,8. — 5) *opus ordinis moralis seu valoris ethici, actio bona aut mala, legi conformis aut contra, secundum quam homo aut justus aut peccator censetur atque aut praemium supernaturale aut poenam mereatur:* universim Mt. 23,5. J. 3,19 ss.; 7,7. Ja. 3,13. 1 J. 3,12. Ap. 2,2,5 al.; κατὰ τὰ ἔργα est norma judicii divini R. 2,6. 1 P. 1,17. Ap. 2,23; 20,12 s.; 22,12; singularis τὸ ἔργον dicitur collective de summa operum ales. G. 6,4. H. 6,10. 1 P. 1,17. Ap. 22,12, cfr. 1 C. 3,13 ss.; **a)** *sine additamento = actio prava, peccatum*, ut e contextu patet: L. 11,48. 1 C. 5,2. 2 C.

11,15. 2 T. 4,14. 3 J. 10. Ap. 16,11; 18,6; e contrario = *actio proba, opus bonum* R. 4,2,6; 9,11. E. 2,9. Ap. 14,13 (opera sequuntur eos, i. e. merita operum bonorum) al.; b) *qualis sit actio, indicatur ad-ditamento*: ἔργα ἀγαθά A. 9,36. E. 2,10 (v. ἐπὶ II 2 h). 1 T. 2,10, καλά Mt. 5,16. J. 10,32. 1 T. 5,10, singularis Mt. 26,10. Mr. 14,6. R. 2,7 (hīc collective: ὑπομονὴ ἔργου ἀγαθοῦ ‘perseverantia in bonis operibus’). 2 C. 9,8. 2 T. 2,21 al.; — contra: ἔργα νεκρά H. 6,1; 9,14, ὄχαρπα E. 5,11, πονηρά C. 1,21. 2 J. 11 (2 T. 4,18 malorum insidia); — τὰ ἔ. τοῦ σκότους ‘opera tempore tenebrarum exerceri solita’, quae lucem fugiunt, prava R. 13,12; ἔργα ἀσεβείας ‘opera impia’ Ju. 15; ἔργα νόμου R. 3,20. G. 2,16; 3,2,5,10 opera quae lex Mos. praecipit (de sensu accuratiore in quaestione dogmatica v. Cornely in ll. cc.), τὸ ἔργον τοῦ νόμου id quod lex (Mosis) fieri jubet, saltem res maximi momenti, est inscriptum animis gentilium R. 2,15; — seq. genitivus auctoris, principalis (i. e. ejus qui jubendo, suadendo etc. alqm. ad opus faciendum adegit) J. 6,28; 9,4. Ap. 2,22,26; ἔ. τῆς σαρκὸς opera quae caro (homo lapsus sibi relictus) agit, G. 5,19; ἔργα τοῦ Ἀβραάμ J. 8,39, ἔ. τοῦ πατρὸς ὅμῶν 8,41 opera qualia A. peregit, qualia pater vester peragit.

έρεθίζω, ao. ἡρέθισα: *lacesso, irrito*, max. ad iram, ad pugnam, ad sciendi cupiditatem [Hom.]; τινά C. 3,21 vulg. ‘ad indignationem provocare’; in bonum sensum = *ad imitationem atque aemulationem provoco* 2 C. 9,2.*

έρειδω, ao. ἡρεισα: 1) *fulcio*. [Hom. ss.] — 2) intransitive: *me acclino, innitor, sido* [tragg. Plut.]; de navi quae terrae infixa haeret A. 27,41.¹

έρευγομαι ft. -ξομαι: 1) *eructo, evomo*. [Hom.] — 2) *exundo* [Hom. App.]. — 3) ut ἔρυγγάνειν τι ‘ructare alqd.’ dicitur = de re multum loqui [Athen. 7, 292 b], ita LXX (ἔξ-)έρεύγομαι = *eloquor, proloquor max. animi sensa vehementiora, ut Ps. 18,3; 44,2; 118,171; 144,7; in NT έρεύ-ξομαι κεκρυμμένα χτλ. ‘proferam res absconditas’ Mt. 13,35 e Ps. 77,2 ubi LXX φθέγξομαι.¹

έρευνάω, ao. ἡρεύνησα [Hom. ss.] in t. r. He. pro έραυνάω, q. v.

ἔρημία, ας, ἡ ↓ *solitudo*; 1) *orbitas*. — 2) *locus desertus, non habitatus* Mt. 15,33. Mr. 8,4. 2 C. 11,26. H. 11,38. [tragg. Xen. al.]*

έρημος 2. (att. 2. vel. 3.) 1) *desertus, vastus, non habitatus; τόπος* Mt. 14,13. Mr. 1,35 al.; A. 8,26 de via quae per desertam regionem dicit; A. 1,20. — 2) *derelictus, orbus, auxilio destitutus* [tragg. Thuc. ss.]: Mt. 23,38 (nWH.). L. 13,35 r. Br.; ἡ έρημος scil. γυνή G. 4,27 ex Is. 54,1 est mulier a viri consuetudine maritali sejuncta atque derelicta, quā dictione alluditur ad Saram sterilem et a viro ad ancillam ingresso derelictam, directe designatur urbs Jerusalem exsiliū tempore a Deo velut deserta, quam vates praevidebat evasuram Sion messianam, matrem populi. — Substantive ἡ έρημος sc. χώρα *regio deserta, desertum* [Hdt. al. LXX = בְּדִימָה], in LXX et NT *regio incultior, a paucis habitata, non quidem agriculturae sed gregibus pascendis apta, germ. Steppe, Haide* L. 15,4. A. 7,30; *desertum Judaeae, regio inde a Thecoa ad Mare mortuum cum parte vallis Jordanis* Mt. 3,1; 11,7. Mr. 1,4. L. 3,2; 7,24, ubi Jesus jejunavit Mt. 4,1. Mr. 1,12. L. 4,1; de deserto per quod Israëlite veteres profecti sunt J. 3,14; 6,31. A. 7,36 al.; αἱ έρημοι ‘regiones desertae’ sunt varia loca, variae partes deserti L. 1,80; 5,16; 8,29 (cl. τὰ έρημα); de regione ex adjunctis determinanda Mt. 3,3; 24,26. Ap. 12,6,14.

έρημόω, pf. P. ἡρήμωμαι, ao. P. ηρημώθην ↑: *facio έρημον, orbum, desertum, depopulor* [Pind. ss.]; urbem Ap. 18,19, it. per tropum 17,16; regnum per bellum civile devastatur Mt. 12,25. L. 11,17; divitiae dicuntur έρημοσθαι i. e. ‘pessum-dari, ad nihilum redigi’ Ap. 18,16 ut Sir. 21,4.*

***έρημωσις**, εως, ἡ ↑ *depopulatio, vastatio* L. 21,20; de Mt. 24,15. Mr. 13,14 cf. βδέλυγμα. [LXX. Arr.]*

έριξω, ft. ίσω (έρις) *certo, contendō, rixor*; abs. Mt. 12,19 pro LXX Is. 42,2 κεκράξεται ‘vociferabitur’.¹

έριθεία, ας, ἡ (έριθεύω act. et med. ‘lanam texo’ [ab έριθος, δ, ἡ mercenarius; textrix]; ap. Aristot. polit. 5, 3 designatur verbo aliquod vitium civium, opinantur esse = ‘munera ambio’ sc. ex lucri

cupiditate; Hesych. aequiparat verbum φιλοτιμοῦμαι; sec. Suidam ‘verbis impugno’; Philoni, de leg. ad Caj. § 10, ἡγεμονία ἀφιλόνεικος καὶ ἀνερίθευτος est ‘gubernium sine aemulatione aut rivalitate’, sc. ubi princeps non habet rivalem) vitium eorum qui ἐριθεύονται, i. e. 1) in re publica: *ambitus*, hoc vocabulo in dexterum sensum accepto, *munerum publicorum inhonesta ambitio* [ita, ut aliquibus videtur, Aristot. l. c.]. — 2) in NT videtur esse †vitium hominem *superbum ad obloquendum, aemulandum et obnitendum aliis inclinans*, ergo fere *superba contumacia*; Ja. 3,14,16 copulatur cum ζῆλος (et ἐν τῇ καρδίᾳ haberi dicitur); 2C. 12,20. G. 5,20 in catalogo vitiorum ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθεῖαι copulantur (plur. de singulis et variis vitii peccatis); Ph. 1,17 haec vox fere explicat illud διὰ φθόνον καὶ ἔριν 15 et opponitur τῇ ἀγάπῃ 16; ib. 2,3 opp. humilitati qua quis impulsus se aliis inferiorem dicit; R. 2,8 οἱ ἐξ ἐριθείας (cf. ἐx VI c) eādem superbā contumaciā ipsi veritati obnituntur. [itidem *superba contumacia* ἐριθεία dicitur a S. Ign. ad Philad. 8: μηδὲν κατ' ἐριθείαν πράσσετε, ἀλλὰ κατὰ χριστομάθειαν. ξκουσα γάρ τινων λεγόντων ὅτι ἐάν μὴ ἐν τοῖς ἀρχείοις εὕρω τὸ εὐαγγέλιον, οὐ πιστεύω. τοῖς δὲ τοιούτοις ἐγὼ λέγω ὅτι ἐμοὶ ἀρχεῖα ἔστιν Ἰησοῦς δὲ Χριστός, οὗ παρακοῦσαι πρόδηλος ὅλεθρος.] — Nota: Vulgata, ac si vox ab ἐρίζω derivetur, vertit *contentio*, plur. 2 C. et G. *dissensiones, rixae*; etiam reliquae veterum versiones *contentionem* et *synonyma* habent, arm. Ja. ‘rivalitem’. Chrysostomo ἐρ. est φιλόνεικος ἔνστασις ‘invida oppositio’, Cornely in R. 2,8 explicat ‘sordidus animus mercenarii, qui vilem suam mercedem sectatur’; Fritzsche in Rom. I 143 ss.: ‘summa invidia pectore conclusa proclivitasque ad machinationes: geheimer, tief grollender Neid und Ränkesucht’.*

ἔριον, ου, τό *lana* H. 9,19. Ap. 1,14.*

ἔρις, ιδος, ἡ, acc. ἔριν, pl. ἔριδες 1 C. 1,11, nom. et acc. anomale †ἔρεις ut l. v. 2 C. 12,20. G. 5,20. T. 3,9 [Clem. 1 Cor. 35,5]: — *contentio, rixa* R. 1,29; 13,13. 1 C. 3,3. 2 C. 12,20 v. G. 5,20 v. Ph. 1,15. 1 T. 6,4. T. 3,9 v.; plur. ll. cc.*

ἔριγριον, ου, τό ↓ *haedulus, capellus, caprae pullus mas* Mt. 25,33.*

ἔριφος, ου, δ *haedus, capellus* Mt. 25,32. L. 15,29.*

‘Ἐρυᾶς, ἄ, δ *Hermas* R. 16,14.¹

ἔρυηνεία (WH. falso -νία), ης, ἡ ↓ *interpretatio, explicatio eorum quae aut obscurius aut peregrinā linguā dicta sunt* [Plat. Xen.]; de charismate explicandi sermonis glossalorum 1 C. 14,26, cum gen. obj. 12,10, cfr. γλῶσσα.*

ἔρυηνεύω *interpreteror, explico ea quae aut obscurius aut peregrinā linguā dicta sunt* [Hdt. Xen. al.]: pass. J. 1,39 r.,43; 9,7. H. 7,2.*

‘Ἐρυῆς, οῦ, δ *Hermes*, deus Graecorum, Latino nomine Mercurius A. 14,12.

‘Ἐρυῆς, οῦ, δ *Hermes* R. 16,14. (Est forma hypocoristica nominis ‘Ἐρυησί-λαος vel sim.)¹

‘Ἐρυογένης, ους, δ *Hermogenes* 2T. 1,15.¹

ἔρπετόν, οῦ, τό (ἔρπω *repo*) *reptile*; τὰ ἔρπετά in S. Scr^a [LXX = שְׁמֻרָה, צְדִיר] vocantur animalia nec pedibus nec alis instructa A. 10,12; 11,6. R. 1,23. Ja. 3,7, potissimum vero serpentes. [Hom. ss.; Pind. fr. 73, X. mem. 1, 4, 11 quadripecta ita appellant].*

ἔρρωσο, ἔρρωσθε: ν. βώννυμι.

ἔρυθρός 3. *ruber*; — ἡ ‘Ἐρυθρὰ θάλασσα Mare rubrum, quo nomine veteres totam eam Oceani Indici partem designant, quae Persiam, Arabiam, Aegyptum adluit [Aesch. Hdt. ss.]; LXX ita appellant ambos sinus quibus interjacet paeninsula Sinaitica, i. e. Aelaniticum (orientalem: 3 Reg. 9,26 al.) et — maxime ubi de mirabili Israēitarum transitu agitur — sinum Heropolitanum (occidentalem) hodie sinum Suesiae (golfe de Suez) dictum = hebr. נִסְןָם: ita A. 7,36. H. 11,29. [cfr. Hagen III 100].*

ἔργομαι, ft. ἐλεύσομαι, ao. ἥλθον et hell. ἥλθα, pf. ἐλήλυθα: *venio*. E multis et variis modis hōc verbo utendi horum mentionem fecisse sufficiet: 1) dicitur de loco: *venio*, et pro rerum adjunctis *advenio, revenio, ingredior* etc.: *passim*, sive absolute 1 C. 11,34. Ap. 8,3 (saepe ita de secundo Christi adventu Mt. 25,31. A. 1,11. 1 C. 11,26), sive cum loci indicatione: ἀπό Mr. 1,9; 15,21, παρά τινος L. 8,49, porro εἰς Mt. 2,11. L. 16,28, ἐπί τι Mt. 3,7. Mr. 16,2. A. 12,10, κατά τινα ad locum ubi alqs. est L. 10,33, παρά τι Mt.

15,29, ets.; seq. acc. viae L. 2,44, infinitus finalis Mt. 2,2; 28,1 vel ἵνα J. 10,10; ἥλθεν εἰς ἄρα εύρησει ‘accessit ut exploraret num quid inveniret’ Mr. 11,13 (cfr. εἰ II 2); in narratione saepe occurrit ἥλθεν καὶ (ἐποίησεν ets.) Mt. 13,19,25. Mr. 5,33, saepius ἐλθὼν (ἐποίησεν ets.) ‘venit et fecit’ Mt. 2,8; 5,24; 8,7; 14,12. Mr. 16,1; ἔρχεσθαι τινι venire in alcs. commodum Mt. 21,5 vel incommodum sc. ad punendum Ap. 2,5,16; — porro *venire dicitur res allata* Mr. 4,21, aqua inundans Mt. 7,25,27; *modum loquendi idiomatum semi-ticorum et linguae graecae vulgaris sapientia* ἔρχομαι ἐν τινι venio cum re sc. eam habens et aliis afferens 1C. 4,21. R. 15,29 (Gesenius-Buhl¹³, hebr. Handwörterbuch p. 87b: ‘die Verba des Kommens mit οἱ zeigen ein Kommen mit etwas, d. h. Bringen an’ cfr. ἐν IV b, c, d.

2) *dicitur de tempore*: ipsa tempora dicuntur *venire*: Mt. 9,15. Mr. 2,20; 14,41. J. 4,21; res futurae ἔρχονται (cfr. NB. in fine artⁱ) vel ἐλεύσονται Mt. 18,7. L. 12,54. J. 4,35; res praeteritae ἥλθον ‘evenerunt’ Mt. 24,39; hinc ἔρχόμενος *futurus*: δο αἰών δ ἔρχόμενος ‘saeculum futurum’ Mr. 10,30, τὰ ἔρχόμενα J. 16,13; quin etiam ipse Deus dic. δ ἔρχόμενος ‘is qui erit’ i. e. qui esse nunquam desinet Ap. 1,4; 11,17r.; ex adjunctis = *primum futurus, proximus* A. 13,44; 18,21r.; ex altera parte dicitur: ἥλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην veni ad ea quae hac hora fient subeunda J. 12,27.

3) *dicitur sensu minus proprio*: a) *Deus dicitur venire* i. e. speciali modo et effectu se manifestare J. 14,23; 15,26; 16,7 (14,18 tam de resurrectione Christi quam de invisibili ac perpetua ejus praesentia); b) *Filius Dei, Christus dicitur εἰς τὸν κόσμον ἔρχεσθαι*, vel ἐλθεῖν, quatenus per incarnationem in orbe terrarum vivere coepit: 1 T. 1,15. J. 9,39; 11,27 (δ ἔρχόμενος ‘venturus’, Messiae velut cognomen), sec. quosdam etiam J. 1,9: ἦν τὸ φῶς... ἔρχόμενον εἰς τὸν κόσμον ‘Lux... veniebat (was coming) in mundum’ aut ‘(ad-)erat Lux vera quae, veniens in mundum, illuminat etc.’ Christus *venerit* et quodammodo transiit ‘per’ suum baptismum suamque passionem, δι’ ὑδατος καὶ αἵματος, sive: *venit non solum aquae (cum baptizaretur)*

immersus, ἐν τῷ ὕδατι, sed etiam (cum moreretur) suo sanguini, ἐν τῷ αἵματι, 1 J. 5,6 (cfr. ὕδωρ et commentarios); c) *homo dicitur ἔρχεσθαι εἰς τὸν κόσμον* (ap. rabbinos מָלֹעַ בְּאַיִלָּה) *nasci*: ἦν τὸ φῶς δ φωτίζει πάντα ἀνθρωπον ἔρχόμενον εἰς τὸν κόσμον ‘erat lux quae illuminat omnem hominem venientem in mundum’ J. 1,9 (cfr. supra nr. b); — d) *homines dicuntur ἔρχεσθαι exsistere, in publicum prodire, venire ad docendum* ets., germ. *aufreten*: ‘Ηλείας δ μέλλων ἔρχεσθαι Mt. 11,14; Mt. 11,18; 17,10 ss. Mr. 1,7; 13,6. 2 C. 11,4. 2 P. 3,3. Ju. 18; ἥλθεν... ἐν δδῷ δικαιοσύνῃς ‘existit, afferens (v. supra, 1 in fine) seu docens viam justitiae’ Mt. 21,32; ita Christus dic. *venisse* (quod subinde ad nr. b trahi potest), seq. inf. fin. Mt. 5,17; 9,13; 10,34. J. 4,25, add. ἀνωθεν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ J. 3,31; ad Mt. 23,39. Mr. 11,9. L. 19,38. J. 12,13 cfr. art. δνομα II 1 a; sim. princeps mundi, diabolus, ἔρχεται J. 14,30 in eo est ut suum opus (me interimendi) aggrediatur; — e) *regnum Dei venit i.e. existit, se manifestat*: Mt. 6,10. L. 11,2; 17,20; 22,18, cfr. Mr. 11,10; sim. ἐλθούσης τῆς ἐντολῆς ‘cum se manifestasset, mihi innotuisset mandatum’ R. 7,9. — f) *huc accedunt variae aut circumlocutiones aut metaphorae*: εἰς τὸ χεῖρον ἐλθεῖν ‘pejorem fieri’ valetudine Mr. 5,26; εἰς ἑαυτὸν ἐλθεῖν suae condicionis conscientum fieri, resipiscere L. 15,17; πρὸς τὸν Πατέρα ἔρχεσθαι gratiae et gloriae Dei Patris participem fieri J. 14,6; δπίσω τινὸς ἐλθεῖν ‘alqm. sequi’, alcs. discipulum fieri Mt. 16,24. Mr. 8,34. L. 9,23; sed δ δπίσω μου ἔρχόμενος Mt. 3,11. J. 1,15,27 = is quem ego praecedo, is cuius pracursor sum, item Mr. 1,7. J. 1,30 et ἔρχεσθαι μετά τινα A. 13,25; 19,4; εἰς ἐπίγνωσιν ἐ. ‘pertingere ad alqd. cognoscendum’ 1 T. 2,4. 2 T. 3,7; εἰς κρίσιν ἐλθεῖν ‘judicari, condemnari’ J. 5,24; εἰς φανερὸν ἐ. ‘manifestari’ L. 8,17; εἰς ἀπελεγμὸν ἐ. ‘in vituperationem venire, vituperari’ A. 19,27; εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐ. ‘in profectum evangeliū cedere’ Ph. 1,12; ἔρχεται τι ἐπί τινα ‘alqd. (boni vel mali) alqm. attingit, ei tribuitur aut infligitur’ Mt. 10,13; 23,35. J. 18,4. E. 5,6. C. 3,6; ἐλεύσομαι εἰς δπτασίας in enarrandis rebus ‘veniam ad visiones’ 2 C. 12,1. — NB. Praesens ἔρχομαι saepe

futuri vices gerit (Bl. § 56, 8): L. 19,13. Mt. 17,11. J. 21,22 s. 1 T. 4,13 al.

έρωτάω, (imperf. ήρώτουν Mt. 15,23 cr. Mr. 4,10 Tdf.), ft. -ήσω, aor. ήρώτησα: 1) *interrogo*, alqm., *quaero ex alqo*: abs. L. 22,68; τινά Mt. 16,13. J. 1,25; 8,7; 9,21; 16,30; τινά περί τινος alqm. de re Mt. 19,17 cr. L. 9,45 v. J. 18,19; τινά τι Mt. 21,24. Mr. 4,10 (ex eo quaequierunt sensum parabolae). L. 20,3, prob. etiam J. 16,23 (non amplius erit locus quaequestionum anxiarum); τινά, seq. or. dir. L. 19,31. J. 1,19; 16,5. [Aesch. Hdt. Thuc. ss.] — 2) *xrogo, oro, peto, precor*: τινά Mt 15,23. J. 4,31, fort. J. 16,23; τὶ L. 14,32; τινά περί τινος ‘alqm. pro alqo.’ L. 4,38. J. 16,26; 17,9, ‘pro alqa. re’ 1 J. 5,16; id quod petitur, varie enuntiatur: seq. inf.: ήρώτησαν αὐτὸν ἀπελθεῖν ‘ut abiret’ L. 8,37; L. 5,3. J. 4,40. 1 Th. 5,12 [pTebt. 410, 11], ita ut subjectum infinitivi sit ipse rogans A. 3,3; seq. ἵνα Mr. 7,26. L. 7,36; 16,27. J. 4,47 [pOx. 744, 13], δπως L. 7,3; 11,37. A. 23,20 [pTebt. 409, 4. 6], seq. εἰς τό c. inf. 2 Th. 2,1; seq. or. dir., i. e. imperativus L. 14,19. Ph. 4,3 [pBerol. 423 l. 11: έρωτῶ σε οὖν, γράψον μοι ἐπιστόλιον; pOx. 745, 7; 746, 5 et saepe in papyris; porro FlJ. ant. 7, 8, 1].

έσθῆς, ήτος, ή *vestis, vestitus* collective germ. *Kleidung*; dic. etiam ut nomen unitatis: *vestimentum, amictus*, germ. *Kleid*, Hom.ss.]; L. 23,11; 24,4 cr. A. 1,10 r.; 10,30; 12,21 (= FlJ. ant. 19, 8, 2 στολὴν ἔξ ἀργύρου πεποιημένην πᾶσαν). Ja. 2,2 s.*

έσθησις, εως, ή (poët. έσθέω ‘vestio’) *vestis, vestitus* [Aristot. ss.]; plur. *vestimenta* L. 24,4 r. A. 1,10 cr. [Strab., pBer. 16, 12]*

έσθιω et [poët. LXX] έσθω Mr. 1,6 cr(nHe.), L. 7,33 s. WH., 10,7 et 22,30 Tdf. WH., ft. *φάγομαι (2. ps. sg. φάγεσαι, v. Bl. § 21, 7), ao. έφαγον: *edo, comedo*; dicitur 1) transitive, addito acc^o objⁱ: ἀκρίδας Mr. 1,6; τὸ πάσχα (cfr. hunc art.) Mt. 26,17. Mr. 14,12 al.; L. 4,2; 10,8. R. 14,2,21. 1 C. 10,3 al.; hebraizat dictio έσθίειν ἄρτον ‘cibum capere, prandere’ Mt. 15,2. Mr. 3,20. L. 14,1,15 (metaph.) al., add. παρά τινος ab alqo sustentari 2 Th. 3,8; pro acc^o, ad indicandam partem rei, dic. ἐ. ἀπό τινος Mt. 15,27, έκ τινος 1 C. 11,28. L. 22,16 r.; — *metaphorice ‘comedere*

*alqd. vel alqm.’ i. e. destruere, corrodere dicitur ignis H. 10,27, aerugo Ja. 5,3 (sc. aerugo erit indicium et testis poenarum a Deo diviti inflictarum). — 2) absolute: *cibum capio* Mt. 14,20 s.; 26,21,26. Mr. 7,3. 1 C. 10,31; 11,21 (cum cenatur) al.; δοῦναι τινι φαγεῖν ‘alci. dare quod comedat’ Mt. 14,16; 25,35. Mr. 5,43 al., it. ένεγκεῖν τινι φαγεῖν J. 4,33; ἐ. μετά τινος alqo. utor socio mensae Mt. 9,11. Mr. 2,16; 14,18; nonnusquam έσθίω = *vitam sustento*: έκ τοῦ ἱεροῦ έσθίουσιν ‘ex templo victum habent’ 1 C. 9,13 He., έκ τοῦ γάλακτος 9,7.*

— 3) saepe copulantur verba έσθίω et πίνω Mt. 6,25,31. L. 10,7 al.; έσθίω καὶ πίνω = a) ‘vitam sustento’ 1 C. 9,4; b) ‘cibum capio, prandeo, mensae accumbo’ Mr. 2,16. L. 5,30; 17,8; 22,30 (metaph.). 1 C. 11,22; c) ‘moderato cibo utor’ Mt. 11,19. L. 5,33; 7,34, opponitur abstinentia ascetica, jejunium, quod ll. cc. indicatur varie: νηστεύειν L. 5,33, μὴ έσθίειν ἄρτον μήτε πίνειν οἶνον L. 7,33, μήτε έσθίειν μήτε πίνειν Mt. 11,18; sed A. 9,9; 23,12,21 ut L. 4,2 (cf. Mt. 4,2 καὶ τεσσεράκοντα νύκτας) agitur de integra abstinentia; d) ‘gulae indulgeo’ Mt. 24,49. L. 12,45. 1 C. 10,7; 15,32 (cfr. Ex. 32,6. Is. 22,13).

Έσλει t. cr., **Έσλι** t. r., δ «Hesli», unus de progenitoribus Christi L. 3,25.¹

έσοπτρον, ου, τό *speculum* Ja. 1,23; 1 C. 13,12 βλέπειν δί έσόπτρου i. e. videre per instrumentum, cognoscere mediate tantum. [Pind. LXX. Plut.]*

έσπέρα, ας, ή *vespera* A. 4,3; 28,23; πρὸς έσπέραν έστιν ‘advesperascit’ L. 24,29.*

Έσρωμ, L. 3,33 WH. **Έσρων**, δ (זְרַחַת) Esron Mt. 1,3. L. 3,33.*

έσχατος 3. *extremus*; 1) de loco: *extremus, ultimus*; de loco mensae infimo, minus ceteris honorifico L. 14,9 s.; substantive *τὸ έσχατον *finis, terminus*, c. gen. part. A. 1,8; 13,47. — 2) de tempore: *postremus, ultimus*; έ. est qui est *aliis tempore posterior*, ut qui post alios in vineam venerunt Mt. 20,12,14. Mr. 12,6, 22. J. 8,9 v.; opp. έσχατος et πρῶτος ut ‘posterior’ et ‘prior’: Mt. 20,8; 27,64. 1 C. 15,45. Ap. 2,19, τὰ έσχατα et τὰ πρῶτα ‘condicio seu status posterior’, et ‘prior’ Mt. 12,45. L. 11,26. 2 P. 2,20; έ. est *post quem non est aliis* J. 7,37. 1 C. 15,26,52. Ap. 15,1; 21,9; huc revoca τὸν έσχατον

κοδράντην sc. quo redditio nullus superest qui postuletur Mt. 5,26: L. 12,59; Deus aeternus qui ante omnes creaturas fuit et post omnes creaturas quae esse desinent, erit, dic. δ πρῶτος καὶ δ ἔσχατος Ap. 1,11 r., 17; 2,8; 22,13. (Is. 44,6); periodus mundi Messiana, utpote ultima, vocatur in prophetis et NT ‘ultimum tempus’, in NT partim ita ut cum primo adventu Christi jam incepisse supponatur A. 2,17. H. 1,2. 1 P. 1,20, partim ita ut saltem cum signis Christi secundo venturi praeviis incipiat et jam tempus apostolorum huic ‘ultimae periodo’ attribuatur 2 T. 3,1. Ja. 5,3 (= eo tempore quo instare scitis judicium). 2 P. 3,3. 1 J. 2,18. Ju. 18, maxime vero ipsum tempus secundi adventū Christi ita nuncupatur J. 6,39 s., 44,54. 11,24; 12,48. 1 P. 1,5; ll. cc. dicitur vel attributive ή ἔσχάτη ἡμέρα, ἐν ἔσχάταις ἡμέραις ets., vel praedictive ἐπ’ ἔσχάτων τῶν ἡμερῶν H. 1,2 r. 2 P. 3,3 cr., χρόνων 1 P. 1,20 r., vel substantive ἐπ’ ἔσχάτου (in fine) τῶν ἡμερῶν H. 1,2 cr. 2 P. 3,3 r., χρόνων 1 P. 1,20 cr.; — neutrum ἔσχατον adverbialiter *postremo*, *denique* Mr. 12,22 cr. (nBr.). 1 C. 15,8. — 3) de gradu et ordine: *ultimus*, *infimus*: cum opp. πρῶτος et explicatione πάντων διάκονος Mr. 9,35: 1 C. 4,9; in sententiis generalibus ἔσονται (οἱ) πρῶτοι ἔσχατοι καὶ (οἱ) ἔσχατοι πρῶτοι ets. Mt. 19,30; 20,16. Mr. 10,31. L. 13,30 hic sensus praevalet: ‘qui in infimo gradu esse videntur, futuri sunt inter primos et e contrario’.

ἔσχάτως ↑ adv. *extreme*: a) *summopere*, *valde* [Xen.]; b) × *in extremis*, *ita ut mors instet*: ἔσχάτως ἔχει ‘in extremis est, morti proxima est’ Mr. 5,23. [ita et ἐ. διακεῖσθαι Pol. DSic.]¹

ἔσω (cfr. ἄν-ω, κάτ-ω ets.) 1) *intro*, *introrsus* Mt. 26,58; ἔως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν ‘usque intro in atrium’ Mr. 14,54; cum gen. loci (cl.) ἔσω τῆς αὐλῆς ‘in atrium’ Mr. 15,16. — 2) ad quaestionem ‘ubi?’ = *intra*; ἥσαν ἔσω J. 20,26. A. 5,23; οἱ ἔσω 1 C. 5,12 sunt Christiani quibus opp. οἱ ἔξω; δ ἔσω ἄνθρωπος ‘interior homo’ R. 7,22. 2 C. 4,16 cr. (δ ἔσω ἡμῶν). E. 3,16 est i. q. mens, δ νοῦς: non est idem ac ‘novus homo’, sed S. Paulus tam in veteri (R. 7), quam in novo (2 C. 4) homine interiore et exteriore, men-

tem et carnem, distinguit: v. Cornely ad ll. cc.

ἔσωθεν ↑ 1) *ab interiore parte*: von innen: L. 11,7 ‘deintus’; cum in homine animus sit pars interior, ἔσωθεν = ‘ab animo’ Mr. 7,23, add. explic. ἐκ τῆς καρδίας 7,21. — 2) transfertur ad quaestionem ‘ubi?’: *intra*, *intus* [Hdt. tragg.]; Mt. 23,25,27. Ap. 4,8; 5,1; 11,2 r.; ἔσωθεν = ‘in animo’ Mt. 7,15; 23,28. 2 C. 7,5; hinc τὸ ἔσωθεν ὑμῶν animus vester L. 11,39, δ ἔσωθεν sc. ἄνθρωπος ‘mens’ 2 C. 4,16 r., cfr. ἔσω 2; τὸ ἔξωθεν et τὸ ἔσωθεν L. 11,40 e contextu = res externae visibles et internae invisibles.*

ἔσώτερος 3. (ἔσω) *interior*; sensu superlativo *intimus* A. 16,24 (Bl. § 11, 5); — neutrum ἔσώτερον LXX praepositionis instar usurpant c. genet. [ἐ. τοῦ σπηλαίου in spelunca 1 Reg. 24,4; ἐ. τοῦ καταπετάσματος intra i. e. post velamen Lev. 16,2,12,15], unde τὸ ἐ. τοῦ καταπετάσματος ‘id quod (seu: ea pars templi quae) est post velamen’ i. e. Sancta Sanctorum H. 6,19 = caelum, metaphorā a templo Israëlitarum petitā.*

ἔταῖρος, οὐ, δ *socius*, *sodalis*, ut com-milito, conviva ets.; porro est nomen honorificum quo regis vel domini ministri appellantur [Hom. ss.], quo Socrates suos discipulos appellavit [Xen. mem.], quod universim usui erat, si nomen ejus qui alloquendus erat ignorabatur [Theogn. Aristoph. Plat. al.]: ἔταιρε ‘amice!’ Mt. 20,13; 22,12; 26,50; porro Mt. 11,16 r. (syr. vulg. arm. aeth. slav.), ubi t. cr. ἔτέροις.*

×**ἔτερο-γλωσσος** 2. qui *peregrinā linguā utitur* [Pol. Strab. Aq.]; 1 C. 14,21 Paulus vaticinii Is. 28,11, ubi sec. sensum litteralem הַפְלִשְׁנָעַל ‘barbare loquentes’ sunt Assyrii, sensum typicum ita exponit, ut οἱ ἔτερογλωσσοι sint glossolali (cfr. γλῶσσα 2, et v. Cornely in l. c.).¹

†**ἔτεροδιδασκαλέω** (ἔτερος nr. 2, διδάσκαλος) *aliena*, *peregrina*, *a rectâ doctrinâ discrepantia doceo* 1 T. 1,3; 6,3. [Ign. ad Polyc. 3.]*

†**ἔτεροζυγέω** (*ἔτερο-ζυγον Lev. 19,19 vocatur pecus ‘diversi jugi’ i. e. animalia diversae speciei, qualia conjungere uno jugo non licuit Judaeis; ibid. parallelum ei est adj. διάφορος ‘diversus’; cfr. Dt.

22,10) *cum diversi generis animali jugo alligatus incedo: τινί in metaphora 1 C. 6,14 = cum diversi generis sitis, nolite societatem inire cum ethnicis, nempe ad pristina vitae ethnicae crimina revertentes.* [Epiphan. Migne 41, 1037 b]¹

ἔτερος 3. tam adjective, quam substantive: *alter; 1) de numero: a) de duobus alter: ἐν τῷ ἔτέρῳ πλοίῳ ‘in altera navi-cula’ L. 5,7; opp. δ πρῶτος — δ ἔτερος Mt. 21,30, δ εἰς — δ ἔτερος Mt. 6,24. L. 7,41; 16,13. A. 23,6. 1 C. 4,6 (‘pro uno, contra alterum’): L. 14,31. — b) de pluribus qui sunt aut esse possunt: a) *alius quidam*: ἔτερος τῶν μαθητῶν ‘alius qui-dam e discipulis’ Mt. 8,21; ἔτερον προσδοκῶμεν ‘aliumne alqm. exspectamus?’ Mt. 11,3; L. 6,6; 9,56,59,61; 16,7,18; 20,11. J. 19,37. A. 1,20; 7,18. R. 7,3 al.; δ ἔτερος tertius L. 19,20; δ μέν → ἔτερον δέ ‘aliud — aliud, L. 8,6 ss., it. masc. in enumera-tione 1 C. 12,9s.; — β) etiam plur. ἔτεροι *alii quidam*: A. 2,13; in enumerando: οἱ μέν, ἄλλοι δέ, ἔτεροι δέ Mt. 16,14, τινὲς — ἔτεροι δέ L. 11,16; *alii praeter eos qui jam indicati sunt, alii praeterea vel insuper: ἔτέροις λόγος πλείοσιν ‘aliis insuper pluri-bus sermonibus’* A. 2,40; L. 8,3; 10,1; 11,26 (= Mt. 12,45); 22,65. A. 15,35; 27,1. R. 8,39; 13,9 al.; ἔτεροι δύο κακοῦργοι ‘alii duo, nempe malefici’ L. 23,32; οἱ ἔτε-ροι ‘reliqui, ceteri’ Mt. 11,16 cr. (v. art. ἔταῖρος). L. 4,43. — γ) in specie: δ ἔτερος i. q. δ πλησίον *quivis alius, proximus: der Nächste* R. 2,1,21; 13,8. 1 C. 6,1; 10,24, 29; 14,17. G. 6,4. Ja. 4,12 r., plur. Ph. 2,4; — δ) τῇ ἔτέρᾳ sc. ήμέρᾳ *postridie* A. 20,15; 27,3 [Xen. Cyr. 4, 6, 10]. — 2) de genere vel qualitate: *alterius generis, modi, formae; diversus: contrarius* ets. [ita Plat. conv. p. 186 b ἔτερος καὶ ἀνόμοιος, Dem. p. 911, 7: ἔτερος ἥδη ἦν καὶ οὐχ δ αὐτός — alia v. ap. Passow]: ἐγένετο τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔτερον L. 9,29; ἔτέρα μορφή Mr. 16,12, γλῶσσα ‘pere-grina’ A. 2,4, it. χείλη 1 C. 14,21 r. He. Br.; ἔτερον εὐαγγέλιον 2 C. 11,4. G. 1,6, Πνεῦμα 2 C. 11,4; χείλη ἔτέρων ‘peregri-norum’ sec. sensum primitivum loci 1 C. 14,21 Tdf. WH.; Mt. 15,30. A. 17,7; 19, 39. R. 7,23 al. *huc referri possunt, et cfr. composita ἔτερο-γλωσσος, -διδασκαλέω, -ζυ-γέω al.**

ἔτέρως ↑ adv. *aliter, diverse* Ph. 3,15. [Plat. ss.]¹

ἔτι particula: *adhuc, germ. noch, gall. encore: dicitur 1) de tempore; et quidem a) in sententiis positivis ad significandum, aliquid ‘nondum desiisse’: a) de re praeterita = ‘adhuc, etiamtunc’; seq. imperfecti. ἔτι ἐν τῇ δσφύτοι πατρὸς ἦν ‘etiamtunc erat (nondum desierat esse) in lumbis patris’ H. 7,10; J. 11,30; saepe cum ptc^o praes. loco imperfecti posito: ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος (i. q. ἔτι αὐτὸς ἐλάλει) ‘dum ad-huc ille loquitur, loqui nondum desierat’ Mt. 12,46; 17,5. L. 8,49. A. 10,44 al., porro Mt. 27,63. L. 9,42; 14,32; 15,20; 24,6,41,44. J. 20,1. A. 9,1. R. 5,6 (‘quando peccatores esse nondum desieramus’); 5,8. 2 Th. 2,5. H. 9,8. — β) de re praesenti = ‘adhuc, etiamnunc’ ἔτι σαρχικό ἔστε ‘adhuc estis (nondum desiistis esse) carnales’ 1 C. 3,3; Mr. 5,35 b; 8,17 r. Br. 1 C. 15,17. G. 1,10; 5,11 a. H. 11,4; — γ) de re futura: καὶ ἔτι δύσεται ‘etiam non desinet servare’ 2 C. 1,10; L. 1,15. — b) in sententiis negativis significatur aliquid ‘desiisse, desinere, desi-turum esse’ = ‘non amplius, nihil amplius’ ets.: οὐ δυνήσῃ ἔτι ‘non amplius poteris’ L. 16,2; Mt. 5,13. L. 20,36. H. 8,12 al.; similiter in quaestionibus rhetoricis: τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν; (= non amplius opus est nobis) Mt. 26,65. Mr. 14,63. — c) usuvenit ubi indicatur quantum temporis supersit: ἔτι τετράμηνός ἔστιν ‘adhuc quattuor men-ses sunt’ J. 4,35, porro 7,33; 13,33. H. 10,37 al.; δ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι κτλ. ‘qui inique agit, hoc faciat adhuc (sc. quam-diū poterit; nec jam diu poterit)’ Ap. 22,11, ubi ἔτι innuit propinquum finem temporis peccatori horribilem, ac sic quae videtur peccandi permissio, fit terrifica monitio ne quis peccet. — 2) sine idea temporis; a) de eo quod restat seu superest = ‘adhuc’; ἔτι ἔνα υἷὸν ἔχων Mr. 12,6; Mt. 19,20. L. 18,22; 22,37. J. 16,12. Ap. 9,12. — b) de eo quod ad alia accedit = ‘insuper, praeterea’; ἔτι δέ H. 11,36, ἔτι δὲ καὶ L. 14,26 (nWH.). A. 2,26, ἔτι τε καὶ A. 21,28; cum comparativis: περισσότερον ἔτι ‘etiam magis’ H. 7,15; Ph. 1,9. — c) sensu logico = ‘tamen, nihilominus’: τί ἔτι μέμφεται; ‘cur nihilominus vituperat?’ R. 9,19; ib. 3,7. G. 5,11 b. H. 7,11.*

έτοιμάςω, ft. έτοιμάσω, ao. ἡτοίμασα, pf. ἡτοίμασα, pf. P. ἡτοίμασμαι, ao. P. ἡτοίμασθην (έτοιμος): *ficio ut praesto sit, paro, ap-, com-, praeparo; a) objectum est res, ut cena, hospitium, locus, via: Mt. 22,4; 26,19. Mr. 14,16. I. 17,8 (τι = δ, τι Bl. § 50, 5); 22,8,13. Phm. 22. Ap. 9,7; 16,12; add. εἰς τι 2 T. 2,21; sine accº objº = paro mensam vel hospitium Mr. 14,15. I. 9,52; 12,47; 22,9,12, seq. inf. fin. Mt. 26,17, ἵνα Mr. 14,12; — Deus dicitur alqd. alci. parare i. e. destinare, providentia sua efficere ut ille rei particeps fiat Mt. 20,23; 25,34,41. Mr. 10,40. L. 2,31. 1 C. 2,9. H. 11,16. Ap. 12,6; Christus dicit se parare locum suis in caelo J. 14,2 s. (v. Knabenb. in h. l.), i. e. in caelis facturus erat ea quae necessaria erant ut illi ad potiendam olim gloriam caelestem digni et idonei fierent; ‘parare viam Domini’ Mt. 3,3. Mr. 1,3. L. 1,76; 3,4 ex Is. 40,3 est, metaphorā petitā ab adventu regis cui viae parantur, se vel alios praeparare ad adventum Messiae. — b) objectum est persona: έ. στρατιώτας ‘curare ut milites praesto sint’ A. 23,23; de angelis ad alqd. destinatis Ap. 9,15, ubi εἰς indicat tempus, ἵνα opus ad quod parati sunt; de praeparatione mentium L. 1,17; de apparatu ornatūs Ap. 19,7; 21,2; έτοιμάζειν ἔχουτὸν ἵνα Ap. 8,6.**

×**έτοιμασία**, ας, ἡ (έτοιμάςω, unde έτοιμαστός ‘paratus’) — 1) *qualitas seu virtus ejus qui est paratus*, ergo i. q. έτοιμότης *promptitudo, paratus animus*: calceati έν (instr.) έτ. τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης ‘ēa promptitudine animi (ad resistendum diabolo) quam dat evangelium pacis’ E. 6,15, sec. alios ‘promptitudine animi ad annuntiandum aliis evangelium pacis’ [έ. πρὸς τὰς ὑπουργίας Hippocr.; Ps. 9,38; scr. eccl.] — 2) **praeparatio*, pro έτοίμασις [εἰς έ. τροφῆς ‘ad parandum cibum’ Sap. 13,12].¹

έτοιμος 3. (et 2.) *paratus, in promptu, promptus*; 1) de personis: Mt. 24,44; 25,10. L. 12,40; έτοιμός, εἰμι, seq. πρός; τι T. 3,1. 1 P. 3,15, seq. inf. [cl.] L. 22,33; τοῦ et inf. A. 23,15. — 2) de rebus: Mt. 22,4,8. Mr. 14,15 (nempe cenaculum instructum rebus ad cenam pasch. necessariis). L. 14,17. 2 C. 9,5; δ καὶ ρός ὑμῶν πάντοτέ έστιν ο. ‘vobis tempus opportu-

num (Hierosolyma proficiendi) semper est in promptu’ J. 7,6; τὰ έτοιμα 2 C. 10,16 sunt ea quae Paulus adveniens jam ab aliis expedita, praeparata, instituta inventit; σωτηρία έτοίμη ἀποκαλυφθῆναι ‘salus a Deo destinata (cfr. έτοιμάςω a) ad hoc ut reveletur’ 1 P. 1,5, nisi forte subest ille aramaismus, quo futurum tempus circumscrimit per Λ ΤΑΓΩ c. inf., ergo = σ. μέλλουσα ἀποκαλυφθῆναι; recentiores [Pol. DSic. Phil.], ut dicebant έν έτοίμῳ έστι τι ‘alqd. paratum, in promptu est’, ita etiam έν έτοίμῳ έχω τι [Pol. 2, 34, 2]: ita 2 C. 10,6 seq. inf., velut = ‘punitionem inobedientiae in promptu habentes’.

έτοίμως ↑ adv. *parate, animo parato* [Aesch. Xen. al.]; έ. έχω (cfr. έχω II 1) ‘paratus sum’ seq. inf. [Demadius or.] A. 21,13. 2 C. 12,14. 1 P. 4,5.*

έτος, οὐς, τό *annus* L. 3,1; 12,19 et passim; saepe gen. qual.: έτῶν δώδεκα ‘duodecim annos natus’ L. 2,42. Mr. 5,42, A. 4,22. 1 T. 5,9; accus. durationis Mt. 9,20. Mr. 5,25 al., eodem fere sensu dat. (Bl. § 38, 5) A. 13,20, έπι c. acc. L. 4,25. A. 19,10; praeterea occurrit cum praeposs. ἀπό R. 15,23 et έξ A. 9,33; 24,10 = ‘inde ab, abhinc’, πρό ‘ante’ 2 C. 12,2, μετά c. acc. G. 1,18; 3,17 et διά c. gen. A. 24,17. G. 2,1 ‘post’, έν ‘in’ L. 3,1; κατ’ έτος ‘quotannis’ L. 2,41.

έν adv. (ένις ‘probus’) *bene, probe, prosperere*; εν ποιεῖν τινα [ita cl.] Mr. 14,7 r. vel τινί ib. t. cr. ‘alci. bene facere’; ἵνα εν σοι γένηται ‘ut bene tecum agatur, ut beatus vivas’ E.. 6,3 e Dt. 5,16 (= cl. εν πράττειν, εν έχειν); εν πράξετε ‘bene vos habebitis, bene vobiscum agetur’ [cl.] A. 15,29, ut vertit Syrus (vulg. arm. copt. ‘bene agetis’, ut Justin. apol. 1, 28); acclamatio laudantis: *praeclare! bene factum!* Mt. 25,21,23. L. 19,17 r. [ut Xen. ven. 6, 20].*

Εύα WH. He. melius quam **Εύα**, ας, ἡ (ἡγῆ) *Heva*, uxor primi hominis 2 C. 11,3. 1 T. 2,13.*

εὐαγγελίζομαι verb. dep. med., imperf. εὐηγγελιζόμην (de augm. Bl. § 15, 7), ao. εὐηγγελισάμην, item forma recentiore *εὐαγγελίζω, ao. εὐηγγέλισα Ap. 10,7; 14,6 [1 Reg. 31,9. 2 Reg. 18,19; Polyaen. DCass.], — sensu passivo εὐαγγελίζομαι, pf. εὐηγγέλισμαι, ao. εὐηγγελίσθην Mt. 11,5. I.

7,22; 16,16. G. 1,11. H. 4,2,6. 1 P. 1,25; 4,6 (εὐ-άγγελος ‘qui bene, i. e. prospera, laeta nuntiat’): 1) *laeta nuntio, bonum nuntium do alci.* [Aristoph. Lyc. al.; LXX]: τί τινι L. 1,19; 2,10. 1 Th. 3,6; τὶ ἐπὶ τινας ‘alqd. ad seu apud aliquos’ Ap. 14,6 cr.; †τινά Ap. 10,7; 14,6r.; τὶ R. 10,15 ex Is. 52,7. — 2) plerumque ac fere instar termini technici de munere annuntiandi regni Dei edocendique homines de salute Messiana, de fide in Christum redemptorem etc. (cfr. Is. 40,9; 52,7; 61,1), ubi hae constructiones occurrunt: verbum ponitur absolute = *evangelium annuntio, homines de salute Messianaedoceo* L. 9,6. A. 14,7. R. 15,20. 1 C. 1,17; 9,16,18, seq. εἰς loci 2 C. 10,16; seq. dat. pers. L. 4,18. R. 1,15. 1 C. 15,2. G. 1,8; 4,13, pass. 1 P. 4,6, ubi v. Reischl et Hundhausen; †seq. acc. personae cui evangelium annuntiatur: L. 3,18. A. 16,10. G. 1,9. 1 P. 1,12, sim. A. 8,25,40; 14,21, cum synonymo διδάσκω L. 20,1; add. inf. (pro orationis directae imperativo ἐπιστρέφετε) A. 14,15; add. δτι A. 13,32 (accum τὴν ἐπαγγελίαν ibi ad ἔκπεπλήρωκεν refer); εὐαγγελίζομαι ‘mihi evangelizatur’, bonum salutis Messianae nuntium accipio (cfr. Bl. § 54, 3): πτωχοὶ εὐαγγελίζονται Mt. 11,5. L. 7,22; H. 4,2,6 [ita 2 Reg. 18,31]; seq. accus. objecti annuntiati: τὴν βασιλείαν τ. Θ. L. 8,1, τὸν λόγον A. 8,4; 15,35 (copul. c. διδάσκω); A. 8,12r.; 10,36. G. 1,23; τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν A. 5,42, τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν A. 17,18, A. 11,20. G. 1,16; εὐ. τί τινι L. 4,43. 1 C. 15,1. 2 C. 11,7. E. 2,17; 3,8, τινὶ τὸν Ἰησοῦν A. 8,35; passive εὐαγγελίζεται τι ‘alqd. annuntiatur’ L. 16,16. G. 1,11, add. εἰς loc. 1 P. 1,25; loco accⁱ obj. περὶ τινος A. 8,12 cr.*

εὐαγγέλιον, ου, τό 1) *praemium quod τῷ εὐαγγέλῳ, laetae rei nuntio, datur.* [Hom. LXX. al.] — 2) plur.: *victimae propter allatum bonum nuntium immolatae, vel dies festi ob eandem causam acti.* [Xen. Plut. al.] — 3) **bonus nuntius, rei laetae annuntiatio* [Lucian. App. Plut. inscr. pap.; LvO. 267]; in NT *evangelium, laetus nuntius factae per Christum reconciliationis hominum cum Deo promissionumque a Christo nobis allatarum, tota doctrina Christi prout vel ab ipso vel ab apostolis praedicabatur:* τὸ εὐ. *χηρύσσειν* Mt. 4,23; 9,35; 24,14;

23,13. Mr. 1,14, *χαταγγέλλειν* 1 C. 9,14, γνωρίζειν, *εὐαγγελίζεσθαι* 1 C. 15,1. 2 C. 11,7. G. 1,11, λαλεῖν 1 Th. 2,2, ἀκούειν E. 1,13. C. 1,23, *δέχεσθαι* 2 C. 11,4; τῷ εὐ. ὑπακούειν R. 10,16. 2 Th. 1,8, ἀπειθεῖν 1 P. 4,17; διμολογία (q. v.) εἰς τὸ εὐ. 2 C. 9,13, πίστις τοῦ εὐ. ‘*fides in evgl.*’ Ph. 1,27; multis locis ita fidem Christi *praedicatam vel praedicandam* significat, ut merito vertere possimus *evangelii praedicatio, hominum in rebus christianaē fidei institutio*: ἀφωρισμένος εἰς εὐ. Θεοῦ ‘*segregatus ad docendam fidem christianam*’ R. 1,1; R. 1,9,16; 2,16; 15,16. 1 C. 4,15; 9,14. 2 C. 8,18 al.; additur voci genet. obj¹ τὸ εὐ. τῆς βασιλείας ‘*laetus nuntius s. doctrina de regno Dei*’ Mt. 4,23; 9,35. Mr. 1,14, τῆς εἰρήνης ‘*de pace*’ E. 6,15, τῆς σωτηρίας ‘*de salute*’ E. 1,13, τῆς χάριτος τ. Θ. ‘*de gratia Dei*’ A. 20,24, τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ ‘*de divina gloria Christi*’ 2 C. 4,4, τοῦ Χριστοῦ ets. R. 1,9; 15,19. 2 C. 2,12 al.; seq. gen. auctoris, sc. ejus qui mittit nuntium R. 1,1; 15,16. 2 C. 11,7. 1 Th. 2,8 s.; seq. gen. subj., i. e. *praedicatoris: κατὰ τὸ εὐαγγέλιον μου secundum meam doctrinam, ut semper doceo*’ R. 2,16, ‘*in tradita a me doctrina*’ i. e. in fide R. 16,25, 2 Th. 2,14; seq. gen. obj., sc. eorum quibus nuntius affertur: εὐ. τῆς ἀκροβυστίας, τῆς περιτομῆς ‘*institutio incircumcisorum, circumcisorum in fide*’ G. 2,7; — ἔτερον εὐ. alia de salute doctrina 2 C. 11,4. G. 1,6; δεσμοὶ τοῦ εὐ. ‘*vincula pro evangelio tolerata*’ Phm. 13; — εὐ. αἰώνιον Ap. 14,6 annuntiatio ab aeterno a Deo praedestinata. NB. Nusquam in NT (praeter evangeliorum inscriptiones) hoc vocabulum significat ‘narrationem scriptam vitae Christi’; Mr. 1,1 verte aut: ‘*laeti nuntii de Jesu Messia filio Dei initium (sc. fuit) sicut praedictum erat in Is.*’, aut: ‘*praedicationis de J. M. f. D. initium (= initiator), ut praedixerat Isaias, exstitit Johannes Baptista*’.

†*εὐαγγελιστής, οῦ, δ* (εὐαγγελίζομαι) *evangelista; eo nomine* A. 21,8. E. 4,11. 2 T. 4,5 ii vocantur qui nuntium salutis Messianae variis locis praedicant nec tamen sunt de numero apostolorum aut prophetarum, fere nostrum ‘missionarius’.*

**εὐαρεστέω*, aor. inf. εὐαρεστῆσαι, pf. εὐηρέστηκα et l. v. εὐαρέστηκα (Bl. 15, 7;

Cu. § 112, 8) ↓ *multum placebo, gratus sum alci.* τινὶ [LXX. DSic. Philo]; H. 11,5 e Gen. 5,22,24. Eccli. 44,16 Henoch dicitur ‘Deo placuisse’ pro hebr. ‘cum Deo ambulasse’; abs. H. 11,6, sc. τῷ Θεῷ; — εὐαρεστοῦμαι (Bl. § 54, 3) *michi alqd. placet, delector, cum dat. instr.: τοιαύταις θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός* ‘talibus hostiis Deus oblectatur’ (arm. syr. copt.; vulg. ‘promeretur Deus’) H. 13,16 [DSic. 3, 55, 9; 20, 79, 2; DLaërt. 10, 137].*

εὐ-άρεστος 2. (ἀρέσκω) *qui bene seu multum placet, acceptus, gratus, jucundus* [Xen. LXX. pap.]; T. 2,9 de servis qui oboediendo placent heris; aliis locis de personis vel rebus quae placent Deo: seq. dat. εὐ. τῷ Θεῷ ‘Deo acceptus’ R. 12,1; 14,18. 2 C. 5,9. Ph. 4,18, τῷ Κυρίῳ E. 5,10; τὸ εὐ. ἐνώπιον αὐτοῦ (v. ἐνώπιον 2 b) H. 13,21; τοῦτό ἔστιν εὐ. ἐν Κυρίῳ C. 3,20 (v. ἐν III 4 a β); abs. R. 12,2; copulatur cum synonymis δεκτός Ph. 4,18, δόκιμος R. 14,18, ἀγαθός, τέλειος R. 12,2.*

εὐαρέστως ↑ adv. *eo modo qui placeat, grate* H. 12,28. [Xen.; Epict. diss. 1, 12, 21 ‘libenter’]¹

Εὐβουλος, ου, δ *Eubulus*, christianus 2 T. 4,21.¹

εὐγε (= εὐ γε) adv. seu interjectio, qua utitur is qui alicujus dictum vel factum comprobat aut laudat [Aristoph. Plat.]: L. 19,17 cr.¹

εὐγενῆς 2. (γένος) 1) *illustri loco natus, nobilis* L. 19,12. 1 C. 1,26. — 2) metaphor.: *mente generosā, animo nobilis, liberalis;* compar. εὐγένεστεροι τῶν ἐν Θ. ‘generosi-ores quam Thessalonicenses’ A. 17,11 (syr. arm. copt.; falso vulg.: ‘nobiliores eorum qui . . .’). [utroque sensu ap. tragg. ss.]*

εὐδία, ας, ἡ (repetitur ab εὐ et rad. δι, cfr. dies) *bona tempestas, aér tranquillus* Mt. 16,2, opp. χειμών. [Xen. al.]¹

✗ **εὐδοκέω**, ao. ηύ- vel εὐδόκησα (οεύδοκος, εὖ δέχομαι Bl. § 28, 6): 1) *placet mihi seu decerno* alqd. facere (c. inf. vel acc. c. inf. Pol. DSic. al.; Ps. 67,17], seq. inf.: a) *decerno, volo*: ηύδοκησαν κοινωνίαν ποιήσασθαι R. 15,26; ib. 27. 1 Th. 2,8; de benevolis Dei consiliis L. 12,32. 1 C. 1,21. G. 1,15; seq. acc. c. inf. C. 1,19 ‘(Deus) voluit ut in eo (Christo) inhabitet tota plenitudo divinitatis’ (copt. syr. arm. ver- tunt ‘tota plenitudo div. voluit in eo

habitare’). — 2) *gratum acceptumque habeo alqm. vel alqd.; a) alci. bene volo, alqm. approbo, complaceo mihi in algo.: δν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου* Mt. 12,18 cr. (nTdf.) [Gen. 33,10], ἐν τινι Mt. 3,17; 17,5. Mr. 1,11. L. 3,22. 1 C. 10,5. H. 10,38 [2 Reg. 22,20 al.], εἴς τινα Mt. 12,18 r. Tdf. 2 P. 1,17 [τινί DSic. 17,47]; — b) *aliquid gratum habeo, accepto, consentio, delector: εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ* 2 Th. 2,12 cr. [Pol. 2, 38, 7]; seq. ἐν τινι 2 C. 12,10. 2 Th. 2,12 r. [Agg. 1,8], τὶ H. 10,6,8. [Eccle. 9,7].*

*† **εὐδονία, ας, ἡ** ↑ 1) *benevolia voluntas Dei alqd. faciendi, decretum: οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου = ita tu fieri voluisti* Mt. 11,26. L. 10,21 (cfr. ἔμπροσθεν 2 c); κατὰ τὴν εὐ. τοῦ θελήματος αὐτοῦ ut ejus voluntas decrevit E. 1,5; ib. 9; *desiderium, votum: ἡ εὐ. τῆς ἔμῆς χαρδίας* R. 10,1 [trop. = res desiderata Ps. 144,16. Sir. 18,30] — 2) *benevolentia alcs. erga alium: δι’ εὐδοκίαν ‘benevolentia (erga me) ducti’* Ph. 1,15, opp. διὰ φθόνον καὶ ἔριν; *Dei in homines benevolentia, maxime manifestata per opus redemptionis: ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ ‘in hominibus (sit) Dei beneplacitum’, i. e. homines hucusque reprobi Deo accepti fiant L. 2,14 r., sed t. cr. habet ἐν ἀ. εὐδοκίας (gen. qual.) ‘in hominibus beneplaciti seu benevolentiae (divinae)’, i. e. quibus Deus bene vult, quibus irasci desinit; prob. it. Ph. 2,13 ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας vel: suae benevolentiae (in vos manifestandae) causa’ seu ‘ex benevolentia’ (cfr. ὑπέρ I 3 b), vel: ‘sui beneplaciti (vobis conciliandi) causa’ i. e. ut ei placere possitis [de Dei benevolentia Ps. 5,13; 50,20]. — 3) *delectatio ac compagatio rei, rei amor vel studium: c. gen. obj. εὐ. ἀγαθωσύνης* 2 Th. 1,11, ubi ab aliis intellegitur ipsorum Thessalonicensium probitatis studium, ab aliis Dei in tali eorum probitate beneplacitum. [Sir. 9,17. Ps. 18,15].**

εὐεργεσία, ας, ἡ ↓ *benefactum, beneficium, beneficentia* 1 T. 6,2 (cf. ἀντιλαμβάνομαι); cum gen. obj. ejus in quem beneficium confertur A. 4,9 [εὐ. πόλεως Plat. leg. 850 b].*

εὐεργετέω ↓ *beneficiis alios afficio; abs. A. 10,38. [Soph.; τινά Aesch. ss.]¹*

εὐεργέτης, ου, δ (εὖ, ἔργον) *beneficus, benefactor* [Pind. ss.]; titulus honoris viris

praeclari meriti conferre solitus [Hdt. Xen. inscr.], ut apud Romanos ‘pater patriae’; eodem cognominabantur etiam reges duo Ptolemaei et Antigonus, id quod innuitur L. 22,25.¹

εὖθετος 2. (*τίθημι*) *bene positus* [Aesch.]; inde ut lat. *appositus* = *commodus, idoneus, opportunus, utilis* [Pol. LXX. pap. DSic.]; seq. dat. *personae* vel *rei cui alqs. est aptus* vel alqd. *aptum* L. 9,62 cr. H. 6,7; pro dat. *εἰς τι* L. 9,62 r.; 14,35.*

εὐθέως adv. (**εὐθύς** 'rectus') proprie
'rectâ, sine ambagibus'; dic. de tempore:
statim, sine mora, illico ets., quae signifi-
catio pro rerum varietate est magis mi-
nusve stricta; **εὐθέως ἀπέστησαν ἀπ'** αὐτοῦ
'illico ab eo destiterunt' A. 22,29; **εὐθέως**
ἐκαθερίσθη αὐτοῦ ή λέπρα Mt. 8,3 et saepe
in narratis sanationibus aegrotorum; **εὐ-**
θέως τοῖς σάββασιν ἐδίδασκεν statim pro-
ximo sabbato docebat Mr. 1,21; **ἐλπίζω**
εὐθέως ἵδεῖν σε 'sine mora, mox' 3 J. 14;
εὐθέως ἔξανέτειλεν semen 'brevi, sine mora
germinavit' Mr. 4,5. Mt. 13,5; Mt. 4,20,22;
14,22 v. (morari eis non permisit). Mr.
1,10,18,20,30 et saepe (fere 40 ies). L. 5,13,
39; 6,49. J. 5,9 al.; nonnusquam ita, ut ad-
misceatur significatio *sine haesitatione, sine*
cunctatione Mr. 6,25. L. 12,54; 14,5; **εὐ-**
σκανδαλίζονται statim (i. e. ubi primum
tentati fuerint) Mr. 4,17. Hoc vocabulum
est Marco perfamiliare, sed ita ut 35 fere
locis editores critici ei substituant **εὐθύς**,
aliis id omittant.

*εὐθυνδρομέω, ao. εὐθυνδρόμησα (εὐθυ-
νδρόμος 'rectâ currens') recto cursu algo-
vehor A. 16,11; 21,1. [Philo alleg. 3, 79;
agric. 40; — Strab. εὐθυπλοέω]*

εὐθυμέω ↓ *bono fortique animo sum,*
hilaris sum A. 27,22,25. Ja. 5,13. [Eur.
Cycl. 530; Plut.; — **εὐθυμέω** ‘exhilaro’
Aesch., pass. *bono animo sum’ Xen.*]*

εὐθυμος 2. (**θυμός**) *qui est bono forte-que animo inter adversa vel hilaris inter prospera [Pind. Plat. al.]: A. 27,36.*¹

εὐθύμως ↑ adv. *bono animo, confidenter*
A. 24,10 cr.; compar. *εὐθυμότερον* ib. t. r.¹

εὐθύνω, αο. εὐθυνα ↓: *rectum facio, corrigo; εὐθύνατε τὴν δόδον Κυρίου iter venturi Domini parate, metaph. J. 1,23 sec. Is. 40,3; — generatim: dirigo, guberno; δ εὐθύνων navis gubernator Ja. 3,4.**

εὐθύς 3. *rectus*; de via Mt. 3,3. Mr. 1,3. L. 3,4. A. 9,11; ἡ εὐθεῖα sc. ὁδός [cl.] L. 3,5; εὐθεῖα δόδος metaphorice 2 P. 2,15 dicitur vera ac sana doctrina religionis christiana (cfr. 1 Reg. 12,23); 'viae Domini rectae' A. 13,10 sunt consilia et subsidia quibus Deus homines rectâ ac secure ad salutem adducere vult; — metaph.: *sincerus, candidus, justus*; **καρδία** A. 8,21 [LXX = יְשֻׁרִים]; item Pind. tragg. Thuc.].*

εὐθύς adv. (neutr. adjⁱ *praecedentis*, adjecto -ς ut in οὔτω-ς, μέχρι-ς, Kühner³ I p. 298) *statim*, *sine mora* = εὐθέως, q. v., cui in edd. crit. NTⁱ passim substituitur: Mt. 3,16; 13,20 s. Mr. 1,12; 7,25. J. 13,32; 19,34 al. Cfr. ZNTW XI 124.

^xεὐθύτης, ητος, ἡ (εὐθύς 3.) *reclitudo* [Aristot.]; metaph. **justitia, aequitas* [LXX = יְשָׁרָם מִשְׁעָר ets.]: H. 1,8 e Ps. 44,7 gen. qual.¹

εὐκαιρέω, impf. εὺ- et ηὐκαίρουν (εὔ-
καιρος) *habeo opportunum tempus ad alqd.,*
michi vacat agere alqd. [Pol. Plut.]; abs.
1 C. 16,12; seq. inf. Mr. 6,31; seq. εἰς τι
et inf. fere ut lat. *vaco rei, tempus im-*
*pendo in alqd. A. 17,21.**

εὐκαιρία, *ac*, $\eta \downarrow$ *tempus opportunum* *opportunitas*; seq. gen. infⁱ L. 22,6, ejus loco $\tauία$ (Bl. § 69, 5) Mt. 26,16. [Plat. al.]*

εὐ-ναιρος 2. *opportunus*; εὖ. βοήθεια
auxilium nobis afferendum quando, ubi,
quamdiu necesse est H. 4,16; ήμέρα εὖ.
Mr. 6,21 [e lingua neohell. posset signifi-
cari 'dies *festivus*, a laboribus vacans';
arm. *vertit* 'dies vacationis', feriatus; syr.
أَيْمَانٌ مُّنْدَعٌ, quae dictio item nonnunquam
'diem festum' significat, bibl. or. Assemani
II 237].*

εὐναίρως adv. ↑ *opportune* Mr. 14,11;
εὐχαίρως ἀχαίρως (Kühner³ IV p. 346 d)
2 T. 4,2, cfr. art. ἀχαίρως.¹

ἐξηκοπός 2., compar. -ώτερος (**χόπος**)
boni i. e. exiguī laboris, facilis; εὐκοπώ-
τερόν ἔστιν 'facilius est' Mt. 9,5. Mr. 2,9.
L. 5,23, seq. acc. c. inf. Mt. 19,24. Mr.
*10,25. L. 16,17; 18,25. [Pol. LXX]**

εὐλάβεια, ας, ἡ (εὐλαβής q. v.) 1) *cautus modus agendi, circumspectio.* [tragg. Plat. Dem.] — 2) in moribus: *cautio ac prospicientia ne contra Deum, leges, decorum etc. peccetur, religio* [Aristot. DSic.]; imprimis: *reverentia ac pietas in Deum*

[ἡ πρὸς τὸ θεῖον εὐλ. DSic., ἡ περὶ τὸ θεῖον εὐλ. Plut.; Prov. 28,14]: ita H. 5,7 exauditus est ἀπὸ τῆς εὐ. ‘propter suam (in Deum Patrem) reverentiam’ (vulg. aeth. arm.; v. infra); μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας H. 12,28. — 3) *timor, metus, haesitatio ex timore orta* [DSic. Plut. Hdn.]: suppositā ellipsi, apte explicatur H. 5,7 εἰσαχουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐ. ‘exauditus [ac liberatus] a timore’ (copt.), ad quod cfr. Mt. 26,37. L. 22,43.*

εὐλαβέομαι, ao. εὐλαβήθην ↓: 1) *caute ago, mihi caveo; absolute, vel seq. inf. aut μὴ c. conj.* [tragg. Plat. al.] — 2) *religiose vereor Deum [τὸν ἔσων θεόν Plat. leg. 9 p. 879 ε; τὸν Κύριον Sir. 7,29; Mal. 3,18]. — 3) ×*timeo, metuo* [abs. Sir. 31 (34),16, τινά 2 Mach. 8,16, saepius ἀπὸ προσώπου τινός]: seq. μή A. 23,10 r. [Pol. 3, 111] —: H. 11,7 εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτόν aut ‘sibi cavit’ aut ‘timuit et arcum construxit’ (sunt qui suppleant ‘Deum’, ad nr. 2).**

εὐλαβής: 2. (εὖ, λαβεῖν: ‘bene i. e. caute prehendens’ rem, ne frangatur) 1) *cautus, providus, circumspectus.* [Dem. Aristot. Epict.] — 2) in genere morum: *religiosus, qui religiose a peccato cavet* [Plat. pol. p. 311 b τὸ εὐλαβὲς καὶ δίκαιον; Plut.], *pious, sanctus* A. 2,5; 8,2, add. κατὰ τὸν νόμον ‘in lege Mos. observanda religiosus’ A. 22,12 cr.; δίκαιος καὶ εὖ. L. 2,25.*

εὐλογέω, ft. εὐλογήσω, impf. εὖ-, ηὐλόγουν, ao. εὖ-, ηὐλόγησα, pf. εὖ-, ηὐλόγηκα, pf. P. εὖ-, ηὐλόγημαι, ao. P. εὖ-, ηὐλογήθην, ft. P. εὐλογηθσομαι (εὐλογος = εὖ λέγων): 1) *praedico, laudo* [tragg. Plat.]: τὸν Θεόν L. 1,64; 2,28; 24,53. Ja. 3,9; abs. de Dei laude ac gratiarum actione Mt. 14,19; 26,26. Mr. 6,41; 8,7 v.; 14,22. 1 C. 14,16. [LXX = γράμμα] — 2) *+a Graeci sermonis proprietate abhorret aliis usus hujus verbi ex translatione verbi hebr. γράμμα petitus: a) *bene precor, fausta per Deum precor* alci. [Gen. 48,20]: Mt. 5,44r. Mr. 10,16 v. L. 6,28; 24,50s. R. 12,14. 1 C. 4,12; 14,16 (?). H. 7,1,6s.; 11,20s. 1 P. 3,9; *salutans gratulor ac bene precor* alci. L. 2,34; item in acclamatione gratulantis et salutantis: εὐλογημένος δέ ἐρχόμενος (L. 19,38 ἐ. βασιλεὺς) ἐν δόνόματι Κυρίου! Mt. 21,9; 23,39. Mr. 11,9. L. 13,35; 19,38. J. 12,13 [ἐν δέ K. cum ptcº εὐλογημένος jun-

gendum videtur ex formula hebr. ‘benedicere alci. in(vocato) nomine Jahve’ Ps. hebr. 118,26; 129,8]; Mr. 11,10. — b) *rei benedico, invocato per preces Deo alqd. consecro;* τὶ L. 9,16. 1 C. 10,16 (de calice eucharistico); utrum Mt. 14,19; 26,26. Mr. 6,41; 8,7 v.; 14,22. L. 24,30, suppleto mente objº, huc pertineant an ad nr. 1, dubium esse potest, vel potius utraque significatio hic conjungitur. — c) ubi Deus, Christus, est subjectum verbi benedicendi: *alqm. divinis beneficiis cumulo* A. 3,26. E. 1,3. H. 6,14; pass. G. 3,8r.,9; ptc. pf. εὐλογημένος L. 1,28r. He. Br., 42; Mt. 25,34.*

*+**εὐλογητός** 3. ↑ «*benedictus*», inde a LXX ponitur pro hebr. בָּרוּךְ: ‘benedictus’ appellatur vel esse jubetur 1) *is cui Deus benedixit aut cui ut Deus benedicat precor* [Jdc. 17,2, Ruth. 2,20 al.]. — 2) *is cui benedico atque ut omnes ei benedicant opto:* εὐλογητὸς Κύριος ‘benedictus sit Dominus!’ L. 1,68 [Ruth. 4,14. Ps. 143,1 al.]; R. 1,25. 2 C. 1,3; 11,31. E. 1,3. 1 P. 1,3; δεύτερος sine addito est Deus Mr. 14,61 [הַמְבָרֵךְ Berachōth VII 3; saepius נָאֵה בָּרוּךְ שׁוֹדְקָה]; Christus dicitur δέ ὅν ἐπὶ πάντων, Θεός εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν R. 9,5 (rationes, cur ad Christum referenda sit haec doxologia, vide apud Cornely, Sanday-Headlam⁹ al.).*

εὐλογία, ας, ἡ (εὐλογέω) «*benedictio*»; i. e. 1) *laus, praedicatio* [cl.]; Ap. 5,12s.; 7,12. — 2) *pulchra ac speciosa dictio* [Plat.]; in deteriorem sensum χρηστολογία καὶ εὖ dolosam *adulationem* significat R. 16,18. — porro ex usu biblico * = הַכְּרָבָה: — 3) *benedictio qua aliis fausta precamur* Ja. 3,10, opp. κατάρα; H. 12,17 [Gen. 27,38; 49,28]. — 4) *benedictio qua, invocato precibus Deo, res consecratur*: calix eucharisticus dic. τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας 1 C. 10,16. — 5) *donorum divinorum copia*: E. 1,3. 1 P. 3,9; εὖ. Χριστοῦ R. 15,29 sunt gratiae quas Christus datus est; εὖ. τοῦ Ἀβραάμ bona Abraham promissa G. 3,14. — 6) metonymice: *largitas, munificentia* [Prov. 11,25 נֶפֶשׁ בָּרָךְ ‘anima munifica’] 2 C. 9,5 b, opp. πλεονεξία; hinc concr. *donum largum ac liberale* [Jdc. 1,15. 1 Reg. 25,27 al.], *messis über* [Lev. 25,21. Mal. 3,10]: ita 2 C. 9,5 a. H. 6,7; ἐπ’ εὐλογίας (opp. parce) ‘large: mit vollen Händen’ 2 C. 9,6.*

†εύμετάδοτος 2. (*μεταδίδωμι*) *facilis ad impertiendum, liberalis* 1 T. 6,18. [M. Anton. 1, 14]¹

Εὐνίκη, ης, ἡ *Eunice*, Timothei mater, 2 T. 1,5.¹

εύνοεώ (*εύνους*) *benevolus sum, benevolentiam prosequor alqm. τινί* [tragg. ss.]; Mt. 5,25 ἵσθι εύνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου κτλ. cum eo amice litem componas [3 Mach. 7,11 εύνοεῖν τοῖς τοῦ βασιλέως προστάγμασιν ‘obtemperare regis legibus’; it. pPar. 63, col. 5, 160 εύνοια].¹

εύνοια, ας, ἡ (*εύ-νους*) *benevolentia, propensus in alqm. animus* [Hdt. ss.]; *μετ' εύνοίας* E. 6,7; euphemistice de debito conjugali 1 C. 7,3 r.*

†εύρονχίζω, ao. *εύνούχισα*, ao. P. *εύνουχίσθην* ↓ *eunuchum facio, castro* [FlJ. Lcn.]; — Mt. 19,12, quoniam vox bis eodem sensu accipienda videtur nec in altero casu castrandi significatio supponi potest, praestat supponere sensum generalem *a vita matrimoniali excludo, ad caelitatum adigo.* [εύνουχία Athenag. Cl. Alex. al. ‘caelibatus’]*

εύνοῦχος, ου, δ *eunuchus*: 1) *gynaecei in aulis principum orientalium praefectus, cubicularius, et latius procer, aulicus nobitis* A. 8,27—39. [Hdt. Xen. LXX] — 2) *spado, homo castratus* [Aristot. al.; etiam illi cubicularii nr¹ 1 spadones esse solebant] aut naturā *ad filios procreandos impotens.* [Sap. 3,14] — Mt. 19,12, quoniam eunuchi trifariam dividuntur ac tertium eunuchorum genus sunt ii qui sua sponte amore Dei vitam caelibem ducunt, supponenda videatur idea generalis *caeblebs, a matrimonio perpetuo abstinenus aut exclusus* (v. Knabenbauer in h. l.).*

Εύοδία, ας, ἡ *Evodia*, mulier christiana Ph. 4,2 cr.¹

εύοδώ, ft. P. *εύοδωθήσομαι* (*εύ-οδος*) 1) * *alqm. prospere duco* [Gen. 24,27]; med. et pass. *habeo prosperum iter et latius habeo bonum operis successum* [3 Reg. 22, 12. 1 Chr. 22,11 med., 2 Chr. 18,11 pass.]; c. inf. *prospere mihi contingit ut . . . , Deo favente possum . . .* [cfr. 1 Mach. 16,2]: εύ. ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς R. 1,10; θησαυρίζων δ, τι ἀν εύοδῶται sc. θησαυρίσαι 1 C. 16,2 ‘seponens quod Deo favente [seponere] potest’; abs. *prospera valetudine utor* 3 J. 2. — 2) *rem prospero, pass.: res prospere*

procedit [Hdt. 6, 73; Tob. 4,19]: *huc 1 C. 16,2 referri solet, minus apte, opinor.*¹

†εύπάρεδρος 2. (*εὖ, πάρ-εδρος* assessor; cfr. παρεδρεύειν τινι = semper cum alqo. esse, Eur. Alc. 746) *qui assidue cum algo. est; ut in verbo, seq. dat. personae* (Kühner³ III p. 426 s.), ergo *εύπάρεδρος τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάστως* ‘qui assidue sine distractione cum Domino est’, sc. ei serviens, eum precans; substantivi abstracti loco ponitur neutrum (δ IV 1 d) τὸ .

εύπάρεδρον τῷ Κ. ἀπερισπάστως ‘assidua sine distractione cum D. conversatio’ 1 C. 7,35 cr.; t. r. *εύπρόσεδρον.*¹

εύπειθής 2. (*πείθομαι*) *docilis, oboediens* Ja. 3,17, vulg. minus bene ‘suadibilis’ [Xen. al.].¹

††εύπερίστατος 2. probabilissime (a περίσταμαι ‘circumsto’) *facile seu saepe circumstans, nos captans atque alliciens:* τὴν εὖ. ἀμαρτίαν H. 12,1, vulg. ‘circumstans’, syr. ‘nobis semper praesto’, arm. ‘urgens’; v. Bleek in l. c.¹

†εύποιά, ας, ἡ (*εύποιός*) *beneficentia* H. 13,16. [*beneficium*] FlJ. ant. 2, 11, 2; 19, 9, 1; DLäert.]¹

εύπορεώ et recentius [Aristot. al.] med. **εύπορεόμαι**, impf. εὖ- et γύπορούμην (*εύπορος* pervius, facilis; *dives*) *dives sum, habeo rerum copiam* A. 11,29.¹

εύπορία, ας, ἡ (*εύπορος*, cfr. art. *preced.*) 1) *facile iter et universim facilitas.*

— 2) *copia vel abundantia rerum, divitiae* [Xen. Dem. al.]: ita A. 19,25.¹

εύπρεπεια, ας, ἡ (*εύπρεπής*) *decor, decora species, venustas* [Thuc. 6, 31; Aesch. al. LXX]; de floris venustate Ja. 1,11.¹

†εύπρόσδεπτος 2. (*προσδέχομαι*) *bene acceptus, gratissimus* R. 15,16,31. 1 P. 2,5; prompta voluntas dandi est εὖ., Deo hominibusque placet 1 C. 8,12; aetas messiana vocatur *καιρὸς εὖ.* 2 C. 6,2, [Plut.]*

†εύπρόσεδρος 2. (*πρόσ-εδρος*) i. q. *εύπάρεδρος* q. v. 1 C. 7,35 r.¹

×εύπροσωπέω, ao. *εύπροσωπησα* (*εύπρόσωπος*) *pulchram speciem praebeo, bonus esse videor, placeo; εύπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ rebus materialibus atque externis observatis aliis placere* G. 6,12. [pTebt. 19, 12, Chrysost.]¹

†εύρ-ακήλων, ωνος, δ (vox hibrida: *εύρος*, *ακηλός*) *euroaquilo, ventus inter orientem et septentrionem spirans* A. 27,14 cr.¹

εύρίσκω, imperf. εὕ- et ηὕρισκον, ft. εύρήσω, ao. εύρον et hell. εύρα v. l. L. 8,35; 23,2. A. 5,10. H. 9,12, pf. εύρηκα, ao. P. εύρεθην, ft. P. εύρεθήσομαι: *invenio, reperio; 1) investigatione factâ reperio: a) proprie: alqm., alqd. quae situm invenio* Mt. 2,8; 12,43 (locum requieci); 13,46. Mr. 1,37. L. 2,45 s. al.; οὐχ εύρισκομαι non invenior (*frustra quaeror*) = non exsisto, non (jam) adsum L. 17,18. H. 11,5. Ap. 12,8; 16,20; 18,21s.; 20,11; — b) *obtineo, assequor*: ἔλεος 2 T. 1,18; Mt. 11,29. L. 1,30; 9,12. R. 4,1. H. 12,17 [εύ. δόξαν Pind.]; med.: *michi*, aut (medium dynamicum: Krüger § 52, 8) *meo labore assequor, acquiro*: λύτρωσιν εύράμενος H. 9,12; — c) *investigando, examinando etc. invenio, i. e. cognosco*: αἰτίαν ἐν τινι culpam in alqo. J. 18,38 al.; A. 19,19; 23,9; 27,28. R. 7,21. Ap. 18,24; seq. *accus obji et praedictati*: εύρεις αὐτοὺς ψευδεῖς cognovisti eos esse mendaces Ap. 2,2; L. 23,2. Ap. 3,2; — εύ. τὸν Θεόν A. 17,27 [Sap. 13,6]; εύρεθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν praebui me inveniendum iis qui me non quaerebant R. 10,20 (Is. 65,1). — 2) *invenio = veniens aliquo incido in alqm. vel alqd., offendō, deprehendo*: εύρειν ἐνα τῶν συνδούλων Mt. 18,28; ib. 22,9s. J. 1,42 al.; insuper cum acc^o praedicati, plerumque participio: εύρειν ἄλλους ἑστῶτας Mt. 20,6; ib. 12,44. Mr. 13,36 al.; pass. 2 C. 5,3.

†**εύροιλύδωρ**, ωνος, δ l. v. A. 27,14 r. pro εύραχύλων, q. v.: *Euroclydon*, Eurys undas excitans.¹

εύρυ-γωρος 2. *ampli spatii, latus, spatiōsus* Mt. 7,13. [Aristot. DSic.]¹

εύσέβεια, ας, ἡ (εύσεβής) 1) *pietas, reverentia numini, parentibus, consanguineis, magistratibus exhibita*. [Pind. tragg. Xen. ss.] — 2) in SScria solum de cultu Dei [Prov. 1,7 εύ. εἰς Θεόν]: *pietas in Deum, cultus Deo per vitam religiosam ac piam virtutumque exercitium exhibitus, vita erga Deum pia ac religiosa*: 1 T. 2,2; 4,7 s.; 6,5 s., 11. 2 T. 3,5. 2 P. 1,3,6 s.; ἵδια εύ. ‘merito nostrae pietatis’ A. 3,12; τὸ τῆς εύ. μυστήριον mysterium quod est pietatis potissimum objectum et incitamentum 1 T. 3,16; ἡ κατ’ εύσέβειαν διδασκαλία doctrina cuius objectum, norma ac finis est religiosa in Deum pietas 1 T. 6,3, et ἀλήθεια ἡ κατ’ εύσέβειαν vera doctrina de

religioso Dei cultu T. 1,1; plur. *varii pietatis modi et actus* 2 P. 3,11.*

εύσεβέω ↓ *pius sum erga alqm., pie colo numen, patriam, consanguineos etc.* [Theogn. tragg. ss.; εἰς, πρός, περὶ τινα vel trans. τινά tragg.]; de colendo Deo A. 17,23; μανθανέτωσαν τὸν ἴδιον οἶκον εύσεβεῖν ‘discant [filii ac nepotes] officiis pietatis erga suam familiam [sc. matrem aviamque viduam] satisfacere’ 1 T. 5,4, ubi vulg. ‘discat [vidua] domum suam regere’.*

εύσεβής 2. (σέβομαι) *is qui numen, parentes, patriam etc. reveretur ac pie colit, pius* [Pind. tragg. Xen. ss.]; *in Deum pius* A. 10,2,7. 2 P. 2,9 (opp. ἄδικος); εύ. κατὰ τὸν νόμον ‘ad normam legis Mos. pius’ A. 22,12 r.*

εύσεβῶς ↑ adv. *pie; ita ut convenit homini erga Deum pio* T. 2,12; ζῆν εύσεβῶς ἐν Χριστῷ ‘vitam agere christiane piam’ 2 T. 3,12 (ἐν III 4 a β).*

εύσημος 2. (σῆμα signum) *boni signi*; 1) *boni ominis*. [tragg.] — 2) *qui (ex alqo. signo) facile cognoscitur aut distinguitur, clarus, perspicuus* [πλοῖον, ἵχνος, περιγραφή ets. Aesch. Pol. Plut.]: λόγον εύ. δοῦναι sermonem proferre qui bene intelligatur 1 C. 14,9.¹

εύσπλαγχνος 2. (σπλάγχνα, q. v.) 1) *qui bona i. e. sana habet viscera*. [Hippocr.] — 2) ×*misericors, ad miserendum pronus* E. 4,32. 1 P. 3,8. [or. Manasse 7; Clem. Ro. al.]*

εύσημόνως (εύσημων) adv. *decenter, honeste* 1 C. 14,40; εύ. περιπατεῖν ‘honeste vivere’ R. 13,13. 1 Th. 4,12. [Xen. al.]*

εύσημοσύνη, ης, ἡ ↓ *ille decor qui situs est in decenti habitu, ornatu atque vitatione eorum quae dedeant; forma honesta, mores pudici* [Hippocr. Plat. Xen.]; τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εύσημοσύνη περισσοτέραν ἔχει = membra minus honesta magis decore contegi solent 1 C. 12,23.¹

εύσημων 2. (σημα) 1) *decoro habitu, honestus sc. habitu, ornatu, moribus* (Schmidt 182, 8); τὰ εύσημονα ἡμῶν membra corporis nostri honesta 1 C. 12,24; substantive: τὸ εύσημον ‘honestas’ 1 C. 7,35 (δ IV 1 d). [Eur. Xen. al.] — 2) *in lingua hell.: opibus vel auctoritate pollens, dives, nobilis* (cfr. in Latinitate Africana ‘honestus, honestas, honestare’ = dives, divitiae, ditare): Mr. 15,43. A. 13,50; 17,12. [Phryn. FlJ. vit. 9].*

εὐτόνως adv. (εὖ τείνω) *intente, vehementer* L. 23,10 (vulg. ‘constanter’) A. 18,28. [Xen. DSic.]*

εὐτραπέλια, ας, ἡ (εὐτράπελος [α τρέπω] ‘versatilis; fallax; facetus’) 1) *loquendi jocundique facilitas, urbanitas jocosa* [Hippocr. Plat.], qua homines modo bene modo male utuntur; hinc: — 2) *virtus mediocritatis in jocando*, per quam alqs. et ipse decenter urbaneque jocari potest atque alios de se jocari patitur: *eutrapelia*. [Aristot. eth. magn. 1, 31 al.] — 3) *nimia atque indecens jocositas, scurrilitas*, quam Aristot. βωμολοχίαν appellat [itidem Isocr. 7, 49, cfr. 15, 284] E. 5,4.¹

Εὐτυχος, ου, δ *Eutychus*, adulescens A. 20,9.¹

εὐφημία, ας, ἡ ↓ *bona fama, gloria* 2 C. 6,8. [DSic. Ael.; silentium religiosum, laus Pind. ss.]*

εὐφημος 2. (φήμη omen, fama) 1) *boni ominis, faustus*. 2) × *quod in laudem alc. cedit* [Pol. 31, 14, 4; πρὸς τὸ εὖ. ἐξηγεῖσθαι τι in meliorem partem interpretari Lcn.]: εὐφημα Ph. 4,8 quae nanciscuntur ac merentur laudem bonamve famam.¹

εὐφορέω, ao. εὐ- vel ηὐφόρησα (εὐφορος fertilis) *fertilis sum, uberes fructus fero* L. 12,16. [Hippocr. FlJ.]¹

εὐφραίνω (εὖ, φρήν) *laetum reddo, exhilaro* 2 C. 2,2; *εὐφραίνομαι*, ao. εὐ- et ηὐφράνθην, ft. εὐφρανθήσομαι: *laetor* A. 2,26. R. 15,10. G. 4,27. Ap. 11,10; 12,12; seq. ἐν τινι A. 7,41, ἐπὶ τινι Ap. 18,20 [Plat.]; — in specie i. q. *laete epulor* [cfr. Od. 2, 311; Dt. 27,7. A. 14,17], sive id honeste fit I. 15,23 s., 29,32, sive minus L. 12,19; 16,19.*

Εὐφράτης, ου, δ *Euphrates*, fluvius, qui fuerat limes (idealis) terrae promissae (Gen. 15,18. Ex. 23,31 LXX), postea imperii Romani, a quibus populos barbaros Orientis distinebat: Ap. 9,14; 16,12.*

εὐφροσύνη, ης, ἡ (εὖ-φρων) *laetus animus, laetitia* A. 2,28; — probabiliter per metonymiam *potus exhilarans*; τροφῆς καὶ εὖ. A. 14,17 [vinum dicitur εὐφραίνειν καρδίαν Ps. 103,15. Judic. 9,13 et esse εὐφροσύνη ψυχῆς Eccli. 31,35 s.]*

εὐχαριστέω, ao. εὐ- et ηὐχαριστησα, ao. P. εὐχαριστήθην (εὐχάριστος): 1) *gratus sum, beneficiorum memor sum* [descr. Byz. in Dem. 257, 2; inscr. Hicks 204, 49]:

ita nonnusquam in NT vox accipi potest, non debet, ut L. 18,11. R. 16,4 al. — 2) *gratias ago*: τινί L. 17,16. R. 16,4; τῷ Θεῷ ets. A. 28,15. R. 1,21; 7,25 r. 1 C. 14,18. Ph. 1,3. C. 1,3,12; 3,17. Phm. 4; designatur persona cui collatum est illud donum pro quo gratiae aguntur: ὑπέρ τινος R. 1,8. E. 5,20, περὶ τινος 1 C. 1,4. 1 Th. 1,2. 2 Th. 1,3; 2,13; designatur objectum et ratio gratiarum actionis: ἐπὶ τινὶ 1 C. 1,4, ὅτι L. 18,11. J. 11,41. 1 C. 1,5,14. 1 Th. 2,13. 2 Th. 1,3. Ap. 11,17; absolute = *Deo gratias ago* 1 Th. 5,18, ὑπέρ τινος E. 1,16; — in specie de gratiarum actione ante cibi comeditionem: add. dat. τῷ Θεῷ A. 27,35. R. 14,6, absolute Mt. 15,36; 26,26 r., 27. Mr. 8,6; 14,23. L. 22,17,19. J. 6,11,23. 1 C. 11,24, ὑπέρ τινος 1 C. 10,30 (ibi ὑπέρ οὗ = ὁ τούτου ὁ οὗ: cfr. ὁς II 3 a); de alia prece gratias agentis 1 C. 14,17. [Pol. ss. Sap. 18,2. 2 Mach. 1,11; pTebt. 56,9 θεοῦ, al. inscr.]; semel audacius εὐχαριστεῖται τι = pro re gratiae aguntur, 2 C. 1,11.

εὐχαριστία, ας, ἡ ↓ 1) *gratitudo, gratus animus* [descr. Byz. in Dem. p. 256, 21; Pol. DSic.]; ita fort. A. 24,3. C. 2,7. 1 T. 4,3 s. — 2) *gratiarum actio*, praesertim quae fit Deo: 1 C. 14,16. 2 C. 4,15; 9,11. E. 5,4. Ph. 4,6. C. 2,7; 4,2. 1 T. 4,3 s. Ap. 7,12; ἀνταποδοῦναι εὖ. τινὶ περὶ τινος 1 Th. 3,9; δοῦναι εὖ. τινὶ Ap. 4,9; plur. 2 C. 9,12. 1 T. 2,1. [Sap. 16,28. Ign. Eph. 13.]*

εὐχάριστος 2. (εὖ-, χαρίζομαι) 1) *gratus, acceptus*. [Xen. al.] — 2) *gratus, beneficiorum memor* [Hdt. Xen. al.] C. 3,15 sec. versiones. — 3) qui libenter χαρίζεται, *latus, liberalis* [DSic. 18, 28; Poll.]: ita sec. aliquos C. 3,15.¹

εὐχή, ης, ἡ ↓ 1) *preces ad Deum fusae*: ἡ εὖ. τῆς πάτεως precatio fide subnixa Ja. 5,15. — 2) *votum, promissio Deo facta*: ἔχειν εὐχήν ‘habere obligationem voti suscepti’ A. 18,18; 21,23. [Hom. ss.]*

εὐχομαι, impf. εὐ- et ηὐχόμην: 1) *Deum precor*; τῷ Θεῷ A. 26,29, πρὸς τὸν Θεόν 2 C. 13,7; id quod a Deo petitur, exprimit acc. c. inf. A. 26,29. 2 C. 13,7, solus acc. 2 C. 13,9; εὐχεσθαι ὑπέρ τινος Ja. 5,16 (nWH.) [Hom. ss.] — 2) *opto*, per implorationem Dei solâ mente factam, seq. acc. c. inf. A. 27,29. 3 J. 2; seq. nom. c. inf. R. 9,3, de imperf. ηὐχόμην sine ἄν. Bl. § 63, 5. [Pind. tragg. ss.]*

εὔχρηστος 2. (χράομαι) *quo bene uti possumus, utilis, idoneus; c. dat. pers. 2 T. 2,21. Phm. 11, praeterea add. εἰς 2 T. 4,11. [Xen. al.]**

†**εὐψυχέω** (εὔψυχος 'bono animo, fortis') *bono animo sum, sine metu sum* Ph. 2,19. [FlJ. Ant. 11, 6, 9 Assuerus Estherem prae metu collapsam εὐψυχεῖν jubet; in epitaphiis: εὐψύχει ut CIG 4467 s.]¹

εὐωδία, ας, ἡ (εὐώδης; bene olens = εύ οὖν) 1) u. i. d. *benevolentia, bonus odor* [Xen. Plat.]. — 2) *res bene olens, suffimentum; δόσμὴ εὐωδίας* (genet. qual.) in LXX = ἡ τεχνή τε τεχνη term. techn. de sacrificio Deo acceptissimo: de sacrificio Christi E. 5,2, metaph. de oblationibus fidelium Ph. 4,18; Χριστοῦ εὐ. ἐσμὲν τῷ Θεῷ 'sumus Deo suffimentum Christi' (Χριστοῦ est gen. obj., quia apostolorum vita et prædicatio, si audacter loqui licet, 'Christum olet'). [Esdr. 6,10. Dan. 2,46; DSic. 1, 84]*

Εὐωδία, pro Εὐοδίᾳ, q. v., Ph. 4,2 r.

εὐώνυμος 2. (ὄνομα) 1) *boni nominis vel ominis.* — 2) per euphemismum: *sinner*, nam auguribus latus sinistrum erat infasti ominis [inde ab Hdt. Aesch.]; A. 21,3. Ap. 10,2; adverbii loco ἐξ εὐωνύμων (sc. μερῶν) 'a sinistra parte' Mt. 20,23 cr.; 25,33,41; 27,38. Mr. 10,40 cr.; præpositionis instar: ἐξ εὐωνύμων τινός 'a parte sinistra ales.' Mt. 20,21,23 r. Mr. 10,37 v., 40 r.; 15,27.*

ἔφ-άλλομαι, ao. ἔφηλόμην: *insilio, irruo* in alq.m.; ἐπί τινα A. 19,16.¹

†**ἔφ-άπαξ** vel (Bl. § 4, 1) *melius ἔφ-* ἄπαξ: *semel*; 1) i. q. *semel in perpetuum*: *ein für alle Mal: une fois pour toutes* R. 6,10. H. 7,27; 9,12; 10,10. — 2) i. q. *multis simul*: ὥφθη πεντακοπίους ἔφάπαξ 1 C. 15,6, germ. 'auf einmal'.*

'Ἐφεσῖος 3. *Ephesus*; Ap. 2,1 r.¹

'Ἐφέσιος, 3. ↓ *Ephesius*; masc. substantive A. 19,28,34 s.; 21,29.*

"Ἐφεσος, ου, ἡ *Ephesus*, urbs Asiae Minoris, templo Diana celebris: A. 18,19 al. 1 C. 15,32; 16,8. E. 1,1 al.

ἔφευρετής, ου, δ (ἔφευρίσκω) *inventor, excogitator*: ἐ. κακῶν qui novos ignotosque modos peccandi vitiisque indulgendi studiose excogitat, R. 1,30. [Anacr. 38, 3]¹

***ἔφημερία**, ας, ἡ ↓ 1) *ministerium sacerdotum et levitarum certo dierum numero definitum*: 2 Chr. 13,10 al. — 2) *classis sa-*

cerdotum vel levitarum in singulas hebdomades officio sacerdotali fungens [1 Chr. 23,6; 28,13 al.]; David rex 24 tales classes constituerat, quarum octava erat Abiae (1 Chr. 24,10): erant quidem ex his 24 ephemeriis solum 4 ex exsilio reversae, filii Jadaja, Emmer, Pheshur, Harim (Esdr. 2,36 ss.); sed hae quattuor iterum videntur in 24 divisae esse, antiquis nominibus partim retentis, v. Schürer § 24, I: L. 1,5,8.*

ἔφ-ήμερος 2. (ἐφ' ἡμέραν) 1) *in diem durans, unius diei.* [Hippocr. al.] — 2) *singularum dierum, cotidianus* [Pind. DHal.]: Ja. 2,15.¹

ἔφ-ικέομαι, ao. ἔφικήμην: *venio alqo;* εἰς τινας in regionem alqorum. 2 C. 10,14; ἀχρι τινῶν ib. 13.*

ἔφ-ίστημι *im-, ap-, praepono* ets.; — intransitive: **ἔφισταμαι**, ao. ἔπειστην, pf. ἔφεστηκα, ptc. pf. ἔφεστώς, ὥτος: 1) *praes. et aor.: a) accedo, advenio, dic. praesertim de necopinato adventu ales., de appariione angelorum ets.: abs. L. 2,38; 10,40; 20,1. A. 6,12; 12,7; 22,13; 23,27; c. dat. pers. L. 2,9; 24,4. A. 4,1; 23,11, οὐκίᾳ A. 17,5; seq. ἐπί τι ad alqd. A. 10,17; 11,11; ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς i. e. accessit ad caput jacentis L. 4,39; utrum ad ἐπίστηθι 2 T. 4,2 supplendus sit dat. pers. 'accede ad fideles' sc. commonendos ets., an dat. rei v. gr. τῷ κηρύττειν [cfr. ἐ. σφαγῇ Eur. Andr. 547] 'operi praedicationis te applica!', minus constat; b) de temporibus ac rebus quae *ingruunt subito*: L. 21,34. 1 Th. 5,3. — 2) *perf.: adsto, adsum: ἡμην ἔφεστώς 'adstabam'* A. 22,20; de re quae (necopinato) *supervenit et nunc adest* A. 28,2 'propter pluviam quae ingruerat' [cfr. Pol. 18, 3, 7 διὰ τὸν ἔφεστῶτα ζόφον]; 'adesse' dicitur tempus prope instans 2 T. 4,6 [Il. 12, 326].**

ἔφ-οράω, ao. ἔπειδον *versus alqd. aspicio*, aliquorum oculos *convertō* [Hom. ss. LXX]; ἐπί τι A. 4,29; absolute, sequente inf. fin. L. 1,25 (fere = 'dignatus est auferre etc.', cfr. ἐπισκέπτομαι 2).*

'Ἐφραίμ, 'Ἐφραΐμ Ephrem, oppidum prope limites aquilonares tribus Benjamin situm hodie, ut multi putant, et-Taiyibe (cfr. Hagen I 310 Aphairema): J. 11,54.¹

ἔφραθά «ephphetha», voc aram. Mr. 7,34 = **חַפְתָּא** (i. q. **חַפְתָּא**, imper. Ethpeel

verbi ἔχθες, Dalman, Gramm. § 59, 5; 62, 6): recte l. c. vertitur διανοίχθητι adaperire! ¹

ἔχθες, forma Atticis magis usitata quam χθές, adv. *heri* J. 4,52 cr. (ubi animadverte, Judaeos de rebus interdiu gestis post occasum solis dicere ‘heri’). A. 7,28 cr.; sensu latiore in dictione: ἔχθες καὶ σήμερον ‘tempore praeterito et praesenti’, i. e. Christus idem qui fuit et est, permanebit H. 13,8 Tdf. WH. [cfr. Soph. Ant. 456 νῦν κάκθες].*

ἔχθρα, ας, ἡ *inimicitiae* L. 23,12, plur. G. 5,20; ἔ. εἰς Θεόν R. 8,7 (cfr. Ja. 4,4); E. 2,14,16 discidium partim inter Judaeos ac gentiles, partim inter homines ac Deum; Ja. 4,4 legitur optime sic: ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν cum t. r. WH. He. (syr. copt. arm.) = diligere mundum est odisse Deum (ἔ. τῷ Θ., Tdf., vix tolerabile est; cfr. art. seq.).*

ἔχθρος 1) passive: *qui odio habetur, perosus* [Hom. ss., τινί]; Judaei propter evangelium repudiatum sunt ἔχθροι Deo exosi R. 11,28; Ja. 4,4 c. s. — 2) active: *osor, inimicus* [tragg. ss. LXX]: adjective ἔ. ἀνθρωπος homo mihi infensus Mt. 13,28; substantive: ἀγαπᾶτε τοὺς ἔ. ὑμῶν = eos qui vos odio habent Mt. 5,44. L. 6,27,35; Mt. 10,36; 13,25; 22,44. L. 19,27. R. 5,10 (peccando eramus Dei adversarii). 1 C. 15,26 (mors est quaedam hominum, etiam eorum qui Christi membra sunt, et sic quodammodo ipsius Christi, inimica). G. 4,16. C. 1,21 (inimici Dei). 2 Th. 3,15. Ja. 4,4 (sec. vulg. et Br. bis) al.; οἱ ἔχθροι ἡμῶν L. 1,71,74 sunt hostes populi Dei ac regni Dei; δ ἔχθρος per eminentiam est Satan L. 10,19; — seq. genet. obj. rei A. 13,10. Ph. 3,18.

ἔχιδνα, ης, ἡ *vipera* A. 28,3; γεννήματα ἔχιδνῶν Mt. 3,7; 12,34; 23,33. L. 3,7 (cfr. γέννημα et Is. 59,5).

ἔχω, imperf. εἶχον (de formis anomalis εἴχαμεν 2 J. 5 v., εἶχαν Mr. 8,7 v. Ap. 9,8 v., εἴχοσαν J. 15,22 v. cfr. Bl. § 21, 2,3), ft. ἔξω, ao. ἔσχον, pf. ἔσχηκα: *habeo*: passim distinguuntur ἔχειν ‘habere’, σχεῖν (aor. inchoat.) ‘accipere, [se] habere incipere’ (Mt. 21,38. J. 4,52. A. 25,26 al.), ἔσχηκεναι ‘accepisse = nunc habere’ (R. 5,2); sed pf. etiam aoristi loco positum occurrit (Bl. § 59, 4: 2 C. 1,9; 2,13; 7,5).

I. activum transitivum: *habeo*; brevitas causa omittuntur hīc exempla usūs hujus verbi facillima —: haec enotasse juverit: 1) *verba intransitiva saepe circumscribuntur per* ἔχω *cum accusativo nominis* (sic id quod verbo enuntiatur, exhibetur magis ut status perdurans aut voluntarius simulque occasio praebetur additis adjectivis s. genetivis rem magis determinandi): μνείαν ἔχειν = μεμνῆσθαι ‘meminisse’ 1 Th. 3,6; ἔχειν ἀγάπην J. 13,35, ἀγνωσίαν 1 C. 15,34, ἐλπίδα 1 Th. 4,13, ἐπιθυμίαν Ph. 1,23, φόβον 1 T. 5,20, χαράν Phm. 7 etc. — 2) *verba passiva itidem circumscribuntur*: ἔχειν θλῖψιν = θλίψεσθαι ‘tribulari’ J. 16,33, ἔλεγξιν 2 P. 2,16, ἐντολήν ‘juberi’ H. 7,5, ἔπαινον, μαρτυρίαν, δνομα, τέλος, τιμήν (q. v.) etc.; ἔχει τι λόγον σοφίας = λέγεται σοφία [falso] appellatur sapientia C. 2,23. — 3) *aliae ejusmodi verborum periphrases*: ἔχω ἀνάγκην ‘me oportet’ Ju. 3, ἔξουσίαν ‘valeo, possum’ Mt. 9,6, χρείαν ‘mihi opus est, indigeo’ Mt. 3,14; 6,8, μέρος ‘particeps sum’ Ap. 20,6, κοίτην ‘prolem suscipio’ R. 9,10; τέσσαρας ἡμέρας ἔχειν ‘quattuor dies exegisse’ J. 11,17 (5,5 s.) etc.; — ἔχειν copulatur *cum praepositione et nomine*: ἐν γαστρὶ ἔχειν dicitur mulier grāvida Mt. 1,18 al.; ἐν ἐπιγνώσει ἔχειν = ἐπιγνώσκειν R. 1,28; ἐν ἐτοίμῳ ἔχειν in promptu habere 2 C. 10,6; κατὰ κεφαλῆς ἔχειν v. κατά I 1 a, etc. — 4) *constructiones mentione dignae sunt hae*: a) ubi sequuntur duo accusativi, objecti et praedicti, sensus facile patescit, si mutatur in enuntiatum cuius subjectum est ille accus obji, praedictum alter: τὴν εἰς ἔαυτοὺς ἀγάπην ἔκτενή ἔχοντες 1 P. 4,8 = ἡ εἰς ἀλλήλους ἀγάπη ὑμῶν ἔστω ἔκτενής vestra mutua dilectio sit intensa!; μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐξ νόμου mea justitia praed. non est [justitia] legalis subj. Ph. 3,9: Mt. 12,10. Mr. 8,17; 12,23. L. 3,8. J. 5,38; 17,13. A. 2,44; 13,5. Ph. 3,17. H. 5,14; 6,19; 7,24; 12,9. 1 P. 2,12. 2 P. 1,19. Ap. 2,18. — b) *objectum verbi est participium articulo determinatum*: ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτὸν germ. ‘der hat seinen Richter’ J. 12,48; A. 15,21. — c) οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν non habent quod manducent Mt. 15,32 al. (ex quaestione deliberativa τί φάγωμεν,), cfr. Bl. § 50, 5; L. 9,58; 12,17

[Soph. OC. 316 οὐκ ἔχω τί φῶ]. — **d)** ἔχω sequente infinitivo: **a)** *possum, valeo: κατ'* οὐδενὸς εἶχεν μείζονος δύμοσαι ‘per neminem majorem potuit jurare’ H. 6,13; Mt. 18,25. L. 12,4. J. 8,6. E. 4,28. 2 P. 1,15 (id agam ut possitis horum memores esse); om. inf. Mr. 14,8 [cl.; τὸ μέλλον οὐκ ἔχω μαθεῖν Eur. Hec. 761]; — **b)** *debeo: βάπτισμα* ἔχω βαπτισθῆναι *baptismo* me oportet baptizari’ L. 12,50; ἔχω σοὶ τι εἰπεῖν *habeo quod tibi dicam* L. 7,40; A. 23,17 s.; 28,19. 2 J. 12. — **e)** ἔχω τι κατά τινος *habeo cur alci. offensus sim* Mt. 5,23. Mr. 11,25, *habeo de quo alqm. reprehendam* Ap. 2,4,20, it. ἔχω τι πρός τινα A. 24,19 (cfr. ἔχω πρός τινα μομφήν C. 3,13). — **f)** ἔχεις ..., *da hast du...* dicit is qui rem postulatam tradit Mt. 25,25; ἔχε... dicit qui roganti rem petitam concedit [pOx. 33 III 4]: ita sec. aliquos Mt. 27,65. — **g)** ἔχω *habeo, duco, existimo* (latinismus): ἔχε με παρηγημένον ‘habe me excusatum’ L. 14,18: A. 20,24 r.; ώς προφήτην αὐτὸν εἶχον Mt. 14,5; 21,26,46; minus concinne: εἶχον τὸν Ἰωάννην ὅτι ὅντως προφήτης ἦν (fuerat) Mr. 11,32. — **h)** *τρόμος* ἔχει με terror me *tenet* Mr. 16,8. — **i)** mons dicitur *habere sabbati iter = distare ab urbe tantum* A. 1,12. — **5)** in NT *homo habere* ἔχειν *dicitur* **a)** *Spiritum S., gratias, charismata, virtutes etc.: R. 8,9,23; 12,6.* 1 C. 2,16. C. 1,14 al.; **b)** *habere Deum, Patrem et Filium = iis per fidem, caritatem, gratiam conjunctum esse* 1 J. 2,23; 5,12; **c)** *daemonium habere = ab eo possideri vel saltem instigari* Mt. 11,18. Mr. 3,22; 7,25. A. 8,7 al.; **d)** *legem, obligationem habere:* J. 14,21. R. 2,14. A. 18,18; **e)** *suum (suam) conjugem habere* 1 C. 7,2 e contextu = in matrimonio inito vivere atque officia conjugalia implere.

II. activum intransitivum: *me habeo, sum, cum adverbii [cl.]; de valetudine: καλῶς* ἔχειν Mr. 16,18: Mt. 4,24. Mr. 5,23. J. 4,52 al.; res ita, aliter etc. *se habet* A. 7,1; 12,15. 1 T. 5,25; ἐτοίμως ἔχω ‘paratus sum’ A. 21,13. 1 P. 4,5; τὸ νῦν ἔχον [Tob. 7,11; Lcn. catapl. 13] ‘ut nunc res se habet’ = nunc A. 24,25.

III. medium: **1)** ἔχομαι τινος *teneo me, apprehendo, capesso rem, alci. vicinus sum etc.* [Hom. ss.]: τὰ ἔχομενα σωτηρίας vulg. ‘viciniora saluti’, i. e. quae me sinant

sperare vestram salutem H. 6,9. — **2)** ptc. ἔχόμενος **a)** de loco: *proxime adjacens, vicinus: εἰς τὰς ἐ. κωμοπόλεις* Mr. 1,38 [ἥ ἐ. νῆσος Isocr. 4, 96; Thuc. al.]. — **b)** de tempore: *proxime insequens* A. 13,44; 21,26 [Thuc. 6, 3]; τῇ ἔχομένῃ sc. ἡμέρᾳ L. 13,33. A. 20,15.

ἔως (correlativum ad τέως ‘tamdiu; eousque’) modo conjunctionis, modo prae-positionis vices agit; etiam cum genet. rel. οὖ et ὅτου copulatum conjunctionis loco usurpatur: **I. conjunctio temporalis;** **1)** durationem vel simultaneitatem indicat: «*quamdiu, dum*»; ita ponitur **a)** ἔως, et quidem **a)** cum indicativo: *ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι ἔως; ἡμέρα ἔστιν ‘dum dies est’* J. 9,4; Mr. 6,45 cr. (nBr.). J. 12,35 s. r. Br.; — **b)** cum conjunctivo [cl. addito ἀν Pl. Crat. 389 c] Mr. 6,45 r. Br.; 14,32. L. 17,8. — **b)** ἔως οὖ cum conjunctivo Mt. 14,22; 26,36 [c. indic. Gen. 26,13]. — **c)** ἔως; ὅτου c. indic. Mt. 5,25. — **2)** terminum aliquem temporis indicat: *donec, quoad: bis daf: jusqu'à ce que;* sic ponitur **a)** ἔως idque **a)** cum indicativo: *ἔως; ἔρχομαι donec veniam’* J. 21,22 s. 1 T. 4,13; Mt. 2,9; 24,39. L. 13,35 v. — **b)** saepe cum ἀν et conjunctivo: *ἴσθι ἔχει ἔως; ἀν εἴπω σοι* Mt. 2,13; ib. 10,11; 22,44; Ja. 5,7 r. al.; post negativum enuntiatum fere aequivalet ‘priusquam’: οὐ μὴ ἔξελθης ἔως ἀν ἀποδῷς ‘non emitteris, donec (priusquam) reddideris’ Mt. 5,26: ib. 10,23; 16,28. 1 C. 4,5 al. — **γ)** cum conjunctivo, ἀν omissio [Soph. Phil. 764 al.]: *ἐκδέχεται ἔως λάβῃ θέτον* Ja. 5,7 cr.; L. 15,4; 22,34 cr. 2 Th. 2,7. H. 10,13 al. — **b)** ἔως οὖ, idque **a)** c. indic. Mt. 1,25; 13,33. A. 21,26; — **b)** c. conjunct. Mt. 17,9. L. 12,50,59. A. 23,12 al. — **c)** ἔως ὅτου, item **a)** c. indic. J. 9,18; **b)** c. conjunct. L. 13,8; 15,8 v.; 22,16,18 v. — **II. praepositio:** «*usque ad*»; **1)** cum genetivo (inde fere ab Aristotele): **a)** de tempore: *ἔως τῆς τρίτης ἡμέρας* Mt. 27,64; ib. 2,15; 27,45. Mr. 14,25. L. 1,80 al.; *ἔως Ἰωάννου* Mt. 11,13: A. 13,20; *ἔως τοῦ νῦν* Mt. 24,21. — **b)** de loco: *ἔως Φοινίκης* A. 11,19: Mt. 24,27; 26,58. Mr. 13,27 al.; c. gen. pers.: *ἥλιθον ἔως αὐτοῦ* L. 4,42; A. 9,38; huc referri potest *ἔως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν* A. 8,40 [cfr. ἔως ἐλθεῖν εἰς Gen. 10,19 al.]. — **c)** de enumeratione et ordine: *ἀπὸ τῶν ἐσχάτων*

ἔως τῶν πρώτων Mt. 20,8; ib. 1,17; 22,26. J. 8,9; ἀπὸ μικροῦ ἔως μεγάλου et parvi et magni A. 8,10. H. 8,11 [hebraismus, Gen. 6,7 al.]. — d) de gradu ac mensura: ἔως θανάτου Mt. 26,38. Mr. 14,34; ἔως τούτου ‘ne ultra!’ L. 22,51; ubi aliquid summum nominatur: ac vel: *sogar*: *jusqu'à*: δώσω σοι ἔως ῥμίσους τῆς βασιλείας μου Mr. 6,23; negative οὐκ ἔστιν ἔως ἐνός ‘non est, ne unus *quidem*’ R. 3,12 e Ps. 13,3 [etiam pTebt. 56,7 οὐκ ἔχομεν ἔως τῆς τροφῆς τῶν κτηνῶν ἡμῶν]. — 2) cum adverbii [ἔως δψέ Thuc. 3, 108; LXX]: ἔως πότε; ‘quousque?’ Mt. 17,17 al.; ἔως ἄρτι Mt. 11,12. 1 J. 2,9: Mt. 18,21s.; 27,51. Mr. 14,54. L. 23,5. 2 C. 3,15 al. — 3) praemittitur aliis praepositionibus [Pol. 1, 11, 14; LXX]: ἔως εἰς (v. l. πρός) L. 24,50, ἔως καὶ εἰς ‘etiam usque in’ A. 26,11, ἔως ἐπί A. 17,14 cr. — NB. *Terminus*

*temporis, quem particula ἔως indicat, non semper rei quae eosque durare dicitur, finem innuit, ut Mt. 12,20; 22,44; 28,20. 1 T. 4,13 al. Matthaeus 1,18—25 narrare vult quomodo Christus ortus sit (1,18), i. e. quomodo hunc secundum Isaiae vaticinium (Is. 7,14) *virgo intacta pepererit*; ipso hoc scopo narrationis cogitur evangelista perspicue dicere *Mariam usque ad Jesu nativitatem mansisse virginem intactam* et hoc reapse praestat verbis: οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἔως οὗ ἔτεκεν [τὸν] υἱὸν [αὐτῆς τὸν πρωτότοκον]. Ipse igitur finis narrationis indicationem hujus termini suadebat et lectoris attentionem figit in consideratione temporis quod usque ad partum virgineum effluxit; de tempore posteriore textus nos cogitare non sinit, nedum de hoc quidquam affirmet aut neget.*

Z

Ζαβούλων, ὁ *Zabulon*, filius Jacob; φυλὴ Z. Ap. 7,8; Mt. 4,13,15. (גַּלְעֹד)*

Ζαγγαῖος, οὐ, ὁ *Zachaeus*, Hierichunte praeses portitorum dives L. 19,2,5,8. [ζείο]*

Ζάρα, ὁ *Zara*, filius Iudei, frater gemellus Pharesi; cuius Mt. 1,3 ideo cum fratre mentio fieri honoris causa videtur, quod fere casu factum est ut non sit illo prior potiorque natus (Gen. 38,27—30), nec, ut Esau, a populo Dei exclusus erat. (i. p. Ζαρα).¹

Ζαχαρίας, οὐ, ὁ *Zacharias*; 1) ille quem Iudei inter templum et altare occiderunt, prob. is, qui commemoratur impie occisus 2 Chr. 24,20 ss.: Mt. 23,35. L. 11,51; de additamento cfr. art. *Βαραχίας*. — 2) pater Johannis Baptistae L. 1,5—67 passim; 3,2 (ζαχαρία).

ζάω, imperf. *ἔζων* et [pap.; Mayser 347] *ἔζην* R. 7,9 cB, ft. ζήσω et ζήσομαι, ao. *×* *ἔζησα*; *vivo, vivus sum*. Dicitur I. universim proprio sensu de spiritibus, hominibus et de quibusvis animantibus: 1) *de vita naturali*; ita *vivere dicuntur animalia*: πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ‘omnis animans vivens’ Ap. 16,8 r. He., — *homines in hac vita degentes: ψυχὴ ζῶσα* 1 C. 15,45 (Gen. 2,7),

R. 7,1—3. 1 C. 7,39 al. vel quorum vita conservatur (= *non morior*) Mr. 5,23. J. 4,50, vel qui ex morte resuscitantur (formae inchoativae: ζήσω, -σομαι *reviviscam, ἔζησα, ζησάι revixi* etc.) Mt. 9,18. Mr. 16,11. L. 24,5,23. J. 11,25. A. 1,3; 9,41; 20,12. R. 14,9 a cr. 2 C. 13,4 a al., — homines etiam mortui quorum animi a Deo conservantur cum certa spe resurrectionis Mt. 22,32. Mr. 12,27. L. 20,38; quod H. 7,8 Melchisedech testimonium habere dicitur ὅτι ζῆ, probabiliter eo explicatur quod SScr., de ejus morte tacens, eum nobis non repraesentat nisi viventem; — *perfectissimo sensu Deus verus* (maxime si opponitur diis ficticiis gentilium) *vivere dicitur*: ὁ Θεὸς ὁ ζῶν Mt. 26,63. J. 6,69 r. A. 14,15. 1 T. 6,17 r. Br., Θεὸς ζῶν (sine art. ut Ζήν) R. 9,26. 2 C. 3,3; 6,16. 1 Th. 1,9. 1 T. 3,15; 4,10. H. 3,12; 9,14; 10,31; 12,22. Ap. 7,2; ipse Deus jurat per formulam ζῶ ἔγω R. 14,11 [Num. 14,21 al.]; Deus appellatur ὁ ζῶν εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων Ap. 4,9 s.; 10,6 al.; ὁ ζῶν Πατήρ J. 6,57; de Filio: καὶ γὼ ζῶ διὰ τὸν Πατέρα ‘et ego vivo per Patrem (vitam divinam mecum com-

municantem), J. 6,57 (v. διά II 3 a); — adhuc enotanda haec videntur: **a) substantive** τὸ ζῆν ‘vita’ Ph. 1,21 s. H. 2,15 [Plat., pap.]; **b) cum accusativo obji int.**: ὁ νῦν ζῶ ἐν σαρκὶ... ζῶ ‘quam vitam nunc in corpore ago, eam ago...’ G. 2,20; item R. 6,10; **c) modus et ratio vitae indicatur**: ζῆν ἐπ’ ἄρτῳ pane vitam sustentare Mt. 4,4. L. 4,4 (ἐπί II 2 γγ), ἐκ τοῦ εὐαγγελίου 1 C. 9,14, ἐθνικῶς G. 2,14; L. 2,36. A. 26,5; **d) de vita in ordine ethico** [ἀβλαβεῖ βίῳ ζῆν Soph. El. 650]: alqs. dicitur ζῆν ἀσώτως L. 15,13, εὐεβῶς ets. 2 T. 3,12. T. 2,12, κατὰ σάρκα R. 8,12 s., ἐν τινι (in peccato, vitiis) R. 6,2. C. 3,7, τῇ δικαιοσύνῃ (dat. comm. ‘vitam impendere exercendae justitiae’) 1 P. 2,24: R. 14,7 s. 2 C. 5,15 al. — **2) de vita supernaturali gratiae**, quam Deus per Christum nobiscum communicat, et vita gloriae quae est justorum sors aeterna (quibus opponitur mors spiritualis amissae gratiae et gloriae), quae non tam sunt duae vitae, quam duae u. i. d. aetates ejusdem vitae: **a) de gratia**: ἐγὼ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ ‘ego olim sine lege (legem ignorans) eram vivus’ R. 7,9 (opp. 10: deinde peccando ἀπέθανον); homines spiritualiter mortui, auditā voce Filii Dei, ζήσουσιν vel -σονται J. 5,25; ib. 6,57 c. R. 6,11,13 (ἐκ νεκρῶν ζῶντας a morte erectos et viventes). G. 2,19. Ap. 3,1; ζῆν πνεύματι (v. πνεῦμα 2 b) ‘spiritu vivere’ G. 5,25; ζῶ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ ḍὲ ἐν ἑμοὶ Χριστός G. 2,20 in me justificato non jam vetus homo vivit sed Chr., sc. cuius jam corpori mystico insertus vivo. — **b) de gloria**: τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ L. 10,28, coll. 25; R. 8,13 b. 1 Th. 5,10. H. 12,9. 1 J. 4,9 (cfr. J. 3,16); ἵνα... ζῶσιν κατὰ Θεὸν πνεύματι ‘ut sec. Deum spiritu vivant’, veram animae vitam habeant, 1 P. 4,6; ζήσεται (-σει) εἰς τὸν αἰῶνα J. 6,51, 58; — in duobus locis VTⁱ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται R. 1,17. G. 3,11. H. 10,38 ex Hab. 2,4 ‘justus per fidem suam vitam habebit’, et ὁ ποιήσας αὐτὰ (sc. mandata mea Lev. 18,5) ζήσεται ἐν αὐτοῖς G. 3,12. R. 10,5 ‘is, qui ea (omnia) fecerit, per ea vitam habebit’ non solum temporalem vitam promitti, sed etiam supernaturalem aeternam, vide ap. Cornely in ll. cc.; — sensu valde amplio et generali Christus J. 14,19 dicit ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε (-σθε).

II. sensu aut metaphorico aut metaphoram indicante; **1) de rebus inanimis**: ὅδωρ ζῶν aqua quae non in cisternis stat, sed ex ipso fonte manans excipitur (cfr. Jer. 2,13), in metaphora = doctrina Christi et gratia J. 4,10 s., Spiritus S. ejusque gratia 7,38, beatitas caelestis Ap. 7,17 r. — **2) ζῶν compluries** vocatur *id quod est per Deum plenum efficaciae et quod ad vitam (aeternam) dicit*: ἐλπὶς ζῶσα (non spes mortua, inefficax, inanis) 1 P. 1,3; λόγια ζῶντα A. 7,38 fort. = verba in iis efficacia quae Deus aut pollicetur aut minatur; unde ζῶν δὲ λόγος τ. Θ. plenum efficaciae est verbum Dei H. 4,12; ὑαγεγεννημένοι διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος ‘renati per verbum vivum Dei et manens’ (vulg.: ‘p. v. D. vivi et manentis’) sc. evangelium Christi 1 P. 1,23, cfr. Ja. 1,18; Christus nobis initiativit ὅδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν in caelum H. 10,20; *idea vigoris et efficaciae subest* 2 C. 13,4: ζήσομεν σὺν αὐτῷ... εἰς ὑμᾶς, apostolicā nostrā auctoritate erga vos utemur; ζῆν = bono animo esse, omni tristitiā abjectā 1 Th. 3,8. — **3) vivae dicuntur res quibuscum metaphorice personae vivae comparantur**: ἐγώ εἰμι δὲ ἄρτος δὲ ζῶν (opp. manna, cibus inanimus) J. 6,51; in aedificio ecclesiae Christus est λίθος ζῶν, fideles λίθοι ζῶντες 1 P. 2,4 s.; fideles oportet se praestare θυσίαν ζῶσαν (opp. victimae quae immolatione vitam amittebant) R. 12,1.

ζεύννυμι Tdf. = σβέννυμι (Mayser 204).

Ζεβεδαῖος, οὐ, δὲ *Zebedaeus*, piscator, conjux Salomes, pater Johannis et Jacobi majoris, Mt. 4,21. Mr. 1,19 al. (Ιζέδαιος).

***ζεστός** 3. (ζέω) *fervidus* [Strabo ss.]; metaph.: *in servitio Dei animo fervens*, opp. *ψυχρός*, Ap. 3,15 s.*

ζεῦγος, οὐς, τό (ζεύγνυμι) *jugum jumentorum* i. e. par animalium uno jugo copulari solitorum: ζ. βοῶν L. 14,19 [Hom. ss.]; latiore sensu: *quodvis par animalium, rerum, hominum* [Lev. 5,11; Aristot. ἀετῶν; ἐνωτίων pOx. 267, 6]: *τρυγόνων* L. 2,24.*

+ **ζευκτηρία**, ας, ἡ (ζευκτήρο lorum) «*junctura*»; pl. ζ. τῶν πηδαλίων *vincula* (funes, lora) quibus gubernacula astricta erant, quo tempore eorum nullus erat usus, A. 27,40: Bl. in l. c. [pap. Florentin. 16, 26]¹

Ζεύς, Διός, δὲ *Juppiter*, summus Grae-

corum Romanorumque deus A. 14,12 s. (deus ibi dicitur esse ubi est fanum).*

ζέω (solum contractiones in ει admittit) *bullio, ferveo*, dic. de liquoribus metallisve igne calefactis [Hom. ss.]; metaph. de animi concitatione per iram vel cupiditates [tragg. Plat.], sed in NT in bonam partem: ζέων τῷ πνεύματι A. 18,25. R. 12,11 (v. πνεῦμα 2 b) ‘animo fervens’.*

×**ζηλεύω** ↑ forma rara = **ζηλώω**: 1) *aemulor, imitor* virtutes ets. [ἔργα ἀρετῆς Demoer. ap. Stob. flor. app. 14, 7]. — 2) ↑ absolute: *zelo bono ferveo, studio virtutis operumque bonorum ardeo: ζήλευε οὖν Ap. 3,19 cr.*¹

ζῆλος, οὐ, δι et ***ζῆλος**, ους, τό [Sap. 5,18 c& Soph. 1,18; 3,8 v., in NT Ph. 3,6 cr.; Ign. ad Trall. 4; ClemRom. 1 Cor.] (**ζέω**) *fervor, ardor, zelus*: 1) *fervidum personae vel rei studium et amor* [Soph. OC. 943]: c. gen. obj. τοῦ οἴκου τοῦ J. 2,17 [Ps. 68,10], Θεοῦ R. 10,2; ζ. ὑπέρ τινος 2 C. 7,7. C. 4,13 r.; ζηλῶ ύμᾶς Θεοῦ (gen. qual.) ζήλῳ tali vos amore prosequor quali Deus, nempe eos quos amo, a periculis arcens a delictisque per poenas revocans 2 C. 11,2 [Is. 9,7 al.]; ardens patriae religionis studium Ph. 3,6. 2 C. 9,2, t. r. ἐξ ύμῶν qui a vobis ortus ad Macedones transiit; *aemulatio* [Lcn. Plut.]. — 2) *ira, vindictae ardor: πυρὸς ζ. ignis infernalis* (gen. subj.) *cupiditas ulciscendi* H. 10,27 [cfr. Is. 26,11. Sap. 5,18]; de Corinthiorum studio juste puniendo criminis 2 C. 7,11. — 3) *invidiae ardor* A. 5,17; 13,45. R. 13,13. 1C.3,3. Ja. 3,14,16; in t.r. Br. He. 2C.12,20. G. 5,20 ζῆλοι de variis invidiose factis aut dictis. [Hsd. op. 193; Pl. Phil. 47 e al.]*

ζηλόω (2. ps. pl. conj. ζηλοῦτε G. 4,17, Bl. § 22, 3), ao. ἐζήλωσα ↑ 1) in bonam partem: a) alqm. *aemulor, admiror, magni aestimo, fervido studio et amore alqm. prosequor*: [Hsd. Thuc. al. LXX] τινά 2C. 11,2. G. 4,17; καλὸν τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ ib. 18 ‘bonum est [ab aliis] magni existimari seu amari, nempe in bona re’. — b) *alcs. rei studio flagro, rei studiosus seu cupidus sum* [δωρεάς Dem.]: ζηλοῦτε τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα 1 C. 12,31: ib. 14,1,39. — c) absolute = **ζηλόω** 2: Ap. 3,19 r. — 2) in malam partem: *invideo, ex invidia odi s. obtrecto* [Hsd. al.; Gen. 37,11]: τινά A. 7,9; abs. A. 17,5. 1 C. 13,4v Ja. 4,2.*

ζηλωτής, οῦ, δι ↑ 1) *homo fervens studio personae vel rei*: ζ. τοῦ Θεοῦ A. 22,3; ib. 21,20. G. 1,14 [τῶν νόμων 2 Mach. 4,2]; Simon apostolus cognominatur δι ζηλωτής L. 6,15. A. 1,13, fortasse quod ex «zelotarum», de qualibus A. 21,20, numero fuerat in iisque eminuerat [in LXX Deus qui falsis diis cultum tribui et suas leges impune violari non sinit ζ. vocatur]. —

2) *fervens studio rei assequendae, exercenda* ets.: ζ. πνευμάτων donorum spirituallium 1 C. 14,12; T. 2,14. 1 P. 3,13 cr. [ζ. τῶν πολεμικῶν ἔργων DSic. 1, 73]*

ζημία, ας, ή *damnum, jactura*; ζ. φορτίου A. 27,10; ib. 27,21 (cfr. κερδαίνω 2 b, c). Ph. 3,7 s. (cfr. ήγέομαι 2).*

ζημιόω ↑ *damno afficio, τινά* [Thuc. Xen. al.], vel τινά τι = *alci. noceo adimendo alqd.* [Xen. Cyr. 3, 1, 30; Ael. v. h. 3, 23]; — **ζημιοῦμαι** cum aor. et ft. pass. [class. etiam ft. med.] *damnum patior, jacturam facio*; dic. absolute vel c. acc. rei [ζ. τὰ κέρατα cornuum jacturam facere, Ael. n. a. 10, 1]: ζημιωθῆναι τὴν αύτοῦ ψυχήν Mt. 16,26. Mr. 8,36 = ζ. έαυτόν L. 9,25 ‘animae suae, seu vitae suae (supernaturalis), vel sui ipsius jacturam facere’, conjiciendo se in damnationem aeternam (ψυχή 1 c); ζημιωθήσεται sc. τὸν μισθόν (opp. μισθὸν λήμφεται) 1 C. 3,15; ζημιωθῆναι ἐν τινὶ ἐκ τινος detrimentum accipere in alq. re ab alqo. 2 C. 7,9; de rei jactura quam quis sua sponte subit Ph. 3,8.*

Ζηρᾶς, ἄ, δ *Zenas, Christianus, νομικός* T. 3,13.¹

ζητέω, ft. ζητήσω, ao. ἐζήτησα: *quaero*; 1) *quaero alqm. vel alqd., ut inveniam*, v. g. amissum; abs. Mt. 7,7 s. L. 11,9 s.; τινά Mt. 28,5. Mr. 1,37. L. 2,45 r., 48 s. J. 6,24. 2 T. 1,17; τὶ Mt. 12,43; 18,12. L. 13,6; *quaero, quem conveniam*, Mr. 3,32; *quaero, quod emam*, Mt. 13,45; *quaero, quod destruam*, ζητεῖν τὴν ψυχήν τινος vitae alcs. insidiari Mt. 2,20. R. 11,3 (3 Reg 19,10); τίνα καταπίῃ ‘quem devoret’ 1 P. 5,8 r. Br. (Bl. § 50, 5). — 2) minus proprie: *quaero* = a) *habere s. nancisci studeo*: τὴν βασιλείαν (τ. Θ.) Mt. 6,33. L. 12,31; εὐκαιρίαν Mt. 26,16: 26,59. Mr. 14,55. J. 5,44. R. 2,7. 1 C. 7,27 b. 2 C. 13,3. C. 3,1 al.; οὐ ζητῶ τὰ ύμῶν ἀλλ’ ύμᾶς non res vestras sed vos (i. e. animas vestras) 2 C. 12,14; ζ. τὸν Θεόν Deum cognoscere ac colere

studeo A. 17,27. R. 10,20 ex Is. 65,1. — **b)** requiro, exigo, postulo, peto; τὶ παρά τινος Mr. 8,11. L. 11,16; 12,48; τὶ J. 1,38; 4,27; ζητεῖται ἐν τινι ἵνα... ‘in alio. hoc exigitur ut...’ 1 C. 4,2. — **c)** desidero, specto, efficere vel promovere cupio: θάνατον Ap. 9,6; τὴν δόξαν τινός J. 7,18; τὸ θέλημά τινος J. 5,30, τὸ συμφέρον τινός 1 C. 10,33, τὸ vel τὰ ἑαυτοῦ suum commodum, sc. neglectis aliis 1 C. 10,24; 13,5. Ph. 2,21; λύσιν 1 C. 7,27 a. — **d)** sequente inf^o: cupio, studeo facere, occasionem quaero faciendi [Hdt. 3, 137]: ζητῶν τινα καταπιεῖν 1 P. 5,8 Tdf. WH. He.; Mt. 12,46; 21,46. L. 5,18; 9,9; 17,33. J. 7,1. A. 13,8; pro inf^o ponitur ἵνα 1 C. 14,12. — **e)** inquirō, delibero: περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων J. 16,19; c. quaest. deliberativa Mr. 11,18; 14,1. L. 12,29, praemisso art. L. 22,2 (Bl. § 47, 5).

ζήτημα, ματος, τό ↑ res de qua inquirunt aut disceptant, aut ipsa de re quaestio, controversia [Soph. Plat. al.] A. 15,2; 18,15; 23,29; 25,19; 26,3.*

ζήτησις, εως, ἡ (ζητέω) 1) actus quaerendi [ζ. τροφῆς Thuc.]. — 2) quaestio, de re disceptatio, controversia: γίνεται τινι ζ. πρὸς τινα A. 15,2, μετά τινος J. 3,25 (v. ἐκ V, b); παρέχειν ζητήσεις disceptationum ansam praebere 1 T. 1,4; ζητήσεις καὶ λογομαχίαι 1 T. 6,4; 2 T. 2,23. T. 3,9. [Plat. Crat. 406 a al.].*

ζηζάνια, ων, τά zizania, vox e Mt. solo nota et a Geoponicis explicata ἡ ἐν τῷ σίτῳ αἴρα ‘lolium in tritico’: Mt. 13,25—40 octies; probabiliter est ‘lolium temulentum’, quod, antequam spica excrescat, tritico est persimile (Fonck 129).*

ζη...: v. ση... et Bl. § 3, 9, Mayser p. 204.

Zorobabel, δ Salathielis, dux Judaeorum primum e Babylonico exsilio revertentium Mt. 1,12 s. L. 3,27. (לְבָבֶל ‘satus, i. e. natus in Babylonia’).*

ζόφος, ου, δ nebulosa caligo (Schmidt 34, 6), tenebrae Orci [Od. 20, 356], Orcus [Il. 15, 191 al.]. — In NT 1) nebulosa caligo H. 12,18 cr. — 2) caligo Orci, Orcus: σειραι ζόφου 2 P. 2,4; ὑπὸ ζόφου ‘in Orcum infernum dejectos’ Ju. 6 [ἥλθες ὑπὸ ζόφου Od. 11,57]; ζ. τοῦ σκότους (gen. qual.) 2 P. 2,17. Ju. 13.*

ζυγός, οῦ, δ (profani plerumque τὸ ζυγόν — ζεύγνυμι) 1) jugum jumentorum

[Hom. ss.]; metaph. de onere servitutis, legum ets.: ζ. δουλείας G. 5,1; Mt. 11,29 s. A. 15,10. 1 T. 6,1 [Gen. 27,40. 2 Chr. 10,4 al.; τὸ δούλιον ζυγόν Aesch. Ag. 1226]. — 2) libra, statera Ap. 6,5. [Plat. al.]*

ζύμη, ης, ἡ (ζέω) fermentum: Sauerteig: levain; Mt. 13,33; 16,12. L. 13,21 [Aristot. ss.]; ab illa quasi contagione, qua paulum fermenti brevi totam farinae massam sibi similem acidamque reddit, petitur proverbium: μικρὰ ζ. ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ, quod in bonam partem applicatur Mt. 13,33. L. 13,21, in partem deteriorem 1 C. 5,6. G. 5,9 (= pauci, vel unus peccator aut falsus doctor multos corrumpere potest); item perversitas qua quis et ipse infectus est et alios doctrinā exemploque inficit, dicitur ejus ζύμη (nos fere: Geist, esprit) Mt. 16,6,11. Mr. 8,15. L. 12,1 [ita aliquotiens ap. Rabbinos, v. Wünsche p. 193]; ab Ex 12,15 «ἀφανιεῖτε ζύμην ἐκ τῶν οἰκιῶν ὑμῶν» S. Paulus 1 C. 5,7 s. occasionem arripit, similibus verbis, instante festo paschali, Christianos monendi: ἔκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην (ut removeant peccatorem; cf. ἔκκαθαίρω), et: ἔορτάζωμεν μὴ ἐν. (cum) ζύμη παλαιῆ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας (genet. erexeg.)*

ζυμών ↑ fermento, acidum reddo: 1 C. 5,6. G. 5,9 (cf. ζύμη); pass. Mt. 13,33. L. 13,21. [Hippoer.; LXX Ex. 12,34 al.]*

ζωγρέω (ζώς vivus, Hom.; ἀγρέω capio) 1) captivum vivum servo, vitae captivi parco [Il. 6, 46; 10, 378 al. Hdt. 3, 52; Thuc. 2, 92, 2; LXX Num. 31,15 al.] — 2) vivum capio, captivum facio [Hdt. 1, 86; Xen. an 4, 7, 22; 2 Chr. 25,12]. — In NT: ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν L. 5,10 tua occupatio erit capere homines (ipso verbo innuitur illos capi ut vivi serventur; syr., evgl. Hierosol., arm. ‘caries ad vitam’); ἔζωγρημένοι ὑπὸ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα 2 T. 2,26 aut ‘quos ipse [diabolus] secundum suam voluntatem vivos tenet captos’ aut ‘...ad ejus [= Dei] voluntatem’ = permittente Deo, aut etiam ‘(resipiscant) a Deo captivati (vel: in vita conservati) sec. suam voluntatem’.*

ζωή, ης, ἡ (ζώω ion. = ζάω) vita; I) sensu proprio: 1) vita naturalis (opp. morti vel statui mortis): cum opp. θάνατος 1 C. 3,22. Ph. 1,20; ἐν τῇ ζωῇ σου

'cum in vivis eras' L. 16,25; L. 1,75 r.; 12,15. A. 8,33; 17,25. 1 C. 15,19. 1 T. 4,8 (ἥ νῦν, opp. ἡ μέλλουσα). H. 7,3. Ja. 4,14; πνεῦμα ζωῆς halitus vitalis, anima Ap. 11,11; ψυχὴ ζωῆς [Gen. 1,30 'anima vitalis'] metonym. 'animal vivens' Ap. 16,3 cr. (nHe.); de apostolorum vita mire a Deo conservata 2 C. 4,12; — *vita immortalis hominis a morte resuscitati* 2 C. 5,4, Christi redivivi R. 5,10. 2 C. 4,10 s. H. 7,16; δῖοι ζωῆς 'via ad vitam' A. 2,28 (Ps. 15,11); — *ineffabilis divina ipsius Dei vita*; J. 5,26. — 2) *vita supernaturalis* quam Deus nobiscum per Christum communicare decrevit; *vita gratiae et gloriae* (quae sunt velut duo gradus vel aetates vitae supernaturalis), *tota salus Messiana*: Christus est ὁ ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς 'auctor vitae' A. 3,15, τὸ φῶς τ. ζ. lux qua usi homines acquirunt et conservant vitam J. 8,12, δ. Λόγος τ. ζ. 1 J. 1,1, δ. ἀρτος τ. ζ. panis vitam dans ac conservans J. 6,35,48, cfr. 6,33,51; Christi doctrina, evangelii praedicatione, utpote vitam concilians, dicitur ρήματα ζωῆς αἰώνιου J. 6,68: A. 5,20. Ph. 2,16; δικαιώσις ζωῆς R. 5,18; μετάνοια εἰς (ad obtinendam) ζωήν A. 11,18; ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ κτλ. 'in Verbo (ut in fonte atque auctore) erat vita, et haec vita etc.' J. 1,4; ζωὴ ἡ ἐν X. 'I. 'vita, quae in Christo J. posita est' 2 T. 1,1; τὰ πρὸς ζωήν quae ad salutem necessaria sunt 2 P. 1,3; J. 5,24,40. R. 5,17. 1 J. 3,14; 5,11—13 al.; — *pro orationis contextu in specie designatur* a) *vita gratiae*: ἐν καινότητι ζωῆς περιπατεῖν 'novam vitam agere' R. 6,4; νόμος Πνεύματος ζωῆς R. 8,2 illud principium, quod est Spiritus S., cuius in justis effectus est vita; ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τ. Θ. abalienati a vita divinitus data E. 4,18; C. 3,8; b) *vita gloriae aeternae*: vocatur ζωὴ αἰώνιος Mt. 19,16,29. Mr. 10,30. L. 10,25. J. 4,14. A. 13,46. R. 6,22 al.; vocatur (ἥ) ζωὴ Mt. 19,17. Mr. 9,43, 45. J. 3,36. R. 7,10; dicitur ἡ ὄντως ζ. 'vera vita' 1 T. 6,19, στέφανος τῆς ζωῆς Ja. 1,12. Ap. 2,10, χάρις ζωῆς 1 P. 3,7 (gen. expl.), ζ. καὶ εἰρήνη R. 8,6, ζ. καὶ ἀφθαρσία 2 T. 1,10 (ei opponitur damnatio, κόλασις αἰώνια Mt. 25,46 ets.: Mt. 7,14; 18,8s. J. 3,15. R. 2,7; 5,21); ἀνάστασις ζωῆς resurrectio ad vitam J. 5,29; βίβλος ζωῆς etc. 'liber vitae', catalogus haeredum glo-

riæ Ph. 4,3. Ap. 3,5; 13,8; 17,8 al.; (τὸ) ξύλον (τῆς) ζωῆς 'arbor vitae', cuius fructu qui vescitur, non moritur. Ap. 2,7; 22,2, 14,19 (metaphora e Gen. 2,9; 3,22 petita), sim. ὅδωρ ζωῆς 22,17, cfr. 7,17; 21,6; δσμὴ (ἐκ) ζωῆς εἰς ζωήν 'odor vitalis qui dat vitam' 2 C. 2,16.

II. sensu translato, metaphorico aut metonymico: 1) *vita felix*, nempe quae sola nomen 'vitae' meretur 1 P. 3,10 (parallel. ἡμέραι ἀγαθαί); ζωὴ ἐκ νεκρῶν vita post resurrectionem ex mortuis R. 11,15 = immensa quaedam rerum in melius immutatio; quaedam participatio vitae immortalis Christi in apostolis 2 C. 4,12. — 2) *vita* dicitur *id quod habet vitam, quod est plenum vitae*: τὸ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνης ('justorum') spiritus est propter justitiam plenus vitae (supernaturalis) R. 8,10; verba Christi ζωὴ ἔστιν J. 6,63 'sunt plena vitae et efficaciae' (cfr. ζάω II 2 et infra 3 b). — 3) *vita* dicitur a) *is qui tribuit vitam, auctor vitae*: ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ J. 11,25; utpote auctor vitae supernat., Christus est ἡ ζωὴ J. 14,6. 1 J. 1,2, ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος 1 J. 1,2; 5,20, ἡ ζωὴ ἡμῶν vel ὑμῶν gratiae et gloriae dator C. 3,4; b) *id quod tribuit vitam*: ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἔστιν iis qui observant mandatum ejus, datur vita, J. 12,50, sim. fort. 6,63.

ζώνη. ης, ἡ ↓ *cingulum, zona*, quam veteres vestibus circumdabant, ne diffuerent, Mt. 3,4. Mr. 1,6. A. 21,11. Ap. 1,13; 15,6 [Hom. ss.]; porro *zona pecuniaria*, cingulum duplicatum per margines consutum, in quo condebant pecuniam [v. Plut. mor. 665 b; Suet. Vitell. c. 16: «zona se aureorum plena circumdedit»; Gell. n. att. 15, 12: «zonas quas plenas extuli, eas ex provincia inanes rettuli»]: Mt. 10,9. Mr. 6,8.*

ζωητήνω = ζώνυμι, ft. ζώσω, ao. M. ζωσάμην: *cingo, cingulo circumdo*; J. 21, 18 bis; med. *me cingo* A. 12,8 cr.*

ζωογονέω (ζωογόνος vivum pariens, vitalis) 1) *fetus vivos produco* [Aristot. ss.]. — 2) generatim: *vivifico, vitam tribuo*: Θεοῦ τοῦ ζωογονοῦντος τὰ πάντα Dei qui omnibus vitam tribuit 1 T. 6,13 cr. [Theophr. 4, 15, 4; Ath. 7, 298 c; 1 Reg. 2,6]. — 3) **vivum conservo*, A. 7,19 pass.; ζ. τὴν ψυχὴν animam a morte aeterna servare

L. 17,33. [Ex. 1,17 s. Jde. 8,19 al. = πῖπητα].*

ζῶον, ου, τό 1) *animans, quidquid vivit* [Pl. Tim. 77 b: πᾶν ὅτι περ ἀν μετάσχη τοῦ ζῆν, ζῶον ἀν λέγοιτο δρθότατα]: Ap. 4,6—9; 5,6 al. (cfr. Ez. 1,5 ss.; 10,14—20). — 2) *animal brutum, bestia*: H. 13,11; ἄλογα ζῶα 2 P. 2,12. Ju. 10.

ζωοποιέω, ft. ἡσω, ao. ἐζωοποίησα, ft. P. *ζωοποιηθήσομαι* (*ζωοποίος vivificus*) 1) *fetūs vivos produco* [Arist.]. — 2) **vivere facio, vitam tribuo, τὶ: universim* 1 T. 6,13 r.; *mortuos ad vitam revoco* J. 5,21. R. 4,17; 8,11. 1 C. 15,22. 1 P. 3,18, item 1 C. 15,36 de semine quod Apostolus com-

parat cum cadavere olim revicturo; Christus dicitur factus esse εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν 1 C. 15,45, nempe πνεῦμα, utpote πνεύματι vivens (πνεῦμα 3 c), ζωοποιοῦν, quia suae vitae gloriosae alios reddet participes; τὸ πνεῦμα ζωοποιεῖ 2 C. 3,6: Nova Lex, cuius principium est Spiritus S., confert vitam gratiae ac gloriae; G. 3,21. [4 Reg. 5,7. Neh. 9,6]*

H

ἢ I. particula disjunctiva; 1) i. q. *aut, vel, -ve*; a) *dirimit aut res contrarias atque inter se oppositas: δφελον ψυχρὸς ἡς ἡ ζεστός ‘utinam frigidus esses aut contra calidus’* Ap. 3,15; L. 2,24. R. 2,15; 14,4. 1 C. 7,11. G. 3,15, — *aut res inter se cognatas et similes, inter quas optio datur ac de quibus fere idem valet: ἔξω τῆς οἰκίας ἡ τῆς πόλεως ἔχεινης* Mt. 10,14; Mt. 10, 11; 12,25. Mr. 4,17; 10,40. L. 14,12. J. 2,6. A. 4,34; 17,27; — b) *in negativis enuntiatis ἡ, si eā particulā secundum, tertium ... membrum annexitur, ut particula latina ‘aut’ fere idem valet quod ‘neque, neve’*: οὐα μὴ τις δύνηται ἀγοράσαι ἡ πωλῆσαι ‘ne quis possit emere aut vendere’ Ap. 13,17; οὐχ ως Θεὸν ἐδόξασαν ἡ ηὐχαρίστησαν R. 1,21; Mt. 5,17 s.; 10,19. Mr. 7,12. J. 8,14 al.; itidem *ponitur in interrogationibus rhetorics sensū negativi: μὴ δύναται συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἡ ἄμπελος σῦκα*; Ja. 3,12 (= non potest neque); Mt. 7,16; 25,37 ss. Mr. 4,21 (cfr. L. 8,16); R. 8,35. 1 C. 1,13 al.; — c) *ἡ inservit adnectendis interrogationibus rhetorics = an: ἡ ‘Ιουδαίων δ Θεὸς μόνον; R. 3,29; Mt. 7,9; 12,5. R. 2,4 al.; — d) ἡ — ἡ aut — aut* Mt. 12,33, *sive — sive, vel — vel* 1 C. 14,6 (Mt. 6,24. L. 16,13 sensus est hic: res enim certo male cedet, vel ita ut alterum oderit, alterum amet, vel saltem ita ut alteri fideliter serviat, alteri neglegentius);

ἢτοι — ἡ [Hdt. Thuc. al.] *aut — aut* R. 6,16. — 2) *occurrit in interrogationibus disjunctivis sive directis sive indirectis; ‘utrum — an’ = πότερον — ἡ* J. 7,17 (in NT hīc solum), ἡ - ἡ - ἡ - ἡ [Hom., Soph. Oed. C. 80 in codd., Xen. an. 1, 10, 17v.] Mr. 13,35v., εἰ — ἡ L. 14,3 (nBr.), in NT plerumque primum membrum particulā caret: ἔξ οργων νόμου τὸ Πνεῦμα ἐλάβετε ἡ ἔξ ἀκοῆς πίστεως; ‘utrum ex operibus legis an ex obsequio fidei’ G. 3,2; Mt. 21,25; 27,17. Mr. 3,4; 13,35 r. Br. R. 4,9 s. 1 C. 4,21 al.

II. particula comparativa; *ponitur* 1) *post comparativum ante alterum membrum comparisonis* (potissimum ubi genetivus comparativus non bene adhiberi potest, Bl. § 36, 12) = *quam: πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἡ ἀνθρώποις ‘oboedire oportet Deo magis quam hominibus’* A. 5,29; Mt. 10,15; 18,13; 19,24. Mr. 10,25. L. 9,13; 10,12. J. 3,19; 4,1. A. 4,19 al. — 2) *nullo praecedente comparativo, ponitur eodem sensu quo μᾶλλον ἡ ‘magis quam’* [class. post βούλεσθαι, αἴρεσθαι, λυσιτελεῖ, δίκαιον ἔστιν ets.: Kühner³ IV p. 303]: θέλω πέντε λόγους τῷ νοῖ μου λαλῆσαι, ἡ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ ‘malo quinque verba intellegibilia loqui quam sescenta verba in lingua ignota’ 1 C. 14,19; λυσιτελεῖ... ἡ ‘magis utile est ... quam’ L. 17,2; in lingua sequiore latius patet usus (Her-

werden, appendix p. 249): καλόν σοί ἔστιν . . . ἢ ‘melius tibi est . . . quam’ Mt. 18, 8 s. Mr. 9,43—47; χαρὰ ἔσται ἐπὶ . . . ἢ ἐπὶ . . . ‘magis gaudebitur de . . . quam de

.’ L. 15,7. — 3) πρὸν ἢ [ap. Atticos raro; ionismus] pro simplici πρὸν *prius quam*: Mt. 1,18. Mr. 14,30. L. 2,26; 22,34 r. A. 2,20; 7,2; 25,16 (cfr. πρὸν 1). — 4) *post negationes ponitur fere pro εἰ μή* [οὐδὲ παρ'] ἐνὸς . . . ἢ ‘a nullo alio . . . quam’ X. Cyr. 2, 3, 10; 7, 5, 41]: εἰς οὐδὲν ἔτερον ἢ ‘ad nihil aliud quam’ A. 17,21; J. 13,10 r. (cr. εἰ μή). — 5) *copulatur cum aliis particulis*: a) ἀλλ' ἢ = *quam, nisi*, cfr. ἀλλά 2 in fine; b) ἢ γάρ post verbum = μᾶλλον ἢ *magis quam* L. 18,14 Tdf. (haec scriptura corrupta videtur); c) ἢπερ, de quo infra suo loco.

ἢ *particula asseverandi: nae! profecto!* 1 C. 9,15 apte, praemiso colo, legi potest ἢ τὸ καύχημά μου οὐδεὶς κενώσει ‘profecto! id quo glorior nemo tollet’ vel ἢ τ. x. μ. ήνα τις κενώσει eodem sensu ‘. . . das soll mir einer zu rauben wagen!’ v. comment.; — ἢ *μήν* particulae in jurando adhiberi solitae, tam in oratione directa [Xen. Cyr. 2, 3, 12; an. 6, 1, 31] quam in indirecta [Cyr. 4, 2, 8 al.]: *profecto* H. 6,14 r., ubi t. cr. εἰ μήν.¹

ἡγεμονεύω (ἡγεμών) *sum* ἡγεμών, i. e. 1) *viae dux sum, praereo*: c. dat. [Hom.]; — 2) *belli dux sum, militibus praeceptor* sum: c. dat. vel gen. [Hom. Xen. Plat.]: itane L. 2,2? (v. Theologie und Glaube I 127). — 3) in imperio Romano: *alci. provinciae imperii praesum, sum legatus* L. 2,2, vel *procurator* 3,1, utrobique cum genet. *provinciae**.

ἡγεμονία, ας, ἢ ↓ *ducis munus, ducatus* [Hdt. al.]; *Caesaris imperium* L. 3,1 ['regnum' Hdt. 1, 7; 7, 2].¹

ἡγεμών, ὄνος, δ (↓ quoddammodo ‘praetor, praetor’) *dux*; 1) *viae dux* [Hom. Hdt.]. — 2) *militum dux* [Hom. Hdt. Thuc.]. — 3) *princeps* [Soph. Oed. R. 103; LXX = רָשׁ, ἡγεμὼν]: Mt. 2,6 aut: ‘inter principes J. tu B. non es minimus’ aut ‘inter urbes principes tu etc.’, in vaticinio Mi. 5,1 LXX ἐν χιλιάσιν. — 4) in imperio Romano: *x provinciae praefectus*, sive accusatior titulus est praetor, sive proconsul sive procurator [pap.]; de Judaeae procuratore Mt. 27,2 ss.; 28,14. L. 20,30.

A. 23,24 ss.; 24,1,10; 26,30 [FlJ. 18, 3, 1]; βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες L. 21,12: Mt. 10,18. Mr. 13,9. 1 P. 2,14; — cfr. Hagen III, p. 674, 685, artt. ‘praeses, procurator’.

ἡγέομαι, ao. ἡγησάμην, pf. ἡγημαι: 1) *duco*; a) i. q. *praereo, antecedo*; b) *dux sum, praesum* [de militum ducibus, et magistratibus Hdt. Xen. al.]; absolute vel seq. τινός]: ἡγούμενος *princeps* Mt. 2,6. A. 7,10 [LXX], ecclesiae *praesul* H. 13,7, 17,24, opp. δ διακονῶν L. 22,26; *auctoritate inter aliquos eminens* A. 15,22; ἡγούμενος τοῦ λόγου ‘dux verbi: Wortführer’ A. 14,12 [Mercurius ἡγεμών τ. λ., Jambl.]. — 2) *duco* i. q. *existimo, reor, arbitror* [Hdt. tragg. ss.]: seq. acc. c. inf. Ph. 3,8, vel (omisso inf. εἰναι) duplex acc^{us}: ἡγημαι ἐμαυτὸν μαχάριον ‘existimo me beatum’ A. 26,2: H. 11,26; — *probe animadvertisendum est, hoc verbo ut plurimum designari illud practicum mentis judicium ex quo aliqua actio agendive ratio secutatis, seu potius ipsam talem actionem vel agendi rationem verbo innui ac circumscribi: ἀναγκαῖον ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς ‘necessarium ratus sum rogare fratres’ = rogavi fratres 2 C. 9,5: Ph. 2,25. 2 P. 1,13; ως ἔχθρὸν ἡγ. τινά alqm. ceu hostem tractare 2 Th. 3,15, ἡγ. τινα πιστόν ‘alqm. suā fiduciā dignum ducere: einem sein Vertrauen schenken’ 1 T. 1,12. H. 11,11: Ph. 2,3. 1 T. 6,1 (= ‘honoranto!'); κοινὸν ἡγεῖσθαι τι ut profanum tractare, profanare H. 10,29; ἡγ. τι πᾶσαν χαράν alqd. pro re gaudii plenâ habere = re multum gaudere Ja. 1,2 ['ex quo profectus es, πένθος ἡγούμην, lugebam' pOx. 528, 8]; ἡγ. τι σωτηρίαν (= cogitare: haec res est mea salus) re uti ad se salvandum 2 P. 3,15; ἡγ. τι ἡδονήν re uti ad voluptatem 2 P. 2,13; ἡγ. τι ἀρπαγμόν (cfr. art. ἀρπαγμός) Ph. 2,6; ἡγ. τι ζημίαν (εἶναι) Ph. 3,7 s. = respuere, abjicere rem, utpote quam existimem dumtaxat damno esse [σκεῦος δλόχληρον πᾶς τις εὑρὼν ἀναιρήσεται καὶ κέρδος ἡγήσεται, σὲ δ' οὐδεὶς, ἀλλὰ πᾶς ζημίαν ‘vas integrum inventum quivis sibi tollet ac lucrifaciet, sed te nemo, verum te abjiciet’ Epict. 3, 25, 26; X. mem. 2, 3, 2]; ἡγ. τι σκύβαλα rejectamentorum instar abjicio alqd. Ph. 3,8; οὐ βραδύνει Κύριος τῆς ἐπαγγελίας ὃς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται (sc. τὰς ἑαυ-*

τῶν ἐπαγγελίας) non tardat Dominus promissionis impletionem, sicut quidam homines pro occasione tardandi habent sc. suas promissiones 2 P. 3,9 (si vertis ‘ut quidam tarditatem existimant sc. Dei modum agendi’, innuitur, eos hac sua opinione abuti ad conversionem differendam); ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσῶς ἐν ἀγάπῃ 1 Th. 5,13 ‘eos quam maximo amore prosequi’ [sec. Chrysost.; cfr. ἔχειν τινὰ ἐν δργῇ Thuc. 2, 18].*

ἡδέως adv. (ἡδύς) *jucunde*; — de actionibus: *libenter* [Plat. al.] Mr. 6,20; 12,37. 2 C. 11,19; — superl. ἡδιστα *libentissime* 2 C. 12,9,15. A. 13,8 cD.*

ἡδη adv. temp. (ἢ δή ‘profecto evidenter’) *jam, jamjam*: *bereits, schon: déjà* (opp. ‘nondum’); 1) de tempore: ἡδη ὅτε J. 11,39: Mt. 3,10; 14,15,24; 24,32. Mr. 4,37; 6,35; 11,11; 15,44. L. 14,17. J. 6,17; 19,28. 2 Th. 2,7 al. et passim; ἡδη σπένδομαι ‘jam in eo sum ut deliber’ 2 T. 4,6; ὥρα ἡδη ὑμᾶς ἔξι ὥπνου ἐγερθῆναι ‘tempus est ut jam de somno evigiletis’ (sonnolenti ‘nondum’ volunt evigilare) R. 13,11; — ἡδη ποτέ [pap.] ‘jam tandem (diurnis obstaculis remotis)’ R. 1,10 de temp. fut., Ph. 4,10 de temp. praet. — 2) de ordine logico: qui cum turpi desiderio mulierem aspicit, ἡδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν κτλ. ‘jam (etsi nil ultra committat) moechatus est eam’ Mt. 5,28; J. 3,18. 1 C. 6,7 (jam ipsae lites, etiam sine adjunctis aggravantibus).

ἡδιστα adv., v. ἡδέως.

ἡδονή, ἡς, ἡ (ἡδομαι *delector*) *delectatio, imprimis sensuum delectatio, voluptas*; plur. T. 3,3. Ja. 4,1,3, add. τοῦ βίου L. 8,14; ἡγεῖσθαι τι ἡδονήν re uti ad voluptatem (v. ἡγέομαι 2) 2 P. 2,13.*

ἡδύ-οσμον, ου, τό *mentha* (μίνθη, aram. **אַרְגָּוֹן**), *mentha hortensis*, herba odorifera qua Judaei pavimentum aedium conspergere solebant, Mt. 23,23. L. 11,42. [Strab. Theophr.]*

ἡθος, ους, τό *consuetudo, mos*, sensu potissimum ethico, sc. ille mos quo quis animi sui indolem prodit, seu cui inest moralis bonitas aut malitia (Schmidt 142, 3); plur. 1 C. 15,33. [Hsd. Pind. ss.]¹

ἥμω, quod tempus praesens, utpote significatione perfecto aequivalens, nonnusquam perfectorum ritu conjugatur [in papp. ἡχαμεν, ἡχατε, ἡχώς, Mayser p. 397;

cfr. LXX Gen. 42,7,9; 45,16; 47,4 al.], 3. pl. ἡχασιν Mr. 8,3 r. Tdf. He.; — ft. ἡζω, (classicis reliqua tempora desunt), ao. ἡζα L. 13,35 r. Ap. 2,25; 3,9r.; praes. = *vēni, advēni, adsum, imperf. = advenerām, aderam*, ft. *veniam vel adero*, ao. (inf., conjunct. etc.) *venire, venisse*. — Venisse vel venire dicuntur a) personae: Mt. 8,11; 24,50. Mr. 8,3. L. 12,46 al.; seq. ἐπί τινα alci. necopinato vel invito supervenio Ap. 3,3 [**לִבְנָה** Gen. 34,27]; sensu transl.: πρὸς ἐμὲ ἡζει mihi adhaerebit, me sectabitur, J. 6,37; — b) res, eventus, tempus: Mt. 24,14. L. 19,43. J. 2,4. 2 P. 3,10. Ap. 18,8; ἔως ἡζει ὅτε εἴπητε ‘donec veniet tempus quando dicetis’ L. 13,35 (nWH.); res adversae dic. ἡχειν ἐπί τινα Mt. 23,36 (ut alibi ἐπέρχεσθαι τινι).

ἡλεί (He. ex mendo typogr. ἐ-), ἡλί t. r. (minus recte Tdf. Lachm. Br. ἡλεί) Mt. 27,46 ἡλεὶ ἡλεί *Eli eli!* vox hebr. **לֵאלִי** *Deus!* e Ps. hebr. 22,2 petita, etiam in idomate aram. subinde retenta, ut targ. Ps. 22,2.¹

Ἡλεί vel (t. r.) **Ἡλέ**, ὁ, minus bene, ut videtur, ‘**Ἡλεί** (t. cr.) «*Heli*», pater legalis S. Josephi (aut pater Mariae, sacer Josephi) L. 3,23.

Ἡλείας WH. He., **Ἡλίας** t. r. (minus bene ‘**Ἡλείας** Tdf. Br.) ου, **הֵלֵיאָה** (**הֵלֵיאָה**) *Elias*, propheta notissimus, de quo narratur 3 Reg. 17—19 et 4 Reg. 1 s., quem Judaei exspectabant redditum ad praeparandum Messiae adventum: Mt. 11,14; 16,14; 17,3s., 10ss.; 27,47,49. Mr. 6,15; 8,28; 9,4s., 11ss.; 15,35s. L. 1,17; 4,25s.; 9,8,19,30,33,54. J. 1,21,25. Ja. 5,17; ἐν **Ἡλείᾳ** in historia Eliae, in illo capite quod de Elia agit R. 11,2.*

ἡλικία, ας, ἡ ↓ 1) plerumque *aetas*; a) universim: *spatum vitae percursorum aut percurrentium* [X. Cyr. 1, 6, 34 al.]: τίς δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλ. αὐτοῦ πῆχυν ἔνα; Mt. 6,27. L. 12,25 sec. multos (sc. ‘ad totam vitam adjicere cubitum [paululum temporis]’ utique homines desiderant; ad ‘staturam suam’ cubitum adjicere est res ingens quam nemo cogitat; — per ‘palmas’ metitur vitam humanam Ps. 38[39],6). — b) *aetas alci. certae rei apta vel sufficiens vel requisita* [ἡλ. γάμου Dem., τοῦ γεννᾶν Plat. ets.]; ἡλικίαν ᔁχει sc. ut ipse de se respondere possit J. 9,21,23; παρὰ καιρὸν ἡλικίας sc. aetatis ad

gignendam prolem aptae H. 11,11. — 2) crescens cum aetate *corporis statura* [Lucian. v. hist. 1, 40; Plut.; de Dem. 40, 56 v. Pape s. v.]: τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν L. 19,3; προέκοπτεν ... ἡλικίᾳ ‘proficiebat staturā’ L. 2,52 (goth.; bene, neque enim in parvulis ipso *aetatis* profectu gaudere solemus); Mt. 6,37. L. 12,25 sec. alios: vide supra, 1 a; metaphorice ἡλ. τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ E. 4,13 (v. πλήρωμα 3 b).*

ἡλίκος 3. adj. correl. *quantae staturaē aut aetatis*; universim *quantus*, i. e. aut *quam magnus, vehemens*: ἀγών C. 2,1; aut *quam parvulus, quantulus* [Lucian. Hermot. 5]; unde Ja. 3,5: ‘*quantulus ignis quam tam materiem incendit!*’ (in quaest. exclam. ponuntur pronomina rel., Kühner³ IV § 562, 4; duo pronn. rel. in uno enuntiato, cf. Mr. 15,24).*

ἥλιος, οὐ, δ *sol* Mt. 5,45; 13,43; 17,2 al.; facile caret articulo (Bl. § 46, 5) Mt. 13,6. L. 21,25. A. 27,20. 1 C. 15,41; i. q. *ardor solis* Ap. 7,16, *lux solis, lux diei* A. 13,11.

ἥλος, οὐ, δ *clavus* J. 20,25. [Hom. ss.]*

ἥμετς, ἡμῶν, ἡμῖν, ἡμᾶς pron. pers. nos; 1) *sensu plurali*: pro contextu a) *exclusis iis ad quos fit alloquium, aut soli ii designantur qui loquuntur quorumve loco unus loquitur*, v. gr.: ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί J. 21,3, Mr. 9,28; 10,28 al., — aut *designatur aliqua multitudo ad quam pertinet is qui loquitur*: ἡμεῖς προσκυνοῦμεν δὲ οἴδαμεν ‘nos (i. e. gens Iudeorum ad quam ego pertineo) ...’ J. 4,22; L. 24,21. J. 19,7 al., passim in A. 20,5—21,18; 27,1—28,16; — b) *designatur et is qui loquitur (ii qui loquuntur) et is quem (vel ii quos) ille alloquitur, idque rursus aut ita ut alii tertii excludantur = ‘ego et tu’* J. 17,11, 22. L. 23,41; 24,32, ‘*ego et vos*’ J. 11,11, 16, ‘*nos et tu*’ χράζει ὅπισθεν ἡμῶν Mt. 15,23, L. 7,5 etc., — aut *ita ut alii quoque comprehendantur, vel aliqua multitudo designetur ad quam tam is qui loquitur quam ii quos alloquitur pertinent*: ἔτοιμά σατε ἡμῖν τὸ πάσχα (mihi et vobis reliquisque discipulis) L. 22,8; L. 24,20. J. 1,16 (omnes redempti). R. 1,4,7 et persaeppe in epistulis. — 2) *sensu singulari = ego*: J. 3,11 (probabilissime, v. Knabenbauer, Murillo in l. c.); Graecis scriptori-

bus cum familiare fuerit per 1^{am} pers. pluralis de se loqui, auctores librorum NTⁱ sat raro ita scribunt, ut Paulus 2 C. 10,11. H. 13,18, Johannes 1 J. 1,4 (ταῦτα ἡμεῖς γράφομεν, cfr. 2,1); aliis multis locis attendi debet, loquaturne apostolus ita de se, ut simul includat alios ejusdem epistulae auctores (v. 2 C. 1,4 ss. C. 1,3. 1 Th. 1,2) vel suos in laboribus apostolicis socios (1 C. 1,23. 1 Th. 2,15s., fort. 3 J. 9s.) vel viros sui similes (Ph. 3,17), vel etiam ipsos lectores, quibuscum, oratorum more, quodammodo consilium init (Ph. 3,15s., cfr. Mr. 4,30. H. 6,1). De tota hac re agit copiose K. Dick, der schriftstellerische Plural bei Paulus (Halle 1900). — NB: *Pro formis reflexivis* ἡμῶν αὐτῶν etc., auctores NTⁱ partim pronomine simplici utuntur, ut ἀφήκαμεν τοῖς δφειλέταις ἡμῶν Mt. 6,12, Mt. 23,30. E. 2,3. 1 J. 1,1 al., partim pronomine ἔαυτῶν (q. v. 1 b): ἔαυτοὺς πλανῶμεν 1 J. 1,8; H. 10,25. 2 C. 1,9; 3,1 al.

ἡμέρα, ας, ἡ *dies*; 1) *tempus solis lucantis* (opp. *nox*): τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας Mt. 12,40, sim. 4,2 (cfr. notam in art. νύξ); ἡμέρας ‘*interdiu*’ Ap. 21,25; νύκτα καὶ ἡμέραν L. 2,37. Mr. 4,27 al., ἡμέρας (τε) καὶ νυκτός (Bl. § 36, 13) A. 9,24. Ap. 4,8, νυκτὸς καὶ ἡμέρας 1 Th. 2,9. 2 Th. 3,8 v. ‘*die noctuque*’ = continuo sine intermissione; τὰς ἡμέρας (accus. durationis) L. 21,37; ὅλην τὴν ἡμέραν ‘*totum (per) diem*’ R. 8,36; 10,21 metaph. = assidue; ἡμέρας μέσης ‘*medio die, meridie*’ A. 26,13; ἐν ἡμέρᾳ (opp. *nocte*) J. 11,9. R. 13,13; ἡμέρας ὁδός ‘*1 diei iter*’ L. 2,44; ἡμέρα γίνεται ‘*illucescit*’ L. 4,42; 22,66. A. 12,18 al., ἐστίν ‘*est diurnum tempus*’ J. 9,4, κλίνει ‘*advesperascit*’ L. 9,12; 24,29; Mt. 20,2,6,12. A. 2,15; 10,3 al.; — sensu metaphorico: ἡ ἡμέρα ἥγγικεν ‘*dies prope est*’ sc. dies adventū Christi R. 13,12; it. 1 Th. 5,4. 2 P. 1,19; υἱοὶ ἡμέρας luce fidei illustrati, ad opera lucis exercenda destinati 1 Th. 5,5, tales esse est εἶναι ἡμέρας ib. 8. — 2) *tempus 24 horarum, dies civilis*, qui dies ex. gr. numerari solent: μεθ’ ἡμέρας ἔξ Mt. 17,1; ἐν τῇ δγδόῃ ἡμέρᾳ L. 1,59; L. 2,21; 9,22. J. 2,12. A. 15,36 al. (ἡμέρας δέκα Ap. 2,10 cr., ut Dan. 1,12, videtur spatium temporis sat breve innuere = aliquamdiu’); ‘coti-

die' καθ' ἡμέραν [cl.] L. 16,19. A. 2,46 al., τὸ καθ' ἡμέραν L. 19,47. A. 17,11 [Plat.], κατὰ πᾶσαν ἡμ. A. 17,17, πᾶσαν ἡμ. A. 5,42 [Hdt. 7, 203], ἡμέραν (acc^{us} durationis) ἐξ ἡμέρας 2 P. 2,8, ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ [Ὥῃ Μῇ] 2 C. 4,16; ἐπτάκις τῆς ἡμέρας 'septies in die' L. 17,4 (Bl. § 35, 4); δι' ἡμερῶν 'post aliquot dies' Mr. 2,1 (διά I 3 c); πρὸ ἐξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα J. 12,1, v. πρό 3; in dictionibus ἥδη ἡμέραι τρεῖς Mr. 8,2 cr. = 'jam per tres dies' et μετὰ . . . ὥστε ἡμέραι ὀκτώ L. 9,28 = 'fere octo diebus post . . .' integrum enuntiatum adverbii naturam induit (Bl. § 33, 2); ἡ ἡμέρᾳ 'eo die quo' L. 17,29, ἄχρι (ἀφ') ἡς ἡμέρας 'usque ad diem (inde a die) quo' L. 1,20. C. 1,6 al. (v. ὅς II 8 a, c); cum connotatione ideae temporis brevis ac fugacis: ἡ ἐν ἡμέρᾳ τρυφή prob. = ἐφῆμερος brevis, transitoria 2 P. 2,13; — de diebus prout ab hominibus habentur pro sacris vel fastis aut nefastis R. 14,5 s. G. 4,10 (v. artt. κρίνω 1, παρατηρέω 2). — 3) *dies seu tempus certo negotio seu eventui destinatus*: τακτῇ ἡμέρᾳ A. 12,21; ἡμέραν τάξασθαι 'diem determinare' A. 28,23, στῆσαι [DHal. art. 6 c. 48] A. 17,31, δρίζειν H. 4,7: L. 19,42; praesertim a) *dies forensis* quo judices suo munere funguntur, hinc metonymice ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας 'a tribunali humano, ab hominibus judicibus' 1 C. 4,3; — b) per NT saepe commemoratur *ille magnus dies quo agetur ultimum iudicium*: qui vocatur ἡμέρα τοῦ Θεοῦ 2 P. 3,12. Ap. 16,14, (τοῦ) Κυρίου A. 2,20. 1 Th. 5,2. 2 Th. 2,2. 2 P. 3,10; quia Christus judicabit, vocatur ἡμέρα Χριστοῦ Ph. 1,6,10; 2,16, sim. L. 17,24 v. 1 C. 1,8; 5,5. 2 C. 1,14, porro dicitur ἡμέρα (τῆς) κρίσεως Mt. 10,45; 11,22. 2 P. 2,9; 3,7. 1 J. 4,17 (cf. R. 2,16), ἡμ. τῆς δργῆς αὐτῶν sc. Dei et Christi Ap. 6,17 (R. 2,5), ἀπολυτρώσεως E. 4,30, ἡ ἐσχάτη ἡμέρα J. 6,39 ss.; 11,24; 12,48, μεγάλη ἡμέρα Ju. 6; porro non solum ubi antea ejus mentio aliqua facta est, ut Mt. 7,22; 24,36 al., sed etiam alibi, utpote dies notissima, appellatur ἐκείνη ἡ ἡμέρα, ut L. 10,12 (ubi per βασιλεία τ. Θ. innuitur). 2 T. 1,12,18; 4,8, etiam nervosius ἡ ἡμέρα 1 C. 3,13. 1 Th. 5,4. H. 10,25 (de R. 13,12. 1 Th. 5,4 cfr. nr. 1). — 4) cum significatione ampliore. = *tempus, aetas adhibetur* a) *pluralis ἡμέραι*:

ex. gr. ἐν ἡμέραις 'Ηρώδου Mt. 2,1, Νῶε L. 17,26, 'Ηλείου 4,25 'quo tempore Herodes regnavit, Noë vel Elias vixit', ἐν ταῖς ἡμ. τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου 'quo tempore Filius hominis veniet' (cfr. 3 b) L. 17,26; sim. Mt. 11,12; 23,30. L. 17,22 (hic = tempus regni Messiani gloriosi post 2um adventum Christi); — seq. genet. rei hōc tempore gestae: ἡμ. ἐκδικήσεως 'tempus ultionis' L. 21,22; A. 5,37. Ap. 10,7; 11,6; ἐν ταῖς ἡμ. τῆς σαρκὸς αὐτοῦ 'tempore vitae suae mortalis' H. 5,7; seq. genet. rei quae in fine certi cujusdam temporis fiet: ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν L. 2,6: ib. 2,22; 9,51. A. 21,26; — ἐν ἐσχάταις ἡμέραις (cf. ἐσχάτος) 2 T. 3,1. Ja. 5,8, ἐπ' ἐσχάτου (vel -των) τῶν ἡμερῶν H. 1,2. 2 P. 3,3 'ultimā aetate'; — ἐν ἐκείναις (vel ταύταις) ταῖς ἡμέραις 'illo (hōc) tempore' Mt. 3,1; 24,19. Mr. 1,9; 8,1. L. 4,2. A. 1,15; 6,1 (ubi de uno aliquo eventu agitur, haec dictio idem fere valet atque ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν L. 8,22; 20,1); L. 21,6. A. 3,24; 5,36; 15,7; 21,5. E. 5,16. H. 8,10 al.; — *de vitae aetate*: ἀρχὴ ἡμερῶν 'initium vitae' (opp. ζωῆς τέλος) H. 7,3; προβεβηκὼς ἐν ταῖς ἡμ. L. 1,7, ἐν ἡμ. πολλαῖς 2,36; L. 1,75. 1 P. 3,10 ('vita felix'). — b) *singularis*: ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς 'tempore visitationis (divinae)' 1 P. 2,12; 2 C. 6,2 (= καιρός); ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου κτλ. 'quando apprehendi' (Jer. 31,32) H. 8,9; e contextu de die resurrectionis Christi temporeque insequentis J. 14,20; 16,23,26; τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν 'id tempus quo ego futurus eram' J. 8,56; εἰς ἡμέραν αἰῶνος in eum diem qui est aeternitas = in aeternum 2 P. 3,18. [usus vocabuli nr. 4 descriptus hebraizat.]

ἡμέτερος 3. (ἡμεῖς) *noster*; usurpatur (pro gen. poss. ἡμῶν), ubi est oppositio aut emphasis: 'audimus eos loquentes ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις nostris linguis (cum Galilaei sint)' A. 2,11; scripta sunt εἰς τὴν ἡμ. διδασκαλίαν 'ad nostram institutionem' R. 15,4; A. 24,6; 26,5. 1 C. 15,31 Steph. 2 T. 4,15. 1 J. 1,3; 2,2; οἱ ἡμέτεροι 'nostri', Christiani T. 3,14.*

ἡμι-θανής 2. (θαν-εῖν) *semimortuus, semivivus, semianimis* L. 10,30. [DSic. DHal. Strab.]¹

ἡμισυς, εια, ν, neutr. pl. L. 19,8 ἡμίση t. r. Br., ἡμίσεια Tdf. Trg. (-σια WH.

He.), quin etiam indecl. τὰ ἡμισυ cARD [cl. τὰ ἡμίσεα]: *dimidius*: sequentis generati partitivi generi et numero assimilari solet [δὲ ἡμισυς τοῦ ἀριθμοῦ Plat., ἡ ἡμίσεια τῆς γῆς Thuc., τὸς ἡμίσεας τῶν ἀνδρῶν Hdt.]: τὰ ἡμίσειά μου τῶν ὑπαρχόντων ‘dimidiā partem bonorum m.’ L. 19,8; — substantive: τὸ ἡμισυ, genet. ἡμίσους Mr. 6,23 (pap.; v. Mayser p. 294; Kühner³ I p. 443), class. ἡμίσεος: *dimidia pars*: c. gen. part. Mr. 6,23. Ap. 12,14; ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡμισυ ‘tres dies cum dimidio’ Ap. 11,9,11 [τῶν δυεῖν δραχμῶν καὶ ἡμίσους Ath. 6 p. 274 c].*

×*ἡμιώριον* c&N [Strab.] et †*ἡμιώρον* cAC, οὐ, τό (ῷρα) *semihora* Ap. 8,1.¹

ἡρίνα adv. rel. temp. *eo tempore quo, quando*: ἡν. ἀναγινώσκεται ‘quando legitur’ 2 C. 3,15 r.; cum ἀν, ἐάν et conjunctivo de re futura 2 C. 3,16, item de re quae identidem fit = *quandocunque, quotiens* ib. 15 cr.*

ἢ-περ particula comparativa: *quam*; interdum paulo fortius: *quam vel: als selbst* (Kühner³ IV p. 302 Anm. 1; Od. 4, 819): ita fere J. 12,43.¹

ἥπιος 3. *mitis, lenis, clemens*; dic. saepe de praepositis erga subditos clementibus [Hom. ss.]: 1 Th. 2,7 r. Tdf. He. (cfr. νήπιος). 2 T. 2,24.*

”*Ἡρ*, δ (cfr. Ῥ Gen. 38,3) «*Her*» L. 3,28.¹

†*ἥρεμος* 2. *quietus, tranquillus*: ἢ. καὶ ἥσυχιος 1 T. 2,2. [Lcn. inscr. pass. Andr.; cl. ἥρεμής, -μαῖος.]¹

‘*Ἡρώδης* (pro ‘*Ἡρωδης*; ideo φ: Bl. § 3, 3), οὐ, δ *Herodes*; 1) *Herodes Magnus*, Antipatri filius, decreto senatus Iudeae rex proclamatus: Mt. 2. L. 1,5; palatii ab eo exstructi mentio fit A. 23,35. — 2) *Herodes Antipas*, Herodis Magni e Malthace filius, tetrarcha Galilaeae et Pereiae, qui Johannem Baptistam decollari jussit, ad quem Pilatus Christum misit: Mt. 14,1—6. Mr. 6,14—22; 8,15. L. 3,1,19; 8,3; 9,7,9; 13,31; 23,7—15. A. 4,27; 13,1; ‘rex’ vocatur Mt. 14,9. Mr. 6,14 prob. e mente vulgi, quod regis filius et ex parte successor erat. — 3) *Herodes Agrippa I.*, Aristobuli (Herodis M. e Mariamme filii) et Berenices filius, qui Imperatorum gratiam et nomen regium et totius Palaestinae dominium obtinuit: A. 12. — 4) *He-*

rodes Agrippa II., Agrippae I filius in NT dicitur Ἀγρίππας: A. 25 et 26. —

5) *Herodes Philippus* dic. Φίλιππος (q. v., n. 4). — De omnibus cfr. Hagen II 497 ss. ‘*Ἡρωδιανοί*, ὧν, οἱ ↑ *Herodiani*, factio quaedam dynastiae Herodis favens [cfr. τὸς τὰ ‘*Ἡρώδου φρονοῦντας* FlJ. ant. 14, 15, 10]; cum Phariseis contra Jesum conspirarunt: Mt. 22,16. Mr. 3,6; 12,13.*

‘*Ἡρωδιάς*, ἀδος, ἡ *Herodias*, Aristobuli filia, Agrippae I soror; quae nupsit primum Herodi Philippo, tum — Philippo etiamtum vivente — Herodi Antipae: Mt. 14,3,6. Mr. 6,17,19,22 (nWH.). L. 3,19; — Mr. 6,22 WH. c&NBD hujus mulieris filia quoque [Σαλώμη FlJ. 18, 5, 4] Herodias vocatur.*

‘*Ἡρωδίων*, ωνος, δ *Herodion*, Judeo-christianus R. 16,11.¹

‘*Ἱσαΐας* (t. r. Tdf. Br. ‘*Ησ.*), οὐ, δ *Isaias*, propheta celeberrimus Mt. 3,3; 4,14. Mr. 7,6. L. 3,4 al.; metonymice *liber Isaiae* A. 8,28,30, ἐν ‘*Ἱσαΐᾳ* Mr. 1,2 cr. — NB. De Mt. 13,35 Tdf. v. notam crit. apud Knabenbauer. (יהוָשׁ, ‘salvet Jahve!’ [jussiv. verbi יִשְׁאַל]).

‘*Ἱσαῦ*, δ (יִשְׁעָה) *Esau*, filius Isaac primogenitus, R. 9,13 (hic conotantur etiam ejus posteri; v. comment. in l. c. et Mal. 1,3). H. 11,20; 12,16.*

††*ἥσσων*, ao. ἥσσωθην ↓ (cfr. μείων, μειόω — ἐλάσσων, ἐλασσών) *inferiorem reddo, in deteriore condicione pono, postpone* alqm.: τί ἔστιν δ ἥσσωθητε ὑπὲρ τὰς ἄπλ. ‘quid est in quo (Bl. § 34, 3) inferiores facti estis aliis etc.?’ 2 C. 12,13 Tdf. WH., de ὑπέρ = ‘magis quam’ cfr. Bl. § 36, 12. — NB. Verbum ἥττάμαι (q. v.) etiam in lingua κοινῇ nec σσ admittit nec terminaciones ionicas in -όματι etc., nec videatur bene posse dici ἥττωματι (vincor) ὑπέρ τινα: unde ao. ἥσσωθην ab hoc verbo repeti vix potest.¹

ἥσσων, ον, ονος *debilior*, hinc: aliis *inferior, deterior, minor, paucior*; — substantive: εἰς τὸ ἥσσον συνέρχεσθε ‘conventūs vestri cedunt in deteriorius’, in spirituale detrimentum 1 C. 11,17 cr. (opp. εἰς τὸ κρείσσον); — adv. ἥσσον *minus* 2 C. 12,15 cr.*

ἥσυχάζω, ao. ἥσύχασαι (ἥσυχος) *tranquillus seu quietus sum*, i. e. ab aggrediendo opere, a lite abstineo, obloqui desino ets.

[Xen. Aesch. al.]: 1) *vitam quietam ago* 1 Th. 4,11 [Thuc. 1, 120, 3]. — 2) *quiesco*, laborem alqm. differens, L. 23,56 c. acc^o durationis. — 3) *sileo, obmutesco, obloqui desino* L. 14,4. A. 11,18; 21,14.*

ἡσυχία, ας, ἡ (*ἡσυχος* *tranquillus*) *tranquillitas* [Hom. ss.]; 1) *vita tranquilla, pacifica*, cum quis sibi suisque negotiis vacat evitatque quae suam aliorumve pacem turbare possint: μετὰ *ἡσυχίας* ἐργάζεσθαι 2 Th. 3,12. — 2) *silentium*: παρέχειν *ἡσυχίαν* A. 22,2 [*ἡσ.* ἔχειν silere, Isocr. Dem.]; = utraque significatio conjungitur 1 T. 2,11 s.*

ἡσύχιος 3. = *ἡσυχος* *quietus, tranquillus, sedatus*: cum synom. *ἥρεμος* 1 T. 2,2, *πραΰς* 1 P. 3,4. [Hom. ss.]*

ἥτοι — ἦ (Kühner³ IV p. 298, 5; particula *τοὶ* 'profecto' disjunctioni ἦ — ἦ magnam emphasin indit) *aut* — *aut*: R. 6,16. [Hdt. Thuc. Xen. Plat.]¹

ἡττάομαι, pf. *ἥτημαι*, ao. *ἥτηθην* (de ττ v. Bl. § 6, 7; cfr. *ἥσσων*) *inferior sum viribus, vincor*; abs. 2 P. 2,20; [ὑπό τινος Hdt. Plat. al., post tempus perf. substitui potest τινί Curtius § 170 d; Bl. § 37, 4] φ τις *ἥτηται* 'a quo alqs. *victus est*' 2 P. 2,19; — universim: *in alqa. re sum aliis inferior*: *einem worin nachstehen* [X. Cyr. 3, 3, 42]: c. acc^o rei [X. Cyr. 1, 4, 5] et ὑπέρ comparationis 2 C. 12,13 r. He. Br. τί ἔστιν δ *ἥτηθητε* ὑπέρ τὰς λοιπὰς

ἐκκλησίας; 'quid est in quo aliis ecclesiis inferiores exstitistis?' cfr. *ἥσσω* NB.*

***†ἥττημα**, ματος, τό ↑ *condicio ejus qui inferior est aut succumbit*; in specie a) R. 11,12 τὸ ἦ. αὐτῶν *deminutus eorum numerus*, vulg. *diminutio*, opp. *πλήρωμα* 'plenus numerus' [sec. quodam item Is. 31,18 ἔσονται εἰς ἦ., cfr. *ἥσσων*, 'numero minor, paucior' DLært. 7, 23; SEMp. adv. phys. 1, 300]. — b) *condicio vitae ethicae deterior quam par est, magna imperfectio* (eine sittliche Inferiorität): 1 C. 6,7, ubi vulg. haud bene «*delictum*». [ita *ἥτηθηται* dicunt eum qui vitiis, veneri, ignaviae ets. succumbit, X. Ages. 5, 1; *ἥττων γαστρός*, ἀφροδισίων etc. Xen. mem. 1, 5, 1]*

ἥττων t. r. = *ἥσσων* q. v.

ἥγεω (*ἥχη sonus*) *strepo, alte ac longe persōno* (Schmidt 116, 3): *χαλκὸς ἥχων* 1 C. 13,1 [Hdt. 4, 200]; de mari L. 21,25 r.*

ἥχος, ου, δ 1) *sonus, strepitus* A. 2,2; *σάλπιγγος* H. 12,19. [Aristot. ss.] — 2) *††rumor, fama*: *περὶ αὐτοῦ* L. 4,37, ubi cD ἀκοή [ita cl. *ἥχω*].*

†ἥχος, *ἥχους*, τό i. q. δ *ἥχος sonus, strepitus* L. 21,25 cr. (nWH.) [act. Phil. c. 22 (17)]. Sed potest l. c. scribi *ἥχοῦς*: cfr. art. seq.¹

ἥώ, οῦς, ἡ 1) universim *sonus* [v. gr. tonitrus, tibiae, lamentationis ets. tragg.]: ἡ. *θαλάσσης* L. 21,25 WH. — 2) *echo*. — 3) *rumor, fama*.¹

Θ

Θαδδαῖος, ου, δ *Thaddaeus* apostolus, Mt. 10,3 v. Mr. 3,18, idem qui Mt. 10,3 v. Λεβαθαῖος et L. 6,16 Judas Jacobi (sc. frater) vocatur. [Ἰη], forma hypocoristica nominis Θευδᾶς, Θεόδωρος?]*

Θάλασσα, η, ἡ 1) *mare*; a) universim Mr. 9,42. L. 17,2; 21,25. 2 C. 11,26. Ap. 8,8 al.; mundus est οὐρανός et γῆ et θ. A. 4,24; 14,15. Ap. 10,6; 14,7, universa tellus est γῆ et θ. Ap. 7,2; 12,12, Ἔρρα et θ. Mt. 23,15; — b) singillatim: 'Ερυθρά θ. Mare rubrum A. 7,36. H. 11,29 (cfr. ἐρυθρός); 1 C. 10,1; — Mare mediterraneum A. 10,6; 17,14 al. — 2) *ut θ. = *lacus*; lacus Galilæae adjacens dic. θ. τῆς

Tιβεριάδος J. 21,1, τῆς Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος (additamentum erexegeticum) J. 6,1, abs. ἡ θύλασσα Mt. 4,15; 13,1. Mr. 3,7 al. — 3) θ. οὐαλίνη Ap. 4,6; 15,2 *mare vitreum* fort. quoddam pavimentum, extensione mari, colore vitro simile (cfr. Ez. 1,22. Ex. 24,10).

Θάλπω *calefacio, foveo* E. 5,29; metaph. *cum amore foveo* 1 Th. 2,7 [ita Theocr. al.].*

Θαμάρ, ἡ (רְמָה) *Thamar*, nurus Judae Mt. 1,3.¹

Θαυμάτεω ↓ 1) *obstupesco, exhorresco* A. 9,6 r. Br. [Hom. ss.] — 2) **obstupefacio, terreo* [2 Reg. 22,5 = תִּעְבֹּד]; pass., ao. ἐθαυμάτηθην *obstupefio, exhorresco* Mr. 1,27;

10,32 s.; ἐπὶ τινι Mr. 10,24. [Sap. 17,3; Plut.]*

Θάνατος, ους, τό (cfr. τὸ τάφος stupor) *stupor*, attonita rei novae atque inauditae admiratio (Schmidt 168, 4; cfr. Il. 4, 76, Od. 3, 372) L. 4,36; 5,9, θ. καὶ ἔκστασις A. 3,10.*

Θανάσιμος 2. (θάνατος) *mortifer, letalis* [morbus, crimen: tragg. Plat.]; in specie: *venenatus* Mr. 16,18 [θηρία Pol. 1, 56, 4].¹

Θανατηγόρος 2. (†, φέρω) *mortifer, letalis* Ja. 3,8. [Aesch. ss.]¹

Θάνατος, ου, ὁ (θανεῖν) *mors*; 1) sensu communi: a) *finis vitae* aut ipso naturae cursu vel per morbum accidens J. 11,13. R. 8,38. Ph. 1,20; 2,27,30. H. 7,23 al., aut finis alcs. vitae violentus Mt. 10,21. Mr. 13,12. L. 22,33 al.; hebraizant dictiones γεύεσθαι θανάτου Mt. 16,28. Mr. 9,1 al. et ἴδεῖν θάνατον L. 2,26 = ‘mori’; hic morbus οὐκ ἔστιν πρὸς θ. non id spectat ut Lazarus vivere desinat, J. 11,4; ἔνοχος θανάτου ‘morte multandus’ Mt. 26,66. Mr. 14,64; alqd. θανάτου ἄξιον L. 23,15. A. 23,29 al. vel αἴτιον L. 23,22 ‘mortis poenâ dignum’; αἴτια θανάτου [v. αἴτια 2 b] A. 13,28; 28,18; κρίμα θανάτου poena m. L. 24,20; ποίω θανάτῳ ζημελλεν ἀποθνήσκειν quo mortis genere moriturus esset J. 12,33; 18,32, cfr. 21,19; θανάτῳ (= inf. abs. hebr.) τελευτάτῳ! Mt. 15,4. Mr. 7,10 [Ex. 21,17]; θανάτῳ (cñ εἰς θ.) καταχρίνειν τινά ‘alqm. capitis condemnare’ Mt. 20,18; status hominis mortui (= τὸ τεθνάναι) A. 2,24. H. 5,7; πληγὴ θανάτου vulnus letale Ap. 13,3,12; ἄχρι θανάτου ‘usque ad mortem’ i. q. donec morieris Ap. 2,10, i. q. ut etiam a morte subeunda (vel inferenda, A. 22,4) alqs. non abhorreat Ap. 12,11 (it. μέχρι θ. Ph. 2,8); περίλυπος ἔως θανάτου [λελύπημαι ἔως θ. Jon. 4,9] Mt. 26,38. Mr. 14,34; passim de Christi morte R. 5,10; 6,3 ss. 1 C. 11,26. Ph. 3,10. C. 1,22. H. 2,9 al.; — mors, poena peccati Adae R. 5,12 ss. 1 C. 15,21; mors sistitur ut persona 1 C. 15,26,54 ss. Ap. 1,18 (claves Orci, in quo regnat mors); 6,8 a; 20,13, 14 a [Jer. 9,21. Ps. 48,15]; — b) ex adjunctis θ. est *pestis letalis Ap. 2,23; 6,8 b [Job 27,15. Jer. 15,2 al., cfr. nomen morbi ‘der schwarze Tod’], *periculum mortis* 2 C. 1,10; 11,23 (plur.), *domicilium mortuorum*, *Orcus, infernus* [Job 28,22. Ps. 6,6; 9,14

al.]; de σκιὰ θανάτου v. σκιά 1. — 2) *mors spiritualis*, qua quis caret vitâ supernaturali gratiae sanctificantis, et consequenter post mortem vitâ aeternâ gloriae; opp. ζωή J. 5,24. 1 J. 3,14; θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ i. q. non morietur J. 8,51; R. 7,10,13 b; 8,6 (v. φρόνημα). 2 C. 3,7 (Lex praecepta injungebat, peccandi ac spiritualiter moriendo occasiones praebebat nec gratiam conferebat ad peccatum vitandum, ergo quadamtenus mortem subministrabat); 7,10. Ja. 1,15; 5,20. 1 J. 5,16; τίς με δύσται ἐξ τοῦ σώματος τοῦ θ. τούτου; ‘quis me liberabit a corpore huic morti (spir.) obnoxio?’ R. 7,24; metonym. pro causa seu ansa mortis R. 7,13 a; — in specie: *mors aeterna, damnatio aeterna* R. 1,32; 6,16,21,23; 7,5; δ θ. δ δεύτερος Ap. 2,11; 20,6,14; 21,8; διαιτὴ θανάτου εἰς θ. ‘odor mortifer ad mortem (ducens)’ 2 C. 2,16; tam de morte corporali quam de spirituali R. 8,2. 2 T. 1,10. H. 2,14 b.

Θανατώ, ft. ώσω, ao. ἐθανάτωσα, ao. P. ἐθανατώθην ↑ 1) *morte afficio* [Hdt.], *capitis damno* alqm. [X. an. 2, 6, 4] Mt. 10,21; 26,59; 27,1. Mr. 13,12; 14,55. L. 21,16, pass. 2 C. 6,9. 1 P. 3,18 (dat. limit.); ἐνεκεν τοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν ‘propter te [nos Israēlītae Ps. 43,23, antitypice: nos Christiani] toto die [modo hi modo illi e nobis] morte afficimur’ R. 8,36. — 2) improprie: a) alqd. *vigere non sino, suprimo*: τὰς πράξεις τοῦ σώματος R. 8,13; — b) ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ (dat. incomm.) legi Mos. per baptismi mortem mysticam subtracti estis R. 7,4.*

Θάπτω, ao. ἔθαψα, ao. P. ἐτάφην: *sepelio* Mt. 14,12. L. 16,22. A. 2,29; 5,6,9 s. 1 C. 15,4; *curam funeris ago, justa alci. mortuo persolvo* [Od. 12, 12; Gen. 50,6 al.] Mt. 8,21 s. L. 9,59 s.*

Θάρρα, δ (i. p. Θάρρη) *Thare*, pater Abrahami L. 3,34.¹

Θαρρέω, ao. ἐθάρρησα — et **Θαρρέω** (in NT solum imperative θάρσει, θαρσεῖτε) *bono animo sum, a metu vaco; cohortative* Mt. 9,2,22; 14,27. Mr. 6,50; 10,49. L. 8,48 r. J. 16,33. A. 23,11; — ὃστε θαρροῦντας ήμᾶς λέγειν ‘ita ut cum fiducia dicamus’ H. 13,6: 2 C. 5,6,8; ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν in omni re vobis fidere et securus esse possum 2 C. 7,16 [θ. ἐπὶ τινι, τινί, τινά cl.]; ἀπὼν θαρρῶ εἰς ὑμᾶς ‘absens

audax sum erga vos' sc. in epistulis (e mente adversariorum Pauli), δέομαι τὸ μὴ θαρρῆσαι rogo, curate ne debeam revera me audacem (severum) ostendere 2C. 10,1 s.*

θάρσος, οὐς, τό *fortis animus*: *Mut: courage; λαβεῖν θ.* A. 28,15. [Hom. ss.]¹

θαῦμα, ματος, τό (θάομαι Hom. 'mirans aspicio') 1) *id quod stuporem animo injicit, res mira: καὶ οὐ θαῦμα* [cl.] 'neque id mirum est' 2C. 11,14 cr. — 2) *stupor, admiratio* [Hom. ss.]: ἐθαύμασα θ. μέγα (acc. obji int.) Ap. 17,6.*

θαυμάζω, ↑ ft. θαυμάσομαι, ao. ἐθαύμασα, ao. P. ἐθαυμάσθην (2 Th. 1,10); item sensu activo ×θαυμάζομαι (Kühner³ II p. 439), ao. ἐθαυμάσθην (Ap. 13,3 WH.), ft. θαυμασθήσομαι (Ap. 17,8 WH.): 1) intrans.: a) *miror, admiratione stupeo*; abs. Mt. 15,31. J. 5,20; 1 J. 3,13 al.; θ. θαῦμα μέγα (v. θαῦμα 2) Ap. 17,6; add. ratio admirationis: ἐπί τινι L. 2,33; 9,43. A. 3,12, διά τι Mr. 6,6. J. 7,21 He., περί τινος L. 2,18, ὅτι J. 3,7. G. 1,6. — b) *admirationem qua teneor aliquomodo manifesto, v. gr. verbis: θ. λέγων, λέγοντες* etc.: Mt. 8,27; 9,33. J. 7,15. A. 2,7; θ. ὅτι L. 11,38. — c) θαυμάζω (v. -ομαι) δπίτω τινός *oculis admirabundus alqm. aspicio et velut sequor: verwundert einem nachsehen* Ap. 13,3. — d) θαυμάζω εἰ... *miratus re audita dubito ac sciscitor an re vera...* Mr. 15,44 [Pl. rep. 1 p. 348 e]. — 2) transit.: a) τι: *admiror alqd., miror de re: L. 24,12. J. 5,28. A. 7,31.* — b) *τινά admiror, cum admiratione suspicio alqm.:* L. 7,9; pass. ὅταν ἔλθῃ θαυμασθῆναι ἐν τοῖς πιστεύσασιν cum venerit, ut in fidelibus, sc. in collata fidelibus stupenda gloria, admirabilis spectetur 2 Th. 1,10; *θαυμάζειν πρόσωπα ap. LXX = **Μίγδη Αἴγανος** Dt. 10,17. Job 13,10 al. = *partium studio ductum esse: Ju. 16.*

θαυμάσιος 3. (θαῦμα) *mirabilis* [Hsd. ss.]; τὰ θαυμάτια *miracula* (LXX = **Τιμῆσις** Ex. 3,20 et saep) Mt. 21,15.¹

θαυμαστός 3. (θαῦμα) *mirabilis, stupendus* Ap. 15,1; *mirus:* ἐν γὰρ τούτῳ τὸ θαυμαστόν ἔστιν ὅτι 'in hac re id quod mirum est [et quod equidem non intellego], est hoc, quod' J. 9,30: 2 C. 11,14; max. Dei opera vocantur θαυμαστά: Mt. 21,42. Mr. 12,11 (Ps. 117,23, fem. pro neutro, more hebr.). 1 P. 2,9. Ap. 15,3 [Hdt. ss.]*

θεά, ἄς, ἡ (θεός) *dea* A. 19,27,35 r.,37 r. [inscr. Ephes. Mus. Brit. n. 481 v. 324: τῇ μεγίστῃ θεᾷ Ἐφεσίᾳ Ἀρτέμιδι]*

θεάομαι, ao. ἐθεασάμην, pf. τεθέαμαι, ao. P. (passivo sensu) ἐθεάθην (a θέα spectaculum): *aliquid spectaculum se oculis meis offert, max. jucundum, mirum, grande* etc., *alqd. specio, contueor, viso* (v. Schmidt 11,15): τι ἐξήλθατε .. θεάσασθαι 'quo spectaculo fruituri... exiistis?' Mt 11,7; L. 7,24; ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ J. 1,14; seq. acc. obj., saepe addito participio: Mr. 16,14. L. 5,27; 23,55. J. 1,32,38; 4,35; 11,45. A. 1,11; 21,27; 22,9. 1J. 4,12; seq. ὅτι J. 6,5. A. 8,18 r.; pass., θ. ὑπό τινος Mr. 16,11; θεαθῆναι τινι *se alci. spectandum praebere* Mt. 6,1; 23,5; — θεῶμαι τινα *inviso alqm.*, ut eo viso velut jucundo mihi spectaculo fruar: Mt. 22,11. R. 15,24 [2 Chr. 22,6. FlJ. 16, 1, 2].

†**θεατρίζω** (θέατρον) *in theatrum produco alqm. spectandum, metaph. = omnium derisui expono;* pass. c. dat. instr. H. 10,33 [Pol. 3, 91, 10 al. ita ἐκθεατρίζω].¹

θεατρον, ου, τό (θεάμαι) *theatrum, locus spectaculorum et — in nonnullis civitatibus — contionum: A. 19,29,31;* — metaph. *spectaculum velut in theatro exhibitum: θ. ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ* 1C. 4,9.*

θεῖον, ου, τό *sulphur* L. 17,29 (Gen. 19,24). Ap. 9,17 s.; 14,10; 19,20; 20,10; 21,8.*

θεῖος 3. (θεός) *divinus* 2 P. 1,3 s.; — substantive τὸ θεῖον *numen divinum, Deus* [X. Cyr. 4, 2, 15; Hell. 7, 5, 13 al.]; ita *veteres loquebantur, quando universim numen providentiamque divinam dicebant nec hunc illumve deum designabant, i. e. quando, missis fabulis, de uno vero Deo loquebantur]: A. 17,27 cD,29.**

***θειότης**, ητος, ἡ *divinitas, perfectio infinita naturae divinae* R. 1,20 [Sap. 18,9; Philo Plut.].*

×**θειώδης** 2. (θεῖον) *sulphureus; Ap. 9,17 sulphurei coloris.* [Strab. al.]

θέλημα, ματος, τό (θέλω) 1) *id quod alqs. (facere aut fieri) vult, voluntas* (ut ζήτημα, ποίημα est id quod alqs. quaerit, fecit): τοῦτο ἔστιν τὸ θ. τοῦ Θεοῦ, διάγιασμὸς διδῶν 'hoc est quod Deus vult, vestra sanctificatio' 1 Th. 4,3, sim. J. 6,39. R. 12,2. E. 5,17. 1 Th. 5,18; ποιεῖν τὸ θ. τοῦ Θεοῦ ets. 'facere id quod Deus ets.

fieri vult' Mt. 7,21; 12,50; 21,31. Mr. 3,35. J. 4,34; 6,38. E. 6,6. H. 10,7 (ePs. 39,9) al., τὰ θελήματα τ. Θ. ‘ea quae D. vult’ Mr. 3,35cB, τὰ θ. τῆς σαρκός quae caro appetit E. 2,3; γενηθήτω τὸ θ. σου ‘fiat id quod tibi placet!’ Mt. 6,10; 26,42. L. 11,2 r. (id quod vis sive a nobis agi sive nobis evenire): L. 22,42. A. 21,14; ζητεῖν (2 c) τὸ θ. τινος J. 5,30; ἔξουσία περὶ τοῦ ἴδιου θ. libera potestas in iis quae qs. facere vult 1 C. 7,37; ad C. 4,12 cfr. πληροφορέω 2 b c. — 2) voluntatis placitum, beneplacitum, libitum, praesertim voluntatis Dei placitum (v. θέλω 1 a), voluntas alcs. ut causa aut norma eorum quae fiunt fieri debent (cfr. χρίμα sententia judicialis, νόημα cogitatio; -μα indicat ipsum actum ut effectum formalem agentis): οὐκ ἦν θ. ἵνα νῦν ἔλθῃ non adfuit voluntas ut... (euphem. = non libuit ei) 1 C. 16,12; οὐκ ἔτιν θέλημα ἐμπροσθεν τ. II. ἵνα Pater non vult ut... Mt. 18,14 (cfr. ἐμπροσθεν 2 c); μυστήριον τοῦ θ. (gen. subj.) αὐτοῦ mysterium quod voluntas ejus decrevit E. 1,9; γινώσκειν τὸ θ. τινος L. 12,47. A. 22,14. R. 2,18, ἐπίγνωσις τοῦ θ. τ. Θ. C. 1,9; θελήματι (dat. comm.) Θεοῦ βιώσαι 1 P. 4,2 vitam devovere voluntati Dei cognoscendae et exsequendae; cum prae- pos.: ‘secundum voluntatem Dei’: κατὰ τὸ θ. τ. Θ. G. 1,4. 1 P. 4 19. 1 J. 5,14, πρὸς τὸ θ. τινος (πρὸς III 3 c) L. 12,47, εἰς τὸ θ. τινος 2 T. 2,26; — Dei voluntas est rerum causa et ratio, unde: διὰ θελήματος Θ. R. 15,32. 1 C. 1,1 al., ἐν τῷ θ. τ. Θ. R. 1,10 et sim. H. 10,10, διὰ τὸ θ. σου Ap. 4,11 (διὰ II 3); dat. instr. θελήματι ἀνθρώπων 2 P. 1,21; — e contextu = arbitrium faciendi quod alci. placet L. 23,25.

— 3) ipsa voluntas, principium volendi quod capit consilia ac decreta: εἰ θέλοι τὸ θ. τοῦ Θεοῦ 1 P. 3,17; εὐδοκία, βουλὴ τοῦ θ. αὐτοῦ E. 1,5,11. — 4) per euphemismum: concupiscentia carnalis in actu generationis: θ. σαρκός (σάρξ II 6; genet. qual.) J. 1,13, cfr. Ampelius lib. memor. c. 2: ‘Scorpius voluntate Diana natus’. — [Praeter Aristot. de plant. 1, 1 vox tantum in s. Scr. et script. eccl. occurrit.]

*θέλησις, εως, ἡ ↓ *volitio*, voluntas H. 2,4 [Ez. 18,23. Prov. 8,35].¹

θέλω (in NT nunquam ἔθέλω), imperf. ἤθελον, aor. ἤθέλησα: *volo* (a verbo βού-

λομαι in NT quidem sic differre videtur: βούλομαι exprimit determinatum animi consilium vel voluntatis decretum, voluntatem in exsecutione versantem ets.; θέλω exprimit rei desiderium, innuit animum re delectari eamque appetere; — β. = ‘decerno, statuo’ ets., θ. = ‘cupio, desidero, libet placetque mihi’: 1) *libet s. placet mihi, in animo est, cupio*: θέλω τούτῳ δοῦναι ως καὶ σοι· ἢ οὐκ ἔξεστίν μοι ὁ θέλω ποιῆσαι; ‘libet mihi huic tantudem dare quantum tibi; an non licet mihi quod libet facere?’ Mt. 20,14 s.; τίς θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι (ergo antequam, computatione factâ, velit, jam θέλει) I. 14,28; saepe post pronomina relativa ad designandum id quod pro libitu fit: ἐποίησαν ὅσα ἤθέλησαν ‘quidquid eis libuit’ Mt. 17,12, δταν θέλητε ‘quandocumque libebit’ Mr. 14,7: Mr. 3,13; 6,22; 9,13. L. 4,6. J. 3,8. R. 9,18 al. [Epict. 4, 1, 34: ἀν ἀφεθῶ, πορεύομαι ὅπου θέλω, ἔρχομαι ὅθεν θέλω καὶ ὅπου θέλω]; negative: οὐ (aut μὴ) θέλω *non libet, non placet, animus refugit*: μὴ θέλων αὐτὴν δειγματίσαι, ἔβουλήθη ‘cum eam ignominiae exponere animus ejus refugeret, constituit’ Mt. 1,19; Mt. 2,18; 15,32; 21,29; 22,3. J. 21,18; — porro a) θέλειν dicitur potissimum *is cuius placitum, libitum, arbitrium est norma eorum quae aguntur vel eveniunt*, ut dominus, Deus; tum significatio prope accedit ad ‘volo, decerno’ [class. ἀν θεὸς θέλη, τῶν θεῶν θελόντων]: πλὴν οὐχ ως ἐγὼ θέλω ἀλλ’ ως σύ Mt. 26,39; ib. 13,28; 17,4. Mr. 14,36. A. 18,21. 1 C. 4,19. 1 T. 2,4. Ja. 4,15. 1 P. 3,17. — b) θέλω ποιεῖν de ipso actu qui libenter fit = *libenter facio*: τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν Mr. 12,38. L. 20,46; fort. J. 5,35; 8,44. — 2) quia libet, alqd. *cupio, desidero, in votis est mihi*: θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἵδεῖν Mt. 12,38; τί θέλεις ποιήσω σοι; Mr. 10,51; Mt. 7,12; 19,17. Mr. 15,9. L. 10,29; 12,49 (εἰ I adnot. a); 23,8. J. 5,6; 9,27. A. 10,10. R. 7,21. C. 2,18 (supple ὑμᾶς καταβραβεύειν: an forte θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ est i. q. habens ἔθελοθρησκίαν [q. v.] καὶ ταπεινοφροσύνην 2,23?) al.; formula epistularis θέλω ὑμᾶς εἰδέναι 1 C. 11,3. C. 2,1 [saepe in epistulis pap.: γινώσκειν σε θέλω ut pBer. 385] vel οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν R. 1,13. 1 C. 10,1 al.;

de inefficaci desiderio Mr. 6,19. Mt. 14,5 (non volebat eum occidere, timebat enim; sed avebat); de re tentata, non perfecta A. 14,13; 19,33; de inefficaci voluntate bene agendi R. 7,15,18,19 a, contra οὐ θέλω de aversione a peccato itidem inefficaci 7,16,19 b,20; θέλω ἢ malo, praefero 1 C. 14,19 [pBer. 846, 15 s.; v. ἢ II 2]; ἥθελον παρεῖναι ‘cuperem adesse’ G. 4,20 (Bl. § 63, 5); verbo θέλειν opp. ἐνεργεῖν Ph. 2,13, ποιεῖν 2 C. 8,10, cfr. R. 7,15. — 3) τί θέλει τοῦτο εἶναι; quid sibi vult hoc? quo haec res tendit? A. 2,12. L. 15,26 cD, plur. A. 17,20 [Aristot. Plat. ita βούλεσθαι]. — 4) cum accus. obji: a) *θέλω τι cupio alqd., delector re Mt. 9,13; 12,7 (Os. 6,6 γῆ). H. 10,5,8 (Ps. 39,7). [Epict. 1, 4, 27] — b) θέλω τινά alqs. placet mihi, alci. bene volo: εἰ θέλει αὐτόν Mt. 27,43 (Ps. 21,9 = ιδὲ γῆ: alibi plerumque verbi infinitivus omissus est: προσκαλεῖται οὖς ἥθελεν sc. προσκαλέσασθαι Mr. 3,13: Mt. 27,15. L. 5,39. J. 5,21). — — De constructione verbi: a) seq. infin., plerumque aoristi Mt. 1,19; 5,42 al., ex peculiari ratione inf. praes.: εἰ θέλεις τέλειος εἶναι Mt. 19,21, ἀκολουθεῖν (socius meus esse) Mr. 8,34: J. 7,17; 9,27 al.; seq. acc. c. inf. 1 C. 7,7; 14,5. 1 T. 2,4; seq. ίνα Mt. 7,12. L. 6,31. 1 C. 14,5; b) θέλεις vel θέλετε interrogativebus deliberativis fere particulae instar praeponitur aut inseritur, constructione nihil mutatā: θέλεις ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; Mt. 13,28; τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; ib. 20,32; 26,17; 27,17,21. L. 18,41 al.; c) saepe absolute, inf^o aliisque membris omissis: ἐὰν θέλης (sc. καθαρίσαι με), δύναται με καθαρίσαι Mt. 8,2: 18,30; 26,39 al.

Θεμέλια, ων, τά fundamenta A. 16,26. [Hom. LXX]¹

Θεμέλιος, ου, δ̄ scil. λίθος [Aristoph. θ. λίθος] 1) lapis fundamenti loco positus: Grundstein Ap. 21,14,19. — 2) fundamenta, substrictiones aedificiorum L. 6,48 s.; 14,29, [class. saepius plur.] — 3) fundamentum, sensu metaphorico varie: θ. τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν f. ab apostolis etc. jactum, i. e. doctrina fidei E. 2,20; eadem, aut ecclesia, dic. δ̄ στερεὸς τοῦ Θεοῦ θ. a Deo jactum 2 T. 2,19; in institutione christianorum Christus (doctrina de Christo) est fundamentum a Paulo positum 1 C. 3,10 s.,

cui sequentes doctores superstruunt suas institutiones 3,12; οἰκοδομεῖν ἐπ' ἀλλοτρίου θ. ‘aedificare super f. ab alio jactum’, inceptam ab aliis doctrinam continuare R. 15,20; θεμέλιον καταβάλλεσθαι μετανοίας tradere doctrinas fundamentales, vel potius rudimentales, ut de paenitentia H. 6,1; H. 11,10 eccl^{am} vocat τὴν τοὺς θ. ἔχουσαν πόλιν (opp. tentoria mobilia; fort. alluditur ad Ps. 86,1); audacius 1 T. 6,19 merita bonis operibus acquirenda dicuntur θεμέλιος καλός.*

Θεμέλιόω, ft. ὡσω, ao. ἐθεμελίωσα, pf. P. τεθεμελίωμαι (θεμέλιον) fundo, fundamenta jacio, c. acc. [3 Reg. 16,34 al.]; pass. Mt. 7,25. L. 6,48 r. He. Br.; — metaphorice = velut firmo fundamento fulcio, stabilio [βασιλείαν DSic. 11, 68]: γῆν H. 1,10 [Ps. 101,26 al. = ΤΩΝ]; τινά: pass. E. 3,17. C. 1,23. 1 P. 5,10 v.

+ Θεο-δίδακτος 2. (διδάσκω) a Deo seu divinitus edocitus 1 Th. 4,9. [scr. eccl.]¹

Θεομάχεω ↓ Deo repugno s. obsisto A. 23,9 r. [Xen. Eur.; Epict. 4, 1, 101]¹

+ Θεομάχος (θεός, μάχομαι) Deo repugnans, Dei adversarius A. 5,39 [Symm. Prov. 9,18 al. Lucian.]¹

Θεό-πνευστος 2. (πνέω) a Deo inspiratus, Deo inspirante ortus: πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν sc. ἐστίν ‘omnis [sacra] Scriptura, cum sit a Deo inspirata, etiam utilis est ad docendum’ 2 T. 3,16. [Plut. de plac. phil. 5, 2 τοὺς δινείρους τοὺς θ., Phocyl. 121(129) τῆς δὲ θεοπνεύστου σοφίης λόγος ἐστίν ἄριστος, Sibyll. 5, 405 homines, utpote animam a Deo inspiratam habentes, θεόπνευστοι vocantur; cfr. Chr. Pesch, de inspiratione nr. 4]¹

Θεός, Θεός, οῦ, δ̄ — voc. *Θεέ Mt. 27,46 [Dt. 3,24 al.], alias semper δ̄ Θεός Mr. 15,34 [Ps. 21,2]. L. 18,11. H. 1,8 al.: deus, Deus; 1) universim: deus, numen, is quem pro deo habent: A. 7,43; 28,6. 1 C. 8,4. 2 Th. 2,4; plur. A. 14,11; 19,26. 1 C. 8,5 (εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ ‘sunt dii multi’, i. e. qui ab ethenicis dii appellantur et pro diis habentur). G. 4,8b. — 2) unus verus Deus; universim cum articulo: δ̄ Θεός Mt. 3,9; 5,8,34. Mr. 2,7,12. J. 1,1a; 3,2. A. 2,17 et passim per NT; ἔναντι τοῦ Θεοῦ L. 1,8, παρὰ τῷ Θεῷ L. 1,30, ἐν τῷ Θεῷ R. 5,11; a) omittitur articulus: a) si vocabulum

Θεός est enuntiati praedicatum: λέγετε δι τού Θεοῦ ὑμῶν ἐστιν J. 8,54: J. 1,1. R. 9,5. 2 C. 6,16 d. H. 11,16; item genetivus Θεοῦ praedicato annexus (cfr. infra, δ): κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ L. 1,35: Mt. 5,9; 14,33. J. 1,12. R. 8,16 al. — β) in dictione poëtica L. 1,78; 2,14, aut prosaica sollemniore: ἀγνώστῳ Θεῷ A. 17,23; εὐαγγέλιον' I. Χριστοῦ Υἱοῦ Θεοῦ Mr. 1,1; ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίῳ' I. X. 2 Th. 1,1; παρὰ Θεοῦ Πατρός 2 P. 1,17. 2 J. 3; R. 1,1. 1 C. 1,3. 2 C. 1,2. E. 6,23. Ph. 2,11 al. — γ) post praepositiones (quia tales dictiones fere adverbiorum indolem habent: Kühner³ III p. 605): ἀπὸ Θ. J. 3,2, ἐκ Θ. 1 C. 7,7, παρὰ Θεοῦ J. 1,6 'a Deo', εἰς Θεόν L. 12,21, παρὰ Θεῷ L. 2,52, ἐν Θεῷ J. 3,21, κατὰ Θεόν (gottgemäß) R. 8,27. 2 C. 7,9 ss. E. 4,24 etc.; — item genetivus Θεοῦ post dictiones praepositionales: διὰ θελήματος Θεοῦ R. 15,32, εἰς δόξαν Θ. 1 C. 10,31; 2 C. 7,1; 8,5; 13,4. Ph. 1,11 al. — δ) de consuetudine dicendi λόγος Θεοῦ 1 Th. 2,13, δικαιοσύνη Θεοῦ R. 1,17, verum δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ R. 9,6, ἡ τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνη 10,3 cfr. art. δ X: R. 10,2. 1 C. 1,24; 2,1. H. 1,6; 6,6 ac passim. — ε) si vox Dei 'reduplicative' ponitur, ut theologi ajunt = Deus qua Deus, utpote ens divinae naturae, perfectissimum ets., vel si Deus creaturis opponitur (saepe vertere licet 'ein Gott'): Θεὸν οὐδεὶς ἔωραχεν πώποτε 'Deum (utpote divinae naturae, invisibilem) nemo unquam vidi' J. 1,18; πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἡ ἀνθρώποις '... ei qui est Deus magis quam iis qui non sunt nisi homines' A. 5,29. G. 2,6; 6,7; Θεὸς ζῶν (Ὦ Λά)! 1 Th. 1,9 al. — ζ) in negativis sententiis: Θεὸν οὐκ ἔχει (fere=nullum Deum habet) 2 J. 9. G. 4,8. 2 Th. 1,8. — β) adnectitur voci Θεός α) genetivus personae, quam Deus specialiter protexit amavitque vel quae Deo specialiter se devovet, servit, fudit ets.: ἐγώ εἰμι δὲ Θεός Ἀβραὰμ κτλ. Mt. 22,32 al.: A. 3,13; 13,17. H. 11,16 al.; δὲ Θεός μου, ἡμῶν ets. R. 1,8. 1 C. 1,4. 1 Th. 3,9 al.; etiam Christi Deus dicitur: Mt. 27,46. J. 20,17. E. 1,17 (δὲ Θεός καὶ Πατὴρ τοῦ κτλ. qui est Christi Deus et Pater R. 15,6. 1 P. 1,3 al.); β) genetivus rei, cuius Deus auctor ac largitor est: δὲ Θ. πάσης παρακλήσεως 2 C. 1,3; R. 15,5,13,33. 1 Th. 5,23. — γ) τὰ

τοῦ Θεοῦ intima divinitatis mysteria et consilia 1 C. 2,11, Dei de Messia consilia Mt. 16,23. Mr. 8,33, quae Deo debentur Mt. 22,21. Mr. 12,17. L. 20,25. — δ) dative τῷ Θεῷ A. 7,20. 2 C. 10,4 [ut Jon. 3,3] ad circumscribendum elativum adjī adhiberi videtur (ut nos hyperbolice: 'himmelsch schön, wundergroß'). — 3) *Christus*, ut in NT alibi Dei Filius, Verbum Dei, Dominus ets. appellatur et variis modis divinae esse naturae perhibetur (locos collectos vide ap. Chr. Pesch, praelectiones dogm., t. IV. prop. 1), ita Θεός *Deus dicitur*: Θεὸς ἡν δὲ Λόγος 'Deus (= divinae naturae) erat Verbum' J. 1,1; porro J. 20,28. R. 9,5 (v. Cornely in l. c.). T. 2,11; 3,4. H. 1,8 s.; 3,4 (probabilius, considerato nexu versūs cum 2,3), item T. 2,13. 2 P. 1,1 (cfr. δ VIII 2) et Mt. 1,23. — 4) *sensu imprincipio nomen dei ad personas et res creatas transfertur*: dii vocantur judices et magistratus in regendis populis Dei vicarii J. 10,34 e Ps. 81,1,6 (vulg. Ex. 21,6; 22,8,28); diabolus dic. δὲ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου 2 C. 4,4 'deus hujus saeculi (nequam)', quia tyrannide sua homines peccatis et idolatria obstrictos tenet atque oboedientiam eorum honoremque Deo debitum sibi rapit (similes titulos habes J. 12,31. 1 C. 2,6. E. 2,2; 6,12); ὁ δὲ Θεὸς ἡ κοιλία 'quorum deus (praedic.) est venter', qui ventris causa omnia faciunt, ventri serviunt [γάστρων καὶ κοιλοδαίμων Athen. 3 p. 97 c]; ποίησον ἡμῖν Θεούς i. e. deorum simulacra A. 7,40 ex Ex. 32,1.

Θεός, οὖ, ἡ *dea* A. 19,37 cr. [Hom. tragg. Dem.; vox antiquior ac sollemnior quam Θέά.]¹

Θεοσέβεια, ας, ἡ ↓ *Dei cultus, religio, pietas* 1 T. 2,10. [Xen. Plat. LXX]¹

Θεοσεβῆς 2. (θεὸν σέβομαι) *qui veretur colitque Deum* J. 9,31. [Soph. ss.; LXX = בְּחִדְשֵׁת אֱלֹהִים]¹

Θεοστυγῆς 2. (θεός, στυγέω odi) 1) sensu pass.: *Deo exosus, «Deo odibilis»* [Eur. Cycl. 396, 602]: ita sec. vulg. et syr. R. 1,30. — 2) sensu act.: + *qui Deum odio habet*: ita sec. copt. et PP Graecos juniores, et sec. contextum R. 1,30 [θεοστυγία 'odium in Deum' Clem. R. 1 Cor. 35].¹

+ Θεότης, ητος, ἡ (θεός) *deitas* = τὸ εἶναι Θεόν, *essentia divina* C. 2,9 (cfr. πλή-

ρωμα 3 b). [dignitas dei Lucian. Icar. 9; Plut. mor. p. 415 c]¹

Θεόφιλος, οὐ, ὁ *Theophilus*, vir eruditus, christianus, S. Lucae notus, cui is utrumque suum volumen dedicavit, ceteroqui nobis ignotus L. 1,3. A. 1,1.*

Θεραπεία, ας, ἡ ↓ 1) *servitium, observantia erga parentes et superiores.* — 2) *ministerium, varie; imprimis a) curatio aegrotorum: ärztliche Behandlung, Pflege* [Isocr. Xen. Hipp.]; b) † *sanatio* L. 9,11, c. gen. obj. Ap. 22,2 [ὄντος μου ἐπὶ θεραπείᾳ (ad implorandum sanationem?) ἐν τῷ Ἱσιείῳ χάριν τῆς ἀρρωστίας pTebt. 44, 6; act. Joh. 5,1; act. Thom. 59]. — 3) *nomen collectivum = οἱ θεράποντες famuli, familia: Dienerschaft* Mt. 24,45 r. L. 12,42. [Hdt. Xen.; Gen. 45,16]*

Θεραπεύω, ft. εύσω, ao. ἐθεράπευσα, pf. P. τεθεράπευμα, ao. P. ἐθεραπέύθη (θέραψ): *ministro, famulor, τινά, varie;* — imprimis 1) *ministerium aut observantiam externam exhibeo alci., numini, homini nobili* [Hsd. Eur. Plat.]; Deus verus οὐ θεραπεύεται manibus humanis A. 17,25. — 2) *curo aegrotum vel morbum, medeor: ärztlich behandeln, pflegen* [Xen. Hipp. al.]. — 3) **simum reddo, sano* [Tob. 12,3. Sap. 16,12; pap. act. apocr.]: *τινά* Mt. 4,24; 8,7 al.; *τινά ἀπό τινος* [pBer. 956, 2] L. 7,21, pass. 5,15; 8,2; proverbium: *ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν* 4,23; — seq. accus. *morbi* Mt. 4,23. L. 9,1 al.; pass. Ap. 13,3,12; — absolute: *aegrotos sano* Mt. 12,10. L. 6,7; 9,6; 13,14; 14,3.

Θεράπων, οντος, ὁ *minister, famulus* (et quidem is qui non est mancipium, sed liber; cui honorifica domi negotia committuntur); H. 3,5 Moses ministro, Christus filio familias comparatur; cfr. Num. 12,7. Ex. 4,10 al.¹

Θερίζω, ft. ἰσω, ao. ἐθέρισα, ao. P. ἐθερίσθη (θέρος): *messem perago, meto;* 1) *proprie: Mt. 6,26. L. 12,24. Ja. 5,4.* — 2) *metaphorice: a) fructum laboris percipio: mercedem aut poenam actionum* G. 6,7—9, mercedem beneficentiae 2 C. 9,6; de percipienda sustentatione 1 C. 9,11; labores Jesu apud Samaritanos et futuri labores apostolorum apud eosdem comparantur inter se ut σπείρειν et θερίζειν J. 4,36 ss.; proverbium: *θερίζεις δ(που) οὐκ ἔσπειρας* Mt. 25,24,26. L. 19,21 s. = ex

aliorum labore ditescis. — b) *de messe ultimi judicii (cfr. Mt. 13,39) Ap. 14,15 s. [θερίζειν τὴν Ἀσίαν depopulari Asiam, Plut. mor. 182 a]**

Θερισμός, οῦ, ὁ ↑ *messis; 1) actio (et tempus) metendi: μέχρι τοῦ θ.* Mt. 13,30; ib. 39. Mr. 4,29. J. 4,35 (πρὸς θ. passive ‘ut meti possint’). — 2) *fructus qui metuntur; metaphorice: homines convertendi* Mt. 9,37 s. L. 10,2, *judicandi* Ap. 14,15.*

Θεριστής, οῦ, ὁ (θερίζω) *messor* Mt. 13,30,39.*

Θερμαίνω (θερμός: calidus) *calefacio* [Hom. ss.]; med. *me calefacio* Mr. 14,54, 67. J. 18,18,25. Ja. 2,16.*

Θέρμη, ης, ἡ *cálor, aestus, praesertim molestus ac nocivus* A. 28,3. [Thuc. al.]¹

Θέρος, ους, τό *aestas* Mr. 24,32. Mr. 13,28. L. 21,30.*

Θεσσαλονικές, εως, ὁ ↓ *Thessalonicensis* A. 20,4; 27,2. 1 Th. 1,1. 2 Th. 1,1.*

Θεσσαλονίη, ης, ἡ *Thessalonīca, urbs Macedoniae ad sinum Thermaicum viamque Egnatianam sita, sedes proconsulis, hodie Saloniki; A. 17,1,11. Ph. 4,16. 2 T. 4,10; οἱ ἀπὸ τῆς Θ. Ιουδαῖοι ‘Judaei Thessalonicenses’ (ἀπό 2 b) A. 17,13.**

Θευδᾶς, ἄ, ὁ *Theudas, «Theodas»* dux quidam 400 rebellium A. 5,36, certo alias atque is de quo FlJ. ant. 20, 5, 1 narrat; v. Blass et Knabenb. in Act. l. c. [nomen hypocoristicum pro Θεύ-(=Θεό-)δωρος vel -δοτος]¹

Θεωρέω, ao. ἐθεώρησα Mt. 28,1. L. 23,48 cr. (nBr.) Ap. 11,12: 1) *spectator sum, specto, potissimum rem miram, novam, grandem vel quam cognoscere mea multum interest;* — absolute *spectator adsum: zuschauen:* Mt. 27,55. Mr. 15,40. L. 14,29; — cum accus. personae vel rei: Mr. 5,38. L. 21,6; 23,48. J. 2,23; 7,3; 17,24; addito acc^o *praedicati: θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους κτλ.* A. 7,56; Mr. 5,15. L. 10,18; 24,39. J. 6,19, 62; 10,12. A. 8,13 al.; — *magis active specto, aspicio, inspicio: ηλθεν θεωρῆσαι τὸν τάφον* Mt. 28,1: J. 6,2 (videre cupiebant, spectatum veniebant); seq. *quaestio indir.* Mr. 12,41; 15,47; *θεωρεῖν καὶ ἀκούειν ὅτι* A. 19,26. [Hdt. ss.; freq. inde a Plat.] — 2) *sensu translato: a) mente specto, cognosco, intellego (max. de cognitione ex visu et auditu hausta): τὶ A. 4,13; seq. δτι J. 4,19; 12,19, per anacoluthon δτι et*

acc. c. inf. A. 27,10; seq. quaest. indir. A. 21,20; *mente considero*: seq. quaest. indir. H. 7,4 [Plat. Dem. ss.]; — de cognitione supernaturali Christi, Dei, Spiritus S. J. 12,45; 14,17. — b) *experior*: θάνατον J. 8,51 (Ps. 89,49 **תִּמְתַּחַת־הַאֲדֹם**).

θεωρία, ας, ἡ 1) *spectatio*; *consideratio* ets. [tragg. Hdt. ss.] — 2) *id quod spectatur*, *spectaculum*, *id quod multis spectantibus geritur*: L. 23,48. [sim. 2 Mach. 5,26; ib. 15,12 somnium visum]¹

θήμη, ης, ἡ (*τίθημι*) *receptaculum seu vas quodvis*, ut cista, sarcophagus etc.; *vagina* J. 18,11.¹

θηλάζω, ao. *ἐθήλασσα* (*θηλή* mamma) 1) *lacto* infantem: abs. L. 23,29; αἱ θηλάζουσαι matres qui habent infantulos lactandos Mt. 24,19. Mr. 13,17. L. 21,23. — 2) *sugo lac*, *lacteo*: οἱ θηλάζοντες infantes lactentes Mt. 21,16; θ. μαστούς L. 11,27. [utroque sensu Aristot. LXX]*

θῆλυς 3. *femeinus*; — substantive ἡ θήλεια *femina* [Eur.; avis femina, Xen.] R. 1,27; opp. αἱ θ. καὶ οἱ ἄρσενες R. 1,26; in hac dictione, qua sexum animalium potissimum distinguebant, inest acerba reprehensio; ἄρσεν καὶ θῆλυ individuum masculinum et femininum Mt. 19,4. Mr. 10,6 [Gen. 5,2]. G. 3,28.*

θῆρα, ας, ἡ (*θήρ* *fera*) 1) *ferarum venatio*. — 2) **venabulum*, *rete* R. 11,9, cum synom. παγίς, σκάνδαλον [Ps. 34,8 θ. ἦν ἔχρυψαν, **πλῆν**].¹

θηρεύω, ao. *ἐθήρευσα* ↑ *venor feras*; — metaph. *capto*, *appeto* [Aristot.]; τὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ L. 11,54.¹

***θηριομαχέω** (*θηρίον*, μάχομαι) *cum bestiis decreto* [DSic. al.]; probabilissime metaphorice (cfr. 2 C. 11,23 ss., ubi nihil tale), proverbii instar (id quod innui videtur per κατὰ ἀνθρωπον ‘ut hominum more loquar; ut homines dicere solent’): *ἐθηριομάχησα* ἐν Ἐφέσῳ cum hominibus ferocissimis certandum mihi fuit Ephesi 1 C. 15,32 [ita θηριομαχῶ Ign. ad Rom. 5; App. bell. civ. 2, 61 οἵοις θηρίοις μαχόμεθα].¹

θηρίον, ου, τό *bestia*, *fera*, nonnunquam (H. 12,20) latius *animal* Ja. 3,7. Ap. 6,8; θν μετὰ τῶν θηρίων in loco maxime solitario Mr. 1,13; *serpens* A. 28,4s.; homines ferocius κακὰ θηρία T. 1,12; — τὸ θηρίον Ap. 11,7; 13—17 passim; 19,19 s.; 20,4,10

antichristus; item quidam praestigiator antichristo serviens Ap. 13,11 (cfr. 13,12s.; 19,20).

θησαυρίζω, ao. *ἐθησαύρισα*, pf. P. *τεθησαύρισμαι* ↓ *in thesaurum repono seu colligo res pretiosas, coacervo*: abs. *ἐθησαυρίσατε* ἐν ἐσχάταις ήμέραις (i. e. instante judicio, quo tempore magis seria agenda sunt) Ja. 5,3; c. dat. comm. L. 12,21. 2 C. 12,14; c. acc. obj. Mt. 6,19. 1 C. 16,2; metaphorice Mt. 6,20. R. 2,5 (oxymoron); — universim *reservo* 2 P. 3,7.*

θησαυρός, οῦ, δ *thesaurus*; 1) *repositorium*: *aerarium* [Hdt.]; *cella penuaria* [pFay. 122, 4; ibid. ostr. 17, 3] Mt. 13,52; *loculi seu cista res pretiosas continens* Mt. 2,11 [Plin.; θ. βελέεσσι Aesch.]; metaph. *animus in quo velut reservantur et ex quo loquendo promuntur ideae, sensa, consilia* Mt. 12,35. L. 6,45. — 2) *res pretiosae collectae, asservatae* Mt. 6,19; 13,44. H. 11,26; metaph.: *praemium caeleste iustis reservatum* Mt. 6,20; 19,21. Mr. 10,21. L. 12,33; 18,22; *res alci*. *percara* Mt. 6,21. L. 12,34; *lux apostolis divinitus data ad alios docendos* 2 C. 4,7; *πάντες οἱ θ. τῆς σοφίας καὶ γνώσεως* C. 2,3 aut ‘infinita illa sapientia ac scientia quam Christus ipse habet’ (si ἐν φ = in Chrō: ita veteres), aut ‘immensa sapientia ac scientia quae nobis in cognoscendo Chrō offertur’ (si ἐν φ ad ‘mysterium Dei’ refertur: ita fere moderni).*

θηγάνω, ao. *ἐθιγόν*: *tango*, *praesertim explorandi causa* (levissimus rei tactus est θ., cum ad ἀπτεσθαι fortior quaedam correctatio requiratur: Schmidt 10): *τινός* H. 11,28; 12,20; abs. C. 2,21.*

θλίβω, pf. P. *τέθλιψμαι*: 1) *premo, comprimo* Mr. 3,9. — 2) *coarcto, coangusto*: ὅδὸς τεθλιψμένη ‘via angusta’ Mt. 7,14 c. synom. *στενός* [καλύβα θλιβομένα casa angusta, Theocr.]. — 3) *vexo, affigo, «tribulo»*: εἴτε θλιψμεθα, ὑπὲρ τῆς ύμῶν παρακλήσεως ‘sive tribulamur, [hoc fit] pro vestra consolatione 2 C. 1,6; ib. 4,8; 7,5. 1 Th. 3,4. 2 Th. 1,6s. 1 T. 5,10. H. 11,37. [LXX. Plut.]*

θλῖψις, εως, ἡ ↑ 1) *compressio*. — 2) **vexatio, tribulatio, calamitas, res adversae* ets.: cum synonymis *στενοχωρία* R. 2,9, ἀνάγκη 2 C. 6,4, διωγμός Mt. 13,21, *συνοχὴ καρδίας* 2 C. 2,4, opp. *ἀνεστὶς* 2 C.

8,13; afflictatio, persecutio Mt. 24,9. Mr. 4,17. A. 7,10; 11,19; 20,23, egestas A. 7,11. Ph. 4,14. Ja. 1,27, dolores puerperae J. 16,21, aerumnae vitae conjugalis 1 C. 7,28, variae res adversae J. 16,33. A. 14,22 al., calamitates temporis ultimi Mt. 24,21,29. Mr. 13,19,24; ἐν δοκιμῇ θλίψεως ‘in (non obstante) probatione per res adversas’ 2 C. 8,2; dicitur: ἔχειν θλῖψιν Ap. 1,10 (ἔχω I 2), add. dat. incomm. τῇ σαρκὶ 1 C. 7,28; ἔγείρειν θλῖψίν τινι ‘alci. molestias creare’ Ph. 4,14; — τὰ ύστερά ματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ‘quae desunt (i. e. nondum tolerata sunt, ergo adhuc toleranda sunt) ex tribulationibus Christo (corpori Chri mystico, Christo cum suis membris) subeundis’ C. 1,24.

Θνήσκω (η: Kühner³ I p. 133, II 442) *morior*; in NT solum pf. τέθνηκα (inf. contr. τεθνάναι A. 14,19 r.): *mortuus sum: tot sein*: Mt. 2,20. Mr. 15,44. L. 8,49. J. 11,21. A. 14,19; ptc. *mortuus* L. 7,12. J. 19,33. A. 25,19, J. 12,1 r. Br. He. ‘qui mortuus fuerat’, substantive J. 11,39 r., 41 r., 44; oxymoron: ζῶσα τέθνηκεν corpore vivit, spiritu mortua est 1 T. 5,6.*

Θνητός 3. ↑ *mortalis, morti obnoxius* R. 6,12; 8,11 (*nunc m.*). 2 C. 4,11; substantive τὸ θνητόν a) concr.: *corpus mortale* 1 C. 15,53 s. (v. ἐνδόν 2 b); b) abstr.: *mortalitas, τὸ mortalem esse* 2 C. 5,4.*

†**Θορυβάζω** (θόρυβος, cfr. art. seq.); solum pass. θορυβάζῃ περὶ πολλά L. 10,41 cr. *turbaris de multis, rerum multarum curā te perturbari sinis*. [Euseb. Alex., Migne 86 a p. 444 c itidem de coquis multifario labore occupatis].*

Θορυβέω ↓ 1) intrans.: *tumultuor, pér-strepo* [Aristoph. Xen.]. — 2) transit.: *perturbo, concito* A. 17,5 [Hdt. Xen.]; pass.: *per eventum aliquem animo perturbor*: μὴ θορυβεῖσθε A. 20,10; Mt. 9, 23. Mr. 5,39 [περί τι Thuc. 6, 61, 2; τινι Dem.].*

Θόρυβος, ου, δ *tumultus, strepitus hominum multorum affectus animi vocibus clamoribusque manifestantium* (Schmidt 125, 3): Mr. 5,38; 14,2. A. 20,1; 21,34; γίνεται θ. [pTebt. 15, 3] Mt. 26,5; 27,24; μετὰ θορύβου A. 24,18. [Pind. Hdt. ss.].*

Θραύω *confringo, contundo, etiam sensu metaphorico; τεθραυσμένοι* L. 4,18 (Is. 58,6) *per vim oppressi*. [Pind. Hdt. ss.].*

Θρέψα, μματος, τό (τρέψω) 1) *alumnus, puer qui educatur*. — 2) *animal, potissimum animal domesticum* [Xen. al. pOx. 246, 16] J. 4,12.1

Θρηνέω, αο. ἐθρήνησα ↓ *carmen lugubre canto* Mt. 11,17. L. 7,32 [Od. 24, 61 al.]; *lamentor* J. 16,20; τινά *lamentor alqm.*, *commiseror* L. 23,27 [Soph. El. 94].*

Θρῆνος, ου, δ (θρέομαι sonum tristem edo) *lamentatio, carmen lugubre*: θρ. καὶ κλαυθμός Mt. 2,18 ex Jer. 38 (31),15. [Hom. ss.]¹

Θρησκεία (Tdf. {α}, ας, ή (θρησκεύω τι alqd. caerimoniae instar religiose observo Hdt. 2, 64 s.; τινά, τι alqm., alqd. ut deum colo, praesertim caerimoniis Sap. 11, 16; 14,16) 1) *ritus religiosus, caerimonia*. [Hdt. 2, 37; DHal. 2, 63] — 2) *cultus, adoratio, praesertim numinis sive veri* [FlJ. 8, 11, 1] sive falsi [Sap. 14,18,27]: ή ήμετέρα θρ. Judaica religio A. 26,5 [FlJ. 12, 5, 4]; porro *cultus quidam summus alci. tributus, ut Imperatori* [Hdn. 3, 11, 8], praesertim *cullus immodicus aut superstitionis* [τὸ θρησκεύειν δνομα τοῖς κατακόροις καὶ περιέργοις ιερουργίαις Plut. Alex. 2, 5]: θρ. τῶν ἀγγέλων C. 2,18. — 3) *ille cultus quem unusquisque privatim Deo tribuit, potissimum per virtutum exercitium, pietas, «religio»* [FlJ. 1, 13, 1]: Ja. 1,26 s.*

+ **Θρησκός** aut [t. r. Br. Bailly al.] **Θρησκος** 2. *religiosus, colendi Dei studiosus* Ja. 1,26.1

×**Θριαμβεύω**, αο. ἐθριαμβεύσα (θριαμβος ×triumphus) ut latine *triumpho* = 1) intransitive: *triumphum ago*. [Pol. al.] — 2) transitive: alqm. *triumpho*, i. e. a) *victum in triumpho circumduco*, aut b) universim, *plane devinco* [Plut. Thes. Rom. 4; Ant. 84]: Deus τὰς ἀρχὰς ἐδειγμάτισεν θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ (sc. τῷ σταυρῷ vel Χριστῷ) C. 2,15; — c) 2 C. 2,14 Deus apostolos θριαμβεύειν dicitur, i. e. aut *triumphare facere* (cfr. μαθητεύειν discere et docere) — aut *spectandos circumducere ad suam gloriam*, ut Imperator ad suam gloriam in pompa triumphali circumducit et milites qui ipso duce vice-runt et hostes victos (syr. ‘qui nos spectaculum facit’, goth. ‘qui nos ostentat victores’).*

Θρίξ, τριχός, ή sing. *unus pilus capilli*

Mt. 5,36. L. 21,18. A. 27,34; plur. *capillus*, *capilli* L. 7,44. J. 11,2 al.

Θροέω (cfr. θροῦς strepitus multitudinis mussitantis, tumultuantis ets.; rumor) 1) *mussito*; *narro*. [tragg.] — 2) pass.: *† *animo commoveor* [de affectu maximi gaudii, Cant. 5,4]: de affectu pavoris Mt. 24,6. Mr. 13,7. 2 Th. 2,2.*

Θρόμβος, ου, ὁ *sanguinis similisve liquoris gutta major spissa viscida* [Aesch. Plat. al.]: θρόμβοι αἷματος L. 22,44.¹

Θρόνος, ου, ὁ 1) *sella excelsior plerumque cum suppeditaneo et anconibus*, potissimum regibus, proceribus, judicibus concessa [Hom. Hdt. ss.], «*thronus, sedes*»; in NT θρόνον habere dicitur a) Deus, qui vocatur ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρ. Ap. 4,9 s.; 5,1 al.; θρ. τῆς μεγαλωσύνης H. 8,1, τῆς χάριτος 4,16; caelum dic. *thronus Dei* Mt. 5,34; 23,22. A. 7,49 [Is. 66,1]; — b) Christus, qui habet thronum regium, i. e. regnum David ipsi promissum L. 1,32. A. 2,30, *thronum judiciale* Mt. 19,28; 25,31, *thronum caelestem* in quo cum Patre (Ap. 3,21) ad dextram Patris (H. 12,2 ‘in dextra parte throni’) sedet H. 1,8; 8,1. Ap. 22,1,3; — c) qui cum Christo *judicium exercebunt* Mt. 19,28 b. L. 22,30, cfr. Ap. 20,4; XXIV seniores apocalypses Ap. 4,4; 11,16; — d) reges L. 1,52; — e) satanas, draco, bestia apocalyptica Ap. 2,13 (ubi fort. alluditur ad aram Jovis in acropoli Pergamena altae rupi incisam late conspicuam, LvO. 202, aut ad deum Pergamenum Aesculapium, cuius insigne erat serpens, qui Christianis fuit symbolum satanae); 13,2; 16,10. — 2) θρόνοι *throni*, ordo quidam angelorum (quibus sec. Ps. Dion., Migne III 205 d, 304 a competit θεοδοχία, θεοφορία) C. 1,16.

Θυάτειρα, ων, τά *Thyatira*, Lydiae urbs, cui nunc nomen Akhissar: A. 16,14. Ap. 1,11; 2,18,24.*

Θυγάτηρ, τρός, ἡ voc. θύγατερ: *filia*: 1) proprie Mt. 9,18; 10,35. H. 11,24 al. — 2) improprie: a) una ex posteris: θ. Ἀαρών L. 1,5: ib. 13,16. — b) una ex incolis urbium: θ. Ἰερουσαλήμ L. 23,28 [Jdc. 21,21 hebr.]. — c) θυγάτηρ Σιών [יְהוּדָה Zach. 9,9 al.; Σ. genet. explic.] in dictione poët. hebr. urbem Sion ejusque incolas designat: Mt. 21,5. J. 12,15 (NB. יְהוּדָה nobis videtur esse deminutivum nominis

[יְהוּדָה] [cfr. υἱός II 3 a], blanda appellatio urbis). — d) blanda compellatio mulieris Mt. 9,22. Mr. 5,34. L. 8,48. — e) filiae Dei 2 C. 6,18.

Θυγάτριον, ου, τό ↑ *filiola* Mr. 5,23; 7,25.*

Θύελλα, ης, ἡ *turbo* H. 12,18 [Dt. 4,11 = לִבְרָע caligo].¹

† **Θύεινος** 3. (θυία, θύον *thyia orientalis* L., citrus, arbor odorifera Africæ borealis, cuius lignum et boni odoris causa creabant, Od. 5, 60, et ad pretiosam suppellectilem conficiendam adhibebant, Athen. 207 e) *thyinus, citrinus* Ap. 18,12. [Ath. 205 b]¹

Θυμίαμα, ματος, τό (θυμιάω) 1) *id quod adoletur seu suffitūr, odoramentum, suffimentum* Ap. 5,8; 8,3 s.; 18,13 [Soph. ss.]. — 2) * *sacrificium suffitūs* in templo VTⁱ; θυτιστήριον τοῦ θ. (Ex. 30,27 al.) L. 1,11; ἡ ὥρα τοῦ θ. L. 1,10.*

Θυμιατήριον, ου, τό ↓ instrumentum aut locus adolendi (Kühner³ II § 330, 5); 1) *turibulum* [Dem. Thuc.; LXX 2 Chr. 26,19. Ez. 8,11 = תְּרֵמֶת]; ita sec. Vulgatam et vers. syr. copt. arm. H. 9,4, cfr. Reischl et Crampon in h. l. — 2) *altare suffitūs* [Philo, rer. div. haeres 46; vita Mosis III 7; Fl. J. ant. 3, 6, 8 al.; Hdt. 4, 162]: ita secundum plures commentatores H. 9,4 (extra Sancta sanctorum quidem haec ara deaurata stabat, sed ad illa maxime pertinebat et proxime velum sacrum posita erat, Ex. 40,5); cfr. Estium in h. l.¹

Θυμιάω, ao. ἐθυμίασα: *suffio, alqd. suffimenti comburo* [Hdt. al.]; *sacrificium suffitūs facio* L. 1,9 [LXX].¹

***Θυμομαχέω** (θυμός, μάχομαι) 1) *cum ira pugno*. [Pol.] — 2) *irascor, succenseo: τινί* A. 12,20 [Pol. 27, 8, 4 ἐπί τινι].¹

Θυμός, οῦ, ὁ (θύω irruo, ferveo) 1) *animus fervens* desideriis, cupiditatibus, irâ etc. *vel talis fervor s. effervescentia animi* [Hom. ss.; Schmidt 82, 4; 147, 2 ss.]: οἶνος τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας ‘vinum quo poto homines efferveant ad defectionem a Deo’ vocatur Ap. 14,8; 18,3 seductio hominum [Os. 7,5 θυμοῦσθαι ἐξ οἴνου]. — 2) in specie: *excandescētia, ira* (apud profanos potissimum ira subitanea, vehemens, oboriens, cum δργή sit ira deliberata, diuturna, vindictam spectans: Schmidt

142) L. 4,28. A. 19,28. R. 2,8. E. 4,31. C. 3,8. H. 11,27. Ap. 12,12; plur. 2 C. 12,20. G. 5,20; — per anthropomorphismum: *justitia vindicativa Dei*; θ. τῆς δργῆς τοῦ Θεοῦ ‘fervor irae Dei’ Ap. 16,19; 19,15: ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη δὲ θυμὸς τ. θ. ‘per eas exsecutioni mandatur ira Dei (decretum Dei irati)’ Ap. 15,1 [Thr. 4,11]; in variis imaginibus ac metaphoris recurrit vox: Ap. 14,10 (cfr. Jer. 32 [h. 25],15); 14,19; 15,7; 16,1,19; 19,15.*

***θυμός** ↑ ad *iram concito* [Os. 12,14]; sed jam antiquitus [Plat. al.] usuveniebat **θυμόματι**, ao. ἐθυμώθην *irā excandesco* Mt. 2,16.¹

θύρα, ας, ἡ 1) *janua cubiculi, domūs, caularum ets.* (πύλη porta urbis) Mt. 6,6; 25,10. L. 11,7 al.; ἡ θ. τοῦ πυλῶνος A. 12,13 (cfr. πυλών); θ. τοῦ μνημείου Mt. 27,60. Mr. 15,46 al. ostium cavernae sepulcralis [cfr. Od. 9,243]; τὰ πρὸς τὴν θύραν locus januae adjacens Mr. 2,2. — 2) metaphorae: a) ἔγγυς ἐστιν ἐπὶ θύραις Mt. 24,33. Mr. 13,29 = πρὸς τῶν θυρῶν ἔστηκεν Ja. 5,9 mox venturus est (plur. de unius januae valvis), cfr. A. 5,9; — b) ἔστηκα ἐπὶ τὴν θ. καὶ κρούω Ap. 3,20 aditum ad animos hominum quaero (alii ad nr. a referunt); — c) στενὴ θ. ‘angusta (domūs caelēstis) janua’, per quam nisi cum magno labore intrari non potest L. 13,24 cr. (nBr.); — d) gratia data apostolis praedicandi, gentilibus credendi evangelii, metaphorā portae apertae indicatur: ἦνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως A. 14,27; θύρα μοι ἀνέψην μεγάλη καὶ ἐνεργής (cfr. ἐνεργῆς 2 a) 1 C. 16,9; 2 C. 2,12. C. 4,3. Ap. 3,8; — e) Christus dicit J. 10,7, 9 ἐγώ εἰμι ἡ θ. τῶν προβάτων in contextu = ‘ego sum porta qua (a pastoribus) ad oves intrandum est’.

θυρεός, οῦ, δὲ *scutum oblongum lignum* [Pol. LXX ss.; opp. ἀσπίς clipeus rotundus aereus]; metaphora: θ. τῆς πίστεως (genet. epexeg.) E. 6,16.¹

θυρίς, ἰδος, ἡ (θύρα) 1) *ostiolum* [Plat. rep. 359 d; Plut.] 2 C. 11,33. — 2) *fenestra* [Aristoph. ss.] A. 20,9.*

θυρωρός, οῦ 1) δὲ: *januae custos, janitor* Mr. 13,34. J. 10,3. — 2) ἡ: *janitrix, ostiaria* J. 18,16 s.*

θυσία, ας, ἡ (θύω) 1) *actio sacrificialis*. [Hdt. al.] — 2) *id quod sacrificatur, vic-*

tima (sensu satis universalis: nam LXX vocabulum usurpaverunt pro cruento sacrificio חַבֵּעַ Gen. 31,54, pro holocausto הַלְּעֵלָה Job 1,5, pro oblatione incruenta מִנְחָה Gen. 4,3) Mt. 9,13; 12,7. L. 2,24; 13,1. A. 7,41 s. 1 C. 10,18 al.; θυσίαν ἀνάγειν A. 7,41, προσφέρειν H. 5,1, ἀναφέρειν H. 7,27; c. synonymis Mr. 12,33. A. 7,42. H. 5,1; 8,3; 9,9; 10,8; — Christus παρέδωκεν ἑαυτὸν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ E. 5,2. — 3) improprie: Paulus Ph. 2,17 ministerium apostolicum θυσίαν καὶ λειτουργίαν *liturgicam actionem sacrificalem* appellat (cum genet. obj. τῆς πίστεως ὑμῶν), Ph. 4,18 dona sibi oblata considerat ut θυσίαν Deo oblatam; θυσία αἰνέσεως [sensu proprio ‘sacrificium in laudem Dei oblatum’ Lev. 7,12] H. 13,15 vocatur ipsa laudatio Dei; se mortificare Deique servitio tradere dicitur παραστῆσαι τὰ σώματα θυσίαν ζῶσαν R. 12,1; θυσίαι πίνευματικά hostiae Spiritus S. impulsu oblatae 1 P. 2,5 vocatione actūs virtutum quilibet.

***θυσιαστήριον**, ου, τό (*θυσιάζω חַבֵּעַ macto, immolo) 1) *ara mactandis comburendisque victimis destinata* Mt. 5,23 s.; 23,18—20,35. L. 11,51. 1 C. 9,13; 10,18. H. 7,13. — 2) θ. τοῦ θυμιάματος *altare suffitūs* L. 1,11 [Ex. 30,27]; — sim. Ap. 6,9; 8,3,5; 9,13; 11,1; 14,18 (est ara ad ναόν pertinens, qualis Hierosolymis erat ara suffitūs); ἤκουσα τοῦ θ. λέγοντος ‘audiui aram dicentem’, i. e. eos qui (6,9) sub ara sunt et clamant Ap. 16,7 cr. — 3) *quaelibet ara* R. 11,3. Ja. 2,21; — nos Christiani ἔχομεν θ. H. 13,10, quae est aut ara crucis, de qua spiritualiter comedunt ii qui se fructuum sacrificii crucis reddunt participes (S. Thom. al.), aut ara eucharistica, de qua comedunt qui mensae sacramentali accumbunt (S. Anselm. al.).*

θύω, ao. ἐθυσα, pf. P. τέθυματι, ao. P. ἐτύθην: primitus cremando immolo [Hom.]: 1) *immolo, sacrifico*; abs. A. 14,13, τινί A. 14,18. 1 C. 10,20; de agno paschali: θύειν τὸ πάσχα [Ex. 12,21] Mr. 14,12. L. 22,7; hinc: τὸ πάσχα ἡμῶν ἐτύθη, δὲ Χριστός 1 C. 5,7. — 2) universim: *macto animal* Mt. 22,4. L. 15,23,27,30. A. 10,13; 11,7; *trucidō* J. 10,10. [Eur. al.]*

Θωμᾶς, ᾧ, δὲ (aram. Θωμᾶς δ δίδυμος) Thomas, apostolus Mt. 10,3. Mr. 3,18. L. 6,15. J. 11,16 al. A. 1,13.

Θώραξ, ἄχος, ὁ *thorax*; 1) i. q. *lorica*, qua bellatores partes corporis superiores tegebant [Hom. ss.] Ap. 9,9 (vulg. syr. arm.), 17; in metaphora, addito genet.

epexeg. E. 6,14. 1 Th. 5,8, cfr. Is. 59,17. Sap. 5,18. — 2) i. q. *pars corporis superior* [Plat. Aristot.]: ita sec. aliquos Ap. 9,9 (copt. ‘pennae’).*

Mr. 5,29. L. 6,17; — metaphorice de liberatione a quovis etiam animorum malo, poena, peccato ets.: Mt. 13,15. J. 12,40. A. 28,27 (Is. 6,10). L. 4,18 r. (Is. 61,1). H. 12,13. Ja. 5,16. 1 P. 2,24 (Is. 53,5).*

Ιάρεθ, Τdf. WH. He. **Ιάρετ**, ὁ (γέν.) i. p.) *Jared*, pater Henoch L. 3,37.¹

Ιαστις, εως, ἡ (ἰάομαι) *sanatio* L. 13,32. A. 4,22,30. [Plat. al.].*

Ιασπις, ιδος, ἡ *iaspis*, gemma fulgens translucida (Ap. 21,11; Plin. 27, 8, 115), certo ab ea quarzi specie diversa quae nunc iaspis appellatur, ceteroqui non certo cognita: Ap. 4,3; 21,11,18s.; cfr. Fonck in Hagen II 612.*

Ιάσων, ονος, ὁ *Iason*, Thessalonicensis A. 17,5—7,9; idem haud improbabiliter R. 16,21.*

Ιατρός, οῦ, ὁ (ἰάομαι) *medicus* Mt. 9,12. Mr. 2,17; 5,26. L. 4,23; 5,31; 8,43 (nWH.). C. 4,14.*

Ιδε (imper. sing. ao. verbi δράω) particula demonstrativa, quae si quis plures alloquitur item retinetur (Mt. 26,65) nec accusativum rei ostensae exigit (J. 1,29, 36; 19,5,14): *en*, *ecce*; **Ιδε** ἄγω ὑμῖν αὐτόν **ἔξω** J. 19,4; **Ιδε** πῶς ἐφίλει αὐτόν! J. 11,36; Mt. 25,20 ss. Mr. 2,24; 11,21. J. 3,26. G. 5,2 al. (verbi vim retinuit **Ιδε** J. 1,47; 7,52; 11,35; 20,27. R. 11,22. Ap. 6,1,5,7).

Ιδέα, ας, ἡ (ἰδεῖν) Mt. 28,3 r., scriptio emendatior = εἰδέα, q. v.¹

Ιδιος 3. *proprietus*, *suum*; pronominis possess. reflex. instar usurpatur potissimum, ubi «*suus*» cum emphasi pronuntiamus: 1) universim = *suus*, *sibi proprius*: οὐδὲ εἰς τι ἔλεγεν **Ιδιον** εἶναι ‘nec quisquam alqd. dicebat suum esse’ A. 4,32: Mt. 22,5. J. 10,3 al.; τὰ **Ιδια** propria alcs. domus et quae ad eam pertinent: εἰς τὰ **Ιδια** ‘in suam domum’ J. 19,27. A. 21,6, sim. J. 1,11 (16,32 in suum quisque latibulum); οἱ **Ιδιοι** ii quos alqs. «*suos*» vo-

Ιάειρος, ου, ὁ (γέν.) *Jairus*, archisynagogus quidam urbis Capharnaum: Mr. 5,22. L. 8,41.*

Ιανώβη, ὁ (בְּנֵי יַעֲקֹב) *Jacob*; 1) *patriarcha*, f. Isaac; Mt. 1,2; 8,11 al.; Israëlitae dicuntur οἴκος Ι. ‘familia, posteritas J.’ L. 1,33 [Ex. 19,3. Is. 2,5] et brevius **Ιανώβη** R. 11,26 et fort. A. 7,46 [Is. 9,8; 40,27 al.]. — 2) *pater S. Joseph*, mariti B. Mariae Virginis Mt. 1,15s.

Ιάνωβος, ου, ὁ *Jacobus*; 1) *Jacobus major*, f. Zebedaei et Salomes, frater Iohannis: Mt. 4,21; 10,2; 17,1. Mr. 1,19,29; 3,17; 5,37; 9,2; 10,35,41; 13,3; 14,33. L. 5,10; 6,14; 8,51; 9,28,54. A. 1,13; 12,2. — 2) *Jacobus minor*, Alphaei s. Clopae et Mariae (sororis B. Mariae virginis) filius, frater Judae Thaddaei: Mt. 10,3; 13,55; 27,56. Mr. 3,18; 6,3; 15,40; 16,1. L. 6,15s.; 24,10. A. 1,13; 12,17; 15,13; 21,18. 1 C. 15,7. G. 1,19; 2,9,12. Ja. 1,1. Ju. 1. — Cfr. Hagen, II 586 ss.

Ιαμα, ματος, τό (ἰάομαι) 1) *medicamen*. [Plat.] — 2) + *effecta sanatio* (v. Kühner³ II p. 272, 30); χαρίσματα **Ιαμάτων** 1 C. 12,9,28,30, plur. varias species et gradus innuit.*

Ιαμβρῆς, ὁ *Jambres* (vulg. *Mambres*, Μαμβρῆς cFG), 2 T. 3,8 nomen magi Pharaonis qui (Ex. 7,11 ss.) cum socio Janne Mosi et Aaroni suis praestigiis obsistebat; cfr. Hagen II 599.¹

Ιαρναί, vel **Ιαρνᾶς**, ἄ t. r., ὁ unus ex progenitoribus Christi, vulg. *Janne* L. 3,24.¹

Ιαρνῆς, ὁ *Jannes*, magus, socius Jambris (cf. **Ιαμβρῆς**) 2 T. 3,8.¹

Ιάομαι, ao. **Ιασάμην**, sensu passivo pf. P. **Ιαμαι**, ao. P. **Ιάθην**, ft. P. **Ιαθήσομαι**: *sano*, *sanitati restituo*; **τινά** L. 5,17; 6,19; 9,2,11,42; 14,4; 22,51. J. 4,47. A. 9,34; 10, 38; 28,8; pass. Mt. 8,8,13; 15,28. L. 7,7; 8,47; 17,15. J. 5,13. A. 3,11r., add. **ἀπό τινος**

cat, varie: alcs. discipuli J. 13,1, amici, familiares A. 24,23 (it. τὸ ἴδιον J. 15,19), condiscipuli 4,23, populares (populus Israël) J. 1,11, consanguinei 1 T. 5,8; cum nominibus δὲ ἀδελφός, πατήρ etc. J. 1,41; 5,18. E. 5,22 al.; — in specie a) cum emphasi: *suus ipsius*: τοῦ ἴδιου Υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο R. 8,32; ἔργαζόμενοι ταῖς ἵ. χερσὶν ‘nostris ipsimet manibus laborantes’ 1 C. 4,12. E. 4,28; ἴδιος αὐτῶν προφήτης propheta inter ipsos vaticinatus et ab ipsis agnitus T. 1,12; L. 10,34. 1 C. 6,18 al.; in oppositione rei propriae ad alienam: L. 6,41. J. 5,43; 7,18. R. 11,24. H. 7,27 al.; πράσσειν τὰ ἴδια ‘suae vocationis negotiis incumbere’ 1 Th. 4,11; — b) *proprius* = *alci. assignatus, conveniens*: Judas abiit εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον (in gehennam) A. 1,25; tempus *alci. rei divinitus assignatum*: καιρῷ ἴδιῳ G. 6,9: 1 T. 2,6; 6,15. T. 1,3. — 2) *alci. proprius* i. e. *ejus naturae accommodatus, consentaneus*: δένδρον ἐκ τοῦ ἴδιου καρποῦ γινώσκεται L. 6,44; R. 14,5. 1 C. 3,8; 7,7 al.; adv. ἴδιᾳ prout singulis convenient 1 C. 12,11. — 3) *privatus* (opp. ‘publicus’); adv. κατ’ ἴδιαν ‘privatim, seorsim, secreto’ Mt. 14,13; 24,3. Mr. 4,34; 7,33. L. 9,10. G. 2,2 (in conventu privato) al.

ἴδιώτης, οὐ, δὲ *homo privatus*, qui munere publico non fungitur (opp. rex, magistratus), item qui alcs. artis vel scientiae ignarus est (opp. medicus, orator etc.); in NT 1) *qui alqo. munere non fungitur*: 1 C. 14,16 opponuntur glossolalo, dum charismate suo velut munere publico fungitur, reliqui fideles qui eum audiunt eique respondent; ἀγράμματοι καὶ ἴδιωται homines indocti et plebeji A. 4,13. — 2) *alcs. rei ignarus*: ἵ. τῷ λόγῳ ‘eloquentiae minus peritus’ 2 C. 11,6; 1 C. 14,23 s. ἵ., cum et a fidelibus Cor. et ab infidelibus distinguatur, est vel christianus peregrinus vel catechumenus cui glossolalia est res plane ignota.*

ἴδον (imper. ao. M. ἴδον adverbii instar usurpatus) *ecce tibi! en!* [eâ utitur apud Graecos qui alqd. porrigit, Soph. Phil. 776, aut roganti obsequitur, Eur. Or. 143, aut vocabulum ironice premit, Ar. Eq. 344; ap. LXX = **ἵνε, ηγετή**]: 1) in sententiis ellipticis = *hic est, sunt; ibi aderat; tum fit, auditur, venit etc.*: alqs. appellatus

se ad audiendum aut obsequendum paratum declarat verbo ἴδον ἐγώ ‘adsum, praesto sum’ A. 9,10, cf. L. 1,38; ἵ. ἡ μήτηρ μου etc. ‘en hîc est mater mea’ Mt. 12,49; ib. 3,17; 7,4; 11,19. L. 22,47. A. 8,36. Ap. 4,1; 6,2 al.; in re porrígenda: ἵ. ἡ μνᾶ σου L. 19,20. — 2) *Hebraei alqd. vivide narrantes vel describentes saepe interjectionis demonstrativa loco ponunt ἴδον ‘en! ecce!’ ex. gr. a) ubi alqs. rem præsentem, prope adjacentem, alqm. venientem ets. velut digito monstrat: ἵ. δὲ παραδιδούς με ἤγγικεν Mr. 14,42; Mt. 12,2,47; 25,6. Mr. 15,35. J. 4,35. A. 2,7. G. 1,20 al. — b) auctores in narrando lectorem attentum faciunt eique velut digito monstrant rem novam, miram, grandem: ἵ. τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη Mt. 27,51; ib. 2,1; 8,24,32; 26,47. L. 9,39; praesertim ubi visio vel apparitio narratur Mt. 1,20; 3,16. L. 2,9; 24,4. A. 1,10 al., ubi nova persona velut in scenam producitur Mt. 9,18,20; 19,16. L. 2,25 al.; ως ἀποθνήσκοντες καὶ ἵ. ζῶμεν ‘videmur mori et, mirum! vivimus’ 2 C. 6,9: A. 5,28. — c) *innuitur quam magna sit res quae enuntiatur*: ἵ. ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα Mt. 19,27 al.; ἵ. δέκα καὶ δκτὼ ἔτη ‘volle achtzehn Jahre’ L. 13,16 [pBer. 948, 6 ἴδον ιγέ μῆνες]; L. 1,48; 13,7; 15,29; 19,8. 2 C. 12,14; — *verbum vel vaticinium magni momenti sic effertur: ἴδον ἐγώ μεθ’ ύμῶν είμι* Mt. 28,20; ἵ. οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν κτλ. L. 2,34; Mt. 20,18; 23,38. L. 6,23; 13,30 al.*

Ίδουμαία, ας, ἡ *Idumaea*, regio inter Palaestinam Arabiamque Petraeam sita, cuius incolae erant posteri Edom seu Esau: Mr. 3,8.¹

ἴδρως, ὁ τος, δὲ *sudor* L. 22,44.¹

Ιεζάβελ, ἡ (t. r. -ήλ: **לִבְנָה** i. p.) *Jezabel*; uxor Achab regis, mulier crudelis, propagatrix idolatriæ et persecutrix cultorum veri Dei (3 Reg. 16 ss.); Ap. 2,20 nomen transfertur in mulierem (minus probabiliter in sectam) quandam Thyatiensem, quae christianos seducebat.¹

Ἱεράπολις, εως, ἡ vel, ut Bl. § 10, 6 scribi jubet, **Ἱερὰ πόλις**, dat. **Ἱερᾶς πόλεις**: *Hierapolis*, Phrygiae urbs, ad Lycum flumen sita: C. 4,13.¹

ἱερατεία, ας, ἡ (*ἱερατεύω*) *sacerdotium* L. 1,9. H. 7,5. [Aristot. ss.]*

***†ἱεράτευμα**, ματος, τό δὲ 1) *sacerdotium*,

munus sacerdotis. [2 Mach. 2,17] — 2) metonymice: *collegium sacerdotum, sacerdotes:* 1 P. 2,5 omnes christiani figurate monentur ut fiant (ἐποιχοδομεῖσθε imperative) ἵ. ἀγιον ‘sacerdotes sancti’, i. e. a vita profana abstineant Deique servitio per ‘spirituales hostias’ i. e. virtutum studium vacent; christiani sunt ἵ. ‘sacerdotes’ (Ex. 19,6), utpote per baptismum selecti ac Dei servitio consecrati, ib. 2,9.*

***ἱερατεύω** (*ἱεράομαι* ‘sacerdos sum’) *sacerdotio fungor, sacris operor* L. 1,8. [LXX, FlJ. Hdn., inserr.]¹

Ἱερειχώ (WH. He. Ιήρη'; Ιερειχώ Tdf. Br.), ἡ *Jericho*, urbs Iudeae notissima, 6 leucis ab Hierosolymis versus orientem distans, dactylorum potissimum balsamorumque mercaturā opulenta Mt. 20,29. Mr. 10,46. L. 10,30; 18,35; 19,1. H. 11,30.*

Ἱερεμίας (WH. He. recte; alii ‘Ιερ-; Ιερεμία’), οὐ, δ *Jeremias*, propheta celeber, Mt. 2,17; 16,14; 27,9 (hīc nomen a quibusdam pro additamento mendove scribarum habetur, in syr. deest; cfr. Reischl et Knabenb. in l. c.).*

ἱερεύς, ἔως, δ (*ἱερός*) *sacerdos*; 1) sensu proprio: de Melchisedech H. 7,1,3; de Israēitarum sacerdotibus Mt. 8,4. Mr. 1,44. L. 5,14 (τῷ = ei qui modo munere isto fungitur, ut Lev. 13,49); L. 17,14; 20,1 Tdf. al.; de summo pontifice A. 5,24 r. (Ex. 35,18); ipse Christus est secundum Ps. 109,4 sacerdos H. 5,6; 7,17,21; 8,4 seu *ἱερεὺς μέγας* (= ἀρχιἱερεύς) H. 10,21; — de sacerdote Jovis A. 14,13. — 2) sensu impropprio (cfr. art. *ἱεράτευμα*) Ap. 1,6; 5,10; 20,6.

‘*Ἱερειχώ* t. r. = ‘*Ἱερειχώ*, q. v.

ἱερόθυτος 2. (*ἱερός, θύω*) *dis immolatus, immolaticius* [Pind. Aristoph. al.]; substantive τὸ ἵ. *caro dis immolata* [Plut. symp. 8, 8, 3] 1 C. 10,28 cr.¹

ἱερόν, οῦ, τό *aedes sacra, sacrarium, templum* [Hdt. ss. pap.]: de templo Diana Ephesino A. 19,27; saepe de templo Hierosolymitano, et quidem alibi de toto ambitu aedium, porticum et atriorum Mt. 12,6; 24,1. Mr. 13,3. L. 21,5; 22,52. A. 4,1; 24,6; 25,8. 1 C. 9,13 al.; alibi ‘templum’ quidem generatim dicitur, sed ex adjunctis de certa aliqua parte templi (et quidem nunquam de solo Sancto aut Sancto Sanctorum, quod erat δ ναός, q.

v.) dici patet: de atriis templi vel porticibus, quo v. gr. Jesus intrabat, ubi docebat, ets. Mt. 21,14 s.; 26,55. Mr. 11,11,27. L. 2,27. A. 3,2,8; 5,25 al.; de atrio mulierum L. 2,37; de atrio gentilium Mt. 21,12. Mr. 11,15 s. L. 19,45. J. 2,14 s.; de loco ad docendum destinato L. 2,46 (cf. J. 10,23); de algo. muro vel tecto templi (cf. πτερύγιον) Mt. 4,5. L. 4,9 [de templo Hierosolymitano Ez. 45,19. 1 Chr. 29,4 et in libris deuterocanonicis].

ἱεροπρεπής 2. (*πρέπει*) *talis qualem decet esse hominem Deo sacrum* [ut sacerdotem, X. conviv. 8, 40] vel *qualem decet esse in templo* [Lcn. sacrif. 13] et universim *sacram decentiam p̄ae se ferens, decentissimus* [δονομα ἵ. Pl. Theag. 122 d]: unus sint καταστήματι *ἱεροπρεπεῖς* ‘in extero habitu decentissimae’ T. 2,3.¹

ἱερός 3. *sacer* i. e. *numini consecratus* ideoque *a profano usu exclusus atque in honore habendus* (Schmidt 181): τὰ ἵ. γράμματα ‘sacrae scripturae’ 2 T. 3,15 [2 Mach. 8,23]; τὰ *ἱερά* ‘sacra’, sacrificia aliaque ministeria liturgica 1 C. 9,13.*

***ἱεροσόλυμα**, ων, τά, bis ἡ ‘I. (Mt. 2,3; 3,5) — forma graecissans nominis Jerusalem —: *Hierosolyma*, ‘urbs sacra veteris theocratiae, caput Iudeae Mt. 2,1; 15,1; 21,10. Mr. 3,8; 11,11. L. 23,7. J. 1,19; 2,23. A. 28,17 al.; saepe occurrit ἀναβαίνειν εἰς ‘I. ets. Mt. 20,17 s. Mr. 10,32 s. L. 19,28. J. 11,55. A. 11,2; — metonymice ἡ ‘*ἱεροσόλυμα* = Hierosolymitae Mt. 2,3; 3,5. Nota: Haec forma declinabilis ‘*ἱεροσόλυμα* habetur Polyb. 16,39,4, in libris deuterocan., ut Tob. 13,8. 1 Mach. 1,14. 2 Mach. 1,10, porro apud FlJ. Strab., nunquam in protocanonicis. In NT semper ea utuntur Johannes in evangelio, Mattheus, Marcus (exc. Mt. 23,37. Mr. 11,1 v.); cfr. art. ‘*ἱερουσαλήμ* et Σαλήμ’.

***ἱεροσόλυμίτης**, οὐ, δ ↑ (t. cr. είτης: Bl. § 3, 2) *Hierosolymita, incola urbis Hierosolymorum* Mr. 1,5. J. 7,25. [Ecli. 50,27. FlJ. 5, 1, 17 al.]*

ἱεροσυλέω ↓ *e templo furor* [Aristoph. al.]; δ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα *ἱεροσυλεῖς*; idola abominanda esse doces (Dt. 7,25 s.) et tamen ex templis [res pretiosas] tibi surripis? — aut: idola abominaris, et veri Dei templum exspolias [fraudibus in tributis solvendis ets.] R. 2,22: v. *commentarios*.¹

ἰερόσυλος, οὐ, δ (ἰερὸν συλᾶν) qui ex templo alqd. furatus est, sacrilegus A. 19, 37. [Lys. al.]¹

ἰερουργέω (ἰερουργός sacrificulus) operor; sacros ritus, praesertim eos qui sacrificium spectant, obeo [Philo]; cum acc. rei [Len. Hdn.]: administro ut sacerdos rem sacram τὸ εὐαγγέλιον τ. Θ. R. 15,16. [i. τὸν νόμον 4 Mach. 7,8 v.]¹

Ιερουσαλήμ, ἡ (WH. He.; t. r. Tdf. WH. 'Ier.) *Jerusalem*, urbs sacra Israëlitarum; haec forma hebraica indeclinabilis est magis sacra, altera graeca 'Ιεροσόλυμα magis profana ac communis. Illâ usi sunt semper interpretes librorum protocanonicorum et Johannes in apocalypsi, non semper Lucas et Paulus (forma graeca L. 2,22,42 v.; 18,31 v.; 19,28; 23,7. G. 1,17 s.; 2,1): cum praepp. ἀπό, εἰς, ἐξ, ἔξω, εἰς, ἐν, Ιερουσαλήμ L. 10,30; 13,22,33. A. 12,25; 13,31. R. 15,26 al.; genet. θυγατέρες 'Ι. L. 23,28: A. 5,16 cr.; — metonymice = Hierosolymitae Mt. 23,37. L. 2,38; 13,34; — G. 4,25 s. ἡ νῦν 'Ι. 'urbs J. qualis etiamnunc est', synagoga etiamnunc Legi Mos. serviens, — ἡ ἄνω 'Ι. 'superna J.', nempe quae est caelesti origine estque caput regni caelorum, i. e. ecclesia temporis messiani, nunc in terra militans, postea in caelis triumphans, quae H. 12,22 'Ι. ἐπουράνιος' vocatur; in apocalypsi mentio fit τῆς καινῆς 'Ι. Ap. 3,12; 21,2,10, splendidae urbis caelitus in terram demissae, de qua cfr. commentarios. [Μέλσιον, apud masoretas מֶלֶשׁ יְהוָה]

ἰερωσύνη, η̄, ἡ ('sanctitudo': ab ιερός) *sacerdotium, munus sacerdotis* H. 7,11 s., 14, 24. [Plat. al.]*

Ιεσσαί, δ (שֵׁי) *Jesse*, pater David regis Mt. 1,5 s. L. 3,32. A. 13,22. R. 15,12.*

Ιερθάε, δ (חֶפְתָּה) *Jephthe*, filius Galaad, judex populi Israël (v. Jdc. 11): H. 11,32.¹

Ιεχονίας, οὐ, δ (יהנָנִי) *Jechonias*, rex Juda, filius Jojakim seu Eljakim, filii Josiae: Mt. 1,11, in quem locum cfr. Schanz, Knabenbauer, Crampon.*

Ιησοῦς, gen., dat., voc. οῦ, acc. οῦν, δ (ut nomen sacrum antiquitus per sigla scribebatur IC, IY, IN; cfr. Traube, Nominia sacra) *Jesus*: 1) *JESUS Christus*, Salvator, Filius Dei Mt. 1,1; 2,1; 4,1. Mr. 1,1 et persaepe per NT, ita quidem ut,

si solum ponatur, in evangeliis et Actibus cum articulo poni, in reliquis libris eo carere soleat; pleniores formulae: 'Ιησοῦς Χριστός Mt. 1,1; 16,21 WH. A. 2,38 al., δ Κύριος 'Ιησοῦς (Χριστός) Mr. 16,19. A. 1,21 (11,17. R. 1,7), 'Ιησοῦς Χριστὸς Υἱὸς Θεοῦ Mr. 1,1 r. He. Br. etc. — NB. ψιών, forma recentior brevior nominis ψιών, explicatur ψιών 'Jahve est salus' (a verbo ψιών 'salvare', a quo derivamus ψιών 'salus' et nn. prpr. in ψιών et ψιών desinencia); haud minus bene, opinor, explicari potest precative 'Jahve, salva!' v. Zeitschr. f. kath. Theol. 1906, 764.

2) *Jesus, Josue*, dux Israëlitarum A. 7,45. H. 4,8 (non vero Ju. 5). — 3) *Jesus*, quidam ex progenitoribus Christi L. 3,29 cr. — 4) *Jesus*, Judaeochristianus, cognominatus *Justus*, C. 4,11.

ἰκανός 3. (ἰκω, ιχάνω pervenio) ad certam mensuram perveniens, sufficiens: 1) *viris sufficiens, capax, idoneus* [Thuc. al.]; seq. πρός τι 2 C. 2,16; c. inf. ικανοὶ ἔτεροις διδάξαι 2 T. 2,2: 2 C. 3,5. — 2) *alqa. redignus*; οὐκ εἰμὶ ικανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος 1 C. 15,9; Mt. 3,11. Mr. 1,7. L. 3,16; seq. ινα Mt. 8,8. L. 7,6. — 3) *numero sufficiens, satis multus*, hinc universim multus: ήμέραι ί. A. 9,23; 18,18, λαμπάδες ί. A. 20,8: Mt. 28,12. Mr. 10,46 al.; χρόνος ί. L. 8,27 cr.; 20,9. A. 8,11, hinc ἐξ ικανοῦ 'jam diu' L. 23,8 r. Br., ἐφ' ικανόν 'diu' A. 20,11; ικανοί 'multi' A. 14,21. 1 C. 11,30; — i. q. *vehemens κλαυθμός* A. 20,37, φῶς A. 22,6; — τὸ ικανὸν ποιῆσαι τινι 'alci. satisfacere, obsequi' [Pol. ss. pOx. 293, 10] Mr. 15,15; λαβόντες τὸ ί. 'satisfactione acceptâ' sive per vades sive depositâ pecuniâ A. 17,9; — ικανόν ἔστιν 'satis est' L. 22,38 prob. non de gladiis dicitur, sed de verbis ad rem non pertinentibus quae abrumpi jubentur ('genug hiervon!').

ἰκανότης, η̄ς, ἡ ↑ *sufficientia, idoneitas* ad alqd., *facultas* alqd. faciendo 2 C. 3,5 [Plat., Lys. ap. Poll., al.]¹

***ἰκανώ** (ικανός), ao. ικανωσα: ↑ *idoneum* s. *dignum reddo*; τινὰ εἰς τι C. 1,12 (idem dicit quod J. 1,12 ἔδωκεν αὐτοῖς ἔξουσίαν κτλ.); *alci. potestatem muneri convenientem* seu potius ipsum munus tribuo: ικανωσεν ήμᾶς διαχόνους 'hat uns bevollmächtigt zu Dienern' 2 C. 3,6 [pTebt.

20, 8 ἵχανοῦσθαι habere plenam potestatem; — LXX ἵχανοῦται ‘satis est’].*

ἰκετηρία, ας, ἡ (ἰκετήριος 3. ‘ad ἵκέτην supplicem pertinens’) 1) ἡ i. sc. ἐλαία seu ὁάβδος *ramus olivae supplicis*, antiquis usitatus. [Aesch. Aristoph. Hdt.] — 2) metonymice: *supplicatio* H. 5,7 cum δέησις [Isocr. p. 186 d; Pol., LXX].¹

ἴημάς, ἀδος, ἡ *humor* L. 8,6 [Hom. ss.].¹

Ἴκόνιον, ου, τό *Iconium*, metropolis Lycaoniae (olim urbs Phrygiae, X. an. 1, 2, 19) A. 13,51; 14,1,19,21; 16,2. 2 T. 3,11.*

ἴλαρός 3. *hilaris, laetus*; 2 C. 9,7 (Prov. 22,8; in hebr. יְהוָה בָּרוּךְ ‘homo oculi benevoli’) ἴλαρὸς δότης qui laetus ac lubens dat. [Aristoph. Xen. al.].¹

***ἴλαρότης**, ητος, ἡ ↑ *hilaritas*: ὁ ἔλεων, ἐν ἴλαρότητι sensus: ‘qui se operibus misericordiae addicit, tales actiones exsequatur cum benevolia hilaritate’ R. 12,8. [Prov. 18,22; act. Thom.; Plut.].¹

ἴλασκουμαι 1) dep. med., ao. ἴλασάμην: a) *propitium mihi reddo, placio alqm.* [θεόν, τὴν δργήν τινος ets. Hom. ss.]; b) ↑ *expio crimen*: H. 2,17 εἰς τὸ ἴλασκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ ‘ut expiaret peccata populi’ [ita ἔξιλάσκομαι LXX. inscr.] — 2) *dep. pass., ao. ἴλασθην: *placor, propitius fio*: ἴλασθητί μοι ‘propitius esto mihi!’ L. 18,13. [4 Reg. 5,18; 24,4 = πλέσθη ‘condono’, ταῖς ἀμαρτίαις τινός Ps. 64,3 al.].*

***ἴλασμός**, οῦ, δ ↑ 1) *placatio numinis* [Plut.], *expiatio criminis*, «*propitiatio*»; unde metonymice = *expiator, propitiator* fort. 1 J. 2,2; 4,10. — 2) *misericors condonatio*, ut se quis facile placari sinat [Ps. 129,4]. — 3) *piaculum, sacrificium expiatorium* [προσφέρειν i. Ez. 44,27]: 1 J. 2,2; 4,10, add. περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν.*

***ἴλαστήριον**, ου, τό (ἴλασκομαι) *id quo expiatio fit, piaculum: Sühnemittel*; 1) *ita — primo loco, Ex. 25,17, adjective i. ἐπίθεμα ‘propitiatorium operculum’ — LXX Ex. 25,18 etc. appellant *operculum arcae foederis*, vulg. *propitiatorium*; erat enim die festo expiationis quotannis a pontifice sanguine victimae piacularis aspergendum (Lev. 16,11ss.): H. 9,5; sunt qui dicant R. 3,25 Christum exhiberi ut antitypicum propitiatorium, non alterius victimae, sed suomet ipsius sanguine conspersum. — 2) ×*monumentum ad placandum*

numen erectum [inscr. Co. apud Deismann, Bibelstudien 128, qui R. 3,25 huc revocari vult; DChrys. or. 11, 121]. — 3) ↑ *piaculum, sacrificium piacularare* [cfr. vocabula similis formae ac significationis τὰ σωτήρια, χαριστήρια ‘sacrificia salutis causa, gratiarum agendarum causa oblata’]: δύ προέθετο δ Θεὺς i. ‘quem Deus ut victimam piacularem publice spectandum proposuit’ R. 3,25, cfr. 1 J. 2,2; 4,10.*

ἴλεως, ων (att. = Ἰλαος) *propitius*; cum dat. personae [Hom. ss. LXX] aut rei condonatae [3 Reg. 8,34 al.]: sic H. 8,12 ex Jer. 38 (hebr. 31),34; — phrasis elliptica: *ἴλεώς μοι, σοι *propitius mihi, tibi* (sc. sit Deus)! = absit a me, a te! hoc Deus avertat! [pro Ἰλαος 2 Reg. 23,17; 20,20. 1 Mach. 2,21]: Ἰλεώς σοι, Κύριε ‘absit Domine! (sc. ut ad patientium vadas)’ Mt. 16,22.*

Ἴλλυρικόν, οῦ, τό *Illyricum*, regio nota, littori Hadriæ orientali adsita R. 15,19.*

ἴμας, ἄντος, δ *lorum* [Hom. ss.]; in specie: 1) *lorum quo adstringitur* (si τοῖς ἴμασιν sit dat. instr.) *vel verberatur* (si est dat. fin. = ‘ad excipienda lora’ i. e. verbera; cfr. προτείνω) *captivus* A. 22,25.

— 2) *corrigia calceamentorum*, praesertim crepidarum seu solearum, Mr. 1,7. L. 3,16. J. 1,27 [ita Xen. an. 4, 5, 14; Is. 5,27].*

×**ἱματίζω**, pf. P. *ἱμάτισμαι* (ἱμάτιον) *induo, vestio* Mr. 5,15. L. 8,35 [pKenyon I p. 32; pTebt. 385, 15].*

ἱμάτιον, ου, τό (ἔννυμι ‘induo’) *indumentum, vestis*; 1) in genere: *vestis quaelibet*: Mt. 9,16; 11,8 v. Mr. 2,21. L. 5,36; 7,25; 8,27. H. 1,11s.; τὰ ἱμάτια *vestes*: J. 13,4,12 τίθησιν, ἔλαβεν τὰ i. nempe exceptâ tunicâ internâ; Mt. 26,65. A. 14,14 διαρρήσσειν τὰ i. nempe praeter pallium et indusium (Buxtorf, lex. chald. p. 2146); Mt. 17,2; 27,35. Mr. 9,3; 15,24. L. 23,34. A. 16,22; 18,6; 22,23 al. — 2) in specie

a) *pallium exterius*: *Mantel*: *manteau* (opp. χιτών), quo pauperes etiam noctu frigus arcebant: Mt. 5,40. L. 6,29. A. 9,39; item ubicunque determinate dicitur τὸ i. Mt. 9,20 s.; 14,36; 24,18 cr. Mr. 10,50; 13,16. L. 22,36 al., τὰ i. de singulis complurium palliis Mt. 21,7 s. Mr. 11,7 s. L. 19,35 s. A. 7,58; 22,20. [Hdt. Xen. al.] — b) *palludamentum militare* = *χλαμύς* J. 19,2,5.

***ἱματισμός**, οῦ, δ (ἱματίζω) *vestitus*,

vestis collective L. 7,25; 9,29. A. 20,33. 1 T. 2,9 [LXX Gen. 24,53 al. מִנְגָּבֶן; pTebt. 104, 16]; porro Mt. 27,35 r. Br. J. 19,24 (Ps. 22,19).*

ἰμείρομαι *cupio, desidero τινός* alqd. [Hom. ss.; etiam *ἰμείρω*]: cum gen. pers. 1 Th. 2,8 r.¹

Ἴνα particula olim relativa localis = *ubi, quo* [Hom., poët.], plerumque vero finalis = *eo consilio ut, eum in finem ut*: sequitur verbum in modo conjunctivo (cfr. infra NB. 1). In lingua hell. porro *inservit circumscribendo infinitivo et imperativo*. Adhibetur itaque

I. *de consilio et fine actionis seu eventū*: ἔδοξε χάμοι σοι γράψαι, ἵνα ἐπιγνῶς κτλ. ‘ego quoque constitui tibi scribere, ut cognoscas etc.’ L. 1,3 s.; ἐπηρώτησαν αὐτὸν ... ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ ‘interrogaverunt eum..., ut (haberent de quo) eum accusarent’ Mt. 12,10; Mt. 9,6; 18,16. Mr. 3,2,10; 9,22. L. 6,7; 12,36. J. 1,19,22 (mente supple: ‘responsum ex te quaerimus, ut..’); 1,31; 3,17; 4,8. A. 5,15; 9,21. R. 1,11 et passim; negative: ἵνα μή ut ne Mt. 7,1; 17,27. Mr. 3,9. 1 C. 1,17 et saepe; — ponitur saepe post verba eundi, mittendi ets. Mr. 12,2; 15,20. L. 16,24; 18,15 al. *In specie animadvertisendum est*: a) ponitur de fine per actionem obtinendo: τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον αληρονομήσω; ‘quid mihi faciendum est ad hoc ut vitam aeternam obtineam?’ Mr. 10,17. L. 16,4; *ita monitis et cohortationibus passim subjungitur, alliciendi causa, sententia finalis qua indicatur quid boni tali actione vel eventu obtineri possit, aut contra, quid mali vitari debeat: ἀφίετε...*, ἵνα καὶ δ πατὴρ ὑμῶν ἀφῆ ὑμῖν ‘condonate, ut etiam Pater vester condonet vobis’ Mr. 11,25; μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοι τι γένηται ‘noli amplius peccare, ne quid tibi pejus accidat’ J. 5,14; Mt. 23,26. L. 14,10,23; 16,9; 20,14; 22,46. J. 10,38; 12,36. R. 6,1; 15,6. 1 C. 3,18; 4,8; 5,7; 7,5 b. 2 C. 1,11 (in ptc^o συνυπουργούντων latet monitum); 8,14; 12,9. E. 6,3. H: 13,17. Ja. 1,4 al. — b) ἵνα non raro indicat consilium Dei alqm. even-tum liberisque hominum actiones praevi-dentis, permittentis, ordinantis etc.: τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ δῆθεν ὑπὸ Κυρίου ‘hoc totum evenit, ut illud Domini effatum impleretur’ Mt. 1,22; Mt.

2,15; 4,14; 21,4; 26,56; 27,35 r. Mr. 4,12; 22. L. 9,45; 11,50. J. 4,36; 9,2; 12,40; 17,12. R. 3,19; 5,20; 7,13; 8,17; 11,11,31. 1 C. 11,19. 2 C. 4,7,10 s.; 7,9; 9,8. 2 Th. 2,12. 1 T. 1,16. Phm. 15 al. — c) *Per ellipsis omissum est* a) *enuntiatum principale*, ad quod sententia fin. refertur: ἀλλ’ ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἔξ ήμῶν ‘sed (talia Deus fieri permittit) ut pateat etc.’ 1 J. 2,19; non erat ille lux, ἀλλ’ ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός ‘sed (ad hoc erat destinatus) ut testaretur etc.’ J. 1,8; Mr. 14,49 (sc. haec fiunt). J. 9,3; 13,18; 14,31; 15,25. 2 Th. 3,9 (ita agebamus). — β) *omissum est verbum ipsius sententiae fin.*: ἵνα κατὰ χάριν sc. ἢ R. 4,16; it. 2 C. 8,13; ἵνα, καθὼς γέγραπται «...», sc. ἐν Κυρίῳ καυχώμεθα ‘ut secundum illud SScr^{ac} «...» in Domino gloriemur’ 1 C. 1,31; huc pertinet dictio ἵνα τί (t. r. Tdf. Br. ἵνατι) sc. γένηται ‘ut quid fiat?’ = *quo consilio? quare? vulg. ut quid?* Mt. 9,4; 27,46 (e Ps. 21,1. Mr. 15,34 εἰς τί). L. 13,7. A. 4,25; 7,26 (Ex. 2,13 διὰ τί). 1 C. 10,29 [Plat. apol. 26 d; sympos. 205 a]. — d) *dictio-nes ampliores*: εἰς τοῦτο ἵνα J. 18,37. R. 14,9. 1 P. 2,21 al., διὰ τοῦτο ἵνα 1 T. 1,16. Phm. 15 (cfr. J. 1,31), τούτου χάριν ἵνα T. 1,5.

II. *Significatione finali obscuratâ*, ἵνα paulatim adhiberi coeptum est pro infinitivo aut (cum verbis volendi) acc. c. inf. (In lingua neohell. pro omni inf^o ponitur forma abbreviata νά c. conj., ut: δύνασθε νά πιῆτε τὸ ποτήριον; potestisne bibere calicem?) In NT ita usurpatur: 1) *post verba et nomina volendi ets.*: a) *post verba dicendi et praecipiendi*, ut indicetur quid jussum sit (in or. dir. imperativus aut μή c. conj., in or. indir. ἵνα [μή] c. conj.): διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ‘praecepit discipulis ne cui dicerent’ (= or. dir. μηδενὶ εἴπητε!) Mt. 16,20; ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ (= σιγησον!) L. 18,39; ἐκήρυξαν ἵνα μετανοῶσιν (= μετανοεῖτε!), t. r. Br. He. ἵνα μετανοήσωσιν (= μετανοήσατε!) Mr. 6,12: Mt. 4,3; 12,16; 20,21,31; 26,63; 28,10. Mr. 3,9; 5,43 (= μηδεὶς γνώτω!); 6,8; 7,36; 9,18; 13,34. L. 4,3; 10,40. J. 13,34; 15,17 (ubi per ταῦτα illud ἵνα praemonstratur). A. 16,36; 19,4. G. 2,10 (verbo dicendi non expresso) al. — b) *post verba ῥογανδι et hortandi*,

ad indicandum quid petatur [pap.]: προσήγετο ἵνα παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα Mr. 14,35; Mt. 14,36; 27,20,32. Mr. 5,18 (= ut sibi liceret cum eo esse); 6,56; 7,26; 8,22. L. 7,36; 8,32; 9,40; 16,27. J. 4,47; 17,15; 19,31 b,38. 1 C. 1,10; 14,13 (= donum interpretationis a Deo flagit); 16,12,16. 2 C. 12,8 al. — c) post verba optandi et volendi ets.; ὅσα ἔὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἀνθρωποι ‘quaecunque optatis ut homines vobis faciant’ Mt. 7,12; Mt. 20,33. Mr. 6,25; 9,30. L. 6,31; 18,41. 1 C. 4,2 (ζητεῖται ἵνα ‘exigitur ut’); 14,12; 16,12; οὐκ ἔστιν θέλημα ἐμπροσθεν τοῦ Πατρὸς ἵνα Pater non vult ut Mt. 18,14. — d) post verba decernendi, permittendi, curandi, efficiendi ets.: συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰ. χρατήσωσιν Mt. 26,4. Mr. 3,14 (ποιεῖν ἵνα); 11,16 (ἀφίγμι). J. 9,22; 11,53; 12,10. A. 27,42. 1 C. 14,1; 16,10. C. 4,16 s. al. — e) post substantiva eiusmodi: αὕτη ἔστιν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους J. 15,12; J. 6,39 s.; 11,57; 13,34. A. 17,15; post adjectiva ἵκανός L. 7,6. Mt. 8,8, πιστός 1 J. 1,9. — 2) haec constructio ἵνα c. conj. in sententiis saepe locum tenet nominis in variis casibus ponendi: a) in nominativo, ita ut sit subjectum enuntiati: συμφέρει σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου (= σ. σ. τὸ ἀπολέσθαι ἐν κτλ.) utilior tibi est interitus unius ex membris tuis Mt. 5,29 s.; ita cum verbis λυσιτελεῖ L. 17,2 (juxta εἰ), ἀρχετόν ‘sufficit’ Mt. 10,25, ἐμὸν βρῶμά ἔστιν J. 4,34, et similibus Mt. 18,14. J. 18,39. 1 C. 4,3; 9,18. Ap. 6,4 al.; ei via sternitur praemiso pron. demonstr.: τοῦτο ἵνα L. 1,43. J. 6,29; αὕτη ἔστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσιν... ‘haec est ν. ae., ut cognoscant..’ J. 17,3, sim. 6,40; 15,12. 1 J. 3,11,23; 5,3. 2 J. 6. — b) in genetivo: οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ (= τοῦ τινὰ μαρτυρῆσαι) ‘non indigebat alcs. testimonii’ J. 2,25; ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ‘hora sui transitū’ J. 13,1; J. 12,23; 16,2, 30,32. 1 J. 2,27. Ap. 2,21; ἄξιος ἵνα λύσω (= τοῦ λύσαι) J. 1,27; praemonstratur per pronom. demonstr.: μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν ἵνα ἀκούω ‘non est mihi majus gaudium quam hoc ut’ 3 J. 4, cfr. J. 15,13; — c) in accusativo (huc pleraque exempla nr. 1 referre licet): qualem caritatem nobis Pater dedit, ἵνα τέχνα Θεοῦ κληθῶμεν (= τὸ τ. Θ. κληθῆναι) ‘sc. hoc ut

f. D. nominemur’ 1 J. 3,1; τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ‘hoc a Deo precans peto, ut’ (ut προσεύχεσθαι νίκην Xen.) Ph. 1,9. — d) ἐν τούτῳ ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε (= ἐν τῷ ὑμᾶς... φέρειν) J. 15,8: 1 J. 4,17. — 3) verbo volendi vel praecipiendi per ellipsis omissa, ἵνα c. conj. (vel fut.) pro solo imperativo ponitur (class. ὅπως μοι δώσεις: Kühner³ IV p. 376 Anm. 6): ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς τὰς χεῖρας αὐτῇ ‘veni, impone manum super eam!’ Mr. 5,23; ἡ γυνὴ ἵνα φοβήται (= φοβείσθω) τὸν ἄγδρα E. 5,33; Mr. 12,19. L. 20,28. 1 C. 7,29; 9,15 r. Br. He. (v. ἡ). 2 C. 8,7 [Epict. 4, 1, 41; Enchir. 17; ἵν’ εἰδῆς ‘scito’ pOx. 299, 5].

NB. 1) *Qui modus verbi sequatur.* Etiam post tempora praeterita conjunctivus popi solet: Mt. 14,36; 16,20 al. Sed haud raro (ut class. post ὅπως) conjunctivo substituitur indic. ft. (Bl. § 65, 2): ἵνα κερδηθήσονται ‘ut lucrificant’ 1 P. 3,1; L. 14,10 cr.; 20,10 cr. J. 17,2 v. 1 C. 9,18; 13,3. Ap. 3,9; 6,4 al. (in codd. nonnunquam indic. ft. in conjunctivum deflectitur: ἵνα δώσῃ J. 17,2). Ex pluribus verbis ab ἵνα suspensis potest primum in conjunctivo, alterum vel tertium in indic. ft. poni: ἵνα καρπὸν φέρητε καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταὶ J. 15,8 Tdf.; L. 22,30 Tdf. He. J. 12,40 cr. E. 6,3; e contrario: ἵνα ἔσται... καὶ εἰσέλθωσιν Ap. 22,14. (Indic. praes. nusquam sequitur, ne 1 C. 4,6. G. 4,17 quidem: Bl. § 22, 3). — 2) *Nonnunquam alia vocabula emphasis causa particulam* ἵνα *praecedunt*, ut: εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ’ αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν A. 19,4; τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα... R. 11,31: J. 13,29. 1 C. 7,29; 9,15 b. 2 C. 2,4 b; 12,7 r. Tdf. He. Br. G. 2,20. — 3) *Nonnunquam membrum aliquod enuntiati finalis proleptice in sententiam primariam transferlur*, ut: ἄφες αὐτήν, ἵνα... τηρήσῃ (= ἄφεις ἵνα αὐτή τ.) J. 12,7; ποιεῖ πάντας... ἵνα δῶσιν αὐτοῖς (= ποιεῖ ἵνα πᾶσιν... δῶσιν) Ap. 13,16; cfr. Mr. 3,14. Ap. 3,9; 13,12; 21,23. — 4) *Estne ubi* ἵνα *idem valeat quod* ὕστε? In hoc affirmando nulla est difficultas, cum et optimi philologi tale quid statuant (Bl. § 69, 3 versus finem, ubi huc refert L. 9,45. J. 9,2. 2 C. 1,17. 1 Th. 5,4. 1 J. 1,9. Ap. 9,20; 13,13; H. Schenkl in Epicteti verborum indice, qui huc revocat I 24, 3; 25, 15; 27,8 al.; Epictetus etiam dicit οὕτω μωρὸς

ῆν ἵνα μὴ ἵδη ‘tam stultusne fuit ut non videret...’ II 2, 15 al.) et sat multi loci ita bene explicentur. Aliis hoc videtur probabilius negandum, quia in plerisque locis qui in quaestionem vocantur agatur de consilio Dei alqd. praevidentis ac juste aut permittentis aut ordinantis (v. I b); J. 7,23 agitur de consilio hominum, 1 C. 5,2 de consilio quod Corinthii spectare debuerant, G. 5,17 de fine quem spiritus et caro in pugna persequuntur; Mr. 7,9 de nullo consilio agitur quidem, sed nos quoque ejusmodi contraria figurate ita enuntiamus, ut: ‘peccator Deum deserit, ut creaturis serviat’, cf. H. 10,9; alii loci ad II 1—2 pertinent. Negari non potest locos a Blassio recensitos commodissime per ἵνα consecutivum explicari.

ἵνατι vel **ἵνα τι**: v. ἵνα I c β.

Ιόππη, ης, ἡ *Joppe*, urbs Palaestinae maritima, Machabaeorum demum tempore Judaeis subjecta, hodie Jāfā: A. 9,36,38, 42 s.; 10,5,8,23,32; 11,5,13. [cl. Ιόπη]*

Ιορδάνης, ου, δ *Jordanes*, fluvius (ΙΟΡΔΑΝΗ) Mt. 3,13. Mr. 1,9. L. 4,1; **Ι. ποταμός** Mt. 3,6 v. Mr. 1,5; πέραν τοῦ **Ι.** ‘trans Jordanem’ Mt. 19,1 al., substantive ‘Peraea’ Mt. 4,15,25. Mr. 3,8; 10,1 cr. (nBr.).

ἰός, οῦ, δ 1) *virus mortiferum animantium, venenum* R. 3,13 e Ps. 139,4. Ja. 3,8 metaphorice de maledicentia. [tragg. al.] — 2) *aerugo ferri et cupri*: *Rost, Grünspan*: *rouille, vert-de-gris* [Theogn. Plat.]; in vasis aureis argenteisque Ja. 5,3 [itidem ep. Jer. 23] **ἰός**; esse dici potest, sive quod eorum aurum argentumque est cum aliis metallis mixtum vel quod sunt solum auro argentove leviter ac neglegenter obducta, sive quod quaevis in metallis sordes **ἰός** dicuntur.*

* * * **Ιουδαία**, ας, ἡ (sc. γῆ, χώρα Mr. 1,5. J. 3,22) *Judaea*; 1) sensu arctiore: *Judaea, regio Palaestinae meridionalis cis Jordanem* [Mach.; FlJ.], quae territoria tribuum Juda, Benjamin, Dan partemque Ephraim comprehendebat: Mt. 2,1,5,22; 19,1. Mr. 1,5; 3,7. L. 1,65; 2,4; 3,1. J. 3,22; 4,3. A. 1,8; 8,1 al.; cfr. Hagen II 864. — 2) sensu latiore: *Palaestina* L. 4,44 WH.; 7,17; 23,5. A. 2,9 (ubi fort. pro **Ιουδαίαν** est Συρίαν [Hieron.] vel Ἀρμενίαν [August.] legendum); 10,37; 26,20 (cfr. 15,3). 2 C. 1,16. G. 1,22; item βασιλεὺς τῆς **Ι.** L. 1,5.

Ιουδαία, ας, ἡ mulier Judaea A. 16,1; 24,24.*

* **ιουδαῖος judaizo**, modum vivendi *Judeorum sector*, nempe quod ciborum delectum aliquosque mores lege mosaica caeremoniali praecepsos spectat G. 2,14. [Esth. 8,17. Plut. Cic. 7; — FlJ. ‘*Judaeis faveo*’]

* **Ιουδαικός** 3. *judaicus*; μῆθοι **Ι.** fabulae ab Judaeis inventae aut propositae T. 1,14.¹

† **Ιουδαικῶς** † adv. *judaice, Judeorum more*; ζῆν **Ι.** G. 2,14 [FlJ.]¹

* **Ιουδαιος**, ου, δ *Judeus*; 1) i. q. *Judeae incola*: ita fort. Ἀριμαθαίας, πόλεως τῶν **Ι.** L. 23,51; etiam J. 1,19; 11,19 ss.; 12,11 al. ita accipi potest. — 2) i. q. *Israēlita* genere, moribus etc.: οἱ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ **Ι.** Mr. 7,3: τὸ πάσχα τῶν **Ι.** J. 2,13: Mt. 2,2; 27,11,29,37. J. 2,6; 5,1; 6,4; 7,2; 19,40. A. 2,5; 11,19. 1 C. 9,20 al.; ἔθνος, λαὸς τῶν **Ι.** A. 10,22; 12,11; ἡ χώρα τῶν **Ι.** Palaestina A. 10,39; opponuntur Judaei Samaritis J. 4,9,22, proselytis A. 2,10; 13,43 al., Romanis A. 16,20, “Ελλησιν R. 1,16; 2,9 s. al. (cfr. “Ελλην 3), gentilibus A. 14,5. R. 3,29 al.; tituli honorifici instar ἀρχων τῶν **Ι.** J. 3,1; οὐ γὰρ δὲ ἐν τῷ φανερῷ (sc. Ιουδαιος) **Ι.** ἔστιν ἀλλ’ δὲ ἐν τῷ κρυπτῷ **Ι.** ‘non enim is qui manifeste (sc. nomine, circumcisione etc.) Judeus est, verus est Judeus, sed is qui in abscondito (per cordis circumcisionem) Judeus est’ R. 2,28 s.; de Judaeochristianis G. 2,13; cum substantivis appositive conjungitur: ἄνθρωπος **Ι.** A. 21,39: 2,14; 13,6; 19,13. — 3) *proprius est S. Johannis is usus vocabuli, ut synhedristae i. e. pontifices, synhedrii membra, primores populi totaque factio eorum pharisaica οἱ Ιουδαιοι appellantur*, ita quidem ut et evangelista et Israēlita quorum verba referuntur (ut J. 11,8; 18,36) illos τοὺς **Ιουδαιους** nominent; hi «*Judaei*» a doctore publico rationem doctrinae exigunt 1,19; 2,18 al., sibi vindicant jus puniendi et excommunicandi 5,16,18; 8,59; 9,18,22,34 al., ideo timentur 9,22; 19,38; 20,19; cfr. δ συμβουλεύσας τοῖς **Ι.** 18,14 (hoc consilium Caiphas dederat synhedrio 11,47 ss.), οἱ ὑπηρέται τῶν **Ι.** 18,12 (cfr. 3); — idem loquendi modus subesse videtur A. 25,7 (cfr. 2,5); 28,19. 1 Th. 2,14.

*'Ιουδαϊσμός, οὐ, δ (Ιουδαϊζω) *judais-mus*: 1) objective: *condicio et instituta Judaeorum, Judaeorum religio, lex, cultus.* [2 Mach. 2,21] — 2) subjective: *zelus pro institutis, moribus, legibus, traditionibus Judaeorum*: G. 1,13 s. de judaismo christianis infesto.*

'Ιούδας, α, δ (ΠΑΓΩΝΙΑΙ) *Judas*; 1) *Judas*, Jacobi patriarchae filius Mt. 1,2 s. L. 3,33; — metonymice a) *tribus Juda* [Ιούδας Jdc. 1,2 s.; 'Judas' Thr. 1,3 vulg.] H. 7,14; φυλὴ 'Ιούδα Ap. 5,5. — b) *terra tribui Judae assignata* et sensu ampliore *territorium regni Juda* [Jos. 11,21. 2 Chr. 23,2; 28,18 al.]: Βηθλέεμ γῆ 'Ιούδα Mt. 2,6 (cfr. γῆ 3 b), ἡγεμόνες 'I. ibid.; πόλις 'I. oppidum tribūs Juda L. 1,39 (cfr. Hagen II 824 art. 'Jota'); οἶκος 'I. H. 8,8 est populus regni Juda. — 2) *ex progenitoribus Christi unus vel duo* L. 3,26 r. Br., 30. — 3) *Judas Thaddaeus*, frater Domini, apostolus: Mt. 13,55. Mr. 6,3. J. 14,22; is L. 6,16. A. 1,13 vocatur 'I. 'Ιαχώβου, sc. ἀδελφός Ju. 1 [Τιμοχράτης δ Μητροδώρου sc. frater, Alciphr. ep. II 2]. — 4) *Judas Iscariotes*, proditor: Mt. 10,4; 26,14 al. — 5) *Judas Barsabas* A. 15,22,27,32. — 6) *Judas Damascenus*, in cuius domum Saulus devertit A. 9,11. — 7) *Judas Galilaeus*, seditionis auctor A. 5,37 (FlJ. 18, 1, 1).

'Ιουλία, ας, ἡ *Julia*, christiana R. 16,15.*

'Ιούλιος, οὐ, δ *Julius*, centurio A. 27,1,3.*

'Ιοννία, ας, ἡ *Junia* — aut 'Ιοννιᾶς, α, δ (forma hypocoristica pro 'Ιουνιανός) *Junias*: R. 16,7 probabilius est virum salutari quam mulierem, licet forma accusativi sit anceps.¹

'Ιοῦστος, οὐ, δ *Justus*; hoc cognomen habuit 1) *Joseph Barsabas* A. 1,23; — 2) *Titus* (vel *Titius*) proselytus Corinthius A. 18,7; — 3) *Jesus Judaeochristianus* C. 4,11.*

ἱππεύς, ἔως, δ *eques* A. 23,23,32.*

ἱππικός 3. ↓ *equinus*; — *equester*: τὸ ι. *copiae equestres* A. 9,16. [Hdt. al.]¹

ἱππος, οὐ, δ *equus* Ja. 3,3. Ap. 6,2 al.

ἱρις, ιδος, ἡ *iris*; 1) *arcus caelestis pluvius*. [Hom. Aristot.] — 2) *orbis lucidus iridi similis* [Aristot. Theophr.] Ap. 4,3 (unius coloris, smaragdini); 10,1.*

ἱσα v. ισος.

'Ισαάκ, δ (ΡΗΓΩΝΙΑΙ) *Isaac*, filius Abrahæ Mt. 1,2; 8,11 al.; ἐν 'I. κληθήσεται σοι

σπέρμα R. 9,7. H. 11,18 (Gen. 21,12) 'per Isaac vocabitur tibi posteritas', Isaac, non Ismaël, destinatus est, ut sit verae posteritatis tuae auctor; κατὰ 'I. 'simili modo atque Isaac' sumus filii promissionis G. 4,28.

†ισάγγελος 2. (Ισος ἀγγέλοις) *angelis aequalis*; ι. εἰς Ι. L. 20,36 i. e. aequo atque angeli omni propagandae speciei actu desiderioque carent.¹

'Ισαγάρ v. ισσαχάρ.

'Ισηαριώθ Tdf. WH. He Mr. 3,19. L. 6,16, WH. Mr. 14,10 (ΚΙΡΙΟΥΝΑΙ, δ ἀπὸ Καρυώτου J. 6,71 cN, 12,4 cD) et 'Ισηαριώτης, οὐ, δ *Iscarioth, Iscariotes*, cognomen Judae proditoris Mt. 10,4; 26,14. Mr. 3,19; 14,10. L. 6,16; 22,3. J. 6,71 r. Br.; 12,4; 13,2 (nHe. Br.), 26 r.; 14,22; item cognomen ejus patris, ubi legitur 'Ιούδα(ς) Σίμωνος 'Ισηαριώτου J. 6,71 v.; 13,2 He. Br., 13,26 cr. NB. Nomen patriam, vicum Carioth (Jos. 15,25) videtur indicare; similia in Mišna occurunt nomina, ζεράχ ισιών etc.; cfr. Knabenbauer in Mt. 10,4.*

ἵσος 3. *par, aequalis* numero, magnitudine, qualitate etc.: Mt. 20,12. J. 5,18. Ap. 21,16; ι. μαρτυρία 'congruens, testimonium' Mr. 14,56,59; τὴν ισην δωρεάν 'aequale donum' A. 11,17 (cfr. ισότιμον πίστιν 2 P. 1,1); ἀπολαβεῖν τὰ ισα 'tantudem (pecuniae) recipere' sc. quantum dederunt L. 6,34. — Neutr. plur. ισα particulae comparativae loco usurpatum pro ώς [τὸν ισα θεῷ εἰσορόωσιν 'quem velut deum suspiciunt' Od. 15, 520; ισα καὶ ικέται ἐσμέν Thuc. 3, 14]: τὸ εἶναι ισα θεῷ 'esse Deo aequalem (aut naturā divinā aut externā gloriā), aequalitas cum Deo'; cfr. commentarios et Zeitschr. f. kath. Theol. 1896 p. 449, 1897 p. 276; 1899 p. 75.

ισότης, ητος, ἡ 1) *aequalitas*: *Gleichheit*: *égalité*: ἔξι ισότητος 'ad normam aequalitatis' 2C. 8,13; ib. 14. [Plat.] — 2) sensu ethico: *aequitas*: *Billigkeit*: *équité*; τὸ δίκαιον καὶ τὴν ι. C. 4,1 [ι. καὶ φιλανθρωπία Pol. 2, 38, 8].*

ισότιμος 2. (Ισης τιμῆς) 1) *pariter honoratus*. [Plat.] — 2) [×]*paris valoris seu pretii, aequae pretiosus* [Philo, Ael.]: τοῖς ισότιμον ήμιν (pro τῇ ήμετέρᾳ πίστει) λαχοῦσιν πίστιν 'iis qui eandem pretiosam fidem quam nos (sc. aut 'nos Judaeo-christiani' aut 'nos apostoli') sortiti sunt' 2 P. 1,1.¹

Ισόψυχος 2. (ἰσης ψυχῆς) *paris aut aequalis animi, animo (nobili, forti, bono etc.) alci. par* [Aesch. Ag. 1470]: οὐδένα ἔχω ισόψυχον ‘neminem habeo ei — Timotheo — animo parem: ich habe keinen gleich vortrefflich Gesinnten’ Ph. 2,20; alii vertunt ‘n. h. tam (mecum) unanimem’ ut vulg. [Ps. 54,14 ἄνθρωπε ἵ. fort. ‘homo quem amore mihi aequiparabam’]¹

Ισραὴλ, δ (לְאַרְיָה), cfr. Gen. 32,28 *Israël*; 1) *Israël, Jacob patriarcha*: οἱ ἔξ ’Ι. R. 9,6 = γένος ’Ι. Ph. 3,5 = οἶκος ’Ι. Mt. 10,6; 15,24. A. 2,36. H. 8,10 = υἱοὶ ’Ι. Mt. 27,9. L. 1,16. A. 5,21 al. ‘posteri Israëlis, Israëlitae’; sed H. 8,8 οἶκος ’Ι. sunt incolae regni septentrionalis (opp. οἶκος ’Ιούδα). — 2) *populus Israël, posteri Israëlis*: τὸν λαόν μου, τὸν ’Ι. Mt. 2,6; ἀκουε, ’Ι. Mr. 12,29; κατὰ τοῦ ’Ι. R. 11,2; ἐν τῷ ’Ι. ‘inter, apud Israëlitas’ Mt. 8,10; 9,33. L. 2,34 al.; πρὸς τὸν ’Ι. L. 1,80. R. 10,21; βασιλεὺς Mt. 27,42. J. 1,50; 12,13, διδάσκαλος J. 3,10, πολιτεία (τοῦ) ’Ι. E. 2,12; πόλεις τοῦ ’Ι. Mt. 10,23 vel urbes Palaestinae, vel urbes Israëlitarum i. e. in quibus Judaei habitant (v. Reischl et Knabenbauer in l. c.); Mt. 15,31; 19,28. L. 1,54 al.; λαὸς ’Ι. A. 4,10 (de λαοῖς ’Ι. 4,27 cfr. λαός 3 a); γῆ ’Ι. Palaestina Mt. 2,20. — 3) sensu perfectiore *Israël vocantur ii qui, postquam Messias venit, ad hujus populum electum pertinent promissionumque divinarum sunt participes*: οὐ πάντες οἱ ἔξ ’Ι., οὗτοι ’Ι. sc. εἰσίν ‘non omnes Israëlitae sunt (hoc perfectiore sensu) I.’ R. 9,6; ἐπὶ τὸν ’Ι. τοῦ Θεοῦ ‘super verum Dei populum I.’ G. 6,16 (cfr. 4,29. R. 2,28), a quo 1 C. 10,18 distinguit Paulus τὸν ’Ι. κατὰ σάρκα Judaeos; fort. Ap. 7,4.

Ισραηλίτης t. r. (deterius t. cr. είτης: Bl. § 3, 2), οὐ, δ *Israëlite*, nomen magis sacrum ac solemne quam ’Ιουδαῖος: J. 1,47. R. 9,4; 11,1. 2 C. 11,22; ἄνδρες ’Ισραηλῖται A. 2,22; 3,12 al. [Lev. 24,10]

Ισσαχάρ, t. r. **Ισαχάρ**, δ (רְשָׁהָר)
Issachar, filius Jacob et tribus Ap. 7,7¹

Ιστημι: I. verbum transitivum: *praes. etiam ιστάνω* R. 3,31 cr., ιστάω ib. t. r., ft. στήσω, ao. έστησα: *stare facio, statuo*; 1) *aliquem statuo* i. e. a) *stare seu consistere jubeo* aut per vim alicubi *colloco*: έστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ιεροῦ Mt. 4,5.

L. 4,9; αὐτοὺς έστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ A. 5,27; Mt. 18,2; 25,33. Mr. 9,36. J. 8,3. A. 22,30 al.; paulo aliter τῷ δυναμένῳ ὑμᾶς στῆσαι ἀμώμους ‘ei qui efficere potest ut adstetis (in judicio) irreprehensi’ Ju. 24. — b) *ad certum finem alqm. statuo, prodire jubeo*: candidatos muneris A. 1,23, testes 6,13. — c) *facio ut alqs. stet nec cadat, stabilio*: δυνατεῖ στῆσαι αὐτὸν R. 14,4. — 2) *aliquid statuo*; a) *colloco*. — b) *in lance librae pono, pondero* [X. Cyr. 8, 2, 21; mem. 1, 1, 9 al.]: έστησαν αὐτῷ λ' ἀργύρια Mt. 26,15 ex Zach. 11,12; sunt qui A. 7,60 huc referant. — c) *constituo, determino*: έστησεν ἡμέραν A. 17,31; cum opp. ἀναιρεῖν H. 10,9. — d) *ratum habeo* [Num. 30,14]: μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν i. e. fac ut coram te nihil valeat hoc peccatum eorum, ne eis hoc imputaveris A. 7,60. — e) *statuo, comminiscor, doceo*: τὴν ἴδιαν (δικαιοσύνην) ζητοῦντες στῆσαι ‘suam (commenticiam justitiae ideam) statuere quaerunt’ R. 10,3; *stabilio, tueor*: Legem mosaicam non suo valore privamus, sed ιστάνομεν R. 3,31.

II. verbum intransitivum: ισταμαι, ft. στήσομαι et σταθμόσομαι, ao. έστην et έσταθην, pf. έστηκα (sec. Bl. § 23, 6 J. 8,44 οὐκ έστηκεν ‘non perstitit’, sed cfr. στήκω) cum formis curtis inf. έστάναι et ptc. έστώς (neutr. -ός Mt. 24,15. Ap. 14,1 cr.), ὠτος, plusqu. είστήκειν (WH. ιστήκειν).

A) binae aoristi et futuri formae: 1) *subsisto, progredi desino*: *stehen bleiben*: s'arrêter: στὰς δ 'Ιησοῦς ἐφώνησεν αὐτούς ‘substitut eosque vocavit’ Mt. 20,32; ib. 2,9. Mr. 10,49. L. 7,14; 8,44 (fluere desiit); 17,12. A. 8,38. Ap. 18,17. [Hom. Aristot.] — 2) *alicubi me sisto* i. e. *accedo ac consisto*: έστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ L. 6,17; ib. 6,8; 7,38; 24,36. J. 20,19. Ja. 2,3; ii quorum longior oratio affertur, antea dicuntur suo loco *constitisse*: δ Φαρισαῖος σταθεὶς ταῦτα προσῆγετο L. 18,11; ib. 19,8. A. 2,14; 5,20 (imperative); 11,13; 17,22 al.; *compareo* coram judice Mt. 27,11. Mr. 13,9. — 3) *obsisto*: στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου E. 6,11 [Thuc. 5, 104]; absolute στῆτε ‘in acie consistite’ E. 6,14. — 4) *firmus persisto, non cado*; in certamine E. 6,13, in tentatione R. 14,4, in judicio (= non condemnor, cfr. Μη)

Ps. 1,5) L. 21,36. Ap. 6,17; Mt. 12,25 s. Mr. 3,24 ss. — 5) *ad standum me erigo, surgo: στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου* A. 26,16; ib. 3,8. Ap. 11,11. — 6) per hebraismum, ut cadere dicitur verbum, quod ut falsum cognoscitur seu non impletur (4 Reg. 10,10), ita ‘stare’ dicitur alqd. *quod ut verum cognoscitur et pro vero agnoscitur: ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων σταθήσεται πᾶν ῥῆμα ‘quaevis res, si habetur duorum testium (congruens) attestatio, pro valida fideque digna habebitur’* 2 C. 13,1 (Dt. 19,15): Mt. 18,16.

B) perfectum ἔστηκα cum plusquam-perfecto: *sto*; 1) de habitu corporis: *sto*; hebraica aramaicaque narrandi formula ‘stetit et (hoc illudve fecit aut dixit)’: *εἰστήκει καὶ ἔκραξεν* J. 7,37: ib. 12,29; 18,18,25. A. 5,25; 16,9; *εἰστήκεισαν κατηγοροῦντες αὐτοῦ* L. 23,10. A. 1,11 al. — 2) de sola praesentia in loco: (*stans*) *adsum, adsto*: cum indicatione loci Mt. 12,46 s.; 16,28. L. 1,11 al.; *ἐπὶ et παρὰ c. acc.* Mt. 13,2. L. 5,1 al.; absolute: *praesens adsto* sc. eo loco de quo agitur (*dastehen*): *προσελθόντες οἱ ἔστωτες εἰπον τῷ Πέτρῳ ‘qui ibi aderant, accesserunt etc.’* Mt. 26,73; Mt. 20,6. J. 1,35; 3,29; 20,14. A. 22,25. — 3) *firmus sto* (non vacillo aut cado); metaphorice = *persevero* in fide, gratia, virtute: 1 C. 10,12 (opp. *πεσεῖν*); *τῇ πίστει ἔστηκας ‘per fidem stas’* i. e. es olivae ramus (opp. *ἔκκλασθαι*) R. 11,20; J. 8,44 (cfr. στήκω). R. 5,2. 1 C. 15,1. 2 C. 1,24; de fundamento 2 T. 2,19; δις ἔστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖς ‘qui (non movetur vulgi opinionibus aut dictiis, sed) firmus stat animo suo’ 1 C. 7,37.

Ιστορέω, ao. **Ιστόρησα** (*Ιστωρ gnarus rei, testis oculatus*) 1) *sciscitor, exploro, interrogo.* [Hdt. al.] — 2) *visendo cognosco, viso, i. e. curo ut* (aut: *feliciter mihi contingit ut*) alqd. *visu perdignum ipse videam ac noscam* [*Ιστόρησα δ’ αὐτήν sc. columnam salis celebrem* FlJ. 1, 11,4; *τὴν πανήγυριν* Epict. 2, 14, 28; 3, 7, 1; pMus. brit. III p. 206; *Ιουλιανὸς ὁν ἐγὼ κατ’ ἔκεινον Ιστόρησα τὸν πόλεμον ἀριστος* FlJ. bell. 6, 1, 8]: *ἀνῆλθον εἰς ‘Ιερούλυμα Ιστορῆσαι Πέτρον ‘ascendi H., ut Petrum ipsum viderem’* G. 1,18.¹

Ισχυρός (*Ισχύω*) 1) de animantibus:

*robustus, validus, potens viribus aut potestate; l. dicitur Deus Ap. 18,8 [LXX], angelus Ap. 5,2 al., homo in pugna validus aut fortis Mt. 12,29. Mr. 3,27. L. 11,21 s. H. 11,34 (in pugna spirituali 1 J. 2,14), urbs Ap. 18,10, qui per divitias atque auctoritatem multum valet 1 C. 1,27 (τὰ l. = οἱ l. Bl. § 32, 1); de fucata et vituperabili fortitudinis specie quadam 1 C. 4,10; compar. *Ισχυρότερος validior, potentior* Mt. 3,11. Mr. 1,7. L. 3,16. 1 C. 10,22. — 2) de rebus: *fortis, vehemens: fames* L. 15,14, clamor H. 5,7; Mt. 14,30 v. Ap. 19,6 [l. γέλως ets. Plat. al.]; *validus, efficax: l. παράκλησις H. 6,18; αἱ ἐπιστολαὶ Ισχυραὶ ‘epistulae sunt vehementes’, rationum pondere efficaces* 2 C. 10,10; 1 C. 1,25.*

Ισχύς, ύος, ἡ *vires, facultas, potentia: ἐξ ὅλης τῆς l. (σου) ‘omnibus viribus’, quantum potes* Mr. 12,30,33. L. 10,27; *ἐν Ισχύῃ ‘vehementer’* Ap. 18,2 r.; *δόξα τῆς l. ‘majestas potentiae’* 2 Th. 1,9; l. καὶ δύναμις 2 P. 2,11: Ap. 5,12; 7,12; *κράτος τῆς l. E. 1,19; 6,10; 1 P. 4,11 (ώς III 3).**

Ισχύω, ft. *Ισχύσω, ao. Ισχυσα ↑ 1) bene valeo, sanus sum* Mt. 9,12. Mr. 2,17 [X. hell. 6, 4, 18]. — 2) *viribus polleo, valeo; a) potens, efficax sum: precatio justi πολὺ Ισχύει Ja. 5,16; δ λόγος ηὕξανεν καὶ Ισχυεν (prius verbum numerum fidelium auctum, alterum internam in animis efficaciam evangelii describit) A. 19,20; in contextu i. q. *praevaleo* in certamine: οὐκ Ισχυσαν Ap. 12,8; *Ισχυσεν κατ’ αὐτῶν ‘eis vim intulit’* A. 19,16; — l. εἰς τι ad alqd. *aptus seu utilis sum* Mt. 5,13. — b) *cum infinitivo: *valeo, possum* alqd. facere [pOx. 396; 533, 16]: *οὐδεὶς Ισχυσεν αὐτὸν δαμάσαι* Mr. 5,4; ib. 9,18. L. 6,48; 16,3. J. 21,6. A. 15,10; 27,16; latiore sensu: alqd. *non posse* dicitur is cui deest occasio, scientia, animi fortitudo ets.: *οὐκ Ισχυσαν ἀνταποχριμῆναι* L. 14,6; Mt. 8,28; 26,40. Mr. 14,37. L. 8,43; seq. solus *accus*: *πάντα Ισχύω ‘omnia possum’ sc. perficere* Ph. 4,13. — 3) *valorem habeo iuridicum: gelten: valoir: de testamento* H. 9,17 [νομὴ ἄδικος (οὐ)δὲν εἰσχύει pTebt. 286, 7 ‘irrita est’]; *aliquid momenti habeo: ἐν Χρ. Ιησοῦ οὗτε περιτομή τι Ισχύει οὗτε ἀκροβυστία nihil interest sisne circumcisus necne* G. 5,6, it. 6,15 r.*

Ισως adv. (ισος) 1) *pariter, aequae.* — 2) *aeque ac spero, ut spero, ut opinor: hoffentlich, doch wohl:* ἵ. τοῦτον ἐντραπήσονται ‘hunc, ut spero, reverebuntur’ L. 20,13. [Plat. al.]¹

Ιταλία, ας, ἡ *Italia* A. 18,2; 27,1,6; οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας [ἀπό originem, non absentiam ab Italia innuit; cfr. Ps. Ign. ad Her. ἀπάζονται σε πάντες οἱ ἀπὸ Φιλίππων (Philippenses) ἐν Χρ., οὗτοι καὶ ἐπέστειλά σοι].*

Ιταλιός 3. *Italicus*; **Ιταλική** *Italica*, nomen cohortis cuiusdam, e civibus Romanis in Italia natis maximam partem formata, ut quidam censem: A. 10,1; cfr. Hagen II 844 s.¹

Ιτουραῖος 3. *Ituraeus*, ad Itur (אַתְרָה Jetur Gen. 25,25), filium Ismaëlis, ejusque posteros pertinens; ἡ Ἰ. χώρα *Ituraea regio* L. 3,1, de cuius extensione tempore publici ministerii Christi v. Hagen II 846 ss.¹

ἰχθύδιον, ου, τό ↓ *pisciculus* Mt. 15,34. Mr. 8,7.*

ἰχθύς (Bl. § 4, 2), ὕος, δ — acc. ὕν, plur. nom. acc. ὕες, ὕας (att. ὕς) *piscis* Mt. 7,10; 14,17. Mr. 6,38. L. 5,6. 1 C. 15,39 al.

ἴγρος, ους, τό *pedis vestigium* [Hom. ss.]; metaph.: τοῖς ἵχνεσιν τινος στοιχεῖν R. 4,12, ἐπακολουθεῖν 1 P. 2,21, περιπατεῖν 2 C. 12,18 ‘vestigiis alcs. ingredi s. insistere’ i. e. alcs. exemplum sequi, alqm. imitari [syll. inscr. 325, 6 αὐτὸς στοιχεῖν βουλόμενος καὶ τοῖς ἵ. ἐκείνων (majorum) ἐπιβαίνειν].*

Ιωαθάμ, δ (מִתְאָם) *Joatham*, f. Oziae, rex Juda, Mt. 1,9 bis.*

Ιωανάν (יְהוֹנָן), **Ιωνάν**, **Ιωαννάν**, vel **Ιωαννᾶς**, ἡ, ὁ variae in codicibus formae eiusdem nominis *Johanan*, *Johanna(s)*, L. 3,27.¹

Ιωάννα, ας (Bl. § 7, 2), ἡ *Johanna*, uxor Chuzae, comes Jesu L. 8,3; 24,10.*

Ιωάννης (WH. plerumque **Ιωάνης**), ου, δ — dat. γ et (t. cr. L. 7,18,22; WH. Mt. 11,4. Ap. 1,1) ει — *Johannes* (ita codd. lat. ‘paene omnes’, perpauci *Joannes*; coptice [saepe], arm., goth. itidem: ergo graece pronuntiabatur **Ιωάννης**: νανός) 1) *Johannes Baptista*, precursor Mt. 3,1. Mr. 1,4. L. 1,13. J. 1,6. A. 1,5 al. — 2) *Johannes apostolus*, Zebedaei filius idemque

quarti evangelii, trium epistularum et apocalypseos auctor Mt. 4,21. Mr. 1,19. L. 5,10. A. 1,13. G. 2,9. Ap. 1,1,4,9; 21,2 r., 8 al. — 3) *Johannes seu* (Mt. 16,17) *Jonas*, Petri pater J. 1,42 v.; 21,15 cr. — 4) *Johannes Marcus*, Pauli et Barnabae aliquamdiu comes A. 12,12,25; 13,5,13; 15,37. — 5) *Johannes* quidam ex genere pontificio A. 4,6.

Ιώθ, δ (בָּיוֹת) *Job*, admirabilis patientiae vir, Ja. 5,11.¹

Ιωβήδ, δ (בָּיוֹת, t. r. Ωβήδ) *Obed*, avus David regis Mt. 1,5 cr. L. 3,32 cr. (nWH., qui scribit Ιωβήλ).*

Ιωδά, δ (עַדְיָה) *Joda* L. 3,26 cr. (nBr.), v. l. **Ιούδας**.¹

Ιωήλ, δ (לְאַיִל) *Joël*, propheta A. 2,16.¹

Ιωνάμ Tdf. WH., **Ιωνάν** t. r. He. Br., δ *Jonan*, «*Jona*» L. 3,30.¹

Ιωνᾶς, ἡ, δ 1) *Jonas* propheta, de quo agit liber *Jonae* Mt. 12,39-41; 16,4. L. 11,29-32 (נֹחַ), probabilius forma hypocoristica pro *Jonathan* vel *Jonadab*, quam = columba). — 2) *Jonas vel Johannes*, pater Petri apostoli J. 1,43 r. He. Br.; 21,15-17 r., qui hinc habet nomen Βαριωνᾶς (videtur igitur hic Ιωνᾶς esse forma hypocoristica pro Ιωνάν).*

Ιωράμ, δ (יְהֹרָם) *Joram*, rex Juda Mt 1,8 bis.*

Ιωρείμ, δ (cfr. **Ιωάρείμ** 1 Chr. 9,10) *Jorim*, L. 3,29.¹

Ιωσαφάτ, δ (טְפֵשָׁהִים) *Josaphat*, rex Juda Mt. 1,8 bis.*

Ιωσείας, ου, δ (וְיַחֲשָׁאָה) *Josias*, rex Juda piissimus Mt. 1,10 s. cr.*

Ιωσῆς, δ, genet. vel ἡ vel (more in papyris aeg. passim observato, Mayser 274) ἥτος (יְהֹסֶה), in inscr. הַסֵּה, forma curta pro Ιωσῆς: *Joses, Jose*; 1) *quidam ex progenitoribus Christi* L. 3,29 r. (t. cr. Ιησοῦ). — 2) *unus ex «fratribus» Jesu*, filius Mariae Cleophae Mt. 13,55; 27,56. Mr. 6,3; 15,40; hinc Mr. 15,47 Μαρλα ἡ Ιωσῆτος (sc. μήτηρ: v. Cornely, introd. III² p. 595 ss.; passim v. l. **Ιωσήφ**). — 3) *Joses Barnabas* A. 4,36 r. (t. cr. Ιωσήφ).*

Ιωσήφ, *Joseph* (יְהֹסֶה ‘augeat seu addat [sc. Deus bona]!’ cfr. Gen. 30,24 et nomen plenius הַיְהֹסֶה Esdr. 8,10): 1) *Joseph*, f. *Jacobi patriarchae*, J. 4,5. A. 7,9,13 s., 18. H. 11,21 s.; φυλὴ Ι. i. e. tribus Ephraim, Ap. 7,8 ponitur, omissa tribu Dan, prob.

quod ex hac credebatur Antichristus ori-
turus esse (cfr. Reischl in l. c). — 2) *tres*
diversi ex majoribus Christi: L. 3,24,26 r. He.
Br., 30. — 3) *S. Joseph, conjux B. Mariae Vir-
ginis Deiparae*, f. Jacob Mt. 1,16, filius
legalis (sec. alios gener) Heli L. 3,23;
Mt. 1,18—20,24; 2,13,19. L. 1,27; 2,4,16,33 r.,
43 r.; 4,22. J. 1,46; 6,42. — 4) *Joseph ab
Arimathaea*, synhedrii assessor, Mt. 27,57,
59. Mr. 15,43,45. L. 23,50. J. 19,38. —
5) *Joseph Barsabbas*, A. 1,23. — 6) *Joseph
cognomine Barnabas* A. 4,36 cr.

'Ιωσήχ, δι Ιωσήφ [ΙΩΣΗΦΟΥ] Ιωσῆ, cui formae indeclin. affi-
gitur χ otians, ut in 'Ακελδαμάχ, Σειράχ].¹

'Ιωσίας t. r. pro Ιωσείας, q. v.

ἰῶτα, τὸ 1) *iota*, littera graeca; — in
NT probabilius 2) *jod*, littera hebraica:
Mt 5,18 ἰῶτα ἐν ᾧ μία κεραία οὐ μὴ παρ-
έλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου ‘ne unum quidem
iota aut unus apex a lege transibit’, ne
minimum quidem legis Mosaicae statutum
sua significatione atque impletione care-
bit. — NB. Utraque littera, ι et ψ, fuit
in sua quaeque serie minima in multisque
vocabulis muta; unde fiebat, ut facile
perperam excideret ac plurima scribarum
cura esset in ea recte scribenda (cfr. de
Mayser p. 119—137, de ‘notas maso-
reticas in bibliis hebr.). Quia l. c. de
Thora scribenda agitur, probabilius indi-
catur littera hebraica.¹

K

κάγω, dat. κάμοι, acc. κάμέ per crasin
= καὶ ἔγω, καὶ ἔμοι, καὶ ἔμέ: et ego;
1) *atque ego, egoque*: δι πατέρος σου κάγω
L. 2,48; Mt. 11,28. J. 6,57; 7,28; 8,26;
17,22 al.; saepe in circumscribenda rela-
tione reciproca mutua: ἐν ἔμοι μένει
κάγω ἐν αὐτῷ J. 6,56; μείνατε ἐν ἔμοι
κάγω ἐν ὑμῖν fere = ‘curate ut maneamus
inter nos intime conjuncti’ J. 15,4; ib.
10,15,38; 14,20. 2C. 12,20. G. 6,14; cum
quadam ad alios oppositione vel compara-
tione, fere = ἔγω δέ *ego vero*: σὺ πίστιν ἔχεις
κάγω ἔργα ἔχω = σὺ μὲν . . ., ἔγω δέ . . . Ja.
2,18 a; ὑμεῖς . . . κάμοι = ὑμεῖς μέν, ἔμοι δέ
A. 10,28; Ph. 2,28. — 2) *etiam ego*: a) *ego
quoque* (ut alii): δοκῶ κάγω πνεῦμα Θεοῦ
ἔχειν 1C. 7,40; Mt. 2,8. L. 1,3. A. 8,19.
1C. 3,1 al.; in apodosi: καθώς . . . κάγω =
ut — ita et ego J. 15,9; 17,18; 20,21; post
καθώς, δποῦς (ubi καὶ superfluum) A.
26,29. 1C. 10,33; 11,1; διὰ τοῦτο κάγω
E. 1,15. 1 Th. 3,5. — b) *item ego, vicissim
ego*: δτι ἐτήρησας τὸν λόγον . . ., κάγω σε
τηρήσω Ap. 3,10; Mt. 10,32 s.; 21,24; κάγω
δέ σοι λέγω ‘sed vicissim ego tibi dico’
Mt. 16,18. — 3) *ipse ego*, germ. *gerade ich*:
R. 3,7 (ubi ceteroquin καὶ pro illa parti-
cula haberi potest quae quaestionibus cum
magno affectu pronuntiatis inseri solebat:
Pape, καὶ B. 4 b).

*καθά = κατὰ (ταῦτα) ἢ ‘secundum ea
quaes’ = *quemadmodum, sicut* Mt. 27,10.
[LXX; Pol. 3, 107, 10].¹

καθαιρεσις, εως, δι (καθαιρέω) *destruc-
tio, demolitio aedificii* [Xen. al.]: x. δχυ-
ρωμάτων 2C. 10,4 (cfr. δχύρωμα); *destruc-
tio regni Dei vitaeque christianaee* (opp.
οἰκοδομή) 2C. 13,10; c. gen. obj. pers.
εἰς x. ὑμῶν 10,8 [x. τοῦ λαοῦ 1 Mach.
3,43; cfr. Jer. 51,34 (45,4)].*

καθαιρέω, ft. καθελῶ, ao. καθεῖλον:
1) *desuper demo, a loco superiore demitto,
tollo*: de cruce Mr. 15,36,46. L. 23,53. A.
13,29 [Jos. 8,29]; *descendere cogo, deturbo*:
δυνάστας ἀπὸ θρόνων L. 1,52 [Jer. 29(49),16
= ΔΙΓΩΝ]. — 2) *destruo, demolior aedi-
ficium* L. 12,18 [Xen. al.]; *aliquem devinco,
perdo*: ἔθνη A. 13,19 [Thuc. 1,4; 1, 77,6];
transl. λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν
ὑψωμα κτλ. ‘ut destruamus (refutemus)
ratiocinationes (contra fidem christianam
excogitatas) et omnem superbam elatio-
nem’ 2C. 10,4; μέλλει καθαιρεῖσθαι τῆς
μεγαλειότητος αὐτῆς ‘in eo est ut destru-
atur aliquid majestatis ejus (Dianae)’ A.
19,27 Lachm. Br. [x. τῶν τειχῶν ‘partem
moenium destruere’ X. Hell. 4, 4, 13] —
si legis μέλλει εἰν cum Tdf. WH. He., habes
idem in acc^o c. inf., qui a κινδυνεύει
pendet.*

καθαίρω, pf. P. κεκάθαρμαι: *pурго*; deputanda vite J. 15,2 [Philo, agric. 2]; *a culpa mundo, expio alqm.* H. 10,2 r. [Hdt.al.].*

καθάπερ (cfr. καθά) *sicut, quemadmodum* [Plat. al.] R. 3,4 v.; 4,6. 2 C. 3,13 al.; verbum facile per ellipsis omittitur 2 C. 1,14. 1 Th. 3,6,12 (supple ‘caritate abundamus’); 4,5. H. 4,2; — καθάπερ — οὗτως ‘ut — ita’ R. 12,4. 1 C. 12,12, omissio verbo 2 C. 8,11; — fere i. q. *utpote, ut*: rationem inducit qua ea quae modo dicuntur intelligere ac velut metiri possimus (eine leuchtender Grund; cfr. latine ‘homo acutus, ut Poenus’): μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν κ. ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος ‘utpote a Domini Spiritu’ 2 C. 3,18.

καθάπτω, ao. καθῆψα: 1) transit. *adnecto*. — 2) intransit.: *†me adnecto, adharesco, firmiter prenso ac teneo: τῆς χειρός* A. 28,3 [Epict. 3, 20, 10 τραχήλου: ita med. Theocr. al.].¹

***καθαρίζω**, ft. att. ιῶ H. 9,14; pro αρ in lingua vulgari ερ (Bl. § 6, 1) in ao. P. ἔκαθερίσθη Mt. 8,3 b Tdf. WH. Mr. 1,42 Tdf. WH. He. (ao. act. A. 10,15 Trg.), ptc. pf. P. κεκαθερισμένος H. 10,2 He.: verbum recens pro class. καθαίρω [LXX inscr. (Dittenb. syll. 379. 388; Deibmann nB. p. 43); FlJ. ant. 11, 5, 4; pBrit. III p. 231]: *pурго, emundo*; 1) proprie, physice: a) sordibus remotis *purum reddo*, ut vas Mt. 23,25. L. 11,39. — b) *a morbo, qui levitice immundum reddit, libero alqm.* [Lev. 14,7 al.] Mt. 8,2; 10,8. Mr. 1,40. L. 5,12; pass. Mt. 8,3 a; 11,5. Mr. 1,41 s. L. 4,27 al. — c) *alqd. immundi amoveo* [cfr. καθαίρειν δύπα Od. 6, 93]: ἔκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα Mt. 8,3; quidam huc referunt Mr. 7,19 cr. (nBr.) εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται καθαρίζων (anacoluthon pro καθαρίζοντα) πάντα τὰ βρώματα ‘in latrinam abit, quae sordes amovet’ (cfr. βρῶμα). — 2) translate: a) *a peccato purum reddo: τινὰ (τὶ) ἀπό τινος* 2 C. 7,1. H. 9,14. 1 J. 1,7,9; *τινά (τί) τινι* (dat. instr.) A. 15,9. E. 5,26; pass. H. 10,2; καθαρίσατε χεῖρας ‘curate ut manus habeatis (ab operibus peccaminosis) puras’ Ja. 4,8; καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ‘cura primum, ut mundum (non injuste et cum peccato acquisitum) sit id quod est in poculo’ Mt. 23,26; add. praedictive effectus purgationis (cf. ἀγιάσαι ὑμᾶς

δλοκλήρους 1 Th. 5,23) ἵνα ἡμᾶς .. καθαρίσῃ ἔσυτῷ λαὸν περιούσιον ‘ut nos mundaret (reddereturque) populum sibi dicatum’ T. 2,14. — b) *expio ac consecro* sanctuarium aliasque res peccatis hominum quadamtenus pollutas: H. 9,22 s. — c) *declareo facioque rem legitime mundam*, ut eā uti ac frui liceat: A. 10,15; 11,9; sec. quosdam (Chrys., Viteau) ita Mr. 7,19 λέγει αὐτοῖς «...» καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα ‘dixit Jesus «...» mundos declarans omnes cibos’.*

***καθαρισμός**, οῦ, δ \dagger *purificatio, lustratio*; κατὰ τὸν κ. τῶν Ἰουδαίων (gen. subj.) ‘ad purificationem Judaeis usitatam’ (κατά II 3) J. 2,6; de baptismo J. 3,25; cum gen. obj. pers. Mr. 1,44. L. 5,14; αἱ ἡμέραι τοῦ κ. αὐτῶν L. 2,22 (αὐτῶν non a κ. pendet, sed a dictione composita ἡμ. τ. κ.) = tempus quod ipsis (parentibus) expectandum erat (in loco nativitatis) usque ad (matris) purificationem — sec. Knabenbauer ‘dies præsentationis ac consecrationis eorum (matris et infantis)’; — cum genet. obj. rei purgatione remotae (καθαρίζω 1 c) H. 1,3. 2 P. 1,9.*

καθαρός 3. *purus, mundus*; 1) physice: *sine sordibus aut maculis*; σινδὼν κ. Mt. 27,59; ib. 23,26. J. 13,10 a al.; χρυσίον κ., ςαλος κ. Ap. 21,18. — 2) *levitice purus*, cuius usus non est illicitus: πάντα καθαρά R. 14,20. T. 1,15 a; — 3) *ethice purus, sine peccato aut vitio*: a) de personis: κ. τῆς καρδίᾳ ‘mundi corde’ Mt. 5,8 [Ps. 23,4]; J. 13,10 b,11; 15,3; κ. ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος ὑμῶν ‘ego insonsum vestrae perniciei’, si quis vestrum perit, non meā id culpā fit A. 20,26 [καθαρὸς ἀπό τινος pHib. 84, 6 al.]; itidem A. 18,6; τοῖς κ. T. 1,15 ‘puris’, iis qui rectā, sincerā conscientiā agunt. — b) de rebus: κ. καρδίᾳ 1 T. 1,5. 2 T. 2,22. 1 P. 1,22 r. He., συνείδησις 1 T. 3,9. 2 T. 1,3, θρησκεία Ja. 1,27; metonymice aqua (baptismi) a peccato mundans vocatur ὄδωρ κ. H. 10,22 (Ez. 36,25); — L. 11,41 si cibum potumque (τὰ ἐνόντα) eleemosynam datis, πάντα κ. ὑμῖν ἔστιν ‘omnia vobis munda sunt’ coram Deo nec jam istis lustrationibus opus est.

καθαρότης, ητος, ἡ \dagger *puritas, mundities*; τῆς σαρκός corporis levitica mundities H. 9,13.¹

καθέδρα, ας, ἡ \dagger *sedes, sella*; sella ven-

ditorum Mt. 21,12. Mr. 11,15; de suggestu doctorum legis seu synhedristarum: ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς κτλ. = Mosis in explicanda applicandaque lege successores facti sunt scribae etc. Mt. 23,2 [est locutio rabbinica ΚΑΝΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΟΝ ‘consedit super sedem ejus’ = ei in docendo successit; Vitrina, de synagoga vet. p. 165].*

καθέζομαι, imperf. ἐκαθεζόμην: *sedeo*; πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην ‘apud vos sedebam’ Mt. 26,55. L. 2,46. J. 4,6; 6,3 Tdf.; 11,20; 20,12. A. 6,15; 20,9 cr. [Hom. ss.]*

καθ-εῖς = καθ' εἰς cfr. εἰς 4 b.

+ **καθ-εξῆς** adv. *deinceps per ordinem, unum post aliud, unus post alium* [Ael. Plut.; cl. ἔξης, ἐφεξῆς]; 1) de tempore: *deinceps*: ἐν τῷ καθεξῆς ‘insequenti tempore’ L. 8,1; οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν χ. (inconcinne pro καὶ οἱ χ.) A. 3,24; de tempore et loco simul A. 18,23. — 2) de serie rerum multarum quae singulae *deinceps per ordinem* narrantur [ita occurrit ἐφεξῆς διηγεῖσθαι, διεέναι ets.]: ἔδοξε κάμοι καθεξῆς σοι γράψαι ‘decrevi ego quoque (ea quae exploravi) per ordinem tibi scribere’ L. 1,3; A. 11,4. NB. Cujusmodi ordo in narrando observetur, chronologicus an alias, ex ipso hoc vocabulo concludi non potest.*

καθ-εύδω, imperf. ἐκάθευδον: *dormio*: 1) proprie: Mt. 8,24; 13,25. Mr. 4,27; 14,37. L. 22,46. 1 Th. 5,7 al.; καθεύδετε Mt. 26,45. Mr. 14,41 dicitur permissive (non cum ironia imperative; cfr. Schanz in l. c.). — 2) improprie: a) *mortuus sum*: 1 Th. 5,10 (cfr. γρηγορέω 2 b); de morte non diu duratura, sed ex qua homo sit velut e somno excitandus Mt. 9,24. Mr. 5,39. L. 8,52, cfr. J. 11,11. — b) *segnis sive incuriosus sum* propriae salutis E. 5,14. 1 Th. 5,6 [sim. X. anab. 1,3, 11].

καθηγητής, οῦ, ὁ (καθηγέομαι ‘viam monstro; alqd. monstro s. explico’) 1) *viae dux*. — 2) ~~magister~~, *praceptor* [DHal. Plut.] Mt. 23,8 r. Br., 10.*

καθ-ήνω 1) *devenio* ets. — 2) καθήκει *convenit, consentaneum est*: οὐ καθήκει αὐτὸν ζῆν «non fas est eum vivere» A. 22,22 cr. (de imperf. v. Bl. § 62, 4); οὐ καθήκον sc. ἐστίν ib. t. r.; τὰ μὴ καθήκοντα ‘quae dedecent, turpia’ R. 1,28. [Xen. Pol. al.]*

καθ-ημαι (2. ps. sg. κάθη A. 23,3 [Hyperid.]), conj. κάθωμαι vel καθῶμαι, imper. κάθου [comic., LXX; alias κάθησο], inf. καθήσθαι, imperf. ἐκαθήμην, ft. *καθήσομαι Mt. 19,28 cr. (nTdf.). L. 22,30 Tdf. He. — 1) *sedeo*; cum indicatione loci: καθήσθαι ἐν ἀγοραῖς Mt. 11,16, ἐπὶ τῷ θρόνου ets. Ap. 4,10 al., ἐπὶ τῷ θρόνῳ Ap. 4,9 Tdf. Br.; 21,5 cr., ἐπὶ τοὺς θρόνους Ap. 11,16, ἐπάνω αὐτοῦ (θρόνου) Mt. 23,22, εἰς τὸ ὄρος Mr. 13,3; sedere ad s. *juxta* alqd. χ. ἐπὶ τῷ τελώνιον Mt. 9,9. Mr. 2,14, ἐν τῇ θαλάσσῃ Mr. 4,1, παρὰ τὴν δόδον Mt. 20,30 al., πρὸς τὸ φῶς L. 22,56, ἐπὶ τῇ ώρᾳ πύλῃ A. 3,10; χ. μετά τινων; cum alqbs. Mt. 26,58, ἐκ δεξιῶν τινος Mt. 22,44 etc.; in throno sedere dicitur Deus Ap. 4,2,9 al., XXIV seniores Ap. 11,16, apostoli cum Christo judicaturi Mt. 19,28 v. L. 22,30 v.; a dextris Dei sedere (Ps. 109,1) dicitur Christus Mt. 22,44; 26,64 al.; ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι (t. r. -αι) ‘cilicio induti ac cinere conspersi sedentes’ L. 10,13; ptc. καθήμενος aliis verbis, καθήμενος καὶ aliis ptcⁱⁱs praemittitur: καθήμενοι ἐτήρουν αὐτόν Mt. 27,36, ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν (= δς χ-νος προσήτει) J. 9,8; Mr. 2,6. L. 7,32; add. *praedicatum κάθημαι βασίλισσα* Ap. 18,7.

— 2) *sedens adsum, assideo*: ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι L. 5,17; J. 2,14. 1 C. 14,30 (cfr. Ιστημι II B 2). — 3) *alicubi sedem seu domicilium habeo, habito* L. 21,35. A. 2,2. Ap. 14,6 cr. [ἐν Δελφοῖς Hdt. 5, 63; Jer. 51 (44),26 al.]; de Mt. 4,16. L. 1,79 cfr. σκιά.

καθημερινός 3. (καθ' ἡμέραν ‘cotidie’) *cotidianus* A. 6,1 [Jdth. 12,15. Theophr. FlJ. al.].¹

καθ-ίζω: 1) transitive, ao. ἐκάθισα: *sedere facio seu jubeo* alqm., *sedem assigno* alci.: καθίσας (αὐτὸν) ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ‘ei a dextris suis sedem assignavit’ E. 1,20; Deus Davidi juravit ἐκ καρποῦ τῆς δσφύος αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ‘se alqm. ex ejus posteris collocaturum in throno’ A. 2,30; τούτους καθίζετε ‘hos constituite judices’ 1 C. 6,4 [Pl. leg. 873 ε χ. τινὰ δικαστήν]. — 2) intransitive, ft. καθίσομαι Mt. 19,28 r. Tdf. et +καθίσω Mt. 25,31 [καθιῶ Is. 47,8], ao. ἐκάθισα et (L. 22,30 r.) ἐκαθισάμην, pf. κεκάθικα: a) *sido, consido: sich setzen: s'asseoir; abs.*

έκάθισεν L. 4,20: Mt. 5,1. A. 13,14; indicated loco vel sede: αὐτοῦ 'istic' Mt. 26,36, ἐπὶ τινος Mt. 19,28, ἐπὶ τινι Mr. 11,7 r., ἐπὶ τι ib. t. cr., ἐν τινι Ap. 3,21, εἰς τι 2 Th. 2,4 (εἰς I 5) ets.; κ. ἐπὶ τοῦ βῆματος dicitur judex officio suo functurus J. 19,13. A. 12,21 (rex); 25,6,17; cfr. artt. δεξιός, θρόνος, καθέδρα; seq. inf. fin. φαγεῖν καὶ πιεῖν ad epulandum 1 C. 10,7; de re: έκάθισεν (sc. una ex flammulis igneis) ἐφ' ἓνα ἔκαστον αὐτῶν A. 2,3, Blass έκάθισαν legi jubet. — b) *alicubi sedem figo, commoror* [Thuc. 3, 107, 1; 4, 93, 1]: ἐν τῇ πόλει L. 24,49; c. acc. temp. A. 18,11.

καθ-ίημι, ao. καθῆκα (3. pl. -καν): *deorsum mitto, demitto, delabi sino: τινά* L. 5,19. A. 9,25; pass. A. 10,11; 11,5.*

καθ-ίστημι et (A. 17,15 cr.) **καθιστάνω** et (ib. t. r.) **καθιστάω**, ft. καταστήσω, ao. κατέστησα, ao. P. κατεστάθην, ft. P. κατασταθήσομαι 1) *colloco, constituo; hinc porro* 2) *duco, deduco alqm. aliquo: καθιστάνοντες τὸν Παῦλον* A. 17,15 [Od. 13, 274 τινὰ Πύλονδε, Thuc. 4, 78; 2 Par. 28,15]. — 3) *aliquem in munere constituō: κ. πρεσβυτέρους presbyteros constituere* T. 1,5, pass. H. 5,1; 8,3; τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα; 'quis te principem constituit?' A. 7,35; H. 7,28; *praeficio: τινὰ ἐπὶ τινος* Mt. 24,45; 25,21, ἐπὶ τινι Mt. 24,47. L. 12,44, ἐπὶ τι H. 2,7 (nTdf.; Ps. 8,7); L. 12,14. A. 7,10,27. [κ. ἄρχοντα Pl. rep. p. 606 d] — 4) *efficio, facio, reddo (machen daß einer als etwas dasteht): ταῦτα (ὑμᾶς) οὐκ ἀκάρπους καθίστησιν 'haec vos haud infructuosos reddunt'* 2 P. 1,8 [ἐμὲ ἔρημον κατέστησεν Plat. Phil. 16 b]; pass. *fio: ἀμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, κτλ. 'peccatores facti sunt multi, etc.'* R. 5,19: Ja. 3,6 (subj. κ. γλῶσσα b, praed. δ κόσμος τ. δ.); 4,4.

καθ-ό (= καθ' ὅ) 1) i. q. καθάπερ, καθώς *quemadmodum, ut: τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ 'quid, uti oportet, petamus'* R. 8,26. — 2) *quatenus: in dem Maße als: à mesure que: καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν 'quatenus consortes estis passionum Christi'* 1 P. 4,13; κ. ἐὰν ἔχῃ τις etc. 2 C. 8,12.*

καθόλου (= καθ' ὅλου) *universe, generatim; — cum particulis negationis: omnino non, nequaquam: κ. μή φθέγγεσθαι 'ne ullo pacto loquerentur'* A. 4,18 r. He.

Br. [οὐ κ. Dem. 827, 9, LXX Dan. 3,50, μὴ κ. Ex. 22,11]; item τὸ καθόλου A. 4,18 Tdf. WH. [Thdtn. Dan. 3,50]¹

καθ-οπλίζω, pf. P. καθώπλισμαι: *armo* [Xen. al.]; ptc. pf. P. *armatus* L. 11,21.¹

καθ-οράω 1) *desuper video, aspicio. — 2) acie oculorum assequor* alqd. [τὸ μικρόν, τὰ πόρρω Aristot. part. an. 1, 5; hist. an. 10, 40] — 3) *acie mentis assequor* alqd., *ratiocinando ets. cognosco, perspicio* alqd., *intellego: τὰ ἀόρατα αὐτοῦ νοούμενα καθορᾶται 'invisibilia Ejus attributa intellegendo conspiciuntur'* R. 1,20 [τὸ τέλος πάντες βούλονται καθορᾶν Arist. rhet. 3, 9; ὡν μᾶλλον κατίδωμεν ὅτι 'quo magis intellegamus etc.' id. Eth. Nic. 2, 7].¹

καθότι *conjunction;* 1) i. q. καθ' ὅτι a) *qua ratione, quomodo*. [Thuc.] — b) *prout: κ. ἂν τις χρείαν εἶχεν 'prout quis indigebat'* A. 2,45; 4,35 (cfr. ἂν I 2 a) [Lev. 25,16] — 2) i. q. κατὰ τοῦτο ὅτι (*in Anbetacht der Tatsache, daß*) *propterea quod, quia: οὐκ ἦν αὐτοῖς τέχνον, κ. ἦν ἡ Ἐλισάβετ στεῖρα* L. 1,7; L. 19,9. A. 2,24; 17, 31 cr. [cfr. Pol. 18, 21, 6]*

καθ-ώς *conjunction* inde ab Aristotele pro καθότι, καθάπερ usurpata: 1) *sicut, quomodo: ὡν πάντες τιμῶσι τὸν Υἱόν, κ. τιμῶσι τὸν Πατέρα 'ut omnes honorant Filium, sicut honorant Patrem'* J. 5,23; L. 1,2; 24,39. A. 10,47; 15,8; 22,3. J. 15, 10; 19,40. 1 C. 8,2. 2 C. 8,5. G. 3,6 al.; per facilem ellipsim omittitur verbum J. 17, 21s. A. 15,8. 1 C. 11,1 al.; ex constructione semitica fit ut sententia a καθώς incipiens ponatur pro alcs. verbi objecto Mt. 21,6. Mr. 11,6; 14,16; 15,8. L. 5,14; 22,13 al.; cum vocabulis correlativis: καθώς — οὕτως 'ut — ita' L. 11,30. J. 3,14. 2 C. 1,5, δμοίως L. 6,31, minus concinne κ. — ταῦτα J. 8,28, τὰ αὐτά — καθώς (= ἂ) 1 Th. 2,14; elliptice: οὐ, καθώς ... ἀπέθανον, supple 'morietur qui hoc pane vescetur' J. 6,58, sim. 1 J. 3,12; — καθώς saepe normam vel exemplum indicat: καθώς ἀκούω, κρίνω 'ut audio, ita judico' J. 5,30: 12,50. 1 C. 10,6. 1 J. 3,3; ubi ad imitandum exemplum exhortatio fit, sensim subintrat significatio nam: περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, κ. καὶ δ Χρ. ἡγάπησεν ὑμᾶς E. 5,2: L. 6,36; 11,1. J. 15,12. R. 15,7; — saepe indicatur conformitas rei gestae cum vaticinio, mandato etc.: ἡγέρθη καθώς

εἶπεν Mt. 28,6; καθὼς γέγραπται R. 1,17; 2,24: Mt. 21,6. Mr. 9,13; 16,7. J. 1,23; 12,14 al., ubi καθὼς interdum argumentative = ‘etenim’; — pro adj^o δποῖος ponitur: καθὼς ἔχεινός ἐστιν, καὶ ἡμεῖς ἔσμεν ‘qualis ille est, tales nos sumus’ 1 J. 4,17; τὸ μυστήριον, κ. προέγραφα ‘mysterium, quale modo descripsi’ E. 3,3. — 2) *pro varia ratione seu mensura qua, prout: διαιροῦν ιδίᾳ ἔκάστῳ καθὼς βούλεται ‘distribuens singulis prout vult’* 1 C. 12,11: Mr. 4,33. A. 2,4; 11,29. 1 C. 12,18; 15,38. 1 P. 4,10 [Num. 26,54]; fort. A. 7,17 καθὼς ἥγγιζεν δ χρόνος ‘quo magis tempus approximabat, eo magis etc.’ — 3) in argumentando et explicando = *quippe quum, siquidem, quandoquidem, etenim: δ εὐλογήσας ἡμᾶς κτλ., καθὼς ἔξελέξατο ἡμᾶς ‘qui nobis benedixit, quandoquidem elegit nos’* E. 1,4; καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν κτλ., παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς ἀδόκιμον νοῦν ‘quia Deum cognoscere detrectaverunt, tradidit eos in reprobum sensum’ R. 1,28; J. 17,2. A. 7,48; 15,15. 1 C. 1,6; 5,7. 2 C. 4,1 (‘etenim misericordiam consecuti sumus’). Ph. 1,7. 1 Th. 1,5. — 4) *ut ὡς de tempore = quando, quum* [2 Mach. 1,31] A. 7,17. — 5) ponitur initio orationis indirectae (= ὡς, πῶς) *ut* A. 15,14; in epexegesi 3 J. 3.

† **καθώσ-περ** plane ut H. 5,4 cr.; *utpote* 2 C. 3,18 cB.*

καὶ particula copulativa et additiva, in NT frequentissima; I. *et, atque: und: et;* ita copulantur et singula vocabula sententiaeve partes et integrae sententiae: τὸν Φάρες καὶ τὸν Ζάρα Mt. 1,3; ή παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν κτλ. Mt. 1,23 et passim; haec conexio specialem emphasin habet, si tria aut plura vocabula ita junguntur: ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον Mt. 23,23; L. 14,21. J. 16,8. R. 9,4 al.; — in explicandis dictionibus particulâ καὶ copulatis saepe attendendum est ad figuram ἐν διὰ δυοῖν, ut: ἔξισταντο ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεις αὐτοῦ = mirabantur de prudenter ab eo responsis L. 2,47, δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν sapientiam in loquendo 21,15 ets.; — in specie haec particula introducit parentheses et epexeses: (καὶ ἔκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο) R. 1,13; καὶ τοῦτο ‘idque, et quidem: und zwar’ R. 13,11. 1 C. 6,6,8 cr.,

it. καὶ ταῦτα H. 11,12 (sensu concessivo, v. infra II 2 b). — *Praeterea animadvertendum est: a) membra quae per καὶ copulantur, nonnunquam inter se non excludunt, sed rei aut collectioni toti subjungitur ejusdem pars aut individuum: τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ‘discipulis ejus ac nominatim Petro’ Mr. 16,7; Mt. 8,33. A. 1,14; itidem parti totum, minori numero major adjungitur: δ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι ‘Petrus et (reliqui) apostoli’ A. 5,29; Mt. 26,59; δύο μαρτύρων καὶ τριῶν ‘duorum triumve testium’ 2 C. 13,1; — itidem eadem persona vel res alio nomine indicata: τὸ τῆς δόξης καὶ δυνάμεως (sc. Πνεῦμα) καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ‘Spiritus gloriae et virtutis, i. e. Spiritus Dei’ 1 P. 4,14; — b) more Hebraeorum καὶ nonnunquam apodosin introducit: δτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι δκτώ . . . , καὶ ἐκλήθη . . . ‘cum impleti essent dies 8, nomen ei inditum est’ L. 2,21; A. 1,10; 10,17r. Ph. 1,22; — c) ut dictio politior oratorum et scriptorum amat periodos, sententias artificiose inter se conexas et subordinatas, ita dictio simplicior vulgi et maxime linguae semiticae haec fere spernunt, et ideam ideae atque enuntiato enuntiatum adjungunt, nec ullo modo nexus logicum sententiarum clarius indicant: etiam loco particularum adversativarum, concessivarum, causalium etc. καὶ usurpatur; quae per singula persequi quoniam ad lexicon non spectat, aliquot exempla posuisse satis erit: ἡθελήσαμεν ἐλθεῖν . . . καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς δ σατανᾶς ‘. . . sed impedivit nos s.’ 1 Th. 2,18, it. Mt. 26,60. J. 1,10; 6,70 al.; ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες ‘et tamen, ac nihilominus’ 2 C. 6,10, ib. 9. Mt. 3,14; 6,26; 10,29. J. 3,11; J. 9,30 ‘mirum est vos nescire unde sit, καὶ ἤνοιξέν μου τοὺς δφθαλμούς cum mihi oculos aperuerit’, it. H. 3,9 (καὶ εἶδον ‘quamquam viderant . . . ’). Ap. 3,1; lucernam ponunt super candelabrum, καὶ λάμπει πᾶσιν ‘ita. ut luceat omnibus’ Mt. 5,15; — huc refer illud καὶ, quod enuntiato imperativo novam sententiam adjungit, qua, quid ex impleto mandato (ex audita prece) speretur et sequatur, dicitur: ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ’ ύμῶν. ἔγγισατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ύμῖν ‘obsistite diabolo, quod si feceritis, fugiet a vobis etc.’ Ja. 4,8; ib. 10. Mt. 8,8 al. —*

d) *interrogationibus cum emphasi prolatis praeponi potest καὶ*, potissimum si interrogative verbis alterius respondetur (Kühner³ IV 247; ex. gr. Xen. conv. 4, 62): καὶ τίς δύναται σωθῆναι ‘(si hoc verum est,) quis tandem potest salvari?’ Mr. 10,26; Mr. 4,13. L. 10,29. J. 14,22 Tdf. (καὶ τί). 2 C. 2,2. — e) *si verbo negato subditur καὶ et aliud verbum, plerumque negatio ad posterius quoque verbum pertinet*: δεὶς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀχολουθεῖ δπίσω μου ‘qui non accipit crucem meque sequitur’ Mt. 10,38 (= qui crucem accipere meque sequi non vult); Mt. 5,25; 27,64. J. 6,53; 12,40 al.; οὖτε ., καὶ = ‘neque . . . , et’ J. 4,11. 3 J. 10. — f) *particulari quodam sensu nonnusquam duo vocabula copulantur*: ‘(timemus) ne oleum non sufficiat ἡμῖν καὶ ὑμῖν nobis ét vos’ i. e. utrisque simul, sed nobis solis satis est Mt. 25,9 [οὐχ ἡμῖν καὶ ὑμῖν τοῦ οἰκοδομῆσαι, δτι ἡμεῖς αὐτοὶ οἰκοδομήσομεν ‘non ad nos ét vos (= ad utrosque nostrum) pertinet aedificandi negotium, nam nos ipsi (soli) aedificabimus’ 2 Esdr. 4,3]; Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνῷ Mt. 6,24. L. 16,13; item, opinor, J. 2,4 τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, γύναι; ‘quid (hoc negotium) ad me ét te, mulier?’ i. e. non ad utrumque nostrum, sed ad me solum pertinet cura negotii. — g) καὶ — καὶ et — et: *sowohl, als auch*: Mt. 10,28. L. 5,36. J. 4,36 v.; 7,28. 1 C. 1,22 al.; ubi membra contraria sunt, καὶ — καὶ fere = *quamquam* — *tamen*: Mr. 9,13. J. 15,24 (nonnusquam primum καὶ significat ‘etiam, vel: sogar’ Mt. 8,27 v. Mr. 4,40. J. 9,37); — τὲ — καὶ cfr. τὲ 3.

II. i. q. *etiam, quoque: auch: aussi*; 1) simpl.: ἔφες αὐτῷ καὶ τῷ ἴματιον ‘relinque ei etiam pallium’ Mt. 5,40; ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰ. ‘invitatus erat etiam Jesus’ J. 2,2; Mt. 5,39,46 s.; 6,14,21; 12,45. Mr. 1,38; 2,26 et saepe per NT (1 P. 1,21 ‘ita ut fides vestra sit etiam spes in Deum’); cum pronominibus: καὶ γάρ ἐγώ ‘nam ego quoque’ Mt. 8,9; καὶ σύ Mt. 26,73, et alia ejusmodi (cfr. κἀγώ 2); καὶ αὐτός ‘ipse quoque: (er) ebenfalls’ Mt. 25,44; 27,57. L. 1,36. J. 7,10 al.; viri binominis alterum nomen inducitur per formulam: Σαῦλος ὁ καὶ Παῦλος sc. καλούμενος ‘S. qui etiam Paulus vocabatur’ A. 13,9 [ita saepe in papyris, ut ‘Ἡρακλεῖος ὁ καὶ Ἀρτεμίδωρος

pRain. 3, 5; Σύρας τῆς καὶ Ἰσαρίου 5,5]. — Porro adhibetur sic: a) *pleonastice adjectum adverbii et particulis comparationem indicantibus*, sive utrumque membrum comparationis exprimitur sive unum: καθάπερ (ets.), — οὗτως καὶ ‘ut — ita’ 2 C. 8,11; ὥσπερ —, οὗτως καὶ R. 11,30 s. 1 C. 11,12; ως —, οὗτως καὶ R. 5,15; δν τρόπον —, οὗτως καὶ 2 T. 3,8; οὗτως καὶ R. 6,11; ώσαύτως καὶ 1 C. 11,25; δμοίως καὶ Ju. 8; ως καὶ ‘ut’ 1 C. 7,7; 9,5; καθώς καὶ R. 15,7. E. 4,17; solum καὶ = *ita etiam: ως — καὶ ‘ut — ita’ A. 7,51. G. 1,9. Ph. 1,20, καθώς — καὶ J. 6,57; 13,15. 1 C. 15,49; καὶ —, καθώς καὶ ‘etiam —, ut’ R. 1,13; cum comparativis: —, δσφ καὶ ‘tanto, quanto’ H. 8,6; —, δσος καὶ ‘tantus, quantus’ Ap. 21,16 v.; οῖος —, τοιοῦτος καὶ ‘qualis, talis’ 1 C. 15,48; — b) *pleonastice ponitur in sententiis causam seu rationem indicantibus*: διὰ τοῦτο καὶ ‘ideo’ L. 11,49. J. 12,18; διὸ καὶ ‘quapropter’ L. 1,35. R. 4,22. H. 13,12 al.; εἰς τοῦτο καὶ 2 C. 2,9; ὥστε καὶ 1 P. 4,19; δθεν καὶ H. 7,25; 11,19; — *facile adjungitur pronomini relativi*, tum potissimum cum sententia relativa non est sententia subordinata (v. δς nr. 13): A. 1,3,11; 7,45; 10,39; 11,30; 12,4 al. R. 9,24. 1 C. 11,23. G. 2,10. C. 1,29 al. — 2) *e contextu καὶ accipit significationem peculiarem*: a) *vel, ipse: sogar, selbst: même: καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ‘vel ipsi daemones nobis oboediunt’* L. 10,17; αἰσχρόν ἔστιν καὶ λέγειν ‘vel proloqui pudet (auch nur zu nennen)’ E. 5,12; Mt. 5,46; 10,30. Mr. 1,27. A. 5,39; 22,28. 1 C. 2,10. 2 C. 1,8; 10,13 s. G. 3,4; 5,12. Phm. 21. Ju. 23 al. — b) *huc fere refertur usus particulae in sententiis et dictiōnibus concessivis: εἰ καὶ* (v. εἰ III 4), ἐάν καὶ (v. ἐάν 3 c) ‘si vel, etiamsi’; καὶ εἰ 1 C. 8,5 et καὶ ἐάν G. 1,8 (plerumque = ‘et si: und wenn’); καίπερ, καίτοι(γε) ‘quamquam’, quae v. suis locis; — item καὶ solum (pro καίπερ): καὶ μαροθυμῶν L. 18,7 r. [καὶ πολὺ διεστῶτε Xen. mem. 2, 3, 19]; item καὶ ταῦτα = καίπερ quamquam, c. ptcº H. 11,12 [X. an. 6, 2, 10]. — c) *si in interrogatione rhetorica καὶ subjungitur pronomini interrogativo, correspondet fere adverbii ‘tandem: überhaupt, noch: encore’ ets., praesertim in exprimendo affectu de re plane inutili: ἵνα τί**

καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; L. 13,7; R. 8,24 v. 1 C. 15,29 s. [Xen. conv. 1, 15 τίνος ἔνεκα καὶ καλεῖ μέ τις;] — 3) *cum aliis particulis copulatur*: a) ἀλλὰ καὶ ‘sed etiam’ L. 24,22. 2 C. 11,1; οὐ μόνον —, ἀλλὰ καὶ Mt. 21,21. J. 5,18 al. — b) καὶ . . δέ ‘verum etiam’; δὲ καὶ ‘... vero etiam’ (v. δέ 5 a, b). — c) καὶ εἰ, εἰ καὶ, καὶ ἐάν, ἐὰν καὶ: v. supra II 2 b. — d) ἢ καὶ ‘aut etiam, vel etiam’ Mt. 7,10 cr. L. 18,11. R. 2,15 al. — e) καίγε: ‘et quidem’ L. 19,42 v., ‘atque etiam’ A. 2,18; cum ptc^o quippe qui revera A. 17,27 cr. (‘er ist ja auch wirklich nicht fern von jedem’, recte ita syr. arm.; minus bene vulg. ‘quamvis’). — f) καίπερ, καίτοι(γε): v. supra, II 2 b. — g) καὶ γάρ ‘nam etiam .’ Mr. 10,45; 14,70 (nam etiam Galilaica tua loquendi ratio indicat te esse discipulum). L. 6,32 ss.; 7,8; 11,4 al. (καὶ γάρ in NT^o, obliteratā vi particulae καὶ, significare ‘enim, etenim’ Blass § 78, 6 negat; sunt qui huc revo- cent 1 C. 5,7; 11,9; 12,13). — NB. Per crasin καὶ ἐ... contrahebatur in κἀ...; in NT^o haę formae reperiuntur: κἀγώ (κἀμοί, κἀμέ), κἀκεῖ, κἀκεῦθεν, κἀκεῖνος, porro κἀν = καὶ ἐάν vel καὶ ἐν; quae vocabula v. suis locis.

Καϊάφας (cD Καϊφᾶς) α, δ *Caiphas*, rarius in codd. *Cajaphas*; cognomen vel agnomen aramaicum ejus Josephi (FlJ. ant. 18, 2, 2; 4, 3), qui tempore mortis Christi pontificatum gerebat (18.—36. p. Chr.): Mt. 26,3,57. L. 3,2. J. 11,49; 18,13 s., 24,28. A. 4,6 [**אַפִּיָּה** et **אַפִּיָּה** aram. = **הַיִּקְרָבָה** hebr. ‘inquisitor’].*

καίγε v. καὶ II 3 e.

Κάϊν, δ (hebr. **קַנְאֵן**) *Cain*, germanus et fratricida Abelis: H. 11,4. 1 J. 3,12. Ju. 11.*

Καϊράμ Tdf. WH., **Καϊράν** t. r. He. Br. δ *Cainan*; 1) f. Enos L. 3,27 (hebr. **קַנְעָן** Gen. 5,9). — 2) f. Arphaxad L. 3,36 ex LXX (Gen. 10,24; 11,12. 1 Chr. 1,18); cfr. Hagen I 712.*

καιρός 3. compar. καινότερος: *novus, recens*; 1) i. q. *recens factus necdum usu detritus*: κ. ἀσκοί Mt. 9,17 al., ἴματιον L. 5,36: Mt. 27,60. Mr. 2,21. J. 19,41; καινὰ καὶ παλαιά Mt. 13,52. — 2) i. q. *rei veteri (abrogandae) substitutus s. substituendus*: κ. διαθήη Mt. 26,28 r. He. Br. Mr. 14,24 r. Br. L. 22,20. 1 C. 11,25. 2 C. 3,6. H. 8,8, 13; 9,15 (Jer. 38 [31],31). — 3) i. q. *eous-*

que nondum cognitus aut auditus, interdum = inauditus, mirus: hinc illud Atheniensium λέγειν ἢ ἀκούειν τι καινότερον A. 17,21 [ut nos: ‘das Allerneueste’; compar. = superl., Bl. § 44, 3]; κ. διδαχή Mr. 1,27. A. 17,19, ἐντολή 1 J. 2,7. 2 J. 5, ὠδή Ap. 5,9, ὅνομα 2,17, γλῶσσαι linguae loquentibus eosque incognitae Mr. 16,17. — 4) i. q. *novi, sublimioris perfectioris ordinis seu naturae*, dic. etiam de re ad perfectiore statum evecta: κ. οὐρανός, γῆ 2 P. 3,13. Ap. 21,1, ἐντολή J. 13,34. 1 J. 2,8: Mt. 26,29. Mr. 14,25. 2 C. 5,17. G. 6,15. E. 2,15; 4,24. Ap. 3,12 a; 21,2,5. — Cfr. νέος.

καινότης, ητος, ἢ ↑ *novitas, status rei quae est nova* (καινός 4): ἐν κ. ζωῆς περιπατεῖν i. q. novam agere vitam, nempe gratiae ac justitiae R. 6,4; ἐν κ. Πνευματος in novo statu (sc. Novi Foederis) cuius principium est Spiritus S., opp. παλαιότης γράμματος R. 7,6. [Thuc. al.]*

καινοφωνία, ας, ἢ (καινοφωνέω novis vocabulis utor, Eustath.) «*vocum novitas*» (vulg. 1 T. 6,20), *usus novorum vocabulorum*; 1 T. 6,20 Br. (vulg. arm.; cFG). 2 T. 2,16 cFG plur. = *insoliti ideoque erroris aut suspecti aut feraces loquendi modi* in docendo.*

καί-περ particula concessiva cum ptc^o conjungenda: *etiam, vel, plerumque veritus quamquam: καίπερ ὥν Υἱός, ἔμαθεν quamquam erat Filius, didicit etc.* H. 5,8; Ph. 3,4. H. 7,5; 12,17. 2 P. 1,12; Ap. 17,8 r. per soloecismum καίπερ ἔστιν.*

καιρός, οῦ, δ *tempus* (καιρός a χρόνος fere ita differt ut ‘locus [determinatus]’ a ‘spatio [indeterminato aut immenso]’), *temporis aliqua pars* sive magna sive parva *vel momentum*, potissimum vero *tempus alicui rei aut personae justum aut opportunum*; — itaque 1) generatim *tempus aliquod determinatum* (*Zeitabschnitt, Zeitpunkt*): 2 C. 6,2. 2 T. 4,3. 1 P. 1,5,11; cum genet. rei: δ κ. τῶν καιρῶν Mt. 21,34: L. 8,13 b al.; ἐν φ καιρῷ ‘eo tempore’ A. 7,20: Mt. 11,25. L. 13,1 al.; κατ’ ἐκεῖνον τὸν κ. A. 12,1; 19,23; ἐν παντὶ κ. ‘omni tempore’ L. 21,36. E. 6,18; κατὰ καιρόν ‘statis temporibus’ J. 5,4 (κατά II 2 b); δ νῦν κ. R. 3,26. 2 C. 8,13, δ ἐνεστηκὼς κ. H. 9,9, δ κ. οὗτος L. 18,30 ‘praesens tempus’; πρὸς καιρόν ‘ad tempus, aliquam-

diu' L. 8,13. 1 C. 7,5, item πρὸς κ. ὥρας | ad breve unius horae tempus 1 Th. 2,17; de tempore certae, sed nobis nondum cognitae durationis: καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ (= 1 + 2 + $\frac{1}{2}$ anni?); — plur. καιροί *tempora, temporum momenta* Mt. 16,8. 1 T. 2,6 al.; ἐν ὑστέροις κ. 1 T. 4,1; de certis anni partibus (Jahreszeiten: saisons): κ. καρποφόροι A. 14,17; R. 9,9; de festis annuis G. 4,10; τὸ πλήρωμα τῶν κ. vocatur tempus Messianum E. 1,10. — 2) in specie a) *tempus personae aut rei opportunum, justum, debitum* (*die rechte, geeignete Zeit*): πρὸ καιροῦ ante debitum tempus, praemature Mt. 8,29. 1 C. 4,5, ἐν καιρῷ suo, recto tempore Mt. 24,45. L. 12,42; 20,10, it. τῷ καιρῷ Mr. 12,2; παρὰ καιρὸν ἡλικίας cum aetatis tempus [ad pariendam prolem] aptum jam praeterlapsum esset H. 11,11; κατὰ καιρόν fort. 'opportuno tempore' R. 5,6; δ κ. δ ἐμός tempus mihi ad iter opportunum J. 7,6; καιρὸν μεταλαβών 'tempus opportunum nactus' A. 24,25; ἔξαγοράζεσθαι τὸν κ. tempus opportunum bono usu velut emendo suum facere C. 4,5. E. 5,16; καιρὸν ἔχειν G. 6,10. Ap. 12,12, add. inf. H. 11,15. — b) *tempus personae aut rei determinatum ac praescriptum*: δ κ. μου de morte instantē Mt. 26,18; ἐν τῷ ἑαυτοῦ κ. tempore sibi [decretis Dei permissivis] statuto 2 Th. 2,6; καιροί ἔθνῶν tempus a Deo gentibus concessum L. 21,24; cum genet. rei eo tempore gerendae L. 1,20. 2 T. 4,6. H. 9,10. 1 P. 5,6 He. Br., c. gen. infⁱ 1 P. 4,17 (supple: adest, imminet); seq. genet. pers. et inf^{us} rei gerendae Ap. 11,18; καιρῷ ἰδίῳ G. 6,9 tempore ad metendum statuto; ὅχρι καιροῦ usque ad certum tempus (a Deo statutum): bis auf weiteres L. 4,13. A. 13,11. — c) *tempus certis quibusdam notis distinctum, temporis ratio*: δοκιμάζειν τὸν κ. L. 12,56, εἰδέναι τ. κ. R. 13,11 'temporis rationem (quale sit tempus quidque exigat) explorare, nosse'; R. 12,11 r. (cfr. δούλεύω 2).

Καῖσαρ, αρος, δ *Caesar*; primitus nomen proprium gentis Romanae, ex qua erat Caius Julius Caesar; inde ab Octavianō ejusque successoribus factum est cognomen seu titulus imperatoris Romani, et apud Graecos fere nomen appellativum evasit = *imperator Romanus* Mt. 22,17.

Mr. 12,14. J. 19,12. A. 17,7 al.; τὰ Καῖσαρος 'ea quae imperatori debentur' ab eoque jure suo exiguntur Mt. 22,21. Mr. 12,17. L. 20,25.

Καισάρεια (minus bene WH. semper et Tdf. He. Br. saepe -pia; cfr. Bl. § 3, 2), ας, ἡ *Caesarea urbs; in NT 1) Caesarea Philippi*, K. ἡ Φιλίππου Mt. 16,13. Mr. 8,27; nempe urbs vetus Paneas, ad radices Hermonis montis prope fontes Jordanis sita, a Philippo tetrarcha cum restauraretur, in honorem Tiberii Caesaris hoc nomen nacta est (FlJ. ant. 18, 2, 1). — 2) *Caesarea Palaestinae*, olim Στράτωνος πύργος dicta, ab Herode M. restauratore in honorem Caesaris Augusti hoc nomen accepit; in ea urbe, quae Mari mediterraneo adjacebat, procuratores Romani erant: A. 8,40; 9,30; 10,1 al.

καί-τοι conjunctio adversativa, quam ap. class. verbum finitum sequitur, ap. scriptores recentiores participium: *quamquam*; cum verbo finito A. 14,17 cr. (nBr.); cum ptc^o H. 4,3; cf. Krüger § 56, 13, 2; Herwerden, appendix p. 249.*

καίτοι-γε *quamquam revera*; c. verbo finito J. 4,2. A. 14,17 r. Br.; cum ptc^o A. 17,27 r. eo sensu quo in t. cr. καίγε (v. καὶ II 3 e).*

καίω, pf. P. κέκαυμαι, ft. P. καυθήσομαι (1 C. 13,3 r. He. conj. καυθήσωμαι, Schmiedel § 13, 7): 1) *accendo*: λύχνον Mt. 5,15; pass. *ardeo* L. 12,35. J. 5,35. Ap. 4,5 al., add. πυρί H. 12,18 (Dt. 4,11). Ap. 8,8; metaphorice de vehementi gaudii atque amoris affectu: ἡ καρδία ἡμῶν καὶ μένη ἦν L. 24,32. — 2) *igne consumo, comburo*; pass. J. 15,6. 1 C. 13,3, add. πυρί Mt. 13,40 Br.

κάπει = καὶ ἔκει: 1) *et ibi* Mt. 5,23. A. 14,7; 22,10 al. — 2) *etiam ibi* Mr. 1,38 r. Tdf.; *etiam illuc* A. 17,13.

κάπειθεν = καὶ ἔκειθεν: 1) *et inde* Mr. 10,1 r. A. 7,4; 14,26; 20,15 al.; de tempore: *et deinde* A. 13,21 [ἔκειθεν ita DSic. DCass.]. — 2) *etiam inde* A. 27,12 r.

κάπεινος = καὶ ἔκεινος q. v.: 1) *et ille* Mt. 23,23. L. 11,42 (opp. ταῦτα); L. 11,7; *et is, et hic* Mt. 15,18. J. 7,29 al. — 2) *etiam ille* A. 15,11. 1 C. 10,6; κάκεῖνος δέ 'verum illi quoque' R. 11,23 cr.; *is quoque, hic quoque* L. 20,11. J. 10,16. A. 5,37; ubi refertur ad ejusdem sent^{se} sub-

jectum, valet *ipse quoque: ebenfalls* J. 6,57; 14,12; 17,24.

κακία, ας, ἡ (χακός) *malitia, vitiositas physica vel moralis*; 1) in ordine morum: a) *pravitas, improbitas animi* A. 8,22. 1 C. 14,20. Ja. 1,21. 1 P. 2,16 [X. mem. 1, 2, 28; Aristot. rhet. 2, 6]. — b) *malignitas, animus alii infensus ac malitiosus*: ita, ut videtur, E. 4,31. C. 3,8. T. 3,3. 1 P. 2,1 [Suidas: ἡ τοῦ χακῶσαι τὸν πέλας σπουδή] cum synon. πονηρία occurrit R. 1,29. 1 C. 5,8. — 2) in ordine physico: *vitiositas* [Aristot.]; ‘diei malitia’ Mt. 6,34 sunt aerumnae, calamitates eo die occurrentes [**calamitas* 1 Reg. 6,9].*

κακοήθεια, ας, ἡ (χακοήθης) 1) *mens ad pravos mores prona, malitiositas* [Xen. Pl. al.]. — 2) *vitium quo quis omnia aliorum dicta factaque in deteriorem partem accipit* [τὸ ἐπὶ τὸ χεῖρον ὑπολαμβάνειν ἅπαντα Aristot. rhet. 2, 13]; ita fort. melius accipitur R. 1,29, vg. ‘malignitas’.¹

κακολογέω, ao. ἔκακολόγησα: i. q. χακῶς λέγω τινά *maledico alci*; 1) *convicior, detrecto, calumnior* etc.; sq. acc. Mr. 9,39. A. 19,9 [Lys. Plut. al.]. — 2) **mala imprecor* alci. Mt. 15,4. Mr. 7,10 [Ex. 21,16 al. = נִלְקָה].*

κακοπάθεια, melius (WH., Bl. § 3, 5) -θία, ας, ἡ ↓ 1) objective: *mala tolerata, calamitas* [Isocr. Thuc. al.]: ita sec. plerosque etiam Ja. 5,10. — 2) subjective: *toleratio malorum*: a) in malam partem: in eo, qui invitus patitur, *hebes quaedam ac socors calamitatum perpessio, quae vitium est* [Aristot. eth. Eud. 2, 3]; — b) in bonam partem: *constans ac patiens malorum tolerantia*: Ja. 5,10, ubi cum μακροθυμίᾳ copulatur [2 Mach. 2,26 de patientia scriptoris; x. καὶ ὑπομονὴ 4 Mach. 9,8; πᾶσαν ἀναδεχόμενοι x. inscr. Magn. 105, 3, 138^a; cfr. Deißmann nB. p. 91].¹

κακοπαθέω (χακὸν παθεῖν) 1) objective: *mala perpetior, calamitatibus affligor* [Xen. Isocr. Aristot. al.]; 2 T. 2,9. Ja. 5,13 (vulg. ‘tristatur’). — 2) subjective: *labores ac molestias cum dolore sentio aut constanter perfero* [Aristot. eth. Nic. 10, 6 al.; Jon. 4,10]; de vitae militaris laboribus [Pol. FlJ.]: imp. ao. χακοπάθησον ‘labores strenue subi!’ 2 T. 2,3 r.; 4,5.*

κακοποιέω, ao. ἔκακοποιησα ↓ 1) intrans.: *maleficus sum, mala seu sclera perpetro:*

1 P. 3,17. 3 J. 11 [X. oec. 3, 11; Prov. 4,16 al.]. — 2) trans.: *malis afficio alqm., noxam infero alci., τινά* [Xen. Pol. Gen. 31,7; 43,6 al.]. — Utro Mr. 3,4. L. 6,9 trahas, nil interest. Ubique opp. ἀγαθοποιέω.*

κακοποιός 2. (χακὸν ποιέω) *maleficus, noxius* [Pind. Aristot. Pol.]; in specie: *facinorosus, sceleratus* [Aristot. eth. Nic. 4, 9; Prov. 12,4]; substantive J. 18,30 r. He. Br. 1 P. 2,12,14; 3,16 r. He.; 4,15 (vg. ‘maledicus’).*

κακός 3. *malus, vitiosus*; in specie: 1) sensu mor.: *malus, pravus, scelestus, nefarius* etc.; de homine: Mt. 21,41; 24,48. Ph. 3,2. Ap. 2,2; de actionibus, animi sensis ac consiliis etc.: Mr. 7,21. R. 13,3. 1 C. 15,33. C. 3,5; substantive τὸ χακόν *id quod est malum, legi contrarium, crimen, peccatum*, etc.; χακὸν ποιεῖν Mt. 27,23. 2 C. 13,7. 1 P. 3,12 al., πράσσειν R. 7,19; 9,11 r. 2 C. 5,10 v., χατεργάζεσθαι R. 2,9; porro J. 18,23. A. 23,9. R. 7,21; 14,20; 16,19. 1 C. 13,5. H. 5,14. 1 P. 3,10 s. 3 J. 11, plur. R. 1,30. 1 C. 10,6. 1 T. 6,10. Ja. 1,13. — 2) sensu phys.: *alicui malus, noxius, perniciosus*: x. θηρία T. 1,12; ἔλκος x. καὶ πονηρὸν Ap. 16,2; substantive: χακόν *rēs noxia* Ja. 3,8; χακά L. 16,25 *aerumnae, calamitates*; πράσσειν ἔαυτῷ χακόν ‘sibi vim inferre’ A. 16,28, πάσχειν χακόν ‘damnum pati’ A. 28,5. — 3) *malum alci. per injuriam inflictum, injuria quam alter facit, alter patitur* R. 12,21; χακόν τινι ποιεῖν A. 9,13 [cl. τινά], ἐργάζεσθαι R. 13,10, ἐνδείχνυσθαι 2 T. 4,14; χακὸν ἀντὶ χακοῦ ἀποδιδόναι R. 12,17. 1 Th. 5,15. 1 P. 3,9.

κακοῦργος 2. (χακός, ΕΡΓΩ) *maleficus, nefarius; universim* 2 T. 2,9; *latro, homicida* etc. [Thuc. Hdn.] L. 23,32 s.39.*

***κακούγέω** (χακῶς ἔχω) *male habeo* alqm., *malis affligo, vexo*; pass. H. 11,37; 13,3 [3 Reg. 2,26; 11,39 cA; DSic. DCass. Plut.].*

κακόω, ft. χακώσω, ao. ἔκακωσα. (χακός) 1) *malis afficio alqm., vexo, affligo; τινά*: A. 7,6,19; 12,1; 18,10. 1 P. 3,13 [Hom. ss.]. — 2) *+exacerbo* alqm., *ad iracundiam concito*, cf. germ. *einen böse machen*: ἔκακωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν χατὰ κτλ. A. 14,2 [pass. FlJ. 16, 7, 3; 8, 6].*

κακῶς (χακός) *male*; 1) sensu mor.:

male, perverse: κ. λαλεῖν J. 18,23; κ. λέγω τινά ‘maledico alci., conviciis peto alqm.’ A. 23,5; κ. αἰτεῖσθαι ‘non recto consilio petere’ Ja. 4,3. — 2) sensu phys.: *male, misere:* κ. ἔχειν ‘male habere, aegrotum esse’ Mt. 4,24; 8,16. Mr. 1,32. L. 5,31; 7,2 al.; κ. δαιμονίζεται ‘miserum in modum a daemone vexatur’ Mt. 15,22; Mt. 17,15; 21,41 (haec adjectivi cum adverbio conjunctio etiam profanis familiaris erat: v. Passow, Bailly s. v.).

πάνωσις, εως, ἡ ↑ vexatio, afflictio A. 7,34 [Thuc. Xen. LXXX].¹

παλάμη, ης, ἡ frumenti culmus, stipula: Strohhalm: *chaume* 1 C. 3,12 [Hom. ss.].¹

πάλαμος, ου, δ calamus, arundo, max. cannae, fruticis aquatichi: Mt. 11,7; 12,20. L. 7,24; in specie: a) *baculus quidam arundineus* Mt. 27,29 s.,48. Mr. 15,19,36. — b) **calamus scriptoris* 3 J. 13 [pap.]. — c) **calamus mensorius, decempeda* Ap. 11,1; 21,15 s. [Ez. 40,3-6 = 6 πήχεις, ap. Heronem = 6 2/3 πήχεις].*

παλέω, ft. *χαλέσω, αο. ἐκάλεσα, pf. χέκληκα, pf. P. χέκλημαι, αο. P. ἐκλήθην, ft. P. κληθήσομαι: voco;* 1) *advoco; a) venire jubeo, accerso ets.: χαλέσας τοὺς μάγους* Mt. 2,7; alqm. alicunde Mt. 2,15; Mt. 20,8; 25,14. Mr. 3,31. L. 19,13. J. 10,3. A. 4,18; 24,2. H. 11,8; item Mt. 22,3 a,9, ubi immediata advocatio a praevia invitatione distinguitur. — b) *invito*, ut ad epulum, nuptias: δ Φαρισαῖος δ χαλέσας αὐτὸν L. 7,39; L. 14,9,12 s. al.; εἰς τι L. 14,8 a. J. 2,2. 1 C. 10,27 v. Ap. 19,9; οἱ χεκλημένοι ‘invitati’ Mt. 22,3 χάλει τοὺς χεκλημένους ‘accerse invitatos’; ib. 4,8. L. 14,17,24, ‘convivae qui invitati venerunt’ L. 14,7,8 b. — c) in NT in voce saepi inest sensus uberior et plenior; a) Christus vocare dicitur: eos quos invitat ut se discipuli sequantur: Mt. 4,21. Mr. 1,20, peccatores, quos invitat ad agendum paenitentiam salutemque Messianicam acquirendam: Mt. 9,13. Mr. 2,17, εἰς τι L. 5,32. — β) Deus vocare dicitur tum eum quem ad munus destinat H. 5,4. G. 1,15 (Paulum vocavit ad fidem et apostolatum), tum ea quae creat seu esse jubet R. 4,17 (JChrysost.); 9,7. H. 11,18 (cfr. ’Ισαάκ); generatim vero usurpatur de vocatione hominum ad salutem messianam, de eorum ad fidem amplectendam invitatione

sive externa per evangelium praedicatum, sive interna per gratiam, brevi de efficaci vocatione hominum ad fidei justitiam ac per hanc ad caelestem gloriam: Deus est δ χαλέσας τινά G. 1,6,15. C. 1,12 v. 1 P. 1,15. 2 P. 1,3 vel δ χαλῶν τινα (part. praes. pro substantivo ‘vocator’) R. 9,11. G. 5,8. 1 Th. 5,24; homines sunt οἱ χεκλημένοι H. 9,15; seq. εἰς τι ad alqd. scil. accipiendo aut agendum 1 C. 1,9. C. 3,15. 1 Th. 2,12. 2 Th. 2,14. 1 T. 6,12. 1 P. 2,9, 21; 3,9 (εἰς τοῦτο ἵνα ad eum finem ut); 5,10; ἐν εἰρήνῃ ad hoc ut in pace simus 1 C. 7,15 (cfr. Cornely), it. ἐν μιᾷ ἐλπίδι E. 4,4, ἐν ἀγιασμῷ 1 Th. 4,7; ἐν χάριτι Χριστοῦ per gratiam Christi G. 1,6; ἐπὶ τινι ad alqd. (ἐπὶ II 2 h) G. 5,13. 1 Th. 4,7; ea quae 1 C. 7,18 ss. verbo adduntur, sive nominativus (7,18 a,21 s.), sive ἐν (7,18 b) condicionem vitae indicant in qua existens alqs. vocatur; χαλεῖν τινα χλήσει ἄγια 2 T. 1,9; dictionibus τῇ χλήσει ἥ ἐκλήθη 1 C. 7,20 et τῇ χλήσεως ἥς ἐκλήθητε E. 4,1 subest constructio aut ἦ (dat. instr.) aut ἦν (acc. obj. int.) ἐκλήθη(τε), cfr. δς II 5 a, b; — R. 8,30; 9,24. E. 1,11 v. 2 P. 1,3 (cfr. ἀρετή). — 2) *appello, nomino, nomen indo* [Hom. ss.]; seq. acc. obji et praedi: ἐκάλουν (imperf. conatūs) αὐτὸ Ζαχαρίαν L. 1,59, pro altero accō ponitur nominativus τί με χαλεῖτε χύριε χύριε; L. 6,46; passive: ἐκλήθη δ ἀγρὸς Ἀγρὸς αἴματος Mt. 27,8: L. 1,60 al.; periphrases: χαλέσεις τὸ δνομα αὐτοῦ (= κ. αὐτὸν) ’Ιησοῦν Mt. 1,21: ib. 23,25. L. 1,13, pass. ἐκλήθη τὸ δνομα αὐτοῦ ’Ιησοῦς L. 2,21: Ap. 19,13; pleonasmus δνόματι χαλούμενος Ζαχαρίας L. 19,2; — praesens χαλοῦμαι *habeo nomen, nomen mihi est:* ἦτις χαλεῖται Βηθλέεμ L. 2,4; ib. 6,15. A. 1,12 al.; nominativus praedicti assimilatur casui ptcι χαλούμενος, ut: ἐν τῇ νήσῳ τῇ χαλούμενη Πάτμῳ Ap. 1,9: L. 1,36; 6,15. A. 1,23 al.; lingua vulgaris interdum nominativum retinebat [Deismann, nB. 38], ita L. 19,29; 21,37, si ’Ελαιών scribitur (et fort. A. 27,16 cr.); cum ellipsi: στοᾶς τῇ χαλούμενῃ (sc. Στοᾶς) Σολομῶνος A. 3,11; δρός τὸ χαλούμενον (sc. ”Ορος) ἐλαιῶν L. 19,29; 21,37 r. WH. He. (cfr. Mt. 21,1. Mr. 13,3 al.); — *usurpatur verbum* a) *in indicando nomine proprio hominis, urbis, loci etc.* (cfr. ll. cc.); de nomine quod

contumeliae causa etc. alci. imponitur: Mt. 10,25 r. A. 14,12. Ap. 11,8. — b) *de cognomine, agnomine, titulo honorifico*: Μαρπλα ἡ χαλουμένη Μαγδαληνή L. 8,2; μὴ κληθῆτε ὥρβει Mt. 23,8: ib. 2,23; 22,43; 23,7-10. L. 1,36 al. — c) in s. Ser^a saepe *nomine aliquo appellari* dicitur pro *merito ita appellari*, i. e. esse *illud seu cognosci agnoscique tanquam illud, quod nomine indicatur* [Is. 1,26 κληθήσῃ πόλις δικαιοσύνης i. e. eris civitas justitiae; ib. 9,6; 56,7 al.]: χαλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου i. e. efficiam ut qui non sunt populus meus fiant populus meus R. 9,25; υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται filii Dei erunt s. agnoscentur Mt. 5,9; προφήτης 'Υψίστου κληθήσῃ habebis nomen munusque prophetae Altissimi L. 1,76; δοῦλος μου δοῦλος προσευχῆς κληθήσεται domus mea esto et agnoscitor domus precationis! Mt. 21,13. Mr. 11,17; ita Mt. 1,23; 5,19. L. 1,32,35; 2,23; 15,19, 21. R. 9,26. 1 C. 15,9. Ja. 2,23. 1 J. 3,1. Ap. 19,11,13 [sim. Od. 7, 313 καὶ ἐμὸς γαμβρὸς χαλέεσθαι 'et meus gener (vocari =) esse'; II. 3, 138; Soph. El. 230. al.]

χαλλιέλαιος, οὐ, ἡ «*bona oliva*», *olea generosa* R. 11,24, opp. ἀγριέλαιος [ut jam Aristot. plant. 1, 6].¹

χαλλιον: v. χαλῶς 3.

†χαλο-διδάσκαλος 2. *qui bona, honesta alios docet* (vulg. 'bene docens') T. 2,3.¹

Καλοὶ λιμένες, Καλῶν λιμένων, οἱ *Boni Portus*, locus Cretae insulae, appellendis navibus aptus, hodie dictum τοὺς χαλοὺς λιμνιῶν vel Λιμένες χαλοί dictus A. 27,8; v. Hagen I 676.¹

***χαλοποιέω** (χαλοποιός) *recte ago, honeste ago* 2 Th. 3,13; vg. (vulg. 'benefacio'). [Lev. 5,4 v. l.]¹

χαλός 3. 1) *pulcher*; λίθοι L. 21,5 (cfr. FlJ. 15, 11, 5). — 2) *bonus, praestans, idoneus* ets. [LXX = בָּן; σῶμα x. πρὸς πάλην Pl. Hipp. m. 295 c; x. τρέχειν 'ad currendum aptus' X. an. 4, 8, 26; χαλὸς κἀγαθός 'honestus' Xen. Plat. al.]; a) *physice bonus, integer sine vitio*: x. χαρπός Mt. 3,10. L. 3,9 al., ἄλα Mr. 9,50, γῆ 'b. humus' Mr. 4,8 al.; τὰ χαλά boni pisces, ad esum apti Mt. 13,48; opp. πονηρός Mt. 7,18 s., σαπρός 12,33; 13,48; porro Mt. 13,24,45. L. 6,43. J. 2,10. — b) *ethice bonus, honestus, laude dignus, Deo gratus*,

ad salutem utilis ets. pro vario contextu: x. ἔργον Mt. 5,16; 26,10. Mr. 14,6. 1 P. 2,12 al.; τὸ χαλόν 'quod est honestum' (opp. χακόν): τὸ x. ποιεῖ R. 7,21. G. 6,9. Ja. 4,17; χατεργάζεσθαι R. 7,18; χαλὰ προνοεῖσθαι R. 12,17. 2 C. 8,21; inde denominantur x. ἀναστροφή Ja. 3,13. 1 P. 2,12, συνείδησις H. 13,18, μαρτυρία (testimonium vitae bonaे) 1 T. 3,7; ἐν χαρδίᾳ x. καὶ ἀγαθῆ 'in corde bono ac probo' L. 8,15; bona dicitur lex Dei R. 7,16. 1 T. 1,8, omnis res a Deo creata, quippe cuius rectus usus prorsus honestus sit 1 T. 4,4. — c) *utcunque bonus, praestans, excellens*: δ. x. ποιμήν J. 10,11,14; x. στρατιώτης 2 T. 2,3, ἄγων 1 T. 6,12. 2 T. 4,7, ἔργον officium eximum 1 T. 3,1, μέτρον mensura haud parca L. 6,38: 1 Th. 5,21. 1 T. 1,18; 3,13; 4,6; 6,12,19; τὸ x. ὄνομα nomen Jesu Christi Ja. 2,7. — 3) **χαλόν** (*ἔστιν*) *bonum est*, varie: jucundum est Mt. 17,4. Mr. 9,5. L. 9,33, optabile est Mt. 18,8 al., ethice bonum, Deo gratum, in vita spir. utile est 1 C. 7,1,8,26, convenient, decet H. 13,9; οὐ χαλόν non decet Mt. 15,26. Mr. 7,27; — χαλόν ἔστιν αὐτῷ μᾶλλον 'melius ei est' Mr. 9,42; χαλόν (σοὶ) ἔστιν . . . ἡ 'melius tibi est . . . quam' Mt. 18,8 s. Mr. 9,43 (Bl. § 44, 4); χαλὸν ἦν αὐτῷ 'melius ei fuisset' Mt. 26,24. Mr. 14,21 (Bl. § 63, 4); — id quod bonum aut melius esse dicitur (subjectum verbi χαλόν ἔστιν) indicat solus inf. (λαβεῖν) Mt. 15,26; 18,8 al., praemisso artº (τὸ μὴ φαγεῖν χρέα) R. 14,21. 1 C. 7,26 b. G. 4,18, accus. c. inf. (ἡμᾶς ὅδε εἰναι) Mt. 17,4, εἰ (εἰ οὐκ ἐγεννήθη) Mt. 26,24. Mr. 9,42; 14,21, ἐάν (ἐὰν μείνωσιν ὡς κάγω) 1 C. 7,8, ἵνα 1 C. 9,15 (si ἡ ἵνα scribitur; cfr. ἡ).

χάλυμμα, ματος, τό ↓ *velamen, velum* 2 C. 3,13; ib. 14ss. tropice: *impedimentum rei cognoscendae, occaecatio mentis*.*

χαλύπτω, ft. χαλύψω, αο. ἐχάλυψα, pf. P. *χεκάλυμμαι*: *velo, obtego*; 1) *propriæ*: χαλύψατε ἡμᾶς L. 23,30; Mt. 8,24. L. 8,16. — 2) *impropriæ*: a) ptc. pf. P. = *ignotus, latens* Mt. 10,26, de re quam homines ignorant, non intellegunt, non credunt 2 C. 4,3 (cfr. 3,14 s.); — b) χαλύπτειν πλῆθος ἀμαρτιῶν 1 P. 4,8 = *peccata aliorum multa obtegere* i. e. *ignoscere, condonare* [Prov. 10,12 hebr.], Ja. 5,20 = *alci. (quem ad rectum tramitem reduxi) veniam*

peccatorum apud Deum impetrare [cfr. Ps. 31,1; 84,3].*

καλῶς (καλός) adv. 1) *bene, praclare, ut oportet*: κ. οἰκοδομῆσθαι ‘bene aedificatum esse’ L. 6,48 Tdf. WH.; οὐ κ. ‘haud bene’ G. 4,17; κ. ἔξουσιν ‘bene habebunt’ Mr. 16,18. — 2) pro vario contextu: a) de actionibus: *praclare, laudabiliter*: κ. πάντα πεποίηκεν Mr. 7,37; κ. ἀναστρέφεσθαι H. 13,18; 1 C. 7,37 s.; 14,17. G. 5,7. Ph. 4,14. 1 T. 3,4,12 s., al.; κ. ἐποίησας παραγενόμενος ‘eo bene egisti quod venisti’ A. 10,33, sim. 2 P. 1,19. 3 J. 6; cum ironia ita ut actio vituperetur: κ. ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τ. Θ. Mr. 7,9: 2 C. 11,4. — b) *in alcs. commodum*: κ. λέγειν τινά ‘bene de alqo. loqui, eum laudare’ L. 6,26; κ. ποιεῖν ‘benefacere, beneficia conferre’ Mt. 12,12, τινά [cl.] Mt. 5,44 r., τινί ib. Br.; L. 6,27. — c) de verbis: *recte, vere, accommodate*: κ. ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Mt. 15,7; Mr. 7,6; 12,28,32. L. 20,39. J. 8,48; 13,13; 18,23. A. 28,25; cum quadam ironia J. 4,17. R. 11,20. — d) *belle, commode*: κάθου ὥδε κ. ‘hīc commode sede!’ Ja. 2,3. — 3) compar. **καλλιον**: pro superlativo (Bl. § 44, 3) *optime, perbene*, κ. ἐπιγινώσκεις A. 25,10.

κάμηλος, ου, δ et ἡ *camelus* Mt. 3,4. Mr. 1,6; locutio proverbialis ‘facilius est camelum per foramen acūs permeare’ Mt. 19,24. Mr. 10,25. L. 18,25, qua hyperbole magna alcs. rei difficultas enuntiatur, non magis reprobanda aut (ex. gr. in κάμιλος ‘funis’) mutanda est quam alterum proverbium τὴν κ. καταπίνειν gravissima peccata sine scrupulo committere Mt. 23,24.*

κάμινος, ου, ἡ *caminus, fornax* Ap. 1,15; 9,2; κ. τοῦ πυρός vocatur locus damnatorum Mt. 13,42,50.*

καμμίνω, ao. ἐκάμμυσα [LXX, Philo, Alexis; pro κατα-μύω]: *clando oculos, coniveo*: τοὺς δοφθαλμοὺς ἐκάμμυσαν Mt. 13,15. A. 28,27 ex Is. 6,10 ubi hebr. יְנַעַן ‘oculos ejus occaecā’ metaph. de fide evangelio detrectata.*

κάμνω, ao. ἐκάμψον, pf. κέκμηκα: 1) *defetiscor, lassor* [Hom. ss.]; de animo H. 12,3. Ap. 2,3 r. [κάμνων τῇ ψυχῇ μου Job 10,1]. — 2) *aegroto*: σώσει τὸν κάμνοντα Ja. 5,15 [Hdt. 2, 111; X. Cyr. 1, 6, 16 al.]*

κάμπτω, ft. κάμψω, ao. ἐκάμψα: 1) tran-

sitive: *flecto, curvo*: κ. γόνυ τινί in alcs. honorem genu curvo, eum adoro R. 11,4 [3 Reg. 19,18 v.]; κάμπτω τὰ γόνατα πρὸς τὸν Πατέρα ἵνα κτλ. *flecto genua conversus ad Patrem, eum rogans ut etc.* E. 3,14. — 2) intransitive: a) *circumago equum meum, navem, currum* etc., i. e. *cursum reflecto, revertor*. [Hdt. al.] — b) **incurvo me* [κ. ἐπὶ τὰ γόνατα 4 Reg. 1,13 al.] R. 14,11 ex Is. 45,23; ἵνα ἐν τῷ δνόματι ‘Ιησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ‘ut in nomine Jesu (in recordatione et agnitione nominis quod Jesus a Patre accepit, i. e. nominis Κύριος) omne genu (ad adorandum) flectatur’ Ph. 2,10, v. Müller in h. l.*

κἄν 1) i. q. καὶ ἐάν, seq. conjunct.; a) *et si* Mr. 16,18. L. 13,9 (ubi supple apodosin καλῶς ἔχει: cf. A. 23,9). J. 8,55 v. Ja. 5,15; κἄν... κἄν *et si... et si, sive...* sive L. 12,38 v. 1 C. 13,2 v. — b) *etiam si, vel si*: οὐ μόνον..., ἀλλὰ κἄν εἴπητε ‘non modo ..., sed vel si dixeritis’ Mt. 21,21; *si vel*, germ. *wenn auch nur* Mr. 5,28 r. H. 12,20; *etiamsi, quamquam*: δι πιστεύων εἰς ἐμέ, κἄν ἀποθάνῃ, ζήσεται ‘is qui in me credit, etiamsi mortuus fuerit, vivet’ J. 11,25; Mt. 26,35. J. 8,14; 10,38. — 2) i. q. καὶ ἄν proprie ‘etiam forte’; verbo per ellipsis omitted valet a) *aeque, non minus*. — b) *vel: sogar: même*. — c) *saltem, certe: wenigstens: au moins*: ἐὰν ἀφωμαὶ κἄν τῶν ἴματῶν αὐτοῦ ‘si mihi contigerit ut saltem vestimenta ejus tangam’ Mr. 5,28 cr.; ἵνα κἄν ‘ut saltem’ Mr. 6,56. A. 5,15; κἄν ὡς ἀφρονα δέξασθέ με ‘saltem ut insipientem me suscipite’ 2 C. 11,16. [Soph. El. 1483; κἄν νῦν ‘saltem nunc’ pReinach 52, 4; Lcn.; cfr. Kühner³ III p. 244 s.; Passow I 1576]*

Κανᾶ, Κανά, ἡ Cana; K. τῆς Γαλιλαίας J. 2,1,11; 4,46; 21,2, vicus quem hodie esse censem alii Kefr Kenna (ab oriente Sepphoris) alii Κāna al-Djelīl (a Sepphori aquilonem versus); v. Hagen I 730.*

+ **Καναράτος**, t. r. **Καναρίτης**, ου, δ «*Cananaeus*», cognomen Simonis apostoli Mt. 10,4. Mr. 3,18, in L. 6,15 explicatum δι ζηλωτής [aram. נָגָן, cfr. targ. Jon. Ex. 20,5 נָגָן נָלָא = hebr. נָגָן לָא]; terminatio נָ— evasit αῖος ut in Φαρισαῖος, ‘Ασιδαῖος].*

Κανδάκη, ης, ἡ *Candace* A. 8,27; fuit nomen reginis Aethiopum consuetum [ut

'Ptolemaeus' regibus Aegypti; cfr. Strab. 17 p. 820; DCass. 54, 5; Plin. h. n. 6, 35, 7].¹

κανών, ὄνος, δ 1) *baculus ligneus rectus, columna lignea* etc. [Hom. ss.], *regula seu amussis artificum* [Plat. Soph. al.]. — 2) metaph. *norma, regula, mensura, exemplar* [Eur. Lyc. Dem. al.]; in NT *norma agendi* quae aliqua fidei veritate vel lege Dei continetur: ὅσοι τῷ κ. τούτῳ στοιχήσουσιν 'quicunque hanc regulam agendi (v. 15 enuntiatam) sequentur' G. 6,16: Ph. 3,16 r. He. Br.; κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κ. οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν δ Θεὸς μέτρου (per attract. = ὃν.... μέτρον) 'secundum mensuram ejus normae quam nobis Deus ut mensuram dedit', quae norma Paulo fuit ipsa sua apostolica missio, ut intra certos limites evangelium annuntiaret, 2 C. 10,13; κατὰ τὸν κ. ἡμῶν ib. 15 i. q. οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κ. ib. 16 intra limites normae in evangelio praedicando mihi praestitutae (sunt quibus ipsum territorium apostolo assignatum κανών appellari videatur).*

Καπερναόνυ t. r. = Καφαρναούμ, q. v.

καπηλεύω (κάπηλος 'propola; caupo'; adjective 'fraudulentus, subdolus', ut κ. τέχνημα Aesch. ap. Suid.) 1) *caupo sum* [Hdt. 1, 155], *vendo* [Hipponax]. — 2) *cauponor, vendito* alqd., *ex re indigne ac forte fraudulenter lucrum quaerens* [κ. τὰ μαθήματα Pl. Prot. 313 d; φιλόσοφοι ἀποδίδονται τὰ μαθήματα ὥσπερ οἱ κάπηλοι, κερασάμενοί γε οἱ πολλοὶ καὶ δολώσαντες καὶ κακομετροῦντες Lcn. Hermot. 59; cfr. Is. 1,22]: καπηλεύοντες τὸν λόγον τ. Θ. 'adulterantes verbum Dei' (vulg. syr. goth., sim. aeth.) aut 'mercatu vendentes verbum Dei' (copt. arm.) 2 C. 2,17.¹

καπνός, οῦ, δ *fumus* Ap. 8,4; 9,2 al.; ἀτμὶς καπνοῦ 'vapor fumi' A. 2,19 ex Joël 2,30 [3,3].

Καππαδοκία, ας, ἡ *Cappadocia*, Asiae minoris regio inter Pontum, Armeniam, Commagenen, Ciliciam, Lycaoniam et Galatiam sita, A. 2,9. 1 P. 1,1.*

καρδία, ας, ἡ *cor*; — metaphorice 1) *cor consideratum ut sedes vitae, animus*, idque varie: a) *centrum vitae corporeae, praesertim vegetativae*: ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς κ. ὑμῶν 'abunde reficiens cibo ac laetifico potu corda vestra (= vos)' A. 14,17; Ja. 5,5. [Ps. 101,5; 103,15. Sir.

31,36] — b) *sedes vitae spiritualis*, tam in cognoscendo quam in volendo ac sentiendo, tam in naturali ordine quam in supernaturali [class. *sedes affectionum, et commotionum*, ut irae, gaudii, amoris; per raro (Il. 21, 441; Pind. Ol. 13, 16 al.) *sedes intellegentiae*]: a) *sedes vitae internae universim* (opp. *vita externa, species ac simulatio*): Deus dicitur τὰς κ. γνώσκειν L. 16,15, δοκιμάζειν 1 Th. 2,4, ἔραυνᾶν R. 8,27. Ap. 2,23 (νεφροὺς καὶ κ.); τὰ κρυπτὰ τῆς κ. 'secreta animi' 1 C. 14,25; δ κρυπτὸς τῆς κ. (gen. expl.) ἄνθρωπος 'occultus homo, i. e. cor' 1 P. 3,4; ἐκ καρδίας 'ex animo, sincere' R. 6,17, item ἀπὸ τῶν κ. Mt. 18,35 (de compluribus), ἐκ καθαρᾶς κ. 1 T. 1,5. 2 T. 2,22. 1 P. 1,22 r. He.; opponuntur inter se καρδία et πρόσωπον ut genuina virtus et virtutis specie 2 C. 5,12 ut animi praesentia et corporis 1 Th. 2,17; porro Mt. 15,8. Mr. 7,6. E. 5,19 al. — β) *sedes affectuum, cupiditatum, desideriorum*: cordi attribuuntur λύπη J. 16,6, δδύνη R. 9,2, εὐδοκία 10,1, ἐπιθυμίαι 1,24, συνοχή 2 C. 2,4 etc.; cor dicitur εὐφραίνεσθαι A. 2,26, ταράσσεσθαι J. 14,1, χαίρειν 16,22; τὴν (τὰς) κ. συνθρύπτειν A. 21,13, παρακαλεῖν E. 6,22, etc.; τῇ (ταῖς) κ. κατανύσσεσθαι A. 2,37, διαπρίεσθαι 7,54, etc.; Mt. 5,28; 6,21; 12,34. L. 4,18; 24,32. A. 7,39; 13,22 (virum qualem desidero). Ja. 3,14; 5,8 al. — γ) *sedes cognitionis ac cogitationis* in ordine naturali et supernaturali: βραδεῖς τῇ κ. 'mende tardi' L. 24,25; κ. πεπωρωμένη 'mens occaecata' Mr. 6,52; 8,17 (cfr. 3,5. J. 12,40); καρδίαν (-ας) ἀπατᾶν Ja. 1,26. R. 16,18; ἐν τῇ κ. λέγειν (בְּלֹא רַמָּא Ps. 14,1 al.) Mt. 24,48. R. 10,6 al., διαλογίζεσθαι Mr. 2,6,8. L. 3,15 (cfr. 2,35; 9,47), διατηρεῖν 2,51, συμβάλλειν 2,19, ἐνθυμεῖσθαι Mt. 9,4; cordibus Deus suam legem inscribit R. 2,15. 2 C. 3,2. H. 8,10; corde creditur aut dubitatur Mr. 11,23. A. 8,37 r. Br. R. 10,8 ss. H. 3,12; porro Mt. 13,15. L. 24,38. A. 16,14; 28,27. R. 1,21. 1 C. 2,9. 2 C. 3,15; 4,6. E. 1,18 cr. Ph. 4,7. — δ) *sedes voluntatis, consiliorum, decretorum*: ἔκαστος καθὼς προήρηται τῇ κ. 'prout quisque animo constituit' 2 C. 9,7; θέσθε εἰς τὰς κ. 'animum inducite' L. 21,14 (cfr. A. 5,4); πρόθεσις τῆς κ. A. 11,23; J. 13,2. A. 5,3; 7,23. 1 C. 4,5; 7,37. H. 3,8. Ap. 17,17 al. — ε) *sedes vitae mo-*

τηρδιο-γνώστης, ου, δ *qui corda*, nempe animos hominum, *novit* A. 1,24; 15,8.
[scr. eccl., apocr.]
καρπός, οῦ, δ *fructus*; 1) proprietate
a) *fructus plantarum*, arborum, segetum etc. Mt. 21,19. Mr. 4,29; 11,14. 1 C. 9,7 al., plur. Mt. 21,34. L. 12,17 al.; καρπὸν διδόναι Mt. 13,8. Mr. 4,7, ποιεῖν Mt. 13,26. L. 8,8 ‘fructum ferre’; in parabolis Mt. 3,10; 7,17 ss.; 12,33. L. 3,9; 6,43 s. J. 15,2 jam sensus metaphoricus innuitur. —
b) hebraismus: κ. τῆς δσφύος *fructus lumbi* i. e. *posteritas, suboles* A. 2,30 (cfr. Gen. 35,11); δ κ. τῆς κοιλίας σου filius quem utero gestae L. 1,42 [פָּרְטָה collective *posteri* Ps. h. 127,3; 132,11]. — 2) improprietate: a) *effectus, opera, actiones* quatenus ab aliqua virtute, mentis dispositione ets. oriuntur: ἀπὸ τῶν κ. αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς ‘a fructibus eorum eos cognoscetis’ Mt. 7,16,20: ib. 21,43 (αὐτῆς sc. regni Dei proprios). J. 15,5,8,16. R. 6,21 s. (si post τότε scribitur signum interrogationis). H. 12,11; ad Mt. 3,8. L. 3,8 cfr. ἄξιος 4; cum genet. subj. κ. τοῦ φωτός ‘fructus quem fert lux’ fidei E. 5,9, item κ. τοῦ πνεύματος G. 5,22 (πνεῦμα 2 b), κ. δικαιοσύνης Ph. 1,11 (Ja. 3,18, ut vid., gen. expl.: ‘fructus, id est justitia’); κ. ἀγαθοί Ja.

3,17. — b) *emolumentum, utilitas, illud bonum quod ex actione sequitur*: R. 1,13; 6,21 s. (σις; » post ἐπαισχύνεσθε scribitur); εἰ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ τοῦτό μοι κ. ἔργου 'si vita (prorogata) mihi sit fructus (= mihi det fructum) operum apostolicorum' Ph. 1,22; *eleemosyna collecta* R. 15,28 dicitur καρπός, nempe fructus unionis ecclesiarum; ἐπιζητῶ τὸν κ. τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον δυῶν 'specto eum fructum qui in rationes vestras redundat', i. e. emolumentum vestrum spirituale Ph. 4,17; κ. χειλέων δμολογούντων τῷ δνόματι τ. Θ. laus Dei ac precatio H. 13,15 [γλώσσης ματαίας κ. inania verba, Aesch. Eum. 830]; *operarius apostolicus συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον* J. 4,36.

— 2) metaphorice: *fructum fero bonorum operum* Mt. 13,23. L. 8,15. C. 1,10 (ἐν quasi instrum. ‘per omnis generis bona opera’); cum dat. comm.: κ. τῷ Θεῷ aut τῷ θανάτῳ opera facere Deo accepta aut quae ad mortem spiritualem ducunt R. 7,4s.; — † medium dynamicum (Krüger § 52, 8): *ex me fructum produco* C. 1,6.*

καρποφόρος 2. (*χαρπὸν φέρω*) *frugifer*, *fertilis* [Xen. al.]; *χαιροὶ* x. *tempora fru-*
gibus ferendis apta A. 14,17.¹

παρτερέω, ao. ἐκαρτέρησα (*χαρτερός* = *χρατερός*) *sum fortis seu constans in rebus adversis, constanter tolero* alqd. [intrans. et transitive Soph. Xen. al.]: τὸν ἀόρατον ὡς δρῶν ἐκαρτέρησεν ‘velut si videret invisibilem, constanter perduravit’ H. 11.27.¹

náppos, οὐς, τό universim quaevis particula minima sicca lignea vel palearis, assula, schidia, «festuca»: *Holzs splitter* [Aesch. Hdt.]; in parabola = defectus quidam minimus Mt. 7,3—5. L. 6,41 s.*

natá, sat raro ante vocales *xat'*, *xad'*: praepositio, quam aut genetivus aut accusativus sequitur.

I. Cum genetivo: 1) de loco: a) *de*, *deorsum per* (indicatur motus a parte rei superiore ad inferiorem): *κατὰ τοῦ χρημάτου* 'deorsum per declive' Mt. 8,32. Mr.

5,13; dictio abbreviata χατά κεφαλῆς ἔχειν ‘habere alqd. de capite pendens, habere caput velatum’ 1 C. 11,4 [plene: χατά κεφαλῆς ἔχειν τὸ ἱμάτιον Plut. mor. 200 f]. — b) *deorsum in, super* alqd. (indicatur motus ad rem infra sitam: χατά χθονός ‘in terram’ defigere oculos Il. 3, 217): χατέχεεν αὐτοῦ χατά τῆς κεφαλῆς ‘defudit in caput ejus’ Mr. 14,3 r. Br.; ή χατά βάθους πτωχεία ‘profunda (velut in profundum descendens) paupertas’ 2 C. 8,2 [χατά βάθους Aristot. Strab.] — c) obliteratā ideā ‘deorsum’ valet *per locum* [χατά τῆς νήσου διεσπάρησαν Pol. 3, 19, 7]: χαθ’ ὅλης τῆς περιχώρου L. 4,14; ib. 23,5. A. 9,31,42; 10,37. — 2) dicitur de relatione hostili: *contra, adversus*: συμβούλιον ἔλαβον χατ’ αὐτοῦ ‘consilium inierunt contra eum’ Mt. 12,14; ἔχω τι χατά τινος habeo de quo alci. succensem Mt. 5,23. Mr. 11,25. Ap. 2,4,14,20; opponuntur χατά τινος ‘contra’ et ὑπέρ τινος ‘pro’ Mr. 9,40. L. 9,50. R. 8,31. 2 C. 13,8, μετά τινος ‘cum’ Mt. 12,30. L. 11,23; — Mt. 5,11; 10,35; 12,25. Mr. 14,55. J. 19,11. A. 27,14 al.; — est ubi apte vertas *contra voluntatem* alcs.: *im Widerspruch mit*: μαρτυρῆσαι τι χατά τοῦ Θεοῦ 1 C. 15,15. — 3) *χατά τοῦ Θεοῦ *per Deum* jurare, adjurare ets.: ἐξορκίζω σε κ. τ. Θ. Mt. 26,63; H. 6,13,16 [Is. 45,23. 2 Chr. 36,13; — class. seq. χατά et gen. rei, χαθ’ ἵερῶν ‘per victimas’].

II. Cum accusativo: 1) de loco: a) *ad, versus* locum infra situm, et hac ideā obliteratā universim = *ad, versus*: γενόμενος χατά τὸν τόπον ‘cum ad locum venisset’ L. 10,32, ἥλθεν χατ’ αὐτόν ‘venit ad eum’ 10,33; χατά λίβα βλέπειν ‘versus Africum respicere’ A. 27,12 (sed cfr. de h. l. infra, 1 d): A. 8,26; 16,7; 27,7; χατά σκοπόν ‘versus metam’ Ph. 3,14; χατά πρόσωπον ‘coram praesens’ A. 25,16. 2 C. 10,1. G. 2,11, τὰ χατά πρόσωπον ‘in conspectu posita, evidentia’ 2 C. 10,7, χατά πρόσωπόν τινος ‘coram alqo.’ L. 2,31. A. 3,13; χατ’ ὀφθαλμούς ‘ob oculos’ G. 3,1. — b) *per locum*: χαθ’ ὅλην τὴν πόλιν L. 8,39; χατά πόλεις καὶ κώμας L. 13,22: L. 9,6; 15,14. A. 8,1; 24,12; — hinc = *in, sensu minus determinato, germ. in... herum*: οἱ ὄντες χατά τὴν Ἰουδαίαν ‘qui erant in Iudea’ A. 11,1: 13,1; 15,23; 21,21; 24,14 b (variis in locis librorum Mosis); χαθ’ ὑμᾶς ‘apud

vos’ 1 P. 4,14 r.; Λιβύη ή χατά Κυρήνην ‘Libya circa Cyrenen sita’ A. 2,10; χατ’ οἰκόν τινος ‘in alcs. domo’ R. 16,5. 1 C. 16,19; χαθ’ ἐαυτόν apud se, solus A. 28,16. R. 14,22. Ja. 2,17; χατ’ Ἰδίαν ‘seorsim, privatim’ Mt. 14,13. Mr. 4,34 al. — c) distributive: *per singulos..., in singulis...*: χατά τόπους ‘multis locis’ Mt 24,7; L. 13,22. A. 22,19; cum nomine singulari: χατά πόλιν ‘oppidatim, in singulis oppidis: von Stadt zu Stadt’ A. 15,21; 20,23. T. 1,5; χατ’ ἐκκλησίαν A. 14,23; χατ’ οἰκον vulg. ‘circa domos’ A. 2,46; 5,42 (an: ‘domi?’): L. 8,1,4. — d) secundum: *entlang*: *le long de* [χατά ποταμόν Hdt. al.]: χατά λίβα καὶ χατά χῶρον βλέπειν ‘secundum Africum et Corum respicere’ i. e. eo quo hi venti flant (cfr. βλέπω 3) A. 27,12. — 2) de tempore: a) *in, circa: um*: χατ’ ἐκεῖνον τὸν καιρόν ‘circa illud tempus, illo tempore’ ets. A. 12,1; 19,23 al.; χατ’ ὅναρ Mt. 1,20; 2,12; A. 16,25; 27,27. R. 5,6. H. 1,10; 9,9. — b) distributive: *singulis...*: χατ’ ἔτος ‘singulis annis, quotannis’ L. 2,41; χατά μίαν σαββάτου ‘singulis diebus dominicis’ 1 C. 16,2; χατά ἑορτήν Mt. 27,15. Mr. 15,6. L. 23,17; χαθ’ ἡμέραν ‘cotidie’ Mt. 26,55. Mr. 14,49 al. — 3) de fine intento: *ad*; ibi erant hydriae χατά τὸν καθαρισμόν ‘ad purificationem’ J. 2,6; *ad promovendum, annuntiandum* alqd.: ἀπόστολος χατά πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ T. 1,1; χατ’ ἐπαγγελίαν ζωῆς ‘ad annuntiandam promissam vitam’ 2 T. 1,1. [χαθ’ ἀρπαγὴν ἐσκεδασμένοι X. anab. 3, 5, 2] — 4) de respectu et relatione: *respectu habito, quod attinet ad*: χατά πάντα ‘in omnibus rebus’ A. 17,22. C. 3,20; (τὸ) χατά σάρκα R. 1,3; 9,3,5 al.; R. 1,4; 7,22; 11,28. Ph. 3,5 s. H. 9,9 b; ή χατ’ ἐκλογὴν πρόθεσις decretum electionem spectans, decretum electionis’ R. 9,11. — 5) cum numeris et nominibus distributive: χαθ’ ἕνα ‘singuli’ 1 C. 14,31, χατά δύο ‘bini’ 14,27: Mr. 6,40 cr.; de χαθ’ εἰς et εἰς χαθ’ εἰς cfr. εἰς 4 b; χατά μέρος ‘per partes, singula’ H. 9,5. — 6) de norma, de conformitate vel similitudine: *secundum, congruenter seu consentanea ad*: a) indicatur alqd. fieri secundum normam legis, imperii, consuetudinis, vaticinii ets.: χατά τὸν νόμον ‘secundum legem’ L. 2,22. H. 7,5, τὰ κ. τ. ν. quae secundum legem

facienda erant L. 2,39; χατά τὸ ὥρισμένον 'secundum decretum (Dei)' L. 22,22; — L. 1,9; 2,24. A. 17,2; 22,3. R. 2,16; 4,18. 1 C. 15,3 al.; cum accus. personae: *secundum voluntatem s. beneplacitum alcis.*: χατά Θεόν R. 8,27. 2 C. 7,9 ss. 1 P. 5,2 v.; R. 15,5. 1 C. 12,8. 2 C. 11,17. 1 P. 1,15. — b) judicium fertur, praemia poenaque decernuntur secundum normam: ἀποδοῦναι τινι χατά τὰ ἔργα αὐτοῦ ets. Mt. 16,27. R. 2,6. 2 T. 4,14. Ap. 2,23 al.: 1 C. 3,8; κρίνειν χατά τι J. 7,24; 8,15; 18,31. 1 P. 1,17. — c) de quacumque norma Mt. 2,16 (tempus stellae fuit norma computandae aetatis puerorum); 9,29; 25,15. L. 1,38; 2,29. A. 13,22. R. 8,4; 10,2. E. 4,7 al. — d) de norma tali quae simul est rei causa (phys., mor., instrum., ratio logica) = *secundum, per:* τοῖς χατά πρόθεσιν κλητοῖς 'iis qui divino decreto vocati sunt' R. 8,28; χατά ἀποκάλυψιν 'per revelationem' E. 3,3; χατ' ἐπιταγήν τινος 'jussu alcis.' R. 16,26 al.; χατά τί γνώσομαι τοῦτο; 'quo signo hoc cognoscam?' L. 1,18; — R. 2,7; 11,5. E. 1,11. 2 Th. 2,9. H. 7,16 al; de ratione seu causa impellente = *ex, propter:* δὲ χατά τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ὑμᾶς 1 P. 1,3; Mt. 19,3. G. 2,2. E. 1,5. Ph. 4,11. 1 T. 5,21. 2 T. 1,9. T. 3,5. Phm. 14; χαθ' ὅσον —, χατά τοσοῦτον 'quatenus —, eatenus; quia —, ideo' H. 7,20; χαθ' ὅσον 'quatenus, quia' H. 3,3. — e) de exemplari et quavis similitudine (imaginis ets.): χατά τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε opera eorum nolite imitari Mt. 23,3; χατά 'Ισαάκ 'similiter atque Isaac' G. 4,28; χατά τὸν Θεὸν κτισθεὶς secundum imaginem Dei creatus E. 4,24; C. 3,10. H. 5,6; 8,5,9, χατά τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ 'ut (patres vestri) die temptationis' H. 3,8; ita fort. 1 P. 4,6 χατά ἀνθρώπους, χατά Θεόν 'ut homines, ut Deus'; dictiones adverbiales: χατά τὰ αὐτά 'iisdem similia, itidem' L. 6,23; 17,30; χαθ' δν τρόπον 'quemadmodum' A. 15,11; 27,25; χαθ' ὅσον —, οὕτως 'ut —, ita' H. 9,27. — f) de modo actionis, in dictionibus adverbialibus: χατά τάξιν ordinate 1 C. 14,40, χατ' ἔξουσίαν potenter Mr. 1,27, χατά σάρκα carnaliter 2 C. 1,17 al., χατά συγχυρίαν casu L. 10,31, χατ' δρθαλμούσιαν cum simulatione E. 6,6; χατά ἄνθρωπον 'humane' vario sensu pro contextu R. 3,5. 1 C. 9,8. G. 1,11 (εἰ κ. ἂ.

έθηριομάχησα 1 C. 15,32 'si, ut homines dicere solent, cum bestiis pugnavi': mitigatur vehemens dictio rectusque ejus sensus innuitur'); χατά πίστιν ἀπέθανον cum fide obierunt H. 11,13. — NB. ad nr. 6: Ex ingenio linguarum semiticarum dictio χατά c. acc. in enuntiato potest obtinere locum subjecti (γένοιτό μοι χατά τὸ φῆμά σου L. 1,38: Mt. 9,29. L. 17,30), objecti (χατά ταῦτα ἐποίουν L. 6,23: Mt. 16,27; 23,3. L. 2,27. Ap. 2,23, cfr. Gen. 5,3). — 7) quia multae ex significationibus supra enumeratis etiam per casum genetivum vel per pronomen possessivum enuntiari possunt, fit ut χατά c. accus. saepe mera *circumscripțio talis genetivi vel pronominis esse videatur* [ἡ χατά τὸν ἥλιον ἀνατολή solis ortus Pol. 3, 113, 1; αἱ χατά τὸν Φίλιππον εὑεργεσίαι Philippi beneficia 2, 48, 2]: τῶν χαθ' ὑμᾶς (apud vos) ποιητῶν 'vestrorum poëtarum' A. 17,28; τὰ χαθ' ὑμᾶς 'vestram causam' A. 24,22; τὰ χατ' ἐμὲ 'mea res, causa, sors' E. 6,21. Ph. 1,12. C. 4,7 [pTaur. 5, 24]; ἡ χατά πίστιν (= per fidem) δικαιοσύνη H. 11,7 (= δικ. πίστεως R. 4,13); τὴν χαθ' ὑμᾶς πίστιν 'vestram fidem' E. 1,15; τὸ χατ' ἐμὲ προθυμόν 'mea prompta voluntas' R. 1,15; A. 18,15; 25,14; 26,3; 27,2. T. 1,9 ('vero doctrinae sermoni', ita goth. boh. arm. Philox.); etiam pro *genetivo auctoris libri* ita usurpatur [τὴν χαθ' αὐτὸν ἴστορίαν suum opus historicum FlJ. ct. Ap. 1, 3; ἐν τῷ χαθ' ἐαυτὸν βίῳ in sua autobiographia Hdn. 2, 9, 5; οἱ ὑπομνηματισμοὶ οἱ χατά Νεεμίᾳ 2 Mach. 2,13 etc.]: ergo nil obstat quin in inscr. evangeliorum Κατὰ Μᾶρκον etc. explicemus 'Marci' etc. (si solum significaret 'secundum eum modum quo annuntiavit N.', in Marco scribendum fuisse videtur χατά Πέτρον cfr. Cornely, compend.⁶ § 603 s.).

χατα- praefixum verborum etc.: 1) *deorsum, de-:* χατα-βαίνω, -βιβάζω, -έρχομαι, -φέρω al.; apparel in verbis situm, habitationem ets. denotantibus: χατάκειμαι, χαταρένω, χατοικέω. — 2) *subtus, sub-, de-* in verbis occultandi, tegendi ets.: χατα-καλύπτω, -σφραγίζω; — in verbis devincendi, supprimendi, calcandi: χατ-αγωνίζομαι, χατα-βραβεύω, -δουλόω, -δυναστεύω, -πατέω; — in verbis delendi, destruendi: χατα-χαίω, -λύω, -αργέω, -φθείρω. — 3) *per-*;

χαθ-οράω *pervideo*, χατανοέω, χαταμανθάνω. — 4) *contra*: χατα-γελάω, -δικάζω, -καυχάμαι, -λαλέω etc.; persona vel res contra quam actio fit, ex usu class. in genetivo ponitur, ut χατα-γελᾶν τινος (= γελᾶν χατά τινος); in lingua vulgari tamen nonnunquam accusativus ponitur: cfr. χαταδικάζω.

πατα-βαίνω, ft. -βήσομαι, ao. χατέβην (imper. χατά-βηθι vel -βα, 3. ps. -βάτω), pf. χαταβέθηκα: *descendo*; 1) de personis: a) universim: *ex loco superiore ad locum alqm. inferiorem me confero*: de monte Mt. 8,1. J. 6,16, de arbore L. 19,5s., de navi vel terra in aquam Mt. 14,29. A. 8,38, de arce Hierosolymitana ad templum A. 23,10, de templo domum L. 18,14; descendere dicuntur qui Hierosolymis alio proficiscuntur Mr. 3,22. L. 2,51 al., vel Canâ versus Capharnaum J. 2,12; 4,47, a Palaestina in Aegyptum A. 7,15, ad portum maritimum A. 16,8. — b) *descendere cogor, dejicio*: ἔως ᾧ δου χαταβήσῃ tropice = usque ad statum maximaे miseriae deprimeris Mt. 11,23 v.; Ap. 12,12 χατέβη (= ἐβλήθη 9). — c) *desuper vel caelitus venio s. appareo*: de angelis Mt. 28,2. J. 5,4 al., de Spiritu S. Mt. 3,16. Mr. 1,10. L. 3,22. J. 1,32 s., de Deo A. 7,34 [Ex. 3,8. Gen. 11,7]. — d) *Christus descendit de caelo in terram*: sensu magis obvio ex mente vulgi J. 6,42; per incarnationem J. 3,13; 6,38, idem innuitur per panem caelitus missum J. 6,33,41,50 s., 58; descendet caelitus ad judicium 1 Th. 4,16; in Orcum seu limbum R. 10,7. E. 4,9 s. — 2) de rebus: *deorsum feror*: descendit sanguis defluens L. 22,44, pluvia et grando Mt. 7,25. Ap. 16,21, turbo de montibus in lacum L. 8,23, donum quodvis caelitus datum Ja. 1,17; L. 9,54. A. 10,11; 11,5. Ap. 3,12; 21,2,10. — NB. Indicatur simul terminus-a-quo: ἀπό Mt. 14,29. L. 9,54, ἐξ Mt. 17,9; 28,2; terminus-ad quem: εἰς τι Ap. 13,13, ἐπὶ τι J. 6,16, εἰς τινα Mr. 1,10 cr. (nHe.), ἐπὶ τινα ib. t. r. He. J. 1,33, πρός τινα A. 10,21; seq. infinitivus finalis Mt. 24,17. A. 7,34.

πατα-βάλλω, ao. P. χατεβλήθην: 1) *dejicio, humili prosterno*; pass. Ap. 12,10 r.; metaphorice 2 C. 4,9, imagine petitâ ab athleta ad terram dejecto. [Hom. ss.] — 2) absque violentia *depono* [Il. 9, 206 al.; cfr. βάλλω]. — 3) med. *fundamenta aedi-*

ficii jacio, et plerumque metaphorice: *rem fundo* [x. αἴρεσιν, νομοθεσίαν Plut. DHal. al.]: θεμέλιον χαταβαλλόμενοι μετανοίας κτλ. = proponentes doctrinas fundamentales de paenitentia etc. H. 6,1.*

χατα-βαρέω, ao. χατεβάρησα: *onere deprimo alqm., degravo*; metaph. *oneri sum alci., molestus sum*; τινά 2 C. 12,16 [Polyb. DHal.].¹

πατα-βαρύνω, *onere deprimo, degravo* [Theophr. al.]; pass. Mr. 14,40 cr. de oculis somno pressis.¹

πατάβασις, εως, ἡ (χαταβαίνω) 1) *descensio*, actio descendendi. — 2) *descensus*, montis pars vel via quā descenditur: πρὸς τῇ x. τοῦ ὅρους L. 19,37 [X. Cyr. 7, 2, 3 de via; LXX Jos. 10,11. 1 Mach. 3,16].¹

πατα-βιβάζω, ft. P. -βιβασθήσομαι: *descendere facio, deduco, dejicio*; pass. ἔως ᾧ δου Mt. 11,23 r. Tdf. L. 10,15 (nWH.); cfr. ᾧδης.*

παταβολή, ἥς, ἡ (ν. χαταβάλλω 3) *fundamenti positio, fundatio aedificii vel cūjusvis rei* [Pol. Epict. al.]: ἀπὸ χαταβολῆς κόσμου inde ab origine mundi Mt. 13,35 r. HeBr.; 25,34. L. 11,50. H. 4,3; 9,26. Ap. 13,8 (hic ad verbum γέγραπται refertur ut 17,8, non ad ἐσφαγμένου); 17,8; brevius: ἀπὸ χαταβολῆς Mt. 13,35 v. [ἐκ x. Pol. 1, 36, 8]; πρὸ x. κόσμου ‘ante mundum conditum’, ab aeterno J. 17,24. E. 1,4. 1 P. 1,20; εἰς x. σπέρματος ad fundandam posteritatem, ad generandam subolem H. 11,11 [ἐκ τῶν αὐτῶν σπερμάτων γέγονε καὶ τῆς αὐτῆς x. Epict. 1, 13, 3].*

πατα-βραβεύω *bravio alqm. injuste seu dolose privo, alcs. commeritum praemium interverto* [ap. Dem. p. 544 ἐπιστάμεθα Στράτωνα διπό Μειδίου χαταβραβευθέντα καὶ . . . ἀτιμωθέντα: cfr. παραβραβεύω ‘prae-mio privo’ Plut. mōr. 535 c]: μηδεὶς ὑμᾶς χαταβραβεύετω ‘nemo vobis (caeleste) prae-mium intervertat’ C. 2,18 (vulg. syr. ‘nemo vos seducat’, copt. goth. ‘n. v. vincat’, arm. ‘n. v. fallat’).¹

χαταγγελεύς, ἔως, δ ↓ *annuntiator, praeco*; ξένων δαιμονίων x. A. 17,18 [praeco ludorum publicorum, Dittenberger, inscr. or. gr. 456, 10; saec. I. a. Chr.]¹

πατ-αγγέλλω, ao. χατήγγειλα, ao. P. χατηγγέλην: 1) *contra alqm. nuntio, i. e. denuntio, accuso*. [Xen. Hdn.] — 2) *desuper, palam annuntio*: χαταγγέλλουσιν ὑμῖν δδὸν

σωτηρίας Α. 16,17: A. 3,24 cr.; 4,2 (ἐν τῷ Ἰησοῦ ‘in persona Jesu’ rei veritatem monstrantes); 13,5,38; 15,36; 16,21; 17,13, 23 b; 26,23. 1 C. 2,1; 9,14; Χριστόν Chr^{um} annuntiare A. 17,3. Ph. 1,17 s. C. 1,28; — cum laude praedico R. 1,8; religioso cultu gratam rei memoriam recolo: τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε 1 C. 11,26 [cfr. 2 Mach. 8,36; 9,17].*

καταγελάω derideo, irrideo τινός Mt. 9,24. Mr. 5,40. L. 8,53. [Hdt. al.; etiam κ. τινὶ et τινά]*

καταγινώσκω, pf. P. κατέγνωσμαι: 1) *aliquid cognosco, animadverto, noto in alqo.* (saepe, non tamen semper, agitur de vitio seu defectu animadverso; cfr. germ. ‘einem etwas abmerken, anmerken’); *de algo. judico; alqm. vitii incuso, vitupero, suspecto ets.* [τί ίδων ποιοῦντα ταῦτα κατέγνωκας αὐτοῦ; ‘quid eum vidisti facientem, quod ita de eo judicasti?’ X. mem. 1, 3, 10; ἐδέθη καταγνωσθεὶς νεώτερα πρήσσειν πρήγματα ‘in vincula conjectus est, utpote suspectus (vel: incensus) de rebus novis moliendis’ Hdt. 6, 2; Pl. Phaed. 116 c; Isocr. 118 c al.]; etiam *contemno, despicio* [Pol. 5, 27, 6]: Paulus Cephae in faciem restitit, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν G. 2,11 ‘quia res eo devenerat [plusqu.], ut [a fidelibus propter miram agendi rationem] notaretur, animadverteretur, vituperaretur, incusaretur’, germanice dicerem ‘sein Benehmen wurde übel vermerkt, er fiel auf’ (syr. ‘offendebantur in eo’, goth. ‘notatus erat’, arm. ‘reprehensus erat’, vulg. ‘reprehensibilis erat’); ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία ‘si reprehendit (vel: accusat) nos cor’ i. e. conscientia, aut (sec. Westcott) ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία ‘cujus-cunque rei nos accusat cor’ 1 J. 3,20, item negative ib. 3,21; cfr. Sir. 14,2. — 2) *sensu forensi: criminis reum judico, condemnō* [τινὰ φόνου Lys. 94, 32; τινός Plat. Demod. 382 e]: *huc 1 J. 3,20 s. revocari potest.**

κατάγνυμι, augmento ε in radicem verbi adoptato ft. †κατεάξω Mt. 12,20, ao. κατέαξα [Lys. 100, 6 ptc. κατεάξαντες], ao. P. κατεάγην, conj. κατεαγῶ J. 19,31 [ptc. κατεαγέις Hippocr. 4, 154; cfr. κατέ-αγμα ‘fragmentum’ pBer. 647, 12]: *frango, confringo* Mt. 12,20. J. 19,31-33.*

καταγράφω describo, delineo: schreiben, zeichnen J. 8,6 cr.¹

κατάγω, ao. κατήγαγον, ao. P. κατήγθην: deorsum duco, deduco alqm. ad locum inferiorem: ut ex arce in locum synhedrii A. 22,30; 23,15,20,28, Hierosolymis Caesaream A. 9,30; de caelo in terram: τοῦτ’ ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν ‘nempe, ut Christum deducat’ (inf. fin.) aut ‘hoc est Christum deducere’ (= haec interrogatio ponitur de deducendo Christo) R. 10,6; — deduco navem ex alto mari ad litus L. 5,11 [Hdt. 8, 4]; pass. navi advehor ad urbem A. 21,3 r.; 27,3; 28,12.*

✗ **καταγωνίζομαι**, ao. κατηγωνισάμην: 1) obluctor. — 2) debello, devinco: seq. acc. H. 11,33. [Pol. al.]¹

καταδέω, ao. κατέδησα: alligo, obligo; κ. τὰ τραύματα L. 10,34 [Sir. 27,21; Hdt. 2, 122].¹

κατάδηλος 2. perquam clarus, manifestus H. 7,15.¹

καταδικάζω, ao. κατεδίκασα, ft. P. καταδικασθήσομαι: contra alqm. judico, reum declaro, condemnō [τινός Plat. al.; τινὰ ἀποθανεῖν Len., τινὰ θανάτῳ Sap. 2,20]: τινά Mt. 12,7. L. 6,37. Ja. 5,6; pass. Mt. 12,37. L. 6,37.*

καταδίκη, ης, ἡ 1) mulcta, poena. [Thuc. Sap. 12,27] — 2) condemnatio, sententia damnatoria A. 25,15 cr. [Athen. 36 d; Plut.]¹

καταδιώκω, ao. κατεδίωξα: persecutor: 1) sensu hostili. [Thuc. al.] — 2) ✗sector, prosequor, comitor ets. [rei studeo Pol. 6, 42, 1; Ps. 37,21; alqm. Ps. 22,6. 1 Reg. 30,22 al.]; sequor eum quem quaero Mr. 1,36.¹

καταδουλώ, ft. ώσω, ao. M. κατεδουλωσάμην: in statum servilem deprimo, in servitutem redigo; tropice: meis placitis ceu legibus alqm. subjicio 2 C. 11,20, legi Mos. subjicio G. 2,4 cr.; med. mihi subjicio ib. t. r. [Hdt. Xen. ss.]*

καταδυναστεύω 1) κ. τινός potentia meā abutor contra alqm. Ja. 2,6 v. [DSic.] — 2) κ. τινά potentia meā alqm. deprimo, supprimō [Xen.] Ja. 2,6 v.; pass. A. 10,38.*

† **κατάθεμα**, ματος, τό i. q. ἀνάθεμα 2, q. v.: alqd. maledictioni seu pernicie devoutum vel actus devovendi alqm. vel alqd. maledictioni seu pernicie: πᾶν κ. οὐκ ἔσται ἔτι Ap. 22,3 cr., cfr. Zach. 14,11 [prefixum

κατα- rem inferis devotam innuere vide- tur].¹

καταθεματίζω *imprecations profero, in me exsecror: x. καὶ δμνύειν Mt. 26,74 cr. [Iren.; act. Phil.]*¹

κατ-αισχύνω, ao. κατήσχυνα, ao. P. κατησχύνθην, ft. P. καταισχυνθήσομαι: *pudore afficio: alqm., eum aliis postponendo* 1 C. 1,27; 11,22, *caput, illud indecenter tractando* 1 C. 11,4 s.; *pass. pudefio, vitiis meis manifestatis L. 13,17, cum id quod dixi monstratur falsum esse* 2 C. 7,14; 9,4. 1 P. 3,16; — *per hebraismum pudefieri seu erubescere dicitur qui vel quod speravit non assequitur, vel quod petiit non obtinet: R. 9,33; 10,11. 1 P. 2,6 [Is. 50,7. Ps. 30,2 al. = שׁוֹב]; causative: ἡ ἐλπίς οὐ καταισχύνει ‘spes non confundit’, non fällt R. 5,5 [Ps. 118,31 al. act. = שׁוֹבָה].*¹

κατα-καίω, ft. κατακαύσω, ao. κατέκαυσα, ao. P. κατεκάην, ft. P. κατακαήσομαι et κατακαυθήσομαι: *comburo, concremo* [v. Ex. 3,2]: τὶ πυρί Mt. 3,12. L. 3,17, τινὰ ἐν πυρὶ [Hom.] Ap. 17,16 v.; Mt. 13,30. A. 19,19; *pass. Mt. 13,40 v. H. 13,11. Ap. 8,7; 18,8; — 1 C. 3,15. 2 P. 3,10 ἔργον = structura, aedificium, hīc sensu proprio, illic metaphorice.*¹

κατα-καλύπτω *obtego* [Hom. ss.]; in specie *velo obtego: med. a) mihi velo obtego alqd., τὴν κεφαλήν 1 C. 11,7; b) me velo obtego, ib. 6.**

***κατα-κανγάομαι** (2. ps. κατακαυχᾶσαι: v. Helbing p. 61) *adversus alqm. gloriō i. e. jacto me tamquam alio superiorem vel meliorem: τινός R. 11,18; μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε τῆς ἀληθείας Ja. 3,14 (genetivus pendet a praefixo κατα-, quod ad ambo verba pertinet) ‘nolite contra veritatem gloriari ac mentiri, nolite mendaci gloriatione veritatem laedere’; κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως ‘misericordia (merito) gloriatur adversus judicium’ Ja. 2,13: misericordes sciunt ex Mt. 5,7; 7,2, sibi judicium non esse timendum. [Zach. 10,12. Jer. 27,11,38.]**

κατά-κειμαι *decubui, stratus jaceo* [Hom. ss.]; in specie: a) *aegrotus jaceo* Mr. 1,30; 2,4. L. 5,25. J. 5,3,6. A. 9,33; 28,8. — b) *mensae accubo more veterum: Mr. 2,15; 14,3. L. 5,29; 7,37 cr. 1 C. 8,10 [Plat. Xen. al.].**

κατα-κλάω, ao. κατέκλασα: *confringo;*

panem *frangendo in particulas distribuo* Mr. 6,41. L. 9,16.*

κατα-κλείω, ao. κατέκλεισα: *concludo, includo: τινὰ ἐν τῇ φυλακῇ L. 3,20; A. 26,10 (hīc t. r. om. ἐν).**

***κατα-κληροδοτέω**, ao. κατεκληροδότησα: (*sorte attribuo possidendum: τὴν γῆν τινι A. 13,19 r. [LXX]*)¹

*†**κατα-κληρονομέω**, ao. κατεκληρονόμησα: 1) *hereditate accipio et universim accipio alqd. possidendum [LXX = שְׁרִי, לְחַנּוּ].*

— 2) *causative: a) alqm. heredem seu possessorem rei constituo [τινά τι Jdc. 11,24 al.]; — b) tamquam hereditatem seu possessionem assigno alqd. alci.: τι τινι A. 13,19 cr. [Dt. 12,10 al.].*¹

κατα-κλίνω, ao. κατέκλινα: *declino; cubare jubeo; in specie ad comedendum accumbere jubeo [Hdt. 1, 126 al.] L. 9,15 cr.; cum accō praedicati ib. 14; — pass., ao. κατεκλίθην: ad comedendum decumbo, accumbo L. 7,36 cr.; 24,30, seq. εἰς loci 14,8. [X. Cyr. 5, 2, 15 al.].**

κατα-κλύζω, ao. P. κατεκλύσθην: *aquis obruo, inundo; pass. κόσμος ῦδατι κατακλυσθεῖς 2 P. 3,6. [Thuc. LXX al.].*¹

κατακλυσμός, oō, ὁ ↓ *inundatio; praesertim diluvium [= נִפְגָּשׁ LXX] Mt. 24,38 s. L. 17,27. 2 P. 2,5.**

***κατ-απολούθεω**, ao. κατηκολούθησα: *sequor, subsequor τινί A. 16,17; abs. L. 23,55, subsequebantur mulieres eos qui funus efferebant. [LXX. Pol. al.].**

κατ-κόπτω *concido: zerschlagen; varie: 1) caedendo neco alqm. vel diffingo alqd. — 2) verberibus afficio vel vulnero alqm. [Hdt. 8, 92; X. mag. eq. 4, 5]: ἔσαυτὸν λίθοις Mr. 5,5.*¹

κατα-κρημνίζω, ao. κατεκρήμνισα: *in profundum dejicio, praecipito L. 4,29. [Xen. al.].*¹

***κατάκριμα**, ματος, τό ↓ *condemnatio; 1) sententia damnatoria [Epiph. M 41, 1049 a; Hesych.]. — 2) poena ad quam alqs. damnatur, seu ille status miseriae in quem alqs. per sententiam damnatoriam conjicitur: Verdamnus [κατακριμάτων ἀφέσεις DHal. ant. 6, 61; ‘mulcta’ pOx. 298, 4]. — Ad utram significationem R. 5,16, 18, 8,1 referatur, nec inter omnes convenit nec multum interest.**

κατα-κρίνω, ft. κατακρινῶ, ao. κατέκρινα, pf. κατακέριμαι, ao. P. κατεκρίθην,

ft. P. καταχριθήσομαι: *contra alqm. judico*, *alqm. condemnno, reum declaro poenisque addico* [τινά, τινὸς θάνατον, τινὰ ἀποθανεῖν class.]: καταχρινοῦται αὐτὸν θανάτῳ Mt. 20,18. Mr. 10,33; πόλεις καταστροφῇ κατέχρινεν ‘urbes condemnavit ad eversionem’, ad hoc ut everterentur 2 P. 2,6; *judicū sententia exprimitur per acc. c. inf.* Mr. 14,64; pass. Mt. 27,3; de *judicio quo Deus peccatores in jus vocat* Mr. 16,16. R. 8,34; 14,23. 1 C. 11,32. Ja. 5,9 r.; δ Θεὸς κατέχρινεν τὴν ἀμαρτίαν ‘Deus peccatum condemnavit’ i. e. destructioni devovit R. 8,3; καταχρίνειν τινά dicitur accusator Mt. 12,41 s. L. 11,31 s. J. 8,10 s.; — *indirecte, sc. meā agendi ratione declaro alqm. esse peccati reum ac poenā afficiendum*: R. 2,1. H. 11,7.*

†**κατάχρισις**, εως, ἡ †*condemnatio*; πρὸς x. οὐ λέγω ‘haec non dico ut vos condemnem’, nempe ac si adversariorum suspiciones vobis imputem 2 C. 7,3; διαχονία τῆς x. ministerium Mosis vocatur, quia Legem dedit quae multis occasio fuit damnationis, ib. 3,9. [Iren. M 7, 1194 c; act. Thom.]*

κατα-κύπτω, ao. κατέχυψα: *inclinō me deorsum* J. 8,8 WH.¹

***κατα-κύριεύω**, ao. κατεκυρίευσα: *domino meo subjectum habeo* alqm.: τινός [Jer. 3,14 de Deo; abs., Ps. 71,8 de Messia]; inchoative: *subigo, potior, domo* A. 19,16 [DSic. 14, 64]; in specie de duriore, superbo, tyrannico dominio (κατα- 4) Mt. 20,25. Mr. 10,42. 1 P. 5,3.*

✗**κατα-λαλέω** *contra alqm. loquor, obtrecto, criminor*: τινός Ja. 4,11. 1 P. 2,12; 3,16 r. He.; pass. καταλαλεῖσθε (Bl. § 54, 3) ‘vobis obtrectatur’ 1 P. 3,16 cr. (nHe.). [τινός LXX, DSic., τινά Pol.]*

***καταλαλία**, ἄσ, aut (Passow, Bailly) **καταλαλία**, ας, ἡ †*obtrectatio, maledicentia*, vulg. *detractio*; plur. 2 C. 12,20. 1 P. 2,1. [Sap. 1,11; Clem. Rom.]*

†**κατά-λαλος**, ου, δ *obtrectator, «detractor»* R. 1,30. [Herm.]¹

κατα-λαμβάνω, ao. κατέλαβον, pf. κατείληφα, pf. P. κατείλημματι, ao. P. κατελή(μ)φθην: 1) *comprehendo, apprehendo, capio, teneo* ets.: τινά Mr. 9,18; Paulus, cum converteretur, velut a Christo comprehensus est: ἐφ' φ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ ‘ad hunc finem etiam a

Christo velut occupatus sum’ Ph. 3,12; — porro a) *metam seu praemium cursu consequor et metaphorice: rem consequor*: οὗτως τρέχετε, ἵνα καταλάβητε ‘sic (ut ille unus) currite, ut (praemium) consequamini’ 1 C. 9,24; R. 9,30. Ph. 3,12 a,13; ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν ‘tenebrae Lucem non receperunt’ i. e. non acceptaverunt, J. 1,5. — b) *necopinato vel invito alci. supervenio, alqm. invenio, deprehendo*, tum de rebus tum de personis: ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ ‘ne vos tenebrae deprehendant’ J. 12,35; J. 6,17 Tdf.; 8,3 s. 1 Th. 5,4. — c) *cohībeo, impedio, supprimo* [τὴν δύναμιν Κύρου Hdt. 1, 46; πῦρ 1, 87, al.]: ita sec. quosdam J. 1,5 ‘tenebrae Lucem non supprimere valuere’. — 2) *mente assequor, intellego, cognosco*: ita active [Plat. Pol.] fort. J. 1,5; in medio [DHal. 2, 66]: seq. ὅτι A. 4,13; 10,34, acc. c. inf. A. 25,25, quaest. indir. E. 3,18.*

κατα-λέγω *adligo* (-ēre) i. e. alqm. electione in alqm. numerum vel collegium adopto, alqm. catalogo *inscribo* [alqm. in numerum deorum: DSic. 4, 39, in senatum: Plut. Pomp. 13, inter milites conscribo: Aristoph. Xen. Hdt.; cum dupl. acc.: x. τινὰ πλούσιον ‘alqm. in numero divitum habere, censere’ Pl. leg. 742 e]: χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαχτον ἐτῶν ξ’ γεγονυῖα ‘in Viduarum catalogum inscribatur, quae non sit 60 annis minor’ = ut alqa. albo Viduarum inscribatur, eam oportet esse saltem 60 annorum 1 T. 5,9.¹

***κατάλειμμα**, ματος, τό †*quod relictum est seu superest, reliquiae, residuum* [LXX = Ἄρ, ΤΙΓΑΡἌШ ets., inclusâ ut plurimum idēa paucitatis; Galen.]: R. 9,27 r. He. Br. ex Is. 10,22.¹

κατα-λείπω, ft. -ψω, ao. κατέλιπον et A. 6,2 [pRain. 102] -έλειψα, pf. P. καταλέλειμματι, ao. P. κατελείψθην: *relinquo*; 1) *aliquem relinquō*: a) *ab algo., quocum eram, discedo*, illo remanente vel remanere jusso: καταλείψει ἀνθρωπος τὸν πατέρα κτλ. Mt. 19,5. Mr. 10,7. E. 5,31 ex Gen. 2,24; Mt. 16,4; 21,17. L. 15,4 (oves). A. 18,19; 24,27. T. 1,5 r.; pass. *relinquor, remaneo*, aliis abeuntibus J. 8,9. A. 25,14. 1 Th. 3,1. — b) *moriens superstitem relinquō*: οὐ κατέλιπον τέκνα L. 20,31; Mr. 12,19,21 v. — c) *reliquum esse sino, facio ut supersit*: κατέλιπον ἐμαυτῷ ἐπτακισχι-

λίους ‘fecit ut septem milia mihi supersint’ R. 11,4. — **d)** *sine auxilio relinquor alqm.*: pass. A. 2,31 r. (εἰς I 5); cum infinitivo consecutivo (Bl. § 69, 4): μόνην με χατέλιπεν διακονεῖν reliquit me ita ut sola debeam ministrare L. 10,40 [ut Il. 17, 151]. — **2)** *aliquid relinquor*: **a)** *locum relinquor*, inde discedens: τὴν Ναζαρέθ Mt. 4,13: H. 11,27; rectam viam 2 P. 2,15. — **b)** *rem relinquor*, ejus possessionem curamque dimittens: κ. πάντα L. 5,28, eam abjiciens Mr. 14,52. — **c)** *negotium omitto ab eove cesso*: τὸν λόγον τ. Θ. A. 6,2. [τὰ αὐτῶν ἔργα X. ven. 3, 10] — **d)** *insulam suo loco jacere sino*, eam praetervehens: χαταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ‘reliquimus Cyprum ad sinistram’ A. 21,3. — **e)** *reliquum esse sino*; pass.: res *superest*; promissio *superest*, nondum *impta nec rescissa*, quae igitur adhuc impleri potest seu debet H. 4,1.*

†**χατα-λιθάζω**, ft. χαταλιθάσω: *lapidando neco, lapidibus obruo* L. 20,6. [ser. eccl.]¹

χαταλλαγή, ḥις, ḥ ↓ 1) *permutatio numorum* ets. — 2) *reconciliatio, litis compositio pacifica* [Aesch. Dem]; in NT *reconciliatio hominum cum Deo per Christum*: κ. κόσμου ‘r. mundi’ qua gentiles ex inimicis Dei facti sunt amici R. 11,15; ministerium apostolorum dicitur διακονία et λόγος τῆς κ. 2 C. 5,18s.; τὴν κ. ἐλάβομεν ‘accepimus gratiam reconciliacionis’ R. 5,11.*

χατ-αλλάσσω, ao. χατήλλαξα, ao. P. χατηλλάγην: 1) *permuto* v. gr. *nummos*. — 2) *ad amicitiam pacemve reduco, reconcilio* [τινάς, τινά τινι class.]; pass. τινί *χαταλλάσσομαι cum alqo. in gratiam redeo*: τῷ ἀνδρὶ χαταλλαγήτῳ ‘in gratiam cum marito redeat!’ 1 C. 7,11; alibi in NT de restituenda pace et amicitia inter genus humanum lapsum et Deum, quae Dei hominumque reconciliatio ex natura rei fieri non potuit a tertio alqo., sed effecta est ab ipso Deo, qui per Christum Deum-hominem se placari voluit: hinc Deus χαταλλάξαι dicitur ἡμᾶς ἔσαυτῷ διὰ Χριστοῦ 2 C. 5,18, ἐν Χριστῷ κόσμον ἔσαυτῷ 5,19; nos dicimur χαταλλαγῆναι τῷ Θεῷ R. 5,10; quae reconciliatio singulis haud sine suo consensu et cooperatione applicatur, unde monentur χαταλλάγητε τῷ Θεῷ ‘sinite vos

Deo reconciliari’ seu ‘efficite ut reconciliemini Deo’ 2 C. 5,20 [Hdt. ss.].*

χατάλοιπος 2. (χαταλείπω) *reliquo*, plur. *ceteri* A. 15,17 [Plat. Aristot.].¹

×**χατάλυμα**, ματος, τό (χαταλύω 2) *domus vel in domo ea pars ubi peregrini ac viatores devertunt, deversorium* [sec. lexigraphos = χαταγώγιον, ξενοδοχεῖον: nunc in Oriente vocatur khān; Pol. DSic., LXX Ex. 4,24]: L. 2,7; — Mr. 14,14. L. 22,11 discipuli modeste χατάλυμα petere jubentur, sed dabitur iis ἀνάγαιον (v. Edersheim⁵ II 483).*

χατα-λίω, ft. χαταλύσω, ao. χατέλυσα, ao. P. χατελύθην, ft. P. χαταλυθήσομαι: 1) transitive: **a)** *resolvo, defringo*, v. g. *lapidem ex aedificio*: Mt. 24,2. Mr. 13,2. L. 21,6. — **b)** *destruo aedificium*: Mt. 26,61; 27,40. Mr. 14,58; 15,29. A. 6,14; quae locutio jam in metaphoram transit R. 14,20 (ἔργον = ‘aedificium’, quod est ipse frater christianus in fide et gratia Dei constitutus). 2 C. 5,1. G. 2,18. — **c)** metaphoric: **a)** *irritum facio, rescindo, abrogo*: absolute Mt. 5,17 b; τὸν νόμον ḥ τοὺς προφῆτας i. e. sacram Scripturam (Cornely, Introd. I² § 15 sub finem) Mt. 5,17 a. — **β)** *irritum facio = efficacia sua privo*; τὶ A. 5,38, 39 r. Br.; τινά alcs. consilia impedio A. 5,39 v. (vel fortasse de dissolutione collegii apostolorum et ecclesiae: cf. χαταλύειν στόλον, στρατιάν et cf. A. 5,36 διελύθησαν). [Hom. ss.] — 2) intransitive — proprie valet i. q. κ. ἵππους ‘equos devertendi causa curru disjungo’ [Od. 4, 28], sed jam apud Graecos generalius etiam de pedite — *in itinere subsisto, devertor*: L. 9,12; 19,7 [Dem. Thuc. al.; LXX = γῆ ‘pernocto’].*

χατα-μανθάνω, ao. χατέμαθον: *diligerter disco, noscere studeo, noscendi causa considero seu observo*: τὰ χρίνα Mt. 6,28 [Hdt. Xen. Plat. al.].¹

χατα-μαρτυρέω *contra alqm. testor*; τὶ τινος [Dem. Is. Epict.] Mt. 26,62; 27,13. Mr. 14,60; 15,4 r.*

χατα-μένω *maneo, commoror* A. 1,13 [class.; LXX].¹

χαταμόνας t. r. = χατὰ μόνας t. cr.; v. μόνος.

††**χατ-ανάθεμα**, ματος, τό *vocabulum dubiae auctoritatis* Ap. 22,3 r. [v. Tdf. 8 h. l.) = χατάθεμα, q. v.¹

†**κατ-αναθεματίζω** 1) active: *alqm. diris devoveo, contra alqm. imprecationes profero* [Justin. Tryph. 47]. — 2) absolute: *imprecationes profero*: Mt. 26,74 r.¹

κατ-αναλίσκω 1) *consumo, impendo* pecuniam. [Xen. ss.] — 2) **comedendo consumo* [Apollod.]; Deus ipse propter justitiam qua peccatum punit, dic. πῦρ καταναλίσκον H. 12,29 [Dt. 4,24 Ηλέκτης οὐαὶ].¹

†**κατα-ναρκάω**, ft. ἡσω, ao. κατενάρκησα: *contra alqm.*, i. e. ad *alcs. detrimentum vel saltem gravamen* (κατα-) *torpeo*; *alci. meo torpore molestus sum*, aliis verbis: *alci. eo molestus sum quod membra languentis instar nec ipse me laborando sustento et ab aliis me sustentari foverique posco*: τινός 2 C. 11,9; 12,13 s., ubi Paulus negat se sic aliis molestum fuisse aut fore: vulg. «onerosus fui, gravavi, ero gravis». [Greg. Naz. M 35, 1249 b; — ναρκᾶν dicitur membrum luxatum vel per frigus morbumve languens et ad laborandum inutile, ‘torpere, rigere’ Hom. Aristot., LXX Gen. 32,25,32. Job 33,19; ad verbum compositum cfr. κατ-αδολεσχέω ‘alci. garriendo molestus sum’ ets.; — Hippocr. καταναρκώ ‘torpefacio’]*

κατα-νεύω, ao. κατένευσα: *capite declinato nro; 1) annuo, nutu me alqd. affirmare vel concedere indico*. [Hom. ss.] — 2) *innuo, nutu alqm. moneo vel jubeo: κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῦ συλλαβέσθαι ‘innuerunt sociis ut adjuvarent’* L. 5,7 [κ. τινὶ προϊέναι Pol. 39, 1, 3].

κατα-νοέω, ao. κατενόησα: 1) *mentem (νοῦν) in alqd. intendo, contemplor, considero*: τινά H. 3,1; 10,24 (εἰς III 4); (οὐ) κατενόησεν τὸ σῶμα ἥδη νενεκρωμένον ‘(non) consideravit corpus suum jam esse emortuum’ R. 4,19; — *mente assequor, cognosco, animadvero*: τὶ L. 20,23. [Hdt. ss.] — 2) **sensibus, praesertim oculis considero, aspicio*: τὶ L. 12,24,27. A. 7,31 s.; 11,6. Ja. 1,23 s. [Ex. 33,8. Ps. 141,5 al.]; — *conspicio κόλπον κατενόουν* A. 27,29. — Utro Mt. 7,3. L. 6,41 referas, vix quidquam interest.*

***κατ-αντάω**, ft. ἡσω, ao. κατήντησα, pf. κατήντηκα: 1) *obviam eo, obviam fio* [Pol. 30, 14, 3 εἰς ἑαυτούς]. — 2) *advenio, pervenio* [Pol. DSic.]: εἰς Δέρβην A. 16,1: ib. 18,19,24 al.; ἀντικρὺς Χίου ‘e regione Chii’ A. 20,15. — 3) *metaphorice*: a) κ. εἰς τι *pervenio ad alqd., assequor, adipiscor*

alqd.: μέχρι καταντήσωμεν εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως E. 4,13; A. 26,7. Ph. 3,11. [Clem. Rom.] — b) καταντᾷ τι εἰς τινα *alqd. alci. obvenit, obtingit* [de hereditate pOx. 75, 5; 248, 11 al.; cfr. 2 Reg. 3,29]: 1 C. 14,36; εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκεν ‘quibus contigit ut ultimis temporibus vivamus’ 1 C. 10,11.

***κατάρυξις**, εως, ἡ ↓ *fodatio, compunctio*; metaphorice: *mens turbata, sopor, torpor*; ita certo R. 11,8 ex Is. 29,10, sive consideratur contextus, sive locus Isaiae [LXX l. c. = מִתְּרַת ‘altus sopor’, Ps. 59,5 = הַלְּעָרֶת ‘temulentia’]: πνεῦμα κατανύξεως spiritus qui animos torpidos et ad veritatem capiendam hebetes reddit (vulg. «spiritus compunctionis»).¹

***κατα-νύσσω**, ao. P. κατενύγην (cfr. νύσσω): *fodico, perfodio, compungo*; — pass. κατανύσσομαι *vehementer animo commovere seu pungor* aliqua re audita, cognita, visa: *es geht mir etwas tief zu Herzen* [de affectu tristitiae Gen. 34,7. Lev. 10,3, terroris Thdt. Dan. 10,9, amoris Sus. 10, conscientiae male factorum seu paenitentiae 3 Reg. 21,28. Sir. 14,1; 20,21]: ἀκούσαντες κατενύγησαν τὴν καρδίαν τ. cr., τῇ καρδίᾳ [Ps. 108,16] t. r. A. 2,37, sensus: his auditis quasi stimulo puncti acerbo animi dolore perculti sunt.¹

κατ-αξιώ, ao. P. κατηξιώθην: *alqm. alga. re dignum judico seu potius alqm., utpote dignum, alga. re dono* [τινά τινος Pol. DSic.]; pass. *alcs. rei, utpote eā dignus, particeps fio*: εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τ. Θ. ‘ut regno Dei digni (= regni Dei participes) fiantis’ 2 Th. 1,5; seq. inf.: *mīhi id honoris seu felicitatis contingit ut* L. 20,35; 21,36 r. He. Br. A. 5,41.*

κατα-πατέω, ao. κατεπάτησα, ao. P. κατεπατήθην: *deculco, pedibus conculco* Mt. 7,6, pass. Mt. 5,13. L. 8,5; καταπατεῖν ἀλλήλους dicuntur conferti permulti homines L. 12,1; — metaphorice = *cum contemptu aspernor ac rejicio*: δ τὸν Γίὸν τ. Θ. καταπατήσας qui fidem Christi abjecit H. 10,29 [κ. τοὺς νόμους Pl. leg. 714 a].*

κατάπαυσις, εως, ἡ ↓ 1) active = τὸ καταπαύειν. [Hdt. Theophr.] — 2) intransitive: **cessatio, requies* [Theophr. vent. 18; 2 Mach. 15,1]; τόπος τῆς κ. μου locus ubi requiescam s. habitem A. 7,49 ex Is. 66,1.

— 3) per metonymiam: **locus ubi alqs. quiescit seu sedem stabilem figit, domicilium, habitaculum* [Dt. 12,9. Ps. 131,14 al.]: εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κ. μου (εἰ I adnot. b γ) ‘non introibunt in domicilium meum’ sc. Palaestinam [cfr. Dt. 12,5,21 al.] Ps. 94,11, quem locum S. Paulus H. 3,11,18; 4,1,3,5,10 s. et allegat et ita sensu typico exponit, ut partim typo (Palaestinae) antitypus substituatur (caelum, ubi item Deus speciatim cum beatis habitat), partim ‘loco quietis’ sufficiatur ipsa ‘Dei requies’ i. e. beata vita aeterna, cuius beati erunt participes.*

κατα-παύω, ao. κατέπαυσα: 1) transitive: a) *cessare facio, desistere facio* [Hdt. 1, 130, 4, 1 al. τινά τινος]: μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὅχλους τοῦ μὴ θύειν ‘aegre impetrarunt ut vulgus a sacrificando desistret’ A. 14,18. — b) *+*ad locum quietis i. e. stabilis domicilii perduco* [Ex. 33,14. Dt. 3,20. Jos. 1,13. Sir. 24,11]: εἰ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν ‘si Josue eos ad locum quietis (eum de quo loco allegato Ps. 94,11 agitur) perduxisset’ H. 4,8. — 2) intransitive [raro ap. class.]: *cesso, desisto; ἀπό τινος* H. 4,4,10 [Gen. 2,2 al. = **תִּשְׁבַּשׁ**].*

***καταπέτασμα**, ματος, τό (κατα-πετάνυμι ‘alqd. pendens [κατα-] pando, obvelo’) *velum, aulaeum: Vorhang: voile* [inscr. Sam. (III a), v. Herwerden, Lexikon; LXX, Phil. FlJ.]: in templo Hierosolymitano duo vela erant, quorum uno Sanctum ab atriis, altero Sanctum sanctorum a Sancto dirimebatur; in NT solius fit hujus alterius mentio, et vocatur τὸ δεύτερον κ. H. 9,3 et per eminentiam τὸ κ. τοῦ ναοῦ Mt. 27,51. Mr. 15,38. L. 23,45; εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ κ. ‘in locum qui est intra (= pone) velum’ i. e. in Sancta sanctorum, metaph. = in caelum H. 6,19 (cf. Lev. 16,2,12); H. 10,20 corpus Christi comparatur velamini templi — ut enim in Sancta sanctorum aditus non patebat nisi per (remotum, diductum) velamen, ita nobis aditus in caelum nullus est nisi per corpus Christi (morte velut remotum).*

κατα-πίνω, ao. κατέπιον, ao. P. κατέπόθην: 1) *bibendo degluttio* Ap. 12,16; κ. κάμηλον metaph. = gravissima peccata sine scrupulo patrare Mt. 23,24. — 2) latiore sensu: *degluttio, devoro* [υἱούς Hsd.

theog. 459]: diabolus ut leo quaerit quem ‘devoret’ 1 P. 5,8. — 3) *absorbeor* i. q. *undis, arenā ets. obruor* [Pol. Plut.] H. 11,29; metaph. λύπη καταποθῆναι ‘tristitia absorberi’ 2 C. 2,7. — 4) metaphorice: **absorbeor* i. q. *annihilor, esse desino*: ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς ‘ut mortalitas a vita absorbeatur’, ut sine morte e vita mortali in statum immortalitatis transeamus 2 C. 5,4; 1 C. 15,54 ex. Is. 25,8, cfr. νῖκος.*

κατα-πίπτω, ao. κατέπεσον: *decido, delabor*: L. 8,6 Tdf. WH. A. 26,14; καταπίπτειν νεκρόν ‘exanimem concidere’ A. 28,6.*

κατα-πλέω, ao. κατέπλευσα (κατα- = ab alto mari ad litus): *adnavigo litori*, seq. εἰς L. 8,26. [Hom. ss.]¹

***κατα-πονέω** *labore deprimo, usque ad fatigationem vexo* [cervum ‘assidua persecutione fatigo: müde hetzen’ DSic. 4, 13; c. σκύλλω DOen. 1, 1, 5; 2 Mach. 8,2. 3 Mach. 2,2]; pass. A. 7,24. 2 P. 2,7.*

κατα-ποντίζω, ao. P. κατεποντίσθην: *in mare demergo; dein [prorsus obliteratā ideā maris, ita ut dicerent κ. εἰς τὸ πέλαγος DSic. Plut.] universim demergo;* — pass. *demersione necor*: seq. ἐν loc. Mt. 18,6; *corporis gravitate deorsum feror in undas 14,30.**

κατ-άρα, ας, ἡ (ἀρά ‘precatio’, plerumque ‘mali imprecationis’) *mali imprecationis, maledictio*: cum opp. εὐλογία Ja. 3,10; terra debitos fructus non ferens est κατάρας ἔγγυς, imminet ei maledictio divina, qua prorsus infructuosa fiet, H. 6,8; ὑπὸ κατάραν εἰσὶν ‘maledictioni (Dt. 27,26 enuntiatione) subjacent’ G. 3,10 (ὑπό II 2); κατάρας τέχνα ‘maledicto obnoxii’ 2 P. 2,14 (τέχνον 3); κ. τοῦ νόμου ‘maledictio Legis’, nempe quam Lex contra suos transgressores statuerat G. 3,13; Christus omnium peccatorum maledictionem ipse subiens dicitur γενόμενος ὑπὲρ ὑμῶν κατάρα ‘pro nobis maledictum factus’ ibid. [tragg. LXX al.]*

κατ-αράομαι, ao. κατηρασάμην, pf. P. κατήραμαι: *mala imprecōr, exsecrōr, maledicō* [Hom. ss.]; opp. εὐλογέω R. 12,14; τινί L. 6,28 r.; *τινά Mt. 5,44 r. L. 6,28 cr. Ja. 3,9 [Gen. 12,3 al.], τὶ Mr. 11,21; ptc. pf. P. οἱ κατηραμένοι ‘maledicti! maledictioni devoti!'; Mt. 25,41 [ita passive

* κεκατήραμαι Num. 22,6; 24,9. Sir. 3,18].*

κατ-αργέω, ft. ἡσω, ao. κατήργησα, pf. κατήργηκα, pf. P. κατήργημαι, ao. P. κατηργήθην, ft. P. καταργηθήσομαι (causativum verbi ἀργεῖν, ergo 'inertem seu inefficacem esse facio vel sino': x. χέρα 'manum otiosam esse sino', otior, Eur. Phoen. 753, x. τινά 'alqm. a labore impen-dio' 2 Esdr. 4,21 al., pOx. 38, 7, x. καιρούς 'occasiones praetermittere' Polyb. apud Suidam; verbum rarum, perfamiliare S. Paulo): 1) alqm. aut alqd. ad inertiam seu otium redigo, inefficacem s. impoten-tiem reddo, potestatem alcis. frango (vulg. «destruo, evacuo»): aliquem (qui magnam habet potestatem) 1 C. 1,28; 2,6; 15,24. 2 Th. 2,8. H. 2,14; καταργήσει τὴν πίστιν τ. Θ.; 'fidelitatem Dei inertem reddet?' faciet ut Deus promissis non stet? R. 3,3; si id quod ex gratia promissum erat, postea ex Lege, non ex gratia, datur, κατηργηται ἡ ἐπαγγελία 'promissio illa otiosa (suo rationabili sensu privata) est' R. 4,14: G. 3,17; νόμον καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; 'Legem sua auctoritate privamus per fidem?' R. 3,31; ἵνα καταρ-γηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἀμαρτίας 'ut natura ad peccatum inclinata ad inertiam redi-gatur' i. e. peccare desinat R. 6,6; ven-trem et escas Deus καταργήσει i. e. horum in altera vita usus nullus erit 1 C. 6,13; arbor sterilis τὴν γῆν καταργεῖ facit ut humus sit infructuosa L. 13,7; rem ita inertem reddo ut ipsam e medio tollam, aboleo, destruo: κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου 'puerilia abjeci, desuevi' 1 C. 13,11; τὸν νόμον E. 2,15; τὸν θάνατον 2 T. 1,10: 1 C. 15,26; pass.: alqd. e medio tollitur, evane-scit ets. 1 C. 13,8,10. 2 C. 3,7,11,13 s. G. 5,11. — 2) καταργοῦμαι ἀπό τινος ab uni-one cum algo. vel a nexu cum re solvor (cfr. germ. nichts mehr zu tun haben mit . .) R. 7,2,6. G. 5,4.*

κατ-αριθμέω; 1) enumero. — 2) ad-numero; ptc. pf. P. κατηριθμημένος ad-numeratus, pertinens ad numerum aliquo-rum: A. 1,17.¹

κατ-αρτίζω, ft. ἴσω, ao. κατήρτισα, pf. P. κατήρτισμαι (ἀρτίος 'aptus, consentaneus, congruus; perfectus, integer') 1) aptum reddo, instruo, personam aut rem reddo talem qualis esse debet, perficio: κατηρ-

τισμένος πᾶς ἔσται ως δ διδάσκαλος αὐτοῦ 'instructus (= totum studiorum curriculum emensus demum) quibus magistrum suum aequabit' L. 6,40; x. τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως 'supplere ea quae fidei (instruc-tionis in fide) desunt' 1 Th. 3,10; x. τινά 'alqm. perficio' 1 P. 5,10, add. ἐν τινι 1 C. 1,10 (pass.). H. 13,21; καταρτίζεσθε med. 'perficite vos' vel pass. 'sinite vos ad per-fectionem duci' 2 C. 13,11; item med. R. 9,22 'vasa quae se apta reddiderunt ad perniciem'; — e contextu = reficio, restauro [2 Esdr. 4,12 s.]: δίκτυα Mt. 4,21. Mr. 1,19; alqm. corrigo G. 6,1. — 2) univer-sim: paro, apparo, construo [στόλον Pol.]; med. H. 10,5 e Ps. 39,7 [Ps. 73,16]; pass. 11,3; med. reflex. mihi paro, efficio ut mihi tribuatur . . αἰνον Ps. 8,3. Mt. 21,16 (ad textum hebr. נְתַרְתָּ: adverte: 'dare [attribuere] Deo gloriam et potentiam' est i. q. per laudem agnoscere Dei gl. et pot., Ps. h. 29,1; ergo 'ex ore infantium parasti [= tibi dandam curasti] pot-entiam' 8,3 est i. q. effecisti ut ab infantibus cum laude agnoscat tua pot-tentia).*

† **κατάρτισις**, εως, ἡ ↑ 1) perfectio, «consummatio»: Vervollkommnung: perfec-tionnement 2 C. 13,9. — 2) institutio, educatio. [Plut. Alex. 7, 1]¹

† **καταρτισμός**, οῦ, δ item perfectio, aut institutio, educatio: πρὸς τὸν κ. τῶν ἀγίων 'ad christianos perficiendos, consumman-dos' aut '... instituendos, educandos' E. 4,12.¹

κατα-σείω, ao. κατέσεισα: 1) decutio, concutio. [Thuc. al.] — 2) de signo dando: a) transitive: x. τὴν χεῖρα manum agito ut aliis alqd. innuam A. 19,33 [Philo]. — b) intransitive: innuo, signum do nempe agitatā manu [x. τινὶ X. Cyr. 5, 4, 4]: x. τινὶ τῇ χειρὶ A. 21,40, add. inf. σιγᾶν 'ut silerent' 12,17; A. 13,16. [Pol. FlJ.]*

κατα-σκάπτω, ao. κατέσκαψα, pf. P. κατέσκαμμαι: 1) defodio, infodio. — 2) suf-fodio, subruo: θυσιαστήρια R. 11,3; τὰ κατεσκαμμένα 'ruinae' A. 15,16 r. He. Br. ex Am. 9,11 cB. [tragg. Thuc.]*

κατα-σπενάζω, ft. ἀσω, ao. κατεσκεύασα, pf. P. κατεσκεύασμαι, ao. P. κατεσκευάσθην: 1) apparo, praeparo alqd. alci.: x. τὴν δόρν 'viam parare' venturo Messiae, Mt. 11,10. Mr. 1,2. L. 7,27 (e Mal. 3,1 hebr.);

λαὸς κατεσκευασμένος ‘populus bene dispositus (ad recipiendum Servatorem)’ L. 1,17 [item de animi dispositione κ. τὸν ἀκροατήν Aristot. rhet. 3, 19]. — 2) *construo, aedifico* [βωμούς Plat.]: H. 3,3,4 a; 9,2; 11,7. 1 P. 3,20; de Deo qui omnia creat H. 3,4 b [κ. = אָנֹךְ Is. 40,28; 43,7]. — 3) *res necessarias paro, comparo, ordino, compono*: τούτων οὖτως κατεσκευασμένων ‘his ita compositis’ H. 9,6.*

κατα-συηρόω (Mt. 13,32 cr. [nHe.] Mr. 4,32 WH. inf. κατασκηνοῦν: Bl. § 22, 3), ft. ώσω, ao. κατεσκήνωσα: *tabernaculum alicubi colloco* [Xen.] et universim **sedem figo, habito alicubi*: de avibus Mt. 13,32. Mr. 4,32. L. 13,19 [Ps. 103,12] et hominibus [Ps. 14,1 al.]; ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ’ ἐλπίδι ‘corpus meum secure habitat’, Deo confidens metu vacat Ps. 15,9. A. 2,26 [LXX = חַטָּבֶל נִשְׁׁוּ; Dt. 33,12,28].*

κατασηήνωσις, εως, ἡ ↑ 1) *tentorii collatio*. [Pol.; 1 Par. 28,2] — 2) metonymice: *domicilium* [Ez. 37,27], *tentorium* [DSic. 17, 95], universim *locus tectus ubi alq. velut sub tentorio habitat*, v. gr. ubi aves nidum faciunt Mt. 8,20. L. 9,58.*

κατα-σηάνω *umbra tego*; universim *obtego, cooperio* [χόνει τινὰ κ. ‘alqm. humo te go’ Soph. OC. 407]: *alis te go* alqd. H. 9,5.¹

κατα-σκοπέω, ao. κατεσκόπησα 1) ita ut vis verbi σκοπέω *praevaleat*: *inspicio, considero* [Eur. Pol., med. Xen.]. — 2) *ita ut idea vocis κατάσκοπος *praevaleat*: *hostili animo, ut postea eripiam, alqd. exploro seu speculator; indago, quomodo alqd. alci. auferam seu extorqueam*; τὶ G. 2,4 [πόλιν 2 Reg. 10,3 γῆν 1 Chr. 19,3 = לְגָן saepius κατασκοπεύω].¹

κατάσκοπος, οὐ, δ qui mittitur ut explore, *explorator, speculator* H. 11,31 [tragg. Hdt. ss.].¹

***κατα-σοφίζομαι**, ao. κατεσοφισάμην *sophismate circumvenio, dolo decipio* alqm. τινά A. 7,19 (de Ex. 1,10 = מִכְחַתָּה ‘astute ago’). [Jdth. 5,11; 10,19, pass. Plut. Lcn.].¹

κατα-στέλλω, ao. κατέστειλα, pf. P. κατέσταλμαι: 1) *compono, ordino* [Eur.]; *pacifice compono* [τὰ πράγματα 2 Mach. 4,31]. — 2) *induo* alqm. *veste* [sec. plerosque Aristoph. Therm. 256]. — 3) *demitto* [ῥάβδους Dhal.]. — 4) *compesco, sedo*

tumultuantes: τὸν δχλον A. 19,35 [Plut.]; ptc. κατεσταλμένος *pacatus, tranquillus* A. 19,36 [DSic. 1, 76; Epict. 4, 4, 10].*

κατάστημα, ματος, τό (καθίστημι) *constitutio, status*; ex. gr. 1) *rei publicae constitutio*. [Pol.] — 2) *animi temperatio*: *Stimmung* [κ. μανιῶδες 3 Mach. 5,45]. — 3) *hominis externa compositio seu habitus qui est statū animi indicium*: *Aussehen, Benehmen*: ἐν κ. ἵεροπρεπεῖς ανūs mone ut sint ‘in toto extero habitu ac specie decentissimae’, vulg. «in habitu sancto». [ἀτρεμαίω τῷ κ. ‘intrepido habitu’ FlJ. 15, 7, 5; Ign. Trall. 3; Plut.].¹

καταστολή, ἡς, ἡ (καταστέλλω) 1) *ordinatio, compositio, sedatio*. [DSic.] — 2) ^xmodesta habitūs externi, *vultūs, sermonis vestisque compositio; modestia*. [Plut. Pericl. 5; Epict. 2, 10, 15] — 3) **vestitus* [Is. 61,3; FlJ. bell. 2, 8, 4]. — Ergo ἐν κ. κοσμίω 1 T. 2,9 aut ‘cum decora modestia’ aut ‘in decoro vestitu’ (syr. goth. arm.; — vulg. ‘in habitu ornato’).¹

κατα-στρέψω, ao. κατέστρεψα, pf. P. κατέστραμμαι: 1) *invertō*; — ^x*subverto*: *umwerfen*: *renverser* [DLaërt.]: τραπέζας Mt. 21,12; Mr. 1,1,15. — 2) *evertō, destruo* [Aristoph. ss.]: τὰ κατεστραμμένα ‘ruinae’ A. 15,16 Tdf. WH. ex Am. 9,11 v.*

†**κατα-στρηνάω**, ao. κατεστρηνίασα (cfr. artt. στρηνιάω et στρῆνος): κ. τινός = στρηνίαω κατά τινος *contra alqm.*, i. e. *algo spreto seu posthabito, lascivio seu luxurio*; ὅταν καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ fere = ‘cum voluptas Christo contraria eas allegerit’ 1 T. 5,11. [Ps. Ign. 905 c]¹

καταστροφή, ἡς, ἡ (καταστρέψω) *subversio*; — **eversio, destructio urbium* 2 P. 2,6; metaph. de ruina spirituali (cui opp. ‘aedificatio’): †*corruptio, perditio*, cum gen. obj. 2 T. 2,14: *imprudens enim disputatio haud aedificat, immo nocet*.*

κατα-στρώνυμη, ao. P. κατεστρώθην: *humī prosterno, praesertim prosterno mortuum* [Hdt. Xen.]; pass. 1 C. 10,5, cfr. Num. 14,16.¹

κατα-σύρω, ao. κατέσυρα: 1) *deorsum traho*. — 2) ^x*per vim abductum traho* alqm. alqo.: *hinschleppen*: τινὰ πρὸς τὸν κριτήν L. 12,58. [DChrys. 1, 196]¹

κατα-σφάζω, ao. κατέσφαξα: *trucidō, mactō* L. 19,27.¹

κατα-σφραγίζω *obsigno*; ptc. pf. P.

κατεσφραγισμένος *sigillis clausus* liber Ap. 5,1.¹

***κατάσχεσις**, εως, ἡ (κατέχω) 1) *re-tentio, retardatio.* — 2) **possessio, occupatio* [prob. ita εἰς τὴν γῆν τῆς κ. ύμῶν in terram quam possidetis Jos. 22,4 al.]; ἐν τῇ κ. τῶν ἐθνῶν ‘tempore occupationis terrae gentilium’ A. 7,45. — 3) *metonymice: *res vel regio possessa seu occupata* [Ps. 2,8. Lev. 25,25 al.]: A. 7,5; sec. nonnullos etiam 7,45 = ‘in territorium gentilium’, vulg. ‘in possessionem gentium’.*

κατα-τίθημι, ao. κατέθηκα: *depono*; alqm. in sepulcro Mr. 15,46 r. He.; — med.: καταθέσθαι τινὶ χάριτας A. 24,27 vel χάριν 25,9 ‘alci. gratiam praestare seu beneficium conferre’ (vulg. syr. copt. arm.) et quidem in suum commodum, nempe ad alium sibi devinciendum. [X. Cyr. 8, 3, 26; κ. εὐεργεσίαν ἔς τινα Thuc. 1, 128, 4; — alibi καταθέσθαι χάριν ‘sibi deponere, i. e. mereri aliorum gratitudinem’ Hdt. 6, 41; Thuc. 1, 33, 1]*

κατατομή, ṣ̄ς, ἡ (κατατέμνω) «*concisio*», metonymice = *concisi*; hoc nomine Paulus cum sarcasmo doctores Judaeos appellat: ut enim περιτέμνειν (superflua, nociva resecare) differt a κατατέμνειν (concidere, dissecare cum eo effectu ut res destruantur), ita a circumcisione VTⁱ a Deo praeceptâ differebat ea quam hi doctores etiam Christianis imponere volebant; circumcisio in NT non erat nisi concisio, non ad salutem, sed ad perniciem: Ph. 3,2, cfr. G. 5,2.¹

κατα-τοξεύω, ft. P. κατατοξευθήσομαι: *sagittis transfigens occido* [Hdt. ss.] H. 12,20 r. de Ex. 19,13.¹

κατα-τρέψω, ao. κατέδραμον: *deorsum curro, decurro* A. 21,32 ex arce.¹

κατα-φέρω, ao. κατήνεγκα, ao. P. κατηνέχθην: 1) *deorsum fero, porto*; — pass. καταφέρομαι a) *gravitate deorsum feror, degravor*: κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὅπνου ἔπεσεν ‘somno degravatus cecidit’ A. 20,9 [Aristot. Plut.]; — b) *somno mergor, dormio* [abs. Aristot.; εἰς ὅπνον DSic. Lcn.]: κ. ὅπνῳ βαθεῖ ibid., de dat. cfr. Kühner³ III § 423, 3]. — 2) *contra alqm. alqd. af-fero, profero*: αἰτιώματα καταφέροντες A. 25,7 cr. = αἰτιάματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου t. r.; κατήνεγκα ψῆφον A. 26,10 = ‘contra eos suffragium tuli’ = κατεψη-

φισάμην (ita copt.; quia apud Aristot. καταφήζομαι = ‘affirmative suffragor, assentior’, videtur etiam explicari posse: ‘cum necarentur, assensus sum’ = ἥμην συνευδοκῶν A. 22,20: ita vertit syr.).*

κατα-φεύγω, ao. κατέφυγον: *defugio, con-fugio* εἰς A. 14,6; οἱ καταφυγόντες H. 6,18 ‘nos qui [in periculis salutis ad Deum] configimus’ (inf. κρατῆσαι pendet a verbo παράχλησιν ἔχειν!).*

κατα-φθείρω, pf. P. κατέφθαρμαι, ft. P. καταφθαρήσομαι: 1) *pessundo*, pass. *per-reo* 2 P. 2,12 r. [Aesch. ss.] — 2) in genere morum: *corrumpo, depravo*: κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν ‘mente corrupti’ 2 T. 3,8 [καταφθαρεὶς τὸν βίον Menander, Herm.].*

κατα-φιλέω, ao. κατεφίλησα: *deoscular, tenere oscular* [Xen. Plut.]; universim *osculor* [LXX]: τινά Mt. 26,49. Mr. 14,45. L. 15,20. A. 20,37; τὶ L. 7,38,45.*

κατα-φρονέω, ft. ήσω, ao. κατεφρόνησα: 1) primitus i. q. φρονέω κατά τινος ‘habeo animum alci. adversum, alqm. contemno’; plerumque de agendi ratione cui talis animus subest: *alqm. contemno = alcs. rationem non habeo, mea erga alqm. officia neglego*, seq. genet.: ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει Mt. 6,24. L. 16,13, item de negligenti famulatu 1 T. 6,2; μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου κτλ. ‘sic age ut nemo te ut pote juvenem spernat, verum exemplar esto etc.’ 1 T. 4,12; κυριότητος καταφρονοῦντας ‘qui [Christi aut: cuiuslibet auctoritatis] dominationem spernunt’ 2 P. 2,10; Mt. 18,10. R. 2,4. 1 C. 11,22. — 2) †alqd. *contemno*, i. e. *non timeo, intrepide subeo*: αἰσχύνης καταφρονήσας H. 12,2 [Epict. 4, 1, 70 s. al.].*

***καταφρονητής**, οῦ, δ † *contemptor* A. 13,41 ex LXX Hab. 1,5 [Philo, FlJ. Plut.].

κατα-γέω, ao. κατέχεα: *defundo, desuper effundo* alqd., ἐπὶ τῆς κεφαλῆς Mt. 26,7 cr., ἐπὶ τὴν κ. t. r., κατὰ τῆς κ. Mr. 14,3 r. Br., τῆς κ. Tdf. WH. He.*

καταχθόνιος 2. (χθὼν terra) *subterraneus*; οἱ κ. «*inferni*», incolae Orci Ph. 2,10. [Hom. DHal.].¹

κατα-χράομαι, ao. κατεχρησάμην: *abu-tor*; 1) i. q. *plene utor, multum vel ad libitum utor* [Plat. Dem. Aeschin. al.]: οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον ώς μὴ καταχρώμενοι

bene arm. ‘qui utuntur mundo sint tamquam eo non fruentes’ 1 C. 7,31 (utendum est mundo, non fruendum; cfr. Estium); εἰς τὸ μὴ καταχρήσθαι τῇ ἔξουσίᾳ μου ‘ita ut jure meo [in quo etiam jus ad sustentationem continetur] non plene utar’ 1 C. 9,18. — 2) *male utor.**

κατα-ψύχω, ao. κατέψυξα: *refrigero* τὴν γλῶσσαν L. 16,24. [Hippocr. al.]¹

† **κατείδωλος** 2. (εἴδωλον) *idolorum plenus* A. 17,16, ut vertit Syrus; vulg. ‘idolatriae deditus’ [cfr. κατά-δενδρος, κατάμπελος ‘habens multas arbores, vineas’ etc.].¹

* **κατ-έναντι** 1) adv. *eo loco qui prospicienti ex adverso jacet, e regione*: εἰς τὴν κ. χώμην ‘in pagum ex adverso situm’ L. 19,30. [2 Chr. 4,10; act. Phil. 98] — 2) praepositionis instar cum genet.: *e regione, exadversum*: κ. ὑμῶν Mt. 21,2 cr. Mr. 11,2; κ. τοῦ ἵεροῦ Mr. 13,3: ib. 12,41 [LXX; act. Barn. 20]; — hinc porro *coram, in conspectu*: κ. Θεοῦ ‘coram Deo’ 2 C. 2,17; 12,19; κ. οὗ ἐπίστευσεν Θεοῦ R. 4,17 (= κ. Θεοῦ φ. ἐπ.: cfr. δς 8 c α) ‘coram Deo cui credidit’; Mt. 27,24 WH.*

* **κατ-ενώπιον** praepositionis instar c. genet. *exadversum, coram Ju. 24* [Lev. 4,17 al.]; *coram Deo* judice vel teste 2 C. 2,17 r.; 12,19 r. E. 1,4. C. 1,22. [Polyc.]*

† **κατ-εξουσιάζω** τινός i. q. ἔξουσιάζω κατά τινος *potestatem exerceo adversus alqm.*, i. e. ita ut eum premam seu vexem Mt. 20,25. Mr. 10,42. [act. Thom. 98]*

κατ-εργάζομαι, ao. κατηργασάμην Tdf., κατειργασάμην alii, pf. M. κατείργασμαι, ao. P. κατηργάσθην Tdf., κατειργάσθην alii (melius η: Bl. § 15,5): 1) *operor, exsequor, perago, patro* [*πρήγματα μεγάλα* Hdt. 5, 24; Xen. al.]: τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι ‘id patrassere quod gentiles [vos facere] volebant’ 1 P. 4,3 cr.; R. 1,27; 2,9; 7,15,17,18,20; 15,18. 1 C. 5,3. Ja. 1,20 (δικαιοσύνη 1 a); pass. 2 C. 12,12. — 2) *alqd. tamquam effectum produco, efficio, gigno, mereor*: id quod est causa physica vel moralis, occasio, ansa incitamentumve alterius rei, hanc κατεργάζεσθαι dicitur [ἀρετὴ ἀπὸ σοφίης κατεργασμένη Hdt. 7, 102]: θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται ‘tribulatio patientiam gignit’ utpote patientiae exercendae materiam et occasionem praebens R. 5,3; δέ νόμος δργὴν κ. lex irae

merenda occasionem et materiam praebet R. 4,15; R. 7,8,13. 2 C. 7,10 s. Ja. 1,3,20 r. (si δικαιοσύνη Θεοῦ = ‘status quo homo est coram Deo justus’); add. dat. commodi: *alqd. alci. comparo* 2 C. 4,17; 7,11; 9,11; — *labore mihi acquirō: sich erarbeiten*: τὴν ἔαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε ‘ut salutem vestram attingatis, adnitimini!’ Ph. 2,12 [δέ κατειργασμένος τὴν τυραννίδα ἀδίκω; ‘injuste tyrannide potitus’ Pl. Gorg. 473 d]. — 3) κ. τινὰ εἰς τι *alqm. ad alqd. dispono, praeparo* [Hdt. 7, 6, 1; X. mem. 2, 3, 11]: δέ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο ‘qui nos ad hoc ipsum [sc. desiderium quo cupimus non spoliari sed supervestiri] dispositus’ 2 C. 5,5. — 4) *devinco, supero* [Thuc. VI, 11, 1; 33, 4 τινά; νῆσον Hdt. 6, 2]: ἀπαντα κατεργασάμενοι στῆναι ‘omnibus [hostium machinationibus] devictis locum tueri’ E. 6,13 (copt. arm. ‘omnibus [certaminibus] peractis’, vulg. ‘in omnibus perfecti’).*

κατ-έρχομαι, ao. -ῆλθον vel -ῆλθα: *devenio, descendō* L. 9,37. Ja. 3,15; a regione altius sita A. 8,5; 9,32 al.; ad urbem in litore sitam L. 4,31. A. 13,4; 18,5; 19,1, ab alto mari veniens 18,22; 21,3 cr.; 27,5.

κατ-εσθίω et Mr. 12,40 cr. (nBr.) **κατ-έσθω**, ft. καταφάγομαι, ao. κατέφαγον: 1) *comedendo absumo, devoro* Mt. 13,4. Mr. 4,4. L. 8,5. Ap. 12,4; *symbolica actio devorandi libri* Ap. 10,9 s. (cfr. Ez. 3,1) significat doctrinam libri mente suscipiendam. — 2) sensu translato: *absumo, consumo*: ignis alqm. consumit Ap. 11,5; 20,9; *pessumdo crudeli avaritiā alcis. opes: τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν* Mt. 23,14 r. Br.; per proverbium inimici dicuntur ἀλλήλους δάκνειν καὶ κατεσθίειν G. 5,15: 2 C. 11,20; pecuniam dilapido epulando L. 15,30 [Od. 3, 315]; — zelus, fervidus rei amor, alqm. absumit i. e. vehementissime impellit J. 2,17 e Ps. 68,10.*

κατ-ενθύνω, ao. κατεύθυνα: *rectâ dirigo* et universim *dirigo*: τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς δόδον εἰρήνης L. 1,79; 1 Th. 3,11. 2 Th. 3,5 [Plat. Plut. al.]*

* **κατ-ευλογέω**, impf. κατευλόγουν: *benedico, fausta appreco* alci. et quidem (κατ-) *multum, ex animo*: τινά Mr. 10,16. [Tob. 10,13 cB; Plut. am. 4]¹

† **κατ-εφ-ίσταμαι**, ao. κατεπέστην: *contra accedo, aggredior* τινί A. 18,12.¹

κατέχω, ao. κατέσγον: I. transitive: 1) *detineo, retineo, inhibeo*: a) *alqm. detineo* nec proficisci sino: πρὸς ἐμαυτὸν ‘apud me’ Phm. 13; add. τοῦ μὴ πορεύεσθαι L. 4,42. [Hdt. Xen.] — b) *alqd. impedio, re-primo*: τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀξικῇ κατεχόντων ‘eorum qui suā injustitiā veritatem reprimunt’, i. e. se illâ regi non sinunt R. 1,18. [x. γέλωτα X. Cyr. 2, 2, 1] — c) *remoror, retardo, ne statim fiat impedio* [x. τὴν ἀγωγήν ‘r. profectionem’ Thuc. 6, 29, 3]: τὸ κατέχον ‘id quod remoratur’ sc. adventum Antichristi illamque magnam et communem apostasiam ac corruptionem, 2 Th. 2,6 (indicatur finis hujus morae verbis εἰς τὸ κτλ. ‘ut Antichristus suo [divinitus ad hoc constituto] tempore appareat’); item δὲ κατέχων ib. 2,7 ‘is qui remoratur’ vel ‘quisquis remoratur’, rursus idem objectum supplendum. De hoc loco alii aliter judicant: optimum videtur eorum Patrum sententiam, secundum quos imperium Romanum est τὸ κατέχον, Imperator δὲ κατέχων, retinere atque ita modificare, ut universim intelligamus res publicas bene ordinatas et gubernia bene constituta (quibus opponitur anarchia); — aliis, ut Reischl, Crampon-Griesbach, τὸ κατέχον est apostasia, δὲ κατέχων homo peccati (v. 3), id, quod retardatur, dies et adventus Domini. — 2) *retineo, firmiter teneo*: a) *memoriā te-neo*: τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε ‘si meministis quā ratione vobis praedicaverim’ 1 C. 15,2. — b) *constanter servo*: τὸν λόγον L. 8,15; 1 C. 11,2. 1 Th. 5,21; cum 2 acc^{is}: κατέχωμεν τὴν δμολογίαν ἀχλινῆ ‘confessionem teneamus immobilem’ H. 10,23: ib. 3,6,14; ὡς οὐ κατέχοντες 1 C. 7,30 = memores res emptas sibi non perpetuo mansuras esse. — 3) *meae potestati subjectum teneo*: a) pass.: morbo *teneor, occupor*: νοσήματι J. 5,4 r. He. Br. — b) pass.: *lege obstrictus teneor*: ἀποθανόντες (sc. τούτῳ) ἐν φῶ κατειχόμεθα ‘mortui respectu legis qua (in cuius dictione) tenebamur’ R. 7,6. — c) *possideo* (κατέχειν), *occupo* (κατασχεῖν): Mt. 21,38 r. L. 14,9. 2 C. 6,10. [Xen. Dem. al.] — II. intransitive: sc. omissio acc^o τὸ πλοῖον: *cursum teneo aliquorsum*: κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν ‘versus litus cursum tenebant’ A. 27,40. [Hdt. 7, 188; Pol. 1, 25, 7]*

κατηγορέω, ft. ἡσω, ao. κατηγόρησα (κατήγορος): *accuso*; abs. A. 24,2,19; κ. τινός Mt. 12,10. Mr. 3,2. L. 6,7 cr. al.; κ. τινός τι *alqm. ales. rei* Mr. 15,3 s. A. 28,19 (24,8; 25,11 ὅν = τούτων ἔ), τινός περὶ τινός 24,13, κατά τινός τι L. 23,14 (ὅν = τούτων ἔ); pass. κατηγοροῦμαι (Bl. § 54, 3) *accusor* A. 25,16, τί cujus rei 22,30; add. πρός τινα apud alqm. J. 5,45, ἐνώπιόν τινος Ap. 12,10.

κατηγορία, ας, ἥ † *accusatio*; cum gen. obj. personae L. 6,7. J. 18,29 Tdf. WH., κατά τινος contra alqm. J. 18,29 r. He. Br. 1 T. 5,19, cum gen. obj. criminis: μὴ ἐν κ. ἀσωτίας qui non accusentur luxuria T. 1,6.*

κατήγορος, ου, δὲ et semel Ap. 12,10 cr. (nHe.) × **κατήγωρ**, ορος, δὲ *accusator* J. 8,10. A. 23,30,35; 24,8 r. Br.; 25,16,18; δὲ κ. τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν dicitur diabolus Ap. 12,10, cfr. διάβολος 2. [πρὸς ἔχθροὺς καὶ κατήγορας pKenyon I p. 122; in Talmude occurrit סְנִינוֹר גָּנוֹם κατήγορος, סְנִינוֹר συνήγορος defensor: Dalman § 37]*

κατήφεια, ας, ἥ (κατηφής ‘prae pudore vel tristitia oculos demittens’ Od. 24, 432; Eur. He. 633; verb. κατηφέω Il. 22, 293 al.) *demissi prae pudore aut maerore oculi, maeror*, «λύπη κάτω βλέπειν ποιοῦσα» definit Plut. mor. 528 e: Ja. 4,9. [Il. 3, 51; Thuc. Plut. al.]¹

κατηγέω, ao. κατήχησα, pf. P. κατήχημαι, ao. P. κατηχήθην: 1) *resono, dissono*. — 2) × *alloquens alqm. doceo, vivâ voce instruo* (*mündlich unterrichten*), sive id fit institutione scholari sive privato alloquio: τινά 1 C. 14,19; κατηχοῦμαι *doceor, instruor, disco* seq. τὶ A. 18,25. G. 6,6; ὅν κατήχηται περὶ σοῦ ‘eorum quae de te compererunt’ A. 21,24; seq. περὶ τινος ὅτι A. 21,21; περὶ ὅν κατηχήθης λόγων (= τῶν λόγων περὶ ὅν κ.) ‘rerum de quibus edoctus es’ L. 1,4; κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου ‘quippe qui [de hac re] e Lege doceris’, nempe praelectis sacris libris in synagoga, R. 2,18; δὲ κατηχῶν G. 6,6 [ὅταν συντύχῃς μοι, καὶ αὐτός σε πολλὰ κατηχήσω τῶν ἀγνοουμένων rex Agrippa ap. FlJ. vit. c. 65 (n. 366); Lcn. As. 48; Plut.]*

* **κατιόω**, pf. P. -ίωμαι (ίός, q. v.) *aerugine obduco ac corrumpo*; Ja. 5,3 latiore sensu [ut in epist. Jer. 11] de auro

et argento quae prae vetustate sordida et inutilia evaserunt. [Sir. 12,11; Epict. 4, 6, 14]¹

κατ-ισχύω, ft. ὑσω: 1) intrans.: a) absolute: *validus, robustus sum vel fio* [Soph.]; χατίσχυον αἱ φωναι αὐτῶν ‘clamores eorum invalescebant’ L. 23,23 (cfr. Mt. 27,24); c. inf. *valeo, possum* L. 21,36 Tdf. WH.; — b) *χατισχύω τινός (= ισχύω κατά τινος) *contra alqm.*, i. e. in certamine s. pugna cum alqo., *valeo, praevaleo, superior evado* [Herm. vis. 2, 3, 2; Ael. hist. an. 5, 19; Sap. 7,30 cAN]: πύλαι ἄδου οὐ χατισχύσουσιν αὐτῆς ‘portae inferi ecclām non vincent’, Mt. 16,18 (sunt qui, ideā pugnae eliminatā, vertant ‘ne orci quidem portae firmiores erunt ecclesiā’; cfr. art. ἄδης). — 2) transitive: a) *alqm. robore meo suprimo, devinco; b) *corroboro.**

κατ-οικέω, ao. χατώκησα (passim distinguendum est inter χατοικεῖν ‘habitare’ et aor. inchoat. χατοικῆσαι ‘sedem figere, subsidere’): 1) intransitive: *habito, domicilium habeo alicubi*: a) proprie: τοὺς χατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ A. 9,22: ib. 1,20; 11,29. H. 11,9; x. εἰς A. 7,4 (εἰς I 5), ἐπὶ τῆς γῆς Ap. 3,10, ἐπὶ c. accus. A. 17,26 v., ets.; A. 7,48; 17,24 negatur Dei in templis habitatio, nempe praesentia his aedificiis circumscripta vel materialis, qualem gentiles fingebant; absolute: ὑπὸ τῶν χατοικούντων ‘Ιουδαίων ‘a Judaeis illic habitantibus’ A. 22,12; inchoative χατώκησεν εἰς πόλιν Mt. 2,23: 4,13, χατώκησεν ἐν Χαρράν A. 7,4. — b) *insum et operor in alqo.*: τὸ Πνεῦμα δὲ χατώκησεν ἐν ἡμῖν ‘Spiritus qui in nobis sedem fixit (1 C. 3,16. G. 4,6)’ Ja. 4,5 r. He. Br.: E. 3,17. C. 1,19; 2,9 (cfr. πλήρωμα 3 b); in novo caelo ac terra ‘justitia habitare’ dicitur 2 P. 3,13, quia ibi nullus peccator erit, nullum peccatum. — 2) transitive; *habito: bewohnen*: οἱ χατοικοῦντες Λύδοι(ν) A. 9,35: 1,19; 19,10. Mt. 23,21 al.; pro deficiente nomine gentilicio adhibetur periphrasis οἱ χατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν ‘Mesopotameni’ et variandi stili causa itidem continuatur A. 2,9 (et participium ita resolve: οἱ χατωκοῦμέν ποτε κτλ. ‘qui olim habitabamus M.’; agitur enim de alienigenis qui sec. 2,5 Hierosolymis domicilium constituerant, et χατοικεῖν indicat

verum diuturnum domicilium, opp. παροικεῖν, ἐπιδημεῖν).

κατοίκησις, εως, ἡ ↑ *habitatio*; τὴν x. εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν ‘habitabat in sepulcris’ Mr. 5,3. [Thuc. Herm.]¹

***κατοικητήριον**, ου, τό *habitaculum, domicilium* [Ex. 12,20; Barn. 6, 15]; c. gen. personae inhabitantis E. 2,22. Ap. 18,2.*

✗ **κατοικία**, ας, ἡ *habitatio, actio habitandi* [Str. 246] et *domicilium* [Pol. 2, 32, 4 al. Herm.]: A. 17,26.¹

κατ-οικίζω, ao. χατώκισα: *in suo alqm. domicilio colloco* [aliquos in urbe, colonia etc. Hdt. ss.; LXX etiam universim = בִּשְׁזָה ‘habitare facio’]: τὸ Πνεῦμα — aut πνεῦμα — ὃ χατώκισεν ἐν ἡμῖν Ja. 4,5 Tdf. WH. ‘Spiritus quem nobis indidit’.¹

κατοπτρίζω (χάτοπτρον ‘speculum’) 1) act.: *speculi instar, repercussis radiis lucis, imaginem efficio: abspiegeln* [δὲ ήλιος χατοπτρίζει τὴν ἥριν Plut. mor. 894 f]. — 2) med.: a) *me in speculo contemplor*. [Athen. 687 c] — b) *mihi alqd. velut in speculo contemplor* [μὴ χατοπτρισαίμην ἐν ἄλλῳ τινὶ τὴν σὴν ἴδεαν ἢ ἐν σοὶ τῷ Θεῷ Philo leg. all. 3, 33]: ita sec. versiones veterum omnes 2 C. 3,18 τὴν δόξαν Κυρίου χατοπτριζόμενοι ‘gloriam Domini [per fidem] tamquam per speculum videntes’, vulg. ‘speculantes’. — c) fere ut act.: ↑ *quasi e me emissis radiis imaginem efficio*: ita sec. quosdam 2 C. 3,18 = in nobis Christianis relucet imago Christi vel Dei (Chrysost. Theodore).¹

✗ **κατόρθωμα**, ματος, τό (χατορθώ ‘erigo; prospere gero’ rem) *res prospere gesta, felix successus* ets. [Pol. ss.], etiam ethice: *recte factum* [Cic. fin. 3, 14]: A. 24,3 r.¹

κάτω adv. 1) *deorsum*: βάλε σεαυτὸν x. Mt. 4,6; L. 4,9. J. 8,6,8 (nWH.). A. 20,9; εώς x. [Ez. 1,27] Mt. 27,51. Mr. 15,38. — 2) *infra* Mr. 14,66. A. 2,19; τὰ x. *regio inferior, terra* (opp. τὰ ἀνω *caelum*) J. 8,23.*

κατώτερος 3. ↑ *inferior* [Callim. al.] et superlative (Bl. § 11, 5) *infimus*; εἰς τὰ x. μέρη τῆς γῆς E. 4,9 ‘in hanc infimam (mundi) regionem, i. e. terram’ (gen. explic.), si de sola Incarnatione Verbi agitur [τὰ χατωτάτω τῆς γῆς Ps. 138,15 euphemismus = ‘uterus matris’], aut ‘in infimas partes terrae’ (gen. part.), i. e. in sepulcrum atque Orcum [cfr. εἰς τὰ χατώτατα τῆς γῆς Ps. 62,10].¹

πατωτέρω (compar. advⁱ χάτω) *inferius* [Plat.]; de aestate minore: ἀπὸ διετοῦς καὶ κ. Mt. 2,16 [cfr. 1 Par. 27,23].¹

Καῦδα (ἢ an τά?) «*Cauda*», parva insula inter meridiem et occidentem a Bonis Portibus, loco Cretae insulae, sita, A. 27,16 cr. (nTdf.). Cfr. Hagen I 791.¹

παῦμα, ματος, τό (καίω) *ardor, calor*, ex. gr. solis Ap. 7,16; 16,9.*

† **παυματίζω**, ao. ἐκαυμάτισα, ao. P. ἐκαυματίσθην † *aestu aduro, calore crucio vel comburo*; τινὶ ἐν πυρὶ Ap. 16,8; pass. Mt. 13,6. Mr. 4,6, seq. acc. objⁱ intⁱ Ap. 16,9. [Epict.; Plut. de febris aestu.]*

παῦσις, εως, ἡ (καίω) *ustio, combustio* H. 6,8, ubi explica: cujus sors tandem ea erit ut comburatur, cfr. Dt. 29,22 s. [Hdt. ss.]!

† **παυσώ** (δὲ καῦσος ‘ardor, aestus’, maxime febris) *calefacio* [Ptol.]; pass. *caleo, calore consumor* 2 P. 3,10,12. [Diosc. Gal. de febricitantibus.]*

† **παυστηριάζω** Tdf. WH. et ×**παυτηριάζω** t. r. He. Br. (καυ[σ]τήριον ‘ferrum candens’) *ferro candenti uro*: inurebantur notae pro-fugis, maleficis, militibus; metaph.: κε-καυ(σ)τηριασμένων τὴν ιδίαν συνείδησιν ‘hominum qui conscientiam habent (reatu criminum) notatam’ vel (ptc. pf. M.) ‘qui sibi conscientiam velut cauterio nota-verunt’, vituperatur simulata species probitatis hypocitarum, 1 T. 4,2. [Strab.]¹

* **παύσων, ωνος, δὲ** (καῦσος ardor) *aestus*, ut febris, sitis [Lcn. al.], solis [Gen. 31,40 cA. Sir. 18,16; Athen. 73 b], **ventus fer-vens* [Job 27,21. Ez. 17,10]: Mt. 20,12. L. 12,55. Ja. 1,11 ‘ardores solis, tempestas fervida’.*

παυτηριάζω: cfr. καυστηριάζω.

παυχάομαι (R. 2,17,23. 1C. 4,7 καυχᾶσαι ‘gloriari’: Helbing p. 61; Mayser 328), ft. καυχήσομαι, ao. ἐκαυχησάμην, pf. κε-καύχημαι (καύχη gloriatio): 1) intransitive: *glorior* alqā. personā vel re, sive merito sive immerito [cl., seq. inf. vel ptc. vel ἐπὶ τινι, εἰς τι]: abs. 1 C. 1,31 a; 4,7; 13,3 WH. al., add. ἐνώπιον τ. Θ. 1 C. 1,29 ‘coram Deo’, εἰς τὰ ἄμετρα ‘immodice’ 2 C. 10,13,15; varie indicatur objec-tum seu ratio gloriandi: ἐν τινι ‘in alqo.’ R. 2,17; 5,11. 1 C. 1,31; 3,21. 2 C. 10,17. Ph. 3,3. 2 Th. 1,4 r. He., ἐν τινι alqa. re R. 2,23; 5,3. 2 C. 5,12 (v. καρδία 1 b α);

11,12; 12,5,9. G. 6,13 (ἐν τῇ δμ. σαρκὶ ‘vestro corpore’ sc. secundum suum placi-tum circumcisō). Ja. 1,9; 4,16; ἐπὶ τινι alci. rei innixus R. 5,2, εἰς τι (im Hin-blück auf: εἰς III 6) 2 C. 10,16; ὑπέρ τινος pro alqo., in ales. commendationem 2 C. 12,5; καῦτα τι 2 C. 11,18 indicat, quam normam gloriatio habeat (σάρξ II 4). — 2) transitive: † *glorians dico, gloriandi causa commemoro* alqd.: τὰ τῆς ἀσθενείας μου 2 C. 11,30; τὶ περὶ τινος 2 C. 10,8, τί τινι ὑπέρ τινος alqd. alci. glorians dico in ales. commendationem 2 C. 7,14; 9,2 (ubi ὅτι recitativum inducit id quod Paulus dixit); μικρόν τι 2 C. 11,16.

παύγημα, ματος, τό 1) *id de quo ali-quis gloriatur vel jure gloriari potest, objectum seu ratio gloriandi*: οὐκ ἔστι μοι κ. ‘non habeo quo gloriari’ 1 C. 9,16; ἔχει κ. ἀλλ’ οὐ πρὸς Θεόν ‘haberet quo glo-rietur; jam vero non (habet quo glo-riaretur) adversus Deum’ R. 4,2; τότε εἰς ἔαυτὸν μόνον τὸ κ. ἔξει κτλ. sensus: tunc cognoscet sibi esse de se ipso humilius judicandum et a gloriando adversus alios abstinentem, G. 6,4; οὐ καλὸν τὸ κ. δύμῶν ‘id de quo gloriari (sc. status eccl-eiae vestrae), se non bene habet’ 1C. 5,6; εἰς κ. ἔμοι ‘mihi in materiam gloriandi’ = ut habeam quo gloriari Ph. 2,16; κ. δύμῶν ἔσμεν 2 C. 1,14; — hinc: *id quod alqs. maximi a estimat, id quod alci. ma-xime cordi est*: ἢ τὸ κ. μου ἵνα τις κενώσῃ ‘(malo mori) quam ut mihi alqs. id eri-piat quod maximi facio’ 1 C. 9,15; it. Ph. 1,26 τὸ γ. δύμῶν ‘id quod summopere a estimatis’, vestra fides vitaque christiana.

— 2) *dictum ejus qui alqā. re gloriatus est ac fere = gloriatio*: τὸ κ. δύμῶν τὸ δύπερ δύμῶν ‘id quod gloriabundus dixi in vestrum honorem’ 2 C. 9,3; ἀφορμὴν δι-δόντες δύμην καυχήματος δύπερ δύμῶν ‘occa-sionem damus vobis dicendi alqd. gloria-bunde (alqd. honorifici) de nobis’ 2 C. 5,12; H. 3,6 κ. est actus quidam virtutis spei: *gloriabunda exultatio* sc. ob aeter-nam salutem cum fiducia speratam. [Pind.; LXX]*

παύγησις, εως, ἡ (καυχάομαι) *gloriatio* R. 3,27. 2 C. 11,10,17. Ja. 4,16; στέφανος καυ-χήσεως corona qua gloriari 1 Th. 2,19 [Ez. 16,12]; ἔχω (τὴν) κ. ἐν Χριστῷ τὰ πρὸς τὸν Θεόν ‘possum gloriari (= ἔχω

καυχᾶσθαι) in Christo quod attinet ad Deum' R. 15,17; νὴ τὴν ὑμετέραν (= ὑμῶν, gen. obj.) κ. ἦν ἔχω κτλ. 'id juro per eam gloriationem qua mihi de vobis gloriari licet etc.' = so wahr ihr mein Ruhm seid usw. 1 C. 15,31; ἡ καύχησις ὑμῶν αὕτη ἐστὶν τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ὑμῶν ὅτι 'haec nostra gloriatio est testimonium (= signum testimonii) conscientiae nostrae, quod' 2 C. 1,12, ubi gloriatio vocantur verba quibus Paulus magnam suam fiduciam in vim precum Corinthorum et auxilium Dei manifestavit (v. Cornely); — καύχησις dicuntur *verba quibus alq. alqm. laudat ac commendat*: πολλὴ μοι κ. ὑπὲρ ὑμῶν saepe in vestram commendationem (apud alios) glorior 2 C. 7,4, τῆς ὑμῶν κ. ὑπὲρ ὑμῶν eorum quae de vobis gloriants dixi 8,24, ἡ κ. ὑμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου 'nostra (de vobis) gloriatio praesente Tito facta' 7,14; ib. 9,4 r.*

Καφαρ-ναούμ, t. r. **Καπερναούμ**, ἡ (Μωνή פָּגַן 'pagus Nahumi') *Capharnaum*, civitas ad lacum Genesareth sita, commercio frequentata, probabilissime ubi hodie est Tell-Hûm (Hagen I 746): K. ἡ παραθαλασσία Mt. 4,13, ibi Jesus diutius domicilium habuit (9,1); Mt. 8,5; 11,23; 17,24. Mr. 1,21; 2,9; 9,33. L. 4,23,31; 7,1; 10,15. J. 2,12; 4,46; 6,17,24,59.*

Κεγχρεάι, ῥν, αἱ *Cenchreæ*, emporium urbis Corinthi orientale ad sinum Saronicum situm: A. 18,18. R. 16,1.*

νέδρος, ου, ἡ *cedrus* arbor J. 18,1 r. Tdf. WH. He.¹

Κεδρών, δ (כֶּדְרֵן) *Cedron*, nomen torrentis vallisque prope Hierosolyma: πέραν τοῦ χειμάρρου τοῦ Κεδρών J. 18,1 Br. (quam lectionem scribæ aliī in τοῦ κέδρου Tdf., aliī in τῶν κέδρων WH. He. demutabant).¹

κείμαι, ptc. κείμενος (imperf. aliorum quoque temporum vices supplet: ἔκειτο 'jacuit' Mt. 28,6, 'jacuerat' J. 20,12): *jaceo*; 1) universim de situ corporis: L. 2,12,16. — 2) de situ urbis Mt. 5,14. [Hdt. Thuc. al.] — 3) vices gerit perfecti pass. τέθειμαι *positus sum*: a) *depositus sum*, *alicubi positus jaceo*: de cadavere Mt. 28,6. L. 23,53. J. 11,41 r.; 20,12; ἥδη ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν δίζαντῶν δένδρων κεῖται 'jam securis jacet juxta radices arborum (mox caedendarum)' Mt. 3,10. L. 3,9; L. 24,12 v. J. 2,6; 19,29;

20,5-7; 21,9. 2 C. 3,15. Ap. 4,2; de rebus alicubi asservatis L. 12,19. — b) de fundamento quod *jactum est* 1 C. 3,11; cum adjō praedicati: ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται Ap. 21,16. — c) de lege quae *lata est*: δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται 1 T. 1,9. [X. mem. 4, 4, 21] — d) *constitutus, destinatus sum*, seq. εἰς τι L. 2,34. Ph. 1,17. 1 Th. 3,3. — e) κείμαι ἐν τινι *in alcis. potestate positus sum, ab algo. dependeo, alci. obnoxius planeque deditus sum*: δ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται 'mundus (perversus) totus Maligno (i. e. diabolo) deditus atque obnoxius est' 1 J. 5,19 [ἐν ὅμιλοι γὰρ ὡς θεῷ κείμεθα τλάμονες Soph. Oed. C. 247 s.; cfr. Passow κείμαι 13; saepius dicitur ἐν τινι εἶναι Soph. Oed. R. 314, Eur. Alc. 278].*

κείρια, ας, ἡ *fascia seu instita major* J. 11,44. [lecto substernitur Aristoph. av. 817; Prov. 7,16]¹

κείρω, αο. ἔκειρα *forfice tondeo* A. 8,32; med. a) *mihi tondeo, mihi tondendum curo*: τὴν κεφαλὴν A. 18,18, ubi ptc. ad Paulum refertur [Hom.]; — b) *tondeor, capillos mihi tondendos curo* 1 C. 11,6 bis (synon. ξύρω, q. v.).*

Κείς, δ (שִׁיר) *Cis*, pater Saul regis A. 13,21 cr.¹

κείλενσις, ματος, τό ↓ *clamor adhortantis vel jubentis*, ex. gr. vox qua militibus, equis, canibus ets. quid faciant suclamatur [Thuc. 2, 92, 1; Hdt. Xen.]: Christus ad judicium ἐν κ. καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ 1 Th. 4,16, cfr. J. 5,28.¹

κελεύω, αο. ἔκελευσα: *verbis jubeo, impero*; seq. (ut in verbo 'jubeo') acc. personae jussae et inf. actionis imperatae: κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν 'jube me ad te venire' Mt. 14,28: A. 4,15; 22,30 al.; seq. dat. pers. Mt. 15,35 r. [raro cl.]; seq. solus inf. Mt. 8,18. A. 5,34; 16,22; — ubi quis jubeatur non dicitur, sequitur, more Latinorum, acc. cum inf. pass. (Bl. § 69,8): ἔκελευσα τηρεῖσθαι αὐτόν 'jussi eum servari' A. 25,21: Mt. 18,25; 27,64. L. 18,40. A. 12,19 al.; abs. A. 25,23. — Sequi solet inf. aor.; inf. praes. usurpat, ubi scriptor exsecutionem nondum innuit (quia alqd. intercedit) A. 21,34; 23,3 al., aut ubi exsecutio diutius durat, 16,22, vel paulatim fit, 27,43, vel nondum finita est, 25,21 (= κελεύσαντός μου τηρεῖται).

× **κενοδοξία**, ας, ἡ ↓ *inanis gloriae studium*: μηδὲν κατὰ κενοδοξίαν sc. facite (κατά II 6f) Ph. 2,3. [Pol. Plut.; — Sap. 14,14 = ‘vana opinio’]¹

× **κενόδοξος** 2. (κενὴ δέξα) *inanis gloriae studiosus seu cupidus* G. 5,26. [Pol. DSic.]¹

κενός 3. *vacuus*: *leer*: *vide*, dicitur de vasis, sepulchris etc.; porro 1) de homine: *vacuis manibus, qui nihil accepit, qui infectā re revertitur* [LXX pro adv. οὐκέτι Gen. 31,42. Ex. 3,21 al.; cfr. Il. 2, 298; Od. 15, 214]: (έξ-)ἀποστέλλειν τινὰ κενόν Mr. 12,3. L. 1,53; 20,10s.; ὁ ἄνθρωπε κενέ compellatur is qui inanem sine operibus fidem profitetur Ja. 2,20. — 2) de rebus sensu improprio: a) *successu carens, cassus, irritus*: ὁ κόπος ύμῶν οὐκ ἔστιν κενός 1 C. 15,58; ib. 15,10. 1 Th. 2,1; ἐμελέτησαν κενά moliti sunt conatūs qui successu carebunt A. 4,25 e Ps. 2,1; εἰς κενόν *incassum, frustra* 2 C. 6,1. G. 2,2. Ph. 2,16; εἰς κενὸν γενέσθαι ad irritum cadere 1 Th. 3,5. — b) *fundamento carens, veritate carens, inanis, falsus*: κήρυγμα, πίστις 1 C. 15,14, λόγοι E. 5,6, ἀπάτη C. 2,8 [x. εὔγματα inanis jactatio Od. 22, 249; ἐλπίδες x. Soph. El. 1460]; *qui fallitur, qui errat* [Soph. Ant. 709]: fort. Ja. 2,20.*

κενοφωνία, ας, ἡ (κενὰ φωνέω) *declamatio rerum inanum, sive falsarum sive inutilium, vg. vaniloquium*: 1 T. 6,20 (nBr.). 2 T. 2,16. [Dioscor.]*

κενόω, ft. κενώσω, ao. ἔκενωσα, pf. P. κεκένωμαι, ao. P. ἔκενώθην: 1) *evacuo, vacuum reddo*: *leeren* [tragg. Thuc.]; improprie a) *alqm. vacuum reddo, alqa. respolio* [τὴν ψυχήν τινος Plat. rep. 560d]: Christus ἔκενωσεν ἑαυτόν «semet ipsum exinanivit», gloriā divinā externā quam habere poterat, se privavit Ph. 2,7; — b) *fructu ac successu privo, reddo infructuosum*: κεκένωται ἡ πίστις suā virtute efficaciāque privata est fides R. 4,14; ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ‘ne crux Christi (in opinione hominum vi sua salvifica) privetur’ 1 C. 1,17; — c) pass.: *res falsa fit, ut falsa appareat seu demonstratur* 2 C. 9,3. — 2) *id quod vase continetur effundo, demo ets.*: *ausleeren* [ἀλμα Lcn., φάρμακον Jamb.]; improprie: *tollo, demo* [Cyprior. fr. 1]: ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσει (v. l. -σῃ) ‘quam ut id quo maxime glorior, aliquis tollat’ 1 C. 9,15.*

πέντρον, ου, τό (κεντέω stimulo; pungo)

1) *stimulus* quo jumenta concitantur; proverbium: πρὸς κέντρα λαχτίζειν ‘contra stimulum recalcitare’, gratiae vocanti atque instiganti resistere A. 9,5 r. Br.; 26,14 [item = stulte ac frustra resistere, Aesch. Eur. Pind.]. — 2) *aculeus* apum, scorpionum etc. [Aristot.] Ap. 9,10; morti, quae omnes pungit ac perdit, aculeus attribuitur 1 C. 15,55 (ex Os. 13,14), et 15,56 mortis aculeus dicitur esse ἡ ἀμαρτία, peccatum originale, quo omnes infecti sunt et per quod omnes morti obnoxii extiterunt.*

× **κεντυρίων**, ωνος, δ *centurio* Mr. 15,39, 44s. [Pol. 6, 24, 5]; graece ἐκατοντάρχης, q. v.*

Κενχρεαί, ων, αἱ t. cr. = *Kεγχρεαί*, q. v.

κενῶς adv. *inaniter, frustra* (cfr. κενός 2 b) Ja. 4,5. [Aristot. al.]¹

κεραία, ας, ἡ (cfr. κέρας; falso κερέα WH.) 1) *corniculum, antenna insectorum: Fühlhorn: antennes* [Aristot.]. — 2) *signum diacriticum in scribendo, apex, virgula* ut in scriptura graeca accentus et spiritus [Apoll. Dysc.; Plut. Num. 13; mor. 1100a], in hebraica parvi calami ductūs quibus similes litterae inter se differunt [teste Wetstenio Origenes dicit Κ et Κ inter se differre βραχείᾳ κεραίᾳ μένη]; Mt. 5,18. L. 16,17 metaphorice = *minima particula sacrae Scripturae* [ζυγομαχεῖν περὶ συλλαβῶν καὶ κεραίων ‘certare de syllabis et apicibus’ Plut. mor. 1100a].*

κεραμεύς, ἕως, ὁ (κέραμος) *figulus* Mt. 27,7,10 e Zach. 11,13. R. 9,21.*

κεραμικός 3. ↑ *figularis, figlinus* [Aristoph. Strab.; etiam κεραμεικός Plat. Xen., in NT v. l.]: τὰ σκεύη τὰ x. Ap. 2,27 = σκεύη κεραμέως Ps. 2,9.¹

κεράμιον, ου, τό ↓ = κέραμος *formatus, vas ex argilla figulari factum*; — in specie *vas vinarium* [Hdt. Xen.], *aquarium* etc., *amphora, lagena*: x. ὕδατος Mr. 14,13. L. 22,10.*

κεράμος, ου, δ 1) *terra figularis, argilla*. — 2) *vas, urceus*. — 3) *tegula* [Thuc. Hdn. al.]: διὰ τῶν x. nempe tegulis partim remotis, L. 5,19, cfr. Mr. 2,4.¹

κεράννυμι, ao. ἔκερασσα, pf. P. × *κεκέρασμαι*: 1) *misceo*. [τί τινι Plat.] — 2) *miscedum infundo*. [Od. 5, 93; 24, 363] — 3) *universim infundo* (*einschenken*), ideā

miscendi prorsus obliteratâ, ut Ap. 14,10
mentio fiat vini τοῦ κεκερασμένου ἀχράτου
'quod sine mixtione infusum est'; κ. τι
ἐν τινὶ Ap. 18,6, cfr. ὅς II 9 [Il. 4, 260].*

κέρας, ατος, τό plur. κέρατα: 1) *cornu*
animalium, Ap. 5,6; 12,3 al.; Hebraic
cornu erat symbolum roboris ac fortitudinis
qua aliquis se, ut animalia cornibus,
defendere potest (cf. 1 Reg. 2,1,12; 2 Reg.
22,3 = Ps. 17,3 ipse Deus vocatur κέρας
σωτηρίας μου 'cornu per quod salvus sum',
synon. ὑπερασπιστής, ἀντιλήμπτωρ, καταφυγή): ἥγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν 'ex-
citavit nobis cornu salutis (sc. Salvatorem)' L. 1,69. — 2) *extremitas quaedam*
cornui similis, ut arae: Ap. 9,13. [Ex.
27,2. Lev. 4,7 al.]

κεράτιον, ου, τό ↑ 1) *corniculum*. —
2) + *siliqua*, i. e. fructus corniculatus
'Ceratoniae Siliquae L.': *Johannisbrot*:
caroube, ex. arab. *kharrûb* — quo fructu
etiamnum in Oriente et sues saginantur
et pauperes vescuntur (v. Fonck, pg. 48):
L. 15,16. [Diosc. Galen.]¹

κερδαίνω, ft. κερδανῶ (1 C. 9,21 WH.;
lege κερδάνω ej. ao.), ao. ἐκέρδανα (l. c.
Tdf. He. Br.: cl.) et ἐκέρδησα, ft. P. κερ-
δηθήσομαι: 1) proprie: *lucror* τὶ Mt.
25,16-22; opp. ζημιοῦμαι, ἀπόλλυμι Mt.
16,26. Mr. 8,36. L. 9,25; abs. *lucrum facio*
Ja. 4,13. — 2) improprie: a) alqm. *lucror*
= meo studio ac labore assequor ut alqs.
ad Deum, ad regnum Dei ets. adducatur
Mt. 18,15. 1 C. 9,19-22. 1 P. 3,1; *Christum*
lucror, Christi fidem, gratiam, favorem
acquiro Ph. 3,8. — b) alqs. dicitur *lucrari*
(= *consequi*) effectūs et sequelas suarum
actionum, tam res faustas quam (per
oxymoron) funestas [λόγον famam Pind.,
δάκρυα Eur.]: ita fort. A. 27,21 ἀνάγεσθαι
κερδῆσαι τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζη-
μίαν 'navem solvere sicque lucrari (= in-
currere in) hanc calamitatem et jacturam'
non oportuit (si μή ad utrumque infūm
pertinet). — c) quia vitatum malum est
lucrum, alqd. *mali lucrari* valet i. q. *evi-
tare*, *effugere malum*: *sich etwas ersparen*:
s'épargner qch. [DLaërt. 7, 14; κ. τὸ μιαν-
θῆναι τὰς χεῖρας 'pollutionem manuum
evitare' FlJ. 2, 3, 2 v. l.]: ita, μή ad pri-
orem infūm solum relato, A. 27,21 'opor-
tuit navem non solvere, et sic evitare
hanc calamitatem etc.'

κέρδος, ους, τό *lucrum, quaestus* T. 1,11;
— universim: *emolumentum, res utilis* Ph.
1,21 [Θαυμάσιον κ. ἀν εἴη θάνατος Pl.
apol. 40 d]; 3,7.*

κερέα: falso WH. pro κεραία, q. v.

κέρμα, ματος, τό (κείω) *nummulus*
minutus; plur. J. 2,15 WH. [Aristoph.
Dem. al.] et sensu collectivo sing. τὸ
κέρμα J. 2,15 r. Tdf. He. Br. *nummi minutū*:
Kleingeld: *petite monnaie* [Pollux 7, 170;
9, 87 s.; Timaeus p. 48].¹

+ **κερματιστής**, οῦ, δ (κερματίζω) *num-
mularius*: *Geldwechsler*: *changeur de mon-
naie*; κερματισταί apud templum Hiero-
solymitanum nummos inter se variarum
terrarum et pecuniam sacram (siclum sanctuarii)
cum profana permutabant: J. 2,14.
[Max. Tyr.]¹

κεφάλαιον, ου, τό 1) *caput ejus rei de
qua disseritur, res maximi momenti*: *Haupt-
punkt, Hauptsache*: *point principal* [Thuc.
4, 50, 2; Plat. al.]; ita Paulus ea dicturus
quae ei videntur totius de Christo dis-
putationis summa et caput, scribit H. 8,1
κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις 'caput
in iis quae (de Christo) disserimus' sc.
sunt ea quae sequuntur (vg. 'capitulum').
— 2) de pecunia: a) *caput pecuniae* (opp.
usura, fenus): *Kapital*: *capital*. [Plat. Dem.]
— b) generatim: × *summa pecuniae, pec-
unia*: πολλοῦ κ. (gen. pret.) A. 22,28
[FlJ. ant. 12, 2, 3; Artemid. 1, 16 τὰ
χρήματα κ. λέγεται, ib. 1, 37].*

κεφαλαίων, ao. ἐκεφαλαίωσα ↑ 1) *sum-
matim caput rei refero* [Thuc.]. — 2) in
lingua vulgari (ut κεφαλίω, q. v.) + *in
capite caedo aut vulnero alqm.* Mr. 12,4 r.
He. Br. [vita Nili jun., M. 120, 105 b]¹

κεφαλή, ᷂ς, ᷂ *caput hominum et ani-
malium* Mt. 5,36; 6,17. Mr. 6,24. Ap. 9,17
al.; αὐτοῦ κατὰ τῆς κ. 'desuper in caput
ejus' Mr. 14,3 r. Br. (κατά I 1 b); κατὰ
κεφαλῆς ἔχειν 'caput habere tectum' 1 C.
11,4 (κατά I 1 a); de proverbio ἀνθρακας
πυρὸς σωρεύειν ἐπὶ τὴν κ. τινος R. 12, 20
cfr. ἀνθρακ; quia in capite est potissimum
vitae sedes hominisque incolumitas, quae
mala homini accidunt, capiti infligi di-
cuntur: τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κ. ὑμῶν
A. 18,6 [2 Reg. 1,16. 3 Reg. 2,33], v. αἷμα
3 c; et contra de incolumitate L. 21,18.
A. 27,34. — 2) metaphorice *caput* =
a) *praeses, princeps, rector* 1 C. 11,3. E.

5,23 a. C. 2,10; Christus est caput ecclesiae dignitate, auctoritate, arcto nexu vitali in ordine gratiae et gloriae: E. 1,22; 4,15; 5,23 b. C. 1,18; 2,19. [Jdc. 10,18 cA; 11,8 cA; saepius ita hebr. שָׁנָר] —

b) κ. γωνίας [LXX = γωνία שָׁנָר] vocatur *lapis angularis* (v. γωνία 1).

† **κεφαλιόω**, ao. ἐκεφαλίωσα (κεφάλιον 'capitulum') alqm. in *capite caedo aut vulnero*: τινά Mr. 12,4 Tdf. WH. (cfr. γναθόω = γνάθον, i. e. maxillam, caedo).¹

κεφαλίς, iō ζ, ἡ 1) *capitulum, parvum caput.* — 2) improprie vario sensu; inter alia = **volumen* [2 Esdr. 6,2. Ez. 2,9; 3,1 s. = הַלְּגֹם; κεφαλίδα, τουτέστι τόμον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν apophth. PP., M. 65, 168 b'; cum gen. ερεχεγ. ἐν κ βιβλίου 'in volumine libri' H. 10,7 e Ps. 39,8 [רַבָּס תִּלְגָּמָב], cfr. L. 24,44: ad Ps. 39,8 cfr. praeceptum regi impositum Dt. 17,19.¹

κημόω, ft. κημώσω (κημός camus: Maulkorb: muselière): *camo os animalis occludo: βοῦν* 1 C. 9,9 Tdf. Trg. [Xen.]¹

† **κῆρυσος**, ου, δ vox lat. *census*: 1) *aestimatio possessionum civium tributorum causa* [CIG 3497, 6; 3751, 5, saec. fere III]. — 2) *tributum in singula capita impositum* Mt. 17,25; 22,17. Mr. 12,14; τὸ νόμισμα τοῦ κ. 'nummus censūs', nempe quo illud tributum persolvendum erat Mt. 22,19.*

κῆπος, ου, δ hortus L. 13,19. J. 18,1,26. 19,41.*

κηπουρός, οῦ, δ *horti custos* [Anth. 6,21], *hortulanus* [Euphorion]: J. 20,15.

κηρίον, ου, τό (κῆρος cera) *favus apum mellis plenus* L. 24,42 r. Br. [hymn. Hom. Merc. 556 κηρία βόσκοντατ.]¹

κήρυγμα, ματος, τό (κηρύσσω) *praeconiu*m, *praedicatio* [Soph. Plat. al.]; in NT de *praeconio legatorum Dei*: εἰς τὸ κ. 'Ιωνᾶ 'impulsi praedicatione Jonae' Mt. 12,41. L. 11,32 (εἰς III 6); τὸ κ. 'Ιησοῦς Χριστοῦ (gen. obj.) 'pr. de Jesu Christo' R. 16,25; διὰ τῆς μωρίας τοῦ κ. per stultitiam, quae evangelicae praedicationis summa est (per crucem Christi praedicata) 1 C. 1,21; 1 C. 2,4; 15,14. 2 T. 4,17; *munus praedicandi* T. 1,3.*

κῆρυξ, υκος, δ (de accentu v. Bl. § 4, 2, Kühner³ I p 320 n. 1) *praeco, nuntius publicus* praesertim a principe missus:

Herold: héraut [Hom. ss.]; *evangelii praeco* 1 T. 2,7. 2 T. 1,11; *Noë δικαιοσύνης κῆρυξ* (gen. obj.), quippe verbo atque exemplo aequales ad juste vivendum cohortatus 2 P. 2,5.*

κηρύσσω, ft. κηρύξω, ao. ἐκήρυξα (inf. κηρύξαι, Bl. § 4, 2), ao. P. ἐκηρύχθην, ft. P. κηρυχθήσομαι: 1) *tamquam praeco alqd. annuntio*, i. e. cum quadam auctoritate mihi ad hoc collata et cum quadam sollemnitate [Hom. ss.]; in NT de legatis divinis: de Christo Mt. 4,17,23 al., Baptista Mt. 3,1. Mr. 1,4 al., apostolis Mt. 10,7 al., angelo Ap. 5,2; — constructiones verbi: a) absolute: *praeconium facio, prae-dico quae praedicare jussus sum* Mt. 3,1; 4,17. Mr. 1,7. R. 10,14 s. 1 C. 15,11, τινί 1 C. 9,27. 1 P. 3,19; b) κηρύσσω τι *prae-dico alqd.*, fere ita ut conotetur idea exhortationis ad hanc rem amplectendam, faciendam ets.: κ. βάπτισμα Mr. 1,4, μετάνοιαν L. 24,47, τὸ εὐαγγέλιον ets. Mt. 4,23. Mr. 1,14; 16,15. G. 2,2. 1 Th. 2,9, pass. Mt. 24,14 al., τὴν βασιλείαν τ. Θ. L. 9,2 al., περιτομὴν G. 5,11; ἐκήρυξαν ἦνα μετανοίσωσιν (Tdf. WH. μετανοῶσιν) adhortati sunt ut paenitentiam agerent Mr. 6,12; c) κηρύσσω τινά † *praeconium facio, auditores edocens de algo*. quem noscant ac sequantur: 'Ιησοῦν, τὸν Χριστόν ets. A. 8,5; 9,20 (add. ὅτι explicativum); 19,13; 2 C. 11,4. Ph. 1,15, passive 1 C. 15,12 (cum ὅτι explic.). 2 C. 1,19. 1 T. 3,16; addito *praedicato*: κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον 1 C. 1,23, Xp. 'Ιησοῦν Κύριον 'Christum Jesum esse Dominum' 2 C. 4,5 [cl. κ. τινά = 'arcesso; victorem proclamo; deum invoco']; — cum synonymis διδάσκω Mt. 4,23; 9,35, διαμαρτύρομαι A. 10,42, εὐαγγελίζομαι L. 8,1; — κηρύσσειν seq. εἰς loci Mr. 1,39; 13,10; 14,9. L. 4,44 cr. 1 Th. 2,9 (subest idea itineris ad locum, εἰς I 5). — 2) universim: *palam dico* Mr. 1,45; 5,20; 7,36. L. 8,39; Mosen, i. e. ejus librum ac legem A. 15,21; *palam alios hortor* c. inf. R. 2,21.

κῆτος, ους, τό *cetus, ingens belua marina* [Hom. Aristot.] Mt. 12,40 [Jon. 2,1 = נְפָשׁוֹן piscis].¹

Κηφᾶς, ῥ, δ (aram. נְפָשׁוֹן ἡ πέτρα rupes, saxum) *Cephas*, agnomen Simoni, apostolorum principi, a Christo promissum et inditum: J. 1,43. 1 C. 1,12; 3,22; 9,5; 15,5.

G. 1,18 Tdf. WH.; 2,9,11 cr., 14 cr.; alibi vocatur interpretamento graeco Πέτρος.*

πιθωτός, οῦ, ἡ *arca*, *cista* [Aristoph. Lys. al.]; in NT a) *sacra arca VTⁱ*: vocatur κ. τῆς διαθήκης ‘arca foederis’ ut foederis gratiae inter Deum et populum initi pignus H. 9,4 [Ex. 31,7 al. תְּרוֹן הַבְּרִית אֶת־אָרָךְ]; cuius antitypus quidam cernitur Ap. 11,19. — b) *arca Noë* Mt. 24,38. L. 17,27. H. 11,7. 1 P. 3,20 [Gen. 6,14 al. הַכְּתָבָה].*

πιθάρα, ας, ἡ *cithara* 1 C. 14,7. Ap. 5,8; 14,2; κ. τοῦ Θεοῦ in honorem Dei pulsanda Ap. 15,2. [hHom. Hdt.; LXX]*

πιθαρίζω ↑ *citharizo*, *citharam pulso* Ap. 14,2 (ἐν instr., κ. λύρῃ hHom.); τὸ κιθαριζόμενον ea melodia quam cithara pulsa sonat 1 C. 14,7 [Plut. mor. 1144e].*

πιθαρωδός, οὐ, ὁ (φόδος cantor) *citharoedus*, qui ad *citharam cantat*, qui *cantans citharam pulsat* Ap. 14,2; 18,22. [Hdt. al.; opp. κιθαριστής qui citharam pulsat nec canit: Athen. 638a.]*

Κιλικία, ας, ἡ *Cilicia*, Asiae minoris provincia A. 6,9; 15,23,41; 21,39; 22,3; 23,34; 27,5. G. 1,21.*

πινδυνεύω ↓ *periclitior* L. 8,23. 1C. 15,30; seq. inf. rei quae timetur: τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν κτλ. ‘haec pars est nobis in periculo ne per redargutiones (Pauli) aboleatur’ etc. A. 19,27 r. Br., ubi Tdf. WH. He. videntur a κινδυνεύει ‘periculum est ne’ accūm c. inf. suspendere; κινδυνεύομεν ἔγκαλεῖσθαι ‘periculum est ne accusemur’ A. 19,40.*

πίνδυνος, οὐ, δ *periculum* R. 8,35; c. gen. causae κ. ληστῶν ets. 2 C. 11,26 [γαλέης κ. ‘periculum ex parte felis imminent’ batrach. 9], itidem ἔχ τινος ib.*

πινέω, ft. κινήσω, ao. ἔκινησα, ao. P. ἔκινήθην: *moveo*; 1) *motu transfero*, *amoveo* Mt. 23,4. Ap. 2,5; 6,14. — 2) *commoveo*, *agito*: a) *caput agito ludibrii causa* Mt. 27,39. Mr. 15,29. [Ps. 21,8] — b) de omni motu vitali: ζῶμεν καὶ κινούμεθα A. 17,28. — c) pass. *concitor*, *tumultuor* A. 21,30. [DCass. 35, 14 al.] — 3) *excito tumultum* ets., *auctor sum rei*: κ. στάσεις A. 24,5, c. dat. *incomm.* [κ. πολέμους Plat.]¹

πίνησις, εως, ἡ *motio*, *agitatio* J. 5,3.¹

πιννάμωμον (t. r. κινάμωμον), οὐ, τό *cinnamomum*: *Zimmt*: *cannelle* Ap. 18,13.¹

Κίς t. r. = **Κείς**, q. v.

πίγρημι, ao. ἔχρησα (*cohaeret cum χράομαι*) *ad usum do* i. e. *mutuum do* alqd., *commodo* idque *privatum et amice*: τί τινι L. 11,5. [Hdt. ss.; opp. δανείζω *negotiationis ac fenoris causa mutuum do.*]¹

πιλάδος, οὐ, δ *arboris surculus*, *ramulus* (Nebenast, Zweig: Schmidt 76, 2) Mt. 13,32; 21,8; 24,32. Mr. 4,32; 13,28. L. 13,19; — patriarchae radix, eorum posteri surculi vocantur R. 11,16-19,21, cfr. Sir. 23,35.*

πλαίω, ft. × κλαύσω et κλαύσομαι Ap. 18,9 r., ao. ἔκλαυσα: *ploro*, *fleo* ita ut audiatur (cf. δακρύω Schmidt 26, 1, 3): abs. Mr. 5,38 s.; 14,72. L. 7,32,38; 8,52 al.; μὴ κλαῖε, μὴ κλαίετε ‘jam noli(te) flere! desine, desinite flere!’ (cfr. μὴ I 1) L. 7,13; 8,52; 23,28. Ap. 5,5; κλ. ἐπί τινι L. 19,41 r., ἐπί τινα L. 19,41 er.; 23,28, τινά [Hom. ss.] Mt. 2,18; κλ. πολύ Ap. 5,4 r. He. Br., v. l. πολλά; πικρῶς Mt. 26,75. L. 22,62; — metonymice = *doleo*, *lugeo*, *tristis sum*, *in tristi condicione sum* L. 6,21,25 (opp. γελᾶν). J. 16,20. R. 12,15 (infinitivus imperative). 1C. 7,30. Ph. 3,18; passim copulatur cum synonymis ἀλαλάζειν Mr. 5,38, θρηνεῖν J. 16,20, κόπτεσθαι L. 8,52. Ap. 18,9, δλολύζειν Ja. 5,1, πενθεῖν Mr. 16,10. L. 6,25. Ja. 4,9.

πλάσις, εως, ἡ (χλάω) *fractio* [Plat. LXX al.]; ἐν τῇ κλ. τοῦ ἄρτου ‘dum frangit panem’ vel ‘ex modo quo panem frangebat’ L. 24,35; κλ. τοῦ ἄρτου celebratio ceneae eucharisticae A. 2,42 (Syrus vertit ‘fractio eucharistiae’; cf. κλᾶν [τὸν] ἄρτον A. 2,46; 20,7,11; 27,35).*

πλάσμα, ματος, τό (χλάω) *fragmentum* [Xen. DSic. al.]; plur. *frusta* seu *particulae* panum ac piscium frangendo divisorum: Mt. 14,20; 15,37. Mr. 6,43; 8,8,19 s. L. 9,17. J. 6,12 s. [Lev. 2,6 al.]*

Κλαῦδα Tdf., **Κλαύδη** t. r. A. 27,16 = Καῦδα, q. v.

Κλαῦδια, ας, ἡ *Claudia*, Christiana 2 T. 4,21.¹

Κλαῦδιος, οὐ, δ *Claudius*; 1) Tiberius Claudius Drusus Nero Germanicus, imperator ab a. 41.—54. p. Chr., A. 11,28; 18,2. — 2) *Claudius Lysias*, tribunus Romanus, qui ‘Claudii’ nomen ex civitate a Claudio ei concessa traxisse videtur (cf. Bl. in A. 13,9; 22,28): A. 23,26.*

πλαυθμός, οῦ, δ (χλαίω) *ploratus*, *fletus* A. 20,37; θρῆνος καὶ κλ. Mt. 2,18; δ κλαυθ-

μός Mt. 8,12; 13,42,50; 22,13; 24,51; 25,30. L. 13,28, ubi art. fletum per eminentiam, ingentem, designat; Krüger § 50, 3, 1. [Hom. ss.]*

κλάω, ao. ἔκλασσα, ao. P. ἔκλασθην: 1) *frango* R. 11,20 v. — 2) cibum manducandum *in particulas seu portiones distribuo* Mt. 14,19; 15,36; 26,26. Mr. 8,6; 14,22. L. 22,19; 24,30. 1 C. 11,24 (a); κλᾶν ἄρτους εἰς τινας (cfr. εἰς III 7) *frangere panes inter aliquos distribuendos* Mr. 8,19 [hebr. Λ ημῆλ (υ)σμρά] Is. 58,7. Jer. 16,7. Thr. 4,4, LXX διαθρύπτειν, κλᾶν ἄρτον valet i. q. alci. panem seu cibum dare]; κλᾶν ἄρτον dic. de celebranda cena eucharistica A. 2,46; 20,7,11 (τόν cum anaphora ad 7). 1 C. 10,16 et fort. A. 27,35; — 1 C. 11,24 r. Br. He. legitur τοῦτό μού ἐστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ δυῶν κλώμενον (cf. θρυπτόμενον), quae verba significare videntur ‘hoc est corpus meum quod per modum cibi vobis porrigitur’ seu «pro vobis in statu cibi sub speciebus panis frangitur» (Franzelin), alii verbum ad corpus Christi in passione quasi fractum aut in eucharistia mystice mactatum referunt.*

κλείσις, κλειδός, ἡ, acc. sing. κλεῖν vel *κλεῖδα (L. 11,52. Ap. 3,7 r.; 20,1 r.), acc. pl. κλεῖς vel *κλεῖδας (Mt. 16,19 r.): *clavis*; in NT ponitur pro symbolo alicujus potestatis, nam is cui claves palatii vel urbis commissae sunt, potest claudere et aperire, admittere homines et excludere, et apud Graecos sacerdotes dicebantur deorum [Aesch. suppl. 299, Eur. Iph. T. 132], dii civitatum sua tutelae commissarum κλειδοῦχοι [Aristoph. Thesm. 1142]: ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ζόδου habeo potestatem eripiendi ex morte et inferis vel tradendi reos morti et inferis Ap. 1,18; ἡ κλεῖς (τοῦ φρέατος) τῆς ἀβύσσου potestas aperiendi abyssum, i. e. permittendi ut inde egrediantur exterminatores, et claudendi, i. e. eos in abyssum detru-dendi ibique retinendi Ap. 9,1; 20,1; δ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ Δαυείδ qui habet summum in regno Messiano imperium 3,7 (cf. Is. 22,22 cum 9,6, et κατωμαδία κλεῖς ‘*clavis humeris imposita*’ Callim. Cer. 45); hinc δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν dabo tibi supremam (utique vicariam) potestatem in ecclesiam Mt. 16,19 (v. Knabenb. et Schanz in h. l.;

Christus est ecclesiae auctor: οἰκοδομήσω, ac dominus: μοῦ, Petrus fiet domūs oeconomus: δώσω σοι τὰς κλεῖς); — ξρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως (gen. obj.) abstulistis occasionem et facultatem perveniendi ad (Messiae) cognitionem L. 11,52, ubi comparatio petitur ab oecono, qui cum debeat homines in domum admittere, hoc munus negligit ac vel ipsam clavem ablatam abscondit, ita ut intrare nemo queat.*

κλείω, ft. κλείσω Ap. 3,7 cr., ao. ἔκλεισα, pf. P. κέκλεισμαι, ao. P. ἔκλεισθην: *claudio*; Mt. 6,6; 25,10. L. 11,7. J. 20,19,26. A. 5,23; 21,30. Ap. 20,3; 21,25; — metaph. ‘*jure clavigeri alqm. ab ingressu in domum seu urbem arceo atque excludo*’ Ap. 3,7; ingressuros impedio vel alio avoco Mt. 23,14; κλ. τὸν οὐρανόν impedio ne pluat Ap. 11,6, pass. L. 4,25; κλείσιν τὰ έαυτοῦ σπλάγχνα ἀπό τινος alci. sine misericordia denegare necessaria 1 J. 3,17.*

κλέμμα, ματος, τό (κλέπτω) 1) *res furto ablata* [Aristot.]. — 2) *furtum commissum* Ap. 9,21. [Dem. al.]¹

Κλεόπας, α, ὁ *Cleophas*, melius *Cleopas*, Christi discipulus L. 24,18 [videtur esse forma hypocoristica nominis Κλεόπατρος].¹

κλέος, ους, τό 1) *rumor, fama*. — 2) *gloria, nominis celebritas, honor*; 1 P. 2,20.¹

κλέπτης, ου, δ ↓ *fur*; Mt. 6,19 s.; 24,43. L. 12,33,39. J. 10,1,10; 12,6. 1 C. 6,10. 1 P. 4,15; de Pharisaieis avaris atque injustis J. 10,8 (cf. Mt. 23,1,4,25. L. 16,14 etc.); ως κλέπτης = necopinato 1 Th. 5,4 (nWH). 2 P. 3,10. Ap. 3,3; 16,15, ως κλέπτης ἐν νυκτὶ 1 Th. 5,2; καταλαβεῖν τινας ως κλέπτας ‘deprehendere aliquos ut (deprehendere solemus) fures’ i. e. necopinato, scelesto opere occupatos 1 Th. 5,4 WH.*

κλέπτω, ft. κλέψω, ao. ἔκλεψα: *furor*; τινά cadaver alcs. Mt. 27,64; 28,13; abs. Mt. 6,19 s.; 10,18. Mr. 10,19. L. 18,20. J. 10,10. R. 2,21; 13,9. E. 4,28.*

κλῆμα, ματος, τό *palmes, ramulus sive surculus earum plantarum quae proprie arbores non sunt*, max. earum quae in pampinos crescunt, ut hederae, cucumeris, euphorbiae ac potissimum vitis (v. Schmidt 76, 9): J. 15, 2,4-6. [Aristoph. Theophr. al.]*

Κλήμης, μεντος, δ *Clemens*, socius la-

borum S. Pauli, sec. veterem traditionem idem qui postea Petro in pontificatu Romano successit, sec. quosdam fort. is qui pro Paulo epistulam ad Hebreos scripsit (v. Cornely, introd. III² p. 534): Ph. 4,3.¹

κληρονομέω, ft. ἡσω, ao. ἐκληρονόμησα, pf. κεκληρονόμηκα (χληρονόμος): 1) *heres sum alcs. rei, hereditate consequor* alqd. [cl. τινός, raro τι]: abs. κλ. μετά τινος 'alci. coheres sum' G. 4,30 e Gen. 21,10. — 2) **ex voluntate ac dispositione Dei alcs. boni in perpetuum particeps fio, alqd. nancisor*, vulg. «*heredito, possideo ets.*»: κλ. ζωὴν αἰώνιον Mt. 19,29. Mr. 10,17. L. 10,25; 18,18, τὴν βασιλείαν τ. Θ. ets. Mt. 25,34. 1C. 6,9,10; 15,50. G. 5,21; H. 1,4, 14; 6,12; 12,17. 1P. 3,9. Ap. 21,7; — κληρονομῆσαι τὴν γῆν [γְּרָנְדָּתָן שָׁרֵן ets.] Israëlitis primitus significabat 'in possessionem terrae Palaestinae divinitus sibi assignatae ac promissae venire' [Lev. 20,24. Dt. 4,1], qua voce comprehendebant omnem prosperitatem materialem ac spiritualem populo Dei Palaestinam posses-suro a Domino — nempe si Deo fideles manerent — promissam; hinc κλ. τὴν γῆν = omnium promissionum Dei participem fieri [Ps. 24,13; 36,9,11,22,29. Is. 60,21. Tob. 4,12]; ac quia vetus theocratis erat typus regni Messiani, plenissimo sensu κληρονομήσουσιν τὴν γῆν valet 'regni Dei salutisque Messianae participes erunt' Mt. 5,5.*

κληρονομία, ας, ἡ ↑ *hereditas*; 1) *id quod alqs. hereditate consequitur, patrimonium* Mt. 21,38. Mr. 12,7. L. 12,13; 20,14. [Isocr. Dem.] — 2) **id quod divinitus alci. perpetuo possidendum vel fruendum assignatur aut in futurum possidendum promittitur*: δοῦναι τί τινι κληρονομίαν 'dare alqd. alci. possidendum' A. 7,5; λαμβάνειν τόπον εἰς κλ. H. 11,8 (εἰς III 8); — terrae sacrae, quae fuit Israëlitarum κληρονομία [Dt. 12,9. 2 Par. 20,11], antitypus sunt bona regni Messiani ac potissimum eorum fastigium, gloria caelestis aeterna: G. 3,18. E. 1,14. 1P. 1,4; genet. epexeg. τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κλ. C. 3,34, τὴν ἐπαγγελίαν τῆς κλ. H. 9,15; κλ. ἐν τοῖς ἀγίοις 'h. inter sanctos', consortium hereditatis cum sanctis E. 1,18: A. 20,32; ἔχειν κλ. ἐν τῇ βασιλείᾳ κτλ. esse participem regni E. 5,5.*

κληρονόμος, ου, δ (χλῆρον νέμομαι) 1) *heres, is qui patri in opes succedit* Mt.

21,38. Mr. 12,7. L. 20,14. G. 4,1. [Plat. al.] — 2) *† is cui, tamquam filio, a Deo alqd. in perpetuum possidendum datur aut promittitur* (conotatā, sec. H. 9,16 s., morte Christi, ex qua hoc testamentum et haec hereditas suum valorem habet): κλ. Θεοῦ R. 8,17. G. 4,7 r.; κλ. διὰ Θεοῦ per Dei voluntatem heres G. 4,7 cr.; cum genet. rei possidenda R. 4,13 (v. κόσμος 4). T. 3,7. H. 1,2; 6,17. Ja. 2,5; τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης κλ. ἐγένετο consecutus est justitiam fidei H. 11,7 (Estius: cfr. R. 4,3; alii: 'hereditavit patrum suorum justitiam et promissiones divinas easque posteris transmisit'); porro R. 4,14; 8,17 a. G. 3,29; 4,7 cr.*

κλῆρος, ου, δ 1) *sors per quam fit sortitio*, i. e. tesserae seu fragmenta lignorum in vase mixta et agitata ut unum in mensam vel terram cadat, A. 1,26; βάλλειν κλῆρον Mt. 27,35. Mr. 15,24 (add. ἐπὶ τι, ut Ps. 21,9 de re quae sorti committitur). L. 23,34 [h. l. Tdf. Br. κλήρους]. J. 19,24; δ κλ. πίπτει ἐπὶ τινα sors lapsa alqm. designat A. 1,26 [Jon. 1,7]. — 2) *sors, a) res quae alci. sorte obvenit*: A. 1,17,25 cum genet. expl. [Plat. al.] — b) *res quae alci. Deo donante obtingit* (cfr. κληρονομία 2): δ κλ. τῶν ἀγίων C. 1,26 sunt bona quibus Christi fideles fruuntur, bona gratiae et gloriae [Lev. 18,21 al.]; metonymice *consortium, participatio* vertere possumus: λαβεῖν κλῆρον ἐν τισιν πίστει per fidem fieri aliquorum consortem A. 26,18; οὐκ ἔστιν σοι κλ. ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ non est tibi consortium hujus rei A. 8,21 [cfr. Dt. 12,12. Sap. 5,5]. — c) *ea pars quae in sortitione vel partitione rei inter plures singulis obvenit* [ita max. ap. LXX, Num. 32,19; 34,14 al.]; cum similiter Ecclesia quodammodo sit inter episcopos divisa, 1P. 5,3 οἱ κλῆροι sunt partes Ecclesiae singulis pastoribus attributae; cf. προσκληροῦσθαι A. 17,4.*

κληρόω, ao. P. ἐκληρώθην ↑ 1) *sortes mitto*. [Plat.] — 2) *sorte eligo seu destino* [Hdt. Isocr. al.]: ἐν φιλοτελείᾳ ἐκληρώθημεν E. 1,11 'ad cujus etiam intimum consortium electi designatique sumus' (ἐν III 4); alii interpretantur: 'in quo (sita est ratio, quod) facti sumus κλῆρος, hereditas' Dei, (ἐν III 3) cfr. Dt. 9,29. [ap. script. eccl. κληρόω 'clericum facio']¹

κλῆσις, εως, ἡ (χαλέω, q. v.) 1) *vox, acclamatio*. [Xen. Plat.] — 2) *vocatio, invitatio*, qua quis ut veniat rogatur [Xen. Dem. al.]. In NT de vocatione hominum ad salutem Messianicam, ad fidei justitiam caelestemque gloriam, vulg. *vocatio*; passim hac voce per metonymiam comprehenditur ipse status ad quem homines hac vocatione ducuntur, ac bona quorum per eam participes fiunt; seq. genet. *vocantis* R. 11,29. E. 1,18. Ph. 3,14, *vocati* 1 C. 1,26. E. 4,4. 2 P. 1,10; quae *vocatio* quia a Deo procedit et ad caelum dicit, *voc.* ἡ ἄνω vel ἐπουράνιος κλ. ‘caelestis v.’ Ph. 3,14. H. 3,1; ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ (ὑμῶν) bonum speratum quod *vocatio* ejus (*vestra*) proponit, i. e. ad quod assequendum vos vocat (*vocamini*) E. 1,18; 4,4; καλεῖν τινα κλῆσιν E. 4,1 (ἥς per attract. = ἥν), κλήσει 2 T. 1,9; ἡ κλῆσις τ. Θ. de speciali vocatione populi Israël ad dignitatem filii primogeniti peculiarisque populi Dei R. 11,29; κλῆσις dicitur illud bonum ad quod adipiscendum alq. *vocatur* 2 Th. 1,11 ὡνα δύμας ἀξιώση τῆς κλήσεως δ Θεός ‘ut vos Deus ejus (summi boni, i. e. gloriae aet.) ad quod *vocati estis* participes reddat’. — 3) † *classis, certum genus hominum vel certa vitae condicio* [DHal. h. r. 4, 18 *vocem lat.* ‘*classis*’ ab hoc usu vocis κλήσεως repetit]: ἐν τῇ κλήσει ἦ (= ἐν ἦ: cfr. δς II 9) ἐκλήθη ‘in eo vitae genere seu statu in quo (ad fidem christianam) *vocatus est*’ 1 C. 7,20; fort. etiam 1 C. 1,26 *huc revocari potest.**

κλητός 3. (χαλέω) *vocatus, invitatus* [conviva qui invitatus adest 3 Reg. 1,41 al.]; — in NT *a Deo vocatus* (*et vocationi obsecutus*) ad munus, ad fidem ets., *divinā vocatione constitutus* in munere, fide ets.: κλητὸς ἀπόστολος R. 1,1. 1 C. 1,1; κλητοὶ ἄγιοι per *divinam vocationem Christiani* R. 1,7. 1 C. 1,2; — substantive: Christiani *vocantur κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ* R. 1,6, κλητοὶ 1 C. 1,24. Ju. 1, οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ qui cum eo (Agno) sunt, *vocati* Ap. 17,14, οἱ κατὰ πρόθεσιν κλητοὶ liberā Dei *vocantis voluntate fidem* (*et justitiam et in spe gloriam*) *consecuti* R. 8,28; κλητοί, ubi *opponuntur ἐκλεκτοί*, sunt aut qui a Deo *vocati* sunt nec invitationi *obsecuti*, Mt. 22,14, — aut qui gratiis ordinariis *vocati* sunt nec his satis

respondent, Mt. 20,16 r. He. Br.: cfr. ἐκ λεκτός NB.*

κλίβανος, ου, δ (att. saepius κρίβανος, *furnus, fornax* Mt. 6,30. L. 12,28. [Hdt. al.; LXX]*

κλίμα (de accentu v. Bl. § 4, 2; 27, 2) ματος, τό (χλίνω) 1) *declivitas, devexitas collis*. [Philo, al.] — 2) *inclinatio caeli situs loci sub certa parte caeli eaque, quae eo efficitur, temperies aëris; clima*. [Aristot. al.] — 3) *generatim: tractus, regio*; plur. R. 15,23. 2 C. 11,10. G. 1,21. [Pol. 7, 6, 1 τὰ πρὸς μεσημβρίαν τῆς Ἀσίας, al.]*

κλινάριον, ου, ἡ ↓ *lectulus* A. 5,15 cr. [Aristoph. fr.; Epict.]¹

κλίνη, ης, ἡ (χλίνομαι ‘decumbo’) *lectus* in quo quis recumbit, sive quiescens sive aegrotans sive, veterum more, cenans, etiam *lectus bajulatorius, lectica*: Mr. 4,21; 7,30. L. 8,16; 17,34; *lectus triclinaris* Mr. 7,4, *lectica* Mr. 9,2,6. L. 5,18. A. 5,15 r.; βάλλω αὐτὴν εἰς κλ. i. q. eam morbo gravi affligo, Ap. 2,22. [Eur. Hdt. al.]*

κλινίδιον, ου, τό ↑ *lectulus* L. 5,19,24. [Aristoph. DHal. Plut.]*

κλίνω, αο. ἔκλινα, pf. κέκλικα: 1) *transit. clino*; a) *declino, inclino*: τὴν κεφαλήν de moriente J. 19,30; τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν L. 24,5. — b) *metaphor.*: *alqm. ad lapsum pronum facio, firmum statum alcis labefacto, agmen in fugam conjicio*: H. 11,34. [Τρῶας Il. 5, 37 al.; Ps. 103,5] — c) *reclino, acclino* *quiescendi causa*: τὴν κεφαλήν de quiescente Mt. 8,20. L. 9,58 [χλίνομαι decumbo Il. 10, 350; κλίνω ‘in lecto pono’ Eur. Alc. 268] — 2) *intransit. inclino me*; de tempore: **ad finem virgo* L. 9,12; 24,29. [Jdc. 19,8,9 cA; Pol. 3, 93, 7]*

κλισία, ας, ἡ ↑ 1) *tugurium, tentorium*. — 2) *sedes ad commode quiescendum* [Od. 4,123 al.], *lectus triclinaris*. [Pind.; Athēn.] — 3) *hinc: + numerus hominum unā cibum capientium* L. 9,14 plur. [FlJ. 12, 2, 12]¹

κλοπή, ἡς, ἡ (χλέπτω) *furtum*; plur. Mt. 15,19. Mr. 7,22.*

κλύδων, ωνος, δ *fluctus seu fluctuatio maris*: *Wogenschlag* (opp. singulae undae minores κύματα: v. Schmidt 56, 2. 5); L. 8,24. Ja. 1,6. [Hom. ss.; vix unquam plur.]*

***κλυδωνίζομαι** ↓ *fluctu maris huc illuc feror, fluīto*; metaph. E. 4,14. [Is. 57,20; FlJ. 9, 11, 3]¹

Κλωπᾶς, ἄ, δ *Clopas*, «*Cleophas*» J. 19,25: fuit maritus Mariae (quae vocatur ἡ τοῦ Κλωπᾶ l. c.), matris Jacobi minoris et Joseph sec. Mt. 27,56. Mr. 15,40; porro sec. Mt. 10,3 ei etiam nomen fuit Ἀλφαῖος. — NB. a) Nomen vix potest esse nominis semitici transcriptio (obstant κλ initio et π; פָלָה est nimis dissimile), nec potest esse i. q. Κλεόπας. Versiones omnes substituerunt Κλεόπας. — b) Versio Philoxeniana in margine adnotat: ‘*Clopas et Joseph erant fratres, Maria et Maria Domini mater sorores; hi igitur duo fratres uxores duxerunt has duas sorores*’.¹

κνήθω (= att. κνάω) 1) *rado*: *kratzen*: *gratter*. [Aristot.] — 2) *titillo*: *kitzeln*: *chatouiller*; medium causativum (quo actionem per alium faciendam curamus: διδάσκομαι τὸν υἱόν ‘filium meum docendum curo’: Krüger § 52, 11, 1; Curtius § 191, 3 Anm. 2): 2 T. 4,3 coacervabunt sibi magistros, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν ‘et titillandam sibi curabunt (per novas et jucundas horum doctrinas) aurem’ — sec. plurimos passive: ‘prurientes aure’ = novarum doctrinarum audiendarum cupidi.¹

Κνίδος, ου, ἡ *Cnidus*, *Gnidus*, urbs Cariae maritima in paeninsula Gnidia, A. 27,7: cfr. Hagen II 417.¹

†**κνοδράντης**, ου, ὁ vox lat. *quadrans*, nummus Romanus, quarta pars assis (v. ἀσσάριον), qui sec. Mr. 12,42 aequabat duo λεπτά i. e. 1, 1 Pfennige = 1, 35 centimes (Hagen III 557); proverb. τὸν ἔσχατον κ. = totam pecuniam, ne minimâ quidem parte deficiente, Mt. 5,26 [Martial.: ‘quadrans mihi nullus est in arca’; Hippol. Epiph.]*

κοιλία, ας, ἡ (κοῖλος ‘cavus’) *cavitas*, *caverna* [Aristot.]; in specie: *quaevis cavitas corporis hominum vel animalium et quae his cavitatibus continentur*, ut ventriculi cordis, ventriculus, ductus intestinalis, alvus etc. [v. Bonitz, index Aristotelicus s. v. κοιλία]. — In NT 1) *venter*, *quae est sedes nutritionis ac digestionis*, i. e. *ventriculus seu stomachus cum intestinis usque ad exitum alvi*: Mt. 15,17. Mr. 7,19; ita ut magis ipse stomachus quo cibi recipiuntur cogitetur Mt. 12,40. L. 15,16 (nWH.). 1 C. 6,13. Ap. 10,9 s.; δουλεύειν τῇ κ. ‘gulae indulgere’ R. 16,18, sim. Ph. 3,19. — 2) **uterus matris quo fetus gestatur*: Mt.

19,12. J. 3,4. L. 1,41,44; 2,21, meton. pro ipsa matre L. 11,27; 23,29; καρπὸς τῆς κ. poët. = ‘proles, filius’ L. 1,42 [in VT collective = ‘filii, posteritas’ Ps. 131,11. Gen. 30,2 al.]; ἐκ κ. μητρὸς αὐτοῦ ets. ‘inde ab utero matris’, inde a prima infantia, L. 1,15. A. 3,2; 14,8. G. 1,15. [Epict. 3, 22, 74; de animali 2, 16, 43]. — 3) *†ut hebr. נֶתֶן *intima hominis, animus, cor* J. 7,38. [Prov. 20,27. Sir. 19,12; 51,21 al.]*

κοιμάω *dormire facio, alqm. ad locum ubi dormiat defero vel duco*, metaph. *sedo* [Hom.]; — **κοιμάομαι**, ao. P. ἔκοιμηθην, ft. P. *κοιμηθήσομαι*: 1) *dormio, obdormisco* Mt. 28,13. L. 22,45. J. 11,12 (pf. ‘obdormivit’). [Hom. ss.] — 2) per metaphoram euphemisticam de somno mortis [cf. Il. 11, 241 *κοιμήσατο χάλκεον ὅπνον*]: a) inchoative ‘obdormisco’ = *moriōr*; A. 7,60; 13,36. 1 C. 7,39; 11,30; 15,6,51. 1 Th. 4,14s. 2 P. 3,4; οἱ *κοιμηθέντες* ἐν Χριστῷ qui in unione cum Christo mortui sunt 1 C. 15,18. — b) de statu: *praes. κοιμῶμαι* ‘dormio’ et pf. *κεκοίμημαι* ‘obdormivi’ = *mortuus sum*; *praes. 1 Th. 4,13 cr.*; pf. Mt. 27,52. J. 11,11. 1 C. 15,20. 1 Th. 4,13 r. [Soph. El. 509; LXX *κοιμᾶσθαι* μετὰ τῶν πατέρων Gen. 47,30. Dt. 31,16 al. 2 Mach. 12,45].*

κοίμησις, εως, ἡ † *dormitio*; c. genet. epexeg. τοῦ ὅπνου: J. 11,13. [Pl. conv. 183 a; de morte Sir. 46,19; 48,13]¹

κοινός 3. *communis*: 1) i. q. *ad plures pertinens, complurium proprius*: εἶχον ἀπαντα κοινά A. 2,44; A. 4,32. T. 1,4. Ju. 3 [Hsd. Pind. ss.]. — 2) *ex usu Judaeorum Graece loquentium κοινόν dicebatur id quod erat *vulgare, profanum* et max. id quod erat *levitice immundum, a cuius usu iis ne coram Deo contaminarentur abstinentem erat* A. 10,14,28; 11,8 (c. synon. ἀκάθαρτος). R. 14,14. Ap. 21,27 cr.; manus non lustratae κοιναὶ dicuntur Mr. 7,2 [1 Mach. 1,47,62; FlJ. 12, 2, 14; 13, 1, 1; Justin. apol. 1, 66]; sanguinem Christi κοινὸν ἡγήσασθαι H. 10,29 = eum considerare ac tractare ut profanum (ut sanguinem meri hominis, aut ut *immundum utpote sanguinem hominis malefici*).*

κοινώω, ao. ἔκοινωσα, pf. *κεκοίνωκα*, pf. P. *κεκοίνωμαι* † 1) *communem facio, communico*. [Plat. al.] — 2) † *facio levitice immundum, polluo, inquino*: a) *hominem*

immundum ac peccatorem constituo Mt. 15,11,18,20. Mr. 7,15,18,20,23. Ap. 21,27 r.; χεκοινωμένος ‘*immundus*’ H. 9,13. — **b)** locum sacrum actione illicita *profano*, A. 21,28. — **c)** alqd. *levitice immundum ejusque usum illicitum esse dico vel arbitror*, A. 11,9; 21,28.*

κοινωνέω, ao. ἔκοινώνησα, pf. χεκοινώνηκα (χοινωνός): *socius, consors, particeps sum vel fio*: c. gen. rei (et dat. pers.: class.), H. 2,14, ubi pro dat. pers. mente suppleri potest ἀλλήλοις = ‘mutuo interesse consortes sunt ejusdem communis naturae humanae’; aliis locis NTⁱ **a)** c. dat. pers.: *me associo alci. personae*, i. e. *me ei praesto alcs. rei consortem ac participem*, varie pro contextu; ex adjunctis effici potest significatio *communico, tribuo*: τινὶ ἐν τινι G. 6,6; τινὶ εἰς τι ‘quod spectat ad’ Ph. 4,15 (cfr. δόσις 1); — **b)** c. dat. rei: *me rei associo, rei particeps fio*; et quidem **a)** *rem nanciscor*: τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἔκοινώνησαν τὰ ἔθνη ‘bonorum spiritualium Israëlitarum participes exstiterunt gentiles’ R. 15,27; 1 P. 4,13; — **β)** *operis socius excisto, cooperor ad alqd.*: ἀμαρτίαις 1 T. 5,22; 2 J. 11; — **γ)** *indigentiae alcs. me socium reddo*, sc. eo quod *eam sublevo*: ταῖς χρείαις τινός R. 12,13. [verbo idea subest ‘cum alqo. habere alqd. commune, sive dantem alii ex suis, sive accipientem sibi ex alienis’; Dem. 25, 61 dictio μηδενὸς μηδένα τούτῳ χοινωνεῖν, deinceps explicatur verbis μηδὲ λαμβάνειν, μηδ’ αὐτὸν τούτῳ διδόναι].*

κοινωνία, ας, ἡ ↑ *actus vel status ejus qui χοινωνεῖ*: **1)** *communitas, communio, societas, necessitudo cum alq. persona* (per se est in eo ut duo habeant vel agant alqd. communiter): x. τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ ‘consortium cum Filio ejus’, quod est in eo ut simus filii Dei per gratiam, ut ipse per naturam 1 C. 1,9; x. μετά τινος 1 J. 1,3,6 s.; δεξιάς ἔδωκαν ἐμοὶ... χοινωνίας ‘dextras dederunt mihi in signum societatis’ G. 2,9; absolute de fraterna christianorum conjunctione A. 2,42; τίς x. φωτὶ πρὸς σκότος; ‘quid luci cum tenebris (sc. religioni christiana cum ethnicismo) est commune?’ 2 C. 6,14 [cfr. τίς θαλάσσης βουχόλοις x.; Eur. Iph. T. 254]. — **2)** *consortium rei, fruitio, societas in re habenda vel agenda (Teilnahme)*; c. gen. obj.: x.

τοῦ αἴματος et τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ 1 C. 10,16; E. 3,9 r. Ph. 2,1; 3,10; c. gen. actionis, in qua quis cooperari vult 2 C. 8,4. [x. πόνων, ἡδονῆς Plat.] — **3)** ↑ *participatio, communicatio rei, beneficii collatio (Mitteilung)*: εὐποία καὶ x. H. 13,16; seq. εἰς finale Ph. 1,5; seq. εἰς τινα (= dat.); εἰς III 7) 2 C. 9,13, ποιεῖσθαι χοινωνίαν εἰς τινας R. 15,26; cum genet. subj.: ἡ x. τοῦ ἄγίου Πνεύματος communicatio gratiarum quae fit a Spiritu S. 2 C. 13,13; Phm. 6 ἡ x. τῆς πίστεώς σου tua beneficentia ex fide profecta (alii ex nr. 2: ‘consortium fidei, communis fides’).*

κοινωνικός 3. ↑ **1)** *ad communitatem seu societatem pertinens, societatis amans* ets. — **2)** *ad communicanda sua cum aliis pronus, liberalis*: 1 T. 6,18. [Aristot. ss.; εὐεργετικοὶ καὶ x. Athen. 8 f.]¹

κοινωνός, οῦ, ὁ **1)** *alicujus in alq. re socius, sodalis*, nempe qui cum alio idem vel sentit vel agit vel patitur ets.; seq. gen. pers.: Mt. 23,30 (ἐν τινι in patrando scelere). L. 5,10 (in piscatura). 1 C. 10,20 (sacrificio daemoni oblato homo se praebet daemonis sodalem atque amicum). 2 C. 8,23 (in labore apostolico). Phm. 17 (per fidem mutuamque amicitiam). H. 10,33 (per commiserationem, solamen, auxilium). — **2)** *alicujus rei particeps, is qui cum aliis rem reive partem nanciscitur*; τῶν παθημάτων 2 C. 1,7; 1 P. 5,1. 2 P. 1,4 (v. Hundhausen in h. l.); x. τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν ‘sunt (et manducando carnes sacrificiales profitentur se esse) participes altaris (i. e. ejus religionis, cujus est altare, cultores ac membra)’ 1 C. 10,18. [tragg. ss.]*

κοίτη, ης, ἡ (cfr. κεῖμαι, κοιμάω) **1)** *cubile, lectus* L. 11,7. [Hom. ss.] — **2)** in specie: *lectus seu torus genialis* [tragg. ss]; metonymice **a)** *vita conjugalis*: ἡ x. ἀμιαντος, sc. ἔστω H. 13,13; **b)** *concubitus* [Eur.; Lev. 15,24; 18,22; 20,13 κοιμᾶσθαι χοίτην, ubi fere = χοίμησις esse videtur; item Is. 56,10 fere = ‘somnus’]; hinc per novam metonymiam pro effectu concubitus = ↑ *facta in muliere conceptio, proles concepta*: ἔχειν χοίτην ἔχ τινος habere problem ex alqo., R. 9,10; **c)** ↑ *concubitus illegitimus*, plur. R. 13,13 ubi cum aliis vitiis enumeratur et ex addito καὶ ἀσελγείαις cognoscitur qualis χοίτη intellegatur (cf. Sap. 3,13,16).*

***κοιτών**, ὡνος, δ *locus ubi est* ή *κοίτη*, *cubiculum*: δ ἐπὶ τοῦ κ. τοῦ βασιλέως *cubiculo regis praefectus, princeps cubicularius* A. 12,20. [2 Reg. 4,7 al.; DSic.]¹

***κόππινος** 3. (χόκκος 2.) *colore cocci tinctus, coccinus, colore coccino*; Mt. 27,28, H. 9,19. Ap. 17,3 [Num. 4,8 al.; Plut. Fab. 15, 1]; — subst. τὸ κ. *pannus vel indu- mentum coccini coloris* Ap. 17,4; 18,12,16 [Gen. 38,28. Ex. 25,4 al.; Epict. 3, 22, 10].*

κόππος, ου, δ 1) *granum* Mt. 13,31; 17,20. Mr. 4,31. L. 13,19; 17,6 (cf. σίναπι). J. 12,24. 1 C. 15,37. [Hdt. al.] — 2) *coc- cum, granum quoddam quod videtur vel baca arboris cui nomen Quercus coccifera L.*; quae baca nihil est aliud nisi remanens in foliis vel ramis cutis animalculi cuiusdam mortui (*Lecanium ilicis* L., olim *Coccus ilicis*, arab. *kermes* i. e. *vermis*, unde nomen hebr. *coloris עַלְמָה*), colore coccino repleta, v. Fonck apud Hagen I 951: unde nomen *coloris* inde parati χόκ- κινος [Theophr.]; inde = *color coccinus* [Philostr.].*

κολάζω, ao. M. ἔκολασάμην: *coérceo* (plantam exuberantem, vitia ets.); in spe- cie: aliquem *poenâ coérceo* (inest verbo non tam idea ‘emendandi’ reum [licet interdum ex adjunctis ea subsit], quam per poenas eum ‘inhibendi’ quominus amplius scelera committat: cf. Schmidt 167, 1—3), *castigo*: pass. 2 P. 2,4 Br., 9; me- dium sensu activo A. 4,21. [tragg. Xen. Aristot.].*

κολασία, ας, ή (χολαχεύω ‘adulor, as- sentor’; Tdf. WH. minus bene -χία scri- bunt) *adulatio, assentatio* [Plat. al.]; λόγος χολαχείας verba adulatoria 1 Th. 2,5.¹

κόλασις, εως, ή (χολάζω) *coérctio per poenas, supplicium* [Plat. Aristot.] Mt. 25,46; δ φόβος κόλασιν ἔχει ‘timor (servi- lis timor malae conscientiae) habet tor- menta’: talis timor non est status con- gruus hominis Deum amantis et a Deo amati, sed condicioni damnatorum similis.*

†**κολαφίζω** (χόλαφος pugnus alci. inflic- tus) *pugnis caedo, colaphis ferio*; τινά Mt. 26,67. Mr. 14,65; pass. 1 C. 4,11. 1 P. 2,20; 2 C. 12,7 prob. de acribus iteratisque morbi chronicī doloribus. [scr. eccl.].*

κολλάω (χόλλα gluten) *agglutino* [Plat. al.]; — pass. **κολλάομαι**, ao. ἔκολλήθην, ft. χολληθήσομαι: *adhaereo sensu proprio*

et *improprio*; 1) *physice: adhaereo* τινί de pulvere L. 10,11; *tropice: ἔκολλήθησαν* αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ ‘pec- cata ejus vel ipsum caelum attigerunt’, tam multa et magna sunt Ap. 18,5 [cfr. χολλάω = γένεται ‘tangere facio’]. — 2) *prope sequor: τῷ ἄρματι* A. 8,29. — 3) *me alci. arcte associo: uxori* Mt. 19,5 cr., *meretrici* 1 C. 6,16, *hero* L. 15,15, *Deo (per amorem ac fidem)* 1 C. 6,17, *apostolis* A. 5,13; A. 9,26; 10,28; 17,34. [Ruth. 2,8. 4 Reg. 18,6 al.] — 4) *me applico rei, incumbo: τῷ ἀγα- θῷ R. 12,9. [Ps. 118,31]**

κολλογύριον, ου, τό t. r. WH. = χολλύριον.

κολλυβιστής, οῦ, δ *nummularius, argen- tarius*, cuius erat nummos permutare (= att. ἀργυρ-άμοιβος) Mt. 21,12. Mr. 11,15. J. 2,15. [Lys.] — NB. χόλλυβος = a) num- mus minutus = κέρμα, b) nummus pro permutatione pecuniae datus: Agio, Auf- geld, c) nummorum permutatio: das Geld- wechseln [Cic. ad Att. 12, 6 al.].*

***κολλύριον**, ου, τό *collyrium*, unguentum oculis liniendis aptum, nomen, ut vide- tur, inde sortitum quod *collyrae* (pani rudiori formae ovatae) figurā aut colore simile videbatur Ap. 3,18. [Epict. 2, 21, 20 al.; Hor. sat. 1, 5, 30].¹

κολοβόω, ao. ἔκολοβωσα, ao. P. ἔκολο- βώθην (χολοβός 3. ‘truncatus, mutilus’) *mutilo, detrunco* [Aristot. ss. LXX]: transl. de tempore + *breviore reddo, brevio*: Mr. 13,20; pass. Mt. 24,22.*

+**Κολοσσαῖς**, εως, δ *Colossensis*: t. cr. (nWH.) in inscriptione ante C. 1,1.¹

Κολοσσαί, ὡν, αἱ *Colossae, Phrygiae Majoris* oppidum ad Lycum fl. sita, tem- pore antiquiore urbs per ampla; C. 1,2.¹

κόλπος, ου, δ 1) *sinus*, pars corporis humani anterior ad pectus, etiam in nu- mero plurali [Hom. ss.]: ἀνακεῖσθαι ἐν τῷ κ. τινός mensae accubantem caput re- clinare ad sinum alcs. (vicini sinistri) J. 13,23; ut filii in amplexu (sinu) patris quiescere sinuntur, ita Judaei justi post mortem beati cogitabantur esse ἐν τοῖς κόλποις Abrahae patris L. 16,23, et hinc post mortem deferri εἰς τὸν κ. Αἴθραίμ ib. 22 [in scriptis rabb. raro לֶשׁ קִרְבָּה אֲבָבָה: v. Lightfoot, horae hebr. et talm. p. 851 ss.]; J. 1,18 Unigenitus Dei Filius dic. δ ὡν εἰς τὸν κ. τοῦ Πατρός (εἰς = ‘reclinatus in’ sinum; sec. alios ‘prefectus,

reversus in sinum Patris'), quo exprimitur quam sit Deo Patri carus et quam sit cum illo arcte conjunctus, nempe per vitam divinam, quam cum Patre communem habet. — 2) *sinus vestis laxioris cingulo constrictae*, quo veteres res varias portabant [Od. 15, 468; Ex. 4,6]; hinc διδόναι τι εἰς τὸν κ. τινός 'alqd. alci. donare' L. 6,38 [cfr. Ps. 78,12. Is. 56,6. Jer. 32,18]. — 3) *sinus maris*: *Golf*: *golfe*; A. 27,39. [Il. 2, 560 al.]*

κολυμβάω *nato* A. 27,43. [Plat. ss.; att. frequentius νέω, νήχομαι]¹

κολυμβήθρα, ας, ἡ ↑ *piscina natatoria*, ubi balneis utuntur [Plat. al.] J. 5,2,4,7; 9,7,11 r. Br.*

↑ **κολωνία**, ας, ἡ vox lat.: *colonia*; ita A. 16,12 voc. urbs Philippi, nempe colonia juris Italici; Octavianus enim eo coloniam deduxerat. [DCass. 51, 4; Plin. 4, 11 al. 18; inscr.]*

κομάω ↓ *comam nutrio, capillum promitto* 1 C. 11,14 s. [Hom. Hdt. ss.]*

κόμη, ης, ἡ *coma, capillus*, max. is qui cum alqa. cura alitur ac comitur, capitisque decus est, ergo necessario subest idea cuiusdam longitudinis (Schmidt 21, 2): 1 C. 11,15. [Hom. ss.]¹

κομίζω, ao. ἔχομισα (cfr. κομιδή 'cura') 1) *curam ago personae vel rei: besorgen*. [Hom. tragg.] — 2) *cum quadam cura ac diligentia fero, porto rem* (cfr. germ. *hinbesorgen*): ἀλάβαστρον L. 7,37. — 3) med., ft. κομίσομαι C. 3,25 v. et κομιοῦμαι, ao. ἔχομισάμην: a) *michi porto, rem mihi donatam; hinc accipio, nancisco rem mihi promissam, praemium, poenam ets.* [χαρπόν Xen., δόξαν Eur.]: ἐπαγγείλαν H. 10,36; 11,13 Tdf. WH.; 11,39; 1 P. 1,9; 5,4. 2 P. 2,13; κ. τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἄ ἔπραξεν 'accipiat ea quae tempore vitae mortalis meruit secundum ea quae gessit' 2 C. 5,10; cum metonymia (rem = rei gestae meritum) E. 6,8. C. 3,25. — b) ex adjunctis: *redditum porto, recupero* Mt. 25,27. H. 11,19 (Isaacum jamjam morti destinatum). [Isaeus 69, 30; Xen. al.]*

κομψότερον adv. compar. *melius*: κ. ἔσχεν 'melius habere coepit, convaluit' J. 4,52 [ἐὰν κομψῶς σχῶ pTebt. 4, 14, 10; Epict. 3, 10, 13].¹

κονιάω, pf. P. κεκονιάμαι (κονία 'pulvis; calx'): *calce dealbo aedificium ut nitidum*

aspectum praebeat [Dem. ss.; Dt. 27,2,4]; hinc simulator, judec animo iniquo, appellatur τοῖχε κεκονιαμένε 'paries dealbate!' A. 23,3, et: παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις 'similes estis sepulcris dealbatis' Mt. 23,27 (etenim ne quis tactu ipsius sepulchri sec. Num. 16,19 immundus fieret, ea calce obducebantur, quod quotannis paulo ante pascha faciebant; v. Surenhusium I p. 282; II p. 176, 403).*

κονιορτός, οῦ, δ (χόνις 'pulvis', δρυμι 'excito') 1) *pulvis excitatus*. [Hdt. ss.] —

2) * generatim: *pulvis* Mt. 10,14. L. 9,5; 10,11. A. 13,51; 22,23. [ep. Jer. 12 pulvis domūs; Cant. 3,6 p. pigmentarii, Is. 3,23; 10,6 lutum; Thr. 3,29]*

κοπάξω (χόπος) *lassor, mitigor, cesso*; de vento cessante Mt. 14,32. Mr. 4,39; 6,51. [ita Hdt. 7, 191; de morbo cessante Hippocr.; LXX]*

κοπετός, ου, δ (χόπτομαι) 1) *planctus tundendo manu pectore expressus* [Eupolis, DHal. Plut.] — 2) generatim: * *lamentatio, luctus*: ποιεῖν (t. r. ποιεῖσθαι) κοπετὸν ἐπὶ τινὶ A. 8,2 [Ez. 27,31. Mich. 1,8 al.]¹

κοπῆ, ḥς, ἡ (χόπτω) 1) *caesio*. — 2) * *+ caedes, strages* H. 7,1. [Gen. 14,17 al.]¹

κοπιάω, ao. ἔχοπιάσα, pf. κεκοπίαχα ↓ (-ιάω aut desiderium aut morbidam affectionem indicat) 1) *lassitudine labore, fessus sum labore, onere, maerore*: Mt. 11,28; ἔχ τινος J. 4,6; ἐβάστασας καὶ οὖ κεκοπίαχες; (Bl. § 21, 4) 'indefessus sustinuisti' Ap. 2,3. [Aristoph. al.] — 2) * *+ laboribus corporis vel animi occupor viribus intentis*: abs. Mt. 6,28. L. 5,5; 12,27. J. 4,38 b. A. 20,35. 1 C. 4,12; 16,16. E. 4,28. 2 T. 2,6; κ. ἐν λόγῳ 1 T. 5,17; εἰς τι de re 'ad quam' ceu finem vel incitamentum prospicitur C. 1,29. 1 T. 4,10, εἰς κενόν 'in cassum' Ph. 2,16; ἐν τισιν 'inter alqos.' 1 Th. 5,12, εἰς τινας 'ad aliquorum utilitatem' R. 16,6. G. 4,11, ἐν Κυρίῳ 'pro Christo, in Christi causa' R. 16,12, transit.: τι 'alci. rei labore impendo' J. 4,38 a; cum adv. πολλά R. 16,6,12, περισσότερον 1 C. 15,10. [Jos. 24,13. Is. 49,4 al. = γένιον]*

κόπος, ου, δ (χόπτω) 1) *lassitudo post labore*. [tragg. Hippocr.] — 2) * *quaelibet aerumna, molestia*: κόπους (χόπον) παρέχειν τινί [pTebt. 21, 10] 'alci. molestias creare, negotium facessere' Mt.

26,10. Mr. 14,6. L. 11,7 (18,5). G. 6,17. [LXX = לְמַעַן] — 3) *labor corporis vel mentis*, inclusâ potissimum ideâ lassitudinis et aerumnae cum labore conjunctae: J. 4,38. 1 C. 3,8; 15,58. 1 Th. 3,5, plur. 2 C. 6,5; 10,15; 11,23. Ap. 14,13; x. καὶ μόχθος 2 C. 11,27. 1 Th. 2,9. 2 Th. 3,8; x. καὶ ὑπομονή Ap. 2,2; x. τῆς ἀγάπης (gen. subj.) ‘labor quem caritas praestat’ 1 Th. 1,3. H. 6,10 r. [tragg. Plut.]*

ηοπρία, ας, ἡ *sterquilinium, stercus* L. 13,8 r.; 14,35. [Strattis, LXX, Strab.]*

ηοπριον, ου, τό (i. q. κόπρος) *stercus*, plur. L. 13,8 cr. [Strab. Epict. Plut.; 1 Mach. 2,62 cA.]¹

ηόπτω *tundo, caedo, abscindo; τὶ ἀπὸ vel ἔκ τινος* Mt. 21,8. Mr. 11,8. [Hom. ss.] — med. κόπτομαι, ft. κόψομαι, ao. ἔκοψάμην: *lugens mihi pectus ferio, plango; abs.* Mt. 11,17; 24,30. L. 23,27; ἐπί τινα de alqo. Ap. 1,7; 18,9 cr. (t. r. ἐπ' αὐτῇ); τινά [Aristoph. Plat.] L. 8,52.*

ηόραξ, ακος, δ *corvus* L. 12,24.¹

ηοράσιον, ου, τό (χόρη puella) *puella* Mt. 9,24 s.; 14,11. Mr. 5,41 s.; 6,22,28. [e Platone DLaërt. 3, 33; LXX; Epict.]*

ηορβάν (כָּרְבָּן) hoc vocabulum hebr., cui LXX substituunt δῶρον, 1) proprio significat *donarium templo dicatum* [Num. 7,3, 10] aut *sacrificium* [Lev. 7,13; 9,7 al.]. — 2) nos pro ‘abstinebo re aut actione’ saepe dicimus ‘sacrificabo eam: etwas zum Opfer bringen: faire le sacrifice de qch.’; ita, teste tractatu Mišnae Nedarim, Iudaei id quod alci. (aut etiam eum cui alqd.) se non datus (facturos) jurabant, *corbân* appellebant ac si cui irâ impulsi dicere volebant ‘per Deum! tecum nunquam amplius loquar, aut ambulabo: nunquam amplius uxorem et filios juvabo: sacerdotibus et levitis nihil unquam dabo’, hoc ita pronuntiabant: ‘corbân (vel cônâm; v. NB.) esto os meum tecum loquens, pes meus tecum ambulans (l. c. I 4): corbân sunto uxor et filii habentes utilitatem ex me (III 4): corbân sunto sacerdotes et levitae habentes utilitatem ex me (XI 3)’: in hunc sensum explicandum est Mr. 7,11. Mt. 15,5 κορβᾶν (δῶρον) δὲ ἀν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῆς ‘corbân (donarium seu sacrificium) esto quidquid utilitatis habebis ex me’ = per Deum! nihil te unquam juvabo. — NB. Ex tractatu Mišnae

allegato haec innotescunt: a) Ex reverentia sacram vocem *corbân* plerumque demutabant in cônâm. — b) Qui voce *corbân* vel cônâm usus sibi re aut actione interdixerat, eum rabbini docebant esse in conscientia obligatum ad hoc, ac si vivisset, prorsus religiose exsequendum; vere filium qui iratus tale quid parenti dixerat, ‘nihil jam sinebant in commodum patris vel matris facere’ (Mr. 7,12), ac docebant: οὐ μὴ τιμήσει τὸν πατέρα ‘non jam licebit ei honorare patrem’ (Mt. 15,6); exemplum talis filii v. Nedarim V 6, filiae XI 4. — c) Non agitur de votis piorum imprudenter factis, sed fere semper de hominum iratorum minis, nec de rebus Deo consecrandis, sed de aliis hominibus vindictae causa vexandis.¹

ηορβανᾶς, acc. ἄν, δ (aram. נִכְבָּנָה) *corbanas*; ita, teste FlJ. bell. 2, 9, 4, vocabatur sacrum aerarium Hierosolymitanum, templi thesaurus: Mt. 27,6 (minus recte κορβονᾶς, -βωνᾶς, corbonas: Tdf., Wordsworth-White).¹

Κόρε, δ (Ἔρη) *Core*, dux seditionis Num. 16 narratae, Ju. 11.¹

ηορέννυμι, pf. P. κεκόρεσμαι, ao. P. ἐκορέσθην: *satio, saturo; κορεσθέντες τροφῆς* ‘cibo satiati’ A. 27,38; — metaph. ironice: ηδη κεκορεσμένοι ἔστε ‘jam saturi estis’ ac si jam caelestem gloriam adepti essetis nec vobis quidquam deesset.¹

Κορίνθιος, ου, δ *Corinthius* A. 18,8. 2 C. 6,11.*

Κορινθος, ου, ἡ *Corinthus*, urbs celeberrima, caput provinciae Achajae, commercio, litteris, morum corruptelâ insignis: A. 18,1; 19,1. 1 C. 1,2. 2 C. 1,1,23. 2 T. 4,20.*

Κορνήλος, ου, δ *Cornelius*, centurio, Caesareae ad fidem christianam conversus A. 10,1-31 passim.*

ηόρος, ου, δ (כָּרְבָּן) *corus*, mensura frumenti = 10 βάτοι = fere 393 litra (Hagen, III 166): ergo L. 16,7 centum cori fere 393 hectolitra, 80 cori fere 315 hectolitra.*

ηοσμέω, ao. ἐκόσμησα, pf. P. κεκόσμημαι (κόσμος): 1) *ordino, praeparo; λαμπάδας* Mt. 25,7 [δόρπον ‘cenam’ Hom.; τράπεζαν Xen. LXX. al.]. — 2) *orno, exorno; aedificium* Mt. 12,44; 23,29. L. 11,25; 21,5. Ap. 21,19; κοσμεῖν ἔαυτὸν ἔν τινι

'se alqâ. re (indutâ) ornare' 1 T. 2,9; νύμφη κεκοσμημένη 'sponsa ornata' Ap. 21,2; — metaphor. *moralis vel spiritualis pulchritudine condecoro*: 1 T. 2,9 δι' ἔργων ἀγαθῶν; 1 P. 3,5; *illustro, illustrem ac commendatum reddo*: τὴν διδασκαλίαν T. 2,10. [cf. Thuc. 2, 42, 2]*

κόσμιος 3. (χόσμος) *mundanus, ad mundum pertinens* [Aristot.]; in NT 1) i. q. *terrestris* H. 9,1 (opp. *caelestis* 11). — 2) † *mundi perversi proprius, pravus, corruptus* (v. χόσμος 5): ἐπιθυμίαι T. 2,12.*

κόσμιος 3. vel 2. *ordinatus, decorus, decens*; ἐν καταστολῇ κοσμίω 1 T. 2,9 (cf. καταστολή); de homine: *qui ordinate omnia agit, moribus bene compositis* 1 T. 3,2 [Aristoph. Xen. Plat.]; — adv. *κόσμιως ordinate, decenter* 1 T. 2,9 v. [Isocr., inscr. Magn. 162, 6]*

κόσμουράτωρ, ορος, δ (τοῦ κόσμου κρατεῖν) *mundipotens* [Tert.], *hujus mundi principatum tenens*; diaboli vocantur οἱ κ. τοῦ σκότους τούτου E. 6,12, cfr. J. 12,31. 1 C. 2,6. 1 J. 5,19. [Orph. 8, 11; 11, 11; in libris rabb. רְאֵשׁ מִזְרָחַ קְדוֹמָה de principibus, vel de angelo mortis: Buxtorf, lex. talm. p. 2006].¹

κόσμος, οὐ, δ 1) *mundus*, i. e. *ornatus, res quibus se ornant praesertim mulieres* [Hom. ss.]: δ ἔξωθεν κ. 'exterior ornatus', seq. genet. explic. 1 P. 3,3. — 2) *ordo, conveniens rerum dispositio*. [Hom. ss.] — 3) *mundus, rerum creatarum visibilium universitas, caelum et terra*: *Weltall* [ita primus Pythagoras vocem usurpavit, dein poëtae posteriores; apud scriptores prosaicos antiquiores = 'ordo mundi; caelum (opp. terra); mundus'; v. Plat. Tim. p. 28 b, 40 a, Gorg. p. 508 a (= caelum et terra); δ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος Xen. mem. 1, 1, 11; Sap. 7,18; 9,3; 11,18. 2 Mach. 8,18; universitas siderum vocatur κ. τοῦ οὐρανοῦ מִזְרָחַ נֶבֶל Dt. 4,19; 17,3 al., cfr. Gen. 2,1]: πρὸ vel ἀπὸ καταβολῆς κόσμου (v. καταβολή); ἀπ' ἀρχῆς κόσμου Mt. 24,21 'ab initio mundi'; πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι J. 17,5; R. 1,20 (ex quo mundus conditus est). A. 17,24. 1 C. 3,22; 4,9. Ph. 2,15. — 4) † *mundus, sensu arctiore = terra, orbis terrarum*: [τοῦ παντὸς κ. κύριος Syll. 376, 31; cfr. Dallman W. J. p. 138]: τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου Mt. 4,8; ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ Mt.

26,13; Mt. 13,38. Mr. 14,9; 16,15. J. 8,12; 9,5; 11,9; 21,25. R. 1,8; 4,13 (sc. terra Chanaan a posteris Abrahae possidenda erat typus regni Messiani universum orbem occupaturi). 1 C. 5,10 b; 8,4; 14,10. C. 1,6. 1 T. 3,16. 1 P. 5,9 (sive 'fratribus per orbem dispersis' sive 'fratribus etiamnum in hac terra viventibus'). 2 P. 2,5; 3,6. Ap. 11,15; τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου (rabb. מִזְרָחַ אֻמּוֹת 'gentiles' L. 12,30; est igitur δ κόσμος *domicilium generis humani, vitae nostrae mortalis sedes*: J. 12,25; 17,13; qui nascitur s. inter vivos existit, dicitur εἰς τὸν κόσμον ἔρχεσθαι J. 1,9; 6,14, γεννηθῆναι J. 16,21 (cfr. 1 T. 6,7), εἰσελθεῖν 2 J. 7 r.; speciali sensu Christus, cuius, utpote aeterni Dei Filii, propria sedes et patria caelum est, per incarnationem dicitur εἰς τὸν κόσμον venisse, missus esse ets. J. (1,9?); 3,17,19; 8,26 (εἰς I 5); 10,36; 18,37 al. 1 T. 1,15. H. 10,5 ('dum intrat in mundum'). 1 J. 4,9, dicitur ἐν τῷ κόσμῳ esse J. 9,5, ἐκ τοῦ κόσμου abire ets. J. 13,1; 16,28; regnum Christi οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου non est ejusdem generis et naturae ac regna regnum terrenorum J. 18,36; — hinc 5) metonymice: a) *incolae terrae, homines, genus humanum*: οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων! Mt. 18,7; Mt. 5,14; 13,38. J. 1,29; 3,16 s.; 4,42 (σωτὴρ τοῦ κ.); 6,33,51; 12,47; 14,31; 17,21,23. R. 3,19; 5,12 ('in genus hu.', cfr. Sap. 2,24; 14,14), 13. 1 C. 1,27 s. (genet. partit.); 4,13; 6,2. 2 C. 1,12; 5,19. Ja. 2,5 r. 1 J. 2,2; 4,14 [σωτηρία κόσμου Sap. 6,26; Adam dicitur πατὴρ κόσμου Sap. 10,1]; — per hyperbole = *alicuius regionis homines*, tota plebs (si non omnes, at multi; cfr. dictiones 'alle Welt, tout le monde'): δ κόσμος δπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν J. 12,29; sim. 7,4,7 ('die Leute, das Publikum'); 14,22 ('cur nobis solis et non omnibus?'); 18,20. — b) *res mundi quibus utimur, res mundanae, temporales, i.e. bona, opes, divitiae, voluptates etc. quae in mundo habentur (maxime quatenus nos a servitio Dei rebusque spiritualibus retrahunt atque impediunt)*: τὸν κόσμον δλον κερδῆσαι 'totum mundum lucrari' Mt. 16,26. Mr. 8,36. L. 9,25; οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ 1 C. 7,31 a; fere idem valet τὰ τοῦ κόσμου 1 C. 7,33 s.; porro 7,31 b. 1 J. 2,15 ss.; 3,17. G. 6,14.

Ja. 4,4. 2 P. 2,20 (in aliquibus horum locorum et res et personae mundi comprehendendi videntur). — c) quia genus humatum in peccatum incidit atque cum rebus terrestribus obnoxium evasit potestati machinationibusque diaboli, jam vocabulum κόσμος incipit significare *regnum peccati* (regno Dei oppositum), *cujus caput est diabolus*, — *cujus cives sunt homines qui huic regno adhaerent*, i. e. *homines mundani*, *peccato servientes*, a *Deo alieni, redemptionis gratiam nondum consecuti vel respuentes*, — *cujus adminicula sunt res peccato inservientes vel ad peccandum pellientes* (etiam loci in nr. 4 positi multi recte huc referri possunt): *diabolus dicitur δὲ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου* J. 12,31; 16,11, sim. 14,30 (cfr. 1 C. 2,6. E. 6,12. 1 J. 5,19), *τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου* (utpote sapientiae falsae humanae auctor, cfr. 2 C. 4,4. E. 2,2. Ja. 3,15) 1 C. 2,12; *ἄσπιλον ἔαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου* Ja. 1,27; J. 8,23. 16,33. 1 C. 1,20. 2 P. 1,4. 1 J. 2,15s.; ipsi homines a regno Dei alieni vocantur δέ κόσμος ap. Johannem J. 1,10,29; 3,16 s.; 12,31; 14,17,19; 15,18 s.; 16,8,20; 17,6,9, 14 ss.,18 (ad homines), 25. 1 J. 3,1,13, ap. alios 1 C. 1,21; 3,19; 5,10; 11,32. 2 C. 7,10. E. 2,2,12. H. 11,7,38; e contextu sensus vocis saepe restringitur, ad gentiles R. 3,6 (probab.); 11,12,15, ad aequales H. 11,7,38 ets.; nota dictionem δέ κόσμος οὗτος, qua aut ordo rerum terrestrialium humanarum ordini superiori, terra caelo (J. 9,39; 13,1; 18,36), aut regnum diaboli regno Dei (J. 12,31; 14,30 r. 1 C. 1,20 al.), aut periodus praesens in qua illud diaboli regnum etiamnum aliquatenus existit, periodo futurae Messianae (v. Cornely in 1 C. 1,20) tacite opponitur. — 6) metaphorā e nr. 3 petitā: *universitas, summa rerum quarundam* [δλος δ κ. τῶν χρημάτων (opp. οὐδὲ δβολός) Prov. 17,6 cB]: lingua est δ κ. τῆς ἀδικίας ‘universitas iniquitatis’ (vulg.), utpote omnigenae malitia instrumentum et ansa Ja. 3,6.

Κουᾶρτος (Bl. § 4, 2), οὐ, δ Quartus, Christianus, R. 16,23.¹

κούμι (al. κοῦμι) vel **κούμη** vox aram.: *cūm!* *cūm!* i. e. *surge!* Mr. 5,41; utraque forma est 2. ps. sg. fem. imper. = יְמַקֵּם, מִקֵּם nam brevior quoque pro genere feminino usurpari potest (v. Dalman² § 62, 2).¹

†† **κουστωδία**, ας, ἡ vox lat.: *custodia*, i. e. *custodes*; Mt. 27,65 s.; 28,11, ex. gr. milites Romani qui diebus festis solebant variis circa templum locis, ordinis servandi causa, constitui (FlJ. 20, 5, 3 al.).*

κουφίζω (χοῦφος ‘levis’) 1) *levis sum.* [Hsd. ss.] — 2) *levem facio, levo, allevio:* πλοῖον A. 27,38. [Aristot. ss.; Jon. 1,5]¹

κόψινος, ου, δ *corbis, canistrum, cophinus* Mt. 14,20; 16,9. Mr. 6,43; 8,19. L. 9,17. J. 6,13. [Aristoph. Xen. al.] — NB. Α σπυρίς ita differt, ut κ. sit corbis rudior solidiorque agricolarum, fossorum ets. (Journal of theol. Studies X 567 ss.)*

† **κράβαττος** (t. cr.), **κραββάτος** (t. r., partim Br.), ου, δ vox macedonica: *lectus s. lectica quaedam vilior, grabatus* Mr. 2,4-12; 6,55. J. 5,8-22. A. 5,15; 9,33. [κραββάτιον Epict. 3, 22, 71; κράβατος pTebt. 406, 19]*

κράζω (ā), ft. **κράξω** L. 19,40 cr. (nBr.), ao. **ἔκραξα**, pf. (cum significazione praesentis: cfr. μέλλει κεκραγέναι Epict. 3, 22, 57) **κέκραγα** J. 1,15, unde derivantur ft. **κεκράξομαι** L. 19,40 r. Br., ao. ***ἔκέκραξα** A. 24,21 cr.: 1) *vociferor, clamorem edo*, ita ut aut nulla verba proferam aut summum spontaneas exclamations: *ἀπὸ τοῦ φόβου ᔁκραξαν* Mt. 14,26; Mr. 5,5; 9,26. L. 9,39. A. 7,57 al.; merces operariis injuste detracta **κράζει**, vindictam postulat Ja. 5,4, cfr. Gen. 4,10; 18,20. — 2) *altâ voce alqd. dico, exclamo, verbis cum magno affectu prolati*: a) proprie: **κράζει** δπισθενήμων Mt. 15,23; Mr. 5,7. A. 7,60. Ap. 6,10; de ultimis verbis Jesu morientis Mt. 27,50. Mr. 15,39 r. He. Br.; seq. or dir. Mr. 10,48; 15,13. L. 18,39al., praemisso pte^o λέγων Mt 8,29. Mr. 3,11 al.; **κρ. τινὶ αλci. acclamo, suclamo** Ap. 7,2; 14,15. — b) metaphorice: a) *cum magno affectu dico* R. 8,15. G. 4,6, ubi Spiritus S. ea ‘clamare’ dicitur, ad quae dicenda ipse nos intus impellit. [κρ. πρὸς τὸν Θεόν Ps. 21,3; 27,1 al.] — β) *alqd. magni momenti sollemniter dico (seu scribo):* ‘**Ησαίας κράζει** ὑπὲρ (de) τοῦ Ἰσραὴλ R. 9,27.

κραιπάλη, ης, ἡ *crapula, ebrietas* *vehemens nimio potu effecta*, quatenus capitis gravedine, vertigine ac dolore percipitur (cfr. μέθη) L. 21,34.¹

κρανίον, οὐ, τό (cfr. κράς, κρατός caput) | *cranium, calvaria*: Κρανίου τόπος Mt. 27,33. Mr. 15,22. J. 19,17 = Κρανίον L. 23,33, Golgotha.*

κράσπεδον, οὐ, τό 1) *rei extremitas, margo, ora, praesertim margo inferior rei, ut montis, littoris, vestis* [tragg.]: ἀψασθαι τοῦ κρ. τοῦ ἵματίου ‘tangere oram vestis’ Mt. 9,20; 14,36. Mr. 6,56. L. 8,44. [Theocr. Athen.] — 2) **fimbria*: *Quaste, Troddel: houppe* Mt. 23,5, sec. Vulgatam etiam locis antea citatis. NB. Num. 15,38 Israēlitae jubentur, ut Dei mandata recordentur, in angulis inferioribus pallii κράσπεδα (ΠΙΣΤΙΑ) facere, quorum singula ex ternis filis albis contortis hyacinthinâ vittâ colligatis constabant.*

κραταιός 3. (κράτος) *robustus, validus*; ἡ κρ. χεὶρ τ. Θ. *potentia Dei* [Dt. 3,24 al.] 1 P. 5,6. [poët. Plut.]¹

***κραταιώ**, ao. P. *έκραταιώθην: corroboro*; pass. *validus fio*: c. dat. limit. *έκραταιοῦτο πνεύματι* (ut corpore crescebat, ita pariter) ‘animo confirmabatur’ L. 1,80; 2,40, δύναμει E. 3,16; abs. ἀνδρίζεσθε, *κραταιοῦσθε ‘viros validos (in certamine pro fide) vos praestate’* 1 C. 16,13 [eadem verba copulantur Ps. 30,25. 2 Reg. 10,12].*

κρατέω, ft. *κρατήσω*, ao. *έκρατησα*, pf. *κεκράτηκα*, pf. P. *κεκράτημαι*, ao. P. *έκρατήθην (κράτος)*: *potestatem habeo vel accipio* in alqm. vel alqd.; hinc: *dominor, supero, potior, capio, captum teneo, manu teneo* ets. [class.] — In NT 1) *potior* alqo. vel alqâ. re: a) *capio, comprehendo, captivum teneo* alqm.: *τινά*: Mt. 14,3; 21,46; 22,6; 26,4. Mr. 3,21; 6,17. A. 24,6. Ap. 20,2 al. — b) *accipio, manibus apprehendo, vel violenter vel sine vi: seq. acc.* Mt. 12,11; 18,28; 28,9; seq. genet. partis quae prehenditur: *έκρατησε τῆς χειρὸς αὐτοῦ* Mt. 9,25; Mr. 1,31; 5,41; 9,27. L. 8,54; *τινά τινος* Mr. 9,27 r. — c) *nanciscor, compos fio* alcs. rei: *τῆς προθέσεως* A. 27,13. — 2) *teneo*: a) *manu apprehensum teneo* *τινά* A. 3,11. — b) *manu teneo seu gesto: τί*: Ap. 2,1. — c) *retinendo ab agendo impedio; seq. ἵνα μή* Ap. 7,1; pass. *impedior; seq. τοῦ μή et inf.* L. 24,16. — d) *teneo nec mihi elabi sino: a) alqm. in mea potestate retineo* A. 2,24; β) *alqm. fideliter sequor, cum eo conjunctus maneo:*

τὴν κεφαλήν i. e. Christum C. 2,19 [Cant. 3,4]; it. *rei, quam amplexus sum, fideliter inhaereo*: τὶ Mr. 7,3 s. 8. 2 Th. 2,15. Ap. 2,13-15, *τινός* H. 4,14; 6,18; γ) *alqd. silentio premo nec manifesto*: τὸν λόγον ἔκρατησαν πρὸς ἑαυτούς Mr. 9,10 [Dan. Thdt. 5,12] *κρατούμενα* = ‘res secretae’; δ) *peccatum retineo* (opp. ἀφίημι) J. 20,23; ε) *teneo id quod meum est nec eripi mihi patior*: Ap. 2,25; 3,11.

κράτιστος 3. superl. (ad adj. Hom. κρατός) 1) *fortissimus, validissimus*. [Hom. Thuc.] — 2) *praestantissimus, optimus* [Pind. Xen.]; appellatio honorifica viri dignitate praestantis: *optimus, clarissimus* L. 1,3. A. 23,26; 24,3; 26,25 [DHal. de orat. ant. praef.; Artem. Diogn. pap.]*

κράτος, οὐς, τό 1) *vis, robur, potentia*; τὸ κρ. τῆς δόξης αὐτοῦ ‘potentia divinitatis ejus’ C. 1,11; κατὰ κράτος ‘vehementer’ A. 19,20 [cl.]; metonymice = *potenter factum: ποιεῖν κράτος* L. 1,51 [Sir. 47,6]. — 2) *vis, vehementia, intensitas*: ita fort. E. 1,19; 6,10 κρ. τῆς ἰσχύος ‘potentiae vis seu magnitudo’ [Ps. 89,11. Is. 40,26. Dan. 4,27]. — 3) *potestas in alios, imperium (interdum victoria)*: ita in doxologis 1 T. 6,16. 1 P. 4,11; 5,11. Ju. 25. Ap. 1,6; 5,13; quia per diabolum primos parentes tentantem factum est ut totum genus humanum in peccatum mortemque incurrit (Sap. 2, 24), illum S. Paulus vocat τὸν τὸ κρ. έχοντα τοῦ θανάτου (gen. obj.) H. 2,14 [cfr. τὸ τῆς θαλάσσης κρ. Thuc. 1, 143].*

κραυγάζω, ft. *κραυγάσω*, ao. *έκραυγασα*: 1) *vociferor, conclamo* [de vocibus animantium, ebriorum, turbae hominum, Plat. Dem. Epict. Schmidt 3, 4] Mt. 12,19. L. 4,41 Tdf. J. 18,40; 19,6,12 cr., 15. — 2) significatione minime illiberali: + *clamo, altâ voce dico* Mt. 15,22 r. J. 11,43; 12,13 cr.*

κραυγή, ἡς, ἡ (κράζω) 1) *inconditus vel rudis clamor, vociferatio* (Schmidt 3, 4), ut tumultuantum, litigantium: A. 23,9. E. 4,31. [tragg. ss.]. — 2) **quilibet clamor*: seq. or. dir. Mt. 25,6; κρ. μεγάλη ‘altâ voce’ L. 1,42 Tdf. WH. Ap. 14,18 r.; de voce cum magno affectu precantis H. 5,7 [Ps. 17,7; 101,2. Jon. 2,3]; de lamentatione hominum afflictorum Ap. 21,4 [Is. 65,19. Ex. 3,7; 11,6 al.].*

ηρέας, [gen. χρέως = χρέαος] τό, plur. χρέα: *caro potissimum animalium quā coctâ vescuntur; plur. R. 14,21. 1 C. 8,13. [Hom. ss.]**

ηρείσσων vel **ηρεῖττων** (ita potissimum in H. et 1 P. 2 P.; v. Bl. § 6, 7), gen. -ονος (compar. ad adj. χρατύς ‘fortis, validus’): 1) *validior, potentior.* [Hom. ss.] — 2) generatim: *dignitate, honestate, utilitate superior, melior, praestantior* [Pind. Hdt. ss.]; de persona: *praestantior* H. 1,4; 7,7 (opp. ἐλάττων); de rebus 1 C. 12,31 r. Br. H. 7,19, 22; 8,6; 9,23; 10,34; 11,16,35; neutr. χρεῖττον ‘melius’ H. 11,40, plur. H. 6,9 (‘me liora de vobis sentimus’ quam eloqui videmur); 12,24 r.; χρείσσον (ἐστιν) seq. inf. ‘melius est, praestat’ 1 C. 7,9. 1 P. 3,17; χρεῖττον ἦν αὐτοῖς ‘melius iis fuisset’ (Bl. § 63, 4) 2 P. 2,21; pleonast. μᾶλλον χρεῖττον (sc. ἐστίν) Ph. 1,23; εἰς τὸ χρείσσον ‘in spirituale emolumenitum’ 1 C. 11,17 (εἰς III 2). — Adv. **ηρείσσον** 1 C. 7,38, **ηρεῖττον** H. 12,24 cr. *melius.**

***ηρεμάνω** (ita Job 26,7, nusquam in S. Scr. χρεμάννυμι), ao. ἔκρεμασα, ao. P. ἔκρεμάσθη, praes. P. suppletur per **ηρεμαῖαι**: *pendo, appendo, suspendo:* pass. Mt. 18,6; τινὰ ἐπὶ ξύλου ‘in cruce suspendo’ A. 5,30; 10,39 [Gen. 40,19. Esth. 8,7 al.], pass. G. 3,13: L. 23,39; χρέμασθαι ἐκ τῆς χειρός ‘de manu pendere’ A. 28,4; — metaph. ἐν ταύταις ταῖς ἐντολαῖς δόνομος χρέμαται καὶ οἱ προφῆται ‘lex et pr. his duabus mandatis inhaerent’, i. e. iis nituntur ut fundamento, totus rerum in S. Scr^a contentarum cardo versatur in his mandatis explicandis, illustrandis, commendandis Mt. 22,40.*

ηρημός, οῦ, δ (χρεμάννυμι) *locus velut pendulus, declivis, praecipitum: Abhang: pentes escarpées: κατὰ τοῦ χρ. germ. ‘den Abhang hinunter’* Mt. 8,32. Mr. 5,13. L. 8,33.*

Κρής, ητός, δ *Cres*, incola Cretae insulae, A. 2,11. T. 1,12.*

Κρήστης, εντος, δ *Crescens* 2 T. 4,10.

Κρήτη, ης, ἡ *Creta*, insula Maris mediterranei notissima, A. 27,7,12 s., 21. T. 1,5.*

ηριθή, ἥς, ἥ [class. χριθαί, LXX χριθαί et -ή] *hordeum: Gerste: orge:* sing. Ap. 6,6 r., plur. ib. t. cr.¹

ηρίθινος 3. ↑ *ex hordeo, hordeaceus* J. 6,9,13.*

ηρίμα, ματος, τό (χρέων: de accentu v. Bl. § 4, 2; 27, 2) *id quod τῷ χρίνειν fit (idea discretionis simul et judicii habetur J. 9,39 εἰς [εἰς III 2] χρίμα... ἥλθον)* — universim = *judicium*; 1) *judicium privatum* Mt. 7,2. — 2) *actio judicialis, judicium*: χρίμα ἐδόθη αὐτοῖς jus judicii ferendi iis datum est, Ap. 20,4; *judicium quo Deus homines judicabit* A. 24,25. H. 6,2 (αἰώνιον quia merces poenaque aeterna decernitur). 1 P. 4,17. — 3) *sententia judicialis* R. 5,16; a) *potissimum in deteriore partem: sententia quā alci. poena irrogatur, saepe ita ut indicetur aut conotetur ipsa poena seu punitio:* R. 2,2 s., 3,8. 1 C. 11,29, 34 (εἰς III 2). G. 5,10. 2 P. 2,3. Ju. 4. Ap. 17,1; χρ. τοῦ διαβόλου *damnatio cui diabolus addictus est* 1 T. 3,6; χρ. λαβεῖν Mt. 23,13 r., 14 Br. Mr. 12,40. L. 20,47. R. 13,2. Ja. 3,1, ἔχειν 1 T. 5,12 (es lastet auf ihnen das göttliche Urteil, daß sie...); εἶναι ἐν χρ. poenae subjacere L. 23,40; χρ. θανάτου *sententia aut poena capitalis* L. 24,20; — b) *ex hebr. loquendi modo (טְשִׁמְתָּה)* **judicium quo judex jus ales. contra adversarios tuetur: ἔχειν τὸ χρ. ὑμῶν jus vestrum tuitus est*, add. ἐξ ‘sumptā vindictā ex..’ Ap. 18,20 [Ps. 16,2; 102,6 al.] — 4) *+*consilium, decretum* [LXX = טְשִׁמְתָּה Ps. 18,10; 118,75]: *de consiliis benignitatis ac misericordiae divinae* R. 11,33. — 5) *actio forensis ex parte litigantium, lis:* 1 C. 6,7. — [Vocabulum profanis sat rarum = *decisio, judicium.*]*

ηρίνον, ου, τό *lilium*, i. e. totum genus liliovarum variis coloris (λείριον ‘lilium candidum’); sed in S. Scr. certum esse videatur χρίνον (LXX = נְשִׂיָּה) semper esse = *lilium candidum* L. (v. Fonck, Streifzüge 53—76, Hagen II 964 ss.): Mt. 6,28. L. 12,27. [Hdt. ss.]*

ηρίνω, ft. χρινῶ, ao. ἔχρινα, pf. χέχρινα, plusqu. sine augm. *κεχρίκει* A. 20,16 v., pf. P. χέχριμαι, ao. P. ἔχριθη, ft. P. χριθήσομαι: *hoc verbum et etymo et sensu cohaeret cum lat. cerno, et significat — 1) secerno, deligo, et e contextu praefero, approbo [χαρπόν τε καὶ χρήνας ‘fructum et paleas secernit’ Il. 5,501; ἐρέτας ἔχρινειν εἰκόσιν 1, 309 ‘elegit’; χρίνειν τινὰ πρότινος ‘alqm. alci. praeferre’ Plat. rep. 3 p. 399 e; τὶ Aesch. Suppl. 39; ἔχριναν τὴν τῆς βουλῆς (γνώμην) ‘senatus senten-*

tiam' approbarunt' Xen. Hell. 1, 7, 34]: ὅς μὲν χρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὅς δὲ χρίνει πᾶσαν ἡμέραν 'alius diem prae die probat (diem diei praefert utpote sanctiorem), alias quemlibet diem approbat' R. 14,5; L. 12,57(?) — 2) *censeo, arbitror:* seq. accus. obj. et praed.: οὐκ ἀξίους χρίνετε ἑαυτούς 'non dignos vos arbitramini' A. 13,46; pass. ἀπιστον χρίνεται 'incredibile existimatur' A. 26,8; seq. accus. c. inf.: κεχρίκατέ με πιστὴν... εἶναι A. 16,15 [Plat. Gorg. 452c; rep. 9 p. 578b al.]; seq. inf.: χρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοὺς κτλ. 'censeo non esse inquietandos eos...' A. 15,19 (3,13?); seq. τοῦτο δὲ 2C. 5,14; — *de quaestione proposita quid sentiam apud me constituo vel dico, judico:* seq. quaest. dir. 1C. 11,13; seq. quaest. indir. A. 4,19; τὶ 1C. 10,15 δρθῶς ἔχρινας L. 7,43. — 3) *alqd. facere eligo* i. e. *decerno, statuo alqd. facere, mihi propono* (ao. ἔχρινα de facto decreto, 'beschloß: je me décidai; pf. κέχρικα de perdurante animi sententia, bin entschlossen: je suis décidé'); seq. inf.: A. 3,13 (an ad nr. 2?) 20,16; 25,25. 1C. 2,2; 5,3-5 ('statui eum... tradere satanae'). T. 3,12; ἔχριθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς 'decretum erat ut navigaremus' A. 27,1 (Bl. § 71,3); seq. acc. c. inf. μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς 'eos nihil debere tale observare' A. 21,25 (Bl. § 70, 2); τοῦτο κέχρικεν..., τηρεῖν τὴν κτλ. 'hoc statutum habet, sc. ut servet virginem suam' 1C. 7,37; seq. τοῦτο, et deinde τὸ c. inf. 2C. 2,1; τὰ δόγματα τὰ κεχριμένα .. 'decreta sancita ab apostolis' A. 16,4 [πράξας τὸ χριθέν 'fecit id quod sibi proposuerat' Pol. 5, 52, 6]. — 4) *judico* alqm. vel alqd., *judicem ago, sensu forensi = judicium exerceo, in jus voco, e contextu saepe = puniendum in jus voco, poenis afficio; et quidem a) de foro judicii humani: τινά T. 18,31. A. 23,3; 24,6r.; pass. A. 23,6; 24,21; 25,9 s., 20; 26,6; in deteriore partem: reum declaro, punio L. 19,22. J. 7,51 (νόμος ut persona sistitur); absolute: sententiam dico A. 13,27; de foro ecclesiae 1C. 5,12; τί ἀφ' ἑαυτῶν οὐ χρίνετε τὸ δίκαιον; 'cur non vestra sponte justum judicium fertis (sed judicem aditis)?' L. 12,57 [θεά, χρῖνε τὸ δίκαιον inscr.]; — med. vel pass. χρίνομαι litem habeo cum alqo., litigo: τινί Mt. 5,40 [Il. 2, 385;*

Od. 16, 269]; μετά τινος 1C. 6,6; ἐπὶ τινος 'ad ales. tribunal' 1C. 6,1,6. — b) *de foro judicii divini, ubi a) primarius judex est Deus vel Christus:* Mt. 7,1 b; 7,2 b. L. 6,37 b. J. 5,22,30; 8,16,26 (περὶ τινος). A. 17,31. 1C. 5,13. 2T. 4,1. Ja. 2,12. 1P. 1,17; 2,23; 4,5. Ap. 11,18; 19,11; 20,12 s.; seq. acc. rei R. 2,16; — in deteriore sensum: *alqm. puniendum judico seu judicatum punio, condemnno:* J. 3,17 s. (ἥδη κέχριται 'jam est sub sententiā condemnatoriā in peccatores latā'); 12,47,48 a (b 'sermo Christi' judicare dicitur); 16,11. A. 7,7. R. 2,12; 3,6 s. 1C. 11,31 s. (de poenis temporalibus imprimis). 2Th. 2,12. H. 13,4. Ja. 5,9 cr. 1P. 4,6 (de morte ut poena peccati). Ap. 18,8; 19,2; ταῦτα ἔχρινας 'hoc judicium exercuisti, has poenas inflixisti' Ap. 16,5; — sensu adiaphoro = *causam litigantium dijudico* J. 8,50. Ap. 6,10; — ex usu verborum hebr. טבש, יג = ales. *justam causam judicando tueor, alqm. ab adversariis vindico* [Ps. 42,1; 53,3 al. τινά]: K. χρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ Dt. 32,36. Ps. 134,14, probabilius etiam H. 10,30 sec. Estium 'faciet judicium pro populo suo de adversariis, i. e. justas poenas ab his sumet, tamquam desertoribus populi sui'; χρίνειν τὸ χρίμα τινός 'ales. justam causam tueri' Ap. 18,20 [τὴν χρίσιν τινός Ps. 119,154]; Ap. 6,10; — β) *de hominibus justis qui a Deo tanquam assessores hujus tribunalis divini die judicii magni admittentur et cum Christo judicabunt:* Mt. 19,28. L. 22,30. R. 2,27. 1C. 6,2 bis (ἐν ὑμῖν 'inter vos', in vestro tribunali, a vobis). [ap. profanos χρίνω potissimum 'alqm. in jus voco, accuso'] — c) *de judicio privato quo alqs. alterius actiones ac vitam dijudicat, notat, condemnat, suisve de re licita aut illicita placitis eum dirigere vult:* absolute, vel c. accus. obj. Mt. 7,1 a, 2 a (cum ἐν instrum.). L. 6,37 a. J. 7,24 bis (δικαιάν χρίσιν χρίνειν 'juste judicare', Bl. § 34, 3); 8,15. R. 2,1,3; 3,4 (cum homines tuam agendi rationem suo judicio subjicere audent); 14,10,13. C. 2,16. Ja. 4,11 a, 12; i. q. *condemno, in malam partem judico* R. 14,3; μακάριος δ μὴ χρίνων ἑαυτὸν ἐν φ (= ἐν τούτῳ δ) δοκιμάζει 'beatus est qui in eo quod agendum eligit, seipsum in judicium non vocat', i. e. qui, cum agit, non incipit dubitare agatne lice necne 14,22; seq.

accus. rei 1 C. 4,5; Ja. 4,11 b. c.; ‘ἴνα τί ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἀλλης συνειδήσεως; ‘cur libertas mea judicio alterius conscientiae subjicitur (sc. ita ut debeam, quod mihi persuasi esse licitum, nunc pro illicito habere’ 1 C. 10,29.*

κρίσις, εως, ἡ ↑ praeter discretionem, electionem, decisionem rei ambiguae (*Entscheidung*), accusationem [tragg. Hdt.] significat potissimum 1) *judicium*; a) *actus quo judex alqm. in jus vocat et de eo ejusve causa sententiam fert, actio forensis contra reum* etc.: 1 T. 5,24 (cfr. προάγω 2 b); — in NTº plerumque de *judicio Dei et Christi*, praesertim de eo quod in fine temporum habebitur: δικαία κρ. τοῦ Θεοῦ 2 Th. 1,5; κρίσιν ποιεῖν J. 5,27, cfr. 30; ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ‘die judicii (universalis)’ Mt 10,15; 11,22, 24; 12,36. Mr. 6,11 r., porro de eodem *judicio* Mt. 12,41 s. L. 10,14; 11,31 s. J. 9,22. H. 9,27. 2 P. 2,4,9; 3,7. 1 J. 4,17. Ju. 6. Ap. 14,7; — vox accipitur in specie: a) in meliorem partem: *juris tuitio, defensio* [Dt. 10,18. Ps. 9,5]: A. 8,33? — β) in deteriorem partem = *judicium contra alqm.*, cuius finis erit *sententia damnatoria*: ἀνάστασις κρίσεως (opp. ἀ. ζωῆς) ‘resurrectio ad damnationem’ J. 5,29; εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται J. 5,24; πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης Mt. 23,33; Mr. 3,29 r. H. 10,27. Ja. 2,13; 5,12. Ju. 15. Ap. 16,7 (plur.); 18,10; 19,2 (plur.); — de eo *judicio quo diabolus*, a Christo devictus, suo in mundo imperio privatur J. 16,8,11; de *judicio quod*, qui non credit, ipse sibi parat, J. 3,19; νῦν κρίσις ἔστιν τοῦ κόσμου nunc est tempus quo mundus (in suo principe) condemnatur J. 12,31 (cfr. Knabenbauer in l. c.). — b) *judicium privatum* quo quis mente, verbis, factis alium judicat aut condemnat: τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε ‘juste judecate’ J. 7,24; J. 8,16; — de *sententia damnatoria* ab angelo contra diabolum pronuntianda: ἐπενεγκεῖν κρίσιν βλασφημίας Ju. 9, itidem φέρειν κατά τινος βλάσφημον κρίσιν 2 P. 2,11. — 2) hinc per metonymiam: a) *norma judicii, norma recti, justitia*: ἀφήκατε τὴν κρ. καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν Mt. 23,23; L. 11,42 [LXX = **τεφύνη**, ut ἐκκλίνειν κρίσιν Dt. 16,19]; de *lege Dei ac doctrina veritatis* Mt. 12,18,20 (v. νῦνος). — b) *tribunal seu collegium judicum*, quale in singulis Pa-

laestinae civitatibus exsistebat (cfr. Dt. 16,18. 2 Chr. 19,5; Schürer² II p. 132 ss.): Mt. 5,21 s., ubi opponitur synhedrium ut tribunal superius. — c) ex hebr. **טְפִלָּה** significat *id quod est alici adjudicandum*, et universim *jus: Recht: droit* [κρίσις παραλαβεῖν εἰς κτῆσιν ‘jus acquirendi’ Jer. 32 (39),7; Dt. 18,3]. — NB. A. 8,33 (Is. 53,8) ἡ κρίσις αὐτοῦ ἥρθη ad nr. 1 a α aut β, 2 a (αὐτοῦ genet. obj. ‘*justitia erga eum*’), 2 c referri potest; cfr. αἴρω in fine.

Κρῖσπος, οὐ, ὁ *Crispus*, Corinthius, archisynagogus, A. 18,8. 1 C. 1,14.*

κριτήριον, οὐ, τό (κρίνω) 1) *ratio ac norma judicandi, criterium* [Plat.]. — 2) *locus judicii forensis, tribunal*: Ja. 2,6; fort. etiam 1 C. 6,2 ἀνάξιοι ἔστε κριτηρίων ἐλαχίστων ‘indigni estis qui locum obtineatis in tribunalibus vel infimis’. [Plat.] — 3) *tribunal=collegium judicum; βιωτικὰ κρ. ‘tribunalia coram quibus lites de rebus ad victum cultumque cotidianum pertinentibus dirimuntur’* 1 C. 6,4. [Pol. LXX pap. Ptol.]*

κριτής, οῦ, δ (κρίνω) 1) *arbiter, judex* (class. potissimum *judex in causa non forensi*, ut in certaminibus poëtarum et pugilum; de *judice in tribunal* LXX. pTebt. 317, 20; pOx. 97, 5; 726, 20); generatim quicumque *judicat* A. 18,15 (c. gen. obj.). Ja. 2,4 (c. gen. qual.); 4,11; αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ἔσονται ipsi quorum exorcismos divinâ virtute patratos esse existimatis, cum meos diabolo ascribatis, vos injustitiae arguent Mt. 12,27. L. 11,19; is qui *habet munus arbitri seu judicis* Mt. 5,25. L. 12,14,58; 18,2,6 (c. gen. qual.). A. 24,10; Deus H. 12,23. Ja. 4,12, Christus A. 10,42 (c. gen. obj.). 2 T. 4,8. Ja. 5,9. — 2) sec. sensum vocis hebr. **טְפִלָּה** — **reipublicae moderator, gubernator, dux* (cf. Ps. 2,10 ubi synon. **מלך** ‘rex’); est speciale nomen ducum Israēlis ante tempus regum A. 13,20 [Jdc. 2,16. Ruth 1,1].*

κριτικός 3. (κρίνω) *ad judicandum pertinens; judicandi peritus*: c. genet. obj. H. 4,12. [Plat. al.]¹

κρούω, ao. ἔκρουσα: *tundo, pulso rem, praesertim ut sonum eliciam* [clipeum, chordas etc.]; τὴν θύραν L. 13,25. A. 12,13 [ἐπὶ τ. θ. Jdc. 19,22. Cant. 5,2]; abs. = ‘*januam pulso*’ Mt. 7,7 s. L. 11,9 s.; 12,36. A. 12,16. Ap. 3,20.*

κρύπτη, ης, ἡ (ό sec. Passow, Pape, Bailly) *crypta, cella subterranea ets.* [Strab. FlJ. Athen.] L. 11,33 cr.¹

κρυπτός 3. ↓ *occultus, absconditus:* 1) δικρ. τῆς καρδίας ἀνθρωπος (gen. epexeg.) ‘occultus homo, i. e. cor’, interior, spiritualis pars hominis 1 P. 3,4. — 2) substantive τὸ κρυπτόν: a) *locus occultus, latebrae:* ἐν τῷ κρυπτῷ Mt. 6,4 b al. ‘in occulto’, τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ ‘patri tuo qui in occulto quoque loco adest’ 6,6; εἴναι ἐν τῷ κρ. occultum esse 6,4 a; δέ ἐν τῷ κρ. ’Ιουδαῖος ‘is qui in occulto (per cordis circumcisionem: cfr. supra 1 P. 3,4) Judaeus est’ R. 2,29; εἰς κρυπτόν ‘in locum occultum’ L. 11,33 r.; ἐν κρυπτῷ adv. ‘occulte’ J. 7,4,10 (ώς III 3); 18,20. — b) **res occulta, secretum;* L. 8,17; plur. R. 2,16. 1 C. 4,5; 14,25; *occultae agendi rationes* 2 C. 4,2. [Dt. 29,29. Sus. 42 al.]

κρύπτω, αο. ἔκρυψα, pf. P. κέκρυμμα, αο. P. ×έκρυβην: Mt. 13,44 b; 1) *occulo, abscondo;* a) *impedio ne videatur:* τινὰ ἀπὸ προσώπου τινός Ap. 6,16; pass. Mt. 5,14: L. 19,42. H. 11,23; ἀπὸ δφθαλμῶν τινος metaphorice L. 19,42. — b) *eo loco pono alqd., ubi non videatur:* Mt. 25,18 cr., 25, pass. Mt. 13,44 a; κρύπτειν ἔσαυτόν Ap. 6,15 et *κρυβῆναι J. 8,59; 12,36 [Gen. 3,8 al.] ‘se abscondere’ [cl. κρύψασθαι]. — c) *indo, immisceo:* τὶ εἰς τὶ L. 13,21 Tdf. WH. — 2) transl. *alqd. celo* ita ut aut nesciatur aut non intellegatur: τὶ ἀπό τινος Mt. 11,25 cr. (nBr.); pass. L. 19,42. C. 3,3. 1 T. 5,25; κεκρυμμένος ‘occultus, secretus’: μαθητὴς κ. J. 19,38: Mt. 13,35. L. 18,34. Ap. 2,17.*

† **κρύσταλλίζω** ↓ *ut crystallus splendeo seu perluceo* Ap. 21,11.¹

κρύσταλλος, ου, δ (κρύος ‘gelu, glacies’) 1) *glacies.* [Hom.; Ps. 148,8] — 2) **crystallus, gemma perlucida;* Ap. 4,6; 22,1 [Is. 54,12; Strab. Ael.].*

κρυφαῖος 3. (κρύψα ‘clam’) *clandestinus, occultus;* ἐν τῷ κρ. Mt. 6,18 bis t. cr. (nBr.).*

κρυφῆ (Bl. § 3, 3) *clam, occulte* E. 5,12 [Pind. ss.].¹

κτάομαι, αο. M. ἔκτησάμην: *acquiro mihi quod possideam, comparo mihi;* c. acc. rei L. 18,12; seq. εἰς loci Mt. 10,9; cum genet. pretii A. 22,28; pro hoc genet.

ἐκ A. 1,18, διά A. 8,20 (ἐνόμισας κτᾶσθαι ‘putasti te acquirere etc.’); τὸ ἔστοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ ‘vas suum possidere . . .’ = suam quisque uxorem (v. σκεῦος 2) ducere, sancte atque honeste 1 Th. 4,4 [κτᾶσθαι γυναῖκα X. conv. 2, 10; Sir. 36,26]; κτήσεσθε (vel κτήσασθε) τὰς ψυχὰς δύμῶν = acquiretis (acquirite) salutem animarum vestrarum L. 21,19 (parall. Mt. 10,22 σωθήσεται).*

κτῆμα, ματος, τό ↑ 1) *possessio, bona fortunae*, ut pecunia, agri, famuli ets. Mt. 9,22. Mr. 10,22. A. 2,45. [Hom. ss.] — 2) in specie: *ager, fundus* A. 5,1 [Dem. Plut. Hdn.]; *Prov. 23,10 = נָשָׁע*, Sir. 28,24; 36,30; pTebt. 5, 52 al.]*

κτῆμος, ους, τό (κτάομαι) antiquitus fere solum plur. κτήνη: 1) *possessiones.* [Aesch.] — 2) in specie: *pecora* (collect.); animalia quae ab hominibus haberi et ali solent, max. jumenta [hymn. Hom. Hdt. ss.]: A. 23,24. 1 C. 15,39. Ap. 18,13; raro sing. κτήνος *unum aliquod pecus, jumentum:* L. 10,34 [Xen. an. 5, 2, 3; Ex. 22,5].*

κτήτωρ, ορος, δ (κτάομαι) *possessor;* c. gen. obj. A. 4,34. [DSic. al.]¹

κτίσω, αο. ἔκτισα, pf. P. ἔκτισμα, αο. ἔκτισθην: 1) *habitabilem reddo, colo regionem.* [Hom. Hdt. ss.] — 2) *condo, fundo, aedifico urbem ets., dein generatim facio, constituo.* [Hom. ss.] — 3) in S. Scr. dic. de Deo: a) **e nihilo procreo, creo:* Mr. 13,19 (fig. etymol. κτίσαι κτίσιν). 1 C. 11,9. E. 3,9. C. 1,16. 1 T. 4,3. Ap. 4,11; 10,6 [LXX = נְבָב, רִצְעָן ets.]; δέ κτίσας Creator R. 1,25. — b) *dé quovis opere Dei quod solum divinā potentiam fieri potest,* max. de opere quo Christus generi humano primam integritatem restituit: ne quis glorietur (E. 2,9), dicimus κτισθέντες ἐν Χρ. ’Ι. ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς ‘e nihilo (sine ullâ nostrâ praeparatione vel cooperatione) producti per Jesum Christum ad bona opera’ E. 2,10; Christus dicitur legem Mosis, quâ Judaei et non-Judaei distinxerantur, abolevisse, ὥν τοὺς δύο κτίση ἐν αὐτῷ εἰς ἔνα κατεύθυντα ἀνθρωπον ‘ut illos duos sibi unitos in unum novum hominem transformaret’ E. 2,15; etiam ‘novus homo’, per gratiam Christi productus dicitur cum allusione ad Gen. 1,26 fieri κατ’ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν C. 3,10, brevius κατὰ Θεὸν κτισθείς E. 4,24. [Ps. 50,12]*

κτίσις, εως, ἡ ↑ 1) ad κτίζω 2: *fundatio, institutio* [Isocr. Pol.]; *institutum: Einrichtung: institution*: ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει ‘subjicite vos omni humano instituto’, praesertim in vita civili, 1 P. 2,13. — 2) ad κτίζω 3: a) †*conditio i. e. creatio*; ἀπὸ κτίσεως κόσμου ‘inde a mundo condito’, ex quo mundus conditus est, R. 1,20. — b) **universitas rerum creatarum, creaturae*: Mr. 10,6; 13,19 (sec. aliquos R. 1,20). 2 P. 3,4. Ap. 3,14 [Sap. 2,6; 5,18 al.]; nonnusquam ex adjunctis notio ad certum genus creaturarum coartatur: homines Mr. 16,15. C. 1,23 r., omnes hujus mundi aspectabilis res creatae rationis expertes R. 8,19-22, res terrestres H. 9,11, creaturae quibus honor divinus tribuebatur R. 1,25. [Jdth. 16,14. Sap. 5,17] — c) †*res creata, creatura* (= κτίσμα): R. 8,39. H. 4,13; πρωτότοκος πάσης κτίσεως ‘quâlibet creaturâ prius genitus’ C. 1,15 (v. Theophyl. in h. l.); hyperbol. ἐν πάσῃ κτίσει ‘apud omnes, ubique’ C. 1,23 cr.; — homo per gratiam Christi in supernaturalem statum elevatus dic. καινὴ κτίσις ‘nova creatura’ G. 6,15; εἰ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις ‘si quis est in Christum insertus, n. cr. est’ 2 C. 5,17 (idem quod καινὸς ἀνθρωπός; ap. rabbinos בָּרִיָּה ‘creatura’ = homo, ut הַבְּרִית הַאֲהָבָה ‘ama homines’, Hillel).*

***κτίσμα**, ματος, τό (κτίζω) 1) ×*opus fundatum*, ut urbs. [Strab.] — 2) **res a Deo creata, creatura*: 1 T. 4,4. Ap. 5,13; 8,9; de hominibus Ja. 1,18 (cfr. ἀπαρχή). [Sap. 9,2; 13,5]*

κτιστής (de accentu v. Kühner³ I § 107, 4 e β), οῦ, δ (κτίζω) 1) *fundator, auctor*. [Aristot. Plut.] — 2) **Creator* 1 P. 4,19. [Sir. 24,12. Jdth. 9,12 al.]¹

κυβεία, ας, ἡ (χυβεύω) 1) *lusus aleatorius*. [Pl. Phaedr. 274 d] — 2) fort. †*deception* (vulg. *nequitia*) E. 4,14. [χυβεύω τινά ‘decipio’ Epict. 2, 19, 28] — 3) fort. †*temeritas*, nempe illa temeritas, aleatorum similis, quâ homines summa quaeque sua aliorumque bona ut in lusu casui fortuito ac periculo amissionis exponunt: E. 4,14 [χυβεύω ‘temere ago’ Epict. 3, 21, 22; cfr. Pl. Prot. 314 a].¹

κυβέρνησις, εως, ἡ (χυβερνάω ‘guberno’ navem, currum, rempublicam ets.) *gubernatio* navis, reipublicae ets. [Pind. Plat.

al.]; 1 C. 12,28 quoddam charisma, quo, ut videtur, quidam ad gubernandam ecclesiam, suam familiam, suos utcunque subditos apti fiunt; plur. de variis modis ac gradibus. [donum gubernandi, prudentia Prov. 11,14 c. synon. βουλή, ib. 24,6 c. synon. καρδία βουλευτική]¹

κυβερνήτης, οὐ, δ (χυβερνάω) *governator, rector navis* A. 27,11. Ap. 18,17. [Hom.ss.]^{*}

κυβία Tdf. WH. He. = κυβεία, q. v.

×**κυκλεύω**, ao. ἐκύκλευσα: (κύκλος ‘circus’)

1) *in orbem circumagor, circumeo*. [Strab. al.] — 2) †*circumsto, cingo*: Ap. 20,9 cr. c. acc. obj.¹

κυκλόθεν adv. ↓ *undequaque, circumquaque, ex omni parte* [Lys.; LXX = סְבִיבָה]: Ap. 4,8; — sequente genetivo per modum praepositionis: **circum, circa* Ap. 4,3 s.; 5,11 r. [3 Reg. 18,32.]^{*}

κύκλος, οὐ, δ *circulus, orbis*; — dat. sg. **κύκλω** in adverbium abiit = *circumcirca, undique, quoquoversus* Mr. 3,34; 6,6; ἀπὸ Ιερουσαλήμ καὶ κύκλῳ ‘ab I. et regione circumiacente’ R. 15,19 (Syrus, JChr., Theod. h. l. vocem ad magnum circuitum itineris referunt: ‘et in orbem circumiens’); — praemesso articulo adjective = *circumjacens* Mr. 6,36. L. 9,12; praepositionis instar c. genet. [X. Cyr. 4, 5, 5 al.]: *circum, circa* Ap. 4,6; 5,11 cr.; 7,11.*

κύκλω, ao. ἐκύκλωσα, ao. P. ἐκυκλώθην ↑ 1) *in orbem circumago vel circumduco*. [Plat.] — 2) *circumdo, circumsto, plerumque animo hostili*: τινά J. 10,24. A. 14,20. Ap. 20,9 r., pass. L. 21,20 [Thuc. al.] — 3) **circumeo* i. q. eo *circum alqd.* [Gen. 2,11. Dt. 2,1 al.]; pass. H. 11,30.*

κύλισμα, ματος, τό (χυλίω) *id quod volutatur seu id in quo animal se volutat, «volutabrum»*: ὃς λουσαμένη εἰς κ. βορβόρου (gen. epexeg.) ‘sus postquam lota est, [revertit] in volutabrum lutum’ 2 P. 2,22 r. He. Br. [Hippiatr. = ‘volutatio’; Ez. 10,13 cQ marg. = ‘rota’]¹

κύλισμός, οῦ, δ ↓ *volutatio* [Hippiatr.]; 2 P. 2,22 Tdf. WH. ‘sus quae lavit, ut [sine mora iterum] volutet lutum’ aut ‘...se volutet in luto’.¹

κύλιω *volvo*; pass. *volutor, me voluto* Mr. 9,20. [Aristot. LXX al.]¹

κύλλος 3. 1) *perperam incurvatus, curvus*. [Hippocr.] — 2) *mutilus, curtus*. [οὖς κ. Hippocr.] — 3) *de vitio manuum* [χυλ-

λὸς ἡκόντιζεν ἀμείνονα Anth. 11, 84; cum synonymo ἄχρηστον ἔχων τὴν χεῖρα Galen. II 394, 1; Hier. in Mt. 15,30 ‘qui unam manum debilem habet’: *qui unam manum inutilēm habet*; sic Mt. 15,30 s.; 18,8. Mr. 9,43 interpretandum videtur, quia ubique opponuntur χυλλός et χωλός.*

ἄνμα, ματος, τό *unda* (cf. κλύδων); plur. Mt. 8,24; 14,24. Mr. 4,37. A. 27,41 r. He. Br.; falsorum doctorum inconstantia ac turbulentia hac appellatione notatur Ju. 13.*

ἄνμβαλον, ου, τό *cymbalum*, instrumentum musicum aereum, pelvis concava alii pelvi collidenda 1 C. 13,1. [Pind. Xen. al.]*

ἄνμινον, ου, τό *cuminum*: *Kümmel*: *cumin*; quo veteres utebantur ad cibos condendos: Mt. 23,23. [Theophr.; LXX]¹

ἄννάριον, ου, τό (χυών) *canicula, catellus* Mt. 15,26 s. Mr. 7,27 s.*

Κύπριος, ου, δ *Cyprius*; A. 4,36; 11,20; 21,16.*

Κύπρος, ου, ἡ *Cyprus*, insula Maris mediterranei notissima, A. 11,19; 13,4; 15,39; 21,3; 27,4.*

ἄνπτω, αο. ἔχυψα: *pronus sum, inclino me deorsum* Mr. 1,7; *κάτω* χύπτω J. 8,6,8 (nWH.) [Hom. ss.]*

Κυρηναῖος, ου, δ ↓ *Cyrenaeus, Cyrenensis* Mt. 27,32. Mr. 15,21. L. 23,26. A. 6,9; 11,20; 13,1.*

Κυρήνη, ης, ἡ *Cyrene*, urbs provinciae Pentapolitanae in Libya, a qua illa pars Libye nomen traxit: ἡ Λιβύη ἡ κατὰ Κυρήνην A. 2,10 [ἡ πρὸς Κυρήνη Λ. FlJ. 16, 6, 1 Niese]; in illa urbe sat multi Iudei habitabant.¹

Κυρήνιος, ου, δ (vulgaris demutatio nominis Κυρίνιος) *Quirinius*, vulg. *Cyrinus* L. 2,2 (nBr.); nempe P. Sulpicius Quirinius, bis provinciae Syriae praeses (anno u. c. 750—753 et 760—764 sec. Zumpt), quo primum Syriam gubernante prior ille populi census de quo L. 2,1 agitur, habitus vel potius, ut videtur, ad finem perductus est; v. Hagen I 1034 ss.; Theologie und Glaube I 127.

***ἄνρια,** ας, ἡ *domina, hera* [Gen. 16,4 al.; Epict. Plut.]; ea quae 2 J. 1,5 sic appellatur, est, ut ex tenore epistulae ac traditione ferme constat, ecclesia aliqua quam S. Johannes his litteris monet ut ab haereticis quibusdam caveat; cfr. Cor-

nely, Introd. III² p. 682 s., Compend. 6 § 760.*

***ἄνριανός** 3. (χύριος) *dominicuS, ad dominum pertinens*: χυριακὸν δεῖπνον 1 C. 11,20 ‘dominica cena’, nempe a Domino Jesu Christo fieri jussa, cuius pars praecipua erat sumptio sacrae Eucharistiae, pars accessoria agape; x. ἡμέρα ‘dies dominicus’, primus hebdomadis dies a primis jam Christianis consecratus memoriae Christi Domini hoc die resuscitati, Ap. 1,10; cfr. J. 20,26. A. 20,7. 1C. 16,2; Ign. ad Magn. 9,1; Justin. resp. ad orthod. q. 115; doctr. XII apost. 14, 1 al. [λόγοι x. Papias M V 1257 a; Iren. Athen. etc.]; — χυριακός = ‘caesareus, imperatorius’: inscr. pap. inde a 1° saec.: Deißmann, nB. 44 ss., LvO. 258 ss.]*

ἄνριεύω, ft. χυριεύσω, ao. ἔχυριευσα (χύριος) *dominus sum, dominor, dominium exerceo* in alqm. τινός [Xen. al.]: R. 14,9 aor. inchoat. (‘ut dominium obtineret’); abs. 1 T. 6,15; annexa est idea superbae vel durae tyrannidis L. 22,25, item 2 C. 1,24 οὐχ δτι χυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως ‘non quod imperitemus fidei vestrae’ (sed haec debet esse voluntaria); — dominari dicitur res cui alqs. obnoxius est R. 6,9, 14; 7,1.*

Κυρῆνος, ου, δ L. 2,2 Br. = Κυρήνιος, q. v.

άνριος, ου, δ (qui habet χῦρος auctoritatem) *dominus*; 1) universim a) *rei possessor vel dominus*; seq. gen. *rei*: πάντων G. 4,1; τῆς οἰκίας Mr. 13,35; Mt. 15,27 b; 20,8; 21,40. Mr. 12,9. L. 19,33; 20,13. — b) *hominum dominus, is cui alii serviunt, herus*; seq. gen. pers.: οἱ χύριοι αὐτῆς A. 16,16,19 (non plures domini, sed dominus et domina: ita Aesch. choëph. 647, Cicero al.); Mt. 10,24 s.; 18,31 s.; 24,48. L. 12,36 al.; absolute Mt. 6,24. L. 12,37,42. J. 15,15. E. 6,9. C. 4,1 al.; c. addito κατὰ σάρκα in ordine mere humano E. 6,5. C. 3,22; in alloquio: Mt. 13,27; 25,20. L. 13,8 al. — c) porro *dominus* vocatur *imperator Romanus* A. 25,26 [in papyris inde a Claudio: pOx. 37, 6, ostr. Wilcken 1038; latine inde a Caligula], *numina* quae sibi finixerunt gentiles 1 C. 8,5, *maritus* 1P. 3,6 [Gen. 18,12 נָשָׁא]; — d) *domine!* de pluribus *domini!* est appellatio honorifica variorum: procuratoris Mt. 27,63, patris

Mt. 21,30 [Gen. 31,35], et cujusvis quem honorifice alloquor Mt. 25,11. J. 12,21; 20,15. A. 16,30 [Epict. 3, 23, 11 et 19 al.; Judaei dicebant יְהוָה vel בָּנָה, Dalman, gramm. § 57; Seneca, ep. 3 dicit eos salutari ‘dominos’, quorum nomina nesciamus]; cfr. A. 9,5; 11,8; angelus sic compellatur A. 10,4. Ap. 7,14.

2) *Deus dicitur Dominus* [ita Aegyptii: Σεκνεβτῦνις δὲ κύριος θεός pTebt. 284, 6; τοῦ κυρίου Σαράπιδος pOx. 523]; et qui-dem **a)** *proprio sensu hujus vocabuli*: cum addito genet. rei vel pers.: Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς Mt. 11,25; Κύριος τῶν κυριεύοντων 1 T. 6,15; Mt. 9,38. A. 17,24. Ap. 11,4,15 [in alloquo: κύριε ἐλέη-ησον Epict. 2, 7, 12 al.; LXX passim = יְהֹוָה]. — **b)** *nominis proprii instar substituitur nomini יְהֹוָה*, quod pronuntiare nefas ducebatur [ita jam LXX constanter; scil. Judaei solebant in legenda SScr^a pro יְהֹוָה pronuntiare יְהֹוָה, quam pronuntiationem postea innuebant scribendo יְהֹוָה; — «Jēhowa» est pronuntiatio monstrosa, quā uti dedecet]; plerumque sine articulo: ἄγγελος Κυρίου Mt. 1,20; 2,13. L. 1,11 al.; τὴν δόδον Κυρίου Mt. 3,3. Mr. 1,3 [Is. 40,3]; τὴν ἡμέραν Κυρίου A. 2,20, τὸ ὅνομα Κυρίου A. 2,21 (Joël 3,4 s.); τὸ Πνεῦμα Κυρίου 2 C. 3,17, et alia similia; ὅμοσεν Κύριος H. 7,21 (Ps. 109,1); λέγει Κύριος (= יְהֹוָה מֶלֶךְ) H. 8,8-10 al.; Κύριος δὲ Θεός μου (vel σου ets.) Mt. 4,7,10. Mr. 12,29 s. L. 20,37 al.; K. δὲ Θεός L. 1,32. Ap. 1,8 al.; cum praepos.: ἐνώπιον Κυρίου L. 1,15. 2 C. 8,21, παρὰ Κυρίου Mt. 21,42 etc.; — nonnunquam cum articulo (qui alicubi est anaphoricus, velut 2 C. 3,16 δὲ Κύριος τὸ Πνεῦμα ἔστιν ‘ille Dominus [loci citati] est Spiritus S.’): Mt. 5,33. Mr. 5,19. A. 4,26. (Ps. 2,2) 2 Th. 3,2. Ja. 1,7; 4,15 al.; cfr. art. δὲ nr. X.

3) *Christus dicitur Dominus*, varie: jam David (Ps. 109,1) Mt. 22,43 ss. Mr. 12,36 s. L. 20,42,44 et Elisabeth L. 1,43 Messiam dicunt suum dominum; angeli dicunt Χριστός Κύριος L. 2,11 (v. χριστός 3), δὲ Κύριος Mt. 28,6 r. He. Br.; dum in terris degit, Christum appellant voce Κύριε (uti-que interdum eo sensu de quo supra nr. 1 d) aegroti Mt. 8,2; 9,28. L. 18,41. J. 5,7; 9,36 al., alii Mt. 8,6,8; 15,22 ss.; 17,15. Mr. 7,28. L. 7,6. J. 4,11 al., impri-

mis discipuli Mt. 8,25; 14,28. L. 9,54; 10,17. J. 6,68. A. 1,6 al. (non ap. Mr.); quam sui appellationem Christus approbat aut mandat Mt. 21,3. Mr. 11,3. L. 19,31. J. 13,13; ipse se dicit Dominum nostrum Mt. 24,42. J. 13,14 (et cfr. L. 6,46); — Jesum a Patre glorificatum et tanquam Messiam Filiumque Dei demonstratum perfectiore sensu dicunt Dominum, δὲ Κύριος: Mr. 16,19 s. A. 5,14; 9,10 s., 42; 11,23 s. al. R. 12,11 cr.; 14,8. 1 C. 6,13 s., 17; 7,10, 12. 2 C. 5,6,8. G. 1,19. C. 1,10. 1 Th. 4,15. 2 Th. 3,1. H. 2,3. Ja. 5,7; sine articulo potissimum cum praepositionibus: ἐν Κυρίῳ R. 16,2,8 ss. 1 C. 4,17 et saepe (v. ἐν III 4); κατὰ Κυρίου sec. mandatum vel spiritum Christi 2 C. 11,17, ἀπὸ Κυρίου C. 3,24, παρὰ Κυρίου E. 6,8, ὑπὸ Κυρίου 1 C. 7,25, σὺν Κυρίῳ 1 Th. 4,17 (Kühner³ III § 462 f), sed etiam alibi, ut 1 C. 4,4; 7,22; 10,21. 2 C. 12,1. 1 Th. 4,15 a. 1 P. 3,15 (cfr. δὲ X); δὲ Κύριος Ἰησοῦς A. 1,21; 4,33; 8,16; 11,20. R. 13,14. 1 C. 11,23. 1 Th. 2,15 al., δὲ Κύριος L. 7,13; 10,1; 11,39 al. J. 4,1; 6,23; 11,2; Jesus est δὲ Κύριος καὶ σωτήρ 2 P. 1,11; 2,20; 3,2, K. καὶ Χριστός A. 2,36; — cum addito: πάντων Κύριος A. 10,36. R. 10,12, δὲ Κύριος ἡμῶν A. 15,26. R. 1,4; 5,1 et passim per epistulas, Ap. 11,8; Κύριος κυρίων Ap. 17,14; 19,16; Thomas: δὲ Κύριός μου καὶ δὲ Θεός μου J. 20,28; — Christus se dicit dominum sabbati, quippe qui possit sua auctoritate determinare legem sabbati Mt. 12,8. Mr. 2,28. L. 6,5. — **N.B.** Divinam majestatem Jesu Christo in hoc titulo Κύριος attribui patet ex eo, a) quod prorsus eaedem loquendi formulae de Deo et Christo adhibentur, cfr. 1 T. 6,15 et Ap. 17,14; 19,16 (Dt. 10,17); Mt. 3,3 (Is. 40,3) et A. 18,25, παρὰ Κυρίου Mt. 21,42 et E. 6,8; b) quod loci ΒΤⁱ cum suo nomine divino Κύριος = יְהֹוָה ad Christum applicantur: cfr. H. 1,10 et Ps. 101,26, 1 P. 2,3 et Ps. 33,9, 1 P. 3,15 et Is. 8,13, R. 10,13 et Joël 2,32, 1 C. 2,16 et Is. 40,13; c) quod multis locis dubium est, uter Dominus dicatur, Deusne trinus an Christus, ut A. 9,31. 1 C. 4,19; 7,17. C. 3,22. 1 Th. 1,8 al.

† *κυριότης*, ητος, ἡ dignitas ejus qui habet titulum ‘domini’, dominatio; nomen alicujus ordinis angelorum de quo cfr. J. Stiglmayr in «Compte rendu du 4. Con-

grès scientif. international (Fribourg 1897) p. 411. (abstr. pro concr.) E 1,21. C. 1,16; in 2 P. 2,10 et Ju. 8 vox vel ad Dei dominationem vel ad dignitatem nomenque 'Domini' quae vera fides Jesu Christo tribuit, refertur. [scr. eccl. et byz.]*

μνρόω, ao. ἔκυρωσα, pf. P. κεκύρωμαι (τὸ κῦρος 'auctoritas, valor'): 1) *valorem legitimum do rei, confirmo, ratum facio* alqd.: seq. acc. obj.; pass. κεκυρωμένη διαθήκη 'testamentum quod valorem legitimum obtinuit, t. rite ac legitime factum' G. 3,15. [tragg. Thuc. Plat. al.] — 2) *legitime decerno, constituo* alqd. [dic. de iis qui habent jus legislationis: Hdt. 6, 86, 8; 6, 126; Thuc. Pol.]: παρακαλῶ δμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην 'admoneo vos ut in eum decernatis caritatem (jam exercendam, ut antea communi plurium decreto eum punivistis)' 2 C. 2,8.*

μνων, κυνός, δ (cl. etiam ἥ) *canis*; 1) *proprie*: L. 16,21. 2 P. 2,22. — 2) *meph.* *homo impudens, oblatrans veritati* Mt. 7,6; *adversarius impudens* Ph. 3,2. [sim. ap. Graecos] — 3) Ap. 22,15 cum κύνες simul cum hominibus enumerentur, in quibus determinata quaedam vitia notantur, vox vid. eo sensu accipienda quo Dt. 23,19 (= בָּבֶל), i. e. = *cinaedus, scortum masculum* (qualia erant in nonnullis templis gentilium; corp. inscr. sem. I 86 b 10 vocantur בָּבֶל).*

μνλον, ου, τό 1) *membrum corporis* hominis vel bestiae; max. manus, pes. [Aesch. ss.] — 2) plur. τὰ κῶλα = * + *cadaver*, max. id quod insepultum ac neglectum jacet: H. 3,17 ex. Num. 14,29,32 s. = נְגַד [it. Lev. 26,30. Is. 66,24, de uno cadavere 1 Reg. 17,46 a].¹

μνλώω, ao. ἔκώλυσα, ao. P. ἔκωλύθην: 1) *aliquem impedio, prohibeo*: abs. L. 9,50; τινά Mr. 9,38 s.; 10,14. L. 9,49. A. 11,17 al., pass. R. 1,13; add. inf. [class. plerumque add. μή c. inf.] Mt. 19,14. A. 8,36; 16,6. 1 Th. 2,16. H. 7,23; κωλύειν τινά τινος alqm. a re (exsequenda) impedire A. 27,43 [Xen.]. — 2) *aliquid impedio, prohibeo*: τὶ 2 P. 2,16, τὸ λαλῆσαι γλώσσαις glosso-laliām 1 C. 14,39; sequitur solus inf. L. 23,2. 1 T. 4,3. — 3) *petenti alqd. denego, recuso*: τὸ δδωρ baptismum A. 10,47; τὶ ἀπό τινος L. 6,29 [Gen. 23,6].

μνμη, ης, ἥ *pagus, vicus, «castellum»*:

cum opp. πόλις Mt. 9,35; 10,11. L. 8,1 al., ἀγρός Mr. 6,36. L. 9,12; seq. genet. urbis vicinae Mr. 8,27 [Jos. 15,44]; Mt. 21,2. Mr. 11,2. J. 11,1 al.; Mr. 8,23,26 Bethsaida, J. 7,42 Bethlehem κώμη vocatur [in LXX etiam pro יְרֵה et קְרֵה 'oppidum' ponitur].

* **μνμό-πολις**, εως, ἥ *oppidum quod pagi tantum iura ac dignitatem habet* (Schürer § 23 II) Mr. 1,38, vulg. syr. goth. slav. verterunt 'vicos et civitates'. [Strab. Aq. Thdtn.]¹

μνμος, ου, δ ap. profanos 1) *comissatio* (a κωμάζω, vg. 'comessatio' ac si a comedendo vox derivetur), *convivium hilare cum cantu, musica et saltationibus* [hymn. Hom. Theogn. Hdt. ss.]. — 2) *pompa solemnis ac publica* in honorem alcs. dei, max. Bacchi, vel in honorem victoris ludorum publicorum instituta [Eur. Pind. DSic.], ad quas pompas Pindari carmina pleraque facta sunt; etiam *solemnitas, laetitia, hymnus* talis diei. — 3) *pompa quaedam privata quam post compotationes homines fere ebrii effusâ cum hilaritate et lasciviâ per vias habebant* [Pl. Theaet. 173 d; ita κωμάζω Theogn.]. — 4) etiam ea singula adjuncta quibus talium pomparum seu compotationum hilaritas excitabatur, κῶμοι vocabantur, ut *vinum, saltatio, effusa laetitia, musice, turba grasa-satorum, cantilena* [v. Stephanus et Passow s. v.]. — Cum igitur voci, max. plurali οἱ κῶμοι idea sat generalis ac complexa subsit, non est cur R. 13,13. G. 5,21. 1 P. 4,3 eam in specie determinemus (exclusa fort. significatione 2); verti potest: 'effrenes compotatorum lasciviae, commissationes' [Sap. 14,23. 2 Mach. 6,4]*

μνωνψ, πος, δ *culex: Stechmücke, Schnake: cousin* [trg. Hdt. ss.]; διελίξειν τὸν κ. scil. e vino vel lacte Mt. 23,24, cfr. διελίξω.¹

Κῶς, gen. Kῶ, acc. Κῶν (t. r.) vel Kῶ (t. cr.: class.), ἥ *Cos*, vg. *Cous*, parva insula maris Aegaei, ad sinum quendam littoris Carici sita: A. 21,1.¹

Κωσάμ, δ *Cosam*, unus ex progenitoribus Christi L. 3,28.¹

μνμός 3. 1) *hebes, obtusus*. [jaculum Hom.] — 2) *obtusis sensibus*: a) antiquitus = *surdus*: κωφοὶ ἀκούουσιν Mt. 11,5. L. 7,22; Mr. 7,32,37; 9,25. Mt. 15,30 s.

sec. cB (χωφοὺς ἀκούοντας). [hymn. Hom. Plat. al.; LXX = שְׁמַר Ps. 37,14] — b) *mutus*: ἐλάλησεν δὲ χωφός Mt. 9,33; ib. 9,32; 12,22; 15,30 s. L. 1,22; 11,14. [Hdt. 1, 47; Plut. Lcn.; LXX = מִלָּא Hab. 2,18]*

Λ

λαγχάνω, ao. ἐλαχον: 1) *sorte aut nomine divino alqd. accipio* [Hom. ss.] τὶ A. 1,17. 2 P. 1,1. — 2) *sorte eligor seu deputor ad munus vel officium: ἐλαχεν τοῦ θυμιᾶσαι 'sorte deputatus est ad suffidum'* L. 1,9. [c. inf. Il. 24, 400 al.; δὲ λαχών βασιλεύς 'rex sorte electus' Pl. pol. 290 e] — 3) *sortes conjicio, sortitionem facio περὶ τινος* J. 19,24. [Isochr. 144 b]*

Λάζαρος, ου, δὲ (Λαζάρος, Schürer II p. 308) *Lazarus*; 1) amicus Jesu, Mariae et Marthae frater, J. 11 et 12 passim. — 2) homo ille pauper ac miser parabolae L. 16,20 ss.; ex 16,30 s. nomen videri potest electum esse respectu alterius Lazari, quem brevi post Dominus a mortuis excitaturus erat.

λάθρᾳ (Bl. § 3, 3; λαθεῖν) adv. *latenter, clam, nullo animadvertente* Mt. 1,19; 2,7. J. 11,28. A. 16,37. [Hom. ss.]*

λαῖλαψ, πος, ἡ *procella, turbo*, i. e. ventus procellosus a nube atra prosiliens, fremens, saeviens, huc illuc discurrens (Schmidt 55, 13; πνεῦμα εἰλούμενον κάτωθεν ἄνω, definit Aristot. de mundo 4, sed L. 8,23 κατέβη): 2 P. 2,17; λ. ἀνέμου Mr. 4,37. L. 8,23. [poët. Pol. LXX]*

†λακέω (ᾶ), ao. ἐλάχησα: *cum crepitu disrumpor* A. 1,18. [act. Thom. 33; διαλακέω Aristoph. nub. 410; ληκέω 'crepo' Theocr.]¹

λακτίζω (λάξ adv. 'calce, extremo pede') *recalcitro*; proverbium πρὸς κέντρα λακτίζειν A. 9,5 r. Br.; 26,14, cfr. κέντρον 1. [Hom. ss.]*

λαλέω, ft. λαλήσω, ao. ἐλάλησα, pf. λελάληκα, pf. P. λελάλημαι, ft. P. λαληθήσομαι (λάλος 'loquax, garrulus'): I. antiquitus *garrio, fabulor*; dicitur de sermone garrulorum, infantium, ac de sermocinatione quae fit sine ulla fere cura eorum quae dicuntur (Schmidt 1, 49; 6, 3); dein *loquor*, ubi solus actus physiologice consideratur [Aristot.]; improprie λαλεῖν di-

cuntur tibicines, aves, simiae, echo. — II. in dialecto κοινῆ hoc verbum, obliteratā significationis humilitate, coepit prorsus idem valere quod latine *loquor* [LXX amplius 800ies = נִבְּרָא מִרְאֵת etc.; pBer. 822, 18; pFay. 126, 4; pOx. 33 I 9 s. al.]. — In NT usurpatur 1) de personis, universim = *loquor*, sive agitur de sermone privato vel colloquio (L. 2,18,38) sive de oratione vel doctrina magistri (Mt. 9,18. Mr. 2,2) sive de Dei angelive alloquio ad homines (H. 1,1 s.; 2,2); nec interest, utrum locutio verbis fiat pronuntiatis (ll. cc.) an scriptis (H. 2,5; 6,9. 2 P. 3,16) an metaphoricis (H. 11,4 cr.). — Et quidem usurpatur a) *intransitive, sine objecto*: a) ita ut opponatur loquendi impotentiae: ἐλάλησεν δὲ χωφός Mt. 9,33; Mt. 12,22; 15,31. Mr. 7,37. Ap. 13,15 al.; is qui μογιλάλος fuerat, ἐλάλει δρθῶς Mr. 7,35; — β) opponitur silentium: οὐκ ἔφεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια Mr. 1,34; L. 4,41. A. 18,9. Ja. 1,19; — γ) utcunque = *verba facio, colloquor, alloquor; abs.: προφῆται δύο ἡ τρεῖς λαλείτωσαν* 1 C. 14,29; Mt. 10,20; 17,5; 26,47. Mr. 5,35. L. 5,4. 1 C. 14,11 al.; — persona quam alqs. alloquitur, indicatur: λ. τινί Mt. 12,46; 13,10. Mr. 16,19. L. 1,22. J. 4,26. H. 1,1 s. al.; λ. πρός τινα L. 1,19,55. A. 4,1 al.; μετά τινος Mr. 6,50. J. 4,27; 9,37 al.; — res vel persona de qua sermo fit, indicatur: λ. περὶ τινος L. 2,38. J. 8,26. A. 2,31 al.; — δ) de certo modo loquendi: λαλεῖν στόμα πρὸς στόμα 2 J. 12. 3 J. 14, παρηστά J. 7,13,26, ἐν π. 16,29 v., ἐν παραβολαῖς Mt. 13,10, χωρὶς παραβολῆς Mr. 4,34, εἰς ἀέρα 1 C. 14,9; charismate glossolaliae uti λ. γλώσσῃ (ubi de uno) 1 C. 14,2,4 al., λ. γλώσσαις de uno 1 C. 14,5 s.; 14,18 v., de pluribus A. 10,46. 1 C. 12,30 al. — b) *transitive*: *eloquor pronuntio, dico* alqd.: παραβολήν Mt. 13,33, τὸν λόγον Mr. 2,2, δῆμα L. 2,50, σοφίαν 1 C. 2,6 s.; τί Mt. 10,19, ταῦτα Mt. 9,18,

A. 2,11; 3,22. R. 3,19 al.; passive: λαλεῖται τι alqd. *dicitur, alci. annuntiatur, communicatur* Mt. 26,13. Mr. 14,9. L. 2,17 s., 20. A. 9,6. H. 2,3 al. [Ps. 86,3 al.] — plerumque adjecto dat. pers. vel πρός τινα; huc pertinet λ. ἐξ τῆς γῆς J. 3,31, ἐκ τοῦ κόσμου 1 J. 4,5 velut ‘materiam petitam ex terra’ ets.; e contextu vocabulo subinde convenit significatio *praedico, vaticinor, pollicor*: L. 1,55,70. — 2) de rebus inanimatis, sed semper ita ut ceu instrumentum personae loquentis considerentur: *sono, loquor*; Ap. 4,1; 10,4, transitive: τὰς ἑαυτῶν φωνάς 10,3; de sanguine Christi veniam peccatorum flagitante H. 12,24.

λαλιά, ἄσ, ἡ ↑ 1) *loquacitas, garritus* [tragg.], *rumor* [Pol.]. — 2) *sermo* J. 4,42 [Ps. 18,4 al.; ‘colloquium’ Aret. Plut.]; e contextu i. q. *modus loquendi alci. proprius*: *dialectus Petri Galilaei* Mt 26,73. Mr. 14,70 r.; ratio loquendi ac docendi Jesu ut legati divini (quam increduli non magis intellegunt quam si peregrino idiomate loquatur) J. 8,43.*

λαμά Mt. 27,46 r. Mr. 15,34 cr. (nTdf.), **λαμπά** Mr. t. r., **λεμά** Mt. t. cr. Mr. Tdf.: vox aram. **הַמָּלֵךְ, אֲמָלֵךְ** *quare? cur?* vulg. codd. *manuscripti lama, lema*, edd. *lamma* [ex hebr. **לִמְלָא**].*

λαμβάρω, ft. λήψομαι t. r. et ×λήμψομαι [pap. inscr.: Mayser 194], ao. ἔλαβον (imper. λάβε), pf. εἴληφα, pf. P. εἴλημματι, ao. P. ἔληφθην t. r. et ×ἔλήμφθην: *accipio, sumo*; 1) fere passive: *alqâ. re donor, alqd. nanciscor*: *erhalten, bekommen*: a) *accipio* alqd. quod mihi datur: abs. Mt. 10,8. A. 20,35; c. acc. obj: λαβόντες τὰ ἀργύρια ‘acceptâ pecuniâ’ Mt. 28,15; J. 6,7. A. 1,20,25; 3,3,5. R. 4,11. H. 7,5 al.; λ. δύναμιν A. 1,8, χάριν R. 1,5, ἀφεσιν ἀμαρτιῶν A. 10,43, Πνεῦμα ἄγιον A. 8,15 al. — b) *accipio quod petii, obtineo*: abs. Mt. 7,8. L. 11,10. J. 16,24. Ja. 4,3; τὶ Mt. 21,22. Mr. 11,24. A. 26,10 (cfr. 9,2). Ja. 1,7. 1 J. 3,22. — c) *adipiscor quod assequi studui*: βραβεῖον 1 C. 9,24 s.: Ph. 3,12; sim. L. 5,5. — d) *mercedis, praemii aut poenae loco alqd. accipio*: μισθὸν προφήτου Mt. 10,41; ib. 19,29. Mr. 10,30. L. 18,30 WH. Ja. 1,12, de poena Mt. 23,13 r. Mr. 12,40. L. 20,47. R. 13,2. 2 C. 11,24. Ja. 3,1. — e) inservit circumscribendo passivo: περιτομὴν λαμβάνει circumciditur J. 7,23; λ. οἰκοδο-

μήν ‘aedificor’ 1 C. 14,5, ὑπόμνησιν ‘monior, recordor’ 2 T. 1,5; ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι ‘coepita annuntiari’ H. 2,3. —

2) magis active: *sumo, accipio, accepto* ets.: a) *id quod alter mihi porrigit seu dare vult, ex mea parte ei obsequens accipio* ex gr. *porrecta manu: hinnehmen*: L. 24,43. 2 C. 11,8. 3 J. 7; imper. λάβε, λάβετε: Mr. 14,22. L. 22,17. J. 20,22. Ap. 10,8. — b) *id quod offertur, accepto, ratum habeo, agnosco* ets. *doctrinam, testimonium etc.*: Mt. 13,20. Mr. 4,16. J. 3,11,32 s.; 12,48; 17,8. A. 7,53. 1 J. 5,9. — c) *manu accipio* alqd. quo utar vel quod alteri tradam: ἔλαβεν τοὺς ἄρτους J. 6,11: Mt. 27,30. J. 12,13. 1 C. 11,23 al., saepe occurrit ptc. λαβών Mt. 13,31,33; 14,19. Mr. 6,41. J. 12,3 al. — d) *alqm. prehendo caedendum, abducendum* ets. Mt. 21,35,39. Mr. 12,3,8. J. 18,31; 19,1; sine ulla violentia Mr. 9,36. A. 9,25; 16,3.

Λάμεκ, ὁ (i. p. **לָמֶךְ**) *Lamech*, pater Noë L. 3,36.¹

λαμπάς, ἀδος, ἡ (λάμπω) 1) *fax, taeda* [tragg. ss.] Ap. 8,10, fort. etiam J. 18,3; λ. πυρός Ap. 4,5 [Zach. 12,6] *fax accensa*. — 2) † *lucerna, lanterna, lampas oleo nutrita*: Mt. 25,1-8. J. 18,3 (cfr. φανός). A. 20,8.*

λαμπρός 3. (λάμπω) 1) *proprius: lucidus: ἀστήρ* Ap. 22,16; *pellucidus: crystallus* 22,1, *gemma* 15,6 WH. [Hom. Xen. al.] — 2) *nitidus, candidus*: *dicitur de vestibus cuiusvis coloris, praesertim vero albis* L. 23,11. A. 10,30. Ja. 2,2 s. Ap. 15,6 (nWH.); 19,8 [Pol. 10, 4, 8; 10, 5, 1]; τὰ λ. ‘res splendidae’ quibus divites delectantur Ap. 18,14. — NB. ἐσθὴς λ. L. 23,11 syr. ‘talaris coccinea’, vulg. arm. ‘vestis alba’, aeth. ‘pura’. Reges interdum ueste albâ utebantur, cfr. FlJ. 19, 8, 2, bell. 2, 1, 1.*

λαμπρότης, ητος, ἡ *splendor*; λ. τοῦ ἥλιου A. 26,13. [Hdt. ss.]*

λαμπρῶς *splendide*; — in specie i. q. *magnifice, opipare* [Aristot. Xen.] L. 16,19,1

λάμπω, ft. λάμψω, ao. ἔλαμψα: 1) *luceo, splendeo* Mt. 5,15 s. L. 17,24; — ft. et aor. inchoative *splendesco, lucisco* Mt. 17,2. A. 12,7. 2 C. 4,6 a, fort. item 6 b de Deo tamquam luce animae (Is. 60,1. 1 J. 1,5). — 2) causative: *lucere seu illucescere facio*

[Eur. Hel. 1131; Anth. 6, 249]: ita fort. 2 C. 4,6 b δις ἔλαμψεν ἐν ταῖς χαρδίαις ἡμῶν ‘qui effecit ut (lux fidei) illucesceret in cordibus n.: er hat es hell werden lassen in unserm Herzen.’*

λανθάνω, αο. ἔλαθον: *lateo* Mr. 7,24. L. 8,47; λανθάνει τι τινα ‘aliquid alqm. latet, fugit’ = alqs. alqd. nescit A. 26,26. 2 P. 3,5,8 [Hom. ss.]; sequente participio = ‘inisciis aliis’ vel ‘ipse rei inscius alqd. facio’ [cl.]: ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους ‘quidam inscii angelos hospitio receperunt’ H. 13,2.*

***λαξευτός** 3. (λαξεύω ‘lapides incido’, a λᾶς ‘lapis’, ξέω ‘scalpo’) *e lapide excissus*: μνῆμα L. 23,53. [Dt. 4,49]¹

Λαοδίκεια (t. cr. falso: *-νία*), ας, ἡ *Laodicea*, urbs Phrygiae ad Lycum fl. sita, antea Diospolis et Rhoas dicta, circa annum 66 p. Chr. terraemotu eversa, postea restaurata, hodie pagus Eskihissar; sedes ecclesiae C. 2,1; 4,13,15 s. Ap. 1,11; 3,14 cr.*

Λαοδικεύς, εως, δι *Laodicenus* C. 4,16. Ap. 3,14 r.*

λαός, οῦ, δ *plebs, vulgus, populus*; 1) sensu satis universalis, ut nostra vocabula *die Leute: les gens: people; vulgus* [in papyris λαοί, Mayser p. 27. 29]; a) *homines congregati* in templo, in foro ets. Mt. 27,25. L. 1,10; 3,15; 6,17. A. 3,9; 4,1 al.; — b) *vulgus, homines inter quos alqs. vivit* Mt. 4,23; 27,64; — c) *vulgus commune* (opp. primores, magistratus): Mt. 26,5. Mr. 11,32; 14,2. L. 19,48; 20,6. A. 2,47 al.; — d) *plebs* (opp. sacerdos) H. 2,17; 5,3; 7,5,27; — interdum dicitur πλῆθος τοῦ λαοῦ L. 6,17. A. 21,36 al. — 2) *homines ejusdem stirpis, natio* [Pind.; raro alii]: cum synonymis ἔθνος, φυλή etc. Ap. 5,9; 7,9; 10,11; 11,9; 14,6; 17,15 [LXX Dan. 3,4 al.]. — 3) *populus, plebs Dei* = multitudine hominum Deo addictorum ac subjectorum: a) *populus Israël*: add. genet. ‘Dei’ ets. Mt. 2,6. L. 1,68; 2,32. R. 11,1; δι λαός per eminentiam est populus Israël L. 2,10; 24,19. J. 11,50; 18,14. A. 3,23. H. 7,11 al.: οἱ γραμματεῖς, πρεσβύτεροι, πρῶτοι ets. τοῦ λαοῦ Mt. 2,4; 21,23. L. 19,47; 22,66. A. 4,8 al.; δι λαός ’Ισραήλ A. 4,10 al. (4,27 σὺν λαοῖς ’Ισραήλ in explicando Ps. 2,1; volunt dicere: λαοὶ psalmi sunt Israël). — b) Christiani: A. 15,14; 18,10.

R. 9,25. 1 P. 2,10; λαὸς περιούσιος T. 2,14, λ. εἰς περιποίησιν 1 P. 2,9.

λάρυγξ, υγγος, δ *guttur* ut organum vocis ac loquela (opp. φάρυγξ ut organum deglutiendi): τάφος ἀνεψημένος δι λ. αὐτῶν ex gutture foetor malorum sermonum ascendere videtur R. 3,13 ex Ps. 5,10. [Ps. 149,6]¹

Λασαία, WH. **Λασέα**, ας, ἡ *Lasaea*, vulg. *Thalassa*, Br. ’Αλασσα: civitas Crete, praeter A. 27,8 nusquam commemorata.¹

***λατομέω**, αο. ἐλατόμησα, pf. P. λελατόμημαι (λατόμος ‘lapicida’) *lapides caedo* [DSic.]; *in lapidem incidendo seu ex lapide excidendo facio* alqd. Mt. 27,60. Mr. 15,46. [Ex. 21,33]*

λατρεία, ας, ἡ 1) *servitium pro mercede* ac *quodvis servitium* (non i. q. ‘servitus’). — 2) *cultus Dei religiosus, praesertim vero cultus Dei per actiones liturgicas* [Plat. LXX]: ἡ λατρεία R. 9,4. H. 9,1 *cultus liturgicus legis Mosaicae*; plur. multi ac variis actis liturgici: ἐπιτελεῖν τὰς λ. H. 9,6; λογικὴ λ. ‘cultus mentalis’ R. 12,1 (cfr. λογικός 2 c); λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ ‘actum cultū religiosi Deo offerre’ J. 16,2 (Bemidbar rabba 21: ‘omnis qui sanguinem improborum effundit, aequalis est ei qui sacrificium offert’).*

λατρεύω, ft. λατρεύσω, αο. ἐλάτρευσα (λάτρις ‘servus pro mercede’) 1) *servio pro mercede* et universim *famulor.* — 2) *Dei (aut deorum) servitio vaco, Deum colo, divinum cultum praesto* τινί: *creaturis* A. 7,42. R. 1,25, *Deo vero* Mt. 4,10. L. 4,8. A. 24,14; 27,23, H. 9,14; de cultu Dei per actiones liturgicas *sacerdotum* A. 7,7; 26,7. H. 9,9; 10,2, de cultu templi caelstis Ap. 7,15; 22,3; — de cultu Dei qui situs est in vita pie transacta exercitio que virtutum: hae formulae occurunt: λατρεύειν τῷ Θεῷ ἐν δισιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ ‘famulari Deo per pietatis justitiaeque exercitium coram eo’ L. 1,74, ἐν καθαρῷ συνειδήσει 2 T. 1,3, νηστείᾳ καὶ δεήσει L. 2,37 (dat. instr.), διὰ χάριτος ‘per gratitudinem’ H. 12,28; οἱ Πνεύματι Θεοῦ λατρεύοντες ‘ii qui Spiritu Dei (illuminati et impulsi) numini servimus’ Ph. 3,3 cr. (t. r. Br. πνεύματι Θεῷ λ.); φιλατρεύω ἐν τῷ πνεύματι μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ‘cui cultum exhibeo toto

animo per praedicationem evangelii' R. 1,9; — seq. dat. rei sacrae, circa quam versantur actiones cultūs divini, cui igitur quodammodo servitur H. 8,5; 13,10.*

λάχανον, ου, τό *herba hortensis esculenta, olus* Mt. 13,32. Mr. 4,32. L. 11,42. R. 14,2. [Plat. al.; LXX]*

Λεββαῖος, ου, δ (יְבָלָה) *Lebbaeus*, alterum nomen apostoli Thaddaei Mt. 10,3 r. Tdf. 1

λεγεών t. r., **λεγιών** t. cr., ὄνος, ἡ vox latina: *legio*, in exercitu Romano agmen militum ex decem cohortibus i. e. quattuor sexve milibus militum constans: de legionibus angelorum Mt. 26,53 [DSic. Plut. pap. inscr.]; nominis proprii masculini (Mr. 5,15 τὸν) vices gerit Mr. 5,9,15. L. 8,30.*

λέγω (semel imperf. 3 ps. pl. ἔλεγαν J. 11,56 Tdf., Bl. § 21, 2); pro ft. ἔρω, ἔρεται —; pro aor. εἶπον vel ion. hell. εἶπα (Bl. § 21, 1; Mayser p. 331), imper. εἴπει et εἶπον (v. gr. Mr. 13,4 cr. A. 28,26 — male a quibusdam scribitur εἰπόν), ptc. εἰπών, οῦσα, raro εἴπας, ασα J. 11,28 b cBC. A. 7,37 al.; pro perf. εἴρηκα (3. ps. pl. etiam -ηκαν Ap. 19,3; pro perf. P. εἴρημα; pro ao. P. ἔρρηθην (att.), in indic. etiam ἔρρεθην (hell.; in Mt. t. r. Br., R. 9,12,26. G. 3,16 in t. cr.); — verbum in NT frequentissime occurrens (plus bis miles), = *dico: sagen: dire* (quae vox tunc adhiberi solet, si, quid aut quibus verbis alqs. locutus sit, indicatur). — **I.** Universim: *dico, verba profero*; sed etiam qui scribit, λέγειν, id quod scribitur λέγεσθαι, ῥηθῆναι dicitur; 1) *objectum, sc. quid alqs. dixerit*, varie enuntiatur: a) seq. accus. obj.: τί εἴπω; ‘*quid dicam?*’ J. 12,27; ἔρεται μοι τὴν παραβολήν L. 4,23; τὴν ἀλήθειαν Mr. 5,33. J. 8,45; τὸ ἀμήν 1 C. 14,16 ets.; L. 9,33. J. 8,6. H. 11,14; — passive: τὸ εἰρημένον, τὸ ῥηθέν ‘*id quod dictum est*’ A. 2,16; 13,40. Mt. 1,22; 2,23; 4,14 al. — b) alias sequitur a) sermo directus vel quaestio directa, sive absolute (ita in NT plerumque): εἶπεν. Χαῖρε, κεχαριτωμένη L. 1,28; εἶπεν δὲ Μαριάμ... Πῶς ἔσται τοῦτο; 1,34; Mt. 8,4,19 s.; 9,2, 5,11 et sescenties; sive praemitto δτι recitativo: L. 20,5. Mt. 28,13; β) seq. oratio indir.; praemitto δτι: λέγον δτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μένουσιν A. 20,23, Mt. 16,20. A. 20,38. J. 4,35. 1 C. 14,23 al.; seq. acc.

c. inf.: τίνα με λέγετε εἶναι; ‘*quem me esse dicitis?*’ L. 9,20, L. 23,2; 24,23 b. J. 12,29. A. 8,9 al.; seq. solus inf. (ubi idem subjectum manet): ἥλθον λέγουσαι .. ἐωρακέναι ‘*venerunt dicentes se vidisse...*’ L. 24,23; Ja. 2,14. 1 J. 2,6,9; seq. quaestio indir.: ὑμῖν ἔρω, ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ Mt. 21,24; A. 24,20; 25,20. Mt. 26,63; — γ) ubi alqs. dicit quid velit, cupiat jubeatve (in or. dir. imperative), seq. ἵνα (cfr. art. ἵνα II 1 a): εἶπεν ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ Mr. 3,9, it. Mt. 20,21. A. 19,4. 1 J. 5,16; seq. inf.: λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι (or. dir.: δός μοι) τὸ βιβλαρίδιον Ap. 10,9, it. Mt. 5,34. Mr. 5,43. L. 12,13, quo pertinet formula λέγειν τινὶ χαῖρειν ‘*alicui dicere: χαῖρε, ave!*’ 2 J. 10; seq. acc. c. inf.: εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους ‘*dixit ut accenserentur sibi servi*’ L. 19,15, it. 2 C. 4,6 r. — 2) *objectum de quo alqd. dicitur, seu is quem alqs., cum quidpiam dicit, spectat (meint), exprimitur ita:* seq. περὶ τινὸς Mt. 21,45. J. 1,47; 2,21; εἰς τινὰ A. 2,25. E. 5,32; ἐπὶ τινὰ H. 7,13; πρὸς τινὰ Mr. 12,12. L. 18,9. H. 1,7; ita λέγειν τινά vel τὶ ‘*alqm. dicere: einen meinen: avoir en vue qqn.*’: ἔλεγεν τὸν Ἰούδαν J. 6,71; Mr. 14,71. 1 C. 1,12 (λέγω τοῦτο δτι). G. 3,17; — δις ἔρει λόγον εἰς τὸν Υἱὸν τ. ἀ. ‘*qui alqd. dicet in, i. e. contra Filium hominis*’ L. 12,10: 22,65; περὶ vel ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν ‘*pro te loqui*’ A. 26,1. — 3) *is cui seu ad quem alqd. dicitur, indicatur: plerumque per dativum Mt. 8,4,7,9. Mr. 1,17,37 al.; saepe πρὸς τινὰ (praesertim in L. et A.): L. 4,23; 5,4; 12,16. A. 1,7; 2,29 al. Mt. 3,15. Mr. 4,41. J. 3,4 al. — 4) in frequentissimo usu est ptc. λέγων, sequente oratione directa = ‘*dixitque, inquiens*’, sive alterius generis verbis adiectum sive verbis dicensi: ἐφάνη αὐτῷ λέγων Mt. 1,20; παρεγένοντο λέγοντες Mt. 2,2, Mt. 3,14; 5,2 al.; ἔχραξαν λέγοντες Mt. 8,29, κηρύσσετε λέγοντες 10,7, ἀπεκρίθησαν λέγοντες 12,38; Mt. 27,11,46; 28,18. Mr. 1,7,24; 8,28 al.; — multae aliae sunt formulae introducendi or. dir., ut: ἀποχριθεὶς εἶπεν Mt. 3,15, ἀ. λέγει Mr. 10,24; ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν J. 1,50 etc.; λέγων ante or. dir. inducit nonnusquam non quod dictum, sed quod scriptum (L. 1,63), cogitatum est (Mt. 21,25) ets. — **II.** sensu speciali: 1) *assevero, af-**

*firmo, doceo, alqd. ut doctrinam meam propono etc.: (ἀμὴν) λέγω ὑμῖν (ὅτι) Mt. 3,9; 5,18,20,26; 6,2; 10,42. Mr. 6,11 r.; 8,12. L. 4,25; 7,28. J. 5,19,24 al.; ἐρρέθη (τοῖς ἀρχαῖοις) ἔγὼ δὲ λέγω ὑμῖν Mt. 5,28,32, 34 al.; seq. acc. c. inf.: μὴ εἰναι ἀνάστασιν Mt. 22,23. Mr. 12,18; L. 20,41; 23,2. A. 8,9. R. 15,8. 2 T. 2,18; seq. or. dir. 1 C. 7,8,12, τοῦτο ὅτι 1 Th. 4,15. — 2) *enuntio, pronuntio* (opp. *reticeo*): ἵνα μηδενὶ λέγωσιν Mr. 7,36; αἰσχρὸν (sc. ἔστιν) καὶ λέγειν E. 5,12. — 3) *cogito*: in hebraismo λέγειν vel εἰπεῖν ἐν τῇ (έαυτοῦ) καρδίᾳ ‘dicere in animo suo, cogitare’ Mt. 24,48. L. 12,45. R. 10,6. Ap. 18,7 [Ps. 13,1 מִרְבָּלְבָן]; — it. λέγειν ἐν ἑαυτῷ, -οῖς Mt. 3,9; 9,3,21. L. 3,8; 7,39; 16,3; 18,4 (alibi: ‘dixerunt inter se’, ut Mt. 21,38). — 4) i. q. καλῶ *dico, appello, nomino* personam, locum, rem quodam nomine (Mt. 2,23. L. 22,47) aut cognomine (Mt. 10,2) aut titulo (Mt. 1,16) aut epitheto honorifico (Mr. 10,18); seq. 2 accusativi: οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, . . . ὑμᾶς δὲ εἱρηκα φίλους J. 15,15; Mr. 12,37; 15,12 cr. L. 20,37. J. 5,18 (‘quod Deum «suum patrem» appellaret’). A. 24,14; λέγομαι, seq. nominativus praed.: ἥτις λέγεται ‘Ἄγια H. 9,2, A. 9,36. E. 2,11. H. 11,24; saepe ptc. λεγόμενος . . . ‘cui (cog-)nomen est vel erat’: Ἰησοῦς δὲ λεγόμενος Χριστός Mt. 1,16; Mt. 2,23; 9,9; 26,36; 27,17. Mr. 15,7. J. 4,5; 9,11; 11,16. C. 4,11 al.; τὸ δνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ‘A. Ap. 8,11. — 5) similiter *usurpatur* λέγεται, λεγόμενος, ubi *vocabulum nomenve peregrinum in graecum vertitur*: φαββουνεῖ, δὲ λέγεται διδάσκαλε ‘rabbi! i. e. magister!’ J. 20,16, J. 1,38; Μεσσίας, δὲ λεγόμενος Χριστός J. 4,25, Mt. 27,33 (cfr. J. 11,16; 21,2. A. 9,36). — 6) σὺ λέγεις Mt. 27,11. Mr. 15,2. L. 23,3, σὺ εἶπας Mt. 26,25,64 sunt formulae quibus alci. interroganti affirmative respondeatur (ut exemplis probant Lightfoot in Chorographia Matthaeo praemissa c. 82, Schöttgen in Mt. 26,65 ‘Zipporeenses quaerebant, numquid R. Judas mortuus esset; Filius Kaphrae respondit: יְהוָה מֶלֶךְ נַחַת vos dicitis’); seq. ὅτι L. 22,70. J. 18,37. — 7) καλῶς λέγειν τινά bona de algo. dicere, dilaudare alqm. L. 6,26; opp. κακῶς λέγειν τινά A. 23,5. [class.]*

λεῖμμα, μματος, τό (λείπω) *quod relin-*

quitur seu restat, residuum, reliquiae [Hdt. Plut. plur.]; — * *numerus (exiguus) eorum qui ex aliqua multitudine restant, aliis descentibus, pereuntibus ets.* : [4 Reg. 19,4 = תִּירָאשׁ]: λεῖμμα κατ’ ἔκλογὴν χάριτος γέγονεν ‘per electionem gratiae (gen. subj.) residuum quoddam (Judeorum Deo fidei-
lum seu ab exitio servatorum) exsistit’ R. 11,5.¹

λεῖος 3. *laevis*; de natura loci, viae: *planus* L. 3,5. [Is. 40,4; Hom. ss.]*

λείπω, ao. ἔλιπον T. 3,13 Tdf. 1) transitive: *relinquo, destituo*; pass. λείπομαι *relinquor, destituor*; in specie: a) *in cursu ab aliis* citius me currentibus *relinquor, superor, τινός* [Hom.]. — b) *ab aliis superor, aliis sum inferior, deterior ets.*, c. gen. pers. et dat. rei [Hdt. Xen. al.]: ἵνα ἡτε ἐν μηδενὶ λειπόμενοι ‘ut sitis in nulla re inferiores’ (opp. τέλειοι) Ja. 1,4. — c) *alqā. re destitutus sum, eā careo, egeo*: *τινός* [Soph. Plat.]: Ja. 1,5; 2,15 (sunt qui 1,4 huc referant). — 2) intransitive: *deficio, desum*; λείπει τι ‘aliquid deest’; τὰ λείποντα ‘quae desunt’ [Polyb.] T. 1,5 i. e. quae ad perfectum statum ecclesiae adhuc requiruntur quaeque ego perficere non potui; λείπει τι τινὶ ‘alqd. alci. deest’ L. 18,22. T. 3,13 [Pol. al.]*

λειτουργέω, ao. ἐλειτούργησα (λειτουργός) 1) *munus publicum propriis sumptibus obeo* [Dem. Lys.], *alqā. facio seu servitia praesto ad bonum publicum necessaria vel utilia* [Aristot. al.]: λειτουργεῖν τινὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς ‘alci. servitia praestare (= subvenire) in bonis temporalibus’ R. 15,27. — 2) * *sacra ministeria obeo in templo, in cultu numinis publico, in sacris caerimoniis* [Ex. 28,31. Num. 4,38 al. = בְּכָרֶת עֲשֵׂר שְׁנִית; pPar. 23 27 al.: cfr. Deißmann, Bibelstudien p. 137]: de sacerdotibus Israëlitarum H. 10,11; de sacra liturgia NTⁱ, add. τῷ Κυρίῳ A. 13,2; quia Paulus nonnunquam officia caritatis velut sacra ministeria considerat (2 C. 9,12. Ph. 4,18), etiam R. 15,27 hoc revocari potest.*

λειτουργία, ας, ᾧ ↑ *servitium a cive praestitum rei publicae* [Plat.], *servitium singulorum membrorum in commodum totius corporis* [Aristot.]: *servitium quod a singulis in commune bonum ecclesiae conferatur*, cum apostolum vel pauperes eleemosynis juvant: τῆς πρός με λ. ‘vestri sub-

sidi ad me missi' Ph. 2,30; 2 C. 9,12 [λειτουργία ut synon. juxta λογεία pKenyon 46] — 2) *ministerium sacram in cultu numinis publico, liturgia: L. 1,23. H. 8,6; σκεύη τῆς λ. 'utensilia liturgica' H. 9,21; — sensu minus proprio Paulus ministerium apostolicum vocat λ. τῆς πίστεως ὑμῶν (genet. obj., cfr. λ. τῆς σκηνῆς, τῶν θυσιῶν Num. 16,9. 2 Mach. 3,3) ministerium sacram quod versatur in fide vestra (ex-colenda ac confirmanda) Ph. 2,17; etiam 2 C. 9,12. Ph. 2,30 huc revocari possunt. [Ex. 38,21. Num. 4,24 al.; DSic. 1, 21; papp.: cfr. Deißmann, Bibelstudien 138]*

*λειτουργικός 3. ↓ ad servitium alcis. λειτουργίας destinatus; 1) sensu profano. [pap. Ptol.: Deißmann l. c.] — 2) *in servitio liturgico adhibitus [Ex. 31,10. Num. 4,26 al.]. — Angeli sunt λ. πνεύματα 'ad ministrandum destinati spiritūs', quibus opponitur Filius Dei, Dominus H. 1,14.¹

λειτουργός, οῦ, δ (λήπτον prytaneum, Hdt.; res publica, Plut.: ἔργον) 1) minister publicus, qui pro re publica, pro communi omnium bono, aut principi officia praestat [fabri exercitūs, lictores, Plut.]; minister principis, 3 Reg. 10,5, prophetae, Jos. 1,1 ets.]: λειτουργοὶ Θεοῦ R. 13,6. H. 1,7: magistratūs civiles, flammea ignis Deo famulantur ad commune omnium commodum; Epaphroditus, qui Philippen-sium eleemosynam attulit, vocatur λ. τῆς χρείας μου 'qui inopiae meae (= mihi inopi) ministrat' Ph. 2,25. — 2) minister sacer in cultu Dei, sacerdos ets. [2 Esdr. 7,24. Is. 61,6]: τῶν ἀγίων (sc. τῶν ἀληθινῶν) λ. 'veri sanctuarii minister seu sacerdos' H. 8,2; Paulus est λ. Ἡ. Χριστοῦ 'Jesu Christi (summi Pontificis) minister sacer' R. 15,16.

λεμά: cfr. λαμά.

†λέντιον, ου, τό vox lat. linteum, pan-nus linteus J. 13,4 s. [Arr.; act. Petr. et Andr. 4 al.]¹¹

λεπίς, ἴδος, ἡ squama (tam graeco quam latino vocabulo appellantur ovorum, nucum, separum putamina — piscium squamae — aeris laminae ets.): ώσει λεπίδες 'quaedam quasi squamae' A. 9,18, cfr. Tob. 11,12.¹

λέπρα, ας, ἡ lepra, morbus asperimus qui totum corpus pervadit ac cutem quasi in squamas (λεπίδας) resolvit: Mt. 8,3. Mr. 1,42. L. 5,12 s. [Hdt. LXX]*

λεπρός 3. (τὸ λέπος 'putamen, cortex') 1) scaber, asper [Theophr. al.]. — 2) *qui leprā laborat, leprosus: adjective L. 17,12, substantive Mt. 8,2; 10,8; 11,5. Mr. 1,40. L. 4,27; 7,22; cognomen viri probabiliter a lepra sanati Mt. 26,6. Mr. 14,3. [Theophr. LXX]*

λεπτόν, οῦ, τό (sc. κέρμα vel νόμισμα) «minutum», nummus minutus cupreus Palæstinensis Mr. 12,42. L. 21,2 (secundum Mr. aequivalet dimidio quadranti, ergo est nostrae monetae 1, 1 Pfennig = 1, 4 centimes; Hagen III 557; Schürer § 22 II 2); proverbium τὸ ἔσχατον λ. ἀποδοῦναι totum debitum persolvere L. 12,59.*

Λευεί, δ et Λευεῖς, gen. εἱ, acc. εἴν, δ (t. r. pro εἱ scribit ι: יְלֵי) Levi: 1) filius Jacobi patriarchae H. 7,5,9; φυλὴ Λ. Ap. 7,7. — 2) f. Simeonis L. 3,29. — 3) f. Melchi L. 3,24. — 4) f. Alphæi, Matthæus, publicanus Mr. 2,14. L. 5,27,29 (Cornely, Introd. III² p. 15 ss.).*

Λευείτης vel (t. r. He.) Λευίτης, ου, δ Levita; 1) homo tribūs Levi [Ex. 4,14 al.] — 2) sensu arctiore Levitae vocabantur ii ex illa tribu qui, cum ab Aaron genus non ducerent, sacerdotes non erant, sed humilioribus officiis sacris fungebantur (1 Chr. 15,11; 23,2 al.): L. 10,32. J. 1,19. A. 4,36.

*λευείτης vel (t. r.) λευίτης 3. leviticus, ad Levitas i. e. tribum Levi pertinens: ιερωσύνη H. 7,11 [inscr. libri Lev.; Philo].¹

λευκαίνω, ao. ἐλεύχανα (Bl. § 16, 3) ↓ album facio, dealbo [Hom. ss.]: vestes Mr. 9,3; conscientiae merito passionis Christi a peccatis perfecte purgatae ac dealbatae (cfr. Is. 1,18. Ps. 50,9) symbola sunt vestes in sanguine Agni dealbatae Ap. 7,14.*

λευκός 3. (cf. luc-eo) 1) lucidus, splen-didus: λ. ως τὸ φῶς Mt. 17,2; L. 9,29. [λ. ἡέλιος ὡς Il. 14,185] — 2) albus, albidus (λ. Graecis non solum erat nix, sed vi-num candidum, ossa, flamma, aqua, aér ets.): de veste candida Mr. 16,5. A. 1,10. Ap. 3,5,18; 4,4; 6,11; 7,9,13; 19,14, add. ως, ωσει χιών Mt. 28,3. Mr. 9,3 r.; sub-stantive λευκά sc. ἱμάτια J. 20,12. Ap. 3,4; de aliis rebus Mt. 5,36. J. 4,35. Ap. 1,14; 2,17; 6,2; 14,14; 19,11,14; 20,11.*

λέων, οντος, δ leo H. 11,33. 1 P. 5,8. Ap. 4,7 al.; tropice: a) δυσθῆναι ἐκ στό-

ματος λέοντος = e praesenti periculo eripi 2 T. 4,17 (cfr. Ps. 21,22); b) vir potens, rex, vinctus: de Christo Ap. 5,5, ubi alluditur ad Gen. 49,9.*

λήθη, ης, ἡ (λήθω 'lateo', -ομαι 'obliviscor') *oblivio, obliteratio*; λήθη λαβεῖν τινος 'oblivisci ales. rei' 2 P. 1,9 [it. Ael. Liban.; vice versa αἰρεῖ τινα λήθη II. 2, 33].¹

λῆμψις t. cr. (Mayser 195), **λῆψις** t. r., εως, ἡ (λαμβάνω) *acceptio*; δόσις καὶ λ. Ph. 4,15, cfr. art. δόσις. [Soph. Thuc.]¹

ληρός, ου, ἡ *receptaculum aliquod cavum*, ut alveus pistorius, sarcophagus, vas ex quo pecus bibit ets.; in specie: 1) *torcular vinatorum*, illud vas in quo uvae congestae premuntur vel calcantur; Ap. 14,19 s.; 19,15 tropice de Dei vindicta [Is. 63,2 al. = ηγετον]. — 2) *cupa torcularis, lacus viniarius*, receptaculum quoddam inferius, in quod mustum uvarum pressarum defluit (= ὑπολήνιον Mr. 12,1) Mt. 21,33 [Prov. 3,10. Joël 2,24 = ηγετον]; Bekker anecđ. 277 ἀγγείον δεκτικὸν οἴνου].*

ληρός, ου, δ *deliramentum, ineptiae, verba absurda, fide indigna ets.* (Schmidt 6, 15) L. 24,11.¹

ληστής, ου, δ (ληζομαι 'praedor') *prae-dō, latro* Mt. 21,13; 26,55; 27,38,44. 2 C. 11,26 al.; κλέπτης καὶ λ. J. 10,1,8.

λῆψις t. r. = ^xλῆμψις, q. v.

λίαν adv. *valde, vehementer* [Hom. ss.]; adjungitur, i. e. plerumque postponitur, a) verbis Mt. 2,16; 27,14. L. 23,8. 2 T. 4,15. 2 J. 4. 3 J. 3, fortius λ. ἐξ περισσοῦ Mr. 6,51 (nWH.); b) adjectivis Mt. 4,8; 8,28. Mr. 9,3; c) adverbii Mr. 1,35; 16,2; de ὑπὲρ λίαν t. r. cfr. ὑπερλίαν.*

λίβανος, ου, δ, raro ἡ: 1) *arbor turi-fera*. [Pind. al.] — 2) *tus* Mt. 2,11. Ap. 18,13. [Soph. al. LXX]*

λίβανωτός, οῦ, δ (t. r. + τὸ λιβανωτόν) 1) *tus*. [Hdt. ss.] — 2) ⁺*turibulum* Ap. 8,3,5.*

⁺**λιβερτῖνος**, ου, δ [CIG 6673] vox lat. *libertinus* i. e. e condicione servili manumissus vel manumissi filius; qui A. 6,9 commemorantur, eos censem fuisse Judaeos Româ oriundos, quorum patres a Pompejo in servitutem redacti postea libertate donati fuerint; cfr. Hagen II 960, Schürer § 27 II. — NB. Quia l. c. juxta nomina gentilicia positum est et

quia Armenus vertit 'Libyum', Blass conjectit primum scriptum fuisse Λιβυστίνων. [Λιβυστῖνος Ael., 'Libystinus' Catull.]¹

λιθύη, ης, ἡ *Libya*, regio Africæ septentrionalis, A. 2,10; cf. Κυρήνη.¹

λιθάνω, ao. ἐλίθασσα, ao. P. ἐλιθάσθην (λίθος) ⁺*lapido, lapidibus jactis eneo, lapidibus obruo*; τινά J. 8,5 cr.; 10,31-33; 11,8; pass. A. 5,26. H. 11,37; de lapidatione exsecutioni mandata, utique sine effectu mortis A. 14,19. 2 C. 11,25. ['lapidibus peto' alqm. 2 Reg. 16,6; abs. 'lapidem jacio' Aristot.]*

λιθινος 3. (λίθος) *lapideus, e lapide factus* J. 2,6. 2 C. 3,3. Ap. 9,20. [Pind. ss.]*

***λιθοβολέω**, ao. ἐλιθοβόλησα, ft. P. λιθοβοληθήσομαι (λιθο-βόλος 'lapides jaciens') *lapidibus peto vel obruo*: Mt. 21,35; 23,37. Mr. 12,4 r. L. 13,34. J. 8,5 r. A. 7,58 s.; 14,5. H. 12,20. [LXX; DSic. Plut.]*

λίθος, ου, δ (etiam de pretiosis lapidibus, ubi att. ἡ) *lapis*; 1) *quivis lapis* Mt. 3,9; 4,3; 7,9. Mr. 5,5 et passim; λίθου βολή (ν. βολή) L. 22,41. — 2) *lapis certae formae certive usūs*, ut lapis in aedificio Mt. 24,2. Mr. 13,1 s. L. 19,44; 21,5, lapis ostio sepulchri advolutus Mt. 27,60. Mr. 15,46. L. 24,2. J. 11,38 al.; λίθος μυλικός Mr. 9,42 r. L. 17,2 cr.; tabula lapidea 2 C. 3,7; statua lapidea A. 17,29. — 3) *lapis pretiosus aut gemma*: λ. τίμιος [Hdn.] 'lapis generosus' (marmor, alabastrites, porphyrites ets.) 1 C. 3,12, 'gemma' (iaspis, sapphirus ets.) Ap. 17,4; 18,12,16; 21,11; λ. καθαρός Ap. 15,6 Tdf. WH. — 4) locutiones metaphoricae: ut indicetur intima illa Christi cum fidelibus unio, per quam sunt 'domus spiritualis', vocatur ille λίθος ζῶν, hi λίθοι ζῶντες 1 P. 2,4 s.; hujus aedificii Christus est λίθος ἀκρογωνιαῖς (q. v.) E. 2,20. 1 P. 2,6, id quod Ps. 117,22 praedictum est, Mt. 21,42. Mr. 12,10 al.; Christus fidem detrectantibus factus est λ. προσκόμματος, nempe occasio eorum casūs ac ruinae R. 9,33. 1 P. 2,8; tropus etiam subest Mt. 3,9. L. 3,8, ubi ἐξ τῶν λ. τούτων significat 'e materia tam inepta per se atque inutili quam sunt isti lapides', i. e. ex quibusvis aliis hominibus.

λιθό-στρωτος 2. (στρώννυμι) *lithostrotus* [Varro], *lapidibus variis stratus, tessellatus* [Soph. App. al.]; — substantive τὸ λιθό-στρωτον *lithostrotum* [Varro, Plin.], *locus*

variis lapidibus stratus, fere nostrum Mo-saikboden, pavé de mosaïque [Cant. 3,10. Esth. 1,6; Epict. 4, 7, 37 v. l.]: nomen graecum loci Gabbatha, ubi Pilatus Jesum capitum damnavit, J. 19,13. — NB. Tam λιθόστρωτον, quam *Lithostrotos* (vulg.) pro adjectivo ad τόπον ‘locus’ referendo haberi potest.¹

λιχμάω (λιχμός ‘ventilabrum, vannus’) 1) *vanno, ventilo* frumentum. [Hom. ss.; Ruth 3,2] — 2) metaphorice: **disjicio, dispergo* homines, populum [Ez. 29,12 parall. διασπείρω, Jer. (31) 38,10 opp. συνάγω]; *diffundo, effundo* liquorem [Is. 30,22]; *transfero per vim aliquem ad alium locum* [Job 27,21]; *evanescere facio, pessumdo* [Thdt. Dan. 2,44 ‘finem impono, destruo’, ubi LXX ἀφανίζω]. — 3) **conculco, contero et ita pessumdo*: hic sensus subesse videtur verbo ἐκ-λιχμᾶν πεδία [Jdth. 2,27], ἐλίχμησάν μου τὸ λάχανον [pBer. 146, 8; cfr. Deißmann, nB. 52]. — In NT Mt 21,44 r. L. 20,18 ἐφ’ δν δ’ ἀν πέση (sc. δ λίθος) λιχμήσει αὐτόν ‘super quem lapis ceciderit, hunc conteret’.*

λιμήν, ονος, δ *portus* A. 27,12; cf. Καλοὶ λιμένες.*

λίμνη, ης, ἡ *lacus*; ἡ λ. Γεννησαρέτ L. 5,1; ib. 5,2; 8,22 s., 33; λ. καιομένη πυρὶ καὶ θείῳ Ap. 21,8, sim. Ap. 19,20; 20,10,14 s.*

λιμός, οῦ, δ et (L. 15,14 cr. A. 11,28 cr.) ἡ 1) *fames* L. 15,17. R. 8,35; λ. καὶ δίψος 2 C. 11,27. — 2) *fames atque inopia totius regionis*: *Hungersnot*: *famine*: L. 4,25; 15,14. A. 7,11; 11,28. Ap. 6,8; 18,8; λιμοὶ καὶ λοιμοί [cl.] Mt. 24,7 v. L. 21,11; Mr. 13,8. [Hom. ss.]*

λίνον, ου, τό 1) *linum*, planta. [Hdt. ss.] — 2) *res ex lino confecta*, filum, rete, pannus ets. [Hom. ss.]; in NT a) **ellychnium lineum, linamentum*: *Docht*: mèche Mt. 12,20 [LXX]. — b) *vestis linea* Ap. 15,6 r. He.Br. [Aesch.]*

Λίνος, ου, δ *Linus*, Christianus 2 T. 4,21: is, ut fert vetus traditio, Petro in pontificatu Romano primus successit.¹

λιπαρός 3. (λίπος ‘pinguedo; unguentum’) *pinguis* i. e. *oleo unctus, oleo nitens*; hinc porro *opimus, pretiosus, magnificus* [Hom. ss.]: τὰ λ. ‘res pretiosae’ Ap. 18,14.¹

***λίτρα**, ας, ἡ *libra*, pondus duodecim unciarum, i. e. fere 328 grammatum: J. 12,3; 19,39. [Pol. ss.]*

λίψ, λιβός, δ *libs* i. e. ventus Libycus, *Africus*, ventus in Italia, Graecia, Asia minore inter meridiem et occasum spirans (Südwest): de A. 27,12 cfr. art. βλέπω 3. — NB. Plagam caeli *meridionalem* λίψ significat LXX Gen. 13,14; 28,14. Jos. 15,2. Dt. 3,27 al., *occidentalem* pTebt. 280,8 et passim in papyris, quia ventus Libycus Aegyptiis ex occidente flat.¹

***λογεία** cB (haud recte **λογία** edd. omnes), ας, ἡ (*λογεύω ‘stipem colligo’) *stipis collectio, collecta* 1 C. 16,1 s. [pap., cfr. Deißmann, B. 140, nB. 46; pTebt. 58, 55; 2 Mach. 12,43 probabiliter legendum ποιησάμενός τε κατ’ ἄνδρα λογείαν ‘factâque viritim collectâ’)*

λογίζομαι, αο. ἔλογισάμην, sensu passivo αο. ἔλογισθην et ft. λογισθήσομαι (λόγος) 1) *comproto, improto*: a) *comproto, in rationes refero*: *in Rechnung bringen*: *mettre en compte*: caritas οὐ λογίζεται τὸ κακόν ‘non in rationes refert malum (sibi illatum, sed obliviscitur atque ignoscit)’ 1C. 13,5, vulg. ‘non cogitat malum’; λ. τί τινι ‘alqd. alci. in rationes refero’, aut ut eum puniam: μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα 2 C. 5,19: R. 4,8 (Ps. 31,2). 2 T. 4,16, — aut ut eum remunerer: ἔλογισθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην ita ei imputatum est ut ei vicissim conferretur justitia R. 4,3. G. 3,6. Ja. 2,23 al. ex Gen. 15,6; ipsa merces seu praemium gratuitum dicitur alci. λογίζεσθαι ‘imputari’ = secundum quandam normam conferri R. 4,4,6,11; μὴ τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ δ βλέπει με ‘ne quis (mihi in rationes referat =) mihi attribuat plus quam quod me esse videt’ 2 C. 12,6. — b) quadam velut computatione facta, alqd. *aestimo, taxo, reputo*: εἰς οὐδὲν λογισθῆναι ‘nihil aestimari’ A. 19,27 (εἰς III 8); λογίζονται εἰς σπέρμα ‘pro genuina prole habentur’ R. 9,8; οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθῆσεται; ‘nonne ejus status praeputii (apud Deum) circumcisionis loco habebitur?’ R. 2,26; — μετὰ ἀνόμων ἔλογισθη ‘in impiorum numero se haberi passus est’ Mr. 15,28 r. Br. L. 22,37 ex Is. 53,12; — λογιζέσθω ἡμᾶς ἀνθρώπος ως ὑπηρέτας Χριστοῦ ‘homines nos considerent tamquam ministros Christi’ 1 C. 4,1: 2 C. 10,2 b, pass. R. 8,36 e Ps. 43,23 (ita nobiscum actum est ac si essemus oves mactandae); seq. acc. c. inf. R.

6,11. — 2) *alqd. mente revolvo, considero, cogito* ets.: add. πρὸς ἑαυτόν ‘apud se’ Mr. 11,31 He. Br. = ἐφ’ ἑαυτοῦ 2 C. 10,7 cr. (t. r. ἀφ’ ἑαυτοῦ ‘sponte’, etiamsi id non moneamus); seq. δτι J. 11,50 cr. 2 C. 10,11. H. 11,19; τὶ Ph. 4,8; c. inf.: *quid agere velim cogito, in animo mihi est: gedenken zu tun:* 2C. 10,2a sec. nonnullos (cfr. nr. 3); *universim = cogito, cogitationes mente volvo:* ἐλογίζομην ὡς νήπιος 1 C. 13,11; de quavis cogitatione salutari 2C. 3,5 (concil. Araus. 2, c. 7). — 3) *rationibus perpensis existimo, arbitror, opinor:* seq. δτι R. 2,3; 8,18; seq. acc. c. inf. R. 3,28; 14,14. Ph. 3,13, solus inf. 2 C. 11,5; *passive λογίζομαι τολμῆσαι ‘putor audere, putant me audere’* 2 C. 10,2; ὡς λογίζομαι ‘ut existimo’ 1 P. 5,12.

λογικός 3. (λόγος) 1) *ad recte dicendi disserendive artem pertinens, dialecticus, logicus.* [Aristot.], *prosaicus.* [D. Laërt.]. — 2) *ad facultatem intellegendi pertinens:* a) *intellectu praeditus.* [Aristot.] — b) *rectae rationi consentaneus.* [id.] — c) *ad mentem hominis pertinens, spiritualis, pro contextu i. q. non sensu litterali materiali accipiens sed sensu sublimiore metaphorico:* τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ‘spirituale illud purum lac’ 1 P. 2,2; τὴν λ. λατρείαν δμῶν ‘cul-tum Dei in ratione ac mente situm’ (opp. ad caerimonias externas) R. 12,1. [λ. καὶ ἀναίματος προσφορά test. XII PP., Levi c. 3; λ. τροφή Euseb. h. e. 4, 23; episcopus est pastor τῶν λ. προβάτων Christi, leg. Pelagiae, Usener p. 20]*

λόγιον, ου, τό (λέγω) *effatum, eloquium* et quidem fere ubique effatum Dei, oraculum, vaticinium ets. [Hdt. 8, 60, 3; Thuc. 2, 8, 2; LXX passim, ut Num. 24,4, 15. Ps. 11,7; 106,11; 118,68; Philo, PP. apost. al.: cfr. Bleek in H. 5,12]: in locis NTⁱ significantur revelationes Mosi factae A. 7,38, revelationes totius VTⁱ, praesertim vaticinia Messiana R. 3,2, revelatio divina contenta in doctrina christiana H. 5,12, ea ad quae dicenda ac docenda impellitur is qui habet aliquod charisma loquelae (cfr. R. 12,6 ss. 1 C. 12,8 ss.) 1 P. 4,11.*

λόγιος 3. (λόγος) 1) *doctus, eruditus* [Hdt. 1, 1; 2, 3; Aristot. pol. 2, 8 al.] — 2) *+eloquens* A. 18,24 sec. versiones lat. syr. arm. [Plut. Pomp. 51; Hermes deus

vocatur δ λόγιος Lcn. pseudologista 24, merc. cond. 2]¹

λογισμός, οῦ, δ (λογίζομαι) 1) *computatio.* [Thuc. Xen.] — 2) *consideratio, ratio-cinatio* ets.: λογισμοί, qui sec. R. 2,15 in homine inter se accusant aut defendant, sunt conscientiae dictamina; λογισμοί, quos sec. 2 C. 10,4 apostoli destruunt, sunt ea omnia quae humana sapientia sive philosophorum ethnicorum sive scribarum Ju-daeorum ac doctorum judaizantium ad oppugnandum evertendumque evangelium excogitavit.*

†**λογομαχέω** (λογο-μάχος ‘qui verbis [et de verbis magis quam rebus] pugnat’) *verbis contendō* i. e. ita futile disputo ut non tam veritas defendatur quam inutiliter verbum verbo opponatur 2 T. 2,14, ubi nota duas lectiones μὴ λογομάχει! c. et (‘mone alios’) μὴ λογομαχεῖν c.A.¹

†**λογομαχία**, ας, ή *inutilis ac futilis ver-borum concertatio, inanis disceptatio* 1 T. 6,4.¹

λόγος, ου, δ (λέγω) a profanis scripto-ribus varie usurpatur de sermone et de ratione, et in s. Scriptura insuper pro verbo Dei revelato et Verbo Dei personali ponitur; itaque *verbum, sermo, ratio.*

I. de oratione: *dictio, dictum, verbum, sermo;* inter se opponuntur λόγος et ἔργον (opus, actio) C. 3,17. 2 Th. 2,17, (miracula) L. 24,19. R. 15,18, λ. et γνῶσις (cognitio) 1 C. 1,5. 2 C. 11,6, λ. et δύναμις (robur animi) 1 C. 4,19 s., (efficacia) 1 Th. 1,5, λ. et ἐπιστολή 2 Th. 2,15, λ. (colloquium) et κήρυγμα, διδασκαλία (evangelii praedicatio) 1 C. 2,4. 1 T. 5,17, λ. et ἀναστροφή 1 T. 4,12, λ. (doctrina) et λαλιά (modus lo-quendi) J. 8,43; διὰ λόγου ‘verbis: mündlich’ A. 15,27 (opp. per epistulam 23); — λόγος dicitur sine discrimine, sive sermo est *responsum* Mt. 5,37; 15,23, sive *interrogatio* Mt. 21,24. L. 23,9, *precatio* Mt. 26,44. Mr. 14,39, *oratio, allocutio* A. 13,15 (gen. expl.); 14,12 al., *colloquium privatum* 1 C. 2,4 a. C. 4,6. 1 P. 3,1 b, *praedictio rei futurae* J. 2,22; 18,32, *imperium, jussio* Mt. 8,16. L. 4,36; 7,7 (2 P. 3,5,7), *narratio, fama, rumor, historia* Mt. 28,15. Mr. 1,45. L. 5,15; 7,17 (add. περὶ αὐτοῦ). J. 21,23. A. 11,22 (λόγον ἔχειν σοφίας habere famam «sapientiae» C. 2,23), *proverbium* J. 4,37, *carmen* 1 C. 15,54 (γενήσεται λ. = dicetur, cantabitur), *sermo docentis* L. 4,32;

10,39. J. 4,41; 17,20. A. 2,41; 4,4; 10,44 al. 1 C. 1,17; 2,1; 12,8 (seq. genet. qual.); 14,9; 15,2 (= quidnam docuerim). 2 C. 1,18; 5,19 (c. genet. obj.); 6,7; 10,10 al.; — λόγος dicitur certum aliquod *dictum, effatum, verbum* Mt. 15,12; 19,22; 22,15. Mr. 5,36; 7,29 (quia hoc *dixisti*); 8,32; 10,22. L. 1,29; 12,10. J. 4,50; 7,36; 18,9; 19,8. A. 6,5; 7,29 al.; — pluralis λόγοι dicitur partim de pluribus, variis, iteratis sermonibus Mt. 12,37; 24,35. A. 2,40; 5,24; 7,22; 15,24. 1 C. 2,4,13; 14,19. E. 5,6 al., partim de pluribus verbis quae unum sermonem unamve doctrinam constituunt Mt. 7,24 ss. L. 1,20; 24,17 (colloquium). J. 14,24 (cfr. 23). A. 2,22 al.; — per metonymiam λόγος dicitur a) *res quae fuit (aut est aut esse debet ets.) objectum sermonis* (τὸ εἰρημένον): τὸν λόγον ἐκράτησαν Mr. 9,10; hinc *res, causa, negotium* A. 8,21; 15,6; 19,38 (res disceptanda). — b) *sermo scriptus, verba alcs. in libro narrata, narratio, enarratio scripta*: Lucas suum evangelium dicit τὸν πρῶτον λόγον ‘priorem narrationem’ A. 1,1 [Hdt. 7, 93]; H. 5,11; 13,22; de effatis s. Scripturae J. 12,38; 15,25. 2 P. 1,19, plur. L. 3,4. A. 15,15, de iis quae in apocalypsi continentur Ap. 1,3; 22,9 s., 18 s.

II. per frequenter λόγος dicitur verbum Dei, revelatio divina, praesertim ea quae in evangelio, in doctrina Christi et apostolorum continetur; itaque 1) *quodvis Dei verbum, eloquium, mandatum*: δ λ. τοῦ Θεοῦ Mr. 7,13 (de mandato honorandorum parentum). J. 5,38; 8,55; 10,35; jussio creatoris 2 P. 3,5,7; porro R. 3,4; 9,6 (promissio); 9,9,28; 13,9. H. 2,2; 7,28; 1 T. 4,5 λ. τ. Θ. est verbum Dei (effatum s. Script.) precis loco usurpatum seu precatio ex SScra, ut ex psalmis, hausta. — 2) *revelatio Dei Messiana NTⁱ*, seu *id quod Deus nobis locutus est per Christum annuntiatque per apostolos, fides s. religio christiana*: ἐφανέρωσεν τὸν λ. αὐτοῦ T. 1,3; δέδωκα αὐτοῖς τὸν λ. σου J. 17,14; δ λ. τοῦ Θεοῦ ets. J. 17,6,17. T. 2,5 (doctrina s. religio christiana). 1 J. 1,10; 2,14; praecones evangelii dicuntur τὸν λ. τ. Θ. λαλεῖν A. 4,29, 31; 13,46. H. 13,7. Ph. 1,14, καταγγέλλειν A. 13,5; 17,13, διδάσκειν 18,11, μαρτυρεῖν Ap. 1,2; auditores evangelii dicuntur τὸν λ. τ. Θ. ἀκούειν A. 13,7, δέχεσθαι 8,14;

11,1, ἔχειν Ap. 6,9; ipsum verbum Dei dicitur αὐξάνειν A. 12,24, οὐδεδέσθαι 2 T. 2,9; per verbum Dei (religionem christianam cum suis sacramentis et gratiis) renati sumus 1 P. 1,23; huc refer 1 C. 14,36. 2 C. 2,17; 4,2. C. 1,25; — in specie δ λόγος τ. Θ. dicitur *doctrina divina oratione sacrâ proposita (die Predigt)* L. 5,1; 8,11,21; 11,28. J. 17,20. A. 2,41; 4,4; 6,2; 10,44; 18,5. Ap. 1,9 (quia verbum Dei praedicavi); *eadem divina revelatio per Christum facta, utpote a Christo magistro nobis proposita, etiam dicitur verbum Christi*: ita loquitur ipse Christus J. 5,24; 8,31,37,51 s.; 12,48; 14,23 s.; 15,3,20 b. Ap. 3,8, apostoli C. 3,16. H. 6,1 (‘doctrinam Christi initialem’, rudimenta doctrinae christiana). 1 J. 2,5; δ λ. τοῦ Κυρίου A. 8,25; 13,44 cr., 48 s.; 15,35 s.; 16,32; 19,10,20. 1 Th. 1,8. 2 Th. 3,1 (1 T. 6,3); — brevius *eadem divina Christi doctrina, ab apostolis annuntiata, a fidelibus credita* dicitur δ λόγος Mt. 13,19-23. Mr. 2,2; 4,14-33; 16,20. L. 1,2; 8,12-15. A. 6,4; 8,4; 10,36; 11,19; 13,26; 14,25; 16,6; 17,11. C. 4,3. 1 Th. 1,6. 2 T. 4,2. T. 1,9. Ja. 1,21 ss. 1 P. 2,8; 3,1; verbum Dei cognitum s. cognitio doctrinae revelatae significatur 1 C. 1,5. 2 C. 8,7; *addito genetivo magis determinatur haec Dei doctrina revelata*: λ. τῆς βασιλείας doctrina de regno Dei Mt. 13,19 (cfr. 9,35), τῆς σωτηρίας de salute consequenda A. 13,26, τῆς καταλλαγῆς 2 C. 5,19, τοῦ σταυροῦ doctrina de cruce 1 C. 1,18, δικαιοσύνης H. 5,13, ζωῆς de vita aeterna Ph. 2,16 (aliter 1 J. 1,1), ἀληθείας doctrina veritatem continens E. 1,13. C. 1,5. 2 T. 2,15. Ja. 1,18, τῆς χάριτος αὐτοῦ doctrina quā gratia annuntiatur et praebetur A. 20,32; — *determinata aliqua doctrina dicitur δ λόγος* Mt. 19,11. J. 6,60; 15,20 a. 1 J. 2,7; πιστὸς δ λόγος sc. ἔστιν ‘fide digna est haec doctrina’ 1 T. 1,15; 3,1; 4,9. 2 T. 2,11. T. 3,8; hinc plur. λόγοι ‘verba, doctrinae’ 1 Th. 4,18. 1 T. 4,6; 6,3 al.

III. ratio, i. e. 1) *ratio quae ab algo redditur, exigitur: Rechenschaft: compte* [Hdt. ss.]: δοῦναι (R. 14,12) et ἀποδοῦναι λόγον ‘reddere rationem’, abs. H. 13,17, c. dat. pers. 1 P. 4,5, ‘de alqa re’ τινός L. 16,2, περὶ τινος Mt. 12,36. A. 19,40. R. 14,12; αἴτειν τινα λόγον περὶ τινος

'exigere rationem' 1 P. 3,15; συνάραι λόγον μετά τινων Mt. 18,23; 25,19; sec. PP. Graecos etiam H. 4,13 (= cui nobis ratio reddenda erit). — 2) *aestimatio, respectus*: A. 20,24 (ubi variant codd. verss. edd.) οὐδενὸς λόγον ἔχω c^NA Lachm. Br. et οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι cEH al. t. r. 'nul-lius [ejusmodi] rei rationem habeo' [δέ δέ μεν λόγον οὐδένα ποιεῖ Theocr. 2, 61], οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ 'vitam nullā aestimatione dignam (cfr. τίμιος 4) censeo' Tdf. WH. Trg. He. — 3) *ratio (ad assentiendum vel agendum impellens)*: *vernünftiger Grund, Beweggrund: raison, motif; τίνι λόγῳ; 'qua de causa?'* A. 10,29 [κατὰ τίνα λόγον; Plat.]; κατὰ λόγον 'cum ratione, merito, recte' A. 18,14 [opp. παρὰ λόγον 2 Mach. 4,36]; παρεκτὸς λόγου πορνείας Mt. 5,32; 19,9 cBD Lachm.: adulterium uxoris est unica ratio ob quam separatio a toro et mensa fieri potest. — 4) *relatio, necessitudo*: *Verhältnis, Beziehung: relation, rapport; πρὸς δν ἡμῖν δ λόγος sc. ἔστιν H. 4,13 'cum quo nobis est ratio s. negotium: mit dem wir es zu tun haben' (idque aut = cui rationem reddere debebimus, aut = de quo loquimur). [Aristid. Leuctr. I p. 421; DChrys. XXXI p. 348 b: ὅπως εἰδῆθ', δτι τὸ λοιπὸν ὑμῖν οὐ πρὸς ἔκεινους ἔστιν δ λόγος, ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς; alios locos v. ap. Bleek in H. 4,13]*

IV. Dei secunda persona, Dei Filius, qui ab aeterno exstitit et in tempore homo factus est, a S. Johanne aliquotiens Logos vocatur, et quidem δ Λόγος τοῦ Θεοῦ Ap. 19,13, δ Λόγος τῆς ζωῆς (vitalis, vitae principium, cfr. J. 1,4) 1 J. 1,1, absolute δ Λόγος J. 1,1,14 (1 J. 5,7 v.). Haec revelatio NTⁱ de Verbo Dei jam quadam tenus in VT praeparata erat per singulares quosdam modos loquendi sive de Angelo Domini (ut Gen. 16,7-13; 22,11 ss. Ex. 3,2 ss.), sive de Dei sapientia quae fere ut separata persona sistitur (Prov. 8,22 ss. Sap. 7,22 ss. Eccli. 1,1-10; 24,8) sive de Dei verbo (Ps. 33,6; 107,20; 147,15. Is. 55,11. Sap. 18,15). Ex altera parte animi ad eam audiendam praeparati erant, quia et rabbini in exponendis s. Scripturis passim nomini Dei loquentis cum hominibusque agentis substituebant מִרְאֵת

י 'Verbum Dei' (ut targ. Onk. et Jon. Gen. 3,8,10), hebraice וְרָבָר 'Verbum, Sermo' (ut Lev. r. sectio 1: מְשֻהַּ שׂמָעַ מְחִילָה קְלִי הַדִּיבָר עָצְמוֹ וְחַיָּה 'Moses audiebat vocem Verbi ipsius et vivus mansit', הַמְלָאָךְ קֹרֵא וְהַדִּיבָר מִרְבָּר 'angelus vocabat [Mosen], et Verbum loquebatur'), et Philo Alexandrinus multum de Dei verbo (δ λόγος) philosophatus erat. At ex his auctoribus haustam nobis proposuisse hanc doctrinam S. Johannes censendus non est. Cum enim rabbinorum 'verbum Dei' haberi possit pro mera auctorum circumlocutione, qua ideas anthropomorphisticas a Deo removerent, et Philo de suo Logo tam varia et inter se pugnantia statuat, ut doctrinae contrariae ex eo repeti possint, Johannes clare docet, Verbum esse propriam personam, esse Deum, esse Creatorem, assumpsisse naturam humanam. Cfr. Felten, NTⁱ Zeitgeschichte II p. 42 ss.

λόγηη, ης, ἡ 1) *proprie: cuspis, lanceae pars anterior ferrea acuta. [Hdt. Xen.] — 2) latius: lancea tota, cuspis et hastile [Pind. al. LXX]. — Alterutro sensu J. 19,34.¹*

λοιδορέω, ἐλοιδόρησα: verbis increpo, convicior, «maledico» (fit elatā voce, verbis rudibus, aut injuste ac malevole: Schmidt 4, 4. 6): τινά J. 9,28. A. 23,4; pass. 1 C. 4,12. 1 P. 2,23.*

λοιδορία, ας, ἡ ↑ *convicium, jurgium (vulg. maledictum)* 1 P. 3,9; **λοιδορίας χάριν** 'convicia gratia' fieret seu ad excitanda convicia tenderet occasio seductionis diabola data, a quâ dandâ Paulus juniores viduas deterret 1 T. 5,14.*

λοίδορος, ου, δ conviciatur, «maledicus», is qui injuste ac malevole aut rudibus verbis alios, praesentes aut absentes, increpat 1 C. 5,11; 6,10. [Eur. Plut. LXX]*

λοιμός, οῦ, δ pestis; 1) pestis, morbus contagiosus: λιμοὶ καὶ λ. Mt. 24,7 r. He. Br. L. 21,11 [Hdt. Hsd. al.] — 2) homo nequam perniciosus A. 24,5. [Dem. p. 794, 5; Ael.; adjective υἱὸς λ. Ez. 18,10, ἄνδρες λ. 2Chr. 13,7, comp. λοιμότερος Ign. ad Pol. 2, 1]*

λοιπός 3. (λείπω) reliquus; δ δὲ λοιπόν [Aesch. Ag. 1572] 'quod reliquum est', fere = 'ceterum' 1 C. 4,2 r.; τὸ λοιπὸν [ἔστιν t. r.] ἵνα 'restat ut...' 1 C. 7,29, cfr. nr. 3 [τὸ λ. σκέψασθαι 'restat ut videamus' Pl. rep. 444 e]; — 1) οἱ λοιποὶ:

partim adjective Mt. 25,11. R. 1,13, partim substantive Mt. 27,49. A. 28,9. 2 C. 13,2; — a) *reliqui de eodem numero, coetu etc.*: Mt. 27,49. A. 2,37. R. 1,13. 1 C. 9,5 al. — b) adversative, cum oppositione ad eos quorum mentio facta est = *ceteri*: αἱ λ. παρθένοι ‘ceterae virgines’, sc. fatuae Mt. 25,11; L. 8,10; 18,11. A. 5,13. R. 11,7. 1 C. 7,12. 1 Th. 4,13; 5,6. 1 T. 5,20. — 2) τὰ λοιπά: *reliqua, reliquae res ejusmodi* Mr. 4,19. 1 C. 11,34; 15,37, de personis = *reliquas partes ecclesiae* Ap. 3,2. — 3) τὸ λοιπόν, vel λοιπόν, adverbii loco: a) de tempore: *relicuum tempus* i. e. *jam, abhinc, in posterum*: Mt. 26,45. Mr. 14,41. H. 10,13; *pro tempore futuro* A. 27,20. 2 T. 4,8; τοῦ λοιποῦ (Bl. § 36, 13) ‘ab hinc in posterum’ G. 6,17 [Hdt. 2, 109]. — b) obliteratā ideā temporis: *ceterum, de cetero, praeterea* [Pol. ss.]: λοιπὸν οὐκ οἶδα ‘ceterum nescio’ 1 C. 1,16; in transitu ad novam partem (τὸ λ. Ph. 3,1) ac praesertim ad ultimam partem epistulae [cfr. pOx. 119, 13]: λ. 2 C. 13,11. 1 Th. 4,1 cr., τὸ λ. E. 6,10 r. He. Br. Ph. 4,8. 1 Th. 4,1 r. 2 Th. 3,1, τοῦ λοιποῦ E. 6,10 Tdf. WH.

Λουκᾶς, ἄ, δ *Lucas*, medicus, adjutor Pauli ejusdemque comes in compluribus itineribus, tertii Evangelii et Actuum Apostolorum auctor (cf. Knabenb. prolegomena in utrumque librum et Cornely, Introd. III² p. 119 ss.): C. 4,14. 2 T. 4,11. Phm. 24. [Est nomen hypocoristicum, fort. contractum ex Λουκανός Lucanus.]*

Λουκίος, ου, δ *Lucius*; 1) *Lucius Cyrenensis*, unus e doctoribus et prophetis Antiochenis, A. 13,1. — 2) alius quidam Lucius, quem S. Paulus inter suos συγγενεῖς enumerat, R. 16,21; qui neque est Lucas (is erat gentilis) et a Lucio Cyrenensi quoque distingendus esse videtur; cf. Cornely in l. c.*

λουτρόν, οῦ, τό ↓ *lavacrum, balneum*; dic. ap. veteres et de actione et de loco et de ipsa aqua balnei [Hom. ss.]; baptismus vocatur a materia λ. τοῦ ὅδατος E. 5,26, ab effectu λ. παλιγγενεσίας T. 3,5.*

λουώ, ao. ἔλουσα, pf. M. λέλουμαι et λέλουσμαι H. 10,22 Tdf. WH.: 1) act.: *lavo* (generatim = lavo totum corpus; opp. νίπτω partem aliquam corporis; πλύνω vestem etc.): τινὰ alc. mortui corpus A. 9,37; τινὰ ἀπὸ τῶν πληγῶν alqm. lavando

pурго a sanguine verberum *A. 16,33; metaph. τινὰ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν libero alqm. a peccatis, c. ἐν instr. Ap. 1,5 r. He. (v. l. λύω). — 2) med.: a) *me lavo* i. e. totum corpus [Hom. ss.]: δ λελουμένος qui balneo usus domum revertit J. 13,10; οἱ λουσαμένη 2 P. 2,22 (cf. κύλισμα). — b) *mihi lavo* alqd.; c. acc. obj. [Hsd; LXX]: λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ ‘postquam nobis lavimus (i. e. lavandum curavimus) corpus aquâ mundâ (baptismatis)’ H. 10,22.*

Λύδδα, ης t. r. aut ἄς t. cr. (A. 9,38), ή -- item **Λύδδα**, ων, τά (A. 9,32 cr., 35 cr.) *Lydda* (Λύδα), oppidum tribūs Benjamin, hodie el-Ludd: cfr. Hagen II 973 art. Lod; Bl. § 7, 2; 10, 5.*

Λυδία, ας, ή *Lydia*, mulier Thyatirena, A. 16,14,40.*

Λυναονία, ας, ή *Lycaonia*, regio nota Asiae Minoris, A. 14,6.¹

†**Λυναονιστί** adv. *Lycaonice, Lycaonicā lingua* A. 14,11; qualis ea lingua fuerit ignoratur: v. ZDMG 10, 378.¹

Λυνία, ας, ή *Lycia*, Asiae minoris regio, A. 27,5.¹

λύκος, ου, δ *lupus* Mt. 10,16. L. 10,3. J. 10,12; seductores, haeretici, homines malevoli ac perniciosi, qui alias pessundant, vocantur λύκοι ἄρπαγες Mt. 7,15, λ. βαρεῖς A. 20,29.*

λυμαίνομαι (λύμη ‘contumeliosa vexatio; damni illatio’) *contumeliose vexo, damnum infero, devasto* [Thuc. Xen. LXX]: A. 8,3 τὴν ἐκκλησίαν.¹

λυπέω, ao. ἐλύπησα, pf. λελύπηκα, ao. P. ἐλυπήθην, ft. P. λυπηθήσομαι ↓ 1) act.: *tristitia afficio, contristo τινά* 2 C. 2,2,5; 7,8. E. 4,30. — 2) pass. *tristitia afficiar*; add. ἐκ τινος ab alqo. 2 C. 2,2 (ἐκ IV 2 a), ἐν πειρασμοῖς inter calamitates 1 P. 1,6, κατὰ Θεόν secundum Dei voluntatem, ita ut Deus vult 2 C. 7,11 (κατά II 6 a), εἰς μετάνοιαν ita contrastari ut emendatio sequatur 2 C. 7,9 (εἰς III 2); — passim distingui potest λυπεῖσθαι ‘tristem esse’ Mt. 19,22; 26,22,37. 2 C. 6,10. 1 Th. 4,13, et λυπηθῆναι ‘tristem fieri’ Mt. 14,9; 17,23. J. 21,17. 2 C. 2,4 al.

λύπη, ης, ή *tristitia, maeror* (quidam dolor totius hominis, praesertim animi, de quovis malo sive interno sive externo: Schmidt 83, 14) J. 16,6,20. 2 C. 2,7; ἀπὸ

τῆς λ. ‘prae tristitia’ L. 22,45, ἐξ λ. ex tristitia, tristitiā impulsus 2 C. 9,7; ἡ κατὰ Θεὸν λ. tristitia alci. incidens ab eoque tolerata secundum Dei voluntatem, opp. ἡ τοῦ κόσμου λ. mundana (sine relatione ad Deum) tr. 2 C. 7,10; λύπη μολ ἔστιν R. 9,2 = λύπην ἔχω J. 16,21 s. 2 C. 2,3; λύπην ἐπὶ λύπην σχεῖν ‘maerorem maerori superadditum accipere’ (ἐπὶ III 2 d) Ph. 2,27; ἐν λύπῃ ἐλθεῖν ‘cum tristitia venire’ 2 C. 2,1 e contextu videtur compositum sensum habere, ‘tristitiam afferre’ (ἐν IV d) et ‘tristem venire’; — plur. λύπαι 1 P. 2,19 sunt vexationes, aerumnae, contumeliae quibus servi ab austoris dominis afficiuntur (plur. Gen. 3,16 s.; 5,29. Prov. 15,14; 31,6 al.).*

Λυσανίας, οὐ, δ *Lysanias*, Abileneae tetrarcha L. 3,1; Cornely, introd. III² p. 155; Vigouroux, le NT et les découvertes archéol. p. 123 ss.; Hagen II 995.¹

Λυσίας, οὐ, δ *Claudius Lysias*, tribunus militum A. 23,26; 24,7,22.*

λύσις, εως, ἡ (λύω) *solutio* alicujus vinculi vel conjunctionis; *divortium* 1 C. 7,27.¹

λυσιτελέω (λυσιτελής 2. ‘utilis, fructuosus’, proprie ‘sumptūs factos [τὰ τέλη] solvens [λύων]’, sumptibus factis par) *utilis sum, prosum*: τινί [Aristoph. al.]; λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ L. 17,2 (= συμφέρει Mt. 18,6, καλόν ἔστιν Mr. 9,41) ‘prodest i. e. melius est, praestat, si’ [λυσιτελεῖ τεθνάναι ἢ ζῆν Andoc.].¹

Λύστρα, ας, ἡ A. 14,6,21; 16,1 et ων, τὰ A. 14,8; 16,2. 2 T. 3,11 *Lystra, -ae et -orum*, Lycaoniae civitas.*

λύτρον, οὐ, τό (λύω) *id quo alqs. vel alqd. solvitur*; plerumque *pecunia quā captivi, rei, servi redimuntur* [Hdt. ss. LXX, pap.]: λ. ἀντὶ πολλῶν ‘pretium ad redimendos multos’ Mt. 20,28. Mr. 10,45.*

λυτρώ 1) act.: *pretio redemptionis accepto liberum dimitto* alqm. [Dem. Plat.] — 2) med., ao. ἐλυτρωσάμην, ao. P. ἐλυτρώθην: a) *pretio redimo* alqm. vel alqd. ex alterius potestate seu dominio [Pol. DSic. pap. LXX Lev. 25,48 s. al.]: τινά, seq. ἀπό cum genet. rei, a qua quis redemptione liberatur T. 2,14; inde pass.: *redimor* [Arist. eth. N. 10, 2; Lev. 25,30; 27,29] seq. ἐκ τινος 1 P. 1,18 cum dat. instr. pretii dati. — b) sensu latiore: * *meā actione vel interventione alqm. libero*

[Ex. 6,6; 15,13. Ps. 68,19; 118,153 al.]: L. 24,21.*

* **λύτρωσις**, εως, ἡ ↑ 1) *redemptio* alcs. per pretium solutum, v. gr. ex servitute [Lev. 25,48 = **תְּלִיאָה**; Plut.]: H. 9,12 ubi metonymice illa bona dicuntur λ., quae Christus pretio sui sanguinis dato sibi comparavit, nobiscum communicanda. — 2) sensu latiore: *liberatio*, v. g. quā Deus alqm. ex malis eripit, *salus* [Ps. 110,9; 129,7 = **תְּיִצְחָק**]: L. 2,38; ποιεῖν λύτρωσιν τινι L. 1,68.*

* **λύτρωτής**, οῦ, δ 1) *redemptor*, qui pretio dato redimit. [Lev. 25,31 s.] — 2) *vindex, liberator, servator*: A. 7,35 [de Deo Ps. 18,15; 77,35 = **לְאֵשׁ**; act. Apost. apocr.; Chrysost.].¹

* **λυγνία**, ας, ἡ ↓ *candelabrum*, id in quo lychni ponuntur vel suspenduntur [LXX. Plut. Lcn.] Mt. 5,15. Mr. 4,21. L. 8,16; 11,33; *candelabrum aureum templi* H. 9,2; *candelabris comparantur septem Asiae ecclesiae* Ap. 1,12,13,20; 2,1, duo Christi testes 11,4; κινήσω τὴν λ. σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς Ap. 2,5 = permittam ut ecclesia tua ex suo loco excidat (sive per defectionem a fide sive per scandala ets.).*

λύγνος, οὐ, δ (rad. *luceo*) *lychnus, lucerna, lampas*, quae in candelabro ponitur Mr. 4,21. L. 11,36. Ap. 18,23, opp. lux solis Ap. 22,5; λύγνον καίειν Mt. 5,15, ἄπτειν L. 8,16; 11,33; 15,8; λ. καίεται ardet L. 12,35. J. 5,35, φαίνει lucet J. 5,35. 2 P. 1,19; oculus mentis, ratio, est δ λ. τοῦ σώματος, est id in corpore quod lucerna in domo Mt. 6,22. L. 11,34; prophetiae VTⁱ comparantur ‘lucernae in obscurō loco (hujus mundi) lucenti’ viamque monstranti 2 P. 1,19; lucerna viam monstrans fuit Baptista J. 5,35; lychnus Jerusalem caelestis est Agnus Ap. 21,23.*

λύω, ao. ἐλυσα, pf. P. λέλυμαι, ao. P. ἐλύθην, ft. P. λυθήσομαι: *solvo*; 1) *solvo ligamen*: ιμάντα Mr. 1,7. L. 3,16. J. 1,27, σφραγίδας Ap. 5,2,5 r. [de solutis sigillis testamenti pBer. 326 II 21 al.]; metaph.: ἐλύθη δ δεσμὸς τῆς γλώσσης Mr. 7,35. — 2) *solvo* personam vel rem alligatam seu vinctam: βοῦν, δνον ets. Mt. 21,2. Mr. 11,2,4 s. L. 13,15; 19,30 ss.; hominem vincitum J. 11,44. A. 22,30; 24,26 r.; angelum divino imperio alci. loco velut alligatum

Ap. 9,14 s.; 20,3,7; metaph. *libero*: λυθῆναι ἀπὸ δεσμοῦ L. 13,16 a morbo usum membrorum impediente liberari; τῷ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀμαρτιῶν ei qui nos a peccatis liberavit Ap. 1,5 v.; λέλυσαι ἀπὸ γυναικός 1 C. 7,27 minus proprie = si cum uxore te nondum conjunxisti. — 3) *in partes dissolvo, destruo*: ναὸν J. 2,19, μεσότοιχον (metaph.) E. 2,14; ἡ πρύμνα ἐλύετο ‘puppis dissolvi coepit’ A. 27,41; 2 P. 3,10-12 [γέφυραν Xen.]; λυθείσης τῆς συναγωγῆς ‘dissoluto (singulis domum redeuntibus) sacro conventu’ A. 13,43 [cf. λύσαι ἀγορὴν Il. 1, 305]. — 4) *rem destruo, abeo, ei finem impono* [δρκον, σπονδάς, ἀγῶνα etc. class.]: τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου 1 J. 3,8; τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου A. 2,24 (v. ὠδίν); εἰ . . οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή ‘si . . nequit destrui (i. e. suo valore suāque veritate privari) SSer^a’ J. 10,35; λύσαι ἐντολὴν ‘mandatum solvere’, i. e. neglegere, transgredi Mt. 5,19 (opp. ποιῆσαι, transgressor vinculum morale, quo legis-

lator eum ligavit, solvit), item ἵνα μὴ λυθῇ δ νόμος ‘ne lex (Lev. 12,3) violetur’ J. 7,23 et fort. ἔλυεν τὸ σάββατον ‘violabat sabbati legem’ J. 5,18; — ceterum apud legis doctores *sollo* alqd. [τὴν aram. אַרְשׁ: Levy III 459, IV 611] valebat i. q. ‘ab obligatione legis libero, licetum declaro’: δ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον κτλ. Mt. 16,19, cfr. δέω; fort. item Mt. 5,19. J. 5,18 [שְׁרִירָא אַפְּיוֹ ‘dies solutus’ sc. a lege requiei, dies profestus, targ. II Esth. 3,8]; — porro אַרְשׁ *sollo* valebat i. q. ‘condono’ (targ. Hieros. [II] Gen. 22,14. Num. 14,19 s.: Levy, chald. Wörterb. über die Targumim II 515): unde Mt. 18,18 significatio ‘condonandi’ verbo tribui posse videtur, ut contextus postulat (cf. δέω).*

Λωΐς, ἴδος, ἡ *Lois*, Christiana, Timothei avia 2 T. 1,5.¹

Λώτ, δ (לֹאַת) *Lot*, filius Aran fratri Abrahae (Gen. 11,27): L. 17,28 s., 32. 2 P. 2,7.*

M

Μάαθ, δ (cfr. מָהָת *Máath* 2 Chr. 29,12) *Mahath*, unus ex progenitoribus Christi, L. 3,26.¹

Μαγαδάν, ἡ vulg. *Magedan* Mt. 15,39 cr. pro Μαγδαλά, q. v.

Μαγδαλά, ἡ (aram. מָגְדָּלָה ‘turris’) *Magedala*, locus in litore occidentali lacūs et in parte meridionali regionis Gennesareth situs, probabiliter loco pagi *Meğdel*, Mt. 15,39 r.¹

Μαγδαληνός 3. † *Magdalensis, Magdalenus*; ἡ *Μαγδαληνή Magdalena*, cognomen (L. 8,2) cuiusdam Mariae, Mt. 27,56,61; 28,1. Mr. 15,40,47; 16,1,9. L. 8,2; 24,10. J. 19,25; 20,1,18; de qua cfr. quae Knabenbauer tractat post Mt. 26,16 et L. 7,50, e contrario Crampon, la sainte Bible VI p. 583 ss. (Certum non est eam fuisse vici Magdala civem vel incolam; cognomen potuit aliunde oriri).*

μαγεία, ας, ἡ ↓ *magia*, plur. *artes magicae, praestigia* A. 8,11 [Theophr. al.]; Tdf. WH. He. falso μαγία.¹

μαγεύω ↑ *magus sum, magicis artibus operam do* A. 8,9. [Eur. Plut. al.]¹

μάγος, ου, δ 1) *Μάγοι*, tribus quaedam Medorum. [Hdt. 1, 101] — 2) ap. scriptores Graecos et Romanos *μάγοι magi* vocantur Persarum sacerdotes et sapientes, regum consiliarii, rerum naturalium studiosi, quos putabant esse voluntatis numinis consciens [Hdt. Plat. Xen. Plut.; Cic. al.], item apud Medos et Babylonios erant magi [cf. בָּנָן ‘archimagus’ Jer. 39,3; Dan. 2,2 μάγοι = מָגְדָּלָה]: μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱερ. Mt. 2,1; ib. 2,7,16. De iis cfr. Knabenbauer in Mt. 2,1; Theologie u. Glaube I 186. — 3) *μάγος* vocabatur *quisquis secretis ac magicis artibus vacabat, praestigiator, pseudomantis*; quales multi erant per totum imperium Romanum, passim malae famae homines: A. 13,6,8. [Eur. Soph. Plat.; μαγικῆς ἐμπαίγματα τέχνης ‘magicae artis praestigiae’ Sap. 17,7; cfr. A. 8,9,11]*

Μαγώγ, δ (מָגָּוֶג, sec. Sayce = assyr.

mat Gugi ‘terra Gygis’ Magog Ap. 20,8; ap. Ezechielem cap. 38 s. populus vel collectio populorum regi Gog subjectorum; cfr. Γώγ.¹

Μαδιάμ, δ (מָדִים) *Madjan*; 1) *Madjan*, filius Abrahae ex Cetura (Gen. 25,2). — 2) *posteri hujus Madjan*, *Madjanitae* (Num. 22,4 al.; etiam iis locis ubi in LXX dic. ἡ M., patet e contextu, populum dici, non regionem: Jdc. 6,16,33; 7,2. Ps. 82,10, interpres utique regionem magis in mente habuisse videtur): ἐν γῇ M. ‘in terra Madjanitarum’ A. 7,29.¹

†**μαθητεύω**, ao. ἐμαθήτευσα, ao. P. ἐμαθητεύθην ↓ 1) intransitive: *discipulus sum* alc., *discipulus adhaereo* alc.; τινὶ Mt. 27,57 r. He. [Plut. mor. 837 c]. — 2) transitive [cfr. βασιλεῦσαι τινα 3 Reg. 12,1]: *discipulum facio* alqm., *discipulum nanciscor* alqm., *doceo*: μαθητεύσαντες ικανούς ‘multos nacti discipulos’ A. 14,21; μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη ‘facite ut discipuli (vestri, vel mei) fiant (i. e., ut meā doctrinā imbuantur) omnes gentes’ Mt. 28,19; pass. *discipulus fio* alc.: τινὶ Mt. 27,57 cr. (nHe.); τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν Mt. 13,52, t. r. εἰς τὴν β. τ. οὐ. [μαθητεύειν τινά Just. Tryph. 53; μαθητεύεσθαι τῷ Χριστῷ Just. apol. I 15, εἰς τι II 4; mart. Andr. 1 al.]*

μαθητής, οῦ, δ (μανθάνω) *discipulus*; 1) generatim: *discipulus*, (opp. διδάσκαλος) Mt. 10,24 s. L. 6,40. — 2) *is qui speciali modo alci. magistro adhaeret, ejusque doctrinam suscipit ac sequitur*: a) οἱ τῶν Φαρισαίων μ. Mt. 22,16. Mr. 2,18; οἱ μ. ‘Ιωάννου Mt. 9,14; 11,2; 14,12. Mr. 2,18; 6,29. L. 5,33; 7,18 s.; 11,1. J. 1,35,37; 3,25; ἡμεῖς τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μ. J. 9,28. — b) *Jesu discipuli* dicuntur vario modo: a) arctissimo sensu = *apostoli*: οἱ δώδεκα (ἕνδεκα) μ. Mt. 10,1; 11,1; 28,16. L. 9,1 r.; οἱ μ. (ἀντοῦ) Mt. 8,23,25; 14,12,15,19. Mr. 4,34; 16,7. L. 8,9 al.; interdum e contextu aliqui ex his 12 designantur Mt. 17,6. Mr. 9,14 al. — b) *asseclae Jesu eminentissimo sensu* L. 14,26 s., 33. J. 15,8. — γ) *qui ita Christo se adjunixerunt ut eum aut saepe aut assiduo comites sequerentur*; J. 2,2,17,22; 3,22; 6,66; 7,3; 19,38. Mr. 2,15 (ἥσαν γὰρ πολλοί). L. 6,13,17; 7,11 (μαθηταὶ ιχανοί). — δ) *ii qui Christum contionantem audiunt vel (in ali-*

qua occasione) comites sequuntur Mt. 8,21, ita fort. Mt. 5,1, L. 19,37. — ε) in Actibus: *omnes qui fidem Christi suscepereunt, Christiani* A. 6,1; 9,19; 11,26 et passim.

✗**μαθήτρια**, ας, ἡ ↑ 1) *discipula*. [DSic. al.] — 2) *quae Christum magistrum sequitur*, i. e. mulier Christiana (cf. ↑ 2 b ε): A. 9,36.¹

Μαθθ . . . v. **Ματθ** . . .; Bl. § 3, 11.

Μαθουσάλα, δ (i. p. מְתֻחָלָה) «Mathusale» filius Henoch L. 3,37 (Gen. 5,21).¹

Μαϊνάν, δ L. 3,31 r. = **Μεννᾶς**, α q. v. 1 **μαίνομαι** 1) *furo, furibundo impetu agor* prae amentia, ira, ebrietate ets. [Hom. ss.] — 2) *insanio, deliro*; dic. de iis qui ita loquuntur, ut recta ratione eos non uti aut pateat aut suspicio sit: A. 12,15; 26,24 s. 1 C. 14,23; δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται J. 10,20. [Soph. Plat. al. pOx. 33 IV 14]*

μακαρίζω, ft. att. **μαχαριῶ**: *beatum praedico* alqm. τινά L. 1,48. Ja. 5,11. [Hom. ss.; LXX = רְשָׁאָה]*

μακάριος 3., compar. **μαχαριώτερος** 1 C. 7,40: 1) *beatus, felix* A. 26,2. 1 T. 1,11; 6,15. Ap. 20,6, ἐν τινι in re, per rem Ja. 1,25; — passim in sententiis quibus alqs. *beatus* praedicatur, laudatur ac commendatur: μ. εἰ, Σίμων Βαριωνᾶ ‘beatus es, Simon B.!’ Mt. 16,17; **μακάριοι** οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι κτλ. Mt. 5,3-11 (ut hīc, passim omittitur copula): Mt. 11,6; 13,16; 24,46. L. 1,45; 6,20 al. J. 13,17; 20,29. R. 4,7 s. Ja. 1,12. 1 P. 3,14; 4,14. Ap. 1,3; 14,13; 16,15; 19,9; 22,7,14. [LXX = אֲשֶׁר־בָּשֵׁר ‘o beatitudinem viri (ets.)!'] — 2) per metonymiam *beata* dicitur res vel actio *quae alqm. beatum reddit, per quam alqs. beatus fit, beatificus*: μ. ἐλπίς T. 2,13 (ἐλπίς 3 b); A. 20,35. [ώς ήδυ καὶ μ. τὸ κτῆμα Pl. rep. 496 c]

μακαρισμός, οῦ, δ (μαχαρίζω) *felicitatis praedicatio, elogium quo alqs. alqm. beatum esse dicit*: R. 4,9; λέγειν τὸν μ. τινος grandior dictio pro **μαχαρίζειν** τινά R. 4,6; *propriae suae ipsius felicitatis praedicatio, quā quis sibi ipsi aliquid gratulatur* G. 4,15 cr. ποῦ οὖν δ μ. ὄμῶν (gen. subj.) ‘ubi, quaeso, nunc est illa (prioris temporis) animi affectio, quā vobis (meum, licet persecutionibus et tribulationibus oppressi, ad vos adventum) gratulabamini?’; ibid. t. r. τίς οὖν ἦν δ μ. δ.;

'quae igitur fuit etc.? (= quam vana ac cito transitura fuit!)'. [Plat. Aristot.]*

Μακεδονία, ας, ἡ *Macedonia, terra Macedonum, inde ab a. 146. a. Chr. n. provincia imperii Romani; A. 16,9 s. 1 C. 16,5. 2 C. 1,16 al.; (ἡ) M. καὶ (ἡ) Ἀχαΐα A. 19,21. R. 15,26. 1 Th. 1,7 s.*

Μακεδών, ὄνος, ὁ *Macedo* A. 16,9; 19, 29; 27,2. 2 C. 9,2,4.*

τιμάνελλον, ου, τό vox lat. *macellum*, i. e. *locus ubi ea quae ad victimum pertinent, ut carnes, pisces, olera etc., venduntur;* 1 C. 10,25 [DCass. Plut., inser. Magn. et Epidaur.; pastor Herm.]¹

μακράν (sc. δόδον, acc^{us} mensurae) adverbii loco: *longe, procul*, sive interrogatur 'ubi?' sive 'quo?' [Aesch. ss.]; μ. ἀπέχειν 'procul abesse' L. 15,20, add. τινός L. 7,6 Tdf., ἀπό τινος l. v.; μ. ἐξαποστέλλειν τινά A. 22,21 (in regiones longinquas); μ. ἀπό τινος ὑπάρχειν A. 17,27, εἶναι Mt. 8,30. J. 21,8. Mr. 12,34 (metaphorice); ut Israēlītæ se esse prope Deum glorianter (Ps. 148,14), ita in NT gentiles, cum Iudeis comparati, vocantur οἱ μ.: E. 2,17 'longinqui', a Deo longe remoti, et οἱ εἰς μ. (velut 'in regionem longinquam' aberrantes) A. 2,39, gentiles ad Christum conversi οἱ ποτε δύντες μ. 'qui olim longe remoti eratis' E. 2,13.*

× **μακρόθεν** (μακρός) adv. *ex longinquo, eminus, procul*; c. verbis standi, sequendi, videndi: Mt. 26,58 v. Mr. 8,3 v.; 11,13 r. L. 18,13; 22,54; 23,49 r. [Pol. LXX. ss.]; pleonastice *ἀπὸ μακρόθεν Mt. 26,58 v.; 27,55. Mr. 5,6; 8,3 v.; 11,13 cr.; 14,54; 15,40. L. 16,23; 23,49 cr. Ap. 18,10,15,17. [Ps. 137,6. Esd. 3,13 al.]*

* **μακροθύμεω**, ao. ἐμακροθύμησα (μακρόθυμος) 1. longi animi = 'patiens laboris, constans'; 2. longe remotae irae = '*longanimis, clemens') 1) *laboris, aerumnarum ac morarum patiens sum, patienter perduro vel exspecto*: abs. H. 6,15. Ja. 5,8, ἐπὶ τινὶ Ja. 5,7, ἔως τινός 'usque ad alqd.' = donec alqd. eveniet, ib. [Plut. mor. 593 f] — 2) *longanimis sum, patiens sum, ad iram, vindictam ac poenam infligendam tardus sum*: 'erga alqm.' πρός τινα 1 Th. 5,14, εἰς τινα 2 P. 3,9 r. WH., ἐπὶ τινὶ [Sir. 18,11; 29,11] Mt. 18,26,29. L. 18,7 (hīc = 'et in causa eorum [sc. electorum] tardat?'). — NB. 1 C. 13,4 ἡ ἀγάπη μακρο-

θυμεῖ, fort. utrāque significacione conjunctâ: 'caritas omnis impatientiae expers est'.

* **μακροθυμία, ας, ἡ** † «*longanimitas*», i. e. 1) *constantia, patientia perseverans in laboribus aerumnisve diuturnis* C. 1,11. 2 T. 4,2. Ja. 5,10, in sperandis bonis quae Deus promisit H. 6,12. [2 Mach. 8,4. Is. 57,15; Plut.] — 2) *tarditas ad iram et vindictam ex misericordia*: praedicatur in Deo R. 2,4; 9,22. 1 P. 3,20, in Christo 1 T. 1,16. 2 P. 3,15; commendatur ut Christiani eam inter se exerceant 2 C. 6,6. G. 5,22. E. 4,2. C. 3,12. 2 T. 3,10. [Jer. 15,15; Clem. Ro.]*

τιμαροθύμως (μακρόθυμος) *longanimenter, patienter* A. 26,3.¹

μακρός 3. 1) *longus, de spatio et tempore*: μακρὰ προσευχόμενοι longa precantes, i. e. longas preces recitantes Mt. 23,14 r. Br. Mr. 12,40. L. 20,47 [cfr. μακρὰ βοῶν II. 2, 224 ita clamare ut longe audiatur]. — 2) *longe remotus, longinquus: εἰς χώραν* μ. L. 15,13; 19,12. [μ. ἀποικία Aesch. Prom. 814; de tempore Ez. 12,27]*

μακροχρόνιος 2. (μακρὸς χρόνος) *longaevis, diu vivens: ἔσῃ μ. ἐπὶ τῆς γῆς* E. 6,3. Ex. 20,12 'diu vives in terra (Chanaan)'. [Hippocr.]¹

μάλα adv.: I. positivus: *valde, vehementer*, in NT non occurrit; ejus loco usurpantur λίαν, σφόδρα, περισσότερον ets. — II. compar. **μᾶλλον** 1) *magis, vehementius: πολλῷ μ. 'multo magis'* L. 18,39. 1 C. 12,22; ἔτι μ. καὶ μ. 'adhuc magis magisque' Ph. 1,9; res comparata inducitur per ἢ Mt. 18,13, vel genet. compar.: *πάντων ὕμῶν μ. 'magis quam vos omnes'* 1 C. 14,18; nonnusquam μᾶλλον = 'magis quam antea' J. 5,18; 19,8; — accedit μ. ad verba Mt. 18,13. Mr. 10,48. A. 9,22 al., μ. καλόν ἔστιν Mr. 9,42: A. 22,2 al., ad adjetiva 1 C. 12,22. G. 4,27; pleonastice additur vocabulis in quibus inest vis vocis 'magis', ut μ. διαφέρειν 'praestare' Mt. 6,26. L. 12,24 (cfr. Mt. 10,31), μ. περισσεύειν Ph. 1,9. 1 Th. 4,1,10, μ. χρείσσον 'melius est' Ph. 1,23; περισσοτέρως μ. 'magis' 2 C. 7,13. — 2) *meliore ratione, potiore jure ('a fortiori', ut ajunt philosophi): a) indicatur ratio motiva quae fortius ad alqd. faciendum instigat: μ. δουλευέτωσαν, δτι πιστοί εἰσιν 'tanto magis serviant, quia*

fideles sunt' 1 T. 6,2: Ph. 2,12; τοσούτῳ μ., δσφ 'tanto magis, quanto magis' H. 10,25; γνόντες Θεόν, μ. δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ 'cognito Deo, quin etiam agniti a Deo' G. 4,9: R. 8,34; — b) indicatur aut innuitur ratio logica quae nos certiores facit de eo quod dicitur: *magis = certius, evidentius*: πόσῳ μ. 'quanto magis' Phm. 16, πολλῷ μ. R. 5,9 vel πολὺ μ. H. 12,25 'multo magis'; saepe praemissâ sententiâ condicionali ('si' = εἰ I 1 b): εἰ τὸν χόρτον δ Θεὸς οὔτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μ. ὑπᾶς; 'si foenum Deus sic vestit, nonne multo magis (certius, evidentius) vos?' Mt. 6,30; ita εἰ—, πολλῷ μ. R. 5,10,15,17. 2 C. 3,9,11, εἰ—, πόσῳ μ.! Mt. 7,11; 10,25. L. 11,13; 12,28. R. 11,12,24. H. 9,14, εἰ—, πῶς οὐχὶ μ. 2 C. 3,8, εἰ—, οὐ πολὺ μ.; H. 12,9 cr., εἰ—, πολὺ μ. (sc. οὐκ ἔκφευξόμεθα) H. 12,25, εἰ—, οὐ μ.; 1 C. 9,12, εἰ—, μ. Ph. 3,4; in his sententiis passim quaedam membra elliptice omissa sunt. — 3) *potius, e contrario potius, immo potius*: nempe ex contrariis unum 'potius' fit quam alterum = unum fit, alterum non fit; a) negativo asserto vel mandato sic contrarium opponitur: μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ., φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν κτλ. 'nolite timere eos ., sed potius timete eum etc.' Mt. 10,28; ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῆ, οὐδῆ δὲ μᾶλλον 'ne claudum membrum luxetur, immo potius sanetur' H. 12,13; μὴ—, μ. δὲ E. 4,28; 5,11; οὐ vel μὴ—, ἀλλὰ μ. Mt. 27,24. Mr. 5,26. R. 14,13. E. 5,4; omissio membro negativo: Mt. 25,9 ('nolite a nobis oleum petere, sed'). Mr. 7,36; 14,31 r.; 15,11; 1 C. 7,21 μᾶλλον χρῆσαι 'potius utere (tuā vocatione ad statum servilem, quam occasione libertatis acquirendae)'; 2 C. 5,8 (cfr. 7); 12,9 (non jam orabo ut liberer, sed potius .). Phm. 9 (non praeципio sed rogo); it. τούναντίον μᾶλλον 2 C. 2,7; — b) e contrario οὐχὶ μᾶλλον opponitur positivae sententiae quae tacetur: οὐχὶ μ. ἐπενθήσατε (sc. sed superbiisti) 1 C. 5,2; διὰ τί οὐχὶ μ. ἀδικεῖσθε κτλ.; (sc. sed litigatis) 1 C. 6,7; — c) post μᾶλλον ponitur ή (J. 12,43 ήπερ) cum alio membro quod hac constructione excluditur ac negatur: τῷ ναυκλήρῳ μ. ἐπειθετο η τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις i. e. nauclero oboedivit, non Paulo, A. 27,11; J. 3,19 (cfr. 1,10); 12,43 (cfr. 5,44). A. 4,19; 5,29. 1 T. 1,4.

2 T. 3,4; huc pertinet μᾶλλον ἐλέσθαι... η 'malle quam' = unum velle, aliud nolle H. 11,25. — III. superl. **μάλιστα** 1) *maximo opere, plurimum*. — 2) *maxime, imprimis, potissimum* A. 20,38. 1 T. 4,10; 5,17. 2 T. 4,13. T. 1,10. Phm. 16; καὶ μ. 'ac maxime' A. 25,26. 1 T. 5,8; μ. δὲ 'maxime vero' G. 6,10. Ph. 4,22. 2 P. 2,10.

μαλανία, ας, η ↓ 1) *mollitudo animi*. [Hdt.] — 2) *debilitas corporis*. [Plut. v. Hom. 36] — 3)* «*infirmitas*», *aegrotatio*; cum νόσος copulatur Mt. 4,23; 9,35; 10,1. [LXX = ἥπα; act. Thadd.]*

μαλανός 3. 1) *mollis*. — 2) cum vituperio: *mollis, delicatus*; a) de rebus: μ. ἡμάτια Mt. 11,8 a in t. r. L. 7,25 et substantive *μαλακά* Mt. 11,8 b (et a in t. cr.) 'vestes delicatae, molles'. — b) de hominibus: *mollis, effeminatus, voluptuosus* idque varie: *laboris praestandi dolorisque patiendi pree effeminato animo incapax* (Schmidt 206, 6); *timidus* [περίφοβος καὶ μ. Aristot.]; praesertim vero in re venerea: modo universim *effeminatus, mollis*, modo sensu arcuatore; ab Aristotele μ. dicitur *is qui* (non, sicut δ ἀκρατής, ex nimia cupiditate delectationum venearum peccat, sed) *ex animi effeminati debilitate vigorisque animi defectu se ad venerea trahi sinit fugitque molestiam vitae continentis* [eth. Nic. 7]: 1 C. 6,9, ubi cum aliis enumerantur qui in re venerea peccant, *μαλακοί* videntur esse 'ii qui turpia patiuntur, qui peccata mollitiei committunt'.*

Μαλελεήλ, Tdf. **Μελελεήλ**, δ (לָלֶלֶלְמָה) Malaleel, f. Cainan L. 3,37 (Gen. 5,12).¹

μάλιστα et **μᾶλλον**: v. μάλα III, II.

Μάλγος, ου, δ *Malchus*, nomen servi Pontificis J. 18,10. Apud FlJ. complures Arabes occurrunt quibus hoc nomen erat.¹

μάμαη, ης, η vox onomatopoëtica: *mamma*; 1) *mater*. [Anth. 11, 67] — 2) *avia* 2 T. 1,5. [Philo de spec. leg. 3; pBer. 19 II 7 al. Plut.]¹

μαμωνᾶς (Mt. 6,24 r. μαμμωνᾶς), α, δ (aram. מַמְמָה, st. emphat. vocis זַמְמָה 'pecunia, lucrum': cfr. Levy, chald. WB. über die Targumim II 43, Dalman § 32, 4; Aug. de sermone Domini in monte 2, 14 «*lucrum punice mammon dicitur*») *lucrum, pecunia, divitiae*; L. 16,9,11; consideratur ut quoddam quasi idolum cui homines servint, unde nominis proprii

instar sine articulo: Θεῶ δουλεύειν καὶ Μαρωνᾶ Mt. 6,24. L. 16,13, et L. 16,9,11 vox aram. retenta est ne nexus cum v. 13 evanesceret.*

Μαναήν, δ (מַנָּהָן) *Manahen*, propheta ecclesiae Antiochenae, A. 13,1.¹

Μανασσῆς, ḥ, ḥ acc. ḥ (מַנָּסֵשׁ) *Manasses*; 1) filius primogenitus Josephi patriarchae; φυλὴ M. Ap. 7,6. — 2) rex Juda Mt. 1,10 (4 Reg. 21,1 ss.).*

μανθάνω, ao. ἔμαθον, pf. μεμάθηκα: *disco*; 1) aliquo docente *disco*, ab aliquo doceor seu *doceri me sino*; abs. 1 C. 14,31. 1 T. 2,11. 2 T. 3,7; παρά τινος ‘ab alqo. magistro’ 2 T. 3,14, ἀπό τινος Mt. 11,29. C. 1,7; seq. acc. obj. J. 7,15 (sc. τὰ γράμματα). R. 16,17. 1 C. 4,6 (τὸ «μὴ ὑπὲρ ἀγέγραπται» ‘illud adagium: «Ne [sentiatis] supra id quod dicit S. Scriptura!»’); 14,35. 2 T. 3,14 (οἵς = τούτοις ᾧ). Ap. 14,3; τὸν Χριστόν metonymice = ‘doctrinam christianam’ E. 4,20; μ. τι ἀπό τινος alqd. *disco* ex alqa. re considerata Mt. 24,32. Mr. 13,28; seq. quaest. indir. Mt. 9,13; tota discendi ratio (doctrinam audire et accep-
tare) exprimitur ἀκούειν καὶ μ. J. 6,45, μ. καὶ παραλαμβάνειν Ph. 4,9. — 2) *cognosco*, *comperio* alqd. τὶ ἀπό τινος G. 3,2; seq. ὅτι A. 23,27 [tragg. Xen.]. — 3) *experi-entia* alqd. *disco*: a) *experior*: ἔμαθεν ἀφ’ ὃν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν ‘ex iis quae pati debuit, ipse in se expertus est oboedientiam’ i. e. oboedientiae difficultatem etc. (cf. Mt. 26,39; vel = germ. ‘er mußte im Leiden die Schule des Gehorsams durchmachen’) H. 5,8. — b) *alci. rei bonae vel malae assuesco, usu et exercitio disco*; seq. inf. [Il. 6, 444; Pind. tragg. Xen.]: μανθανέτωσαν τὸν ἴδιον οἶκον εύσεβειν 1 T. 5,4; Ph. 4,11. T. 3,14; huc prob. pertinet 1 T. 5,13 ἀργαὶ μανθάνουσιν sc. εἶναι (sec. verss. syr. copt. aeth.), ubi inf. casu de-esse videtur.*

μανία, ας, ḥ (μαίνομαι) 1) *furor*. — 2) *insania, deliratio* A. 26,24. [Hdt. ss.]¹

***μάννα**, τό indecl. *manna*; in NT 1) cibus ille mirabilis Israëlitis per desertum migrantibus a Deo datus J. 6,31,49,58 rBr.; de manna in tabernaculo foederis servato (Ex. 16,34) H. 9,4. — 2) cibus quidam caelitum dic. τὸ μ. τὸ κεχρυμμένον Ap. 2,17, cfr. 1 C. 2,9; alii conferunt 2 Mach. 2,5. — NB. De manna naturali

cfr. Fonck p. 13 s., de Hummelauer in Ex. 16; vox aeg. *mennu*, *mennen* designat aut manna naturale aut similem substaniā resinosam (Ebers, durch Gosen, p. 226 s.). — Ex. 16,15 ita explicari potest, ut Israëlite, qui in Aegypto sive in templis sive apud mercatores manna naturale viderant, viso primum in deserto cibo caelitus dato, qui illi similis erat, mirabundi exclamassem dicantur אָמֵן ‘manna est hoc!’ vel ‘estne hoc manna?’ et exinde hoc nomen ‘manna’ cibo caelesti indidisse (neque enim יְמַנָּה videtur significare ‘quid?’).*

μαντεύομαι (μάντις ‘vates’) dep. med. *vaticinor*, *divino* A. 16,16 [Hom. ss.; LXX].¹

μαραίνω, ft. P. *μαρανθήσομαι*: 1) *extinguo ignem*; pass. ‘extinguor’. [Hom. ss.] — 2) solum pass.: *exsiccor, exaresco*; de flumine, corpore ets. [Hdt. Thuc.] — 3) metaphorice: *consumo, vigore privo*; pass. *emarcesco, contabesco, pereo*: Ja. 1,11 [φθείρειν καὶ μ. τὴν ψυχήν Pl. rep. 609d; saepe ap. Plut.]¹

μαράν ἀθά (ita codd. recentes et editiones omnes) 1 C. 16,22 *Maran atha* = aram. אֲמָנָה נָתָן ‘Dominus noster vénit’; sensus: primus Christi, Filii Dei, in mundum adventus argumento est, quam exse-
crandus is sit qui illum amare recusat: Chrysost. Hier.; — magis aliis placet scribi **μαράνα, θά!** *Marana tha!* = aram. אֲמָנָה נָתָן ‘Domine noster, veni!’ ita est precatio qua Paulus Christum rogat ut suum secundum adventum acceleret sententiamque praecedentem executioni mandet: Cotelerius (in Constit. apost. VII 26), Bickell (Zeitschr. f. k. Theol. VIII 403), Cornely; cfr. Doctr. XII apostolorum 10 et Ap. 22,20. [de אֲמָנָה = מָרָן v. Dalman § 41, 1; de formis אֲמָנָה et אֲמָן ib. § 74, 3]¹

μαργαρίτης, ου, δ (sc. λίθος: Ath. III 93 b; Kühner³ II p. 284, 10; deriv. a μάργαρος ‘concha margaritae’) *margarita*; 1) *margarita maritima*, res inaestimabilis pretii: Mt. 13,45 s.; *ornamentum, max. mulierum* 1 T. 2,9. Ap. 17,4; 18,12,16; proverb. βάλλειν τοὺς ἐαυτοῦ μ. ἔμπροσθεν τῶν χοῖρων partim = *sacram doctrinam iis proponere qui parent bona voluntate eam intellegendi et acceptandi, partim = maximum suum thesaurum (rectae fidei, puri*

cordis ets.) in commercio cum aliis pericolo exponere, Mt. 7,6. — 2) *margarita terrestris* [cfr. Theophr. de lap. 36], i.e. quidam lapis pretiosissimus ceteroquin ignotus (Ael. nat. an. 15, 8 dicit esse ἀπογέννημα χρυστάλλου); ita fort. Ap. 21,21, cfr. Is. 54,12.

Μάρθα, ας (Bl. § 7, 2), ή (aram. מִרְתָּה ‘domina’) *Martha*, soror Lazari Bethanensis, L. 10,38,40 s. J. 11,1 al.

Μαρία, ας, ή (nomen *Mariām* nomini fem. Romano *Maria* conformatum) vel **Μαριάμ**, ή (aramaice et, testibus LXX et Syro, etiam hebraice מִרְיָם, in textu mass. מִרְיָם) *Maria*, *Marjam*, nomen proprium mulieribus Judaeis tempore Christi usitatissimum; cfr. indicem nominum in FlJ. ed. Niese sub v. *Mariām*. — In NT: 1) *Maria virgo*, Jesu Christi mater Mt. 1,16,18,20; 2,11; 13,55. Mr. 6,3. L. 1 et 2 passim. A. 1,14. — 2) *Maria*, uxor Cleophae, mater Jacobi min. et Josephi Mt. 27,56,61; 28,1. Mr. 15,40,47; 16,1. L. 24,10. J. 19,25. — 3) *Maria Magdalene* Mt. 27,56,61; 28,1. Mr. 15,40 al. L. 8,2; 24,10. J. 19,25; 20,1 al. — 4) *Maria*, *Lazari Marthaeque* soror L. 10,39,42. J. 11 passim; 12,3; ex J. 11,2 probabile est eam fuisse illam peccatricem de qua L. 7,37 ss. — 5) *Maria*, Johannis Marci mater, A. 12,12. — 6) *ea Maria quam Paulus salutat* R. 16,6.

N.B. 1) *De forma nominis*: de matre Christi dicitur *Mariām* in casibus nom., acc., voc., *Mariās*, ας in gen., dat. (exc. *Mariā* L. 2,19 cr., dat. *Mariām* L. 2,5. A. 1,14, *Mariāv* Mt. 1,20 WH. He.); reliquae mulieres samper vocantur *Mariā*, ας, nisi quod in t. cr. ipsae quoque in nom., acc., voc. subinde dicuntur *Mariām*. — 2) *De nominis significatione*: a) *Interpretationes veterum*, ‘illuminans mare’ (מַאֲיר יָם), ‘stella maris’ (an ‘stilla maris’ מַרְיָם?), ‘amarum est mare’ (מַר יָם), ‘domina’ (cfr. aram. מִרְיָם dominus) etc. sunt piae explicationes populares, sono vocis potius adhaerentes quam etymologiae. — b) *Interpretationes recentiores*: significatio ‘contumax’ (Gesenius), a radice מַרְהָ repetita, puellae appellandae vix convenit; nec satis probata esse videtur explicatio Hⁱ Grimme ‘sacer meus est Excelsus’ (Bibl. Zeitschr. 1909 p. 245 ss.); — O. Bardenhewer (Bibl. Stu-

dien I 1) nomen ad radicem מַרְהָ revocatum exponit ‘saginata, corpulenta, i.e. speciosa’. — c) Philologice nihil obstare videtur quominus haec interpretatio defendatur: מִרְיָם *Mariām* est nomen aegyptiacum ab Israëlitis in Aegypto formatum, *Mari-Jam*, ac valet ‘Amata a Jahve’. Nam a) aegyptiace *mry*, fem. *mry-t* [utrumque, quia *t* femininum jam antiquo tempore mutum evaserat, pronuntiabatur fere ‘meri, mari’] est ptc. pf. P. radicis *mr* ‘amare’ ac valet i. q. ‘amatus, amata’; cum nominibus deorum copulabatur in nominibus propriis virorum, ut *Meri-Ra*, *Meri-Ptah* etc., ac mulierum, ut *Meri(t)-Ra*, *Meri(t)-Eten* etc. β) Porro Israëlitae in nominibus propriis nonnunquam usurabant יְם pro יָם, ut אֶבְיוֹה = אֶבְיָהוּ, *Achi-Jam* = אֶחָיָה (cfr. Schrader, die Keilinschriften u. das AT³ p. 466 s.; in tabula assyriaca sat antiqua jam legitur nomen *Achi-Jam*). γ) Quid igitur mirum, si Israëlitae in Aegypto etiamtum degentes puerum appellabant *Mari-Jam* ‘Amatus a Jahve’ (מִרְיָם *Mariam* 1 Chr. 4,17 s. vocatur filius Mered ex filia Pharaonis) et puellam *Mari-Jam* ‘Amata a Jahve’ (מִרְיָם *Mariām* Ex. 15,20, soror Mosis)?

Μάρκος, ου, δ (Bl. § 4, 2) *Marcus*; Johannes, cuiusdam *Mariae* filius A. 12,12, cognominatus *Marcus* 12,12,25; 15,37, Barnabae consobrinus C. 4,10 (ergo prob. levita), Pauli in primo itinere Asiatico A. 12,25; 13,5 (a quo Perge Pamphyliae discessit 13,13) et Barnabae in itinere Cyprio 15,37,39 socius, postea rursus Pauli adjutor Romae C. 4,10. 2 T. 4,11. Phm. 24; idem dicitur Petri filius 1 P. 5,13 sive quia ab eo baptizatus est sive quia fuit ejus adjutor juvenis. Idem est secundi evangelii auctor. (Cornely, introd. III² p. 81 ss. — Sunt qui duos Marcos distinguant, unum *Marcum Petri* socium, evangelii scriptorem, alterum *Johannem M.*, Pauli socium: v. Cornely, ib. p. 82 s.)*

μάρμαρος, ου (μαρμαίρω mico) 1) δ μ. *lapis, rupis* [Il. 12, 380]. — 2) ×δ vel ή μ. *marmor* Ap. 18,12 [ep. Jer. 71; Theophr. Strab.].¹

μαρτυρέω, ft. ήσω, ao. ἐμαρτύρησα, pf. μεμαρτύρηκα, pf. P. μεμαρτύρημαι, ao. P. ἐμαρτυρήθην (μάρτυς): 1) *testis sum, testimonium dico, testor* (i.e. ego alqd., quod certo

scio, utpote qui ipse viderim, audierim, divinitus cognoverim ets., cum aliis communico; aliis certitudinem facio): conjungitur cum verbis: ἐώραχα καὶ μ. J. 1,34. 1 J. 1,2, τεθέαμαι καὶ μ. 1 J. 4,14; seq. δτι J. 1,34; 4,39 (or. dir.); 12,17 v.; seq. acc. rei J. 3,11, 32. A. 23,11 (scil. τὰ περὶ ἐμοῦ). Ap. 22,20 al.; μαρτυρεῖν μαρτυρίαν τινά [Isaeus] 1 T. 6,13. 1 J. 5,9. Ap. 1,2; — additus datus pers. aut eos indicat qui testimonio docentur A. 26,22 r. (ibi forma med., ut SEmp. math. 7, 324). H. 10,15. Ap. 22,16, aut eos de quibus testimonium dicitur (dat. commodi aut incomm.) Mt. 23,31. J. 3,28. A. 10,43; 22,5. R. 10,2. G. 4,15. C. 4,13, et hinc μαρτυροῦμαι ‘de me testimonium profertur’ H. 7,8,17 cr., add. δτι (Bl. § 54, 3); — absolute (ubi obj. facile suppletur) J. 19,35. 1 J. 5,6 (sc. Jesum esse Dei Filium, Messiam); parenthetice μαρτυρῶ ‘hoc testor’ 2 C. 8,3; seq. περὶ τινος de persona vel re: μ. περὶ τοῦ ἀνθρώπου de homine, sc. quales essent qui ad Jesum accederent, J. 2,25; ib. 7,7; 18,23; 21,24; aliis locis praepositioni περὶ e contextu accedit sensus: ‘pro, in favorem alcs.’: μαρτυρεῖν περὶ τοῦ φωτός ‘testimonium dicere de Lumine’ J. 1,7 s.; ib. 1,15; 5,31 s.,37; 8,13 s.,18; 15,26; μ. κατὰ τοῦ Θεοῦ ‘testari contra Deum’, sc. de Deo alqd. veritati contrarium 1 C. 15,15; — ’Ι. ἐμαρτύρησεν δτι προφήτης ἐν τῇ ἴδιᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει ‘J. testis fuit (non quod verbis id tunc asseruerit, sed eo quod id expertus est), quod propheta in sua regione patria non honoratur’ J. 4,44 (plerisque Jesus videtur tum id pronuntiassse, ut alias Mt. 13,57 al.); — aliqua res dicitur de algo. s. pro algo. testari περὶ τινος, i. e. esse documentum veritatis ei favens J. 5,36 (seq. δτι), 39; 10,25. — 2) in specie: bonum testimonium pro algo. dico, meo testimonio alci. faveo, alqm. approbo, manifesto alci. applaudo ets. [PP. apost.; Athen.; inscr., ut syll. 366, 28 ἀρχιτέκτονας μαρτυρηθέντας], cum dat. (commodi) personae: πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ ‘omnes ei applaudebant’ L. 4,22; J. 3,26. A. 13,22; 15,8; absolute, sc. αὐτῷ J. 12,17 (si ibi legitur δτε). 3 J. 12 b; passive Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ib. 12 a; alibi μαρτυροῦμαι bonum testimonium mihi redditur, approbor, bonâ famâ fruor (Bl.

§ 54, 3): abs. A. 6,3; 10,22; 16,2; 22,12; add. (nom. et) infin. H. 11,4 s.; add. ἐν τινι in alqa. re 1 T. 5,10. H. 11,2, διὰ τινος per alqd. H. 11,39; — itidem cum dat. rei quam alqs. suo testimonio defendit s. probat: τῷ Κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ ‘Domino, qui (miraculis) nuntium de gratia sua comprobabat’ A. 14,3; J. 5,33; 18,37. 3 J. 3,6 (passive R. 3,21); μαρτυρεῖν καὶ συνευδοκεῖν τινι L. 11,48 r. He. Br. — 3) alqd. alci. manifesto dico, affirmo: J. 13,21. Ap. 22,18 cr.; med. A. 26,22 r. 1 Th. 2,12 r. Br. [SEmp. adv. log. 324].

μαρτυρία, ας, ἡ ↑ 1) *actus testandi, testatio, testificatio*: ἦλθεν εἰς μ. ‘venit testandi causa’ J. 1,7; Ap. 11,7; Johannes in Patmum venit διὰ τὴν μ. ‘Ιησοῦ Χρ. quia de J. Chr. testatus erat, publice docuerat, Ap. 1,9 (v. infra); διὰ τοῦ λόγου τῆς μ. αὐτῶν ‘per verbum (Dei), quod profitebantur’ Ap. 12,11. [κληθῆναι εἰς μ. Plat. leg. 11 p. 937 a] — 2) *dictum testis, testimonium*; a) sensu forensi Mr. 14,56,59. L. 22,71, κατά τινος Mr. 14,55; b) sensu historico, dictum vel scriptum ejus qui se rem gestam sive vidiisse sive certo comperisse affirmat J. 19,35; 21,24; c) sensu ethico: testium de moribus alcs. assertio 1 T. 3,7. 3 J. 12, sim. T. 1,13; d) sensu dogmatico: *testimonium de re quae ad fidem ac revelationem pertinet*, max. de persona Jesu Christi: J. 5,34,36; 8,17. 1 J. 5,9 a; tale testimonium dat Christo ipse Deus J. 5,32. 1 J. 5,9 s.,11 (αὕτη ἐστὶν ἡ μ. δτι ζωὴν κτλ. ‘haec est testimonii summa: vitam aet. dedit nobis. D.’), apostolus A. 22,18, Joh. Bapt. J. 1,19, tandem ipse de se Christus J. 3,11,32 s. (λαμβάνειν μ. cum fide suscipere ea quae J. docet); 5,31; 8,13 s. Ap. 1,2 (δες ἐμαρτύρησεν τὴν μ. ‘Ι. Χ. ‘qui testatur ea quae Jesus Chr. testatus est seu revelavit’), item 1,9 si explicatur: in Patmum venit accipiendae ibi revelationis Jesu causa; — Ap. 6,9; 12,17; 19,10; 20,4 aut ad nr. 1 (‘professio fidei in Jesum’) aut ad nr. 2 (‘ea quae Jesus testatus est s. docuit’) trahi potest.*

μαρτύριον, ου, τό ↓ *testimonium*, i. e. 1) *res quae est veritatis probandae documentum*: εἰς μαρτύριον αὐτοῖς ‘illis in testimonium’, ut sacerdotes habeant factae sanationis mirabilis documentum, Mt. 8,4.

Mr. 1,44. L. 5,14, — ut habeant regni Dei, veritatis revelatae testimonium Mt. 10,18; 24,14. Mr. 13,9, — ut habeant testimonium accusatorium quo suaे perversitatis arguantur, Mr. 6,11 αὐτοῖς i. q. L. 9,5 ἐπ' αὐτούς ‘contra eos’; it. Ja. 5,3; t. bonum, commendatio: ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς μ. L. 21,13. — 2) testimonium dictum, id quod alq. ut testis dicit, declarat, revealat: ἀπεδίδουν τὸ μ. τῆς ἀναστάσεως (gen. obj.) de resurrectione testimonium dicebant A. 4,33; evangelii praedicatio dic. μ. τοῦ Χριστοῦ (gen. obj.) 1 C. 1,6, μ. τοῦ Θεοῦ (gen. obj. vel subj.) 2,1; τὸ μ. ἡμῶν (gen. subj.) ἐφ' ὑμᾶς (ad vos allatum) 2 Th. 1,10; μ. τῆς συνειδήσεως ἡμῶν δτι (= conscientia mihi testatur quod .) 2 C. 1,12; 1 T. 2,6 τὸ μ. καιροῖς ιδίοις id quod suo tempore revelatum est (= τοῦτο ἔμαρτύρησεν δ Θεός x. l., cfr. T. 1,3). — 3) actio testandi s. dicendi alqd. testis loco: ‘ne verearis μ. τοῦ Κυρίου ἡμῶν testimonium reddere pro (de) Domino nostro’ 2 T. 1,8; Moses erat destinatus εἰς μ. τῶν λαληθησομένων ad testanda (nomine Dei promulganda) ea quae Deus erat locuturus, H. 3,5; — sanctuarium Israëlitarum vetus dic. ἡ σκηνὴ τοῦ μ. ‘tabernaculum revelationis (divinae)’, ubi Deus revelationes dabat, vulg. ‘t. testimoniī’ (**תְּבִרְעָנָה לְהָאָה**) A. 7,44 ex Ex. 38,21 al.; simile sanctuarium in caelo cernitur Ap. 15,5.*

μαρτύρομαι testem invoco, contestor alqm. τινά [tragg. Plat. al.]; — absolute: 1) sancte (velut Deo teste invocato) affirmo, assevero: seq. τινὶ δτι A. 20,26. G. 5,3; τινὶ sc. meam doctrinam evangelicam A. 26,22 cr. [Plat. Phil. 47 d; FlJ. bell. 3, 8, 3 seq. ώς] — 2) e contextu = sancte moneo; τοῦτο λέγω καὶ μαρτύρομαι, seq. acc. c. inf. (Winer⁶ § 44, 3 b) E. 4,17; παρακαλεῖν τινα καὶ παραμυθεῖναι καὶ μαρτύρεσθαι εἰς τό c. inf. (= ήνα, v. εἰς III 4) 1 Th. 2,12 cr. (nBr.)*

μάρτυς, υρος, δ, dat. plur. μάρτυσιν: testis: 1) testis in accusatione et judicio: Mt. 18,16; 26,65. Mr. 14,63. A. 6,13; 7,58 (cfr. Dt. 17,7). 1 T. 5,19. H. 10,28. — 2) universim: qui ipse alqd. scit, conspexit vel vidit: A. 10,41. 1 T. 6,12. 2 T. 2,2; — ubi alqd. sancte asseritur, Deus testis dicitur vel invocatur R. 1,9. 2 C. 1,23. Ph. 1,8. 1 Th.

2,5,10; — H. 12,1 Sancti enumerati propnuntur ceu testes ipsi experti fidei miram vim atque efficaciam. — 3) apostoli sunt testes quatenus res revelatas et ad salutem spectantes et ipsi viderunt, audierunt, cognoverunt et pro suo officio alios docere debent; seq. gen. obj. rei: L. 24,48. A. 1,22; 2,32; 3,15; 5,32; 10,39; 26,16 (ῶν τε δφθησομαὶ σοι = τούτων τε δ δ. σ. ‘et eorum quorum [sc. revelandorum] causa tibi apparebo’; cfr. Plat. Prot. 310 e ταῦτα ἥκω ‘propterea adsum’; ταῦτα καλλωπίζομαι ‘ινα ‘ideo me orno ut’). 1 P. 5,1; seq. genet. personae pro qua testimonium redditur A. 1,8 cr. (nBr.). Ap. 11,3, μάρτυς αὐτοῦ (-τῷ) πρός τινας ‘testis ejus apud alqos.’ quos sc. suo testimonio docet, A. 13,31; 22,15; — ipse Christus dicitur (Dei) testis verax Ap. 1,5; 3,14; — in specie Christi testes dicuntur qui, quod pro illo testes existunt, necantur (Blutzeugen) A. 22,20. Ap. 2,13; 17,6.*

μασάομαι (t. cr.) melius quam **μασσάομαι** (t. r.) mando (mandere), dentibus comminuo [tragg. al.]; de iis qui prae dolore linguam mordent Ap. 16,10.¹

μασθός, οῦ, δ forma dor. et hell. = μαστός, q. v.: Ap. 1,13 Tdf.¹

μαστιγώ, ft. ὠσω, ao. ἐμαστίγωσα (μάστιξ) flagellis caedo; Mt. 10,17; 20,19; 23,34. Mr. 10,34. L. 18,33. J. 19,1 [Hdt. Xen.]; metaph. de Deo, qui afflictionibus et adversitatibus homines corrigit atque erudit H. 12,6 (e Prov. 3,12, ubi LXX pro בַּגְנָה ‘et ut pater’ legisse videntur בַּגְנָה ‘dolore afficit’). [Aristoph. Plat. pap.]*

μαστίξ ↓ flagellis caedo A. 22,25. [Hom. ss.]¹

μάστιξ, ιγος, ἡ 1) flagellum, quo homines vel bruta caeduntur [Hom. ss.] A. 22,24. H. 11,36 (vg. ‘verbera’). — 2) metaph. calamitas quā immissā Deus homines punit [Διὸς μ. Il. 12, 37; Ps. 38,11. 2 Mach. 7,37; 9,11]; in NT = † morbus corpus crucians, ut sanguinis profluviū Mr. 5,29, 34; plur. Mr. 3,10; νόσοι καὶ μάστιγες L. 7,21. [Herm. vis. 4, 2, 6]*

μαστός, οῦ, δ papilla, mamma, potissimum feminae L. 11,27; 23,29 [Hdt. ss.]; de papillis pectoris viri Ap. 1,13 (nTdf.) [Xen. an. 4, 3, 6; syll. 804, 24]*

×**ματαιολογία**, ας, ἡ ↓ vaniloquium, vitium ejus qui inania, inutilia, frivola lo-

quitur seu docet 1 T. 1,6. [Plut. mor. 6 f; Polycarp. 2, 1]¹

†**μάταιολόγος** 2. (μάταια λέγειν) *vani-
loquus, qui inania ac frivola loquitur seu
docet* T. 1,10.¹

μάταιος 3. et 2. *vanus, sine veritate,
sine utilitate, fructu, efficaciā, nullius valo-
ris: ἀνωφελής καὶ μ. T. 3,9; πίστις 1 C.
15,17, θρησκεία Ja. 1,26; 1 C. 3,20. 1 P.
1,18 [Theogn. Hdt. ss.; LXX]; — ex
LXX τὰ μάταια *idola, dii gentilium* A.
14,15 [Jer. 2,5; 8,19 al.]*^{*}

***μάταιότης**, ητος, ἡ ↓ *vanitas; vitium
rei quae, cum veritate aut utilitate careat,
nullius valoris est* [LXX = לְבַדָּה, אֹוֹשֶׁה]:
ὑπέροχα μάταιότης ‘verba plena vani-
tatis’ (oxymoron) 2 P. 2,18; vita gentilium,
qui et veritate carent nec recta vereque
utilia sectantur, versatur ἐν μ. τοῦ νοὸς
αὐτῶν E. 4,17; R. 8,20 μ. sunt ‘vana, ina-
nia, prava ac perversa hominis lapsi stu-
dia’, quibus creaturae servire coguntur
(Corn. in h. l.). [LXX. Ign. Barn.]*

*†**μάταιός** (μάταιος q. v.) *vanum facio;*
pass. *vanus fieri; ἐμάταιώθησαν* ἐν τοῖς δια-
λογισμοῖς αὐτῶν ‘in suis (de Deo rebus-
que divinis) cogitationibus seu ratiociniis
vani (= veritatis rectique judicii expertes)
facti sunt’ R. 1,21, cf. Sap. 13,1. Jer. 2,5
[1 Reg. 26,21. 4 Reg. 17,15; Aq. Thdtn.].¹

μάτην adv. (μάτη ‘vanitas’) *nequidquam,
incassum, in vanum* Mt. 15,9. Mr. 7,7 (ex
Is. 29,13, ubi LXX pro יְהִתְהַלֵּל legerunt
אֲתָה).*

Ματθαῖος, ου, ὁ (Ιη̄μ, alicujus ex se-
quentibus nominibus forma hypocoristica) *Matthaeus*, publicanus, Christi postea disci-
pulus atque apostolus: Mt. 9,9; 10,3. Mr.
3,18. L. 6,15. A. 1,13; t. cr. Μαθθαῖος.*

Ματθάν, ὁ [Ιη̄μ, forma curta nominis
Ηνίημ] *Matthan*, Mt. 1,15 bis; t. cr. Μαθ-
θᾶν.*

Ματθάτ, ὁ (Ιη̄μ, forma curta nominis
Ματθαθίας Ιη̄τημ) «*Mathat*», nomen duorum in genealogia Christi L. 3,24,29; Tdf.
Μαθθάθ, 29 WH. He. Μαθθάτ.*

Ματθίας, ου, ὁ (forma curta pro Μα-
τταθίας?) «*Mathias*», qui sorte in locum
Iudee proditoris suffectus est, A. 1,23,26;
t. cr. Μαθθίας.*

Ματταθά, ὁ (cfr. Ιη̄τημ Esdr. 10,33)
«*Mathatha*» L. 3,31.¹

Ματταθίας, ου, ὁ (cfr. Ιη̄τημ) «*Matha-*

thias», nomen duorum e majoribus Christi
L. 3,25 s.*

μάχαιρα, ας et ✕ης (t. cr.; Bl. § 7, 1;
Mayser p. 12), ἡ 1) *cultor major, quo ani-
malia mactantur, carnes dissecantur ets.*
[Hom. ss.; Gen. 22,6. Jdc. 19,29 cA =
תְּבַנְּתָה]: ita fort. L. 22,38 de cultris ad
mactandum dividendumque agnum pascha-
lem destinatis, nisi de gladiis viatoribus
contra latrones utendis cogitare malis. —
2) *gladius, ensis*: a) in specie: *gladius*
parvus incurvatus [opp. φοινικαῖα gladius
magnus, ξίφος gl. rectus; cfr. Xen. de re
eq. 12, 11; FlJ. ant. 6, 9, 5]; — b) uni-
versim: **gladius* [LXX persaepe = בָּרְבָּרָה,
pap.]: Mt. 26,47,51 s. Mr. 14,43. A. 12,2
al.; μ. μεγάλη Ap. 6,4; στόματι μαχαίρης
[ἐν στ. μ. Gen. 34,26 al.] acie gladii L.
21,24; πληγὴ τῆς μ. vulnus gladio inflic-
tum Ap. 13,14; ἐν φόνῳ μαχαίρης ‘nece
per gladium illatā H. 11,37 [Ex. 17,13 al.].
— 3) *metonymice dicitur μάχαιρα pro occi-
sione* R. 8,35, pro bello Mt. 10,34 (opp.
εἰρήνη); τὴν μ. φορεῖν jus puniendi habere
R. 13,4; — L. 22,36 verbis ἀγορασάτω
μάχαιραν non serio gladii emi jubentur,
sed vividâ dictione describitur, quanta
vitae pericula, tempore pacis elapso, sub-
secutura sint; μ. τοῦ Πνεύματος gladius
quem subministrat Spiritus, qui gladi-
us est verbum Dei, E. 6,17 (cfr. Henle in
h. l.).

μάχη, ης, ἡ ↓ 1) *pugna, duellum*, ubi
armis decertatur. — 2) *metaphor.*: *lis,*
altercatio, jurgium, contentio: 2 C. 7,5. 2 T.
2,23; πίλεμοι καὶ μάχαι Ja. 4,1; μ. νομι-
καὶ ‘disceptione de Lege’ i. e. de iis
quae libris VTⁱ continentur [μάχας ἐν
λόγοις ποιεῖσθαι Pl. Tim. 88 a].*

μάχομαι *pugno*; 1) *armis, pugnis ets.*
cum alio concerto: A. 7,26 (cf. Ex. 2,13
'quare percutis etc.'). — 2) *cum alio ver-
bis altercor, litigo, inimicitias habeo* [Pl.
rep. 342 d]: abs. 2 T. 2,24; μάχεσθε καὶ
πολεμεῖτε Ja. 4,2; πρός τινα J. 6,52.*

μεγαλανγέω (= μεγάλα αὐχέω) *magnas
res jacto, de magnis rebus glorior* Ja. 3,5
r., cfr. αὐχέω. [Aesch. Pol. al.].¹

μεγαλεῖος 3. (μέγας) *magnificus, grandis,
excellens* [Xen. al. 2 Mach. 3,34; 7,17];
ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ‘praestitit mihi mag-
nifica’ L. 1,49 r. Br.; — substantive *τὸ
μεγαλεῖον *opus grande, factum insigne; plur.*

A. 2,11 vg. ‘magnalia’ [Ps. 70,19; Eccli 18,3 al.; syll. 365, 4; cfr. hebr. הַלְלוּ 2 Sam. 7,21. 1 Chr. 17,19 al.]*

* μεγαλειότης, ητος, ἡ ↑ magnificantia, excellentia, majestas; μ. τοῦ Θεοῦ [FlJ. ant. prooem. c. 4] ‘majestas Dei’ i. e. magnifica potestas divina in opere Jesu conspicua L. 9,43; 2 P. 1,16; de deae Dianaē majestate in ejus publico cultu sita A. 19,27. [Jer. 40(33),9 ‘ornamentum’; Ps. 1 Esdr. 1,4; ap. Athen. 130f = ‘lautitia’]*

μεγαλοπρεπής 2. (μεγάλω πρέπει) proprie: quod magnum virum seu magnum animum decet, magnificus; a) de personis: magnificus, sec. Aristot. [Eth. Eud. 3, 6] is qui secundum decentem se mensuram ac modum magnos sumptūs facit. — b) de rebus: magnificus, laetus, splendidus, pretiosus, de rebus magnorum sumptuum [Hdt. ss.], sed etiam metonym. de verbis [Plat. Aristot.]: ὑπὸ τῆς μ. δόξης ‘a magnifica gloria’ = a Deo 2 P. 1,17.¹

μεγαλώω, αο. ἐμεγάλυνα, αο. P. ἐμεγαλύνθην, ft. P. μεγαλυνθήσομαι (μέγας) magnum facio, «magnifico»; 1) sensu proprio: magnum facio: χράσπεδα Mt. 23,5; τὸ ἔλεος = magnam misericordiam exhibeo L. 1,58 (cf. Gen. 19,19 = לִיְנָה); pass. magnus fio (1 Reg. 2,21. 3 Reg. 10,23 al. = לְגַנְתָּה): 2 C. 10,15. — 2) apud meum animum et apud alios magnum facio i. e. magni facio, laudibus extollo, gloriosum reddo: τινά L. 1,46 [Ps. 33,4 = לְגַנְתָּה]. A. 5,13; 10,46; pass. magnus, gloriosus evado: τὸ δνομα Ἰησοῦ A. 19,17, Xριστός Ph. 1,20. [tragg. Thuc. Plat. LXX]*

μεγάλως adv. (μέγας) magnopere, valde Ph. 4,10. [Hom. ss.]¹

* μεγαλωσύνη, ης, ἡ ↓ magnitudo, majestas [LXX, act. Thom.]; a) majestas, essentia divina majestatis plena [Ps. 150,2 al.]; meton. pro ipso Deo H. 1,3; 8,1. — b) magnitudo per laudem agnita, liberius vertas laus, magnificatio Ju. 25 [δότε μ-ην τῷ Θεῷ Dt. 32,3 ‘attribuite (laudando) magnitudinem Deo’ = agnoscite mem Dei].*

μέγας, μεγάλη, μέγα magnus, compar. μείζων et τμειζότερος 3 J. 4 (similes formas v. ap. Winer-Schmiedel p. 97, Herwerden append. p. 140) major, superl. μέγιστος 2 P. 1,4 maximus, permagnus: 1) magnus extensione, altitudine, pondere

ets.: ἵχθος J. 21,11, λίθος Mt. 27,60: Mr. 4,32; 16,4. L. 16,26. A. 10,11 al. — 2) de personis: magnus: a) magnus staturā seu aetate = adultus: μέγας γενόμενος ‘cum adolevisset’ H. 11,24; δ μείζων ‘natu major’ R. 9,12 [Pol. LXX]; ideam ‘omnes’ sic circumscribunt: (οἱ) μικροὶ καὶ (οἱ) μεγάλοι Ap. 11,18; 13,16 al., μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ A. 26,22, ἀπὸ μικροῦ ἔως μεγάλου A. 8,10. H. 8,11 ex Jer. 38(31),34 (cfr. ἀπό 4 a). — b) magnus dignitate, excellentiā, gloriā, potentiā, perfectione = praestans, excellens ets.: δ μ. Θεός T. 2,13, βασιλεύς Mt. 5,35, ἀρχιερεύς H. 4,14: L. 7,16. A. 19,27. H. 13,20 [μ. Ἰστις ἡ χυρία pOx. 886, 1]; οἱ μ. ‘magnates’ Mt. 20,25. Mr. 10,42; δ μείζων ‘maximus’ (Bl. § 44, 3) Mt. 18,4; 23,11 (ύμῶν gen. part.). L. 22,26, praedicati loco sine artº Mt. 18,1. Mr. 9,34. L. 9,46; 22,24. — 3) de rebus a) i. q. vehemens, intensus, ingens: φῶς μ. (metaphor.) Mt. 4,16, φωνή Mt. 24,31 (passim φωνῆ μ. ‘magnâ voce’ Mt. 27,46. L. 1,42 al.), πυρετός L. 4,38, φόβος Mr. 4,41: Mt. 2,10; 7,27; 8,24,26. Mr. 4,37. L. 4,25. J. 19,11. A. 4,33. R. 9,2. Ap. 11,19 al. — b) i. q. numerosus, multus: ἀγέλη μ. Mr. 5,11. — c) i. q. mirus, stupendus: σημεῖα μ. Mt. 24,24. A. 6,8; μείζω τούτων ‘his majora’ J. 1,51: Ap. 15,3; ἐποίησέν μοι μεγάλα L. 1,49 cr. (nBr.); μέγα εἰ τι. ‘estne hoc mirum, si etc.’ 1 C. 9,11; οὐ μέγα εἰ ‘non est mirum, si etc.’ 2 C. 11,15. — d) praestans, perfectus, magni momenti: μ. ἐντολή Mt. 22,38, μυστήριον E. 5,32; compar. Mt. 23,19. Mr. 12,31. 1 C. 12,31 cr. (nBr.); 13,13 (sensu superlat.). H. 9,11; 11,26. 1 J. 5,9; superl. τὰ μέγιστα καὶ τίμια ἐπαγγέλματα 2 P. 1,4. — e) sensu deterioriore: superbus: λαλεῖν μεγάλα καὶ βλασφημίας Ap. 13,5 [cfr. μέγα φρονεῖν, μεγαλορρημονία etc.].

μέγεθος, ους, τό ↑ magnitudo E. 1,19.¹

* μεγιστάν, ἄνος, δ (μέγιστος) sing. Eccli. 4,7 homo magnus, procer; fere solum plur. magnates, primores, proceres populi, dignitate ac potentia regibus proximi regumque familiares Mr. 6,21. Ap. 6,15; 18,23. [Manetho, LXX, FlJ. al.]*

* μεθ-ερμηνεύω e lingua una in aliam transfero, interpretor: J. 1,39 cr. A. 13,8; δ ἔστιν μεθερμηνεύμενον . ‘quod, in nostram linguam versum, significat .’

Mt. 1,28. Mr. 5,41; 15,22,34. J. 1,42. A. 4,36. [Pol. ss. prol. Eccli.; pBer. 1002, 1 al.]*

μεθήη, ης, ἡ (cf. μέθυ ‘potus inebrians’)
1) *potatio usque ad ebrietatem*, «ἀκράτου χρῆσις σφοδροτέρα» sec. Clem. Al. paedag. M. 8 p. 420 c [Pl. leg. 671 e] — 2) *ebrietas*, max. quatenus in stupore ac conturbatione mentis sita est, sec. Aristot. probl. 3, 17; c. *χραιπάλη* L. 21,34; plur. [class.] R. 13,13. G. 5,21. [Xen. Plat. LXX]*

μεθ-ίστημι, semel hell. μεθ-ιστάνω 1 C. 13,2 r., ao. μετέστησα, ao. P. μετεστάθην: 1) *transpono, ab uno loco remotum alio loco pono*: δρη 1 C. 13,2 (cfr. Mt. 17,20; 21,21); alqm. *transfero ex una condicione in aliam* C. 1,13. — 2) ita ut solum de amotione cogitetur: *amoveo, removeo, τινά τινος*: hinc μετασταθῆναι ἐκ τῆς οἰκονομίας L. 16,4 (om. ἐκ t. r. Br.), ‘amoveri a munere oeconomi’ [μ. τινὰ νόσου, ὑπνου, τῶν φρενῶν ‘alqm. a morbo liberare, e somno excitare, sanâ mente privare’ Soph. Eur.; LXX = γῆρας ‘amoveo’ 3 Reg. 15,13 al.]; abs. = *regno spolio* alqm. A. 13,22 [Dan. 2,21]. — 3) *aliquem ad aliam sentiendi agendive rationem induco, in malam partem = seduco*: μετέστησεν ἵκανὸν δχλον ‘permultos (a cultu Diana) avertit’ vel ‘seduxit’ A. 19,26. [Plut. Galba 14, 3 τοὺς πλείους μετέστησαν ‘plurimos in suas partes traduxerunt’; LXX μ. τὴν διάνοιαν τοῦ λαοῦ Jos. 14,8; μεθίσταμαι ‘in malam partem mutor, descisco’ Dt. 30,17]*

†**μεθοδεία** (Tdf. WH. He. -δία), ας, ἡ (μεθοδεύω ‘methodice tracto’ alqd. [DHal. DSic.]; in malam partem ‘dolose ago’ ἐν τινὶ 2 Reg. 19,27, med. ‘dolis utor’ praesertim rhetoriciis’ [Pol. Rhett.]; cfr. μέθοδος = ‘dolus’ 2 Mach. 13,18) *dolosa machinatio*, vulg. *circumventio, insidiae*: plur. μ. τοῦ διαβόλου E. 6,11; μ. τῆς πλάνης ‘machinatio erroris’ (gen. subj.) aut ‘m. erroris plena’ (gen. qual.) E. 4,14.*

μεθόριος 2. vel 3. (μετά inter, δριον) *conterminus, confinis, in limite terrae situs* [Thuc. 2, 27; 4, 56]; substantive τὰ μ. Τύρου καὶ Σιδῶνος ‘Tyri et Sidonis confinium’, regio in confinio T. et S. sita Mr. 7,24 r. Br. [Xen. Cyr. 1, 4, 16 al.]¹

μεθύσκω (μέθυ ‘potus inebrians’) *ebrium facio, inebrio; pass. μεθύσκομαι*, ao. ἐμεθύσθην: *ebrius fio, vino me obruo, large*

bibo L. 12,45. J. 2,10. 1 Th. 5,7; οἶνῳ [Prov. 4,17; class. οἶνον] E. 5,18, ἐκ τοῦ οἶνου Ap. 17,2 (ἐκ IV 2 c).*

μεθύσος 2. et 3. *ebrius, ebriosus, bibulus* (cl. de mulieribus, hell. de viris etiam) 1 C. 5,11; 6,10.*

μεθύω (μέθυ) *ebrius sum* Mt. 24,49. A. 2,15. 1 C. 11,21. 1 Th. 5,7; metaph.: μ. ἐκ τοῦ αἵματος effuso sanguine, i. e. caedibus ebrius sum Ap. 17,6. [Hom. ss.]*

μεῖγμα, ματος, τό ↓ *id quod miscendo conficitur, mixtura*; μ. σμύρνης καὶ ἀλόνης J. 19,39. [Arist., Sir. 38,8, Plut.] — NB. In codd. et edd. scribitur μῆγμα vel μίγμα: de ει restituendo v. art. seq. Bona l. v. est σμῆγμα ‘id quo alqd. tergitur, linitur, linimentum, unguentum’.¹

μείγνυμι vel **μειγνύω**, ao. ἔμειξα, pf. P. μέμειγμαι: *misceo* alqd. (τὶ) cum alqa. re: τινὶ Ap. 8,7 r.; 15,2, ἐν τινὶ Ap. 8,7 cr., μετά τινος Mt. 27,34; ὃν τὸ αἷμα Πειλᾶτος ἔμειξεν μετά τῶν θυσιῶν αὐτῶν = quos P., dum victimis mactandis et offerendis occupantur, trucidavit L. 13,1 (est dictio rabbinica: cfr. Schöttgen, et Lightfoot, Horae hebr. ad l. c.). — NB. ει in hoc verbo ejusque derivatis scribendum esse, non — ut in codd et edd. — i solum, certum est e documentis authenticis; cfr. Bl. § 3, 5, Kühner³ II p. 482 s., Mayser pag. 91.

†**μειζότερος** et **μεῖζων**: v. μέγας.

μέλας, μέλαινα, μέλανη, ανος: *niger* Mt. 5,36. Ap. 6,5,12; substantive τὸ μέλαν *atramentum* quo scribitur aut pingitur [Plat. ss.]: 2 C. 3,3. 2 J. 12. 3 J. 13.*

Μελεᾶς, ἄ, δ *Melea* L. 3,31, unus ex progenitoribus Christi.¹

Μελελεήλ, δ Tdf. = Μαλελεήλ q. v.

μελετάω, ao. ἐμελέτησα (μελέτη ‘cura; diligens rei exercitium’) 1) *curam gero rei; τινός* [Hsd.] — 2) *exerceo* alqd., *me in alga. re exerceo diligenter, studeo rei;* τὶ 1 T. 4,15 [abs. X. Hell. 3, 4, 16; τέχνας Plat.]; in specie dic. de iis qui orationem mox habendam praeparant, elaborant, memoriae mandant, exercent, v. gr. rhetoribus [Dem. 19, 255; Pl. Phaedr. p. 228b; Aristot. Plut.]: Mr. 13,11 r.; hinc alqd. quod agam, **praemeditor, molior, machinor*; τὶ A. 4,25 e Ps. 2,1 [LXX = γῆ].*

μέλι, ιτος, τό *mel* Ap. 10,9 s.; de Mt. 3,4. Mr. 1,6 v. ἀγριος.*

†μελίσσιος 3. (μέλισσα ‘apis’) *apianus*, *ab apibus proveniens*: κηρίον L. 24,42.¹

Μελίτη (cB. WH. Μελιτήνη), ης, ἡ *Melita*, insula inter Africam et Siciliam sita, nunc Malta dicta: A. 28,1.¹

μέλλω, impf. sine discrimine modo ἔ-, modo ἥ-μελλον, ft. μελλήσω: **I.** *futurus sum, insto*; 1) abs.: ptc. μέλλων *futurus, ad futurum tempus alci. propositus aut imminens* [Pind. ss.]: ἐν τῷ μέλλοντι sc. αἰῶνι Mt. 12,32. E. 1,21 (cfr. αἰών 1 c); ἡ μ. δργή Mt. 3,7. L. 3,7: A. 24,25 cr. R. 5,14 (sc. Ἀδάμ). H. 2,5; 9,11 (nWH.); τὰ μέλλοντα ‘futura’ R. 8,38. 1 C. 3,22 (opp. ἐνεστῶτα ‘praesentia’), ‘quae futura erant’ C. 2,17. H. 11,20; τὸ μέλλον ‘tempus futurum’ 1 T. 6,19, fort. [ut Plut. Caes. 14,4] ‘annus proxime futurus’ L. 13,9. — **2)** *sequente infinitivo*, μέλλω *inservit describendae rei futurae, praesertim rei cuius eventus omnino certus est aut jam exspectatur*; in NT sequitur fere semper inf. prae., raro inf. fut. [ita cl. plerumque] A. 11,28; 23,30 r.; 24,15,25 r. vel inf. aor. R. 8,18. Ap. 12,4: **a)** *in eo sum ut: im Begriff stehen zu: être sur le point de:* ἥμελλεν τελευτᾶν ‘in eo erat ut moreretur’ L. 7,2: ib. 19,4. J. 4,47; 6,6. A. 3,3; 5,35; 16,27; 18,14; 21,27; 22,26; 26,2. Ap. 3,2; interdum fere = ‘incipio’ Mr. 13,4. Ap. 10,4. — **b)** *animus mihi est ut faciam alqd., molior, propositum mihi est; germ. vorhaben, gedenken;* μέλλει Ἡρφόης ζητεῖν τὸ παιδίον Mt. 2,13; L. 10,1; 22,23. J. 6,15,71; 7,35. A. 20,3,7; 23,15. 2 P. 1,12. — **c)** *de rebus quarum eventus futurus omnino certo exspectatur, quia Deus ea fieri voluit, vel futura esse praedixit ets.: (divino consilio, secundum Dei voluntatem, sec. revelationem ets.) futurum est ut . . ., eo res deveniet ut . . .: ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν* Mt. 17,12; Mt. 16,27; 17,22; 20,22. L. 9,44. J. 11,51. A. 11,28; 17,31. R. 4,24; 8,13. 1 Th. 3,4. H. 1,14. Ja. 2,12. Ap. 1,19; 12,5; in minis dicitur de poena quam alqs. quasi exspectare debet: τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεός fere = germ. ‘warte nur, Gott wird dich schlagen’ A. 23,3; Ap. 3,16. — **d)** *de rebus futuris quae aliunde prorsus certae sunt vel certae esse videntur:* A. 27,10; 28,6. — **e)** *interdum per μέλλω eae futuri formae circumscribuntur vel supplentur, quae aut ex usu paulatim evanescebant*

aut omnino deerant, ut: *participium ft. max. in casibus obliquis* (Bl. § 62, 4) Mt. 11,14. A. 13,34; 23,15; 27,30. 1 T. 1,16. H. 10,27. 2 P. 2,6, *conjunctionis ft.* Mr. 13,4. L. 21,7. Ap. 10,7, *imperfectum fut.:* τοῦτο εἶπεν περὶ τοῦ Πνεύματος οὗ ἔμελλον λαβάνειν οἵ πιστεύοντες ‘de Spiritu, quem credentes accepturi erant’ J. 7,39; L. 9,31; 10,1. J. 11,51. H. 11,8; huc etiam pertinet aliquotiens ptc. μέλλων *resolvendum in δις ἔμελλεν:* Mr. 10,32. L. 24,21. G. 3,23. — **II.** *ita semper ‘in eo sum ut agam’ ut ad ipsam actionem non accedam, i. e. cunctor, moror: τί μέλλεις; ‘quid moraris?’* A. 22,16. [Eur. Hec. 1094; Thuc. 8, 78 al.]

μέλος, ους, τό *membrum corporis organici*; Mt. 5,29 s. R. 12,4. 1 C. 12,12-26. Ja. 3,5s.; *membra, quatenus sunt instrumenta actionum bonarum vel malarum vel concupiscentiae pravae serviunt* R. 6,13,19; 7,5,23. Ja. 4,1; νεκρώσατε τὰ μ. (ὑμῶν) τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ‘vitâ suâ private membra vestra terrena’, *velut in terra repentina, a vita caelesti supernaturali aliena* C. 3,5; πόρνης μέλη ‘membra meretricis’, *quae meretrici ad usum peccaminosum velut traduntur ac donantur* 1 C. 6,15; — *per fidem scimus, fideles cum Christo conjunctione vitali ita esse conexos, ut unum quoddam corpus Christi mysticum constituant, cujus caput sit Christus, membra fideles, qui in hoc corpore vocantur μέλη Χριστοῦ* 1 G. 6,15 bis, μέλη τοῦ σώματος αὐτοῦ E. 5,30, ἀλλήλων μέλη = *inter se habentes rationem membrorum (eidem capiti junctorum et ad mutuum auxilium destinatorum)* R. 12,5. E. 4,25; ἔστε μέλη ἐκ μέρους ‘estis (in corpore Christi mystico) membra, pro sua quisque parte’ 1 C. 12,27 (cD μέλη ἐκ μέλους ‘Glied an Glied’, membra membris conexa); E. 4,16 Br.

Μελχεί t. cr., **Μελχί** t. r., ὁ **מֶלֶךְ**, nomen curtum pro Melchiel, Melchias etc.) *Melchi*, nomen duorum in genealogia Christi L. 3,24,28.*

Μελχισέδεκ, ὁ (קְרָכִים) **מֶלֶךְ־צָדֵק** = βασιλεὺς δικαιοσύνης H. 7,1) *Melchisedech*, rex Salem, sacerdos, typus Christi regis et sacerdotis H. 5,6,10; 6,20; 7,1,10,11,15,17,21 r. He.*

μέλω *cordi sum, curae sum* c. dat. pers. [Od. 9, 20 al.]: οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν A. 18,17; *subjecti loco ponitur*

ὅτι c. indic. Mr. 4,38. I. 10,40; — praevalet constructio impersonalis, aut μέλει μοί τινος ‘curae est mihi res aut persona’ 1 C. 9,9, aut μέλει μοι περὶ τινος J. 10,13; 12,6. 1 P. 5,7; — οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός Mt. 22,16. Mr. 12,14 εἰ contextu = nullius timore aut auctoritate moveris; absolute 1 C. 7,21.*

†μεμβρᾶνα, ης, ἡ vox lat. *membrana*, qua designatur 1) *cutis tenuior*, cuticula quae singula membra circumdat v. g. oculos, cerebrum, item ova, fructūs etc. — 2) *pellis ad scribendum praeparata, carta pergamena*: sic 2 T. 4,13. [act. Barn. 6; scr. eccl.]¹

μέμφομαι, αο. ἐμεμψάμην: *vitupero, reprehendo* τινά vel τινί [poët. Xen. al.]: τινά H. 8,8 cr. (nHe.) — ibi t. r. He. αὐτοῖς (potest construi μεμφόμενος [sc. αὐτὴν] λέγει αὐτοῖς ‘eam vituperans dicit iis’); abs. Mr. 7,2 r. Br. R. 9,19.*

μεμψύμορος 2. (μέμψασθαι τὴν μοῖραν) *sortis suae vituperator, querulus, morosus* Ju. 16 [Isocr. al.]¹

μέν (particula μήν ‘prefecto’ debilitata) *particula postpositiva, potissimum concessiva* (= ‘quidem, utique’), *oppositiva seu comparativa* (nempe primum ex membris inter se oppositis aut comparatis inducit), *distinctiva* (cum suo correlato δέ inservit distinguendis et clare proponendis sententiis sententiarumve partibus); de qua cfr. Vigerum, sect. VIII. Nequaquam occurrit in 2 Th. 1 T. T. (t. cr.). 2 P. 1, 2, 3 J. Ap., sat raro in evangeliis, saepius in A. et H. — In NT usurpatur 1) *concessive* = ‘quidem, utique, quamquam, utut’ ets.: δέ μικρότερον μέν ἔστιν πάντων τῶν σπερμάτων, δταν δέ κτλ. ‘quod minimum quidem est omnium seminum, sed etc.’ Mt. 13, 32; Mt. 16,3; 17,11; 26,24,41. Mr. 14,21,38. A. 5,23 r.; 9,7. 1 C. 9,24. 2 C. 10,1,10; 12,1 cr., in opposito membro pro δέ positum est ἀλλά Mr. 9,12 v. A. 4,16. R. 14,20. 1 C. 14,17, πλήν L. 22,22, nulla particula C. 2,23. — 2) *restrictive* = ‘quidem, saltem’ (oppositum membrum tacetur): ἡθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μέν Παῦλος, κτλ. ‘voluimus ad vos venire, saltem ego P., etc.’ 1 Th. 2,18. — 3) *adversative*, *ubi contraria inter se opponuntur*: δέ μέν θερισμὸς πολὺς, οἱ δέ ἐργάται δλίγοι Mt. 9,37. L. 10,2; ἔξωθεν μέν, ἔσωθεν δέ Mt. 23,27s.;

ἔταν μὲν . . . , ἔταν δὲ μή Mt. 10,13; ἔταν μὲν . . . εἰ δέ L. 10,6; 13,9 ets.; Mt. 16,3; 20,23; 25,33. Mr. 10,39. L. 23,41. J. 16,22; 19,32. A. 23,8. R. 2,7; 7,25; 8,10. 1 C. 1,18 et passim; elegantiores antitheses habes ex. gr. R. 2,8; 6,11. 2 C. 4,12r. Ph. 3,1,13. 2 T. 1,10; 4,4. 1 P. 2,4. — 4) *comparative*, *ubi duae personae inter se comparantur*: ἐγὼ μὲν . . . , δέ δὲ δπίσω μου ἐρχόμενος . . . Mt. 3,11; R. 5,16. 1 C. 11,14. H. 1,7; 3,5 al. — 5) *partitive*, *ubi aliquid totum vel aliqua multitudo in partes dispescitur et de singulis aliquid dicitur* (saepe simul ad nr. 3 pertinent): τὰ μὲν πρόβατα . . . , τὰ δέ ἐριφια . Mt. 25,33; *huc pertinent phrases*: δές μὲν δές δέ (cf. δέ I 1) ‘alter — alter, aliis — aliis’ Mt. 13,8; 21, 35; 25,15. L. 23,33. A. 27,44. R. 9,21; 14,5. 1 C. 7,7. Ju. 22 al.; δέ μὲν — δέ A. 14,4; 17,32. E. 4,11 al.; minus concinne δέ μὲν — ἄλλα δέ ‘alia — alia’ Mt. 13,4; sim. 16,14. Mr. 4,4. L. 8,5. R. 14,2; τινὲς μὲν — τινὲς δέ ‘quidam — alii’ Ph. 1,15; ἄλλος μὲν — ἄλλος δέ, ἔτερος μὲν — ἔτερος δέ 1 C. 15,39 s.; τοῦτο μὲν — τοῦτο δέ ‘partim — partim’ H. 10,33. — 6) *enumerative*, *ubi enumeratio incipit* (quae fortasse statim abrumpitur): *σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δέ ἀθετοῦσιν, δόξας δέ βλασφημοῦσιν* Ju. 8 (vitia enumerantur); J. 16,9. A. 3,22 (M. μέν ac si enumerandi sint multi, qui 24 breviter comprehenduntur); πρῶτον μὲν — ἔπειτα (δέ) H. 7,2. Ja. 3,17; πρῶτον μέν, membris posterioribus vel omissis vel aliter enuntiatis 1 C. 11,18. R. 1,8; 3,2. — 7) ut in enumerationis initio μέν animum ad complura membra praeparat, ita saepe μέν ei sententiae infigitur, *quae est prima alicujus seriei sententiarum*, i. e. longiore aliquam orationis partem, seu narrationem demonstrationem-ve non unā sententiā absolutam indicat atque introducit; plerumque accedit alia conjunctio quae novam sententiarum seriem cum antecedentibus nectit: a) μὲν οὖν vel novum aliquid incipit et prioribus adjungit, A. 1,6,18; 13,4 al., vel interrup-tam rerum seriem continuat. A. 2,41, vel finem eorum quae antecedunt cum initio eorum quae sequuntur arcte nectit, L. 3,18. J. 19,24. A. 5,41; 8,4; 9,31; 16,5 al., vel adjuncta rei gestae indicat: δέ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προ-

ευχὴ δὲ ἦν γινομένη ‘dum P. in carcere servatur, oratio siebat’ A. 12,5; b) μὲν γάρ argumentum incipit opposita continens membra: A. 13,36. R. 2,25.

Μεννᾶς, ἄ, ὁ *Mennas*, unus ex progenitoribus Christi L. 3,31 cr.¹

μεν-οῦν L. 11,28 cr. (nHe.). Ph. 3,8 v. (sed He. Br. scribunt μὲν οὖν) et +**μεν-οῦν-γε** L. 11,28 r. R. 9,20; 10,18. Ph. 3,8 r. Tdf. WH. (hic scribit μὲν οὖν γε) particulae asseverationis et correctionis, in NT etiam primo sententiae loco positae, cfr. Passow II a 180, Viger. p. 540 s.: 1) in asseveratione et assensu = *profecto, revera* [Plat. al.] — 2) in sententia, quā quae modo dicta sunt, emendantur, corrigitur, supplentur: *immo, immo vero, immo potius*; μ. σὺ τίς εἰ, δ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; ‘immo potius, tu quis es, qui obloqueris Deo?’ R. 9,20; L. 11,28. R. 10,18. Ph. 3,8 (ubi ἡγημαι in ἡγοῦμαι, et ἄτινα ἦν μοι κέρδη in πάντα corrigitur). [Soph. Aj. 1363; Pl. Crito p. 44 b al.]*

μέν-τοι particula postpositiva, cuius usus duplex notabilis est — cf. Passow II a 180, Viger. 538 s. — 1) particula confirmativa atque approbativa, qua quis sibi probari dicta indicat, = *omnino, sane, utique*; ita sec. quosdam Ja. 2,8, praesuppositā tacitā objectione, etiam divites debere amari: ‘utique si etc.’. — 2) particula adversativa = *attamen, verumtamen, nihilominus*: οὐδεὶς μ. εἶπεν· τί ζητεῖς; ‘attamen (sc. quamquam mirabantur) nemo dixit etc.’ J. 4,27; J. 7,13 (sc. quamquam privatim de eo multum loquebantur); 20,5; 21,4. 2 T. 2,19 (sc. licet aliqui a fide deficient). Ja. 2,8 (ubi sensus esse vid.: ‘attamen’ his de divitibus dictis nolo vos ad eos contemnendos vel odio habendos inducere: amate eos, ut debetis, sed cavete a προσωπολημψίᾳ! ‘si etc.’). Ju. 8 (sc. quamquam hi illa divinae justitiae exempla norant); ὅμως μέντοι *tamen, nihilominus* J. 12,42, ubi illud generaliter dictum 37 οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτὸν restringitur.*

μένω, ft. μενῶ, ao. ἔμεινα, plusq. (Bl. § 15, 1) ¹ μεμενήκειν 1 J. 2,19: *maneo*; I. intransitive: 1) *alicubi maneo*; a) proprie de loco: *ubi sum, ibi maneo nec inde discedo*; c. additamentis ad quaest. ‘ubi?’: ἐν c. dat. loci L. 8,27. J. 7,9; 11,6. A.

27,31. 2 T. 4,20, ἐκεῖ J. 2,12; 10,40, ὅδε Mt. 26,38. Mr. 14,34, σύν τινι L. 1,56; 24,29, μετά τινος L. 24,29 a. J. 14,16, παρά τινι J. 4,40; 14,17,25. A. 18,20; 21,7 s., καθ’ ἑαυτόν ‘apud se’ = seorsim a ceteris captivis solus A. 28,16; ἐπί τινα μένειν ‘super aliquem (delapsum) manere, considere’ J. 1,32 s.; *alicubi relinquor, non auferor*: ἐπὶ τοῦ σταυροῦ J. 19,31; — in specie: *in domo aliqua aliquamdiu commoror, habito, domicilium teneo*: ποῦ J. 1,39 s.; ἐκεῖ Mt. 10,11. Mr. 6,10. L. 9,4; ἐν c. dat. loci L. 8,27; 10,7; 19,5; δ ὁδοῦλος οὐ μένει κτλ. ‘servus non manet (necessario, ita ut dimitti vel ejici non possit,) etc.’ J. 8,35; παρά τινι A. 18,3; — accedit acc. temporis ad quaest. ‘quamdiu?’ J. 1,40; 4,40. A. 21,7; 28,30; nonnullis locis accipi potest inchoative: *ad aliquantum tempus aliquo revertor vel alicubi domicilium figo* Mt. 10,11. L. 1,56; 24,29. A. 16,15. — b) metaphorice: a) *alqs. in re manet velut in sua sphaera, in ea perseverat, eam fideliter retinet*: μένει ἐν οἷς ἔμαθες ‘permane in iis quae didicisti’ 2 T. 3,14; 1 T. 2,15. J. 8,31; 15,9 s. 1 J. 2,10; 4,16. 2 J. 9; β) *alqd. in alqo. manet, i. e. in eo perpetuo inest tamquam vis eum impellens ac dirigens* J. 5,38; 15,7,11 r. 1 J. 2,14,24,27; 3,9,15,17. 2 J. 2: cfr. ἐν Nota 2 et 6. — 2) *maneo is qui sum seu talis qualis sum, maneo in statu vitae condicione, qualis sum esse pergo*; add. *praedicatum*: μένει ἵερεὺς ‘maneat sacerdos’ H. 7,3; μενέτω ἄγαμος ‘maneat innupta’ 1 C. 7,11: J. 12,24. A. 27,41. 2 T. 2,13; μένειν μετά τινος in alcs. societate permanere 1 J. 2,19; de dictione ‘maneo in alqo.’ cfr. art. ἐν Nota 5; οὐχὶ (τὸ χωρίον) μένον σοὶ ἔμενεν; ‘nonne ager in pristino statu manens (= si venditus non esset) tuus manebat’ A. 5,4; ἵνα ἡ κατ’ ἐκλογὴν πρόθεσις τ. Θ. μένη οὐκ ἔργων ἀλλ’ ἐκ τοῦ καλοῦντος ‘ut Dei decretum electionis maneat (= ne desinat cognosci ut) independens ex operibus, sed dependens ex vocante’ R. 9,11. — 3) *esse pergo, exsistere non desino*: a) de personis: μένω εἰς τὸν αἰώνα immortalis sum J. 12,34. H. 7,24. 1 P. 1,23 (vulg.); *superstes maneo, nondum morior* J. 21,22 s. Ph. 1,25. Ap. 17,10. — b) de re quae esse pergit, valere seu vigere non desinit, non aboletur ets.: urbs Sodoma ἔμεινεν ἀν μέχρι τῆς

σήμερον ‘ad hodiernum usque diem man-sisset’ Mt. 11,23: H. 13,14; ἡ φιλαδελφία μενέτω ‘caritas fraterna usque vigeat’ H. 13,1; J. 9,41; 15,16. 1 C. 3,14 (opus igne non destruitur); de rebus naturâ perenni-bus atque incorruptilibus: J. 6,27. 2 C. 3,11 (τὸ μένον, opp. τὸ καταργούμενον). H. 10,34. 1 P. 1,23,25. — **II.** transitive:

a) *alqm. maneo, advenientem exspecto* A. 20,5, c. ἐν loci [Xen. Thuc. Plat.]; **b)** de re quae *alqm. manet, alci. imminet, ei eventura est* A. 20,23. [Aesch. Soph.]

μερίσω, αο. ἐμέρισα, pf. P. μεμέρισμα, ao. P. ἐμερίσθην: (μέρος) 1) *in partes di-vidō* [Xen. al.]: metaph. μεμέρισται δὲ Χρι-στός; ‘divisus est Christus?’ nempe eo quod variarum partium inter se dissidentium caput esse quasi cogitur 1 C. 1,13; δὲ γαμήσας μεμέρισται sc. curis va-riis in diversas partes distrahitur 1 C. 7,34 (cf. Cornely in h. l.); mutuo complurium dissidio ita μερισθῆναι dic. regnum, domus (= familia), urbs, Satanás (caput regni sui) Mt. 12,25 s. Mr. 3,24-26 et qui-dem καθ’ ἑαυτῆς Mt. 12,25, ἐφ’ ἑαυτήν, -όν ‘contra se’ i. e. in partes inter se contrarias; — μερίζεσθαι τι μετά τινος alqd. cum alqo. ita dividere ut suam sibi (medium!) quisque partem sumat L. 12,13 [μερίζεσθαι πρός τινα Dem. p. 1149, 20]. — 2) *distribuo*: τι τισιν Mr. 6,41; *impertior, tribuo* τι τινι R. 12,3. 1 C. 7,17. 2 C. 10,13. H. 7,2 [Pol.].*

μεριμνά, ης, ἡ *sollicita rei cura, solli-citudo* L. 8,14; 21,34. 1 P. 5,7; μ. τοῦ αἰῶνος τούτου ‘sollicita cura rerum saecularium’ Mt. 13,22. Mr. 4,19; seq. gen. obj. 2 C. 11,28 [poët.; LXX. pap.].*

μεριμνάω, ft. ἡσω, αο. ἐμερίμησα ↑ 1) *sollicitudine angor, sollicitus sum*: abs. Mt. 6,27,31. L. 12,25; μηδὲν μεριμνᾶτε ‘ni-hil (= nequaquam) solliciti sitis!’ Ph. 4,6; περὶ τινος Mt. 6,28. L. 12,26; εἰς τὴν αἴ-ριον ‘anxie prospicere crastino diei’ Mt. 6,34; μεριμνᾶν καὶ θορυβάζεσθαι περὶ τι L. 10,41; seq. quaest. deliberativa: μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ (dat. comm.) ὑμῶν τι φάγητε κτλ. Mt. 6,25. L. 12,22: Mt. 10,19. L. 12,11. — 2) *sollicite curo* alqd., *omni curā incumbō* in alqd.: μεριμνᾶ τὰ τοῦ Κυρίου, τὰ τοῦ κόσμου 1 C. 7,32-34; Mt. 6,34 b in t. r. Ph. 2,20; τὸ αὐτὸν ὑπὲρ ἀλλή-λων μεριμνᾶν ‘idem (commune omnium

commodum) pro invicem sollicite curare’ 1 C. 12,25; † cum genet., ut alia verba cu-randi: μεριμνήσει ἑαυτῆς Mt. 6,34 cr.*

μερίς, ίδος, ἡ 1) *pars rei divisae: Teil* [Pl. Soph. 266 a]; *pars terrae, regio*: πρώ-της μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις ‘prima regionis Macedoniae civitas’ A. 16,12 t. correct. (v. Knabenb. et Bl. in h. l.; in quattuor ‘regiones’ Romani Macedoniam divisorant Liv. 45, 29). — 2) *pars alci. attributa s. attribuenda, portio*: *Anteil* [Dem. Plut: pBer. 996 III 1]: Μαρία τὴν ἀγα-θὴν μ. ἔξελέξατο L. 10,42; fere i. q. *con-sortium, participatio*: οὐκ ἔστιν σοι μ. ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ non eris hujus rei parti-ceps A. 8,21 [Dt. 12,12]; μ. τοῦ κλήρου τῶν ἀγίων consortium hereditatis Sancto-rum C. 1,12; 2 C. 6,15.*

μερισμός, οῦ, δὲ (μερίζω) 1) *divisio* totius rei in partes [Plat. al.]; metaphorâ petitâ a gladio qui in corpus penetrat idque dividit, verbū Dei dicitur H. 4,12 διε-κνούμενος ἄχρι μ. ψυχῆς καὶ πνεύματος[,] ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν ‘penetrans i. e. pe-nitus scrutans ac bona malaque dijudi-cando quodammodo dividens animum et spiritum ac juncturas et medullas (= ani-mum et corpus)’, vel si mavis, commate deleto dividens animi spiritūsque juncturas et medullas’. — 2) **distributio*: plur. *Pneύματος ἀγίου μερισμοί* variii modi et gradūs dati fidelibus Spiritū S. H. 2,4. [Jos. 11,23]*

†**μεριστής**, οῦ, δὲ (μερίζω) *divisor*; L. 12,14 is cuius est hereditatem dividere. [Poll. 4, 176]¹

μέρος, οὐς, τό (cf. Schmidt 201, 5. 6) 1) *pars* (opp. ‘totum’): μ. τῆς οὐσίας L. 15,12; σῶμα ὅλον φωτεινόν explicatur ne-gative μὴ ἔχον μ. τι σκοτεινόν L. 11,36; μ. τι πιστεύω ‘partem (eorum quae audi-vi) credo’ 1 C. 11,18; γενέσθαι εἰς τρία μέρη ‘in tres partes dividi’ Ap. 16,19; L. 24,42. J. 19,23. A. 5,2; 23,6. E. 4,16 v.; — *dictiones adverbiales*: ἀπὸ μέρους ‘ex parte, partim’ R. 11,25 (= non toti Israël), ‘ali-quatenus’ R. 15,24. 2 C. 1,14; 2,5; τολμη-ρότερον ἀπὸ μ. ‘paulo audacius’ R. 15,15 (v. Cornely in h. l.); ἐξ μέρους ‘particulatim, imperfecte’ 1 C. 13,9,12, inde v. 10 τὸ ἐξ μέρους ‘imperfectum’ (vel: ‘illa restrictio verbis ἐξ μέρους indicata’ opp. τὸ τέλειον); ἐξ μέρους ‘pro sua quisque parte’ vel

'singuli' 1 C. 12,27; κατὰ μέρος 'per partes, singillatim' H. 9,5 [Aristot.]; ἀνὰ μέρος 'singuli deinceps suam partem' 1 C. 14,27 [opp. 'omnes simul'; Eur. Aristot.]. — 2) significationes affines: a) *†pars, factio* A. 23,9 (e contextu). — b) universitate rerum divisâ in multa μέρη 'classes, categorias, genera', μέρος est *certum aliquod genus rerum* et pro vario contextu varie vertitur: τοῦτο τὸ μ. 'hoc genus negotii' A. 19,27; ἐν μ. ἑορτῆς in categoria dierum festorum, 'propter diem festum' C. 2,16 [Epict. 4, 13, 2 μὴ μεταδιδόναι τινὶ ἐν τῷ μέρει τῶν ἡμετέρων 'nolle communicare cum aliis nostras res']; ἐν τούτῳ τῷ μ., ἐν τῷ μ. τούτῳ in hoc genere rerum = 'in hac re, sub hoc respectu' ets. 2 C. 3,10 (cf. δοξάζω 5); 9,3 (sc. in causa collectarum). 1 P. 4,16 r. — c) plur. τὰ μέρη a) *regio* A. 19,1; 20,2. E. 4,9; seq. genet. terrae vel civitatis Mt. 2,22; 15,21; 16,13. Mr. 8,10. A. 2,10 [LXX]. — β) *latus*: J. 21,6. — d) *pars, portio, ac fere = participatio, consortium*: ἔχειν μ. μετά τινος cum alqo. consortium habere J. 13,8, it. ἐν τινι in alqâ. re = alcs. rei esse participem esse Ap. 20,6; hinc τὸ μ. τινός ἐστιν ἐν τινι = alqs. est rei particeps Ap. 21,8; τὸ μ. αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποχριτῶν θήσει faciet ut ejus sors sit eadem atque sors hypocritarum Mt. 24,51. L. 12,46; ἀφελεῖ δ Θεὸς τὸ μ. αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἔντου τῆς ζωῆς Deus eum faciet exsortem arboris vitae Ap. 22,19.*

μεσημβρία, ας, ἡ (μέση ἡμέρα) *meridies*; 1) *hora meridiana* [cl. LXX] A. 22,6; item 8,26 sec. verss. copt. aeth.; cfr. Stud. u. Krit. 1892 p. 335. — 2) *plaga caeli meridiana* [cl.; LXX solum Dán. 8,4,9; in pap. nunquam] A. 8,26 'ad meridiem' sec. verss. lat. syr. arm.*

μεσιτεύω ↓ 1) transitive: *intercessoris vice fungens alqd. efficio*, germ. *vermitteln*, v. g. pacem, foedus [Pol. DSic. DHal.]. — 2) intransitive: *†sponsorem ago*; cum autem in jurejurando Deus constituatur sponsor inter eum qui jurat et eum cui juratur (FlJ. 4, 6, 7 ταῦτα δμνύντες ἔλεγον καὶ τὸν Θεὸν μεσίτην ὃν ὑπισχνοῦντο ποιούμενοι 'haec jurantes dicebant se etiam Deum facere sponsorem eorum quae promittebant'), Deus, si jurat, jurejurando se ipsum facit etiam sponsorem eorum quae

pollicetur: ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ 'jurejurando sponsor exstitit' H. 6,17. [FlJ. 7, 8, 5]¹.

×**μεσίτης**. οὐ, δ (μέσος) «*mediator*, *intercessor*, *internuntius*, *conciliator*, nempe is qui inter duas personas vel partes agit internuntium pacis vel foederis vel contractūs; seq. gen. personarum quarum est mediator 1 T. 2,5, gen. rei cuius est conciliator H. 8,6; 9,15; 12,24; G. 3,19; δ μ. ἐνὸς οὐκ ἐστιν, δ δὲ Θεὸς εἰς ἐστιν 'quibus (δ = art. genericus) mediator est (essentialiter) plurium intercessor; Deus autem (auctor promissionis Abrahae factae) unus est' i. e. lex Mos. est contractus bilateralis condicionatus (benedictiones div. pendent ex observata ab Israëlitis lege), non ita promissiones patriarchis factae, G. 3, 20 (cfr. Cornely in l. c. et Introd.² III p. 427). [Job 9,33; Pol. DSic. Philo, FlJ. pRain. 44, 3 al.]*

μεσονύκτιος 2. (μέση νύξ) *mediâ nocte eveniens vel adveniens* [Pind. al.]; — substantive τὸ μ. *media nox* [Aristot. LXX]; κατὰ τὸ μ. 'mediâ circiter nocte' A. 16,25; μέχρι μ.-ου 20,7; μεσονύκτιον (Bl. § 36, 13) Mr. 13,35 r. Br. L. 11,5 = μεσονύκτιον (Bl. § 34, 7) Mr. 13,35 v. 'mediâ nocte'.*

***Μεσοποταμία**, ας, ἡ (sc. γῆ) *Mesopotamia*, nomen sat recens terrae inter Tigrin et Euphraten sitae: A. 2,9; 7,2 [Gen. 24,10 al. = מִצְרַיִם נֹחֶרֶם אֲרָם Strab.]*

μέσοις 3. *medius*; 1) ponitur praedicative (ubi nos dicimus 'in der Mitte') L. 23,45. J. 19,18. A. 1,18; c. genet. multitudinis: ἐκάθητο μέσοις αὐτῶν 'sedebat medius inter eos' L. 22,55 Tdf. WH.: J. 1,26; de tempore: μέσης (sc. οὖσης τῆς νυκτός 'mediâ nocte' Mt. 25,6: A. 26,13. — 2) substantive τὸ μέσον [Hom. Xen. al.] *media pars*: *Mitte*: *milieu*: κατὰ μ. τῆς νυκτός 'circa medium noctem' A. 27,27; locutiones adverbiales: ἐν τῷ μ. 'in medio (coetu, loco)' Mt. 14,6. A. 4,7, ἐν μέσῳ J. 8,8,9; εἰς τὸ μ. Mr. 3,3. L. 5,19. J. 20,19, εἰς μ. Mr. 14,60 cr.; ut dicitur ἐν μ. εἶναι = 'obstare, impedimento esse' [X. Cyr. 5, 2, 26 al.], ita de remoto impedimento αὐτὸν ἤρκεν ἐκ τοῦ μ. 'id ex medio sustulit' C. 2,14 [Pl. Eryx. 401 e; germ. 'aus dem Wege räumen'] et ἐκ μ. γενέσθαι 'de medio tolli' 2 Th. 2,7. — 3) praepositionis instar usuveniunt cum genetivo hae dictiones: ἐν μέσῳ λύκων 'inter medios lupos' Mt. 10,16.

L. 10,3, ἐν μ. τῆς θαλάσσης ‘in medio mari’ Mr. 6,47; Mt. 18,2,20 al. (Ap. 4,6 fort. ‘ante medium thronum’), ἐν μ. τοῦ θρόνου καὶ τῶν δ’ ζώων ‘in medio spatio inter thronum et 4 animalia’ Ap. 5,6; ἐξ μ. τῶν δικαίων ‘ex mediis justis, ex coetu justorum’ Mt. 13,49: A. 17,33; 23,10. 1 C. 5,2. 2 C. 6,17; διὰ μέσου αὐτῶν ‘per eos medios’ L. 4,30: ib. 17,11 r. He. Br. (διὰ μέσον Tdf. WH.). J. 8,59; ἀνὰ μέσον ν. art. ἀνά 1; — item μέσον γενεᾶς σκολιᾶς ‘in media generatione prava’ Ph. 2,15 cr.: Mt. 14,24 (nWH.).

μεσότοιχος 2. (μέσος, τοῖχος) *ad medium murum pertinens, muri instar in medio situs* [pAmherst II 98, 8]; — substantive δὲ μεσότοιχος [Eratosthenes ap. Ath. 7, 14], item + τὸ μεσότοιχον E. 2,14 *paries medius, paries intergerivus: Zwischenwand*, metaphorice de re aliquos distin- nente. [Euseb.]¹

μεσουράνημα, ματος, τό (μεσ-ουραν- εῖν ‘in medio caelo esse’ dicitur sol ap. Aristot. Plut., et potest aut altissima pars caeli aut australis plaga mundi de-signari) 1) *solis in medio caelo collocatio*, ‘culminatio’, ut nunc ajunt astronomi. [Manetho, Plut. al.] — 2) + *medium caelum*, i. e. ut videtur, partes altissimae caeli seu aëris, in quibus aquilae atque similes aves volantes conspiciuntur Ap. 8,13; 19,17, unde angelus alqd. proclamat Ap. 14,6 ἐν μ. ‘hoch am Himmel’.*

μεσώ (μέσος) 1) *medius sum, in medio cursu sum.* [de sole, Theophr.] — 2) *dimidius sum;* dicitur et de rebus ex dimidio perfectis ['halbfertig sein' Eur.] et de temporum spatiis ex dimidio praeterlapsis [θέρους μεσοῦντος ‘mediâ aestate’ Thuc. 6, 30; Hdt. 3, 104; Xen. an. 6, 5, 7 al.]: τῆς ἑορτῆς μεσούσης ‘medio festo’ J. 7, 14.¹

+ **Μεσσίας**, ου, δ *Messias*, i. e. *Unctus*, δὲ Χριστός, J. 1,42; 4,25. (aram. נָשָׁרְךָ, ptc. P. determinatum verbi *נִשְׁרַת* ‘unxit’, = hebr. נִשְׁרַת)*

μεστός 3. *plenus, refertus;* seq. genet. rei J. 19,29; 21,11. Ja. 3,8; tropice alqs. dicitur plenus esse virtutum, vitiorum ea-rumque rerum quae cogitat vel desiderat [Xen. Plat.]: μ. ὑποχρίσεως Mt. 23,28: R. 1,29; 15,14. Ja. 3,17. 2 P. 2,14.*

μεστώ, pf. P. μεμέστωμαι + *plenum* Zorelli, N. T. Lexicon Graecum.

facio, impleo, ptc. pf. P. plenus: c. gen. rei A. 2,13. [Soph. ss.]¹

μετά, ante vocales nonnunquam μετ', μεθ': praepositio quam sequitur in NT aut genetivus aut accusativus (nunquam dat.), affinis vocibus germanicis ‘mit, mitten’.

I. cum genetivo: 1) *in mediis ., inter medios ., inter aliquos, cum aliquibus* [hinc ap. Hom. solum cum nominibus pluralibus vel collectivis]; haec significatio adhuc nonnusquam praevalet: ἡ μετὰ τῶν θηρίων Mr. 1,13; ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν L. 24,5; μετ' ἀνόμων ἐλογίσθη ‘inter sceleratos reputatus est’ Mr. 15,28. L. 22,37; ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν Ap. 1,7; L. 12,46. Ap. 21,3 ter, al. — 2) universim: *cum aliquibus vel aliquo:* dic. de eo qui est, proficiscitur, agit, patitur cum aliquo: εἰδὸν τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας Mt. 2,11; ὅπαγε μετ' αὐτοῦ 5,41; δὲ εἰδίων μετ' ἔμοῦ Mr. 14,18; χαίρειν μετὰ χαιρόντων R. 12,15; Mt. 2,3; 4,21; 5,25; 8,11; 9,11 ac persaepe; — imprimis significat μετά τινος a) *alqm. habens comitem* aut: *alquem comitans*: ἀνέβην μετὰ Βαρνάβᾳ G. 2,1; H. 13,23 al.; οἱ μετά τινος alcs. comites, socii Mt. 12,3 s.; 26,51. Mr. 1,36; 2,25. L. 8,45 al.; b) *alcs. socius (perpetuus)*: παρεχάλει αὐτὸν ἵνα μετ' αὐτοῦ ἦ Mr. 5,18; Mr. 14,67; 16,10. L. 2,36. 1 J. 2,19 al.; c) *alqo. adhibito, accersito*: ἡσφαλίσαντο τὸν τάφον μετὰ τῆς κουστωδίας accersitis custodibus Mt. 27,66; d) μετά τινος copulatur *cum verbis quae indicant colloquium, commercium, consortium, actionem communem aut reciprocum*, ut: μετά τινος λαλεῖν Mr. 6,50. J. 4,27, συλλαλεῖν Mt. 17,3, συμβούλιον ποιεῖν Mr. 3,6, συνάρπαι λόγον Mt. 18,23, ἀκολουθεῖν L. 9,49. Ap. 6,8, κοινωνίαν ἔχειν 1 J. 1,3, ἔχειν μέρος J. 13,8, μερίζεσθαι τι L. 12,13, πορνεύειν Ap. 17,2, μολύνεσθαι 14,4, πολεμεῖν Ap. 2,16, κρίνεσθαι ‘litigare’ 1 C. 6,6 etc.; it. ζήτησις μετά τινος J. 3,25, εἰρήνη 2 T. 2,22. H. 12,14; hebraismus est constructio: ποιεῖν (L. 1,58 μεγαλύνειν) ἔλεος μετά τινος L. 1,72 ‘facere cum alqo. (magnam) misericordiam’; e) μετά τινος i. q. *alicui assistens, cooperans, juvans, protegens, favens* ets. (opp. ‘contra alqm.’): μεθ' ἡμῶν δὲ Θεός ‘nobiscum est Deus’ Mt. 1,23; μεθ' ὑμῶν εἰμι 28,20; χεὶρ Κυρίου ἦν μετ'

αύτοῦ L. 1,66; Mt. 12,30 (opp. κατά). L. 11,23. J. 8,29. 2 C. 13,11; it. in appreceptionibus L. 1,28. R. 16,24. 1 C. 16,23 s. 2 C. 13,13 al.; δσα ἐποίησεν δ Θεὸς μετ' αὐτῶν narraverunt 'quanta Deus, sibi assistens, fecisset' A. 14,27; 15,4. — 3) *cum aliqua re*, i. e. a) de re concreta, i. q. *simul cum re, rem habens, assumens, adhibens*: μετὰ τῶν λαμπάδων 'simul cum lampadibus' vasa olei plena sumpserunt Mt. 25,4; ἔξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων 'exiistis gladiis et lignis armati' Mt. 26,55. L. 22,52; J. 18,3; 19,40. H. 9,19. — b) *velut comitante alqā. re*, dicitur de actionibus secundariis adjunctis: μετὰ δακρύων 'inter lacrimas, flens' A. 20,31. H. 12,17; μετὰ νηστειῶν 'inter jejunia, jejunantes' A. 14,23; μετὰ ὄρχου Mt. 14,7; Mt. 24,31. L. 9,39; 17,15. H. 5,7 al.; c) si cum hac praepositione jungitur nomen rei abstractae, virtutis, vitii, *indicatur modus et qualitas actionis vel eventū*: μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς 'cum timore et gau dio' Mt. 28,8; προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς χαρδίας H. 10,22; μετὰ αἰσχύνης L. 14,9; Mr. 3,5; 4,16; 6,25; 13,26. L. 1,39; 17,20; 21,27. A. 2,29; 4,29; 5,26; 13,17; 15,33; 17,11; 20,19; 24,3; 27,10. E. 4,2; 6,5. Ph. 1,4; 2,12. 2 Th. 3,12. 1 T. 2,9; 4,3. T. 2,15. H. 4,16; 10,34 al.

II. cum accusativo [class.: a) *in medios . . . , inter*: Hom.; b) *in . . . , ad, versus* Hom. ss., max. μετά τινα 'aliquem inse quens, quaerens ets., hinc: post alqm. in cedens; c) *secundum alqm.*, de ordine; d) *post* (de tempore); in NT 1) *post*, de tempore; post certum eventum: μετὰ τὴν ὅφειν μου 'post discessum meum' A. 20, 29; J. 5,4. 2 P. 1,15 al.; seq. τὸ et (acc. et) inf.: μετὰ τὸ δειπνῆσαι 'postquam cena vit: nach dem Essen' 1 C. 11,25; μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα 'postquam pater obiit' A. 7,4; Mt. 26,32. Mr. 1,14; 14,28. L. 22,20. A. 1,3 al.; — post elapsum temporis spatium: μεθ' ἡμέρας ἔξ Mt. 17,1; Mt. 25,19. Mr. 8,31. L. 2,46 al.; μετὰ μικρὸν 'paulo post' Mt. 26,73, it. μετὰ βραχύ L. 22,58, μετ' οὐ πολὺ A. 27,14; μετὰ τοῦτο 'post hoc' J. 2,12, μετὰ ταῦτα 'post haec' L. 10,1. A. 7,7 al.; μετά τινα 'post alqm.' = post alcs. mortem A. 5,37; 7,5, = alci. succedens, alqm. (praecursorem) se quens A. 13,25; 19,4. — 2) de loco, ad

quaestionem 'ubi?': †*post, pone*; μετὰ τὸ δεύτερον καταπέτασμα H. 9,3.

μετα-, ante vocales **μετ-**, **μεθ-**: prae fixum verbale; significat 1) mutationem loci, condicionis etc. = *aliorum, germ. um-, anderswohin*: μετα-καλέω, -βαίνω, μεταίρω 'ab uno loco in alium voco, eo'; μεταλλάττω, μεταμορφόω 'immuto', μεθερμηνεύω 'in aliam linguam verto', μετανοέω 'mentem muto'. — 2) consortium in re: μεταδίδωμι, μεταλαμβάνω, μετέχω.

μετα-βαίνω, ft. μεταβήσομαι, ao. μετέ βην (imper. μετάβηθι t. r. Br., μετάβα al. Mt. 17,20), pf. μεταβέβηκα: *trans-eo* ab uno loco ad alium Mt. 17,20. L. 10,7; si solus fere terminus-a-quod consideratur, = *abeo, discedo*: Mt. 8,34; 11,1; 12,9; 15,29. J. 7,3. A. 18,7; de transitu mortis: ἐκ τοῦ κόσμου πρὸς τὸν Πατέρα J. 13,1; — metaph.: ab uno statu seu condizione in alium transeo: ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν J. 5,24. 1 J. 3,14 [ἐκ τῆς τιμαρχίας εἰς τὴν δλιγαρχίαν Pl. resp. 8 p. 550 d].*

μετα-βάλλω *jaciendo invertō: umuerfen*; dein generatim = *invertō, immuto* [Hom. Hdt. ss.]; — med. a) *me verto rediens* [Xen. Pol.]; b) *me muto, sententiam meam muto*: μεταβαλλόμενοι (WH. ao. -βαλδμε νοι) ἔλεγον 'mutatā sententiā dicebant' A. 28,6 [Pl. Gorg. 481 e; X. Hell. 2, 3, 31].¹

μετ-άγω *ab uno loco ad alium duco, ago; e contextu rego, dirigo* Ja. 3,3 s. [Symm. Eccle. 2,3 = LXX διδηγεῖν: Aristid. apol. 5: *ventus a Deo creatus est πρὸς μεταγωγὴν πλοίων*]*

μετα-δίδωμι, ao. μετέδωκα: de iis quae habeo *communiō, impertior, participo (mit geben)*: δ μεταδίδούς, ἐν ἀπλότητι 'qui (pauperibus) tribuit, tribuat liberaliter' R. 12,8; τινί L. 3,11. E. 4,28; τινί τι [cl. τινί τινος] R. 1,11; 1 Th. 2,8 habetur zeugma ita explicandum: οὐ μόνον μεταδοῦναι ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιον, ἀλλὰ καὶ δοῦναι ὑπὲρ ἡμῶν τὰς ἁστῶν ψυχάς.*

μετάθεσις, εως, ἥ (μετατίθημι) 1) *transpositio ad alium locum* H. 11,5. — 2) *transpositio in alium statum, transmutatio*: μ. τῶν σαλευομένων 'mutatio rerum fluitantium' H. 12,27; νόμου μ. H. 7,12 [Thuc. 5, 29, 3].*

μετ-αίρω, ao. μετῆρα: 1) *elevo et in alium locum transfero*. [ut statuam, Eur.] — 2) *intransitive*: †*alio transeo, abeo*;

alicunde Mt. 13,53; 19,1. [Aq. Gen. 12,8]*

μετα-καλέω ab uno loco ad alium avoco seu advoco [Pl. Ax. al.]; — med., ft. μετακαλέσομαι, ao. μετεκαλεσάμην: *ad me avoco, arcesso* (= att. μεταπέμπομαι) τινά A. 7,14; 10,32; 20,17; 24,25 [Eur. DSic].*

μετα-κινέω transmoveo ab uno loco ad alium [Hdt. ss.]; — pass. transmoveri seu avocari me sino ab alqa. re: ἀπὸ τῆς ἐλπίδος C. 1,23 [Hdt. 9, 51 ‘transmigro’].¹

μετα-λαμβάνω, ao. μετέλαβον 1) *particeps fio rei, nancisor; χαρπῶν* 2 T. 2,6; εὐλογίας ἀπὸ τ. Θ. H. 6,7, ἀγιότητος 12,10; μ. τροφῆς ‘cibum capio’ praesertim in cena communi A. 2,46; 27,33,34 cr. — 2) *postea accipio: χαιρὸν μεταλαβών ‘cum tempus opportunum nactus ero’* A. 24,25 [it. Pol. 2, 16, 15; ‘post alium accipio’ alqd., Xen. Pol.].*

μετάλημψις t. cr. (Mayser 194 s.), **μετάληψις** t. r., εως, ἡ ↑ *perception* suae partis seu portionis alcs. rei [τινός Plat.]; Deus cibos creavit εἰς μ. ‘ad hoc ut eos capiamus’ 1 T. 4,3: **μετα-** cibos ut quodammodo omnibus communiter propositos designat.¹

μετ-αλλάσσω, ao. μετήλλαξα: 1) *transmuto* [Soph. Hdt.]; τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν ‘naturalem usum in usum naturae contrarium’ R. 1,26. — 2) *permuto: umtauschen: échanger: τὴν ἀλήθειαν ἐντῷ ψεύδει ‘veritatem mendacio’* R. 1,25. [μ. τὸν βίον ‘morior’ Isocr., 2 Mach.].*

μετα-μελομαι, ao. μετεμελήθην, ft. μεταμεληθήσομαι (proprie: ‘mutato animo mihi alqd. cordi est’): *paenitet me: abs.* Mt. 21,29,32 (add. τοῦ c. inf. = ὥστε c. inf.); 27,3. 2 C. 7,8 a; ib. 7,8 b *verte εἰ καὶ μετεμελόμην —, νῦν χαίρω ‘etsi olim me paenitebat —, nunc gaudeo’;* — i. q. *retracto seu revoco id quod promisi* G. 7,21 ex Ps. 109,4.*

μετα-μορφώω, ao. P. μετεμορφώθην: *transformo alqm., formam seu figuram alcs. muto* [έαυτὸν εἴς τι Ael.]; pass. *transfiguror* Mt. 17,2. Mr. 9,2, cfr. L. 9,29; τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ‘in eandem imaginem transformamur’ 2 C. 3,18 (*accus.* fere ut in dictione τύπεσθαι πληγάς), illa transformatio nostra est primum moralis, crescente vero in dies gratia et caritate

etiam aliquatenus physica, cui correspontebit olim transformatio in caelesti gloria; — med. *transformo me in novum hominem mutatis moribus ac vitâ*, R. 12,2, add. dat. instrum.*

μετα-νοέω, ao. μετενόησα: 1) *aliter atque antea sentio, sententiam aut consilium muto.* [X. Cyr. 1, 1, 3; Pl. Euthyd. 279 c; Sap. 5,3. 1 Reg. 15,29. Jer. 4,28] — 2) *me paenitet male facti.* [Jer. 8,6; 38(31),19. Sir. 17,24 al.; Lcn. de salt. 84; Plut. Cam. 29, 3 al.] — In NT = *paenitentiam ago, quod pro vario contextu valet i. q. paenitet me, a vitiis resipisco, mentem vitamque in melius muto, voluntariā mei castigatione veniam peccatorum impetrare studeo: a quibus peccatis alqs. resipiscat ac recedat, indicat ἐκ τινος Ap. 2,21 s.; 9,20 s.; 16,11, ἀπό τινος A. 8,22 (= hebr. נָשׁוּב, aram. נָשׁוּב ‘recedo ab’); propter quid alqm. paeniteat, indicat ἐπί τινι 2 C. 12,21; absolute Mt. 3,2; 4,17; 11,20; 12,41. Mr. 1,15; 6,12. L. 11,32; 13,3,5; 15,7,10; 16,30; 17,3 s. A. 2,38; 3,19; 17,30; 26,20. Ap. 2,5,16,21; 3,3,19, add. inf. Ap. 16,9; ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ (χαθήμενοι) ἀν μετενόησαν ‘saccis induti ac cinere conspersi paenitentiam egissent’ Mt. 11,21. L. 10,13.*

— NB. Verbum graecum μετα-νοέω etymologice solum ‘mentis mutationem’ effert, verbum semiticum בְּנֵשׁ, בְּנֵת ‘reditum’ a peccatis ad Deum. Etiam animi de peccatis dolorem verbis contineri, vel ex profanis libris patet: Lucianus, column. 5 Μετάνοιαν in personam constitutam ita depingit: ἐπεστρέφετο ἐς τούπισω δακρύουσα καὶ μετ’ αἰδοῦς πάνυ τὴν Ἀλήθειαν ὑπέβλεπεν: cfr. Plut. mor. 961 d λύπην ἦν μετάνοιαν δνομάζομεν. Profani magis singulorum malefactorum paenitentiam verbo indicant, scriptores sacri, potissimum NTⁱ, totius vitae conversionem propter Deum susceptam.*

μετάνοια, ac, ἡ ↑ 1) *mentis, iudicii, consilii mutatio* [μ. καὶ ἀναλογισμός Thuc. 3, 36, 4]: Esau apud patrem, qui benedictionem illi destinatam Jacobo dederat, μετανοίας τόπον οὐχ εὑρεν ‘mutationem consilii non invenit’, precibus non impetravit, ut pater consilium mutaret, H. 12,17; 2 C. 7,9 s. — 2) *paenitentia, animi dolor de peccatis commissis* [Batrach. 69; Plut. mor. 56 a]; in SSer^a *paenitentia, totius vitae*

in melius mutatio hominisque ad Deum conversio talis quae dolorem de vita praeterita sactisfactionemque includit: μ. ἀπὸ νεκρῶν ἔργων p. quā quis se ab operibus mortuis avertit H. 6,1, ἡ εἰς Θεὸν μ. 'p. ac conversio ad Deum' A. 20,21; μ. εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν 'p. ad obtainendam peccatorum remissionem' L. 24,47 Tdf. WH.; βάπτισμα μετανοίας baptismus susceptus tamquam signum paenitentiae Mr. 1,4. L. 3,3. A. 13,24; 19,4; εἰς μ. καλεῖν Mt. 9,13 r. Mr. 2,17 r. L. 5,32, ἄγειν R. 2,4, ἀνακατεύειν τινά H. 6,6; εἰς μ. χωρῆσαι 'ad paenitentiam agendum accedere' 2 P. 3,9; δοῦναι μετάνοιάν τινι αἰci. dare gratiam paenitentiae agendae A. 5,31; 11,18. 2 T. 2,25; Mt. 3,8,11. L. 3,8; 15,7. A. 26,20. [PP. apost.; ἐν μ. γενέσθαι pBer. 836, 5]*

μεταξύ 1) adverbium: a) *in medio inter duas res*: *dazwischen* [Hom. ss.]; de tempore: ἐν τῷ μ. 'interea' J. 4,31 [X. conv. 1, 14; pTebt. 24, 42]; b) *postea, deinde*: εἰς τὸ μ. σάββατον 'insequenti sabbato' A. 13,42 [Plut. mor. 240 a; Clem. 1 Cor. 44, 2; Barn. 13, 5]. — 2) praepositio c. genet.: a) *inter*; de loco: μ. δύο στρατιωτῶν A. 12,6: Mt. 23,35. L. 11,51; 16,26; de mutua relatione aut discrimine Mt. 18,15. A. 15,9. R. 2,15. [Hdt. Plat. al.] — b) *xpost.* [οἱ μ. τούτων βασιλεῖς FlJ. bell. 5, 4, 2, ct. Ap. 21]*

μετα-πέμπω, ao. μετέπεμψα, ao. P. μετεπέμψθην: (act. et) med.: post alqm., i. e. ad alqm. quaerendum atque accersendum mitto = *accerso* alqm.: μετάπεμψαι Σίμωνα 'accerse Simonem' A. 10,5; ib. 10,22,29; 11,13; 20,1 Tdf. WH.; 24,24,26; 25,3; pass. *accensor* A. 10,29.*

μετα-στρέψω, ao. μετέστρεψα, ao. P. μετεστράψην, ft. P. μεταστραφήσομαι: 1) *invertō*. — 2) *convertō, immuto* [Aristoph.]; pass. *immutor* εἰς τι A. 2,20 (Јοὴl 2,31). Ja. 4,9; *perverto, subverto*: τὸ εὐαγγέλιον G. 1,7. [Plat.]*

μετα-σχηματίζω, ft. ἵσω, ao. μετεσχημάτισα: personam vel rem ita muto ut accipiat σχῆμα novum, *transformo* [Plat. al.]; add. *praedictative effectus*: μ. τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον κτλ. 'transformabit corpus humilitatis nostrae reddetque conforme etc.' Ph. 3,21; med. *me (simulando) transformo* ut alias esse videar: μετασχηματίσμενοι εἰς ἀποστόλους

Xριστοῦ 'qui mutatā specie simulant se esse apostolos Christi' 2 C. 11,13, ib. 14 s.; — ταῦτα μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν 1 C. 4,6 haec (nempe quae de vera operariorum apostolicorum condicione vv. 3,4-9 disserui et quae in omnes quadrant) mutatā sermonis formā ita proposui, ut ea ad me et Apollon nominatim applicarem.*

μετα-τίθημι, ao. μετέθηκα, ao. P. μετετέθην: 1) *transpono* in aliū locum H. 11,5; seq. εἰς A. 7,16. — 2) *impropriō*: a) med.: *descisco, deficio* ἀπό τινος εἰς τι G. 1,6 [πρός τινα Pol. 26, 2, 6; 2 Mach. 7,24; μεταθέμενος qui ad aliam sectam philosophicam transiit, DLäert. 7, 37]; — b) act. *transmuto*: τὴν τ. Θ. χάριν εἰς ἀσέλγειαν Ju. 4 'gratiam Dei in lasciviam transmutant', i. e. *gratiae*, quae nos vere liberos reddit, theoretice et practice effrenatam lasciviam substituunt; — alqd. *lege constitutum muto seu abrogo* [med. X. mem. 4, 4, 14]; pass. H. 7,12.*

μετα-τρέπω *invertō, muto*; pass. *mutor* εἰς τι Ja. 4,9 WH.1

μετ-έπειτα *postea* H. 12,17. [Hdt. al.]¹

μετ-έχω, ao. μετέσχον, pf. μετέσχηκα: *rei particeps sum seu (ao.) fio, habeo, nanciscor* alqd. (semper verbo subest idea, alqm. adipisci rem non solum, sed in possidenda re habere consortes): abs. ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν 'cum spe alqd. accipiendi (de messe)' 1 C. 9,10 cr.: ib. 10,30 'cibum sumo (cum aliis)', ἐκ 10,17; seq. gen. rei 1 C. 9,10 r.12; 10,21. H. 2,14; πᾶς δ μετέχων γάλακτος 'omnis cuius ordinarius cibus est lac' in metaphorā H. 5,13 = qui solidioris doctrinae nondum capax est; φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν alterius tribū membrum factus est H. 7,13 [τῶν πεντακισχιλίων μεθέξουσιν 'numero quinque milium accensebuntur' Thuc. 8, 86, 3].*

μετεωρίζω (μετέωρος 'in altum sublatus', et sensu translato varie, etiam 'anxious, inter spem metumque suspensus, inquietus, sollicitus' Thuc. 2, 8, 1; Pol. 3, 107, 6; c. opp. ἀμέριμνος pBer. 417, 4. 6) 1) *in altum tollo*, pass. *sublimis feror*. — 2) metaphorice, pass.: *animo sum elato prae gaudio, superbia etc.* [DSic. Pol. al.]; *inquietus, sollicitus sum*: μὴ μετεωρίζεσθε L. 12,29 e contextu = 'nolite esse inquieti, solliciti, anxii' [Pol. 5, 70, 10].¹

μετοικεσία, ας, ἡ (usurpatur pro μετοίκησις) 1) *domicili mutatio, transmigratio* [Anth. 7, 731]. — 2) *deportatio violenta aliquorum in aliam regionem*: μ. Βαβυλῶνος ‘*deportatio (Judeorum) in Babyloniam*’ Mt. 1,11 s.17. [LXX = πάγιον, ποιλέντιον]*

μετοικίζω, ft. att. ιῶ, ao. μετώκιστα *ad aliud domicilium transfero* alqm. τινά, seq. εἰς A. 7,4 [Aristot. al.]; de populo in exsilium agendo 7,43 ex Am. 5,27 [LXX = πάγιον].*

μετοχή, ḥς, ἡ (μετ-έχω) *consortium, societas, participatio; τίς μ. δικαιούσην* (religioni christiana) καὶ ἀνομίᾳ (ethnicismo); 2 C. 6,14, ubi occurunt synonyma κοινωνία, μερίς, συμφώνησις.¹

μέτοχος 2. (μετ-έχω) 1) *particeps*: c. gen. obj. rei acceptae H. 3,1; 12,8, sim. μ. Πνεύματος ἀγίου H. 6,4, τοῦ Χριστοῦ H. 3,14. [Hdt. ss.] — 2) *socius* alcis. in eadem dignitate, officio ets. L. 5,7; H. 1,9 e Ps. 44,8 sensu litterali alii reges, sensu typico homines dicuntur qui habent eandem naturam humanam, et sunt filii Dei, heredes vitae aeternae etc.; etiam H. 3,14 posset ita accipi, cfr. R. 8,17 συγχληρονόμοι Χριστοῦ. [Dem.]*

μετρέω, ao. ἐμέτρησα, ft. P. μετρηθήσομαι (μέτρον) 1) *metior, dimetior* rem Ap. 11,1 s.; 21,15; cognita rei altitudo seu latitudo indicatur per gen. qual.: ρυδ' πηγῶν ib. 17, per ἐπὶ σταδίων (WH. He. σταδίους), ἵβ ib. 16; metaphorice: *judicio mentis alqm., quantus sit, taxo: αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες* (ubi ἐν mensuram indicat quā se metiuntur, ut Mr. 4,24) = ipsi sese metiuntur, propriā personā seu suā de suis meritis opinione pro mensurā assumptā, 2 C. 10,12. — 2) *admetior, tribuo* alqd. alci. [τί τινι alqd. alci., Eur. Dem.]; proverbii ἐν ὦ μέτρῳ μετρεῖτε, (ἀντι-)μετρηθήσεται δῆμον Mt. 7,2. Mr. 4,24, sim. L. 6,38, sensus generalis est ‘Deus justus unicuique factorum suorum vices justas rependet’, ex contextu apud Mt. et L. ‘ut nos alios, ita nos Deus judicabit, ac tractabit, clementer aut severe’, apud Mr. ‘quo magis aut minus attenditis, eo melius aut deterius doctrinas meas intellegeatis’.*

μετρητής, οῦ, ὁ ↑ 1) *mensor*. [Plat.] — 2) *metreta*, mensura liquorum attica; 1 μετρητής = 12 χόες = 72 ξέσται = 39, 294

litra, ergo aequiparabat 1 η̄ hebraicum J. 2,6; cfr. Hagen III 167.¹

***μετριοπαθέω** (‘μετριοπαθής i. q. μέτριος ἐν τοῖς πάθεσιν ‘in affectibus animique commotionibus moderatus, placabilis, pacatus’ Philo, DHal.; μετριοπάθεια ‘affectuum moderatio, aequanimitas, pacatus animus’ Philo de nobil. 2 [c. opp. ἀμετρία τῶν παθῶν], SEmp. Plut.) *affectū animi habeo moderatos, imprimis iram et dolorem, aequo animo seu mitis sum* [Philo, FlJ.]: τινὶ erga alqm. H. 5,2.¹

μετρίως adv. (μέτριος ‘mediocris, modicus’) *modice, mediocriter*; litotes: οὐ μετρίως [pTaur. 2, 4; 5, 6; 6, 7; Plut. Flam. 9, 3 al.] ‘haud mediocriter, valde’ A. 20,12.¹

μέτρον, ου, τό *mensura* quaelibet: in proverbio Mt. 7,2. Mr. 4,24 (nisi hos locos propter L. 6,38 et ἐν Mr. 4,24 speciatim ad nr. 1 referre malueris); — in specie: 1) *mensura cubica*, quali frumentum, liquores etc. metimur: L. 6,38 in parabola. — 2) *mensura longitudinum, decempeda* Ap. 21,15; μ. ἀνθρώπου, ὃ ἔστιν ἀγγέλου = m. hominibus usitata, quā etiam angelus utitur Ap. 21,17. — 3) *mensura in determinanda magnitudine aliarum rerum non corporearum, certa quaedam quantitas* s. *copia alicujus rei*: ἐκάστῳ ὡς δ Θ. ἐμέρισεν μέτρον πίστεως ‘prout cuique Deus copiam fidei tribuit’ R. 12,3; ἐνὶ ἐκάστῳ ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τ. X. i. e.: tantam ac talem gratiam unusquisque accepit, quantam et quam ei conferre Christo placuit E. 4,7; de 2 C. 10,13 v. art. *κανών*, de E. 4,13 art. *πληρωμα* 3 b; ἐν μέτρῳ ἐκάστου μέρους: ‘sec. mensuram (gratiae auxiliique divini) quam unumquodque (corporis Christi mystici) membrum habet’ E. 4,16; οὐκ ἐξ μέτρου δίδωσιν τὸ Πνεῦμα ‘non ex mensura (sed sine mensura, cum immensa largitate) dat (Deus Filio suo, Messiae) Spiritum’, sec. Knabenbauer sensus est: ‘Deus dat gratias quas et quantas et cui vult: nolite putare Deum propterea quod mihi (Joh. Bapt.) plurimum sui Spiritū dedit, non posse huic (Iesu) longe plus donare’ J. 3,34; *πληροῦν τὸ μ. τινός* id praestare quod alter plene non praestit Mt. 23,32.*

μέτωπον, ου, τό (proprie: ‘quod est in media facie’: μετά, ὥψ) *frons*: Stirn: Ap. 7,3; 9,4; 13,16; 14,1,9; 17,5; 20,4; 22,4.*

μέχρι (etiam ante vocalem L. 16,16. Job 32,12) et **μέχρις** (solum ante vocales Mr. 13,30. H. 12,4; Bl. § 5, 4) 1) praepositio, quam sequitur genetivus: *usque ad*; a) de tempore: μ. τῆς σήμερον ‘*usque ad hodiernum diem*’ Mt. 11,23; 28,15; Mt. 13,30. L. 16,16 v. A. 10,30; 20,7. R. 5,14. 1 T. 6,14. H. 3,6,14; 9,10. — b) de loco: μ. τοῦ Ἰλλυρικοῦ R. 15,19. — c) de gradu et mensura: ὑπήκοος μ. θανάτου ‘*oboediens usque ad (subeundam) mortem*’ Ph. 2,8; ib. 2,30. 2 T. 2,9. H. 12,4 (= vobis jam patiendum multum erat, sed nondum moriendum; cfr. 2 Mach. 13,14). [Hom. ss.] — 2) conjunctio temporalis: *donec, dum*; seq. conjunct. ubi agitur de temp. fut.: μ. χαταντήσωμεν ‘*donec pertingemus*’ E. 4,13 [Hdt. 4, 119, 4]; item. μέχρις οὗ cum conjunctivo Mr. 13,30 [Thuc. 4, 16, 2; — saepius μέχρι (οὗ) ἀν].*

μή particula negativa, quâ triplici potissimum modo utuntur:

I. μή particula in enuntiato verbum aut aliam partem enuntiati negat. (Profani veteres eâ in sententiis condicionalis [εἰ μή, ἐὰν μή], relativis condicionem continentibus [ὅστις ἀν μή, δε μή ets.], finalibus [ἴνα μή, ὅπως μή], prohibitivis [μή λέγε] potissimum utuntur.) In NT vero universim praeter indicativum, qui per οὐ negatur, omnes reliqui modi hac particulâ negari consueverunt (Bl. § 75, 1). Et quidem negatur 1) *imperativus praesentis*; haec forma prohibitionis adhiberi solet, si aut praeceptum monitumve generale datur: μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τῇ φάγητε L. 12,22; μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους 1 C. 7,5: L. 10,4,7. 1 C. 6,9; 7,12 s., 18. E. 4,26, 29 al., — aut id vetatur fieri quod aliquis jam facere coepit: μὴ κλαῖτε ‘*desine flere!*’ L. 7,13; saepe timentibus dicitur μὴ φοβοῦ, μὴ φοβεῖσθε desine, desinite pavere Mt. 14,27; 17,7. L. 1,13,30; 2,10 al.; μὴ γράφε ‘*ne scripseris (du hättest nicht schreiben sollen)*’ J. 19,21; μὴ μου ἄπτου ‘*desine me tangere!*’ J. 20,17; L. 8,49; 9,50; 23,28. J. 2,16; 6,43; 20,27. A. 10,15; 20,10. R. 11,18 al. — 2) negatur *conjunctivus*, a) *conj. cohortativus*: μὴ σχίσωμεν αὐτόν ‘*tunicam ne discindamus!*’ J. 19,24; G. 6,9. 1 Th. 5,6 al. — b) *conj. dubitativus* in consultando: δῶμεν η μὴ δῶμεν; Mr. 12,14. — c) *conj. aoristi* (in-

gressivi) *loco imperativi positus*, et talis prohibitio dicitur ei qui actionem nondum incepit, et magis refertur ad particularem aliquam actionem (cfr. nr. 1): μὴ νομίσητε ‘*nolite adduci in hanc opinionem*’ Mt. 5,17 (μὴ νομίζετε ‘*desinite opinari*’); τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς Mt. 5,42 (ipsâ formâ non enuntiatur generalis regula, sed vivide describitur casus quidam particularis); Mt. 6,2s., 7; 10,5,9. Mr. 5,7. L. 3,8; 6,29. J. 3,7 al. — d) *conj. sententiarum condicionalium ac relativarum similis valoris*: ἐὰν μή Mt. 10,13; 18,35. Mr. 12,19. 1 J. 3,21 al.; δε ἐὰν (= ἀν) μή Mt. 10,14; 11,6. Mr. 6,11 al.; δοι ἀν μή L. 9,5. Ap. 13,15 etc. — e) *conj. sententiarum finalium*: ἵνα μή Mt. 5,29; 7,1. Mr. 3,9; ὅπως μή Mt. 6,18. — 3) *negatur optativus*: μὴ γένοιτο! ‘*hoc ne fiat! absit!*’ L. 20,16; quae dictio post interrogationem forti negationi aequivalere solet, ‘*nequaquam!*’ [Epict. 1, 1, 13; 2, 8, 2 et saepe] R. 3,4,6,31. 1 C. 6,15 al. — 4) *negatur infinitivus*: a) post ὥστε (class.) Mt. 8,28. 1 C. 1,7. — b) τοῦ μὴ πορεύεσθαι = ἵνα μὴ πορεύηται L. 4,42 (cfr. δ IV 2). — c) *post verba volendi, imperandi ets.*: χρηματισθέντες μὴ ἀναχάμψαι ‘*edocti ne redirent*’ Mt. 2,12; Mt. 5,34,39; 6,1; 23,23 al.; more Graecorum μή infinitivo pleonastice praeponitur post verba negandi et inhibendi (Curtius § 223, 1 Anm. 5): τίς δμᾶς ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; G. 5,7; L. 20,27; 22,34 Tdf. He. Br. H. 12,19. — d) *infinitivus substantive pro indicativo positus*: διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος Mt. 13,5 s. Mr. 4,5 s.; R. 14,21. 2 C. 10,2, praemitto τοῦτο R. 14,13. 2 C. 2,1. — e) *in constructione accusativi vel nominativi cum infinitivo*: λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν ‘*didentes non esse resurrectionem*’ Mt. 22,23; Mr. 12,18. L. 2,26 al.; sim. ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι ‘*responderunt se nescire*’ L. 20,7. — 5) *negatur participium*: a) ut class. ubi sententiae conditionalis aequivalet: δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλόν (= si quod fructum non producit) Mt. 3,10; 7,19; Mt. 7,26; 9,36; 13,19. L. 11,24 al.; — itidem cum articulo: δ μὴ ἔχων (= si quis non habet) L. 22,36; Mt. 12,30; 25,29. L. 3,11; 11,23 al. — b) ut class., ubi negatum participium indicat personam aut rem in universum aut fictam [non particularem in

individuo): μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν . . μὴ ἔχόντων τι ποιῆσαι L. 12,4; Mt. 18,13. R. 4,17. — c) sed etiam ubi merum factum historicum negatur (ubi class. οὐ): μὴ εὔροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἡλθον ‘non invento corpore venerunt’ L. 24,23; μὴ μεμαθηκώς ‘quamquam non didicit’ J. 7,15; δικαιοις ὁν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματίσαι ‘quod erat vir justus nec volebat etc.’ Mt. 1,19; τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ‘hos qui me regnare noluere’ L. 19,27; Mt. 18,25; 22,12,25. Mr. 2,4. L. 1,20; 2,45; 7,30,42. J. 20,29. A. 5,7; 9,9; 12,19 al. — 6) negatur indicativus: a) in sententiis condicionatis (cfr. εἰ I adnot. c, ἐάν I 3 a): φ μὴ πάρεστιν ταῦτα ‘cui (= si cui) haec praesto non sunt’ 2 P. 1,9. — b) in aliis: διδάσκοντες ἢ μὴ δεῖ ‘docentes indecentia’ T. 1,11 (ita in describenda re universim: Kühner³ IV § 510, 4 b ε); δτι μὴ πεπίστευκεν ‘quia non credidit’ J. 3,18 (ita ex stilo serae graecitatis (l. c. § 511, 3 c). — 7) in sententiis prohibitivis ets. truncatis, verbo carentibus: μὴ (sc. capiamus eum) ἐν τῇ ἑορτῇ Mt. 26,5. Mr. 14,2; J. 18,40. R. 3,8 (sc. ποιήσωμεν); 12,11 (sc. γίνεσθε); 14,1. G. 5,13 (sc. δῶτε ‘nolite dare’). E. 6,6 al.

II. μή, conjunctio conjunctivo verbi copulari solita: ne; 1) post verba timendi ac cavendi: ne; φοβούμενοι μὴ . . ἐκπέσωσιν ‘timentes ne . . exciderent’ A. 27,17; δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ ‘. . caveat ne cadat’ 1 C. 10,12; it. Mt. 18,10; 24,4. Mr. 13,5. L. 21,8. A. 13,40; 23,10. 2 C. 8,20. G. 5,15; 6,1. 1 Th. 5,15. H. 12,15; pro conjunctivo seq. indic. ft. C. 2,8. H. 3,12 [class.; Xen. Cyr. 4, 1, 18 ὥρα μὴ πολλῶν ἐκάστῳ ἡμῶν χειρῶν δεήσει]; — huc pertinet constructio elliptica οὐ μή, (de qua cfr. art. οὐ 4 f]. — 2) post alia verba = ut ne: γρηγορεῖτε . ., μὴ εὕρη ὑμᾶς καθεύδοντας Mr. 13,36; A. 27,42 (ubi t. r. μὴ . . διαφύγοι). 2 C. 12,6.

III. μή, particula interrogativa, quā qui utitur exspectat responsum negativum = num? (fere germ. doch nicht?): μή τινος ὑστερήσατε; ‘num qua re egquistis?’ L. 22,35; Mt. 7,9 s.; 9,15. Mr. 2,19. L. 11,11 s.; 17,9. J. 3,4; 4,12; 6,67. A. 7,42. R. 3,3; 9,14 al.; μὴ γάρ J. 7,41. 1 C. 11,22; si dic. μὴ οὐ, exspectatur responsum affirmativum: μὴ οὐκ ἤκουσαν; R. 10,18; ib.

19. 1 C. 9,4 s.; μή in quaest. indir. = ob nicht etwa: L. 11,35.

μήγε: εἰ δὲ μήγε, ν. γὲ 2 e, εἰ III 3. μηδαμῶς adv. nequaquam [tragg. Plat. LXX]: μ., sc. τοῦτο γένοιτο ‘absit!’ A. 10,14; 11,8 [Pl. Protag. p. 334 d].*

μηδέ 1) particula copulativa quae sententiam sententiaeve partem negativam negativa adnectit: neve, neque; potest occurrere in variis sententiis quae requirunt negationem μή (v. μή I) atque aut novum verbum annectere aut solum novam enuntiati partem. Exempla: imperative: μὴ ἄψη μηδέ γεύσῃ ‘ne tetigeris neve gustaveris!’ C. 2,21; μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ 1 J. 2,15; δς δν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ κτλ. Mt. 10,14; ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ἔρχωμαι J. 4,15; παρήγγειλαν μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ‘eos monuerunt ne loquerentur neve docerent’ A. 4,18; μήπω γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ‘cum nondum nati nec quidquam operati essent’ R. 9,11; Mt. 6,25; 7,6; 10,9 s.; 22,29; 23,10; 24,20. Mr. 6,11 et saepe. — 2) i. q. ne quidem: auch nicht, nicht einmal: pas non plus, pas même; cum imper.: εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω ‘si quis laborare non vult, ne comedat quidem!’ 2 Th. 3,10; πορνεία . μηδὲ δνομαζέσθω ἐν ὑμῖν ‘ne nominetur quidem’ E. 5,3; post δῶτε Mr. 2,2; 3,20.

μηδ-είς, μηδε-μία, μηδ-έν (A. 27,33 cr. μηθ-έν: Bl. § 6, 7, Mayser p. 181), gen. -ενός, -μιᾶς, -ενός etc.: proprio ‘ne unus quidem’, inde universim nullus; occurrit in sententiis quae requirunt negationem μή (v. μή I); 1) adjective: nullus: κατὰ μηδένα τρόπον 2 Th. 2,3; A. 13,28; 28,18. 1 C. 1,7. 2 C. 6,3; 13,7. 1 T. 5,14. H. 10,2. 1 P 3,6. — 2) substantive: a) μηδείς nemō: ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες ‘. . neminem vero videntes’ A. 9,7; μηδένα διασείσητε ‘neminem concutite’ L. 3,14; Mt. 8,4; 9,30; 16,20. Mr. 1,44. R. 12,17 et saepe; b) μηδέν nihil; μηδέν αἱρετε εἰς τὴν δδόν ‘nihil ad iter vobiscum ferte’ L. 9,3; L. 6,35. A. 8,24; 10,20. 1 C. 10,25 al.; cum alia negatione in eodem enuntiato (= quidquam) Mr. 1,44. R. 13,8. 2 C. 6,3; 13,7; μηδέν est accus. objecti interni ac fere aequivalet particulae nequaquam, nullo modo Mr. 5,26.

L. 4,35. A. 4,21; 10,20. 2 C. 11,5. Ph. 4,6.
Ja. 1,6. Ap. 2,10 (nWH.).

μηδέ-ποτε proprio ‘ne unquam quidem’ = *nunquam*; cum part. (v. μή I 5) 2 T. 3,7.¹

μηδέ-πω proprio ‘ne adhuc quidem’ = *nondum* H. 11,7.¹

Μῆδος, ου, δ *Medus*, Mediae, regionis Asiae bene notae, incola A. 2,9.¹

μηθ-έν, v. μηδείς.

μη-η-έτι *non jam, non amplius, exinde nunquam*; ponitur (ut μή I, q. v.) in sententiis prohibitivis, aut cum imper. prae.: μ. ὑπεροπότει ‘ab hinc noli solā aquā uti’ 1 T. 5,23: J. 5,14; 8,11. E. 4,28, aut cum conj. aor.: μηχέτι εἰσέλθης ‘noli unquam amplius ingredi’ Mr. 9,25: Mt. 21,19 r. He. Br.; ponitur in cohortatione cum conj^o R. 14,13, in pronuntiando desiderio cum opt^o Mr. 11,14; ἵνα μ. cum conj^o 2 C. 5,15. E. 4,14; ὥστε μ. cum inf^o Mr. 1,45; 2,2; ponitur in negando inf^o A. 4,17; 25,24. R. 6,6. E. 4,17. 1 P. 4,2, ptc^o A. 13,34. R. 15,23. 1 Th. 3,1,5; οὐ μηχέτι ἐξ σεῦ καρπὸς γένηται Mt. 21,19 Tdf. WH. aut ‘ex te non amplius fructus orietur’ (cfr. οὐ 4 f) aut ‘ex te ne amplius fructus oriatur!’ (cfr. οὐ 4 g).

μῆνος, ους, τό (ad μακρός) *longitudo* E. 3,18 (v. πλάτος). Ap. 21,16.*

μηηύνω *reddo longum* (de spatio vel tempore), *extendo, prorogo* ets.; — in specie: **facio ut crescat planta* (Is. 44,14 = לְאַגְּדָה); hinc pass. † *cresco in longitudinem* Mr. 4,27.¹

***μηλωτή**, ης, ή (μῆλον ovis vel capra, cf. Od. 9, 184: μῆλ^λ, διές τε καὶ αἴγες: cf. καμηλωτή) sc. δορά vel ἐσθής: *pellis ovilla vel caprina* pTebt. 38, 22 al.; Moeris vocem reprobat dicique vult ωλ; item *vestis ex tali pelle confecta, melota* [3 Reg. 19,13] Παλλίν ‘pallium’; cf. Zach. 13,4 Καπέλος δέρροις τριχίνη]: ἐν μηλωταῖς ‘induti melotis’ H. 11,37, ubi, cum sequatur ἐν αἴγειοις δέρμασιν, indumenta ex exuviiis ovinis confectae dicuntur, quae commemorantur ut genus vestium rude atque asperum.¹

μήν, νός, δ *mensis* L. 1,24,26 (‘m. sexto’ post conceptionem Johannis Bapt). A. 7,20 al.; G. 4,10 μῆνας, cum dies interlunii seu neomeniae (hebr. שֶׁמֶן) prob. jam voce ημέρας contineatur, melius ad *menses*

quosdam pro sacrioribus habitos, ut primum et septimum (sec. S. Hier.), refertur.

μήν particula asseverationis: *sane, enimvero*; ή μήν t. r. vel εἰ μήν t. cr. vel melius εἰ μήν [Bl. § 26, 2] *prefecto* H. 6,14, cf. artt. ή, εἰ.¹

μηηύνω, αο. ἐμήνυσα, αο. P. ἐμηνύθην: *alqd. ignoti patefacio, indicō, edoceō* L. 20, 37 (ὅτι). 1 C. 10,28; sensu forensi: *defero* J. 11,57, pass. A. 23,30.*

μήποτε vel **μή ποτε** 1) μή¹ et ποτέ, particula neg. temp.: a) *non (ne) aliquando*: ἵνα μ. ἔρξωνται αὐτῷ ἐμπαίζειν ‘ut ne quando (daß nicht später einmal) ei illudere incipient’ L. 14,29; b) *nunquam*: ἐπεὶ μ. λεγύει ‘quia (testamentum) nunquam validum est . . .’ (de μή post ἐπεὶ posito cfr. Viteau, le verbe nr. 352) H. 9,17, cfr. infra nr. 3. — 2) μή² et ποτέ, conjunctio fin. neg., quam seq. conjunctivus: *ne quando: damit nicht eines Tages*, sed significatio temporalis fere obliterata est, *ne forte: μ. προσκόψης τὸν πόδα σου ‘ne forte pedem allidas’* Mt. 4,6; ib. 5,25; 7,6; 13,15,29; 15,32; 27,64. Mr. 4,12. L. 4,11; 12,58; 14,8,12. A. 5,39; 28,27. H. 2,1; seq. indic. ft. Mr. 14,2. Mt. 7,6 v.; nonnusquam, ubi plura verba sequuntur, primum ponitur conj., dein indic. ft.: μήποτε σε παραδῷ. . καὶ βληθήσῃ Mt. 5,25: 13,15. A. 28,27 [Gen. 3,22 al.]; post verba timendi, curandi ets.: L. 21,34. H. 3,12 (c. indic. ft.); 4,1. — 3) μή³ et ποτέ, particula interrog.: *num quando? num forte?* μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν . .; ‘num forte vere cognoverunt . .?’ J. 7,26 (sc. quosdam H. 9,17 [v. supra 1 b]): ‘etenim num validum est . . .?’; in quaest. indir., L. 3,15 (seq. opt. post ptc. imperf.); post (omissum elliptice) verbum conatūs: μ. δῷ vel δώῃ αὐτοῖς δ Θεὸς μετάνοιαν ‘num forte (si forte) det eis Deus paenitentiam’ (vulg. ‘nequando’) 2 T. 2,25 (Buttmann p. 220). — 4) ap. Aristot. μήποτε (etiam cum indicativo) est particula modeste affirmantis = *nescio an, fortasse* [μ. δὲ οὐ καλῶς τοῦτο λέγεται ‘fortasse vero haud recte hoc dicitur’ eth. Nic. 10, 1 al.]: ita fort. Mt. 25,9 Lachm. Trg. WH. He. Br. μήποτε οὐ μή ἀρκέσῃ (cD -σει) ‘fortasse non sufficiet’ (aut: μήποτε· οὐ μή ἀ. ‘absit! non sufficiet’; μήποτε οὐκ ἀ. t. r. Tdf. [timemus] ne non sufficiat: es wird wohl

nicht genügen', cfr. Curtius²² § 210 Anm. 4).

μήπον vel μή πον (**μή²**) 1) *ne aliquo loco, necubi; — vel 2) ne in aliquem locum, ne quo —*: φοβούμενοι μήπου 'timentes ne quo etc.' A. 27,29 cr.¹

μή-πω nondum: R. 9,11 (cfr. μή I 5 c). H. 9,8 (cf. μή I 4 e).*

μήπως vel μή πως 1) μή² + πως *ne quo modo, ne qua ratione, ne forte*: a) in sententia finali, seq. conj. 1 C. 9,27. 2 C. 2,7; 9,4; ita sec. aliquos G. 2,2; post verbum timendi A. 27,29 r. 2 C. 11,3; 12,20. G. 4,11 (indic. pf. de eo quod ne jam factum sit timetur, factum non esse optatur: Curtius § 210, n. 1), providendi seu cavendi 1 C. 8,9; supplendum est tale verbum (Curtius l. c., n. 4) R. 11,21 r. μ. οὐδὲ σοῦ φείσηται, Br. φείσεται '[timendum est tibi] ne ne tibi quidem parcat' et 1 Th. 3,5 μ. ἐπείρασεν (indic., ut supra G. 4,11) ὑμᾶς . . . καὶ εἰς κενὸν γένηται δικόπος ἡμῶν '[timens] ne vos jamjam tentaverit. . . et irritus fiat labor noster'. [Hom. ss.] — 2) μή³ + πως *num qua ratione, numquid, num forte* [Il. 10, 101]: ita fort. G. 2,2: μ. εἰς κενὸν τρέχω (indic.) ή ἔδραμον ('sc. ut examinarent,) numquid forte in cassum currerem vel cucurrissem'.*

μηρός, οῦ, δ *femur*; eques apocalypses (Ap. 19,11) habet super pallium καὶ ἐπὶ τὸν μ. αὐτοῦ 'et super femur suum', i. e. super vestem inferiorem quae femur contingit, nomen scriptum Ap. 19,16.¹

μή-τε neque; hac particulâ varia membra similia negativa inter se arctius copulantur (μηδέ nova ac dissimilia adnectit): μή — μήτε 'non — neque' L. 7,33 Tdf. WH. E. 4,27 r. 2 Th. 2,2 r. Br.; μήτε — μήτε 'nec — nec' Mt. 11,18. L. 7,33 v. A. 23,12,21; 27,20. H. 7,3; μή — μήτε — μήτε A. 23,8 cr. Ap. 7,1,3; μή — μηδέ — μήτε (ubi μηδέ inducit membrum primo dissimile, μήτε adnectit membrum secundo simile) A. 23,8 r.; antecedente membro negativo singulae ejus partes enumerantur: μή —, μήτε — μήτε Mt. 5,34 ss. 1 T. 1,7. Ja. 5,12, μηδέν —, μήτε — μήτε L. 9,3, μή — μηδέ (μήτε v. l.) — μήτε — μήτε — μήτε (ubi 2um membrum deinceps tripartito dividitur) 2 Th. 2,2 cr. (nBr.).*

μητηρ, τρός, ή *mater*; Mt. 1,18; 2,11 et

passim; persona quae matris loco habetur ac colitur Mt. 12,49 s. Mr. 3,35. J. 19,27. R. 16,13, sim. 1 T. 5,2; urbs vocatur mater suorum civium: ἡτις (sc. superna Jerusalem, ecclesia) ἔστιν μ. πάντων ἡμῶν G. 4,26 (cfr. Ps. 86,5 s.), vel eorum personarum ac rerum quas fovet ac sustinet: Βαβυλὼν ἡ μ. τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς Ap. 17,5 [μᾶτερ ἀέθλων Olympia, Pind.].

μή-τι particulae μή fere frusta τὶ adnectitur; 1) μή³ + τὶ particula interrogativa quae responsum negativum innuit [Aesch. Prom. 959; Mal. 3,8; Epict. 4, 1, 133] *num*, «*numquid*»: μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλάς; Mt. 7,16; ib. 26,22, 25. Mr. 4,21; 14,19. L. 6,39. J. 7,31; 8,22; 18,35. A. 10,47. 2 C. 12,18. Ja. 3,11; μήτι ἄρα 2 C. 1,17 (ἄρα 3); in sermone ita interrogantis, ut mente quidem ipse ad affirmandum id quod quaerit, pronus sit, sed ipsā formā quaestionis rem ut miram, novam, minime exspectatam designet, Mt. 12,23. J. 4,29, vel responsum negativum elicientis J. 21,5. — 2) μή¹ + τὶ *non*: εἰ μήτι ἀν nisi forte 1 C. 7,5; εἰ μήτι ἡμεῖς ἀγοράσωμεν 'nisi forte [exspectas ut] nos emamus' L. 9,13 (conjunctionus exspectationem conotat: cfr. Bl. § 65, 6; sec. Viteau conj. deliberativus); μήτι γε v. art. seq.*

μήτιγε t. cr. vel **μήτι γε** t. r. particula non integras sententias, sed sententiarum membra introducens = *nedum*, germ. *geschweige denn*, i. e. pro contextu vel a) *multo minus* [Dem. Pol.], — vel b) + *multo magis*, vel, ut ajunt philosophi, «*a fortiori*»: 1 C. 6,3.¹

μητρα, ας, ή (**μήτηρ**) *matrix, vulva, uterus*; L. 2,23. R. 4,19. [Hdt. al. LXX]*

μητραλώας t. r., per assimilationem vocalium vicinorum (Mayser 149 ss.) + **μητρολώας** t. cr., ου, δ *qui suam matrem cecidit*, i. e. *verberavit aut occidit*, «*matricida*» 1 T. 1,9, ubi syr. goth. 'qui suas matres verberant', arm. '... probris afficiunt', 'copt. ' . . occidunt'. [att. μητραλοίας· de significatione vocabuli cfr. Pl. Phaed. 113 e, 114 a, ubi πρὸς πατέρα ή μητέρα ὅπ' ὁργῆς βίαιόν τι πράξαντες τοιχ. πατραλοῖαι καὶ μητραλοῖαι dicuntur; μητραλοῖαι — δε ἀν τολμήσῃ μητέρα τύπτειν Pl. leg. p. 881 a; it. Dem. p. 732, 14; Lys. 10, 8; πα-

τραλοίας· δ τὸν πατέρα ἀτιμάζων, τύπτων
ἢ κτείνων Hesych.]¹

μιαίνω, pf. P. μεμίασμαι vel ×μεμίαμ-
μαι T. 1,15 cr. (nBr.), 3. sg. μεμίγνται,
ao. P. ἐμιάνθην: 1) *novo colore inducto ob-*
lino. — 2) *contamino, inquino, polluo:*
a) sensu physico [Hom. ss.] — b) sensu
moralis: *culpā, crimine vel dedecore comma-*
cule [Pind. Aesch. Soph. Plat.]: T. 1,15.
H. 12,15; *σάρκα μιαίνουσιν ‘corpus [pro-*
*prium vel alienum] polluunt’ i. e. eo ad
peccata foeda abutuntur Ju. 8. — c) sensu
legali, rituali, levitico: *ἴνα μὴ μιανθῶσιν*
ne levitice immundi fierent J. 18,28 [Pl.
legg. p. 868 a de sceleris reo qui suā
praesentiā locum sacrum polluit].**

μιασμα, ματος, τό † *macula, labes*, ubi-
que, ut videtur, sensu moralis: *actio foeda,*
res vel persona crimine polluta [tragg.;
LXX = ΤΙΓΓΕ, γιρψ]; *τὰ μιάσματα τοῦ κό-*
σμου peccata, corruptiae, res foedae,
quales sunt mundi propriae 2 P. 2,20.¹

***μιασμός**, οῦ, δ (μιαίνω) *inquinatio, pol-*
lutio, contaminatio [Plut. mor. 393 c]; sen-
su moralis 2 P. 2,10: ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ
(gen. obj.) ‘mersi in cupiditatem inquina-
tionis’ i. e. in desiderium committendi
peccata foeda [ψυχῶν μιασμός Sap. 14,26;
1 Mach. 4,43; Plut. mor. 393 c]¹

μῆγμα, μίγμα: = μεῖγμα, q. v. (Bl.
§ 3, 5).

μῆγνυμι, μηγνύω: scriptiones falsae =
μείγνυμι, μειγνύω, q. v. (Bl. § 3, 5).

μικρός 3., compar. μικρότερος 3. *parvus*:
dic. 1) de personis; a) ratione staturaē
L. 19,3, fort. Mr. 15,40. — b) ratione ae-
tatis (est hebraismus: יְנֵג, יְנָג = ‘jung :
jeune’): Mt. 18,6,10,14, it. fort. Mr. 15,40
sensu compar. ‘junior’, reliquos locos et
dictiones huc pertinentes v. sub μέγας
2 a. — c) ratione dignitatis, munieris, condici-
onis vitae, gloriae, potentiae, existimationis
qua quis vel aliis vel sibi vilescit: *humili-*
lis, Mt. 10,42; 11,11. L. 7,28; 9,48 (ita יְנֵג
4 Reg. 18,24. Job 3,19; X. anab. 3, 2, 10).
— d) ratione ethicae cujusdam immaturi-
tatis quā quis etiamnum est animo vel
fide debilis necdum firmus ac roboratus
Mr. 9,42. L. 17,2. — 2) de rebus: a) ra-
tione molis Mt. 13,32. Mr. 4,31. 1 C. 5,6.
G. 5,9. Ja. 3,5. — b) ratione paucitatis
individuorum L. 12,32. — c) ratione du-
rationis, *brevis*; J. 7,33; 12,35. Ap. 6,11;

20,3. — d) *exiguus*: μ. δύνομις Ap. 3,8.
— 3) neutr. **μικρόν** substantive usurpatur:

a) de quantitate ets.: μικρόν τι ‘non nihil’
2 C. 11,1 (c. gen. rei), 16; — b) *brevis*
via: προελθών μικρόν ‘aliquantulum pro-
gressus’ Mt. 26,39. Mr. 14,35; — c) *breve*
tempus: J. 13,33; μετὰ μ. ‘brevi post’ Mt.
26,73. Mr. 14,70; (ἔτι) μικρόν, καὶ . . . ‘ad-
huc breve tempus restat, et (hoc illudve
fiet)’ = mox: J. 14,19; 16,16-19 [LXX =
יְמִימַת־דַּעַת Ex. 17,4. Jer. 28 (51),33. Os.
1,4 al.]; ᔁτι μικρὸν ὅσον ὅσον = ‘mox’ H.
10,37, v. ὅσος 1.

Μίλητος, οὐ, ἡ *Miletus*, urbs maritima
Cariae, ab Epheso haud procul distans:
A. 20,15,17. 2 T. 4,20.*

***μίλιον**, οὐ, τό *spatium mille passuum*
Romanorum, vg. *mille passus*, germ. *Meile*,
fere = 1475 metra nostrae mensurae = 8
stadia graeca; Mt. 5,41. [Pol. Strab.] —
Est qui putet designari milium aegyptiacum =
1575 metra: cum de generali aga-
tur adagio, prorsus nihil refert, utrum
eligas.¹

μιμέομαι (μῖμος ‘imitator’; fere semper
deteriore sensu usurpatur = ‘mimus, his-
trio’; non ita verbum) *imitor*; τινά 2 Th.
3,7,9; τὶ H. 13,7. 3 J. 11.*

μιμητής, οῦ, δ † *imitator*, in NT semper
is qui serio alterius bonum exemplum sequi
studet; μ. γίνομαι τινος 1 C. 4,16; 11,1. E.
5,1. 1 Th. 1,6; 2,14. H. 6,12; it. τινός ‘alcs.
rei’ 1 P. 3,13 r. [Plat. Isocr. al.]*

μιμησκω (γ sec. Bl. § 3, 3; Kühner³
I p. 185) *moneo* alqm. alcs. rei, *in memoriā revoco* alci. alqd. τινά τινος [Hom.
Pind. al.]. — In NT solum **μιμησκομαι**,
pf. μέμνημαι, ao. ἐμνήσθην, ft. μνησθή-
σομαι (H. 10,17 v.): 1) sensu refl.: *mihi in memoriam revoco, reminiscor, recordor*,
pf. μέμνημαι = *memini*; a) de ipsa sola
memoria (opp. ‘obliviscor’): τινός Mt. 26,
75. L. 24,8. 1 C. 11,2 (ubi πάντα adv. ‘om-
nibus in rebus’). 2 T. 1,4. 2 P. 3,2. Ju. 17;
seq. ὅτι Mt. 5,23; 27,63. L. 16,25. J. 2,17,
22; 12,16, ώς L. 24,6, genet. et ώς A.
11,16; — b) *memini* personae vel rei =
illius curam habeo, illa mihi cordi est, illi
provideo: μνήσθητι μου, Κύριε L. 23,42;
H. 2,6 (Ps. 8,5); 13,3; μνησθῆναι διαθήκης
implere ac servare foedus L. 1,72; μνη-
σθῆναι ἐλέους τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρ-
ματι αὐτοῦ i. q. ‘ut promissam Abrahæ

ejusque posteris misericordiam praestaret' L. 1,54 (dat. commodi, cfr. Ps. 97,3; 118, 49, t. hebr. Ps. 132,1. Jer. 2,2 רָבְּנִי c. acc. rei et dat. pers.); Deus dicitur peccatorum, quae condonat, 'non recordari' H. 8,12; 10,17 ex Jer. 38 (31),34 [opp. Deus 'recordatur' peccatorum quae puniturus est Jer. 14,10. Os. 8,13]. — 2) ao., sensu passivo: aut a) alqs. vel alqd. *memoriae alci. obversatur*: αἰ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τ. Θ. (= ὑπὸ τ. Θ. cfr. ἐνώπιον 2 d) i. q. active 'Deus recordatus est eleemosynas tuas' A. 10,31, item Ap. 16,19 [cfr. Num. 10,9]; — aut b) alqs. vel alqd. *alci. in memoriam revocatur, commemoratur*: A. 10,31. Ap. 16,19 huc revocari possunt: 'eleemosynae tuae (ab Angelo) Deo commemoratae sunt' [sensu activo *commemorare* μιμνήσκεσθαι τί τινι Plat. Lach. 200 d; τινός Thuc. 2, 45, 2].*

μισέω, ft. μισήσω, ao. ἐμίσησα, pf. μεμίσηκα, pf. P. μεμίσημαι (τὸ μῖσος 'odium'): *odio habeo, odi, abominor, abhorreo*; 1) *de vero quodam odio, inimicitiis seu abominatione*: τινά Mt. 5,44 r. Br.; 24,10. L. 1,71; 6,22,27; 19,14. J. 7,7; 15,18 s., 23-25; 17,14. T. 3,3. 1 J. 2,9,11; 3,13,15; 4,20. Ap. 17,16; μεμίσηκά τινα 'odium in alqm. concepi (et etiamnum retineo)' J. 15,18,24; pass. ἔσεσθε μισούμενοι (conjugatio periphrastica clarius durationem exprimit, v. Bl. § 62, 2) 'odio eritis' Mt. 10,22; 24,9. Mr. 13,13. L. 21,17; opp. verbo ἀγαπᾶν Mt. 5,43; 6,24. L. 16,13; μισεῖν τι J. 3,20. R. 7,15. E. 5,29. H. 1,9 (Ps. 44,8). Ju. 23. Ap. 2,6,15 r., pass. Ap. 18,2. — 2) sec. modum loquendi Hebraeorum *odisse alqm.* dicitur is qui illum non proprie odit seu abominatur, sed aliis posthabet, qui igitur majore animi in alios propensione inductus illum minus amat idque in agendo ostendit [Jacob ἡ γάπησεν Ραχὴλ μᾶλλον ἦ Λείαν. ἵδων δὲ Κύριος δτι ἐμισεῖτο Λεία Gen. 29,30 s.]; ergo μισῶ = *posthabeo, minus diligo, neglego* alqm. vel alqd. (prae altero, quem vel quod pluris duco): εἴ τις ἔρχεται πρός με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ κτλ., ἔτι τε καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν 'qui ad me venit et id a se non impetrat ut patrem suum etc., quin etiam sese [mihi] posthabeat' L. 14, 26 (cf. Mt. 10,37 δὲ φιλῶν πατέρα ἥ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ); J. 12,25; et generatim H̄ebraei

aliique Orientales comparativum saepe ita exprimunt ut contraria vel contradictoria inter se opponant (Dt. 21,15 'si habuerit homo 2 uxores, unam dilectam, alteram perosam' = quarum unam alteri praefert): τὸν Ἰακὼβ ἡγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα Jacobum Esavo praetuli R. 9,13 (Mal. 1,3); sim. Mt. 6,24. L. 16,13.*

† **μισθ-αποδοσία**, ας, ἡ (μισθὸν ἀποδίδωμι) *mercedis solutio, remuneratio* H. 11, 26; metonymice = *merces*: ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην 'magno praemio afficitur' H. 10,35; *impropriæ* = *poena*: ἔλαβεν ἔνδικον μ. H. 2,2. [scr. eccl.; μισθοδοσία Thuc. Xen.]*

† **μισθ-αποδότης**, ου, δ *mercedis solutor, remunerator*; μ. γίνεται 'praebet se remuneratorem', «remunerator fit» (cod. Fuld.) H. 11,6. [scr. eccl.; μισθοδότης Xen. al.]¹

* **μισθιος** 3. et 2. ↓ *mercede conductus*; — substantive δ μ. *mercennarius* [LXX, Anthol. Plut.] L. 15,17,19.*

μισθός, οῦ, δ *merces*, id quod alqs. operā alteri praestitā meruit et quod ei juste solvitur; a) *de mercede* quae correspondet merito naturali physico in commercio hominum Mt. 20,8. L. 10,7. 1 T. 5,18. Ja. 5,4; μισθοῦ (genet. pretii) 'pro mercede' = lucri spe seducti Ju. 11; μ. (τῆς) ἀδικίας 'merces injustitiae' pro contextu = merces pro injusta actione soluta A. 1,18. 2 P. 2,15, = poena pro impiis actionibus alci. infligenda 2 P. 2,13. — b) *de mercede* quae correspondet merito morali actionum bonorum: R. 4,4; ἀπέχουσιν τὸν μ. αὐτῶν (cfr. ἀπέχω) Mt. 6,2,5,16; *de mercede* quae correspondet merito supernaturali, qua Deus decretit actiones bonas remunerari: δ μ. ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς Mt. 5,12; ib. 5,46; 6,1; 10,42. Mr. 9,41. L. 6,23,35. J. 4,36. 1 C. 3,8,14. 2 J. 8. Ap. 11,18; 22,12; μισθὸν προφήτου (δικαίου) λήμψεται 'mercedis prophetae (justi) participes erit', quia se quodammodo cooperatorem et adjutorem prophetae seu justi praestitit, Mt. 10,41; *de singulari quadam mercede operi bono spontaneo debita* 1 C. 9,17 s. (v. 18 δ μισθός metonymice = 'id quo illam singularem mercedem mereor').*

μισθώ ↑ 1) *activum*: *pro mercede eloco* alqm. vel alqd. [Aristoph. Isocr. Dem.]. — 2) *medium*: μισθοῦμαι, ao. ἐμισθωσάμην: *mihi elocandum curo* i. e. *conduco pro*

mercede alqm. vel alqd.: ἐργίτας Mt. 20,1; ib. 7. [Hdt. ss.]*

μίσθωμα, ματος, τό 1) *merces qua alqd. utendum elocatur vel conductur* [Hdt. Isocr. al.]. — 2) †*conductum, domus domisve pars mercede conducta* A. 28,30.*

μισθωτός 3. *mercede conductus* [Xen. al.]; substantive δ μ. *mercennarius* Mr. 1, 20. J. 10,12 s.*

×**Μιτυλήνη**, ης, ἡ *Mitylene*, urbs, caput Lesbi insulae, A. 20,14. [Strab. Plut.; — Μυτιλήνη Hdt. Xen.]¹

Μιχαὴλ, δ (ΛΑΖΑΡΟΣ) ‘quis ut Deus? quis est par Deo?’) *Michaël*, archangelus, custos populi Israël (Dan. 10,13,21; 12,1), princeps militiae caelestis: Ju. 9. Ap. 12,7. — NB. Quae Ju. 9 de S. Michaële narrantur, sunt potius ex traditione quam ex libro apocrypho hausta ab epistulae auctore; cfr. Cornely, Introd.² III p. 656 s, et I p. 222.*

μνᾶ, ας, ἡ (vox, ut vid., semitica: hebr. מִנְחָה, aram. אֲמֵנָה Dan. 5,25, assyr. manū) *mina*, «mna»; nummus graecus aequans 100 drachmas, sec. valorem atticum fere 78 marcas germ. = 97,50 francs (Hagen III 557): L. 19,13-25 passim.

Μνάσων, ωνος, δ *Mnason*: Christianus, Cyprius A. 21,16.¹

μνεία, ας, ἡ (μιμνήσκομαι) *memoria, recordatio*; plerumque seq. genet. obj. ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν ‘in tota vestri recordatione’ (sc. quidquid de Philippensibus memoriae Pauli obversatur, hoc totum eum ad gratias Deo agendas impellit) Ph. 1,3; ποιεῖσθαι μνείαν τινός (quod magis quam μέμνημαι liberum ac voluntarium actum exprimit) ‘recordari de alqo.’ sc. in precibus R. 1,9. E. 1,16. 1 Th. 1,2 r. He. Br. (Tdf. WH. om. ὑμῶν). Phm. 4 [it. in epistula Isiadicis Aegyptiae 24. Jul. 172 a. Chr. n. σοῦ διαπαντὸς μνείαν ποιούμενοι, v. Deißmann B. p. 210; = ‘mentionem alcis facio’ Phaedr. 254 a; περὶ τινος μνείαν ποιοῦμαι Plat. Andoc., ita fort. construendum 1 Th. 1,2 Tdf. WH.]: ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ‘perpetuo de te recordor’ 2 T. 1,3, sim. 1 Th. 3,6 [μνείαν ἔχω τινος = μέμνημαι Soph. El. 384; Eur. Isocr. Plat. Dem.].*

μνῆμα, ματος, τό (rad. μνα: μιμνήσκω) *monumentum, quaecunque res memoriae causa dono datur* [Od. 15, 126], *asservatur*,

aedificatur ets.; in specie: sepulcrum [Hdt. Plat. al.; LXX = γράπτη] Mr. 5,3 cr.,5. L. 8,27; 23,53; 24,1. A. 2,29; 7,16. Ap. 11,9.*

μνημεῖον, ου, τό 1) *monumentum, quaecunque res ad hoc destinata est ut memoriam alcis excitet ac servet*. [Pind. tragg. Hdt.] — 2) *monumentum hominis defuncti*. [Eur. Iph. T. 702. 821; Thuc. 1, 138; X. Hell. 2, 4, 17; 3, 2, 15, Pl. rep. 3 p. 414 a] — 3) *sepulcrum* Mt. 8,28; 23,29; 27,52. Mr. 5,2; 6,29; 15,46. L. 11,44,47; 23,55. J. 5,28; 11,17. A. 13,29 al.

μνήμη, ης, ἡ (rad. μνα: μιμνήσκω) 1) *memoria, facultas reminiscendi*. — 2) *recordatio*: μνήμην τινὸς ποιεῖσθαι ‘alqd. sibi in memoriam revocare, reminisci’ 2 P. 1,15 [cl. = ‘mentionem alcis facere, commemorare’ Thuc., sim. Pol. DSic.; pFay. 19, 10].¹

μνημονεύω, ου. ἐμνημόνευσα (μνήμων ‘memor’) 1) *memor sum, memini*; seq. acc. (constructio profanis usitator) 1 Th. 2,9. Ap. 18,5; seq. acc. c. ptcip. 2 T. 2,8; seq. gen. L. 17,32. J. 15,20; 16,21. C. 4,18. 1 Th. 1,3. H. (11,15? cfr. nr. 2) 13,7; seq. ὅτι A. 20,31. E. 2,11. 2 Th. 2,5, genet. et epexegetice ὅτι J. 16,4. A. 20,35; seq. quaest. indir. Ap. 2,5; 3,3, simul c. acc. Mt. 16,9, pro quaestione indirecta ponitur directa Mr. 8,18 s.; ‘alcis. meminisse’ i. q. ei providere ac succurrere G. 2,10. — 2) *commemoro, mentionem facio*; τινός [Plut.] H. 11,15; περὶ τινος H. 11,22. [Xen. Plat. μν. τι]*

μνημόσυνον, ου, τό (μνήμων ‘memor’) 1) *id quo alcis memoria servatur, monumentum, memoriale* [Hdt. ss. LXX]: εἰς μν. αὐτῆς ‘in memoriam ejus’ Mt. 26,13. Mr. 14,9; preces ad Deum ascendunt εἰς μν. ‘ut memoriale’, ita ut Deus precantis recordetur A. 10,4. — 2) *μνημόσυνον «memoriale» [= hebr. קְרָבֶן Lev. 2,2 al.] vocabatur *sacrificium memoriale*, ea pars ferti quae comburebatur, ut fumus ad caelum ascenderet: ita A. 10,4 explicari potest ‘preces tuae accenderunt velut sacrificium memoriale ad Deum’.*

μνηστεύω, pf. P. ἐμνήστευμαι vel (t. r. secundum μέμνημαι) *μεμνήστευμαι* (μνηστός ‘sponsus’, -ή ‘sponsa’, a μνάομαι ‘ambio ad matrimonium’): *aliquam nīhi uxorem posco, nuptias cum aliqua ambio*: τινά [Od. 18, 276; X. Hell. 6, 4, 37 al.] vel *aliquam alcī. uxorem do seu despondeo*:

τινά τινι [Eur. Iph. A. 847]; — med. * *aliquam mihi sponsam acquiro, desponeo* [Apollod. Plut.; LXX = שָׁרֵךְ Dt. 20,7. Os. 2,21. 1 Mach. 3,56]; — pass. *alicujus sponsa fio*, pf. P. *alicujus sponsa sum*: τινί [Dt. 22,23 παῖς παρθένος μεμνηστευμένη ἀνδρὶ] Mt. 1,18. L. 1,27; de Maria nuptiis Josepho juncta, sed virgine manente (Mt. 1,24 s.) L. 2,5.*

* **μογι-λάλος** 2. (μόγις λαλῶν) 1) *linguā impeditus, blaesus, balbus* [Aëtius, Phavorinus]; Mr. 7,32 ita vocabulum interpretantur versiones syræ, goth., slav., idque merito, ut videtur; cfr. 35 ἐλάλει δρθῶς ('mutus' a Mrº dicitur ἀλαλος). — 2) *mutus* [LXX Is. 35,6, Aq. Symm. Thdtn' Ex. 4,11 = מַלְאָן; χύνει μ. Aq. Is. 56,10; pOx. 465, 228]; ita Mr. 7,32 exponunt versiones vulg. copt. aeth. arm.¹

μόγις adv. *aegre, difficulter, vix* L. 9,39 (WH. μόλις). [Hdt. Plat.]¹

μόδιος, ου, δ *modius*, mensura frumentorum (aequabat 16 sextarios = 8,733 litra); solum vasis mentio fit nec ad ejus magnitudinem attenditur in proverbio Mt. 5,15. Mr. 4,21. L. 11,33. [Dinarch. Plut.]*

* **μοιχαλίς**, ίδος, ἡ (att. μοιχάς) *adultera*; 1) i. q. *mulier adultera* R. 7,3; δφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος sensus: 'oculos habentes semper ad aliquam adulteram conversos', i. e. assidue adulteria cogitantes 2 P. 2,14 (v. l. μοιχαλίας 'adulterii'): [LXX = תְּפִתְחָן, תְּפִתְחָנָה]. — 2) quia unio Dei cum populo electo matrimonio comparatur, *populus*, cum a Deo deficit, 'adulterari' passim in VTº dicitur (Is. 1,21. Jer. 3,9; 9,3. Ez. 23,37. al.): inde γενεὰ μ. 'generatio adultera' = *populus adversus Deum rebellis* Mt. 12,39; 16,4. Mr. 8,38; et quia etiam singuli peccatores illius populi in suum sponsum Deum infidelitatis participes sunt, vocantur μοιχαλίδες Ja. 4,4 cr. ubi v. notam Tischendorfii.*

μοιχάω *adultero alqam.*, i. e. adulterium cum ea committo; *moechor* [verbo in sensum metaphor. tracto, Xen. Hell. 1, 6, 15] — pass.: proprie de muliere: * *adultera fio, adulterium cum viro committo* Mt. 5,32 a in t. r. Mr. 10,12 [Jer. 3,8]; sed etiam de viro Mt. 5,32 b; 19,9; μοιχᾶται ἐπ' αὐτὴν 'adulterium committit in eam (sc. eam quam dimisit)' i. e. ad injuriam ejus, Mr. 10,11. [Clem. Rom.]*

μοιχεία, ας, ἡ ↓ *adulterium* J. 8,3. G. 5,19 r.; plur. Mt. 15,19. Mr. 7,21 [Lys. Plat. pTebt. 276, 16 al.]*

μοιχεύω, ft. μοιχεύσω, αο. ἐμοιχευσα, ao. P. ἐμοιχεύθην ↓ *adulter sum, adulterium committo cum muliere, moechor*; abs. L. 16,18. R. 2,22. Ja. 2,11 b; transit. τινά Mt. 5,28 [Lys. al.]; hinc pass. de muliere Mt. 5,32 a in t. cr. J. 8,4 [Athen.]; — ut hebr. נְגָן, μοιχεύειν dic. de utroque simul sexu Mt. 5,27; 19,18. Mr. 10,19. L. 18,20. R. 13,9. Ja. 2,11 [de feminis Os. 4,14. Jer. 3,9]; Ap. 2,22 μοιχεύειν μετά τινος 'cum alqâ. (i. e. ab ea seductum) adulterium committere (illud adulterium quod in defectione a Deo consistit; cf. μοιχαλία 2).'*

μοιχός, οῦ, δ *adulter, moechus* (tragg. Plat. Xen.]: L. 18,11; 1 C. 6,9. H. 13,4 plur. de utroque sexu; μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες sensu translato 'viri feminaeque in Deum rebelles' Ja. 4,4 r.*

μόλις adv. *vix, aegre, difficulter* L. 9,39 WH. A. 14,18; 27,7,8,16. 1 P. 4,18; fere i. q. *vix unquam* R. 5,7.*

Μόλοκ, δ (מָלֹךְ) *Moloch*, deus Semitum, quem subinde Hebraei quoque colebant, etiam מלכָם Melchōm dictus: A. 7,43 ex Am. 5,26 (textus mass. סִכְתָּה מֶלֶכְךָם 'Sicuth, regem vestrum'; LXX legisse videntur מלכָם סִכְתָּה 'tabernacula Melchom', i. e. Molochi). — NB. Nomen dei, proprium, censem instructum vocalibus vocis בְּשַׁת (cfr. art. Bâal).¹

μολύνω, αο. ἐμόλυνα, αο. P. ἐμολύνθην (vox vilior verbo μιάνω, quae in bonum sensum accipi non potest): *inquino, polluo, conspurco*; in NT solum, ut saepe apud profanos, de ethica quadam labo: οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν = a scelere abstinuerunt Ap. 3,4 (sim. Zach. 3,3. Ap. 7,14); μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν 'se usu mulierum non contaminaverunt' i. e. virginitatem illibatam servaverunt Ap. 14,4 (cf. Lev. 15,18; verbis, quae sequuntur, παρθένοι γάρ εἰσιν, et eximio praemio quod describitur, expositio latior = 'a fornicatione et adulterio abstinuerunt' excluditur); ἡ συνείδησις .. μολύνεται = conscientia labo peccati commissi polluitur 1 C. 8,7 (cf. καθαρίζειν τὴν συνείδησιν H. 9,14, καθαρὰ συνείδησις 1 T. 3,9).*

* **μολυσμός**, οῦ, δ ↑ *inquinatio, inquinatum*; nomine μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ

πνεύματος; 2 C. 7,1 comprehenduntur omnia peccata quae hominem inquinant, tum quae corporis membris tum quae solo animo committuntur. [LXX. Fl. Plut.]¹

μομφή, ῥε, ἡ (μέμφομαι) *reprehensio, probrum*; ἔχω μομφὴν πρός τινα ‘habeo quod in alio. reprehendam’ C. 3,13 [ἔχειν μομφὴν τινι Pind. Eur. Plat.].¹

μονή, ῥε, ἡ (μένω) *mansio*; 1) *commortatio, habitatio*; μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν ‘apud eum habitabimus, in eo inhabitabimus’ J. 14,23 [μονὴν ποιεῖσθαι ‘morari, moram trahere’ Thuc. 1, 131; ‘deverti et manere’ Fl. 8, 13, 7]. — 2) *+locus ubi manetur, statio, habitaculum, domicilium*; J. 14,2. [Paus. 10, 31]*

μονογενῆς 2. (μόνος, γενέσθαι) *qui [parentibus] solus natus est, unigenita, unicus, unigenitus*, dic. de prole parentum unica [Hsd. Hdt. ss.]; L. 7,12; 8,42; 9,38, substantive H. 11,17; — apud Johannem Christus, Verbum caro factum, dic. δ μ. υἱὸς τοῦ Θεοῦ J. 3,18 et sim. J. 1,14,18; 3,16. 1 J. 4,9, qua locutione duo continentur, eum esse vere ac proprie Dei Filium ex Patre ortum, et eum esse (eo modo quo ipse est filius Dei) unicum Dei filium, v. Knabenbauer in J. 1,14.*

μόνον adv. *solum, tantum, modo, non . . . nisi* accedit vel ad nomina sententiarumve partes vel ad verba integrasque sententias: τοῦτο μόνον ‘hoc solum’ G. 3,2; τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μ. ‘solum fratres vestros’ Mt. 5,47; ἐὰν μ. ἄψωμαι τοῦ ἵματίου αὐτοῦ ‘si hoc unum mihi contigerit ut tangam etc.’ Mt. 9,21; Mt. 10,42; 14,36. R. 3,29. G. 1,23; aliquotiens cum imperativis = ‘hoc unum rogo, exigo, moneo, ut . . .’: μόνον εἰπὲ λόγῳ ‘tantum dic verbo’ Mt. 8,8: Mr. 5,36. L. 8,50. G. 5,13 (verbum ipsum, fort. μετατρέπετε vel δίδοτε omissum est), hinc in oratione indir.: μ. τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν (= or. dir. μ. μνημονεύετε!) G. 2,10; μ. ἵνα ‘ad eum solum finem ut’ G. 6,12; οὐ μόνον . . . ἀλλὰ καὶ ‘non solum sed etiam’ Mt. 21,21. J. 5,18. A. 19,27. R. 1,32 al., om. καὶ A. 19,26; οὐ (vel μὴ) μόνον, ἀλλὰ καὶ J. 11,52; 12,9; 13,9; 17,20. R. 4,12,16. Ph. 2,12 al., om. καὶ 1 J. 5,6; οὕπω . . ., μόνον δέ ‘nondum . . ., sed tantum’ A. 8,16; verbo in negativo membro omissio οὐ μ. δέ, ἀλλὰ καὶ ‘non solum hoc, sed etiam’ =

insuper, praeterea R. 5,3,11; 8,23; 9,10. 2 C. 8,19; positivo membro praemisso, sequitur καὶ οὐ (vel μὴ) μόνον, ut: γίνεσθε ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ ἀκροαταὶ μ. Ja. 1, 22 (= μὴ μ. ἀκροαταὶ, ἀλλὰ καὶ ποιηταὶ): G. 4,18. Ja. 2,24; ellipsis: μ. ἔως ‘tantum id aperte ac plene non fit, donec’ 2 Th. 2,7.

μόνος 3. *solus, unus, unicus*; ponitur praedicati loco post verba ὑπολείπεσθαι, εἶναι, μένειν ets. Mt. 14,23. L. 9,36. J. 8,16. R. 11,3. 1 Th. 3,1; praedicative additur nominibus ac pronominibus = *sō'us, solum, non . . . nisi*: μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον J. 6,22; αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις Mt. 4,10; Mt. 12,4; 18,15. Mr. 9,2. L. 24,18. J. 6,15. R. 16,4 al.; pleonastice additur post εἰ μή, praegressâ negatione, Mt. 12, 4; 17,8; 24,36. L. 5,21; 6,4. Ap. 9,4; attributive: *unicus*: *der einzige*: δ μόνος Θεός J. 5,44: ib. 17,3. 1 T. 6,15. Ju. 4; e contextu i. q. a) *auxilio destitutus, solus sibi relictus*: οὐκ ἀφῆκεν με μόνον J. 8,29: L. 10,40. J. 16,32; b) *sterilis, sine fructu*: δ κόκκος τοῦ σίτου αὐτὸς μόνος μένει J. 12, 24; — dictio adverbialis κατὰ μόνας ‘solus, nullo alio praesente, in loco solitario’ Mr. 4,10. L. 9,18 [X. mem. 3, 7, 4; Thuc. 1, 32, 5 al.].

μονόφθαλμος 2. *unius oculi* i. e. altero oculo *captus, lucus* Mt. 18,9. Mr. 9,47. [Hdt.; Apollod. Strab.]*

μονώ (μόνος) *reddo alqm. solum, unum, solitarium, auxilio aliorum destitutum* ets. [Hom. Hdt. Xen. al.]; μεμονωμένη, ptc. pf. P., 1 T. 5,5 ‘prorsus sola relicta’, nempe quae ne filios quidem aliosque propinquos habet qui eam sublevent [Thuc. 2, 81, 5].¹

μορφή, ῥε, ἡ *forma*; 1) *figura, externa species personae vel rei*; ἐν ἑτέρᾳ μ. ‘in specie diversa (sc. ab ea quam videre in eo ante soliti erant)’ Mr. 16,12 [Hom. Pind. ss.]. — 2) Aristotelī μορφή est *principium formale* rerum et universim philosophis posterioribus erat rerum *character specificus*, ut nunc dicimus. — 3) fere i. q. *natura*: est illa personae vel rei qua tali propria nec mutari potest (cum σχῆμα sit transitorium et mutabile): unde ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων ‘in forma Dei existens’ indicat naturam divinam realiter atque inseparabiliter in Christo existentem Ph. 2,6; μορφὴν διύλου λαβών ‘susce-

pitque formam (naturam) servi' ib. 2,7. [Justin. M. apol. I 9, M. 6, 340 a dicit numina paganorum Θεοῦ μορφὴν μὴ ἔχοντα, Deus contra dicitur ἀρρητὸν δόξαν καὶ μορφὴν ἔχων. Apud Patres aut οὐσία et μορφή identifyantur, aut οὐσία in conceptu μορφῆς inclusa supponitur. Cfr. locos in art. ἀρπαγμός citatos ex periodicis Zeitschrift für kath. Theologie.]*

***μορφῶ**, οὐ, δ *P.* ἐμορφῶθην † *formo, efformo, effingo*; objectum verbi est vel materia quae in certam formam scalpro fingitur [ξύλα, λίθους Clem. Al.] vel persona resve cuius imago fingitur [τὸν ἀσώματον Anth. 1, 33, 1] vel res quae certam formam nanciscitur [animalia, plantas: pass. Theophr.]; sensu metaphor.: ἄχρις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν 'donec formetur in vobis Christus G. 4,19, ubi Galatae considerantur tamquam materia quae ita est dolanda ac polienda, ut dein fiat imago Christi (cf. R. 8,29. 2 C. 3,18. G. 2,20). [Is. 44,13 v. Arat. al.]¹

~~μόρφωσις~~, εως, ἡ † 1) *actus formandi, formatio* [Theophr.]. — 2) † *formatio = forma*; a) *vera alcs. rei imago et expressio*: ἔχειν τὴν μ. τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας R. 2,20. — b) *externa dumtaxat rei species et simulatio*: ἔχοντες μ. εὐσεβείας 2 T. 3,5 (opp. δύναμις 3 b).*

†**μοσχοποιέω**, οὐ. ἐμοσχοποίησα *vitulum facio* i. e. *vituli simulacrum e metallo confacio* A. 7,41: ipsum vocabulum recens fabricatum videtur nescio quid ironiae prae se ferre. [scr. eccl.]¹

μόσχος, οὐ, δ *tenera suboles* 1) plantarum: *vitulamen, tenella planta vel plantae surculus*. [Theophr.; v. Schmidt 76, 12] — 2) hominum et animalium: *puellus, pullus*. [Eur.] — 3) plerumque: *juvencus, vitulus*: L. 15,23,27,30. H. 9,12,19. Ap. 4,7. [tragg. Plat. al.; LXX]*

μουσικός 3. (Μοῦσα 'Musa; ars liberalis, scientia; carmen, cantus, poësis') 1) *ad Musas* i. e. *artes liberales pertinens*. [Aristoph. Plat. al.] — 2) *ad cantum ac musicen pertinens, musicus*, ubi de homine praedicatur = *canendi (instrumentis vel voce) peritus* [Aristoph. Xen. al.]; substantivum: *musicus* [X. Cyr. 1, 6, 38], *cantor* [Ez. 26,3 = γένε]: μουσικῶν καὶ αὐλητῶν Ap. 18,22.¹

μόγχος, οὐ, δ *arduus labor, aerumna, negotium operosum*; c. synon. κόπος (q. v.)

2 C. 11,27. 1 Th. 2,9. 2 Th. 3,8. [Pind. tragg. Xen. LXX]*

μυελός, οὖ, δ *medulla* [Hom. ss.]; plur. [raro] H. 4,12.¹

μνέω, pf. P. *μεμύημαι*: 1) *sacris mysteriis initio* alqm.; pass. *mysteriis initior, seq. acc. vel gen. rei; οἱ μεμυημένοι 'initiati'* [Hdt. tragg. Plat.]. — 2) sensu latiore: *doceo* alqm. id quod est a communi hominum scientia magis remotum; pass. *doceor, disco* [seq. inf. Alciphron 2, 4, 21]: ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν κτλ. 'inter quaecumque rerum adjuncta hujus artis gnarus sum, ut [aeque facile] possim satiari vel esurire' Ph. 4,12, i. e. neque abundantiam neque egestate perturbor aut a recta via abducor.¹

μῆδος, οὐ, δ 1) *quibus sermo, narratio, mandatum, colloquium* etc. [Hom., raro ap. Atticos] — 2) *narratio ficta, fabula, rumor rei incertus qualis narrationibus vulgi continetur* [Pind. Hdt. Plat. Arist., inde Dem. p. 1219, 14 μύθους λέγειν = mentiri; Eur. ώς δ μ. ἔχει 'ut rumor est'] 2 P. 1,16; aliis locis hoc nomine designantur commenta falsa, insipida, inutilia pseudodidascalorum: 1 T. 1,4. 2 T. 4,4 (opp. ἀλήθεια); illi mythi dicuntur 'Ιουδαῖοι ab Judaeis inventi et a christiana veritate alieni T. 1,14, βέβηλοι καὶ γραώδεις profani et aniles 1 T. 4,7.*

μυηάομαι verbum onomatopoëticum 1) *mugio*, de bubus. [Hom. ss.] — 2) *rugo, rudo*; de leone: Ap. 10,3. [ita jam Theocr. 26, 21 μύχημα λεαίνης]¹

μυκτηρίζω (μυκτήρ 'naris, nasus') *naribus corrugatis subsanno alqm., irrideo*: Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται 'Deus [impune] non irridetur' vel 'Deus sibi illudi non patitur' G. 6,7. [Lys. (Poll. 2, 78); LXX; SEmp.]¹

×**μυλινός** 3. (μύλη 'mola') † *ad molam pertinens, molaris* Mr. 9,42 r. L. 17,2 cr.*

μύλινος † 1) *e lapide molari confectus*. [CIGr. n. 3371] — 2) † *molaris* Ap. 18,21 WH. Br.¹

μύλος, οὐ, δ 1) **lapis molaris* Ap. 18, 21; lapis superior mobilis, quia in molis majoribus ab asino circummovebatur, dic. μύλος δινικός «mola asinaria» Mt. 18,6. Mr. 9,42 cr. L. 17,2 r. (idem lapis dicebatur δνος ἀλέτης 'asinus molitor' Xen., vel simpl. δνος Hesych. Suid.) [LXX = בְּגַת]

Jdc. 9,53 cA (cB ἐπιμύλιον ut Dt. 24,6). | 2 Reg. 11,21; Anthol.] — 2) * *mola, mollestinum* Mt. 24,41 cr. Ap. 18,22. [LXX = Μύλη] Ex. 11,5. Dt. 24,6. Is. 47,2; Strab. DSic. pap. Plut.]*

μυλών, ὄνος, ὁ (μύλη 'mola') *locus molaes, pistrinum* Mt. 24,41 r. [Eur. Thuc. LXX]¹

Μύρα (minus bene Μύρρα Tdf. WH. He.), ων, τά *Myra*, Lyciae urbs maritima, A. (21,1 cD) 27,5 (nBr.).¹

μυριάς, ἀδος, ἡ (μύριοι) 1) *numerus decem milium, decem milia*; ὅνο μυριάδες μυριάδων $2 \times 10000 \times 10000$ Ap. 9,16 r. Br. (cfr. δισμυριάς); innumerabilis multitudine indefinite indicatur μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων Ap. 5,11; ἀργυρίου μυριάδας πέντε 'nummorum argenteorum (= drachmarum) quinquaginta milia' = circiter 35 000 marcas, A. 19,19 [ita om. ὀραχμῶν Aristoph. Eq. 829]. — 2) indeterminate et hyperbolice (cfr. μυρίοι) = *numerus ingens, numerus praeter opinionem magnus, caterva, nubes*; L. 12,1. A. 21,20 [Eur. Plat.; Ps. 3,7 = תְּבַבָּר]; de catervis angelorum H. 12,22, qui dicuntur ἄγιαι μυριάδες Ju. 14 [Dt. 33,2 שְׂעִירָתְּבַבָּר, LXX σὺν μυριάσιν Καθήξ].*

μυρίω, ao. ἐμύρισα (μύρον) *unguentis inungo* Mr. 14,8. [Hdt. ss.]¹

μύριοι 3. *decies mille, decem milia*; ita, ut vid., Mt. 18,24, quia etiam v. 28 pecunia determinatae magnitudinis indicatur (cf. art. seq.).¹

μυρίοι 3. (de accentu v. Kühner³ I p. 629, poët. etiam sing. μυρίος 'imensus, ingens') *permulti, sescenti, innumera-biles*; dic. de numero magno, indeterminato, ultra opinionem majore: 1 C. 4,15; 14,19; dubito num etiam Mt. 18,24.*

μύρον, ον, τό (a μύρω 'fluo; fleo': ergo primitus de suco ex arbore profluente) *unguentum bene olens, oleum odoratum* Mt. 26,7,9 r., 12. Mr. 14,3-5. L. 7,37 s., 46. J. 11,2; 12,3,5. Ap. 18,13; plur. L. 23,56. [Aesch. Hdt. ss. LXX].*

Μυσία, ας, ἡ *Mysia*, regio Asiae Minoris, Propontidi adjacens: A. 16,7 (χατά II 1 a), 8.*

μυστήριον, ον, τό (cf. μύστης 'sacris arcanis initiatus', μυέω 'sacris arcanis alqm. initio') Graecis profanis est *mysterium* i. e. res religiosa arcana paucis tan-tum nota, quam nullo modo initiatis lice-

bat cum profanis communicare; erant mysteria arcanae quaedam doctrinae caerimoniaeque sacrae statis quibusdam diebus sollemniter solitae peragi, quorum celeberrima fuere Eleusinia [Hdt. tragg. ss.]; interdum metaphorice *id quod ceu arcanum sacram retinetur, secretum* [Menander: μ. τοῦ μὴ κατείπης τῷ φίλῳ, cf. Cic. de or. 3, 64 'alqd. tacitum tamquam mysterium tenere']. — In LXX a) *mysterium, caerimoniae gentilium*, Sap. 15,8,23; b) *secretum consilium Dei* Sap. 2,22, regis Tob. 12,7. Jdth. 2,2; c) *quodvis secretum* Sir. 22,22; 27,16 s., 21. 2 Mach. 13,21; d) *res quaedam humano intellectui impervia quae nisi revelatione divinâ cognosci non potest*, ut significatio somnii Dan. 2,18 s., 27 s. al. = aram. Η. — In NT: 1) *veritas a Deo revelata per se intellectui nostro abscondita, doctrina arca-na quae revelatione divinâ innotescit, fidei dogmata divinitus revelata*: a) generatim: μυστήρια Θεοῦ (gen. subj. vel auctoris) veritates fidei magisterio apostolico commissae 1 C. 4,1, quae collective dicuntur τὸ μ. τῆς πίστεως quia sunt objectum fidei 1 T. 3,9, it. μ. τοῦ εὐαγγελίου E. 6,19, sim. μ. τῆς εὐσεβείας quia iis innititur pietas religioque christiana 1 T. 3,16; τὰ μ. (Mt. 13,11. L. 8,10) vel τὸ μ. (Mr. 4,11) τῆς βασιλείας τ. Θ. (τῶν οὐρανῶν) eae doctrinae ac veritates quibus natura atque essentia regni Messiani continetur, quae erant Judaeis aegre intelligibiles, omnibus hominibus partim sunt obscurae, ipsis quoque angelis partim erant absconditae atque ignotae (cf. E. 3,10). — b) in specie quaedam capita fidei christianaе vel naturā suā excellentiora atque intellectu difficiliora vel particulari aliquā revelatione manifestata nec omnibus statim fidelibus proposita 'mysteria' vocantur: 1 C. 13,2; 14,2; 'mysterium' vocatur opus redēptionis generis humani per Christum 1 C. 2,1 WH. E. 1,9 (explicatur v. 10 ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ); 3,9. Ap. 10,7; τὸ μ. τοῦ Χριστοῦ (gen. obj. vel epexeg.) doctrina fidei revelata de Christo, vel: *mysterium quod est persona Christi Domini E. 3,4. C. 4,3; ita fort. C. 2,2 εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μ. τοῦ Θεοῦ, Χριστοῦ 'ad cognoscendum Dei mysterium, Christum'* (al. τοῦ Θεοῦ Χριστοῦ 'a Deo Christi [cf. E. 1,17] revelatum'); in parti-

culari mysterium vocantur: doctrina de futura Israëlitarum conversione R. 11,25, de mortuorum resurrectione 1 C. 15,51, de redemptionis universalitate ac gentilium ad regnum Messianum vocatione R. 16,25. E. 3,3 (cf. 6). C. 1,26 s., de praestantiâ matrimonii quae exoritur et elucet ex ejus relatione ad unionem Christi et Ecclesiae E. 5,32 (Gen. 2,24); λαλοῦμεν Θεοῦ σοφίαν ἐν μ. ‘docemus divinam sapientiam tamquam mysterium’, i. e. tanquam doctrinam perfectioribus solis aptam et destinatam, 1 C. 2,7 (ἐν IV 1; Bl. § 41, 2). — c) visio mysterii plena Ap. 1,20; 17,7 (c. gen. obj.); Ap. 17,5 praemissâ parenthetice voce (μυστήριον) magis reconditus atque arcanus nominis (Βαβυλών etc.) sensus inuitur. — d) Dei mysterio (operi redemptionis: cf. supra b) quodammodo, ut re, ita nomine opponitur τὸ μ. τῆς ἀνομίας i. e. quaecunque consilia a diabolo pravissime hominibus in detrimentum et eversionem operis Christi capessuntur 2 Th. 2,7.*

†μυωπάζω (μύωψ [Arist.] vel μυωπός [Xen.] ‘myops, lusciosus [Gell. 4, 2], qui propter defectum oculorum non longe prospicit’, germ. ‘kurzsichtig’, gall. ‘myope’; a μύειν τοὺς ὄπας ‘claudere oculos, conivere’) *myops* s. *lusciosus sum, ea tantum cerno quae prope absunt*; sensu metaphorico 2 P. 1,9. [scr. eccl.]¹

μώλωψ, ωπος, δ verberum *quod in cute remanet vestigium, cicatrix, vibix (-īcis), livor* [Hyper. Aristot. LXX]; 1 P. 2,24 loco ex Is. 53,5 citato Petrus aptissime servos qui totiens vapulare solebant, exemplo Christi solatur; fortasse numero singulari monetur, Christi corpus, cum pateretur, factum esse velut unum magnum vulnus.¹

μωμάομαι, ao. ἐμωμησάμην, ao. P. (sensu pass.) ἐμωμήθην ↓ est partim = *reprehendo, vitupero*, partim = *irrideo, ludibrio habeo* (Schmidt 133, 2); 2 C. 8,20; pass. ib. 6,3. [Hom. ss.; ion. μωμέομαι]*

μῶμος, ου, δ 1) *vituperium, irrisio.* [Hom. ss.] — 2) **vitium corporis*, ut caecitas, clauditas ets.; max. *vitium quod hominem a ministerio sacro, animal a numero victimarum excludebat ac velut conspectu Dei indignum reddebat* (Lev. 21,17 s.; 22,20. Dt. 15,21. Cant. 4,7); hinc in NT homines corrupti ac perversi, velut ipsâ suâ praesentiâ sacram Christianorum coetum com-

maculantes vocantur μῶμοι (sunt id in ecclesia, quod in corpore vitia) 2 P. 2,13.¹

μωραίνω (μωρός), ao. ἐμώρανα, ao. P. ἐμωράνθην: 1) intransitive: *stultus sum, stulte ago.* [Eur. Xen. al.] — 2) transitive: *stultum, hebetem reddo:* a) **stultum reddo vel demonstro;* active: ἐμώρανεν δ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου ‘Deus sapientiam mundi stultam fecit’, i. e. stultam esse et a se pro stulta haberi ostendit 1 C. 1,20 [cf. μωρεύειν τὴν βουλήν τινος Is. 44,25; pass. ή βουλὴ μωρανθήσεται Is. 19,11]; passive: ἐμωράνθησαν ‘stulti evaserunt’ R. 1,22 [Jer. 10,14; 28,17 cA; 2 Reg. 24,10 ‘stultum me exhibeo, stulte ago’]. — b) †*fatum, insipidum reddo* v. gr. sal; pass. Mt. 5,13. L. 14,34.*

μωρία, ας, ή (μωρός) *stultitia* 1 C. 1,18, 21,23; 2,14; 3,19. [Hdt. Soph. ss.]*

μωρολογία, ας, ή (μωρο-λόγος ‘stulte loquens’) *stultiloquium, scurrilitas, consuetudo sermonum stultorum* [μ. καὶ ἀδολεσχία Aristot. hist. an. 1, 11; de sermonibus ebriorum stulta blaterantium, Plut. mor. p. 504 b]: E. 5,4.¹

μωρός 3. 1) *hebes, tardus, fatuus:* a) *stultus, imprudens, desipiens*; de personis Mt. 23,17,19 r., opp. φρόνιμος Mt. 7,26; 25,2 s., 8; de rebus seu actionibus 2 T. 2,23. T. 3,9. [tragg. al.]. — b) *carens iis quae mundus pro sapientia habet, is qui seu id quod secundum iudicia hominum mundanorum sapiens vocari non potest:* 1 C. 3,18; 4,10; τὸ μ. τοῦ Θεοῦ ‘stultitia Dei’ i. e. stultitia quam in consiliis et operibus divinis naturalis homo sibi videtur detegere 1 C. 1,25; . — e contextu i. q. ‘scientiâ carens, rudis, simplex’ 1 C. 1,27, ubi τὰ μωρά = οἱ μωροί (Bl. § 32, 1). — c) *†*insipiens, stultus = in Deum rebellis, qui Deum esse negat* [LXX usurpant μ. = בָּבֶל Dt. 32,6. Is. 32,6. Sir. 50,26, cfr. Ps. hebr. 14,1 al.]: μωρέ Mt. 5,22 ita accipiendum videtur (Field, Otium Norvic., aequiparat מִרְחַה ‘rebellis’, cuius μωρέ sit transcriptio; at enim, cur vox hebr. juxta vocem aram. δακά? porro transcriberetur μωρή); cfr. Bibl. Zeitschrift V 56. — 2) *insipidus, fatuus, grato sapore carens* [de cibis: Diosc.]; cfr. μωραίνω 2 b.*

Μωσῆς t. r. plerumque vel Μωϋσῆς Tdf. Br. vel Μωυσῆς, gen. ἐως, dat. εῖ et ἦ, acc. ἐα et ἦν, δ Moses (ita pleraque

et optima mscr^a lat.), *Moyses*, legislator et dux populi Israël, Mt. 8,4; 17,3 et passim per NT; per metonymiam = *libri Mosis* L. 16,29,31; 24,27. A. 15,21. 2 C. 3,15. — NB. a) Textus receptus scribit Μωϋσῆς A. 6,14; 7,35,37; 15,1,5. 2 T. 3,8. H. 9,19. — b) Significatio etymologica: a) sec. Ex. 2,10 «Extractus (sc. ex aqua)»: ptc. pass. Qal formae *qōṭāl* = *quṭṭāl* (Gesenius²⁷

§ 52 s) verbi ηὐθύνει; β) sec. FlJ. ant. 2, 9, 6, Apion. 1, 31 e lingua aeg. μωυ-εσης «Ex aqua servatus», cfr. copt. οωωτ ‘aqua’, ορχαι ‘salus’; γ) sec. aegyptologos recentes est i. q. *msu* (pronuntiandum prob. fere *mus* vel *mos*) ‘filius’, quae vox et cum nominibus deorum composita (cfr. Θούθμωσις) et sola nominis proprii vices gerebat.

N

Ναασσών, δ (נָשׁוֹן) *Naasson* Mt. 1,4. L. 3,32.*

Ναγγάι, δ (γγ = gg) *Nagge* L. 3,25.¹

Ναζαρά Tdf. WH. Mt. 4,13. L. 4,16. **Ναζαρέθ** He. Br. (exc. J. 1,46 s.) et aliquotiens Tdf. WH., **Ναζαρέτ** t. r., J. 1,46 s. t. cr., alibi aliquotiens Tdf. WH., indecl., ἡ (prob. נָצְרָן, cfr. Zenner in *Zeitschr. f. kath. Theol.* 1894 p. 744 ss.) *Nazareth*, oppidum Galilaeae, neque in VT neque in FlJ. aut Talmude commemoratum: Mt. 2,23; 4,13; 21,11. Mr. 1,9. L. 1,26; 2,4,39,51; 4,16. J. 1,46 s. A. 10,38.*

Ναζαρηνός, οῦ, δ ↑ *Nazarenus*, *ex oppido Nazareth oriundus* Mr. 1,24; 10,47 cr.; 14,67; 16,6. L. 4,34; 24,19 cr. [aram. נָצְרָן]*

Ναζωραῖος, οὐ, δ (evgl. Hier. L. 1,26 λιον ‘Nazareth’) i. q. Ναζαρηνός: *Nazoreus*, *Nazarenus* Mt. 26,71. Mr. 10,47 r. L. 18,37; 24,19 r. J. 18,5,7; 19,19. A. 2,22 al.; de Mt. 2,23, cfr. commentarios; Christiani appellati sunt οἱ Ναζωραῖοι A. 24,5.

Ναθάν Tdf. WH., **Ναθάν** t. r. He. Br., δ (נָתָן) *Nathan*, f. Davidis L. 3,31.¹

Ναθαναήλ, δ (Նահանդ) *Nathanael*, discipulus Jesu J. 1,46-50; 21,2; quem probabilissimum est fuisse eundem ac Bartholomeum (v. Knabenb. in ll. cc.)*

ναὶ particula affirmativa: *ita*, *utique*, *profecto*: *ja*: *oui*; ναὶ respondetur interrogatori Mt. 9,28; 13,51; 17,25; 21,16. J. 11,27; 21,15 s. A. 5,8; 22,27, addito λέγω διμῶν Mt. 11,9. L. 7,26; post quaestionem negativam = *doch!* *si!* R. 3,29; repetitur ναὶ ναὶ (opp. οὐ οὐ) Mt. 5,37; ἔτω διμῶν τὸ ναὶ ναὶ ‘vestrum Ita sit [vere] Ita’, sit per se prorsus fide dignum neve opus

sit illud jurando confirmare: Ja. 5,12; ναὶ καὶ οὐ 2 C. 1,18 s., itidem τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὐ οὐ 1,17 ‘ita et (postea) non’, inconstantia, infidelitas: opponitur τὸ ναὶ constans fidelitas, fidelis promissorum impletio 1,19 s.; — ναὶ dicit qui dictis alterius assentitur Mt. 15,27 (‘ita est’). Mr. 7,28. Ap. 14,13; 16,7; 22,20 b in t. r., qui sua dicta cum emphasi repetit iisve similia subjugnit Mt. 11,26. L. 10,21; 11,51; 12,5. Ph. 4,3. Phm. 20, qui aliquid sollemnius asseverat Ap. 22,20 a, ναὶ ἀμήν 1,7.*

Ναϊμάν, δ (נָעָם) *Naaman*, dux exercitū Syrorum tempore Elisaei prophetae, L. 4,27 cr.¹

Ναΐν, ἡ (v. 1. Ναείν, Ναείμ) *Naim*, oppidum Galilaeae inferioris in descensu aquilonari Hermon minoris, ubi hodie est viculus Nain, L. 7,11.¹

ναός, οῦ, δ *templum*, ac potissimum pars templi sacrior ubi est sedes numinis, sacrificia fiunt etc., *adytum*: Mt. 23,16 s., 21,35 (inter sanctuarium et altare holocaustorum); 26,61; 27,5,40,51. Mr. 14,58; 15,29,38. L. 1,9,21 s.; 23,45. J. 2,20. A. 7,48 r.; 17,24. 2 Th. 2,4. Ap. 21,22; templum caeleste quod Johannes vidit Ap. 7,15; 11,1 al., in alia visione templum non vidit 21,22; parva templi Ephesini effigies A. 19,24; metaphorice homo, corpus humanum, per inhabitationem Dei est templum 1 C. 6,19, itidem ecclesia particularis 1 C. 3,16 s. et universalis E. 2,21: 2 C. 6,16; sensu sublimissimo, utpote sedes divinitatis (C. 2,9), corpus Jesu erat templum Dei J. 2,19,21; Deus et Agnus sunt Hierosolymae caelestis templum = caeliti-

bus semper sunt Deus et Agnus, sicut in terra numen in templo, praesentes Ap. 21,22 b.

Ναούμ, δ (נָהָם) nomen formae hypocor. fort. pro Nehemia) *Nahum* L. 3,25.¹

νάρδος, ου, ἡ *nardus, nardum*; 1) *planta ex qua fit unguentum pretiosum: ad familiam Valerianacearum pertinet et 'nardo-stachys Jatamansi' appellatur.* [Cant. 1,12; 4,14 masc.; sanscr. *nalada vel piçita*] — 2) *unguentum ex nardo factum* Mr. 14,3. J. 12,3 (cfr. Fonck ap. Hagen III 341).*

Νάρκισσος, ου, δ *Narcissus*, Romanus: Paulus R. 16,11 salutat τοὺς ἐξ τῶν Ναρκίσσου 'eos (Christianos) qui sunt ex familia Narcissi', i. e., ut Cornely in l. c. explicat, servos qui olim ad Narcissum pertinuerant, tum vero ad Caesaris familiam pertinebant.¹

ναυαγέω, αο. ἐναυάγησα (*ναυ-αγός* 'naufragus', a ναῦν ἄγνυμι): *naufragium facio* [Hdt. tragg.] 2 C. 11,25; metaphorice 1 T. 1,19 [Dem].*

ναύ-πληρος, ου, ὁ *nauclerus, dominus navis* (*Schiffsherr*) A. 27,11.¹

ναῦς, νεώς, ἡ, in NT solum acc. ναῦν: *navis* A. 27,41.¹

ναύτης, ου, ὁ *nauta* A. 27,27,30. Ap. 18,17.*

Ναχώρ, δ (נָחָר) *Nachor*, pater Thare, patris Abrahae L. 3,34.¹

νεαρίας, ου, δ *juvenis*, i. e. mas aetate novâ ac mentis corporisque vigore conspicuus, germ. *der junge Mann* A. 7,58; 20,9; 23,17,18 r. He., 22 r.*

νεανίσκος, ου, δ (deminut. vocis νεάν) 1) *juvenis, adulescens*; hac voce nihil inuitur nisi aetas, sed ita indefinite, ut idem interdum v. et μειράκιον ('puer'), idem v. et ἀνήρ ('vir') dicatur (Schmidt 152, 7): Mt. 19,20,22. Mr. 14,51. L. 7,14. A. 2,17; 5,10; 23,18 v., 22 cr. 1 J. 2,13 s.; angelus specie juvenis Mr. 16,5. — 2) **famulus aetate juvenis*; ita fort. in t. r. Mr. 14,51 b οἱ νεανίσκοι [ita Lucian. Alex. 53, et LXX = hebr. רַעֲנָן].*

Νεάπολις, εως, ἡ t. r. He. vel **Νέα πόλις**, Νέας πόλεως, ἡ t. cr. (nHe.) *Neapolis*, urbs maritima Macedoniae, e regione Thasi insulae sita, A. 16,11.¹

Νεεμάν, ὁ t. r. = *Naiμάν*, q. v.

νεκρός (cfr. lat. 'neco, nex') I. adjective: νεκρός 3. *mortuus, vitâ carens*, 1) pro-

prie: *mortuus*; A. 5,10; 20,9; 28,6. Ja. 2,26. Ap. 1,18; 2,8; ώς vel ώσει νεκρός 'velut mortuus' Mt. 28,4. Mr. 9,26. Ap. 1,17; sensu paulo latiore: *morti obnoxius, mortalis*; ita probabilius R. 8,10 [ita Epict. 3, 10, 15; 3, 22, 41 corpus vocat φύσει νεκρόν]. — 2) metaph. a) *mortuus* dicitur homo aerumnis, fame atque infamiâ paene consumptus L. 15,24,32, homo vitâ verâ spirituali carens E. 2,1,5. C. 2,13, qui eam vitam non agit quam Deus ab eo exigit Ap. 3,1; v. τὴν ἀμαρτία = non jam peccato vivens sed Deo R. 6,11. — b) de rebus: v. vocatur fides iners, non actuosa Ja. 2,17,20 r. He. Br., 26 b, concupiscentia quae iners latet necdum se manifestat R. 7,8, opus quod verae vitae supernaturalis actus non est, praesertim peccatum H. 6,1; 9,14. [Epict. 3, 23, 28] — II. substantive **νεκρός**, ου, δ *homo mortuus* [Hom. ss.]: δοτέα νεκρῶν Mt. 23,27; τοὺς νεκροὺς ἐγείρειν Mt. 10,8. Mr. 12,26. J. 5,21 al., ζωοποιεῖν R. 4,17; ἀνάστασις νεκρῶν ets. Mt. 22,31. A. 17,32; 23,6. 1 C. 15,42. Ph. 3,11 r. al.; Christus judicabit ζῶντας καὶ νεκρούς A. 10,42. 2 T. 4,1. 1 P. 4,5, i. e. tam eos quos ad judicium descendens vivos inventiet, quam eos qui tum mortui erunt; testamentum valet ἐπὶ νεκροῖς 'in mortuis', tum demum cum testator mortuus est H. 9,17; νεκροί incolae Orci 1 P. 4,6, ἀπὸ νεκρῶν ex Orco L. 16,30; ἐξ νεκρῶν ('e mortuis', proprie ex mortuorum statu vel domicilio) ἐγείρειν J. 12,1. A. 3,15 al., ἀνιστάναι A. 13,34; 17,31, ἀνάγειν R. 10,7. H. 13,20, ἐγείρεσθαι Mr. 6,14. L. 9,7, ἀνιστασθαι Mt. 17,9. Mr. 9,9. L. 24,46 (ἐξ τῶν v. E. 5,14); ἡ (ἐξ-)ἀνάστασις ἡ ἐξ νεκρῶν L. 20,35. A. 4,2. Ph. 3,11, sine artº 1 P. 1,3; πρωτότοκος ἐξ τῶν v. C. 1,18 (v. πρωτότοκος); constructio praegnans: ἐξ νεκρῶν ζῶντες e mortis statu resuscitati ac jam vivi R. 6,13; item ζῷη ἐξ νεκρῶν 'post mortem vita', i. e. summa felicitas atque utilitas R. 11,15; — ii qui curis rerum fluxarum immersi veram vitam non agunt, i. e. Deo non vivunt, in adagio Mt. 8,22. L. 9,60 οἱ νεκροὶ appellantur.

***νεκρώω**, αο. ἐνέκρωσα, pf. P. νενέκρωμαι ↑ *mortuum, exanimem reddo, eneco*; in NT metaphorice (cf. νεκρός I 2): *ad certum vitae genus vel actum incapacem reddo, «mortifico»; ut corpus ad peccan-*

dum C. 3,5 (cf. R. 6,11); νενεχρωμένον Paulus dicit corpus senis ad prolem procreandam jam impotentis R. 4,19, ipsumque talem senem H. 11,12. [Epict. diss. 1, 5, 7; Plut., MAur.; i. q. 'occido' Anth. app. 313, 5, inscr. ap. Deißmann LvO. 62]*

†**νέκρωσις**, εως, ἡ *mortificatio*; passive: *status ejus qui νεκροῦται, qui moritur*: τὴν ν. τοῦ Ἰησοῦ Jesu morientis statum apostoli in assiduis tribulationis ac periculis versantes prae se ferunt 2 C. 4,10; *status rei emortuae*: ν. τῆς μήτρας ineptitudo matricis anūs ad prolem concipiendam R. 4,19. [Galen. Nilus]*

νεομηνία, ας, ἡ WH. = νουμηνία, q. v. [pTebt. 318, 12 al.]

νέος 3. I. adjective: 1) *aetate recens, nondum diu exsistens, eas habens bonas aut imperfectas proprietates quae tali recenti personae vel rei competere solent: jung, frisch, neu: jeune, frais, neuf; dicitur potissimum de animantibus rebusque organicis: οἶνος ν. Mt. 9,17. Mr. 2,22. L. 5,37 ss.; ν. φύραμα (ein frischer Teig) 1 C. 5,7 in metaphora; δέ νέος ἀνθρωπος 'novus homo', qualis fit per supernaturalem baptismi regenerationem C. 3,10; διαθήκη ν. 'foedus recens' H. 12,24, innuitur vigor ac perfectio Novi Foederis (δ. καινή = foedus veteri substitutum). — 2) compar. νεώτερος 3. *aetate junior, natu minor* L. 15,12 s. J. 21,18. 1 T. 5,11; cui ratione aetatis incumbit alios honorare iisque servire L. 22,26. — II. substantive: 1) οἱ νέοι [Plat. Pol.], οἱ νεώτεροι A. 5,6. 1 T. 5,1. T. 2,6 *adulescentes, juvenes*; 1 P. 5,5, ubi opp. πρεσβύτεροι 'presbyteri', νεώτεροι aliis videntur esse 'laici' (Hundhausen), aliis vero 'cleric presbyteris, quos Petrus alloquitur, gradu inferiores'. — 2) αἱ νέαι T. 2,4, αἱ νεώτεραι 1 T. 5,2 *adulescentulae: de viduis junioribus ib. 5,14.***

νεοσσός, οῦ, δ (a νέος, ut 'pullus' a 'puellus, puer') *pullus*, potissimum avium: L. 2,24 r. [Hom. ss.]¹

νεότης, ητος, ἡ (νέος) dicitur sat indeterminate de annis ante aetatem virilem: *juventus, adulescentia, pueritia*; 1 T. 4,12; ἐξ νεότητος [LXX, Il. 14, 86] 'inde ab adulescentia' A. 26,4; ἐξ νεότητος μου (omissio articuli hebraizat: 3 Reg. 18,12. Zach. 13,5; ν. Bl. § 46, 9) Mt. 19,20 r. He. Br. Mr. 10,20. L. 18,21.*

***νεό-φυτος** 2. (νέον 'recens, nuper'; φύω 'produco; cresco') *recens productus. vel natus vel plantatus*; 1) substantive: τὸ ν.

***planta, plantatio novella**. [Job 14,9. Ps. 127,3; 143,12. Is. 5,7. pBer. 563 II] — 2) *+recens coetui Christianorum aggregatus, neophytus, novicius, tiro* 1 T. 3,6. [scr. eccl.]¹

νεύω, ao. ἔνευσα: *nuo, annuo, nutu significo*, τινὶ J. 13,24 cr. [Hom. ss.]; ubi valet *nuto jubeo, moneo*, seq. τινὶ et inf. J. 13,24 r. A. 24,10 [Eur. Hec. 545].*

νεφέλη, ης, ἡ *nubes* Mt. 17,5. Mr. 13,26. L. 9,34 s.; 12,54; 21,27. A. 1,9. 1 Th. 4,17. 2 P. 2,17 r. Ju. 12. Ap. 1,7; 10,1; 11,12; 14,14-16; grandius dicitur αἱ ν. τοῦ οὐρανοῦ [Dan. 7,13 = aram. נֶמֶשׁ עֲנָנוֹת] Mt. 24,30; 26,64. Mr. 14,62; ἐγένετο ν. 'orta est, apparuit nubes' Mr. 9,7. L. 9,34; de columna nubis quae Israēlitas ab Aegypto emigrantes ducebat et eos expansa ut velamentum obumbrabat ac protegebat (cfr. Ex. 14,19 ss. Num. 14,14 ss. Ps. 104, 39. Sap. 19,7) 1 C. 10,1 s. [Hom. ss.]; cfr. νέφος.*

Νεφθαλεῖμ, Ap. 7,6 WH. He. -λίμ, δ (נְפָתִיל) *Nephthali(m)*, filius Jacob patriarchae ex Bala Gen. 30,7; ab illo originem nomenque traxit φυλὴ N. 'tribus N.' Ap. 7,6, cujus territorium erat γῆ N. Mt. 4,15, τὰ ὅρια N. ib. 13.*

νέφος, ους, τό *nubilum, nubila*, i. e. *caelum nubilum*: *Gewölk* (opp. νεφέλη una aliqua nubes certae formae). [Hom. ss. LXX]; — metaphorice *nubes* i. e. *ingens quaedam atque innumerabilis multitudo: τοσοῦτον* ν. μαρτύρων H. 12,1 [ν. πεζῶν Il. 4, 274, ἀνθρώπων Hdt. 8, 109 al.; cfr. 'nubes locustarum, peditum' Liv.]¹

νεφρός, οῦ, δ *ren*; pl. *renes*; Hebraei in locutione metaphorica 'renes' nominant pro sede desideriorum, affectuum, consiliorum maxime occultorum (cfr. Jer. 11,20; 12,2; 17,10) ac fere pro *conscientia* hoc vocabulum ponere videntur (nam Deus renes dicitur perspicere, probare, purgare Ps. 7,10; 25,2. Sap. 1,6 al., renes dicuntur alqm. monere Ps. 15,7): δέ ἐραυνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας Ap. 2,23.¹

νεωκόρος 2. (νεώς 'templum'; κόρος 'puer ministrans' Il. 1, 470) *minister templi, aedituus* [Plat. Xen.]; — agnomen honorificum urbium aliquo fano sacro celebrium:

Ephesus est v. τῆς Ἀρτέμιδος A. 19,35 «cultrix (Itala: ‘aedictua’) Diana» [it. in nummis et in inscr. apud Wood Ephesus, app. p. 50 n. 6; CIG 2966 al.; FlJ. bell. 5, 9, 4: Deus sibi Israëlitas νεωκόρους ἤγειν].¹

νεωτερικός 3. (νεώτερος, δ, v. νέος II 1) *juvenile, quod juvenum seu adolescentum proprium esse aut decet, si est laus, aut solet, si est vituperium:* 2 T. 2,22. [Pol. 10, 24, 7; FlJ. al.]¹

νεωτέρα, ας, ἡ et **νεώτερος**, ου, δ v. νέος II.

νή particula quā Graeci in affirmando ac jurando utuntur, quam sequitur acc. personae vel rei per quam alqd. affirmatur (ut: νὴ τὸν Δία): νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν (cfr. καύχησις) 1 C. 15,31. [νὴ τὴν ὑγίειαν Φαραὼ Gen. 42,15 s.]¹

νήδω *fila duco, neo: spinnen: filer,* Mt. 6,28. L. 12,27. [Plat. LXX al.]*

νηπιάς ↓ *infans sum, infantili simplicitate sum:* c. dat. limitationis 1 C. 14,20. [Hippocr., scr. eccl.]¹

νήπιος, ου, δ (νη- praefixum a privativo aequivalens, ἔπος: ‘in-fans’) 1) *infans et puer tenerae aetatis, in quo max. conspicua est simplicitas nec ad subtilia intellegenda, nec ad mala patranda aut ab aliis timenda, nec ad res futuras prospiciendas satis capax* (Schmidt 47, 7); Mt. 21,16. 1 C. 13,11 [Hom. ss.], transit ad metaphoram H. 5,13; νήπιοι metaphorice: ii qui res necessarias nondum didicerunt (gentiles) R. 2,20, qui infantilem modestiam atque humilitatem prae se ferunt 1 Th. 2,7 WH. Br. (vulg. «parvuli»), porro ii qui velut pueruli non de se confidunt nec sibi quidquam arrogant, sed sunt sinceri, simples, dociles, humiles Mt. 11,25. L. 10,21, neophyti nuper in Christo renati, in scientia, fide, sanctitate religionis christiana nondum satis perfecti ac robusti 1 C. 3,1 (cf. H. 5,13) iidemque etiam seductioni hominum dolosorum patentes E. 4,14. [LXX = יתְפַנֵּה Ps. 18,8; 114,6; 118, 130] — 2) **×***nondum justae aetatis, nondum sui juris;* G. 4,1, metaph. 4,3. [ita pLee-mans B I 22 ἔτι νηπίας οὐσας δ πατήρ ἀπέδωκεν εἰς σύστασιν Πτολεμαίων]*

Νηρεύς, ἐως, δ *Nereus, vir, qui* R. 16, 15 salutatur.¹

Νηρεί t. cr., **Νηρί** t. r., δ (יְרִי)

Neri, unus ex progenitoribus Christi L. 3,27.¹

×*νησίον, ου, τό ↓ parva insula* A. 27,16. [Strab.]¹

νησος, ου, ἡ *insula* A. 13,6; 27,26; 28,1, 7,9,11. Ap. 1,9; 6,14; 16,20.*

νηστεία, ας, ἡ ↓ *inedia, jejunium;* a) *inedia voluntaria, virtutis exercendae vel paenitentiae causa ac potissimum ad conciliandam precibus vim impetratoriam* (v. Tob. 12,3. Dan. 9,3) *suscepta:* Mt. 17,21 r. He. Br. Mr. 9,29 r. He. Br. 1 C. 7,5 r.; plur. de iteratis jejuniis L. 2,37. A. 14,23. 2 C. 11,27 (*jejunium coactum verbis ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ exprimitur*), fort. etiam 6,5; ἡ *νηστεία* (it. FlJ. 18, 4, 3; ἡ τῆς ν. ἡμέρᾳ 14, 4, 3; in Talm. אָבֶן אֲמֹרֶץ ‘*jejunium magnum’ festi expiationis*, Dalmann § 58) dic. dies magnus expiationis, dies 10. mensis Tišri (Sept.-Oct.), Lev. 23,27 praescriptus: A. 27,9. — b) *inediae non voluntariae hominis inopis possunt intellegi* 2 C. 6,5 (non 11,27; v. supra). [Hippocr. Arist. Ath. Plut. LXX]*

νηστεύω, ft. *νηστεύσω, αο. ἐνήστευσα ↓ jejuno, jejunium observe, diem jejunus transigo* (apud Judaeos *jejunium generatim observabatur abstinentia a cibo et potu usque ad ingruentem noctem; regulae Rabbinorum — v. in Mišna tr. Joma et Taanith — insuper abstinentiam a lotione, unctione, induendis sandaliis, concubitu maritali exigebant*); Mt. 6,16-18; 9,14 s. Mr. 2,18-20. L. 5,33-35; 18,12 (usum piorum Judaeorum bis in hebdomade, feriis 2^a et 5^a, *jejunandi commemoratur in Mišna tr. Taanith 2, 9*). A. 10,30 r.; 13,2 s.; de continua et perfecta per 40 dies et noctes *inedia* Mt. 4,2, cfr. L. 4,2 οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἔκείναις et Ex. 34,28. 3 Reg. 19,8 (quod ab hyperbole Mt. 11,18. L. 7,33 facile distinguitur). [Aristoph. Aristot. LXX. al.]*

νηστις, ιος, δ, ἡ, acc. pl. *νήστεις* et (Tdf. Mr. 8,3, itacismus an ionismus? Il. 19, 156 Bekker) *νήστις* (etymologia: νη-, rad. ἔδ edere) *impastus, jejunus* Mt. 15,32. Mr. 8,3 [poët. Aristot. LXX; — *νήστις, νήστεις, νήστεσιν* Arist., ut πόλις, πόλεις, πόλεσιν]*

×*νηφαλέος* 3. (é sec. Kühner³ II p. 297, 11) i. q. *νηφάλιος*, q. v.: 1 T. 3,2 r., 11 r. [Philo, act. Joh. 69]*

νηφάλιος 2. [cl. etiam 3] ↓ *sobrius*; 1) *proprie: qui potu inebrianti aut nullo aut modico utitur*, opp. μεθύων. [tragg.] — 2) *improprius: † mente sobrius, sui compos*, nempe qui non facile cupiditatibus aut animi commotionibus perturbatus perverse judicat vel agit [de rebus: Plut. mor. 504 a]. — In NT utro modo explicitur loci, vix quidquam interest, ambae enim virtutes inter se supponunt et complent; 1 T. 3,2 vid. esse *mente sobriā* (quia seq. 3 μὴ πάροινον); 1 T. 3,11 et T. 2,2, si conferas versūs parallelos 1 T. 3,8,11. T. 2,3, vid. esse *sobrius in potu*; interpretes et versiones non sunt concordes.*

νίφω, ao. ἔνηψα: *sobrius sum*; 1) *proprie: non sum immodico potu ebrius* [Theogn. ss.]. — 2) *metaphorice: sobriā mente sum, me nullā re perturbari aut seduci sino, circumspectus sum etc.* [Aristot. Hdn.]: cum γρηγορεῖν copulatum 1 Th. 5,6. 1 P. 5,8 inculcat maximam vigilantiam, ut vigiles ac plane sui compotes circumspectique sint; 1 Th. 5,8. 2 T. 4,5 (add. ἐν τινι). 1 P. 1,13; 4,7 (εἰς [τὰς] προσευχάς = ‘ut orare possitis’); imper. aor. νήψατε 1 P. 4,7; 5,8 aut monet, ut, si non jam sint sobrii, fiant sobrii, — aut, ut *usque ad finem sint sobrii* (Bl. § 58, 2).*

Νίγερ, [gen. ερος in inscr.] δ *Niger*, cognomen latinum cuiusdam Simeonis, A. 13,1. [Hdn. Plut. Νίγρος, οὐ, δ]¹

Νικάνωρ, ορος, δ *Nicanor*, unus ex septem diaconis A. 6,5.¹

νικάω, ft. νικήσω, ao. ἐνίκησα, pf. νενίκηκα, Ap. 2,17 Tdf. ptc. praes. νικοῦντι ↓ 1) *intransitive: νικῶ victor sum, superior discessi* (att.), ἐνίκησα *victoriā consecutus sum*: a) *de pugna: Christus dicitur ‘victoriā rettulisse’ de hostibus suis omnibus* Ap. 3,21 b; ἐνίκησεν ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον ‘vicit, ita ut jam valeat aperire librum’ Ap. 5,5 (aut est aramaismus: אָכַי c. inf. = ‘suā justitiā ac virtute dignus exstitit qui aperiret’; cfr. Levy, chald. Wörterbuch I 220 b); *Christus etiam designatur symbolo illius equitis qui ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἦν νικήση ‘egressus est victor (jam partā victoriā clarus) et ut (novas) victorias reportaret’* Ap. 6,2; ‘victor esse’ dic. Christianus qui salutis suae hostibus superatis gloriae caelestis particeps fit, Ap. 2,7,11,17,26; 3,5,12,21; 21,7; τοὺς νικῶν-

τας ἐξ τοῦ θηρίου ‘eos qui victores evaserunt seque immunes servarunt a bestia’ (constr. abbrev.) Ap. 15,2 (nisi forte subest aramaismus: אָכַי, לְפִי, primitus ‘vinco’, מִנְאָכַי, לְפִי ‘purus sum ab’). — b) *in lite seu iudicio victor evado, rem meam evinco* [Eur. Dem.]: ὅπως νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαι σε ‘ut, cum [ab hominibus] in iudicium vocaris, vincas’, i. e. justus fidelisque agnoscaris R. 3,4 ex Ps. 50,6. — 2) *transitive: νικῶ vinco, devinco, supero, ἐνίκησα vici, νενίκηκα vici*, ita ut effectus victoriae etiamnum perduret: τινά alqm. L. 11,22. Ap. 11,7; 13,7; 17,14; ‘vincere alqm.’ dicitur is qui alqm. ita superat ut eum debilitet ac potestate nocendi privet J. 16,33, is qui se ab alqo. superari atque ad malum seduci non sinit, sed ei efficaciter resistit, 1 J. 2,13 s.; 4,4; 5,4 s. Ap. 12,11; R. 12,21 μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν ‘noli a malo vinci (id quod eveniret, si malo tibi illato pellicheris ad similiter male agendum, sc. ad malum aliis inferendum), sed vince per bonum malum (eo quod benefaciens malefactorem ad pudorem, paenitentiam, amorem trahis).*

νίκη, η, ἡ *victoria*; metonymice = *id quo victoria reportatur*, ea velut arma quibus alqs. *victor evadit* 1 J. 5,4.¹

Νικόδημος, οὐ, δ *Nicodemus*, Phariseus, synhedrii Hierosolymitani assessor, qui Jesu favebat: J. 3,1,4,9; 7,50; 19,39.*

Νικολαῖτης, οὐ, δ *Nicolaita*, *Nicolai assecla*; Ap. 2,6,15. Nicolaitae, pestis Ecclesiarum Ephesi, Pergami et, ut videatur (cfr. 2,14 s. et 2,20), Thyatirae, ll. cc. Balaamum secuti esse et usum carnium idolis sacrificatarum ac fornicationem permisisse dicuntur. Christiana antiquitas Nicolaum diaconum aut ipsius sectae fundatorem fuisse putavit (Hier. Aug.) Judaeque Iscariotae comparavit, aut (Clem. Al., Euseb. Theodoret.) solum auctorem nominis exstitisse censuit, quod homines perversi effato ejus «παραχράσθαι τῇ σαρκὶ δεῖ caro male tractanda, mortificanda est» in alium sensum detorto (carne abutendum esse) vitia permiserint Nicolaumque suae doctrinae magistrum esse dicere non erubuerint, v. Clem. Al. strom. 3, 4; Euseb. h. e. 3, 29. Sunt qui suspicentur, ‘Nicolaitas’ dici = ‘Balaamitas’. i. e. ‘Νικό-

λαον' dici = Βαλαάμ בָּלָע sec. etymologiam popularem hoc nomen derivantem a עַלְבָּד 'devoravit', מָם 'populus' = 'populi vastatorem'.*

Νικόλαος, οὐ, ὁ *Nicolaus*, proselytus Antiochenus, in numerum primorum diaconorum cooptatus, A. 6,5 (cf. art. praeced.).*

Νικόπολις, εως, ἡ *Nicopolis*, nomen civitatis, T. 3,12. Ex multis urbibus a variis victoribus hoc nomine insignitis l. c. ea videtur designari, quae in Epirisita erat et ab Actiaca Augusti de Antonio ac Cleopatra victoria nomen traxerat (Hier. in T. 3,12); haec tempore Pauli apostoli fuit florentissima civitas atque ex Achaja in Italiam iter facientibus statio peropportuna (Cornely, introd. III² p. 562; aliae ejus nominis civitates erant in Armenia, Ponto, Cilicia, Thracia).¹

***νῖκος**, ους, τό (i. q. νίκη) *victoria* [LXX, *Orphica*] 1 C. 15,55,57; χατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος 'absorpta est mors in victoriam', i. e. ita devicta est omnique nocendi vi privata, ut velut devorata esse videatur, ib. 15,54 (S. Paulus igitur Is. 25,8 legit נִצְחָה לְנִצְחָה בְּלֹעַד, vocemque נִצְחָה לְנִצְחָה [quae nunc explicatur 'in perpetuum], exemplum LXX secutus [2 Reg. 2,26. Job 36,7 al.], vertit εἰς νῖκος 'in victoriam'); ἐκβαλεῖν εἰς ν. τὴν κρίσιν 'facere ut victriosum exitum habeat jus divinum' Mt. 12,20 ex Is. 42,3, cfr. Knabenb. in l. c.*

Νινεύη (sec. codd. potius scribendum erat Νινεύη, cfr. Tdf.; πηνίη), ἡ *Ninive*, urbs Assyriae, in orientali ripa Tigris fluvii sita, L. 11,32 r.¹

Νινεύητης (L. 11,30,32 He.; alibi t. cr. είτης: cfr. Bl. § 3, 2), οὐ, ὁ ↑ *Ninirita*, Ninive urbis incola Mt. 12,41. L. 11,30, 32 cr.*

τινιπτήρος, ἥρος, ὁ *pelvis aqualis, pellu-vium* J. 13,5. [scr. eccl.; ποδα-νιπτήρος Hdt. 2, 172]¹

νίπτω [Hippocr. LXX; alias cl. νίζω], οὐ. ἔνιψα: *lavo*, nempe partem corporis (opp. λούω totum corpus) J. 13,5-14. 1T. 5,10; τινά J. 13,8 b; — med.: a) *me lavo*, nempe partem corporis, ut faciem, pedes: J. 9,7,11,15; 13,10 Tdf. [WH.]; quia id quod lavatur 'in vas' mergitur, dic. νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν 'lava te in natatoria' J. 9,7 [cfr. Mr. 1,9; λούειν παιδίον εἰς

σκάφη Epict. 3, 22, 71]; — b) *mihi lavo* partem corporis: Mt. 6,17; 15,2. Mr. 7,3. J. 13,10 r. He. Br.*

νοέω, οὐ. ἐνόησα (γοῦς) 1) *mente percipio, intellego, alcs. rei mihi perfecte conscientis fio*; τὶ E. 3,4,20. 1T. 1,7, pass. R. 1,20; seq. ὅτι Mt. 15,17; 16,11. Mr. 7,18; seq. acc. c. inf. H. 11,3; abs. Mt. 16,9. Mr. 8,17, add. τῇ χαρδίᾳ (dat. instr.) J. 12,40. — 2) e contextu i. q. *ut recte intellegam operam do, considero, perpendo*: ὁ ἀναγινώσκων νοείτω 'qui [vaticinium Danielis, cuius modo mentionem facio, in SScri^a] legit, [illud bene] consideret!' Mt. 24,15. Mr. 13,14; 2T. 2,7. — 3) aliae significations: *cogito*; — *consilium aliquod animo concipio*; — (bono aut malo) *animo sum erga alqm.*: v. Pape, Bailly.*

νόημα, ματος, τό ↑ 1) *consideratio, persensio rei, cogitatio*. [Xen. Plat. al.] — 2) *consilium, id quod alqs. intendit* 2C. 2,11. [Hom. Plat., Bar. 2,8; 3 Mach. 5,30] — 3) metonymice: *ipsa cogitandi seu intellegendi facultas, quatenus se suis actibus manifestat* [Il. 19, 218; Od. 18, 214. 219; Pl. conv. 197 e], plur. de singulis complurium mentibus; ita ubi τὰ νόηματα dicuntur 'hebetes fieri' 2C. 3,14, excaecari 4,4, corrumpi 11,3; αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα 'omnem intellectum in servitatem redigentes', i. e. omnem hominem adgentes ut se subjiciat etc. 2C. 10,5; τὰς χαρδίας ὄμῶν χαὶ τὰ ν. ὄμῶν 'corda ac mentes vestras' (aut sec. nr. 1: 'corda et cogitationes vestras') Ph. 4,7.*

νόθος 3. vel 2. *nothus*, i. e. non ex justa uxore patri natus, sed ex. gr. ex pelice, servâ, cuiusmodi filii a patre ceteris posthaberi et neglegi solebant; *illegitimus*, opp. γνήσιος [Hom. ss.; Sap. 4,3]; νόθοι ἔστε χαὶ οὐχ υἱοί sensus: si vos Deus non castigat — castigare omnes suos filios solet —, hoc signum esse videatur, vos ab eo genuinos suos filios non agnosci H. 12,8 (in vulg. primitus scriptum fuerit 'adulterini'; quamquam etiam adj. 'adulter' raro ita occurrit, ut 'nummus adulter').¹

νομή, ἥς, ἡ (νέμω 'pasco', med. 'pascor, depascor') 1) *pascua, locus ubi grex pascitur* [Hdt. Xen. Soph.]: νομὴν εύρήσει pastor Christo adhaerens suo gregi 'pascua inveniet', non deerunt ei ea quibus

fideles ad salutem ducat J. 10,9. — 2) *pabulum, pastus* [Plat. Aristot.]: etiam hoc J. 10,9 referri potest. — 3) *depastio*, quae ex gr. *ulcus carnes, ignis domum depascitur eoque ipse augetur*, germ. *das Umsich-fressen* [Hippocr. Pol. FlJ. Plut.; cf. διανέμεσθαι A. 4,17]: ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομήν ἔξει ‘sermo eorum [, si cum iis disputes,] ansam habebit latius serpendi ceu gangraena’, omnis disputatio cum iis eos non convertet, sed opportunitatem dabit novarum disputationum 2 T. 2,17.*

νομίζω, ao. ἐνόμισα: 1) *pro ritu antiquo ac legitimo* (νόμος) alqd. *habeo atque observo* [Pind.], τὰ νομιζόμενα *ritus prisci, antiquitus fieri soliti* [Hdt. ss.]. — 2) *consuevi, soleo* [c. inf. Hdt. 1, 131; Xen. al.]: οὗ ἐνόμιζον ἐν προσευχῇ εἶναι ‘ubi solebant precari’ A. 16,13 Bl.; idem significare videtur t. r. Br. οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι ‘ubi solebat precatio fieri’ (constr. mixta ex ἐνομίζετο πρ. [nr. 1] et ἐνόμιζεν πρ. εἶναι [nr. 2]). — 3) *puto, existimo: seq. δτι Mt. 5,17; 10,34; 20,10; seq. acc. c. inf. [cl.] L. 2,44. A. 7,25; 14,19; 16,13 cr. (nBr.), 27; 17,29. 1 C. 7,26. 1 T. 6,5, acc. et δτι A. 21,29; seq. solus inf. (ubi manet idem subj.): τὴν δωρεὰν τ. Θ. ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι ‘donum Dei existimasti te per pecuniam acquirere’ A. 8,20: 1 C. 7,36; absolute, pass. ὅν οἶδις, ὡς ἐνομίζετο, Ἰωσήφ ‘erat, ut putabatur (wie man meinte), filius Joseph’ L. 3,23.**

νομικός 3. (νόμος) *ad legem vel leges pertinens, legalis* [Plat. Aristot.]; μάχαι ν. ‘disputationes de lege’, de lege Mosaica interpretanda certisque casibus applicanda T. 3,9; — substantive: ὁ νομικός *legum peritus, legis doctor* [Strab. 12, 2, 9; Epict. 2, 13, 6 al.] fort. T. 3,13; de doctoribus legis Mosaicae Mt. 22,35. L. 7,30; 10,25; 11,45 s., 52; 14,3.*

νομίμως adv. (νόμιμος ‘legi conformis’) *legitime, ut lege praescriptum est, ut oportet:* 1 T. 1,8. 2 T. 2,5. [Plat. Pol.]*

νόμισμα, ματος, τύ (νομίζω) 1) *quidquid est legitimo more vel statuto legali sancitum* [tragg.]. — 2) in specie: *nomisma, nummus legitimus* [tragg. Plat. al.]: ν. τοῦ κήνσου (ν. κῆνσος) Mt. 22,19.*

† **νομο-διδάσκαλος**, ου, ὁ *legis doctor, legis Mosaicae interpres* L. 5,17. A. 5,34;

de doctoribus quibusdam judaizantibus legem Mosaicam vel s. Scripturam profundius, ut eis videbatur, explicantibus 1 T. 1,7. [scr. eccl.; νομοδιδάκτης Plut.]* **νομο-θεσία**, ας, ἡ ↓ *legislatio* [Plat. Arist. al.]; ἡ ν. *legislatio Mosis R. 9,4* [2 Mach. 6,23].¹

νομοθετέω, pf. P. *νενομοθέτημαι, plusqu. sine augm.* (Bl. § 15, 1) *νενομοθέτητο* H. 7,11 r. ↓ 1) *legislatoris munere fungor, leges do seu impono subditis; τινί* [Xen. Plat. al.]; hinc passive *νομοθετοῦμαι leges accipio, leges mihi imponuntur* (Kühner³ III p. 124, 6); ὁ λαὸς *νενομοθέτηται* populus Isr. *legislationem* [Mosaicam] accepit H. 7,11 cr., t. r. *νενομοθέτητο*. [ἡ νομοθετουμένη πόλις Pl. legg. p. 701 d al.] — 2) *lege praecipio alqd., statuo, ordino, instituo alqd. τὶ* [Plat. Xen. Aristot.]; pass. H. 8,6.*

νομο-θέτης, ου, ὁ (νόμον τίθημι) *legislator* Ja. 4,12. [Antipho, Thuc. ss.]*¹

νόμος, ου, ὁ (νέμω ‘attribuo, distribuo’) 1) *lex quaelibet* R. 3,27; 5,13 b (nempe si ibi legitur *praes. ἐλλογεῖται*), fort. 1 T. 1,9 [Hesiod. ss.]; in NT fere solum de legibus a Deo datis: H. 8,10; 10,16 (plur.); de Lege Veteri v. nr. 3; Lex NTⁱ vocatur ὁ ν. τοῦ Χριστοῦ G. 6,2, ν. (τῆς) ἐλευθερίας lex non servis data sed liberis (J. 8,32. 2 C. 3,17. G. 5,1) Ja. 1,25; 2,12; de singulis quibusdam *praeceptis*: ν. βασιλικός ‘lex, quae est omnium legum regina’, i. e. dignitate ceteris superior Ja. 2,8, fort. H. 9,19 (χατὰ νόμον secundum Dei mandatum). — 2) *norma agendi, regula quam in agendo fere sequi et observare solemus, cuique velut subjecti sumus: εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον κτλ. ‘invenio igitur hanc agendi regulam (mihi esse seu a me observari)’* R. 7,21, quoddam velut principium agendi nostro corpori insidens 7,23 a, ν. τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου norma agendi ad peccandum nos sollicitans et ad mortem dicens R. 8,2, ν. ἀμαρτίας (genet. epexeg.) lex pravae concupiscentiae 7,25, cui in justificatis opponitur ὁ ν. τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς norma agendi, quae est ipse Spiritus S. vitam gratiae dans 8,2. — 3) in specie ὁ νόμος per excellentiam vocatur in NT *legislatio Mosaicā, Lex Vetus, oeconomia Veteris Testamenti*, quae pro contextu aut universa aut

partim consideratur; cum additamentis: δ ν. Κυρίου L. 2,39, (τοῦ) Θεοῦ R. 7,22,25; 8,7, Μωϋσέως L. 2,22. J. 7,23. A. 13,39; 15,5. H. 10,28 (genetivi auctoris); δ ν. ὑμῶν, αὐτῶν ets. (genet. subj., indicans subditos qui habent legem sibi impositam, eam profitentur ac sequuntur) J. 18,31; 19,7 b. A. 24,6; 25,8 (cf. 22,3 πατρῷος); ita τῷ ν. τοῦ νοός μου 'ei legi, quam mens mea amplectitur (qua interior homo delectatur)' R. 7,23; interdum fere valet i. q. *Religion*: *religion*, quod nunc vocamus: A. 18,15; 23,29; — absolute δ νόμος = *lex Mosaica, oeconomia VTⁱ* Mt. 23,23. L. 2,27. A. 6,13; 7,53; 15,24 r.; 18,13; 21,20, 24,28; 22,12; 23,3. R. 2,14 b,17,23 b,26; 3,19 b; 4,15 s.; 7,4-6,7 bc,12,14,16; 8,3 s.; 10,5. 1 C. 15,56. G. 3,12 s.,17,19,21 a,24; 5,3,14. E. 2,15. 1 T. 1,8. H. 7,5,19,28; 8,4; 9,22; 10,1,8 v. Ja. 2,9 s.; — porro, omissio articulo, νόμος eodem sensu usurpatur R. 2,12,13 v.,23 a, 25; 3,20 b,31; 4,13-15; 5,13,20; 6,14 s.; 7,1 a; 10,4; 13,8,10. 1 C. 9,20. G. 2,19,21; 3,11; 6,13. Ph. 3,5,6,9 (fort. 1 T. 1,9). H. 7,12; 10,8 v. Ja. 2,11 al.; οἱ ἐκ νόμου R. 4,14, v. ἐκ VI c; τὸ ἔργον τοῦ ν. R. 2,15 = τὰ τοῦ ν. 2,14 ipsa res ac quasi essentia legis Mosaicae; ἔργα νόμου SPaulo sunt opera a sola Lege dependentia, i. e. talis impletio mandatorum legis Mosaicae qualis ab alqo. praestatur solâ Legis cognitione adjuto minisque territo, viribus naturalibus, ante fidem et gratiam, R. 3,20,28; 9,32 r. G. 2,16; 3,2,5, et ii qui talibus operibus confidunt iisque solis justificari volunt dicuntur ἐξ ἔργων νόμου εἶναι (opp. ἐκ πίστεως 3,9) G. 3,10; — de lege aliqua particulari, matrimoniali R. 7,2 s. 1 C. 7,39 r. — 4) *liber sacer quo Lex Vetus continetur*; et quidem a) sensu strictiore: *liber Mosis legislatoris, Pentateuchus*: τὸ βιβλίον τοῦ νόμου G. 3,10; alibi simpliciter δ νόμος (= hebr. פָּרָשָׁת): ita ubi tota s. Scriptura designatur vocibus δ ν. καὶ οἱ προφῆται Mt. 5,17; 7,12; 11,13; 22,40. L. 16,16 (cf. Mt. 11,13). A. 13,15; 24,14; 28, 23. R. 3,21, tripartito δ ν. καὶ προφῆται καὶ φαλμοί L. 24,44 (δ VIII 1); δ νόμος Mt. 12,5 (ad Num. 28,9 s.); 22,36. J. 1,46; 8,5,17 (ὑμέτερος = quo vos utimini et gloriamenti). 1 C. 14,34 (Gen. 3,16). G. 4,21, fort. H. 9,19 κατὰ τὸν = 'ut narrat liber legis'; δ Μωϋσέως ν. 1 C. 9,9, ἐν

νόμῳ Κυρίου (de om. art. v. Bl. § 46, 9) L. 2,23. — b) sensu latiore = *sacra Scriptura*, cuius praecipua pars erat pentateuchus (ita etiam rabbini loquebantur; v. Cornely, introd.² I 15, nota 7): ita, ubi evidenter non Mosis, sed alii sacri libri innuuntur: J. 10,34 (Ps. 81,6); 12,34 (Is. 9,7. Dan. 7,14. Ps. 109,4 al.); 15,25 (Ps. 68,5). 1 C. 14,21 (Is. 28,11); ubi generaliter de libris sacris agitur neque ullus in particulari determinatur: Mt. 5,18, parallel. L. 16,17 (in versibus praeced. δ ν. καὶ οἱ προφῆται). L. 10,26. J. 7,49. R. 2,18; 3,19 a; 7,1. 1 C. 9,8.

νοσέω (νόσος) *aegrotus sum, aegroto*; — metaph. *insano rei studio labore, insanio*: περὶ τι 1 T. 6,4 [v. περὶ δόξαν Plut. mor. p. 546 f].¹

νόσημα, ματος, τό ↓ *id malum quo alqs. aegrotat, morbus* (νόσος magis generaliter 'status ac valetudo corporis aegroti': Schmidt 149, 3): J. 5,4. [tragg. Plat.]¹

νόσος, ου, ἡ *morbus, aegrotatio* Mt. 4,23 s.; 8,17; 9,35; 10,1. Mr. 1,34; 3,15 r. He. Br. L. 4,40: 6,17; 7,21; 9,1. A. 19,12. [Hom. ss.]*

* **νοσσιά**, ἀς, ἡ (= cl. νεοσσιά, a ν[ε]οσσός) *nidus*, — nonnusquam = *nidus cum iis quae in eo insunt ovis vel pullis* [Is. 10,14]; — per metonymiam = *pullities, pulli avium* [ut Dt. 32,11]: L. 13,34.¹

* **νοσσίον**, ου, τό ↓ *parvus pullus avium* Mt. 23,37. L. 13,34 Lachm. [Ps. 83,4; νοτίον Aristoph.]¹

νοσσός, οῦ, δ *pullus avium* L. 2,24 cr. [LXX, cA scribit νεοσσός; semel in Aesch. fragm.; Phryn. formas breviores νοσσο- reprobat]¹

νοσφίζω (νόσφι 'seorsum') 1) *seorsum pono*: a) *disjungo* [Eur.]; b) *demo, furor* [Pind. tragg.]. — 2) med., ao. ἐνοσφισάμην: a) *me separo, secedo* [Hom.]; b) *mihi sepono, in meum commodum interverto pecuniam* [Xen.; Pol. 10, 16, 6]: abs. T. 2, 10; ἀπό τινος partem pecuniae quam se fatebantur ultro totam offerre, A. 5,2,3. [Jos. 7,1; ἐκ Ath. 234a].*

νότος, ου, δ *auster*; 1) *ventus australis* L. 12,55. A. 27,13; 28,13. [Hom. ss.] — 2) *plaga australis* L. 13,29. Ap. 21,13. [Hdt. 6, 139; Thuc. al.] — 3) †*terra quaedam australis*: βασιλισσα νότου de regina Saba (אֲבָשׁ), regionis versus austrum Arabiae

sitae Mt. 12,42. L. 11,31. In NT ubique deest art. [LXX = מִרְאָה, בְּנֵי etc.]*

νουθεσία, ας, ἡ ↓ *admonitio, reprehensio, adhortatio, praesertim ea qua quis peccatorum commissorum et imminentis in posterum poenae monetur, ut se emendet*, T. 3,10; c. genet. auctoris E. 6,4 (ipse Deus per parentes monet liberos); c. genet. obj. πρὸς ν. ἡμῶν ‘ad nos monendos’ 1 C. 10,11. [Aristoph. DSic.; Sap. 16,6]*

νουθετέω (νοῦς, τίθημι: ‘in mente pono, mentem alcs. compono’) *moneo, admoneo, praesertim corrigendi causa* [Aristot. circumscribit λόγῳ χρώμενος προτρέπω ἢ ἀποτρέπω: rhet. 2, 18; de corrigendo ex. gr. 1 Reg. 3,13, πληγαῖς νουθετεῖν τινα Plat]: τινά A. 20,31. R. 15,14. 1 C. 4,14. C. 1,28; 3,16 (έαυτούς = ἀλλήλους) 1 Th. 5,12,14. 2 Th. 3,15. [tragg. ss.]*

νουμηνία, ας, ἡ (= νεο-μην-ία) ‘novus mensis’ i. e. *luna nova, interlunium, neomenia, kalendae*; dies interlunii ab Israëlitis celebrabatur (Num. 28,11 al.): C. 2,16 (WH. νεομηνία); cfr. Hagen III 370.¹

νουνεχῶς adv. (νουνεχῆς Pol. Justin. M., a νουνέχω [Phavorinus] = νοῦν ἔχω, unde jam Isocr. 83 d derivavit νουνεχόντως) *prudenter, intellegenter*, i. e. *convenienter, apposite* ets.: Mr. 12,34. [Aristot. rh. Al. 30, 7; Pol. al.]¹

νοῦς, δ porro declinatur, ad analogiam vocabuli βοῦς, ita: νοός, νοῖ, νοῦν [4 Mach. 1,35, Herm., Diogn., Aristid. al.; — cl. νοῦ, νῷ, νοῦν] *mens intellectus, et quidem ut facultas hominis, res animo percipiendi, cognoscendi, comparandi, dignoscendi, judicandi* (Schmidt 147): διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν L. 24,45; ὅδε δ νοῦς δ ἔχων σοφίαν ‘hic mens habens sapientiam (habet quo occupetur seu se exerceat)’ Ap. 17,9; Ph. 4,7. Ap. 13,18; de intellectu qui vitae morali ac religiosae praelucet R. 1,28; 12,2. E. 4,17,23 (πνεῦμα 2 b, c). 2 Th. 2,2. 1 T. 6,5. 2 T. 3,8. T. 1,15; opp. νοῦς, ut pars hominis superior atque interior, et σάρξ R. 7,23,25, et, ubi ‘carni’ potius subest quam praeest, cum ironia dicitur νοῦς τῆς σαρκὸς αὐτῶν C. 2,18; opp. νοῦς ut pars intellectiva et πνεῦμα pars affectiva 1 C. 14,14 s.; opp. νοῦς intellectus, ordinariis gratiis adjutus sine charismate, et γλῶσσα glossolalia 1 C. 14,19; — per metonymiam νοῦς dicitur a) *ratio vel mo-*

dus sentiendi, cogitandi, judicandi de rebus aut agendi sec. certa fixaque principia R. 14,5 (cfr. πληροφορέω 2 b). 1 C. 1,10. — b) *cogitata, consilia, scita* ales.: τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου; R. 11,34. 1 C. 2,16.*

Νυμφᾶς, ἦ, ὁ (nomen hypocorist. pro Νυμφό-δωρος ets.) *Nymphas*, qui C. 4,15 salutatur. — NB.: cB, ut ex pron. αὐτῆς patet, supponit nomen mulieris doricum Νύμφα, ἦς = att. Νύμφη, ης, ἡ: vix recte; unde enim Laodiceae nomen doricum? cfr. Hagen III 420.¹

νύμφη, ης, ἡ (a *nub-endo* ita dicta) 1) *sponsa*, quae ita etiam vocatur postquam modo nupta est: Mt. 25,1 Br. J. 3,29. Ap. 18,23; 21,2; de Ecclesia sponsa Christi Ap. 21,9; 22,17. [Hom. ss.; LXX = Πλέω; v. Schmidt 152, 11] — 2) *†*nurus* Mt. 10,35. L. 12,53. [Gen. 38,11. Ruth 1,22 al. = Πλέω; item neohell.]*

νυμφίος, ου, δ ↑ *sponsus*, qui ita etiam vocatur postquam modo se sponsae matrimonio copulavit: Mt. 9,15; 25,1,5 s.,10. Mr. 2,19 s. L. 5,34 s. J. 2,9; 3,29. Ap. 18,23. [Hom. ss.; LXX = Πλέω a) ‘sponsus’, b) ‘gener’]*

***νυμφών**, ὄνος, δ (νύμφη) 1) *conclave sponsorum* post nuptias, *thalamus*. [Joël 2,16 v. Tob. 6,14; Paus.] — 2) †*domus ubi nuptiae celebrantur*: ἐπλήσθη δ ν. ἀνακειμένων Mt. 22,10 Tdf. WH. He.; οἱ οἵτοι τοῦ ν. [הַפְּתַח נִירָה], aram. אַנְגָּלָה talm. Erub. 40; ev. Hieros. Mt. 9,15] vocabantur in Galilaea omnes *convivae nuptiales* Mt. 9,15. Mr. 2,19. L. 5,34 (v. Edersheim⁵ I p. 355, 663; Knabenbauer in Mt. 9,15, paulo aliter in Mr. et L.).*

νῦν adv. temp. I. *nunc*; 1) *propre, de tempore; a) tempore praesenti, nunc, sive indicatur illud brevissimum temporis spatium quod ‘nunc’ vocamus, sive tempus longius: νῦν ἡ ψυχή μου τετάραχται* J. 12,27: A. 10,33; 12,11. 2 C. 13,2 (τὸ νῦν ἔχον ‘ut nunc res se habet’ A. 24,25); εἰς ἦν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε A. 7,4: R. 13,11. 2 C. 6,2. 1 J. 2,18; opp. ‘nunc’ temporis praeterito L. 16,25. J. 9,21. G. 1,23. 2 P. 3,7 (opp. δ τότε κόσμος); opp. ‘nunc’, tempus messianum, Novae Legis, temporis antemessiano, Veteris Legis: R. 5,9; 16,26. E. 3,5,10. 2 T. 1,10. H. 12,26. 1 P. 1,12; 3,21; opp. ‘nunc’, tempus post conversiōnem ad Christum, tempori priori: R. 6,19,

21; 8,1. 2 C. 5,16 b. G. 4,9. E. 5,8. 1 P. 2, 10,25; opp. 'nunc' tempori futuro J. 13,36; 14,29 (= 'jam nunc'); 16,22, tempori futuro post mortem vel post secundum adventum Christi: Mr. 10,30. L. 6,21, 25. H. 2,8. 2 P. 3,18. 1 J. 3,2. — **b)** *tempore paulo ante praeterito aut brevi futuro*, ita ut fere pro praesenti haberi possit: νῦν πρός σε ἔρχομαι J. 17,13; νῦν ἡκούσατε Mt. 26,65; J. 11,8; 12,31; 21,10. A. 7,52. R. 11,30 s. — **2)** sensu temporali magis minusve obliterato = *in tali rerum statu, in hac condicione, haec cum ita sint*: νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεόν; 'quae cum ita sint, cur tentatis Deum?' A. 15,10; A. 22,16. 1 Th. 3,8; ita in sententiis imperativis: L. 22,36. A. 10,5; 16,36; 23,15. 1 J. 2,28; ἄγε νῦν Ja. 4,13; 5,1; ubi irreali hypothesi veritas rei opponitur: εἰ ἔγνως κτλ. νῦν δέ 'si cognovisses etc.; nunc vero' L. 19,42: J. 8,40; 9,41; 15,22,24; 18,36. 1 C. 5,11 v.; 7,14; 12,18,20. H. 9,26 r. He.; 11,16. Ja. 4,16. — **II.** adjective: δέ, ή, τὸ νῦν . . qui *nunc est, praesens*: οἱ νῦν οὐρανοί 2 P. 3,7; δέ νῦν αἰών Mt. 12,32. 1 T. 6,17. 2 T. 4,10. T. 2,12, καιρός R. 3,26; 8,18; 11,5; 2 C. 8,14. G. 4,25. 1 T. 4,8. — **III.** substantive: ~~τὸ~~ νῦν *praesens tempus* [Aristot.]; cum praepositionibus [LXX, DSic. inscr. pap.]: ἀχρι τοῦ ν. R. 8,22 ('etiamnum'). Ph. 1,5, ἔως τοῦ ν. Mt. 24, 21. Mr. 13,19; ἀπὸ τοῦ ν. 'abhinc' L. 22, 18 v. J. 8,11. A. 18,6, 'in posterum' L. 1, 48; 5,10; 12,52; 22,69. — **IV.** adverbialiter τὰ νῦν *quod attinet rerum statum praesentem* = *nunc* A. 4,29; 5,38; 17,30; 20,32; 27,22. [tragg. Plat.]

νυνί (cfr. class. οὔτος-ι) *nunc*; **1)** *hocce praesenti tempore* A. 22,1; 24,13 cr. R. 15, 23,25. **2 C.** 8,11,22. Phm. 9,11; *hoc tempore Messiano* C. 1,26 r., *hoc tempore vitae terrestris* 1 C. 13,13, *nunc post baptismum susceptum, post justificationem* ets. R. 6, 22; 7,6. E. 2,13. C. 1,21; 3,8. — **2)** *oblitterata ideā temporis*: **a)** *in hoc rerum statu, cum res ita sint* R. 7,17. 1 C. 14,6 r. — **b)** ubi hypothesi irreali verus rei status opponitur: νυνὶ δέ *nunc vero, atqui* 1 C. 5,11 r. Tdf.; 12,18 r. Tdf.; 15,20. H. 8,6 (nWH.); 9,26 cr. (nHe.); 11,16 r.*

νύξ, *νυκτός*, ή *nox* Mt. 14,25. Mr. 6,48. J. 13,30. Ap. 21,25; 22,5 al., *nox sideribus illustris* Ap. 8,12; 'nocte, noctu' = *νυκτός*

Mt. 2,14; 28,13. J. 3,2 (τῆς ν. 'eâ nocte' L. 2,8), ἐν νυκτὶ A. 18,9. 1 Th. 5,2. 2 P. 3,10 r., ἐν τῇ ν. J. 11,10, διὰ (τῆς r.) *νυκτός* A. 5,19; 16,9; 17,10; 23,31 (διὰ I 3 b); ubi determinata nox indicatur, dic. τῇ νυκτὶ ἔκεινη A. 12,6, ταύτῃ τῇ ν. L. 12,20, ἐν ταύτῃ (ἔκεινη) τῇ ν. ets. Mt. 26,34. J. 21, 3; 'nocte et die' = *νυκτὸς καὶ ἡμέρας* Mr. 5,5. 1 Th. 2,9 al., *ἡμέρας* (τε) καὶ *νυκτός* L. 18,7. (A. 9,24.) Ap. 4,8 al.; μέσης *νυκτός* 'mediâ nocte' Mt. 25,6; accus. durationis (Kühner³ III p. 314 b): *νύκτας τεσσεράκοντα* 'per 40 noctes' Mt. 4,2: ib. 12,40. L. 21,37, *νύκτα καὶ ἡμέραν* 'dies noctesque' L. 2,37. A. 20,31; 26,7. 2 Th. 3,8 r. He.; δι' ὅλης (τῆς t. r.) *νυκτός* 'per totam noctem' L. 5,5; — metaphorice = tempus quo a labore cessatur (t. post mortem) J. 9,4, t. *tenebrarum ignorantiae et caliginis peccatorum* R. 13,12. 1 Th. 5,5. — *NB.* Judaei, si dicunt v. gr. τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας Mt. 12,40, intellegunt non ter vicinas quaternas horas, sed *tres dies (primi et ultimi saltem partem) cum interjectis noctibus*, id quod ex 1 Sam. 30,12 s. Tob. 3,10-12. Esth. 4,16; 5,1 patet et a scriptoribus NTⁱ notum supponitur; etenim idem Mt. scribit Christum praedixisse se resurrecturum et post '3 dies et 3 noctes' 12,40 et 'post 3 dies' 27,63 et 'tertio die' 16,21; 17,23; 20,19 (cfr. Mr. 8,31 cum 9,31 r.) et Phariseos a Pilato petiisse ut sepulchrum 'usque ad tertium diem' custodiretur 27,64.

νύσσω, ao. ~~ἐνυξα~~: **1)** *tundo, quatio, fodico*; excitandi dormientis causa τὴν πλευράν τινος A. 12,7 cD. [Od. 14, 485; 3 Mach. 5,14; Plut.] — **2)** *percutio, telo perfodio* [Il. 11, 252; 12, 395 al.] J. 19,34 miles lanceā latus ejus ~~ἐνυξεν~~ 'perfodit' (arm. aeth. slav.; syr. 'ferivit' لَعْنَة; cum in lingua vulgari nec ε et η nec υ et οι satis in pronuntiando distinguerentur, orta est scriptura ἦνοιξεν [v. Tdf.], quam Itala vertit in 'aperuit' — de qua voce S. Aug. ait: 'vigilanti verbo evangelista usus est'.*

νυστάζω, ao. ~~ἐνύσταξα~~ (cfr. νεύω 'nuto: nicken') *semisomnus capite nuto, obdormisco* Mt. 25,5 [Aristoph. Plat. LXX = בְּנֵי]; — metaph.: *segnis sum* [Plat. LXX]; litotes οὐ *νυστάζει* haud segnis, sed ad agendum s. puniendum paratus est 2 P. 2,3.*

+ **νυχθήμερον**, ου, τὸ (νύξ, ἡμέρα) spa-

tium unius noctis et diei 2 C. 11,25. [Alexander Aphrodisiensis, Euseb.]¹

Νῶε, δ (ἢ) *Noë*, patriarcha in diluvio servatus Mt. 24,37 s. L. 3,36; 17,26 s. H. 11,7. 1 P. 3,20. 2 P. 2,5.*

τρωθρός 3. (νη- non, θθομαι curo) *segnis, torpidus* («ohne Initiative und Schneid» Kägi) H. 5,11; 6,12. [Plat. Aristot.]*

νῶτος, ου, δ [LXX ss., raro att., ut Xen. eq. 3, 3; alioquin τὸ νῶτον] *tergum, dorsum*; τὸν ν. αὐτῶν σύνχαμψον R. 11,10 e LXX Ps. 68,24 ‘dorsum eorum incurva’ (hebr. ‘fac ut lumbi eorum vacillent’), sensus: Lex iis fiet jugum durum quod eos incurvet nec erectos firmosque consistere sinat. [Hom. ss.]¹

■

ξενία, ας, ἡ (ξένος) 1) *hospitalitas, hospitis amica susceptio*. [Hom.] — 2) per metonymiam *hospitium, domus vel conclave* ubi alqs. *hospes commoratur* A. 28, 23. Phm. 22.*

ξενίζω, ao. ἔξενισα, ao. P. ἔξενισθην (ξένος, q. v.) 1) *hospitio excipio* alqm. A. 10,23; 28,7. H. 13,2 [Hom. al.]; — pass. *ut hospes devertor vel commoror* A. 10,18, 32, παρά τινι apud alqm. A. 10,6; 21,16 [Hdt. Xen. al.]. — 2) ~~res~~ dicitur alqm. ξενίζειν suā novitate atque insolentiā obstupescere: befremden; ptc. ξενίζων *obstupesciens* i. e. *inauditus, mirus* [Pol. 3, 114, 4; 2 Mach. 9,6] A. 17,20; — pass. *obstupefio*, c. dat. causae 1 P. 4,12 (vulg. ‘nolite peregrinari’) [Pol. 1, 23, 5, act. Barn. c. 12]; c. genet. abs. 1 P. 4,4.*

ξενοδοχέω, ao. ἔξενοδόχησα (ξενο-δόχος) *hospites suscipio, hospitalis sum* 1 T. 5,10. [ξενοδοχέω Plat. Eur.]*

ξένος: A. substantive **ξένος**, ου, δ 1) *peregrinus, adrena* Mt. 25,35,38,43 s.; 27,7. A. 17,21. 3 J. 5; ξένοι καὶ παρεπιδημοι H. 11,13, ξ. καὶ πάροικοι (opp. συμπολῖται, οἰκεῖοι) E. 2,19. — 2) *is qui alqm. hospitio exceptit* [Il. 15, 532 al.]; Γάϊος δ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας R. 16, 23: ecclesiae *hospes*, sive quod Christians Paulum domi suaee visitantes suscipiebat, sive quod eos suam in domum congregari sinebat. — B. adjective **ξένος** 3. 1) *proprie: peregrinus, extraneus; ξ. δαιμόνια ‘peregrina (i. e. alieni populi) numina’* A. 17,18; διδαχαι ξ. ‘doctrinae extraneae’, ab Ecclesia alienae H. 13,9. — 2) *transl.: a) alienus a re = rei expers s. ignarus; c. gen. rei E. 2,12* [Soph. Oed.

R. 219; ξένως ἔχειν τινός ‘rei ignarum esse’ Plat. apol. 17 d]; b) *insolitus, mirus, de quo jure mireris: ώς ξένου ύμιν συμβαίνοντος ‘ac si quid miri vobis accidat’*; Christianus non debet mirari si quid patitur 1 P. 4,12 [DSic. 3, 15; Plut.].*

ξέστης, ου, δ (vox lat. corrupta) 1) *sexarius, mensura liquorum ac frumentorum Romana, continens decimam sextam partem modii seu 0,54 litrum.* (Hagen III 168) [FlJ. Epict. pap. inscr.] — 2) generatim: *vas, urceus* Mr. 7,4,8.*

ξηράνω, ao. ἔξηραν ↓ *exsicco, arefacio* Ja. 1,11; pass. *arefieri* dicuntur plantae Mt. 13,6; 21,19. J. 15,6 al. [X. mem. 4, 3, 8], messis permatura Ap. 14,15, res fluidae Mr. 5,29. Ap. 16,12 [Gen. 8,7], membrum corporis quod suco vitali per morbum deficiente contabuit Mr. 3,1,3 r. [3 Reg. 13,4], totum corpus Mr. 9,18.

ξηρός 3. *siccus, aridus; ξύλον* ξ. metaph. (= peccator) L. 23,31; de membro per morbum tabido Mt. 12,10. Mr. 3,3 cr. L. 6,6,8, de homine tali J. 5,3; η ξηρά (sc. γῆ, quod add. H. 11,29 cr.) Mt. 23,15. H. 11,29 r. [Gen. 1,9 al. = הַשְׁבֵּן]

ξύλινος 3. ↓ *ligneus* 2 T. 2,20. Ap. 9,20.*

ξύλον, ου, τό 1) *lignum* Ap. 18,12; plur., varia lignorum genera 1 C. 3,12. — 2) *instrumentum ligneum*; a) *nervus, truncus* cuius foraminibus captivi pedes includebantur A. 16,24 [Hdt. 6, 75; Lys. 10, 16]; b) *fustis* Mt. 26,47,55. Mr. 14,43,48. L. 22, 52 [Hdt. 2, 63; Pol. al.]; c) **crux, patibulum* A. 5,30; 10,39; 13,29. G. 3,13. 1 P. 2,24 [Gen. 40,19. Dt. 21,23 al.]. — 3) **arbor* L. 23,31 [Gen. 1,29. Eccle. 2,5]; ξ. τῆς

ζωῆς ‘arbor vitalis’ Ap. 2,7; 22,2,14,19 cr., μένη ‘mulier cuius coma abrasa est’ 1 C. cfr. ζωή I 2 b. [Gen. 2,9].*

×ξυράω [DSic. Plut.] = ξύρω, q. v.; 1 C. 11,6 falso editores scribunt ξυρᾶσθαι, requiritur enim inf. aor. (cfr. ξύρω).¹

ξυρέω, ao. M. ἔξυρησάμην, pf. P. ἔξυρημαι [tragg. Hdt. Plat. al.]: *novaculâ rado, abrado, tondeo*; med. *mīhi tondendum curo* alqd.: τὴν κεφαλὴν A. 21,24; ἡ ἔξυρη-

μένη ‘mulier cuius coma abrasa est’ 1 C. 11,5.*

ξύρω novaculâ rado [Hipp.]; †med., ao. ἔξυράμην *mīhi rado s. radendum curo*, seq. acc. [τὴν κεφαλὴν ξυράμενος Plut. mor. p. 336 e]; abs. *me novaculâ radendum curo*; 1 C. 11,6 scribendum est: τὸ κείρασθαι ἡ ξύρασθαι ‘[forfice] tonderi vel [novaculâ] radi’, vulg. ‘tonderi aut decalvari’.¹

Ο

δ, ἥ, τό articulus linguae graecae, quo NTⁱ scriptores fere eodem modo utuntur quo universim profani; unde consulendae sunt grammaticae. Haec enotasse sufficiat. —

I. *Pronominis personalis vicem agit*: 1) in illo Arati A. 17,28 τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν ‘ejus enim etiam progenies sumus’. — 2) in continuanda oratione per formulam δ δέ, ἥ δέ, οἱ δέ ets. ‘is, ea, ii vero’ Mt. 2,5,9,14,21; 4,20. Mr. 1,45; 3,4 et saepe. — 3) in oppositione δ μὲν — δ δέ ‘alter — alter’ G. 4,23. 1 C. 7,7; plur. Mr. 12,5 r. A. 14,4; 17,32 al. (οἱ μὲν —, ἄλλοι [δέ] Mt. 16,14. J. 7,12).

II. *Praeponitur nominibus propriis*, 1) imprimis *peregrinis indeclinabilibus in casibus obliquis*: Ἀβραὰμ ἐγένησεν τὸν Ἰσαάκ Mt. 1,2, ἐκ τῆς Θαμάρ 1,3, τῷ Ἰωσήφ 1,18 etc. (Bl. § 46, 10). — 2) *alia nomina propria articulum nec exigunt nec, si mentio fit personae reive paulo ante nominatae aut alioquin notissimae, repudiant*, ut: ἄχρι Πάφου A. 13,6, ἀπὸ τῆς Π. 13,13; Μαριάμ L. 1,39, τῆς Μαρίας 1,41; διὰ Ἡρώδιαδα Mr. 6,17, ἥ δὲ Ἡ. 6,19 (plura v. apud Bl. § 46, 10. 11).

III. *Praeponitur nominativo vocativi loco posito*: ναί, δ Πατήρ ‘ita, Pater!’ Mt. 11,26; τὸ κοράσιον, ἔγειρε Mr. 5,41; Mt. 7,23; 27,29. L. 8,54; 11,39; 18,11. J. 8,10; 19,3 et saepe per NT (ita jam attice, sed rarius; Bl. § 33, 4).

IV. *In ordinem substantivorum quodammodo evehuntur, articulo praeposito*, 1) *adjectiva et participia*, ubi abest nomen cui

attribuantur: a) *masc.*: οἱ πτωχοί, οἱ πραεῖς, οἱ πενθοῦντες etc. Mt. 5,3 ss., τοῖς ἀρχαίοις 5,21,33, δ παραλυτικός 9,2 ets.; — b) *neutr.*: τὸ κρυπτόν 6,4, τὸ ἄγιον 7,6, τὸ μέσον Mr. 3,3, τὸ γεγραμμένον L. 22,37, τὰ ἐμά L. 15,31, τὰ ἀγαθά, τὰ κακά 16,25, τὰ ἀδύνατα 18,27 ets., quae vide suis locis; — c) *ad genus ellipseon pertinent feminina*: ἡ περίχωρος Mt. 3,5, ἡ ξηρά 23,15 sc. γῆ; ἡ ἀριστερά, δεξιά sc. χείρ Mt. 6,3, ἡ ἐπιοῦσα sc. ἡμέρα A. 16,11; sim. τὰ μαλακά sc. ιμάτια Mt. 11,8; — d) *neutrūm adjectivorum, articulo praeposito, substantivi abstracti vices gerit* [τὸ δεδιός ‘timor’ Thuc. 1, 36, 1; Hdn. τὸ ἀμέριμνον ‘securitas’ 1, 6, 26, τὸ σεμνὸν τῆς παρθένου (= ἡ σεμνότης) 1, 11, 15; MAnt. τὸ καλόνθες καὶ ἀόργητον ‘suavitas morum et irae vitatio’ 1, 1 et saepe]: τὸ χρηστὸν τ. Θ. ‘benignitas Dei’ R. 2,4, τὸ δυνατόν ‘potentia’ 9,22, τὸ σύμφορον ‘utilitas’ 1 C. 7,35, τὸ θνητόν ‘mortalitas’ 2 C. 5,4, τὸ γνήσιον ‘sinceritas’ 8,8, τὸ ἐπιεικές Ph. 4,5, τὸ ἀμετάθετον ‘immutabilitas’ H. 6,17, τὸ δοκίμιον ‘genuinitas’ 1 P. 1,7; it. 3,4; τὸ εὐσχημόν καὶ εὐπάρεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάστως est qualitas seu vita ejus qui est εὐσχήμων καὶ εὐπάρεδρος τ. K. ἀ. 1 C. 7,35; τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ph. 3,8 est qualitas seu perfectio Christi in eo sita quod ὑπερέχει τῆς γνώσεως, quod intelligentiam superat (cfr. ὑπερέχω 2 c). — 2) *infinitivi*: τὸ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἀνθρωπὸν Mt. 15,20; τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος H. 10,31; ἐπ’ ἐλπίδι τοῦ μετέχειν ‘fretus

spe nanciscendi' 1 C. 9,10; Mt. 20,23. Mr. 9,10; 10,40; 12,33. A. 14,9; 25,11. R. 7,18; 13,8; 14,13,21. 1 C. 7,26; 11,6; 14,39 al.; *praesertim post praepositiones*, ut: διὰ τὸ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ 'quia de eo (praeclara dici) audiebat' L. 23,8: Mt. 13,5 s. L. 9,7; 11,8. A. 8,11; de fine intento (= ἵνα) et obtento (= ὅστε) dicitur vel εἰς τὸ c. inf. vel πρὸς τὸ c. inf.: εἰς τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις R. 6,12, Mt. 27,31. L. 5,17. A. 7,19. R. 1,11 al.; πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς Mt. 6,1; 13,30; 26,12. Mr. 13,22; ἐν τῷ σπείρειν 'dum seminat' Mr. 4,4: 6,48; μετὰ τὸ δειπνῆσαι 'postquam cenavit' L. 22,20, Mr. 16,19 al.; *genetivus infi absolute ponitur pro ἵνα vel ὅστε* (Bl. § 71, 3): συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι σε 'decreverunt te interrogare' A. 23,20; A. 9,15 (ut portet); 14,18; 15,20; 18,10; 20,3,20. G. 3,10 al. — 3) *accusativi cum infinitivis*, nempe si infinitivi subjectum est diversum a subjecto verbi principalis (nonnunquam etiamsi idem est subj. Mt. 26,32. L. 1,8 al.): τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου R. 4,13; 2 C. 2,12 (dat. causae, 'quia . . .'); saepe cum praepositionibus, praesertim temporalibus: πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι 'antequam mundus esset' J. 17,5: Mt. 6,8. L. 2,21; 22,15; ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτόν 'dum is sacerdotio fungitur' L. 1,8; Mt. 13,4; 27,12. L. 24,4. A. 2,1; μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην Mr. 1,14: A. 1,3; 7,4; item cum praepositionibus ἕως A. 8,40, πρὸς 'quod attinet ad' L. 18,1, ἔνεκεν 2 C. 7,12, ἀντὶ 'loco: anstatt' Ja. 4,15, εἰς de fine vel eventu R. 1,11,20; 3,26; 4,11 al., διὰ 'propter' Mt. 24,12. Mr. 5,4 ets.; *genetivus articuli cum accus. et inf. ponitur pro 'ut' c. conj.* = ἵνα et ὅστε (Bl. § 71, 3): τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα 'ut ea non sit adultera' (prob. de fine: v. Cornely) R. 7,3; R. 6,6. A. 10,25,47; 13,47; 21,12; 27,1. — 4) *totae sententiae sententiarumque partes*: τὸ Οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις κτλ. Mt. 19,18; L. 22,37. R. 13,9. G. 5,14. E. 4,9 ('illud «ascendit» quid sibi vult?'). H. 12,27; τὸ Εἰ δύνῃ Mr. 9,23 cr. 'quod spectat tua illa verba «Si potes», scito . . .'; *quaestiones indirectae*: ἐνένευον τῷ πατρὶ τὸ τί ἀν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό 'nutibus suggerebant patri quaestio- nem, qui vellet puerum vocari' L. 1,62; εἰσῆλθεν διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἀν

εἴη μείζων 'orta est inter eos lis, nempe ea de re, quis esset major' L. 9,46; L. 19,48; 22,2,4,23 s. A. 4,21; 22,30. 1 Th. 4,1.

V. *Articulo praeposito, pro contextu, vicem adjectivorum vel (si substantivum non adest) substantivorum gerunt* 1) *dictiones praepositionales*: τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς 'ecclesiae Cenchreensis' R. 16,1; τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ 'domesticis' Mt. 5,15; οἱ μετ' αὐτοῦ 'socii' 12,3, τοῖς ἐξ εὐωνύμων 'iis qui stabunt a sinistris' 25,41, οἱ ἀπὸ τοῦ πλοίου nautae A. 27,44 ets.; genere neutro: τὰ κατὰ τὸν νόμον 'quae sec. legem facienda erant' L. 2,39, τὰ παρ' αὐτῶν 'ab iis oblata' L. 10,7, τὰ περὶ τινος 'quae de aliquo dicta vel scripta sunt L. 24,19,27, τὰ κατ' ἐμέ 'meae res' Ph. 1,12 etc. — 2) *adverbia*: δὲ πλησίον 'proximus' Mt. 5,43, οἱ καθεξῆς 'sequentes' A. 3,24; τὸ πέραν 'pars ulterior' Mt. 8,18, τὸ ἔξωθεν 23,25, τὰ δύε C. 4,9; τὸ νῦν Ph. 1,5 etc.

VI. *Notandae sunt constructiones quaedam ellipticae*: 1) δὲ vel ή τοῦ δεῖνα plerumque = 'filius, filia NN': 'Ιάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου 'Jacobum, Zebedaei filium' Mt. 4,21, it. 10,2 s. Mr. 1,19; sed ή τοῦ Οὐρίου 'Uriae (olim) uxor' Mt. 1,6, Μαρία ή τοῦ Ιακώβου sc. mater Mr. 16,1. L. 24,10, 'Εμμώρ δ Συγέμ sc. pater A. 7,16 v., οἱ Ἀριστοβούλου 'familia (= olim famuli) Aristobuli' R. 16,10 s., cfr. A. 16,33. 1 C. 1,11, οἱ τοῦ Χριστοῦ 'qui ad Christum pertinent' 1 C. 15,23. G. 5,24; — τὰ τινος sunt 'res alcs. propriae, res alqm. specstantes' Mt. 16,23; 22,21. Mr. 8,33. R. 8,5; 14,19. 1 C. 2,11; 7,33 s.; 13,11. 2 C. 11,30, 'alcs. historia, eventus' Mt. 8,33; 21,21, alcs. emolumentum 1 C. 13,5. Ph. 2,4,21, alcs. domus L. 2,40; τὰ τοῦ νόμου 'legis praecepta' R. 2,14; τὸ τῆς παροιμίας 'id quod proverbio dicitur' 2 P. 2,22. — 2) *articulus praeponitur vocabulis ex sua constructione raptis*: δὲ τὸ πολύ, δλίγον sc. συλλέξας 'der mit dem Vielen, Wenigen' 2 C. 8,15 [τίς οὗτός ἐστιν, δ τὴν σύριγγα (sc. ἔχων); 'quis est iste, fistulam portans?' Lcn. bis accus. 9]; τῷ τὸν φόρον κτλ. alci., tributum sc. exigenti R. 13,7: Mt. 25,17,22 cr. nBr. — 3) Σαῦλος δ καὶ Παῦλος sc. καλούμενος A. 13,9 [saepe in pap. aeg].

VII. *Praedicatum sententiae, quod uni-*

versim articulo caret, nonnusquam hunc habet, nempe ubi verti potest 'ille unus, ille notus, ille famosus' ets.: σὺ εἰ δὲ βασιλεὺς τῶν Ἰου. Mr. 15,2; Mt. 19,17; 24,45. Mr. 6,3. J. 1,4; 3,10 (celeber ille) al.

VIII. *Unus articulus potest complura nomina complecti particulā καὶ copulata, ut 1) plures res et personas similes aut unum corpus constituentes: τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ (synhedrion) Mt. 2,4: ib. 16,21. Mr. 15,1. L. 24,44 al.; τὴν Ἰουδαίαν καὶ Σαμαρίαν A. 1,8: sim. L. 5,17. A. 8,1 al.; c. substantivis diversi generis grammatici: κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας C. 2,22: Mr. 12,33. L. 1,6; 14,23. — 2) in singulari repetitur articulus, ubi duo diversi homines indicantur: δὸς φυτεύων καὶ δὸς ποτίζων 1 C. 3,8; ἀνέστη δὸς βασιλεὺς καὶ δὸς ἡγεμών A. 26,30; non repetitur articulus, si una eademque persona variis titulis nominatur: ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν (= ad eum qui est pater meus et p. vester etc.) J. 20,17; δὸς Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἱ. X. R. 15,6. 2 C. 1,3; 11,31. E. 1,3. C. 1,3 v. 1 P. 1,3; δὸς Θεὸς καὶ πατὴρ (ἡμῶν) E. 5,20. Ph. 4,20. 1 Th. 1,3; 3,11,13. Ja. 1,27 v. (Ap. 1,6); Christus appellatur titulo τοῦ (Θεοῦ) Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἱ. X. 2 P. (1,1) 1,11; 2,20; 3,18, τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν X. Ἱ. T. 2,13. — Plura de articulo NTⁱ vide Bl. § 46 et 47; Winer⁸-Schmiedel § 17—20.*

IX. *Articulus solet participiis tribui quae pro sententia relativa posita sunt, etiam si nomen a quo pendent sit indeterminatum: οὐδὲ γάρ δνομά ἔστιν ἔτερον τὸ δεδομένον (= δὲ δέδοται) A. 4,12; τινὲς εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς 'sunt quidam qui vos turbant' G. 1,7; L. 7,32; 18,9. J. 12,12. C. 2,8. 1 P. 1,7. 2 J. 7. Ju. 4.*

X. *Si duo nomina, quorum alterum est in casu genetivo, formulae instar junguntur, solet aut utrumque habere articulum aut eo utrumque carere, ut: Πνεῦμα Θεοῦ R. 8,9, τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ 1 C. 3,16 al.; λόγος Θεοῦ 1 Th. 2,13. 1 T. 4,5, δὸς λόγος τοῦ Θεοῦ 2 C. 2,17 al.; ἡμέρα Κυρίου 1 Th. 5,2, ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου 2 Th. 2,2; ἀνάστασις νεκρῶν A. 23,6, ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν Mt. 22,31; υἱὸς ἀνθρώπου H. 2,6, δὲ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου Mt. 8,20 al., etc. etc. (v. Schmie-*

del § 19, 3. 4); — itidem genetivus sequens praepositionalem sine articulo dictionem articulo saepe caret: ἐν καιρῷ πειρασμοῦ L. 8,13, ἀπὸ ἀρχῆς κόσμου Mt. 24,21, ἐκ χειρὸς Ἡρώδου A. 12,11 (ib. § 19, 2).

ὅγδοήνοτα octoginta L. 2,37; 16,7.*

ὄγδοος 3. *octarus L. 1,59. A. 7,8. Ap. 17,11; 21,20; is qui habet septem socios, simul cum septem sociis 2 P. 2,5, cf. 1 P. 3,20 [ita πέμπτος, δέκατος αὐτός Thuc. 1, 46, 2; 1, 61, 1; 2, 13, 1; δέκατος γενηθείς 2 Mach. 5,27].**

ὄγκος, οὐ, δὸς tumor, moles, pondus, onus; H. 12,1 metaph. de iis quae currenti sunt impedimento. [Hom. ss.]¹

ὅδε, ἥδε, τόδε (δὲ et -δε demonstr.) *hicce, haecce, hocce; hoc pronomine id designatur quod aut in spatio aut certe in animo atque attentione ejus qui loquitur, proximum locum occupat: L. 16,25r.; saepe ad ea refertur quae quis dicturus est, A. 15,23 r.; 21,11. Ap. 2,1,8,12,18; 3,1, 7,14; raro ac minus bene ad antecedentia L. 10,39; semel τεὶς τήνδε τὴν πόλιν = att. εὶς τὴν καὶ τὴν πόλιν 'in hanc vel illam urbem' Ja. 4,13 [Plut. mor. 623 f].**

ὅδεύω (δδός) *iter facio, proficiscor L. 10,33. [Hom. Xen. al.]¹*

ὅδηγέω, ft. ἥσω, ao. ὠδήγησα ↓ viae dux sum, duco alqm.; τινά Mt. 15,14. L. 6,39. Ap. 7,17 [tragg. LXX. DSic.]; metaphorice: *edoceo, instruo A. 8,31; add. J. 16,13 ἐν τῇ ἀληθείᾳ Tdf. [Ps. 5,9], εὶς τὴν ἀλήθειαν t. r. WH. He. Br. [Ps. 24,5 ἐπὶ τὴν ἀ.]*

×ὅδηγός, οῦ, δ (δδός, ἄγω) *viae dux A. 1,16 [LXX. Pol.]; metaph.: τυφλοί εἰσιν δηγοὶ τυφλῶν 'hi sunt caeci qui caecos in via ducunt', ipsi veritatis ignari, aliorum magistri exsistunt Mt. 15,14; Mt. 23,16,24. R. 2,19 [τῆς σοφίας δηγός 'dux ad sapientiam' Sap. 7,15].**

ὅδοιπορέω (ὅδοι-πόρος viator) *iter facio A. 10,9 [Hdt. Soph. ss.]¹*

ὅδοιπορία, ας, ἡ ↓ *iter J. 4,6. 2 C. 11, 26. [Hdt. Xen.]¹*

ὅδός, οῦ, δ *via; 1) via, in qua viatores incedunt; Mt. 2,12; 8,28; 20,30; 21,8. Mr. 10,46; 11,8. L. 3,5; 10,31; 14,23; 19,36 al.; de calle in agro (cfr. Fonck, Parabeln in ll. cc.) Mt. 13,4,19. Mr. 4,4,15. L. 8,5,12*

παρὰ τὴν δδόν ‘ad marginem viae (et agri)’; additur genet. ejus personae, quae in via incedit: τὴν δδόν τινος ἐτοιμάζειν Mt. 3,3. Mr. 1,3. L. 1,76; 3,4. Ap. 16,12 (pass.), κατασκευάζειν Mt. 11,10. Mr. 1,2. L. 7,27, εὐθύνειν J. 1,23, κατευθύνειν 1 Th. 3,11; additur genet. termini ad quem via dicit [ex constr. hebr. יְרַח c. gen., ex. gr. Prov. 7,27. Thr. 1,4 al.]: εἰς δδὸν ἐθνῶν ‘in viam quae ad gentiles ducit’ Mt. 10,5, τὴν τῶν ἀγίων δδόν ‘viam in sanctuarium’ H. 9,8, item in metaphoris δδός εἰρήνης L. 1,79. R. 3,17, σωτηρίας A. 16,17, ζωῆς (‘viae ad vitam’ = resurrectio) A. 2,28, semel acc. δδόν cum tali genet. usurpatur praepositionis instar: δδὸν θαλάσσης in via ad mare = ‘versus mare’ Mt. 4,15 (= Is. 8,23 מִן־יְרַח; it. Dt. 11,30). — 2) *via quae a viatoribus conficitur, iter* [Hom. Plat.]: κατὰ τὴν δδόν ‘in itinere, dum quis iter facit’ L. 10,4. A. 25,3; 26,13; ἐν τῇ δδῷ id. Mt. 15,32; 20,17. Mr. 8,3,27; 9,33 s.; 10,52. L. 12,58; 24,32. A. 9,27, τὰ ἐν τῇ δδῷ ‘ea quae, dum iter faciunt, gesta erant’ L. 24,35, εἶναι ἐν τῇ δδῷ Mt. 5,25. Mr. 10,32; ἔξ δδοῦ ‘ab itinere’ L. 11,6: εἰς (τὴν) δδόν ‘ad iter’ Mt. 10,10. Mr. 6,8. L. 9,3; δδὸν πορεύεσθαι A. 8,39, ἐλθεῖν A. 9,17; ποιεῖν δδόν ‘iter facere’, vulg. «progredi» Mr. 2,23 (v. Knabenb.; ita syr. copt. arm. vulg.; solum ev. Hieros. ‘facere viam’); — *via seu iter certae longitudinis mensurae loco est: σαββάτου δδός ‘iter sabbatum’*, tanta locorum distantia quantam sec. doctorum placita Judaeis sabbato licebat, salvâ requiei sabbatinae lege, pedibus emetiri A. 1,12; ἡμέρας δδός L. 2,44. — 3) metaphorice; a) *agendi ratio ac via*; plur. ἀνὴρ ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς δδοῖς αὐτοῦ ‘vir instabilis in omnibus actibus suis’ Ja. 1,8; 1 C. 4,17; de agendi ratione ac consiliis Dei R. 11,33, de iis consiliis ac subsidiis quibus Deus homines salvare vult A. 13,10. H. 3,10 (ita saepe hebr. יְרַח); *ratio agendi alcs., quatenus aliis est exemplo*: ἡ δδός τοῦ Βαλαάμ 2 P. 2,15, τοῦ Καΐν Ju. 11. — b) *vitae ratio*, δ. δικαιοσύνης ‘vitae ratio qualem justitia exigit’ Mt. 21,32; δδός τοῦ Θεοῦ ‘v. r. quam Deus præscribit’ Mt. 22,16. Mr. 12,14. L. 20,21 [ita Ps. 24,4. Jer. 5,4 al.]; A. 14,16. 1 C. 12,31. Ja. 5,20. — c) *vitae religiosae cultūisque Dei certa ratio ac forma*: chri-

stiana fides ac religio dicebatur ἡ δδός τοῦ Κυρίου A. 18,25 vel simpl. ἡ δδός A. 9,2; 19,9,23; 24,22, cf. 22,4; 24,14. — d) Christus se ipsum dicit *viam*, qua ad Patrem perveniamus J. 14,6.

όδοις, ὄντος, δ *dens* Mt. 5,38. Ap. 9,8; τρίειν τοὺς δδόντας ‘frendere dentibus’ Mr. 9,18; βρύχειν τ. δ. ‘stridere dentibus’ A. 7,54, hinc δ βρυγμὸς τῶν δδόντων Mt. 8,12; 13,42,50; 22,13; 24,51; 25,30. L. 13, 28 (cfr. βρυγμός).*

όδυνάω ↓ *dolore afficio eoque vehementi* (Schmidt 84, 6); pass. **όδυνάομαι**, 2. ps. sg. praes. hellenistice δδυνᾶσαι L. 16,25 (Bl. § 21, 7; Helbing p. 61) *vehementi dolore crucior*; dic. praesertim de eo animi dolore quo alqs. afficitur, ubi magni doloris corporis vel calamitatis conscientius fit; L. 2,48; 16,24 s.; add. ἐπὶ τινι A. 20, 38. [tragg. Plat. LXX]*

όδύνη, ης, ἡ *vehemens corporis dolor qui ipsum quodammodo animum penetrans afficit* (Schmidt 84, 5); — *animi vehemens dolor* [Hom. ss.]: R. 9,2; de conscientiae morsibus ac poenis peccati 1 T. 6,10.*

όδυρμός, οῦ, δ (δδύρομαι ‘lamentor’ = dolorem animi conceptis verbis lugubrique voce prodo, Schmidt 126, 8) *lamentatio* Mt. 2,18; de Corinthiorum lamentatione, qua se apostoli monita nihili duxisse fatebantur 2 C. 7,7. [tragg. Plat.]*

Οζείας t. cr., **Οζίας** t. r., οὐ, δ (וְצַיָּע) Ozias, rex Juda, f. Amasiae, Joram ab nepos Mt. 1,8 s., ubi v. commentarios.*

օζω *oleo, foeteo, odorem sive bonum sive malum spargo* [Hom. ss.]; de cadavere J. 11,39.¹

όθεν (ὅς, -θεν ‘de, ex’) adv. *ex quo, unde*; 1) de loco: *unde* Mt. 12,44. L. 11, 24. A. 14,26; 28,13; breviter dic. **όθεν** = ἐκεῖθεν ὅπου ‘inde, ubi .’ Mt. 25,24 s. [ut Thuc. 1, 89, 3]. — 2) *unde* = *ex qua re, ex ea re* 1 J. 2,18. — 3) *unde* = *ea de causa, propterea* [Plat.] Mt. 14,7. A. 26,19. H. 2,17; 3,1; 7,25; 8,3; 9,18; 11,19.*

όθόνη, ης, ἡ *pannus linteus, linteum* (etiam ‘vestimentum vel velum navis linteum’) A. 10,11; 11,5. [Hom. ss.]*

όθόνιον, οὐ, τό ↑ *pannus linteus minor*, quali ad circumliganda vulnera utuntur

[Aristoph., medic.], *linteolum*; plur. L. 24, 12. J. 19,40; 20,5-7.*

οἶδα (2. ps. pl. ἔστε Ja. 1,19, fort. H. 12,17; 3. ps. pl. ἔσται A. 26,4; — alibi *οἶδα, οἶδας, οἶδεν, οἶδαμεν, οἶδατε, οἶδασιν: cfr. Helbing p. 108, Mayser p. 404), conj. εἰδῶ, ἥς etc., imper. pl. ἔστε E. 5,5 cr. H. 12,17, ptc. εἰδώς, plsq. ἥδειν, ft. εἰδήσομαι: *scio, novi*; — 1) *alqd. scio, quocumque tandem modo, sive ipse ultro rem intellexi, perspexi, novi, didici, memoriae mandavi, sive aliunde notitiam hausি, de divina et humana scientia; de Deo Mt. 6,8, 32 al. 2 C. 12,2 s., de Christo Mt. 12,25. L. 11,17, de aliis. Mt. 9,6; 20,22. J. 2,9 et passim.* — 2) in specie: *perfecte scio, pleniore scientiā comprehendō, perspiccio, sensum ac vim eorum quae dicuntur vel leguntur vel aguntur recte assequor: μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ Mt. 22,29; Mr. 4,13; 12,24. L. 23,34. J. 4,10,22; 13,7. 1 C. 14,11,16 al.* — 3) *scio = calleo, possum; seq. inf.: οἶδεν Κύριος εὑσεβεῖς δύεσθαι 2 P. 2,9; Mt. 7,11. L. 11, 13; 12,56. Ph. 4,12, item Mt. 27,65 (sc. ἀσφαλίσασθαι). — 4) alqm. *novi, alqs. mihi cognitus seu perspectus est: οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον Mt. 26,72 al.; Mr. 1,34. J. 1,31; 6,42. 2 C. 5,16 (c. γινώσκω); 12,2 al.; pleniore sensu εἰδέναι τὸν Θεόν G. 4,8. 1 Th. 4,5: J. 7,28; 8,19 al.; nonnusquam ‘non nosse alqm.’ innuit aversum ab alqo animum: οὐκ οἶδα ὑμᾶς Mt. 25,12, cfr. A. 7,18, ut ‘nosse alqm.’ curam atque amorem alcs.: εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν 1 Th. 5,12 [cfr. Ps. h. 101,4 ‘(hominem) malum non novi’, Ps. 1,4 ‘novit Jahve viam justorum’], qui sensus nonnunquam subest dictioni εἰδέναι τὸν Θεόν, cui opp. ἀρνεῖσθαι τ. Θ. T. 1,16. — In nn. 1—2 objectum ita exprimitur: τὶ Mt. 12,25; 22,29. J. 4,10 al.; sent. rel.: οἶδεν ὅν χρείαν ἔχετε ‘novit ea quae vobis opus sunt’ Mt. 6,8, Mr. 5,33. L. 22,60; si sententiae relativae incipiunt a particulis ἡλίκος, οἷος, ὡς ets., plerumque subest quaedam admirabunda exclamatio orationis directae, ut L. 9,55 (or. dir.: ‘quali tandem vos spiritu imbuti estis!’). C. 2,1. 1 Th. 1,5; 2,11; seq. quaest. indir. Mt. 20,22; 24,42. Mr. 9,6. R. 8,27 al. (anticipato sent^{ae} rel. subjecto: οἶδά σε, τίς εἰ Mr. 1,24: L. 13, 25. J. 7,27); seq. acc. c. inf. L. 4,41, acc.**

c. ptcip. [class.] 2 C. 12,2 (om. ptcip. δύτα Mr. 6,20); seq. ὅτι Mt. 6,32; 9,6. R. 2,2; 3,19 et passim (anticipato subj^o sent^{ae} dependentis 2 C. 12,3), τοῦτο ὅτι 1 T. 1,9. 2 T. 1,15; ἐν οἴδα, ὅτι ‘unum scio, nempe quod ..’ J. 9,25; ἥδει τὸν παραδίδοντα αὐτόν = ‘sciebat quis se traditurus esset’ J. 13,11, H. 10,30; absolute οἶδα ‘gnarus, haud nescius sum’ ejus rei de qua agitur 2 P. 1,12, neg. οὐκ οἶδα Mt. 21,27. L. 11, 44 al.; οἶδα περὶ τινος de alqa re scientiam habeo Mt. 24,36. Mr. 13,32. — *Notandae sunt hae dictiones: interrogatio rhetorica οὐκ οἶδατε ὅτι ...; ‘ignoratisne . .’ R. 6, 16. Ja. 4,4, ἢ οὐκ οἶδατε; ‘an nescitis?’ R. 11,2. 1 C. 6,16, τί οἶδας εἰ ...; = ‘nescis num ...’ 1 C. 7,16; porro: θέλω ὑμᾶς εἰδέναι ‘scire vos volo ...’ 1 C. 11,3. C. 2,1; formulā εἰδώς (εἰδότες) ὅτι ets. aut asserti (R. 5,3; 6,9) aut mandati vel monitionis (1 C. 15,58. E. 6,8 s. Ja. 3,1. 1 P. 5,9) rationes afferuntur.*

οἰκεῖος 3. vel 2. (οἶκος) *domesticus, familiaris, ad domum seu familiam pertinens;* — substantive οἱ οἰκεῖοι *domestici*, i. e. proximi propinquī qui in eadem domo habitare solent 1 T. 5,8 [Plat.]; Christiani sunt οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ E. 2,19 (opp. ξένοι), τῆς πίστεως i. e. per communem fidem ad eandem familiam pertinent G. 6,10 [Is. 58,7 οἰκεῖοι τοῦ σπέρματος qui ad idem semen seu genus pertinent].*

***οἰκετεία, ας, ἡ** (οἰκετεύω ‘famulus sum’ ↓) *familia i. e. famuli domestici, famulitium* Mt. 24,45 cr. (= 49 σύνδουλοι). [Strab. FlJ.]¹

οἰκέτης, ου, δ (οἶκος) *domesticus, servus domesticus* [Plat. Hdt. al.; raro plurali etiam uxori et liberi comprehenduntur]; A. 10,7; opp. κύριος L. 16,13. R. 14,4, δεσπότης 1 P. 2,18.*

οἰκέω (οἶκος) 1) intrans.: *domum habeo alicubi, habito* [Hom. ss.]: μετά τινος de conjugio 1 C. 7,12 s.; de SpS^o in homine justo inhabitante R. 8,9,11. 1 C. 3,16; de principio actionum homini velut innato R. 7,17 s., 20. — 2) trans.: *incolo, inhabito* locum [Hom. ss.]. 1 T. 6,16.*

οἶκημα, ματος, τό ↑ habitaculum, sive est *integra domus* [Aesch. Xen.] sive aedificii pars, conclave, cella, triclinium [Xen. Athen. al.], carcer [Dem. p. 789, 2 al.]: A. 12,7.¹

οἰκητήριον, οὐ, τό (οἰκέω) *locus ubi habitat alq.*, *domicilium* Ju. 6; *corpus spirituale gloriosum, in quo post resurrectionem anima habitabit 2 C. 5,2*, quo loco immiscetur tropus vestis [Eur. Plut. pTaur. III 23].¹

οἰκία, ας, ἡ (οἰκέω) 1) *domus*, i. e. aedificium in quo habitat: Mt. 2,11; 7,24 ss. Mr. 1,29 et passim; adv. ἐν οἰκίᾳ ‘domi’ L. 8,27, εἰς οἰκίαν ‘domum’ 2 J. 10; ἐν οἰκίᾳ τινός (om. art., v. Bl. § 46, 9) Mt. 26,6. A. 10,32, εἰς οἰκίαν τινός A. 18,7; — ἐν τῇ οἰκίᾳ του Πατρός μου = in caelo J. 14,2; Paulo corpus mortale est domicilium animae 2 C. 5,1. — 2) metaph. = οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ (Mt. 5,15. A. 16,32), *domestici, familia, propinquui*: ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη J. 4,53; Mt. 12,25. Mr. 3,25; 6,4. 1 C. 16,15. [X. mem. 2, 7, 6 al.]

τοίκιανός 3. (οἰκία) *domesticus* [Plut. Cic. 20 ‘privatus’]; οἱ οἰκιακοί *domestici* (opp. οἰκοδεσπότης) Mt. 10,25, q. *propinquui* (qui enumerantur πατήρ, μήτηρ, πενθερά) Mt. 10,36.*

τοίκοδεσποτέω ↓ *domum rego, familiam administro* 1 T. 5,14. [Plut.]¹

οἰκο-δεσπότης, οὐ, δ qui dominus domui *praeest, pater familias, herus*; ἀνθρώπος οἱ. Mt. 13,52; 20,1; 21,33, pleonast. οἱ. τῆς οἰκίας L. 22,11; ut cui servi et operarii subsunt Mt. 13,27; 20,1. L. 14,21 al.; de Christo Mt. 10,25. L. 13,25. [Alexis, FlJ. IgnM.]

οἰκοδομέω, ft. ἡσω, ao. ωκοδόμησα (οἰκ- A. 7,47 WH.), pf. P. ωκοδόμημαι, ao. P. ωκοδομήθην (οἰκ- J. 2,20 cr. [nHe.]), ft. P. οἰκοδομηθήσομαι (οἰκοδόμος) *aedifico*; 1) *proprius*; c. acc. obj.: οἰκίαν Mt. 7,24, πύργον Mt. 21,33, τάφους Mt. 23,29 ets. passim; abs. ωκοδόμουν ‘aedificia exstrebant’ L. 17,28, οἱ οἰκοδομοῦντες (Ps. 117,22 = מִנְבָּה) ‘structores’ Mt. 21,42. Mr. 12,10. L. 20,17. A. 4,11 r. 1 P. 2,7; ἐπ’ ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομεῖν proverb. = *opus ab aliis susceptum sibi arripere continuandum* R. 15, 20; — e contextu: *restituo, reficio aedificium destructum* [Jos. 6,25. Ps. 50,20]: Mt. 26,61; 27,40. Mr. 14,58; 15,29. — 2) metaph. ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἔκκλησίαν Mt. 16,18, ubi Christus ut architectus exhibetur, coetus sacer NTⁱ ut *aedificium*, Petrus ut saxum in

quo velut stabili fundamento aedificium erigitur; unde ii qui Christiani fiunt, dicuntur ώς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθαι οἶκος πνευματικός ‘ut lapides vivi aedificari [ita ut exsistat] domus spiritualis’ 1 P. 2,5; — hinc profectus spiritualis tam Ecclesiae quam singulorum fidelium verbo aedificandi exprimitur (hinc etiam nos dicimus erbauen: édifier): ἡ ἔκκλησία εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη ‘ecclesia habebat pacem et proficiebat’ A. 9,31; τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι ‘ei qui potest facere ut proficiatis’ A. 20,32 cr.; apud S. Paulum (v. 2 C. 10, 8) οἰκοδομεῖν τινα ‘alcs. profectum spiritualis promovere’ 1 C. 14,4. 1 Th. 5,11, pass. 1 C. 8,10 (ironice: en praeclaras aedificatio fratris!); 14,17; abs. οἰκοδομεῖν = proximi vitam spiritualis promovere 1 C. 8,1; 10,23. [hebr. הַנָּבָע ‘populum reddere in suis sedibus stabilem ac felicem’ Jer. 24,6. Ps. 28,5 al.]

***οἰκοδομή**, ἡς, ἡ (οἶκον δέμω ‘domum exstruo’) 1) **aedificatio* [2 Chr. 3,2. Eccli. 40,19]; in NT solum metaph. = *promotio profectus spiritualis*; active: c. gen. obj. 1 C. 14,12. 2 C. 12,19; abs. πρὸς οἰκοδομήν R. 15,2. 1 C. 14,26 (E. 4,29 c. gen. obj.: ‘ad profectum rei necessariae’); λαλεῖν οἰκοδομήν ‘ea loqui quae aedificant’ 1 C. 14,3; opp. καθαίρεσις 2 C. 10,8 (c. gen. obj.); 13,10; τὰ τῆς οἰκοδομῆς ‘ea quae alios aedificant’ R. 14,19; passive: λαβεῖν οἰκοδομήν ‘profectum spir. capere’ 1 C. 14,5; εἰς οἱ. τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ‘ad profectum spir. eorum qui sunt corpus Christi’ E. 4,12, sim. 16. — 2) **aedificium* [Eccli. 22,16]: plur. Mt. 24,1. Mr. 13,1 s.; metaph. 1 C. 3,9. 2 C. 5,1. E. 2,21.*

οἰκοδομία, ας, ἡ (οἰκοδομέω) *exstructio aedificii* [Thuc. Xen.]; metaph. *aedificatio qua in vita christiana profectus fit*: add. gen. qual. οἱ. Θεοῦ ‘qualem Deus requirit’ 1 T. 1,4 r. Elz. Br.¹

οἰκο-δόμος, οὐ, δ (οἶκον δέμω ‘domum construo’) *aedificator, structor* A. 4,11 cr. [Plat. Xen.]¹

οἰκονομέω (οἰκονόμος) 1) transitive: *res domesticas administro* [τὰ ἴδια X. mem. 3, 4, 12 al.], universim: *moderor, rego* [Soph. Plat.]. — 2) absolute: *oeconomus seu dispensator sum*: *pecuniam, fruges ac totam rem domesticam administro* L. 16,2.¹

οἰκονομία, ας, ἡ ↑ 1) *administratio rerum*

domesticarum [cl. etiam *rei publicae*], *munus oeconomi* L. 16,2-4; de munere apostoli a Domino alicui injuncto 1 C. 9,17. — 2) a dictione οἰκονομεῖν τι ‘alqd. in rebus domesticis vel publicis moderor, lege ordinō’ ets. derivatur significatio: *facta ab algo. magistratu, patre familias aliove praeside ordinatio, dispositio, decisio* ets. [in papyris passim ita, etiam de litteris seu documentis quae tale quid continent (Ur-kunde), ut pTaur. I 9, 2; θέσθαι οἰκονομίαν περὶ τινος ‘de alqâ re disponere’ pRain. 11, 26]: in NT a S. Paulo ita vocatur *id quod a Deo in ordine salutis per Christum hominibus dandae decernitur, instituitur, fit, datur; ordinatio seu dispositio Dei salutaris*, vg. *dispensatio: τίς ἡ οἱ τοῦ μυστηρίου κτλ.* (gen. epexeg.) ‘quid sit (admirabile illud) opus Dei, illud mysterium . . .’ E. 3,9 cr.; it. E. 1,10; ἡκούσατε τὴν οἱ. τῆς χάριτος (gen. epexeg.) τ. Θ. τῆς δοθείσης μοι ‘audistis de illo divino dono gratiae Dei mihi datae’ E. 3,2; ‘ecclesiae factus sum minister’ κατὰ τὴν οἱ. τ. Θ. τὴν δοθείσαν μοι ‘per illud Dei donum mihi tributum’ C. 1,25; οἰκονομίαν τ. Θ. ‘id quod a Deo praecipitur’ 1 T. 1,4 v., ubi praestat lectio Elz. Br. οἰκοδομίαν.*

οἰκονόμος, οὐ, δ (οἰκον νέμω ‘domum rego’) *dispensator, is cui tota domus ac max. res pecuniaria administranda tradita est* L. 12,42; 16,1,3,8 (c. gen. qual.). 1 C. 4,2. G. 4,2; οἱ. τῆς πόλεως ‘urbis (Corinthi) arcarius seu quaestor’, ad quem tributorum pecuniaeque publicae administratio pertinebat R. 16,23; — metaph. *is cui Deus munus, donum, charisma velut administrandum dedit, administrator*: c. gen. auctoris T. 1,7, c. gen. rei ei commissae 1 C. 4,1. 1 P. 4,10. [cl. LXX]*

οἶνος, οὐ, δ 1) *domus* Mt. 9,6 s. Mr. 2,11. J. 11,20 al.; ίκος ‘ἐμπορίου (gen. epexeg.) J. 2,16; δ οἴκος; τοῦ Θεοῦ templum Mt. 21,13. Mr. 11,17. L. 11,51 (= ναός Mt. 23,35), cfr. J. 2,16; tabernaculum foederis Mt. 12,4 al. [οἴκος τῶν θεῶν inscr.]; ἐν οἴκῳ ‘domi’ Mr. 2,1. 1 C. 11,34; 14,35, εἰς οἴκον ‘domum’ Mr. 3,20; 7,17, ‘domi’ L. 9,61 (εἰς I 5); κατ’ οἴκον ‘domi, privatum’ A. 2,46; 5,42 = κατ’ οἴκους A. 20,20 (opp. δημοσίᾳ), κατὰ τοὺς οἴκους ‘per domos’ A. 8,3; ή κατ’ οἴκον τινος ἐκκλησίᾳ quae

in ales. domo congregari solet ecclesia, R. 16,5. 1 C. 16,19 (ubi v. Cornely). C. 4, 15. Phm. 2; in metaphorica dictione = urbs Mt. 23,38. L. 13,35. — 2) *incolae domūs, propinquī domestici, familia* Mt. 10, 12. L. 10,5; 19,9. A. 10,2; 16,31. 1 T. 3,5; 5,4 (cfr. εὐσεβέω). T. 1,11. H. 11,7 al.; οἴκος ἐπὶ οἰκον (sc. διαμερισθείς, cf. Mr. 3,25) πίπτει L. 11,17; ἐν οἴκῳ Θεοῦ inter eos qui sunt Dei familia 1 T. 3,15, item de populo Dei, de theocracia veteris et novi foederis H. 3,2,5. — 3) *qui ab algo. orti sunt, posteri ales.*: οἴκος ‘Ισραήλ ‘Israëlitae’ Mt. 10,6; 15,24. A. 2,36; 7,42. H. 8,10, = incolae regni Israël H. 8,8 [3 Reg. 12,21], οἱ. ‘Ιακώβ Israëlitae L. 1,33. A. 7,46 Tdf. [Is. 2,5 al.], οἱ. Δαυείδ L. 1,27,69; 2,4. [ita ‘הַבָּיִת passim]

οἰνομένη, ης, ή (sc. γῆ : οἰκέω) 1) **terra inhabitata, orbis terrarum universus* Mt. 24,14. L. 4,5; 21,26. R. 10,18. H. 1,6. Ap. 3,10; 16,14 [LXX = בְּנֵי Ps. 23,1 al., צֹא Ps. 71,8 al.]; metonym. *homines* A. 17,31. Ap. 12,9. — 2) e modo loquendi Graecorum et Romanorum: *terra a Graecis Romanisque habitata* (opp. *barbaria*) seu *imperium Romanum* L. 2,1. A. 11,28; 24,5; metonym. = harum terrarum incolae A. 17,6; 19,27 [Pol. Hdn.]. — 3) ή οἱ. ή μέλλουσα H. 2,5 i. q. δ αἰών δ μέλλων oeconomia Messiana.*

†+οἰκουργός 2. (οἴκος, ΕΡΓΩ, cf. ἀμελουργός) *qui suo labore domum curat* T. 2,5 Tdf. WH., ubi legi potest substantive οἰκουργούς ἀγαθάς ‘domūs administratrices bonas’.¹

οἰν-ουρός 2. (cfr. χηπ-ουρός) 1) *domūs custos* [tragg.], *domūs curam habens, res domesticas curans*: T. 2,5 r. He. Br., vulg. «domūs curam habentes», similiter syr. copt. arm. — 2) *domum servans* = *domi se continens ac raro pedem domo efferens* [Aesch. Ag. 1225; Plut. Pericl. 34; de aëre qui in domo clausa sedet Plut. mor. 953 b]: siccine l. c.? ¹

οἰκτείρω: scriendum est οἰκτίρω (q. v.): v. Bl. § 3, 5, Schmiedel § 5, 13 a, Kühner³ II p. 498.

οἰκτιρμός, οῦ, δ (οἰκτίρω q. v.) *misericordia, animus ad miserendum pronus* (cf. ἔλεος) σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ C. 3,12 cr. (gen. qual.); ex hebr. מִתְּמֻנָּה plur. οἰκτιρμοί R. 12,1. 2 C. 1,3 (gen. qual.). C. 3,12 r. H.

10,28; hendiadyoēn σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοῖ Ph. 2,1. [Pind. LXX.]*

οἰκτίρμων, ον, ονος adj. ↓ ad miserendum pronus, misericors L. 6,36. Ja. 5,11. [Theocr. LXX]*

οἰκτίρω, ft. *οἰκτιρήσω [Jer. 13,14; cfr. Helbing 93]: misereor, miseret me alcs. τινά R. 9,15 ex Ex. 33,19. — Dicitur οἰκτίρω primario de affectu atque animo, quo alcs. misereor, ἐλεέω de exhibitâ per opera misericordiâ; v. Schmidt 143, 4. [Hom. ss.]¹

οἶμαι v. οἴομαι.

***οἰνοπότης**, ου, δ (οἶνον πίνω) potor vini Mt. 11,19. L. 7,34. [LXX. Pol.]*

οἶνος, ου, δ vinum Mt. 9,17; 27,34 cr. Mr. 2,22. L. 1,15 al.; οἶνω πολλῷ προσέχειν 1 T. 3,8, δεδουλῶσθαι T. 2,3 (v. verba); δ οἶνος τοῦ θυμοῦ (gen. qual. 'vinum fervidum') metaph. de poenis quas Deus impiis velut bibendas dat Ap. 14,10; 16, 19; 19,15; add. gen. explic. τῆς πορνείας de seductione ad res pessimas qua ii qui seducuntur velut inebriantur Ap. 14,8; 17,2; 18,3.

οἶνο-φλινγία, ας, ἡ (οἶνος, φλύω [cfr. fluo] 'bullio'; hinc οἰνόφλυξ 'potator', οἰνοφλυγέω 'potator sum') *vinolentia* [Xen. Aristot.]; plur. de iteratis crapulis potatorum 1 P. 4,3.¹

οἴομαι, contrahitur in οἶμαι *proto*, *opinor*, germ. *meinen*; exprimitur hoc verbo subjectiva alcs. de alqa. re sententia J. 21,25. Ph. 1,17. Ja. 1,7.*

οἴος 3. adj. relativum: *qualis*; in correlatione ad τοιοῦτος 1 C. 15,48. 2 C. 10,11, ad δ αὐτός Ph. 1,30; correlativum facile suppletur Mt. 24,21. Mr. 9,3. 2 C. 12,20. 2 T. 3,11 a; pleonastice, ex imitatione dictionis semiticae, dicitur: θλῖψις οἴα οὐ γέγονεν τοιαύτη 'tribulatio qualis non fuit' Mr. 13,19; in exclamazione (Bl. § 51, 4) οἴους διωγμοὺς ὑπήνεγκα 'quales persecutio-nes sustinui!' 2 T. 3,11 b; in quaestione indirecta L. 9,55 r. Br. 1 Th. 1,5; οἷος δήποτε vel δηποτοῦν 'qualiscunque' J. 5,4; οἶνος negativaes particulae adjectum vel ejus vim augere vel otiori videtur [πέτεται, οὐχ οἶνον βαδίζει 'volat, non gradit', Alexis ap. Athen. 6 p. 244 e; bestiarum cultum Aegyptii οὐχ οἶνον ἔχχλινουσιν, τούναντίον κτλ. 'nequaquam vitant, immo vero etc.' DSic. 1, 83; plura apud

Fritzsche in R. 9,6]: unde οὐχ οἶνον δὲ δτι ἔκπεπτωχεν δ λόγος τ. Θ. 'nequaquam vero ac si exciderit verbum Dei' (paulo fortius quam οὐχ δτι 'non quod: nicht als ob: ce n'est pas que') R. 9,6 [alii, duce Phrynicō, dicunt οὐχ οἶνον valere i. q. οὐ δήπου].

ὄννέω, ao. ωχνησα (δκνος, τό ignavia, segnities, metus') ex ignavia, metu, segnities ets. cunctor, tardus sum; seq. inf. A. 9,38. [Hom. ss.]¹

ὄννηρός 3. ↓ 1) δκνος *habens* i. e. ignavus, segnis, piger (πάντα μέλλων 'omnia tardans' Ath.) Mt. 25,26; c. dat. resp. R. 12,11. [Pind.] — 2) δκνος *alci*. *ingerens* i. e. a) *metum faciens* [Soph.]; — b) *tid quod cunctantes seu aegre ac gravate facimus*, nostrum fere langweilig, ennuyeux; c. litotete τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ οὐχ δκνηρόν 'idem (quod 2,18) iterum vobis scribere me equidem non piget', hoc libenter facio Ph. 3,1.*

†όντα-ἡμερος 2. (↓, ήμέρα) *octo dierum*, *octo dies natus*: περιτομῆ δ. = δ. περιτμηθείς 'die vitae octavo circumcisus' Ph. 3,5.¹

όντω num. card. *octo* L. 2,21; 9,28 al.

όλεθρος, ου, δ (δλλυμαι) *exitium*, *pernicies*, *interitus*; in NT potissimum de interitu spirituali aeternae damnationis 1 Th. 5,3. 2 Th. 1,9. 1 T. 6,9; 1 C. 5,5 Paulus loquitur de homine Satanae tradendo εἰς δ. τῆς σαρκός 'ut intereat caro', nempe ut corporis afflictionibus carnis cupiditas destruatur.*

†όλιγοπιστία, ας, ἡ ↓ *defectus fidei*, *nimis parva fides* Mt. 17,20 cr. (nBr.) [act. Thom. 65].¹

†όλιγό-πιστος 2. (δλίγη πίστις) «modiae s. pusillae fidei», *parum fidens* Mt. 6, 30; 8,26; 14,31; 16,8. L. 12,28.*

όλιγος 3. (secundum optimas papp. et codd. dicebatur saepe οὐχ δλίγος, ut A. 12,18 cNA; ubi v. Tdf.) *paucus*, *paulus*, *exiguus*; 1) plur.: *pauci numero* Mt. 7,14; 9,37. Ap. 3,4 al.; litotes: οὐκ δλίγοι 'haud pauci' c. gen. part. A. 17,4,12; δλίγα 'paucae res' Mt. 25,21. L. 10,42 WH. Ap. 2, 14; δλίγας (sc. πληγάς) δαρῆναι L. 12,48, v. δέρω; πολλοί — δλίγοι Mt. 20,16 r. He. Br.; 22,14. — 2) sing.: *parvus*, *exiguus*, *brevis* ets.; de quantitate: δ. οἶνος 1 T. 5,23, πῦρ Ja. 3,5 r.; δ τὸ δλίγον sc. συλλέξας

2 C. 8,15 (cfr. δ VI 2); de vehementia: οὐκ δλίγος 'haud exiguus' A. 12,18; 15,2 al.; de pretio: ἐργασία A. 19,24; de dura-
tione: χρόνος A. 14,28, καιρός Ap. 12,12.
— 3) neutr. δλίγον in dictionibus adver-
bialibus: δλίγον minus, parum L. 7,47 b ('si
cui minus condonatur, id ei inde accidit
quod minus diligit' sent. gener.); δλίγον
paulu'um, de spatio viae Mr. 1,19. L. 5,3,
vel temporis Mr. 6,31. 1 P. 1,6; 5,10. Ap.
17,10; ἐν δλίγῳ breviter, summatim E. 3,3
= δι' δλίγων (sc. δημάτων) 1 P. 5,12; ἐν
δ., tum καὶ ἐν δ. καὶ ἐν πολλῷ alii ex-
pli-
ciant 'brevi labore seu institutione —
sive brevi sive longā institutione', alii
'brevi, mox — sive post breve sive post
longum tempus (über kurz oder lang)' A.
26,28 s.

***δλιγό-ψυχος** 2. (ψυχή) pusillanimis;
Is. 54,6; 57,15 = רַזְעַלְפָשׁ, רַצְבָּע afflictio,
humiliatio (calamitatibus) animo; item fort.
1 Th. 5,14. [cf. Jdth. 8,9 δλιγόψυχεῖν 'pu-
sillanimem esse']¹

δλιγωρέω (δλίγ-ωρος 'neglegens', ab
ώρα 'cura') parvi pendo, neglego; τινός H.
12,5 e Prov. 3,11 [= οὐδὲ 'repudio'].¹

***δλίγως** adv. (δλίγος) paululum [Aq. Is.
10,7; Anth.]; τοὺς δ. ἀποφεύγοντας 'eos
qui vix effugiunt', 2 P. 2,18: 'vix' = non-
dum diu necdum perfecte; cfr. ἀποφεύγω.¹

+**δλοθρευτής**, οῦ, δ ↓ perditore, «extermi-
nator»; 1 C. 10,10, cfr. Sap. 18,25 et Num.
16,46.¹

***δλοθρεύω** [forma vulgaris pro δλε-
θρεύω (δλεθρος), cfr. neohell. ξολοθρεύω]
in perniciem ago, perimo [Sap. 18,25]; δ
δλοθρεύων vocatur angelus qui jussu Do-
mini primogenitos Aegyptiorum morte
affecit, H. 11,28 ex Ex. 12,23.¹

***δλοκαύτωμα**, ματος, τό (δλοκαυτόω
'totum comburo sacrificandi causa', ab
*δλό-καυτος 'totus combustus') holocaustōma,
i. e. hostia seu victima tota in honorem
Dei combusta, cfr. Lev. 1,3 ss. [LXX =
הַשְּׂאָן, לִילָּכְדָּה, הַלְּעָגָל]: Mr. 12,33. H. 10,6,8 e
Ps. 39,7.*

***δλουληρία**, ας, ἡ ↓ partium omnium
integritas, max. sanitas corporis [δ. καὶ
ὑγίεια Plut.; Is. 1,6 = מְהֻמָּה membrum
integrum] A. 3,16.¹

δλό-κληρος 2. (δλος, κλῆρος) integer, in-
columis physice vel ethice ac max. = sa-
nus; 1 Th. 5,23. Ja. 1,4. [Plat. al.; ap.

Aristot. opp. ἀνάπηρος, q. v., et κολοβός,
v. κολοβόω]*

δλολύζω ululo lamentans [apud Graecos
potissimum de ululatu mulierum, quali-
sive in sacris quibusdam caerimoniis sive
in magno luctu utuntur, LXX = לִילָה
'lamentor']: Ja. 5,1.¹

δλος 3. totus, nempe nullâ parte ex-
ceptâ; praedicative anteponi solet sub-
stantivis articulo notatis: δλον τὸ σῶμα
Mt. 5,29 s., δλην τὴν ἡμέραν Mt. 20,6 et
passim (in n. pr. omitti potest art., A.
21,31), vel postponi: τὸν κόσμον δλον Mt.
16,26, τὸ συνέδριον δλον Mt. 26,59 al.; ali-
quotiens cum nomine indeterminato: ἐν-
αυτὸν δλον 'ein ganzes Jahr hindurch:
pendant une année entière' A. 11,26, δλους
οἶκους 'ganze Familien: des familles enti-
ères' T. 1,11, it. J. 7,23. A. 11,26; 28,30;
τοῦτο δλον 'hoc totum' Mt. 1,22; 21,4 r.;
ad subjectum sententiae non expressum
refertur Mt. 13,33. L. 13,21 ἐξυμήθη δλον
sc. τὸ ἄλευρον; σὺ δλος 'tu totus' J. 9,34;
— adv. δι' δλου 'per totum' i. e. per omnes
vestis partes J. 19,23.

***δλοτελής** 2. (↑, τέλος: ad finem usque
totus) in quo nulla pars deest, integer, per-
fectus: 1 Th. 5,23 sive proleptice = 'ita
ut sitis perfecti', sive = ύμᾶς δλους 'vos
totos', vg. 'per omnia', syr. 'totaliter'
[Aristot. Plut., adv. δλοτελῶς Aq.]¹

Ολυμπᾶς, α, δ (forma hypocoristica
nominis proprii longioris, ut Ολυμπιόδω-
ρος, -μπογένης) Olympas, vir ceteroquin
ignotus R. 16,15 (vulg. «Olympiadēm»).¹

δλυνθός, ου, δ fructus quidam ficalneus
qui per hiemem post folia succrescere ac
raro ad maturitatem pervenire solet, grossus
[Hsd. Hdt.]; forsitan generatim ficus non-
dum matura [τὸ μὴ πεπεπαμμένον σῦκον
Hesych.; Cant. 2,13]: Ap. 6,13.¹

δλως adv. (δλος) omnino; μὴ δλως,
δλως οὐκ omnino non, nequaquam, nullo
modo Mt. 5,34. 1 C. 15,29; e contrario:
δλως omnino, in universum: überhaupt 1 C.
5,1; 6,7. [Plat. al.]*

δμβρος, ου, δ pluvia copiosa, «nimbus»
L. 12,54 (v. Schmidt 37, 3).¹

***δμείρομαι** Tdf. Br., δμείρομαι WH.
He. desidero: δμειρόμενοι ύμῶν «deside-
rantes vos» 1 Th. 2,8 [Job 3,21 cNAB*
οἱ δμείρονται τοῦ θανάτου καὶ οὐ τυγχά-
νουσιν. Symm. Ps. 62,2]. — NB. Antiquitus

de vi verbi ambigebant: 1 Th. 2,8 Syrus vertit ‘amamus (et desideramus etc.)’, copt. ‘magnopere amantes vos’, arm. ‘miserti sumus vestri’, aeth. ‘gavisi sumus’. — Etymologice verbum nunc repetunt aut ab ἴμείρομαι ‘desidero’, cuius sit forma dialectica, — aut a verbo μείρομαι ‘desidero’ [Nicand. Theriac. 403], cui praefigitur δ- (ut δ-κέλλω, δ-δύρομαι), — aut ab δμοῦ εἴρομαι ‘simul pangor’ (cfr. Schmiedel § 16, 6; Bl. § 6, 4), — quidni a μείρομαι ‘sorte nanciscor’ [Hom.], praefixo item δ-, ut verti l. c. possit: ‘cum (felici sorte) vos (edocendos) nanciscemur’. Sed ex Job 3,21 de significatione ‘desidero’ satis constare videtur.¹

δμιλέω, ao. ωμίλησα (δμιλος) 1) *conversor* c. alqo., alcs. *societate utor*, τινί [Hom. ss.]. — 2) **colloquor* c. alqo., *alloquor alqm.*: τινί A. 24,26, πρός τινα περί τινος L. 24, 14, abs. L. 24,15. A. 20,11. [LXX Dan. 1,19 = גְּבָרָה; FlJ. ant. 11, 6, 11; neohell.]*

δμιλία, ας, ή ↑ 1) *conversatio, usus ac consuetudo* alcs. [tragg. ss.] — 2) *sermo, colloquium* [Xen. Dem.]. — 1 C. 15,33 e mente Menandri de omni consuetudine ac conversatione agitur, e mente Pauli verba poëtae citantis et e contextu vox ad colloquia cum haereticis refertur.¹

δμιλος, ου, ὁ *caterva, turba hominum* [Hom. ss.]; πᾶς ἐπὶ τῶν πλοίων δ δμιλος ‘tota in navibus turba (nautarum)’ Ap. 18,17 r.¹

δμίχλη, ης, ή *densa quaedam et humida nebula* (Schmidt 35, 5) [Hom. al.]; plur. ‘nubes nebulae’ 2 P. 2,17.¹

δμμα, ματος, τό (rad. δπ-, δφομαι) *oculus* Mt. 20,34 cr. Mr. 8,23; *vox poëtis frequentior*.*

δμνμι, inf. -ύναι Mr. 14,71 cr., et **δμνώ**, ao. ωμοσα: *juro, jusjurandum do*; seq. or. dir. H. 7,21 e Ps. 109,4, prae- missio ὅτι Mt. 26,74. Mr. 14,71. Ap. 10,6; ex adjunctis = *cum jurejurando alqd. alci. (τινί) policeor, aut minor*, seq. ὅτι et or. dir. Mr. 6,23, inf. aor. (pro inf. ft.: καθίσαι ‘se collocaturum esse’) A. 2,30, inf. fut. (‘eos non intraturos esse’) H. 3,18; item constr. hebr. ωμοσα, εἰ εἰσελεύσονται ‘juravi: nequaquam introibunt’ (v. εἰ I, adnot. b γ) H. 3,11; 4,3; δ. ὥρχον πρός τινα [Od. 14, 331] ‘alci. jusjurandum do’ L. 1,73; δμνμι ἐπαγγελλαν τινί *promissi-*

onem alci. cum jurejurando facio A. 7,17; δ. τι ὥρχω (dat. instr. vel modi) A. 2,30; *per quem vel per quid* alqs. *juret, ita ex- primitur*: τι Ja. 5,12 [cl.: Διὸς κάρα ‘per Jovis caput’ Soph. Tr. 1185 al.]; κατά τινος H. 6,13,16 [Dem.], ἐν τινι Mt. 5,34; 23,16. Ap. 10,6 al. [LXX = בְּעַבֶּשֶׂג], εἰς τι Mt. 5,35.

δμο-θνμ-αδόν adv. *unanimiter* A. 1,14; 2,1 r., 46 al. R. 15,6 [Xen. pap.]

+ **δμοιάζω** (δμοιος) *similis sum; seq.* dat. Mt. 23,27 Lachm.; abs. Mr. 14,70 r., suppl. τῇ τῶν Γαλιλαίων.*

δμοιο-παθής 2. (δμοια παθεῖν) *aequalia patiens* i. e. *in eodem statu ac condicione vitae constitutus, easdem affectiones, vicissitudines necessitatesque experiens*: c. dat. ejus personae cui alqs. comparatur A. 14,15. Ja. 5,17. [Plat.]*

δμοιος 2. (ita Ap. 4,3) et 3. (quadam- tenus correlativum ad ποῖος, τοῖος, ἀλλοῖος etc. a rad. δμο-, ergo = ‘communes cum aliis qualitates habens’; de accentu Bl. § 4, 2) 1) *similis, aequalis* alci. naturā, figurā, proprietatibus, vitiis, affectionibus etc.: c. dat. ejus rei vel personae quae comparatur: Mt. 11,16; 13,31; 20,1. L. 6, 47. Ap. 1,13; 2,18 al., c. gen. J. 8,55 v., add. dat. respectūs ‘aspectu’ Ap. 4,3; δμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα sc. Deo, simili beatâ sorte fruemur quâ ipse Deus fruitur, nempe ejus intuitione 1 J. 3,2; longa enumeratio abrumpitur per καὶ τὰ δμοια τούτοις ‘et his similia’ G. 5,21; per brevi- loquentiam dic. κέρατα δμοια ἀρνίω = κ. δμοια κέρασιν ἀρνίου Ap. 13,11, it. 9,10 [δμοιαν ταῖς δούλαις εἶχε τὴν ἐσθῆτα Xen. Cyr. 5, 1, 4; cfr. Il. 17, 51; Krüger 48, 13, 9]. — 2) *par, aequus, alio alqo. non inferior* [Persae pugnam navalem committere nolebant: οὐ γὰρ ἐδόκεον δμοῖοι εἶναι Hdt. 9, 96, 2; Lacedaemone et alibi ii cives qui paria inter se jura habebant ad munera publica, dicebantur δμοιοι: Xen. Hell. 3, 3, 5]: τις δμοιος τῷ θηρίῳ Ap. 13,4; Ap. 18,18; δευτέρα δμοία αὐτῇ sc. τῇ μεγάλῃ καὶ πρώτῃ ἐντολῇ ‘secundum (est) mandatum illi par’ nempe dignitate et gravitate officiorum, vel eo quod et ipsum est in suo ordine, nempe inter obligationes quae non ipsum Deum spectant, primum ac maximum, Mt. 22,39. Mr. 12,31 Br. (v. l. αὕτη).

δμοιότης, ητος, ἡ ↑ *similitudo, aequalitas* [Plat. Aristot.]; κατὰ τὴν δμ. Μελχισέδεκ *ἱερεὺς ἔτερος ‘similis Melchisedeco sacerdos alias’* H. 7,15 [*καθ’ δμοιότητά τινος* pOx. 237 VI 6]; abs. *καθ’ δμοιότητα ‘pariter, similiter’ sc. ac nos*, H. 4,15.*

δμοιόω, ft. δμοιώσω, αο. ώμοιώσα, αο. P. ώμοιωθην, ft. P. δμοιωθήσομαι (*δμοιος*) *similem reddo, assimilo; 1) in ordine reali: similem reddo; pass. similis evado alci. τινὶ Mt. 6,8; 7,24 cr. 26. A. 14,11. H. 2,17, pro dat. ως Σόδομα R. 9,29; ώμοιώθη ἡ βασιλεία τ. οὐρ. seq. dat. ‘regnum caelorum (quod cum Christo in terra apparuit) simile exstitit’ etc. Mt. 13,24; 18,23; 22,2, δμοιωθήσεται ‘simile exsistet’ i. e. in regno caelorum, tempore 2ⁱ adventūs Christi, simile quid accidet ac si 10 virgines etc. Mt. 25,1. [Plat. al.] — 2) logice: **comparo*: τινά (vel τι) τινι: Mt. 7,24 r.; 11,16. Mr. 4,30. L. 7,31; 13,18,20. [Thr. 2, 13. Is. 40,18 = πρᾶτος]**

δμοιώμα, ματος, τό ↑ *id quod simile (factum) est alteri rei* [Aristot. al.]; hinc a) **imago, simulacrum* [Dt. 4,16 ss. 1 Reg. 6,5. 4 Reg. 16,10 al.]: ἐν δμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου κτλ. ‘cum simulacro iconico [Sueton.] hominis mortalis’ etc. R. 1,23 (e Ps. 105,20, ubi om. εἰκόνος; alii δμ. εἰκ. interpretantur ‘ideam Dei similem statuis’ quae colebant); — b) *similitudo in concreto* i. e. *forma, figura, species* [Dt. 4,12. Ez. 1,16 al.]: τὰ δμ. τῶν ἀκρίδων δμοια ἵπποις Ap. 9,7; Filius Dei dic. ἐν δμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος ταλέμ speciem (per assumptam naturam hum.) nactus qualem alii homines habent Ph. 2,7, it. R. 8,3; mystica baptismi mors est δμοιώματα τοῦ θανάτου αὐτοῦ sc. Christi R. 6,5; peccare ἐπὶ τῷ δμ. τῆς παραβάσεως Ἀδάμ R. 5,14 ‘ad exemplum peccati Adae’ = ita ut Adam peccaverat, nempe transgrediendo legem cui mortis sanctio adnexa erat (alii aliter, v. Cornely in l. c.).*

δμοιώς adv. (*δμοιος*) *similiter, pariter, itidem*; Mr. 4,16. L. 3,11; 6,31 al.; saepè δμοιώς καὶ ‘similiter etiam’ Mt. 26,35; 27,41. L. 10,32. 1 C. 7,3 al.; passim occurrit in sententiis decurtatis, ubi eadem vel similia verba repetenda essent: δμοιώς καὶ δ δεύτερος sc. mortuus est absque liberis uxoremque fratri sequenti reliquit

Mt. 22,26: L. 5,10,33; 16,25; 22,36 (ubi ante δμοιώς pone comma). J. 6,11; 21,13. 1 C. 7,3. Ap. 8,12; δμοιώς καθὼς ἐγένετο . . ., κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ‘similiter ac factum est itidem fiet’ I. 17,28-30 cr.

δμοιώσις, εως, ἡ (*δμοιόω*) 1) *assimilatio*. — 2) *similitudo*: καθ’ δμοιώσιν Θεοῦ γεγονώς ‘ad imaginem Dei factus’ Ja. 3,9 e Gen. 1,27. [Plat. al.]¹

δμολογέω, ft. δμολογήσω, αο. ώμολόγησα (*δμο-λόγος consentiens*) 1) *consentio*. — 2) *concedo, fateor, confiteor, profiteor*; pro vario contextu a) *fateor, confiteor* alqd. quod me aliquomodo humiliat: τὰς ἀμαρτίας 1 J. 1,9, seq. ὅτι H. 11,13; absolute: ώμολόγησεν καὶ οὐκ ἤρνήσατο J. 1,20. — b) *affirmo, profiteor* alqd. quod pro vero habeo: δμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα A. 23,8; potissimum de fide profitenda: Θεὸν δμολογοῦσιν εἰδέναι ‘Deum fatentur se nosse’ T. 1,16; seq. ὅτι 1 J. 4,15; seq. acc. c. ptc^o vel alio acc^o praedicati: δμολογεῖ’ I. Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ‘fatetur J. Christum in carne venisse’ 1 J. 4,2: 2 J. 7, αὐτὸν Χριστόν ‘eum esse Messiam’ J. 9,22, Κύριον Ἰησοῦν ‘Jesum esse Dominum’ R. 10,9; ac brevius, ut in re notâ, δμολογεῖν τὸν Γιόν 1 J. 2,23, τὸν Ἰησοῦν 4,3; seq. acc. objⁱ int.: ώμολόγησας τὴν καλὴν δμολογίαν 1 T. 6,12 (prob. de fidei professione a Timotheo factâ, cum episcopus crearetur); passive: στόματι δμολογεῖται ‘ore pronuntiatur professio’ R. 10, 10; — δμολογήσω τὸ δνομα αὐτοῦ ἐνώπιον κτλ. ‘nomen ejus (tanquam veri mei discipuli) profitebor coram etc.’ Ap. 3,5 cr.; δμολογεῖν ἐν τινι = suam cum alqo. conjunctionem aperte profiteri (sich zu einem bekennen) Mt. 10,32. L. 12,8 [constructio aramaizans בְּנֵי־הָעֵדָה]; abs. J. 12,42; — δμολογήσω αὐτοῖς ‘iis palam dicam’, seq. ὅτι et or. dir. Mt. 7,23. — 3) *polliceor, promitto* [Plat. Dem.]: τί τινι alqd. alci. A. 7,17 (ἥς pro ἦν ex attractione casuum); ώμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι [= cl. δώσειν, Bl. § 61, 3] κτλ. ‘promisit ei se daturum etc.’ Mt. 14,7. — 4) †δμολογεῖν τῷ δνόματι αὐτοῦ (Dei) = LXX ἐξομολογεῖσθαι τῷ Θεῷ [לִבְנֵי־הָעֵדָה] laudibus celebrare Deum H. 13,15.*

δμολογία, ας, ἡ ↑ 1) *consensio, assensus, conventio, pactum ets. [cl.]* — 2) †*confessio, professio*; a) *actio qua quis alqd. profitetur*:

δμολογεῖν τὴν καλὴν δμ. prob. de professione fidei 1 T. 6,12; μαρτυρῆσαι τὴν καλὴν δμ. dicitur Christus ib. 13 (cfr. J. 18,36; 19,7-11); — b) *id quod alq. profitetur*, et in specie = πίστις *fides*: τὸν ἀρχιερέα τῆς δμ. ήμῶν ‘summum sacerdotem nostrae fidei’ seu ‘religionis’ H. 3, 1; ib. 4,14, add. τῆς ἐλπίδος; 10,23 religio quae tanta bona nos sperare jubet; τῆς δμ. ήμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ‘vestrae in evangelium fidei’ 2 C. 9,13 [cfr. Justin. M. 6, 577 b: τὴν εἰς τὸν τ. Θ. Χριστὸν δμολογίαν].

δμολογουμέρως adv. (δμολογούμενος; ptc. prae. P.) *ut omnes fatentur unanimiter, sine controversia, sine dubio* 1 T. 3,16. [cl.]¹

δμότεχνος 2. (δμός, τέχνη) *unius ejusdemque artis, qui eandem quam alius artem calleat seu exercet* A. 18,3. [Hdt. Plat.]¹

δμοῦ adv. (correlativum ad ποῦ, ὅπου etc.) 1) *uno eodemque loco* J. 21,2. A. 2,1 cr. — 2) latiore sensu: *unā, pariter*: J. 4,36; 20,4.*

δμόφρων, ονος, δ, ᾥ (δμός, φρήν) *unanimis, concors* 1 P. 3,8. [vet. poët.]¹

δμως adv. (δμός) *tamen, nihilominus*; δμως μέντοι ‘nihilominus tamen’ pleonastice J. 12,42; per hyperbaton extra locum sententiae congruum ponitur 1 C. 14,7 ‘utut sonuerint, *tamen*, nisi . . ., quomodo scietur etc.? et G. 3,15 ‘quamvis sit hominis testamentum, *tamen* nemo . . .’*

δναρ, τό (casus obliqui non exstant) *somnium; †κατ' δναρ* ‘per somnum’ [= cl. δναρ] Mt. 1,20; 2,12,13,19,22; 27,19.*

δνάριον, ον, τό (δνος) *asellus*; J. 12,14 = ‘pullus asini’.*

δνειδίζω, αο. *δνείδισα* (δνειδος) 1) *probra (immerita) in alq. jacio, verbis probrosis alq. impeto*: *τινά Mt. 5,11. Mr. 15,32. L. 6,22. R. 15,3 [Jdc. 8,15. Ps. 34,7 al.; cl. τινί]; τινά τι Mt. 27,44 cr., τινί τι [cl.] t. r. *exprobro alci. alqd.*; pass. *verbis probrosis impetor* 1 T. 4,10 r. He. Br. 1 P. 4,14; dum mendico eleemosynam do, eum *probris vexo, increpo* Ja. 1,5 [Sir. 20,15; 41,28]. — 2) *severe vitupero*: τινὰ δτι alqm., quia Mt. 11,20; τὴν ἀπιστίαν τινός Mr. 16,14. [Prov. 25, 8]

***δνειδισμός**, ον, δ *† exprobratio, opprobrium* R. 15,3. H. 10,33; εἰς δ. ἐμπεσεῖν 1 T. 3,7; δ δ. τοῦ Χριστοῦ = opprobrium quod est quaedam participatio opprobri-

orum quae Christus pertulit H. 11,26; 13,13. [LXX, DHal. Plut.]*

δνειδος, ονς, τό 1) *probrum, res quae alci. probro est seu cuius alqm. pudet* [cl. etiam *persona* quae se vel alios in opprobrium conjicit]: τὸ δ. μου ἐν ἀνθρώποις id quod mihi inter homines probrosum est, quod mihi ut probrum objicitur L. 1,25, cf. Gen. 30,23 = ηφαν. — 2) *verba probrosa*. [Hom. ss.]¹

Ονήσιμος, ον, δ *Onesimus*, servus Philemonis, a Paulo captivo conversus C. 4,9. Phm. 10.*

Ονησίφορος, ον, δ *Onesiphorus*, vir christianus 2 T. 1,16; 4,19.*

×δνικός 3. (δνος) *asinarius* Mt. 18,6. Mr. 9,42 cr. L. 17,2 r., v. μύλος (‘molae asinariae’ ap. Varr.). [pBer. 912, 24 (33. pChr.) τὰ δ. κτήνη]¹

δνίνημι *juno* alqm., *prosum* alci., *τινά*; med. δνίναμαι, ao. *δνήμην*, opt. ao. δναίμην: *utilitatem percipio* ex re vel persona, *juvor, fruor, τινός* [Hom. ss., ut Il. 16, 31]; ita plerique Phm. 20 ἔγώ σου δναίμην explicant: ‘fac ut ego (eam, quam peto) utilitatem ex te percipiam seu abste obtineam’ vel subjocose ‘ich möchte dich einmal recht ausnützen’; *delector re vel personā mihi carā* [οῦτως δναίμην τῶν τέκνων! Aristoph. Thesm. 469], itaque l. c. fort. ‘fac ut ego te delecter: mache mir diese Freude’.¹

δνομα, ματος, τό *nomen*; I. usus vocabuli communis: 1) *nomen proprium* alcs. personae, loci ets.: τῶν δώδεκα ἀποστόλων τὰ δνόματά ἔστιν ταῦτα Mt. 10,2; L. 1,59; 10,20; καλεῖν τὸ δ. τινος; *Ιησοῦς* ets. Mt. 1,21,23. L. 1,13, 31, hinc *passive* τὸ δ. τινος; *καλεῖται* (Ap. 8,11 λέγεται) *Ιησοῦς* ets. L. 2,21. Ap. 19,13; ἐπιθεῖναι τινι δ. Πέτρον ets. Mr. 3,16 s.; ‘aliquis, *nomine* (= cui nomen est) Simon ets.’ dicitur ita: δνόματι *Ζαχαρίας* L. 1,5: Mt. 27,32. Mr. 5,22. A. 5,1 al., τοῦ δνομα (= τὸ δ.) *Ιωσήφ* Mt. 27,57, ον τὸ δ. Γεθσημανεί Mr. 14,32, φ δ. *Ιωσήφ* L. 1,27: 1,26; 2,25, δ. αὐτῷ *Ιωάννης* J. 1,6; Λεγεών δ. μοι ‘Legio mihi nomen est’ Mr. 5,9: L. 8,30; ex adjunctis indicatur nomen alcs. litteris exaratum, inustum ets. L. 10,20. Ap. 3,5; 13,17; 14, 11; 15,2; 22,4; κατ’ δνομα ‘nominatim’ J. 10,3. 3 J. 15. — 2) *appellatio quae non est nomen proprium, sed aut cognomen, titulus*

*honorificus, propriam personae dignitatem ets. indicans, aut appellatio qua unum hominum vel rerum genus ab alio distinguimus: ζήτημά ἐστιν περὶ δνομάτων disputatio habetur de nominibus sc. competitatne Jesu nomen Messiae, Dei ets. A. 18,15; Ap. 19,12,13,16; de nomine honorifico Beatis concesso Ap. 2,17; longa series titulorum abrumpitur verbis καὶ παντὸς δνόματος δνομαζομένου κτλ. ‘et quae alias nomina dignitatis appellantur’ E. 1,21; nomen «Christianorum» 1 P. 4,16. L. 6,22; Christus prae angelis sortitus est διαφορώτερον δ. ‘excellentiorē titulum’, sc. nomen ‘Filii Dei’ H. 1,4; Deus Christo dedit τὸ δ. τὸ ὑπὲρ πᾶν δ. ‘illum titulum omni titulo superiorem’ sc. titulum Κύριος, qui continetur in confessione Κύριος (sc. ἔστιν) Ἰησοῦς Χριστός Ph. 2,9 s.; huc revocari potest dictio: alqm. suscipere εἰς δ. προφήτου, δικαίου, μαθητοῦ Mt. 10,41 s. ‘quia vocatur (= est) propheta . . .’ (εἰς III 6). — 3) *nomen = persona, individuum, in numeranda multitudine* [Num. 1,18]: A. 1,15. Ap. 3,4; 11,13. — 4) *fama, nomen alcs. quatenus est in ore hominum: φανερὸν ἐγένετο τὸ δ. αὐτοῦ Mr. 6,14; δ. ἔχεις δτι ζῆς = vivum te esse dicunt s. opinantur Ap. 3,1; δμολογήσω τὸ δ. αὐτοῦ Ap. 3,5.* — 5) *+ratio: Titel, Grund: ἐν δ. δτι Χριστοῦ ἔστε ‘ideo quia Chri estis’ Mr. 9,41 v. [aram. נִשְׁמָה, neohebr. שֶׁם־לְלֹעַ ‘quia’]; ἐν δ. μου ib. ‘propter me?’ [מִשְׁלַל ‘propter’].**

II. Ad sacrum ac biblicum usum hujus vocabuli maxime pertinent *nomen Dei* et *nomen Jesu*; ubi animadvertisendum maxime est, Hebraeos, sicut loquentes de alcs. ingenio vel animi affectionibus cor, de alcs. facinoribus manum ets. nominant, sicque nomen personae simplex circumscribunt, [ut: ‘affligitur cor tuum’ = affligeris; ‘cor sapientis quaerit doctrinam’ = sapiens q. d.; ‘manus tuae fecerunt me’ = tu fecisti me] ita etiam, ubi de Deo praedicando, glorificando, per doctrinam fidei cognoscendo, per preces invocando agitur, vocabulo ‘*nominis Dei*’ uti solere (nempe quod in alqo. praedicando, adorando, precando ejus ‘nomen’ iterum iterumque repeti solet), ita ut saepe esse videatur mera circumlocutio pro ‘Deus’; itidem adhibetur dictio ‘*nomen Jesu*’.

Itaque 1) *nomen Dei: a) Deus quatenus est objectum cultūs, laudis, honoris, cognitionis, revelationis; nomen Dei γνωρίζειν J. 17,26, φανερὸν J. 17,6, δοξάζειν J. 12,28. Ap. 15,4, ἀγιάζειν pass. Mt. 6,9. L. 11,2, ἀπαγγέλλειν H. 2,12, διαγγέλλειν pass. R. 9,17, φοβεῖσθαι Ap. 11,18, atque contra βλασφημεῖν Ap. 13,6; 16,9, pass. R. 2,24. 1 T. 6,1; nomini Dei φάλλειν R. 15,9, δμολογεῖν H. 13,15; ἄγιον τὸ δ. αὐτοῦ ‘qui omni glorificatione dignus est’ L. 1,49; Deus a gentilibus dignatus est λαβεῖν λαὸν τῷ δνόματι αὐτοῦ nempe ‘Sibi adorando ac colendo’ A. 15,14; ἐπικαλεῖσθαι τὸ δ. Κυρίου ex hebr. יְהוָה בָּשָׂם אֱלֹהִים est solemnis formula cultūs et adorationis Dei = ‘adorare Deum, adoratorem esse veri Dei’ A. 2,21, it. δνομάζειν τὸ δ. Κυρίου 2 T. 2,19; hinc alci. benedicitur ἐν δνόματι Κυρίου invocato Deo Mt. 21,9; 23,39. Mr. 11,9. L. 13,35; 19,38. J. 12,13; τήρησον (ἐτήρουν) αὐτοὺς ἐν τῷ δνόματι σου = conserva (servabam) eos in scientia Dei, fide in te ets. J. 17,11s.; ἀγάπην ἐνδείξασθαι εἰς τὸ δ. αὐτοῦ amorem erga Deum ostendere H. 6,10; βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ δ. τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ‘Αγίου Πνεύματος = baptizate eos in cultum, ac servitium Patris etc. Mt. 28,29 (cfr. 1C. 10,2 εἰς Μωϋσῆν, ad oboedientiam erga Mosen). — b) ἐν τῷ δνόματι τοῦ Πατρός μου ‘auctoritate Patris mei’ = missus, jussus a Patre J. 5,43 (opp. ἐν τῷ ιδίῳ); 10,25: Ja. 5,10. — c) ἐφ’ οὓς ἐπικέχληται τὸ δ. μου ἐπ’ αὐτούς *quibus nomen meum*, nempe appellatio ‘populi Dei’, *inditum est*, qui Deo consecrati sunt A. 15,17, (cfr. ἐπικαλέω I). — 2) *nomen Jesu: a) Jesus quatenus est objectum revelationis, nostrae fidei, adorationis, cultūs, amoris, evangelicae prædicationis ets. (modo dic. τὸ δνομα Ἰησοῦ, modo τὸ δν. τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰ. X., μοῦ ets.; quas differentias non attendimus): πίστις τοῦ δνόματος αὐτοῦ fides in Christum A. 3,16; τὸ δ. Ἰησοῦ (ets.) ἐπικαλεῖσθαι = Christum ut Deum invocare, adorare (cf. supra II 1 a) A. 9,14,21; 22,16. R. 10,13 (τὸ δ. Κυρίου = יְהוָה בָּשָׂם ex Joël 2,32 [3,5], cfr. Cornely in R. 10,13). 1 C. 1,2; τὸ δ. Ἰησοῦ μεγαλύνειν pass. A. 19,17, ἐνδοξάζειν pass. 2 Th. 1,12, χρατεῖν Ap. 2,13, ἀρνεῖσθαι Ap. 3,8, βλασφημεῖν Ja. 2,7 (cfr. ἐπικαλέω I); de evan-**

gelica tali praedicatione dic. λαλεῖν, φθέγγεσθαι, διδάσκειν ἐπὶ τῷ δν. κτλ., Christus et quae de eo revelata sunt, quasi fundamentum sunt, cui doctrina superstruitur A. 4,17 s.; 5,28,40, εὐαγγελίεσθαι περὶ τοῦ δν. κτλ. A. 8,12, βαστάζειν τὸ δ. κτλ. A. 9,15, παρρησιάζεσθαι ἐν τῷ δν. κτλ. A. 9,27; πιστεύειν εἰς τὸ δ. κτλ. J. 1,12; 2,23; 3,18. 1 J. 5,13 vel τῷ δν. 1 J. 3,23; πίστις τοῦ κτλ. A. 3,16 'fides in Jesum Messiam Deum'; ἐλπίζειν (v. l. ἐπὶ) τῷ δν. κτλ. Mt. 12,21 [cfr. Is. 42,4]; quae pro stabilienda ac propaganda fide in Christum aguntur, dicuntur fieri ὑπὲρ τοῦ δν. κτλ. A. 5,41; 9,16; 15,26; 21,13. R. 1,5. 3 J. 7, quae contra, πρὸς ('contra') τὸ δν. A. 26,9; quae propter Christianorum fidem in Christum vel ab his fiunt vel ab eorum adversariis, dicuntur fieri ἔνεκεν τοῦ κτλ. Mt. 19,29 (parall. Mr. 13,9 ἔνεκεν ἐμοῦ). L. 21,12 vel διὰ τὸ κτλ. Mt. 10,22; 24,9. Mr. 13,13. L. 21,17. J. 15,21; Paulus Christianos obsecrat διὰ τοῦ δν. κτλ. per Jesus, quem Deum ac Salvatorem adorant 1 C. 1,10; miracula patruntur ets. '(in) nomine Jesu', i. e. invocato cum fide Jesu Christo Mt. 7,22 (dat. instr.). Mr. 9,38 r. (dat.), cr. (ἐν); 16,17 (ἐν). L. 9,49; 10,17. A. 3,6,16 (hinc 4,7 ἐν ποίῳ δνόματι); 4,10 (ἐν), 30 (διά); 16,18; petere alqd. a Deo 'in Jesu nomine', hoc nomine interposito, i. e. per merita Christi, ad honorem Christi, rei christianaee causa, jussu atque hortatu Christi ets. J. 14,13; 15,16; 16,23 s.,26 (14,14); vita aeterna et remissio peccatorum habetur per nomen Jesu, per merita Christi in quem credimus J. 20,31 (ἐν). A. 10,43 (διὰ τοῦ). 1 J. 2,12 (διὰ τό); baptizari in nomine Jesu (= baptizari cum fide et invocatione Christi, baptismus se aggregare iis qui credunt in Christum, qui vocantur nomine Christi, baptismus fieri clientem Christi) A. 2,38 (ἐπὶ τ. r., ἐν cr.); 8,16; 10,48; 19,5 (εἰς). 1 C. 6,11 (ἐν), (Paulus 1 C. 1,13,15 negat Corinthios esse baptizatos in suum nomen, i. e. baptismus factos esse suos clientes seu evasisse Paulinos); alqs. agit, praecipit in nomine Christi, i. e. auctoritate Christi, 1 C. 5,4 (conjunget ἐν τῷ δ. cum verbo παραδοῦναι, Cornely). 2 Th. 3,6. Ja. 5,14, praedicatur paenitentia in nomine Christi, i. e. ut a Christo praecepta L. 24,47; opus

bonum facere 'in nomine Jesu' = ad honорandum Jesum, cum fide in J., ad facendum quod Jesus commendavit Mt. 18,5, 20. L. 9,48. C. 3,17; Pater mittet Spiritum S. in nomine Christi, i. e. in intima cum Christo conjunctione ad hujus opus perficiendum J. 14,26; οὐδὲ γὰρ δνομά ἐστιν ἔτερον . . . ἐνῷ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς 'neque enim quisquam alias nobis caelitus datus est, cujus nomine invocato (cujus fide etc.) nos oporteat salvari' A. 4,12. — b) *de nomine Christi quo alqs. vocatur*; a) vocatur alqs. nomine Christi, si se appellat Christum: Mt. 24,5 (add. λέγοντες 'Εγώ εἰμι ὁ Χριστός). Mr. 13,6. L. 21,8; — β) vocatur alqs. nomine Christi, si vocatur seu est Christianus, cultor Christi (cfr. supra II 1 c): Ja. 2,7. Ap. 2,3. 1 P. 4,14 (= ut Christiani); qui vos potaverit ἐν δνόματί μου, δτι Χριστοῦ ἐστε 'propter nomen meum, sc. quia Christi(ani) estis' Mr. 9,41 v.; hinc fort. etiam Mt. 18,5. Mr. 9,37. L. 9,48. — NB. Deißmann, Bibelstudien p. 143 merito comparat formulas Graecis usitatas ἔντευξις εἰς τὸ τοῦ βασιλέως δνομα, ὥνη γίνεται εἰς τὸ τοῦ θεοῦ δ. (res emitur ita ut sit dei propria), ἐπ' δνόματος τῆς μητρός etc.

δνομάζω, αο. ώνόμασα, αο. P. ώνομάσθην ↑ 1) *nomino, alci. nomen indo:* seq. acc. personae et nominis: οδς ἀποστόλους ώνόμασεν 'quos apostolos nominavit' L. 6,13; ib. 14; pass., c. nominativo nominis: ἀδελφὸς δνομαζόμενος 'aliquis qui nomen fratris (= Christiani) habet' 1 C. 5,11 (ita versiones veteres omnes; an potius = ἐάν τις ἀδελφὸς δνομαζόμενος-ἢ πόρνος 'si quis fratrum vocitetur fornicator'?), seq. ἔχ τινος 'ab alqo. nomen traho', i. e. originem duco, dependeo E. 3,15. — 2) *nomino, pronuntio:* δνομάζειν τὸ δνομα 'Ιησοῦ ἐπὶ τινα nomine Jesu pronuntiato uti ut formulâ exorcismi A. 19,13; sollemnius 2 T. 2,19 δνομάζειν τὸ δνομα Κυρίου fere = invocare Deum, Dei cultorem se profiteri [ita Is. 26,13; cf. δνομα II 1 a]; πορνεία μηδὲ δνομαζέσθω 'ne vox quidem fornicationis . . . pronuntietur!' E. 5,3. — 3) 'nominari' dicitur id quod notum est sive exsistit, 'non nominari' id quod ignotum est neque exsistit: ὅπου ώνομάσθη Χριστός 'ubi Christus jam innotuit' per evangelicam praedicationem R. 15,20; δνο-

μα δνομαζόμενον 'dignitas quae exsistit' alicubi E. 1,21; 1 C. 5,1 r.*

ὄνος, ου, δ et ἡ *asinus, asina*; Mt. 21,5. L. 14,5 r. Br. J. 12,15; δ L. 13,15, ἡ Mt. 21,2,7.*

ὄντως adv. (ῶν, ptc. verbi εἰμί) *vere, revera, reapse*; hoc vocabulo tacite vera res opponitur rei ficticiae, falsae, apparenti — res omnino certa rei dubiae — res quae pleniore sensu id est, quod suo nomine praesefert, alii; **ὄντως προφήτης** ἦν 'revera propheta fuerat' Mr. 11,32; L. 23,47; 24,34. J. 8,36. 1 C. 14,25. G. 3,21. 2 P. 2,18 r.; beatitudo caelestis est ἡ **ὄντως ζωή** 'vera vita' 1 T. 6,19; viduae quae non solum viro orbatae sunt, sed ne necessarios quidem propinquos habent, a quibus sustententur (cf. vers. 4,16), sunt αἱ **ὄντως χῆραι** 1 T. 5,3,5,16.*

όξος, ους, τό ↓ *vinum quod coacuit, vīnum acidū, acetū*, potus vilior hominum vulgarium [Aristot. al.; cfr. Athen. 4 p. 173 e 'Magnetes peregrinis praebent στέγην, ἄλας, ἔλαιον, ὄξος, ἔτι λύχνον etc.'; Plut. Cato major 1, 13: 'in expeditione aquam bibebat, nisi quando ardenter sitiens ὄξος γέτησεν, vel viribus deficientibus μικρὸν οἰνάριον sumeret'; Ruth 2,14 = γάρ potus messorum] Mt. 27,34 r. (pro t. cr. οἶνον), 48. Mr. 15,36. L. 23,36. J. 19,29 s.; cum milites obtulisse acetum dicantur L. 23,36, explicare solent de *posca*, potu ordinario militum Romanorum, qui ex aceto, aqua, ovisque commixtis temperabatur.*

όξυς 3. 1) *acus*; de falcibus et gladiis Ap. 1,16; 2,12; 14,14,17 s.; 19,15. [Hom. ss.] — 2) *velox, celer*; R. 3,15 seq. inf. fin. [Hdt. tragg. ss.]*

όπη, ἡς, ἡ (**όπτω**: 'per quod prospicitur') *foramen* H. 11,38. Ja. 3,11. [Aristoph. Aristot. al., etiam = **fenestra*]*

όπισθεν (**δπίσ-ω** et -θεν) 1) adv. *a tergo, pone*: (*von*) *hinten*: (*de*) *derrière*: Mt. 9,20. Mr. 5,27. L. 8,44; *ἔμπροσθεν καὶ δ.* Ap. 4,6; *volumen libri dicitur esse inscriptum ἐσωθεν καὶ δ.* 'intus et ex parte aversa' Ap. 5,1. — 2) *praepositionis instar cum genetivo: post, pone* alqm. Mt. 15,23. L. 23,26. [Hom. ss.]*

όπίσω 1) adv. *a tergo, pone, post*; a) ad quaestionem 'ubi?': *στῆναι δ.* L. 7,38; τὰ δπίσω 'quae a tergo sunt': Ph. 3,13, ubi opp. τὰ *ἔμπροσθεν*, metaphor. = pars stadium

jam percursa, vita hucusque acta; εἰς τὰ δ. ('retro') βλέπειν metaph. = animum ad ea deflectere quae relicta esse oportet L. 9,62, *στραφῆναι* J. 20,14, ἀπελθεῖν J. 18,6; εἰς τὰ δπίσω (sc. domum, unde quis venit) ἀπελθεῖν J. 6,66, ἐπιστρέφειν Mr. 13,16. L. 17,31. [δπίσω πάλιν οἰκαδὲ Pind.; εἰς τοὺς πίσω Plat.] — b) ad quaest. 'quo?' *retro* [cl.]: ἐπιστρέφειν δ. Mt. 24,18. — 2) *†*praepositionis instar c. genet. de loco et spatio: post seu pone aliquem*: δπίσω μου 'a tergo meo, post me' Ap. 1,10; ὅπαγε δπίσω μου 'e meo conspectu abi!' Mt. (4,10 v.) 16,23. Mr. 8,33. L. 4,8 r.; in specie: *post aliquem quem sequor vel persequor*: ita, secundum hebr. 'בְּפַנֵּי', cum verbis *eundi copulatum efficit significacionem sequendi, sectandi*: ἀπῆλθον δπίσω αὐτοῦ 'secuti sunt eum' Mr. 1,20; δ. τινὸς ἔρχεσθαι Mt. 16,24. L. 9,23; 14,27, ἀπέρχεσθαι J. 12,19. Ju. 7, πορεύεσθαι L. 21,8. 2 P. 2,10, ἀκολουθεῖν (pleonastice) Mt. 10, 38. Mr. 8,34, δεῦτε Mt. 4,19. Mr. 1,17; similiter per breviloquentiam ἔξετράπησαν δ. τοῦ σατανᾶ 'a recta via declinaverunt satanam secutae' 1 T. 5,15, ἀπέστησεν λαὸν δ. αὐτοῦ 'vulgus ad se sequendum (= ad suas partes) traduxit' A. 5,37, sim. δ. αὐτῶν ἀποσπᾶν τινας A. 20,30; ἀποστεῖλαι πρεσβείαν δ. τινός L. 19,14; θαυμάζειν δ. τινός 'admirabundis oculis alqm. velut sequi' Ap. 13,3; Ap. 12,15; δ δπίσω μου ἔρχόμενος 'is qui post me venturus est', is cuius *praecursor sum*, Mt. 3,11. J. 1,15, 27; Mr. 1,7. J. 1,30.*

όπλιξω, ao. ὥπλισα ↓ 1) *generatim: paro, apparo, instruo*; med. *mihi*: ut *cibos, equos, currūs*. [Hom. ss.] — 2) in specie: *arma vel tela apparo*; med. *mihi alqd. ceu arma comparo* i. e. *me alqa. re armo*, ut δπλίζομαι τόξον: — metaph. τὴν αὐτὴν ἔννοιαν δπλίσασθε 'eādem cogitatione armamini!' eam velut *arma induite* 1 P. 4,1 [δπλ. θράσος Soph. El. 996].¹

όπλον, ου, τό *vix aliter quam plur. ὥπλα*: 1) *generatim: quaevi instrumenta, navium armamenta ets.* [Hom. ss.]: ita seq. *quosdam R. 6,13 δπλα ἀδικίας et δικαιοσύνης* 'instrumenta ad opera injusta', resp. 'justa'. — 2) in specie: *arma tela que bellica* [Hom. ss.]: J. 18,3; aliquotiens in metaphoris apud S. Paulum: δ. τῆς στρατείας ήμῶν ea adminicula quibus ad

evangelium praedicandum utimur 2 C. 10, 4; δ. τῆς δικαιοσύνης nempe justitiae propugnandae ac tuendae apta vel ab justitia subministrata 2 C. 6,7 (cf. ἀριστερός), probabilius etiam R. 6,13; δ. τοῦ φωτός (gen. qual.) arma qualia congruunt advenienti regno lucis R. 13,12.*

δποῖος 3. adj. correl. ad ποῖος, τοιοῦτος etc.: *qualis*; correlativum ad τοιοῦτος A. 26,29; in quaest. indir. (Bl. § 50, 5) 1 C. 3,13. 1 Th. 1,9. Ja. 1,24; G. 2,6 δποῖοι ποτε ἡσαν ‘qualescunque’ i. e. quamvis altâ in auctoritate ‘fuerint’.*

δπότε adv. correl. temp. *quando, quum*; c. indicativo aor. (Curt. § 219, 1) L. 6,3 r. Tdf.¹

δπον adverbium correlativum loci: *ubi, quo* (Bl. § 25, 2); 1) proprio de loco: *ubi, quo*; a) in sententiis relativis ponitur pro ἐν ϕ, ἐν η, παρ’ ϕ ets.: τὸν χράβαττον δπον ἔχειτο ‘grabatum ubi (= in quo) jacebat’ Mr. 2,4: Mt. 6,19 s.; 13,5; 28,6. Mr. 4,5; 9,48. L. 12,33; 22,11 al.; πρὸς Καϊάφαν, δπον = in domum Caiphae, ubi Mt. 26,57; οὗτοι . . δπον ‘ii in quibus, in quorum animis’ Mr. 4,15; δπον —, ἔχει ‘ubi —, ibi’ Mt. 6,21. L. 12,34; 17,37. J. 12,26; omissio ἔχει, sed supplendo: δπον — ‘ibi ubi, in loco ubi’ Mt. 25,24,26. Mr. 2,4 a; 13,14. J. 3,8; 14,3; 20,12,19. R. 15, 20. Ap. 2,13, = ‘ibi quo’ Mr. 14,14, = ‘eo ubi’ Mr. 5,40; 6,55. J. 6,62; 7,34,36; 8,21 s.; 11,32, = ‘eo quo’ J. 3,8; 21,18. Ja. 3,4. Ap. 20,10 (si suppleas ἐβέβληντο, cf. 19,20); ex imitatione constructionis relativae linguarum semiticarum (םש... רשות, aram. נטה ... נ) dicitur pleonastice δπον ... ἔχει ‘ubi’ Mr. 6,55 r. Ap. 12,6,14, et inconcinne δπον ... ἐπ’ αὐτῶν ‘super quos’ Ap. 17,9; δπον ἔάν, t. r. etiam δπον ἔν ‘ubi, ubicunque’ in sententiis aut generalibus aut tempus futurum spectantibus (cf. ἔν I 3 c, ἔάν II) Mt. 26,13. Mr. 9,18; 14,9, ‘quocunque’ Mt. 8,19. L. 9,57. Ap. 14,4; δπον ἔάν . . ., ἔχει ‘ubi —, eo’ Mt. 24,28. — b) in quaest. indir. δπον ἔγώ δπάγω, οὖδατε ‘quo eam, scitis’ J. 14,4. — 2) transfertur a) ad designandum tempus vel condicionem: δπον οὐχ ἔνι “Ελλην καὶ ’Ιουδαῖος ‘ubi (in quo renovationis negotio) nil refert, sitne alqs. Graecus an Ju-daeus’ C. 3,11; H. 9,16; 10,18, add. ἔχει Ja. 3,16; propter membrum oppositum =

cum tamen: während doch 2 P. 2,11. — b) ad designandam rationem = *cum, quandoquidem* [class.; v. Passow s. v.]: δπον ἐν ὑμῖν ζῆλος, οὐχὶ κτλ. ‘cum apud vos invidia sit, nonne . .’ 1 C. 3,3.

***δπτάνομαι** praes. recens efformatum ad aor. P. ὠφθην (v. δράω): *conspicior, conspiciendum me praebeo, appareo; seq. τινί A. 1,3. [3 Reg. 8,8; Tob. 12,19; pTebt. 24, 5 al.]*¹

***δπτασία, ας, ή** (δπτάζομαι Num. 14,14 ‘conspiciendum me praebeo, appareo’) *apparitio; 1) actus quo persona vel res (sidus) in publicum procedit ita ut ab omnibus videatur [Esth. 14,16. Mal. 3,2. Sir. 43,2,16]. — 2) visum, visio divinitus alci. sive vigilanti sive dormienti oblata: add. genet. auctoris Κυρίου 2 C. 12,1, genet. explic. L. 24,23; L. 1,22. A. 26,19. [Thdt. Dan. 9,23; 10,1,7, ubi LXX δραμα, -σις]**

δπτός 3. (cf. δπτάω ‘asso’) *assus, tostus* L. 24,42.¹

δπώρα, ας, ή 1) *posterior pars aestatis et prima autumni, fere dies caniculares, tempus quo fructūs segetum et arborum maturescunt* [v. Passow s. v.; Hom. ss.] — 2) metaph.: *fructus qui isto tempore maturuerunt, max. poma et uvae* [Soph. Xen. LXX]; ή δ. σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ‘fructūs, quibus inhiabat anima tua’ Ap. 18,14.¹

δπως adv. modi: *ut; 1) ut, quomodo?* semel in quaest. indir. L. 24,30. — 2) quemadmodum vox lat. *ut, ita δπως* evasit conjunctio finalis: *ut: datum: afin que; quoniam et indic. fut. post δπως* poni desitus est (unice Mt. 26,59 v.) et usus optativi in desuetudinem abiit, in NT semper seq. conjunctivus; *ut class. saepe utuntur* hac particula post verba curandi et enitendi (Curtius 217,3), ad quem usum proxime acceditur Mt. 12,14; 22,15; 26,59. Mr. 3,6 ets., ita in NT potissimum post verba rogandi: *αὐτὸν παρεκάλεσαν δπως μεταβῆ ‘rogaverunt eum ut discederet’* Mt. 8,34: A. 25,3; post δεῖσθαι Mt. 9,38. L. 10,2. A. 8,24, ἐρωτᾶν L. 7,3; 11,37. A. 23,20, προσεύχεσθαι A. 8,15; — particula finalis: *ἀπαγγείλατέ μοι, δπως κάγὼ ἐλθῶν προσκυνήσω ‘nuntiate mihi, ut ego quoque illuc profectus adorem’* Mt. 2,8: Mt. 5,16; 6,2. Mr. 5,23 r. L. 16,26 al.; ad particulam δπως, quoniam id, quod alqs. intendit,

solet a variis adjunctis pendere, apud profanos saepe (Curtius § 209, Anm. 2), in NT raro accedit ἀν (cfr. ἀν I 3 d) Mt. 6,5 r. L. 2,35. A. 3,20; 15,17 (ex Am. 9,12 cA). R. 3,4; finis aliqui a Deo vel Christo intentus designatur dictione ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ κτλ. ‘ut impleretur illud (SScr^{ae}) dictum’ Mt. 2,23; 8,17; 12,17 r.; 13,35; elliptice 2 C. 8,11 ὅπως . . . τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν sc. ή̄ vel γένηται ‘ut operis exsecutio fiat secundum id quod habetis’, sec. normam facultatum.

ὅραμα, ματος, τό (δράω) 1) *spectaculum, id quod conspicitur*. [Xen. Aristot. al.] — 2) *apud sacros auctores potissimum *visum praeter naturae ordinem vigilanti et saepius dormienti oblatum*; a) *visum, visio, id quod alqs. prodigiose vidit*: μηδενὶ εἴπητε τὸ δ. Mt. 17,9; A. 7,31; 10,17,19; 11,5; 12,9; 16,9 s. [Ex. 3,3. Dt. 4,34 al.] — b) *ipse ille actus vel status animi visum prodigiosum percipientis*: εἰδεν ἐν δράματι ἄγγελον A. 10,3; δι' δράματος A. 18,9; A. 9,10,12. [Gen. 15,1. Dan. 2,19 al.]*

ὅρασις, εως, ή̄ (δράω) 1) *facultas videnti* [Aristot.] et metonymice *oculus*. [DSic. Plut.] — 2) **aspectus, forma in qua alqd. conspicitur*: δομοιος δράσει λίθῳ λάσπει ‘aspectu jaspidi similis’ Ap. 4,3; ibid. b. [Ez. 1,5. 1 Reg. 16,12 al.] — 3) **visio ecstatica* (= δραμα 2 b): A. 2,17 ex Joël 3,1; Ap. 9,17. [LXX = γνῶση, γνῶσης.]*

ὅρατός 3. ↓ adj. verb. *qui videri potest, visibilis*; C. 1,16. [Xen. al.]¹

δράω, verbum defectivum, cuius lacunae aoristis εἶδον et ὠφθην ac futuris δψομαι et δφθήσομαι supplantur, cujusque praesens in NT raro usurpatur, verbis βλέπω, θεωρέω, θεάομαι ets. ei substitutis (Bl. § 24); singulas formas hīc separatim tractamus. — I. praes. δρῶ, impf. ἐώρων: 1) sensu magis passivae seu receptivae visionis: *video, cerno, ob oculos mihi versatur alqd.*; τινά L. 16,23, τὶ 23,49. J. 6,2; seq. acc. objecti visi et ptc. (Curtius § 229 Ba): εἰς χολὴν πικρίας δρῶ σε δντα ‘in felle amaritudinis video te esse’ A. 8,23; Mr. 8,24 (ubi supple τινάς). H. 2,8; *mente video, intellego*: seq. δτι Ja. 2,24. — 2) sensu magis activo: *perpendo*: seq. quaest. indir. A. 22,26 r.; imperativus δρα, δράτε, particulae commonitoriae instar

(= attende! cave!), absolute ponitur initio sententiarum imperativarum vel prohibitivearum: δράτε, βλέπετε ἀπὸ κτλ. ‘videte ut caveatis’ Mr. 8,15, inserto καὶ Mt. 10,6. L. 12,15, ante fut.: δρα ποιήσεις κτλ. ‘attende! fac etc.’ H. 8,5 [Ex. 4,21]; ante prohibitionem: δρα μηδενὶ εἴπης ‘vide! ne cui dixeris!’ Mt. 8,4: Mt. 9,30; 18,10; 24,6. Mr. 1,44. 1 Th. 5,15; vivide alcs. actio inhibetur dictione ellipticā δρα μή sc. τοῦτο ποιήσῃς! ‘cave ne hoc facias!’ Ap. 19,10; 22,9. — II. fut. δψομαι (2. ps. δψη vel δψει) *videbo*: 1) de visione magis passiva et receptiva: *conspiciam, continget mihi ut videam*; de visu corporeo: τινά Mt. 28,7,10. Mr. 16,7. J. 16,17. Ap. 1,7, τὸ πρόσωπόν τινος (cfr. 1 Th. 2,17. 2 Reg. 14,24) A. 20,25; seq. acc. objecti visi et ptc.: Mt. 24,30. Mr. 13,26. L. 13,28 (ubi in priore membro supple δντας); de visu ecstatis: δράσεις δψονται A. 2,17; non tam de videnda quam de cognoscenda, experienda, fruendare (ex hebr. πάτημα): δψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτῆριον τ. Θ. L. 3,6 ex Is. 40,5: L. 17,22. J. 1,50; 11,40. R. 15,21; e contrario οὐκ δψεται ζωὴν ‘vitae expers erit’ J. 3,36; δψεσθαι τὸν Θεόν ets. = ‘admissum iri ad conspectum Dei’, ad salutem aeternam visionis beatificae Mt. 5,8. H. 12,14. 1 J. 3,2 (ubi fort. de videndo Christo Deo-homine). — 2) de visione magis activa: a) fere = *invisam, gall. je viendrai voir*: τινά J. 16,22. H. 13,23. — b) in dictionibus σὺ δψη (-ει) Mt. 27,4, ύμεῖς δψεσθε Mt. 27,24, δψεσθε αὐτοί A. 18,15 ‘ipse videris! ipsi videritis!’ i. e. tua (vestra) cura erit, ad me nihil attinet [it. Epict. 2, 5, 30; 4, 6, 11]. — III. aor. εἶδον, ap. Tdf. saepe et L. 2,20 He. J. 1,39 He. sine augm. ίδον (cf. Bl. § 3, 2), vel hell. cum terminationibus aorⁱ Iⁱ εἶδα Ap. 17,6 Tdf., εἶδαμεν A. 4,20 cr. Mr. 2,12 cr. (nHe.) al., εἶδαν L. 9,32 Tdf. WH. J. 1,39 cr. (nHe.) al.; conj. ίδω, imper. ίδε [att. ίδέ], ptc. ίδων, inf. ίδειν: *vidi, conspexi, meis se oculis obtulit* ets.; modi conj., imper., infin. sensu temporis non praeteriti: *videre*; 1) de visione magis receptiva et passiva: a) *oculis conspicere, videre*; abs. ίδειν τοῖς δφθαλμοῖς J. 12,40; τὶ Mt. 2,2,9; 11,8; 18,31 al., τὶ ἀπό τινος alqd. ab alqo. factum *videre* Mt. 12,38; τινά Mt. 2,11 cr.

G. 1,19; objectum ex adjunctis notum saepe tacetur, max. post ptc. ἰδών, Mt. 9,8; 12,2. L. 7,39. A. 3,12; seq. acc. c. ptc^o objecti visi (Curtius § 229 B, a): εἰδόν αὐτοὺς ὑπάγοντας Mr. 6,33; it. Mt. 3,7,16; 4,18. Mr. 1,16. L. 9,49 al.; εἰδόν ἀστεῖον (sc. δν) τὸ παιδίον H. 11,23: A. 6,15; seq. quaestio indir. J. 1,39, ὅτι Mr. 9,25. J. 6, 22,24, τινὰ ὅτι (nempe anticipato subjecto sentae depend.) J. 11,31; in specie: *alqm. me convenientem seu visitantem video, alcs. ad me venientis conspectu ac praesentia fruor*: L. 23,8. A. 28,15,20. Ph. 2,28. 1 Th. 3,6. — b) latiore sensu: *videre = visu aliisve sensibus alqd. experiri vel cognoscere; ex iis quae conspiciuntur, alqd. animo cognoscere, intellegere*: ἰδόντες τὸν σεισμόν Mt. 27,54; ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν Mr. 2,5. L. 5,20; τὶ Mt. 9,4 r. Tdf. Br. A. 11,23; seq. ὅτι Mt. 2,16; 27,3,24. Mr. 12,34. J. 7,52. A. 12,3; 14,9; per anthropomorphismum Deus dic. *videre*: ἰδὼν εἰδόν (ptc. = inf. abs. hebr., quo alqd. cum emphasi dicitur) τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου 'ich habe wohl gesehen', gall. 'je n'ai pas manqué de voir.' A. 7,34. — c) *visu ecstatis conspicere*: J. 12,41. A. 7,55; 10, 17. Ap. 1,2 et per Ap. passim; add. ἐν δράματι A. 9,12; 10,3, ἐν ἐκστάσει A. 11,5; εἰδόν ως θάλασσαν Ap. 15,2 (cfr. ως II 3 a). — d) *de visione beatifica*: quam 1 T. 6,16 — nempe sec. Dei ordinationem in terra adhuc degentibus — hominibus dari aut posse dari negatur. — e) metaphor.: alqd. triste vel laetum, prosperum vel adversum *experior, particeps* fio rei: ἰδεῖν θάνατον 'mori' L. 2,26. H. 11,5, it. διαφθοράν A. 2,27,31; 13,35 ss.: L. 17,22. J. 3,3. 1 P. 3,10. Ap. 18,7 [ita hebr. פָּנָן; sed graece quoque dic.: μὴ ἵδοιμι ταύτην ἡμέραν Soph. OR. 831]. — 2) *de visione magis activa*: a) *curo ut videam, specto, inspicio* ets.: ἰδετε τὸν τόπον Mt. 28,6; ib. 26,58. Mr. 6,38. L. 2,15; 14,18. J. 1,39 r. He. Br.; 11,34; 20,27; seq. quaest. indir. Mt. 27,49. Mr. 5,14; 15,36. G. 6,11. — b) *alqm. ut videam convenio, adeo, inviso, visito*: θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν J. 12,21; J. 12,9. A. 16,40 (sim. 19,21 'Ρώμην). R. 1,11. 1 C. 16,7. Ph. 1,27; 2,26 [WH.] He. 2 T. 1,4. 3 J. 14 (cf. 2 J. 12); ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν τινος (hebr.) 1 Th. 2,17; 3,10. — c) *alqd. cognoscere studeo, inquiero, considero*:

τὶ R. 11,22. 1 J. 3,1; περί τινος A. 15,6. — d) *de imperativo adverbii vel interjectionis loco usurpato* cfr. artt. ἴδε, ἰδού. — IV. perf. *ἔώρανα* (Kühner³ II p. 504) et plerumque *εώρανα* (3. pl. -καν L. 9,36 Tdf. WH. C. 2,1 cr.: Bl. § 21, 3. 4), plusqu. *έωράχειν* A. 7,44: *vidi*; hoc perfectum ('perfectum praesenticum' vocant) ab aor. ita distinguitur, ut eo et habita visio asseratur et conotetur ea *praesens* rei olim visae scientia, certitudo, memoria vel animi affectio, quae visione effecta est: *έωράχαμεν τὸν Κύριον* ('scimus Jesum vivere, nam) vidimus Dominum' J. 20,25, it. 18; οὐχὶ Ἰησοῦν *έώραχα*; (habitā olim visione etiamnunc gaudet ac gloriatur) 1 C. 9,1; L. 1,22 (etiamtum erat sub impressione visionis); 9,36; 24,23. J. 20,29 (scis me vivere); *aliquid scio ac certo novi quia vidi* J. 1,34; 3,11 (fort. generale vituperium = vos ne testi oculato quidem credere vultis), 32; 4,45 (sc. memores eorum quae viderant); 8,38; 19,35. A. 7,44; 22,15; *έώραχά τινα alqm. (quem cuiusve opera vidi)* novi J. 6,36 v. (με), 46 b; 8,57; 9,37; 14,7,9. 1 J. 4,20 a. it. τὸ πρόσωπόν τινος C. 2,1; cum negatione: *alqm. non novi, nempe quia eum non vidi*, vel: *non vidi, ergo ignorō*: J. 1,18; 6,46 a. 1 J. 3,6; 4,20 b. 3 J. 11. — V. aor. P. *Ὥφθην*: *visus seu conspectus sum, conspiciendum me praebui, apparui*; abs. Ap. 11,19; 12,1,3; τινί A. 2,3; 16,9; de personis: *accessi ad alqm., alci. superveni, τινί* A. 7,26 [cf. 3 Reg. 3,16 *Ὥφθησαν* δύο γυναικες τῷ βασιλεῖ]; maxime de personis, quae mirabili modo se conspiciendas praebuerunt (germ. erscheinen), de Deo A. 7,2, angelis L. 1, 11; 22,43. A. 7,30,35, Sanctis Mt. 17,3. Mr. 9,4. L. 9,31, Christo redivivo L. 24, 34. A. 9,17; 13,31; 26,16. 1 C. 15,5-8. 1 T. 3,16 (videndum, i. e. perfectius cognoscendum, se praebuit angelis; sunt vero qui explicit: 'apparuit nuntiis' i. e. apostolis). [LXX = לְהַנְּגָן] — VI. fut. P. *Ὥφθήσομαι*: *videbor, conspiciendum me dabo*; a) *veniam ad alqm.* (cfr. A. 7,26 et supra V *Ὥφθην*): H. 9,28. — b) *apparebo, videndum me exhibeo*: τινί A. 26,16 (de constructione cfr. μάρτυς).

δργή, ḥ, ḥ 1) generatim: *appetitus seu impetus naturae, indoles, studium, [Hdt. 6, 128; Soph. Thuc. Plat.]* — 2) *animus ad*

indignationem, punitionem atque vindictae justae vel injustae studium concitatus; ira (Schmidt 142; Plat. def.: δργή· παράλησις τοῦ θυμικοῦ εἰς τὸ τιμωρεῖσθαι, Aristot.: ὅρεξις ἀντιλυπήσεως): cl. LXX. — In NT 1) *hominis ira, indignatio*: μετ' δργῆς 'cum indignatione', vultu severo Mr. 3,5: Ja. 1,19 s.; in specie: *vitiosa ira, praeceps vindictae studium*: E. 4,31. C. 3,8. 1 T. 2,8. — 2) *Dei ira*: a) *Dei erga peccatum odium, a peccatore aversio, ejusque justitia vindicativa per anthropomorphismum a SScri et ipso Deo loquente saepe dicitur ira*: ως ὕμοσα ἐν τῇ δργῇ μου H. 3,11; 4,3 e Ps. 94,11; R. 1,18; 9,22 a. Ap. 14, 10; 16,19; 19,15; δότε τόπον τῇ δργῇ 'cedite Dei justitiae', sinite ut Deus poenas repeatat R. 12,19 (ἡ δργή abs. = 'Dei ira' ut 1 Th. 1,10; 2,16). — b) *effectus justitiae vindicative Dei, poenae a Deo peccatoribus inflictiae*: δέπιφέρων τὴν δργήν 'qui poenam infligit' R. 3,5; ab his poenis dic. vel vult homo σωθῆσθαι R. 5,9, φυγεῖν Mt. 3,7. L. 3,7; δργήν θησαυρίζειν 'thesaurum poenarum (oxymoron!) sibi conquirere' R. 2,5, κατεργάζεσθαι (q. v.) R. 4,15; hinc peccatores sunt τέχνα δργῆς 'poenis divinis obnoxii' E. 2,3 [cf. 1 Reg. 20,31 νίδιος θανάτου = θνήσκειν], σκεύη δργῆς 'vasa irae', homines pleni poenarum meritarum R. 9,22; dies praeprimis a Deo exercendaes suaes justitiae infligendisque aeternis poenis destinatus est ήμέρα (τῆς) δργῆς R. 2,5. Ap. 6,17; εἰς δργήν R. 13,4 e contextu 'ad poenas maleficis (nomine et auctoritate Dei) infligendas', 1 Th. 5,9 'ad incurandas poenas aeternas'; διὰ τὴν δργήν R. 13,5 'evitandarum poenarum causa'; L. 21,23. J. 3,36. R. 2,8. C. 3,6. 1 Th. 1, 10; 2,16; Ap. 6,16 s. de Agni ira, quia Pater omne judicium tradidit Filio.*

δργίζω ↑ *ad iram concito alqm.*: τινά [tragg. Plat. al.]; — in LXX et NT solum pass. δργίζομαι, ao. ωργίσθην: *irascor, succenseo, indignor*: dic. de ira justa et iniqua; abs. Mt. 18,34; 22,7. L. 14,21; 15,28. Ap. 11,18; seq. τινί Mt. 5,22 (ptc. praes. de durante aversione = δις ἐὰν δργίζηται), ἐπί τινι Ap. 12,17 [Isocr.]; δργίζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε E. 4,26 e Ps. 4,5, sensus: 'ita iram habete (si quam unquam habetis), ut non peccetis' (apostolus eos non jubet irasci, sed eos vult, si quando acci-

dat ut irascantur, δργίζεσθαι καὶ μὴ ἀμαρτάνειν, irasci nec peccare).*

ὅργιλος 3. (δργή) *iracundus, ad iram facile pronus* (Aristot. eth. Nic. 4, 11 definit: οἱ δργίλοι ταχέως δργίζονται καὶ οἵ οὐ δεῖ καὶ ἐφ' οἵς οὐ δεῖ καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ) T. 1,7.¹

ὅργυια, ας, ἡ, plur. δργυιαί (Kühner³ I p. 392 n. 3): *orgyia: Klafter: brasse; mensura longitudinis determinata interjecto inter ambos extremos digitos medios brachiorum manuumque hominis adulti extensarum intervallo, sec. Hermann, griech. Antiquitäten IV = 1, 85 metra = 4 πήχεις = 6 πόδες = 1/100 στάδιον, sec. Hagen III 162 = 1, 776 metra: A. 27,28 bis, ubi Vulg. 'passus'.**

ὅρέγω *extendo, porrigo*, v. gr. manūs versus alqd. [Hom. ss.]; — med. δρέγομαι me extendō versus alqd. quod appeto [Hom. ss.], adnitor ad obtinendum alqd., consecutor [Thuc. Xen. al.], et dic. non tam de interno rei desiderio, quam de rei studio ac consecratione (Schmidt 145, 1); seq., ut in verbis appetendi (Cu. § 159, 1 c), gen. rei 1 T. 6,10. H. 11,16; 1 T. 3,1 sensus est: 'qui adnititur ut episcopus fiat (δρέγεται), meminerit, excellens esse illud munus, quod avet (ἐπιθυμεῖ).*

ὅρεινός 3. (ὅρος) *montanus; montuosus* [Hdt. Xen.]; substantive ἡ δρεινή sc. γώρα *regio montuosa* L. 1,39,65. [Aristot. LXX. DSic.]

ὅρεῖται, εως, ἡ (δρέγω, q. v.) *appetentia, consecratio, aviditas, sive licita sive prava; de mala* R. 1,27. [Hdt. Plat. al.]¹

†ὅρθοποδέω (δρθό-πους 'erectis pedibus insistens', non vacillans: δρθόποδες βαίνοντες ἄνις μογεροῖο τιθήνης 'firmis pedibus incidentes sine sollicita nutricula' Nic. Al. 419; Soph. Ant. 985 fort. de glacie 'firmum incessum permittente', alii aliter) *erectis ac firmis pedibus incedo, non vacillo aut lapsō*; G. 2,14 Paulus, adumbrans Petri aliorumque Judaeo-christianorum in difficultibus novisque rerum adjunctis incertum ac vacillantem modum agendi, jucunde dicit se cognovisse, δτι οὐκ δρθοποδοῦσιν — additum πρός c. acc. exhibit normam ac mensuram, ex qua eos dijudicat. [neohell.]¹

ὅρθός 3. 1) *erectus; aufrecht: debout* [Hom. ss.]; ἀνάστηθι δ. A. 14,10. —

2) *rectus: gerade: droit* (opp. ‘curvus, inflexus’: Hsd. Soph. ss.): H. 12,13 e Prov. 4,26 (ubi continuatur: μὴ ἔκκλινῃς εἰς τὰ δεξιὰ μηδὲ εἰς τὰ ἀριστερά).*

***δρθοτομέω** proprie ‘(in fodiinis) rectâ seco, rectum cuniculum ago’; dein δ. τι *rectum facio, rectâ dirigo* alqd. [όδούς Prov. 3,6; 11,5 = יְשִׁיבָה]; δρθοτομέων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ‘praedicationem veritatis recte instituere, rectâ in illâ procedere’ 2 T. 2,15, nempe evitare τὸ λογομαχεῖν 14 et τὰς κενοφωνίας 16, nec dextrorum nec sinistrorum declinare (cfr. verbum καινο-τομέω ‘novum cuniculum secare’; dein metaphor. ‘innovare’).¹

***δρθρίζω** (δρθρός) 1) *mane surgo, mane facio* alqd., *mane me confero* alqd. [praeter alias constructiones, seq. εἰς loci Gen. 19,27 = הַבְשֵׁת; 1 Mach. 11,67. Cant. 7,12]: δ λαὸς ὁρθρίζει πρὸς αὐτόν vulg. «omnis populus manicabat ad eum» L. 21,38; item interpretantur syr. copt. arm. slav. — 2) *studiose facio aliquid, quaero, frequento* alqm. vel alqd. [πρός τινα Ps. 62,2 ubi parallel. ‘desiderare, sitire Deum’, Job 8,5 ubi parall. ‘precari Deum’, utробique = יְשִׁיבָה; porro δ. ἐπὶ τι Sap. 6,14. Sir. 4,12 ubi parall. ἀγαπᾶν τι]: ita fort. l. c. ‘studiose ad eum ventitabant’.¹

***δρθρινός** 3. (δρθρός) *matutinus* Ap. 22,16 r.; adj. pro adv^o ‘mane’ (Curtius § 140 n. 3) L. 24,22 cr. [LXX. Anthol.]*

δρθριος 3. ↑ *matutinus*; ‘mane’ L. 24, 22 r., v. supra.¹

δρθρός, ου, δ *mane, tempus matutinum* i. e. *tempus orientis solis et paulo ante*: L. 24,1. J. 8,2 (genet. temp., Bl. § 36, 13); ὑπὸ τὸν δ. [cl.] ‘sub, circa tempus matutinum’ A. 5,21.*

δρθῶς adv. (δρθός 3. ‘erectus; rectus’) *recte*; hinc etiam: *vere*, i. e. sine errore: Mr. 7,35. L. 7,43; 10,28; 20,21.*

δρίζω, ao. ὁρισα, pf. P. ὁρισματι, ao. P. ὁρισθην (δρός ‘terminus, limes’) 1) *limitem determino, limito*. — 2) *constituo, decerno, determino*: *tempus* A. 17,26. H. 4,7; pass. τῇ ὁρισμένῃ βουλῇ τ. Θ. ‘definito Dei consilio’ = ut (vel: quia sic) Deus decreverat, A. 2,23; κατὰ τὸ ὁρισμένον ‘secundum id quod (a Deo ei) constitutum est’ L. 22,22; seq. inf. *decerno, statuo* alqd. *facere*: ὁρισαν πέμψαι A. 11,29; — δρίζω τινά alqm. *designo, constituo* A. 17,31 (ψ =

δν per attractionem); τινά τι alqm. in certo munere seu dignitate constituo [δ. τινὰ θεόν Anth. 12, 158, 7], hinc pass. c. nominativo praedicati: δ ὁρισμένος χριτής κτλ. ‘is qui judex (in munere judicis) constitutus est’ A. 10,42; τοῦ ὁρισθέντος Υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει ‘qui constitutus est (in sua glorificatione) Filius Dei praepotens’ R. 1,4, ubi v. Cornely. — 3) quid res sit, *definio* seu *declaratio* [med., seq. 2 accus.: δρίζονται τὰς ἀρετὰς ἀπαθείας Aristot. eth. Nic. 2, 2 al.; Plát.; pass., sequentibus 2 nominativis, Xen. mem. 4, 6, 4, Aristot. l. c. 4, 15]: ita sec. aliquos R. 1,4 ‘qui (in sua glorificatione) Filius Dei declaratus sive manifestatus est.’*

ὅριον, ου, τό (ὅρος), in NT semper plur. τὰ ὅρια 1) *finis, limes, terminus* [tragg. Thuc. ss.]: ita probabiliter Mt. 4,13 ‘in confinio Zabulon et Nephtali’. — 2) quoniam finibus regiones determinantur, a dictionibus ἔξω τῶν δρίων ‘extra fines’ facilis est transitus ad sensum: **fines, regio alqa. certa, territorium* [LXX passim = גְּבֻנָּה]: Mt. 15,22; c. gen. regionis vel urbis Mt. 2,16; 15,39; 19,1. Mr. 7,24 cr. (nBr.), 31; 10,1; c. gen. incolarum Mt. 8,34. Mr. 5,17. A. 13,50.*

ὅριζω ↓ 1) = δρχόω *ad jurandum addendo, jurejurando obligo* alqm. [Xen. Dem.; LXX = עִירָשָׁה ‘alqm. ad alqd. jurandum vel saltem promittendum adigo’] — 2) *adjuro, obtestor*; seq. 2 accⁱ, personae adjuratae, et ejus (Dei) per quem adjuratur: δρχίζω σε τὸν Θεὸν ‘adjuro te per Deum’ Mr. 5,7; A. 19,13; seq. acc. c. inf. pass. 1 Th. 5,27 r. He. Br. [pap. aeg.; τινὰ κατὰ τοῦ Κυρίου 3 Reg. 2,42 al.]*

ὅριος, ου, δ *jusjurandum*: Mt. 14,9. Mr. 6,26. H. 6,16 s.; μεθ’, μετὰ δρχου Mt. 14, 7; 26,72; δρχω δμνύαι τινί seq. inf. A. 2,30; δρχον δμνύαι Ja. 5,12; (μνησθηναι) δρχον δν (per attractionem casuum = τοῦ δρχου δν) ὕμοσεν πρὸς Ἀβραάμ ‘recordari’ ejus jurisjurandi quod Abraham dederat’ L. 1,73 (δς 7); metonymice = *id quod alqs. jurejurando se daturum vel facturum promisit* Mt. 5,33.*

***ὅριωμοσία**, ας, ή (δρχ-ωμοτέω tragg. = δρχον δμνύω) *affirmatio jurando facta, jusjurandum datum* H. 7,20 s., 28. [LXX. FlJ.]*

δρμάω 1) trans.: *excito, adigo, impello*. [Hom. ss.] — 2) intrans.: *cum magno impetu feror, proruo, curro* Mt. 8,32. Mr.

5,13. L. 8,33. A. 19,29; ἐπί τινα A. 7,57.
[Hom. ss.]*

δρμή, ης, ή ↑ i. q. τὸ δρμᾶν intransitive: 1) *impetus accurrentium et proruentium*. [Hom. ss.] — 2) *impetus animi qui in alqd. fertur, voluntas, appetitio, conatus* ets. [Hom. Hdt. Plat. Aristot.]: ή δ. τοῦ εὐθύνοντος ‘gubernatoris voluntas’ Ja. 3,4; ἐγένετο δ. τῶν ἔθνῶν ὑβρίσαι αὐτούς ‘gentiles aggressi sunt injuriis eos afficere’ A. 14,5.*

δρμημα, ματος, τό (δρμάω) *impetus*, v. gr. *exercitus accurrentis* [1 Mach. 6,33], fluminis [Ps. 45,5], animi [Plut.]: de impetu jactūs: δρμήματι βληθήσεται ‘cum impetu jacietur’ Ap. 18,21.¹

δρνεον, ου, τό *avis* Ap. 18,2; 19,17,21.
[Hom. ss.]*

δρνιξ, χος, δ, ή [in casibus obliquis Pind. Theocr. pap. Kenyon] sec. Ath. 9, 374 d forma dor. L. 13,34 Tdf. ex c&D = **δρνις**, ιθος, δ, ή 1) *avis*. [Hom. ss.] — 2) in specie: δ δ. *gallus*; ή δ. *gallina* [Aesch. Xen. Theocr. Pol.] Mt. 23,37. L. 13,34.*

†δροθεσία, ας, ή (δρο-θετέω ‘terminos pono’ Epiph.) *terminorum, limitum circumscriptio*; plur. A. 17,26. [Hippol.]¹

δρος, ους, τό, gen. plur. δρέων [Xen. an. 1, 2, 21; Gen. 8,5; Kühner³ I § 123 n. 5] Ap. 6,15: 1) *mons*; Mt. 4,8; 17,1. Mr. 9,2. J. 4,20 s. 2 P. 1,18 al.; opp. βουνός L. 3,5; 23,30; δ. τῶν Ἐλαιῶν Mt. 21,1. Mr. 14,26 al., δ. Σιών (יְהוָה רֵגֶל, st. constr., unde Σ. in casu genet.; cf. γῆ Αἰγύπτου) Ap. 14,1. H. 12,22, δ. Σινᾶ A. 7,30,38. G. 4,24; τὰ δρη ‘montes, regio montuosa: Gebirge’ Mt. 24,16. Mr. 13,14. L. 21,21; — in dictionibus proverbialibus ‘mons’ dic. pro maximo obstaculo (cfr. Zach. 4,7), quod qui removere valet, a rabbinis dicitur **דְּרִים רְגֹעַ** ‘evellens montes’ (v. Buxt. lex. chald. talm. p. 1653; Lightfoot ad Mt. 21,21, Levy, neuhebr.-chald. Wörterbuch III 687 b): quod proverbium Christus Mt. 17,20; 21,21. Mr. 11,23 ita adhibuit, ut certum quendam montem digito monstraret et cum magna emphasi doctrinam inculcaret, precando vel maxima mala et obstacula tolli posse; item 1 C. 13,2. — 2) τὸ δρος determinate vocatur *alcs. regionis pars editior, altior*; ita prob. Mt. 5,1; 8,1; 14,23; 15,29. Mr. 3,13; 6,46.

L. 6,12. J. 6,3,15 [Gen. 19,17. Jos. 17,16; 20,7 = **γῆ**].

δρύσσω, αο. δρυξα: 1) *fodio*: δρυξεν γῆν ‘terram fodit’ Mt. 25,18 v. — 2) *fodiendo facio* alqd., ληνόν Mt. 21,33; Mr. 12,1 [βόθρον Od. 10, 517]. — 3) *infodio*: δρυξεν (sc. τὸ ἐν τάλαντον) ἐν τῇ γῇ Mt. 25,18 r. He. Br. [φυτόν X. oec. 19, 2]*

δρφανός 3. et 2. adjective et substantive: 1) *parentibus orbus, orphanus* Ja. 1, 27. [Hom. ss.; LXX = **μόνης**] — 2) sensu latiore: *orbus aliquo qui mihi carus et necessarius sit*: J. 14,18. [Pind ss.]*

δρχέομαι, αο. δρχησάμην: *salto* Mt. 11, 17; 14,6. Mr. 6,22. L. 7,32. [Hom. ss.]*

δς, ή, δ I. pronomen demonstrativum in prosa raro et in certis quibusdam solum dicendi modis usurpatum, v. Passow s. v.; in NT 1) in divisionibus: δς μὲν —, δς δέ *unus* — *alius*, *alius* — *alius*, *alter* — *alter*: δς μὲν πεινῆ, δς δέ μεθύει ‘alius esurit, aliis ebrius est’ 1 C. 11,21; οὖς μὲν —, οὖς δέ ‘alios —, alios’ A. 27, 44. Ju. 22. Mr. 12,5 Tdf. WH.; porro Mt. 13,8,23 (δ μέν, δ δέ Bl. § 46, 2); 21,35; 22,5 cr.; 25,15. L. 23,33. R. 9,21; 14,5. 1C. 7,7 r. 2 C. 2,16. 2 T. 2,20; aliis locis minus concinne: δ μέν, δλλα δέ Mt. 13,4 ets.: Mr. 4,4. L. 8,5. R. 14,2; incepta construc-
tio mutatur 1 C. 12,28, ubi scripturus erat οὖς μὲν ἔθετο ἀποστόλους, οὖς δέ προφήτας κτλ. [Aristot. DSic. al.] — 2) δς δέ *is vero* Mr. 15,23 Tdf. WH. J. 5,11 WH. [cf. class. ή δ' δς ‘is vero dixit’]

δς, ή, δ II. pronomen relativum per-
saepe usitatum, cuius hīc suffecerit has proprietates adnotasse: 1) *Generalis regula est, ut pron. rel. genere et numero conveniat cum eo nomine ad quod refertur, casus autem verbo, nomine, praepositione determi-
netur, cui proxime annexum est, ut: Ιη-
σοῦς, δν ἐγώ καταγέλλω δμῖν A. 17,3;*
Ιουδαῖον, ϕ (sc. ήν) ὄνομα Βαριησοῦς A. 13,6; Ισραηλίτης ἐν ϕ δόλος οὐκ ἔστιν J. 1,47. — 2) *Neutrūm δ ponitur a) si pron. rel. integrum sententiam respicit, ut: οῦ (scil. quod Deus Christum resuscitavit) ήμεῖς μάρτυρές ἐσμεν A. 2,32; 3,15; A. 11,30; 26,10. G. 2,10. Ph. 3,16. C. 1,29; 3,14 (δ = τὸ ἐνδύσασθαι τὴν ἀγάπην). 1 T. 2,10 (δ . θεοσέβειαν est parenthesis reliquae sententiae inserta). 1 P. 2,8. Ap. 21,8; plur. ἐν οῖς A. 24,18 r.; 26,12 ‘inter-*

quae' = quae dum ago. — **b)** δι respicit vocabulum, dictionem, enuntiatum, cuius sensus explicatur: 'Εμμανουήλ, δι ἐστιν μεθερμηνευόμενον Μεθ' ήμῶν δι Θεός (vallet i. q. τὸ 'Εμμανουήλ ἐστιν κτλ.) Mt. 1,23; Mr. 3,17; 5,41; 7,11,34; 15,42. J. 1,39, 42 s. A. 4,36. H. 7,2; liberius λεπτὰ δύο, δι ἐστιν (hōc λ. δ. significatur) κυδράντης Mr. 12,42: 15,16. C. 1,24. — **c)** Neutrum δι respicit nomen actionis non scriptum sed e sequenti verbo supplendum: δι ἀπέθανεν, τῇ ἀμαρτίᾳ ἀπέθανεν 'id quod (= eam mortem quam) obiit, peccato obiit'; δι δὲ ζῆ, ζῇ τῷ Θεῷ vitam vero quam vivit, eam vivit Deo, R. 6,10; G. 2,20. — **3)** In pronomine rel. saepe implicite latet pronomen demonstr.: **a)** ita ut utrumque pronomen in eodem casu sit: δι 'is qui' Mt. 10,38. Mr. 9,40; οὗ 'ejus cuius' J. 18, 26; οἷς 'iis quibus' Mt. 20,23: Mt. 10,27. Mr. 3,13; 15,12. J. 1,45; 5,21. R. 6,16 al.; cum praepositionibus partim ita ut praepositio solum ad omissum nomen demonstr. referatur: παρ' δι 'praeter id quod' R. 12,3. G. 1,8, ὑπὲρ δι (vel ἥ) 'supra id quod' 1 C. 10,13. 2 C. 12,6. Phm. 21, πρὸς ἥ 'ad ea quae' 2 C. 5,10 εἰς δι 'in eum quem' J. 6,29, — partim ita ut etiam praepositio utriusque pronomini apposita cogitetur: ἐν φῳ 'in eo in quo' 2 C. 11,12. 1 P. 2,12; 3,16; ἐν οἷς 'in iis in quibus' Ph. 4,11; ὑπὲρ οὗ 'pro eo pro quo' 1 C. 10,30; ἀφ' ὧν 'ab iis a quibus' 2 C. 2,3. — **b)** ita ut pronomen rel. in alio casu quam pronomen demonstr., hoc vero in nominativo acc^o cogitetur: **a)** in nom^o: φῳ 'is cui' L. 7,43. 2 P. 1,9; οἷς 'ii quibus' Mt. 19,11. R. 15,21: Mt. 13,12; 25,29; 26,13. Mr. 11, 23. L. 12,3,20. J. 3,34; 4,18. A. 10,21; 13, 25. R. 4,7; ἐφ' δι 'is in quem' H. 7,13; **β)** in acc^o: φῳ 'eum cui' 2 T. 1,12; ὧν 'ea quorum' J. 13,29; item cum praepositionibus: ἐν φῳ 'id in quo' R. 14,21, ἐν οἷς 'ea in quibus' 2 P. 2,12, ἐφ' φῳ 'id super quod' L. 5,25: Mt. 26,50 (si supple: 'fac' vel 'nonne praedixi?'): A. 24,13. R. 6,21; 10, 14 a. — **c)** raro ita ut aliis casus pronis demonstr. supplendus sit: οὗ = τούτῳ οὗ 'ei (= in eum) quem' R. 10,14; δι' οὗ 'ei per quem' L. 17,1; παρ' ὧν 'iis a quibus' L. 6,34. — **d)** de aliis v. infra nr. 5. — **4)** Nonnunquam constructioni grammaticae requisitae substituitur constructio ad sensum,

ut pronomen rel. concordet cum genere vel numero personarum vel rerum designatarum, non vocum: πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ . . ., οἱ ἡλθον L. 6,17 s.; τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς A. 15,17; J. 1,13; 6,9 cr. A. 15,36 (πᾶσα πόλις = omnes urbes); 26,17. G. 4,19. Ph. 2,15. 1 T. 3,16. Phm. 10. 2 P. 3,1 (ἐν αἷς in ambabus epistulis). Ap. 13,14 v. — **5)** *Frequens, ut Graecis, ita NTⁱ scriptoribus est constructio attractionis*, nempe ut pronomen rel. non in eo casu ponatur quem structura sententiae rel. requiret, sed se casui alterius vocabuli cum quo arcte cohaeret (Beziehungswort), accommodet (Curtius § 188; Kühner³ IV § 555); **a)** plerumque acc^{us} pronis rel. casui gen^o vel dat^o ejus vocis assimilatur, ad quam sententia rel. spectat, ut: pro τῇ διαθήκῃ ἦν διέθετο 'foederis quod pepigit' dic. τῇ διαθήκῃ ἦς διέθετο A. 3,25; ἐπὶ πᾶσιν οἷς (= ἀ) ἤκουσαν L. 2,20: Mt. 18,19; 24, 50. Mr. 7,13. L. 3,19; 5,9; 9,43; 15,16; 24, 25. J. 4,14; 7,31; 15,20; 17,5; 21,10. A. 1,1; 2,22; 22,10. 1 C. 6,19. 2 C. 1,4,6; 10,8,13 (ubi etiam substantivum praedictive additum attractum est = δν . . . μέτρον). E. 2,10. 2 Th. 1,4. Ju. 15. Ap. 18,6 al.; etiam omissio pronomine demonstr. haec attractio fit, ita ut ὧν sit = τούτων ὧν idque = τούτων ἥ: ἀφ' ὧν ἐπαθεν 'ab iis quae passus est' H. 5,8; L. 9,36; 23,14,41. A. 8,24; 21,19,24; 22,15; 25,11; 26,16. R. 15, 18. 1 C. 7,1. E. 3,20; ὧν = τούτων οὓς J. 17,9. 2 C. 12,17; οἷς = τούτοις ἥ L. 24,25. — **b)** dativus pronominis rel. raro attractioni subjetum: ἔως τῇ διμέρας ἦς (= ἥ) ἀνελήμφθη A. 1,22: E. 1,6; 4,1. 1 T. 4,6 cA; cfr. infra nr. 8 c. — **6)** *Aliud genus attractionis* in eo situm est, ut in sententiis rel. quae ex subjecto, praedicato, copulâ constant, pronomen rel. genere et numero non ei nomini conformetur, cuius loco illud ponitur, sed praedicato (si δι 'est subj^{um}) vel subjecto (si δι 'est praed^{um}) ipsius sententiae rel.: τῷ Πνεύματι . . ., δι 'ἐστιν ἀρραβών E. 1,14 v.: 1 C. 3,17. G. 3,16. E. 3,13; 6,17. C. 1,27 r. Tdf. He. Ap. 4,5; 5,8; sim. σκεύη ἐλέους, οὓς ἐκάλεσεν ἡμᾶς (pro οὐ 'ἐσμεν ἡμεῖς) R. 9,24. — **7)** *E contrario nonnunquam pronomen rel. illam vocem ad quam refertur sibi attractione casuum assimilat*: τὸν ἄρτον δν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία . . . ἐστίν; = δι ἄρτος δι etc. 1 C.

10,16: Mt. 21,42. Mr. 12,10. L. 1,73 (= μυησθῆναι δρκου ὅν); 12,48; 20,17. A. 10,36 Bl. Ph. 3,18 (= πολλοί, οἱ ἔχθροὶ κτλ.) 1 P. 2,7. 1 J. 2,25 (ἡ ζωή). — 8) *Nomen, ad quod sententia rel. pertinet, in ipsam sententiam rel. transfertur, plerumque ita ut statim post pronomen rel. aut in fine sentae rel., omissio articulo, ponatur;* a) *sine attractione casuum aut constructionis abbreviatione: ἡ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν = τῇ ἡμέρᾳ ἡ ἐξῆλθεν L. 17,29; περὶ ὧν κατηγήθης λόγων L. 1,4 = τῶν λόγων, περὶ ὧν κατηγήθης: Mt. 24,44. L. 12,40; 17,30; 24,1. J. 6,14. R. 7,19.* — b) *ita ut praepositio bis cogitata semel scribatur: καθ' ὅν τρόπον = κατὰ τὸν τρόπον, καθ' ὅν 'secundum eum modum secundum quem' A. 15,11: Mt. 7,2 bis. Mr. 4,24. J. 11,6.* — c) *cum attractionis structura (cfr. nr. 5, 7): a) casu pronominis rel. mutato: περὶ πασῶν ὧν (= ἀς) εἰδον δυνάμεων L. 19,37: L. 1,4 (si dicitur pro περὶ τῶν λόγων οὗς). A. 25,18; dativo alii casui assimilato: ἄχρις ἡς ἡμέρας 'usque ad eum diem quo (ἥ)' Mt. 24,38. L. 1,20; 17,27. A. 1,2; it. ἀφ' ἡς ἡμέρας 'ab eo die quo' C. 1,6,9: porro R. 4,17 (= κατενώπιον τοῦ Θεοῦ φέπιστευσεν); β) casu nominis mutato: δν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα 'Ιωάννην pro Ιωάννης δν ἐ. ἀ. Mr. 6,16; cum attractione casuum: εἰς δν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς pro τῷ τύπῳ τῆς διδαχῆς εἰς δν παρεδόθητε R. 6,17; paulo violentius παρ' φένειται μεν Μνάσονι pro πρὸς Μνάσονα παρ' φέν (= ίνα παρ' αὐτῷ) ξ. A. 21,16. — 9) *Praepositio ante pronomen rel. omitti potest si eadem jam substantivo praeposita erat: εἰς τὸ ἔργον [sc. εἰς] ὁ A. 13,2; ἐν παντὶ χρόνῳ [sc. ἐν] φέ A. 1,21; ἀπὸ πάντων [sc. ἀφ'] ὧν A. 13,38; fort. A. 26,2. Ap. 18,6; hinc (ex nr. 8) ἐν φέ ἡν τόπῳ = ἐν τῷ τόπῳ ἐν φέ ἡν J. 11,6.* — 10) *Hebraizat vel aramaizat adjectum pleonastice pronomen personale, quod jam in pronomine relativō satis expressum erat: οὗ τὸ πτέρον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ 'in cuius manu ventilabrum est' Mt. 3,12: Mr. 1,7; 7,25. L. 3, 16 s. Ap. 3,8; repetitā etiam praepositione: ἐφ' οὓς . . . ἐπ' αὐτούς 'super quos' A. 15,17; permittit vero proprietas sermonis graeci, ut sententia rel. bimembris per αὐτός ets. continuetur (Curtius § 188, 3): 1 C. 8,6. 2 P. 2,3. Ap. 17,2.* — 11) *De temporibus ac modis: generatim sententiae**

rel. enuntiantur per indicativum et illud tempus quod sensui congruit; verum a) si sententia rel. aequivalet enuntiatio finali ponitur vel indic. ft. [cl.] Mt. 11,10. 1 C. 4,17 al., vel conjunctivus A. 21,16 (vide supra, nr. 8 c β in fine, ac cfr. Mr. 14,14 ποῦ ἔστιν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου φάγω; 'ubi est deversorium ubi comedam?'); item post ἀξιος L. 7,4 et post ἔχω H. 8,3, οὐκ ἔχω L. 11,6. — b) sin aequivalet sententiae hypotheticae, ubi agitur de sententia universali vel de re futura (ei cui dicitur) adhuc incerta, ponitur plerumque δς ἀν vel hell. δς ἀν cum conj^o (cfr. art. ἀν I 3): μακάριος ἔστιν δς ἀν (v. l. ἀν) μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοῖ 'beatus est qui non scandalizabitur in me' Mt. 11,6: ib. 5,19; 11,27; 26,48. Mr. 3,35 et passim. — 12) *Conflantur ex praepositionibus et pronomine rel., suppresso subinde nomine locum vel tempus indicante, conjunctiones: ἄχρις οὖ, μέχρις οὖ, ἐως οὖ (= ἄχρι τοῦ χρόνου φέ vel sim.) 'donec', de quibus vide suis locis; ἐν φέ (sc. χρόνῳ) 'cum, dum' Mr. 2,19. L. 5,34. J. 5,7, e contextu = ἐς ὁ 'donec' L. 19,13; ἀφ' ἡς (sc. φέρας, ἡμέρας) 'ex quo' L. 7,45. A. 24,11. 2 P. 3,4; ἀφ' οὖ 'ex quo' L. 24,21, 'quando' 13,25; ἐξ οὖ 'unde' Ph. 3,20; ἀνθ' ὧν (= ἀντὶ τούτων δτι) 'pro eo quod' L. 1,20; 19,44; ἐφ' φέ (= ἐπὶ τούτῳ δτι) 'eo quod, quia' R. 5,12. 2 C. 5,4. Ph. 3,12. — 13) *Ad significacionem pronominis demonstr. fere redit pronomen rel., ubi prorsus nova sententia vel periodus alteri sententiae minime subordinata per hoc adnectitur, ut: ἐν φέ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς 'illo tempore natus est Moses' A. 7,20; Mt. 21,24. E. 3,4. H. 6, 17. 1 P. 1,6; 3,19; 4,4; substantivo pronⁱ rel. addito A. 26,7. 1 P. 1,10; item: οὖ χάριν 'propterea' L. 7,47, ἐν οἷς 'inter haec, interea' L. 12,1. A. 24,18 r., ἀνθ' ὧν 'nam' (cf. supra nr. 12) L. 12,3, εἰς ὁ 'in hunc finem' 2 Th. 1,11; saepe dicitur δς καὶ (cfr. καὶ II 1 b).**

δσάμις (δσος) adv. correl. *quotiens*; δσάκις ἀν c. conj. (cf. ἀν I 3 c) 1 C. 11,25 r. He., 26 r. He. Br.; hell. δσάκις ἐάν ibid. v. l. Ap. 11,6.*

δσ-γε (cf. γὲ) *qui quidem*; γὲ *emphasim addit pronomini rel.* R. 8,32.¹

δσιος 3. et 2. *erga Deum pius ac religiosus ac propter hanc piam mentem in*

omnibus et erga omnes pius, integer, reli-giosus; de rebus: piae menti ac religioni con-sentaneus (v. Schmidt 181; St. u. Kr. 1884 p. 743; cfr. supra ἄγιος); LXX plerum-que = חָסִיד 'pius Dei cultor', raro = טָהוֹר 'purus', יְשָׁר 'rectus, aequus', מַמְּלֵם 'integer'. In NT de homine: *religiose pius atque ex pietate moribus integer* T. 1,8. H. 7,26; metonymice manūs talis ho-minis dicuntur δσιοι 1 T. 2,8; ut Dt. 32,4 de Deo = יְשָׁר: *justus, aequus* Ap. 15,4; 16,5; — substantive: **pius Dei cultor* A. 2,27; 13,35 e Ps. 15,10 = ἡσπῆτας; τὰ δσια Δαυεὶδ τὰ πιστά A. 13,34 ex Is. 55,3 e contextu = 'gratiosae promissiones Davidi factae', hebr. דָּוִד חָסִיד 'gratiae Davidis'.

δσιότης, ητος, ἡ [†] *religiosa erga Deum pietas*; δσ. καὶ δικαιοσύνη L. 1,75; E. 4,24 δσ. τῆς ἀληθείας 'pietas qualis ex veritate oritur' (cfr. ἀλήθεια 2 c).*

δσίως adv. (δσιος q. v.) *pie, integre, religiose* 1 Th. 2,10. [Plat.]¹

δσμή, ἡ, ἡ (δέω) *odor*, sive bonus sive malus: J. 12,3; metaph.: τὴν δ. τῆς γνώσεως (genet. epexeg.) αὐτοῦ 2 C. 2,14; δ. (ἐκ) θανάτου 'odor qualis ex morte seu cadavere oriri solet', opp. δ. (ἐκ) ζωῆς 2 C. 2,16; ille effectus sacrificiorum, quod Deus iis delectabatur, dic. a SScra per anthro-pomorphismum δσμή εὐωδίας = ἡτανάτης 'odor oblectamenti', vulg. 'odor suavitatis' Gen. 8,21. Ex. 29,18 al.: — ita S. Paulus de sacrificio Christi E. 5,2, improprie de donis et eleemosynis Christianorum Ph. 4,18.*

δσος 3. (adj. correl. ad πόσος, τοσοῦτος) *quantus* i. e. *quam magnus, longus, multus, vehemens* ets.; dic. 1) de spatio et tem-pore: *quantus*; τὸ μῆκος αὐτῆς (sc. τοσοῦτόν ἐστιν) δσον καὶ τὸ πλάτος 'longitudo ejus est tanta quanta latitudo' Ap. 21,16; ἐφ' δσον χρόνον 'ad quantum tempus, quamdiu' R. 7,1. G. 4,1. 1 C. 7,39, brevius δσον χρόνον Mr. 2,19 vel ἐφ' δσον Mt. 9, 15. R. 11,13. 2 P. 1,13; cum dictio δσον δσον significaret 'paululum' [Arr. ind. s. 29 δλίγοι σπείρουσιν δσον δσον τῆς χώρης, jam Aristoph. vesp. 213 δσον δσον στίλην quantulum gutta est, 'aliquantulum'], H. 10,37 ex Is. 26,20 μικρὸν δσον δσον 'ali-quantulum temporis'. — 2) de copia et numero: *quam multum, plur. quam multi, quot*: διέδωκεν δσον ἥθελον 'distribuit (tan-

tum piscium) quantum cupiebant' J. 6,11; post πάντες ets. usurpatur pro ὅς, ut: πάντες δσοι 'omnes quotquot, omnes qui' L. 4,40. A. 3,24 al., πάντα δσα 'omnia quae' Mt. 13,44; 18,25. Mr. 6,30 al., sequente ἀν vel ἔαν c. conj^o Mt. 7,12; 21,22. Mr. 3,28 al.; — alibi δσοι velut vices gerit vocabuli πάντες ei nomini vel pronomini addendi ad quod refertur: οἱ πιστοὶ δσοι συνῆλθαν 'omnes fideles qui simul vene-rant' A. 10,45, δσοι — αὐτοῖς 'iis qui omnibus' J. 1,12, οὗτοι — δσοι 'ii omnes qui' R. 8,14. G. 6,12: Ph. 4,8. H. 2,15; δσα κακὰ ἐποίησεν (cfr. ὅς II 8) 'omnia mala quae fecit' A. 9,13; — abs. δσοι 'ii (vel eos) omnes qui' Mt. 14,36. Mr. 3,10. A. 4,6, δσα 'ea omnia quae' Mt. 17,12. Mr. 3,8; 5,19 al.: sequente ἀν vel ἔαν c. conj^o = 'quicunque, quaecunque' Mt. 18,18; 22,9. L. 9,5. J. 11,22 al. (ἀν I 3 b); c. imperf. δσοι ἀν ἤπτοντο αὐτοῦ 'quicunque eum forte tangebant' Mr. 6,56 (ἀν I 2 a). — 3) de mensura ac gradu quolibet: δσα — τοσοῦτον *quantum* — *tantum* Ap. 18,7; cum comparativis ets. haec correlatio tanto — quanto varie enuntiatur: τοσούτῳ κρείττῳ, δσῳ διαφορώτερον κεχληρονόμηκεν δνομα 'tanto praestantior, quanto excel-lentius hereditavit nomen' H. 1,4; om. τοσούτῳ H. 8,6; τοσούτῳ μᾶλλον, δσῳ sc. μᾶλλον 'tanto magis, quanto magis' H. 10, 25; δσον (sc. μᾶλλον) —, μᾶλλον 'quo magis —, eo magis' Mr. 7,36; (supple κατὰ τοσοῦτον) πλείονος —, καθ' δσον πλείονα 'tanto ma-joris — quanto majorem' H. 3,3, καθ' δσον —, κατὰ τοσοῦτο 'quatenus —, ea-tenuis' H. 7,20, καθ' δσον —, οὕτῳ (valet propotion: δ 'id quod': δσον 'omne id quod' v. supra! = καθό 'quemadmodum, ut': καθ' δσον 'omnino ut') 'prorsus ut —, ita' H. 9,27; quia praepositio ἐπί c. acc^o usurpatur, ubi de re metienda vel numeranda agitur, vice meri acc¹ (cfr. ἐπί III 1 a), Mt. 25,40,45 ἐφ' δσον (οὐκ) ἐποιήσατε valet 'quidquid (non) fecistis'.* δσ-περ omnino is qui, is ipse qui; δν-περ ἦτοῦντο 'eum ipsum quem petebant (et non alium)' Mr. 15,6 r. Br.¹

δστέον, έου — attice vix non semper, in NT semel J. 19,36, formâ contractâ δστοῦν, οῦ, τό os, ossis Mt. 23,27. L. 24, 39. J. 19,36. E. 5,30 r. He. Br. (v. σάρξ I 1). H. 11,22.*

ὅστις, ἥτις, ὅ, τι, gen. οὔτινος, ηστινος etc., in masc. et neutr. sg. etiam δτου, dat. δτω — ceterum NT praeter formas singulares et plurales nominativi omnium generum et acc^{um} neutri ac formulam ἔως δτου hōc pron^{ne} non utitur (cf. R. 9,4 οἵτινες..., δν). Apud auctores profanos hoc pronomen adhibetur, si respicit personam vel rem indeterminatam (*quicunque*, sunt *qui*, nemo est *qui*, talis *qui* ets.; cfr. Curtius § 187, Bl. § 50, 1) et in quaestione indir. In NT I. in quaestione indir.: *quisnam*, *quidnam*; λαληθήσεται σοι δ, τι σε δει ποιεῖν ‘dicetur tibi, quid te oporteat facere’ A. 9,6 cr.; J. 8,25, supposito in verbis «σὺ τίς εἶ» sensu «quis es tu qui audeas haec nobis dicere?», id quod sequitur, potest ita explicari τὴν ἀρχὴν δ, τι καὶ λαλῶ ὑμῖν (sc. ἐπερωτᾶτε, vel: θαυμάζετε); ‘quid omnino vos alloquar (miramini)?’ cf. Bl. § 50, 5 et ἀρχὴ 1 f. — II. in sententia rel.: 1) *si personam vel rem indeterminatam respicit*: a) ησάν τινες..., οἵτινες ἐλάλουν A. 11,20; οὐδένα ἔχω, δστις Ph. 2,20: Mt. 7,24 b, 26; 16,28. L. 2,10; 15,7. Ph. 3,7. 1 T. 1,4 al. — b) *in sententia universalis*: πᾶς δστις (δν, ἔαν), πᾶν δ, τι (δν, ἔαν) ‘quisquis, quidquid’ Mt. 7,24 a; 10,32. C. 3,17, πᾶσα ψυχὴ ήτις δν = quisquis A. 3,23; δστις σε ραπίσει ‘qui’ vel ‘si quis te ceciderit’ Mt. 5,39; δστις δν ποιήσῃ ‘si quis fecerit’ Mt. 12,50; δ, τι δν αἰτήσητε J. 14,13; 15,16: Mt. 5,41; 10,33; 13,12; 23,12. L. 10,35; 14,27. 1 C. 16,2. G. 5,10 (δστις δν ή ‘quisquis ille est’) al. — 2) In NT δστις saepe *ad personas et res determinatas refertur* (Bl. § 50, 1): a) *recte ubi generalis quaedam qualitas enuntiatur seu ubi describitur, qualis alq.* (alqd.) *sit*: οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον καὶ οὐκ ἐφυλάξατε A. 7,53; οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἀμαρτίᾳ ‘nos qui concupiscentiae mortui sumus’ R. 6,2; ήτις ἐστὶν ‘Ἄγαρ talis est Agar’ (cfr. δς II 13) G. 4,24: J. 8,53. R. 1,25; 11,4. 1 C. 3,17 (‘tales, sc. templa Dei, estis vos’). 2 C. 8,10. G. 5,19 (ἄτινα ‘talia sunt moechia etc.’). E. 1,23 al. — b) *saepe ita ubi sententia rel. rationem et demonstrationem dictorum continet = quippe qui, nempe qui, is enim*: ηὐχόμην ἀνάθεμα εἶναι δπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, οἵτινές εἰσιν ‘Ισραὴλίται κτλ. ‘... pro fratribus mei, quippe qui sint Israē-

litae’ R. 9,4: A. 10,41,47. R. 2,15. 2 C. 9,11. E. 3,13; 6,2. Ph. 4,3. H. 8,6. 1 P. 2,11. — c) *pronomen compositum ὅστις, ut plenius sonat, ita aptum videbatur ad inducendas sententias non subordinatas (= δς 13) prae-sertim tales quibus enuntietur caput rei*; A. 8,14 s. ἀκούσαντες... ἀπέστειλαν Πέτρον καὶ Ἰωάννην· οἵτινες κτλ. ‘hi igitur’: A. 9,35; 11,28; 12,10; 17,10; 23,33. L. 1,20: 8,3; 10,42 al. — d) *alibi liberius et sine ratione (ut ionice) hoc voce utuntur (Bl. l. c.); nonnusquam tamen vel, ut hiatus vitetur, vel, ne οἱ cum articulo οἱ con-fundatur, vox adhiberi videtur, ut A. 17,10; 23,14,33. — 3) ἔως δτου pro ἔως οὖς donec, quoad; a) = bis: jusqu'à ce que; (omisso δν) c. conjunctivo: L. 12,50 cr.; 13,8 v.; 15,8; 22,16,18 v.; c. indic. J. 9,18; b) während, so lange: tant que; c. indic. praes. Mt. 5,25.*

ὅστρανιος 3. (ὅστραχον ‘terra figulina tosta; testa’) *testaceus, fictilis* 2 T. 2,20; ἐν δ. σκεύεσιν nempe in fragilibus imbecillisque corporibus 2 C. 4,7. [Hippocr. Lcn.]*

ὅσφρησις, εως, ή (ὅσφραινομαι ‘olfacio, odoror’) 1) *sensus odorandi, odoratus*. [Plat.] — 2) *organum odorandi, nasus* [Hdn. 1, 12, 4 τὰς δ. καὶ τὰ ὤτα]; — prob. hoc sensu 1 C. 12,17: concinne enumerantur δφθαλμός, ἀκοή, δ. oculus, auris, nasus.¹

ὅσψ (Bl. § 4, 2), ίος, ή 1) *coxa; Hüfte*: *hanche*; generatim pro ea parte corporis cui cingulum circumponitur, Mt. 3,4. Mr. 1,6, in metaphora L. 12,35. E. 6,14. 1 P. 1,13. [LXX = מִנְתַּחַת] — 2) *lumbus*: *Lende*; *sec. euphemismum Hebraeorum pro sede generationis A. 2,30. H. 7,5,10. [Gen. 35,11. 2 Chr. 6,9 = מִצְלָת]²*

ὅταν (pro δτ' δν = δτε δν) *conjunction temp. quando, cum; propter particulam δν (δν I 3) fit, ut universim c. conjunctivo copuletur et adhibeatur* 1) *in sententiis generalibus de re non semel certo tempore eveniente, sed quae vel revera saepius fit, ubi tempus et occasio fert, vel saepius fieri potest, = quandocunque, si quando, quotiens, si: μακάριοί ἐστε, δταν δνειδίσωσιν δμᾶς ‘beati estis, cum vobis maledicunt’ Mt. 5,11; δταν ποιῆς ἐλεημοσύνην Mt. 6,2; δταν ἀσθενῶ ‘cum (si, quo-tiens) imbecillus sum’ 2 C. 12,10: Mt. 6,5; 12,43. Mr. 4,15 s. L. 11,34; 12,54. J. 2,10;*

5,7 al.; semel c. indic. imperf. (v. ἀν I 2a) δταν αὐτὸν ἐθεώρουν ‘si quando forte eum conspiciebant’ Mr. 3,11; obliteratā vi particulae ἀν [neohell.]: δταν δψὲ ἐγένετο ‘cum sero factum esset’ Mr. 11,19 Tdf. WH.; item Ap. 8,1 Tdf. WH.; ἐν τούτῳ δταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν ‘in eo quod’ et ‘si quando revera’ Deum diligimus 1 J. 5,2; δταν ἐν τῷ κόσμῳ ὡς ‘quando (e contextu = quamdiu) in mundo sum’ J. 9,5. — 2) in sententiis de re futura = quando; δταν καθίσῃ δ Γίδες τ. ἀ. ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ ‘quando Filius hominis in solio suo glorioso consideret’ Mt. 19,28; δταν πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην ‘cum rursus (sc. ad secundum adventum) introducit Primogenitum in mundum, (= de hoc futuro tempore dicit: etc.)’ H. 1,6: Mt. 9,15; 21,40; 24,15. Mr. 8,38; 9,9; 14,25. L. 5,35; 16,4. J. 4,25. A. 23,35. R. 11,27 (‘in hōc, cum auferam peccata’, seu in eo quōd peccata remittam, consistit pactum). 1 C. 13,10 al.; incorrecte c. indic. fut. Ap. 4,9.

ὅτε conj. temp. (particula relativa, correl. ad πότε, τότε) 1) usus proprius: quo tempore, quando, cum, postquam etc.; seq. plerumque indic. aor.: δτε ἐτέλεσεν δ ’Ι. τοὺς λόγους τούτους ‘cum Jesus haec perorasset’ Mt. 7,28; δτε ἐπείνασεν ‘quando esurivit’ Mt. 12,3: Mr. 1,32; 4,10. L. 2,21 s. J. 1,19 et passim; seq. praes. H. 9,17, praes. hist. Mr. 11,1, imperf. Mr. 14,12. A. 12,6; 22,20 al. (ἥν nonnunquam = ‘fui’, deficiente aor.: J. 21,18. R. 7,5), pf. δτε γέγονα ἀνήρ ‘nunc cum vir evasi’ 1 C. 13,11. — 2) nonnusquam usurpatur pro pronomine rel. post nomina temporis: καιρὸς δτε ‘tempus quo’ 2 T. 4,3, ὥρα δτε J. 4,21; 5,25; 16,25, ἡμέρα δτε L. 17,22. R. 2,16 v., ubique seq. ft.; νὺξ δτε J. 9,4, seq. praes.; L. 13,35 v. ἔως ἥξει (sc. καιρός) δτε εἰπητε conjunctivus praeter regulam: ” ἥ. δ. aequivalet conjunctioni ἔως ἀν.

ὅτι proprie neutrum pronominis rel. δστις, usurpatum conjunctionis instar. I. Particula inserviens circumscribendo acc^o c. inf.; solet praecedere pronomē demonstr.: ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τ. Θ. ἐν ἡμῖν, δτι τὸν Γίδεν αὐτοῦ ἀπέσταλκεν (= ἐν τῷ αὐτὸν ἀπεσταλκέναι κτλ.) 1 J. 4,9: J. 3,19. 1 J. 3,16; 4,10. 13 al. Ap. 2,4.

II. Particula eas sententias inducens

quibus objectum verborum dicendi, cognoscendi, sentiendi ets. enuntiatur = daβ: que; 1) sequitur verba dicendi, docendi ets.: προείρηκα δτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἔστε ‘antea jam dixi vos in nostris cordibus esse’ 2 C. 7,3; ita post verba ἀναγγέλλω, γράφω, δεικνύω, δηλώω, διδάσκω, διηγοῦμαι, ἐμφανίζω, λέγω, μαρτυρέω, δμολογέω, φημί etc., de quibus v. suo loco; — sequitur verba jurandi et asseverandi: μαρτύρομαι A. 20,26. G. 5,3, μάρτυρα ἐπικαλοῦμαι τὸν Θεόν 2 C. 1,23, ἔστιν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ ἐν ἐμοί 2 C. 11,10, cfr. R. 14,11. G. 1,20 al.; — post nomina quibus similis significatio subest: ἀγγελία 1 J. 1,5, λόγος J. 15,25, μαρτυρία 1 J. 5,11, φάσις A. 21,31, αἱ γραφαὶ Mt. 26,54. — 2) sequitur verba cognoscendi et percipiendi, sciendi et reminiscendi, dictionesque similes: θεασάμενος δτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν ‘vidit magnam multitudinem ad se venire’ J. 6,5; ita post ἀγνοέω, ἀναγινώσκω, ἀκούω, βλέπω, γινώσκω, γνωστόν ἔστιν, ἐπίσταμαι, καταλαμβάνω, μιμησκομαι, μνημονεύω, νοέω, οἶδα, δράω, quaes v. suo loco. — 3) sequitur verba credendi et judicandi [non cl.]: δς ἀν πιστεύῃ δτι δ λαλεῖ γίνεται ‘qui credit id, quod enuntiat, fieri’ Mr. 11,23; ita post δοκέω, ἐλπίζω, ἔχω τινά (Mr. 11,32), κρίνω, λογίζομαι, νομίζω, οἴμαι, πέπεισμαι, πέποιθα, πιστεύω, ὑπολαμβάνω. — 4) sequitur verba affectūs (jam irrepit hic significatio nr. IV): ἐθαύμασεν δτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη ‘eum non prius lavisse miratus est’ L. 11,38; ita post ἀγαλλιάομαι, ἀγανακτέω, μέλει μοι, χαίρω, δ ὀφθαλμός σου πονηρός ἔστιν (‘invides’). — 5) sequitur verba laudis et vituperii: ἔξομολογοῦμαι σοι δτι ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις ‘gratias ago tibi quod ea parvulis revelaveris’ Mt. 11,25; item post ὀνειδίζω, οὐαί σοι, ἐπαινέω, εὐχαριστέω, χάριν ἔχω τινί, χάρις τῷ Θεῷ (‘Deo gratias!’). — NB. a) tempus et modus grammaticus orationis directae retineri solet etiam post aoristum ets. verbi primarii: ἔγνω δ Κύριος δτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι δτι ’Ιησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ J. 4,1; ἀκούτας δτι ’Αρχέλχος βασιλεύει Mt. 2,22: ib. 2,16, 23; 16,21. Mr. 2,1 al. — b) subjectum enuntiati ab δτι incipientis saepe in sententiam primariam transponitur ibique objecti vices gerit: ἐπεγίνωσκον αὐτοὺς δτι (= δτι αὐτοὶ)

σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν ‘cognoverunt eos fuisse socios Jesu’ A. 4,13: J. 8,54. A. 16,3 r. Tdf. al. — **c)** per anacoluthon A. 27,10 sententia ab δτι incepta transit in acc. c. inf. — **d)** de ώς δτι cfr. ώς III 3. — **e)** dictiones ellipticae: οὐχ δτι (= οὐ λέγω δτι) ‘non quod: nicht daß, nicht als ob: non que, ce n'est pas que’ J. 6,46; 7,22. 2 C. 1,24 al.; item οὐχ οἶον δτι R. 9,6 (v. οἶος in fine).

III. Particula quae inducit orationem directam, et aequivalet signis locutionis alienae («—»); haec constructio inde orta est, quod tam accurate quid alias dixerit refertur, ut nihil prorsus in ejus sermone mutetur: «δτι recitativum»; ὥμεις λέγετε δτι Βλασφημεῖς ‘vos dicitis: *Blasphemas!*’ J. 10,36; ὄμολογήσω αὐτοῖς δτι Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς ‘fatebor illis: *Nunquam cognovi vos!*’ Mt. 7,23; ita post varia verba dicendi Mt. 26,72-75. Mr. 1,15,37; 5,23,28; 12,29; 13,6. L. 1,25,61; 4,41; 5,26. J. 1,20, 32; 6,42; 18,9. A. 5,23. R. 3,8. 2 Th. 3,10 al.; tale verbum (καὶ λέγοντες) mente supplendum est A. 14,22; ita etiam SScr^{ae} verba inducuntur: ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται δτι ‘Ἐν ἑτερογλώσσοις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ 1 C. 14,21: Mr. 12,19. J. 10,34. R. 8,36 al. (Curtius § 207, 2 n. 4)

IV. Particula enuntiatorum causalium;
1) generatim δτι inducit sententias subordinatas: **a)** *quia, quod*: δτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας ‘quia me vidisti, credis’ J. 20,29: Mt. 2,18. L. 13,2 b; 15,27 b; 19,17. J. 1,50; 2,25; 3,18 (μὴ I 6 b); 6,26; 9,22. R. 6,15. 1 C. 12,15 s. al.; διὰ τοῦτο δτι ‘propterea quia’ J. 5,16; 8,47. 1 J. 3,1 al.; post interrogationes διὰ τί; χάριν τίνος; τί; ‘cur?’ respondeatur δτι ‘quia’ Mt. 20,7. R. 9,32. 1 J. 3,12. — **b)** nonnunquam elliptice = (ἐν) τούτῳ δτι *eo quod*: dadurch daß, *indem*: gallice *en c. pte.*: δ μὴ πιστεύων τῷ Θεῷ φεύστην πεποίηκεν αὐτόν, δτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἦν κτλ. ‘qui Deo non credit, facit eum mendacem, eo quod non cum fide suscepit testimonium etc.’ 1 J. 5,10; οὐδ’ δτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα ‘neque omnes eo ipso quod ab Abraham originem trahunt, sunt [ejus genuini] filii’ R. 9,7: J. 17,24. R. 5,8. — **c)** indicatur hac particulâ nexus quidam logicus, max. in quaestib. quibus alcs. rei ratio seu causa

quaeritur, ut: ποταπός ἐστιν οὗτος, δτι καὶ οἱ ἄνεμοι αὐτῷ ὑπακούουσιν; ‘unde est hic, quod vel venti ei oboediunt?’ (nempe interrogatur id, ad quod respondendum esset: Θεός ἐστιν οὗτος, δτι κτλ. ‘Deus est, Deum esse constat, nam etc.’) Mt. 8,27; τί γέγονεν δτι . . . J. 14,22; τί δτι ‘quid est quod . . . cur?’ L. 2,49. A. 5,4: Mr. 4,41. L. 4,36; 8,25; 11,18. J. 2,18; 7,35; 8,22; 9,17; 14,22. H. 2,6; per ellipsis brevius: δτι ὥμεις οὐχ ἡδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ‘(quid est) quod nos nequivimus illud expellere?’ Mr. 9,28, aut supple ‘mirum est quod . . .’ (nos itidem: ‘daß wir es nicht fertig brachten, ihn auszutreiben?’); item Mr. 2,16 Tdf. WH. He.; 9,11. — **2)** *†ex LXX, qui hebr. י in coordinatis quoque sentiis in δτι verterunt, in SScr. usus invaluit, hac voce utendi loco particulae γάρ = *nam, etenim, enim*: μάθετε ἀπ’ ἐμοῦ, δτι πραῦς εἰμι κτλ. ‘discite a me; nam mitis sum’ Mt. 11,29; δ δὲ εἰπεν Λεγιών· δτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς αὐτόν ‘is Legio, inquit (appellor); multi enim daemones in eum intraverant’ L. 8,30; Mt. 5,3 ss., 34 ss.; 7,13. L. 9,12; 13,31; 16,24. J. 1,17 et persaepe per NT.

δτον, genet. pronis rel. δστις, q. v.; nr. II 3.

οὖ adverbium locale relativum: 1) ad quaestionem ‘ubi?’: *ubi, quo loco; οὖ —, ἐκεῖ* ‘ubi —, ibi’ Mt. 18,20; post nomina locum indicantia ponitur loco pronominis rel. = ‘in quo’: L. 4,16; 23,53. A. 1,13; 2,2 al.; οὖ, proprio genetivus vocis δς, a praepositione pendere ac pro contextu verti potest ‘domūs in qua . . .’: ἐπάνω οὖ ἦν τὸ παιδίον ‘supra domum in qua puer erat’ Mt. 2,9 [μέχρι οὖ διὰ καῦμα οὖ δύνανται οἰκεῖν ‘usque eo ubi propter calores habitare nequeunt’ X. an. 1 7, 6]; sensu latiore de condicione ac tempore: οὖ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις ‘sic ubi lex non exsistit, ne transgressio legis quidem’ R. 4,15; R. 5,20. 2 C. 3,17. — 2) ad quaestionem ‘quo?’ *quo, quem ad locum; εἰς πᾶσαν πόλιν . . . οὖ ἥμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι* ‘in omnem civitatem, quo (= in quam) ipse venturus erat’ L. 10,1; Mt. 28,16. L. 22,10 r.; 24,28; οὖ ἐὰν c. conj. praes. de re futura οὖ ἐὰν πορεύωμαι ‘eo quo proficiscar’ 1 C. 16,6 (ἐάν II NB. 1).

οὐ ante consonantes, **οὐν** ante vocales spiritu leni, **οὐγ** ante vocales spiritu aspero notatas (v. notam infra): particula negandi = *non*; classicis auctoribus fuit haec objectivae negationes particula, μή subjectivae; *in sermone hell.* οὐ adhibetur, si verbum positum est in modo indicativo vel si negatio non ad totam sententiam sed ad partem dumtaxat vel unam vocem refertur: v. Bl. § 75, 1; Viteau, verbe 13, remarque, al. — 1) οὐ, ubi solum ponitur et accentu notatur, est responsio negantis = *non*, *minime*: germ. *nein*: gall. *non*; Mt. 13,29. J. 1,21; 7,12; 21,5; ἥτω δμῶν τὸ οὐ οὐ ‘vestrum *non* esto *non*’ neve opus sit illud jurando confirmare! Ja. 5,12; οὐ γάρ ‘nequaquam’ A. 16,37; cum emphasi repetitur οὐ οὐ Mt. 5,37; τὸ ναι ναι καὶ τὸ οὐ οὐ 2 C. 1,17 (cfr. art. ναι). — 2) οὐ sententiae partem solum vel unicam vocem negat: *non*: *nicht*: *non pas* (Kühner IV p. 182); οὐχ ἐν σαρκὶ πεποιθότες ‘fiduciam habentes non in carne (sed in Christo)’ Ph. 3,3: A. 28,19. R. 9,25. 2 C. 4,8 s. (Bl. § 75,5). 1 Th. 2,4; οὐχ δ τυχών ‘haud vulgaris’ A. 19,11; 28,2; saepe οὐ cum voce quam negat (*quae verbum esse potest*) in unam ideam coalescit, et tum cum μή nunquam permittatur: οὐχ ἀγνῶς ‘insincere’ Ph. 1,16; οὐ ποτε οὐ λαός, οἱ οὐχ ἡλεημένοι 1 P. 2,10; οὐχ ἐω ‘impedio’ A. 19,30, εἰ οὐχ ἔγκρατεύονται ‘si incontinentes sunt’ 1 C. 7,9, εἴ τις οὐ πταίει ‘si quis inculpatum se servat’ Ja. 3,2, εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι ‘si quis laborare recusat’ 2 Th. 3,10, εἴ τις οὐχ ὑπακούει 14, εἴ τις οὐ φιλεῖ 1 C. 16,22 [cl. οὐ φημι]. — 3) negatio οὐ ad totam sententiam atque ipsum verbum refertur: a) verbo in modo indicativo posito: a) in sententiis principalibus, ut in simplicibus enuntiatis: οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαρωνῆ Mt. 6,24: Mt. 1,25; 2,18. Mr. 1,34 et sescenties; de futuro prohibitivo et sententiā interrogativā v. infra 4 a, b; β) in sententiis dependentibus, etiam condicionalibus et universalibus (ubi class. μή): δις οὐ λαβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ‘qui crucem suam non accipit’ Mt. 10,38: Mr. 4,25 (exc. T. 1,11. 2 P. 1,9. 1 J. 4,3); ἐπεὶ οὐ L. 1,34, ὅτε οὐ 2 T. 4,9. ὅτι οὐ 1 Th. 2,1 ets.; valde a lingua class. discrepat εἰ οὐ *si non* (εἰ μή = ‘nisi’): εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε ‘si in alieno non fuistis fi-

deles’ L. 16,12; Mr. 11,26. J. 1,25; 10,37. R. 8,9; 11,21. 1 C. 7,9. H. 12,25 al. (aliquot ejusmodi loci ad nr. 2 reduci possunt); εἰ καὶ οὐ ‘quamquam non’ L. 11,8; 18,4 (εἰ καὶ fere = μέν ‘quidem’), v. Bl. § 75,3. — b) ante ptc. (sat raro in NT^o et per exceptionem) in casibus ubi, resolutione facta in verbum finitum, ponendum est οὐ, ut: οὐχ ὄντος αὐτῷ τέχνου A. 7,5 = καὶ ταῦτα, ὅτε οὐχ ἦν αὐτῷ τέχνον: Mt. 22,11. L. 6,42. C. 2,19. H. 11,1,35. 1 P. 1,8 (cum μή!), multa ad nr. 2 pertinent. — 4) *Notatu digna*: a) οὐ c. indic^o ft. subinde continet prohibitionem (ut hebr. נֹל c. imperf.): οὐ μοιχεύσεις Mt. 5,27, it. 6,5. — b) omissâ in ἄρδον οὐ partic. interr., οὐ significat nonne? et responsum affirmativum elicere vult: οὐκ ἀκούεις, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν; ‘nonne audis etc.’ Mt. 27,13; Mr. 6,3; 7,18. L. 11,40. J. 6,70 al.; c. 2^a ps. indic. ft. est impatiens quaedam quaestio aequivalens imperativo: οὐ παύσῃ; = παῦσαι! ‘desine!’ A. 13,10. — c) οὐ post ἀρνεῖσθαι abundare videtur: δ ἀρνούμενος ὅτι ’Ιησοῦς οὐκ ἔστιν δ Χριστός 1 J. 2,22 ‘qui Jesum esse Messiam negat’ [it. Dem. 9,54], cf. μή I 4 c. — d) si post verbum sequitur negatio composita, οὐδείς, οὐπω ets., ipsi verbo praeponitur οὐ quod, illam negationem non tollit, sed praeparat: οὐκ ἐν ὑμῖν οὐδείς σοφός; ‘non est inter vos quisquam sapiens’ 1 C. 6,5; οὐκ — οὐδέ ‘ne quidem’ A. 7,5. R. 3,10, οὐ — οὐκέτι ‘non jam’ A. 8,39 (Ap. 21,4 minus bene οὐ — οὐκ — ἔτι), οὐ — οὐδεὶς οὐπω ‘nondum quisquam’ L. 23,53: Mr. 3,27v.; 6,5. L. 4,2; 8,43. J. 19,11 al.; superflue per anacoluthon, etiam praemissis verbo aliis negationibus, ponitur οὐ 1 C. 6,10 r. Ap. 21,4. — e) *duae negationes simplices inter se tollunt et affirmationem efficiunt* (Curtius 232, 4): οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος ‘nequaquam ideo ad corpus non pertinet’ 1 C. 12,15 s.; οὐ δυνάμεθα... μή λαλεῖν ‘non loqui — non possumus’ A. 4,20 [cl.] — f) *per ellipsis omisso verbo timendi* (sc. φοβοῦμαι ets.), dic. οὐ μή ‘non timeo, ne’ = *non*, *nequaquam*; plerumque c. conj. aor.: οὐ μή ἀφεθῆ ὕδε λίθος ἐπὶ λίθον ‘non relinquetur hic lapis super lapidem’ Mt. 24,2; Mt. 5,26; 24,35. L. 12,59; 13,35. J. 6,37 al.; pro conj. aor., obliteratā dictionis origine, ponitur indic. ft.: οὐ μή

σε ἀπαρνήσομαι ‘nequaquam te negabo’ Mr. 14,31: Mt. 16,22, alibi ut v. l. (Curtius § 210 n. 4); huc pertinet Mt. 25,9 WH. He. Br. μήποτε (v. h. art., 4) οὐ μὴ ἀρκέσῃ vel -ζει ‘fortasse non sufficiet’; quaestio rhetorica hujus formae aequivalet assertioni (cf. supra 4 b): οὐ μὴ πίω αὐτό; ‘id non bibam?’ J. 18,11: L. 18,7. Ap. 15,4. NB. In SScra etiam ubi alia vox negativa praecessit, nihilominus particulae οὐ μὴ verbo apponi possunt et sententia tota habet vim negativam (ita ut οὐ μή abundare videatur): οἴα οὐ γέγονεν οὐδ’ οὐ μὴ γένηται ‘qualis nec fuit nec erit’ Mt. 24,21: H. 13,5 [οὐδὲ σὺ οὐ μὴ εἰςέλθῃς ἔκει ‘ne tu quidem illuc ingredieris’ Dt. 1,37]; οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει ‘nihil vobis nocebit’ L. 10,19; οὐκέτι οὐ μή ‘non jam’ Mr. 14,25. L. 22,16 r. Tdf. Br. Ap. 18,14. — g) οὐ μὴ in SScra nonnusquam prohibitionem indicat [οὐ μὴ φάγητε ‘cavete ne comedatis! non licebit vobis comedere’ Gen. 3,1; it. 21,10. Ex. 34,14. Lev. 11,43; 19,13 al.]: ita Mt. 15,5 οὐ μὴ τιμήσει τὸν πατέρα κτλ. ‘ne honorato (vel: ei non licet honorare) patrem’ (hunc esse sensum constat ex Mr. 7,12 et doctrina tractatūs Mišnici Nedarîm, cfr. art. χορβάν). — h) alia ellipsis οὐχ ὅτι (= οὐ λέγω ὅτι) non quod: nicht als ob: ce n'est pas que, non que: cfr. ὅτι II NB. e. — i) poni solet οὐ ante verbum vel ante eam vocem quae negatur, v. exempla allata; sed si negatur adjūtum vel ptcum, praetire potest negatio praepositionem illi praeeuntem: οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας (= μετ' οὐ πολλὰς ἡ.) A. 1,5 [οὐχ ἐξ ὄντων = ἐξ οὐκ ὄντων 2 Mach. 7,28; cfr. μὴ ἐκ φαινομένων H. 11,3]; de οὐ πάντως cfr. art. πάντως. --- 5) in membris locutionis coordinatis et oppositis dicitur: a) οὐ —, ἀλλά ‘non —, sed’; alibi = ‘non tam —, quam’ Mr. 9,37. A. 5,4 al. (cfr. ἀλλά 1 c). — b) οὐ ..., ... δέ A. 12,9,14. H. 4,13; 4,15. — c) ..., ἀλλ’ οὐ ‘— (quidem), sed non’ Mt. 24,6. 1C. 10,5,23. — d) οὐ μόνον, ἀλλὰ (καὶ), v. μόνον. — NB. Quod nonnusquam formae οὐχ et οὐχ inter se confunduntur: notandum est, in lingua hell. nonnullas voces alio spiritu pronuntiatas esse, ut ex inscr. et papp. abunde constat (Bl. § 4, 3; Kühner³ I p. 112 Anm.); ex hac ratione tolerari possunt vv. ll. οὐχ ίδού A. 2,7. 1P. 1,8, οὐχ εἶδον G. 1,19,

οὐχ δλίγος A. 12,18 al., οὐχ ἔστηκεν J. 8,44 (Bl. l. c.; cf. στήκω). Pro mendis scribarum vero habenda sunt οὐκ ὑπάρχει, οὐκ εὑρον, οὐχ ἡγάπησαν ets.

† οὐά, Tdf. Br. οὐά vah! exclamatio admirantis Mr. 15,29. [Kühner³ II p. 252; DCass. Epict.; neohebr. נא]¹

* οὐαί 1) interjectio lugentis et cominantis: vae! seq. dat. pers.: οὐαί σοι Χοραζεῖν Mt. 11,21; ib. 23,13 ss.; 24,19; 26,24. Mr. 13,17 al. [Num. 21,29. Eccle. 4,10 al.; Epict. 3, 19, 1 οὐαί μοι]; cum emphasi repetitur: οὐαί οὐαί [Am. 5,16], sequente vocativo [3 Reg. 13,30 al.] Ap. 18,10,16,19; οὐαί οὐαί οὐαί τοῖς κτλ. Ap. 8,13r. He. Br., τοῖς κτλ. Tdf. WH. [latinismus: ‘vae te!’ Plaut. Sen.]; οὐαί δι’ οῦ ἔρχεται ‘vae ei per quem (scandalum) venit!’ L. 17,1 (δς II 3 c); additum δτι commiserationis aut comminationis rationem indicat: L. 6,24 s.; 11,43 al., item additum ἀπό τινος Mt. 18,7, ἐκ τινος Ap. 8,13. — 2) substantive: indeterminate: οὐαί μοί ἔστιν = poena mihi imminet 1C. 9,16 [θρῆνος καὶ μέλος καὶ οὐαί Ez. 2,10, οὐαί ἐπὶ οὐαί 7,26]; fem. ή οὐαί fere = maledictio Ap. 9,12; 11,14.

οὐδαμῶς (οὐδ-αμοί plur. ‘nulli’) adv. nullo modo, neutiquam Mt. 2,6. [Hdt. Plat.]¹

οὐδέ, solum fere 6ies ante vocales οὐδ’ (οὐ, δέ): conjunctio neg.: 1) neque: und nicht, noch: ni; negativas sententias sententiārumve partes negativis adjungit: ἀμαρτίαν οὐχ ἐποίησεν οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ 1P. 2,22; οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης Ap. 21,23: Mt. 5,15; 6,20; 25,13. Mr. 4,22. J. 6,24. H. 9,25; praecedentibus vocibus compositis οὐδείς, οὐπω ets. Mt. 16,9; 22,46. 1T. 6,16 al.; complura membra ita adduntur Mt. 6,26. J. 1,13. 1 Th. 2,3 cr. al.; οὐδὲ ... οὐδένα (= καὶ οὐ ... οὐδένα, cfr. οὐ 4 d) ‘neque quemquam’ J. 5,22; οὐδὲ μή valet καὶ οὐ μή ‘nec’ c. ft. Ap. 7,16 (οὐ 4 f), cuius loco Mt. 24,21. H. 13,5 οὐδ’ οὐ μή (ut Dt. 31,6 cA, 8 cA); ut καὶ γάρ = ‘et enim’ (cfr. γάρ NB. 3 b), ita οὐδὲ γάρ ‘et enim non, neque enim’ J. 5,22 (7,5 ?); 8,42. A. 4,12,34. R. 8,7. — 2) ne ... quidem, partim = auch nicht: non plus; ζὰν μή ἀφῆτε ..., οὐδὲ δ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν ‘si non condonatis, ne pater vester quidem vobis condonabit’ Mt. 6,15: Mt. 21,27; 25,45. Mr. 16,13 al.; partim =

nicht einmal: ne... pas même: οὐδὲ Σολομῶν περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων ‘ne ipse quidem S. sicut unum ex istis indutus est’ Mt. 6,29: Mr. 12,10. L. 12,26. J. 21,25. A. 19,2al.; οὐχ — οὐδέ ‘ne quidem’ (v. οὐ 4d) A. 7,5. R. 3,10; emphatice οὐδὲ εἰς ‘ne unus quidem’ pro οὐδείς ‘nullus’ Mt. 27,14. J. 1,3. A. 4,32 al.; καὶ οὐδὲ ἀλύσεσιν ‘ac ne catenis quidem’ Mr. 5,3 cr.: 6,31; οὐδὲ ἔτι νῦν (= καὶ νῦν οὐχέτι ‘etiamnunc nondum: auch jetzt noch nicht’) 1C. 3,2. — In codd. pro οὐδέ saepe οὕτε falso scriptum est, nec editores semper recte restituerunt (Bl. § 77,10), cfr. οὕτε NB.

οὐδ-είς, οὐδε-μία, οὐδ-έν, gen. οὐδενός, οὐδεμιᾶς etc. vi etymologiae = οὐδὲ εῖς ‘ne unus quidem’: *nullus, nemo, nihil*; 1) adjective: *nullus*; οὐδεμίαν δύναμιν ‘nullum miraculum’ Mr. 6,5: L. 4,26. J. 10,41; 16,29; 19,11. A. 25,18 al.; οὐδείς προφήτης L. 4,24 ‘*nemo*’ aut ‘*nullus* pr.’, οὐδείς ἄλλος J. 15, 24 ets. — 2) substantive: a) οὐδείς *nemo*: Mt. 6,24; 8,10. Mr. 2,21. 1C. 2,11 al.; add. gen. partit.: οὐδείς ἡμῶν ‘*nemo nostrum*’ R. 14,7: Mr. 11,2. L. 14,24 al.; οὐδείς εἰ μή ‘*nemo nisi*’ Mt. 19,17 r. Mr. 10,18. — b) οὐδέν *nihil*; a) sensu proprio: Mt. 17, 20; 26,62. Mr. 7,15 al.; add. gen. partit. L. 9,36 (ῶν = τούτων ἄ). 1C. 9,15 al.; οὐδέν οὐ μή c. conj. aor. L. 10,19 = ‘*nihil*’ c. ft. (v. οὐ 4f, NB). — β) sensu improprio = *nullius valoris aut momenti*: δς ἀν δμόση ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν sc. tale iurandum non valet Mt. 23,16: it. 18. J. 8,54. 1C. 7,19; 13,2. 2C. 12,11b; εἰς οὐδέν γενέσθαι ‘ad nihilum redigi, evanescere’ A. 5,36, εἰς οὐδέν λογισθῆναι ‘pro nihilo haberi, duci’ A. 19,27 (εἰς III 8). — γ) accusativus οὐδέν saepe, partim ut acc. objecti interni partim ut acc. graecus, pro sola negatione οὐ poni videtur, ut latine ‘*nihil*’: οὐδέν μοι διαφέρει ‘*nihil*, i. e. nequaquam, meā interest’ G. 2,6, οὐδέν διαφέρει δούλου ‘*nihil* differt a servo’ G. 4,1; Mt. 27,24. A. 15,9; 25,10. 1C. 13,3. 2C. 12,11a. — NB. Inde ab Aristotele subinde per θ scribunt οὐθείς, οὐθέν etc.: in NT sic Tdf. WH. He. scripserunt L. 22,35. A. 19,27; 26,26, Tdf. WH. L. 23,14. A. 15,9; 20,33. 2C. 11,9, Tdf. 1C. 13,3, He. 1C. 13,2; in papyris a saec. 3° ad 1um a. Chr. n. hic scribendi modus praevalet (Mayser p. 181 s.).

οὐδέ-ποτε adv. temp. neg. *nunquam* Mt. 7,23; 9,33. Mr. 2,12. 1C. 13,8; initio interrogationis: *nunquamne?* Mt. 21,16,42. Mr. 2,25.

οὐδέ-πω adv. temp. neg. *nondum*; L. 23,53 v. J. 7,39 r.; 19,41; 20,9. A. 8,16 cr. 1C. 8,2 r. Br.*

οὐθ-είς, neutr. **οὐθ-έν**: v. οὐδείς, NB.

οὐκ-έτι adv. temp. neg. *non amplius, non jam*; οὐχέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου ‘non jam dignus sum filius tuus appellari’ L. 15,19: Mt. 19,6; 22,46. Mr. 7,12 et passim; οὐχέτι οὐ μή ‘non jam’ (v. οὐ 4f, NB); seq. praes. de re mox futura (Bl. § 56, 8) J. 14,19; 16,10,16 cr.; 17,11; οὐχέτι ἀποθνήσκει ‘non jam est morti obnoxius’ R. 6,9; — apud S. Paulum nonnunquam non tam de tempore quam de re logice exclusâ: εἰ ἐκ νόμου ή κληρονομία, οὐχέτι ἐξ ἐπαγγελίας ‘si vi Legis haereditas Messiana obtinetur, haud profecto ex vi promissionis praestatur’ G. 3,18; R. 7,17,20; 11,6; 14,15. H. 10,18,26.

οὐκ-οὖν particula conclusiva (= also, nicht wahr? Kühner³ IV 163) *ergo*; οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; (quod pronuntiandum est sono quaestionis responsum elicientis) ‘ergo rex es tu?’ germ. ‘du bist also ein König?’ J. 18,37; v. Krüger 69,51; Curtius § 234, 33. — NB. Nequaquam licet hic scribere οὐχ-οὖν ‘non igitur.’¹

οὐ μή non (sc. est timendum) *ne = non*: v. οὐ 4f et g.

οὖν particula postpositiva consecutiva: *igitur, itaque, ergo, proinde*; 1) *inducit ea quae cum antea dictis habent nexum logicum, rhetoricum, psychologicum et quidem a) sententias enuntiativas*: Mt. 1,17; 5,19 (ex ante dicta firmitate legum Dei infertur magnitudo peccati ejus qui illas infringit). A. 2,30 (ipse mortuus est, ergo non de se, sed de Christo illa dixit). R. 5,9; 6,4; 11,5; 13,10; 14,8; 16,19. 1C. 4,16. 2C. 3,12 (habentes igitur, ut demonstratum est, ...). E. 4,1,17. H. 4,6 (ut ex psalmo concludo). Ja. 4,4. 1P. 2,7. 3 J. 8. — b) *sententias imperativas, cohortatorias* ets., quae ex rebus antea dictis fluunt: ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας ‘proinde (quoniam iram Dei effugere nequit) facite...’ Mt. 3,8; ἔσεσθε (= estote) οὖν ὑμεῖς τέλειοι 5,48, μή οὖν φοβεῖσθε 10,31; προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος H. 4,16; Mt. 5,23; 6,8 s., 31; 9,38. Mr. 10,9; 13,35.

L. 6,36; 8,18; 10,2. A. 3,19; 6,3 r. He. Br.; 8,22. R. 5,1; 6,12. 1 C. 10,31. 2 C. 7,1 et al. saepe. — **c)** *interrogationes, sive sunt a) verae quaestiones* quae ex antea dictis oriuntur vel oriri videntur, quibusque explicite respondetur: πόθεν οὖν (sc. bono semine jacto) ἔχει ζεύγια; Mt. 13,27; νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ πίστεως; μὴ γένοιτο! R. 3,31; Mt. 13,56; 17,10; 19,7; 22,43,45. Mr. 15,12. L. 3,10 al. R. 3,1,9; 4,9 s.; 6,15,21; 7,13; 9,14. 1 C. 3,5; 9,18; 10,19. 2 C. 1,17 al.; saepe Paulus talibus quaestionum formulis tractatum continuat: τί οὖν; R. 3,9; 11,7; τί οὖν ἔστιν 1 C. 14,15; τί οὖν φημι; 1 C. 10,19, τί οὖν ἔροῦμεν; R. 6,1; τί οὖν δόνομος; G. 3,19 ets., — *sive sunt b) merae quaestiones rhetoricae ipsum in se responsum praesefentes:* ἐφ' ἔχυτὸν ἐμερίσθη. πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; (= non stabit.) Mt. 12,26; Mt. 6,23; 7,11; 12,12; 26,54. L. 12,26 (= nolite solliciti esse); 16,11. R. 10,14. — **2)** *in narratione historica adhibetur ut lat. igitur a) ad faciendum transitum ad novam rem narrationisve particulam* (ita fere solus, sed persaepe, Johannes in evangelio): ἀπεκρίθη. Οὐ. εἰπαν οὖν αὐτῷ χτλ. J. 1,22; J. 1,40 cr. (nBr.); 2,18,20; 3,25; 4,1,33,46; 5,10,19. A. 25,1 al. — **b)** *in epanalepsi, si scriptor revertitur ad rem interruptam:* ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὅχλοις L. 3,7 (adnectitur ad vers. 3); 19,12. J. 4,6,9,28,45; 6,24(22). 1 C. 8,4(1); 11,20 al. — **3)** *cum aliis particulis copulatur, a) ἄρα οὖν ergo, proinde:* sic cum majore emphasi conclusio, sive est assertio sive exhortatio, adnectitur R. 5,18; 14,19 al. (cfr. ἄρα 1). — **b)** μὲν οὖν igitur (= οὖν nr. 2): μέν fere ibi adjungi videtur, ubi subjectum nominatur: A. 1,6,18; 2,41; 5,41 al., vel ubi duae personae opponuntur Mr. 16,19 (δομένη Κύριος, — ἔχειν δέ). L. 3,18 (seq. δομένη Ηρώδης). A. 11,19 (20 de Cypriis etc.) al.; et cfr. μέν 7 a. — **c)** νῦν οὖν jam igitur A. 10,33; 15,10; 16,36; 23,15.

οὐ-πω adv. temp. neg. *nondum* Mt. 24,6. Mr. 8,21 cr.; 11,2 cr.; 13,7. J. 3,24 al.; initio sentae interrog.: *nondumne?* οὔπω ἔχετε πίστιν; ‘*nondumne habetis fidem?*’ Mr. 4,40 cr.; Mt. 15,17 r.; 16,9. Mr. 8,17, prob. etiam J. 2,4 οὔπω ἥχει ἡ ὥρα μου; ‘*nondumne vēnit hora mea?*’ ubi v. Knabenb.

οὐρά, ἄς, ἡ cauda Ap. 9,10,19; 12,4.*

οὐράνιος 2. (cl. etiam 3: οὐρανός) *caelensis, in caelo exsistens, caelitus adveniens* ets. [Hom. ss.]; δπτασία A. 26,19; στρατιά ‘exercitus caelensis’ i. e. angeli L. 2,13 [cfr. Ps. 102,21; 148,2]; δ πατὴρ (ύμῶν vel μου) δούρανιος ‘pater (vester, meus) caelensis’, in caelis exsistens, Mt. 5,48 cr.; 6,14,26,32; 15,13; 18,35 cr.; 23,9 cr. (nBr.) [rabbinorum שָׁבֵת מִים בְּנֵי אֱלֹהִים: Dalman, die Worte Jesu p. 150 ss.] = Deus.*

οὐρανόθεν ↓ adv. loc. *caelitus* A. 14,17; 26,13. [Hom. ss.]*

οὐρανός, οῦ, δ, in NT ut in LXX etiam plur. οἱ οὐρανοί [secundum formas plur. hebr. et aram. מַמְלָקָה נְשָׁמָה]: *caelum, pl. caeli;* **1)** *pars hujus mundi aspectabilis;* **a)** *caelum aëreum, regio avium, nubium; τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ* (genet. loci domicilii) Mt. 6,26. Mr. 4,32 al.; αἱ νεφέλαι τοῦ οὐρανοῦ. Mt. 24,30; 26,64. Mr. 14,62; ‘*caelum clauditur*’ = pluvia deficit L. 4,25. Ap. 11,6; *caelum πυρράζει, στυγνάζει* Mt. 16,2 s.; Mt. 16,1. L. 9,54; 10,18 (conjunge: ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ); 12,56; 17,29. J. 6,31. 2 P. 3,5,7,10,12 s. (de h. l. cfr. Hundhausen) al. — **b)** *caelum sidereum, regio stellarum; ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ*. Mr. 13,25. H. 11,12 (ἀστρα). Ap. 6,13; 12,4, ἡ στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ. ‘*exercitus caeli*’ i. e. sidera A. 7,42 (LXX = מַמְלָקָה נְשָׁמָה אֱלֹהִים); cui synonymum esse videtur δυνάμεις τῶν οὐρανοῦ. Mt. 24,29. L. 21,26, δ. αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Mr. 13,25, cf. Ap. 8,10; 9,1 al. — **c)** *caelum quatenus esse videtur firmamentum altissimum, supra terrarum orbem extensem huncque continens:* ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἔως ἄκρων αὐτῶν (cf. ἄκρον) Mt. 24,31, sim. Mr. 13,27; ὑπὸ τὸν οὐρανόν. εἰς τὴν ὑπὸ οὐρανού ‘ab una plaga caeli in aliam’ L. 17,24; summa altitudo designatur dictione ἔως οὐρανοῦ Mt. 11,23. L. 10,15; hoc firmamentum est nobis scena eorum quae in caelo sive sidereo sive aëreo fiunt: Mt. 24,30 a. L. 21,11. A. 2,19; generatim εἰς τὸν οὐρανόν ‘sursum’ Mt. 14,19. Mr. 6,41 al.; *caelum quatenus est locus, unde hominibus divinae revelationes per visiones vocesque mirificas fiunt;* inde veniunt, eo se recipiunt personae et res apparentes: Mt. 3,17; 28,2. Mr. 1,11. L. 2,15; 3,22; 22,43. J. 1,32. A. 2,2; 9,3 al.

aperiri seu scindi caelum videtur Mt. 3, 16. Mr. 1,10. L. 3,21. J. 1,52. A. 7,56; 10, 11. — **d)** *caelum quatenus cum terra universitatem rerum aspectabilium efficit*: Mt. 5,18; 24,35. Mr. 13,31. L. 16,17. A. 4,24; 14, 15; nonnusquam ‘caelum et terra’ ita universe dicitur, ut omnes rerum creatarum ordines comprehendantur: Mt. 11,25; 28, 18. L. 10,21. A. 17,24. — **2) caelum illud quod Deus fecit sedem angelorum beatorumque hominum, et quod, ex ipsius SScreae loquendi modo, pro sede ac domicilio Dei nominatur, quod olim theologi vocabant ‘caelum empyreum’:** a) *sedes angelorum* Mt. 22,30; 24,36. Mr. 12,25; 13,32. L. 2,15. G. 1,8; ἐν οὐρανοῖς ‘apud angelos’ E. 3,15, it. ἐν οὐρανῷ Mt. 6,10. L. 11,2 r.; 15,7, cfr. 10; τὰ ἐν τοῖς οὐ. ‘caelestia’, angeli E. 1,10. C. 1,16,20; *sedes Beatorum* A. 2,34; illic habent justi thesaurum ac mercedem Mt. 5,12; 6,20; 19,21. L. 6,23. C. 1,5 al., nomina sua albo inscripta L. 10,20. H. 12,23, civitatem (cf. πολίτευμα) Ph. 3,20, aeternum habitaculum 2 C. 5,1; *sedes Christi glorificati* Mr. 16,19. L. 24,51. A. 1,10 s.; 3,21. 1 Th. 1,10; 4,16. 2 Th. 1,7. 1 P. 3,22 al.; in ipso hoc summo caelo summus gradus designatur, si Christus dic. ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐ. E. 4,10, διεληλυθώς τοὺς οὐ. H. 4,14, ὑψηλότερος τῶν οὐ. γενόμενος H. 7,26; Paulus vero se raptum dicit ἔως τρίτου οὐρανοῦ 2 C. 12,2. — **b) sedes Dei:** δ οὐ. μοι θρόνος A. 7,49 ex Is. 66,1; Mt. 5,34. R. 1,18. E. 6,9. C. 4,1 al.; hinc Christus Deum designat verbis δ Πατήρ (μού, ὑμῶν ets.) δ ἐν τοῖς οὐρανοῖς Mt. 5,16,45; 6,1,9 al. [in targumim et Talmud יְמִינֵבָשׁ יְנִינָבָשׁ ets., Dalman, die Worte Jesu p. 150 ss.]; hinc ἔξ οὐρανοῦ ‘divinitus’ Mt. 21,25. Mr. 11,30. L. 20,4, ἐκ τοῦ οὐ. J. 3,27; ἐν τοῖς οὐ., ἐν (τῷ) οὐ. ‘apud Deum’ Mt. 16,19; 18,18. L. 19,38; a caelo missi venerunt Filius Dei et SpS: J. 3,13,31; 6,33 al. 1 P. 1,12. — **3) per metonymiam** Judaeis posterioribus usitatam metonymice nomine ‘caeli’ designatur *ipse Deus* [Dalman, d. Worte Jesu p. 178; in Mišna v. gr. Sanhedrîn 6, 4; 9, 6; Abôth 1, 3]: ἡμαρτον εἰς τὸν οὐ. ‘peccavi contra Deum’ L. 15,18,21; *huc referri potest ἔξ οὐρανοῦ, ἐκ τοῦ οὐ.*, v. supra, 2 b; ἡ βασιλεία τῶν οὐ. ‘regnum Dei’, v. βασιλεία 3. — In Apocalypsi δ

οὐρανός passim est caelum in visione Iohanni ostentatum, sive est caelum aëreum 20,9, sive sidereum 6,13; 8,10, firmamentum 12,1,3, domicilium Dei ac Beatorum 4,1 s.; 5,3 et passim. — *NB.* Facillime haec vox articulo caret post praepositiones ἀπό, εἰς, ἐκ, ἐν, rarius alibi ut A. 3,21; 17,24.

Οὐρανός, οῦ, δ n. pr. lat. *Urbanus*, Christianus a Paulo nomine ‘coadjutoris’ honoratus R. 16,9.¹

Οὐρείας (cB) vel **Ούριας**, οὐ, δ (אַיְרִים) *Urias*, maritus olim ejus ex qua David Salomonem genuit Mt. 1,6: ἐκ τῆς (sc. γυναικὸς) τοῦ Οὐ. ‘ex ea quae fuerat Urias uxor’.¹

οὖς, ωτός, τό auris; 1) *proprie*: Mr. 7,33. L. 22,50. A. 7,57. 1 C. 12,16; ἀ οὖς οὐχ ἤκουσεν quae nemo unquam audivit, inaudita 1 C. 2,9; ωτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν ‘aures Dei versus precem justorum sunt’ sc. declinatae = Deus libenter eos exaudit 1 P. 3,12; εἰς τὰ ωτά τινος γενέσθαι L. 1,44, εἰσελθεῖν Ja. 5,4, ἀκουσθῆναι A. 11,22 ‘alcs. auribus insonare, ab alqo. audiri’; hinc ἐν τοῖς ωσὶν ὑμῶν ‘coram vobis (me audientibus)’ L. 4,21 [hebr. בְּאַזְנוֹן post verba loquendi]; εἰς τὸ οὖς, πρὸς τὸ οὖς ‘clam, privatim, sine testibus’ Mt. 10,27. L. 12,3 [ita εἰς οὖς Eur. Soph., πρὸς οὖς Plut.]. — 2) *metaphorice*, ut ‘audire’ dicitur pro ‘animo percipere, intellegere, attendere’, ita ‘auris’ appellatur *animus ad percipiendum, intellegendum, attendendum capax et paratus*: δ ἔχων οὖς ἀκουσάτω Ap. 2,7 al.; δ ἔχων ωτα ἀκούειν, ἀκουέτω Mt. 11,15. Mr. 4,9. L. 8,8 al.; θέσθαι εἰς τὰ ωτα [cfr. Ex. 17,14] ‘alte menti imprimere’ L. 9,44; Mt. 13,15. A. 7,51; 28,27; ut Mt. 11,15 al. ωτα ἀκούειν ‘aures ad audiendum aptae’, ita R. 11,8 ωτα τοῦ μὴ ἀκούειν (= τῆς ἀνηκουστίας, gen. qual.) ‘aures ad audiendum ineptae’; de A. 7,51 cfr. ἀπερίτμητος.

οὐσία, ας, ἡ (ῶν, εἰμι) *id quod alci. est*, sc. *opes, facultates, res familiaris* L. 15,12 s.*

οὐτε particula negativa correlativa, neque; plerumque οὐτε repetitum aliquot membra negativa conectit, ut lat. *neque* — *neque*; ὅπου οὐτε σῆς οὐτε βρῶσις ἀφανίζει ‘ubi nec tinea nec aerugo corruptit’ Mt. 6,20: Mt. 22,30. Mr. 14,68. L. 14,35. J. 4,21 al.; si verbum antecedit, huic praeponitur οὐ

(v. οὐ 4 d) Mt. 12,32, praeter regulam (per anacoluthon) etiam verbo quod sequitur 1 C. 6,10 r. Ap. 21,4; οὗτε — καὶ ‘neque — et’ J. 4,11. 3 J. 10 [cl. melius οὗτε — τὲ]. — NB. In lingua vulgari interdum οὗτε scribebatur pro οὐδέ (Mayser p. 177; hinc etiam οὐδ-είς, q. v.): in NT ita in t. r. Mr. 5,3. L. 12,26. J. 1,25. A. 4,12. 1 C. 3,2. 1 Th. 2,3. Ap. 12,8; 20,4, porro Ja. 3,12 cr., G. 1,12 r. Tdf. Br., Ap. 5,3 Tdf. He. — In NT ε ante vocales nunquam elisum est.

οὗτος, αὕτη, τοῦτο pronomen demonstr. *hic, haec, hoc*; dicitur de re aut persona quae sive oculis sive menti loquentis atque audientis praesens est (ἐκεῖνος de persona vel re remoto). Adhibetur 1) *substantive, sine nomine adjecto*: οὗτός ἐστιν δὲ Υἱός μου Mt. 3,17; δὲ ἐποίησεν αὕτη 26,13, ποίησον τοῦτο 8,9 (eodem sensu neutri ex usu linguae hebr. usurpatur femininum: παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη Mt. 21,42 e Ps. 117,23), πόθεν τούτῳ ταῦτα; ‘unde hic habet haec?’ Mr. 6,2; — neutrum saepe usuvenit cum prae-positionibus: μετὰ τοῦτο J. 2,12; 11,7, μετὰ ταῦτα ‘postea’ L. 10,1; 17,8, εἰς τοῦτο ‘ad hunc finem’ Mr. 1,38. R. 14,9, διὰ τοῦτο Mt. 6,25; 12,27 ets. — *In specie notandus est pronominis a) usus epanalepticus*: ἔκαστος ἐν τῇ κλήσει ή ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω ‘unusquisque in ea vocatione in qua vocatus est, maneat’ 1 C. 7,20: L. 9,48. J. 10,25. A. 2,23; 4,10; 15,38. R. 7,10; post sententiam relativam: δος ἀν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος κτλ. Mt. 5,19: 18,4. Mr. 3,35; 6,16. J. 3,26 al.; post participia: δομένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος κτλ. 2 J. 9: Mt. 10,22; 13,22; 24,13; 26,23. J. 6,46; 15,5; post εἴ τις R. 8,9. 1 C. 8,3. Ja. 1,23; 3,2 al.; δοτι . . ., διὰ τοῦτο ‘quia . . ., ideo’ J. 15,19. — b) *usus prolepticus*, ubi pronomen sententiam sequentem jam praesumit et praeparat atque grammaticice declinabilem reddit: τοῦτο γινώσκετε δτι ἡγγικεν ή βασιλεία τ. Θ. L. 10,11: L. 12,39. A. 24,14. R. 2,3. 1 C. 1,12. Ap. 2,6 al.; πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ή μήτηρ κτλ. πρὸς ἐμέ; L. 1,43: J. 6,29,39s.; cum praeposs.: ἐν τούτῳ δτι . . . L. 10,20. J. 9,30, περὶ τούτου δτι J. 16,19, διὰ τοῦτο δτι ‘propterea quia’ J. 5,16,18; 8,47, ἐν τούτῳ δταν 1 J. 5,2, ἐν τούτῳ ἵνα J. 15,8.

1 J. 4,17; διὰ τούτου ἵνα 1 T. 1,16, εἰς τοῦτο ἵνα J. 18,37. R. 14,9; εἰς τοῦτο ὅπως R. 9,17; ἐν τούτῳ ἐάν J. 13,35 (de his vide Bl. § 69, 6; cfr. ἵνα II 2); οὐκ ἔχω χαρὰν μειζοτέραν τούτων (gen. [compar.] neutr.) ἵνα ἀκούω ‘majus gaudium non habeo quam hoc ut audiam etc.’ 3 J. 4; hoc pronomen praeparatorium potest alterius substantivi generi grammatico adaptari: αὕτη ἐστὶν ή ἐντολὴ ή ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους = id quod vobis praeципio, est hoc ut inter vos diligatis J. 15,12: J. 3,19; 15,13; 17,3. 1 J. 1,5; 3,11; 4,21. 2 J. 6 a al. — c) *nota has dictiones*: τοῦτο μέν — τοῦτο δέ ‘partim — partim; sive — sive’ H. 10,33; καὶ τοῦτο ‘idque: und zwar’ R. 13,11 (hic fere ‘et praesertim’). 1 C. 6,6, item καὶ ταῦτα H. 11,12 (cfr. 1 C. 2,2 εἰ μὴ ’Ι. X. καὶ τοῦτο ἐσταυρωμένον ‘nisi J. Chr^{um} eumque crucifixum’); τοῦτ’ ἔστιν (alii τουτέστιν) ‘id est’ Mt. 27,46 (v. εἰμί 2 d).

2) *adjective, cum nomine per articulum determinato*; nomini ad libitum aut prae-mittitur: οὗτοι οἱ λόγοι Ap. 19,9, aut (qui est ordo vocum hebr. et plerumque aram.) postponitur: τοὺς λόγους τούτους; Mt. 7,28: Mt. 4,3; 9,26; 22,40; 28,15. Mr. 8,12; 14,58. L. 2,17,25; 4,36; 12,56; 23,7. J. 2,19; 6,34. A. 6,14; 11,12 al. — NB. Ubi deest articulus, subest constructio praedicativa: οὗτος μὴν ἔκτος ἐστίν ‘hic est mensis 6.’ L. 1,36; αὕτη ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο L. 2,2 cr. ‘haec peracta est tanquam descriptio prima’, ac si diceres: haec erat descriptio prima, eaque facta est etc.: J. 2,11 cr.; 4,54 (= hoc erat 1um, 2um miraculum, quod Jesus patravit). L. 24,21; τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς = ‘haec jam est tertia visitatio mea’ 2 C. 13,1: J. 21,14 [τέταρτον δὴ τοῦτο Hdt. 5,76].

οὗτω (in edd. crit. perraro, ut apud Tdf. quater, apud WH. decies) et οὗτως adv. (οὗτος) *hoc modo, ita, sic*; adhibetur 1) absolute: a) ita ut ad *praecedentia seu nota* referatur = *ita ut dictum (narratum, gestum) est*: οὗτως γὰρ (sc. maledicentes, pessima quaeque calumniantes) ἐδίωξαν τοὺς προφήτας Mt. 5,12; οὗτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ‘ita (ut lucerna illa in domo) luceat lux vestra’ Mt. 5,16; ib. 5,19; 6,30; 11,26; 17,12; 18,35 (ut ille dominus

parabolae). Mr. 2,7 (sc. ut modo audivimus), 8. L. 2,48. 1 C. 9,24 (ut ille unus) al.; e contextu οὗτως = *tam insolenter, impudenter* 1 C. 5,3. J. 18,22, = *in tali statu in quo nunc est* (vel *tunc erat*): 1 C. 7,26,40 (i. e. sine uxore) et fort. J. 4,6 (ita fatigatus), = *simpliciter, sine mora*: sec. quosdam J. 4,6 [Plat.]; v. Pape οὗτως c]. — b) ita ut ad *sequentia* referatur = *hoc (sequenti) modo, his verbis: folgendermaßen*: οὗτως γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· Καὶ σύ, κτλ. Mt. 2,5: Mt. 6,9. L. 19,31 (sq. δτι). A. 7,6; 13,34 (it.), 47. R. 10,6. H. 4,4; porro Mt. 1,18. 1 P. 2,15. — c) pleonastice positum, resumit praecedens aliquod *participium* = 'tum': A. 20, 11; 27,17. — d) in linguis semit. prefixum ְ 'ut' cum nomine aut pronomine copulatum potest, substantivi aut adjec-tivi instar, usurpari pro subjecto, objecto, praedicato, attributo in sententia, unde בִּיה 'talis' Is. 58,5. Dan. 2,10 al.; in NT saepius οὗτως illis vocabulis correspondere videtur ac vertendum in vocem *talis*, *hujusmodi*: οὐδέποτε ἐφάνη οὗτως (= 'tale quidquam') Mt. 9,33: Mt. 1,18; 19,10, 12. Mr. 4,26. L. 2,48 (*tale quid*). R. 4,18; 9,20 ('talem'). 1 P. 2,15. — 2) cum particulis correlativis: ὅσπερ — οὗτως 'ut — ita' Mt. 12,40; 13,40, καθὼς — οὗτως L. 11,30; 17,26, οὗτως — ως J. 7,46 v. 1 C. 9,26, ως — οὗτως A. 8,32; 23,11, οὗτως — καθ' δν τρόπον A. 27,25, δν τρόπον — οὗτως 2 T. 3,8, καθάπερ — οὗτως R. 12, 4 s. 1 C. 12,12, liberius καθ' ὅσον — οὗτως H. 9,28; — οὗτως — ώστε 'ita — ut, tantopere — ut' ets. J. 3,16, 'tam efficaciter ut' A. 14,1. — 3) οὗτως determinat sequens *adjectivum* vel *adverbium*: *tam*; σεισμὸς οὕτω μέγας 'terraemotus tam magnus' Ap. 16,18; G. 3,3. H. 12,21; οὕτω ταχέως 'tam cito' G. 1,6 [class.].

οὐχ ante vocales spiritu aspero notatas = οὐ, q. v.

οὐχί particula negationis: *non*; 1) in enuntiatis neg.: οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἔστε J. 13,11; ib. 10; sequente ἀλλά 1 C. 10,29. 2 C. 10,13; — plerumque in sententiis interrog. διὰ τὶ οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; 1 C. 6,7: L. 15,8. R. 8,32. 1 C. 5,2 al.; quarum in initio valet i. q. *nonne?*: οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; Mt. 5,46: Mt. 6,25; 10,29. L. 6,39. R. 3,29 et passim. —

2) solitarum potitum = *nequaquam, minime vero*: L. 1,60; 12,51; 13,3,5; 16,30. J. 9,9 cr. R. 3,27, ubique sequente ἀλλά. **ὅφειλέτης** οὐ, δ (δφείλω) *debitor*; 1) *aere alieno demersus*; c. gen. *pecuniae*: δ. μυρίων ταλάντων Mt. 18,24. [Plat.] — 2) latiore sensu: *cui quoddam erga alium officium seu obligatio incumbit*: δ. εἰμί seq. τινός vel τινί: de officio gratitudinis R. 8,12 (add. τοῦ c. inf.); 15,27, de officio muneric apostolici divinitus impositi R. 1,14; generatim δ. εἰμί ποιῆσαι τι 'debeo alqd. facere' G. 5,3 [itidem Soph. Aj. 590]. — 3) e modo loquendi hebr. et aram. = תַּיְבָן †*peccati commissi reus* [Sir. hebr. 8,6, בְּלָנָן חַיְבָן 'nos omnes sumus peccatores'; targ. Onk. Gen. 18,23 al.]: L. 13,4, parall. ἀμαρτωλός in v. 2; τοῖς δφειλέταις ήμῶν 'iis qui erga nos peccaverunt' Mt. 6,12, cf. δφείλω 3.*

+**ὅφειλή**, ης, ή (δφείλω) *id quod debetur, debitum*; de aere alieno Mt. 18,32 [pap.]: de quavis obligatione R. 13,7; de debito conjugali 1 C. 7,3 cr.*

ὅφειλημα, ματος, τό (δφείλω) *id quod debetur, debitum* [Plat. LXX pap.]; κατὰ δφειλημα 'per modum debiti' i. e. ex justitia commutativa R. 4,4; — e lingua aram.: †*peccatum* Mt. 6,12 (parall. L. 11,4 ἀμαρτίας; Onk. Num. 14,19 פֶּשֶׁב לְחוֹבֵי שׁ 'dimittere alcs. peccata').*

ὅφείλω, in NT solum *praes. et imperf.*: *debeo*; 1) *titulo aeris alieni alci. pecuniam debeo*; τινί τι Mt. 18,28. L. 16,5, τὶ L. 7, 41. Phm. 18; τὸ δφειλόμενον 'debitum' Mt. 18,30,34 [Plat.]. — 2) sensu latiore: *alqd. alci. (praestare) debeo*; τὴν δφειλομένην εὔνοιαν 'debitam benevolentiam' euphemistice = *debitum conjugale* 1 C. 7,3 r.; μηδενὶ μηδὲν δφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν 'curate ne cujusquam debitores in alqa. re sitis (= ne vestris in alios officiis desitis), excepto mutuo amore' (in quo nunquam ita officio satisfacere potestis, ut non pergatis esse in vicem caritatis debitores): 'bleibet niemandem etwas schuldig' R. 13,8; — cum inf. *debeo, oportet me*, sive ex officio sive ex rerum adjunctis, prudenti consilio ets. [cl.]: δ ὥφειλομεν ποιῆσαι 'id ad quod faciendum obligati eramus' L. 17,10; εἰ οὗτως δφείλει γίνεσθαι 'si (pro ratione temporum) ita agi oportet' 1 C. 7,36: J. 19,7. R. 15,1,27

al.; ita δφείλομεν, δφείλετε c. inf^o nonnus- quam est circumscriptio imperativi hortati- tivi: J. 13,14. 1 J. 3,16; 4,11. 3 J. 8; οὐκ δφείλω aut = 'obligatus non sum' 2 C. 12,14, aut = 'non debedo, vedor, impium est' A. 17,29. 1 C. 11,7; impf. ὥφειλον vel de re praeterita H. 2,17, vel de ea re quae, cum esse debuerit vel debeat, non fuit aut est (Bl. § 63, 4): ἐγώ ὥφειλον ὡφ' ὑμῶν συνίστασθαι 'ego a vobis debui commendari (sed revera ut me ipse commendarem, me coëgisti)' 2 C. 12,11; it. ptc. δφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι 'cum deberetis magistri esse' H. 5,12; imperfect. de necessitate quae sub hypothesi aliqua ex- stitisset (= si hoc vobis praecepissem, ex mundo vobis exeundum fuisset) 1 C. 5,10 cr.; — e termino technico rabbincorum בַּחַן 'ad praestandum id quod promisit, obligatus est' [v. gr. Mišna, Nedarîm 2,3] δφείλει Mt. 23,16,18. — 3) †ex lingua aram.: *peccati reus sum; δφείλειν τινί 'pec- cati in alqm. commissi reum esse'* L. 11,4 [targ. Onk. Gen. 20,9 לִקְרָבְתִּי מֵהֶם = hebr. קָרְבָּתִי מֵהֶם 'quid peccavi in te?'; cfr. ἀμαρτίαν δφείλειν 'peccati reum esse' inscr. As., Deißmann nB. 52].

* ὥφελον (1^a ps. aor. verbi δφείλω ad- verbiascens) particula optativa: *utinam!*; in desiderio rei jam impossibilis vel im- probabilis seq. indic. aor. vel imperfect.: δ. γε ἔβασιλεύσατε 'utinam regno potiti es- sis!' 1 C. 4,8 [Epict. (v. l. ὥφελον) 2, 18, 15], δ. ψυχρὸς ής 'utinam frigidus essem!' Ap. 3,15 cr.: 2 C. 11,1 [Epict. 2, 22, 12], item seq. indic. ft. in desiderio non serio G. 5,12; — in desiderio rei possibilis seq. opt. Ap. 3,15 r. [Ps. 118,5] — NB. Graeci dicebant ὥφελον ἀποθανεῖν 'utinam mor- tuus essem!', ὥφελεις ζῆν 'utinam viveres!'; — advⁱ instar: ὥφελε μηδ' ἔγένοντο θοαὶ νῆες 'utinam non exstitissent celeres na- ves!' Callim. epigr. 18, 1; ὥφελον sine verbo 4 Reg. 5,3; εἰ γὰρ δ. με ἔφύλαξας 'utinam me custodisses!' Job 14,13.*

ὅφελος, ους, τό (δφέλλω 'augeo') *aug- mentum*; hinc *emolumentum, utilitas* [Hom. ss.]; interrogatio rhetorica: τί (τὸ) ὥφελος sc. ἔστιν; 1 C. 15,32. Ja. 2,14,16 = inutile est (vel fuit).*

ὅφθαλμο-δουλία (t. r. Br. male -εία) ας, ή (δφθαλμό-δουλος qui ad oculum, spe- cie tenus servit) *vitium quo quis dumtaxat*

*quamdiu sub oculis domini versatur fideliter suum servitum praestat, germ. Augen- dienerei, E. 6,6; plur. de operibus ita praestitis C. 3,22 r. Tdf. WH., sing. He. Br.: Vulg. «ad oculum servientes».**

ὅφθαλμός, οῦ, δ *oculus*; 1) propriæ: Mt. 5,29,38; 6,22; 7,3. 1 C. 12,16 al.; δ. ἀπλοῦς, πονηρός 'oculus sanus, aegrotus' Mt. 6,22 s. L. 11,34; δ. πονηρός per metonymiam = 'invidia' [Dt. 15,9 al.] Mt. 20,15. Mr. 7,22; τοὺς δ. ἔξορύσσειν 'effodere' (signum parati ad omnia amoris) G. 4,15, ἐπᾶραι 'tollere' L. 16,23. J. 6,5, ἄνω ἄραι J. 11, 41; δφθαλμοὺς ἀνοίξαι 'oculos aperire' A. 9,40, id. 'caecis visum restituere' Mt. 20, 33. J. 9,10,14 al.; ἐωράκαμεν τοῖς δ. ήμῶν 'nostris ipsi oculis vidimus' 1 J. 1,1; ὑπο- λαβεῖν τινα ἀπὸ τῶν δ. τινος 'alqm. con- spectui alcs. subtrahere' A. 1,9; ἐν διπή δφθαλμοῦ 1 C. 15,52, v. διπή; εἶδον οἱ δ. μου = vidi ego L. 2,30: L. 4,20; 10,23. 1 C. 2,9. Ap. 1,7, ἐπιθυμίᾳ δφθαλμῶν gen. subj. 1 J. 2,16 [cf. Eccle. 4,8. Sir. 14,9]; de oculis instrumentis peccandi δφθαλμοὶ μεστοὶ μοιχαλίδος 2 P. 2,14 (v. μοιχαλίς); per anthropomorphismum Deo oculi attri- buuntur H. 4,13. 1 P. 3,12. — 2) impropre de ipsâ mente cognoscente vel ad cognoscendum factâ ac natâ: δφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπουσιν Mr. 8,18: Mt. 13,15. L. 19, 42; 24,16,31 al.; δφθαλμοὶ τοῦ μὴ βλέπειν (gen. qual.) 'oculi ad cognoscendum inepti' R. 11,8; ἀπέναντι τῶν δ. τινος εἶναι 'menti alcs. obversari' R. 3,18; κατ' δφθαλμοὺς προγραφῆναι τινι 'ante oculos alcs. depin- gi', alci. vividissime describi G. 3,1; ἔστιν θαυμαστὴ ἐν δφθαλμοῖς ήμῶν nobis considerantibus hoc mirum est Mt. 21,42. Mr. 12,11.

ὅφις, εως, δ *serpens* Mt. 7,10; 10,16. Mr. 16,18. L. 10,19; 11,11. 1 C. 10,9. Ap. 9,19; simulacrum serpentis aheneum J. 3,14; serpentes Christus appellat homines perversos, callidos, seductores Mt. 23,33; diabolus propter Gen. 3,1 ss. vocatur δφις Ap. 12,14 s., δ ὥφις δ ἀρχαῖς Ap. 12,9; 20,2.*

ὅφρως, ίος, ή 1) *supercilium oculi*. — 2) ut lat. *supercilium* = *margo elevatus* et *praeceps* v. gr. *montis, littoris* ets. [Hom. Pind. Pol.]: ἔως δφρύος τοῦ ὥρους L. 4,29.¹

ὅχλεω (ὅχλος 'turba hominum; turbatio, vexatio' Aesch. Dem. al.) *molesto, turbo,*

vexo alqm.; pass. L. 6,18 r. Br. A. 5,16. [Soph. O. R. 446; pOx. 269 II 4 al.]*

† ὄχλοποιέω (ὄχλος, cfr. χακο-ποιέω) *turbam hominum colligo, tumultum excito* A. 17,5.¹

ὄχλος, ου, δ 1) *multitudo hominum fortuito collecta, caterva hominum confluentium;* passim in evangeliis et Actibus, quater in Ap., ut Mt. 9,23,25; 15,10. Mr. 2,4,13; 3,9 al.; dicitur δ. πολύς Mr. 4,1, πάμπολυς 8,1 r., ιχανός 10,46 ets.; ἀπὸ τοῦ δ. ‘de vulgo’ partitive L. 9,38; 19,39, ‘de vulgo (recedens, abducens)’ Mr. 7,17,33, ‘propter multitudinem hominum’ L. 19,3; οὐ μετὰ ὄχλου ‘nullo concursu turbae facto’ A. 24,18 cfr. 12 = ἀτερ ὄχλου L. 22,6; — saepe plur. οἱ ὄχλοι apud Mt. et L.: *homines multi congregati*, fere = die *Leute, les gens* Mt. 5,1; 7,28. L. 3,7,10; 5,3 al.; ὄχλοι πολλοί Mt. 4,25. L. 5,15 al. — 2) pro contextu sensu arctiore: a) *commune vulgus, plebs* (opp. primores, homines docti etc.) Mt. 14,5; 15,10; 21,26. Mr. 12,12. J. 7,49; item οἱ ὄχλοι Mt. 21,46. — b) *multitudo, magnus numerus* c. genet. pers. L. 5,29; 6,17. A. 1,15; 6,7; porro A. 11,24,26; synon. c. λαός, ἔθνος Ap. 17,15.

ὄχυρωμα, ματος, τό (ὄχυρόω ‘munio’) *locus munitus, munimentum, arx* ets. [Xen. al.]; nomine ὄχυρωμάτων 2 C. 10,4 S. Paulus ea omnia comprehendit, quae evan-

gelii propagationi se opponunt; cfr. vers. seq. 1

ὄψαριον, ου, τό (forma deminutiva vocis ὄψον ‘cibus coctus vel assatus qui cum pane manducatur’) proprie *obsoniolum*; significatur vocabulo *piscis*, *pisciculus* [exempla vide apud Ath. p. 385 d et deinceps; pOx. 736, 52; pFay. 119, 31; pPar. 4; neohell. τὸ ψάρι ‘piscis’]: J. 6,9, 11 (cfr. Mt. 14,17. Mr. 6,41. L. 9,16); 21, 9,10,13.*

ὄψε adv. (cfr. δπίσ-ω) 1) *postea* [Il. 4, 161; 7, 94]; c. gen., praepositionis instar, † *post*: δψὲ σαββάτων Mt. 28,1 ‘post sabbatum’ = διαγενομένου τοῦ σαββάτου Mr. 16,1, ut contextus postulat [תְּשַׁׁחַת ‘post sabbatum’ = postridie sabbatum in Mišna tr. Sabb. 19, 4, Chag. 2, 4 al.; —

δψὲ μυστηρίων ἥλθεν ‘finitis jam mysteriis advenit’ Philostrat. vita Apollonii 4, 18; εἰτα δψὲ τούτων ‘tum post haec’ ibid. 6, 10]. — 2) *sero* [Od. 9, 534; X. an. 4, 5, 5]. — 3) *sero die, vespere* [Il. 21, 232; c. gen. part.: τῆς ἡμέρας δ. ἦν ‘sera diei hora erat’ X. Hell. 2, 1, 23] Mr. 11,19; 13,35; sec. veterum versiones etiam Mt. 28,1 (‘vespere sabbati’).*

ὄψιμος 2. ↑ *serotinus* [Hom. ss.]; ὑετὸς δ. t. r., substantive ὄψιμος; t. cr. ‘pluvia serotina’ שִׁירָלָם, in Palaestina vocabatur pluvia quae mense Martio vel Aprili incipit segetesque maturat, Ja. 5,7, cfr. πρόϊμος [Dt. 11,14. Jer. 5,24 al.].¹

ὄψιος 3. (δψέ) *serus, serotinus* Mr. 11, 11; — substantive *ἡ δψία (sc. ὥρα) *serum, tempus diei serotinum*, quod ut nostrum ‘spät’ satis indeterminate dicitur; primum tempus post solis occasum indicatur Mt. 8,16 (cfr. Mr. 1,32); 14,23; 20,8; 26,20. Mr. 1,32 (ὅτε ἔδυ δ. ἥλιος); 6,47, prob. J. 20,19; tempus ante solis occasum Mt. 14,15; 27,57. Mr. 4,35; 15,42; indeterminate Mt. 16,2. Mr. 14,17. J. 6,16 [Judith 13,1].*

ὄψις, εως, ἡ (ὄπτω = δράω) 1) *visio, conspectus*. — 2) *externus rei aspectus, species* [Pind. tragg. Hdn.]: μὴ κρίνετε κατὰ δψιν J. 7,24; fort. Ap. 1,16. — 3) *facies* [Plat. Phaedr. p. 254 b]: J. 11,54; fort. Ap. 1,16.*

× ὄψωνιον, ου, τό (δψ-ωνέω = δψον ὠνέομαι ‘obsono, quae cum pane comeduntur emo’) 1) *id quod emitur ut cum pane comedatur, obsonium*. — 2) apud Graecos fere semper: *merces seu stipendium, max. militum, sed aliorum quoque ministrorum et operariorum, sive iis dabantur cibi, carnes, sales, sive pecunia; λαβεῖν δ. ‘stipendium, sustentationem accipere’* 2 C. 11,8; saepius plur.: ιδίοις δψωνίοις ‘suis propriis stipendiis’ i. e. ita ut ipse suis sumptibus se sustentet 1 C. 9,7; L. 3,14, in metaphora R. 6,23. [in papyris forma singularis et pluralis usuvenit de mercede militum, custodum, operariorum, nutricum etc.; pOx. 531, 21 δψώνιον pensio menstrua filio litterarum studioso a patre assignata]*

Π

***παγιδεύω**, ao. ἐπαγίδευσα ↓: *illaquo, irretio*; metaph. *dolo capio* alqm. Mt. 22, 15, ubi id agunt ut Jesum alqo. responso ex eo elicto velut irretitum (ἐν λόγῳ) capiant. [1 Reg. 28,9. Eccle. 9,12; Symm.]¹

παγίς, ἥδος, ἡ vocatur instrumentum quodlibet quo mures [Batrachom. 116], pisces [Ez. 29,4], aves [LXX = שָׁנִים] capiuntur, *tendicula, laqueus, decipula, hamus* ets. L. 21,35; metaphorice de iis rebus quibus homines, diabolo machinante, ad peccandum pelliciuntur, 1 T. 3,7; 6,9. 2 T. 2,26 (διαβόλου gen. subj. ejus qui decipulam ponit); it. R. 11,9 (Prov. 12,13, cfr. Jos. 23,13).*

πάθημα, ματος, τό (παθ-εῖν, πάσχω)
1) *id quod alqs. patitur sive passus est, infortunium, calamitas etc., vulg. «passio»; plur. R. 8,18. 2 C. 1,6 s. C. 1,24. 2 T. 3,11. H. 10,32. 1 P. 5,9; «passiones Christi» ets. sunt ea quae Christus passus est et quorum consortium apostolis et fidelibus eo concedit quod eos sinit et similia et similem ob rationem et tamquam membra corporis suis mystici perpeti (singulis locis videndum quae idea efferatur): 2 C. 1,5. Ph. 3,10. H. 2,10. 1 P. 4,13; 5,1; τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα ‘passiones Christo destinatae seu eventurae’ 1 P. 1,11; διὰ τὸ π. τοῦ θανάτου (genet. explic.) H. 2,9 ‘propter toleratam mortem’. [Hdt. tragg. al.] — 2) in specie *animi perturbationes, affectiones* [Aristot., vide Bonitz, index Aristotelicus s. v.]; Paulo apostolo autem «passiones» sunt eae affectiones perturbationesque quas homo ex parte carnis peccato infectae ita patitur ut ex iis deinde ἐπιθυμίαι (*prava desideria*) exoriantur, seu inordinatae concupiscentiae motūs affectūsque qui voluntatis consensum imperiumve praecedunt: G. 5,24; π. τῶν ἀμαρτιῶν (gen. obj.) ‘p. in peccata induentes’ R. 7,5.**

†**παθητός** 3. (παθεῖν, πάσχω) ^x*patibilis* [Cic.], *passivus* [Apul.], i. e. *patiendi alqd. capax, facultate sentiendi praeditus* [Plut.]; hinc: *patiendi necessitati subjectus, fragilis* [Polycarp. ad Phil. 11]: A. 26,23 εἰ πα-

θητὸς δ Χριστός ‘sitne Messias patibilis’ (vulg. «passibilis») i. e. voluntate Dei ad patiendum destinatus. [Ign. Eph. 7, 2; id. Polyc. 3, 2; Greg. Naz. M 37, 177 b cum opp. ἀπαθής in caelesti gloria jam ‘patiendi incapax’; Justin. M.]¹

πάθος, ους, τό (παθεῖν, πάσχω) 1) *id quod alqs. patitur seu experitur sive boni sive mali, potissimum casūs adversi, infortunia.* [Hdt. ss.] — 2) *quas homo in se experitur animi affectiones ac perturbationes, sive bonae sive pravae* [Aristot., ut eth. Nic. 2, 4; Plat.]; in NT ubique de pravis libidinibus in re venerea C. 3,5; π. ἀτιμίας (gen. qual.) R. 1,26; π. ἐπιθυμίας (gen. epexeg.) 1 Th. 4,5.*

παιδαγωγός, οῦ, δ (παῖς, ἄγω) *paedagogus, pueri dux et custos;* ita appellabantur apud Graecos et Romanos servi honestiores illi quibus pueri ducendi, regendi, refrenandi committebantur usque ad justam epheborum aetatem; 1 C. 4,15 Paulus alios doctores paedagogorum nomine designat, se Corinthiorum patrem dicit, quia ipse eis eam vitam supernaturalem dedit, in qua ab aliis conservandi ac regendi erant, simulque ita suum in eos amorem majorem esse innuit; G. 3,24 lex Mos. dicitur Judaeorum ‘paedagogus in Christum’, quia eā fuerunt severe regendi ac cohibendi et ad Christum magistrum adducendi; ut autem ephebi desinebant paedagogo subesse, ita Judaeo-Christianī per Christum sui juris facti non jam sunt ὑπὸ παιδαγωγόν ‘paedagogus (legis Mos. disciplinae) subjecti’ G. 3,25. [Hdt. ss.]*

παιδάριον, ου, τό (παῖς) 1) *puerulus*, a) inde a prima infantia usque ad eam fere aetatem qua erudiri in schola coepit (Schmidt 69, 5); b) nonnusquam in LXX latiore sensu, ut de Joseph adulescente 17 annorum [Gen. 37,30, cf. 1], de Tobia adulescente [Tob. 6,2]. — 2) *servus puer vel adulescens* [Callix. Xen. LXX. Ruth. 2, 5,9. 1 Reg. 25,5]. — In NT Mt. 11,16 r. ad nr. 1, J. 6,9 ad nr. 1 vel 2 pertinet.*

παιδεία, ας, ἡ (παιδεύω, falso Tdf. -δία) *institutio puerilis tam quae ad scientiam quam quae ad mores pertinet; — in SScri^a potissimum sensu ethico: a) puerorum ex parte parentum, et hominum ex parte Dei ad virtutem institutio, max. quatenus monitione, correptione, punitione exercetur, vulg. fere disciplina* [v. Prov. 1,8; 4,1; 12,1; 23, 12 al.; ex p. Dei Dt. 11,2. Prov. 3,11. Jer. 2,30; 5,3 al.]: E. 6,4. 2 T. 3,16. H. 12,5,7 s., 11; — b) *status ille virtutis et sapientiae qui per talem educationem acquiri debet*: Ps. 49,17; 119,66. Prov. 1,2 al.*

παιδευτής, οῦ, διὰ εἰδούσας, *praeceptor* [Plat. Plut.]; in NT ita ut efferatur munus docendi R. 2,20, munus castigandi H. 12,9 [Os. 5,2].*

παιδεύω, αο. ἐπαιδευσα, pf. P. πεπαιδευμαι, αο. ἐπαιδεύθην (παιᾶς): 1) *puerum aut, sensu latiore, juvenem vel adultum instituo, educo, erudio, sive ad scientiam sive ad bonos mores* [tragg. Plat. Xen. al.]: pass. A. 22,3, ἐν σοφίᾳ (t. r. Br. om. ἐν) A. 7,22; τινὰ ἵνα ‘alqm. ad hoc, ut’ T. 2,12; fort. 2 T. 2,25; ut active dic. παιδεύω σε στρατηγεῖν [Xen. Cyr. 1, 6, 12], ita pass. ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασphemεῖν ‘ut discant non blasphemare’ 1 T. 1,20. — 2) **castigo poenis alqm. ut resipiscat* [in LXX non raro calamitatibus Deus homines παιδεύειν dicitur: Ps. 6,2. Sap. 3,5. Jer. 10,24. 2 Mach. 6,16; pBer. 846, 11]: 1 C. 11,32. 2 C. 6,9. H. 12,6 s., 10. Ap. 3,19; de castigatione rei per flagellationem L. 23,16,22 [3 Reg. 12,11,14 ὁ πατέρω μου ἐπαιδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιγειν, ἐγὼ δὲ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις].*

†**παιδιόθεν** ↓ adv. *a puero, a primis aetatis annis* Mr. 9,21 r.; t. cr. ἐξ παιδιόθεν (Bl. § 25, 3), ut Gen. 47,3 cA.*

παιδίον, ου, τό (δ, ἡ παιᾶς) *parvulus utriusvis sexūs, puer vel puella primis aetatis annis* (Schmidt 69, 5); Mt. 2,8 ss.; 11,16; 18,2 ss. L. 1,59 al.; de puerō vel puella jam grandiuscula Mr. 5,39 ss.; 9,24; opponuntur τὰ παιδία adultis Mt. 14,21; 15,38; τὸ π., τὰ παιδία τινάς ‘alcs. filius, liberi’ L. 11,7. J. 4,49; blande adulti hoc vocabulo compellantur J. 21,5. 1 J. 2,18; metaphorice ii qui a Christo redempti sunt, vocantur ejus filii H. 2,13 s.; παιδία γενέσθαι ‘puerorum similes se exhibere’ 1 C. 14,20.

παιδίσκη, η, ἡ (ἡ παιᾶς) 1) *puella extremitis pueritiae et primis adulescentiae annis* (Schmidt 69, 6). — 2) *famula, ministra, ancilla* Mt. 26,69. Mr. 14,66,69. L. 12,45 (opp. παιᾶς); 22,56. J. 18,17. A. 12, 13; 16,16; in specie: *serva* (cui opp. libera) G. 4,22 s., 30 s. [Hdt. Lys. Dem.; LXX; pap.]*

παιᾶς ↓ *lulō i. e. pilis, cantu, musicā, saltatione ets. me oblecto* [Hom. ss.]; 1 C. 10,7 ex Ex. 32,6 = ρῆψ, ubi fort. etiam subest, ut verbo ἐμπατζειν Gen. 39,14,17, significatio ‘luxuriose agendi’.¹

παῖς, παιδός, διὰ εἰδούσας, *I.* δ παιᾶς *puer*; 1) *proprie: homo mas a prima infantia usque ad plenam adulescentiam* (Schmidt 69, 5): Mt. 2,16; 17,18; 21,15. L. 2,43; 9,42. A. 20,12 (v. 9 νεανίας). — 2) *filius*: J. 4,51. [Hom. ss.] — 3) *servus, famulus*: Mt. 8,6, 8,13 (cfr. parall. L. 7,2 ss.). L. 7,7; 12,45; 15,26 [Aesch. cho. 652; Aristoph. Plat.; saepe LXX]; in regia: **aulicus* Mt. 14,2 [1 Mach. 1,6; Gen. 41,37. 1 Reg. 16,15]. — 4) *titulus honoris ‘servus Domini’ in VT designantur Abraham Ps. hebr. 10,5,6, Josue Jos. 24,29, Job 1,8, David Ps. 18,1, populus Israël Is. 41,8 al., max. vero Messias Is. 40 ss.; in NT populus Israël L. 1,54, David L. 1,69. A. 4,25, Christus Mt. 12,18 ex Is. 42,1. A. 3,13,26; 4,27,30 (vulg. A. 3,13,26; 4,30 ‘filius’). — II. ἡ παιᾶς: *puella* (cfr. I a); L. 8,51,54 (de nominativo pro voc^o posito v. Bl. § 33, 4).**

παίω, aor. ἐπαισα: *verbero*; dicitur max. de verbere vehementi quo alqs. alqm. aut vulnerat [tragg. Xen. LXX Os. 6,1] aut prosternit [Hdt. 9, 107] *ferio, caedo*: Mt. 26,68. Mr. 14,47. L. 22,64. J. 18,10; scorpius caudā aculeatā *ferit* Ap. 9,5.*

πάλαι adv. temp. 1) *praesenti temporis* opponitur praeteritum, max. id quod jamdiu praeteriit: *olim, pridem* Mt. 11,21. L. 10,13. H. 1,1; cum art^o adjective: *pristinus, praeteritus*: 2 P. 1,9 de vita ante baptismum peracta. — 2) particula simul metitur temporis aliquod spatium usque ad praesens tempus elapsum: *jamdiu, jamdudum*; Mr. 15,44 r. Tdf. He. 2 C. 12, 19 cr. Ju. 4.*

παλαιός 3. ↑ 1) *qui pridem fuit, pristinus, antiquus*: ἡ παλαιὰ διαθήκη 2 C. 3,14 vetus salutis oeconomia, et hōc loco metonymice volumina SScri^a VTⁱ. — 2) *qui*

jamdiu exsistit, vetus, antiquus Mt. 9,16 s.; 13,52 (vetera alimenta, vina, vestimenta ets.). Mr. 2,21 s. L. 5,36 s., 39. 1 J. 2,7; ζύμη παλαιά, metaphorā a lege paschali Judaeorum petitā, qua hi ‘fermentum vetus’ i. e. ex anno elapso residuum removere jubebantur, 1 C. 5,7 est peccator incestuosus et versu 8 fort. universim vitia homine christiano indigna vel homines communione Ecclae indigni (v. Cornely). — Homine considerato in duobus statibus diversis, sc. qualis est ante regenerationem in Christo et postquam in Christo renatus est, ille prior status cum sua corruptione morum suisque perversis desideriis ac flagitiis vocatur a S. Paulo δι παλαιός ἀνθρωπος R. 6,6. E. 4,22. C. 3,9, ubi in voce παλαιός partim rei veteris corruptio innuitur, partim indicatur alqd. novi succedere.*

παλαιότης, ητος, ἡ † *vetustas* [Aeschin. Plat.]; (ἐν) παλαιότητι γράμματος R. 7,6 e contextu = in Veteris Legis Mosaicae scriptae oeconomia.¹

παλαιόω, pf. πεπαλαίωκα, ao. P. ἐπαλαιώθην (παλαιός): 1) **veterem facio*, i. e. alqd. *rei veteris instar detritum reddo, atttero* [LXX = ἤλιξ]; — pass. a) *inveterasco, consenesco* [de cera, fructibus ets. Aristot., de homine Sir. 11,21]; — b) *vetustate attror vel quāvis aliā causā lacer vel rui-nosus ets. fio* [Plat. symp. 208 b; LXX = ἤλιξ] Dt. 8,4; 29,5. Jos. 9,5 al.; prae aerumnis senesco Ps. 6,8]: ita L. 12,33. H. 1,11 e Ps. 101,27. — 2) †*antiquo, alqd. utpote obsoletum et inutile abrogo* [Plut.]; H. 8,13 a fere ‘abrogandum declaro’; pass. 8,13 b.*

πάλη, ης, ἡ *luctatio, lucta*: germ. *Ringkampf*, gall. *lutte* [Hom. ss.]; metaph. de luctatione spirituali hominis cum sua salutis inimicis E. 6,12.¹

***παλιγγενεσία** vel (t. cr.) **παλιγγενεσία**, ας, ἡ (πάλιν, γένεσις) *regeneratio, ad novam vitam ortus, reditus ad vitam*; Mt. 19,28 π. est vel gloriosa illa rerum universarum innovatio perfecta in fine mundi futura (Is. 65,17; 66,22. 2 P. 3,13. Ap. 21, 1) vel in specie mortuorum resurrectio; T. 3,5 de regeneratione ēa qua homo per baptismum renascitur (J. 3,3 ss.). [de musca mortuā reviviscente, Lucian. encom. musc. 7: ἀποθανοῦσα μυῖα τέφρας ἐπιχυ-

θείσης ἀνίσταται καὶ π. τις αὐτῇ καὶ βίος ἄλλος ἐξ ὑπαρχῆς γίγνεται. — Philo poster. Cain. c. 36 Sethi pro Abel occiso substitutionem vocat hujusce quandam ὥσπερ παλιγγενεσίαν ‘quasi regenerationem’; id. vit. Mos. 1. 2, c. 12 de saeculo futuro. — Metaphorice FlJ. ant. 11, 3, 9 Judaeorum ab exsilio reditum, item Cicero ad Att. 6, 6 suum vocat παλιγγενεσίαν].*

πάλιν adv. 1) *retro, retrorsum, rursus* [Hom. Hdt. ss.]; a) cum verbis eundi, mittendi, vocandi ets. ‘reditūs’ ideam exprimit (= re-): ἀνεσπάσθη πάλιν ἄπαντα εἰς τὸν οὐρανόν ‘omnia in caelum retracta sunt’ A. 11,10; προσκαλεσάμενο; πάλιν τὸν ὄχλον ‘revocavit ad se turbam’ (nempe quae paulisper abscesserat) Mr. 7,14 cr., πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν δρίων Τύρου ‘in reditu exiit . . .’ Mr. 7,31; Mr. 5,21; 8,13; 14,39. J. 4,3; 6,15. 2 C. 1,16 al.; (παρα-) λαβεῖν πάλιν ‘recipere’ Mr. 10,32, J. 10,17, ἀποστέλλειν π. ‘remittere’ Mr. 11,3 cr. (nBr.), ἔρχεσθαι π. ‘revenire’ Mr. 11,27 al.; ἡ ἐμὴ παρουσία πάλιν πρὸς ὑμᾶς ‘mea ad vos reversio’ Ph. 1,26; pleonastice dicitur: πάλιν ἀνακάμπτειν A. 18,21, π. ὑποστρέψειν G. 1,17. — b) ponitur in iis dictionibus et sententiis quibus quidam reditus ad statum pristinum exprimitur: ἀ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ G. 2,18; ἵνα π. ἐπὶ τὸ αὐτὸ δῆτε ‘rursus (post interruptionem) simul estote’ 1 C. 7,5; π. εἰς φόβον ‘ut eundem (quem antea) timorem habeatis’ R. 8,15; J. 4,13. R. 11,23. G. 4,9; 5,1. Ph. 2,28. H. 5,12; 6,6. 2 P. 2,20: saepe verti potest ‘iterum’. — 2) *iterum, denuo*; sive idem ab eodem denuo fit, sive utcunque idem vel paene idem eventus iteratur: πάλιν ἐξῆλθεν ‘iterum exiit’ Mt. 20,5 (cf. 3); πάλιν πολλοῦ ὄχλου δύτος Mr. 8,1 (cfr. 6,34); Mt. 21,36; 26,43,72; 27,50. Mr. 2,13; 10,1,24. J. 8,8; 20,26. A. 17,32. 2 C. 3,1. G. 1,9 al.; cum additamento dicitur: π. δεύτερον ‘iterum, sc. secundo’ J. 21,16, π. ἐκ δευτέρου A. 10,15. Mt. 26,42, π. ἐκ τρίτου Mt. 26,44; pleonastice π. ἀνωθεν ‘rursus denuo’ G. 4,9; εἰς τὸ πάλιν (cfr. germ. ‘zum zweiten Mal’) 2 C. 13,2. — 3) *rursus, porro*; in annexendis inter se rebus ejusdem generis, ut locis SScriae: J. 12,39; 19,37. R. 15,10 ss. 1 C. 3,20. H. 1,5; 2,13; 4,5; 10,30, enuntiatis vel parabolis similibus L. 13,20 (cf. 18), max.

si eādem formulā loquendi iteratā inducuntur: πάλιν ἡκούσατε Mt. 5,33 (cf. 27 ἡκούσατε); Mt. 4,7 (cfr. 4); 13,44 v.,45 (cf. 31,33); 18,19 (cf. 18); 19,24 (cf. 23). —

4) *rursus, vicissim*: J. 12,22 r. Br. 1 C. 12,21. 2 C. 10,7; *vicissim, ex altera parte* L. 6,43. 1 J. 2,8.

παλινγενεσία, ας, ἡ v. παλιγγενεσία.

† **παυπληθεῖ** (Tdf. WH. πανπλ-) adv. *tota multitudo simul, omnes simul; ἀνέκραγον π.* L. 23,18. [DCass.]¹

πάμ-πολυς, -πόλλη, -πολν, gen. παμπόλλου etc. *permultus* Mr. 8,1 r. [Plat. al.]¹

Παμφυλία, ας, ἡ *Pamphylia*, regio partis meridionalis Asiae Minoris, mari adiacens: A. 2,10; 13,13; 14,24; 15,38; 27,5.*

πανδοκ... v. πανδόχ...

πανδοκεῖον, ου, τό forma hell. [Pol. Epict.] = att. πανδοκεῖον (Tdf. falso -χίον, Bl. § 3, 2) *deversorium, hospitium publicum viatorum, stabulum* L. 10,34, etiam a Judaeis Αἴρανον, et hodie ab Arabibus *funduq* dictum.¹

πανδοκεύς, εως, δ hell. [Pol. Plut.] = att. πανδοκεύς (ita Tdf.) *is qui habet πανδοκεῖον, stabularius* L. 10,35.¹

πανήγυρις, εως, ἡ (πᾶν, ἄγυρις 'congregatio' ab ἀγείρω) *sollemnis totius populi ad ludos publicos, pompas, choreas ets. conventus* [Pind. Hdt. ss.]; *coetus festivus* [LXX = נָרְאֵשׁ Am. 5,21]; H. 12,23, ubi genet. ἀγγέλων pendet a μυριάσιν, non a πανηγύρει.¹

πανοικεί (t. cr.) vel *-ní* (cf. Kühner³ II p. 303) adv. *cum tota domo sive familia* A. 16,34. [Plat. Eryx., Philo, FlJ.]¹

πανοπλία, ας, ἡ (πάν-οπλος 'omnibus armis instructus') *armatura, universa simul arma militis bene armati* [Hdt. al.]: L. 11,22; in metaphorā E. 6,11,13 (cfr. Sap. 5,18).*

πανοργία, ας, ἡ ↓ *calliditas, astutia, vafritia* L. 20,23. 2 C. 4,2; 11,3. E. 4,14 (ubi potes jungere κυβεία τ. ἀ. ἐν πανοργίᾳ 'hominum deceptio vafra'); it. 1 C. 3,19 e Job 5,13 (LXX ἐν φρονήσει).*

πανοῦργος 2. (πᾶν ἔργω: 'omnia, vel pessima quaeque, facere paratus') *callidus, astutus, vafer* [tragg. ss.]: 2 C. 12,16.¹

παν-π... v. παμ-π...

πανταχῆ (ἡ sec. Bl. § 3, 3) *ubique* A. 21,28 cr.¹

πανταχόθεν ↓ *undiique* Mr. 1,45 r.¹

πανταχοῦ adv. 1) *ubique* Mr. 16,20. L. 9,6. A. 17,30; 21,28 r.; 24,3; 28,22. 1 C. 4,17. — 2) ad quaest. 'quo?' = *πανταχόσε quoquoversus* Mr. 1,28 Tdf. WH.*

παντελής 2. (πᾶν, τέλος) *omnino finitus, completus, perfectus, integer* [tragg.]; — adverbialiter εἰς τὸ παντελές propriē 'ad integratatem' i. e. a) i. q. παντελῶς *integre, perfecte*: Christus nos σώζειν εἰς τὸ π. δύναται 'perfecte salvare potest' H. 7, 25 (arm.); sec. multos etiam L. 13,11. — b) *omnino, prorsus, praesertim* cum vocabulis negationem aut privationem continentibus: μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ π. 'nec ullo modo poterat sursum respicere' L. 13,11 (vulg. syr. copt. evgl. Hieros. arm.). [ap. FlJ. 'plane prohibuit' ant. 3, 12, 1, 'visu plane orbatus' 1, 18, 5 etc.] — c) *in perpetuum*: sec. vulg. copt. syr. H. 7,25 'in perpetuum salvare' [Ael. v. h. 7, 2: οὐ μὴν εἰς τὸ π. ἐν τούτοις διεγένοντο· ἀμφότεροι γὰρ βιαίου θανάτου ἔργον ἐγένοντο: fort. etiam FlJ. ant. 6, 2, 3].*

πάντη (ἡ sec. Bl. § 3, 3) adv. *ubique, quoquoversus* [Hom. ss.]; — sed A. 24,3, ut videtur, = *in omni genere rerum, omni modo* (vulg. 'semper', syr. 'omnes nos').¹

πάντοθεν adv. loc. *ex omni parte, undique* Mr. 1,45 cr. L. 19,43. H. 9,4.*

***παντοκράτωρ**, ορος, δ (πᾶς, χρατέω) *omnium rerum praepotens, omnipotens*; (Κύριος) δ Θεὸς δ π. Ap. 1,8; 4,8; 11,17; 15,3; 16,7,14; 19,6,15; 21,22; Κύριος παντοκράτωρ 2 C. 6,18. [LXX Philo, Aristeas, Justin.; LXX π. = יְהֹוָה, קָדוֹשׁ π. = יהָוָה אֱלֹהֶיךָ, ut Nah. 2,14. Agg. 1,5. Zach. 1,3]*

***πάντοτε** adv. temp. *omni tempore, semper* Mt. 26,11. Mr. 14,7. L. 15,31; 18,1. J. 6,34; 7,6. H. 7,25. R. 1,10. 1 C. 1,4 et saepe apud Paulum. [Sap. 11,21; 19,18. DHal FlJ. ss.]

πάντως adv. *omnino, certe, profecto, utique, fere* germ. *jedenfalls, gall. en tout cas, à tout prix ets.*: hoc vocabulo ab alqo. asserto pro rerum adjunctis dubitatio, limitatio, condicio excluditur; πάντως φονεύς ἐστιν 'non est dubium quin homicida sit' A. 28,4; L. 4,23. A. 18,21 r.; 21,22; it. 1 C. 9,10 insertâ in interrogatio[n]em hac particulâ innuitur, affirmative procul dubio esse respondendum; ἵνα π. τινὰς σώσω 'ut utique (i. e. saltem) aliquos salvem' 1 C. 9,22 (Chrysost. explicat:

κάν δλίγους ‘saltem paucos aliquos’); — cum negatione: π. οὐ omnino non i. e. nequaquam 1 C. 16,12 [Od. 19, 91; 20, 180 al.]; οὐ π. τοῖς πόροις τοῦ κύρου τούτου ‘non (sc. scripsi) in universum (i. e. sine ulla limitatione), fornicariis hujus mundi (ne commisceremini)’ 1 C. 5,10; ad quaestionem quandam Paulus R. 3,9 respondet οὐ πάντως, ubi οὐ aequivalet enuntiatio οὐ προεχόμεθα, quod enuntiatum additâ particulâ π. ut certum proponitur = ‘utique (respondendum est:) non praecellimus’, vulg. ‘nequaquam’; potest etiam recte ita explicari, ut particula οὐ neget adverbium πάντως ‘non omnino, non sine ulla limitatione (sc. praecellimus)’ i. e. sunt in quibus non praecellamus, quod enuntiatum rursus aut ad litteram explicatur aut pro modestiore formâ negandi omnem praecellentiam haberi potest.*

παρά, ante vocales (in NT fere solum ante pronomina) **παρ'**: praepositio quam sequitur aut genetivus aut dativus aut accusativus.

I. *cum genetivo*, et quidem, ut in prosa graeca, semper cum genetivo personae, *a qua* alqd. derivatur, oritur, accipitur, poscitur, vel alqs mittitur, venit ets.: *a*, *ab*, *de* aliquo (quia παρά τινι est ‘apud alqm.: chez qn.’, apte παρά τινος explicatur per ‘ab apud alqm.: de chez qn.’; correspondet hebr. בְּ 2 Sam. 3,15; 24,21. Ps. 120,2); ponitur *post verba* a) *accipiendi*: λαβὼν παρὰ Θεοῦ Πατρὸς τιμήν 2 P. 1,17; it. cum παραλαβεῖν G. 1,12, δέξασθαι A. 22,5. Ph. 4,18, κομίζεσθαι E. 6,8, εὑρεῖν 2 T. 1,18, ἔχειν (accepisse) Ap. 9,14; hoc pertinent etiam dictiones: παρά τινος ώνταςθαι A. 7,16, ἀγοράσαι Ap. 3,18, ἄρτον φαγεῖν ‘alimenta accipere’ 2 Th. 3,8, ἔσται, γενήσεται τί τινι ‘(erit =) dabitur alqd. alci.’ Mt. 18,19. L. 1,45 (2 J. 3); — b) *descendi, cognoscendi, interrogandi*: ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ‘ab iis sciscitabatur’ Mt. 2,4: J. 4,52; παρά τινος ἀκριβοῦν τι Mt. 2,7,16, ἐπιγνῶναι A. 24,8, μαθεῖν 2 T. 3,14, ἀκούειν J. 1,40; 6,45; — c) *poscendi*: ζητεῖν Mr. 8,11. L. 11,16; 12,48; — d) *mittendi* (in passivo), *veniendi, oriendi*: παραγίνεσθαι Mr. 14,43, ἔρχεσθαι (ab archisynagogo missus) L. 8,49, ἀποστέλλεσθαι mitti J. 1,6, πέμπειν (Crampon: ‘d'auprès du Père’) J. 15,26; ἔξελθεῖν J. 16,27, de re L. 2,1,

ἐκπορεύεσθαι J. 15,26, εἶναι 6,46; 7,29, γενέσθαι ‘fieri’ Mt. 21,42. Mr. 12,11; opp. ἀδυνατεῖν ‘fieri non posse ex parte alcs’ L. 1,37 cr. (nBr.); — adjective: δ, ἡ, τὸ παρά τινος ‘ab alqo. datus, praestitus, profectus’: A. 26,12 r., 22 r. R. 11,27; τὰ παρά τινος ‘quae ab alqo. dantur’ L. 10,7. Ph. 4,18; οἱ παρ' αὐτοῦ [cl. = missi ab eo] in dialecto κοινῆ valet i. q. ‘sui’ sensu sat generali, «propinqui, amici, familiares, ministri, generatim qui cum eo de quo agitur conjuncti sunt» [ita Peyron, pap. Taur. II p. 33; cfr. οἱ παρ' αὐτῆς pRain. 179, 16; 187, 9; 1 Mach. 15,15; 16,16. Sus. 33 al.] Mr. 3,21, ubi v. Knabenbauer; τὰ παρ' ἑαυτῆς ‘sua’ Mr. 5,26.

II. *cum dativo*, in NT itidem, praeter J. 19,25, semper c. dat. pers.: *apud*; 1) *apud, in vicinia, in alcs. domo, urbe etc.*: παρὰ τῷ σταυρῷ ‘juxta’ J. 19,25; παρ' ὑμῖν ‘apud vos’ = in vestra urbe Ap. 2,13. C. 4,16, sim. Mt. 22,25. J. 4,40; παρά τινι ‘juxta alqm.’ L. 9,47, in ales. domo L. 11,37; 19,7. J. 1,40. A. 9,43; 18,3 al., etiam 1 C. 16,2 (syr. ‘domi suae’); παρὰ τοῖς ’Ιουδαίοις Mt. 28,15; apud Patrem, in caelo J. 8,38 a; 17,5. Mt. 6,1; παρ' ὑμῖν μένων apud vos, hac in terra J. 14,25; Spir. S. est παρ' ὑμῖν J. 14,17, Pater et Filius παρ' αὐτῷ in animo justi 14,23. — 2) *sensu improprio*, varie: παρά τινι — a) *ad alcs. tribunal* 2 P. 2,11 [Dem.]; — hinc b) *in alcs. iudicio, alqo. judge*: οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου δίκαιοι παρὰ Θεῷ ‘nec enim ii qui (solum) audiunt legem, a Deo pro justis habentur’ R. 2,13; L. 2,52. A. 26,8. R. 11,25; 12,16 (sec. Prov. 3,7 בְּ עֵינִי קָרְבָּן ‘in oculis t.’). 1 C. 3,19. G. 3,11. 2 Th. 1,6. Ja. 1,27. 1 P. 2,4,20. 2 P. 3,8; εὑρεῖς χάριν παρὰ τῷ Θεῷ = es Deo grata et accepta L. 1,30 [phrasis hebr. בְּ עֵינִי קָרְבָּן]; — hinc c) *fere pro dativo*: alqd. est possibile παρά τινι Mt. 19,26. Mr. 10,27. L. 1,37 r.Br.; 18,27 (in Gottes Machtbereich); — d) (οὐκ) ἔστιν τι παρά τινι alqs. alqd. (non) *habet aut agit*: οὐκ ἔστιν προσωπολημψία παρὰ τῷ Θεῷ R. 2,11; R. 9,14. E. 6,9. Ja. 1,17 [ita hebr. בְּ Ps. 130,4, cfr. Gen. 24,25; εἰ ἔστι καὶ παρ' ἐμοὶ τις ἐμπειρία Dem. 18, 277]; sim. 2 C. 1,17 ‘ut sit in mea agendi ratione inconstantia’; Mt. 8,10 WH. — e) παρ' ἑαυτοῖς *in animo suo*: bei sich selbst Mt. 21,25 [γιγνώσκειν παρ' αὐτῷ Dem.

10, 17]; παρὰ τῷ θεῷ 1 C. 7,24 cum Deo unitus, a Dei voluntate non recedens.

III. cum accusativo personae vel rei: 1) i. q. πρός, ad alqm.: *chez* qn. (ita nunquam in NT). — 2) *juxta, praeter, secundum: an... hin, vorbei an, entlang: le long de*: περιπατῶν παρὰ τὴν θάλασσαν Mt. 4,18 al.; παρὰ τὴν δόδον ('le long du chemin' Cr.) Mt. 13,4,19. Mr. 4,4,15. L. 8,5,12. — 3) *juxta, ad*, i. e. in margine rei extensae, ut maris, viae: *an: παρὰ (τὴν) θάλασσαν* 'ad mare, in littore maris' Mt. 13,1. Mr. 4,1; 5,21. A. 10,6,32, it. L. 5,1 s. H. 11,12; παρὰ τὴν δόδον ('sur le bord du chemin' Cr.) Mt. 20,30. Mr. 10,46. L. 18,35 [X. an. 1, 2, 13]; — itidem ad quaestionem 'quo?': Mt. 15,29. Mr. 2,13, παρὰ ποταμὸν 'in ripam fluvii' A. 16,13; — dein universim: *juxta, prope, ad: an, neben, bei* [παρὰ τὰς πύλας 'prope portas' X. an. 7, 1, 12; καθήμενον παρὸν αὐτὸν Is. 8, 16]: παρὰ τοὺς πόδας τινός 'ad alcs. pedes' sedere, procedere, ponere ets. Mt. 15,30. L. 7,38; 8,35; 10,39 r.; 17,16. A. 4,35 al. — 4) *significationes derivatae: a) de ratione: propter, ob: οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος 'nequaquam propterea non est de corpore' 1 C. 12,15 s. [Dem. 4, 11; 9, 2] — b) de re praetermissa, seposita, neglecta, violata: praeter, contra; παρὰ φύσιν 'contra naturam' R. 1,26; A. 18,13. R. 1,25 (neglecto, excluso Creatore); 4,18 (exclusatum spe naturali); 16,17. G. 1,8 s. [παρὰ δόξαν 'praeter opinionem'; παρὰ τοὺς ὄρκους, νόμους tragg. Xen. pap. al.]; hinc παρὰ καιρὸν ἡλικίας ('malgré son âge avancé' Fillon) H. 11,11; θεμέλιον ἄλλον παρὰ τὸν κείμενον 1 C. 3,11. — c) de re ultra s. *praeter* quam proceditur: παρὸ δεῖ φρονεῖν 'ultra eum modum quo oportet se aestimare' R. 12,3; παρὰ φύσιν 'praeter naturam' R. 11,24; — hinc = *magis quam, prae: ἔχρισέν σε παρὰ τοὺς μετόχους σου* 'unxit te largius quam socios tuos' H. 1,9 e Ps. 44,8; L. 13,2,4. H. 2,7 ('paulo minorem angelis fecisti'),9; post comparativos (pro ᾧ) L. 3,13. H. 1,4; 3,3; 9,23; 11,4; 12,24; κατὰ δύναμιν καὶ παρὰ δύναμιν 'pro viribus, atque etiam ultra vires' 2 C. 8,3 cr. [πὰρ δύναμιν Il. 13, 787]. — d) de differentia et distantia, de eo quod ad complendum numerum deest: τεσσεράκοντα παρὰ μίαν 'undequadraginta (ver-*

bera)' 2 C. 11,24 [Hdt. 9, 33 παρὰ ἐν πάλαισμα ἔδραμε νικᾶν ita cucurrit ut unum palaesma ad victoriam deesset'; saepius παρὸ δλίγον 'paulum afuit' = paene]; παράτι βυθίζεται 'paene mergi' L. 5,7 cD.

παρα-, ante vocales **παρ-**, praefixum verborum et nominum, significat: 1) *juxta, ad: παρακαθίζω, παρέστηκα, πάροινος; — in verbis juxtaponendi, comparandi παραβάλλω, παρομοιάζω; 2) ad, προσ-: παραγίνομαι, -τυγχάνω, -τίθημι; παρ-ίστημι, -έχω, -ειμι, -οτρύνω al.; 3) *praeter-, ab-, e conspectu, ultra: παραφέρω, παρέρχομαι, -άγω, -οιχομαι;* 4) *praeter rectum iter, extra rectum statum: παραβαίνω, -λογίζομαι, -ρρέω, -φρονέω, παρεισδύω, -οζύνω, -οργίζω; 5) parum, non: παρακούω 3, -οράω, παραβουλεύομαι, -θεωρέω 2.**

παραβάίνω, ao. παρέβην: *praetereo*; porro sensu minus proprio: 1) *neglego, violo, vulg. transgredior legem, foedus ets. [tragg. ss.]: τὶ Mt. 15,2 s. — 2) *abeo et perfide alio transeo: abs. πᾶς δ παραβαίνων (seq. καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ) 'omnis qui a vera fide recedit' 2 J. 9 v.; ἀφ' ἡς (ἀποστολῆς) παρέβη Ιούδας A. 1,25 [π. ἐκ τῆς δόσου 'viam (legis datae) deserere' Ex. 32,8; sim. Dt. 17,20. Sir. 23,25].**

παραβάλλω, ao. -έβαλον: 1) transitive: a) *pro-, ob-jicio, v. gr. pabulum animalibus. — b) juxta pono, max. comparandi causa, comparo, confero* [Xen. Plat. al., τί τινι vel τὶ πρός τι]; ἐν (instrum.) ποι, παραβολῆ παραβάλωμεν αὐτήν; 'quā (adhibitā) comparatione eam comparemus?' Mr. 4,30 r. He. — 2) intransitive: *trajicio* [Hdt. 7, 179; ep. Phil. Dem. 12, 16 al.; cfr. Wetstein]: A. 20,15, seq. εἰς loc.*

παράβασις, εως, ἡ (παραβαίνω) *transitus*; in specie: *alcs. *legis, jurisjurandi ets. transgressio, violatio, praevericatio* [abs. Ps. 100,3. Sap. 14,31; c. gen. obj. ὄρκων 2 Mach. 15,10]: R. 4,15. H. 2,2; 9,15; c. gen. subj. R. 5,14; c. gen. obj. R. 2,23; ἐν παραβάσει γέγονεν (v. γίνομαι II 4 c) 1 T. 2,14; τῶν παραβάσεων χάριν 'transgressio-num grātia', i. e. ad illas manifestandas et, quo magis humilis suaequae infirmitatis conscientius homo evaderet, quadamtenus augendas, G. 3,19. [Plut. mor. 209 a]*

παραβάτης, ου, δ (παραβαίνω) *transgressor, violator legis, praevericator* G. 2,18.

Ja. 2,9; c. gen. obj. R. 2,25,27. Ja. 2,11. [Symm.; ex conjectura Aesch. Eum. 553]*

παρα-βιάζομαι, ao. παρεβιασάμην: ad litteram = 'contra alqm. vel alqd. vi utor': 1) alqd. vi perrumpo. [Pol.] — 2) *precibus alqm. urgeo ac velut cogo: τινά L. 24,29. A. 16,15. [4 Reg. 2,17; 5,16]*

παραβολεύομαι, ao. παρεβολευτάμην (παράβολος 'audax, temerarius' DSic. al., a verbo παραβάλλομαι 'me periculis objicio') audax periculum subeo, periclitor: π. τῇ ψυχῇ 'vitā periclitor, audacter me vitae periculo objicio' Ph. 2,30 cr. [ἐμαρτυρήθη τοὺς ὑπὲρ φιλίας κινδύνους παραβολευτάμενος inscr. Pont. Eux. 21, 26, saec. 2. p. Chr.: ap. Deißmann LvO. p. 55; — eodem sensu παραβάλλομαι ψυχήν Il. 9, 322 vel ψυχᾶς DSic. 3, 35]¹

παραβολή, ἡ, ἡ (παραβάλλω) 1) juxtapositio [Plat. Pol.] — 2) +actus expōnendi alqd. periculo aleaeve committendi, germ. Daransetzen, Preisgeben; ita fort. H. 11,19 αὐτὸν ἐν παραβολῇ ἔχομίσατο 'Isaacum in actu eum mortis periculo exponendi (= dum eum m. p. exponit) recuperavit.' [cfr. art. praeced.; παῦδας παραβάλλεται Thuc. 2, 44, 3; παραβολή sec. Pape itidem Plut. Arat. 22, aliis dissentientibus.] — 3) comparatio, collatio [Plat. Isocr. al.] — 4) in SSer^a utriusque Testamenti sensu quodam proprio [LXX max. = נְשָׁמַת, הַדִּין, הַצִּיּוֹן] = parabola, genus quoddam sermonis ut jam veteribus Hebreis usitatum, ita Christo Domino per familiare. Sermo autem parabolicus quatuor elementis efficitur, a) ut sit integra aliqua sententia aut narratio (non solum alicujus enuntiati particula), b) ut eo doceatur aliqua veritas sublimioris ac supernaturalis ordinis (non solum aliquid de humana sapientia aut honestate), c) ut figurato quodam loquendi modo utatur (non nudis ac claris verbis id quod docetur enuntiet), d) ut aliqua saltem ratione veritas et figura inter se opponantur et componantur (de natura ac ratione parabolae disserit L. Fonck in suo opere: Die Parabeln des Herrn, Innsbruck 1909 p. 3 ss.; cfr. Knabenb. in Mt. 13,3): λέγειν, εἰπεῖν παραβολὴν Mr. 12,12. L. 4,23; 5,36 al.; παραβολὴν vel παραβολὰς παρατιθέναι Mt. 13,24,31, τελεῖν Mt. 13,53, φράζειν 'explicare' Mt. 13,36; 15,15, γνῶναι, εἰδέναι

Mr. 4,13, μαθεῖν Mt. 24,32. Mr. 13,28, ἀκούειν Mt. 21,33,45; (ἐπ)ερωτᾶν τινα τὴν παραβολὴν i. e. explicationem parabolae Mr. 4,10; 7,17 (t. r. περὶ τῆς π.); seq. genetivus ejus rei a qua figuratus sermo petitur: ἡ π. τοῦ σπείροντος Mt. 13,18, τῶν ζιζανίων 13,36; τιθέναι (t. r. Br. παραβάλλειν) τὴν βασιλείαν τ. Θ. ἐν παραβολῇ i. q. regnum Dei adhibitâ parabolâ depingere Mr. 4,30; ἐν παραβολαῖς ('adhibitis parabolis, per parabolas') λαλεῖν Mt. 13,10, 13. Mr. 12,1, λαλεῖν τι Mt. 13,3,34, τὸ στόμα ἀνοίγειν 'loqui' Mt. 13,35 e Ps. 77,2, λέγειν Mt. 22,1. Mr. 3,23, διδάσκειν τινά τι Mr. 4,2; παραβολαῖς λαλεῖν τι Mr. 4,33; διὰ παραβολῆς εἰπεῖν L. 8,4; opp. χωρὶς παραβολῆς Mt. 13,34. Mr. 4,34; δίδοται, γίνεται τί τινι ἐν παραβολαῖς 'alqd. alci. sub forma sermonis parabolici datur, proponitur' Mr. 4,11. L. 8,10. — 5) res quae est alterius similitudo sive adumbratio, exemplum, typus: ita H. 9,9 et sec. quosdam etiam H. 11,19 (cfr. supra nr. 2) 'Isaacum recepit typum', sc. typum Christi pro nobis patientis et resurgentis: cfr. Reischl in l. c.

παρα-βούλεύομαι, ao. παρεβούλευσάμην (παρα- ut in παρακούω 3) parum consulo rei, curam rei postpono: π. τῇ ψυχῇ 'suae vitae curam postposuit' Ph. 2,30 r.; melius ibi παραβολεύομαι q. v.¹

παραγγελία, ας, ἡ ↓ denuntiatio i. e. annuntiatum alci. mandatum vel vetitum; 1) edictum militare [Xen.]. — 2) mandatum, praeceptum quodlibet [Aristot. DSic.]: A. 16,24. 1 Th. 4,2. 1 T. 1,18; de lege divina 1 T. 1,5; dat. pro inf. abs. hebr.: παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν 'etiam atque etiam praeceperimus' A. 5,28.*

παρ-αγγέλω, ao. -ήγγειλα: denuntio, annuntio (παρα- proprie innuit nuntium perferri per seriem hominum); imprimis: denuntio quid velim fieri vel non fieri, praecipio, impero, moneo ets. [tragg. Thuc. Xen. al.]; τὶ 1 C. 11,17. 2 Th. 3,4. 1 T. 4,11; 5,7; τοῦτο δτι c. or. dir. 2 Th. 3,10; seq. dat. pers. Mt. 10,5. 1 Th. 4,11; quid alci. praecipiatur, indicat ἵνα Mr. 6,8. 2 Th. 3,12, inf. Mt. 15,35. Mr. 8,6. L. 5,14 et passim, acc. c. inf. (Bl. § 72, 5) 2 Th. 3,6. 1 T. 6,13 (τηρῆσαι σε = or. dir. τήρησον σύ).

παρα-γίνομαι, ao. παρεγενόμην: ad lit-

teram 'juxta fio'; 1) *adsisto, adsum, accedo*, max. auxilii ac subsidii causa, τινὶ [tragg. Plat., Thuc. 3, 54 al.]: οὐδεὶς μοι παρεγένετο 'nemo mihi patrocinatus est' 2 T. 4,16 v. — 2) universim: *advenio, venio, accedo* [Hdt. Xen. al.]: abs. Mt. 3,1. Mr. 14, 43. L. 14,21. 1 C. 16,3 al.; seq. πρός τινα L. 7,4,20. A. 20,18 al., ἐπί τινα L. 22,52 v., εἰς loc. Mt. 2,1. J. 8,2. A. 9,26 (v. l. ἐν). 13,14 al., ἐπί loc. Mt. 3,13; de adventu Christi Domini in mundum H. 9,11, 'Christus vénit pontifex', item cum inf. fin. L. 12,51.

παράγω 1) transitive: *praeterduco, seduco, abduco*. [Hdt. Xen. al.]; passivum metaphorice de re quae + *praeterlabitur, praeterit, finem habet, caduca ac transitoria est* 1 J. 2,8,17. — 2) intransitive: a) *praetereo*: Mt. 20,30. Mr. 2,14; 15,21. J. 9,1; seq. παρὰ τὴν θάλασσαν 'praeter, secundum mare' Mr. 1,16 cr. [Polyb. 5,18,4; Ps. 128,8]; metaphorice de re quae *caduca ac fluxa est* 1 C. 7,31 [cfr. Ps. 143,4]. — b) + *alio abeo*: ἔκειθεν Mt. 9,9,27; J. 8,59 r. (cf. transitive *παράγω* 'ab-duco' Soph. El. 855; Eccle. 11,10)*

***παραδειγματίζω**, aor. παρεδειγμάτισα (*παράδειγμα* 'exemplum', etiam 'is qui ad alios terrendos punitur' Dem. 19, 101; Lycurg. 27 al.): *alqm.*, *ut aliis sit exemplo, punio vel infamiā afficio* [Polyb. 2, 60, 7; 29, 7, 5 al.; LXX Num. 25,4. Dan. 2,5 al.]; universim: *alqm. infamem reddo, alci. infamiam infero* [Plut. mor. p. 520 b]: Mt. 1,19 r. Br. H. 6,6.*

παράδεισος, οὐ, δ (vox, ut putant, originis pers. aut armen.) 1) *vivarium vel viridarium*, i. e. hortus conceptus et omni genere plantarum consitus, in quo saepe ferae venandae alebantur [Xen. hell. 4, 1, 15; Cyr. 1, 4, 11; Neh. 2,8]; *quiris hortus amoenus* [pap. aeg.; LXX Is. 1,30 al.]. — 2) in SSer^a in specie *paradisus* vocatur a) **hortus ille amoenissimus in quo Adam et Eva vivebant*: Gen. 2,8 ss. — b) + *domicilium justorum beatorum*: L. 23,43, ubi prob. limbus patrum —, 2 C. 12,4. Ap. 2,7, ubi caelum designatur. NB: beatorum domicilium a Judaeis 'paradisum, יְהוָה נָשׁ' vocatum esse, ex eorum scriptis constat: cfr. Weber, jüd. Theologie² p. 341, 344; lib. Henoch 61, 12 al.*

παρα-δέχομαι, ft. -δέξομαι, sensu pass.

ao. P. -εδέχθη: 1) *accipio, nanciscor*. — 2) *admitto, accepto*: a) *aliquem suscipio*: παρεδέχθησαν ('ad sua negotia tractanda') *admissi* vel 'digne suscepti sunt' A. 15,4; alqm. filium *suscipio* H. 12,6 e Prov. 3,12 (ubi hebr. נִצְחָן 'cui bene vult'). — b) *aliquid admitto* i. e. *audio, credo, in me suscipio, amplector* ets.: λόγον Mr. 4,20; μαρτυρίαν A. 22,18; κατηγορίαν 1 T. 5,19; ἔθη A. 16,21.*

+**παρα-διατριβή**, ḥs, ḥ (διατριβή 'occupatio' in alqa. re, 'studium, colloquium, institutio'; prefixum παρα- vocabulum in vitium trahit) *perversa occupatio, perversum studium* ets. plur. 1 T. 6,5 r. (t. cr. διαπαρατριβή, vulg. 'conflictationes', armen. 'machinationes, fraudes').¹

παρα-δίδωμι (3. ps. conj. -διδοῖ 1 C. 15,24 cr., imperf. 3. pl. -εδίδουν A. 16,4 v. 27,1, 3. sg. pass. -εδίδετο 1 C. 11,23 cr. (nHe.), ft. -δώσω, ao. -έδωκα (3. sg. conj. -δοῖ t. cr. Mr. 4,29; 14,10 s. J. 13,2), pf. -δέδωκα (plusqu. sine augm. 3. pl. -δεδώκεισαν Mr. 15,10), pf. P. -δέδομαι, ao. P. -εδόθη, ft. P. -δοθήσομαι: de formis irreg. cfr. Bl. § 23, 3. 4: 1) *trado, porrigo*. — 2) *trado alqm. vel alqd. potestati alcs. [cl.]*: a) *aliquem*: *trado alqm. tortori, judici ets, custodiendum, abducendum, judicandum, puniendum, occidendum ets., eum dedo, prodo*: τινά Mt. 10,4,19; 24,10; 26,46,48. Mr. 3,19; 13,11; 14,18. L. 22,21 al., hinc pass. Mt. 4,12; 26,24 al.; τινά τινι Mt. 5,25; 18,34; 20,19; 26,15. Mr. 14,10; 15,1. L. 20,20; 22,4,6 al.; τινὰ εἰς χειράς τινων in manūs ac potestatem aliquorum Mt. 17,22; 26,45 (pass.). Mr. 9,31; 14,41. L. 9,44; 24,7, εἰς (loc.) συνέδρια ets. Mt. 10,17. Mr. 13,9. L. 21,12. A. 8,3; 22,4, εἰς (fin.) τὸ σταυρωθῆναι, εἰς θλῖψιν, εἰς θάνατον ets. Mt. 10,21; 24,9; 26,2. Mr. 13,12. L. 24,20. 2 C. 4,11; τινὰ τῷ θελήματι αὐτῶν 'alqm. eorum arbitrio' L. 23,25; τινά τινι φυλάσσειν αὐτόν 'custodiendum' A. 12,4; παρέδωκεν (ἀγγέλους) σειρᾶς ζόφου 2 P. 2,4 (cfr. σειρά); — Christus dicitur ἑαυτὸν παραδοῦναι ὑπέρ τινος 'sese (necandum) tradidisse, mortem subiisse alcs. (salvandi) causa' G. 2,20. E. 5,25, addito acc^o *praedicati* E. 5,2; π. τινὰ τῷ σατανᾷ̄ aliis videtur idem esse ac 'excommunicationi subjicere', quia extra Ecclesiam est regnum diaboli, aliis i. q. diabolo tradere cruciandum, quo

corrigatur 1 C. 5,5 (add. εἰς fin.). 1 T. 1,20; ἔαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ ‘se dederunt libidini’ E. 4,19; ex alia parte ipse Deus, si in poenam alci. gratias efficaces subtrahit itaque in vitia ruere sinit, eum dicitur in haec vitia ‘tradere’: π. τινὰ εἰς ἀκαθαρσίαν (seq. infinitivus epexegeticus τοῦ ἀτιμάζεσθαι) R. 1,24, εἰς πάθη ἀτιμίας 1,26, εἰς ἀδόκιμον νοῦν 1,28; παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ κτλ. ‘incidere eos sivit in cultum...’ A. 7,42; e contrario R. 6,17 ii qui divinâ gratiâ impulsi rei adhaerent ‘in eam tradi (a Deo)’ dicuntur (cf. δς 8 cβ). — **b)** *aliquid: rem alci. curandam ets. committo, alqd. alcs. fidei, arbitrio liberaeve dispositioni committo, trado:* Mt. 25,14. L. 4,6; πάντα μοι παρεδόθη Mt. 11,27; Christus tradet Patri regnum 1 C. 15,24 (ubi v. comm.); Jesus παρέδωκεν τὸ πνεῦμα sc. Patri J. 19,30; ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμα ἵνα καυθήσομαι 1 C. 13,3 si charismatiko misericordiae impulsu me flammis objicio ut alias salvetur; *alqd. periculo expono* A. 15,26; — hinc **3)** *commendo, committo alqm. vel alqd. alci. παραδίδοσθαι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ* A. 14,26, τοῦ Κυρίου 15,40 ‘gratiae Dei, Domini commendari’ i. q. cum precatione vel benedictione mitti seu dimitti: 14,26 additur δθεν loc. et εἰς fin.; Christus παρεδίδου τῷ χρίνοντι δικαίως sc., ut Syrus et Coptus supplant, ‘suum judicium, suam causam justo judici (Deo) committebat’, germ. ‘stellte es...anheim’ 1 P. 2,23 (vulg. ‘tradebat judicanti se injuste’). — **4)** *trado* i. q. *doceo, narro, mando* alqd. alci. [Dem. Pol.]: καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ κτλ. ‘ut nobis tradiderunt ii’ L. 1,2; Mr. 7,13. A. 6,14. 1 C. 11,2,23; 15,3; pass. 2 P. 2,21. Ju. 3: ubique de doctrina quae ore coram (mündlich) fit. — **5)** *permitto, concedo* [Hdt. 5, 67; 7, 18; alios locos v. ap. Passow]; ita, ut vid., Mr. 4,29 δταν παραδοῖ δ καρπός ‘quando fructus (jam sat maturus) permiserit’ sc. ut metatur (de variis interpretationibus v. Fonck, Parabeln³ p. 113).

παράδοξος 2. (δόξα ‘opinio’, παρὰ τὴν δόξαν ‘praeter opinionem’) *inexpectatus, mirus, mirabilis* [Plat. Xen. al. Sap. 5,2; 19,5.]: L. 5,26.¹

παράδοσις, εως, ἡ (παραδίδωμι) **1)** *traditio cuiusvis rei, urbis ets.* — **2)** *traditio doctrinae* [Plat. defin. 416: παιδευσις =

παιδείας παράδοσις καὶ διδασκαλία; legg. 7 p. 803 a; λόγος καὶ π. Epict. diss. 2, 23, 40]. — **3)** metonymice: *ipsum id quod docendo traditur; doctrinae, praecepta, mandata quae sunt institutionis argumentum* (num. sing. collective, plur. distributive de singulis): *de traditionibus apostolorum* 1 C. 11,2. 2 Th. 2,15; 3,6, *Pharisaeorum* Mt. 15,2,3,6. Mr. 7,3,5,8,9,13. G. 1,14, *haeticorum* C. 2,8. — *NB:* ipso vocabulo non plane excludi doctrinas scripto traditas, patet 2 Th. 2,15.*

*† **παρα-ζηλώω**, ft. -ζηλώσω, ao. -εζήλωσα: *ad invidiam atque aemulationem provoco* [Dt. 32,21 = אַנְגָּר, אִנְגָּרָה: αὐτοὶ παρεζήλωσάν με ἐπ’ οὐ θεῷ... καὶ γάρ παραζηλώσω αὐτοὺς ἐπ’ οὐκ ἔθνει ἅψι με (quodammodo) provocaverunt ad invidendum non-diis (i. e. idolis, quae, me neglecto, coluerunt)... et ego eos faciam invidere non-populo (i. e. non-Israëlitis, quos Israëlitis praeferam)’; Sir. 30,3]: R. 10,19 e Dt. 1. c.; itidem de Judaeis ad sanctam quandam invidiam aemulationemque incitandis R. 11,11,14; similiter ‘Dominum ad invidiam provocamus’, si nos eum et daemonia aequa honoramus 1 C. 10,22, ubique simul inest verbo, ut verbo hebr., sensus *ad iram provocandi*.*

παραθαλάσσιος 2. et 3. (θάλασσα) *juxta mare situs* Mt. 4,13. [Hdt. Xen.]¹

παρα-θεωρέω 1) *juxta specto s. contemplo, comparo.* [Xen.] — 2) = att. παρορά praetermitto, omitto, neglego: germ. übersehen; pass. A. 6,1. [DSic. DHal.]¹

παραθήη, ης, ἡ (παρατίθημι) *depositum, res apud alqm. deposita atque ejus curae fideique commissa* [Hdt. Plat.]; doctrina christiana apostolis eorumque successoribus demandata et ab iis integra servanda 1 T. 6,20 cr. 2 T. 1,14 cr. (t. r. παρακαθάρηξη); 2 T. 1,12 τὴν π. μου alii explicant ‘id quod ego apud Deum depositum habeo’, i. e. opera bona cum merito mercedis caelestis facta vel mercedem operum bonorum ei apud Deum repositam, alii vero ‘depositum mihi a Deo creditum’ i. e. officium evangelicae praedicationis quod Apostolus usque ad mortem sibi servari speret, alii aliter (v. Estium, Reischl in l. c.).*

παραινέω: adhortor, moneo; abs., seq.

λέγων A. 27,9; c. acc. pers. et inf. A. 27,22. [Hdt. ss.; class. plerumque τινί]*

παραιτέομαι, ao. -ητησάμην, pf. -ήτημαι: 1) *precando obtineo*. — 2) *precando flecto, placo alqm.* — 3) *a me prece repello* (germ. wegbitten): a) alqm.: *peto ut ille a me absistat, hinc rejicio, τινά* H. 12,25 alqm. loqui ad me volentem; sim. T. 3,10, nisi hīc fortasse eo sensu accipiendum est, quo dicit Plut. π. γυναῖκα ‘uxorem repudiare’, DLäert. π. οἰκέτην ‘servum e domo ejicere’; νεωτέρας χήρας παραιτοῦ i. e. juniores quae, ut in numerum viduarum adscribantur, aut sese offerunt aut ab aliis proponuntur, rejice neve admittas 1 T. 5,11. — b) alqd.: *recuso, deprecor*; seq. τό c. inf. A. 25,11; τὶ *evito mihiique oblatum recuso* 1 T. 4,7. 2 T. 2,23; seq. inf. neg. ‘*precati sunt ne...*’ H. 12,19. — 4) *precando alqm. ab aliqua obligatione libero* [τινὰ τῆς τιμωρίας Plut.; Pol.]; hinc *excuso*: pass. ἔχε με παρητημένον ‘*habe me excusatum*’ L. 14,18b,19; sensu reflexivo *miki veniam peto, me excuso* L. 14,18 a [FIJ. 7, 8, 2].

παραιθένομαι, ao. † παρεκαθέσθην [it. FlJ. 6, 11, 9]: *juxta consido, assido* L. 10,39 cr.¹

παραιθίω, ao. -εκάθισα: 1) *transit.*: *juxta assidere facio seu jubeo*; med. *juxta assido*. [Plat. Xen.] — 2) *intrans.*: **juxta assido* L. 10,39 r. [Job 2,13; Plut.]¹

παραιλέω, ao. παρεκάλεσα, pf. P. παραικέλημαι, ao. P. παρεκλήθην, ft. P. παρακληθόσμαι: 1) *advoco, accerso* [tragg. ss.]: ita potest accipi A. 28,20 παρεκάλεσα ὑμᾶς ιδεῖν ‘accersivi vos ut vos viderem’ cfr. nr. 2 b; — in specie: a) *invito*: τινά, seq. εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον ‘ut veniret...’ L. 8,41; L. 15,28 (sc. εἰσελθεῖν). A. 8,31; 9,38; 16,9,15. — b) *in auxilium voco Deum, oro* [Thuc. 1, 118; Xen. Plat.]: Mt. 26,53; seq. ἵνα 2 C. 12,8; absolute 1 C. 4,13 (aut ad nr. 4 infra). — 2) *ad alqd. faciendum invito seu evoco*, i. e. a) *adhortor, exhortor, moneo, excito* [Xen. al.]: seq. acc. pers. A. 2,40; 15,32 (vulg. ‘consolari’); 16,40; 20,1. H. 3,13, hinc passive 1 C. 14,31; seq. acc. pers. et infin. τοὺς νεωτέρους παρακάλει σωφρονεῖν ‘ut sobrii sint’ T. 2,6; A. 11,23; 27,33 s. Ju. 3; π. ποιεῖσθαι δεήσεις ‘exhortor ut faciat preces’ 1 T. 2,1; τινά, seq. or. dir. 1 Th. 5,14. 1 P.

5,1; absolute 2 C. 5,20. 2 T. 4,2. T. 1,9. H. 10,25. 1 P. 5,12; de charismate alios exhortandi (vel consolandi) R. 12,8; ex ipso stilo sermonis hortatorii fit, ut 1^a pers. (παρακαλῶ, -οῦμεν) ad nr. 2 b trahi possit et verti ‘*oro te, vos*’: R. 16,17. E. 4,1. Ph. 4,2. 2 Th. 3,12 (seq. ἵνα). — b) *>Xoro, rogo* [περὶ τούτου παρεκάλεσα τὸν θεόν inscr. syll. 804, 30; παρακαλῶ σαι (= σε), μήτηρ· διαλλάγηθί μοι pBer. 846, 10 al.]: τινά Mt. 8,5,31; 18,29,32. Mr. 1,40 al.; praeter acc. pers. seq. infin. Mr. 5,17. A. 16,39 cD (ἐξελθεῖν); 19,31; 24,4. R. 12,1 al. (A. 28,14 παρεκλήθημεν ἐπιμεῖναι ‘*precibus nos induci sivimus ut maneremus*’), τοῦ et inf. (Bl. § 71, 3) A. 21,12, ἵνα Mt. 14,36 (= ut sibi liceret...). Mr. 5,10. L. 8,31 s. 1 C. 16,12 al., ὅπως Mt. 8,34. A. 25,2, or. dir. (i. e. seq. imperativus) 1 C. 4,16; seq. acc. c. inf. pass. A. 13,42; παρεκάλεσα ὑμᾶς ιδεῖν ‘petii ut mihi liceret vos videre’ A. 28,20 (cfr. nr. 1). — 3) **verbis conforto, consolor alqm.* [Ps. 118,50. Gen. 37,35. Job 4,3 al.]: A. 16,40. R. 12,8 (v. nr. 2 a). 2 C. 1,4; 2,7; 7,6. E. 6,22. C. 4,8. 1 Th. 3,2; 4,18; 5,11. 2 Th. 2,17; pass. Mt. 2,18; 5,4. L. 16,25. A. 20,12. 2 C. 1,4 c (ἥς per attract. = ἥν: subest constructio παρακαλοῦμαι παράχλησιν, Bl. § 34, 3); 1,6; 7,13; 13,11. C. 2,2. 1 Th. 3,7 (add. ἐπὶ τινι). — 4) *inde generatim: benigne, amice, blonde alloquor*: πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει (sc. αὐτόν) ώς πατέρα 1 T. 5,1; fort. it. L. 15,28. 1 C. 4,13. 1 Th. 2,11 al. **παραιλόπτω**, pf. P. -κεκάλυμμαι: *obvelo, obtego* [Plat. Plut.]; pass. L. 9,45.¹ **παρακαταθήηη**, ης, ἥ (παρακατατίθημι = apud alqm., παρά τινι, alqd. depono) *depositum* 1 T. 6,20 r. 2 T. 1,14 r. pro παραθήκη, q. v. [Hdt. Thuc. Dem.]* **παράκειμαι** *juxta jaceo, adjaceo, adsum, in promptu sum*; c. dat. pers. R. 7,18,21.* **παράκλησις**, εως, ἥ (παρακαλέω, q. v.) 1) *advocatio, invitatio*. — 2) a) *adhortatio, monitio, alloquium quo alqs. confortatur*: A. 13,15. 1 C. 14,3. 1 Th. 2,3. 1 T. 4,13. H. 12,5; 13,22 [Thuc. Plat.]; ἔχειν παράκλησιν κρατῆσαι τῆς ἐλπίδος ‘confortari ad tenendam spem’ H. 6,18. — b) *petitio, preces*: 2 C. 8,4 [1 Mach. 10,24; ἵκετεία καὶ π. FlJ. 3, 1, 5]; 2 C. 8,17 ad a) vel b) trahi potest. — 3) **confortatio tristium vel debilium, consolatio*: L. 6,24. A. 9,31; 15,31.

R. 15,4 (τῶν γραφῶν ‘in SSer^a contenta’), 5. 2 C. 1,3-7; 7,4,13. Ph. 2,1 (intellege solatium quo Philippenses animum Pauli reccrent). Phm. 7; π. αἰωνία infrustrabilis, quae nunquam deficit 2 Th. 2,16 [LXX Is. 57,18. Jer. 16,7 al.]; salus Messiana vocatur π. τοῦ Ἰσραὴλ L. 2,25 (cfr. Is. 40,1; 61,2 al.); targ. Is. 33,20: oculi tui videbunt תְּמִימָנוּם לְשִׁירָה ‘consolationem Jerusalem’); δ παρακαλῶν, ἐν τῇ π. R. 12,8 vel ad nr. 2 a vel ad 3 referri potest; item A. 4,36, ad quod cfr. Βαρνάβας.*

παράκλητος, οὐ, δ (παρακαλέω 1) qui in auxilium vocatur, max. in iudicio: *advocatus* [Dem.], *adjutor*, *defensor*, *patronus*; *is qui alcs. patrocinium suscipit*: Christus Spiritum S., utpote Ecclesiae multis modis auxilio futurum, vocat παράκλητον J. 14,16,26; 15,26; 16,7 (quia adj^a in -τος non semper sunt passivae significationis [Kühner³ II p. 289]), παράκλητος potest verti in ‘consolatorem’, cum munus consolandi clientem advocato incumbat; Philo de mundi opif. § 6 dicit Deo mundum creanti opus non fuisse παράκλητον i. e. adjutorem seu consiliarium; Christus apud Deum Patrem advocati patronique munere fungitur 1 J. 2,1. — NB. Versiones arm. slav. et evgl. Hierosol. vertunt *consolator*, syr. copt. vulg. aeth. goth. in J. vocabulum graecum retinent.*

παρ-αποίη, ḥς (παρακούω) 1) *error in audiendo*. — 2) *+inoboedientia* R. 5,19. 2 C. 10,6. H. 2,2.*

παρ-απολουθέω, ft. -απολουθήσω, αο. -ηπολούθησα 2 T. 3,10 cr., pf. -ηπολούθηκα: *juxta sequor, sector τινί* [tragg. ss.]; aliquares dicitur alqm. *sectari*, nempe ea quā ille nunquam caret [τύχη, πυρετοί Dem., δνείδη Plut.]: σημεῖα Mr. 16,17; alqs. dicitur *sectari rem*, quam *explorare, mente comprehendere atque intellegere studet* [Pol. Dem. Epict. 1, 6, 13]: ἔμοὶ παρηπολουθητί πᾶσιν ἀχριβῶς ‘mihi, qui omnia diligenter investigavi’ (nota perfectum! ‘qui habeo eam scientiam rerum, quam mihi diligentem rerum studio comparavi’) L. 1,3; σὺ παρηπολουθησάς (t. r. Br. -χάς) μου τῇ διδασκαλίᾳ κτλ. ‘tu assiduus testis fuisti meae doctrinae’ 2 T. 3,10; τῆς χαλῆς διδασκαλίας; ἢ παρηπολουθηκας ‘bonae illius doctrinae quam tam diligenter didicisti perspectamque habes’ (perf.!), vel: ‘quam

fideliter secutus es’ 1 T. 4,6 [2 Mach. 9,27 v. ‘fideliter inhaerere’ alci. rei].*

παρ-ακούω, αο. παρήκουσα: 1) *subaudio, secreto audio*. — 2) *perperam audio, in audiendo erro*. — 3) **audire neglego*, et hinc = *oboedire nolo* [Pol. 26, 2, 1; Esth. 3,3,8. Is. 65,12]: τινός Mt. 18,17 bis.*

παρα-πύπτω, αο. παρέκυψα: *inclinō me ad alyd. accuratius videndum, proclinato capite specto* [tragg. ss.]: abs. L. 24,12. J. 20,5; εἰς τι J. 20,11, et metaphorice: *alqd. attente considero quo melius noscam* Ja. 1,25. 1 P. 1,12 (sunt qui hujus angelorum παρακύψεως adumbrationem habere sibi videantur in cherubinis arcae foederis, Ex. 25,20).*

παρα-λαμβάνω, ft. -λήψομαι et hell. -λήψ.ψομαι, αο. παρέλαβον (3. pl. hell. formā alex. παρελάβοσαν 2 Th. 3,6 Tdf. Br.), ft. P. παραλη(μ)φθήσομαι: 1) *assumo, alqm. mihi socium adjungo, alqm. accipio ut mecum sit vel mecum algo. eat* [Plat. Hdt.]: παραλαμβάνει μεθ’ ἑαυτοῦ ἐπτὰ ἔτερα πνεύματα Mt. 12,45. L. 11,26: Mt. 2,13 s., 20 s.; 17,1; 26,37. Mr. 4,36; 5,40; 9,2; 14,33. I. 9,28. A. 15,39; 16,33 (sc. ad locum ubi lavarentur); 21,24,26,32; 23,18 add. μεθ’ ἑαυτοῦ Mt. 12,45, pass. Mt. 24,40 s. L. 17,34 s.; alqm. *mecum duco, seq. εἰς* Mt. 4,5,8; 27,27, it. πρός τινα J. 14,3; τινὰ καπ’ ἵδιαν alqm. ad colloquium privatum Mt. 20,17, ut Mr. 10,32. L. 9,10; 18,31; alqos. adhibeo testes Mt. 18,16; de uxore in domum mariti adducenda, ut deinceps unā cohabitent Mt. 1,20,24. — 2) *traditum accipio*: a) universim: τινά J. 19,16 (v. 15 παραδίδωμι); τι C. 4,17. H. 12,28; b) in specie: *doctrinam a magistris traditam accipio*: τι 1C. 15,3. G. 1,9 (ubi παρ’ ὅ = παρατοῦτο ὅ); π. τι κρατεῖν ‘alqd. traditione disco tenendum’ Mr. 7,4; τι παρά τινος G. 1,12. 1 Th. 2,13; 4,1. 2 Th. 3,6, ἀπό τινος 1 C. 11,23; seq. acc. personae quae est doctrinae objectum C. 2,6. [Hdt. Isocr. Plat. al.] — 3) *+accepto, admitto*: a) alqm. *qui ad me venit admitto, agnosco*: οἱ ἕδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον J. 1,11; b) *doctrinam, quam doceor, admitto atque accepto*: 1 C. 15,1. Ph. 4,9 (haec *acceptandi* notio magis contextu effici, quam ipsi verbo competere videtur).*

παρα-λέγομαι (proprie: ‘mihi juxta jacere facio’) *praetervehor, praeternavigo, lego oram ets.* [DSic. 13, 3]: A. 27,8,13.*

παρ-άλιος 2. vel 3. (*παρά*, ἄλις 'mare') | *juxta mare situs, maritimus* [tragg. ss.]; substantive ἡ *παράλιος* sc. χώρα *regio maritima*: ἀπὸ τῆς π. Τύρου καὶ Σιδῶνος 'a regione maritima (urbium) T. et S.' L. 6,17 [Pol. 3, 39, 3; Dt. 33,19; ἡ *παραλία* Hdt. Pol. Is. 9,1].¹

παραλλαγή, ἡς, ἡ (*παρ-αλλάσσω*) *alternatio, vicissitudo*, vg. *transmutatio* Ja. 1,17 [Aesch. Plat. al.]. — NB. tanquam terminus technicus astronomiae (= *παράλλαξις*) haec vox nusquam occurrit.¹

παρα-λογίζομαι (*παρά-λογος* 'praeter calculum; contra rationem') transitive; *falso calculo* [Dem.], *vel falsis rationibus argumentisque* [Aristot. Epict.] *decipio alqm.*: τινά C. 2,4 (seq. ἐν instrum.); ἔαυτούς Ja. 1,22; praeterea hoc verbum habet intransitivam et passivam significationem.*

***παραλυτικός** 3. ↓ *paralyticus, qui nervorum remissione vel resolutione laborat, paralysi membris corporis debilitatus ac captus; ubique substantive δὲ π.* Mt. 4,24; 8,6; 9,2,6. Mr. 2,3-5,9 s. L. 5,24 v. [Moshchion, Diosc.]*

παρα-λύω *a latere* (*παρα-*), i.e. plerumque *ab utroque latere solvo, et universim re-dissolvo* [Hdt.]; medicis *παραλύειν* est *nervorum remissione debilitare*; hinc ptc. pf. P. *παραλελυμένος* i. q. *παραλυτικός membris captus* [Aristot.] L. 5,18,24. A. 8,7; 9,33; τὰ *παραλελυμένα γόνατα* 'genua debilitata', ad incedendum impotentia, metaph. = animus ignavus, ad opera bona torpens, H. 12,12, ut Is. 35,3. Sir. 25,22 [de animalibus vel hominibus fatigatis Hdt. Pol.].*

παρα-μένω, ft. *παραμενῶ*, ao. *παρέμεινα, apud alqm. maneo* [Hom. ss.]; 1 C. 16,6 seq. πρὸς ὑμᾶς 'apud vos'; *παραμένω* τινί 'alci. adesse seu auxilio esse pergo' Ph. 1,25 cr. [cfr. Il. 11, 402; 15, 400; cfr. Dittenberger, sylloge inscr. 444: Π. τὸν Λ. ἀφῆκεν ἐλεύθερον παραμείναντα αὐτῷ (qui in ejus servitio perstiterat) τὸν τὰς ζωᾶς χρόνον]; absolute: *permaneo, persto*: H. 7,23 sc. in obeundo suo munere sacerdotali; Ja. 1,25 sc. in inspicienda legis illius norma donec vita tota sit illi conformis (opp. v. 24 ἀπελήλυθεν).*

παρα-μυθέομαι, ao. *παρεμυθημένην: alloquor alqm. ut eum vel horter vel consoler* [Hom. Plat. al.]; τινά: de adhortatione 1 Th. 2,11 (cum *παραχαλεῖν* et *μαρ-*

τύρεσθαι); de eriendo ac consolando homine afflito J. 11,19,31. 1 Th. 5,14.*

παρα-μυθία, ας, ἡ ↑ *allocutio sive hortandi sive persuadendi sive consolandi causa facta, cohortatio, consolatio* [Plat.; Epict. 1, 1, 18; Sap. 19,12 'solacium' opere exhibut]; 1 C. 14,3 'consolatio'.¹

παραμύθιον, ου, τό (*παραμυθέομαι*) *solacium alloquio vel re alci. praestitum* [Soph. El. 129; Thuc. 5, 103; Sap. 3,18 al.]; π. ἀγάπης (genet. subj. aut qual.) 'solacium ex caritate profectum' Ph. 2,1.¹

παρανομέω (*παρά-νομος* 2. 'legi contrarius, illegitimus') *contra legem ago, legem violo* A. 23,3. [Hdt. ss.]¹

παρανομία, ας, ἡ ↑ *agendi ratio et mens ejus qui contra legem agit, improbitas* [Isocr. Dem. Thuc.; LXX]: 2 P. 2,16, ubi vg. 'vesania'.¹

***παρα-πικραίνω**, ao. *παρεπίκρανα*: 1) *ad amaritudinem animi concito, exacerbbo, offendō* [c. acc. τὸν Θεόν ets. Jer. 39 (32),29; 51 (44),3. Ez. 2,3 al.; c. synon. *παροργίζειν* Philo de somn. 2, 26]. — 2) c. acc^o rei: *violo, transgredior.* [3 Reg. 13,21] — 3) adhibetur fere verbi intransitivi instar = *in Deum rebellis sum, non oboedio* [Dt. 31,27. Ps. 67,7; 105,8. Ez. 3,9 al.]: H. 3,16, ubi ansam hujs verbi adhibendi praebet nomen δὲ Παραπικρασμός, q. v.¹

***παραπικρασμός**, οῦ, δὲ ↑ *exacerbatio Dei, rebellio*; Ps. 94,8 = מִרְבָּח 'contentio, altercatio, jurgium', quod vocabulum Ex. 17,7 perhibetur ut nomen proprium inditum esse cuidam loco, ubi Israëlitae aquâ parentes contra Mosen jurgati sunt (LXX Λοιδόρησις): H. 3,8,15 = Ps. 94,8 ως ἐν τῷ π. explicari solet 'ut in (celebri illâ) rebellione'; sed praestat explicare, servato voci π. charactere nominis proprii: ως ἐν τῷ Παραπικρασμῷ 'ut in Exacerbatione (vel: Rebellione)', noto illo ex Exodi historiâ loco. [Aq. Symm. Thdtn.]¹

παρα-πίπτω, ao. *παρέπεσον*: 1) plerumque: *casu incido in . . ., occurro, evenio*. — 2) *juxta cado*; a) sensu proprio: *ad latus cado* [Plut.]; — b) *excido, aberro a recta via, a vero ets. [Pol. τῆς δδοῦ, τῆς ἀληθείας, τυῦ καθήκοντος ets.]*; absolute, de iis qui a veritate cognitâ christiana fidei deficiunt, H. 6,6 [Ez. 14,13; 15,8 al. = לַעֲגָה 'praevaricor, fidem datam violo'; cfr. vocem germ. 'abfallen'].¹

παρα-πλέω, αο. παρέπλευσα: *praeter-navigo*; seq. acc. A. 20,16, hīc = *non attingo* Ephesum. [Xen. Thuc.]¹

***παρα-πλήσιον** (neutr. adjⁱ *παραπλήσιος* ‘prope accedens ad . . ., ferme aequalis’) adv. *eo modo qui prope accedit ad . . ., similiter* [Pol.]; c. dat. (WH. acc.) rei ad quam acceditur: ἡσθένησεν π. θανάτῳ ‘aegrotavit ita ut non multum abfuerit quin moreretur’ Ph. 2,27 (cfr. *παραπλησίως τοῖς εἰρημένοις* Isocr. p. 92 c).¹

παραπλήσιως (*παραπλήσιος*) adv. 1) *similiter, eodem prope modo.* [Hdt. Plat. Arist.] — 2) nonnunquam idem significat quod ὄμοίως *pariter, itidem*, ubi imparitas aut nulla adest aut certe nulla innuitur [σὺ δὲ (sc. Alexander M.) ἀνθρωπὸς ὁν παραπλήσιος τοῖς ἄλλοις ‘tu es homo aliis similis’ i. e. aliis non superior, Arr. Exped. 7, 1, 6; Philo, quis rer. div. haer. c. 30 τὸ παραπλήσιον ‘idem’; Hdt. 3, 104 σχεδὸν παραπλησίως ‘fere aequē’; Hdt. 1, 77 π. ἀγωνίζεσθαι interpretantur ‘aequo Marte pugnare’]: ita H. 2,14, ubi Patres Graeci, Chrys., Theophyl., Oecumenius, Theodoreus hanc paritatem et identitatem naturae in Christo et hominibus ab eo redimendis urgunt.¹

παρα-πορεύομαι 1) *juxta incedo.* [Aristot. ss.] — 2) *praetereo, transeo: vorbeigehen:* Mt. 27,39. Mr. 11,20; 15,29. [Pol. LXX] — 3) **+transeo = peragro, permeo: διὰ τῶν σπορίμων* Mr. 2,23 r. He., διὰ τῆς Γαλιλαίας Mr. 9,30 n. WH.: qui usus verbi explicatur ex ancipiti sensu verbi hebr. et aram. רְבַע = ‘praetereo’, et ‘peragro’ (cfr. eandem ambiguitatem in lat. ‘transeo’, gall. ‘passer’, angl. ‘to pass’) et jam in LXX nonnusquam habetur, ut Dt. 2,4,14, 18. NB: aliae explicationes, ut ‘eum qui permeat sata, utrinque praeterire sata’ et ‘per transennam ac sine morā Galilaeam peragrare’ et artificiosae nec satis certae videntur esse.*

***παράπτωμα**, ατο:, τό (παραπίπτω 2 b) *factum aliquod quo quis a vero vel honesto excidit, praevaricatio, delictum, peccatum* [Pol. 9, 10, 6; LXX = לִעֵמֶן, עֲשֵׂה ‘defectio’, לִינָה ‘iniquitas’: Ez. 3,20; 14,13; 18,26. Theod. Dan. 6,22]: mutuae hominum inter se offensae Mt. 6,14,15 r. WH.; 18, 35 r.; universim de peccatis quibus Deum offendimus: Mt. 6,15. Mr. 11,25,26 r. He. Br.

R. 4,25; 5,16. 2 C. 5,19. G. 6,1. E. 1,7; 2,5. C. 2,13. Ja. 5,16 r.; τὸ π. de peccato primo ab Adamo commisso R. 5,15,17 s., sensu collectivo = ‘peccata’ R. 5,20, de peccato infidelitatis Judaeorum (cfr. H. 6,6 παραπεσεῖν) R. 11,11 s.; E. 2,1 παραπτώματα et ἀμαρτίαι, nisi sunt mera synonyma, ita distingui possunt, ut π. sint singuli lapsūs in peccata, ἀ. vitia peccaminosa.*

παραρρέω, ao. παρερρύν (omissâ ex usu linguae posterioris reduplicatione edd. crit. scribunt H. 2,1: μήποτε παραρυῶμεν, Bl. § 3, 10) 1) *praeterfluo.* [Xen.] — 2) hinc metaphorice: a) παραρρεῖ μοὶ τι *alqd. mihi elabitur, me fugit, illud non consequor* [Plat. legg. 6 p. 781 a], *alqd. de memoria excidit* [Soph., Greg. Naz., Clem. Al.]. — b) παραρρεῖ τις: a) παραρρεῖ τῶν φρενῶν i. q. μαίνεται ‘a mente deseritur, mente capit’ [Eupolis ap. Stob. flor. 4, 33]; β) **praetereo, neglego* [Prov. 3,21 υἱέ, μὴ παραρυῆς, τήρησον δὲ ἐμὴν βουλήν]. — H. 2,1 μήποτε παραρυῶμεν aut: ‘ne jacturam faciamus’ sc. vel salutis vel eorum quae nobis dicuntur; aut: ‘ne (ea quae nobis dicuntur) neglegamus.’¹

παράσημος 2. (σῆμα) 1) *signatus perperam*, v. g. nummus, *non genuinus*. — 2) *insignis*, sed fere in sensum deteriorem: *famosus*. — 3) *+insignitus aliquo parasemo;* est autem parasemum, τὸ παράσημον, insigne alicujus navis, ut *imago leonis vel dei, quorum insignium nominibus etiam naves appellari solebant* (v. Wetst. ad A. 28,11): ἐν πλοίῳ . . . παρασήμω Διοσκούροις (dat. numinis *cui* navis per parasemum dicatur, non dat. instr.) A. 28,11. — 4) τὸ παράσημον *insigne (ac nomen) navis*; fort. πλοῖον παρασήμω Διόσκουροι ‘navis, nomine (parasemo) *Dioscuri*’ (cfr. πόλις δύναται Ἀθῆναι): dat. A. 28,11.¹

παρα-σκευάζω, ft. M. παρασκευάσομαι, pf. M. et P. παρεσκεύασμαι: *apparo, praeparo; absolute de cibis apparandis* A. 10, 10; — med.: *me paro, me praeparo*; seq. εἰς τι 1 C. 14,8; pf. *paratus sum* 2 C. 9,2 s.*

παρασκευή, ḥ̄, ḥ̄ 1) *apparatio*. — 2) *+dies apparationis, parasceve*, i. e. dies hebdomadis sextus, quo Judaei ad sabbatum cibos aliaque, quae salvâ lege ipso die sabbati fieri non poterant, parabant Mt. 27,62. Mr. 15,42. J. 19,31; ἡμέρα παρασκευῆς L. 23,54 cr.; π. τῶν Ιουδαίων J.

19,42; π. τοῦ πάσχα ‘dies pridie festi paschalis’ (quem fuisse diem hebdomadis sextum ex Mr. 15,42 constat) J. 19,14. [FlJ. 16, 6, 2]*

παρα-τείνω, ao. παρέτειναι: *extendō, distendō*; παρέτεινεν τὸν λόγον ‘sermonem protraxit’ A. 20,7 [Arist. poēt. 9 μῆθον].¹

παρα-τηρέω, ao. παρετήρησαι: *proprie: juxta stans observo; 1) universim: observo, speculator; praesertim sensu deteriore: ob-servo ut alci. insidias struam*: τινά Mr. 3,2. L. 6,7 r., utrobique seq. quaest. in-dir.; τὶ A. 9,24 r.: L. 20,20; *eodem sensu ponitur med. L. 6,7 cr.; 14,1. A. 9,24 cr. [Ps. 36,12; 129,3] — 2) med.: † *observo = scrupulose custodio, curo ne neglegam . . . celebro*: ήμέρας καὶ μῆνας κτλ. G. 4,10 [FlJ. ct. Ap. 2, 39; in effatis Jesu Oxyrh.; DCass. 53, 10 ὅσα προστάττουσιν οἱ νόμοι].*

***παρατήρησις**, εως, ἡ † *observatio* [Pol. al.; τῶν ἀστρων DSic. 1, 28, de vatum observationibus id. 5, 31]; οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τ. Θ. μετὰ παρατηρήσεως ‘non venit regnum Dei cum observatione’ i. e. illud non venit eā adspectabili, quā vos exspectatis, pompā conspicuum (Knaben-bauer) L. 17,20: nota, Phariseos e Jesu quae siisse, quando regnum Dei venturum sit; hic iis dicere videtur, non jam esse venturi regni Dei signa observanda aut quaerendum ubi sit, etenim illud jamjam apud eos esse.¹

παρα-τίθημι, ft. παραθήσω, ao. παρέθη-κα, ao. P. παρετέθην: *appono, propono; I. activum: 1) appono, propono* quod comedatur: Mr. 6,41; 8,6 s. L. 9,16; 11,6; τράπεζαν A. 16,34 ‘cibos’; pass. L. 10,8. 1 C. 10,27. [Hom. ss.] — 2) *docens pro-pono* alqd., enarro: παραβολὴν τινὶ Mt. 13, 24,31; A. 17,3. [cl.] — II. medium: *alicujus curae, custodiae, fidei committo* alqm. vel alqd., *concredo, depono*; τὶ τινὶ L. 12,48, aliquid fideliter tenendum ac tradendum 1 T. 1,18. 2 T. 2,2; aliquem (cujus curam ego agere non jam possum) Deo committo A. 14,23; 20,32; sim. L. 23,46. 1 P. 4,19. [Hdt. Xen. al.]*

παρα-τυγχάνω i. q. τυγχάνω παρών vel παραγινόμενος *forte adsum, forte venio* [Hdt. al.]: A. 17,17.¹

παρ-αντίνα adv. temp. *in praesens tem-poris momentum, in praesens, in praesentia* [Hdt. Thuc. al.]; — *praeposito articulo*

adhibetur adjective, et designat rem quae sit aut fuerit *praesens, sed momentanea et forte brevi desitura* [τὴν π. ἐλπίδα Thuc. 8,82; saepe de momentanea voluptate, utilitate etc.: τὸ π. ἥδυ Pl. Phaedr. p. 239 a; αἱ π. ἥδοναι Xen. Cyr. 2, 2, 24 al.]; τὸ π. ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ήμῶν ‘praesens momentaneum onusculum nostrae tribu-lationis’ 2 C. 4,17.¹

παρα-θέρω, ao. παρήνεγκον (inf. παρενεγκεῖν) vel hell. παρήνεγκα (inf. παρενέγκαι L. 22,42 Tdf.): 1) *affero. — 2) praeter-fero*: νεφέλαι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι ‘nubes quae ventis praeterferuntur (nec pluunt)’ Ju. 12 cr. [Plat.] — 3) *aверto et alio converto*, v. g. faciem, sermonem [Xen. Plut.], alqm. *a vero ac rectō aверto, se-duco* [Plat. Phaedr. 265 b]; μὴ παραφέρεσθε ‘ne sinite vos seduci’ H. 13,9 cr. — 4) *aуfero* [Theophr. Plut.]: τὶ ἀπό τινος Mr. 14,36. L. 22,42 (hīc est verbum causativum ad παρέρχομαι 1 d.).*

παραφρονέω (παράφρων ‘mente alienatus, insipiens’) *deliro, insanio* 2 C. 11,23. [Hdt. ss.]*

***παραφρονία**, ας, ἡ † *insania, vesania*; 2 P. 2,16 metaph. de impio agendi modo. [Graeci: παραφροσύνη, quod ut v. l. ha-betur l. c.]¹

παρα-γειμάζω. ft. παραχειμάσω, ao. παρεχείμασαι, pf. παραχειμάκα: *hiemem alicubi transigo, hiemo* [Dem. ss.]: abs. A. 27,12; alicubi A. 28,11. 1 C. 16,6. T. 3,12.*

***παραγειμασία**, ας, ἡ † *hiematio* A. 27,12. [Pol. DSic.]¹

παρα-χρῆμα (velut παρὰ χρῆμα ‘juxta rem’) *e restigio, continuo, illico; praeter* Mt. 21,19 s. in NT ap. solum Lucam, L. 1,64; 4,39; 19,11 al. A. 3,7; 5,10 al.

πάρδαλις, εως, ἡ *pardalis, pardus, pan-ther*, notum animal ferox Ap. 13,2 [Hom. ss. Os. 13,7].¹

παρεδρείω (πάρεδρος assessor) *assideo, adsum, τινὶ personae vel rei* [tragg. ss.]; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες ‘ii qui ministerio altaris vacant’ sacerdotes et levitae 1 C. 9,13 cr. [Ath. 7 p. 283 c: οἱ ταῖς κητείαις παρεδρεύοντες ἄνδρες ‘qui cetis capiendis vacant.’]*

πάρ-ειμι, ft. παρέσομαι (Ap. 17,8 cr. [nBr.] 3 ps. sg. παρέσται, ubi quidam fal-sum accentum tradunt): 1) *adsum, praesens sum, veni*; Mt. 26,50. L. 13,1. J. 11,

28. A. 10,21. Ap. 17,8 cr.; c. praeposs. etc.: ἐνθάδε A. 17,6, ἐνώπιον σοῦ A. 10,33 (ita cD, vulg. syr. sah. aeth.), ἐπί τινος ad alcs. tribunal A. 24,19, πρός τινα apud alqm. A. 12,20. 2 C. 11,8. G. 4,18,20; ptc. παρών *praesens* (opp. ἀπών) 1 C. 5,3. 2 C. 10,2,11; 13,2,10; de evangelio alqo. perlato: εἰς ὅμᾶς = in vestram regionem C. 1,6; — dic. de tempore [Hdt. ss.]: δικαιός οὖπω πάρεστιν J. 7,6; τὸ παρόν ‘tempus praesens’ H. 12,11 [Hdt. 1, 20 al.]. —

2) πάρεστιν τί μοι *suppetit mihi alqd.*, *habeo alqd.* [Hom. Hdt. ss.]: 2 P. 1,9; ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ ‘in veritate quam habetis, s. amplexi estis’ 2 P. 1,12; ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν ‘contenti estote iis quae habetis’ H. 13,5.*

παρ-εισ-άγω, ft. παρεισάξω: 1) *ad spectantem populum alqm. introduco, coram spectatoribus produco, in scaenam produco* [liberos eorum qui in bello ceciderant, Isocr. p. 175 c; captivos, Pol. 3, 63, 2]. — 2) *lectoribus vel auditoribus alqm. vel alqd. quodammodo spectandum produco, propono, describo, doceo* [Pol. 5, 2, 6 al. DSic.]; παρεισάγοντες πολλοὺς θεοὺς γεγενῆσθαι ‘docent multos deos exsistere Aristid. c. 8; παρεισάγουσι τοῦτον, sc. Jovem, μεταμορφούμενον ib. c. 9 al.]. — 3) *praeter-induco* i. e. *praeter jus, illicite induco*: quod quia ut plurimum subdole et clam fit, potest ex adjunctis accipere significacionem ‘clam introduco’; ipsum praefixum παρα- hoc non indicat [alqm. vel alqd. in urbem, Pol.]: — οἵτινες παρεισάγουσιν αἱρέσεις ‘qui haereses introducent’ 2 P. 2,1 ad nr. 2 vel 3 referri potest.¹

*παρείσαντος 2. † etymologice *praeter-introductus*, i. e. *praeter jus aut fas inductus vel ingressus*; a lexicographis Graecis explicatur ἀλλότριος, γόθος, et copulatur cum ξένος, ergo = *adventicius, peregrinus, alienus* [Strab. 17, 1, 8: π. ἐπικληθεὶς Πτολεμαῖος ‘Pt. cognominatus π.’; in quibusdam mscr. prologus Sir. dicitur πρόλογος π. ἀδήλου ‘praefatio irrepticia ignoti’; Epiph. vita 69 c: quidam Epiphanius alloquitur παρείσατε τῆς πόλεως ἡμῶν]: διὰ τοὺς π. φευδαδέλφους G. 2,4 vulg. ‘subintroductos’, Tertull. ‘super-inductios’ (adv. Marc. 5, 3), quo epitheto notantur non tam ut clam ingressi, quam ut perperam ingressi vel admissi.¹

παρ-εισ-δύ(ν)ω, ao. -έδυν, 3. pl. -έδυσαν (quod alii repetunt ab ao. 1. -έδυσα, qui in verbo simpl. habetur Mr. 1,32 v.), ao. P. eodem sensu †-εδύγν: *alienus irrepo, me insinuo*, vulg. *subintroeo*; παρεισέδυσαν (WH. -εδύησαν) γάρ τινες ἀνθρωποι Ju. 4 de pseudodidascalis. — NB: praefixum παρα- indicat id quod intrat esse *aliunde, alienum aut non debere intrare*; v. exempla ap. Stephani thes. ling. Gr. [Hippocr. Plut. Hdn.]¹

*παρ-εισ-έρχομαι, ao. -ῆλθον (παρα- ut in verbis praecedentibus infert ideam ‘non debuit intrare’ vel ‘utinam non intrasset!’): 1) *subintro*, sensu modo supra explicato: G. 2,4; etiam R. 5,20 ita explicari posse videtur ‘lex Mos. intravit (et quodammodo dicere possumus: utinam non intrasset! etenim intravit ut . . .)’. [Pol. Plut.] — 2) †*praeter* alqd. aliud *intro*: ita quidam R. 5,20 (collato v. 12 ἡ ἀμαρτία . . . εἰσῆλθεν) interpretantur: νόμος παρεισῆλθεν ‘praeter pecc. (sive: post pecc.) etiam lex intravit’.*

παρ-εισ-φέρω, ao. hell. -ήνεγκα: 1) *sub-infero, clam infero*. — 2) παρεισφέρω νόμον *legem alii legi contrariam infero* s. *rogo* [Dem.] — 3) etymologice potest significare: *juxta s. praeterea infero, infero alqd. quod alii rei correspondeat aut eam suppleat*; huc referri potest 2 P. 1,5 σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες (cohortative) ‘vos — quippe quos sec. vv. 3 s. Deus tantis praevenit gratiis — vicissim ex vestra parte (παρα-) multum studium conferte’ ad correspondendum his gratiis; v. Hundhausen in h. l. [FlJ. 20, 9, 2 πᾶσαν εἰσηγέγκατο σπουδὴν, it. Dittenberger inscr. sel. 438]¹

*παρ-επτός 1) adv. *ultra, praeterea, insuper*: τὰ π. ‘ea quae praeterea accident, s. insuper commemoranda sunt’ 2 C. 11,28. — 2) *praepositionis instar c. genet.*: *praeter, excepto* .; π. τῶν δεσμῶν τούτων ‘his vinculis exceptis’ A. 26,29; π. λόγου πορνείας ‘praeter causam adulterii’ i. e. *praeterquam si commissum a muliere adulterium causa est Mt. 5,32; 19,9 cB.* [test. XII patr.; π. Θεοῦ Didache 6, 1: Graeci eodem sensu dicebant παρέχ, παρέξ]*

παρ-εμ-βάλλω, ft. -βαλῶ: 1) *alqd. alieni infero, intersero, immisceo*. — 2) *terminus technicus rei militaris: a) *transi-*

tive: *sive in acie sive in castris milites* | *certo loco pono* (subesse videtur significatio ‘hostiliter injicio’): τινά. [Pol.] — b) intransitive: *hostiliter invado, incurro, aliis locis: castra metor.* [Pol. LXX. Plut.] — L. 19,43 Tdf. WH. π. χάρακα c. dat. urbis: ‘instruent contra te vallum’.¹

παρεμβολή, ṣις, ᷄ 1) alienae rei *interjectio, interpositio.* — 2) in re militari: *militum sive in acie sive in castris dispositio;* hinc a) *castrorum positio et ipsa castra* [Pol. DSic. Plut.; LXX = παρεμβολή]: ἔξω τῆς π. ‘extra castra’ Israēlitarum (Lev. 16,27) H. 13,11, cuius loci extra castra siti antitypus est ille ubi Christus cruci affixus est H. 13,13; de statione militari Romanorum in sacra urbe: *castra, castellum* A. 21,34,37; 22,24; 23,10,16,32; de Sanctorum, Christo fidelium, castris Ap. 20,9. — b) *aciei instructio, acies, ipsi milites in acie dispositi* [Ex. 14,19. 1 Sam. 14,16 al.; Pol. Ael.]: παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων ‘acies hostium fugarunt’ H. 11,34.*

παρ-εν-ογλέω idem quod ἐν-οχλέω, additā praefixo παρα- notione, illud ἐνοχλεῖν esse rem quae fieri non debeat (cfr. παρεισάγω etc.) vel τῷ ἐνοχλεῖν noceri aliis: *molestando officio, molestando obsum alci.. κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς κτλ. censeo eos*

.. non esse praeter aequum molestando A. 15,19. (Alii explicant ‘in alqa. re modesto alqm.’) [Aristot. al.; LXX. Pol. pap. etiam c. acc.]¹

παρ-επί-δημος 2. i. q. ἐπίδημος (praefixum παρα- videtur notionem ‘alieni, aliunde’ efferre): *apud alqm. populum peregrinus degens, peregrinus, advena* [Pol. DSic. Ath.]; metaphorice ii qui suam veram patriam esse caelum credunt, vocantur παρεπίδημοι H. 11,13 (cfr. Gen. 47,9. Ps. 38,13). 1 P. 1,1; 2,11.*

παρ-έργομαι, ft. -ελεύσομαι, ao. -ῆλθον (imper. hell. -ελθάτω), pf. -ελήλυθα: 1) *praetereo*; a) de loco: *praetergredior, transeo;* Mt. 8,28. L. 18,37; seq. acc. pers. Mr. 6, 48, acc. loci τὴν Μυστᾶν A. 16,8 (at poterantne eam *praeterire?* cD, vulg. syr. arm. habent διελθόντες ‘pertransierunt’; fort. verti potest ‘Mysiam praetermiserunt’ i. e. in ea ad *praedicandum morati non sunt*). — b) de tempore: *tempus praeterit, praeterlabitur:* Mt. 14,15. A. 27,9. 1 P. 4,

3. — c) *alqd. violando praetereo, transgredior* [Hsd. Lys. Dem.]: c. acc. rei L. 11,42; 15,29. — d) *talqd. me praeterit* i. e. *me non tangit, liber servor ab eâ re: ἀπό τινος* Mt. 26,39. Mr. 14,35, cfr. παραφέρω; abs. Mt. 26,42. — e) *intereo, pereo, evanesco* [LXX Ps. 89,6. Theod. Dan. 7,14. Sap. 2,4]: de mundo Mt. 5,18 a; 24,35 a. Mr. 13,31 a. L. 16,17; 21,33 a. 2 P. 3,10. Ap. 21,1 r.; de homine Ja. 1,10; de natiōne Judaeorum Mt. 24,34. Mr. 13,30. L. 21,32; τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν ‘vetera (vetus homo, status hominis nondum justificati) transierunt’ 2 C. 5,17; dictum ‘perire’ dicitur si effectum suum non sortitur sed irritum fit [Ps. 148,6. Esth. 10,3]: οἱ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν Mt. 24,35 b. Mr. 13,31 b. L. 21,33 r., παρελεύσονται t. cr.; ιῶτα ἐν ᷄ μίᾳ κεραίᾳ οὐ μὴ παρέλθῃ Mt. 5,18 i. q. ne minimum quidem legis statutum vel documentum carebit suā significatione aut impletione. — 2) *advenio, accedo* [δόμους ‘in domum’ Eur.; εἰς τὴν πόλιν Xen.]: παρελθών ἀνάπεσε ‘veni et accumbe!’ L. 17,7; L. 12,37. A. 24,7.*

× **πάρεστις**, εως, ᷄ (παρ-ήμι ‘praetermitti, missum facio, neglego’ etc.) *praeterrmissio* i. q. germ. das Vorbei-, Durchlassen [ἡ Διανυσίου π. ἐκ Συρακουσῶν ‘Di ex Sis conivens dimissio’ Plut., unde ap. Suidam per ἀμέλεια *incuria, neglectio* explicatur; DHal. ant. 7, 37 ‘amnestia’]: διὰ τὴν π. τῶν προγεγονότων ἀμαρτημάτων ‘propter priorum peccatorum praetermissionem s. tolerationem’, i. e. quia Deus tempore antemessiano, innumeris toleratis dissimulatisque peccatis, suam longanimitatem manifestaverat, R. 3,25; v. Cornely in l. c.¹

παρ-έχω (3. pl. imperf. hell. παρεῖχαν Bl. § 21, 2, A. 28,2 v.), ft. παρέξω, ao. παρέσχον: I. activum: 1) *praehibeo* (Plaut. = vorhalten, hinhalten), *praebeo, offero; τί τινι* L. 6,29. — 2) *praesto, exhibeo, largior:* ήμιν πάντα 1 T. 6,17; φιλανθρωπίαν ήμιν A. 28,2; sim. ήσυχίαν *praesto* locuturo silentium A. 22,2. — 3) *facesso, causa sum alcs. rei ad alcs. commodum vel incommodum:* κόπον (L. 18,5) vel κόπους παρέχειν τινί Mt. 26,10. Mr. 14,6. L. 11,7. G. 6,17; π. ἐργασίαν τινί ‘alci. lucrum afferō’ A. 16,16; ζητήσεις παρέχουσιν ‘disceptionatum ansam praebent’ 1 T. 1,4;

Deus dicitur πίστιν παρασχών πᾶσιν, ‘fidem fecit (Christo) apud omnes’, fecit ut omnes in Christum credere possent, demonstratā ejus divinā missione A. 17,31. — II. medium (dynamicum quod vocant, Krüger 52, 8, 2; 10, 10): *praebeo sive praesto alqd. ex meis aut meā ipsius actione et industriā*; in versione sufficit dicere *praebeo*: ϕ παρέξῃ τοῦτο ‘cui hoc praestes’ L. 7,4; ἐργασίαν τινί A. 19,24; C. 4,1; παρέχεσθαι ἔαυτόν seq. acc. *praedicti* ‘se praebere, exhibere’ [Xen. Cyr. 8, 1, 39] T. 2,7.*

παρηγορία, ας, ἡ (παρηγορέω ‘alloquor, cohortor’; porro ‘mitigo, lenio’ ex. gr. dolores, Hippocr. Ath.) 1) *cohortatio, consolatio*. — 2) *solamen, lenimentum, levamen*: ἐγενήθησάν μοι π. C. 4,11. [Aesch. Ag. 95; Philo, FlJ. Plut.]¹

παρθενία, ας, ἡ ↓ (cum codd. ABDE al. apte scribi etiam potest παρθενεία, a παρθενεύω ‘virgo vivo’) *status et aetas virginis, virginitas* L. 2,36. [Pind. ss.]¹

παρθένος, ου, ἡ — ubi de viris, etiam generis masc. [Ιωάννη τῷ ἀγίῳ παρθένῳ Epiph. M 41, 385 c] — *virgo* Mt. 25,1,7,11. L. 1,27. A. 21,9. 1 C. 7,28,34-38; ἡ παρθένος τινός ‘alcs. filia virgo’ [Soph. Oed. R. 1462] 1 C. 7,36 ss.; ἡ παρθένος Mt. 1,23. Is. 7,14 **ῆμῶν**, ubi artūs indicat determinatam illam ac mirabilem virginem quae prophetae hoc vaticinanti ob oculos versatur (cfr. Knabenbauer in utrumque locum); metaphorice ecclesia Cor. dicitur virgo, i. e. virginalis sponsa Christo desponsanda 2 C. 11,2; utrum 1 C. 7,25 directe de solis virginibus sexūs muliebris dicatur atque ex mente apostoli (cfr. 7, 28,32 s.) sit ad viros a matrimonio abstinentes applicandum (ut vice versâ in eunuchis Mt. 19,12), an utrique voce τῶν παρθένων designentur, ut Theodoret. et Mopsuest. censem, ambigi potest; Ap. 14,4 παρθένοι (masc.!) impropriā significatione dici videntur Sancti utpote puri a falsis doctrinis ac vitiis (cfr. Crampon in l. c.; Tüb. theolog. Quartalschrift 1886 p. 391).*

ἱλάρθος, ου, ὁ *Parthus*; A. 2,9 ex Parthiae regione oriundus, sive proselytus sive Israëlista.¹

παρ-ίημι, inf. ao. παρεῖναι, pf. P. παρεῖμαι: 1) *praetermittō*; hinc a) *permitto*,

coniveo. [tragg. Plat.] — b) *omitto, neglego*: κάκεῖνα (sc. ἔδει) μὴ παρεῖναι ‘et illa oportuit non omittere’ L. 11,42 Tdf. WH. (v. l. ἀφιέναι, cfr. Mt. 23,23). [Hdt. Plat. al.] — 2) *remitto, laxo, debilito* [tragg. Plat. al.]; pt. pf. P. παρειμένος *remissus, debilitatus*; in metaphora χεῖρες παρειμέναι = torpor, ignavia H. 12,12. [Sir. 4,29; 25,32 al.]*

παρ-ιστάνω, forma recentior R. 6,13,16 = **παρ-ίστημι** I. transitive: ft. παραστήσω, ao. παρέστησα: *facio alqm. vel alqd. adstare*; i. e. 1) *praesentem sistō s. exhibeo, praesento*: τινά τινι L. 2,22. A. 23,33. 2 C. 11,2; c. acc^o *praedictivo*: παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν ‘eam exhibuit vivam’ A. 9, 41; Deus nos παραστήσει σὺν ὑμῖν ‘faciet ut vobiscum adstemus’ sc. suo tribunali 2 C. 4,14; metaphorā ab iis petitā qui victimam παριστᾶσιν i. e. altari admovent Deoque sistunt [Lev. 16,7 v.; inscr. Magn. 98, 47: παριστανέτωσαν ἵερεῖα τρία; cfr. Deibmann nB. 82; FlJ. ant. 4, 6, 4 al.], Paulus monet παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ‘offerte corpora vestra hostiam vivam’ R. 12,1; sequente acc^o *praedicatio nonnusquam = facio ut alqs. talis, qualem accusativus describit, adstet sive coram Christo in judicio, sive nunc coram Deo omnia vidente, hinc fere i. q. facio, reddo talem*: ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἀνθρωπὸν τέλειον ἐν Χριστῷ ‘ut omnem hominem reddamus perfectum in Christo’ C. 1,28; E. 5,27. C. 1,22, ἔαυτόν 2 T. 2,15; *praedicatum est mente supplendum* 1 C. 8,8 βρῶμα ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ Θεῷ ‘esca nos non exhibebit Deo’ scil. aut meliores aut pejores. — 2) *praesto sistō, facio ut alqs. vel alqd. ad servitium praesto sit* [2 Mach. 12,3 v.; ap. Ath. 4 p. 148 b]: τινά (vel τί) τινι Mt. 26,53. A. 23,24; huc pertinet παραστήσατε ἔαυτοὺς τῷ Θεῷ vos Dei servitio consecrate! R. 6,13; additur acc^{us} *praedic.*: R. 6,13 a,16,19. — 3) *velut menti praesentem sistō* i. e. *monstro, demonstro*: οὶς παρέστησεν ἔαυτὸν ζῶντα ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις ‘quibus sese exhibuit vivum multis argumentis’ A. 1,3; τὶ alqd. *verum esse demonstro* A. 24,13 cr. [Lys. al.] — II. intransitive: παρίσταμαι, ft. παραστήσομαι, pf. παρέστηκα: 1) *praes.*, ft., ao. = *sisto me, praesento me alci., accedo, venio ad alqm.*: τινί A. 9,39; 27,23 s.; τῷ βή-

ματι τ. Θ. R. 14,10; absolute: animo hostili A. 4,26 e Ps. 2,2; metaphorice: *auxilio venio, succurro, opitulor*; τινί [Xen. Cyr. 5, 3, 19; Od. 13, 301 al.] R. 16,2. 2 T. 4,17. — 2) perf. = *adsto, juxta sto, adsum*; a) de personis: abs. οἱ παρεστηκότες vel παρεστῶτες Mr. 14,47,69 s.; 15, 35. L. 19,24. A. 23,2,4, ἐνώπιόν τινων A. 4,10; angelus dicitur ‘coram Deo adstare’ i. e. esse specialis Dei minister et ad excipienda ejus mandata paratus, L. 1,19 [1 Sam. 16,21 al.; Dan. 7,10 c. dat.]; ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ‘prope eos stabant’ A. 1,10; Mr. 15,39. J. 18,22; 19, 26. — b) de re cujus tempus *vénit* s. *adest*: Mr. 4,29. [Il. 16, 853]*

Παρμενᾶς, ἄ, ὁ *Parmenias*, unus e septem primis diaconis A. 6,5.

πάρ-οδος, οὐ, ὁ (nomen verbale ad παρέρχομαι ets.; cfr. ἔξ-, εἰσ-οδος;) *transitus: das Vorbeigehen* [Thuc. al.]; ἐν παρόδῳ ‘in transitu, in transcurso’ 1 C. 16,7.¹

παρ-οικέω, ao. παρώκησα: 1) *juxta s. in vicinia habito*. [Thuc.] — 2) *ita ut παρα- ‘peregrinum’ indicet (cfr. παρ-επιδημέω): *advena sum, peregrinus alicubi habito*; seq. acc. loci [Gen. 17,8. Ex. 6,4; Isocr. 4, 162] L. 24,18 cr.; seq. ἐν [Gen. 20,1 al.] ib. t. r.; aor. inchoative: *sedem in terra aliena fixurus transmigro, domicilium alio transfero*; seq. εἰς loc. H. 11,9. [LXX = רָגַג; DSic. 13, 47, 4]*

***παροικία**, ας, ἡ ↑ *commoratio in terra aliena*, vulg. *incolatus*: A. 13,17; iis qui caelum pro patria habent, vita terrestris est π. 1 P. 1,17. [Ps. 118,54; 119,5. Sir. prol. al.]*

πάρ-οικος 2. 1) *juxta habitans, juxta situs, vicinus*. — 2) substantive ὁ πάροικος *is qui in terra aliena ut hospes aut peregrinus habitat, hospes, peregrinus [LXX passim = רָגַג, בְשֹׂרֶת; inscr., ut Dittenberger, sylloge 253, 43; 348, 10; Philo]: seq. ἐν loc. A. 7,6,29; metaph. de iis quorum vera patria caelum est 1 P. 2,11, de gentilibus conversis quos S. Apostolus negat in ecclesia esse solum hospites qui plenum jus civium non habeant E. 2,19. Universim πάροικος a synonymis ita distinguitur, ut ὁ παρεπιδημος etiam minus stabilem sedem habeat quam ὁ π., quia ille solum in transitu alicubi est, hic vere domicilium in terra aliena habet;

porro ὁ ξένος in civitate minus juris habet quam ὁ πάροικος.*

παροιμία, ας, ἡ (prob. a παρὰ οἶμον ‘juxta viam’, quod hic illuc audiri solet, cfr. germ. ‘landläufig’) *proverbium* [tragg. Plat.]; 2 P. 2,22 de Prov. 26,11; apud J. 10,6; 16,25,29 simili sensu, quo synoptici dicunt παραβολή (q. v., nr. 4): *parabola*, vulg. *proverbium*. [LXX = לִשְׁמָהּ Prov. 1,1; 25,1 v. Sir. 6,34 al.]*

***πάροινος** 2. (οἶνος) 1) *quod fit apud vinum s. inter scyphos, ut ὅρχησις, λήρησις π.* [Plut. Ath.] — 2) *qualis alqs. esse solet multo vino hausto i. e. petulans, arrogans, in alias insolens et injuriosus: episcopum oportet esse μὴ πάροινον* 1 T. 3,3. T. 1,7; vulg. ‘vinolentus’. [hōc adjectivo non ipsam vinolentiam, sed insolentiam ets. designari, dicunt exegetae Graeci Oecum., Theophyl., Chrys.; item Armenus, qui vertit ‘insolens’; etiam Aristoteles (probl. 3 c. 2 et 27) dicit eum qui mediocriter ebrius sit, magis παροινεῖν, quam eum qui sit crapulae plenus; DLært. 1, 92; Lucian.: μέθυσος καὶ π.]*

παροίχομαι, pf. παρώχημαι: *praetereo et abeo*; dic. max. de tempore [Hom. ss.]; παρωχημένος *praeteritus* A. 14,16.¹

†**παρομοιάζω** ↓ *similis sum τινί* Mt. 23,27. [scr. eccl.]¹

παρόδμοιος 2. et 3. *similis* Mr. 7,8,13. [Hdt. ss.]*

παροξύνω (δξύς, παρα- ‘ad’) acuo; metaphorice: *incito, instigo, stimulo, inflammo* alqm. ad animi affectum vel ad alqd. faciendum, et passive: *ad eadem incitor, me incitari sino*, ut ad scribendum, ad bellum [Isocr.], ad aemulationem [Plat. Xen.], ad amorem, odium, crudelitatem [Longus, Plut. Hdn.], sed plerumque ad iram [tragg. Dem. LXX], ita ut de indignatione agi videatur, nisi de alio affectu ex re narratâ constet; unde παροξύνω *irritor, irā inflammor, indignor* [Dem. Lyc. Aristot. LXX]: ἡ ἀγάπη οὐ παροξύνεται ‘caritas se ad iram concitari non sinit’ 1 C. 13,5; παροξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ A. 17,16 aut ‘irascebatur, indignabatur’ (copt. arm. aeth., prob. vulg.) aut fort. ‘contristabatur’ (syr. مُؤْمِنٌ).*

παροξυσμός, οὐ, ὁ ↑ 1) *+incitatio, stimulation; seq. gen. obj. εἰς π. ἀγάπης κτλ.* ‘eo consilio ut excitemur ad caritatem’

H. 10,24. — 2) *irritatio, exacerbatio animorum* [π. ἡ φιλονεικία Dem. p. 1105,24; LXX ‘ira’ Dt. 29,28. Jer. 39 (32),37]: A. 15,39.¹

παροργίω, ft. att. -ιῶ (δργή) *ad iracundiam concito, irrito*; τινά E. 6,4. C. 3, 21 He.; de excitanda ea ira quae invidiā comitatur R. 10,19 (cfr. παραζηλώ). [pass. ap. Dem. Theophr.; LXX al.]*

***παροργισμός**, οῦ, δ [†]1 active: **provocatio alcis ad iram, irritatio* [3 Reg. 15,30. 4 Reg. 23,26] vel *actio quā quis alium irritat* [Neh. 9,18]. — 2) passive: **animus irā commotus, ira* E. 4,26. [Jer. 21,5 v.]¹

παροτρύνω, ao. *παρώτρυνα; incito, instigo* A. 13,50. [Pind.; FlJ. Lucian.]¹

παρουσία, ας, ἡ (παρών ‘praesens’)
1) *praesentia*, cui opp. *absentia*: Ph. 2,12; ἡ π. τοῦ σώματος ‘ipsius hominis pr.’ 2 C. 10,10; 1 C. 16,17. [tragg. ss.] — 2) in lingua vulgari usurpatum ut nomen actionis verbi *παραγενέσθαι*: *adventus* [2 Mach. 8,12. Jdth. 10,18; DHal. 1,45; pap.; inscr. Tegeaea: ἔτους μβ' ἀπὸ τῆς θεοῦ Ἀδρ(ιανοῦ) οὗ (ε)ἰς τὴν Ἑλλάδα παρουσίας Bulletin de corresp. hell. 1893]: 2 C. 7,6 s.; ἡ πάλιν π. ‘reditus’ add. πρὸς ὑμᾶς Ph. 1,26; de antichristi adventu 2 Th. 2,9; de Christi adventu ad judicium Mt. 24,3,27,37,39. 1 C. 15,23. 1 Th. 2,19; 3,13; 4,15; 5,23. 2 Th. 2,1,8. Ja. 5,7 s. 2 P. 1,16 (prob.); 3, 4. 1 J. 2,28; π. τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας 2 P. 3,12; quidam 2 P. 1,16 de primo Christi adventu explicant.*

παροψίς, ἴδος, ἡ (παρά, ὄψον) 1) *cibi delicatores varii solidioribus cibis subdi soliti*, germ. *Nebengericht*; Athenaeus [p. 367 ss.] explicat ὄψον παρεσκευασμένον ποικίλον et παρόψημα. — 2) *patina in qua obsonia apponuntur, paropsis*: Mt. 23,25 s. [exempla utriusque significationis v. ap. Athen. l. c.; Atticistae priorem tantum admittunt].*

παρρησία, ας, ἡ (ex παν-ρησίᾳ) *omnia dicendi libertas et quidem non tam ea quae ex rerum externā condicione aut legis permissione (i. e. objectiva), quam ea quae oritur ex magnā animi constantiā firmāque veritatis persuasione (i. e. subjectiva)*. [Dem. Isocr. al.] — In NT 1) *loquendi libertas et ingenuitas*, quae non revertetur alqd. aut dicere aut clare dicere (cui contrarium est aut tacere aut ob-

scure loqui): θεωροῦντες τὴν τοῦ Πέτρου π. A. 4,13; πολλή μοι π πρὸς ὑμᾶς sc. ἔστιν sensus: ita vobis fido ut libere vobiscum agam libereque, si opus sit, moneam 2 C. 7,4; π. ἐν Χριστῷ in Christo fundata Phm. 8, ubi seq. inf.: 2 C. 3,12; μετὰ παρρησίας A. 2,29; 4,31, μετὰ πάσης παρρησίας A. 4,29; 28,31, ἐν παρρησίᾳ J. 16,29 v. E. 6,19, ἐν πάσῃ παρρησίᾳ Ph. 1, 20, παρρησίᾳ Mr. 8,32. J. 7,13,26; 10,24; 11,14; 16,25,29 r. Br.; 18,20 ‘libere, ingenu, constanter, aperte’. [Prov. 1,20. Sap. 5,1] — 2) ut, timore hominum pulso, erga homines utimur παρρησίᾳ (nr. 1), ita nobis a Christo redemptis Deoque reconciliatis atque a Deo adoptatis et pollicitationem exaudiendarum precum nostrarum nactis oritur novum genus παρρησίας, quo erga Deum utimur: *fiducia laeta quā ad Deum accedere eumque precari audemus et quae maxime effulget, cum justi stabunt ante tribunal Dei; ea fiducia laeta quae est spei christiana fructus et comes*: E. 3,12. 1 T. 3,13. H. 3,6; 10, 35. 1 J. 2,28; 3,21; 4,17; 5,14; μετὰ παρρησίας H. 4,16; ἔχειν παρρησίαν εἰς τὴν εἰσόδον τῶν ἀγίων ‘habere spem bonam ingrediendi in sanctuarium’ H. 10,19. [cfr. Job 27,10. Sap. 5,1. 1 Mach. 4,18.] — 3) *† is agendi modus quo quis non latere vult, sed palam procedit et innescit; παρρησίᾳ in conspicuo, palam’ J. 11,54, ἐν π. C. 2,15; ἐν π. εἶναι ‘notum esse, patere’ J. 7,4.**

παρρησιάζομαι, ao. ἐπαρρησιασάμην [†] *libere s. ingenue loquor, loqui non vereor; absolute* A. 18,26; 19,8; ita ptc., sequente verbo dicendi A. 13,46; 26,26; in qua reversetur ἡ παρρησία, dic. addito ἐν τινι A. 9,27 s. E. 6,20, ἐπὶ τινι A. 14,3 (syr. ‘aperte loquebantur de Domino’); sequente infere = *audeo: ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι κτλ. ‘in Deo nostro (confisi) ausi sumus loqui’* 1 Th. 2,2. [Xen. Dem. al.]*

πᾶς, πᾶσα, πᾶν gen. *παντός, πάσης* etc.: *omnis, universus*. Adhibetur

I. *adjective, cum nomine*; distinguimus has constructiones: 1) *cum nomine singulare indeterminato* (πᾶς οὐδρωπός); tum significat a) *unusquisque, hujus generis* (personarum vel rerum) *omnia individua*, ita ut a plurali ‘omnes .’ vix differat:

πᾶν κτίσμα ‘unamquamque creaturam’ Ap. 5,13 (i. q. omnes creatureas); πάντα ἄνθρωπον J. 1,9; ἀπὸ παντὸς ἔθνους A. 2,5; πᾶσα ψυχή A. 2,43; 3,23, it. πᾶσαν ἡμέραν ‘cotidie’ A. 5,42; πᾶς δοφθαλμός Ap. 1,7; Mt. 3,10; 15,13; 23,35. L. 2,23; 3,5,9; 4,13, 37; 11,4; 21,36. J. 2,10; 15,2. A. 17,17,26; 18,4. R. 2,9; 3,4,19. 1 C. 15,24. Ph. 4,21. Ja. 1,19 al. — b) *omne genus talis rei, qualislibet*, fere = παντοῖος: *allerlei, jederlei*: γέμουσιν πάσης ἀκαθαρσίας ‘plena sunt omnis generis immunditiae’ Mt. 23,27; Mt. 4,23; 28,18. A. 7,22; 13,10. R. 1,18,29; 7,8. 1 C. 1,5; 6,18. 2 C. 7,1; 9,8; 10,5. E. 1,3,8,21; 4,19; 5,3. Ph. 1,9. 2 Th. 2,17. T. 1,16; 2,14; 3,1. H. 13,21. Ja. 1,17,21. Ap. 8,7 al. — c) *quilibet, quivis, quicunque ille est: jedweder, jeder beliebige*: μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε ‘nolite cuilibet (indiscriminatim) spiritui credere’ 1 J. 4,1; περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας E. 4,14; Mt. 18,19; 19,3. L. 4,4. 2 C. 1,4 b. al. — d) ubi nominibus abstractis vel virtutibus adjungitur, significat summum quendam gradum: *summus, maximus, plenus, integer* etc.: μετὰ παρρησίας πάσης A. 4,29; ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ 5,23; A. 23,1; 24,3. 2 C. 12,12. E. 4,2; 6,18. Ph. 1,20; 2,29. C. 1,10. 1 T. 2,2,11; 3,4; 4,9; 5,2. T. 2,15. Ja. 1,2. 2 P. 1,5 al. — 2) *cum nomine plurali indeterminato* (πάντες ἄνθρωποι) = *omnes et quilibet qui ad hoc genus personarum vel rerum pertinent: πάντες ἄγγελοι Θεοῦ* H. 1,6; πάντες ἄνθρωποι A. 22,15. R. 5,12,18; 12,18. 1 C. 7,7; 15,19. 2 C. 3,2. 1 Th. 2,15. 1 T. 2,4; 4,10. T. 2,11. — NB. Primitus πάντες ἄνθρωποι valet i. q. ‘omnes qui sunt homines’ (alles was Mensch heißt), πάντες οἱ ἄνθρωποι vero ‘homines, iisque omnes’. — 3) *cum nomine singulari determinato*: a) si hoc nomen unam aliquam rem significat, = *totus; ganz*: πᾶσα ‘Ιεροσόλυμα ‘tota urbs J.’ Mt. 2,3; πᾶσα ἡ ἀγέλη ‘totus grex’ 8,32; πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν Mr. 5,33; πᾶν τὸ σῶμα C. 2,19; Mt. 3,5; 8,34; 13,2; 18,32,34; 27,45. Mr. 1,5. L. 1,10; 2,1,10. J. 16,13. A. 5,21 al. — b) ubi articulus est genericus aut significat actionem eventumque saepius iteratum, = *omnis, quilibet*: ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν 2 C. 1,4; 7,4 ‘in omni illa quae nobis supervenit tr.’; ἐπὶ πάσῃ τῇ (illa mea quae totiens fit) μνείᾳ ὑμῶν Ph. 1,3; saepe

occurrit πᾶς δ cum ptcº: ‘omnis qui, quiunque est ille qui’: πᾶς δ ἀρνούμενος τὸν Γίόν (= is qui negat Filium, et quidem quivis talis) ‘quicunque negat Filium’ 1 J. 2,23; Mt. 5,22,28; 7,26 (= 24 πᾶς ὅστις). Mr. 7,18. L. 6,47; 11,10; 14,11. J. 3,8,15 s.; 18,37. R. 2,1; 10,11. H. 5,13 al.; aequivalet πᾶς ὅς(τις), πᾶν δ ‘quicunque, quodcunque’ Mt. 7,24; 10,32. L. 12,8,10. J. 6,37; 17,2. C. 3,17. — 4) *cum nomine plurali determinato = omnes: πᾶσαι αἱ γενεαὶ ‘omnes generationes’* Mt. 1,17. L. 1,48; οἱ ‘Ιεροσόλυμῖται πάντες Mr. 1,5 cr.; Ἀθηναῖοι πάντες A. 17,21; Mt. 2,4,16; 4,8,24; 5,15. Mr. 4,13,31 et saepe; huc pertinet: πάντες ὅσοι, πάντα ὅσα ‘omnes qui, omnia quae’ Mt. 7,12; 13,46; 18,25; 21,22. Mr. 11,24. L. 4,40 al., πάντες ἡμεῖς A. 2,32, πάντες ὑμεῖς R. 15,33, π. αὐτοῖ A. 20,36, ταῦτα πάντα Mt. 4,9 ets. — 5) *si πᾶς attributive ponitur inter articulum et nomen, cum quadam emphasi universitas parti(bus) opponitur* (vel πᾶς *cum nomine in unam ideam concrescunt, cui articulus praefigitur*; cfr. germ. ‘der Gesamtstaat’): a) *cum singulari: δ πᾶς νόμος ‘univera lex’* G. 5,14; A. 20,18. 1 T. 1,16 [εἰς τὸν πάντα βίον X. mem. 1, 2, 8]. — b) *cum plurali: ἥσαν οἱ πάντες ἄνδρες ωσεὶ ιβ’ ‘erant universi viri fere XII’* A. 19,7 [Hdt. 7, 4; Thuc. 1, 60]. — NB.: hebraizat dictio ubi in sententia negativa πᾶς (ante nomen indeterminatum) significat *ullus* et inservit circumscribendo pronomini ‘nullus’: οὐ (aut μὴ). πᾶσα σάρξ ‘non . . . ullus homo, nemo hominum’ Mt. 24,22. Mr. 13,20. 1 C. 1,29. G. 2,16; οὐ . . . πᾶν ρῆμα ‘non . . . ulla res, nihil’ L. 1,37; A. 10,14; 11,8 r.. Ap. 7,1,16; 9,4; 18, 22; 21,27; 22,3 [ita בְּ . . . אֲלֵי Ex. 10,15; 12,16 al.]

II. *substantive*: 1) *sine articulo*: a) πᾶν, cum praep.: ἐν παντὶ ‘in omni sc. re, condicione, respectu ets.’ 2 C. 7,5,11. E. 5,24. Ph. 4,6 al., διὰ παντὸς ‘semper’ L. 24,53. A. 2,25 al. — b) πάντες, πᾶσαι *omnes*, sive omnes homines Mt. 10,22, sive omnes ii de quibus agitur Mt. 14,20; 26,27. Mr. 1,27; genet. compar. πάντων Mt. 22,27, etiam cum fem., ἐντολὴ πρώτη πάντων Mr. 12,28 cr. [Thuc. 4, 52, 3]. — c) πάντα *omnia*, sensu universalis Mt. 11, 27. J. 1,3, sensu restricto Mt. 18,26; 22,4 al.; cum praep.: ἐν πᾶσιν ‘in omnibus

rebus, condicionibus' ets. 1 T. 3,11; 4,15. H. 13,4,18 al., it. κατὰ πάντα C. 3,20,22. H. 2,17; πρὸ πάντων 'imprimis' Ja. 5,12. 1 P. 4,8. — 2) cum articulo: a) οἱ πάντες *omnes, universi* (opp. parti) 1 C. 9,22; 10,17. 2 C. 5,10,14 (hīc art. est anaphoricus). E. 4,13. Ph. 2,21. — b) τὰ πάντα *omnia*; sensu universalis R. 11,36. 1 C. 11,12. E. 3,9; 4,10. H. 1,3; 2,8 al., sensu restricto Mr. 4,11. R. 8,32. 1 C. 12,19 (ea *omnia*).

πάσχα, indecl., τό vox aram. Αχρόψ vel Αχρόψ pro hebr. חַרְפָּה (a rad. חַרְפָּה 'parcens praetereo'; v. Ex. 12) *pascha*; 1) festum *paschale* *Judeorum*, a 14. ad 20. diem m. Nisan quotannis celebratum in memoriam exitūs patrum eorum ex Aegypto: Mt. 26,2. Mr. 14,1. L. 22,1. J. 2,13,23; 6,4; 11,55; 12,1; 18,39; 19,14. A. 12,4; ἡ ἐορτὴ τοῦ π. L. 2,41. J. 13,1. — 2) metonymice etiam *cena paschalis* et *agnus paschalis* τὸ π. dicitur: ἔτοιμάζειν τὸ π. 'cenam p. parare' Mt. 26,19. Mr. 14,16. L. 22,8,13, ποιεῖν eam 'celebrare, peragere' Mt. 26,18. H. 11,28; φαγεῖν τὸ π. 'cenam p., vel agnum p. comedere' Mt. 26,17. Mr. 14,12,14. L. 22,11,15. J. 18,28; θύειν τὸ π. 'mactare agnum p.' Mr. 14,12. L. 22,7; antitypus agni paschalis mactati est Christus pro nobis occisus 1 C. 5,7.*

πάσχω, ao. ἔπαθον, pf. πέπονθα: afficior alqā re, *exerior* alqd., evenit mihi alqd.; hoc verbum est quidem verbum ancesps quod tam de bonarum, quam de adversarum rerum experientia enuntiari potest, ita tamen ut in bonam partem nusquam accipiatur, nisi aut adverbio addito (εὖ πάσχειν) aut suo objecto (ἀγαθὰ πάσχειν) aut evidenti contextu ad hunc sensum determinetur (v. Liddell-Scott s. v., II 3). — In LXX et NT ubique in malam partem accipitur = *malis afficior, patior, perpetior, perfero* alqd. *mali*; dic. absolute: *malis affligor, patior*: L. 22,15; 24,46. A. 1,3; 3,18; 17,3. 1 C. 12,26. Ph. 1,29. 2 Th. 1,5. H. 2,18 (si ἐν φ 'quandoquidem'); 9,26; 13,12. 1 P. 2,19 ss.,23; 3,14,17,18 r.; 4,1,15,19; 5,10, add. ὑπό τινος Mt. 17,12; verbo, utpote *ancipiti, addi* potest adv. κακῶς, Mt. 17,15; seq. acc. obj. ἔπαθεν οὐδὲν κακόν A. 28,5; Mt. 27,19. Mr. 8,31; 9,12. L. 9,22; 13,2; 17,25; 24,26. A. 9,16. 2 C. 1,6 (ῶν per attr. = ἄ). G. 3,4 (v. infra). 2 T. 1,12. H. 2,18 (si ἐν

φ = ἐν τούτῳ δ); 5,8. Ap. 2,10; τὶ ὑπό τινος Mr. 5,26. 1 Th. 2,14, eodem sensu τὶ ἀπό τινος Mt. 16,21. — NB. a) Nec Esth. 9,26 (δσα πεπόνθασιν καὶ δσα αὐτοῖς ἐγένετο 'quae [pericula] passi sunt et quae [prospera] eis evenerunt'), nec G. 3,4 est, cur verbum in meliorem partem accipiatur ('tantis donis SpSⁱ frustra donati es-tis!'). — b) Plerisque locis π., ubi absolute positum est, 'patiendi' et 'moriendi' ideas comprehendit, ita etiam 1 P. 4,1.*

Πάταρα, ων, τά *Patara*, urbs maritima Lyciae A. 21,1.¹

πατάσσω, ft. πατάξω, ao. ἐπάταξα: 1) praesens ap. Hom. = *palpitat cor.* — 2) ft. et ao. supplant lacunas verbi τύπτω (Schmidt 113): *ferio, percutio, sive verbere levi τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου* A. 12,7, sive verbere vehementi quo quis vulneratur aut etiam necatur: τινά Mt. 26,31,51. Mr. 14,27. L. 22,50. A. 7,24; abs. ἐν μαχαίρῃ L. 22,49 'gladio' [δορί Eur., πελέκει Aristot.]; ex usu biblico [= πεπά Ex. 9,15. 4 Reg. 6,18 al.] i. q. *malis ac calamitatibus affligo* alqm.: ἐπάταξεν αὐτὸν ἀγγελος Κυρίου A. 12,23; seq. ἐν instrum. Ap. 11,6; 19,15.*

πατέω, ft. πατήσω, ao. P. ἐπατήθην: *pedibus calco, conculco ληνόν* Ap. 19,15, pass. 14,20; de victoribus sacram urbem expugnatam subjugantibus et profanantibus Ap. 11,2, pass. L. 21,24 [Plut. Tim. 14, Lucian., Is. 26,6]; — intrans. πατεῖν ἐπάνω δφεων καὶ σκορπίων metaph. (literali sensu non excluso) = inter summa pericula tuto versari L. 10,19 (cfr. Ps. hebr. 9,1,13).*

πατήρ, πατρός, δ, pro voc. πάτερ (Mt. 6,9 al.) dic. δ πατήρ Mt. 11,26. Mr. 14,36 al., πατήρ Tdf. WH. J. 17,21,25: *pater*; Mt. 2,22; 4,21; 10,21 et saepe; οἱ πατέρες i. q. *parentes* [DHal. 2, 26; DSic.] H. 11,23, cfr. LXX Ex. 2,2. — Praeterea adhibetur 1) sensu latiore = *progenitor, gentis auctor*: Abraham Mt. 3,9. L. 1,73 al., Isaac R. 9,10, Jacob J. 4,12, David L. 1,32; οἱ πατέρες *majores* Mt. 23,30. L. 6,23. J. 4,20 al., ipsi auctores gentis Israël *pa-trarchae* J. 7,22. R. 9,5; 11,28. — 2) sensu translato: a) *vitae spiritualis quadamtenus auctor, ecclesiae alc. fundator* 1 C. 4,15; — b) «*pater*», *appellatio honorifica ma-gistrorum* Mt. 23,9 [4 Reg. 2,12; 6,21] et

synhedristarum A. 7,2; 22,1; — c) is cuius spiritum (virtutes, vitia) alii sectantur atque imitantur: J. 8,38 b,41 a,44. R. 4,11 s.,16 (4,17 s. junguntur significaciones 1 et 2 c). — **3)** *Deus vocatur pater, a) rerum creatarum, i. e. creator, gubernator Ja. 1,17; — b) hominum, quippe quos creavit, conservat, quibus in vita nat. et supernat. providet: Mt. 6,8,15; 10,20. L. 6,36; 11,2; δ πατήρ ύμῶν (ήμῶν ets.) δ ἐν (τοῖς) οὐρανοῖς, δ οὐράνιος Mt. 5,16,45,48; 6,1,9,26. Mr. 11,25. L. 11,13 al.; — c) eorum quibus peculiari amore paterno providet, praesertim Christianorum, justificatorum et ad adoptionem filiale admisorum: J. 20,17. R. 8,15. 2 C. 6,18. G. 4,6. E. 4,6. H. 12,9 (πνεῦμα 3 a). 1 P. 1,17 et prob. universim ubi apostoli Deum appellant 'Patrem, Patrem nostrum'; — d) *Deus est Pater Iesu Christi, Filii sui unigeniti non per adoptionem sed per naturae divinae participationem (patet, sic semper primam Ss. Trinitatis personam solam 'Patrem' appellari); ita Deus vocatur Pater a) ab ipso Christo: δ πατήρ μου δ ἐν (τοῖς) οὐρανοῖς Mt. 7,21; 10,32 s.; 12,50 al., δ πατήρ μου δ οὐράνιος 15,13; 18,35, δ πατήρ μου Mt. 11,27; 20,23; 25,34; 26,29, 39,42,53. Mr. 8,38. L. 2,49; 10,22. J. 2,16; 5,17 al. Ap. 2,27; 3,5,21, abs. δ Πατήρ, Πάτερ Mt. 11,25 s. Mr. 14,36. L. 10,21; 22,42; 23,34,46 (ubique in voc.), J. 5,36 s., 45; 6,27,37,45 al.; opponuntur δ Πατήρ et δ Γιός Mt. 11,27; 24,36; 28,19. Mr. 13,32. L. 10,22. J. 5,19 ss. al.; β) ab apostolis: δ Θεὸς καὶ Πατήρ τοῦ Κυρίου ήμῶν 'I. X. ets. R. 15,6. 1 C. 15,24. 2 C. 1,3. E. 1,3 al.; — itidem prima Trinitatis persona intellegitur, ubicunque simul et Deus Pater (noster) et Christus nominantur, ut R. 1,7; 6,4. 1 C. 1,3. 2 T. 1,2. T. 1,4. 2 P. 1,17. 1 J. 1,2; 2,1 al.; H. 1,5 ex 2 Sam. 7,14. — NB. 1) In VT. Deus appellatur pater Israëlitarum Dt. 32,6. Is. 63,16; 64,7. Mal. 1,6, singulorum Sir. 23,1,4, omnium gentium pater (ita ut Israël sit primogenitus) Ex. 4,22. Jer. 3,19, Salomonis 2 Sam. 7,14. — 2) מִמְּבָבֶן אֵין אָבָן, aram. אַיִלְמַשְׁבָּד אֲנָבָן ets. sunt inde a fine 1ⁱ saec. p. Chr. n. in scriptis Judaeorum usitatae circumlocutiones in nominando Deo. (Dalman, die Worte Jesu I 152) — 3) Animadverte, quomodo Jesus, ubi ad homines**

loquens Dei Patris mentionem facit, nunquam dixerit 'Pater noster' (id quod dixisset, si fuisset merus homo et Deum ex aequo suum et nostrum Patrem appellare potuisset), sed semper aut 'Pater meus' aut 'Pater vester', semel 'Pater meus et Pater vester' (J. 20,17); nos jubet precentes Deum alloqui 'Pater noster!'

Πάτμος, οὐ, ἡ *Patmus*, insula parva sterilis saxosa maris Aegaei, fere e regione oris Maeandri fluminis sita; in eam Domitiano imperatore S. Johannes apostolus relegatus ac deportatus est ibique eas revelationes accepit quas Apocalypseos nomine nobis reliquit: Ap. 1,9. Cfr. Cornely, introd.² III p. 689 etc.¹

πατραλώας (t. r.), †**πατρολώας** (t. cr.), οὐ, δ (ut in μητραλώας, q. v.) qui proprium patrem cecidit i. e. verberavit vel utcunque contumeliā afficit 1 T. 1,9; de hujus vocabuli vi cfr. μητραλώας.¹

πατριά, ἄς, ἡ (πατήρ) 1) sensu abstr.: *genus, generis origo.* [Hdt.] — 2) sensu concr.: *cognatio aliqua ex communi patre orta*, ut *tribus, gens* [Hdt. 1, 200 de Babylonis: εἰσὶ δὲ αὐτῶν πατριὰ τρεῖς: apud Israēlitas populus dividebatur in 12 φυλάς, harum singulae in complures πατριάς, ut Ex. 6,15. Num. 1,16 al.; FlJ. ant. 6, 4, 1]. — ἐξ οίκου καὶ πατριᾶς Δαυείδ L. 2,4; sensu latiore *πᾶσαι αἱ πατριὰ τῆς γῆς 'omnes tribus terrae'* A. 3,25 e Gen. 12,3 (LXX φυλαί); ἐξ οὖ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ubi nomine π. omnes ii designantur qui sive in caelis sive in terra vocantur 'filii Dei' E. 3,15. (vulg. syr. [arm?] 'paternitas', prob. = πατρία): v. Henle in l. c.*

***πατριάρχης**, οὐ, δ ↑ (cf. 'Ασιάρχης) *gentis auctor, proavus, patriarcha:* Abraham H. 7,4, filii Jacob A. 7,8 s., David A. 2,29. [LXX = תֹּבֵא שָׁגָר 1 Par. 9,9 al.]*

πατρικός 3. (πατήρ) *paternus, a patre s. parentibus acceptus;* τῶν π. μου παράδοσεων 'traditionum, quas a parentibus meis acceperam' G. 1,14. [Plat. Xen. Dem. al.] — NB: πατρῷος fere de externis bonis haereditate transmissis dicitur, πατρικός de aliis.¹

πατρίς, ἱδος, ἡ (πατήρ) primitus forma fem. adjectivi πάτριος, unde ap. Hom. πατρίς ἄρουρα, γαῖα ets.; — substantive a) sc. γῆ: *terra patria:* J. 4,44, ubi Orig.,

Mald., Schanz, Knabenbauer, Belser, Mu-rillo Judaeam putant dici Jesu patriam, alii, ut Reischl, Galilaeam, quos v. in l. c.; eo sensu universalis metonymico, ut statim de patria caelesti sermo subjungi possit, H. 11,14. — b) sc. πόλις ^xurbs patria Mt. 13,54,57. Mr. 6,1,4. L. 4,23 s. [Philo, leg. ad. Caj. 36: ἔστι μοι Ἱεροσόλυμα πατρίς. FlJ. Hdn.]*

Πατρόβας, ᾧ, δ *Patrobas*, Christianus R. 16,14.¹

πατρολώας, v. πατραλώας.

^x**πατρο-παράδοτος** 2. (παραδίδωμι) a parentibus s. majoribus traditus; ἀναστροφὴ π. ‘quam paternâ traditione (parentum institutione) acceperatis’ 1 P. 1,18. [in inscr. Pergam. anni 134—5 a. Chr. n.; DSic.]¹

πατρῶος 3. (πατήρ) paternus, a parentibus haereditatis jure acceptus; max. de fortunis, sed etiam de aliis rebus: A. 22,3; 28,17; τῷ πατρῷ Θεῷ ‘Deo cui etiam parentes (s. majores) mei servierunt’ A. 24,14, ubi vulg. male: ‘Patri et Deo meo’ [Ὥ θεοὶ -οι Soph. El. 411].*

Παῦλος, οὐ, δ *Paulus*, n. pr. lat.; 1) *Sergius Paulus*, proconsul Cypri, A. 13,7. —

2) *Paulus* apostolus, cujus nomen hebraeum erat Saul (A. 9,4): inde ab A. 13,9 per Actūs et epistulas passim. — NB. «Cum civitate Romana a patre accepta (A. 22,28) necessario etiam nomen gentilium Ro. (velut Julius, Cornelius) Paulo erat, quamvis id nomen plane ignoretur; at pro cognomine esse poterat nomen hebr. Sed gentilium apostolo multo magis Romanum nomen Paulus opportuniter erat.» (Blass in A. 13,9) Cum SS. Hieronymo, Augustino et multis junioribus interpretibus Cornely (Introd.² III p. 349 s.) et Knabenbauer censem, «apostolum, qui ab eo max. tempore (sc. conversionis Sergii Pauli, de quo A. 13) apostolatum suum inter gentes inchoavit, proconsulis nomine accepto se ejus quasi clientem profiteri voluisse, id quod, cum inter Romanos versaretur et cum magistris Romanis saepe tractaret, non minima utilitatis ei forsitan fuerit.»

παύω: 1) act., ao. ἐπαυσα: *cessare facio, inhibeo*, class. τινά τινος alqm. a re; τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ 1 P. 3,10 ex Ps. 33,14. — 2) med. **παύομαι**, ft. παύσομαι, ao. ἐπαυσάμην: *cesso, desisto, desino*; abs. L.

8,24; 11,1. A. 20,1. 1 C. 13,8; a qua re desistatur, indicat ptc. praes.: ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον ‘caedere Paulum desierunt’ A. 21,32; L. 5,4. A. 5,42; 6,13; 13,10; 20,31. E. 1,16. C. 1,9; seq. ptc. pass. H. 10,2; seq. genet. 1 P. 4,1 δ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἀμαρτίας ‘qui (per baptismum mystice) carne mortuus est, a peccato plane desiit’: pf. P. = est in eo statu, in quo eum a p^o desiisse oportet, cf. Hundhausen in l. c. et R. 6,7.*

Πάφος, οὐ, ἡ *Paphus*, urbs maritima Cypri, orae occidentali adjacens, sedes proconsulis Romani, A. 13,6,13; apud Strabonem 14 p. 683 accuratiore nomine vocatur Νέα Πάφος, a qua 60 stadiis distabat vetus Πάφος [Od. 8, 363] seu Παλαίπαφος, Veneris templo celebris.*

παγύνω, ao. ἐπαχύνθην (παχύς ‘crassus, pinguis; hebes, stultus’) 1) *crassum, pinguem reddo* [Plat.]. — 2) **hebetem ac stupidum reddo*: ἐπαχύνθη ἡ καρδία κτλ. ‘mens hebes evasit’ Mt. 13,15. A. 28,27 ex Is. 6,10 [Plut. mor. p. 995 e: π. τὰς ψυχάς]: eadem metaphora occurrit in adj^{is} lat. ‘crassus, pinguis’.*

πέδη, ης, ἡ *pedica, compes* Mr. 5,4. L. 8,29.*

πεδινός 3. (πεδίον ‘planities, campus’) *planus, campester, aequus* L. 6,17 [Hdt. ss.; π. ἀγορά DCass. 68, 16, componitur c. synon. δμαλής, ἐπίπεδος et opponitur ἀνάντης ‘acclivis, inaequabilis’ Aristot. probl. 5, 1; LXX Dt. 4,43 = מִישׁׂר ‘regio plana’; e contextu et oppositione potest alicubi significare ‘depressum’ ut Aristot. hist. an. 9, 32 π., opp. ὑψηλός]. Syr. goth. arm. slav. vertunt ‘in loco plano’; potest talis etiam in monte (Mt. 5,1) esse.¹

πεζεύω (πεζός ‘qui pedibus iter facit, pedes; qui terrā, non navi, iter facit’ Hom. ss.) 1) *pedibus iter facio*. [Aristot. de part. an. 3, 6] — 2) ubi de hominibus agitur, semper, quod sciam, opponitur navigationi: *terrā iter facio*, licet iter equo vel curru fiat: A. 20,13. [Xen. Isocr. al.; π. μετὰ τῶν ἵππων Pol. 10, 48, 6; transitive: φορτία πεζεύεται ταῖς ἀρματίαις ‘onera curribus in terra vehuntur’ Strab. 4 p. 189]. — 3) *in terra (non in aqua) vitam ago*. [Aristot.]¹

πεζῆ ↓ adv. = πεζῆ δδῷ 1) *pedestri itinere*. [Xen. oec. 5, 5] — 2) *terrestri*

itinere, cui opp. κατὰ θάλασσαν vel ναυσίν: | Mt. 14,13. Mr. 6,33, syr. حِبْرَةً ‘per aridam’, vulg. ‘pedestres’. [Hdt. ss.]*

πεζός 3. 1) *pedester*; substantive: *pedes*. — 2) *terrester*; substantive: *qui terrâ (non navi) iter conficit* [Hom. ss.; v. Od. 1, 173]: Mt. 14,13 Tdf.¹

πειθαρχέω, ao. ἐπειθάρχησα (*πειθαρχος* = *πειθόμενος*; τῇ ἀρχῇ): *pareo, obtempero, oboedio* superiori praecipienti vel legi [tragg. ss.; v. Schmidt 163, 3]: absolute T. 3,1; τινί A. 5,29,32; — sensu paulo latiore: alci. *obtempero* prudenter alqd. suadenti A. 27,21 [Aristot. π. τῷ νῷ, ἀνάγκῃ, φόβῳ etc.].*

†**πειθός** (WH. πιθός) 3. ↓ *ad persuadendum aptus* (Vulg. «*persuasibilis*», sensu activo ut ap. Quintil. 2, 15, 13; cfr. Sap. 1,14 ‘sanabilis’ = saluber, et v. Cornely in h. l. Sap.) 1 C. 2,4. [ap. Aristot. sic πιθανός.]¹

πείθω: I: activum: ft. *πείσω*, ao. ἐπεισα: *persuadeo*; 1) *persuadeo alci. alqd.*, i. e. *induco alqm. ad alqd. credendum* (= überzeugen); τινά A. 19,26, fort. 1 J. 3,19; *praesens et imperfectum e contextu = persuadere studeo, persuadendi causa allo-quor, doceo etc. (einem zureden)*: quovis sabbato ἐπειθεν, ‘Ιουδαίους καὶ Ἑλληνας A. 18,4: A. 19,8 (seq. τῇ); 28,23 (τινὰ περὶ τινος). 2 C. 5,11 (de Pauli studio, ad evitandum scandalum adversariis de sua sinceritate persuadendi). — 2) *persuadeo alci. = alqm. ut alqd. faciat impello* (= überreden): *πείθεις με Χριστιανὸν γενέσθαι* ‘persuades mihi ut christianus fiam’ A. 26,28 r. Br. (sic omnes verss.; *πείθεις μ. Xρ. ποιῆσαι t. cr. aptum sensum non praebet*; cfr. infra nr. III 1); seq. ἵνα (ἵνα II 1 b) Mt. 27,20; rursus imperf. = *persuadere studeo* A. 13,43. — 3) *alqm. mihi concilio atque ad meas partes pertraho*, verbis, factis, donis, dolo etc. (auf seine Seite bringen): τινά A. 12,20; 14,19; ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν ‘hominumne an Dei favorem mihi conciliare studeo?’ G. 1,10; fort. 2 C. 5,11: «ad suas partes apostolus adversarios trahere studet, ut in suo de Paulo judicio cum Dei judicio, cui manifestus est, consentiant» (Cornely); — i. q. *placo* Mt. 28,14; *πείσομεν τὰς χαρδίας ἡμῶν sec. nonnullos valet i. q. ‘conscientias nostras tranquillas reddemus’*

1 J. 3,19. — II: pf. 2. *πέποιθα* habet signif. temporis praes.: 1) *fido, confido* personae vel rei [Hom. ss. τινί]: seq. dat. rei Ph. 1,14. Phm. 21, ἐπὶ τινὶ Mr. 10,24. He.Br. L. 11,22; 18,9. 2 C. 1,9. H. 2,13, ἐπὶ τινα Mt. 27,43. 2 C. 2,3. 2 Th. 3,4, ἐν τινὶ Ph. 2,24; 3,3 s., εἰς τινα G. 5,10. [LXX] — 2) *confido = certus sum, haud ambigo*: seq. acc. c. inf. R. 2,19 (‘tu tibi persuades, te esse...’); seq. δτι H. 13,18 r. He.Br., αὐτὸ τοῦτο δτι Ph. 1,6 (τοῦτο πεποιθώς οἶδα δτι ‘hoc persuasum habeo scioque...’ Ph. 1,25); — persona cui confiditur et, addito δτι, id quod quis persuasum habet, exprimitur locis jam enotatis L. 18,9. 2 C. 2,3. G. 5,10. Ph. 2,24. 2 Th. 3,4; loco conjunctionis δτι inf. 2 C. 10,7 εἰ τις πέποιθεν ἔαυτῷ Χριστοῦ εἴναι ‘si quis tantopere sibi fudit, ut sibi persuadeat se esse Christi (ministrum)’. — III. passivum: *πείθομαι*, ao. ἐπείσθη, ft. *πεισθήσομαι*: 1) *persuadetur mihi, adducor ut credam, credo* L. 16,31. A. 17,4. H. 11,13 r.; seq. dat. pers. vel rei, cui fides adhibetur: τοῖς λεγομένοις A. 28,24 [ut Hdt. 2, 146], opp. ἀπιστεῖν: A. 27,11; οὐ πείθομαι ‘mihi non persuadeo, non puto’, seq. acc. c. inf. A. 26,26; *πείθομαι ‘credo’*, seq. δτι H. 13,18 Tdf.WH.; c. inf. A. 26,28 cA, Bl. (πείθη... με ποιῆσαι Xρ. ‘brevi tempore tibi persuades te chrūm me reddidisse’. — 2) *obtempero, obsequor, pareo*; c. dat. pers. vel rei: A. 5,36 s., 40; 23,21; 27,11; 28,24 (hi loci etiam ad nr. 1 referri possunt). R. 2,8. G. 3,1 r.Br.; 5,7. H. 13,17. Ja. 3,3; absolute A. 21,14. [Hom. ss.] — IV. pf. pass. *πέπεισμαι mihi persuasum est, persuasum habeo, certus sum*: seq. acc. c. inf. L. 20,6; seq. δτι R. 8,38; 14,14 (cum synon. οἶδα). 2 T. 1,5,12; *πέπεισμαλ τι περὶ τινος* ‘de algo. mihi alqd. persuasum est’ H. 6,9; it. *περὶ τινος* δτι R. 15,14. [Plat. Dem.]*

Πειλάτος, οὐ, δ (t. r. Πιλάτος) *Pilatus*, i. e. Pontius Pilatus, procurator Judaeae et Samariae tempore Christi, fere annis 26.—36. p. Chr. n.: L. 3,1; 13,1. A. 3,13; 4,27; 13,28. 1 T. 6,13 et saepe Mt. 27. Mr. 15. L. 23. J. 18 et 19.*

πεῖν in edd. crit. *nonnusquam* = *πιεῖν*, inf. ao. verbi *πίνω*, q. v. (cfr. Bl. § 6, 5).

πεινάω (contra usum class. 3. ps. sg. praes. *πεινᾶ*, inf. *πεινᾶν*, ut in LXX; att. -ῆ, -ῆν), ft. *πεινάσω*, ao. ἐπείνασα (LXX;

att. -ήσω, -ησα): *fame laboro, esurio* Mt. 4,2; 12,1,3; 21,18; 25,35. R. 12,20. 1C. 4,11; 11,21,34. Ph. 4,12. Ap. 7,16 al.; *metaphorice* J. 6,35 ‘carere iis quae ad veram beatitatem necessaria sunt’; item sensu metaphorico vel latiore, sensu litterali non excluso L. 1,53; 6,21,25; πειρᾶν τι metaph. = ‘alqd. vehementissime cupere’ Mt. 5,6 [it. class., sed cum genet.: πειρῆν χρημάτων, συμμάχων ets. Xen. Cyr. 7, 5, 50 al.].

πεῖρα, ας, ἡ 1) *conatus, experimentum, tentamen*; λαβεῖν πεῖράν τινος ‘experimentum alcis. (rei vel personae) facere, alqd. tentare, fortunam alcis. rei periclitari’ [πεῖραν ὑμῶν λαμβάνω, εἰ δύνασθε Aeschin.; τῆς τύχης Pol. 2, 32, 5; c. inf. Dt. 28,56]: ἦς (sc. θαλάσσης) πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν ‘quod trahicere conati Aegyptii undis mersi sunt’ H. 11,29. — 2) *experientia*, quae habetur ex re actâ vel toleratâ [πεῖραν ἔχω τούτου ‘hoc sum expertus’ Xen. Cyr. 4, 1, 5; ἐκ τῆς π. δῆλον ‘experienciâ constat’ Aristot. probl. 25, 8]: μαστίγων πεῖραν ἔλαβον ‘verbera experti sunt’ H. 11,36 [οὗ πεῖραν τῆς προνοίας εὐθὺς ἐλάμβανεν ‘cujus (sc. Dei) providentiam statim experiebatur’ FlJ. 2, 5, 1].*

πειράζω, αο. ἐπείρασα, pf. P. πεπείρασμαι, αο. P. ἐπειράσθην: 1) *tento, conor*: seq. inf.: ἐπείραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι A. 16,7: 9,26 cr.; 24,6. — 2) *tento, explorō, experimentum capio*; a) *qualis alqs. sit explorō*; in universum, τινά: ἔαυτοὺς πειράζετε, εἰ ἔστε ἐν τῇ πίστει ‘ipso vos examineate, sitisne in fide’ 2 C. 13,5; Ap. 2,2 cr.; in specie a) in bonam partem: *ut alcis. virtus exerceatur ac spectetur, occasionem ei praebeo illius ostendenda: τοῦτο ἔλεγεν πειράζων αὐτόν* J. 6,6; H. 11,17; *aliquis dicitur tentari, cum rebus adversis afflictatur* (tentationibus ad peccatum non exclusis): 1 C. 10,13. H. 2,18; 4,15 cr.; 11,37. Ap. 3,10. [Ex. 20,20. Dt. 8,2. Jdc. 2,22] — β) in malam partem: *malevole ac dolose volo efficere ut alqs. dicto vel facto errorem vel vitium manifestet, ut habeam quod vituperem vel accusem; ita Jesus tentatus esse legitur ab adversariis: Mt. 16,1; 19,3; 22,18,35. Mr. 8,11; 10,2; 12,15. L. 11,16; 20,23. J. 8,6. — b) *alqm. ad peccandum sollicito, tento: μὴ πειράζῃ ὑμᾶς**

δ σατανᾶς ‘ne vos satanas tentet’ 1C. 7,5; Mt. 4,1. Mr. 1,13. L. 4,2. G. 6,1. 1 Th. 3,5. Ja. 1,13 s. Ap. 2,10; δ πειράζων substantive ‘tentator’ Mt. 4,3. 1 Th. 3,5. — c) *in SScria homines dicuntur Deum tentare*, cum ita peccant ut dubitare et experiri velle videantur, num Deus alqd. sciat vel possit vel peccantem puniturus sit, vel, ut alii dicunt, spei defectu et excessu, per diffidentiam et *praeumptionem* [Ex. 17,2. Num. 14,22. Ps. 77,41. Sap. 1,2 al.]: ita 1 C. 10,9 de querentibus de difficultate suae condicionis et dubitantibus, sitne Deus in promissis servandis fidelis; A. 5,9; 15,10 (qui jugum legis imponere volunt, dubitare videntur, num Deus solâ gratiâ Christi salvare homines possit; et cfr. Knabenb. in l. c.). H. 3,9. — [Hoc verbum post Homerum non usurpabatur, nisi ab Apoll. Rhod. et LXX]*

***πειρασμός**, οῦ, δ ↑ *tentatio*; i. e. *exploratio, actus explorandi qualis alqs. sit, sitne constans, fidelis etc.: πρὸς πειρασμόν 1 P. 4,12 ‘ad vos explorandos’* [Sir. 27,5,7]; — in specie ita vocatur: 1) *solicitatio ad peccatum, sive sensu activo: συντελέσας πάντα πειρασμόν ‘cum omnes modos tentandi (Christum) exhausisset’* L. 4,13, sive sensu passivo = *ille status animi vel rerum quo alqs. ad peccandum incitatur: ἐμπίπτειν εἰς πειρασμόν ‘incidere in t.’* 1 T. 6,9; Mt. 6,13; 26,41. Mr. 14,38. L. 11,4; 22,40,46. — b) *res adversae quibus homo affligitur, utpote quibus a Deo ejus constantia et virtus probatur, sed in quibus etiam a diabolo ad peccandum facile incitatur: ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται* L. 8,13; L. 22,28. A. 20,19. 1C. 10,13. Ja. 1,2,12 (ubi sensus ‘explorationis’ valde conspicuus est). 1 P. 1,6. 2 P. 2,9. Ap. 3,10; τὸν π. μου ἐν τῇ σαρκὶ μου G. 4,14 r. — c) *peccatum ejus qui tentat Deum, praesertim per pusillanimitatem et praeumptionem* (cfr. πειράζω 2 c); a celebri quodam ejusmodi peccato ab Israëlitis commisso sec. Ex. 17,7 cuidam loco inditum est nomen Τέρα, Πειρασμός, *Tentatio*: unde H. 3,8 = Ps. 94,8 aut ‘ut in die temptationis (= ut die quo Deum tentaverunt patres vestri) in deserto’, aut melius κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ ‘ut in die Tentationis (i. e. illius loci cui nomen T.) in deserto.’*

πειράω tento a) *conor*, b) *exploro alqm.*, alqd., τινός, c) *ad peccatum sollicito τινά* [Hom. ss.]; — med. **πειράομαι** a) *conor*, *studeo*, b) *alcs. virtutem, constantiam* etc. *exploro* [Hom. ss.], c) pf. *πεπείραμαι conatus atque expertus sum alqd., experientiā novi* [ἀμφοτέρων πεπειραμένος ‘utraque ipse expertus’ Xen. Hiero 1, 2; πεπ. οἶδα ib. 2, 6]. — In NT 1) med.: *conor, facio periculum rei*: seq. inf.: οἱ Ἰουδαῖοι με ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι ‘Judei conabantur me interficere’ A. 26,21; ib. 9,26 r. — 2) H. 4,15 r. Christus dicitur *πεπειραμένος κατὰ πάντα, quod est aut ptc. pf. med. ‘expertus ipse omnia’ sc. τὰς ἀσθενείας ἡμῶν (verbo absolute posito), aut ptc. pf. pass. (Graecis inusitatum) ‘tentatus, exploratus, rebus adversis ut nos afflictus’ (ut πειράζω 2 b).**

† **πεισμονή**, ἡς, ἡ (πείθω) *persuasio*; sensu activo G. 5,8 ἡ π. οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς ‘ista persuasio (nempe quā pseudapostoli vobis persuaserunt ut bene currere desineretis) non est ab etc.’ (sec. veteres interpretes Graecos ibid. sensu pass. = ‘quod vobis id persuaderi passi estis’, ut syr. ‘persuasio vestra’). [Justin. apol. I 53 αὐτάρχεις εἰς π. ‘sufficienes ad persuadendum’; scr. eccl., Apollon. dysc.]¹

πελαγος, ους, τό *altum mare, medium mare, mare vaste patens* [Hom.]; τὸ π. τῆς θαλάσσης Mt. 18,6 [it. Apoll. Rhod. 2, 608, Pind. ἐν πόντου πελ.]; A. 27,5 partes maris a littore satis remotae.*

×**πελεκίω**, pf. P. *πεπελέκισμαι* (πέλεκυς ‘securis’) *securi percusio, decollo* [Pol. DSic. ss.]: Ap. 20,4.*

πέμπτος 3. *quintus* A. 19,9 cD. Ap. 6,9 al.

πέμπω, ft. *πέμψω*, ao. ἐπεμψα, ao. P. ἐπέμψθη: *mitto*; 1) *mitto alqm.* (i. e. ut alqo. conferat aut praecipio L. 15, 15, aut rogo Mt. 2,8, aut permitto Mr. 5,12, aut alqm. alqo. duci jubeo A. 25,27); τινά Mt. 22,7. 2C. 9,3 al.; τινά τινι (dat. comm.) 1 C. 4,17. Ph. 2,19; τινὰ πρός τινα E. 6,22 (pass. L. 4,26), εἰς loc. Mt. 2,8. L. 16,27; finem missionis indicat ἵνα L. 16,24, inf. Ap. 22,16, εἰς τό c. inf. 1 Th. 3,2; ut apud profanos et in verbo hebr. **Πλύσις**, ita in NT passim, objecto quod facile suppleatur omissio (sc. virum, nuntium, nuntios etc.), dic. absolute *πέμψειν εἰς* ‘Ióππην A. 10,32

(cfr. 5), ἐπεμψα πρὸς σέ A. 10,33: A. 19,31; 20,17 al.; participio *πέμψας* alci. verbo praemisso indicantur ea quae quis non ipse sed per alios peragit = germ. *lassen* c. inf., gall. *faire* c. inf., ut: *πέμψας ἀπεκεφάλισεν* ‘I. ‘er ließ J. enthaupten: il fit décoller J.’ Mt. 14,10; secundum hebraicum **בִּין בְּנֵי כָּלֹשׁ** (Ex. 4,13. 3 Reg. 2,25) Mt. 11,2 cr. (nBr.) pleonastice dicitur: *πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν* ‘per discipulos quos misit dixit’; — is qui alqm. in certo munere constituit eumque suo nomine agere vel docere jubet, *πέμψειν* dicitur, is qui constituit, *πέμπεσθαι*: δ *πέμψας με βαπτίζειν* ‘is qui mihi munus baptizandi dedit’ J. 1,33: 7,18; 13,16,20, pass. 1 P. 2,14. — Mittere dicitur Deus Pater suum Filium R. 8,3. J. 4,34; 5,23 s. et passim per Johannis evangelium, Pater et Filius SpSum J. 14,26; 15,26; 16,7; nonnusquam, ut A. 23,30. E. 6,22, ἐπεμψα est praeteritum stili epistularis. — 2) *mitto alqd.*: τὶ Ap. 1,11 (sc. scriptum); 14,15,18; τί τινι Ap. 11,10; objectum facile mente suppletur: *ἄρισταν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κτλ. sc. eleemosynas* A. 11,29, it. Ph. 4,16 (ubi cA et alii omittunt εἰς); cum levi metaphorā 2 Th. 2,11 *πέμψει* (t. r. He. πέμψει) αὐτοῖς δ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης i. e. Deus juste permettit ut veniat super eos ἐνέργεια πλάνης. — NB. Ei qui utitur verbo *πέμπω*, terminus-ad-quem semper ob oculos versatur (licet etiam terminus-a-quo exprimi possit), ut in germ. ‘her-schicken, hinschicken.’ (Schmidt 104, 5).

πένης, ητος, δ (πένομαι ‘labore victum quaero’) *pauper* 2C. 9,9 e Ps. 111,9: ad differentiam a Graecis observatam, quā πένης est is qui praeter tenuem victum labore paratum nihil habet superfluum, πτωχός is qui ne necessaria quidem habet et mendicat, hic non attenditur. [Hdt. ss.]¹

πενθερά, ἄς, ἡ ↓ *socrus, conjugis mater* Mt. 8,14; 10,35. Mr. 1,30. L. 4,38; 12,53.*

πενθερός, οῦ, δ *socer, conjugis pater* J. 18,13.¹

πενθέω, ft. -ήσω, ao. ἐπένθησα: *maereo, lugeo*, et dicitur potissimum de intenso animi dolore tacito (licet forte modeste lacrimis, verbis vel signis quibusdam usitatis ostendatur), qualis v. gr. *habetur mortuo vel amissio propinquuo* (Schmidt

83, 10. 18), sec. Greg. Nyss. σκυθρωπὴ διάθεσις τῆς ψυχῆς: *maereo, lugeo, maestus sum*: 1) intransitive: Mt. 9,15; de commisso peccato *lugeo* 1 C. 5,2; copulantur πενθεῖν καὶ κλαίειν Mr. 16,10. L. 6,25. Ja. 4,9. Ap. 18,15,19, add. ἐπί τινα (t. r. ἐπί τινι cl.) ‘de alqo’ Ap. 18,11; macarismus μακάριοι οἱ πενθοῦντες Mt. 5,4 vel 5 explicari potest de omni secundum Deum tristitia, sive ejus qui rebus adversis — quas tamen patienter amore Dei perfert — affligitur, sive ejus qui peccata a se aliisque commissa vel gloriam Dei neglectam ets. animo dolet, sive ejus qui Christum imitans in hac vita non studet ridere (L. 6,25) omnibusque deliciis et voluptatibus frui, sed his Dei amore abstineret, ut homines tristes his abstinent; de sententiis interpretum v. Knabenbauer in l. c. — 2) transitive: τινά 2 C. 12,21. [Hom. ss.]*

πένθος, ους, τό *maeror, luctus* Ja. 4,9. Ap. 18,7 s.; 21,4. [Hom. ss.] NB: Ut etymologice πάθος et πένθος ab unā radice (παθ = πενθ, cfr. Kühner³ I p. 281) derivantur, ita ll. cc. et alibi fere idem significant.*

πενιγρός 2. i. q. πένης *pauper* L. 21,2. [poët.; pap. Plat.]¹

πεντάνις adv. num. *quinquies* 2 C. 11,24.¹

πενταμήλιοι 3. *quinquies mille* Mt. 14,21 al.

πεντακόσιοι 3. *quingenti* L. 7,41. 1 C. 15,6.*

πέντε *quinque* Mt. 14,17,19 et saepe.

πεντε-κατ-δέκατος 3. *quintus decimus* L. 3,1.¹

πεντήκοντα *quinquaginta* L. 7,41 al.; ἀνὰ π. *quinquageni* Mr. 6,40 r. Br. L. 9,14, κατὰ π. idem Mr. 6,40 cr. (v. ἀνά 2, κατά II 5).

πεντηκοστή, ἡς, ἡ sc. ἡμέρα *Pentecoste*, dies quinquagesimus ab oblato sollemniter in templo primo messis manipulo (Lev. 23,10,15; is vero, posteriore saltem tempore, offerebatur die 16° Nisan, FlJ. ant. 3, 10, 5), celebre Judaeorum festum, 1 C. 16,8; nomen ita substantivum adhibetur, ut vel dicant ἡ ἡμέρα τῆς πεντηκοστῆς A. 2,1; 20,16 (hīc acc. temp. pro dativo: Bl. § 34, 8); cfr. ἡ π. (cA add. ἡ) ἑορτή Tob. 2,1. — NB. Aramaice vocabatur **אַתְּגָנָע** [= παγήγυρις: targ. Onk. Num.

28,26; FlJ. 3, 10, 6]. — Si A. 2,1 sec. vulg. syr. arm. aeth. legitur αἱ ἡμέραι τῆς π., intellegendae sunt illi quinquaginta dies quorum ipsum hoc festum est ultimus.*

* **πεποίθησις**, εως, ἡ (πέποιθα ‘fido’; v. πείθω) *fiducia* 2 C. 1,15. E. 3,12; εἷς τινα 2 C. 8,22; πεποίθησιν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν 2 C. 3,4; — quaedam *fiducia sui, confidentia, quae si factis proditur, est audacia, si verbis, gloriatio*: 2 C. 10,2 (ea quae adversariis videtur Pauli ‘audacia’, reipsa est potestas apostolici munera). Ph. 3,4 (sec. Oecumenium i. q. καύχησις) [semel in LXX 4 Reg. 18,19 ‘fiducia sui’; Philo de nobilitate c. 7; Clem. Rom., Herm.]*

πέρ particula enclitica (quam cum πέρα ‘ultra’, περί ‘super’ cognatam esse censem, = ‘valde’) 1) sola participiis postposita plerumque significat *quamquam* [Od. 1, 6]; itidem καίπερ *quamquam*. — 2) aliarum particularum quibus postponitur vel suffigitur et pronominis relativi vim emphaticē auget; in NT occurunt: διπέρ ‘qui ipse, ipse ille qui’; διόπερ ‘quapropter’, καθάπερ, ὥσπερ ‘quemadmodum’; ἐάνπερ, εἴπερ ‘si (emphat.), si quidem’, ἐπείπερ, ἐπειδήπερ ‘quandoquidem’, ἢπερ ‘quam’; quae omnia vide suis locis.

περαιτέρω (περαιτέρος 3. ‘ulterior’) *ulterius, praeterea; post negationes = (non, nihil ets.) amplius; εἰ τι π. ἐπιζητεῖτε ‘si quid ulterius quaeritis’, sc. quod ad causam forensem non pertinet A. 19,39 WH. [tragg. ss.]¹*

πέραν adv. loc. *ultra: jenseits: au-delà*; 1) substantivē: τὸ πέραν *pars s. regio ulterior: εἰς τὸ π. [Plat. Pol.] ‘ad littus lacūs adversum’* Mt. 8,18,28; 14,22; 16,5. Mr. 4,35; 5,1,21; 6,45; 8,13. — 2) sequente genetivo praepositionis instar: *ultra, trans; ad quaest. ‘quo?’ ἀπῆλθεν δὲ Ι. πέραν τῆς θαλάσσης* J. 6,1: ib. 6,17; 10,40; 18,1; *ad quaest. ‘ubi?’ ταῦτα ἐγένετο ἐν Β. πέραν τοῦ Ἰορδάνου* J. 1,28: Mt. 19,1 (sc. trans J. iter faciens, cfr. Mr. 10,1). J. 3,26; 6,22,25; substantivē τὸ π. τῆς λίμνης ‘regio ultra lacum sita’ L. 8,22; ut hebr. בְּרִיאָה Is. 8,23, ita LXX l. c. et in NT πέραν vel fort. melius Πέραν τοῦ Ἰορδάνου est quodammodo nomen proprium indeclinabile regionis transjordanicae, ‘Peraea’; ἀπὸ... Ιουδαίας καὶ Πέραν τ. Ι. ‘a Judaea

et Peraea' Mt. 4,25; ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ Πέραν τοῦ Ἰορδάνου Mr. 3,8: Mt. 4,15. Mr. 10,1 (t. r. Br. διὰ τοῦ Π. τ. Ἰ.).*

πέρας, ατος, τό *extremitas, terminus ultra quem non proceditur* (Schmidt 193); 1) de loco: τὰ πέρατα τῆς γῆς Mt. 12,42. L. 11,31, τῆς οἰκουμένης R. 10,18 e Ps. 18,5 'extremus orbis', regio longinqua. [Medi venerunt ἐξ περάτων γῆς Thuc. 1, 69; (μέχρι) περάτων γῆς inscr. ap. Deibmann LvO. 55] — 2) de cessatione rei: *finis*; πάσης αὐτοῖς ἀντολογίας πέρας ὁ ὄρκος 'omnis controversiae finis est iis jusjurandum' H. 6,16. [π. τοῦ βίου ἀνθρώποις ἔστιν ὁ θάνατος; Dem. p. 258, 21; i. q. *mors, interitus* Ps. 38,5. Sap. 19,4]*

Πέργαμος, ου, ἡ [Xen. Paus.] et **Πέργαμον**, ου, τό [Pol. Strab.] *Pergamus, Pergamum*, Mysiae urbs celebris; ad utram formam Ap. 1,11; 2,12 referatur, dubitari potest.*

Πέργη, η, ἡ *Perge*, Pamphyliae civitas, Artemidis templo celebris A. 13,14; 14,25; II. τῆς Παρμφυλίας (genet. part.: Curtius § 157 Anm. 5) A. 13,13.*

περὶ praepositio, quam sequitur genitivus aut accusativus: *circa*. I. Cum genitivo: inducere solet illud objectum, *circa quod aliqua actio versatur = de, pro, quod attinet ad....*; a) saepe ponitur *post verba dicendi, declarandi, cogitandi, sentiendi, audiendi etc.* = 'de': περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; 'de quo vates hoc dicit?' A. 8,34; ita cum ἀν-, ἀπ-, προκαταγγέλλω, ἀκούω, γογγύζω, διηγοῦμαι, ἐντέλλομαι, ἐπιστέλλω, δμιλέω, προφητεύω, ὑπομιμησκω al., cum ἀγνοέω, ἀπορέομαι, δοκεῖ μοι, ἐπίσταμαι, οἶδα, πέπεισμαι, συμφωνέω etc., porro cum nominibus dictinibusque compositis ejusmodi, ut ἀπολογία, γράμμα, γογγυσμός, διήγησις, λόγος, μαρτυρία, πρόφασις, γνωστόν ἔστιν, λόγον αἰτεῖν, λ. ἀποδιδόναι etc., exempla v. suis locis. — b) item *post verba quaerendi, inquirendi, accusandi, judicandi, puniendi, reprehendendi (et laudandi), interrogandi etc.*, ubi saepe aliae praepositiones substitui possent (v. gr. *propter, pro*), sed περὶ semper indicat id *circa quod accusatio, punitio, laus etc. versatur*; ut: ἀποστοματίζω, εἶδον A. 15,6, ἐλέγχω, ἐξετάζω, ἐπιζητέω, (ἐπ-) ἐρωτάω, κατηγορέω, χρίνω, λιθάζω J. 10,33, Θεὸν αἰνέω L.

19,37, αἰτίαν φέρω A. 25,18. — c) *post verba affectūs*: θαυμάζω, σπλαγχνίζομαι. — d) *post verba curandi*: μεριμνάω, μέλει μοι, προβλέπομαι H. 11,40. — e) *post quae-dam verba indicat eum vel id in cuius commodum alqd. fit = 'pro, — gratiā'*: δέομαι, προσεύχομαι, ἐρωτάω J. 16,26, προσεύχομαι, σταυροῦμαι 1C. 1,13 v., αἷμα ἐκχυνόμενον Mt. 26,28, ἀγῶνα ἔχω C. 2,1 r., δέσησις E. 6,18, προσευχὴ γίνεται A. 12,5 v. — f) *interdum actio versatur circa rem de-lendam*, ut circa peccatum expiandum = 'ad expiandum ...': περὶ ἀμαρτίας R. 8,3 (v. infra); περὶ ἀμαρτιῶν ἀπέθανεν 1P. 3,18; G. 1,4 cr. H. 5,3; 10,18,26; ex dictione elliptica *τὸ περὶ τῆς ἀμαρτίας (sc. προσφερόμενον) Lev. 6,25; 14,19 al. das Sühnopfer, le sacrifice expiatoire, fit, omissis articulis, dictio indeterminata περὶ ἀμαρτίας ein Sühnopfer, un sacrifice expiatoire, quae usurpatur nominis indeclinabilis instar: δλοκαυτώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας 'holocausta et piacula' (acc. plur.) Ps. 39,7. H. 10,6,8; probabiliter itidem substantive προσφέρειν π. ἀ. 'offerre piacula' H. 5,3, εἰσφέρεται τὸ αἷμα π. ἀ. 'sanguis infertur (tamquam) piaculum' H. 13,11, nescio an etiam R. 8,3 'Deus misit filium s. (tamquam) piaculum'. — g) *post alia verba: ἀναβαίνειν .. περὶ τοῦ ζητήματος Hierosolyma ire consultum de quaestione* A. 15,2; λαχεῖν περὶ τίνος 'de re sortiri' J. 19,24; εὑδοῦθαι περὶ πάντων 'in omnibus rebus prospere agere' 3J. 2. — h) *nonnunquam περὶ c. gen. absolute ponitur, maxime initio alicujus expositionis = 'quod spectat'*: περὶ ὅν (= περὶ τούτων ἄ) ἐγράψατε 'jam quod attinet ad ea quae mihi scripsistis' 1C. 7,1; ib. 7,25; 16,1. — i) τὰ περὶ τίνος 'ea quae alqm. spectant' sc. quae de eo dicuntur vel dicenda sunt, ea quorum illius interest, ejus vita, sors etc. [Xen. anab. 2, 5, 37 ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου]: τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει 'vita mea ad finem vergit' L. 22,37; (de alia expositione h. l. v. τέλος I 1 b γ); τὰ περὶ Ἰησοῦ 'ea quae acciderunt J.' L. 24,19; τὰ περὶ ἑαυτοῦ 'locos SScriæ ad se pertinentes' L. 24,27; docere τὰ περὶ τίνος 'doctrinam de . .' A. 1,3; 8,12; 18,25; 19,8; 23,11; 28,23,31; defendere, curare τὰ περὶ τίνος 'alcs. causam, res' A. 24,10. Ph. 2,20; audire, cognoscere τὰ περὶ τίνος

'quae de alio nova nuntiantur, quomodo se habeat' ets. A. 28,15. E. 6,22. Ph. 1,27; 2,19. C. 4,8; εἰδὼς τὰ περὶ τῆς δόου religionis christianaē naturam, finem, indolem sciebat A. 24,22.

II. seq. accusativus: *circa*, *circum*; 1) *de loco*: σκάψω περὶ αὐτήν 'fodiam circum eam' L. 13,8; A. 22,6; in specie a) *de re qua membrum corporis circum-* datur, ut veste Mt. 3,4. Mr. 1,6. Ap. 15,6; porro Mt. 18,6 (r. Br.). Mr. 9,42. L. 17,2. — b) *de locis circumiacentibus*: αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις Ju. 7; τὰ περὶ τὸν τόπον 'regio circumiacens' A. 28,7; ita, omissio utique articulo, τὰ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα Mr. 3,8 (t. r. Br. καὶ οἱ περὶ etc.). — c) *de hominibus circum alqm. stantibus, sedentibus, commorantibus*: Mt. 8,18. Mr. 3,32,34; 9,14; οἱ περὶ τινα 'ii qui circum alqm. sunt' Mr. 4,10. L. 22,49; οἱ περὶ τινα apud profanos saepe idem valet quod 'alq. sociique ejus': — ita οἱ π. τὸν Παῦλον A. 13,13; 21,8 r., etiam J. 11,19 r. Tdf. αἱ περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν, nisi ibi ex posteriore graecitate supponas significari solas Martham et Mariam [Euthymius explicat: τουτέστιν πρὸς Μ. καὶ Μ., καὶ τοῦτο γὰρ ἰδίωμα λόγου. οἱ περὶ Γάϊον Φαβρίκιον = 'Gajus Fabricius' Plut. Pyrrh. 20]. — 2) *de tempore*: περὶ τρίτην ὥραν 'circa horam tertiam' Mt. 20,3: ib. 20,5 s.9; 27,46. Mr. 6,58. A. 10,3 cr. (ubi pleonastice ώσεὶ περί), 9; 22,6. — 3) *de re quā quis occupatur*: περισπᾶσθαι, τυρβάζεσθαι περὶ τι 'alqā re (quā quis occupatur) mente circumagi, turbari' L. 10,40 s.; hinc οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάται 'talibus operibus occupati' A. 19,25, αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι Mr. 4,19; sine addito τὰ περὶ ἐμέ 'res quae me concernunt, meae res' Ph. 2,23; in epistolis pastoralibus cum variis verbis conjungitur ad circumscribendum dativum respectū = *quod attinet ad . . .*, ut: περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν 'in fide naufragium fecerunt' 1 T. 1,19; 1 T. 6,4,21. 2 T. 2,18. T. 2,7; ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν 2 T. 3,8.

περί- praefixum inseparabile; significat 1) *circum, ab omni parte*: περι-αστράπτω, -βλέπω, -καθίζω, -σπῶμαι al.; *rem ambientem appono vel demo*: περι-βάλλω, -δέω, -αιρέω, -ρρήγνυμι al.; 2) *modo huc modo illuc*: περι-άγω, -έρχομαι, -πατέω, -τρέχω; 3) *supra*,

ultra, restans (übrig): περι-λείπω, -μένω, -ποιέω; 4) *valde*: περί-λυπτος.

περι-άγω 1) *circumduco, circuiens mecum duco* (apud profanos plerumque med.) 1 C. 9,5. [Hdt. ss.] — 2) *circumeo*; absolute A. 13,11; seq. ἐν Mt. 4,23 cr.; seq. accus. loci (v. Kühner³ III p. 300): περιῆγεν τὰς πόλεις Mt. 9,35; Mt. 4,23 r. He. Br.; 23,15. Mr. 6,6.*

περι-αιρέω, aor. περιεῖλον: 1) *circum tollo s. demo, rem ambientem vel circumdantem demo* [τείχη Hdt. Thuc., χιτῶνα Plat.]: χάλυμα 2 O. 3,16 pass.; ἀγκύρας ab utrâque parte navis A. 27,40; A. 28,13 WH. περιελόντες, supplement τὰς ἀγκύρας 'ancoras jactas solvere' (sed legendum περιελθόντες). — 2) *universim: demo, tollo* [βατράχους, κυνόμυιαν Ex. 8,8,31; pass. περιαιρεθεὶς τὰ ὅντα 'spoliatus fortunis' Dem.]: ἀμαρτίας H. 10,11; pass. A. 27,20 (imperf. = paulatim, in dies magis).*

περι-άπτω, ao.: -ῆψα: *circum (i.e. circum circa struem lignorum inflammans) accendo*: πῦρ L. 22,5. [Phalar.]¹

περι-αστράπτω, -aor. -ήστραψα: *circumfulguro, -fulgeo*; seq. περὶ τινα A. 22,6; transitive: περιαστράπτω τινά A. 9,3. [4 Mach. 4,10; scr. eccl.]*

περι-βάλλω, ft. -βαλῶ, ao. -έβαλον, pf. P. -βέβλημαι: 1) *circumjacio, circumdo*; περιβαλοῦσιν χάρακά σοι 'circumjicient tibi vallum' L. 19,43 r. He. Br. (v. l. παρεμβ.). — 2) *in specie de circumjicienda veste ets.: induo, vestio*; varie construitur: a) τί τινι [ίμάτια τοῖς τραχήλοις]; hinc med. περιβάλλομαι τι mihi circumjicio vestem = *induo* alqd. Mt. 6,31. A. 12,8. Ap. 19,8, περιβέβλημαι τι *indutam habeo sive gero vestem* Mr. 16,5. Ap. 7,9,13; 11,3; 17,4 cr.; 18,16; 19,13, metaphorice Ap. 10,1; 12,1 [Od. 22, 148 ss. 1 Reg. 28,8]; de panno corpori nudo circumjecto Mr. 14,51. — b) τινά τινι alqm. alqā re [σῶμα δοραῖσι θηρῶν Eurip., περιβέβλημένος περιβόλῳ χρυσῷ Plat. Criti. p. 116 c]: med. vel pass. Ap. 17,4 r. — c) *περιβάλλομαι ἐν τινι *vestio me alqā re* [Dt. 22,12. Ps. 44,14]: Ap. 3,5; 4,4. — d) *τινά τι [Ez. 18,7 cA]: ίμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν J. 19,2; L. 23,11; περιβάλλομαι τι *induo* alqd. huc referri potest (v. nr. a). — e) omissâ mentione vestis: περιβάλλω τινά *vestio* alqm. Mt. 25,36,38,43 [Is. 58,7]; med. περι-

βάλλομαι *vestior, vestio me* Mt. 6,29. L. 12,27. Ap. 3,18 [Lev. 13,45].*

περιβλέπω *circumspicio*; in NT solum med. ~~περιβλέπομαι~~, ao. περιεβλεψάμην *circumspicio, eos qui vel ea quae circa me sunt aspicio sive inspicio*; abs. Mr. 9,8; 10,23, seq. inf. ἵδεν ‘ut videret’ Mr. 5,32; transitive: τινά(ς) Mr. 3,5,34; 11,11. L. 6,10. [med. LXX; c. accus. Pol. DSic.]*

περιβόλαιον, ου, τό (περιβάλλω) *tegumentum, instratum, quo corpus corporis pars, equus, currus ets. contegitur* [Eur. Plut. Gal. al. LXX]: H. 1,12 e Ps. 102,27 = שׁוֹבֵל *vestimentum*; 1 C. 11,15 *velamentum, velamen mulieris*.*

***περιδέω**, pf. P. περιδέμειαι: *circumligo* [τί τινι alqd. alqâ re, Job 12,18; Plut.]; pass. *σουδαρίψ* περιεδέδετο J. 11,44.¹

περιεργάζομαι *circumcirca operor vel ultra (quam par est) operor*; hōc verbo passim perstringuntur vitia curiositatis et inanis cuiusdam operositatis, quibus quis aut aliena ad seque nihil *pertinentia curat, inquirit, observat aut rebus vanis inutilibusque occupatur* [Hdt. Plat. Dem. al.; v. exempla ap. Passow et in Stephani thesauro; v. Sir. 3,22]: 2 Th. 3,11 cum paronomasia: μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους, ubi Syr. ‘non laborantes nisi inania’, arm. ‘non laborant, sed pigritantes curiositati indulgent’, vulg. ‘nihil operantes, sed curiose agentes’.¹

περίεργος 2. (ἐργον) proprio ‘super seu ultra opus’: 1) de re: a) *superfluus, supervacaneus* [Aristot.]; — hinc b) *exquisitā diligentia excogitatus vel factus, exquisitus, insolitus* [οὖνος Diosc., λέξις ‘vocabulum’ Dhal., στρέβλαι ‘tormenta’ Gregor.]; — c) *ad magicam artem pertinens* [exempla v. ap. Wetstenium ad A. 19,19 et cfr. Deibmann B. p. 5, n. 5]: ίχανοι τῶν τὰ περίεργα πραξάντων ‘multi eorum qui artes magicas exercuerant’ A. 19,19, syr. et arm. ‘multi praestigiaores’. — 2) de homine: a) *qui superflua, inutilia, futile agit*; occurrit cum synonymis μάταιος, ἄτοπος ets.; — b) *curiosus, qui res ad se non pertinentes scire cupit* [Epict. 3, 1, 21; Hdn. 4, 12, 5: περιεργότερος ὅν οὐ μόνον τὰ ἀνθρώπων πάντα εἰδέναι ήθελεν, ἀλλὰ καὶ τὰ θεῖα τε καὶ δαιμόνια πολυπραγμονεῖν, cfr. supra 1 c]: — 1 T. 5,13 vulg. arm.

goth. ‘curiosae’, syr. ‘vana sectantes (vel agentes)’.*

περιέρχομαι, ao. -ῆλθον: *circumeo*; de circumvagantibus A. 19,13, c. accus. obj. 1 T. 5,13; de circumerrantibus H. 11,37; ὅθεν περιελθόντες A. 28,13 aut ‘inde circumlegimus (sc. oram Siciliae orientalem, cujus forma sinuata praefixum περι- satis explicat) et’, aut ‘inde per ambages navigavimus et’ (vulg. ‘circumlegentes’, syr. ‘circuivimus’)*

περιέχω, ao. περιέσχον: etymologice = *circum(plexus) teneo*; hinc 1) *circumdo, amplector*; dicitur inter alia de militibus hostes circumvenientibus [Hdt. Xen.]; unde metaphorice: θάμβος περιέσχεν (aor. inchoat.) αὐτόν ‘stupor eum occupavit’ L. 5,9 [ut LXX Dan. 8,28]. — 2) *contineo* aliquod argumentum (de scriptis): *enthalten: contenir*: γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον A. 23,25 r. Bl. He. Br.; περιέχει ἡ γραφή, seq. or. dir. 1 P. 2,6 Lachmann ex cC [DSic. 1, 4, 6; 2, 1, 1; seq. acc. c. inf. ἐντολὴν περιέχουσαν μηθενὶ ἔξειναι κτλ. pLeemans G 17]; cum etiam intransitive diceretur ἡ ἐπιστολὴ περιεῖχεν οὕτως [2 Mach. 11,22] vel τὸν τρόπον τοῦτον [ib. 11,16] germ. ‘lautete so’, SPetrus 1 P. 2,6 scribit constructione impersonali †περιέχει ἐν (t. r. τῇ) γραφῇ. ’Ιδού κτλ. germ. ‘es heißt in der hl. Schrift’ (syr. ‘dicitur in Scr^a’); cfr. περιοχή.*

περιέωννυμι et -ννύω, ft. M. -ζώσομαι, ao. M. -εζωσάμην, pf. M. et P. -έζωσμαι: *circumingo*; 1) act.: *succingo, accingo*, ut verba induendi cum 2 accus^{is} [Ps. 17,33]; hinc passive cum acc^o rei quā quis se circumdat: περιέωσμένος ζώνην χρυσῆν Ap. 1,13, it. 15,6; pass. absolute L. 12,35. — 2) med.: a) *me succingo zonā*, quo commodius incedam vel labore: abs. L. 12,37; 17,8. A. 12,8 r.; sequi potest accus^{is} rei [Aristoph. pax 670; 1 Reg. 2,4], hinc Ap. 1,13; 15,6 huc trahi potest; b) *michi succingo* aliquod membrum; metaph. τὴν δοσφῦν ὑμῶν ἐν (pro dat. instr.) ἀληθείᾳ ‘lumbos vestros vobis veritate quasi cingulo circumdate’ E. 6,14 [ita ἐν 1 Par. 15,27, dat. instr. LXX Dan. 10,5].*

†**περιθεσις**, εως, ἡ (περιτίθημι) *circumponendi actio*, vulg. *circumdatio*, c. gen. obj. 1 P. 3,3. [Galen. SEmpir.]¹

περιέστημι *circum pono*; — intransi-

tive: περιέσταμαι, aor. περιέστην, pf. περιέστηκα, ptc. περιεστώς: 1) pf. *circumsto*, abs. J. 11,42; aor. inchoative: *circumsisto*, *me colloco circum* alqm.: abs. A. 25,7 r., seq. acc. αὐτόν ib. t. cr. [Hom. ss.] — 2) *evito*, *declino* (quodammodo ‘*me circumverto ut vitem alqd.*’): seq. acc. 2 T. 2,16. T. 3,9. [ἐκτραπήσομαι καὶ περιστήσομαι Lucian. Hermotim. 86 al.]*

*περιάθαρμα, ματος, τό (περι-καθάρω ‘*circum purgo*’; i. q. cl. κάθαρμα) 1) *id quod in purgando abjicitur, purgamentum*: Kehricht: *balayures*: ἐγενήθημεν ώς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ‘*facti sumus velut purgamenta mundi*’, i. e. a mundo cum contemptu abjecti sumus 1 C. 4,13. — 2) *preium expiationis, piaculum*. [Prov. 21,18 = רֶפֶב] — 3) *homo nequissimus ac contemptissimus*: Abschaum: *rebut*. [Epict. diss. 3, 22, 75 Πρίαμος δ πεντήκοντα γεννήσας περικαθάρματα ‘*Priamos qui genuit L filios nequissimos*’]*

περι-καλύπτω, aor. -εκάλυψα, pf. -P. -κεκάλυμμα: *circumvelo*, *obvelo*, *obtego*; τινά vel τι Mr. 14,65. L. 22,64; pass., add. χρυσίω ‘*auro*’ H. 9,4. [Hdt. ss.]*

περί-κειμαι, ptc. περικείμενος (notum est verbum κεῖμαι aequivalere etiam pf^o pass. τέθειμαι ‘*positus sum*’) 1) *circumjaceo*, *circumpositus sum*, περὶ τὸν τράχηλον Mr. 9,42. L. 17,2; περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων ‘*nubem testium nos undique circumdantem*’ H. 12,1. [Hom. ss.] — 2) περίκειμαι τι (pro περιτέθειμαι τι, quod est passivum dictionis περιτίθημι τινί τι ‘*circumpono alci. alqd.*’ i. e. cingo, induo alqm. alqâ re; v. Bl. § 34, 6) *circumpositum mihi habeo*, *gero*, *gesto* alqd.: ἀλυσιν A. 28,20 [ἐσθῆτας στρατιωτικάς Hdn. 2, 13, 17; decr. Canop. περίκ. βασιλείας ‘diademata’; Plut. DHal.; Hdt. 1, 171 sc. τελαμῶνας]; metaph. ἀσθένειαν H. 5,2.*

*περικεφαλαία, ας, ἡ (περὶ κεφαλήν) *galea*; in metaphora 1 Th. 5,8; π. τοῦ σωτηρίου (e contextu genetivus explic.) E. 6,17, cfr. Is. 59,17 et σωτήριον. [LXX. Pol.]*

†περικρατής 2. (χράτος) *compos*; π. γίνομαι τινος ‘*compos fio*’ ejus vel personae vel rei quam tenere volo, ‘*potior, teneo*’ A. 27,16. [Thdtn. hist. Sus. 39 cA; scr. eccl.]¹

†περι-κρύβω (= class. -κρύπτω, Kühner³

II p. 467; κρύβομαι 4 Reg. 11,3; Lobeck in Phrynicum p. 317; Bl. § 17) *circumcirca* i. e. *sollicite abscondo*; περιέχρυβεν ἔσυντήν ‘*occultabat se*’ L. 1,24 (vulg., syr., arm. imperfectum supponunt; non est aoristus!).¹

περι-κυκλώ, ft. -ώσω: *circumcirco* [Amm.], *circumdo*, *undique obsideo* ets. L. 19,43. [Aristoph. al.]¹

*περι-λάμπω, aor. -έλαμψα: *circumluceo*, *-fulgeo*; τινά L. 2,9. A. 26,13. [DSic. ss.].*

περι-λείπω (περι- = über-, übrig) acti-
vum nusquam occurrit; — dep. med. et pass. περι-λείπομαι *residuus relinquor*, *superstes sum* [Aristoph. Plat. al.]; ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ‘*nos vivi*, ii, inquam, qui relinquimur’, nempe quibus viventibus dies Domini superveniet, 1 Th. 4,15,17. — NB. a) Verbis allegatis probabile est ipsos Thessalonicenses usos fuisse ac quaesivisse ex Paulo: ἀρα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι φθάσομεν κτλ.; quibus Paulus ipsis eorum verbis bis emphatice repetitis usus respondet ἡμεῖς κτλ. οὐ μὴ φθάσωμεν. — b) Non potest certo probari, Paulum putasse, se fore in secundo adventu Domini inter vivos, ut hoc optarit (2 C. 5,4 s.) et ad hoc paratus fuerit aliosque paratos esse voluerit; ipsâ enim incertitudine diei judicii, quae et apostolo et Christianis bene nota erat, talia effata temperabantur et corrigebantur (cfr. 1 Th. 5,10. 2 Th. 2,3 s.).*

περιλυπός 2. (λύπη) *valde tristis* Mt. 26,38. Mr. 6,29; 14,34. L. 18,23,24 r. He. Br. [Hippocr. Isocr. al.]*

περι-μένω *ultra exspecto*; c. acc. *op-
rior*, *exspecto* alqm. vel alqd. A. 1,4; 10, 24 cD. [Xen. Thuc. al.]*

πέριξ adv. *circum*; c. art^o: *circumjacens*: αἱ πέριξ πολεῖς ‘*urbes vicinae*’ A. 5,16 r., seq. gen. *urbis cuius vicinae sunt* (τῆς) ‘*Ierousalām*’ ib. t. cr. [Plat. Thuc. al.]¹

περι-οικέω *circumhabito*: οἱ περιοικοῦντες αὐτούς ‘*vicini eorum*’ L. 1,65. [Hdt. 5, 78 al.]¹

περί-οικος 2. plur. *ii quorum domūs* *sunt circumcirca, vicini* L. 1,58. [Thuc. al.]¹

*†περιούσιος 2. *proprius, peculiaris, acquisitus*; Israël a Deo vocatur λαὸς π. Ex. 19,5. Dt. 7,6; 14,2; 26,18 = נָצְרָן מַע ‘*populus peculiaris*’, i. e. quem Deus prae aliis nationibus sibi proprium fecit: jam ille titulus a Paulo T. 2,14 in Christianos

per Christum redemptos transfertur. — *N.B.* a) περιποιέομαι ‘mihi acquirō’, περιγίνομαι ‘acquiror’ (Plat. Plut.), περιγέγονα ‘acquisitus sum’ (Plut.), unde transitus patet ad περίειμι (= περιγέγονα), περιών, περιούσιος. — b) in NT. verterunt Vulg. ‘populum acceptabilem’, syr. ‘p. novum’, copt. ‘p. congruum’ aut ‘manentem’, arm. ‘p. proprium’, aeth. ‘populum’ sine adjō; in VT. syr. targg. ‘p. dilectum’. — c) περιποιέω ‘salvum servo’, περίειμι ‘salvus servatus sum’ [Hdt. 3, 36]; an igitur περιούσιος = εἰς περιποίησιν 1 P. 2,9 = ‘destinatus ut salvetur’?¹

περιοχή, ḥς, ḥ (περιέχω) 1) = τὸ περιέχον *ambitus*; *fructūs putamen* (*Schale, Hülse*: *pelure*) ets. — 2) ×= τὸ περιεχόμενον a) *id quod libro librive loco aliquo continetur, argumentum* (*Inhalt*) vel etiam *ipsa verba* (*Wortlaut*): ita A. 8,32 ḥ π. τῆς γραφῆς ḥν ἀνεγίνωσκεν ‘argumentum’ vel ‘verba ejus loci SSeræ quem legebat’; — b) *alicuius libri particula, sectio* (*Abschnitt*): ita l. c. ‘sectio SSeræ quam legebat’. [Exempla usūs hujus vocis ap. Wetst. et Blass in Acta l. c.]¹

περι-πατέω, ft. -πατήσω, ao. -επάτησα, plusq. 3. sg. περι(ε)πεπατήκει (Bl. § 15, 1) *circumeo, obambulo*; absolute 1 P. 5,8 ‘huc illuc obambulat’; *ambulo* Mr. 8,24; 16,12. L. 24,17. J. 1,36 al.; additur, ubi alqs. ambulet: ἐν Mr. 11,27 (sc. in variis partibus vel atriis templi docens). J. 7,1; 11,54, παρά c. acc. Mt. 4,18 cr., ἐπί c. genet. Mr. 6,48 s. J. 6,19, eodem sensu (Bl. § 43, 1; sec. alios simul indicato motu supra mare ‘übers Meer hin’) ἐπί c. acc. Mt. 14,29 et v. l. 14,25 s., ἐπάνω L. 11,44, ὅπου ξθελες J. 21,18; π. μετά τινος J. 6,66. Ap. 3,4, ἐν τῇ σκοτίᾳ (metaph.) J. 8,12. 1 J. 2,11, ἐν τῷ σκότῳ 1 J. 1,6, ἐν τῷ φωτί ib. 7, διὰ τοῦ φωτός Ap. 21,24; alqs. *ambulat γυμνός* Ap. 16,15, ἐν στολαῖς ‘stolis induit’ Mr. 12,38. L. 20,46. Ap. 3,4 [ἐν κοκκίνοις Epict. 3, 22, 10]; — in specie περιπατεῖν dicuntur ii qui habent vel recuperarunt usum pedum (opp. claudum esse) Mt. 9,5; 11,5. Mr. 2,9. Ap. 9,20 al. [Aristoph. Xen. al.] — 2) metaphorice: a) per hebraismum de vitae ratione (germ. Lebenswandel): *certo modo vitam transigo seu instituo, vivo; sequuntur adverbia ets.: εὐσχημόνως περιπατήσωμεν

‘honeste vivamus’ R. 13,13, ὡς τέκνα φωτός ‘sicut (vivere debent) filii lucis’ E. 5,8: 1 C. 7,17. E. 4,1,17; 5,15. Ph. 3,17,18 (anacoluthice omissio additamento). C. 1,10. 1 Th. 2, 12; 4,1 al.; — ἐν cum dat. indicat velut viam in qua quis incedit vel regionem in qua vivit: π. ἐν καινότητι ζωῆς R. 6,4, 2 C. 4,2. E. 2,2,10; 4,17; 5,2. C. 2,6 (ἐν Χριστῷ ‘Christo intime conjuncti’); 3,7; 4,5. H. 13,9. 2 J. 4,6. 3 J. 3 s.; — κατά c. acc. indicat normam vivendi: οὐ περιπατοῦσιν κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων ‘non vivunt secundum tr.’ Mr. 7,5: 2 J. 6 a., κατὰ ἀγάπην ‘ut caritas exigit’ R. 14,15: R. 8,1 r. Br. 4. 1 C. 3,3. 2 C. 10,2 (ubi apostolus concedit se vivere ἐν σαρκὶ velut ‘carne indutum’, negat se carnem sequi ut normam); — διά c. gen. indicat condicionem iu quā positus alqs. vitam transigit: διὰ πίστεως, οὐ διὰ εἰδους 2 C. 5,7 (v. διὰ I 2); — dativus, si qui sequitur, est dativus modi vel viae (cfr. πορεύεσθαι τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου A. 9,31; Ju. 11; Bl. § 38, 3): τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν ‘secundum mores (Mosis vel patrum) vivere’ A. 21,21; R. 13,13. 2 C. 12,18. G. 5,16. [ita fere 3 Reg. 16,2 al. Prov. 8,20. Eccle. 11,9]. — b) J. 12,35 περιπατεῖτε ὡς (vel ἔως) τὸ φῶς ἔχετε = utimini bona opportunitate lucis praesentis, quamdiu eam habetis.

×**περι-πείρω**, aor. περιέπειρα (περιπείρω κρέα δβελοῖς Lucian. = πείρω κρέα [περὶ δβελούς =] ἀμφὶ δβελοῖς Hom. ‘carnes figo circa veru’ i. e. ‘carnes veru transfigo’): *transfigo, transfodio, τινά τινι alqm. alqā. re* [DSic. Plut.]; — metaph. ἔαυτοὺς δδύναις 1 T. 6,10 [τινὰ κακοῖς Philo in Flacc. § 1].¹

περι-πίπτω, ao. -έπεσον: 1) *circum cadō*, a) *ita cado ut amplectar alqm. vel alqd.*; hinc b) π. τῷ ξίφει *ensi incumbo*, i. e. ita cado ut sim circa ensem seu ensi perforiar. — 2) *casu incido in alqm. vel alqd., obviam fio alci.*, τινί [Hdt. 6, 105] — *prae-assertim* 3) *incido in hostes, res adversas, infortunium ets.* [χινδύνῳ Thuc. 8, 27, 3; δουλοσύνῃ Hdt. 6, 106, 2]: λησταῖς L. 10, 30; Ja. 1,2; π. εἰς τόπον A. 27,41.*

περι-ποιέω 1) *superstitem vel residuum facio, reservo, servo; med. περιποιοῦμαι, ao. περιεποιησάμην: alqd., quod est meum, servo;* L. 17,33 Tdf. WH., ubi v. l. σῶσαι,

opp. ἀπόλλυμι. [Xen. Cyr. 4, 4, 10 τὰς ψυχής ‘suam vitam’] — 2) *acquiro, comparo*; med. *michi acquiro s. comparo* alqd.; A. 20,28; *pleonastice τὶ ἔαυτῷ* 1 T. 3,13 [δύναμιν Xen. an. 5, 6, 17].*

περιποίησις, εως, ἡ ↑ 1) *actus alqm. vel alqd. ab interitu servandi, conservatio*; εἰς π. ψυχῆς (gen. obj.) H. 10,39, opp. εἰς ἀπώλειαν. [Plato defin. p. 415 c: σωτηρία π. ἀβλαβής. 2 Par. 14,13 metonym. ‘superstites servati’] — 2) *+acquisitio, comparatio*: seq. gen. obj. 1 Th. 5,9. 2 Th. 2, 14; — metonymice: **id quod seu is qui possidetur, peculium, quos sibi alqs. acquisivit proprios*: λαὸς εἰς π. (sc. δν vel: destinatus) 1 P. 2,9, locus ex Mal. 3,17 et Is. 43,22 conflatus; itidem E. 1,14.*

περι-(ρ)ράινω, ptc. pf. P. *+περιρεμα-μένος* (de hac redupl. v. Kühner³ II p. 23; Bl. § 15, 6): *circum aspergo*; pass. Ap. 19,13 Tdf.¹

περι-(ρ)ρήγνυμι, ptc. ao. περιρήξας t. cr., -ρηξας t. r. (v. Bl. § 3, 10) *alqd. undique seu alqd. quod alqm. circumdat, abripi, detraho*, ut vestes; A. 16,22 [τὸν χιτωνίσκον Dem. 19, 197].¹

περι-σπάω 1) *circum detraho*, i. q. περιαιρέω. — 2) *×aliorum traho* [Pol.]; *occupo seu occupatum teneo* (= beschäftigen) *alqm. re alqā.*, *potissimum re aliā diversā* [τὸν ἀργὸν δῆμον περὶ τὰς ἔξω στρατείας DHal. 9, 43]: pass. Μάρθα περιεσπάτο περὶ πολλὴν διακονίαν ‘Martha occupata erat (re ab audiendo Domino alienā, sc.) multo ministerio’ L. 10,40 [cfr. ταῖς διανοίαις καὶ τοῖς ὅμμασιν περιεσπάσθαι περὶ τινα Pol. 3, 105, 1; Epict. 1, 8, 5 περιεσπάσθαι ἀπὸ τῆς ἐπιμελείας].¹

×περισσεία, ας, ἡ (περισσεύω) 1) *abundantia, copia alcs. rei abundans* i. e. major vel permagna; seq. genet. rei R. 5,17. 2 C. 8,2 [Moschion]; εἰς περισσείν μεγαλυνθῆναι ‘ad majorem abundantiam, i. e. magis magisque crescere’ 2 C. 10,15. [Prov. 21,5] — 2) i. q. περισσευμα 2: *residuum*: *Überschub: surplus* [CIG 1378; inscr. Bulletin 1897 p. 65] — 3) *emolumen, praestantia*. [Eccle.] — Varie explicatum est Ja. 1,21 π. κακίας (v. Justinianum et Trenkle in l. c.), fortasse optime ‘nimietatem — sc. affectum irae ets. — ex malignitate provenientem’, vulg. ‘abundantiam malitia’; alii ‘residuum, reliquias

malitiae’ ex priore vitâ vobis adhuc restantes (cA περισσευμα, quod Mr. 8,8 = ‘reliquiae’).*

×περισσευμα, ματος, τό ↓ 1) *id quod abunde adest, res quibus alqs. abundat, abundantia* 2 C. 8,13 s. ita, ut v. 13 fortunae, v. 14 bona spiritualia intellegantur; ἐκ τοῦ π. τῆς καρδίας ‘ex iis quibus animus abundat’ Mt. 12,34. L. 6,45. [Eratosth. Plut.] — 2) *+id quod de alqā copiā rerum superat, residuum, reliquiae*: seq. gen. part. Mr. 8,8.*

περισσεύω, ft. -εύσω, ao. ἐπερισσευσα, ft. P. -ευθήσομαι ↓ I. intransitive: περισσέω *sum*; 1) *de rebus* a) *numerum vel mensuram certam supero* [Hsd.], hinc: *supero, supersum, resto*: τὸ περισσεύον τῶν κλασμάτων (gen. part.) Mt. 14,20; 15,37: J. 6,12; cum dat. pers. L. 9,17. J. 6,13. [1 Reg. 2,36] — b) *multus, magnus copiosus sum vel fio, abundo*; ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ύμῶν ἡ δικαιοσύνη πλείον τῶν γραμματέων ‘si vestra justitia non fuerit major quam scribarum’ Mt. 5,20: Ph. 1,9,26; περισσεύει τι τινι [Thuc. 2, 65, 13] ‘alqd. alci. abunde suppetit’ Mr. 12,44. L. 21,4 (opp. ύστέρησις, ύστέρημα); οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινί ‘nequaquam, si cui est magna rerum copia, . . .’ L. 12,15; περισσεύω ἀριθμῷ ‘numero augeor’ A. 16,5, περισσεύει τι εἰς τινα ‘alqd. alci. copiose contingit seu tribuitur’ R. 5,15. 2 C. 1,5; additum verbo εἰς indicat aliquem effectum: εἰ ἡ ἀλήθεια τ. Θ. ἐπερισσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ ‘si vera Dei cognitio clarius effulsit ad (= eoque factum est ut ego meo errore augerem) gloriam ejus’ R. 3,7; it. cum oxymoro 2 C. 8,2: *gaudium spirituale et paupertas Macedonum tam locupletes fuerunt, ut producerent dicitias largitatis*. — c) *excello, praesto*; δόξη ‘gloriā’ 2 C. 3,9 (t. r. He. Br. ἐν δ.): 2 C. 9,12. — 2) *de personis*: a) *abundo alqā. re, abunde habeo* alqd., *dives sum*: τινός L. 15,17 (nWH.); *absolute* 1 C. 8,8 (sc. justitiā, vel Dei beneplacito); 14,12 (sc. charismatis). Ph. 4,12, 18; π. εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν ‘abundo ut possim omne genus bonorum operum exercere’ 2 C. 9,8 b; π. τινί 1 Th. 3,12 si ita supplex: καθάπερ καὶ ἡμεῖς περισσεύομεν ἀγάπη εἰς ύμᾶς ‘ut nos abundamus caritate erga vos’. — b) *multus sum, in alqo. opere praestando, colenda virtute ets.*,

assiduum seu insignem me praesto, vel pro contextu: proficio: seq. ἐν R. 15,13.1 C. 15, 58. 2 C. 8,7. C. 2,7; absolute, addito μᾶλλον, 1 Th. 4,1,10. — **II.** †transitive: 1) ita ut obj. sit res: *reddo alqd. copiosum s. abundans: τὴν εὐχαριστίαν* 2 C. 4,15; τὶ εἰς τινὰ i. q. ‘alqd. alci. large tribuo’ 2 C. 9,8 a. E. 1,8 (ἥς per attr. = ᾧ); pass., cum dat. pers.: διδήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται ‘dabitur ei et abunde dabitur’ Mt. 13,12; ib. 25,29 (syr.). — 2) ita ut obj. sit persona: *facio alqm. abundare s. excellere τινὰ ἀγάπη* 1 Th. 3,12; pass. *large instruor alqā.* re: Mt. 25,29 sec. vulg. arm. copt. slav., seq. gen. copiae L. 15,17 WH.*

περισσός 3. qui alqm. numerum vel mensuram excedit; hinc 1) *excellens, eximius;* τί περισσὸν ποιεῖτε; ‘quid eximii facitis?’ Mt. 5,47; substantive: τὸ περισσὸν τοῦ λουδαίου ‘Judei praestantia’ R. 3,1. [Aristot. al.] — 2) *supervacaneus;* περισσόν μοί ἔστιν τὸ γράφειν ὑμῖν 2 C. 9,1. [π. πόνος, λόγοι tragg.] — 3) *abundans, copiosus;* neutrum substantive: περισσὸν ἔχειν ‘abundantiam (rerum ad veram beatitudinem necessariarum) habere’ J. 10,10. [οἱ μὲν περισσὰ ἔχουσιν, οἱ δὲ οὐδὲ τὰ ἀναγκαῖα δύνανται πορίζεσθαι Xen. oec. 20, 1] — 4) sensu comparativo = πλείων (Bl. § 11, 3 Anm.) *major, plus;* c. genet. compar. τὸ περισσὸν τούτων = τὸ πλέον τούτων ‘id quod est his plus’ Mt. 5,37; ὑπὲρ ἐξ περισσοῦ ν. ὑπερεκπερισσοῦ. — Comparativus: **περισσότερος** 3. 1) *excellentior;* c. genet. compar. περισσότερον προφήτου ‘alqm. qui est excellentior quam propheta’ Mt. 11,9. L. 7,26. — 2) *plus, major, vehementior* ets.; χρίμα ‘poena major’ Mt. 23,13 r. Br. Mr. 12,40. L. 20,47; τὶ L. 12,4. 2 C. 10,8; λύπη ‘nima tristitia’ 2 C. 2,7: 1 C. 12,23 s.; neutrum = *plus* L. 12,48, fort. etiam Mr. 7,36, c. genet. compar. 1 C. 15,10. (Cfr. art. seq.)*

περισσῶς † adv. *ultra modum, pervehementer* A. 26,11; † sensu comparativo = πλέον *magis, vehementius* Mt. 27,23. Mr. 10,26; 15,14 cr. (Bl. § 11, 3 Anm.). — compar. a) **περισσότερον** *magis* H. 6,17 (= *clarious*); 7,15; c. pleonasmo μᾶλλον περισσότερον Mr. 7,36. — b) **περισσοτέρως** *magis* Mr. 15,14 r. 2 C. 11,23 (*magis vel saepius quam adversarii illi*). Ph. 1,14 [DSic.]; plerumque vero sensu elativi = μάλιστα *maxime, summo opere, praecipue*

eximie, perdiligenter (Bl. § 11,3 cum nota); π. προσέχειν ‘perdiligenter attendere’ H. 2,1; 2 C. 1,12; 2,4; 7,15; 12,15. G. 1,14. 1 Th. 2,17. H. 13,19 (ubi fort. melius jungitur cum τοῦτο ποιεῖν i. e. προσεύχεσθαι ὑπὲρ ἡμῶν = rogo ut diligenter pro me oretis); hujus elativi comparativus est περισσοτέρως μᾶλλον ‘magis eximie’ 2 C. 7,13; nonnusquam fere nihil refert, comparativum an elativum supponas.*

περιστερά, ἄς, ἡ *columba* Mt. 3,16; 10,16; 21,12 al.

περιτέμνω, ao. -έτεμον, pf. P. -τέτμημαι, ao. P. -ετμήθην, ft. P. -τμηθήσομαι: *circumcidō* [Hsd. Hdt. al.]; — **Judaeis* hic est terminus techn. adhibitus de caerimonia religiosa circumcisionis (Gen. 17, 12. Lev. 12,3) *Judaeis a Deo praeceptae* = λόγῳ *circumcidō*; π. τινά alqm. ritui circumcisionis subjicio L. 1,59; 2,21. J. 7,22. A. 7,8; 15,5; 16,3; 21,21; — hinc pass. περιτέμνομαι *circumcidor, ritum circumcisionis subeo* A. 15,1,24 r. 1 C. 7,18 b. G. 2,3; 5,2 s.; 6,12 s.; ille qui hunc ritum subiit est περιτεμημένος 1 C. 7,18 a; sensu metaphorico, qui deinde explicatur, C. 2,11 = ‘malitiam, peccatum removeo ex animo’ (cfr. Jer. 4,4. Dt. 10,16).*

περιτίθημι, ao. -έθηκα: *circumpono;* τί τινι pono alqd. *circum alqm. vel alqd.* (alterutro casu subinde suppresso) Mt. 21,33; 27,48. Mr. 12,1; 15,17,36. J. 19,29; de veste corpori circumdatâ Mt. 27,28. 1 C. 12,23.*

***περιτομή,** ἥς, ἡ (περιτέμνω) *circumcisio* [LXX = λογῆ, πλομ; Philo]; 1) *ritus circumcisionis;* J. 7,22 s. A. 7,8 (cfr. διαθήκη 2 a). R. 4,11. G. 5,11. Ph. 3,5. — Pluribus NTⁱ locis significatur 2) *permanens in homine circumcisionis corporis quondam facta, status acceptae circumcisionis, condicio ejus qui ad circumcisorum numerum pertinet,* = τὸ περιτεμῆσθαι: R. 2, 25 s.; 3,1. 1 C. 7,19. G. 5,6; 6,15; διὰ περιτομῆς ‘in statu circumcisionis’ i. e. quamquam es de numero circumcisorum’ R. 2,27 (διά I 2); οὐδὲ ἡ ἐν σαρκὶ (supple: περιτομή ἔστιν) περιτομή ‘nec carnis circumcisionis est genuina circumcisionis’ R. 2,28; εἶναι ἐν π. R. 4,10 bis. — 3) metaphorice: *circumcisio spiritualis, facta et permanens in homine resecatio vitiorum ac peccatorum* (cfr. Dt. 10,16. Jer. 4,4); π.

καρδίας (opp. ἡ ἐν σαρκὶ π.) R. 2,29; eadem vocatur π. ἀχειροποίητος (cfr. opp. χειροποίητος E. 2,11) et π. τοῦ Χριστοῦ ‘ea c. quâ Christus suos vult circumcidet’ C. 2, 11. — 4) metonymice = oī περιτετμημένοι circumcisi; a) qui ritum circumcisionis Mosaicae subierunt: δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως ‘justificabit circumcisos ex fide’ R. 3,30 (opp. ἀκροβυστίαν ‘incircumcisos’); R. 4,9,12a; 15,8. G. 2,7-9. C. 3,11; ὑπὸ τῆς λεγομένης π. χειροποίητου i. e. ab iis qui a circumcisione manu factâ nomen περιτομὴ habent E. 2,11; τοῖς οὐκ ἐκ π. μόνον ‘iis qui non tantum sunt de numero circumcisorum’ R. 4,12 b; oī ἐκ π. πιστοὶ ‘fideles ex numero circumcisorum’ i. e. Judaeochristiani A. 10,45; eodem sensu oī ἐκ π. (δύτες) A. 11,2. G. 2,12. C. 4,11. T. 1,10; — b) ii qui spiritualem quam Christus vult (cfr. C. 2,11) circumcisionem habent; ήμεῖς ἐσμεν ἡ περιτομὴ ‘nos sumus ii qui (vere) sunt circumcisi’ Ph. 3,3.*

περι-τρέπω (περι- ut germ. um-, i. e. in alium statum, praesertim pejorem) circumagendo evertō; transverto in alium statum [Plat. al.]; τινὰ εἰς μανίαν A. 26,24.¹

περι-τρέψω, αο. -έδραμον: circumcurro; c. acc. obji a) curro circum alqm. vel alqd. [λίμνην Aristoph.]; — b) in alqo. loco vel regione circumcurro, huc illuc curro [τὴν πύχνα ‘in foro’ id.] Mr. 6,55.¹

περι-φέρω circumfero, huc illuc fero Mr. 6,55. 2C. 4,10; pass. ventis huc illuc circumferor Ju. 12r., in metaphora E. 4,14. H. 13,9 r.*

περι-φρονέω 1) circum i. e. undique considero. [Aristoph.] — 2) ut περι-ορᾶν est ‘ultra videre’, i. e. de industria alqm. non videre (germ. ‘überséhen’), ‘contemnere’ — ita περι-φρονέω est = in τῷ φρονεῖν alqm. transeo seu neglego i. e. contemno, despicio, nihil facio [τινά Thuc.; τοῦ ζῆν Plat. Ax. p. 372, saepius ap. Plut.]: c. gen. T. 2,15: genetivus ut in verbis curandi et neglegendi, reminiscendi et obliviscendi; etiam περιοράω, licet raro, cum gen. copulatur (sunt qui verbum explicent ‘supra alqm. sentio, sentio alqm. me inferiorem’).¹

***περίγωρος** 2. (περὶ χῶρον) circum situs [Gen. 19,28]; substantive ἡ περίχωρος sc. γῆ regio circumiacens, finitima Mt.14,35. Mr. 6,55 r. Br. L. 4,14,37; 7,17 (de regio-

nibus Iudeae, i. e. Palaestinae, finitimi). A. 14,6; seq. genet. fluminis cui regio utrimque adjacet Mt. 3,5. L. 3,3; seq. genet. explicativus Mr. 1,28 ‘in regionem circumiacentem, sc. Galilaeam’; seq. gen. incolarum L. 8,37. [ap. scriptores posteriores Plut. al. oī π. ‘vicini’]*

***περίψημα**, ματος, τό (περιψάω ‘circum abstergo’) 1) sensu proprio: id quod circumtergendo removetur, sordes, ramenta (sec. Theophyl. et Euthym. = ἀποσπόγισμα, περικάθαρμα, Hesych. κατάμαγμα); minus probabiliter pannus abstensorius (Oecum.); ceteroquin vocabulum, nisi apud interpretes et lexicographos, sensu proprio nusquam occurrit. — 2) metaphorice: id quod, vel is qui sordium instar abjicitur et contemnitur, ejectamentum [τὸ ὑπὸ τὰ ἔχνη πάντων, Hesych.; Symm. Jer. 22,28 μὴ π. φαῦλον καὶ ἀπόβλητον δ ἄνθρωπος; ‘estne rejectamentum vile et repudiandum homo?’], maxime quod abjicitur et perditur pro salute aliorum [sec. Suidam = ἀπολύτρωσις, Hesych. ἀντίψυχα — Suidas dicit juveni quem Graeci quotannis irae deorum mactabant, dum in mare projectatur, acclamatum esse: περίψημα ἡμῶν γενοῦ! Tob. 5,18 mater Tobiae optat: pecunia π. τοῦ παιδίου ἡμῶν γένοιτο i. e. potius pecunia pereat quam filius noster!]; unde Paulus 1 C. 4,13: nos Apostoli facti sumus πάντων π. ἔως ἅρτι ‘omnium peripsema adhuc’.¹

+**περπερέομαι** (πέρπερος) blandiendi et placandi cuiusā magnifice me jacto, superbe me ostento: haec fere genuina videtur esse significatio hujus verbi 1C. 13,4, unde bene arm. et goth. ‘caritas non se ostentat’ (vulg. ‘non agit perperam’, syr. ‘non perturbatur, non tumultuatur’). — NB: Cic. ad Att. 1, 14: ‘ego autem ipse, dii boni! quomodo ἐνεπερπερευσάμην novo auditori Pompejo! si unquam mihi περιόδοι, si καμπάτι, suppeditaverunt — illo tempore.’ Marc. Anton. 5, 5 ἀρεσκεύεσθαι καὶ περπερέεσθαι jungit. S. Basilius dicit, quidquid non ex necessitate sed solius ornatūs causa assumatur, pertinere ad vitium τῆς περπερίας. Nomen πέρπερος ap. Polybium aliasque occurrit cum synonymis (πολυ-)λάλος, φλύαρος, στωμύλος (‘loquax’); καρφός (‘comptus, qui ornate dicit’) explicatur πέρπερος καὶ πολυλάλος.

Oecum. I. c. explicat οὐκ ἀλαζονεύεται (cfr. ἀλαζών), οὐ φυσιοῦται καὶ φρονεῖ μέγα ἐπὶ τοῖς οἰκείοις κατορθώμασιν. Alias explications v. ap. Cornely in I. c., Stephan. thes. ling. Gr.¹

Ιλερσίς, ἴδος, ἡ *Persis*, mulier R. 16,12 salutata.¹

πέρυσι adv. temp. *anno proxime elapso, anno praeterito* 2 C. 8,10; 9,2.*

πετάομαι i. q. **πέτομαι** *volo* in t. r. Ap. 4,7; 8,13; 14,6; 19,17. [Aristot. Anthol. al.]*

πετεινός 3. ↓ *volans, alatus* [tragg.]; — substantive τὸ πετεινόν *ales, volucris* [Hdt. 2, 123; LXX]; plur. Mt. 13,4. Mr. 4,4. L. 12,24 al.; τὰ π. τοῦ οὐρανοῦ (v. οὐρανός 1 a) ‘volucres caeli’ dictio Hebraeis familiaris Mt. 6,26; 8,20. A. 10,12 al.

πέτομαι *volo, volito* Ap. 12,14 et in t. cr. Ap. 4,7; 8,13; 14,6; 19,17.*

πέτρα, ας, ἡ *rupes, petra, saxum*, et quidem (in oppositione ad πέτρος, quod significat ‘saxum a monte vel solo solutum, lapidem magnum’, sed tantum ut adhuc levari manuque projici possit, Il. 7, 270; 2 Mach. 1, 16 al.) *saxum monti vel solo inhaerens sive ipse mons solumve saxosum, aut saltem saxi pars ingentis molis* (cfr. Od. 9, 243. 484; Schmidt 51, 4); Mt. 27,51,60. Mr. 15,46 (ubi ἐξ non materiam ex qua constabat monumentum indicat, sed respondet quaestioni ‘unde’ excisum sit). Ap. 6,15 s.; *solum saxosum* L. 8,6,13 (οἱ ἐπὶ τὴν π. ii quibus convenit praedicatum ‘in petram’, sc. quibus convenit parabola seminis in petram cadentis), in quo aedificia ponuntur Mt. 7,24 s. L. 6,48; σὺ εἶ Πέτρος (i. e. **ΑΠΕΤΡΟΣ** saxum, nomen Simoni a Christo promissum J. 1,42 et datum Mr. 3,16. L. 6,14), καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ (i. e. **ΑΠΕΤΡΟΣ** ‘super hoc saxo’, qui est Petrus) οἰκοδομήσω μου τὴν ἔκκλησίαν Mt. 16,18, ubi Πέτρος et πέτρα eundem et idem indicant suntque certo ejusdem vocabuli aram. **ΑΠΕΤΡΟΣ** interpretamenta, illud magis personam et nomen, hoc magis nominis significationem effert: — cur diversae formae graecae? nempe quia πέτρα non erat apta forma nominis proprii masculini, et quia non potuit dici ἐν πέτρῳ, lapide soluto (v. supra), ecclesia aedificari [**ΑΠΕΤΡΟΣ** targ. Onk. Ex. 17,6 = צַדְקָה πέτρα, Num. 20,8,10 = עַלְכָה πέτρα]; — metaph. π. σκανδάλου R. 9,33.

I P. 2,8 ex. Is. 8,14 צַדְקָה מִבְשָׁלֵל petra quae est lapsūs occasio seu causa, ll. cc. de Messia qui infidelibus est ruinae spiritualis occasio; Christus praeexistens, i. e. Verbum Dei Israëlitas per desertum comitans et mirabiliter potans dicitur πνευματικὴ ἀχολουθῶσα πέτρα ‘petra spiritualis comes itineris 1 C. 10,4.*

Πέτρος, ου, ὁ *Petrus*, agnominis aramaici **אַפְרִים** ‘petra’ Simoni Bar-Jonae apostolo a Christo inditi interpretamentum graecum (cf. Κηφᾶς), quod in communem usum scriptorum sacrorum et ecclesiasticorum transiit. Quamquam, consideratā ratione ob quam hoc nomen Simoni inditum est (Mt. 16,18), πέτρα fuisse interpretatio melior, tamen propter formam nomini proprio masculino magis convenientem Πέτρος dictus est (v. art. praeced.): Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος Mt. 4,18; 10,2; Σ. ὁ ἐπικαλούμενος Π. A. 10,18; 11,13; Σίμων (2 P. 1,1 Συμεὼν) Πέτρος Mt. 16,16. L. 5,8. J. 1,40; plerunque Πέτρος Mt. 8,14; 14,28 al. — De ejus vita v. Cornely, introd. III² p.616 ss.

πετρώδης 2. 1) — a πέτρα —: *saxeus, ex saxo constans: steinern: de pierre.* [Soph. Ant. 774] — 2) a πέτρος —: *saxosus, lapidosus, «petrosus»: steinig: pierreux* [Hippocr. Aristot.] —: substantive τὸ πετρώδες Mr. 4,5 et [Aristot. hist. an. 5, 17] τὰ πετρώδη Mt. 13,5,20. Mr. 4,16 (= ἡ πέτρα L. 8,6,13) *solum agri saxeum* (cfr. Fonck, Parabeln in ll. cc.), vulg. «petrosa»: de terminationis -ώδης vi cfr. Kühner³ II p. 298.*

πήγανον, ου, τό *peganon, «ruta»: Raute: rue, planta quaedam* L. 11,42. [Theophr.]¹

πηγή, ἡς, ἡ *fons* J. 4,6. Ja. 3,11,12 r. Ap. 8,10; 14,7; 16,4; in metaphora J. 4,14. 2 P. 2,17, ἡ π. τοῦ ὄντος τῆς ζωῆς Ap. 21,6 = ζωῆς πηγαὶ ὄντων 7,17 fons e quo velut bibitur vita beata; ἡ π. τοῦ αἵματος Mr. 5,29 ‘sanguinis profluviū’ (Lev. 12,7 δὲ ιερεὺς καθαριεῖ αὐτὴν ἀπὸ τῆς π. τοῦ αἵματος αὐτῆς).*

πήγνυμι, αο. ἐπηξα: 1) *figo, infigo.* — 2) *figendo construo* i. e. *fabrico, aedifico* e. gr. *navem, tentorium* ets. [Hom. Plat.]: H. 8,2.¹

πηδάλιον, ου, τό (πηδόν ‘remi extremitas’) *gubernaculum* A. 27,40. Ja. 3,4. [Hom. ss.]*

πηλίκος 3. *quantus? quam magnus? quam grandis?* de magnitudine litterarum G. 6,11 (ubi v. Cornely, Lightfoot); de magna hominis dignitate H. 7,4. (Utробique, cum habeatur exclamatio, classice diceretur ἡλίκος! Bl. § 51, 4.]*)

πηλός, οῦ, δ 1) *lutum, argilla*, quâ figulus utitur R. 9,21. [tragg. LXX] — 2) *lutum madidum, caenum* J. 9,6,11,14 s. [Hdt. 4, 28]*

πήρα, ας, ἡ *pera* viatorum, qua victum aliaque necessaria secum ferunt, Mt. 10,10. Mr. 6,8. L. 9,3; 10,4; 22,35 s. [Hom. ss.]; etiam *mendici pera*: *Bettelsack*: *besace* [const. apost. 3, 6; inscr. Bulletin 1897 p. 60], sicne ll. cc.?*

πῆχυς, εως, δ, gen. plur. hell. [Pol. DSic. Plut.] *πηχῶν* (ion. *πηχέων*, att. *πήχεων*) *cubitus*, mensura longitudinis et distantiae, ap. Graecos sec. Hermann (griech. Antiquitäten IV³ p. 438 ss.) = 0,462 metra: J. 21,8. Ap. 21,17; Mt. 6,27. L. 12,25, si de aetate explicas (v. ἡλικία), utique sensus vocabuli fit metaphoricus = 'exiguum spatum temporis'.*

***πιάσω**, ao. *ἐπίσασα*, ao. P. *ἐπιάσθην*: vox dor. = att. *πιέζω*, etiam significatione partim diversa: 1) *premo*. [sec. grammaticos] — 2) *manu compressâ teneo*; in formis inchoativis (aor.): *manu prehendo*, τινὰ τῆς χειρός A. 3,7; *capiro, corripio* [neohell. *πιάνω*] hominem J. 7,30,32,44; 8,20; 10,39; 11,57. A. 12,4. 2 C. 11,32, animal J. 21,3,10. Ap. 19,20. [Cant. 2,15; Theocr. 4, 35; ληστοπιαστής 'latronum captor' pBer. 325]*

πιέζω, pf. P. *πεπίεσμαι*: *premo, compreso*; in metaphora L. 6,38 de vase in quo, quo plura capiat, frumentum manibus comprimunt.¹

πιθανολογία, ας, ἡ *ratio alqd. aliis persuadendi per argumenta probabilia, veri similia, apparentia more rhetorum* [Plat. Theaet. p. 162 e]; in partem deteriorem = *argutiae, argumenta captiosa vel speciosa* C. 2,4 [διὰ π-ας pLips. 40 III 7]: in vulg. fortasse legendum est 'in subtilitate s.'; arm. 'fallacibus verbis'. — NB. πιθανός 'persuasorius, audienti probabilis, veri similis' — λόγος; hinc πιθανολογέω 'utor in sermone, ut alqd. aliis persuadeam, rationibus veri similibus [non certis aut evidenteribus]', id quod potissimum est earum

disciplinarum quae certam rerum demonstrationem saepe non admittunt, ut artis eloquentiae, v. gr. Aristot. eth. Nic. 1, 1 ridet mathematicum qui vellet πιθανολογῶν suas res demonstrare; ex ipsa naturâ rei fit, ut hoc πιθανολογεῖν saepe, cum rationes certae et evidentes non suppetant, sufficere debeat, sed etiam ut ē ratione loquendi abuti ad errores docendos homines facile possint, quia de rebus contradictoriis possunt fieri λόγοι πιθανοί [Aristot. top. 1, 11].¹

πιθός ap. WH. = πειθός, q. v.

πικραίνω, ft. πικρανῶ, ao. P. *ἐπικράνθην* (πικρός) 1) *acerbum reddo, «amarico»* Ap. 10,9; pass. Ap. 8,11; 10,10. — 2) metaphorice: *exacerbo, exaspero* alqm. [LXX]; pass. *exacerbor, irritor* [Plat.]; πρός τινα 'acerbe me gero, morosus sum erga alqm.' C. 3,19 [Ath. 6 p. 242 b]*

πικρία, ας, ἡ ↓ *amaritudo* [Theophr.]; ex Dt. 29,18 μή τις ἔστιν ἐν ὑμῖν βίζα ἀνω φύουσα ἐν χολῇ καὶ πικρίᾳ 'ne sit in vobis radix crescens cum felle et amaritudine' (hebr.: 'radix producens venenum et absinthium'), i. e. homo corruptus et scandalosus qui alios seducat, explicatur A. 8,23 εἰς χολὴν πικρίας δρῶ σε δῆτα = video te esse hominem perversum, item H. 12,15 μή τις βίζα πικρίας ἀνω φύουσα ἐνοχλῇ 'ne qua radix, ex quā progerminet amaritudo, crescens officiat' (cfr. ἐνοχλέω) i. e. ne quis homo perversus aliis scandalo sit; e contextu i. q. verba acerba, caritati contraria R. 3,14, animus exacerbatus E. 4,31 (c. synon. θυμός, δργή). [π. καὶ κακόνοια Dem.; Aristot.; LXX = 'indignatio; tristitia; absinthium']*

πικρός 3. 1) *acer, acutus*. [π. διστός Il. 4, 118 al.] — 2) *gustui acer, acerbus, amarus*; opp. γλυκύς Ja. 3,11; metaph. de animo exacerbato et iis quae inde oriuntur [tragg. Dem. al.] Ja. 3,14.*

πικρῶς ↑ adv. *amare*; 1) i. q. animo exacerbato. [tragg. Dem.] — 2) i. q. animo tristi: κλαίειν πικρῶς [Is. 33,7; πικρὸν δάκρυον Od. 4, 153] Mt. 26,75. L. 22,62.*

Πιλάτος, οὐ, δ t. r.: cfr. Πειλάτος.

πίμπλημι, ao. *ἐπλησα*, ao. P. *ἐπλήσθην*, ft. P. *πλησθήσομαι*: 1) *impleo, compleo* ets.: τὶ L. 5,7; τὶ τινος alqd. alqâ re Mt. 27,48. J. 19,29; pass. Mt. 22,10. A. 19,29, seq. ἔχ τινος J. 12,3 v.; πίμπλασθαι τινος dici-

tur is cuius animus alqâ. affectione corripitur et occupatur [Il. 1, 104 π. μένεος, Plat. λήθης καὶ κακίας], φόβου L. 5,26, ζήλου A. 5,17; 13,45: L. 4,28; 6,11. A. 3,10; πίμπλασθαι Πνεύματος ἀγίου (A. 4,31 cr. τοῦ ἀγίου Πν.) dic. qui sive ad alqd. dicendum faciendumve a SpS° illustratur et impellitur sive specialibus charismatis gratiisve donatur L. 1,1,41,67. A. 2,4; 4,8,31; 13,9, sive gratiâ sanctificante ornatur L. 1,15. A. 9,17. — 2) metaphorice a) *compleri* dicitur †tempus quod *elabitur seu finitur*: L. 1,23; alibi genetivus, qui sequitur nomen tempus significans, indicat id quod hōc tempore elapso fit: ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν finiti sunt dies quibus elapsis paritura erat L. 2,6; it. L. 1,57; 2,21 s. [ita hebr. נָלַח Gen. 29,21 al.]; — b) *compleri* dicitur vaticinium, si id fit quod *praedictum est*, L. 21,22 cr. [נָלַח 2 Reg. 8,15]*

πίμπρημι (a rad. πρα, πρε), pass. πίμπραμαι, inf. πίμπρασθαι (Bl. § 23, 2; Kühner³ II p. 519; non πιμπρᾶσθαι, nam talium verborum formae secundariae in -άω desinentes passivo carent): 1) *inflō*: a) *flando intendo s. tumefacio*. [ἐπρησεν δ' ἄνεμος μέσον ἴστιον Od. 2, 427; Ael. n. a. 2, 17] — b) **tumefacio, tumidum reddo* [γαστέρα Num. 5,22]; pass. *tumefio, intumesco* A. 28,6 (n. Tdf.). [Num. 5,21,27; in diris Halicarnassensibus plumbo insculptis (Rhein. Museum XVIII 570 ss.) πεπρημένα; in Ἰάμασιν Epidauri repertis (II 123) ἐπέπρητο ὅλα, i. e. ὅλη; neohell. πρήσκομαι ‘tumesco’] — c) *sufflo ignem*; et hinc 2) *incendo, comburo* alqd. igne, quae est significatio verbi usitatissima.¹

πινακίδιον, ου, τό (demin. ad πίναξ) †*tabella*, max. ad scribendum: *pugillaris*: *Schreibtäfelchen*: *tablette pour écrire* L. 1, 63. [Epict. 3, 22, 74.]¹

πίναξ, κος, ὁ *asser*; in specie: a) *tabula scriptoria*; — b) *catinus, discus*: *Teller*: *assiette* (vas primitus ligneum, sed ap. DHal. et Ath. occurrit etiam πίναξ κεράμειος, ἀργυροῦς ets.): Mt. 14,8,11. Mr. 6,25, 28. L. 11,39.*

πίνω, ft. πίομαι (2. sg. *πίεσαι L. 17,8. Dt. 28,39 al.), ao. ἔπιειν (imper. πίε L. 12,19, att. πίε, πίθη; infinitivus πιεῖν, cum pronuntiaretur *piñ* [Kühner³ I p. 54], facile contrahebatur in *piñ*, unde haben-

tur in codd. et aliquibus edd. scripturae πεῖν Mt. 27,34. J. 4,7 al., πῖν J. 4,9. Ap. 16,6), pf. πέπωκα (3. pl. πέπωκαν Bl. § 21, 3): *bibo*; seq. acc. liquoris Mt. 26, 29 b. Mr. 16,18. L. 1,15; 5,39. J. 6,53. R. 14,21 al.; seq. ἐξ c. gen. liquoris Mt. 26, 29 a. J. 4,13, ἀπό L. 22,18; seq. acc. vasis (continens pro contento) 1 C. 10,21; 11,26; seq. ἐξ c. gen. vasis, putei ets. Mr. 14,23. J. 4,12. 1 C. 10,4; 11,28; cum acc° moralis effectūs potionis 1 C. 11,29 b; absolute Mt. 27,34 b al.; δοῦναί τινι πιεῖν (τι) ‘dare alci quod bibat’ Mt. 27,34 a. Mr. 15,23 r. He.Br. J. 4,7, hinc παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἴτεῖς; ‘a me petis quod bibas?’ J. 4,9; saepe copulantur ἐσθίειν καὶ πίνειν, rarius τρώγειν καὶ πίνειν (cfr. ἐσθίω, τρώγω); — terra dicitur bibere pluviam H. 6,7; πίνειν τὸ ποτήριον cum additamento alqo. ex metaphorâ hebr. = subire certam quandam sortem, potissimum mortis Mt. 20,22 s.; 26,42. Mr. 10,38 s. J. 18,11 (cf. ποτήριον), sim. Ap. 14,10; ἐξ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκαν = socii fuerunt fornicationis, i. e. idolatriæ, ejus Ap. 18,3; Jesus clamavit: ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω J. 7,37, trop. = apud me quaerat et a me accipiat quae sui animi desideria explebunt, quae eum beatum reddent (imper. praes. de regula et invitatione universali, Bl. § 58, 2).

πιότης, ητος, ἡ (πίων ‘pinguis’) *pinguedo*, plerumque hominum aut animalium; de plantarum pinguedine [Theophr. h. pl. 9, 1, 3; LXX] R. 11,17.¹

πιπράσινω, pf. πέπρακα, pf. P. πέπραμαι, ao. P. ἔπραθην: *vendo, venumdo*; τὶ Mt. 13,46. A. 2,45; pass. Mt. 18,25. A. 4,34; 5,4; seq. gen. pretii Mt. 26,9. J. 12,5, praemisso ἐπάνω Mr. 14,5; — metaphorice: πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἀμαρτίαν R. 7,14 ‘venditus sub potestatem peccati (i. e. concupiscentiae)’, i. q. velut servus peccato traditus, ut ea faciam quae illud jubet (cfr. similem phrasin 3 Reg. 21,20, 25. 1 Mach. 1,15 s.)*

πίπτω, ft. πεσοῦμαι, ao. ἔπεσον et saepius hell. ᔁπεσα (Bl. § 21, 1), pf. πέπτωκα (2. sg. -κες, Bl. § 21, 4; 3. pl. -καν, ib. 3): *cado*; 1) *decido, a loco superiore deorsum feror*, plerumque assignato termino-aquo vel ad quem: seq. ἀπό Mt. 15,27. L. 16,21, ἐξ L. 10,18. A. 27,34, ἐπὶ

c. acc. Mt. 10,29; 21,44. L. 20,18 (ἐπὶ τινα | Mt. 21,44. L. 20,18; 23,30. Ap. 6,16), εἰς | Mt. 15,14. A. 22,7; — de semine quod | sparsum cadit Mt. 13,4 ss. Mr. 4,4 ss. L. | 8,5 ss. J. 12,24. — 2) cum hucusque erectus steterim, concido, procido ets.; a) de personis: a) humi prosternor, corrugo, sive vivus, ἐπὶ τῆς γῆς, Mr. 9,20 χαμαί J. 18,6, πρὸς τοὺς πόδας τινός Ap. 1,17, sive moriens = occido L. 21,24. A. 5,5,10. 1 C. 10,8. H. 3,17; — β)*me prosterne [ita LXX ex hebr. נִפְנַע]: Mt. 2,11; 4,9; 18,26. Ap. 4,10; 22,8 al., addito ἐπὶ πρόσωπον (αὐτοῦ) (de om. art. v. Bl. § 46, 9) Mt. 26,39. L. 5,12; 17,16. 1 C. 14,25, ἐπὶ τὰ πρόσωπα Ap. 7,11; 11,16, ἐπὶ τῆς γῆς Mr. 14,35; additur, coram quo quis se prostraverit: ἐνώπιόν τινος Ap. 4,10, ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τινος Ap. 19,10, παρὰ τοὺς πόδας τινός L. 8,41; 17,16, πρὸς τοὺς πόδας τινός Mr. 5,22. J. 11,32 cr., εἰς τοὺς πόδας τινός Mt. 18,29 r. J. 11,32 r., ἐπὶ τοὺς πόδας (versiones antiquae supponunt additum αὐτοῦ) A. 10,25. — b) de rebus, aedificiis: corrugo; τὰ τείχη Ἱεριχώ ἔπεισαν H. 11,30; Mt. 7,25,27. L. 6,49 r. Br. A. 15,16 (v. σκηνή). Ap. 11,13. — 3) usus verbi metonymicus et metaphoricus: a) de personis; a) fortunae vitae jacturam facio: L. 11,17 (v. οἶκος 2); sim. Ap. 14,8; 16,19; — β) ex statu fidei, gratiae, pietatis peccando excido: R. 11,22; 14,4 (sensus: ad solum Dominum cognitio certa et judicium pertinet, num quis in christianâ fide et pietate perseveret necne). 1 C. 10,12. Ap. 2,5 cr.; a fide, gratiâ, aeternâ salute excido R. 11,11 (de casu sine spe reparacionis). H. 4,11; — γ) in aliquod malum incido: ὅπὸ κρίσιν πεσεῖν ‘judicio, s. condemnationi obnoxium fieri’ (v. ὅπό II 2) Ja. 5,12, ubi t. r. εἰς ὅποκρισιν π. ‘in vitium hypocrisis incidere’. — b) de rebus: a) sol, aestus cadit super alqm. ἐπὶ τινα, i. q. alqm. tangit eique nocet, Ap. 7,16; — β) sors cadit in alqm., i. e. ita cadit ut alqm. designet A. 1,26; — γ) timor cadit super alqm., i. e. corripit alqm. Ap. 11,11; — δ) res cadit, concidit, i. e. esse desinit, non est firma ac stabilis 1 C. 13,8 Tdf. WH.; — ε) res valere desinit, suo valore suâque veritate privatur L. 16,17 [Jos. 23,14].

Πισιδία, ας, ἡ Pisidia, regio Asiae Minoris, Ciliciae, Lycaoniae, Phrygiae,

Cariae, Pamphyliae confinis; A. 14,24; Ἀντιόχεια τῆς Π. A. 13,14 r. Be. He. Br. (v. Ἀντιόχεια).*

††Πισιδίος 3. (Πισίδης ‘incola Pisidiæ’) i. q. Πισιδικός 3. Pisidicus, in Pisidia situs: A. 13,14 Tdf. WH. εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Π.¹

πιστεύω, ft. εύσω, ao. ἐπίστευσα, pf. πεπίστευκα, pf. P. πεπίστευμαι, ao. P. ἐπίστεύθην (πιστός [a rad. πιθ, πείθω] ‘credens, fidens’ alci, Theogn. tragg.; πίστις ‘fides, fiducia’): credo, fido; hae duae significaciones ita verbo convenient, ut saepe distingui aut disjungi nequeant, nam ubi abest erroris fraudisque metus, ibi et fuditur et creditur. Dogmatica quoque fides haec duo continet, cum sit subjectio mentis Deo alqd. revelanti vel promittenti praestita; ubi nuda veritatis revelatio attenditur, idea ‘credendi’ prominet, ubi habetur divina missio, eminent notio ‘fidendi’. Multis locis attendere juvat ad discriminem inter πιστεύειν ‘fidem habere’, πιστεῦσαι ‘fidem amplecti’ (inchoat.), πεπιστευέναι ‘fidem amplexum esse ac tenere’, v. infra nr. 2 f. — Itaque 1) alci. (dicenti, docenti ets.) fidem habeo, credo quae alqs. dicit: a) seq. dat. pers. et ὅτι: πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρί J. 14,11, it. 4,21. A. 27,25 [cl. τινί τι]; — b) seq. acc. rei: alqd. credo, persuasum habeo: ἡ ἀγάπη πάντα πιστεύει ‘caritas omnia credit’ 1 C. 13,7: qui verâ caritate instructus est, generatim (ubi non subest prudens ratio dubitandi) verba proximi sine diffidentia admittit; πιστεύεις τοῦτο; ‘credisne hoc?’ J. 11,26; A. 13,41. 1 J. 4,16; seq. ὅτι cum verbo: μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις κτλ. ‘beata quae credidit completum iri etc.’ L. 1,45; J. 8,24; 11,27,42; 13,19; 14,10; 16,27,30; 17,8,21; 20,31. A. 9,26. R. 10,9. 1 Th. 4,14. H. 11,6. Ja. 2,19. 1 J. 5,1,5; π. περὶ τινος ὅτι J. 9,18; seq. accus. c. inf. [Plat.]: τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν Ἰ. X. A. 8,37 r. Br. — c) seq. dat. pers.: alci. credo, fidem habeo; τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν ‘iis qui eum redivivum conspexerant, non crediderunt’ Mr. 16,14; Mt. 21,25,32. Mr. 11,31; 16,13. L. 20,5. J. 5,46. A. 8,12; 26,27. 1 J. 4,1; credere Jesu: εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ Πατρός μου, μὴ πιστεύετε μοι κτλ. J.

10,37,38 a; Mt. 27,42 r. Br. J. 5,38,46 b; 6,30; 8,31,45 s. al.; credere Deo J. 5,24. A. 16,34. R. 4,3,17. G. 3,6. T. 3,8. Ja. 2,23. 1 J. 5,10 b; *alci. fido fort.* 2 T. 1,12 οἶδα ὃ πεπίστευκα ‘novi eum in quo meam fiduciam posui’. — **d)** seq. dat. rei: *rei* (sc. *verbis, testimonio, signis...*) *fidem habeo*: οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου L. 1,20; τῇ γραφῇ J. 2,22; J. 4,50; 5,47; 10,38 b (ἔργοις); 12,38 (Is. 53,1). A. 24,14. R. 10, 16. 2 Th. 2,11 s.; pass. ἐπίστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν (Bl. § 54, 3) ‘testimonio nostro fides adhibita est’ 2 Th. 1,10 [θεῶν θεσφάτοισιν Aesch. Pers. 786; τοῖς ἔμοῖς λόγοις Soph. Phil. 1374]; — **e)** seq. εἰς τι *an etwas glauben*: εἰς τὸ δόνομά τινος v. infra nr. 2b; εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα κτλ. ‘in hoc, se fore patrem etc.’ R. 4,18 (syr.). — **f)** absolute: *credo* (sc. *alci.*, vel *alqd.*): ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν . . . ’Ιδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις (sc. ἐστίν), μὴ πιστεύσητε Mt. 24,26; ib. 23. Mr. 16,16 s. L. 8,12 s.; 22,67; 24,25 (βραδεῖς τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται ‘etiamnum tam tardi ad credendum, post omnia quae prophetae locuti sunt’ [debuerunt credere, nixi ἐπὶ vaticiniis prophetarum]). J. 3,12; 10,25 s.; 12,47 r.; 14,29; 16,31; 19,35; 20,8 (sc. Jesum resurrexisse), 25,29. A. 4,4; 26,27. 1 C. 11,18; 15,11. Ja. 2,19 (‘daemones quoque *id credunt*’). 1 J. 5,10 c (εἰς τὴν μαρτυρίαν ‘auf das Zeugnis hin...’, cfr. εἰς III 6). Ju. 5. — **g)** ubi in fide Deo praestanda effertur idea firmissimae de alqua re persuasionis vel fiduciae, apte verti potest *certissime mihi persuasum est, ne quaquam dubito, certo confido fore ut . . .*: πιστεύομεν δτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ ‘certo confidimus fore ut cum illo etiam vivamus’ R. 6,8; πιστεύομεν σωθῆναι ‘certo confidimus nos salvos fore: dubium non est quin salvemur’ A. 15,11: Mr. 11,23.

2) *in aliquem vel in aliquid credo; credere in alqm. est pro vero habere atque admittere quod ille de se affirmat* (refertur sic solum ad Deum et Christum), *agnoscere alqm. tamquam eum quem se nobis revelat* (sc. Deum tamquam unum verum Deum, Jesum tamquam Messiam, legatum Filium-que Dei) *ac se illi ut tali subdere et tradere; itidem credere in alqd. est alqd. utpote divinitus revelatum pro vero habere,*

agnoscere et se ei veritati cum fiducia, sine metu erroris, submittere; correspondet hebraico לְבִן מַמְלָאָה = *alci. credens ac fidens adhaereo*; occurrunt hae constructiones: **a)** πιστεύω ἐν τινι [Dan. 6,23. Ps. 77,22] J. 3,15 cr.(nBr.). E. 1,13 (hīc sunt qui verbum πιστεύω ab ἐν ὃ separant); ἐν τῷ εὐαγγελίῳ Mr. 1,15: Εἰ, ἐν inhaesione indicat. — **b)** π. εἰς τινα: in Deum J. 12,44; 14,1a. 1 P. 1,21 r. He.; in Christum Mt. 18,6. Mr. 9,42 r. He. Br. J. 2,11; 3,15 r. Br. 16,18 a,36; 4,39; 6,29,35,40,47 r. He. Br.; 7,5,31,38 s.,48; 8,30; 9,35 s.; 10,42; 11,25 s., 45,48; 12,11,36 (εἰς τὸ Φῶς), 37,42,44,46; 14,1 b,12; 16,9; 17,20. A. 10,43; 14,23; 19,4 (R. 10,14? cfr. infra, nr. e). G. 2,16. Ph. 1,29. 1 P. 1,8. 1 J. 5,10 a; eodem sensu εἰς τὸ δόνομά τινος (cfr. δόνομα II 2) J. 1,12; 2,23; 3,18 c. 1 J. 5,13. — **c)** π. ἐπὶ τινι R. 9,33; 10,11. 1 T. 1,16. 1 P. 2,6. (Is. 28, 16 cNA); sed πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται L. 24,25 = *credere* (sc. resurrectionem Christi) innixum vaticiniis prophetarum. — **d)** π. ἐπὶ τινα [Sap. 12,2] in Deum R. 4,5,24, in Christum Mt. 27, 42 v. A. 9,42; 11,17; 16,31; 22,19. — **e)** π. τινι M. 27,42 r. Br. J. 6,30 (*σοὶ* = 29 εἰς κτλ.); 8,31 (30 εἰς αὐτόν). A. 16,34; 18,8. R. 10,14 (ubi οὖ valet i. q. τούτῳ [vel: εἰς τοῦτον] οὖ: cfr. δι II 3 c). 2 T. 1,12. T. 3,8; hinc (sec. constr. class. ἐπιβουλεύομαι, φθονοῦμαι etc. Curtius § 192, 1; Bl. § 54, 3) passive: δι . . . ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ ‘in quem creditum est in mundo’ 1 T. 3,16; ἵνα πιστεύ(σ)ωμεν τῷ δόνόματι τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ 1 J. 3,23 = ut credamus Jesum esse Messiam. — **f)** saepe absolute: πιστεύειν *credere, esse de numero fidelium, fidem habere vel exercere* in Deum vel Christum (de fide quae habetur, exercetur, evolvitur); πιστεῦσαι *credere, fidem suscipere, fieri fidelem* ets. (de fide incipiente vel suscipienda); πεπιστευέναι *fidem suscepisse ac tenere, esse fidelem* (de fide suscepta permanente): σὺ πιστεύεις εἰς τὸν Γίλον τ. Θ.; ‘tu habesne fidem in Filium Dei?’ καὶ τίς ἐστιν, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; ‘et quis est, Domine, ut jam in eum credere incipiam?’ J. 9, 35 s.; πολλοὶ ἐπιστευσαν εἰς αὐτόν ‘multi fidem in eum amplexi sunt’ J. 8,30; ἔλεγεν πρὸς τοὺς πεπιστευότας αὐτῷ ‘Ιουδαίους ‘dicebat amplexis ejus fidem Judaeis’ 8,31;

(οἱ) πιστεύοντες ‘credentes, fideles’ A. 2, 44 r.Br.; 5,14. R. 3,22 al., (οἱ) πιστεύσαντες ‘ii qui fidem amplexi erant’ A. 2,44 v.; 4,32 al., οἱ πεπιστευκότες A. 19,18; Mr. 15,32. J. 1,7 (‘ut omnes per eum ad fidem pervenirent’); 1,51; 3,18 b; 4,41 s., 48,53; 5,44; 6,36,47 v., 64,69; 9,38; 10,26; 11,15 (‘ut fidem — sc. majorem, firmorem — accipiatis’); 12,39; 20,31. A. 4,4; 8,13,37 a; 11,21; 13,12,39; 14,1; 15,5,7; 17,12,34; 18, 27; 19,2 (πιστεύσαντες ‘quando fidem suscepistis’); 21,20,25. R. 1,16; 3,22; 4,11; 10,4, 10; 13,11 (ὅτε ἐπιστεύσαμεν ‘quo tempore fidem Christi suscepimus’); 15,13. 1C. 1,21; 3,5 (δὶ’ ὅν ἐπιστεύσατε ‘per quos ad fidem pervenistis’); 14,22; 15,2. G. 3,22. E. 1,13, 19. 1 Th. 1,7; 2,10,13. 2 Th. 1,10a. H. 4, 3. 1 P. 2,7.

3) ab hac in Deum aut in Jesum Christum fide non differt, sed est ejus specialis quidam actus fides ac fiducia precantis aut rogantis atque miracula patrantis (cfr. πίστις I 2): *Deum aut Christum alqd. rogans credo in eum ac confido*, i. e. tam firmam habeo persuasionem de ejus potentia ac benigna voluntate me (nisi majoris momenti rationes ipsi notae obstant), dum recta recte petam, exaudiendi, ut omnem animi dubitationem abjiciam utpote irrationalē ac Deo seu Christo indignam (cfr. Mt. 9,28; 21,21. Ja. 1,6); absolute: δσα ἀν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήμψεσθε ‘quaecunque in prece cum fide petieritis, accipietis’ Mt. 21,22; Mr. 5,36; 9,23 s. L. 8,50; πιστεύετε δτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; ‘creditisne me hoc facere posse?’ Mt. 9,28; πιστεύετε δτι ἐλάβετε (vel λαμβάνετε t. r. Br. vel λήμψεσθε cD, vg.) ‘credite vos ea accepisse (accipere, accepturos esse)!’ Mr. 11,24; simile obj. supplendum Mt. 8,13 (J. 11,40?); — ad eandem in Deo fiduciam refertur Mr. 11,23, et 2 C. 4,13 ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα (Ps. 115,10). καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν (significatur fides in fidelitatem justitiamque Dei promissiones suas implentis servosque suos continuo adjuvantis, ex qua fide certa spes ac fiducia oritur).

4) communis velut nota fidei hucusque descriptae, scil. certitudo animi exclusus que metus ne aut erremus aut fallamur, etiam huic quartae significationi competit,

quae in ordine ethico versatur, nempe si conscientia in agendo certum de honestate actionis dictamen habet nec veretur ne peccet; cum inf.: ‘actionem (quam inf. indicat) cum confidentia aggredior’, utpote certus eam licere; ‘haud vereor’ c. inf. (verba enim graeca credendi atque opinandi, sequente infinitivo, etiam significationem volendi vel decernendi habere solent, v. Kühner³ IV § 473, 1 Anm. 2; potest mente suppleri δεῖν vel ἔξεῖναι): δς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα (opp. δὲ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἔσθιει) germ. ‘der eine traut sich, alles zu essen’, ‘unus audet (= haud veretur) comedere omnia’ aut ‘uni persuasum est licere omnia comedere’ R. 14,2.

5) cum acc. rei et dat. pers.: *credo, concredo alqd. alci., fidei alcs. alqd. committo: anvertrauen: confier: τί τινι alqd. alci.: τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύει;* L. 16,11; *έαυτόν τινι J. 2,24;* constructione passivâ dicunt: πιστεύομαι τι ‘accipio alqd. mihi creditum, creditur mihi alqd.’ R. 3,2. G. 2,7. 1 Th. 2,4. 1 T. 1,11. T. 1,3 [Plat. ep. 309 a; Pol. 3, 69, 1 al.]; si ἄκων — solummodo ideo quia debeo — evangelizo, οἶκονομίαν πεπίστευμαι ‘munus mihi commissum est’, in contextu = munus mihi injunctum obivi, sed speciale praemium non merui 1C. 9,17.

πιστικός 3. (πίστις, πείθω) 1) *ad fidem conciliandam seu persuadendum aptus.* [Pl. Gorg. 455 a; X. Cyr. 1, 6, 10] — 2) *cui fidi potest:* a) de personis: *fidelis* [πιστικῶς ἔχειν τινί Plut. Pelop. 8]; — b) de re: *purus, genuinus, non adulteratus:* ita prob. Mr. 14,3. J. 12,3 νάρδος π. [Euseb. demonstr. 9, 8]: Vulgata in Joh., copt., ev. Hieros., goth., slav. vocem graecam retinent; Vulg. in Mr. ‘spicatus’, syr. arm. ‘praestans’. — 3) *cum planta illa ‘nardostachys Jatamansi’ in India etiam vocetur ‘piçitā’ (Boehltingk-Roth, Sanskrit-Wörterbuch IV 731), quid prohibet, quo minus νάρδος π. explicetur nardum ex planta ‘piçitā’ extractum?* (Houghton)*

πίστις, εως, ἡ (a rad πιθ, quae verbo πείθω, πέποιθα et vocibus lat. ‘fido, fides’ subest) *fides* apud scriptores profanos est i. q. a) *fides s. fiducia*, qua alci. creditur ac fidetur; *opinio ac persuasio* de alqa. re, quae rationibus fide dignis nititur; — b) *id quo mihi fidem concilio*, i. e. *fide-*

litias ac probitas, qua quis meretur ut sibi credatur ac fidatur; porro: *pignus fidei* (Garantie); *argumentum s. demonstratio; promissio, pollicitatio; — c) id quod alci. concreditur, fidei commissum* [v. lexx. Liddell-Scott, Bailly, Pape]. — In NT πίστις est I. sensu activo = τὸ πιστεύειν, et quidem 1) plerumque ac potissimum *fides religiosa*, qua in Deum et Christum credimus ac Deo Christoque sine ulla dubitatione credimus ac fidimus; est illa, si doctrina NTⁱ comprehenditur, oboedientia quaedam religiosa, qua homo Deo alqd. revelanti vel pollicenti se subjicit et huic subjectioni congruenter vivit agitque, imprimis vero totum Evangelium Messianum recipit novoque ordini salutis se conformat; fides, si est genuina ac perfecta, non est sine operibus, sed δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη per caritatem actuosa; pro varietate contextū modo universa fides comprehenditur, modo hoc illudve elementum effertur: L. 18,8; 22,32. A. 3,16 (ad ή δι' αὐτοῦ cfr. 1 P. 1,21); 6,5,8 r.; 11,24; 13,8; 15,9; 16,5. R. 1,8,12,17 a,c; 3,25-31; 4,5-20 passim; 5,1,2; 9,30,32; 10,6,17; 11,20. 1 C. 2,5; 13,13; 15,14,17; 16,13. 2 C. 1,24; 8,7; 10,15; 13,5 (de fide viva, formata). G. 3,7-26 passim; 5,5 s. E. 2,8; 3,17; 4,13; 6,16. 23. Ph. 1,25 (gaudium quod dat fides); 2,17; 3,9 b. C. 2,7. 1 Th. 1,3; 3,2,5 ss., 10; 5,8. 2 Th. 1,3 s., 11; 3,2. 1 T. 1,2,4 s., 14,19; 2,15; 4,1,12; 6,11 s. 2 T. 1,5,13; 2,18,22; 3,8,10; 4,7 (cfr. III 2). T. 1,4,13; 2,2; 3,15. Phm. 6 (cfr. infra II 1). H. 4,2; 6,1,12; 10,22,38 s.; 11 passim; 12,2; 13,7. Ja. 1,3; 2,5,14-26. 1 P. 1,5,7,9,21; 5,9. 2 P. 1,1 (hic de fide subj. et obj.), 5. 1 J. 5,4. Ap. 2,19; 13,10; — θύρα πίστεως ‘porta fidei’ = occasio fidei amplectendae sicque se salvandi A. 14,27; ρῆμα τῆς πίστεως R. 10,8, μυστήριον τ. π. 1 T. 3,9 verbum, mysterium ad credendum propositum; ἔργον τ. π. ‘exercitium (Betätigung) fidei’ 1 Th. 1,3. 2 Th. 1,11 (ἔργον 1 c); seq. gen. obj. π. ’Ιησοῦ Χριστοῦ ets. R. 3,22,26. G. 2,16,20; 3,22. E. 3,12. Ph. 3,9 a. Ja. 2,1. Ap. 14,12, cum gen. obj. rei quam vel in quam alqs. credit: π. τοῦ δνόματος αὐτοῦ A. 3,16, τῆς ἐνεργείας τ. Θ. C. 2,12 (Glauben an die Wirksamkeit Gottes), ἀληθείας 2 Th. 2,13: Ph. 1,27; π. εἰς Χριστόν ets. A. 20,21; 24,24; 26,18. C. 2,5, ἐν Χριστῷ (= firmam sequens persuasionem de hone-

’Ιησοῦ ets. G. 3,26 (ubi ἐν a π. se Jungi potest). E. 1,15. C. 1,4. 1 T. 3,13. 2 T. 3,15; π. ἐπὶ Θεόν H. 6,1 (ἐπὶ fort. dicitur in oppositione ad antecedens ἀπό, ita ut describatur aversio a peccato, conversio ad Deum), sim. ή πίστις ὑμῶν ή πρὸς τὸν Θεόν ‘vestra fides [ac per fidem conversio] ad Deum’ 1 Th. 1,8; de dictione δὲ ἐκ πίστεως ’Ιησοῦ R. 3,26, οἱ ἐκ πίστεως G. 3,7,9 = credentes (in J.) cfr. ἐκ VI c; etiam ἀρνεῖσθαι τὴν πίστιν 1 T. 5,8. Ap. 2,13 huc referri potest (vel ad nr. III 1); opponuntur inter se πίστις, cognitio rerum aeternarum per solam fidem, et εἶδος species rerum aeternarum immediato intuitu nobis objecta 2 C. 5,7. — 2) a fide in nr. 1 proposita non differt, sed est ejus speciale quoddam et praeclarum documentum atque exercitium *fides seu fiducia precantis miraculaque aut petentis aut patrantis*, quae est inconcussa omnique carens dubitatione persuasio de Dei vel Christi potentia, benignitate, in exsequendis promissis fidelitate et certa exspectatio illius experiendae: Mt. 8,10; 9,2, 22,29; 15,28. Mr. 2,5; 4,40; 5,34; 10,52. L. 5,20; 7,9,50; 8,25,48; 17,19; 18,42; αἴτειν ἐν πίστει ‘cum fide precari’ Ja. 1,6, ή εὐχὴ τῆς πίστεως Ja. 5,15 (alii ad nr. 1 referunt); ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι (gen. obj.) ‘habet fidem s. fiduciam sanitatis recuperandae’ A. 14,9; de fide in Deum, qua fretus alqs. miracula patrat Mt. 17,20; 21,21. Mr. 11,22 (c. gen. obj. π. Θεοῦ). L. 17,5 s. 1 C. 12,9; 13,2 (hic inter charisma enumeratur); fides fiduciae in Deum promissiones suas impletarem servosque suos servantem intellegitur 2 C. 4,13. — 3) πίστις, ut est talis de aliquo firma persuasio, ex quali oritur fiducia erga eum, ita S. Paulo est *talis de bonitate atque honestate actionis facienda firma persuasio ex quali certa fiducia honeste agendi oritur metusque ne peccetur excluditur, sive practicum dictamen conscientiae de honestate actionis*: R. 14,22 firma persuasio alcs., Christianis licere honeste omnibus vesci cibis; ib. 23 qui cum conscientia dubia cibum comedit, peccavit, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως (sc. ἔφαγεν)· πᾶν δὲ δ οὐκ ἐκ πίστεως (sc. γίνεται), ἀμαρτία ἐστίν ‘quia non ex firma persuasione

state comestionis) comedit; nam quidquid agitur non ex tali certa persuasione (sed cum dubio practico), peccatum est'; qui talem firmam persuasionem seu certum conscientiae dictamen sibi efformare non potest, sed dubius haeret vel scrupulis angitur, dicitur ἀσθενεῖν τῇ πίστει R. 14,1.

II. *id quo quis fidem fiduciamque meretur aut sibi conciliat*, i. e. 1) *fides = fidelitas* qua quis promissis stat aut obligationibus susceptis probe satisfacit: Mt. 23,23 (fidelitas sine fraude aut mendacio). R. 3,3 (cum gen. subj. 'Dei fidelitatem'). G. 5,22 (an 'sancta ac prudens simplicitas qua alqs. proximis confidit'? cfr. 1 C. 13,7 πάντα πιστεύει). 2 Th. 1,4 (fidelitas in fide). T. 2,10, prob. 2 T. 4,7 [cfr. inscr. τὴν π. ἐτήρησα sc. τῇ γερουσίᾳ Deißmann LvO. 224]; τὴν πίστιν ἥν ἔχεις πρὸς τὸν Κύριον 'Ιησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἀγίους 'fidelitatem quam in D. J. et erga omnes Christianos habes' Phm. 5 (fort. etiam 6). [Ps. 32,4. Prov. 12,22 al.] — 2) *pollicitatio, promissum* [X. Cyr. 8, 8, 3; πίστεις ποιεῦσθαι X. Hell. 1, 3, 12]: τὴν πρώτην πίστιν ἡθέτησαν 'fidem prius datam violaverunt', sc. promissum servanda continentiae 1 T. 5,12; fort. etiam 2 T. 4,7 (fidem Christo promissam servavi). — 3) *id quo rei veritatem probo, demonstratio* [Arist. rhet. 1, 1; Isocr. 3, 8 πίστεσιν αἵς ἄλλους πείθομεν]: Deus Jesum statuit judicem omnium, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν 'omnibusque (hujus Jesu auctoritatis) argumentum praebuit eo a mortuis resuscitando' A. 17,31 (alii ad nr. I 1 referunt: cfr. παρέχω I 3).

III. metonymice πίστις dicitur *id quod creditur*; 1) *id cui alqs. assensum fidei praebet, veritas seu doctrina ad credendum proposita et credita, quam credentes tenent ac confidentur* etc.: ὑπήκουον τῇ πίστει A. 6,7 (= τῷ εὐαγγελίῳ R. 10,16); εἰς διπάκοντα πίστεως 'ad efficiendam oboedienciam fidei' = ad efficiendum ut fidei (= evangelio) oboediatur R. 1,5; 16,26; ἐμμένειν, ἐπιμένειν τῇ πίστει A. 14,22. C. 1,23; G. 1,23; 3,2,5 (cfr. ἀκοή 1 b β). E. 4,5 (= idem omnes credunt). Ph. 1,27 (an ad I 1?). 1 T. 2,7; 4,6 (fort. 5,8; 6,10, aut ad I 1); 6,21 (cfr. 2 T. 2,18); Ju. 3,20; ipsa oeconomia novae Legis πίστις vocari videtur G. 3,23,25; 6,10. — 2) *id quod*

alci. creditur, i. e. concreditur, res seu negotium alci. fidei commissum (v. πιστεύω 5): commissum alci. donum caeleste seu charisma R. 12,3,6 (sec. alios hic subest alia metonymia, ut charismata πίστις appellantur utpote fidei dogmaticae fructūs); fort. 2 T. 4,7 = commissum mihi divinitus munus fideliter servavi. [ἥ τῆς ἐφοδείας πίστις εἰς τοὺς ἵππους ἀνατίθεται 'munus circuitionis equitibus demandatur' Pol. 6, 35, 8]

IV. restat una metonymia, qua πίστις vocantur οἱ πιστεύοντες *credentes, fideles*; ita sec. Oec. Reithm. Beelen, Cornely al. R. 1,17 b εἰς πίστιν = εἰς τοὺς πιστεύοντας: revelatur in evangelio justitia Dei divinitus hominibus danda, ex fide (et non ex operibus legis aut naturalibus) exoriens, in omnes credentes conferenda (sine distinctione personarum), = 3,21 δικαιοσύνη Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰ. X. εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας: de aliis explicationibus v. Cornely aliosque in 1,17.

πιστός 3. (a rad. πιθ: cf. πείθομαι, fidere) 1) sensu passivo: a) de personis: *is cui tuto creditur vel fuditur, fide s. fiduciā dignus, fidelis, fidus*, qui partes sui officii fideliter implet: δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ Mt. 25,21,23; Mt. 24,45. L. 12,42. 1 C. 4,2; 7,25 (cf. ἐλεέω). C. 1,7. 2 T. 2,2. H. 2,17; 3,5. Ap. 1,5; 2,10,13; 3,14; 19,11; add. ἐν τινι 'in alqa. re' L. 16,10 ss.; 19,17. 1 T. 3,11, ἐπὶ τι Mt. 25,21,23; add. dat. personae cui se quis fidelem exhibet H. 3,2; πιστός est epidoton commendaticum 1 C. 4,17. E. 6,21. C. 4,7,9. 1 P. 5,12; ἡγούματι τινα πιστόν 'alqm. fide dignum duco (idque opere demonstro, v. ἡγέομαι 2), alci. meam fiduciam exhibeo' 1 T. 1,12, Deum fide dignum duco H. 11,11; Deus dic. πιστός i. e. verax in iis quae revealavit, fidelis in iis ad quae praestanda se obligavit quaeve ipse praestare debet ut nos salutem consequamur: 1 C. 1,9; 10,13. 2 C. 1,18. 1 Th. 5,24. H. 10,23. 1 P. 4,19. 1 J. 1,9, deChristo 2 Th. 3,3 (probab.). 2 T. 2,13. [Hom. ss.] — b) de rebus, ac praesertim de verbis: *fide dignus, dignus qui credatur, quod verum non esse non potest, certissimus* T. 1,9; c. synon. ἀληθινός Ap. 21,5; 22,6; πιστός (sc. ἐστίν) δ λόγος 1 T. 3,1. 2 T. 2,11. T. 3,8, cum addito 1T. 1,15; 4,9; τὰ δσια Δαυεὶδ τὰ πιστά A. 13,34

(v. δσιος). [Hom. ss.] — 2) sensu activo: *alci. fidens sive credens* [Theogn. tragg.]; in NT: *qui credit, qui habet fidem*; de Abraham qui Deo credidit G. 3,9; de eo qui Jesum resurrexisse credit J. 20,27 (opp. ἀπιστος); de eo qui fidem christianam profitetur, A. 16,1. C. 1,2. 1 T. 6,2. T. 1,6; add. dat. τῷ Κυρίῳ A. 16,15; ὑμᾶς τοὺς.. πιστοὺς εἰς Θεόν ‘vos qui creditis in Deum’ 1 P. 1,21; substantive πιστός ‘fidelis, Christianus’ 2 C. 6,15 (opp. ἀπιστος). 1 T. 5,16 r. He. Br., ibid. πιστή ‘Christiana’; οἱ πιστοί ‘Christifideles’ A. 10,45. E. 1,1. 1 T. 4,3,10,12 [Ign., Clem. Rom. al.]: Αρ. 17,14; πιστὸν ποιεῖς δὲ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς 3 J. 5 sec. Oecumenium significat ‘quidquid fratribus praestas, in eo facis opus fidele’, i. e. viro Christo fidi dignum (sec. quosdam = in eo facis alqd. quod tibi fiduciam praebet, sc. facis alqd. mercede caelesti remunerandum).*

πιστώ, ao. P. ἐπιστώθην: 1) act.: a) alqm. *fidelem reddo*, i. e. ad fidem suam jurejurando obligandam adigo [Thuc.]; b) *alqd. *fide dignum reddo, ratum habeo* [LXX]. — 2) med. et pass.: a) *me ad fidelitatem obligo, spondeo* ets. [Eur. Pol.]; b) **mihi alqd. (verum esse) firmissime persuadeo, firmiter credo* [μίμνε, πιστωθεὶς ὅτι Soph. OC. 1039]: μένε ἐν οἷς (= τούτοις ἀ) ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης ‘mane in iis quae didicisti et vera esse tibi persuasisti’ 2 T. 3,14 (Oecum. Euthym. μετὰ πληροφορίας ἔμαθες, vulg. goth. ‘et quae tibi credita sunt’, syr. ‘didicisti et confirmatus es’; posset fort. redi etiam: ‘quae spopondisti, ad quae te obligasti’).¹

πλανάω, ft. πλανήσω, ao. ἐπλάνησα, pf. P. πεπλάνημαι, ao. Pf. ἐπλανήθην ↓: 1) sensu proprio: a) *via recta abduco, per incerta vagari cogo* [Hdt. Aesch.]; pass. *a via recta aberrans vagor, oberro* Mt. 18,12 s. H. 11,38. 1 P. 2,25 r. He. Br. [Hom. ss.] — 2) sensu translato: *in errorem practicum induco, seduco*: πλανᾷ τὸν δχλον J. 7,12; Mt. 24,4 s., 11,24 v. 1 J. 2,26 al.; ἔαυτόν 1 J. 1,8 [Plat. Dem.]; — pass. *procul a veritatis viā vagor, circumerro* 1 P. 2,25 Tdf. WH. T. 3,3. 2 P. 2,15; aberro, seq. ἀπό Ja. 5,19; viā justitiae relictā oberro H. 5,2, c. dat. resp. τῇ χαρδίᾳ H. 3,10; *in errorem inducor, seduci me sino* ab alqo.: Mt. 24,24 v. L. 21,8. J. 7,47.

1 C. 15,33. Ap. 18,23; *erro in meo de alqa. re judicio*: Mt. 22,29. Mr. 12,24,27. 1 C. 6,9. G. 6,7. Ja. 1,16. [tragg. Isocr. al.]

πλάνη, ης, ἡ 1) *oberratio, iter circumerrantis* [tragg.] — 2) transl.: a) *aberratio* quaevi, ut oratoris a suo argumento; — b) *aberratio a via veritatis, error* [Plat.]: Mt. 27,64. R. 1,27 (error gentilium de Deo, idolatria). E. 4,14 (cf. μεθοδεία). 1 Th. 2,3. 2 Th. 2,11 (opp. ἀλήθεια). 2 P. 3,17; οἱ ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενοι ‘ii qui in errore (intellectū et morum) vitam degunt’, gentiles 2 P. 2,18; τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης (opp. τῆς ἀληθείας, et cfr. πνεῦμα 3 b) 1 J. 4,6; — de aberratione a via honestatis ac justitiae: ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ ab errore vitae suae, a vitiis in quibus vivit Ja. 5,20; τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ ἔξεχύθησαν ‘in vitium Balaami praecipites ruerunt’ Ju. 11 (cfr. 2 P. 2,15). — *Nota*, hōc vocabulo semper indicari non mere theoreticam a vero deflexionem, sed errorem gravissimum, practicum, fatalem.*

πλανῆτης, ου, δ (πλανάομαι) substantive et adjective: *erraticus* [tragg.]; ἀστέρες πλανῆται ‘stellae erraticae’, prob.=cometae Ju. 13,1

πλάνος 2. adjective et substantive: 1) *erraticus, vagans*, ut *stella, homo*; ubi de homine, plerumque admiscetur significatio nr. 2: *impostor, fere = Landstreicher* [v. Stephani thes. l. Gr.]. — 2) *fallax, fraudulentus, in errorem inducens* [Theocr. al.]: 1 T. 4,1; substantive: *deceptor, seductor* Mt. 27,63. 2 C. 6,8. 2 J. 7.*

πλάξ, χός, ἡ res plana ut *tabula, planities, maris aequor, crusta, panis placenta tenuis* ets. [tragg. ss.]; — de tabulis decalogi H. 9,4 [LXX = בְּנֵי]; epistula commendaticia, de qua 2 C. 3,3, inscripta est οὐχ ἐν πλαξιν λιθίναις, ἀλλ’ ἐν πλαξιν χαρδίαις (t. r. -ίας) σαρχίναις ‘non tabulis lapideis, sed in aliis tabulis, nempe in cordibus carnalibus’: talia enim corda Deus se cordibus lapideis substituturum promiserat Ez. 11,19; 36,26.*

πλάσμα, ματος, τό ↓ id quod est ex materia aliqua, ut *limo, cera ets., formatum; figmentum, opus figlinum* [Aristoph. Plat.]; R. 9,20 ex Is. 29,16.¹

πλάσσω, ao. *ἐπλασσα*, ao. P. *ἐπλάσθην*: e *materia alqa. alqd. fingo, formo* [Hsd.

ss.]: R. 9,20 ex Is. 29,16; 1 T. 2,13 ε
Gen. 2,7.*

πλαστός 3. ↑ 1) *e materia alqa. fictus, formatus.* [Hsd. ss.] — 2) *metaph. fictus, simulatus, commenticius* 2 P. 2,3. [Eur. Xen.]¹

πλατεῖα, ας, ἡ (fem. adjⁱ πλατύς ‘planus, latus’) *platea i. e. 1) *via latior in urbe* [LXX aliquotiens = γῆν ‘via, vicus’, Ps. 17,43. Ez. 26,11; DSic. 17, 52; δταν λέγωμεν πλατεῖαν, δυνάμει λέγομεν πλατεῖαν δδόν] SEMp. Pyrrh. 1, 188; FlJ. 16, 5, 3, cf. bell. 1, 21, 11; lat. Terent. Horat.]. — 2) *locus planus latus publicus in urbe, forum* [LXX plerumque = בָּזְמַן ‘freier Platz: place’; Hesych. πλατεῖαι: ρύματις, ἀγοραῖς; eandem significationem praebent derivata hujus vocabuli in linguis modernis: πλατεῖα (neohell.), piazza, plaza, place, Platz]. — In NT ubi de unica civitatis platea agitur, prob. = *forum* Ap. 11,8; 21,21; 22,2 (max. si ibi dicitur in media platea exsilire fons aquae vitae, sec. probabilem sententiarum distinctionem); ubi pluralis habetur, Mt. 6,5; 12,19. L. 10,10; 13,26; 14,21. A. 5,15, fort. nonnusquam liberum est vel *fora* vel *vias* intelligere (vulg. ubique ‘platea’; vocabula versionis syr. (لواء) et arm. et ipsa utrumque, sed primario ‘forum’ significant.)*

πλάτος, ους, τό (πλατύς) *latitudo* Ap. 21,16; metaph. τὸ πλ. καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὄψος sc. τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ E. 3,18 immensa ex omni parte Christi dilectio; metonym. ‘lata, s. ampla superficies terrae’ Ap. 20,9 [cfr. Hab. 1,6].*

πλατύνω, pf. P. πεπλάτυμμαι, ao. P. ἐπλατύνθην ↓: *latum reddo, dilato; πλατύνειν τὰ φυλακτήρια ‘lata phylacteria facere (et induere)’* Mt. 23,5; tropice de dilatato per caritatem animo: ή καρδία ήμῶν πεπλάτυνται. πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς ‘cor nostrum est latum; curate ut ipsi quoque lati fatis’ 2 C. 6,11,13 [ita inscr. Mantineae de benefactore: τὴν ψυχὴν εὐγενεστέραν τῆς φύσεως πλατύνας ‘ultra naturam animum dilatavit’; LXX πλ. τὴν καρδίαν ‘reddere alqm. animosorem’ in bonam partem Ps. 118,32, in malam Dt. 11,16; 32,15].*

πλατύς 3. *latus* Mt. 7,13.¹

πλέγμα, ματος, τό (πλέκω) *res quaevi*

nexa seu plexa (Geflecht), ut rete, corbis ets. [Xen. al.]; plur. †cincinni, plexi s. torti artificiose crines 1 T. 2,9 [JChrys.].¹

πλεῖστος et **πλείων** v. art. πολύς C et B.

πλέκω, ao. ἐπλεξα: *plecto, necto; coronam spineam* Mt. 27,29. Mr. 15,17. J. 19,2.*

πλέον, v. πολύς B.

πλεονάζω, ao. ἐπλεόνασα ↑: 1) intrans.: a) *plus, frequens, nimius sum* [Thuc. Isocr. Pol.] in NT *multus, magnus aut major sum vel fio* R. 5,20; 6,1. 2 C. 4,15. Ph. 4,17. 2 Th. 1,3. 2 P. 1,8. — b) *plus habeo alcs. rei quam opus est* [Aristot. pol. 1, 9; Ex. 16,18] 2 C. 8,15. — 2) transit.: a) *nimum facio, exaggero alqd.* — b) **multiplico, augeo alqd.* [LXX] — c) †*facio alqm. alqā re abundare* 1 Th. 3,12 τινά τινι, c. synon. περισσεύω.*

πλεονεκτέω, ao. ἐπλεονέκτησα ↓: 1) intrans.: a) *plus habeo alcs. rei, τινός*. [Thuc. Xen.] — b) *sum aliquo superior divitiis, honore, victoriā ets., τινός τινι.* [Plat. Xen. al.] — 2) transit.: ×*alqm., ut sim eo alqā. re superior aut ditior, alqā. fraude circumvenio, lucro praevenio, fraudo; in re pecuniaria: τινά 2 C. 7,2; 12,17 s. 1 Th. 4,6 (hic sec. alios = alcs. *jus in re conjugali violo* sc. adulterio); pass., seq. ὑπὸ τοῦ σατανᾶ ‘a Satana fraudari’ 2 C. 2,11. [πλεονεκτεῖσθαι χιλίαις δραχμαῖς Dem. p. 1035, 26; DHal. DCass.]**

πλεον-έκτης, ου, δ (πλέον ἔχειν) qui alcs. rei *plus habere cupid, proprii commodi cupidus* [Hdt. Thuc. Aristot.]; prae-assertim: *is qui injuste ac fraudulenter alienā re ditescere cupid, qui cumulandis divitiis inhiat, avarus:* 1 C. 5,10 s.; 6,10. E. 5,5. [Sir. 14,9]*

πλεονεξία, ας, ἡ ↑ 1) *abundantia; emolumentum; praestantia ets.* [Plat. Isocr. al.] — 2) in malam partem: *plus habendi aviditas; a) aliis praestandi studium, alios per fraudem superandi studium, arrogantia* [Hdt. Xen. al.]; b) *avaritia, plus (pecuniae ets.) habendi et utcunque acquirendi cupiditas:* L. 12,15. R. 1,29. E. 4,19; 5,3. C. 3,5. 2 P. 2,3,14; πρόφασις πλεονεξίας ‘prae-textum, quo celatur avaritia’ 1 Th. 2,5; plur. de variis modis et actibus avaritiae Mr. 7,22. 2 P. 2,14 r.; e contextu 2 C. 9,5

eleemosyna quantulam dare solet homo
avarus.*

πλευρά, ἄς, ἡ *latus corporis humani*
J. 19,34; 20,20,25,27. A. 12,7.*

πλέω *vehor navi, navigo* L. 8,23. A.
27,24; seq. εἰς loci A. 21,3; 27,2r,6, ἐπί^{c.} acc. Ap. 18,17.*

πληγή, ἡς, ἡ (πλήσσω) *plaga*; 1) *verber*
sive manu sive instrumento inflictum,
praesertim etiam *verber acre aut vulnerans*:
L. 12,48. 2 C. 6,5; 11,23; ἐπιθεῖναι τινι
πληγάς L. 10,30. A. 16,23; *vulnus* A. 16,
33. Ap. 13,3,12,14. [Hom. ss.] — 2) **calamitas publica a Deo inficta*, ut per mor-
bos et mortes multorum: Ap. 9,18,20;
11,6; 15,1,6,8; 16,9,21; 18,4,8; 21,9; 22,18.
[Lev. 26,21. Num. 11,33; 14,37 al.; cf. Soph.
Aj. 137 Διὸς πλ. de unius infortunio]*

πλῆθος, ους, τό *multitudo*: *καθώς τὰ*
ἀστρα τῷ πλήθει ‘numero stellis caeli pares’
H. 11,12 [πλήθει πολλά Hdt.]; — in concre-
to a) *rerum magna copia*: seq. gen. L. 5,6.
J. 21,6. A. 28,3. Ja. 5,20. 1 P. 4,8. — b) *ho-
minum multitudo*: c. gen. personarum L.
1,10; 2,13; 23,27. J. 5,3 al., c. gen. loci L.
8,37. A. 5,16; 14,4; passim add. adj^{um}
πολύ Mr. 3,7 s. J. 5,3. A. 14,1 al.; plur.
πλήθη A. 5,14, quia identidem multi ec-
clesiae aggregabantur; — cum art^o τὸ
πλῆθος *contio, coetus congregatus* L. 1,10;
23,1. A. 6,5; 15,12; 23,7; *coetus, societas,*
ecclesia A. 4,32; 6,2; 15,30; *populus, vulgus*
L. 8,37. A. 2,6; 5,16, ἅπαν τὸ πλ. τῶν
Ἰουδαίων A. 25,24 [τὸ πλ. τὸ ‘Ροδίων
inscr. Revue archéol. 1865 I p. 298; alia
inscr. decernit quendam εἶναι ἐν ἐπιμελείᾳ
παρὰ τῷ πλήθει, Bulletin 1895].

πληθύνω, ft. πληθυνῶ, ao. ἐπλήθυνα
(2 C. 9,10 r.), ao. P. ἐπληθύνθην (πληθύς,
i. q. πλῆθος) 1) transitive: **multiplico,*
numero augeo, multum reddo; 2 C. 9,10.
H. 6,14 e Gen. 22,17; pass. *numero augeor*,
A. 6,7; 7,17; 9,31; metonymice, aucto nu-
mero fidelium, δολόγος τοῦ Θ. ἐπληθύνετο
A. 12,24, aucto numero peccatorum et
infidelium Christus dicit πληθυνθῆναι
τὴν ἀνομίαν Mt. 24,12 (cfr. vers. praeced.)
[LXX passim]; de re spirituali: χάρις
ὅμιλος πληθυνθείη ‘gratia vobis augeatur’,
in dies vobis copiosius donetur! 1 P. 1,2;
2 P. 1,2. Ju. 2 [Dan. 6,25; Ps. 48,17 al.].
2) intransitive: *numero cresco, augeor*: A.
6,1. [Ex. 1,20; loci ap. profanos sunt incerti]*

***πλήντης**, ου, δο (πλήσσω) *verberator,*
pugnax, rixator; 1 T. 3,3. T. 1,7. utrobi-
que cum πάροινος. [Aristot. eth. Eud.
2, 3; Plut. Dio 30, 4 al.]*

***πλήμμυρα**, ης (Bl. § 7, 1; t. r. He. -ας),
ἡ *aestus, fluvii vel maris aestuantis acces-
sus, inundatio* L. 6,48. [Job 40,18; DHal.
FlJ. ss.]*

πλήν 1) adverbium seu conjunctio:
a) *praeterquam, praeter, nisi, max. si ante-*
cedit negatio [Soph. Aj. 1238]: . μὴ
εἰδώς, πλὴν δτι τὸ Πνεῦμα... διαμαρτύρε-
ται μοι ‘ignorans, nisi quod SpS^{us} mihi
protestatur’ A. 20,23 [Soph. El. 426], ubi,
etiam legi potest πλὴν δτι κτλ. ‘nisi id
quod SpS^{us} mihi testatur’; τι γὰρ πλὴν
δτι παντὶ τρόπῳ Χριστὸς καταγγέλλεται;
‘quid enim (illi efficiunt) nisi quod omni
modo Christus praedicatur?’ Ph. 1,18 (alii
aliter). — b) fit particula adversativa,
vocibus ἀλλά, δέ etc. synonyma: *sed, tamen,*
vero, germ. indessen, jedoch: Mt. 26,39.
L. 22,42 (= ἀλλά Mr. 14,36); Mt. 11,22,
24; 18,7; 26,64. L. 6,24,35; 10,11,14,20;
11,41; 13,33; 17,1 (v. l. δέ); 18,8; 19,27;
22,21,22 (= δέ ap. Mt. Mr.). 1 C. 11,11.
E. 5,33. Ph. 1,18 v.; 3,16; 4,14. Ap. 2,25;
post negationem (germ. *sondern*): μὴ ζη-
τεῖτε..., πλὴν ζητεῖτε ‘nolite quaerere...
sed quaerite’ L. 12,29-31; ib. 23,28; ex
locis citatis constat, ab hac particula
saepe eas sententias inchoari, quibus ali-
cui quaestioni vel monitioni finis impo-
nitur et id quod est maximi momenti,
inculcatur.. [cf. Passow s. v. II 2 b; Bl.
§ 77, 13] — 2) *praepositionis instar jun-*
gitur cum genetivo: *praeter, excepto...*
οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ ‘non exsistit
alius praeter eum’ Mr. 12,32; J. 8,10. A.
15,28; 27,22 [Hom. ss.]; post sententiam
pos. [ut Xen. anab. 2, 4, 27; Thuc. 4,
54, 2]: A. 8,1.*

πλήρης 2. *plenus*; 1) *refertus*; abs. Mt.
14,20; 15,37; c. genet. rei Mr. 6,43 r. He.
Br.; 8,19; usquequaque alqā. re obtectus,
λέπρας L. 5,12; de animo alqā. affectione,
virtute vitiove oppleto: A. 6,5,8; 13,10;
19,28 [δόυνων, ἀρετῆς Plat.]; mulier πλ.
ἀγαθῶν ἔργων A. 9,36; πλ. Πνεύματος A.
6,3, Πν. ἀγίου L. 4,1. A. 7,55; 11,24; ἐθεα-
σάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ... πλήρης (pro
πλήρους: v. infra, NB.) χάριτος καὶ ἀλη-
θείας ‘vidimus gloriam ipsius pleni gra-

iae et veritatis': Verbum incarnatum abunde possidebat, et in sese et nobiscum communicandam, gratiam et veritatem (alii J. 1,14 πλήρης ad ἐσκήνωσεν referunt: 'Logos habitavit in nobis... plenus etc.'). — 2) *integer, perfectus* [δέ τη πλήρεα Hdt. 7, 20]: σῖτος Mr. 4,28 (ubi genuina lectio fort. est πλήρης σῖτον: v. notam *infra!*); μισθός 2 J. 8. — NB. Hoc adjūm in lingua vulgari passim pro voce indeclinabili habebatur; legimus enim: ἀγροῦ πλήρης Gen. 27,27 cDE; πλήρης (acc.) τὴν δράκα Lev. 2,2 cB, μισθὸν πλήρης 2 J. 8 cL; πλήρης ὑπάρχουσιν mart. Matth. ap. Bonnet II p. 219 l. 10 v.; στάχυας πλήρης Gen. 41,24 cD; πλήρης τὸ γόμορ Ex. 16,33 cB; ἔδωκα αὐτῷ τὰ ναῦλα πλήρης inscr. Revue archéol. 1875 I 233; ὁ πλήρης A. 13,10; et ita passim, etiam in papyris, cfr. Mayser p. 63. Unde J. 1,14 πλήρης χάριτος grammaticē non solum ad δέ Λόγος ('Verbum—plenum gratiae'), sed etiam ad αὐτοῦ (ejus—pleni gratiae') aut ad τὴν δόξαν ('gloriam ejus—plenam gratiae') referri potest.*

*πληροφορέω, αο. ἐπληροφόρησα, pf. P. πεπληροφόρημαι, αο. P. ἐπληροφορήθην: verbum rarius [aliquotiens in papyris = 'alci. plene satisfacio; alqd. plene perficio': Deibmann, LvO. 54]; 1) c. acc. rei i. q. πληρόω alqd. *impleo, perficio* (cfr. germ. *vollbringen*); τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον 'ministerium t. imple, ei satisfac' 2 T. 4,5; pass. ib. 17 (v. l. πληρωθῆ); prob. item L. 1,1 τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων 'rerum quae inter nos completae sunt' L. 1,1 (vulg.; ptc. pf., 'quae ad plenissimum exitum perductae praejacent'). — 2) alqm. alqā re velut *impleo*; i. e. a) alqm. *precibus ets. fatigo*. [ita, ut videtur, Ctesias ap. Phot. bibl. 41 λόγοις καὶ δροῖς τινὰ πλ.] — b) †alci. *veritatem alcs. rei plene persuadeo*: pass.: πληροφορηθὲις ὅτι δυνατός ἐστιν κτλ. 'persuasum habens, Deum posse etc.' (germ. 'ganz durchdrungen von der Wahrheit, daß Gott imstande sei') R. 4,21; ἐν τῷ ιδίῳ νοὶ πληροφορείσθω 'in suâ ratione sentiendi sibi plenam persuasionem (firmum conscientiae judicium) comparet' R. 14,5; fort. C. 4,12 cr. πεπληροφορημένοι. [Ign., scr. eccl.] — c) pass.: **alqo. affectu aut consilio ac cupiditate alqd. faciendo plenus*

sum totusque occupor [Eccle. 8,11 = οὐλός 'plenus sum': ἐπληροφορήθη καρδία σίων τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ποιῆσαι τὸ κακόν 'animi hominum impleti sunt peccandi desiderio'; test. XII patr. Gad 2 ἐπληροφορήθην τῆς ἀναιρέσεως αὐτοῦ 'eum e medio tollendi desiderio aestuavi']: ita fort. C. 4,12 cr. — NB. Cfr. synonyma πληρόω et πληροφορέω, τελέω et τελεσφορέω, καρπόω et καρποφορέω.*

+πληροφορία, ας, ή ↑ 1) *rei ad plenam perfectionem adductio*; active: πρὸς τὴν πλ. τῆς ἐλπίδος 'ut spem vestram perfectam reddatis' H. 6,11; passive = τὸ πεπληροφορῆσαι *perfectum esse, perfectio, plenitudo*: ἐν πλ. πίστεως 'in fide perfectâ s. integrâ' H. 10,22; C. 2,2. — 2) *actus impleendi quodammodo animum alcs. alqā re; certa persuasio rei*: *praedicatio evangelica* facta est ἐν πλ. πολλῇ 'cum magnâ (de veritate evangelii) persuasione' 1 Th. 1,5 (vel: 'mit großem Eindruck'); quia fidei, supernaturalis scientiae ac spei *perfectio max.* in tam certâ persuasione consistit, loci supra citati C. 2,2. H. 6,11; 10,22 etiam *huc referri possunt.**

πληρόω, (inf. -οῦν L. 9,31), ft. πληρώσω, αο. ἐπληρώσα, pf. πεπληρώκα, pf. P. πεπληρωμαι, αο. P. ἐπληρώθην, ft. P. πληρωθήσομαι (πλήρης): *plenum reddo, impleo, compleo*: 1) alqm. vel alqd. *tanquam vas re impleo*: rete Mt. 13,48, vallem L. 3,5; plerumque de impletione non physica: a) *rem impleo*: domum odore J. 12,3, sono A. 2,2, urbem doctrinâ A. 5,28 (τινός); mensuram peccatorum Mt. 23,32 [Dan. 8,23]; πλ. τὴν χρείαν τινός; Ph. 4,19 (v. χρεία 2 b); cor alcs. *impleo, i. e. totum occupo* J. 16,6. A. 5,3; — med.: τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου 'ejus (sc. Christi) qui omnia (mundum) omnibus (bonis) replet' E. 1,23, ubi medialis forma innuit ideam 'sibi' aut 'ex suis, suâ operatione ets.', cfr. E. 4,10 ubi act. — b) alqm. *impleo*: τινά τινος A. 2,28. R. 15,13; pass. πληροῦσθαι, πληρωθῆναι 'impleri, plenum fieri', πεπληρῶσθαι 'plenum esse': seq. genetivus rei L. 2,40. A. 13,52. R. 15,14. 2 T. 1,4, dativus [cfr. Aesch. Sept. 464] R. 1,29. 2 C. 7,4, seq. acc. rei (Kühner³ III § 410, 6 b) C. 1,9. Ph. 1,11 cr.; abs. E. 3,19 (seq. εἰς termini ad quem). Ph. 4,18 (abunde mihi provisum est); seq. ἐν

c. dat. personae cui intime conjunctus alqs. plenus ac dives fit E. 5,18. C. 2,10. — 2) sensu impropto: a) *de tempore: πληροῦσθαι dicitur tempus *elabens* A. 7,23; 9,23, πληρωθῆναι vero tempus aut *elapsum* A. 7,30; 24,27 aut quod *vēnit* [Gen. 25,24], alterutro sensu L. 21,24, πεπληρῶσθαι temporis momentum quod (diu exspectatum) jam *adest* Mr. 1,5. J. 7,8. — b) alqm. vel alqd. (*imperfectum adhuc*) *reddo perfectum, ad perfectionem adduco*: οὐχ εὔρηκά σου (τὰ) ἔργα πεπληρωμένα ‘non inveni tua opera perfecta’ (est litotes = inveni valde imperfecta) Ap. 3,2; R. 15,19 (Paulus evangelium perfecit efficiendo ut jam nusquam ignotum esset; sim. C. 1,25). 2 C. 10,6. C. 4,12 r.; de gaudio perfecto J. 3,29; 15,11; 16,24; 17,13. 1 J. 1,4. 2 J. 12 (cfr. χαρά 2, in fine). — c) *opere *impleo* vaticinium, mandatum, legem, spem, voluntatem Dei ets., *exsequor, perficio*: ἵνα πληρωθῇ τὸ διθέν διὰ τοῦ προφήτου ‘ut impleretur illud prophetae effatum’ ets. Mt. 1,22; 2,15,23; 4,14; 8,17. Mr. 14,49. J. 13,18 al.; it. de impleto vaticinio, praecepto ets. Mr. 26, 54; 27,9. Mr. 15,28 r. Br. L. 1,20; 4,21; 9,31; 21,22 r.; 24,44. A. 1,16; 3,18; 13,27. Ja. 2,23; πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην Mr. 3,15; πλ. διαχονίαν ‘ministerium perfecte administrare’ (cfr. germ. ‘seinen Posten ausfüllen’) C. 4,17; de lege implenda R. 8,4; 13,8. G. 5,14; de Deo suum ipsius beneplacitum exsequente 2 Th. 1,11; typus ‘impletur’ per antitypum: L. 22,16; — sensu latissimo Mt. 5,17 ‘veni implere’, i. e. manca perficere, vaticinia et typos VTⁱ implere ets. [πλ. ὑποσχέσεις Hdn. 2, 7, 9; ἐπαγγελίαν Epict. 2, 9, 3 al.; vaticinium 3 Reg. 2,27; 8,15; Philo, praem. et poen. 14: τὰς θείας παρατινέσεις μὴ κενὰς ἀπολιπεῖν τῶν οἰκείων πράξεων, ἀλλὰ πληρῶσαι τοὺς λόγους ἔργοις ἐπινετοῖς] — d) †*completo, termino, finio, perficio*: τὴν διαχονίαν A. 12,25; L. 7,1. A. 13,25 (ώς ἐπλήρους ‘cum in eo esset ut perficeret’); 14,26; 19,21; — Ap. 6,11 aut ἔως πληρώσωσιν οἱ σύνδουλοι αὐτῶν (c. B.) ‘dum perficiant conservi eorum’ sc. suum martyrium, aut probabilius ἔως πληρωθῶσιν κτλ. ‘dum compleantur’, i. e. dum numerus eorum a Deo praestitutus compleatur (ad nr. b; v. Pape s. v. d).

πλήρωμα, ματος, τό † sec. etymologiam significat ‘id quod τῷ πληροῦν producitur’, i. e. τὸ πεπληρωμένον, 1) *id quod implendi causa infusum s. appositum est* [ex constructione: πληροῦν τι ἐς ἄγγος germ. ‘hineinfüllen’ Eur. Iph. T. 954]: a) *id quod in vase inest, id cuius vas vel quaevis res plena est*: *Inhalt*: *contenu*: ή γῆ καὶ τὸ πλ. αὐτῆς ‘terra et omnia quae in terra sunt’ 1 C. 10,26,28 r. e Ps. 23,1 [χρατήρων πληρώματα vinum, Eur. Ion 1051; γαστρὸς πλ. Hippocr.; navium πλ., i. e. milites navi impositi, Xen. Hell. 1, 6, 16 al.]; **tanta rei copia quantā infusā vel impositā vas plenum est*: δώδεκα κοφίνων πληρώματα ‘12 Korbvoll’, c. gen. rei Mr. 6,43 Tdf. WH., item 8,20 [Eccle. 4,6 πλήρωμα δραχὸς ἀναπαύσεως et πληρώμα(τα) δύο δραχῶν μόχθου]. — b) *id quo res fit plena, id quod supplendi causa apponitur, complementum, supplementum*; de panno assuto, *assumentum*: Mt. 9,16. Mr. 2,21; metaphorice Ecclesia est Christi πλήρωμα, quatenus membra sunt capitibus *supplementum* (ita JChrys.) E. 1,23. [ita fort. Plat. rep. 2 p. 371 e: πλ. πόλεώς εἰσι καὶ μισθωτοί] — 2) *id quod alqā. re impletum est, vas impletum* [navis, Lucian. ver. hist. 2, 37 s.; animus virtutibus ornatus vocatur πλ. ἀρετῶν Philo, praem. et poen. 11]: sec. quosdam E. 1,23, Eccl. est plena Christi qui omnia implet. — 3) *id quod ad statum plenitudinis summaeque perfectionis perductum est*; varie: a) *numerus plenus (Vollzahl), universitas*: c. gen. R. 11,12,25 [n. pl. navium Hdt. 8, 43, civium Aristot. pol. 2, 7, 22]. — b) *copia plena* alc. rei: ἐλεύσομαι ἐν πληρώματι εὐλογίας Χριστοῦ ‘veniam affrēns plenam copiam b. Chr.’ R. 15,29; in Christo habitat πᾶν τὸ πλ. τῆς θεότητος C. 2,9, πᾶν τὸ πλ. (hīc: omnis copia perfectionis increatae et creatae) 1,19; plena copia bonorum ac gratiarum J. 1,16; εἰς πᾶν τὸ πλ. τ. Θ. ‘usque ad possidentem plenam copiam (donorum) Dei’ E. 3,19; εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ ‘usque ad mensuram ejus (aetatis vel) statura in qua quis possidet plenam copiam donorum Christi’ E. 4,13 (alii aliter). — 4) *jam facta s. in opus deducta impletio*: πλ. νόμου ή ἀγάπη ‘dilectio est impletio legis’ s. lex impleta

R. 13,10 (Corn.). [πλήρωμα = πλήρωσις 'actus s. munus implendi' Eur. Tro. 824.] — 5) status τοῦ πεπληρῶσθαι *plenitas, plenitudo*; quia Hebraei dicunt tempus (*συμ-*) πληροῦσθαι (cfr. πληρόω 2 a, *συμπληρόω* 2), i. e. temporis spatium alicui eventui aut novo rerum statui praevium cogitant velut quoddam vas quod paulatim elabentibus annis ac saeculis impleatur, ideo toto tempore praevio elapso seu vase temporum impleto, adest τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου G. 4,4 seu τῶν καιρῶν E. 1,10, qua dictione tempus Messianum indicatur.*

πλησίον adv. (πλησίος 'propinquus, vicinus') *prope*; — porro usurpatum 1) instar praepositionis, c. genet.: πλησίον τοῦ χωρίου prope fundum' J. 4,5. — 2) cum articulo adjective et substantive: *propinquus, vicinus* [Xen. Plat., ut: αἱ πλ. χῶματι]; δ πλησίον *quisvis alius homo, alter seu, more loquendi christiano, «proximus», germ. Mitmensch* Mt. 19,19; 22,39. Mr. 12,31,33. L. 10,27,29,36 (in vv. 29,36 art. om., quia est praedicatum). A. 7,27. R. 13,9 s.; 15,2. G. 5,14. E. 4,25. H. 8,11 r. J. 2,8; 4,12 cr. [similiter jam Eur. Hec. 996, Theocr. 5, 28; cfr. Hdt. 7, 152 οἰκήτος, πλησίος = 'proprius, alienus'; proprie δ πλησίον est is qui ad me prope accedit, is quocum mihi praesente agendum est; LXX = γ]; — i. q. *amicus* Mt. 5,43, ex interpretatione judaica mandati Lev. 19,18. — NB. vox hebr. γ, pro contextu, modo 'amicum' [Job 2,11; 19,21. Cant. 5,16], modo 'quemlibet alium hominem' significat [Ruth 3,14 et passim]; quibus locis 'contribulem, popularem' indicare videtur, is sensus magis e contextu oritur, quam ex ipsa v. vocabuli, ut Lev. 19,13,16,18.*

πλησμονή, ἡς, ἡ (πλήθω 'plenus sum') *plenitudo usque ad satietatem et ultra, satietas, satiatio, praesertim in cibo, potu, voluptatibus etc.* [Plato opponit πλ. et ἔνδεια, Ath. πλ. et πεινῆν, cfr. Ex. 16,3, Xen. junxit πλ. et μέθη, Plat. πλ. et κραιπάλη]: πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός C. 2,23 pro varia reliqua sententiae constructione ac vocabulorum significatione interpretantur aut 'ad satisfaciendum inferiori parti hominis' aut 'contra (πρὸς III 3 c β) satietatem carnis'; Graeci interpretes: 'ad satisfaciendum corporis necessitati', at enim vobula σάρξ et πλ. vitium indicare videntur.¹

πλήσσω, ao. P. ἐπλήγην: *percutio, ferio* alqm. vel alqd., max. de ictu aut teli jactu quo quis vulneratur [Hom. ss.]; — pass. a) *vincor, cladem accipio* [Hdt. Thuc.], *calamitate affligor* [Hdt. tragg. LXX]; b) de rebus quae aliquā calamitate divinitus inflictā destruuntur, corrumpuntur aut laeduntur: *affictor* [Ex. 9,31 s. Ps. 101,5]: de sideribus Ap. 8,12.¹

πλοιάριον, ου, τό ↓ *navicula* Mr. 3,9; 4,36 r. L. 5,2 Tdf. J. 6,22-24 (cum v. l. πλοῖα); 21,8. [Xen. al.]*

πλοῖον, ου, τό *navis, navigium*, max. *navigium*, *vectoria*, *formae rotundae* (opp. *navigium* longa, *bellica*); ap. scriptores aetatis hell., vocabulo ναῦς fere obliterato, omnia genera navium indicat; Ja. 3,4. Ap. 8,9; 18,19 et saepe ap. Mt. Mr. L. J. A.; οἱ ἀπὸ τοῦ πλοίου nautae A. 27,44 (sec. interpretationem communem τὰ ἀπὸ τοῦ πλοίου fragmenta *navigium* fractae).

πλοῦς, †*πλοός*, δ (πλέω) *navigatio* A. 21,7; 27,9 s. [class. πλοῦς, πλοῦ, utpote = πλόος, πλόου: *vox declinari coepit* est ut βοῦς, βοός] *

πλούσιος 3. (πλοῦτος) *dives, locuples*; 1) sensu proprio Mt. 19,23 s.; 27,57. Mr. 10,25; 12,41. L. 6,24 al. — 2) sensu transl.: πλούσιος ἐν Ἑλλει E. 2,4, ἐν πίστει Ja. 2,5; de Christo per naturam divinam divite omniumque rerum domino 2 C. 8,9; de eo qui est bonis spiritualibus *dives* Ap. 2,9; 3,17.

πλούσιως ↓ adv. *opulente, large* C. 3,16. 1 T. 6,17. T. 3,6. 2 P. 1,11. [Hdt. 2,44]

πλούτεω, ao. ἐπλούτησα, pf. πεπλούτηκα (πλοῦτος) *dives sum*, i. e. *accuratius*: πλούτειν 'divitem esse', πλούτησαι 'divitem fieri', πεπλούτηκαι 'divitem factum esse'; a) proprie: L. 1,53. 1 T. 6,9; unde acquirantur divitiae, indicat ἀπό τινος Ap. 18,15, ἐκ τινος 18,3,19. — b) transl.: *abundo bonis regni Messiani, gratiis supernaturalibus etc.* 1 C. 4,8. 2 C. 8,9 (c. dat. instrum. seu causae). Ap. 3,17 s.; εἰς Θεὸν πλούτειν 'divitem esse, quod attinet ad Deum', i. e. operibus bonis, gratiis etc. L. 12,21 (alii: 'divitias habere seu adhibere pro Deo', pro Dei honore); Christus, Dominus omnium, est πλούτων εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτὸν i. e. amplas habet quas effundat copias gratiae, et paratissimus est eas distribuere iis qui eum invocant, R. 10,12; πλούτειν ἐν ἔργοις

καλοῖς in operibus beneficis esse frequentem atque assiduum 1 T. 6,18.*

πλούτις, ao. P. ἐπλούτισθην ↓: *dito, divitem reddo* [Aesch. Xen.]; alqm. bonis supernaturalibus divitem reddo 2 C. 6,10; pass. *dives fio*, ἐν παντὶ ‘in omni’ sc. genere bonorum, ἐν αὐτῷ ‘ipsi insertus’ 1 C. 1,5; de opibus tam temporalibus quam spiritualibus 2 C. 9,11.*

πλοῦτος, ου, δ, in nom. et acc. sing. etiam *τὸ πλοῦτος (in t. cr. 2 C. 8,2 v. E. 1,7; 2,7; 3,8,16. Ph. 4,19. C. 1,27; 2,2 v. Is. 29,2 c & A): *divitiae*; 1) sensu proprio: *magna copia rerum externarum*, vel: *condicio hominis divitis* Mt. 13,22. Mr. 4,19. L. 8,14. 1 T. 6,17. Ja. 5,2. Ap. 18,16. — 2) sensu translato: *magna cuiusvis rei abundantia seu ubertas*; cum gen. rei: πλ. τῆς χρηστότητος R. 2,4; it. R. 9,23. 2 C. 8,2. E. 1,7,18. 2,7; 3,16. C. 1,27; 2,2; de Dei ac Christi divitiis, quibus Deus s. Christus et ipse beatus est et nos tam in terra quam postmodum in caelo cumulat, R. 11,33 (ubi πλ. ‘misericordiae abundantia’; v. Cornely, Sanday). E. 3,8. Ph. 4,19. Ap. 5,12; πλοῦτος κόσμου, ἔθνῶν R. 11,12 metonymice id quo mundus, gentiles divites (gratiis) evaserunt; sensu generali: ‘thesaurus, id quo quis vere beatus est’ H. 11,26.*

πλύνω, ao. ἐπλύνω: *lavō* (dicitur plerumque de eluendis vestibus): τὰ δίκτυα L. 5,2; πλ. τὰς στολὰς αὐτῶν metaph. de iis qui suos animos a peccatis puros redundit, Ap. 7,14; 22,14 cr.*

πνεῦμα, ματος, τό (πνέω) Graecis est *halitus*, *spiritus venti* vel *animalis* [Hdt. ss.], *ventus* [Plat. Pol. al.], *principium vitae* [Aristot. mund. 4; ‘anima’ Eur. Suppl. 533], *animans* [Phoenix Coloph. ap. Athen. 12 p. 530 f]; — ap. LXX ponitur pro hebr. בָּרַח *halitus*, *ventus*, *anima*, *animus*, *Spiritus Dei*; — in NT:

1) *spiritus, halitus*: a) *ventus* J. 3,8 a. H. 1,7 (v. art. ἀγγελος 1). — b) *flatus, anhelitus*: τῷ πν. τοῦ στόματος αὐτοῦ 2 Th. 2,8 (cfr. Is. 11,4), quā metaphorā describitur irresistibilis potentia Christi.

2) Quia in animantibus anhelitus est manifestatio vitae signumque praesentis corpori animae, per metaphoram hoc vocabulo designatur *vita*, *principium vitae*, *anima*: πνεῦμα ζωῆς εἰσῆλθεν (ἐν) αὐτοῖς

Ap. 11,11 [Gen. 6,17, cfr. 2,7 πνοὴ ζωῆς], de ficticia quadam vitae specie Ap. 13,15; de morte alcs. dicitur ἀφῆκεν vel παρέδωκεν τὸ πν. Mt. 27,50. J. 19,30; L. 8,55; 23,46. J. 6,63 a. A. 7,59. Ja. 2,26. 1 P. 3,18 (anima glorificata Christi); 4,6. 1 J. 5,8 (emissus a Jesu moriente spiritus; an Spiritus S.? cfr. Reischl in h. l.); J. 6,63 ‘verba mea sunt (in eo qui ea fideliter suscipit) πνεῦμα καὶ ζωή’, ab aliis explicatur: verba mea sunt plena efficaciae, efficiunt infallibiliter id quod dicunt; ab aliis: ea de quibus loquor (sc. caro mea manducanda et sanguis meus bibendus) sunt res spiritum ac vitam habentes, i. e. non cruda et inanimis caro ac sanguis, sed vivus = in speciebus eucharisticis totus Christus vivus continetur; — in specie: *anima hominis post mortem separatim exsistens, manes*: H. 12,23. 1 P. 3,19; — in homine anima est etiam sedes principiumque vitae affectivae, intellectivae, moralis, supernaturalis ac vocatur *animus, spiritus*; a) *sedes affectionum, cognitionis, volitionis*: ἐπιγνοὺς τῷ πνεύματι αὐτοῦ Jesus ‘cognovit suo spiritu’, ipse per sese, non aliunde edocetus, Mr. 2,8; dic. alqs. τῷ πνεύματι ἀναστενάξαι Mr. 8,12, ἀγαλλιάσασθαι L. 10,21 r. etc.; δεδεμένος τῷ πν. ‘ligatus spiritu’ A. 20,22 i. e. animi irresistible impetu impulsus (sec. alios ‘a SpS. impulsus’); θέσθαι τι ἐν τῷ πν. ‘alqd. sibi proponere’ A. 19,21 [cfr. ἐν φρεσὶ θέσθαι Hom.]; πνεύματι cum affectu animi ac devotione 1 C. 14,2; L. 1,47. J. 11,33; 13,21. A. 17,16. R. 1,9 (i. q. in parte interiore hominis, quam solus Deus novit). 1 C. 2,11 a; 14,14 s. (hic πνεῦμα est sedes affectuum, ad quam pertinet devotio, contra νοῦς pars intellectualis hominis quae sensum precum percipit); 14,16 (εὐλογῆσαι τῷ πν. e contextu ‘linguâ ignotâ Deo gratias agere’); 16,18. 2 C. 2,13; 7,13; animorum concordia dicitur τὸ αὐτὸ πνεῦμα 2 C. 12,18, ἐνότης τοῦ πν. E. 4,3, ἐν πνεῦμα Ph. 1,27; it. 1 C. 6,17 per caritatem Deo ita uniri dicimus, ut homo cum Deo sit ἐν πν., Deus colendus est ἐν πνεύματι cultu potissimum mentis interno J. 4,23 s.; τὸ πνεῦμα *animus* opp. corpori (σάρξ vel σῶμα) 1 C. 5,3 ss.; 7,34. 2 C. 7,1. C. 2,5; — Ψυχή et πνεῦμα ita inter se differunt, ubi simul nominantur,

ut ψυχή proxime designet animam qualem homo habet cum animalibus communem, sc. quatenus illa est principium vitae inferioris, contra πνεῦμα animam quatenus ea est principium vitae superioris, quodammodo superiorem partem animae: ὅμων τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα 1 Th. 5,23; ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος H. 4,12 (cfr. μερισμός). — b) *animus ut sedes vitae supernaturalis, animi pars superior, animus Spiritus S. directioni substans atque oboediens*: opponuntur πνεῦμα (sec. Cornely: superior hominis pars, quatenus gratiā sanctificante instructa et cum S. Spiritu inhabitante unita principium est actionum supernaturalium) et σάρξ (inferior hominis pars, quatenus ea post peccatum protoparentum nobis transmissum amissâ originali justitiâ et integritate non tantum inclinatione ad bonum caret, sed etiam fomitem peccati in sese habet et contra spiritum rebellans legi peccati inservit, v. comm. in G. 5,13,18): τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σάρξ ἀσθενής Mt. 26,41. Mr. 14,38: R. (8,4 s. potius ipse Spir. S.) 8,9 a (ἐν πν. εἰναι quasi in sphærâ spiritū esse, spiritum habere principium vitae moralis); 8,13. G. 5,16 ss.; 6,8; οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι (dat. causae impellentis) ii qui sunt pauperes quia ad pauperem vitam eos impellit suus animus divinitus roboratus et edoctus, Mt. 5,3; τῷ πνεύματi (dat. limit.) ζέοντες R. 12,11, it. A. 18,25; ὁ καρπὸς τοῦ πν. fructus quem animus gratiae Dei obtemperans producit G. 5,22 (opp. τὰ ἔργα τῆς σαρκός ib. 19); R. 8,10,16 b. G. 5,25; 6,8. Ph. 3,3 r. Br. (= animo, cultu potissimum interno). 2 T. 4,22. Ja. 4,5 (v. φθόνος). 1 P. 3,4. Ju. 19 (πνεῦμα μὴ ἔχοντες animum gratiae et Spiritui S. submissum non habentes). — c) *animus certo modo dispositus, sic vel aliter sentiens, animi dispositio, sensus, mens: Gesinnung*: ἐν ἀγάπῃ πνεύματi τε πραΰτητος 1 C. 4,21; renovamini τῷ πν. τοῦ νοός E. 4,23 (dat. limit.); 2 C. 4,13 (Glaubensgeist). G. 6,1.

3) *natura seu mens quaedam incorporea: ein geistiges Wesen, ein Geist*: a) universim: πνεῦμα ὁ Θεός sc. ἐστίν J. 4,24 a (4,23,24 b ἐν πνεύματi actibus potissimum internis); angeli et animae A. 23,8 s. H.

1,14; 12,9 [Num. 16,22; 27,16]; spectrum, phantasma L. 24,37,39; quidam Ap. 1,4; 3,1; 4,5; 5,6 septem angelos dici censem; spiritus alqd. revelans, sive est angelus sive daemon 1 C. 12,10 (cfr. 5 b,c). 2 Th. 2,2. 1 T. 4,1 b. 1 J. 4,1 ss.; οὐκ οἴδατε ποίου πνεύματος ἐστε nescitis a quali spiritu instigemini, bonone an malo, L. 9,55; locos qui de daemonibus agunt, sub nr. b congerimus. — b) *daemones nomine spiritū designantur*, ita ut aut e contextu innotescat eos dici, aut aliquo epitheto indicentur: πνεῦμα ἀκάθαρτον, πνεύματα ἀκάθαρτα Mt. 10,1; 12,43. Mr. 1,23,26 s.; 3,11 (id facere dicuntur quod energumeni, ab iis coacti, faciunt); 3,30; 5,2, 8,13; 6,7; 7,25; 9,25 a. L. 4,36; 6,18; 8,29; 9,42; 11,24. A. 5,16; 8,7. Ap. 16,13; 18,2; πν. δαιμονίου ἀκαθάρτου L. 4,33, πνεύματα δαιμονίων Ap. 16,14; πνεῦμα πονηρόν L. 7,21; 8,2. A. 19,12 s., 15 s.; πν. ἄλαλον Mr. 9,17, ἄλαλον καὶ κωφόν 9,25; cum genet. rei quam daemon in homine efficit: πν. ἀσθενεῖα; L. 13,11, τὸ πν. τῆς πλάνης 1 J. 4,6 b, πν. κατανύζεως malus daemon qui homines torpidos veritatisque amplectendae incapaces reddit R. 11,8; πν. πύθων (v. πύθων) A. 16,16; absolute Mt. 8,16; 12,45. Mr. 9,20. L. 9,39; 10,20; 11,26. A. 16,18; τὸ πν. τοῦ κόσμου daemon in mundo regnans, falsae sapientiae humanae auctor 1 C. 2,12, cfr. E. 2,2. — c) *pars superior in persona Christi*, sive natura divina, prob. R. 1,4. 1 T. 3,16. H. 9,14, sive anima cum divinitate intime juncta, gratiarum plenissima, vitae principium gloriosae 1 P. 3,18; metonymice Christus, tali πνεύμαti vivens, dic. πνεῦμα ζωοποιοῦν 1 C. 15,45 (cfr. J. 6,63). — d) saepissime πνεῦμα dicitur tertia Trinitatis persona, Spiritus S., cui proprium numerum assignamus.

4) *Spiritus Sanctus, tertia Trinitatis persona, in VT^o obscurius adumbrata, in NT^o demum clare manifestata; vocatur varie: a) Spiritus Dei, Domini ets. (hebr. מַחְלָקָה, הָרָקָה, רָקָה ets.]: τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ 1 C. 2,11 b, 14; 3,16; 6,11, τὸ τ. Θ. Πνεῦμα 1 P. 4,14, τὸ Πν. Κυρίου A. 5,9. 2 C. 3,17, Κυρίου Πνεῦμα 2 C. 3,18 ('a Domini Spiritu' Corn.); τὸ Πνεῦμα μου, αὐτοῦ ets. Mt. 12,18. 1 C. 2,10 a t. r. He. Br. E. 3,16. 1 Th. 4,8 (add. τὸ ἄγιον), porro*

Mt. 10,20. R. 8,11; ubi agitur de communicando cum hominibus SpS° sive donis ejus (quae sunt divisibilia) dicitur ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πν. μου A. 2,17 s., ἐκ τοῦ Πν. αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν 1 J. 4,13; τὸ Πν. τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ ‘Spiritum ex Deo (Patre Filioque) procedentem’ 1 C. 2,12; sine art. Πνεῦμα Θεοῦ Mt. 3,16 v.; 12,28. R. 8,9 b,14. 1 C. 7,40; 12,3 a. 2 C. 3,3. Ph. 3,3 cr. (n Br.), Πν. Κυρίου L. 4,18 [Is. 61,1]. A. 8,39. — **b)** dicitur *Spiritus Christi* R. 8,9 c. 1 P. 1,11, sim. A. 16,7. G. 4,6. Ph. 1,19. — **c)** τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον [in LXX solum cum additamento μοῦ, σοῦ, etc., sim. in targumim; sed Judaei posteriores dicunt שְׁקָרָה חִירָה = Deus in Scriptura S. loquens]: Mt. 12,32. Mr. 3,29; 12,36; 13,11. L. 2,26; 3,22; 10,21 cr. J. 14,26. A. 1,16; 2,33; 5,3,32; 7,51; 10,44,47; 11,15; 13,2; 15,8,28; 19,6; 20,23,28; 21,11; 28,25. E. 1,13 (τὸ Πν. τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἄγιον ‘promissus Spir. S.’); 4,30. H. 3,7; 9,8; 10,15; itidem τὸ ἄγιον Πνεῦμα Mt. 28,19. L. 12,10,12. A. 1,8; 2,38 (gen. expl.); 9,31 (gen. auctoris); 10,45; 13,4; 16,6. 1 C. 6,19. 2 C. 13,13. 1 J. 5,7 r. He. Br. — **d)** Πνεῦμα ἄγιον, ita praesertim cum praepositionibus (Bl. § 46, 7): ἐν Πνεύματi ἄγιῷ Mt. 3,11. Mr. 1,8. L. 3,16. J. 1,33. A. 11,16. R. 9,1; 14,17; 15,16. 1 C. 12,3 b. 1 Th. 1,5, ita cum ἐκ Mt. 1,18,20, διὰ A. 1,2; 4,25 v. R. 5,5. 2 T. 1,14 (διὰ I 4 b a in fine), ὑπό 2 P. 1,21; ἐν δυνάμει Πνεύματος ἀ. R. 15,13,19, similiter 1 Th. 1,6. T. 3,5; dein Πν. ἄγιον dicitur ubi agitur de Spiritu S. communicato vel operante in homine L. 1,15,35,41,67; 2,25; 4,1; 11,13. J. 20,22. A. 1,5; 2,4 a; 4,8; 7,55; 8,15,17,19; 9,17; 10,38; 13,9; 19,2. H. 2,4; 6,4. 1 P. 1,12. — **e)** absolute τὸ Πνεῦμα: cum articulo anaphorico Mt. 12,31 (28 Πν. Θεοῦ). Mr. 1,10,12 (8 Πν. ἄγ.). L. 4,1,14. A. 2,4 et fort. alibi; sine anaphora Mt. 4,1. J. 1,32 s.; 3,6 a,8 b; 3,34; 7,39 a. A. 8,29; 10,19; 11,12,28; 20,22; 21,4. R. 15,30. 2 C. 1,22 (gen. expl.); 3,17; 5,5 (gen. expl.) G. 3,2,5,14 (gen. expl.). E. 4,3 (gen. auctoris); 6,17 (gen. auctoris; cfr. R. 8,26). 1 T. 4,1 a. Ja. 4,5 (cfr. art. φθόνος). 1 J. 3,24; 5,6-8. Ap. 2,7 etc.; 14,13; 22,17; ἐν τῷ Πνεύματi ‘a Spiritu S. inspiratus, impulsus’ L. 2,27, — **f)** sine articulo aut alio additamento, Πνεῦμα; ita praesertim (cfr. etiam art. Θεός 2 a α-ζ.):

cum praepositionibus (Kühner III p. 605); ἐν Πνεύματi Mt. 22,43 (cf. Mr. 13,36). E. 2,22; 3,5; 5,18. C. 1,8 (1 T. 3,16) κατὰ Πνεῦμα R. 8,4 s., ἐξ ὅδατος καὶ Πνεύματος J. 3,5, διὰ Πνεύματος 1 P. 1,22 r. (διὰ Πν. αἰωνίου H. 9,14); sim. Πνεύματi ‘per Spiritum’ (spiritualiter) G. 5,5. Ph. 3,3 r.Br.; porro, ubi nomen articulo carens cum genet. Πνεύματος fere in unam ideam conflatur, ut τις κοινωνία Πνεύματος ‘aliqua Spiritūs communicatio’ Ph. 2,1, ἐν ἀγιασμῷ Πνεύματος (gen. auct.) 2 Th. 2,13. 1 P. 1,2; ubi habetur contrariorum oppositio sicque sublimis divina Spiritūs natura effertur (cfr. Θεός 2 ε): ἐν Πνεύματi, οὐ γράμματi R. 2,29, it. R. 7,6. 1 C. 2,13. 2 C. 3,6 a. G. 3,3; in sententiis neg.: Πνεῦμα μὴ ἔχοντες (ut nos: von einem hl. Geist wissen sie nichts) Ju. 19, οὐπώ ἦν Πνεῦμα J. 7,39 (i. e. Spiritūs S. manifestatio s. donatione etiam nullum erat); ἐν Πνεῦμα 1 C. 12,13. E. 2,18; 4,4 et Πνεῦμα ἔτερον 2 C. 11,4. — **g)** Spiritus S. dicitur Πνεῦμα cum genetivo rei quae est ejus propria; cum genet. qual.: τὸ τῆς δόξης (καὶ δυνάμεως He. Br.) sc. Πν. Spiritus gloriae seu majestatis divinae 1 P. 4,14; cum genetivo rei quam Spiritus S. efficit vel largitur: τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας J. 14,17; 15,26; 16,13. 1 J. 4,6, τῆς ζωῆς (Sp. S. qui habet et dat vitam) R. 8,2, τῆς πίστεως 2 C. 4,13 (an 2 c), τῆς χάριτος H. 10,29 (Zach. 12,10); 2 T. 1,7.

5) πνεῦμα a sacris scriptoribus vocatur *plenitudo Spiritūs S.* (i. e. τὸ πεπληρωσθαι Πνεύματος ἄγιου, status ejus qui est plenus Spiritūs S.), illa *plenitudo gratiae aut illa specialis gratia* (seu donum, *charisma*) quam *Spiritus S. homini ipse praesens tribuit* (cfr. Num. 27,18); et notandum est, quia collatio Spiritūs S. semper conexa est cum collatione alicujus gratiae, fere idem esse dari Spiritum S. et dari gratiam Spiritūs S.; unde multis in locis ambigi potest, utrum voce πνεύματος tertia Trinitatis persona dicatur an aliqua ejus gratia, atque haud pauci loci in nr. 4 positi, praesertim ii in quibus abest articulus, etiam ad hunc nr. 5 referri possunt; apte hoc trahimus fere haec exempla: **a)** *plenitudo Spiritūs S. ac consequens quidam animi fervor, zelus, cognitio rerum divinarum perfectior, doctrinae efficacia ets.:* ἐν πνεύ-

ματι καὶ δυνάμει Ἡλεία ‘imbutus spiritu et virtute Eliae’ L. 1,17; τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι φέλάλει A. 6,10; L. 2,27. A. 6,3,5; 13,52. 1 C. 2,4. 2 C. 6,6. E. 5,18. 1 T. 4,12 r. — b) *varia dona et effectū Spiritū S.*: gratia inspiratioque apostolis divinitus data 1 C. 7,40 (πν. Θεοῦ); manifesta operatio Spiritū S. in conversione efficaci gentilium 1 Th. 1,5; Romani non acceperunt in justificatione πνεῦμα δουλείας ‘donum (divinum) quale convenit statui servitutis’, sed πν. υἱοθεσίας ‘donum quale convenit statui adoptionis’ R. 8,15; cum genet. explic. πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ‘donum divinum sapientiae et revelationis’ E. 1,17, et fort. 2 C. 4,13. — c) *dona extraordinaria charismatum* indicantur 1 C. 14,2 (glossolalia; melius ad nr. 2 a refertur); 14,12 (= τὰ πνευματικά 12,1; 14,1). 1 Th. 5,19 (cf. στέννυμι 2). Ap. 19,10 (charisma prophetandi); plur. 1 C. 14,32 = manifestationes charismaticaē prophetarum, apud diversos diversae (cfr. ὑποτάσσω i. f.), itidem fort. 1 C. 12,10 (διακρίσεις πνευμάτων ‘discretiones manifestationum charismaticarum’; tum comprehendentur etiam manifestationes ejusmodi diabolicae et ficticiae) et Ap. 22,6.

— d) *status ecstaseos propheticæ*: ἐν πνεύματι Ap. 17,3; 21,10, γενέσθαι ἐν πν. 1,10; 4,2.

*^{πνευματικός} 3. ↑ *spiritualis, spiritalis*, i. e. 1) *ad spiritum seu flatum pertinens*. [Aristot. al.] — 2) ↑ *pertinens ad spiritum*, i. e. animum qualis sub πνεῦμα nr. 2 b describitur, pro contextu varie: σῶμα πνευματικόν 1 C. 15,44 est corpus πνεύμαti informatum, spiritui plane subjectum et attemperatum ad altioresque animi glorificati operationes ei inserviens (cfr. corpus hominis in ecstasis abrepti); hinc universim τὸ πνευματικόν ‘ens spirituale’ ib. 46; homo πνευματικός est *ille in quo spiritus, τὸ πνεῦμα, dominatur*: ubi opponitur peccatori, est is (etiam neophytus) qui habet Spiritum S. eique obsequitur G. 6,1, — ubi opponitur psychico, est is «qui habet intellectum illustratum et affectum ordinatum per Spiritum S.» (SThom. Aq.) 1 C. 2,15, — ubi opponitur Christiano imperfecto seu in vita spirituali tironi, est homo in vita spirituali perfectior 1 C. 3,1; rebus bonisque materialibus (*σαρκικά*) opponuntur τὰ πνευμα-

τικά bona spiritualia, ordinis immaterialis, supernaturalis R. 15,27. 1 C. 9,11. — 3) ↑ *naturaे spiritualis* (cfr. πνεῦμα 3 a–c): τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας (gen. qual.) ‘agmina spirituum nequam’, i. e. daemones, E. 6,12; Verbum Israëlitis potum praebens vocatur 1 C. 10,4 πνευματικὴ . . . πέτρα ‘petra (non illa materialis, sed) spiritualis’, immaterialis, divinae naturae. — 4) ↑ *ad Spiritum*, i. e. *Spiritum S., pertinens; a Spiritu S.* (vel utcunque: *a Deo*) *donatus, profectus, inspiratus, ei conformis* etc.: χάρισμα R. 1,11; δόνομος πνευματικός ἔστιν *a Deo profectus*, ergo sanctus R. 7,14: βρῶμα et πόμα πν. cibus potusque a Deo per miraculum datus 1 C. 10,3 s.; E. 1,3; 5,19. C. 1,9; 3,16; οἶκος πν., θυσίαι πν. 1 P. 2,5 domus et sacrificia non ordinis materialis, sed spiritualis; πνευματικοῖς πνευματικὰ συγχρίνοντες ‘rebus spiritualibus (doctrinis a SpS° traditis) spiritualia (verba argumentaque a SpS° suggesta) conformantes’ 1C. 2,13: cf. συγχρίνω. — 5) ↑ *ut charismata πνεῦμα* (q. v., 5 c) *vocantur*, ita τὰ πνευματικά *charismata, gratiae gratis datae* 1C. 12,1; 14,1, πνευματικός *praeditus charismate* ex. gr. docendi 1 C. 14,37.*

↑ *πνευματικῶς* ↑ *adv. spiritualiter*; 1) *spirituali modo*: mysteria a Spiritu S. revelata πνευματικῶς ἀνακρίνεται ‘examinantur aestimanturque spiritualiter’ 1C. 2,14, nempe altiori objecto correspondet altior cognoscendi facultas et modus, unde qui solā psychē utuntur (οἵ ψυχικοί), non spiritu (πνεῦμα μὴ ἔχοντες Ju. 19), talis judicii incapaces sunt. — 2) *spirituali sensu*, i. e. significatione non propriâ, sed sublimiore, mysticâ, quae ope luminis Spiritū S. cognoscitur: urbs ἡτις καλεῖται πν. Σόδομα καὶ Αἴγυπτος Ap. 11,8.*

πνέω (praeter εει=ει formae non contrahuntur), ao. ἔπνευσα: *flo, spiro*; subjectum est ventus Mt. 7,25,27. L. 12,55. J. 3,8; 6,18. Ap. 7,1 [Hom. ss.]; substantive ἡ πνέουσα sc. αὔρα *ventus flans* A. 27,40 (dat. commodi, ‘für den Wind’).*

πνίγω suffoco, praefoco; τινά Mt. 18,28 (imperf. velut conatūs) [tragg. Plat.]; pass. *aquis mersus spiritu intercluso extinguor* [Xen. anab. 5, 7, 25]; Mr. 5,13 (imperf. descriptivum; in locis parallelis ponitur aor.)*

πνικτός 3. † *suffocatus*, i. e. ita enecatus ut sanguis non effluxerit; A. 15,20,29; 21,25; cfr. Lev. 17,13 s. [ap. Athenaeum = ‘coctus in vase clauso: gedämpft, geschmoren’]*

πνοή, ης, ἡ (πνέω) 1) *flatus venti, ventus* A. 2,2 [Il. 11, 621 al.]. — 2) *halitus, respiratio* A. 17,25 [tragg.; πν. ζωῆς Gen. 2,7].*

ποδήρης 2. *usque ad pedes dependens* [tragg. Xen.]; substantive δι ποδήρης sc. χιτών Ap. 1,13 [Ex. 25,7; 28,4] *poderes, tunica talaris.*¹

πόθεν adv. loc. interrog. *unde?* a) *ex quo loco?* Mt. 15,33. Mr. 8,4. L. 13,25,27. J. 3,8; 6,5; 8,14; 9,29 s. (‘unde missus’); 19,9. Ap. 7,13; *e quo statu?* Ap. 2,5. — b) *a quo auctore seu datore?* Mt. 13,27,54, 56; 21,25. Mr. 6,2. L. 20,7. J. 2,9; 4,11; *a quibus parentibus ortus?* J. 7,27 s. (cfr. 6,42); *quā ex causa?* Ja. 4,1. — c) *quā ratione?* *quā fit ut ...?* καὶ πόθεν οὐδὲς αὐτοῦ ἔστιν; ‘et qui fieri potest ut filius ejus sit?’ sc. filius David tantum et non aliquid amplius? Mr. 12,37; in interrogative admirativa L. 1,43. J. 1,48.

ποιέω, ft. ήσω, ao. ἐποίησα, pf. πεποίηκα, plsqu. πεποιήκειν (Bl. § 15, 1); passivum praeter ptc. pf. πεποιημένος H. 12, 27 in NT nusquam: *facio: machen, tun.* — 1) rem externam *facio, conficio*: ίμάτια A. 9,39, σκηνάς L. 9,33; J. 9,14; 18,18. A. 7, 40 al.; add. ἐξ c. gen. materiae J. 9,6. R. 9,21; — huc pertinet quod a) Deus dicitur ποιέντα, *efficere* i. e. creare [LXX quindecies ποιέντα ponunt pro Αἴτιος]: δι ποιήσας τὸν οὐρανόν A. 4,24; L. 11,40. A. 14,15; 17,24. H. 1,2; 3,2 (alii: ‘constituit eum’). Ap. 14,7; add. accus. praedictati Mt. 19,4. Mr. 10,6 (ex Gen. 1,27); pass. H. 12,27; abs. δι ποιήσας ‘creator’ Mt. 19,4 v. [δι ποιῶν Pl. Tim. 76 c]. — b) arbor dicitur fructus ets. ποιέντε, *ferre, producere*: ἐλαῖας Ja. 3,12; καρπόν Mt. 3,10 al.; κλάδους Mr. 4,32; metaphorice Mt. 3,8; 21,43. L. 3,8; lucrum facere dicitur pecunia, πέντε μνᾶς L. 19,18, et ipse homo Mt. 25,16 v. — 2) alicujus actūs, eventūs, rerum statūs ets. *auctor sum, efficio, perficio, patro:* a) *miracula*: σημεῖα Mt. 7,22. J. 2,23, δυνάμεις Mt. 13,58, θαυμάσια Mt. 21,15; Mr. 6,5; 9,39. J. 7,21; 14,12. A. 2,22; 6,8 al. — b) *eventum, statum*: εἰρήνην E. 2,15; ἐκ-

βασιν 1 C. 10,13; A. 24,12. R. 16,17. — c) *actum, actionem*, ubi saepe habetur circumscriptio verbi simplicis; minus bene ponitur verbum activum: δόδον ποιεῖν ‘iter facere’ Mr. 2,23 [Jdc. 17,8]; ποιεῖν συμβούλιον Mr. 3,6; 15,1, φόνον 15,7, λύτρωσιν L. 1,68; L. 18,7 s. J. 5,27; 14,23. A. 7,24; 8,2 cr.; 23,12 s.; 25,3. E. 3,11. Ju. 15. Ap. 11,7; melius, more profanorum, ponitur medium, ubi alqs. suum ipsius actum ‘facere’ dicitur: ποιεῖσθαι πορείαν (= πορεύεσθαι) L. 13,22, μνείαν τινός (= μεμνῆσθαι) R. 1,9. E. 1,16 al., καθαρισμόν H. 1,3; L. 5,33. A. 1,1 (primum tractatum feci); 8,2 r.; 20,24 r. (οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι ‘nullius talis rei rationem habeo’). A. 25,17; 27,18. R. 13,14; 15,26. Ph. 1,4. 1 T. 2,1. 2 P. 1,15. Ju. 3; huc pertinent loci ubi objectum actionis per neutrum adjectivi vel pronominis indicatur: ποιεῖν τὸ καλόν R. 7,21, τὰ κακά 3,8: Mt. 19,16. J. 8,29 al.; τί ἐποίησας; J. 18,35, δι ἐγὼ ποιῶ 13,7, ταῦτα ποιεῖς Mt. 21,23 ets. saepe. — d) *convivium* ets. aut *apparo (veranstalten), fieri jubeo*: ἐποίησεν γάμους τῷ οἵῳ Mt. 22,2; Mr. 6,21. L. 5,29; 14,12 s., 16. J. 12,2, aut *habeo, perago (abhalten)* Mt. 26,18. — e) effectum indicat accusativus c. inf.: *efficio ut . . .* ποιήσω δύμας γενέσθαι ἀλεεῖς ἀνθρώπων ‘efficiam ut evadatis piscatores hominum’ Mt. 4,19 He. Mr. 1,17; Mt. 5,32. Mr. 7,37. L. 5,34 (‘obligare ad jejunandum’). J. 6,10 (‘jubete homines recumbere’). A. 17,26. Ap. 13,13; pro inf^o ponitur ίνα: ποιήσω αὐτοὺς ίνα ἥξουσιν ‘efficiam ut illi veniant’ Ap. 3,9: Ap. 13,12,16; seq. τοῦ περιπατεῖν αὐτόν ‘ut ille ambulet’ A. 3,12 (v. δι IV 2 in fine). — f) *sequuntur duo accusativi*, alter objecti, alter praedictati, a) ita ut praedictatum sit substantivum: *facio ut alqs. (alqd.) fiat seu sit alqd.*: δύμεῖς αὐτὸν (τὸν οἶκον τ. Θ.) ποιεῖτε σπήλαιον ληστῶν ‘νοσ eam facitis speluncam latronum’ Mt. 21,13; Mt. 4,19 (nHe.); 23,15. J. 2,16; 4,46; 6,15. 1 C. 6,15. 2 C. 5,21 al.; ποιῶ τινά τι significat *declarō alqm. alqd.*: οὐδὲν Θεοῦ ἔαυτὸν ἐποίησεν ‘seipsum declaravit filium Dei’ J. 19,7; J. 8,53; 10,33; 19,12. 1 J. 1,10; 5,10; — β) ita ut praedictatum sit adjectivum: *facio s. reddo alqm. aliqualem (alqd. aliquale)*: τρίχα μέλαινα ποιήσαι ‘capillum reddere nigrum’ Mt. 5, 36; Mt. 3,3; 12,16; 20,12; 26,73; 28,14.

Mr. 1,3. J. 5,11; 16,2 al.; i. q. *declaro alqm.* | *aliqualem*: Mt. 12,33. J. 5,18; *medium ποιεῖσθαι τὴν κλῆσιν βεβαίαν* 2 P. 1,10 ‘*vocationem sibi facere firmam*’. — 3) *alqd.* *opere exsequor, exerceo, ex.* gr. *legem, praecepta etc.*: *ποιεῖν τὸ θέλημα τ. Θ.* Mt. 7,21; 12,50. 1 J. 2,17 al., *τὸν νόμον* J. 7,19. G. 5,3, ἔξουσίαν Ap. 13,12; Mt. 5,19; 7,24; 21,31. L. 6,46. J. 2,5; 8,44. G. 3,10,12. E. 2,3; *porro virtutem aut vitium: ἀλήθειαν* 1 J. 1,6, *δικαιοσύνην* 2,29. Mt. 6,1, *ἀνομίαν* Mt. 13,41: R. 3,12. Ap. 22,11 cr.; *ποιεῖν ἔλεος μετά τινος ‘exhibere alci misericordiam’* L. 1,72; 10,37. — 4) *simul indicatur persona in cuius commodum aut incommodum alqd. peragitur; τί τινα: τί ποιήσω* ‘*Iησοῦν*; ‘*quid de Iesu faciam?*’ Mt. 27,22 [cl.; v. Pape *ποιέω* 1-e]; *in specie* a) *facio alqd. in alcs. commodūm*: *ποιεῖν τί τινι ‘alqd. alci. facio, praesto’* Mt. 7,12; 20,32; 25,40. Mr. 5,19 s.; 7,12; 10,35 al., *τί εἰς τινας (εἰς III 7)* 1 Th. 4,10; *τὶ μετά τινων (μετά I 2 e)* A. 15,4. — b) *facio alqd. in alcs. incommodūm s. poenam*: *τί τινι* Mt. 21,40. Mr. 9,13. L. 6,11. A. 9,13. H. 13,6, *τὶ εἰς τινας* J. 15,21 cr. (nBr.), *τὶ ἐν τινι* Mt. 17,12. L. 23,31. — 5) *verbum sine objecto ponitur aut ponit videtur = ago, facio: a) quia in linguis semi-ticis ♡ particula cum suffixo sibi nomine, pronomine aut enuntiato (nempe ♡ etc.) potest in sententia obj: locum tenere, objecti loco ponitur norma agendi: ποιεῖν κατὰ τὸ εἰδισμένον ‘facere sec. consuetudinem’ = caerimoniam consuetam L. 2,27: Mt. 23,3. L. 6,23; 12,47 (πρός III 3 c γ = κατά); seq. adv. modi οὕτω Mt. 5,47; 18,35; 21,36; 24,46, ωσαύτως Mt. 20,5, δμοίως L. 3,11; seq. sententia incipiens ab ώς Mt. 1,24; 26,19, α καθώς Mt. 21,6. J. 13,15. — b) dictio graeca: εὖ sive καλῶς ποιεῖν τινι Mt. 5,44 Br. Mr. 14,7 cr. (nTdf.). L. 6,27; emendatius εὖ sive καλῶς ποιεῖν τινα Mt. 5,44 r. Mr. 14,7 r. — c) nota est dictio: καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος ‘bene fecisti veniens’ [εὖ ἐποίησας ἀπικόμενος Hdt. 5, 24] A. 10,33; sim. c. ptc. Ph. 4,14. 2 P. 1,19. 3 J. 6 (cfr. Ja. 2,8). — d) absolute = *laboro* Mt. 20,12 [Ruth 2,19] c. accus. temporis; *meum opus facio, consilia mea exsequor* Ap. 13,5 (cfr. germ. ‘einen machen lassen’) c. accus. temp. — 6) locutiones quaedam speciales: a) *curo ut**

habeam . . . mihi procura: ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους L. 16,9, *βαλλάντια* 12,33; *acquiro, nanciscor: μαθητάς* J. 4,1. — b) *alqm. aliquo ire facio, i. e. mitto, duco: ἔξω τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι ‘foras mittere homines’* A. 5,34 [τινὰ εἰς φυλακὴν ποιεῖσθαι Thuc. 3, 3, 4]. — c) *celebro festum: τὸ πάσχα* H. 11,28, *έορτήν* A. 18,21 cD [Ex. 12,48 al.; Πύθια, ‘Ισθμια class.']. — d) *semente accus. temp.: facio tempus* i. e. elabi sino tempus dum alicubi commoror, *moror* alicubi per aliquod tempus: *ποιήσομεν ἔχετε ἐνιαυτόν ‘ibi morabimur annum’* Ja. 4,13; A. 15,33; 18,23; 20,3. 2 C. 11,25 [Dem. 19, 163; ‘Iconii X dies fecimus’ Cic. ad Att. 5, 20].

ποίημα, ματος, τό ↑ id quod ab algo. (artifice) factum est, opus [Hdt. al.]; — *in specie: res creata, creatura* R. 1,20; etiam in ordine supernaturali αὐτοῦ ἔσμεν π. ‘sumus ejus creatura’ E. 2,10, i. e. a Deo sumus atque habemus omnia.*

ποίησις, εως, ἡ (ποιέω) 1) confectio, fabricatio etc. — 2) in ordine ethico: actio, agendi ratio Ja. 1,25, vel si mavis, e contextu, *legis observatio, impletio* [ita πολησις νόμου Sir. 19,18].¹

ποιητής, οῦ, δ (ποιέω) 1) alcs. rei confector, auctor. [Xen. Plat.] — 2) *in specie: carminum auctor, poëta* A. 17,28. [Aristoph. Plat.] — 3) **pis qui facit quod prescriptum est, vulg. factor; c. gen. obj. R. 2,13. Ja. 1,22 s.25; 4,11. [1 Mach. 2,67 π. τοῦ νόμου]**

ποιητός 3. *varius; dic.* 1) *de una re compluribus simul coloribus aut qualitatibus conspicua: versicolor, variegatus, multa arte ornatus etc., germ. bunt.* — 2) *de rebus variis generis, germ. mannigfach* Mt. 4,24. Mr. 1,34. L. 4,40. 2 T. 3,6. T. 3,3. H. 2,4; 13,9. Ja. 1,2. 1 P. 1,6; *de unâ re in varia genera divisâ* 1 P. 4,10 [π. τροφή ‘nutrimentum varium’, opp. ἀπλῆ Aristot.].*

*ποιμαίνω, ft. ποιμανῶ, ao. *ἐποίμανα* (Bl. § 16, 3; Ps. 77,72): *pasco; 1) sensu proprio: ad pascuam duco gregem; ποίμνη* 1 C. 9,7; *abs.* L. 17,7. [Hom. ss.] — 2) *metaphorice: a) subditos rego, iis quibus praesum prospicio; τινά* Mt. 2,6. A. 20,28 [2 Reg. 5,2 al. = πὐλῃ]; *ideā gregis magis expressâ* J. 21,16. 1 P. 5,2; *add.* ἐν βάθει σιδηρᾷ i. e. firmo ac, si opus sit, severo regimine guberno, Ap. 2,27;

12,5; 19,15 e Ps. 2,9. — b) *alqm. pasco*; *alqm. iis rebus instruo quibus beatus fit*, Ap. 7,17 [Ps. 22,1]; *alqm. foveo, nutrio*: *έσωτούς Ju. 12* (cfr. Ez. 34,2). [π. τὸ σῶμα Plat., ἵκέτην Aesch.]*

ποιμήν, ἐνος, δ *pastor*, max. *ovium*; Mt. 9,36; 25,32. L. 2,8 al.; *metaphorice*: *is qui aliis praeest eorumque saluti prospicit* Mt. 26,31. Mr. 14,27. J. 10,11,14,16. H. 13,20. 1 P. 2,25; *de iis qui coetibus christianis praesunt* E. 4,11 [notum est illud Homeri ποιμένα λαῶν Il. 1, 263 al.; saepius LXX = ΠΎΓΡ].

ποίμνη, ης, ἡ *grex minorum pecudum*, ut *ovium* vel *caprarum* (Schmidt 200, 5): L. 2,8. 1 C. 9,7; *metaphorice*: *ii qui ab alqo. reguntur ac gubernantur* J. 10,16; *de Jesu discipulis* Mt. 26,31.*

ποίμνιον, ου, τό ↑ *grex potissimum ovi- um*; in NT *metaphorice*: *asseclae Jesu* L. 12,32, *ecclesia* A. 20,28 s. (en plures qui pascant, unus *grex*). 1 P. 5,2 s. [Jer. 13,17 al.]*

ποῖος 3. vox interrog. adj. 1) *qualis?* *cujus generis, naturae ets.?* εἰς τίνα ἡ ποῖον *χαιρόν* ‘in quod vel quale tempus’ 1 P. 1,11; *ποίω θανάτῳ* ‘quali morte’ J. 12,33; 18,32; 21,19; R. 3,27. 1 C. 15,35. Ja. 4,14. 1 P. 2,20 (cum ironia: ‘mira sane ea gloria!’). — 2) ita ut non de rei qualitate, sed de ipsa re (nunquam de persona) *quaestio fiat*: = *τίς*; *qui?* *welcher?* *quel?* [ita Od. 1, 406]: *ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἔστιν* ‘ex qua provincia sit’ A. 23,34; *ποίᾳ* *ἡμέρᾳ* (t. r. Br. ὥρᾳ) ‘quo die?’ Mt. 24, 42; *ποίᾳ* *ὑμῖν* *χάρις* *ἔστιν*; ‘quae vobis gratia est?’ i. e. nulla L. 6,32 ss.; Mt. 19,18; 24,43. Mr. 4,30; 12,28. L. 24,19. J. 10,32; videtur nonnusquam *genetivo* *τίνος* *cujus?* *substitui* (= hisp. *cuyo?*): *ἐν ποίᾳ* *δυνάμει* ἡ *ἐν ποίῳ δύναμι*; ‘in cuiusnam potestate aut nomine’ A. 4,7; *ἐν ποίᾳ* *ἔξουσίᾳ* fort. = ‘cujus auctoritate’ Mt. 21, 23 s.; cum ellipsi: *ποίας* sc. *δόδοῦ* ‘quā?’ L. 5,19 (gen. loc., Bl. § 36, 13).

πολεμέω, ft. -ήσω, ao. *ἐπολέμησα* ↓ *bellum gero, pugno*; *μετά τινος* Ap. 2,16; 12,7 a; 13,4; 17,14 [2 Reg. 21,15. 4 Reg. 19,9], *χατά τινος* Ap. 12,7 a in t. r. [class. τινί, ἐπί τινα]; *abs.* Ap. 12,7 b; 19,11; in *dictione hyperbolica de privatis dissidiis ac litibus* Ja. 4,2.*

πόλεμος, ου, δ *bellum* Mt. 24,6. L. 14,

31 al.; *ποιεῖν πόλεμον μετά τινος* Ap. 11,7; 12,17; 13,7; 19,19; *nonnusquam de unica pugna* [ut fere ap. Hom. et Hsd.] 1 C. 14,8. Ap. 9,7,9; 12,7; 16,14; 20,8; *hyperbolice de privatis hominum inter se dissidiis* Ja. 4,1.

πόλις, εως, ἡ *urbs, civitas* Mt. 2,23; 5,14 et passim per NT; *genetivus qui sequitur, est aut regionis* L. 1,26; 4,31, *aut incolarum* Mt. 10,5. 2 C. 11,32, *aut nominis urbi proprii* (gen. epex.) 2 P. 2,6 et fort. A. 8,5 [Il. 5, 642 'Ιλίου π.]; *nomen proprium seq. in eodem casu* A. 11,5 *ἐν πόλει Ιόπηῃ* [ἡ π. οἱ Ταρσοί Xen. an. 1, 2, 26]; *ἐν πόλει universim* = *in urbe modo* *hac modo illa, in urbibus* 2 C. 11, 26; *χατὰ πόλιν* L. 8,1. A. 15,21; 20,23. T. 1,5, *χατὰ πόλεις* L. 13,22 ‘per singulas urbes, in singulis urbibus, ab urbe ad urbem proficiscens’, item *adjective οἱ χατὰ πόλιν* ‘*incolae singularum deinceps* (sc. *quas Jesus peragrabat*) *civitatum*’ L. 8,4; *ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν* Mt. 23,34; *χατὰ τὴν πόλιν* ‘*per urbem: in der Stadt herum*’ A. 24,12; *ἡ πόλις* *sine addito est urbs vicina* Mr. 5,14. L. 8,27, *urbs ubi alqs. degit, ubi res geritur* Mt. 21,17. L. 19, 41 al.; *Jerusalem* *vocatur* ἡ ἀγία πόλις Mt. 4,5; 27,53 [Is. 48,2], π. τοῦ μεγάλου βασιλέως Mt. 5,35 [Ps. 47,3]; — *urbs alcs. i. e. patria*: π. Ἀνδρέου J. 1,45, Δαυεὶδ L. 2,4,11, *vel urbs domiciliī alcs.* Mt. 9,1 (cfr. 4,13); *per metonymiam ‘urbs’ dicuntur incolae urbis* Mt. 8,34; 21,10. Mr. 1,33. A. 13,44; 16,20 al.; — *urbis cujusdam a Deo conditae nomine nonnusquam indicatur gloria caelestis, cuius quoddam initium jam est regnum Messianum, sancta Ecclesia*: H. 11,10,16; 12,22; 13,14. Ap. 3,12, *quam S. Johannes de caelo in terram descendentem videt ac describit* Ap. 21,2,10 ss.; 22,14,19; *de* Ap. 11,2; 20,9 *vide interpretes*.

× **πολιτ-άρχης**, ήος, δ (*πολίτης, ἄρχω*) *politarcha, praefectus civibus*; *magistratus quidam civilis Thessalonicae aliisque Macedoniae oppidis proprius*: A. 17,6,8. [CIGr. 1967; Duchesne, archives des missions s. III. t. III p. 204 ss.; Dittenberger, sylloge n. 247.]*

πολιτεία, ας, ἡ (*πολιτεύω, -ομαι*) 1) *civitas* i. q. *jus civitatis*: *Bürgerrecht* [Hdt. Dem.]: A. 22,28; *non improb.* E. 2,12 *de*

jure civitatis in theocracia Israëltarum.
 — 2) *administratio rei publicae* [Xen.]; *item leges et instituta alci. rei publicae propria* (*Staatsverfassung*), *max. democratica.* [Thuc. Dem. Aristot.] — 3) *res publica, civitas: der Staat: l'Etat:* ita sec. complures E. 2,12 ‘alieni a theocracia Israëlis’. — 4) *quaevis, maxime vero ethica vitae ratio, vivendi modus, vita* [Pol., Clem. Rom. Just.]; ita fort. E. 2,12, vulg. ‘*conversatio**’.

πολίτευμα, ματος, τό ↓ 1) *rei publicae administratio*, porro *rei publicae administranda ratio* (vel = *Staatsverfassung*, vel = *Staatsgrundsätze*) [Plat. Plut.] — 2) ipsa *res publica, civitas* [Pol.]. — 3) ex πολιτεύομαι ‘vitae rationem quandam (in ordine ethico ac religioso) sequor’ legitime deducitur nova vocabuli significatio + *vitae ratio*. — Ph. 3,20 ήμῶν τὸ π. ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει aut (ex nr. 3) cum vulg. ‘nostra conversatio in caelis est’, *vitae rationem sequimur caelestem*, ut ep. ad Diogn. 5: Christiani ἐπὶ γῆς διατρίβουσιν, ἀλλ’ ἐν οὐρανῷ πολιτεύονται — aut (ex nr. 2) ‘nostra — i. e. ea cujus nos cives sumus legesque observamus — civitas in caelo est’.¹

πολιτεύω ↓ *civis sum; civitatem guberno ets.*; — med. **πολιτεύομαι**, pf. **πεπολίτευμαι**: 1) idem quod act. [Thuc. Plat. Dem.]. — 2) **certo quodam modo, secundum certas leges aut normas ethicas vitam instituo, vivo* [2 Mach. 6,1 τοῖς τ. Θ. νόμοις μὴ πολιτεύεσθαι ‘sec. Dei leges non vivere’; FlJ. vita 2 ήρξάμην πολιτεύεσθαι τῇ Φαρισαίων αἱρέσει καταχολουθῶν: Justin. M.; in actis Apost. apocr., ut ἐν ἀγιωσύνῃ π., ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ πραότητι κτλ. in act. Thomas, καλῶς π. cum synon. καθαρῶς βιοῦν, σεμνῶς ἀναστρέφεσθαι in act. Joh.]: π. συνειδήσει ἀγαθῇ A. 23,1, ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου Ph. 1,27.*

πολίτης, ου, δ (πόλις) 1) *civis* L. 15,15. A. 21,30. — 2) i. q. *συμπολίτης*: *Mitbürger: concitoyen: civis* L. 19,14 [Plat.]; porro nonnusquam ap. LXX [Prov. 11,9; 24,28. Jer. 38(31),34] usurpatum pro γῆς *socius, quivis alias*: H. 8,11 cr. ἔκαστος τὸν πολίτην (t. r. πλησίον) αὐτοῦ = ἀλλήλους ‘inter se’.*

πολλάκις adv. (πολύς) *saepe* Mt. 17,15. Mr. 5,4 al.

×**πολλαπλασίων**, ονος 2. *multiplex*, i. e. *multo major aut copiosior* [Pol. Plut. = cl. πολλαπλάσιος]; neutr. plur. *multo majora vel plura* Mt. 19,29 Tdf. WH. L. 18,30.*

πολυλογία, ας, ἡ (πολυ-λόγος ‘qui multa verba facit, multiloquus’) *multiloquium, loquacitas* [Xen. Plat.]; Mt. 6,7 de inani verbositate ac prolixitate ethnicorum preventium.¹

+**πολυμερῶς** adv. (πολυ-μερής ‘in multas partes divisus, multiplex’) *per multas partes*: 1) *multifariam, copiose* [describere alqd. π., Plut. mor. 537 d]: λαλεῖν π. H. 1,1 sec. versiones. — 2) *saepe*: prob. l. c.¹

πολυ-ποίηλος 2. (ποικίλος) 1) *multum variegatus, multicolor*. [Eur.] — 2) *multiformis, admodum varius*; E. 3,10 de Dei sapientia quae se multis variisque operibus manifestat. [or. Sibyll., Orph.]¹

πολύς, πολλή, πολύ, gen. *πολλοῦ, ἡς, οῦ* etc. I. *positivus: multus; adhibetur A. adjective, et quidem 1) cum nomine numeri pluralis a) multi; δυνάμεις πολλάς ‘multa miracula’ Mt. 7,22; δαιμονιζομένους πολλούς ‘multos obssessos’ 8,16; εἰς ἔτη πολλά L. 12,19; Mt. 8,30; 9,10. L. 4,25 al.; cum articulo anaphorico L. 7,47; praedictive: πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι Mt. 7,13; Mr. 5,9 al.; litotes: οὐ πολλοί = ‘pauci’ L. 15,13. J. 2,12. A. 1,5. — b) cum plurali eo qui hominum rerumque copiam indicat: *numerous, copiosus*: δχλοι πολλοί ‘numerose catervae’ Mt. 4,25; 8,1. L. 5,15 al. (v. δχλος 1); κτήματα π. Mt. 19,22. Mr. 10,22; ὕδατα π. Ap. 1,15; 14,2; 17,1; 19,6; Ap. 8,3. — 2) cum nomine numeri singularis: *multum ejus rei, magnus, copiosus*: ita cum nominibus quae significant multitudinem: π. ἀριθμός A. 11,21, πλῆθος Mr. 3,7. L. 5,6, δχλος Mt. 14,14. Mr. 12,37. L. 5,29 al., λαός A. 18,10, — *pecuniam, mercedem: μισθός* Mt. 5,12, ἔργασία A. 16,16; A. 22,28, — *res quarum copiam metiuntur: χαρπός* J. 12,24; 15,5, χόρτος J. 6,10; Mt. 9,37; 13,5. L. 10,2, — *tempus: χρόνος* Mt. 25,19. J. 5,6, — *damnum, inopiam: A. 27,10,21; — porro frequenter conjungitur cum nominibus actum, statum, affectum ets. designantibus = magnus, vehemens, ingens, ut cum his: διακονία L. 10,40, πόνος C. 4,13, δόξα Mt. 24,30, δύναμις Mr. 13,26, γογγυσμός J. 7,12, συζή-**

τησις A. 15,7, στάσις 23,10, εἰρήνη 24,3, σιγή 21,40, παράχλησις 2 C. 8,4; Mt. 2,18. A. 8,8 cr. (nBr.); 24,7; 25,23. R. 9,22. 1 C. 2,3. 2 C. 2,4; 3,12; 8,22. 1 Th. 1,5,6; 2,2,17. 1 T. 3,8. Phm. 7 al. [Hom. ss.]; λόγος π. 'frequens' A. 15,32; 20,2; praedictive Mt. 5,12; 9,37. H. 5,11 al.; — de tempore diei: ὥρα πολλή Mr. 6,35 bis = 'hora serotina, serum diei' [it. Pol. 5, 8, 3; DHal. 2, 54]. — **B.** substantive: 1) πολλοί *multi* sc. homines: Mt. 7,22; 8,11. Mr. 2,2; 3,10 al.; seq. gen. part.: πολλοὺς τῶν Φαρισαίων Mt. 3,7; L. 1,16. A. 4,4; 8,7; πολλοὶ ἐκ J. 7,31. A. 17,12 al.; οἱ πολλοὶ 'multi' (iique ex contextu aut ex oppositione ad paucos vel ad unum noti, οἱ): die Vielen'; οὐκ ἔσμεν ως οἱ πολλοὶ 'non sumus sicut illi multi (Paulo et Corinthis bene noti)' 2 C. 2,17, fere = 'plurimi' Mt. 24,12. Mr. 6,2; 9,26 cr. (nBr.); R. 5,15,19 uni Adamo et uni Christo opponuntur οἱ πολλοὶ omnes illi multi qui ab Adamo orti et a Christo redempti sunt: R. 12,5. 1 C. 10,17 uni corpori opponuntur οἱ πολλοὶ illi multi qui hujus corporis membra sunt (cfr. Krüger § 50, 4, 12; Bl. § 44, 4); — ἀντὶ πολλῶν Mt. 20,28, περὶ πολλῶν 26,28 positive effert magnum numerum eorum pro quibus Christus se offert piaculum, non negat integrum numerum seu pro omnibus Christum mortem obiisse (cfr. Knabenb. in 20,28). — **2)** πολλὰ *multa, multae res:* Mt. 13,3; 16,21. Mr. 5,26; 6,20 r. He. Br. al., it. Mt. 25,21,23. 2 C. 8,22; accusativus objⁱ int. ponitur loco adverbiorum *vehementer, instanter, multis (verbis), saepe* etc. (saepius solito apud Mr.): πολλὰ πταίομεν 'in multis, saepe' Ja. 3,2; πολλὰ ἐκοπίασεν R. 16,6,12; πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν 'multis, instanter' 1 C. 16,12; Mr. 1,45; 3,12; 5,10; 6,20 Tdf. WH. al. 1 C. 16,19. Ap. 5,4 r.; ἐνεκοπτόμην τὰ πολλά (plerumque: die meisten Male) R. 15,22. — **3)** πολύ *multum:* φ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ L. 12,48: 16,10; — de tempore: ἐπὶ πολύ 'diu' A. 28,6, μετ' οὐ πολύ 'paulo post' 27,14; — ante comparativum ponitur vel dat. mensurae: πολλῷ μᾶλλον 'multo magis' Mt. 6,30. Mr. 10,48. R. 5,9 al., vel accus.: πολὺ μᾶλλον H. 12,9 v., 25 v.: 2 C. 8,22. 1 P. 1,7 r.; — accus. objⁱ int. fere adverbii loco est

= *vehementer* Mr. 12,27. L. 7,47. A. 18,27. Ja. 5,16. Ap. 5,4 cr.

II. Comparativus πλείων, πλεῖον vel πλέον, ονος cum formis contractis πλείους (= ονες, ονας) et πλείω (= ονα) (cfr. Mayser pg. 69): **A.** adjective: 1) cum plurali: *plures* A. 13,31; 21,10. H. 7,23 ('et illi quidem facti sunt sacerdotes plures: in größerer Anzahl') al.; seq. genet. compar. J. 7,31 ('plura quam quae hic fecit'); omissio η̄ dicitur: ἀνδρες πλείους τεσσεράκοντα 'plus XL viri' A. 23,21: 4,22; 23, 13; 24,11; 25,6; *plures* sc. quam hīc scripti sunt, *ulteriores, alii* A. 2,40. — 2) cum singulari: *plus* i. e. *copiosior* J. 15,2, *diuturnior* A. 18,20, *excellentior, dignitate superior* [cl.] Mr. 12,33. H. 3,3; 11,4 (cum παρά 'quam' comparationis; sunt qui conjectent hīc legendum ΗΔΙΟΝΑ 'gratiorem' pro ΠΛΙΟΝΑ). — **B.** substantive: 1) οἱ πλείονες significat a) *plures, major inter aliquos numerus, plurimi* A. 19,32; 27,12. 1 C. 10,5 (litotes: duo enim soli puniti non sunt); 15,6. — b) i. q. *ceteri, reliqui* [Bl. § 44, 3; ita τὰ πλείονα Soph. Oed. C. 36; τὸ πλέον Thuc. 4, 30]; ita fort. 1 C. 9,19. 2 C. 2,6; 4,15; 9,2. Ph. 1,14. — 2) πλείονα *plura* Mt. 20,10 r. L. 11,53. — 3) πλείον, πλέον *plus* Mt. 20,10 v. 2 T. 3,9, seq. genet. part. 2,16; comparandi causa additur genet. Mr. 12,43. L. 21,3; μηδὲν πλέον 'nihil amplius', seq. 'praeter' πλὴν c. gen. A. 15,28, παρά c. acc. L. 3,13; πλεῖον 'Ιωνᾶ δέ 'aliquid Jonā majus (= alqs. Jonā major) est hic' Mt. 12,41. L. 11,31, it. versu seq., et similiter Mt. 6,25. L. 12,23 'alqd. cibo excellentius'; accus. pro adverbio *magis* Mt. 5,20. L. 7,42. J. 21,15; ἐπὶ πλέον de loco 'latius' A. 4,17, de temp. 'diutius' 20,9; 24,4. — **C.** adverbialiter (v. II A): πλείον η̄ ἀρτοι πέντε L. 9,13; πλείω δώδεκα λεγιῶνας 'plus XII legiones' (accus.) Mt. 26,53 cr. [μυριάδας πλέον η̄ δώδεκα X. an. 5, 6, 9]

III. Superlativus: πλεῖστος **A.** adjective; cum plurali: *plurimi* Mt. 11,20; cum singulari: *pernumerous* Mt. 21,8. Mr. 4,1 cr. (nBr.): Bl. § 44, 4. — **B.** adverbialiter: τὸ πλ. *summum: höchstens: au plus:* δύο η̄ τὸ πλεῖστον τρεῖς 1 C. 14,27.

+ **πολύσπλαγχνος** 2. (πολύς, σπλάγχνον, q. v.) *multae misericordiae, valde clemens*

Ja. 5,11 [Herm. mand. 4, 3, 5; act. Thom.; -νία Herm. vis. 1, 3; 2, 2 v.]¹

πολυτελής 2. (τέλος 'sumptus') *multi sumptūs, pretiosus* Mr. 14,3. 1 T. 2,9; in metaphora: *egregius* 1 P. 3,4. [Hdt. ss.]*

†**πολύτιμος** 2. (τιμή) *multi pretii, pretiosus* Mt. 13,46; 26,7 v. J. 12,3; compar. πολυτιμότερος χρυσίου pretiosior auro' 1 P. 1,7 cr. [Plut. Hdn.]*

***πολυτρόπως** adv. (-πος ap. Thuc. = 'multis modis, varius') *multis modis* H. 1,1, copt. arm. 'multis figuris'. [Philo.]¹

πόδια, ματος, τό (πίνω) id quod bibitur, potus 1 C. 10,4. H. 9,10 [att. saepius πῶμα].*

πονηρία, ας, ἡ ↓ malitia, pravitas Mt. 22,18. L. 11,39; cum synon. κακία R. 1,29. 1 C. 5,8; plur.: varii modi vel actūs pravi Mr. 7,22. A. 3,26; gen. qual. τὰ πνευματικὰ (q. v.) τῆς π. 'agmina spirituum mala' E. 6,12.*

πονηρός 3. (πονέω 'labores subeo; morbo ets. laboreo, aegroto; alqm. labore seu dolore vexo'): I. adjective: 1) *qui multos labores subiit, laboriosus*; bono sensu [πονηρότατος καὶ ἄριστος est Hercules, Hsd.]

— 2) *qui algo. malo laborat, malis afflictus, aegrotus* ets. [σῶμα Plat., πονηρῶς ἔχω 'male me habeo' Thuc. Xen.]: δφθαλμός oculus aegrotus Mt. 6,23. L. 11,34. — 3) active: *labores seu dolores afferens* [Theogn. 274]: ἔλκος Ap. 16,2. — 4) physice *malus, corruptus, ad usum ineptus* [σιτία, τροφή Plat.]: χαρπός Mt. 7,17. — 5) ethice *malus, malignus, pravus* [tragg. ss.]: dic. a) de personis: Mt. 12,39; 13,49. L. 6,45. A. 17,5; in specie de daemonibus: L. 7,21; 8,2. A. 19,12 s.; compar. πονηρότερος Mt. 12,45; πονηροί (τε) καὶ ἀγαθοί = omnes, nullo facto discrimine Mt. 5,45; 22,10 [cf. γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν 'omnia scire' Gen. 3,5; οὐκ ἐλάλησεν ἀπὸ πονηροῦ ἔως ἀγαθοῦ 'nihil locutus est' 2 Reg. 13,22]; omnes, cum Deo O. M. comparati, dicimur πονηροί Mt. 7,11. L. 11,13. — b) res: διαλογισμοί Mt. 15,19. Ja. 2,4 (gen. qual.), καρδία H. 3,12 (seq. gen. qual.), συνείδησις H. 10,22, λόγοι 'malevoli, maligni' 3 J. 10, ἔργα J. 3,19; 7,7. C. 1,21 (2 T. 4,18 ἔργον π. = 'machi-natio hominum perversorum'); δφθαλμός π. ex hebraismo = 'malevolentia, invidia' Mr. 7,22, cf. Mt. 20,15; ὄνομα nomen sc.

Christianorum quos infideles pro malis habent L. 6,22; tempus aliquod dicitur πονηρόν utpote insidiis ac temptationibus diaboli obnoxium G. 1,4. E. 5,16; 6,13. —

II. substantive: 1) δ πονηρός a) *homo malus, malignus* Mt. 5,39. 1 C. 5,13 ex Dt. 17,7. — b) *spiritus malignus, diabolus*: Mt. 13,19,38 (v. υἱός I 3 c). E. 6,16. 1 J. 2,13 s.; 5,18 s.; ἐκ τοῦ π. εἶναι (cui opp. ἐκ τοῦ Θεοῦ εἶναι: cfr. ἐκ IV 1 b) 'ex diabolo quodammodo natum esse' i. e. habere atque sectari ejus indolem 1 J. 3, 12. — 2) τὸ πονηρόν a) *malum, malitia, pravitas*: quae ultra 'sic sic, non non' dicuntur, sunt ἐκ τοῦ πονηροῦ i. e. ex hominum pravitate atque imbecillitate originem trahunt et propter illam dumtaxat permitti nonnunquam possunt Mt. 5,37; R. 12,9. 1 Th. 5,22; plur. *res, cogitationes, actiones malae, peccata* Mt. 9,4; 12,35 b. Mr. 7,23. L. 3,19. — b) sensu ampliore ita ut etiam mala physica vocabulo comprehendantur: ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ Mt. 6,13. L. 11,4 r.: 2 Th. 3,3, qui loci a quibusdam ad nr. II 1 b referuntur.

πόνος, ου, δ (πένομαι 'laboro') *labor*; 1) *labor, aerumna, sollicita cura*: ὑπέρ τινος C. 4,13 cr. [Pind. al.] — 2) *dolor*: Ap. 16, 10 s.; 21,4. [Xen. Hippocr. LXX]*

Πόντιος 3. *Ponticus, ad Pontum provinciam pertinens*; substantive A. 18,2.¹

Πόντιος, ου, δ *Pontius*; nomen gentilicium Pilati procuratoris Mt. 27,2 r. He. Br. L. 3,1. A. 4,27. 1 T. 6,13.*

Πόντος, ου, δ *Pontus*; regio Asiae minoris, fere anno 66. a. Chr. n. Romanis subjecta, inde a Nerone provincia Romana: A. 2,9. 1 P. 1,1.*

Πόπλιος, ου, δ forma Graecis usitata pro lat. *Publius*: A. 28,7 s.*

πορεία, ας, ἡ ↓ iter; πορείαν ποιεῖσθαι 'iter facere' L. 13,22 [Xen.]; sensu ethico = *agendi ratio, res gerenda, inceptum* Ja. 1,11 (ubi vulg. vertit 'itinera', syr. 'conversations, mores', arm. ex v. l. εὐπορία 'lucra, emolumenta').*

πορεύω (πόρος 'transitus, vadum' ets.) *transfero, vevo, mitto*; — in NT solum πορεύομαι, ft. πορεύσομαι, pf. πεπόρευμαι, aor. ἐπορεύθην: 1) *transfero me* i. e. *conferto me* alqo., *proficiscor, eo*; dicitur tam de majoribus itineribus sive terrestribus

sive maritimis Mt. 2,20. L. 1,39. A. 9,3; 19,21; 20,1; 25,12. R. 15,24 s. al., quam de brevissima via Mt. 8,9; 21,2. Mr. 16,10. L. 11,5. 1 C. 10,27; dic. addito termino ad quem: εἰς ἀγρόν Mr. 16,12, εἰς τὴν δρεινήν L. 1,39 et ita passim (εἰς τὸν οὐρανόν A. 1,10, εἰς τὸν τόπον τὸν ἄδιον i. e. in gehennam A. 1,25); seq. ἐπί c. acc. Mt. 22,9, πρὸς τινα Mr. 10,6; 26,14. J. 14,12,28, ἐπί τινα ‘ad alcs. tribunal’ A. 25,12, εἰς τινας A. 18,6; additur terminus a quo = abeo: ἀπό τινος Mt. 25,41. L. 4,42, ἔκειθεν ets. Mt. 19,15. L. 13,31; suppresso alterutro termino, qui e contextu suppletur: ἐὰν η̄ ἀξιον τοῦ κάμε πορεύεσθαι ‘si operae pretium erit, ut ego quoque illuc proficiscar’ sc. Hierosolyma 1 C. 16,4: A. 22,6. 1 C. 10,27; saepe terminus-ad-quem ex sequenti demum verbo cognosci potest, max. in ptc: ἔκεινη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ’ αὐτοῦ γενομένοις Mr. 16,10: L. 7,22; 9,13 al.; saepe ptc. πορευθείς pleonastice vividae descriptioni inservit: πορευθέντες μάθετε Mt. 9,13: ib. 22,15; 25,16. L. 13,32 al.; abs. πορεύεσθαι ‘iter facere, esse in itinere’ L. 9,57; 13,33 al.; quae sit differentia inter imperativos πορεύου, πορεύεσθε et πορεύθητι, -τε v. Bl. § 58, 2; π. ἔμπροσθέν τινος ‘praecedo alqm.’ J. 10,4, δπίσω τινός ‘sequor alqm.’ L. 21,8; πορεύου εἰς εἰρήνην L. 7,50; 8,48 [1 Reg. 1,17 = מִלְשָׁלֵל] et πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ A. 16,36 [3 Reg. 22,17 מִלְשָׁבֵב]. — 2) ex hebraismo usurpatur hoc verbum de ethica vitae ratione: ambulo i. e. vitam ago: π. κατὰ τὰς ἴδιας ἐπιθυμίας ‘proprias cupiditates sequi’ 2 P. 3,3, Ju. 18; π. δπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳς μιασμοῦ ‘cum desiderio inquinationis carnem sequi’ i. e. libidini carnis indulgere 2 P. 2,10; π. ἐν ταῖς ἐντολαῖς κτλ. ‘vitam agere in (observandis religiose) mandatis’ L. 1,6 [Ps. 118,1 ἐν νόμῳ Κυρίου]; viam in qua quis ambulat, alicubi solus dativus indicat (Bl. § 38, 3) τῇ δδῷ τοῦ Κάιν ἐπορεύθησαν Ju. 11: A. 9,31; 14,16.

πορθέω, ao. ἐπόρθησα: *evertō, devasto, pessumdo* [urbem, agros: Hom. ss., urbem ac deos: Aesch.]: τὴν ἐκκλησίαν G. 1,13, τὴν πίστιν 1,23; τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο A. 9,21. [amicos ets. Eur. Aesch. DSic.; pBer. 588, 2 πορθοῦντες ὑμᾶς]*

*πορισμός, οῦ, ὁ (πορίζω ‘facio, prospere

succedere, excogito, paro, acquiro’; med. ‘mihi acquiro’) 1) *acquisitio, comparatio rei, lucri* ets. [Sap. Pol. Plut.] — 2) *id quo alqd. acquiritur, res ex qua lucrum comparatur* 1 T. 6,5 s. [Plut. Cat. M. 25 δυσὶ μόνοις πορισμοῖς, γεωργίᾳ καὶ φειδοῖ]*

Πόρκιος, οὐ, ὁ *Porcius*, nomen gentilium Romanum; Π. Φῆστος A. 24,27.¹

πορνεία, ας, ἡ ↓ 1) *scortatio*, vulg. *fornicatio* [Dem. LXX]; ea voce NTⁱ auctores quemlibet illegitimum veneris usum designant, etiam adulterium vel incestum: a μοιχείᾳ distinguitur Mt. 15,19. Mr. 7,21 (plur. de singulis actionibus); Mt. 5,32; 19,9 de uxoris adulterio; A. 15,20,29; 21,25 (sec. plerosque interpretes; v. Knabenbauer in ll. cc.). R. 1,29 r. Br. 1 C. 5,1; 6,13,18; 7,2 (διὰ τὰς πορνείας ad evitandum periculum peccatorum incontinentiae). 1 Th. 4,3. Ap. 2,21; 9,21; copulatur cum ἀκαθαρσίᾳ, quae omnes complectitur species libidinis 2 C. 12,21. G. 5,19. E. 5,3. C. 3,5. — 2) *ex more loquendi SScriae proprio: *apostasia a vera fide aut omnino aut ex parte facta, defectio ab uno vero Deo Jahve ad deos alienos* [4 Reg. 9,22. Jer. 3,2,9. Os. 6,10 al.]; considerabatur enim unio Jahvis cum suo populo ut spirituale quoddam matrimonium]: Ap. 14,8; 17,2,4; 18,3; 19,2; ἐξ πορνείας οὐ γεγενήμεθα J. 8,41 non habemus, ut tu modo innuisti, alium patrem quam Deum ac prorsus negamus nos a Deo recessisse vel mores idololatrarum secutos esse. — NB. 1) Cornely (in 1 Cor. p. 120) censet Mt. 5,32; 19,9. A. 15,20,29. 1 C. 5,1 designari matrimonium incestuosum, lege Mosis prohibitum, id quod Knabenbauer (in A. 15,20) in dubium vocat. — 2) Conjectura, A. 15,20 legendum esse πορκείας (sc. σαρκός) ‘a carne suilla’ (fuit enim, teste Varrone l. l. 4, 25, 36 πόρχος etiam vox graeca), nullo testimonio critico fulcitur.*

πορνεύω, ao. ἐπόρνευσα (πόρνος, -νη) 1) *scortor, alterius libidini me prostituuo* [Am. 7,17 al. Lucian.; med.: Dem. Aesch. al.]. — 2) sensu magis generali: *illicitae veneri indulgeo*, vulg. *fornicor* 1 C. 6,18; 10,8 (cfr. Num. 25,1 ss.). Ap. 2,14,20. — 3) ex hebraismo: **a vera fide Deoque deficitio, max. ad idololatriam* Ap. 17,2; 18,3,9. [Ps. 72,27 al.]*

πόρνη, ης, ἡ (πέρνημι ‘vendo’) *meretrix*, *quae lucri causa veneri indulget*: Mt. 21, 31 s. L. 15,30. 1 C. 6,15. H. 11,31. Ja. 2,25, alicubi fort. sensu latiore: *quae utcunque illicite cum aliis venerem exercet*; — metaphorā SSeræ propriâ: *civitas a vera fide aliena ac fideles ad apostasiam seducens* Ap. 17,1,5,15 s.; 19,2. [Ez. 16,35]*

πόρνος, ου, ὁ (v. supra) *qui corpus suum pro pretio ad libidinem vulgat, scortum masculum* [Xen. Dem. al.]; in NT sensu latiore: **qui cum aliis peccata venerea committit*, vulg. *fornicarius*: 1 C. 5,9 ss.; 6,9. E. 5,5. 1 T. 1,10. H. 12,16; 13,4. Ap. 21,8; 22,15. [Sir. 23,23 s.]*

πόρρω (ex πρό-σω, πόρσω) 1) *prorsus, porro*, germ. *vorwärts* [ita max. in forma πρόσω Hom. al.]. — 2) *longe, procul*; π. εἶναι L. 14,32, ἀπέχειν metaph. Mt. 15,8. Mr. 7,6 [tragg. ss.]; — compar. ×**πορρώτερον** [Aristot. ss.] et **πορρωτέρω** [Plat. Xen.] *longius* L. 24,28.*

πόρρωθεν † adv. loc. *ex longinquo, procul* L. 17,12. H. 11,13.*

πορφύρα, ας, ἡ *purpura*; 1) *murex*, animal quoddam: *Purpurschnecke: rocher pourpre*. — 2) *ostrum, color purpureus*, quo panni tinguntur. — 3) *pannus purpurā tinctus, vestis purpurea* [Aesch. Aristot. Pol. LXX] Mr. 15,17,20. L. 16,19. Ap. 17,4 r.; 18,12.*

πορφύρεος 3., contrahitur in οὐς, ᾳ, οὖν *purpureus, purpurā tinctus, ex purpura factus* J. 19,2,5 [Hom. ss.]; substantive †τὸ πορφυροῦν sc. ἵματιον *vestis purpurea* Ap. 17,4 cr.; 18,16.*

†**πορφυρό-πωλις**, ιδος, ἡ (πωλέω) *purpurarum* i. e. *vestimentorum purpureorum venditrix*, vg. *purpuraria* A. 16,14. [inscr.]¹

ποσάμις adv. num. interrog. *quotiens?* Mt. 18,21; 23,37. L. 13,34.*

πόσις, εως, ἡ (πίνω) *potio*; 1) *actus bibendi*; R. 14,17. — 2) *quod bibitur, potus* J. 6,55. C. 2,16. [Hom. ss.]*

πόσος 3. adj. num. interrog. 1) *quantus? quam magnus vel vehemens? max. in numero sing.* Mt. 6,23. 2 C. 7,11; π. χρόνος Mr. 9,21; — cum comparativis: *πόσῳ μᾶλλον ‘quanto magis’* Mt. 7,11; 10,25. L. 11,13 al.: H. 10,29; *πόσῳ διαφέρει ‘quanto praestat’* Mt. 12,12. — 2) *quot? quam multi?* max. in numero plur.: *πόσους ἄρτους ἔχετε*; Mt. 15,34: 16,9 s. Mr. 6,38;

8,5,19 s. L. 15,17. A. 21,20; *πόσα ‘quam multa’* Mt. 27,13. Mr. 15,4 (praecedit πολλά); *πόσον ‘quantum’* L. 16,5,7.

ποταμός, οῦ, ὁ *fluvius, flumen* Mt. 3,6. Mr. 1,5. A. 16,13 al.; de impetu inundantis fluvii Mt. 7,25,27. L. 6,48 s.

×**ποταμο-φόρητος** 2. (φορέω) *flumine ablatus s. abreptus*; ποιεῖν τινα π-ον Ap. 12,15. [pAmherst; cfr. ποταμό-χωστος ‘flumine aggestus’ DSic.; ἀνεμο-φόρητος ‘vento abreptus’ Cic.]¹

×**ποταπός** 3. (class. ποδαπός; ‘ex qua terrā? cujas? qualis?’ cfr. ἀλλοδ-απός, ἥμε-δ-απός) *qualis? cuiusmodi? cuius naturae?* Mt. 8,27 (= Mr. L. τίς ἀρα). L. 1, 29; 7,39. 2 P. 3,11 [DHal. Philo, FlJ.]; e contextu = *quantus! quam magnificus!* Mr. 13,1. 1 J. 3,1.*

πότε; adv. temp. interr. *quando?* Mt. 24,3; 25,37 ss. Mr. 13,4 al.; ἔως πότε; [LXX] *quousque? quamdiu?* Mt. 17,17. Mr. 9,19. L. 9,41. J. 10,24. Ap. 6,10.

πότε vox enclit., adv. temp. indefin. *aliquando; de tempore praeterito: quoniam*, J. 9,13. R. 7,9; 11,30. G. 1,13,23. E. 2,2 s. al.; de futuro: L. 22,32; ἥδη πότε ‘tandem aliquando’ R. 1,10. Ph. 4,10; cum negationibus vel in quaest. rhet. = *unquam*: 1 C. 9,7. E. 5,29. 1 Th. 2,5. H. 1,5, 13. 2 P. 1,10,21; in interrog. indir. δποῖοι πότε ‘qualescunque’ G. 2,6 (vulg. goth. arm. ‘quales aliquando’, syr. ‘qui’ sine addito): Bl. § 51, 3.

πότερος; 3. *uter?* (cui vocabulo NT substituit τίς; Bl. § 50, 6); semel tantum in quaest. indir. bimembri πότερον — ἢ *utrum* — an J. 7,17.¹

ποτήριον, ου, τό (rad. πο, πίνω) *poculum, calix*; 1) sensu proprio: Mt. 23,25 s.; 26,27. Mr. 7,4,8 v.; 14,23. L. 11,39; 22,17, 20 a. 1 C. 11,25 a. Ap. 17,4; c. gen. rei contentae Mt. 10,42. Mr. 9,41; per metonymiam (continens pro contento) *id quod est in calice* L. 22,20 b. 1 C. 11,25 b,26; nonnullis locis nil refert intellegasne poculum potu repletum an ipsum potum 1 C. 10,16; 11,28, seq. gen. ejus personae quae potum praebet: τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ‘calicem Domini’ 1 C. 11,27; 10,21. — 2) metaphorice = *sors alci. a Deo parata* (desumitur metaphora a veterum more, ut paterfamilias vel convivii moderator suam cuique portionem vini attribueret:

Jans. Mald.): τὸ π. δὲ δέδωκέν μοι δὲ Πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό; ‘calicem quem dedit mihi Pater, non bibam?’ i. q. sortem quam mihi attribuit, non subeam? J. 18, 11; Mt. 20,22; 26,39,42. Mr. 10,38 s. L. 22,42; τὸ π. μου πίεσθε = ejusdem sortis, cuius ego, participes eritis Mt. 20,23; sim. de poenis quas Deus infligit, Ap. 14,10; 16,19; 18,6. [cfr. LXX Ps. 74,9; de felici sorte Ps. 15,5; 22,5; 115,13, de poenis Ps. 10,7. Is. 51,17,22; it. Plaut. Cas. 5, 2, 53 ‘ut senex hoc eodem poculo quod ego bibi biberet’; arabice: ‘bibere, vel: porrigere alci. poculum mortis, humiliationis’ Lane, lexicon 2582 a]*

ποτίζω, ao. ἐπότισα, pf. πεπότικα (ποτόν ‘potus’) facio alqm. vel animal vel plantam alqd. bibere, potum do: a) hominem: τινά τι: δις ἀν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος Mr. 9,41; Mt. 10,42. 1 C. 3,2 (metaph.); hinc passive 1 C. 12,13 cr. (sensu transl.) ἐν πνεῦμα ἐποτίσθημεν ‘unum Spiritum bibendum accepimus, s. bibimus’, sc. in sacramento confirmationis, ad quod cfr. Is. 12,3. Jer. 2,13. J. 4,14; 7,37 ss.; seq. τινὰ ἔχ τινος Ap. 14,8 (metaph.); seq. solus acc. pers. alci. potum do Mt. 25,35, 37,42; 27,48. Mr. 15,36. R. 12,20 (e Prov. 25,21). — b) animal: βοῦν L. 13,15. — c) plantas, hortum irrigo: absolute, suppresso obj°, in metaphora 1 C. 3,6-8. [π. τοὺς ἵππους νέκταρ Plat.; χθόνα Anth.; saepe in LXX = ηρώη]*

Ποτίολοι, ον, οἱ Puteoli, urbs Campana, ad mare Tyrrhenum sita, hodie Pozzuoli: A. 28,13.¹

πότος, ον, δ (rad. πο, πίνω) actio bibendi, potatio, plerumque compotatio, convivium [Xen. ss. LXX] 1 P. 4,3.¹

ποῦ; adv. loc. interr. 1) ubi? Mt. 2,2,4. Mr. 14,12,14; 15,47 et alibi saepe; οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ ‘non habet locum ubi caput reclinet’ Mt. 8,20. L. 9,58: 12, 17; cfr. Bl. § 50, 5; per rhetoricae quaestitionem ποῦ vel ποῦ ἔστιν; alicujus personae aut rei existentia aut praesentia (interdum cum admiratione aliove affectu) negatur: ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; = non est (inter apostolos) sapiens, scriba etc. 1 C. 1,20: L. 8,25; 17,17. R. 3,27. 1 C. 12,17,19; 15,55. G. 4,15. 2 P. 3,4. — 2) *quo? J. 3,8; 7,35; 8,14; 12,35; 14,5; 16,5. H.

11,8. [Gen. 16,18. Jos. 2,5 al.; Epict. diss. 4, 1, 93]

ποὺ enclit. 1) adv. loc. indef. alicubi, quodam loco H. 2,6; 4,4. — 2) particula limitativa, de re quae non satis definite scitur aut asseritur; circiter, fere: ἔκατονταετής που ‘centum fere annorum’ R. 4, 19. [περὶ χ' που σταδίους Paus.; ἔτεα τρία καὶ δέκα κου Hdt. 1, 119]*

Πούδης, [εντος, pBer. 455, 4; saec. I p. Chr.], δ Pudens, Christianus, 2 T. 4,21.¹

πούς, ποδός, δ pes Mt. 4,6; 7,6; 10,14 et passim per NT; metonymice ‘pedes alcs.’ = alqs. ambulans, veniens ets. L. 1, 79. R. 3,15; 10,15; — ex Orientalium moribus explicantur hae dictiones: θεῖναι τινα ὑποπόδιον τῶν ποδῶν τινος Mt. 22,44. Mr. 12,36 al. (e Ps. 109,1) = θεῖναι ets. ὑπὸ τοὺς πόδας τινός 1 C. 15,25,27. E. 1, 22. H. 2,8 ‘alqm. alcs. imperio subjicere’; συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν (Deus) satanam conteret contritumque vobis subjiciet R. 16,20; προσκυνεῖν ἐνώπιον seu ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τινος Ap. 3,9; 22,8 ‘pedibus alcs. advolutum adorare’; (προσ-)πίπτειν παρὰ vel πρὸς τοὺς πόδας τινός ‘ad alcs. pedes accidere’ Mr. 5,22; 7,25. L. 8,41. J. 11,32; πεπαιδευμένος παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ in schola Gamalielis edocutus A. 22,3 et sim.; porro dicitur alqs. πεσεῖν ἐπὶ τοὺς πόδας ‘in genua procumbere’ A. 10,25, ἐπὶ τοὺς πόδας (ἀνα-)στῆναι ‘se in pedes erigere’ A. 14,10; 26,16. Ap. 11,11.

πρᾶγμα, ματος, τό (πράσσω) fere = τὸ πρασσόμενον vel πεπραγμένον: 1) id quod actum est, actus, res gesta: περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων L. 1,1; A. 5,4. 2 C. 7,11. H. 6,18 (‘per duos actūs’ sc. promissionem et juramentum). — 2) id quod agitur, res gerenda, negotium: ἐν φ' ἀν ὑμῶν χρῆση πράγματι ‘in quaunque re (gerenda) vestrī indigebit’ R. 16,2; ἔκει πᾶν φαῦλον πρᾶγμα ‘ibi pessima quaeque fiunt’ Ja. 3,16; de negotio mercatorio (sec. alios de re conjugali) 1 Th. 4,6; ἔχειν πρᾶγμα πρὸς τινα ‘habere negotium (forense, i. e. litem) cum alqo.’ 1 C. 6,1 [ἀπλῶς μηδὲν ἔχουσα πρᾶγμα πρὸς ἔμε pBer. 22, 8]. — 3) hinc universim = res: περὶ παντὸς πράγματος ‘de quavis re’ Mt. 18,19 (syr. vulg. arm.); H. 10,1; 11,1;

huc etiam L. 1,1. A. 5,4. R. 16,2. H. 6,18 referri possunt. [class.]*

πραγματεία, ἡ ↓ *negotii curatio, negotium, studium* ets. [Plat. Isocr. al.]; αἱ τοῦ βίου πρ. ‘*negotia ad victum quaestumque parandum pertinentia*’, quae a militari vita aliena sunt, 2 T. 2,4.¹

πραγματεύομαι, οὐ. ἐπραγματευσάμην (πρᾶγμα) *negotium transigo s. perficio, studiose laboreo, enitor, molior rem* [Hdt. Dem.al.]; in specie: ×*mercatorum vel pecuniarum negotium ago* L. 19,13 [pap. Leemans G 4; Plut. Sull. 17, 2; pBer. 246, 8 πρ. ἀλι].¹

πραιτώριον, οὐ, τό vox lat. *praetorium*; ita a Romanis vocabatur 1) *locus principalis castrorum militarium*, ubi erat ducis tentorium, ara etc., porro ipsum *tentorium ducis*, germ. *Hauptquartier, Feldherrnzelt.* [Liv. Caes.] — 2) *praetoris in provincia domus seu palatum*, quod saepe ex aliquis regis Romanis subjecti palatio fiebat, germ. fere *Regierungsgebäude* [Cic. Verr. 4, 65; Andreae act. c. 3, 14, mart. 7; cfr. Phil. leg. ad Caj. § 38; FlJ. bell. 2, 14, 8]: ita Mt. 27,27. Mr. 15,16. J. 18,28, 33; 19,9. — 3) *domus magnifica, palatum, max. Imperatoris aut regis* [Suet. Tib. 39, Calig. 37 al.; Juvenal. 1, 75; 10, 161; in Thomae actis c. 3 Thomas dicit se posse ex lapidibus construere στήλας καὶ ναοὺς καὶ πραιτώρια βασιλικά: ibid. saepius; Epict. 3, 22, 47 πραιτωρίδιον ‘palatiolum’]: ita de palatio ab Herode M. Caesareae exstructo: ἐν τῷ πρ. τῷ ‘Ηρώδου A. 23,35; sec. Graecos interpretes (Chrysost. Oecum. Euthym.) ἐν δλῳ τῷ πρ. Ph. 1,13 ‘in toto palatio’ Imperatoris, quae explicatio, si consideretur 4,22, admitti potest. — 4) *milites praetoriani, castra praetoriana, custodes corporis Imperatoris* (Leibgarde), quorum *praefecto* (Afranio Burro) Paulus A. 28,16 v. traditus perhibetur [Tac.Suet.]: ita Ph. 1,13 explicari solet ‘in toto praetorianorum militum ordine’.*

πράτωρ, ορος, ὁ (πράσσω) 1) *factor, perpetrator, auctor rei* [tragg.] — 2) *qui a reo poenam, a debitore debitam pecuniam exigit, vindicta, exactor* [πρ. φόνου, αἴματος tragg., πράτορι χερὶ ‘ultrice manu’ Aristoph., πράτορες τῶν τῷ δημοσίῳ δφειλομένων DCass.; ap. Symm. Ps. 108,11 ‘creditor’]: L. 12,58 (parall. Mt. 5,25, ubi ὑπηρέτης) e contextu ille servus seu lic-

tor cui quis a judice traditur tamdiu puniendus donec ad debitum solvendum descendat, vulg. *exactor* (syr. ‘collector’, arm. ‘lictor’).*

πρᾶξις, εως, ἡ (πράσσω) 1) generatim: *actio, actus*: τὰ μέλη πάντα οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν πρ. R. 12,4; ἔκαστω κατὰ τὴν πρ. αὐτοῦ ‘unicuique prout egit’ Mt. 16,27. — 2) in specie in malam partem: ×*dolosa machinatio, ars subdola, facinus* [πρ. καὶ ἐπιβουλὴ ἐπὶ τὴν πόλιν Pol. 2, 9, 2; πράξεις, ἀπάτας, ἐπιβουλάς συστήσασθαι 4, 71, 6; it. 2, 7, 9 al.]: L. 23,51; R. 8,13. C. 3,9; it. A. 19,18 de superstitiose factis per artis magicae exercitium (ubi nota, praecpta magica ad morbos curandos — ut: ‘si tali morbo laboras, fac hoc’ — inscribi πρᾶξις ex. gr. «πρᾶξις γενναία ἐκβάλλουσα δαιμονας»: v. Fleckisen’s Jahrbücher f. klass. Philologie, Supplementband XVI p. 749; Deißmann B. p. 5).*

πρᾶος aut (Kühner³ I p. 533, ubi plura de hoc vocabulo) **πρᾶος**, οὐ adj. defectivum = πραῦς, Atticis usitatum in formis masc. sing. et neutr. sing., compar., superl.: *mitis, mansuetus, clemens* (opp. *asper, iracundus*) Mt. 11,29 r.¹

πραότης, aut (v. supra) **πραότης**, ητος, ἡ ↑ i. q. πραύτης (v. hunc art.) in t. r. locis illic enumeratis et 1 T. 6,11, porro in He. G. 6,1. E. 4,2. T. 3,2. [Plat. Xen. Aristot.]*

πρασιά, ἡ areola *hortensis*, una ex quadratis illis partibus in quas horti dividit solent: *Gartenbeet* [Theophr. Sir. Aq. Symm. Hesych. pap. al.]; ita Mr. 6,40 vocantur ordinatae illae in loco graminoso (J. 6,10) turmae quinquagenorum ac centenorum, in quas quinque hominum milia distribuebantur, quibus fortasse correspondebat aliqua ipsius loci partitio; nomen reduplicatum distributivum sensum habet.¹

πράσσω (semel attice πράττω A. 17,7 r.), ft. πράξω, οὐ. ἐπραξα, pf. πέπραχα, pf. P. πέπραγμα: *ago, germ. tun; 1) ago, facio, perpetro, exsequor; seq. acc. rei: δ τοῦτο μέλλων πράσσειν ‘is qui hoc facturus esset’* L. 22,23; L. 23,41. J. 3,20; 5,29. A. 5,35; 19,36; 25,11,25 (pf. πέπραχα ‘reus sum rei factae’); 26,31 (præsens de præsenti agendi ratione) al.; pass. A. 26,26; καὶ ίδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἔστιν πεπραγμένον αὐτῷ ‘et ecce (ut nunc constat, vel: ut

nunc Herodes mihi rescribit) nihil mortis | severitas, duritia animi, ira) in t. cr. 1 C. 4,21. 2 C. 10,1. G. 5,23; 6,1. E. 4,2. C. 3, 12. 2 T. 2,25. T. 3,2. Ja. 1,21. 1 P. 3,15 (nHe. G. 6,1. E. 4,2. T. 3,2); πρ. σοφίας lenitas quae est sapientiae fructus ac signum Ja. 3,13. [Sir., scr. eccl.] *

πρέπω 1) *emineo, excello.* [Hom.] — 2) alqs. vel alqd. *convenit, decet, aptus (aptum) est:* τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς ‘talis pontifex nobis erat conveniens’ H. 7,26; 1 T. 2,10. T. 2,1; constr. impers.: πρέπει τινὶ ‘decet alqm.’ E. 5,3, seq. inf. H. 2,10; item πρέπον ἔστιν seq. dat. pers. et inf. Mt. 3,15, acc. c. inf. 1 C. 11,13.*

πρεσβεία, ας, ἡ ↓ 1) legatio. [tragg. Thuc. al.] — 2) metonymice: *legati* L. 14,32; 19,14. [Aristoph. Plat. Dem.] *

πρεσβεύω (πρέσβυς ‘senex’, itidem appellabatur ‘legatus’) 1) *senior sum, natu major sum.* — 2) *legatus sum, legati munus obeo* [tragg. Xen. inscr.]; ὑπέρ τινος pro alqo. vel alqâ. re 2 C. 5,20. E. 6,20.*

+ **πρεσβυτέριον, ου, τό ↓ collegium eorum qui πρεσβύτεροι vocantur, presbyterium** (cfr. lat. ‘senatus’); 1) apud Judaeos: *seniores*, qui ad synhedrium pertinebant: L. 22,66. A. 22,5. — 2) apud Christianos: i. q. *presbyteri* 1 T. 4,14 (v. art. seq. 2 b; veteres hīc judicaverunt dici episcopos, cum de consecratione episcopi agatur). [scr. eccl.] *

* **πραϋπάθεια** vel -θία, ας, ἡ (πραϋπάθης ‘lenium affectuum, mitis, mansuetus’ Philo, a πραύς, πάθος: utraque scriptio probabilis est, cfr. Kühner³ II p. 276 Anm. 1) *lenitas affectuum, mansuetudo* 1 T. 6,11 cr. (t. r. πραότης)¹

πραύς, εῖα, ὁ adjectivum [Atticis maxime usitatum in plur. masc. et neutr., sing. et plur. fem., raro in aliis formis, quas supplet adj^{um} πρᾶος, q. v.; sed in LXX πραύς, ut Num. 12,3. Joël 3,11 al.]: *mitis, mansuetus, clemens* (opp. asper, iracundus) Mt. 11,29 cr.; 21,5 (e Zach. 9,9). 1 P. 3,4; οἱ πραεῖς Mt. 5,5 ut in Psalmis = מִן־עֲנָה ii qui rebus adversis afflitti animum servant mansuetum, humilem, plium, Dei voluntati conformem, cfr. Knabenbauer in l. c. — NB. πραύς non habet i subscriptum: Kühner³ I p. 533.*

* **πραύτης, ητος, ἡ ↑** = class. πραότης, q. v.: *lenitas, benignitas, clementia* (opp.

severitas, duritia animi, ira) in t. cr. 1 C. 4,21. 2 C. 10,1. G. 5,23; 6,1. E. 4,2. C. 3, 12. 2 T. 2,25. T. 3,2. Ja. 1,21. 1 P. 3,15 (nHe. G. 6,1. E. 4,2. T. 3,2); πρ. σοφίας lenitas quae est sapientiae fructus ac signum Ja. 3,13. [Sir., scr. eccl.] *

πρέπω 1) *emineo, excello.* [Hom.] — 2) alqs. vel alqd. *convenit, decet, aptus (aptum) est:* τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς ‘talis pontifex nobis erat conveniens’ H. 7,26; 1 T. 2,10. T. 2,1; constr. impers.: πρέπει τινὶ ‘decet alqm.’ E. 5,3, seq. inf. H. 2,10; item πρέπον ἔστιν seq. dat. pers. et inf. Mt. 3,15, acc. c. inf. 1 C. 11,13.*

πρεσβεία, ας, ἡ ↓ 1) legatio. [tragg. Thuc. al.] — 2) metonymice: *legati* L. 14,32; 19,14. [Aristoph. Plat. Dem.] *

πρεσβεύω (πρέσβυς ‘senex’, itidem appellabatur ‘legatus’) 1) *senior sum, natu major sum.* — 2) *legatus sum, legati munus obeo* [tragg. Xen. inscr.]; ὑπέρ τινος pro alqo. vel alqâ. re 2 C. 5,20. E. 6,20.*

+ **πρεσβυτέριον, ου, τό ↓ collegium eorum qui πρεσβύτεροι vocantur, presbyterium** (cfr. lat. ‘senatus’); 1) apud Judaeos: *seniores*, qui ad synhedrium pertinebant: L. 22,66. A. 22,5. — 2) apud Christianos: i. q. *presbyteri* 1 T. 4,14 (v. art. seq. 2 b; veteres hīc judicaverunt dici episcopos, cum de consecratione episcopi agatur). [scr. eccl.] *

πρεσβύτερος 3. (comparativus vocabuli πρέσβυς ‘aetate proiectus, senex’): 1) *de aetate, et quidem a)* de aetate vitae: *aetate major, natu major, senior* [Il. 11, 786 al.]: L. 15,25. J. 8,9; opp. νεανίσκος A. 2,17, νεώτερος 1 T. 5,1. 1 P. 5,5 (cfr. infra nr. 2 b) [LXX passim = יְבָן, Gen. 18,11; 19,4,31]; πρεσβυτέρα ‘mulier senior’ (opp. νεωτέρα) 1 T. 5,2 [Gen. 19,31. Zach. 8,4]. — b) de aetate temporis in quo alqs. fuit: +οἱ πρεσβύτεροι *veteres*: Mt. 15,2. Mr. 7,3,5 (v. Knabenb. in ll. cc.) doctores legis veterum temporum; H. 11,2 [ita in Talmude מִקְנָה]. — 2) **aliquis in munere constitutus cuius ratione titulo πρεσβύτερος appellatur, senior, senator: a)* οἱ πρεσβύτεροι *Judaeorum*: a) in aliqua civitate viri dignitate insigniores (nam singulae civitates habebant magistratum aliquem, qui de rebus civilibus et religiosis decernebat; cfr. Dt. 19,12. Jos. 20,4. Ruth 4,2. Esr. 10,14. Jdth. 6,12 al.) L. 7,3; — β) so-

dales senatus Hierosolymitani i. e. synhedrii (in quo qui erant archieraticâ dignitate, ἀρχιερεῖς, qui erant s. legis periti, γραμματεῖς, reliqui omnes πρεσβύτεροι appellati esse videntur): A. 24,1; simul nominantur ἀρχιερεῖς (A. 4,5 ἄρχοντες), γραμματεῖς, πρεσβύτεροι Mt. 16,21; 26,3 r.; 27,41. Mr. 8,31; 11,27; 14,43,53; 15,1. L. 9,22; 20,1. A. 4,5, soli ἀρχιερεῖς (A. 4,8 ἄρχοντες τοῦ λαοῦ) et πρεσβύτεροι (ubi scribae senioribus accenseri videntur) Mt. 21,23; 26,3 cr., 47,59 r.; 27,1,3,12,20; 28,12. L. 22,52 (hic simul nominantur οἱ στρατηγοὶ τοῦ ἵεροῦ). A. 4,8,23; 23,14; 25,15, soli πρεσβύτεροι et γραμματεῖς Mt. 26,57. A. 6,12; πρ. τοῦ λαοῦ [Ex. 19,7. Num. 11,16] dicuntur Mt. 21,23; 26,3,47; 27,1. — b) *presbyteri ecclesiae christianaæ*, qui singulis fidelium coetibus praefecti eos docebant, sacramenta administrabant, sacris operabantur etc.; nomine *presbyteri* in NT indiscriminatim episcopi et sacerdotes designari videntur: A. 11,30; 14,23; 15,2, 4,6,22 s.; 16,4; 20,17 (in v. 28 vocantur ἐπίσκοποι); 21,18. 1 T. 5,17,19. T. 1,5. Ja. 5,14. 1 P. 5,1; varie explicantur a catholicis oppositi inter se 1 P. 5,5 νεώτεροι et πρεσβύτεροι a) ‘clericī inferiores’ et ‘presbyteri’ Corn. a Lap. Fillion, Reischl, vel ‘clericī inferiores’ et ‘episcopi’ Salmeron, Lorinus; β) probabilius ‘laici (cum clericis inferioribus)’ et ‘presbyteri’ Beda, Estius, Hundhausen al.; γ) minus prob. ‘juniores aetate’ et ‘seniores’; animadverte, presbyteros esse a Spiritu S. positos A. 20,28 (T. 1,7), penes eos esse Ecclesiam regere, ib. 1 P. 5,2, docere 1 T. 5,17. T. 1,9, sacramenta administrare Ja. 5,14. — c) Johannes apostolus initio 2^{ae} et 3^{ae} sua epistolae sibi hunc titulum imponit: δ πρεσβύτερος 2 J. 1. 3 J. 1. — d) in caelo, quale S. Johannes vidit, *viginti quattuor πρεσβύτεροι* in thronis sedentes thronum Dei circumdant: Ap. 4,4; 10; 5,5-14; 7,11,13; 11,16; 14,3; 19,4. — NB. De usu tituli πρεσβύτερος in Aegypto cfr. Deißmann B. 153, nB. 60, LvO. 270.*

πρεσβύτης, οὐ, δ *senex* L. 1,18. T. 2,2. Phm. 9. [tragg. Plat.]*

πρεσβύτις, ἱδος, ἡ ↑ *mulier senex, anus* T. 2,3. [tragg. Plat.]¹

πρητής 2. (attice saepe etiam πρανής) *pronus, praeceps; πρηνής γενόμενος Judas,*

postquam se suspendit, ‘in praeceps de-latus’ est, praeceps decidit, A. 1,18.¹

πρίζω [Am. 1,3; Ps.-Plat. Theag. 124 a] vel πρίω [cfr. δια-πρίω], ao. ἐπρίσθην: *serro, serrâ disseco;* pass. H. 11,37; Isajam prophetam serratum esse vetus habet traditio jam Justino M. (Tryph. c. 120) nota.¹

πρίν 1) particula temp. *antequam, priusquam*, minus bene jungitur πρίν ἡ (in locis NTⁱ hae duae lectiones passim in codd. inter se permuntantur); a) si sententia principalis est positiva, sequitur acc. c. inf.: πρίν ἡ συνελθεῖν αὐτούς, εὑρέθη κτλ. ‘priusquam convenienter, inventa est’ Mt. 1,18; Mt. 26,34,75. Mr. 14,30,72. L. 22,61. J. 4,49; 8,58; 14,29 (ubi acc. subjⁱ om.). A. 2,20; 7,2; b) sin illa est negativa, sequitur particula ἀν (quae in codd. passim omittitur: v. Bl. § 65, 10; Pape, Bailly s. v.) et conjunctivus: οὐ φωνήσει ἀλέκτωρ πρίν ἡ τρίς ἀπαρνήσῃ εἰδέναι με ‘non canet gallus, priusquam ter negaveris te me nosse’ L. 22,34 r.; μὴ ἰδεῖν θάνατον πρίν ἡ ἀν ἵδη κτλ. ‘non visurum se mortem priusquam vidisset’ L. 2,26; in oratione indir. de tempore praeterito, seq. opt. πρίν ἔχοι A. 25,16. — 2) raro adhibetur praepositionis instar, c. genet. [FlJ. 4, 8, 26 πρίν ἡλίου δυσμῶν ‘ante solis occasum’; Pind. Arr. SEmp.]: J. 8,58 cD πρίν Ἀβραὰμ ἔγώ εἰμι ‘ante Abraham ego sum.’*

Πρίσια, ἄς, ἡ (R. 16,3 cr. 1 C. 16,19 Tdf. WH. 2 T. 4,19) et Πρίσιλλα, ης, ἡ (A. 18,2,18,26. R. 16,3 r. 1 C. 16,19 r. He.Br.) *Prisca*, eademque *Priscilla*, Christiana, Aquilae uxor. (NB: ↓ longum, unde codd. etiam Πρεῖσκα.)*

πρίω: v. πρίζω.

πρό praepos., c. genetivo copulanda: *prae, ante*; 1) de loco: πρὸ τῆς θύρας ‘ante januam’ A. 12,6; A. 5,23 r.; 12,14; 14,13. Ja. 5,9 (metaph.); πρὸ προσώπου τινός (hebraistice = יְנֻפֶל) ‘ante alqm. (venientem)’, ad annuntiandum et praeparandum adventum alcs. Mt. 11,10. Mr. 1,2. L. 1,76; 7,27; 9,52; 10,1 [Mal. 3,1], amplius πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου τινός A. 13,24, ubi jam submiseretur sensus temporalis. — 2) de praestantia: πρὸ πάντων ‘prae ceteris omnibus, imprimis’ Ja. 5,12. 1 P. 4,8. [class.; πρό τινος εἶναι, τιμᾶν, χρίνειν etc.] — 3) de tempore: πρὸ τοῦ ἀρίστου ‘ante

prandum' L. 11,38; Mt. 5,12; 24,38. J. 5,7 al.; πρὸ χειμῶνος 2 T. 4,21; πρὸ καιροῦ 'ante tempus (definitum), praepropere' Mt. 8,29. 1 C. 4,5; πρὸ χρόνων αἰώνιων 2 T. 1,9. T. 1,2; πρὸ ἐτῶν ιδ' 'ante hos 14 annos' 2 C. 12,2 (cfr. πρὸ δλίγου, πρὸ πολλοῦ); *πρὸ ἔξ ήμερῶν τοῦ πάσχα 'sex ante pascha diebus' J. 12,1 [Am. 1,1 πρὸ β' ἐτῶν τοῦ σεισμοῦ, 2 Mach. 15,36; alii loci ap. Sophocles, Greek Lexicon s. v. πρό]; πρὸ τοῦ cum acc. et inf.: πρὸ τοῦ με παθεῖν 'antequam patiar' L. 22,15: Mt. 6,8. L. 2,21. J. 1,49; 13,19 (om. acc.); 17,5. A. 23,15. G. 2,12; 3,23.

προ- prafixum verborum et nominum: 1) i. q. *ante*, *prae* (de loco), ut προάγω 2, προγράφω, προηγέομαι, προπορεύομαι, προτείνω, προαύλιον; 2) i. q. *pro-*, *foras*: προάγω 1, προβάλλω, προπέμπω; 3) i. q. *prorsum* (*voran*: *en avant*): προβάίνω, προκόπτω, προτρέπω; 4) de actu praeponendi: προαιρέω; 5) i. q. *antea*, *prius*: προαιτιάομαι, προακούω, προαμαρτάνω, προγινώσκω, προχυρόω, προκαταγγέλλω etc.

προ-άγω, ft. -άξω, ao. -ήγαγον: 1) transitive: a) *produco*, *educo*; τινὰ ἔξω A. 16,30; A. 12,6 (nWH.); 25,26. — b) *adigo*, *impello* alqm. ad alqd., pro contextu *seduco* [δόλω τινά Hdt. 9, 90; προαγωγός 'qui scit alios alicere' Xen. symp. 4, 64; οὐ δὴ ποιήσω τοιοῦτον οὐδὲν οὐδὲ προαχθήσομαι 'nec seduci me sinam' Dem. 18, 269 et saepe]: ita verti posset 2 J. 9 (de quo l. vide nr. 2 a) 'omnis qui alios seducit'. — 2) intransitive, (primitus elliptice deduce qui 'producit', sc. exercitum, i. e. *praeit*): *praeco*, *praecedo*, *antecedo* alqm. τινά: a) de loco: τινά ante alqm. *incedo* Mt. 2,9 (sec. multos); 21,9 cr., absolute ib. t. r. Mr. 11,9. L. 18,39; *incedo* aliis tardius subsequentibus Mr. 10,32; — metaphorice: πᾶς δ προάγων 2 J. 9 Tdf. WH. He. (opp. μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ) exponi solet: 'omnis qui ultra (limites verae doctrinae christianaæ ad nescio quam ficticiam sublimiorem perfectionem) procedit'. — b) de tempore: ~~tempore prius quam alias (τινά) ad certum locum eo aut pervenio~~: τινὰ εἰς τὸ πέραν Mt. 14,22; Mt. 2,9 (sec. Knabenbauer); 26,32; 28,7. Mr. 6,45; 14,28; 16,7; sim. Mt. 21,31 'illae ante vos vel prae vobis intrant in regnum Mess.'; προάγουσα ἐν-

τολή H. 7,18 mandatum praecedens (idemque praeparatorium ac provisorium); κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας 'sec. priora (olim dicta) vaticinia te spectantia' 1 T. 1,18; ἀμαρτίαι προάγουσαι εἰς κρίσιν 'peccata antecedentia (reum) ad judicium', i. e. quae ante judicium innotescunt ac quodammodo postulant inquisitionem 1 T. 5,24. [pap. inscr.: v. Expositor 1911]*

προ-αιρέω e penu meo *promo* ets.; — med. **προ-αιροῦμαι**, pf. *προηρημαι*: 1) *mihi alqd. promo s. sumo*. — 2) *alqd. mihi prae alia re sumo*, i. e. *eligo*, *praefero*. [Xen. Dem. al.] — 3) *mihi alqd. animo propono*, *decerno*, *consilium capio*, germ. *sich vornehmen* [seq. acc. vel inf., Xen. Plat. al.]: 2 C. 9,7, add. τῇ καρδίᾳ.¹

†**προ-αιτιάομαι**, ao. -ητιασάμην: *antea accuso*; προητιασάμεθα 'antea accusavimus' R. 3,9, nempe in iis quae antea (R. 1,18-32 et 2,1-24) de gentilibus et Judaeis diximus.¹

προ-απούω, ao. -ήκουσα: *antea audio* [Plat. leg. 7 p. 797a] vel *alqd. praedici audio* [FlJ. ant. 8, 12, 3]: διὰ τὴν ἐλπίδα... ἦν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ κτλ. 'propter illud bonum (spei vestrae propositum: ἐλπίς 3 b) quod vobis promitti audistis, etc.' C. 1,5.¹

†**προ-αμαρτάνω**, pf. -ημάρτηκα: *antea pecco*; οἱ προημαρτηκότες 2 C. 12,21 sunt ii quos Paulus jam prius (priore epistula) peccati commissi monere debuerat, ib. 13,2 ii qui jam in secundo Pauli adventu peccati antea (ante hunc adventum) commissi monendi fuerant; v. Cornely in l. c. [Justin. M. apol. I 61; Hdn.]*

†**προαύλιον**, ou, τό (πρὸ αὐλῆς: v. αὐλή 2) *locus ante aulam seu impluvium situs*, quo veniunt qui domum intrant, antequam ad impluvium perveniant, i. q. δ πυλῶν (q. v.) *anterior pars domūs ubi porta est, porta*: *Torweg*; εἰς τὸ προαύλιον Mr. 14,68 = εἰς τὸν πυλῶνα Mt. 26,71.¹

προ-βαίνω, ao. -έβην, pf. -βέβηκα: *procedo*, *progredior* Mt. 4,21. Mr. 1,19; metaphorice de aetate [προβεβηκὼς τῇ ήλικια Lys. p. 169, 38, τοῖς ἔτεσιν pPar. 15, 62]: προβεβηκὼς ἐν ταῖς ἡμέραις 'aetate proiectus' L. 1,7,18, πρ. ἐν ἡμέραις πολλαῖς L. 2,36.*

προ-βάλλω, ao. -έβαλον: *projicio*, *protrudo*, *objicio* ets.; in specie: 1) alqm.

protrudo, prodire cogo vel fort. objicio: A. 19,33. [πρ. παιδία ‘pueros producere’ DCass.] — 2) de plantis: *profero, progermino fructum* ets. [χαρπόν Epict. 1, 15, 7; FlJ.]; † absolute: arbores ὅταν προβάλωσιν ζήδη (τὸν χαρπὸν αὐτῶν cD) L. 21,30.*

προβατικός 3. (πρόβατον) *ad τὰ πρόβατα, i. e. oves caprasve pertinens* [Eupolis, pap.], *ovarius*; Hierosolymis porta erat cui nomen ἡ πύλη ἡ πρ. ΝΑΣΤΗ ΓΥΨ vulg. ‘Porta gregis’ Neh. 3,1,32 al., quam multi indicari censem J. 5,2 ἔστιν ἐπὶ τῇ πρ. κολυμβήθρᾳ ‘est ad Ovariam (sc. portam) piscina’; (alii malunt legere ἐπὶ τῇ πρ. κολυμβήθρᾳ ‘est ad Ovariam piscinam Bethesda’).¹

προβάτιον, ου, τό ↓ demin. *ovicula* J. 21,16 cr. (nHe.), 17 cr. (nBr.)*

πρόβατον, ου, τό (προ-βαίνω: quae pedibus procedunt, quadrupedia, quibus opp. quae volant, repunt) 1) *pecus, quadupedia* potissimum ea quae gregatim apud homines esse solent [Pind. Hsd. Hippocr. al.] — 2) *pecus minus, ut oves et caprae* [πρόβατα καὶ ὑποζύγια Thuc. 2, 14; ita max. LXX = ΙΑΣ, ΗΣ: ut ἔριφον αἰγῶν ἐξ τῶν προβάτων μου ‘haedum caprinum de pecoribus meis’ Gen. 38,17; item Lev. 1,10 τὰ πρ. dividuntur in ἄρνες et ἔριφοι, Gen. 30,32. Lev. 3,6 s., 12 in ἄρνες et αἰγες: it. alibi]: ita accipi potest J. 2,14 s. (cfr. Lev. 1,10; 3,6 s., 12). Ap. 18,13 (opp. κτήνη); item Mt. 26,31. Mr. 14,27 (e Zach. 13,7 ΙΑΣ). R. 8,36 (ex Ps. 43,23) et fort. aliis locis, ubi ποιμήν et πρόβατα habentur (etiam sensu metaphor.); etenim Mt. 25, 32 s. supponitur in Christi grege esse oves et capros. — 3) in specie: *ovis* [Pol. Dem. Aristot.; etiam LXX, ut Lev. 17,3; 22,19 = בָשָׂר, ubi distinguuntur πρ. et αἴξ]: ita Mt. 25,32 s.; ἐνδύματα προβάτων Mt. 7,15 sunt vestes tales quibus induitus alqs. videtur esse ovis; etiam plerisque in locis nrⁱ 2 vocabulum sic intellegi potest: Vulgata ubique (praeter J. 21,16 ‘agnos’) habet ‘ovis’, goth. ‘lamb’, syr. ḥ̄nū ‘agnus’ vel ḥ̄nū ‘ovis’. Cum, ut Hundhausen in 1 P. 2,25 et Fonck (Parabeln des Herrn³ 860) recte adnotant, nullum animal magis pastoris indigeat quam ovis, in SScri^a oves sunt typus eorum qui alqm. habent magistrum, ducem, regem, provisorem max. in vita spirituali

Mt. 26,31. J. 10 passim, 21,16 s. H. 13,20, et qui talem ducem non habent et in vita spir. aberrant, comparantur ovibus pastore parentibus et errantibus Mt. 9,36; 10,6; 15,24. 1 P. 2,25; qui capit is damnatur, comparatur ovi mactandae A. 8,32. R. 8,36.

προ-βιβάνω, ao. -εβίβασα, ao. P. -εβιβάσθην; 1) *procedere facio* alqm. [Soph. Oed. C. 180 de puella quae caecum patrem manu prehendit, ut procedere possit]; ita, ut vid., Mt. 14,8 ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρός ‘quae, a matre immissa’ (vorgeschoben; vulg. arm. ‘praemonita’, syr. ‘edocta’); A. 19,33 r. προεβίβασαν Ἀλέξανδρον ‘prodire coegerunt Al.’ (v. Blass in h. l.). — 2) *facio ut alqs. vel alqd. prospere procedat, proficiat* [τινά εἰς ἀρετὴν Plat. Prot. 328 b; absolute: ‘ad profectum aliorum, ad docendos alios alqd. confero’ Xen. mem. 1, 5, 1; πρ. τὴν πατρίδα, vel ἔργον ‘prospero’ Pol.]; unde sunt qui Mt. 14,8. A. 19,33 supponunt significationem ‘edoceo’ vel ‘adigo’, vix recte.*

***προ-βλέπω** *praevideo* [Ps. 36, 13; DHal.]; med. † *provideo, prospicio, in antecessum curo: τὶ περὶ τινος ‘alqd. pro alqo.’* H. 11,40 [= class. προορῶμαι].*

προ-γίνομαι, pf. -γέγονα: *antea fio* [Hdt. Plat.]; τῶν προγεγονότων ἀμαρτημάτων ‘peccatorum prius (sc. ante Christi passionem) factorum’ R. 3,25.¹

προ-γνώσκω, ao. -έγνων, ao. Pf. -έγνωσμαι: *antea cognosco, praecognosco, prae-scio* 2 P. 3,17 (sc. ea quae fore Petrus epistulâ praemonet); οὖς προέγνω R. 8,29 ‘eos quos (in fide ac caritate perseveraturos) praenovit’; τὸν λαὸν αὐτοῦ, δν προέγνω R. 11,2 ‘populum suum, quem (ut talem) ab aeterno cognovit’; Christus erat, quamquam hominibus nondum apparuerat, προεγνωσμένος πρὸ καταβολῆς κόσμου a Deo ‘praecognitus ante mundum conditum’ 1 P. 1,20 (de verbi significatione v. Cornely in R. 8,29); — e contextu = *ex priore tempore alqm. novi, germ. von früher her einen kennen* A. 26,5, ubi illud προ- per ἀνωθεν clarius explicatur. [Eur. Plat. al.]*

***πρόγνωσις**, εως, ἡ † *actus praenosendi, praescientia provisio, providentia* A. 2,23. 1 P. 1,2. [Jdth. 9,6; 11,19; Plut.]*

πρόγονος 2. 1) *prius genitus, aetate major.* [Hom.] — 2) οἱ πρόγονοι *majores, progenitores* [Pind. ss.]: ἀπὸ προγόνων = religione a majoribus velut hereditate acceptâ 2 T. 1,3 [inscr. Magn. 163, 2; 164, 3]; 1 T. 5,4 filii nepotesque monentur ut ‘progenitoribus’ (ergo matri vel aviae viduis) vices rependant.*

προ-γράφω, ao. -έγραψα, pf. P. γέγραμμαι, ao. P. -εγράφην: 1) *antea scribo* [Thuc.]: καθὼς προέγραψα ‘ut supra modo scripsi’ E. 3,3; ὅσα προεγράφη ‘quaecunque olim (sc. in SScra VTⁱ) scripta sunt’ R. 15,4; impii haeretici Judae apostolo sunt πάλαι προεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα Ju. 4, quatenus apostolus versibus proximis ex exemplis justitiae vindicativae Dei pridem in SScra scriptis monstrat, in quales quantasve poenas peccatores tales incurrere soleant ac mereantur. — 2) *tante oculos alcs. pingo* alqd.: οἵς κατ’ δφθαλμοὺς Ἰ. Xρ. προεγράφη ἐσταυρωμένος G. 3,1 ‘quibus ob oculos (quodammodo) depictus est J. Chr. crucifixus’, nempe per praedicationes, quibus Paulus Galatas edocuerat, quae sit vis et efficacia mortis Christi, praesertim ad eos liberandos a jugo et maledicto Legis Mos. (cfr. 3,13, 24 s.; 4,5 al.). [cfr. Plut. Demetr. 46 in fine: πρ. = ‘in parte anteriore scribo’]*

πρό-δηλος 2. *propalam manifestus, omnibus notus* 1 T. 5,24 s. H. 7,14. [Hdt. ss.]*

προ-δίδωμι, ao. -έδωκα: 1) *antea do, prior do* R. 11,35. [Xen. Aristot.] — 2) *prodoo.* [tragg. ss.]¹

προδότης, οὐ, διὰ proditor L. 6,16. A. 7,52. 2 T. 3,4. [tragg. Hdt. ss.]*

πρόδρομος 2. (προ-τρέχω) *praecursor, praevius; πρόδρομοι* vocabantur max. vel leves milites primi agminis vel praemissi speculatores [tragg. Hdt. ss.]; H. 6,20 de Christo qui primus caelum intravit, nobis brevi eum secuturis locum paraturus, cfr. J. 14,2 s.¹

προ-εῖδον: v. προ-οράω.

προ-εἶπον, προ-είρηκα: v. προ-λέγω.

* **προ-ελπίζω**, pf. -ήλπικα: *antea spero* [Posidipp. ap. Ath.]; ἡμᾶς τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ ‘nos (Judeo-Christiani), qui ante in Messia spem posuimus’ E. 1,12, sc. nos pridem, gentiles nunc tandem; nos in Messia venturo,

gentiles in Messia postquam apparuit, speravimus.¹

†† **προ-εν-άρχομαι**, ao. -ηρξάμην: aristus = *prius* i. e. *quondam incepi* (προ-illud praeteritum tempus indicat quo incohatum est, et hoc opponit praesenti tempori) 2 C. 8,6,10.*

* **προ-επ-αγγέλλω** *antea annuntio* aut jubeo [DCass.]; — med. † **προ-επ-αγγέλλομαι**, ao. -ηγγειλάμην *in antecessum pro-mitto*, ao. *olim promisi*: δ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν ‘quod pridem per prophetas promiserat’ R. 1,2; pf. P. τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ‘donum olim promissum’ 2 C. 9,5 cr. [DCass.]*

προ-έρχομαι, ft. -ελεύσομαι, ao. -ῆλθον: 1) *procedo, progredior; seq. acc. viae seu mensurae* Mt. 26,39 v. Mr. 14,35 v. A. 12,10. [δόδην ‘viam emetior’ Plat. rep. 1 p. 328 e] — 2) *praecedo, praegredior*: *ut praecursor, ἐνώπιόν τινος* L. 1,17 [Gen. 33,3,14], dux τινάς L. 22,47 cr., τινῶν ibid t. r. [X. Cyr. 2, 2, 7; Jdth. 2,19] — 3) *ante alium iter facio, advenio ets., germ. vorausreisen*: A. 20,5 (ante nos), 13 (ante Paulum). 2 C. 9,5 (ante me); † *τινά anteverto, praevenio* alqm. Mr. 6,33 (= class. φθάνω τινά).*

προ-ετοιμάζω, ao. -ητοίμασα: *antea paro, praeparo* [Hdt. al.]: R. 9,23. E. 2,10 (οἵς = ἡ per attractionem).*

* **προ-εναγγελίζομαι**, ao. -ευηγγελισάμην (de augm. v. Bl. § 15, 7): *antea laeta nuntio; προευηγγελίσατο τῷ Αβραάμ ‘pridem Abrahamo praenuntiavit’* G. 3,8. [Philo.]¹

προ-έχω intransitive: *emineo, praesto, excello τινός* [Soph. Hdt. ss.]; — hinc med. † **προέχομαι** *in meum commodum ceteris antecello, meis ipsius virtutibus seu laudibus aliis praesto*: προεχόμεθα; ‘nosne (Judei ethnicis) antecellimus?’ R. 3,9. — NB. Ita sec. contextum et versiones. Alii conati sunt explicare προεχόμεθα passive: ‘antecellimurne? superamurne?’ aut a προ-έχω ‘ante teneo’ sensu mediali: ‘possumusne alqd. praetexere [= peccata excusare]?’ quae interpretationes ut facile cum grammatica, ita difficulter cum contextu conciliantur.¹

προ-ηγέομαι 1) ab ηγέομαι ‘praeeo’: *praecedo, dux antecedo, τινός vel τινί* [Xen. Pol. al.]; R. 12,10 τῇ τιμῇ, ἀλλήλους προηγούμενοι ‘quod honorationem attinet in vicem praevenite!’ i. e. unusquisque

certatim alterum prior honorare studeat; ita *vulg.* *syr.* *arm.*; ad *acc.* confer *sis προάγειν τινά.* — 2) ab ἡγέομαι ‘duco, puto, habeo, existimo’ et προ- ‘prae-, magis’ (*cfr. προτιμάω*): †*antehabeo, antepono, pluris duco*; ita R. 12,10 verti potest ‘quod honorem attinet, in vicem antehabete!’ i. e. unusquisque alium existimet se dignorem qui honoretur!; ita *versio goth. copt.*; porro sic *accus* facilius explicatur; *cfr. dictiones Pauli synonymas*: ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας Ph. 2,3, ἡγεῖσθαι τινα ὑπερεκπερισσοῦ 1 Th. 5,13.¹

πρόθεσις, εως, ἡ (*προ-τίθημι* q. v.) 1) *propositio, expositio* rei [*Plat. Dem.*]; πρ. τῶν ἄρτων ‘ritus proponendi panes’ Israëlitis Ex. 25,23 ss. Lev. 24,5 ss. *praescriptus*, H. 9,2; qui panes vocantur ἄρτοι τῆς προθέσεως Mt. 12,4. Mr. 2,26. L.6,4 [*ita LXX 1 Chr. 9,32; 23,29*]. — 2) *animi propositum, consilium, voluntas*: A. 11,23; 27,13 (hic metonymice: id quod sibi proposuerant). 2 T. 3,10; — *reliquis locis de voluntate divina aliquod beneficium conferendi*: E. 1,11. 2 T. 1,9; οἱ κατὰ πρόθεσιν κλητοὶ R. 8,28 ii qui liberâ Dei voluntate ad salutem electi sunt; ἡ κατ’ ἔκλογὴν πρ. τοῦ Θεοῦ ‘Dei voluntas eligendi (quem ipse vult)’ R. 9,11; κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ‘secundum aeternum consilium’ E. 3,11. [*Pol. Plut.*; κατὰ πρόθεσιν ‘consulto, de industria’ *Pol.*]*

προθέσμιος 3. (*θεσμός*) ×*praestitutus, antea determinatus* [*Lucian.*]; — substantive ἡ **προθέσμια** sc. ἡμέρα *dies praestituta*, ex. gr. *dies quā elapsā* petitori aut creditori non jam concedebatur actio, dies usque ad quam debitum solvendum erat ets. [*Lys. Plat. Dem. pap.*]: ἄχρι τῆς πρ. τοῦ πατρός ‘usque ad diem a patre praefinitam’, nempe qua is suum filium emancipare et a procuratorum oeconomorumque auctoritate liberare statuit, G. 4,2.¹

προθυμία, ας, ἡ ↓ 1) *desiderium, cupido.* — 2) *animi promptitudo, paratus ad alqd. animus* 2 C. 8,11 s., 19 (ad *vestrum promptum animum*’ sc. *manifestandum*); 9,2; μετὰ πάσης πρ. [DSic. inscr.] A. 17,11.*

πρό-θυμος 2. *propenso animo, promptus, animo paratus* potissimum ad alci. obsequendum, ad suum officium implendum

(Schmidt 82, 7), ad alqd. ardui subeundum [Hdt. tragg. Xen. al.]: Mt. 26,41. Mr. 14, 38; — substantive τὸ πρόθυμον = ἡ προθυμία *animi promptitudo, studium* [Eur. Thuc.]: οὕτως τὸ κατ’ ἐμὲ (hell. = τὸ ἐμὸν) πρ. seq. inf. ‘ita mea quidem animi promptitudo adest’ vobis evangelium praedicandi R. 1,15.*

προθύμως ↑ adv. *propenso animo, prompte* [Hdt. Xen.]; 1 P. 5,2.¹

πρόϊμος t. cr., *scriptio recentior* = πρώϊμος (Bl. § 6, 4), q. v.

προ-ϊστημι *ante statuo, praepono*; — hinc intransitive med. **προϊσταμαι**, ao. προέστην, pf. προέστηκα 1) *praesum, guberno, administro*, seq. gen. personae aut rei [Hdt. Xen. Thuc. al.]; seq. gen. personae: ύμῶν 1 Th. 5,12, τέκνων καὶ οἰκων (familias) 1 T. 3,12, ib. 3,4 s.; absolute 1 T. 5,17; quidam huc referunt etiam R. 12,8 (“qui habet charisma gubernandi”) et T. 3,8,14 (“bonis operibus exercendis praesesse”, v. gr. eleemosynarum distributioni ets.). — 2) ×*rem, opus, artem exerceo, trasto, curo, re occupor* [δ προεστῶς ἀλλοτρίας κρίσεως ‘qui litem curat, quae ad eum nil spectat’ Prov. 26,17; πρ. τέχνης ‘artem exercere’ Ath. p. 612 a; φόνου Soph. 980]: καλῶν ἔργων προϊστασθαι T. 3,8,14. — 3) *ante alqm. sto ut eum defendam ac tuear* [Hdt. 9, 107], universim *defendo, tueor* [*cfr. Passow, Liddell-Scott*]: ita sec. Cornely R. 12,8 δ προϊστάμενος est is cui charisma ac munus datum est patrocinandi atque opitulandi pauperibus, orphanis, viduis.*

προ-καλέω *provoco, evoco*; fere ubique med. προκαλέομαι *ad me, ad pugnandum seu certandum* *mecum provoco* alqm. [Hom. ss.]; G. 5,26 de eo qui gloriae cupiditate impulsus alium, quem a se victimumiri sperat, irritat ac provocat.¹

†**προ-κατ-αγγέλλω**, ao. -ήγγειλα, pf. P. -ήγγελμαι: *antea annuntio, praenuntio*: τὶ A. 3,18,24 r., pass. 2 C. 9,5 r.; περὶ τινος A. 7,52. [FlJ. 1, 12, 3 al.]*

προ-κατ-αρτίζω, ao. -ήρτισα: *antea paro, praeparo* 2 C. 9,5. [Hippocr.]¹

προ-κειμαι *praejaceo*; 1) sensu locali: *jaceo s. positus sum ante alqm.* vel alqd. — 2) sensu minus proprio: *oculis intuentis propositus sum*, i. e. *adsum, in promptu sum, exsisto*: ἡ προθυμία πρόκειται ‘promp-

tus animus adest' 2 C. 8,12; οἱ πόλεις πρόκεινται δεῖγμα 'urbes nobis exemplum (sc. vindictae div.) propositae sunt' Ju. 7; dicitur de re alci. *destinata*: τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα 'certamen nobis destinatum', nobis Deo volente inevitabile H. 12,1; Jesus sustinuit crucem ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς H. 12,2 aut = 'ad obtinendum propositum sibi (praemii loco) gaudium' (ἀντὶ 2 a), aut = 'loco propositi sibi (ad optionem) gaudii', i. e. vitam gaudii plenam eligere potuit, elegit crucem (ἀντὶ 3 a); H. 6,18.*

προ-κηρύσσω, ao. -εκήρυξα, ao. P. -κεκήρυγμαι: *per praecomenem ante annuntio*, et universim *antea annuntio, praenuntio* [tragg. ss.]: pass. A. 3,20 r.; submisceri videtur sensus localis = *ante alqm. venientem praeco ac praecursor nuntio* A. 13,24.*

***προ-κοπή**, ḥς, ḥ ↓ *profectus, progressus, incrementum*; seq. gen. subj. Ph. 1,12, 25. 1 T. 4,15. [Pol. DSic. ss.]*

προ-κόπτω, ft. -κόψω, ao. -έκοψα: 1) trans.: *tundendo promoteo*, germ. *vorwärtsstreiben*; metaphorice: *promoveo, prospero, adjuvo*, plerumque c. acc^o rei [Thuc. al.]. — 2) intrans.: a) †*προκόπτει procedit tempus*: ḥ νῦξ προέκοψεν 'nox processit', ad finem vergit R. 13,12. [FlJ. Justin. M.] — b) **proficio, incrementa capio, (prospere) procedo*: προέκοπτεν σοφίᾳ 'proficiebat sapientiā': L. 2,52; etiam de profectu in re haud bona: ἐν τινι G. 1,14 [DSic.]; terminum-ad-quem indicat ἐπί c. acc. 2 T. 2,16; 3,9,13 [Pol.].*

†**πρόκριμα**, ματος, τό (προ-χρίνω 'antea judico') *praejudicium, judicium praecipitatum* 1 T. 5,21. [Rhet. ed. Walz 7, 1123]*

†**προ-κυρώω**, pf. P. -κεκύρωμαι: *antea sancio*; διαθήκην προκεκυρωμένην 'testamentum pridem sancitum' G. 3,17.¹

προ-λαμβάνω, ao. -έλαβον, ao. P. -ελήφθην, vel formā hell. -ελήμφθην: 1) *antea sumo, antecapio, praecuccipo*; ἔκαστος τὸ ἕδιον δεῖπνον προλαμβάνει 'unusquisque (aliis, ut cum iis sua ex aequo dividat, non exspectatis) praecoccupat quos ipse cibos attulit' 1 C. 11,21 [πρ. γάλα simpl. = 'sumo lac, Syll. 804]; *deprehendo* alqm. in delicto: *ertappen*: *attraper* (προ- = *antequam* ille animadvertis, necopinantem): pass.: ἐὰν προλημφθῇ ἀνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι G. 6,1 'si quis in alqo. pec-

cato deprenditur' (ita, ut vid., syr. arm. goth. vulg.; item interpretes Graeci συν-αρπασθῆ, cfr. Sap. 17,16; κατειλημένη ἐπὶ μοιχείᾳ J. 8,3): plerisque l. c. *praeplaceat interpretatio* 'si quis (necopinato, imprudenter, incaute) se capi in peccato siverit', nempe in peccatum quasi in rete illapsus (ἐν) sit. — 2) *anticipo, ante consuetum tempus facio* [πρ. τὴν αὔξησιν 'praemature crescere' Theophr.]; †seq. inf. προέλαβεν μυρίσαι κτλ. Mr. 14,8 = class. ἔφθασε μυρίσασα.*

προ-λέγω, ao. -εῖπον et hell. (Bl. § 21, 1) -εῖπα, pf. -είρηκα, pf. P. -είρημαι: *antea dico; 1) alqd. in futurum praedico, fore praedico, praemonens dico* [tragg. ss.]: Mt. 24,25. R. 9,29; seq. accus. rei *praedictae* Mr. 13,23, δτι 2 C. 13,2. G. 5,21. 1 Th. 3,4; πρ. γραφήν A. 1,16; pass. 2 P. 3,2. Ju. 17. — 2) *cum relatione ad tempus praesens vel locum libri praesentem: aor. vel pf. = prius, quondam, supra dixi; a) prius dixi, v.gr. cum apud vos degerem, G. 1,9. 1 Th. 4,6; b) supra dixi, loco priore ejusdem libri: 2 C. 7,3 (cfr. 3,2; 6,12); pass. H. 4,7 (cfr. 3,7); προ- pleonastice ponitur H. 10,15 r. μετὰ τὸ προειρηκέναι 'postquam verba praemisit, postquam dixit'.**

†**προ-μαρτύρομαι** *antea*, i. e. *alqd. futurum testor, praedico*: 1 P. 1,11.¹

προ-μελετάω *praemeditor* [δ δεῖ λέγειν Aristoph.], *praeviis exercitiis disco, praedisco* [χυβερνῆται ἐλαύνειν ἐν παντὶ τῷ βίῳ προμελετηκότες Xen. rep. Ath. 1, 20]: μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι 'ne ad vestram defensionem vos sollicite praeparetis' L. 21,14: arm. 'antea exercere'; evang. Hier., slav. 'antea discere'.¹

†**προ-μεριμνάω** *antea* i. e. *de re futura sollicitus sum, sollicite praecogito*; seq. *quaestio deliberativa* Mr. 13,11. [scr. eccl.]¹

προ-νοέω 1) *praevideo*. — 2) *provideo, prospicio alci., curam ago alcs.*: τῶν οἰκείων 1 T. 5,8 [Xen.], eodem sensu medium ib. Tdf. [Xen. al.]; seq. accus. ejus rei quae ut fiat, alqs. curat ac *praevideat*: προνούμενοι (2 C. 8,21 cr. προνοοῦμεν) καλά 'diligenter facere studentes opera bona' R. 12,17. 2 C. 8,21 e LXX Prov. 3,4 [ταῦτα, τὰ συμφέροντα Xen.].*

πρόνοια, ας, ḥ ↑ *prospicientia, provida cura* A. 24,2; πρόνοιαν ποιεῖσθαι τινος 'curam agere rei' R. 13,14 [pHib. 79, 3].*

προ-οράω, ao. -εῖδον (ptc. -ιδών), pf. -εώρακα, impf. med. (class. -εωρώμην) -ωρώμην t. r., -ορώμην t. cr. (Bl. § 15, 2): 1) *coram video*; hinc med.: **coram me video*, metaph. = *memini, recordor* alcs.: τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου A. 2,25 ex Ps. 15,8. — 2) *antea video* A. 21,29. [Hdt. Aristot.] — 3) rem futuram *praevideo* A. 2,31. G. 3,8 (ὅτι).*

†**προ-ορίζω**, ao. -ώρισα, ao. P. -ωρίσθην: *antea definio, praedestino*: seq. acc. c. inf. (ut in verbis synon. θέλω, κελεύω) A. 4,28; seq. acc. objⁱ et acc. *praedicati*: (sc. τούτους) προώρισεν συμμόρφους ‘hos praedestinavit ad hoc ut fierent conformes’ R. 8,29; seq. acc. objⁱ et εἰς finale: 1 C. 2,7. E. 1,5; R. 8,30, pass. E. 1,11. [scr. eccl.]*

προ-πάσχω, ao. -έπαθον: *prius patior* 1 Th. 2,2. [Hdt. ss.]¹

προπάτωρ, ορος, δ (προ-, πατήρ) *progenitor* R. 4,1 cr. [Pind. ss.]¹

προ-πέμπω, ao. -έπεμψα, ao. P. -επέμφθην: 1) *praemitto*. — 2) *emitto, dimitto*. — 3) *iter facientem deduco*; de comitatu A. 20,38; 21,5; alibi hoc verbo innuitur, eum qui iter facit rebus necessariis (litteris commendaticiis, pecuniâ) instrui et, si opus sit, ei socium itineris dari: A. 15,3. R. 15,24. 1 C. 16,6,11. 2 C. 1,16. T. 3,13. 3 J. 6. ['comitor' tragg. Hdt. Xen. al.]*

προπετῆς 2. (a radice πετ̄ quae inest verbo πίπτω) 1) *prociduus, praeceps* [tragg.]. — 2) metaphorice: a) *ad alqd. paratus, pronus* [tragg.]; — b) *praeceps, temerarius, protervus* A. 19,36. 2 T. 3,4. [Isocr. Plat. al.]*

προ-πορεύομαι, ft. -πορεύσομαι: *prae-gredior, praecedo; τινός* A. 7,40; constructione habraizante πρὸ προσώπου τινός (cfr. πρό 1) L. 1,76. [Xen. Pol. LXX]*

πρός *praepositio*, cuius primitiva significatio videtur esse *in conspectu, coram* (Kühner³ III § 441), quae construitur I. cum genetivo: *ab, ex parte; in NT semel: τοῦτο πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας* ὑπάρχει ‘hoc est e vestra salute’ i. e. confert ad vestram salutem A. 27,34 [class.; οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης τάδε sc. ἔστιν ‘hoc ad vestram gloriam non confert’ Thuc. 3, 59, 1; πρὸς ἐαυτοῦ εἶναι ‘e re sua, i. e. sibi utilem esse’ Hdt. 1, 75; cfr. Gen. 31,5].

II. cum dativo, ad quaestionem ‘ubi?’: *ad, juxta, apud, germ. an, bei*: Mr. 5,11 cr. J. 18,16; 20,11 cr.,12. Ap. 1,13; minus concinne cum verbo motūs L. 19,37.

III. cum accusativo adhibetur, fere ut lat. *ad*, 1) de termino ad quem = *ad alqm. vel alqd.*; a) proprie, post verba eundi, mittendi ets., et quidem a) ad personam: μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῷδην ‘ne redirent ad H.’ Mt. 2,12; ita post ἐκπορεύεσθαι Mt. 3,5, παραγίνεσθαι 3,13, ἔρχεσθαι 3,14, δεῦτε 11,28, ἀποστέλλειν Mr. 12,4, ἄγειν L. 4,40, στρέφεσθαι 7,44 etc.; post ejusmodi nomina παρουσία ‘adventus’ Ph. 1,26, εἰσοδος 1 Th. 1,9; 2,1, ἐπιστολή 2 C. 3,1; — β) ad locum s. rem: Mt. 21,1 v. Mr. 1,33; 6,45; 11,1. L. 19,29. J. 3,20; — post verba qui προσ- *praefixum* habent: Mt. 4,6. A. 13,36. E. 5,31. H. 5,7; — post verba parandi: ἔξαρτίζειν 2 T. 3,17, γυμνάζειν 1 T. 4,7. H. 5,14. — b) post verba dicendi, respondendi et dictiones synonymas (sermo dirigitur *ad alqm.*): λέγειν Mr. 4,41, διαλέγεσθαι 9,34, διαλογίζεσθαι 8,16, συζητεῖν 9,14 v.: Mr. 15,31. L. 1,28,55; 4,36; 12,3 (πρὸς τὸ οὖς); 18,7; 20,5; 24,14,17. A. 3,12 v.: post verba precandi (quibus preces diriguntur *ad alqm.*): δεῖσθαι A. 8,24, εὔχεσθαι 2 C. 13,7; post λόγος 2 C. 1,18: R. 10,1; 15,30. Ph. 4,6 al. — 2) *de fine actūs* et quidem a) *de fine intento s. consilio*: πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ‘ad (petendam) eleemosynam sedens’ A. 3,10; J. 11,4. R. 3,26; 15,2. 1 C. 7,35. 2 C. 4,6; 7,3; 11,8. E. 4,12 al.; cum accus^o infi (= ἵνα c. conj.): πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις ‘ut hominibus se spectandos praebant’ Mt. 23,5; Mt. 6,1; 13,30; 26,12 (ad portendendam meam sepulturam). 2 C. 3,13. E. 6,11. 1 Th. 2,9. 2 Th. 3,8. Ja. 3,3. — b) *de fine obtento s. eventu secuto* (= ὅστε ita ut): πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω ‘omnia fiant ita ut fideles aedificantur (Cr.: de manière à édifier)’ 1 C. 14,26: C. 2,23; πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν (= Mt. 24,24 ὅστε πλανῆσαι) τοὺς ἐκλεκτούς Mr. 13,22; ‘adeo ut’ Mt. 5,28. — 3) *de respectu seu relatione ad alqm. s. alqd.* = ‘ad, quod attinet ad . . ., adversus, erga’ ets.: a) post adjektiva: πρὸς τι (ad alqd.) ἀδόκιμος ‘inutilis’ T. 1,16, ἀνεύθετος A. 27,12, δυνατός 2 C. 10,4; 2 C. 2,16. 1 T. 4,8. 1 P. 3,15 al. — b) *de relatione s. necessitudine*

ad personam = *erga, adversus*: πρός τινα (erga alqm.) μακροθυμεῖν 1 Th. 5,14, πράτητα ἐνδείκνυται T. 3,2, ἐν σοφίᾳ περιπατεῖν C. 4,5, πεποίθησιν ἔχειν 2 C. 3,4 etc.; de relatione hostili, *contra*: ἀσύμφωνοι ὄντες πρὸς ἀλλήλους A. 28,25; πρός τινα πικραίνεσθαι C. 3,19, διαχρίνεσθαι A. 11,2 etc.; A. 24,19. R. 5,1. 1 C. 6,1. 2 C. 6,11, 14 s. G. 6,10. E. 2,18; 6,12. C. 3,13. 1 Th. 1,8; 4,12. 2 T. 2,24. H. 4,13 (si explicatur ‘cui nobis ratio reddenda erit’). 1 J. 3,21; 5,14; τί πρὸς ἡμᾶς; ‘quid nostrā refert?’ Mt. 27,4: J. 21,22 s. [τί τοῦτο πρὸς σέ; Epict. 4, 1, 10]; — dictio adverbialis; τὰ πρός Θεόν (accusativus adverbialis) ‘in rebus ad Deum pertinentibus, in relatione ad Deum’ R. 15,17. H. 2,17; 5,1. [εὐσεβεῖν τὰ πρὸς τοὺς θεούς Isocr. ad Dem. p. 4, Soph. Phil. 1441; cfr. FlJ. 9, 11, 2]. — c) de respectu s. relatione ad rem: a) *quod spectat . . .* 2 C. 4,2. H. 6,11; τὰ πρὸς τι ‘ea qua ad alqd. pertinent, conducunt, necessaria sunt’ L. 14, 28 r., 32 v.; 19,42. A. 28,10. 2 P. 1,3; β) *adversus, contra* A. 26,9,14 b. E. 6,11 b. H. 12,4, fort. item C. 2,23; γ) *juxta, secundum*: δρθοποδεῖν πρὸς τὴν ἀλήθειαν G. 2, 14; πρὸς ἀ ἐπραξεν ‘secundum ea quae egerit’ 2 C. 5,10; πρὸς ὅ E. 3,4 ‘juxta quod’; οὐκ ἀξια. πρὸς τὴν δόξαν ‘non sunt . . . condignae, si comparentur cum gloria’ R. 8,18; L. 12,47. — d) *de persona vel re quam alqs. dicens spectat (meint), in quam dictum cadit*: πρὸς αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην Jesus ‘ípsos spectans hanc parabolam dixerat’ L. 20,19; ἔλεγεν παραβολὴν πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς ‘dicebat parabolam de necessitate semper orandi’ L. 18,1; porro L. 12,41. J. 13,28. R. 10,21 (aut: ‘Israëlem alloquens’). H. 1,7 s., fort. 4,13; item dicitur πρὸς τι (ἀντ-)ἀποκρίνεσθαι ‘ad alqd. respondere’ Mt. 27,14. L. 14,6. — 4) dictiones adverbiales [cfr. class.: πρὸς δργήν ‘iracunde’, πρὸς βίαν = βιαίως ets., v. Pape s. v. III 4 b, Bailly III in fine]: πρὸς φθόνον Ja. 4,5 fortasse = φθονερῶς, v. φθόνος in fine; πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ‘facie ad faciem’ 1 C. 13,12, στόμα πρὸς στόμα 2 J. 12. 3 J. 14. — 5) de tempore; a) *versus . . .*: πρὸς ἐσπέραν L. 24,29 [Xen.]. — b) de (brevi) temporis spatio per quod, et non ultra, alqd. fit = *ad*: πρὸς καιρόν

‘aliquamdiu’ L. 8,13. 1 C. 7,5; πρὸς ὥραν J. 5,35. 2 C. 7,8. G. 2,5. Phm. 15; 1 Th. 2,17. H. 12,10 s. Ja. 4,14. — 6) πρὸς τινα ponitur pro παρά τινι *apud*: ex. gr. cum verbis commorandi et aliis; οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσὶν; ‘nonne universae apud nos sunt?’ Mt. 13,56; Mt. 26,18,55 v. Mr. 6,3; 9,19; 14,49. L. 9,41. J. 1,1 s.; 5,45. A. 2,47. 1 C. 16,6 s. 2 C. 1,12; 7,12 (in vestra ecclesia); 12,21. G. 1,18; 2,5; 4,18,20. 2 Th. 3,1,10. Phm. 13. 1 J. 1,2; 2,1; *apud se* = in animo suo Mr. 9,10. L. 18,11; 24,12; *ad, apud, prope rem vel locum*: τὰ πρὸς τὴν θύραν ‘locus januae adjacens’ Mr. 2,2; Mt. 3,10. Mr. 1,33; 4,1 b; 14,54. L. 3,9; 16,20; 22,56.

προσ- praeфикс verborum et nominum: 1) *ad, versus* locum: προσάγω, προσεγγίζω, προσέρχομαι; 2) *ad-* (de contactu et adhaesione): *an-*: προσηλόω, προσκολλάω, προσψάω; 3) de alloquio: προσαγορεύω, προσαιτέω, -αιτης, προσφωνέω; 4) *ad-* i. q. *addens, pergens, insuper*: προσαναλίσκω, προσαπειλέω, προσοφείλω etc.

* **προ-σάββατον**, ου, τό (πρό, σάββατον) dies qui sabbatum antecedit Mr. 15,42, ubi habetur v. l. πρὸς σάββατον. [Jdth. 8,6; Ps. 92 inscr.; scr. eccl.]¹

προσ-αγορεύω, ao. P. προσηγορεύθην: 1) *alloquor, appello, saluto*. [tragg. Hdt. al.] — 2) *appello* alqm. vel alqd. certo nomine vel epitheto, *nuncupo*, seq. accus. personae seu rei, et nominis [τὰλλα πάντα καλὰ προσαγορεύεις ‘alia omnia appellas bona’ Plat.; Xen. al.]; hinc passive: προσαγορευθεῖς . . . ἀρχιερεὺς κτλ. ‘nuncupatus a Deo pontifex . . .’ H. 5,10.¹

προσ-άγω, ao. -ήγαγον: 1) transitive: *adduco*; τινὰ ὧδε alqm. huc L. 9,41; τινά τινι alqm. ad alqm. A. 16,20; metaphorice: τινὰ τῷ Θεῷ alqm. (a Deo abalienatum ac reprobatum) cum Deo reconcilio 1 P. 3,18. — 2) intransitive: *appropinquo* [de militibus, Xen.; LXX Jos. 3,9 al.]; de litore quod ad navim propius accedere videtur A. 27,27.*

προσαγωγή, ᷂ς, ᷂ ↑ 1) transitive: *adductio, actus adducendi* [Thuc. Xen.]; ita quidam etiam R. 5,2 explicant ‘per Christum habemus, quod Deus nos adduxit’, minus bene, ut vid. — 2) intransitive: *accessus, aditus*, i. e. data alci. libera accedendi facultas: E. 2,18 add. πρὸς τὸν

Πατέρα; abs. E. 3,12; seq. εἰς τὴν χάριν R. 5,2. [accessus ad regem, Xen. Cyr. 7, 5, 45, ad locum, Plut. Aem. P. 13]*

προσ-αιτέω 1) transitive: τινά, *precibus adeo alqm.*, *mendicans alloquor alqm.* — vel τὶ, *mendicans peto alqd.* [tragg. Hdt.] — 2) absolute, omissa acc^o obj.: *mendico*, *stipem colligo* Mr. 10,46. L. 18,35 r. Br. J. 9,8. [Job 27,14]*

†**προσαίτης**, ου, δ \dagger *qui stipem colligit*, *mendicus* J. 9,8 cr. [Plut. al.]¹

προσ-ανα-βαίνω, ao. προσανέβην: *ad certum locum versus ascendo* [Aristot. πρὸς τὰς πέτρας]; προσανάβηθι ἀνώτερον ‘huc (propius ad me, aut forsitan: illuc) ascende in locum superiore’ L. 14,10.¹

προσ-αναλίσω vel -*αναλόω* (v. Kühner³ II p. 367), ao. -*ανήλωσα* vel -*ανάλωσα*, ptc. ao. -*ανάλωσας*: 1) *insuper impendo seu expendo*; dic. de sumptibus extraordinariis et inutilibus. [Xen. Plat. al.] — 2) πρ. τὶ τινι i. q. τὶ πρὸς τινα *expendo alqd. ad alqm.* i. e. ut aliquo utar, ut alci. satisfaciam ets. [χρόνον ἰατροῖς DLaërt.]: ἰατροῖς δὲ τὸν βίον L. 8,43.¹

×**προσ-ανα-πληρώω**, ao. προσανεπλήρωσα: *ad-impleo*, i. e. *addens impleo*, *suppleo*: τὰ ὑπερήματά τινος 2 C. 9,12; 11,9. [τὸν ἐνδεέστατον βίον Arist. pol. 1, 8; Apollon.]*

προσ-ανα-τίθημι, ao. med. προσανεθέμην: *ad-impono*, *insuper impono*; — med. 1) *me alci., *ad eum accedens* (προσ-), *impono* s. *sisto* s. *praebeo*, *me alci. committo consilii petendi causa*, *alqm. consuluo*, τινι [τοῖς μάντεις περὶ τοῦ σημείου ‘vates consulere de signo’ DSic. 17, 116; ἔμοὶ προσανάθου, λάβε με σύμβουλον πόνων Lucian. Jup. trag. § 1]: σαρκὶ καὶ αἵματι ‘homines’ G. 1,16. — 2) †*ex meis superimpono* alci. alqd. τὶ τινι, *addo* alqd. alci: ἔμοὶ οὐδὲν προσανέθεντο ‘mihi (suā auctoritate) nihil superimposuerunt (oneris vel obligationis)’, i. e. in mea doctrina ratione que agendi nihil corrigendum duxerunt, G. 2,6. — 3) *mihi impono*, *suscipio*, *subeo* alqd. [Xen.]*

προσ-απειλέω, [Dem.] — †med., ao. προστηλησάμην: *insuper minor*, *minas adjicio* A. 4,21.¹

†**προσ-δαπανάω**, ao. -εδαπάνησα: *insuper expendo* pecuniam: L. 10,35. [Lucian.]¹

προσ-δέομαι ad ea quae habeo *indigeo* alcs. rei; τινός A. 17,25. [Lys. Xen. al.; hinc Deus vocatur ὁ τῶν ἀπάντων ἀπροσδεής 3 Mach. 2,9]¹

προσ-δέχομαι, ao. -εδεξάμην: 1) *ad me admitto*, *apud me recipio*, *suscipio* [Aesch. Hdt. ss. LXX]: τινά L. 15,2. R. 16,2. Ph. 2,29; *non refugio*, *tolero* τὶ H. 10,34, contra οὐ πρ. τὶ *alqd. refugio*, *respuo* H. 11,35. — 2) *exspecto* (quodammodo = in eo sum ut alqm. venturum suscipiam) τινά L. 12,36; τὶ Mr. 15,43. L. 2,25,38; 23,51. A. 23,21; 24,15. T. 2,13. Ju. 21. [Hom. ss.; Ps. 54,9; δραχμὰς υν' Ostr. 1089, 5].*

προσ-δοκάω (verbum simplex non occurrit) *exspecto*, *operior*: dicitur de expectatione tam sperantis quam timentis vel sine spe aut metu putantis alqd. fore [Hdt. tragg. ss.]: τινά Mt. 11,3. L. 1,21; 7,19 s.; 8,40. A. 10,24; τὶ 2 P. 3,12 ss.; seq. acc. c. inf. A. 28,6 a, solus inf. A. 3,5: ponitur absolute Mt. 24,50. L. 3,15; 12,46. A. 27,33; 28,6 b.*

προσδοκία, ας, ή \dagger *exspectatio* sperantis vel metuentis alqd. [Pl. Dem.]: ἀπὸ φόβου καὶ πρ. τῶν κτλ. (gen. obj.) I. 21,26 ‘prae t. et e. eorum quae etc.’; metonymice = *id quod alqs. exspectat*: cum gen. subj. A. 12,11.*

††**προσ-εάω** (= *heranlassen*) *accedere sino*, *appellere (navem) sino*: τινά A. 27,7. [παρ-εάω ‘praeterire sino’ Euseb., Gregentius; ἐξ-εάω ‘exire sino’ act. apocr. Ap. (Lipsius I p. 166, 11; 211, 8); εἰσ-εάω ‘intrare sino’ Geopon.].¹

***προσ-εγγίζω**, ao. -ήγγισα: 1) transitive: *prope admoveo* s. *affero*. [χείλη χείλεσιν Len.] — 2) intransitive: *appropinquo*, *prope accedo* [Gen. 33,6 al. Pol. DSic.]; ita Mr. 2,4 r. sec. syr. goth. arm. slav.¹

προσεδρεύω (πρόσ-εδρος ‘assidens’) *assideo personae vel rei*, τινί, *imprimis* = *assiduus sum in re, vaco rei*, τινί [Dem. Aristot.]: τῷ θυσιαστηρίῳ 1 C. 9,13 r.¹

προσ-εργάζομαι, ao. -ηργασάμην t. cr. (nHe.), minus bene -ειργασάμην t. r. He. (cfr. ἐργάζομαι): 1) *insuper labore*. [Eur.] — 2) *labore insuper acquiro*, *insuper lucror* [Xen. Plut.]: δέκα μνᾶς L. 19,16.¹

προσ-έρχομαι, ft. -ελεύσομαι, ao. -ῆλθον et (Bl. § 21, 1) -ῆλθα, pf. -ελήλυθα: 1) *ad alqm. hominem vel locum venio*, *accedo*: seq. dat. pers. Mt. 5,1; 8,5. Mr. 14,45 et

passim; c. dat. loci H. 12,18,22 (in locutione metaphorica: 22 fere = 'societatem in iustis cum . . .'); saepe absolute Mt. 4,11; 8,19 al.; passim in vivida rei gestae descriptione, max. ptc^{iūm} προσελθών, ut Mt. 8,2; 25, 20,22,24 al.; seq. inf. fin. κατανοῆσαι 'ut asperceret' A. 7,31. — 2) sensu metaphorico: a) ad Deum, accedere, sc. ad eum colendum vel ei supplicandum vel ad salutem ab eo consequendam: H. 7,25; 10,22; 10,1; 11,6; c. dat. loc. τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος H. 4,16; ad Jesum accedere i. e. se per fidem et caritatem cum eo conjungere 1 P. 2,4 [τοῖς θεοῖς DCass. 56, 9; LXX]. — b) πρ. τοῖς λόγοις τινός 'doctrinis alc. accedere', i. e. eis consentire, eas fide tenere, 1 T. 6,3 (nTdf.) [πρὸς πᾶν τὸ δυνατόν 'consentire ad omnia danda vel facienda, quae potest' Pol. 21, 11, 6, opp. εἰς οὐδὲν τῶν ἀξιουμένων 'nihil eorum quae postulantur concedere' 31, 27, 1].

*προσευχή, ἡ, ἥ ↓ 1) *preces ad Deum fusae, precatio, vulg. «oratio»: ἐν προσευχῇ 'precando' Mt. 17,21. Mr. 9,29 (ἐν instrum.); Mt. 21,22. L. 22,45. A. 1,14 al., plur. A. 2,42; 10,4. Ap. 5,8 al.; οἶκος προσευχῆς domus precibus fundendis destinata Mt. 21,13. Mr. 11,17. L. 19,46 ex Is. 56,7; ἐν τῇ πρ. τοῦ Θεοῦ (gen. obj.) in precibus ad Deum fundendis L. 6,12; dat. inservit imitando info abs^o hebr. προσευχῇ προσηγέσατο 'instanter precatus est' Ja. 5,17; ἐπὶ τῶν προσευχῶν R. 1,10. E. 1,16 al. = ἐν ταῖς προσευχαῖς R. 15,30 'in prectionibus', i. e. quotiens preces fundo s. funditis; προσχαρτερεῖν τῇ προσευχῇ vel ταῖς προσευχαῖς A. 1,14; 6,4. R. 12,12. C. 4,2. [LXX = ηλέφη] — 2) per metonymiam: a) *aedes quo precandi causa convenire solent, «oratorium», synagoga, proseucha [inscr. Aegypt. saec. 2 a. Chr. n. v. revue archéol. 1875 II p. 111; Philo, in Flacc. § 6. 14, leg. ad Cajum 20, 43, 46; FlJ. vita 54; alia testimonia v. Schürer, Gesch. d. jüd. Volks § 27]. — b) †locus subdialis quo Judaei precandi causa convenient, ad flumen vel mare jacere solitus: A. 16, 13,16. [FlJ. ct. Ap. 2, 2 αἱθριοι προσευχαί]

προσ-εύχομαι, ft. -εύξομαι, ao. -ησέ-μην: preces fundo, precor Deum [Aesch. Hdt. ss. τινί, rarius τινά]: seq. dat. τῷ Θεῷ 1 C. 11,13: Mt. 6,6; secus semper absolute Mt. 6,5 ss.; 14,23. Mr. 1,35 et

passim; de προσευχῇ προσεύχεσθαι Ja. 5,17 cfr. art. praeced.; πρ. γλώσσῃ, τῷ πνεύματι, τῷ νοῖ = in precibus fundendis utor dono glossolaliae, parte animi affectivā, intellectu 1 C. 14,14 s. (ubi v. Cornely); seq. ὑπέρ τινος Mt. 5,44. C. 1,9. Ja. 5,16 WH., vel περὶ τινος L. 6,28 v. C. 1,3 al. 'pro alqo.'; seq. ἐπὶ τινα pro alqo. praesente (ad eum versus) precor, ut preces et gratiae velut super eum descendant (cfr. לְעַלְפָתָה 'precari ad avertenda ab alqo mala' Job 42,8. 2 Chr. 30,8) Ja. 5,14; ad quid obtinendum preces fiant, indicat ἵνα Mt. 24,20. Mr. 13,18; 14,35,38 al., τοῦτο ἵνα Ph. 1,9, ὅπως A. 8,15, inf. fin. L. 22, 40 [acc. c. inf. Hdn. 1, 11, 12], τοῦ c. inf. Ja. 5,17; seq. accus. precis recitatae: πρ. μακρά 'longas preces recitare' Mt. 23,14r. Mr. 12,40. L. 20,47, ταῦτα προσηγέστο 'precans dicebat haec' L. 18,11; — seq. acc. rei petitae [νίκην Xen. Hell. 3, 2, 22]: τί προσευξώμεθα καθὼ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν 'quid convenienter petamus, ignoramus' R. 8,26.

προσ-έχω, semel 3. sg. pf. προσέσχηκεν H. 7,13: I. activum: ad-hibeo: 1) admoveo. — 2) adhibeo s. adverto animum ad alqm. vel alqd.; saepe class. πρ. τὸν νοῦν τινι attendo animum ad alqm. vel alqd.; saepe, in NT semper, cum accusativi νοῦν ellipsi: προσέχω τινί attendo, attentus sum ad alqm. (quem audio) vel alqd. (quod mihi dicitur): cum dat. pers. A. 8,10 s. 1 T. 4,1, cum dat. rei A. 8,6; 16,14. 1 T. 1,4. T. 1,14. H. 2,1. 2 P. 1,19; — hinc a) πρ. τινί alc. causā sollicitus sum, alc. sollicitam curam ago A. 20,28; hinc προσέχειν ἔαυτῷ *sibi prospicere, sibi cavere, cavere [LXX Gen. 24,6. Ex. 10,28; 34, 12 al.; νήφων καὶ προσέχων ἔαυτῷ Plut. mor. 150 b] L. 17,3, seq. μήποτε et conjunctivus L. 21,34; hinc etiam, addito per hebraismum (= נִמְנִחַת מִשְׁבֵּת) ἀπό, 'caveo ab alqa re' L. 12,1; seq. quaestio indir. ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν 'in causa horum hominum quid facturi sitis' A. 5,35; omissio etiam pronomine refl.: προσέχειν 'cavere', *seq. ἀπό τινος [2 Chr. 35,21 πρόσεχε ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, Sir. 6,13 al.] Mt. 7,15; 10,17; 16,6,11 s. L. 20,46, seq. μή et inf. 'caveo ne' Mt. 6,1. — b) sequente dat. rei, rei incumbere seu vaco, deditus sum ets. [Hdt. ss., ut πολέ-

μωρός Dem., γεωργία καὶ εἰρήνη Hdn.]: τῇ ἀναγνώσει κτλ. 1 T. 4,13, οὖν πολλῷ 1 T. 3,8, τῷ θυσιαστηρίῳ H. 7,13. — II. medium seq. τινί: *me teneo ad alqd.*, i. e. *inhaereo, adhaereo rei* [sensu proprio et metaphorico Hdt. targ. Aristot.]: ὅγιαίνουσιν λόγοις 1 T. 6,3 Tdf.*

προσ-ηλόω, αο. -ήλωσα (ἥλος) *clavis affigo*; πρ. χειρόγραφον τῷ σταυρῷ in metaphora C. 2,14, qua innuitur, Christum in cruce morientem aboleuisse legem Mosai-
cam. [Plat. al.]¹

***προσήλυτος**, ου, δ (α προσ-ελήλυθα ‘adveni’, class. ἐπηλυς, -ύτης) 1) *advena, alienigena qui apud nos sedem fixit*. [LXX = רַב] — 2) ×eo vocabulo ab Judaeis circa tempus Christi nuncupabatur *alienigena gentilis qui religionem Judaicam amplexus erat, proselytus*, in vulg. A. 6,5; 13,43 ‘advena’ [Philo, de monarch. 1, 7]: Mt. 23,15. A. 2,10; 6,5; 13,43. — NB. Multos fuisse proselytos per Romanum imperium constat. In scriptis Judaeorum, ut a meris ‘advenis’ vocabulo distingue-
rentur, nominantur קָדְשָׁתֶךָ ‘advenae ju-
stitiae’. Non ante saec. 13um p. Chr. n. advenae רַעֲשָׁתֶךָ ‘advenae portae’ appellati fuisse videntur. Cum neutris confundendi sunt οἱ σεβόμενοι s. φοβούμενοι τὸν Θεόν, de quibus v. suo loco; hi σεβό-
μενοι solum A. 13,43 dicuntur σεβόμενοι προσήλυτοι, ut videtur. Cfr. Hagen, lexicon biblicum art. ‘Proselyti’; Schürer, Geschichte des jüd. Volkes § 31, V.*

×**πρόσ-καιρος** 2. (πρὸς καιρόν L. 8,13. 1 C. 7,5 ‘ad certum tempus, aliquamdiu [et non ultra]’) *aliquamdiu solum durans, temporalis*: 2 C. 4,18 (opp. αἰώνιος); H. 11,25; de persona: *inconstans* Mt. 13,21. Mr. 4,17. [Strab. DHal. FlJ.]*

προσ-καλέω, *advoco* [tragg. al.]; — med. προσ-καλέομαι, αο. -εκαλεσάμην, pf. -κέκλη-
μαι: *ad me accerso, ad me venire sive ac-
dere jubeo* [Xen. al.]: τινά Mt. 10,1; 15,10. Mr. 3,13; 6,7. L. 7,18; 18,16. A. 5,40. Ja. 5,14 al.; — metaphorice: a) *alqm. ad cer-
tum munus ac laborem destino* (velut ac-
cerso alqm., eum certum alqd. facere jus-
surus): τινὰ εἰς τι A. 13,2 (nam δὲ ibi = εἰς δὲ: cfr. δὲ II 9); τινά cum inf. fin. A. 16,10. — b) *alqm. ad fidem ac salutem
voco* A. 2,39.

×**προσ-καρτερέω**, ft. -καρτερήσω (= καρ-

τερέω πρὸς . . .) *constans sum apud . . .*, i. e. *constantē permaneo apud alqm. vel alqd.*, τινί: a) seq. dat. pers.: *assiduo seu frequenter sum apud alqm., frequenter con-
venio alqm.*; A. 8,13; 10,7 [Pol.]; ap. Demosth. = ‘adhuc maneo apud alqm. nec-
dum decedo’]; de navi quae prope alqm. est ut semper ei praestet sit Mr. 3,9. — b) seq. dat. rei: *constantē rei incumbō, assiduo alq. re occupor*: ἡσαν προσκαρτε-
ροῦντες τῇ προσευχῇ A. 1,14 (cf. L. 24,53); ib. 6,4. R. 12,12. C. 4,2, loco datι εἰς τι R. 13,6; *assidue assisto s. sector*: τῇ διδα-
χῇ τῶν ἀποστόλων κτλ. A. 2,42 [τῇ πολιορ-
κίᾳ, τῇ ἐπιμελείᾳ Pol.]. — c) seq. ἐν loci: *constantē frequento alqm. locum* A. 2,46 [Sus. 6 προσεκαρτέρουν ἐν τῇ οἰκίᾳ Ἰωακείμ vulg. ‘frequentabant domum Joakim’].*

†**προσ-καρτέρησις**, εως, ἡ ↑ *assiduitas, constantia* in alq. re obeunda, vulg. *instantia*; πρ. καὶ δέησις ὑπὲρ τῶν ἀγίων ‘assidua pro Christianis precatio’ E. 6,18. [inserr. saec. 1: LvO. 66]¹

προσκεφάλαιον, ου, τό (πρὸς κεφαλὴν) *cervical* Mr. 4,38. [Aristoph. Hipp.]¹

×**προσ-κληρόω**, αο. P. -εκληρώθην: *sorte attribuo*; pass.: *quidam προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ ‘velut divinā sorte Paulo attri-
buti sunt’ (syr. intransitive: ‘adhaeserunt’)* A. 17,4. [Philo, Plut.].¹

προσ-κλίνω, αο. P. -εκλίθην: 1) *acclino* alqd. — 2) intrans.: *ad alc. partes me inclino*. [Polyb.] — 3) *passivum eodem sensu intrans.: τινί A. 5,36 cr., vulg. ‘con-
sensit’ [2 Mach. 14,24; Clem. Rom.].¹

×**πρόσκλισις**, εως, ἡ ↑ *inclinatio ad alc. partes* [Pol.]; hinc in malam partem = †*partium studium*: κατὰ πρόσκλισιν ‘par-
tium studio impulsus’ 1 T. 5,21. [Clem. Rom.].¹

προσ-κολλάω, αο. P. -εκολλήθην, ft. P. -κολληθήσομαι: *agglutino*; — pass. meta-
phorice: *unior, conjungor* [anima cum cor-
pore, Plat. Phaed. p. 82 e; cibus digestus cum corpore, Aristot. probl. 21, 2], hinc: *alicui me adjungo, alqm. sector, sequor* [Plat.; LXX Ruth 2,21,23. Jdc. 20,45]; τινί A. 5,36 r.; denique: **fideliter adhaereo* alci., *cum alq. maneo inseparabili societate ac caritate conjunctus* [LXX = בְּקַבֵּעַ, ut cum Deo, Dt. 11,22. Jos. 23,8]: τινί Mt. 19,5 r., πρὸς τινα Mr. 10,7 r. He. Br. E. 5, 31 e Gen. 2,24.*

***πρόσκομμα**, μματος, τό (προσκόπτω) *offendiculum*, i. e. *id cui pedem impingens aliquis cadit*; metaphorico sensu occasio peccati seu *ruinae spiritualis*, *scandalum* 1 C. 8,9; *τιθέναι πρ.* τινι i. q. *praebere alci. occasionem peccandi* R. 14,13, ubi πρ. scandalum levius, σκάνδαλον vero (q. v.) *gravius designare videtur*; χακὸν (sc. est comestio alicujus cibi per se liciti) τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι R. 14,20 ‘ei qui cum scando (unter Ärgernis, i. e. in statu scandali ex firmorum agendi ratione desumpti: διά I 2) manducat’; Christus humilis, et humiliatus Judaeis evasurus erat λίθος προσκόμματος ‘lapis offensionis’, occasio lapsūs et ruinae, R. 9,32 s. 1 P. 2,8 ex Is. 8,14. [Sir.; ap. Athenaeum ‘ulcus’ membra alili, ap. Plut. ‘impedimentum’]*

προσκοπή, ḥς, ḥ ↓ 1) *offensa* sensu passivo = *offensum esse, offensus seu abalienatus ab algo. animus* [Pol.]. — 2) †*ansa seu occasio offendendi* (intrans.) *sive pec candi, scandalum*: διθόναι τινὶ προσκοπήν 2 C. 6,3.¹

προσ-κόπτω, ao. -έκοψα: 1) transitive: *offendo, allido* e. gr. manum vel pedem ad alqd. [τὸν δάκτυλον Aristoph.]; τὸν πόδα πρὸς λίθον Mt. 4,6. L. 4,11 e Ps. 90,12 in dictione metaphorica. — 2) omissio objecto (‘pedem’ vel sim.) usurpatur intransitive: *impingor, offendō, incurro* [τινὶ Xen.; abs. Tob. 11,9, ac vel: δ πούς σου οὐ μὴ προσκόψῃ Prov. 3,23]: J. 11,9 s.; τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος R. 9,32 (metaph., v. πρόσκομμα), idem est mente supplendum 1 P. 2,8; cum synonymo σκανδαλίζεσθαι = ‘scandalum pati, in peccatum incidere’ R. 14,21, ἐν τινὶ ‘occasione alcs. rei’ [alqo. mendico viso ‘offendi’ Epict. 3, 22, 89]; — venti προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ‘irruerunt in domum’ Mt. 7,27.*

προσ-κυλίω, ao. -εκύλισα: *advolvo*: λίθον τῇ θύρᾳ Mt. 27,60, λ. ἐπὶ τὴν θύραν Mr. 15,46.*

προσ-κυνέω, ft. -χυνήσω, ao. -εκύνησα: sec. etymologiam = *osculo* (*saltem osculo manui meae impresso et per gestum alii oblato*) alqm. *honoro*: 3 Reg. 19,18, cfr. Job 31,27; — ap. profanos [Hdt. ss.] *universim* = *humiliter veneror, adoro* alqm. vel alqd., maxime deos et personas res que sacras, ut regem, statuas deorum;

quam deorum regumque *venerationem* cum plerumque humi prostrati exhiberent (unde saepe jungitur verbum cum ptcⁱⁱs προσπίπτων etc.), significat etiam *prosterno me coram algo., supplex saluto alqm.* [de supplicibus Soph. Oed. R. 327, de elephante Arist. hist. an. 10, 46]; — ap. LXX ponitur fere pro προσπίπτων: *prosterno me ad alqm. venerandum vel salutandum*, e. gr. virum nobilem Gen. 33,7. 2 Reg. 15,5, regem 3 Reg. 1,16,53, prophetam 4 Reg. 4,37, Deum 2 Reg. 12,20. 1 Reg. 15,25, simulacra Is. 2,8 al. — In NT *adoro*: *Deo, regi ets. honorem ritu Orientaliū exhibeo, germ. huldigen*; et quidem *adoro* a) *Deum, numini debitum cultum exhibeo*; Mt. 4,10. L. 4,8. J. 4,21 ss. 1 C. 14,25 (add. πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον). Ap. 4,10 al.; si loci adorationis mentio fit, verbum ponitur absolute, J. 4,20; 12,20. A. 8,27; 24,11. Ap. 11,1, it. H. 11,21. Ap. 5,14 cr. — b) *Christum, pro vario gradu cognitionis ac fidei, adoro ac veneror* ceu regem, Messiam Mt. 2,28,11 (per ludibrium Mr. 15,19), prophetam, Messiam, Deum, Mt. 8,2; 9,18; 14,33; 15,25; 20,20; 28,9,17. Mr. 5,6. L. 24,52. J. 9,38. H. 1,6. — c) *humillimā prostratione alqm. veneror*: angelum, Petrum, ets. A. 10,25. Ap. 19,10; 22,8; principem Mt. 18,26; alium Ap. 3,9. — d) *diabolus, bestia, draco* adorationem sibi suisque simulacris postulat Mt. 4,9. L. 4,7. A. 7,43. Ap. 9,20; 13,4,8 al. — Profani dicebant προσκυνεῖν τινα, LXX et NT frequentius τινὶ quam τινά.

προσκυνητής, οῦ, δ ↑ *adorator* J. 4,23. [inscr.; cfr. Deismann LvO. p. 65 s.]¹

προσ-λαλέω, ao. -ελάλησα: *alloquor*, τινὶ (= λαλῶ πρός τινα) A. 13,43; 28,20. [Theophr. LXX]*

προσ-λαμβάνω *ad-sumo, acquiro* ets.; in specie: *capio cibum, comedo* [ἀρτὸν Xen.]: c. genet. part. *τροφῆς* A. 27,34 r. — ceteris locis NT: *solum med. προσλαμβάνομαι*, ao. -ελαβόμην: *mihi assumo*, germ. *zu sich nehmen*; i. e. a) alqm. *meum seorsim duco*, cui alqd. dicam, Mt. 16,22. Mr. 8,32; ita A. 18,26 *domum meam duco edocendum*. — b) alqm. *apud measuscipio, ad meam societatem admitto, eum non repello*: R. 14,1,3; 15,7. Phm 12 r. He. Br., 17; in *domum meam suscipio hospitem*, A. 28,2. — c) *adsumo mihi alqm.*

consiliorum adjutorem: A. 17,5. — **d)** *cibum capio*: μηδὲν A. 27,33; seq. gen. part. ib. 36.*

πρόσλημψις hell. (t. cr.) et **πρόσλημψις** (t. r.), εως, ή ↑ *assumptio, susceptio*; R. 11,15 *Judeorum in regnum Messianum futura assumptio*. [Plat. al.]¹

προσ-μένω, ao. -έμεινα: 1) *adhuc maneo, amplius commoror alicubi*: A. 18,18. 1 T. 1,3. [tragg.] — 2) *maneo apud alqm. vel alq. c. dat. pers.* Mt. 15,32. Mr. 8,2; metaphor.: τῷ Κυρίῳ ‘fidelis permaneo Domino’ A. 11,23; seq. dat. rei cui alqs. fideliter inhaeret A. 11,23 WH. (τῇ προθέσει τῆς καρδίας ἐν τῷ Κυρίῳ); 13,43 cr.; ταῖς δεήσεσιν ‘precibus faciendis immoror, ab iis non desisto’ 1 T. 5,5.*

***προσ-ορμίζω**, ao. P. -ωρμίσθην (ὅρμος ‘statio navalis’, ubi naves apte appellari vel in ancoris teneri possunt): *ad stationem navalem duco navem* [Lucian.]; — medium (c. aor. vel med. vel pass.) = *ad stationem navalem vehor, navem ad litus applico* Mr. 6,53. [DHal. Plut. Arr.]¹

προσ-οφείλω *insuper debeo* [Xen. Pol.]: καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις Phm. 19 sensus: plus mihi debes quam quae modo a te postulare ausus sum, quippe qui teipsum mihi (utpote a me in Chrō genitus) debeas; fortasse praefixum προσ- solum pleonastice idem dicit quod particula καὶ [ut Xen. Oec. 20, 1: οὐδὲ τὰ ἀναγκαῖα δύνανται πορίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ προσοφείλουσιν ‘ne necessaria quidem possunt sibi acquirere, atque adeo debent (= aere alieno premuntur)].¹

***προσ-οχθίζω**, ao. -ώχθισα (χθίζω = δχθέω = ἀχθομαι ‘aegre fero, indignor, piget me’) —: πρ. τινί = δχθίζω πρός τινα *stomachor adversus alqm., succenso alci., taedet me alcs.* H. 3,10,17 e Ps. 94,10 pro hebr. בְּקַר ‘taedet me’. [LXX pro variis verbis fastidium ac taedium exprimentibus hoc verbo usi sunt.]*

†**πρόσπειρος** 2. (πεῖνα) *esuriens, famelicus* A. 10,10.¹

†**προσ-πήγγυμι**, ao. -έπηξα: *affigo* [DCass.]; in specie: *cruci affigo alqm.* A. 2,23.¹

προσ-πίπτω, ao. -έπεσον vel hell. (Bl. § 21, 1) -έπεσα: *accido* [= ‘adjaceo, influo, obviam fio, aggredior, casu evenio’ ap. prof.]; 1) *cado in . irruo in* alqd.: c.

dat. rei Mt. 7,25 (parall. 27 προσκόπτω).

N.B. Pro προσέπεσαν Lachmann censuit legendum esse προσέπαισαν ‘alliserunt’ (a verbo incerto προσ-πάιω, quod occurrit Soph. frg. 310 v. l.). — 2) *ad genua alcs. accido*: τινί Mr. 3,11; 5,33. L. 8,28,47. A. 16,29 [Plat.]; τοῖς γόνασίν τινος L. 5,8 [Eurip.]; πρὸς τοὺς πόδας τινός Mr. 7,25 [Ex. 4,25].*

προσ-ποιέω *insuper facio, adjicio* etc.; — med. **προσ-ποιέομαι**, ao. -εποιησάμην: 1) *mihi acquiro*. — 2) *praetexo, simulo*; seq. inf. [Plat. al.]: προσεποιήσατο πορρωτέρω πορεύεσθαι L. 24,28.¹

προσ-πορεύομαι *proficiscor ad* alqm., et simplicius = *confero me, accedo ad* alqm.: τινί Mr. 10,35. [Aristot. Pol. LXX]¹

†**προσ-ρήγγυμι**, ao. -έρρηξα vel (Bl. § 3, 10) -έρηξα: 1) trans.: *allido, allidendo frango* [FlJ. παιδία πέτραις]; pass. de undis quae cum impetu promontorio alliduntur [MAnton.], de populis qui inter se aggrediuntur [Euseb.]. — 2) intrans.: † *cum impetu allisus frangor, irruo adversus alqd.*: L. 6,48 s.*

προσ-τάσσω, ao. -έταξα, pf. P. -τέταγμαι: 1) *attribuo, adjungo* alqm. aliquibus (praefectum, socium, subditum etc.). — 2) *attribuo alci. suum officium* i. e. *mando, praecipio* [Hdt. Xen. al.]: τὶ Mt. 8,4. Mr. 1,44; τί τινι A. 10,33 (pass.); absolute sine obj° Mt. 1,24; 21,6 v. L. 5,14; seq. acc. c. inf. [Eur. Xen.] A. 10,48 (Tdf. αὐτοῖς); Deus hominibus dat προστεταγμένους καιρούς A. 17,26 cr. (t. r. προτετ.) ‘statuta tempora’, quae alii (collato A. 14,17) explicant varia singulorum annorum tempora (Jahreszeiten: saisons), alii tempora imperio historiaeque singulorum populorum destinata.*

†**προστάτης**, ιδος, ή (προστημι, med. q. v.) 1) *quae praeest*. — 2) *tutrix, patrona*, R. 16,2. [Len. bis acc. 29; προστάτης ‘patronus’ Soph. Lys. Plut.]¹

προσ-τίθημι, ao. -έθηκα, ao. M. -εθέμην, ao. P. -ετέθην, ft. P. -τεθήσομαι: 1) *appono, attribuo* etc. — 2) *appono = adjicio, addo*: a) τὶ ἐπὶ τι sc. ultra id quod jam adest, Mt. 6,27. L. 12,25; τὶ cum dat. personae L. 17,5, pass. Mt. 6,33. Mr. 4,24. L. 12,31; προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν ‘omnibus (quae improbe egerat) adjecit et hoc (facinus)’ L. 3,20; Lex. Mos. προσ-

ετέθη sc. ad promissiones patriarchis datas, G. 3,19. — b) c. acc. personae; pass. προστίθεσθαι τῷ Κυρίῳ ‘Domino se associare’ A. 5,14 (ni malis dativum cum πιστεύειν conjungere); 11,24; πρ. τινα τῇ ἐκκλησίᾳ A. 2,47 r., supplendus est dat. ‘ecclesiae’ A. 2,41,47 cr.; 5,14 (ni jungis πιστ. τ. K.); hebraizat dictio προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ ‘aggregatus est patribus suis (sc. defunctis), mortuus est’ A. 13,36 [Jdc. 2,10, cfr. 4 Reg. 22,20; saepius πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ Gen. 25,8 al.]; — *† per insignem hebraismum hōc verbo exprimunt adverbia ‘iterum, rursus’, negato verbo ‘non iterum, non jam’: [LXX προσθεῖσα ἔτεκεν υἱόν ‘rurus filium peperit’ Gen. 38,5; πρόσεχε σεαυτῷ ἔτι προσθεῖναι ἵδειν μου τὸ πρόσωπον ‘cave ne iterum coram me appareas’ Ex. 10,28; οὐ προσθήσω ἔτι πατάξαι πᾶσαν σάρκα ‘non jam percutiam etc.’ Gen. 8,21]: οὐ μὴ προσθῶ πεῖν ‘non jam bibam’ Mr. 14,25 cD; προσέθετο πέμψαι ἔτερον, τρίτον L. 20,11 s. = Mr. 12,4 καὶ πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλον; παρηγήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον ‘rogabant ne amplius ad se sermo fieret’ H. 12,19 [Dt. 5,25]; eādem dictione non solum res iterata, sed etiam continuata, aucta, adjecta indicatur [Φαραὼ προσέθετο τοῦ ἀμαρτάνειν ‘perrexit peccare’ Ex. 9,34; οὐ προσθήσω ἔτι εἶναι μεθ’ ὑμῶν ‘non pergam, i. e. desinam esse vobiscum’ Jos. 7,12; προσθεῖς Ἰώβ εἶπεν ‘porro Job dixit’ Job 27,1; προσέθετο εὐλαβεῖσθαι ἀπὸ Δαυεὶδ ἔτι ‘adhuc magis Davidem timuit’ 1 Reg. 18,29]: προσθεῖς εἶπεν παραβολὴν ‘perrexit (loqui) parabolamque dixit’ L. 19,11; προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον ‘insuper jussit etiam Petrum comprehendi’ A. 12,3.*

προσ-τρέχω, ao. -έδραμον: *accurro* Mr. 9,15; 10,17. A. 8,30.¹

προσφάγιον, ου. τό hellenistice = ὄψον *pulmentarium, obsonium* J. 21,5; cfr. ὄψαριον [Moeris; inscr. Gr. ant. 395, 12; derivatur a προσ-φαγεῖν]¹

πρόσφατος 2. (derivari solet a radice φεν [unde φόνος, φονεύς] et explicari ‘recens mactatus’ et universim ‘recens: frisch: frais’) *recens*; 1) *recens* dicitur res quae nondum est lapsu temporis corrupta aut oblitterata, sed talis qualis esse solet res nuper orta aut facta, nuper

mortua, fructus qui nuper maturuit ets. [πρ. dicitur cadaver, piscis, sanguis, flos, hiems; sed etiam calamitas, invidia, ira ets. Hdt. ss.] — 2) ap. scriptores juniores πρ. dicitur res **nova, quae hucusque non fuit, sed nuper esse coepit* [οὐκ ἔστιν πᾶν πρόσφατον δπὸ τὸν ἥλιον Eccl. 1,9; Ps. 80,10]: δδὸν πρ. ‘viam recentem’, i. e. recenter factam nec cujusquam antea pedibus calcatam H. 10,20.¹

×**προσφάτως** † adv. *recens, nuper, paulo ante* A. 18,2. [Pol. LXX]¹

προσ-φέρω, ao, -ήνεγκον vel -ήνεγκα, pf. -ενήνοχα, ao. P. -ηνέχθην: 1) *affero, adduco, offero, porrigo*; a) *alqm. adduco ad alqm.*; τινά τινι; ut infantes Mt. 19,13. Mr. 10,13. L. 18,15; aegrotos Mt. 4,24; 8,16; 14,35 al. (ap. Mt. solum); alqm. ad regem, judicem, tribunal Mt. 18,24 v. (pass.). L. 12,11 r.; 23,14 [vix ita ap. profanos]. — b) *alqd. affero, offero, trado, τί τινι; nummum, pecuniam* Mt. 22,19; 25,20. A. 8,18; alci. quod bibat L. 23,36. J. 19,29 [tragg.]. — c) **dona, praesertim sacra donaria, sacrificia, preces offero* [saepe LXX, max. = בְּרִקַּה]: *dona regi, adorandi causa* Mt. 2,11, cfr. Ps. 71,10; *dona sacra et sacrificia* Mt. 5,23 s.; 8,4. Mr. 1,44. L. 5,14. A. 7,42; 21,26. H. 5,1; 8,3 s.; 9,7 et passim in hac epistula; τινά H. 11,17; *έαυτόν* H. 9,14,25, προσφέρομαι pass. H. 9,28; hinc metaphorice λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ J. 16,2, δεήσεις καὶ ικετηρίας H. 5,7. — 2) med. προσφέρομαι: a) *me confero, accedo, aggredior ets.* — b) *me gero erga alqm. certo modo, alqm. trasto sive aliquo utor certo modo: ως υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται δ Θεός ‘Deus se gerit erga vos ut (se gerere solet ac debet pater) erga filios’ H. 12,7 [τινὶ ἀχαρίστως Lys.; ως φίλοι προσεφέροντο ὑμῖν Xen. anab. 5, 5, 19; τῇ πατρίδι πρ. ως μητρί, Pythag. ap. Stobaeum c. 38].*

προσφιλής 2. (φιλέω) *amatus, amabilis* (*vulg.*), *carus, jucundus*, dicitur tam de personis quam de rebus: Ph. 4,8. [Hdt. ss.]¹

προσφορά, ἄς, ἡ *allatio, oblatio, adductio* ets., et *ipsa res oblata*; in LXX et NT potissimum de sacrificio: a) *oblatio, actus quo alqd. sacrificium offertur*: seq. gen. obj. διὰ τῆς πρ. τοῦ σώματος Ἰ. Χριστοῦ ‘eo quod oblatum est corpus J.

Christi' H. 10,10 [πρ. ἀργός Sir. 46,19]; προσφορὰς ποιεῖν 'facere oblationes', i. e. curare faciendas per sacerdotes, A. 24,17; H. 10,14,18. — b) *res Deo oblata, sacrificium*: προσηγέχθη ἡ πρ. A. 21,26; c. synon. θυσία E. 5,2. H. 10,5,8. [Ps. 39,7. Sir. 14,11 al.]; metaphorice, c. genet. explic. ἡ πρ. τῶν ἐθνῶν ipsi gentiles conversi quodammodo victimae instar Deo oblati R. 15,16.*

προσ-φωνέω, ao. -εφώνησα: 1) a verbo intransitivo φωνέω 'voce utor, clamo, loquor': *acclamo, inclamo* alc., *magnâ voce alloquor*, seq. dat. pers. Mt. 11,16. L. 7,32; 23,20 v. A. 22,2; absolute L. 23,20 r. Tdf. A. 21,40 [τινά Hom. tragg. Pol.; in NT ubique de alloquio clarâ voce facto]. — 2) a verbo transitivo φωνέω 'advoco': *†advoco, accedere jubeo, τινά*: L. 6,13; 13,12; 23,20 cD.*

†**πρόσχυσις**, εως, ἡ (προσ-χέω 'affundo', in LXX de affundendo sanguine) *affusio, aspersio*; c. gen. obj. H. 11,28 de sanguine postibus illito.¹

προσ-ψαύω *attingo*; [saepe absolute, ut germ. *daran röhren*, tragg. ss., L. 11,46 cD] seq. dat. rei, quoddammodo = *tangendo accedo ad rem*, L. 11,46 [ita Herophilus ap. Galen.].¹

†**προσωπολη(μ)πτέω** (μ inserit t. cr. ex orthogr. hellen.) ↓ *sum προσωπολήμπτης, ago ut πρ., externae duntaxat speciei rationem habens alcī. inique faveo prae aliis quos inique neglego*, Ja. 2,9 (vulg. «personas accipere»).¹

προσωπολη(μ)πτης, ου, δ (μ inserit t. cr. ex orthogr. hellen.) *is qui solet πρόσωπον λαμβάνειν* (v. art. πρόσωπον), i. e. *in judicandis et tractandis hominibus ad externam solum speciem aut condicionem eorum respicere sicque injuste vel minus aequē alii favere, alium posthabere*; vulg. *personarum acceptor*: A. 10,34, cf. R. 2,11.¹

†**προσωπολη(μ)ψία**, ας, ἡ (μ inserit t. cr. ex orthogr. hellen.) *agendi ratio seu vi- tium ejus qui προσωπολημπτεῖ*, i. e. *qui speciei vel condicionis externae causa minus aequē aut injuste alii favet, alium posthabet*; vulg. «*acceptio personarum*»: R. 2,11. E. 6,9. C. 3,25; plur. de variis occasionibus et modis hujus vitii: 'nolite habere fidem

velut implexam et commixtam (ἐν) cum iniquo partium studio' Ja. 2,1.*

πρόσωπον, ου, τό *facies, multus*; 1) *facies, anterior pars capitis*: a) universim: ἔλαμψεν τὸ πρ. αὐτοῦ Mt. 17,2; Mt. 6,16s.; 26,67. Mr. 14,65. L. 9,29; 22,64 al.; τὸ πρ. τῆς γενέσεως αὐτοῦ 'vultum suum nativum' Ja. 1,23; *πεσεῖν ἐπὶ (τὸ, plerumque om., Bl. § 46, 8) πρόσωπον αὐτοῦ 'pronum procumbere' Mt. 17,6; 26,39. 1 C. 14,25. Ap. 7,11; 11,16 [LXX = נְפָל עַל־אֲפִיו], simplicius πεσεῖν ἐπὶ πρ. L. 5,12; 17,16; ἐκ πολλῶν προσώπων 'ex multis faciebus (sc. elucente gratitudine)' 2 C. 1,11. — b) quia facies est sedes visūs, estque conversa ad eas res quae coram conspicuntur ad eumque locum quo itur, et quia alcī. qui videtur, maxime videtur facies, fit ut Orientales hoc vocabulo utantur in variis dictionibus et metaphoris; βλέπειν (τινὰ) πρόσωπον πρὸς πρόσωπον 'videre alqm. ita ut sit facies faciei obversa' i. e. immediate, coram 1 C. 13,12 [Gen. 32, 30 = נְפָל אֲלֵפִים]; in hac dictione prius πρ. est in casu nominativo, cum sit subjectum enuntiationis circumstantialis]; τὸ πρ. Κυρίου ἐπὶ τινὰ sc. ἔστιν 'Dominus alqm. videt' 1 P. 3,12 e Ps. 33,17; ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ 'facie apertā' 2 C. 3,18 (v. ἀνακαλύπτω); — κατὰ πρόσωπον 'in conspectu (positus), coram': κατὰ πρ. ἔχειν τινά 'alqm. habere praesentem' A. 25,16, κατὰ πρ. 'praesens' (opp. ἀπόν) 2 C. 10,1, κατὰ πρ. αὐτῷ ἀντέστην 'ipse coram (ipse ipsum alloquens) ei restiti' G. 2,11, τὰ κατὰ πρ. 'quae sunt in conspectu posita, manifesta' 2 C. 10,7; praepositionis instar κατὰ πρ. τινός 'coram alqo.' L. 2,31. A. 3,13; ἐν προσώπῳ Χριστοῦ 'coram Christo', Christo intuente et approbante, 2 C. 2,10 (sed 4,6 'in facie Christi') [cfr. Prov. 8,30 ἐν προσώπῳ αὐτοῦ 'coram eo']; εἰς πρ. τῶν ἐκκλησιῶν 'in conspectum ecclesiarum', i. e. ita ut ecclesiae ea videant 2 C. 8,24; — ἀπὸ προσώπου τινός significat a) i. q. παρά τινος missus s. datus 'ab alqo.' A. 3,19 [ita ἐξ προσώπου τινός = בְּנֵי קָרְבָּן Dan. 2,15; 6,26]; β) 'e conspectu alcī.' abire, removeri etc.: A. 5,41; 7,45. Ap. 6,16; 20,11; elliptice = 'longe remotus ab alqo., procul a' 2 Th. 1,9. Ap. 12,14; — μετὰ τοῦ προσώπου σου A. 2,28 e Ps. 15,11 צַדְקָה נְפָל 'apud te (sc. quem praesens video)'; — τὸ πρ. τινός ἰδεῖν, θεωρεῖν = 'alqm. (prae-

sentem) videre' [pPar. 47, 5] A. 20,25,38. C. 2,1. 1 Th. 2,17; 3,10, de videndo Deo Mt. 18,10. Ap. 22,4 ['videre faciem regis' = semper regi famulantem assistere 4 Reg. 25,19], ἐμφανισθῆναι τῷ πρ. τοῦ Θεοῦ 'apparere coram Deo' (pontifex in Sanctum sanctorum ingressus vultum Dei non videbat) H. 9,24; is quem nunquam praesentem conspexi, est ἀγνοούμενος τῷ πρ. G. 1,22, qui procul abest, ἀπορφανισθεὶς ἀπό τινος προσώπῳ 1 Th. 2,17; — Orientales (Hebraei, Arabes, Syri) dicunt 'faciem alqo. convertor' = alqo. tendo seu volo ire vel, sequente infinitivo, = 'volo, in animo mihi est, ut alqd. faciam' [Gen. 31, 21 hebr. 'posuit faciem versus montem', ὥρμησεν εἰς τὸ ὅρος Jer. 51(44),12 v. l., οἱ ἔθεντο τὸ πρ. αὐτῶν τοῦ εἰσελθεῖν 'qui-bus in animo est ut ingrediantur]: ita L. 9,51 τὸ πρ. αὐτοῦ ἐστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἰ. et 9,53 τὸ πρ. αὐτοῦ ἡν πορεύομενον εἰς Ἰ. = Hierosolyma proficisci voluit; is, qui alcs. adventum praeparat, agit ut praemissus πρὸ προσώπου αὐτοῦ: ita sensu proprio vel metaphorico Mt. 11,10. Mr. 1,2. L. 1,76; 7,27; 9,52; 10,1, sim. A. 13,24. — c) dictio sui generis est hebraismus 'פְנֵי נָשָׁן' 'accipere personam alcs.' (cfr. germ. 'einen empfangen'), ac dicitur de eo qui adeuntes se supplices excipit, eorumque muneribus acceptatis eis benigne favet atque obsequitur Gen. 32,21. Mal. 1,8 (e contrario dicebatur 'אֶת-פְנֵי בַּהֲשִׁבְנָה' 'remittere personam alcs.' 3 Reg. 2,16 s.,20); usurpatur illa dictio aut in bonam partem = 'alci. favere, alcs. precibus obsequi, alqm. propter suam nobilitatem revereri' ets. Gen. 19,21. Thr. 4,16, aut in malam partem = 'alci. injuste favere seu obsequi, partibus alcs. studere' ets. Lev. 19,15. Dt. 10,17 al.: hinc in NT: λαμβάνειν πρ. L. 20,21, λαμβάνειν πρ. τινός 'attendere in homine ejus condicionem externam (potentiam, divitias etc.)' G. 2,6, θαυμάζειν πρόσωπα [ita compluries LXX sensibus supra expositis, ut Gen. 19,21. Dt. 10,17. 4 Reg. 5,1. Prov. 18,5] Ju. 16, βλέπειν εἰς πρ. ἀνθρώπων Mt. 22,16. Mr. 12,14. — 2) sensu vario translato: a) *externa rei species, aspectus*: opp. χαρδία [ut 1 Reg. 16,7] 2 C. 5,12; species plantae Ja. 1,11, caeli Mt. 16,3. L. 12,56. — b) *superficies* L. 21,35. A. 17,26.

προ-τάσσω, pf. P. -τέταγμαι: 1) de loco: *ante colloco* ets. — 2) de tempore: *antea statuo, praestituo* [Soph.]: A. 17,26 r.¹

προ-τείνω, ao. -έτεινα: *protendo* [Hdt. ss.]; τινὰ τοῖς ἴμᾶσιν (dat. = ita ut esset πρὸ τῶν ἴμάντων) 'alqm. ad excipienda lororum verbera extendere' A. 22,25 (sed Syr. Arm. supponunt dat. instrum.).¹

πρότερος 3. (πρό) 1) de loco: *anterior*. — 2) de tempore: *prior* [Hom. ss.]: E. 4,22, sc. ante conversionem; — neutrum **πρότερον** adverbii loco ponitur: *prius, antea*, et pro contextū varietate tacite opponitur tempus posterius aut actio eventusve posterior: J. 7,50 v.,51 r. 2 C. 1,15 (sc. priusquam in Macedonia irem). 1 T. 1,13 r. H. 4,6; opp. πρότερον — ἔπειτα H. 7,27; cum articulo adjī instar: *prior* H. 10,32. 1 P. 1,14; ac neutrum τὸ πρότερον adverbialiter 'tempore priore' J. 6,62 (sc. antequam in mundum veniret); 9,8. 1 T. 1,13 cr., 'primâ, seu priore vice: das erstmal' G. 4,13.*

προ-τίθημι, ao. M. -εθέμην: *propono*; in specie: 1) *publice expono; spectandum, emendum, venerandum* ets. *propono* [Hdt. Lucian. Hdn.], saepe in forma medii; ita R. 3,25 δν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον 'quem Deus (cruci affixum et hominibus praedicatum) proposuit tanquam sacrificium piacularē'. — 2) *alci., quid ei faciendum sit, propono, mando* etc. [tragg.]; med. *mihi propono quid agam, in annum induco, decerno* [Plat. al.]: τὶ E. 1,9; c. inf. R. 1,13.*

προ-τρέπω, ao. -έτρεψα: 1) *in partem anteriorem verto*; med. *me algo. convertō*. — 2) *incito, adhortor* alqm. ad alqd.; med. [Xen. Plat.] itidem: *προτρεψάμενοι* A. 18, 27 fratres 'eum adhortati sunt' (sc. Paulum ad hoc iter faciendum: syr. copt.).¹

προ-τρέχω, ao. -έδραμον: *praecurro*, in partem anteriorem aliumve praevertens [Xen. al.]; add. (εἰς τὸ) ἔμπροσθεν L. 19,4; J. 20,4.*

προ-υπ-άρχω 1) transit.: *antea facio s. incipio*. — 2) *antea sum* [Thuc. Plat.]; seq. part.: *προϋπήρχον* ἐν ἔχθρᾳ ὅντες 'antea erant inimici' L. 23,12; A. 8,9.*

πρόφασις, εως, ἡ (φάσις a φημί, πρό) *dictum ad se defendendum*; hinc *excusatio*, ut J. 15,22 πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν 'non habent quo se excusent'; saepe objective =

*causa, ratio, occasio; max. vero in malam partem = praetextus, germ. Vorwand (nempe si quis bonum finem seu rationem verbis ementitur), vel species, Schein, Anschein (si quis in agendi modo bonum alqd. falso simulat): προφάσει ώς cum ptc^o ‘specie ac si vellent, simulantes se velle . . .’ A. 27,30 [πρόφασιν ώς c. ptc^o Dem. pro cor. p. 251, 7]; προφάσει μακρὰ προσεύχονται ‘specie diu multumque preces fundunt’ L. 20,47, sim. Mt. 23,13 r. Br. Mr. 12,40; προφάσει Ph. 1,18 = ita ut Christi annuntiatio sit solum praetextus, quo alium finem obtiegunt, opp. ἀληθείᾳ; πρ. πλεονεξίας 1 Th. 2,5 videtur esse simulata bene agendi ratio, in qua subest avaritia.**

προφέρω *profero, promo* L. 6,45 bis.*

προφητεία, ας, ἡ ↓ *prophetia, vaticinatio*, i. e. prophetae aut munus sive charisma aut actio aut effatum [LXX. FlJ. Lucian.]; **a)** *muneris propheticī exercitium*: τὰς ἡμέρας τῆς πρ. αὐτῶν ‘quamdiu prophetant’ Ap. 11,6. — **b)** *prophetae effatum*, sive est solum ore pronuntiatum sive scriptum, *vaticinium*: Mt. 13,14. 1 C. 14,6. 1 Th. 5,20. 1 T. 1,18 (de effatis propheticis ante Timothei ordinationem prolati); 4, 14 (de iis, ut videtur, quae ejus ordinationem comitabantur). 2 P. 1,20 s. Ap. 1,3; 22,7,10,18 s. — **c)** *charisma propheticum*, quo aliquis praeparabatur et conformabatur, ut contionibus seu precationibus divinitus inspiratis — quibus interdum futura annuntiabantur aut cordium occulta manifestabantur — alios ad virtutum exercitium excitaret ac stimularet (cfr. Cornely in R. 12,6. 1 C. 14): R. 12,6 (ubi supple ita: ‘sive prophetiam habemus, prophetemus secundum etc.’). 1 C. 12,10; 13,2,8 (pluralis de variis modis et gradibus); 14,22; τὸ πνεῦμα τῆς πρ. Ap. 19,10.*

προφητεύω, ft. *προφητεύσω*; formae quae augmentum requirunt, in t. r. magis more verborum compositorum fiunt, impf. *προεφήτευον* A. 19,6, aor. *προεφήτευσα* Mt. 7,22; 11,13; 15,7. Mr. 7,6. L. 1,67. J. 11,51. Ju. 14 [class.; v. Kühner³ II p. 34, Anm. 1 et p. 528], t. cr. substituit formas ἐπροφήτευον et ἐπροφήτευσα [quae in LXX juxta priores formas usurpantur] ↓ — *prophetam ago, munere prophetae fungor, prophetias dico*, i. e. a Spiritu S. impulsus

dico quae faciunt ad salutem et aedificationem, quibus verbis quo magis concilietur auctoritas, interdum fit ut profenantur revelationes de rebus occultis vel futuris; abs. Mt. 7,22. L. 1,67. A. 2,17 s.; 19,6; 21,9. 1 C. 11,4 s. (ubi ii quoque comprehendendi videntur, qui prophetis exhortantibus respondebant ‘Amen’); 13,9 (ipsa quoque prophetia habet et dat cognitionem Dei imperfectam); 14,1,3,4,5,24, 31,39. Ap. 10,11; 11,8; de praedictione futurorum Mt. 11,13; 15,7. Mr. 7,6. J. 11,51. 1 P. 1,10. Ju. 14, de revelatione rerum occultarum Mt. 26,68. Mr. 14,65. L. 22,64.*

προφήτης, ου, δ (πρό-φημι ‘proloquor’)

I. Apud scriptores profanos [Aesch. Hdt. inscr. pap. ss.]: *oraculorum interpretes*, ut sacerdos Delphicus qui obscuras Pythiae voces explicatus enuntiabat ac manifestabat (ita fort. T. 1,12, si ibi Epimenidis verba allegantur, ut qui opus περὶ χρησμῶν ‘de oraculis’ scripserit), nonnusquam = *vates, divinator*. — II. In NT vero, ut in sacris libris VTⁱ (= אָבִי; v. Knabenbauer apud Hagen III 687), προφήτης *propheta* dicitur *homo qui habet charisma prophetiae, seu quem Deus extraordinario modo mittit Spiritusque S. impellit ad certa quaedam loquenda (aut scribenda), quae homines ad bonum impellant, consolentur, aedificant; in specie ita vocantur 1) prophetae VTⁱ, praesertim ii qui vaticinia scripta reliquerunt: Mt. 2,17; 3,3; 24,15 al., Elisaeus L. 4,27, Samuel A. 3,24; 13, 20, David A. 2,30, Balaam 2 P. 2,16; comprehenduntur plurali οἱ προφῆται Mt. 2, 23; 16,14. Mr. 6,15 b et saepe; non semel is cuius verba allegantur, ut notus supponitur et suppresso nomine nuncupatur δ προφήτης Mt. 1,22 (Isajas); 2,5 (Michaeas), 15 (Osee); 21,4 (Zacharias). A. 7,48 (Isajas); οἱ προφῆται per metonymiam = prophetarum libri L. 16,29,31; 24,27,44. J. 6,45. A. 13,40 (cfr. 7,42), ac per novam metonymiam id quod libris propheticis continetur: Mt. 5,17; 7,12 (‘hoc est caput doctrinae legis et prophetarum’); 22,40; adverte SScra^e divisionem in dictiōnibus: Μωϋσῆς καὶ οἱ πρ. L. 16,29,31; 24,27. J. 1,46, δ νόμος καὶ οἱ πρ. Mt. 5, 17; 11,13 al., ἐν τῷ νόμῳ M. καὶ προφῆταις καὶ φαλμοῖς L. 24,44. — 2) *quivis homo qui specialiter tamquam legatus Dei**

missus appareat et loquitur: Mt. 10,41; 11,9; 13,57; 23,37. Mr. 6,4,15 a. L. 4,24; 7,26; 13,33 s. J. 4,44. A. 3,22; 7,37; talem extraordinarium Dei legatum agnoverunt esse Johannem Baptistam Mt. 14,5; 21,26,46. Mr. 11,32. L. 20,6 (cfr. Mt. 11,9. L. 1,76), Jesum Mt. 21,11. L. 7,16; 24,19. J. 4,19; 9,17; tales ipse Christus dicit se missum Mt. 23,34. L. 11,49; certi duo quidam prophetae Ap. 11,10; inter prophetas eminet δι προφήτης i. e. ille unus qui exspectabatur tamquam Messiae praecursor J. 1,21,25; 6,14; 7,40. — 3) *Christianus charismate prophetiae insignis:* A. 11,27; 15,32; 21,10. 1 C. 14,29,32. E. 3,5; 4,11, qui a doctoribus (charismate docendi instructis) distinguitur A. 13,1. 1 C. 12, 28 s.; — distinguuntur προφῆται et δίκαιοι Mt. 10,41; 13,17, προφῆται et ἄγιοι Ap. 16,6; 18,20,24. — 4) ex sententia communis T. 1,12 Epimenides Cretaeus, poëta, *propheta* vocatur, si non eo sensu quem supra (I) indicavimus, certe sensu minus proprio, fort. = ‘ab ipsis Cretensibus pro propheta habitus’; sed fortasse ille τις ἐξ αὐτῶν (sc. ex iis quos Paulus 1,10 s. vituperat) οὐδιος αὐτῶν προφήτης dici potest fuisse unus ex sectariis Cretensibus, in sua secta ‘prophetae’ munus exercens, Callimachi poëtae verba Κρῆτες ἀεὶ φευσταί supplens suo additamento κακὰ θηρία κτλ.: cfr. Studien u. Kritiken 1882 p. 133.

×*προφητικός* 3. ↑ *propheticus, a propheta scriptus:* R. 16,26; 2 P. 1,19 ‘sermo pr.’ = quae in VT vaticinia et typi de Messia continentur. [Philo, Lucian.]*

προφῆτις, ιδος, ή I. apud profanos: *femina oraculorum interpretes.* [Eur. Plat.] — II. in NT: **femina quae habet charisma prophetiae* L. 2,36. Ap. 2,20. [Ex. 15,20. Jdc. 4,4]*

προφθάνω, ao. -έφθασα: *praevenio, antevertō;* προέφθασεν αὐτὸν λέγων Mt. 17,25, i. e. antequam Petrus quidquam posset aut narrare aut interrogare, dixit.¹

προχειρίζω (πρό-χειρ-ος ‘ad manum, in promptu’) *in manum trado;* porro: *facio ut alqd. sit in promptu, paro* [στρατόπεδα Pol.]; fere semper med. *προχειρίζομαι*, ao. *προεχειρισάμην*, pf. P. *προκεχειρίσμαι* (de augmento et reduplicatione v. Kühner³ II p. 34 Anm. 1): *facio ut alqd. vel alqs.*

mihi sit ad manum, i. e. 1) rem manibus prehendo, quā utar. [tragg. ss.] — 2) alqm. eligo, constituo, destino [Syll. 408, 14 al.; γραμματέα Pol.]: *προχειρίσασθαι σε ύπηρέτην ‘ut constituam te ministrum’* A. 26,16; τινά, sequente inf. fin. A. 22,14; passive: τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν Χριστὸν Ἰησοῦν ‘destinatum vobis Messiam, Jesum’ aut (Xρ. praedictive) ‘Jesum qui vobis constitutus est Messias’ A. 3,20 cr.*

προχειροτορέω, pf. P. -χειροτόνημαι: *antea eligo s. designo* A. 10,41. [Plat.]¹

Πρόχορος, ου, δι *Prochorus*, diaconus unus de septem primis A. 6,5.¹

πρώμνα, ης, ή (πρωμός 3. ‘extremus, ultimus’) *navis pars postrema, puppis* Mr. 4,38. A. 27,29,41. [Hom. ss.]*

πρωΐ adv. temp. *mane* i. e. circa tempus orientis solis, paulo ante vel post, circa initium horae primae diurnae (v. Bilfinger, die antiken Stundenangaben p. 59): Mt. 16,3 v.; 21,18 v. Mr. 1,35; 11,20; 13,35; 15,1; 16,9. J. 18,28 cr.; 20,1; λίαν πρωΐ ‘summo mane’ Mr. 16,2; item adverbialiter τὸ πρωΐ ‘mane’ A. 5,21 cD [Gen. 21,14; 22,3 al., quin etiam ἔως τὸ πρωΐ Jdc. 19,25 al.]; cum praep.: ἀπὸ πρωΐ ‘inde a tempore matutino’ A. 28,23 [LXX ἀπὸ πρωΐθεν Ex. 18,13 al.], ἡμα πρωΐ Mt. 20,1, ἐπὶ τὸ πρωΐ ‘versus tempus mat.’ Mr. 15,1 r. [εἰς, μετὰ τὸ πρ. ets. LXX]*

***πρωΐα**, ας, ή sc. ὥρα (πρωΐος ↑ ‘matutinus’) *hora matutina, tempus matutinum*, i. e. orientis solis Mt. 27,1. J. 18,28 r.; 21,4; genet. temp. πρωΐας ‘mane’ Mt. 21, 18 r. He. Br. (Bl. § 36, 13). [LXX. DSic. FlJ.]*

πρωΐμος 3. (πρωΐ ‘mane; mature, tempestive’) 1) *matutinus.* — 2) *tempestivus*, vulg. *temporaneus* [Xen. al.]; ὑετός πρ. [Jer. 5,24 al.] ‘pluvia tempestiva’ = hebr. נִירֵי Hebraeis erat ea quae ab exeunte m. Oct. ad ineuntem m. Dec. cadere solet; Ja. 5,7, omisso ὑετός, substantive [Dt. 11, 14], cfr. δψιμος; t. cr. πρωΐμος.¹

πρωΐνος 3. (πρωΐ) *matutinus* [LXX, Athen. Plut.]; Ap. 2,28; 22,16.*

πρῶρα, ας (t. r. He. Br.) et ης (Tdf. WH.: Bl. § 7, 1; Mayser p. 12), ή *navis pars anterior, prora* A. 27,30,41. [Hom. Hdt. ss.]*

πρωτεύω *primus sum, ceteris antecello:*

C. 1,18 ἐν πᾶσιν ‘in omnibus rebus’. [Xen. Plat.]¹

†**πρωτοκαθεδρία**, ας, ἡ (πρῶτος, καθέδρα) *sessio in primo loco et ipsa prima sedes* Mt. 23,6. Mr. 12,39. L. 11,43; 20,46 [Herm.]*

†**πρωτοκλισία**, ας, ἡ (πρῶτος, κλισία 1) *accubitio in prima convivii sede, ipsa prima sedes* Mt. 23,6. Mr. 12,39. L. 11,43; 14,7 s.; 20,46.*

πρῶτος 3. (ex τρό-ατος der vorderste) I. *primus*; et quidem 1) ratione temporis: *primus inter complures*, vel *prior inter duos* (Bl. § 11, 5), sive adjective ἡ πρώτη ἀπολογία 2 T. 4,16, sive substantive οἱ πρῶτοι, τὰ πρῶτα ets.: Mt. 20,8 (qui primi venerant); 21,36 (quos prius misserat); 27,64. J. 20,4,8. A. 20,18; 26,23. 1 C. 14,30 al.; πρῶτος vocatur is quem (id quod) alii similes sequentur 1 T. 1,16. Ap. 20,5, sed etiam id cui alqd. aliud diversum aut contrarium succedit: τὴν πρώτην πίστιν (sc. olim Christo datam) 1 T. 5,12, sim. Ap. 2,4 s.; generatim opponitur res prior posteriori: τὰ πρῶτα opp. τὰ ἔσχατα Mt. 12,45. L. 11,26. 2 P. 2,20; quia etiam comparativi vim habet (v. supra), sequi potest genet. compar. πρῶτος μου J. 1,15,30 ‘me prior’ [etiam ap. profanos, v. Hermanni adnot. ad Vigerum p. 718 s., qui censem in hoc loquendi modo remanere superlativo vim ei propriam, ita ut l. c. significet ‘me prior et absolute primus’]; ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν ‘me ante vos ac primum odio habuit’ J. 15,18; cum ellipsi dic. ἡ πρώτη τῶν ἀζύμων sc. ἡμέρα Mt. 26,17; πρώτη σαββάτου ‘primo die hebdomidis’ Mr. 16,9 [aram. אָבִשָׁב בְּמַתָּה]; πρῶτος etiam est qui primus venit sive alii reapse sequuntur sive non Mt. 17,27. J. 5,4 (cf. πρωτότοκος); ἐν πρώτοις inter primas quas proposui doctrinas 1 C. 15,3 (vel: ‘inter praecipuas’, nr. 3). — 2) *ratione enumerationis et ordinis primus s. prior* (ubi facile transitus fit ad ordinem temporalem actionum): Mt. 21,28; 22,25. J. 19,32. A. 13,33 Tdf. ex cD. Ap. 4,7; 12,10; 21,19 al.; id cuius priore loco mentio fit: τὸ πρῶτον H. 10,9 sc. sacrificia offerre legalia (opp. τὸ δεύτερον sc. facere voluntatem Dei); inter varias provinciae regiones una vocatur ‘prima’ A. 16,12 v. (cfr. art. μερίς et

Liv. 45, 29 et commentarios) οἵτις ἐστὶν πρώτης μερίδος τῆς M. πόλις. — 3) *ratione honoris, praemii, excellentiae seu dignitatis primus s. prior*: δις ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ets. Mt. 20,27. Mr. 9,35; 10,44; ἐντολὴ πρώτη πάντων ets. ‘mandatum omnium potissimum’ Mr. 12,28 ss. Mt. 22,38 (non sic E. 6,2); τὴν στολὴν τὴν πρ. ‘vestem optimam’ (sec. Theophyl. ‘vestem priorem’, qua olim indutus erat) L. 15,22; inter 12 apostolos est πρῶτος Σίμων Πέτρος Mt. 10,2, ubi cfr. Knabenb. Schanz; passim substantive οἱ πρῶτοι ‘primores’, adjecto plerumque genetivo aut loci Mr. 6,21. A. 13,50; 28,7, aut multitudinis L. 19,47. A. 25,2; 28,17; γυναικῶν τῶν πρώτων οὐκ δλίγαι ‘haud paucae e mulieribus procerum’ (cD γυναῖκες τῶν πρ.; syr. vulg. ‘mulieres nobiles’) A. 17,4; — Deus sensu praecipuo est δ πρῶτος Ap. 1,11 r., 17; 2,8; 22,13; de sententiis generalibus πολλοὶ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι Mt. 19,30. Mr. 10,31. L. 13,20 cfr. ἔσχατος 3. — Vox πρῶτος, utpote numerus ordinalis, facile caret articulo, ut A. 12,10; 16,12; 20,18 (cfr. Bl. § 46, 7); praedicativa constructio: οἵλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον ‘venit primus’ J. 20,4; R. 10,19. 1T. 2,13. 1 J. 4,19, etiam L. 2,2; in casibus obliquis: ἐν ἐμοὶ πρώτῳ 1 T. 1,16: J. 1,41; 15,18. 2 T. 2,6. — 4) *ratione ordinis localis = ‘prior, anterior’*: in tabernaculo foederis et templo Sanctum erat ἡ πρώτη σκηνή ‘prius s. anterius tabernaculum’ H. 9,2,6, quia prius (ante Sancta Sanctorum) intrantem excipiebat; H. 9,8 — cfr. σκηνή. — II. Neutr. πρῶτον adverbii loco usurpatum, et quidem itidem 1) de tempore: *primum*, ac plerumque in NT = *prius*, *antea*: ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον 2 Th. 2,3; Mt. 8,21; 13,30; 17,10 s. Mr. 7,27; 9,11 s.; 13,10. L. 12,1 (ubi junge: ‘ad discipulos primum’, deinde v. 15 ad vulgus); 14,28. A. 26,20 et passim; saepè sequitur καὶ τότε ‘et tum (demum)’ Mt. 5,24; 7,5. Mr. 3,27 al.; inter se correspondent πρῶτον — εἶτα ‘primum — tum (demum)’ Mr. 4,28. 1 T. 3,10, πρ. — ἔπειτα 1 Th. 4,16, πρ. — τότε J. 2,10 v., πρ. — μετὰ ταῦτα Mr. 16,9; pleonastice πρῶτον... πρὸ τοῦ ἀρίστου ‘antea... ante prandium’ L. 11,38; — cum articulo τὸ πρῶτον *prius*, *primum*, *initio*, sed fere ita ut tempus

per articulum aliquomodo determinetur: ταῦτα οὐκ ἔγωσαν τὸ πρῶτον ‘illo priore tempore’ J. 12,16; J. 19,39 = ‘illa prima vice (de qua supra narravimus)’; J. 10,40 (cfr. 1,28). — 2) de ordine enumerationis: *primum, primo loco* 1 C. 12,28. Ja. 3,17. H. 7,2; constructionem Graecis familiarem πρῶτον μὲν —, ἔπειτα vel εἶτα vel αὖ Paulus post primum statim membrum abruptam relinquere solet R. 1,8 (alterum membrum est 1,10 ss.); 3,2; 1 C. 11,18 (pergitur 12,1 ss.). — 3) de rei praestantia: *potissimum, maxime, imprimis*: ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τ. Θ. Mt. 6,33; ’Ιουδαίω τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι ‘tam Ju-daeo (et huic quidem *prae ethnico*) quam Graeco’ R. 1,16; 2,10, sim. 2,9 (Judeis *prae gentilibus* salus offertur 1,16 et datur 2,10, prioritate juris ac privilegii R. 15,8 s.; 9,4 al.; utpote majoribus gratiis praeventi *prae* aliis severius judicabuntur 2,9. L. 12,47 s.); L. 12,1 (si jungis πρ. προσέχετε). A. 3,26. 2 P. 1,20; 3,3; πρ. πάντων παραχαλῶ ‘*primum omnium praecipio*’ 1 T. 2,1; πρῶτον τῷ Κυρίῳ καὶ ἡμῖν primariā intentione Domino, tum etiam nobis 2 C. 8,5.

πρωτοστάτης, ου, δ (πρῶτος, ἔστηκα) qui *primus stat* sc. in acie miles, *is qui primus stat quemque alii sequi debent*, antesignanus, *primipilus* [Xen. Thuc. ss.; ἕργον ἔστι τοῖς πρ. θαρρύνειν τοὺς ἐπομένους καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ X. Cyr. 6, 3, 27; στρατηγὸς πρωτοστάτης Job 15,24; nubem, Israëlitarum ducem, Philo dicit πρωτοστάτειν, v. Mos. 1, 32]: Paulum accusator appellat πρωτοστάτην τῆς τῶν Ναζωραίων αἵρεσεως A. 24,5.¹

***πρωτοτόνια**, ων, τά (cA, Pape, Bailly, Passow -κεῖα) ↓ *jura primogeniti*, vulg. *primogenita, primitiva*: H. 12,16, cf. Gen. 25,31; hebr. **תְּבִיכָה**.

✗**πρωτότοκος** 2. (πρῶτος et τεχ-εῖν, τίκτω) *primogenitus, primo partu editus* [LXX. Anthol. inscr.]; quod potest duobus modis dici: 1) *ea proles ante quam nulla alia genita est*, seu ut SScr^a loquitur ‘*quae aperit vulvam*’, et haec est primaria vocis vis (et, ut patet, alqs. est primogenitus sive postea alii parentibus liberi nascuntur sive non nascuntur, parentesque filium *primum* nacti statim debebant quaedam officia implere nec exspectare, donec ille

foret in aliquo germanorum numero primus natuque maximus): Mt. 1,25 r. He.Br. L. 2,7; τὰ πρωτότοκα ‘partūs primi’ sc. tam hominum quam animalium H. 11,28, cfr. Ex. 11,5. [in LXX max. = בָּכָר] — 2) *inter plures germanos natu maximus* (quae est accidentalis primogeniti relatio, ex qua ei quaedam jura ac praerogativa existunt, quibus ceteris fratribus antecellit; v. gr. Gen. 48,18. 1 Reg. 8,2; 17,13 al.); sensu minus proprio = *in aliquo fratribus, utut non germanorum, numero primus ac dignissimus*; ita Christus, aeternus Dei Filius, qui angelos hominesque — quorum utrique nominantur et sunt Dei filii — fratres nactus est, vocatur πρωτότοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς R. 8,29 et simpl. δ πρωτότοκος H. 1,6; idem quia gloriosam vitam primus adeptus est, dic. πρ. (ἐκ)τῶν νεκρῶν C. 1,18. Ap. 1,5; tandem vocatur πρωτότοκος πάσης κτίσεως C. 1,15 e contextu = ‘*prius genitus quam ulla creatura, omni creaturā prior ac potior*’ [cfr. Orig. c. Cels. 6, 17 τὸν ἀγένητον καὶ πάσης γενητῆς φύσεως πρωτότοκον ‘ingenitum et omni genitā naturā prius natum’ et 2 Reg. 19,43 πρ. ἐγὼ ἦ σύ]; ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων H. 12,23 sunt primi Christiani (sensu minus perfecto quam Christus), utpote quos primos e genere humano Deus natus sit filios (cfr. Ja. 1,18, ubi dicuntur ἀπαρχή).*

✗**πρωτως** adv. (πρῶτος) *primum*: zuerst A. 11,26 Tdf. WH.; hoc adverbio innui videtur non solum *primum* Antiochiae eos vocatos esse Christianos, postea alibi; sed ab Antiochia, ubi *primum* ita vocabantur, hoc nomen divulgatum esse [sc. ap. Aristot. et Plut. πρώτως saepe = ‘*primo ac per se*’, ut τὸ πρώτως κινοῦν, Arist. (cui opponitur id quod, ab alio motum, movet), ἐξ ἑαυτοῦ καὶ πρ. ‘*per se ac primo*’ Plut.; nonnusquam simpliciter opp. πρώτως — ἔπειτα, DCass. 74, 7].¹

πταιώ, ft. πταισω, ao. ἔπταισα (a rad. πετ, quae subest verbo πι-πτ-ω) 1) transitive: *cadere facio, labefacio*. [Pind. al.] — 2) intransitive: *improviso impingo, offendō* [πρὸς τὰς πέτρας Xen.; πρὸς λίθον Pol.]; metaphorice: a) †*peccans impingo, delinquo* (hoc verbo peccatum ut quiddam imbecillitatis humanae proprium exhibetur): πτ. ἐν ἐνί ‘in una re’ Ja. 2,10, πτ. ἐν

λόγῳ ‘in loquendo’ et πταίειν πολλά ‘multa peccata committere’ 3,2; absolute R. 11, 11. — b) *in perniciem ruo*: οὐ μὴ πταίσητέ ποτε = jacturam salutis certo nunquam facietis 2 P. 1,10 [‘cladem accipere, bello vinci’ Aristot. rhet. 3; πταίειν περὶ τὰς πράξεις ‘in rebus gerendis infelicem esse’, opp. σώζειν τὰς ὑπαρχούσας σοι τῶν ἀγαθῶν κτήσεις ib. 1].*

πτέρνα, ης, ἡ *calx*, vulg. *calcaneum* [Hom. ss.]; *metaphora*: ἐπῆρεν ἐπ’ ἐμὲ τὴν πτέρναν ‘calcem levavit contra me’ i. e. mihi insidiatus est J. 13,18 e Ps. hebr. 41,10.¹

✗**πτερύγιον**, ου, τό ↓ *alula*; ita vocantur quaedam rerum extremitates, ut narium, aurium, porro pinnae piscium [Aristot. Poll. Galen.], pallii lacinia [LXX] ets.: †τὸ πτ. τοῦ ἵεροῦ *pinna s. pinnaculum templi* Mt. 4,5. L. 4,9; de templi vicinaeque abyssi altitudine cfr. FlJ. ant. 15, 11, 5.*

πτέρνξ, γος, ἡ *ala volucris* [Hom. ss.]: Mt. 23,37. L. 13,34. Ap. 12,14; alae animalium in apocalypsi visorum Ap. 4,8; 9,9.*

πτηνός 3. (πτῆναι, aor. verbi πέτομαι) *alatus* [Pind.]; τὰ πτηνά *aves, volucres* 1 C. 15,39. [tragg. Plat. Aristot.]¹

πτοέω, ao. P. ἐπτοήθη: *subito vehementique terrore percello* (ita ut cor repente vehementius palpitet, dein haereat, v. Schmidt 139, 7. 17); — pass. *subito vehementique terrore (aliāve animi commotione) percellor, exterreor*: L. 21,9; 24,37. [Hom. ss.]^{*}

πτόησις, εως, ἡ ↓ 1) ab act. πτοέω: *territio, terrificatio*. — 2) a pass. πτοέομαι: a) *subitaneus terror* [Prov. 3,25 = Τῆ; 1 Mach. 3,25]. — b) *vehementissima animi commotio per affectū et libidines*. [Plat. Aristot.] — 1 P. 3,6 μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν aut ad nr. 2 a referunt (accus. obi int. = μ. φ. μηδένα φόβον: cfr. Kühner³ III p. 305 b) ‘nullum habentes metum’, aut (ut Prov. 3,25, ubi hebr. ‘metuere a terrore’) melius ad nr. 1, ‘nullam territionem metuentes, nullum terriculamentum metuentes’: cfr. 1 P. 3,14.¹

Πτολεμαῖς, ἴδος, ἡ *Ptolemais*, urbs maritima Phoeniciae, olim Accho (Ἄκχος), dein ‘Ἀκη Ace dicta: A. 21,7.¹

πτύον, ου, τό *vannus, ventilabrum* Mt. 3,12. L. 3,17. [poët.; pFay. 120]*

πτύρομαι (act. πτύρω ‘terreo’ valde sero usurpatatur) *perterrefio, consternor*: ἐν τινὶ ‘in alqa. re’ Ph. 1,28. [Hipp. ss.; de equis attonitis DSic. Plut.]¹

πτύσμα, ματος, τό (πτύω) *sputum* J. 9,6. [Hipp. Pol.]¹

πτύσσω, ao. ἐπτυξα: *plico, complico, convolvo*: βιβλίον L. 4,20, cf. ἀναπτύσσω. [Hdn.; vestes, Hom.; manūs, Soph.]¹

πτύω, ao. ἐπτυσα: *spuo, exspuo* Mr. 7,33; 8,23. J. 9,6. [Hom. ss.]^{*}

πτῶμα, ματος, τό (πίπτω, pf. πέ-πτω-χα)

1) *casus, calamitas*. [tragg. LXX] — 2) *id quod cecidit s. corruit*: a) *rudera, ruinae* [Pol.]. — b) *cadaver, corpus mortui vel occisi* Mt. 14,12 cr.; 24,28. Mr. 6,29. Ap. 11,8,9. [tragg. LXX. Pol. ss.]^{*}

πτῶσις, εως, ἡ (πίπτω) *casus*; de casu domūs Mt. 7,27 [Plat. ss. LXX]; metaph. εἰς πτῶσιν... πολλῶν erit multis occasio aeternae pernicie L. 2,34, opp. ἀνάστασις.*

πτωχεία, ας, ἡ ↓ *mendicitas, magna paupertas, inopia* [Hdt. ss.]: 2 C. 8,2,9. Ap. 2,9.*

πτωχεύω, ao. ἐπτώχευσα ↓: *mendico* [Od. 15, 309; 19, 73 al.; Aristot. ars rhet. 3, 2; τινά ‘mendicans alloquor’ Theogn. Plat. al.], *mendicus sum, nihil proprium habens vitam eleemosynis sustento* [τὰ δυτα (μοι) προϊέμενος πτωχεύω ‘propria abiciens egeni vitam ago’ Arist. rhet. 27, ubi opp. πλουτεῖν]; aoristus ingressivus (Bl. § 57, 7): Christus ἐπτώχευσεν ‘pauper factus est’ 2 C. 8,9, ut recte interpretantur syr. vulg. goth. (‘se pauperem fecit’) arm. [it. Tob. 4,21]¹

πτωχός 3. (πτώσσω ‘paveo; pavidus me abscondo’ Hom.; ‘pavidus, capite demisso, mendicans circumeo’ Hom. Hsd.; cfr. Schmidt 139, 7) *mendicus, ita egenus ut alienā misericordiā sustentatus vitam agat* Mt. 19,21; 26,9,11. Mr. 10,21; 12,42 s.; 14,5,7. L. 14,13,21; 16,20,22; 18,22; 19,8; 21,3. J. 12,5 s., 8; 13,29. R. 15,26 (cum genet. part.). 2 C. 6,10. G. 2,10. Ja. 2,2 s., 5 (τῷ κόσμῳ sec. judicium mundi), 6. Ap. 13,16; οἱ πτωχοί L. 6,20 (opp. οἱ πλούσιοι 24) = οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι Mt. 5,3 ‘pauperes (impellente) spiritu’, quos suus animus a SpS° illustratus atque impulsus movet ad paupertatem suscipiendam aut

patienter sustinendam (πνεῦμα 2 b; v. Knabenbauer in h. l.); Mt. 11,5. L. 4,18; 7,22, collato Is. 61,1 (מִנְעָל), πτωχοί sunt generatim ‘miseri afflictique’ qui salutem Dei exspectant; supernaturalis cuiusdam egestas describitur eo quod dicitur esse πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός Ap. 3,17; metaph.; ritus judaici sunt πτωχὰ στοιχεῖα ‘egena elementa’, utpote umbram tantum habentia futurorum bonorum quae praefigurabant, G. 4,9. — De synonymis cf. Schmidt 85, 4; 106, 7; 139, 7; 186, 5.*

πυγμή, ἡς, ἡ *pugnus* [Eur. Aristoph. LXX; ap. alios = ‘pugilatio’]; πυγμῆ νίψασθαι τὰς χεῖρας Mr. 7,3 r. WH. Br. ex cAB ‘pugno lavare manūs’, i. e. ita lavare manūs, ut unā manu in pugnum complicatā altera fricetur ac lavetur (syr. ‘accurate’, vulg. goth. copt. ‘crebro’ = πυκνά Tdf. He. ex cN; arm. ‘pleno pugno’).¹

πύθων, ωνος, δ 1) *draco quida:n* ab Apolline, ut fabulantur, imperfectus. — 2) †*spiritus divinationis seu fatidicus*: πνεῦμα πύθων (appos., ut ἄνθρωπος βασιλεὺς) A. 16,16 cr. [Hesych. Suid.; Ps.-Clem. Migne 1, 1323a; 2, 253b] — 3) † *homo a spiritu divinationis possessus*: πνεῦμα πύθωνος ib. t. r. ‘spiritus qualem habet python’. [Plutarcho teste ventriloqui πύθωνες dicebantur, de def. orac. 9]¹

πυκνός 3. 1) *densus, spissus, confertus*. — 2) *frequens, creber* [ita jam Od. 14, 36 et ap. posteriores]: 1 T. 5,23; — acc. plur. πυκνά *saepe* adv. L. 5,33. Mr. 7,3 Tdf. He. sec. cN (v. πυγμή); neutr. compar. πυκνότερον A. 24,26 comparativene ‘saepius’ an elative ‘persaepe’? (Bl. § 11, 3; 44, 3; vulg. arm. ‘frequenter’).*

πυκτεύω πύκτης ‘pugil’ *pugilorum, in pugilatione certo 1 C. 9,26 in dictione metaphorica.* [Xen. Plat.]¹

πύλη, ης, ᾧ 1) *portae valva*: *Türflügel* [Hdt. al.], in forma plurali *porta major*, ut urbis, palatii ets. [Hom. Hsd. Aesch. Eur. Xen.] — 2) etiam in forma singulari = *porta* [Soph. Theocr. Pol. LXX]: *porta urbis* L. 7,12. A. 9,24, templi A. 3,10, carceris A. 12,10; ἔξω τῆς πύλης extra urbem A. 16,13 cr. H. 13,12; in metaphoris Mt. 7,13 s. L. 13,24 r. Br. — Cum πύλαι metonymice ‘urbem, civitatem’ significet [hebr. Dt. 5,14; 12,21. Ps. 87,2;

100,4 al.], πύλαι ‘Aἰδου sunt ‘civitas inferorum’ et quidem a) domicilium mortuorum, mors [Is. 38,10. Ps. 9,14; 107,18. Job 38,17, itidem Il. 5, 646; 9, 312 al.]; b) infernus regno Dei infensus Mt. 16,18 (in hunc sensum vox hic explicanda videatur potissimum propter sequens verbum κατισχύω τινός, quod conatus hostiles positivos ecclesiam evertendi supponit; v. Knabenb. in l. c.).*

πυλών, ωνος, δ (-ών locum vel aedificium indicat, ut μυλών est id aedificium aedificiive pars ubi est mola) *portae locus*, i. e. aut *porta cum superstructo aedificio vel muro*, qualis est porta urbis, aut *porta domūs cum ea aedium parte, quae ad portam pertinet, anterior aedium pars ubi est porta*, qui πυλών saepe pro ipsa πύλῃ dicitur; ἡ θύρα τοῦ πυλῶνος A. 12,13 [πυλών τετράθυρος Ath.]; εἰς τὸν πυλῶνα Mt. 26,71 = εἰς τὸ προαύλιον Mr. 14,68; L. 16,20. A. 10,17; 12,14; 14,13 (porta domūs in qua apostoli erant, cf. v. 14; plur., ut vid., de porta majore, syr. ‘ad portam loci ubi habitabant’); de portis urbis caelestis Ap. 21,12 s., 15,21,25; 22,14 [Eur. Pol. ss.]*

πυνθάνομαι, ao. ἐπυνθόμην: 1) *sciscitor, percontor*; τὶ J. 4,52. A. 23,20; seq. quaest. indir. Mt. 2,4. L. 15,26; 18,36. J. 13,24 r. A. 10,18; 21,33, quaest. dir. A. 4,7; 10,29; 23,19; eum qui interrogatur, indicat παρά c. genet. Mt. 2,4. J. 4,52. — 2) *sciscitando comperio*: seq. δτι A. 23,34. [utroque sensu Hom. ss. Syll. pap.]*

πῦρ, ρός, τό *ignis* Mt. 13,40; 17,15. Mr. 9,22 al.; πυρί dat. instr. ‘igne’ Mt. 3,12; 13,40 al. (dat. fin. ‘igni’ 2 P. 3,7), ἐν πυρί = hebr. שָׁאֵל vel instrument. ‘igne’ vel ‘in ignem conjectus’ Ap. 14,10; 16,8 al.; πυρός est fere genet. qual. ‘igneus, ardens’, ut φλόξ π. 2 Th. 1,8 He. H. 1,7 (= Ps. 103,4 πῦρ φλέγον). Ap. 1,14 al., λαμπάδες π. Ap. 4,5, ἄνθρακες π. R. 12,20, στῦλοι π. Ap. 10,1, γλῶσσαι ὥσει πυρός ‘linguae quasi igneae’ A. 2,3; in parabolis et doctrinis quae poenas impiorum describunt, ignis mentio fit Mt. 3,10,12; 7,19; 13,40 et passim in NT; locus tormentorum aeternorum dic. γέεννα (q. v.) τοῦ πυρός Mt. 5,22; 18,9. Mr. 9,47 r. He. Br., κάμινος τ. π. Mt. 13, 42,50, λίμνη τ. π. (καὶ τοῦ θείου ets.) Ap. 19,20; 20,10,14 s.; 21,8; τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον

Mt. 18,8; 25,41. Ju. 7, τὸ πῦρ τὸ ἀσβεστον | Mr. 9,43 (cfr. versūs seq. et Mt. 3,12. L. 3,17); de igne diei judicii universalis 1C. 3,13, unde 3,15: σωθήσεται, οὗτως δὲ ώς διὰ πυρός ‘servabitur, sed ita (cum suo dolore ac damno servabitur) ut qui per ignem (currēns) se ex incendio liberat’; quia ignis proprium est purgare ac consumere, Deus propter suam immensam sanctitatem ac justitiam homini peccatori imbecillique terribilem metaphorice dicitur esse πῦρ καταναλίσκον H. 12,29 (e Dt. 4,24), et Messias. qui efficaciore, quam Johannes, baptismo animos purgat, dicitur ‘in SpS^o et igne’ baptizare Mt. 3,11. L. 3,16 (cfr. Mal. 3,2); de metaphora πυρὶ ἀλίζεσθαι Mr. 9,49 v. ἀλίζω; ἡ γλῶσσα πῦρ sc. ἐστίν Ja. 3,6 = lingua, ut ignis, nisi caute custoditur, ingentium damnorum causa esse potest; ἐκ πυρὸς ἀρπάζειν τινά Ju 23 = e periculo aeternae damnationis eripere alqm.

πυρά, ἄς, ἡ ↑ *pyra, rogar, strues lignorum accendenda vel accensa* A. 28,2 s. [Hom. ss.]^k

πύργος, οὐ, δ *turris* L. 13,4; turris qualem vinitores Palaestinenses in vineis exstruere solebant (Is. 5,2; in papyro aegypt. anni 61 p. Chr., pBer. 650, 8, ἔλαιων καὶ π.) atque etiamnum solent (v. Fonck, Parabeln³ p. 388 et 799) Mt. 21, 33. Mr. 12,1. L. 14,28.*

πυρέσσω ↓ *febri labore, febricito* Mt. 8, 14. Mr. 1,30. [tragg. Plut.]*

πυρετός, οῦ, δ (πῦρ) *febris* Mt. 8,15. Mr. 1,31. L. 4,38 s. J. 4,52. A. 28,8. [Il. 22,31; Hippocr. al.]*

✗**πύρινος** 3. (πῦρ) *igneus, micans ut ignis* Ap. 9,17 [Sir. 48,9; Aristot. al. ‘ardens, vel calens ut ignis’]*

πυρώω, pf. P. πεπύρωμαι (πῦρ) 1) *igne accendo, aduro, comburo*; pass. 2 P. 3,12; ptc. pf. P. = ‘ardens’ Ap. 1,15; βέλη πεπυρωμένα ‘tela missilia ardentina’ (talibus enim in bello utebantur, cfr. Becker-Marquardt, Handbuch der röm. Altertümer, III 2 p. 479) in metaphora E. 6,16 [tragg. ss.]; — tropice πυροῦμαι a) *magnō animi dolore crucior*: 2 C. 11,29 [πυρωθέντες τοῖς θυμοῖς διὰ τὰς βλασφημίας 2 Mach. 10,35]. — b) *libidinis aestu aduror seu comburor*, i. e. temptationibus incontinentiae vincor, 1 C. 7,9 [ἔρως πυροῖ τινα, Anacr. 10, 13].

— 2) metallum *igne liquefactum purgo: χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρός ‘aurum quale purgatum ex igne venit’ Ap. 3,18. [Ps. 11,7; 65,10 al. = γῆ]**

†**πυρράξω** ↓ (v. l. codicum πυράξω, a πῦρ) *rubeo, rutilo; de caelo* Mt. 16,2 s. [LXX πυρρίζω μετόπης ‘subrubeus sum’]*

πυρρός 3. (πῦρ) *ignicolor, rufus*; dicitur max. de colore crinum et pellium (Schmidt 94, 3): Ap. 6,4; 12,3. [tragg. Hdt. ss.]*

Πύρρος, οὐ, δ *Pyrrhus*, pater Sopatri, A. 20,4 cr.*

πύρωσις, εως, ἡ (πυρόω) 1) *ustio, vulg. incendium: καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς* (sensu pass.) Ap. 18,9,18. — 2) **metallorum purgandorum liquefactio per ignem* [Prov. 27,21]; metaphorice ita vocantur Christianorum tribulationes, tentationes resque adversae omnes, 1 P. 4,12, ubi vulg. subobscure «fervor». — [Aristot. ss. ‘calefactio, calor’ etc.]*

πῶ part. encl.: = -dum; cfr. μή-πω, μηδέ-πω, οὖ-πω, οὐδέπω, πώ-ποτε.

πωλέω, ao. ἐπώλησα: *in mercatu rem cum re commuto: hinc: vendo, venumdo;* τὶ Mt. 13,44; 19,21. Mr. 10,21. A. 4,34,37 al.; passive: *venum eo* 1 C. 10,25, cum genet. pretii Mt. 10,29. L. 12,6; absolute L. 17,28. Ap. 13,17; οἱ πωλοῦντες *venditores* Mt. 21,12; 25,9. Mr. 11,15. L. 19,45.

πῶλος, οὐ, ὁ 1) *pullus equi*. [Hom. ss.] — 2) ✗*pullus variorum animalium*, ut camelī, elephanti, canis etc. [Aristot. ss.]; pullus asini Mt. 21,2,5,7. Mr. 11,2,4s.,7. L. 19,30,33,35. J. 12,15 e Zach. 9,9 [LXX l. c. et alibi = רֵעַ].*

πώ-ποτε 1) *unquam adhuc, unquam ad id tempus: noch jemals: jamais encore; alia negatio praecedit: Θεὸν οὐδεὶς ἔωρακεν πώποτε ‘Deum nemodum unquam vidit’* J. 1,18; L. 19,30. J. 5,37; 8,33. 1 J. 4,12. — 2) *perraro de tempore futuro: unquam in posterum: οὐ μὴ διψήσει πώποτε* J. 6, 35. [semel Dem. p. 1115, 11, ubi locum emendant; Hom. batr. 178 cum ἀν et opt.; semel 1 Reg. 25,28]*

πωρόω, ao. ἐπώρωσα J. 12,40 cr., pf. πεπώρωμαι, pf. P. πεπώρωμαι, ao. P. ἐπώρωθην (πῶρος ‘porus’, lapis quidam; ‘callum, durities illa quae ossa fracta conjungit’ etc.) *callo obduco, lapidis seu calli instar durum reddo* etc. [Hippocr. Aristot. al.]; †metaphorice: *obduro, mentem alcis*.

hebetem reddo: τὴν καρδίαν τινός J. 12,40 (sec. Is. 6,10, ubi LXX ἐπαχύνθη); *pass. occallesco, mente hebes evado, animum meum obfirmo, obduror: vulg. 'obtundor, caecor, ex-, obcaecor' Mr. 6,52; 8,17. R. 11,7. 2 C. 3,14.**

πώρωσις, εως, ἡ † actus occallescendi [scr. medic.]; *metaph.: †vitium ejus qui est occallatus mente, acies mentis obtusa, occaecatio Mr. 3,5. R. 11,25. E. 4,18.**

πῶς particula interrogativa: *quomodo? quā?* — usuvenit 1) in quaestione directa: a) si vere interrogatur, *quomodo* alqd. factum sit, futurum sit ets.: *πῶς ἔσται τοῦτο; L. 1,34; πῶς ἡγεώχθησάν σου οἱ δφθαλμοὶ J. 9,10; L. 10,26. J. 3,4,9; 9,19,26. R. 4,10. 1 C. 15,35;* — in specie ubi interrogatur, *quo jure, quo sensu* alqd. dicatur vel fiat: *πῶς λέγουσιν οἱ γράμματεῖς δτι δ Χριστὸς υἱὸς Δαυείδ ἔστιν; Mr. 12,35; itidem Mt. 22,43,45. L. 20,41,44. J. 12,34.* — b) in quaestione admirabunda: *quomodo? idem ac miror quomodo . . ., non intellego quomodo.* *πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηώς; J. 7,15; J. 4,9. A. 2,8. G. 4,9;* cum negatione: *πῶς οὐ Mt. 16,11. Mr. 4,40; 8,21. L. 12,56.* — c) in quaestione corrigentis aut reprehendentis: *quo jure? qua fronte? πῶς εἰσῆλθες ὀδε; Mt. 22,12; Mt. 7,4. L. 6,42. J. 6,42; 8,33; 14,9. 1 C. 15,12. G. 2,14 cr.* — d) in quaestione rhetorica qua alqd. in dubium vocatur aut negatur: *quomodo? = nullo modo; πῶς ἡ ἀγάπη τ. Θ. μένει ἐν αὐτῷ; = non manet 1 J. 3,17; Mt. 12,26,29,34. Mr. 3,23; 4,13. L. 11,18. J. 3,12; 5,44,47; 6,52; 9,16; 14,5. R. 3,6 (= si injustus esset, non posset judicare); 6,2; 10,14 s. in t. r. (= non possunt . . .). 1 C. 14,7,9,16. 1 T. 3,5. H. 2,3. 1 J. 4,20 r. He. Br.; πῶς οὐ . . .; = 'certe' R. 8,32. 2 C. 3,8; modeste cum ἀν et opt. praes. (Potentialis der Gegenwart):*

*πῶς ἀν δυναίμην 'qui possim' = non possum A. 8,31. — e) seq. conjunctivus deliberativus in quaestione consultantis ac secum dubitantis (quae reapse saepe negationi aequivalet): πῶς δμοιώσωμεν . . .; Mr. 4,30v.; πῶς φύγητε . . .; (= non fugietis) Mt. 23,33; Mt. 26,54. R. 10,14 s. in t. cr.; cfr. Bl. § 64, 6. — 2) in quaestione indirecta: a) cum indicativo (etiam si verbum praecedens habet tempus historicum, Bl. § 66, 3; Curtius § 206, 2): post verba dicendi, cognoscendi, interrogandi ets., ut post ἀπαγγέλλειν L. 8,36. A. 11,13, διηγεῖσθαι Mr. 5,16, καταμαθεῖν Mt. 6,28, κατανοεῖν L. 12,27, θεωρεῖν Mr. 12,41, ἐπισκέπτεσθαι A. 15,36, ἐπέχειν L. 14,7, βλέπειν 1 C. 3,10, ἐρωτᾶν J. 9,15, εἰδέναι J. 9,21, ἐπίστασθαι A. 20,18, μνημονεύειν Ap. 3,3; praeposito articulo quaestio indir. fit velut substantivum (Bl. § 47, 5): *παρελάβετε τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν* 1 Th. 4,1; nonnullis in locis *πῶς* ita significationem sibi propriam amisit, ut (quemadmodum in lingua neohellenica) idem enuntiare videatur quod δτι, ut Mt. 12,4. Mr. 12,41. A. 11,13 al. — b) cum conjunctivo deliberativo (Bl. § 65, 1): *μεριμνᾶ πῶς ἀρέσῃ κτλ.* (i. e. secum deliberat: 'quomodo agam ut placeam?') 1 C. 7,32 ss. in t. er.; Mt. 10,19. Mr. 11,18 cr.; 14,1,11. L. 12,11; hīc quoque artculus praeponitur L. 22,2,4. A. 4,21. — 3) in exclamationalibus, ubi in optima graecitate ponitur ώς [cfr. Bailly ώς A IV, Pape ώς 2 a; etiam Ps. 118,97,103] = *quantopere! πῶς συνέχομαι κτλ.! 'quanto-pere coarctor!' L. 12,50, it. in sent. depend. J. 11,36; ante adjectiva et adverbia = quam . . .! πῶς δυσκόλως 'quam diffi-culter!' Mr. 10,23, ib. 24. L. 18,24.**

πῶς particula enclit., v. εἰπως et μή πως.

P

***Ῥαάβ**, ἡ (בָּחַר) *Rahab*, meretrix Hierichuntina (Jos. 2,1 ss.; 6,25): H. 11,31. Ja. 2,25.*

ῥαββεῖ t. cr., ῥαββί t. r. *rabbi*, vox hebr. et aram. בָּבֶן mi domine! ita Judaei

suos doctores appellare solebant; in NT solum in vocativo (etiam Mt. 23,7 s., cfr. L. 6,46) Mt. 23,7 s., de Johanne Bapt. J. 3,26, de Jesu Mt. 26,25,49. Mr. 9,5; 11,21; 14,45. J. 1,39,49; 3,2; 4,31; 6,25; 9,2; 11,8;

cum affectu iteratur ραββὶ ραββὶ Mt. 23,7 r. Mr. 14,45 r. (aliis locis evangelistae substituunt χύριε, ἐπιστάτα, διδάσκαλε: Lucas nusquam habet ραββεῖ).*

ραββονί t. r., **ραββουνεί** WH., **ραββονί** Tdf. He. Br.: vox aramaica רַבָּנִי ‘mi domine!’ qua Jesus appellatur Mr. 10,51. J. 20,16. [targ. Gen. 24,18 al. רַבָּנוּ; Dalman § 35, 2].*

ραβδίζω, ao. ἐρρ- vel, ut in t. cr. (Bl. § 3, 10), ἐραβδίσθην ↓: *virgā vel baculo caedo* A. 16,22. 2 C. 11,25. [tragg. DSic.; LXX ‘frumentum baculo excutio’]*

ράβδος, οὐ, ἡ *virga* H. 9,4. Ap. 11,1 [Theophr.]; — in specie a) *baculus senis vel viatoris*: Jacob benedixit ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ρ. αὐτοῦ ‘inclinatus super fastigium baculi sui’ H. 11,21, ex Gen. 47,31 (pro ἥττῳ ‘baculus’ massoretae ibi scripserunt ἥττῷ ‘lectus’); Mt. 10,10. Mr. 6,8. L. 9,3. — b) *sceptrum*, insigne regiae dignitatis [Pind. Ol. 9, 50; LXX]: ἐν ρ. σιδηρῷ ‘sceptro ferreo’, metaph. = summā auctoritate, insuperabili potestate, severissimā justitiā ubi opus est, Ap. 2,27; 12,5; 19, 15 e Ps. 2,9; H. 1,8 e Ps. 44,7 = cum maxima justitia regnas. — c) *virga seu baculus quo alq. verberatur* [Plat. LXX]: 1 C. 4,21 (ἐν IV d.).*

ραβδοῦχος, οὐ, ὁ (ράβδος, ἔχω) *qui fasces gerit, lictor* A. 16,35,38. [Pol. ss.]*

Ραγαῦ, ὁ (ῥῆγα) *Ragau*, unus ex progenitoribus Christi, L. 3,35.¹

ραδιούργημα, ματος, τό (ραδιουργέω ‘le- viter seu inconsidere ago’, per euphemismum i. q. ‘delinquo’ Plut. mor. 266 a, 602 b al.) *actio inconsiderata*; per euphemismum *delictum, facinus* A. 18,14.¹

ραδιούργία, ας, ἡ 1) *levitas animi*. [Xen.] — 2) per euphemismum *nequitia, versutia, fallacia*: δόλος καὶ ρ. A. 13,10 [Pol. 12, 10, 5; Plut. Cato min. 16, 3].¹

ρανά, Tdf. **ραγά** *raca!* vox contumeliosa conviantium, Mt. 5,22. — NB. Ex- plicationes variae: a) Satis communiter dicunt ρ. esse vocem illam aram. et hebr. contumeliosam אֲקִין vel הַקִּין, quae in Talmude saepius occurrit [v. Levy, neu hebr. u. chald. Wörterbuch IV 448 b], decurtatam ex adj. neohebr. et aram. רַקְנָה ‘inanis’: ergo ρ. = *homo inanis, stupidus*; at enim illa vox talmudica graece trans- scriberetur ρηκά, nec intellegitur quomodo

vocalis ē longa immutabilis mutari potuerit in a. — b) Dictum est ρ. esse interjectionem contemptū, ipsis sonis sputum ac taedium innuentem (Expository Times XV 287); at hujus usū nullum uspiam vestigium restat. — c) S. Johannes Chrysostomus dicit non esse vocem ὑβρεως, sed levis καταφρονήσεως καὶ δλιγωρίας; apud Syros servos compellari ρακά ut apud Graecos σύ: verum quadratne haec opinio in verba Christi tam severa? — d) ρακά potest esse = aram. אֲקִין, forma apocopata (nempe eliso ה initiali ex linguae vulgaris usu: Dalman¹ § 64, 5) pro אֲקִין; is vero est status emphat. vocis מְרַחֵק, ptcⁱ pass. verbi רַחֵק ‘rejecit, reprobavit, fastidivit’: ergo ρακά per etymologiam potest valere *homo reprobante, fastidiende!* — Porro in targumim מְרַחֵק ponitur pro hebr. תֹּעֶבֶת ‘persona vel res abominanda’ et pro גַּתְעָב ‘abominandus’ et pro לְמַגְלֵךְ ‘pollutus’ (v. Buxtorf-Fischer, lex. chald. p. 1111): ergo ρακά potest valere *homo abominabilis vel pollute!*¹

ράκος, ους, τό (cf. lacer) 1) *vestis detrita lacera*. [Hom. ss.] — 2) *particula panni* [Hdt. 7, 76; Hippocr.]: Mt. 9,16. Mr. 2,21.*

‘Ραμά, ἡ (ῥάμ) *Rama*, urbs tribūs Benjamin, Mt. 2,18.¹

***ραντίζω**, ao. ἐρρ- vel (Bl. § 3, 10) ἐράντισα, pf. P. ἐρράντισμαι et H. 10,22 cr. (nHe.). Ap. 19,13 WH. Br. ρεράντισμαι (Bl. § 15, 6; Kühner³ I p. 278 Anm. 5, ubi jubemur scribere aut ρερά- aut ρεράντισμαι: derivatur a ραντός ‘aspersus’, hoc a ραίνω ‘aspergo’): *conspervo*, sequitur accus. personae vel rei cui liquor aspergitur: H. 9,19; τί τινι alqd. alqā re H. 9,21; pass. Ap. 19,13 v.; ipsa res alci. aspersa dicitur eum ραντί- ζειν H. 9,13; — med. †ραντίζομαι a) *me (purgandi causa) liquore conspergo*: ἐὰν μὴ ραντίσωνται Mr. 7,4 WH. — b) *mihi (purgandi causa) liquore conspergo alqd.*, *mihi asperso liquore lavo alqd.*: in metaphora ρεραντισμένοι τὰς καρδίας ‘nachdem wir unser Herz reingewaschen haben’, seq. ἀπό c. genet. maculae conspersione de- tersae H. 10,22. [LXX; Athen. 521 a].*

***ραντισμός**, οῦ, ὁ ↑ *conspersio*: *Be- sprengung*; Christi sanguis est αἷμα ραν- τισμοῦ ‘sanguis aspersio’ i. e. destinatus

ut homines eo velut conspergantur seu se conspergant et sic novi foederis fiant participes, H. 12,24, cfr. 9,19 ss., vulg. ibi vertit ‘sanguinis aspersio’ [ῦδωρ ράντισμοῦ Num. 19,9 al.]; Christiani sunt electi εἰς ράντισμὸν αἴματος Ἰ. Χρ. (= εἰς τὸ ράντιζεσθαι αἴματι Ἰ. Χρ.) ‘ad hoc ut sanguine J. Christi conspergantur (et sic fiant gratiarum novi foederis participes)’ 1 P. 1,2, ubi v. Hundhausen.*

ράπιζω, ao. ἐρπ. vel (Bl. § 3, 10) ἐράπισα (ραπίς ‘baculus’): 1) *virgâ vel baculo caedo*. [Hdt. Dem. al.] — 2) **planâ palmâ faciem alcs. verbero, depalmo, expalmo* alqm.: Mt. 26,67 sec. versiones vulg. goth. arm. slav.; τινὰ εἰς (t. r. ἐπὶ) τὴν σιαγόνα Mt. 5,39. [1 Esdr. 4,30; ἐπὶ κόρης ραπίζειν Plut. mor. 713 c; neohell.]*

ράπισμα, ματος, τό ↑ 1) *verber virgâ vel baculo inflictum*. [Antiphanes, Lcn.] — 2) **verber palmâ planâ in alcs. faciem inflictum, alapa*: διδόνα τινὶ ῥ. J. 18,22; 19,3; βάλλω τινὰ ράπισμασιν ‘alapis (ceu jaculis) alqm. peto’ Mr. 14,65. [Is. 50,6; Phryn.; δ (sc. verber in maxilla) λέγομεν ἐν τῷ βίῳ ράπισμα, Harpocration; neohell.]*

ράφις, ἴδος, ἡ (ράπτω ‘suo’) *acus*; foramen acūs pro minimo habetur (etiam alibi in scriptis Judaeorum; ‘uter iste, si erit in ipso foramen sicut cuspis acūs etc.’ Beresīth r. 1, 4; in proverbii de elephante per foramen acūs introēunte; Lightfoot in Mt. 19,24), unde maximi animalis per minimum foramen transitus rem difficillimam describit in proverbio Mt. 19,24. Mr. 10,25. L. 18,25 r.*

ράχα, ap. Tdf. = ραχά, q. v.

Ραχάβ, ἡ *Rahab*, mater Boozi; quam eandem esse, quae alibi ‘Ραάβ (q. v.)’ dicitur, non est cur negetur: Mt. 1,5, ubi v. Knabenbauer.¹

Ραχήλ, ἡ (hebr. רָחֵל) *Rachel*, Jacobi uxori, Josephi Benjaminique mater: haec a Jeremia 38 (31),15 poëtice de suorum posteriorum miseria et rejectione lugens describitur; cuius luctūs antitypum S. Matthaeus 2,18 videt in ploratu matrum Bethlehemensium (v. comment. in l. c.).¹

Ρεβέκκα, ἀς, ἡ (Bl. § 7, 2; רְבָקָה) *Rebecca*, Isaaci uxor, R. 9,10.¹

ῥέδη, ης, ἡ (ῥαίδη: Bl. § 3, 7; vox gallica) *raeda*, *reda*, *vehiculum* quoddam

quattuor rotarum, quo in itineribus utebantur: Ap. 18,13.¹

Ῥευμάν t. r. Br., **Ρεφάν** He. (cA = LXX ‘Ραιφάν’), **Ρουμάν** WH., **Ρουμάν** Tdf., δ «*Rempham*», numen quoddam a Judaeis idololatris cultum, A. 7,43 ex Am. 5,25. — NB. Nomen hebr. כִּיּוֹן (masoretæ scribunt יִוּנָה) probabile est esse pronuntiandum כִּיּוֹן; arab. *Kaiwān*, assyr. *Ka-ai-va-nu*, syr. ئَيْلَهُ est nomen Saturni planetæ; formæ graecæ videntur esse euphemisticae demutationes nominis idoli (quales sunt Βεελζεβούλ, Βελιάρ, Μόλοχ ets.)¹

ῥέω, ft. *ῥεύσω: *fluo* J. 7,38.¹

Ῥήγιον, ου, τό «*Rhegium*», *Regium*, extrema Italiae urbs ad fretum Siculum sita, A. 28,13.¹

ῥήγμα, ματος, τό ↓ 1) *scissura, fissura, rima* [Dem. Pol.] et per metonymiam **pars abscissa*, ex. gr. *panni* [3 Reg. 11,30. 4 Reg. 2,12]. — 2) *truina domûs ruptae ac collabentis: Zusammenbruch: écroulement* L. 6,49 (ῥήγνυμι 3).¹

ῥήγνυμι, praes. act. in SScri. semper [3 Reg. 11,31. Mt. 9,17 cD. Mr. 2,22 r.; 9,18] **ῥήσσω**, ft. ρήξω, ao. ἐρρηξα (= germ. ‘reißen, auf-, nieder-, los-reißen’; Hesychius: ρήξαι· διελεῖν, καταβαλεῖν, ἀπολῦσαι): 1) *rumpo, dirumpo, diffingo* ets.: utres Mr. 2,22. L. 5,37, pass. Mt. 9,17 [vestes Aesch. Pers. 199; Job 2,12]; *morsu lancino* Mt. 7,6. — 2) *velut perrupto impedimento emitto vocem, animi dolorem* ets. [ῥ. φωνήν ‘einen Schrei loslassen’ Hdt. 2, 2, neohell., κλαυθμόν Plut. Per. 36, 7, εὐφροσύνην Is. 49,13; 52,9]; absolute, sine acc° obji: *prae gaudio clamo, jubilo* G. 4,27 ex Is. 54,1 [prob. Il. 18, 571; hHom. Apoll. 516 v.]. — 3) alqd. (ruptum) vel alqm. *in terram prosterno: zu Boden reißen* [δώματα χαμᾶζε Eur. Bacch. 633]: ita prob. Mr. 9,18. L. 9,42. — NB. Mr. 9,18. L. 9,42 versiones veterum ad nr. 3 revocarunt, praeterquam quod in Mr. Slavus vertit ‘diverberat’ [cfr. πέδον πόδεσσι ῥ. saltando ‘solum diverberare’ Apoll. Rhod. 1, 539], in L. Gothus ‘confregit’.*

ῥῆμα, ματος, τό (cfr. ao. P. ἐρρήθη: verbi λέγω) 1) *dictum, enuntiatum, sententia, verbum* [Hdt. al.]; ῥ. ἀργόν Mt. 12,36; **ῥήματα** βλάσφημα A. 6,11; Mt. 27,

14. L. 2,17; 20,26. A. 28,25; e contextu tale dictum potest esse *praedictio* Mt. 26,75. Mr. 9,32; 14,72. L. 1,38; 2,29. 2 P. 3,2. Ju. 17 al., *mandatum* L. 3,2; 5,5. H. 1,3; 11,3; 12,19; plur. τὰ ρήματα *oratio*, *contio*, *allogium* L. 7,1. A. 2,14; 10,44; 16,38 al., *alibi* = *doctrina*: ρήματα ζωῆς αἰώνιου ἔχεις habes doctrinam quae vitam aeternam conciliat J. 6,68: J. 5,47; 6,63; 12,47s.; 14,10; 15,7; 17,8. A. 5,20; 10,22; 11, 14. R. 10,18, τὰ δὲ τοῦ Θεοῦ λαλεῖν, ἀκοῦσαι ‘doctrinam divinitus ortam (s. tradi jussam) loqui, audire’ J. 3,34; 8,47; homo vivere potest ἐπὶ παντὶ ρήματι Θεοῦ i. e. ‘quovis jussu Dei’, quoque alio modo quo Deus eum vivere vult, etiam sine cibo et potu, Mt. 4,4. L. 4,4 e Dt. 8,3; ἀκοὴ διὸ ρήματος Χριστοῦ ‘praedicatio (evangelii) habetur per mandatum Christi’ apostolos mittentis, R. 10,17; ipsum evangelium praedicatum, doctrina fidei christiana significatur R. 10,8. E. 5,26; 6,17. H. 6,5. 1 P. 1,25. — 2) *ex interpretatione vocis hebr. רָבָּה vel מְגַנֵּב = *res*, *res gesta* (*vel gerenda*): οὐκ ἀδυνατήσει πᾶν δέ ‘impossibilis non erit ulla res’ L. 1,37: L. 1,65; 2,15, 19,51. A. 5,32; 10,37; etiam Mt. 18,16. 2 C. 13,1 huc referri possunt.

‘Πησά, δέ Resa, unus ex progenitoribus Christi, L. 3,27.

ρήσσω = ρήγνυμι, q. v.

ρήτωρ, ορός, δέ *orator*; 1) *orator publicus pro populo* [Soph. Xen. al.]; *qui artem eloquentiae profitetur aut docet* [Arist. Cic.]. — 2) **orator forensis, causidicus*: A. 24,1. [pBer. 969 I 8, 15; pOx. 37 I 4 al.]¹

*ρήτως adv. (φητός ‘dictus, disertus, clarus’) *diserte, aperite, perspicue* 1 T. 4,1. [Pol. 3, 23, 5; Syll. 929; Strab. al.]¹

ρίζα, ης, ἡ 1) *radix* Mt. 3,10; 13,6. Mr. 4,6. L. 3,9; ἐξ ρίζῶν ‘radicitus’ Mr. 11, 20; metaphorae: ut per radicem planta habet quo firmiter stet diuque duret, ita homo inconstans nec serius οὐκ ἔχειν ρίζαν (ἐν ἑαυτῷ) dicitur Mt. 13,21. Mr. 4,17. L. 8,13; sancti patriarchae sunt radix sanctae cujusdam olivae, cuius Judaei rami sunt naturales, ethnico-christiani rami insiticii, R. 11,16 ss.; δέ πάντων τῶν κακῶν id quod occasionem praebet omnium malorum 1 T. 6,10; H. 12,15 (v. art. πικρία). — 2) per hebraismum = *surculus ex radice prodiens, turio [Is. 53,2]; Messias est ἡ δέ.

τοῦ Ἰεσσαί ‘suboles Jesse’, ex genere J. oriundus R. 15,12 ex Is. 11,10; δέ Δαυείδ ‘s. Davidis’ Ap. 5,5; 22,16.*

ρίζω, pf. P. ἐρρίζωμαι: 1) sensu proprio: *facio ut planta radices agat*; pass. *radices ago*, *radicor*. [Xen. Theophr.] — 2) metaph.: *facio ut alqd. firmiter stet s. haereat, figo, stabilio* [navem ets. Hom. Soph. Aristot.; tyrannidem, potestatem Hdt. Plut.]; pass. *alci. rei innitor*, *ex ea pendeo* [ἔξ ἀμαθίας πάντα κακὰ ἐρρίζωται Plat. ep. 7 p. 336 b]: Christiani sint oportet ἐν ἀγάπῃ, ἐν Χριστῷ ἐρρίζωμένοι E. 3,17. C. 2,7 ‘in caritate, in Christo radicati’, i. e. firmi in caritate, firmiter cum Christo conjuncti.*

ρίπη, ης, ἡ (ρίπτω) *jactus, impetus, ictus, praesertim rerum celerrime jactarum vel volantium* [δέ βελέων, ἀνέμου, κεραυνῶν Hom. Pind.]; hinc + ἐν ρίπῃ δφθαλμοῦ ‘in ictu oculi’ 1 C. 15,52 indicat brevissimum temporis momentum. — NB. Exsistit ibi v. l. ἐν ριπῇ δφθαλμοῦ ‘in inclinatione oculi deorsum’, quod idem valet.¹

ρίπιζω † in formis passivis: *impetuoso flatu excitor, turbor, huc illuc feror*: cum ἀνεμίζεσθαι jungitur Ja. 1,6. [Philo, de incorrupt. mundi c. 24 πρὸς ἀνέμου ριπίζεται τὸ ὄδωρο]¹

ρίπτω et ρίπτεω (A. 22,23), ao. ἐρρετ (Bl. § 3, 10) ἐριψα, pf. P. ἐρρ- et ἐριψμαι (Mt. 9,36 cr.), quin etiam ρέριψμαι (ib. Lachm., de spir. leni cfr. Kühner³ I p. 278, Anm. 5): 1) *jacio, pro contextu= dejicio, projicio, abjicio* etc.: alqd. in mare A. 27,19,29, in adytum Mt. 27,5 Tdf. WH. (t. r. He. Br. ἐν τῷ ναῷ ‘in templi adyto [quo desperabundus intraverat] projectit pecuniam’); alqm.: ρίψαν αὐτὸν εἰς τὸ μέσον ‘projectit eum in medium’. sc. in medium synagogam sive inter medios homines praesentes L. 4,35; pass. L. 17,2; ριπτεῖν τὰ ιμάτια ‘jactare s. agitare vestimenta’ more tumultuantum A. 22,23 [‘revocate, Quirites, et date jactatis undique signa togis’ Ovid. am. 3, 2, 74]. — 2) obliteratā ideā jactūs: **humī depono, humī prosterno*: ἐριψαν αὐτὸν παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ‘eos deposuerunt ad pedes ejus’ Mt. 15,30 [Gen. 21,15; δέ ἑαυτούς se precandi causa prosternere 2 Mach. 3,15]; pf. P. *humī stratus jaceo* Mt. 9,36 [3 Reg. 13,24; Epict. 3, 26, 6].*

‘Ροβοάμ, ὁ (ΜΌΒΩΜ) *Roboam*, filius Salomonis Mt. 1,7.*

‘Ρόδη, ης, ἡ *Rhode*, Christiana, ancilla, A. 12,13.¹

‘Ρόδος, ου, ἡ *Rhodus*, insula notissima e regione Cariae et Lyciae sita, A. 21,1.¹

ροιζηδόν adv. (ροιζέω et -έομαι 'strepo, strido, sibili', dic. de sono corporum celeriter volantium, ut sagittarum, vel vesparum, de sibili pastorum, de stridore anguum, de fragore tabulati corridentis: Schmidt 119, 3; 122, 11) *cum strepitu, cum magno fragore* 2 P. 3,10, ubi ipsa vox depingit impetum et celeritatem mundi intereuntis; vulg. 'cum impetu', copt. 'violente', syr. 'subito', arm. 'celer-rime'. [Lycophron 66 al.; Joh. Chrys.]¹

‘Ρομφά(ν), v. ‘Ρεμφάν.

*ρομφαία, ας, ἡ *rhomphaea, gladius* Ap. 1,16; 2,12,16; 6,8; 19,15,21; *gladius symbolum acerrimorum, etiam animi, dolorum* L. 2,35. [LXX, Plut.; illa distinctio, quā δ. est telum quoddam barbarorum, praesertim Thracum, quo vel pro jaculo vel pro ense utebantur, in SScri^a obser-vari non videtur].*

‘Ρούβήν, ὁ (ΡΟΥΒΗΝ) *Ruben*, Jacobi ex Lea filius, ex quo una tribus nomen traxit, Ap. 7,5.¹

‘Ρούθ, ἡ (ΡΟΥΘ) *Ruth*, Moabitis, nurus Elimelech et Noëmi Bethlehemensium, postea nupta cum Booz, qui per eam exstitit progenitor Davidis et Messiae, Mt. 1,5.¹

‘Ροῦφος, ου, ὁ (nomen latinum) *Rufus*, filius Simonis Cyrenensis, Mr. 15,21; quem probabilissimum est R. 16,13 salutari.*

χρύση, ης, ἡ *via angustior s. vicus in urbe utrinque aedificiis saeptus: Straße, Gasse: rue;* Mt. 6,2. L. 14,21. A. 9,11; 12,10. [Pol. 6, 29, 1 de via in castris; de viis urbis Is. 15,3 al. et in papyris passim]*

ρύσματι, ft. ρύσματι, ao. ἐρρ- et (Bl. § 3, 10) ἐρυσάμην, cum significatione pas-siva ἐρρ- vel ἐρύσθην: *e periculo seu calamitate eripio, eruo, libero alqm.: τινὰ ἀπό τινος* Mt. 6,13. L. 11,4 r. 1 Th. 1,10. 2 T. 4,18; *τινὰ ἐκ τινος* R. 7,24. 2 C. 1,10. C. 1,13. 2 T. 3,11. 2 P. 2,9; *τινά* Mt. 27,43 r. He. Br. 2 P. 2,7; absolute ὁ ρύσμενος 'liberator'

R. 11,26; — passive ρυσθῆναι ἀπό τινος R. 15,31. 2 Th. 3,2, ἐκ χειρός τινος 'ex potestate alcis.' L. 1,74, ἐκ στόματος λέοντος, v. λέων 2 T. 4,17. [Hom. ss.]*

ρύπαίνω, ao. ἐ(ρ)ρυπάνθην (ρύπος): *sordibus inquino* [Xen. al.]; — in genere morum: a) *xignominia afficio* [Aristot.]; b) pass. *†me peccatis inquino* Ap. 22,11 Tdf. WH. Br.¹

τρύπαρεύομαι, ao. ἐ(ρ)ρυπαρεύθην (ρυ-pαρός): *me sordibus (peccatorum) inquino* Ap. 22,11 He.¹

τρύπαρία, ας, ἡ ↓ *sordiditas, sordes* [Plut.]; in genere morum: *universim quid- quid animum sordidum reddit, immunditia* Ja. 1,21 [in specie: 'sordida avaritia' Plut. mor. p. 60 e al.].¹

ρύπαρός 3. ↓ *sordidus*; de veste misera detrita pauperis (*schäbig*) Ja. 2,2 [Zach. 3,3 s.]; de moribus et animo: *peccatis inquinatus* Ap. 22,11 cr. ['sordide avarus' DHal. al.]*

ρύπος, ου, ὁ *sordes* 1P. 3,21. [Hom. ss.]¹

ρύπω, ao. ἐ(ρ)ρύπωσα ↑ *sordidum reddo, inquino* [καταρυπόω Syll.]: Ap. 22,11 r. bis. — NB. Non est cur significatio in-transitiva *†sordeo* l. c. supponatur.*

ρύσις, εως, ἡ (ρέω *fluo*) *fluxio, fluxus*: δ. αἷματος *fluxus sanguinis* Mr. 5,25. L. 8,43 s. [Hippocr. al.]*

ρύτις, ἴδος, ἡ *ruga: Runzel: ride:* E. 5,27. [Aristoph. Plat.].¹

‘Ρωμαῖκός 3. ↓ *Romanis proprius, Romanus, Latinus* L. 23,38 r. He. Br. [Pol. ss.].¹

‘Ρωμαῖος 3. ('Ρώμη) *Romanus*; substantive: *civis Romanus, plur. Romani*: J. 11,48. A. 2,10; 16,21,37 s.; 22,25-29; 23,27; 25,16; 28,17.*

‘Ρωμαῖστι (ρωμαῖς 'Latine loquor' App.) *Latine* J. 19,20. [App. ss.].¹

‘Ρώμη, ης, ἡ *Roma urbs* A. 18,2; 19, 21; 23,11 (εἰς 'P. = Romam profectus, Romae; cfr. εἰς I 5'); 28,14,16. R. 1,7,15. 2 T. 1,17.*

ρώννυμι *roboro, robustum ac validum reddo* [Hipp.]; pf. P. *ἐρρωματι robustus ac validus sum* [Eur. Xen.], *corpore sano sum, bene valeo* [Thuc. 7, 15]; hinc in fine epistularum solebant scribere *ἐρρωσο 'vale'* A. 23,30 r. Br., *ἐρρωσθε 'valete'* A. 15,29. [cl. pap.].*

Σ

σαβαχθάνει vel **σαβαχθάνη** (optime cB in Mt. σαβαχτάνει) *sabacthani*, vox aram. **נַחֲלָשׁ** *dereliquisti me* Mt. 27,46. Mr. 15, 34 ex Ps. 21(22),2.*

Σαβαώθ *Sabaoth*, quoddam velut cognomen Dei: Κύριος Σαβαώθ R. 9,29 (ex Is. 1,9). Ja. 5,4. — NB. **תַּאֲגָבָץ** ‘exercitūs, agmina’ est pluralis nominis **אֲבָץ**. Cognomen Dei honorificum erat **יְהֹוָה אֱלֹהִים צָבָא** ‘Jahve, Deus exercituum’, sc. exercituum caelestium, angelorum [Am. 5,15 al., cfr. 3 Reg. 22,19. Ps. 148,2, de Hummelauer in 1 Reg. 1,3], atque exercitūs siderum universique mundi; brevius (ut Arabes dicunt ‘Moses Israëlitarum’ sc. dux) dicebant **יְהֹוָה צָבָא** ‘Jahve exercituum’ [1 Sam. 1,3. Is. 1,9 al.]: in hac formula propria vis nominis **צ** ita evanesceret, ut hoc velut pro nomine proprio Dei haberetur et scribere non vererentur **אֱלֹהִים צָבָא** ‘Deus, Sabaoth’ [Ps. hebr. 80,8,15; 84,9] aut in graecum vertere Κυρίω τῷ Θεῷ Σαβαώθ [1 Reg. 1,3], Κύριος Σαβαώθ [ib. 15,2 al.].*

†**σαββατισμός**, οῦ, δ (*σαββατίζω ↓ ‘sabbatum observo, sabbato quiesco’ Ex. 16, 30 al.) *quies sabbati* [Plut. mor. 166 a; Origenes M XI 520 c]; sensu metaphorico = *requies, gaudium ac sollemnitas gloriae caelestis*, quae erit post terrestres hos dies laboris: H. 4,9; cfr. Mišna, tr. Thamid 7, 4: «sabbato canunt psalmum ‘canticum diei sabbati [scil. Ps. 92 hebr.]’, canticum in tempus futurum, in diem qui totus est sabbatum, requies vitae aeternae».1

***σάββατον**, οὐ, τό, dat. plur. metaplast. σάββασιν [FlJ. 16, 6, 2; σαββάτοις in cB Mt. 12,1,12] = **תַּבְשֵׁשׁ**; 1) *sabbatum*, dies hebdomadis septimus, quo Judaei, utpote Deo sacrato, ab omni opere abstinere divinoque cultui vacare debebant: a) sing.: Mt. 12,8. Mr. 2,27 s.; 6,2; 16,1 al.; ‘sabbato’ = ἐν τῷ σ. L. 6,7. J. 19,31, τῷ σ. L. 13,14, ἐν σ. Mt. 12,2, σαββάτῳ Mt. 24, 20 cr., ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σ. L. 14,5 r. He. Br., ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σ. ib. Tdf. WH., τῇ

ἡμέρᾳ τοῦ σ. L. 13,14,16; accus. durationis τὸ σάββατον L. 23,56; κατὰ πᾶν σ. ‘quovis sabbato’ A. 13,27; 15,21; 18,4; σαββάτου δόδος A. 1,12 est tantum viae seu distantiae, quantum Judaeis sec. rabbinos, salvâ requie sabbatinâ, ambulare licebat, i. e. duo milia cubitorum, fere 5 stadia, 925 metra (v. Mišna, ‘Erubîn 5, 5). — b) eādem ratione usurpatur de uno sabbato forma pluralis τὰ σάββατα [Ex. 20,10; 31,15 al.; cfr. pluralia nomina festorum τὰ γενέσια, Διονύσια etc.]: δψὲ σαββάτων Mt. 28,1; ἡμέρα τῶν σαββάτων L. 4,16. A. 13,14; 16,13; Mt. 12,1,11. Mr. 1,21; 2,23 s. L. 4,31; 13,10. C. 2,16. — 2) *hebdomas* [ita **תַּבְשֵׁשׁ** Lev. 23,15; 25,8, et aram. **אַתְּבָשׁ**]: a) in forma singulari: νηστεύω δἰς τοῦ σαββάτου ‘jejuno bis in hebdomade’ L. 18,12; primus hebdomadis dies vocatur πρώτη σαββάτου Mr. 16,9 vel μία σαββάτου 1 C. 16,2 cr., ubi κατὰ μ. σ. = ‘quovis die dominico’. — b) in forma plurali: primus dies hebdomadis est μία (τῶν) σαββάτων Mt. 28,1. Mr. 16,2. L. 24,1. J. 20,1,19. A. 20,7. 1C. 16, 2 r. [aramaice dicebatur **אַתְּבָשׁ בָּשׁ** ‘unus, i. e. primus dies, in hebdomade’].

***σαγήνη**, ης, ἡ *sagena, verriculum*, genus quoddam retium piscibus capiendis aptum et a piscatoribus hodie dictum *Schleppnetz, seine* (sec. Hesychium πλέγμα τι ἐκ καλάμων εἰς θήραν ἰχθύων): Mt. 13,47. [LXX. Plut. Ael.]¹

Σαδδουκαῖοι, ων, οἱ *Sadducei*, factio quaedam Judaeorum circa tempus Christi existens Mt. 3,7; 16,1,6,11 s.; 22,23,34. Mr. 12,18. L. 20,27. A. 4,1; 5,17; 23,6-8. Erant fere viri nobiles, divites, auctoritate praestantes; traditionibus, praesertim pharisaicis, rejectis solos sacros libros agnoscebant, animas cum corpore interiore docebant, praemia suppliciaque post mortem futura negabant (Mt. 22,23. A. 23,8; FlJ. ant. 18, 1, 4; bell. 2, 8, 14). Nomen videntur traxisse ab aliquo Σαδδούχῳ (Καὶ Ζαδ) — quod nomen in cod. B 10ies pro **קִידָצָה** ponitur —, ergo fortasse a Sadoc sacer-

dote magno tempore Davidis, erga regem fidelissimo.*

Σαδών, ὁ (סָדוֹךְ) *Sadoc*, unus ex progenitoribus Christi, Mt. 1,14.*

σαίνω 1) sensu proprio: a) intrans.: *caudam blande moveo* [Hom. al.]; b) transit.: *τινά caudā motā alci. blandior.* [tragg.] — 2) sensu transl., a) *blandior alci.* [tragg.]; b) *pellicio, decipio, fallo* [ita sec. Passow s. v. tragg.]; c) *commoveo, perterreo* [Hesych. σαίνεται· κινεῖται, σαλεύεται, ταράττεται. DLært. 8,41 οἱ δὲ σαινόμενοι τοῖς λεγομένοις ἐδάχρουν]: τὸ μηδένα σαίνεσθαι i. q. ἵνα μηδεὶς σαίνηται (Bl. § 71, 2) ‘ne quis perturbetur’ 1 Th. 3,3 (vulg. ‘moveatur’).¹

σάκκος, ου, ὁ (hebr. סַעַם) *saccus*; 1) receptaculum frumenti ets. [tragg. LXX] — 2) genus vestimenti vilioris, ex pilis vel filis crassioribus texti, *cilicum*: Ap. 11,3; σ. τρίχινος Ap. 6,12, cfr. Is. 50,3; ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ ‘ciliciis induiti cinereque conspersi’ Mt. 11,21. L. 10,13, ut Dan. 9,3, qui erat mos paenitentium.*

Σάλα, ὁ (i. p. סָלָה) *Sale*, unus ex progenitoribus Christi, L. 3,35; — itidem L. 3,32 Tdf. WH. pro Σαλμών.*

Σαλαθιήλ, ὁ (לְאִתְּלָהֶל) *Salathiel*, Zorobabelis pater, Mt. 1,12. L. 3,27.*

Σαλαμίς, ἵνος, ἡ *Salamis*, urbs magna et clara in parte Cypri orientali A. 13,5.¹

Σαλείμ, τό *Salim*, J. 3,23; quem locum plerique cum Eusebio et Hieronymo situm fuisse censem octavo lapide a Scythopoli versus meridiem, alii in regione meridionali Iudeae, alii a Sichem versus orientem distare sesquileucam dicunt: cfr. Hagen I 147 ss., art. Aennon.¹

σαλεύω, αο. ἐσάλευσα, pf. P. σεσάλευματι, αο. P. ἐσαλεύθην, ft. P. σαλευθῆσομαι (σάλος rei ventis undisve agitatae ‘fluitatio’) *facio alqd. fluitare, concutio, agito*, passive *agitor, concutior, fluito, fluctuo*; de calamo Mt. 11,7. L. 7,24, domo L. 6, 48. A. 4,31; 16,26, terra H. 12,26, astris Mt. 24,29. Mr. 13,25. L. 21,26 (v. δύναμις 4 c); de vase frumenti concusso quo melius impleatur L. 6,38; — metaphorice: *a tranquillo ac beato mentis statu dejicio*, pass. A. 2,25 e Ps. 15,8; σαλευθῆναι ἀπὸ τοῦ νοός ‘de mentis sano statu dejici, animo conturbari’ 2 Th. 2,2; σαλεύειν τοὺς

ὄχλους ‘vulgus concitare’ A. 17,13; generatim res hujus saeculi nuncupantur τὰ σαλευόμενα ‘res fluitantes’, futuri saeculi τὰ μὴ σαλευόμενα H. 12,27.*

Σαλήμ, ἡ (סָלֵם) *Salem*, urbs regia sacerdotis regisque Melchisedech, H. 7,1s., cfr. Gen. 14,18. Quamquam antiquitus non deerant qui dubitarent (v. Bleek in H. 7,1 s.), tamen probabilissimum est Salem fuisse ipsam urbem Jerusalem (cfr. Hagen III 142 s.).*

Σαλμών, ὁ (סָלָמָן) *Salmon*, filius Naassonis, Mt. 1,4 s. L. 3,32 r. He. Br.*

Σαλμώνη, ης, ἡ *Salmone*, promunturium Cretae insulae, ad orientem septentrionemque spectans, etiam *Salmonium* et *Samonium* dictum, A. 27,7. [Strab. 2, 4, 3 al.]¹

σάλος, ου, ὁ *fluitans motio, imprimitus vehemens maris jactatio* [tragg. Lcn.; LXX Jon. 1,15. Ps. 88,10], sed etiam *terrae motus* [Eur. Iph. T. 46; Thdtn. Is. 24,20]: L. 21,25.¹

σάλπιγξ, γγος, ἡ 1) *tuba* 1 C. 14,8. H. 12,19. Ap. 1,10; 4,1; 8,2,6,13; 9,14; μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης ‘cum tubae sonitu magno’ (ev. Hier., slav.; verti potest etiam ‘cum tuba sonitus magni’) Mt. 24,31 r. He. Br. [Hom. ss.] — 2) *tubicinium, tubae clangor, signum tubâ datum* [τὴν σ. εἶναι μέλος ἄλυρον Aristot. rhet. 3, 6; ἀπὸ σ. ‘post tubicinium’ Xen. hipparch. 3, 12]: μετὰ σ. μεγάλης Mt. 24,31 Tdf. WH. (‘cum tuba magna’ syr. arm. copt.); ἐν σ. Θεοῦ ‘inter tubicinium Dei’ = clangente, jussu Dei, tubâ 1 Th. 4,16; ἐν τῇ ἐσχάτῃ σ. 1 C. 15,52: efficiet igitur Deus ut auribus hominum quidam velut clangor tubae insonet, cfr. Ex. 19,16.*

σαλπίζω, ft. *σαλπίσω, αο. *ἐσάλπισα [LXX, Hero, Ps. Sal.; att. σαλπίγξ etc.]: *tubâ cano* Ap. 8,6-13; 9,1,13; 10,7; 11,15; *cum ellipsi profanis quoque familiari σαλπίσει sc. ἡ σάλπιγξ* (sec. Bl. § 30, 4) vel ὁ σαλπιγκής (Krüger § 61, 4, 3) ‘tubâ canetur’ 1 C. 15,52; metaphorice diceris σαλπίσαι ἔμπροσθέν σου, si ita agis, ut velis admirationem hominum excitari tēque innotescere, Mt. 6,2.*

σαλπιστής, οῦ, ὁ ↑ forma recentior pro veteri σαλπι(γ)κτής *tubicen* Ap. 18,22. [Theophr. Pol. Syll.]¹

Σαλώμη, ης, ἡ (סָלֵם) *form* hypocoristica nominis alias, v. gr. Abisalom;

de η suffixo cfr. Μαριάμ-η FlJ.) *Salome*, Zebedaei uxor, Mr. 15,40; 16,1.*

Σαλωμών, ὁ [LXX] A. 7,47 Tdf. = Σολομῶν, q. v.

Σαμάρεια, ας, ἡ (-ειά ad analogiam vocis Καισάρεια ets.; cfr. Bl. § 3, 4; scribunt -ρία Tdf. WH. Br.; -ρεία He.; — hebr. שָׂמָרְיָה, aram. שָׂמָרְיָה) *Samaria*: 1) *urbs Samaria*, ab Amri rege condita, caput olim regni Israël, a Johanne Hyrcano eversa, a Gabinio proconsule restaurata, ab Augusto Herodi M. donata et ab hoc Sebaste appellata: utrum nomine Σ. A. 8,5,9,14 ipsa haec urbs dicatur, an regio Samariae, non elucet; consentiunt tamen interpres, (τὴν) πόλιν τῆς Σ. A. 8,5 esse aut 'urbem Samariam' aut 'caput regionis Samariae' (quae erat urbs S.). — 2) *regio Samariae*, cuius Samaria erat caput, Iudeae, Phoenicae, Galilaeae confinis: L. 17,11. J. 4,4,5,7. A. 1,8; 8,1; 9,31; 15,3, probabilius etiam 8,5,9,14.*

Σαμαρίτης (non -είτης, Bl. § 3, 4), ου, ὁ *Samarites*, *Samaritanus*, vel *urbis vel regionis Samariae incola*; in NT ubique *regionis incola*: Mt. 10,5. L. 9,52; 10,33; 17,16. J. 4,9 v., 39 s. A. 8,25; *Samaritae*, cum ortum ducerent ex commixtione ac conubiis relictorum illic tempore exsilia Israëlitarum et missorum illuc colonorum ethnicorum, cumque, a reducibus Iudeis pro genuinis fratribus non agniti, proprium sibi cultum et templum instituisserent nec libros sacros nisi libros Mosis agnoscerent, a Iudeis ut apostatae considerabantur et vicissim Iudeos eorumque sanctuarium oderant: hinc contumeliose Iudei Jesu dixerunt Σαμαρίτης εἰ σύ i. e. es nostrae religionis inimicus, apostata, haereticus, J. 8,48.*

Σαμαρῖτις (non -εῖ-, v. Bl. § 3, 4), ιδος, ἡ ↑ adjective et substantive: *Samaritis*, *Samaritana* J. 4,9 bis.*

Σαμο-Θράκη, ης, ἡ *Samothrace*, insula maris Aegaei e regione Thraciae sita, A. 16,11.¹

Σάμος, ου, ἡ *Samos*, maris Aegaei insula non procul ab Epheso sita, A. 20,15.¹

Σαμουήλ, ὁ (לְאַיִלָּה) *Samuel*, judex et propheta, A. 3,24; 13,20. H. 11,32.*

Σαμψών, ὁ (יְשָׁמֶן) *Samson*, judex H. 11,32.¹

σανδάλιον, ου, τό *sandalium*, solea

coriacea vel lignea, corrigiis pedi alliganda, quae plerumque plus quam solam pedis plantam tegebant, Mr. 6,9. A. 12,8. [Hdt. LXX. DSic.]*

σανίς, ιδος, ἡ *asser, tabula: Brett: planche*; A. 27,44.¹

Σαούλ, ὁ (hebr. נָאָשׁ ‘expetitus’; fort. melius habetur pro forma hypocoristica formae qattūl, nominis Salathiel vel sim., aequo ac נָאָשׁ ets.; etiam latine nomen est bisyllabum: Sa-ūl) *Saul*: 1) primus rex Israëlitarum, A. 13,21. — 2) Paulus apostolus, judaico suo nomine appellatus; solum in directa compellatione: Σαούλ Σαούλ A. 9,4; 22,7; 26,14, Σαούλ ἀδελφέ 9,17; 22,13.*

σαπρός 3. (a rad. σαπ, σήπω) 1) sensu proprio: *puter, putridus, rancidus, mardidus, cariosus, vitiosus*; est enim vox valde universalis (v. Schmidt 63) et plantis, cibis, carni, aquae, lapidibus sive interno vitio sive vetustate corruptis applicatur: de arbore et fructu, opp. ἄγαθός vel καλός Mt. 7,17 s.; 12,33. L. 6,43; de piscibus Mt. 13,48. [tragg. Dem.] — 2) metaphorice, in genere animi et morum: *vitosus, malus, corruptus* [πᾶν δ μὴ τὴν ἴδιαν χρείαν πληροῖ, σαπρὸν λέγομεν JChrys.; σαπρὰ δόγματα Epict. 3, 22, 61]: λόγος σ. E. 4,29.*

Σάπφειρα, ης (Bl. § 7, 1), ἡ *Sapphira*, Ananiae uxor, A. 5,1. — NB. Graecum nomen videtur esse, ut ex terminatione η elucet; — aram. אַרְפָּשׁ valet 'Formosus', אַרְפָּשׁ 'Formosa': nomina aram. emphaticam formam habere solent.¹

σάπφειρος, ου, ἡ *sapphirus*, lapis pretiosus caeruleus, Ap. 21,19. — NB. Ex iis quae Plinius et Theophrastus de sapphiro dicunt apparere videtur, a veteribus eum lapidem σάπφειρον appellatum esse qui nunc vocatur *lapis lazuli*: *Lasurstein*.¹

σαργάνη, ης, ἡ 1) *funis contortus*. [Aesch.] — 2) *†sporta, corbis ex funibus*, ut videtur, contextus, in quo pisces asservari solebant [Ath. 8, 339 e; Lcn. Lexiph. 6; pBer. 417, 14; ἀπὸ σχοινίου πλεγμάτιον εἰς ὑποδοχὴν ἵχθων definit Etymol. magn.]: 2 C. 11,33, cfr. A. 9,25.¹

Σάρδεις, εων, αἱ *Sardæs* (gen. *Sardium*), vetus urbs Lydiae, Ap. 1,11; 3,1,4.*

†σάρδινος, ου, ὁ Ap. 4,3 r. = σάρδιον, q. v.¹

σάρδιον, ου, τό [Plat. LXX], in t. r.

†**σάρδιος**, οὐ, δ *sardius*, lapis pretiosus colore rubeo, cuius Theophrastus duas species distinguit, rubicundiorum, nostrum 'Karneol', et subnigrum, nostrum 'Sard': Ap. 4,3 cr.; 21,20.*

***σαρδ-όνυξ**, χοε, δ *sardonyx*, lapis pretiosus, quodammodo ex sardio et onyche compositus, chalcedonis species, Ap. 21,20 [LXX. FlJ. Plut.]; v. Hagen III 889.¹

Σάρεπτα, ων [Abd. 20], τά (תְּרֵץ) *Sarepta*, civitas regionis Sidoniae, L. 4,26.¹

✗**σαρπιός** 3. (σάρξ, q. v.) 1) *ad carnem s. corpus pertinens*: a) *carnosi coloris*. [Aristot.] — b) *carneus*. [Plut.] — 2) in NT [et scr. eccl.], significatione ex art. σάρξ II 3—5 petitâ; *carnalis*, i. e. a) *dum-daxat humanus, infirmus, imbecillis*: ὅπλα σ. 2 C. 10,4. — b) *ad ordinem rerum naturalium, externarum, terrenarum pertinens*, fere i. q. nostrum *materiell*: τὰ σαρκικά R. 15,27. 1 C. 9,11 bona temporalia ad vitam sustentandam necessaria (materielle Güter; opp. πνευματικά); H. 7,16 r. — c) *carni*, i. e. *naturae corruptae seu ad peccatum inclinatae serviens ex eâve profectus*: homo *carnalis* R. 7,14 r. 1 C. 3,1 r., 3,4 r.; σ. ἐπιθυμίαι 1 P. 2,11; σοφία σ. *sapientia* quae ex carne peccato infectâ oriens est astuta, mendax, variabilis 2 C. 1,12.*

σάρπινος 3. ↓ 1) a) *carneus, ex carne* [Plat.]: 2 C. 3,3 sec. Ez. 11,19; 36,26, ubi opp. λίθινος et ex metaphora subest idea *mollis, docilis*. — b) ✗*carnosus, corpulentus* [Arist. Pol.]. — 2) *ad ordinem hominum mortaliū et rerum externarum, materialium pertinens* (v. σάρξ II 3. 4): lex sacerdotii levitici fuit ἐντολὴ σ., utpote sacerdotes constituens mortales secundum originem ex certa familia etc., H. 7,16 cr. [βραχίονες σ. 'brachia hominum', opp. brachium Dei, 2 Chr. 32,8] — 3) *carnalis = σαρκικός* 2 c, q. v.: σ. dicitur homo nondum regeneratus R. 7,14 cr., homo justificatus adhuc imperfectus 1 C. 3,1 cr.*

σάρξ, σάρχος, ἡ *caro* [inde ab Hom., qui fere solo plurali utitur]; I. sensu maxime proprio: 1) *caro, corporis humani vel beluini partes carneaes*: Ap. 17,16 (dictio metaph.); 19,18,21; σχόλοψ (q. v.) τῆς σαρκὶ 2 C. 12,7; R. 2,28. G. 6,13 (carne vestrâ circumcisâ). E. 2,11 (sc. carne non circumcisâ). C. 2,13; σ. καὶ ὀστέα L. 24,39; Ecclesia E. 5,30 v. dic. esse de carne et

ossibus Christi metaphorice (ut Gen. 2,23 Heva de Adae physice), quia ex Christo orta est atque est Christi corpus et sponsa; caro Christi in cena eucharistica J. 6,51 ss.; de dictione σάρξ καὶ αἷμα v. infra nr. II 1, 2. — 2) per synecdochen i. q. *corpus* [tragg., ut Aesch. Sept. 622 γέροντα τὸν νοῦν, σάρκα δ' ἡβῶσαν φέρει: ita בָשָׂר, v. Gesenius-Buhl s. v.]: τῆς σαρκὸς πρόνοια 'corporis cura' R. 13,14; οὗτε ἡ σάρξ αὐτοῦ εἰδεν διαφθοράν 'nec corpus ejus corruptionem expertum est' A. 2,31; A. 2,26. E. 5,29. C. 2,1 (me praesentem); cum opp. πνεῦμα 'animus' J. 6,63 (v. art. ζωοποιέω). 1 C. 5,5. C. 2,5. 1 P. 4,6; opponitur corporis puritati conscientiae puritas H. 9,13. 1 P. 3,21; corpus Christi passum in mortemque traditum E. 2,15. H. 10,20. 1 P. 3,18; 4,1; maritus et uxor fiunt unum corpus (e Gen. 2,24) Mt. 19,5 s. Mr. 10,8. 1 C. 6,16. E. 5,31; aerugo auri φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ i. e. olim in gehenna corpus vestrum torquebit, Ja. 5,3; δικαίωμα (q. v. 1 a) σάρχος H. 9,10; σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε G. 3,3 'rem ad perfectionem vultis adducere carne', sc. lege rituali quae circa corpus resque externas versatur. — II. ex usu partim linguae hebr., partim s. Scripturae proprio: 1) *homo*: δ Λόγος σάρξ ἐγένετο J. 1,14; πᾶσα σάρξ (כָל־בָשָׂר), cfr. anglicum 'everybody, nobody') *omnis homo, omnes homines* L. 3,6 (Is. 40,5). J. 17,2. A. 2,17 (Joël 2,28). 1 P. 1,24, οὐ . . πᾶσα σάρξ 'non . . quisquam, nemo' Mt. 24,22. Mr. 13,20. R. 3,20. 1 C. 1,29. G. 2,16; *homo* dic. σάρξ καὶ αἷμα (quae sunt praecipuae partes corporis), ubi explicite aut tacite opponitur sive Deo Mt. 16,17. G. 1,16, sive puris spiritibus E. 6,12, ergo fere = 'homo mortalis' [Eccli 14,19; in commentariis Judaeorum passim בָשָׂר וְדָם מֶלֶךְ 'rex humanus']; 1 C. 15,50 'homo mortalis' in statu naturae corruptibilis mortique obnoxiae; σάρξ = *homo* in suo esse mere naturali J. 3,6. — 2) *natura humana, origo humana, ortus, nativitas*: Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ὑμῶν κατὰ σάρκα R. 4,1, it. 9,3; τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα 'populum Israël, illum naturalem dico' (opp. Israël Dei G. 6,16) 1 C. 10,18; praecipue ita vocatur *ortus* secundum ordinem consuetum *naturae*, cui opp. *ortus* per potentiam divinam: τὰ

τέχνα τῆς σαρκός (opp. τῆς ἐπαγγελίας) R. 9,8; κατὰ σάρκα γεννηθῆναι G. 4,23,29; per metonymiam dico μοῦ τὴν σάρκα eos qui mecum eandem originem habent, i. e. consanguineos, populares R. 11,14 [ita Gen. 37,27. Is. 58,7]; *humana natura Christi* R. 8,3 c; Christus est ex semine David, ex patribus (τὸ) κατὰ σάρκα ‘quod ad humanam naturam attinet’ R. 1,3 (opp. κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης sec. divinam naturam); 9,5; Christus dicitur ἐν σαρκὶ (ἐν IV b) φανερωθῆναι 1 T. 3,16, ἐληλυθώς 1 J. 4,2, ἐρχόμενος 2 J. 7; *natura humana* vocatur αἷμα καὶ σάρξ (t. r. σ. καὶ αἷμα) H. 2,14. — 3) *natura seu vita hominis quatenus est imbecillis ac rebus adversis, morbis, aerumnis, morti obnoxia*: 1 C. 7,28. 2 C. 4,11. G. 4,13 s. C. 1,24; ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ‘in corpore humano Christi’ C. 1,22; θανατωθεῖς σαρκὶ (dat. limitationis) 1 P. 3,18; — *vita haec mortalís*: ἐν σαρκὶ ζῆν G. 2,20. Ph. 1,22, ἐπιμένειν Ph. 1,24; 2 C. 10,3 a. H. 5,7. 1 P. 4,2. — 4) ut in homine σάρξ est pars externa, materialis, deterior, spiritui opposita, ita S. Paulo σάρξ sunt *res ordinis physici vel socialis mere naturalis* (opp. *ordo spiritualis, supernaturalis*): σοφοὶ etc. κατὰ σάρκα ‘humanā sapientiā imbuti’ 1 C. 1,26; ἐν σαρκὶ πεποιηθέναι ‘confidere in rebus naturalibus’ (origine ex Abraham, circumcisione, caerimoniis mosaicis etc.) Ph. 3,3 s., sim. κατὰ σάρκα καυχᾶσθαι 2 C. 11,18; ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα εἰ καὶ ἐγνώχαμεν κ. σ. Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐχέτι γινώσκομεν ‘amplius neminem novimus (judicamus, metimur) secundum rationes mere humanas (quod sit doctus, eloquens, Judaeus etc.); atque etsi olim (ante conversionem) Messiam ita consideravimus (sec. ideas judaicas de Messia), at nunc non jam ita eum aestimamus’ 2 C. 5,16; τοῖς κατὰ σάρκα χυρίοις iis qui in ordine naturali sociali sunt vestimentorum E. 6,5. C. 3,22; Onesimus, Christianus factus, Philemoni carus est καὶ ἐν σαρκὶ (ut ejus servus) καὶ ἐν Κυρίῳ (ut ejus in Christo frater) Phm. 16; δοῦλοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ quotquot volunt (aliis) placere circumcisione aliisque ritibus exterioribus observatis (Est.: ‘inter suos populares’, cfr. II 2) G. 6,12; ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα χρίνετε ‘vos judi-

catis sec. externam speciem’, ex humana natura, paupertate, humilitate mea, J. 8, 15. — 5) vocabulo ad ordinem moralem translato: *tota hominis natura animalis, quae est sedes et instrumentum cupiditatis et peccatorum, natura hominis imbecillis, corrupta et ad malum inclinata, vetus homo* (prout consideratur in homine universim, in peccatore nondum regenerato, in homine justificato, idea nonnusquam variat): R. 6,19; 7,18,25; 8,3 a,4-9,12 s. G. 5,13,16 s., 24. E. 2,3. C. 2,23. 1 J. 2,16. Ju. 23; τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σάρξ ἀσθενής (hoc dicitur universim de hominum bonorum, in specie de discipulorum animo et debilitate) Mt. 26,41. Mr. 14,38; ἐν σαρκὶ εἶναι esse in statu hominis veteris R. 7,5; 8,8 s.; κατὰ σάρκα ‘carnaliter’ vivere, ambulare ets. R. 8,4 s., 12 s. 2 C. 1,17 (naturales affectūs sequens); 10,2 s.; ἔργα τῆς σ. G. 5,19, νοῦς τῆς σ. ‘mens carnalis’ C. 2,18, σῶμα τῆς σ. ‘corpus carnale’, peccato serviens C. 2,11; Christus homo fuit ἐν δύοιώματι σαρκὸς ἀμαρτίας ‘in figura carnis peccaminosae’, i. e. nobis peccatoribus similis factus, R. 8,3. — 6) *corpus s. natura humana quatenus est sedes et instrumentum cupiditatis venereae* J. 1,13. 2 P. 2,10,18. Ju. 7 s.

Σαρούχ, δ in t. r. = Σερούχ, q. v.

***σαρόω,** pf. P. σεσάρωμαι (σάρον ‘scopae: Besen: balai’): *scopis verro* L. 15,8; σεσαρωμένος ‘verrendo mundatus’ Mt. 12, 44. L. 11,25. [Lycophr. ADysc. al.]*

Σάρρα, ας, ἡ (גַּרְעָל Gen. 17,15) *Sara*, nomen uxori Abrahae a Deo inditum, R. 4,19; 9,9. H. 11,11. 1 P. 3,6.*

Σάρων, ωνος, δ (‘de accentu nihil constat’ Bl. in A. 9,35; hebr. גַּרְעָל) *Saron*, planus ac campestris regionis tractus a Caesarea Palaestinae usque ad Joppen Lyddamque se extendens, A. 9,35, cfr. Is. 33,9. (Interpres latinus Actuum, cum scriberet ‘Saronae’, urbem aliquam cogitasse videtur)¹

***σατάν,** indecl. [LXX 3 Reg. 11,14 = hebr. שָׁאֵן] et ***σατανᾶς,** ἄ, δ [Sir. 21,30; aram., in statu determ. אֲנָשָׁן] 1) *adversarius* [LXX ll. cc.]: ἄγγελος σατάν 2 C. 12,7 r. explicari potest ‘angelus adversarius’ (arm. ‘angelus satan’). — 2) *satanas, diabolus*, Dei, Christi, hominum salvandorum adversarius; in NT semper formâ

singulari (articulo determinatâ, praeter Mr. 3,23. L. 22,3 cr. 2 C. 12,7) effertur nec amplius, dicaturne ipse daemonum princeps an alqs. alias diabolus an plures, distinguitur: Mt. 4,10; 12,26. Mr. 1,13; 3,23,26; 4,15. L. 4,8 r.; 10,18; 11,18; 13,16; 22,3,31. J. 13,27. A. 5,3; 26,18. R. 16,20. 1 C. 5,5; 7,5. 2 C. 2,11; 11,14. 1 Th. 2,18. 2 Th. 2,9. 1 T. 1,20; 5,15. Ap. 2,9,13,24; 3,9; 12,9; 20,2,7; — Mt. 16,23. Mr. 8,33 in vehementi reprehensione Petrus σατανᾶς compellatur, sive quod, cum Christum a passione subeunda impedire vellet, velut Satanae partes egit, sive quod quisquis alicui obstat, ιθύς ‘adversarius’ appellabatur [Num. 22,22,32. 1 Sam. 29,4 al.]; ἄγγελος σατανᾶς t. cr. vel ἄ. σατάν t. r. ‘angelus satanae’ (cfr. nr. 1) metonymice 2 C. 12,7 vocatur morbus Deo permittente a satana inflictus.*

†σάτον, ου, τό (ex hebr. סָטָן, aram. stat. emphat. סָטָן) *satum*, mensura frumentaria Hebraeorum, secundum FlJ. ant. 9, 4, 5 sesquimodium Italicum aequans, i. e. 13,099 litra nostrae mensurae (Hagen III 166): ‘farinae sata tria’ mulieres in unâ panis coctione solitae esse videntur consumere Mt. 13,33. L. 13,21, cfr. Gen. 18,6. [FlJ. Aq. Symm.]*

Σαῦλος, ου, ὁ (nomen Σαούλ in formam graecam redactum; cfr. σαῦλος ‘tener’) A. 7,58; 8,1,3 al. usque ad 13,9 [idem nomen occurrit FlJ. 20, 9, 4; bell. 2, 17, 4].

σβέννυμι, ft. σβέσω, ao. ἔσβεσα: 1) *extinguo* ignem resve ardentes: H. 11,34, in metaphoris Mt. 12,20. E. 6,16; pass. *extinguor* Mt. 25,8. Mr. 9,44 v.,46 v.,48. — 2) sensu transl.: *compesco*, *supprimō*: τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε (Tdf. ζέβέννυτε Bl. § 3, 9) i. e. charismatum SpSi nolite aut jacturam facere aut usum prohibere, 1 Th. 5,19 [σβ. χόλον, μένος, ὅβριν class., ἀγάπην Cant. 8,7].*

σεαυτοῦ, ἡς, dat. ψ., ἡ, acc. ὁν, ἡν: *tui*, *tibi*, *te*, pron. reflex. 2 ae pers. sing.; σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς ‘tu de te ipse testaris’ J. 8,13; ἔπειχε σεαυτῷ ‘attende ad te’ 1 T. 4,16, ibid. **σεαυτὸν** σώσεις ‘te servabis’; Mt. 4,6; 8,4; 19,19. A. 9,34 al.

σεβάζομαι, ao. †έσεβάσθην (σέβας ‘timor verecundus vel religiosus’): 1) *vereor* alqd. facere. [Hom.] — 2) *religiose revereor*, *colo* [έσεβάσθησαν πρόβατον Aristid. apol. 12;

Orph. argon. 550] R. 1,25 propter alterum verbum seq. dat.¹

***σέβασμα**, ματος, τό ↑ *id quod*, vel: *is qui religiose colitur vel adoratur*, sive cultu vero sive falso, aut *qui tali modo colendus existimatur*; dicitur de hominibus apotheosi cultis, de idolis, aris, delubris ets. [Sap. 14,20; 15,17. Dan. draco 27; DHal. 1, 30]: ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα i. e. super Deum et quidquid homines, cultu sive vero sive falso, pro sacrosancto habent, 2 Th. 2,4; τὰ σεβάσματα ὑμῶν i. e. vestra delubra, altaria, simulacra A. 17,23.*

***σεβαστός** 3. (σεβάζομαι) 1) *colendus*. [DHal. al.] — 2) *interpretamentum vocis lat. augustus*: a) ὁ Σεβαστός *Augustus*, i. e. Imperator Romanus A. 25,21,25 [Len. Hdn.; pro cognomine Octaviani ap. Strab. FlJ.]. — b) *σπεῖρα* Σεβαστή *cohors Augusta*, cognomen honorificum interdum cohortibus datum [Ptol. 2, 3, 30; 2, 9, 18; 4, 3, 30], A. 27,1 nomen unius ex quinque cohortibus auxiliariis Caesareensibus; alii censem ibi agi de legione Augusta equitum Romanorum, qui a Suetone aliisque August(i)ani, Αὔγουστεῖοι, vocantur: cfr. Knabenbauer in l. c., Schürer § 17 c.*

σέβομαι 1) *prae aliquo stupore vereor* alqd. facere. [Hom. ss.] — 2) *religiose vereor*, *revereor*, *veneror*, *colo numen* [Pind. tragg. Plat. ss.]: Mt. 15,9. Mr. 7,7 ex Is. 29,13 (ubi hebr. ‘et evasit eorum erga me cultus mandatum hominum docendo inculcatum’). A. 18,13; 19,27; *σεβόμενοι τὸν Θεόν* A. 16,14; 18,7 [FlJ. ant. 14, 7, 2], brevius *σεβόμενοι* A. 13,50; 17,4,17, semel *σεβόμενοι προσήλυτοι* A. 13,43 vocabantur ii gentiles, qui sacra judaica sequebantur, tamen non eatenus ut circumcisionem totumque Legis onus subirent, sed ita ut unum Deum sine simulacro colerent, synagogas Judaeorum frequentarent, legumque caerimonialium nonnullas (ut de requie sabbati, de cibis permissis aut vetitis) observarent: v. Schürer § 31 V.*

σειρά, ἄς, ἡ 1) *funis*. [Hom.] — 2) *catena* [Hom. Plat.; Syll. 588]: Deus angelos tradidit σειρᾶς ζόφου ‘catenis inferni’, vulg. ‘rudentibus inferni’ 2 P. 2,4 r. He. Br., cfr. Ju. 6; cfr. σιρός.¹

σειρός, οῦ, δ = σιρός, q. v.: 2 P. 2,4 Trg. WH.¹

σεισμός, οῦ, δ (σείω) *concussio, quassatio*; in mari Mt. 8,24; in specie: *terrae-motus* Mt. 24,7; 27,54; 28,2. Mr. 13,8. L. 21,11. A. 16,26. Ap. 6,12; 8,5; 11,13,19; 16,18 [itid. Eur. Thuc. al.; Syll. 908].*

σείω, ft. σείσω H. 12,26 cr., ao. P. ἔσεισθη: *quatio, quasso, concutio, agito: schütteln, erschüttern*: pass. de arbore Ap. 6,13, de terra Mt. 27,51; active H. 12,26 [Hom. ss.]; — pass. *prae timore tremo* Mt. 28,4 [σείομαι πᾶσιν τοῖς μέλεσιν Job 9,28]; — metaph. ἔσεισθη πᾶσα ἡ πόλις i. e. incolae urbis mente commoti sunt, Mt. 21,10 [cfr. Soph. Ant. 163 τὰ τῆς πόλεως σείειν 'rem publicam perturbare'].*

Σένουνδος, ου, δ (nomen lat.) *Secundus*, vir Thessalonicensis, cum S. Paulo Hierosolyma profectus, A. 20,4.¹

Σελεύνεια, (Tdf. WH. minus recte -xία), ας, ἡ *Seleucia*, pleniore nomine Σ. ἡ ἐν Πιερίᾳ, civitas Syriae, quae habuit portum ad Mare mediterraneum, A. 13,4.¹

σελήνη, ης, ἡ *luna* Mt. 24,29. Mr. 13, 24. L. 21,25. A. 2,20. 1 C. 15,41. Ap. 6,12; 8,12; 12,1; 21,23.*

×**σεληνάζω** [Manetho] et +**σεληνάζομαι** [neohell.] *lunaticus sum* i. e. aegritudine labore quoae lunā crescente vel decrescente cum majore minoreve violentiā erumpit (ut morbo comitali, i. e. epilepsia, furore, mentis alienatione), Mt. 4,24; 17,15.*

Σεμεεί He. Br., **Σεμεείν** Tdf. WH., **Σεμεῖ** t. r., δ (יְמֵשׁ) *Semei*, unus ex progenitoribus Christi, L. 3,26.¹

σεμίδαλις, εως, ἡ *simila, similago, optima quaedam farina triticea* Ap. 18,13. [Hippocr. al. LXX]¹

σεμνός 3. (pro σεβνός, a σέβομαι) 1) *vene-rabilis, sacer, augustus, ingenuus, gravis, sollemnis, serius* ets. tam de personis quam de rebus. — 2) in genere morum sec. Aristotelem (eth. magn. 1, 29; eth. Euth. 3, 7 al.) **σεμνός** est *is qui neque αὐθάδης est, ut ceteris contemptis secundum suas ideas omnia fieri velit (rechthaberisch, egoistisch), neque ἀρεσκος, ut in omnibus rebus alios adulans eorum favorem serviliter captet, sed inter haec vitia medium tenet.* — 3) *ca-stus, pudicus* [neohell.]: Paulus σεμνούς vult esse diaconos 1 T. 3,8, senes T. 2,2, mulieres 1 T. 3,11, totam mentem Christianorum Ph. 4,8: in omnibus his locis vertit

vulg. *pudicus*, item *syr. arm. goth. slav. pudicus, verecundus, honestus, purus* ets.*

σεμνότης, ητος, ἡ ↑ 1) *qualitas seu virtus* τοῦ σεμνοῦ, *ingenuitas, gravitas, sollemnitas, majestas* ets. — 2) sec. Aristotelem est *virtus media inter αὐθάδειαν et ἀρεσκείαν*, de qua re cfr. art. *praeced.*, alibi = μαλαχὴ καὶ εὐσχήμων βαρύτης 'tenera et honesta gravitas' [ars rhet. 1, 17]. — 3) +*castitas, pudicitia* [Theophil. Antioch. M 6, 1124 b (opp. ἀσέλγεια, πορνεία, μοιχεία), 1140 b; item neohell.]: vulgata vertit 1 T. 2,2; 3,4 *castitas* (*syr. 'puritas'; arm. 2,2 'sanctitas', 3,4 'modestia'*), T. 2,7 *gravitas* (arm. 'modestia', *syr. libere 'sermo purus'*).*

Σέργιος, ου, δ *Sergius*; Sergius Paulus, Cypri proconsul, A. 13,7. [inscriptio quae-dam Cypri inventa habet τῶν ἐπὶ Παύλου (ἀνθ)υπάτου, prob. de eodem viro; de Cesnola, Cyprus p. 425]¹

Σερούγη, δ (גָּרְגָּן) *Sarug*, filius Ragau, L. 3,35 cr.¹

Σήθ, δ (hebr. שֵׁת) *Seth*, filius Adami, Abelo substitutus, L. 3,38, cfr. Gen. 4,25.¹

Σήμη, δ (סֵם) *Sem*, filius Noë, L. 3,36.¹
σημαίνω, ao. (Kühner³ II p. 535) ἐσήμαντα (σῆμα signum): 1) *signo.* — 2) *signum do quo alqd. fieri jubeam.* — 3) *significo, indico, dico, communico:* τὰ A. 25,27. Ap. 1,1 [tragg. Hdt. Xen.]; in specie: *rem futuram praesignifico, praedico, innuo:* seq. quaest. indir. J. 12,33; 18,32; 21,19; seq. accus. c. inf. A. 11,28 [Xen. praesertim de ominibus].*

σημεῖον, ου, τό *signum*; et quidem 1) *id. quo aliquis vel aliquid cognoscitur aut dignoscitur, signum, indicium, nota:* L. 2,12. 2 Th. 3,17; δοῦναι τινι σ. Mt. 26,48; de signo incipientis eventūs Mr. 13,4. L. 21,7, cum genet. rei significatae Mt. 24,3; σ. περιτομῆς R. 4,11 (genet. epexeg., unde non male codd. AC περιτομήν) circumcisio erat signum puritatis Abrahamo collatae, foederis dein cum eo initi, puritatis ab Israēlitis exigendae, v. Cornely in l. c.; τὰ σ. τοῦ ἀποστόλου signa quibus genuinus apostolus a ficticio discernitur 2 C. 12,12; τὰ σ. τῶν καιρῶν Mt. 16,3 e contextu = signa quibus cognoscitur adesse tempus Messianum; τὸ σ. τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου signum adventuri Christi (cru-cem plerique cogitant) Mt. 24,30; infide-

libus glossolalia fuit signum quo potuerunt veritatem religionis christiana cognoscere 1 C. 14,22; — in specie *signum quo aliquis monetur* ut convertatur, ab errore aut peccato resipiscat, etc.: tale signum ipse fuit Jonas Ninivitis L. 11,30; est Messias signum amplissimo sensu, quia per eum cognoscimus Deum omnemque veritatem L. 2,34 (cfr. Is. 11,12). — 2) *signum = eventus mirandus ac praeter solitum naturae cursum accidens*; a) *miraculum a Deo effectum aut a Christo, apostolis etc. patratum*: σημεῖα καὶ τέρατα J. 4,48. A. 2,43; 4,30; 5,12; 6,8; 7,36; 14,3; 15,12. R. 15,19. H. 2,4, δυνάμεις καὶ σημεῖα A. 8,13, δυνάμεις καὶ τέρατα καὶ σημεῖα A. 2,22. 2 C. 12,12; σημεῖον, σημεῖα Mt. 12,38 s.; 16,1,4. Mr. 8,11 s.; 16,17,20. L. 11,16,29; 23,8. J. 2,11,18,23; 3,2 al. A. 4,16,22; 8,6. 1 C. 1,22. [LXX FlJ. Philo] — b) *praestigium virtute diabolicā effectum*, quo fallantur homines: Ap. 13,13 s.; 16,14; 19,20; σημεῖα καὶ τέρατα Mt. 24,24. Mr. 13,22. — c) *horrendus atque insolitus naturae eventus, portentum, ostentum* L. 21,25. A. 2,19; φόβηθρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ L. 21,11 [Pol. 3, 112, 8 σημείων δὲ καὶ τεράτων πᾶν μὲν Ἱερόν, πᾶσα δ' ἦν οἰκία πλήρης]; de iis quae S. Johannes in caelo vidit Ap. 12,1,3; 15,1.

σημειόω signo distingo s. noto alqm. vel alqd.; — med.: mihi noto alqd., anno ne memoriā excidat [Pol. al.]; τινά alqm. inobedientem puniendum et corrīendum noto 2 Th. 3,14.¹

σήμερον adv. temp. *hodie* Mt. 6,11; 16,3. L. 4,21. A. 4,9 al.; plenius ἡ σήμερον ἡμέρα Mt. 28,15 v. A. 20,26. R. 11,8, cum ellipsi ἡ σήμερον Mt. 11,23; 27,8; 28,15 v.; ἔως σήμερον ‘usque ad hunc diem’ 2 C. 3,15; quia Judaei dies ab occasu solis ad occasum solis computabant, dicunt ‘hodie’ mane de nocte elapsa Mt. 27,19, post occasum solis de horis nocturnis Mr. 14,30. L. 2,11; 22,34; generaliorem sensum vox habet in proverbiis: σήμερον — αὔριον ‘uno tempore — brevi post’ Mt. 6,30. L. 12,28; de aliquo temporis spatio inde ab hodierno die computando, cuius partes aliquis accuratius definire non vult, dicit σήμερον, αὔριον, τῇ τρίτῃ (vel ἔχομένη) L. 13,32 s.; χθὲς καὶ σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας = semper H. 13,8; τὸ σήμερον sc.

‘illud Hodie’ a Deo per psalmistam indicatum H. 3,13; itidem H. 4,7 quidam exponunt δρίζει ἡμέραν, σήμερον ‘determinat aliquem diem, aliquod Hodie (ein Heute)’, aliquod tempus gratiae in psalmo ‘hodie’ vocatum — sed alii a voce Σήμερον incipi censem locum SScri^{ae} sequentem.

σήπω: *putrefacio*; — pass. **σήπομαι:** *putrefio, putresco, pf. σέσηπται putrefactus, putridus sum* [Hdt. al.]: de rebus quae divites avari malunt domi suae inutiliter putrescere ac perire, quam cum pauperibus communicari, Ja. 5,2.¹

σηρικός 3. (Σήρ: οἱ Σῆρες ‘Seres’, populus Asiae orientalis; a quo veteres bombycina seu Serica [Seidenstoffe] mercabantur; quem populum habitasse censem in confiniis regionis Turkestan orientalis imperiique Sinensis) 1) *Sericus, ad Seres pertinens* [Ptol.]. — 2) *sericus* i. e. *bombycinus: seiden: de soie* [Strab.; FlJ. bell. 7, 5, 4]; substantive **τὸ σηρικόν**, sc. ὅφασμα *sericum, pannus sericus* Ap. 18,12 r. Br. [Strab. Arr.]¹

σής, σητός [Aristot. Theophr. LXX; cl. σεός: Kühner³ I p. 510], δ *tinea*, animalculum quod vestes corrodit, Mt. 6,19 s. L. 12,33.*

***σητό-βρωτος** 2. (σής, βιβρώσκω) *a tineis comesus s. corrosus* Ja. 5,2. [Job 13,28; Sibyll.]¹

σθενώ, ft. *σθενώσω*, ao. *ἐσθένωσα* (τὸ σθένος ‘vis, robur’): *roboro* alqm.; *σθενώσει* t. cr., *σθενώσαι* (opt.) t. r. 1 P. 5,10, vulg. ‘solidabit’. [semel pass. in Walz, rhet. gr. I c. 15.]¹

σιαγών, ὄνος, ἡ *maxilla, mala* Mt. 5,39. L. 6,29.*

σιγάω, ao. *ἐσίγησα*, pf. P. *σεσίγημαι* ↓: 1) intransitive: *sileo* (germ. *stille sein*), *non loquor, nihil dico*: L. 20,26. A. 12,17 (sc. ne clamoribus Petrum proderent). 1 C. 14,28,30,34; inchoative: *σιγῆσαι conticescere* L. 18,39 cr. A. 15,12, de eo qui oratione finitā loqui desinit A. 15,13; *ἐσίγησαν* ‘de ea re siluerunt’ L. 9,36. — 2) transitive: *aliquid sileo, non revelo;* pass. R. 16,25. [Hom. ss.] — NB. Verbum *σιγᾶν*, sicut nomen *σιγή*, solum effert silentium quietemque nihil dicentis loquive desinentis, et negat eum loqui vel loquentem audiri; *σιωπάω* positive effert reticentiam, i. e. aliquem aut, cum loqui jubeatur seu inter-

rogetur, tacere, aut cum ipse gestiat loqui, impediri sive aliorum imperio sive loquendi impotentia; cfr. Schmidt 9, 2.*

σιγή, η *silentium* (germ. *die Stille*), i. e. absentia strepitūs, clamoris, vocis loquentium, etc.; Ap. 8,1; πολλὴ σ. A. 21,40. [Hom. ss.]*

σίδηρος, ου, δ *ferrum* Ap. 18,12.¹

σιδηροῦς, ἀ, οῦν *ferreus* A. 12,10. Ap. 9,9; ḥābdoς **σιδηρᾶ** Ap. 2,27; 12,5; 19,15, cfr. ḥābdoς b.*

Σιδών, ωνος, ή (hebr. סִידֹן) *Sidon*, urbs Phoenices maritima, inter Berytum et Tyrum media, hodie *Saïdā*; διὰ Σιδῶνος ‘per (urbem) Sidonem’ Mr. 7,31 cr.; Mr. 7,24 cr. A. 27,3; fere formulae instar copulantur Τύρος καὶ Σ. Mt. 11,21 s.; 15,21. Mr. 3,8; 7,24 v., 31 r. L. 6,17; 10,13 s.; — i. q. Σιδωνία L. 4,26 r.*

Σιδώνιος 3. ↑ *Sidonius*; 1) ή Σιδωνία sc. χώρα *regio Sidonia* L. 4,26 cr. — 2) οἱ Σιδωνῖοι *Sidonii*, incolae Sidonis A. 12,20.*

† **σικάριος**, ου, δ vocabulum lat. *sicarius* (*Meuchelmörder*, *Bandit*: *assassin*), dictus a *sica*, pugione curvato, quo tales uti solebant, sub veste abscondito, ut explicat FlJ. bell. 2, 17, 6; ant. 20, 8, 10: A. 21,38.¹

* † **σίκερα**, indecl., τό [τὸ σ. Is. 5,11, ἀπὸ σίκερα 29,9, ἐπὶ οἶνῳ η̄ ἐπὶ σίκερα Dt. 14,26 cA] = aram. אֲשֶׁר, hebr. שְׁכֵר sicera i. e. *temetum, quivis potus inebrians* (etiam *vinum*, Num. 28,7); plerumque intellegitur potus a vino distinctus, qualem ex frumento, pomis, dactylis vel melle parabant (cfr. Hieronymum, M 22, 536-7): οἶνος καὶ σ. [Lev. 10,9. Num. 6,3 al.] L. 1,15: fort. rectius scriberetur σίκερᾶ.¹

Σίλας, α (sec. Blass Σιλᾶς, ᾳ), δ *Silas*, alio nomine *Silvanus* vocatus, S. Pauli itinerum laborumque socius (cfr. Cornely, introd. III² p. 430. 623) A. 15, 22-18,5 fere duodecies. — NB. Etiam apud FlJ. hoc nomen compluries occurrit. Utrum sit forma hypocoristica nominis Σιλουανός (Bl. § 29) an transcriptio nominis aramaici (אַשְׁר Talm. sabb. 5 a, אַיְלָשׁ inscr. Palmyr.), dubitari potest.

Σίλουανός, οῦ δ *Silvanus*, nomen latinum *Silae*: 2 C. 1,19. 1 Th. 1,1. 2 Th. 1,1. 1 P. 5,12.*

Σιλωάμ, δ (ap. FlJ. de bell. Jud. [ed. Niese] τοῦ Σιλωᾶ 2, 16, 2; 6, 7, 2; η

Σιλωά, ἄς, ḥ, ἀν 5, 4, 2; 5, 6, 1 al.; τὴν Σιλωάμ 5, 12, 2; LXX Is. 8,6 τοῦ Σιλωάμ, hebr. חַלְעָם vel חַלְשׁ) *Siloam*, vulg. sec. formam hebr. *Siloë*; nomen aquae ductūs liquorem dulcem ac copiosum praebentis, et lacūs seu piscinae (Hagen III 1004); in NT ubique de lacu: L. 13,4. J. 9,7,11. — NB. S. Johannes 9,7 ex forma חַלְעָם recte interpretatur ἀπεσταλμένος ‘missus’ (cfr. יָלֹד ‘natus’, אַיְלָב ‘hostiliter impeditus’).¹

† **σιμικίνθιον**, ου, τό (vocabulum latinum per assimilationem vocalium vicinorum paulum demutatum: cfr. Mayser 150) *semicinctum* A. 19,12. — NB. Sec. Theophylactum, et Ammonium presbyterum (M 85, 1576 a) σ. erat pannus, quem manu tenebant ad abstergendos capitum humores, sudores, salivam, lacrimas etc., ergo nostrum Taschentuch, mouchoir (σουδάριον capiti imponebatur vel circumponebatur); — sec. aliam explicationem semicinctum erat ‘cingulum angustum’ aut ‘praecinctiorum: Schürze: tablier’ [cfr. Martial. apophor. 151 de cingendâ semicinctio tunicâ; Petronius 94 de quodam qui cervices nodo semicinctii spondae alligati condebat, ut suspendio vitam finiret. Hesychius utramque significationem indicat: σιμικίνθια· φακιόλια, ζωνάρια.¹

Σίμων, ωνος, δ *Simon*, nomen graecum Graecis frequens [v. Pape, Wörterb. d. griech. Eigennamen; Fick-Bechtel, die griech. Personennamen, p. 30 et 251] atque Judaeis inde a tempore Macchabaeorum usitatissimum [v. indicem in FlJ. ed. Niese], litteris hebr. scriptum סִמְן (Dalman § 36, 1 γ); hōc enim nomine graeco appellari amabant ii, quibus erat nomen hebraicum שְׁמֹעֵן Συμεὼν *Simeon*.

In NT occurunt hi: 1) *Simon*, frater Andreæ, a Christo Petrus cognominatus, apostolorum numero primus aggregatus, universaeque Ecclesiae praepositus: Mt. 4,18; 10,2; 16,16 s.; 17,25 et saepe per Mr. L. J. A., et 2 P. 1,1 WH.; vide alia ejus nomina, Συμεὼν, Βαριωνᾶς, Κηφᾶς, Πέτρος; saepe dicitur Σίμων Πέτρος, ut Mt. 16,16. L. 5,8. J. 1,41; 6,8 al. — 2) *Simon*, alias apostolus δ ζηλωτής vel δ καναναῖος (t. r. -ίτης) cognominatus, Mt. 10,4. Mr. 3,18. L. 6,15. A. 1,13; qui cum a Mt. et Mr. cum Jacobo Alphaei et Juda

Thaddaeo, fratribus Domini, ultimos (praeter proditorem) apostolorum locos teneat, quin etiam a L. et A. inter illos fratres collocetur, cum Cornely (Introd. III² p. 595 s.) tenere posse videmur ipsum quoque fuisse fratrem Domini, nempe illum, cuius Mt. 13,55. Mr. 6,3 mentio fit, qui post Jacobum fuit episcopus Hierosolymitanus; alii apostolum a fratre Domini distinguendum esse censem. — 3) *Simon, frater Domini*; cfr. nr. 2. — 4) *Simon, pater Iudee proditoris*, J. 6,71; 12,4 r.; 13,2,26. — 5) *Simon, pharisaeus*, qui Christum invitavit, L. 7,40,43 s. — 6) *Simon, Bethaniensis*, ὁ λεπρός cognominatus, Mt. 26,6. Mr. 14,3. — 7) *Simon Cyrenaeus*, qui angariatus crucem post Jesum portavit, Mt. 27,32. Mr. 15,21. L. 23,26. — 8) *Simon, magus Samaritanus*, A. 8,9,13,18,24. — 9) *Simon, coriarius Jopensis*, A. 9,43; 10,6,17,32.

Σινᾶ, τό (hebr. סִינָה, LXX saepe, ut Ex. 19,11; 24,16 al., τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ, ut apud profanos τὸ ὄρος ἡ 'Ροδόπη, v. Kühner³ III p. 602; alibi [τὸ] ὄρος Σ. Num. 3,1; 28,6 al. ex hebr. סִינָה) *Sinai*, mons Arabiae Petraeae, promulgato ibi decalogo celebris, alio nomine Horeb dictus (Dt. 1,6. Mal. 3,22. Eccli. 48,7: Hagen III 1021): τὸ ὄρος Σ. A. 7,30,38. G. 4,24; — G. 4,25 construe τὸ γὰρ Σινᾶ | ὄρος ἐστὶν κτλ. 'Sinai enim est mons in A. situs', ubi de lectione t. r. WH. cfr. Αγάρ.*

***σίναπι**, εως, τό (attice τὸ νᾶπυ) *sināpi* (indecl.) vel *sināpis*: *Senf*: sēnevē, planta agrestis et hortensis, cuius sunt variae species, de quibus cfr. Fonck, Parabeln IV § 3; est illa parvitate seminis famosa (v. ibid.), unde res minima illi semini comparatur Mt. 17,20. L. 17,6; nihilominus uberrime excrescit in frumentum tria quattuorve metra altum ceteris plantis hortensibus majorem (ibid.), unde illi comparatur regnum Dei Mt. 13,31. Mr. 4,31. L. 13,19. [Anaxipp.; pTebt. 9, 13; 11, 9 al. Diosc.]*

σινδών, δνος, ἡ *sindon*, *pannus quidam tenuior ac pretiosior ex lino, gossipio ets. factus, qualis potissimum in India et Aegypto conficiebatur* [Hdt. Thuc. al.]; etiam *vestis, velum, mappa ex tali panno facta* [tragg. Pol. al.], *subucula* [LXX =

σίνδον] ; in NT de panno, quo corpus Christi in cruce mortui involutum est Mt. 27,59. Mr. 15,46. L. 23,53; de eo quo se discipulus noctu texerat Mr. 14,51 s.*

+ **σινιάζω**, ao. ἐσινιάσα (*σινίον* 'cribrum' vox byzant.): *in cribro agito, cribro*: τινά L. 22,31 metaphor. = perturbando et tentando alqm. in periculum casū induo. [Macar. M 34, 496 a]¹

σιρινός 3. per assimilationem vocalium vicinorum (Mayser p. 150) = *σηρικός*, q. v.: Ap. 18,12 cr. (nBr.) [itidem CIG III 5834 σιρικοποιός et lat. 'holosircum, siri-carium']¹

σιρός Tdf., **σειρός** Trg. WH., οῦ, ὁ *sirus, fovea asservando frumento destinata* [Dem. al.], etiam ×*fovea lupi* [Longin.]; *σιροῖς* ζόφου fere 'carceribus caliginis' (Itala) 2 P. 2,4 Tdf. WH., verum cfr. *σειρά*.¹

σιτευτός 3. (*σιτεύω* 'sagino' animalia) *pinguefactus, saginatus* L. 15,23,27,30. [Xen. Pol. al.]*

σιτίον, οὐ, τό (*σῖτος*: ad comedionem praeparatus: cfr. χρυσός 'aurum', χρυσόν 'res [moneta] aurea') fere solum usuvenit pluralis τὰ σιτία: *cibi ex frumento facti et universim cibi, alimenta* A. 7,12 cr. [Hdt. Xen. al.; saepe σιτία καὶ ποτά 'cibus et potus'; prob. etiam Ath. 263 b ἀλεῖν σ. 'molendo praeparare cibos', cfr. 'cibaria molita' Caes. bell. gall. 1, 5, 3]¹

***σιτιστός** 3. (*σιτίζω* = *σιτεύω*) i. q. *σιτευτός pinguefactus, saginatus, altīlis* [βόες FlJ. 8, 2, 4; ὅρνιθες Ath. 14 p. 656 e]: τὰ σιτιστά *animalia altilia*, vulg. *altilia* (quae vox potissimum aves saginatas denotat) Mt. 22,4.¹

***σιτομέτριον**, οὐ, τό (**σιτομετρέω*) 'frumentum s. cibos admetior, distribuo') *copia frumenti quam alcī. admetiuntur, conveniens portio cibi* L. 12,42. [pap. inscr.: cfr. Deißmann, B. 156, LvO. 69]¹

σῖτος, οὐ, ὁ *frumentum cuiusvis speciei*, maxime vero *triticum* [etiam LXX saepe = σίτη]: Mt. 3,12; 13,25,29 s. Mr. 4,28. L. 3,17; 12,18 WH.; 16,7; 22,31. J. 12,24. A. 27,38. 1 C. 15,37. Ap. 6,6; 18,13; plur. τὰ σῖτα [Hdt. ss.] A. 7,12 r. Bl. — NB. Mr. 4,28 probabiliter legendum est in casu acc^o πλήρης σῖτον 'plena frugem' (cfr. art. πλήρης NB.), unde ortae sunt emendatae nimirum scripturae πλήρης σῖτος

Tdf. WH. et πλήρη σῖτον t. r. He. Br.; cfr. Tdf. in h. l.*

Σιών, ἡ (hebr. שִׁׂׂן) *Sion*; 1) *mons Sion*, de cuius situ inter doctos non omnino constat: v. Hagen II 694; antitypice ὅρος Σ. dicitur ecclesia Christi nunc in terris militans eademque olim in caelis triumphans H. 12,22, ipsum caelum, sedes beatorum, Ap. 14,1. — 2) ex usu poëtarum VTⁱ (Jer. 3,14 al.: cfr. Hagen III 1024) *urbs Sion i. e. Jerusalem*; inde a) θυγάτηρ Σ. Sion ejusque incolae Mt. 21,5. J. 12,15 (v. θυγάτηρ 2 c); b) sensu latiore, cum Sion fuerit caput regni, ἐξ Σ. = ex populo Israël R. 11,26 ex Is. 59, 20 (qualem textum Hieronymus prae manibus habuit; vide M 24 p. 583 s.); c) sensu antitypico: *nova Sion, regnum Messianum, ecclesia* R. 9,33. 1 P. 2,6 ex Is. 28,16.*

σιωπάω (σιωπή) *taceo*, germ. *schweigen*; ao. inchoat. *σιωπῆσαι conticescere*; et quidem *taceo seu conticesco suppresso aliquo ad loquendum impulsu* (cfr. art. σιγάω in fine), sc. aut, cum jubeor alqd. dicere vel interrogor, nihil dico, responsumque supprimo: Mt. 26,63. Mr. 3,4; 9,34; 14,61, aut ubi meus me animus impellit ad loquendum, vocem premo ac sileo, sive ab aliis jussus Mt. 20,31. Mr. 10,48. L. 18,39 r.; 19,40, sive metu aliorum impulsus A. 18,9 (μὴ σιωπήσῃς ‘ne obmutueris’, perge loqui), sive fandi impotentiā impeditus I. 1,20; per prosopopoeiam mare fremens σιωπᾶν jubetur Mr. 4,39.*

***σκανδαλίζω**, ao. ἐσκανδάλισα, ao. P. ἐσκανδαλίσθην, ft. P. *σκανδαλισθήσομαι* (*σκάνδαλον*, q. v.): proprie *scandalō posito facio alqm. labare aut cadere, τινά*; occurrit solum metaphorico sensu = *scandalizo*, et quidem 1) *sum alci. peccandi causa aut occasio, alqm. ad committendum peccatum incito vel seduco*: Mt. 5,29 s.; 18,6,8 s. Mr. 9,42 s., 45,47. L. 17,2. 1 C. 8,13 [cfr. הַשְׁכֵן Mal. 2,8]; pass. *ad peccandum inducor* R. 14,21 r. He. Br. 2 C. 11,29 [Sir. 9,5; act. Joh.]. — 2) pass. *scandalizor = iis quae alqs. dicit, agit vel patitur, offensus atque in recto judicio perturbatus, incipio de eo minus recte sentire de eoque dubitare, vel ab eo abhorrire, ab ejus fide et amore deficere*: ita *σκανδαλίζεσθαι ἐν Ἰησοῦ* Mt. 11,6; 13,57; 26,31,33. Mr. 6,3; 14,27. L. 7,

23, omissio ἐν et dat. Mt. 15,12. Mr. 14, 27 r. He. Br., 29; active ἵνα μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς ne eis demus ansam minus bene de nobis cogitandi Mt. 17,27; τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ‘hoccine vobis est offensioni?’ J. 6,61. — 3) pass. = *iis quae mihi ipsi patienda vel subeunda sunt, offensus, a fide aut caritate deficio*: Mt. 13,21; 24,10. Mr. 4,17. J. 16,1. — [Sir. 9,5; 23,8; 32,19; didache 16, 8; Herm.]*

***σκάνδαλον**, ου, τό (cfr. profanorum σκανδάληθρον ‘lignum decipulae cui solet esca affigi’) in LXX = ‘id cui pedem impingens alqs. cadit’ לִשְׁכֵן Lev. 19,14, sim. Jdth. 5,1; ‘id quod, vel is qui est alci. causa ruinae ac perniciei’ 1 Reg. 18,21. Jdth. 5,20; ‘id quod est alci. ansa et incitamentum ad peccandum’, Sap. 14, 11; ‘id quod est ansa offensionis apud alios’ Jdth. 12,2. Sir. 7,6. — In NT σκάνδαλον *scandalum, offendiculum* dicitur 1) *res quae alci. est casūs ruinaeque spiritualis occasio*: R. 11,9; πέτρα σκανδάλου ‘petra quae est offendiculum’ R. 9,33. 1 P. 2,8 (v. πέτρα); σκ. ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν in eo nihil est quo labefactetur 1 J. 2,10: R. 16,17. — 2) *actio ad peccatum alios inducens*: Mt. 18,7. L. 17,1. R. 14,13 (ubi σκ. videtur esse incitamentum ad gravius peccatum quam πρόσκομμα). Ap. 2,14. — 3) *is qui alios ad peccandum seduxit, seductor*, Mt. 13,41; σκ. appellatur Petrus qui Jesu dissuadet id quod Deus Pater illi mandavit, Mt. 16,23. — 4) *is qui vel id quod est aliquibus offensioni ita ut ab eo abhorreant* (v. σκανδαλίζω 2): 1 C. 1,23. G. 5,11.*

σκάπτω, ao. ἐσκάψα: *fodio* L. 6,48; 13, 8; 16,3.*

σκάφη, ης, ἡ † 1) *vas ligneum concavum, ut alveus, labrum, cunabula ets.* [Hdt. tragg. ss.] — 2) *in specie: scapha, linter* A. 27,16,30,32. [Soph. Pol.; Plaut. Cic.]*

σκέλος, ους, τό *crus (totum membrum sub coxendice locatum, cujus infima pars est pes)* J. 19,31-33.*

σκέπασμα, ματος, τό (σκεπάζω *tego*) *tegimen, tegmentum*; plur. *potissimum de iis indumentis quibus caput, pes [Plat.], totumque corpus [Aristot. FlJ.] tegitur*: 1 T. 6,8.¹

Σκευᾶς, ἄ, δ (ut videtur, nomen lat.

'Scaeva' ingenio linguae graecae adaptatum; item DCass. 56, 16. CIGr. 2889; fort. scribendum Σκεύας) Sceva A. 19,14.¹

σκευή, ἡς, ἡ fere = τὰ σκεύη vasa, apparatus, armamenta A. 27,19. [tragg. ss.]¹

σκεῦος, ους, τό 1) est sensu latissimo res utensilis, apparatus, instrumentum, armamentum, vas, qualia ad usum cotidianum habentur in domo, templo, navi ets., germ. *Gerät*, gall. *meuble*, *outil*: Mr. 11,16. L. 17,31. Ap. 18,12, τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας 'utensilia liturgica' H. 9,21; pro variâ τῶν σκευῶν formâ et usu vertere licet *arma* Mt. 12,29. Mr. 3,27, *vas* L. 8,16. J. 19,29. A. 10,11,16; 11,5. R. 9,21 s. 2 C. 4,7. Ap. 2,27; χαλάσαντες τὸ σκεῦος A. 27,17 ab aliis explicatur 'remotis velis et antennis' (σκ. 'Segelwerk'), 'demitto velo' (syr. arm. slav.), ab aliis 'glomere funium nauticorum in mare ejecto (nempe ut iis in aquam pendentibus cursus navis retardaretur)': Knabenbauer in l. c.; σκεῦος εἰς τιμήν, εἰς ἀτιμίαν vas inserviens usui nobili qui ipsi vasi sit honori, aut usui vili qui vasi sit dedecori R. 9,21. 2 T. 2,20. — 2) in variis metaphoris: Christianus ab impietate mundus erit σκ. εἰς τιμήν 2 T. 2,21; corpora humana fragilia atque imbecilla vocantur δστράχινα σκεύη 'vasa testacea' 2 C. 4,7; — peccatores vocantur σκεύη δργῆς R. 9,22, justi σκεύη ἔλέους 23, quia velut vasa in se recipiunt effectūs justitiae aut misericordiae Dei (v. Cornely; alii interpretantur 'instrumenta irae, misericordiae', velut utensilia quibus Deus utitur ad manifestandam iram aut misericordiam); — Paulus Christo est σκεῦος ἐκλογῆς 'instrumentum electum' ad nomen Christi manifestandum A. 9,15; — mulier vocatur τὸ γυναικεῖον σκεῦος, cum viro comparata ἀσθενέστερον σκεῦος 1 P. 3,7, ubi σκ. = figmentum (Dei), creatura; 1 Th. 4,4 τὸ ἴδιον σκεῦος 'propriam uxorem' intellegunt [Megilla lib. Esther 1, 11: 'dixit Assuerus: Vas (יְלֵב = uxor) quo ego utor nec medicum nec persicum est etc.'], alii interpretantur 'suum ipsius corpus', quod est unicuique velut instrumentum vel utensile quo bene uti debet.*

σκηνή, ἡς, ἡ *tentorium*, *tabernaculum* ex ramis, pellibus ets. factum et universim quodvis tuguriolum transportabile (currus tectus, scena histriorum etc.):

Mt. 17,4. Mr. 9,5. L. 9,33. H. 11,9; sanctuarium portabile veterum Hebraeorum a Mose constructum (Hagen III 1116) H. 8,5; 9,1 r., 21, cui nomen erat σκ. τοῦ μαρτυρίου A. 7,44, cui qui inserviebant sacerdotes et levitae, etiam postquam templum illi substitutum est, dicuntur οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες H. 13,10; hujus mosaici sanctuarii potissimae partes, velo separatae, erant σκηνὴ ἡ πρώτη 'tabernaculum prius, i. e. anterius (Vorderzelt)' sive Sancta H. 9,2,6, et σκ. ἡ δευτέρα, ἡ λεγομένη 'Άγια ἀγίων H. 9,3,7 't. posterius (Hinterzelt) etc.'; illa pars anterior, quae fideles et sacerdotes a Sancto sanctorum arcebantur, aptum symbolum fuit oeconomiae veteris, cui aditus ad caelum nondum patebat, H. 9,8; templum terrestre fuit adumbratio quaedam τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, templi caelestis H. 8,2, it. Ap. 15,5 (cf. 11,19): hujus pars anterior, per quam Christus ad ipsa Sancta sanctorum dicitur penetrare (διὰ τῆς σκηνῆς εἰς τὰ 'Άγια) H. 9,11, est sec. probabilem explanationem inferior pars caeli, sec. alios Christi corpus vel natura humana vel Ecclesia; caelum ut domicilium Dei et beatorum est ἡ σκηνὴ τ. Θ. Ap. 13,6, αἱ αἰώνιαι σκηναὶ L. 16,9; σκ. τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων sc. ἔστιν i. q. Deus cum hominibus habitabit Ap. 21,3; — ἡ σκηνὴ τοῦ Μόλοχ A. 7,43 ex Am. 5,26 fuit portabilis aedicula simulacri Moloch, quales Assyrii habuere; regnum Davidis destructum vocatur ἡ σκ. Δαυεὶδ ἡ πεπτωχυῖα A. 15,16 ex Am. 9,11.*

σκηνοπηγία, ας, ἡ (σκανοπαγέομαι inscr. dor. saec. 2. a. Chr. LvO. 79; σκηνὴ πήγνυμι 'tentorium figo') 1) *nidi constructio*. [Aristot.] — 2) **tentoriorum fixio, scenopégia*, festum sollemne Judaeorum, quotannis diebus 15.—21. mensis Tišri celebratum in memoriam itineris in deserto et in gratiarum actionem pro perfecta vendemia; nomen traxit a tentoriis in plateis et alibi erectis, sub quibus his diebus habitabant et convivia celebabant J. 7,2 (cfr. Lev. 23,34; hebraicum nomen potissimum תְּכַפָּה נָחַת Dt. 16,13 al.; Hagen III 1112 s.).¹

σκηνοποιός, οῦ, ὁ (σκηνὴν ποιεῖν) *tentoriorum fabricator*, qui ex corio, ciliciis,

pannis tentoria portabilia, qualibus in itineribus utebantur, conficit: A. 18,3, vulg. 'scenofactoriae artis'. [σκηνοποιεῖσθαι Aristot.; -ποιία Pol.]¹

στηρνός, ους, τό (cfr. σκηνή) *tentorium, tabernaculum*; etiam apud profanos fere solum hac voce designatur *corpus humanum quatenus est domicilium animi* [φλέψ δι' ἡς οὖλον (= ὅλον) τὸ σκ. τρέφεται Hipp. ed. Foës. p. 916 a al.; σκῆνος μὲν —, ψυχὴ δέ CIG. 1656; ib. 3123. 6309]; 2 C. 5, 1 (genet. ερεχεγ.), 4.*

στηρνώ, ft. σκηνώσω, ao. ἐσκήνωσα: *tabernaculum meum figo alicubi, habito* [Xen. Dem., Gen. 13,12, Syll. 177]; seq. ἐν loc. Ap. 12,12; 13,6 (cf. L. 16,9); seq. ἐν ἡμῖν 'inter nos' J. 1,14, μετ' αὐτῶν 'cum iis' Ap. 21,3 (cfr. Num. 35,34. Ez. 37,27 κατασκηνόω, -ωσις = בְּשָׁרֶם, בְּשָׁרֶם), ἐπ' αὐτούς Ap. 7,15 super eos se demittet, cum eis habitaturus (cfr. Ez. 37,27 hebr. 'et erit habitatio mea super eos', LXX vg.: ἐν αὐτοῖς in iis).*

στήρωμα, ματος, τό ↑ *tentorium, tabernaculum* et universim *habitatio* [tragg. Xen. al.]; — in specie: a) *templum* A. 7,46 ex Ps. 131,5 [it. Pausan. 3, 17, 6]; — b) *corpus*, ut *domicilium animi* (ut σκῆνος q. v.): 2 P. 1,13 s.*

σκιά, ἄς, ἥ 1) *umbra* Mr. 4,32. A. 5,15; — *σκιὰ θανάτου [LXX = מוֹתָלֵץ Job 3,5; 12,22; 24,17. Ps. 106,14 al.] 'umbra mortis' est densissima caligo qualis in Orco esse putatur: metaphorice καθῆσθαι ἐν σκ. θ. 'sedere in umbra mortis' dicuntur ii qui sunt in misera condicione physica, morali et religiosa Mt. 4,16 ex Is. 9,2, potissimum gentiles L. 1,79. — NB: Qui-dam recentiores philologi pronuntiandum putant מוֹתָלֵץ 'caligo' a radice מָלֵץ; quod in sensu nil mutat. — 2) *umbra ut aliquius corporis imago obscura, adumbratio*; — in NT *typica rei futurae adumbratio: σκιὰ τῶν μελλόντων adumbratio rerum futurarum*' C. 2,17, opp. σῶμα ipsa ea res cuius adumbratur *imago* [FlJ. bell. 2, 2, 5: σκιάν αἰτησόμενος βασιλείας ἡς ἥρπασεν ἔαυτῷ τὸ σῶμα]; opponuntur σκιά et εἰκών (q. v.) H. 10,1; copulantur ὑπόδειγμα (q. v.) et σκιά H. 8,5.*

σκιρτάω, ao. ἐσκίρτησα: *gaudio exsilio, exsulto* L. 1,41,44; 6,23 [Hom. ss.; Jer. 27 (50),11. Mal. 4,2 al.].*

***σκληροκαρδία**, ἄς, ἥ (*σκληρο-κάρδιος 'durus corde') *cordis duritia*, i. e. indoles tarda atque indocilis Mr. 16,14, quin etiam pervicax, obstinata malisque concupiscentiis subjecta Mt. 19,8. Mr. 10,5. [Sir. 16,11; Jer. 4,4. Dt. 10,16 = לְבָב עֲרַלָת 'incircumcisio cordis']*

σκληρός 3. 1) *durus* [Hsd. ss.]. — 2) sensu minus proprio: a) *severus, austerus* Mt. 25,24. [Plat. pBer. 140] — b) *ventus validus, acer* Ja. 3,4 [Is. 27,8]. — c) *sermo qui alium offendit*: λαλεῖν σκληρὰ (Tdf. σκληροὺς λόγους) κατά τινος Ju. 15; σκληρός ἐστιν δ λόγος οὗτος i. e. plenus offensionis, intolerabilis J. 6,60 [cfr. Gen. 21, 11 s.]. — d) σκληρόν σοι sc. ἐστίν seq. inf. = tibi est *inutile ac fatale* A. 9,5 r. Br.; 26,14.*

σκληρότης, ητος, ἥ ↑ *durities, inflexibilitas*; — in specie = **animi obstinatio*, qua quis motione gratiae divinae non flectitur eique resistit, R. 2,5 [Dt. 9,27 = שְׁעִיר].¹

***τσιληρο-τράχηλος** 2. *durâ cervice* i. e. *contumax, obstinatus* A. 7,51. [Ex. 33,3,5 al. = ἡρְעָם]¹

σκληρύνω, ao. ἐσκλήρυνα, ao. P. ἐσκληρύνθην: *durum s. inflexibilem reddo* [Hipp. Aristot.]; — metaphorice: **obstinatum ac pervicacem reddo, induro*: μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας δύμῶν 'nolite esse contumaci animo' sc. erga Deum H. 3,8,15; 4,7 ex Ps. 94,8 [praeter h. l. dicunt LXX σκληρύνειν τὸν ἔαυτοῦ τράχηλον]; δν θέλει (sc. σκληρύναι), σκληρύνει 'Deus, quem vult, indurat', i. e. iis gratiis instruit quibus praevidebat hominem libere obstatum, R. 9,18, in q. l. cfr. Cornely [Ex. 7,3; 9,12 al.]; pass. σκληρύνομαι *pervicax, contumax sum, vulg. induror, obduror* A. 19,9. H. 3,13 [*ἐσκληρύνθη* ἡ καρδία Φαραὼ Ex. 7,22; 8,19; 9,35].*

σκολιός 3. 1) *tortuosus, curvus, germ. krumm* (opp. ὀρθός, εὐθύς): ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας 'quae curva sunt, fient viae rectae' L. 3,5 ex Is. 40,4; 42,16 (in hebr. textu potius: confragosa fient planities). — 2) metaphorice: *pravus, perversus, improbus*: γενεὰ σκ. A. 2,40. Ph. 2,15 [Dt. 32,5. Ps. 77,8 al. = 'parum sincerus, dolosus' Hom. Plat. al.]; servi oboediant heris, etiam τοῖς σκολιοῖς (opp.:

benignis, clementibus) 1 P. 2,18, vulg. 'dyscolis', syr. 'duris atque asperis'.*

σκόλοψ, πος, δ 1) *quaevis res praeacuta*, ut palus acuminatus, sudis, hamus, instrumentum chirurgicum ets. [Hom. ss.] —

2) in specie: *spina* [Os. 2,6. Ez. 28,24. Num. 33,55. SEmp., in pBer. 380 l. 8 mater Aegyptia filio peramanter, etsi minus eleganter, scribit sese inaudiisse, δτι τὸν πόδαν πονεῖς ἀπὸ σκολάπου]; S. Paulo datus est σκόλοψ τῇ σαρχὶ 'spina carni (infixa, inhaerens)' 2 C. 12,7, quā metaphorā probabilissime, ut putant Bas. GrNaz. Hier. Aug. Thom., morbum quendam chronicum per molestem dolorisque plenum innuit [itidem S. Greg. Naz. suum morbum τὸν δεδομένον ἡμῖν παρὰ Θεοῦ σκόλοπα appellat]; Graeci plerumque de Pauli aerumnis persecutionibusque explicabant.¹

σκοπέω ↓ *specto*, attente *obervo*, *scrutor*, *examino* ets., universim = certae rei cognoscendae aut cavendae causa attentus sum ad alqm. vel alqd. (v. Schmidt 11, 12): *τινάς* R. 16,17 sc. ut ab iis caveatis, Ph. 3,17 sc. ut eos imitemini; τὶ ad rem *velut ad scopum prospicio*, alqd. *curo*, alqd. *mihi cordi est* 2 C. 4,18. Ph. 2,4; σκοπεῖν (έαυτὸν) μὴ providere sibi ne, *cavere ne* L. 11,35. G. 6,1.*

σκοπός, οῦ, δ (a rad. σκέπ-τομαι *speculo*) 1) *spectator*, *speculator*. [Hom.] — 2) *id ad quod quis prospectat*, *scopus*, *meta* [Od. 22, 6; Pind. Xen. al.]: κατὰ σκοπὸν διώκω syr. 'versus scopum curro' (κατά II 1 a), vulg. subobscure 'ad destinatum perse- quor' Ph. 3,14.¹

σκορπίω, ao. ἐσκόρπισσα, ao. P. ἐσκόρπισθην: *dispergo*; i. e. 1) *dissipo*, *disjicio* eos qui sunt simul; τὰ πρόβατα J. 10,12; haec eadem disjiciendarum ovium imago subest adagio: δ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει i. e. qui non mecum id agit ut grex Domini congregateur, eo ipso jam nocet gregi, quia grex circa pastorem non congregatus dissipatur, dissipatus perit, Mt. 12,30. L. 11,23; σκορπισθῆναι 'separari ac diffugere', seq. εἰς τὰ ἴδια J. 16,32 [Hecataeus, LXX Strab. FlJ. Plut.]. — 2) *dans* alqd. *dispergo*, i. e. *quoquo versus dilargior*: ἐσκόρπισεν ἔδωκεν τοῖς πένησιν 'distribuit pauperibus' 2 C. 9,9 e Ps. 111,9 ubi secundum construc-

tionem hebraizantem (cfr. Gesenius, hebr. Gr. § 120 g) prius verbum est quodammodo verbum auxiliare verbi sequentis asyndetice adjuncti, et exprimit ideam praefixi latini *dis*-.*

σκορπίος, οὐ, δ *scorpius*, animal noxiū cancero simile, quod caudā venenatā pungit: L. 11,12. Ap. 9,3,5 (genet. subj.), 10 (cfr. δμοιος); ὅφεις καὶ σκορπίοι L. 10,19.*

σκοτεινός 3 (σκότος) *tenebricosus*, *luce privatus* Mt. 6,23. L. 11,34,36 (opp. φωτεινός).*

σκοτία, ας, ἡ *caligo*, *tenebrae* J. 6,17; 20,1; metaphorice: ἐν τῇ σκοτίᾳ clam, ita ut non conspiciar (opp. ἐν τῷ φωτί) Mt. 10,27. L. 12,3 [LXX. Apoll. Rhod.]; — condicio hominum ignorantiae religiosae ac peccatorum caligine obvolutorum dicitur σκοτία Mt. 4,16 WH. J. 1,5 (2° loco metonymice = homines in tali caligine constituti); 8,12; 12,35,46. 1 J. 2,8 s., 11; quivis scientiae aut sanctitatis defectus 1 J. 1,5.*

σκοτίω ↓ *obscuro*; in SScr. solum pass. ***σκοτίζομαι**, pf. ἐσκότισμαι, ao. ἐσκότισθην, ft. σκοτισθήσομαι: *obscuror*; 1) de astris: *desino lucere*, *obtenebresco* Mt. 24,29. Mr. 13,24. L. 23,45 r. He. Br. Ap. 8,12; 9,2 r. He. Br. [LXX. Pol. Plut.] — 2) metaphor. de sensibus et mente: **luce privor*, *desino cognoscere*, *occaecor*: σκοτισθῶσαν οἱ δύναλμοὶ αὐτῶν utique oculi mentis, R. 11, 10 e Ps. 68,24, ἐσκοτίθη ἡ καρδία αὐτῶν R. 1,21: E. 4,18 r. He. Br.*

σκότος, οὐ, δ [class. Hom. ss.] *caligo* H. 12,18 r.¹

σκότος, ους, τό [forma class., sed rarer, apud LXX usitatissima] 1) sensu proprio: *caligo*, *tenebrae*: Mt. 27,45. Mr. 15,33. L. 23,44. A. 2,20. 2 C. 4,6; εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον Mt. 8,12; 22,13; 25,30, cfr. ἐξώτερος; δ ζόφος τοῦ σκότους 'Orcus tenebrosus' 2 P. 2,17. Ju. 13, de caligine caecitatis A. 13,11. — 2) metaphorice: a) *status rei quae est in occulto*, *quae nescitur*: τὰ χρυπτὰ τοῦ σκότους 'secreta tenebrarum', in tenebris latentia, ignota 1C. 4,5. — b) *ignorantia religiosa*, *caligo peccatorum*, brevi, status impiorum ac maxime ethnicorum: Mt. 4,16 (nWH.); 6,23. L. 1,79; 11,35. J. 3,19. A. 26,18. R. 2,19. 2 C. 6,14. E. 5,8. 1 Th. 5,4 s. 1 P. 2,9. 1 J. 1,6; peccata sunt ἔργα τοῦ σκότους ut-

pote in tali statu internae caliginis patrata R. 13,12. E. 5,11; regno Christi, qui est lux, opponitur ἡ ἔξουσία τοῦ σκότους 'dicio tenebrarum' i. e. diaboli C. 1,13, unde diaboli sunt κοσμοχράτορες τοῦ σκότους τούτου rectores istius in hoc mundo regni tenebrarum E. 6,12; de L. 22,53 cfr. ἔξουσία 3 b γ. — NB: Animadverte metonymiam εἶναι σκότος = obscurum seu in caligine esse Mt. 6,23. L. 11,35. E. 5,8; sim. A. 2,20.*

σκοτώω, pf. P. ἐσκότωμαι, ao. P. ἐσκότωθην (δ σκότος): *obscuro*; pass. *obscurari* dicitur sol et aér Ap. 9,2 Tdf. WH., regio Ap. 16,10; ἐσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ 'mente obscurati', carentes fidei et gratiae lumine E. 4,18 Tdf. WH. [Soph. Hipp. Plat.]*

σκύβαλον, ου, τό (ab ἐς κύνας βάλλω [Bailly]? = ergo quod canibus projicitur) *inutile rejectamentum quodlibet*, ut fructuum putamina, eorum quae comeduntur reliquiae, stercus etc. [Sir. 27,5 sensu metaph.; ως σκύβαλον pFay. 119, 7; Philo, Plut.]; ἡγοῦμαι τι σκύβαλα 'alqd. rejectamentorum instar duco', i. e. utpote inutile nulliusque pretii sepono ac relinquo, Ph. 3,8, ubi vulg. syr. 'arbitror ut ster-cora' [cfr. σκυβαλίζεσθαι 'contemni' Sir. 26,26, DHal.; σκυβαλισμός 'contemptus' Pol.].¹

Σκύθης, ου, δ *Scytha*, incola Scythiae i. e. Russiae et Sibiriae, qui ab antiquis pro barbarorum incultissimis ac ferocissimis habebantur (cfr. Cic. in Pis. 8, de nat. deor. 2, 34; Seneca in Troad. 1104; 2 Mach. 4,47; al. saepe); in religione christiana ne Scytharum quidem aliorumque barbarorum discriminem a reliquis nationibus agnoscitur, nulla gens est aut excludenda aut aliis posthabenda, C. 3,11.¹

σκυθρωπός 2. vel 3. (σκυθρός, ψ: ergo = 'tetricus aspectu') *torvum vel tristem vultum prae se ferens, tristis, tetricus* Mt. 6,16. L. 24,17. [tragg. ss.; Gen. 40,7.]*

σκύλλω, pf. P. ἐσκυλμαι: *vexo, itinere fatigo* [Hdn.]: pass. Mt. 9,36; — urbane dic. pass. σκύλλεσθαι *suscipere molestiam algo. eundi: sich wohin bemühen: se donner la peine d'aller* [πρός τινα σ. pOx. 123, 10; 941,2; M 26,944 b, 20,121 c] L. 7,6; σκύλλω τινά alqm. algo. *vocans s. ducens molestia* [pTebt. 421,11; pBer. 830,25; pFay. 134,2] Mr. 5,35. L. 8,49.*

σκῦλος, ου, τό *exuviae hosti detractae, et generatim spolia, praeda* [tragg. Thuc.]: L. 11,22.¹

σκωληκό-βρωτος 2. (σκώληξ vermis, βιβρώσκω voro) *a vermibus corrosus* A. 12,23, cfr. FlJ. 19, 8, 2. [Theophrast. de plantis]¹

σκώληξ, χος, δ *vermis* [Hom. ss.]; mors aeterna et poena damnatorum sic describitur: δ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτῆ Mr. 9,44 v., 46 v., 48 ex Is. 66,24.*

τσμαράγδινος 3. et prob. etiam 2. (etiam alia adj̄a in -ινος admittunt femininum in -ος: ξύλινος, λίθινος etc.) *smaragdinus*; 1) *ex smaragdo factus*. [Lcn. ver. hist. 2, 11] — 2) *colore smaragdino* [de veste pRain. 27, 8]. — Ap. 4,3 ἵρις ὅμοιος δράσει σμαραγδίνῳ, ubi potest suppleri aut λίθῳ: 'iris aspectu similis lapidi smaragdino', aut fort. melius ἵριδι: 'iris aspectu similis iridi smaragdinae' i. e. smaragdini coloris.¹

σμάραγδος, ου, ἡ (δ) *smaragdus*, qua voce veteres praeter nostrum smaragdum varias gemmas et crystallos subviridis coloris appellasse dicuntur (v. Georges et Passow s. v.; LXX = בְּרַקָּה = sanscr. marakata, 'smaragdus', מִלְּבָדָה שֶׁה): Ap. 21,19. [Hagen III 1028].¹

σμύρνα (in codd. etiam ζμύρνα), ης, ἡ *smyrna, murra, myrrha, arboris cuiusdam arabicae lacrima odorifera, quam cum in sanandis vulneribus* [Hdt. 7, 181] *tum in pollengendis cadaveribus* [Hdt. 2, 86] *veteres utebantur* (cfr. Fonck ap. Hagen III 310 ss.), quam etiam suffimenti instar diis adolebant (Plut. Al. 25; Alexander M. cuide *turis et myrrhae magnam copiam misit, liberalem erga deos eorum usum commendans*): Mt. 2,11. J. 19,39.*

Σμύρνα (Tdf. Ζμύρνα, v. Bl. § 3, 9), ης, ἡ *Smyrna*, civitas Ionica in regione Lydiae ad mare Aegeum sita: Ap. 1,11; 2,8 cr.*

Σμυρναῖος, ου, δ ↑ *Smyrnaeus* Ap. 2,8 r.¹

τσμυρνίζω, pf. P. ἐσμύρνισμαι: 1) *+murra condio liquorem ut odorem ac gustum murrae habeat*: Mr. 15,23 'vinum muratum' (v. Hagen III 312). — 2) *xsmyrnæ similis sum.* [Dioscor.]¹

Σόδομα, ων, τά (סֹדֶם) *Sodoma*, urbs cum aliquot civitatibus vicinis a Deo immisso caelitus igne deleta, passim cum

Gomorrha simul nominata: Mt. 10,15; 11,23 s. Mr. 6,11 r. L. 10,12; 17,29. R. 9,29. 2 P. 2,6. Ju. 7; alii urbi hoc nomen mystice inditur Ap. 11,8.*

Σολομών, ὧνος, δ vel sec. codices quos sequitur t. r. **Σολομῶν** (ipse t. r. -ών: cfr. Bl. § 10, 1), ὧντος δ (hebr. **הַמֶּלֶךְ** LXX fere Σαλωμών, etiam indecl.) *Salomon*, filius et successor David regis Mt. 1,6 s.; 6,29; 12,42. L. 11,31; 12,27. J. 10, 23. A. 3,11; 5,12; 7,47 v.*

σορός, οῦ, ἡ 1) *urna*, in qua mortuorum ossa conduntur. [Il. 23, 91] — 2) «*loculus*», *arca*, *sarcophagus*, in quo positus mortuus sepelitur [Hdt. 1, 68; Gen. 50,26 = **נִירא**; Lcn. Hermot. 78 al.; neohell.]; L. 7,14: ita verterunt vulg. copt. aeth.; versiones syr. (بَقْعَة) arm. slav. ‘feretrum seu lecticam’ indicant.¹

σός 3. pron. poss. *tuus*; quod, positum pro communiore genetivo *σοῦ* aut *σεαυτοῦ*, aliquam emphasin aut oppositionem ad alios innuere solet: τὴν ἐν τῷ σῷ δοφθαλμῷ δοχὸν οὐ κατανοεῖς ‘trabem in tuomet oculo non vides’ Mt. 7,3; Mt. 7,22. Mr. 2,18. J. 4,42; 18,35. A. 5,4; 24,3 s. al.; — substantive: οἱ *σοὶ* ‘tui’ sc. propinqui, consanguinei Mr. 5,19; τὸ *σόν* ‘tua res’ Mt. 20,14; 25,25; τὰ *σά* ‘tuae res’ L. 6,30. J. 17,10.

τσουδάριον, ου, τό (vox lat.) *sudarium*, quo ad abstergendos sudores utebantur L. 19,20. A. 19,12; adhibetur ad faciem hominis sepulti contegendarum J. 11,44; 20,7: cfr. Wetstenium ad L. 19,20. [pap. saecⁱ II–III p. Chr.]¹

Σουσάννα, ας vel ης [cfr. Swete LXX Sus. 27,28,30], ἡ *Susanna*, una ex mulieribus quae Domino de facultatibus suis ministabant, L. 8,3.¹

σοφία, ας, ἡ (σοφός) *sapientia*, quo vocabulo universim altior quaedam pleniorque rerum scientia praesertim ordinis ethici, divini, supernaturalis hujusque scientiae prudens usus in loquendo atque agendo indicatur; nec immerito vocabulo latino, a verbo sapiendi derivato, innuit dicunt *intellegentiam cum gustu seu cognitionem sapidam*: C. 2,23; 1) *sapientia naturalis*: scientia hominum studio et ingenio comparata: σ. Αἰγυπτίων A. 7,22; eadem, ac praesertim philosophia ethnica et Judaeorum carnalis intellegentia SScrae

1 C. 1,19-22; 2,1,13; 3,19; eadem eloquenter in docendo manifestata 1 C. 1,17; 2,4 s.; *sapientia carnalis in agendo*, quae est potius *astutia, calliditas*: σ. σαρκική 2 C. 1,12; Ja. 3,15. — 2) *sapientia divinitus homini data, donum sapientiae*; *sapientia verbis manifestata*, doctrinae vis et gratia: *sapientia Salomonis* Mt. 12,42. L. 11,31, Stephani A. 6,10, Christianorum coram tribunalibus L. 21,15; docentis *sapientia*, i. e. veritatis profundior penetratio et apta prudensque expositio C. 1,28; 3,16, Pauli 2 P. 3,15, Christianorum E. 1,8 (σ. καὶ φρόνησις); 1,17 (σ. καὶ ἀποκάλυψις). C. 1,9 (σ. καὶ σύνεσις πνευματική); de C. 2,3 v. art. Θησαυρός 2; in specie *sapientia practica, prudentia in agendo*: A. 6,3. C. 4,5. Ja. 1,5; 3,13,17; *speciale charisma explicandi mysteria* A. 7,10, sim. Ap. 13,18; 17,9; *mysteriorum altior cognitio pleniorque demonstratio*: λόγος *σοφίας* *charisma Spiritus* S. 1 C. 12,8; λαλεῖν *σοφίαν* 1 C. 2,6, Θεοῦ *σοφίαν* *sapientiam a Deo profectam*, de rebus divinis 2,7, ubi σ. metonymice potius res doctrinasque in quibus *sapientia versatur*, significat. — 3) *Dei et Christi sapientia*: a) *Dei sapientia*: ejus *sapientia* in mundo et in s. Scriptura manifestata 1 C. 1,21 a; sapiens Dei consilium, divinae providentiae dispositio: Mt. 11,19. L. 7,35 (sc. quod Deus alio vitae genere Joh. Baptistam, alio Messiam uti voluit); 11,49 (Christus id quod Deus facere decreverat, more prophetarum conceptis verbis tamquam a Dei *sapientia* enuntiatum proponit: Knabenb.); infinita illa Dei *prudentia* qua ad fines sibi propositos omnia apte disponens ac dirigens in salute hominum procuranda eam viam elegit, quae justitiam perfectionesque suas clarissime demonstraret R. 11,33; it. *sapientia Dei*, in salvandis per Christum Christique ecclesiam hominibus conspicua E. 3,10: Ap. 7,12; Christus, Dei Filius, est ipsa personalis et nobis manifestata illa ‘*Dei sapientia*’ 1 C. 1,24. — b) *Christi sapientia*: Christi hominis *sapientia* verbis actibusque in dies magis manifestata L. 2,40,52; Christi in docendo vis, gratia, facundia Mt. 13,54. Mr. 6,2; divina humanaque Christi *sapientia* fort. C. 2,3 (cfr. Θησαυρός 2): Ap. 5,12; per metonymiam Christus dic. esse nobis *sapientia*

i. e. sapientiae auctor et dator, 1 C. 1,30.*

σοφίζω, ao. ἐσόφισα, pf. P. σεσόφισμαι ↓: 1) *sapientem reddo, instituo, doceo*: σὲ εἰς σωτηρίαν 2 T. 3,15. [Ps. 18,8 al.; pass. Hsd.] — 2) *medium = a)* intrans.: *sapiens sum, sed etiam: (sophistarum rhetorumque more) callidus sum, astutus sum* [Hdt. ss.]. — b) transitive: *astute comminiscor, callide excogito* alqd. [Hdt. Xen. al.]; passive [Soph. Philoct. 77]: *σεσοφισμένοι μῦθοι ‘fabulae argute excogitatae’* (vulg. ‘doctae’) 2 P. 1,16.*

σοφός 3. *sapiens*; 1) *in aliqua arte vel negotio bene versatus, peritus*: *σοφὸς ἀρχιτέκτων* 1 C. 3,10; ib. 6,5. [σ. κυβερνήτης Pind., *σοφία τέκτονος* Il. 15, 412] — 2) *humanā scientiā et doctrinā modo haud vulgari imbutus, praesertim philosophiā et facundiā*: R. 1,14, 22. 1 C. 1,19 s., 27; *clarior*: *σοφὸς κατὰ σάρκα ‘sapientiā mere humanā prae-ditus’* 1 C. 1,26; *cum eadem idea sapientiae mere humanae* Mt. 11,25. L. 10,21. 1 C. 3,19 s. [Pind. ss.] — 3) *sapiens* sensu ethico, religioso, supernaturali: *prudens, cautus, qui secundum principia ac lumina fidei et gratiae agit, rerum ordinis supernaturalis gnarus ac peritus*: R. 16,19 (opp. ἀκέραιος). E. 5,15 (opp. ἄσοφος). 1 C. 3,18 (opp. μωρός). Ja. 3,13 (c. synon. ἐπιστήμων); *in specie: qui habet quoddam charisma sapientiae* i. e. perfectorem quandam cognitionem altiorum fidei mysteriorum (cfr. 1 C. 12,8) Mt. 23,34. — 4) *sensu absoluto ac perfecto Deus dicitur σοφός* R. 16,27. 1 C. 1,25. 1 T. 1,17 r. Ju. 25 r.*

✗**Σπανία**, ας, ή *Hispania* R. 15,24,28. [1 Mach. 8,3 cA. DSic. 5, 37. Ath. 657 f; — ‘Ισπανία codd. minusc. Strab. Ptol.]*

σπαράσσω, ao. ἐσπάραξα: 1) *huc illuc violenter traho (hin- und herzerren), distor- queo ac si velim discerpere: τινά* Mr. 1,26; 9,20 v., 26. L. 9,39. [τὰς γνάθους Aristoph. ran. 424; DSic. Plut.] — 2) *distorquendo discerpo*. [Eur. Plut.]*

σπαργανώω, ao. ἐσπαργάνωσα, pf. P. ἐσπαργάνωμαι (*σπάργανον* ‘fascia qua infans involvitur’, a σπάργω ‘pannis involvo’) *fasciis involvo* infantem L. 2,7, pass. 2,12. [Hipp. Aristot.]*

✗**σπαταλάω**, ao. ἐσπατάλησα (*σπατάλη* ‘vita luxuriosa’ in *victu et ornatu*): *luxuri- rose vivo, voluptatibus indulgeo* 1 T. 5,6.

Ja. 5,5. [Pol. 37, 4, 6; Ez. 16,49. Sir. 21, 18 al.]*

σπάω, ao. M. ἐσπασάμην: *traho, pro-, ex-traho* ets.; — med. *meum aliquid extraho*: μάχαιραν ‘suum gladium’ Mr. 14,47. A. 16,27 [Od. 22, 74; Xen.]*

σπεῖρα, ✗ης [inscr. ; pRain. 18, 1, pOx. 477, 3 al.; Bl. § 7, 1, Mayser 12], ή 1) *spira, res convoluta aut contorta*. — 2) ✗*σπεῖραι* vocantur *catervae seu manipuli militum in quos exercitus dividitur, majores minoresve* [Jdth. 14,11. 2 Mach. 8,23; Pol. ss.]; — ubi de exercitu Romano agitur, *σπεῖρα* est a) i. q. *manipulus, tertia cohortis pars* [τρεῖς σπείρας vocari χοόρτιν ait Pol. 11, 23, 1; *σπεῖρα* · σύνταγμα διακοσίων ἀνδρῶν Zonaras lex. ; item fort. CIG. 6771, 6 s., ubi ‘chiliarchus cohortis (χοόρτ.)’ et πραιφέκτος σπείρης distinguuntur]; — b) i. q. †*cohors* militum 500—600, in copiis auxiliaribus usque ad 1000, unde is qui ei *praeest* vocatur *χιλίαρχος*: A. 21,31; nominatim mentio fit σπείρης τῆς χαλουμένης Ἰταλικῆς A. 10,1 et σπείρης Σεβαστῆς 27,1; quia Hierosolymis erat σπεῖρα, milites Romani poterant dici ή *σπεῖρα* (= οἱ ἀπὸ τῆς σπείρης ‘cohortales’), etiam sicubi solum pars cohortis aderat, J. 18,3,12, quin etiam ὅλη ή *σπεῖρα* ‘omnes (in praetorio) cohortales’ Mt. 27,27. Mr. 15,16. [cfr. A. 12,5 β Bl.: Petrus in carcere ἐτηρεῖτο ὑπὸ τῆς βασιλικῆς σπείρης]*

σπείρω, ao. ἐσπειρα, pf. P. ἐσπαρμαι, ao. P. ἐσπάρην: *sero, vulg. semino*; 1) *sensu proprio*: a) *absolute: semen spargo, sementem facio*: Mt. 6,26; 13,3 s. Mr. 4,3 s. L. 8,5; 12,24; δ σπείρων *seminator* Mt. 13,3,18 (v. l. σπείρας) Mr. 4,3. J. 4,36 s. 2 C. 9,10. — b) *seq. accus. seminis sparsi: sero* Mt. 13,24-39 compluries, L. 8,5. 1 C. 15,36 s., pass. Mr. 4,31 s. — c) *seq. accus. agri: sero agrum, con-, obsero: besäen:ensemencer* [Hdt. Xen. al.]; haec construc-tio subest locis Mt. 13,19 ss. Mr. 4,16 ss., de quibus v. nr. 2. — 2) *in variis pro-verbiis, parabolis, metaphoris: a) opus ejusque meritum inter se comparantur ut sementis ac messis G. 6,7 s., ubi, quia agris diversis diversa semina correspon-dent, εἰς τὴν σάρκα σπείρειν ‘in agrum carnis seminare’ dicitur is qui opera car-nis, peccata, perficit, qui vero bona peragit,*

εἰς τὸ πνεῦμα ‘in agrum spiritūs’: Ja. 3,18; in specie de operibus beneficentiae 2 C. 9,6 σπείρειν φειδομένως ‘parcum esse in operibus beneficentiae’, σπείρειν ἐπ’ εὐλογίας ‘large benefacere’ (cfr. art. εὐλογία 6). — b) verbi Dei in animos hominum insertio, labores apostolici sementi comparantur J. 4,36 s.; σπείρειν τὰ πνευματικά τινι bona ordinis spiritualis cum alqo. communicare 1 C. 9,11; verbum Dei seritur in corde hominis Mr. 4,14 s., parall. Mt. 13,19; δ σπαρεὶς παρὰ τὴν δδόν (cfr. 1 c) ‘is qui consitus est juxta viam’ = is in quo (ceu agro) conserendo semen cecidit juxta viam (seu = is cui competit praedicatum: ‘seritur juxta viam’) Mt. 13,19, sim. 13,20,22. Mr. 4,16,18,20. — c) corpus humanum moriens ac sepultum cum spe resurrectionis futurae comparatur semini terrae commisso 1 C. 15,42-44. — d) ‘metere ubi (Luc.: quod) non sevit’ dicitur homo qui aliorum laboribus et industriā ditescit Mt. 25,24,26. L. 19,21 s.

†σπεκουλάτωρ, ορος (t. cr.) vel ωρος (t. r.), δ *speculator* (sec. paucissimos codd. lat. «*spiculator*»); sic vocabatur minister vel miles qui adhibebatur ad rem observandam [Caes. Cic.], nuntium aliquo perferendum [Suet.], supplicium ab alqo. sumendum [Seneca de ira 1, 18, 4; de benef. 3, 25; Athan. M 25, 261 d, mart. Pauli V; aliquotiens in targumim רְאַתְּנָה פֶּשֶׁת]: Mr. 6,27.¹

σπένδω *libo, libamentum offero, liquorem in honorem numinis effundo* [Hom. ss. LXX]; metaphorice: σπένδομαι = ‘sanguis meus in honorem Dei effunditur’ i. e. martyrium subeo, violentā morte religionis causa abripior Ph. 2,17. 2 T. 4,6.*

σπέρμα, ματος, τό (σπείρω) *semen*; 1) sensu proprio: *semen plantae* Mt. 13, 24,27. Mr. 4,31. 1 C. 15,38 al. — 2) sensu metaphorico: a) *pauci quidam relictī superstites ut ex iis nova generatio hominum oriatur* R. 9,29 ex Is. 1,9, ubi hebr. ‘superstites’ [Sap. 14,6 superstites arcā servati in diluvio]. — b) *progenies, suboles, et quidem a) apud profanos potissimum nomen unitatis = natus, oriundus ex alqo. [tragg., ut Μεγαρεὺς Κρέοντος σπ. Aesch. Septem 474]; β) ap. LXX secundum hebr. γένη raro de uno filio, ut Gen. 4,25. 1 Sam. 1,11, persaepe sensu collectivo =*

suboles posteritas, posteri, ut Gen. 9,9; 15, 5,13,18. Ps. 20,11; γ) itidem in NT universim sensu collectivo: suboles, posteritas, posteri; τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ‘Abrahamo et ejus posteris’ L. 1,55; Mr. 12,22. J. 7,42; 8,33,37. A. 7,5 s. R. 4, 13,16 al.; ἐκ σπέρματος Δαυείδ ‘unus de numero posteriorum Davidis’ R. 1,3. 2 T. 2,8; εἰς καταβολὴν (q. v.) σπέρματος H. 11,11; ἔχειν σπέρμα ets. Mt. 22,25. Mr. 12,20 ss.; (ἔξ-)ἀναστῆσαι (q. v.) σπέρμα τινί Mt. 22,24. Mr. 12,19. L. 20,28; ἐν τῷ σπέρματι σου A. 3,25 e Gen. 22,18 ‘in posteris tuis’, sc. per quos reliquae gentes salutis Messianae participes exsistent: potest dici pollicitationis Abrahamo factae sensum vaticinio Ps. 71 (72),17 aliisque ejusmodi ita magis determinatum esse, ut nomine ‘seminis Abrahae’ Messias rex designetur; G. 3,16 Paulus e Gen. 13,15 vel 17,8 ex evitato in vaticinio vocabulo multitudinis (ut: ‘filii’) adhibitoque nomine collectivo (‘semen’) concludit ad quandam posteritatis Abrahae unitatem, quam illi habebunt Messiae uniti seu quatenus cum suo Messia erunt Christus mysticus (v. Cornely, Lightfoot in l. c.); de filiis Abrahae spiritualibus (per fidem) R. 4, 16,18; 9,8. G. 3,29; τὸ σπέρμα αὐτῆς Ap. 12,17 sunt Ecclesiae filii, Christiani. — c) σπέρμα Θεοῦ in justo manens eumque a peccato gravi praeservans est id quod eum facit filium Dei seu nativitas supernaturalis qua ex Deo renatus est, 1 J. 3,9.

σπερμολόγος 2. (σπέρμα λέγων) *semen colligens, victitans seminibus in via aut platea sparsis* [de ave, Ath. 388 a]; — substantive: δ σπ. a) *quaedam avis, cornix aut monedula* [Aristoph. Aristot.]; — b) *contemptim ita vocatur mendicus, parasitus, nugator, scurra* [σπ., περίτριμμα ἀγορᾶς Dem. 18, 127; DHal. epit. 17, 6; Ath. 344 c; neohell. σπ. ‘garrulus’; item usurpatur σπερμολογέω, -γία, -γικός Plut. al.]: τί ἀν θέλοι δ σπ. οὗτος λέγειν A. 17,18, vulg. ‘seminiverbius’, syr. مَلِكُ الْفَوْحَى ‘verborum collector’ (quod est alibi psittaci epitheton: Payne-Smith II 1969).¹ σπεύδω, ao. ἔσπευσα: 1) transitive: *maturo, accelerō alqd., rei acquirendae vel in opus deducendae studeo, sollicite ago* [γάμον Od. 19, 136; Hdt. 1, 38; βίον

ἀθάνατον, ἀρετάν Pind.]: σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τ. Θ. ἡμέρας ‘accelerantes adventum diei Dei’ 2 P. 3,12, i. e. vestrā paenitentiā vitaequē sanctitate efficite, ut non jam necesse sit hunc diem propter Dei in vos misericordiam et patientiam differri (cfr. v. 9); vulg. ‘properantes in adventum . . .’, syr. ‘percupientes adventum . . .’ — 2) intransitive: *propero, festino* L. 2,16; 19,5 s. A. 22,18; seq. inf. fin. [class.] A. 20,16. [Hom. ss.]*

σπήλαιον, ου, τό *caverna, spelunca* J. 11,38. H. 11,38. Ap. 6,15; **σπήλαιον ληστῶν** Mt. 21,13. Mr. 11,17. L. 19,46 ex Jer. 7, 11. [Plat. al.]*

σπιλάς, ἀδος, ἡ (σπίλος: ἡ ‘rupes’, δ ‘macula’) 1) *rupes, scopulus* [Hom. ss.]; metonymice a quibusdam (etiam syr.) accipitur Ju. 12 = ‘homo aliis periculosus s. scandalosus’, sed cfr. nr. 2. — 2) *+macula*; hanc esse significationem vocabuli Ju. 12, patet ex loco parallelo (2 P. 2,13), ergo: οὗτοί εἰσιν οἱ (sc. δῆτες) σπιλάδες ‘hi sunt vestrarum agaparum maculae’. [eodem sensu in Orphicis, lith. 614: κατάστικτον σπιλάδεσσι πυρσῆσιν λευκαῖς τε.]¹

×**σπίλος** (WH., Bl. § 4, 2, Bailly; alii ī), ου, δ *macula* et quidem non *macula extrinsecus*, ut asperso liquore, sed *intrinsecus*, *vicio naturae*, *orta*, *qualis est len-tigo faciei, marmoris macula* (Schmidt 54, 7) [DHal. FlJ. ss.]; in metaphorica dictione E. 5,27; ita 2 P. 2,13 vocantur Christiani quorum vita vitiosa velut Ecclesiam commaculat.*

***σπιλώ**, pf. P. ἐσπίλωμαι ↑: *commaculo, contamino, polluo* [Sap. 15,4 contemp-tim de pingendis idolis; DHal. al.]; in metaphoris Ja. 3,6. Ju. 23 (v. χιτών) de maculis ordinis moralis.*

σπλάγχνα, ων, τά 1) *viscera* A. 1,18 [Hom. ss.]; nonnusquam i. q. *uterus* ma-tris aut *lumbi* patris [Aesch. Soph.]. — 2) *viscera habebantur et dicebantur pro sede affectuum commotionumque animi*, et quidem a) apud Graecos [tragg.] *ira* et *potissimum et amoris*; b) in SScria [hebr. מִתְּבָנָה, σπλάγχνα] Prov. 12,10, Sir. 30,7 solum de affectibus teneris amoris et commiserationis etc.: secundum nostrorum idiomatum *ingenium* bene vertitur in *cor*; **σπλάγχνα** ἐλέους L. 1,78 et *οἰκτιρμοῦ* C. 3,12 (genet. qual.) ‘animus misericors’;

σπλ. καὶ *οἰκτιρμοί* ‘cor et commiseratio’ hendiadyoen Ph. 2,1; τὰ σπλ. αὐτοῦ εἰς ὑμᾶς ἔστιν ‘cor ejus erga vos (propensum) est’ 2 C. 7,15; ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν ‘in cordibus vestris’ 2 C. 6,12; ἐν σπλ. Χριστοῦ Ἰησοῦ ‘in corde Christi J.’ = secundum exemplum amoris Christi Ph. 1,8; *χλείειν* τὰ σπλ. ἀπό τινος ‘cor suum ab alqo. (qui velut aditum petit) claudere’ 1 J. 3,17; ἀναπαύειν τὰ σπλ. τινός ‘alcs. animum recreare’ atque a sollicitudine liberare Phm. 20, passive 7; ib. 12 Paulus Onesimum vocat τὰ ἐμὰ σπλάγχνα prob. = τὸ ἐμὸν τέχνον 10 [parentes latine ‘viscera sua’ appellant suam prolem, Ovid. Curt. ValerMax., quin etiam sui ingenii fetum, i. e. libros a se conscriptos, Quintil.].*

†**σπλαγχνίζομαι**, ao. ἐσπλαγχνίσθην ↑ (fort. etymologica imitatio verbi hebr. et aram. מִתְּבָנָה): *visceribus commoveor*, i. e. *misericordiae affectus in animo meo exortitur, commiseresco*: abs. Mt. 18,27; 20,34. Mr. 1,41. L. 10,33; 15,20; seq. ἐπί τινι Mt. 14,14 cr. Mr. 6,34 r. L. 7,13 v., ἐπὶ τινα ‘erga alqm.’ Mt. 14,14 r.; 15,32. Mr. 6,34 cr.; 8,2; 9,22. L. 7 13 Tdf., περὶ τινος Mt. 9,36. [Clem. Ro., Herm., al.; 2 Mach. 6,8 *σπλαγχνίζω ‘viscera victimae immolatae comedo’].

σπόργος, ου, δ *spongia* Mt. 27,48. Mr. 15,36. J. 19,29.*

σποδός, οῦ, ἡ *cinis* H. 9,13; ἐν σποδῷ ‘cinere conspersi’ more lugentium in Oriente Mt. 11,21. L. 10,13. [Hom. ss.]*

σπορά, ἄς, ἡ (σπείρω) 1) *satio, semi-natio*. [Theophr.] — 2) *procreatio filiorum*; passive *ortus, origo* [tragg.]: itane 1 P. 1,23? — 3) i. q. *σπέρμα semen* [Eur. Andr. 637; 1 Mach. 10,30]; propter adjectiva addita hōc sensu vox accipi solet 1 P. 1,23 ‘non ex semine etc.’, ita ut voce seminis idem fere significetur quod 1 J. 3,9 (v. *σπέρμα* 2 c.).¹

σπόριμος 2. (σπείρω) *qui conseri solet, consitus*, v. gr. *ager* [Xen. al.]; — †substantive τὰ σπόριμα *sata* (vulg.), *arva consita, segetes* Mt. 12,1. Mr. 2,23. L. 6,1.*

σπόρος, ου, δ (σπείρω) 1) *satio*. — 2) *semen* [Theocr. LXX] Mr. 4,26 s. L. 8,5,11. 2 C. 9,10 a; metaphorice 2 C. 9,10 b = *opes* *quas aliquis pauperibus distribuit* (cfr. σπείρω 2 a).*

σπουδάζω, ft. [×]σπουδάσω, αο. ἐσπούδασσα (σπουδή): *serio ac sollicite studeo alci. rei, sollicite id ago ut* [tragg. Plat. al.]: σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος E. 4,3; item c. inf. fin. G. 2,10. 1 Th. 2, 17. 2 T. 2,15; 4,9,21. T. 3,12. H. 4,11. 2 P. 1,10 (He. ἴνα . . ποιεῖσθαι, abruptâ constructione); 3,14; seq. acc. c. inf. σπουδάσω ἔχειν δυᾶς τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι ‘operam dabo ut vos possitis horum reminisci 2 P. 1,15; — sequente inf^o verbi veniendi, ad significationem *festinandi* ita accedit, ut a nonnullis ita accipiatur et vertatur 2 T. 4,9,21. T. 3,12, in vulg. etiam 1 Th. 2,17. H. 4,11.*

σπουδαῖος 3. (σπουδή) 1) *sedulus, studiosus, industrius, sollicitus, diligens* 2 C. 8, 22 a; — compar. -ότερος 2 C. 8,17 (hic sensu superlativo: Bl. § 44, 3), 22 b. — 2) [×]*festinus, velox* [Poll.]*

σπουδαίως ↑ adv. 1) *sedulo, diligenter, enixe, cum magna cura* ets. L. 7,4. 2 T. 1,17 cr. T. 3,13; — compar. (= superlat.: Bl. § 44, 3) *σπουδαιότερον, cA -οτέρως* 2 T. 1,17 r. [Xen. Plat. al.] — 2) †*propero, festinanter* [Poll.]; compar. -οτέρως Ph. 2,28.*

σπουδῆ, ἡς, ἡ (σπεύδω) 1) *festinatio, properatio* [Hom. ss.]; μετὰ σπουδῆς ‘festinanter’ Mr. 6,25. L. 1,39. — 2) *studium, diligentia, sollicitudo* [Pind. tragg. ss.; Hom. σπουδῆ *vix*, ἀτερ σπουδῆς nullo negotio, facile]: δι προϊστάμενος ἐν σπουδῇ sc. προϊστάσθω R. 12,8 (v. προϊστημι, med., 3); R. 12,11. 2 C. 7,11; 8,7 s. (genet. subj.); σπ. ὑπέρ τινος ‘sollicitudo pro alqo.’ 2 C. 7,12; 8,16; σπουδῆν ἐνδείκνυσθαι H. 6,11 (seq. πρός τι), παρεισφέρειν 2 P. 1,5; σπουδῆν ποιεῖσθαι [Plat. Isocr. al.] = σπουδάζειν, seq. inf. Ju. 3.*

σπυρίς, ἶδος, ἡ *sporta, canistrum*, potissimum spora tenuior aut elegantior in qua esculenta conduntur [Hdt. 5, 16; Ath. 365 a]: Mt. 15,37; 16,10. Mr. 8,8, 20. A. 9,25 — WH. σφυρίς (cfr. κόφινος).*

στάδιον, ου, τό, plur. στάδιοι (Kühner³ I p. 500) et στάδια (J. 6,19 Tdf.): *stadium*; 1) mensura quaedam distantiarum, quae aequabat 600 pedes, sed pedes variis pro varietate locorum et temporum (I. Müller, Handbuch der klassischen Altertumswissenschaft I p. 838 et 865); stadium Romanum erat 125 passuum =

185 metrorum, Atticum = 177,5 metrum, Ionicum 210 metrorum: Mt. 14,24. L. 24,13. J. 6,19; 11,18. Ap. 14,20; 21,16. — 2) locus certaminum publicorum: 1 C. 9,24.*

στάμνος, ου, ἡ (et δ) *diota, amphora (vinaria)*: Krug: *cruche; urna* [Aristoph. al.] H. 9,4 sec. Ex. 16,33 de vase in quo manna asservabatur.¹

[×]**στασιαστής**, ου, δ (στασιάζω ‘seditio-nem moveo’) i. q. στασιώτης *seditionis vel auctor vel particeps, seditiosus* Mr. 15,7 cr. [DHal. FlJ.]¹

στάσις, εως, ἡ (ἴστημι, ἴσταμαι) 1) *sta-tio, status, condicio hominis vel rei stantis* [Plat. Pol.]; ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἔχούσης στάσιν ‘quamdiu anterius tabernaculum adhuc consisteret, vel: exsisteret’ (germ. ‘Bestand haben, bestehen’) H. 9,8. [Pol. 4, 41 μονὴν καὶ στάσιν ἔχειν, 5, 5 τῶν ἐτησιῶν ἥδη στάσιν ἔχοντων ‘etesiis jam exsistentibus’ i. e. flantibus] — 2) *se-ditio*: Mr. 15,7. L. 23,19,25. A. 19,40. [Hdt. al.] — 3) in colloquio: *controversia, alter-catio* A. 23,7,10; στ. καὶ ζήτησις A. 15,2; κινεῖν στάσεις (t. r. στάσιν) τισίν ‘excitare controversias’ c. dat. incommodi = facere ut aliqui inter se habeant controversias A. 24,5. [Aesch.; στ. γλώσσης, λόγου Soph.]*

στατήρ, ἥρος, δ *stater, nummus quidam*; a) *nummus aureus* [Hdt. Xen. al.]; b) *nummus argenteus aequans valore 1 τετράδραχμον = 4 δραχμάς = 3,13 marcas = 3,90 francs* (Hagen III 557); sed sec. aliquos auctores stater Judaeorum, de quo in NT, solum aequabat tetradrachmum valoris Tyrii, i. e. marcas 2, 61 (v. Hultsch, Metrologie p. 212, Anm. 2 et p. 604); fuit igitur hic stater idem quod siclus sacer: Mt. 17,27. [Aq. Symm. = ἥρη]¹

σταυρός, οῦ, δ 1) *palus erectus, prae-acutus*, qualibus ad claudendos hortos, sustinendas vites ets. utebantur. [Hom. ss.] — 2) *crux*, i. e. a) *palus erectus cui commissum est lignum transversum* (hac formā T vel †, nonnunquam X), *cui affi-gebantur mortis rei, praesertim mancipia, latrones, seditiosi; Jesus affixus est cruci*: Mt. 27,32,40,42. Mr. 15,21,30,32. L. 23,36. J. 19,17,19,25,31. C. 2,14; μέχρι θανάτου σταυροῦ ‘usque ad mortem in cruce sub-eundam’ Ph. 2,8; αἷμα τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ

'sanguis in cruce ab eo effusus' C. 1,20; a more quo cruciarii suam ipsi crucem ad locum supplicii portare cogebantur, petiae sunt Christi sententiae: λαμβάνειν, ἄραι, βαστάζειν τὸν αὐτοῦ σταυρὸν Mt. 10, 38; 16,24. Mr. 8,34; 10,21 r. L. 9,23; 14,27, quae significant, ut cruciarius ipse tollat portetque crucem totâque viâ ludibrio, risui, exsecrationi, vexationi multitudinis spectantis expositus sit, ita genuinum Christi discipulum, si fidem virtutemque christianam teneat et sequatur, a simili sorte nec exemptum fore nec abhorrere debere. — b) *crux Christi* i. e. sacra ejus passio et mors, supplicium illud crudele atque ignominiosum quod Redemptor subiit, per quod salutem consecuti sumus: ὑπομένειν σταυρὸν H. 12,2; σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ offendio Judaeorum ex Messia tam mortem perpresso G. 5,11, e contrario καυχᾶσθαι ἐν τῷ σταυρῷ κτλ. G. 6,14; τῷ σταυρῷ διώκεσθαι persecutionem pati propter (fidem in) Messiam ignominiose cruci affixum G. 6,12; 1 C. 1,17 s. ('praedicatione de Christo crucifixo'). E. 2,16; ἐγθῆσθαι τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ 'inimici crucis Christi' Ph. 3,18 sunt qui a consortio hujus crucis in abnegatione vitiorum ac voluptatum posito abhorrent.*

σταυρώω, ft. σταυρώσω, ao. ἐσταύρωσα, pf. P. ἐσταύρωμαι, ao. P. ἐσταύρωθην †: 1) *palos figo, palis fixis munio locum* [Thuc.]. — 2) *in crucem ago*, vulg. *crucifigo*: a) sensu proprio: passim per evangelia, ut Mt. 20,19; 23,34; 26,2; 27,22 ss. al.; porro A. 2,36; 4,10. 1 C. 1,13,23; 2,2,8. 2 C. 13,4. G. 3,1. Ap. 11,8; Christus dicitur (ό) ἐσταυρωμένος; Mt. 28,5. Mr. 16,6. 1 C. 1,23; 2,2. G. 3,1, quod ptc. pf. innuit id quod Christo ex tolerata crucis morte *mansit* et *inhaeret*, sc. gloria, meritum, demonstrata divina ejus caritas ex una parte, ex altera parte inusta ei nota ignominiae et maledicti. — b) metaphorice: quicumque sunt Christiani, quando baptismum subierunt, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν κτλ. G. 5,24 'carnem cum vitiis et concupiscentiis crucifixerunt', i. e. die baptismatis vetus homo cum Christo mortuus et sepultus est, ut novus homo supernaturalis cum Christo resurgeret (cf. 2,19 s. R. 6,2 ss.; 7,1 ss.); δι' οὐ (sc. σταυροῦ) ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κάγῳ κόσμῳ

G. 6,14 'per Christi crucem (i. e. per sacram passionem et mortem, cuius per baptismum mystice consors factus sum) mihi mundus (homines mundani resquemundanae omnes) crucifixus est et egomundo', i. e. prorsus inter nos separatus, ut vivi a mortuis, ita ut nil vitae meae ad eum pertineat, egoque illum profami exsecrer et vice versa (v. Cornely in l. c.).

σταφυλή, ης, ή *uva* Mt. 7,16. L. 6,44. Ap. 14,18.*

στάγνος, υος, δ *spica* Mt. 12,1. Mr. 2, 23; 4,28. L. 6,1.*

Στάγνος, υος, (forma hypocoristica = Εὔσταγνος) *Stachys* R. 16,9.¹

στέγη, ης, ή ↓ *tectum* Mt. 8,8. Mr. 2,4. L. 7,6; etiam *locus tectus, domus* etc.*

στέγω *tego*; in specie 1) *tegendo munio, protego*. — 2) *silentio tego, reticeo* [Eur. Pol.; σιγῇ στ. Soph.; Sir. 8,20]: ή ἀγάπη πάντα στέγει 'caritas omnia silentio premit', errata vitiaque aliorum occultat, Crampon: 'elle excuse tout' 1 C. 13,7; cfr. nr. 3 in fine. — 3) *tegens* (ex. gr. urbem) *arceo ipseque sustineo* alqd. [ut turris στέγει πολέμιον δόρυ Aesch. Sept. 216, murus impetum hostium DSic. 11, 32]; hinc = *sustineo, constanter vel patienter perfero, perduro (aushalten), malo preferendo parsum, oneri non succumbo* [στέγοντος τοῦ κρυστάλλου διαβάσεις στρατοπέδων 'cum glacies agminum transitum sustineret' DSic. 3, 34; plerumque negative οὐ (μὴ) στέγειν 'non sustinere, rei ferendae parem non esse': τοῦ ξύλου τὰς πληγὰς μὴ στέγοντος 'cum lignum vim verberum non sustineret Plut. Cam. 40, 4; στέξαι τὴν νόσον οὐ δύναμαι Anthol. 11, 340]: μηχετί στέγων 'cum non amplius sustinerem (vestrarum rerum inscitiam)' 1 Th. 3,1,5; πάντα στέγομεν 'omnia (incommoda inde orta) sustinemus' 1 C. 9,12 [πάντα στέγοντες, π. ὑπομένοντες Greg. N.: Steph. thes. s. v.]; fort. etiam 1 C. 13,7: *caritas πάντα στέγει*: vulg. syr. goth. arm. 'omnia suffert', copt. 'in omnibus longanimis est', aeth. 'in omnibus misericors est'; sed haec idea verbo ὑπομένει (ergo non verbo στέγει) enuntiari videtur: cfr. nr. 2.*

στεῖρα, ας, ή adjective et substantive: *sterilis, quae prolem non concipit*: L. 1,7, 36; 23,29. G. 4,27 ex Is. 54,1. [Hom. de

vacca; Theocr. LXX; adjectivum στεῖρος, οὐ Eur. Manetho]*

στέλλω 1) *colloco.* — 2) *paro, instruo;* med. *me paro, me accingo ad opus, proficiscor, etiam: mihi paro alqd.* — 3) *mitto;* med. *accerso.* — 4) *contraho e. gr. vela [Hom.]; complico vestem [Hsd.]; compesco, minuo aliquod malum [Diosc.] ets.; med.: me contraho s. retraho, reformido, evito [οὗτ' ἀντόσχοιντο οὐδενὸς οὔτε στείλαιντο Hippocr. p. 10, 13; στέλλεσθαι ἀπὸ προσώπου δύνματος τ. Θ. 'a nomine Dei formidare' Mal. 2,5]: στέλλεσθαι ἀπό τινος 'se subtrahere ab alqo., evitare' 2 Th. 3,6; στελλόμενοι τοῦτο μή 'hoc evitantes (seu reformidantes) ne', sec. versiones, 2 C. 8,20.**

στέμμα, μματος, τό (στέφω 'redimio') *corona, sertum [Hdt. al.]; in specie: vitta quā victima diis mactanda ornari solebat, A. 14,13.¹*

στεναγμός, οῦ, δ ♀ *gemitus, suspirium [Pind. ss.]; de precibus instanter ex intimo animo ad Deum fusis A. 7,34. R. 8,26 [Ps. 78,11; 101,21 al.].**

στενάξω, αο. ἐστέναξα: *suspiro, gemo [tragg. ss.]; ex praesentis mali sensu H. 13,17, κατά τινος cum obmurmuratione contra alios Ja. 5,9; gemo cum desiderio liberationis R. 8,23 (ἐν ἑαυτοῖς 'in animis nostris'). 2 C. 5,2 (ἐν τούτῳ dum in hoc corpore mortali sumus); 5,4; gemo ferventer Deum precans, vel alqm. miserans Mr. 7,34.**

στενός 3. *angustus; πύλη Mt. 7,13 s. L. 13,24.**

στενοχωρέω (στενό-χωρος 'angusto spatio') 1) *intrans.: in (loci vel rerum) angustia sum. [Machon ap. Ath. 582 b] — 2) ×transitive: in angustum locum cogo alqm. [DSic. Lucian.]; hinc pass.: in angustum locum coartor [iid.]; metaphorice: οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν 'haud angusto spatio fruimini in animo meo (= ampio corde, pleno amore vos diligo), verum angustum spatium habetis in vestro corde (ita ut mihi illic spatium, i. e. parem vicissim amorem, non concedatis)' 2 C. 6, 12; θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι 'tribulati, sed non coartati' i. e. sed non tantopere ut infelix fuerit exitus rerum 2 C. 4,8.**

στενοχωρία, ας, ἡ (στενό-χωρος) 1) *angustia loci s. spatii [Thuc. 2, 89, 8 al.]; locus angustus [DSic.]. — 2) metaphorice: ×angustia rerum, angustiae, i. e. tanta afflictio s. calamitas ut homo, quomodo evadat quove se vertat, nesciat: c. synon. θλῖψις R. 2,9; 8,35; plur. 2 C. 6,4; 12,10. [Pol. 1, 67; Plut.; LXX Dt. 28,53 al.].**

στερεός 3. *solidus, firmus, compactus, durus [στ. dicitur lapis, adamas, Hom.; lorum, filum, Theocr. Plat.; brachium, pes, Theocr. Xen.; cibus, DSic. Epict.; metaphorice = 'durus' sermo, animus Hom. al.]: στερεὰ τροφὴ 'solidus cibus' (opp. γάλα q. v.), doctrina proiectioribus accommodata, H. 5,12,14 (alia hujus metaphorae exempla habet Bleek in l. c.); 'firmus, immotus', θεμέλιος 2 T. 2,19; στερεοὶ τῇ πίστει 'per fidem firmi, invicti, constantes' 1 P. 5,9 [στερεὸς athleta DLäert. 2, 132; στερεῷ φρενὶ τλῆναι διένυ 'firmā mente perferre calamitatem' Quintus Smyrn., saec. 4].**

στερεόω, αο. ἐστερέωσα, αο. P. ἐστερέωθην ↑: *firmum, solidum reddo: ἐστερέωθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ A. 3,7 [στερεοῦν τοὺς πόδας, τὰ σώματα Xen.]; τινά A. 3,16; αἱ ἔκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει 'in dies (imperf.!) in fide firmiores evadebant' A. 16,5.**

στερέωμα, μματος, τό ♀ *aliqua res solida et firma, ut 1) *caeli firmamentum, quale veteres cogitabant [Gen. 1,6-8]; 2) id cui aliud innititur, id quo reliqua portantur ac sustinentur [Arist. part. anim. 2, 9, 12; Κύριος στ. μου Ps. 17,3; locus ubi alqs. secure habitat 1 Esdr. apocr. 8,82]; — τὸ στ. τῆς πίστεως ὑμῶν C. 2,5 «firmamentum fidei vestrae», rem illam firmissimam, sc. (genet. explic.) fidem v. (syr. arm. copt. 'firmitatem fidei v.').¹*

Στεφανᾶς, ἄ, δ *Stephanas, Corinthius, Christianus, 1 C. 1,16; 16,15,17.**

Στεφανος, ου, δ (n. pr. *formae hypocor.*, a Φιλοστέφανος vel Στεφανηφόρος) *Stephanus, unus ex primis diaconis, a Judeis lapidatus, A. 6,5,8,9; 7,59; 8,2; 11,19; 22,20.**

στέφανος, ου, δ (στέφω *corono*) *corona, sertum Mt. 27,29. 1 C. 9,25. Ap. 4,4 al.; — metaphorice: a) *merces, praemium; seq. genet. explic.: στ. τῆς ζωῆς Ja. 1,12. Ap. 2,10, τῆς δόξης 1 P. 5,4; sed c. gen. obj.**

δ τῆς δικαιοσύνης στ. = 'corona, justitiae praemium' 2 T. 4,8 [Pind.]; — b) *is qui est alci. gloriae, is quo (ceu fructu laborum meorum) gloriōsior*: Ph. 4,1. 1 Th. 2,19. [epigr. Hom. 13, 1 ἀνδρὸς μὲν στέφανος παῖδες sc. εἰσίν.]

στεφανώ, ao. ἐστεφάνωσα, ao. P. ἐστεφάνωμαι: *corono* alqm. 2 T. 2,5; — *mētaph.*: *alqā. re magnificā et gloriosā orno* alqm.: *τινά τινι* H. 2,7 ex Ps. 8,6, pass. H. 2,9.*

στῆθος, ους, τό *pectus* J. 13,25; 21,20. Ap. 15,6; *τύπτειν* (εἰς) τό στ. *signum animi paenitentis* L. 18,13; 23,48.*

***στήκω** (verbum recens, derivatum a perf. ἐστηκα: neohell. στέκω) 1) proprio: *sto* Mr. 3,31 cr. (nBr.); 11,25. J. 1,26 Tdf. WH.; δ δράκων ἐστηκεν Ap. 12,4 WH. 'stabat'. — 2) metaphorice: *firmus sto, persto in alqa. re*: R. 14,4 (in fide et pietate; opp. πίπτω 3 a β, q. v.). G. 5,1 (in libertate vobis a Christo acquisita). 2 Th. 2,15; ἐν τινι 1 C. 16,13. Ph. 1,27; 4,1. 1 Th. 3,8; fort. J. 8,44 (pro οὐκ ἐστηκεν Tdf. WH. He.) legendum ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἐστηκεν 'in veritate non persistit': imperf., quia hoc verbum aoristo et perfecto caret. [3 Reg. 8,11; act. Apost. apocr.]*

στηριγμός, οῦ, δ ↓ i. q. τό ἐστηρίχθαι: 1) *statio (Stillstand), institio stellarum* quae videtur. [Aristot. Plut.] — 2) *+firmus in aliqua re status, firmitas* 2 P. 3,17.¹

στηρίζω, ft. στηρίζω, ao. ἐστήριξα et (L. 9,51 cr. nBr.; 22,32 cr. Ap. 3,2 cr.) *ἐστήρισα, pf. P. ἐστήριγμαι, ao. P. ἐστηρίχθην (a radice στα) *firmiter stare facio*: 1) *firmiter statuo, pono, fulcio* [Hom. ss.]: χάσμα ἐστήριχται 'vorago jacet firmiter (= in aeternum) statuta' L. 16,26, bene Crampon: 'il y a pour toujours un grand abîme'; hebraismus: *στ. τό πρόσωπόν μου 'faciem meam alqo. dirigo' [Ez. 14,8; 15,7 al.], sequente τοῦ et inf. 'consilium capio, in animo mihi est ut' L. 9,51 [cfr. Jer. 51 (44),11]. — 2) *metaphorice: *confirmo, corroboro, stabilio* alqm., *constantem reddo* etc. [Ps. 50,14; 111,8. Sir. 6,37 al.]: τῷ δυναμένῳ ύμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου 'ei qui vos potest corroborare in evangelio a me praedicato' (κατά = in vita 'secundum normam' evangelii) R. 16, 25; cum 2 acc^{is}: εἰς τό στηρίξαι τὰς καρ-

δίας ύμῶν ἀμέμπτους 'ut corda vestra conservet irreprehensa' 1 Th. 3,13 (cfr. βεβαιώσει ύμᾶς ἀνεγκλήτους 1 C. 1,8); στηρίξατε τὰς καρδίας ύμῶν 'facite sitis animo constantes' Ja. 5,8; L. 22,32. 1 Th. 3,2. 2 Th. 2,17; 3,3. 1 P. 5,10. Ap. 3,2, pass. R. 1,11. 2 P. 1,12 (ptc. pf. P. 'quamquam estis firmi').*

στιβάς, ἀδος, ἡ *stragulum e foliis, arundinibus mollibusque virgultis factum, stratum frondeum* [tragg. Xen. neohell.]; — hinc plur. metonymice ipsa materia talis straguli, ut *framuli, frondes, virgulta, arundines, aliaeve res molles* ad sternendum in lecto aut in via aptae, Mr. 11,8 cr. (t. r. στοιβάς), vulg. aeth. «frondes», sec. alias versiones 'ramos'.¹

στίγμα, ματος, τό (στίξω pungo; signo inusto alqm. distingo) 1) *punctum*. — 2) *inustum alicui signum, stigma*, quale Romani Graecique quidem solis mancipiis fugitivis, Orientales vero omnibus servis inurebant, ac speciatim servis templo aut hominibus servitio alicujus dei deaeve dedicatis: v. Wetstein, Lightfoot, Cornely in Gal. l. c., Lev. 19,28, 3 Mach. 2,29 [Hdt. Ael. Plut.]: τὰ στίγματα τοῦ (Κυρίου) 'Ιησοῦ se in suo corpore portare Paulus ait G. 6,17, i. e. stigmata quibus tanquam Jesu servus dignosceretur; quae fuerunt cicatrices verberum vulnerumque propter Christum acceptorum et omnia laborum, aerumnarum, persecutionum vestigia in corpore aliquomodo conspicua: verterunt vg. copt. 'stigmata', syr. 'maculas (= vibices)', goth. 'puncturas', aeth. arm. 'perpessiones'. — NB. Ut in formula papyri magici Anastasy 65 quidam alii minatur, ne sibi κόπους παράσχῃ, se enim βαστάζειν τὴν ταφὴν (effigiem sepulcri) 'Οσίρεως, sic Adolpho Deissmann (Bibelstudien p. 265 ss.) Paulus l. c. cum amabilis allusione ad tales formulas magicas Galatis notissimas minari videtur: 'cavete ne me amplius molestetis, ego enim porto Jesu stigmata'.¹

στιγμή, ἥς, ἡ 1) *punctum*. — 2) metaphorice: *res minima* [εἰ εἶχε στιγμὴν ἡ σκιὰν τούτων 'si quid vel minimum haberet', Dem. p. 552,9]; ἐν στιγμῇ χρόνου 'temporis puncto' L. 4,5 [Plut. mor. 13 b].¹

στίλβω *splendeo, nito, corusco* (στίλβειν dicuntur potissimum res albae, pulchrâ

varietate colorum cōspicuae, oleo inunctae, aqua perleviter undans: Schmidt 33, 12) Mr. 9,3. [Hom. ss.]¹

στοά, ἄς, ἡ *porticus*, locus tectus, columnis instructus, ubi stant vel ambulant ab aëris intemperie solisve aestu protecti [Hdt. ss.] J. 5,2; στοὰ Σολομῶνος in templo Hierosolymitano erat sec. plerosque porticus orientalis, ab ipso Salomone exstructa, ut auctor est Fl. Josephus (ant. 20, 9, 7); sec. alios porticus regia triplex, in parte meridionali: J. 10,23. A. 3,11; 5,12.*

στοιβάς, ἀδος, ἡ falsa scriptura = στιβάς, q. v., Mr. 11,8 r.¹

Στοιχός, cfr. Στωιχός.

στοιχεῖον, ου, τό *elementum, principium*; στοιχεῖα vocantur 1) *litterae*, i. e. simplifices illi soni ex quibus syllabae componuntur (v. Passow s. v.); deinde *litterarum series, alphabetum*. — 2) hinc metaphorice: *alicujus doctrinae initia ac rudimenta, prima elementa, nostrum das ABC einer Wissenschaft* [σκοπῶμεν, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν στ. Xen. mem. 2, 1, 1; δῆλος ἔστι μηδὲ τὰ στ. τῆς τέχνης ἐπιστάμενος Galen.]: στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς (gen. qual.) τῶν λογίων τ. Θ. ‘elementa initialia (= prima) verbi divini’ H. 5,12. — 3) *materiales causae mundi* ex quibus res visibles componuntur, ac potissimum quattuor veterum *elementa* [Plat. Aristot. al.; Sap. 7,17; 19,17]: elementa quae olim igne dissolventur 2 P. 3,10 ac liquefient ib. 12, videntur esse ea ex quibus res materiales componuntur, nec est de S. Petri scientia physica vel chimica hic philosophandum; τὰ στ. τοῦ κόσμου, quibus Judaei veteres serviebant G. 4,3,9, et a quibus Christiani liberati sunt C. 2,8,20, sunt res visibles omnes ad quas Judaei in lege caerimoniāli observanda attendere debebant, lex caerimonialis, ritūs judaici (sec. alios: ‘rudimenta mundana’, quia lex Mos. fuerit religionis christianaē imperfecta quae-dam *praeparatio*). — 4) *sidera caelestia*. [Justin.; ep. ad Diogn. 7, 2]*

στοιχέω, ft. ἡσω (στοιχός est ex. gr. series recta militum qui unus post alium stant et incedunt; Pollux 1, 126 τὸ βάθμος στοιχός καλεῖται, καὶ τὸ μὲν ἐφεξῆς εἰναι κατὰ μῆκος [sc. καλεῖται] ζυγεῖν, τὸ δὲ ἐφεξῆς κατά βάθος, στοιχεῖν: similiter

Ael. tact. 7; v. Stephani thes. l. Gr., s. v.: cfr. art. συστοιχέω) 1) *rectâ lineâ cum aliis, ante vel post me positis, sto vel incedo, neutro perperam devians*. [de militibus et arboribus, Xen. Theophr.] — 2) metaphorice: *exemplum vel normam sequor, meam vitam normae vel exemplo conforme*; seq. dat.: καὶ τοῖς — vel cum Cornely melius καύτωις — στοιχεῖσιν τοῖς ἔχνεσιν κτλ. ‘qui et ipsi vestigiis fidei Abrahae insistunt’ R. 4,12; στοιχεῖν κανόνι G. 6,16. Ph. 3,16 r. He. Br. ‘regulam sequi’; εἰς δὲ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν (= στοιχῶμεν cfr. R. 12,15, Bl. § 69, 1) fort. ‘quod assecuti sumus (in studio virtutum), idem rectâ prosequamur’ Ph. 3,16 Tdf. WH.; πνεύματι καὶ στοιχῶμεν ‘spiritum (ceu normam agendi) sequamur!’ G. 5,25 [βουλόμενοι στοιχεῖν τῇ τῆς συγχλήτου προθέσει ‘volentes sequi senatus consultum’ Pol. 28, 5, 6]; abs.: στοιχεῖς, καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον ‘rectâ incedis, ipse quoque legem observans’, ergo a recto tramite non devias, A. 21,24 (arm. ‘cum eis consentis’) [Syll. 325, 5].*

στολὴ, ἡς, ἡ (στέλλω) 1) *apparatus, expeditio bellica*. — 2) *apparatus vestium*, hinc = *vestis, amictus*. [tragg. Xen. al.] — 3) in specie: *vestis pretiosior ac longior, vestis talaris, stola* [de veste sacerdotum Ex. 28,2 al., regum ac nobilium 2 Par. 18,9. Esth. 6,8; στολὴ δόξης Ex. 33,5, sensu metaphor. Sir. 6,30,32; latine ‘stola’ = *vestis talaris*]: ἐν στολαῖς ‘stolis induiti’ Mr. 12,38. L. 20,46; Mr. 16,5. L. 15,22. Ap. 6,11; 7,9,13 s.*

στόμα, ματος, τό 1) *os, oris*; a) *os hominis* J. 19,29. A. 11,8; 23,2; τὸ εἰσπορευόμενον (ets.) εἰς τὸ στ. = *cibus ac potus* Mt. 15,11,17; — *passim* ab Hebraeis oris mentio fit ut organi loquela: τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στ. ‘sermones’ eorumque sequelae Mt. 15,11,18, cfr. Mt. 4,4. (Dt. 8, 3). L. 4,22; 11,54. E. 4,29; ἀποθέσθαι τι ἐκ τοῦ στ. = *desinere loqui* alqd. C. 3,8; ἀκοῦσαι τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ‘ab ipso audire alqd.’ A. 22,14, similiter L. 22,71; στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι (cfr. hebr. פְּלָנַת הַפְּרַבְּלָנַת Num. 12,8) = ‘praesentem cum praesente loqui’ 2 J. 12. 3 J. 14; ἀνοίγεται τὸ στόμα τινός alqs. loquendi facultatem recuperat L. 1,64; ἀνοίγειν τὸ (έαυτοῦ) στόμα ‘loqui incipere’, max. ser-

monem longiorem aut graviorem, Mt. 5,2; 13,35 al., οὐκ ἀνοίγει τὸ στ. αὐτοῦ = silet A. 8,32 [Is. 53,7]; de ἀνοίξις στόματος E. 6,19 ν. ἀνοίξις; — passim dicitur στόμα pro ipso eo qui loquitur: τὸ στόμα λαλεῖ homo loquitur Mt. 12,34, ἵνα πᾶν στ. φραγῆ ‘ut omnes obmutescant’ R. 3,19 al.; dicere alqd. διὰ στόματός τινος = hebr. ‘בְּ פֶלַם’ ‘per alqm.’ L. 1,70. A. 1,16; 3,18 al.; — metonymice = *alicuius dicta*: ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ‘verbis duorum testium’ Mt. 18,16. 2 C. 13,1; ἐν ἐνὶ στόματι [3 Reg. 22,13] ‘uno ore’ = concordi ejusdem fidei professione, R. 15,6; — *eloquentia, facundia*: δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν L. 21,15. — b) os animalis: Mt. 17,27. H. 11,33. Ja. 3,3 al.; metaphorice: στ. λέοντος ν. λέων, 2 T. 4,17. — c) terra hiascens dicitur ἀνοίξαι τὸ στ. αὐτῆς Ap. 12,16. — 2) ut gladius homines vorare dicitur [2 Reg. 2,26. Dt. 32,42], ita στόμα μαχαίρης valet i. q. *acies gladii* L. 21,24: H. 11,34 plur. de compluribus qui ‘os gladii’ effugerunt. [LXX passim = פִּי חָרָב מְגֻנִים, v. Schürer ib.* Gen. 34,26. Jos. 19,47 al.; cfr. πτολέμοιο μέγα στόμα Il. 10, 8]

στόμαχος, οὐ, δ 1) *guttur*. [Hom. al.] — 2) *oesophagus*, canalis ille quo cibi in ventriculum deferuntur. [Aristot. Cic.] — 3) *stomachus, ventriculus*, quo cibi digeruntur: 1 T. 5,23. [Plut. mor. 698 a; Athen. 79 f; et hoc sensu latine jam ap. Cic. et Senec.]¹

στρατεία, αἱ, ἡ (στρατεύω) *expeditio bellica, militia*; hoc vocabulo S. Paulus munus viri apostolici, utpote pro Christo militantis, designat 2 C. 10,4 r. WH. Br. 1 T. 1,18 (cfr. 2 C. 6,7. 1 Th. 5,8. 2 T. 2,3): cfr. στρατιά.*

στρατεύμα, ματος, τό ↓ 1) *expeditio bellica*. [tragg. Hdt.] — 2) *exercitus, agmen* [tragg. Thuc. ss.]: Ap. 19,14,19; *manus militum* A. 23,10,27; τὰ στρατεύματα ‘milites’ Mt. 22,7. L. 23,11. Ap. 9,16; 19,19a.*

στρατεύω et saepius, in NT semper, **στρατεύομαι** (στρατός castra, exercitus): 1) *expeditionem bellicam suscipio, milites in bellum educo*. — 2) *in bellum proficiscor, milito, stipendia facio*; sensu proprio L. 3,14. 1 C. 9,7. 2 T. 2,4; — metaphorice ‘militare’ dicitur vir apostolico munere fungens 2 C. 10,3, στρ. καλὴν στρατείαν

1 T. 1,18; porro ‘belligerat’ cupiditas prava Ja. 4,1. 1 P. 2,11.*

στρατηγός, οῦ, δ (στρατὸν ἄγω) 1) *militum dux, belli dux*. [tragg. Hdt. ss.] — 2) in municipiis coloniisque Romanis quidam magistratus civilis, duoviri juri ducundo: *praetor*, fere = *Polizeibeamter: commissaire de police* A. 16,20,22,35 s.38. [de simili magistratu urbano Strab. 797, Ath. 37 c, Lcn. Tox. 17 al.; solent universim Graeci ‘praetorem’ Romanum appellare στρατηγόν, Pol. al., et vicissim Romani στρατηγόν ‘praetorem’, Cic. Nep.] — 3) δ στρ. τοῦ ιεροῦ A. 4,1; 5,24,26 *praefectus templi* (vulg. ‘magistratus t.’) erat is sacerdos qui praeverat levitis excubias agentibus, ad quem spectabat cura totius externi ordinis ac securitatis in templo, hebr. סְנִיא dictus, de cuius officio magna-que dignitate, v. Schürer § 24 III 2 [FlJ. ant. 20, 6, 2; bell. 2, 17, 2; 6, 5, 3]; numero plur. L. 22,4,52 sunt earundem excubiarum praefecti ordinis inferioris, סְנִינִים, v. Schürer ib.*

στρατιά. αἱ, ἡ 1) *exercitus* [Pind. Hdt. ss.]; στρ. οὐράνιος angeli L. 2,13 [3 Reg. 22,19 στρ. τοῦ οὐρανοῦ, cfr. Ps. 148,2]; στρ. τοῦ οὐρανοῦ ‘sidera’ A. 7,42 [2 Par. 33,3. Jer. 8,2]; pro utroque hebr. אֲבָבָם הַשְׁמִים. — 2) nonnusquam ap. Atticos et 2 C. 10,4 Tdf. He. = στρατεία, q. v. (Bl. § 3, 5)*

στρατιώτης, οὐ, δ ↑ *miles* Mt. 8,9; 27, 27; 28,12. Mr. 15,16 al.; in metaphora vir apostolicus qui Christi causam tuetur, dic. στρ. Ἰησοῦ Χριστοῦ 2 T. 2,3.

στρατολογέω, αο. ἐστρατολόγησα (στρατο-λόγος = στρατὸν λέγων) *exercitum colligo, milites conscribo* [DSic. DHal.]; abs. τῷ στρατολογήσαντι 2 T. 2,4 ‘ei qui delectum militum habuit’, imperatori (vulg. ‘cui se probavit’, goth. ‘cui militat’, syr. ‘ei qui eum selegit’, copt. ‘ei qui eum armavit’, arm. slav. ‘belli duci’).¹

στρατοπεδ-άρχης, οὐ, δ ↓ *castrorum praefectus* [DHal. FlJ. Lcn.]; Romae praefectus castrorum praetorianorum, praefectus praetorii, A. 28,16 r.¹

στρατόπεδον, οὐ, τό 1) *castra militum*. [tragg.] — 2) per metonymiam: *milites in castris* et sensu latiore: *milites in bello, exercitus* [Hdt. Thuc. al.], porro i. q. *legio*

exercitūs Romani [Pol. 1, 16, 2 al.]: plur. L. 21,20.¹

στρεβλόω (**στρεβλός** ‘tortuosus’; **στρέβλη** ‘machina ad torquendum alqd. apta’, in specie ad torquenda hominis membra) 1) *torqueo* alqd.: *drehen, winden: tordre.* — 2) *torqueo* hominem: *foltern: tourmenter.* [tragg. ss.] — 3) metaphorice: †verba alicujus explicans *detorqueo, depravo, perperam explico*: 2 P. 3,16 [cfr. 2 Reg. 22,27].¹

στρέψω, ao. **ἔστρεψα**, ao. P. **ἔστραφην**: I. activum: 1) *verto* [Hom. ss.]; **στρ. τινὶ σιαγόνᾳ** ‘alci. maxillam oberto’ Mt. 5,39; metaphorice: **ἔστρεψεν δὲ Θεός** sc. eos, ‘Deus eos vertit’, i. e. puniendo causa permisit ut illi se verterent seu animum mutarent, A. 7,42 [**ἔστρεψας τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ τούτου ὅπισσα** 3 Reg. 18,37]. — 2) **converto, immuto*: **ὔδατα εἰς αἷμα** Ap. 11,6 [Ex. 7,15. Ps. 113,8 al. = **ἵθη**]. — 3) intransitive: *me verto* [Xen. anab. 4, 3, 26 et 32, Ages. 2, 3 al.; 1 Mach. 2,63]: unde A. 7,42 versio (slav.) ‘avertit se D. (ab iis)’ tolerari potest. — II. passivum: 1) *me verto, me converto aliquo*: **εἰς τὰ ὅπισσα retrorsum** J. 20,14; *me verto versus eum quem alloquor*: Mt. 16,23. L. 7,9; 9,55; 14,25. J. 20,16, πρός τινα L. 7,44; 10,22 r. Tdf. 23; 23,28; *me verto ad alqm. aspiciendum* L. 22,61. J. 1,38; **στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη** (**εἰς plus dicere videtur quam πρός**) ‘.. ad gentiles’ sc. inter quos abhinc commorabimur, vobis relictis, A. 13, 46; *me verto versus eum quem aggrediar*, Mt. 7,6 [Hom. ss.]; — *me mente et cogitatione algo. verto, (ἐν) ταῖς καρδίαις εἰς Αἴγυπτον* A. 7,39. — 2) sensu ethico: †*me converto, me emendo, mentem meam muto*: Mt. 18,3. J. 12,40 (ex Is. 6,10, ubi LXX **ἐπιστρέψαι**).*

στρηνάω, ao. **ἔστρηνίασσα** ↓ (-ιάω terminatio aut desiderium aut corporis animive morbum indicat: Kühner³ II p. 264, 8): *protervus sum, luxurio, vulg. in deliciis vivo*: Ap. 18,7; πορνεύειν καὶ **στρ.** ib. 9. [Antiphanes, Diphilus; de jumento contumaci, schol. Aesch. Ag. 1065]*

στρῆνος, οὐς, τό *permagna vis quae in opus prorumpere gestit*: — in specie 1) *magnum desiderium*. [Lycophron.] — 2) **proterva superbia*. [4 Reg. 19,28] — 3) †*luxuria, luxus*, Ap. 18,3 sec. versiones vulg. (‘deliciarum’) syr. copt. arm.¹

στρονθίον, οὐ, τό (**στρονθός**, ‘avicula, passer’) *avicula, in specie: passer* Mt. 10, 29,31. L. 12,6 s. [Aristot., LXX]*

στρωνύώ = **στρῶνυμι**, ao. **ἔστρωσα**, pf. P. **ἔστρωμαι**: *sterno*; τὶ ἐν τῇ δδῷ Mt. 21,8; τὶ εἰς τὴν δδόν Mr. 11,8; **στρῶσον σεαυτῷ** sc. τὴν κλίνην [cum hoc accus. ap. Eur. Plat.] ‘sterne tibi ipse lectum’, nempe in signum sanitatis recuperatae, A. 9,34; — sequitur etiam accus. loci aulaeis ets. constrati [πέδον πετάσμασιν Aesch. al.], hinc pass.: ἀνάγατον **ἔστρωμένον** ‘cenaculum lectis tricliniaribus instrutum’ Mr. 14,15. L. 22,12 (Edersheim⁵ II 484).*

στυγητός 3. (**στυγέω** ‘abhorreo, aversor, odi’)**abominatione odioque dignus** T. 3,3, vulg. ‘odibilis’. [Aesch.]¹

* **στυγνάξω**, ao. **ἔστυγνασσα** (**στυγνός** ‘vultu tristi vel moroso’; **στυγνότης** ‘tristitia vultus’, ap. Pol. horridus ac tristis aspectus regionis) 1) **cohorresco, obstupesco* [ἐπὶ τινὰ viso alqo. Ez. 27,35; 28,19; 32,10]: huc Mr. 10,22 trahi potest. — 2) *tristem aspectum praebeo*; a) proprié de homine: *tristem vultum habeo*; aor. inchoative: **στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος** ‘hoc dicto frontem contraxit maerensque abiit’ Mr. 10,22. — b) †de caeli aspectu tristi, Mt. 16,3 v.*

στῦλος, οὐ, δέ *columna*; **στ. πυρός** [Ex. 13,21 al.] Ap. 10,1; in metaphoris: hominem beatum Christus facit **στῦλον** ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, i. e. templi caelestis partem haud exiguam decusque eximium Ap. 3,12; apostoli sunt et ‘considerantur ut (δοκοῦσι) columnae’ sc. ecclesiae G. 2,9; ecclesia est ‘veritatis columnā’, ut-pote quam suo infallibili magisterio conservet ac sustineat, 1 T. 3,15.*

Στωϊκός WH. Bl. t. r. [DHal. al.], vel **Στοϊκός** Tdf. He. Br. [poët.] 3. *stoicus*, ad sectam philosophicam τῶν ἀπὸ τῆς στοᾶς pertinens; — substantive οἱ **Στωϊκοί Stoici**, philosophiae stoicae sectatores, A. 17,18.¹

σύ, casūs obliqui **σοῦ**, **σοί**, **σέ** aut cum enclisi **σου**, **σοι**, **σε**, pron. pers.: *tu*; a) nominativus adhibetur, ubi subjectum cum aliqua emphasi ponitur: **σύ ἀπαρνήσῃ με** (tumet ipse qui haec promittis) Mr. 14, 30 cr.; J. 13,6; 17,8 (Crampon: ‘que c'est vous qui m'avez envoyé’); 20,15 al., non-

nusquam cum quodam contemptu: σὺ εἰ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων; Mt. 27,11: Mr. 14,68. J. 9,34. A. 7,28 al.; haec emphasis habetur, ubi verbis aut tacite alia persona opponitur: ἐγώ . . . σύ Mt. 3,14: Mt. 6,6,17; 11,8; 26,39. J. 2,10; 13,7. R. 2,3 al.; ante vocativum: καὶ σὺ Βηθλέεμ Mt. 2,6; L. 1,76. A. 1,24 al.; καὶ σύ ‘tu quoque’ Mt. 26,69. L. 19,19. G. 6,1, σὺ δέ L. 16,7. R. 11,17; — emphasi caret σύ, ubi est versio litteralis subjecti sententiarum nominalium hebr. vel aram.: υἱός μου εἰ σύ (הַנְּתָנִינְבָּן Ps. 2,7) A. 13,33; σὺ εἰ δέ Χριστός Mt. 16,16; Mt. 26,63. A. 9,5 al. — b) formae reliquae accentu notatae adhibentur item cum emphasi aut oppositione: σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχήν ‘tuam vero ipsius animam’ L. 2,35; καὶ σέ ‘te quoque’ Ph. 4,3; τίς σὲ (temet) κατέστησεν ἄρχοντα; A. 7,35: R. 11,18; — porro etiam sine emphasi post praepositiones: ἐν σοί Mt. 6,23, σὸν σοί 26,35, ἐπὶ σέ L. 1,35, μετὰ σοῦ 1,28 al. (sed πρός σε, ubi nulla emphasis, Mt. 14,28; 25,39 al.; cfr. ἐγώ 1 b). — c) alioquin universim formae encliticae adhibentur; genet. σου, ubi pronominis poss. vices gerit, plerumque postponitur: τὴν γυναικά σου Mt. 1,20; saepe etiam praeponitur: ἀρόν σου τὴν κλίνην 9,6; et in lingua vulgari, ut in his ipsis exemplis, etiam pro genet° reflex. σεαυτοῦ ponitur.

συγγένεια, ας, ἡ ↓ 1) *cognatio, propinquitas*. — 2) metonymice: *cognati, propinquui* L. 1,61. A. 7,3,14. [tragg. Plat. al.]*

συγγενῆς 2., dat. pl. -εῦσιν Mr. 6,4 Tdf. WH. L. 2,44 WH. [1 Mach. 10,89 cAN^c, inscr. Pisid.] (συν-, γένος) *genere conjunctus* i. e. *cognatus, propinquus*; substantive fere ubique: sing. masc. J. 18,26, sing. fem. L. 1,36 r. Br.; plur. οἱ συγγενεῖς Mr. 6,4. L. 1,58; 2,44; 14,12; 21,16. A. 10,24; — sensu latiore: *eiusdem nationis, popularis* R. 9,3; quo sensu Paulus R. 16,7, 11,21 voce usus sit, ignoramus, fortasse = *eiusdem tribūs* (Benjamin), *contribulīs*, v. Cornely in 16,7.*

†**συγγενής**, ἵδος, ἡ ↑ (Kühner³ II p. 282, 8) *cognata, propinqua* L. 1,36 cr. (nBr.), ubi v. Knabenb. [Plut.; pAmherst II 78, 9; inscr.]¹

συγγνώμη, ης, ἡ (συγγινώσκω ‘consentio; permitto, indulgeo, ignosco’) *venia*,

indulgentia [Hdt. Xen. al.]; κατὰ συγγνώμην ‘per modum indulgentiae’, 1 C. 7,6, i. e.: ut ita agatis, vestrae infirmitati indulgens concedo, non vero praecipio.*

συγ-πάθημαι *cum algo. sedeo* [Hdt. ss.]: τινί A. 26,30; μετά τινος Mr. 14,54.*

συγ-καθίω, ao. *συνεκάθισα*: 1) + transitive: *una cum alio vel aliis sedere facio* alqm.: Deus nos cum Christo συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις i. e. et Christo et nobis locum in caelo assignavit, illi in re, nobis in certa spe, E. 2,6. — 2) intrans.: *una cum aliis consido* L. 22,55. [Gen. 15,11. Ex. 18,13; medium ita: Xen. al.]*

†**συγ-κακοπαθέω**, ao. *συνεκακοπάθησα* (*κακοπαθέω* 2): *una cum alio aliisve labores molestiasque fortiter subeo ac perfero*: 2 T. 1,8, sc. mecum, seq. dat. commodi τῷ εὐαγγελίῳ ‘pro evangelio’ (sec. versiones veterum = ‘labores perfer cum evº’, i. e. cum evangelii praeconibus); 2 T. 2,3 cr. συν- = tu ut alii viri apostolici. [scr. eccl.]*

†**συγ-κακουγέομαι** pass. (*κακουγέομαι* ‘malis affligor, male tractor’) *una cum aliis male tractor*; τῷ λαῷ τ. Θ. ‘cum populo Dei’ H. 11,25.¹

συγ-καλέω, ao. *συνεκάλεσα*: *convoco, convenire jubeo* Mr. 15,16. L. 15,6,9 cr. (nBr.). A. 5,21 [Hom. ss.]; — med.: *ad me, seu domum meam convenire jubeo aliquos* L. 9,1; 15,9 r. Br.; 23,13. A. 10,24; 28,17. [Hdt. 2, 160]*

συγ-καλύπτω, pf. P. *συγκεκάλυμμαι*: *cooperio, contego*; L. 12,2 (cum opp. ἀποκαλύπτω).¹

συγ-κάμπτω, ao. *συνέκαμψα*: *concurvo, incurvo* [Xen. Plat.]; τὸν νῶτόν τινος R. 11,10 e Ps. 68,24 sc. *jugo legis*: *lex praedicitur fore Judaeis grave jugum* (v. Cornely in l. c.).¹

συγ-κατα-βαίνω, ao. *συγκατέβην*: *una cum alio descendō*, s. ad locum inferiorem proficiscor; A. 25,5 sc. *una mecum*.¹

συγκατάθεσις, εως, ἡ ↓ *concors suffragium, consensus* [Pol. 2, 58, 11]; metaph. τίς σ. ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων germanice ‘wie stimmen zusammen ein Tempel Gottes und Götzen?’ 2 C. 6,16.¹

συγ-κατα-τίθημι *una depono*; med. *συγκατίθεμαι*, pf. *συγκατατέθειμαι*: *una cum aliis meum votum depono*, i. e. *consentio*,

assentior, suffragor, c. dat. rei [Dem. 18, 166] L. 23,51, ubi Tdf. ptc. *praes.*, *reliqui ptc. pf. habent.*¹

†**συγ-κατα-ψηφίζομαι**, ao. P. συγχατεψηφίσθην (χαταψηφίζομαι = ‘contra alqm. sententiam fero, condemnno’ [τινός Pl. apol. 41 d], ao. P. χατεψηφίσθην ‘condemnatus sum’ [Pl. rep. 558 a]; ‘affirmative suffragium fero, decerno’ [Aristot. pol. 4, 14, poët. 25, 24]) 1) *una cum aliis condemnno alqm.* [Plut. Them. 21] — 2) *una cum aliis decerno*; pass. *cum aliis decernor*, i. e. *decernitur ut sim cum aliis, decreto adnumeror aliis*; συγχατεψηφίσθη μετὰ τῶν ια' ἀποστόλων ‘decreto adnumeratus est XI apostolis’ A. 1,26.¹

συγ-κεράννυμι, ao. συνεκέρασα, pf. P. συγκεχραμαι t. r. et συγκεχέρασμαι t. cr.: *commisceo, compono, adjungo* ets. [Hdt. Plat. al.]: Deus συνεκέρασεν τὸ σῶμα ‘corpus [ex variis partibus apte] composuit’ 1 C. 12,24; — οὐκ ὠφέλησεν δλόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεχερασμένος (t. r. συγκεχραμένος) τῇ πίστει (dat. instr.) τοῖς ἀκούσασιν H. 4,2 r. Tdf. Br. ‘verbum praedicatum illis nihil profuit, utpote non conjunctum per fidem cum auditoribus’ (syr. slav.; potest verti: ‘... utpote ab auditoribus [Bl. § 37, 4] cum fide non conjunctum’, ad quam interpretationem proxime accedit Vulgata); ibidem Trg. WH. He. ...ἐκείνους, μὴ συγκεχερασμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν (prob. = τοῖς τῇ πίστει ἀκούσασιν) ‘...illis nihil profuit, quia non erant conjuncti (seu quia non se adjunxerant) iis qui cum fide audierant’ [cfr. adhuc Lipsius-Bonnet, Acta Apost. apocr. II p. 9 l. 12 ἐὰν μὴ συγκεραστικῶς μου ἀκούσῃς = l. 23 εἰ μὴ ἔμοι πειθαρχῶν ὑπακούσεις].*

συγ-κινέω, ao. συγεκίνησα: 1) *simul moveo*. — 2) *commoveo, concito* A. 6,12.¹

συγ-κλείω, ao. συγκλεισα, pf. P. συγκλεισμαι: *concludo; 1) claudendo jungo, conjungo* partes. [Eur. Isocr.] — 2) *jungendo* partes *cludo* [oculos, os, portam: Eur. Dem. al.]. — 3) *undique cludo, cingo, circumdo*, ita ut inclusio effugium nullum sit [hostes, Pol. LXX al.], *includo* in *conclave*, in *carcerem* ets. [Tob. 8,4 cB; act. Phil., act. Thom.]; in *rete* συγκλεισαν πλῆθος ιχθύων L. 5,6. — 4) *metaphorice: ad actionem ingratam alqm., interclusis*

effugiis, cogo [v. gr. ad obsides dandos, Pol. 21, 9, 9, πρὸς ἀργύριον ad pecuniam dandam, DSic. 1, 54], *in condicionem ingratam seu periculosam alqm. infero* [πρὸς ἔσχατον καιρόν Pol. 11, 2, 10; pass. ib. 2, 60, 4; 11, 20, 7 al. 2 Mach. 8,25; LXX Jos. 20,5. Ps. 30,9 al. = הַסְגִּיר ‘trado’ alqm. in potestatem alcs.]: Judaei erant ύπὸ νόμον συγκλειόμενοι vel (t.r.) συγκεκλεισμένοι sub potestatem Legis redacti eique obligati G. 3,23; συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ύπὸ ἀμαρτίαν ‘SScr^a omnes sub peccatum conclusit’, omnes esse peccatores testatur ac declarat, ita ut nemo id negare aut se excusare possit, G. 3,22; Deus συγκλεισεν τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν omnes in inobedientiam ruere sivit’ R. 11,32.*

†**συγ-κληρονόμος**, οὐ, δ coheres, ejusdem cum alio hereditatis particeps; seq. genet. obj. rei E. 3,6. H. 11,9. 1 P. 3,7; seq. genet. coheredis R. 8,17. [Philo, leg. ad Caj. § 10; inscr. LvO. 58]*

συγ-κοινωνέω, ao. συνεκοινώνησα (cfr. κοινωνέω b): *me simul associo rei*, τινί: 1) *socius exsisto, cooperor*: E. 5,11. Ap. 18,4. — 2) *tribulationis alcs. me socium reddo eo quod eam sublevo*: Ph. 4,14. [class. seq. genet. rei, dat. pers.]*

†**συγ-κοινωνός**, οῦ, δ *cum alio aliisve particeps, consors*: seq. gen. rei R. 11,17. Ph. 1,7, etiam 1 C. 9,23 ‘ut una (sc. cum iis quibus praedico, promissionum) evangelii particeps fiam’; σ. τινος ἐν τινὶ ‘cum alqo. rei ejusdem consors’ Ap. 1,9.*

συγ-κομίζω, ao. συνεκόμισα: *comporto, simul porto*; de pluribus qui *simul efferunt mortuum* [Soph. Plut.] A: 8,2.¹

συγ-κρίνω, ao. συγκρινα: 1) *compono, unio* [v. Passow s. v.]; inde fort. = *coapto, adapto*: πνευματικοῖς (neutr.!) πνευματικὰ συγκρίνοντες i. e. doctrinis a Spiritu traditis verba et argumenta ab eodem Spiritu suggesta adaptantes, Cornely, copt.) 1 C. 2,13 (syr. ‘spiritualibus hominibus spiritualia adaptantes’). — 2) *judicandi causa compono*, i. e. *confero, comparo* [τί τινι, τί πρὸς τι Arist. Pol.]: οὐ τολμῶμεν συγκρίναι ἔστοις τισιν ‘non audemus nos ipsos cum quibusdam comparare’ 2 C. 10,12; συγκρίνοντες ἔστοις ἔστοις ‘se secum comparantes’ ib. — 3) **res occultas interpretor, explico* [σ. ἐνύπνιον Gen. 40,8; 41,15. Dan. 5,13; σ. τινί ‘alci. interpretationem do’

Gen. 40,22; 41,12; σύγκρισις γραφῆς ‘scripturae (mysteriosae) interpretatio’ Dan. 5,15-17]: unde 1 C. 2,13 l. c. potest fort. significare ‘hominibus spiritualibus (πνευματικοῖς masc.!) res spirituales exponentes.’*

συγ-κόπτω 1) *simul cum alio, vel versus alium me inclino.* [Aristoph. Aristot. al.] — 2) **incurvatus sum, deorsum inclinatus incedo; cum opp. ἀνακύπτω, L. 13,11. [Job 9,27. Sir. 12,11; 19,23]*¹

συγκυρία, ας, ἡ (συγκυρέω ‘obviam fio’, — ρεῖ τι ‘accidit, evenit’) *eventus fortuitus, casus* [Hippocr.; scr. eccl. et Byz.]; κατὰ συγκυρίαν ‘casu, fortuito’ L. 10,31.¹

συγ-χαίρω, ao. *συνεχάρην*: 1) *congaudeo, una cum alio gaudeo*; seq. dat. personae quacum alq. gaudet L. 1,58; 15,6,9. Ph. 2,17 s. et in metaphoris 1 C. 12,26 (om. dat.); 13,6. [Aeschyl. Xen. al.] — 2) *me congaudere alci. significo*, i. e. *congratulor*: ita cum vulg. interpretari licet L. 1,58; 15,6,9. Ph. 2,17 s. [Pol. Epict. pap.]*

συγ-χέω, in NT praes. **συγχύνω** A. 9,22 r. He., vel **συγχύννω** A. 9,22 v.; 21,31 cr., ao. *συνέχεια* A. 21,27 Lachm., et *συνέχειον* ib. t. r. cr. (cfr. art. ἔχχέω), pf. P. *συγκέχυμαι* A. 21,31 r., ao. P. *συνέχύθην*: *confundo, permisceo*; metaphorice i. q. *perturbo, confusione repleo*: τὸν ὅχλον A. 21,27, pass. 21,31; *συνέχυνεν* ‘Ιουδαίους Judaeos suā doctrinā obstupefaciebat ac turbabat A. 9,22; pass. *excitor, obstupefio*, *mente perturbor* A. 2,6; 19,32. [Il. 24, 358; Eur.; Herm. vis. 5, 4]*

***συγ-χράομαι** 1) *una cum alio utor alqa. re.* [Pol. DSic.] — 2) †*cōtūr* alq. (vulg.), i. e. *cum alq. commercium habeo, est mihi cum alq. consuetudo*: τινί J. 4,9. [familiarius utor aut abutor, Ign. Mg. 3, 1]¹

συγ-χύ(ν)ω, v. *συγχέω*.

σύγχυσις, εως, ἡ (*συγχέω*) *confusio, perturbatio* A. 19,29. [tragg. ss.]¹

συ-ξάω, inf. -ξῆν, ft. -ξήσω: *vivo cum alqo.* vulg. *convivo*: consortes erimus vitae beatae Christi 2 T. 2,11; per vitam gratiae mystice vivimus cum Christo redivivo R. 6,8; Paulus Corinthiis scribit: in cor-dibus nostris estis εἰς τὸ (sc. ὑμᾶς ἡμῖν) συναποθανεῖν καὶ συζῆν ‘ita ut nobiscum moriamini et vivatis’, ut unusquisque vestrum mihi alter ego esse videatur, 2 C. 7,3.*

συ-ξεύγγυμμι, ao. *συνέξευξα*: *uno jugo copulo*, v. gr. *equos* [Xen.]; — *universim: conjungo, consocio*, ut conjuges [Eur. Xen.] Mt. 19,6. Mr. 10,9.*

συ-ξητέω 1) *una quaero.* [Plat.] — 2) †*mutuā collocutione ac disputatione de alqa. re dissero*: abs. Mr. 1,27; 9,10 (seq. quaest. indir.); 12,28 ὅμιλεῖν καὶ σ. L. 24,15; — *discepto, disputo*: seq. τινί cum alqo. Mr. 8,11; 9,14 r. A. 6,9, πρός τινα Mr. 9,14 cr., 16. L. 22,23 (seq. τό et quaest. indir.). A. 9,29.*

***συξητησις**, εως, ἡ ↑ *disceptatio, disputatio*: A. 15,2 r., 7 r. He. Br.; 28,29 r. Br. [Cic. ad fam. 16,21,4; Philo, quod det. § 1]*

†**συξητητής**, οῦ, δ (συξητέω 2) *disputator* 1 C. 1,20 (slav.); ita dicitur sophista seu philosophus; vulg. «conquistor», syr. copt. arm. ‘scrutator, indagator’.¹

σύζυγος, 2. (σύν, ζυγός) *conjugus, in eodem iugō*; hinc a) *conjugatus, conjunx* [Aesch. Eur.]; b) *sodalis* [Eur. Iph. T. 250], *frater* [id. Tro. 1001]; — **σύζυγη** γνήσιε! Ph. 4,3 ‘genuine sodalis, s. collega!’ ita syr. goth. arm. vulg. (‘germane compar’), et videtur, quia ista persona nullo additamento determinatur, episcopus Philippensium intellegendus esse; — valde autem placet hypothesis a Joh. Chrysost. commemorata, quae statuit, Σύζυγος fuisse nomen proprium illius viri et vertendum esse Σύζυγε γνήσιε ‘genuine Syzyge!’ i. e. tu S., qui vere es quod nomen tuum significat, verus sodalis ac collega: ita, ut videtur, copt. (slav. ‘conjunx genuine’).¹

†**συ-ξωοποιέω**, ao. *συνεξωοποίησα*: *con-vivifico*, i. e. *vivum reddo alq. cum alio*: ὑμᾶς τῷ Χριστῷ ‘nos cum Christo’ E. 2,5; ὑμᾶς σὺν αὐτῷ ‘vos cum Christo’ C. 2,13; utrobius agitur de ea nova vita quae in justificatione datur, quae est mystica participatio resurrectionis Christi continetque in se jus clīm gloriose cum Christo resurgendi.*

συκάμινος, οῦ, ἡ *sycamīnus*, i.e. «*morus*»: *Maulbeerbaum*: *mûrier* L. 17,6 secundum versiones veterum omnes [Theophr.; συκαμίνου, τουτέστι μορέας, γάλα Galen.; neo-hell. συκαμινέα ‘morus’; cfr. lexx. Passow, Pape, Liddell-Scott, Bailly; — apud LXX etiam pro ημέρᾳ ‘sycomorus’ ponitur; sed Lucas 17,6 et 19,4 has duas arbores distinguit, itidem versiones veteres].¹

συκῆ, ἡ, ἥ (pro συκέα: a σῦχον) *ficus*, arbor: Mt. 21,19-21; 24,32. Mr. 11,13,20 s.; 13,28. L. 13,6 s.; 21,29. J. 1,49,51. Ja. 3,12. Ap. 6,13.*

†**συκο-μορέα**, ας, ἥ (σῦχον ‘*ficus*’, μορέα ‘*morus*’) i. q. *συκό-μορος sycomorus*, arbor: *Maulbeerfeigenbaum*: *sycomore*: arbor cuius folia mori esse videntur, fructus ferculnei; L. 19,4 [neohell.]. Ab hac arbore tam a Luca, quam a veteribus versionibus NTⁱ distinguitur *συκάμινος* (q. v.).¹

σῦκον, ου, τό *ficus*, fructus: Mt. 7,16. Mr. 11,13. L. 6,44. Ja. 3,12.*

συκοφαντέω, αο. ἐσυκοφάντησα (*συκοφάντης* propriæ delator eorum qui illegitime ficūs ex territorio Atheniensi exportabant; sensu metaphorico, qui solus in usu est, ‘calumniator, accusator mendax aut saltem dolosus lucisque cupidus’): *sycophantam ago*; trans. 1) τινά *injuste denuntio* s. *accuso*, *calumnior* alqm.; τὶ alqd. *ad sycophantandum adhibeo* [Dem. al.]. — 2) τινά alqm. *injuste opprimo*, *defraudo* [LXX = ρψῳ, πένητα Pro. 14,31; 22,16 al.] L. 3,14; τὶ alqd. *fraude ac dolo ab algo. extorqueo* [τὶ παρά τινος Lys. 177, 32]: εἴ τινός τι *ἐσυκοφάντησα* ‘si cuius rem aliquam dolo mihi arripui’ L. 19,8.*

†**συλαγωγέω** (*σύλην ἄγω*) *praedam abduco* alqm. [θυγατέρα Heliod.], metaph. *a veritate abduco et ad errorem traduco*, *decipio* C. 2,8.¹

συλάω, αο. *ἐσύλησα*: *spolio, depraedor*: τινά 2 C. 11,8: Paulus hoc verbo utens innuit, se tantopere abhoruisse a facultatibus aliorum in suos usus convertendis, ut sibi eleemosynā accipiendā alios spoliare videretur.¹

×**συλ-λαλέω**, αο. *συνελάλησα*: *colloquor*: τινί Mr. 9,4. L. 9,30; 22,4 [Pol. 1, 43, 1 al., LXX]; μετά τινος Mt. 17,3. A. 25,12; πρὸς ἀλλήλους ‘inter se’ L. 4,36.*

συλ-λαμβάνω, ft. *συλλήψομαι* et hell. *συλλήψομαι*, αο. *συνέλαβον*, pf. *συνείληψα*, αο. P. *συνελή(μ)φθην*: *comprehendo*, variis significatibus; in specie: 1) *comprehendo*, *capio* alqm., quem captivum abducam, Mt. 26,55. Mr. 14,48. L. 22,54. J. 18,12. A. 1,16; 12,3, pass. A. 23,27 [Xen. al., Lcn. Tox. 17]; semel medium sensu act. A. 26,21; *συλλαβεῖν ἄγραν ἵχθυν* L. 5,9. — 2) *una cum* alio *rem prehendo*, *assisto*, *adjupo*

alqm. [act.: τινί tragg. Hdt. Thuc.]; eodem sensu forma med.: τινί L. 5,7. Ph. 4,3. [Soph. Phil. 282; Plat. al.] — 3) *concipio* prolem: abs. L. 1,24 [Aristot. Plut. LXX], σ. ἐν γαστρί 1,31 [λαβεῖν ἐν γαστρί Gen. 25,21 al.]; σ. υἱόν 1,36; pass. *συλλημφθῆναι* ἐν τῇ κοιλίᾳ 2,21; metaphorice: *concupiscentia prava*, quam homo consentiens in opus erumpere sinit, *concipere* dicitur Ja. 1,15.*

συλ-λέγω, ft. *συλλέξω*, αο. *συνέλεξα*: *colligo*; τί Mt. 13,28-30; 13,40; add. ἐκ c. genet. loci unde alqd. *removetur* Mt. 13,41, εἰς c. acc. *vasis* 13,48; add. ἐκ vel ἀπό c. gen. rei, ex qua *provenit seu avellitur res colligenda* Mt. 7,16. L. 6,44.*

συλ-λογίζομαι, αο. *συνελογισάμην*: 1) *compute, calculo*. — 2) *cum animo meo reproto, ratiocinor*: *συνελογίσαντο πρὸς ἔχοτούς* ‘inter se consultantes ratiocinati sunt’ L. 20,5. [Plat. Dem. al.]¹

συλ-λυπέω *reddo alqm. *mecum tristem*. [Aristot.] — pass. **συλλυποῦμαι** 1) *cum algo. contristor, commiseror* [Hdt. ss. LXX]. — 2) si alter suum malum nec cognoscit nec dolet: *miseret me alcs., alcs. malo commoveor*: *συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς χαρδίας αὐτῶν ‘contristatus ob caecitatem etc.’* Mr. 3,5 [cfr. *συγχαίρω* τινί Dem. 15, 15 (non ‘cum laeto laetor’ sed) ‘alcs. malis gaudeo’].¹*

συμ-βαίνω, αο. *συνέβην*, ptc. *συμβάς*, pf. *συμβέβηκα*: 1) *con-venio ets.* — 2) *συμβάνει τι alqd. accidit, evenit* [tragg. Hdt. ss.]: τὰ *συμβεβήκότα ‘res quae acciderant’* L. 24,14; *cum dat. personae cui alqd. sive boni sive mali accidit* Mr. 10,32. A. 3,10; 20,19. 1 C. 10,11. 1 P. 4,12. 2 P. 2,22; seq. acc. c. inf. [Hdt. 7, 166 al.], fere ut mera sententiae simplicis circumlocutio = ‘factum est ut . . .’: *συνέβη βαστάζεσθαι αὐτόν* A. 21,35.*

συμ-βάλλω, αο. *συνέβαλον*: *conjicio, consero*; — in specie: 1) σ. λόγους τινί [Eur. Iph. A. 830] *sermones confero*, i. e. *colloquor*; unde *cum ellipsi intransitive συμβάλλω colloquor, dissero*, τινί A. 17,18, πρὸς ἀλλήλους ‘inter se’ A. 4,15 [Plut. mor. 222 d]. — 2) *computo, conjecturam facio*; porro: *rem profundam atque arcanam *mecum animo volvens intellegere interpretarique studeo, perpendo** [μαντείαν Plat. Crat. p. 384 a; τοῦναρ ὕδε ‘ita somnium interpretari’]

Eur. Iph. T. 55; σ. τῷ λογισμῷ τὸ ὄναρ ‘ratiocinio somnum perpendere’ FlJ. ant. 2, 5, 3; alia ap. Passow s. v. 3 b, p. 1620 a]; *confero, comparo* [τί τινι Hdt. al.]: Maria has res conservabat, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς ‘eaque in animo suo perpendebat’ L. 2,19 (vulg. syr. ‘conferens’, goth. arm. copt. ‘perpendens’). — 3) *contribuo*; med. *ex meis rebus contribuo, do* alqd. [Hdt. Xen.]; συμβάλλομαι τινὶ *prosum* [plerumque addito μέγα, μεγάλα] et. Pol. 2, 13, 1; DSic.; pTebt. 27; Sap. 5,8]: Paulus συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν ‘multum profuit fidelibus’ A. 18,27 (copt. ‘profuit’, syr. arm. ‘juvit’, vulg. ‘contulit cum f.’). — 4) intransitive: *convenio* alqm.: τινὶ A. 20,14 (ubi lege aor. συνέβαλεν cum t. r. Bl. Br.) [Hom.]; sensu hostili: *congregior, pugnam committo*: τινὶ εἰς πόλεμον L. 14,31 [σ. εἰς μάχην Pol. 3, 56, 6].*

συμβασιλεύω, ft. -εύσω, ao. συνεβασίλευσα: *regno cum alqo.*, τινὶ [Pol. ss.]; — metaph.: *ejusdem beatitatis gloriaeque caelstis, quā aliis jam fruitur, ego quoque fio particeps* 1 C. 4,8 (v. βασιλεύω 2 c). 2 T. 2,12.*

συμβιβάζω, ao. συνεβίβασα, ao. P. συνεβιβάσθην: *nostrum zusammen-bringen*; 1) *in unum coire facio* i. e. *conjungo, conecto, coaguento*; a) † sensu proprio: de corpore ex membris multis variisque *composito* E. 4,16. C. 2,19, ubi corpus Christi mysticum describitur. — b) de animorum conjunctione ac concordia: συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ ‘per caritatem arcte conjuncti’ C. 2,2 (syr. slav.; Euthym., recentiores), v. nr. 3 [σ. = ‘concilio, foedere unio’ Hdt. Thuc. Plat.]. — 2) collatis compluribus rebus alqd. intellegere studeo, i. e. a) *colligo, concludo* (sensu logicorum): *schließen: conclure* [Plat. Arist., synon. συμπεραίνω, συλλογίζομαι]: συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς δ Θ. κτλ. ‘colligebamus (s. concludebamus, sc. ex illo somnio) enim, nos esse a Deo vocatos . . .’ A. 16,10. — b) in docendo: *collatis argumentis alqd. demonstro, ostendo, probo* [Arist. top. 7, 5]: ‘ei qui impugnat definitionem, sufficit unam illius partem infirmare; eum vero qui defendit definitionem, πάντα ἀνάγκη συμβιβάειν ὅτι ὑπάρχει τὰ ἐν τῷ ὅρῳ, eum oportet demonstrare, ea quae in defini-

tione continentur, omnia reapse esse’ sc. in re definita; sim. top. 8, 3; 8, 11; elench. 28]; Paulus Judaeos confundebat, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν δ Χριστός ‘demonstrabat enim (collatis argumentis), hunc esse Messiam’ A. 9,22. — 3) **doceo, instruo* alqm. [LXX = הַבֵּין, הַזְרִיעַ, הַזְרָה, v. gr. Ex. 4,12,15. Lev. 10,11. Dt. 4,9. Is. 40,13 s.]; τινά 1 C. 2,16 ex Is. 1. l. c.; συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ ‘instructi in caritate C. 2,2 (vulg. copt. arm.); A. 19,33 cr. sec. c & ABE συνεβίβασαν τὸν Ἀ. ‘Alexandrum docuerunt’, sc. quid eum facere vellent.*

συμβουλεύω, ao. συνεβούλευσα: 1) activum: *consilium do, suadeo*, τινὶ J. 18,14; seq. inf. ἀγοράσαι ‘ut emas’ Ap. 3,18. — 2) medium: a) *mihi consilium peto, consulο alqm.*, *cum alqo. consilium ineo seu delibero* [Aristoph. Hdt. Thuc. al.]; — b) † = συν- et βουλεύομαι 2: dicitur de pluribus qui *commune consilium capiunt, una decernunt*: seq. inf. fin. A. 9,23; loco infi ἵνα (Bl. § 69, 4) Mt. 26,4. J. 11,53 r.*

τσυμβούλιον, ou, τό ↓ (vocabulum periodi Romanae, ex Latino ‘consilium’, ut videtur, conversum) *consilium*; 1) *consilium deliberantium, communis complurium deliberatio (Beratung)* σ. λαβεῖν Mt. 12,14; 22,15; 27,1,7; 28,12 et σ. ποιεῖν Mr. 3,6; 15,1 ‘consilium habere’, ubi nonnusquam factum in consilio decretum (Beschluß) includi videtur, ut vertere possis ‘consilium capere’; additum ὅπως c. conjº Vulgata Mt. 12,14. Mr. 3,6 vertit ‘quomodo’ (quaest. deliber.), Mt. 22,15 ‘ut’. [Viereck, sermo gr. p. 79 s.]. — 2) *consensus deliberantium: Ratssitzung*. [Plut. Rom. 14, Luc. 26; Ign. ad Polyc. 7, 2; pBer. 288, 14; 511 I 20, saec. 2. p. Chr.] — 3) metonymice: *collegium consiliariorum*: A. 25,12. μετὰ σ-ου γνώμης Inscr. or. gr. 441, 94]*

σύμβουλος, ου, δ (βουλή) *consiliarius* R. 11,34 [Syll. 467, 16].¹

Συμεών, δ indecl. (n. pr. hebr. שְׁמֹעֵן; a quo distingue n. pr. graec. Σίμων, ωνος) *Simeon*; in NT occurrit 1) *Simeon*, Jacobi patriarchae Liaequi filius, a quo una tribus Israëlitica nomen traxit, Ap. 7,7. — 2) ignotus ceteroqui progenitor Christi, L. 3,30. — 3) *Simeon*, venerabilis senex Hierosolymitanus, de quo L. 2,25,34. — 4) *Simeon* (alibi graeco nomine appellatur

Simon) Petrus, apostolus, A. 15, 14. 2 P. 1,1 (nWH.). — 5) *Simeon Niger, doctor sive propheta eccl^{ae} Antiochenae, A. 13,1.* συμ-μαθητής, οὐ, δ^ο condiscipulus J. 11,16. [Plat.]¹*

συμ-μαρτυρέω una cum alio testor [Soph. Thuc. al.]; R. 2,15, sc. una cum honesta vita testimonium reddit conscientia; 8,16, una cum nostro spiritu Spiritus S. testatur; 9,1 quod ego de me ipse dico, idem dicit mihi de me conscientia mea; — forma med. Ap. 22,18 r.*

συμ-μερίζω cum algo. divido, participo [DHal. Dsic.]; — med.: *cum alio mihi divido* alqd. *ut pars illi, pars mihi contingat*: τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται (= σὺν τῷ θ. μερ.) ‘cum altari (sacrificia et oblationes) dividunt’, cum altari participant, ita ut partem altare, partem ipsi accipient 1 C. 9,13.¹

συμ-μέτοχος 2. *una cum algo. particeps* alcs. rei, seq. genet. rei E. 3,6 (sc. una cum Judaeis); seq. genet. personae quam cum alqs. ejusdem peccati et poenae est particeps E. 5,7. [Aristot. plant. 1, 1; σ. cum dat. pers. et genet. rei FlJ. bell. 1, 24, 6; Justin.]*

†συμ-μιμητής, οὖ, δ 1) *coimitator, qui cum aliis est imitator alcs.*; seq. genet. obj. Ph. 3,17 συμμιηταὶ μου γίνεσθε ‘una cum ceteris...’ vel ‘vos omnes una me imitamini!’ — 2) *fort. alci. se imitatione conformans* [συμμιμεῖσθαι καὶ συνέπεσθαι τινὶ hoc sensu Pl. pol. 274 d]: l. c. vg. syr. sl.¹

†συμμορφίζω †: σύμμορφον *reddo, formā similēm reddo, vulg. configuro*; συμμορφίζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ‘Christo morienti similis evadens’ Ph. 3,10 cr. (nBr.).¹

σύμμορφος 2. (σύν, μορφή) *formā similis, conformis*; seq. dat. rei cui alqd. simile fit Ph. 3,21 [Nicand. th. 321]; seq. genet. rei cuius alqs. suā conformitate particeps est (Bl. § 36, 11; 37, 6; Matthiae Gramm. 864) τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ R. 8,29.*

†συμμορφώ †: i. q. συμμορφίζω, Ph. 3,10 r. Br. [neohell.]¹

συμπαθέω, ao. συνεπάθησα †: 1) *eodem modo quo alias afficiar s. sentio*. [Aristot.] — 2) *miseriā alcs. afficiar, misereor, compatiō*: seq. dat. rei H. 4,15 [ἀτυχίαις Isocr.]; de demonstrata misero sive verbis sive eleemosynis misericordia H. 10,34

c. dat. pers. (δεσμίοις t. cr.) vel rei (δεσμοῖς t. r.).¹

συμπαθής 2. (συμπάσχω) *itidem ut aliis πάσχων*, i. e. *itidem affectus, easdem habens affectiones* sive laetas sive tristes (ut S. Paulus R. 12,15 describit ‘gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus’): germ. *teilnahmsvoll*; in specie: *erga miseros compatiens, misericors* [Pol.]: sensu universalis 1 P. 3,8 «compatientes». [Aristot.; CIG. 2167 d, 9438]¹

συμ-παρα-γίνομαι, ao. συμπαρεγενόμην: *simul advenio*: ἐπί τι L. 23,48. [Hdt. al.] — 2) *eodem sensu quo att.* [Xen. Hell. 4, 6, 1 al.] συμ-πάρ-ειμι, -εῖναι, *auxiliandi causa advenio, assisto*: 2 T. 4,16 r. He. [Thuc. 2, 82; 6, 92]¹

συμ-παρα-παλέω 1) *simul advoco alqm.* [Xen.]; *simul exhortor alqm.* [Pol.] — 2) *passive* (cfr. παρακαλέω 3): *†una cum aliis verbis confortor seu solacio fruor; pass. εἰς τὸ συμπαρακληθῆναι ἐν ὑπὲν ‘ut (nos, sc. ego et vos, mutuis colloquiis) apud vos una corroboremur’ seu ‘...solacio spirituali fruamur’ R. 1,12; est autem haec consolatio sive corroboratio spir. posita in incremento gratiae ac virtutum laetitiaque supernaturali (v. Cornely in l. c.).¹*

συμ-παρα-λαμβάνω, ao. συμπαρέλαβον: 1) *alqm. vel alqd. una cum aliis assumo*. [Plat. al.] — 2) *†una tecum assumo, socium itineris sumo alqm.*: A. 12,25; 15, 37 s. G. 2,1.*

συμ-παρα-μένω, ft. -μενῶ: *maneo una cum algo.* [Hipp.]; — porro, *υτ συμπάρειμι valet i. q. ‘auxilio sum, assisto’, ita συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑπὲν Ph. 1,25 r. auxilio esse s. assistere pergam omnibus vobis* [Menander].¹

συμ-πάρ-ειμι (ab εἰμι) 1) *una cum algo. adsum; c. dat. pers. A. 25,24.* [Xen. Lac. 2, 2] — 2) *in specie: auxiliandi causa adsum* [Xen. Hell. 4, 6, 1]; cfr. συμπαραγίνομαι et -μένω.¹

συμ-πάσχω *cum alio patior s. afficiar* [Plat.]; uno membro dolente, alia membra συμπάσχει *condolent* 1 C. 12,26 (opp. συγχαίρει); *εἴπερ συμπάσχομεν ‘siquidem una (cum Christo) patimur’*, i. e. si, ut Christus, patienter toleramus adversitates, aerumnas, persecutions etc. R. 8,17.*

συμ-πέμπω, ao. συνέπεμψα: *mitto alqm.*

una cum alio [Hdt. al.]: τινά τινι 2C. 8,22, τινὰ μετά τινος 8,18.*

συμ-περι-λαμβάνω, οὐ. συμπεριέλαβον: 1) *simul comprehendō*; etiam: *mente comprehendō, intellegō*. [Plat. Aristot. al.] — 2) †*a περι-λαμβάνω* ‘amplector’ [Xen. an. 7, 4, 10], συν- effert notionem undique continendi, ulnis concludendi: *ab omni parte amplector* A. 20,10.¹

συμ-πίνω, οὐ. συνέπιον: *cum algo. bibo*; τινὶ A. 10,41.¹

συμ-πίπτω, συνέπεσον (συν- = *con-* sicut in verbis concido, corruso): *concido, corruso* L. 6, 49 cr. nBr. [tragg. Thuc.; etiam = ‘concurro; congruo; simul accido’]¹

συμ-πληρόω *compleo*; 1) proprie: *re alqā. impleo*; pass. *συνεπληροῦντο* vulg. «complebantur», i. q. *navis eorum aquā implebatur*, L. 8,23. — 2) †de tempore: *συμπληροῦσθαι* dicitur tempus quod advenit vel ad finem vergit (cf. πληρόω 2 a), et quidem, ut mihi videtur, tempus desideratum diuque exspectatum: ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας κτλ. ‘cum adveniret tempus’ etc. L. 9,51; ἐν τῷ σ. τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ‘cum (discipulis orantibus et diem ex die exspectantibus adventum SpSi) tandem ageretur dies Pentecostes’ A. 2,1.*

συμ-πνίγω, οὐ. συνέπνιξα: *comprimendo* (συν-) *suffoco, undique suffoco*; semen Mr. 4,7 [δένδρα Theophr.]; metaph.: semen spirituale, verbum Dei Mt. 13,22. Mr. 4,19, per metonymiam homines συμπνίγονται, i. e. verbum Dei in eorum animis L. 8,14; — per hyperbolēn: οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτὸν ‘turbae undique eum urgebant ac premebant’ L. 8,42.*

συμ-πολίτης, οὐ, δ (vox ab Atticistis reprobata, ut a Latinistis ‘concisus’) *civis ejusdem urbis, concivis* [Eur. Ael. pap.]; gentiles ad regni Messiani jura ac civitatem admissi sunt συμπολῖται τῶν ἀγίων E. 2,19.¹

συμ-πορεύομαι 1) *cum algo. proficiscor, euntem comitor*; τινὶ L. 7,11; 14,25; 24,15. [Eur. Xen.] — 2) *de multis qui aliquo conveniunt, congregantur* Mr. 10,1. [de senatu, Pol.; Dt. 31,11. Job 1,4]*

συμπόσιον, οὐ, τό (συμπίνω ‘combibo’) *compotatio, convivium* [Theogn. ss.]; metonymice: *convivae* [Plut.]; — Mr. 6,39 designantur ordinatae quaedam secundum

locum et numerum turmae convivarum, nomenque reduplicatum distributivum sensum habet ex hebraismo (Gesenius²⁷-Kautzsch, hebr. Gramm. § 123 d): συμπόσια συμπόσια ‘turmatim’.¹

†συμ-πρεσβύτερος, οὐ, δ *compresbyter, in ordine presbyterorum* (i. e. hīc episcoporum et sacerdotum) *collega, vulg. «consenior»*; ita se Petrus, presbyteros monitorus, appellat 1 P. 5,1 (v. πρεσβύτερος).¹

συμ-φαγεῖν, v. συνεσθίω.

συμ-φέρω, οὐ. συνήνεγκα: 1) ad unum locum multas res *comporto* A. 19,19. — 2) *una cum alio fero s. porto* alqd., *in ferendo juvo alqm.*: τινὶ τι. [Xen. al.] — hinc 3) **συμφέρει** (τι) (alqd.) *expedit, juvat, prodest*; subjectum sententiae est pronomen vel simile quid 1C. 6,12; 10,23; seq. dat. pers. 2 C. 8,10; subjectum, saltem logicum, est infinitivus: οὐ συμφέρει γαμῆσαι ‘non expedit matrimonium inire’ Mt. 19,10: 2 C. 12,1 r. (non expedit continuare gloriationem); subj. est acc. c. inf. J. 18,14, sententia ab ἵνα incipiens (Bl. § 69, 5): *συμφέρει ύμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω ‘expedit vobis ut ego abeam’* J. 16,7; Mt. 18,6; res contraria evitanda subjunctioni simplici καὶ μὴ Mt. 5,29 s. J. 11,50, ubi verti potest: *melius est, praestat*.

[tragg. ss.] — Participium **συμφέρων** *utilis*: a) τὰ συμφέροντα ‘quae juvant, utilia’ A. 20,20; b) οὐ συμφέρον sc. ἔστιν 2 C. 12,1 cr. ‘non expedit’ [Thuc. 3, 44, 2 εἰ μὴ ξυμφέρον]; c) substantive: τὸ συμφέρον *utilitas, commodum* 1 C. 10,33 r. He. Br.; πρὸς vel ἐπὶ τὸ σ. (τινός) ‘ad (alcs.) utilitatem’ 1 C. 7,35 r. He. Br.; 12,7. H. 12,10. [τὸ ἡμέτερον ξ. Xen. Cyr. 3, 2, 20]*

σύμφημι *una cum algo. dico alqd.*, i. e. *assentio, consentio* τινὶ [Soph. Xen.]: σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός ‘legi (quae seipsum bonam declarat) consentio (in judicio), eam esse bonam’ R. 7,16.¹

σύμφορος 2. (συμφέρω 3) *qui juvat, utilis, commodus* [Hdt. Xen. al.]; — substantive: τὸ (τινός) *σύμφορον* (alcs.) *commodum, utilitas*: apud Tdf. WH. 1C. 7,35; 10,33. [Thuc. 5, 98]*

†συμ-φυλέτης, οὐ, δ (φυλή) *qui est ejusdem tribūs, tribulūs*; 1 Th. 2,14, ut videtur, *popularis*. [scr. eccl.]¹

σύμφυτος 2. ↓ *qui nascitur crescitque cum algo.*; hinc 1) *ingeneratus, innatus*,

nativus, connaturalis etc. [τὸ μιμεῖσθαι σύμφυτον τοῖς ἀνθρώποις ἔχ παίδων ἐστίν Arist. poët. 4] — 2) *cognatus*, i. e. *similis naturae*. [Pl. legg. 10 p. 899] — 3) *qui coaluit, intime unitus* [Aristot. top. 6, 6; Nonn. J. 14,10 ὅττι καὶ αὐτὸς σύμφυτός εἴμι Τοκῆος]: εἰ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ δμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ (sc. σύμφυτοι τῷ δμοιώματι) τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα prob. = ‘si per similitudinem mortis Christi (i. e. per mysticam mortem baptismi) intime uniti sumus (Christo), ei olim etiam per similitudinem resurrectionis intime uniemur’ R. 6,5: animadverte, hoc adjectivo indicari unionem intimam, vitalem, manentem.¹

συμ-φύω 1) transit.: *concrecere facio, unio, jingo*. [Plat. Aristot.] — 2) intransit.: συμφύομαι, ao. συνεφύην: a) *simul cum aliis cresco*: L. 8,7. — b) *concreSCO, intime unior*. [ita Hipp. Plat. Aristot.]¹

συμ-φωνέω, ft. συμφωνήσω, ao. συνεφώνησα, ao. P. συνεφωνήθην (ab adj. σύμφωνος ‘consonus; consentiens, congruus’) 1) de rebus: *consonus sum, congruo, consentio* [Plat. Aristot.]: τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν ‘huic rei (sc. gentilium vocationi ad fidem) congruunt effata prophetarum’ A. 15,15; de pannis aptis qui consuantur L. 5,36. — 2) de hominibus: *consentio, concors sum* [Plat. Aristot. al.]; aor. inchoat. = *convenit inter aliquos de re, paciscor* [Xen. Pol.]: περὶ τινος Mt. 18,19; συνεφωνήθη ὑμῖν (constructio latinizans: cfr. Blass in l. c.) πειράσαι τὸ Πνεῦμα Κυρίου ‘inter vos convenit ut tentaretis Spiritum Domini’ A. 5,9; de pacto pecuniario: συμφωνήσας μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου ‘pactus cum operariis de denario’ A. 20,2; δηναρίου (gen. pretii) συνεφώνησάς μοι 20,13 [saepe συμφωνεῖν de talibus pactis occurrit in papyris, ut pRain. 4, 35: ἀπέχω τὴν συμπεφωνημένην τιμὴν πᾶσαν]; — *assentior rei ab alqo. mihi propositae* [4 Reg. 12,8]: ita fort. Mt. 20,13.*

†**συμφωνησις**, εως, ἡ †*consonantia*, i. e. *consensus, convenientia* duorum inter se 2C. 6,15 [Orig. M 12, 1684 c]; vulg. «*conven-tio*», fort. = ‘quodnam pactum fieri potest inter Christum et Belial?’¹

συμφωνία, ας, ἡ (συμφωνέω) *symponia*: 1) *sonorum vocumve (grata) consonantia*,

harmonia [Plat. Aristot.], *concentus musicus* [Aristot. Cic.]. — 2) «*symponia*», instrumentum quoddam musicum veteribus usitatum [παρῆν ἐπικωμάζων μετὰ κερατίου καὶ σ. Pol. 26, 10, 5; LXX Dan. 3, 5,15, ubi jam in textu aram. סומפנִיה porro הַסְמִינָה תֵּיק ‘theca symphoniae’ Mišna Kelim 11, 6; Prud. M. l. 60, 220; cfr. Italorum *zampogna*]. — L. 15,25 interpretantur ‘concentum musicum multorum’ syr., ‘vocem canticorum, cantica’ arm. goth. slav., ‘concentum vocum’ ev. Hieros., «*symphoniam*» (ex nr. 2?) vulg. copt.¹

σύμφωνος 2. (σύν, φωνή) 1) *consonans, consonus* in concentu musico. [tragg. Plat. al.] — 2) metaphorice: *consonus, congruus, conveniens* [Plat. al.]; substantive: τὸ σύμφωνον *convenientia, consensus*; ἐκ συμφώνου ‘ex consensu, ex convento’ 1 C. 7,5 [pap., ut pBer. 446, 13].¹

†**συμ-ψηφίζω**, ao. συνεψήφισα: *computo, conumero, summam facio*: τὰς τιμὰς A. 19,19. [Zonar.; med. = ‘calculum adjicio, assentior’ Xen.]¹

†**σύμψυχος** 2. (ψυχή) *eiusdem animi, unanimus, concors* Ph. 2,2. [scr. eccl.]¹

σύν praepositio cum dativo conjungenda: *cum* (in lingua κοινῇ praepositiones σύν et μετά vix differunt significatione, Bl. § 41,3; fere solis Lucae et Paulo usus praepositionis σύν est frequentior): 1) *cum algo. esse* eodem loco, esse ejus socium seu itineris comitem, aut perpetuum asseclam: ἔμεινεν Μαριάμ σὺν αὐτῇ L. 1,56; γενέσθαι σύν τινι ‘alci. se associare’ L. 2,13; ἐδεῖτο αὐτοῦ εἶναι σὺν αὐτῷ ‘rogabat eum, ut sibi liceret ejus socium esse’ L. 8,38; σύν τινι = *alqm. comitans* L. 7,6; 8,51. J. 21,3. G. 2,3 al., aut = *alqm. comitem habens* J. 18,1. A. 14,20; 24,24 al.; οἱ σύν τινι ‘alcs. socii, comites’ L. 5,9; 8,45 cr.; 9,32; 24,10,33. A. 5,17 al.; ἡ χάρις τ. Θ. ἡ σὺν ἐμοὶ ‘gratia Dei quae tecum erat’ 1C. 15,10: porro L. 22,56; 24,24,44. A. 1,22; 4,14. 1 Th. 5, 10 al. — 2) *cum algo. alqd. agere aut pati: de agendo: σύν τινι ἀνακεῖσθαι* J. 12,2 cr., προσεύχεσθαι A. 20,36: ib. 5,1; 18,8; 21,24. Ph. 2,22 al.; de consensu: οἱ μὲν ἡσαν σὺν τοῖς Ιουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις ‘quidam cum Judaeis, alii cum apostolis sentiebant’ A. 14,4 [X. Cyr. 7, 5, 77]; — de patiendo: σύν τινι ἀποθανεῖν Mt. 26,35 (de consortio mortis

Christi mystico R. 6,8. C. 2,20), ἀναιρε-
θῆναι L. 23,32: Mt. 27,38,44 cr. nBr. A.
8,20. 1 C. 11,32. G. 3,9; objecto verbi
activi sic alterum objectum per σύν sub-
jungitur: σὺν αὐτῷ (eiusdem fati socios)
σταυροῦσιν δύο ληστάς Mr. 15,27: 2C. 1,21;
4,14. C. 2,13. 1 Th. 4,14. — 3) *de conjunc-
tione rerum aut personarum*: a) *simul cum,*
haud sine ets.: Deus σὺν τῷ πειρασμῷ
'simul cum tentatione' dat evadendi fa-
cilitatem 1C. 10,13: Mt. 25,27 (haud sine
fenore). L. 5,19. R. 8,32; σὺν πᾶσιν τούτοις
'insuper, praeter haec omnia; accedit quod'
L. 24,21. — b) in enumeratione saepe a
καὶ vix differt: οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς
πρεσβυτέροις = scribæ et seniores L. 20,1;
τὴν σάρκα σὺν τοῖς παθήμασιν G. 5,24:
E. 4,31. Ph. 1,1. Ja. 1,11.

συν-, sec. orthographiam communem,
quam in hoc lexico — sepositis editionum
proprietatibus — secuti sumus, ante γ ρ
ξ χ **συγ-**, ante β μ π φ **συμ-**, ante ζ
σκ σπ ets. **συ-**: præfixum verborum et
nominum: 1) i. q. *in unum locum*: zu-
ammen: ensemble: συνάγω, συναθροίζω,
συγκαλέω. — 2) *una cum alio vel cum
alia re*: a) illud συν- refertur ad plura
verbi subjecta: συναναβαίνω, συνεσθίω al.;
b) ad plura objecta: συνεγείρω, συγκαθίζω
E. 2,6; c) agitur de pluribus ejusdem mu-
neris etc. collegis: σύνδουλος, συμπολίτης,
συμπρεσβύτερος [συνταυροτάφος pOx. 395,
συνιερεύς pBer. 16, 10 al.]. — 3) **συν-** = *alqm.*
adjuvans: συναθλέω, συναγωνίζομαι, συμ-
παραμένω. — 4) *undique concludens s. com-
prehendens*: συνέχω, συμπνίγω, συγκλείω. —
5) *consummans, perficiens*: συνθρύπτω, συμ-
πληρόω, συντελέω. — 6) *de concordia*: σύμ-
φωνος, σύμψυχος, συνευδοκέω.

συν-άγω, ft. -άξω, ao. -ήγαγον, pf. P.
-ῆγμαι, ao. P. -ήχθην, ft. P. -αχθήσομαι:
1) *colligo res*: L. 15,13. J. 6,12 s., potis-
simum frumentum (add. subinde εἰς τὴν
ἀποθήκην 'in horreum' ets.) Mt. 3,12;
6,26; 13,30; 25,24. L. 3,17 al.; metaphorice
σ. καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον colligo fruc-
tum qui in horrea caeli reponatur J. 4,36;
sensu maxime universalis Mt. 12,30. L.
11,23 cum opp. σκορπίζω (q. v.). — 2) *cogo,*
congrego, convoco hominum multitudinem:
συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον Mt. 22,10:
ib. 27,27. A. 14,27 al.; seq. εἰς finale Ap.
16,14; 20,8; σ. συνέδριον 'cogere concilium'

J. 11,47; — *passivum sensu vere passivo*
(*être rassemblé*) Mt. 25,32, aliis locis sensu
fere reflexivo (*s'assembler*) *convenire*; di-
cuntur congregari πρός τινα ad alqm. Mt.
13,2. Mr. 4,1, ἐπὶ τινα 'ad alqm.' Mr. 5,21,
sensu hostili 'contra alqm.' A. 4,27 (= κατά
τινος A. 4,26. Ps. 2,2), ἐπὶ τὸ αὐτό (v. αὐτός
1 b) Mt. 22,34. A. 4,26; seq. εἰς loci Mt. 26,3,
ἐν loc. vel correlata oὖ, ἔκει ets. Mt. 18,20;
24,28; 26,57. J. 18,2. A. 4,5 cr., 31 al.; seq.
inf. fin. A. 13,44; 15,6; 20,7; subj. est
nomen collectivum: ἡ πόλις συνήχθη A.
13,44; de uno: συνήχθη δ 'Ιησοῦς μετὰ
τῶν μαθητῶν J. 18,2. [Hom. ss.]

συναγωγή, ης, ἡ ↑ I. Apud profanos
a) *rerum collectio*; b) *hominum congregatio,*
convocatio. [Plat. ss.] — II. Apud LXX
plerumque pro **הָגָע** et **לְגָעָה**: a) *contio*
populi, comitia, ut 3 Reg. 12,20; b) *coetus*
sacer populi Israël, sive congregatus, Ex.
12,3, sive non (= *populus sacer*) ut ἔξολο-
θρευθῆναι ἐκ σ. 'Ισραὴλ Ex. 12,19, οὐκ ἦν
ὑδωρ τῇ σ. Num. 20,2. — III. In NT *syna-
goga*; 1) *conventus Judaeorum precandi ex-
plicationisque SScræ audienda causa habi-
tus, contio sacra*: A. 13,43; tales conventūs
singulis sabbatis ac diebus festis haberī
solebant tempore Christi. — 2) *domus his
sacris conventibus destinata*: Mt. 4,23; 6,2,5;
9,35; 12,9; 13,54. Mr. 1,21,39; 3,1; 6,2. L.
4,15 s.; 6,6; 7,5. J. 6,59; 18,20. A. 9,20;
13,14 al.; in his aedificiis etiam judicia
habita sunt reique puniti, ut patet ex
Mt. 10,17; 23,34. Mr. 13,9. L. 12,11; 21,12.
A. 22,19; 26,11. — 3) *commune eorum qui
ad certam aliquam synagogam pertinent*
(fere nostrum 'parochia'), ac *praesertim*
ii qui tali communi praeerant: ἐπιστολαι
πρὸς τὰς συναγωγὰς A. 9,2; ib. 6,9: de
synagogis Judaeorum secundum tres has
significationes v. Schürer § 27 II. —
4) *conventus Christianorum, aut illa domus*
quo conveniunt: Ja. 2,2. — 5) ut in VT
populus sacer uni Deo adhaerens erat
ἡ συναγωγὴ τοῦ Κυρίου Num. 27,17. Jos.
22,16. Ps. 73,2, ita Judæi qui instigati
a diabolo nec in Jesum Messiam crede-
bant et Jesu ecclesiam persequebantur,
vocantur ἡ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ Ap. 2,9;
3,9. — Cfr. Hagen III 1102.

συν-αγωνίζομαι, ao. -ηγωνισάμην: 1) *cum
alqo. una certo, i. e. certantem adjuvo vel:*
certans pro alqo. eum juvo. [Thuc. Len. al.]

— 2) utcumque: *adjuvo, opitulor* [etiam ἡ τύχη, δοκιμάζεται] Isocr. al.; orator iis quos defendit συναγωνίζεται Lcn. Jupp. trag. 4; in tragedia chorus dicitur σ. ‘cooperari’ Aristot.]: R. 15,30 precor vos, συναγωνίσασθαι μοι ‘ut adjuvetis me’ (syr. ‘ut collaboretis mihi’, copt. arm. ‘ut certetis tecum’, aeth. ‘rogate pro me’).¹

συν-αδηλέω, ao. -ήθλησα: i. q. συναγωνίζομαι: 1) †certantem *adjuvo, duri laboris socius sum, meo labore alqm. juvo*, τινί: seq. dat. pers. Ph. 4,3, dat. rei, quam alqs. juvat. Ph. 1,27 (vulg. goth. copt. utrobique ‘collaboro’, arm. ‘concerto’). [scr. eccl.] — 2) utcunque: **juvo, opitulor** [DSic. 3,4]*

συν-αθροίζω, ao. -ήθροισα, pf. P. -ήθροισμαι: *complures ad unum locum congrego*; A. 19,25; pass. L. 24,33 r. Br. A. 12,12.*

συν-αἴρω, ao. -ήρα, inf. -άραι: 1) *una attollo* alqd. [Hom. Eur.] — 2) †συναίρειν λόγον μετά τινων Mt. 18,23 s.; 25,19 *ratiōnes dispungere seu conferre cum aliquibus* (vulg. *rationem ponere cum . . .*): *mit je-mand Abrechnung halten: régler ses comp-tes avec qqn.* [pOx. 113, 28; pBer. 775, 19 ἄχρις ἀν συνάρωμεν λόγον, ostr. 1135, 5 ἄχρι λόγου συνάρσεως]*

†συν-αιχμάλωτος, ου, δοκιμάζεται, *captivitatis socius* R. 16,7. C. 4,10. Phm. 23. [Lcn. asin. 27]¹

συν-ακολουθέω, ao. -ηκολούθησα: *consequor, comes sequor* alqm.: τινί Mr. 5,37 r. Br.; 14,51 cr. L. 23,49; μετά τινος Mr. 5,37 cr. (nBr.).*

συν-αλίζομαι (*σύναλος* ‘mensae socius’ [ab ἄλις?]) *una cum aliis mensae accubo, una cibum sumo* τινί A. 1,4: sic unanimiter interpretantur verbum versiones syr. copt. lat. aeth. arm. sl.; ita explicant locum JChrysost. Oec. Theophyl. [Manetho 5, 339 de uxore mala: πῆμα λυγρῷ γαμέτῃ συναλίζόμενον κακόθεες. Ps.-Clem. Rom. hom. 13, 4 eadem significatio occurrit, cfr. ibidem § 11 σὺν ἡμῖν ἀλῶν μεταλαβεῖν] — NB. Quominus a verbo συν-άλιζω ‘congrego’, pass. ‘congregator’ [Hdt. Xen.] hoc participium repetamus, prohibemur et numero singulari et tempore praesenti ptc.¹

συν-αλλάσσω *concilio, reconcilio*: A. 7,

26 cr. imperf. conatūs ‘reconciliare studebat’. [tragg. Plat.]¹

συν-αρά-βαίρω, ptc. ao. -βάς: *una cum alio. ascendo s. proficiscor in locum editorem: τινὶ Mr. 15,41. A. 13,31.**

συν-ανά-πειματ (cfr. ἀνά-κειμα) *una cum alio. mensae accubo, una ceno: τινὶ Mt. 9,10. Mr. 2,15. L. 14,10; οἱ συνανακείμενοι ‘socii mensae, convivae’ Mt. 14,9. Mr. 6,22,26. L. 7,49; 14,15. J. 12,2 r. [3 Mach. 5,39; scr. eccl.]**

συν-ανα-μείγνυμι (ita scribendum: Bl. § 3, 5) *commisceo, vix nisi metaphorice; alqm. socium induco s. adhibeo cum aliis* [Ath. 177 b]; — pass. *cum alio. conversor, alios familiaritate utor: τινὶ 1C. 5,9,11. 2 Th. 3,14. [Os. 7,8 cA; Plut. Philop. 21; Ath. 256 a; συνανάμειξις Thdtn. Dan. 11,23]**

συν-ανα-πανόματ, ao. *συνανεπαντάμην* (v. ἀναπαύω 2): *†una cum alio. quiesco s. me recreo, de iis qui mutuā conversatione inter se recreant atque aedificant, τινὶ R. 15,32. [‘una cubo’ Is. 11,6; de conjugibus DHal. Plut.]*¹

συν-αντάω, ft. -αντήσω, ao. -ήντησα: 1) *obviam factus convenio*, i. e. *obviam fio, occurro: τινὶ L. 9,37; 22,10. A. 10,25. H. 7,1,10. [Hom. ss.] — 2] *de re quae alci. obvenit, accidit: τά συναντήσοντά μοι A. 20,22. [Ex. 5,3. Dt. 31,29; Plut.; med. Pol.]*

συνάντησις, εως, ἡ *actus occurrendi; *εἰς σ. τινὶ ‘obviam alci’ Mt. 8,34 r. Br. [Gen. 14,17; 18,2 et saepe = 'בְּתַאֲגָלָה']*¹

συν-αντι-λαμβάνομαι, ao. *συναντελαβόμην: *coadiuvo, auxilio sum (ad litteram: opus ex mea parte [med.] vicissim [ἀντι-] cum alio [συν-] apprehendo): τινὶ L. 10, 40 [Ex. 18,22. Ps. 88,22]; seq. dat. rei cui subvenitur R. 8,26. [pHib. 82, 18; inscr., LvO. 54; — DSic. 14, 8 ‘alqm. in potienda re adjuvo’]**

συν-απ-άγω, ao. P. *συναπήχθην: una abduco* [Xen.]; — pass. *συναπάγομαι* τινὶ (dat. rei) *alqa. re — nempe aliorum exemplo — ita me abripi sino ut cum aliis* (συν-) *idem agam* (ac vix interest, utrum datum rei habeas pro datō instrī rei quā quis abripiatur, an pro datō rei in quam [cfr. Kühner³ III p. 407 nr. 3] abripiatur): *sich durch etwas oder zu etwas mitfortreißen lassen: τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνη*

συναπαχθέντες ‘errore (vel: in errorem) effrenatorum simul abrepti’, syr. ‘sequentes errorem exlegum’ 2 P. 3,17: G. 2,13; τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι ‘ad humilia vos (vel repugnante naturâ) abduci sinite’, i. e. vos aliis humilibus conformate (συν-) et, ubi occasio offertur, res humiles suscipe R. 12,16 (veterum versiones ταπεινοῖς pro masc^o habent: ‘sectamini humiles’ syr., ‘condescendite ad hes’ arm.: sim. copt. aeth. goth.). [Σπάρτη συναπήγετο τῇ κοινῇ τῇς Ἑλλάδος ἀλώσει, Zosim. hist. 5, 6, 9]*

συν-απο-θνήσκω, ao. συναπέθανον: *una cum alio morior*: τινί Mr. 14,31: 2 C. 7,3 (cfr. συζάω); scil. cum Christo, sive ad exemplum Christi 2 T. 2,11.*

συν-απ-όλλημι *una pessumdo* [Hdt.]; — med., ao. συναπλόμην: *una pereo*; τινί *cum alio*. H. 11,31. [Plat. al.]¹

συν-απο-στέλλω, ao. συναπέστειλα: *una mitto alio*. 2 C. 12,18. [Thuc. al.]¹

†**συν-αρμολογέω** *multas partes ad unitatem* (συν-) *juncturis necto, compingo, coagimento*; metaphorâ petitâ a partibus aedificii E. 2,21, a membris corporis 4,16.*

συν-αρπάζω, ao. -ήρπασσα, pf. -ήρπακα, ao. P. -ήρπάσθην: *corripiō, per vim comprehendō* (saepe adjunctâ significatione: *et abduco*) [tragg. Xen. Pol.]: A. 6,12; 19,29; *navis ventis corripitur* A. 27,15; *daemon συνηρπάκει αὐτόν* ‘corruptum tenebat’, ita in suam potestatem redegerat, ut sui juris non esset, L. 8,29.*

συν-αυξάνω *una augeo*; — pass. *una cresco* Mt. 13,30. [Dem. al.]¹

συν-β . . . v. συμ-β . . .

συν-γ . . . v. συγ-γ . . .

σύνδεσμος, ου, ὁ ↓ 1) *id quo algd. colligatur, vinculum quo res uniuertur ac continentur* [Thuc. 2, 75, 5 al.]: de juncturis quibus membra corporis copulantur, cum synon. ἀφή, C. 2,19; in ordine ethico: σ. τῆς εἰρήνης (genet. epexeg.) E. 4,3; caritas vel potius τὸ ἐνδύσασθαι ἐπὶ πᾶσιν τὴν ἀγάπην (= δ) ἔστιν σ. τῆς τελειότητος ‘est vinculum perfectionis’, nam sine caritate virtutes diffundunt, ipsa facit ut tota perfectio adsit, C. 3,14 (cfr. R. 13,10. 1 J. 2,10; 4,12). [ita metaphor. Plut. Aristot.] — b) **vinculum quo quis ligatur s. constringitur* [Is. 58,6,9]: σ. ἀδικίας (genet. epexeg.): iniquitate ceu compede constrictus es) A. 8,23. — 2) *id*

*quod vinculo colligatum est i. e. fasciculus: ein Bündel [σ. ἐπιστολῶν Hdn.]; ets.**

συν-δέω, pf. P. -δέδεμαι: 1) *in unum col-lico*. — 2) *undique ligo*. — 3) + alqm. *una cum aliis ligo s. in vincula conjicio*: μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι (ac si cum illis in vincula conjecti sitis) H. 13,3, ubi jubentur fratrum suorum adversitates considerare ut suas, jubentur illis compati, cfr. 1 C. 12,26. 2 C. 11,29. [FlJ. ant. 2, 5, 3]¹

***συν-δοξάζω**, ao. P. -εδοξάσθην: 1) *una approbo*. [Aristot. al.] — 2) + *una cum alio. vitae gloriosae consortem reddo alio* (δοξάζω 4); pass. R. 8,17 ‘ut conglorifice-mur’ sc. *cum Christo*.¹

σύν-δονλος, ου, ὁ *con-servus, qui eidem domino servit* [Aristoph. Eur.]: — in NT a) *sensu proprio et stricto* Mt. 24,49. — b) *eiusdem regis minister* Mt. 18,28-33. — c) *in servitio propagandi evangelii collega* C. 1,7; 4,7. — d) *qui eundem Deum ac Dominum colit* Ap. 6,11, nisi hunc l. ad nr. c. revocare velis. — e) *etiam angelī, utpote Dei servi, se dicunt nostros conservos* Ap. 19,10; 22,9.*

συνδρομή, ης, ή (συν-τρέχω, ao. -έδρα-μον) *concursus* A. 21,10.¹

***συν-εγείρω**, ao. -ήγειρα, ao. P. -ηγέρ-θην: *simul cum alio erigo, erigentem juvo* [Ps-Phocyl. 135]; alqm. *una excito, una surgere facio*: Deus nos cum Christo συνήγειρεν ‘conresuscitavit’, in resuscitando Christo nobis jus et spem cum capite nostro resurgendi dedit, E. 2,6; — pass. *una excitor, una surgo* [Is. 14,9]; de mystica resurrectione hominis cum Christo, quae habetur in baptimate (R. 6,4) C. 2,12; 3,1 ‘conresurgo’.*

συνέδριον, ου, τό *consensus* (συν-, ἔδρα); ita vocatur aut *consensus consiliariorum, senatorum, judicum ets. ipsumque horum senatorum etc. collegium* [Xen. Plat. Pol. Lcn. al.] aut *aedificium quo illi synhedri conveniunt* [Hdt. Xen. al.]; — in NT significatur Judaeorum *synhedrium* (copt. sahid.

ΣΥΝΣΕΔΡΙΟΝ, hebr. in Mišna etc. סְנִיחָדְרֵיִם), et quidem 1) *synhedrium magnum, sum-
mum Judaeorum concilium et tribunal,* ex 71 viris constitutum, sacerdotibus, senioribus, scribis, ad quod inter alia per-tinebant causae criminum majorum: Mt. 5,22; 26,59. Mr. 14,55; 15,1. L. 22,66. A.

5,21,27,34,41; 6,12,15; 22,30; 23,1,6,15,20,28; 24,20; — *conventus hujus senatus: συνήγαγον* σ. J. 11,47, *locus consessus synhedrii* A. 4,15. — 2) *synhedrium minus: tribunal singularum civitatum* Mt. 10,17. Mr. 13,9. — Cfr. Hagen I 970; Schürer § 23 II, III.*
 **συνείδησις, εως, ἡ* (*σύν-οιδα*) *conscientia*; 1) i. q. τὸ *conscium esse: Mitwissen* [τοῦ μόνου] DSic. 4, 65], *Bewußtsein*. — 2) *conscientia* sensu ethico: *Gewissen*, i. e. ille internus quasi *judex* qui, quid faciendum fugiendum sit, edocet (c. antecedens) atque bene facta approbat, male facta improbat (c. consequens); ad antecedentem *conscientiam* magis referuntur hi loci: διὰ τὴν σ. ‘propter *conscientiam*’, ad satisfaciendum *conscientiae* dictanti, oboediendum esse *magistratibus* R. 13,5; ἀναχρίνειν διὰ τὴν σ. ‘ad pacandam *conscientiam* inquirere’, qualesnam sint cibi propositi, negat Paulus oportere 1 C. 10, 25,27; διὰ τὴν σ. 1 C. 10,28, ut proximo versu explicatur = ‘ne laedatur proximi *conscientia*; 1 C. 8,10; διὰ συνείδησιν Θεοῦ (genet. obj.) = quia sibi *conscius* est Dei hoc a se exigentis 1 P. 2,19; sim. τῇ σ. τοῦ εἰδώλου *conscientiā* idolum respiciente 1 C. 8,7 r. He. Br.; — ad consequentem *conscientiam* magis spectant hi loci: ὑπὸ τῆς σ. ἐλέγχεσθαι J. 8,9 r. Tdf.; 1 T. 4,2. T. 1,15. H. 9,14; — σ. ἀγαθή A. 23,1. 1 T. 1,5,19. 1 P. 3,16,21, καλή H. 13,18, καθαρά 1 T. 3,9. 2 T. 1,3, ἀπρόσκοπος A. 24,16 pro contextu est vel *animus* a peccato purus (ut 1 P. 3,16), resp. *purgatus* (1 P. 3,21), vel *animi dispositio* ab omni peccato, legis transgressione, pravitate, astutia, dolo abhorrentis (ut A. 23,1. H. 13,18); et contrario *animus peccato* commulatus est σ. πονηρά H. 10,22 (cfr. 9,14); τελειῶσαι τινα κατὰ συνείδησιν i. q. coram Deo, qui *conscientiam* intuetur, alqm. *justificare* H. 9,9; homo secundum *conscientiae sua* *dictamina* ac *judicia* non solum se ipsum, verum etiam alios dijudicat: unde S. Paulus studet se commendare speratque suam sinceritatem manifestam esse aliorum *conscientiis*, 2 C. 4,2; 5,11, i. e. hominibus religiose secundum *conscientiam* eum *judicantibus*; porro R. 2,15; 9,1. 2 C. 1,12. H. 10,2. [Sap. 17,11 συνέχεσθαι τῇ σ. ‘a *conscientiā* (peccatorum commissorum) urgeri’; μιαί-

νειν τὴν ἑαυτοῦ σ. DHal. jud. Thuc. 8; Philo.]

σύν-ειμι I. (ab εἰμί), ptc. -ών: *sum cum algo.* L. 9,18. A. 22,11.*

σύν-ειμι II. (ab είμι, q. ν.), part. (cum significazione aoristi!) -ών: *coēo, convenio*; συνιόντος ὅχλου πολλοῦ ‘cum convenisset m. m.’ L. 8,4 (praeteritum tempus indicant verss. syr. et goth.).¹

συν-εισ-έργομαι, ao. -ῆλθον: *ingredior cum algo.*: τινί, seq. εἰς loc. J. 6,22; 18,15.*

✗**συν-ένδημος**, ου, δ qui una cum alio peregre proficiscitur, *itineris comes*; τινός A. 19,29. 2 C. 8,19. [DSic. FlJ. Plut.]*

††**συν-εκλεκτός** 3. *coelectus, cum alio electus*; — substantive ἡ συνεκλεκτή *coelecta, alicuius «electae» socia*, ergo, quia ἐκλεκτή (sc. *electa* ad fidem et salutem) erat titulus honorificus alcs. ecclesiae (2 J. 1,13), significatur, si ita loqui fas est, co-ecclesia (Schwesterkirche), 1 P. 5, 13; in cod. 8, vulg. syr. arm. habetur additamentum ἐκκλησία; ad l. c. cfr. Hundhausen in 1 Petr. pg. 82 ss.¹

συν-ελαύνω, ao. -ήλασα: *compello, adigo, cogo* [ut, aliquos ad certamen, Hom.; diuturnus morbus alqm. cogit ad studium philosophiae, Ael.]: τινὰς εἰς εἰρήνην A. 7,26 r.¹

✗**συν-επι-μαρτυρέω** una attestor, vulg. *con-testor*, H. 2,4: Deus virorum apostolicorum testimonio suum adjunxit. [Aristot. ss.]¹

συν-επι-τίθημι, ✗act. *una impono* [Plut.]; — med. **συν-επι-τίθεμαι**, ao. συνεπεθέμην: *una* cum aliis *aggredior*, τινί alqm. vel alqd. [Isae. Thuc. Xen. Pol.]; absolute A. 24,9 cr. συνεπέθεντο ‘una aggressi sunt’ Paulum accusantes cum causidico (syr.: vulg. copt. ‘adjecerunt’; cf. συντίθημι 3).¹

συν-έπομαι, impf. -ειπόμην: *consequor*, i. e. *comitor* A. 20,4. [Hom. ss.]¹

συνεργέω, impf. *συνήργουν* ↓: *cooperor, collaboro, labore* (vel *laborantem*) *adjuvo* [abs., τινί, τινί τι, τινί πρός τι ets., Xen. al. Syll.]: absolute Mr. 16,20 sc. cum *praedicatoribus*, 1 C. 16,16 sc. *nobiscum*, 2 C. 6,1 sc. cum Deo (cfr. 5,20 ‘Deo exhortante per nos’); τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν Θεὸν πάντα (add. δ Θεὸς Lachm. [WH.] sec. cAB) συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν R. 8,28, (a) posito vel mente suppleto δ Θεός: ‘cum iis qui Deum diligunt, [Deus] in omnibus

rebus ad bonum (sc. exitum, fructum) cooperatur' (syr. copt. arm. aeth.), — (b) eliminato δ Θεός: 'cum iis qui Deum diligunt, omnia ad bonum cooperantur' (vg. sl.); ή πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ 'fides (Abrahae non fuit otiosa ac sterilis, sed) cooperabatur operibus ejus', fuit cum operibus conjuncta, Ja. 2,22.*

συνεργός 2. (συν-, ἔργον) *operis socius, in opere juvans*, adjective et substantive; in NT solum substantive: *cooperator, adjutor, operis socius* 3 J. 8'; συνεργούς suos Paulus eos appellat qui et ipsi (cum ipso, aut ut ipse) laborarunt in promovendo regno Dei: R. 16,3,9,21. Ph. 2,25; 4,3. 1 Th. 3,2 r. Phm. 1,24; additur εἰς τὴν βασιλείαν τ. Θ. 'ad (stabilendum) r. D.' C. 4,11, εἰς ὑμᾶς mecum laborat in vestrum commodum 2 C. 8,23; σ. Θεοῦ sunt qui suos labores conferunt ad illud opus quod Deus exsequi vult, 1 C. 3,9; seq. genet. obj. 2 C. 1,24 συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν 'sumus gaudii vestri promotores' sc. vobiscum, aut: cum Deo et Christo [σ. τοῖς φίλοις τούτου κτλ. 'amicorum in ea re adjutor' X. anab. 1,9, 21].*

συν-έρχομαι, ao. -ῆλθον et hell. -ῆλθα, pf. -ελήλυθα: *convenio*; i. e. 1) *convenio ad unum locum, congregor*: Mr. 3,20. A. 1,6 (ubi verte: 'ii igitur qui convenerant'); 2,6; 5,16 al. 1 C. 14,26; add. ἐν loc. 1 C. 11,18, ὅπου J. 18,20, ἐπὶ τὸ αὐτό (v. αὐτός 1 b) 1 C. 11,20; 14,23 (sed 1 C. 7,5 r. euphemistice = 'in thalamum' s. ad usum matrimonii); seq. εἰς finale 1 C. 11,33, solus inf. fin. L. 5,15; εἰς indicat effectum utut non intentum (εἰς III 2): εἰς κρίμα 'ad condemnationem' 1 C. 11,34, εἰς τὸ κρείσσον vel ἡσσον 1 C. 11,17 'ad spiritū profectum, aut detrimentum'; πρὶν ή συνελθεῖν αὐτούς 'antequam convenienterent' sc. in unam domum, antequam una habitarent Mt. 1,18, ubi cfr. commentarios. — 2) i. q. ἔρχομαι σύν τινι †una cum alqo. *venio, eo, proficiscor*, τινί: τοὺς συνελθόντας αὐτῇ 'Ιουδαίους 'Judaeos qui cum ea venerant' J. 11,33; ἥσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ 'venerant ex Galilaea cum eo' L. 23,55; Mr. 14,53. A. 1,21 ('eorum qui nobiscum itinera fecerunt'); 9,39; 10,23, 45; 11,12; 21,16; 25,17 (sc. una mecum, cfr. 25,5 συγκαταβάντες 'mecum descendant!'); σ. τινὶ εἰς τὸ ἔργον A. 15,38. [σύν

τε δύ' ἔρχομένω 'ubi duo simul eunt' Il. 10, 224]

συν-εσθίω, ao. -έφαγον: *una cum alqo. comedo*; τινί L. 15,2. A. 10,41; 11,3. 1 C. 5,11; μετά τινος G. 2,12. [Plat. LXX. Plut.]*

σύνεσις, εως, ή (συν-ίημι) 1) *commissio i. e. concursus duorum fluviorum* [Od. 10, 515]. — 2) *intellegentia, intellectus*: a) *cognitio profunda ac recta rerum* (acquisitamentis acumine sive naturali sive a Deo dato): *Verständnis*: L. 2,47. C. 2,2 (v. πληροφορία): σ. ἐν τινι quae versatur in alqare E. 3,4. 2 T. 2,7; σ. πνευματική a Spiritu S. data C. 1,9: de naturali ideoque saepe carnali ac fallaci intellectentia 1 C. 1,19 ex Is. 29,14. [Dem. Aristot.. LXX = בִּנְהַבְּבוֹת al.] — b) *intellegendi facultas, mens intelligens* Mr. 12,33. [Plat. al.]*

συνετός 3. (συν-ίημι) 1) de rebus, passive: *intelligibilis* [Hdt. Xen.], *recte intellectus s. perspectus, prudens* [Eur. al.]. — 2) de personis, active (de activa signif. cfr. Kühner³ II § 332, 6 in med.): *intelligens, sapiens, prudens*: Mt. 11,25. L. 10,21 (c. σοφός). A. 13,7. 1 C. 1,19 ex Is. 29,14. [Theogn. Pind. ss.; LXX = נָבֵן, מִכְּהָ]*

συν-ευδοκέω *consentiens approbo, cum approbatione consentio*: seq. dat. pers. R. 1,32; seq. dat. rei L. 11,48. A. 8,1 [Pol. 24,4, 13. 1 Mach. 1,57. 2 Mach. 11,24. pOx. 504, 32 al.]; abs. A. 22,20 [2 Mach. 11,35. DSic.]; sequente info: *alci. consentiens volo seu decerno*: 1 C. 7,12 s. (vulg. 'consentit', syr. goth. 'vult', arm. slav. 'ei placet').*

συν-ευωχέομαι (εὐωχέω 'laeto convivio recreo', pass. 'laete epulor', fere i. q. germ. 'es sich gut schmecken lassen') *laete epulor cum alqo., convivor apud alqm.* [Aristot. eth. Eud. 8, 12; Ath. FlJ.: ipso verbo per se nullum vitium designatur, sed potest alqs. honeste συνευωχεῖσθαι]; σ. τινὶ 2 P. 2,13. Ju. 12 cC (sec. lectionem communem ὑπὲν mente suppletur).*

συν-εφ-ίστημι *una appono ets.* [Thuc. al.]; — †med. **συν-εφ-ίσταμαι**, ao. **συνεπέ-στην**: dicitur de multitudine quae ad unum locum (συν-) accedit s. se confert, congregatur (ἐφίσταται): A. 16,22 κατά τινος contra alqm. [Diosc., scr. eccl.]¹

συν-έγω, ao. -έσχον, impf. P. -ειχόμην: *contineo, variis hujus verbi significationi-*

bus. — In specie: 1) *tenendo claudio, clausum teneo*: συνέσχον τὰ ὅτα A. 7,57. [στόμα Ps. 68,19. Is. 52,15; οὐρανόν Dt. 11,17 al.] — 2) *undique circumsto et urgeo, comprimo*: τινά L. 8,45; **obsidione premo urbem* L. 19,43 [τὸν Δανείδη 1 Reg. 23,8]. — 3) *captivum teneo* L. 22,63. [Lcn. Tox. 39] — 4) συνέχομαι *constringor, affligor* alqo. malo, morbo, animi affectu: πυρετῷ L. 4,38; φόβῳ L. 8,37; Mt. 4,24. A. 28,8 [νοσήματι, ἀπορίᾳ ets. Plat.; Job 3,24; 31,23]; συνέχομαι ἐκ τῶν δύο Ph. 1,23 e contextu = ex parte duarum rerum oppositarum (vitae et mortis) contrariis affectibus ac desideriis urgeor; huc etiam pertinet L. 12,50 πῶς συνέχομαι ἔως ὅτου τελεσθῇ! ‘quantopere animo angor, donec (baptisma passionis) perficiatur!’ (slav., Crampon: ‘quelle angoisse en moi . . . !’; vulg. ‘coarctor’, *syr. ‘urgeor’, arm. ‘contendo s. aspiro’) — 5) συνέχομαι τινι *alqa. re occupor, rei vaco* [ὅλος δέ κόσμος ἀνεμποδίστοις συνείχετο ἔργοις ‘reliquus mundus totus sine impedimento operibus occupabatur’ Sap. 17,19; σ. ἡδονᾶς ‘totum occupari voluptatibus’ Hdn. 1, 17, 22]: συνείχετο τῷ λόγῳ vulg. ‘instabat verbo’, i. e. prædicationi, A. 18,5 cr. — 6) ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς 2 C. 5,14 ‘caritas Christi (qua nos Christus complexus est, quaeque est exemplar caritatis apostolicae) nos totos occupat’, εἳ in apostolico munere regor, impellor, cohibeor, inflammar (cfr. Cornely in l. c.); item pass. A. 18,5 r.*

συν-ξ . . . , v. συ-ξ . .

συν-ήδομαι *una cum alqo. delector s. gaudeo* [τινὶ cum alqo. Xen. al. Syll.]; *cum personificatione*: σ. τῷ νόμῳ τ. Θ. ‘cum lege Dei gaudeo’, iisdem operibus gaudeo quibus lex Dei, quae haec praecipit ea ego quoque approbo, R. 7,22.¹

συνήθεια, ας, ἡ (συνήθης ‘consuetus, familiaris’) *consuetudo*; 1) i. q. *familiare commercium*. [Isocr. Aesch. al.] — 2) subjective: *consuetudo, assuetudo, familiaritas* = τὸ assueuisse alci. rei [Plat. Xen. Aristot.]: τῇ σ. ἔως ὅρτι τοῦ εἰδώλου (gen. obj.) i. e. quia hucusque idolo assueti fuerant, 1 C. 8,7 Tdf. WH. sec. cNAB; — hinc objective: *consuetudo, mos, usus*: J. 18,39. 1 C. 11,16 (sc. non habemus usum,

ut mulieres non velatae coetibus sacris intersint). [inscr. or. gr. 669 al.]*

***συν-ηλικιώτης**, ου, δ (class. ἡλικιώτης) ejusdem aetatis, aequalis, vulg. *coetaneus* G. 1,14. [ut v. l. apud DSic. DHal.; Alciphr., inscr.]¹

συν-θάπτω, ao. P. -ετάφην: *algm. sepelio una cum alio* [tragg. Plut.]; pass. *una sepelier* αὐτῷ ‘cum Christo’ R. 6,4. C. 2,12, utrobique de mystica sepultura hominis, quae fit per baptismum.*

***συν-θλάω**, ft. P. -θλασθήσομαι: *confringo, contundo, conquasso* Mt. 21,44. L. 20,18. [LXX. Manetho al.]*

συν-θλίβω *comprimo, undique urgeo* Mr. 5,24,31.*

+**συν-θρύπτω** (θρύπτω ‘contero’, metaph. ‘animum debilito, enervo’) alcs. *animum contero, afflico, minus firmum fortisque reddo*: τὴν καρδίαν τινός A. 21,13. [Bas.]¹

συν-ίημι (3. pl. συνιᾶσιν 2 C. 10,12 cr. nHe., inf. συνιέναι L. 24,45. A. 7,25, ptc. συνιεῖς, -ιέντος Mt. 13,23 cr. nBr. E. 5,17 r. Br. et **συνίω** (Bl. § 23,7; 3. pl. συνιῶσιν Mt. 13,13. 2 C. 10,12 r. He., ptc. συνίων Mt. 13,23 r. Br. R. 3,11); ad utrumvis verbum revocari possunt formae: 2. pl. indic. et imper. συνιέτε, conj. 3. pl. συνίωσιν vel συνιῶσιν Mr. 4,12. L. 8,10 (NB.: cum falso accentu in variis NTⁱ editionibus scriptum est συνιοῦσιν Mt. 13, 13. 2 C. 10,12, ptc. συνιῶν et συνιῶν Mt. 13,23. R. 3,11); ft. συνήσω, ao. συνῆκα (conj. συνῶ, imp. plur. σύνετε Mt. 7,14 v.): *committo: zusammenbringen*; 1) *facio ut alqi. congregiantur ad pugnam*. [Hom.] — 2)

ideis inter se velut commissis ac collatis *intellego* alqd. [Hom. ss.]: seq. acc. rei Mt. 13,51. L. 2,50; 18,34; 24,45; seq. quaestio indir. E. 5,17; seq. ὅτι Mt. 16,12; 17,13. A. 7,25; cum participio [οὐ συνίης τὸ πλεῖστον καταναλίσκων ‘non intellegis, te plurimum dilapidare’, Plut. mor. 231 d] fort. 2 C. 10,12 ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες οὐ συνιᾶσιν ‘non intellegunt, se metiri semetipsos ex suo ipsorum judicio’ (Estius); absolute, ubi objectum e contextu facile suppletur: Mt. 13,13 s., 19,23; 15,10. Mr. 4,12; 6,52 (ἐπὶ τοῖς ὅρτοις in multiplicatione panum nondum intellexerant potentiam Christi); 7,14; 8,17,21. L. 8,10. A. 7,25 b; 28,26. R. 3,11; 15,21; συνιέναι τῇ καρδίᾳ (dat. instr.) Mt. 13,15. A. 28,27

(Is. 6,10); — 2 C. 10,12 (v. supra) alii explicant: ‘se metientes ex seipsis, insanunt, seu stulte agunt’.*

***συν-ιστάνω** 2 C. 3,1; 4,2 WH. He.; 6,4 WH.; 10,12 r. cr., 18 a cr. G. 2,18 cr., ***συν-ιστάω** in t. r. 2 C. 4,2; 6,4; 10,18 a, **συν-ιστημι** R. 3,5; 5,8; 16,1. 2 C. 4,2 Tdf. Br.; 6,4 cr. nWH.; 10,18 b. G. 2,18 r., — ao. συνέστησα, — med. intrans. συνίσταμαι, pf. συνέστηκα: ex variis significationibus in NT hae occurrunt: I. formae transitivae: 1) *sisto alqm. cum algo.* nempe ut simul sint et amicitiam ineant vel ut inter se noscant, hinc *commendo alqm.*, i. e. laudibus alci. sive verbo sive re exhibitis ei alterius benevolentiam concilio [Xen. Plat. al.]: συνίστημι ὑμῖν Φοίβην R. 16,1: 2 C. 10,18 b (Deus virum apostolicum commendat missione, successu, miraculis etc.); pass. συνίστασθαι ὑπό τινος ab algo. commendari 2 C. 12,11; συνιστάναι ἔαυτόν ‘sese commendare’ dicitur in bonam partem is qui ita se bene gerit ut benevolentiam aliorum mereatur atque acquirat 2 C. 4,2; 6,4, in malam partem qui sese laudando aliorum benevolentiam captat 2 C. 3,1; 5,12; 10,12,18 a. — 2) quodammodo = cognoscendum propono, i. e. *demonstro, probo, opere exhibeo: darstellen:* ή ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν ‘iniquitas nostra Dei justitiam manifestat’ R. 3,5 (vulg. ‘commendat’); συνίστησιν τὴν ἔαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς δ Θεός R. 5,8; seq. acc. c. inf. 2 C. 7,11 [σ. εὖνοιαν Pol. 4, 5, 6; σ. ὅτι Pol. 3, 108, 4]; G. 2,18 nequaquam a Christo, si eum sequor, ad peccatum inducor, sed contra, si Legem Mosaicam resumo, παραβάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω ‘peccatorem me constituo s. facio’ [cfr. σ. ἡγεμόνα Pol. 2, 24, 6; συσταθεὶς συνήγορος ‘cum constitutus esset adlocutus’ Plut. mor. 840 e]. — II. forma intransitiva: **συνέστημα:** 1) *cum algo. sto:* ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ ‘viros qui cum eo stabant’ L. 9,32. — 2) *exsto, sum* (nam συνίστημι etiam valet ‘conficio, produco’, συνίσταμαι ‘exsisto, fio’), in specie *firmiter consto, perduro, in statu ordinato ac solido consisto* ets. [cfr. Passow, Bailly al.]: οὐραγοὶ ἡσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι’ ὕδατος συνεστῶσα ‘olim caeli [i. e. regio nubium] erant et terra ex aqua et per aquam consistentia’ 2 P.

3,5, ubi cfr. Hundhausen; πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν ‘per eum (Filiū Dei) omnia constant (et conservantur)’ C. 1,17.*

συν-κ . . . , v. συγ-κ . . .

συν-λ . . . , v. συλ-λ . . .

συν-μ . . . , v. συμ-μ . . .

***συν-οδεύω** una cum algo. iter facio; τινί A. 9,7. [Sap. 6,25; Hdn. Plut.]¹

***συνοδία, ας, ἡ** (συν-, δδός) 1) *commune iter complurium, et universim conversatio, commercium.* [Cic. Plut.] — 2) per metonymiam: **ii qui simul iter faciunt, comitatus: Karawane* L. 2,44. [de tali agmine mercatorum Strab.; Epict.; i. q. *familia, propinquitas*, Neh. 7,5,64]¹

σύν-οιδα, part. -ειδώς, fem. genet. in t. cr. υἱῆς [ut 1 Reg. 25,20, pBer. 55, 77]: *con-socio* [Hor. Tert.], *conscius sum*, i. e. 1) *una cum alio* (sc. cum rei de qua agitur auctore) *scio alqd., ipse ejus rei testis ac particeps* [Hdt. tragg. ss.]: abs. A. 5,2, cfr. 8 s. — 2) *quae ipse egi scio, mihi meorum facinorum aut bene factorum conscientius sum:* οὐδὲν ἐμαυτῷ σύνοιδα 1 C. 4,4 [δέ, συνειδώς αὐτῷ πολλὰ καὶ πονηρά, Xen. mem. 2, 9, 6].*

συν-οικέω una *habito*, vulg. *cohabitō*; — in specie de conjugum vitae societate universa: i P. 3,7 τινί [ita Hdt. 1, 37. 91 al. Xen. Plut.].¹

συν-οικοδομέω 1) *aedificans conjungo seu ad aedificium conjungo* varias res, lapides etc. [ἐκ πολλῶν ἐν οἰκητήριον Plut., λίθοι ἔνγωκοδομημένοι Thuc.] — 2) *cum aedificio* jam existente *novas partes construo s. adjungo*, germ. *an-, einbauen* [συνφωδομοῦντο οἱ κίονες τοῖς τοίχοις DSic. 13, 82]: E. 2,22 gentiles dicuntur (cum Judeo-christianis) *coaedificari*, ut utrique juncti constituant unum templum Dei.¹

συν-ομιλέω *colloquor, confabulor* cum algo.: τινί A. 10,27. [Ceb. tab. 13; FlJ. bell. 5, 13, 1]¹

+**συν-ομορέω** (ὅμ-ορος ‘confinis, conterminus’) *confinis s. conterminus sum, contiguous sum;* seq. dat. A. 18,7. [δμορέω id. Plut. Hdn.].¹

συν-οράω, ao. -ειδον: *conspicio, contueor, porro (ex iis quae video vel audio) alqd. cognosco, comperio, intellego* [Pol. 3, 6, 9; 2 Mach. 4,41; 14,26]: συνιδόντες κατέφυγον ‘hac re cognitâ fugerunt’ A. 14,6; συνιδών ‘suā condicione perspectâ’ 12,12.*

συρογή, ἡς, ἡ (cfr. συνέχω 2—4) *constrictio, angustia, status hominis qui quo se veriat nescit L. 21,25; cum synon. θλῖψις 2 C. 2,4 [σ. καὶ ταλαιπωρία Job 30,3; Aq. Ps. 24,17]; in aliis significationibus occurrit ap. Hom., Apoll. Rhod. alios.*

συν-π . . ., v. συμ-π . . .
συν-σ . . ., v. συσ-σ . . .
συν-σπ . . ., v. συ-σπ . . .
συν-στ . . ., v. συ-στ . . .

συν-τάσσω, ao. -έταξα: *constituo*, i. e.

1) *ordinatos colloco*. — 2) *mando, jubeo* [X. Cyr. 8, 6, 8; Pol. 3, 50, 9 al.]: τινί Mt. 21,6 WH. Br.; 26,19; 27,10.*

συντέλεια, ας, ἡ (συν-τελέω 'finio, perficio') *xperfectio, consummatio, finis* [Pol. 1, 3, 3; 1, 4, 3; LXX ss.]: σ. τοῦ αἰώνος (τούτου) Mt. 13,39 s.49; 24,3; 28,20 *tempus quando hoc saeculum finietur*; σ. τῶν αἰώνων H. 9,26 est ultima periodus, *tempus Messianum, plenitudo temporum* (cfr. 1 C. 10,11. G. 4,4. E. 1,10. 1 P. 1,5. 1 J. 2,18).*

συν-τελέω, ft. -τελέσω, ao. -ετέλεσα, ao. P. -ετελέσθην: *ad finem perduco, consummo*; 1) *ita ut conotetur, rem perfici, ad eventum perduci* [Xen. Dem. al.]: λόγον συντελεῖν 'vaticinium ad eventum adducere' R. 9,28; σ. διαθήκην [Jer. 41(34),8, 15] H. 8,8 = Jer. 38(31),31 διατίθεσθαι διαθήκην 'foedus pangere'; ita fort. Mr. 13,4 δταν μέλλη ταῦτα συντελεῖσθαι, coll. L. 21,7 γίνεσθαι. — 2) **ita ut conotetur, rem jam cessare* [1 Reg. 10,13; 15,18. Dan. 12, 7 al.]: Mt. 7,28 r. Mr. 13,4 (coll. Mt. 24,3 'finis saeculi'). L. 4,13. — 3) *passive tempus dicitur συντελεῖσθαι finiri* A. 21,27, συντελεσθῆναι *finitum esse* L. 4,2. [Dt. 34,8]*

συν-τέμνω, pf. P. -τέτμημαι: *concido*; 1) *in partes discido rem*. — 2) *metaphorice*: a) *imminuo*. [δαπάνας Xen.] — b) *breviter s. cito expedio rem*, nempe *praecisis ambagibus, moris, obstaculis; praesertim iter, sermonem, opus ets. celebriter absolvo* [*absolute συντέμνειν 'brevissimā viā proficisci'*] Hdt. 7, 123, *breviter seu paucis verbis totam rem dicere* Dem. 24, 14 al.; item σύντομος (*brevis*) δόδος X. Cyr. 1, 6, 21, σ. μῦθος Aesch. Pers. 698, σ. διαπολέμησις Thuc. 7, 42, 4; item συντόμως εἰπεῖν Plat.; ut συντόμως 'sine mora, quam primum' alqd. fiat aut sibi

mittatur, in epistulis postulant pPar. 32, 25, pBer. 824, 15, pTebt. 409, 7; — σύντομος ἡ Νέμεσις Anthol. 12, 12, 2 Nemesis cito agit nec se impediri sinit; συντέμνειν τινά 'mit einem kurzen Prozeß machen' Soph. Ant. 1103]; R. 9,28 Tdf. WH. λόγον συντελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει Κύριος fere = 'id quod praedixit, executioni mandabit Dominus idque cito', t. r. He. Br. λ. σ. κ. σ. ἐν δικαιοσύνῃ. ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει Κύριος 'id quod praedixit, consummabit (Deus), idque cito, in justitia; nam verbum acceleratum (cito ac certo exsequendum) faciet Dominus': cfr. Cornely in l. c. — c) **decido, firmiter statuo* [LXX = γρῆ, v. Knabenbauer in Is. 10,22; 28,22]; sic λόγον συντετμημένον ποιήσει Κύριος valet 'rem firmiter decretam faciet Dominus'.*

συν-τηρέω *conservo*; 1) *ab interitu prae-servo* alqd. vel alqm.; *vinum, utres* Mt. 9,17. L. 5,38; alqm. a nece Mr. 6,20. — 2) *memoriā custodio* alqd., *mente retineo*, ne *obliviscar*: L. 2,19. [Aristot. ss. Dan. 7,28. Sir. 39,2; — *celo* alqd., Pol. 31, 6,5]*

συν-τίθημι *com-pono*, vario sensu; — med. συν-τίθεμαι, ao. -εθέμην, pf. -τέθειμαι: 1) *mihi rem compono*. — 2) *cum algo. rem compono, paciscor, spondeo* [Hdt. Xen. al.]: τινί, seq. inf. L. 22,5; sine dat. pers. συνέθεντο *inter eos convenit, conspi-raverunt*, seq. ἵνα J. 9,22, seq. τοῦ et inf. A. 23,20 (Bl. § 69, 4; 71, 3). — 3) *assentior* A. 24,9 r., *ut vertit arm. sl.* [Lys. ap. Harpoer.; DHal. Isocr. 18]*

συν-τόμως adv. (σύντομος 'concisus, brevis' sermo, narratio; a συντέμνω, q. v.) *breviter, paucis* alqd. *dicere, scribere ets.* [Isocr. Dem. al. saepe]; *breviter loquen-tem audire ἀκοῦσαι τινος σ.* A. 24,4.¹

συν-τρέχω, ao. -έδραμον: *concurro*; 1) *de multis qui ad unum locum currunt, convenient* Mr. 6,33. A. 3,11. [Xen. al.] — 2) *una cum algo. curro algo.* [Xen. Plat.]; *metaph. cum aliis s. aliorum exempla se-cutus ruo in vitia, εἴς τι 1 P. 4,4: verbum impetum passionis et multitudinem pravorum bene depingit.*¹

συν-τρίβω (i), ft. -τρίψω, ao. -έτριψα, pf. P. -τέτριμμαι (inf. -τετρίφθαι), ft. P. -τριβήσομαι: *contero, contundo, confringo*: συντρίψα τὸ ἀλάβαστρον i. e. fregit os tenuē vasis Mr. 14,3; pass. Mt. 12,20.

Mr. 5,4. J. 19,36. Ap. 2,27; τινά alqm. ad terram allidens [Lcn. rhet. praec. 12] aut diverberans [Lys. p. 98] vehementissime contundo L. 9,39; hostes obtero, devinco [Pol. 5, 47, 1 al.; 1 Mach. 3,22 al.]: τὸν σατανᾶν R. 16,20; — metaphorice de animo fracto ac contrito: τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν ‘fractos corde’, i. e. tristes, dejectos, pusillanimes, L. 4,18 r. Br. ex Is. 61,1. [pass. = ‘animo perturbato sum prae tristitia vel metu’ DSic. Plut.]*

***σύντριμμα**, μματος, τό ↑ 1) *fractura, confractio.* [ligni, Aristot.; membra, LXX] — 2) *i. q. *pernicies, calamitas* [saepe LXX = **רָבַשׁ**]: σ. καὶ ταλαιπωρία ‘calamitas et miseria’ R. 3,16 ex Is. 59,7 (**רָבַשׁ וְדָשׁ**) de calamitate in quam impii alios injiciunt.¹

σύντροφος 2. (συν-τρέφω ‘una nutrio, educo’) proprio: *qui simul cum alio nutritur seu nutritus est, collactaneus*; plerumque *qui cum alio simul educatur, alcs. familiaris seu sodalis* [Hdt. 1, 99; Ath. 271 e al.; etiam res homini et homo rei σ. esse dicitur ‘assuetus, familiaris’]: Μαναήν, ‘Ηρώδου σ. A. 13,1 ‘Manahen, Herodis collactaneus’ (vulg. copt. arm. aeth.) aut ‘una cum Herode educatus’ (slav.): mos erat principum, filiis associare alienos pueros studiorum ludorumque socios (Plut. mor. 4 a; σ. τοῦ βασιλέως inscr. or. gr. 247).¹

σύντυγχος, ao. -έτυχον: de personis: *accidit aut contingit mihi ut conveniam cum alqo.* [Hdt. Xen. al.]: οὐκ ἡδύναντο συντυγχεῖν αὐτῷ ‘non poterant ipsum adire’ L. 8,19 (sed foris standum iis erat, cfr. Mt. 12,46. Mr. 3,31).¹

Συντυγχή, ἡς, ἡ *Syntyche*, mulier Christiana, Ph. 4,2: de accentu v. Tdf.¹

***σύν-υπο-κρίνομαι**, ao. συνυπεκρίθην: *simulo una cum alqo.* [Pol. Plut.]; συνυπεκρίθησαν αὐτῷ ‘cum eo (Petro) simularerunt’ G. 2,13: etenim cum eis persuasum esset se ritibus Mosaicis non ligari, nihilominus ita egerunt ac si eis obligarentur.¹

σύν-υπουργέω (ὑπουργός pro ὑπο-εργός ‘operi subveniens, adjuvans’, ὑπουργέω ‘adjuvo, ministro’) *coadjuto, una adjuvo*; 2 C. 1,11 (praefixum συν- ita intellege: ‘si mecum et cum aliis fidelibus preces funditis pro me’; τῇ δεήσει est dat. instr.). [Hipocr. Lcn.]¹

συν-φ . . . , ν. συμ-φ

συν-χ . . . , ν. συγ-χ

συν-ψ . . . , ν. συμ-ψ . . .

συν-ωδίνω *una vehementer (puerperae instar) doleo; ή κτίσις συνωδίνει ‘creatura una (i. e. omnes partes mundi simul, quae κτίσις vocantur) dolet’ R. 8,22. [paulo alio sensu Eur. Porphyr.]¹*

συνωμοσία, ας, ἡ (συν-όμνυμι) *conjuratio* A. 23,13. [Thuc. Plut.]¹

Συράκουσαι, ὧν, αἱ *Syracusae*, urbs Siciliae, A. 28,12.¹

Συρία, ας, ἡ *Syria*, regio Asiae, provincia Romana, cuius praesides Antiochiae residebant, Mt. 4,24. L. 2,2. A. 15,23,41; 18,18; 20,3; 21,3. G. 1,21.*

Σύρος, ου, δ *Syrus*, homo de regione Syriae vel natione Syrorum, L. 4,27.¹

Συρο-φοινίσσα t. cr. vel **Συρο-φοίνισσα** t. r., ης, ἡ (fem. ad Συρο-φοίνιξ) *mulier Syrophoenissa*, i. e. ex Syrophoenice seu Phoenica, parte provinciae Syriae, oriunda, Mr. 7,26. [Φοίνικες Phoenices vel Poeni Hdt. al., Λιβυ-φοίνικες Poeni Pol. DSic., Συρο-φοίνικες Phoenices in Syria Lcn.; — vicissim opp. Συρία ή Παλαιστίνη Palaestina Hdt. 3, 91, et ή Φοινίκη Συρία DSic. 19, 93]¹

Σύρτις, εως, ἡ *Syrtis*; ita vocabantur duo vada arenosa ad oram Africæ, navi-giis periculosa: A. 27,17 cum artº de ea Syrti quae a Creta venientibus propior erat, i. e. de Syrti majore, prope Cyrenaicam sita; S. minor erat prope Byzacenon.¹

σύρω *traho; δίκτυον* J. 21,8; — τινά alqm. per vim duco alqo.: ἔξω τῆς πόλεως A. 14,19; ἐπὶ τινα ad alqm. magistratum A. 17,6; ‘captivum abduco’ A. 8,3.*

+**συ-σπαράσσω**, ao. συνεσπάραξα: *convello, vellendo contorqueo (zusammenzerren), fort. i. q. spasmus convello*, Mr. 9,20 cr. (nBr.). L. 9,42 (vulg. ‘conturbavit, dissipavit’). [Max. Tyr.]¹

σύστημον, ου, τό *signum commune, signum quod ex composito datur* [Menander; Jdc. 20,40; DSic. 11, 22]: Mr. 14,44.¹

+**σύσσωμος** 2. (συν-, σῶμα) *eiusdem corporis membrum*, metaph. *ad idem corpus Christi mysticum, Ecclesiam, pertinens*: E. 3,6 (vulg. ‘concorporalis’, syr. ‘consortes corporis ejus’).¹

+**συ-στασιαστής**, οῦ, δ *una cum aliis*

seditionis socius Mr. 15,7 r. [FlJ. 14, 2, 1]¹

×**συστατικός** 3. (συνίστημι I 1) *ad commendandum idoneus, commendaticius; ἐπιστολαὶ σ. litterae commendaticiae*, sc. quales alicui dari solent, qui ad alienos proficiscitur, quibus nondum satis notus est, 2 C. 3,1, in t. r. bis. [Aristot. Epict. al.; substantive συστατικά pTebt. 315, 29]*

†**συ-σταυρόω**, pf. P. *συνεσταύρωμαι*, ao. P. *συνεσταυρώθην*: *cruci affigo alqm. una cum alio; pass., seq. τινί vel σύν τινι* Mt. 27,44. Mr. 15,32. J. 19,32; — qui baptizatur, fit particeps mortis Christi crucifixi et mysticam mortem obit, vetere homine moriente: unde die baptismi *συνεσταυρώθη* vetus homo R. 6,6, et baptizatus dicere potest: Χριστῷ *συνεσταύρωμαι* G. 2,20 (perfectum praesenticum indicat condicionem, quam homo olim die baptismi acquisivit et adhuc habet).*

συ-στέλλω, ao. *συνέστειλα*, pf. *συνέσταλμαι*: 1) *contraho* (ex. gr. *vela navis*), *mihi* *nuo, compesco* ets. [tragg. Xen. Plat. al.]; δ *χαιρὸς συνεσταλμένος* ἔστιν ‘tempus contractum, i. e. breve, est’, breve tempus homini a Deo concessum est, quo majore cum diligentia ad eum finem adhibeatur, ad quem concessum est, 1 C. 7,29. — 2) *convolvo* i. e. *corpus mortui fasciis obvolvo, pannis contego* [Eur. Tro. 377 οὐδάμαρτος ἐν χεροῖν πέπλοις συνεστάλησαν]: οἱ νεώτεροι *συνέστειλαν* αὐτόν A. 5,6 (ita syr. copt. aeth.; vg. sl. ‘amoverunt’, arm. ‘collegerunt’).*

συ-στενάζω *una gemo, congemo* R. 8,22, ubi *συν-* refertur ad partes creaturae, quae *una* omnes gemunt. [Eur.]¹

συ-στοιχέω (in acie militum *στοῖχος* est series militum qui stant unus *post* alium, quorum primus est *πρωτοστάτης*, ultimus *οὐραγός*: ζυγόν vero est ordo militum a dextra ad sinistram porrectus, quorum unus stat *juxta* alium; milites prioris illius seriei dicuntur *στοιχεῖν*, inter se *συστοιχεῖν*, alterius seriei ζυγεῖν, inter se *συζυγεῖν*) 1) *ad eundem στοῖχον pertineo, in eadem serie cum aliis sto* qui sunt ante me et post. [Pol. 10, 23 (21), 7 de militibus; ita in animali ambo pedes dextri inter se *σύστοιχοι* sunt, itemque sinistri, sed membra dextra ad membra sinistra sunt *ἀντίστοιχα*, Aristot.: v. Bonitz, Index

Aristotelicus s. v.] — 2) transfertur dein hic terminus ad rerum secundum aliquod sistema divisarum ordines, et quae ad eundem ordinem pertinent, *σύστοιχα* dicuntur, quae ad oppositos, *ἀντίστοιχα* sunt [Aristot.; item apud grammaticos litterae β, π, φ sunt *σύστοιχα*, utpote ad eundem ordinem sonorum bilabialium pertinentia, itemque inter se γ, κ, χ et δ, τ, θ; sed *ἀντίστοιχα* inter se sunt β, γ, δ, porro π, κ, τ et φ, χ, θ: cfr. Pape, Bailly]: sic G. 4,25 Paulus verbum nostrum usurpat: *συστοιχεῖ = in eodem ordine rerum est, correspondet*; ob oculos enim ei versantur hi duo ordines rerum *ἀντίστοιχοι*, in quibus singulae res in una eademque columna scriptae inter se *συστοιχοῦσιν*, utpote res ejusdem ordinis, verum unaquaque res rei sibi in altera columna oppositae *ἀντίστοιχεῖ*:

Servitus:

Agar serva,
Ismaël, servae filius,
Sinai mons (= Lex
Sinaitica),
Jerusalem terrestris,
quae nunc est,
Judaei, hujus Jerusa-
lem cives, Legis
servi;

Libertas:

Sara libera,
Isaac, liberae filius,
Evangelium,
Jerusalem caelestis,
Ecclesia,
Christiani, hujus cives
liberi;

hinc: τὸ Σινᾶ ὄρος *συστοιχεῖ* τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ ‘Sinai mons correspondet praesenti (i. e. terrestri) Jerusalem’, i. e. est in eodem rerum ordine seu in eadem oeconomia servitutis ac praesens Jerusalem, non pertinet ad *ἀντίστοιχον* oeconomiam libertatis evangelicae. Cfr. Cornely in h. l.¹

συ-στρατιώτης, ou, δ *commilito* [Xen. al.]; metaphorice: *laborum apostolicorum socius* (cfr. *στρατεύματι*, *στρατείᾳ*, *στρατιώτης*) Ph. 2,25. Phm. 2.*

συ-στρέψω, ao. *συνέστρεψα*: *congero, colligo*: ligna A. 28,3, τινάς A. 17,5 cD; — pass.: de hominibus qui *congregantur, conveniunt* A. 11,28 cD; 16,39 cD; itane Mt. 17,22 v.? (t. r. Br. *ἀναστρεφομένων*); — cum *στρέφομαι* nonnusquam significet *me huc illuc verto, vigor, versor* alicubi [Soph. El. 516; Plat. epist. 335 b], *συστρεφομένων* αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαΐᾳ Mt. 17,22 cr. (nBr.) videtur explicari posse ‘dum una obambulant in Galilaea’.*

συστροφή, ἡς, ἡ 1) *congestio, coacervatio* ets. — 2) *concurrus, coetus tumultuarius* [Hdt. Pol.] A. 19,40; ποιεῖν συστροφήν ‘*concursum facere*’ A. 23,12. [LXX = γράμμη ‘*conjuratio*; A. 23,12 tamen post factam σ. *conjurarunt*.]*

× **συ-σχηματίζω** (*σχηματίζω* ‘*formo*’) *conformatio, formo alqd. secundum aliquod exemplar* [τὶ πρὸς τι Aristot.]; — med. † *facio ut habeam idem σχῆμα* (q. v.) *atque aliis, me facio conformem alici., me formo secundum aliquod exemplar* [πρὸς ἑτέρους Plut. mor. 100 f]: μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ ‘*nolite perversi hujus saeculi figuram s. habitum induere*’, i. e. ejus mores vitamque imitari R. 12,2; ταῖς ἐπιθυμίαις κτλ. 1 P. 1,14.*

Συγάρ (Elz. Σιχάρ) vulg. *Sichar*, oppidum alioquin ignotum Samariae, situm prope Sichem s. Neapolin (Nâbulus) versus orientem: J. 4,5, ubi v. commentarios; cfr. Hagen III 993.¹

Συγέμ, (Μεσσήν) vulg. *Sichem*: 1) ὁ *Sichem*, filius Hemor, principis urbis Sichem (fortasse ab ejus abavo cognomini urbs Sichem nomen traxit), cfr. Gen. 34,2; ‘*Εμμώρ τοῦ Σ.* A. 7,16 cDH. t. r. He. ‘*E., patris Sichem*’ (v. ὁ VI a). — 2) ἡ *Sichem*, urbs Samariae, ad montem Hebal sita, postea Neapolis, hodie Nâbulus appellata: A. 7,16 a; in Tdf. WH. Br. sec. cñABCE ibid. secundo loco legitur (τοῦ) ἐν Συγέμ. De re v. Knabenbauer in l. c.*

σφαγή, ἡς, ἡ (*σφάζω, σφάττω*) *mactatio, occisio, praesertim animalium* [tragg. Xen.]: A. 8,32 ex Is. 53,7; πρόβατα σφαγῆς ‘*oves caedi destinatae*’ R. 8,36 e Ps. 43,23; Ja. 5,5 ventres vestros saginastis ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς (t. cr.) ‘*die mactationis*’ sc. *vestrae*, i. e. jamjam imminentे vobis punitione [cfr. Jer. 12,3], t. r. ὡς ἐν ἡ. σφ. ‘*ut saginare se solent homines*’ die mactationis’ seu laetioris convivii; cfr. etiam Estium in l. c.*

σφάγιον, οὐ, τό ↓ *hostia, victima* quae occiditur: A. 7,42 ex Am. 5,25 = Μεσσήν. [Hdt. al.]¹

σφάζω (att. *σφάττω*), ft. *σφάξω*, ao. *ἐσφάξα*, pf. P. *ἐσφαγμαί*, ao. P. *ἐσφάγην*: *macto, occido animal, victimam* [Hom. ss.], *hominem* [Pind. tragg. al.]: τινά 1 J. 3,12. Ap. 6,4, pass. Ap. 5,9; 6,9; 18,24; de Agno mactato, *symbolo Christi*, Ap. 5,6

(ώς ἐσφαγμένον i. e. *praebebat speciem agni mactati, cernebantur fortasse vulnera*; ὡς II 3 b); 5,12; 13,8; κεφαλὴ ὡς ἐσφαγμένη εἰς θάνατον ‘*caput quod ad mortem jugulatum videbatur*’ Ap. 13,3.*

σφόδρα adv. (*σφοδρός* ‘*vehemens*’) *vehementer, valde, magnopere* [Pind. Hdt. ss.]; adjungitur verbis Mt. 17,6,23; 18,31; 19,25; 26,22; 27,54. A. 6,7, adjectivis Mt. 2,10. Mr. 16,4. L. 18,23. Ap. 16,21. Ex usu linguarum semit. ubique suo vocabulo aut enuntiato postpositum est.*

σφοδρῶς adv. (*σφοδρός*) *vehementer* A. 27,18. [Hom. ss.]¹

σφραγίζω, ao. *ἐσφράγισα*, pf. P. *ἐσφράγισμα*, ao. P. *ἐσφραγίσθην* ↓: *sigillo munio, obsigno*; a) tutandi s. claudendi causa: *sigillo clando*: λίθον Mt. 27,66; absolute: *ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ* sc. *ostium abyssi* Ap. 20,3. [litteras, Eur.; portam, lapidem, Bel. 11, 14. Dan. 6,17] — b) occultandi causa: *includo, abscondo, reticeo*; μὴ σφραγίσης τοὺς λόγους κτλ. Ap. 22,10; e contrario 10,4 σφράγισον ἀ ἐλάλησαν, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς [ἡμέρας ἐσφράγισαν ἔστι τούς ‘*interdiu se domi includunt*’ Job 24,16; σφρ. ἀμαρτίας Dan. 9,24, λόγους σιγῇ Stob.] — c) notandi et distinguendi causa: *sigillo impresso alqm. noto*: τοὺς δούλους τ. Θ. ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν Ap. 7,3, servi Dei signo fronti impresso distinguuntur ab impiis perniciei destinatis (cfr. Ez. 9,4 ss. E. 4,30); *ἐσφραγισμένοι* Ap. 7,4-8, in t. cr. solum quater. [δεινοῖσι σημάντροισι *ἐσφραγισμένοι* Eur. Iph. T. 1372] — d) attestandi ac confirmandi causa: *consigno* alqd., ut litteras quarum genuinitatem et veritatem extra dubium positam esse volo;

— metaphorice: qui Christi testimonium accepit, *ἐσφράγισεν*, δτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν eo ipso ‘*attestatus est Deum esse veracem*’ J. 3,33; σφραγίζειν (2 C. 1,22 - ζεσθαι) τινά ‘*alqm. comprobare*’, sc. miraculis, charismatis ets., ut legatum divinum J. 6,27, ut verum ac genuinum apostolum 2 C. 1,22, ut filium adoptivum Dei caelique heredem E. 1,13; 4,30; σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον R. 1,5,28 quando eis hunc fructum [sc. eleemosynas ecclesiarum] *obsignavero*’, i. e. attulero et ipse meo testimonio confirmavero: de aliis explicandi modis v. Cornely in h. l., Deißmann, nB. 65.*

σφραγίς, ἰδος, ἡ 1) *sigillum*, atque imprimis illud sigillum quo liber scriptus sive volumen, filo circumligatum, claudebatur (cfr. Th. Birt, die Buchrolle in der Kunst, p. 243; ubi adnotatur testamenta clausa esse sigillis septem): Ap. 5,1 s., 5, 9; 6,1,3,5,7,9,12; 8,1. [tragg. Thuc. ss.] — 2) *×illud instrumentum quo alqd. obsignatur, ut anulus signatorius* Ap. 7,2. [Aristot. al. LXX] — 3) *imago seu litterae sigillo impressae* [Hdt. al.]; impressa lapidi inscriptio 2 T. 2,19; impressum frontibus servorum Dei signum seu nomen Ap. 9,4, cfr. 7,2 s.; 14,1. — 4) metaphorice: *id quo alqd. probatur vel confirmatur, «signaculum»*; cum genet. rei comprobatae R. 4,11. 1 C. 9,2.*

†**σφυδρόν** in t. cr. = σφυρόν, q. v. [Hesych. σφυδρά· ἡ περιφέρεια τῶν ποδῶν]

σφυρίς, ἰδος, ἡ apud WH. = σπυρίς, q. v.

σφυρόν, οῦ, τό 1) *talus*: *Fußknöchel*: cheville du pied [Hom. tragg.]; 2) *calx, calcaneum*: *Ferse*: *talon* [Eur. Alc. 586; Pind. Opp.]: A. 3,7 r.; vg. ‘plantae’, syr. ‘calces’, arm. ‘tibiae’, slav. ‘tali’.¹

σχεδόν adv. (v. ἔχω III) *prope*; 1) de loco, tempore, generis propinquitate: *prope, cominus, propediem* ets. [Hom. ss.] — 2) *propemodum, ferme, paene*: σχ. πᾶς ‘paene totus’ A. 13,44; 19,26; σχ. πάντα ‘paene omnia’ H. 9,22. [tragg. Xen. Plat.]*

σχῆμα, ματος, τό (ἔχω II) *habitus*; imprimis significatur rei personaeve *forma, figura, externa species*, quae in eodem subjecto varia esse potest et varium aspectum praebet: — 1) *rei figura, externus habitus, species*: παράγει τὸ σχ. τοῦ κόσμου τούτου ‘transitoria est hujus mundi figura’ 1 C. 7,31. [varia sunt σχήματα oris in pronuntiandis diversis litteris: Arist., vultūs pro diversitate affectuum: Plat., dictioonis in oratore: Arist., morborum: Hippocr. etc.] — 2) *hominis externa species et figura*, qualem gestus, vultus, sermo, membrorum habitus, vestis efficit, et ex qua etiam animus et mores cognoscuntur: Logos incarnatus est, σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἀνθρωπὸς ‘externā specie inventus est ut homo’ i. e. apparuit ac fuit omnino talis qualis ceteri homines, ergo verus homo, Ph. 2,8. [σχῆμα παρέχειν λυπουμένων ‘unguentum speciem prae se ferre’, ἐν σχήματι

νοσοῦντος ‘aegroti speciem prae se ferens’, ἐν ἵδιωτῶν σχήματι ‘ut homo privatus vestitus’ Hdn.; Commodus imperator, cum gladiatorem ageret, suam dignitatem dishonestavit αἰσχίστῳ σχήματι, id.; Ζεὺς ἐτέρου τινὸς ὑποκρίνεται σχῆμα, Lucian.]*

σχίζω, ft. σχίσω, ao. ἔσχισα, ao. P. ἔσχισθη: *scindo, diffindo*; 1) *proprietate*: Mt. 27,51 et Mr. 15,38 add. εἰς δύο [εἰς δύο μέρη Pol. 2, 16, 11]; L. 5,36; 23,45. J. 19, 24; 21,11; *caelum sec. speciem scissum est* Mr. 1,10. — 2) *σχίζομαι* tropice: *dissideo, discordor* A. 14,4; 23,7 [itidem Xen. conv. 4, 59 ἔσχισθησαν, καὶ οἱ μὲν οἱ δὲ κτλ.].*

σχίσμα, ματος, τό ↑ 1) *scissura, fissura*; in veste Mt. 9,16. Mr. 2,21. [Aristot.] — 2) trop.: †*dissidium, dissensio* J. 7,43; 9,16; 10,19. 1 C. 1,10; 11,18; 12,25: in NT significatur tale dissidium, quod ad completam dissidentium divisionem nondum pervenit. [Herm. Barn. Didache al.]*

σχοινίον, ου, τό (*σχοῖνος* ‘funis’) *funiculus, funis* [Hdt. ss.] J. 2,15. A. 27,32.*

σχολάζω, ao. ἔσχολασα ↓: 1) *cunductor*. — 2) *a labore cesso, vaco*: a) *a labore quiesco, otior*. — b) *ab una re desisto s. abstineo ut alii incumbam*; σχ. τινὶ vaco rei, *incumbo in alqd.*: τῇ προσευχῇ 1 C. 7,5. [φιλοσοφίᾳ Len. macrob. 4; τῷ c. inf. Epict. 2, 14, 28] — 3) *de loco s. domo: vaco, vacuus sum, a nemine occupatus sum* [*σχολάζει τόπος* Plut., καθέδρα Julian., θέσις ‘muneris locus’ neohell.]; *daemon in domum revertens eam invenit ‘vacuam’* Mt. 12,44. L. 11,25 WH., i. e. nec a Deo nec ab ipso domūs possessore occupatam, invenit hominem qui suum animum nec Deo plene dedidit nec ab hoste maligno defendit.*

σχολή, ἡ, ἡ 1) *otium a labore*. — 2) *otium litteratum*, i. e. *otium quod litteris, philosophiae ets. impenditur, hinc occupatio litteraria, schola*. [Plat. Cic. Epict. Plut.] — 3) *×schola, locus ubi scholae habentur*: A. 19,9. [Plut. mor. 840 e; DHal. Cic. Epict.]¹

σώζω (de ω aut ω scribendo in formis hujus verbi cfr. Bl. § 3, 3, Kühner³ II p. 544, Bailly, lex. s. v.; etenim concurrent hic duo verba, σώζω [= σωτίω] et σώω [= σαώ], ft. σώσω vel σώσω, ao. ἔσωσα vel ἔσωσα, pf. σέσωκα vel σέσωκα,

pf. P. σέσωσμαι vel (A. 4,9 Tdf.) σέσωμαι, ao. ἐσώθην, ft. P. σωθήσομαι (derivatur ab adj° σῶς = σάος ‘salvus, incolumnis’): *salvum praesto, incolorem servo, ab interitu vel periculo vel morbo alqm. aut eripio aut praeservo, vulg. «salvo»* [Hom. ss.]; — in NT 1) a malo alqo. naturali *servo, libero, eripio alqm.*: a) *a morte praeservo alqm.* Mt. 8,25; 14,30; 24,22; 27,40, 42,49. Mr. 13,20; 15,30 s. L. 23,35,37,39. J. 11,12; 12,27. A. 27,20,31; Ψυχὴν σῶσαι ‘alcs. vitam servare’ Mr. 3,4. L. 6,9, τὴν ἔαυτοῦ ψυχὴν σῶσαι ‘se a morte servare’ Mt. 16,25. L. 17,33 r. He. Br.; e contextu σφέειν αὐτὸν ἐκ θανάτου = eum etiam mortuum resuscitando ex morte liberare H. 5,7. — b) *a morbo libero alqm.* Mt. 9, 21 s. Mr. 5,28,34; 6,56; 10,52. L. 8,48; 17, 19; 18,42. A. 4,9; 14,9. Ja. 5,15, ab ob- sessione diabolica L. 8,36. — c) *salvum educo alqm. ex loco: λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου Ju. 5. [Pl. Gorg. 511 d]* — 2) in ordine supernaturali: *ab aeterno interitu ejusve periculo, a peccato ets. libero alqm.*: a) Deus per Filium suum, Filius Dei suā morte genus humanum *salvavit*: Mt. 1,21; 18,11. L. 19,10. J. 3,17; 12,47. E. 2,5,8. 1 T. 1,15. 2 T. 1,9. — b) mediis salutis a Deo singulis oblati, et ab hominibus adhibitis singuli hujus salutis participes fiunt, hīc in terris gratiae, olim gloriae; ita quidam σφέεσθαι *salvari* dicuntur Mt. 10,22; 19,25; 24,13. Mr. 10,26; 13,13; 16, 16. L. 8,12; 13,23; 18,26. J. 5,34. A. 2,21; 4,12; 11,14; 15,1,11; 16,30 s. R. 5,9 s.; 10,9, 13; 11,26. 1 C. 1,21; 3,15; 5,5; 10,33; 15,2. 1 Th. 2,16. 2 Th. 2,10. 1 T. 2,4,15. 1 P. 4, 18; active σφέειν τινά dicuntur Deus 1 C. 1,21. T. 3,5. Ja. 4,12, Christus H. 7,25, apostolus R. 11,14. 1 C. 9,22. 1 T. 4,16, conjunx conjugem 1 C. 7,16, fidelis alios Ja. 5,20. Ju. 23, doctrina fidei Ja. 1,21, baptismus 1 P. 3,21, fides L. 7,50; τῇ ἐλπίδι ἐσώθημεν ‘secundum spem (nondum re) salutis compotes facti sumus’ R. 8,24; οἱ σωζόμενοι ii qui salutis compotes fiunt’ L. 13,23. A. 2,47. 1 C. 1,18. 2 C. 2,15. Ap. 21,24 r.; σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης = separate vos ab his ne cum iis interreatis A. 2,40; — ambae significaciones (nrⁱ 1 et 2) occurunt in adagiis Mr. 8, 35. L. 9,24,56 r. Br., item in vaticinio typico R. 9,27.

σῶμα, ματος, τό corpus; 1) sensu proprio: *hominum animaliumque corpus*, a) *corpus exanime* [ita semper Homerus, saepe posteriores]: Mt. 14,12 r.; 27,58 s. Mr. 15, 43,45 r. He. L. 17,37; 23,52,55; 24,3,23. J. 19,31,38,40; 20,12. A. 9,40. H. 13,11. Ju. 9. — b) *corpus vivum*; Mt. 5,29 s.; 6,22. Mr. 5,9. J. 2,21 (genet. explic.). R. 1,24 al.; copulantur aut opponuntur inter se σῶμα et ψυχὴ Mt. 6,25; 10,28. L. 12,4, 22 s., σ. et πνεῦμα R. 8,10,13. 1 C. 7,34, πνεῦμα, ψυχὴ et σῶμα 1 Th. 5,23; *corpus ut instrumentum generandae prolis* R. 4, 19. 1 C. 7,4; — *corpus ut sedes vitae nostrae terrestris*: εἶναι ἐν σώματι ‘vitam agere his in terris’ hujusque vitae vi- cissitudinibus esse subjectum H. 13,3; ἐνδημεῖν ἐν τῷ σ., ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος = vivere, mori 2 C. 5,6,8; τὰ διὰ τοῦ σώματος merita tempore vitae ter- restris (διὰ I 2) acquisita 2 C. 5,10; Paulus, quo tempore sublimissimā ecstasi fruitus erat, fueritne tum suus animus ἐν σώματι an ἐκτὸς τοῦ σ., se ignorare dicit 2 C. 12,2 s.; — ἀπὼν τῷ σ. ‘corpore ab- sens’ 1 C. 5,3, ἡ παρουσία τοῦ σ. ipsius hominis praesentia 2 C. 10,10; — *corpus est subjectum eorum quae homo, praeser- tim adversa, experitur* 2 C. 4,10. Ph. 1,20; — *corpus, quatenus est peccati dominio subditum eique concupiscentiis indulgens servit, vocatur σ. τῆς ἀμαρτίας* R. 6,6; *corpus mortis spiritualis* (per peccatum) *pericolo expositum σ. τοῦ θανάτου* R. 7, 24; — *corpus Christi sensu proprio: sub specie panis eucharistici praesens* (opp. αἷμα, apud Johannem cap. 6 opponuntur inter se σάρξ et αἷμα) Mt. 26,26. Mr. 14, 22. L. 22,19. 1 C. 10,16; 11,24,27,29; *cor- pus Christi pro nobis passum* (vel passu- rum) et in mortem traditum R. 7,4. H. 10,5,10. 1 P. 2,24; ἐν τῷ σ. τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ‘in corpore suo carneo’ i. e. vero, materiali, mortali (σάρξ II 3) C. 1,22; τῷ σ. τῆς δόξης αὐτοῦ ‘corpori suo glorioso’ Ph. 3,21; de corpore Christi mystico v. infra, nr. 4. — c) metonymice: σώματα *mancipia* Ap. 18,13. [de captivis Dem. 480, 10, de mancipiis Pol. 12, 16, 5, pTebt. 286, 9; 407, 5 al.] — 2) *corpus plantae* 1 C. 15,37 s., *corpora siderum* ib. 40 a. [res tangibilis, extensa, materialis, Plat. pol. 288 d; *corpus physicum* aut

mathematicum, Aristot. passim] — 3) opponuntur inter se τὸ σῶμα *res ipsa adumbrata, antitypus* et σκιὰ τῶν μελλόντων *typus*, C. 2,17. [cfr. FlJ. in art. σκιά 2] — 4) *corpus Christi mysticum*, i. e. fideles ut membra cum Christo capite uniti unione vitali supernaturali cum eoque unam societatem seu familiam seu ecclesiam constituentes R. 12,5. 1 C. 10,16 s.; 12,13, 27. E. 1,23; 2,16; 4,4,12,16; 5,23,30. C. 1,18, 24; 2,19; 3,15.

σωματικός 3. † *corporeus, corporalis* [Aristot. ss.]; 1) universim: *ad corpus pertinens*: ἡ σ. γυμνασία ‘exercitatio corporis gymnica’ 1 T. 4,8. — 2) *corporis naturam seu qualitatem p[ro]ae se ferens*: σ. εἴδει ‘corporali specie’, visibili formâ L. 3,22.*

†**σωματικῶς** adv. † *modo corporali, corporaliter* [Plut. SEmp.]; in Christo κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σ. ‘inhabitat tota deitatis plenitudo corporaliter’, C. 2,9 i. e. aut (ita ut corpus opponatur adumbrationi, ut C. 2,17) = «vere, realiter et substantialiter», ut in mysterio eucharistico dicere solemus, non solum per imaginem aut ἐνέργειαν, — aut = ita ut deitas in Christo per Incarnationem corpus assumpserit: cfr. Estium et Justinianum in l. c.¹

Σώπατρος, οὐ, ὁ *Sopater*, filius Pyrrhi Beroensis, A. 20,4: is nonnullis idem fuisse videtur qui R. 16,21 dicitur Σωσίπατρος; v. Cornely in R. l. c. (cfr. Σω-[σι]χράτης, Σω[σι]τέλης etc. Pape, Wörterbuch der griech. Eigennamen.)¹

×**σωρεύω**, ft. *σωρεύσω*, pf. P. *σεσώρευμαι* (σωρός ‘acervus’): 1) *acervatim colligo, acervo* [Pol. ss.]; ἀνθρακας κτλ. R. 12,20 (v. ἄνθραξ). — 2) *locum impleo acervo rerum* [βωμοὺς λιβάνῳ Hdn. 4, 8, 20; Pol. 16, 8, 9]; hinc †de personis passive: *σεσώρευμαι ἀμαρτίαις* ‘peccatorum acervo oneratus sum’ 2 T. 3,6.¹

Σωσθένης, οὐς, ὁ *Sosthenes*; 1) archisynagogus Corinthi, rei christianaee adversarius, A. 18,17. — 2) quidam Pauli laborum socius (qui fortasse est ille idem archisynagogus, postea conversus), 1 C. 1,1.*

Σωσίπατρος, οὐ, ὁ *Sosipater*, Christianus, R. 16,21 commemoratus; cfr. Σώπατρος.¹

σωτήρ, ἥρος, δ (ap. poëtas etiam σωτήρ, a σάσω vel σώω = σώζω, q. v.) *servator*,

vulg. «*salvator*» [hoc titulo veteres viros de re publica bene meritos, deos, saepe etiam principes aliosque potentes appellabant, v. Wetstenium in L. 2,11 et Deißmann LvO. 266; inscr. Smyrn. saec. 3. a. Chr.: ὁ Θεὸς καὶ σωτὴρ Ἀντίοχος; — apud LXX = υἱός, saepe pro genet. qual. υἱός, πατέρι in formula ‘Deus salutis’]. — In NT σωτήρ appellatur 1) *Deus*, et quidem generatim σωτήρ ἡμῶν 1 T. 1,1; 2,3. T. 1,3; 2,10; 3,4. Ju. 25, ὁ Θεὸς ὁ σ. μου [Ps. 24,5; 26,9 al. = υἱός Λαζαρί ‘Deus, auctor salutis meae’, sc. qui salutis dona praeclarissima mihi confert] L. 1,47, σ. πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν qui omnes homines vult salvari, sed specialiter atque efficacius prospicit saluti fidelium, 1 T. 4,10. — 2) *Christus Dominus*: L. 2,11. A. 5,31; 13,23 (Israëli salvator, sed per Israël et cum Israël etiam ceteris). Ph. 3,20; est σ. τοῦ σώματος sc. corporis sui mystici, Ecclesiae E. 5,23, σ. τοῦ κόσμου J. 4,42. 1 J. 4,14; per modum formulae sollemnis fidem profitentis appellatur ὁ σ. ἡμῶν 2 T. 1,10. T. 1,4; 3,6, ὁ μέγας Θεὸς καὶ σ. ἡμῶν T. 2,13 [τῷ με. θεῷ σωτῆρι pMus. Br. 604 B l. 118], ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σ. ‘Deus Salvatorque noster’ 2 P. 1,1, ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ σ. ‘Dominus Salvatorque noster’ 2 P. 1,11; 2,20; 3,18, sim. 3,2 (cfr. ὁ VIII 2).*

σωτηρία, ας, ἡ † extra NT *liberatio, conservatio, salus* ets. [tragg. Thuc. Plat. al.; LXX]; *incolumentas, status prosper, bona valetudo* [Xen. Plat. pap. LXX]; **victoria* [LXX = παντελής 1 Sam. 14,45. Hab. 3,8 al.]. — In NT 1) *salus, liberatio*, ut conservatio vitae in mortis periculo A. 27,34. H. 11,7; liberatio Israélitarum ex servitute aegyptiaca A. 7,25. — b) *salus Messiana*, quae est, si in sua consummatione spectatur, ipsa vita et gloria aeterna, in sua inchoatione in terra est in eo sita, ut homo remissis peccatis liber sit ab ira Dei et per gratiam sanctificantem jus habeat ad gloriam vitamque aeternam, quin etiam hanc certâ firmâque spe jam possideat (ita Cornely in R. 1,16); σ. ἐξ ἔχθρῶν ἡμῶν ‘salus qua ab inimicis nostris liberamur’ L. 1,71; σ. ψυχῶν salus qua hominum animi salvi fiunt 1 P. 1,9; κληρονομεῖν σωτηρίαν H. 1,14; κατεργάζεσθαι τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν Ph. 2,12; κέρας

(q. v.) σωτηρίας L. 1,69; genetivus obj. σωτηρίας passim, ut: γνῶσις σ. L. 1,77, ἔλπις σ. 1 Th. 5,8, ἔνδειξις σ. Ph. 1,28, εὐαγγέλιον τῆς σ. ὑμῶν E. 1,13, ὑμέρα σ. dies quo alci. salus offertur 2 C. 6,2, λόγος τῆς σ. A. 13,26, δόδος σ. via ad salutem A. 16,17, περιποίησις σ. 1 Th. 5,9; εἰς σωτηρίαν ‘ad salutem’ (sc. obtinendam, vel: alci. conciliandam) R. 1,16; 10,1,10. Ph. 1,19. 2 Th. 2,13. 2 T. 3,15; de salute completa potissimum, quam electis afferet secundus Christi adventus R. 13,11. 1 P. 1,5; — metonymice σωτηρία est ‘salvator’ A. 13,47 ex Is. 49,6, adminiculum s. opportunitas salutis acquirendae’ 2 P. 3,15: ἡγεῖσθαι τι σωτηρίαν ‘alqd. habere pro occasione salutis’, i. e. eᾶ re uti ad obtinendam salutem (cfr. ἡγέομαι 2); — in doxologiis Ap. 7,10; 12,10; 19,1 attribuitur acclamaturque Deo et Agno ἡ σωτηρία, i. e. Deus, Agnus salvavit nos.

σωτήριος 2. (σώω ‘salvo’, cfr. σώζω)
 1) *salutifer, salutaris* [σ. τινί Thuc. 7, 64; tragg.]: ἐπεφάνη ἡ χάρις τ. Θ. (ἡ t. r.) σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις ‘apparuit gratia Dei, omnibus hominibus salutifera’ T. 2,11. — 2) substantive *τὸ σωτήριον
 a) *id quo quis salvatur, salutis adminiculum* [Lcn. Jupp. trag. 18; saepe etiam apud LXX, ubi ‘salus’ vertitur, hoc vocabulo ea intellegi possunt quae Deus facit aut donat ad hominem salvandum]; b) **salus* [LXX pro ψυχῇ Ps. 11,6; 84,7. Is. 51,5; 61,10, pro נֶצַחַת Ps. 12,6; 13,8; 90,16. Is. 12,3; 51,6,8 al.]: salus Messiana per Salvatorem nobis data et in evangelio omnibusque salutis adminiculis oblata σωτήριον vocatur L. 2,30; 3,6. A. 28,28 (Is. 40,5). E. 6,17 (cfr. 1 Th. 5,8 et Is. 59,17).*

σωφρονέω, ao. ἐσωφρόνησα (σώφρων): *sanā mente sum*; 1) sensu proprio: *sanā mente utor, non insanio*: Mr. 5,15. L. 8,35 [Plat. de rep. 331 c opponit σ. et μαίνεσθαι, cfr. A. 26,5]; sim. 2 C. 5,13, ubi opp. ἐκστῆναι, de quo loco v. ἐξίστημι 2 b. — 2) sensu ethico: *mihi tempero, temperans sum, temperate me gero* [Plat. Xen.]; de temperantia ac moderatione in omni ratione vitae ac potissimum in cibo, potu, venere T. 2,6. 1 P. 4,7 (cfr. 4,3); — R. 12,3, ubi opp. ὑπερφρονεῖν, valet i. q. ‘juste modesteque de me ipso sentio’.*

σωφρονίζω i. q. σωφρονα ποιῶ ad sa-

nam mentem reduco, ad modestiam compono, et universim emendo, coērceo: in Zucht halten [Xen. Plat. al. neohell.]: seq. τινά et inf. †*doceo, adhortor* alqm. ad alqd., ad modestiam ac temperantiam: anūs ἵνα σωφρονίζωσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, ... ἀγνὰς κτλ. ‘adolescentulas (nempe filias matrimonio junctas, nurūs ets.) hortentur ut maritos ament, ut sint castae etc.’ (syr. arm. slav.; minus clare vulg. ‘ut prudentiam doceant adolescentulas, ut viros suos ament,.. castas etc.’) T. 2,4.¹

***σωφρονισμός**, οῦ, δ \dagger 1) active: *alcs. ad sanam mentem reductio, correctio, monitio* [ἐπὶ σωφρονισμῷ ‘ut eos ad sanam mentem reducerent’ FlJ. bell. 2, 1, 3; ἐπὶ σ. τῶν ἄλλων Plut. Cat. maj. 5; Philo al.; neohell.]: ita Syrus vertit 2 T. 1,7. — 2) fort. a medio (σωφρονίζεσθαι ‘seipsum coērcere atque in sobriâ mente conservare’) fere i. q. σωφροσύνη: *sobrietas: πνεῦμα σωφρονισμοῦ ‘spiritum sobrietatis’ dedit Deus Ecclesiae praesulibus in sacramento Ordinis, quo imbuti inter persecutiones non vacillent, sed sobrii suoque officio fideles maneant, 2 T. 1,7 (ita fere vulg. goth. arm. slav.; ‘sp. doctrinae s. sapientiae’ copt.).¹*

σωφρόνως (σώφρων) adv. 1) *sane, considerate*. — 2) *temperate, moderate* [Aristot. al.], ac *praesertim sobrie, caste*, cfr. art. seq. nr. 2: σ. ζῆν T. 2,12.¹

σωφροσύνη, ης, ἡ \dagger 1) *mentis sanitas* A. 26,25 (gen. qual.; opp. μαίνεσθαι); cfr. σωφρονέω 1. — 2) *temperantia* (vulg. *sobrietas*), virtus sat generalis, in sobrietate ac castitate potissimum sita [ἀρετὴ δι’ ἣν πρὸς τὰς ἡδονὰς τὰς τοῦ σώματος οὖτας ἔχουσιν ως δ νόμος κελεύει, Aristot. rhet. 1, 9, sim. de virt. et vit. 2; cfr. Cic. Tusc. 3, 8, 17; — σ. = ‘castitas’ Justin. apol. I c. 15 sq., Clem. 1 Cor. 62. 64]: in mulieribus 1 T. 2,9,15 fere *verecunda modestia, pudicitia*.*

σώφρων 2. (σῶς, φρήν) 1) *sanae mentis, consideratus, sobrius*. [Hom. ss.] — 2) in specie: *temperatus* cum in omnibus rebus, tum in fruendis voluptatibus corporis, in cibo, potu ac venere [Aristot., cfr. art. praeced.; σ. = ‘castus’ Justin. apol. I 15]: haec virtus requiritur in episcopo 1 T. 3,2. T. 1,8, in anu T. 2,2, in muliere nupta juniore T. 2,5 [LvO. 229].*

T

ταβέρνα: v. art. Τρεῖς ταβέρναι.

Ταβίθα, ἡ (aram. טְבִיתָה vel טְבִיתָה δορχάς: Dalman p. 141) *Tabitha*, Christiana Joppensis A. 9,36,40.*

τάγμα, ματος, τό (τάσσω) *aliquid ordinatum;* 1) *institutio, dispositio: Anordnung.* [Plat.] — 2) *agmen militum, ut turma vel cohors* [Xen. Pol. al.]; omnibus hominibus resurgentibus in varia velut τάγματα seu turmas distributis, temporis ac dignitatis ordine inter se differentibus, Paulus dicit, unumquemque eorum resurgere ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι ‘in suo ordine’ 1 C. 15,23: primus est Christus, secundo loco omnes justi mortui etc.; Anselmus porro explicat ‘unusquisque in suo ordine: martyr in ordine martyrum, virgo in ordine virginum etc.’¹

τακτός 3. (τάσσω) *statutus, determinatus* [Xen. ss.]; **τακτῆ** ἡμέρᾳ ‘statuto die’ A. 12,21.¹

ταλαιπωρέω, ao. ἐταλαιπώρησα (ταλαιπωρος) 1) *intransitive:* a) objective: *miserum, malis affligor.* [Eur. Thuc. LXX] — b) subjective: † *miseriam meam persentio; ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε* Ja. 4,9. — 2) *transitive:* *miserum reddo.* [Isocr. LXX al.]¹

ταλαιπωρία, ας, ἡ ↓ *calamitas, labor, miseria* [Hdt. ss.]: plur. Ja. 5,1; miseria in quam homines impii aliquos criminibus suis conjiciunt R. 3,16 ex Is. 59,7.*

ταλαιπωρος 2. *aerumnas seu calamitates perforens, miser, miserabilis:* τ. καὶ ἐλεεινός Ap. 3,17: R. 7,24. [poët. Plat.]*

***ταλαντιᾶς** 3. *talentarius:* 1) *talentum possidens.* [Aristot.] — 2) *talentum aequans aut pretio aut pondere: χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία ‘grando magna ut talentaria’* i. e. cuius singula glomera fere talenti (cfr. art. seq., 2) *pondus habebant, Ap. 16,21. [ξύλον τ. Aristot. cael. 4, 4; Pol. 9, 41, 8]¹*

τάλαντον, ου, τό 1) *trutina, libra;* plur. = *lances.* [Hom.] — 2) *certum quoddam pondus fere 26 chiliogrammorum, in variis regionibus paululum varians.* [Hom. Hdt. ss.] — 3) *certum pondus pecuniae seu certa pecunia (= 60 μναῖ = 6000 δραχμαῖ), iti-*

dem in variis regionibus et temporibus paulum varians: *talentum atticum dicitur valuisse 4680 marcas germ. = 5850 francs (Hagen III 556); cum vocabulum solum in parabolis NTⁱ occurrat, Mt. 18,24; 25, 15-28, supervacaneum est, indagare exactum ejus valorem. [tragg. ss.]^{*}*

ταλιθά *talitha* i. e. *puella* Mr. 5,41; aramaice טְלִיתָה vel טְלִיתָה, substantivus טְלִיתָה status emphaticus (cfr. Dalman p. 150).¹

ταμεῖον t. cr. [pap. Plut.: *pronuntiabatur tamēon*], forma contracta pro **ταμεῖον** t. r. [tamēon], ου, τό 1) *locus in quo dispensator (ταμίας) res sibi creditas asserat, i. e. cella penaria vel frumentaria vel vinaria, «cellarium»: cellier: Keller L. 12, 24. [Thuc. Xen. LXX al.] — 2) *conclave, cubiculum, praesertim in interiore parte domūs situm, quo se alqs. recipit si vult esse solus:* Mt. 6,6 [Xen. Hell. 5, 4, 6; LXX = רַחֲרֶב Gen. 43,30. Ex. 8,3. Cant. 1,3 al.]; ἐν τοῖς ταμεῖοις in ea parte domūs ubi sunt conclavia privata, vel: in aliquo ex conclavibus Mt. 24,26. L. 12,3.**

ταῦν aliquot editiones habent pro τὰ νῦν, de quo v. νῦν IV.

τάξις, εως, ἡ (τάσσω) *dispositio, ordo* vario sensu [Aesch. Hdt. ss.]; 1) *ordinata multorum in ministerio, quo alternatim funguntur, successio:* L. 1,8. — 2) *bonus ordo: κατὰ τάξιν ‘ordinate’ (opp. perturbate, licenter)* 1 C. 14,40; *status rerum bene ordinatus, quem εὐταξίαν Graeci interpretantur, C. 2,5. — 3) ille locus vel gradus quem quis (ex. gr. in re publica) obtinet, germ. *Stellung, Posten;* porro: *locus quem res habet inter alias res, fere = ratio, natura, modus;* hinc in comparationibus adhibetur [ποιεῖ τὴν ἀρετὴν θεραπαίνης τάξιν ἐπέχουσαν ‘virtutem facit ancillae locum obtinentem’, eam facit velut ancillam, nempe voluptatis, Ath. 547 a; ἥλθεν ἐν ἔχθροῦ τάξει ‘venit in hostis loco’ i. e. tamquam hostis, Dem. p. 481, 21]: de Christo, qui Melchisedeco sacerdoti a regi similis futurus erat, qui igitur similem atque ille locum obtinebat, scriptum est: σὺ εἰς ἵερεὺς κτλ. κατὰ τὴν τάξιν*

Μελχισέδεκ ‘tu es sacerdos etc. ad instar Melchisedech, Melchisedeco similis’ (ad litteram fere = in gleicher Stellung wie M.) H. 5,6,10; 6,20; 7,11,17,21 r. He.: in hunc sensum verba cit. ipse auctor epistulae 7,15 explicare videtur scribens κατὰ τὴν δύοιότητα M. (similitudinem cernunt in sacerdotis singularitate sine collegis, aeternitate sine successoribus, regia dignitate, oblationis ritu ets.; v. Justinianum in ll. cc.)*

ταπεινός 3. *humilis*; 1) sensu proprio: *haud altus*. — 2) sensu translato: a) *sorte ac condicione humili*. [αἱ. τ. τῶν πόλεων ‘quae inter civitates sunt minus potentes’ Isocr.; τ. δύναμις ‘exigua potentia’ Dem.] — b) *qui habet mentem humili suae condicioni consentaneam*, i. e. a) apud profanos scriptores = *dmissus, abjectus, vilis, servilis, pusillanimis* [vix unquam enuntiatur nisi per modum aut vitii aut defectūs: copulatur a Plat. et Xen. cum synon. ἀνελεύθερος, ἀγεννής, DCass° 74, 5 quidam est πρᾶξις ἔξω τοῦ ταπεινοῦ ‘comis sine vitio humilitatis’]: ita semel in NT, 2 C. 10,1, e mente adversariorum Pauli vocabulum usuvenit. — β) in VT = נָגֵן, נָגֵן miser afflictusque vel in condicione humili constitutus, at simul Deo humiliter subjectus et confisus [Is. 11,4; 14,32. Soph. 2,3 al.]: opp. δυνάστης L. 1,52, opp. πλούσιος Ja. 1,9; δ παρακαλῶν τοὺς τ. ‘qui consolatur afflitos’ 2 C. 7,6; τὰ ταπεινά ‘res humiles, abjectae’, quae homines mundani pro vilibus habere solent, R. 12,16 (cfr. συναπάγω). — γ) in NT: *humilis* sensu fidei christianaē proprio: *demūtig: humble* (cfr. ταπεινοφροσύνη): εἰμὶ ταπεινὸς τῇ χαρδίᾳ Mt. 11,29; opp. ὑπερηφανῆς Ja. 4,6. 1 P. 5,5 ex Prov. 3,34. [perraro apud profanos = ‘a superbia fastuque abhorrens, aut numini subjectus’, ut Plat. legg. 716 a]*

† **ταπεινοφροσύνη**, ης, ἡ ↓ *mentis humilitas*; 1) × *profanis* est vitium: *pusillanimitas, animus vilis et abjectus*. [FlJ. bell. 4, 9, 2; Epict. 3, 24, 56] — 2) †*Christianis* est virtus: *humilitas, virtus* quae cohibet inordinatum appetitum propriae excellentiae et inclinat hominem ad propriam vilitatem secundum veritatem agnoscendam, vel qua se homo subjicit Deo et aliis propter Deum: A. 20,19. E. 4,2. Ph. 2,3 (dat. causae impellentis). C. 3,12. 1 P.

5,5; — e contextu = *affectata quaedam et ficticia humilitas* C. 2,18,23 (ubi praefixum ἐθελο- ‘ficticius’ vocabuli praecedentis vim suam etiam ad ταπ. extendere videtur).*

* **ταπεινόφρων**, ονος 2. (ταπεινός q. ν., φρήν) *humili mente*; i. e. 1) × *animo dejecto, pusillanimis*. [Plut.; ita ταπεινοφρονέω Epict. 1, 9, 10] — 2) **a superbia ac fastu abhorrens, humiliis* (v. art. praeced., nr. 2): 1 P. 3,8 cr. [Prov. 29,23 חֲרֹזֶת פְּשַׁע; opp. בְּרִיאָה]¹

ταπεινώω, ft. -ώσω, αο. ἐταπεινώσα, αο. P. ἐταπεινώθην, ft. P. ταπεινωθήσομαι (ταπεινός): *humilem reddo, humiliō*; 1) **humilem reddo* collem aequando et complanando, L. 3,5 in locutione metaphorica ex Is. 40,4. [Strab. DSic.] — 2) *in condicione humili redigo*: Filius Dei homo factus ἐταπεινώσεν ἐαυτόν ‘se humiliavit’ sc. ad sortem humiliam atque ad summam maximeque arduam oboedientiam se demittens, Ph. 2,8; ἐμαυτὸν ταπεινῶν ‘cum me humiliarem’, sc. labore manuum me sustentans, 2 C. 11,7; — *quadam ignominiā afficio*: μὴ ταπεινώσῃ με δ Θεὸς πρὸς ὑμᾶς ‘ne me Deus apud vos humiliet’ sc. monstratā laborum meorum sterilitate 2 C. 12,21; — *alqm. in inferiore dignitatis, honoris, praemiive loco pono*, aut etiam *confusione punio*: δ ὑψῶν ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται L. 14,11; 18,14, sim. Mt. 23,12. [Xen. an. 6, 3, 18, mem. 3, 5, 4; LXX = הָנָפֵעַ, הָנָפֵעַ, לִפְשַׁחַת] — 3) *mentem ad virtutem humilitatis compono*: ἐαυτὸν ταπεινοῦν ‘sese reddere humilem’, a fastu, superbiā, arrogantiā alienum Mt. 18,4, ‘se demittere, se aliis posthabere atque indignorem putare’ ets. Mt. 23,12. L. 14,11; 18,14; ταπεινώθητε ‘humiliate vos, humiliter vos submittite’ Ja. 4,10. 1 P. 5,6 [ταπεινώθητι ‘humilia te’ Gen. 16,9. Sir. 18,21]. — d) *†*ταπεινοῦσθαι* [Lev. 23,29 = הָנָפֵעַ, 2 Esdr. 8,21 = הָנָפֵעַת; Θεοῦ ϕ πᾶσα ψυχὴ .. ταπεινοῦται, inscr. jud. saec. 2. a. Chr. n., LvO. 308] et saepius ταπεινοῦν τὴν ἐαυτοῦ ψυχὴν [Lev. 23,27. Ps. 34,13. Is. 58,3 al. = שְׁאַלְתָּהָנָפֵעַ] valet i. q. *sese jejunando castigare, jejunare*: sic apte explicatur Ph. 4,12 οἶδα ταπεινοῦσθαι ‘calleo jejunare’ (lepidē pro ‘valeo esurire, egere’; opp. περισσεύειν ‘abundare’; cfr. Is. 58,10 ψυχὴν τεταπεινωμένην ἐμπλῆσαι = esurientem saturare).*

ταπείνωσις, εως, ἡ ↑ 1) profanis est *depressio, minutio, humiliatio* vario sensu. [Plat. Aristot. al.] — 2) a sacris scriptoribus semper adhibetur sensu passivo aut intransitivo = τεταπεινῶσθαι: a) = 'humiliatum esse', *status humiliationis, humiliatio, alcs. in condicionem humilem ac misseram depressio*: de Christo in passione humiliato A. 8,33 ex Is. 53,8; it. fort. Ja. 1,10 de humiliatione divitibus imminente. [LXX = יְנֻשׁ Ps. 9,14. Thr. 1,3,7 al.] — b) = 'in condicione humili esse' (a ταπεινός 2 a): *humilitas*, i. e. *humilis, exigua seu ignobilis condicio*: ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν τ. τῆς δούλης αὐτοῦ sensus: suo favore prosecuta est me suam exiguum, parvam, tantâ gratiâ minime dignam ancillam, L. 1,48 [cfr. similem loquendi modum Gen. 16,11; 29,32. 1 Reg. 1,11]; τὸ σῶμα τῆς τ. ἡμῶν 'corpus nostrum nunc in tam humili statu positum' Ph. 3,21; glorietur Christianus dives ἐν τῇ τ. αὐτοῦ prob. = sese humiliando, in exercenda virtute humiliatis, Ja. 1,10.*

ταράσσω, ao. ἐτάραξα, pf. P. τετάραγμαι, ao. P. ἐταράχθη: 1) sensu proprio: *concilio, commovendo turbo* ex. gr. aquam J. 5,4,7. — 2) metaph.: *e tranquillo animi statu* alqm. *excito, commoveo, perturbo*; falsas ideas ac dubia de recta fide ingero A. 15,24. G. 1,7; 5,10; alqm. ad tumultum iramque concito A. 17,8,13 cr.; ad varios affectū animū commoveo: ad commiserationem, ἐτάραξεν ἑαυτόν J. 11,33; pass. ταράσσομαι commoveor affectu terroris Mt. 2,3; 14,26. Mr. 6,50. L. 1,12; 24,38. 1 P. 3,14, metū vel tristitiaē J. 12,27; 14,1,27; ἐταράχθη τῷ πνεύματι (dat. limit.) J. 13, 21. [tragg. Xen. al.]*

ταραγή, ἡ, ἡ ↑ *commotio, turbatio*, ex. gr. aquae J. 5,4 r. He. Br.; — metaph. *turba, turbatio rerum omnium per bella* ets. Mr. 13,8 r. [Hdt. Thuc. al.]*

ταραχός, οὐ, δ i. q. ταραχή [Xen. Hipp.]; *commotio animorum*, procul dubio etiam verbis variisque signis prodita, A. 12,18; *tumultus, dissidium* ets. A. 19,23.*

Ταρσεύς, ἔως, δ ↓ ad Tarsum pertinens, *Tarsensis*, A. 9,11; 21,39.*

Ταρσός, οὐ, ἡ *Tarsus urbs, Ciliciae caput, cuius civium frequens philosophiae studium Strabo laudat; erat patria Pauli apostoli*: A. 9,30; 11,25; 22,3.*

+ **ταρταρόω**, ao. ἐταρτάρωσα (δ *Tártaros* poëtis graecis erat locus a Jove damnatis destinatus, omni luce carens, tormentorum plenus: Hom. Hsd. Pind.): *in infernum detrudo* 2 P. 2,4.¹

τάσσω, ao. ἔταξα, pf. P. τέταγμαι: *constituo*; 1) alqm. vel alqd. certo loco (*loco secundum ordinem ei conveniente*) statuo, alci. suum locum assigno [Hdt. Xen. al.]; transl. alqm. *in aliquo gradu, munere, officio ets. pono*: i oīσαι (ἐξουσίαι) ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν 'magistratū qui existunt sunt a Deo constituti' R. 13,1; ὑπὸ ἔξουσίαν τασσόμενος 'potestati (magistratui) subditus' Mt. 8,9 WH. Br. L. 7,8; εἰς διακονίαν ἔταξαν ἑαυτούς 'sese applicuerunt ministerio (sublevandi egenos)' 1 C. 16,15; τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον quodammodo 'positi in tramite quo itur ad v. ae.' vel 'dispositi ad accipiendam v. ae.' A. 13,48.

— 2) *decerno, praecipio, determino*: seq. acc. c. inf. (Bl. § 72, 5) ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον κτλ. 'statuerunt ut Paulus etc. ascenderent' A. 15,2; medium: ἐπορεύθησαν εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς δ 'I. sc. πορευθῆναι 'in montem iverunt, quo (ut irent) iis J. praeceperat' Mt. 28,16; περὶ ὧν τέταχται τοι ποιῆσαι 'de iis quae ut facias, tibi constitutum est' A. 22,10 [cl.]; τάξασθαι τινὶ ἡμέραν A. 28,23.*

ταῦρος, οὐ, δ *taurus* Mt. 22,4. A. 14,13. H. 9,13; 10,4.*

ταφή, ἡ, ἡ (θάπτω) 1) *sepultura*. — 2) *locus sepulturae*: Mt. 27,7: ita interpretantur copt. syr. arm. [utroque sensu Hdt. ss. LXX]¹

τάφος, οὐ, δ (θάπτω) *sepulcrum* Mt. 23, 27,29; 27,61,64,66; 28,1. R. 3,13 (cfr. λάρυγξ).*

τάχα adv. (ταχύς) 1) *celeriter, cito, statim*. [Hom. ss.] — 2) *fortasse, forte, nescio an* [Hdt. Xen. al.]: R. 5,7. Phm. 15.*

ταχέως adv. (ταχύς) *celeriter, sine mora, cito, mox* L. 14,21; 16,6. J. 11,31. 1 C. 4, 19. Ph. 2,19,24. 2 T. 4,9; fere i. q. *leviter, temere* G. 1,6. 2 Th. 2,2. 1 T. 5,22: cfr. ταχύ.*

ταχινός 3. i. q. ταχύς *celer, velox* [Theocr. al. LXX]; *mox futurus* 2 P. 1,14; 2,1.*

τάχιον et **τάχιστα**: v. ταχύ.

τάχος, οὐς, τό *celeritas, festinatio*; ἐν τάχει 'propere, sine mora' A. 12,7; 22,18, 'mox, brevi' L. 18,8. A. 25,4. R. 16,20.

1 T. 3,14 WH. Ap. 1,1; 22,6 [Thuc. Xen. al.]; τάχει [class. τ. πολλῷ ets.) 'cito' Ap. 2,5 r.*

ταχύ adv. ↓ I. positivus: 1) *celeriter, festine* [Pind. ss.]: τ. ἔφυγον Mr. 16,8 r.: Mt. 28,8. — 2) *cito, confestim, sine mora*: ώς ἤκουσεν, ἤγέρθη τ. 'hoc audito confestim surrexit' J. 11,29; Mt. 5,25; 28,7. L. 15,22 cr. (nTdf.). Ap. 11,14; ἔρχομαι ταχύ 'cito, vel: mox veniam' Ap. 2,16; 3,11; 22,7,12,20; 'nemo potest meo nomine miraculum patrare et ταχύ statim postea mihi maledicere' Mr. 9,39. — II. Comparativus **τάχιον** (WH. male scripserunt τάχειον: att. θᾶττον, θᾶσσον) pro diverso usu comparativi in sermone hellenistico (v. Bl. § 44, 3) significat aut 1) *celerius, citius, prius* J. 20,4. H. 13,19,23 (sc. 'prius' quam ego iter ad vos ingrediar), aut 2) *citissime, sine ulla mora*, J. 13,27, mox 1 T. 3,14 (nWH.), fort. etiam H. 13,19,23. — 3) cum ἐὰν θᾶττον significet 'ubi primum, simulac' [Plat. Alc. I p. 105 a; Xen. Cyr. 3, 3, 20, an. 6, 5, 20 al.], ἐὰν τάχιον ἔρχηται H. 13,23 potest significare 'simulac veniet'. — III. Superlativus **τάχιστα celerrime, citissime; ώς τ. 'quam citissime'** A. 17,15.*

ταχύς 3. *celer, velox, properus; metaph. promptus, paratus* Ja. 1,19.¹

τὲ (in NT nunquam τ') particula postpositiva enclitica copulativa: -que, et (frequentissime in Actibus, fere 150ies; in evangelio Lucae 8ies, in H. fere 20ies. alibi raro); 1) τὲ semel possum singula membra prioribus adnectit: a) adnectit sententias, ac praesertim tales quae similia et cognata prioribus continent (saepe = itaque): κατενύγησαν τὴν καρδίαν, εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον A. 2,37: J. 4,42; 6,18. A. 2,40; 4,33; 5,35 al. R. 2,19. H. 12,2. Ju. 6 (R. 7,7. 2 C. 10,8 τε γάρ non luc pertinet, nec τε γάρ aequivalet 'namque', Bl. § 78, 6; sed Paulus binas sententias, inter se per τὲ καὶ vel τὲ τὲ copulandas, adnexurus, priorem scripsit, alteram per anacoluthon omisit). — b) adnectit sententiarum partes et vocabula: ἐν ἀγάπῃ πνεύματι τε πραῦτητος 1 C. 4,21; H. 6,5; 9,1; ita subnectuntur participia Mt. 27,48; 28,12. A. 2,33. H. 1,3; 6,4, infinitivi A. 23,10; 24,23; 27,21. E. 3,19; nonnunquam in longiore membrorum serie posterius aliquod

membrum τὲ sibi adnexum habet, primum eo caret: H. 6,2; 11,32. 1 C. 1,30; cfr. Kühner³ IV § 519, 1. 2. — 2) τὲ bis possum bina membra vel enunciata parallela arcte inter se colligat = et — et, tam — quam: μάρτυρα ὡν τε εἰδες ὡν τε δοφήσομαι σοι 'testem tam eorum quae vidisti quam eorum quae revelabo tibi' A. 26,16; αὐτὶ τε γάρ θήλειαι . . . , δμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες 'nam et feminæ . . . , et similiter mares' R. 1,26 s.; ἐάν τε γάρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τ. K. ἀποθνήσκωμεν 'nam et, si vivimus, Domino vivimus, et, si morimur, Domino morimur', porro ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν κτλ. 'itaque tam si vivimus quam si morimur, Domini sumus' R. 14,8. — 3) correspondentibus inter se particulis τὲ καὶ bina membra copulantur = et — et, tam — quam: membra copulata sunt saepe cognata vel synonyma: δῶρά τε καὶ θυσίας H. 5,1: ib. 5,7; 6,19; 10,33. A. 26,3, aut contraria et opposita: ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας A. 9,2; 22,4, μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ A. 26,22; Mt. 22,10. L. 22,66; 23,12. J. 2,15. A. 1,1; 4,27; 27,1; 28,23 b. R. 1,12. 1 C. 1,2; post τὲ sequuntur plura καὶ L. 2,16. A. 1,8,13. H. 2,4; 9,2; bis ponitur τὲ καὶ R. 1,14. Ja. 3,7; τὲ — τὲ καὶ H. 6,2, τὲ καὶ — τὲ A. 9,15 cr.; 26,10 s.

τεῖγος, ου, τό moenia, murus quo locus cingitur aut munitur A. 9,25. 2 C. 11,33. H. 11,30. Ap. 21,12-19.*

τεμνήριον, ου, τό (cfr. τεκμαίρομαι 'cognosco, judico') id quo alqd. cognoscitur, documentum, argumentum A. 1,3.¹

×**τεννίον**, ου, τό (téchnon) filiolus, filiola [Anth.]; appellatio blanda qua magister discipulos alloquitur: τεκνία J. 13,33. 1 J. 2,12,28; 3,7,18 v.; 4,4; 5,21; τεκνία μου G. 4,19 v. 1 J. 2,1; 3,18 r. Br.: cfr. Prov. 1,10; 2,1 al. [Anth.]*

×**τεννογονέω** (τεκνο-γόνος 'puerpera') puerpera sum, filios pario, matris officia oeo 1 T. 5,14. [de animali in Anth.]¹

τεννογονία, ας, ἡ ↑ procreatio prolis [Aristot.; ep. ad Diogn. 5, 6]; de prolis procreatione ceterisque officiis cum illa conesis, quae matrifamilias incumbunt 1 T. 2,15.¹

τέννον, ου, τό (τεκεῖν, τίκτω) proles, filius, filia, plur. liberi; 1) sensu proprio: a) sensu stricto: filius, filia: παραδώσει

πατήρ τέχνων Mt. 10,21: Mt. 7,11; 18,25; 19,29; 22,24. Mr. 13,12. L. 1,7. E. 6,1,4. C. 3,20 s. al.; in compellatione blanda: Mt. 21,28. L. 2,48; 15,31; ‘filii instar’ Mr. 10,30. — b) sensu latiore: *ab alio. oriundus, prognatus, plur. posteri: Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς* Mt. 2,18: Mt. 27,25. A. 2,39; 13,32 r. (τοῖς τέχνοις αὐτῶν, ἡμῖν ‘postoris eorum, i. e. nobis’); in allocutione L. 16,25; τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς qui carnali dumtaxat generatione sunt ab alio. prognati, R. 9,8. — 2) sensu translato: a) τέκνα vocantur *urbis cives s. populus* Mt. 23,37. L. 13,34; 19,44. G. 4,25. [Zach. 9,13 al.] — b) *membra alcs. ecclesiae* 2 J. 1,4,13; e typica expositione intelligitur G. 4,31 παιδίσκης τέκνα. — c) *alicujus magistri discipuli*: 1 C. 4,14. 2 C. 6,13. 1 Th. 2,11. 3 J. 4; in numero singulari: 1 C. 4,17. Ph. 2,22. 1 T. 1,2. 2 T. 1,2. T. 1,4. Phm. 10; in compellatione Mr. 10,24. 1 T. 1,18. 2 T. 2,1 [Ps. 33,12]; perversae magistrae aut sectae asseclae Ap. 2,23 (cfr. ’Ιεζαβελ). — d) ii qui alcs. (quem ut patrem venerantur) *indolem imitantur atque in se exprimunt*: ita de Abrahae filiis spiritualibus Mt. 3,9. L. 3,8. J. 8,39. R. 9,7; de mulieribus imitatricibus virtutum Sarae 1 P. 3,6; τέκνα τοῦ διαβόλου 1 J. 3,10: cfr. υἱός I 3 c. — e) blanda compellatio aegroti Mt. 9,2. Mr. 2,5. — 3) *hebraizant hae dictiones*: τέκνα κατάρας, δργῆς 2 P. 2,14. E. 2,3 ‘maledicto, irae obnoxii vel iis digni’ [υἱὸς θανάτου 1 Reg. 20,31. 2 Reg. 12,5; תִּבְרֵב ‘filius verberationis’ i. e. verberibus dignus Dt. 25,2]; τ. διπαχοῦς ‘oboedientes’ 1 P. 1,14; τέκνα φωτός qui pertinent ad regionem lucis, ad regnum Dei, E. 5,8; ‘filii sapientiae’ Mt. 11,19 r. He. Br. L. 7,35 ii qui sapientissima Dei consilia intellegunt atque agnoscent; ἐπαγγελίας τέκνα qui suam nativitatem (sc. spiritualem) non habent ex naturae cursu, sed ex promissione Dei, G. 4,28: cfr. υἱός I 3 d. — 4) τέκνα Θεοῦ, τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ *filii Dei*, sunt homines a damnatione erepti, a Deo adoptati et in spem jusque hereditatis cum Christo admissi, ex Deo renati, et hoc nomine obligati ut sint perfecti sicut eorum Pater caelstis: J. 1,12; 11,52. R. 8,16 s., 21; 9,8. E. 5,1. Ph. 2,15. 1 J. 3,1 s., 10; 5,2.

τεκνοτροφέω, αο. ἐτεκνοτρόφησα (τεκνο-

τρόφος = τέκνα τρέφουσα): *filios educo, liberorum educationi vaco* 1 T. 5,10. [Aristot. de ape]¹

τέκτων, ονος, δ *faber*, nonnusquam quidem sensu latiore, ut etiam faber ferrarius et sculptor et quivis artifex ita vocetur [v. exempla ap. Passow vel Bailly], sed tamen plerumque ita appellatur *faber lignarius* (Tischler: *menuisier*), *tignarius* (Zimmermann: *charpentier*), *carpentarius* (Wagner: *charron*) [Hom. Thuc. Xen. ss.]; — Jesus erat δ τοῦ τέκτονος υἱός Mt. 13,55, δ τέκτων Mr. 6,3; e versionibus antiquis copt. syr. goth. arm. fabrum lignarium vel tignarium clare efferunt, vulg. indeterminate «faber». S. Justinus (Tryph. 88) scribit Josephum aratra et juga confecisse.*

τέλειος 3. (τέλος) *ad finem perductus, perfectus*; 1) de rebus: *perfectus, numeris omnibus absolutus, sine defectu aut vitio: ή ὑπομονὴ ἔργον τ. ἐχέτω patientia perfecte exerceatur* (ἔργον 1 c) Ja. 1,4; τ. δώρημα ib. 1,17, νόμος (opp. lex vetus cui multum perfectionis deerat) 1,25, ἀγάπη 1 J. 4,18; τὸ τέλειον 1 C. 13,10 ‘res perfecta, status perfectus’ (opp. τὸ ἐξ μέρους); sensu ethico R. 12,2 ‘id quod perfectum est’ (tres gradūs bonitatis s. honestatis enumerantur: ἀγαθόν bonum, εὐάρεστον Deo valde placens, τέλειον perfectum); — compar.: τελειοτέρα σκηνή sc. perfectior quam tabernaculum VTⁱ, H. 9,11. — 2) de personis: *homo maturā aetate, corpore animoque plene evoluto* [Xen. Cyr. 1, 2, 4 distinguuntur παῖδες, ἔφηβοι, τέλειοι ἄνδρες, senes]: inde acceptā imagine is dicitur *perfectus Christianus qui sive in fidei cognitione sive in morum Christiano dignorum integritate multum profecit ac maturuit*; οἱ τέλειοι 1 C. 2,6 sunt Christiani sapientiae sublimioris capaces, idonei ad percipienda ea quae sunt spiritūs Dei, in christiana cognitione ac virtute maturi, sim. Ph. 3,15. H. 5,14; τέλειος est qui quandam in fide maturitatem et constantiam adeptus est E. 4,13 (opp. νήπιοι, qui omni vento doctrinae circumferuntur). C. 4,12 (τ. καὶ πεπληροφορημένος); cum additamentis: φρεσὶν τέλειοι ‘prudentiā perfecti’ 1 C. 14,20, τέλειος ἐν Χριστῷ C. 1,28; *qui virtutem altiore nec communī gradu exercet seu quodam caritatis fervore excellit*

Mt. 5,48 a. Ja. 1,4; 3,2; ad quam perfectionem assequendam Mt. 19,21 commendantur consilia evangelica; — Deus perfectus est Mt. 5,48, quae perfectio etiam in eo ostenditur quod vel injustis suum amorem exhibit (v. 45) seu misericors est (L. 6,36).*

τελειότης, ητος, ἡ *perfectio*, *rei absolutio* [Plat. LXX]; — in NT ἡ τελειότης est H. 6,1 *magna quaedam in cognitione ac virtute christiana maturitas* (cfr. τέλειος 2; H. 5,14), C. 3,14 *complexus quidam omnium virtutum quae Christianum matrum decent.**

τελειόω (ap. profanos etiam τελεόω), ao. ἐτελείωσα, pf. τετελείωχα, pf. P. τετελείωμαι, ao. P. ἐτελείώθην (τέλειος) *perfectum reddo, perficio, consummo*; — 1) *perficio, exsequor, perago*: δρόμον, διακονίαν A. 20,24, ἔργον J. 4,34; αὐτῶν τελειωσάντων τὰς ἡμέρας ‘cum dies paschales peregissent’ L. 2,43: J. 5,36; 17,4; Ὡν τελειωθῆ ἡ γραφή ‘ut exsecutioni mandaretur scriptura’ J. 19,28. — 2) *ad finem ac perfectionem adduco* alqm. vel alqd.: a) *ad finem perduco*; pass. *ad finem perducor*: τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι ‘perendie (cfr. αὔριον 3) finior’, i. e. operis vitaeque finem mihi imponi patiar, L. 13,32 [an medialiter: ‘perendie opus meum finio’? med. c. acc. obj. Jambl. v. Pythag. 158]; *ad optatum ac gloriosum finem, nempe ad gloriam caelestem perduco*: ἐπρεπεν αὐτῷ (Ιησοῦν) διὰ παθημάτων τελειώσαι ‘conveniens erat ut Deus Iesum per passionem ad gloriam perduceret’ H. 2,10; pass. (L. 13,32? cfr. supra) H. 5,9; 7,28; 11,40; 12,23 [Didache 16, 3; cfr. aram. מְלַחֵן ‘perfici’ = mercudem suam a Deo accipere, Levy II 487]. — b) *reddo perfectum* alqm. vel alqd. a) *aliquem*: δ νόμος οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειώσαι ‘Lex accedentes nunquam perfectos (sanctos, a peccatis puros) reddere potest’ H. 10,1, item 7,19 (quatenus οὐδέν ad homines refertur); 9,9; 10,14 (τετελείωκεν justos reddidit, quatenus ex eo pendet, eo sensu quo omnes dici possunt esse ‘justificati, reconciliati’ R. 5,9 s.); — τετελείωμαι *sum perfectus*: de perfectione vitae christianae universa Ph. 3,12; de perfectione in certa quadam re: ἐν τῇ ἀγάπῃ 1 J. 4,18; τετελειωμένοι εἰς ἐν perfectissime inter se et nobiscum

uniti J. 17,23. — β) *aliquid*: ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη ‘per opera demum fides perfecta evasit’ Ja. 2,22: 2 C. 12,9 r. (cfr. τελέω 1). H. 7,19; caritas τετελείωται ‘est perfecta’: 1 J. 2,5; 4,12,17.*

τελείωσις adv. (τέλειος) *perfecte, integre*: τ. ἐλπίσατε 1 P. 1,13, ‘sperate perfecte’, i. e. cum spe firmissima (Syrus jungit νήφοντες τ.).¹

τελείωσις, εως, ἡ (τελειόω, q. v.) *consummatio, ad finem s. ad perfectionem adductio* [varie ap. Aristot. ss.]; in NT: 1) *exsecutio, eventus eorum quae praedicta sunt*: L. 1,45. — 2) *hominum ad perfectionem adductio* i. e. *justificatio*: H. 7,11.*

+ **τελειωτής**, οῦ, ὁ (τελειόω) *consummator*; Christus est nobis ὁ τῆς πίστεως ἀρχηγὸς καὶ τ. ‘fidei auctor et consummator’, per eum enim factum est ut ad fidem veniremus, per eum fiet olim ut fides nostra consummetur, praemio afficiatur, in visionem beatam transeat, H. 12,2 (ubi v. commentarios).¹

τελεσφορέω (τελεσ-φόρος ‘consummationem ferens’, dicitur arbor maturos fructūs praebens) ~~fructūs maturo, maturos fructūs fero~~ [c. accus. καρπόν Theophr.]: absolute, in parabola L. 8,14.¹

τελευτάω, ao. ἐτελεύτησα, pf. τετελεύτηκα ↑: 1) *transit.*: *finio, ad finem perduco*. — 2) *intrans.*: a) *universim*: *finior, finem habeo* [v. gr. τελευτῶντος τοῦ χρόνου Plat. pol. 273 d]. — b) *in specie* (nempe suppresso accusativo τὸν βίον): *morior* [Hdt. ss.] Mt. 2,19; 9,18; 22,25. Mr. 9,44 v., 46 v., 48. L. 7,2. J. 11,39 cr. A. 2,29; 7,15. H. 11,22; θανάτῳ τελευτάτῳ ‘occiditor!’ Mt. 15,4. Mr. 7,10 [Ex. 21,16 = תִּמְרוֹן תִּמְרוֹן].*

τελευτή, ḥς, ἡ 1) *consummatio*. — 2) *finis*; *in specie*, om. genet. τοῦ βίου, *vitae finis, mors* Mt. 2,15. [Hom. Pind. ss.]¹

τελέω, ao. ἐτέλεσα, pf. τετέλεκα, pf. P. τετέλεσμαι, ao. P. ἐτελέσθην, ft. P. τετελέσθημαι (τέλος): 1) *ad finem perduco, perficio, consummo, absolvo* [Hom. ss.]: λόγους ets. Mt. 7,28 cr.; 13,53; 19,1; 26,1, δρόμον 2 T. 4,7, μαρτυρίαν Ap. 11,7: L. 2,39; οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραήλ ‘civitates Israëlitarum non omnes absolveritis’ sc. peragrantes vel evangelizantes Mt. 10,23; seq. ptc. Mt. 11,1; pass. τετέλεσται ‘consummatum est’ sc. opus redēptionis a Patre mihi commis-

sum, in vaticiniis VTⁱ praedictum, J. 19, 30, ib. 28; de tempore finito seu elapso Ap. 20,3,5,7; ἡ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται = vis gratiae in homine infirmo eā robورو perfecte manifestatur, 2 C. 12,9 cr. — 2) *perficio, perago, exsequor* rem imperatam, praedictam etc. [Hom. ss.]: τ. νόμον R. 2,27. Ja. 2,8, ἐπιθυμίαν σαρκός G. 5,16; ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα ‘ea omnia exsecuti sunt, quae de eo scripta sunt (in sacris libris)’ A. 13,29; pass. L. 12,50; 18,31; 22,37. (J. 19,28,30? v. nr. 1). Ap. 10,7; 15,1,8; 17,17. — 3) *sollo, pendo* pecuniam, tributum: φόρους R. 13,6; Mt. 17,24. [Plat. al.] — NB. Huic verbo non tam subest idea ‘finiendi, i. e. desinendi’, quam ‘perficiendi’.*

τέλος, οὐς, τό I. *finis*, et quidem apud profanos auctores non tam finis quo res esse desinit, quam quo res consummatur atque absolvitur (*Vollendung, Abschluß*), seu illud ultimum, versus quod tenditur, quoque obtento res vel actio vel evolutio absoluta est (cfr. Schmidt 193, 2); in SScri^a vero etiam rei desitio τέλος vocatur. — Itaque 1) *finis, absolutio, consummatio*: a) ita ut simul conotetur atque efferatur idea desitionis rerum vel conditionum praecedentium: πάντων τὸ τέλος ‘omnium rerum consummatio’ 1 P. 4,7 et absolute τὸ τέλος ‘consummatio, finis’ Mt. 24,6,14. Mr. 13,7. L. 21,9. 1 C. 15,24 (supple ἔσται), consummatio hujus saeculi in secundo adventu Christi; τὸ τέλος Κυρίου εἰδετε i. q. εἰδετε πᾶς Κύριος τὰ τοῦ Ιώβ ἐτέλεσεν spectastis quomodo Dominus sortem Jobi consummarit, Ja. 5,11 (syr. ‘finem quem ei Dominus fecit’, item aeth.); Christus est τέλος νόμου ‘finis Legis (Mos.)’, in eum Lex tendebat, eo adveniente desitura erat, R. 10,4; τὸ τ. τοῦ καταργουμένου ‘finis rei transitoriae’ sc. ministerii Mosis 2 C. 3,13. — b) ita ut fere solum efferatur *alicujus evolutionis ultimus terminus, absolutio*: ίδεῖν τὸ τέλος ‘ut videret (causae judicialis) exitum’ Mt. 26,58; tempus post Christi primum adventum dicitur τὰ τέλη τῶν αἰώνων i. q. plenitudo temporum 1 C. 10,11; — in specie a) hominis τέλος = ejus sors ultima eaque aeterna: ὃν τὸ τ. ἀπώλεια ‘quorum sors extrema erit interitus’ Ph. 3,19, sim. 2 C. 11,15. 1 P. 4,17; — β) rei τέλος = id

in quod res tandem desinit, praemium aut poena: R. 6,21. H. 6,8 (ἥ sc. κατάρας: maledictum tandem desinit in tormenta ignis aeterni). 1 P. 1,9; — γ) rei praescriptae *exsecutio*: τέλος ἔχειν ‘exsecutioni mandari’ [τέλος ἔχει πάντα pLugd. U III 20 = ‘plene exsecutioni mandata sunt omnia’; Syll. 540, 51 al.]: τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει L. 22,37: versiones syr^ae, copt., arm., aeth. interpretantur ‘ea quae de me [scripta: add. copt.] sunt, exsecutioni mandantur’, cfr. L. 18,31. — δ) *scopus, id quo omnia referuntur*: *Ziel: but* [Aristot.]: 1 T. 1,5. — 2) metaphorice: *id quod est in aliquo ordine extremum*: Christus, utpote Deus, est ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ‘principium et finis’, aeternus, a quo omnia primum incipiunt et ad quem omnia terminantur, Ap. 1,8 r. Br.; 21,6; 22,13. — 3) *finis = rei desitio*: μήτε ζωῆς τ. ἔχων H. 7,3: L. 1,33; sec. quosdam Ja. 5,11 ‘mortem Christi Domini spectastis’ (post τοὺς ὑπομείναντας ajunt plura exempla patientiae referenda fuisse); τ. ἔχειν ‘finem habere, finiri’ (opp. σταθῆναι) Mr. 3,26; sec. plerosque τὸ (vel τὰ) περὶ ἐμοῦ τ. ἔχει ‘vita mea in eo est ut finiatur’ L. 22,37 (vulg.): cfr. supra, 1 b γ. — 4) dictiones adverbiales: a) τὸ τέλος *postremum, denique* 1 P. 3,8. — b) ἔως τέλους 1 C. 1,8. 2 C. 1,13, μέχρι τέλους H. 3,14, ἄχρι τέλους H. 6,11. Ap. 2,26 *usque ad finem* sive vitae sive hujus saeculi. — c) εἰς τέλος: a) *in fine, tandem, postremo* [Hdt. 3, 40]: sec. multos L. 18,5 ‘ne me postremo in faciem caedat’ (cfr. ὑπωπιάζω). — β) *usque ad finem*; Mt. 10,22; 24,13. Mr. 13,13; prob. L. 18,5 ‘ne usque ad finem veniat precibusque me molestet’. — γ) *ad summum usque gradum, summi pere* [εἰς τ. ἀπειρος ‘perquam inexpertus’ Pol. 1, 20, 10; id. 1, 48, 5; εἰς τ. καταλελ(υμένος) pTebt. 38, 11]: εἰς τ. ἡγάπησεν αὐτούς ‘summum quoddam specimen caritatis suae iis exhibuit’ J. 13,1 sec. JChrysost. al.; ἔφθασεν ἐπ’ αὐτοὺς ἡ δργὴ εἰς τ. ‘ira Dei super eos venit ad extremum’, ita ut prope immineat punitio, 1 Th. 2,16. — II. *id quod persolvitur, i. e. portorium, vectigal pro mercibus solvendum: Zoll, Warensteuer: droit de douane* Mt. 17,25. R. 13,7 (δ VI 2). [Plat. Xen. al. pap.]

τελώνης, ου, ὁ (τέλη ὠνέομαι) 1) sec. etymon *is qui vectigalia vel portoria emerat seu conduxerat eaque per alios exigebat, publicanus qui dicebatur.* — 2) plerumque ita vocabatur *exactor vectigalium vel portiorum, portitor*, cuius operā publicanus utebatur, vulg. *publicanus*: erat id hominum genus, ut aliis, ita maxime Iudeis sive propter servitia Romanis praestita sive propter injustas exactiones frequentes perosum; neque a Iudeis solis sed ab aliis quoque pro hominibus nequam ac pravissimis habebantur [v. testimonia apud Wetstenium in Mr. 5,46 s.]: Matthaei seu Levi portitoris mentio fit Mt. 10,3. L. 5,27; ut homines a vulgo contempti, peccatores, a Jesu cum summa misericordia suscepti commemorantur: Mt. 5,46,47 r.; 9,10 s.; 11,19; 18,17; 21,31 s. Mr. 2,15 s. L. 3,12; 5,29 s.; 7,29,34; 15,1; 18,10 s.,13. De iis cfr. Schürer § 17 c. [Pol. pap.]*

τελώνιον, ου, τό *telonium, domus ubi portoria percipiuntur* [Posidipp.; pPar. 62 VIII 3; Strabo 16, 1, 27] Mt. 9,9. Mr. 2,14. L. 5,27.*

τέρας, ατος, τό (ab etymologis refertur ad eandem radicem, ex qua voces ἀστήρ, ἀστραπή ortae sunt; et primitus videtur significasse signum caeleste divinitus datum, ut fulgur, stellam cadentem ets.: v. Schmidt 168, 2) *portentum, prodigium, miraculum ab algo. patratum*: τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ, σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς A. 2,19; alibi τέρατα et σημεῖα tanquam synonyma copulantur Mt. 24,24. Mr. 13,22. J. 4,48. A. 2,22,43; 4,30; 5,12; 6,8; 7,36; 14,3; 15,12. R. 15,19. 2 C. 12,12. H. 2,4; τέρατα ψεύδους (gen. qual.) 2 Th. 2,9. [Hom. ss.]*

Τέρτιος, ου, ὁ *Tertius*, Pauli in scribenda ad Romanos epistula amanuensis, R. 16,22.¹

Τέρτυλλος, ου, ὁ *Tertullus*, causidicus quidam, A. 24,1 s.*

τεσσαράκοντα, in codd. optimis et editionibus crit. **τεσσεράκοντα** (Helbing p. 5; Bl. § 6, 1) *quadraginta* Mt. 4,2. Mr. 1,13 al.

τεσσαρακοντα-, et melius, ut supra, **τεσσερακοντα-ετής** 2. (Lachm. Tdf. Br. cum accentu attico -έτης: v. Kühner³ I p. 544, Anm. 7) *quadraginta annorum* A. 7,23; ώς τ. χρόνον '40 fere annorum spatium' A. 13,18. [Hsd.]*

τέσσαρες, neutr. **τέσσαρα** vel (Tdf. WH., aliquotiens Br.: Bl. 6, 1; 8, 2) **τέσσερα**, gen. **τεσσάρων**, dat. **τέσσαριν**, acc. masc. **τέσσαρας** (cN aliquotiens **τέσσαρες** [pap.]) *quattuor* Mt. 24,31. Mr. 2,3. J. 19,23. Ap. 4,4,8; 5,8; 7,1; 9,14 al.

τεσσαρεσ-παι-δένα-τος 3. [forma ion. Hdt. 1, 84 al.] *quartus decimus* A. 27,27,33.*

τεσσερ . . . = **τεσσαρ . . .**, q. v.

τεταρταῖος 3. (τετάρτη sc. ἡμέρα) *qui quarto die aut quartum diem* (i. e. jam per 4 dies) *alqd. agit aut patitur* [Plat. al.]: τ. ἡν J. 11,39, quod explicatur 11,17.¹

τέταρτος 3. *quartus* Mt. 14,25 al.; τὸ τ. sc. μέρος *quarta pars rei* [DSic. 1, 50] Ap. 6,8: vulg. 'quattuor partes terrae.'

τετρα-αρχ . . . Tdf. WH. Br. = **τετραρχ** „, q. v.; Bl. § 28, 8. Sermo hell. amabat formas distractas, ut **τετραόργυιος**, πεντα-ετής.

τετρά-γωνος 2. (cfr. γωνία) *quadriangulus, quadratus* Ap. 21,16.¹

τετράδιον, ου. τό (τετράς 'nummerus quaternarius') *quaternio, numerus quattuor militum* [Philo in Flacc. 13]: A. 12,4; singulis noctis vigiliis quaterni milites Petrum custodiebant, i. e. bini cum eo in carcerem inclusi, bini ad carceris januas stantes.¹

τετρακισ-γίλιοι 3. *quattuor milia* Mt. 15,38; 16,10. Mr. 8,9,20. A. 21,38.*

τετρακόσιοι 3. *quadrilingenti* A. 5,36 al.

τετράμηνος 2. *quattuor mensium* [Thuc. Pol.]; — subst. **ἡ τετράμηνος** sc. ὥρα t. cr. [Syll. 210, 4 al.] vel ὡς τὸ **τετράμηνον** t. r. *tempus quadrimestre* [Jdc. 19,2; 20,47 v.]: ἔτι τ. ἔστιν καὶ δ θερισμὸς ἔρχεται J. 4,35. — NB. Cfr. ἡ δίμηνος, τρίμηνος, ἔκμηνος vel ἔξαμηνος, ἑπτάμηνος apud Hdt. Pol. Plut. LXX (Ez. 39,14); τὸ δίμηνον, τρίμηνον apud Pol. DSic. Syll.; semel δ ἔξαμηνος et ἔκμηνος sc. χρόνος Xen. Pol.: v. Bailly.¹

τετρα-πλοῦς (= ὁος), ὅη, οῦν *quadruplex, -plus* L. 19,8. [Xen.]¹

τετρά-πονς, ονν, gen. οδος adj. *quadrupes*; subst. τὰ **τετράποδα quadrupedia** A. 10,12; 11,6. R. 1,23. [Thuc. al.]¹

τετραρχέω (Tdf. WH. Br. **τετραρχέω**) ↓ *sum tetrarcha, tetrarchiae praesum*; seq., ut in verbis regnandi, genet. dictionis, L. 3,1 ter. [FlJ. vita 11]¹

τετρ-άρχης (Tdf. WH. Br. **τετρα-άρχης**),

ου, δ *tetrarcha*; 1) *is qui praeest regionis quadripertitiae uni parti.* [Thessalia habuit τετραρχίας, Eur. Alc. 1154, Dem. Phil. 3, 26; item primitus singulae regiones Galatiae Strab. 12, 5, 1; in Galatia titulus τετράρχης retentus est, etiam numero horum praesidum ad 3, ad 2 atque adeo ad 1 diminuto] — 2) obliteratā vi propriā vocabuli, τ. vocabatur *praeses seu princeps (rege minor) regionis sat arctis finibus circumscriptae* [exempla ap. Schürer § 16, nota 12]: titulus Herodis Antipae Mt. 14,1. L. 3,19; 9,7. A. 13,1.*

τεφρόω, ao. ἐτέφρωσα (*τέφρα* ‘cinis’): *in cinerem verto*, i. e. *comburo* 2 P. 2,6. [Theophr. Philo al.]¹

τέγνη, ης, ḥ *ars, opificium (Kunst, Handwerk: art, métier)* A. 17,29; 18,3. Ap. 18,22.*

τεχνίτης, ου, δ † *artifex, opifex* A. 19, 24,38. Ap. 18,22; de Deo sapientissimo rerum conditore, cum gen. obj. H. 11,10. [δῆμιούργημα τοῦ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν μόνων τεχνίτου Philo, mut. nom. 4; cfr. Sap. 8,6; 13,1]*

τήνω, ft. P. *τακήσομαι: liquefacio; pass. liquefio, liquescendo dissolvor atque intereo:* 2 P. 3,12 *τήκεται vel τακήσεται* i. q. versu 10 λυθήσεται.¹

τηλαυγῶς adv. (adj. -γής 2. ‘splendorem longe spargens, splendidus’, α τῆλε et αὐγή) *eminus et clare: ἐνέβλεψεν τ. (v. l. δηλαυγῶς q. v.) ἅπαντα(ς) Mr. 8,25 nTdf.* [DSic. 1, 50 *τηλαυγέστερον ὁρᾶν.*]¹

τηλικ-οῦτος, αὐτη, οῦτο *tantus*; 1) *tantae aetatis.* — 2) *tantae statura vel magnitudinis: de navibus Ja. 3,4.* — 3) *tanti momenti, pretii, valoris, vehementiae etc.: ἐκ τηλικούτου θανάτου* 2 C. 1,10 *hyperbolice ‘ex tanta morte’ i. e. ex tantis vitae periculis; τ. σεισμός, pleonastice addito οὕτῳ μέγας Ap. 16,18; τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας ‘si tales tantamque salutem neglexerimus’ H. 2,3.**

τηρέω, ft. *τηρήσω*, ao. ἐτήρησα, pf. *τετήρηκα* (de 3. pers. plur. -ηκαν J. 17,6 cr. v. Bl. § 21, 3), pf. P. *τετήρημαι*, ao. P. *ἐτηρήθην: fere i. q. φυλάσσω* (Schmidt 208, 4): *custodio, servo; 1) custodio ex. gr. captivum, captivum teneo: Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ A. 12,5 [Thuc. 4, 30]; Mt. 27,36,54. A. 16,23; 24,23; 25,4,21; custodio locum: ἐτήρουν τὴν φυλακήν ‘cu-*

*stodiebant carcerem’ A. 12,6; οἱ τηροῦντες ‘custodes’ sepulcri Mt. 28,4. [χωρίον, πόλιν Pind. Pol.] — 2) reservo, aservo alqm. vel alqd. ad tempus opportunum: οἶνον J. 2,10; J. 12,7. 1 P. 1,4 (εἰς ὑμᾶς νοbis). 2 P. 2,4,9,17; 3,7. Ju. 6 b,13. — 3) servo, non abjicio, retineo: τηρεῖν τὰ ιμάτια αὐτοῦ Ap. 16,15 dicitur is qui vestes non exuit et vigilat, i. e. metaph. qui retinet amictum justitiae; τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος E. 4,3; 2 T. 4,7. 1 J. 5,18 cr. nHe. (αὐτόν sc. Deum). Ju. 6 a. — 4) alqm. vel alqd. in algo. statu conservo, talem qualis est conservo: τοῦ τηρεῖν τὴν ἔαυτοῦ παρθένον ‘servandi (filiam) virginem suam’ sc. in statu virginali, 1 C. 7,37; ἔαυτόν 1 J. 5,18 r. He. sc. in gratia; addito praedicato: σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει ‘te ipsum castum serva’ 1 T. 5,22: 2 C. 11,9. Ja. 1,27; passive: δλόχληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα τηρηθείη ‘spiritus vester integer (sanus) conservetur!’ 1 Th. 5,23; τηρεῖν τινα ἐν τινι ‘alqm. in alqa re conservare’ J. 17,11 s. Ju. 21; τοῖς Χριστῷ τετηρημένοις ‘iis qui Christo (pour Jésus-Christ: Cr.) servati sunt’ Ju. 1. — 5) *praeservo a malo alqm.: τινὰ ἐκ τοῦ πονηροῦ J. 17,15: Ap. 3,10 b. [Prov. 7,5] — 6) attendo ad alqd., praesertim ad id unde aliqua actio pendet [ad opportunum tempus, ventum ets. Thuc.; ad doctrinam, legem, LXX]; in specie: *doctrinam, legem ets. observo*, i. e. *amplector, animo retineo, oboediens exsequor* [Sir. 29,1]: διεάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν ‘docete eos observare omnia quae mandavi vobis’ Mt. 28,20: Mt. 19,17. Mr. 7,9. J. 8,51 s., 55; 14,15,21,23 s.; 15,10,20; 17,6. A. 15,5; 21,25. 1 T. 6,14. Ja. 2,10. 1 J. 2,3 al., fort. 2 T. 4,7 (cfr. nr. 3 et art. πίστις I 1, II 1, III 2); τηρεῖν τὸ σάββατον i. e. legem sabbati J. 9,16.*

τήρησις, εως, ḥ † *custodia; 1) actus custodiendi, observatio.* [Thuc. al.]. — 2) **observatio* legum ets. [Sap. 6,19. Sir. 32,27]: c. gen. obj. τ. ἐντολῶν Θεοῦ 1 C. 7,19. — 3) *utrum A. 4,3; 5,18 dicatur condicio ejus qui captivus servatur: Gewahrsam, Gefangenschaft, an + carcer [pBer. 388 III 7] certo dici vix potest [ut Thuc. 7, 86].**

Τιβερίας, ἄδος, ḥ † *Tiberias, civitas ab Herode Antipa condita aut amplificata, caput Galilaeae: J. 6,23; ab ea lacus Genesareth nomen traxit θάλασσα τῆς T.:*

J. 6,1; 21,1. [Τιβέριας λίμνη FlJ. bell. 3, 3, 5; ή Τιβεριέων λ. ib. 4, 8, 2]*

Τιβέριος, ου, ὁ *Tiberius Caesar* L. 3,1. — *NB.* 15us annus imperii ejus (L. 3,1) computatur ex eo tempore quo, vivente etiamtum Augusto, par cum hoc provinciarum imperium adeptus est, i. e. ab anno 12° nostrae aerae (Hagen III 1192).¹

τίθημι, (imperf. 3. sg. ἐτίθει, 3. pl. ἐτίθεσαν vel ἐτίθουν Mr. 6,56), ft. θήσω; ao. ἔθηκα, pf. τέθεικα, pf. P. τέθειμαι Mr. 15,47 cr. J. 19,41 WH., ao. P. ἐτέθην: I. activum: 1) *pono, colloco*; a) universim: *alqm. vel alqd. pono s. colloco* alicubi; ποῦ τεθείκατε αὐτόν; ‘ubi eum posuistis?’ J. 11,34; locus classice semper ita indicatur ut respondeatur quaestioni ‘ubi?’, in NT usus sibi non constat: sequitur enim ἐν τινι Mr. 6,29,56. L. 23,53. A. 9,37, ἐπὶ τινος J. 19,19. A. 5,15, ἐνώπιόν τινος L. 5,18 ets., sed etiam εἰς τι L. 11,33. A. 13,29, πρὸς τι A. 3,2, ὑπό τι Mr. 4,21. 1 C. 15, 25, παρά τι A. 4,37; 5,2, ἐπὶ τι Mr. 10,16. 2 C. 3,13; τίθημι σκάνδαλόν τινι in incommodum alcs. R. 14,13; θεμέλιον τιθέναι ‘fundamentum jacere’ L. 6,48. 1 C. 3, 10 (metaph.) al. — b) in specie, variis modis: a) *humi pono*: τ. τὰ γόνατα ‘genua pono, submitto’ Mr. 15,19. L. 22,41. A. 7,60 al. — β) *appono, propono* quod alias bibat: οἶνον J. 2,10. — γ) *repono vel depono* pecuniam L. 19,21 s. 1 C. 16,2. [τ. ἀργύριον, ἐνέχυρον pignus ets. Dem.] — δ) *depono, sepono, exuo*: τὰ ιμάτια J. 13,4. — ε) dictio τιθέναι τὴν (έαυτοῦ) ψυχήν J. 10,11,15,17 s.; 13,37 s.; 15,13. 1 J. 3,16 ab aliis exponitur *vitam suam impendere, eam ceu pignus vel pretium redemptionis deponere* (ex nr. γ), ab aliis *vitam ceu vestem deponere i. e. exuere* (ex nr. δ). — ζ) variii loquendi modi: τ. τι ἐν παραβολῇ alqd. in *comparatione ponere* i. e. comparare Mr. 4,30; θέτε εν ταῖς καρδίαις αἴμοντος *proponite* seq. inf. L. 21,14 cr. — 2) *constituo* alqm., alqd., *facio, reddo* seq. acc. obji et praedi [εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοί Il. 1, 290 al.; εὐδαίμονα τιθέναι τινά Xen. Cyr. 4, 6, 3]: ἔως ἂν θῶ τους ἔχθρους σου ὑποπύδιον τῶν ποδῶν σου ‘donec faciam inimicos tuos scabellum pedum tuorum’ Mt. 22,44 al. ex Ps. 109, 1: R. 4,17 e Gen. 17,5. H. 1,2; passive 1 T. 2,7. 2 T. 1,11. H. 10,13; ita ut ob-

jectum sit res: τ. τὸ εὐαγγέλιον ἀδάπανον 1 C. 9,18, πόλεις. ὑπόδειγμα 2 P. 2,6; τίθημι τινα εἰς τι *destino* alqm. ad alqd. 1 Th. 5,9. 1 P. 2,8; τέθεικά σε εἰς φῶς ἔθνῶν ‘destinavi te ad hoc ut fias lumen gentilium’ A. 13,47. — II. saepe usurpatum medium = *alqd. meum*, aut *alqd. seu alqm. mihi pono*, aut *meo arbitrio pono, facio* ets.; sed quid intersit inter act. et med., raro elucet: 1) *pono*: δ Θεὸς ἔθετο (pro suo libitu posuit) τὰ μέλη ἐν τῷ σώματι 1 C. 12,18; τίθεσθαι τινα ἐν φυλακῇ Mt. 14,3 r. Br. A. 5,25, ἐν τηρήσει A. 5, 18, εἰς τήρησιν vel φυλακήν A. 4,3; 12,4; ita in dictionibus: θέσθαι τι ἐν τῇ καρδίᾳ ‘alqd. apud se recogitare’ (hebr. בַּלְעַם מִשׁ) L. 1,66, ‘sibi proponere’ L. 21,14 r. (ubi v. l. εἰς). A. 5,4; θέσθαι ἐν τῷ πνεύματι ‘apud se statuere’, seq. inf. A. 19,21; θέσθαι εἰς τὰ ψάτα λόγους ‘verba auscultare’ ac mente retinere L. 9,44; οὖν; ἔθετο ἐν τῇ ίδιᾳ ἔξουσίᾳ ‘quae (tempora Pater) suae potestati reservavit’ A. 1,7. — 2) *facio*: ἔθεντο βουλήν ‘consilium cuperunt’ A. 27,12; τίθεσθαι τινά τι ‘alqm. constitutere alqd.’ A. 20,28. 1 C. 12,28.

τίντω, ft. *τέξομαι*, ao. *ἔτεχον*, ao. P. *ἐτέχθην*: *pario* Mt. 1,21,23,25; 2,2. L. 1,31; 2,7,11 al.; δ γρόνος vel αἱ ήμέραι τοῦ τεχεῖν αὐτήν (accus. subjⁱ) temporis vel di-erum spatium, quod usque ad ejus puer-perium effluxisse necesse erat, L. 1,57; 2,6; — metaphor.: *terra producit herbam* H. 6,7 [*γῆ τίκτουσα πόλιν* Eur. Cycl. 332]; *concupiscentia parit peccatum* Ja. 1,15 [*φιλεῖ δὲ τίκτειν ὅβρις ὅβριν* Aesch. Ag. 764].

τίλλω *vello, evello* Mt. 12,1. Mr. 2,23. L. 6,1. [Hom. ss.]*

Τιμαῖος, ου, ὁ (Τιμᾶς) *Timaeus*, pater Bartimaei caeci, Mr. 10,46. — *NB.* Τιμᾶς est forma hypocoristica semitica cujusvis nominis graeci a Τιμ. incipientis, ut Τιμόθεος (de formis hypocor. v. Dalman § 36, 1 γ). Quoniam praefixum Βαρ- Bār- solibus semiticis compositum apparet, ex nomine filii Βαρ-τιμᾶς-ος (cfr. Βαρ-θολομαῖ-ος) elucet, patri fuisse nomen formae semiticae: unde non est scribendum Τιμαῖος, nomen pure graecum. (Nec licet supponere formam Αἴτιμᾶς, cum Grimm-Thayer aliisque: hoc enim graece transcriberetur Τεμεσαῖ-ος.)¹

τιμάω, ft. τιμήσω, ac. ἐτίμησα, pf. P. **τετίμημαι** ↓ 1) *aestimo*, *taxo* alqm. vel alqd., quanti sit [Thuc. al. Syll.]; med. *aestimo seu taxo alqm. vel alqd. quanti pretii mihi sit* [Hdt. Xen. Dem. al.], «*appretio*»: τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου δν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ Mt. 27,9 ‘*pre-
tium appretiati* (= hominis pro pecunia venditi), quem quanti sibi esset taxaverunt quidam ex filiis Israël’ vel, supposito medio causativo (Krüger § 52, 11, 1), ‘... quem quidam ex f. I. (vel quem ex parte filiorum I.) sibi taxandum curaverunt’, cfr. 26,15. — 2) *honoro, honore afficio*: τίμα τὸν πατέρα κτλ. Mt. 15,4; 19,19 al.: ib. 15,5 (cfr. οὐ 4 g), 8. Mr. 7,6. J. 5,23; 8,49; 12,26. 1 T. 5,3. 1 P. 2,17, add. πολλαῖς τιμαῖς A. 28,10.

τιμή, ης, ἡ (τίω *aestimo*; magni *aestimo*) 1) *pre-
tium rei aestimatū, pecunia
pro qua res vendita est aut vendi potest*: συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν ‘computaverunt eorum pretia’ A. 19,19; in concreto = *pecunia*: ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς ‘invertit de pretio’ i. e. de pecunia quam vendito agro receperat A. 5,2; τ. αἴματος ‘pecunia pro caede (i. e. pro traditione hominis occidendi) accepta’ Mt. 27,6; Mt. 27,9. A. 4,34 (plur.); 5,3; genet. pretii: ἡγοράσθητε τιμῆς ‘pretio (solutio) empti estis’ a Christo, i. e. Deus, SpS. vos summo jure possidet, emptionis jure ejus estis, 1 C. 6,20; 7,23 [δέδωκά σοι αὐτὰ τιμῆς ‘dedi tibi ea pro pretio’ pBer. 1002, 13]; sepulcrum ὠνήσατο τιμῆς ἀργυρίου ‘emit pretio argenti’ A. 7,16, sc. ‘400 siclis argenti probatae monetae publicae’ Gen. 23,16 [Hdt. al.]; meton. fort. = *res magni pretii* Ap. 21,24 r. He. Br. 26. — 2) *magnae aestimationis significatio* i. e. *hon-
or*, sive sensu activo: πολλαῖς τιμαῖς τι-
μᾶν τινα A. 28,10, sive passivo τιμὴν ἔχειν ‘*honoratum esse*’ J. 4,44. H. 3,3; cum syn-
non. δόξα R. 2,7,10. 1 P. 1,7 (his locis de aeterna beatitudine) al.; τιμὴν τινι διδόναι 1 C. 12,24, ἀπονέμειν R. 13,7 (δ VI 2); λαβεῖν τιμὴν ‘accipere honorem, honorari’ 2 P. 1,17. Ap. 4,11 al.; λαμβάνειν ἔαυτῷ τὴν τ. ‘sibi sumere s. arrogare honorem’ H. 5,4; σκεῦος εἰς τ. R. 9,21. 2 T. 2,20, cfr. σκεῦος 2; occurrit in doxologiis 1 T. 1,17; 6,16. Ap. 4,9,11 ss.; 7,12; 19,1 cr.; οὐκ ἔν τ. τινι pro varia sententiae construc-

tione valet aut ‘non in ullo honore = non honoratus’ aut per metonymiam ‘non in re aliqua honesta’ C. 2,23.

τίμιος 3. ↑ 1) *magni pretii, pretiosus*: λίθος 1 C. 3,12. Ap. 17,4; 18,12,16; 21,19; superl. τιμιώτατος Ap. 18,12; 21,11. — 2) *qui in pretio est, qui magni aestimatur vel aestimandus est*: καρπὸς τῆς γῆς Ja. 5,7; αἷμα Χριστοῦ 1 P. 1,19; οὐδὲ ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἔμαυτῷ ‘neque existimo vitam meam mihi pretiosam (mihi magni faciendam)’ A. 20,24 Bl. Br.; 1 P. 1,7. 2 P. 1,4. — 3) *qui in honore est*: τίμιος παντὶ τῷ λαῷ A. 5,34 ‘a toto populo honoratus’; τίμιος δέ γάρος sc. ἔστω ‘in honore habeatur conubium’ H. 13,4. — 4) *cum genetivo = alqā re dignus* [τοῖς μὲν δοκοῦσι τοῦ μηδενὸς τίμιοι, τοῖς δέ ἄξιοι τοῦ παντός Plat. Soph. 216 c]: οὐδενὸς λόγου τίμιος ‘nullā aestimatione dignus’ A. 20,24 Tdf. WH. He., cfr. λόγος III 2.*

τιμότης, ητος, ἡ ↑ *pretiositas, qualitas personae vel rei magni aestimatae* [Aristot.]; — metonymice *abundantia rerum pretiosarum* Ap. 18,19.¹

Τιμόθεος, οὐ, δ, voc. -θεε 1 T. 1,18; 6,20: *Timotheus*, Pauli itinerum laborumque socius A. 16,1; 17,14 s.; 18,5; 19,22; 20,4. R. 16,21. 1 C. 4,17; 16,10. 2 C. 1,1; 19. Ph. 1,1; 2,19. C. 1,1. 1 Th. 1,1; 3,2,6. 2 Th. 1,1. 1 T. 1,2. 2 T. 1,2. Phm. 1. H. 13,23.*

Τίμων, ωνος, δ *Timon*, unus ex septem diaconis Graecis Hierosolymorum, A. 6,5.¹

τιμωρέω, ao. P. ἐτιμωρήθην (τιμωρός = poët. τιμά-ορος ‘honoris custos s. vindex’ a τιμή, οὔρος): proprio *honoris custos s. vindex exsisto*; hinc 1) *succurro, subvenio*. τινί. — 2) *ultionem sumo pro algo., alcs juis ultione vindico*: τινί. — 3) *ultionem peto ab algo., alqm. ulciscens punio*, τινό [Soph. Lys.; saepius med. tragg. Hdt. Thuc al.]: A. 26,11, pass. 22,5.*

τιμωρία, ας, ἡ ↑ 1) *opitulatio*. — 2) *ju-
ris vindicatio, vindicta*. — 3) *in specie
punitio, poena* [Plat. Dem. al.]: H. 10,29.

τίνω, ft. τείσω (Bl. § 3, 5; Kühner: § 343; Mayser p. 91; in omnibus NT editionibus scriptum est τίσω): *solvo s. pendo id quod debeo: bezahlen, entrichten in specie δίκην τίνειν* [tragg.; θωὴν τ. Hom.] ‘poenas solvere’ i. e. puniri 2 Th

1,9, ubi additâ appositione ὅλεθρον poena luenda indicatur.¹

τίς, τίνος, τίνι, τίνα, neutr. nom. et acc. τί, pronomen interrogativum: *quis?* Usurpatur I. substantive; 1) τίς; *quis?* τίς ἔστιν δ παισας σε; Mt. 26,68; τίνος υἱός ἔστιν; 22,42: Mt. 16,13; 24,45. Mr. 11,28; 12,16; 16,3. L. 9,9 al.; plur. τίνες; *qui?* 2 T. 3,14 Tdf. WH. H. 3,16 Tdf. WH., 17. Ap. 7,13 al.; seq. genet. part. τίνα τῶν προφητῶν; A. 7,52: H. 1,5,13 al.; pro genet. part. dicitur τίς ἐξ ὑμῶν (ets.) Mt. 6,27; 7,9. L. 11,5, τίς ἀπό Mt. 27,21; — nonnus- quam non persona quaeritur, sed personae jam notae qualitas = *qualis*, *cuiusmodi homo?* *quam impudens homo?* ets.: τίς ἔστιν οὗτος, δις λαλεῖ βλασφημίας; L. 5,21: A. 11,17 [cfr. 4 Reg. 8,13]. R. 14,4. 1 C. 3,5 r. Ja. 4,12; — ponitur loco inusitati Hellenistis πότερος: Mt. 21,31; 27,17. L. 7,42; 22,27 al.; ponitur liberius pro pron. rel. δις [Bl. § 50, 5; τίνι (= ϕ) ή τύχη διδωστι, λαβέτω, quae dictio orta est ex hac vivaciore: τίνι .. διδωσι; λαβέτω Ath. p. 438 e]: τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἔγώ A. 13,25 ‘is quem me esse opinamini, non sum ego’; fort. Ja. 3,13. — 2) τί; *quid?* τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ J. 1,22; χάριν τίνος; ‘cujus rei causa?’ 1 J. 3,12; τίνι ‘cui rei?’ L. 13,18; ἐν τίνι ‘qua re?’ Mt. 5,13. A. 4,9; διὰ τί ‘quare?’ Mt. 9,11; 15,2 al.; εἰς τί (v. εἰς III 6) ‘cur?’ Mt. 14,31. Mr. 15,34, de fine (εἰς III 4) ‘quo consilio?’ Mt. 26,8. Mr. 14,4; ἵνα τί (sc. γένηται) ‘cur?’ cfr. ἵνα I c β; τί *utrum?* (pro πότερον) Mt. 9,5; 23,19. Mr. 2,9. L. 5,23. 1 C. 4,21 al.; τί potest praedicati vices gerere ubi vox plur. vel masc. est subjectum: ταῦτα τί ἔστιν εἰς τοσούτους; ‘haec quid sunt pro tam multis?’ = nihil sunt, parum sunt J. 6,9; τί ἔσομεθα ‘quid futuri simus’ 1 J. 3,2: L. 1,66; 15,26. A. 12,18; οὗτος δὲ τί (ἔσται); J. 21,21; *dictiones ellipticae*: τί οὗν (add. ἔστιν 1 C. 14,15,26, ἐροῦμεν R. 6,1; 7,7); R. 3,9; 6, 15; 11,7; τί γάρ; ‘quid interest? was liegt daran? qu' importe?’ R. 3,3. Ph. 1,18; per formulas τί ἐμοὶ καὶ σοὶ; Mr. 5,7. L. 8,28. J. 2,4 [Epict. 2, 19, 19] et τί ἡμῖν καὶ σοὶ; Mt. 8,29. Mr. 1,24. L. 4,34 [Epict. 2, 19, 16; τί σοὶ καὶ ἡμῖν; 2, 20, 11] solent Hebrei et Graeci alqm. rogare, ne se suis rebus intermisceat, ut se solos agere

sinat [cfr. Hdt. 5, 33 σοὶ καὶ τούτοισι πρήγμασι τί ἔστι;]: ad J. 2,4 cfr. καὶ I f; τί ὅτι ‘quid est quod . . .? cur?’ Mr. 2,16 r. L. 2,49. A. 5,4,9 (unde per novas ellipses oritur τί III 1 et δτι; Mr. 2,16 cr. nBr.; 9,11,28: cfr. ὅτι IV c); — loco relativi δ; ἐτοίμασον τί δειπνήσω L. 17,8: Mr. 14,36, plur. 1 T. 1,7.

II. adjective: *quis?* *qui?* τίνα μισθὸν ἔχετε; ‘quam mercedem habetis?’ Mt. 5, 46: L. 14,31. J. 2,18; 18,29. A. 7,49; 10,29. 1 C. 15,2. 2 C. 6,14 ss. al.; τί κακόν; ‘quid mali?’ Mt. 27,23: 5,47; 19,16.

III. adverbialiter: 1) pro διὰ τί vel τί δτι *cur?* usurpatur in sententiis quae prohibitioni vel vituperio aequipollent: τί με δέρεις; ‘cur me caedis?’ J. 18,23; Mt. 6, 28; 7,3; 17,10; 19,17. Mr. 2,7 s.; 4,40. L. 6,46; 19,33 (= 31 διὰ τί). A. 1,11 al. [class.]; τί καὶ ‘cur tandem?’ 1 C. 15,29 s. — 2) quia et in quaestionibus rhetoriciis τί valet = οὐδέν et οὐδέν saepe valet i. q. οὐ (cfr. οὐδείς 2 b γ), fit ut τί nonnunquam eandem vim habeat ac negatio οὐ: τί γάρ οἶδας κτλ.; (= nescis enim) 1 C. 7,16; τί γάρ μοι τοὺς ἔξω χρίνειν; ‘nec enim ad me spectat externos judicare’ 1 C. 5,12 [Epict. 2, 17, 14]; τί πρὸς σέ; ‘quid hoc ad te attinet?’ J. 21,22 s.: Mt. 27,4; τί ἔτι . . .; = οὐχέτι ‘non jam’ Mt. 26,65. Mr. 14,63. L. 22,71. — 3) ut hebr. **נִמְלָא** = *quam! quantopere!* τί στενή ‘quam angusta’ Mt. 7,14 He. Br.; τί θέλω ‘quantopere cupio’ L. 12,49 [Ct. 7,6]. — Occurrit hoc pronomen in quaestionibus directis, indirectis, rhetoriciis. Graeco more dic. τίς τί ἄρη ‘quis quid tolleret’ Mr. 15,24. De articulo sententiis interrogativis praeposito v. δ IV 4.

τίς, τί, τίνος etc., pronomen encliticum indefinitum = *aliquis*, *quispiam*; I. substantive: 1) τίς *aliquis*, *quidam* ets.: εἰπέν τίς πρὸς αὐτόν L. 9,57: Mt. 12,29,47. Mr. 8,4 al.; ἐάν τίς Mt. 21,3; 22,24. L. 16,30; εἰς τίς ‘unus quidam’ L. 22,50, δύο τινές A. 23,23; τινὲς *aliqui*, *nonnulli* Mt. 12,38. J. 6,64. R. 3,3. 1 C. 10,8 s. al.; ταῦτα τινες ἦτε ‘tales vos partim fuistis’ 1 C. 6,11; seq. genet. partit.: τινὲς τῶν γραμματέων Mt. 9,3: 12,38. L. 6,2. A. 10,23; 12,1; 15, 5; 27,44; τινὲς ἐξ αὐτῶν L. 11,15: J. 6,64 al.; ponitur minus bene in sententia negativa = *quisquam* pro class. οὐδείς, μηδείς:

Mt. 8,28; 11,27; 12,19. Mr. 8,26 al.; τινὲς — τινὲς ‘alii — alii’ L. 9,7 s.; εἶναι τινα ‘esse magnum quendam virum’ A. 5,36 (cfr. τινὰ μέγαν 8,9); participium cum τὶς immediate conjunctum per articulum adnecti potest: τὶς ὑμᾶς δ συλλαγωγῶν ‘alq.s. qui vos decipit’ C. 2,8, πρός τινας τὸν πεποιθότας κτλ. ‘ad aliquos qui confidebant etc.’ L. 18,9: 2 C. 10,2. G. 1,7, cfr. δ IX; — εἴ τις si quis et sensu aequivalet et saepe substituitur pronomini δστις ‘qui’: εἴ τις ἔχει (= Mt. L. δ ἔχουν) ὅτα ἀκούετω Mr. 4,23; 7,16: Mt. 16,24. Mr. 9,35. 1 P. 3,1; 4,11. Ap. 14,9,11. — 2) τὶ aliiquid, quiddam; λήμψεται τι παρὰ τοῦ Κυρίου Ja. 1,7: Mt. 5,23; 20,20. Mr. 9,22; 13,15 al.; c. genet. part. τὶ τῶν ὑπαρχόντων ‘aliiquid possessionum’ A. 4,32: R. 15,18. E. 5,27; in sententiis negativis valet i. q. οὐδέν, μηδέν ‘quidquam’ A. 25,8; 28,21 al.; εἶναι τι ‘esse aliiquid, esse alicujus momenti, alqd. magni’ 1 C. 3,7. G. 2,6 (δοκέω 4); 6,3, sed 1 C. 10,19 b ‘esse alqd. reale (ut ita dicam), exsistere’; εἴ τι = δ τι ‘quod’ Mt. 18,28 cr. Mr. 11,25. — II. adjective; a) aliqui(s), quidam: ἔκατοντάρχου τινὸς δοῦλος L. 7,2, εἰς τινα κώμην 17,12: L. 1,5; 7,41; 8,27; 10,25; 18,2. J. 4,46. A. 8,36; 10,11; 27,8. H. 4,7 al.; cum nomine proprio personae auditori minus notae: Σίμωνά τινα ‘Simonem quendam’ L. 23,26. A. 10,5 s.; A. 21,16; 22,12 al.; ἔτερός τι A. 8,34, τὶς ὄλλος 1 C. 1,16. Ph. 3,4; ἀσφαλές τι ‘alqd. certi’ A. 25,26: R. 9,11. H. 11,40; ad augendam vim adjektivo subditur: φοβερά τις ἐκδοχὴ κρίσεως ‘prorsus horribilis exspectatio judicii’ H. 10,27 (Kühner³ III § 470, 3), ita fort. A. 17,20; — post negationem = οὐ-, μηδεῖς ullus L. 11,36. Ja. 5,12. — b) τὶς i. q. aliquantus: χρόνον τινά ‘aliquantum tempus’ 1 C. 16,7: R. 1,11,13. 1 C. 11,18. — c) τινές aliquot, nonnulli: ἡμέρας τινάς ‘nonnullos dies’ A. 9,19; 10,48 al.: L. 8,2. A. 15,2; 17,5 s. al.

Τίτιος, οὐ, δ *Titius*, proselytus Corinthius A. 18,7 Tdf. WH.¹

τίτλος, οὐ, δ (vocabulum latinum) *titulus, inscriptio quaevis qua res cui affigitur melius innotescat* [inscr.; de inscriptione sepulchri, templi etc. ap. Latinos; de titulo qui indicat causam supplicii reorum, Suet. Calig. 32, Domit. 10]: J. 19,19 s.*

Τίτος, οὐ, δ *Titus* 1) Pauli itinerum quorundam laborumque socius; commemoratur nominatim 2 C. 2,13; 7,6,13 s.; 8,6,16,23; 12,18. G. 2,1,3. 2 T. 4,10. T. 1,4. — 2) proselytus Corinthius *Titus Justus* A. 18,7 He. Br.*

τοι-γαρ-οῦν conjunctio conclusiva reliquis magis emphatica ac sollemnis, primum fere semper locum occupans (Kühner³ § 544, 6) *quocirca, propterea* [Xen. Plat.] 1 Th. 4,8; in cohortatione: *proinde* [Hdt. Isocr. al.] H. 12,1.*

τοι-ννν particula consecutiva postpositiva satis exiguae emphaseos = οὖν: *igitur, itaque* 1 C. 9,26. Ja. 2,24 r.; c. imperativo L. 20,25 et cohortativo H. 13,13 (hic primo enuntiati loco ponitur: sic etiam apud SEmp.)*

τοιούσ-δε 3. *talis, hujusmodi*; haec vox ad ea verba alicujus propria quae sequuntur referri solet, ac saepe valet i. q. *tam gravis, tam excellens, tanti momenti* ets. [Od. 4, 64; Thuc. 4, 10 al.]: ita fere 2 P. 1,17.¹

τοιοῦτος, -αύτη, -οῦτο(ν) *talis, hujusmodi*; a τοιόδε eo differt quod antea dicta et jam nota respicere solet: a) sine articulo: ἔξουσίαν τοιαύτην ‘potestatem talem’, qualem modo viderant, Mt. 9,8: Mt. 18,5. Mr. 4,33; 6,2. J. 9,16 al.; ex imitatione semiticæ constructionis pleonastice additur relativo Mr. 13,19 θλῖψις οἵα οὐ γέγονεν τοιαύτη (= הַתְּהִלָּה אֲלָה); ponitur praedicati loco: δ Πατήρ τοιούτους ζητεῖ τὸν προσκυνοῦντας αὐτόν ‘Pater tales vult esse suos adoratores’ J. 4,23; τοιοῦτος ὡν ‘talismum cum sim’ sc. qui tibi posset praecipere, Phm. 9; explicatur per sentam rel. τοιαύτη πορνείᾳ ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν sc. ἀκούεται 1 C. 5,1, τοιοῦτος δέ H. 8,1; copulantur correlativa: *talismalis οἷος—τοιοῦτος* 1 C. 15,48. 2 C. 10,11. — b) cum articulo adhibetur sive adjective: τὸν τοιούτον ἄνθρωπον 2 C. 12,3, sive substantive: τὸν τοιούτους ‘tales viros’ Ph. 2,29; ἐν τοῖς τοιούτοις ‘in talibus casibus seu rerum adjunctis’ 1 C. 7,15; — porro adhibetur a) aut ita ut vox eum solum (vel eos solos) designet cuius (quorum) qualitas descripta aut commemorata est: αἱρε τὸν τοιούτον ‘tolle istum tam scelestum’ A. 22,22; in bonum sensum ἐπιγινώσκετε τὸν τοιούτους ‘honorate illos

bonos viros' 1 C. 16,18: sim. 1 C. 5,5,11; 7,28. 2 C. 2,6. G. 6,1 al.; β) aut ita ut designetur et ille qui praecipue spectatur et ii qui sunt ei similes: τῶν τοιούτων ἔστιν ἡ βασιλεία τ. Θ. 'eorum qui tales sunt (nempe quales sunt hi parvuli) est regnum Dei' Mt. 19,14. Mr. 10,14. L. 18, 16; τὰ τοιαῦτα 'italia, haec eorumque similia' A. 19,25. R. 1,32; 2,2 s.; οἱ τοιοῦτοι 'ii qui tales sunt' sc. quales descriptimus 2 C. 11,13.

τοῖχος, οὐ, δ *paries, murus, praesertim domūs*; de metaphora A. 23,3 cfr. κονιάω. [Hom. ss.]¹

τόνος, οὐ, δ (*τίκτω*) 1) *partus*: a) *actus pariendi*. — b) *id quod partum est, fetus*. — 2) pecuniae mutuo datae quidam quasi partus i. e. *fenus, usura* [Plat. Dem. al.] Mt. 25,27. L. 19,23.*

τολμάω, ft. τολμήσω, ao. ἐτόλμησα (*τόλμα audax animus*) 1) sequente info: a) actionem difficultem, molestam etc. non omitto sed *audacter aggredior, audeo, non vereor, non reformido*: ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾶ ἀποθανεῖν 'pro bono fortan alqs. etiam audeat mori' R. 5,7: Ph. 1,14; negative: Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι 'Moses aspicere non audebat' A. 7,32: Mt. 22,46. Mr. 12,34. L. 20,40. J. 21,12. A. 5,13. — b) sensu ethico: οὐ τολμῶ seq. inf.: actionem ut illicitam, parum decentem *non audeo, omitto*: R. 15, 18. 2 C. 10,12. Ju. 9; ex contrario: τολμῶ *non vereor*: τολμᾶ τις ὅμῶν κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων; 'alqs. vestrum ad tribunalia gentilium jus quaerere non veretur?' 1 C. 6,1; aut: *non est cur verear agere, habeo jus agendi*: ἐν φῶ ἀν τις τολμᾶ (sc. καυχᾶσθαι), τολμῶ κἀγώ 'in quacunque re alqs. gloriari audet, audeo et ego' 2 C. 11,21. — 2) absolute: *audax sum, audacter ago*: τῇ πεποιθήσει ἥ λογίζομαι τολμῆσαι 'eā confidentiā qua existimor audax esse' 2 C. 10,2 (ἐπὶ τινας ibi a verbo θαρρῆσαι pendet); etiam 2 C. 11,21 τ. ἐν τινι huc referre licet (v. nr. 1 b); aor. inchoat. τολμῆσας εἰσῆλθεν 'animosus factus (timore Judaeorum deposito) introivit' Mr. 15,43.*

τολμηρῶς ↑ adv. *audacter* [Thuc. al.]; — compar. τολμηρότερον et (WH.) τολμηρότερως R. 15,15 *audacius* scripsi, i. e. liberius vehementiusque quam vestra bo-

nitas ac scientia a me laudata permittere videbatur.¹

τολμητής, οὗ, δ (*τολμάω*) *homo temere audax* 2 P. 2,10. [Thuc. 1, 70; Philo, FlJ.]¹

τομός 3., compar. τομώτερος (*τέμνω*) 'secans' i. e. *acutus, penetrans* [τομώτατος σφαγεύς 'culter acutissimus' Soph. Aj. 815, Plat.]; metaphorice penetrans, i. e. efficacissimum dicitur Dei alqd. promittentis, minantis, praecipientis verbum seu voluntas H. 4,12 [cfr. ὅπλον τοι λόγος ἀνδρὶ τομώτερός ἔστι σιδήρου Ps. Phocyl. 118; sim. Len. Tox. 11].¹

τόξον, οὐ, τό *arcus sagittarii* Ap. 6,2. [Hom. ss.]¹

***τοπάζιον**, οὐ, τό (i. q. δ *τόπαζος*) *topazius, topazion*, gemma colore inter flavum et viridem medio, quae olim in Aegypto et quadam Maris rubri insula inveniebatur, i. q. noster *Peridot*, ut quibusdam videtur: Ap. 21,20. [LXX = πράσι; Strab. DSic.]¹

τόπος, οὐ, δ *locus*; 1) sensu consueto: a) *locus habitatus, urbs, pagus* etc.: οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἔχεινou Mt. 14,35: Mr. 6,11 Tdf. WH. L. 4,37; 10,1. J. 11,48. A. 27,2. Ap. 18,17 al. — b) *aedificium* cum atriis, impluviis etc.: A. 4,31; templum Hierosolymitanum: τ. ἄγιος Mt. 24,15: A. 6,13 s.; 21,28. — c) *regio, locus quivis* Mt. 12,43; 14,13; 27,33. Mr. 1,35 et passim; κατὰ τόπους 'multis passim locis' Mt. 24,7. Mr. 13,8. L. 21,11. — d) *locus ubi alqs. esse, habitare, sedere potest*: οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι L. 2,7: L. 14,9, 22. J. 14,2. Ap. 12,6,14; in convivio, ut habetur πρωτοκλισία, ita etiam ἔσχατος τόπος L. 14,10. — e) *locus rei sive eventūs*, ubi res est, fuit, esse debet, fit: cum gen. rei Mt. 26,52 (sc. vagina). J. 20,25 Tdf. Br. (τ. τῶν ἥλων i. e. sacra vulnera). Ap. 2,5; τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς evanuerunt Ap. 20,11, sim. 12,8; οὐκ ἀν δευτέρως (διαθήχης) ἔζητεῖτο τόπος 'non quaereretur ubi alterum foedus poneretur' i. e. non promitteretur in SScri^a alterum foedus subrogatum iri priori H. 8,7. — 2) sensu speciali: a) *locus libri* L. 4,17. [X. mem. 2, 1, 20 al.] — b) *locus munieris seu condicionis*: λαβεῖν τὸν τ. τῆς διακονίας A. 1,25 cr.; ἀναπληροῦν τὸν τ. τοῦ ἴδιωτου 'idiotae vice fungi' (cfr. ἀναπληρόω) 1 C. 14,16. [φίλου τόπον ἔχειν 'amici loco

esse' Epict. 2, 4, 5] — **c)** *facultas, potestas, occasio* ets.: τόπον ἀπολογίας λαβεῖν 'nancisci occasionem se defendendi' A. 25,16 [φυγῆς τ. Heliod. 6, 13]; absolute fere = *occasio agendi*: μηκέτι τόπον ἔχων 'cum quid agam non jam habeam' R. 15,23; μὴ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ = ne sinite diabolum se ingerere E. 4,27; δότε τόπον τῇ δργῇ 'irae (divinae) locum concedite', i. e. Deo ultionem relinquite R. 12,19; de H. 12,17 cfr. μετάνοια 1 [cfr. Sap. 12, 10 ἐδίδους τόπον μετανοίας].

τοσ-οῦτος, -αύτη, -οῦτο(v) 1) *tantus* i. e. *tam magnus*: de spatio μῆκος τ. Ap. 21,16 r.; de tempore τ. χρόνον J. 14,9. H. 4,7; de pretio δ τ. πλοῦτος Ap. 18,16; genet. pretii τοσούτου 'tanti' i. e. non pluris A. 5,8; de gradu intensitatis ets. τοσαύτην πίστιν Mt. 8,10. L. 7,9, τοσαύτα G. 3,4, cum correl. δσα Ap. 18,7. — 2) *potissimum in numero plur.*: *tot, tam multi*: ἄρτοι τοσούτοι Mt. 15,33: L. 15,29. J. 6,9; 12,37 (syr. copt. goth.); 21,11. 1 C. 14,10; item ad numerum refertur τοσούτον νέφος μαρτύρων i. q. tot testes H. 12,1; — *correlativa* sunt τοσούτῳ cum comparativo — δσῳ 'tanto (major ets.) — quanto' H. 1,4; 10,25, eodem sensu dic. καθ' δσον — κατὰ τοσούτο H. 7,20-22 (cfr. Kühner³ III p. 479).

τότε adv. temp., correl. ad πότε et δτε: *tunc, tum*; 1) *tunc, illo tempore* cum haec fierent aut fient: a) de tempore praeterito: εἰχον τότε δέσμιον ἐπίσημον Mt. 27,16; Mt. 2,17; 3,5; 27,9 al.; ἀπὸ τότε 'ab illo inde tempore' (ἀπό 4) Mt. 4,17; 16,21; 26,16; opp. τότε 'tunc' et νῦν 'nunc' G. 4,8,29; praemissso artº adjective: δ τότε κόσμος 2 P. 3,6. — b) de tempore futuro: τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν Mt. 13,43 al.; opp. ἄρτι 'nunc' et τότε 'tunc' 1 C. 13,12. — c) universim de quovis tempore: δταν ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι 'cum infirmus sum, tum potens sum' 2 C. 12,10. — 2) saepe ita usurpatur, ut successionem in tempore indicet = *post haec (darauf), tum cum hoc factum esset aut factum erit, quo dicto . . . , quo viso . . . , quo audito*. τότε 'Ἡρώδης λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους 'tum (auditā sententiā synhedrii) Herodes magos clam vocavit' Mt. 2,7; τότε (post baptismum) δ 'Ι. ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον Mt. 4,1; 'quo dicto' L. 24,45, 'quo viso' L. 11,26 ets.:

Mt. 2,16; 3,13,15; 4,5; 25,31-45 (ac saepe per Matthaeum, qui solus hoc vocabulo frequentius utitur quam reliqui NTⁱ scriptores simul). L. 14,21; 21,10. A. 1,12; 4,8 al.; καὶ τότε Mr. 13,21,26 s., τότε οὖν J. 19,1,16; 20,8; cum correlativis, de tempore praeterito δτε (cum aor.), τότε Mt. 13,26; 21,1. J. 12,16, de tempore fut. δταν (cum conj. aor.), τότε Mt. 25,31. Mr. 13,14. L. 21,20. J. 8,28. C. 3,4, de tempore incerto futuro in forma praesenti δταν λέγωσιν —, τότε ἐφίσταται 'quo tempore dicunt —, supervenit' 1 Th. 5,3; praecedente monitione adjungitur τότε = 'quodsi ita egeris, tum . .' L. 14,10. G. 6,4; — clarius enuntiatur successio: πρῶτον —, καὶ τότε 'prius —, ac tum (demum)' Mt. 5,24; 7,5; 12,29. Mr. 3,27. L. 6,42. J. 2,10; pleonastice ponitur: μετὰ τὸ ψωμίον, τότε J. 13,27, post participium enuntiati loco positum: διασωθέντες, τότε A. 28,1: A. 6, 11 cD; 27,21.

τούναντίον crasis = τὸ ἐναντίον *contrarium, res opposita* [Plat. al.]; adv. *contra, ex contrario: im Gegenteil: au contraire*: 2 C. 2,7. G. 2,7. 1 P. 3,9. [Xen. Plat. al.]*

τούνομα per crasin = τὸ δνομα *nomen*; accus. abs. = *nomine* [att.]: ἀνθρωπος τ. Ιωσήφ Mt. 27,57.1

τουτέστιν vel **τοῦτ'** *ἔστιν* (Bl. § 4, 1) formula qua vox vel dictio aut peregrina aut obscurior explanatur = *hoc est, id est: das heit: c'est--dire: κοιναῖς χερσίν, τουτέστιν ἀνίπτοις* 'profanis manibus, i. e. illotis' Mr. 7,2: Mt. 27,46. A. 1,19; 19,4. R. 7,18; 9,8; 10,6-8. Phm. 12. H. 2,14; 7,5; 9,11; 10,20; 11,16; 13,15. 1 P. 3,20.*

τράγος, ου, δ *caper, hircus* H. 9,12 s., 19; 10,4.*

τράπεζα, ης, ἡ (*τετρά-πεζος* 'quadrupes') *mensa*; 1) *mensa* in qua alqd. ponitur: H. 9,2; — *potissimum vero mensa cui accumbentes comedunt*: a) sensu proprio: reliquiae ciborum dicuntur πίπτοντα ἀπὸ τῆς τρ. Mt. 15,27. L. 16,21: Mr. 7,28. L. 22,21; τρ. δαιμονίων mensa in qua epulae sacrificiales ethnicae apponuntur, τρ. Κυρίου vero mensa eucharistica s. altare christianum 1 C. 10,21 (v. Cornely) [ad nomina 'mensa Domini, mensa daemoniorum' cfr. invitationem pOx. 110: ἐρωτᾷ σε Χαιρήμων δειπνησαί εἰς κλ(ε)ίνην τοῦ κυρίου Σαράπιδος ἐν τῷ Σαραπείῳ αὔριον, ἥτις

ἐστὶν ιε', ἀπὸ ὕρας δ'. — sim. pOx. 523]. — b) *improprio sensu vario: metaphorā mensae caelestis L. 22,30 indicatur beatitudinis aeternae eminens quoddam consortium; cibi alci. propositi, epulae [Thuc. 1, 130; Plat. Athen. al.]: παραθεῖναι τράπεζαν A. 16,34; διαχονεῖν τραπέζαις curam agere victūs suppeditandi A. 6,2; 'mensa eorum fiat in laqueum' fere i. q. justus fiet ut id quod ad vitam eis datum est, iis evadat ansa interitūs, R. 11,9 (Ps. 68, 23). [Hom. ss.] — 2) *mensa cui argentarii s. nummularii assidebant nummos permutantes: Mt. 21,12. Mr. 11,15. J. 2,15; in specie: mensa publica, in qua nummi probantur et permutantur, pecuniae deponuntur ac cum fenore redduntur ets.: Geldbank: banque [Dem. Isae. ss. pap.]: δοῦναι τὸ ἀργύριον ἐπὶ (τὴν τ. r. He.) τρ. L. 19,23.***

τραπέζιτης (Tdf. WH. Br. -είτης: Bl. § 3, 1. 2), οὐ, δ († 2) *argentarius, nummularius*, qui nummos permutat et pecunias mutuo accipit ac cum fenore restituit: *Bankier: banquier: Mt. 25,27. [Ceb. Dem. ss.]*¹

τραῦμα, ματος, τό (cfr. τι-τρώ-σκω *vulnero, laedo*) *vulnus* L. 10,34. [Aesch. Hdt. ss.]¹

τραυματίζω, ao. ἐτραυμάτισα, pf. P. *tetrauamatisma* †: *vulnero* L. 20,12. A. 19, 16. [tragg. Hdt. ss.]¹

τραγηλίζω ↓ hoc verbum valet, i. q. *collum retorqueo seu resupino: hinc 1) collum resupinans excutio equitem (equus), et universim excutio [Strab.]; navis dicitur τραχηλίζεσθαι praeceps mergi [id.]. — 2) quia animalis mactandi [χριόν DLaërt. 6, 61] aut vinciendi [βοῦν Theophr. char. 27] collum resupinatur ut sit plane in nostra potestate, τραχηλίζειν dicitur etiam pugil pugilem [Plut. Anton. 33; fere nostrum 'am Kragen nehmen']; universim τραχηλίζομαι i. q. *vexor calamitatibus* [FlJ. bell. 4, 6, 2], libidine *incitor seu abripior* [Philo, vit. Mos. I § 54 al.]: — de his cfr. lexica et locos a Wetstenio ad H. 4,13 congestos. — 3) etiam, ut videtur, i. q. †*collum (resupinans) denudo: πάντα (sc. ἐστὶν) γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς δρθαλμοῖς αὐτοῦ 'omnia oculis Dei sunt nuda et aperta' (ita vulg. syr.; copt. arm. 'collo nudato', aeth. 'explicata', He-**

sych. πεφανερωμένα), H. 4,13, ubi haec significatio e contextu patet.¹

τράχηλος, οὐ, δ *collum, cervix* Mt. 18, 6. Mr. 9,42. L. 17,2; ἐπιπεσεῖν ἐπὶ τὸν τρ. τινος [Gen. 46,29] 'amplecti collum alcs.' L. 15,20. A. 20,37; in metaphoris: ὑποθεῖναι τὸν ἔαυτοῦ τρ. 'supponere suas services' sc. securi = se praesentissimo vitae periculo exponere R. 16,4 [παραβάλλειν ἔτοιμως τὸν τράχηλον ὑπέρ τινος lib. Hercul., LvO. 81]; jugum collo alcs. imponere, metaphorice A. 15,10.*

τραχύς 3. *asper; τραχεῖς τόποι i. e. scopuli* A. 27,29; *ἡ τραχεῖα sc. ὁδός 'via aspera' [Is. 40,4], plur. L. 3,5.*

Τραχωνῖτις, ιδος, ἡ (fem. ad -ίτης 'Trachonita' FlJ. = incola τοῦ Τράχωνος) adj. fem. *Trachonitis*; ἡ Τρ. χώρα L. 3,1, regio a FlJ. modo absolute ἡ Τραχωνῖτις, modo δ Τράχων appellata, trans Jordanem inter regionem Damascenam, Batanaeam et Ituraeam sita.¹

τρεῖς, neutr. **τρία**, gen. *τριῶν*, dat. *τρισίν*: num. *tres* Mt. 12,40; 13,33. Mr. 8,2 et passim.

Τρεῖς ταβέρναι, Τριῶν ταβερνῶν, αἱ *Tres tabernae*, nomen proprium deversorii ad viam Appiam siti, 33 milia passuum ab urbe Roma distantis, A. 28,15. [Cic. ad Att. I 13, 1; II 10; 12; 13 ejusdem mentio fit]¹

τρέμω, verbum praeter praes. et imperfect. non usitatum: *tremo* Mr. 5,33. L. 8, 47. A. 9,6 r. Br.; seq., ut in verbis affectuum, ptc.: δόξας οὐ τρέμουσιν βλασphemοῦντες 'majestates non verentur blasphemare' 2 P. 2,10, cfr. Ju. 8, v. Hundhausen.*

τρέψω, ao. ἔθρεψα, pf. P. *τέθραμμα*: 1) *nutrio, alo, cibis necessariis instruo alqm.*: Mt. 6,26; 25,37. L. 12,24. Ap. 12,6, 14; i. q. *lac praebeo infanti* L. 23,29 cr. nBr. [saepe Graeci de matre infantem nutrita et educante, ut Od. 12, 134; Hdt. 1, 136]; *educo liberos* [Hom. ss.]: ἔθρεψατε τὰς καρδίας ὑμῶν i. e. ventri indulsistis Ja. 5,5 (v. καρδία 1 a); regio aliqua τρέφεται (pass. an med.?) ἀπὸ τῆς βασιλικῆς a regis terra frumento alitur seu frumentum mercatur, A. 12,20 [med. τρέφεσθαι ἐξ τῶν κωμῶν X. an. 7, 4, 11]. — 2) *educo liberos* [Hom. ss.]: οὖς ἦν τεθραμμένος 'ubi educatus erat' L. 4,16.*

τρέψω, aor. (a rad. δρεμ) ἔθραμον:

curro; 1) sensu proprio: Mr. 5,6. J. 20,2, 4; seq. inf. fin. Mt. 28,8; *in vivida descriptione actionum ptc. δραμών, sequente verbo finito* Mt. 27,48. Mr. 15,36. L. 15, 20; *terminum-ad-quem indicat ἐπί c. acc. loci* L. 24,12, εἰς fin. Ap. 9,9; *de iis qui in stadio currunt* 1 C. 9,24 a, b. — **2)** metaphor.: **a)** *sine obstaculo proficio:* ἵνα δὲ λόγος τ. K. τρέχῃ ‘ut praedicatio evangelii currat’, i. e. sine impedimento propagetur, 2 Th. 3,1. — **b)** metaphorā a cursu stadii petītā: *omnibus viribus contendō ut alqd. perficiam vel consequar*, quod mihi velut meta propositum est: R. 9,16. 1 C. 9,24 c, 26. G. 5,7; ἀγῶνα τρέχειν H. 12,1 [Hdt. DHal.]; μήπως εἰς κενόν τρέχω ή̄ ἔδραμον ‘num frustra laborarem aut laboravissem’ G. 2,2: Ph. 2,16.*

τρῆμα, ματος, τό (τι-τρά-ω perforo) *foramen*, velut acūs Mt. 19,24 WH. L. 18, 25 cr. [Plat. Hipp.]*

τριάκοντα *triginta* Mt. 13,8,23 al.

τριακόσιοι 3. *trecenti* J. 12,5 genet. pretii, it. *praemissio ἐπάνω* Mr. 14,5.*

τρίβολος, ου, δ *tribulus*, herba quaedam spinosa noxia [Theophr.]; plur. sensu universalis = * *plantaes spinosae noxiae* Mt. 7, 16. H. 6,8. [LXX = γῆρά, μιγά]*

τρίβος, ου, ή (τρίβω *tero*) *via trita*, vulg. *semita* Mt. 3,3. Mr. 1,3. L. 3,4 ex Is. 40,3. [Hdt. Xen. al.]*

***τριετία**, ας, ή (τρία ἔτη) *triennium*; accus. durationis ‘per triennium’ A. 20,31. [Theophr. al.]¹

τρίζω *strideo* (dicitur de sonis quibusdam, ut avicularum timentium, cicadum canentium, vespertilionum volitantium, Schmidt 121 s.; dens dicitur τρίζειν Ath. 411 b); †transitive τρίζειν τοὺς δόδοντας Mr. 9,18 [it. evgl. Nicod. 5].¹

τρίμηνος 2. *trium mensium, trimestris* [Soph. Aristot.]; — substantive: ή τρίμηνος vel τὸ τρίμηνον *tempus trimestre* H. 11,23: cfr. art. *τετράμηνος*, NB.¹

τρίς adv. num. (τρεῖς) *ter* Mt. 26,34, 75. 2 C. 11,25; 12,8 al.; ἐπὶ τρίς [Hdt. Xen. εἰς τρίς] A. 10,16; 11,10, ubi quia jam duae ‘vices’ narratae sunt, optime vertitur ‘tertio: zum drittenmal, noch ein drittes Mal’.

†**τρίστεγον**, ου, τό (adj. τρί-στεγος 2. tria tecta s. contignationes habens’ DHal.

3, 68; FlJ. bell. 5, 5, 5) *tertia contignatio* A. 20,9. [Symm. Gen. 6,16]¹

τρισ-χίλιοι 3. adj. num. *ter mille, tria milia* A. 2,41.¹

τρίτος 3. (τρεῖς) *tertius* Mt. 16,21; 17, 23 et passim; τρίτη ὥρα Mt. 20,3 (t. r. cum art.). A. 23,23 et ὥρα τρίτη Mr. 15, 25. A. 2,15, utrumque sine art., ‘hora tertia’ sc. finita post ortum solem, ‘9 Uhr morgens’; τῇ τρίτῃ sc. ἡμέρᾳ A. 27,19, de L. 13,32 cfr. αὔριον, σήμερον; — substantive τὸ τρίτον sc. μέρος *tertia pars*, seq. genet. part. Ap. 8,7-12; 9,15,18; 12,4; — adverbialiter τὸ τρίτον *tertio, tertiam vice*: *das dritte Mal* Mr. 14,41. J. 21,17, τρίτον *ein drittes Mal* L. 23,22, itidem ἐκ τρίτου Mt. 26,44; τρίτον τοῦτο ‘nunc tertia vice’ 2 C. 12,14; 13,1; τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη τοῖς μαθηταῖς ‘tunc jam tertio discipulis (multis simul congregatis) apparuit’ J. 21,14; — in enumerando πρῶτον, δεύτερον, τρίτον 1 C. 12,28.

τρίχινος 3. (θρίξ, τριχός) *ex pilis confectus* [Xen. Plat.]; ώς σάκχος τρ. Ap. 6, 12 de atro colore, vulg. ‘soccus cilicinus’ (cfr. Is. 50,3).¹

τρόμος, ου, δ (τρέμω) *tremor, pavor* Mr. 16,8 [Hom.]; *φόβος καὶ τρόμος [Is. 19,16 al.] ‘timor ac tremor’, metaphorice et hyperbole valet i. q. *religiosa sollicitudo suo officio suaequae conscientiae satisfaciendi* Ph. 2,12, conjuncta cum timore reverentiae 2 C. 7,15. E. 6,5 vel timore ex variis periculis suboriente 1 C. 2,3.*

τροπή, ης, ή (τρέπω) *conversio*; 1) in specie *astrorum conversio*, ut solstitium [Hom. ss.], siderum per zodiacum migratione [Plat. Arist. SEmp.]: in Deo non est τροπῆς ἀποσκίασμα ‘obumbratio ex conversione orta’, qualem sidera patiuntur Ja. 1,17. — 2) *mutatio*, ex. gr. venti, fortunae, belli etc. [Plat. al.]: ita l. c. explicari potest: in Deo non est ‘mutationis adumbratio (= vestigium)’.¹

τρόπος, ου, δ (τρέπω) *proprie versio, flexio; 1) modus, ratio; accus. δν τρόπον quemadmodum, quomodo* Mt. 23,37. L. 13, 34. A. 7,28, δν τρόπον —, οὕτως ‘quemadmodum —, ita’ A. 1,11. 2 T. 3,8; ώς —, τὸν δμοιον τρόπον τούτοις ‘ut —, simili modo quo illi’ Ju. 7; παντὶ πρόπῳ ‘omni modo’ Ph. 1,18; cum praepositionibus: καὶ δν τρόπον ‘quemadmodum’ A. 15,11; 27,25;

κατὰ πάντα τρ. ‘per omnem modum, omni ratione’ R. 3,2, μὴ . . κατὰ μηδένα τρ. ‘ne ullo modo’ 2 Th. 2,3; ἐν παντὶ τρόπῳ ‘omni modo’, i. e. in omnibus vitae condicionibus 2 Th. 3,16 (Lachm. Br ἐν παντὶ τόπῳ ‘omni loco’). [itidem varie ap. profanos] — 2) *vitae ratio, modus sentiendi et agendi, mores*: ἀφιλάργυρος δ τρ. sc. ἔστω H. 13,5. [Xen. Thuc. al., ut οὕτως ἀπληστος καὶ αἰσχροκερδῆς ὁ τρ. αὐτοῦ ἔστιν Dem. p. 1204, 24; τρόπος φιλέταιρος Xen. Cyr. 8, 3, 49.]*

***τροποφορέω**, αο. ἐτροποφόρησα: seq. accus. obj. ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ A. 13,18 r. WH. He. Br. ex codd. ΚBD al. — I. vulg. «*mores eorum sustinuit*», *eos patienter tulit* [ita Cic. ad Att. 13, 29 ‘nihil est quod ego malim: in hoc τὸν τῦφόν μου πρὸς θεῶν τροποφόρησον’, i. e. patienter fer]; ergo τρ. = φέρω τὸν τρόπον τινός: sed A. 13,18 hic sensus minus quadrare videtur; — unde propono aliam explicationem, nempe hanc: II. τροποφορέω in nostro loco nihil est aliud quam verbum τροφοφορέω (q. v.) in meliorem pronuntiationem et orthographiam redactum; etenim φορέω necesse est mutari in ποφ sec. regulam qua generatim veta-mur duas deinceps unius vocabuli syllabas a littera aspirata incipere (v. Kühner³ I p. 276; cfr. ἐκε-χειρία pro ἐχε-χ., ἐπ-αφή pro ἐφ-αφή, ἀρχε-θέωρος pro ἀρχε-θ. [inscr.], ἀμπ-έχω pro ἀμφ-έχω etc.): de-significatione hujus verbi autem v. art. τροφοφορέω. 1

τροφή, ἡ, ἥ (τρέψω) 1) *nutritio; educatio*. — 2) *nutrimentum, cibus* [tragg. Xen. al.]: Mt. 3,4; 6,25; 10,10; 24,45. L. 12,23. A. 14,17 (v. εὐφροσύνῃ); τροφὴν λα-bεῖν A. 9,19; τροφῆς μεταλαμβάνειν A. 2, 46; 27,33 s., προσλαμβάνεσθαι A. 27,36, κορεσθῆναι 27,38; plur. J. 4,8 de variis cibis, pane, pisce, fructibus etc.; ἡ ἐφή-mερος τρ. Ja. 2,15 ‘victus cotidianus’ [ἡ καθ’ ἡμέραν τρ. Isocr. Thuc.]; per meta-phoram στερεὰ τροφή ‘cibus solidus’, quali adulti utuntur [DSic. Theophr.] H. 5,12, 14 significatur nutrimentum animi solidius, doctrina proiectioribus conveniens.*

Τρόφιμος, οὐ, δ *Trophimus*, Ephesius, Christianus, subinde Pauli comes, A. 20,4; 21,29. 2 T. 4,20.*

τροφός, οῦ — I. δ *nutritor, educator*.

[Eur. Plat.] — II. ἡ *nutrix, nutricula* [Hom. ss.]: 1 Th. 2,7.¹

***τροφοφορέω**, αο. ἐτροφοφόρησα: (τροφοφόρος ap. Eustath. = ‘cibum ferens, nutritiens’: δρῦς, ἄλων) 1) ***τροφοφόρος** (i. e. *nutrix*) *sum, nutricor; educo*, τινά (verba in -φορέω, cum per se sint intransitiva, accusativum objecti assumere solent: δορυφορεῖν τινα, τελεσφορεῖν τι ets.) [2 Mach. 7,27]; A. 13,18 Tdf. = ‘nutravit’ explicant syr. copt. aeth. arm. slav.; exegetae alii sensu primitivo ‘aluit, nutritivit’, alii sensu latiore ‘eorum curam egit’. — 2) alibi vox ita usurpatur ut vis verbi φορέω potissimum efficeratur: **porto s. in manibus gesto alqm. ut nutrix* (τροφός) *infantem* [Dt. 1,31 ἐτροφοφόρησέν σε Κύριος ώς εἰ τις τροφοφορήσει ἀνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ = hebr. נִשְׁׂא ‘portare’; itidem Macar. hom. 46, 3, M 34, 793 c]; unde A. 13,18 sec. Dt. 1,31 interpretandum videtur ‘eos [nempe velut nutrix infantem] portavit’, quā metaphorā tenerrima Dei cura pro populo electo indicatur. — In meliorem orthographiam redactum verbum nostrum fit τροποφορέω (q. v., II) Dt. l. c. v. l. A. l. c. c NBC²D.¹

***τροχιά**, ἄς, ἡ ↓ 1) *circulus rotæ*. [Nican. al.] — 2) *orbita, rotæ currūs in via vestigium*; metaphorice = **hominis velut incessus in via, vitae ratio* [Prov. 2, 15; 4,11; 5,6,21 = לֶגֶב]: καὶ τροχιὰς δρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν i. q. rectâ proce-dite, recte agite, H. 12,13 ex Prov. 4,26. — NB. Verba allegata sunt hexameter:

Bl. § 82, 3,1

τροχός, οῦ, δ (τρέχω) *rota* [Hom. ss.]: τρ. τῆς γενέσεως Ja. 3,6 ‘rota nativitatis’, nempe inde a nativitate currens, i. e. vita. [cfr. Anacr. τροχὸς ἄρματος γὰρ οἴα | βίοτος τρέχει κυλισθεῖς] — NB. Sunt qui legere malint τρόχον τῆς γ. ‘cursum vitae’ [τρόχος ‘cursus per orbem; circus, stadium in quo curritur’]: Eur. Hipp. 1133 al.]: ‘rotam’ supponunt versiones vg. syr. arm. sl. et prob. copt.¹

τρύβλιον, οὐ, τό *paropsis, catinus* Mt. 26,23. Mr. 14,20. [Aristoph. Hippocr. LXX]*

τρυγάω, αο. ἐτρύγησα (τρύγη ‘vindemia’ Ath. Long., ‘fructus maturi’ hHom. Theogn.): *fructūs maturos, praesertim uvas, colligo; vindemio*: seq. accus. aut fructuum

L. 6,44. Ap. 14,18 [σμύρναν Cant. 5,1], aut vineae Ap. 14,19 [Il. 18, 566].*

τρυγών, ὄνος, ἡ (τρύζω 'gemo: girren: roucouler', est vox turturum) *turtur* L. 2,24 e Lev. 12,6.¹

***τρυμαλία**, ἄς, ἡ (i. q. τρῦμα, τρύμη, a radice simili ac τραῦμα) *foramen* Mr. 10,25. L. 18,25 r. [LXX, raro alibi]*

τρύπημα, ματος, τό *τρυπάω* 'perforo') *foramen* Mt. 19,24 r. cr. nWH. [Aristoph. Plut. al.]¹

Τρύφαινα, ης, ἡ *Tryphaena*, Christiana, R. 16,12.¹

τρυφάω, ao. ἐτρύφησα ↓: *laute vivo, vitam delicatam ago* Ja. 5,5, ubi vulg. 'epulati estis'. [Xen. Plat. al.]¹

τρυφή, ης, ἡ (θρύπτω contero, metaph. emollio, med. molliter vivo, superbe me gero) *mollities vitae, vita delicata* qua quid- quid est molestum vel injucundum vitatur [Aristot. eth. Eud. 2, 3], *luxus* [Eur. Ar. Xen. al.]: L. 7,25; τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν 2 P. 2,13 Petrus fort. dicit pro τὴν ἐφήμερον τρ. brevem, transitoriam (sec. alios diurnam, aut cotidianam).*

Τρυφῶσα, ης, ἡ *Tryphosa*, Christiana, R. 16,12.¹

Τρωάς, ἀδος, ἡ *Troas*, pleniore nomine Ἀλεξάνδρεια ἡ Τρωάς, civitas ab Antigono et Lysimacho, Alexandri successoribus condita, ab Augusto coloniâ aucta, ad mare sita contra Tenedum: A. 16,8,11; 20,5 s. 2 C. 2,12. 2 T. 4,13. (Hagen III 1224)*

Τρωγύλλιον, ου, τό [ap. Strab. aliosque -γίλιον, -γιλία] *Trogylgium*, promunturium e regione Sami situm, A. 20,15 r.¹

τρώγω 1) *dentibus comminuo ac comedo* fructūs crudos vel edulia non cocta duri- ora: germ. *knuspern*: gall. *croquer* [Hom. ss.] — 2) *comedo, manduco* J. 6,54,56-58; δ τρώγων μου (vel μετ' ἐμοῦ t. r. Tdf. He.) τὸν ἄρτον 'meus in mensa socius' J. 13,18 [sim. Pol. 32, 9, 9]; abs. τρώγειν καὶ πίνειν [Dem. 402, 21] 'epulari' Mt. 24,38. [Barn. Herm.; neohell.]*

τυγχάνω, ao. ἔτυχον, pf. *τέτευχα* H. 8,6 r. He. Br. et (raro ac deterius: cfr. Bl. § 24, Mayser p. 374) *τέτευχα* ibid. Tdf. WH.: 1) in jaculando *scopum attingo, ico: treffen: atteindre* [Il. 5, 287 al. Hdt. 1, 43]; — hinc improprie: *assequor, consequor, rei compos fio; seq. gen. rei:*

ἐπικουρίας A. 26,22; I. 20,35. A. 24,3; 27,3. 2 T. 2,10. H. 8,6 (pf. = 'habet'); 11,35 [Hom. ss.]: usurpatur potissimum de obtinenda re per fortunam, per Dei numen, per aliorum benevolentiam ets. — 2) *contingit*: a) de re quae *forte accidit, evenit* [τυγχάνει τι τινὶ 'alqd. alci. accidit' Eur. Alc. 139]: εἰ τύχοι si forte ita accidat, fortasse, forte, qua dictione aliquod enuntiatum aut exemplum ita profertur, ut ipse lector ex exemplis allatis eligere aut enuntiatum corrigere, si necesse sit, jubeatur: τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσιν 'tam multa, puto (nempe nescio quidem quot sint, multa an pauca), genera linguarum sunt' 1 C. 14,10; ibid. 15,37 'seminas γυμνὸν χόκκον εἰ τύχοι σίτου κτλ. nudum granum forte tritici vel aliis ceterorum (= nescio ego quid tu in agro tuo semines)', vulg. utrobique 'utputa' [μυρίων ἡ δισμυρίων, εἰ τύχοι, στρατιωτῶν, DHal. 4, 19]; — b) τυχόν, proprie accus. abs. participii, 'cum ita contingit', adverbii loco = *fortasse*; τυχὸν δ ἄγγελος ἐστιν αὐτοῦ 'fortasse angelus ejus est' A. 12,15 cD; πρὸς ὑμᾶς τυχὸν παραμενῶ 'apud vos fortasse (si fors feret, si occasio erit opportuna) manebo' 1 C. 16,6 [X. anab. 6, 1, 20; Aristot. plant. 1, 3; Epict. 1, 11, 11 al.]; — ptc. cum art. δ τυχῶν dic. de persona quae fortuito venit aut de re quae fortuito evenit, hinc i. q. *communis, vulgaris, exiguis: der erste beste: le premier venu, vulgaire* [Plat. Xen.; φύεται ἐκ τῶν τυχόντων πολλάκις τὰ μέγιστα τῶν πραγμάτων, Pol. 3, 7, 7]; hinc derivatur litotes οὐχ δ τυχῶν *haud vulgaris, haud exiguis: δυνάμεις οὐ τὰς τυχούσας 'miracula haud vulgaria, m. eximia'* A. 19,11: ib. 28,2 [in stela marmorea temporis Ptol. Θύρυβον οὐ τὸν τυχόντα παρ(έχ)οντες, Bulletin de corresp. hell. 1898, p. 89; DSic. Hdn. pBer. 36, 9]. — b) cum ptc^o verbi finiti = *casu, forte facio alqd.*, ut τυγχάνω καθεύδων 'forte dormio' i. e. dormio et casus fert ut dormiens inveniar vel ut me dormiente alqd. accidat; omissio ptc^o δν, ejus praedicato retento, τυγχάνω fere valet i. q. εἰμί sum (*felici vel infelici sorte*) alqd. [δ μέγιστος τυγχάνει δορυξένων 'est maximus amicorum' Soph. El. 46; τὸ ἀπαράσκευοι τότε τυχεῖν 'quod tum imparati erant' Thuc. 2, 87]: ἀφέντες ἡμιθανῆ

τυγχάνοντα ‘reliqueruntque eum semimortuum, qualis tum (infelici sorte) erat’ L. 10,30 r.*

τυμπανίζω, ao. P. ἐτυμπανίσθην (τύμπανον instrumentum musicum quoddam; supplicii instrumentum quoddam, v. infra [Aristoph. Plut. 476; 2 Mach. 6,19,28]): 1) *typanum musicum pulso*. [Eupolis] — 2) *typano crucio alqm.*, *in tympano extensem alqm. verbero*: ἄλλοι ἐτυμπανίσθησαν H. 11,35 vulg. «alii distenti sunt (tympani instar: add. Copt.)», recte: nam τύμπανον, ut ex 2 Mach. 6,19,28,30 et 4 Mach. cc. 5. 9. 10 collatis elucet, erat instrumentum rotae (τροχός) simile, in quo rei extendebantur ac miserum in modum dilaniabantur (arm. ‘cruciati sunt’, syr. ‘intercruciatūs mortui sunt’). [Lcn. Jupp. trag. 19]¹

†**τυπικῶς** adv. (τυπικός 3., a τύπος) *typice, per modum typi* (τύπος 4 c): *ταῦτα τ. συνέβαινον ἐκείνοις ‘haec illis typice contingebant’*, i. e. ita ut haec peccata poenaeque Israëlitarum in deserto fuerint exempla prophetiaeque reales eorum quae Christianis contingere possunt, 1 C. 10,11 cr. [scr. eccl.; — τυπικός ‘conformis’ Plut., ‘decreto Caesareo conformis’ scr. Byz.]¹

τύπος, οὐ, δ (τύπτω) 1) *verberis vestigium; impressio s. signum verbere, ictu, morsu ets. factum* [τ. πληγῶν Ath., δόρντων Anth.]: τ. τῶν ἥλων J. 20,25 a,25 b (nTdf. Br.). — 2) *figura imprimendo facta*, ut sigillum, characteres inscriptionis ets.; *figura sculptilis, simulacrum* [τ. τῶν θεῶν FlJ. ant. 1, 19, 8; 15, 9, 5]: A. 7,43 ex Am. 5,26 = מַלְאֵךְ. — 3) *forma epistulae, ratio scribendi*: ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον A. 23,25. [τ. τῆς γραφῆς Longin.] — 4) *exemplar, norma, typus* cui alqd. aliud simile fit aut fieri debet, germ. *Vorbild*; a) in arte: *operis exsequendi prævia delineatio* A. 7,44. H. 8,5 ex Ex. 25,40 = תְּבִנָה. — b) in genere morum: *†is quem alii merito imitantur, exemplum*: τύπος γίνου τῶν πιστῶν ‘esto exemplum fidelium’ 1 T. 4,12; Ph. 3,17. 1 Th. 1,7. 2 Th. 3,9. 1 P. 5,3; τ. καλῶν ἔργων T. 2,7 [cfr. 4 Mach. 6,19 ἀσεβείας τ.]; huc refer R. 6,17, ubi evangelium dicitur τ. διδαχῆς, utpote doctrina, quae normam exhibit ad quam vita est instituenda: de constructione cfr. II δς 8 c β. [cfr. αὐτὸν ἐχμάττειν

εἰς τοὺς τῶν κακιόνων τύπους ‘se fingere ad pejorum exempla’ Pl. resp. 396 d] — c) sensu dogmatico: *†res (gesta) aut persona quae est secundum Dei dispositionem rei personaevē futurae exemplar, „typus“*: R. 5,14 δς ἔστιν τύπος τοῦ μέλλοντος sc. ‘Αδάμ ‘qui (Adam) est futuri Adami typus’: primus Adam, auctor peccati et mortis, fuit Christi, auctoris justitiae ac vitae, figura prophetica; poenae veterum Israëlitarum sunt poenarum, quae Christianis si non oboediunt contingere possunt, typi, 1 C. 10,6,11 r. De typis cfr. Cornely, *Introductio gener.*³ I vel *Compendium*, diss. III § 3.*

τύπτω (cujus verbi ft. et ao. e verbo πατάσσω, ao. P. e verbo πλήσσω suppletur — Schmidt. 113, 2 — etiam in NT) *ferio, verbero, caedo, et quidem — is sensus in inf^o, ptc^o, imperf^o, quae sola in NT occurunt, contineri solet (Bl. § 56—58) — non uno verbere, sed verberatione, sive fit manu sive instrumento: τύπτειν τινά Mt. 24,49. L. 12,45. A. 18,17; 21,32: pass. A. 23,3, τ. τινὰ ἐπὶ τὴν σιαγόνα L. 6,29, αὐτοῦ τὴν κεφαλήν Mr. 15,19: L. 22,64 r. He. Br. A. 23,2, τὸ στῆθος (έαυτοῦ) L. 18,13 cr., τὰ στήθη 23,48; τ. εἰς τὴν κεφαλήν τινος Mt. 27,30: L. 18,13 r.; — metaph. τύπτειν σε μέλλει δ Θεός i. e. te puniet, A. 23,3 [Ez. 7,9]; τύπτειν τὴν συνεῖδησίν τινος peccato scandaloso ‘alcs. conscientiam verberare’ i. e. aut summo dolore afficere aut, si ille revera seducitur, vulnerare, 1 C. 8,12. [τὸν δ ἄχος κατὰ φρένα τύψε Il. 19, 125]**

Τύραννος, οὐ, δ *Tyrannus*, Ephesius, rhetor vel philosophus, in cuius schola Paulus docebat: A. 19,9.¹

τυρβάζω (τύρβη ‘turba, perturbatio’) *turbo, turbidum reddo* [πηλόν Aristoph.]; — med. metaphorice: *τυρβάζεσθαι περὶ τι* a) dic. de multis qui turbide (*multi uno loco conferti*) *simul laeto convivio occupantur* [Aristoph. pax 1007]; b) de uno qui *†animo anxiō et sollicito occupatur multis rebus* L. 10,41 r., ubi t. cr. θορυβάζη.¹

Τύριος, οὐ, δ ↓ *ad Tyrum urbem pertinens, Tyrius* A. 12,20.¹

Τύρος, οὐ, ἡ *Tyrus*, urbs maritima Phoenices antiquissima, inter Sidonem et Accchonem seu Ptolemaida fere media,

olim potentissima ac florentissima A. 21, 3,7; formulae instar T. καὶ Σιδών (v. art. Σιδών).

τυφλός 3. *caecus*: ἄνθρωπος τ. J. 9,1; plerumque substantive *homo caecus* Mt. 9,27 s.; 11,5. Mr. 8,22 al.; metaphorice: *mente caecus*, qui non videt quod videre debet nec intellegit quae oportet: Mt. 23,17,19,26. L. 4,18. J. 9,39 ss. R. 2,19. 2 P. 1,9. Ap. 3,17; δόηγός τ. Mt. 15,14; 23,16, 24: L. 6,39.

τυφλός, αο. ἐτύφλωσα, pf. τετύφλωκα: *caecum reddo, occaeco* [Hdt. Eur. al.]; — τυφλοῦν τοὺς δφθαλμούς τινος J. 12,40. 1 J. 2,11 metaph. = ‘alqm. mente caecum reddere’; item τ. τὰ νοήματά τινων 2 C. 4,4.*

τυφόω, pf. P. τετύφωμαι, αο. P. ἐτυφώθην (*τῦφος* fumus; fastus, vana ostentatio, talis superbia quae mentem obnubilat) *fumo obnubilo*; solum metaphorice: 1) *alcs. mentem obnubilo*, pf. P. = *stupidus* sive *stultus sum* [*ληρεῖν* καὶ τετυφῶσθαι Dem. p. 116, 6; μαίνομαι καὶ τετύφωμαι

Dem. p. 409, 11]: nonne ita 1 T. 6,4? — 2) *alcs. mentem in superbiam effero, superbum redbo*; ἵνα μὴ τυφωθεὶς κτλ. ‘ne superbiat et . . .’ 1 T. 3,6: 2 T. 3,4, item 1 T. 6,4 sec. versiones veterum. [Plut. mor. 59 a; Hdn. al.]*

τύφω (*τῦφος* fumus) *fumum excito*; transitive: *fumo alqm. molesto sive abigo* [v. gr. apes, Apoll. Rhod.; urbem Aristoph.], *lento igne cremo* alqm. [Eur.]; — pass.: *fumum edo, lento igne tremor, fumigo* [Eur. al.]: λίνον τυφόμενον Mt. 12,20 ex Is. 42,3 λ. καπνιζόμενον: quod ‘linum fumigans’ innuit debiles in fide, habentes fidei lumen fere extinctum.¹

+**τυφωνιός** 3. (τυφών ‘typho, turbo’) *typhonius, turbini similis* A. 27,14. [τ. πνεύματα Etymol. magn.; Eustath.]¹

Τυχιός (WH. Τύχικος, cfr. Kühner³ I p. 330), οῦ, δ *Tychicus*, Asianus Christianus, Pauli familiaris, A. 20,4. E. 6,21. C. 4,7. 2 T. 4,12. T. 3,12.

τυγχόν adv., v. τυγχάνω 2 a.

Υ

νανίνθινος 3. ↓ *hyacinthinus, coloris hyacinthini* i. e. fere violacei nigricantis: Ap. 9,17. [Hom. Theocr. al.]¹

νάνινθος, ου, δ *hyacinthus*; 1) flos quidam vel potius florum genus, quibus apud nos sunt nomina ‘Schwertlilie, Rittersporn: iris, pied-d’alouette’. — 2) × gemma quae-dam, probabiliter eadem, quae etiamnum *hyacinthus* vel *zircon nobile* dicitur, coloris violacei, qui saepe in fulvum vel subrubrum transit [Phil. FlJ.] Ap. 21,20: cfr. Fonck in Hagen II p. 571.¹

νάλινος 3. ↓ *vitreus*, i. e. 1) *e vitro factus*. [ἐκπωμα poculum, Aristoph.] — 2) +*colore, fulgore vel pelluciditate vitro similis*: θάλασσα ὑ. Ap. 4,6; 15,2.*

νάλος, ου, δ 1) *lapis quivis pellucidus*. — 2) *vitrum* [Plat. al.]: Ap. 21,18,21.*

νέβριζω, αο. *νέβρισα*, αο. P. *νέβρισθην*, ft. P. *νέβρισθησομαι* ↓: 1) intrans.: *insolens ac protervus sum*. — 2) trans.: *insolenter ac proterve ago adversus alqm., injuriis contumeliisve afficio alqm.* [Arist. rhet. 2, 2: ἔστιν θέρις τὸ πράττειν καὶ λέγειν ἐφ’ οἷς

αἰσχύνη ἔστι τῷ πάσχοντι: ‘θέρις est facere et dicere ea ex quibus is qui θέριν patitur habet ignominiam’]: Mt. 22,6. L. 18, 32. A. 14,5. 1 Th. 2,2; de solis verbis: καὶ ήμᾶς θέριζεις ‘nos quoque ignominia afficis’ L. 11,45.*

νέβρις, εως, ή 1) sensu activo: *insolentia, petulantia, actio insolens atque alii ignominiosa* ets. (v. art. *praeced.*). — 2) sensu passivo: *injuria atque ignominia qua quis ab alio insolenter afficitur, contumelia alci illata*: plur. 2 C. 12,10 [tragg. ss.]; — metaph.: *injuriae vexationesque per saevitiam tempestatis* Ap. 27,10,21 [τὴν ἀπὸ τῶν θεριών θέριν FlJ. 3, 6, 4].*

νέβριστής, οῦ, δ (θέριζω, q. v.) *juris honorisque alieni petulans violator*, is qui verbis factisve insolenter alios ignominia afficit, vulg. *contumeliosus*: R. 1,30. 1 T. 1,13. [Hom. ss.]*

νγιαίνω ↓ 1) *sanus sum, bene valeo* Mt. 8,13 c&C (v. Tdf.). L. 5,31; 7,10; 15,27. 3 J. 2. — 2) metaphorice, in solis epistulis pastoralibus: ptc. *νγιαίνων sanus* [ὑ. βίος

vita bene ordinata, Plut. mor. 5 a]: talis dicitur doctrina vera nullo errore vitiata, διδασκαλία 1 T. 1,10. 2 T. 4,3. T. 1,9; 2,1, λόγοι [Philo, de Abr. c. 38] 1 T. 6,3. 2 T. 1,13; qui puram sine errore fidem tenet, dicitur ὑγιαίνων τῇ πίστει (dativus respectus) T. 2,2, ἐν τῇ πίστει T. 1,13 [i. q. 'sanâ mente sum' Dem. Arist. al.]*

ὑγιὴς 2., acc. ὑγιῆ (att. -ιᾶ) *sanus, bene valens* Mt. 15,31. J. 5,4,6,9,11,14 s.; 7,23. A. 4,10; de singulis membris Mt. 12,13. Mr. 3,5 r. L. 6,10 r.; ἵσθι ὑγιὴς ἀπὸ κτλ. 'esto sana (ac liberata) ab infirmitate tua' Mr. 5,34; — λόγος ὁ. 'doctrina sana' sine errore T. 2,8 [ap. profanos = verbum salubre vel rationi consentaneum].*

ὑγρός 3. 1) *umidus, humectus; fluidus* etc. [Hom.] — 2) **suci plenus, sucosus, virens*: ὁ. ξύλον 'arbor sucosa seu virens', opp. ξηρόν L. 23,31 in proverbio. [Job 8, 16; radix semitica בַתְר 'humendi' et 'virendi' ideas continet]¹

ὑδρία, ας, ἡ (ὕδωρ) *hydria*; 1) primitus *vas aquarium, aqualis* [Aristoph. Ath.; Gen. 24,14 al.] J. 2,6 s.; 4,28. — 2) *quaevis urna vel situla, etiamsi imponitur vinum, farina, cinis etc.* Aristoph. Plut. Len. Cic.; 3 Reg. 17,12]*

ὑδροποτέω (ὑδρο-πότης) 'aqua potor, qui ex certa animi sententia a vino potuque omni ineptante abstinet' Xen. Athen.) *solam aquam bibo, sc. ab omni potu ineptante abstinentis* [Hdt. 1, 71 cum opp. οἶνῳ διαχρῆσθαι, it. Xen. Cyr. 6, 2, 26; Plat. resp. 561 c]: μηχετὶ ὑδροπότει 'noli amplius solâ aquâ uti', i. e. noli ab omni vino abstinere 1 T. 5,23.¹

ὑδρωπικός 3. (ὑδρωψ *hydrops, morbus aquae intercutis*) 1) *ad morbum hydrops pertinens. — 2) hydropicus, morbo aquae intercutis laborans* [Hipp.] L. 14,2.¹

ὕδωρ, ατος, τό aqua; 1) sensu proprio: Mt. 3,11; 27,24. Mr. 1,8 al.; de aqua quae formanda terrae caeloque nubium inseruit 2 P. 3,5 (v. Hundhausen), de aqua diluvii 1 P. 3,20. 2 P. 3,6; ὕδωρ in concreto dicitur fluvius Mt. 3,16. Mr. 1,10, piscina J. 5,3-7, lacus L. 8,24 s.; plur. ὕδατα de lacu Mt. 8,32; 14,28 s., de variis fluminibus, rivis, fontibus J. 3,23. Ap. 8, 10 s.; 11,6 al.; ὕδατα πολλά [Ps. 28,3; 92,4] mare vel ingens fluvius Ap. 1,15; 14,2; 17,1; 19,6; ex latere Christi aqua effluxit

J. 19,34; de aqua baptismi christiani J. 3,5. A. 10,47. E. 5,26. H. 10,22; vocabulo ὕδωρ 1 J. 5,6,8 significatur vel baptismus Christi in Jordane, vel aqua cum sanguine a Christo moriente effusa (J. 19,34) seu mors Christi, ita ut simul innuatur baptismi sacramentum — cfr. interpretes in l. c. et art. ἔρχομαι 3 b. — b) metaphorice: doctrina veritatis et gratia Dei J. 4,14; 3. ζῶν 'aqua viva' (proprius = aqua quae fluit et operatur, quae ex ipso fonte manans excipitur) est gratia in animo hominis efficax bonorumque operum ferax J. 4,10; 7,36; 3. ζωῆς felicitas immortalis beatitudinis Ap. 7,17; 21,6; 22,1,17.

ὑετός, οῦ, ὁ (ὕει pluia) *pluvia* A. 14, 17; 28,2. H. 6,7. Ja. 5,7 r., 18. Ap. 11,6.*

***ὑιοθεσία, ας, ἡ** (υἱὸν θέσθαι τινά 'adoptare' Plat.; υἱὸς θετός 'filius adoptatus' Hdt.) *adoptatio* alcs. in filium, *adoptio* [DSic. DLært.; in inscr. occurunt formulae qualis haec: Σύμβρας Μνησιβίου, καθ' υἱοθεσίαν Διομήδου 'Symbras, Mnesibii, per adoptionem Diomedis filius' CIG. 4278 k: cfr. ibid. vol. IV indicem s. v. υἱοθεσία]; passive *status seu condicio ejus qui filius adoptatus est, dignitas filii adoptivi*, et quidem in NT occurrit duplex adoptio: a) sensu quodam theocratico populus Israël a Deo filius (Ex. 4,22. Is. 1,2 al.) adoptatus, i. e. prae reliquis nationibus electus, ductus, amatus erat: R. 9,4. — b) sensu dogmatico justi qui gratiâ sanctificante praediti, inhabitatione Spiritus S. donati, naturae divinae participes facti sunt, vocantur et sunt filii Dei atque inde heredes: τὴν υἱ. ἀπολαβεῖν 'recipere dignitatem filii adoptivi' G. 4,5, εἰς υἱ. 'ad accipiendam d. f. ad.' E. 1,5; πνεῦμα υἱοθεσίας 'spiritus adoptionis', caeleste donum quod, utpote adoptivorum filiorum proprium, nos certos reddit factae adoptionis, R. 8,15; hanc vero adoptionem plenissimo sensu, i. e. possessionem gloriae, adhuc gementes exspectamus R. 8,23.*

υἱός, οῦ, ὁ filius (plur. υἱοί saepe filios et filias comprehendit); I. sensu communi; 1) sensu maxime proprio: *filius, alicujus parentis proles masculina*: τέκεται υἱόν Mt. 1,21: ib. 1,23,25; 7,9; 10,37; 17,25 s. Mr. 6,3. L. 1,13,31 al.; *animalis pullus* Mt. 21,5. — 2) sensu latiore: a) **ab aliquo (non immediate) oriundus, prognatus*: 'Ιωσήφ,

υίδες Δαυεΐδ Mt. 1,20: cfr. II 2; υίοι Ἰσραήλ Israëlitae Mt. 27,9. L. 1,16 al., υίοι Λευεί H. 7,5 (cfr. 3 b); υίδες Ἀβραάμ L. 19,9 (subest sensus ‘filius Abraham ideoque heres benedictionum ejus’); υίδες Φαρισαῖων patrem, avum etc. habens Pharisaeos A. 23,6 cr. — b) *filius loco assumptus, filius adoptivus* A. 7,21; pro filio substitutus J. 19,26. — 3) sensu improprio et translato: a) *alcs. discipulus, asseclā*: οἱ υίοι ὑμῶν Mt. 12,27. L. 11,19; sacer scriptor lectorem appellat υἱέ μου H. 12,5 b sec. Prov. 3,11; *alcs. adjutor juvenis* 1 P. 5,13 (an ‘a me baptizatus’?). — b) *individuum* pertinens ad aliquorum coetum seu numerum [υἱες Ἀχαιῶν i. q. Achivi, ιατρῶν υἱεῖς i. q. medici: v. Pape, Bailly s. v.; item hebraice: v. Gesenius-Buhl s. v. נֶבֶל 3]: υίοι γένους Ἀβραάμ ‘qui estis de genere Abrahæ’ A. 13,26; prob. υίοι Ἰσραήλ, υίοι Λευεί L. 1,16. H. 7,5 ‘qui pertinent ad (populum) Israël, ad (tribum) Levi’ (cfr. 2 a); quia vox hebraica מִנְחָה ideam universalem ‘homo’ vel collectivam ‘homines’ indicat, ‘homines’ dicuntur בְּנֵי מִנְחָה υίοι ἀνθρώπων [Ps. 89,3], determinate (sec. art. δ X) οἱ υίοι τῶν ἀνθρώπων [Gen. 11,5. Ps. 11,9] «filii hominum» Mr. 3,28. E. 3,5; in numero singulari ‘homo’ dicebatur מִנְחָה υίδες ἀνθρώπου «filius hominis» [Ez. 2,1,3 al., in poësi rursus sensu universalis Job 25,6; 35,8] H. 2,6 ex Ps. 8,5, cuius loci Paulus sensum typicum Messianum effert; δτι υίδες ἀνθρώπου ἔστιν J. 5,27 a nonnullis vertitur ‘quia homo est’; ὅμοιον υἱῷ (Tdf. WH. per soloecismum υἱὸν) ἀνθρώπου ‘similem filio hominis: einen in Menschengestalt’, solemnis designatio Messiae Ap. 14,14 ex Dan. 7, 13; de appellatione Messiae δ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου cfr. infra II 3. — NB. Haud inutile videtur adnotare, Hebraeos, cum nominibus deminutivis carerent, sic ea circumscriptis: נַעֲרָה ‘oviculae’ (filii ovi-um), שְׁנִינִי ‘igniculi, scintillæ’ (filii ignis); etiam dictiones modo citatae, υἱοὶ ἀνθρώπων, υἱὸς ἀνθρώπου, significare videntur ‘homunculi, homunculus’: nam solent fere ibi usurpari, ubi hominis imbellicitas et humilitas effertur. — c) metaphorice *alcs.* ‘filius’ appellatur *is qui illius (velut proles patris) indolem, ingenium, mores, sentiendi agendique rationem quodammodo nactus est, i. e. imi-*

*tatur atque in sua vita exprimit; alci. in bonis aut pravis moribus similis ac velut alter talis: υἱοὶ Θεοῦ Mt. 5,9: it. 5,45. L. 6,35 (20,36 a fere ‘gloriae Dei participes’); υἱοὶ Ἀβραάμ Abrahae et virtutum imitatores et benedictionum heredes G. 3,7 (cfr. J. 8,39-44. R. 4,16); υἱὲ διαβόλου A. 13,10, υἱοὶ τοῦ πονηροῦ (masc.) Mt. 13,38; etiam Mt. 23,31 hic sensus subest (et 2a). — d) metaphorice *alcs. rei filius* varie dicitur alqs. ab Hebreis [qui in ea re suum domicilium habet: ‘filii Sion, f. Basan (boves), f. pharetræ (sagittæ)’; qui ejus rei (ut filius parentis) naturam atque indolem in se recepit ac præ se fert: ‘f. roboris, f. contumaciae, f. belial (= malitia)’; qui *alcs. rei* particeps fit εὖ dignus est: ‘f. mortis, f. verberum (Dt. 25,2)’; cfr. lexica hebr. et Gesenius, hebr. Gramm. 27 § 128 v]: υἱοὶ τῆς βασιλείας ‘filii regni (sc. caelorum)’ vocantur Israëlitæ, utpote peculiari jure ad illud vocati, Mt. 8,12, justi, qui se genuinos cives hujus regni exhibent, 13,38 (opp. ‘filii maligni’ i. e. Satanae: sec. notam in fine arti βασιλεία positam forsitan interpretari liceat υἱοὶ τῆς β. ‘filii Dei’); υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου homines mundani, qui hujus saeculi indolem præ se ferunt, opp. υἱοὶ τοῦ φωτός L. 16,8; e contextu υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου L. 20,34 homines in hoc ordine rerum (ante resurrectionem mortuorum), υἱοὶ φωτός J. 12,36 lucis particeps, Christo luci similes, υἱοὶ φωτὸς καὶ υἱοὶ ἡμέρας 1 Th. 5,5 pertinentes ad regnum lucis et temporis diurni seu orti solis (Is. 60,1 ss.), quos oportet ita vivere ut tali tempore decet; υἱοὶ τοῦ νυμφῶν Mt. 9,15. Mr. 2,19. L. 5,34 (v. νυμφῶν 2); υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης κτλ. ii ad quos (ceu legitimos heredes) prophetarum foederisque divini promissa pertinent A. 3,25; υἱοὶ τῆς ἀπειθείας inobedientes, rebelles erga Deum E. 2,2; 5,6. C. 3,6 r. He. Br. [בְּנֵי־מֶרֶךְ Num. 17,25]; υἱὸς εἰρήνης pace dignus L. 10,6 (cfr. Mt. 10,13), υἱὸς γεέννης tam malus ut sit gehennâ dignus Mt. 23,15, sim. J. 17,12. 2 Th. 2,3; τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ gloriosæ resurrectionis participes L. 20,36; υἱοὶ βροντῆς prob.=tonantes Mr. 3,17: A. 4,36.*

II. sensu dogmatico: 1) Υἱὸς Θεοῦ, δ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ets. est Christus: jam in

psalmo Messiano (2,7) Deus Regem Christum alloquens infertur: *υιός μου εί τού* A. 13,33. H. 1,5; 5,5, et Messiam esse atque appellandum esse Filium Dei a synhedristis supponitur Mt. 26,63. Mr. 14,61. L. 22,70, cfr. 66; filium ex Maria Virgine nasciturum appellatum iri, i. e. fore, Filium Dei dicit angelus L. 1,32,35; vox Dei Patris caelitus Jesum appellat Filium Dei in baptismo Mt. 3,17. Mr. 1,11. L. 3,22, ac rursum in transfiguratione Mt. 17,5. Mr. 9,7. L. 9,35. 2 P. 1,17; Johannes Baptista, qui priorem Patris vocem audit, testatur Jesum esse Filium Dei J. 1,34; 3,35 s.; energumeni eum sic appellant Mt. 8,29. Mr. 3,11; 5,7. L. 4,41; 8,28, cfr. Mt. 4,3,6. L. 4,3,9; ipse Jesus se Filium Dei dicit Mt. 11,27; 28,19. Mr. 13,32. L. 10,22. J. 3,16-18; 5,19-26; 6,40; 8,36; 9,35 r. He. Br.; 10,36; 11,4; 14,13; 17,1 (id quod alii testantur Mt. 27,40,43. J. 19,7). Ap. 2,18, et a discipulis se Filium Dei appellari sinit Mt. 14,33; 16,16. J. 1,49; 6,69 r. He. Br.; 11,27, mortuus a centurione Filius Dei agnoscitur Mt. 27,54. Mr. 15,39; apostoli et discipuli Christum Filium Dei docent Mr. 1,1 r. He. Br. J. 1,18 (sec. nonnullos etiam 3,35 s. habentur verba evangelistae); 20,31. A. 9,20. R. 1,3,4,9; 5,10; 8,3,29,32. 1 C. 1,9; 15,28. 2 C. 1,19. G. 1,16; 2,20; 4,4. E. 4,13. C. 1,13. 1 Th. 1,10. H. 1,2,8; 4,14; 5,8; 6,6; 7,3,28; 10,29. 1 J. 1,3,7; 2,22-24; 3,8,23; 4,9 s.,14 s.; 5,5, 9-13,20. 2 J. 3,9, et hanc confessionem a baptizando exigunt A. 8,37 r. Br.; Matthaeus 2,15 hoc refert sensum typicum loci Os. 11,1. NB. Secundum doctrinam Christi et apostolorum Jesus est Filius Dei sensu proprio, i. e. Filius Dei naturalis, ab aeterno consors naturae divinae (Hagen II 721), Υἱός non solum valet prae ceteris Deo carus, rex theocraticus ets. Quo sensu et quanta cum fide alii primo tempore Jesum Filium Dei appellaverint, singulis in locis dispiciendum est. — 2) *υιός Δαυείδ* *Filius David* (cfr. supra, I 2 a) Mt. 1,1, nomen Messiae vulgo perfamiliare (cfr. Mt. 22,42 ss. Mr. 12,35 ss. L. 20,41 ss. J. 7,42 al.) Mt. 9,27; 12,23; 15,22; 20,30 s.; 21,9,15. Mr. 10,47 s. L. 18,38 s. [Ps. Salom. 17,23 ἕτε Κύριε καὶ ἀνάστησον αὐτοῖς τὸν βασιλέα αὐτῶν υἱὸν Δαυείδ.] — 3) δὲ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου *Filius hominis*

hominis, aramaice procul dubio בֶּן־אָנָשׁ, nomen quo ipse se Christus frequenter nominabat: Mt. 8,20; 9,6; 10,23; 11,19; 12,8,32,40; 13,37,41; 16,13,27 s.; 17,9,12,22; 18,11 v.; 19,28; 20,18,28; 24,27,30,37,39,44; 25,13 r.,31; 26,2,24,45,64. Mr. 2,10,28; 8,31, 38; 9,9,12,31; 10,33,45; 13,26; 14,21,41,62. L. 5,24; 6,5,22; 7,34; 9,22,26,44,56 r. Br.,58; 11,30; 12,8,10,40; 17,22,24,26,30; 18,8,31; 19,10; 21,27,36; 22,22,48,69; 24,7. J. 1,52; 3,13,14; 5,27; 6,53,62; 8,28; 9,35 Tdf. WH.; 12,23,34; 13,31; praeterea solus Stephanus, Jesu coram synhedrio verba velut in memoriam revocans, hoc nomine usus est A. 7,56. Ad explicandum atque illustrandum hoc nomen haec faciunt: a) Ut supra vidimus (I 3 b), ex ingenio linguae hebr. δὲ υἱός τοῦ ἀνθρώπου valet i. q. ‘homo’, aut fort. diminutive ‘homunculus, homuncio’. Aramaice quoque בֶּן־אָנָשׁ, determinate בֶּן־אָנָשׁ, valet ‘homo; homunculus’, nec usuvenit nisi ad vertendam et imitandam locutionem hebraicam in poësi aut lectiore prosa ('homo' universim dicebatur בֶּן־אָנָשׁ, בֶּן־אָנָשׁ); nequaquam mos erat, ut alqs. pro ‘ego’ diceret ‘filius hominis’ aut ut Messias hoc titulo designaretur: cfr. Dalman, die Worte Jesu, p. 191. — b) Dan. 7,13 vati ostenditur ‘quidam cum nubibus caeli veniens, filio hominis [aspectu] similis’ (בֶּן־אָנָשׁ), cui deinde a Deo regnum gloriosum universale aeternum datur, quibus verbis certe Messias futurus describitur; it. Ap. 14,14. — c) Jamvero si Jesus totiens sese tam insolito linguae vulgari aramaicae nomine appellabat determinate δὲ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου ‘Filius hominis: der Menschensohn: le Fils de l’homme’, aramaice certe בֶּן־אָנָשׁ, ac praesertim si, ita de sese loquens, dicebat Filium hominis glorificatum iri vel cum gloria venturum esse ad judicium (Mt. 10,23; 13,41; 16,27 s.; 19,28; 24,27,30,37,39,44; 25,31. Mr. 8,38. L. 9,26; 12,8,40; 17,24,26,30; 18,8; 21,36, cfr. A. 7,56. Ap. 14,14), in nubibus caeli venturum (Mt. 26,64. Mr. 14,62. L. 22,69), Filio hominis datam esse potestatem quallem nemo homo per se habere potest (Mt. 9,6; 12,8. Mr. 2,10,28. L. 6,5. J. 5,27; 6,27), dubitari non potest, quin Jesus voluerit innuere et a discipulis auditoribusque paulatim intellegi, se esse eum

ipsum quem olim Daniel futurum praevi-disset, Messiam. Praeterea tum potissimum Jesus se 'Filiū hominis' appellabat, cum de sua passione vel resurrectione futura loquebatur (Mt. 12,40; 17,9,12,22; 20,18; 26,2. Mr. 8,31; 9,11,31; 10,33. L. 9, 22,44) vel se ad salvandos homines venisse Mt. 18,11 r. He. Br. L. 19,10, se caelitus venisse J. 3,13. — **d)** Utebatur Christus hoc nomine plerumque apud discipulos, aliquotiens coram pharisaeis vel scribis, raro coram populo, solemnissime coram synhedrio. — **e)** Ipse talis insolitus modus loquendi nominisque quoddam quasi mysterium auditores ad cogitandum excitabat ac paulatim vaticinium illud Danielis in memoriam revocare et ideam Messiae sugerere poterat. Ex altera parte hic titulus 'Filius hominis' ipsā suā vi ac significatione in SScris frequentissimā (cfr. supra, I 3 b cum NB) erat tam humilis et modestus et ad designandum Messiam tam inusitatus, ut nemo eo audito statim offendī potuerit, ut solus ipse de se loquens Jesus tam humili nomine Messiam appellaret, apostoli vero et discipuli et postea Ecclesia ab adhibendo tam humili nomine abstinuerint. — NB. De Filio hominis cfr. Hagen II 719 ss.; Knabenbauer in Dan. 7,13 s. et in NT; Murillo in J. 5,27; Revue bibl. IX 172 s.; Zeitschr. f. kath. Theol. XVI 569; Tillmann, der Menschensohn, Freiburg 1907; Dalman, die Worte Jesu, p. 191 ss. — **4) filii Dei**, a Deo speciali amore paterno dilecti, sunt ut jam quadamtenus Israëlitae VTⁱ, ita multo magis omnes Christiani, per redemptionem Christi gratiam adoptionis consecuti R. 9,26. 2 C. 6,18. G. 3,26; 4,6 s. (opp. οὐός et δοῦλος). H. 2,10; 12,5 ss.; genuinos filios Dei ii se praebent qui Spiritu Dei se agi ac regi sinunt R. 8,14.

Ὥλη, ης, ἡ 1) *arbustum, silva*: *Gehölz* [Hom. ss.; nonnusquam *frutices*, quibus opp. *arbores*] — 2) *ligna caesa, materies, max. combustibilis*; — alterutro sensu Ja. 3,5.¹

Ὕμεῖς, ὑμῶν, ὑμῖν, ὑμᾶς pronomen pers. *vos*; 1) nominativus verbo additur sive emphaseos causa: θέσθε ὑμεῖς (*vos* mei discipuli) εἰς τὰ ὄτα L. 9,44: A. 4,7 al., — sive oppositionis causa: οὖτως οὖν

προσεύχεσθε ὑμεῖς Mt. 6,9 (opp. *ethnici* 7); Mt. 5,48; 6,26; 7,11; 27,24; 28,5 al.; αὐτοὶ ὑμεῖς J. 3,28; καὶ ὑμεῖς 'vos quoque' Mt. 7,12; 15,3 al., — sive ubi in sententia nominali hebr. vel aram. pronomen erat subjectum: Mt. 5,13 s. L. 9,55 r. A. 7,26 r. R. 9,26. — 2) casūs obliqui etiam pronominis reflexivi (= ὑμῶν αὐτῶν etc.) vices gerunt: ἀρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς Mt. 11,29; παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν κτλ. R. 6,19; — ὑμῶν pro pronomine poss. positum aut postponitur ἡ πίστις ὑμῶν R. 1,8, aut anteponitur ὑμῶν τῆς πίστεως 'vestrae fidei' 2 C. 1,24: L. 22,53. J. 14,1 al., aut interponitur ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως 'pro vestra consolatione' 2 C. 1,6: 2 C. 7,7; 8,14 al.

'Τυέναιος, οὐ, δ *Hymenaeus*, qui a veritate aberravit, ideo a S. Paulo punitus: 1 T. 1,20. 2 T. 2,17.*

Ὕμετερος 3. pron. poss. *vester*: ponitur pro gen. poss. = 'a vobis possessus, vobis destinatus, a vobis dictus ets.' L. 6,20; 16,12. J. 15,20 al., alibi pro genet. obj. νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν (ν. καύχησις) 1 C. 15,31: R. 11,31 ('per misericordiam vobis praestitam'); ubique hoc pronomē ponitur in NT aut cum aliqua emphasi: ἐν τῷ νόμῳ τῷ ὑμετέρῳ 'in vestra ipsorum lege', nempe qua tantopere gloria-mini, cui tantopere inhaeretis J. 8,17: A. 27,34, — aut cum oppositione ad alium vel alios: ὑμετέρα (non divitum 24) ἐστὶν ἡ βασιλεία τ. Θ. L. 6,20; τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον, opp. τῆς ἔτέρων σπουδῆς 2 C. 8,8: L. 16,12. J. 7,6. G. 6,13.*

Ὕμνεω, ft. ὑμνήσω, ao. ὕμνησα: 1) transit.: *hymnis celebro, canticis laudo* alqm. [hHom. Pind. ss. LXX]: A. 16,25. H. 2, 12. — 2) intrans.: **hymnum vel hymnos dico s. canto* [Ps. 64,14. 1 Mach. 13,47]: de hymnis cenae paschalis 'Hallel' dictis Mt. 26,30. Mr. 14,26, de quibus quid ex rabbinorum traditione praescriptum fuerit, vide ap. Knabenbauer in ll. cc.*

Ὕμνος, οὐ, δ *hymnus*; 1) apud Graecos = *carmen in honorem deorum, heroum, victorum Olympiacorum compositum vel cantatum* [Hom. Pind. ss.]. — 2) in SScr^a: *carmen in laudem Dei dictum, compositum, cantatum* [LXX = רִשְׁתָּה]: E. 5,19. C. 3,16 cum synon. φαλμός, ὠδή: propria ratio hymni est ut sit laudis carmen,

psalmi ut a psallente vel cum psallente canatur, odes ut canatur.*

ὑπάγω 1) transit.: *subduco, subigo, seorsum duco* ets. — 2) intrans.: a) *me subduco, clam abeo*: [Aristoph. Hdt. Xen.]. — b) *paulatim subsequor, clam progredior* [Aristoph. Eur. Xen.]. — c) in NT est verbum vulgare (in epistulis Paulinis et Actibus nusquam usurpatum, in Luca raro, in Johannis evangelio et apocalypsi saepe) = *†eo, alicunde abeo, aliquo me confero*: a) *abeo*: ὑπαγε Σατανᾶ Mt. 4,10; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν J. 6,67; δ. δπίσω μου ‘abi e conspectu meo’ Mt. 16,23: Mr. 8,33; *me recipio, (domum) redeo* Mt. 8,13; 19,21. Mr. 5,34; 7,29. J. 18,8. Ja. 2,16 al. — β) *me algo. confero, eo*: seq. εἰς loc. Mt. 20,4,7; 26,18. Mr. 11,2 al. [Epict. 3, 22, 108; pBer. 450], ποῦ ‘quo’ J. 3,8; 12,35: Ap. 14,4; δ. μετά τινος Mt. 5,41, seq. inf. fin. J. 21,3; ponitur imper., sequente altero imperativo, plerumque ἀσυνδέτως, ut: ὑπαγε, σεαυτὸν δεῖξον ‘vade, ostende te’ Mt. 8,4; 5,24; 19,21. Mr. 10, 21; 16,7. J. 4,16 al. [Epict. III 21, 6; 22, 5 al.]; interjecto καὶ Ap. 16,1. — γ) Christus hōc verbo nonnumquam suum ex hoc mundo discessum atque ad Patrem reditum innuit: δ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει κτλ. Mt. 26,24. Mr. 14,21; ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με J. 7,33 (praesens de re mox certo futura): J. 8,14,21; 13,3,33; 16,5,10, 16 s. — NB. Verbi intransitivi ὑπάγω solum praesens et imperfectum usurpantur, et quidem longe saepissime imperativus. Hujus verbi formae substituuntur formis verbi ἀπέρχομαι minus usitatis; unde correspondent: ὑπαγε — καὶ ἀπῆλθεν Mt. 9,6: 8,32; 20,4 s.; 21,28 s. Mr. 5,19 s.; 11,2, 4, cfr. 6,32 s.: alibi idem valet ὑπάγειν et πορεύεσθαι Mt. 27,65 s. L. 17,14. [Vestigia hujus verbi vulgaris sunt verba neohell. πάγω, πηγαίνω ‘eo’.]

***ὑπακοή**, ἡς, ἡ ↓ *obsecutio, oboedientia*, actus vel virtus ejus qui ὑπακούει, i. e. alci. sive praecipienti sive petenti obsequitur: de oboedientia quae praestatur praecipienti Deo R. 5,19; 6,16 b (opp. ἀμαρτία). H. 5,8, Christo 2 C. 10,5, evangelio ad credendum proposito seu fidei R. 1,5; 15,18; 16,19,26. 1 P. 1,2,14,22, apostolo ejusque delegatis 2 C. 7,15; 10,6, apostolo alqd. roganti Phm. 21, domino,

hero R. 6,16 a; seq. genet. obj. aut rei ὑ. πίστεως R. 1,5; 16,26, τῆς ἀληθείας 1 P. 1,22 (= τὸ ὑπακούειν τῇ πίστει, ἀληθείᾳ, v. art. seq. et Bl. § 35, 3), aut personae ὑ. τοῦ Χριστοῦ 2 C. 10,5 (= τὸ ὑπακούειν τῷ Χριστῷ); aliis locis genet. subj.: R. 5,19; 15,18 al.; εἰς ὑπακοήν = εἰς τὸ ὑπακούειν ‘ad obsequendum’ R. 6,16. 1 P. 1,2: 2 C. 10,5, sed R. 1,5 εἰς ὑπακοὴν πίστεως ‘ad (efficiendam) oboedientiam fidei’, ad efficiendum ut oboediatur fidei, it. εἰς ὑ. ἐθνῶν ‘ad efficiendum ut gentiles (fidei praedicatae) obsequantur, R. 15,18; τέκνα ὑπακοῆς = ‘obedientes’ 1 P. 1,14, cfr. τέκνον 3. [Clem. Rom. 1 Cor. 10,2,7]*

ὑπάκουω, ao. ὑπήκουσα: 1) perraro i. q. *ausculto* [poët.; Prov. 2,2 al. = בִּשְׁקַח] — 2) *dicto audiens sum, subsequor, facio dicere id quod alter me facere vel dicere vult, ei qui alqd. a me postulat praesto sum, oboedio, respondeo*: germ. *Folge leisten* (ipsum verbum non indicat *per se* ‘obedientiam’: nam ὑπακούειν dicitur etiam Deus homini vocanti respondens Is. 65,24, judex accusatorem admittens Xen. Cyr. 8, 1, 18, reus vel testis vocatus ad tribunal veniens Dem. 19, 290, qui invitatus ad cenam venit Ath. 247 d et qui praeconi alqd. publice interroganti respondeat, Andoc., ets.): absolute: janitrix προσῆλθεν ὑπακοῦσαι ‘accessit ut (Petro pulsanti) obsequeretur’ A. 12,13, syr. copt. ‘responderet’, aeth. ‘aperiret’, minus bene vulg. arm. slav. ‘ut audiret’ [est term. techn. janitorum qui pulsanti obsequuntur, i. e. pro rerum adjunctis aut se praesto sistunt aut respondent aut ostium aperiunt, ut Xen. symp. 1, 11, Plat. Crito p. 43a, Lcn. Icarom. 22, al.]; cum inf^o actionis quam quis obsequens facit H. 11,8 [Gen. 39,10]; seq. dat. pers.: de obsequendo Christo H. 5,9, apostolo Ph. 2,12, parentibus E. 6,1. C. 3,20, marito 1 P. 3,6, heris E. 6,5. C. 3,22, sim. R. 6,16; — *obediens amplector* rem: seq. dat. rei, sive mandati, ut δ. τῷ λόγῳ τινός 2 Th. 3,14, sive ejus rei ad quam (acciendam, fruendam) alqs. invitatur: δ. τῇ πίστει A. 6,7, τῷ εὐαγγελίῳ R. 10,16. 2 Th. 1,8: R. 6,17 (de constr. h. l. cfr. δς II 8 c β) [δ. δείπνῳ ‘obsequi invitationi ad cenam’ Ath. 247 d]; δ. ταῖς ἐπιθυμίαις aut αὐτῇ (sc. τῇ ἀμαρτίᾳ) R. 6,12; — ὑπακούειν dicitur etiam

persona vel res quae coacta, invita, necessario facit quod facere jubetur Mt. 8,27. Mr. 1,27; 4,41. L. 8,25; 17,6. [morbus ὑπάκουει remediis, Hippocr.]*

* **ὑπανδρος** 2. (ὑπ' ἄνδρα 'viro subdita') fem. *marita, nupta* R. 7,2. [LXX. Pol. DSic.]¹

ὑπ-αντάω, ao. ὑπήντησα: *obviam eo, obviam venio τινί* Mt. 8,28. L. 8,27; 17,12 Tdf. J. 11,20,30; 12,18, in t. cr. praeterea Mt. 28,9. Mr. 5,2. J. 4,51. A. 16,16; sensu hostili (ἐν III 2 c) L. 14,31 cr. [Xen. al.]*

* **ὑπάντησις**, εως, ἡ ↑ *actus obviam vendendi, occursus* [Jdc. 11,34 cB. FlJ.]; εἰς θ. τινί Mt. 8,34 cr. nBr. J. 12,13 [1 Chr. 14,8 cA. Prov. 7,15 cB], εἰς ὑ. τινος Mt. 25,1 cr. nBr. [Jdth. 2,6 cN. 1 Mach. 9, 39 cN].*

* **ὑπαρξίς**, εως, ἡ ↓ 1) *exsistentia, actus exsistendi.* [Aristot. Plut.] — 2) * i. q. τὰ ὑπάρχοντά τινι *ea quae alq. possidet, bona, facultates, vulg. substantia* H. 10,34; plur. A. 2,45. [LXX. Pol. DHal.]*

ὑπ-άρχω 1) *infra incipio; — incipio, subior. — 2) subortus sum, exsisto, adsum* [cl.]: ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν 'audio schismata apud vos (suborta) esse' 1 C. 11,18: A. 19,40 (cfr. αἴτιον); 27, 21; 28,18; *alicubi exsisto, reperior, insum* ets. A. 4,34 r.; 10,12; 17,27. Ph. 3,20; ὑ. τινί *alicui praesto sum, ab algo. habeor vel possideo: ταῦτα ὑμῖν ὑπάρχοντα 'haec, si a vobis habentur'* 2 P. 1,8; *χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι 'aurum non habeo'* A. 3,6: A. 4,37; 28,7; τὰ ὑπάρχοντά τινι [pLugd. M II 12] L. 8,3; 12,15 cr. A. 4,32 et substantive τὰ ὑπάρχοντά τινος [pPar. 22, 17] Mt. 19,21; 24,47; 25,14. L. 11,21; 14,33 al. 1 C. 13,3. H. 10,34 'alcs. facultates, res familiaris'. — 3) *ab initio sum* alqd., *jamjam sum* alqd., *naturā vel origine vel innatā mihi indole sum* alqd., et universim *sum* alqd.: οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων 'hic (Deus), cum [suā naturā] caeli terraeque dominus sit' A. 17,24; Christus ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων 'cum [per suam naturam et originem ex Patre] in forma Dei exsisteret' Ph. 2,6; vir, εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων 'cum [a Creatore factus] sit imago et gloria Dei' 1 C. 11,7: A. 17,29. 1 C. 12,22; — "Ἐλλην ὑπῆρχεν '(origine) Graecus erat' A. 16,3; χωλὸς κτλ. ὑπάρχων 'qui claudus

(natus) erat' A. 3,2; 14,8 r.: ib. 16,20,37. G. 2,14; — de morum indole alci. innatā vel assuetudine ortā ets: ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες 'vos, quamquam mali estis' L. 11,13; ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν 'sunt accensi zelo Legis' A. 21,20: ib. 7,55; 22,3. 2 C. 12,16. G. 1,14; — 'jam sum': βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον 'baptizati jam erant' A. 8,16; ἐκαπονταέτης που ὑπάρχων 'cum jam fere centum annorum esset' R. 4,19; — nonnusquam ab εἰμί vel τυγχάνω (ῶν) vix differre videtur; praedicatum est aut subst. L. 8,41; 23,50. A. 2,30. 2 P. 2,19, aut adj. L. 9,48; 16,14. A. 19,36 (fort. 40: cfr. αἴτιος); 27,12. 1 C. 7,26. 2 C. 8,17. Ja. 2,15. 2 P. 3,11, dictio praepositionalis L. 7,25; 16,23. A. 5,4; 27,34. [c. ptc^o: ὑπάρχω ποιῶν 'initio seu prior facio alqd.' Hdt. Xen. al.; οὐκ ἔχθρος ὑπῆρχεν ών 'non (antea) hostis erat' Dem. p. 526, 20; omissio in talibus sententiis ptc^o ών, orta est significatio nrⁱ 3.]

ὑπ-είνω quodammodo me submittens (ὑπο-) *cedo alci., alcs. auctoritati me submitto, pareo, vulg. subjaceo: τινί* H. 13,17. [Il. 1, 294; Od. 12, 117; Plat. legg. 717 d]¹

ὑπ-εναντίος 3. 1) de loco: *ex adverso positus, oppositus.* [Hsd.] — 2) sensu transl.: *hostiliter oppositus, adversarius, contrarius* [de personis et rebus, ut Thuc. 2, 2; Plat. Theaet. p. 176 a; Dem. p. 734, 9]: τινί C. 2,14; substantive: οἱ ὑπ. *adversarii* H. 10,27. [Pol. LXX]*

ὑπέρ (etymol. = *super*, germ. *über*) *prae-positionis quam aut genetivus aut accusativus sequitur.*

I. Cum genitivo: 1) *super, trans.* [ὑπέρ τῆς χώμης 'super pagum' X. an. 1, 10, 12] — 2) *improperie: pro, i. e. in alcs. favorem, in alcs. commodum vel salutem, alcs. gratia; a) seq. genet. personae; post verba et nomina precandi: προσεύχεσθαι* Mt. 5,44. C. 1,9, εὔχεσθαι Ja. 5,16, δεῖσθαι A. 8,24, (ὑπερ-)έντυγχάνω R. 8,26 s. H. 7, 25, δέησις; R. 10,1 ets.; — post verba et nomina laborandi, curandi, se periculo exponendi ets.: τὴν ψυχὴν τιθέναι J. 10, 11; 13,37 s.; 15,13. 1 J. 3,16, μεριμνᾶν 1 C. 12,25, ἀγρυπνεῖν H. 13,17, ζῆλος; 'studium' 2 C. 7,7, σπουδή 2 C. 7,12; 8,16, ἔχειν πόνον C. 4,13, διάκονος C. 1,7; ἀποθανεῖν, ἀπολέσθαι ὑπέρ τινος J. 11,50; 18,14. R. 5,7; sacrificia offeruntur ὑπέρ τινος A.

21,26. H. 9,7; ὑπέρ τινος εἶναι ‘pro alqo. esse’ = ei favere, a partibus ejus stare Mr. 9,40. L. 9,50. R. 8,31 (opp. κατά τινος); adde A. 26,1 v. R. 9,3; 15,30. 1 C. 1,13; 4,6 (opp. ὑπέρ τοῦ ἐνός, κατὰ τοῦ ἑτέρου ‘pro uno, contra alterum’); 15,29. 2 C. 1,11; 5,20. E. 3,1,13. Ph. 1,7 al.; τὸ ὑπέρ ἐμοῦ ‘id quod est in meum commodum’ Ph. 4. 10; — de iis quae Christus pro nobis, ad nostram salutem fecit passusque est atque etiamnum facit Mr. 14,24 cr. L. 22,19 s. J. 10,15; 11,51 s.; 17,19. R. 5,6,8; 8,32,34; 14,15. 1 C. 11,24; 15,3. 2 C. 5,14 s., 21. G. 2,20; 3,13. E. 5,2,25. C. 1,24. 1 Th. 5,10 r. He. Br. 1 T. 2,6. T. 2,14. H. 2,9; 6,20; 7, 25; 9,24. 1 P. 2,21; 3,18; 4,1 r. Br. 1 J. 3,16. — b) seq. genet. rei: *in favorem rei, rei causa, nempe ad alqd. efficiendum, promovendum, augendum, manifestandum* etc.: ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς ‘ad vitam mundi conciliandam’ J. 6,51; ‘τῆς δόξης τ. Θ. ‘ad gloriam Dei (manifestandam)’ J. 11,4; ὑ. τοῦ δόνόματος αὐτοῦ ‘nominis Christi (publicandi, glorificandi) causa’ R. 1,5; ὑ. ἀληθείας Θεοῦ ‘ad manifestandam Dei veracitatem’ R. 15,8; R. 16,4. 2 C. 1,6 (ad vos consolando); 12,15,19; 13,8 (opp. κατά). E. 6,20. Ph. 2,13 (cfr. εὐδοκία 2). 1 Th. 3,2 cr. (fidei v. augendae causa). 3 J. 7; — ὑπέρ (τῶν) ἀμαρτιῶν etc. = ad expianda s. abolenda peccata, G. 1,4 r. H. 5,1; 7, 27; 9,7; 10,12; substantivi instar dic. ὑπέρ ἀμαρτιῶν ‘sacrificia expiatoria’ H. 5,3 r., cfr. περὶ I f. [ὑ. ἀρετῆς καὶ δόξης Plat. symp. 208 d; δουλοσύνας ὑ. ‘ad arcendam servitutem’ Aesch. S. 112] — 3) cum aliis significationibus, ita ut maneat plerumque idea ‘in favorem alcs.’: a) *loco* alcs., *pro* alqo. [cl., v. Pape II A 5, Bailly B II 2; pap.]: ‘ἴνα ὑπέρ σοῦ μοι διακονῆς ‘ut tuo loco mihi serviat’ Phm. 13: R. 8, 26 r. He. Br.; 9,3 (loco fratrum idque in salutem eorum). 1 C. 15,29. 2 C. 5,14 s., 21. G. 3,13 [Sir. 29,20 ἔδωκεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπέρ σοῦ]; huc plures loci (in nr. 2 a positi), qui de vicaria Christi morte agunt, referri possunt. — b) *propter* alqm. vel alqd., *amore personae vel rei impulsus*, de causa animum impellente: στενοχωρίᾳ ὑπέρ Χριστοῦ ‘angustiae propter Christum toleratae’ 2 C. 12,10: 2 C. 12,8 (‘propter hunc’, sc. angelum satanae). E. 3,13; 5,20. Ph. 1,29; 2,13; ὑπέρ τινος εὐχαριστεῖν etc.

R. 15,9. 1 C. 10,30; alqd. *pati* ὑπέρ τινος ‘propter rem, in re defendenda’ etc. A. 5,41; 9,16; 21,13. — c) *de...* i. q. περὶ τινος *über, betreffs: au sujet de* (et plerumque simul = *pro, in favorem..., in honorem...*): ὑ. οὖ ἐγὼ εἶπον ‘is de quo ego dixi’ J. 1,30 (t. cr. περὶ): R. 9,27. 2 C. 1, 8 r. Ph. 1,7; ita saepe cum verbo καυχᾶσθαι etc. (gloriari de, propter, in commendationem alcs.) 2 C. 5,12; 7,4,14; 8,24; 9,2 s.; 12,5. 2 Th. 1,4 [*βουλὴ* ὑπέρ τινος Dem. 6, 35; τὴν ψῆφον φέρειν ὑπέρ τινος Lyc. 7]; — alibi verti potest: *quod attinet ad..., quod spectat..., de: ἐρωτῶμεν* ὑμᾶς ὑπέρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου κτλ. εἰς τό ‘quod ad adventum Domini attinet, rogamus vos ut etc.’ 2 Th. 2,1: 2 C. 1,6 c; 8,23.

II. Cum accusativo: 1) *proprie de loco: supra, ultra* (darüberweg). — 2) *impropri de excellentia et gradu: super, ultra: κεφαλὴ* ὑπέρ πάντα ‘qui omnibus rebus caput praeest’ E. 1,22; ὑπέρ δύναμιν ‘ultra vires’ 2 C. 1,8; 8,3 r., itidem ὑπέρ δ δύνασθε 1 C. 10,13, ὑπέρ δ λέγω ποιήσεις ‘plus, quam dico, facies’ Phm. 21; μὴ ὑπέρ δ γέγραπται ‘ne altius quam per Scripturam licet (sentiatis)!’ 1 C. 4,6; post comparativum pro ᾧ *quam* ponitur: τομώτερος ὑπέρ πᾶσαν μάχαιραν ‘omni gladio acutior’ H. 4,12: L. 16,8; itidem ἡσσώθητε (= ἐγένεσθε ἥτσονες) ὑπέρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας ‘aliis ecclesiis inferiores facti estis’ 2 C. 12,13 Tdf. WH.; alibi fere aequivalet dictioni *major quam, excellentior quam: οὐκ* ἔστιν μαθητὴς ὑπέρ τὸν διδάσκαλον Mt. 10,24. L. 6,40; τῷ δύναμένῳ ὑπέρ πάντα ποιῆσαι ‘ei qui valet excellentiora quam omnia (quae nos cogitamus fieri posse) facere’ E. 3,20: A. 26,13. Ph. 2,9. Phm. 16, — aut dictioni *magis quam: δ* φιλῶν πατέρα ὑπέρ ἐμέ ‘qui amat patrem magis quam me’ Mt. 10,37: G. 1,14.

III. Omissio accusativo, adverbii instar: διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν· ὑπέρ (sc. αὐτοὺς) ἐγὼ ‘ministri Christi sunt: *magis* (quam illi, sum) ego’ 2 C. 11,23; de hoc usu prae-positionum v. Kühner³ III p. 526 s.; gradationis causa praeponitur (vel praefigitur in t. r.) adverbii: ὑπέρ ἐκπερισσοῦ 1 Th. 3,10; 5,13 v., ὑπέρ λίσταν 2 C. 11,5; 12,11.

ὑπέρ- 1) praefixum verborum: a) *super-,*

*ultra, ultra modum; ὑπερ-αίρω, -αυξάνω, -βάλλω etc.; b) pro alqo, loco alcis.: ὑπερ-εντυγχάνω. — 2) praefixum adverbiorum: a) *ultra, supra*: ὑπερ-άνω; b) *ultra modum, valde*: ὑπερ-εκπερισσοῦ, ὑπερ-λίαν, ὑπερ-περισσῶς.*

ὑπερ-αίρω I. activum: 1) transit.: *super effero, super extollo. — 2) intransit.: super efferor; super vehor; emineo, praecello ets. — II. med. vel pass.: **efferor, me superbe effero*: seq. ἐπὶ τινα 2 Th. 2,4 [τισίν 2 Mach. 5,23]; absolute: 2 C. 12,7 (t. r. Tdf. WH. bis): ὑπεραίρεσθαι τινι ‘alqa. re efferri s. superbū fieri’.**

†**ὑπέρακμος** 2. (ἀκμή culmen; flos aetatis) *florem aetatis supergressus*: 1 C. 7,36, vulg. ‘superadulta’; ubi notandum, tantam filiae innuptae aetatem propter imminutam honestarum nuptiarum spem auctumque seductionis periculum posse nonnunquam fieri occasionem ignominiae totius familiae. [Epiphan. M 41, 1045 b]¹

***ὑπερ-άνω** adv. *in-super, supra* [LXX. Pol. al.]; praepositionis instar, cum genet.: *super, supra, tam de loco* E. 4,10. H. 9,5, quam de dignitate, honore, potestate E. 1,21. [Aristot. ss.; Plut. mor. 6 c]*

ὑπερ-αυξάρω 1) transit.: *supra modum augeo*, pass. s. m. *cresco*. [Andoc. DCass.] — 2) intrans.: **«supercresco»*, *supra modum cresco, plurimum proficio* 2 Th. 1,3. [Callisth. ap. Stob. flor. 100, 14]¹

ὑπερ-βαίρω *supergredior, transgredior* variis significationibus; ὁ. τινά est aut *neglego, contemno, nihil curo* alqm. [Isae. p. 38, 6 al.] aut *supero, vincō* alqm. [τινὰ ἀρετῆ Pl. Tim. 24 d, l. v.]; absolute *transgredior legem, pecco* [ὁ. καὶ ἀμαρτάνω Il. 9, 501; Plat. resp. 366 a, etiam c. obj. νόμους, διαθήκας Soph. al.]: 1 Th. 4,6 τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ aut intrans.: ‘ne praevaricetur et fratrem fraudet’, aut transit. ‘ne fratrem suum superet (neglegat) et fraudet’.*

ὑπερβαλλόντως adv. ↓ *supra modum*, i. e. aut *immodice, nimis* [opp. μετρίως Isocr. 8 b] aut *ultra quam dici potest, summopere* [ἄγασθαι ὁ. Xen. Ages. 1, 36]: Paulus fuit ἐν πληγαῖς ὁ. ‘supra modum’, tantopere ut adversarii ejus ei comparari non possint, 2 C. 11,23.¹

ὑπερ-βάλλω 1) transit.: *jacio alqd. super seu trans alqd. — 2) intrans.: transscendo,*

emineo, excello [dicitur vel absolute, vel cum rei minoris, cuius mensura transcenditur, sive accus^o obj. sive genet^o compar.: ἡδοναὶ ὑπερβάλλουσι λύπας ἐν ὑγιείᾳ ‘voluptates aerumnas, cum bene valemus, superant’ Plat. leg. 734 b; ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ‘debitam mensuram excedere’ Aristot. eth. Nic. 2, 6]; — ptcium ὑπερβάλλων adjⁱ instar: *excellens, eminens, eximius, permagnus* 2 C. 3,10; 9, 14. E. 1,19; 2,7 [ὑ. δαπάνη X. Hier. 11, 2 etc.]; cum genet. compar. τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τ. Xp. ‘caritatem Christi, quae cognitionem superat’ i. e. quae major est quam ut a nobis satis cognosci unquam possit, — (vulg. minus clare ‘supereminentem scientiae charitatem Christi’) E. 3,19.*

ὑπερβολή, ḥις, ḥi 1) *trajectio. — 2) eminentia, praestantia, excellentia, excessus, ingens magnitudo aut vehementia* ets. [Dem. Thuc. al.]: ὁ. τῶν ἀποκαλύψεων ‘revelationum sublimitas’ 2 C. 12,7; ὁ. τῆς δυνάμεως ‘sublimitas virtutis’ i. e. eminens illa efficacia, quam habet illud charisma apostolicum nomine ‘thesauri’ indicatum, 2 C. 4,7; — *καθ' ὑπερβολήν* (per compendium hīc porro scribam x. ὁ.) i. q. ὑπερβαλλόντως *supra modum, summopere, pervalde*: haec dictio praefigitur a) verbis [Soph. O. R. 1195; x. ὁ. βεβαυμένοι pTebt. 23, 5, sim. 42, 5]: x. ὁ. βαρηθῆναι 2 C. 1,8: G. 1,13; — b) *adjectivo*: x. ὁ. ἀμαρτωλός ‘summopere peccaminosa’ R. 7,13; — c) *dictioni adverbiali*: x. ὁ. εἰς ὑπερβολήν ‘pervalde supra modum, summopere eminenter’ 2 C. 4,17 [εἰς ὁ. valet i. q. x. ὁ. Eur. Hipp. 939; Lcn. Tox. 12 al.]; — d) *adjectivi instar substantivo* *praeponitur* [nempe ḥ x. ὁ. δδός ‘der über alles vortreffliche Weg’, x. ὁ. δδός ‘ein über alles vortrefflicher Weg’]: ἔτι x. ὁ. δδόν ὅμιν δείχνυμι ‘adhuc excellent(ior)em viam vobis monstrō’ 1 C. 12,31.*

†**ὑπερ-έκεινα** (= ὑπὲρ ἔκεινα i. q. ἐπέκεινα, q. v.) *ultra, trans; c. gen.*: τὰ ὁ. ὅμιν sc. μέρη ‘regiones ultra vos (= ultra vestram regionem) sitae’ 2 C. 10,16. [Alex. M 18, 553 c]¹

††**ὑπερ-εκ-περισσοῦ** adv. (Bl. § 4, 1): *cum περισσός et -ῶς usurpatur pro πλείων, πλεῖον, μᾶλλον* (v. h. artt., et Bl. § 11, 3, nota marg. 3), ἐκ-περισσοῦ est = *magis*,

seu elative [Thdtn. Dan. 3,22] *summopere*, quod adverbium praefixo ὑπερ- augetur, ac si dicas *persummopere* 1 Th. 5,13 Ηε. Br.; ὃ δεῖσθαι instantissime 1 Th. 3,10 cr.; cum gen. compar.: ὃς ὁν (= τούτων ἀ) αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν ‘ultra ea quae (= perfectiora, majora quam quae) petimus aut mente concipimus’ E. 3,20.*

†ὑπερ-επερισσῶς ↑ adv. *summopere*, *maxime* 1 Th. 5,13 Tdf. WH. [Clem. R. 1 Cor. 20, 11]¹

†ὑπερ-επ-τείνω *super extendo*; ὃς ἐμαυτόν *ultra (justos meos limites) me extendo*, *eo me extendeo quo non debeo* 2 C. 10,14. [Greg. Naz.]¹

*ὑπερ-επ-χύνω, in t. cr. -χύνω (Bl. § 17; cfr. ἐχ-χέω) = -χέω: *supereffundo*; solum exstat pass. *super (marginem) effluo*, *exundo*, quae est imago abundantiae, L. 6,38. [Joël 2,24 cAQ. Prov. 5,16 v.; DSic. 11, 89]¹

†ὑπερ-επ-τυγχάνω *pro algo.* (ὑπέρ), i. e. *alcs. loco atque in ejusdem commodum deprecor*: R. 8,26, in t. r. He. Br. seq. ὑπέρ ἡμῶν ‘pro nobis’: ibi SpS. precibus nobis suggestis atque inspiratis ipse precari dicitur. [Clem. Al. M 8, 305 c]¹

ὑπερ-έγχω 1) transit.: *teneo alqd. supra*, ut carnem super ignem, scutum super alqm. — 2) intrans.: a) *emineo, praesto, sum aliis superior*; cum gen. compar.: ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἔαυτῶν ‘omnes inter se (ἀλλήλους, i. e. singuli ceteros) existiment se ipsis superiores’ Ph. 2,3 [Xen. Plat.]; cum acc.: *supero alqd. Ph. 4,7* [Eur. Xen.]; — in specie: b) *sum aliis dignitate atque auctoritate superior, praesum* [de regibus: ἐν τοῖς ὑπερέχουσιν ‘in iis qui praesunt’ Sap. 6,6]: de magistratibus R. 13,1; de imperatore 1 P. 2,13. — c) neutrum substantive (cfr. δ IV 1 d): Ph. 3,8 lege vel τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως ‘Ιησοῦ Χριστοῦ ‘cognitionis Jesu Christi *praestantia*’, vel (ab adj^o ὑπερέχων τῆς γνώσεως ‘omni cognitione excellentior’) τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως ‘Ιησοῦ Χριστοῦ ‘Jesu Christi *perfectio [in eo sita quod ille est]* omni cognitione excellentior’.*

ὑπερηφανία, ας, ἡ ↓ *vitium ejus qui est* ὑπερήφανος, «*superbia*», *insolentia, fastus* Mr. 7,22. [Xen. Plat. ss.; Theophr. char. 24: ἔστι δε ὃς χαταφρόνησίς τις πλὴν αὐτοῦ

τῶν ἀλλων, ‘est ὃ contemptio ceterorum, praeter se ipsum’; et sequitur bona descriptio hominis ejusmodi.]¹

ὑπερήφανος 2. (ὑπέρ, η pleonasticum, de quo v. Kühner³ I p. 189, 3, φαίνομαι)

1) *qui aliis superior s. praestantior apparet, conspicuus, eminentis [σοφία, ἔργον Plat.]*. — 2) in malam partem: *qui aliis superior apparere vult, qui alios prae se contemnit et subinde in eos est arrogans et insolens, superbus*: L. 1,51 (sequaturne dat. limitationis, v. διάνοια c). R. 1,30. 2 T. 3,2; opp. ταπεινός Ja. 4,6. 1 P. 5,5 e Prov. 3, 34 = לְצִים ‘irrisores’ potissimum in re religiosa et in ipsum Deum insolentes. [Hsd. Plat. Dem.; saepe LXX]*

†ὑπερ-λίαν (t. r. ὑπέρ λίαν: Bl. § 4, 1): ac si dicas *supervalde, supra modum* [cfr. ὑπερ-άγαν Strab. al.]; adjective οἱ ὃς ἀπόστολοι 2 C. 11,5; 12,11 ironice ‘illi supereximii nimirum apostoli: diese Erzapostel: ces éminentissimes apôtres’ (v. art. ἀπόστολος 3 in fine).*

†ὑπερ-νικάω *supervinco*, i. e. *splendidam victoriam reporto*, sec. JChrys. etiam facilem: abs. R. 8,37. [νικᾶν καλόν, ὑπερνικᾶν δὲ ἐπίφθονον Socr. M 67, 432 b]¹

ὑπερ-ογκος 2. (ὅγκος moles: Masse) 1) *nimiae molis, inflatus* etc. [Xen. al.] — 2) *nimius, immodicus* [Plat. Dem.]; in specie: *superbus, inflatus, protervus* [Plut. comp. Arist. 3]: λαλεῖν ὑπέρογχα [Thdtn. Dan. 11,36] ‘superba loqui’ Ju. 16; φθέγγεσθαι ὑπέρογχα ματαιότητος (gen. qual.) vociferari specie grandia, reapse inania 2 P. 2,18.*

ὑπερ-οράω, ao. ὑπερεῖδον: *desuper video*; dein in specie a) *despicio, contemno* [τὶ vel τινός, ut νόμων, νόμους Xen. Thuc. al.]: ita sec. Vulgatam A. 17,30 «*despiciens*», i. e. *aversatus*. — b) *i. q. germ. über etwas hinwegsehen, überséhen, i. e. fingo me non videre alqd., *conivendo dissimulo*: Deus tempora ignorantiae ὑπεριδών ‘conivendo dissimulavit’ A. 17,30 (arm.; copt. aeth. ‘dimisit s. condonavit’). [Lev. 20,4. Ps. 9,22. Is. 58,7. Jos. 1,5; — pLee-mans B (temp. Ptol.) II 18 δεόμεθα οὖν ὑμῶν μὴ ὑπεριδεῖν ὑμᾶς παρελκομένας: itidem inscr. Hicks 179, 16 inter beneficia populo tempore aquae penuriae tributa enumeratur: οὐκ διλίγας δὲ τῶν προσόδων

ὑπεριδόντες, ‘haud pauca tributa neglexe-
runt’ i. e. non exegerunt; DHal.]¹

ὑπεροχή, ἡ, ἡ (ὑπερέχω q. v.) *eminen-
tia*; 1) *eminentia loci*. [Pol.] — 2) *excel-
lentia, praestantia* [Aristot.]: apostolus
evangelium praedicavit οὐ καθ' ὑπεροχὴν
λόγου ἡ σοφίας ‘non cum praestantia ser-
monis aut sapientiae’, i. e. non ita ut,
rhetorum aut philosophorum more, osten-
taret se λόγῳ ἡ σοφίᾳ ὑπερέχειν, i. e. elo-
quentiā aut philosophiā excellere, 1 C.
2,1. — 3) *locus eminentis, auctoritas, potestas*:
οἱ ἐν ὑπεροχῇ ὄντες [Pol. 5, 41, 3] ‘qui
sunt in superiore aliquo munere consti-
tuti’ 1 T. 2,2.*

***ὑπερ-περισσεύω**, ao. -επερίσσευτα (cfr.
περισσεύω): 1) *intrans.*: *supra modum copio-
sus sum, s. m. copiose tribuor* R. 5,20.
[Moschion] — 2) *transit.*: *facio ut alq. s.
superabundet*: cfr. περισσεύω II 2; pass.
††**ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ** ‘supra mo-
dum copioso gaudio perfundor’ 2 C. 7,4.¹

†**ὑπερ-περισσῶς** adv. (vis advi περισ-
σῶς praefixo ὑπέρ augetur) *supra modum,
maximopere* Mr. 7,37.¹

***ὑπερ-πλεονάζω**, ao. -επλεόνασσα: **supra
modum copiosus sum, s. m. copiose tribuor*
1 T. 1,14. [Hero, Hermas al.; ‘s. m. dives
sum’ Ps. Sal. 5,19.]¹

***ὑπερ-ψύσσω**, ao. -ύψωσα: *superexalto,
supra modum exalto*; a) **summis laudibus
effero*. [cant. 3 puer.; Thdt. Dan. 4,34] —
b) *alqm. in summo loco (dignitatis, gloriae,
potestatis) constituo, omnibus aliis altiorem
reddo*: Ph. 2,9. [pass. Ps. 96,9, med. 36,35]¹

ὑπερ-φρονέω *supra modum*, i. e. *justo
altius (de me) sentio, immodicus mei aesti-
mator sum*: germ. *sich überschätzen* (ὑπέρ
έκυπτον φρονεῖν dicit pTaur. 8, 70) R. 12,3.
[Aesch. Ag. 1039; Pol. Hdt.]¹

ὑπερών, ou, τό (adj. ὑπερῶς super-
nus) *aedium pars superior, etiam conclave
in parte domūs superiore*: A. 1,13; 9,37,
39; 20,8. [Hom. ss. LXX]*

ὑπέρ-έχω 1) *subitus teneo; praebeo, trado
ets. — 2) sustineo, perfero alqd., praeser-
tim poenam* [tragg. Xen. al.]: δίχην Ju. 7.¹

ὑπέρκοος 2. (ὑπ-ακούω, q. v.) 1) *dicto
audiens, oboediens* Ph. 2,8; εἴς τι 2 C. 2,9;
γενέσθαι ὑπήκοον τινι ‘alci se oboedientem
praestare’ A. 7,39. [Aesch. Hdt. ss.] —
2) *alci. subditus, subjectus* [Hdt. Thuc. al.].*

ὑπηρετέω, ao. ὑπηρέτησα †: *subservio*

[tragg. Xen. ss.]; *cum dat. pers.: alci. in
suis officiis, operibus, necessitatibus assisto*
A. 24,23; c. dat. rei: *ταῖς χρείαις τινός*
A. 20,34; Δαυιδὶ ἴδιᾳ γενεᾶ (dat. temp.)
ὑπηρετήσας τῇ τ. Θ. βουλῇ ‘David sua
vitae tempore consiliis Dei subserviit’, i.
e. Deus eo usus est tanquam instrumento
ad sua consilia exsequenda, A. 13,36 [ita
creatura dicitur Deo ὑπηρετεῖν Sap. 16,
24 s., sec. gentilium opiniones homines
subserviunt fato, ut Len. dial. mort. 30,
2: ἡμεῖς ἔκεινη, sc. τῇ Μοίρᾳ, ὑπηρετοῦντες
ταῦτα δρῶμεν].*

ὑπηρέτης, ou, ὁ (ὑπό, ἐρέτης remex;
ergo proprie ‘qui in navi gubernatori
servitia praestat’) *minister (Diener); is qui
alci. in ejus propriis operibus ac muneri-
bus honestiora servitia ad nutum praestat*
(ut medico in re chirurgica, judici in re
forensi, etc.: Schmidt 164; opp. δοῦλος,
qui ad omnia ac vel vilissima servitia
adigitur): *de judicium ac synhedrii mi-
nistris Mt. 5,25; 26,58. Mr. 14,54,65. J. 7,
32,45 s.; 18,3,12,18,22; 19,6. A. 5,22,26; de
synagogae ministro L. 4,20; de satellitibus
regis J. 18,36; de viro qui apostolos suo
ministerio adjuvabat A. 13,5; apostoli sunt
Christi ministri A. 26,18. 1 C. 4,1, cum
genet. obj. rei iis a Christo commissae
ἢ τοῦ λόγου ministri evangelii praedi-
candi L. 1,2 [πλοῦτος, κακίας ὁ. Isocr.].**

ὕπνος, ou, ὁ *somnus* Mt. 1,24. L. 9,32.
J. 11,13. A. 20,9 bis (ἀπό 2 c β); in
dictione metaphorica R. 13,11 quaedam ani-
mi socordia, ignavia, tepiditas indicatur.*

ὑπό (ὑπ', ὑπ' fere solum ante prono-
mina a vocali incipientia) *praepositio*,
quae in NT solum cum genetivo et ac-
cusativo copulatur: *sub*.

I. *cum genetivo*: 1) *de loco: ὑπὸ γῆς*
a) *de sub terra: unter der Erde hervor:*
de dessous la terre. — b) i. q. ὑπὸ τῇ γῇ
*sub terra: nunquam ita in NT. — 2) sensu
improprio ὑπό τινος causam indicat, ‘sub’*
*cujus influxu effectus producitur; conjungi
igitur solet cum verbis passivis et aequiva-
leat latino *ab*: germ. *von*: gall. *par, de*;*
a) *causa plerumque est persona: ἐνεπαίχθη
ὑπὸ τῶν μάγων ‘deceptus est a magis’*
Mt. 2,16; *τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίπ-
που* A. 8,6; Mt. 1,22; 2,15; 4,1; 5,13; 6,2
ac *persaepe alibi; etiam 1 C. 10,29. 2 P.
1,17* *huc pertinent; — subjungitur etiam*

passivo tolerativo: ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ 'baptismum suscipiebant ab eo' Mt. 3,6; ib. 3,13. R. 12,21; — subjungitur verbis et dictionibus passivo aequivalentibus: ὑπό τινος γίγνεσθαι E. 5,12. A. 26,6, ἔσεσθαι = γενήσεσθαι A. 23,30 r.; ὑπό τινος παθεῖν Mt. 17,12. Mr. 5,26. 1 Th. 2,14, ἀπολέσθαι 1 C. 10,10, ὑπομένειν ἀντιλογίαν H. 12,3, τεσσεράκοντα παρὰ μίαν λαβεῖν 2 C. 11,24; conjungitur cum nomine actionis significationis passivae: ή ἐπιτιμία ή ὑπὸ τῶν πλειόνων 2 C. 2,6 [ἡ ὑπὸ πάντων τιμή X. Cyr. 3, 3, 2]; subjungitur verbo activo et indicatur persona (ets.) *per quam* alqs. actionem fieri jubet: ἀποχτεῖναι ὑπὸ τῶν θηρίων 'occidere per bestias' Ap. 6,8 [ὑπ' ἀγγέλων φράζειν 'per nuntios dicere' Plat. Phil. 66 a; Hdt. 9, 98 al.]. — b) causa est res: ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον 'vento agitatum' Mt. 11,7; Mt. 8, 24; 14,24. L. 8,14. A. 27,41. 2 C. 5,4. C. 2,18. Ja. 3,4. 2 P. 2,17 al. [ὑπὸ λιμοῦ ἀπολέσθαι X. anab. 1, 5, 5]

II. cum accusativo = *sub*, tam ad quaestionem 'ubi?' (= class. ὑπό τινι) quam ad quaestionem 'quo?' (= ὑπό τι); — dicitur 1) de loco: ὅρνις ἐπισυνάγει τὰ νοσσία ὑπὸ τὰς πτέρυγας 'gallina congregat pullos sub alas' Mt. 23,37; ὅντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε 'cum esses sub ficu, vidi te' J. 1,49; Mt. 5,15; 8,8. Mr. 4,21,32. L. 7,6; 11,33. Ja. 2,3. Ju. 6 al.; ὑπὸ τὸν οὐρανόν 'sub caelo' = in terra A. 4,12 [ita ὑποκάτω τοῦ οὐ. Dt. 2,25 al.], adjective δ ὑπὸ τὸν οὐρανόν 'sub caelo exsistens, subcaelestis' = terrestris A. 2,5. C. 1,23 [τῶν ὑπὸ τὸν]. χωρῶν pLugd. G 14], substantive ή ὑπὸ τὸν οὐρανόν sc. χώρα 'regio subcaelestis' = regio terrestris L. 17, 24 [i. q. terra Ex. 17,14. Job 28,24 al.]; ea quae sunt devicta ac subjecta, dicuntur esse ὑπὸ τοὺς πόδας R. 16,20. 1 C. 15,25,27 (cfr. Ps. 8,7). E. 1,22; ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι 'servi sub jugo (= in statu servitudinis) versantes' 1 T. 6,1. — 2) de statu subjectionis sub potestate, magistratu, lege, rerum condicione ets.: ὑπό τινα 'alci. subditus, subordinatus': Mt. 8,9 b. c. L. 7,8. G. 3,25; 4,2; Paulus omnes (nondum redemptos) dicit ὡφ' ἀμαρτίαν εἶναι R. 3,9 'peccato subditos esse', eo quod nec omnia peccata evitare nec a commissis se liberare poterant; simili sensu homo non-

dum renatus est πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἀμαρτίαν, mancipii instar venumdatus in servitatem cupiditatis peccaminosae' R. 7,14; de G. 3,22 cfr. συγκλείω; opponuntur ὑπὸ νόμον et ὑπὸ χάριν εἶναι R. 6,14 s. 'degere sub oeconomia legis Mos.' et: 'gratiae'; ὑπὸ νόμον 'subjectus legi Mos.' 1 C. 9,20. G. 3,23; 4,4 s.,21 (5,18 in specie 'legis Mos. terroribus ac poenis obnoxii non estis', cfr. R. 8,14 s.); ὑπὸ κατάραν εἰσὶν 'maledicto (contra se lato) subjecti sunt' G. 3,10; G. 4,3 (cfr. στοιχεῖον 3). Ja. 5,12. 1 P. 5,6. [ὑπὸ βασιλέα γίγνεσθαι Thuc. 1, 110; ib. 6, 86, 4; τινὰς τῶν ὡφ' ἐσυτούς 'aliquos suorum subditorum' X. Cyr. 3, 3, 6] — 3) de tempore: *sub* (noctem e. gr.), *circa*: *ungefähr um* .., *gegen*; ita semel: ὑπὸ τὸν ὥρην 'sub tempus matutinum' A. 5,21. [ὑπὸ νύκτα Isocr. Xen. Hdt. al.]

ὑπο- praeфикс inseparabile verborum et nominum: 1) i. q. *subtus*, *sub rem*: ὑπο-δέω, -μένω, -πλέω, -λήνιον; 2) *sub oboedientiam*, *subditus*: ὑπ-ανδρος, ὑπό-δικος, ὑπ-ακούω, -είχω, ὑπο-τάσσω, ὑπηρέτης; 3) *sub oculos (veniens)*, *visibilis*: ὑπ-αντάω, -εναντίος, ὑπο-δείκνυμι, -γράφω; 4) *restans*: ὑπο-λείπω, -μένω; 5) *clam*: ὑποβάλλω, -νοέω; 6) *se subducens*: ὑπ-άγω, ὑπο-επέλλομαι, -χωρέω.

ὑπο-βάλλω, ao. ὑπέβαλων: *subjicio*, *supperno*, *suggero* etc.; — in specie: *suborno* alqm. accusatorem ets. A. 6,11. [App. bell. civ. 1, 74]¹

ὑπογραμμός, οῦ, ὁ (ὑπογράφω inter alia = 'scribo, pingo s. delineo quod alias imitetur: vorzeichnen, vormalen'; οἱ γραμματισταὶ τοῖς μήπω δεινοῖς γράφειν τῶν παιδῶν ὑπογράφουσι γραμμὰς τῇ γραφίδι, Plat. Protag. 326 d; πάντα ὑπογράφειν τῷ πράττειν 'omnium rerum exemplum praebere in operando' id. legg. 711 b) 1) proprie: **scriptum vel pictum alqd. quod alias imitatur*: *Vorlage*, *Vorbild*: *modèle*. [2 Mach. 2,28; Clem. Al.] — 2) *+exemplum morum* 1 P. 2,21. [Clem. Rom. ep. I, 5, 7; 16, 17; 33, 8]¹

ὑπόδειγμα, ματος, τό ↓ 1) *demonstratio* s. *praescriptio* *quid quomodo fieri debeat*. [Xen. r. eq. 2, 2] — 2) *exemplum*, *id ex quo monstrato alii alqd. discere possunt*: bene factum quod imitandum proponitur J. 13,15; homo quem sibi alqs. imitandum

proponit, c. gen. rei Ja. 5,10; malefactum quod alii imitantur: μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας ‘ne quis in idem illud peccatum infidelitatis (in patrum exemplo nobis monstratum) cadat’, sec. alios = ‘ne quis cadat eodem modo ac patres, praebens exemplum infidelitatis’ H. 4,11; Sodoma et Gomorrha extiterunt δ. μελλόντων ἀσεβεῖν ‘exemplum ex quo ii qui impii futuri sunt, discere possunt’ sc. quomodo puniatur impietas, 2 P. 2,6. [Sir. 44,16; 2 Mach. Pol. Philo ss.] — 3) †*prævia* *alcs.* *rei delineatio*, *adumbratio* H. 9,23; δ. καὶ σκιά H. 8,5.*

ὑπο-δείκνυμι vel -δεικνύω, ft. -δείξω, ao. ὑπέδειξα: 1) *oculis subjicio* (ὑπο-) ac *monstro*. — 2) *docendi causa monstro, ostendo, doceo*: praeter dat. pers. sequitur aut sent. rel. A. 9,16, aut quaest. indir. L. 6,47; 12,5 (conjunctionis, quia quaestio dir. erat: τίνα φοβηθῶμεν; ‘quemnam timeamus?’), δτι A. 20,35 (ubi πάντα = ‘in omnibus rebus, occasionibus’), infin.: τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ‘quis vos docuit viam ac rationem evadendi’ Mt. 3,7. L. 3,7. [Hdt. Xen. Pol. LXX]*

ὑπο-δέχομαι, ao. ὑπεδεξάμην, pf. ὑποδέδειξα: *sub (protectionem meam aut) tecum meum recipio, hospitem suscipio* alqm.: L. 19,6. A. 17,7. Ja. 2,25; add. εἰς loc. L. 10,38. [Hom. ss.]*

ὑπο-δέω *subtus ligo, subligo*; — med. ὑποδέομαι, ao. ὑπεδησάμην, pf. ὑποδέδεμαι: *subligo mihi*; dic. de calceamento pedi alligando ut class., seq. aut acc. rei subligandae: ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου A. 12,8: Mr. 6,9 [Pl. Gorg. 490 e], — aut acc. membra corporis: *τοὺς πόδας* E. 6,15 [δ. πόδα σανδάλῳ Lcn. hist. conscr. 22].*

ὑπόδημα, ματος, τό † *solea* pedi subligata vel subliganda, *sandalium* (vulg. «calceamentum») Mt. 3,11; 10,10. Mr. 1,7. L. 3,16; 10,4; 15,22; 22,35. J. 1,27 [cl.]; collective: **calceamentum, ambae soleae* A. 7,33; 13,25. [Ex. 3,5. Jos. 5,15]*

ὑπόδινος 2. (= ὑπὸ δίκην ὅν) *sententiae judicis seu poenae obnoxius, qui in judicio causā cecidit, reus* [Plat. Dem.]; ἵνα δ. γένηται πᾶς δ κόσμος τῷ Θεῷ ut universum genus humanum Deo se reum agnoscat R. 3,19.¹

ὑποξύγιον, ου, τό (ὑπὸ ζυγόν) 1) *jumentum*. [Xen. oēc. 18, 4: καὶ ὑποξύγιά γε

καλούμενα πάντα δμοίως, βοῦς, ήμιόνους, ἵππους] — 2) quia in Oriente plerumque asinis utebantur, in specie significatur **asinus* Mt. 21,5 (Zach. 9,9). 2 P. 2,16. [LXX = Ῥιμῆ; βοῦς ἡ ἡ πρόβατον pFlinders-Petri II 22]*

ὑπο-ξώνυμη, ptc. prae. -γνύς: *succingo* [Hdt. ss.]; — in specie: (*navem*) *funibus circumligo* in exteriore ambitu, ne concussa frangatur A. 27,17 [Pol. 27, 3, 3; illi funes vocantur ὑποξώματα Plat. rep. 616 c, Ath. 204 a].¹

ὑπο-νάτω adv. *subter, subtus* [Plat. Hyperid. Aristot. al.]; — praepositionis instar cum genet.: *sub, subtus* Mt. 22,44 cr. (nBr.). Mr. 6,11; 7,28; 12,36 WH. L. 8,16. J. 1,51. H. 2,8. Ap. 5,3,13; 6,9; 12,1. [Plat. Arist. LXX al.]*

ὑπο-ηρίνομαι 1) i. q. ἀποχρίνομαι, q. v.: *respondeo*. [Hom. Hdt.] — 2) *in scena verba facio, declamo in theatro* [τραγῳδίαν etc.]; hinc: *in scena alqd. fingendo repraesento, alqam. personam ago*. [δ. μανίαν Lcn., Ἀντιγόνην, Αχιλλέα etc. Dem. Lcn.] — 3) *simulando fingo, simulo*: seq. acc. c. inf. L. 20,20. [solus inf. Pol. 2, 49, 7]¹

ὑπόκρισις, εώς, ἡ † 1) *responsio*. [Hdt.] — 2) *scenica repraesentatio rei vel personae, scenica actio*. [Aristot. Pol. al.] — 3) *simulatio, hypocrisis* [Pol. 35, 2, 13; 2 Mach. 6,25 al.]; de vitio hypocrisis, quo se quis, cum sit malus, bonum esse simulat: Mt. 23,28. Mr. 12,15 (vulg. ‘versutia’). L. 12,1. 1 T. 4,2 (ubi construe: ἀποστήσονται τινες ἐν ὑποκρίσει φευδολόγων ‘deficient quidam, seducti simulatione falsiloquorum’). 1 P. 2,1. Ja. 5,12 r.; Petri aliquorumque agendi modus vocatur G. 2,13 δ., quippe qui, cum se ritibus mosaicis non jam ligari persuasum haberent, tamen ita agerent ac si etiamtum obligarentur.*

ὑποκριτής, οῦ, δ (ὑποκρίνομαι, q. v.) 1) qui respondet: *interpres aenigmatum, somniorum*. [Plat. Lcn.] — 2) *actor, histrion*. [Aristoph. Xen. al.] — 3) †*hypocrita, is qui aut universim in vivendi agendique ratione aut semel iterumve in singulis actionibus histrionem agit*: a) *simulator, dissimulator* Mt. 7,5; 15,7; 16,3 r.; 22,18; 23,13-29; 24,51 (punitur ut hypocritae, quia sec. versum 48 ad eos pertinet). Mr. 7,6. L. 6,42; 11,44 r.; 12,56; 13,15. — b) *is qui*

histrionum more coram spectatoribus agit, qui sua bona opera spectari vult Mt. 6,2,5, 16. [Job 34,30; 36,13 = ἄνη 'impius']*

ὑπο-λαμβάνω, ao. ὑπέλαβον: *suscipio*; 1) *sub meum tectum recipio, hospitem suscipio* 3 J. 8 cr. [Xen. an. 1, 1, 7]; de nube quae Christum in caelum ascendentem in se suscepit et abstulit, A. 1,9, seq. ἀπό. — 2) *sublevo, opitulor* [egenos Strab. 14, p. 653, aegrotum Hipp.]: huc quoque 3 J. 8 cr. trahi potest. — 3) *absolute: sermonem suscipio*, i. e. *postquam alius locutus est, respondeo; ordior: ὑπολαβών εἰπεν* L. 10,30. [Hdt. Thuc. Xen.] — 4) *mente assumo* i. e. *puto, credo, opinor* A. 2,15; seq. δτι L. 7,43. [X. Cyr. 5, 4, 49; Dem. Isocr.]*

ὑπόλειμμα (non -λιμμα, ut WH.), μματος, τό ↓ *reliquiae, relictī quidam pauci* R. 9,27 Tdf. WH. pro κατάλειμμα. [Aristot. ss.; LXX]¹

ὑπο-λείπω *relinquo*; — pass. ὑπολείπομαι, ao. P. ὑπελείφθην: *relinquor, remaneo* [Hom. ss.]; ὑπελείφθην 'inter vivos relitus sum' R. 11,3 ex 3 Reg. 19,10.¹

*ὑπο-λήριον, ου, τό (ὑπὸ ληγόν) *vas subtorculare, terrae infossum, quo uvarum pressarum liquor effluens excipitur, lacus vinarius*: Mr. 12,1. [LXX = βάζι; adj. χρατῆρας ὑποληνίους, inscr. or. gr. 383]¹

ὑπο-λιμπάνω [inscr. att., DHal.] i. q. ὑπολείπω *relinquo* τινί τι 1 P. 2,21.¹

ὑπο-μένω, ft. ὑπομενῶ, ao. ὑπέμεινα, pf. ὑπομεμένηκα: 1) *remaneo alicubi, aliis abeuntibus* [Xen. conv. 9, 7 al.] L. 2,43. A. 17,14. — 2) *maneo*, i. e. *non recedo, non fugio, fortiter persevero ac perduro sub calamitatibus, periculis etc.: abs.* Mt. 10,22; 24,13. Mr. 13,13. 2 T. 2,12. Ja. 5,11; illud malum 'sub' quo alqs. *constanter manet*, varie indicatur: τῇ θλίψει ὑπομένοντες 'in tribulatione perseverate' R. 12,12 [cfr. ὑποστῆναι τινι X. Hell. 7, 5, 12]; εἰς παιδείαν ὑπομένετε H. 12,7 cr. (εἰς I 5) 'in disciplinam dati, sustinete!' (sec. *aliros: educationis causa mala perfectis* — εἰς III 3); c. ptc^o: εὶς χολαφίζομενοι ὑπομενεῖτε 'si colaphos vobis impactos fortiter sustinebitis', εὶς πάσχοντες ὑπομενεῖτε 'si mala vobis inflictā f. s.' 1 P. 2,20 (reliqua duo ptc^o hisce subordinata sunt et indicant quod ἀμαρτάνοντες χολαφίζονται, aut ἀγαθοπὸιοῦντες πάσχου-

σιν); seq. acc. rei [Hdt. Plat. al.]: ὑπέμεινεν σταυρόν H. 12,2: 1 C. 13,7. 2 T. 2, 10. H. 10,32; 12,3,7 r. Ja. 1,12. — 3) *exspecto* [alqm. X. anab. 4, 1, 21; LXX Ps. 24,3,5 al.]*

ὑπο-μιμησηνω, ft. ὑπομησω, ao. ὑπέμηνησα: I. act.: 1) *commonefacio* alqm.: ὁ. τινὰ δτι Ju. 5; ὑπομίμησκε αὐτοὺς ὑποτάσσεσθαι 'commone eos ut oboediant' T. 3,1; ὑπομησει ὑμᾶς πάντα 'vobis in memoriam revocabit omnia' J. 14,26 [c. 2 acc^{is} Thuc. 7, 64, 1]; ὁ. τινὰ περί τινος 2 P. 1,12 [Plat. Phaedr. 275 d]. — 2) *in memoriam revoco* alqd.: ὑπομησω αὐτοῦ τὰ ἔργα 3 J. 10 i. e. increpabo, notabo [Hdt. 7, 171]; ταῦτα ὑπομίμησκε 'haec mone' 2 T. 2,14. — II. pass., ao. ὑπεμησθην: *recordor, reminiscor*; seq. genet. rei L. 22,61. [Lcn. Cat. 4; τὶ Xen.]*

ὑπόμνησις, εως, ἡ ↑ 1) active: *monitio*: ἐν ὑπομησει 'monitione, monendo' 2 P. 1,13; 3,1 [Plat. Thuc. al.]. — 2) passive: *recordatio*: 2 T. 1,5 ὑπόμνησιν λαμβάνων t. r. He. Br. = ὑπομιμησχόμενος 'dum moneor', ὁ. λαβών Tdf. WH. = ὑπομησθείς 'monitus, commonefactus' — seq. gen. obj. [ὑπόμνησιν τινος ἔχειν Xen. Cyr. 3, 3, 38]*

ὑπομονή, ἡς, ἡ (ὑπομένω) 1) × *perseverantia, constantia, patientia* [Aristot. Pol. LXX. Plut.]; in NT sic vocatur illa virtus qua homo, calamitatibus, vexationibus, temptationibus nullis fractus, in fide ac pietate forti animo perdurat: aliqua res adversa κατεργάζεται ὑπομονήν exercet eoque 'producit patientiam' R. 5,3. Ja. 1,3; πᾶσα ὁ. 'omnimoda, insignis patientia' 2 C. 12,12. C. 1,11; δι' ὑπομονῆς 'cum patientia, constanter' (διά I 2) R. 8,25. H. 12,1; ὁ. τῆς ἐλπίδος 'perseverantia in spe', constans spes 1 Th. 1,3; καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ (gen. obj.) 'cum constantia (= constantes) in bono opere' R. 2,7 [ὁ. τοῦ πολέμου 'constantia in bello gerendo' Pol. 4, 51, 1]; τὸν λόγον τῆς ὁ. μου 'verbum meum quo exhortor ad patientiam' Ap. 3,10 (an: 'doctrinam de mea pat.', de Christo passo, de cruce?); ἐν ὁ. πολλῇ ἐν θλίψειν κτλ. 'per magnam inter tribulationes etc. patientiam' 2 C. 6,4; δ Θεὸς τῆς ὁ. Deus, patientiae largitor R. 15,5; L. 8,15; 21,19. R. 5,4; 15,4 (τῶν γραφῶν p. quam SSer^a monitis et exemplis

commendat). 1 Th. 1,3. 2 Th. 1,4 (sec. quosdam 3,5 ὅ. τοῦ Χριστοῦ ‘patientia qualem Christus habuit’). 1 T. 6,11. 2 T. 3,10. T. 2,2. H. 10,36. Ja. 1,4; 5,11. 2·P. 1,6. Ap. 1,9; 2,2 s., 19; ὅδε ἔστιν ἡ ὁ. τῶν ἀγίων ‘hic est tempus quo debebit probari atque exerceri patientia Sanctorum’ Ap. 13,10: ib. 14,12; — c. gen. obj.: *constans perpessio, patiens toleratio* alcs. rei: παθημάτων 2 C. 1,6. [Plat. ὁ. λύπης defin. p. 412 c, ὁ. θανάτου Plut. Pelop. 1] — 2) ab ὑπομένω 3: **constans exspectatio, spes*; ita sec. quosdam 2 Th. 3,5 ὁ. τοῦ Χριστοῦ (gen. obj.) ‘exspectatio Christi (secundo venturi)’ et Ap. 1,9; 3,10. [Ps. 9,19; 61,6. Esdr. 10,2]*

ὑπο-τοέω velut ‘subtus s. clam cogito’ i. e. *suspicor, conjecto, opinor*; pro acc^o obj. per attractionem casuum ponitur gen. (δε 8 c α): ὥν ὑπενθουν πονηρῶν ‘eorum quae suspicabar scelerum’ A. 25,18; seq. acc. c. inf. A. 27,27; cum usu liberiore pronominis interrog. pro relat. (cfr. τις I 1 in fine): τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ ‘quem me suspicamini esse, is ego non sum’ A. 13,25 He. Br. [cl.]*

ὑπόροια, ας, ἡ ↑ *suspicio, conjectura, opinio* [Dem. Thuc. al.]; plur. ὁ. πονηραὶ ‘malae suspiciones’, quibus homo malevolus in aliis pessima quaeque suspicatur, 1 T. 6,4.¹

†**ὑπο-πλέω**, ao. ὑπέπλευσα: 1) *subtus* seu *secreto navingo*. [DCass.] — 2) *subnavigo* loco, *navigo sub locum*: ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον ‘navigavimus sub Cyprum’, i. e. ita adnavigamus insulae ut eâ a ventis protegeremur, dum oram praeterlegimus, A. 27,4, item 7. [ὁ. σχεδίαν ‘subtus navem natare’ DChrys. I 111; acc. ut in ὑποδύνειν κίνδυνον, ὑποτρέχειν τὸν τρίβωνά τινος ‘subire periculum, confugere sub pallium alcs.’].*

ὑπο-πνέω, ao. ὑπέπνευσα: 1) *ventus subtus spirat*. [Aristot. probl. 8, 6] — 2) *ventus +subortus spirat*, aut *+leniter spirat*: ptc. aor. inchoat. A. 27,13. [cfr. ὑποβλαστάνω ‘subortus germino’, ὑποκλαίω ‘lenitor ploro’ etc.].

***ὑποπόδιον**, ου, τό (ὑπὸ πόδων) *suppedaneum, scabellum* Mt. 5,35. A. 7,49 (Is. 66,1). Ja. 2,3; ἔως ᾧ τοὺς ἔχθρούς σου ὁ. τῶν ποδῶν σου ‘donec hostes tuos faciam scabellum pedum tuorum’, i. e.

donec pedem tuum cervicibus hostium tuorum plane devictorum tibique subjectorum imponas, Mt. 22,44 r. Br. Mr. 12, 36 (nWH.). L. 20,43. A. 2,35. H. 1,13 (e Ps. 109,1): H. 10,13. [LXX. Len. Athen. pap.]*

ὑπόστασις, εως, ἡ (ὑφίστημι, ὑπέστησα ‘subtus pono, suppono; exsistere facio alqd., facio ut alqd. habeat realitatem’ [Theophyl. Euthym. in H. 11,1]; ὑφίσταμαι, ὑπεστησάμην ‘mihi seu apud me suppono, i. e. opinor, puto’; ὑφίσταμαι, ὑπέστην, ὑφέστηκα ‘subeo [opus, munus], polliceor; sustineo, tolero, obsto, perduro; subsisto, exsisto; subdo me; abdo me, insidior’):

I. extra NT 1) a verbo activo: *actio ponendi alqd. subtus*. — 2) a verbo med. intransitivo: a) significatur aliqui actus: *subsistentia, exsistentia, realitas*: χαθ’ ὑπόστασιν ‘revera, actu’ = τῷ δηντὶ, χατ’ ἐνέργειαν Aristot. SEmp. Plut.; *actus subsidendi; insidia; actus perdurandi, constantia*; **actus in spe perstandi, spes firma, fiducia* LXX. — b) significatur res: *id quod subsidit, sedimentum; fundamentum, basis, substructio; id quod libro vel sermoni subest, argumentum; substantia, materia; apud scr. eccl. et Byz. substantia = opes, porro hypostasis, persona*. — **II.** In NT 2 C. 9,4; 11,17. H. 1,3; 3,14; 11,1 hae significaciones consideranda sunt 1) *actus τοῦ ὑφίστανται, alicujus rei non exsistentis in ordinem realem adductio*, vel potius per metonymiam *id quo alqd. exsistere facimus sive quo alqd. accipit, cum nondum existat, quandam realitatem*: ita fort. H. 11,1 ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὁ. [= οὐσίωσις... καὶ ὁ. τῶν μὴ ὑφεστώτων· οἷον ἡ ἀνάστασις οὕπω ὑφέστηκεν ἀλλ’ ἡ πίστις ὑφιστᾶ ἀντήν, Theophyl. H. 11,1; it. Euth.] — 2) *actus τοῦ ὑφεστηκέναι, a) exsistentia, realitas, subsistentia*: H. 11,1 solet explicari ‘fides est rerum quae sperantur (quae igitur in re nondum adsunt) realitas’ sive metonymice ‘est id quo illae aliquam realitatem sortiuntur’. [ἐπειδὴ τὰ ἐν ἐλπίσιν ἀνυπόστατά ἔστιν (sunt sine subsistentia), ἡ πίστις οὐσία τις αὐτῶν καὶ ὁ. γίνεται, εἶναι αὐτὰ ... παρασκευάζουσα, Oecumen. in l. c.] — b) *firmus status, firma fiducia vel exspectatio*: ita sec. multos 2 C. 11,17 ἐν ταύτῃ τῇ ὁ. τῆς καυχήσεως ‘in hac fiducia gloriationis, in hac

fidenti gloriacione' et 2 C. 9,4 ἐν τῇ ὑ. ταύτῃ 'in hac nostra fidenti exspectatione'; *firma spes s. fides*: ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑ. κατάσχωμεν 'siquidem spem nostram, qualem ab initio habuimus, retinuerimus' H. 3,14, ubi multi veteres fidem ideo dici ἀρχὴν τῆς ὑ. putant, quod illa est 'initium nostrae in Christo ac Deo supernaturalis vitae', v. Bleek in l. c. — 3) *id quod* ὑφέστηκεν: a) *substantia, essentia*: Filius Dei est χαρακτήρ τῆς ὑ. αὐτοῦ 'expressa imago essentiae Patris' H. 3,14 = qualis Pater, talis Filius. — b) *id quod iis quae dicuntur vel scribuntur subest*, i. e. *materia, argumentum, id de quo alqs. dicit, scribit, gloriatur*: ita sec. plerosque ἐν τῇ ὑ. ταύτῃ 'in hac re' de qua ita gloriati sumus 2 C. 9,4; ἐν ταύτῃ τῇ ὑ. τῆς καυχήσεως 'in hoc argumento gloriacionis' ib. 11,17.*

ὑπο-στέλλω 1) act.: a) *subduco, subtraho* ex. gr. *vela* [Pind.]. — b) *retraho, recedere jubeo equites* [Pol. 11, 21, 2; Plut.]: ὑπέστελλεν ἔαυτόν 'se subtrahebat', i. e. incircumcisorum societatem vitabat G. 2, 12 [ὑ. ἔμαυτόν 'me alqo. recipio' Pol. 7, 17, 1 al.]. — 2) med. **ὑποστέλλομαι**, ao. ὑπεστειλάμην: a) *mihi subduco s. subtraho*, ut alqd. cibi. [Aristot.] — b) *me timide recipio, timide evito* alqd. vel alqm., *reformido* [τινά vel τὶ Dem. al.; Ex 23,21. Dt. 1,17. Sap. 6,8]; οὐχ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ (i. q. ὥστε μὴ: Bl. § 71, 3) ἀναγγεῖλαι 'non veritus sum (vel: non timide prae-termisi) annuntiare etc.' A. 20,27. — c) absolute: **timidus sum, me timide recipio* [Ael. nat. an. 7, 19]: ἐὰν ὑπεστείληται 'si se timide subtrahit', i. e. prae metu fidem erubescit vel deserit, H. 10,38 ex Hab. 2,4. — d) alqd. *timide reticeo* [Dem. p. 14, 4; 54, 30; Isocr. 134 c, 167 d]: οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων 'nihil utile reticui aut dissimulavi' A. 20,20.*

ὑποστολή, ἡ, ἡ ↑ 1) **subductio, immunitio ets.** [Plut. al.] — 2) *actus vel vitium ejus qui ὑποστέλλεται*: a) *receptio sui in solitudinem ets.* [Plut. mor. 501 d] — b) *fuga clancularia, timiditas, timida rei dissimulatio*; οὐχ ἐσμὲν ὑποστολῆς (de quo genet. v. Bl. § 35, 2), ἀλλὰ πίστεως 'non pertinemus ad timiditatem, sed ad fidem', sc. non ad numerum timidorum qui fidem dissimulant aut deserunt, sed ad gregem

fidelium, H. 10,39 [FlJ. bell. 2, 14, 2 λάθρᾳ καὶ μεθ' ὑποστολῆς 'cum dissimulatione'; ant. 16, 4, 3].¹

ὑπο-στρέψω, ft. -στρέψω, ao. ὑπέστρεψα: 1) transit.: *retrorsum verto, facio reverti*; pass.: *revertor* [Hom. ss.]. — 2) intrans.: *revertor, redeo* [Hom. Thuc.]: Mr. 14,40. L. 2,20 cr. 43. A. 8,28; 20,3. G. 1,17 al.; seq. εἰς loci L. 1,56; 2,39 al., εἰς τὰ ἴδια 'domum' A. 21,6, ἀπό L. 4,1; 24,9, ἐξ A. 12,25; ὑποστρέψειν εἰς διαφθοράν = iterum mori A. 13,34; ὑποστρέψαι ἐκ τῆς ἀγίας ἐντολῆς 'recedere a sacro mandato', fidem deserere, 2 P. 2,21 cr.

ὑπο-στρωννύω *subtus sterno, substerno* τὶ L. 19,36.¹

***ὑποταγή**, ἡ, ἡ ↓ 1) active: τὸ ὑποτάσσειν, *subjectio*. [DHal.] — 2) passive = τὸ ὑποτετάχθαι, † *sui subjectio, oboedientia, obsequium*; ἐν πάσῃ ὑ. 'cum omni oboedientia' 1 T. 2,11; ἔχειν τέχνα ἐν ὑ. 'habere, tenere liberos in oboedientia' ib. 3,4; G. 2,5 (τῇ ὑ. = *illo obsequio quod postulabatur: dat. modi*); ὑ. τῆς δμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ oboedientia a nobis per confessionem praestita evangelio Christi 2 C. 9,13.*

***ὑπο-τάσσω**, ao. ὑπέταξα, pf. P. ὑποτέταγμα, ao. P. ὑπετάγην, ft. P. ὑποταγήσομαι: *colloco subtus, subordino* [Pol.]; plerumque = *subdo, subjicio, subditum reddo*: τινὶ τι(να) 1 C. 15,27 c, 28 c. Ph. 3, 21. H. 2,5,8 b; eodem sensu τὶ ὑπὸ τοὺς πόδας τινός 1 C. 15,27 a. E. 1,22, et ὑποκάτῳ τῶν ποδῶν τινος H. 2,8 a ex Ps. 8,7; pass. R. 8,20 a. 1 C. 15,27 b, 28 a. H. 2,8 c. 1 P. 3,22 [Aristot. LXX. Pol. ss.]; — pass.: **me subdo, pareo, subditus vivo, obtempero*, τινί: partim ita ut de vera oboedientia alci. debita agatur, erga Deum 1 C. 15,28 b. H. 12,9. Ja. 4,7, erga Christum E. 5,24, erga maritum E. 5,22. C. 3,18. T. 2,5. 1 P. 3,1,5, erga parentes L. 2,51, erga heros T. 2,9. 1 P. 2,18, erga magistratus ets. R. 13,1,5. T. 3,1. 1 P. 2, 13, erga leges ets. R. 8,7; 10,3, — partim ita ut de subjectione quadam morali agatur qua alqm., utpote nobis superiorem, reveremur eique libenter obsequimur 1 C. 16,16 (aliquatenus 14,34). E. 5,21. 1 P. 5,5 b in t. r., — de subjectione qua daemones exorcistae oboediunt L. 10,17 (ἐν τῷ δνόματι σου nomine tuo adjurati ut exeant);

10,20; — aliquod charisma est homini subjectum 1 C. 14,32, i. e. semper est in plena libertate ejus, ut illo aut utatur aut non utatur, ut loquatur aut taceat. [Ps. 36,7; Thdtn. Dan. 6,13; Ign. Eph. 2, 2 al.]

ὑποτίθημι, ao. ὑπέθηκα: *pono subtus, suppono*; τὸν ἔαυτοῦ τράχηλον ὑπέρ τινος R. 16,4, cfr. art. τράχηλος [ὑπ. τὴν ψυχὴν ταῖς τῆς πατρίδος τύχαις ‘pro fortuna patriae se vitas periculo exponere’ Lcn. enc. Dem. 41; Plut.]; — med.: *mihi ut argumentum de quo loquar suppono alqd., dissero de re, propono alqd.* [Andoc. 1, 38; Plat.]; *doceo alqm. alqd. [τινὶ τι Pl. Hipp. maj. 286 b], suggero, suadeo alci. alqd.* [Hom.; Hdt. 1, 90; Pl. Charm. 155 d al.]: ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς ‘haec (monita, doctrinas ets.) si fratribus proponis’ 1 T. 4,6.*

ὑποτρέχω, ao. ὑπέδραμον: *curro sub..., currens subeo* [ὑ. τὸν τρίβωνά τινος ‘sub pallium alcs.’ Philostr. ep. 44, ἄκραν ‘sub promunturium’ Heliod. 8, 16]; νησίον τι ὑποδραμόντες ‘ita vecti, ut veniremus sub insulam quandam’, scil. qua a ventis protegeremur, A. 27,16 (cfr. ὑποπλέω).¹

***ὑποτύπωσις**, εως, ἡ (ὑποτυπώ ‘primis lineis designo, adumbro’, hinc ‘breviter aut summatim complector vel describo’) 1) *prima ac praevia rei pingendae delineatio, adumbratio.* [Philo, de Abrah. 15; Poll. Galen.] — 2) *compendiosa rei descriptio vel tractatio.* [SEmp. Galen.] — 3) *vivida rei narratio, ‘proposita quaedam forma rerum ita expressa verbis ut cerni potius videantur quam audiri’* [ita Quintil. instit. or. 9, 2, 40]. — 4) *exemplar, exemplum*: Paulus conversus est πρὸς ὑ. τῶν μελλόντων πιστεύειν ‘ad exemplum futrorum fidelium’, sc. ut hi haberent exemplar insignis Dei in peccatores misericordiae, 1 T. 1,16; ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινότων λόγων ‘tene exemplum sanarum doctrinarum’ 2 T. 1,13.*

ὑποφέρω, ao. 1. ὑπήνεγχα, inf. aor. 2. ὑπενεγκεῖν: *sustinens (onus) fero, patienter sustineo*: τὶ 2 T. 3,11. 1 P. 2,19; abs. 1 C. 10,13. [Xen. Plat. al.]*

ὑποχωρέω, ao. ὑπεχώρησα: *recedo, secedo; seq. εἰς L. 9,10; seq. ἐν loci ubi, postquam secessit, moratur (Kühner³ III p. 541) L. 5,16. [Hom. ss.]**

ὑπωπιάζω (ὑπώπιον = τὰ ὑπ’ ὥπῃ ‘pars faciei infra oculos’; dein ‘verber huic faciei parti inflictum’ et ‘talis verberis cicatrix’: v. Bailly, Passow s. v.) 1) *in faciem sub oculos caedo, verberibus lividum reddo alqm., sugillo*: ita sec. Vulg. L. 18,5 «ne sugillet me». [Aristot. DLaërt. Plut.]

— 2) sensu latiore: *male vexo, affigo* [ὑπωπιάζοντες τὸν δσιον ἡμέρας καὶ νυκτός mart. Ign., acta Rom. c. 1 ‘vexabant Sanctum die noctuque’; πόλεις ὑπωπιασμέναι ‘urbes bello vexatae’ Aristoph. fr. 541; ὑπωπιασμός i. q. σύντηξις ‘corporis contabefactio’ Eustath.]: ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα vulg. «castigo (= dure habeo) corpus meum» 1 C. 9,27; μὴ ὑπωπιάζῃ με ‘ne usque (i. e. sine intermissione: praes. conj.) me vexet seu molestet’ sc. precibus L. 18,5 (syr. copt. slav. ‘molestet’, arm. ‘precibus urgeat’).*

ὕσ, ὕδις, ἡ (δ, si de mare agitur) *sus* 2 P. 2,22.¹

***ὑσσωπος**, οὐ, ἡ *hyssopus, hyssopum*, planta quaedam, qua Israëlitae potissimum in sacris aspersionibus utebantur [Ex. 12, 22. Lev. 14,4. Num. 19,6,18. Ps. 50,9], probabiliter Origanum Maru L. (v. Fonck ap. Hagen II 574 ss.): H. 9,19; de calamo hyssopi, qui potest esse sesquipedem longus, J. 19,29.*

ὑστερέω, ao. ὑστέρησα, pf. ὑστέρηκα, ao. P. ὑστερήθην (ὑστερος qui est loco, tempore, dignitate ‘posterior, inferior, serus’): 1) *activum: ὑστερος sum; — a) posterior venio, sero advenio, absum a re, c. gen. rei: ὑ. τῆς μάχης.* [Hdt. Xen. al.]

— **b) sero veniens non attingo, per meam neglegentiam amitto alqd., jacturam rei facio, ab ea excludor:** φοβηθῶμεν μὴ δοκῇ τις ἔξ ὑμῶν ὑστερηκέναι ‘timeamus ne quis ex vobis tandem se videat (δοκῇ) non assecutum’ sc. salutem, H. 4,1; ὑστερῶ ἀπὸ τῆς χάριτος τ. Θ. ‘meā tarditate a gratia Dei excludor’, H. 12,15 [Eccle. 6,2; ἀνυστέρητος ἀπό Herm. mand. 9, 4]; universim = *cereo, egeo*: τινός L. 22,35. [Dem. pap.] — **c) etiam res dicitur alci. ὑστερεῖν** (quasi sero venisse, nondum adesse): *desum, deficio: ἐν σοι ὑστερεῖ ‘unum tibi adhuc deest’* Mr. 10,21, ubi Tdf. WH. σε [ut Ps. 22,1 οὐδέν με ὑστερήσει, Bl. § 34, 1]; ὑστερήσαντος οἶνου aor. inchoat. ‘cum vinum deesse coepisset’ J. 2,3 [Is.

51,14 v.]. — **d)** *sum inferior s. deterior:* loco dictum est' Mt. 21,31 WH.; in lingua hell. etiam superlative (Bl. § 11, 3; 44, 3): *postremus, ultimus: ἐν ὑστέροις καιροῖς ‘postremis temporibus’* 1 T. 4,1; — adverbium: *ὑστερον posterius, postea* Mt. 4,2; 21,29,32; 25,11. Mr. 16,14. L. 4,2 r. J. 13,36. H. 12,11; — superlative (v. supra) *postremo* Mt. 21,37; 26,60; ὁ πάντων ‘postremo omnium: zuletzt von allen’ Mt. 22, 27. L. 20,32 r. (t. cr. om. πάντων).*

**ὑστέρημα, ματός, τό † id quod alci.* (adhuc) deest, *id quod alq. deficit, id cuius alq. parum habet:* vidua dabat ἐκ τοῦ ὑ. αὐτῆς (von ihrem bißchen Geld) L. 21,4; porro *condicio ejus quem res necessariae deficiunt, penuria, egestas: τὸ ὑ. μου προσανεπλήρωσαν* 2 C. 11,9, it. plur. de complurium penuria 9,12; εἰς τὸ ἔκείνων ὑ. ‘ad supplendam illorum penuriam’ 2 C. 8,13, it. 14; — *id quod alq. non praestitit aut praestare non potuit in opere agendo,* est ejus ὑστέρημα, ex. gr. quod Corinthii et Philippenses ipsi Paulum adire atque alloqui nequibant; hunc eorum ‘defectum’ suppleverunt eorum legati 1 C. 16,17. Ph. 2,30 (h. l. cum genet. operis in quo hic defectus inest): sunt qui ll. cc. vertant ‘vestram absentiam’; — seq. genet. partit. ejus rei quae adhuc incompleta est: τὰ ὑ. τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ‘ea quae adhuc desunt (nempe quae nondum praestita sunt, quae igitur adhuc praestanda sunt) ad complendam totam mensuram tribulationum Christi’ (Christo enim Christique membris divinitus attributa est quaedam mensura tribulationum preferendarum) C. 1,24; τὰ ὑ. τῆς πίστεως ὑμῶν ‘ea quae adhuc praestanda sunt ad fidem vestram perfectam reddendam’ 1 Th. 3,10. [‘defectus, egestas’ LXX; ‘defectus, vitium’ Herm. vis. 3, 2, 2]*

ὑστερησις, εως, ἡ (ὑστερέω) egestas, penuria; οὐχ δτι καθ' ὑστέρησιν λέγω ‘hoc non dico impulsus aliquā (quam valde senserim) inopiā’ Ph. 4,11 (χατά II 6 d); metonym. ‘ea pauca quae egenus habet’ Mr. 12,44. [Herm. sim. 6, 3, 4]

ὑστερος 3. *posterior; ‘is de quo secundo*

*loco dictum est’ Mt. 21,31 WH.; in lingua hell. etiam superlative (Bl. § 11, 3; 44, 3): postremus, ultimus: ἐν ὑστέροις καιροῖς ‘postremis temporibus’ 1 T. 4,1; — adverbium: ὑστερον posterius, postea Mt. 4,2; 21,29,32; 25,11. Mr. 16,14. L. 4,2 r. J. 13,36. H. 12,11; — superlative (v. supra) postremo Mt. 21,37; 26,60; ὁ πάντων ‘postremo omnium: zuletzt von allen’ Mt. 22, 27. L. 20,32 r. (t. cr. om. πάντων).**

ὑφαίνω texo pannum L. 12,27 Tdf.¹

ὑφαντός 3. ↑ *textus, contextus* [Hom. ss.]; ἀνωθεν ὁ δι’ ὅλου ‘(tunica) a summitate tota texta’, una textura, non ex partibus consuta, J. 19,23 (talem describit tunicam pontificis FlJ. 3, 7, 4).¹

ὑψηλός 3. (ὕψι sursum) 1) *altus, elatus;* ὅρος Mt. 4,8; 17,1. Mr. 9,2. L. 4,5 r. Br. Ap. 21,10; Ap. 21,12; *τὰ ὑψηλά = מְרוֹם caelum H. 1,3 [Ps. 92,4]; ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος ‘super omnes caelos elevatus’ H. 7,26, cfr. 4,14 et E. 4,10; *βραχίων ὑψηλός ‘brachium elevatum’ עַלְיָן metaphor. = potentia divina opere manifestata, A. 13,17 (Dt. 5,15). — 2) sensu transl.: *celsus, sublimis, superbus, id quod homines laudibus extollere aut quo se efferre solent: τὸ ἐν ἀνθρώποις ὁ. L. 16,15; (τὰ) ὑψηλὰ φρονεῖν ‘excelsa (opes, honores etc.) animo volvere, appetere’ R. 12,16. 1 T. 6,17 Tdf., ‘superbas cogitationes animo volvere’ R. 11,20 Tdf. WH. [cfr. ὑψηλὰ φωνεῖν Soph., ὑψηλολογέω etc.]**

**ὑψηλοφρονέω* (ὑψηλό-φρων ‘alto animo’ i. e. aut celso magnoque [Plat.] aut superbo [Eustath.] *superbā mente sum, insolenter me effero* R. 11,20 r. He. Br. 1 T. 6,17 (nTdf.).*

Ὕψιστος 3. (superl., ab adv. ὕψι ‘sursum’) *summus, supremus, altissimus* [poët. inscr. LXX]; in NT, ut in LXX, 1) **τὰ ὕψιστα** regiones mundi supremae i. e. *caelum, praesertim quatenus est Dei angelorumque domicilium, vulg. «excelsa, altissima»* [Ps. 148,1 al. = מְרוֹם מְרוֹם]: Mt. 21,9. Mr. 11,10. L. 2,14 (opp. ἐπὶ γῆς); 19,38 (cum synon. οὐρανός): ll. cc. *caelites*, i. e. *angeli, aut dicuntur aut jubentur Deum laudare.* — 2) ὁ *Ὕψιστος* *«Altissimus, Excelsus»*, est attributum seu cognomen Dei, ut ethnicis Graecis familiare, *praesertim* iis qui unum summum Deum colebant [Ζεὺς ὕψιστος inscr. CIG 498. 503. 38*

1869 al., Pind. Aesch.; θεῶ ὑψίστῳ ἀνέθηκεν in inscr. Cypr. allegatis in Bulletin de correspondance hellénique 1896 p. 361; et, nullo nomine nominato, Εὔδος ‘Ὑψίστῳ εὐχήν CIG 499, ib. 502 al.], ita in SScri.: Deus dicitur δ Θεὸς δ ὑψίστος Mr. 5,7. L. 8,28. A. 16,17, ubi ethnici loquuntur [ἐπὶ τῷ Υρχανοῦ, ἀρχιερέως Θεοῦ Υψίστου, FlJ. 16, 6, 2]; ejus sacerdos erat Melchisedech H. 7,1 [cfr. Gen. 14,18-22 οὐλὴ λά; Ps. 77,35]; dicitur δ ὑψίστος A. 7,48, ubi Stephanus Hellenista loquitur [Dt. 32,8 = οὐλὴ] et (observatā regulā articuli: cfr. δ X) Υψίστος L. 1,32,35,76 et 6,35, ubi Christus etiam ethnici alloquitur [Num. 24,16 al.].*

Ὕψος, οὐς, τό 1) *altitudo* Ap. 21,16 [Hdt. al.], item E. 3,18 in *metaphora* [ὕμασίας Plat., σεμνότητος Aristot.]; *condicio alta, celsitudo* Ja. 1,9 de condicione excelsa Christiani etiam pauperis atque humilis, sive futura in caelo, sive praesenti in terra. — 2) in *concreto*: *loca alta, edita* [Thuc. al.]; **caelum*: ἐξ ὑψους ‘caelitus’ L. 1,78 (quod alii cum verbo ἐπεισέψατο, alii cum ἀνατολή jungunt); 24,49 [Ps. 17,17; 101,20 al.]; εἰς ὑψος ‘in caelum’ E. 4,8 e Ps. 67,19.*

Ὕψω, ft. ὑψώσω, ao. ὑψωσα, ao. P. ὑψώθην, ft. P. ὑψωθήσομαι: *exalto, attollo, extollo*; 1) de loco: *in altum attollo* [batrach. 81]: ὅφιν J. 3,14 a; de Christo in crucem tollendo J. 3,14 b; 8, 28; 12,32,34; sec. quosdam de Christo in caelum elevato A. 2,33, ubi τῇ δεξιᾷ τ.

θ. explicant minus bene ‘ad dextram Dei’. — 2) de celsitudine honoris, gloriae, dignitatis ets. [LXX; Pol. 5, 26, 12; Plut. mor. 103 f]: Deus alqm. ὑψοῖ, *ad altum meriti, gratiae, dignitatis, gloriae gradum evenit* L. 1,52. Ja. 4,10. 1 P. 5,6, passive Mt. 23,12. L. 14,11; 18,14. 2 C. 11,7; Christus a Deo ὑψώθη ‘gloriā donatus est’ A. 2,33 (τῇ δ. dat. instr.); cum accus. *praedicati: τοῦτον δ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὑψώσεν* ‘hunc Deus ad dignitatem principis et salvatoris evexit’ A. 5,31 (cfr. 2,36); Deus populum Israël in Aegypto ὑψώσεν, i. e. numero grandem, divinis miraculis celebrem fecit A. 13,17; ὑψεῖν ἔαυτόν ‘superbe se efferre’, gloriam apud alios captare ets. Mt. 23,12. L. 14,11; 18,14; ἔως οὐρανοῦ ὑψωθῆναι metaphor. = ad fastigium splendoris atque opulentiae efferri Mt. 11,23. L. 10,15.*

Ὕψωμα, ματος, τό ↑ *altitudo*; — varie: a) **alta hominis condicio, potentia*: Job 24,24. — b) **exaltatio, glorificatio*: εἰς τὸν Ιερουσαλήμ ‘ad exaltandam J.’ Jdth. 10, 8; 13,4. — c) ×*altitudo geologica, astronomica*. [orac. Sib., pap. Philo, Plut. SEmp.] — In NT d) *altitudo*, metonymice *quaevi res alta*: c. opp. βάθος R. 8,39. — e) 2 C. 10,5, inter λογισμούς et νοήματα positum, nihil aliud est quam *superba sui elatio, superbia*; Euthymius explicat per ὑψηλοφρονίαν. NB. Nusquam hoc vocabulo significatur *res alte aedificata* (germ. *Hochbau*), *vallum*, ut multi l. c. explicare solent.*

Φ

††**φάγος**, ου, δ (φαγεῖν) *edax, vorax* Mt. 11,19. L. 7,34.*

×**φαιλόνης** t. r. = φελόνης, q. v.

φαίνω: I. activum, ao. ἔφαντα (Bl. § 16, 3): 1) transitive: *in lucem profero, ostendo*. [Hom. ss.] — 2) intransitive: a) *lucem praefero alci., praeluceo*. [Od. 19, 25] — b) *pareo, luceo*, de sideribus ets. [Pl. Tim. 39 b]; φαίνεται dicuntur sidera Ap. 1,16; 21,23, lucerna J. 5,35. 2 P. 1,19, lux J. 1,5. 1 J. 2,8, dies et nox sideribus illuminata Ap. 8,12. — II. deponens: **φαίνο-**

μαι

ft. φανοῦμαι et φανήσομαι, ao. ἔφάνην [Hom. ss.]: 1) *pareo, luceo*: de stella Mt. 2,7. Ph. 2,15, de fulgure Mt. 24,27: ib. 30. Ap. 18,23. — 2) *appareo, conspicior*: ἔφάνη τὰ ζιζάνια ‘apparuerunt zizania’ Mt. 13,26: Ja. 4,14; δ ἀσεβῆς ποῦ φανεῖται; ‘impius ubi apparebit?’ prae pudore se abscondere tentabit 1 P. 4,18 ex Prov. 11,31; οὐδέποτε ἔφάνη οὕτως (οὕτως = ητοι, ητο ‘tale quid’) ‘tale quid nunquam conspectum est’ Mt. 9,33; μὴ ἐκ φαινομένων ‘non ex rebus quae sub conspectum

cadunt', non ex materia aliqua preeexistente mundus productus est, H. 11,3. — 3) *me conspiciendum seu spectandum alci.* *praebeo*, τινί: de angelo Mt. 1,20; 2,13,19, de Christo redivivo Mr. 16,9, de Elia iterum apparente L. 9,8; ἵνα φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις 'ut hominibus spectaculum sint' Mt. 6,5. — 4) cum nominativo preedicativo: *appareo, videor talis vel talis; φαίνονται ώραιοι 'videtur (esse) pulchri'* Mt. 23,27: 2 C. 13,7; add. dat. personae: φαίνεται τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι 'videmini hominibus (esse) justi' Mt. 23,28: ib. 6,16, 18; pro dat. pers. ἐνώπιον τινος L. 24,11; ἵνα (ἡ ἀμαρτία) φανῇ ἀμαρτίᾳ 'ut concupiscentia prava tanquam peccaminosa appareat' R. 7,13; τί ὑμῖν φαίνεται 'quid vobis videtur?' quid censem? Mr. 14,64.*

Φάλεξ, δ (i. p. Λῆφ) *Phaleg*, filius Heber, L. 3,35.¹

φανερός 3. (φαίνομαι) 1) *apparens, manifestus, conspicuus, notus*: φανέρὸν ποιεῖν τινα 'manifestum facere alqm.', manifestare quis ille sit (eum esse Messiam Deum) Mt. 12,16. Mr. 3,12; φ. γίνομαι 'innotesco' Mr. 6,14. L. 8,17. A. 7,13. 1 C. 3,13; 11,19; 14,25. Ph. 1,13; alqd. φανερόν ἔστιν 'manifestum s. notum est' R. 1,19 (add. ἐν αὐτοῖς in eorum animis). G. 5,19. 1 T. 4,15. 1 J. 3,10; πᾶσιν φανερόν 'omnibus est notum', add. δτι A. 4,16. — 2) substantive: τὸ φανερόν *notitia, manifestitas*, si ita loqui fas est [cl.; δ IV 1 d]; εἰς φανερὸν ἐλθεῖν 'manifestum fieri' Mr. 4,22. L. 8,17; ἐν τῷ φανερῷ 'manifeste, palam' Mt. 6,4, 6,18 in t. r., praemissō art^o adjective (δ V 1) *manifestus*: οὐ γὰρ δ ἐν τῷ φ. [sc. 'Ιουδαῖος] 'Ιουδαῖος ἔστιν οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φ. ἐν σαρκὶ [sc. περιτομῇ] περιτομή 'neque enim is qui est propalam Judaeus, [genuinus coram Deo] Judaeus est neque visibilis in corpore circumcisio est [genuine coram Deo] circumcisio' R. 2,28.*

φανερώω, ft. φανερώσω, ao. ἐφανέρωσα, pf. P. πεφανέρωμαι, ao. P. ἐφανέρωθην, ft. P. φανερωθήσομαι †: *manifestum, conspicuum, notum reddo*; a) rem: ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ 'suam gloriam (= divinitatem) manifestavit' J. 2,11: R. 1,19. 1 C. 4,5. T. 1,3; docendo notum reddo J. 17,6. 2 C. 2,14; 11,6 Tdf. WH. C. 4,4; pass. *notus fio, innotesco ets.* Mr. 4,22. J. 3,21; 9,3. R. 16,26. 2 C. 4,10 s.; 7,12. 2 T. 1,10.

1 J. 4,9. Ap. 3,18; 15,4; ἐφανερώθη *innovuit*, seq. quaest. indir. 1 J. 3,2; χωρὶς νόμου δικαιούσην Θεοῦ πεφανέρωται 'manifestata est (= nobis revelata preejacet, perf!) justitia Dei a lege Mos. independens' R. 3,21; alqd. quale sit, evidens fit E. 5,13. — b) personam: ἐστὸν φανερῶσαι τινὶ 'alci. apparere, se videndum preebere' J. 21,1, 'alci. se, quis qualisque sit, manifestare' J. 7,4; — pass., a) *notus fio, innotesco* quis, qualis sim: τινὶ J. 1,31. 2 C. 5,11 ('noti sumus'); 11,6 r. He. Br.; huic constructioni personali subditur δτι indicans quid innotescat 2 C. 3,3. 1 J. 2,19. — β) *me conspicuum preebeo, clare videndum me exhibeo, appareo, praesentem me sisto, advenio*: de Christi in mundum adventu: εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ἵνα 'eo consilio apparuuit ut' 1 J. 3,8; ἐφ. ἐν σαρκὶ 'apparuit, naturā humanā indutus' 1 T. 3,16: H. 9, 26. 1 P. 1,20. 1 J. 1,2; 3,5; de altero Christi adventu in consummatione saeculi: φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος 'quando summus pastor apparuerit' 1 P. 5,4: C. 3,4 a. 1 J. 2,28; 3,2 b (nisi explicare malis: 'si innotuerit' sc. quid futuri simus); de Christi redivivi apparitionibus: ἐφανερώθη Mr. 16,12,14. J. 21,14; de justis: σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ 'cum Christo apparabis gloriā vestiti' C. 3,4 b; de omnibus: ήμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἐμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ 'nos oportet coram Christi tribunali apparere s. nos sistere' (an: 'manifestari'? sc. quales fuerimus) 2 C. 5,10. [Verbum est profanis perrarum: in LXX semel occurrit]*

φανερῶς adv. (φανερός) *manifesto, palam*; i. q. non clam Mr. 1,45. J. 7,10 [tragg. Plat. al.]; i. q. interdiū, plane sui conscientius A. 10,3.*

***φανέρωσις**, εως, ἡ (φανερώω) *manifestatio* [Aristot.]: τῇ φ. τῆς ἀληθείας (gen. obj.) 2 C. 4,2; ἡ φ. τοῦ Πνεύματος 'manifestatio Spiritū' metonymice vocatur charisma, sive quia illud Spiritum manifestat (gen. obj.) sive quia per illud SpS. sese manifestat (gen. subj.) 1 C. 12,7.*

φανός, οῦ, δ (φαίνω I 2) *fax, taeda, lampas*, porro etiam *lychnuchus, lanterna* [de usu vario vocabuli v. Ath. p. 700, Phryn., Thom. mag.]: μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων «cum lanternis et facibus» J. 18,3.¹

Φανουρήλ, δ (לְאַנְפָּה) *Phanuel*, pater Annae prophetissae, L. 2,36.¹

φαντάζω (φαντός ‘apparens’) *manifesto, indicō ets.* [DCass.]; — *pass. appareo, conspicior, aspectui exhibeo* [dicitur de spectaculis raris ac miris, ut meteoris, cometis, numinibus apparentibus ets. Hdt. Plat. Aristot. Plut.]: τὸ φανταζόμενον ‘illud spectaculum’ H. 12,21.¹

φαντασία, ας, ἡ ↑ 1) *apparitio, aspectus rei rarae ac mirae.* [Pol.] — 2) *ostenatio, pompa:* μετὰ πολλῆς φ. A. 25,23 [μετὰ φ. Pol. 16, 21, 1; sim. 15, 25 5].¹

φάντασμα, ματος, τό (φαντάζομαι) *id quod alqs. conspicit aut conspicere sibi videtur in aëra suspiciens, somnians, deliriens* [Plat. Aristot.; Sap. 17,15]; *in specie spectrum* Mt. 14,26. Mr. 6,49. [Pl. Phaed. 81 d; Eur.]¹

φάραγξ, γγος, ἡ *praecipitum, vorago, abruptum: Schlucht* [tragg. ss.]; L. 3,5 ex Is. 40,4 = נִגְעָן vallis.¹

Φαραώ, δ *Pharao*, appellatio honorifica regum Aegypti, quā hi, omissa nomine singulorum proprio, appellari solebant, ut in textibus popularibus aegyptiacis secundi millennii a. Chr. n., ita in Pentateuco (v. Hagen III 582): A. 7,10,13,21. R. 9,17. H. 11,24. — NB. Cfr. quod nos quoque solemus principum orientalium nomina propria ignorare hisque substitere titulos communes, ut Mikado, Schah, Sultan. — Titulus aeg. erat *Per-o* ‘domus magna’ [οἶκος μέγας, ut testatur Horapollo, Hieroglyphica I 6], hebr. הַעֲרָפָה.*

Φάρες (i. p. פָּרֶשׁ), ο *Phares*, filius Iudee, frater geminus Zarae: Mt. 1,3. L. 3,33.*

Φαρισαῖος, ου, δ (pl. aram. פְּרִישָׁיִם, hebr. הַפְּרִזְבִּים ‘separati’) *Pharisaeus* Mt. 3,7; 5,20. Mr. 2,16,18. L. 5,17,21. J. 1,24; 3,1 et passim per evangelia, porro A. 5, 34; 15,5; 23,6-9; 26,5. Ph. 3,5. Erant Pharisaei factio quaedam religiosa, ac singulare studium et observantiam legis profitebantur nec solam minutim legem Mosaicam, sed etiam multa ex traditione patrum hausta observari jubebant, a commercio cum gentilibus abhorrebant, spiritus exsistere animosque hominum esse immortales docebant, regiae atque imperatoriae potestatis erant adversarii (v. Schürer § 26 I). Ut honesti viri inter

eos erant (J. 3,1. A. 5,34; 23,6. Ph. 3,5), ita eorum doctores caeco quodam zelo abrepti leges purgationum leviticarum et decimarum (Mt. 23,23,25. L. 11,39,42; 18, 12) perverse explicabant ac propter haec et alia severissime a Christo reprehendebantur (Mt. 23 al.). Cfr. Hagen III 584; FlJ. bell. 2, 8, 14, ant. 18, 1, 3.

φαρμακεία, ας, ἡ (φαρμακεύω ‘pharmaceutor’; cfr. art. φάρμακον) *usus pharmaceorum, i. e. 1) medicamentorum usus.* [X. mem. 4, 2, 17] — 2) *venenorum usus, beneficium.* [Pol. 6, 13, 4] — 3) *incantamentorum usus, incantatio, ars magica* [Pol. 40, 3, 7; LXX Ex. 7,11,22; 8,18. Is. 47,9, 12]: G. 5,20, plur. Ap. 9,21 (nWH.); metaph. ita vocatur seductio ad errores et peccata Ap. 18,23.*

φαρμακεύς, έως, δ ↓ qui *pharmacaca adhibet vel praeparat, i. e. 1) medicator.* [Aretaeus] — 2) *veneficus = magus, incantator* [Soph. Trach. 1140; γόης καὶ φ. Pl. conv. 203 d]: Ap. 21,8 r.¹

φάρμακον, ου, δ *liquor vel unguentum artificiose confectum, quod corpori vivo vel rei inanimae applicatum miros quosdam effectūs producit, sive salubres sive nocivos* (Schmidt 160), i. e. 1) *medicamentum.* [pTebt. 117, 22; Syll. 802, 40] — 2) *venenum.* [Od. 1, 261; pTebt. 43, 19; Syll. 815, 2] — 3) *pigmentum.* [Hdt. 1, 98] — 4) *incantamentum, beneficium magicum* [Od. 10, 213; 4 Reg. 9,22]: Ap. 9,21 WH.¹

φαρμακός, οῦ, δ 1) *qui remedii causa, ex. gr. ad expianda crimina publica, occiditur; porro homo sceleratus morte dignus.* [Aristoph. Dem.] — 2) **veneficus, i. e. magus* Ap. 21,8 cr.; 22,15. [Ex. 7,11; 9,11 al.; act. apocr. Matth. et Thom.]*

φάσις, εως, ἡ (φαίνω ‘indico’ crimen) *indictum criminis, denunciatio: ἀνέβη φ. τῷ χιλιάρχῳ δτι A. 21,31: ἀνέβη sc. in arcem Antoniam.* [Dem. Lys.; pTebt. 417]¹

φάσιω (cfr. φημί) *dictito, affirmo, et subest huic verbo saepe idea, τὸν φάσκοντα errare aut mentiri in eo quod dicit: seq. acc. c. inf. A. 24,9; 25,19; ubi de se alqs. alqd. affirmat, seq. inf. et nominativus praedicati (Curtius § 222, 2), φάσκοντες εἰναι σοφοί ‘affirmantes se esse sapientes’ R. 1,22; nom^{us} praediⁱ cum ptc^o subjectum enuntiati continente in acc^{um} transit (Cur-*

tius l. c., 3): τοὺς φάσκοντας εἶναι ἀποστόλους Ap. 2,2 r.*

φάτνη, ης, ἡ *praesaepe, praesaepium* L. 2,7,12,16; 13,15. [Hom. ss.]*

φαῦλος 3. — 1) *exiguus, tenuis, nullius momenti, vilis*: *schlicht, gering*. [tragg. Plat. al.] — 2) *vitiosus, vitiatus, pravus, malus*: *schlecht, schlimm* (ut adj. germ. *schlimm*, φ. *modestius* idem indicat quod χακός ‘schlecht’); a) ethice *malus, pravus, nequam*: φαῦλα πράσσειν J. 3,20; 5,29; φ. πρᾶγμα Ja. 3,16; τὶ ἀγαθὸν ἡ φαῦλον R. 9,11 (nBr.): T. 2,8. [τῶν ἀγαθῶν πατέρων πολλοὶ υἱεῖς φαῦλοι γίγνονται Pl. Protag. 326 e; Isocr. 13 a] — b) *physice malus*: χομίσασθαι εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον i. q. accipere aut *praemium* aut *poenam* 2 C. 5,10 Tdf. WH. [τὰ φαῦλα, τὰ ἀγαθά ‘res adversae, res prosperae’ X. conv. 4, 47; τύχη φαύλη Aristot.]*

φέγγος, ους, τό *lux, splendor* qui a lumine vel sidere procedit (*heller Schein*; v. Schmidt 33): *splendor lunae* Mt. 24,29. Mr. 13,24, *lucernae* L. 11,33 r. Tdf. Br.*

φείδομαι, ft. φείσομαι, ao. ἐφεισάμην: 1) *parco alci*. τινός 2 C. 1,23; plerumque οὐ (vel μὴ) φείδομαι τινος ‘non parco’ A. 20,29. R. 8,32; 11,21. 2 P. 2,4 s., abs. οὐ φείσομαι i. e. sine coniventia judicabo 2 C. 13,2; ἔγώ δὲ ὑμῶν φείδομαι 1 C. 7,28 i. q. haec vobis suadeo ex misericordia, ut a vobis haec incommoda arceam. [Hom. ss.] — 2) *parco rei*, i. e. *parce eā utor, parce eam do* ets. — 3) *evito, omitto, non facio*, germ. *sich etwas sparen* [τοῦ λέγειν αὐτὸν ἀ μὴ σαφῶς εἰδείη φείδεσθαι δεῖ X. Cyr. 1, 6, 19; μὴ φείδου διδάσκειν ib. 35; τινός Syll. 325, 36]: omisso obj^o: φείδομαι δέ, sc. (τοῦ) καυχᾶσθαι i. e. a gloriando abstineo 2 C. 12,6.*

†φειδομένως adv. (φειδόμενος ‘parcens’) *parce* 2 C. 9,6 bis. [Plut. Alex. 25]*

φελόνης t. cr. [pFay. 347], **φαιλόνης** t. r. (Bl. § 3, 7), ου, δ *paenula, pallium viatoris, ad caput protegendum cucullo instructum* 2 T. 4,13. — NB. a) Vox latina *paenula* apud Graecos evasit φαινόλας [Rhintho ap. Poll.], φαινόλης [pOx. 736, 4; Epict. 4, 8, 34; Ath. 97 e], φαινόλιον [pOx. 531, 14 al.], cum metathesi φαιλόνης [NT. t. r.] = φελόνης [pFay. 347; NT. t. cr.], φαιλόνιον [pOx. 933, 30 al.]. — b) φ. certo vestimentum significat; cfr. pOx.

531, 14: τὰ ἴματια τὰ λευκὰ τὰ δυνάμενα μετὰ τῶν πορφυρῶν φορεῖσθαι φαινολίων, et Ath. l. c.; falso igitur Syrus interpretatus est ‘thecam librorum’.¹

φέρω, ft. οἵσω, ao. ἤνεγχον (inf. ἐνεγκεῖν) vel ἤνεγχα (inf. ἐνέγχαι, ptc. ἐνέγχας), ao. P. ἤνέχθην: *fero, porto*; 1) ita ut idea ‘sustinendi’ *praevaleat*: a) *brachiis sustineo, umeris subeo, teneo*: σταυρόν L. 23,26; metaph.: Deus Filius dicitur universa φέρειν i. e. *creata sustinere, conservare* H. 1,3 (cfr. Bleek in l. c.). — b) *patienter fero, tolero* (et quidem dicitur non de invito aut coacto, sed de eo qui ultiro fert aut qui se ferendo oneri parem sentit): Deus ἤνεγκεν σκεύη δργῆς ‘eos qui erant irā digni, toleravit’ R. 9,22; τὸν δνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες libenter cum Christo ignominiam subeuntes H. 13,13; οὐκ ἔφερον τὸ διαστελλόμενον ‘non ferebant mandatum’, m. iis intolerabile erat H. 12,20. — 2) cum significatione ‘habendi’: a) *mecum habeo, mecum porto*: μεῖγμα σμύρνης J. 19,39: L. 24,1. — b) *planta fructum φέρει fert, profert*: proprie et metaph. Mr. 4,8. J. 12,24; 15,2,4 s., 8,16. — 3) cum significatione ‘movendi aliquo impetu’: pass. a) e contextu = *undis ventisque feror* A. 27,15,17. — b) ὑπὸ Πνεύματος ἀγίου φερόμενοι ‘a Spiritu S. moti, impulsi’ 2 P. 1, 21. — c) ipse ventus dicitur φέρεσθαι *ferri, irruere* A. 2,2. — 4) cum idea ‘admovendi s. afferendi’ personam vel rem ad certum quandam locum s. terminum; a) rem: a) *affero, apporto* Mt. 14,11,18. Mr. 6,27 s. J. 2,8. A. 4,34,37; *offerō, porrigo* Mr. 12,15 s. — β) *aliquid dicens aut docens affero, profero*: φ. κατηγορίαν ets. J. 18,29. A. 25,7 r., 18 cr. 2 P. 2,11, διδαχήν 2 J. 10; θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου ‘necessere est mortem (i. e. mortis nuntium s. testimonium) afferri testatoris’ H. 9,16 (syr. ‘nuntiari’, arm. ‘in medium proferri’); quae caelitus s. divinitus dantur vel audiuntur, dicuntur inde ἐνεχθῆναι *afferri* 1 P. 1,13. 2 P. 1,17,18,21. — γ) *admoveo*: φ. δάκτυλον, χεῖρα J. 20,27. — b) animal vel personam: a) *animal adduco, affero*: Mr. 11,2 cr. (nBr.). L. 15,23. A. 14,13. — β) hominem (captivum, aegrotum etc.) *affero* sive adducens sive apportans: Mt. 17,17. Mr. 1,32; 2,3; 7,32; 8,22; 9,17; 15,22. J. 21,18. A. 5,16; *porta per*

quam in urbem itur dicitur φέρουσα εἰς τὴν πόλιν Α. 12,10 [τὴν ἐ· Θήβας φέρουσαν ὀδόν Thuc. 3, 24; ἡ θύρα ἡ εἰς τὸν κῆπον φέρουσα Dem. p. 1155]. — γ) φέρμαι ad actionem, ad alqd. agendum aut dicendum *feror* i. e. *accedo, eam aggredior*, sive alqo. impetu impulsus sive occasionem nactus [πᾶσιν ἄδηλος ἦν ἐπὶ τί φέρεται ‘nemini notum erat quid moliretur’ Pol. 5, 26, 6; πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν φερόμεθα λόγον ‘rursus ad idem disserendum venimus’ Pl. Phil. 13c]: ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα aut ‘ad perfectionem contendamus!’ perfectiores fieri studeamus! aut ‘ad perfectiora [tractanda, scribenda] jam accedamus!’ H. 6,1.

φεύγω, ft. φεύξομαι, ao. ἔφυγον: *fugio*; 1) proprie: *aufugio, fugā saluti meae consulo*: Mt. 8,33; 26,56. J. 10,12 al.; add. ἀπό Mr. 16,8. J. 10,5. Ja. 4,7. Ap. 9,6 (= mors optata iis non continget), ἐξ A. 27,30, εἰς Mt. 2,13; 10,23, ἐπὶ c. acc. Mt. 24,16. — 2) *effugio, contingit mihi ut salvus evadam: entrinnen: échapper*: H. 12,25 r. He.; ἔφυγον στόματα μαχαίρης ‘effugerunt aciem gladii’ H. 11,34 [Od. 1, 11]; φ. ἀπό τινος Mt. 3,7; 23,33. L. 3,7 [ἐξ Od. 16, 21]. — 3) in ordine ethico: *evito, aversor, caveo*: φεύγετε τὴν πορνείαν 1 C. 6,18: 1 T. 6,11. 2 T. 2,22 [Epict. 1, 7, 25; διδάξαι ἔφυγες Pl. apol. 26 a]; φ. ἀπό τινος 1 C. 10,14 [Sir. 21,2]. — 4) *evanesco, conspici desino* Ap. 16,20, ἀπὸ προσώπου τινός ib. 20,11 [cfr. Ps. 67,2].

Φῆλιξ, *ικος*, δ (de accentu Bl. § 4, 2) *Felix*, i. e. Antonius Felix, libertus Antoniae, Claudi matris (an libertus ipsius Claudi?), procurator Palaestinae annis 52–60, homo tam in privata vita quam in suo munere publico gerendo sceleratissimus. A. 23,24,26; 24,3,22,24,25,27; 25, 14 (cfr. Schürer § 19, 4; Hagen II 270).*

φῆμη, ης, ἡ ↓ *sermo, rumor, fama* Mt. 9,26. L. 4,14. [Hsd. Pind. ss.]*

φημί, 3. ps. sg. φησίν, 3. plur. φασίν (R. 3,8. 2 C. 10,10 cB), imperf. et aor. 2 3. ps. sg. ἔφη (v. Kühner³ II p. 210); aliae formae in NT non occurunt: *quod sentio manifesto, dico, interdum aequivalet verbis sentio, opinor; seq. acc. τοῦτο 1 C. 7,29: ib. 10,15,19; seq. ὅτι 1 C. 10,19, τοῦτο ὅτι 1 C. 15,50; seq. acc. c. inf. R. 3,8; — ut verbum lat. *inquam*, plerum-*

que adhibetur ubi ea quae alqs. dixit oratione directâ referuntur, et quidem a) praemittitur orationi directae: δὲ ἔφη· ‘Ἄνδρες ἀδελφοὶ κτλ. A. 7,2, καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος· Ἰδοὺ ὅδωρ 8,36: Mt. 8, 8; 13,29 et passim; add. dat. pers. Mt. 4,7; 13,28. L. 7,44 al., vel πρός τινα: L. 22,70. A. 10,28 al. — b) φησίν, ἔφη ets. inseritur primis verbis orationis directae i. e., si haec absolvitur uno vocabulo, postponitur (in NT rarius inseritur quam praemittitur, in evangeliiis praeter Mt. 14,8; 19,18 Tdf. nusquam): Πέτρος δὲ πρὸς αὐτοὺς Μετανοήσατε, φησίν, καὶ κτλ. A. 2, 38 cr. (nWH.); A. 23,35; 25,5,22; 26,25; ut apud Graecos, omittitur subjectum verbi ubi facile suppletur: ὅρα γάρ, φησίν, ποιήσεις κτλ. ‘vide, inquit (sc. Deus, cfr. Ex. 25,40), ut facias etc.’ H. 8,5; solebant ita introduci adversariorum sententiae refellendae [Dem. Epict. al.]; etiam complurium alqd. dicentium verba per singularem formam φησίν (fere impersonaliter = germ. es heißt) inferuntur [ἀλλά, φησίν, κρείττον ποιοῦμεν κτλ. et respondetur: ἀλλὰ ταῦτα λέγοντες οὐκ ἴστε κτλ. Ps. Clem. M 2, 281 a; Dem. p. 650, 13; Epict. Enchirid. c. 24]: αἱ μὲν ἐπιστολαί, φησίν, βαρεῖαι ‘epistulae quidem, inquiunt (inquit nonnemo), graves sunt’ 2 C. 10,10 (nHe.).

φημίζω, ao. P. ἔφημίσθην (φήμη) *spar-gendo rumore nuntio* alqd., *divulgo*: ἔφημίσθη δ λόγος: Mt. 28,15 Tdf. [οἱ τεθνάναι φημισθέντες Plut. mor. 264 d]¹

Φῆστος, ου, δ *Festus*; Porcius Festus, procurator Palaestinae post Felicem a. 60.—62. pChr. n.: A. 24,27; 25 passim; 26,24 s.,32; cfr. Schürer § 19, 5; Hagen, II 282.

φθάνω, ao. ἔφθασα, pf. ἔφθακα: 1) *prius vel citius quam alius, aut prius quam aliqui eventus fit, aliquo venio aut alqd. facio vel patior* [seq. acc. pers. et ptc. actionis, ut φθάνουσιν ἐπὶ τῷ ἄκρῳ γενόμενοι τοὺς πολεμίους ‘prius quam hostes ad cacumen perveniunt’ X. an. 3, 4, 49; pro ptcº apud recentiores occurrit inf.; passim alterutrum aut utrumque verbi additamentum omittitur]; omissa ptcº vel infº, φθάνω τινά *praevenio, antevertō* alqm.: οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας nos vivi ‘non praeveniemus mortuos’, nequaquam ante illos aut sine illis ad gloriam perveniemus,

1 Th. 4,15. — 2) cum praepositionibus loci εἰς, ἀχρι ets. — omissio scilicet ptc^o ἐρχόμενος vel ἐλθών — apud recentiores valet i. q. *advenio, pervenio, pertingo aliquo [altitudo arboris ἔφθασεν ἔως τοῦ οὐρανοῦ Dan. 4,8, ἔως τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν ἔφθασεν 7,13: ib. 4,19,21; 7,22. Eccli. 12,1; test. Ruben c. 5, M 2, 1044 d; saepe in Act. apost. apocr.; φθάσομεν εἰς Πελούσιον pPar. 18, 14]: Mt. 12,28. L. 11,20. 2 C. 10,14. 1 Th. 2,16 [cfr. Eccle. 8,14]; φθάνειν εἰς τι 'alqd. assequi' R. 9,31. Ph. 3,16 [φθ. εἰς τοῦτο ὑπεροφίας 'eo superbiae venire' Plut. mor. 338a]. NB. Passim verbo haec idea subinnui videtur, 'jam pervenisse, cito venire, non esse exspectandum ets.': ut ll. cc. 'jam pervenit ad vos regnum Dei' Mt. L., similiter 2 C. Ph.; 'non diu exspectanda fuit poena' 1 Th.; Israël 'jamdiu et ante gentiles' gratiam Messianam consequi cum posset, suā culpā consecutus non est, R. l. c.*

***φθαρτός** 3. (φθείρω) corruptibilis, corruptioni obnoxius, caducus, fluxus: φθ. ἄνθρωπος R. 1,23, στέφανος 1 C. 9,25: 1 P. 1,23 [Aristot. Sap. 9,15 al.; Philo, PP. apost.]; — φθαρτά 'res corruptibiles' 1 P. 1,18 [Sap. 14,8], τὸ φθαρτὸν corpus mortale 1 C. 15,53 s.*

φθέγγομαι, ao. ἔφθεγξάμην: sonum edo, vocem edo, sono, crepo ets., dicitur tam de rebus quam de animalibus et hominibus; — de homine: loquor, ita ut opponatur silentium: μὴ φθέγγεσθαι 'ne ullo modo loquerentur' A. 4,18 [X. Cyr. 7, 3, 11, an. 6, 6, 28; μὴ δύναιντο φθέγγεσθαι! Syll. 509, 23]; — alibi hoc verbo depingitur illa peculiaris ejus, qui loquitur, vocis inflexio sive sonus sive affectus, ut modus loquendi infantis, mendici, histrionis ets. [Plat. Aristot.; cfr. Schmidt 1, 53]; c. acc. obj. pronuntio, declamo: ὑπέρογκα ματαιότητος φθεγγόμενοι 'verba plena vanitatis declamantes' 2 P. 2,18 [φθέγγονται τὰ τοιαῦτα ἐνθουσιάζοντες, Aristot. rhet. 3, 7]; abs. loquor: ὑποζύγιον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον 2 P. 2,16.*

φθείρω, ft. φθερῶ, ao. ἔφθειρα, ao. P. ἐφθάρην, ft. P. φθαρήσομαι: corrumpo, pessundo, in perniciem ago [cl.: alqm., exercitum, vel naves, urbem, leges ets.; etiam 'pecuniā alqm. corrumpo: bestechen']; 1) laedo, pessundo: a) in re pecuniaria

alqm. laedo aut perdo: ruinieren; ita sec. multos 2 C. 7,2. — b) aedificium laedo, destruo: φθ. τὸν ναὸν τ. Θ. 1 C. 3,17 metaphorice = ecclesiam Corinthiacam pravis doctrinis corrumpo. — 2) in vita religiosa et ethica alqm. perdo: a) pravis doctrinis fallo: οὐδένα ἔφθείραμεν 2 C. 7,2: Ap. 19,2; φθαρῆναι ἀπὸ τῆς ἀπλότητος 'corrumpi eoque abduci a sincera fide' 2 C. 11,3. — b) mores alcs. depravo, corrumpo: φθείρουσιν ἥθη χρηστὰ δυιλίαι κακαί (Menandri senarius; pronuntia χρήστ': Bl. § 5, 1) 1 C. 15,33; pass. τὸν παλαιὸν ἀνθρώπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας κτλ. 'veterem hominem qui sequendis desideriis etc. pessum it', innuitur simul pernicies aeterna, E. 4,22: Ju. 10. — c) in aeternam perniciem ago: 1 C. 3,17 b; pravi doctores ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρήσονται aut 'in sua corruptione ethica etiam in aeternam perniciem ruent', aut 'interitu eorum (sc. brutorum, ergo: brutorum instar) peribunt', morientur sine Deo aut spe salutis, 2 P. 2,12 cr.*

***φθινοπωρινός** 3. (τὸ φθιν-όπωρον Hdt. ss. 'autumnus in hiemem vergens') extremi ac deficientis autumni, brumalis, vulg. autumnalis; δένδρα φθ. 'arbores quales sunt exeunte autumno', i. e. fructibus suis privati, frondem amittentes, Ju. 12. [Aristot.; δ φθ. ἀήρ, ἐν ᾧ φυλλοχοεῖ (frondem abiciunt) τὰ δένδρα, Plut. mor. 735 b] ¹

φθόγγος, οὐ, δ (φθέγγομαι) sonus qualis ab aure varie percipitur, altitudine, emphasis, vocis inflexione atque quodammodo colore varius, sive hominis sive animalis sive rei inanimis, potissimum instrumenti musici [Hom. ss.]; de sonis instrumentorum 1 C. 14,7; ut φθέγγομαι (q. v.), ita φθόγγος opponi potest silentio: caeli ac sidera non, ut videntur, silent, sed revera quodammodo altâ voce celebrant Deum, auditur totum per orbem eorum φθόγγος Ps. 18,5, quibus psaltae verbis suo argumento accommodatis S. Paulus apostolos non siluisse sed ubique praedicasse asserit R. 10,18.*

φθονέω ↓ invideo τινί G. 5,26 (cB τινά).¹

φθόνος, οὐ, δ invidia R. 1,29. 1 T. 6,4. T. 3,3. Ja. 4,5; plur. quae ex invidia fiunt vel dicuntur G. 5,21. 1 P. 2,1; διὰ φθόνον 'propter invidiam, invidiā impulsus' Mt. 27,18. Mr. 15,10. Ph. 1,15. — NB. Verba

Ja. 4,5 ἡ γραφὴ λέγει· πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα δὲ κατώκισεν (t. r. He. Br. κατώκησεν) ἐν ἡμῖν pro varia vocabulorum significatione ab aliis aliter expressa sunt. **Imprimis a)** ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα δὲ κατώκισεν ἐν ἡμῖν **a)** ‘desiderat [Deus] spiritum quem nobis indidit’, i. e. animum nostrum, — aut **β)** ‘desiderat [nos] Spiritus S. quem nobis indidit’, — aut **γ)** ‘desiderat [nos] Spiritus S. qui in nobis [κατώκησεν =] sedem fixit’. — **b)** πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ **a)** ‘[velut] cum invidia desiderat’, i. e. tantopere ut invidere aemulis videatur qui eundem animum hominis occupare cupiunt, — **β)** ‘usque ad [excitandam] invidiam desiderat’, i. e. tantopere ut quodammodo excitetur invidia eorum qui hominem a Deo sic diligi vident. — **c)** verbis ἡ γραφὴ λέγει indicari putant locum Zach. 8,2 s., aut universim commemorari revelatum in SScri^s Dei in homines amorem. — **d)** nuper quidam [Stud. u. Krit. 1907 p. 234 ss.], mutatā interpunctione, locum ita exposuit: ‘Scriptura dicit de invidia: cupit ea [sc. invidia] spiritum quem [Deus] nobis indidit’, et hoc ait dici Gen. 4,7 illis verbis ‘peccatum [invidiae] ad ostium [animi] cubat insidians: versus te est desiderium ejus’: — cfr. πνεῦμα 2 et 4, πρὸς III 2 b, 3 d, 4.*

φθορά, ἄτα, ἡ (φθείρω) *corruptio*, *perditio*, *exitium*, in NT sensu passivo = τὸ φθείρεσθαι, τὸ ἐφθάρθαι: 1) in ordine physico: *interitus*; cibi aliaeque res materiales destinatae sunt εἰς φθορὰν ‘ad hoc ut (usu) intereant’ C. 2,22, item bruta ‘ad hoc ut (ab hominibus occisa) intereant’ 2 P. 2,12 a, de 12 b cfr. φθείρω 2 c; — *condicio corporis morti corruptionique obnoxii* (cui opp. ἀφθαρσία) 1 C. 15,42, et metonymice ipsum corpus mortale sive homo tale corpus habens, ib. 15,50. — 2) †*condicio depravationis physicae ac moralis per peccatum in hunc mundum invecta*: τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς ‘ex corruptione quae per pravam concupiscentiam in mundo est’ 2 P. 1,4; ii qui huic depravationi obnoxii sunt, sunt δοῦλοι τῆς φθορᾶς 2 P. 2,19; status rerum huic depravationi obnoxiarum et saepe peccato inservientium est δουλεία τῆς φθορᾶς R. 8,21. — 3) *vita aeternae jactura*, *aeternus interitus* G. 6,8.*

φιάλη, η, ἡ *vas liquorum sat planum: phiala, patera* Ap. 5,8; 15,7; 16,1-4,8,10,12, 17; 17,1; 21,9.*

φιλ-, **φιλο-** praefixum adjectivorum, aequipollens ptc^o act. *amans*, ut φιλ-άνθρωπος ‘homines amans’; ab his adj^{is} dein nova vocabula derivantur: φιλανθρώπως adv., φιλανθρωπία nomen abstr., φιλανθρωπώς verb. etc. Notatu dignum est, quia ab ἀγαπάω et στέργω nomina composita derivari non solebant, praefixo φιλ(o)- competere pro contextu significationem participiorum ἀγαπῶν aut στέργων aut φιλῶν, q. v.

φιλ-άγαθος 2. *boni vel bonorum amans*, i. e. qui bonum vel bonos amat [v. Arist. eth. m. 2, 14; Syll. 729, 9; Plut. mor. 140 c; Sap. 7,22]: T. 1,8, vulg. ‘benignus’.¹

Φιλαδέλφεια, ας, ἡ *Philadelphia*, urbs Lydiae, quam Attalus II. Φιλάδελφος, rex Pergamenus, aedificavit, Ap. 1,11; 3,7. — NB. Terminatio -εια urbi convenit, ut aliis, Ἀλεξάνδρεια, Καισάρεια etc.; Tdf. WH. He. Br. scribunt -φία.*

φιλαδελφία, ας, ἡ ↓ *amor erga fratres, germanorum inter se amor* [Xen. Lcn. al.]; in NT *caritas fraterna*, qua Christiani se mutuo tamquam fratres, ejusdem Dei patris filios, complectuntur: R. 12,10. 1 Th. 4,9. H. 13,1. 1 P. 1,22. 2 P. 1,7.*

φιλ-άδελφος 2. *fratrum sororumve amans* [Soph. Xen.]; **plenus caritatis erga eos qui sunt per fidem et gratiam fratres* 1 P. 3,8 [de Jeremia 2 Mach. 15,14].¹

φιλ-ανδρος 2. 1) *virorum amans* [vario sensu Aesch.]. — 2) †*virum suum*, i. e. *maritum amans* T. 2,4. [Plut., inscr. LvO. 229]¹

φιλανθρωπία, ας, ἡ (φιλ-άνθρωπος) *benevolus hominum amor, humanitas, benignitas*, cui opp. severitas, crudelitas [Xen. Plat. ss.; in papp. = ‘indulgentia, amnesty’]: A. 28,2; Dei erga homines caritas T. 3,4 [Syll. 418, 103].*

φιλανθρωπως adv. (φιλ-άνθρωπος) *humane, benigne, indulgenter*: φ. χρῆσθαι τινι [Dem. 411, 11; Syll. 922, 10] ‘se h. gerere erga alqm.’ A. 27,3.¹

φιλαργυρία, ας, ἡ ↓ *pecuniae (acquirendae, accumulandaes, retinendaes) amor, avaritia* 1 T. 6,10. [Isocr. Aristot.]¹

φιλ-άργυρος 2. *pecuniae (acquirendae,*

accumulandae, retinendae) amans, avarus
L. 16,14. 2 T. 3,2. [Soph. Plat.]*

φίλ-αυτος 2. *sui ipsius (aut recte aut perverse) amans* [Aristot.]; — plerumque in malam partem: *sui amator, qui omnia ad suam utilitatem refert: selbstsüchtig: égoïste;* 2 T. 3,2.¹

φιλέω, ao. ἐφίλησα, pf. πεφίληχα (φίλος): 1) *amo*; a verbo ἀγαπάω, quod dilectionem quandam libere et sponte nostra ex perspectis rationibus in alqm. vel alqd. collatam significat, φιλέω ita differt ut indicet amorem quendam tenerum et affectivum qualis in animis conaturaliter ultro oritur erga consanguineos amicosve et erga res quas nobis jucundas esse sentimus; porro etiam in numero eorum quos alqs. ἀγαπᾷ ‘diligit’, sunt rursus quidam quos praeter ceteros φιλεῖ, i. e. teneriore amore affectivo complectitur, utpote specialiter sibi jucundos, caros, amicos: v. Schmidt 136, 3 ss.; — in NT = *amo*: a) *amo aliquem*: consanguineos Mt. 10,37; mundus amat suos sectatores J. 15,19; — Deus φιλεῖ ‘amat’, sc. tenero amore paterno, teneriore quam ceteros (quos omnes ἀγαπᾷ) amore, Filium suum J. 5,20, Christi discipulos J. 16,27 a; — Christus φιλεῖ ‘amat’, praecipuo amore complectitur amicos J. 11,3,36; 20,2. Ap. 3,19; amant discipuli reliquique fideles Christum J. 16,27 b; 21,15-17. 1 C. 16,22, Paulum T. 3,15. — b) *amo aliquid*: animam suam (cfr. ψυχή 1 c) J. 12,25, alias res Mt. 23,6. L. 20,46. Ap. 22,15; seq. inf.: φιλοῦσιν προσεύχεσθαι ‘amant preces facere’ i. e. libenter ideoque saepe faciunt, Mt. 6,5, φ. καλεῖσθαι ῥαββεῖ Mt. 23,6. [φιλοῦσι πάντες κειμένοις ἐπεγγελᾶν Soph. Aj. 989] — 2) *specialis teneri amoris signum exhibeo*, i. e. *osculor* Mt. 26,48. Mr. 14,44. L. 22,47. [Hdt. 1, 134; Xen. Cyr. 1, 4, 27; Gen. 27,26 al.; neohell.]*

φίλη, ης, ἡ *amica* L. 15,9.¹

φιλ-ήδονος 2. (ξιδονή) *voluptatum amans* 2 T. 3,4. [Pol. Plut.]¹

φιλημα, ματος, τό (φιλέω 2) *osculum* L. 7,45; 22,48 [Aesch. ss.]; — osculum ut signum fraternae caritatis, quod Christiani inter se exhibebant, designatur additamentis φ. ἄγιον R. 16,16. 1 C. 16,20. 2 C. 13,12. 1 Th. 5,26, φ. ἀγάπης 1 P. 5,14.*

Φιλήμων, ονος, δ *Philemon*, Christianus, nobilis civis Colossensis Phm. 1.¹

Φίλητος (cfr. Kühner I § 84), ον, δ *Philetus*, haereticus quidam, 2 T. 2,17.¹

φιλία, ας, ἡ (φίλος) *amicitia, amor, sec.* Aristotelem ibi est φιλία, ubi alqs. φιλεῖ et ἀντιφιλεῖται amat et redamatur, ita tamen ut consistat ἐν τῷ φιλεῖν μᾶλλον ἢ ἐν τῷ φιλεῖσθαι (eth. Nic. 8, cc. 2, 9 al.): cum genet. obj. [Thuc. 1, 91 al.] ἡ φιλία τοῦ κόσμου ‘inita cum mundo amicitia’ Ja. 4,4.¹

Φιλιππίσιος, ον, δ ↓ *Philippensis* Ph. 4,15.¹

Φιλιπποι, ων, οἱ *Philippi*, urbs Macedoniae, a Philippo Macedone aucta et nominata; A. 16,12; 20,6. Ph. 1,1. 1 Th. 2,2.*

Φιλιππος, ον, δ *Philippos*; — in NT nominantur 1) *Ph. apostolus*, Bethsaidensis: Mt. 10,3. Mr. 3,18. L. 6,14. J. 1,44 ss.; 6,5, 7; 12,21 s.; 14,8 s. A. 1,13. — 2) *Ph. diaconus et* (A. 21,8) *evangelista*: A. 6,5; 8,5-40 passim; 21,8. — 3) *Ph. tetrarcha* Trachonitidis, Ituraeae etc., Herodis M. ex Cleopatra filius: L. 3,1; ab eo urbs Paneas restaurata nomen traxit Καϊσάρεια ἡ Φιλίππου Mt. 16,13. Mr. 8,27. — 4) *Ph.*, *frater Herodis Antipae, Galilaeae Peraeaque tetrarchae* (Herodis M. ex Malthace filii), Herodis M. ex Mariamme filiā pontificis filius, homo privatus; is a FlJ. ant. 17, 1, 2 et 18, 5, 1. 4, bell. 1, 28, 4 ‘Ηρώδης nominatur, unde probabile est nomen ei fuisse ‘Ηρώδης Φιλίππος (v. Knabenbauer in Mt. 14,2); Mt. 14,3. Mr. 6,17. L. 3,19.*

φιλό-θεος 2. *amans Deum* 2 T. 3,4. [Aristot.]¹

Φιλόλογος, ον, δ *Philologus* R. 16,15.¹

φιλονεικία, ας, ἡ (φιλόνεικος, -κέω)
1) *contentiositas, altercandi studium, diuturnior vel frequentior contentio* [Plat. Isocr.], in bonam partem: *aemulandi studium* [Xen. Cyr. 7, 1, 18] aut: *rei bonaē perficiendae enixum studium* [*πᾶσαν παρενέγκασθαι φ. εἰς τὸ c. inf.*, Pol. 4, 49, 2]. — 2) *singularis aliqua aut contentio, altercatio* [DSic. 3, 33] aut *aemulatio*: ἐγένετο φ. ἐν αὐτοῖς L. 22,24. — NB. Quia Graecis fuit etiam vocabulum φιλό-νικος ‘victoriae cupidus’, φιλονικέω ‘alios vincere iisque antecellere studeo’, φιλονικία *excellendi*

studium, de victoria seu principe loco concertatio [Isocr. p. 44 d], et quia L. 22,24 cABD al. scribunt φιλονικία, merito quaeri potest, nonne haec scriptura praeferenda sit; evang. Hieros. vertit ‘aemulatio’.¹

φιλό-νεικος 2. (τὸ νεῖκος rixa, altercatio) *altercationis amans, contentiosus* — raro in bonam partem = *ambitious, aemulans* — [Xen. Plat. al.]: εἴ τις δοξεῖ φ. εἶναι ‘si cui libet porro de hac re contendere mihique obloqui, sciat etc.’ 1 C. 11,16.¹

φιλοξενία, ας, ή ↓ benignitas in peregrinos, *hospitalitas* R. 12,13. H. 13,2. [Plat. ss.]*

φιλό-ξενος 2. *amans hospitum* i. e. *hospitales* 1 T. 3,2. T. 1,8. 1 P. 4,9. [Hom. ss.]*

+**φιλο-πρωτεύω** *amo primus esse, amo principatum gerere*, i. e. *primas partes affecto, aut principatu gerendo atque ostentando delector*: seq. gen. obj., ut in verbis excellendi et regnandi 2 J. 9. [φιλόπρωτος Pol. Plut.]¹

φίλος 3. sensu passivo = *carus, amatus* [Od. 2, 2. 88]; sensu activo = *amans alqm., favens alci., benignus, officiosus*: seq. dat. αὐτῷ ‘erga eum’ A. 19,31 [Xen. Cyr. 1, 6, 4]; — substantive δ. **φίλος** *amicus, mutui amoris specialis vinculo cum algo. conjunctus* L. 7,6; 11,5 s., 8; 14,12; 15,6,29; 16,9; 21,16; 23,12. J. 11,11; 15,13. A. 10, 24; 27,3. Ja. 4,4. 3 J. 15; *blanda compellatio φίλε* L. 11,5; 14,10; δ φ. τοῦ νυμφου J. 3,29 vocatur *paranymphus*; Jesus dicitur φ. τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν quia eorum commercium non vitavit, sed eos ad se allexit eisque amorem exhibuit, Mt. 11,19. L. 7,34; Christus discipulos appellavit suos amicos L. 12,4. J. 15,14 s.; Abraham meruit titulum φ. Θεοῦ ‘amicus Dei’ Ja. 2,23 ex Jdth. 8,22 vulg. 2 Chr. 20,7. Is. 41,8 (ubi hebr. בָּנָא = substantive ‘amicus’, quod ideam amati non minus continet quam amantis, unde recte LXX verterunt ἡγαπημένος, et δν ἡγάπησα); — sensu latiore et activo: οὐκ εἰ φίλος τοῦ Καίσαρος = non es fidelis in imperatorem, vel per litot. = es hostis imperatoris, J. 19,12 [φίλος τ. K. ‘amicus seu familiaris Caesaris’ commemoratur ut nomen honorificum quo multi gloriantur Epict. III 4, 2; IV 1, 8. 45 ss. 95]*

φιλοσοφία, ας, ή ↓ *sapientiae amor seu studium*, i. e. aut sensu latiore *litterarum*,

artis rhetoricae ac dialecticae ets. studium [Plat. Isocr. al.] aut in specie *philosophia, scientifica essentiae ac veritatis rerum ultimorumque causarum investigatio ac cognitio* [Plat. Aristot. al.]: διὰ τῆς φ. καὶ κενῆς ἀπάτης ‘per «philosophiam» et (ut verius dicam) inanem deceptionem’ C. 2,8: doctores Colossenses suas erroneas doctrinas ex ethnicorum placitis Judaeorumque doctrinis conflatas ‘philosophiam’ appellabant.¹

φιλό-σοφος, ον, δ *sapientiae amans*, i. e. aut universim *scientiae, artis litterarumve studiosus, doctus*, aut in specie *philosophus* [Plat. Aristot. al.] A. 17,18.¹

φιλό-στοργος 2. (*στοργή tener, tranquillus, continuus nec facile perturbabilis amor qui inter parentes filiosque, inter conjuges, inter cives et principem mutuo habetur: a verbo στέργω*; Schmidt 136, 10) *amans atque exercens τὴν στοργήν*, i. e. *suorum amans, in suos pius* [Xen. Aristot. al.; -γία pTebt. 408 patris in filium amor]: tales vult Paulus Christianos inter se mutuo esse R. 12,10.¹

φιλό-τεκνος 2. (*τέκνον*) *liberos amans* [Hdt. ss.; inscr. LvO. 229] T. 2,4.¹

φιλοτιμέομαι (φιλό-τιμος 2. in malam partem: ‘honorum avidus’; in bonam partem: ‘ea amans quae honori sunt, suo honori consulens’) 1) *honoris avidus sum.* — 2) in bonam partem: *in alga. re honorem meum specto, alqd. mihi honori duco ideoque diligenter exerceo aut cupide appeto, germ. sich eine Ehrensache daraus machen, etwas zu tun, gall. mettre son honneur ou son ambition à faire qch.*: seq. inf.: φ. εὐαγγελίζεσθαι ‘studeo atque honori mihi duco ibi evangelium praedicare, ubi’ R. 15,20: 1 Th. 4,11 [X. mem. 2, 9, 3]; *cupide studeo, enitor* 2 C. 5,9.*

φιλοφρόνως adv. ↓ *benigne, benevole, amice* A. 28,7. [Hdt. ss. Syll. 279, 9]¹

φιλό-φρων, ον, gen. ονος (φίλος, φρήν) *amicā mente, benignus, benevolus* 1 P. 3,8 r. [cl.; pBer. 1009, 3]¹

φιμόω (i; inf. *praes.* -οῖν 1 P. 2,15 WH. sec. cN, Bl. § 22, 3), ft. *φιμώσω, αο. ἐφίμωσα, pf. P. πεφίμωμαι, αο. P. ἐφιμώθην* (φιμός ‘occlusio; camus, capistrum’): *occludo; praesertim: *os capistro praecludo* alci. idque aut 1) *ne comedere possit: οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα 1 C. 9,9. 1 T.

5,18 e Dt. 25,4; — aut 2) ne loqui possit; metaphorice = *ad silentium redigo, obmutescere facio*: τινά Mt. 22,34; cum metonymia: τὴν τῶν ἀφρόνων ἀγνωσίαν ‘stultorum ignorantiam’ 1 P. 2,15; — pass. φιμωθῆναι *ad silentium redigi, conticescere* Mt. 22,12. Mr. 1,25. L. 4,35 [φιμοῦσθαι FlJ. bell. 5, 1, 5]; pf. πεφιμῶσθαι *ad silentium redactum esse, coactum silere*: πεφίμωσο ‘sile!’ Mr. 4,39 [FlJ. bell. prooem. 5; 1, 22, 3; SEmp.; ad imper. pf. cfr. πέπαυσο Lcn. Philop. 2].*

Φλέγων, οντος, δ *Phlegon*, Christianus, R. 16,14.¹

φλογίζω ↓ *inflammo, incendo, comburo* [τινά Soph. LXX]; in metaphora: lingua φλέγει τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως ‘rotam (= cursum) vitae velut incendio vastat’ ad multa nos peccata incitans, Ja. 3,6 [pass. Dan. 3,27].¹

φλόξ, γός, η *flamma* L. 16,24; pleonastice φλὸξ πυρός [Eur. LXX] A. 7,30 (nBr.). 2 Th. 1,8 He. H. 1,7. Ap. 1,14; 2, 18; 19,12; ἐν πυρὶ φλογός A. 7,30 Br. 2 Th. 1,8 (nHe.).*

φλυαρέω ↓ *nugas dico, nugor, garrio* [Hdt. Xen. al.]; — †τινά de algo. *nugas dico, garrio*, et qualia alqs. dixerit, indicatur dativo instrum.: λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ήμᾶς 3 J. 10 [φλυαροῦμαι ὑπὸ τῶν ποιητῶν DLaërt. 7, 173; Isocr. 98 a jungitur cum βλασφημεῖν].¹

φλύαρος 2. (φλύω ‘ebullio; garrio’) × *garrulus, inepte loquax* 1 T. 5,13. [Pl. Ax. 369 b; 4 Mach. 5,10; — cl. etiam substantive δ φλ. *loquacitas nugae*]¹

φοβερός 3. ↓ 1) *terrificus, terribilis, horribilis* H. 10,27; 12,21; φοβερόν sc. ἔστιν H. 10,31. [Hdt. ss.] — 2) *terrore percussus, timidus*. [tragg. ss.]*

φοβέω (φόβος) I. act. *terreo, terrendo abigo* [Hom. ss.]. — II. pass. **φοβοῦμαι**, ao. P. ἐφοβήθην, ft. P. φοβηθήσομαι: 1) *terrore fugor, territus fugio*. [Il. 21, 554 al.] — 2) *timeo, metuo* — et quidem passim distinguendum est inter φοβεῖσθαι ‘timorem habere’ et aoristum ingressivum φοβηθῆναι ‘timorem concipere, extimescere’ —: a) intransitive: abs. ἐφοβήθησαν σφόδρα ‘valde extimuerunt’ Mt. 17,6; μὴ φοβηθῆτε ‘nolite extimescere’ Mt. 10,31 r.; ἐφοβοῦντο γάρ ‘formidabant enim’ Mr. 16, 8; saepè μὴ φοβοῦ, μὴ φοβεῖσθε ‘noli(te)

pavere, desine (-ite) timere’ Mt. 10,31; 14,27. L. 1,13,30; 2,10; 5,10 al. (μὴ I 1); cum accus. obji int.: φοβεῖσθαι φόβον μέγαν Mr. 4,41. L. 2,9 (de 1 P. 3,14 cfr. 2 b β); seq. *ἀπό τινος ‘alqm. timere’ i. e. prae timore ab alqo. refugere [Dt. 1,29] Mt. 10,28 a. L. 12,4; res, quae ne fiat timetur, indicatur sequente μὴ et conjunctivo: φοβηθεὶς μὴ διασπασθῇ δ Παῦλος ‘timere coepit ne Paulus discerperetur’ A. 23,10 cr.: 27,17; pro simplici μὴ ponitur μήποτε H. 4,1, μήπως A. 27,29 r. 2 C. 11,3; 12,20, μήπου A. 27,29 cr.; si timetur ne quid jamjam acciderit, ponitur μὴ et indicativus (ac si usurpetur particula interrogativa μὴ III: Bl. § 65, 3, Curtius § 210, 2 Anm. 1): cum prolepsi: φοβοῦμαι ὑμᾶς μήπως εἰκῇ κεχοπίαχα εἰς ὑμᾶς ‘timeo ne in cassum pro vobis laboraverim’ G. 4,11 [ad prolepsin cfr. Thuc. 4, 8, 7; Curtius § 206, 3 Anm.]. — b) transitive: *timeo alqm. vel alqd.*; a) *timeo alqm.*, sc. ne ille mihi noceat aut ne illi displiceam ets.: ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην Mr. 6,20; τοὺς Ἰουδαίους J. 9,22, Deum Mt. 10,28 b. L. 12,5: Mt. 10,26; 14,5; 21,26. A. 5,26. G. 2,12 al.; θέλεις μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἔξουσίαν; ‘visne timore magistratum vacare?’ R. 13,3. — β) *timeo alqd.*: φ. τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως H. 11,23; φ. τὸν φόβον τινῶν ‘aliquorum minas timere’ (φόβος I) 1 P. 3,14: Ap. 2,10; *vvereor*: seq. inf. (aut cum art.: τὸ ἀποθνήσκειν Plat., aut) sine art.: ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν ‘timuit (= timens noluit) illuc ire’ Mt. 2,22: Mr. 9,32. L. 9,45; μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ ‘noli timere accipere M.’ (= omni timore deposito accipe M.) Mt. 1,20. — 3) *vvereor, revereor* a) *vvereor Deum*, vulg. *timeo*, i. e. ita Deum pie veneror, ut ejus majestatis ac sanctitatis conscious timeam ne ei displiceam ab eove puniendus sim (cum igitur alios, quos ut adversarios timemus, viteimus, e contrario Deo nos, si eum φοβοῦμεθα, magis addicimus): τοῖς φοβουμένοις αὐτὸν ‘iis qui eum verentur’ L. 1,50: A. 10,35. C. 3,22 r. Ap. 14,7; 15,4; 19,5; eodem sensu φ. τὸ δόνομά σου = te, Ap. 11, 18 [Neh. 1,11]; φοβούμενοι τὸν Κύριον C. 3,22 cr. ‘reverentes Dominum’, Christum. [LXX; sed etiam nonnusquam ap. profanos: τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα Isocr. 5 b; Plat. legg. 927 a;

Lys. Plut.]; — e contrario impius dicitur τὸν Θεὸν μὴ φοβεῖσθαι L. 18,2; 18,4; 23, 40; — in specie φοβούμενοι τὸν Θεόν A. 10,2,22; 13,16,26 vocantur iidem qui alibi dicuntur σεβόμενοι (τ. Θ.), de quibus v. art. σέβομαι. — b) revereor homines [φ. πατέρα καὶ μητέρα Lev. 19,3]: E. 5,33, ad quem l. cfr. ἵνα II 3. — c) revereor rem sacrosanctam [τὸν ἱερόν pTebt. 59, 10].

φρόβηθρον (WH. sec. cNA) et **φρόβητρον** (cBD), οὐ, τό id quo quis terretur, *terribilimentum* L. 21,11. [Pl. Ax. 367 a; Is. 19,17]¹

φρόβος, οὐ, δ I. active = τὸ φοβεῖν: *actio terrendi* [X. an. 4, 1, 23]: τὸν φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε ‘nolite timere territionem (= minas) eorum’ 1 P. 3,14 ex Is. 8,12 (in Is. vero sensus est ‘nolite timere quae ille timet’); — metonymice: *is qui metum injicit*: R. 13,3; *id quod metum injicit*: τὸν φ. τοῦ Κυρίου 2 C. 5,11 sec. quosdam ‘illud (severum judicium) quo nos Dominus terret’ [οὐδένα οὔτε φόβον οὔτε κίνδυνον ὑποστελλόμενοι Syll. 225, 10; spectrum apparens, Soph. OC. 1652]. — II. passive = τὸ φοβεῖσθαι: 1) *hominis territi fuga*. [Hom.] — 2) *terror alci. injectus, timor, metus*: a) universim 2 C. 7,11. 1 P. 1,17 (de metu poenae a Deo infligendae). Ju. 23 (ἐν φ. = timentes ne vos ipsi ab illis seducamini); plur. 2 C. 7,5; seq. gen. obj. personae vel rei metum injicientis J. 7, 13; 19,38; 20,19. H. 2,15. Ap. 18,10,15; ἀπὸ (τοῦ) φόβου ‘prae timore’ Mt. 14,26; 28,4. L. 21,26; μετὰ φόβου ‘cum timore’ Mt. 28,8; φόβος ἐπιεπτει ἐπὶ τινα L. 1,12. A. 19,17. Ap. 11,11 v., ἐστὶν ἐπὶ τινα A. 2, 43 v., γίνεται ἐπὶ τινα L. 1,65. A. 5,5,11 vel τινί A. 2,43, λαμβάνει τινά L. 7,16; φόβου πλησθῆναι L. 5,26; φόβῳ συνέχεσθαι L. 8,37 vel ἔνοχον εἶναι H. 2,15; φόβον ἔχειν 1 T. 5,20; φόβον μέγαν φοβεῖσθαι Mr. 4,41. L. 2,9. — b) in specie: *servilis timor Dei*, quo aliquis Deum ut justum severumque peccatorum vindicem timet: πάλιν εἰς φόβον ‘ita ut iterum (sicut ante conversionem Deum serviliter) timere debatis’ R. 8,15; 1 J. 4,18 ter: in utrumque locum v. commentarios. — 3) **reverentia Deo iisque quibus subsumus debita*: a) *reverentia erga Deum, «timor Dei»*, quo ducti Dei voluntatem ac beneplacitum nobis normam vivendi constituimus, metuentes

ejus justa judicia: cum genet. obj. φ. Θεοῦ R. 3,18. 2 C. 7,1, τοῦ Κυρίου A. 9,31. 2 C. 5,11 (cfr. supra, nr. I in fine), Χριστοῦ E. 5,21. [LXX = ἡγγίζειν]. — b) *reverentia aliis debita*, ut magistratibus rei publicae R. 13,7 (τῷ τὸν φόβον sc. exigenti: ὁ VI 2), hero 1 P. 2,18, marito 3,2, ei qui a Christiano rationem fidei poscit (sive est magistratus, sive pater, maritus etc.) 3,15. — NB. Dictio plenioris formae, sed ejusdem significationis, est φόβος καὶ τρόμος, quā pro vario locorum contextu significatur *timor* 1 C. 2,3, *timor Dei* Ph. 2,12, *reverentia* ergo praepositos etc. 2 C. 7,15. E. 6,5 (subesse videtur huic dictioni idea anxiae sollicitudinis suae obligationi ac conscientiae satisfaciendi).*

Φοίβη, ης, ἡ *Phoebe*, ecclesiae Cenchrearum diaconissa, R. 16,1.¹

Φοινίη, ης, ἡ *Phoenice*, tractus provinciae Syriae ad Mare mediterraneum situs, cuius urbes principales erant Tyrus et Sidon: A. 11,19; 15,3; 21,2.*

Φοῖνιξ, ιχος, δ 1) *Phoenix*, i. e. incola Phoenices. — 2) *Phoenix*, oppidum maritimum Cretae insulae, A. 27,12 (ubi in vulg. scribendum Phoenicem!); v. Blaß et Wordsworth-White in l. c.¹

φοῦνιξ (de accentu v. Bl. § 4, 2), ιχος, δ *palma*; 1) *palma arbor* J. 12,13 [Hom. ss.]. — 2) *frons palmea, palmae ramus seu folium* Ap. 7,9. [δὲ λαβὼν τὸν φ. ἐν τοῖς ἀγῶσιν Aristot. eth. magn. 1, 34; 2 Mach. 10,7; 14,4; Herm. sim. 8, 2, 1]*

φονεύς, έως, δ (rad. φεν, unde φόνος, aor. ἔπεφνον) *interfector, homicida* Mt. 22,7. A. 28,4. 1 P. 4,15. Ap. 21,8; 22,15; ἀνὴρ φονεύς A. 3,14; c. gen. obj. A. 7,52. [Hom. ss.]*

φονεύω, ft. φονεύσω, aor. ἔφονευσα ↑: *occido, interficio, neco*: abs. Mt. 5,21; 19, 18. Mr. 10,19. L. 18,20. R. 13,9. Ja. 2,11; 4,2; τινά Mt. 23,31,35. Ja. 5,6. [cl. LXX]*

φόνος, οὐ, δ (rad. φεν, unde aor. ἔπεφνον) *interfectio, homicidium* Mr. 15,7. L. 23,19,25. A. 9,1. R. 1,29; plur. *homicidia* Mt. 15,19. Mr. 7,21. G. 5,21 r. He. Br. Ap. 9,21; ἐν φόνῳ μαχαίρῃς [Ex. 17,13 al.] ‘interfectione per gladium’ H. 11,37. [Hom. ss.]*

φορέω, ft. *φορέσω, aor. *ἔφορεσα (att. φορήσω etc.) forma frequentativa verbi φέρω: *porto rem qua indutus vel armatus*

sum, *gesto*: vestem Mt. 11,8. J. 19,5. Ja. 2,3 [X. an. 7, 4, 4; Sir. 11,5; pOx. 531, 14], arma R. 13,4; metaph.: vestimenti instar gestamus similitudinem cum alqo. 1 C. 15,49.*

†φόρον, ου, τό vox lat. *forum*; in n. pr. Ἀππίου φόρον, q. v. p. 70 b.

φόρος, ου, δ (φέρω) *tributum*; 'tributum solvere' φόρον δοῦναι L. 20,22; 23,2, ἀποδοῦναι R. 13,7 (τῷ τὸν φόρον εἰ qui tributum ut sibi debitum juste exigit: cfr. δ VI 2), τελεῖν R. 13,6. [Hdt. ss.]*

φορτίζω, pf. P. πεφόρτισμα (φόρτος): *onero* [LXX. Lcn.; med.: Hsd.]; metaph. οἱ πεφόρτισμένοι 'qui onerati estis, quibus magnum onus impositum est' Mt. 11,28; cum dupl. accus. (ac si sit verbum causativum = 'facio alqm. ferre alqd.'): Bl. § 34, 4): φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάσταχτα 'oneratis homines oneribus gravibus' L. 11,46 de onere praeceporum.*

φορτίον, ου, τό ↓ *onus*, quod homo, jumentum, navis ets. portat: A. 27,10 cr. [Hsd. Xen. al.]; metaph.: onus officiorum per varia praecepta alici. impositorum Mt. 23,4. L. 11,46, item Mt. 11,30 τὸ φορτίον μου onus quod ego vobis impono portandum; τὸ ἔδιον φ. G. 6,5 summa propriorum vitiorum quibus cujusque conscientia gravatur. [id quod alqs. agendum ets. suscepit: Dem. 156, 5]*

φόρτος, ου, δ (φέρω) *onus* quod homo, jumentum, navis ets. portat: A. 27,10 r. [Hom. Hdt. al.]¹

Φορτονάτος (t. r. Φουρτ-: Mayser p. 150), ου, δ *Fortunatus* 1 C. 16,15 Br.,17.*

†φραγέλλιον, ου, τό vox lat. *flagellum* J. 2,15.¹

†φραγελλώ, ao. ἐφραγέλλωσα: pro verbo lat. *flagello*, *flagellis caedo* Mt. 27,26. Mr. 15,15. [scr. eccl.]*

φραγμός, ου, δ (φράσσω) 1) abstr.: *occlusio*, *obstructio* [Soph.]; huc referri potest E. 2,14 μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ 'interjectus paries obstructionis'. — 2) concr.: *id quo alqd. saepitur*, *saepes*, *saepimentum* Mt. 21, 33. Mr. 12,1; juxta ea solent pauperes mendicique considere L. 14,23 [Hdt. Xen. LXX al.]; metaph. μεσότοιχον τοῦ φρ. (gen. epexeg.) id quo dirimebantur et distinebantur Judaei et gentiles, E. 2,14.*

φράζω, ao. ἐφρασα: *declarō*, *explico*,

«edissero» alqd. obscurius dictum [φράσον ἄπερ ἔλεξας Soph. Ph. 559; id. Oed. R. 655; X. an. 2, 4, 18]: παραβολήν Mt. 13, 36 r. Tdf. Br.; 15,15.*

φράσσω, ao. ἐφραξα, ao. P. ἐφράγην, ft. P. φραγήσομαι: 1) *saepio*, *occludo*, *muniō* ets. [Hom. ss.]; ἐφραξαν στόματα λεόντων 'occluserunt ora leonum' H. 11,33 i. e. per fidem eorum effectum est, ut leones vel ab iis vincerentur (Jdc. 14,6. 1 Reg. 17,34) vel iis non nocerent (Dan. 6,17 ss. 22 ἐνέφραξεν τὰ στ. τῶν λ.); ἵνα πᾶν στόμα φραγῆ R. 3,19 metaph. = ut omnes obmutescant [ἀπεφράγη τὸ στόμα αὐτοῦ 1 Mach. 9,55]. — 2) *rem obstruo*, *impedio* [Thuc. 4, 13]: ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμέ 'haec gloriatio mihi non obstruetur', a tali gloriatione non sinam me impeditiri 2 C. 11,10 (dicitur εἰς ἐμέ = dat. μοι, fort. ne quis intellegat 'non impeditur a me').*

φρέαρ, ατος, τό 1) *puteus* L. 14,5. J. 4,11 s. [Hom. ss.] — 2) *cisterna* [Thuc. 2, 48], *fodina* [Gen. 14,10] ets.: infernus vocatur τὸ φρέαρ, et τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου Ap. 9,1 s.*

†φρεναπατάω ↓ *mentem* alcs. *decipio*: έαυτόν G. 6,3 [it. Iren. M 7 p. 537 a].¹

× φρεναπάτης, ου, δ (φρήν, ἀπατάω) *mentium deceptor*, *deceptor*: ματαιολόγοι καὶ φρ. T. 1,10. [item M 47, 33 a; 86 A, 941 b; sec. Bl. § 28, 5 in papyro saec. 2. a. Chr. n. = 'qui suam mentem decipit']¹

φρήν, ενός, ἡ 1) sensu proprio, forma plur.: *diaphragma*, *praecordia*: *Zwerchfell*: *diaphragme*. [Hom. ss.] — 2) sensu translatō — *praecordia* enim, quoniam varie affecta respirationem accelerant, retardant, impediuntque, et ita etiam mentis affectiones manifestant, ipsa mentis sedes esse videbantur —: a) forma singulari: *mens*, *animus*, sedes affectuum variorum, sed etiam cogitationis et considerationis, consiliorum et studiorum [max. ap. poëtas, Hom. ss.]. — b) forma plur.: *mens s. animus* eādem significatione, ac *praeципue mens sana*, *sanae mentis affectus*, *prudentia*: τέλειοι ταῖς φρεσὶν 'prudentiā perfecti', opp. παιδία τ. φρ. 'prudentiā pueris aequales' qui vix quidquam φρενῶν habent, 1 C. 14,20. [φρένας ἔχειν Plut. mor. 116 b; aliquibus φρένας ἔξελετο Ζεύς Il. 6, 234

al.; ἐνδεής φρεγῶν Prov. 7,7 al.; ἄφρων 'a-mens' etc.]*

φρίσσω 1) *horreo, rigeo: starren: se hérisser* [φρίσσειν dicuntur segetes aristis, agmina hastis, arbores foliis, pili]; in specie: *frigore vel pavore horreo. — 2) de ipso homine: timore vel terrore cohorresco, horreo* [τινά vel τὶ, aliquotiens Hom. Pind. al.; Jdth. 16,10; abs. ἔφριξεν τὸ πνεῦμα μου 'cohorruit spiritus meus' Thdt. Dan. 7,15]; τὰ δαιμόνια φρίσσουσιν 'daemonia horrerent' Dei justitiam Ja. 2,19.¹

φρονέω, ft. φρονήσω G. 5,10 (φρήν): 1) *mentis compos sum.* [Soph. al.] — 2) *cogito, judico, sentio, aestimo, studio:* perquam varias enim τῆς φρεγὸς actiones hoc verbum pro vario contextu exprimit, potissimum vero illud 'cogitare ac sentire' quod cum aliquo ethico religioso habitu animi erga alqm. vel alqd. bene affecti (studii, amoris, desiderii, benevolentiae, magnae existimationis) cohaeret, aut quod est deinde agendi vivendique principium ac norma; τὸ φρονεῖν ethicum maxime valorem hominis determinat; — a) *cogito, sentio:* ἔφρόνουν ώς νήπιος 'sentiebam (res aestimabam appetebamque) ut parvulus' 1 C. 13,11; cupimus ἀκοῦσαι ἢ φρονεῖς 'audire quae sentias' de quaestione Messiana A. 28,22; φρονεῖν τι ὑπέρ τινος 'alqd. cogitare de alqo.' Ph. 1,7; ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν 'renovastis benevolam meī memoriam', nempe memoriam per auxilium latum efficacem Ph. 4,10 (cfr. ἀναθάλλω), illud ὑπὲρ ἐμοῦ etiam sequenti verbo ἔφρονεῖτε mente addendum est; φρονεῖν τοῦτο, τὶ ἐτέρως, οὐδὲν ἄλλο 'cogitare seu judicare hoc, alqd. aliter, nihil aliud' G. 5,10. Ph. 3,15; — hominum concordium est τὸ αὐτὸ φρονεῖν 'idem sentire' R. 15,5. 2 C. 13,11. Ph. 2,2; 3,16 r. He. Br.; 4,2 [Hdt. 1, 60; inscr.]; sed R. 12,16 a τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονεῖν 'erga se mutuo idem sentire', i. e. nemini se praeferre. — b) *de me algo. modo, superbe aut humiliter, cogito ac sentio; me aestimo = φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν 'ita vos estimate, ut juste ac modeste de vobis ipsis sentiatis', — μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' δ δεῖ φρονεῖν 'nolite justo altius (ὑπερ-) de vobis sentire, violata (παρά III 4 b vel c) normā de vobis recte sentiendi' R. 12,3; sim. 1 C. 4,6 r. [μέγα φρονεῖν X. Hell. 7, 1, 27;*

ὑπὲρ ἑαυτὸν φρονεῖν pTaur. 8, 70] — c) *mentem amorem, desiderium, affectum meum in certam rem converto seu conversum habeo; sum alcs. rei studiosus, amans; curo, amo, appeto alqd.: φρ. τὰ τῆς σαρκός, τὰ τοῦ πνεύματος 'carnalia, spiritualia' R. 8,5, τὰ ἐπίγεια Ph. 3,19; Mt. 16,23. Mr. 8,33. C. 3,2; (τὰ) ὑψηλά R. 11,20 Tdf. WH.; 12,16 b; τὸ ἐν φρονοῦντες 'ad unum omnes finem contendant', ad quem omnes vocati sunt, fort. Ph. 2,2; δ φρονῶν τὴν ἡμέραν = 'is qui diei (religiōse observandi) studiosus est', ergo i. q. qui diem obseruat s. celebrat, R. 14,6; τοῦτο φρονεῖτε (t. r. passive φρονεῖσθω) ἐν ὑμῖν δ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ (sc. ἦν vel ἔφρονήθη) 'habete in animis vestris eum sensum (affectum, omnium rerum aestimationem, studium: *Gesinnung: sentiments*) qui fuit in animo Christi Jesu' Ph. 2,5. [φίλα φρονεῖν τινι Phocyl. 172; φρονεῖν τυραννικά 'tyrannidis esse studiosum' Plut. mor. 873 c, πᾶσιν ἔχθρα Alciphr. 1, 13, 3]**

φρόνημα, ματος, τό ↑ *ratio cogitandi ac sentiendi (Gesinnung); magna sui aestimatio, quin etiam superbia* [tragg. Hdt.]; — in NT (ex verbo φρονέω 2 c) fere = *studium, desiderium: τὸ φρ. τῆς σαρκός* (gen. subj.) 'studium carnis', i. e. studia, desideria hominum carnalium, R. 8,7, opp. τὸ φρ. τοῦ πνεύματος 'st. spiritūs', hominis a SpS. impulsi ac ducti; 8,6 τὸ φρ. est per metonymiam 'meta studii', i. e. ille terminus ad quem haec studia hominem aut carnalem aut spiritualem adducunt; τί τὸ φρ. τοῦ Πνεύματος 'quae sit SpSi intentio', sc. intentio precum gemituumque nobis ab eo inspiratorum, vulg. 'quid desideret Sp.', R. 8,27.*

φρόνησις, εως, ἥ (φρονέω) 1) *sensus animi, consilium, ratio cogitandi ac sentiendi* [Soph. Phil. 1078, Oed. R. 662]: ἐν (hic = εἰς) φρ. δικαίων 'ad rationem sentiendi justorum' L. 1,17. — 2) synonymum vocis σοφία: *intellegentia, prudentia: σοφία καὶ φρ. E. 1,8. [LXX = בִּנָה, תְּבוּנָה; Aristoteli φρόνησις est virtus 'prudentiae'; Inscr. or. gr. 332, 25]**

φρόνιμος 2. (φρονέω) 1) *intelligens, sapiens: 1 C. 10,15; opp. μωρός 1 C. 4,10; opp. ἄφρων 2 C. 11,19; παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι R. 11,25 (WH. ἐν ἑαυτοῖς); 12,16 ex Prov. 3,7 'apud vos ipsos sapientes',*

i. e. tales ut vos esse sapientes rati alios superbe despiciatis. — 2) in specie: *qui suis aut personarum rerum sibi commissarum commodis prospicit, prudens, providus* [Aristot. eth. Nic. 6, 5 φρονίμου τὸ δύνασθαι καλῶς βουλεύεσθαι περὶ τὰ αὐτῷ ἀγαθὰ καὶ συμφέροντα πρὸς τὸ εὖ ζῆν ‘homini prudentis est posse bene consiliari de rebus sibi bonis atque utilibus ad bene vivendum’]: c. opp. μωρός Mt. 7,24; 25,2, 4,8 s.; porro Mt. 10,16; 24,45. L. 12,42; compar. φρονιμώτερος L. 16,8, εἰς τινας erga alqos.*

φρονίμως adv. ↑ *prudenter*; villicus φρ. ἐποίησεν ‘prudenter egit’, nempe eo modo quo suae utilitati maxime consuleret, L. 16,8.¹

φροντίζω (φροντίς ‘cogitatio, sollicita cura, studium’) *cogito, meditor τὶ, sollicite curo, studeo τινός* [Hdt. Plat. al.]; seq. inf. [Plut.]: ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προΐστασθαι ‘ut bonis operibus exercendis studeant’ T. 3,8.¹

φρουρέω, ft. -ήσω (φρουρός [πρό, δράω] ‘custos’, potissimum ‘miles custos’) 1) intrans.: *custos sum, excubias ago.* — 2) trans.: a) in re militari: collocatis in loco vel circa locum militibus *locum custodio, praesidio tutor* ets. [Thuc. Xen. Pol.]: de Areatae ethnarcha portas Damasci (cfr. A. 9, 24) custodiente, ne Paulus effugeret, 2C. 11,32. — b) *inclusum servo* alqm., sive ne effugiat, sive ne laedatur ets. [puellae παρθενῶσι φρουροῦνται καλῶς Eur. Iph. A. 738, in carcere Sap. 17,15]: Judaei ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγχλειόμενοι ‘sub Lege (Legi subdit) tenebamur et includebamur’ G. 3,23. — c) universim: *custodio, tutor* [δαιμῶν σε φρουρήσας τύχοι Soph. Oed. R. 1479]: ἡ εἰρήνη τ. Θ. φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν ἐν Χριστῷ ‘pax Dei custodiet corda vestra cum Christo intime conjuncta’ Ph. 4,7; pass. 1P. 1,5.*

*φρονάσσουμαι [2 Mach. 7,34; Ael. Plut. al.] et *†φρονάσσω, ao. ἐφρύαξα: 1) *hin-nio* [Poll.], *irascens vociferor* [de gallo, Ael. 7, 7]; praesertim equi ad pugnam parati φρυάσσεσθαι dicuntur = *ferocio hinniens, exsiliens, terram terens etc.* [φρ. πρὸς τοὺς ἄγωνας Plut. Lyc. 22; hinc φρύαγμα, φρυαγμός etc.] — 2) metaphorice de homine: *ferocio, superbio* [Philo cherub. 20 al.; Anth. 4, 3, 27; homo superbiens vo-

catur φρυαγματίας Plut. Ant. 2]; (*pugnandi et aggrediendi cupiditate impulsus*) *fremo* A. 4,25 ex Ps. 2,1 = שָׁגַן ‘tumultuor’.¹

φρύγανον, ου, τό (φρύγω ‘torreo’) *cremum, surculus aridus* [Theophr.]; plerumque plur. *cremia, sarmenta arida*, accendendo igni apta [cl.; Syll. 568, 6] A. 28,3.¹

Φρυγία, ας, ἡ (Φρύξ) *Phrygia*, regio nota Asiae Minoris, A. 2,10; 16,6; 18,23.*

Φύγελλος t. r. et Φύγελος t. cr., ου, ὁ *Phygellus*, vulg. *Phigelus*, Christianus quidam, qui Paulum deseruit 2T. 1,15.¹

φυγή, ἡς, ἡ (φεύγω) *fuga* Mt. 24,20. Mr. 13,18 r.¹

φυλακή, ἡς, ἡ (φυλάσσω) *custodia*; 1) proprie: *actio custodiendi*: φυλάσσειν φυλακάς ‘excubias agere’ [Xen. an. 2, 6, 10 al.] L. 2,8. — 2) *tempus quo excubiae nocturnae aguntur, vigilia*; Judaei antiquitus noctem distribuebant in vigilias tres (ita J. Lightfoot in Mt. 14,25), sed Christi tempore more Romano etiam in quattuor Mt. 14,25. Mr. 6,48 (Mr. 13,35 enumerantur: δψέ, μεσονύκτιον, ἀλεκτοροφωνία, πρωΐ); adde Mt. 24,43. L. 12,38. — 3) *custodia* metonymice = *custodes* A. 12, 10. [Hom. Xen. Inscr. or. gr. 229 al.] — 4) *locus custodiae, carcer*: εἰς φυλακὴν βάλλειν τινά Mt. 18,30. L. 12,58: Mt. 5,25, τίθεσθαι A. 12,4, παραδιδόναι A. 8,3; ἐν (τῇ) φυλακῇ τινα τίθεσθαι Mt. 14,3 r. Br. A. 5,25, ἀποτίθεσθαι Mt. 14,3 v., δῆσαι Mr. 6,17, κατακλείειν L. 3,20, τηρεῖν A. 12,5; plur. de variis carceribus L. 21,12. A. 22,4; 26,10. 2C. 6,5; 11,23; porro Mt. 14, 10; 25,36,39,43 s. Mr. 6,27. L. 22,33 [Thuc. Hdt. Plut. Inscr. gr. or. 90, 13 al.]; — in specie φυλακή vocatur Infernus, Orcus isque sive universus, qui domicilium damnatorum et purgatorium et limbum jugorum complectitur, 1P. 3,19, ubi v. Hundhausen, — sive ea illius pars quae est carcer satanae Ap. 20,7; — de loco ubi alqs. esse cogitur Ap. 18,2.

*φυλακίω ↑ *in carcerem conjicio* A. 22,19. [Sap. 18,4; scr. eccl. et Byz.]¹

φυλακτήριον, ου, τό (φυλάσσω) 1) *locus ubi sunt custodes* [Hdt. Xen. al.] vel *ubi alqd. custoditur s. asservatur* [Plut.]. — 2) *tutamentum*: *Schutzmittel*: *préservatif* [Dem. 6, 24], in specie *amuletum* [Inscr. or. gr. 90, 45; Plut. mor. 377 b, 378 b;

rap. mag.]. — 3) τὰ φυλακτήρια *phylacteria*, ac si dicas *conservatoria*; ita Mt. 23,5 vocantur γίλεθη, schedulae membranaceae thecī insertae lorisque fronte et sinistro brachio alligandae, in quibus hi quattuor loci Thorae Ex. 13,1-10; 13,11-16. Dt. 6,4-9; 11,13-21 inscribebantur; semper quidem, sed maxime precum tempore a piis Israëlitis gestari solebant. Nomen habere videntur a conservanda memoria legis Dei, aut quod a quibusdam ut quae-dam quasi amuleta considerabantur (Hagen III 618).¹

φύλαξ, χος, δ custos A. 5,23; 12,6,19.*

φυλάσσω, ft. φυλάξω, ao. ἐφύλαξα ↑: *custodio*; — I activum: 1) *custodem ago, excubo* [Xen. Dem. Plat.]: φ. φυλακάς ‘ex-cubias ago’ L. 2,8. — 2) *custodio alqm. ne fugiat, captivum teneo* A. 12,4; 28,16, pass. L. 8,29. A. 23,35 [Plut. mor. 181 a]. — 3) *custodio alqm. vel alqd. tuendi ac conservandi causa, tutum servo* [Hom. ss.]: τινά J. 17,12; vestes, ne auferantur A. 22,20, αὐλήν L. 11,21; τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν J. 12,25; *alqd. mihi commissum vel apud me depositum custodio ne amittatur*: 1 T. 6,20. 2 T. 1,14, add. εἰς temporis futuri 1,12; — addito accus. praedicati: φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταστούς ‘vos conservare a peccato puros’ Ju. 24; *incolumem servo, praeservo*: τινά 2 P. 2,5; τινὰ ἀπό τινος 2 Th. 3,3; ἑαυτὸν ἀπό τινος 1 J. 5,21. — 4) *custodio alqd., cavens ne illud laedam, ut legem, foedus ets.*: Mt. 19,20 cr. (nBr.). L. 11,28; 18,21 cr. (nBr.). J. 12,47 cr. A. 7,53; 16,4; 21,24. R. 2,26. G. 6,13. 1 T. 5,21. [Plat.; pTebt. 407, 9; Inscr. or. gr. 669, 28; Herm. Barn. al.] — II. medium: 1) *me custodio, mihi prospicio, caveo, evito*: *ἀπό τινος L. 12,15 [Dt. 23,9], τινά 2 T. 4,15 [Aesch. Prom. 717], τὶ A. 21,25 [Hdt. Aristot. al.]; φυλάσσομαι ἵνα μή (att. μή vel δπως μή) ‘caveo mihi ne’ 2 P. 3,17. — 2) **custodio, observo legem*: Mt. 19,20 r. Br. Mr. 10,20. L. 18,21 r. Br. [Lev. 20, 22; 26,3. Ps. 118,5 al.]*

φυλή, ḡς, ḡ (φύω) *tribus*: in φυλάς solebat a Graecis universus alicujus civitatis vel rei publicae populus dividi, ut Athenienses sub Clithene in decem, Spartani in tres, Persae in duodecim [Dem. p. 556; Hdt. 5, 68; X. Cyr. 1, 2, 5]; populus Israël in duodecim tribūs dividebatur:

Mt. 19,28. L. 22,30. H. 7,13 s. Ja. 1,1. Ap. 7,4; 21,12, quae a totidem patriarchis nomen habent, ut φ. Ἄσήρ L. 2,36: A. 13,21. R. 11,1. Ph. 3,5. Ap. 5,5; 7,5-8; — totum genus humanum velut in tribūs dividitur: αἱ φυλαὶ τῆς γῆς [Gen. 12,3; 28,14. Ez. 20,32] Mt. 24,30. Ap. 1,7; cum synonymis Ap. 5,9; 7,9; 11,9; 13,7; 14,6.*

φύλλον, ου, τό *folium*; plur. Mt. 21,19; 24,32. Mr. 11,13; 13,28. Ap. 22,2.*

φύραμα, ματος, τό (φυράω sicca uida-que ‘misceo’) *aliqua massa cum aquā mista ac subacta*: *Teig*: *pâte*; 1) *massa farinae*: in proverbio 1 C. 5,6. G. 5,9 (cfr. ζύμη): R. 11,16; metaphorice Christiani, amoto veteri fermento, sunt νέον φύραμα ‘ein frischer Teig’, nova massa azyma, qualem Deus eos esse vult, 1 C. 5,7. [Aristot. LXX. Plut.] — 2) *massa figlina, argilla* R. 9,21. [Plut. mor. 811 c]*

φυσικός 3. (φύσις) *naturalis*, potissimum 1) *a naturā ortus, innatus* (opp. ‘arte factus, adventicius’). — 2) *naturaē consentaneus* R. 1,26 s., opp. παρὰ φύσιν ‘naturaē contrarius’. [DHal. Plut. al.] — 3) *φυσικά* 2 P. 2,12 ac si dicas *entia mere naturalia (bloße Naturwesen)*, quae suae naturae irrationalis impetu, bruto instinctu, reguntur, seu quae altiorem finem, quam qui in eorum natura corporea situs est, nullum habent.*

φυσικῶς adv. ↑ *naturaliter, modo natu-rali (i. e. non artificioso) vel naturae con-sentaneo* [Aristot. Plut. al.]; ut 2 P. 2,12 bruta animalia vocantur φυσικά (v. art. praeced.), ita Ju. 10 haeretici dicuntur quaedam nosse φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῷα ‘modo mere naturali ut bruta animalia’, i. e. solā sensuum experientiā, ut gulam et venerem, nec ratione aut voluntate has cupiditates moderantes, nec altiorem ani-malibus finem spectantes.¹

†**φυσιόω** (2 ps. pl. conj. praes. †φυσι-οῦσθε: Bl. § 22, 3), pf. P. πεφυσιώματι, ao. P. ἐφυσιώθην (i. q. φυσάω: hoc deri-vatur a φῦσα ‘follis’) *inflo, tumefacio*; so-lum sensu metaph.: *superbum reddo, superbiā effero alqm.* 1 C. 8,1; pass. *superbe efferor, superbio, proterve insolesto*: 1 C. 4, 18 s.; 5,2 (superbitis de bono nimirum statu ecclesiae vestrae); 13,4. C. 2,18; — φυσιοῦσθαι ὑπέρ τινος 1 C. 4,6 dicitur is qui gloriatur ac se jactat quod uni alci.

adhaereat, φ. κατὰ τοῦ ἑτέρου qui gloria-
tur quod alteri non adhaereat huncque
deprimere ac vincere studet. [Ign. M.
Trall. 4, 1, pass. Magn. 12 al.]*

φύσις, εως, ἡ (φύω) *natura*; — 1) i. q.
ortus, nativitas: ἡμεῖς φύσει 'Ιουδαῖοι 'nos
qui sumus ortu (origine ex parentibus
Judeis) Judaei' G. 2,15; ἡ ἐκ φύσεως
ἀκροβυστία 'ii qui suo ortu (ex parentibus
ethnicis) sunt incircumcisi' R. 2,27; τέχνα
φύσει δργῆς 'origine (ex Adamo) irae di-
vinæ obnoxii' E. 2,3 [φύσει πολίτης Isocr.
4, 105, φ. οὐδέ Isae. 6, 28; Syll. 844, 2
al.]; similiter: οἱ κατὰ φύσιν sc. κλάδοι
'naturales surculi', qui per ipsum suum
ortum sunt in hac arbore, R. 11,21,24 —
ἡ κατὰ φύσιν ἀγριέλαιος est ea olea agre-
stis ad quam surculus vi suaे nativitatis
pertinet, — cum surculus insiticius παρὰ
φύσιν praeter sui ortū exigentiam vel, ut
dicere solemus, 'praeter naturam, praeter-
naturaliter' arbori inseri dicatur, R. 11,
24. — 2) *aliquid naturali ortu productum,*
ens naturale (ein Naturwesen), individuum
cui certa quaedam natura qualitatesque huic
consentaneae competunt [aromata sunt φύ-
σεις εὐώδεις DSic. 2, 49, 4; πᾶσαν
φύσιν 'omnem naturam', hominem, animal,
plantam X. Cyr. 6, 2, 29]; singularis col-
lectivus inservit circumscriptio, ita ta-
men ut naturales qualitates rerum in me-
moriā revocentur [τὴν τῶν ἀστρων φύσιν
'astra' Pl. Epin. 984 d; τὸ ἄρρεν φῦλον, ἡ
τῶν θηλειῶν φύσις 'mares, feminae' X. Lac.
3, 4; περὶ τῆς ζωϊκῆς φ. 'de animalibus'
Aristot. part. an. 1, 5]: πᾶσα φ. θηρίων κτλ.
δεδάμασται τῇ φ. τῇ ἀνθρωπίνῃ = bestiae ab
hominibus domitae sunt, utpote naturā su-
perioribus Ja. 3,7 (cfr. 2 P. 1,4 in nr. seq.).
— 3) *natura = qualitates alci. innatae, ipsa*
alcs. essentia cum suis proprietatibus [Ari-
stot.]: gentiles serviebant τοῖς φύσει μὴ
οὖσιν θεοῖς 'iis qui naturā non erant dii (sed
daemones, cfr. 1 C. 10,20)' — sec. t. r.
τοῖς μὴ φ. οὖσιν θεοῖς 'iis qui non naturā
(sed solum sec. opinionem hominum) sunt
dii' G. 4,8; justificati evadimus θείας κοι-
νωνοὶ φύσεως 'divinae consortes naturae',
in caelis per visionem beatificam, in ter-
ris per gratiae dona illi sublimissimo fini
congrua, 2 P. 1,4. — 4) *naturae ordo s.*
lex; ἡ παρὰ φύσιν χρῆσις 'usus naturae
repugnans' R. 1,26 [Aristot.]; *naturae lex*

quatenus ab homine cognita eum in agendo
ducit: φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιεῖν 'naturā
duce facere legis (essentialia) praecepta'
R. 2,14; ἡ φύσις διδάσκει ἡμᾶς 1 C. 11,14.*

† **φυσιώσις**, εως, ἡ (φυσιόω) *inflatio*;
1) *sensu proprio*: ×*membri tumefactio, tu-*
mor. [Galen.] — 2) *metaph.*: †*hominis*
superbiā turgentis inflatio, tumor, actus et
vitium ejus qui se superbe effert [Clem.
Alex.]; plur. de iteratis aut variis super-
biae actibus 2 C. 12,20 (cfr. 1 C. 4,6 φυσι-
οῦσθαι).¹

φυτεία, ας, ἡ ↓ 1) *actus plantandi, plan-*
tatio. [Xen. Theophr. pTebt. pBer.] —
2) ×*res plantata, planta* Mt. 15,13. [Inscr.
or. gr. 606, 7; Athen. 207 d]¹

φυτεύω, αο. ἔφύτευσα, pf. P. πεφύτευ-
μαι, αο. P. ἔφυτεύθην (φυτόν 'planta' ↓):
planto plantam, arborem Mt. 15,13, pass.
L. 13,6; φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ 'trans-
plantare in mare' L. 17,6; vineam Mt.
21,33. Mr. 12,1. L. 20,9. 1 C. 9,7; absolute
L. 17,28; in metaphorā 1 C. 3,6-8 de eo
qui primum alicubi fidem annuntiat ecclesiamque
fundat. [Xen. Plat. al.]*

φύω 1) transitive, de plantis: *produco,*
progermino radicem, folia, ramos, fructūs.

— 2) intransitive [Theocr. Aristot. LXX],
ao. P. ×*έφύην*, ptc. φυεῖς [Theophr. FlJ.
CIG. 8735; cl. ἔφυν]: *enascor, procresco*
L. 8,6,8. H. 12,15.*

φωλεός, οῦ, δ *latibulum potissimum ani-*
malium, caverna, vulg. fovea Mt. 8,20. L.
9,58. [Aristot. al.]*

φωνέω, ft. φωνήσω, αο. ἔφωνησα, αο. P.
ἔφωνήθην ↓: 1) *vocem edo, vociferor*; a) de
homine: *exclamo, altâ voce dico* [Hom. ss.]:
L. 8,8; φ. φωνή μεγάλη I. 23,46. A. 16,
28, κραυγῆ μεγάλη Ap. 14,18; ἔφωνησεν
λέγων L. 8,54. A. 16,28 = φωνήσας εἶπεν
L. 16,24; 23,46. — b) de gallo: *cano* Mt.
26,34,74 s. Mr. 14,30,68,72. L. 22,34,60 s. J.
13,38; 18,27. [de aliis animalibus Aristot.
LXX] — 2) *voco alqm.*: a) *alloquor, compello,*
inclamo [Soph. Ajax 73 al.; Apoll.
Rh.]; alqm. *alqo. nomine vel titulo appello*:
ὑμεῖς φωνεῖτε με 'Ο διδάσκαλος 'vos me
appellatis: Magister!' J. 13,13; τὰ πρόβατα
φωνεῖ κατ' ὅνομα 'oves suo quamque no-
mine appellat' J. 10,3 cr. [ap. Athen.
477 b passive] — b) **ad me voco, accerso,*
venire jubeo [φώνησον αὐτὸν πρός με Tob.
5,9; neohell. φωνάζω]: μὴ φωνεῖ τοὺς

φίλους: L. 14,12: Mt. 20,32; 27,47. Mr. 3, 31 r.; 9,35; 10,49; 15,35. L. 16,2. J. 1,49; 2,9; 4,16; 9,18,24; 11,28; 18,33. A. 9,41; 10,7; Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου J. 12,17; εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους: ‘jussit vocari sibi (= ad se) servos’ L. 19,15; omisso objecto: φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο ‘vocaverunt (aliquem servum forte) et sciscitabantur’ A. 10,18.*

φωνή, ᷂ς, ᷂ν *vox, sonus*; 1) universim: *sonitus, sonus qualiscunque*: seq. genet. rei sonantis: φ. βροντῆς Ap. 6,1, σάλπιγγος Mt. 24,31 v. Ap. 8,13, angeli tubâ canentis 10,7. 1 Th. 4,16: J. 3,8. Ap. 9,9; 14,2 al.; *sonitus advenientis* SpSⁱ A. 2,6, instrumentorum musicorum 1 C. 14,7 s. (illa dicuntur διδόναι φωνὴν ‘edere sonum’), clamoris lamentantium Mt. 2,18, fulminis descendantis (nam sequuntur — praeter Ap. 8,5 — hōc ordine: ἀστραπai, φωνai, βροντai) Ap. 4,5; 11,19; 16,18. [apud profanos rarius ita: φ. δργάνων Plat., φαλτηρίου Plut. σuῶν Hom. ets.; sed persaepe ac varie LXX = ἤρ] — 2) *vox loquentis*: a) universim: dicitur alqs. alqd. dicere, clamare ets. μετὰ φωνῆς μεγάλης ‘magnâ, altâ voce’ L. 17,15, ἐν φωνῇ μεγάλῃ Ap. 5,2; 14,7,9, plerumque φωνῇ μεγάλῃ Mt. 27, 46,50. Mr. 1,26; 5,7 al., saepe in Ap.; ἐν ἴχυρᾷ φωνῇ Ap. 18,2, μεγαλῇ τῇ φωνῇ A. 14,10 r.; 26,24; — qui altâ voce loqui incipit, dicitur αἱρειν φωνὴν L. 17,13. A. 4,24, ἐπαιρειν φωνὴν L. 11,27, ἐπαιρειν τὴν φωνὴν αὐτοῦ A. 2,14; 14,11; 22,22; — ἀκούειν τῆς φωνῆς τινὸς ‘alqm. audire loquentem’ J. 5,25,28. H. 3,7,15; 4,7 (e Ps. 94,7), ‘alci. aurem praebere loquenti, oboedire’ J. 10,16,27; 18,37. Ap. 3,20 [Gen. 3,17 al.]; negative οὐκ ἀκούειν τινὸς (τὴν) φωνὴν ‘non audire alqm. loquentem’ J. 5,37, ‘vociferantem’ Mt. 12,19; cum genet. subj. J. 3,29. Ap. 18,23. — b) in specie *vox certi cuiusdam modi aut soni, ut vox alcs. hominis propria* qua ab aliis dignoscitur: ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου A. 12,14: J. 10,3 ss. Ap. 1,15; *modus loquendi* cum alqo: ἥθελον ἀλλάξαι τὴν φωνὴν μου ‘vellem mutare vocem meam’ i. e. pro commercio epistulari vellem praesens vos alloqui, G. 4,20. — c) *id quod alqs. exclamavit etc., clamor, effatum, exclamatio; λαλεῖν φωνᾶς* Ap. 10,3,4 r.; ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην Mr. 15,37: L. 23,23 (plur.).

A. 19,34; 22,14; 24,21; θεοῦ (gen. qual.) φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου ‘haec sunt dei, non hominis, effata’ A. 12,22 [ἴδοὺ φωναὶ φιλοσόφου! Epict. 3, 23, 20]; φωνὴ ἐνεγθεῖσα ‘effatum (caeleste) allatum’, τινί 2 P. 1,17; ib. 18; — de effatis etiam scriptis: φωναὶ τῶν προφητῶν A. 13,27. — d) in specie multae habentur dictiones hoc vocabulum continentes, ubi narratur, verba alicujus audita esse nec tamen visum eum qui locutus sit (est hebraismus: cfr. concordantias LXX s. v. et hebraicas s. v. ἤρ): ἥκουσα φωνῆς (passim cum additamentis: μεγάλης, ἐκ c. gen. loci, λεγούσας sequente or. dir.) A. 11,7; 22,7. Ap. 14, 13; 16,1 al.; ἥκουσα φωνὴν (passim cum additamentis: μεγάλην, ἐκ c. gen. loci, λέγουσαν) A. 9,4; 26,14. Ap. 6,6; 9,13 al.; comites Sauli sec. A. 9,7 ἥκουσον τῆς φωνῆς, sec. 22,9 τὴν φωνὴν οὐκ ἥκουσαν τοῦ λαλοῦντος i. e. sonitum vocis aliquatenus percepérunt, quid diceretur non intellexere; ἔξηλθεν φωνὴ (ἐκ . . . λέγουσα) Ap. 16,17; 19,5, ἥλθεν φωνὴ (ἐκ . . . λέγουσα) Mr. 9,7 r. Br. J. 12,28; γίνεται, ἐγένετο (ets.) φωνὴ (ἐκ . . . λέγουσα) Mr. 9,7 v. L. 3,22; 9,35 s. J. 12,30. A. 10,13, ἐγένετο φωνὴ Κυρίου (πρὸς αὐτόν t. r. Br.) A. 7,31; omisso verbo: ίδοὺ φωνὴ ἐκ . . . λέγουσα Mt. 3,17; 17,5, φωνὴ ἐκ . . . «. . .» Mr. 1,11 Tdf., φωνὴ πάλιν πρὸς αὐτόν· «. . .» A. 10,15; ut jam in φωνὴ λέγουσα (v. supra), ita nonnusquam φωνὴ etiam magis in personam sistitur: ἀπεκρίθη φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ A. 11,9, ἡ φωνὴ πάλιν λαλοῦσαν (anacoluth. = πάλιν ἐλάλει) Ap. 10,8, ἡ φωνὴ . . . λέγων (anacoluth. = ἔλεγεν) Ap. 4,1, ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν i. e. eum cuius vocem audieram Ap. 1,12; Israëlitae ad montem Sinai audientes decalogi promulgationem, accesserant φωνῇ ῥημάτων mirabili promulgationi mandatorum H. 12,19; — φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἑρήμῳ ‘ecce quidam clamat in deserto’ Mt. 3,3. Mr. 1,3. L. 3,4 ex Is. 40,3, quod vaticinum Johannes Bapt. in se impletum declarat verbis ἐγὼ φωνὴ β. ἐν τῇ ἐ. ‘ego sum ille (praedictus) quidam clamans in deserto’ J. 1,23. — 3) i. q. γλῶσσα *lingua* (alci. *populo propria*): *Sprache: langue*; τοσαῦτα γένη φωνῶν εἰσιν ‘tam multa genera linguarum sunt’ 1 C. 14,10; εἰδέναι τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς ‘nosse linguae

significationem' ib. 11 (δύναμις 3 b); ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθέγξασθαι 'humanâ lingua loqui' 2 P. 2,16 [φ. Σκυθική Hdt. 4, 117: Xen. Lcn. al.].

φῶς (contr. ex. φάος), φωτός, τό 1) sensu maxime obvio: *lux*; universe J. 11,10. 2 C. 4,6; 6,14; νεφέλη φωτός 'nubes lucida' Mt. 17,5 v., λευκὸς ώς τὸ φῶς 17,2; *lux s. splendor siderum* ets. Ap. 22,5, lampadis L. 8,16; 11,33 v. J. 5,35 (metaph.). Ap. 18,23; 22,5 v.; *lux apparentis Christi* A. 9,3; 22,6,9,11; 26,13, angeli A. 12,7; luciditas urbis caelestis ab ipso Deo illuminatae Ap. 21,24; dictiones metaphoricae: ἐν τῷ φωτὶ 'publice' Mt. 10,27. L. 12,3; peccator μισεῖ τὸ φῶς, οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς 'odit lucem, non accedit ad lucem', veritatem videre et ab aliis videri refugit J. 3,20. — 2) metonymice: a) *corpus lucens, luminare, id quod lucem spargit*: lampas accensa A. 16,29 [Plut. Ant. 26, Pelop. 12 al.], ignis Mr. 14,54. L. 22,56 [Xen. Cyr. 7, 5, 27]; sidus [Jer. 4,23]: δόπατὴρ τῶν φ. = siderum creator Ja. 1,17; τὸ φ. τοῦ κόσμου τούτου = sol J. 11,9; τὸ φ. τὸ ἐν σοὶ 'lumen quod in te est' = oculus, utpote (cfr. vers. praeced.) corporis lucerna Mt. 6,23. L. 11,35 [cfr. φ. Κύκλωπος Cyclopis oculus, Eur. Cycl. 633]. — b) *res luce illustrata eoque lucida* E. 5,13 b. 3) metaphorice: *lux mentem hominis illustrans*, i. e. *doctrina seu cognitio salutaris, salus Messiana, religionis christianaæ veritas ac sanctitas*: Mt. 4,16. J. 3,19. A. 26, 18. C. 1,12. 1 P. 2,9 (J. 3,20. E. 5,13 haec significatio, cum de luce universim agatur, innuitur); τὸ φ. τῆς ζωῆς lux ad vitam dicens J. 8,12, τὸ φ. τὸ ἀληθινόν 1 J. 2,8; φ. καταγέλλειν A. 26,23; qui veritate christianâ imbuti sunt et secundum eam vivunt, dicuntur ἐν τῷ φ. εἶναι 1 J. 2,9, μένειν 2,10, περιπατεῖν 1,7 et appellantur υἱοὶ τοῦ φωτός L. 16,8. J. 12, 36. 1 Th. 5,5, τέκνα τοῦ φ. E. 5,8; καρπὸς τοῦ φ. effectus salutaris hujus lucis in animis E. 5,9 cr.; δπλα τοῦ φ. arma huic regno lucis convenientia R. 13,12; — hinc per metonymiam φῶς = a) *is qui*, vel: *id quod aliis praelucet, doctrinae salutaris magister*: Christus L. 2,32. J. 1,4-9; 8,12 a; 9,5; 12,35 s., 46, alii veritatis magistri Mt. 5,14. A. 13,47 (ex Is. 49,6). R. 2,19; *id quo aliis praelucemus, bonum exemplum*

Mt. 5,16. — b) *christianâ veritate illuminati* E. 5,8 a. — 4) cum lux suâ puritate, subtilitate atque amoenitate quodammodo naturae divinae similis sit, *Deus ipse*, utpote ab omni erroris, peccati, materialitatis labore immunis, dicitur esse φῶς 1 J. 1,5 (id quod etiam de Christo-Deo valet, J. 1,8 s.; 3,19 al.) vel esse ἐν τῷ φωτὶ 1 J. 1,7; Deus dicitur φῶς οἰκεῖν ἀπρόσιτον 'regionem lucis inaccessiblem inhabitare', i. e. nostrae menti esse incomprehensibilis, 1 T. 6,16; quia lux igitur est quasi regio Dei, sanctitatis ac veritatis, contra tenebrae regio diaboli, peccati atque erroris, bonus angelus dicitur ἄγγελος φωτός 2 C. 11,14.

***φωστήρ**, ἥρος, δ (φώσκω 'luceo') *illuminator* i. e. *sidus lucens, lumen, luminare* [Gen. 1,14,16 = רָאשׁ; Sap. 13,2; Anth. 15, 17]: Ph. 2,15. Ap. 21,11.*

φωσφόρος 2. (φῶς φέρω) 1) adj.: *lumen ferens, lucem praebens, lucens*. [Plat. al.] — 2) adj. vel subst.: δόφ. (ἀστήρ) *lucifer, stella matutina*, quam nos Venerem appellamus [Plat. Plut. Cic.]; substantive 2 P. 1,19, ubi *lucifer* est *symbolum illucescentis cum secundo Christi adventu gloriae caelestis*.¹

φωτεινός 3. (φῶς; falso WH. = -τινός) *plenus lucis, lucidus*: νεφέλη Mt. 17,5 [ἡλιος Xen.]; *bene illuminatus*: σῶμα Mt. 6,22. L. 11,34,36 c. opp. *σκοτεινός*: *corpus est bene illuminatum si oculus sanus lucem videt*. [φ. *clarus, evidens* Plut. mor. 9 b]*

φωτίζω, ft. φωτίσω et (Ap. 22,5 Tdf. Br.) φωτιῶ, αο. ἐφώτισα, pf. P. πεφώτισμαι, αο. P. ἐφωτίσθην (φῶς): 1) intrans.: *luceo, lucem emitto* [Theophr. LXX]: δόθεὶς φωτεῖν (vel φωτίσει) ἐπ' αὐτούς Ap. 22,5 cr. (nHe.). — 2) transit.: a) ^x*illumino*: τινά L. 11,36. Ap. 22,5 r. He.; πόλιν Ap. 21,23, pass. 18,1. [DSic. Plut.] — b) *metaphorice: *luce supernaturali mentem illuminō, scientiā ordinis supernaturalis imbuo*: τινά J. 1,9; item, sequente quaest. indir., E. 3,9 r. He. Br.; det vobis Deus πεφωτισμένους τοὺς δόφαλμοὺς τῆς καρδίας 'ut illuminatos habeatis oculos mentis' E. 1, 18; qui fidem Christi amplexi sunt Iudei, φωτισθῆναι dicuntur, sc. per doctrinam et gratiam fidei, H. 6,4; 10,32. [LXX = ηγίη 'doceo': τινά Jdc. 13,8 cA, τινά τι 4 Reg. 12,2; 17,27; cfr. Ps. 33,5] —

c) *quasi illuminando visibile reddo, ad lucem protraho, notum facio: an den Tag bringen: mettre au jour: φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους ‘secreta in tenebris latentia patefaciet’ 1 C. 4,5; φ. τι διὰ τοῦ εὐαγγελίου 2 T. 1,10; seq. quaest. indir.: φωτίσαι τίς ή οἰχονομία ‘(mihi datum est) notum facere, quae sit dispensatio etc.’ E. 3,9 Tdf. WH. [ἀναστὰς ἐφώτισε τὴν ἑκατέρων αἵρεσιν Pol. 23, 3, 10; φ. τὸ νοούμενον ‘manifestare id quod cogitatur’ Plut. mor. 902 c]**

φωτισμός, οὗ, δ † 1) a φωτίζω nr. 1: *lux, splendor a sidere egrediens* [Plut. mor. 929 e, 931 a]; *metaphorice*: εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φ. τοῦ εὐαγγελίου ‘ne iis splenderet lux evangelii’ 2 C. 4,4 [Ps. 26,1; 43,4 = γνῶν]. — 2) a φωτίζω 2 c: *rei latentis manifestatio, evulgatio etc.*: Deus effecit, ut in cordibus apostolorum lux fidei illucesceret, πρὸς φ. τῆς γνώσεως τῆς δόξης τ. Θ. ‘ad manifestandam cognitionem majestatis Dei’ 2 C. 4,6.*

X

χαίρω, ao. ἔχάρην, ft. *χαρήσομαι [Len.; ft. +†χαρῶ Ap. 11,10 r. sine ullius codicis suffragio]: 1) *gaudeo, laetor, et quidem χαίρω, ἔχαιρον de statu ‘laetus sum, eram’, ἔχάρην, χαρήσομαι* saepe inchoative ‘gaudium concepi, laetus fiam’; abs. πάντοτε χαίρετε ‘semper laeti estote’ 1 Th. 5,16; χάρητε ‘exhilarescite’ L. 6,23 cr.: Mr. 14, 11. L. 22,5. J. 4,36. R. 12,12 (ἐλπίδι ‘per spem’ laeti: dat. instr.); 12,15 (inf. imperative, Bl. § 69, 1: ‘gaudete’) al.; ptc. χαίρων aliis verbis subditur: ἐπορεύετο τὴν δδὸν αὐτοῦ χαίρων ‘laetus’ A. 8,39: L. 15,5; 19,6,37. A. 5,41; copulatur cum synonymis ἀγαλλιᾶσθαι Mt. 5,12. 1 P. 4,13. Ap. 19,7, εὐφραίνεσθαι L. 15,32. Ap. 11,10; constructio etymologica: χαίρειν χαράν (μεγάλην etc.) Mt. 2,10. 1 Th. 3,9 (ἥ = ἥν, cfr. II ὅς 5 a), sed χαρᾶ χαίρει ‘magnopere gaudet’ J. 3,29 est hebraismus (pro info abs.); — causam seu rationem gaudii varie indicant: χαίρειν διά τι J. 3,29 (δι’ ὑμᾶς 11,15), ἐν τινι Ph. 1,18, plerumque ἐπὶ τινι de alqa. re Mt. 18,13. L. 1,14; 13,17. A. 15,31 al., de personis: χαίρουσιν ἐπ’ αὐτοῖς ‘de iis (sc. victis, occisis) gaudent’ Ap. 11,10; ἵνα μὴ λύπην σχῶ ἀφῶν ἔδει με χαίρειν 2 C. 2,3 ‘ne ab iis tristitiam acciperem a quibus (= ἀπὸ τούτων ἀφ’ ὧν: v. ὅς 3 a; aut: ‘de quibus’ = ἀπὸ τούτων οἷς: v. ὅς 5 b) me gaudium habere oportebat’; ‘gaudeo quod etc.’: χ. ὅτι L. 10,20 b. J. 11,15. 2 C. 7,9. Ph. 4,10. 2 J. 4, χ. ἐν τούτῳ ὅτι L. 10,20 a, χ. δταν 2 C. 13,9; ratio gaudii indicatur prae-

misso aut submisso ptcº: ἰδόντες τὸν ἀστέρα ἔχάρησαν Mt. 2,10, ἔχάρησαν ἰδόντες τὸν Κύριον J. 20,20: Mr. 14,11. L. 23,8. A. 11,23 al.; inter ptc. χαίρων et tale ptc. dependens ponitur χαί (Bl. § 74, 3): σὺν ὑμῖν εἰμι χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν ‘vobiscum sum, gaudens quod video vestrum ordinem’ C. 2,5; mutato subjecto ponitur genet. abs. ptcº: ἔχάρην ἐρχομένων ἀδελφῶν ‘laetus sum adventu fratrum’ 3 J. 3; — ἐν non semper rationem gaudii indicat: χ. ἐν τοῖς παθήμασιν ‘inter afflictiones’ C. 1,24, χ. ἐν Κυρίῳ gaudium habeo christianum, supernaturale (ἐν III 4 a β) Ph. 3,1; 4,4,10; χ. τὸ ἐφ’ ὑμῖν ‘g. quod ad vos attinet’ R. 16,19 r. Br. — 2) jam antiquitus graece inter se salutabant verbo χαίρε, χαίρετε [Hom. ss.] *ave! avete!*, ita Mt. 26,49; 27,29; 28,9. Mr. 15,18. L. 1,28. J. 19,3; λέγω τινὶ χαίρειν ‘salvere jubeo alqm., saluto alqm.’ 2 J. 10 s. [Epict. 3, 22, 64]; hinc formula epistularis elliptica: ‘Ιάκωβος ταῖς δώδεκα φυλαῖς χαίρειν (sc. λέγει) ‘Jacobus duodecim tribubus salutem (dicit)’ Ja. 1,1: A. 15,23; 23,26. [Xen. Cyr. 4, 5, 27; 2 Mach. 9,19; passim in papyris]

χαλάσσα, ης, ἡ *grando* Ap. 8,7; 11,19; 16,21*

χαλάω, ft. χαλάσω, ao. ἔχαλασσα, ao. ἔχαλάσθην (Kühner³ II § 240): 1) *laxo, relaxo, remitto, demitto*: ex. gr. arcum, velum, ex vase liquorem etc. [Aesch. Pind. ss.]; etiam *metaphorice*: *enervo corpus, desisto ab ira etc.* — 2) **demitto* alqm.

vel alqd. (funibus ets.) a loco altiore in inferiorem: *herablassen: descendre* (sensu act.): Mr. 2,4. L. 5,4 s. A. 9,25; 27,17,30. 2 C. 11,33 [έχάλασαν αὐτὸν ἐν σχοινίοις εἰς τὸν λάκκον] Jer. 45 (38),6; χ. ιστόν malum navis demittere Apoll. Rhod. 2, 1267]*

Χαλδαῖοι, ων, οἱ *Chaldaeī*, populus qui olim prope sinum Persicum in valle Euphratis Tigridisque inferiore habitabat, cuius regio vocabatur Kaldū: A. 7,4, cfr. Gen. 11,28,31: cfr. Hagen, I 820.¹

χαλεπός 3. *difficilis, arduus, molestus* vario sensu [Hom. ss.]; *χαιροὶ χ.* ‘tempora difficilia, dura, acerba’ 2 T. 3,1; δαιμονίζομενοι χαλεποὶ λίαν ‘energumeni valde saevi’ Mt. 8,28. [χ. ἄνδρες ἄγριοι Od. 1, 198; de saevis canibus, subus ets. Plat. Polit. 274 b, X. cyneg. 10, 23; alibi ‘iracundus, stomachosus, durus’ etc.]*

χαλιναγωγέω, αο. ἔχαλιναγώγησα (χαλινῷ ἄγω) *freno duco, moderor* [ἴππου Walz rhet. I p. 425, 19]; universim: † *moderor, refreno*: γλῶσσαν Ja. 1,26, τὸ σῶμα 3,2. [χ. πάθη Lcn. salt. 70]*

χαλινός, οῦ, δ *frenum* Ja. 3,3. Ap. 14,20.*

χαλκεύς, ἑως, δ (*χαλκός*) *faber aerarius* [Hom. ss.]; nonnunquam sensu latiore [Od. 3, 432—5 aurifex; Aristoteles testatur vocari χαλκέας τοὺς τὸν σίδηρον ἐργαζομένους poët. c. 25]: 2 T. 4,14.¹

χαλκηδών, ὄνος, δ *chaledon*, «*calcedonius*», gemma quaedam, fort. ea quam hodie *achaten* dicimus, Ap. 21,19. — NB. Haud improbabile est, scripturam codicis 35 χαρχηδών et versionis copt. **χαρκηδόν** esse vestigium melioris lectionis, qua lapis *carchedonius* [Plin. 37, 7, 92 ss., graece ἄνθραξ Theophr. de lap. 3, 18; 6, 33], carbunculi species, designabatur: v. Fonck in Hagen I 718.¹

χαλκίον, ου, τό (*χαλκός*) *res ex aere confecta, vas aereum, «aeramentum»* Mr. 7,4. [Xen. al.]¹

†**χαλκο-λίβανος**, δ [ita versio copt., Ausonius] aut **χαλκο-λίβανον**, τό [Suid. Oecum.] *chalcolibanus* aut -num, vulg. *aurichalcum* Ap. 1,15; 2,18. — NB. Hoc vocabulum apud nullum alium scriptorem occurrit. Quid eo significetur, non certo constat, nisi quod ex contextu elucet esse aliquid ardens atque ardore candens. Varias opiniones seu conjecturas appono: 1) χ. est *metallum vel metallorum*

*mixtura: a) ‘orichalcum (= δρεῖ-χαλκον Bergerz: minus bene scribitur «aurichalcum»): Messing: laiton’ (vulg. arm.); — b) ‘aes Libanonicum’ (syr. aeth.: vix non falso); — c) ‘χ. est species electri auro pretiosior; electrum vero est aurum ἀλλότυπον, cum vitro et lapidibus [λιθείᾳ gemmis?] commistum’ (Suidas); — d) ‘aes Corinthium’, i. e. auri argentique — «ac cupri» adjiciunt alii — quaedam mixtura’ (ita complures recentes). — 2) χ. est *turis species*; a) Ausonius (ap. Salmasium ad Solin. p. 810): ‘tus, inquit, habet tria genera arborum, masculinum appellatur χαλκολίβανος; est soliforme et rufum aut flavum’; — b) ‘tus aeri simile’ (quidam in catena Crameri VIII 196). — 3) χαλκολίβανος nobis videtur dici potuisse pro χαλκοκαλίβανος ‘fornax aeraria: Erzofen’, eliso καὶ euphoniae causa ad evitandam seriem consonantium λχ-χλ (v. Kühner³ I § 68, 12, cfr. δρύφακτος pro δρύφρακτος); hoc supposito Ap. 1,15 interpretari licet: οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολίβανῳ, ως ἐν καρίνῳ πεπυρωμένοι (t. cr. cum soloecismo -ένης vel -ένῳ) ‘pedes ejus erant similes fornaci aerariae (sc. candardi), velut in camino ardentes’.¹*

χαλκός, οῦ, δ *aes variis generis, praesertim cuprum*, Ap. 18,12, etiam alqd. *ex aere confectum*, ut telum, vas ets. [Hom. al.]: χ. ἡχῶν ‘aes sonans’ 1 C. 13,1 [Vergilius tubam, Ovidius cymbalum ‘aes’ vocat]; *aes* i. q. *nummi, pecunia* Mt. 10,9. Mr. 6,8; 12,41 [Pollux hunc usum nominis vituperat; itidem latine ‘aes’ usuvenit].*

χαλκοῦς, ἡ, οῦν ↑ *aereus, ex aere confectus* Ap. 9,20.¹

χαμαί adv. 1) *humi.* — 2) *humum: ἔπεσον* χ. J. 18,6 [Pl. Euthyd. 14 d]: J. 9,6.*

Χανᾶαν (חַנָּאָן) indecl. 1) *Chanaan*, Chami filius. [Gen. 10,6 al.] — 2) *Chanaan*, populus ejusque regio, quam jussu Dei Israëlitae occuparunt: γῆ X. A. 7,11; 13,19 (Hagen I 828).*

Χαναναῖος 3. ↑ *ad Chanaan* (populum aut regionem) *pertinens, Chananaeus* [Gen. 12,6; 13,7 al.]; quia Phoenices ipsi suam terram חַנָּאָן appellabant, γυνὴ Χαναναῖα Mt. 15,22 est i. q. Mr. 7,26 Συροφοινίκισσα.²

χαρά, ἁς, ἡ (*χαίρω*) *gaudium, laetitia* [tragg. Plat.]; 1) sensu proprio: J. 15,11;

16,24; 17,13. 2 C. 1,24; 2,3 al.; χ. καὶ ἀγαλλί-
ασις L. 1,14; opp. λύπη J. 16,20, κατήφεια
Ja. 4,9; χ. μεγάλη A. 8,8; 15,3, πολλή
Phm. 7 cr., πᾶσα R. 15,13. Ph. 2,29. Ja.
1,2; cum praeposs.: ἀπὸ τῆς χαρᾶς 'prae-
gaudio' Mt. 13,44. L. 24,41. A. 12,14, ἐν
χαρᾷ R. 15,32 et μετὰ χαρᾶς Mt. 13,20;
28,8. C. 1,11. H. 10,34 al. 'cum gaudio,
laetus, laete'; χ. cum gen. subj. J. 15,11.
2 C. 7,13 al., cum gen. originis: χ. τῆς
πίστεως 'g. quale ex fide hauritur' Ph.
1,25, χ. Πνεύματος ἁγίου 'g. quale dat
SpS.' 1 Th. 1,6 i. q. χ. ἐν Πνεύματι ἁγίῳ
R. 14,17; — χαρὰν ἔχειν 3 J. 4 Tdf. He.,
χαίρειν 1 Th. 3,9 (ὅς 5 a), inchoative χαρὰν
σχεῖν 2 C. 1,15 Tdf. He. Phm. 7 cr., χαρῆ-
ναι Mt. 2,10; χαρᾶς χαίρειν (pro inf. absol.
hebr.) J. 3,29, χαρᾶς πληροῦσθαι A. 13,52.
2 T. 1,4; χαρᾶς ὑπερπερισσεύεσθαι 2 C. 7,4;
πᾶσαν χαρὰν ἡγεῖσθαι (cfr. ἡγέομαι 2) Ja.
1,2; χαρὰν ποιεῖν τινι 'gaudio afficere
alqm.' A. 15,3; πληροῦν τινα χαρᾶς 'alqm.
gaudio implere' R. 15,13; ἔσται χαρά σοι
gaudebis L. 1,14; abs. χαρὰ ἔσται 'gaude-
bitur', χ. γίνεται 'gaudetur: il y a de la
joie' L. 15,7,10, sim. A. 8,8; χαρᾶς εἶναι
(gen. qual.) 'gaudii plenum esse' i. e. gau-
dium afferre H. 12,11; χαρὰ ὅτι 'gaudium
de eo quod' J. 16,21; — εἰσελθεῖν εἰς τὴν
χαρὰν τοῦ κυρίου participem fieri ejus
gaudii quo ipse dominus beatus est Mt.
25,21,23 (v. nr. 2 b), cfr. J. 15,11; 17,13.
— 2) metonymice: a) *id vel is de quo*
alqs. gaudet: is de cuius profectu, oboe-
dientia alqs. gaudet Ph. 4,1. 1 Th. 2,19 s.;
res gesta, de qua nuntiata alqs. gaudet:
εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην L. 2,10.
— b) *festum laetum, epulum laetum* [ita
hebr. הַקְרָבָה 2 Chr. 30,23. Neh. 12,27; in
quadam versione Tob. 9,2 הַקְרָבָה בְּ אֶזְעָן
'venire ad nuptias', et Debarim r. 9 alqs.
ait 'volo vinum asservare ad epulas nup-
tiales יְתַחֲנֵל filii mei': cfr. Dalman,
Worte Jesu p. 96]: fort. Mt. 25,21,23
'intra ad festum (vel: epulum festivum)
domini tui'. — c) quia gaudere possumus
etiam de re futura quam laeti exspecta-
mus (sich auf etwas freuen), χαρά signi-
ficare potest *laetitia sperantis, laeta spes,*
res quam laeti desideramus ac speramus:
ita, ut videtur, J. 3,29: αὕτη ἡ χαρὰ ἡ
ἔμη πεπλήρωται 'haec mea laeta spes jam
impta est: das, worauf ich mich so

freute, hat sich erfüllt'; item fort. alibi
ubi eadem dictio recurrit: J. 16,24. Ph.
2,2. 1 J. 1,4. 2 J. 12.

χάραγμα, ματος, τό (χαράσσω insculpo)
1) *alqd. pungendo, pingendo, secando, urendo*
insculptum; signum impressum [signum ca-
melo inustum, pBer. 453, 8; *inscriptio*,
Anthol.; *imago nummi*, Plut.; saec. 1. et
2. p. Chr. n. *magistratūs publici litteris*
emptionis ets. imprimebant χάραγμα (Stem-
pel) *Imperatoris, continens ejus nomen,*
anni imperii numerum et semel imaginem,
ut ostendit Deißmann, nB. 68 ss., ut: L
(= ἔτει) *λε' Καίσαρος*, L *ιβ' Αὐτοκράτορος*
Καίσαρος Νέου Τραϊανοῦ: *ex quo more*
aliquid lucis accipiunt loci Apocalypseos:
nota quaedam impressa quam asseclae
Bestiae in manu vel fronte gestant Ap.
13,16; 14,9; 20,4; vocatur χ. τοῦ θηρίου
15,2 r.; 16,2; 19,20, χ. τοῦ δνόματος αὐτοῦ
14,11; explicatur: τὸ χ., τὸ δνομα τοῦ
θηρίου ἡ τὸν ἀριθμὸν τοῦ δνόματος αὐτοῦ
13,17 (*charagma* continebit vel nomen
Bestiae vel numerum istius nominis, i. e.
numerum qui indicat summam valoris
numerici litterarum hujus nominis, sc.
χξ'). — 2) fere i. q. χαρακτήρ 2 b:
† *imago sculpta, sculptura* A. 17,29. [cfr.
χαράττειν Φοῖβον CIG. 6208]*

χαρακτήρ, ἥρος, ὁ 1) *nota impressa s.*
incisa, littera s. scriptura impressa ex. gr.
monetae [Aristot. DSic.]. — 2) *hinc sensu*
translato a) nota (corporis, animi, indolis)
ex qua alqs. facile cognoscitur: germ. *charakteristischer Zug, ch. Eigenschaft* [χ. τοῦ
προσώπου Hdt. 1, 116]; *quae sunt propria*
indolis, aetatis, ets. — b) *expressa alc.*
rei imago [*τύπον τινὰ καὶ χαρακτῆρα θείας*
δυνάμεως Philo animum appellat, *Quod*
deterius etc. § 23; χ. μορφῆς ἐμῆς de
effigie, Inscr. or. gr. 383, 60; Clem. 1
ad Cor. 33, 4 dicit: *Deus hominem finxit*
τῆς ἑαυτοῦ εἰκόνος χαρακτῆρα]: *Deus Fi-*
lius est χ. τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ sc. *Dei*
Patris, 'expressa imago essentiae Patris'
H. 1,3: *qualis Pater, talis Filius, vulg.*
*'figura substantiae ejus'.*¹

χάραξ, χος, ὁ 1) *vallis, palus: Pfahl:*
pieu. [Pol. Plut. al.] — 2) *collective:*
vallus, vallum, agger, quo milites aut ur-
beam obsessam aut sua castra circumdant
[Pol. Plut. al.; Ez. 4,2 al.]: *περιβαλεῖν*
(Tdf. WH. παρεμβαλεῖν) τινι χάρακα

'circumjicere urbi vallum' L. 19,43. — 3) *castra militaria vallo cincta*. [Pol.]*

χαρίζομαι, ft. χαρίσομαι R. 8,32, ao. ἔχαρισάμην, pf. κεχάρισματι, — sensu pass.: ao. P. ἔχαρισθην A. 3,14. 1 C. 2,12. Ph. 1,29, ft. P. χαρισθήσομαι Phm. 22 ↓: 1) *benevole do, dono*: τινί τι, ut: ἔχαρισατο αὐτῷ τὸ δόνομα κτλ. 'donavit ei nomen etc.' Ph. 2,9; R. 8,32. G. 3,18 (sc. τὴν κληρονομίαν); τυφλοῖς ἔχαρισατο (t. r. τῷ) βλέπειν facultatem videndi L. 7,21; pass. 1 C. 2,12. Ph. 1,29 (ubi subj. est τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ πάσχειν, aliis vocabulis interruptum); — χ. τινά τινι alqm. alci. (*petenti*) *dono*, aut ut ita ejus vita servetur: κεχάρισται σοι δ Θεὸς πάντας 'donavit tibi Deus omnes', sc. tuis precibus victus omnes vivos servat, A. 27,24, — aut ut liber dimitatur: ἡτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν 'petistis ut homicida vobis donaretur', liber dimitteretur, A. 3,14: Phm. 22 [ἀξιος μὲν ἡς μαστιγωθῆναι, χαρίζομαι δέ σε τοῖς δχλοῖς in papyro Florentino; χ. τὸν Ὁξτάβιον τῇ μητρὶ δεηθεῖσῃ O. a poena prae-servare, Plut. C. Gracch. 4], — aut ut interficiatur s. puniatur: A. 25,11,16; — *debitum alci. condono*, illud non exigens L. 7,42 s. — 2) + *benevole condono alci. cul-pam vel poenam delicti, ignosco*, τινί τι, ut: χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα 'condonavitque nobis omnia delicta' C. 2,13; 2 C. 2,10 a; 12,13; accusativo, aut etiam *datō*, omissio: 2 C. 2,7,10 b. E. 4,32. C. 3,13. [sic neohell. χαρίζω]*

χάριν, accusativus vocabuli sequentis, cum genetivo copulatus significat *in favorem alcs.* [Il. 15, 744; Hdt. 5, 99 al.]: ab Atticis et Hellenistis praepositionis et etiam saepius postpositionis instar usurpatur: 1) de fine ac consilio = *alcs.* (*rei vel personae*) *causa*, .. *gratia*; αἰσχροῦ κέρδους χάριν 'turpis lucri (acquirendi) gratia' T. 1,11: G. 3,19 (v. παράβασις). 1 T. 5,14 (v. λοιδορία). Ju. 16; τούτου χάριν ἵνα 'eo consilio ut' T. 1,5. [Plat. al.] — 2) de causa et ratione = *propter*: χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; 'quamobrem occidit eum?' 1 J. 3,12; οὖ χάριν 'quamobrem' = ideo L. 7,47 [res est ignota χάριν τῶν περὶ αὐτῆς συγγεγραφότων culpâ eorum qui de ea scripserunt Pol. 1, 64, 3; διεσώθην τούτων χάριν 'servatus sum propter s. per illa' Sir. 34,13, ib. 32,3; pTebt. 27,

35; 38, 11 al.; conferri potest *praepositio germ.* *dank dem...*, gall. *grâce à*]; — alterutro sensu τούτου χ. 'idcirco' E. 3,1,14.*

χάρις, ιτος, ἡ, accus. χάριν L. 1,30. R. 1,5 et passim, χάριτα A. 24,27 cr.; 25,9 cA, Ju. 4 Tdf. WH. [X. Hell. 3, 5, 16; inser. att. poët.], accus. plur. χάριτας A. 24,27 r.: *gratia*, ap. LXX pro hebr. פָּרָא favor; *venustas, jucunditas*: — I. i. q. *favor, benevolentia, et quidem 1) active: favor quo quis alium prosequitur, beneplacitum, animus alci. propitius*: χ. Θεοῦ ἡν̄ ἐπ' αὐτό L. 2,40; favens alci. Dei providentia A. 14,26; 15,40; — in NT χάρις dicitur imprimis *Dei vel Christi in homines favor, benevolentia, liberalitas ac misericordia, qua peccatoribus indulget immeritisque sua dona tribuit*: R. 3,24; 5,15 a,20 s.; 6,1; 11,5 (genet. subj.: 'electio quae gratiae Dei debetur'), 6. E. 1,6 s.; 2,5,7 s. 2 Th. 2,16. 2 T. 1,9. T. 2,11 (Dei misericordia praesertim per incarnationem Filii a Patre ad nos missi nobis exhibita); 3,7. H. 2,9 (sc. Dei erga nos misericordiā quae Christum pro nobis mori jussit); 4,16 a; in epistularum initii: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη sc. εἴη R. 1,7. 1 C. 1,3. 2 C. 1,2. G. 1,3. E. 1,2. Ph. 1,2. C. 1,2. 1 Th. 1,1. 2 Th. 1,2. Phm. 3. Ap. 1,4, add. πληθυνθείη 1 P. 1,2. 2 P. 1,2; χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ ets. 1 T. 1,2. 2 T. 1,2. T. 1,4. 2 J. 3; in epistularum clausulis: ἡ χάρις (τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰ. Χρ. ets.) μετὰ πάντων vel μεθ' ὑμῶν ets. R. 16,20,24 r. Br. 1 C. 16,23. 2 C. 13,13. G. 6,18. E. 6,24. Ph. 4,23. C. 4,18. 1 Th. 5,28. 2 Th. 3,18. 1 T. 6,21. 2 T. 4,22. T. 3,15. Phm. 25. H. 13,25. Ap. 22,21; κατὰ χάριν gratuito, ex mera benevolentia (non mercedis loco) R. 4,4; κατὰ χάριν εἶναι esse donum gratuitum, immeritum, Dei R. 4,16; nominatim appellatur Christi gratia A. 15,11. 2 Th. 1,12. 1 T. 1,14. — 2) passive seu objective: *alcs. favor quem alqs. adeptus est, benevolentia ac liberalitas qua fruuntur, condicio ejus qui alci. gratus s. carus est*: ἔχειν χάριν πρός τινα alqm. habere fautorem A. 2,47; εὑρεῖν χάριν παρὰ τῷ Θεῷ L. 1,30, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ A. 7,46 'Dei favorem consequi' [LXX = 'פְּנַי בָּקָר נִזְבָּח']; L. 2,52. A. 4,33; 7,10. H. 4,16 b; χάρις Χριστοῦ G. 1,6 est ea gratia qua Christus

Patri carus est nobisque omnia meruit, fere i. q. meritum Christi, itidem fort. alibi, ut A. 15,11. R. 5,15 b, εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς κτλ., ποία ὑμῖν χ. ἔστιν; i. e. quī putatis vos per tales actiones speciale Dei beneplacitum aut meritum acquirere? L. 6,32 ss., item 1 C. 9,16 c&DEFG (οὐκ ἔστιν μοι χάρις); metonymice *id quo Dei favor acquiritur, id quod Deo placet*: τοῦτο χάρις (20. παρὰ Θεῷ) 1 P. 2,19 s. ‘hoc est alqd. Deo gratum’ (slav.).

II. *gratia alci. praestita (s. praestanda), opus in alcis. favorem peractum (s. peragendum), donum gratuitum ex benignitate aut misericordia alci. collatum vel conferendum, beneficium ets. [χάριν τινὶ φέρειν, δοῦναι, δρᾶσαι, θέσθαι ets.: Graeci]: χάριν vel χάριτα (A. 24,27 r. χάριτας) καταθέσθαι τινὶ [Hdt. Thuc.] ‘alci. favorem praestare’ A. 24,27; 25,9, αἴτεισθαι χάριν 25,3; δοῦναι χάριν τοῖς ἀκόδουσιν ‘audientibus utilitatem (spiritualem) afferre’ E. 4,29; opus caritatis alci. praestitum, ut eleemosyna, consolatio 2 C. 1,15 Tdf. Br.; 8,4,6 s., 19 (eleemosynarum negotium, collectio), ipsa pecunia ex caritate data 1 C. 16,3; — alibi *Dei gratia hominibus collata vel conferenda* i. e. ea quae Deus (vel Christus) ex benignitate et misericordia erga nos sive egit sive nobis dedit, obtulit, paravit, et quidem 1) sensu maxime universalis: Deus ταπεινοῖς δίδωσιν χάριν (Prov. 3,34) Ja. 4,6. 1 P. 5,5; δ Θεὸς πάσης χάριτος ‘Deus omnis gratiae auctor’ 1 P. 5,10; Logos incarnatus est πλήρης χάριτος ‘plenus gratiae’ tam sibi collatae, quam nobiscum communicandae J. 1,14; ib. 1,16 s. 2 T. 1,9. — 2) χάρις dicitur *cumulus donorum nobis propter merita Christi datorum, redemptio, justificatio, fides, quorum donorum culmen sunt gratia sanctificans et gloria aeterna*; haec gratia continetur et hominibus offeratur in evangelio, ideoque *ipsum evangelium et fides christiana* potest vocari χάρις: A. 13,43 (gr. D., cuius per fidem susceptam participes facti sunt). R. 5,2 (praesertim gr. justificationis), 17. 1 C. 1,4. 2 C. 4,15 (gr. D. per apostolos hominibus allata); 6,1. G. 5,4. C. 1,6. H. 12,15; 13,9. 1 P. 1,10 (v. εἰς III 7); 5,12. Ju. 4; Christiani sunt ὑπὸ χάριν, subditi regni gratiae, in statu NTⁱ in quo praedicatur et*

datur gratia, R. 6,14 s.; evangelium est εὐαγγέλιον τῆς χάριτος A. 20,24. λόγος τ. χ. (genet. obj.) A. 14,3; 20,32; τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ‘Spiritum S. gratiae auctorem’ H. 10,29; habitus gratiae, praesertim gratia sanctificans 2 P. 3,18, cfr. 2 T. 2,1. — 3) *auxilium quoddam (supernaturale) quo nos Deus ad bona excitat, in actione adjuvat, in temptatione sustinet, brevi: gratia actualis: ἀρχεῖ σοι ἡ χ. μου* 2 C. 12,9; ἐν χάριτι ‘gratiā impulsī’ C. 3,16; Paulus vixit ἐν χάριτι Θεοῦ prout eum Deus incitabat ac ducebat 2 C. 1,12: A. 18,27. G. 1,15. — 4) *ultimum ac summum donum misericordis Dei, beatitudo caelestis:* 1 P. 1,13; 3,7 (ζωῆς genet. expl.). — 5) *particulare aliquod beneficium vel donum divinitus alci. tributum:* A. 11,23 (datus neophytis fervor fidei, sim. 2 C. 8,1). 2 C. 9,8 (opes a divina providentia alci. datae quibus egenis subvenire possit). E. 4,7 (dona et charismata singulorum, it. A. 6,8 cr. 1 P. 4,10); Paulus suum munus apostolicum divinitus datum, suam vocationem annuntiandi gentilibus evangelii, auxilium Dei sibi in hoc munere obeundo assistentis χάριν vocat (Berufsgnade) R. 1,5; 12,3; 15,15. 1 C. 3,10; 15,10. G. 2,9. E. 3,2,7 s. Ph. 1,7, item particularem singulorum vocationem (cui vocationi congruunt varia charismata) R. 12,6; *gratia Christi* est ille actus quo Christus misericorditer opus redemptionis exsecutus, R. 5,15 b, et pro nobis pauper factus est, 2 C. 8,9.

III. *gratia = personae vel rei qualitas quā illa est grata et amabilis, amabilitas, jucunditas, suavitas: λόγοι τῆς χάριτος (genet. qual.) L. 4,22; δ λόγος ὑμῶν ἐν χάριτι ‘sermo vester sit gratiā velut vestitus’ (ἐν IV b—d) C. 4,6. [Hom. ss.]*

IV. *gratus erga alqm. animus, gratitudo, quae, verbis pronuntiata, fit gratiarum actio: χάριν ἔχω τινὶ [Plat.] ‘gratiam habeo alci.’ L. 17,9. 1 T. 1,12. 2 T. 1,3. add. ἐπί c. dat. beneficii Phm. 7 r.; cum ellipsi: χάρις τῷ Θεῷ ‘gratia Deo habenda est, Deo gratias!’ abs. R. 7,25 cr. (nBr.). 1 C. 15,57. 2 C. 2,14; 8,16; ratio gratiarum actionis indicatur addito ἐπί τινι 2 C. 9,15, δτι R. 6,17 [τοῖς θεοῖς χάρις, δτι . . . Xen. an. 3, 3, 14]; χάριτι (dat. modi) ‘grato animo’ 1 C. 10,30.*

***χάρισμα**, ματος, τό (χαρίζομαι) alqd. benevole alci. (immerito) donatum, gratuum caritatis divinae donum; 1) universim: donum divinae protectionis inter pericula τὸ εἰς ἡμᾶς χ. ‘donum in me collatum, divinus erga me favor’ 2 C. 1,11; gratiae privilegiaque Israëlitis data (R. 9,4 s. enumerata) R. 11,29; gratia per sacramentum ordinis collata alci. in eoque manens (ἐν σοι) 1 T. 4,14. 2 T. 1,6; gratiae singulorum (Standesgnade), ut aut in perpetua continentia aut honeste in matrimonio vivant 1 C. 7,7; gratiae nobis ad propriam salutem datae R. 1,11 (χ. πνευματικόν a SpS° dandum, supernaturalis ordinis). 1 C. 1,7; vita aeterna R. 6,23; totum opus redemptionis per Christum, τὸ χάρισμα R. 5,15 s.; gratia suis facultatibus naturalibus et supernaturalibus serviendi aliis atque opitulandi 1 P. 4,10. [beneficia divina ordinis temporalis Philo, alleg. leg. 3 c. 24; Hermas, mand. 2, 4; — Clem. Rom. ss.; Didache 1, 12] — 2) in specie: *charisma* i. e. *donum aliquod supernaturale gratuum praeterordinarium quo fidi tribuitur facultas ad varias operationes principaliter ad bonum totius ecclesiae peragendas, brevius: gratia extraordinaria alci. in aliorum utilitatem data:* R. 12,6 (ubi dein aliquot charismata enumerantur). 1 C. 12,4, 31; χαρίσματα λαμάτων ‘charismata sanationum’ 1 C. 12,9,28,30; etiam 1 P. 4,10 hae gratiae includuntur, de quibus v. Fonck ap. Hagen I 388 ss. [neohell. *indoles singulorum ad alqd. apta: Talent, Gabe*] *

***χαρίτων**, ao. ἔχαριτωσα, pf. P. κεχαρίτωμαι: 1) ad χάρις I: *gratiā, i. e. benevolo amore seu misericordiā, prosequor alqm.; *me benignum, largum, misericordem exhibeo alci.* τινά [ἐν φυλαχῇ ἡμην καὶ δ Σωτὴρ ἔχαριτωσέ με· ἐν δεσμοῖς, καὶ ἔλυτέ με, testam. XII patr. M 2, 1125 c; Herm. sim. 9, 24, 3; κεχαριτωμένος ἐν εἰρήνῃ Χριστοῦ act. apocr. Philipp., ed. Bonnet II p. 21, l. 18]: sic potest accipi E. 1,6 ἔχαριτωσεν ἡμᾶς ‘nobis benevolum suum amorem exhibuit’ (goth. ‘nobis gratiosus fuit’), et κεχαριτωμένη Dei benevolum amorem experta L. 1,28. — 2) ad χάρις II et III: *gratiā orno, gratiā cumulo alqm.: sic E. 1,6 sec. plerosque interpretandum est: ‘nos gratiā cumulavit’ (syr. ‘gratiae quam abunde in nos effudit’, copt.

aeth. ‘quam nobis dedit’, vulg. ‘in qua gratificavit nos’); — hinc ptc. pf. P. κεχαριτωμένος *gratosus, gratiae plenus*: a) *venustus, pulcher [v. l. Sir. 9,8 γυνὴ κεχ. = t. cr. εὔμορφος נְתַשָּׁן; παιδίον κεχ. act. apocr. Matth., ed. Bonnet I p. 218 l. 2]; b) *amabilis, affabilis [Sir. 18,17 ἀνὴρ κεχ.]; c) +*gratiae divinae plenus*: κεχαριτωμένη L. 1,28 vulg. syr. copt. ‘gratiā plena’, goth. ‘gratiae thesaurum habens’ (arm. aeth. ‘laetificata’, ac si a χαρά derivetur); hebraice prob. נְתַבָּה. — NB. E. 1,6 Tdf. WH. Br. ἡς per casum attractionem pro ἡ ‘qua’ positum est; cfr. ὅς II 5 b.*

Χαρράν indecl. (hebr. נְחָרָן, assyr. *Char-rānu*) vulg. *Charan*, in VT *Haran*; urbs quaedam Mesopotamiae, ubi Abraham aliquamdiu habitavit, A. 7,2,4, cfr. Gen. 11, 31; 12,4 s.; a profanis vocatur Κάρραι Carrae.*

χάρτης, ου, δ *charta*, folium papyri, quo artificiose apparato ad scribendum utebantur, 2 J. 12. [inscr. Athen., Plato com., pap.]*

χάσμα, ματος, τό (χαίνω hio) *hiatus, vorago* [Eur. Plat. al.]; *vastissimum spatium* [Hdt. 4, 85]; de intervallo intransmeabili L. 16,26, vulg. «chaos».¹

χεῖλος, ους, τό, gen. plur. ἔων (Bl. § 8, 4): *labium, labrum*; 1) plur. *labia* [Hom. ss.], ex hebraismo versioni LXX familiari i. q. *os loquens, verba* Mt. 15,8. Mr. 7,6 ex Is. 29,13. R. 3,13 (e Ps. 139,4). H. 13,15. 1 P. 3,10 (e Ps. 33,14); *χείλη ἔτερα* 1 C. 14,21 i. q. lingua peregrina. — 2) sing. *margo* [calicis, fossae, Hom.; vasis, Pol.]; *ripa* fluminis [Hdt. Pol. LXX]; *litus* maris: H. 11,12 [Gen. 22,17 al.; l. lacūs, Aristot.]*

χειμάσω (*χεῖμα* ‘hiems; tempestas s. procella hiemalis’) *tempestate hiemali, procellā, imbre, frigore etc. affligo locum* [DSic. al.]; hinc pass. *tempestate adversā vexor, procellā jactor* A. 27,18 [itidem de navigantibus Aesch. Plat. DSic. Plut.].¹

χειμάρρους 2. (pro *χειμάρροος*, derivatur a *χεῖμα* ‘procellosa tempestas, hiems’ et ῥέω ‘fluo’) 1) adjective: *imbribus procellae vel hiemis auctus et hinc cum impetu fluens*. [Il. 11, 493] — 2) substantive: δ χ. sc. ποταμός a) *flumen hibernum, torrens*.

[Dem. p. 278, 8] — b) **vallis cum suo fluvio perenni aut torrente hiberno, Arabum wâdi [LXX = λῆγος]: J. 18,1, cfr. Κεδρών, 3 Reg. 2,37.. 4 Reg. 23,6,12. 2 Par. 30,14, Hagen I 798.* — NB. Forma perrara χείμαρρος, -ον in LXX solum semel certo occurrit (Ps. 123,4) et ter ut l. v.; forma χειμάρρους, -ουν 25ies ibidem certo habetur. Quare non est cur nominativum χείμαρρος statuere debeamus.¹

χειμών, ὧνος, δ 1) *tempestas hiemalis; t. turbulenta, frigida, ventosa; pluvia* [Hdt. 7, 34; Thuc. 4, 6; LXX]; σήμερον χ. Mt. 16,3; in mari: *procolla*, χ. οὐκ δλίγος A. 27,20 [χειμῶνι χρῆσθαι 'procellâ jactari' Dem. 18, 194]. — 2) illud anni tempus quo χειμῶνες esse solent: *hiems* [Xen. Plat. Thuc.; Cant. 2,11] J. 10,22; χειμῶνος 'hieme' Mt. 24,20. Mr. 13,18; πρὸ χειμῶνος 'ante hiemem' 2 T. 4,21.*

χείρ, χειρός, ἡ, dat. plur. χερσίν (de accus. χεῖραν J. 20,25 cAB. 1 P. 5,6 Tdf. c&A cfr. Bl. § 8, 1) *manus* 1) sensu proprio: Mt. 8,15. A. 12,7. 1 C. 12,15,21 al.; accus. occurrit cum verbis αἴρω, βάλλω (J. 20,25), δίδωμι (A. 9,41), ἔκτείνω, ἔκπετάννυμι, ἐπαίρω (L. 24,50. 1 T. 2,8), ἐπιβάλλω, ἐπιτίθημι, κατασείω (A. 19,33), νίπτομαι, τίθημαι (Mr. 10,16. Ap. 1,17 cr.), q. v.; ἐπίθεσις χειρῶν A. 8,18. 1 T. 4,14. H. 6,2; — dat. instr.: ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ G. 6,11. Phm. 19, δ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου sc. γέγραπται 1 C. 16,21. C. 4,18. 2 Th. 3,17; τῇ χ. κατασείειν A. 12,17; 13, 16 al.; ταῖς χερσίν L. 6,1. 1 C. 4,12. E. 4, 28. 1 Th. 4,11; — genet. auctoris: ἔργα τῶν χειρῶν (v. ἔργον 4) A. 7,41. H. 1,10. Ap. 9,20; — cum praepositionibus: de manu qua alqd. tenetur: ἐν τῇ χειρὶ Mt. 3,12. L. 3,17 al., ἐπὶ χειρῶν 'super manūs, in manibus' Mt. 4,6. L. 4,11, ἐπὶ τὴν χεῖρα Ap. 20,1, ἐξ (τῆς) χειρός τινος Ap. 8,4; 10,10; de manu ejus qui alqd. agit aut facit: διὰ χειρῶν γίνεσθαι = labore humano confici A. 19,26; hinc periphrasis hebraizans διὰ χειρός τινος (בְּ יָדֵי) 'per alqm., ab alqo.' A. 2,23 cr.; 7,25; 11,30; 15,23, itidem διὰ τῶν χειρῶν τινος Mr. 6,2. A. 2,23 r. (om. τῶν); 5,12; 14,3; 19,11. — 2) improprie: a) *manus Dei* vocatur potentia seu potestas Dei, qua mundum creavit H. 1,10; 2,7 (nTdf.), miracula patrat A. 4,30, res humanas hominumque

fata ordinat A. 4,28; 7,50. 1 P. 5,6, singulariter aliquibus providet L. 1,66. J. 10, 29. A. 11,21, impios punit A. 13,11. H. 10,31; — similiter *manus Jesu vel angelī* J. 3,35; 10,28. A. 7,35. — b) i. q. *inimica potestas* alcs.: tradi ets. εἰς (τὰς) χεῖράς τινος 'in alcs. potestatem' Mt. 17,22; 26, 45. Mr. 9,31; 14,41. L. 9,44; 24,7. A. 21, 11; 28,17; liberari ets. ἐκ (τῆς) χειρός τινος 'ex potestate alcs.' L. 1,71,74. J. 10, 39. A. 12,11, ἐκ τῶν χειρῶν τινος A. 24,7: 2 C. 11,33.

χειραγωγέω ↓ manu duco alqm. A. 9, 8, pass. A. 22,11. [DSic. Plut. al.]*

χειραγωγός, οῦ, δ (χειρὶ ἀγαγεῖν) qui manu dicit alqm., dux hominis caeci vel senis: A. 13,11. [Plut. Artemid.]*

χειρόγραφον, ου, τό (χείρ, γράφω) 1) *manuscriptum*. [Pol. 30, 8, 4] — 2) *chirographum*: *Schuldschein*: *obligation*, i. e. litterae quibus alqs. se pecuniam creditori debere agnoscit ad eamque certâ die solvendam se obligat [Tob. 5,3; 9,5; pFay. 34, 4, pOx. 507, 37 al.]: metaphorice Deus dicitur condonasse nobis delicta nostra (culpam et poenam), ἔξαλείψας τὸ καθ' ήμῶν χ. 'interlito sive expuncto chirographo nobis contrario' C. 2,14 (in papyris aeg. sunt nonnulla chirographa interlinendo irritata, ἔξαληλιμμένα, ut pBer. 179: Deißmann nB. 67): hoc chirographum erat aut sententia universalis damnationis hominum aut lex mosaica homines ad multa et obligans nec adjuvans; erat autem ch., quia 'unusquisque nostrum in his quae delinquit efficitur debitor et peccati sui litteras scribit' (Orig. M 12, 235 b): cfr. *commentarios*.¹

χειρο-ποίητος 2. *manibus i. e. arte ac labore hominum factus*: de aedificiis Mr. 14,58. A. 7,48 r.; 17,24. H. 9,11,24 [pBrit. III p. 206 l. 4; orac. Sib. 14, 62]; substantive: *χειροποίητα* sc. aedificia A. 7,48 cr.; de circumcisione E. 2,11 ἡ λεγομένη περιτομή, ἐν σαρκὶ, χειροποίητος 'ii qui a circumcisione — sed eâ tantum carnali, manufactâ (non a circumcisione spirituali) — nomen habent': hoc adjectivum igitur rem materialem (templum m., circumcisionem m.) tacite rei spirituali (numini in templo culto, circumcisioni spirituali) opponit et vilem esse innuit. [χ. 'artificiosus', cui opp. res naturâ et ultiro nata, Hdt.

Xen. Pol. al.; LXX potissimum de idolis utpote diis facticiis Lev. 26,1. Sap. 14,8 al.]*

χειροτονέω, αο. ἔχειροτόνησα, αο. P. ἔχειροτονήθην (χειρο-τόνος = χεῖρα[ς] τείνων ‘extensis manibus, extensâ manu’): *manum extendō*, sed semper eo sensu ut sit i. q. *manum extendens do suffragium* [abs. vel περὶ τινος Pol. Plut.]; τινά *manum extendens alci. eligendo do suffragium; eligo, designo, constituo alqm.* [χειροτονείτω τὸ ιππικὸν αὐτούς; sc. τοὺς ιππάρχους ‘equites suos praefectos eligant’ Plat. legg. 756 a; cum duplii accusativo Xen. Hell. 6, 2, 11: Τιμόθεον αὐτῶν (navium 60) στρατηγὸν ἔχειροτόνησαν ‘Timotheum earum praetorem constituerunt’; Dem. Isocr. Lys. Plut. Inscr. gr. or. 771 al.]; idea manūs extendendae ita obscurata est, ut dici potuerit βασιλεὺς ὑπὸ Θεοῦ χειροτονηθεὶς ‘rex a Deo constitutus’ Philo, de praem. et poen. c. 9, et Joseph βασιλέως ὑπαρχος ἔχειροτονεῖτο ‘Pharaonis vicarius constituebatur’ id. de Jos. c. 41, Βάσσος ἐκαποντάρχης ὑπὸ Γαῖου χειροτονηθεὶς id. in Flacc. 13]: χειροτονήσαντες αὐτοῖς κατ’ ἔκκλησίαν πρεσβυτέρους Paulus et Barnabas ‘constituerunt iis in singulis ecclesiis presbyteros’ A. 14,22(23); sec. 2 C. 8,19 quidam discipulus erat χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἔκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν (nomin. praedicati) ‘ab ecclesiis socius itineris nostri electus’. — NB. a) χειροτονήσατε ἑαυτοῖς ἐπισκόπους καὶ διακόνους ἀξίους τοῦ Κυρίου, Christiani monentur in Didache 15, 1; χειροτονῆσαι legatum Antiochiam Syriae mittendum monet Ignatius Philadelphienses (10, 1: διάκονον), Smyrnaeos (11, 2: θεοπρεσβευτήν), Polycarpum (7, 2: θεοδρόμον). — b) Paulatim χειροτονεῖν apud Graecos evasit terminus technicus ‘ordinandi’ per sacramentum Ordinis diaconos, sacerdotes, episcopos; unde χειροτονεῖν dicitur esse proprium episcopi (Ps.-Ign. ad Heron. 3, 2; ἐπίσκοπος χειροθετεῖ, χειροτονεῖ. — πρεσβύτερος χειροθετεῖ, οὐ χειροτονεῖ. Const. apost. 8, 28, § 2 et 3). — c) Hoc verbo manum impositio, quae in Ordinatione fit, non formaliter indicatur, sed dumtaxat hominis in sacro munere constitutio.*

χείρων, ον, ονος, compar. ad adj. κακός [Hom. ss.] pejor, deterior; σχίσμα Mt. 9,

16. Mr. 2,21, τιμωρία H. 10,29; μὴ χεῖρόν σοι τι γένηται ‘ne quid tibi pejus accidat’ J. 5,14: Mt. 12,45; 27,64. L. 11,26. 2 P. 2,20 cum genet. compar.; εἰς τὸ χεῖρον ἐλθεῖν magis aegrotare Mr. 5,26; — in ordine ethico: ἀπίστου χείρων ‘infideli deterior’ 1 T. 5,8; προχόφουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον (oxymoron) ‘proficient in pejus’, i. e. pejores evadent, 2 T. 3,13 [ἐπὶ τὸ χ. τρέπεσθαι, φέρεσθαι ets. class.].*

* **χερούβ**, τό [Ez. 28,16] et δ [Ex. 25, 19; 37,8: כְּרוּב] cherub; — plur. **χερουβείμ** Br., -βίμ t. r., -βείν Tdf. WH. He., τά [Gen. 3,24 ac plerumque, etiam ubi de angelis, non de eorum simulacris agitur] et οἱ [Ex. 25,20; 37,8: כְּרֻבִּים] cherubim, angeli certi cujusdam ordinis, cfr. Knabenbauer in Hagen I 871 ss.; duorum cherubim effigies super operculum arcae foederis positae erant, quorum alae super propitiatorium extendebantur faciesque inter se aspiciebant (Ex. 25,20; 37,9); qui utpote Dei praesentis majestatem quodammodo portantes (1 Reg. 4,4 al.), vocantur χερουβείμ δόξης H. 9,5.¹

χήρα, ας, ἡ 1) *vidua*; plene γυνὴ χήρα L. 4,26: Mt. 23,13 r. 14 Br. Mr. 12,40,42 s. L. 2,37; 4,25; 7,12; 18,3,5; 20,47; 21,2 s. A. 6,1; 9,39,41. 1 C. 7,8. 1 T. 5,3 s., 11,16. Ja. 1,27; ἡ ὄντως χήρα 1 T. 5,3 b,5,16 (cfr. ὄντως). — 2) in specie, termini technici instar: *ea quae pertinet ad coetum Viduarum*: χήρα καταλεγέσθω κτλ. ‘tamquam Vidua in catalogum inscribatur, s. in catalogum Viduarum inscribatur ea quae etc.’ 1 T. 5,9, νεωτέρας χήρας παραιτοῦ ‘mulieres juniores inter Viduas noli admittere’ 5,11: ex qualitatibus ad hoc requisitis ut inter has Viduas aliqua posset recipi, satis elucere videtur, eas non fuisse solum viduas egenas ab ecclesia sustentatas, sed eas habuisse quoddam quasi munus ab ecclesia iis commissum, sive ipsum munus diaconissarum sive simile. [In ep. ad Smyrnaeos c. 13 Ign. M. salutat παρθένους τὰς καλουμένας χήρας, ergo omnes vocabantur et pleraeque earum erant χήραι, inter eas aliquot virginis erant. Cfr. Pesch, prael. dogm. VII nr. 605; Wetzer und Welte², Kirchenlexikon, art. Wittwen: XII 1724 sq.] — 3) metaphorice: *urbs desolata ac derelicta*: Ap. 18,7 (cfr. Threni 1,1).*

γνθές i. q. ἐχθές (q. v.) adv. *heri* J. 4,52 r. A. 7,28 r. H. 13,8 r. He. Br.*

χιλί-αρχος, ου, ὁ *chiliarchus*, *mille militum praefectus* [Xen. LXX]; — in NT a) *cohortis Romanae dux, tribunus militum* J. 18,12. A. 21,31-33,37; 22,24,26-29; 23, 10,15,17-19,22; 24,7,22; 25,23 [Pol. Plut.]. — b) *quibus similis dignitatis dux milium* Mr. 6,21. Ap. 6,15; 19,18.*

χιλίας, ἀδος, ἡ ↓ *numerus millenarius, numerus mille capitum* L. 14,31. A. 4,4. 1 C. 10,8. Ap. 5,11; 7,4-8; 11,13; 14,1,3; 21,16; nomen numeratum per soloecismum ponitur in eodem casu quo χ. (pro genitivo) Ap. 7,4-8; 11,13; 21,16 v. (etiam deuterius ibi He. Trg. ἐπὶ σταδίους τῷ χιλιάδῳ).*

χιλιοι, αι, α *mille* 2 P. 3,8. Ap. 11,3 al.

Χίος, ου, ἡ *Chios, Chiüs*, maris Aegaei insula e regione Lydiae sita A. 20,15.¹

χιτών, ὄνος, ὁ *tunica, vestis interior, plerumque ex linteo vel gossypio facta, sive ea quae intus ad cutem gestatur, interula, subucula, sive ea quae supra interulam sub pallio gestatur, indusium: opponuntur χ. et ἱμάτιον (pallium) Mt. 5,40. L. 6,29, χ. et ἱμάτια (reliquae vestes) J. 19,23. A. 9,39; nobiliores vel ditiores habent duas tunicas L. 3,11. Mr. 14,63, duas habere apostoli vetantur Mt. 10,10. Mr. 6,9. L. 9,3; τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα, cuiusvis hominis 'tunicam a carne (cui proxime adjacet) maculatam' naturâ duce odimus atque horremus, sive ille immundus est sive morbo infectus, unde his verbis in metaphoricum sensum translatis S. Judas versu 23 utitur ad horrorem timoremque incutiendum, ne ab aliis (quos salvare volumus et debemus) ad sua ipsorum vitia seducamur. [Hom. ss.]**

χιών, ὄνος, ἡ *nix* Mt. 28,3. Mr. 9,3 r. He. Br. Ap. 1,14.*

χλαμύς, ὑδος, ἡ *chlamys, paludamentum, pallium breve quod a proceribus, venatoribus, militibus* [Plaut. Pseud. 735, 1139 al.; 2 Mach. 12,35] *gestari solebat, Mt. 27,28,31.**

χλενάξω (*χλεύη* 'irrisio') *derideo, ludificor, idque palam et acerbe* (Schmidt 133, 4): *absolute A. 2,13 r.; 17,32. [Aristoph. Dem. al.; etiam transitive τινά.]**

χλιαρός 3. (cfr. χλιαίνω 'modice cale-

facio') *modice calidus, tepidus* [Hdt. al.]; de tempore spiritūs, quo quis nec ita omni amore Dei caret ut malus sit, nec ita ut oportet caritate Dei fervet, sed piger ac neglegens est in debito servitio Dei, Ap. 3,16. [tepiditas vomitum provocat: οἱ Ἀσχληπιάδαι τοῖς δυσεμέτοις ὅδατος χλιαροῦ διδόσιν Synes. M 66, 1500 a]. — NB. De significatione vocis cfr. Aristot. de mundo 4: τὰ νάματα (fontes calentes) sunt aut ὑπέρζεστα 'valde calida' aut εὖ ἔχοντα κράσεως 'bene temperata' aut χλιαρά 'tepidā, vix adhuc calentia'; a Galeno distinguitur δάκνον ἥδη θερμόν 'calor mordens', εὔχρατον 'bene temperatus', χλιαρόν s. μηδέπω θερμαῖνον 'tepidus s. nondum calens': ergo χλιαρός non tam mediocrem calorem quam perexiguum ac frigori proximum indicat.]¹

Χλόη, η, ἡ *Chloë*, inulier; οἱ Χλόης 'domestici s. familia Chloës', familia christiana Corintho oriunda quae Ephesum venerat, ut recentioribus videtur, 1 C. 1, 11; v. Cornely in l. c.¹

χλωρός 3. (pro χλοιρός: a χλόη 'primum germen herbae') 1) *colorem χλόης referens, subviridis, inter flavum et viridem colorem varians: grüngelb: vert-jaune* [Hom. Thuc. al.; πράσινος 'perviridis' ut allium]: χλ. χόρτος Mr. 6,39. Ap. 8,7; substantive: *herba, frutex: πᾶν χλωρόν Ap. 9,4 [Gen. 2,5. Dt. 29,23; pOx. 501, 16 al.]. — 2) *luteus, pallidus, luridus: fahl, leichenblaß: pâle, blême* [de colore hominis aegroti, Hippocr. prognost. 2 al., Thuc. 2, 49, 5, — pavidi Il. 10, 376 al.]: equus Mortis est ἵππος χλ. Ap. 6,8.*

χξ' t. r. Tdf. He. Ap. 13,18 sigla graeca numeri 666 (sc. χ' 600, ξ' 60, ζ' 6), pro quibus WH. Br. scribunt ἔξακτοι ἔξήκοντα ἔξ: de cuius numeri vi ac significatione cfr. commentarios, porro Zeitschr. für neutestamentl. Wissenschaft II — VI, Wolf, Curae philol. V 545 al. — Sunt qui mysticam solum significationem inveniant: cum enim numerus septenarius sit quaedam plenitudo (ut hebdomadis, operis Dei) et octonarius superplenitudo (numerus beatitudinum), senarius est numerus defectūs ac defectionis: quo numero senario in hecatontadibus, decadibus, monadibus ter repetito indicari ajunt summum quendam gradum defectionis Anti-

christi (ut oracula Sibyll. I 326 ss. efferunt sacratissimi nominis Ἰησοῦς valorem numericum 888, ubi numerus superplenitudinis, 8, ter repetitur); cfr. Crampon in l. c. — Verum quia auctor apocalypseos dicit χειρ' esse numerum Bestiae, numerum hominis (13,18), numerum nominis Bestiae (13,17), plerique censem per additionem valoris numerici litterarum nominis computandum esse numerum Bestiae, vel ex numero Bestiae 666 nobis manifesto indicato quaerendum esse nomen Bestiae, sive nomen proprium, sive nomen appellativum. Ex arithmeticō valore litterarum graecarum excogitata sunt inter alia haec nomina: Λατεῖνος [Λ. valet 'Romanus' in orac. Sibyll.] vel ἡ λατίνη βασιλεία, i. e. imperium Romanum, Τειτάν, Γενεσηρικός, κακός δδηγός etc.; ex alphabeto hebraico נֶמְרוֹן קָסֵר Nero Caesar, שְׁנִירְד בָּנוֹן 'Nemrod filius Chus', fundator Babylonis, צְרִיקָתָן (θηρίον) etc. — NB. a) Veteres amabant aequationes arithmeticās nominum priorum et appellativorum, ut Θεός = ἄγιος = ἀγαθός = 284. — b) Codex C habet ἔξακόσιαι δέκα ἔξ, cod. 5 χιεῖ, cui numero correspondet Καίσαρ θεός, ἡ Ἰταλὴ βασιλεία etc. — c) Quia de nomine in inscriptione χαράγματος (Stempelinschrift) ponendo agitur (Ap. 13,16 s.), fortasse nobis quaerendus est non nominativus aliquujus nominis, sed — secundum stilum talium inscriptionum proprium — aut graeci nominis genetivus [cfr. (Αὐτο)κράτορος Καίσαρος Νέρου Τραϊανοῦ], pRain. 170] aut nominis hebraice scripti dativus [cfr. in sigillo בֶן עֲבָדִיהוּ לֵיל, Clermont-Ganneau, Recueil d'archéol. or. III 190].¹

χοῖκος 3. (χοῦς, q. v.) *ex pulvere s. limo factus, limaceus, terrenus* 1 C. 15,47; inde primus homo vocatur δος χοῖκος ib. 48 s., ejus posteri οἱ χοῖκοι ib. 48. [χ. βάρος ap. Walz rhet. 1 p. 613, 4; — Clem. Al.]*

χοῖνις, χος, ἡ *choenix*, mensura aridorum continens 2 sextarios = 1,08 litr. (Hagen III 168), quae tantum frumenti capere censebatur quantum pro pane unius diei homini modice viventi sufficeret (unde ab Alexarcho vocabatur ἡμεροφίας, Ath. 3 p. 98 e): Ap. 6,6 bis (vulg. 'bilibris').*

χοῖρος, ου, δος 1) *porculus*: *Ferkel.* [Od. 14, 73; Xen. oec. 17, 10 al.] — 2) uni-

versim: **χορτάζω** *porcus*; Mt. 8,30-32. Mr. 5,11-16. L. 8,32 s.; 15,15 s. [Epict. 4, 11, 29; Plut. Cic. 7; pBer. 92, 7; 649, 7]; in proverbio Mt. 7,6 indicantur homines immundi ac peccatorum luto obvoluti et obstinati qui monitione ad furorem concitantur.*

χολάω ↓ 1) *atrae bilis s. melancholicus sum, insanio.* [Aristoph.] — 2) **χολή** *bilem habeo, indignor, irascor:* τινί J. 7,23 [3 Mach. 3,1 cV; DLaërt. 9, 66 al.].¹

χολή, ἡ, ἡ 1) *fel, bilis:* variorum animalium fel a medicis antiquis medicamenti loco adhibebatur, et in Talmud, Keth. 50 a 'fel vulturis albi in sicera' commendatur (cfr. Mt. 27,34). — 2) *herba quaedam amarissima, ignotae nobis speciei nonnunquam in VT commemorata* [Dt. 29,17; 32,32. Jer. 8,14 al. = שָׁנָר, Thr. 3,15 = עַזְנָה 'absinthium': cfr. Fonck apud Hagen II 268 s.]: οἶνος μετὰ χολῆς μεμειγμένος Mt. 27,34 cr. (cfr. Ps. 68,22) = οἶνος ἐσμυρνισμένος Mr. 15,23. — 3) *χολὴ πικρίας fel amarum* (cfr. Dt. 29,17) metaph. = pravi animi vitiositas qua quis aliis quoque nocet, A. 8,23. [ἡ τοῦ διαβόλου χ. act. Thom. c. 158]*

Χοραζεῖν t. cr., **Χο-** et **Χωραζεῖν** t. r. *Chorazin*, «Corozain», oppidum Galilaeae, de cuius situ v. Hagen I 996: Mt. 11, 21. L. 10,13.*

χορηγέω, ft. ἡσω, ao. ἐχορήγησα (**χορηγός**) 1) *chorum duco.* — 2) *meis sumptibus chorū instruo eique necessaria suppedito.* [Xen. Dem. ss.] — 3) *ad rem quamlibet sumptū facio;* alqd. alci. *suppedito s. largior* [τί τινι Pol. 22, 26, 2; Sir. 1,10; pTebt. 51, 9; Dittenberger, inscr. gr. or. 437, 71 al.]: χ. σπόρον 2 C. 9,10, ισχύν 1 P. 4,11 (ὅς 5 a).*

χορός, οῦ, δος *chorus saltantium et canentium, chorea, saltatio* L. 15,25. [Hom. ss.].¹

χορτάζω, ao. ἐχόρτασα, ao. P. ἐχορτάσθην, ft. P. **χορτασθήσομαι** (**χόρτος** 2) 1) *in stabulo herbis foenove pasco, sagino animalia* [Hsd. ss.]; minus proprie: **χορτάζω** *carnibus nutritio animal* [testam. Jud. 21, M 2, 1081 c]: — pass. *me saturō, seq. ἐκ* Ap. 19,21. — 2) **saturo, satio algm.* [Ps. 106,9; proprium corpus, Epict. frg. 23]: τινά Mt. 15,33, τινά τινος Mr. 8,4 [Ps. 131,15]; pass. *satio me, saturor:* abs. Mt. 14,20; 15,37. Mr. 6,42; 7,27; 8,8. L. 9,17. J. 6,26. Ja. 2,16; ἀπό τινος L. 16,21, ἐκ

τινος L. 15,16 WH; opp. πεινάω Ph. 4,12 [Epict. 1, 9, 19; 3, 22, 66; χορταίνω neohell.; χορτασία hominum nutritio, Dittenberger inscr. gr. or. 200, 17]; — metaph. pass. *animo satior, beatus fio* Mt. 5,6. L. 6,21 [Ps. 16,15].*

***χόρτασμα**, ματος, τό ↑ 1) *pabulum animalium*. [LXX. Pol. ss.] — 2) *alimentum, cibus* A. 7,11.¹

χόρτος, ου, δ 1) *cohors, locus saepius* ubi pecus est. [Hom.] — 2) *gramen, foenum* [Hsd. ss.; pap.], in NT praeter 1 C. 3,12 ubique gramen in campis stans: Mt. 14,19. L. 12,28. J. 6,10. Ja. 1,10 s. 1 P. 1,24 (ex Is. 40,6); χ. χλωρός Mr. 6,39. Ap. 8,7; χ. τοῦ ἀγροῦ Mt. 6,30, τῆς γῆς Ap. 9,4; culmi teneri virides segetum Mt. 13,26. Mr. 4,28; commemoratur ut materia vilissima in aedificando, forte in pauperis tugurio, adhibita 1 C. 3,12.*

Χουζᾶς, ἄ, δ *Chuzas*, vulg. *Chusas*, procurator Herodis Antipae, L. 8,3.¹

χοῦς, ***χοός** [Eccle. 3,20], χοῖ [2 Reg. 16,13], χοῦν, δ 1) *terra egesta fossilis* [Hdt. Thuc.], *humus agrorum*. [Gen. 2,7. Ez. 26,4 al., neohell.; ex Eccle. 3,20. Gen. 2,7 patet, cur homo χοϊκός vocetur] — 2) *viarum lutum aut pulvis* [Is. 49,23. 4 Reg. 13,7. Ps. 17,43]: ἐκτινάσσειν τὸν χοῦν Mr. 6,11 [Is. 52,2]; lugentium mos erat βαλεῖν χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλάς Ap. 18, 19 [cfr. Jos. 7,6. Thr. 2,10].*

χράωμαι, ao. ἐχρησάμην, pf. χέχρημαι: *utor*; 1) *utor re alqā. concretā vel facultate*; c. dat. rei: βοηθείας ἐχρῶντο A. 27,17; χρ. ἔξουσίᾳ 1 C. 9,12: 1 C. 7,31 r.; 9,15. 1 T. 5,23; τῷ νόμῳ νομίμως χρῆσθαι 'lege legitime uti', *eam recte sec. genuinam ejus indolem explicare, proponere, sequi* 1 T. 1,8; χρῆσαι 1 C. 7,21 'utere' sc. tuā vocatione in statu servili, mane servus (syr. 'elige tibi ut servias', arm. 'tibi ita [sc. in servitute] magis placeat'), sec. alios: 'utere' sc. hac occasione libertatis acquirendae tibi oblatā: v. *commentarios*; — perraro seq. acc. obj. [χρ. τὰ τέλη εἰς διοίκησιν τῆς πόλεως Ps. Aristot. oec. 2, ed. Berol. p. 1350 a 7; Sap. 7,14 cB; ἀνηθον μετ' ἑλαίου χρ. Syll. 804, 27; in formula pharmaci: ὅδωρ χρῶ pTebt. 273, 28: *accus* fere ibi ponī posse videtur ubi vis verbi primitiva 'ad meum usum sumo alqd.' adhuc interlucet] 1 C. 7,31 cr., cfr.

art. χαταχράομαι. — 2) cum datō nominis abstracti: *in agendo virtutem vitiumne* (quod nomine abstracto indicatur) *prae me fero, certo modo ago*: ἀρα τῇ ἑλαφρίᾳ ἐχρησάμην; 'inconstanter egī?' 2 C. 1,17, πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα 'omnino libere et aperte loquimur' 2 C. 3,12 [cl.; pOx. 474, 38 al.]. — 3) cum dat. personae et adverbio vel dictione adverbiali: *certo modo* (quem adv. indicat) *me erga alqm. gero, alqm. tracto, cum alqo. ago*: φιλανθρώπως τῷ Παύλῳ χρησάμενος 'humane cum Paulo egit et...' A. 27,3 [φίλοις καλῶς χρῆσθαι Xen. mem. 1, 2, 48 et al. saepe]; om. datō 2 C. 13,10 ἵνα μὴ ἀποτύμως χρήσωμαι sc. ὑμῖν 'ne debeam severum me praebere'.*

χράω, v. κίχρημι.

χρεία, ας, ἡ (χράομαι, χρή) 1) ad χράομαι: a) *usus, actus vel modus re utendi* [ἐν χρείᾳ εἶναι 'in usu esse, usurpari' Plat. Phaed. 87 c]: huc trahi potest, non solet: εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε vulg. 'in usum mihi misistis' i. e. res quibus uterer misistis Ph. 4,16; τὰ πρὸς τὴν χρείαν [Pol. 1, 52, 7] 'res ad usum (utiles vel necessarias)' A. 28,10 r. — b) *res quibus alqs. utitur quasve curat, negotium, officium, munus* [μεταστήσασθαι τινα ἀπὸ τῆς χρ. 'ab officio alqm. removere' Pol. 4, 87, 9; χρ. πολεμική id. 10, 21,1, 2 Mach. 8,9 (cfr. 7,24)]: οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρ. ταύτης 'quos huic negotio praeficiemus' A. 6,3. — 2) ad χρή: a) *necessitas, «opus»*: ἐνός ἔστιν χρεία 'unā re opus est' L. 10, 42 [Pol. 3, 111, 10 al.]; τίς ἔτι χρεία 'quae adhuc erat necessitas?' = profecto opus non erat, H. 7,11, seq. acc. c. inf.; — χρείαν ἔχω 'opus habeo, mihi necesse est': seq. genet. personae reive necessariae [cl. inscr.], ut ιατροῦ Mt. 9,12. Mr. 2,17. L. 5, 31, γάλακτος H. 5,12 b: Mt. 6,8; 21,3; 26, 65. Mr. 11,3; 14,63. J. 13,29. 1 C. 12,21,24 (sc. τιμῆς). H. 10,36 al.; χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τινα (Tdf. He. Br. sec. versiones syr. copt. vulg. arm. τίνα) τὰ στοιχεῖα κτλ. 'necesse est vobis, ut doceat vos alqs. elementa etc.' (v. l. 'ut vos [alqs.] doceat, quaenam sint elementa etc.') H. 5,12 a, v. Bleek; seq. inf.: χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι 'mihi opus est ut a te baptizer' Mt. 3,14: ib. 14,16. J. 13,10. 1 Th. 1,8; 5,1; seq. ἵνα (cfr. ἵνα II 2 b)

J. 2,25; 16,30. 1 J. 2,27. — b) *necessitas, inopia, egestas*: χρείαν ἔχω ‘inopiâ labore, inops sum’ A. 2,45; 4,35. E. 4,28. Ph. 2, 25 (cfr. c). 1 J. 3,17 [Syll. 857, 12], οὐδὲν (nequaquam) χρείαν ἔχω Ap. 3,17 cr. (cNB οὐδενὸς χρ. ἔ.: ad nr. a); Deus πληρώσει πᾶσαν χρείαν ύμῶν ‘omnem vestram indigentiam explebit’ Ph. 4,19 [cfr. Thuc. 1, 70, 7]; πέμψαι τινὶ εἰς τὴν χρείαν ‘mittere alci. [necessaria] ad inopiam sublevandam’ Ph. 4,16; plur. A. 20,34; 28,10 cr. R. 12,13. — c) *id quod necessarium est, res necessaria*: πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας (gen. obj.) ‘ad profectum rei necessariae’ E. 4,29; fort. Ph. 2,25.

***χρεοφειλέτης**, t. r. **χρεωφειλέτης** (Bl. § 6, 4), οὐ, δ (χρέος, pl. χρέα ‘aes alienum’ — δφείλω) *debitor* L. 7,41; 16,5. [Prov. 29,13; Syll. 329, 53; Cic. Plut.]*

χρή *opus est, oportet; οὐ χρή*, seq. acc. c. inf. Ja. 3,10. [Hom. ss.]¹

χρήσις (ion. χρηῖσις — a χρή) 1) *opus mihi est, indigeo*: τινός Mt. 6,32. L. 11,8; 12,30. R. 16,2. 2 C. 3,1. [cl.; pOx. 1066, 14] — 2) *cupio, desidero*, c. acc.: δώσει αὐτῷ ὅσον χρήσει ‘quantum desiderat’ L. 11,8 cDE al. [Soph. OC. 365 al.; 1 Reg. 17,18; v. Syll. III s. v.]*

χρῆμα, ματος, τό (χράομαι) 1) *res, negotium*. — 2) plur. *opes, facultates, divitiae* [cl. pap. inscr.]: οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες [X. mem. 1, 2, 45] ‘opulenti, divites’ Mr. 10,23. L. 18,24: Mr. 10,24 r. He. Br. — 3) plur. *pecunia* [Xen. Thuc. al.]: A. 8, 18,20; 24,26; sing. τὸ χρῆμα de determinata summa pecuniae A. 4,37 [sic Hdt. 3, 38; DSic. 13, 106 al.].*

χρηματίσω, ft. ίσω, ao. ἔχρημάτισα, pf. P. κεχρημάτισμαι, ao. P. ἔχρηματίσθην ↑ 1) *negotium transigo, praesertim publicum aut pecuniarium*. [Thuc. Dem. al.] — 2) de magistratibus et principibus: *negotia mihi proposita expedio τὶ, rogantibus vel interrogantibus respondeo τινί* [DSic. Plut. pap.; ἔντευξις κεχρηματισμένη pLugd. D 6]. — 3) de diis et sacerdotibus: *consulentibus deum oraculo respondeo* [Syll. 738, 8; Plut. mor. 435 c; Lcn.]; — hinc *loquor*: in LXX χρηματίζειν dicitur Deus, etiam non consultus, si quid *revelat vel mandat* [Jer. 32 (25),30; 37 (30),2], is qui *Dei nomine manifestat, quid Deus revelaverit vel mandaverit* [Jer. 33 (26),2; 36 (29),23]; —

in NT *loquor*; a) active: Deus aut angelus (sec. quosdam Moses) Dei nomine loquens χρηματίζειν dicitur: παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα ‘audire nolebant loquenter’ H. 12,25. — b) passive: χρηματίζομαι *michi alqd. divinitus dicitur* (Bl. § 54, 3): χρηματισθεὶς κατ’ ὅναρ ‘divinitus in somno edoctus’ Mt. 2,22; H. 8,5, περὶ τινος H. 11,7 [FlJ. 3, 8, 8]; seq. inf., de mandato Mt. 2,12. A. 10,22. — c) χρηματίζεται τι *revelatur* alqd.: L. 2,26, seq. inf. — 4) χρηματίσω ~~x~~ *nomen assumo, nominor, appellor*: μοιχαλίς χρηματίσει ‘adultera vocabitur’ R. 7,3; ἐγένετο χρηματίσαι τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς ‘factum est, ut discipulis nomen «Christianorum» inderetur’ A. 11,26. [Καικίλιος δ χρηματίζων Βούλων Syll. 783, 4; Pol. 5, 57, 2 al.; pRain. 6, 6; Plut. Ant. 54; Strab. c. 609 al.]*

***χρηματισμός**, οῦ, δ ↑ *nomen actionis ad omnes significationes verbi praecedentis* [Pol. DSic. al.]; ergo praesertim: *effatum divinum* R. 11,4. [2 Mach. 2,4]¹

χρήσιμος 2 vel 3. (χράομαι) *utilis*: 2 T. 2,14, add. εἰς τι t. r. He., ἐπὶ τι Tdf. WH. Br. [Plat. al.]¹

χρῆσις, εως, ἡ (χράομαι) *usus*; — de usu rei venereae R. 1,26, c. gen. obj. χρ. τῆς θηλείας 1,27 [X. conv. 8, 28; pOx. 272, 12 al.].*

+**χρηστεύομαι** (χρηστός) *benignum me exhibeo, benignus s. clemens sum*: ἡ ἀγάπη χρηστεύεται ‘caritas benigna est’ 1 C. 13,4 sec. versiones veterum [Clem. 1 ad Cor. 13,2; 14,3; Clem. Al. M 8, 1032 a; nusquam valet ‘utilis sum’, quod Cornely vult].¹

χρηστολογία, ας, ἡ (χρηστο-λόγος ‘suaviter loquens’ sed id cum dolo ac simulatione) *sermo suavis* (mente supple: *sed dolosus ac simulatus*) R. 16,18 «dulces sermones». [διὰ τῆς χρ. τὰς ψυχὰς διαστρέφοντες Orig. M 13, 637 c; Cyr. Hier. M 33, 456 c]¹

χρηστός 3., compar. **χρηστότερος** (χράομαι) *ad usum idoneius, bonus*; 1) de rebus: *bonus, saluber* etc.; a) *suavis, dulcis, gratus* (opp. ‘amarus, acerbus’): de vino veteri L. 5,39 [σῦκα χρ. Jer. 24,2; χρ. μελίτωμα batrach. 39]; δ ζυγός μου χρηστός ἔστιν ‘jugum meum suave est’, ad portandum facile Mt. 11,30. — b) ethice: *bonus, honestus*: ἥθη χρηστά ‘mores bonos’

1 C. 15,33 [opp. τὸ χρηστόν et τὸ αἰσχύρόν Soph. Phil. 476; ἥθος γρ. Aristot. poët. 15]. — 2) de personis: a) universim: *idoneus, bonus* [bonus belli dux, herus, servus etc. Xen. al.]. — b) in specie: *bene tractabilis* i. e. *benignus, clemens, ad misericordiam pronus*: de Deo 1 P. 2,3 (e Ps. 33,9), add. ἐπὶ τινα L. 6,35 [de diis Hdt. 8, 111; de Deo saepe LXX = צְבָא]; de Christianis E. 4,32 c. synon. εὐσπλαγχνος etc. [χρ. καὶ φιλάνθρωπος Hdn. 4, 3, 6; Titus erat χρ., καίπερ ἐπιβουλευθεὶς DCass. 66, 18; pOx. 642] — 3) neutr.: τὸ χρηστὸν τ. Θ. *benignitas, clementia* Dei R. 2,4 (δ IV 1 d).*

χρηστότης, ητος, ἡ ↑ proprie *utilitas*, hinc *bonitas*; 1) *rei bonitas*. [χρ. καὶ κακία καρπῶν Arist.] — 2) *personae bonitas*; a) *probitas*; ποιεῖν χρηστότητα R. 3,12 e Ps. 13,3. [a Platone definitur ἥθους σπουδαιότης] — b) plerumque *benignitas, lenitas, clementia*; de Deo et hominibus: c. synonymis ἀνογή, μακροθυμία R. 2,4. 2 C. 6,6. G. 5,22, φιλανθρωπία T. 3,4, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ C. 3,12; opp. ἀποτομία R. 11,22; add. ἐφ' ὑμᾶς 'erga nos' E. 2,7 [c. synon. ἐπιείκεια, εὐγνωμοσύνη Aristot. de virt. et vit. 8; Ps. 30,20 al.; pBer. 372, 18 Plut.]*

χρῖσμα, ματος, τό (i: Bl. § 4, 2; a verbo χρίω) 1) *id quo ungitur, unguentum*. [Xen. Theophr. al. LXX] — 2) *unction*. [ἔλαιον τοῦ χρίσματος 'oleum unctionis' Ex. 29,7; 35,15] — 1 J. 2,20,27 indicatur quoddam χρῖσμα, quod fideles aliquando acceperunt (ἐλάβετε 27), quod etiamnum in se manens habent (ἔχετε 20, μένει ἐν ὑμῖν 27), quod eos et hucusque docuit et porro eos de omnibus docet (ἔδιδαξεν, διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων 27): quae 'unction' est gratia Spiritus S., vel ipse SpS. in ecclesia et in Christi fidelibus habitans ac per vivum ecclesiae magisterium ac virtutem fidei Christianos in omnem veritatem inducens (J. 14,26; 16,13); nam communicatio SpSⁱ solebat ritu unctionis in VT significari (1 Sam. 16,13. Is. 61,1. Ps. 44,8) et vocabulo unctionis in NT indicari (A. 10,38. 2 C. 1,21 s.) et sacramento chrismatis s. confirmationis in ecclesia conferri.*

Χριστιανός, οῦ, ὁ ↓ *Christianus*: cognomen iis qui fidem Jesu Christi amplexi-

erant primum Antiochiae a gentilibus inditum, A. 11,26 (cfr. Knabenbauer in l. c.); eo utitur, haud sine ironia quadam, Agrippa rex A. 26,28; quidam, quod Christiani erant, in crimen vocabantur, 1 P. 4,16. — NB. Cfr. similia nomina: Ἡρῳδιανοί Mt. 22,16, Καισαριανοί Epict. 1, 19, 19 (LvO. 276). — Cod. ♀ habet Χρηστιανός, derivatum a nomine Χρηστός, quod a gentilibus saepe ignoto sibi nomini Χριστός substituebatur (Tertull. apol. 3; Lactant. I div. 4, 7).*

χριστός, Χριστός (i: χρίω): 1) χριστός *unctus*: a) adjective [δέ ιερεὺς δέ χρ. ηγίαστος] vocatur sacerdos magnus Lev. 4,5, 16; 6,22; 2 Mach. 1,10] — b) substantive: **unctus*, i. e., quia reges ungi solebant, rex, princeps. [semper cum genetivo an- nexo: δέ χριστὸς Κυρίου, μου, σου ets. = a Domino (ets.) unctus, i. e. ungi jussus, seu rex constitutus 1 Sam. 24,7. 2 Sam. 1,14. Ps. 17,51; 19,7 al.; etiam de rege extero (non uncto) a Deo misso Is. 45,1, de patriarchis Ps. 104,15] — 2) δέ Χριστός per eminentiam, titulo ex Ps. 2,2. Dan. 9,25 s. Is. 61,1 petito, erat Judaeis *Messias, Christus, promissus ille divinitus rex servator, quem venturum exspectabant* [nempe ex regis titulo מֶשֶׁיחַ יְהוָה] Thr. 4,20 reverentiae causa nomen Dei supprimebatur et simplicius dicebatur ηγίαστος, aramaice אַחִישָׁמָן; cfr. Dalman, die Worte Jesu XI 1]; — sic a) ut nomen appellativum, = *Messias: der Messias: le Messie, le Christ* in NT δέ Χριστός occurrit: ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ δέ Χρ. γεννᾶται 'sciscitabatur ab eis ubi Messias nasceretur' Mt. 2,4; Mt. 16,16,20; 22,42; 23,8 r., 10; 24,5, 23; 26,63. Mr. 1,34 WH.; 8,29; 12,35; 13, 21; 14,61. L. 3,15; 4,41; 20,41; 22,67; 23,2, 35,39; 24,26,46. J. 1,20,25 (1,41; 4,25, ut praed. sine art., interpretamentum vocabuli Μεσσίας); 3,28; 4,29,42 r.; 6,69 r. He. Br.; 7,26,27,31,41,42; 9,22; 10,24; 11,27; 12, 34; 20,31. A. 2,30 r., 31,36; 9,22; 17,3; 18,5, 28; 26,23. 1 J. 2,22; 5,1. 2 J. 7,9; plenior formula δέ Χριστὸς Κυρίου (vel αὐτοῦ ets.) 'Christus Dominii', *Messias a Domino missus* L. 2,26; 9,20. A. 3,18 cr.; 4,26 [in targumim מֶשֶׁיחַ אֱלֹהִים ets. Is. 4,2; 28,5. Ps. 2,2 al.]; substituitur Χριστὸς Κύριος 'Christus Dominus' L. 2,11 [Thr. 4,20. Ps. Sal. 17,36 = מֶשֶׁיחַ יְהוָה], quae dictio graeca

aut divinitatem Messiae innuit aut valet ‘unctus dominus’, unctus ad dignitatem domini (cfr. ἀλητὸς ἀπόστολος); ’Ιησοῦς ὁ Χριστός ‘Jesus, Messias’ A. 5,42 r.; 9,34. 1 C. 3,11 r. 1 J. 5,6 r.; ὁ Χριστός ’Ιησοῦς ‘Messias, Jesus’ A. 5,42 cr.; 19,4 r.; ab iis qui sciunt Jesum esse Messiam, persona Iesu designatur appellatione ὁ Χριστός Mt. 1,17; 11,2. A. 8,5; 9,20 r. R. 9,3,5. 1 C. 1,6 al., ab incredulis item per ludibriū Mt. 26,68 aut addito ὁ λεγόμενος Mt. 27,17,22. — b) per frequentem usum appellationis Iesu Messiae Χριστός evasit Iesu cognomen seu alterum nomen proprium ideoque articulo plerumque caret [in Talmude babylonico itidem dicitur γυψῷ sine articulo: Dalman l. c.]: dicitur ’Ιησοῦς Χριστός Mt. 1,1; 16,21 WH. Mr. 1,1. J. 1,17; 17,3. A. 2,38; 3,6; 4,10; 8,12 al., frequentissime vero in epistulis Paulinis et catholicis, ut R. 1,1,4,6,8; 2,16; 3,22 etc. H. 10,10; 13,8,21. Ja. 1,1; 2,1. 1 P. 1,1-3. 2 P. 1,1. 1 J. 1,3,7 al.; dicitur Χριστός ’Ιησοῦς R. 3,24; 6,3,11. 1 C. 1,2. 1 P. 5,10,14 al.; Χριστός Mr. 9,41. R. 5,6,8. 1 P. 2,21; 3,18 al. (praeposs.: ἐν Χριστῷ R. 9,1. 1 P. 3,16, εἰς Χριστὸν 2 C. 1,21. 1 P. 1,11, ets.); ’Ιησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός ‘Jesus, cui est cognomen Christus’ Mt. 1,16; — divina natura Christi indicatur, ubi Christus dicitur in homine esse vel habitare R. 8,10. 2 C. 13,5. E. 3,17; in animis Christianorum formatur Christus, i. e. quaedam Christi imago G. 4,19; ad ἐν Χριστῷ (Ιησοῦ) cfr. ἐν III 4. — Cfr. Ph. Friedrich, der Christus-Name im Lichte der alt- u. neutestamentl. Theologie, Köln 1905.

γρίω, ao. ἔχρισα: *ungo*; 1) sensu proprio; a) *ungo*, *delibuo* alqm. vel alqd. [Hom. ss. LXX] — b) *sacrā unctione alqm.* [sacerdotem Ex. 28,41. Lev. 8,12, prophetam 3 Reg. 19,16, regem 1 Reg. 10,1 al.] *vel rem aliquam* [Ex. 40,9. Lev. 8,10 al.] *consecro*. — 2) sensu impropto Deus alqm. ungere dicitur: *ungo* i. e. *munus sacrum alci. confero eumque gratiis ad hoc congruis instruo atque impleo* [2 Sam. 12,7. Is. 61,1. Ps. 44,8]; in NT Deus unxisse dicitur a) *Jesum*, Filiū suū, redemptorem generis humani: ἔχρισέν με ‘mihi hoc sacrum munus tribuit’ sc. pauperibus evangelizandi etc. L. 4,18 ex Is. 61,1; vaticinium Ps. 2,2, contra Jahven

et Unctum ejus principes consurrecturos, impletum esse dic. in Iesu, δν ἔχρισας quem fecisti Regem-Messiam A. 4,27 (cfr. 2,36); ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς Πνεύματι ἀγίῳ καὶ δυνάμει SpS^o et virtute miraculorum patrandorum eum implevit suumque legatum et Filium declaravit, A. 10,38; denique Deus eum resuscitatum glorificavit: ἔχρισέν σε ἔλαιον ἀγαλλιάσεως ‘unxit te oleo exultationis’ H. 1,9 ex Ps. 44,8 (duplex acc. ex constr. hebr.), metaphorā sumptā ex usu olei in laetis conviviis. — b) *operarios apostolicos*: χρίσας ἡμᾶς ‘qui nos unxit’, i. e. nobis munus apostolicum gratiasque ad hoc rite obeundum contulit, 2 C. 1,21.*

χρονίζω, ft. χρονίσω, ft. att. χρονιῶ: *moram traho, moror, cunctor*; 1) absolute: *moror*, i. e. *diu non venio, frustra exspector* Mt. 24,48 Tdf. WH.; 25,5 [Thuc. 8, 16, 3]; οὐ χρονίσει ‘non frustra exspectabitur: wird nicht ausbleiben’ H. 10,37 ex Hab. 2,3. — 2) sequente ἐν loci ets. = *diu alicubi moror s. maneo*: ἐν τῷ ναῷ L. 1,21. [Pol. 33, 16, 6; Dt. 4,25] — 3) sequente inf.: **cunctor facere alqd., differo*: χρονίζει ἔρχεσθαι L. 12,45, ἐλθεῖν Mt. 24,48 r. He. Br. ‘venire cunctatur, redditum differt’. [οὐ χρονιεῖς ἀποδοῦναι Dt. 23,21; in papyris χρονίζεσθαι ‘differri’ pBer. 347 I 11 al.]*

χρόνος, οὐ, ὁ *tempus*, i. e. plerumque: *temporis aliquantum spatium*, tempus cuius durationem per annos, menses etc. metimus quodque assignamus interrogati ‘quamdiu?’ germ. *Zeitraum, Zeitdauer*; ita cum adjectivis quantitatē indicantibus: πολὺς χρ. ‘multum temporis’ Mt. 25,19. J. 5,6, πλείων χρ. ‘longius t.’ A. 18,20, ἵκανός L. 8,27 cr. A. 8,11; 14,3; 27,9, μικρός J. 7,33; 12,35. Ap. 6,11 r.; 20,3, οὐκ δλίγος A. 14,28, πόσος ‘quantum’ Mr. 9,21, τοσοῦτος J. 14,9. H. 4,7, ὅσος Mr. 2,19 al.; ὁ πᾶς A. 20,18 *vel* πᾶς ὁ χρ. A. 1,21 cD ‘totum tempus’; χρόνον τινά 1 C. 16,7 = ἐπὶ χρόνον L. 18,4 (ἐπὶ III 1 b) ‘aliquamdiu’; στιγμὴ χρόνου ‘brevissima pars temporis’ L. 4,5; ἐπέχειν χρόνον ‘aliquamdiu commorari’ alicubi A. 19,22, ποιεῖν χρόνον (τινά) itidem A. 15,33; 18,23; ὁ τῆς παροικίας χρ. ‘peregrinationis tempus’ 1 P. 1,17, ὁ χρ. τοῦ φανομένου ἀστέρος tempus per quod (vel: ex quo) stella lucebat Mt. 2,7;

δ χρόνος τοῦ τεχεῖν αὐτήν est temporis spatium ei, sc. matri gravidae, usque ad partum necessarium L. 1,57; τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου 'plenitudo temporis' G. 4,4; Mt. 2,16. A. 1,6; 7,17 (periodus implenda promissionis); 7,23; 13,18. H. 5,12 (tempus elapsum ex quo fidem suscepistis); 11,32. 1 P. 4,2 s. Ju. 18; — pluralis χρόνοι fere itidem *longius quoddam tempus* indicat, ex multis quodammodo partibus (annis) compositum: χρόνους ἵκανούς L. 20,9, ἐκ χρόνων ἵκανῶν 8,27 r. He. Br.; 23,8 v.; χρ. αἰώνιοι R. 16,25. 2 T. 1,9. T. 1,2; πολλοῖς χρόνοις 'multo tempore, diu' L. 8,29 [ἐρρώσθαι σε εὔχομαι πολλοῖς χρόνοις 'opto ut diu bene valeas' pLips. 36, 11 al.; quia locus parallelus Mr. 5,4 habet πολλάκις, videtur πολλοῖς χρόνοις L. 8,29 explicari posse ut versio litteralis dictionis aram. ΙΑΓΙΨ ΙΝΓΜΙ 'many times: saepe'; ἐπ' ἐσχάτων (vel -άτου) τῶν χρ. 'in fine temporum' 1 P. 1,20: A. 3,21; 17,30; — pluraliter χρόνοι καὶ καιροί 'temporum spatia et momenta' A. 1,7. 1 Th. 5,1; — *tempus seu mora* alci. concessa: ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ 'didi ei tempus ad paenitentiam agendum' Ap. 2,21; χρόνος οὐκέτι ἔσται 'tempus (paenitentiae agendae), vel: mora seu dilatio (decretorum Dei implendorum) non erit amplius' Ap. 10,6.

~~χρονοτριβέω~~, ao. ἐχρονοτρίβησα (i. q. χρόνον τρίβω) *tempus tero, moram patior;* add. ἐν Ἀσίᾳ A. 20,16. [Aristot. rhet. 3, 3; Plut. mor. 225 b; med. pPar. 33 II 2]¹

χρύσεος 3. cfr. χρυσοῦς.

χρυσίν, ου, τό (χρυσός) *aurum, praesertim aurum ab hominibus subactum et ad varios usūs destinatum: universim 1 C. 3,12 Tdf. WH. H. 9,4. 1 P. 1,7. Ap. 3,18; 21,18,21; — ornamentum aureum 1 T. 2,9 WH. 1 P. 3,3. Ap. 17,4 cr. (nTdf.); 18,16; — numisma aureum [Hdt. Xen. ss.]; hinc ἀργύριον καὶ (vel ἥ) χρυσίον = 'pecunia' A. 3,6; 20,33. 1 P. 1,18.**

† χρυσο-δαυτύλιος 2. *ornatus anulo aureo vel (syr.) anulis aureis, quod est signum opulentiae* Ja. 2,2.¹

χρυσό-λιθος, ου, δ *chrysolithus, gemma, probabilissime ea quae etiamnum ita appellatur (nonnullis χρ. videtur esse noster topazius; sed cfr. Fonck apud Hagen I 917): Ap. 21,20.*¹

χρυσό-πρασος, ου, δ *chrysoprasus, gemma a colore auri (χρυσός) et porri (πράσον) nomen nacta, Ap. 21,20. — NB. Propter magnitudinem quam Plinius his gemmis tribuit, sunt qui existiment χρ. veterum aliam gemmam, achatis aut chalcedonis speciem fuisse: cfr. Vigouroux, dictionnaire s. v. 'Pierres précieuses'; Fonck apud Hagen I 918.*¹

χρυσός, οῦ, ὁ *aurum sive rude sive subactum; universim Mt. 2,11. 1 C. 3,12 r. He. Br. Ap. 9,7; 18,12; nummi aurei (c. ἀργυρος) Mt. 10,9, fort. etiam 23,16 s.; res ex auro confectae Mt. 23,16 s. A. 17,29. 1 T. 2,9 (nWH.). Ja. 5,3. Ap. 17,4 v.; 18, 16 v.**

χρυσοῦς, ἡ οὖν, perfalso acc. fem. sg.-ᾶν Ap. 1,13 Tdf. WH., nonnusquam manserunt formae incontractae [class.: v. Kühner³ I p. 402 Anm. 3 et Syll. III s. v.] χρυσέων Ap. 2,1 v., -έους 4,4 v., -έας 5,8 WH. (χρυσός): *aureus, sive q. ex auro confectus, sive i. q. auro ornatus vel tectus: 2 T. 2,20. H. 9,4. Ap. 1,12 s. al.*

χρυσόω, pf. P. *χειρύσωμαι (χρυσός): auro obduco, auro orno, vulg. inauro, de-auro; per pleonasmum additur [ut Hdt. 2, 132; Ex. 26,32. 2 Chr. 3,5] χρυσίῳ vel χρυσῷ ac simul per zeugma λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις Ap. 17,4; 18,16, ita ut sola fere 'ornandi' significatio animo obversetur.**

χρώς, χρωτός, δ 1) *cutis* [Hom. ss.], *color cutis* [Il. 13, 279 al.]. — 2) *universim i. q. corpus, pars carnosa corporis: ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ A. 19,12 'a corpore ejus' vulg. syr. copt. [cfr. Il. 19, 33; Lev. 13,2 ss.]*¹

χωλός 3. *claudus* Mr. 11,5; 15,30 s.; 21, 14. L. 7,22; 14,13,21. J. 5,3. A. 3,2,11 r.; 8,7; 14,8; de eo qui altero pede privatus est Mt. 18,8. Mr. 9,45; τὸ χωλόν H. 12,13 'membrum claudum', metaphorice in ecclesia ii qui non firmiter procedunt in fide, sed inter fidem christianam et Judaismum ancipites haerent.*

χώρα, ας, ἡ *primitus: spatium, locus, sensu proprio et translato; plerumque i. q. terra; 1) terrae tractus, regio Mr. 5, 10; 6,55 v. L. 2,8; 15,13-15; 19,12. J. 11,54. A. 13,49; cum genet. pers. aliquorum regio s. patria Mt. 2,12. A. 12,20; nominatim regio designatur aut per genet. (ex-*

plic.) nominis regionis ἡ χ. τῆς Ἰουδαίας A. 26,20 [vix alibi ita], aut per genet. (possess.) incolarum ἡ χ. τῶν Ἰουδαίων A. 10,39: Mt. 8,28. Mr. 5,1. L. 8,26, aut per adj. ἡ Γαλατικὴ χ. A. 16,6; 18,23: Mr. 1,5 (ubi metonymice pro incolis). L. 3,1; — ἡ χώρα urbi opponitur: J. 11,55 (cfr. Mr. 1,5. A. 10,39 et nr. 2); item fort.: apostoli tempore persecutionis dispersi sunt κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρίας A. 8,1; — in opp. ad mare A. 27,27; — ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου liberius pro ἐν χ. σκιᾷ θ. Mt. 4,16 ex Is. 9,1 (v. σκιά). — 2) *ager, rus, praedium*: sing. L. 12,16; plur. *fundū, agri* L. 21, 21. J. 4,35. Ja. 5,4. [sing. = ‘terra arabilis’ Xen. Cyr. 8, 4, 28 et alibi, Plat. Isocr.]*

Χωραζίν v. Χοραζεί

χωρέω, ft. χωρήσω, ao. ἔχωρησα (*χῶρος* ‘spatium’) 1) *habeo spatium ad recipiendum* alqd. vel alqos., *capio: fassen: dic.* de loco, vase, mensura etc.; a) proprius: οὐδέποτε χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ‘hydriae quae binas metretas capiebant’ J. 2,6 [*μέτρον με' μεδίμνους χωροῦν* Aristot. frg. 525; 3 Reg. 7,26]; hyperbolice negatur, ipsum mundum χωρήσειν (t. r. χωρῆσαι) τὰ γραφόμενα βιβλία ‘capturum esse libros qui conscribendi forent’ J. 21,25 (nTdf.); omissō objecto, fere intransitive: ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν ‘ita ut ne vestibulum quidem jam capienda multitudini par fuerit’ Mr. 2,2. [etiam sine subj.: ὅταν μηκέτι χωρῇ αὐταῖς ‘quando iis (apibus) jam non est satis spatii’ Aristot. hist. an. 9, 40] — b) metaphorice: a) Paulus Corinthios quorum animos dixit στενοχωρεῖσθαι ‘angusto esse spatio’, monet: χωρήσατε ἡμᾶς ‘capitenos!’ concedite mihi plus spatii in animo vestro, 2 C. 7,2. — β) alqd. *capere* dic. is cujus *mens est capax ad alqd. satis perpendicularium et intellegendum atque audax ad alqd. imitandum, aggrediendum, exsequendum* [formidolosi quidam dicunt, se non esse Catones nec τὸ Κάτωνος φρόνημα χωρεῖν ‘nec capaces esse mentis Catonis’ Plut. Cat. min. 64; οὐδὲν δωρεὰν χαρίζομαι τοσαύτην ὅσην οὐχ ἔχωρήσατε αἰτεῖσθαι ‘vobis donum largior tantum quantum ausi non estis petere’ Syll. 376, 11; neohell. = ‘*capio, intellego*’]: οὐ πάντες χω-

ροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον· διδυνάμενος χωρεῖν χωρείτω ‘non omnium animi hujus doctrinae sequendae capaces sunt; qui eam capere potest, capiat!’ Mt. 19,11 s. — 2) ut germ. *räumen* valet i. q. *recedo, abeo* [Il. 16, 592]; hinc porro de personis et rebus = *eo, me confero, feror* [tragg. ss. pap.]: εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ Mt. 15,17 = εἰσπορεύεται Mr. 7,19 [potus εἰς τὰς σάρκας χωρεῖ Aristot. probl. 1, 55]; — metaphorice: *ad alqd. peragendum accedo, aggredior*: εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι 2 P. 3,9. [χ. πρὸς ἔργον Soph. Aj. 116] — 3) *procedo, prospere succedo* ‘memento, semper, si quis in melius rebus providet, ἔκαστα χωρῆσαι κατὰ τὴν ἡμετέραν πρόθεσιν’ pTebt. 27, 81; Hdt. 5, 89 al.; neohell.]: δι λόγος δὲ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν οὐδενὶ ‘doctrina mea apud vos non capit incrementa’ J. 8,37, — qui locus, quia χωρεῖν valet etiam *permeo, penetro* [surculi per mollem terram citius dicuntur χωρεῖν ‘penetrare, radices agere’ X. oec. 19, 8], exponi potest ‘doctrina mea in animis vestris radices non agit’ (vulg. ‘non capit in vobis’, arm. slav. ‘verbo meo non est locus in vobis’, syr. ‘verbi mei capaces non estis’, copt. aeth. ‘verbum meum non manet in vobis’).* **χωρίζω**, ft. χωρίσω, aο. ἔχωρισα, pf. P. *κεχώρισμαι*, ao. P. ἔχωρίσθην (*χωρίς*): *seorsim pono; 1) sejungo, separo* [Hdt. ss.]: alqd., opp. συζεύγνυμι Mt. 19,6. Mr. 10,9; alqm. ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ vel τοῦ Θεοῦ = facio alqm. ejus caritatis, qua a Christo vel a Deo diligitur, expertem, R. 8,35,39. — 2) pass. **χωρίζομαι**: *separo me, discedo; a) me separo a conjugé: ἀπό τινος* 1 C. 7,10 [Pol. 32, 12, 6; pBer. 252, 7]; abs. 1 C. 7,11,15. — b) universim: *ab eo alicunde: ἀπό Ιεροσολύμων* A. 1,4, seq. ἐκ 18,1 s.; abs. Phm. 15. [Pol. 3, 94, 9; *alio me confero*, seq. εἰς Syll. 326,10,32, pTebt. 50, 9, pPar. 15, 25; 22, 14]. — c) *κεχώρισμαι disto* i. e. *differo, diversus sum, longe aliis sum* [σχόπει, τίνων κεχώρισαι κατὰ λόγον· κεχώρισαι θηρίων, κεχ. προβάτων ‘vide, a quibusnam ratione differas; differs a feris, differs ab ovibus’ Epict. 2, 10, 2; Hdt. 1, 172; 2, 91; item χωρίζομαι τινος Epict. 2, 9, 2; 4, 11, 1]; ἀρχιερεὺς ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχώρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν ‘pontifex sanctus, innocens, immaculatus, a peccatoribus

plane diversus' H. 7,26 (genetivo separatio[nis] in NT solet praeponi ἀπό, Bl. § 40, 3), quem locum sunt qui explicent de Christo a terra ablato et in caelum elevato.*

χωρίον, οὐ, τό (χῶρος, χώρα) 1) *spatium, locus.* [Hdt. ss.] — 2) *praedium, ager, villa: ein Stück Land, Landgut* [Thuc. Xen. al.; pOx. 705, 70 al.]: Mt. 26,36. Mr. 14,32. J. 4,5. A. 1,18 s.; 4,34; 5,3,8; 28,7.*

χωρίς I. adverbium: *separatim, seorsim* [Hom. ss.]: sudarium χ. ἐντευλιγμένον 'separatim convolutum' J. 20,7. — II. ut χωρίς ἀπό τινος, ita dicebatur etiam χωρίς τινος vel τινὸς χωρίς, — ac sic χωρίς evasit praepositio (H. 12,8 a suo nomine separata) vel postpositio (H. 12,14), quae valet i. q. *sine, absque*: 1) cum gen. pers. a) *sine alqo., ab alcs. societate separatus*: ἦτε χ. Χριστοῦ E. 2,12; nihil facere valetis χ. ἔμοῦ 'mihi non (ut palmites viti) conjuncti' J. 15,5; οὔτε γυνὴ χ. ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χ. γυναικός = neuter conjunx est ab altero independens, sed necessariā unione juncti sunt, 1 C. 11,11; χ. ἡμῶν ἐβασιλεύσατε 'ad regnum beatitudinis per venistis sine nobis' (i. e. nos nondum) 1 C. 4,8, sim. H. 11,40. — b) *sine alcs. opera, auxilio, consensu*: χ. αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἐν 'sine eo nihil factum est' quia omnia per ipsum, J. 1,3; χ. κηρύσσοντος 'sine praecone' evangelium non audient, R. 10, 14. — c) *sine = praeter, non computatis* alqbs. Mt. 14,21; 15,38. — 2) cum gen. rei: a) *separatus ab, extra*: χ. τοῦ σώματος 2 C. 12,3 cr. = t. r. ἐκτός [Pl. Phaed. 66 e] — b) *sine rei usu, alqd. omittens*: Jesus non loquebatur χ. παραβολῆς Mt.

13,34. Mr. 4,34; χ. θεμελίου 'omissis fundamentis' L. 6,49; Christus tentatus est χ. ἀμαρτίας = sed nunquam peccavit H. 4,15; πίστις χ. τῶν ἔργων fides quae bona opera non facit Ja. 2,20,26: sim. 18 cr.; οὐ χ. δρκωμοσίας 'non sine jurejurando' H. 7,20 (= μετὰ δρκ. 21); porro Ph. 2,14. 1 T. 2,8; 5,21. Phm. 14. H. 7,7; 9,7,18,22; 10,28 [χ. ὑπερθέσεως 'sine dilatione' pOx. 506, 19]. — c) *sine re = re non existente, re carens etc.*: corpus χ. πνεύματος mortuum est, Ja. 2,26; χ. νόμου 'non existente lege' R. 7,8; χ. πίστεως 'fide parentem' H. 11,6, οὐ χωρίς 'quo carens' 12,14; εἰ χωρίς ἔστε παιδείας 'si castigatione caretis', si non castigamini H. 12,8; χ. νόμου i. q. quamdiu (in parvula aetate) Legem ignorabam R. 7,9, item fort. Phm. 14 tuā sententiā mihi non cognitā. [pOx. 719, 27 al.] — d) *sine re = sine nexu* (conditionis, finis etc.) *cum re, independenter a re*: *ohne Zusammenhang mit, unabhängig von*: Christus secundo apparebit χ. ἀμαρτίας 'sine nexu cum peccato', i. e. non expiandi peccati causa H. 9,28 (vel ex nr. c: 'non peccatis expiandis oneratus'); Deus homini dat in rationesque refert justitiam ex fide χ. ἔργων i. e. justitiam non operum meritis acquisitam, sed gratuito donatam, R. 4,6: ib. 3,21,28. [tjro apud opificem laborat χ. μισθοῦ pOx. 725, 45] — e) *praeter* (ut in nr. 1 c): χ. τῶν παρεκτός 'praeter ea quae insuper commemoranda sunt' 2 C. 11,28. [pTebt. 67, 16; pOx. 724, 6 al.]*

††**χῶρος**, οὐ, δ vox lat. *corus, caurus*, ventus inter occidentem et septentriones spirans: *Nordwestwind* A. 27,12: cfr. βλέπω 3,1

Ψ

ψάλλω, ft. **ψαλῶ**: 1) *evello* crines. [Aesch. Pers. 1062] — 2) *vello, intendo* statimque rursus remitto [nervum arcūs etc., Eur. Bacch. 784, Anth. 6, 103; chordam, Aristot. probl. 19, 23]. — 3) absolute, sine acc^o obj.: *psallo*, i. e. a) *fidiibus cano, citharam digitis pulso.* [χιθαρίζειν (citharam plectro pulsare) ἢ ψάλλειν Syll.

523, 18; Hdt. 1, 155 al.; 1 Reg. 16,23. Ps. 32,2 al.] — b) *ad fidium sonos hymnum cano.* [Ps. 149,3 al.] — c) *universim: cano, sacrum hymnum dico in honorem Dei* [Ps. 29,13 et fort. saepe alibi]: εὐθυμεῖ τις; **ψαλλέτω** 'si quis hilari animo est, psallat' Ja. 5,13; τῷ δνόματί σου ψαλῶ 'in tuum honorem psallam' R. 15,9 ex Ps.

17,50 (δόνομα II 1 a); ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοῖ 1 C. 14,15 = ita Deum hymnis a me celebrari decet, ut non solum affectui Spiritū S. impulsū sequenti (πεῦμα 2 a), sed etiam intellectui sensum hymnorū intellegere ac meditari cupienti satisfaciam; de cantu sacro qui non labiis fit sed animo: ψ. (ἐν τ. r. He. Br.) τῇ καρδίᾳ τῷ Κυρίῳ E. 5,19.*

ψαλμός, οὐ, δ 1) *chordae ets. intensio ac remissio* [arcūs, Eur.; fidūm, Ath.], *fidūm cantus* [ψ. δργάνων σου Am. 5,23]. — 2) *ad chordarū sonum cantus, carmen ad fidūm sonum cantandum* [Aesch. fragm. 51]; in SSer^a universim *carmen in honorem Dei cantandum* [LXX = γιμνόν etc.]; de psalmis VTⁱ: ἐν ψαλμοῖς L. 24,44 i. q. ἐν βίβλῳ ψαλμῶν L. 20,42. A. 1,20 ‘in libro psalmorum’; ἐν τῷ ψ. τῷ δευτέρῳ A. 13,33 (Tdf. ἐν τῷ πρώτῳ ψ., sive quod in codd. psalmi 1. et 2. in unum carmen conflati erant, sive quod primus psalmus pro prooemio habebatur et numeratio psalmorum a sequenti carmine incipiebat); — de hymnis Christianorū E. 5,19. C. 3,16; de hymno ad quem canendum alqs. speciali Spiritū S. charismate incitabatur, 1 C. 14,26.*

†**ψευδ-άδελφος**, οὐ, δ *falsus frater*, i. e. is qui se fratrem (=Christianum) fingit et jactat, sed genuinus frater non est; ita Paulus judaizantes appellat 2 C. 11,26. G. 2,4.*

†**ψευδ-απόστολος**, οὐ, δ *falsus apostolus*, vulg. *pseudoapostolus*, vir qui apostoli nōmen et auctoritatem sine ullo jure sibi arrogat, 2 C. 11,13.¹

ψευδής 2. (ψεύδομαι) *mendax, fallax* A. 6,13. Ap. 2,2; substantive Ap. 21,8.*

ψευδο-διδάσκαλος, οὐ, δ *falsus doctor*, i. e. alqs. qui doctoris munus inter Christians non legitime exercet, sed sine jure sibi arrogat (cfr. Hundhausen in l. c.) 2 P. 2,1, vulg. «doctores mendaces».¹

ψευδο-λόγος 2. (ψεῦδος λέγω) *falsa loquens s. docens* [Aristoph.]; substantive: *homo mendax* 1 T. 4,2 [Pol. 32, 8, 9].¹

ψευδομαρτυρέω, ft. -ήσω, ao. ἐψεύδομαρτύρησα (ψεύδομαρτυς): *sum testis mendax, falsa testor, in testando mentior*: Mt. 19,18. Mr. 10,19. L. 18,20. R. 13,9 r. ex Ex. 20,16; κατά τινος contra alqm. Mr. 14,56 s. [Xen. Plat. Aristot.]*

ψευδομαρτυρία, ας, ἡ ↑ *falsum testimonium, mendacium in testimonio dicendo* Mt. 15,19; 26,59. [Plat. Dem. al.]*

ψευδό-μαρτυς, υρος, δ *testis falsus seu mendax, is qui alqd. ementitum testatur* [Pl. Gorg. 472 b; Aristot. rhet. ad Al. 16 al.] Mt. 26,60; si resurrectio mortuorum nulla est, si igitur ne Christus quidem resurrexit, Apostoli, cum de Deo testantur, eum resuscitasse Jesum a mortuis, existunt ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ (gen. obj.) ‘mendaces de Deo testes’ 1 C. 15,15.*

***ψευδο-προφήτης**, ου, δ *falsus propheta*, qui se prophetam s. Dei legatum mentitur ac falsa docet: Mt. 7,15; 24,11,24. Mr. 13,22. L. 6,26. A. 13,6. 2 P. 2,1. 1 J. 4,1. Ap. 16,15; 19,20; 20,10. [LXX, Philo, FlJ. al.; cfr. ψευδό-μαντις Hdt. 4, 69 al.]*

ψεῦδος, ους, τό (ψεύδω) *falsum, non verum, dictum falsum*, quod si quis sciens eloquitur, est *mendacium* [Hom. ss.]: ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν i. q. nolite mentiri, sed dicite verum, E. 4,25: J. 8,44; — ceterum in NT fere semper de eo quod religiosae veritati, verae, sanae salutarique doctrinae opponitur, de idolatria, haeresi ets.: *doctrina falsa, erronea; gentiles commutarunt veritatem Dei (=verum Deum) ἐν τῷ ψεύδει ‘cum errore’ s. falso deo* R. 1,25; id quod τὸ χρῆσμα (q. v.) docet, ἀληθές ἔστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος ‘verum est et non falsum’ 1 J. 2,27 [ap. profanos saepe opp. τὸ ἀληθές et τὸ ψεῦδος: v. Passow s. v.]: 2 Th. 2,11. 1 J. 2,21. Ap. 14,5 cr.; Antichristi adventus conspicuus erit ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους (gen. qual.) portentis quae ad fallendos homines spectant, 2 Th. 2,9; ποιεῖν ψεῦδος i. e. facere opera quae vera fides reprobat, Ap. 21,27; 22,15.*

†**ψευδό-χριστος**, ου, δ i. q. ψευδής Χριστός *pseudochristus, falsus Messias*, qui se Messiam esse ementitur, Mt. 24,24. Mr. 13,22. [Ψευδοφίλιππος, Ψευδονέρων Lcn. adv. indoct. 20]*

ψεύδω I. activum: *fallo* alqm. alqd. sperantem [tragg. Xen.]; pass.: *fallor*: sich täuschen: *se tromper* [Thuc. Plat. al.]. — II. medium **ψευδομαι**, ao. ἐψευσάμην: 1) *mentior* i. e. sciens volensque falsum dico [Hom. ss.]: abs. Mt. 5,11. H. 6,18

(Θεόν est acc. subj.; cfr. nr. 2). 1 J. 1,6. Ap. 3,9, add. κατὰ τῆς ἀληθείας 'laesâ, contemptâ veritate' Ja. 3,14; οὐ ψεύδομαι 'non mentior' R. 9,1. 2 C. 11,31. G. 1,20. 1 T. 2,7; — alqm. *mentiendo fallo: belügen:* ψ. τινά A. 5,3 [Epict. 2, 20, 30], *τινί A. 5,4 [3 Reg. 13,18], εἰς τινα C. 3,9 in alcs. *damnum* [Sus. 55]. — 2) *fallo* alqm. cui alqd. *pollicitus sum, fidem alci. datam violo, non facio aut non do quod promisi:* etiam is qui alqd. serio promisit, si id postea non praestat, ψεύδεσθαι dicitur [ὅρχια πιστὰ ψευσάμενοι μαχόμεσθα 'violatis juramentis fidis pugnamus' Il. 7, 352; ἀνάγκη μοι πρὸς ἔκεινον ψευσάμενον μεθ' ὅμῶν λέναι 'necesse est me fidem illi datam violare et vobiscum ire' X. anab. 1, 3, 5; ξυναινέσσατα Λοξίαν ἐψευσάμην 'pollicita, fidem Loxiae datam fefelli' Aesch. Ag. 1208; Soph. O. C. 1145; ψ. Κυρίῳ Jos. 24,27, τῷ Δαυείδ Ps. 88,36; Julianus εὑρίσκετο καὶ τοὺς στρατιώτας ψευσάμενος τῷ μὴ δύνασθαι ἀποπληρῶσαι ἢ ὑπέσχετο, Hdn. 2, 7, 2, item 6, 6, 1; Plut. Alcib. 26, 8]: sic, si — ut Patres quidam opinantur — Ananias votum saltem implicite fecerat, se pretium [totum] agri venditi apostolis oblaturum esse, apte explicatur A. 5,3 s. ψεύσασθαι σε τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον 'ut Spiritui S. fidem datam violaveris', et οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ Θεῷ 'non hominibus, sed Deo fidem fregisti'; etiam H. 6,18 huc referre licet: ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεόν 'cum quibus (quibus exsistentibus) fieri non potest ut Deus fallat': postquam Deus alqd. promisit et promissionem jurejurando confirmavit, fieri non potest, ut id non praestet.*

ψευδώνυμος 2. (ψευδής, ὅνομα) *falsi nominis, falso sive immerito ita vocatus: τὰς ἀντιθέσεις τῆς ψ. γνώσεως 'oppositas doctrinas illius sectae immerito «gnosis» nominatae', nempe quia veram γνῶσιν, rerum divinarum scientiam, minime praebet, 1 T. 6,20. [Aesch. Plut.; gentiles sibi finixerunt deos ψευδωνύμους 'qui immerito dñi vocantur' Philo, vit. Mos. 3, 20]¹*

ψεῦσμα, ματος, τό (ψεύδομαι) *mendaciter dictum, mendacium* [Plat. al.]; id quod ethnici falso de Deo dicunt, docent, credunt, i. e. idolatria cum omnibus peccatis annexis, R. 3,7.¹

ψεύστης, ου, δ (ψεύδομαι) 1) *mendax, deceptor* J. 8,44,55. 1 T. 1,10. T. 1,12. 1 J. 1,10; 2,4,22; 4,20; 5,10. [Hom. Soph. al. LXX] — 2) *fidei alci. datae violator, is qui quod promisit non dat aut non facit* (cfr. ψεύδομαι 2): πᾶς ἀνθρωπος ψεύστης sc. ἔστιν = omnes homines facile, sive malignitate impulsi sive impotentia impediti, promissis non stant, R. 3,4, cfr. Ps. 115,2 [fort. Prov. 19,22 v.].*

ψηλαφάω, ao. ἐψηλάφησα: 1) intransitive: *palpo, digitis porrectis motisque tento circum*, alqd. quaerens: *herumtasten: tâtonner*. [Od. 9, 416, Dt. 28,29 al.] — 2) transitive: a) *alqm. vel alqd. palpans contrecto*, ut quis (aut quid) vel qualis (quale) sit cognoscam: *betasten: tâter*; porro *palpando quaero, palpando cognosco* alqm. vel alqd. [Gen. 27,12, Jdc. 16,26 al.]: ψηλαφήσατέ με 'contrectate me' L. 24,39; 1 J. 1,1 de contrectatione corporis Jesu, qualis L. 24,39. J. 20,27 indicatur; non appropinquasti ψηλαφωμένῳ ὅρει H. 12,18 r. Br. 'ad montem palpabilem' i. e. materialem [cfr. hyperbolem ψηλαφητὸν σκότος caligo tam densa ut manibus palpari queat, Ex. 10,21], sunt qui explicit 'ad mētum palpando quaerendum' seu densissimis tenebris obvolutum (Dt. 5,22); ap. Tdf. WH. He., omissio ὅρει, legitur ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ πυρί, quae verba interpretantur aut rursus 'rei (sc. monti) palpabili et igne ardenti' aut 'palpabili [= materiali] atque ardenti igni'; cfr. Bleek in l. c. et NB. in fine h. art. — b) metaphorice: *velut palpando quaero seu invenio, indagando cognosco* [ψ. ἐν σκότει τὰ πράγματα Ar. Pax 691; πᾶσαν ἐπίνοιαν ἐψηλάφα Pol. 8, 18, 4]: Deum occultum et invisibilem A. 17,27. — NB. ad H. 12,18: A substantivo δ φέψαλος 'scintilla ex cinere adhuc fervido prosi-liens, cinis adhuc ardens ac fumans' [Aristoph. Aristot.] derivatum est verbum pass. φεψαλοῦσθαι 'cinerescere, ardere ac fumare' [Aesch. Prom. 362, prob. Polemo or. fun. p. 15 a]; licetne forte conjectare H. 12,18 primitus scriptum fuisse ὅρει φεψαλουμένῳ 'monti ardenti ac fumanti'? cfr. Selwyn in The Journal of Theological Studies XII p. 133.*

ψηφίζω, ao. ἐψήφισα ↓: 1) *calculis positis alqd. numero.* [Pol. 5, 26, 13] —

— 2) utcunque, etiam digitis vel solâ mente, numero, computo alqd.: berechnen: δαπάνην L. 14,28; τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου Ap. 13,18 [τὰς περιόδους, τῶν ἡμερῶν Παλαιόφ. 53, 5; Plut].*

Ψῆφος, οὐ, ἡ *lapillus, calculus*; — in specie 1) *calculus quo utebantur veteres ad computandum* [Pol. 5, 26, 13; λογίζονται ψῆφοισι ‘computant’ Hdt. 2, 36]. — 2) *calculus quo veteres utebantur in suffragiis ferendis, sive ad alqm. eligendum sive ad alqm. judicandum*, porro etiam metonymice: *suffragium electorum vel judicum, sive commune omnium (Abstimmung) sive singulorum (Stimme)*; unde ψῆφον φέρειν ‘*suffragium ferre*’, proprie: *calculum suum ad urnam ferre* [Plat. Dem. al.] = ψηφίζομαι; unde etiam καταφέρειν ψῆφον = καταψηφίζομαι aut ‘contra alqm. suffragium fero’ aut ‘affirmative suffragium fero, assentior’ (v. καταφέρω 2) A. 26,10; in judiciis reum calculo nigro condemnabant, albo absolvebant [Plut. mor. 186 f]: hinc illa ψῆφος λευκὴ Ap. 2,17 significare videtur faustum felicemque Christi judicis sententiam qua homo caelo esse dignus declaratur; sunt qui dicant victoribus Olympiacis traditos esse calculos quibus tituli honorifici victoris inscripti essent, quibus in patria monstratis debitos sibi honores ibi obtinerent, atque hoc Ap. 2, 17 referunt (cf. Crampon in l. c.).*

*ψιθυρισμός, οῦ, ὁ (ψιθυρίζω ‘susurro, submissâ voce alqd. dico: flüstern: chuchoter’ Plat. al.; in malam partem: *‘alci. occulte detrecto’ ets. Ps. 40,8, Alciph. al.) *susurrus* [s. serpentis Eccle. 10,11, hominis submissâ voce loquentis Plut. mor. 45 d]; — in malam partem: †«*susuratio*», *detrectoris sermo clandestinus*: *Ohrënbläserei*; plur. 2 C. 12,20 [Clem. Rom. 1 Cor. 35, 5; Plut. mor. 143 f; cfr. ψιθυροὶ λόγοι Soph. Aj. 148].¹

Ψιθυριστής, οῦ, ὁ (v. art. praeced.) *susurrator* [Dem.]; in malam partem: †*susurrator, clandestinus detrector* R. 1,30. 1

†ψικίον, οὐ, τό (ψίξ ‘mica’ Plut.) *micula, frustulum* Mt. 15,27. Mr. 7,28. L. 16,21 r. He. Br. [neohell.]*

Ψυχή, ἡ, ἡ (a ψύχω ‘halo’ Il. 20, 440) proprie *halitus*, qui in animantibus signum est subsistentis vitae; hinc 1) *anima, ani-*

mus, naturalis vitae principium; semel de beluis marinis: τὰ ἔχοντα ψυχάς ‘animantia’ Ap. 8,9; alibi de homine: ἡ ψ. αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν A. 20,10: Mt. 10,28. L. 12, 20; *anima post mortem separatim exsistens* A. 2,27 (e Ps. 15,10),31, plur. *manes* Ap. 6,9; 20,4 [Il. 7, 330; Od. 24, 14 al.]; — ψυχή *anima, utpote causa formalis vitae, nominatur pro ipsa vita*, ubi loquuntur de vita servanda, amittenda, adimenda ets.: ζητεῖν τὴν ψυχὴν τινος animam alcs. quaerere, nempe auferendam = ‘alcs. vitae insidiari’ Mt. 2,20. R. 11,3 (3 Reg. 19,10); τὴν ἔχυτον ψυχὴν δοῦναι Mt. 20,28. Mr. 10,45 [Eur. Phoen. 998], τιθέναι J. 10, 11,15,17; 13,37 s.; 15,13. 1 J. 3,16, παραδίδονται A. 15,26 ‘vitam suam dare, ponere, periculo exponere’; τῇ ψ. παραβολένομαι (v. h. art.) Ph. 2,30 cr. [ψυχὴ καὶ σώματι παραβαλλόμενος Syll. 342, 39]: Mt. 6,25. L. 12,22 s. (agitur ibi de anima quae per alimenta conservatur, i. e. de vita); 14,26. A. 20,24; 27,10,22. R. 16,4. Ap. 12,11; cfr. porro infra nr. c; — *anima, ἡ ψυχή, imprimis nominatur a) ut sedes ac principium vitae nutritivae, anima quae refec- tionem corporis per alimenta cupit* [τῷ δὲ ἡ ψ. σῖτον οὐ προσίετο ipse cibum non cupiebat, X. Cyr. 8, 7, 4; praesertim Hebraei dicunt animam esurire Ps. 106,9. Bar. 2,18, sitire Prov. 25,25, saturari Ps. 106,9, vacuam esse Is. 29,8 etc.] L. 12,19. Ap. 18,14, cfr. Mt. 6,25. L. 12,22 s. — b) *ut sedes affectionum et desideriorum, etiam rationalium* (saepe fere pro nostro *Gemüt*), ut gaudii, tristitia, audaciae, timoris, amoris, odii ets.: ἡ ψυχὴ μου περίλυπός ἐστιν Mt. 26,38. Mr. 14,34, τετάρακται J. 12,27, μεγαλύνει τὸν Κύριον L. 1, 46 (parall. ‘exultavit spiritus meus in Deo’); per anthropomorphismum Hebraeis usitatum talia de Deo enuntiantur Mt. 12,18 (Is. 42,1 hebr.). H. 10,38 (Hab. 2,4); porro L. 2,35. J. 10,24. A. 2,43; 14,2,22; 15,24. R. 2,9. H. 12,3. 2 P. 2,8,14 [πονηρὸς τὴν ψυχὴν timidus, Lys. 20, 14]; — Deum jubemur amare ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ Mt. 22,37. L. 10,27 Tdf. WH. vel [Dt. 6,5] ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς Mr. 12,30. L. 10, 27 v. [Epict. 4, 1, 131 ἐξ ὅλης ψυχῆς εἰπεῖν τι ‘alqd. dicere serio, sincere’; 3, 22, 18]; ἐκ ψυχῆς ‘ex animo, sincere, libenter’ E. 6,6. C. 3,23 [σοὶ ἐκ τῆς ψυχῆς

φίλος ἦν Xen. an. 7, 7, 43; ἐκ ψ. δλοφύ-ρασθαι FlJ. 17, 6, 5]; μιᾶς ψυχῆς ‘unani-miter’, iisdem rationibus affectibusque im-pulsi Ph. 1,27; καρδία καὶ ψυχὴ μία con-cordia animorum A. 4,32 (cfr. adjj. ἵστο-ψυχος, σύμψυχος); ut sedes rationalis in-tentionum, voluntatum, conscientiae prob. 2 C. 1,23: Deum testem invoco ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ‘super animam meam’, nempe cujus secreta ipse perfectissime novit (sec. alios ‘contra animam meam’, i. e. puniat me, si mentior!). — c) ut sedes vitae super-naturalis gratiae et gloriae et, ubi ἡ ψυχὴ amitti, lucrifieri, conservari ejusve jactura fieri dicitur, significatur ipsa haec vita supernaturalis; ergo aliis verbis: *anima de cuius salute aeternaque sorte agitur*: σώζειν τὰς ψυχάς Ja. 1,21 vel ψυχὴν ἐκ θανάτου sc. a morte spirituali Ja. 5,20; σωτηρία ψυχῶν aeterna salus animarum 1 P. 1,9, it. περιποίησις ψυχῆς H. 10,39; ales. anima prospere procedit 3 J. 2, pur-gatur 1 P. 1,22, temptationibus impugnatur 1 P. 2,11. 2 P. 2,14, requie fruitur Mt. 11, 29 [Jer. 6,16]; animarum salvandarum cu-ram habet Christus 1 P. 2,25, apostolus 2 C. 12,15, ecclesiae praesul H. 13,17; — anima ex una parte est principium vitae naturalis in corpore diciturque aut morte amitti aut servatā vitā servari, ex altera parte eadem anima est sedes vitae super-naturalis aeternae, cuius qui jacturam facit, itidem animam amittere dicitur; inde tales Christi docentis antitheses intelleguntur: δις ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτὴν· δις δὲ ἀν απολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ κτλ., σώσει αὐτὴν Mr. 8,35 ‘qui vult animam suam servare (quod ad vitam temporalem attinet), eandem in perniciem (aeternam) aget; qui vero ani-mam suam in perniciem (mortis corpo-ralis) dat meā causā, eandem (ad vitam aeternam) servabit’, sim. Mt. 10,39; 16,25. L. 9,24; 17,33. J. 12,25, qui loci omnes sic exponantur oportet, ut primum quod-que singularum antitheseon membrum de naturali vita et morte, posterius de vita hominis supernaturali aeterna hujusque jactura intellegatur; opponuntur inter se τὴν ψυχὴν εὔρειν et ἀπολέσαι Mt. 10,39; 16,25 b, σῶσαι et ἀπολέσαι 16,25 a. Mr. 8, 35. L. 9,24, σῶσαι, περιποίησασθαι vel ζω-γονῆσαι et ἀπολέσαι L. 17,33, τὴν ψυχὴν

φιλεῖν et μισεῖν, φυλάσσειν et ἀπολλύναι J. 12,25 (NB.: nonnulli exegetae ll. cc. vocabulum τὴν ψυχὴν interpretantur ‘vi-tam’, certe minus bene; etenim sequens pronomen αὐτὴν eam ipsam psychen in-dicat quae in priore membro dicta erat, sed nullo modo is, qui in periculo alter-utrius suae vitae amittendae versatur, si τὴν ψυχὴν αὐτοῦ amittit, nempe vitam naturalem, potest dici *eam* servare, et contra; verum nihil obstat quominus, cui lubet, dictionem τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, duce ipso S. Luca 9,25 exponat = ἑαυτόν se-met ipsum, v. infra nr. e); ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν Mt. 16,26. Mr. 8,36 = ἀπολέσαι ἡ ζημιωθῆναι ἑαυτόν L. 9,25 ‘animae suae s. sui ipsius jacturam facere’; ἀντάλλαγμα (q. v.) τῆς ψυχῆς Mt. 16,26. Mr. 8,37; κτή-sεσθε (vel -ασθε) τὰς ψυχὰς ύμῶν ‘animas vestras (salvas) possidebitis’ L. 21,19; πιστῷ κτιστῇ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ‘fidieli creatori suas animas com-mendent’ 1 P. 4,19; Johannes Ap. 18,13 inter merces enumerat ψυχὰς ἀνθρώπων quo nomine genus mancipiorum indicari videtur, fortasse ii quorum ‘vitae’ in ludis gladiatorum, vel quorum ‘animae’ per pessima vitia perdebantur. — d) ubi ψυχὴ et πνεῦμα junctim nominantur, 1 Th. 5,23. H. 4,12, aut a) illa partem animi inferiorem, vegetativam, sensitivam, affectibus obnoxiam, haec superiorem rationalem indicat [Philo illam appellat τὸ ἄλογον τῆς ψ. leg. alleg. 2, 3 vel τὸ σωματοει-δέστερον ψυχῆς μέρος de congressu 5, 1], aut β) illa animam in suis viribus natu-ralibus consideratam, haec animam gratiā ornatam; similis amplificatio dictionis ac velut partitio animi in partes habetur Mt. 22,37 et ll. parall. — e) per ψευδά cum suffixis possessivis Hebraei subinde pro-nomen reflex. *sui*, *sibi*, *se* circumscribebant (Gesenius²⁷ § 139 f): huc trahi possunt aliquot loci, licet significatio ‘animus, ani-ma’ nusquam plane obliteretur: Mt. 11, 29. Mr. 10,45. L. 12,19; 14,26 al. et ii loci, quibus de perdenda aut servanda, diligenda aut neglegenda anima agitur, supra nr. c positi. — 2) per metonymiam = *natura* (= *Wesen, être*) *cui est anima, ani-mans, ψ.* ζῶσα ‘animal vivens’ Ap. 16,3 r. He. [Gen. 1,24]: ἐγένετο Ἄδαμ εἰς ψ. ζῶ-σαν ‘factus est Adam animans vivens’

1 C. 15,45 [Gen. 2,7]; item ψ. ζωῆς ‘animans vivum’ Ap. 16,3 Tdf. WH. Br.; πᾶσα ψυχή ‘unusquisque (homo)’ A. 3,23. R. 13,1 [LXX Lev. 17,12; 23,29 al.=שְׁנָתְלַבְּ], cfr. A. 2,43. R. 2,9; porro in numerandis hominibus: ψυχαὶ ὥσει τρισχίλιαι A. 2,41: 7,14 [Ex. 1,5]; 27,37. 1 P. 3,20 [Jer. 52,30 al.]; σῶσαι ψυχὰς πολλάς ‘multorum vitam servare’ pTebt. 56, 11] huc referri potest dictio ψυχὴν ἀποκτεῖναι hominem morte afficere Mr. 3,4. I. 6,9 [Num. 31,19 Νῦν οὐ], ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι [Aesch. Ag. 1457] L. 9,56 r. Br.

ψυχικός 3. † *ad animum s. animam pertinens* [variae significationes ap. philosophos aliosque, Aristot. Pol. SEmp. Philon.]; in NT 1) apud S. Paulum, suppositis iis distinctionibus inter τὸ πνεῦμα et τὴν ψυχὴν, quae in art. praeced. (nr. 1 d, α et β) dictae sunt, a) σῶμα ψυχικόν *corpus psychicum*, corpus in hac vita terrestri psychae i. e. animae vegetativae subjectum, inserviens generationi et nutritioni (opp. σ. πνευματικόν *corpus soli spiritui, animae rationali glorificatae serviens*) 1 C. 15,44; τὸ ψυχικόν id quod est *psychicum* (eodem sensu) 44,46; — b) ψυχικὸς ἀνθρώπος 1 C. 2,14 *homo psychicus*, homo solā psychē, animā naturali, utens, is qui naturali tantum vitâ praeditus ratione suâ naturali regitur solumque lumen naturale rationis sequitur (fere = homo in statu naturae purae consideratus, opp. πνευματικός qui habet intellectum illustratum et affectum ordinatum per Spiritum S.); vox graeca ll. cc. verti posset «naturalis» (vulg. ‘animalis’). — 2) apud Jacobum et Judam vero vox accipitur fere eo sensu quo Paulus dicit σαρκικός (v. h. art., nr. 2 c) = *naturae corruptae et ad peccatum inclinatae serviens* (consideratur igitur hīc ἡ ψυχὴ in hōc statu naturae lapsae): ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες Ju. 19; σοφία ψυχική Ja. 3,15. — Cfr. Cornely in 1 C. 2,14.*

ψῦχος, οὐς, τό (ψύχω) *frigus noctis*,

hiemis etc. J. 18,18. A. 28,2. 2 C. 11,27. [Hom. ss.]*

ψυχρός 3. ↓ 1) *frigidus* [Hom. ss.] Mt. 10,42 cD; substantive τὸ ψυχρόν sc. ὕδωρ *frigida* sc. aqua Mt. 10,42. [Hdt. 2, 37; ut potus Epict. III 12, 17; 15, 3; hinc derivant ψυχρολουτρεῖν Epict. 1, 1, 29] — 2) metaph.: *frigidus, iners, jejunus* ets. [Hdt. tragg. al.]; qui caret omni fervore caritatis Ap. 3,15 s.*

ψύχω, ft. P. †ψυγήσομαι [Galen. 11, 388; class. ψυχ(θή)σομαι]: 1) *flo, spiro* (unde ψυχή). — 2) *fando refrigero*; et universim — *refrigero, frigefacio* [unde ψῦχος, ψυχρός; Plat. Hdt. al.], per metaphoram: *frigidum reddo = interficio, extinguo* [ψύξει σ' δ δαίμων ap. Ath. 336 f], pass. *emoriendo frigesco, emorior*, de flamma Pl. Criti. 120 b, de homine Apoll. Rh.]: metaph. ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν ‘caritas plurimorum frigescet, emoriatur’ Mt. 24,12.¹

ψωμίσω, ao. ἐψώμισα (ψωμός ‘frustum’ panis, carnis ets.) 1) sensu proprio: a) *frusta cibi in os (avis, infantis, aegroti) ingerens nutrio* alqm. [τινά Aristoph.; 2 Reg. 13,5]. — b) porro *alqd. comedendum ingerō ori ales.* [ψ. τι Aristot. hist. an. 8, 3]. — 2) sensu latiore: a) **nutrio, cibo* alqm., qui in victu sibi comparando plane a me pendet [τινά τι Num. 11,4. Dt. 8,3 al.]: ψώμιζε αὐτόν ‘ciba eum’ R. 12,20 ε Prov. 25,21 [Clem. Rom. 1 Cor. 55,2; neohell.]. — b) †*alqd. tamquam cibum do, alqd. ad alendos egenos impendo* [cfr. 1 b]: ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου 1 C. 13,3.*

***ψωμίον**, οὐ, τό (ψωμός: cfr. art. praeced.) *frustulum cibi quantum in os ingeri solet, bucella:* J. 13,26 s.,30. [DLaërt. 6, 37; ψωμία ‘parvi panes’ pOx. 1071, 5; pBer. 304, 16 al.]*

***ψώχω** *terendo comminuo, contero: zerreiben: στάχυας ταῖς χερσίν* L. 6,1. [medium ap. Nicandr. ther. 619; κατα-σώχω Hdt. 4, 75]¹

Ω

Ω, ultima littera alphabeti graeci, cui nomen erat τὸ ω̄ ὁ̄ (Kühner³ I § 1, Anm. 2): ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω̄ (t. r. τὸ Α καὶ τὸ Ω) ‘ego sum Alpha et O’ Ap. 1,8,11 r.; 21,6; 22,13: cfr. art. ἄλφα. — NB. Noli, sive graece sive latine,

pronuntiare ‘Omega’; nam et serum est hoc litterae nomen, Byzantino tempore factum, et dicendum esset τὸ ὄ τὸ μέγα. In versione Syrus et Armenus nomen ultimae litterae sui alphabeti substituerunt, Coptus et Aethiops scripsit «ō», Vulgata litteram graecam scribit.*

ὦ interjectio et particula invocativa: ο! ante vocativum: ὦ Θεόφιλε A. 1,1: ib. 18,14; 27,21, qui loci stilum atticum sapiunt; ceteroquin in NT ὦ non usurpatur nisi ubi allocutio cum quadam emphasi vel cum affectu fit, ut ὦ γύναι Mt. 15,28: L. 24,25. R. 2,1,3; 9,20. G. 3,1. 1 T. 6,20. Ja. 2,20; pro vocativo seq. nominatus Mt. 17,17. Mr. 9,19. L. 9,41. A. 13, 10; usurpatur in exclamazione: ὦ βάθος πλούτου κτλ. Θεοῦ R. 11,33. (Bl. § 33, 4)*

’Ωβήδ (בָּבִעַ) t. r. = ’Ιωβήδ, q. v.

ὦδε adv. 1) de modo, pro ὥσ-δε (cfr. δὲ): *hoc modo, sic* [Hom. ss.; nunquam in SScr^a] — 2) de loco [perraro apud veteres; prob. Soph. OC. 182. 1547]: a) *huc* (cfr. οἰκόν-δε): προσάγαγε ὥδε τὸν νίον σου L. 9,41: Mt. 8,29; 14,18; 17,17; 22,12. Mr. 11,3. L. 14,21; 19,27. J. 6,25; 20,27. A. 9,21. Ap. 4,1; 11,12; ἔως ὥδε ‘usque huc’ L. 23,5. [Ex. 3,5 al.] — b) *hīc*: εἰσὶν ὥδε πρὸς ἡμᾶς ‘sunt hīc apud nos’ Mr. 6,3: Mt. 12,6,41 s.; 14,8. Mr. 8,4. L. 4,23 al.; τὰ ὥδε ‘res quae hic geruntur’ C. 4,9; ὥδε = in terra H. 13,14; ὥδε — ἐκεῖ ‘hic — illuc’ Mr. 13,21. L. 17,21,23. Ja. 2,3, porro H. 7,8 (*hic, sc. in ordine sacerdotii levitici — illuc, sc. in historia Melchisedech*); ὥδε ζητεῖται ὧνα ‘hic (= in hoc rerum statu, haec cum ita sint) requiritur ut’ 1 C. 4,2 cr.; ὥδε ἡ σοφία ἐστίν ‘hic (in hac re computanda) sapientia est’ Ap. 13,18, sim. 17,9; ὥδε ἐστίν ἡ ὑπομονή ‘hic est patientia’, in hac occasione p. debet se manifestare Ap. 13,10; 14,12. [Ps. 131,14. Gen. 19,12 al.; pOx. 736, 92; pFay. 117, 12 al.]

ὦδῆ, ἡ, ἡ (= ἀοιδή Hom.; ab ᾠδω = ἀείδω) *canticum: carmen*; in NT semper carmen sacrum quod alqs. in laudem Dei vel Jesu Christi cantat: Ap. 5,9; 14,3; ᾠδουσιν τὴν ωδὴν Μωϋσέως καὶ ωδὴν τοῦ ἄρνιου ‘canunt canticum Mosis (quod [vel: quale] Moses trajecto Mari rubro cecinit, Ex. 15) et canticum Agni (quod Christus, novus Moses, eos docebit, vel: in honorem

Christi, ut Ap. 5,9 s., 12 s.), Ap. 15,3; ωδαὶ πνευματικαὶ ‘cantica qualia spiritus suggesterit’, sive Spiritus S. sive spiritus hominis gratia illustratus et impulsus, E. 5,19. C. 3,16 (cfr. art. ὅμνος).*

ὦδίνω *partūs doloribus crucior, parturio* [poët. Plat. Aristot.]: Ap. 12,2; ἡ οὐκ ὠδίνουσα vocative ‘quae non parturis’, mater hucusque sterilis (primitus de synagoga, typice de ecclesia) G. 4,27 ex Is. 54,1; — cum acc. obj. *alqm. parturio* [Aesch.; Is. 51,2]; τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω = quos meis laboribus quondam filios spirituales genui, nunc seductos reducere satago, G. 4,19.*

ὦδίς, in SScr. (Is. 37,3. 1 Th. 5,3) * ὠδίν, ἵνος, ἡ *dolor mulieris parturientis* [Hom. ss.] 1 Th. 5,3; sensu latiore *quivis vehemens dolor, etiam animi* [Aesch. Soph. LXX]: Christus ultimas summasque eas calamitates, quae adventum suum secundum praecedent, ὠδίνας vocavit Mt. 24,8. Mr. 13,8 (itidem rabbini posterioris aetas ante adventum Messiae fore dicunt חישמה הכבלי; v. Knabenb. in Mt. 1. c.), quo vocabulo simul innui videtur, per has calamitates in novam melioremque conditionem quadam quasi parturitione transitum fore; ὠδίνας τοῦ θανάτου A. 2, 24 e Ps. 17 (18),5, ubi vertendum fuit ‘funes mortis’ (scil. לְבַתְּהַלְּן dolor, לְבַתְּהַלְּן funis).*

ὦμος, ου, δ *umerus* L. 15,5; in metaphora Mt. 23,4.*

ὦνέομαι, ao. † ωνησάμην [Lcn. Hermot. 81, cfr. pf. ωνημαι pOx. 270, 18; ao. × χωνησάμην pBrit. III p. 16. 22]: *emo;* τὶ παρά τινος A. 7,16.¹

ὦόν, οῦ, τό *ovum* L. 11,12.¹

ὦρα, ας, ἡ *hora*; 1) *pars anni, tempus quotannis naturae lege recurrens*, ut autumnus, aestas: *Jahreszeit: saison*. [Hom. ss.] — 2) *tempus cotidie recurrens, certa pars diei aut noctis*, ut mane, meridies, tempus somni etc.: *Tageszeit: όψιας οὖσης τῆς ώρας* Mr. 11,11 [pBer. p. 380, 3]; ib. 6,35; ἡ ώρα ἥδη παρῆλθεν ‘hora jam praeteriit’, sc. id diei tempus quo plebs dimittenda erat ut sibi providere posset Mt. 14,15 [νυκτὸς ἐν ώρῃ hHom. Merc. 155; τῆς ώρας όψέ Dem.]; Mt. 24,36,42 (cfr. Mr. 13,35, ubi variae ώραι indicantur), 44,50; 25,13. Mr. 13,32. L. 1,10; 12,39 s., 46. Ap. 11,13. — 3) *hora sensu astronomico: Stunde:*

heure (de hac re utiliter consuluntur opera Dr. Gustavi Bilfinger: die Zeitmesser der antiken Völker; die antiken Stundenangaben; der bürgerliche Tag); et quidem a) spatium temporis; *duodecima pars diei noctisve naturalis* (qua ratione veteres horas variis anni temporibus inaequales mensi sint, v. apud Bilfinger, d. a. St., cap. VI et XI): οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὥραι τῆς ἡμέρας; J. 11,9: Mt. 20,12; 26,40. Mr. 14,37. L. 22,59; 24,33. A. 5,7; 19,34; — in quibusdam dictionibus ὥρα consideratur ut satis breve temporis spatium: non diu ac paulatim imminebat et fiebat res sed μιᾷ ὥρᾳ ‘unā horā, subito’ Ap. 18,10,16,19; μίαν ὥραν ‘paulisper’ Ap. 17,12, itidem πρὸς ὥραν J. 5,35. 2 C. 7,8. G. 2,5: Phm. 15, πρὸς καιρὸν ὥρας 1 Th. 2,17. — b) certum temporis momentum, quod ab horā ante ipsum elapsā nomen habet, ut ‘hora quarta: 4 Uhr’: Ap. 9,15 (de ea re v. Bilfinger, l. c. passim, praesertim cap. V et VIII); veteres quidem horas semper ab oriente sole et rursus ab occidente sole numerabant (ibid. p. 112), initium primae et finem ultimae ipso solis ortu atque occasu dignoscebant; Romani tam diem quam noctem in quaternas partes ternarum horarum dividebant et interdiu bucinarum sonitu horam 3., 6., 9. elapsam nuntiabant (ibid. cap. V), unde in vita communi et in NT vix unquam alia tempora indicantur quam hora 3., 6., 9. [Tertull. adv. psych. de jej. c. 10: «tres istas horas, ut insigniores in rebus humanis, quae diem distribuunt, quae negotia distinguunt, quae publice resonant»; occurrit tamen ἀπὸ τετάρτας ὥρας ἔως ἐβδόμας Syll. 653, 109; περὶ ὥραν ια' pTebt. 15, 2]: in NT indicatur ὥρα τρίτη Mt. 20,3. Mr. 15,25. A. 2,15, τῆς νυκτός A. 23,23; ὥρα ἔκτη Mt. 20,5; 27,45. Mr. 15,33. L. 23,44. J. 4,6; 19,14. A. 10,9; ὥρα ἑνάτη Mt. 20,5; 27,45 s. Mr. 15,33 s. L. 23,44. A. 3,1 (‘ad horam precum, i. e. Nonam’); 10,3,30; praeterea occurrit solum χθὲς ὥραν ἐβδόμην ‘heri horā septimā’ J. 4,52 (class. accus., Bl. § 34, 8; v. art. ἐχθές), ὥρα ἦν ὡς δεκάτη J. 1,40, περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν Mt. 20,6,9; nemō veterum unquam, quantum ex historia scimus, horas a meridie aut media nocte computavit (Bilfinger, l. c. pag. 112),

ergo ne Johannes quidem hoc fecisse censendus est, ubi ipse suis verbis horas indicat, J. 1,40; 4,6; 19,14, ut quidam opinati sunt; — discrepantia inter Mr. 15,25 (horā tertīā Jesus crucifigitur) et J. 19,14 (circiter horā sextā a Pilato Iudeis crucifigendus traditur) ex vago loquendi usu vulgi videtur explicanda esse, quod solum tertiam quamque horam, quae publice resonabat, observabat: vix enim plus illae dictiones ὥρα τρίτη et ὥρα ὥστε ἔκτη significant quam nostrae ‘tempore antemeridiano’ et ‘sub meridiem’, et uterque evangelista supponit, horam tertiam jam sonuisse, nondum sonuisse sextam; — ad indicandam horam hae constructiones usuveniunt: dat. temp. τῇ ἑνάτῃ ὥρᾳ Mr. 15,34 (praemissio ἐν J. 4,52 s. A. 16,33), accus. [cl.; Bl. § 34, 8] ὥραν ἐβδόμην J. 4,52 b. A. 10,3: Ap. 3,3, περὶ τρίτην ὥραν, ut germ. ‘um 3 Uhr’, Mt. 20,3 al.; — ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἡμην τὴν ἑνάτην προσευχόμενος ‘quattuor abhinc diebus, si usque ad hanc nunc horam computem, eram horā nonā precans’ A. 10,30; — minus stricto sensu: ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας = usque ad hunc diem 1 C. 4,11, χινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν = semper (plus dicit quam ‘cotidie’) 15,30. — 4) hora = tempus alicujus eventū vel rei gestae aut gerendae, i. e. tempus sat breve, ut fere hora diei indicari possit: saepe ἐν ἔκεινῃ (vel αὐτῇ) τῇ ὥρᾳ ets. ‘illā horā’ Mt. 8,13; 10,19; 18,1; 26,55. Mr. 13,11. L. 2,38; 7,21 al.; ἀπὸ τῆς ὥρας ἔκεινης Mt. 9,22; 15,28; 17,18; ὥρα ὅτε J. 4,21,23; 5,25 (28 ἐν ᾧ); 16,25, ὥρα ἵνα J. 12,23; 16,2,32; ὥ. τοῦ ὁείπνου L. 14,17 ‘hora cenae destinata’, ἡ ὥρα 22,14 sc. cenae paschalis: Ap. 3,10; 14,7,15; ἡ ὥρα τινός ‘alcs. hora’, hora alicui divinitus destinata ad alqd. agendum vel patendum J. 16,21 (hora partūs), L. 22,53 (h. qua Deus vobis permittit ut me interficiatis), J. 2,4 (h. mihi ad miracula patranda destinata); 13,1 (add. ἵνα); absolute ἡ ὥρα hora fatalis, passioni ac morti Jesu destinata Mt. 26,45. Mr. 14,35,41. J. 12,27; 17,1, ἡ ὥρα αὐτοῦ J. 7,30; 8,20; — hora qua alqd. agere oportet: ὥρα (sc. ἔστιν) ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὅπνου ἐγερθῆναι ‘tempus est tandem e somno expurgescendi’ R. 13,11 [καὶ γὰρ ἐμοὶ ἔναι πάλαι ὥρα Plat. Prot.

362 a]; — ἐσχάτη ὥρα 1 J. 2,18 vocatur hujus aevi, ante Christi secundum adventum, aetas ultima. — 5) *maturitas aetatis*. — 6) *venustas, amoenitas floris, hominis ets.* [Aristoph. Plat. Xen.]

ώραιος 3. ↑ 1) *id quod certum anni tempus fert s. producit, tempestivus*, ut fructus. — 2) *id quod recto tempore fit s. accidit, opportunus, faustus* [ώρ. ἔρχον, πλοῦς etc.]: ita fort. ως ὥραιοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην ‘quam opportunus ac faustus (fere = ‘willkommen, bienvenu’) est adventus eorum qui pacem annuntiant!’ R. 10,15 ex Is. 52,7 hebr. — 3) ab ὥρᾳ nr. 6: *venustus, speciosus, pulcher* [de hominibus in flore aetatis juvenilis ets. tragg. Plat. Xen.]: *de rebus inanimatis [2 Chr. 36,19. Cant. 4,3 al.] Mt. 23,27. A. 3,2,10; fort. etiam R. 10,15 (v. supra) ‘quam jucundi visu sunt etc.!’*

ώρνομαι rugio (dic. praesertim de bestiis fame cruciatis); de leone 1 P. 5,8. [Theocr. al.]¹

ώς (proprie adverbium pronominis relativi ὃς) particula atona, et quidem:

I. *particula relativa modi*, in sententiis usurpata quibus indicatur quonam modo alqd. fiat = *quemadmodum, quomodo, ut*; correlative ad οὗτως, adv. demonstr.: σωθήσεται, οὗτως δὲ ως διὰ πυρός ‘salvus erit, sed ita [dumtaxat] ut [qui salvus evadit in incendio, currens] per ignem’, i. e. aegre nec sine ustura ac dolore 1 C. 3,15; ἡμέρα Κυρίου, ως κλέπτης ἐν νυκτί, οὗτως ἔρχεται 1 Th. 5,2: E. 5,33; ut autem pro οὗτος ὃς ‘is qui’ usurpatur solum ὃς (cfr. ὃς 3), ita, omisso οὗτως, solum ως valet *sicut, eo modo quo: ἀσφαλίσασθε ως οἵδατε* ‘tuto [sepulcrum] custodite eo modo quo scitis [id fieri]’, modo vobis noto: ihr wißt schon, wie, Mt. 27,65; semen agricolae crescit ως οὐκ οἴδεν αὐτός ‘modo ei ignoto: er weiß selbst nicht, wie’ Mr. 4,27; ἵνα παρρησιάσωμαι ως δεῖ με λαλῆσαι ‘ut libere audiam eo modo, quo me oportet, loqui’ E. 6,20: C. 3,18; 4,4. T. 1,5 al.; — *imprimis nota a) dictiones aliquas, plerumque ellipticas*: ως νήπιος ἐλάλουν κτλ. ‘ut parvulus [loqui solet] loquebar’ 1 C. 13,11: E. 6,6 a. Ph. 2,22. C. 3,22; ως τέχνα φωτὸς περιπατεῖτε ‘ambulate ita ut [ambulare debent] filii lucis’ E. 5,8: ib. 6,6 b; ως ἐν ἡμέρᾳ ‘ut diurno tempore [decet]’

R. 13,13; Israēlitae per Mare rubrum incesserunt ως διὰ ἑηρᾶς γῆς tam secure ac tuto velut si per continentem ambularent H. 11,29; SScra in vaticinio Messiano non loquitur ως ἐπὶ πολλῶν ‘eo modo ac si loquatur de compluribus’, sed ως ἐφ’ ἐνός ‘eo modo ac si loquatur, seu: eo modo ut censenda sit loqui de uno’ G. 3,16 (cfr. σπέρμα 2 b γ); cum ptcō ἔγραψα ως ἐπαναμιμήσκων ὑμᾶς ‘scripsi vobis monitoris modo’ R. 15,15; οὗτως ως μέλλοντες κρίνεσθαι ‘ita ut vos oportet qui olim judicabimini’ Ja. 2,12: 1 C. 9,26. 1 P. 5,3. — b) *sententia ab ως inchoata, ubi loco hebraici רָשׁוֹת vel aramaici נָמֹת posita est, alterius sententiae subjectum aut objectum esse potest*: ως ἐπίστευσας, γενθήθητω σοι (= id quod fere credidisti, contingat tibi) Mt. 8,13: ib. 15,28; 26,39 (sc. fiat). L. 14,22 r.; ἐποίησεν ως προσέταξεν αὐτῷ δ ἄγγελος (= fecit id quod angelus ei praeceperat) Mt. 1,24: ib. 26,19; 28,15. — c) *vocabulo ἔκαστος adjunctum, ως habet sensum distributivum = ‘prout: je nachdem’: ἔκαστω ως δ Θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως ‘prout cuique Deus mensuram fidei tribuit’ R. 12,3: 1 C. 3,5; 7,17. Ap. 22,12. — d) ως *usurpatur etiam in interrogatione indirecta* [Bailly s. v. A VI; ἀπαίδευτοι ως χρὴ συμμάχοις χρῆσθαι ‘ignari quomodo sociis uti oporteat’ X. Cyr. 1, 5, 11]: ἐξηγοῦντο ως ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἀρτου ‘narrabant, quomodo in fractione panis eis se agnoscedum praebuerit’ L. 24,35: Mr. 12,26 r. I. 8,47; 23,55. A. 10,38; 20,20. R. 11,2. 2 C. 7,15: cfr. etiam locos nr. IV 4 et 6 citatos quos partim hoc referre licet.*

II. *conjunction relativa comparativa* = ‘ut, velut, sicut, quomodo’ ets.; per se ponitur correlative ad οὗτως (hoc autem plerumque omittitur): ως κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὗτως καὶ τῆς παρακλήσεως ‘ut socii estis passionum, ita etiam consolationis [socii eritis]’ 2 C. 1,7: J. 7,46. A. 8,32 al.; jam vero 1) quod ad formam sententiarum attinet, a) *aut integræ sunt ambae sententiae*: ἐὰν ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ως αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτὶ ‘si in luce ambulamus, sicut ipse est in luce’ 1 J. 1,7: A. 23,11. 2 C. 7,14; 11,3, aut abbreviatur, saltem verbo omisso, sive utraque sententia periodi comparativae: ως τὸ παρά-

πτωμα, οὗτως καὶ τὸ χάριτμα R. 5,15: ib. 18, sive — idque fit ut plurimum — alterutra: γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ώς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς Mt. 6,10; persaepe in sententia relativa, quae ab ώς incipitur, praeter unum illud nomen, in quo comparatio versatur, omnia reliqua omituntur, et sic ώς fit particula comparativa: οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ώς ὁ ἥλιος Mt. 13,43, θέλω τούτῳ δοῦναι ώς καὶ σοὶ 20,14, ώς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε συλλαβεῖν με 26,55: E. 5,33. Ph. 1,20 al. — b) correlative ad ώς in altera sententia οὗτως ponitur: οὐδέποτε οὗτως ἐλάλησεν ἀνθρώπος ώς οὗτος κτλ. J. 7,46 v.: A. 8,32 al., plerumque vero omittitur; — porro alterutri aut utrique comparationis membro pleonastice καὶ ‘etiam’ inseri potest (καὶ II 1 a): ώς καὶ ‘sicut’ Mt. 6,12; 20,14. 1 C. 7,7, οὗτως καὶ ‘sic’ A. 23,11. 2 C. 1,7; 7,14, καὶ σέ, ώς κἀγώ ‘te, ut ego’ Mt. 18, 33, ώς —, καὶ ‘ut —, ita’ Mt. 6,10. A. 7,51. 2 C. 13,2. Ph. 1,20. (ώς τὸ χρῖσμα διδάσκει ύμᾶς, καὶ ἀληθές ἐστιν ‘sicut unctio vos docet, ita verum est’ 1 J. 2,27) al. — 2) quod ad rem attinet, a) similitudo duarum rerum effertur; amant Hebraei vocabulo alci. sensu metaphorico, spirituali, ethico sumpto adjungere comparationem ab ejusdem vocabuli significacione propria, physica, materiali petitam [cfr. Ex. 15,7. Num. 11,12. Job 10,10. Ps. 13,4; 21,14; 36,35 al.]: γίνεσθε φρόνιμοι ώς οἱ ὄφεις Mt. 10,16: ib. 13,43. L. 21, 35; 22,31. J. 15,6. A. 8,32. 1 Th. 5,2. 2 T. 2,17. 1 P. 2,2; 5,8. 2 P. 3,10; sim. πίστιν ώς κύκκον σινάπεως ‘fidem tantam quantum est granum sinapis’ Mt. 17,20. L. 17,6. — b) saepe comparatione effertur ambarum rerum in comparatione positarum ipsa veritas et realitas (ut unum verum est seu revera exsistit, ita alterum est, erit, fiet etc.): ή ἀνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἐσται πᾶσιν, ώς καὶ ή ἐκείνων ἐγένετο 2 T. 3,9: Mt. 6,10,12. A. 7,51. 1 C. 9,5. 2 C. 1,7; 7, 14. — c) sententia ab ώς incipiens affert rei exemplum L. 9,54 r. 1 P. 3,6, vel SScriae aut hominum testimonium Mr. 1,2; 7,6. L. 3,4. A. 17,28; 22,5; 25,10. R. 9,25, vel rationem impellentem Mt. 5,48; 6,12 (= καὶ γάρ L. 11,4). — d) ώς breves parentheses inducit: ώς εἰώθει ‘ut consueverat’ Mr. 10,1, ώς λογίζομαι ‘ut puto’ 1 P. 5,12; L.

3,23 al. — 3) semitismus, i. e. hebraismus, vel aramaismus, est, quod (ut ἡ cum substantivo ei suffixo) ώς cum substantivo ei annexo substantivi vel adjectivi vices gerit: et quidem a) substantivi, nempe si in enuntiato ponitur subjecti loco: ἐνώπιον τοῦ θρόνου (sc. ἡν) ώς θάλασσα ὑαλίνη ‘coram throno erat alqd. mari vitreo simile’ Ap. 4,6, ἀφ’ ἐνὸς ἐγενήθησαν ώς ἡ ἅμμος κτλ. ‘ab uno nati sunt arenae-maris-pares’ i. e. innumerabiles posteri H. 11,12: Ap. 8,8; 9,7 a; — aut objecti loco: ἥκουσα ώς φωνὴν ὅχλου πολλοῦ ‘audivi sonum vocis multitudinis similem’ Ap. 19,6: ib. 14,3 r. WH. Br.; 15,2 [ώς υἱὸς ἀνθρώπου ‘quidam filii hominis speciem habens’ Dan. 7,13: ib. 10,16,18]; — b) adjectivi vices gerit, si in enuntiato ponitur praedicati loco (vertere possumus similis c. datº, [multitudine vel magnitudine] par c. datº): πᾶσα σὰρξ ώς χόρτος ‘omnes homines sunt foeno similes’ 1 P. 1,24 ex Is. 40,6; ἐὰν μὴ γένησθε ώς τὰ παιδία ‘nisi evaseritis parvulis similes’ Mt. 18,3: ib. 6,5 cr. 16 cr.; 10,25; 22,30. Mr. 6,34; 12,25 (= Ισάγγελοι L. 20,36). L. 6,40; 22,26. R. 9,27,29 (Is. 10,22; 1,9). 2 P. 3,8 (Ps. 89,4). Ap. 9, 5,7 b; 10,1 al.; ποίησόν με ώς ἔνα τῶν μισθίων σου ‘fac me uni mercennariorum tuorum similem’ L. 15,19: Ap. 2,18; extra hos locos ex lingua hebr. vel aram. conversos 1 C. 4,13; 7,7 s.,29-31; 9,20-22; aut si substantivo, attributi loco, adjicitur: ἐὰν ἔχητε πίστιν ώς κόκκον σινάπεως ‘si habebitis fidem magnitudine granum sinapis aequantem’ Mt. 17,20. L. 17,6; προφήτης ώς εἰς τῶν προφητῶν ‘propheta cuipiam [veterum] prophetarum similis, aut par’ Mr. 6,15; προφήτην ώς ἐμέ ‘prophetam mihi similem’ A. 3,22; 7,37: ib. 10,11; 11,5. Ap. 5,6 (‘agnum occiso [specie] similem’); 9,2,8 a; 12,15 (‘aquam flumen [copiā] aequantem’) al. [Gen. 3,5. Ps. 1,3. Ez. 1,7 al.]; — post ώς interdum per ellipsis omittitur nomen et relinquitur genitivus ab hoc nomine pendens: ή φωνὴ κτλ. ώς [sc. φωνὴ] σάλπιγγος Ap. 4,1: ib. 1,10 (cfr. 1,15); οἱ πόδες αὐτοῦ ώς [sc. πόδες] ἄρκου Ap. 13,2: ib. 9,8 b; 14,2 c; 16,3 [πτέρυγας ώς περιστερᾶς Ps. 54,7 c&]. — NB. Pro intolerabili (cfr. Bl. § 65, 7) scriptura, per haplographiam orta, ώς ἀνθρώπος βάλη Mr. 4,26 Tdf. WH. lege cum

cod. C ώς ἀν (vel cum t. r. He. Br, ἐὰν) ἄνθρωπος βάλῃ ‘ut si homo jicit’.

III. ώς *cum annexo sibi additamento indicat aliquam personae, rei, actionis etc. qualitatem quae hic et nunc effertur ac separatim consideratur; et quidem 1) qualitatem veram, realem, revera existentem:* a) = ‘ut, utpote, quippe: als: comme, en’: ώς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν γάλα ἐπιποθήσατε ‘tamquam [per baptismum] recens geniti infantes spirituale lac concupiscite’ 1 P. 2,2, μή τις πασχέτω ώς φονεὺς κτλ. ‘ne quis patiatur ut homicida etc.’ 1 P. 4,15 s.; R. 3,7. 1 C. 3,10; 7,25. 2 C. 6,4. E. 5,1. C. 3,12. 1 Th. 2,4,7 a. 1 P. 1,14; — in casibus obliquis: τιμώ αἴματι ώς ἀμνοῦ ἀμώμου . . . Χριστοῦ ‘pretioso sanguine, utpote [sanguine] agni immaculati, Christi’ 1 P. 1,19, τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ώς μονογενοῦς παρὰ Πατρός ‘gloriam ejus, gloriam quam habet ut [= quia est] unigenitus a Patre’ J. 1,14: H. 12,27; ὑποτάγητε βασιλεῖ ώς ὑπερέχοντι 1 P. 2, 13: ib. 3,7. 1 C. 3,1; 10,15. 2 C. 6,13. H. 12,5. 2 P. 1,19; haec scribo, vos ώς τέκνα μου νοοῦθετῶν ‘tamquam filios meos monens’ 1 C. 4,14: R. 1,21. 1 C. 8,7. T. 1,7. Phm. 16. H. 6,19; 11,9. 1 P. 2,11; — eadem aut similis vis particulae ώς inest in his exemplis: uxores maritis oboediant ώς τῷ Κυρίῳ i. e. oboedientiam suam illis praestent *tamquam* oboedientiam Domino praestandam, E. 5,23; ἐργάζεσθε ώς τῷ Κυρίῳ = facite opera tanquam opera Domino (non tanquam opera hominibus) facienda C. 3,23; qui habet charisma διακονίας, ministret ώς ἐξ ισχύος ής χορηγεῖ δ Θεός = ministerium suum praestet tanquam ministerium quod obitur facultate divinitus concessâ, et qui sermonis charisma habet, verba sua proferat ώς λόγια Θεοῦ, tamquam verba Dei, 1 P. 4,11; ώς ἐξ εἰλικρινείας, ώς ἐκ Θεοῦ κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν verba nostra (instructiones de evangelio) proferimus tamquam verba ex sincero animo profecta et coram Deo jüssu Christi dicta 2 C. 2,17; E. 5,28; 6, 5,7 cr.: conotari videtur hīc particulâ ώς et idea vera impulsiva quae agenti praelucere debeat (ut C. 3,23 ‘operamini, hoc cogitantes: Domino operor’) et agendi modus tali actioni conveniens (‘operamini eo modo quo decet pro Domino operari’,

cfr. nr. I); item 2 C. 5,20, sive jungis ita: ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ώς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι’ ἡμῶν ‘pro Christo igitur legati [Dei] sumus, utpote Dei [homines] invitantis instrumenta’ (= utpote per quos Deus homines invitet), sive ita: ὑπέρ κτλ. πρεσβεύομεν. ώς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι’ ἡμῶν δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ· καταλλάγητε τῷ Θεῷ ‘... legati sumus; tanquam Dei [vos] invitantis instrumenta obsecramus vos pro Christo reconciliamini Deo!’ — b) ώς *praefigitur dictiōnibus participialib⁹s quae rationem ad agendum impellentem indicant* [κατεγέλων τῆς πολιορκίας, ώς ἔχοντες τὰ ἐπιτήδεια X. Cyr. 7, 5, 13; Kühner³ IV § 488, 1 b]: Caesarem appellavi, οὐχ ώς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορεῖν ‘non ideo quod habeam de quo populares meos accusem’ A. 28,19; ante genet. abs.: ώς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ . . . δεδωρημένης ‘quoniam omnia nobis divina ejus potestas . largita est’ (syr.; vulg. mire ‘quomodo omnia nobis divinae virtutis suae donata sunt’) 2 P. 1,3. — c) *visuā propriā multum debilitatā, ώς ponitūt fere pleonastice ante accusativum vel nominativum praedicati quorundam verborum: ώς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ‘prophetam [esse] existimant Johannem’ Mt. 21,26: ita cum verbis ἡγεῖσθαι 2 Th. 3,15, λογίζεσθαι 1 C. 4,1. 2 C. 10,2 (sed R. 8,36 ώς πρόβατα ἐλογίσθημεν ‘ovium instar habiti sumus’); ἐλεγχόμενοι ώς παραβάται (= π. δῆτες) Ja. 2,9; εύρεθεὶς ώς ἄνθρωπος Ph. 2,8, διεβλήθη ώς σκορπίζων κτλ. L. 16,1. — 2) ώς *indicat ac notat saepe qualitatem tamquam fictam, ementitam, falso praetextam vel falso existimatam: τί καυχᾶσαι ώς μὴ λαβών; ‘quid gloriaris quasi non acceperis?’ 1 C. 4,7: L. 23,14. A. 3, 12; 23,15,20; 27,30; ώς μὴ ἐρχομένου μου ‘opinantes me non venturum (inflati sunt)’ 1 C. 4,18; paulo aliter: ώς παρών ‘tanquam si praesens essem’, mente praesens aderam 1 C. 5,3, τὸν ἀόρατον ώς δρῶν ‘velut si revera cerneret Invisibilem’ H. 11,27. — 3) ώς *id cui praefigitur nonnunquam notat ut alcs. ideam subjectivam (objective falsam aut improbandam), ut verba alcs. erronea vel mendacia vel modum loquendi perversum, ut rem quae solum videatur fieri aut facta esse etc. (quae nos***

notare solemus vel his signis «. .» vel brevibus parenthesisibus vel particulis latinis ‘nimirum, scilicet’): nolite terreri δι’ ἐπιστολῶν ως δι’ ήμων ως δτι ἐνέστηκεν ή ήμέρα τοῦ Κυρίου ‘per epistulas a nobis — ut mentiuntur — missas, instare (sic epistulae falso nuntiant) diem Domini’ 2 Th. 2,2 (prius ως verba δι’ ήμων ut mendacia, alterum id quod epistula continet, ut falsum notat); ως πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ως ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι κτλ. (= dicimur, videmur multis esse seductores, ignoti etc., sumus revera veraces, bene noti etc.) 2 C. 6,8-10; quidam Judaei veram justitiam assecuti non sunt, quia οὐχ ἔχ πίστεως, ἀλλ’ ως ἔξ ἔργων νόμου ‘non ex fide, sed (ut falso opinantur atque docent) ex operibus legis [eam obtinere conati sunt]’ R. 9,32; κατὰ ἀτιμίαν λέγω ως δτι ήμεῖς ήσθενήκαμεν ‘cum mea ignominia concedo me fuisse — ut mei adversarii loqui solent — infirmum’ 2 C. 11,21; ἵνα ήμεῖς ως ἀδόκιμοι ὥμεν ‘ut nos — sec. modum loquendi adversariorum — «ad munus inepti» simus’ 2 C. 13,7; ως δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ ‘video vos esse maxime — ut opinamini et videmini — religiosos’ (Athenienses subjective sunt et aspicienti videntur esse religiosi; objective eos religiosos esse, utpote unius veri Dei ignoros, Paulus dicere non potuit) A. 17,22; τοὺς λογιζομένους ήμας ως κατὰ σάρκα περιπατοῦντας ‘qui nos — ut dicere non verentur — «secundum carnem ambulare» opinantur’ 2 C. 10,2; δ λαλῶ, ως ἐν ἀφροσύνῃ sc. λαλῶ ‘quod dico, stulte (ut quidam existimabunt et dicent) dico’ 2 C. 11,17; salutem vestram cum timore operamini etiam me absente, οὐχ ως ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ‘non — ut quidam agere videntur — in praesentia mea tantum’ Ph. 2,12; ἵνα μὴ ως κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου η ‘ne velut coactum beneficium tuum esset’, ne cogi a me ad hoc beneficium videreris Phm. 14.

IV. particula varii usūs derivati; 1) *conjunction temporalis*: a) *tempus eventū finiti indicat ως c. aor.* = ‘ut, quam, postquam: als: lorsque’: ως ἥλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαριταῖς ‘cum venissent ad eum Samaritani’ J. 4,40; L. 1,44; 2,39; 4,25; 5,4; 7,12; 15, 25; 19,5; 22,66; 23,26. J. 2,9; 4,1; 6,12,16;

7,10; 11,6,20,29,32,33; 18,6; 19,33; 21,9. A. 5,24; 10,7,25; 13,29; 14,5; 16,10,15; 17,13; 18,5; 19,21; 20,14 r. Br. Bl. 18; 21,1,12; 22,25; 27,1,27; 28,4. [X. Cyr. 1, 4, 8. 20 al. Hdt.] — b) *tempus eventū nondum absoluti, sed etiamtum perdurantis seu simultanei indicat ως c. prae.* (de eventu praesenti) *vel imperf.* (de praeterito) = ‘quando, quam, dum: während: lorsque (c. imperf.)’: ως ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ‘dum es in via cum adversario tuo’ L. 12,58: J. 12,35 cr. nBr. 36 cr. nBr. G. 6,10 r. He. Br.; ως ἐλάλει ήμην κτλ., ως διήγοιγεν ήμην τὰς γραφάς ‘quando nobiscum loquebatur, quando nobis scripturas explicabat’ L. 24,32: Mt. 28,9 r. J. 2,23; 8,7; 20,11. A. 1,10; 7,23; 8,36; 9,23; 10,17; 13,25; 16, 4; 19,9 (falso 20,14 v.); 21,27; 22,11; 25, 14 [X. an. 4, 3, 27 al.]; huc trahi potest Mr. 9,21 (γέγονεν = ἐστίν). — c) *tempus eventū futuri indicat ως ἀν vel ως ἐάν c. conj.*: ως ἀν (t. r. ἐάν) πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν ‘quando in Hispaniam proficiscar’ R. 15,24; ως ἀν ἔλθω ‘cum venero’ 1 C. 11,34: Ph. 2,23 [Jos. 2,14. pTebt. 26, 2. Herm. vis. 3, 8, 9]; omissio ἀν, in sententia temporalī universali ponitur ως c. conj. G. 6,10 Tdf. WH. [Hdt. 4, 172]. — 2) *particula finalis*: a) *praefigitur infinitivo finali: ως τελειώσαι τὸν δρόμον μου ‘ut cursum meum consummem’* A. 20,24 (nWH.): L. 9,52 WH. [X. Cyr. 1, 2, 8; FlJ.]; ως ἔπος εἰπεῖν ‘ut ita dicam: sozusagen: pour ainsi dire’ H. 7,9 [cl.]. — b) *ώς c. conj.*: ως τελειώσω A. 20,24 WH. [X. an. 1, 6, 9] — c) *ώς, praepositionibus εἰς, πρὸς ets. praefixum, directionem ut intentam designat* (beabsichtigte Richtung: Kühner³ III § 432, Anm. 1): πορεύεσθαι ως ἐπὶ τὴν θάλασσαν ‘proficiisci versus mare’ A. 17,14 r. Bl. [Pol. 1, 29, 1; cfr. X. an. 1, 2, 1. Thuc. 6, 61, 6] — 3) *particula consecutiva = ὅστε [fere solum c. inf. Hdt. Xen. tragg. pOx. 1040, 11; perraro c. indic.: οὕτω μοι ἐβοήθησας ως σέσωσμαι X. Cyr. 5, 4, 11]: ‘ita ut’; sic prob. H. 3,11; 4,3 (Ps. 94,11) ως ὥμοσα ἐν τῇ δργῇ μου ‘ita ut juraverim ets.’ vel ‘itaque juravi in ira mea’. — 4) *particula declarativa post verba dicendi, sciendi, cognoscendi ets. = δτι [οὖποτε ἐρεῖ οὐδεῖς ως ἐγὼ τὴν βαρβάρων φιλίαν εἰλόμην ‘nunquam dicet quisquam me barbarorum amicitiam prae-**

optasse' X. an. 1, 3, 5]; μνήσθητε ώς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι δν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ κτλ. 'reminiscimini eum, cum adhuc in Galilaea esset, vobis dixisse etc.' L. 24,6: ib. 22,61; in talibus sententiis saepe vis propria hujus particulae *quomodo* ita adhuc perlucet, ut fere interrogationem indirectam legere videamur (cfr. I d), ut L. 8,47. Ph. 1,8. 1 Th. 2,11 a (cfr. I d et IV 6 b: qui loci partim huc pertinere videri possunt). — 5) *particula limitativa*: a) numeris rebusve numeratis praefigitur [cl.] = 'fere, circiter': θυγατὴρ ώς ἑτῶν δώδεκα 'filia duodecim fere annorum' L. 8,42: Mr. 5,13; 8,9. L. 2,37 r. J. 6,19; 11,18; 19, 39 cr.; 21,8. A. 1,15 v.; 5,7,36 cr.; 13,20; 19,34; cum num. ord., ubi hora indicatur: ὥρα ἡν ώς δεκάτη 'hora erat circiter decima' J. 1,39: ib. 4,6 cr.; 19,14 cr.; cum adj^o composito: ώς τεσσερακονταετὴ χρόνον 'per 40 fere annorum tempus' A. 13, 18 [δρέπανα ώς διπήχη X. Cyr. 6, 1, 30]; cum subst^o composito: ώς ἡμιώριον 'circiter per semihoram' Ap. 8,1. — b) ώς ἄν vel ώσάν *velut, quodammodo*: 2 C. 10,9 hac dictione dura vox ἐκφοβεῖν mitigatur [cl. ὥσπερ ἄν]. — 6) *particula exclamativa* = 'quam!' (cum adj^{is} et adv^{is}), 'ut! quantopere!' (cum verbis): hae sententiae aut a) absolute proferuntur: ώς ὥραιοι οἱ πόδεις τῶν εὐαγγελιζομένων ἀγαθά! 'quam gratus est adventus eorum qui bona evangelizant!' R. 10,15: ib. 11,33 [ῷ μῆτερ, ώς καλός μοι δ πάππος! X. Cyr. 1, 3, 2; Ps. 8,2; 72,1]; huc referri potest ώς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ 'quantopere interpellat Deum contra Israël!' R. 11,2 [ώς ἄρα ἐφλυαροῦμεν 'ut nugabamur!' X. Cyr. 1, 4, 11] — aut b) a verbo dicendi, reminiscendi etc., interrogationis indirectae instar, suspenduntur [ἀσθανόμενος ώς ἥδεως καθεύδεις Pl. Crito 43 b; id. Phaed. 89 a. X. Cyr. 5, 3, 46]; huc trahere possumus hos locos: μάρτυς μού ἔστιν δ Θεός, ώς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι 'testis est mihi Deus, quam assidue de vobis recorder' R. 1,9: A. 10,28 ('quam illicitum sit'). 2 C. 7,15 (ώς μετὰ φόβου καὶ τρόμος 'quam reverenter, cum quanta reverentia'). 1 Th. 2,10 ('quam sancte et juste et inculpate erga vos nos gesserimus'); μάρτυς μού ἔστιν δ Θεός, ώς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς 'testis mihi est

Deus, quanto desiderio erga vos ferar' Ph. 1,8: R. 11,2 (si habetur pro interrog. indir.). 1 Th. 2,11 a: hi loci nrⁱ b etiam partim ad I d, partim ad IV 4 referri possunt. — 7) *cum superlativo* valet i. q. 'quam (optime etc.)': *quam fieri potest (optime etc.)*: ώς τάχιστα 'quam celerrime, quam primum' A. 17,15. [cl.]

†ώσαννά *hosanna*, vox quam turbae Christo, cum sacram urbem sollemniter ingredetur, acclamarunt: Mr. 11,9. J. 12,13, cum additamento ώ. ἐν τοῖς ὑψίστοις Mt. 21,9 b. Mr. 11,10 (= δόξα ἐν ὑψίστοις L. 19,38, cfr. 2,14), ώ. τῷ σιώ Δαυεὶδ Mt. 21,9 a,15 [ώ. τῷ Θεῷ (Bryennius corrigit σιώ) Δαβὶδ Didache 10, 6 vel 12]. — NB. 1) Exsistit a) derivatum ab נִשְׁעָנָה הַזְּבָחָן (de quo v. nr. 2), nomen neohebraicum *הַזְּבָחָן*, plur. *נוֹתָן*, et aramaicum *אֲנָשָׁנָה*; hōc significantur a) *preces festi tabernaculorum*, sc. psalmus hebr. 118 aliaeque supplicationes, in quibus identidem iteratur vox נִשְׁעָנָה vel נִשְׁעָנָה הַזְּבָחָן 'salva, quaesumus!' β) *fasciculus ramorum salicium* aliarumque arborum, istis diebus gestandus et inter preces agitandus, γ) *ipsum festum tabernaculorum* [cfr. Buxtorf-Fischer, Lexicon chald. talmud. rabb. p. 327 s.; H. G. Löwe, Schulchan Aruch I 140 ss.]. — b) Apud Syros nomen לִשְׁעָנָה valet a) *fasciculus seu ramus in festivitate gestandus*, β) secundum veteres interpretes etiam *laus, gloria* [Payne-Smith, thesaur. syr. I 1639 s.]. — c) ώσαννά esse nomen, quod valeat *laus* etc., antiquitus quidam tenuerunt: v. M. gr. 8, 264 a; 129, 552 c; M. lat. 22, 376; vers. arm. Mt. 21,9, et ut videtur ipse Lucas 19,38. — d) Hanc significationem nominis hebr. vel aram. *laus, gloria* (fort. *ovatio*) si supponimus, commodissime explicantur illa additamenta (v. *textū NTⁱ supra!*). — 2) Sec. alios ώ. est verbum hebr. נִשְׁעָנָה *salva, quaesumus!*, forma brevior pro psalmi 118,25 longiore נִשְׁעָנָה הַזְּבָחָן, in precibus festi tabernaculorum iterum itemque occurrens; quae vox considerari potest ut brevis recapitulatio psalmi et precum illarum, usurpata tunc a turbis Jesum consalutantibus ut precatio pro Rege Messia, cui Deus ut auxilietur orant. In acclamatione vox substantivi vel interjectionis vices egisse videtur (ac si dice-

rent: 'ein *Salvum fac regem dem Sohn Davids!*') — Formari etiam potuisse videtur, eliso ἵ, Αγνῆγεντον (v. apud Gese-nius, hebr. Gramm.²⁷ § 53 n) *salva, quae-sumus!*, cui formae mira scriptura plero-rumque codd. gr. ωσάννα (v. Tdf. Mt. 21, 9) congruit, et de qua eadem valent. — 3) Alii denique volunt esse verbum aramaicum Αγνῆγεντον *salva nos!* et hac ratione defendant scripturam ωσάννα (Tdf.), *osanna* (codd. vulg.). Sed quoniam verbum aram. γεντον nusquam exsistit, haec sententia non videtur sustineri posse.*

ώσ-αύτως (ώς αύτως, quodammodo adv. ad ὁ αύτός) *eodem modo, itidem* Mt. 20,5; 21,30,36; 25,17. Mr. 14,31. L. 13,3 r., 5 v.; 20,31. R. 8,26. 1 T. 5,25. T. 2,6; verbum e contextu supplendum est Mr. 12,21. L. 22,20. 1 C. 11,25. 1 T. 2,9 (supple βούλομαι 8); 3,8 et 11 (δεῖ εἶναι). T. 2,3 (λάλει 1 = παραχάλει 6). [cl. LXX pap.]*

ώσ-εί (= ώς εἰ) 1) conjunctio: *ut si* [Hom.]. — 2) mera particula comparativa = ώς *ut, quasi, instar* [Hom. ss.], seq. substantivum ήσαν ἐρριμμένοι ώσει πρόβατα Mt. 9,36: Mt. 3,16. Mr. 1,10 r. A. 2,3; 9, 18. H. 1,12. Ap. 1,14 r. al.; potest talis dictio fieri enuntiati subjectum: ἐγεννήθησαν ώσει ἄμμος 'orti sunt innumera-biles' H. 11,12, vel praedicatum ἐγένετο ώσει νεκρός Mr. 9,26: L. 22,44; 24,11. A. 6,15. (cfr. ώς II 3) — 3) cum numeris et mensuris copulatum significat *fere, cir-citer* [X. Hell. 1, 2, 9; pTebt. 15, 2 al.]: ώσει πεντακισχίλιοι Mt. 14,21. L. 9,14. J. 6,10; ώσει μῆνας τρεῖς L. 1,56: L. 3,23; 9,28; 22,59. A. 1,15 v.; 2,41; 19,7: ήν ώσει ὥρα ἔκτη 'erat hora fere sexta' L. 23,44, sim. J. 4,6 r.; 19,14. A. 10,3; ώσει λίθου βολήν L. 22,41.

'Ωσῆ, δ (hebr. γεντον 'salva [Jahve]!') Osee, propheta regni septentr., sub Jero-boamo II rege Israël et Ozia, Joatham, Achaz, Ezechia regibus Juda; metony-mice *liber Osee*: ἐν τῷ Ω. R. 9,25.¹

ώσ-περ (πὲρ vim particulae ώς per se auget: *prorsus ut*; sed haec emphasis fre-quenti particulae encliticae usu rursus ita debilitata est ut ωσπερ ab ώς vix differat; v. Bäumlein, Untersuchungen ü. gr. Partikeln) *ut, sicut, quemadmodum:* Mt. 6,2; 20,28; 25,32. 1 C. 8,5 ('ut revera . . .'). H. 9,25. Ap. 10,3; correspondent

ωσπερ —, οὕτως 'ut —, ita': Mt. 12,40; 13,40; 24,27,37. L. 17,24. J. 5,21,26. R. 5, 19,21 al.; sententia in qua ωσπερ occurrit, passim decurtatur et saltem verbo caret: μὴ βατταλογήσητε ωσπερ οἱ ἐθνικοὶ sc. βατταλογοῦσιν Mt. 6,7: A. 3,17; 11,15. 1 Th. 5,3. H. 4,10; 7,27; seq. genetivus absol.: ἐγένετο ἦχος ωσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας 'factus est sonitus qualis fieri solet irruente vento valido' A. 2,2; εἰμὶ ωσπερ τις = 'sum alci. similis' Mt. 6,5. L. 18,11, = 'ita habeor, ducor, trac-tor, ut alqs.' Mt. 18,17; ad sententiam ab ωσπερ inceptam mente supplenda est apodosis omissa Mt. 25,14. R. 5,12 (2 C. 8,7 apodosis est ήνα περισσεύητε 'abun-date', v. ήνα II 3).

ώσπερ-εί (i. q. ωσ-εί, q. v.) 1) *ut si*. — 2) *ut, velut, quasi*: 1 C. 15,8 (4,13 cG ωσπερεὶ καθάρυματα). [Plat. Aristot. al.]¹

ώσ-τε (cfr. lat. 'ita-que') 1) *itaque, ideo, ergo, proinde*; inducitur sententia coordi-nata qua continetur conclusio logica, ex-hortatio ets.; seq. indic.: ωστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν 'ergo licet sab-batis benefacere' Mt. 12,12: Mt. 19,6; 23, 31. Mr. 2,28; 10,8. R. 7,4,12; 13,2. 1 C. 3,7; 7,38; 11,27; 14,22. 2 C. 4,12; 5,16 s. G. 3,9,24; 4,7,16 (h. l. aut assertive ironice: 'ergo nimirum inimicus vester factus sum', aut interrogative: 'ergo i. v. factus sum?').

— b) seq. imperativus [X. Cyr. 1, 3, 18] vel (1 C. 5,8) cohortativus: ωστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους 'itaque consolamini in vicem' 1 Th. 4,18: 1 C. 3,21; 4,5; 5,8; 10, 12; 11,33; 14,39; 15,58. Ph. 2,12; 4,1. Ja. 1,19 r. 1 P. 4,19. — 2) inducitur sententia subordinata: a) de eventu secuto: *ita ut: so daß: de sorte que*: seq. indicativus in NT solum J. 3,16. G. 2,13; alibi sequitur (saepius quam consuetudo classicorum exi-git, Bl. § 69, 3) accus. cum inf.: ωστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι 'ita ut navis ope-riretur' Mt. 8,24: Mt. 12,22; 13,2,32,54; 15,31; 24,24; 27,14. Mr. 2,12; 4,32,37; 9,26; 15,5. L. 5,7. A. 1,19; 14,1; 15,39. R. 7,6; 15,19. 1 C. 5,1. 2 C. 1,8; 2,7; 7,7. Ph. 1,13. 1 Th. 1,7. 2 Th. 1,4; 2,4. H. 13,6. 1 P. 1, 21 al.; ωστε μὴ seq. acc. c. inf. Mt. 8,28. Mr. 1,45; 2,2; 3,20. 1 C. 1,7. 2 C. 3,7. 1 Th. 1,8; seq. solus infinitivus Mt. 15,33; 24, 24. Mr. 3,10. L. 12,1. A. 5,15; 19,16. 1 C. 13,2. — b) de eventu spectato (beabsich-

tigte Folge), ubi ab ἵνα vix differt = *ut*, *eo consilio ut*, *ad hoc ut*: εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαριτῶν, ὡστε ἐτοιμάσαι αὐτῷ ‘intraverunt in pagum Samaritanorum, ut ei hospitium praepararent’ L. 9,52 (nWH.): Mt. 10,1; 27,1. L. 4,29; 20,20 cr. [ἐλθόντος μου ἐπὶ τὸ θρυοπωλεῖον ὡστε ὠνήσασθαι θρύα pPar. 40, 15 (orthographiam correxi); οἱ κατεσταμένοι ὡστε γράψαι κτλ. ‘constituti ad scribendum’ Syll. 653, 114; alqs. locat agrum ὡστε σπεῖραι κτλ. pOx. 501, 14; X. Cyr. 3, 2, 16]

ώτάριον, ου, τό (οὖς) «auricula», externa pars auris quae abscinditur [de aure gladiatoris abscissa, Anth. 11, 75; de animalis aure cocta, Ath. 95 c]: in t. cr. (nBr.) Mr. 14,47. J. 18,10.*

χώτιον, ου, τό (οὖς) 1) «auricula», ut ωτάριον, q. v. [de gladiatoris aure amputata, Anth. 11, 81; de animalis aure cocta vel coquenda, Ath. 95 a, 107 a, pOx. 108 II 17] Mt. 26,51. Mr. 14,47 r. Br. L. 22, 51. J. 18,10 r. Br., 26. — 2) ansa vasis. [Hero; pap.]*

ώφελεια, ας, ἡ ↓ 1) *auxilium*. [Thuc. Plat.] — 2) *emolumentum, commodum, utilitas* [opp. βλάβη X. Cyr. 6, 2, 13; Thuc. al.] R. 3,1. Ju. 16.*

ώφελέω, ft. ωφελήσω, αο. ωφέλησα, αο. P. ωφελήθην, ft. P. ωφεληθήσομαι: *jūno* alqm., *prosum* alci., *utilitatem affero*; a) seq. acc. pers.: οὐκ ωφέλησεν δ λόγος ἔκείνους ‘non profuit illis verbum’ H. 4,2; plerumque cum acc. obji int. οὐδέν vel τί, ut: τί ωφελεῖ ἀνθρωπον ἐὰν κτλ. ‘quid prodest homini, si etc.’ Mr. 8,36: 1 C. 14, 6; Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ωφελήσει ‘Christus vobis nihil proderit’ G. 5,2; — pass. ωφελοῦμαι *jūvor*, *utilitatem percipio*: τί ωφεληθήσεται ἀνθρωπος ‘quid utilitatis habebit homo’ Mt. 16,26: Mr. 5,26. L. 9,25. 1 C. 13,3. H. 13,9; δῶρον δ ἐὰν ἐξ ἔμοι ωφεληθῆς ‘corban esto quidquid a me utilitatis (auxiliī, subsidii) accipies (hic = accepturnus esses)’ Mt. 15,5. Mr. 7,11: cfr. de h. l. art. *κορβάν* 2. — b) absolute: a) aliquis οὐδὲν ωφελεῖ *nihil proficit*: *richtet nichts aus* Mt. 27,24. J. 12,19; β) res ωφελεῖ *prodest*: *περιτομὴ ωφελεῖ*, ἐὰν κτλ. R. 2,25; negative J. 6,63.*

ώφελμος 2. ↑ *utilitatem afferens, utilis* [Plat. al.]: ω. τινι ‘alci. utilis’ T. 3,8; ω. πρός τι ‘ad alqd. utilis’: ἡ εὐσέβεια πρὸς πάντα ωφέλιμός ἐστιν ‘pietas ad omnia utilis est’ 1 T. 4,8 b: ib. a. 2 T. 3,16 (cfr. θεόπνευστος).*

Corrigenda et addenda.

p. 1 a, l. 19: Dalman § 40, 4. p. 2 b, l. 17: ungebantur. p. 3 b, l. ult.: ἀγαπητός. p. 4 a, l. 13 infra: [pTebt. 5, 182. 252, cfr. Mayser p. 42]. p. 4 a, l. 6 infra: 1 J. 1,5. p. 7 b, l. 3 infra dele st. p. 17 b, l. 10 infra: [Pol. 8, 13; pBer. 909, 11]. p. 18 b, l. 24 infra: ὑπάρχοντος (pro δυτος). p. 26 a post art. ἄλας adjice: Ἀλασσα A. 27,8 Br. cA <i>Allassa</i> urbs, cfr. Λασσαί, cfr. Hagen III 1152 art. Thalassa. p. 34 b, l. 17 infra: de nomine Christi ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ cfr. Expositor 1910 vol. II p. 173 ss., 266 ss. p. 58 a, l. 13 infra dele 'tantum' et l. 11 infra adde: μέχρι τοῦ τῆς λογοθεσίας ἀπαρτισμοῦ pCattaoui verso IV 25: Bibl. Zeitschr. 1910, p. 271 (Wikenhauser). p. 62 a, l. 6 infra: πυλῶνες τρεῖς. p. 74 a, l. 13 infra adde: Recherches de science religieuse 1911, n. 2, p. 190 ss.; Journal of theological Studies 1909, p. 573. p. 75 b, ad ἀρτος 3 adde: de Mt. 6,11. L. 11,3 cfr. Bock, die Brotbitte des Vaterunser. p. 76 b, l. 11 adde: — 3) *caput, summa: Summe, Inhalt: somme, résumé ets. [ita, ex versione litterali vocis hebr. שָׁנָה, λαβεῖν (τὴν) ἀρχὴν τινων 'excipere summam aliquorum', eorum numerum computare Num. 1,2; 4,22; 26,2; ἀρχὴ τῶν λόγων σου 'summa verborum tuorum' Ps. 118,160]: sic nonnulli censem explicari posse ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου 'summa evangelii' Mr. 1,1 (cfr. Bibl. Zeitschrift 1905 p. 407, Herklotz).	p. 88 a, lin. 2 infra lege βάθους. p. 110 b, l. 18 infra adde: γνωσθῆναι τινὶ 'alci. notum fieri, innotescere' A. 9,24. Ph. 4,5, ἐγνώσθη αὐτοῖς 'eis, quis esset, innotuit' L. 24,35 (de dat° cfr. Bl. § 37, 4). p. 124 a, l. 14, post G. 4,13 (ita interpretantur locum versiones vulg. syr. goth. arm. aeth. et unanimiter PP. Graeci; versio boheirica habet 'propter infirmitatem carnis'). p. 135 s.: ad S. Pauli dictionem δικαιοσύνη Θεοῦ cfr. Recherches de science religieuse 1911 p. 167 ss.: Frutsaert, la «Justice de Dieu» dans saint Paul. p. 142 b, l. 16 infra adde: δόξας, de quibus 2 P. 2,10. Ju. 8 agitur, esse bonos angelos, defendit nuper J. Sickenberger («Engels- oder Teufelslästerer im Judasbriefe 8—10 und im 2. Petrusbriefe 2, 10—12?» in libro Festschrift zur Jahrhundertfeier der Universität zu Breslau 1911, p. 621 ss.). p. 162 b, l. 19 infra: διδασκάλους. p. 163 a, l. 18 infra: κατὰ μίαν σαββάτου. p. 179 a, l. 13 lege: pGrenfell-Hunt 67, 18. p. 193 a, l. 19 adde: cfr. Bibl. Zeitschr. 1910, p. 263 «ἐνώπιος-ἐνώπιον-κατενώπιον» (Wikenhauser), ubi usus vocabuli ex papyris demonstratur. p. 209 b, l. 13 infra adde: et Recherches de science religieuse 1911, p. 187 ss. (A. Durand). p. 210 b, l. 1 infra: cfr. Bock, die Brotbitte des Vaterunser. p. 243 b, l. 24 infra: gen. Ἡλεία L. 1,17 cr. nHe. sec. cNB. p. 288 a, l. 18 ss. infra lege: μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀλη-

- θείας 'nolite contra veritatem gloriari ac mentiri', nolite mendaci gloriatione veritatem laedere Ja. 3,14; κατακαυχᾶται ἔλεος χρίσεως etc. etc.
- p. 304 b, ad art. κλάσις et p. 305 a ad art. κλάω cfr. Bibl. Zeitschr. 1911 p. 33 ss. «das Brotbrechen im Urchristentum».
- p. 312 a, l. 17 infra: appellabant.
- p. 322 a, l. 16 infra lege: 2 C. 3,17, et ib. l. 14 infra insere: (de hoc loco cfr. libellum: U. Holzmeister, «Dominus autem Spiritus est»).
- p. 325 b, l. 4 lege: *arripio* (pro *accipio*).
- p. 333 a ad λόγος Ib vel p. 334 a ad λόγος III 1 adde: εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως 'ad rationem dati et accepti' Ph. 4,15, cfr. δόσις.
- p. 368 b, l. 18 insere: cfr. Zeitschr. f. neutest. Wissenschaft 1911 p. 188 «μυστήριον und sacramentum in den ersten zwei Jahrhunderten» (v. Soden).
- p. 477 b, l. 9: pAmherst, pTebt. 610, cfr. Bibl. Zeitschr. 1908 p. 171 et 1909 p. 48 (Wikenhauser).
- p. 491 b, l. 22: in inscr. Böckh CIGr. II 1005 valet i. q. templi *frequentatio*.
- p. 514 a. l. 20 adde: ad Mt. 16,23. Mr.
- 8,33 cfr. Katholik 1911, vol I, p. 300 (Hild).
- p. 567 b, l. 4 post 1 P. 2,8 adde: (Harris, Expositor 1909 I 155, conjectat 1 P. 2,8 legendum esse εἰς δὲ καὶ ἐτέθη sc. lapis, Christus).
- p. 569 a, l. 25, lege: 438 e; ἀποδώσει τίνι (= ϕ) ἐπλημμέλησεν αὐτῷ 'ei reddet quem offendit' Num. 5,7].
- p. 585 a, l. 20 s. lege: 'ad vitam mundo conciliandam'.
- p. 585 b, l. 4 infra lege: praefigitur in t. cr.
- ad appellationes munorum ecclesiastico-rum (ἀπόστολος, διάκονος, διδάσκαλος, ἐπίσκοπος etc.) et verba fungendi his muneribus (ἀποστέλλω, διακονέω, λειτουργέω, etc.) cfr. Bruders, die Verfassung der Kirche von den ersten Jahrzehnten der apostolischen Wirksamkeit bis zum Jahre 175 n. Chr.
- ad articulos θεός et κύριος cfr. Theolog. Studien u. Kritiken 1911 p. 319 ss., 503 ss.: der Gebrauch des Artikels bei den Gottesnamen (B. Weiß).
- alia nonnulla errata (ut: suffit pro sufficient, p. 73 a, l. 24) ipse lector facile corriget.

